

מהלכות נדה סימן זה שמואל פסק בנדה רפ"ח דאין האשה טמאה עד שתרגיש בבשרה ביציאת הדם.

ומודה שמואל דטמאה מדרבנן (תוס') אפילו לא הרגישה כלל (רש"י) וי"א משום דתיישינו מדרבנן דלמא ארגישה ולא אדעתה (גמ' דנ"ז ע"ב) ומ"מ כשהרגישה אעפ"י שיש לספק שמה הרגשת עד הוא (רש"י) שציערטה בדיקת העד.

לא תיישינו וטמאה ונדאית (רמב"ם) שחזקת הדם שפא בהרגשה (גמ') ואין טהורה אא"כ ודאי לא הרגישה כגון שפדקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה דם דאז אין לומר דארגישה אא"כ לאו אדעתה ולזה לא תיישינו (שו"ת שב"י סי' ל"ח וס"ט ס"י ק"ץ משמרת הבית דקע"ח) ואם בדיקה א"ע ולא הרגישה בדם רק ארגישה הכנסת העד י"א דג"כ טמאה ונדאית דהא אפילו הרגישה בדם יש לחוש דלמא באמת לא ארגישה רק הרגשת עד הנאי ואעפ"כ לא תיישינו לזה וטמאה ונדאית וצ"ל משום שחזקת הדם שפא בהרגשה א"כ כמו"כ להיפך אעפ"י שלא הרגישה בדם י"ל דבאמת ארגישה והא דכסבורה דלא הרגישה היינו משום דהיא תולה שהרגשת עד הוא וכיון שי"ל פן טמאה ונדאית דחזקת הדם שפא בהרגשה ולא טיהר שמואל אא"כ ליכא לתלות בטעות כגון בדיקה קרקע עולם (שב"י וט"ז סי' ק"ץ סקכ"ג וצ"ע בדעת הגמ"י).

וי"ח ואומרים דאדרבה פניו דאפי' ארגישה בדם הי' סברא להקל לומר דלמא טענה והרגשת עד הנאי ונהי דל"ח לזה היינו משום דאין לתלות בטעויות ודמיונות א"כ כשלא הרגישה ודאי אין לתלות בטעויות ודמיונות לומר דארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא ולכאורה נ"ל לדייק מלשון רש"י שציערטה בדיקת העד משמע היכא דלא הרגישה צער מהבדיקה וכש"כ כשלא הכניסה העד בעומק ודאי אין לתלות דבאמת ארגישה בדם רק הא דלא ארגישה משום דתולה בהרגשת עד דהרגשת עד כשלא מרגשת שום צער אינו דומה כלל להרגשת דם וליכא למיתלי בהכי וצ"ל דס"ל לרש"י דהרגשה דקאמר שמואל היינו הרגשת עקירת הדם מהמקור שבהרגשה זו שייך צער כמ"ש בגמ' ד"ג ע"א אגב צערא כו' (מהרשש"ך בשב"י סי' ל"ט והנ"ב) וי"א דהרגשת זיבת דבר לח נמי נק' הרגשה ולדבריהם י"ל דאפי' לא נצטערה מהבדיקה יש לתלות דארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא ומסברא הי' נ"ל דבלא ארגישה בדם (אפי' ציערה בדיקת העד לפרש"י או שלא ציערה להאומרים דהרגשת זיבת דבר לח נמי הני הרגשה) רק ארגישה בעד הני ספק דאורי' דא"א לומר דמטהר לגמרי א"כ למה אמר בדיקה קרקע עולם כו' הל"ל בדיקה א"ע בעד הבדוק ולא ארגישה כו' (ולומר דטמאה מדאורי' ונדאית ג"כ חומרא גדולה ע"כ י"ל דספק הוא ובקרטין קטנים דלא שייך לומר חזקה שפאו בהרגשה כמ"ש בס"ט סי' ק"צ ס"ק ס"ז י"ל דכשלא ארגישה לא דיינינו לי' אפי' כספק דאורי' כ"ד הס"ט שם) וע' בגמ' שם נאי דלא ארגישה אותיות אמאי טמאים הרי גם דהני כבדיקת עד אפ"ה אי לא ארגישה טהורה (ע' מפתח) ויש לדחות דכיון דלא ארגישה אומרינו אח"כ בא הדם ע' גמ' דף ס' ע"ב ותוס' שם ד"ה אימא וכ"ז לפ"ד רב ירמ' מדפתי בגמ' שם.

אבל רב אשי שם (רש"י) פי' דלשמואל ג"כ א"צ הרגשה כלל מדאורייתא והטעם דבדיקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה דם אין ע"ז רק דין כותם לבד (ס"ט ס"י ק"צ) היינו

כְּדָאָמַר ר"ע (דנ"ח ע"ב) דָּם וְלֹא פָתָם וּר"ל (רש"י חולין נ"ה א' וב"ק ל"ח ב') דְּבַעֲיֵנוּ שְׁתַּרְאָהּוּ מִגּוּפָה וְלֹא שְׁתַּמְצָאָהּוּ בְּבִגְדָה וְכֵה"ג וְכִשְׂרָאָתָהּ מִגּוּפָה אִף שְׁלֹא הִרְגִישָׁה טְמֵאָה מִדְּאוּרֵיִי אֲבָל כְּשִׁמְצָאָתָהּ בְּבִגְדָה טְהוּרָה דִּלְמָא מְעַלְמָא אֲתִיָּא וְהִגָּם דְּבַעֲלָמָא סְפִיקָא דְּאוּרֵיִי לְחוּמְרָא מִדְּאוּרֵיִי לִכ"ע בְּדָבָר שֶׁהוּא אִיסוּר פְּרַת הֵכָא גְזֵירַת הַפְּתוּב הוּא דְּסָפִיקוּ לְקוּלָּא וְצ"ל לִפ"ז דְּאָפִי הַסֶּפֶק רְחוּק בְּיֹתֵר וְאִינוּ אֲלֵא מִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא כְּמוֹ בְּדָקָה קְרַקַּע עוֹלָם כּו' דְּוַדַּאי מְרָאִי הַדְּבָרִים בְּלִי סֶפֶק דְּמִמְנָה בָּא הַדָּם מ"מ פִּינּוּ דִּישׁ אִינְהוּ צַד לֹוֹמֵר דְּמִעַלְמָא אֲתִי ה"ל רַק פָּתָם.

כֵּן דַּעַת הַס"ט וְלִי צ"ע מְסוּגִיָּא דִּי"ד ב' דְּבִדְקָה א"ע בְּעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק טְמֵאָה נִדָּה לְרַבִּי וְהֵתָם הַסֶּפֶק דְּמִעַלְמָא אֲתִי קְרוּב יוֹתֵר מִבְּדְקָה קְרַקַּע עוֹלָם א"כ אֲמַאי הֵתָם טְמֵאָה נִדָּה וְהֵכָא טְהוּרָה. ע"כ נ"ל דְּכִמוֹ דְּלֵר' יְרֵמְיָה מְדַפְתִּי גִזְה"כ דְּבַעֲיֵנוּ הִרְגִישָׁה כְּוֹ לְרַב אֲשִׁי (וְי"ל דְּרַב יְרֵמְיָה נִמְי מוֹדָה בְּזֵה רַק דְּמוֹסִיף דְּבַעֲיֵנוּ נִמְי הִרְגִישָׁה) גִּזְה"כ הוּא דָּם וְלֹא פָתָם דְּכָל שְׁוֹדַאי לֹא רָאָתָה ר"ל שְׁלֹא הִי לָהּ שׁוּם יְדִיעָה כְּשִׁיִּצָּא הַדָּם מִגּוּפָה רַק מְצָאָתוּ אֲח"כ בְּבִגְדָה אִפִּי וְדַאי בְּלִי סֶפֶק יִצָּא מִגּוּפָה שְׂאִין כָּלֵל שׁוּם דְּבָר בְּמָה לְתַלוּת אִפ"ה טְהוּרָה וְאֵע"ג דְּלֹא בְּעֵינֵינוּ הִרְגִישָׁה לֹא הִרְגִישָׁה עֲקִירַת הַדָּם מִהַמְקוֹר (וְלֹא אִפִּי הִרְגִישָׁה זִיבַת דְּבָר לַח כְּגוֹן שְׁנִיטְל חוּשׁ הַהִרְגִישׁ מִשָּׁם) רַק פִּינּוּ שֶׁהִיא רוּאָה בְּעֵינֵינוּ שֶׁהֵדָם יוֹצֵא מִשָּׁם וְכֵן כְּשִׁמְכֻנְסַת עַד נָקִי וּמוֹצִיאָתוּ מְלֻכְלָךְ בְּדָם אֵע"פ"י שְׁלֹא הִרְגִישָׁה דָּם רַק הֵעֵד הָרִי זֹו טְמֵאָה וְדַאִית וְאֵע"פ"י שְׁלֹא יְדַעָה מִהֵדָם רַק אַחַר יִצִּיאַת הֵעֵד מִגּוּפָה וְא"כ מָה בֵּין זֵה לְבִדְקָה קְרַקַּע עוֹלָם כּו' שְׂאִי הֵכָא דְּמִיד שְׁמִכְנֻסַת הֵעֵד הוּא נוֹפֵל הַסֶּפֶק שְׂמָא יִמְצָא שָׁם דָּם וְא"כ נָפֵל הַסֶּפֶק בְּהִיּוֹת הֵעֵד בְּגוּפָה וְאֲח"כ כְּשֶׁהוֹצִיאָתוּ בְּדָם אִיגְלָאי וְנִתְבָּרַר סֶפֶק זֵה וְה"ל כְּאִילוּ נִתְבָּרַר בְּהִיּוֹתוּ בְּגוּפָה מִשָּׂא"כ גְּבִי בְּדָקָה קְרַקַּע עוֹלָם נִתְבָּרַר בְּהִיּוֹת הַדָּם מְנֻבְדָּל מִגּוּפָה וּבְהִיּוֹתוּ בְּגוּפָה לֹא הִי סֶפֶק כְּמוֹ גְּבִי עַד כּו' ע"כ זֵהוּ פָתָם אֵע"ג דְּוַדַּאי בָּא מִגּוּפָה (וְדוּגְמָא לְזֵה מְדִין ט' חֲנוּיּוֹת מוֹכְרוֹת בְּשׂוּר שְׁחוּטָה כּו' דְּכִשְׁנָפֵל הַסֶּפֶק בְּקַבּוּעַ ה"ל דְּאוּרֵיִי וְכִשְׁנָפֵל הַסֶּפֶק כְּשִׁפְיֵרֵשׁ מוֹתֵר לְגַמְרִי ע"ש אִף צָרִיף הַסֶּפֶר לְדַמּוּתוֹ לְכָאן) (ע' מִפְתַּח) וְהַשְׂתָּא א"ש גְּבִי עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק טְמֵאָה נִדָּה אֵע"ג דְּקְרוּב יוֹתֵר כּו' מִבְּדְקָה קְרַקַּע עוֹלָם מִשׁוּם דְּנָפֵל הַסֶּפֶק כְּשֶׁהֵעֵד בְּגוּפָה ה"ל כְּשֶׂאָר סְפִיקָא דְּאוּרֵיִי דְּכִשְׁהַצֵּד לְהַקֵּל הוּא רְחוּק ה"ל דִּין וְדַאי אִיסוּר אִף קִשָּׁה מִהֶאֱשָׁה שֶׁהִיא עוֹשֶׂה צְרָכֶיהָ וְרָאָתָה דָּם דְּמִטְמָא ר"מ מִשׁוּם נִדָּה (בְּגַמ' דִּי"ד) הֵתָם נוֹדַע מִהֵדָם אַחַר שְׂיִצָּא מִגּוּפָה וְאִפִּי בְּהִיּוֹתוֹ בְּסֶפֶל כּו' וְצ"ל פִּינּוּ שְׂיִדְעָה מִיִּצִּיאַת הַמ"ר וְעַכְשָׁיו נִתְגַּלָּה שְׂיִצָּא דָּם עִם הַמ"ר הֵהֵם שְׂרָאָתָה מִגּוּפָה ה"ל כְּאִילוּ רָאָתָה הַדָּם ג"כ מִגּוּפָה פִּינּוּ שְׂנִמְצָא בַמ"ר הָא לְמָה זֵה דוּמָה לְסוּמָא שֶׁהִרְגִישָׁה שְׂזָב מִמְנָה דְּבָר וְלֹא יְדַעָה מֵהוּ וְאוּמְרַת לָהּ חֲבַרְתָּה שְׂזָהוּ דָּם דְּכִשְׂיִטָּא דֵה"ל רוּאָה מִגּוּפָה וְה"נ הָרִי יְדַעָה בְּשַׁעָה שְׂיִצָּאָה מִמְנָה מִשְׁקָה זֵה שְׂבִסְפֵל וְנִמְצָא שְׂרָאָתָה מִגּוּפָה מִשְׁקָה זֵה וְהָרִי מִשְׁקָה זֵה הוּא דָּם כּו' מִשָּׂא"כ כְּשֶׁנִּמְצָא פָתָם עַל דְּבָר שְׁלֹא הִי בְּגוּפָה (דוּגְמָא לְזֵה בְּפִתַח פְּתוּחַ מְצָאָתִי אִיסוּרָה מְסִפֵּק מִדְּאוּרֵיִי מִשָּׂא"כ בְּקִינּוּי וְטוּמְאָה ע"פ עַד א' אוּ בְּאוּמְרַת טְמֵאָה אֲנִי לָךְ אוּ אִפִּי רוּחָצַת עִם בַּנ"א וְאִפִּי רָאָה שׁוֹכְבִים זֵה אֲצֵל זֵה אִינְהוּ נִאֲסָרַת עֲלֵיו כּו' וְאִף שְׂסִפֵּק זֵה קְרוּב יוֹתֵר אֲלֵא צ"ל שְׂאִי הֵתָם עַכ"פ נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה וְדַאי שֶׁהַפְּתַח פְּתוּחַ רַק הַסֶּפֶק שְׂמָא קוֹדֵם הַנְּשׂוּאִין וְה"נ כְּשֶׁעַד הִי בְּגוּפָה נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה מִשָּׂא"כ בְּפִתַח הַנְּמָצָא כּו' וְע' מִהֵרִי"ק שְׂקִי"ט וְע' ר"פ הַחוֹלִץ בְּעֵינֵינוּ אִיגְלָאי מְלַתָּא לְמַפְרַע) הָרִי לֹא יְדַעָה כָּלֹם בְּשַׁעָה שְׂיִצָּא מִגּוּפָה.

ולהס"ט י"ל כְּשֶׁהֶעֱד ה'י' בְּגוֹפָה ה"ל כְּשֶׁאָר סָפַק דְּאוֹרֵינִי וְלֹא הִקְיֵלָה בְּזֶה הַתּוֹרָה וְדוֹקָא בְּמוֹצָאת פְּתֵם הִקְיֵלָה שְׁלֵא לְחוּשׁ אִפִּי אִם הִסְפַּק דְּמַעְלָמָא רְחוּק בְּיוֹתֵר וְתוּס' ס"ל דְּרַב אֲשִׁי לֹא פְּלִיג עַל ר' יִרְמְיָה.

וְהַרְמַב"ם וְרַמְבַּ"ן וְרַשְׁבַּ"א פְּסָקוּ כְּשֶׁמוֹאֵל דְּבַעֲיֵנוּ הַרְגָּשָׁה וְע' ס"ט דְּלְדַבְרֵיהֶם ג"כ הִדִּין אֲמַת דְּדָם וְלֹא כְּתָם אֶף בְּלֹא טַעְמָא דְּהַרְגָּשָׁה וּנְפ"מ לְמוֹצָאת פְּתֵם אַחַר תְּשֻׁמִּישׁ דְּהוּי ג"כ רַק דְּרַבְנָן מְשׁוּם דָּם וְלֹא כְּתָם אֲבָל לְטַעַם דְּהַרְגָּשָׁה יֵשׁ לְפַקְפַּק ע"ש וּמִיָּהוּ קָשָׁה עַל חִילּוּק הַנ"ל דְּהָא ר' חֲזִינָא ס"ל דְּבַעֲד שְׁאִינוּ בְּדוּק ג"כ אֵינָה טְמֵאָה רַק מְשׁוּם כְּתָם אֶף שְׁבִנְדָאֵי ה'י' הֶעֱד בְּגוֹפָה הַרִי בְּסַפֵּק זֶה ג"כ מְוָתֵר מְדְאוֹרֵינִי וְדוֹחֵק לְוָתֵר דְּהֵתָם הִצַּד דְּמַעְלָמָא אֲתִי שְׁכִיחַ יוֹתֵר כִּי לִפְנֵי הַתּוּס' וְרַשְׁבַּ"א עֲנִין עַד שְׁאִינוּ בְּדוּק וְדָאֵי אֵינוּ שְׁכִיחַ יוֹתֵר וְצ"ל מְשׁוּם דְּהֵתָם נֶפֶל הַסְפַּק עַל הֶעֱד קוֹדֵם שְׁהַכְנִיסְתוּ לְגוֹפָה ע"כ גַּם זֶה ה"ל רַק כְּכֵתָם מִשְׁא"כ כְּשֶׁבְּדָקָה בְּעַד הַבְּדוּק וְאִת"פ נֶפֶל בּוֹ סָפַק אֲזוּ י"ל סָפַק זֶה נִידוֹן כְּשֶׁאָר סָפַק דְּאוֹרֵינִי וְצ"ע מְרוֹאָה בְּמִי רְגָלִים לְמ"ד דר"מ מְטַמָּא מְשׁוּם כְּתָם: זֶה כְּתַבְתִּי בְּשֵׁנַת תַּקפ"ה וְכַתַּבְתִּי אִת"פ תְּשׁוּ אֲרוֹנָה מְזֶה בְּקִיץ תר"ט הֶעֱבֵר בַּעז"ה: סִימָן צ"ו שְׁאֵלָה מֵה שְׁפָתוֹב בַּש"ע רס"י קפ"ג.

וְהוּא שְׁהַרְגִישׁ בִּיצִיאָתוֹ כו': דְּמִשְׁמַע דְּבְרָאָתָה בְּלֹא הַרְגָּשָׁה טְהוֹרָה מְדְאוֹרֵינִי מֵהוּ עֲנִין הַרְגָּשָׁה זֹו אִם הוּא הַרְגָּשָׁה שְׁנִפְתַּח מְקוֹרָה דִּינִיקָא אוֹ הַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח נְמִי הוּי הַרְגָּשָׁה וְאִת"ל דְּהַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח נְמִי הוּי הַרְגָּשָׁה אִי בְּעִינָן שְׁתַּרְגִּישׁ זִיבַת הַדְּבָר לַח מִיָּד בִּיצִיאָתוֹ מֵהַמְקוֹר לְפְרוּזְדוֹר דִּינִיקָא אוֹ אִפִּי לֹא הַרְגִישָׁה כְּלָל בַּתְּחִלַּת יְצִיאָתוֹ לְפְרוּזְדוֹר: אֲלֵא שְׁכְּשֶׁהִגִּיעַ הַלְחָלוּחִית לְסוּף הַפְּרוּזְדוֹר אוֹ כְּשֶׁהִגִּיעַ לְכוֹתְלֵי בֵּית הַרְחָם אֲזוּ הוּא שְׁהַרְגִישָׁה זִיבַת הַלְחָלוּחִית הוּי נְמִי הַרְגָּשָׁה וְטְמֵאָה מְדְאוֹרֵינִי: א תְּשׁוּבָה דִּין זֶה כְּבָר דְּרַכּוּ בּוֹ רַבִּים וְכֵן שְׁלִמִים אֲשֶׁר קָטְנָם עָבָה כו' וְאוּלָם תּוֹרָה הִיא וְאֲעֵנָה חֲלָקִי גַם אֲנִי וְהַש"י יִצְלִנִי מִשְׁגִּיאוֹת בְּשִׁמְעָתָא קַמִּיתָא דְּמַכִּילְתִּין אֲמַרִּינוּ וְאִיבְעִית אִימָא טַעְמָא דְּשִׁמְעֵי הוּאִיל וְאֲשֶׁה מְרַגְּשָׁת בְּעֵצְמָה כְּלוֹמֵר יוֹדַעַת בְּעֵצְמָה כְּשִׁיּוֹצָאת דָּם מִמְּנָה.

וְלִשְׁמַאי הָא אִיכָא יְשִׁינָה יְשִׁינָה נְמִי אַגְב צַעְרָא מִיתְעַרָא: מִיָּדֵי דְּהוּא אַהַרְגָּשָׁת מִי רְגָלִים וְהִנֵּה מְזֶה מוֹכַח דְּהָאֵי הַרְגָּשָׁה הִינְנוּ כְּשֶׁנְּעַקֵּר הַדָּם מִן הַמְקוֹר וְכ"כ הַתּוּס' שָׁם ד"ה מְרַגְּשָׁת דַּל"כ אֲלֵא דְּהִינְנוּ הַרְגָּשָׁת לְחָלוּחִית לְבַד א"כ לֹא א"ש מ"ש יְשִׁינָה נְמִי אַגְב צַעְרָא מִיתְעַרָא דְּהָרִי הַלְחָלוּחִית אֵינוּ צַעַר כ"כ שְׁתַּתְּעוֹרֵר מְשִׁנְתָּה מְחַמְתוּ וְעוֹד מֵהוּ שְׁאֵמֵר מִיָּדֵי דְּהוּא אַהַרְגָּשָׁת מ"ר.

וּר"ל דְּכִמּוֹ שְׁמַחְמַת הַרְגָּשָׁת מ"ר מְתַעוֹרְרִי מִן הַשִּׁינָה כְּמוֹ"כ כָּאֵן וְהַדְּבָר בְּרוּר שְׁהַתְּעוֹרְרוֹת מִן הַשִּׁינָה ע"י מ"ר אֵינוּ מְצַד הַלְחָלוּחִית אֲלֵא מְצַד הַרְגָּשָׁת עֲקִירְתָן מֵהַגּוֹף שְׁהֵם דוֹחִים לְעַקוֹר וְהַנְּקֵב סְתוּם וּמְחַמַּת צַעְרָא מִיתְעַרָא וְא"כ כְּמוֹ"כ הַרְגָּשָׁת יְצִיאַת הַדָּם הוּא ג"כ מֵה שְׁנַעְעַקֵּר מֵהַמְקוֹר: ב אֲלֵא שְׁיֵשׁ לְהַשִּׁיב דְּנָהִי דְּאֲשֶׁה מְרַגְּשָׁת דְּקֵאֵמֵר שְׁמַאי הִינְנוּ עֲקִירַת הַדָּם מֵהַמְקוֹר מ"מ הַרְגָּשָׁה דְּבַעֲיֵנוּ בְּנִדָּה דְּקֵאֵמֵר שְׁמוֹאֵל עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה לֹא סָגִי בְּהַרְגָּשָׁה זֹו לְחוּד דְּהָא מְבַבְּשָׁרָה יְלַפִּינוּ הַרְגָּשָׁה וּבְבִשְׂרָה הִינְנוּ בֵּית הַחִיצוֹן עַד מְקוּם שְׁהַשְׁמֵשׁ דָּשׁ דְּהָא מְבַבְּשָׁרָה יְלַפִּינוּ נְמִי שְׁמַטְמָאָה בְּפָנִים כְּבַחוּץ וּבְעוֹד הַדָּם בְּמְקוֹר וְאִפִּי בְּבִין הַשִּׁינָיִם אֵינוּ מְטַמָּא וְא"כ ע"כ שְׁשֵׁם לֹא נְכַלֵּל בְּבִשְׂרָה דְּקֵרָא אֲלֵא מְבִין הַשִּׁינָיִם וְלַחוּץ נִק' בְּשָׂרָה וְא"כ כִּינּוּ דְּהַרְגָּשָׁה בְּעִינָן בְּבִשְׂרָה י"ל נְמִי דְּדוֹקָא

הַרְגָּשָׁת בִּיה"ח בְּעֵינָיו אָבָל הַרְגָּשָׁת עֲקִירַת הַמְקוֹר לֹא מְהִינֵי לְעֵנָן הַטּוֹמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא אֲלֵא דְמְהִינֵי לְשִׁלָּא לְטַמְאוּתָהּ לְמַפְרַע מְהֵאֵי טַעְמָא אִפִּי' בִּישְׁנָה מְדָלָא אַרְגָּשָׁה מְאֲתָמוּל כו'): מִיְהוּ י"ל דְּאִין רֵאִי' מִכָּאן דְּאִילוּ הֵיִינוּ לֹמְדִים מִבְּשָׂרָה שְׂאִינוּ מְטַמְא מִבְּפָנִים שְׂפִיר הֵנָּה מוֹכַח דְּהַמְקוֹר וְעַד בִּיה"ש לֹא נִק' בְּבִשְׂרָה אָבָל הָרִי אָנוּ אִין אָנוּ לֹמְדִים מִבְּשָׂרָה אֲלֵא שְׂמִטְמָאָה בְּבִיה"ח.

דְּסָלְקָא דְעֵתָהּ שְׂאִינוּ מְטַמְאָה עַד שְׂיִצָּא הַדָּם לַחוּץ לְגַמְרֵי כְּמוֹ זָב וּבַעַל קָרִי מִשׁוּ"ה אָנוּ לֹמְדִים מִבְּשָׂרָה שְׂמִטְמָאָה מִבְּפָנִים ג"כ אָבָל מַה שְׂאִינוּ מְטַמְא בְּעוֹד הַדָּם בְּמְקוֹר וּבְבִיה"ש אִין אָנוּ צְרִיכִים לִיְמוּד ע"ז מְשׁוּם דְּבַעֲוֹדוֹ בְּמְקוֹר לֹא יִתְכַּן כְּלָל שְׂיִטְמָא דְהָא פִּי יְזוּב וְזוֹב דְּמָה פְּתִיב דְּהֵיִינוּ כְּזָב מִן הַמְקוֹר לַחוּץ וְכֵן בִּיה"ש הוּא סְמוּךְ מְאֹד לְמְקוֹר וְקוֹבְלוּ חו"ל דְּבַעֲוֹד הַדָּם שֵׁם אִינוּ מְיֻטְמָא וְלֹא מְשׁוּם דְּלֹא נִק' בְּשָׂרָה אֲלֵא דְהָא דְמְטַמְא בְּבִיה"ח יִלְפִינוּ מִבְּשָׂרָה דְכִינוּ דַּעֲכָצ"ל שְׂיִשׁ בְּשָׂרָה, שְׂשֵׁם מְיֻטְמָאָה לְכֵן אָמְרוּ דְהֵיִינוּ בְּבִיה"ח אָבָל לְעוֹלָם דְלִמְעַלָּה מִבִּיה"ח נְמִי נִק' בְּשָׂרָה וְהָכִי מְשֻׁמַּע פְּשָׁטָא דְקָרָא בְּבִשְׂרָה דְמְשֻׁמַּע שְׂפָל הַזִּיבָה הִיא בְּבִשְׂרָה דְלִמְעַלָּה מִבִּיה"ח נְמִי נִק' בְּשָׂרָה מִיְהוּ בְּרַש"י דַּמ"א ע"ב ד"ה אוֹתוֹ מְקוֹם מְשֻׁמַּע קֶצֶת דְּבִיה"ח לַחוּד נִקְרָא בְּבִשְׂרָה [ע' מִפְתַּח]: דְּכֵן הִבִּיא כַּאֲזִמוּר נ"ע בְּקו"א רס"י קפ"ג רֵאִי' מַחִי' הָר"ן רפ"ח דס"ל דְּהַרְגָּשָׁת בִּיה"ח דְּוִקָא בְּעֵינָיו מְדַפְּלֵי דְשְׂפוֹפְרַת מְמַעֲטִינוּ מְשׁוּם דְּאִין כָּאן הַרְגָּשָׁה וְאֵת"ל דְּהַרְגָּשָׁת עֲקִירַת הַדָּם מִהַמְקוֹר נִק' הַרְגָּשָׁה א"כ הַרְגָּשָׁה זֹו יְכוּל לְהִיּוֹת גַּם בְּרוּאָה בְּשְׂפוֹפְרַת אֲלֵא שֵׁאֲח"כ בַּהֲג"ה חֲזוֹר בּוּ מְשׁוּם דְּאִי הַרְגָּשָׁת בִּיה"ח הֵנִי הַרְגָּשָׁה א"כ מֵאֵי פְרִיָּה רפ"ח אֲלֵא לֹא דְלֵא אַרְגִּישָׁה כו' וּמַחֲמַת קוֹשְׂיָא זֹו פִּי' דְּבַרִּי הָר"ן בְּאֶנְפֵן דס"ל ג"כ דְּעֲקִירַת הַדָּם מִהַמְקוֹר הֵנִי הַרְגָּשָׁה וּמ"ש דְּבִשְׂפוֹפְרַת לִיכָּא הַרְגָּשָׁת דָּם הֵיִינוּ מְשׁוּם דס"ל לְהָר"ן כְּפִירִש"י שְׂהַכְנִיסָה תוֹךְ הַמְקוֹר וְאַרְגָּשָׁה הַשְׂפוֹפְרַת וְלֹא הַדָּם שְׂבַתּוּכָה דְּוִמְיָא דְחַתִּיקָה שְׂדָם אָגוּר בְּתוּכָה וְלֹא הִבְיִנּוּתִי זֶה דְּמָה בְּכֶף שְׂמַכְנִסַת הַשְׂפוֹפְרַת בְּמְקוֹר מ"מ מְרַגְּשָׁת עֲקִירַת הַדָּם מְגִידִים שְׂבַמְקוֹר שְׂזָהוּ עֵינֵי הַרְגָּשָׁת עֲקִירַת הַדָּם מִהַמְקוֹר לִפ"ד חֲכָמֵי הַרְוִפָּאִים הָאוּמְרִים שְׂהַמְקוֹר פְּתוּחַ לְעוֹלָם רַק בְּשַׁעַת הָעֵיבוּר הוּא סְגוּר וּבְחֻלָּל הָאֵם אִינוּ נִמְצָא דָם כְּלָל רַק שְׂהַדָּם מִתְקַבֵּץ לֵאֵט לֵאֵט בְּהַמְשָׁף חֲדָשׁ יָמִים לְהַעוֹרְקִים שְׂבַדְפָּנוֹת הָאֵם שְׂמַתְנַפְחִים מַחֲמַת אֲסִיפַת הַדָּם בְּתוּכָם וּבְזָמַן הַקְּצוּב דְּהֵיִינוּ בְּהַגִּיעַ וְסַתָּה אֲזֵי נִפְתַּחִים פִּיּוֹת הַעוֹרְקִים וְהַדָּם מְסַתְּנָן לְחֻלָּל הָאֵם וּמְשֵׁם זָב לְבִיה"ח אֵלוּ דְּבַרִּיהֶם.

וְכ' לִי כֵן הַדְּאִקְטֵעַר הַמְּנֻפְלָג יֵרָא ה' מו"ה יִשְׁעֵי' נ"י וּלִפ"ז הַרְגָּשָׁת עֲקִירַת הַדָּם מִהַמְקוֹר הֵיִינוּ בְּהַכְרַח עֲקִירַתוֹ מִהַעוֹרְקִים דְּאִילוּ מְהָאֵם עֲצָמוּ אִינוּ שְׂיִיָּה עֲקִירָה פִּינוּ שְׂפַתּוֹחַ תְּמִיד. וְא"כ הַרְגָּשָׁה זֹו יְכוּלָּה לְהִיּוֹת גַּם כְּשֶׁהַכְּנִיסָה הַשְׂפוֹפְרַת בְּתוֹךְ הַמְקוֹר וְאִמְאֵי מְמַעֲטִינוּ לִי מְשׁוּם הַרְגָּשָׁה א"ו צ"ל דְּלֵהָר"ן הַרְגָּשָׁת בִּיה"ח דְּיִיקָא בְּעֵינָיו וְעוֹד תְּמָה אֲנִי עַל מ"ש רַבִּינוּ בְּשֵׁם רַש"י שְׂהַכְנִיסָה תוֹךְ הַמְקוֹר וְהָרִי רַש"י דכ"ב ב' פִּי' שְׂהַכְנִיסָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וּמֵאֵן לִימָא לֵן דְּהֵיִינוּ בְּמְקוֹר דְּיִיקָא וְאַדְרָבָה לְשׁוֹן אוֹתוֹ מְקוֹם בְּגַמ' דִּי"ד מְשֻׁמַּע דְּהֵיִינוּ בְּבִיה"ח וְא"כ י"ל דְּרַש"י גַּתְּפוּנֵן הֵכָּא שְׂהַכְנִיסָה הַשְׂפוֹפְרַת עַד בִּיה"ש בְּאֶנְפֵן שְׂפִשְׂהַדָּם יוֹצֵא לְבִיה"ח אִינוּ נוֹגַע בְּבִשְׂרָה בִּיה"ח אֲלֵא בְּשְׂפוֹפְרַת וּמְמַעֲט מְשׁוּם חֲצִיצָה עֵי"ש וְא"כ אֵת"ל דְּהַרְגָּשָׁת עֲקִירַת הַדָּם מִהַמְקוֹר הֵנִי הַרְגָּשָׁה א"כ יֵשׁ כָּאן הַרְגָּשָׁה בְּעֲקִירַת הַדָּם מִהַמְקוֹר לְבִיה"ש וְאִפ"ה כ' הָר"ן דְּלֵא הֵנִי הַרְגָּשָׁה א"כ ש"מ דְּהַרְגָּשָׁת בִּיה"ח דְּיִיקָא בְּעֵינָיו לִפ"ד הָר"ן: ה מִיְהוּ בַחִי' הָר"ן רפ"ח לֹא נַז' דְּשְׂפוֹפְרַת

ממעט משום הרגשה אלא דשפיר נחתיכה ממעטי משום הרגשה ובשפיר נחתיכה נדאי ליכא הרגשת עקירת הדם מהמקור ג"כ שיהרי מסתמא גדלו הדם והחתיכה זמן רב במקור קודם שנועקרו לביה"ח וא"כ הדם פנוס בו זמן רב קודם שנועקר וא"כ לא מיבעי לפי לשון הפוסקים דהרגשת עקירת הדם מהמקור היינו עקירתם מהאם לפרוודור פשיטא דבבתי ושפיר ליכא הרגשה זו אלא אפי' לפמ"ש בשם הרופאים מ"מ עקירת הדם מגידי הרחם להפנס תוף החתיכה לא שייך לקרוא פלל בשם הרגשה כיון שאין עקירה זו אדעתא דהנחה להשתפף לפרוודור וע' חילוק כה"ג בחי' הר"ן לדף כ"ב ד"ה או דלמא וצ"ל דמ"ש רבינו דלהר"ן שפופרת מימעט משום הרגשה היינו משום דאמרין בגמ' בבשרה ולא בשפיר ולא בחתיכה וה"ה לשפופרת אלמא דשפופרת נתמעט ג"כ מבבשרה כמו שפיר נחתי' וא"כ כיון דבשפיר נחתי' הטעם משום דליכא הרגשה כמו"כ הטעם בשפופרת ובשפופרת איכא הרגשת עקירת הדם מהמקור וא"כ ע"כ צ"ל דהרגשת ביה"ח בעינינו: ו אמנם משמעות הרמב"ם ורמב"ן ומהרא"י דהרגשת עקירת הדם מהמקור הוי הרגשה ומ"מ אין ראי' מדבריהם דהרגשת ביה"ח לא הוי הרגשה אף בשב"י הביא ראי' דהרגשת ביה"ח לא מהני הביאו הס"ט רס"י ק"ץ והספיק עמו והיינו מסוגיא דר"פ הרוואה דפריף גבי האשה שעושה צרכיה ואי לא ארגשה כו' הרי ע"כ ארגשה זיבת דבר לח ואני תמה אהשב"י דס"ל גבי דם המעורב בליחות דלא הוי הרגשה לדם דתלינו שהרגשה בליחות א"כ ה"נ י"ל דתלינו שהרגשה במ"ר דהוי רובא ורבינו ז"ל דחה זה דמי לפלי פלויי ואינו מוכרח דשאני גבי חתי' שהרגשת בליחות של הדם אינו דומה להרגשת החתיכה שהיא בבישה משום הכי חשיב הרגשת הדם הרגשה בפ"ע.

משא"כ ה"כא דשניהו דבר לח תלינו שהרגשה במ"ר דהוי רובא ואולם זהו שינויא דחיקא אבל באמת יש לתרץ בפשיטות דהא כ' מהרי"ו סי' כ"ה שהנקב של מ"ר הוא למטה הרבה מהמקור וא"כ יש חלק גדול מביה"ח מהמקור עד נקב מ"ר וא"כ פריף שפיר אי דארגשה זיבת הדם דהיינו שזב בחלק שלמעלה ממ"ר יושבת אמאי טהורה דבנדאי מהמקור הוא בא כיון שהוא למעלה ממ"ר ואי דלא ארגשה שם שום לחלוחית א"כ עומדת אמאי טמאה ואעפ"י שפירגשת לחלוחית המ"ר מ"מ לאו פלום הוא דבנדאי אינו הרגשת הדם דא"כ היתה מרגשתו ג"כ למעלה מהמ"ר ומדלא הרגישתו שם ש"מ שאינו יוצא בהרגשה ותלינו שהרגשה שלמעלה ממ"ר ומשני לעולם דארגשה שם למעלה ואעפ"כ אין ראי' ברורה שהוא דם די"ל דהרגשת מ"ר הוא דהדור קצת למעלה מהנקב של מ"ר או שטענתה וקסברה דמרגשת שם ובאמת שהרגשה היא למטה קצת [ע' מפתח]: ז ולכאורה ראי' מפאן לדעת הח"ד רס"י ק"ץ דנהי דהרגשת ביה"ח הוי הרגשה מ"מ בעיניו שתרגיש גפילתו מהמקור לפרוודור ולא כמרגשת זיבתו אט"פ בפרוודור לחוד דלפ"ז פריף שפיר ואי דלא ארגשה כו' דמה שפירגשת זיבת דבר לח של המ"ר לא הוי הרגשה כיון שהוא למטה בפרוודור פנ"ל מיהו יש לדחות דנהי דבעלמא הוי הרגשה אפי' מרגשת הדם למטה מטה בפרוודור מ"מ פריף שפיר ואי דלא ארגשה כו' דכיון דלא ארגשה למעלה אמרינו דלא ארגשה למטה ג"כ ותלינו שהרגשה במ"ר לסברת המקשן (ולפי האמת דאמרין אימור הרגשת מ"ר וא"כ י"ל דאפילו לא הרגשה בדם טמאה משום דתלינו דארגשה וכסבורה הרגשת מ"ר כמו גבי עד למסקנא): ח והנה במ"ש דהרגשת ביה"ח נק' הרגשה.

תניינשבו פל הקנשיות שהקשו האחרונים על הפוסקים דבעי' הרגישו והקנשיא העיקרית הוא מסוגיא דדי"ז ע"ב שחתה ואזדקרה [ע' מפתח ועמד עליה הגאון מו"ה ליב בשב"י סי' מ"א (והנ"ב לא ראה אותו) נרבינו ז"ל במה"ב.

ומ"ש מהר"ל משום שחזקת הדם שפא בהרגשה אינו עולה יפה דא"כ בבדקה קרקע עולם נמי נימא הכי ולפמ"ש דהרגשת ביה"ח נק' הרגשה א"ש ומזה מוכח דהרגשה תחתית ביה"ח נמי הוי הרגשה דהתנן נמצא בפרוזדור כו' מן הלול ולחוזן כו' וכן מוכח מהא דרב הונא ד"ו פדי לשרוף כו' והתם מייירי נדאי בדלא ארגישה קודם דאל"כ בלא"ה נמי מחוייבת לבדוק ועוד דאטו פל אימתי שעוברת מלאכול בתרומה מרגשת וכיון דמייירי בדלא ארגישה מקודם למה שורפין תרומה ע"ז כיון דטהורה מדאורייתא ועכצ"ל דכיון שמקנחת בעד תלינו דארגשה הדם בשעת הקנינום וכסבורה הרגשת עד הוא והיינו משום שחזקת הדם שמרגשת בו והשתא אי אמרת בשלמא דהרגשת ביה"ח הוי הרגשה שפיר י"ל הכי אבל את"ל דהרגשת עקירת הדם מהמקור בעינן או אפי' הרגשת נפילתו מהמקור לפרוזדור א"כ התם ליפא למימר הכי דהא אפי' את"ל ששייך לטעות מקנינום גם לפתיחת המקור או לנפילת הדם בפרוזדור מ"מ א"כ נטמאה בשעת בדיקה לבד ואמאי שורפת התרומה שאכלה קודם הבדיקה מיהו א"כ אפי' את"ל דהרגשת סוף ביה"ח נמי הוי הרגשה א"כ ע"כ לא הרגישו רק בשעת בדיקה ואמאי שורפת תרומה שאכלתו קודם שהרגישו שאז הי' הדם טהור אעפ"י שהי' בתחלת ביה"ח כיון שעדיין לא הרגישו בו אם לא שנדחוק דכיון שהי' הדם בביה"ח מטמא ואע"ג שלא הרגישו בו אז מ"מ מהני הרגשה שהרגישו בו לבסוף לטמאותו אף למפרע ולא אמרו דבלא הרגישו בו טהור אלא כשלא הרגישו בו כלל או י"ל דלענין שריפת תרומה וקדשים לא בעינן הרגשה דעכ"פ הדם טמא טומאת ערב משום דמק"מ טמא.

וע' דמ"א ע"ב גבי מקור שנעקר כו' ולענין טומאתה לבעלה מיתטמאה מכאן ולהבא משום די"ל דארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא: סימן צז דין אם בעינן מדאורייתא שתרגיש בבשרה או לא בעינן הרגשה כלל משום דלרב אשי שמואל לא איירי בהרגשה כלל לפרש"י דנ"ח ע"א או משום דסוגיא פ"ב דשבועות די"ח ע"א משמע דלא כשמואל וכ"מ לכאורה מהא דרב הונא ד"ו ע"א ובר פדא ד"ס סע"ב ומבעיא די"ב ע"א ומסוגיא פ"ב נמצא בפרוזדור אימור שחתה ואימור אזדקרה גם יש לחקור למ"ד דקיי"ל כשמואל ובעינן הרגשה מהו הרגשה זו אם דוקא הרגשת הגוף שמתפעל ויודע בעצמו בשעת יציאת הדם דומיא דהרגשת קרי שההרגשה היא בהגוף ממש או עכ"פ הרגשה שנפתח החזק אבל הרגשת זיבת דבר לח אינו חשוב הרגשה כלל או שגם הרגשת זיבת דבר לח לבד נק' ג"כ הרגשה גם אם קיי"ל מ"ש הרמב"ם שחזקת הדם שפא בהרגשה ומהיכן נמשך לו חזקה זו מהש"ס.

גם איך הדין במוצאה דם ע"י בדיקת עד ולא הרגישו אם אמרינן לחוש דהרגישו אלא דטעמה וסבורה שזהו הרגשת עד כמ"ש סברא זו במשמרת הבית הביאו הס"ט נמצא יש פאן ד' תקירות הא' אם בעינן הרגשה הב' מהו הרגשה הג' אם קיי"ל שחזקת הדם שפא בהרגשה הד' בבדיקת עד אם אמרינן דהרגישו אלא שהיא טועה בדמיונה וסבורה שזהו רק הרגשת עד: תשובה הנה ז"ל הרמב"ם רפ"ט מהא"ב אין האשה מתטמאה מן

התורה בנדה או בזיבה עד שתרגיש ותראה כו' וכו' מה"מ בפ' הרואה פתם דנ"ז ע"ב בגמרא בבשרה עד שתרגיש בבשרה מבואר דס"ל בפשיטות דקי"ל בפשמואל דבעינן מדאורייתא הרגשה וכ"כ הרמב"ן בהלכותיו רפ"ד אין האשה מתטמאה מן התורה עד שתרגיש בפשה שהדם יוצא בבשרה עכ"ל וכן כ' הרשב"א בתה"א והקצ"ר תחלת שער ד' עד שתרגיש כו' וכ"כ בהגמ"י פ"ד מהא"ב אות כ' פ"ן דמדאורייתא בעינן שתרגיש בבשרה כו' וכ"כ בחידושי הר"ן פ' הרואה פתם דנ"ח בד"ה שמואל דאמר כר' נחמ"ן וכיין דרב אשי אוקי שמואל כר' נחמ"ן נקטינן פנותי הרי הביא ראיה משמואל דהלכה כר' נחמ"ן משמע דפשיטא דהלכה פשמואל וכ"מ שם עוד בדף נ"ז בד"ה תרתי ש"מ וכ"מ ג"כ דעת הר"ן ה' בשער הכתמים סעיף ב' שהביא ג"כ ראיה מהא דשמואל ורב אשי דהלכה כר' נחמ"ן וכן הרשב"ץ ר"פ הרואה פתם פסק בדקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה דם טהורה והיינו פשמואל וכ"כ בפ"י בד"ה במגעות והסיטות דמדאורייתא טהורה פ"ן דלא ארגישה וכ"ד רבינו ירוחם נכ"ו ח"ב שכתב פתם מטמא מדרבנן כי מדין תורה אין האשה טמאה עד שתרגיש הדם בבשרה וגם הסמ"ג לאנין קי"א פסק הא דבדקה קרקע עולם אלא שבטעמא דכתמים דרבנן כ' שצ"מ דם יהי זוכה בבשרה דם ולא פתם וכ"פ בפשיטות בטוש"ע סי' קפ"ג ורס"י ק"צ וכ"ד פסקי מהרא"י סי' מ"ז גבי אין סברא לעולם לומר הרגשת עד הוא וכ"ז דלא פהגאון מו"ה גבריאל בתשו' שב"י סי' ל"ו דמ"ו ע"א ד"ה והנה נחזור וד"ה אמנם פן שלא מצא כ"כ מהפוסקים דס"ל דבעינן הרגשה והנה בתשו' מהרמ"ל סי' ב' שאל השואל והוא הגאון החסיד השל"ה אם הא דבעינן הרגשה גזרת הפתוב הוא היינו דאפי' ודאי ראתה הדם מגופה מהחדר טהורה מדאורייתא אם ראתה שלא בהרגשה או נאמר שהוא מטעם דכשאינה מרגשת איפא לספוקי שאין הדם ממנה ואפילו היכא שהמקום שישבה עליה היה בחזקת בדוק מ"מ איפא למימר שלא בדקה שפיר עכ"ל וע' בס"ט סס"י ק"צ סס"ק צ"ג בד"ה נדע שלולי שכתבו פי' שלדבריו אם בדקה המקום במתכונן י"ל חשוב יודעת בבירור שהדם יצאה מגופה וכמו שצייר השל"ה שם בהשאלה היכא שהאשה יודעת בבירור שזה הדם הוא ממנה וא"א בענין אחר כגון שהיתה ישנה על הסדין הבדוק לה ואח"כ כשניערה משנתה מצאה סדינה מלוכלך בדם הרבה והגיע וסתה כו' עכ"ל אבל הס"ט עצמו ס"ל דגם כשבדקה המקום במתכונן אין זה בירור שמגופה ש"ל דלא בדקה שפיר כדמשמע בגמרא וכן הבין מהרמ"ל גם בדברי השואל וז"ל או הוא מטעם דכשאינה מרגשת איפא לספוקי שאין הדם ממנה אפי' היכא שבדקה המקום שישבה עליו אימא לא שפיר בדקה לקח צריכה שתרגיש שאז הוא בירור גמור שהדם ממנה עכ"ל והנה מהרמ"ל השיבו דהרגשה גזה"כ הוא דבהרגשה דוקא תליא וכל היכא דלא הרגישא אע"ג דברור הוא דמינה הוא טהורה מן התורה והוכיח פן מהש"ס ומתקמ"ם ומתקמ"ם בהגמ"י.

ולפע"ד פן משמע מאידך דשמואל דאמר פרק יוצא דופן דף מ"ג ע"א לענין טומאת ש"ז דג"כ בעינן הרגשה שיהי' כל גופו מרגיש בה ושירגיש כשנעקרה וגם שירגיש ביציאתה היינו שתהא יורה כחץ ורבא שם מבעיא לי' בנעקרה בהרגשה ויצתה שלא בהרגשה והתם פשוט הפי' דהרגשה גזה"כ הוא וא"א לפרש שם באופן אחר א"כ כמ"כ יש לנו לומר גם בהא דשמואל דבעי הרגשה בטומאת נדה דג"כ גזה"כ הוא: קיצור שיקמ"ם והרמב"ן והרשב"א והה"מ והר"ן ומהר"מ בהגמ"י ורבינו ירוחם ומהרא"י והטוש"ע

ס"ל דמה"ת אינה טמאה עד שתרגיש ודלא כהג"מ גבריאל בתשו' שב"י סי' ל"ו והג"מ ליב ממענין שם סי' מ"א שנועלם מהם הרבה מפוסקים אלו ופי' מהרמ"ל בתשובה דכל היכא דלא הרגישה אע"ג דברור הוא דממנה הוא הדם טהורה מה"ת וכ"מ קצת מאידך דשמואל דמ"ג ע"א: ב אף הנה הג"מ גבריאל ז"ל בתשובת שב"י סי' ל"ו בתחלת התשובה דמ"ד ע"ב ד"ה אמנם פן פיי דרב אשי דנ"ח ע"א דהוא בתרא ס"ל דטעמא דשמואל לאו משום הרגשה פלל וכ"כ שם אה"כ דמ"ו ע"ד בד"ה אמנם פן נ"ל דעכ"פ זהו דעת רש"י רק שהודה שהרמב"ם וקה"ף וקרא"ש לא ס"ל פן וכ"ד הג"מ ליב ממענין ז"ל בשב"י סי' מ"א שזהו מחלוקת רש"י ותוספות דלפרש"י לרב אשי דהלכתא פנותיה אין חילוק בין הרגישה ללא הרגישה אלא אפי' לא הרגישה טמאה מן התורה ושמואל לא איירי בהרגשה אכן התוספות כתבו דרב אשי נמי מודה דלשמואל היכא דלא הרגישה טהורה מן התורה וטמאה מדרבנן.

ושקרי"ף וקרא"ש וסמ"ג ס"ל כפרש"י מדהשמיטו הא דשמואל (ואין דבריו מוכרחים בזה וכנ"ל בשם הגאון מוהר"ג ז"ל דכ' להפך) וקרא"ש ס"ל פהתוספות ובאמת נעלם ממנו שלא הרמב"ם לבד ס"ל פן כ"א גם הרמב"ן וקרא"ש ומהר"ם מרוטנבורג וש"א"פ כמש"ל וכן הארי"ף בזה הס"ט ס"י ק"צ ס"ק צ"ג בשטת רש"י דס"ל דלרב אשי לא בעינו הרגשה פלל אלא ששטתו מחולק משטת הגאונים מהר"ג ומהר"ל הנ"ל דלשטתם לפרש"י שמואל לא איירי בהרגשה פלל והוא לא ס"ל פן משום דא"כ לכאורה דברי רש"י תמוהים דהא שמואל גופא אמר שנאמר בבשרה עד שתרגיש בבשרה וכמו שהקשה השב"י סי' מ"א בתשובתו על תשו' הג"מ ליב ממענין דס"ט ע"א ד"ה והנה באמת.

ופירושו על רש"י לא נ' להס"ט וכן הגאון מוהררי"מ בשב"י שם השיב להשב"י דלא נראה לו פלל פירושו ברש"י וכדלקמן ע"כ פי' הס"ט ז"ל לכן נלע"ד דרש"י ס"ל דהא דמסיים שמואל שנאמר בבשרה עד שתרגיש בבשרה צ"ל אליבא דרב אשי דה"ק דמן התורה בעינו הרגשה שהוא מברר שהדם מגופה אתיא אבל בלא הרגשה י"ל דלאו מגופה אתיא ותלינו דמעלמא אתיא ואפי' בבדקה קרקע עולם י"ל דלא בדקה שפיר וכמו דס"ל להשוואל בתשו' מוהרמ"ל הנ"ל אלא דתכמים גזרו על פתם ובנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה לא גזרו עכ"ל ודבריו אינם נכונים.

דהא פרש"י הלכך פל הגני תיובתא לאו קושיא ניהו דשמואל לא איירי בהרגשה פלל עכ"ל רש"י וזה נכון למהר"ג ומהר"ל דפירשו כפשוטו דלרב אשי לא הזכיר שמואל ענין הרגשה פלל והא דהפתם אינו טמא מן התורה זהו מטעמי' דרע"ק ס"פ הרוואה פתם דאמרינו דם ולא פתם דחיישינו דמעלמא אתיא וע' מזה ג"כ בס"ט שם ובספר בית מאיר על אה"ע בתשו' שפסוף ספרו סי' י"ג וא"כ לפ"ז שפיר דלק"מ פל הגנף קושיות שהקשה הש"ס על שמואל משא"כ לפי' הס"ט ברש"י אף כ' רש"י דשמואל לא איירי בהרגשה פלל הא עיקר דברי שמואל דבעינו הרגשה מן התורה אלא דאינה גזה"כ כ"א שזהו מברר לנו שהדם הוא מגופה א"כ הרי איירי בהרגשה גם הקושיא שהקשה הש"ס על שמואל ישארו עתה ג"כ דמאחר שהרגשה הוא מדאורי' שאינה טמאה אא"כ הרגישה רק דהוא מטעם שעי"ז מתברר שהדם הוא מגופה אבל מ"מ פינון שברור זה מן התורה

הוא ע"י הרגשה וכל שלא הרגישה אנו מחזיקים שהדם אינו מגופה אף שהדבר רחוק במאד כמו בדיקה קרקע עולם.

א"כ ישאר קושית הש"ס כבתחלה מהאשה שהיא עושה צרכיה כו' אלא לאו דלא ארגשה וקתני עומדת טמאה דכיון דלא ארגישה פדרה הרגשת דם שיוצא מהסדר א"כ יש לתלות דהדם בא ממקום מי רגלים דזה קרוב הרבה יותר מבדיקה קרקע עולם וכיון דהתם מחמת דלא הרגישה תלינו דלמא לא בדיקה שפיר מה שזה רחוק מאד עכ"ו התורה אמרה שכל שלא הרגישה תלינו אפי' באפשר רחוק א"כ מכש"כ שיש לתלות באפשר קרוב לומר דהדם בא ממי רגלים מאחר דלא הרגישה שהרי ר' יוסי מטהר בלאו הכי משום דחזקה שמשביל המים בא כמ"ש הרשב"א א"כ גם לר' מאיר כשלא הרגישה יש לטהר וכן בעד שהוא נתון תחת הכר כשלא הרגישה משוף אמאי טמא דהא רבנו מטהרי גם במשוף וכן לראב"צ בפתם טהור במשוף דנ"ט סע"א וא"כ גם בבדיקה אמאי טמא מאחר שלא הרגישה זהו בירור שאין הדם מגופה וכמו גבי פתם וא"כ אף פרש"י הלכך כל הני תיובתא לאו קושיא ניהו דשמואל לא איירי בהרגשה א"ו צ"ל, כפי מהר"ג ומק"ל דלפרש"י לרב אשי לא בעינו לשמואל הרגשה כלל ומש"ה אין שינוי כלל הקושיות אי דארגישה כו' מאחר דשמואל לא איירי בהרגשה כלל וכן ראיתי בתשו' מהררי"מ להשב"י שם ונ"ל אף את זה אני קונה בדברי רום מעכת"ר דכוננת רש"י נמי פתוספות זה לא יוכל להיות אם לא על צד הדחוק דהא רש"י פתב הלכך כל הני תיובתא לאו קושיא ניהו עכ"ל בשב"י דע"א ע"ד ד"ה ומ"ש רום כת"ר: קיצור הגאונים מוהר"ג ממיץ ומוהר"ל ממענין כ' דלפרש"י ברב אשי לשמואל אפילו לא הרגישה טמאה מה"ת ושמואל לא איירי כלל מדין הרגשה והס"ט פי' דלרש"י ג"כ שמואל איירי בהרגשה אלא דאינה גזה"כ רק שעי"ז מתברר שהדם יוצא מגופה ולשון רש"י לא משמע פדבריו אלא פדעת הגאונים הנ"ל ועוד לדבריו ישארו הקושיות על שמואל כמקודם: וא"ת הא גם אם שמואל לא איירי בהרגשה כלל ע"כ צ"ל הא דגבי בדיקה קרקע עולם מדאורייתא טהור הוא משום דחיישינו דלאו מגופה אתי כ"א לא בדיקה הקרקע שפיר וזהו מדברי רע"ק דאמר דם ולא פתם והקשה השב"י סי' ל"ו הלא פתם נמי דם הוא ופי' הס"ט דר"ל שיהי' ודאי דם היוצא מגופה ולא פתם שי"ל דמעלמא אתי ואף שהוא באפשר רחוק וא"כ אפתי ישארו הקושיות ע"ז מ"ש דהכא חיישינו לאפשר רחוק ומטהרים עי"ז מדאורייתא ומדוע גבי האשה שעושה צרכיה דקרוב יותר שבא ממקום מי רגלים אמרינו דבעומדת טמאה ונוכל לתרץ דהתם נמי טמאה רק מדרבנן א"כ גם לפי שטת הס"ט דלעיל אות ב' יש לתרץ פן אף זה אינו דהא בעומדת לר' מאיר טמאה נדה וכן בעד שהוא נתון תחת הכר ומ"מ לא קשה מהא דבדיקה קרקע עולם די"ל הא דאמרינו דם ולא פתם ומטהרין מדאורייתא אף באפשר רחוק זהו דוקא כשלא הי' ע"י בדיקת עד כ"א בכתם הנמצא שע"ז י"ל משום דאין מחזיקין טומאה ממקום למקום ור"ל פינו שנגמץ הדם בעלמא אין מחזיקין שיצא מגוף האשה כמ"ש סברא זו הג"מ גבריאל ז"ל בשב"י סי' ל"ו ואף שהשב"י שם חלק עליו מ"מ בנדון זה יודה דעד כאן לא חלק עליו אלא באם הדם ודאי בא מגופה רק שיכרד מגופה בקרקע עולם שלא נאמר שחזקתו בא בהרגשה משום דאין מחזיקין טומאה ממקום למקום ע"ז כ' שאין לזה טעם פינו דגם כשנגמץ כאן ע"כ צ"ל שהי' במקום הראשון ע"ש דנ"א סע"ב וה"ל פנמצא שם במקום הראשון

דאָמרינו חזקתו שָׁבָא בְּהַרְגֵּשָׁה לְהַרְמֵב"ם אַבְל בְּנִדּוֹן זֶה שְׁפָאנוּ לומר שְׁפִינוּן שְׁלֵא נִמְצָא רק בְּמָקוֹם אַחַר אָנוּ אוֹמְרִים שְׁלֵא הִי בְּמָקוֹם הָרֵאשׁוֹן כְּלָל דְּהֵינּוּ שְׁלֵא בָּא כְּלָל מִגּוֹפָה ע"ז י"ל שְׁיִוְדָה לְהַגְאֹן מֵהַר"ג דִּישׁ לְחַלֵּק כּוֹן בֵּין עַד שְׁבִדְקָה בּוֹ שְׁפִינוּן שְׁהִיָּה בְּגוֹפָה ע"ז לֹא אִמְרָה תוֹרָה דָּם וְלֹא כְּתוּם דְּלֹא נֶאֱמַר זֶה אֵלֶּא ע"ד שְׁאִין מִחֲזִיקִין טוֹמְאָה מְמָקוֹם לְמָקוֹם שְׁזָהוּ עֲנִן כְּתוּם.

ע"ז שְׁפִיר י"ל שְׁאִין מִחֲזִיקִין שְׁזָהוּ דָּם הַבָּא מִגּוֹפָה אַבְל בְּדִיקַת עַד שֶׁהִי בְּגוֹפָה שְׁאִין וּמִש"ה לִק"מ מְדִין בְּדָקָה קַרְקַע עוֹלָם לְדִין עוֹמְדָת וְדִין עַד: אַבְל אִם נֶאֱמַר דְּשִׁמוּאֵל אֵינִירִי בְּהַרְגֵּשָׁה וְהָא דְטֵהוֹרָה בְּבִדְקָה קַרְקַע עוֹלָם זֶהוּ מְשׁוּם דְּלֹא אֵרְגִישָׁה אִמְרִינוּ דְּאִתֵּיָא מְעַלְמָא א"כ גַּם בְּעוֹמְדָת וּבְדִין עַד י"ל כּוֹן דְּכִינוּן שְׁלֵא הָרְגִישָׁה יֵשׁ וְיֵשׁ מְקוֹם לְתַלוּת דְּלֹא אִתֵּיָא מִגּוֹפָה יוֹתֵר מִבְּבִדְקָה קַרְקַע עוֹלָם: קִיְצוּר דְּאִין לומר שְׁגַם אִם שְׁמוּאֵל לֹא אֵינִירִי בְּהַרְגֵּשָׁה וְרַק מְשׁוּם דְּלֹא בְּרוּר דְּמִגּוֹפָה אִתֵּיָא שְׁאִין אִתֵּיָא ג"כ קוֹנְשִׁיּוֹת דְּלַעִיל דְּהָא גַּם בְּהֵאֲשָׁה שְׁעוֹשָׂה צְרָכֵיהּ וּבְעַד שֶׁהוּא נְתוּן תַּחַת הַכּוֹר לֹא בְּרוּר דְּמִגּוֹפָה אִתֵּיָא מִן הַחֲדָר בְּיִתֵּר שְׁאִת מִבְּבִדְקָה קַרְקַע עוֹלָם דַּע"ז יֵשׁ לְהַשִּׁיב דְּבִבְדָקָה קַרְקַע עוֹלָם שְׁאִין דְּשִׁינָה יוֹתֵר הַחֲזָקָה דְּלֹא מִגּוֹפָה אִתֵּיָא דְּאִין מִחֲזִיקִין טוֹמְאָה מְמָקוֹם לְמָקוֹם מִשְׁא"כ בְּהֵאֲשָׁה שְׁעוֹשָׂה צְרָכֵיהּ וּבְעַד וְלָכֵן לִק"מ הֵנָּה דִּינִים אֶהְדְּדִי אַבְל אִם שְׁמוּאֵל מְטֵהַר בְּבִדְקָה קַרְקַע רַק מְשׁוּם דְּלֹא הָרְגִישָׁה וּמִש"ה הוּא דְּתִלְיִנוּ דְּלֹא מִגּוֹפָה אִתֵּיָא א"כ יִשְׁאַר הַקּוֹנְשִׁיָא ג"כ מְהֵאֲשָׁה שְׁהִיא עוֹשָׂה צְרָכֵיהּ וּמְעַד שֶׁהִי נְתוּן תַּחַת הַכּוֹר: וּמְעַתָּה כִּינוּן שְׁלַפְרֵש"י ע"כ לְרַב אֲשִׁי שְׁמוּאֵל לֹא אֵינִירִי בְּהַרְגֵּשָׁה כְּלָל כְּדַעַת הַגְּאֹנִים מֵהַר"ג וּמְהַר"ל וְלֹא כַּהֲס"ט מִש"ה א"ש דַּעַת הַרְמֵב"ם וְהַרְמֵב"ן וְהַרְשֵׁב"א וְהַה"מ וְהַר"ן וְרִי"ו וְסִיעֵתָם שְׁפָסְקוּ כְּרַב יִרְמְיָא מִדְּפִתִי דְּלִשְׁמוּאֵל בְּעֵינוּ הָרְגִישָׁה הַגַּם דְּרַב אֲשִׁי הוּא בְּתֵרָא וְהִי רֵאוּי לְכַאוּרָה לְפָסוּק כְּנוּתִי אֵלֶּא מְשׁוּם דְּלִדְיָדִי צְרִיף לְשַׁבֵּשׁ בְּדַבְרֵי שְׁמוּאֵל וְלומר דַּמ"ש שְׁמוּאֵל שְׁנֶאֱמַר בְּבִשְׂרָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה זֶהוּ יִתִּיר וְלֹא אִמְרָ שְׁמוּאֵל זֶה מְעוֹלָם וְזֶהוּ דוֹחֵק ע"כ תְּפָסוּ עֵיקַר דְּבַרֵי ר' יִרְמְיָא מִדְּפִתִי דְּלִדְיָדִי א"ש ד' שְׁמוּאֵל כְּמוֹ שֶׁהוּן וְכֵן בְּאַגְוָדָה פָּרַק הַרְוָאָה הִבִּיא רַק ד' יִרְמְיָא מִדְּפִתִי וְז"ל בְּדָקָה קַרְקַע עוֹלָם וְיִשְׁבָּה עָלֶיהָ וּמְצָאָה עָלֶיהָ דָּם טֵהוֹרָה אִמְרָ רַב יִרְמְיָא מִדְּפִתִי מוֹדָה שְׁמוּאֵל שְׁהִיא טְמֵאָה מְדַרְבְּנָן עַכ"ל וְעוֹי"ל מְשׁוּם דְּמְפָרְשִׁים כַּמ"ש הַתּוֹס' דְּלַרְב אֲשִׁי נְמִי לְשְׁמוּאֵל הִיכָא דְּלֹא הָרְגִישָׁה טֵהוֹרָה מִן הַתּוֹרָה וְהַטַּעַם שֶׁל הַתּוֹס' י"ל ג"כ כַּנ"ל דַּאֲל"כ יִצְטָרֵף לְסַתּוֹר מְדַבְרֵי שְׁמוּאֵל וְעוֹי"ל טַעֲמִיָּהוּ דְּהַתּוֹסְפוֹת כִּי הַגַּם דְּסַבְרֵי דְּדִין הַמְשָׁנָה דָּדָם וְלֹא כְּתוּם הֵינּוּ דְּחִיִּישִׁינוּ דְּלֹא מִגּוֹפָה אִתֵּיָא מ"מ בְּהָא בְּבִדְקָה קַרְקַע עוֹלָם שְׁזָהוּ רְחוּק מְאֹד לומר דְּלֹא בְּדָקָה שְׁפִיר ע"כ דוֹחֵק לְהֵם לומר דְּבַכַּה"ג נְמִי תִלְיִנוּ מִהַתּוֹרָה דְּמְעַלְמָא אִתֵּיָא כִּינוּן שְׁזָהוּ רְחוּק מְאֹד וְאִינוּ נִכְנָס בְּגִדְרָא סָפֵק כְּלָל וּמְצִינוּ דְּטְמֵאָה נְדָה בְּסָפֵק קָרוֹב יוֹתֵר דְּהֵינּוּ בְּעַד שֶׁהִי נְתוּן תַּחַת הַכּוֹר וּמְשׁוּףָּה שְׁאֵר שְׁלַפ"ד ר"ח גְּבִי תַּחַתוֹ בִּירְכָה י"ל דְּכָאן אִין רַק טוֹמְאָת כְּתוּם כַּמְש"ל בְּתִשׁוּ' הַמְתַּחֲלַת בְּדִין בְּדָקָה א"ע בְּעַד הַבְּדוּק לֵה וְהַנִּיחְתוּ תַּחַת הַכּוֹר וְשֵׁם סְעִיף ג' וְהֵינּוּ כִּינוּן שְׁבַעגוּל צְרִיכָה כְּגָרִיס וְעוֹד וְאִין לֵה שְׁצָרִיכָה כְּגָרִיס וְעוֹד וְתִהְיִי טְמֵאָה נְדָה וְכ"ד הַרְמֵב"ם בְּפִי הַמְשָׁנִיּוֹת ס"פ הַרְוָאָה כְּתוּם אַבְל לִפ"ד הַרְשֵׁב"א הַחֻלְקִים עַל ר"ח שֵׁם נ' דְּטְמֵאָה נְדָה וּשְׁמוּאֵל ס"פ הַרְוָאָה כְּתוּם ס"ל כַּר"א בַּר צְדוּקָא א"כ לְהַרְשֵׁב"א ס"ל דְּטְמֵאָה נְדָה וְהִירִי שֵׁם קָרוֹב הַדְּבָר יוֹתֵר הַרְבֵּה דְּמְעַלְמָא בָּא מִתַּחַת הַכּוֹר וְלָכֵן רַבְּנָן מְטֵהִירִי לְגַמְרֵי וְגַם לְרַב"צ בְּכַתְּם מְשׁוּףָּה טֵהוֹר וְא"כ מ"ש הֵכָא גְּבִי בְּדָקָה קַרְקַע עוֹלָם טֵהוֹר ע"כ ס"ל לְהַתּוֹסְפוֹת דְּהָא דְּחִשׁוּב הֵכָא רַק

פְּתוּם זֶהוּ מִפְּנֵי שְׁלֵא הִרְגִישָׁה וְלֹא מִשּׁוּם דְּאֶמְרִינָן דְּלֹאוּ מִגּוּפָה קִאֲתִי דְזֵה א"א לֹוּמֵר פְּאֵן וְכֹן בְּיֶאֱרֵר אֲאִזְמ"ו הַגָּאוֹן בְּסִי' ק"צ סְעִיף יו"ד מִשֶּׁא"כ בְּעֵד שֶׁהִי נְתוּן תַּחַת הַפֶּר הָא מוֹקִי לָהּ שְׁמוּאֵל ר"פ הָרוּאָה דְמִיָּרִי בְּדִאֲרַגְיִשָׁה מִמֶּשׁ וְא"כ א"א לְטֵהֵר רַב מִשּׁוּם שְׁנֹאֲמֵר דְּלֹאוּ מִגּוּפָה אֲתִי וְאִימּוֹר הִרְגִישַׁת עַד הוּא וְע"ז ס"ל דְּבִמְשׁוּף אִין תּוֹלִין וְהִנֵּה אָף שְׁנֹאֲמֵר דְּמִשְׁם אִין הִכְרַח דְּהָא בְּאֲמַת י"א שְׁם דְּאִינָה טְמֵאָה כ"א מִשּׁוּם פְּתוּם פְּנ"ל.

וְא"כ מְדֹאֲרִינָתָא טְהוּרָה אָף דְּאֲרַגְיִשָׁה מִשּׁוּם דְּתַלְיִנָן דְּמַעְלָמָא אֲתִי מ"מ י"ל הַתּוֹסְפוֹת ס"ל דְּבִדְקָה קִרְקַע עוֹלָם רְחוּק הַדְּבָר לְתַלוּת דְּמַעְלָמָא אֲתִי יוֹתֵר מִבְּעַד שֶׁהִי נְתוּן תַּחַת הַפֶּר אֲלָא לֹא גָרַע מְדִין בְּדְקָה א"ע בְּעַד הַבְּדוּק וְטַחְתּוֹ בִּירִיכָה וְלִמְחָר מְצָאָה עֲלֶיהָ דָּם דְּס"ל לְרַב וְשְׁמוּאֵל פ"ב דִּי"ד ע"א דְּטְמֵאָה נִדָּה וְכַמ"ש הֶרְמֵב"ם פ"ד דִּין י"ט וְיֵשׁ שְׁם פֶּר"ח וּפֶרש"י וְעַכ"פ לְכוּלָם טְמֵאָה נִדָּה וְהָרִי הֵתָם לְתַלוּת בִּירִיכָה לֹא רְחוּק הַדְּבָר יוֹתֵר מִבְּבִדְקָה קִרְקַע עוֹלָם שְׁפִינָן שְׁבִדְקָה הַקִּרְקַע בְּמַתְפּוּיָן לְרֹאוֹת שְׁלֵא יְהִי שְׁם דָּם מֵהַכ"ת נֹאמֵר שְׁלֵא בְּדְקָה שְׁפִיר וְכִינָן שְׁפִין קִשָּׁה מ"ש הֵכָא דְּאֶמְרִינָן דְּלִמָּא לֹא בְּדְקָה שְׁפִיר וְאֶמְרִינָן שְׁנֵהוּ רַב פְּתוּם וְטְהוּר מְדֹאֲרִינָתָא וְכַמ"ש הֵתָם דְּלֹא תַלְיִנָן בִּירִיכָה וּמְחַזְקִינָן לָהּ לְנִדָּה מְדֹאֲרִינָתָא ע"כ הַנְּצָרְכוּ הַתּוֹס' לֹוּמֵר דְּהֵכָא דְּהָנִי רַב דִּין פְּתוּם זֶהוּ מִפְּנֵי שְׁלֵא הִרְגִישָׁה אֲבָל הֵתָם גְּבִי עַד נֹאמֵר דְּמִיָּרִי בְּדִאֲרַגְיִשָׁה כְּמוֹ שְׁהַעֲמִידוּ לְשְׁמוּאֵל הַמְּשֻׁנָּה עַד שֶׁהִי נְתוּן תַּחַת הַפֶּר וְאֶמְנָם לִינְשֵׁב שְׁטַת רִש"י שְׁצָרִיף לֹוּמֵר דְּגְבִי עַד שֶׁהִי נְתוּן תַּחַת הַפֶּר לֹא מִיָּרִי בְּדִאֲרַגְיִשָׁה מֵאַחַר שֶׁא"צ הִרְגִישָׁה כָּלֵל וְרַב הֵכָא הָנִי יֵשׁ לוֹ דִּין פְּתוּם מִשּׁוּם שִׁי"ל דְּלֹאוּ מִגּוּפָה אֲתִי וְא"כ מֵהַ שְׁגָבִי עַד לֹא אֶמְרִינָן כֹּן הִינְנוּ פִּינָן שְׁהַעֲדָה הִי בְּגוּפָה תוֹף רַחֲמָה לֹא דְמִי לְכַתְּם דְּהָא דְּמִדְּאוּרִינָן אֶמְרִינָן דָּם וְלֹא פְתוּם לְתַלוּת אָף בְּדְבָר הֶרְחוּק זֶהוּ כְּשֶׁנִּמְצָא הַפְּתוּם חוּץ לְגוּפָה כְּמוֹ עַל קִרְקַע עוֹלָם אֲבָל עַד פִּינָן שְׁבִדְקָה א"ע בּוֹ שְׁאֲנִי שְׁם לֹא תַלְיִנָן בְּדְבָר רְחוּק כָּלֵל וְהַפֶּרשׁ זֶה הוּא כַמ"ש הַגָּאוֹן מוהר"ג בְּשַׁב"י ס' ל"ו בְּעֵנָן אִין מְחַזְקִין טוֹמְאָה מְמָקוֹם לְמָקוֹם ע"כ מְקַרְקַע לְגוּף הָאִשָּׁה חָשׁוּב מְמָקוֹם לְמָקוֹם אֲבָל עַד פִּינָן שֶׁהִי בְּגוּפָה אָף שֶׁאֲח"כ טַחְתּוֹ בִּירִיכָה וְכַה"ג אִפִּי נְתַנְתּוֹ תַּחַת הַפֶּר לְהַרְשָׁב"א מ"מ אִין זֶה עֵנָן לְמִמְקוֹם לְמָקוֹם שְׁהָרִי הֵיךְ תוֹף מְקוֹם שְׁאֲנוּ דְנִין עֲלֵיו הֵגַם שְׁמוהר"ג חָשׁוּב גַּם עַד שֶׁהִי נְתוּן תַּחַת הַפֶּר כְּעֵנָן מְמָקוֹם לְמָקוֹם אִין דְּבָרֵינוּ מְוַכְרְחִים בְּזֵה: קִצְיֹוֹר: וְכִינָן שְׁלִפְרִש"י ע"כ שְׁמוּאֵל לֹא אִיָּרִי כָּלֵל בְּעֵנָן הִרְגִישָׁה לְדַעַת רַב אִשִּׁי ע"כ פְּסָקוֹ כִּר' יִרְמִי' מְדַפְתִּי כְּפֶשֶׁט ד' שְׁמוּאֵל דְּאֶמֵר עַד שְׁתַּרְגִּישׁ גַּם י"ל דְּמַה"ט נ"ל כִּפִּי הַתּוֹסְפוֹת דְּגַם לְרַב אִשִּׁי שְׁמוּאֵל מִיָּרִי בְּדִין הִרְגִישָׁה.

גַּם עוּי"ל הַתּוֹסְפוֹת הַנְּכַרְחוּ לְזֵה דֹאֵל"כ אִין טַעַם שְׁיִהֵיָה בְּבִדְקָה קִרְקַע עוֹלָם רַב דִּין פְּתוּם דְּמֵאִי שְׁנֹא מִבְּבִדְקָה א"ע בְּעַד הַבְּדוּק וְטַחְתּוֹ בִּירִיכָה דְּטְמֵאָה נִדָּה א"ו הֵכָא מִשּׁוּם דְּלֹא אֲרַגִּישָׁה הוּא וְהֵתָם מִיָּרִי בְּדִאֲרַגְיִשָׁה וְלִרְש"י צ"ל הַהַפֶּרשׁ מִשּׁוּם דְּהֵכָא שְׁנִמְצָא עַל דְּבָר שְׁלֵא בְּדְקָה א"ע בּוֹ ה"ל כְּהָא דְּאִין מְחַזְקִין טוֹמְאָה מְמָקוֹם לְמָקוֹם: הַ נְהִינָה מֵהוּ הִרְגִישָׁה כְּבָר חָקֵר בְּזֵה הַפְּנ"י בְּתִשׁוּ' ס' א' וּבְשַׁב"י ס' ל"ט הוּא וְהַגָּאוֹן מֵהֶרְשֵׁשׁ"ךְ וְשְׁם בְּתִשׁוּ' ס' מ' הַגָּאוֹן מו"ה יְהוּדָא מִילָר וְהוּבָאוּ בְּס"ט רִס"י ק"צ וְנ"ל אֶמְנָם מֵהַ זֶה הוּא הִרְגִישָׁה אִם ר"ל שְׁהִרְגִישָׁה שְׁנִפְתַּח מְקוּרָה הוּא דְּמִקְרִי הִרְגִישָׁה אֲבָל לֹא מֵהַ שְׁמַרְגִישַׁת שְׁזָב מִבְּשָׂרָה דָּם לֹא מִקְרִי הִרְגִישָׁה אוֹ נִימָא דְּגַם זֶה בְּכָלֵל הִרְגִישָׁה הִנֵּה בְּשׁו"ת פְּנ"י חִי"ד ס' א' הוּבָא בְּס"ט שְׁם מְעַט מְזָה כ' וְנ"ל וְנ' פְּשׁוּט דְּאִין הַפְּנוּנָה שְׁמַרְגִישַׁת שְׁיִצָא מְמָנָה דָּם אֲלָא דְּבַעֲיָנָן שְׁתַּרְגִּישׁ שְׁיִצָא מְמָקוּרָה (וּמ"מ נִרְאָה מְלִשׁוֹנוֹ שְׁכַשְׁמַרְגִישַׁת זִיבַת דָּם

מהמקור לפרוודור נק' הרגשה אף שאין צער ונעזוע כל הגוף ולא כמו הרגשת עקירת ש"ז שכל גופו מרגיש בה הכא נראה א"צ לזה אע"ג דרפ"ק ד"ג ע"א אמרינו ישנה נמי אגב צערא מיתערא מידי דהוה אהרגשת מ"ר משמע שהגוף מצטער ומתפעל בעקירת הדם מהמקור וזה הוא ההרגשה וכ"מ ממ"ש רש"י דנ"ז ע"ב שציערתה בדיקת העד ור"ל והיא טועה וסבורה שזהו הרגשת עקירת הדם מהמקור הרי עכ"פ מהות הרגשה זו הוא ענין צער כמו הצער מבדיקת העד וכ"נ מתשו' מהרי"ו סי' כ"ה דלקמן ובהרמב"ם פ"ח מהא"ב דין ב' וקודם שיבוא הדם תרגיש בעצמה מפקחת ומעטשת כו' מזה יש ללמוד ג"כ לכל ראיי' דההרגשה ענין הרגשת הגוף אף י"ל ודאי זהו ההרגשה אבל עכ"ז גם כשמרגשת זיבת הדם מהמקור נמי חשוב הרגשה לכ"ע ואינו ממעט רק אם לא הרגישה יציאתו מן המקור רק אם"כ בהיותו בכנותלי בית הרחם מרגשת זיבתו וכן פי' אאזמו"ר נ"ע סי' קפ"ג סק"ג שתרגיש ביציאתו מהמקור לפרוודור עכ"ל וכן בקו"א סי' קפ"ג כ' דמשמעות הרמב"ם רפ"ט ופ"ה הי"ז ורמב"ן ומהרא"י בתה"דהובא ב"י וש"ע סי' ק"צ דבעינו שתרגיש הדם ביציאתו מן המקור עכ"ל משמע דלא בעינו הרגש ונעזוע הגוף כמ"ש הרמב"ם פ"ה הי"ז כ"א הרגשת יציאתו מן הסדר נמי סגי ועמ"ש מזה לקמן סעיף ט' ולפ"ז י"ל החו"ד אינו חולק ע"ז) וכדפרש"י ז"ל פ"ק ד"ג ע"א אשה מרגשת בעצמה כשנעקר דם מן המקור (אין כן ל' רש"י אלא ז"ל יודעת בעצמה כשיוצא דם ממנה עכ"ל וידיעה זו י"ל ג"כ ע"ד הצער עד שיוצא אלא התוספות ושם כ' מרגשת בעצמה פי' כשנעקר דם מן המקור) וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל רפ"ט מהא"ב עד שתרגיש ותראה דם ויצא בבשרה עכ"ל משמע דעד שתרגיש אין פירושו הרגשת יציאת דם מבשרה (ר"ל מה שזב מכותלי הרחם ולחזק כ"נ דזה הוא ממעט) אלא הרגשת המקור וכ"כ אם"כ נמצא הדם בפנים ה"ז בחזקת שפא בהרגשה משמע שהרגישה שפא מהמקור (מכאן מוכח דכוננת הפנ"י רק לומר דבעינו הרגש יציאתו מן המקור אבל לא דבעינו דוקא שהגוף מתפעל ביציאתו כנ"ל) ובנ"ד ליכא הרגשת מקור (נ' דר"ל לפי ששם בהשאלה לא הרגישה אף שהדם זב מן המקור שהרי אדרבה היא אומרת שמרגשת שפא מן הצדדין שלא כדרך ראית נסת שלה עכ"ל השאלה.

ולכן אף אם לא נעמיד יסוד על דבריה אלו עכ"פ אין מרגשת כלל שיוצא וזב מהמקור לפרוודור מאחר שלדבריה אינו יוצא מהמקור כלל) וכ"כ בהדיא הרב מהרי"ו בתשו' סי' כ"ה וז"ל ודחוק הוא לחלק ולומר דהתם איירי דלא הרגישה מידי (רק שמצאה פתם ע"ש בגמ' פ"ט ד"ס ע"ב גבי ונמצא דם פחת אחת מהן כו' דתולה מעונבת בשאינה מעונבת דמזה מיתי מהרי"ו) ומש"ה תלינו פיון דלא הרגישה לא הוי אלא דרבנן כדדרשינו בבשרה עד שתרגיש בבשרה דשפא ה"נ דהרגישה דמיירי באשה שיש לה הארין וינדא שמוצא דם במי רגלים.

והמ"ר מצערות אותה שיש לה פאב ביציאתה) לא הוי הרגשת דם המקור: דנדאי דבר זה מצערות אותה בענין אחר ממה שמצערות אותה דם המקור ולא מקרי האי הרגשת בשורה דהרגשת מ"ר הוא ולא הרגשת דם נדות עכ"ל מהרי"ו והפנ"י הקשה וכ' שיש לתמוה עליו ז"ל דהא אמרינו פרק הרואה אימור הרגשת מי רגלים הוא אלמא הרגשת מי רגלים איכא למיחש להרגשת המקור עכ"ל ולפע"ד דברי מהרי"ו נכונים דמהרי"ו מיירי במי רגלים היוצאים ע"י פאב דחולי דהארין ווינדא וכאב וצער זה ודאי לא דמי

כָּלֵל לְצַעַר יְצִיאַת דָּם מִן הַמְקוֹר דְּבַגְמָ' לֹא אָמְרוּ רַק בְּסֵתֶם הַרְגָּשְׁתָּ מִי רִגְלִים שְׂאִינָן בָּאִים ע"י כָּאֵב הַהוּא ע"ז אָמְרוּ דִּישׁ לְטַעוֹת ע"י מְהַרְגֵּשֶׁת יְצִיאַת דָּם מִהַמְקוֹר מִשְׁא"כ בְּכֹאֵב דְּהֶאֱרָנָן וְנִינְדָא לָא דְמִי כָּלֵל זֶה לְזֶה וּמִשְׁ"ה ס"ל לְמַהֲרִי"ו דְּשֵׁם שְׂמִשְׁתַּנֵּת בְּכֹאֵב דְּהֶאֱרָנָן וְנִינְדָא אַף שְׂנִמְצָא תוֹכוֹ דָּם ה"ל כְּלָא בָּא בְּהַרְגֵּשֶׁת דְּהֵא בָּא בְּהַרְגֵּשֶׁת דְּהֶאֱרָנָן וְנִינְדָא שְׂאִינָנוּ דוֹמָה כָּלֵל לְהַרְגֵּשֶׁת הַמְקוֹר וְעוֹד וְעִיקָר דְּכַוְנַת מַהֲרִי"ו דִּס"ל דְּלֶהֱחַמִּיר כְּשִׁלָּא הַרְגִּישָׁה בְּדָם לֹמֵר שְׂמָא טַעַתָּה בְּהַרְגֵּשְׁתָּה מִי רִגְלִים וְהִי הַרְגֵּשְׁתָּ דָּם וְכִסְבוּרָה הַרְגֵּשְׁתָּ מִי רִגְלִים הוּא זֶה לֹא אָמְרִינוּ מִשּׁוּם דְּכִינוּן שְׁהֵדָם נִמְצָא בְּמִי רִגְלֵיהָ חִזְקָה מְשִׁבִּיל הַמַּיִם בָּא שְׁלִכְנָא ע"פ דְּהַרְגִּישָׁה שְׂנִינְדַעְזַעְזָה גּוֹפָה כְּדָרְךָ הַרְגֵּשְׁתָּ דָּם אָמְרִינוּ בְּגִמְרָא רַפ"ח אִימּוֹר הַרְגֵּשְׁתָּ מ"ר הוּא כְּדִי שְׁלָא נִצְטַרְךָ לֹאמֵר שְׁהֵדָם לֹא בָּא מִמְּקוֹם הַמַּיִם אַע"פ שְׂבָא עִם הַמַּיִם ע"כ מוּטָב לֹמֵר שְׂטַעַתָּה בְּהַרְגֵּשֶׁתָּה כְּדִי שְׂנִאמֵר שְׁהֵדָם בָּא מִמְּקוֹם הַמַּיִם ע"ז כָּאֵן נִמְצָא כָּאֵן הִי וְעוֹד מִשּׁוּם חִזְקַת טְהָרָה וְלִכְּן מְמִילָא מוּכָן אֲשֶׁר לְהַחְמִיר שְׂאֵע"פ שְׁלָא הַרְגִּישָׁה רַק הַרְגֵּשׁ מִי רִגְלִים יֹאמְרוּ דְּטַעַתָּה וְהִי הַרְגֵּשְׁתָּ הֵדָם זֶה וְדָאִי לֹא אָמְרִינוּ דְּמַהֲכ"ת לֹמֵר כֵּן הָא יֵשׁ חִזְקָה לְגַגְד שְׁעַם שְׁבִיל הַמַּיִם בָּא וְגַם חִזְקַת טְהָרָה א"כ מְדוּעַ נְבַדָּה לְחֹשֶׁשׁ לְטַעוֹת וְעַמ"ש מְזָה לְקַמְן סְעִיף וְא"ו כְּמ"כ בְּשֵׁם הַשֶּׁב"י הוֹאִיל שְׂאִינָנוּ שְׁכִיחַ כו' אָמְרִינוּ שְׂטַעַתָּה כו' וְאִם מִשּׁוּם דַּעֲכ"פ מְרַגֵּשְׁתָּ זִיבַת דְּבָר לַח הֵינְנוּ הַמִּי רִגְלִים זֶה לֹא נִקְרָא הַרְגֵּשָׁה כְּדֶהוּכִיחַ הַשֶּׁב"י וְהַס"ט מְסוּגִיָּא דַּר"פ הַרְוָאָה כְּתָם: קִיָּצוֹר: הַפְנִי"י סו"י א' כ' דְּהַרְגֵּשָׁה הֵינְנוּ שְׂמַרְגֵּשְׁתָּ אִיף שְׁהֵדָם יוֹצֵא מִהַמְקוֹר לְפָרוּזְדוֹר כְּגוֹן שְׂמַצְטַעַרְתָּ בִּיְצִיאָתוֹ מְעִין וְדוּגְמָא שְׂמַצְטַעַרְתָּ בְּעֵיכּוּב הַמִּי רִגְלִים כְּשֶׁרוּצָה לְהַשְׁתִּין וְלִכְּן כְּשִׁיּוֹצֵא הַמִּי רִגְלִים מְרַגֵּשְׁתָּ כְּךָ עַד"ז הוּא בִּיְצִיאַת הֵדָם מִהַמְקוֹר וְכֵן מְוַכְרַח דַּעַת מַהֲרִי"ו בְּתַשׁוּבָה סִי"כ"ה.

גַּם י"ל אַף שְׂאִינָה מְצַטַעַרְתָּ אִם עַכ"פ מְרַגֵּשְׁתָּ בְּשַׁעַת שְׁהֵדָם יוֹצֵא מִהַחֲדָר מִמֶּשׁ אָבֵל אִם אִינָה מְרַגֵּשְׁתָּ אִיף שְׁיּוֹצֵא מִהַחֲדָר כ"א הַרְגִּישָׁה מִה שְׁזָב וְיוֹצֵא בְּכּוֹתְלֵי בֵּית הַרְחָם וּמְכּוֹתְלֵי בֵּית הַרְחָם וְלַחֲוִץ זֶה לֹא נִקְרָא הַרְגֵּשָׁה כָּלֵל וְטְהוּרָה מְדֹאֲרִינָתָא: וּבִתְשׁוּבַת שֶׁב"י סִי"ל"ט דַּנ"ט ע"ג ס"ל דְּהַרְגֵּשָׁה הוּא שְׂמַרְגֵּשְׁתָּ שְׂנִפְתַּח מְקוֹרָהּ אָבֵל אִם לֹא הַרְגִּישָׁה שְׂנִפְתַּח מְקוֹרָהּ אַף דְּמַרְגֵּשְׁתָּ זִיבַת דְּבָר לַח זֶה לֹא חֲשׁוּב הַרְגֵּשָׁה וְז"ל וְעוֹד קִשָּׁה עָלֵי מְאֹד אִם נִאָמֵר דְּהַרְגֵּשְׁתָּ נִדָּה לֹא הוּי רַק מִה שְׂמַרְגִּישִׁין שְׁזָב מִהֶם דְּבָר לַח לֹא אוֹכַל לְהִבִּין כָּלֵל סוּגִיָּא דְּשְׂמַעְתָּא בַּר"פ הַרְוָאָה כְּתָם דְּפָרִיף ת"ש הָאֲשָׁה שְׁהִיא עוֹשָׂה צְרָכֵיהָ וְרֵאֲתָה רַמ"א אִם עוֹמְדַת טְמֵאָה וְאִם יוֹשְׁבַת טְהוּרָה הִיכִי דְּמִי אִי דְּאֲרַגִּישָׁה יוֹשְׁבַת אִמְאִי טְהוּרָה אֲלֵא לָאו דְּלֹא אֲרַגֵּשָׁה וְקַתְנִי עוֹמְדַת טְמֵאָה וּמְתַרְץ לְעוֹלָם דְּאֲרַגֵּשָׁה וְאִימּוֹר הַרְגֵּשְׁתָּ מִי רִגְלִים הוּא וְאִי אָמַרְתָּ דָּאִין הַנְּשִׁים מְרַגִּישִׁין רַק מִה שְׁזָב מִהֶם דְּבָר לַח (וְזִהוּ הַהַרְגֵּשָׁה שְׁהַצְרִיף שְׂמוּאֵל) א"כ מֵאִי קָאֵמֵר אִי דְּאֲרַגִּישָׁה הֵלֵא ע"כ הַרְגִּישָׁה שְׁזָב מִמְּנָה (דְּבָר לַח) דְּהֵלֵא הַמִּי רִגְלִים זָבִין מִמְּנָה וְהֵתָם מִיָּרִי דְּנִמְצָאֵת הֵדָם בְּתוֹף הַסְּפֵל דְּקוֹנְדָם דְּתַמּוּ מֵיָּא יְצָא הֵדָם כְּדֹאֲקָמִי בַּרפ"ט (וְאֹקִימָתָא זֹו מְוַכְרַח לְדַבְרֵי ר' מֵאִיר.

מִשְׁא"כ לר' יוֹסִי ס"ל דְּאָפִי נִמְצָא עַל שְׁפַת הַסְּפֵל טְהוּר. וּמִיָּהוּ יֵשׁ חוֹלְקִים דְּלַר' יוֹסִי ג"כ אִינּוּ טְהוּר אֲלֵא בְּנִמְצָא תוֹף הַסְּפֵל ג"כ וְעַכ"פ הַש"ס כָּאֵן מִיָּרִי לר' מֵאִיר וְלְדִידְנִי מִיָּרִי דְּדוּקָא דְּקוֹנְדָם דְּתַמּוּ מֵיָּא יְצָא הֵדָם) א"כ כִּינּוּן דְּמִיָּרִי דְּהֵדָם יְצָא בְּתוֹף מִי רִגְלִים ע"כ הַרְגִּישָׁה שְׁזָב מִמְּנָה הִלִּיחָה דְּנִדָּאִי א"א לְהַבְחִין בְּשַׁעַת שְׁזָבִין מִמְּנָה הַמִּי רִגְלִים שְׁזָב הֵדָם בְּפִנְיָ עֲצָמוֹ (הַג"ה לְכֹאֲרָה אֲפִשֶׁר הוּא עַפְמ"ש בְּתַשׁוּ"מ מַהֲרִי"ו סִי"כ"ה דְּאִיכָּא בְּאֲשָׁה

ב' נקבים הא' ש'יוצא ממנו השתן והוא למטה סמוך ליציאתם והאחר ש'יוצא ממנו דם נדות הוא למעלה בענמק הרבה פדאמרינון פרק יוצא דופן דמ"א ע"ב הי ניהו בית החיצון ומפרש רב יודא מקום שהשמש דש אלמא אפילו בית החיצון הוא בענמק כמו שיעור השמש והקדר לפנים ממנו עכ"ל וא"כ מה שע"כ מרגשת זיבת המי רגלים הרגשה זו הוא שמרגשת לחלוחית למטה סמוך לסוף פותלי בית הרחם משא"כ הרגשת זיבת הדם צ"ל שתרגיש איה שזב מהקדר לבית החיצון והוא בענמק הרבה א"כ לפ"ז פשאינה מרגשת לחלוחית למעלה בענמק כ"א רק למטה זהו ענין דלא ארגישה ושפיר פריף הש"ס היכי דמי אי דארגישה ליחות וזיבה למעלה בענמק יושבת אמאי טהורה הא ע"כ זהו זיבת דם מהקדר ולא ממי רגלים דממי רגלים אין נרגש רק למטה אלא לאו דלא ארגישה זיבת לחות למעלה רק למטה במקום זיבת מי רגלים וקתני עומדת טמאה אלמא לא בעינן שתרגיש זיבת הדם ומשני לעולם דארגישה זיבת לחלוחית למעלה ואימור הרגשת מי רגלים הוא שזבין למטה והיא טועה ונדמה לה שמרגשת זיבת לחלוחית למעלה ונראה דהשב"י ס"ל דמאחר דהרגשת זיבת דבר לח הוי הרגשה א"כ לא שניף פאן התקירה אם הרגישה אם לא הרגישה דמאחר שבהכרח מרגשת זיבת דבר לח בכותלי בית הרחם אין שניף לומר שמרגשת שזב למטה ולא למעלה פלל דדבר זה ודאי לאו אדעתה כ"כ לידע ברור ואין עיניה שם להבחין כ"כ ע"כ אם איתא דהרגשת זיבת דבר לח הוי הרגשה שהצריף שמואל א"כ ודאי אין מקום להקשות מענין האשה שהיא עושה צרכיה דשם ודאי חשוב הרגשה.

וכ"ש להרמב"ם דס"ל שחזקת הדם שפא בהרגשה א"כ פיון שע"כ מרגשת זיבת דבר לח אמרינו שנדאי הרגשה זיבת לחלוחית גם למעלה בענמק ומדפריף הש"ס אי דארגישה כו' אלא לאו דלא ארגשה כו' ע"כ דזיבת דבר לח אינו הרגשה פלל אף אם מרגשת זיבתו בתחלת בית החיצון אלא ע"כ הרגשה הוא דמרגשת בגופה ממש שהדם יוצא ממנו דומיא דהרגשת עקירת ש"ז דקאמר שמואל דמ"ג ע"א דאינו הרגשת זיבת לחלוחית פלל כ"א שהגוף ממש מתפעל מאד ומרגיש יציאתו כמ"כ מעין זה הוא ענין מה שהאשה מרגשת ביציאת הדם מהקדר וכמו שמביא ראי' בד"ה ובאמת ראה ראיתי בהרמב"ם מדברי הרמב"ם דהרגשה היינו שנודענעוה הגוף ממש או עכ"פ הרגשה שנפתח הקדר אבל הרגשת זיבת דבר לח אינו הרגשה פלל אף אם מרגשת זיבתו מהקדר לבית החיצון אם אינה מרגשת פתיחת הקדר ולא נודענעוה גופה וזה לא כמש"ל סעיף ה' לדעת הפנ"י ואף להסברא דזה נק' ג"כ הרגשה מ"מ ע"כ מוכח דמה שמרגשת רק לחלוחית למטה בסוף פותלי הרחם אינו נקרא הרגשה דא"כ אין מקום לתקירת הש"ס ואי דלא ארגישה כו' דהרגשה זו יש פאן ודאי אע"כ גם לדבריהם בעינן שתרגיש תחלת יציאתו מהקדר לבית החיצון וכל שאינה מרגשת פן אף שמרגשת למטה אינו הרגשה עכ"ה) ומכש"כ שאין להבין מאי קאמר אלא לאו דלא ארגשה כו' האיה שניף לאמר דלא ארגשה הלא ע"כ הרגשה שזב ממנה מי רגלים אלא ע"כ צ"ל דהרגשה שנפתח מקורה הוא דבר בפני עצמו ולא סגי במה שזב ממנה דבר (הג"ה דבריו מבוארין דאפי' הרגשת זיבת דבר לח למעלה לא הוי הרגשה פלל כ"א הרגשה היינו הרגש שנפתח הקדר ודומיא שמרגיש כשנפתח מי רגלים שאין ההרגשה זיבת לחלוחית שהרי באיש אין המי רגלים זבין כ"א לחוץ ואין שום לחלוחית אלא ההרגשה הוא שמרגיש פתיחת

נִקְבַּה הַשְּׁתֵּן לְהוֹצִיא מִי רַגְלִים כַּמֵּ"כ בְּעֵינַי יִצְיֵאת דָּם מִהַחֲדָר מְרַגְּשֵׁת הָאִשָּׁה שְׁנֹפֶתַח
הַחֲדָר לְהוֹצִיא דָּם אֲבָל אִם אֵינָה מְרַגְּשֵׁת זֶה כָּלֵל רַק שְׁמֵרַגְּשֵׁת לְחִלּוּחִית אֵין זֶה הַרְגָּשָׁה
וְכַ"מ עוֹד בִּשְׁבַ"י בְּסִי' מ"א בְּתִשְׁבָּתוֹ לְהַגְּאוֹן מוֹהַרְרֵי"מ הַמַּתְחֵלֶת יְהוּדָה שְׁעִילָה בְּסוּף
הַתְּשׁוּבָה סו"ה וְיֵמָה שְׁרוּצָה דַע"א ע"א וְלַעֲלֵל מִינְי' ד"ע ע"ד בַּד"ה אֲבָל לֹא דְמִי וְדוֹגְמָתָהּ
בְּאִישׁ שְׂיֵשׁ לוֹ חוֹלֵי שְׂמֵי רַגְלִים נוֹטְפִים מִמְּנוֹ תְּמִיד אֲזַי אֵינוֹ מְרַגֵּשׁ פְּתִיחַת נִקְבַּה הַשְּׁתֵּן
כַּ"א הַרְגָּשֵׁת זִיבַת דְּבָר לַח עַל גּוֹפּוֹ וְנִק' שׁוֹתֶת כְּעֵין גְּבִי דָם הַעֲלִיָּה כַּ' הַרְמַב"ם שׁוֹתֶת
וְע' חוֹלִין דַּל"ח ע"א פֶּאֶן בְּשׁוֹתֶת פֶּאֶן בְּמַתְרֹת וְע' בַּפְרִש"י וּבְעֶרְוֶה עֶרְוֶה שֵׁת הַרְבִּיעִי
לְכַד צְרִיף לְשִׁנוּי לְעוֹלָם דְּאַרְגִּישָׁה וְאַיְמוֹר הַרְגָּשֵׁת מִי רַגְלִים הוּא הֵינּוּ בְּיוֹשְׁבַת הוֹאֵיל
שְׂאִינוֹ שְׂכִיחַ שְׂבָא הֵדָם עִם מִי רַגְלִים אֲמַרִּינוּ שְׁטַעְתָּה הָאִשָּׁה וְזֶה כְּמוֹ שֵׁנַת"ל סַסַע"י ה'
בְּשֵׁם מַהֲרִי"ו וְאַפְשָׁר א"צ לְזֶה דְּהָא גְּבִי נִמְצָא עַל שְׁלָה אֲמַרִּינוּ ג"כ אֵימוֹר הַרְגָּשֵׁת שְׂמֵשׁ
הוּא אַע"ג דְּלִיפָא לֹאמַר שְׂאִינוֹ שְׂכִיחַ שְׂבָא אֹת יוֹם דְּשְׂכִיחַ זֶה כְּמוֹ זֶה אֲלֵא מְסַפֵּק אֲמַרִּינוּ
אוֹקְמָא אַחְזַקַת טְהֵרָה וְכַמ"ש בַּמ"א מִיָּהוּ יֵשׁ לְדַחֹת דְּשֵׁם הַטַּעַם דְּאֵין לְהַחְזִיק טְוִמָּאָה
לְמַפְרַע כַּמ"ש בְּחִידוּשֵׁי הַרְמַב"ן רִישׁ נִדָּה בַּד"ה מֵאֵי טַעְמָא דְשִׂמְאֵי וּמְסוּטָה גְּמַרִּינוּ מָה
הָתָם מְכָאֵן וְלֵהֲבָא וְלֹא לְמַפְרַע אֶף כֹּל סַפֵּק טְוִמָּאָה לֹא מְטַמְּאִינוּ לְמַפְרַע עַכ"ל אֲבָל אִם
הִיא אוֹמְרַת בְּנֹדָאֵי שְׁלֵא הַרְגִּישָׁה שְׁנֹפֶתַח מְקוֹרָה מְשַׁמַּע אִפִּי' בְּעוֹמְדַת טְהוּרָה (הִנֵּה ס"ל
דְּלֵא אֲמַרִּינוּ לְחוּמְרָא אֵימוֹר אַרְגִּישָׁה וְכַסְבוּרָה הַרְגָּשֵׁת מִי רַגְלִים הוּא וְכ"ד תְּשׁו' מַהֲרִי"ו
סִי' כ"ה כְּדִלְעִיל וְהַח"ד רַס"י ק"צ הַקְּשָׁה ע"ז מְהָא דְּהִלְל דְּסוּבְרָ פְּסוּבְרָה הַרְגָּשֵׁת מ"ר
הִיא בְּרַפ"ק ד"ג ע"א וְהַשְׁבַּ"י תִּירָץ ע"ז בְּתִשְׁו' סִי' מ"ה דַע"ו ע"א בַּד"ה אֶף יֵשׁ לְיִישָׁב
דְּהוֹאֵיל וְהִלְל חוֹשֵׁשׁ מְפַקִּידָה לְפַקִּידָה שְׁהוּא זְמַן אַרְוֶה שְׁפִיר י"ל דְּלֵא כְּיוֹנָה לְהַבְחִין בֵּין
הַרְגָּשֵׁת מ"ר וּבֵין דָּם נִדָּה מִשָּׂא"כ בְּזְמַן מוֹעֵט כו' וְעוֹי"ל דָּאִם מַחְמַת חֲזַקַת טְהֵרָה אֲמַרִּינוּ
שִׂאֵעַפ"י שְׂאוּמְרַת שְׁהַרְגִּישָׁה דָּם נִדָּה אֵימוֹר טַעְתָּה וְהַרְגִּישָׁה מ"ר: מְכַש"כ כְּשִׂאוּמְרַת
שְׁלֵא הַרְגִּישָׁה דָּם נִדָּה אֶף שְׂיִוְכַל לְהִיּוֹת שְׁטַעְתָּה מְכַש"כ עַכ"פ יֵשׁ לְאוֹקְמָא אַחְזַקַת טְהֵרָה
וְכַנ"ל סַסַע"י ה' וְיִמְהַלֵּל לֹא קָשָׁה מִיָּדֵי דְשֵׁם אֵינוֹ מְדַאוּרִיָּתָא כַּ"א מְדַרְבְּנֵן ע"ד סִיָּג
לְתוּרָה וְעוֹד דְּהָכָא הַחֲזַקָה עִם שְׂבִיל הַמַּיִם בָּא מְסִיָּע ג"כ שְׁלֵא נִאֲמַר שְׁטַעְתָּה מִשָּׂא"כ
בְּהָא דְּהִלְל שְׁלֵא נִמְצָא הֵדָם בְּמִי רַגְלִיָּה כָּלֵל וְאַפ"ל דַּהֲשַׁב"י פֶּאֶן ר"ל אִם אוֹמְרַת בְּנֹדָאֵי
וּבְרִי לִי דְּאֲזַ שְׂאֵנִי ע"ד שְׂמִבְּנֹאֵר בַּש"ע סִי' קַפ"ז ס"ו אִם אוֹמְרַת בְּרִי לִי כו' וְי"ל רֵאִי
לְזֶה מְדִין בְּאוֹמְרַת בְּרִי לִי פ"ב דְּכַתּוּבוֹת דְּכ"ב ע"ב לְפַרְש"י אֵין לְבִי נִזְקָפִי כו' ע"ש) אֶף
דַע"כ הַרְגִּישָׁה שְׁזַב מִמְּנָה מ"ר לֹא אֲמַרִּינוּ דְּזִהוּ הַרְגָּשָׁה ג"כ לְעֵנֵן דָּם: קִצְוֹר: בִּשְׁבַ"י
סִי' ל"ט ס"ל דְּהַרְגָּשֵׁת זִיבַת דְּבָר לַח אֵינוֹ חָשׁוּב הַרְגָּשָׁה כָּלֵל וּמִבִּיא רֵאִי מְהַש"ס רַפ"ח
וּמְשַׁמַּע אִפִּי' הַרְגָּשֵׁת זִיבַת דְּבָר לַח לְמַעְלָה בְּעוֹנְמָק אֵינוֹ נִק' הַרְגָּשָׁה אֲלֵא הַרְגָּשָׁה זִהוּ
שְׁמֵרַגְּשֵׁת שְׁנֹפֶתַח הַחֲדָר וּבַהֲג"ה נַת' שִׂאֵע"פ שְׂיֵשׁ לְדַחֹת רֵאִיָּתוֹ דְּהַרְגָּשֵׁת זִיבַת דְּבָר לַח
לְמַעְלָה בְּעוֹנְמָק נִק' הַרְגָּשָׁה מ"מ זִהוּ דְּחֻק בְּפִי' הַסּוּגִיא גַם מוֹכַח מִהַשְׁבַּ"י דְּלֵהַחְמִיר לֹא
אֲמַרִּינוּ אֵימוֹר הַרְגִּישָׁה וְכַסְבוּרָה הַרְגָּשֵׁת מ"ר הוּא וְכ"ד מַהֲרִי"ו סִי' כ"ה כְּדִלְעִיל סַסַע"י
ה': ז עוֹד כַּ' הַשְׁבַּ"י שְׁם וְז"ל וּבְאַמְתָּ רֵאִה רֵאִיתִי בְּהַרְמַב"ם פ"ה מַהֲל' אִישׁוֹת הִי"ז
הָאִשָּׁה שְׁהַשְׁתִּינָה וְיִצְאָה דָּם עִם מִי רַגְלִים בֵּין שְׁהַשְׁתִּינָה וְהִיא עוֹמְדַת כו' וְאַפִּי' הַרְגִּישׁ
גּוֹפָה וְנִזְדַעְזַעָה אֵינָה חוֹשֵׁשֶׁת שְׁהַרְגָּשֵׁת מ"ר הִיא זוֹ שְׂאִין מִי רַגְלִים מִן הַחֲדָר כו' עַכ"ל
(וְכַ' הַה"מ וּמ"ש וְאַפִּי' הַרְגִּישׁ גּוֹפָה מְבֹנָאֵר בַּפ' הַרְוָאָה כְּתָם דַּנ"ז ע"ב עַכ"ל) א"כ נִרְאָה
מְדַבְּרִיו דְּהַרְגָּשָׁה הִיא שְׁמֵרַגֵּשׁ גּוֹפָה שְׁלֵ אִשָּׁה כְּגוֹן שְׁנִזְדַעְזַעָה (וְדוֹגְמַת הַרְגָּשֵׁת יִצְיֵאת

שְׁכַבְתָּ זָרַע שֶׁהַגּוֹף מִתְפַּעֵל וְכֵן בִּיצִיאַת מִי רִגְלִים) אוּ בְשָׂאָר דְּבָר עַכ"פּ שֶׁתְּרַגֵּישׁ הָאִשָּׁה בְּגוּפָהּ (וְכֵן לְשׁוֹן הַרְמַב"ן בְּהִלְכוּתוֹ פ"ג ה"ח אִשָּׁה שֶׁהִשְׁתִּינָה כּו' וְאָפְי' הַרְגִישׁ גּוּפָהּ וְנִדְעָזְעָה כּו' וְכֵן לְשׁוֹן רִי"ו נכ"ו) וְלֹא בְּמָה דְזָב מִמֶּנָּה דְבָר וְאֶפְשָׁר שֶׁהוֹכִיחַ נְמִי הַרְגִישָׁה זֶה מְסוּנְיָא זֶה לְכַף פִּי פֶּאֶן ע"י הַרְגִישָׁה שֶׁהִיא הַרְגִישָׁה בְּגוּפָהּ וְנִדְעָזְעָה מִשׁוּם דְּמִזָּה מוֹכַח הַדְּבָר דְּלֹא הָיָה הַרְגִישָׁה מִה שֶׁזָב מִמֶּנָּה הַדְּבָר לַח (גַּם עֲצָם פִּי הַרְגִישָׁה הִיא מִלְשׁוֹן רַגֵּשׁ לְמָה רַגֵּשׁוּ גוּיִם תְּהִלִּים רס"י ב' נִהְלָךְ בְּרַגֵּשׁ תְּהִלִּים נ"ה ט"ו.

גַּם תְּרַגּוּם וְתִרְעַשׁ הָאָרֶץ וְאֶתְרַגִּישֶׁת אֶרְעָא תְּהִלִּים י"ח ח' נִמְצָא הַהַרְגִישָׁה הוּא עֲנִין רַעֲשׁ וְהִינּוּ מ"ש הַרְמַב"ם וְנִדְעָזְעָה גּוּפָהּ גַּם אֵל תִּיגַע שְׂמָה בִּיהוֹשֻׁעַ ז' ג' לֹא תְרַגִּישׁ תַּמָּן. יוֹם מְהוּמָה יוֹם רִיגוּשׁ וּבפ"ק דְּשִׁבְתָּ דִּי"ג ע"ב אָמְרוּ אֵין בְּשָׂר הִמַּת מְרַגִּישׁ בְּאִזְמַל הָרִי הַרְגִישָׁה הוּא עֲנִין צַעַר וְזַעְזוּעַ הַגַּם דְּלַעֲנִין פְּגִימָה נִזְכָּר בְּטוֹש"ע י"ד ס' י"ח הַרְגִישָׁה שֶׁהִצְפִּירוּ מְרַגִּשֶׁת בְּהַ וְשֵׁם אֵינוֹ שִׁינָךְ כ"כ צַעַר מ"מ בְּגַמ' לֹא נִזְכָּר ע"ז לְשׁוֹן הַרְגִישָׁה כ"א אוֹגְרַת וְע' בִּש"ע שֵׁם ס"ד וְהוּא מְהַרְמַב"ם מוֹכַח אֲדַרְבָּה הַרְגִישָׁה זֶהוּ עֲנִין נִכְבָּד וְכֵן לִפְמ"ש אֲאִזְמו"ר שֵׁם ס"ב אֲבִלְהֵרָא"ש כ' כו' דְּכָל שֶׁהוּא מְרַגִּישׁ כּו' הִינּוּ פְּדִי שֶׁתַּחֲגִיר בְּהַ הִצְפִּירוּ כּו' וְכֵן מִשְׁמַע בְּגַמ' פ"ח דְּשִׁבְתָּ דְּפ"א ע"א גְּבִי צְרוּר אוּ אָבִין פְּדִי לְזָרוּק בְּבִהֵמָה וְהוּא שֶׁמְרַגִּשֶׁת בְּהַ וְכִמְהַ מִשְׁקַל עֲשָׂרָה זֶה מוֹכַח דְּפִי וּמְרַגִּשֶׁת בְּהַ הִינּוּ הַרְגִישֶׁת צַעַר וּכְאֵב שִׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ) וְא"כ לִפ"ז לֹא הָיָה בְּנ"ד הַרְגִישָׁה וְהָיָה רַק סֶפֶק דְּרַבְּנָן וַיֵּשׁ לָנוּ לְסַמְּךָ בְּשַׁעַת הַדְּחַק עַל הַט"ז שֶׁהִתִּיר מִמֶּשׁ כְּמוֹ נ"ד סס"י קצ"א (וְהִשְׁאַלְהֵ מְבֹרָךְ שֵׁם לַעֲלִי מִינֵי רס"י ל"ט בְּתִשׁוּ' מִהֲרַשֵׁשׁ"ךְ דְּנ"ח ע"ב בְּאֶשֶׁר מְרַגִּשֶׁת שִׁיּוּצֵאֵת מִמֶּנָּה לִיחָה לְבִנְהָ וְע"י הַרְגִישָׁה צְרִיכָה לְבִדּוּק א"ע בְּתוֹךְ יְמֵי לְבוֹנָה וְשִׁמוּצֵאֵת בְּתוֹךְ אוֹתָהּ לִיחָה טִפִּין קִטְנִים עֲגוּלִים וְאֶרְנוֹפִים וְדַקִּים מְאֹד כּו' עכ"ל וְע"ז פֶּסֶק הַשֶּׁבִי"י דְּאֵין זֶה הַרְגִישָׁה פִּינּוֹן שֶׁאֵין מְרַגִּשֶׁת רַק זִיבַת דְּבָר לַח לֹא חָשׁוּב הַרְגִישָׁה פְּנ"ל וְה"ל רַק דְּרַבְּנָן וּבְדַרְבְּנָן סַמְּךָ בְּאִשָּׁה שִׁישׁ לָהּ נֶסֶת שֶׁלֹּא בְּשַׁעַת נֶסֶת שִׁישׁ לָהּ פֶּאֶב בְּגַבָּהּ פְּנִיגָד הַפְּלִיּוֹת וְגַם נִמְצָא בְּהַשְׁתַּנָּה שֶׁלָּהּ אַחַר עֲמִידָתָה זְמַן מְהַרְבָּה חוֹל וְחִצֵּץ אֲדוּם וְהִרְפֵּא מְוַמְחָה אוֹמֵר שֶׁכֵּל זֶה בָּא מִקְלָקוּל הַחוֹל וְהָאֵבִין הַנּוֹלָדִים לָהּ בְּפְלִיּוֹת ע"ש דָּף סְמ"ךְ ע"ב וְדִנ"ח ע"ב בְּתִשׁוּ' מִהֲרַשֵׁשׁ"ךְ הִרְאִישׁוּנָה וְהִשְׁנִיָּה שֶׁבְּסִי' ל"ט) וְהִנֵּה הַגָּאוֹן מוֹהֲרַשֵׁשׁ"ךְ עִם שְׁהַסְפִּים עֲמוֹ לְהִתִּיר הָאִשָּׁה אֲבָל נִחְלַק עָלָיו בְּדִין הַרְגִישָׁה וְנ"ל בְּתִשׁוּבָתוֹ הִשְׁנִיָּה דָּף ס' סע"ג וְע"ד וְנ"ל מַה דְּלֹא נִכְנַס לוֹ תַּחַת סוּג שֶׁכָּלוּ הַטְּהוֹר דְּנִאֲמַר שֶׁזֶה הַרְגִישָׁה שֶׁתְּרַגִּישׁ שֶׁזָב מִמֶּנָּה דְּבָר לַח תִּקְרָא הַרְגִישָׁה דֹּא"כ הָאִיךְ יִתְיַיֵּשׁב הַסְּוִנְיָא דִּר"פ הִרְוָאָה פְּתֵם דְּקִשְׂאָל אִי דְאַרְגִּישָׁה כּו' הִנֵּה אוֹמֵר אֵילוֹ אֲמַר הָאוֹמֵר שֶׁאֵין לְנָשִׁים שׁוּם הַרְגִישָׁה בְּעוֹלָם עַד צֵאת הַדָּם מִגּוּפָהּ כ"א זֹאת שֶׁמְרַגִּשֶׁת שֶׁזָב מִמֶּנָּה דְּבָר לַח הִי וְדֹאֵי מְקוּם לְתַמִּיהַת מַכ"ת אֲבָל זֶה לֹא שֶׁמַּעֲתִי כ"א פִּינְצָא בְּהַ שִׁישׁ הַרְבֵּה נָשִׁים שֶׁאֵין מְרַגִּישׁוֹת כ"א הַרְגִישָׁה זֶה אֲבָל וְדֹאֵי יֵשׁ ג"כ הַרְבֵּה דְּמְרַגִּישׁוֹת הַרְגִישׁוֹת אַחֲרוֹת שֶׁבְּגוּפָהּ וְכַדְכ' הַרְמַב"ם וּמִשְׁמַע רֵאִי לְדַבְּרִינוּ אֲלֵהּ כּו' (רֵאִיָּתוֹ מְהַרְמַב"ם בְּמַח"כ אֵינָה רֵאִי פְּלָל) וְכֵן הַש"ס יִתְפָּרֵשׁ שֵׁם אִי דְאַרְגִּישָׁה בְּהַרְגִישָׁה שֶׁאֵין לְתַלּוֹת בְּמִי רִגְלִים וְהִינּוּ בְּשִׁנְדְּעוּזָה אֲבִרְיָה כּו' וְדַעַת הַמְקַשֵּׁן הִי שֶׁאֵין לְתַלּוֹת הַהַרְגִישָׁה הַזֹּאת בְּמִי רִגְלִים וְתִגְרַץ לִי הַתְּרַצֵּן לְעוֹלָם דְּאַרְגִּישָׁה בְּהַרְגִישָׁה הַזֹּאת וְאִפ"ה יֵשׁ לְתַלּוֹת בְּמִי רִגְלִים דְּלַפְעָמִים בָּאִים בְּהַרְגִישָׁה הַזֹּאת עכ"ל מִהֲרַשֵׁשׁ"ךְ.

וְלִכְאוּרָה פֶּד נִיִּים וְשָׁכִיב אֲמַר לְהֵדָא מְלֵתָא דָּאֵם פְּדַבְּרִיו שַׁע"כ"פ זִיבַת דְּבָר לַח נְמִי נִקְרָא הַרְגִישָׁה מְדֹאֲרִיָּתָא א"כ אִיךְ אוֹמֵר אֲלֵא לָאו דְּלֹא אַרְגִּישָׁה וְקַתְּנִי עוֹמְדַת טְמֵאָה דְּבָא

לסתור דברי שמואל ולומר דא"צ הרגשה ואיך יסתור מזה דברי שמואל הא פאן ע"כ הרגשה זיבת דבר לח אף דלא ארגישה הרגשת ועזווע הגוף מ"מ גם זה חשוב הרגשה ואמאי לא יהי טמא ושמואל לא אמר דטהורה רק בדלא ארגישה פלל גם לא זיבת דבר לח.

וכן מצאתי שהשיג עליו הס"ט רס"י ק"צ לא ידענא מאי קאמר דמ"מ קשיא מאי מקשה אי דלא ארגישה כו' ע"ש אף באמת נראה ליישב דבריו דאזיל לשיטתו בתשובתו שם להשב"י וז"ל ובכן אם הדבר פן ודאי אם רואות ע"י הרגשה הקטנה הזאת (מה שמרגישים זיבת דבר לח) הרגשה מקרי והוא דאורייתא רק בנ"ד דיש לן לתלות דהרגשה היתה ע"י הליקה לבנה שזב ממנה תלינו בה עכ"ל ור"ל פינו הליקה לבנה מרובה יותר הרבה מהטפי דמים שבתוכה יש לתלות ההרגשה בהליקה לבנה וה"ל הטפי דמים פבאו בלא הרגשה פלל והשתא א"ש דשפיר פריף הש"ס ר"פ הרואה אלא לאו דלא ארגישה דכיון שהמי רגלים מרובים הרבה יותר מהדם שנמצא בתוכן א"כ תלינו הרגשת זיבת דבר לח בהן לכד והדם חשוב שפא בלא הרגשה.

והלכך בכאן אם לא הרגשה שנזדעזעה גופה שאין לתלות במי רגלים לא חשוב הרגשה אע"ג דברואה דם לכד חשוב הרגשת זיבת דבר לח ג"כ הרגשה (הג"ה אחר זמן ועמ"ש מזה סעיף ט' בהג"ה ממ"ש בתשו' אחת): ח והס"ט רס"י ק"צ סק"א פתב לתרץ פן ד' מהרשש"ך ושוב דחה זה דסוף סוף הרגשה בפ"א הדם עם מי רגלים וכה"ג נקרא הרגשה פינון דהכל בפעם א' א"ו דהרגשת זיבת דבר לח לא מקרי הרגשה עכ"ל ושם לעיל מיני' הביא ראי' לזה מדממעטיון בבשרה ולא בשפופרת ולא סגי בהא דבעינו שתרגישי הדם ובשפופרת יש לתלות ההרגשה רק בשפופרת א"ו דחדא הרגשה הוא וכ"כ עוד בחידושו למס' נדה ר"פ הרואה פתם.

ובתשו' אחת פתבתי שיש לדחות ראיתו ונדאי לענין הרגש ונעזווע הגוף י"ל דכנלא חדא הרגשה היא אבל לענין הרגש זיבת דבר לח י"ל לתלות ההרגשה בהרוב ועוד נראה לדחות ראיתו משום דבבשרה ולא בשפופרת פשוט יותר וכ"ע ס"ל ובדרשה דעד שתרגישי בבשרה י"ל לאו כ"ע ס"ל פן דלפרש"י רב אשי לא ס"ל פן וגם להתוס' ולר' ירמ' מדפתי עכ"פ הכא טמאה מדרבנן אף שלא הרגשה והתם טהורה מדרבנן ג"כ ע"כ תפסינו עיקר בבשרה ולא בשפופרת רק מ"מ באמת תרתי ש"מ ומצאתי ביאור זה בתשו' הבית מאיר סי' י"ג די"ח ע"ד וז"ל ומדברי הרמב"ם ז"ל למדתי עוד משמעות תרתי ש"מ שכ' רפ"ט עד שתרגישי כו' פמו שביארנו ואין מקום לביאורו זה אלא מה שהביא דרשה זאת פ"ה הי"ו שכ' שנאמר דם יהי זובה בבשרה עד שתראה בבשרה פדרף שהנשים רואות ואין דרף אשה לראות בשפופרת הרי ביאר לנו שמזה המיעוט נמי ממועט שלא בהרגשה הואיל שראתה פדרף שאין הנשים לראות בהרגשה נמצא בשני הדינים חד טעמא נינהו עכ"ל.

וא"כ הרי בשפופרת הוא יותר פשוט שאין דרף כו' ע"י חציצה כו' משא"כ כ"כ בהרגשה שיש מיעוט נשים שאין להם הרגשה כ"כ כמ"ש מהרשש"ך בתשובתו דלעיל ולכן פשוט יותר דרשה בבשרה ולא בשפופרת והיא מהני לטהרה לגמרי אף מדרבנן אלא דלדינא דאורייתא ה"ה הרגשה וא"כ לק"מ ראית הס"ט לומר דלא תלינו ההרגשה בהליקה

שְׁהִיא הָרוּב כּו' דִּי לְדַשְׁפִּיר תְּלִינן וּאֵעֵפ"כ צָרִיף בְּבִשְׁרָה וְלֹא בְּשׂוֹפְרָת מְשׁוּם דְּזֵה אִין דְּרָף יוֹתֵר וְעָדִיף מְטַעַם דְּהַרְגָּשָׁה כְּנ"ל וּא"כ יֵשׁ לְתַרְץ ד' מֵהֶרְשֵׁשׁ"ךְ דְּשִׁפִּיר הַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח הֲוֵי הַרְגָּשָׁה וּלְק"מ מֵהֶש"ס רַפ"ח אֶלָּא לָאו דְּלֹא אַרְגִּישָׁה כּו' דְּהֵתָם תְּלִינן הַהַרְגָּשָׁה בְּהִמֵּי רַגְלִים כּו' אֶלָּא מְפָלִי פְלוּיֵי יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְפִרְש"י וְתוֹס' דְּלֹא מְמַעַט זֵה מִבְּבִשְׁרָה וְלֹא בְּשׂוֹפְרָת מְשׁוּם דְּלִיכָא חֲצִיצָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּנִמְעַט זֵה מְשׁוּם עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׁרָה דְּהֵכָא יֵשׁ לְתַלּוֹת הַהַרְגָּשָׁה בְּחִתִּיכָה וְלֹא בְּדָם שְׂבִבְקַעִים כּו' אַעֲכָצ"ל דְּמַקְרִי הַרְגָּשָׁה לְשִׁנְיָהֶם בְּשׁוּה וְכַתְבְּתִי מְזֵה בְּתִשׁוּ' א' וּא"כ גְּבִי זִיבַת דְּבָר לַח נְמִי נִימָא הֵכִי דְּהֲוֵי הַרְגָּשָׁה לְמִי רַגְלִים וְהֵדָם בְּשׁוּה וְאִיף אוֹמֵר אֶלָּא לָאו דְּלֹא אַרְגִּישָׁה וּאֵפ"ל דְּוִדָּאֵי פְּשֵׁהֲדָם עִם לִיחָה לְכַנָּה עַד"מ אוֹ עִם חִתִּיכָה שְׁנִינָה בְּאִים מֵהַמְקוֹר אֲזִי הַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח שְׂמַרְגִּישׁ בְּזֵה עוֹלָה לְשִׁנְיָהֶם בְּשׁוּה דְּוִמְיָא דְּחִתִּיכָה דְּפָלִי פְלוּיֵי וְכַמ"ש אַאזְמו"ר נ"ע בְּק"א דְּסִי' קַפ"ג בְּהַג"ה וְלֹא כְּהַב"י וְהַשֵּׁב"י אֶבְל עַכ"ז אִין מְזֵה קוֹשְׁיָא עַמ"ש מֵהֶרְשֵׁשׁ"ךְ גְּבִי אֶלָּא לָאו דְּלֹא אַרְגִּישָׁה דְּהֵתָם הִמֵּי רַגְלִים אִין בְּאִים מֵהַחֲדָר כ"א מִמְקָנָה הַשְׁתָּן וְהֵדָם בָּא מֵהַחֲדָר א"כ מֵהַשְׂמַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח הֵינְנו שְׂמַרְגָּשָׁת זִיבַת מִי רַגְלִים אִינוּ עֲנִין שְׂיַעֲלָה לְהַרְגָּשָׁה לְהֵדָם הַבָּא מֵהַחֲדָר וְלֹא שְׂיַיָּף לֹא מְרָשָׁה לֹא מְרָשָׁה לְשִׁנְיָהֶם פִּינּוּן זֵה בָּא מִמְקוֹם זֵה וְזֵה בָּא מִמְקוֹם אַחֵר ע"כ בְּכַה"ג תְּלִינן הַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח רַק בְּמִי רַגְלִים אִם לֹא כְּשִׂמְרָגָשָׁת זִיבַת הֵדָם בְּפָנֵי עֲצָמוּ בְּעוֹדוֹ נְמַשְׁף מֵהַחֲדָר לְמַעְלָה מִמְקוֹם מִי רַגְלִים וְכַמ"ש"ל אוֹת ו' בְּהַג"ה וּמ"מ כ"ז דְּוִחַק דָּאֵם אֵיתָא דְּזִיבַת דְּבָר לַח נִקְרָא הַרְגָּשָׁה א"כ כְּשִׂרְצָה לְהוֹכִיחַ נִגְד שְׂמוּאֵל מֵהַאֲשָׁה שְׂעוֹשָׁה צָרְכֶיהָ וְאוֹמֵר אֵי דְּאַרְגִּישָׁה כּו' אֶלָּא לָאו דְּלֹא אַרְגִּישָׁה לֹא ה"ל לְסַתְּנָם אֶלָּא לְפָרֵשׁ וְלוֹמֵר דָּא ע"ג דְּהֵכָא ע"כ הַרְגִּישָׁה זִיבַת מִי רַגְלִים מ"מ י"ל וְשֵׁלֵא הַרְגִּישָׁה זִיבַת הֵדָם וּמְדָלָא פִּירְשׁ ש"מ דְּזֵה אִינוּ הַרְגָּשָׁה כְּלָל וְעַמ"ש"ל אוֹת ו' דְּכִינּוּן שְׂבִבְהַכְרַח מְרָגָשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח א"א לְהַבְחִין שְׂאִין מְרָגָשָׁת שְׂאִין זִיבַת לְחִלּוּחִית לְמַעְלָה וּא"כ אִיף אוֹמֵר אֶלָּא לָאו דְּלֹא אַרְגִּישָׁה וְעוֹד פִּינּוּן דְּאוֹמֵר א"כ עוֹמְדָת אַמְאֵי טְמָאָה וְהֵרִי בְּעוֹמְדָת אֲמֵרִינן דְּמַש"ה טְמָאָה מְשׁוּם דְּהַדְוִר מִי רַגְלִים לְמַקְוֹר וְאִינְיֵי דָם וּא"כ פִּינּוּן דְּהַדְוִר לְמַקְוֹר בְּהַכְרַח מְרָגָשָׁת לְחִלּוּחִית גַּם לְמַעְלָה בְּעוֹנָמָא וּא"כ אִיף יִתְכֵן אוֹמְרוּ אֶלָּא לָאו דְּלֹא אַרְגִּישָׁה דְּמַאֲחֵר שְׂמַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח לְמַעְלָה הַרְבֵּה מְנַקֵּב מִי רַגְלִים וּא"כ מְנַלְן שְׂלֵא לְתַלּוֹת הַרְגָּשָׁה זֵו גַּם בְּדָם הַבָּא מֵהַמְקוֹר עִם מִי רַגְלִים אֵלוּ א"ו נ' דְּהַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח אִינוּ הַרְגָּשָׁה כְּלָל וְכ"ד הַגָּאוֹן מוֹהֵר"ר יְהוּדָא מִילָר שְׁהוּבָא תְּשׁוּבָתוֹ בְּשֵׁב"י סִי' מ"ם שֵׁכ' דְּס"ד סַע"ד בְּד"ה וּמ"ש מְעַלְתוֹ מִשָּׂא"כ בְּנ"ד וְנ"ל וְלִדְעָתִי פְּשׁוּט כַּמ"ש מַעֲכַת"ר בְּעֲצָמוֹ דְּהַרְגָּשָׁת שְׂבִיב מְמַנּוּ כּו' לֹא הֲוֵי הַרְגָּשָׁה כּו' דְּהַרְגָּשָׁת שְׂנַפְתָּח הַמְקוֹר לְצִאת הֵדָם נִקְרָא הַרְגָּשָׁה וְלֹא הַזְבָּת הֵדָם עַכ"ל לְעַנְיַיְנִינוּ: קוֹצוֹר מֵאוֹת ז' וּמֵאוֹת ח'.

ז מֵהַרְמָב"ם וְהַרְמָב"ן וְרִי"ו מְשַׁמַּע הַרְגָּשָׁה זֵהוּ זְעוּזַע הַגּוֹף וְכַה"ג ג"כ מְשַׁמַּע פִּירוּשׁ הַמְלּוֹת שְׂל הַרְגָּשָׁה עֲנִין רַעַשׁ וְצַעַר וּמֵהֶרְשֵׁשׁ"ךְ פְּלִיג וּס"ל הַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח נְמִי נִק' שְׂתַרְגִּישׁ בְּבִשְׁרָה וְהַשֵּׁב"י הַקָּשָׁה עָלָיו מְדַפְרִיף הַש"ס גְּבִי מוֹצְאָה דָם בְּהַשְׁתַּנָּה אֶלָּא לָאו דְּלֹא אַרְגִּישָׁה וְיֵשׁ לְדַחוֹת דְּס"ל לְמֵהֶרְשֵׁשׁ"ךְ דְּשָׁם שְׂאִינֵי דְּתַלִּינן הַרְגָּשׁ זִיבַת דְּבָר לַח בְּמִי רַגְלִים וְלֹא בְּהֵדָם מְפָנֵי שְׁהֵן הָרוּב: ח הַס"ט דְּחָה תִּירוּץ זֵה מְשׁוּם שִׁי"ל דְּחָשׁוּב הַרְגָּשָׁה לְשִׁנְיָהֶם וְדוּמְיָא הָרוּאָה דָם בְּחִתִּיכָה דְּפָלִי פְלוּיֵי וְיֵשׁ לְחַלֵּק דְּשָׁם שְׁנִינָה בְּאִים מִמְקוֹם אֶחָד הֵינְנו מֵהַחֲדָר ע"כ הַהַרְגָּשָׁה עוֹלָה לְהֵדָם כְּמוֹ לְהַחֲתִיכָה אֶבְל גְּבִי מוֹצְאָה דָם

בהשתנה שר"ל שהדם בא מהחֶדֶר ולא ממקום מי רגלים א"כ שפיר תלינו ההרגשה במה שמקלח ממקנה השתן ולא בהדם המועט הבא מהחֶדֶר ומ"מ כ"ז דוחק וגם ראי' מעומדת דחיישינו דהדור מי רגלים למקור ואעפ"כ נק' דלא ארגישה מוכח כהשב"י דזיבת דבר לח אינו חשוב הרגשה כִּלְל ט אחר פתבי דנא ראיתי בדברי כאאזמ"ו הגאון ז"ל במה"ב ד"ה גדה בהג"ה וז"ל ומיהו אפ"ל לא הרגישה שונדענע גופה רק שהרגישה ביציאת הדם מהמקור ונקא מקרי נמי הרגשה ומש"ה סתמו הרמב"ם וש"פ ולא הזכירו זעזוע הגוף ונקא ואין פאן מחלוקת הפוסקים כִּלְל (אלא די"ל דממילא פשמרגשת ביציאת דם ממקורו א"א שלא נדענע הגוף קצת) וז"ש הרמב"ם פמו שפיארנו ר"ל רפ"ה דטמאה פשנעקר מן הרחם לכד אף שלא שמת ואין העד מגיע שם וגם אם הי' מגיע אילו בדקה הרי יצא לחוץ ע"י העד א"ו שלא בדקה כִּלְל רק שהרגישה ביציאת הדם מהמקור ולא דמי לר"פ האשה דהתם מרגשת רק ביציאת מי רגלים לחוץ ומש"ה לא מקרי הרגשה כִּלְל ברפ"ח בגמרא דלא כתשו' שב יעקב עכ"ל ור"ל דלא כתשו' שב"י שהוכיח משם דהרגשת זיבת דבר לח לא נקרא הרגשה והיינו אף שמרגשת פשוט מן המקור אלא בעינו הרגש הגוף שמונענע גופה או מה שנופתח החֶדֶר ומוכח לה מדאמרין רפ"ח אלא לאו דלא ארגשה הרי אף שמרגשת זיבת דבר לח אינו נקרא הרגשה וע"ז השיג עליו דאין הנדון דומה לרא' דשם רפ"ח מרגשת זיבת המי רגלים רק למטה מה שזב מהנקב דשתן ולחוץ וזה אינו הרגשה אבל פשמרגשת זיבת דבר לח מה שזב מהחֶדֶר אף שאין פאן הרגשה גדולה דזעזוע הגוף רק הרגשה זיבת דבר לח פיון שמרגשת איה שזב מהחֶדֶר שפיר נקרא הרגשה וזהו ממש ענין הסברא שפכתתי לעיל אות ו' באריכות ובאמת קשה על חילוק זה במש"ל סע"י ח' דמאחר דאמרין רפ"ח אלא לאו דלא ארגשה וקתני עומדת טמאה הרי מבואר דזיבת הלחלוחית לא נקרא הרגשה אף בעומדת ובעומדת אמרין שם בהדיא הטעם דטמאה משום דהדור מי רגלים למקור ואייתי דם וא"כ פיון דהדור מ"ר למקור ממש ע"כ מרגשת זיבת לחלוחית גם למעלה בענומק עד דחיישינו דמהמקור ירד דם ממש.

וא"כ פיון דמרגשת זיבת דבר לח למעלה ממש בענומק ואעפ"כ נק' זה דלא ארגישה ש"מ דהרגשה אינו כִּלְל ענין זיבת דבר לח אף אם מרגשת שזב ויוצא מהחֶדֶר כ"א הרגשה היינו זעזוע הגוף או שמרגשת שנופתח החֶדֶר וכמ"ש השב"י ומוהררי"מ ז"ל (הג"ה ומיהו עפמ"ש בתשו' אחת בדין אשה שבתוך ז"נ זב ממנה שלימאם הרבה ובתוכו טפה דם שי"ל דלגבי הרגשה זו דזיבת דבר לח תלינו שהרגשה זו היא בלחלוחית המי רגלים ולא בהדם הנמצא שהוא מיעוטא ואף בהדור מי רגלים למקור המים דהדור הם ג"כ רבים מטפת הדם דאייתו לכן אם אין הרגש הגוף כ"א הרגש זיבת דבר לח לא נחשב זה הרגשה כִּלְל לגבי הדם ולכן שם ר"ל ואי דלא ארגישה הרגש הגוף דהרגשת זיבת דבר לח לא חשוב הרגשה שם ונקא אבל בזיבת דם לכד י"ל פשמרגשת זיבת דבר לח חשוב הרגשה פן יש ליישב בדוחק עכ"ה) ועוד אפ"ל בענין אחר דכל שמרגשת שזב מהחֶדֶר ממש שפיר נקרא הרגשה אבל פשאינה מרגשת ממש שזב מהחֶדֶר כ"א שמרגשת זיבת לחלוחית אף למעלה בענומק אינו נקרא הרגשה כִּלְל ועל סברא זה לא יהי' קושיא מהסוגיא דרפ"ח דשם אף שבהכרח הרגישה איה לחלוחית בענומק מ"מ לא הרגישה איה שזב מהחֶדֶר ממש לכן שפיר י"ל דכל שהרגישה ביציאת הדם מהמקור נקרא הרגשה

וא"כ ס"ל כמש"ל אות ה' לפרש פן דעת תשו' פנ"י ס"י א' ונת' אות ו' דהשב"י חולק ע"ז ג"כ ואאזמ"ו נ"ע ס"ל כהפנ"י ומיהו לפמ"ש אאזמ"ו נ"ע דכל שפרגשת ביציאת הדם ממקורו א"א שלא נדעוע הגוף קצת א"כ לפ"ז אפ"ש גם השב"י מודה בכה"ג..

קיצור. שאאזמ"ו נ"ע ס"ל פ"ש פרשת ביציאת הדם מהמקור נק' הרגשה אף כשלא נדעוע גופה וא"כ זהו פדעת תשו' פנ"י הנז' לעיל אות ה' דיש לפרש דבריו פן כמש"ש ונתבאר אות ו' דהשב"י פליג ע"ז ומ"מ ע"ז ליפא הכרח מהסוגיא דרפ"ח ולפמ"ש אאזמ"ו נ"ע דכל שפרגיש ביציאת הדם מהמקור א"א שלא נדעוע הגוף קצת א"כ גם השב"י יודה דנק' הרגשה אכן אם אין מרגשת ביציאת הדם מהמקור ממש אף שפרגשת שזב ממנה לחלוחית בעומק פותלי בית הרחם אינו נקרא הרגשה אף להפנ"י ואאזמ"ו נ"ע: ומ"מ לכאורה מוכרח מהסוגיא דרפ"ח שאף שפרגשת זיבת לחלוחית בעומק נהרי יש להסתפק שפא זב משקה מהמקור ממש מ"מ כל שאין מרגשת בבירור שזב מהמקור כ"א ש"ל שזהו מי רגלים דהדור מלמטה למעלה עד סמוך למקור וכה"ג איזו ענין לא חשוב הרגשה וא"כ אף שנאמר דהרגשת זיבת לחלוחית מהמקור נקרא הרגשה אף שאינה מרגשת ועזוע הגוף ולא שנפתח הסדר.

מ"מ היינו פ"ש פרשת בבירור שזב מהמקור ממש אבל פ"ש פרשת סתם זיבת לחלוחית בעומק אינו נקרא הרגשה וא"כ זהו לכאורה תיובתא להרמב"ם דס"ל שחזקת הדם שבא בהרגשה וכיון שפן את"ל דהרגשת זיבת הדם מהמקור נקרא הרגשה אף בלי הרגש ועזוע הגוף וכה"ג א"כ פ"ש פרשת זיבת לחלוחית בעומק ה"ל לומר דמסתמא הרגשה זיבתו מהמקור וא"כ איך אומר אלא לאו דלא ארגשה וקתני עומדת טמאה.

נהרי בעומדת שהרגשה זיבת לחלוחית בעומק י"ל שהדם הנמצא תוך הספל חזקתו בא בהרגשה אלא לכאורה צ"ל להרמב"ם שזו אינה הרגשה כ"א הרגשה הוא ועזוע הגוף או שהרגשה שנפתח הסדר ממש פנ"ל: ועוד דלמה להתרצן לומר לעולם דארגשה ואימור הרגשת מ"ר היא דהפ"י לעולם דארגשה הרגש הגוף ממש כמ"ש הרמב"ם באפילו הרגיש גופה ונדעועה ה"ל לתרץ באופן קרוב יותר ולומר דאפילו לא הרגשה עומדת שאני פ"ש דבהכרח הרגשה זיבת לחלוחית בעומק א"כ חזקת הדם שבא בהרגשה והיינו שהרגשה זיבת הדם מהסדר וזהו הלחלוחית שהרגשה בעומק הגם שיש מפרשים דבאמת ה"ה אם לא ארגשה אמרינן אימור ארגשה וכסבורה הרגשת עד הוא או הרגשת מי רגלים הוא מ"מ זה אינו תירוץ הגמרא דהגמרא דמשני לעולם דארגשה היינו דארגשה ממש כדמוכח מדברי הרמב"ם והרמב"ן שפרש"ם גבי האשה שעושה צרכיה באפילו הרגיש גופה אלא דמפרשים לעולם דארגשה כפשוטו שהרגשה ממש אלא שמשברא ס"ל פן להמשמרת הבית דה"ה ש"ל פן בהיפוך (וכבר פתבתי לעיל ססעי' ה' דמהרי"ו ס"ל בפשיטות להיפוך וכ"ד השב"י) אבל הגמרא דהוצרף לתרץ לעולם דארגשה ממש למה הוצרף לזה הא גבי מי רגלים יש לתרץ בטוב יותר דהא בעומדת בהכרח הרגשה זיבת לחלוחית בעומק ואין שייך השאלה אי דארגשה או דלא ארגשה מטעם הנ"ל שחזקת הדם שבא בהרגשה בפרט בכה"ג שקרוב הדבר מאד לטעות ולא מהערף דטעות הרגשת עד או סתם מ"ר דלא הדור א"כ משמע או דלא

אמרנו תזקה זו ובעינו שתרגיש בבירור שיוצא מהמקור או דזה לא חשוב הרגשה כלל כ"א הרגשת הגוף בעינו כנ"ל.

ניש לדחות פמו בבדיקת עד אע"ג דמשני לעולם דארגישה עכ"ז לפי האמת אמרנו לפ"ד כמה פוסקים מסבא דה"ה פשלא הרגיש אמרנו דארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא והגמרא משני תירוי דעדיף לשמואל ה"ה הכא י"ל פו דהגמ' משני תירוי דעדיף לשמואל לעולם דארגישה ממש כו' מיהו אינו מספיק כ"כ דהכא גם תירוי זה עדיף פיון דהרגישה לחלוחית בענמק א"כ קרוב הדבר דהרגישה זיבת הדם מהמקור.

אלא שי"ל דא"כ מאי קמ"ל דיושבת טהורה משום דאמרנו שיהיה ממי רגלים בא הרי שם בלאו הכי ליפא הרגשה כו'. ע"כ משני תירוי הפשוט לעולם דארגישה ממש: קיצור.

לכאורה קושיא אם איתא דזיבת דבר לח מהמקור נקרא הרגשה א"כ למה נדחק התרצו לומר לעולם דארגישה ופי' הרגש הגוף הרי הכא בעומדת בלאו הכי קרוב שהרגישה וחקת הדם שפא בהרגשה וא"כ מוכרח שאין זה הרגשה או עכ"פ דלא אמרנו חזקת הדם שפא בהרגשה וצריף שתדע בבירור שזב מהמקור וי"ל דהגמרא דמשני לעולם דארגישה משום שזהו תירוי טוב יותר דאל"כ מהו הרבותא דיושבת טהורה אכל לפי האמת י"ל להרמב"ם אמרנו בעומדת שחזקתו שפא בהרגשה: יא ומ"מ ק"ק דא"כ מ"ש הרמב"ם פ"ה הי"ז נאפילו הרגיש גופה ונדענעה הרי כ' בין עומדת ובעומדת בלא"ה קרוב שיש הרגשה והנה אף שאמרנו דמוכח מהסוגיא דבעינו עכ"פ שתרגיש בבירור שיהיה זב מהמקור ואם לאו אע"פ שהרגישה זיבת לחלוחית בענמק נקרא לא ארגישה זהו לפי הקושיא אלא לאו דלא ארגישה כו' אכל לפי התירוי דמשני לעולם דארגישה ואמור הרגשת מ"ר הוא וכ' המ"ה דה"ה אי לא ארגישה י"ל דארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא א"כ כמ"כ בענין הרגשת דבר לח י"ל אע"ג דלא ארגישה איף שזב מהחזר כ"א איף שזב למטה י"ל דטענה דבאמת זב מהחזר וזה הוא מרגשת אלא דטועה וסבורה שזב למטה דמאי שנא מטעות דהרגשת עד משא"כ למ"ד דזיבת דבר לח אינו נקראת הרגשה כלל לא שניף לומר פן ואפ"ל דכיון דבלא"ה השב"י ומוהררי"מ ס"ל דהרגשת זיבת דבר לח אף מהמקור אינו נקרא הרגשה כלל וכ"מ פשט לשון הרמב"ם ונהרמב"ן גם הסוגיא לפי פשט אלא לאו דלא ארגישה משמע קצת יותר פן וראיתי אח"כ פן בק"א דאזמ"ו נ"ע סי' קפ"ג בהג"ה המתחלת ע"ש בר"ן וז"ל אלא הא דפריף אי דארגישה כו' היינו הרגשת הגוף ממש כמ"ש הרמב"ם ורמב"ן שם עכ"ל.

א"כ אף שנהמיר כסברת הפנ"י ואזמ"ר הגאון נ"ע במה"ב בהג"ה המתחלת ומיהו ה"ה דהרגשה שזב מן המקור נמי חשוב הרגשה היינו כשמרגשת שזב מהמקור אכל אם מרגשת זיבת לחלוחית למטה שנהוש דילמא טועה ודאי אין לחוש.

מיהו במרגשת זיבת לחלוחית בענמק י"ל שיש לחוש לדבריהם אף שאין מרגשת ממש שמהמקור הוא דהא בכה"ג הדבר קרוב לטעות: קיצור: מ"מ מהרמב"ם ומהגמרא אלא לאו כו' משמע יותר דזיבת דבר לח אינו נקרא הרגשה ע"כ כשמרגשת זיבת דבר לח למטה אין לחוש שפא היא טועה ומהמקור זב.

ובמרגשות זיבה בעומק צ"ע: וראיתי בשו"ת נו"ב חי"ד סנ"ה ומאי גיהו הרגשה כו' נלע"ד כו' בבשרה ונהרי האי בשר לאו על בשר המקור כו' ואיך נימא שבעינן שתרגיש פתיחת המקור כו' אע"כ לא בעינן רק שבשרה ירגיש זיבת הדם כו' הוכחה לזה כו' דם הנמצא בפרוזדור ספיקו טמא היכי דמי אי דארגשה פתיחת המקור כו' א"ו דלא בעינן כלל הרגשת המקור אלא הרגשת זיבת דבר לח בבשרה ובזה א"א להבחין אם מן המקור או מן העלייה עכת"ד והחוו"ד רס"י ק"צ כ' על דבריו וז"ל ומשמע מדבריו דאפילו במרגשת שדבר לח זב בפרוזדור אפי' לא הרגשה בשעה שזב ג"כ ממקורה מקרי הרגשה והוא תמוה עכ"ל ולעיל מוניה אמנם נראה דבעינן שתרגיש שזב ממקורה דאם לא הרגשה שזב ממקורה רק שמרגשת שזב בפרוזדור נראה דטהורה כיון שבשעה שזב ממקור לפרוזדור לא הרגשה ורחמנא טהריה לדם שפא שלא בהרגשה מאין יתחיל הטומאה בפרוזדור עכ"ל ואיני יודע מנין החליט שדעת הנו"ב דאפילו לא הרגשה בשעה שזב מן המקור כו' דהא כ' ובזה א"א להבחין אם מן המקור או מן העלייה א"כ עכ"פ הרגיש זיבתו מלמעלה בתחלתו אלא שאינו מבחין אם זה מן המקור או מן העלייה ובגוף דברי הנו"ב הנה ראיתו מבשרה אינה ראה כלל דמה שהחליט דבבשרה היינו רק מן השיניניים ולחויץ שם לבד נקרא בבשרה אינו מוכרח כלל דמדוע נאמר כן הלא פי' בבשרה בתוף בשרה אע"פ שלא יצא עדיין לחויץ א"כ מבין השיניניים ולחויץ נקרא תוף בשרה א"כ גם למעלה ממנו נקרא בשר וזכר לדבר שהאשה נקראת בשר ע"ש בשר מבשרי וגם מ"ש אשר בשר חמורים בשרם ביחזקאל כ"ג כ' מוכח בגמרא פ"ה דנדה דמ"ה ע"א דקאי על הרחם והחזר של המצרים שהוא כבשר חמורים שאע"פ שהאשה מתעברת רק בת י"ב שנה ויום א' הם מתעברים בני שש ושבע שנים להיות בית ערוהם בשר חמורים והעיבור הוא תוף החזר ממש שהוא האם הוא.

המקור א"כ מוכח דהחזר עצמו נקרא בשרה והא דאינו מטמא עד מבין השיניניים ולחויץ היינו דכתיב דם יהיה זובה בבשרה שיזוב קצת בתוף בשרה ממקום למקום והם קבלו שכל שעדיין הוא תוף בין השיניניים אין זה נקרא זובה.

פי עדיין הפל סמוך ממש למקור עד שזב מבין השיניניים ולחויץ שהרי הזב ובעל קרי אינו מטמאין כלל עד שיצא טומאתו לחויץ ובנדה ילפינו דמטמאה בפנים ג"כ אבל היינו שיהיה זב קצת.

לכן כל שלא יצא חויץ לבין השיניניים אין זה נקרא זוב בבשרה. אבל לעולם גם בין השיניניים והרחם הפל נקרא בשרה.

וז"ש יהיה זובה בבשרה פי' שיזוב מהרחם עד מחויץ לבין השיניניים וזהו נקרא שזוב בבשרה ממקום למקום וכיון שכן אינו מוכרח להוכיח דהרגשת בית החיצון נקרא בבשרה. מאחר דהכל נקרא בשרה א"כ י"ל הרגשת הגוף בעינן כמו בבעל קרי אע"ג דאין מטמא עד שתצא טומאתו לחויץ עכ"ז הנהרגשה שצריך הוא הרגשת כל גופו: קיצור.

הנ"ב הוכיח מבשרה דהרגשת בית החיצון מה שזב בו נק' בבשרה ואין זה ראה דגם החזר נק' בשר אלא מדכתיב זובה בבשרה שיזוב ממקום למקום בתוף בשרה ע"כ אין מטמא עד שיצא לבית החיצון ומ"מ גם להנ"ב י"ל דבעינן שירגיש בתחלת ירידתו לבית החיצון: יב והו' אמת שמצאתי סכרא זו דהנ"ב ג"כ בדברי אאזמו"ר הגאון נ"ע וז"ל

בקו"א דסי' קפ"ג וגם אפ"ש לומר דס"ל להתוס' דלא בעינן שתרגיש הדם ביציאתו מן המקור (הג"ה ר"ל פינן דהתוס' לא ס"ל דסמכינן אהא דכסבורה הרגשת עד הוא לתוקה ונדאית פהרמב"ם וא"כ קשה לדבריהם איך יפרשו המשנה פ"ב נמצא בפרוודור כו' שחזקתו מן המקור הא נמצא משמע שלא הרגישו פשיטת מן המקור וא"כ אף אם חזקתו מהמקור אמאי טמא ודאי ע"כ אומר שי"ל דלהתוס' מה שמרגשת פשיטת בפרוודור נמי חשוב הרגשה וכ"ה ממש בנו"ב סי' נ"ה אלא דלהנ"ב משמע הרגשת פשיטת לתחלת בית החיצון ולאזמו"ר נ"ע משמע אף פשיטת אח"כ פשיטת באמצע בית החיצון וכה"ג חשוב ג"כ הרגשה עכ"ה) פמשמעות הרמב"ם רפ"ט (הג"ה ר"ל דשם כ' אין האשה מתטמאה מן התורה בנדחה או בזיבה עד שתרגיש ותראה דם יוצא בפשיטה ומדכתב שתרגיש ותראה ואח"כ שיצא בפשיטה.

משמע דהרגשה היינו עקירת הדם מן המקור שהוא קודם שיצא בפשיטת בית החיצון ואי אפילו הרגשת בית החיצון מהני א"כ היציאה קדמה להרגשה עכ"ה) ופ"ה הי"ז (הג"ה שפתיב ואפ"י הרגיש גופה ונדעזעזעה וכ"כ הרמב"ן בהלכותיו פ"ג ה"ח ומיהו מ"ש הרמב"ן רפ"ד עד שתרגיש בפשיטה שהדם יוצא בפשיטה זה סובל גם את"ל הרגשת בית החיצון נק' הרגשה עכ"ה) ורמב"ן ומהרא"י בתה"ד הובא ב"י וש"ע סי' ק"צ (שפתיב שהרגישו שנפתח מקורה להוציא דם עכ"ה) אלא דאף הרגשת בית החיצון מטמא דהא מבפשיטה ילפינן לה דהיינו בית החיצון (הג"ה זהו כסברת הנ"ב סי' נ"ה וכבר השבתי ע"ז לעיל אות י"א וגם כתבתי לעיל אות ז דלשון הרגשה שגזפר בפתוב מורה התפעלות וצער ולא שינוי זה פלל על הרגשת זיבת לחלוחית מה שזב בפית החיצון עכ"ה) וכ"מ מלשון סה"ת וסיעתו גבי מכה שמרגשת שהדם נופל מהרחם משמע שר"ל מבית החיצון (הג"ה ד"ז"ל סה"ת סי' צ"ב ודין אשה שיש לה מכה באותו מקום ואינה יודעת אם מוציאה דם אם לאו אם בודקת עצמה באותו מקום ומצאה דם או אם מרגשת פשוט הפל הדם מן הרחם שמתים שמתמצא בבגדיה טהורים עכ"ל ועד"ז כ' בסימנים סי' צ"ב ואם מרגשת שיש לה מכה באותו מקום ואינה יודעת אם מוציאה דם אם יש פתח על בגדה תולה בה וכשר כו' אבל אם בודקת א"ע באותו מקום ומוציאה דם או מרגשת שהדם יוצא מן הרחם טמאה ואין לתלות במכה עכ"ל מדלא התיר רק בכתם ש"מ פי' מרגשת פשוט הפל הדם מן הרחם היינו מה שנופל מבית החיצון לחוץ ממש ר"ל מה שנופל מסוף פותלי בית הרחם לחוץ ממש אלמא דזה הוי דאורייתא משום דמה שמרגשת בנפילתו מסוף פותלי בית הרחם ולחוץ נמי חשוב הרגשה ועוד נ' ראיה דפי' מרגשת פשוט הפל הדם מן הרחם דנקט סה"ת היינו מסוף פותלי בית הרחם לחוץ דא"א לפרש דמרגשת שנפתח המקור דא"כ פשיטתה בבית החיצון איך תתלה בה אפי' ידועה שפתיב מוציאה דם מאחר שהרגישו שנפתח החדר וכדפריה בגמ' רפ"ח מיהו אפ"ל דכמו דמתרץ שם לעולם דארגישו ואמור הרגשת מ"ר היא ה"נ גבי מכה י"ל פן דכשידוע שמוציאה דם טהורה אע"ג דארגישו שנפתח החדר עכ"ז י"ל אמור הרגשת יציאת הדם מהמכה הוא וכמו דאמרינן אימור הרגשת עד הוא עכ"ה) דמקרי רחם בגמ' רפ"ק (הג"ה דף ג' סע"א גבי פותלי בית הרחם העמידוהו וברש"י במשנה ראשונה דמכילתין ובתוספות רפ"ט דנ"ט ע"ב בד"ה האשה דאפי' בעומדת שאין רחמה נפתח ובהרא"ש שם סי' א' שאין רחמה נפתח שיוכלו מי רגלים לצאת להדיא עכ"ל וידוע

דְּנָקָב מִי רְגָלִים הוּא לְמִטָּה קָרוֹב לְסוּף פְּנֹתָי בֵּית הַרְחֵם א"כ מ"ש שְׁאִין רַחֲמָה נִפְתַּח שְׁוִיכְלוּ מִי רְגָלִים לְצֵאת לְהִדְיָא פְּנֹנְתוֹ פֶתַח בֵּית הַחִיצוֹן מֵה שְׁפִתוֹח לַחוּץ מִמֶּשׁ לְזָה הוּא קוֹרָא רַחֲמָה נִפְתַּח מִיְהוּ בַגְמ' דְּשִׁבְת פָּרְק מְפָנִין דְּכ"ח סע"ב נִסְתַּם הַקָּבֶר פֶּרֶש"י בֵּית הַרְחֵם הֵינְנו דְּנֹקָא הַסְדֵּר מִמֶּשׁ וְכֵן וַיִּפְתַּח ה' אֶת רַחֲמָה בִּפ' וַיֵּצֵא וְה' סָגַר רַחֲמָה בְּשִׁמוּאֵל א' וְכֵן פֶּטֶר פֶּל רַחֲם וְדַאי הַפִּירוּשׁ עַל הַסְדֵּר מִמֶּשׁ מְקוֹם שְׁהוֹלֵד שָׁם בְּעֵיבוֹר וּמ"ש בַּגְמ' רַפ"ק דְּנִדְהָ פְּנֹתָי בֵּית הַרְחֵם הָרִי לֹא נִקְרָאוּ רַחֲם כ"א פְּנֹתָי בֵּית הַרְחֵם.

ור"ל כּוֹתְלִים הַמְשֻׁמְשִׁים לְבֵית הַרְחֵם וְכִמוּ פְּרוּזְדוֹר וּבֵית שְׁעַר לְחֵדֵר וְאֵפ"כ הַסֵּה"ת נִרְאָה שְׁקוֹרָא רַחֲם לְבֵית הַחִיצוֹן כְּמוּ בְּתוֹס' וְהָרָא"ש רַפ"ט עכ"ה). וּבְתוֹסְפוֹת וְרָא"ש רַפ"ט עכ"ת"ד וְהִנֵּה לְדַבְרֵי אֵף עוֹבֵי פְּנֹתָי הַרְחֵם מִבְּחוּץ קָרִינֵן בְּהוּ בְּבִשְׂרָה בְּעוֹבְיִים כְּמוּ בְּחֵלְלֵם כַּמֶּש"ש סד"ה וּלִפ"ד הַרְמַב"ם וְרַמְבַּ"ן אֲבָל לִפְע"ד שְׁחִזַּר בּוֹ לְגַמְרֵי מְסַבְרָא זֹה דְּהַרְגָּשַׁת בֵּית הַחִיצוֹן נִקְרָא הַרְגָּשָׁה מְדַכְתֵּב שָׁם בַּהֲג"ה הַמְתַּחֲלֵת ע"ש בְּר"ן וְנ"ל וּמִיְהוּ א"כ מֵאֵי פְּרִיף בִּרְפ"ח וְאֵי דְאַרְגִּישָׁה כּו' הָא וְדַאי אַרְגִּישָׁה מִי רְגָלִים עִם דָּם דְּדָמִי לְחִתִּיקָה דְּפִלִּי פְּלוּיִי כּו' וְאֵין לוֹמַר כּו' דְּהָא הוּא בְּעֵנְנֵן דְּהַדוֹר לְמַקּוֹר (וְעַמ"ש מְזָה לְעִיל אוֹת ח') אֲלֵא הָא דְּפִרְיָה וְאֵי דְאַרְגִּישָׁה כּו' הֵינְנו הַרְגָּשַׁת הַגּוּף מִמֶּשׁ כַּמֶּש"ש הַרְמַב"ם וְרַמְבַּ"ן שָׁם עכ"ל וְאֵף שְׁבַמָּה"ב בַּהֲג"ה הַמְתַּחֲלֵת וּמִיְהוּ ה"ה כ' וְלֹא דָּמִי לִר"פ הָאֲשָׁה דְּהֵתָם מְרַגְּשַׁת רַק בִּיְצִיאַת מִי רְגָלִים לַחוּץ וּמִש"ה לֹא מְקַרֵּי הַרְגָּשָׁה כְּלָל בִּרְפ"ח בְּגַמְרָא דְּלֵא פְּתוּשׁוֹ שְׁב"י עכ"ל הֵלֵא סָתֵר סְבָרָא זֹה בְּעֵצְמוֹ בַּהֲג"ה דְּלְעִיל שְׁכ' דְּהָא הוּא בְּעֵנְנֵן דְּהַדוֹר לְמַקּוֹר כְּנ"ל וְכַמ"ש לְעִיל אוֹת ח' וְהַג"ה הֵהִיא הֵיא ג"כ מִמָּה"ב וְעוֹד מִמ"נ הָא לְדַבְרֵי מְהָא דְּדִיִּיק מִסֵּה"ת אֵף בְּשִׁמְרַגְּשַׁת רַק כְּשִׁנּוּפֵל מְסוּף פְּנֹתָי בֵּית הַרְחֵם לַחוּץ נִקְרָא הַרְגָּשָׁה וְא"כ מֵאֵי פְּרִיף בִּרְפ"ח וְאֵי דְאַרְגִּישָׁה כּו' ע"כ הָעֵינְקָר נ' כַּמ"ש לְעִיל אוֹת ח' וְאוֹת ט' וַתְּחַלֵּת אוֹת י"א וְסֵה"ת י"ל דַּס"ל שֵׁא"צ הַרְגָּשָׁה כְּלָל וְכִמוּ שְׁפִירֵשׁ רַש"י בְּרַב אֲשִׁי דַנ"ח ע"א: קִיצוֹר שְׁמַצְאֵתִי סְבָרָא זֹה דַּהֲנַב"ב סִי נ"ה בַּק"א מֵאַאֲזַמוֹר נ"ע וְשִׁהוּכִיחַ כֵּן מִסֵּה"ת סִי צ"ב וְלְדַבְרֵי נִרְאָה שְׁגַם כְּשִׁמְרַגְּשַׁת רַק כְּשִׁנּוּפֵל הַדָּם מְסוּף פְּנֹתָי בֵּית הַרְחֵם לַחוּץ נִקְרָא ג"כ הַרְגָּשָׁה אֲכֵן נ' שֵׁא"ח כ' חִזוֹר בְּזָה וְס"ל דְּהָעֵינְקָר שְׁהַרְגָּשָׁה הוּא הַרְגָּשׁ הַגּוּף אוֹ עכ"פ כְּשִׁמְרַגְּשַׁת בִּיְצִיאַת הַדָּם מִהַמְקוֹר וְכַמֶּש"ל אוֹת ט' בְּשִׁמוּ: סִימָן צַח א וְעַתָּה נִחְקוֹר בְּעֵנְנֵן מ"ש הַרְמַב"ם שְׁחִזְקַת הַדָּם שְׁבָא בְּהַרְגָּשָׁה וְנ"ל רַפ"ט אֵין הָאֲשָׁה מִתְּטַמְּאָה מִן הַתּוֹרָה בְּנִדְהָ אוֹ בְּזִיבָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ וְתַרְאָה דָּם וַיֵּצֵא בְּבִשְׂרָה כְּמוּ שְׁבִיִּאֲרָנוּ וְתַהֲנָה טְמֵאָה מֵעַת שְׁתַּרְאָה וְלִהְבָּא בְּלִבָּד וְאִם לֹא הַרְגִּישָׁה וּבְדָקָה וּמַצָּאָה הַדָּם לְפָנֶיהָ בְּפְרוּזְדוֹר הָרִי זֶה בְּחִזְקַת שְׁבָא בְּהַרְגָּשָׁה כְּמוּ שְׁבִיִּאֲרָנוּ עכ"ל וְע' מְזָה בְּשׁו"ת שְׁב"י סִי ל"ו דַּמ"ו ע"א וְסִי מ' דַּס"ה ע"ג וְס"ט ע"ג וּבְתַשׁוּבַת בֵּית מְאִיר סִי י"ג וּבְתַשׁוּבַת שְׁב"י סִי מ"א בְּתַשׁוּבַת הַגָּאוֹן ר"ל מִמְעַנְץ פִּי דְּהַרְמַב"ם הַכְּרִיחַ מִהַסְּנִיָּא פ"ב גְּבִי נִמְצָא בְּפְרוּזְדוֹר דְּדָם הֵינְצָא מִהַמְקוֹר טְמֵא אַע"ג דְּלֵא אַרְגִּישָׁה דְּאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעַתָּה כְּנֹזְכֵר סְבָרָא זֹה בַּגְמ' רַפ"ח דַּנ"ז ע"ב וְא"כ לִפ"ז יְהִי מ"ש הַרְמַב"ם בְּחִזְקַת שְׁבָא בְּהַרְגָּשָׁה כְּמוּ שְׁבִיִּאֲרָנוּ הֵינְנו מ"ש פ"ה דִּין ה' וְדָם הַנִּמְצָא בְּפְרוּזְדוֹר כּו' (וְכ"כ הַשְּׁב"י שָׁם סִי מ"א בְּתַשׁוּבַתוֹ לְמַהֲרֵרִי"מ הַמְתַּחֲלֵת יְהוּדָה שְׁעִילָה דָּף ע' ע"ג בַּד"ה וּבְזָה מִיּוֹשֵׁב) וּמ"ש תְּחַלֵּה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ כּו' כְּמוּ שְׁבִיִּאֲרָנוּ פִּי הַבֵּית מְאִיר בְּתַשׁוּבַת סִי י"ג דָּף י"ח ע"ד וְנ"ל וְאֵין מְקוֹם לְבִיִּאֲרוֹ זֶה אֲלֵא מֵה שְׁהִבִּיא דְּרַשָּׁה זֹה פ"ה הִי"ו שְׁכ' דָּם יְהִנָּה זִנְבָה בְּבִשְׂרָה עַד שְׁתַּרְאָה בְּבִשְׂרָה כְּדָרָה שְׁהַנְשִׁים רוֹאוֹת וְאֵין דְּרָה אֲשָׁה לְרֹאוֹת בְּשִׁפּוֹפֶרֶת הָרִי מְזָה הַמִּיעוּט נְמִי

ממנועט שלא בהרגשה הואיל שראתה פדרה שאין הנשים רואות שדרכם לראות בהרגשה נמצא בשני הדינים חד טעמא חד דרשה עכ"ל ויש לעיין בדבריו דהא הא שראתה שלא פדרה הנשים רואות לחוד לא מהני גבי בשפופרת כ"א מצד חציצה דהא בפלי פלויי דליכא חציצה טמאה אף שזהו שלא פדרה שהנשים רואות לפרש"י ותוס' והרמב"ם אא"כ נצטרף לומר דס"ל כפי רבינו שמשון שבהרא"ש שם פרק המפלת ועיין בדברי אאזמ"ו הגאון נ"ע במה"ב בתחלתה בד"ה והנה מ"ש הרמב"ם רפ"ט שלא נהירא ליה פ"ה השב"י ה"ל והנה בשב"י סי' מ"א בתשובתו להגאון מוהררי"מ המתחלת יהודה שעיקלה דס"ט ע"ג הביא ד' הרמב"ם שמשלונו מוכח דאם מצאה דם בפנים ע"י בדיקה דהוי בחזקת שפא בהרגשה וטמא מן התורה והקשה ע"ז ב' קושיות עצומות הא דכל הפוסקים שביארו הטעם דכתם אינו רק מדרבנן אבל מה"ת הוא טהור ופירשו הטעם משום דלא הרגישה פנאיה מהרמב"ם עצמו רפ"ט דין ב' וכן ביאר יותר הרמב"ן בהלכותיו רפ"ד ונ"ל אין האשה טמאה מן התורה עד שתרגיש בשעיה שהדם יוצא בבשרה ומד"ס שכל המוצאה כתם דם על גופה או על בגדיה אע"פ שלא הרגישה כו' ה"ז טמאה עכ"ל.

הרי בהדיא דטעם שהכתם טהור מן התורה הוא משום שלא הרגישה. ואם נאמר שחזקת הדם שפא בהרגשה א"כ לא שייך לטהר הכתם מה"ט פלל וכלל דממ"נ אם בא מהחזר הרי חזקתו שפא בהרגשה רק הספק הוא משום שי"ל דמעלמא אתיא ולא בא מהחזר פלל נהרי מלשונם נראה שאף אם בא מהחזר טהור משום דלא הרגישה והרגשה גזה"כ הוא וא"כ עכצ"ל דלא אמרינן שחזקת הדם שפא בהרגשה והנה בדברי הרמב"ן כ' הרשב"א והר"ן והטור והלבוש רס"י ק"צ וכמ"ש בשמ"ס"ט ס"י ק"צ ס"ק צ"א סד"ה נחזור על הראשונות דהא דכתמים דרבנן טעמא משום דלא ארגשה ולא משום ספיקא דמעלמא אתיא ועוד כ' השב"י דל"ל דבכתם לא אמרינן אימור ארגישה ולא אדעתה דאדבריה נהפוך הוא כמ"ש התוס' רפ"ח ד"ה הרואה ואור"י דמדיני כתמים כו' ואימור הרגישה ולא אדעתה כו' אלא נלע"ד דמן התורה לא אמרינן פלל הסברא דארגשה ולא אדעתה הואיל דהתורה מטהר בהדיא פל הדמים היוצאים ממנה בלי הרגשה נסתר הסברא דהרגישה ולא אדעתה כו' ולפע"ד יש עוד טעם לזה דהא חזינן דמשני לעולם דארגישה ואימור כו' והיינו משום אשה בחזקת טהרה עומדת ע"כ אמרינן אימור הרגשת עד הוא אף שהוא רחוק מכש"כ שלא נבדה חששא אימור ארגישה ולא אדעתה ע"כ מה"ת לא חיישינן לזה פלל ויש לדחות דהתם משום שהדם נמצא עם מי רגליה ונזקה עם שביל המים בא ע"כ אמרינן אימור הרגשת מי רגלים הוא ועוד הקשה השב"י קושיא עצומה דא"כ לא יצא שום דין מדברי שמואל דאין האשה מטמא מה"ת עד שתרגיש כו' דממ"נ אי חזאי בפנים ע"י בדיקה הוי בחזקת שהרגישה כו' ולבסוף יישב ד' הרמב"ם בשני אופנים הא' יתבאר לקמן אות ה' והב' הוא דמה שכ' הרמב"ם בחזקת שפא בהרגשה לאו דוקא חזקת נדאי רק מידי ספיקא לא נפקא ולכן בכתם שיש עוד ספק שמא אתיא מעלמא ה"ל שני ספיקות וטהורה מה"ת וגם ע"ז יש להשיב דהפוסקים שכתבו טעם טהרת הכתמים מה"ת משום שלא הרגישה היינו אף אם הוא בענין שאין פאן שום ספק דנדאי אתיא מגופה אפ"ה טהורה מה"ת לדבריהם רק משום

דלא ארגישה פמו גפי בְּדָקָה קַרְקַע עוֹלָם וּכְמוֹ שְׂפִיָאָר שָׁם אַאזְמ"ו נ"ע בסי' ק"צ ס"י
ס"ק כ"א כ"ב ע"ש.

וכן מבואר בתשובת מהר"ם לובלין סי' ב' וז"ל א"ו בהרגשה דוקא תליא וְכָל הֵיכָא דְלֵא
הַרְגִישָׁה אַע"ג דְּכַרְוִיר הוּא דְּמִינָה הוּא טְהוּרָה מִן הַתּוֹרָה כּו' אֲלֵא דְּסִינִים אֲבָל מ"מ בנ"ד
דְּרֵאָתָה בְּעַת הַשִּׁינָה נִרְאָה דְּסַפֵּק דְּאוֹרֵינִיתָא הוּא דְּאִימּוֹר הַרְגִישָׁה וְלֵאוּ אַדְעָתָה עכ"ל.

ומ"ש המהרמ"ל דבישנה נראה דספק דאורייתא הוא ג"כ אינו נראה תדא דבגמ' רפ"ק
ד"ג סע"א פריף על שמאי דאמר אשה מרגשת בעצמה והא איכא ישנה ור"ל דשמא
ראתה בעת השינה והא דלא הרגישה היינו מחמת השינה וע"ז מתרץ ישנה נמי אגב
צערה מתערא.

מדי דהוה אהרגשת מי רגלים. הרי לשמאי גם בישנה מחזקינן שהיתה מרגשת וניעורה
משנתה ע"י הראייה.

ואף דהלל פליג היינו רק לקדשים ולא לחולין דהא אינה מונה אלא משעת מציאת הפתם
(ועוד דממ"נ אם הלל פליג וס"ל דבישנה י"ל שראתה בשעת השינה ולא הרגישה א"כ
הענין הוא שראתה בלא הרגשה כלל מאחר דמחמת עומק השינה לא הרגישה כלל מה
שנפתח החדר א"כ היינו רואה בלי הרגשה דהא גזה"כ הוא שתרגיש ואם לא הרגישה
אף שראתה דם בהקיץ טהורה מכש"כ כשראתה בשעת שינה ולא הרגישה) ועוד הקשה
בשב"י בסי' מ' בתשו' הגאון מוהררי"מ דס"ה ע"ד אהרמב"ם דא"כ מאי פריף בגמ' דנ"ז
ע"ב אי דארגישה כו' ואי חזקתו שפא בהרגשה לק"מ דלעולם מייירי דלא ארגישה אלא
שאעפ"כ אם דם המקור הוא חזקתו שפא בהרגשה וז"ל דלכאורה הוא נגד הש"ס הנ"ל
דפריף ואי לא ארגישה אמאי חייבת בקרבן עכ"ל: קיצור מ"ש הרמב"ם שחזקת הדם
שפא בהרגשה.

ע"כ הפוסקים האומרים דהא דכתמים מדרבנן הוא משום שלא הרגישה ואפי' בענין
שא"א לספק דמעלמא אתיא: א"כ לא ס"ל חזקה זו כלל א"ו מדאוריין לא אמרינן כלל
דילמא ארגישה וְלֵאוּ אַדְעָתָה.

וכ"מ בגמ' דנ"ז ע"ב מדפריף ואי לא ארגישה גם מהתירוץ לעולם דארגישה ואימור
הרגשת שמש הוא מכש"כ שלא נבדה חששא דאימור ארגישה וְלֵאוּ אַדְעָתָה: ב והנה
פבר הזפתי אות א' דברי הגאון ר"ל ממענין בשב"י סי' מ"א וז"ל ומ"מ בין לפי התוס'
והרמב"ם דס"ל דאי לא הרגישה טהורה ובין לפרש"י ולפי מאי דס"ד דגמ' מעיקרא
דטעמא דשמואל משום הרגשה ואי לא ארגישה טהורה מן התורה צריף ביאור הא דתנן
בפכה"י משל משלו חכמים באשה החזר והפרוודור והעלייה כו' וכל מה דאתמר בגמ'
עלה דנפקא מזהו הלכתא דדם שפחדר טמא ודם העלייה טהור ודם הפרוודור מן הלול
ולפנים טמא ודאי ומן הלול ולחוץ טמא מספק שפא מן החזר והוא טמא או מן העלייה
והוא טהור וכדפסק הרמב"ם בפ"ה מהא"ב.

דקשה במאי מייירי כל הנה אי בדארגישה דם הפרוודור מן הלול ולחוץ אמאי אינו טמא
אלא מספק (הג"ה לכאן) הי' אפשר ליישב ולומר דכיון דמשני בגמ' רפ"ח לעולם
דארגישה ואימור הרגשת מ"ר היא הרי תלינן להקל שטענתה.

כמ"כ י"ל הָכָא דְמִיָּירִי דְאַרְגִּישָׁה מִמָּשׁ וְאַעֲפ"כ מִן הַלּוּל וְלַחוּץ רַק סְפִיקוּ טָמֵא וְלַחַד מ"ד סְפִיקוּ טָהוֹר מְשׁוּם דְּמַחְזְקִינָן לִיה בְּדָם הָעֲלִינִי וְאָם מְשׁוּם הַהֲרַגְשָׁה י"ל דְּתַלְיִנְדְּהֲרַגְשָׁת מ"ר הִיָּה הַגַּם דְּכָאן לֹא מִיָּירִי בְּמַטְלַת מַיִם מ"מ אֶפְשָׁר לְמַתְלִי שְׂנִיצָאוּ מִמְּנָה מ"ר ג"כ או י"ל דְּמִיָּירִי שְׂנִמְצָא הָדָם אַחַר שְׁהֵטִילָה מ"ר מִמָּשׁ בְּמַתְכוּנָן וּבְשַׁעָה זֹו הַרְגִּישָׁה ג"כ שְׂנִפְתַּח הַחֶדֶר וּבמ"ר לֹא מְצָאָה כְּלוּם וּבְדָקָה וּמְצָאָה דָם מִן הַלּוּל וְלַחוּץ דְּסְפִיקוּ טָמֵא או אֶפִּילוּ טָהוֹר מְשׁוּם דְּמַהֲרַגְשָׁה אִין רְאִיָּה דְּתַלְיִנָן שְׁהֲרַגְשָׁת מ"ר הִי' או שִׁי"ל דְּמִיָּירִי שְׂבְּדָקָה א"ע בְּעַד וּמְצָאָה מִן הַלּוּל וְלַחוּץ וְאִיָּירִי דְּהֲרַגְשָׁה מִמָּשׁ וְאַעֲפ"כ הָנִי רַק סְפִיק או טָהוֹר מְשׁוּם דְּמַהֲרַגְשָׁה אִין רְאִיָּה שִׁי"ל הַרְגְּשָׁת עַד הוּא וּמִיָּהוּ בְּאַמְת א"א לְתַרְץ כֹּן לְפַמֵּשׁ"ל דְּהֵתָם לֹא אָמְרִינָן אִימּוֹר הַרְגְּשָׁת מ"ר הִיא אֲלֵא כִּינּוֹן שְׂנִמְצָא הָדָם עִם הַמַּיִם מִמָּשׁ מִשָּׂא"כ בְּנִמְצָא אַחַר הַטְּלַת מ"ר וְכֹן מַה דְּאָמְרִינָן הַרְגְּשָׁת עַד הוּא י"ל ג"כ מִפְּנֵי חֻזְקַת טְהָרָה וְהַעֲד הִיָּה נְתוּן תַּחַת הַכּוּר ע"כ יֵשׁ לְהַחְזִיק יוֹתֵר שְׁהָדָם הוּא מְפָאֲכֻלַת וְלָכֵן תְּלִינָן בְּטַעוֹת גַּם י"א דְּהֵתָם מִפְּנֵי שְׁהָדָם עֲגוּל וְחֻזְקָה אִם הִיָּה דָם הַקְּנוּחַ מְשׁוּבָה הִיָּה כמ"ש אַזְמו"ר הַגָּאוֹן נ"ע ס' ק"צ סל"ד ס"ק ס"ה בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א וְע' מְזָה בְּשׁו"ת גְּבַעַת שְׂאוּל ס' ס"ו ס"ז מִשָּׂא"כ הָכָא מִיָּהוּ גַם כָּאן י"ל כִּינּוֹן שְׂנִמְצָא מִהַלּוּל וְלַחוּץ רג"ל שְׂבָא מִהָעֲלִיָּיָה לְכוּ תְּלִינּוּ דְּטַעַמָּה בְּהַהֲרַגְשָׁה.

אָף בְּלֵא"ה א"א לְהַעֲמִיד כֹּן מְהָא דְּאִימּוֹר שְׂחֻתָה כו' עכ"ה) וְאִי בְּדִלָא אַרְגִּישָׁה דָם הַחֶדֶר עֲצָמוּ אֲמַאי טָמֵא וּכ"ש דָם הַפְּרוּזְדוֹר מִן הַלּוּל וּלְפָנִים שְׂאִינוּ טָמֵא אֲלֵא מְשׁוּם חֻזְקָה וְאַמַּאי הָא לֹא אַרְגִּישָׁה וְצ"ל דָם הַחֶדֶר טָמֵא אַע"פ דְּלֵא אַרְגִּישָׁה דְּאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אַדְעָתָה וּכְדַמְשֵׁנִי בְּגִמְרָא דנ"ז ע"ב גְּבִי הַסִּיטוֹת הֵלֶךְ אַחַר הָרוּב וְאַע"ג דְּכַתְבוּ הַתּוֹס' דְּדוּקָא הֵתָם אָמְרִינָן הִכִּי מְשׁוּם הוֹכְחָה דְּרוּב וְלֹא בְּשִׂאָרֵי דְּבָרִים מ"מ ע"כ גְּבִי דָם מִן הַמְּקוֹר דְּחֻזְקָה הוּא דְּאַרְגִּישָׁה נְמִי אָמְרִינָן הִכִּי לְכוּ דָם הַפְּרוּזְדוֹר מִן הַלּוּל וּלְפָנִים שְׂחֻזְקָתוֹ מִן הַחֶדֶר אַע"פ שְׂלֵא הַרְגִּישָׁה טָמֵאָה דְּאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אַדְעָתָה עכ"ל.

וּלְפַע"ד מְשֵׁם מְשַׁמַּע דְּהַחֲשֵׁשׁ דְּאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אַדְעָתָה זֶה לֹא חִיָּישֵׁנָן בְּהָא דְּרוּב דְּמַיִם מִהַמְּקוֹר דְּהָא מוּכַח שֶׁם דָּאע"ג דְּרוּב יְמִיָּה טָמֵאִים לֹא אָמְרִינָן אִימּוֹר אַרְגִּישָׁה אַא"כ רֹוב יְמִיָּה בְּהַרְגְּשָׁה וְא"כ הָא דְּמִן הַלּוּל וּלְפָנִים שְׂחֻזְקָתוֹ מִן הַחֶדֶר לֹא עֲדִיף מְרוּב יְמִיָּה טָמֵאִים וְאַעֲפ"כ לֹא חִיָּישֵׁנָן לְאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה אַא"כ יֵשׁ רֹוב בְּהַרְגְּשָׁה עֲצָמוּ גַם לְבַד זֶה אַפ"ל דְּאַפִּילוּ אִם רֹוב יְמִיָּה בְּהַרְגְּשָׁה הָא דְּאָמְרִינָן אִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אַדְעָתָה זֶהוּ רַק דְּרַבְּנָן דְּהָא הֵתָם מִיָּירִי רַק בְּדִינֵי כְּתוּבִים עַל בְּשָׂרָה או עַל חֻלּוּקָה וְכֹן מוּכַרַח לְדַבְּרֵי הָאוּמְרִים דְּטַהַרְת כְּתוּבִים מִן הַתּוֹרָה הוּא רַק מִפְּנֵי שְׂלֵא הַרְגִּישָׁה א"כ לְדַבְּרֵיהֶם בְּאַשָּׁה שְׂרוּב יְמִיָּה בְּהַרְגְּשָׁה יִהְיֶה הַכְּתוּב טָמֵא מְדֹאֹרֵיָּתָא.

ע"כ צ"ל דס"ל דְּהָא דְּאָמְרִינָן אִם רֹוב יְמִיָּה בְּהַרְגְּשָׁה טָמֵאָה הִיָּינוּ רַק דְּרַבְּנָן וְלֵאוּ מְדֹאֹרֵיָּתָא וּכמ"ש לְקַמְן בְּשֵׁם הַרְשָׁב"ץ ש"כ"כ בְּהִדְיָא וְהִנֵּה בְּשִׁמְעָתָא קְמִיָּתָא דְּנִדְּהָ ד"ג סע"א דָּאע"ג דְּהַלֵּל ס"ל כְּסְבוּרָה הַרְגְּשָׁת מ"ר הִיא דְּעֲדִיף מֵאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אַדְעָתָה עכ"ז הָרִי ס"ל רַק תּוֹלִין וְאִינָה מוֹנָה אֲלֵא מְשַׁעָה שְׂרָאָתָה מְשַׁמַּע דָּאִין בְּזָה חֲשֵׁשָׁא דְּאוּרֵיָּתָא כְּלָל עַל לְמַפְרַע וְהִיָּינוּ מְטַעֵם דְּאַשָּׁה מְרַגְשָׁת בְּעֲצָמָה א"כ מְבִנְאוּר דְּמְדֹאֹרֵיָּתָא לֹא חִיָּישֵׁנָן לְכְּסְבוּרָה הַרְגְּשָׁת מ"ר הִיא וּכ"ש דְּלֵא חִיָּישֵׁנָן לְאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אַדְעָתָה הִיָּא דָּאִין רֹוב יְמִיָּה בְּהַרְגְּשָׁה וּגְדוּלָה מְזוּ מְצָאֵתִי בְּהִדְיָא בְּפִסְקֵי הַרְשָׁב"ץ שֶׁם רפ"ח

וְנִלְבַּח בְּמַגְעוֹת וְהַסְיטוֹת הַלֵּף אַחַר הָרוֹב דְּבִין בְּנִמְצָא עַל בְּשָׂרָה בֵּין בְּנִמְצָא עַל חֲלֻקָּה דְלַעֲנֵן כְּתָמִים בֵּין דְּמִדְאוּרֵיִתָּא טְהוּרָה בֵּין דְּלֵא אַרְגִּישָׁה לַעֲנֵן טְנִמְאָה וְטְהוּרָה אֲזֻלִּין בְּתַר רַבָּא דְהֵינֵנוּ מְגַעוֹת וְהַסְיטוֹת בֵּין לְהַחְמִיר בֵּין לְהַקְלִי הַלֵּף אִם רַב יְמִיָּה שְׁלֵא בְּהַרְגֵּשָׁה טְהוּרָה וְאִם רַב יְמִיָּה בְּהַרְגֵּשָׁה טְמֵאָה דְאִימּוֹר הַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה וְלֵאוּ מִדְאוּרֵיִתָּא אֲלֵא מְדַרְבְּנָן דְהַחְמִירוּ בְּטְהוּרוֹת אֲבָל לְבַעֲלָהּ פְּדִאָמָרְן עַכ"ל הָרִי ס"ל דְאֲפִילוּ רַב יְמִיָּה בְּהַרְגֵּשָׁה לֵא חֵיִישֵׁינּוּ לְאִימּוֹר הַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וְהַס"ט כ' בְּחִידוּשֵׁי סַפ"ח וְנ"ל רַק בְּכַתְּמָם הוּא דְרַבְּנָן בֵּין דְּלֵא אַרְגִּישָׁה וְאִי דְנִיחּוּשׁ שְׁמָא אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה ז"א אֲלֵא חֲשָׁשָׁא דְרַבְּנָן בְּעֵלְמָא עַכ"ל רַק אַעפ"כ אִין דְּבָרֵי הַרְשָׁבָץ מוֹבְנִים מְאֹחַר דְהַטְנִמְאָה רַק מְדַרְבְּנָן א"כ לְמָה צְרִיךְ לְרַב יְמִיָּה בְּהַרְגֵּשָׁה הָא כְּתָמִים טְמֵאִים בְּכָל אִשָּׁה אֵף דְלַפְרֵשׁ"י דַּנ"ח רַע"א הַטְעַם מְשׁוּם דְאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה עַכ"פ חֵיִישֵׁינּוּ חֲשָׁשָׁא זֹ אֵף אִם אִין רַב יְמִיָּה בְּהַרְגֵּשָׁה וּמְבֹאָר בְּגִמְרָא ד"ו ע"א הַרְוָאָה כְּתָמִים מְטֵמְאָה כו' אֲנֻכְלִין וּמְשַׁקִּין מְשַׁכְּבוֹת וּמוֹשְׁבוֹת כו' כְּמוֹ הַרְוָאָה דָּם מְמַשׁ.

וַצ"ל דְהַגְמָ' תִּירָץ כֹּן דְבַעֲיָנּוּ רַב יְמִיָּה בְּהַרְגֵּשָׁה מְקוּדָם דְאֲסִיק רַב יְרֻמָּה מְדַפְתִּי דְמוּדָה שְׁמוּאֵל שְׁהִיא טְמֵאָה מְדַרְבְּנָן מְשׁוּם דְאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה וּמַעֲיָקְרָא הִנֵּה סְבוּר דְאֵף מְדַרְבְּנָן טְהוּרָה לְשְׁמוּאֵל וְלֵאוּ חֵיִישֵׁינּוּ לְאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה ע"כ הַנְצָרָף לְתַרְץ דְהָכָא דְנֻקָא מְשׁוּם דְרַב יְמִיָּה בְּהַרְגֵּשָׁה חֵיִישֵׁינּוּ לְאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה וְאִפ"ל לְפִי"ז דְאֵף מִדְאוּרֵיִתָּא חֵיִישֵׁינּוּ כֹן מְאֹחַר דְלַהֲקִס"ד לֵא מְחַלֵּק שְׁמוּאֵל בֵּין דְאוּרֵיִתָּא וּבֵין דְרַבְּנָן כְּלָל וְכָל הִיכָא דְלֵא הַרְגִּישָׁה טְהוּרָה אֵף מְדַרְבְּנָן א"כ הָכָא דָּאִם רַב יְמִיָּה בְּהַרְגֵּשָׁה טְמֵאָה י"ל דְהוּא מִדְאוּרֵיִתָּא דְאֲזֻלִּין בְּתַר רַבָּא וּמ"מ הָכָא טְמֵאָה רַק טְנִמְאָת כְּתָמִים מְדַרְבְּנָן בֵּין שְׁהוּא רַק כְּתָמִים וְיֵשׁ סַפְקָא דְמַעֲלָמָא אֲתִיָּא וְהַס"ט לְחוּד ג"כ סְגִי לְטְהוּרָה מִן הַתּוּרָה בְּלִי טַעְמָא דְהַרְגֵּשָׁה כַּמ"ש הַס"ט דְנָה אֲמַת לְרַב הַפּוֹסְקִים וְא"כ מַנ"ל לְהַרְשָׁבָץ דְאֲפִילוּ רַב יְמִיָּה בְּהַרְגֵּשָׁה לֵא חֵיִישֵׁינּוּ לְאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה: קִיצוּר הַגְר"ל הַקְשָׁה עַל שְׁמוּאֵל מְמַשְׁנָה נִמְצָא בְּפִרוּזְדוּר וְלִכְאוּ' י"ל דְמִיָּרִי שְׁהַרְגִּישָׁה מְמַשׁ בְּשַׁעַת הַטְּלַת מ"ר וְלֵא מְצָאָה בַּמ"ר כְּלוּם וְאַח"כ נִמְצָא הַדָּם בְּפִרוּזְדוּר וְכֹן י"ל דְמִיָּרִי בְּבִדְקָה א"ע ע"י עַד וְהַרְגִּישָׁה מְמַשׁ וְאַעפ"כ י"ל הַרְגֵּשָׁת מ"ר הֵנְאִי אוּ הַרְגֵּשָׁת עַד הֵנְאִי וְהוּא הַעֲלָה דְמִיָּרִי שְׁלֵא הַרְגִּישָׁה וְאַמְרִינָן אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה וּמ"מ רְאֵיִתּוּ מְהָא דְבַגְמָרָא נ"ז ב' אִינְהָ רְאִיָּה דְשָׁם חֵיִישֵׁינּוּ רַק מְדַרְבְּנָן כַּמ"ש הַרְשָׁבָץ וְעוּד דְשָׁם דְרַב יְמִיָּה בְּהַרְגֵּשָׁה שְׁאֵי דְאֲזֻלִּין בְּתַר רַבָּא מְשֵׁא"כ בְּאִשָּׁה דְעֵלְמָא לְזִמְרַת הַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה זֶה וְדָאִי אִינוּ מִדְאוּרֵיִתָּא: ג וְלִכְאוּרָה בְּתוֹס' סד"ה הַרְוָאָה כְּתָמִים שְׁכ' וּמְשַׁנֵּי דְמִזְמַן רְחוּק הֵנָּה וְאִימּוֹר דְאַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה א"נ בֵּין דְרַב יְמִיָּה טְמֵאִין יֵשׁ לְחוּשׁ עַכ"ל מְשַׁמַּע הָא דְרַב יְמִיָּה טְמֵאִין אִינוּ שְׁקוּל רַק כְּמוֹ מִזְמַן רְחוּק כְּשֵׁאִין רַב יְמִיָּה טְמֵאִין וְהֵתָם גַּבִּי מִזְמַן רְחוּק שְׁנַחֲוֹשׁ אִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה נִרְאָה שְׁהַחֲשָׁשׁ רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ כַּמ"כ גַּבִּי רַב יְמִיָּה טְמֵאִין וְהֵינֵנוּ רַב יְמִיָּה בְּהַרְגֵּשָׁה ג"כ אִינוּ רַק מְדַרְבְּנָן מִיְהוּ אִינוּ מְוַכְרַח דְשַׁפִּיר יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶן דְגַבִּי מִזְמַן רְחוּק אַע"פ שִׁי"ל אִימּוֹר הַרְגִּישָׁה וְלֵאוּ אֲדַעְתָּה לֵא חֲמוּר מְסַפֵּק שְׁקוּל וְגַבִּי סַפְקָא שְׁקוּל וְדָאִי אֲמַרִּין אִשָּׁה בְּחֻזְקַת טְהוּרָה עוֹמֶדֶת.

שְׁהִרִי אֲפִילוּ בְּהַרְגֵּשָׁה מְמַשׁ אֲמַרִּין אִימּוֹר הַרְגֵּשָׁת עַד אוּ מִי רְגָלִים אוּ שְׁמַשׁ הֵנְאִי וְאִין מוֹסִיפִין שׁוּם חוּמְרָא מְצַד הַהַרְגֵּשָׁה וְעַכְצ"ל מְשׁוּם חֻזְקַת טְהוּרָה הוּא (הַג"ה יֵשׁ לְדַחֹת

דהתם משום דרג"ל דלאו מהמקור הוא כמש"ל עכ"ה) א"כ כמ"כ בנמצא פתם שיהוא
נדאי מן המקור פיון דלא הרגישה לחוש לדילמא ארגישה ולאו אדעתה אין לחוש מספק
דאוקמא אחזקת טהרה אבל היכא דרוב ימיה בהרגשה ואח"כ נמצא דם בפרודור רובא
עדיף מחזקה דחזקת טהרה ואמרינו ונדאי בהרגשה אתיא דהרגישה ולאו אדעתה דאין
לומר כמו גבי דם ולא פתם מטרה' מן התורה אף שהספק דמעלמא אתיא רחוק כמ"ש
הס"ט ס"י ק"צ והבית מאיר בתשו' סי' י"ג כמ"כ גבי הרגישה דדרשינו בבשרה נימא
ג"כ עד שתרגיש ונדאי ולא ספק דזה אינו דהספק דמעלמא לגמרי אתי שאני ותדע דאם
נדאי מגופה בא אף שיש ספק שמא מהמכה הוא: לא מטרה'ין בכה"ג פשהספק דמהמכה
הוא רחוק ומפת בתולים יוכיח וכמ"ש במ"א א"כ בספק דהרגשה אין לתלות להקל יותר
מבספק מכה דאין לטהר לכל היותר אלא פשהספק שקול ובצירוף חזקת טהרה דוקא
וע"כ היכא דרוב ימיה בהרגשה טמאה בנדאי דרובא נחזקה רובא עדיף אבל לגבי
אימורארגישה ולאו אדעתה דהספק שקול לפחות ואפשר נוטה יותר לצד הקולא ונדאי
מוקמינו אחזקת טהרה וטהורה וגבי לעולם דארגישה ואימור הרגשת עד הוא הגם
שלקאורה הספק רחוק ותדע דהא שמאי אינו חושש כלל בהרגשת עד ושמש כמ"ש
התוספות רפ"ק ד"ג ע"א סד"ה מרגשת וא"כ אמאי מטרה'ין י"ל שם שאני כמש"ל בסעיף
הקדום דחזקה אם הנה דם הקינוח משוף הנה ואף שי"א שאין צריך לזה הטעם כמ"ש
בתשו' גבעת שאול סי' ס"ז אפ"ל פיון שיש ספק דהדם אתיא מעלמא ממש כמו גבי עד
שתחת הכר ע"כ בזה יש לצדד להקל מאי דאפשר וע"כ אין ממשיכין חומרא מחמת
ההרגשה כשי"ל אימור הרגשת עד הוא ומא דשמאי אין ראיה דהתם היינו שאין
חוששין פן לבדות חומרות נגד חזקת טהרה דהאשה ונהנה גבי האשה עושה צרכיה
דמחזקינן יותר שהדם אתיא ממי רגלים וע"כ אין ממשיכין חומרא מחמת ההרגשה פיון
דאפ"ל הרגשת מ"ר היא אבל היכא דהדם ונדאי בא מהחזר רק בהרגשת יש ספק אזי
א"א לטהר אא"כ לפחות הספק שקול ולא ברוב ימיה בהרגשה פנ"ל ועפ"ז י"ל מה
שהרמב"ם פ"ה מהל' איסורי ביאה הי"ז גבי האשה שהשתינה ויצא דם עם המים כ'
ואפילו הרגישה גופה וננדעזעזה אינה חוששת ותינו כפשט הגמרא רפ"ח וא"כ קשה מדוע
לא כתב פן שם פ"ד גבי הניחה העד תחת הכר דהא אוקמוה בגמרא שם ג"כ לעולם
דארגישה וכן בפ"ה מהל' שגגות ה"ו גבי נמצא על עד שלא לא הזכיר דמיירי בארגישה
כמו שהעמידו פן בגמ' רפ"ח פנ"ל מיהו על דבריו בהלכות שגגות יש לתרץ דהרגשה
נכלל באומרו וראתה בשעת התשמיש כו' לפיכך אם נמצא כו' דפי' וראתה היינו
שהרגישה אבל על דבריו פ"ד מהא"ב הלכה י"ח קשה פנ"ל וכן אחריו נמשך הרמב"ן
בהל' נדה ש'לו דבפ"ג דין ח' כ' האשה שהשתינה מים ויצא דם עם מי רגלים בין מעומד
בין מיושב ואפילו הרגישה גופה וננדעזעזה אינה חוששת שהרגשת מ"ר היא זו ובדוע
שאין דם הבא עם מ"ר אלא דם מכה עכ"ל וספ"ד דין מ"ה גבי המקנחה עצמה בעד כו'
לא הזכיר כלל והוא שתרגיש מיהו זה אינו ראיה דהתם אף שלא הרגישה טמאה מדרבנן
עכ"פ לכן אפ"ל דהכא בהטלת מ"ר דרג"ל שהדם בא ממקום המים ע"כ אף שהרגישה
תלינו שטענתה בהרגשה משא"כ גבי עד שאין רגלים לדבר כ"כ ע"כ לא מקילינן
בדארגישה ממש ולתלות בהרגשת עד.

מיהו לא משמע כן סוגיא דגמ' וע' תשו' שב יעקב סי' מ"ד ובס"ט סי' ק"צ סק"ג וכתבתי
מזה במ"א וע' בפסקי הרשב"ץ רפ"ח שתמה על הרמב"ן וז"ל הרמב"ן כ' בהל' גדה שלו
דקא דמטהרינו במשתנות אפילו במרגשת טהורה וכבר תמהו עליו רבים שאין לטהר
במרגשת וי"ל דהרגשה שאומר הרב ז"ל אינה הרגשת דם אלא הרגשת מ"ר אבל
הרגשת דם טמאה וכ"נ להתשב"ץ עכ"ל ואין דבריו מוכרחים כלל דקא הרמב"ם
והרמב"ן כתבו ואפילו הרגיש גופה ונדענעה כו' ועמ"ש לקמן סע"י ז על מ"ש החוות
דעת סי' ק"צ סק"א ודע דבשעת תשמיש כו': קיצור דשפיר יש לחלק דאע"ג דהקשש
דאימור ארגישה וְלא אדעתה אפילו בזמן רחוק הוא רק מדרבנן אבל הא דאם רוב ימיה
בהרגשה י"ל דהוא דאורייתא דהתם ה"ל רק ספק וחששא וע"כ אוקמא אחזקת טהרה
אבל הקא דאיכא רובא שאני והגם דאמרינו אימור הרגשת עד הוא אף שהספק אינו
שקול לכאורה התם שאני דעיקר הטעם משום דם ולא כהתם חקירה בדברי הרמב"ם פ"ה
דין י"ז וספ"ד ופסקי הרשב"ץ ושו"ת שב"י סי' מ"ד: ד ועיין תוספות דנ"ז סע"ב בד"ה
קתני שכתבו וי"ל דהתם דרוב ימיה טמאין יש רגלים לדבר שיש לתלות בהרגשה וְלאו
אדעתה אבל הקא כו' ועפ"ז י"ל דלק"מ מה שהקשה כאזמו"ר הגאון נ"ע במה"ב
בתחלתה מהא דאימור שחתה ואימור אנדקרה שהוא לכאורה קושיא גדולה ועדיפא
מקושיות הגאון ממענין דלעיל אות א' שהקשה מהמשנה עצמה דנמצא בפרוודור כו'
שע"ז יש לתרץ שנמצא ע"י בדיקת עד ולעולם דארגישה ממש או שנמצא אחר הטלת
מ"ר ולעולם דארגישה ממש וכנ"ל אות א' אבל בהא דאב"י א"א לומר כן דקא ע"כ
שחתה ונדקרה קודם בדיקת העד אמת שלכאורה י"ל דמייירי דארגישה אמתול בשעת
הטלת מ"ר ובמ"ר לא מצאה פלום ולא בדיקה בפנים ומאמתמול עד עתה י"ל אימור שחתה
ואימור אנדקרה ואזי בא הדם דאמתמול מן הלול ולחויץ או דמייירי שהרגישה אמתול
בשעת תשמיש וקנחה א"ע מבחויץ ולא מצאה ואחר יום נמצא בפרוודור לכן מן הלול
ולפנים טמא ודאי או ספק לכל מר כדאית ליה דקא ארגישה ומן הלול ולחויץ אינו כן
ותלינו שהרגשה בהרגשת מ"ר או בהרגשת שמש ואין להקשות איך יחזיק טומאה
אלמפרע לומר שנתעכב הדם מעל"ע דרק לטהרות החמירו הכי ולא לבעלה דקא נמצא
לאחר אחר זמן טהורין פ"ב די"ד דזה קשה בלאו הכי לאב"י על אומר אימור שחתה
ואימור אנדקרה וצ"ל פינן דזהו רק ללישנא דבית חששא אגלת וללשון זה חיישינו מה
דאפשר לחוש וגם לרמי ורב יצחק דלא אגלי בתר חששא ועכ"ז בנמצא בגג פרוודור
מספקי דלמא אנדקרה כפרש"י די"ח ע"א ד"ה בקרקע פרוודור היינו משום שע"כ יצא
דם זה ממנהג הלוחו ע"י שנדקרה א"כ ע"כ שפא מכבר ומקודם אינה זמן כו' וע"ש
ברש"י אף יש לתרץ ברווחא יותר דמייירי באשה שרוב ימיה היא רואה בהרגשה דלכן
שפיר י"ל אימור ארגישה וְלא אדעתה וכנ"ל ואף מדאורייתא חיישינו לזה מיהו י"ל
מדברי התוס' רפ"ח סד"ה הרואה וסד"ה קתני דתרמי בעינו שיהיה רוב ימיה טמאין
ורוב ימיה בהרגשה והיינו הא דאינו אומר רוב ראיות שלה הן בהרגשה אלא רוב ימיה
היינו רוב ימיה ממש מרגשת א"כ עכצ"ל שרוב ימיה הן טמאין ובהרגשה ומ"מ י"ל הא
דאב"י מייירי ג"כ בכה"ג: ואזמו"ו נ"ע כ' בהג"ה ממה"ב שבק"א רס"י קפ"ג וז"ל וגם
כולה סוגיא דמן הלול ולפנים או לחויץ לא א"ש לשמואל דקא שחתה ונדקרה קודם
בדיקה והרגשת עד עכ"ל ולפע"ד אם איתא דמהו משנה וסוגיא שעליה הנה קשה

לשמואל בענין שאין תירוץ ע"ז כלל בנדאי הנה הש"ס רפ"ח מקשה ע"ז לשמואל שהרי הקשה כל מה שאפשר ושני רב ירמיה מדפתי מודה שמואל שהיא טמאה מדרבנן ואהי משנה וסוגיא שעליה א"א לומר פן א"ו נראה שבהנה תירוצים שתירצו שם אהא דשמואל מהקושיות שהביאו ושני לעולם דארגישה ואימור כו' או אם רוב ימיה בהרגשה כו' בזה יתורץ ג"כ משנה זו דאל"כ ה"ל לדחות דברי שמואל ורב ירמיה מדפתי ממשנה זו והיינו פנ"ל שי"ל דהרגישה בשעת הטלת מ"ר או בשעת תשמיש כו' או שרוב ימיה בהרגשה וכנ"ל.

עו"ל דהמשנה נמצא בפרונדור והסוגיא שעליה מייירי תוך ספירת ז' נקיים ומשום שי"ל שבה מודה שמואל דסותר אף פשראטה בלי הרגשה וכ"כ בחו"ד רס"י קצ"ו. ואפשר לדמותו לדם טוהר דילדות בזוב שלא ספרה דסותר לגמרי מיהו דמיון זה אינו רק לדעת התוס' פרק בנו"כ דל"ז ע"א ד"ה דבר הגורם וכ"ה לשון הרמב"ן בהל' גדה פ"ז הי"ח צריכין שיהיו נקיים מכל דם הבא מן המקור עכ"ל וא"כ ה"ה לדם הבא מן המקור שלא בהרגשה אבל לפרש"י שם דכ"ז שלא ספרה ז' נקיים אין הדם דם טוהר כלל אין הדמיון עולה יפה עו"ל, דהמשנה והסוגיא מייירי בחרשת ושטה שהפקחות מתקנות אותן ואין שינוי פאן התקירה אי דארגישה או דלא ארגישה כו'.

וכתבתי מכ"ז במ"א גם מש"ש אאזמו"ר נ"ע דהא דרב הונא ד"ו סע"א דשורפים שיריים דתוך שיעור נוסת אף שלא היתה עדיין הרגשת עד לא אתי פשמואל לפע"ד אינו מוכרח דכיון דמודה שמואל שהיא טמאה מדרבנן והיינו טמאה ונדאית ולא כמו פתמים שהם מדרבנן וטומאת ספק שי"ל דמעלמא אתי אבל הכא דנדאי מגופה קאתי רק שלא הרגישה הנה טמאה ונדאית ולכן על טמאה זו מדרבנן י"ל ששורפין תרומה וקדשים דהא הרמב"ם ספ"ג מהל' מטמאי משכב ומושב דין ט' כ' וטומאת מעל"ע כו' וטומאת פתמים הפל מד' וטומאתן בספק לפיכך אין שורפין עליהן תרומה וקדשים אלא תולין עכ"ל הרי כ' שני טעמים מפני שהן מד"ס ומפני שטומאתן בספק א"כ י"ל נידון זה שהיא טמאה ונדאית מד"ס ואב הטומאה ובדבר שעיקרו דאורייתא י"ל ששורפין ע"ז תרומה וקדשים ונהרי על ששה ספיקות שורפין את התרומה פ"ד דטהרות ובגמ' פ' בנ"כ דל"ג ע"ב ופ"ק דשבת דט"ו ע"ב על ספק בית הפרס ובתוס' בשבת שם ד"ה על ספק נראה לר"י דמייירי בשדה שפחורש בה קבר דטהור מדאורייתא ולא חיישינו לעצם פשעורה ולא הוי אלא מדרבנן עכ"ל ולכאורה אפי' פתמים חמירי מבית הפרס דהא כותים לא נחשדו על פתמיהו ואינו נאמנין על בית הפרס כדאיתא בגדה פרק דם הנדה דנ"ו סע"ב ובתוספות שם ד"ה לא נחשדו ונהגם דלענין שורפין את התרומה נהפוך הוא היינו בכתמים שיש ספק דמעלמא אתי ואיכא תרתי דספק שמא מעלמא אתי וגם אם מגופה הרי לא הרגישה אבל בדם היוצא מהחדר רק שלא ע"י הרגשה נ' דשורפין את התרומה אף שאינו כ"א מדרבנן כיון דאינו טומאת ספק והנה להתוספות פ"ק דשבת דט"ז סע"א שורפין את התרומה על טומאת פלי זכוכית פשאינו טומאת גב יעו"ש ונהגם שעיקר ושורש טומאת פלי זכוכית רק מד"ס וכ"ש הכא בטומאת נדה שלא בהרגשה דאף אם שם חולקים על התוס' הכא נ' הדבר נכון לכ"ע וע' במשנה פ"ק דטהרות משנה ג' בהרע"ו דשורפין את התרומה על נבלת עוף טמא טומאה דרבנן וע"ש פ"ד משנה י"א וא"כ אין מהא דרב הונא קושיא על שמואל שוב ראיתי שכ"כ הס"ט ס"ק צ"ג בד"ה והנה ראיתי בס' שב"י

ובזה יישוב הא דבר פדא פ"ט דנדה ד"ס סע"ב די"ל דמיירי שלא הרגישה ואעפ"כ שורפין עלי' תרומה וקדשים כיון דנדאי בא מהמקור: קיצור.

שעפ"ז י"ל דלק"מ אשמואל מהא דאימור שחתה ואימור אנדקרה די"ז ע"ב ובפרש"י די"ח ע"א שי"ל דהתם מיירי באשה שרוב ימיה בהרגשה גם י"ל דמיירי בהרגישה אמתול בשעת מ"ר או בשעת תשמיש גם י"ל דמיירי בתוך ספירת ז"נ דאז הדם נשראתה בלי הרגשה ג"כ י"ל דסותר.

או י"ל דמיירי בחרשת ושוטה ושינוט רפה דעתה והפקחות מתקנות אותן כו' ומהא דרב הונא ד"ו סע"א ג"כ אין ראיה די"ל דשורפין תרומה אטומאה ונדאית דרבנן שעיקרה מה"ת ועדיף מספק בית הפרס ובהא א"ש דלק"מ ג"כ מהא דבר פדא דף סמ"ד סע"ב: ה והנה השב"י סי' מ"א בתשובתו להגאון מוהררי"מ המתחלת יהודה שעילתה ד"ע ע"ג בד"ה לפ"ז ישרים הם דרכו של הרמב"ם שכ' ואם לא הרגישה ובדקה ומצאה הדם כו' ה"ז בחזקה שפא בהרגשה והא דלא הרגישה משום דקסברה הרגשת עד היא כו' ומ"ש בש"ס נאי לא ארגישה אמאי חייב בקרבן היינו משום דהמקשה לא אסיק אדעתיה דיש לטעות בין הרגשת יציאת הדם ובין הרגשת העד והשמש כו' רק א"כ ק"ק מנ"ל להתרצון האי קולא דמיירי בארגישה כיון דיש לאוקמי המתניתין בלא הרגשה ואעפ"כ מחזקינן כו' עכ"ד ובסי' מ"ה בד"ה נאין לומר כ' אבל איפכא אי לא הרגישה דנימא דלמא כו' זה לא מצינו בפסגיא הנ"ל אדרבה מדלא מוקי הש"ס כו' ע"ש ולכאורה הנה הסברא מאחר דאפ"י אם הרגישה ממש עכ"ז תלינן לקולא ולומר שהיא טועה וע"כ משום חזקת טהרה א"כ מכ"ש כשלא הרגישה שלא נימא דטועה בקל יותר לומר פן משום חזקת טהרה דהא טעות לא שקיח כ"כ ושמאי אינו חושש כלל לטעות כמ"ש התוס' פ"ק ד"ג סע"א בסד"ה מרגשת וא"כ אם תלינן בטעות מפני החזקה כ"ש כשי"ל שאין פאן טעות ולא נבדה שטענתה ועמש"ל סוף אות ג' ולעיל [סי' צ"ז אות ו' והנה מה שהקשה השב"י סי' מ"ה ד"ה אף לכאורה מסוגיא רפ"ק ד"ג ע"א דמוכח להלל דחושש פסבורה הרגשת מ"ר היא כו' ותירץ דהתם זמן מרובה כו' והביא ראיה לתירוץ זה מהתוס' רפ"ח דנ"ז ע"ב ד"ה אימור: וי"ל דהכא זמן מועט כו' ולפע"ד הוא עזר כנגדו דמוכח מהתוס' דזמן מועט לא דמי לזמן מרובה והיינו לענין אם שניהם שונים כמו לענין פסבורה הרגשת מ"ר היא אבל זמן מועט כשי"ל הרגשת עד הוא לא גרע מזמן מרובה סתם מה שי"ל פסבורה הרגשת מ"ר היא דוק ותשפח וא"כ אם בזמן מרובה סתם אמרינן מדאורייתא אימור ארגישה וכסבורה הרגשת מ"ר היא ה"ה בזמן מועט כשי"ל אימור הרגשת עד הוא.

אלא מה שי"ל בזה דבלא"ה לק"מ מהלל דהא הלל אינו חושש למפרע מדאורייתא עד שנוכחין מזה מדאורייתא אמרינן דכסבורה כו' ואדרבה אינה מונה אלא משעה שראתה רק לענין טהרות מחמיר מדרבנן וכדאמרינן ד"ג ע"ב והלל מפריה ורביה מי קאמינא לטהרות הוא דקא אמיןא א"כ אדרבה מוכח משם להיפך דחששא דכסבורה כו' הוא רק מדרבנן אבל מדאורייתא הוא כדס"ל לשמאי דאשה מרגשת ואינה חוששת וטועה בהרגשת מ"ר וכן בעד נשמש שוב מצאתי שכ"כ הס"ט סי' ק"צ סל"ט סס"ק ס"ז סד"ה והנה ראיתי בספר כו"פ.

ואדברבה עשה מזה הוכחה דמדאורייתא לא תישיבין לאימור הרגישוה וכסבורה הרגשת מ"ר היא ע"ש. ועו"ל דהתם בהא דהלל שאני דאיכא תרי מיעוטי לבטל הטעם דשמאי שלא לחוש למפרע משום אשה מרגשת והוא הא' שיש מיעוט נשים שאינן מרגישות כמ"ש השב"י בתשו' סי' מ"א הג"ל בד"ה אלא נלע"ד ונ"ל ע"כ היא מן המיעוט שלא הרגיש דעכ"פ צ"ל דיש דמים שיוצאים נמי מן המקור שלא בהרגשה הואיל דכתב קרא שאין האשה מטמא עד שתרגיש עכ"ל הב' שי"ל דאיכא מיעוט דהרגישוה אלא שפסבורה הרגשת מ"ר היא.

ולכן ע"י צירוף הנה תרי מיעוטי אין לבנות על היסוד אשה מרגשת שלא לחוש למפרע משא"כ לענגן מפאן ולהבא דהמיעוט שאינן מרגישות לא מהני דאם לא הרגישוה ינהי מאיזו שיהיה אינה טמאה מה"ת ונשמע רק מיעוט א' דאימור הרגישוה וכסבורה הרגשת עד הוא ומשום הך מיעוטא לחוד לא מחזקינו טומאה כלל נהרי היא בתוקת שלא הרגישוה כ"ש בצירוף חזקת טהרה וא"כ גם על למפרע אם תצטרף המיעוט שאינן מרגישות א"כ ממ"נ הרי הן טהורות מדאורייתא ולמאי ניהוש לה ע"ז י"ל דמ"מ שורפים תרומה ע"ז כמ"ש בסעיף הקדום.

וכל זה הוא דלא כמו שראיתי בחזות דעת רס"י ק"צ שכ' יש לתמוה מהא דטומאת מעל"ע כו' א"כ קשה אשמואל כו' וסברה הרגשת מ"ר היא כו' ולכאורה קושיא חמורה היא עד מאד עכ"ל ובמח"כ חוט השערה נדמה לו להר ונהקל לחומר דהא בהדיא מבואר שם דטומאת מעל"ע הוא רק לטהרות ולא לבעלה גם מה שתיירץ שם ועכצ"ל כו' פיון דעכשיו כו' אין לו טעם כלל דאדברבה מהתוס' שם ד"ג ע"א ד"ה אשה מרגשת משמע להיפך דכשעכשיו בהרגשה חזיתיה יש טעם יותר שלא לחוש למפרע.

גבי מ"ש וראיה לזה מנדה כו' טמאין מספק כו' משום דלא ארגישוה כו' והשתא לא ארגישוה כו' זה אינו דהא בהדיא אמרינן רפ"ח דאפילו ארגישוה טמאין מספק ור"ל אלמפרע יש פאן רק טומאת ספק ולכן הבעל טמא מספק כו' אבל מפאן ולהבא האשה טמאה ודאי וכדמשני רפ"ח דמייירי בדארגישוה ממש גם ממש"ש לעיל מיניה אכן יש להביא ראיה שהרגשת דבר לח כו' ג"כ תמוה דלעולם מייירי ודאי שעכשיו הרגישוה שגפתיח מקורה כדפרש"י בהדיא, וכמ"ש בהפנ"י תשו' סי' א' ואעפ"כ יש לחוש שפא גם מאתמול הרגישוה שגפתיח מקורה ויצא מעט דם גם אז וכסבורה הרגשת מ"ר היא דהא הש"ס רפ"ח ס"ל דיש לטעות מהרגשת שגפתיח מקורה להרגשת מ"ר כללו של דבר כל דבריו שם הפה במח"כ יוצאים מפרפז האמת: קיצור: השב"י סי' מ"א פי' שי"ל מ"ש בחזקת היינו משום דאמרינן פסבורה הרגשת עד הוא ומהסוגיא לא משמע פן דאדברבה מחמת חזקת טהרה י"ל שלא טענתה וממ"ש ונהלל פסבורה זהו רק לטהרות ותולין ועוד התם מצטרף מיעוט שאינן מרגישות כלל למיעוט דכסבורה דברי הח"ד רס"י ק"צ אינם נכונים: וכן ראיתי בשו"ת גבעת שאול סי' ס"ז תופס בפשיטות דאם בדקה א"ע בעד ולא הרגישוה הוי רק דרבנן וכ"כ בתשו' מהרמ"ל סי' ב' בפירוש דעת מהר"ם בהגמ"י ונ"ל דאפילו רואה ממש אינה אסורה אלא מדרבנן פשאנה מרגשת שהרי ר"ל למה תחמיר לבדוק שאפילו יצא ממנה דם כו' ע"י בדיקה כו' אינה אסורה אלא מדרבנן כו' ע"ש: אלא שדבריו צ"ע ממש"ש אבל מ"מ בנ"ד כו' דאימור ארגישוה

וְלֹא אֲדַעְתָּהּ כּו' א"כ גַּם בְּבִדְיָקָת עַד נָמִי הָכִי וצ"ל דס"ל בְּבִדְיָקָת עַד פְּשָׁאִינָה מְרַגְשָׁת
לֹא תְלִינָן בְּטַעוֹת כִּינּוּן שְׂמוּצָאָה כֵּן תְּמִיד וְאִינָה מְרַגְשָׁת וְכִי בְּכָל פַּעַם נֹאמַר אִימּוֹר הֲרַגְשָׁת
עַד הוּא כּו' וּבִתְשׁוּ' ח"ד הָרַב מוּה' מְרַדְכִי נ"י שֵׁם בְּגִבְעַת שְׂאוּל כ' ג"כ הָא דְאֶפִּילוּ
אֲרַגְשָׁה תְלִינָן כְּשִׁי"ל הֲרַגְשָׁת עַד הוּא וְכֹה"ג זֶהוּ מִפְּנֵי חֲזָקַת טְהָרָה וְלִכְּוֹן הָא דְעַגּוּל טְהוֹר
לֹא מִשּׁוּם דְּנִדְאִי לֹא דָם בְּדִיקָה הוּא אֲלֵא אִיפְכָא מִשּׁוּם דְּאִינוּ נִדְאִי שְׂבָא מִן הַמְקוֹר וְלִכְּוֹן
אַף אִם הֲרַגְשָׁה תְלִינָן דְּאִימּוֹר הֲרַגְשָׁת עַד הוּא וְהִינּוּ מִפְּנֵי חֲזָקַת טְהָרָה יַעו"ש א"כ לִפ"ז
כ"ש שְׂלֵא הֲרַגְשָׁה שְׂלֵא נְחָמִיר דְּאִימּוֹר הֲרַגְשָׁה וְכִסְבוּרָה כּו' וְכַנ"ל וְהַכּו"פ רס"י קפ"ג
כ' וְהִנֵּה יֵשׁ כָּאֵן סַפֵּק כּו' אוֹ הִפִּי' דְּאָנּוּ אֲמָרִינּוּ פִּי' זֶה לְהַעֲמִיס דְּזֵהוּ כְּפִנּוֹת הַגַּמ' זֶה נִדְאִי
אִינוּ ע"ש בִּפְרָש"י ד"ה דְּאֲרַגְשָׁה וְעַגּוּל לְהָכִי טְהוֹר כּו' וְע' בִּס"ט ס' ק"צ ס' ל"ט סס"ק
ס"ז מְזַה מִש"ע אֲבָל שְׁנֵיהֶם לֹא הִבִּיאוּ אֲשֶׁתְּמִטְתִּיהָ שֶׁהִשְׁב"י ס' מ"א בִּתְשׁו' יְהוּדָה
שְׁעִילָה דָּף ע' ע"ד הִבִּיאוּ וְהִשְׁיֵג עָלָיו וְכֵן בִּס"י מ"ה הִבִּיאוּ וּמ"ש וְכֵן הֶרְמֵב"ם פְּכָר נַת"ל
וּמ"ש וְהָכִי מִשְׁמַע בַּגַּמ' דְּנִמְצָא בְּפָרוּזְדוֹר ג"כ נַת"ל מֵה שְׁיֵשׁ לְתַרְץ זֶה.

וּמ"ש א"ו דַּעַת הַתּוֹסְפוֹת. הוּא רְחוּק וּמִש"ע וּבְכַתְּמָם לֹא מְטַמָּא ב"ש לְכַאוּרָה זֵהוּ נִגְד
הַש"ס ד"ו ע"א נְעוּד הָרִי מֵה שְׂאֵנוּ חוֹשְׁשִׁין הוּא שְׂמָא הָדָם הַנִּמְצָא עֵתָה הַעֲמִידוּהוּ כְּוַתְּלִי
בֵּית הָרְחֹם וְכָא לְבֵית הַחִיצוֹן מְקוֹדָם לֹא עֵתָה א"כ אֵין נְפָקוּתָא אִם מְצִאתוּ עֲכָשְׁוֹ
בְּהֲרַגְשָׁה אוֹ בְּלִי הֲרַגְשָׁה כִּינּוּן דְּבָאֵנוּ לֹאמַר שְׂבָא מְקוֹדָם לֹא עֵתָה וּמֵה עֲנִין זֶה לְכַתְּמָם שִׁי"ל
בוֹ דְּמַעְלָמָא אֲתִיָּא ע"כ אֵין לְהַחְמִיר בוֹ לְמַפְרַע לִפ"ד הַכּו"פ מִשָּׂא"כ בְּדָם שְׂוִדְאִי יֵצָא
מִהַחֲדָר רַק שְׂוִנְמְצָא עֵתָה שְׂלֵא ע"י הֲרַגְשָׁה כִּינּוּן שְׂאֵנוּ חוֹשְׁשִׁין בוֹ שְׂמָא הַעֲמִידוּהוּ כְּוַתְּלִי
בֵּית הָרְחֹם וְכָא מְקוֹדָם.

א"כ הֲרַגְשָׁה דְּעֲכָשְׁוֹ אֵין מַעְלָה וּמוֹרִיד אֲדַרְבָּה כְּשִׂנְמְצָא עֲכָשְׁוֹ שְׂלֵא בְּהֲרַגְשָׁה יֵשׁ הוֹכְחָה
יּוֹתֵר שְׂבָא מְקוֹדָם וְאִז הֲרַגְשָׁה כְּנ"ל כְּמ"ש לְעִיל אוֹת ה' עַל הַח"ד שְׁלִפָה"נ דְּבָרֵי הֵם
ע"פ דְּבָרֵי הַכּו"פ הָאֵלוּ וְאֵין דְּבָרֵיהֶם נְכוּנִים כְּנ"ל מ"ש רָאָה זֶה לְבַד מְצִאתִי בַּהַגַּמ"י
פ"ד מֵהַא"ב אוֹת כ' בְּשֵׁם מוֹרֵי רַבִּינוּ דְּרַבְּנָן אָסְרוּ רוֹאָה שְׂלֵא בְּהֲרַגְשָׁה כְּמוֹ כְּתָמִים.

רְאִיתוּ נְכוּנָה דְּהָא כְּפִנּוֹת מְהָר"ם הִינּוּ שְׂאָף אִם יֵצָא דָם אִינוּ טַמָּא מְדַאוּרִיָּתָא כִּינּוּן שְׂלֵא
הֲרַגְשָׁה מִיְהוּ מ"ש ע"ז הַכּו"פ מְזַה מְבוֹאָר דְּלֹאחַר תְּשִׁמִּישׁ כּו' אֵף שְׂזַה אִינוּ הֶכְרַח
דְּמִסְתְּמָא בּוֹדְקָת א"ע לֹאחַר שְׁיַעוֹר וְסַת וּמ"מ נ' כְּפִנּוֹת מְהָר"ם כֵּן דְּבָכָל עֲנִין ה"ל רַק
דְּרַבְּנָן כִּינּוּן שְׂאֵין כָּאֵן הֲרַגְשָׁה כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחַ הַכּו"פ מְדַבְּרֵי וּכְדַעַת תְּשׁו' גְּבַעַת שְׂאוּל הַנְּ"ל
דַּאֲל"כ ה"ל לְמְהָר"ם לְפָרֵשׁ אַא"כ בּוֹדְקָת א"ע תּוֹדָ שְׁיַעוֹר וְסַת כּו' וַאֲזַמ"ו הַגָּאוֹן נ"ע
בַּק"א דְּסִי קפ"ג בְּד"ה וְהִנֵּה מֵאֵי דְּפִשְׁטָא כ' לְעֵשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין מֵהַר"מ וּבֵין הֶרְמֵב"ם
דְּס"ל שְׁחֲזָקַת כּו' וְז"ל וּמֵהַר"מ בַּהַג"מ שְׁמִיחָה כּו' וְאֵי בְּתַר חֲזָקָה כּו' א"כ הָרִי רְגָלִים
לְדָבָר כּו' הוּא קִצָּת דְּחֻסָּה דְּהָא לֹא זָכַר שֵׁם טַעַם דְּרַגְלִים לְדָבָר דְּלֹא חֲזָאֵי אֲלֵא אֲדַרְבָּה
הַמְכּוּוֹן מֵה אִיכְפַת לָהּ לְחֻשְׁשָׁא שְׂמָא חֲזָאֵי דָם כּו' ע"ש שׁוֹב רְאִיתִי שְׂכ"כ הַס"ט ס' ק"צ
סל"ט סס"ק ס"ז (כ') כְּדַבְּרֵי אַאֲזַמו"ר נ"ע וְאִינִי יוֹדַע מְדוּעַ נְכָרִיחַ א"ע לְהוֹצִיא דְּבָרֵי
מְהָר"ם מִפְּשׁוּטוֹ כִּינּוּן שְׁיֵשׁ פּוֹסְקִים רַאשׁוֹנִים רַבִּים וְעֲצוּמִים דְּלֹא ס"ל הָא שְׁחֲזָקַת הָדָם
כּו' וְהֵם הֶרְמֵב"ן וְהַרְשָׁב"ן וְהַרְ"ן וְהַטּוֹר כְּמִש"ל אוֹת א' וְכֵן מוֹרָה פִּשְׁט הַסְּוֹגֵיָא דְּנ"ז
ע"ב דְּאֲדַרְבָּה אֶפִּילוּ הֲרַגְשָׁה אָנוּ תּוֹלִין שְׂמָא לֹא בָּא בְּהֲרַגְשָׁה וְכִסְבוּרָה הֲרַגְשָׁת שְׂמָשׁ
הוּא וְהִינּוּ מְחַמַּת חֲזָקַת טְהָרָה דְּאִשָּׁה כְּנ"ל א"כ מְדוּעַ לֹא נֹאמַר שְׂגַם מֵהַר"מ בַּהַגַּמ"י

ס"ל פְּשֻׁטָן וס"ל דגם בבדיקה פְּשֻׁלָא הרגישָה טמאָה רק מְדַרְבְּנָן אָף צ"ל א"כ אִיף
פְּרַשׁ מְהֵרָם הש"ס פ"ק די"ב ע"א פְּעֵא מִיְנִיָה כו' מהו שְׁתַּבְּדוּק כו' לא תַּבְּדוּק כו' וא"א
לומר דְּמִיְרִי בְּדַאֲרֵיגִישָה מְמַשׁ דא"כ אַמַּאי לא תַּבְּדוּק וְתַעֲלִים עֵינֵיהָ מִן הָאִסוּר וְהַגַּם
שאפ"ל דְּהַרְגֵּשֶׁת שְׁמַשׁ הוּא: מ"מ לְכַתְּחֵלָה רְאוּי לְבַדּוּק פִּינּוּן שְׁאֲפָשֶׁר לְבַרַר וּע"כ צ"ל
דְּמִיְרִי בְּלֵא אַרְגִּישָה וְאִפ"ה יֵשׁ חֲטָאת וְאֲשָׁם תְּלוּי אָף נֶאֱמַר וְלֵהכּו"פ מִי גִיחָא הָא הַכּו"פ
מוֹדָה אִם רַק קִינְחָה א"ע בְּזוּ לֹא אֲמַרִינּוּ הַרְגֵּשֶׁת עַד הוּא וּבְגַמְל' פֶּאֶן אֲמַרִינּוּ אֲלֵא מֵהוּ
שְׁתַּקְנַח וְא"כ אִיף שְׁיִיף בְּזָה חֲטָאת פִּינּוּן דְּלֵא הַרְגִּישָה וְקִשָּׁה עַל הַס"ט ס' ק"צ ס"ק צ"ג
בד"ה מִיְהוּ אַע"פ שְׁהִבִּיא רְאִיָה זוּ מֵהַש"ס די"ב ע"א בְּשֵׁם בְּנוּ.

שְׁהֵרִי הוּא עֲצָמוּ כ' רס"י קפ"ג דְּדוּקָא פְּשֵׁהֲכִנְיָסָה אֶת הָעַד בְּעוֹמָק הוּא שִׁי"ל שְׁטַעְתָּה
בְּהַרְגֵּשָה מִשְׂא"כ מִן הַפְּרוּזְדוֹר וְלַחוּץ כו' וּכ"מ מְדַבְּרִי רס"י ק"צ ס"ס"ק א' וּכ"ש וּק"ו
בְּקִינוּחַ לְבַד וְהֵרִי הַש"ס אֹמַר מֵהוּ שְׁתַּקְנַח א"ע.

ע"כ לְכַאוּרָה נ' דר' אָבָא וְרַב הוּנָא לֹא ס"ל הָא דְּשִׁמוּאֵל וְטַמְאָה מְדַאוּרִיָּתָא אָף דְּלֵא
הַרְגִּישָה אוּ י"ל דְּלֵהֲכָא אָמַר אִיכָא דְּאֲמַרִי כו' לְחִיב אֲשָׁם תְּלוּי דְּהַקְשָׁה הַס"ט ס' ק"צ
ס"ק צ"ג שֵׁם מְדוּעַ לֹא בְּשִׁיעוּר חֲטָאת אֲלֵא שְׁהֵאִיכָא דְּאֲמַרִי ס"ל דְּחֲטָאת אִין שְׁיִיף פֶּאֶן
מֵאֲחַר דְּלֵא הַרְגִּישָה כ"א אֲשָׁם תְּלוּי י"ל שְׁיִיף פֶּאֶן דְּהָא ר"א ס"ל מְתַנַּדְבַּ אָדָם אֲשָׁם תְּלוּי
כו' בְּמַשְׁנָה בַּכַּב"ת דְּכָרִיתוֹת דָּף כ"ה ע"א וְכֵן ס"ל לְכָבָא בְּן בְּנוֹטָא בְּמַשְׁנָה שֵׁם וּבְגַמְרָא
שֵׁם דר"א דְּאֲמַרוּ לוֹ שְׁבַמְשָׁנָה שֵׁם ס"ל דְּבַעֲיָנוּ עַד שְׁיַפְנִס לְבֵית הַסְּפֵק סְפֵק כ"ש ע"ש
בַּפְרִש"י דְּפִי קֶצֶת אִסוּר כָּל דְּהוּ בְּעֵינּוּ וְאִע"ג דְּחֲכָמִים פְּלִיגִי עֲלֵי דר"א וְעֲלֵי דְּאֲמַרוּ
לִיָה הָא מְתַנִּיתִין סַפ"ב דְּחֻלִּין דַּמ"א ע"ב הַשּׁוֹחֵט כו' לְשֵׁם אֲשָׁם תְּלוּי אוּקְמִינָא לֵה כר'
אֲלִיעֶזֶר וְהִבִּיא הָרֵא"ש מְשָׁנָה זוּ וְכֵן הַטּוֹר ס' ה' וְהַרְמ"א בַּהַג"ה ש"ע שֵׁם סַסַּע"י א'
דִּישׁ לְהַחְמִיר וּשְׁכ"ד הַרְשֵׁב"א וְרִי"ו וּכ"ד הַיֵּשׁ"ש וְאִע"פ שֶׁהַפְּר"ח בְּסִי' ה' שֵׁם פְּסֵק
שְׁהַעֲיָקֵר כְּרַבְּנָן וּמְתַנִּיתִין דְּחֻלִּין יַחֲדָאָה הִיא מ"מ הַת"ש שֵׁם ס' ה' סַק"ח דְּחָה דְּבָרִי
וְגַם בִּיאַר שְׁלֵכֵן מַפְרִש"י בְּחֻלִּין שֵׁם מְבֹאָר דְּמַעְמִיד מְתַנִּיתִין דְּחֻלִּין כר"א דְּאֲמַרוּ לוֹ
וְלֹא כר"א דְּרִישָׁא וְהוּא פְּדִי שְׁלֵא יְקִשָּׁה ע"ז מְמַשְׁנָה דְּמִנְחוֹת פֶּרֶק שְׁתֵּי מְדוּת מְשָׁנָה ו'
דְּאֲשָׁם תְּלוּי אִין טַעוֹן נְסָכִים כו' ע"ש וְכִינוּן שְׁכֵן אַפ"ל סוּגִית הַש"ס דְּנִדְּהָ י"ב א' ג"כ
אֲזִיל בְּשִׁטָּה זוּ וְכַסְתָּם מְתַנִּיתִין דְּחֻלִּין דְּהִיָּנוּ כר' אֲלִיעֶזֶר דְּאֲמַרוּ לִיָה וּע"כ שְׁיִיף פֶּאֶן
חִיּוּב אֲשָׁם תְּלוּי דַּמ"מ נִקְרָא זֶה שְׁנַכְנַס לְבֵית הַסְּפֵק דְּאוּלִי אַרְגִּישָה וְכַסְבוּרָה הַרְגֵּשֶׁת
שְׁמַשׁ הוּא וְאִע"ג דְּמְדַאוּרִיָּתָא לֹא חִיָּישִׁין לְזָה עכ"ז נִקְרָא לְבֵית הַסְּפֵק וְעַדִּיף מֵהָא
דְּאֲמַר ר"א רַפ"ו דְּכָרִיתוֹת שְׁאֵם אִינוּ בָּא עַל חֲטָא זֶה הָרִי הוּא בָּא עַל חֲטָא אַחַר וְהִיָּנוּ
ר"א דְּאֲמַרוּ לִיָה כַּמ"ש בַּגְמ' שֵׁם דַּכ"ד ע"ב עו"ל דְּאֲפָשֶׁר לְהַעְמִיד סוּגִיא דְּנִדְּהָ י"ב א'
אֲפִילוּ לְרַבְּנָן מְמַשׁ דְּאִין מְבִיאִין אֲשָׁם תְּלוּי אֲלֵא עַל דְּבַר שְׁזָדוּנוּ כָּרַת כו' וְעַפְמ"ש הַתּוֹס'
בַּפ"ב דְּכַתְּנּוּבוֹת דַּכ"ב ע"ב סַד"ה בְּאֲשָׁם תְּלוּי שְׁכַתְּבוּ א"נ לֹא אֲשָׁם תְּלוּי מְמַשׁ קְאָמַר
אֲלֵא כְּלוּמַר בְּאִסוּר אֲשָׁם תְּלוּי עכ"ל וְעַפ"ז י"ל גַּם פֶּאֶן דַּאֲע"ג דְּלִיכָא אֲשָׁם תְּלוּי מְמַשׁ
מְשׁוּם דְּלֵא אַרְגִּישָה מ"מ פִּינּוּן דְּנִדְּאִי בָּא מֵהַחֲדָר וְאִילוּ הַרְגִּישָה הִנְּהָ חִיָּיב אֲשָׁם תְּלוּי
מְמַשׁ א"כ גַּם שְׁלֵא הַרְגִּישָה נִקְרָא זֶה אִסוּר אֲשָׁם תְּלוּי: קִיצוּר.

הַגְּבַעְתָּ שְׁאוּל תּוֹפֵס דְּאֵם בְּדָקָה א"ע וּמְצָאָה דָם בְּלִי הַרְגֵּשָה הוּא דְּרַבְּנָן וּכ"נ דַּעַת חֲכָם
א' שְׁמְדַאוּקְמָא אַחֲזַקַת טְהָרָה וְנָהוּ כְּמוֹ שְׁהִבִּיא הַכּו"פ מֵהַגְמִי"י בְּשֵׁם מֵהַר"מ וְהַס"ט

נדחק לפרש דברי מהר"מ בע"א ואין להקשות על מהר"מ מסוגיא די"ב ע"א דזה קשה גם להחולקים על מהר"מ דהא התם מיירי בקנות אלא י"ל להא"ד שם דמיירי בחיוב אשם תלוי לק"מ ולל"ק שם דמיירי בקנחה א"ע מוכרח דר"ה ור"א פליגי אשמואל: ז ולכאורה מוכח מהסוגיא דשבועות פ"ב די"ח ע"א שהביא הכו"פ רס"י קפ"ג דלא ס"ל כשמואל דהא לשמואל מוקי המשנה דפכה"י נמצא על שלו כו' על שלה כו' דמיירי בדארגישה ולהסוגיא דשבועות משמע דס"ל דלא איירי בדארגישה כלל דהא רב אדא רצה להעמיד המשנה דסייבין קרבן אפרישה ומיירי שאמרה לו בשעת תשמיש נטמאתי ופירש מיד דסייב כהא מתניתין דרפ"ב דשבועות די"ד ע"ב.

וע"ז השיב לו רבינא דא"א להעמיד המשנה בכה"ג דהא נמצא קתני ונמצא לבתר הכי משמע ואי אפרישה מעיקרא כי פריש לי"ה ה"ל ידיעה והנה פ"י וענן שאמרה לו נטמאתי היינו ענין הרגשה שהרגישה שנפתח מקורה ויצא ממנה דם דאל"כ איך תדע והלא אין ענינה באותו מקום שתראה שיצא דם מהחדר וכן מצאתי בהדיא בזה"ר בשבועות שם בשם ר"ח.

ל"ת (בפירוש מיד) דכתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב וכדבר פפא שם די"ח ע"ב דאמר לא תקרב לא תפרוש נמי הוא מדכתיב קרב אליך אל תגע בי פ"י כשהרגישה והודיעה אותך שנטמאת אל תקרב אל עצמך מיד ותגלה ערותה אלא נעוץ צפרנך עד שימות היצור כן פ"י ר"ח ז"ל עכ"ל הרשב"א בד"ה אמר לי אצית הרי למדנו מדבריו דפ"י ואמרה לו נטמאתי היינו שהרגישה וא"כ רבא ורבינא דלא רצו להעמיד המשנה בכה"ג משום דקשיא להו לשון ונמצא דאם הרגישה ה"ל ידיעה מקודם בשעת תשמיש ולא שייך ע"ז ונמצא דמשמע שזהו דבר חדש א"כ מוקי מתניתין בשלא הרגישה שלא היה ידיעה מקודם כלל הרי דאפי' בלא הרגישה סייבין בקרבן.

ודלא כשמואל והכו"פ ר"ל הטעם משום דאמרינן שבודאי הרגישה וכסבורה הרגשת שמש הוא אבל כבר פתבתי ס"ו דהוא דוחק ועוד לפחות ה"ל רק ספק ואיך סייבין חטאת. א"ו לפ"ז מוכח דלא ס"ל כשמואל ואין להקשות לפי ר"ח דאם ענן נטמאתי היינו רק שהרגישה א"כ אין זה ידיעה ודאית דהא אפשר שטענתה ואימור הרגשת שמש הוא כדאמרינן ר"פ הרואה פתם שיש להשיב ע"ז דהא באמת אנו אמרינן דרבא ורבינא לא ס"ל הא דשמואל דאם ארגישה ממש לא אמרינן כלל אימור הרגשת שמש הוא ועוד דאפי' ס"ל בזה כשמואל שי"ל אימור הרגשת שמש הוא מ"מ סייב על הפרישה דה"ל לפרוש באבר מת מספק דלא גרע משמיש סמוך לוסתה דסייב אפניסה אע"ג דווסתות דרבנן וכמ"ש בזה הכו"פ מיהו אפ"ל לפר"ח מיירי ג"כ שהרגישה רק שלא אמרה לו מאומה דכסבורה אין זה ודאי אולי לא יצא דם רק ליחה לבנה או אולי טועה היא והרגשת שמש הוא וכיון דלא אמרה לו מאומה שייך לשון ונמצא מיהו זה דוחק דא"כ עשיתה שלא כדין אף התוס' שם די"ח ע"א ד"ה והא נמצא נ' דמפרשים ואמרה לו נטמאתי הנה ידיעה ודאית יותר מענין הרגשה דאל"כ אין מובן גושיייתם שם.

שהרי זהו גושייית הגמ' ר"פ הרואה וכמ"ש הכו"פ ונ"ל דלא אמרה לו להדיא נטמאתי רק דאמרה לו הגני מרגיש בפתיחת המקור כו' וכ"כ אש"כ פ"ג ד"ל הרגשת שמש כו'

וע"כ דאמרה נטמאתי כפרש"י מבןאר דנטמאתי אינו שהרגישה לבד דבהרגישה עדיין שיהיה ספק דאימור הרגשת שמלש הוא.

משא"כ באמרה נטמאתי ודבר זה הוא נגד פר"ח דמפרש נטמאתי היינו שהרגישה פנ"ל וגם לכאורה הרי אין עיניה שם שתדע יותר זולת ע"י הרגשה ואפ"ל ע"ד ברי לי שכ' תשו' מהרי"ו סי' כ"ה הובא בש"ע סי' קפ"ז ס"ו דמהני אף לקולא כמ"כ פי' נטמאתי אין זה סתם הרגשה כ"א שברי לה שזהו דם היוצא מהחדר ועדיף מסתם הרגשה וא"כ לפ"ד התוס' י"ל דגם לרבא ורבינא מייירי שהרגישה רק לא ע"ד ברי לה וג"ז דוחק דא"כ הי' מחויב לפרוש ותייב אפרישה ג"כ והס"ט סי' ק"צ סל"ט ס"ק ס"ז בד"ה תו קשיא לי פי' ד' התוס' הפך פנונת הכו"פ אף גם פירושו בתוס' אינו אמת דא"כ מהו תמיהתם מי דחה להם בפשיטות התירוץ דבגמ' רפ"ח פפשוטו לעולם דארגישה ממש ואימור כו' עד שיקשו כ"כ בפשיטות ויניחו בתימה ועכ"פ הס"ט שם בד"ה נחזור לענינו העלה דסוגיא דשבועות ס"ל דא"א לאוקמי מתניתין דפכה"י נמצא על שלה דמייירי בהרגישה שנופתח מקורה דמתניתין נמצא משמע דמעיקרא לא הנה לו שום ידיעה וכדי לעשות שלום בין סוגיא זו לסוגיא דר"פ הרואה פתם דמוקי המתניתין הנ"ל לעולם דארגישה פי' דצ"ל דאנו אמרינו דארגישה וטעמה במה שאומרת שלא הרגישה לפי שפברה דהרגשת שמלש הוא וכבר כתבתי לעיל שזהו דוחק גדול ונגד פרש"י ועגול להכי טהור ע"כ נראה כמו שהעלה אה"כ דסוגיא דר"פ הרואה ס"ל פרב אדא דלא חייש להך קושיא דנמצא לבתר הכי משמע אלא דאע"פ שהרגישה שיהיה לשון נמצא דהא הרגשה אינו נדאי גמור מאחר שי"ל הרגשת שמלש הוא אבל לרבא ורבינא דס"ל דנמצא היינו שלא הרגישה ולכן אינו חייב על הפרישה א"כ לפ"ז מוקי המשנה שלא הרגישה כלל ואעפ"כ טמאה דתלינו דטעמה וסברה הרגשת שמלש הוא עכת"ד ועיין בגמ' פ"ב דקדושין אמתניתין בדינר כסף ונמצא של זהב ובגמ' דמ"ח ע"ב ומאי נמצא דציייר בבליתא וע' בספר עצי ארזים בהל' קדושין סי' ל"ח סכ"ד ס"ק סמ"ה ש"כ זהו לאוקימתא דרבא.

אבל להס"ד אפי' אינו מכנסה נק' ונמצא אכן בש"ע שם סי' ל"ח סכ"ד פגון שהנה מכנסה ולא הפירה בו כו': וראיתי בח"ד סי' ק"צ סס"ק א' מ"ש ודע שבפשת תשמיש כו' וראני' משבועות י"ח כו' הנה מ"ש אין שום אפשרות.

זהו נגד תלמוד מפורש במקומו דנ"ז ע"ב דאומר ת"ש נמצא על שלו כו' ה"ד אי דארגישה כו' אלא לאו כו' לא לעולם כו' הרי דאפשר להרגיש וכמו בפשת בדיקת עד. ובפרט כמו שנת' לעיל ענין ההרגשה וראיתו משבועות י"ח הרי ר"ח פי' דנטמאתי היינו שהרגישה וכן פי' האחרונים הס"ט דמ"ש נמצא לבתר הכי משמע היינו שלא הרגישה וכן הכו"פ פי' פן לפ"ד הרמב"ם והוא לא הביא דבריהם וכותב בפשיטות הפך דברי הראשונים והאחרונים ונגד פשטא דגמ' הנ"ל ובלשון ודע כאילו הוא דבר ברור אין זה אלא מן המתמיהין קיצור מהסוגיא דשבועות י"ח משמע דמפרשי' משנה דפכה"י נמצא על שלו וכו' דלא מייירי בדארגישה.

וכן מבןאר שם בחי' הרשב"א בשם ר"ח א"כ משמע דס"ל דלא פשמואל אף התוס' שם נראה דלא ס"ל כפי' ר"ח ולדבריהם פי' הכו"פ די"ל דמפרש הש"ס שם ג"כ דהרגישה רק שלא אמרה נטמאתי דהוא יותר מסתם הרגשה ע"כ שיהיה לשון נמצא והענין מוקשה

והס"ט פ"ד ד' התוס' באופן אחר וגם פירושו דחוק ע"כ לכאורה נ' כמסקנת הס"ט דתולה בדברי רב אדא ודברי רבא ורבינא בשבועות שם דלרב אדא נראה פאוקימתא דרפ"ח דנדה דמייירי בדארגישה אבל לרבא ורבינא שם מייירי בדלא ארגישה ודברי הח"ד סי' ק"צ ס"ק א' תמוהים ואין לו על מה שיסמך: ח שוב ראיתי בחידושי מהר"י אבן מיגש על שבועות שנדפסו מקדש.

לדבריו אין מוכרח דלרבא ורבינא מייירי דלא הרגישה כ"א שלא הרגיש הוא ע"ש וכמש"ל אות ז סברא זו שי"ל שלא אמרה לו כו' ונ"ל שם ד"ה אמר רבא דעל הפרישה לא מחייב כלל משום דאנוס הוא שלא הרגיש בדבר אלא לאחר שפירש אלמא כמו שחייבין על הפרישה היכא דהרגיש מקמי דלפרוש כן חייבין על הפניסה סמוך לונסטה אמר לי' רב אדא בר מתנא לרבא אימא אידי ואידי אפרישה.

וכגון שהרגיש בדבר מקמי דלפרוש כו' א"ל רבינא ומי מצית מוקמת לה להיהי בשלו בסמוך לונסטה ואפרישה וכגון שהרגיש בדבר קודם שיפרוש והא נמצא קתני ונמצא לבתר הכי משמע עכ"ל הרי מפל דבריו מבואר שאינו ממועט מנמצא רק שלא הרגיש הוא בדבר אבל לעולם י"ל דהיא הרגישה ואעפ"כ פינו דהוא לא הרגיש שינה לשון נמצא ומוכרח לומר דמייירי שהיא לא הודיעה אותו מההרגשה שהרגישה הנה לפמ"ש בסתלקו כמעט כל ההוכחות שהוכיחו לדחות הא דשמואל.

הנה הראי' מסוגיא דשבועות פ"ב מבואר פאן. שי"ל דס"ל פ"ב אדא שם אלא דא"כ הא קי"ל פ"ב אדא ורבינא אף ע"פ דברי הר"י בן מיגש אפשר לתרץ דלק"מ גם לדבריהם הקושיא מפ"ק דנדה די"ב ע"א נת' לעיל באות ו' הקושיא מהא דרב הונא ד"ו ע"א ובר פדא ד"ס ע"ב נת"ל אות ד.

הקושיא מסוגיא דאימור שחטה ואימור אנדקרה נת' ג"כ אות ד' נאות ב' ג' ליישב ומ"מ לפי שכ"ז הוא רק שינויי נאטו אשינויי ניקום ונסמוך הגם שי"ל להפך שאין לדחות דבר המפורש מפח הוכחות כמ"ש בתה"ד סי' רס"א.

עכ"ז אפ"ל דזה חשוב ספיקא דדינא אם בעינן הרגשה או לא אבל הא דחזקת הדם כו' אין לזה שרש כ"כ וכן לומר בבדיקה דנדאי הרגישה וכסבורה כו' י"ל זה לא אמרינן להחמיר רק עכ"ז חשוב ספק אם בעינן הרגשה או לא בעינן כלל ואם בעינן הרגשה זיבת דבר לח אינו נק' הרגשה: סימן צט בדין אם בעינן מדאורייתא שתרגיש בבשרה ולמ"ד דבעינן הרגשה איה הדין במוצאה דם ע"י בדיקת עד אם אמרינן אימור ארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא: א הנה דעת הרמב"ם רפ"ט והרמב"ן בהלכותיו רפ"ד והרשב"א בתה"א והר"ן בחידושי והגמ"י בשם מהר"מ וכו' בפסקי הרשב"ץ רפ"ח ד"ה במגעות וכ"ד פסקי מהרא"י סי' מ"ז והטוש"ע סי' קפ"ג וסי' ק"צ דקיי"ל כשמואל דאינה טמאה מדאורייתא עד שתרגיש בבשרה ומשמע נדאי דלשמואל גזה"כ הוא דאפילו נדאי ראתה הדם מגופה מהחדר טהורה מדאורייתא אם לא הרגישה וכמ"ש מהרמ"ל בתשובה סי' ב' וגם דומיא דאמר שמואל פ"ק יוצא דופן דמ"ג לענין ש"ז דאם אין כל גופו מרגיש בה אינה מטמאה דגזה"כ הוא וה"נ פאן.

והס"ט ס"י ק"צ כ' דלפרש"י דרב אשי אמר דשמואל לא איירי כלל בהרגשה היינו דאפי' לא הרגישה כלל טמאה כל היכא דנדאי מגופה אתיא והא דכתמים הם רק מדרבנן היינו משום דלמא לאו מגופה קא חזינא ונהו שאמר ר"ע דם ולא פתם ודלא כמ"ש התוי"ט דהוא משום דבעינו הרגשה וכ' שגם התוספות אע"ג דכ' רפ"ח דגם לרב אשי היכא דלא ארגישה אינה טמאה מדאורייתא והו לשמואל.

אבל התוספות עצמן ס"ל דלא קי"ל פשמואל וגם אאזמו"ר בקו"א סי' קפ"ג בהג"ה ממה"ב כ' שהתוספות דפ"ק ס"ל דלא קי"ל פשמואל וישפן נראה מסה"ת סי' צ"ב גם הגאון מהר"ג בתשו' שב"י סי' ל"ו והגאון ממענין בשב"י סי' מ"א כ' שהרי"ף והרא"ש וסמ"ג שהשמיטו הא דשמואל לגמרי משמע דמפרשי מלתא דרב אשי לא פהתוספות אלא פרש"י והיינו שרב אשי ס"ל דטעמא דשמואל לאו משום הרגשה ומודה שמואל דאשה המוצאה דם בגופה אפי' בלא הרגשה טמאה מן התורה עכ"ל והנה מ"ש הס"ט להביא ראיות נגד שמואל פנלם אינם מוכרחים מ"ש מהא דפרש"י פ"ו דנ"ב ע"ב ד"ה מהו דתימא דשפא לאו מגופה הווי כו' מבואר מדבריו דאילו מגופה חזאי אע"ג דלא ארגשה טמאה מן התורה עכ"ל.

אזיל לשיטתיה דס"ל דלשמואל טעמא דכתמים דרבנן הוא רק משום הרגשה ובאמת זה אינו דגם לשמואל הטעם משום דהתורה לא טימאה אלא היכא דנדאי מגופה אתיא ושהו מ"ש רע"ק דם ולא פתם.

אלא דשמואל מוסיף דגם היכא דנדאי מגופה חזיתיה עכ"ז אם לא הרגישה טהורה כמ"ש מזה על הגמרא רפ"ח בדיקה קרקע עולם. ולהכי נקט רש"י פאן הטעם דשפא לאו מגופה הווי דזה עדיף מהטעם דלא הרגישה דע"ז י"ל שפא ארגישה ולא אדעתה פניו שראתה ב' הימים בהרגשה ה"ל כעין מ"ש בגמרא ר"פ הרוואה פתם אם רוב ימיה בהרגשה חזאי טמאה דאימור ארגישה ולא אדעתה.

ועוד י"ל פניו דראתה ב' ימים בהרגשה וצריכה שימור א"כ גם פשראתה יום ג' שלא בהרגשה טמאה ע"כ נקט רש"י טעם היותר פשוט דשפא לאו מגופה הווי והס"ט עצמו דחה ראיה זו שלו.

ומש"ע הס"ט וכן נראה מפרש"י דנ"ג ע"ב כו' תמהו הרמב"ן והר"ן כו' הא שלא בהרגשה הוא כו' ולפמ"ש ניחא עכ"ל זה אינו דהרמב"ן והר"ן פשתמהו על רש"י לא הזכירו כלל הטענה דשלא בהרגשה כ"א דהא קי"ל פתמים דרבנן ובראיית פתמה אינה מטמאה האף רבי מונה לה משעת פתמה ונלא ביום ראיתיה היא תחלת גדה וממנו ראוי למנות דבר תורה עכ"ל הרמב"ן וכ"כ הר"ן והא פתמים מדרבנן בעלמא נינהו דמדאורייתא לא מטמו וכיון שפן אף לרבי ע"כ משעת ראיתיה היא מונה עכ"ל ור"ל דאף אם הטעם בכתמים דמשום דלאו נדאי מגופה ראתה טהורה הרי ה"נ י"ל פן דמפני שאח"כ ראתה דם אין זה ראיה והוכחה על שמקודם לזה פשמצאה הפתם הנה מגופה דהא אפי' בהוכחה גדולה מזו פמו פשפדיניה מלולכלין בדם הרבה ובשוק של טבחים לא עברה וכן בבדיקה קרקע עולם עכ"ז מדאורייתא אין זה בירור דנדאי מגופה קא חזינא ואמרין דם ולא פתם א"כ כמו"כ הוכחה דראייה דאח"כ על יום למפרע נדאי אינה הוכחה יותר גדולה מהנ"ל וממ"נ לפרש"י דס"ל דהוכחה זו עדיפא לרבי א"כ י"ל

דאָמרינג ג"כ אַרגישה וָלאָ אַדעָטאָ דָכמוּ דָמהני הוֹכָה זוּ לרְבִי לטְמא אַת הַפְתָּם
מְדאָרְיִתָא וָלוּמַר דְּנִדְאֵי מְגוּפָה אַתְיָא וָלאָ מְעַלְמָא מַה שְׂבָכְל הַפְתָּמִים מְטַהְרִינְוּ
מְדאָרְיִתָא מְשׁוּם דְּשָׂמָא מְעַלְמָא קָאָתִי כַּמ"כ מְהַנִּי הוֹכָה זוּ לֹמַר דְּאַרְגִּישָׁה וָלאָ
אַדעָטָא אַע"ג שְׁיֵשׁ לְחַלְק דְּבַעֲנָנְוּ לֹמַר דְּמְגוּפָה קָאָתִי שְׁפִיר הָוֵי הָרְאִיָּה שְׂאֵח"כ הוֹכָה
גַּם אַלְמַפְרַע אָבְל אִיף יְהִיָּה הוֹכָה עַל דְּבַהֲרָגְשָׁה חֲזִיתָהּ אַף ע"ז א"צ הוֹכָה כ"כ
דְּבַלֵּא"ה חֲזַקַת הַדָּם שְׂבָא בְּהַרְגָּשָׁה וְעוֹד כִּינּוּן שְׁנִדְאֵי מְגוּפָה אַתִּי ע"כ הַרְגִּישָׁה זִיבַת דְּבַר
לַח וָלאָ אַדעָטָה וְהָרִי י"ל דְּזָהוּ ג"כ הַרְגָּשָׁה אוּ דָכְמוּ שְׁהַרְגִּישָׁה זִיבַת דְּבַר לַח וָלאָ
אַדעָטָה כַּמ"כ י"ל שְׁהַרְגִּישָׁה פְּתִיחַת הַמְקוֹר וָלאָ אַדעָטָה: קִיצוֹר.

הַרְמַב"ם וְהַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א וְהַר"ן וְהַר"מ בַּהֲגַמִּי"ן וְהַרְשָׁב"ץ וְהַרְשָׁב"י וְהַטוּש"ע סִי
קפ"ג פְּסָקוּ כְּשִׁמוּאֵל דְּאִינָה טְמָאָה מְדאָרְיִתָא עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה וְפִי' מַהֲרַמ"ל דְּאַפִּי'
בְּרוּר שְׂרָאָתָה הַדָּם מְגוּפָה טְהוּרָה כְּשִׁלָּא הַרְגִּישָׁה וְהַס"ט ס"ס"י ק"צ וְהַר"ר גְּבַרְיָאֵל
מְמִיץ וְהַר"ל מְמַעֲנֵץ פִּירְשׁוּ דְרַש"י מְפָרֵשׁ דְּלַרְב אֲשֵׁי שְׂמוּאֵל לֹא אִינְרִי בְּהַרְגָּשָׁה פְּלֵל
מ"ש הַס"ט רְאִיָּה נֶגֶד שְׂמוּאֵל מְפָרֵשׁ"י דַּנ"ב ע"ב אִינָה רְאִיָּה פְּלֵל וְכַמ"כ רְאִיָּתוּ מְפָרֵשׁ"י
דַּנ"ג ע"ב אִינָה רְאִיָּה: ב וּמ"ש דְּרַב דָּף ס"ח לֹא ס"ל הָא דְּשְׂמוּאֵל אִינּוּ מְוַכְרַח פְּלֵל דְּהָא
כ' הַתּוֹסְפוֹת רַפ"ח וָאוּמַר הַר"י דְּמַדִּינֵי פְתָמִים לִיכָא לְמִיפְרָף (אַדְשְׂמוּאֵל) דְּהִינּוּ יְכוּלִים
לְהַעֲמִיד שְׁיֵשׁ זְמַן מְרוּבָה מְזַמֵּן הַכַּבּוּס וְאִימּוֹר הַרְגִּישָׁה וָלאָ אַדעָטָה.

א"כ כָּף י"ל בְּהָא דְרַב שְׁיֵשׁ זְמַן מְרוּבָה בֵּין בְּדִיקָה שְׂבִשְׂבִיעֵי לְנִדְתָה שְׂמַצָּאָתָה א"ע
טְמָאָה וּבֵין הַבְּדִיקָה שְׂמַצָּאָתָה א"ע טְמָאָה בְּהַנְדָּף י"א יָמִים הַסְמוּכִים לְנִדְתָה מַש"ה אָמְרִינְוּ
אִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וָלאָ אַדעָטָה וְאֵע"פ שְׂבִפְסָקִי הַרְשָׁב"ץ עַל דָּף נ"ז בַּד"ה בְּמַגְעוֹת כ' דְּהָא
דְּאַמְרִינְוּ דָאָם רֹב יָמֵיהּ בְּהַרְגָּשָׁה טְמָאָה דְּאִימּוֹר הַרְגִּישָׁה וָלאָ אַדעָטָה לֹא מְדאָרְיִתָא
אַלָּא מְדַרְבְּנָוּ דְּהַחֲמִירוּ בְּטְהוּרוֹת אָבְל לְבַעֲלָהּ פְּדַאָמְרוּ עַכ"ל א"כ לַפ"ז כ"ש הָא דְּבִנְזֵן
מְרוּבָה אָמְרִינְוּ אִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וָלאָ אַדעָטָה (שְׁלָא נִזְכַּר סְבָרָא זוּ בִּש"ס רַק בַּתּוֹסְפוֹת)
אִינּוּ מְדאָרְיִתָא אַלָּא מְדַרְבְּנָוּ וְא"כ אֲמַאי אָמַר רַב זָבָה וְדַאִדְמַשְׁמַע מְדאָרְיִתָא אַף
נִרְאָה דְּהַרְשָׁב"ץ לְמַד זָה מַמ"ש הַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א דְּטַעֲמִים דְּכַתְמִים אִין טְוּמָאָתָם
דְּאוּרְיִתָא מְשׁוּם דְּבַר תּוֹרָה אִין הָאֲשָׁה טְמָאָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ וְהָרִי אֲפִילוּ רֹב יָמֵיהּ
בְּהַרְגָּשָׁה עַכ"ז פְּתָמִיָּה רַק דְּרַבְּנָוּ ע"כ לְמַד דְּלֹא חִיָּישִׁינְוּ מְדאָרְיִתָא לְאִימּוֹר הַרְגִּישָׁה
וָלאָ אַדעָטָה וּבִנְדְאִי לַפ"ז כ"ש דְּלִזְמַן מְרוּבָה הַחֲשָׁשָׁא רַק דְּרַבְּנָוּ דְּהָא וְדַאִי פְתָמִים רַק
דְּרַבְּנָוּ אַף שְׂמַצָּאָתָה עַל חֲלוּקָה וְאִין לָהּ בְּמַה לְתַלוּת וְגַם לֹא בְּדָקָה חֲלוּקָה זְמַן רַב אָמְנָם
לְדַבְּרֵי רַש"י וְתוֹסְפוֹת דְּהָא דְּכַתְמִים דְּרַבְּנָוּ הוּא מְצַד דְּכָל שְׂאִין בְּרוּר שְׂרָאָתָה מְגוּפָה
תְּלִינּוּ מְדאָרְיִתָא דְּמַעַלְמָא חֲזִיָּא א"כ לַפ"ז י"ל דְּהָא דָאָם רֹב יָמֵיהּ בְּהַרְגָּשָׁה אָמְרִינְוּ
אִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וָלאָ אַדעָטָה הוּא דְּאוּרְיִתָא וְכֵן אֲפִילוּ מ"ש הַתּוֹס' דְּלִזְמַן מְרוּבָה י"ל
דְּאַרְגִּישָׁה וָלאָ אַדעָטָה הוּא מְדאָרְיִתָא וְהָא דַּאֲעַפ"כ פְּתָמִים רַק דְּרַבְּנָוּ הִינּוּ מְשׁוּם
דְּכִינּוּ דְּלֹא בְּרוּר דְּמְגוּפָה חֲזִיָּא טְהוּרָה מְדאָרְיִתָא וְתַדַּע דְּאַפִּי' בְּאַרְגִּישָׁה מְמַשׁ אָמַר
שְׂמוּאֵל דְּעַגוּל טְהוּר כִּינּוּן שְׁיֵשׁ לְתַלוּת בְּמַאֲכֻלַת וְלֹא בְּרוּר דְּמְגוּפָה חֲזִיָּא תְּלִינּוּ וְגַם תְּלִינּוּ
שְׂטַעָתָה בְּהַרְגָּשָׁה.

וְכ"ש שִׁי"ל כֵּן גַּבִּי פְתָם מְמַשׁ אַע"פ שְׂרׁוּב יָמֵיהּ בְּהַרְגָּשָׁה דַּאֲע"פ שְׂמַצַּד שְׁלָא הַרְגִּישָׁה
אִין לְהַתִּיר דְּהִינּוּ אוּמְרִים מְדאָרְיִתָא דְּאַרְגִּישָׁה וָלאָ אַדעָטָה מ"מ כִּינּוּ דְּאִינּוּ בְּרוּר

דמגופה חזיא טהורה מדאורייתא וגם לשמואל היינו טעמא דכתמים טהורים מדאורייתא וכמ"ש בתשובה א' באריכות וא"כ לפ"ז י"ל דהיינו טעמא דרב דאמר זכה ודאי דכיון דמתקנינו לה ודאי ראתה אין לטהר מצד שלא הרגישה דלזמן מרובה אמרינו מדאורייתא דאימור ארגישה וְלאו אדעתה ואע"ג דרש"י פי' בהקדא תחלת דנ"ח מודה שמואל שהיא טמאה מדרבנן דלקמא ארגישה וְלאו אדעתה הרי שמדאורייתא אין חוששין לזה י"ל היינו לזמן מועט ועי' בתשו' מהר"ם לופלין סי' ב' גבי אבל בנ"ד דראתה בעת השינה י"ל דה"ל ספיקא דאורייתא דדלקמא ארגישה וְלאו אדעתה א"כ לדבריו כ"ש שי"ל פן בהא דרב דס"ח א' דראתה באותן הימים שבינתיים בעת השינה.

ובשב"י סי' מ"א בתשו' הג"מ ליב מפענין סד"ה ואחר שביארנו דס"ז ע"ג במ"ש וצ"ל דדם המקור טמא כו' דאימור ארגישה וְלאו אדעתה וכדמשני בגמ' גבי הסיטות הלא אחר הרוך ואע"ג דכתבו התוס' דדוקא התם אמרינו הכי משום הוכחה דרוך וְלא בשארי דברים מ"מ ע"כ גבי דם המקור דחזקה הוא עכ"ל עכ"פ תופס מהתוספות דהיכא דרוך ימיה בהרגשה אמרינו מן התורה דלקמא ארגישה וְלאו אדעתה.

אף השב"י בתשובה שאחריה המתחלת יהודה שעילה בד"ה אלא נלפע"ד דמן התורה לא אמרינו כלל הסברא דארגישה וְלאו אדעתה כו' עכ"ל וכיון לדעת הרשב"ץ וע"ש לעיל מיניה בד"ה והנה ראיתי דעת גם הרי הרמב"ם דפוסק כשמואל דבעינן הרגשה דוקא אעפ"כ פסק להא דרב בפ"ו מהא"ב דין כ' וא"כ לד' הס"ט הרמב"ם סותר א"ע ולפמ"ש א"ש די"ל שביזמן מרובה אמרינו מן התורה דלקמא ארגישה וְלאו אדעתה אף בלא"ה י"ל שהרמב"ם לשיטתו דס"ל שחזקת הדם שפא בהרגשה.

ואפשר שמהא דרב יצא לו דין זה: קיצור. מ"ש הס"ט דרב דס"ח סע"א דאומר זכה ודאי ע"כ לא ס"ל דבעינן הרגשה יש ליישב דס"ל דלזמן מרובה אמרינו אימור ארגישה וְלאו אדעתה מן התורה אלא שהרשב"ץ כ' דרק מדרבנן אמרינו פן אפי' ברוב ימיה בהרגשה ואין זה מוכרח כ"ש לפמ"ש הרמב"ם שחזקת הדם שפא בהרגשה ונתדע שהרמב"ם פסק הא דרב אע"פ שפוסק בפירוש כשמואל: ועכצ"ל פן לדעת הרמב"ם דס"ל דכשהדם בא מהחזר אמרינו שחזקת הדם שפא בהרגשה דאף את"ל דזהו רק גבי בדיקה דוקא דאמרינו דכסבורה הרגשה עד הוא.

מ"מ כ"ש שי"ל ג"כ על זמן מרובה כדאמרינו רפ"ק והלל כסבורה הרגשת מי רגלים היא ולכן כ' הרמב"ם על כתמים וטומאה זו בספק שפא כתם זה מדם החזר בא. משמע הא אילו הי' מתקנינו ליה בודאי מדם החזר הי' טמא מדאורייתא והרי לא הרגישה א"ו משום דס"ל שחזקת הדם שפא בהרגשה והא דלא ארגישה תלינו דכסבורה הרגשת מי רגלים היא ואף לפמ"ש הגאון מוהררי"מ בשב"י סי' מ"א שיש תימא על הרמב"ם מהגמ' י"ל דהיינו אמן מועט לא אמרינו שחזקת כו' פינון דלא ארגישה וכדפריה הש"ס דנ"ז ואי דלא ארגישה כו' ומשני לעולם דארגישה משמע הא אומרת שלא הרגישה לא אמרינו שחזקת כו' אב"ל אלזמן מרובה אין סתירה מהש"ס שלא נאמר שחזקת כו' וארגישה וְלאו אדעתה והרי התוספות כ' דאמרינו פן וא"כ הוי סברא זו דאורייתא להרמב"ם פינון שחזקת כו' ולכן אמר רב זכה ודאי וא"כ אין ראי' כלל דרב פליג אהא דשמואל ודלא כהס"ט: אלא דלקאורה ללישנא דטעמא דשמאי משום אשה מרגשת

בַּעֲצָמָה וּאֵ"ג דֵּהֲלֵל אָמַר כְּסִבּוּרָה הִרְגַּשְׁתָּ מ"ר הִיא הָאֵינּוּ מִחֲמִיר רַק לְקַדְשִׁים וְלֹא לְחֻלּוּיִן וְלִבְעֻלָּה א"כ מוֹכַח דְּאִפִּי לְזִמְנֵי מְרֻבָּה לֹא חִיּוּשֵׁינּוּ מְדַאֲוֵרֵייתָא לְאִימּוֹר הִרְגִּישָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה דְּהָא פְּרִיף אֲשַׁמְאִי וְהָא אִיכָּא פְתָמִים וּפְרַש"י הִרְוָאָה פְתָם דְּקוּי"ל לְקַמְנֵי דְנ"ו מִשְׁמַע לְמַפְרַע כּו' עַד שְׁעַת כְּיָבוּס כּו' מִשְׁמַע דְּלִשְׁמַאי אִף לְזִמְנֵי מְרֻבָּה אֲמַרִּינּוּ אִשָּׁה מְרַגְשָׁתָּ בַּעֲצָמָה וְהֲלֵל לֹא פְּלִיג רַק לְקַדְשִׁים כְּנ"ל אֲלֵא שִׁי"ל דְּהָא מְתַרְץ מוֹדָה שְׁמַאי בְּפְתָמִים וּא"כ הִיּוּנּוּ דְּאֲמַרִּינּוּ אֲרַגִּישָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה וּאֵ"ג דְּכַתְּמִים הֵם רַק מְדַרְבְּנֵי י"ל הֵטַעַם רַק מְשׁוּם דְּלִמָּא לֹא מְגוּפָה חֲוִינְתָּה וּמִיָּהוּ לְהַאֲמָרִים דְּכַתְּמִים הֵם ג"כ מְדַרְבְּנֵי מְשׁוּם שְׁלֵא הִרְגִּישָׁה צ"ל דְּגַם לְזִמְנֵי מְרֻבָּה לֹא חִיּוּשֵׁינּוּ מַה"ת לְדַלְמָא אֲרַגִּישָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה.

(וַע" ס"ט רס"י ק"צ דט"ז ע"א וע"ב מענין ארגישה וְלֹא אֲדַעְתָּה) אֲלֵא דְלַכְמ"ש הַתּוֹסְפוֹת ד"ג ע"א ד"ה וּאֲבַע"א דְּלֵהֲאִי לִישְׁנָא נְמִי צְרִיף לְטַעְמָא דְּהַעֲמַד אִשָּׁה עַל חֲזַקְתָּה אִין מְזָה רֵאִי דְּהָרִי הָא דְּמִטְהַר לְחֻלּוּיִן וְלִבְעֻלָּה הוּא מְשׁוּם חֲזַקְתָּ טְהָרָה אֲבָל לַכְמ"ש הַתּוֹסְפוֹת שְׁם בְּגִלּוּן וּמִיָּהוּ כּו' וְשְׁמַא כּו' מִשְׁמַע דַּא"צ לְטַעְמָא דְּהַעֲמַד אִשָּׁה עַל חֲזַקְתָּה וְכֵן מִשְׁמַע מַמ"ש הַתּוֹסְפוֹת שְׁם ע"ב ד"ה אִיכָּא בִּינְיָיָהוּ וִי"ל דְּטַעְמָא דְּהִרְגִּישָׁה מְהִי לְהֲלֵל שְׁלֵא לְטַמָּא וְדַאי מִשְׁמַע דַּא"צ כְּלָל לְטַעְמָא קַמָּא וּא"כ מִשְׁמַע דְּלֹא חִיּוּשֵׁינּוּ לְדַלְמָא אֲרַגִּישָׁה וְכְסִבּוּרָה הִרְגַּשְׁתָּ מ"ר הִיא רַק מְדַרְבְּנֵי וְלֹא מְדַאֲוֵרֵייתָא וְאִפִּי לְזִמְנֵי מְרֻבָּה כְּמוֹ מְפַקִּידָה לְפַקִּידָה וּמ"מ הָא תְּנִיָּא כְּלִישְׁנָא דְּאִי הִנְהֵ דָם מְעִיקְרָא הִנְהֵ אֲתִי וּא"כ אִין רֵאִי דַל"ח מְדַאֲוֵרֵייתָא אֲזִמְנֵי מְרֻבָּה לְאִימּוֹר הִרְגִּישָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה כִּינּוּ דְּלֹא קִי"ל כְּהָא לִישְׁנָא דְּהַטַּעַם מְשׁוּם דְּסַמְכִינּוּ לְפִי שְׁלֵא הִרְגִּישָׁה: קִי צוּר אִף שִׁי"ל שְׁהַרְמִב"ם לֹא כ' וְחֲזַקְתָּ הַדָּם שְׁבָא בְּהִרְגִּישָׁה רַק בְּבִדִיקְתָּ עַד י"ל ה"ה בְּכַתְּמֵי לְזִמְנֵי מְרֻבָּה וְכַמ"ש גַּבִּי פְתָמִים וְטוֹמָאָה זֹו מְסַפֵּק שְׁמַא מְהַחֲדָר בָּא וְאִף שְׁמַהרְרִי"מ בְּשַׁב"י כ' דְּסוֹגֵיָא דְּגַמְרָא דְּרַפ"ח דְּנִדְהָ לֹא מִשְׁמַע כְּדַבְּרֵי שְׁחֲזַקְתָּ הַדָּם כּו' זְהוּ עַל לְזִמְנֵי מוֹעֵט לֹא עַל זִמְנֵי מְרֻבָּה אֲלֵא דְּבַדְרָף ג' גַּבִּי אִשָּׁה מְרַגְשָׁתָּ בַּעֲצָמָה מִשְׁמַע אִף לְזִמְנֵי מְרֻבָּה לֹא חִיּוּשֵׁינּוּ דְּלִמָּא אֲרַגִּישָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה וְיִישׁ לְדַחֲוֹת גַּם שִׁי"ל דְּלֹא קִי"ל כְּהָא לִישְׁנָא: ד וְלִכְאוּרָה יֵשׁ רֵאִי בְּרוּרָה לְסַבְּרָא זֹו מְדַלָּא פְּרִיף עַל שְׁמוּאֵל לְהַקְס"ד דְּטְהוּרָה לְגַמְרִי אִפִּי מְדַרְבְּנֵי קְאָמַר מְהָא דְּתַנּוּ דְּס"ח ב' הִזְבַּ וְהִזְבָּה שְׁבַדְקוּ עֲצָמֵי בְּיּוֹם רֵאשׁוֹן כּו' וְהַשְׁתָּא לְשְׁמוּאֵל לְמָה לְנוּ הַבְּדִיקוֹת כ"כ הָא כִּינּוּ דְּלֹא אֲרַגִּישָׁה אַע"פ שְׁרָאָתָה טְהוּרָה וְשְׁמוּאֵל פְּסַק בְּפ"ק כְּר"א וְלִר"א ג"כ בְּעִינּוּ בְּדִיקְתָּ תַחֲלָה וְסוּף א"ו צ"ל דְּכִינּוּ דְּאִילוּ לֹא בְּדַקָּה מְחֻזְקִינּוּ שְׁרָאָתָה עַכ"פ אֲזִי אִין לְטְהַר מְצַד שְׁלֵא הִרְגִּישָׁה דְּבִימִים מְרֻבִּים כְּאֵלּוּ מְשֻׁף ה' או ו' יָמִים אֲמַרִּינּוּ אִימּוֹר אֲרַגִּישָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה אֲכֵן מ"מ אִין זֹו רֵאִי מְנַכְרַחַת לַכְמ"ש בְּסַפֵּר חֲוֹת דְּעַת ס' קצ"ו וְדַבְּסִפִּירַת ז"נ סוֹתְרַת אִף אִם רָאָתָה בְּלֹא הִרְגִּישָׁה אִף בְּתִשׁוּ' בֵּית אֲפָרִים חִי"ד ס' מ"ח חֲלַק עָלָיו וְכַתְּבִיתִי מְזָה בַמ"א.

וְעוֹד יֵשׁ לְתַרְץ דְּרַב מִיָּרִי בְּאִשָּׁה שְׁרוּב יְמִיָּה כְּשֶׁהִיא רוּאָה הִיא רוּאָה בְּהִרְגִּישָׁה דְּבִזְהָ וְדַאי י"ל דְּכִינּוּ שְׁנַמְצָאֵת טְמָאָה תַחֲלָה וְסוּף דְּמַש"ה מְחֻזְקִינּוּ לָהּ בְּרוּאָה וְדַאי בִּינְתִּינִים ג"כ אֲמַרִּינּוּ וְדַאי אֲרַגִּישָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה כִּינּוּ דְּהִיא רוּאָה תְּמִיד בְּהִרְגִּישָׁה וְגַדוּלָה מְזוּ כ' הַתּוֹסְפוֹת דְּנ"ז א"נ כִּינּוּ דְּרוּב יְמִיָּה טְמָאִים יֵשׁ לְחוּשׁ לְהִרְגִּישָׁה וְלֹא אֲדַעְתָּה וְכ"ש בְּנַמְצָאֵת טְמָאָה תַחֲלָה וְסוּף וְכֵל או רַב רֵאִיּוּתִיָּה בְּהִרְגִּישָׁה עוּי"ל דְּרַב מִיָּרִי אֵהָא דְּתַנּוּ דְּחִרְשָׁתָּ וְהַשְׁוֵטָה כּו' פְּקַחוֹת מְתַקְנוֹת אוֹתָן כּו' דְּבַהֲנָה אִין לִידַע דְּלֹא אֲרַגִּישָׁה לְכֵן כִּינּוּ

דנמצאת טמאה תחלה וסוף ה"ל זכה ודאי ועוד יש לתרץ עפ"י ר"ס"ט ר"י ק"צ סק"ג (בד"ה בשו"ת אמ"ו) בהרגשה שניתז ממנה דבר מה תלינו במי רגלים כו' דתלינו במצוי כו' ע"ש א"כ י"ל דרב מיירי שהרגישה כמה פעמים בימים שבנתיים שניתז ממנה דבר מה אלא שמצד זה אין לטמאה דתלינו במצוי במי רגלים ובפרט דבי"א יום שבין נדה לנדה אין מצוי פלל שתראה דם פדאיתא ס"פ בנות פותים אבל פשנמצאת טמאה גם לסוף דאז מחזקינו לה בזכה ודאי א"כ אין לטהרה מצד שלא הרגישה דהא אדרבה הרגישה שניתז ממנה דבר מה ומ"ש עוד הס"ט להקשות על שמואל מסוגיא דלעיל דכ"א ע"ב משמע דממעטין בשפיר כו' לק"מ כמ"ש בתשו' דנידון דפארפאל באריכות ליישב דברי שמואל וכן מצאתי להבית מאיר בתשובה שפסוף ספרו סי' י"ג שכ' נמצא שני הדינין חד טעמא וחד דרשה עכ"ל וע"ש ואין לכפול הדברים ובזה מיושב ג"כ מה שהקשה הגאון מוהר"ר גבריאל בשב"י סי' ל"ו (בד"ה אמנם פן) דלא ילפינו מיניה רק שני לימודים כו' וא"כ אנדא לי לימוד הג"ל דצריכה הרגשה עכ"ל ולק"מ כמ"ש: קיצור לכאורה ראי' מדלא פריף על שמואל ממשנתנו הזב והזכה פלוגתא דר"א ור' יהושע מוכרח דאמרינו אימור ארגישה ולאו אדעתה מיהו ז"א ראי' דבספירת ז' נקיים סותרת אף שראתה בלא הרגשה.

עו"ל דרב מיירי באשה שרוב ימיה בהרגשה או בחרשת ושוטה שפקחות מתקנות אותן או שפאמת הרגישה שניתז ממנה דבר לח אלא דתלינו במצוי במי רגלים כו' לולי שבדקה א"ע בפסוף ומצאתה טמאה: ה והנה מ"ש עוד הס"ט לדחות דברי שמואל מהא דריש לקיש כו' ג"כ לק"מ דלשמואל נמי הא דכתמים הוא משום דמעלמא אתיא וכמ"ש בתשו' א' דנדון אשה המוצאה ט"ד מעורב בליחה) וכ"כ הבית מאיר בתשו' סי' י"ג הג"ל ובתשו' שב"י סי' מ"א הקשה הגאון מוה' ליב ממענץ על שמואל מסוגיא די"ז נמצא בפרוידור כו' וכן כ' אאזמו"ר הגאון נ"ע בהג"ה בק"א סי' קפ"ג ונ"ל וגם כולא סוגיא דמהלול ולפנים ולחוז לא א"ש לשמואל כו' עכ"ל ואני פתבתי בתשובה הג"ל ליישב זה לפמש"ש דבסופרת ז' נקיים סותרת אף בלא הרגישה וראיה לזה מדלא פריף אשמואל מהא דהזב והזכה כו' כמ"ש ל ואם משום די"ל ארגישה ולאו אדעתה הא מ"מ מקשה מהא דאם רוב ימיה אע"ג דתירץ פן וא"כ יקשה פן ממתניתין הג"ל וישמיענו לתרץ דאפילו בכה"ג אמרינו פן).

א"כ י"ל סוגיא הג"ל מיירי בסופרת ז' נקיים א"נ מיירי בחרשת ושוטה שפקחות מתקנות אותן ואין לידע אם הרגישה ועי' בתשו' נ"ב סי' מ"ו בד"ה והנה אחר פתבי כו']. גם מ"ש אאזמו"ר נ"ע בהג"ה שם דהך סוגיא דלא פשמואל דבעי הרגשה כו' אינו מוכרח דהא כ' התוספות דנ"ח דמודה שמואל דטמאה מדרבנן אף אם ודאי לא הרגישה ועוד דאל"כ וכי שמואל לית ליה הך לישנא דאבעי"א היינו טעמא דשמאי הואיל ואשה מרגשת כו' גם מ"ש מדשורפים שיריים דתוף שיעור וסת י"ל פיון דטמאה מדרבנן עכ"פ אף אם ודאי לא הרגישה פיון שראתה דם נדות מש"ה שורפין וכמ"ש בס"ט דכ"ט ע"ב דעל אב הטומאה דרבנן שורפים ועו"ל דלענן טומאה א"צ הרגשה כמ"ש הגאון מהר"ג בשב"י סי' ל"ו גם למהרש"ך בשב"י סי' ל"ט והנ"ב דהרגשה זיבת דבר לח נקרא הרגשה א"כ ודאי לק"מ והנה מאחר שיש ליישב דברי שמואל הנה ראוי לפסוק פן הלכה דאף את"ל דהוא שינויי דחיקי קצת מכל מקום פיון דלא מצינו בפירושו מי שחולק עליו

קָשָׁה לְסִתּוֹר דְּבָרָיו וְכַמ"ש בַּתּוֹרָה דְּרַס"א אֲפִילוּ בְּמַחְלֻקַת הַגְּאוּנִים דַּע"ג בְּפִלְגֶּשֶׁתָּא
דְּרַבְּנִי דְּנִט"י אֲזֵלִינָן בְּתַר הַמִּיקָל מ"מ מַאי דְּאִשְׁכַּחְנָא בְּהַדְּיָא בְּפִסְקֵי הַגְּאוּנִים לְאִיִּסוֹר
וְלֹא אִשְׁכַּחְנָא בְּפִסְקֵי גְאוֹן אַחַר בְּהַדְּיָא לְהַתִּיר אֲלֵא דְדִיִּיקִינָן מִיִּנְיָה בְּהוֹכַחָה דְּהַכִּי סָבַר
קָשָׁה לְסִתּוֹר בְּזָה דְּבָרִים הַמְּפֹרָשִׁים לְהַדְּיָא עַכ"ל א"כ כַּמ"כ י"ל פֶּן בְּדַבְּרֵי הָאֲמֹרָאִים
וְצ"ע בְּשִׁבְתָּ דַּקְל"ד ב' וְהַתְּנִיָּא פְּנוּתִיהָ דְקָמַר א"ל מִתְּנִיתָן פְּנוּתִיהָ דִּיקָא (וּבְעִירוּבִין ט"ז
תְּיִוּבָתָא וְהַלְכָתָא כּו' מִיְהוּ מִשָּׁם אֵין רָאָה כ"כ דְּהַתְּיִוּבָתָא ג"כ אֵינוּ רַק מְדִיקָא) וִי"ל
מִשְׁנָה נֶגְדַּ בְּרִיִּיתָא שְׂאֵנִי אִף שְׁעוּמַד לְנֶגְדֵינוּ הָא דְרַש"י ס"ל דְּרַב אֲשֵׁי ס"ל דְּגַם שְׁמוּאֵל
לֹא בְּעֵי הַרְגָּשָׁה אֲלֵא דְּהַתּוֹסְפוֹת פִּי דְלַרְב אֲשֵׁי ג"כ בְּעֵי הַרְגָּשָׁה וְכ"ד הַרְמַב"ם וְגַם
הַרְמַב"ן וְהַרְשֵׁב"א וְהַר"ן דַּכ' בְּטַעְמָא דְּכַתְּמִים מְשׁוּם דְּלֹא אַרְגִּישָׁה ע"כ ס"ל כְּהַתּוֹסְפוֹת
וְכ"ד מֵהַרְא"י סִי' מ"ז וְהַטּוֹש"ע וְכ"ד הַרְז"ה וְרַבִּינוּ יְרוּחֵם נַכ"ו ח"ב שַׁכ' עַד שְׁתַּרְגִּישׁ
כו' וְכ"ד הַרְשֵׁב"ץ וְכַמְש"ל אֲלֵא שִׁי"ל דְּהָא הַסְּכַמַּת הָאֲחֵרוֹנִים דְּטַעְמָא דְּכַתְּמִים דְּרַבְּנָן
לֹא מְשׁוּם דְּלֹא אַרְגִּישָׁה פִּנ"ל וְא"כ זֶה אֵינוּ כְּשִׁטַּת הַרְמַב"ן וְהַרְשֵׁב"א וְהַר"ן וִי"ל שְׁהֵם
מוֹדִים ג"כ דְּכַתְּמִים טְהוּרִים מִטַּעַם הַנ"ל וְלֹא הֵנְצְרוּ לְטַעְמָא דְּלֹא אַרְגִּישָׁה רַק בְּבִדְקָה
קַרְקַע עוֹלָם דַּס"ל דַּה"ל כְּנִדְאֵי דְּמַגּוּפָה חֲזִינָא וְכַמ"ש בַּתּוֹרָה סוֹף שְׁעַר ד' וְלַכְּאוּרָה רָאָה
לְפַרְש"י דְּכַמוֹ (בְּדַף מ"ג) גְּבִי הַרְגָּשָׁה דְּקָרִי יֵשׁ תְּרִי לִישְׁנֵי אֲלִיבָא דְּשְׁמוּאֵל דְּלַחַד לִישְׁנָא
א"צ הַרְגָּשָׁה כַּמ"ש הַתּוֹס' שָׁם ד"ה הָא טְמוּיִי מְטַמָּא פִּי וְאִפִּי נַעֲקָרָה בְּלִי הַרְגָּשָׁה עַכ"ל
כְּף' י"ל כָּאֵן פְּלִיגֵי בְּזָה ר' יְרֵמְיָה מְדַפְּתֵי וְרַב אֲשֵׁי אִף גַּם שָׁם פִּסְק הַרְמַב"ם פ"ה מֵהַל'
אַבוֹת הַטּוֹמָאָה ה"ד דְּכָל ש"ז שְׂאֵין גּוֹפּוֹ שֶׁל אָדָם מְרַגִּישׁ בָּהּ אֵינָה מְטַמָּאָה אִף הַרְאָב"ד
שָׁם הַשִּׁיגוֹ כְּהוּבָא בַּכ"מ שָׁם דְּאִמָּאֵי לֹא פִּסְיִק פְּלִישְׁנָא בְּתַרְא וְנִרְאָה כִּיּוֹן שְׂיֵשׁ בְּגַמְרָא
שָׁם ג' לִישְׁנֵי בְּדַבְּרֵי שְׁמוּאֵל וְלַתְּרִי לִישְׁנֵי בְּעֵינוּ הַרְגָּשָׁה ע"כ יוֹתֵר יֵשׁ לְפִסְקוֹ כְּתַרִּי לִישְׁנֵי
נֶגְדַּ הַשְּׁלִישִׁי בְּשִׁגְמָא שְׁלִישְׁנָא קָמָא הוּבָא מִיְמָרָא סְתָמִית אֲמַר שְׁמוּאֵל כּו' וְכֵן הַרְשֵׁב"ץ
בְּפִסְקֵי שָׁם פִּסְק פֶּן: קִיצוֹר מ"ש עוֹד הַס"ט לַק"מ דְּלִישְׁמוּאֵל נְמִי הַטַּעַם בְּכַתְּמִים כְּמוֹ
לַר"ל מַה שְׁהַקְּשָׁה הַגְּאוֹן מִמְעַנְץ ג"כ פְּתַבְתִּי בַּמ"א לִישְׁב וְהִיָּה רְאוּי לְפִסְקוֹ כְּשְׁמוּאֵל
רַק מְשׁוּם דְּרַש"י פִּי דְּרַב אֲשֵׁי ס"ל דְּגַם שְׁמוּאֵל לֹא בְּעֵי הַרְגָּשָׁה וְלַפ"ז מִתְּיַשְׁב יוֹתֵר
כְּפִי סְגִיּוֹת הַנ"ל דַּע"ג דְּשִׁנְיָהּ י"ל אֲשִׁינוּיָא נִיקוּם וְנִסְמָן ע"כ י"ל דַּה"ל סְפַק שֶׁל
תּוֹרָה אִם הַרְגָּשָׁה מְעַכֵּב אוֹ לֹא: וְהִנֵּה בְּתַשׁוּבָה שַׁב"י סִי' ל"ו חֲקַר בְּמוֹצָאָה דָּם ע"י
בְּדִיקַת עַד שְׁלֹא מַחְמַת הַרְגָּשָׁת עֲקִירַת הַדָּם אִם הֵוִי דְּרַבְּנָן לְהַפּוֹסְקִים כְּשְׁמוּאֵל כִּיּוֹן דְּלֹא
הַרְגִּישָׁה דְּלַכְּאוּרָה אֵין לְחַלֵּק בֵּין זֶה לְבִדְקָה קַרְקַע עוֹלָם כּו' מְדַפְּרֵי עַל שְׁמוּאֵל
מִמִּתְּנִיתִין דְּעַד שְׁהִיָּה נְתוּן תַּחַת הַכּוֹר וּמִשְׁנֵי דְּאַרְגִּישָׁה מְשַׁמַּע אֵילוֹ לֹא אַרְגִּישָׁה אֵין
בְּזָה חֲשִׁישָׁא דְּאוּרִיִּיתָא וְכֵן מְשַׁמַּעוֹת הַט"ז סִי' ק"צ ס"ק כ"ג שַׁכ' דְּאֵין כָּאֵן סְפַק דְּאוּרִיִּיתָא
כִּיּוֹן שְׁלֹא הַרְגִּישָׁה וְכֵן אֵיתָא בְּתַשׁוּבַת מְהַר"ם לוּבְלִין סִי' ב' אוֹ שִׁי"ל דַּה"ל דְּאוּרִיִּיתָא
שִׁי"ל דְּבִאָמַת אַרְגִּישָׁה אֲלֵא שְׁטַעְתָּה וְכַסְבוּרָה הַרְגָּשָׁת עַד הוּא וְע"ד דְּמִשְׁנֵי הַש"ס גְּבִי
עַד שְׁהִיָּה נְתוּן תַּחַת הַכּוֹר לְעוֹלָם דְּאַרְגִּישָׁה וְעָגוּל טְהוֹר דְּאִימּוֹר הַרְגָּשָׁת עַד הוּא.

כְּף' י"ל לְעוֹלָם דְּלֹא אַרְגִּישָׁה וּמ"מ מְשׁוּף טְמָא דְּאִימּוֹר אַרְגִּישָׁה וְכַסְבוּרָה הַרְגָּשָׁת עַד
הוּא וְכ"מ בַּט"ז ס"ק כ"ט דְּהֵוִי דְּאוּרִיִּיתָא וּמִסִּיק בְּתַשׁוּבָה הַנ"ל דְּהֵוִה סְפִיקָא דְּאוּרִיִּיתָא
וְלַפ"ז לְדִידְדוּזֵישׁ עוֹד סְפַק שְׁמָא אֵין הַרְגָּשָׁה מְעַכֵּב כָּלֵל וְכַרְב אֲשֵׁי לְפַרְש"י א"כ ה"ל
שְׁנֵי סְפִיקוֹת לְהַחְמִיר וְהַגְּאוֹן מוּה' גְּבַרִיָּאל דַּמ"ז ע"ג בַּד"ה וּמ"ש מְעַלְתוֹ לְבַטַּל לֹא נ"ל
סְבָרָא זֹו וְז"ל וּמ"ש רו"מ סְבָרָא מְלַבּוֹ לְחַלֵּק בְּעַד שְׁמָא תַּרְגִּישׁ דָּם וְתַסְבּוֹר הַרְגָּשָׁת עַד

הוא זה לא מצינו גזירה וחששא זאת כו' וא"כ הוא מהי תיתי לתלות בהרגשת העד אם לא יש הוכחה נגד זה לתלות בעד כו' ועוד דהרי האמינה תורה לאשה בעסק נדה ולא חששו שדעתן קלות ועוד הרי נאמנת אשה לומר מפה יש לה שממנה הדם יוצא ולא חששו שמא יטעה אלא דבסוף תשובתו מסיק להחמיר בבדיקת עד עפמ"ש הרמב"ם שחזקת הדם שפא בהרגשה וכמו שביאר דבריו שם לעיל מיניה דמ"ו ע"ב ד"ה ועוד דלקאורה הש"ס שלנו סותר כלל דכ"ל הרמב"ם ומסיק בסוף תשובתו דבקרטי פינן שאין דרך נשים לראות דמים פאלה ע"ז לא שיניף לומר חזקה שהרגישה כו' ובסב"י סי' מ"ה נטה קצת לצד הקולא היינו דלקל ולהעמידה בחזקתה חזקת טהרה אמרו דאע"ג שהרגישה שפא דם ממנה אפ"ה עגול טהור משום אימא הרגשת עד הוא והיא סבורה שהרגישה דם יוצא אבל איפכא אי לא הרגישה דנימא דלמא הרגישה רק היא סבורה דהרגשת עד או שמש הוא זה לא מצינו כו' רק שעומד לנגדו פסקי מהרא"י סי' מ"ז דמשמע מיניה דהנה ספיקא דאורייתא עכ"ד שם ועמ"ש כאאזמו"ר סי' קפ"ג סק"ג דלהרמב"ם ה"ל בדיקת עד חזקתו בהרגשה (ור"ל דאינו ספק כ"א חזקה ממש וכ"כ מהררי"מ בתשובתו להשב"י) ולהתוספות ה"ל ספק כו' והגאון מהררי"מ הג"ל (בשב"י סי' מ' דס"ד ע"ד) כ' דמ"ש הרמב"ם ואם לא הרגישה ובדקה כו' ה"ז בחזקת שפא בהרגשה הוא לקאורה נגד הש"ס דפריף דנ"ז ואי דלא ארגישה כו': ובאמת הרי כל הפוסקים האומרים דטעמא דאין פתמים טמאים מדאורייתא הוא משום שלא הרגישה ע"כ לא ס"ל חזקה זו שכ' הרמב"ם דאל"כ מה מהני דלא ארגישה פינן דאם מהחזר הוא ה"ז בחזקת שפא בהרגשה וא"כ א"א לטהר רק משום דלמא לאו מגופה חזיתה ולשונם אינם פן אלא דאף אם מגופה הוא טהורה מן התורה פינן דלא ארגישה כמבואר בדבריהם בכמה מקומות גבי פתם דתינוקות שלא הגיע זמנה לראות ובפרק בא סימן גבי שלא נחשדו הפותים על פתמיהו וגבי בדקה קרקע עולם כו'.

וצ"ל כמ"ש הס"ט רס"י ק"צ ס"ק א' לחלק בין פתם לבדיקה דגבי פתם שהחשש שמא ארגישה ולא אדעתה זהו רק דרבנן ולא אמרינן שחזקת כו' אבל היכא שנמצא דם בפנים ע"י בדיקת עד דאיכא למתלי הטעות דסברי הרגשת עד הוא אז היא טמאה מן התורה משום חזקת הדם שפא בהרגשה עכ"ל וצ"ע דארגישה ולא אדעתה בזמן רב נראה שהיא במדרגה, א' עם פסבורה הרגשת עד הוא ועוד דהא בזמן רב י"ל פסבורה הרגשת מי רגלים היא כמ"ש הלל רפ"ק וע' תוס' רפ"ח ד"ה אימור וגם מוכח שם דהמקשן ס"ל דזה שיניף יותר מפסבורה הרגשת עד דהא מדיני פתמים לא פריף אשמואל משום דינע שי"ל ארגישה ולא אדעתה פינן שיש זמן רב ומעד פריף דלא עלה ע"ד לומר אימור הרגשת עד הוא א"כ איף נאמר דלהתבצן יהי' ההיפך לגמרי: קיצור.

במוצאה דם ע"י בדיקת עד אף שלא הרגישה ס"ל להשב"י דגם לשמואל הני ספיקא דאורייתא דלמא ארגישה רק שסבורה שזהו הרגשת עד והגאון מוה' גבריאל לא נ"ל חומרא זו רק החמיר ע"פ דעת הרמב"ם שחזקת הדם שפא בהרגשה והגאון מהרי"מ כ' שזהו נגד הגמרא וגם הפוסקים האומרים דטעם דפתמים דרבנן משום שלא הרגישה ע"כ לא ס"ל חזקה זו עכ"פ פשאין זמן רב ממצאיאות הפתם ואם פן נשאר הטעם רק משום דכסבורה הרגשת עד הוא ואין זה מוסכם ע"כ אפשר לומר דגם לדין בבדיקת עד ולא הרגישה נחשב רק ספק דאורייתא ולא נדאי ונפ"מ להצטרף לס"ס: והנה מ"ש

השב"י דמאחר דאפ"י לקולא תלינו דטענה מהרגשת עד להרגשה דהיינו הא דמשגי בש"ס לעולם דארגישה ואימור כו'.

מכ"ש שי"ל פן לחומרא דבלא ארגישה כו' יש להשיב ע"ז דלכאורה יש לתמוה איך מיכל בגמרא בדארגישה הרי יש כמו שני ספיקות לחומרא דהא אפילו בלא ההרגשה יש ספק שקול ושמא אינו מתחת הכר כ"א מגופה וכ"ש פשוטא ע"ז ראי' גדולה מחמת שהרגישה והרגשה סברא דאורייתא הוא כמ"ש התה"ד א"כ ה"ל קרוב לנדאי שממנה בא הדם וא"כ מהכ"ת נבדה מלבינו שטענה בההרגשה (הגאון מהר"ג בשב"י סי' ל"ו) הביא דוגמא לזה כמו דלא מחזקינן לה בטועה בדמיונות במראה הדם בפ' כה"י דף כ') להקל באיסור פרת ואפשר מזה יצא להפוסקי' לומר דחששא קרובה היא ולכן כ"ש דתלינו פן לחומרא כו'.

אכן אדרבה באמת טעות כזה הוא רחוק קצת וגם הב"י שכ' דמדלא ארגישה כו' ואם קרוב לטעות אין להעמיד לבנות בנ"ז לכן נלע"ד דכבר כתבתי דדרשה דרע"ק דם ולא פתם ודרשה דשמואל עד שתרגיש הם שני דברים דכתם הוי רק דרבנן אף אם לא היו צריכים כלל הרגשה משום דכל שאינו ברור דמגופה אתיא אין זה דם שטימא התורה וזהו דרשת רע"ק ומוכח אף שקרוב הרבה דמגופה אתיא פינון שאין לה במה לתלות כלל וסדיני' שלה מלונלכים בדם ואפ"ה אינו טמא כלל מהתורה פינון דלאו מגופה חזייתה תלינו דמעלמא אתיא.

וכמ"ש בס"ט ס"י ק"צ. ובבית מאיר בתשובה סי' י"ג וגם שמואל נמי ס"ל נדאי דה"ט דכתמים טהורים כמ"ש רע"ק רק שהוסיף דאפ"י נדאי מגופה אתי בלי שום ספק אפ"ה אם לא הרגישה טהורה מדאורייתא אבל כשי"ל דמעלמא אתיא פשיטא דטהורה מדאורייתא כמ"ש רע"ק.

והשתא א"ש דגבי עד שהי' נתון תחת הכר פינון בעגול י"ל דדם מאכילת הוא נדאי תלינו ואף דכיון שהרגישה מכריע השכל יותר לצד שמגופה בא מ"מ כל שיש לתלות תלינו אף שאין הספק שקול והא דהקא טהורה אף מדרבנן היינו פינון שיש לפנינו במה לתלות כו' משא"כ פשוטא לפנינו במה לתלות טמאה מדרבנן אף בפתם כו' ומעתה י"ל דדוקא לקולא אמרינו פן מדאורייתא פינון מדאורייתא אמרינו דם ולא פתם דכל שי"ל מעלמא אתיא טהורה ובפרט גבי עגול דכתב הרמב"ן דאפ"י ביותר מכגריס אינה טמאה רק משום פתם ולכן אפי' הטעות רחוק לא נפיק מפלל פתם.

וכמו דתלינו מדאורייתא דלמא עברה בשוק של טפחים ולא אדעתה משא"כ להחמיר כשלא הרגישה דנימא אימור ארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא מנ"ל לומר פן דטעות זה רחוק יותר מספק שקול והרי אפי' בספק שקול י"ל אוקמא אחזקת טהרה כ"ש דמהני החזקה שלא לחוש לטעות שזהו רק פעין חששא בעלמא ולגבי חששות נדאי דמהני החזקה (ע' תשו' פנים מאירות ח"א סי' ט"ו).

ואף דבמשמרת הבית דף קע"ח כ' ובהרגשה חזייתה אלא דכסבורה הרגשת עד הוא י"ל הרשב"א לשיטתו דס"ל טעמא דכתמים משום דלא הרגישה הא לאו הכי לא היו מקילים מדאורייתא.

וכיון שפן עכצ"ל הא דתלינן גפי עד שהי נתון כו' לומר הרגשת עד הוא וכן הרגשת שמש הוא היינו מפני שטעות זה מצוי הוא וא"כ ה"ה להיפך להחמיר תלינן בהכי דכ"ש הוא כמ"ש השב"י. אבל לפמ"ש דהטעם דכתמים משום דכל שי"ל מעלמא אתיא טהורה מה"ת א"כ שפיר י"ל דטעות זה אינו מצוי כ"כ ואעפ"כ טהורה פיון שי"ל דמעלמא אתיא תלינן פנ"ל: קיצור מ"ש השב"י דהא אפי' לקולא תלינן י"ל התם משום דכל שאין ברור שיהא מגופה אמרינן מדאורייתא דם ולא פתם לכה גם שהרגישה פיון שי"ל לשטעטה לא נפיק מדין דם ולא פתם אבל להחמיר ולתלות בטעות אין לנו: ח ונהנה בשב"י ס"י ל"ו הביא ראי' ממ"ש התוס' ד"ג (ד"ה אשה מרגשת) ורש"י פי' מה שעכשו לא הרגישה פסבורה הרגשת עד הוא וקשה כו' אלא שמאי אית לי' כו' משמע להלל הסברא זו במקומה עומדת עכ"ל השב"י ויש לתמוה עליו דא"כ דלהלל אמרינן סברא זו מדאורייתא א"כ ודאי גם מ"ש הלל פסבורה הרגשת מ"ר היא ג"כ מדאורייתא דיותר קרוב לתלות בפסבורה הרגשת מי רגלים היא שיהי פמה פעמים בין פקידה לפקידה מלתלות בפסבורה הרגשת עד הוא וא"כ אם הוא דאורייתא וטמאנה למפרע אף לחולין ולבעלה ונהרי הלל אינו אומר רק בקדשים.

א"ו צ"ל דהוא רק מדרבנן אבל מדאורייתא גם הלל מודה דלא חיישינן פסבורה הרגשת מ"ר היא ומש"ה לחולין ולבעלה טהורה וא"כ ודאי ה"ה לומר פסבורה הרגשת עד הוא לא חיישינן לנה מדאורייתא אף זהו לפ"ד הגליון תוספות וד"ה איכא בינייהו דליתא דאשה מרגשת א"צ לטעמא דהעמד אשה על חזקתה דלפ"ז מוכרח לומר דלהלל ג"כ לא אמרינן פסבורה כו' מדאורייתא אבל לפמ"ש התוס' ד"ה ואבע"א אין ראי' משם שי"ל דהלל חושש מדאורייתא פסבורה כו' ומ"מ לחולין ולבעלה טהורה משום העמד אשה על חזקתה: והס"ט ס"י ק"צ ס"ק צ"ג הביא ראי' בשם בנו מהא דבעי מיני' ר' אבא מרב הונא (בדף י"ב) אשה מהו שתבדוק כו' דאפי' בלא שהרגשה איכא חיוב חטאת היכא שי"ל דארגישה וכסבורה הרגשת שמש הוא או הרגשת עד הוא ולכאורה הי' אפשר לדחות לפמ"ש דבסופרת ז"נ סותרת אף ברואה בלי הרגשה א"כ י"ל דמייירי בשופרת יום ושימשה אחר טבילתה ביום השימור או בסופרת ז' ביום הז' אחר הטבילה מיהו זהו דוחק דכיון דזהו תרבות רעה איה נחוש שלא יחא לבו נוקפו אף לפמ"ש כאזמו"ר נ"ע דרב הונא לא ס"ל הא דשמואל אין משם ראי' דלשמואל יאמרו ארגישה וכסבורה כו' אף לכאורה נ' ראי' מהסוגיא גופא דבדקה קרקע עולם דפריף בגמ' (דנ"ח א') בשלמא לרב אשי היינו דקאמר קרקע אלא לרב ירמיה מאי אריא קרקע אפי' גלימא נמי ומשני לא מבעיא קאמר לא מבעיא גלימא דלא מיבדק שפיר ואיכא למימר מעלמא אתיא אלא אפי' קרקע דמיבדק שפיר כו' ופרש"י אפי' גלימא נמי בדקה בטלית וישבה עליה כו' והשתא אי איתא דאפי' בדקה א"ע בעד הבדוק ומצאה עליו דם נמי אם לא הרגישה הוא חד דינא עם בדקה קרקע עולם לרב ירמ' דטהורה מדאורייתא וטמאה מדרבנן א"כ נשאר הקושא לרב ירמ' נימא שמואל בדקה א"ע בעד הבדוק כו' דזהו רבותא גדולה טפי וע"ז לא שניף לתרץ דלא מיבדק שפיר דדוקא בטלית שניף לומר פן שא"א לבדוק היטב בגד גדול אבל עד הבדוק ונדאי מיבדק שפיר כמו קרקע ויותר נוח לבדוקו וא"כ הוי חידוש גדול יותר מיבדקה קרקע עולם אלא עכצ"ל דבזה באמת אין אומרים דטהורה מדאורייתא ואע"ג דמתחלה משמע בגמ' דקס"ד דגם בעד אמרינן פן

כמ"ש השב"י מדפריד על שמואל מדין עד שהי' נתון תחת הכר כו' מ"מ למסקנא לא
אמרנו פן והיינו דכינון דאפשר לטעות מהרגשת דם להרגשת עד לכן אפי' בלא ארגישה
דם א"א לטהר מדאורייתא דאימור ארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא ומ"מ אין לומר
רק דהוי ספק אימור ארגישה כו' דדי בזה דמש"ה לא אמר שמואל רק בדיקה קרקע
עולם כו' מיהו כ"ז לרב ירמ'י אכל לרב אשי [לדעת התוס'] י"ל דאין בזה אפי' ספק
דאורייתא ומ"מ נקט בדיקה קרקע עולם ולא נקט בדיקה א"ע בעד הבדוק כדי להשמיענו
דטהורה לגמרי אפי' מדרבנן שזהו דוקא רק בקרקע (ואע"ג שי"ל ג"כ בבדיקה א"ע
בדבר שאינו מקבל טומאה דה"ל בקרקע מיהו י"ל דוקא גבי פתם אמרינו דדבר שאינו
מקבל טומאה אינו מקבל פתמים אבל במוצאה ע"י בדיקת עד אף שלא הרגישה לא
אמרנו פן) אף קשה דממ"נ לפרש"י דלרב אשי שמואל לא איגרי בהרגשה א"כ ממילא
קם דינא דלא בעינן הרגשה ולהתוספות והרמב"ן והרשב"א דלרב אשי ג"כ מצריד
שמואל הרגשה א"כ משמע דטעמא דכתמים טהורים משום דלא ארגישה וס"ל דבדיקה
קרקע עולם ה"ל נדאי מגופה אתי וטהור רק משום שלא הרגישה כמ"ש בתה"א והקצור
סוף שע"ד וא"כ מבואר דאפי' בכתם כזה טהור לגמרי פשומצא על דבר שאינו מקבל
טומאה אע"ג דנדאי מגופה קא אתי א"כ מה בין זה לבדיקה א"ע בדבר שאינו מקבל
טומאה וא"כ קשיא לרב אשי ג"כ אמאי לא אמר שמואל דינו בבדיקה א"ע בעד הבדוק
שהוא מדבר שאינו מקבל טומאה אעכ"ל לרב אשי ג"כ דבכה"ג יש בו חששא
דאורייתא דאימור ארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא אפשר לדחות דהא י"א אפי' פתם
גמור על בשרה א"צ שיעור ועכ"פ בבדיקת עד אפי' יהי' פתם א"צ שיעור כמו אפי'
בקניוח א"כ כמו שחלוק מדין פתמים לענין שיעור פגרים ועוד ה"נ חלוק לענין דבר
שאינו מקבל טומאה: ותדע דהא קנחה א"ע בעד הבדוק ס"ל להכו"פ דטהורה
מדאורייתא וא"כ אמאי לא אמר שמואל קנחה א"ע בעד הבדוק אלא צ"ל דאמר בדיקה
קרקע עולם כדי להשמיענו דטהורה לגמרי משא"כ בקנחה א"ע בעד הבדוק אף שלא
הרגישה ואפי' העד מדבר שאינו מקבל טומאה מ"מ טמאה רק מדרבנן וא"כ גם בבדיקה
א"ע בעד הבדוק י"ל הדין פן: קיצור שי"ל דלרב ירמיה מדפתי בבדיקה א"ע בעד הבדוק
אף שלא הרגישה י"ל דגם לשמואל ה"ל ספיקא דאורייתא אבל לרב אשי לפירוש
התוספות י"ל דטהורה מדאורייתא: ט ומיהו יש פמה גונוי דלא מחמירין לומר אימור
ארגישה וכסבורה כו' הא' כמ"ש הכו"פ סי' קפ"ג והיינו דוקא בבדיקה שהכניסה העד
לפרוזדור בזו אמרינו אף דהרגישה תולה הדבר בעד פנ"ל אבל אם קנחה א"ע בזו לא
אמרנו הרגשת עד הוא לכו' דייק הרמב"ם ובדיקה ומצאה דם לפנים בפרוזדור לאפוקי
דאם יצא דם לחוץ וקנחה א"ע בזו לא שייך הרגשת עד הוא עכ"ל וכן משמע מדפרש"י
דנ"ז ע"ב דאימור הרגשת עד הנאי שציערטה בדיקת העד וזה אינו שייך גבי קניוח רק
גבי בדיקה בחורין ובסדקין כו'.

וצ"ל דס"ל לרש"י דהרגשה דמצריד שמואל היינו הרגשת שנפתח החדר (ובאמת שכ"ד
הפנ"י וכן הכריע הס"ט) מש"ה א"א ליפול טעות מהרגשה זו על הרגשת עד א"כ
ציערטה בדיקת העד והיינו דוקא פשמכנסת העד בעומק אבל לפ"ד מהרש"ך בשב"י
סי' ל"ט ותשובת נ"ב סי' נ"ה] דהרגשת זיבת דבר לח נמי נקרא הרגשה שפרגיש
בבשרה א"כ אפילו לא ציערטה בדיקת העד ואפי' בקניוח יש ליפול טעות מזה על זה

אָלָא דמ"מ אין לחוש לזוה דאין לנקוט פל תקומרות יחד לתפוס תקומרא דהרגשת זיבת דבר לח נק' הרגשה שרוב האחרונים לא ס"ל פן ולהקמיר עוד דאפי' לא הרגישה זיבת דבר לח ג"כ אמרינן ארגישה וכסבורה הרגשת קינוח העד הוא דכולי האי ודאי אין להקמיר הב' ע"ד שפכתתי לעיל בשם הגאון מהו' גבריאל בשב"י סי' ל"ו.

הג' מ"ש בשב"י סי' מ"א (ד"ע ע"ד) היכא שהרגישה תחלה דבר לח וזיבה בא"מ כו' וא"כ כשאח"כ בדיקה א"ע כו' אין לומר דבשעת בדיקת העד הנה הרגשה כו' ע"ש אלא דלמ"ד דהרגשת זיבת דבר לח הוי הרגשה הרי הרגישה זיבת כו' אף השב"י ס"ל דזוה אינו הרגשה הד' מ"ש השואל בפסקי מהרא"י סי' מ"ז הואיל ותמיד רואה בלא הרגשה אין סברא לומר לעולם הרגשת עד הוא ומהרא"י שם כ' ע"ז אין נראה דרואה מתמת תשמיש נמי אינה מרגשת דאי מרגשת דנפתח התדר פשיטא דטמא אלא אמרינן הרגשת שמש אף ע"ג דבכל פעם בלא תשמיש אינה רואה כלום בלא הרגשה ונחשיב ליה ספיקא דאורייתא בלא הרגשה עכ"ל ובשו"ת שב"י ס"י מ"א פקפק ע"ז והנה הרנ"ה כ' בהשגותיו על הבעה"נ להראב"ד בשער הספירה והבדיקה אות ה' דרואה מתמת תשמיש ראית הרגשה היא ולא ראית בדיקה וכאותה ששנינו הנה משמש עם הטוהרה ואמרה לו בטמאתי הביאו אאזמו"ר נ"ע בסי' קפ"ז סק"ב.

ונה הניפך מ"ש מהרא"י דרמ"ת נמי אינה מרגשת כו' וכן משמע בגמרא גבי נמצא על שלה אות יום דאמרינן לעולם דארגישה כו' ואעפ"כ בדאיכא למיתלי תלינן א"כ בכה"ג י"ל מייירי ג"כ הברייתא דס"ו דהרגישה בשעת תשמיש ואעפ"כ פשלא נמצא על ראש המכחול אמרינן דמן הצדדים הוא ותלינן ההרגשה דהרגשת שמש הוא ומהרא"י צ"ל דלא ראה ד' הרנ"ה וא"כ לפ"ז מוכן דמה שדחה מהרא"י סברת השואל מהו דרמ"ת אין זה דחיי' כלל לסברת הרנ"ה גם לכאורה ראיה להשואל מהו דאם רוב ימיה בהרגשה כו' ה"נ פיון שתמיד רואה בלא הרגשה זהו ראיה שלא הרגישה ה"ה יש לספק באומרת דברור לה שאין זה רק הרגשת עד שמה י"ל דנאמנת דאע"ג דשייך בזה טעות מ"מ פיון שאומרת שברור לה י"ל דנאמנת כעין שמצינו רפט"ו דיבמות גבי התזיקה היא מלחמה דאף במקום ששייך לומר בדדמי יש סברא דנאמנת לומר שלא אמרה בדדמי וכ"ש הכא דבלא"ה אין ברור סברא זו דתלינן להקמיר בהרגשת עד וגם אולי דומה למ"ש רמ"א בהג"ה בש"ע סי' קפ"ז ס"ו אם אמרה פרי לי שאין דם זה בא מן המקור נאמנת וטהורה עכ"ל: קיצור: בקינחה א"ע ס"ל להכו"פ דאם לא הרגישה טוהרה מדאורייתא לשמואל גבי קרטין לא אמרינן כסבורה כו'.

דעת השואל בפסקי מהרא"י סי' מ"ז הואיל ותמיד רואה שלא בהרגשה אין סברא לעולם לומר הרגשת עד הוא: מהדורא קמא] שאלה אשה שפדקה עצמה בעד הבדוק שהכניסו בפנים ומצאה עליו דם אף לא הרגישה כלל דהיינו שלא הרגישה כלל תחלה שזב ממנה לחלוותי מה דינה אם טמאה מדאורייתא או לא ואת"ל דטמאה מדאורייתא.

אם לא הכניסה העד בעונם בפנים רק קנחה עצמה בו בעובי פותלי בית הרחם ומצאה דם מהו: תשובה ברפ"ח גרסינן ת"ש עד שהוא נתון תחת הפר ונמצא עליו דם עגול טהור משוה טמא ה"ד אי דארגישה עגול אמאי טהור אלא לאו דלא ארגישה וקתני משוה טמא לא לעולם דארגישה ואימור הרגשת עד הווי שציערתה בדיקת העד) משוה ודאי

מגופה אַתְּיָא עָגוּל טְהוּר וְלִכְאוּרָה מִשְׁמַע מְזָה דְבִלְא אַרְגִּישָׁה טְהוּרָה אַף בְּמִשְׁוּף דְּנִדְאֵי
מגופה אַתְּיָא דְאִין ל׳וֹמֵר דְכִמ״כ בְּלֵא אַרְגִּישָׁה טְמֵאָה בְּמִשְׁוּף מְשׁוּם דְאִמְרִינוּ דְבִנְדְאֵי
אַרְגִּישָׁה אֵלָא דְטַעְתָּה וְכִסְבוּרָה הִרְגָּשְׁתָּ עַד הוּא: דא"כ אַמְאֵי לֹא מְשַׁנֵּי נְאִיבְעִית אִימָא
לְעוֹלָם דְסִבְרָה דְלֵא אַרְגִּישָׁה נְאִימ״וֹר טַעְתָּה נְאִימ״וֹר וְכִסְבוּרָה הִרְגָּשְׁתָּ עַד הוּא.

דא"ל דְבִאֲמַת הִכִּי מְשַׁנֵּי דְלֵא מִשְׁמַע כֵּן מְלִשׁוֹן דְאִרְגִּישָׁה. וּמְלִשׁוֹן הוּאֵי וְכֵן מִשְׁמַע לְהִדְיָא
מִפְרִשׁ״י מִדְכ׳ וְעָגוּל לְהִכִּי טְהוּר כ׳ו׳ נְטַעְמָא רְבָא אִיכָא בְּמִלְתָּא דְכִינוּ דְאִפִּי אַרְגִּישָׁה
מִמֶּשׁ תְּלִינוּ לְקוֹלָא הִיכָא דְאִיכָא לְמִתְלִי וְלוֹמֵר דְהִרְגָּשְׁתָּ עַד הוּאֵי וְהִינוּ מְשׁוּם דְבְּחִזְקָת
טְהוּרָה עוֹמְדָת א״כ כ״ש שְׁלֵא נְחִמִיר עֲלֵיהָ בְּדִלָא אַרְגִּישָׁה ל׳וֹמֵר דְהִרְגָּשָׁה וְטַעְתָּה פִּינוּ
דְבְּחִזְקָת טְהוּרָה עוֹמְדָת לְמָה לְנוּ לְהִחְמִיר עֲלֵיהָ מְלַבְּנוּ מִסְפֵּק.

מִיְהוּ יֵשׁ לְדַחֲוֹת דְבִכְה״ג לֹא שְׁיִיף לְאוּקְמֵי אַחְזָקָה פִּינוּ דְאִתְרַעֵי שְׁהִרֵי דָם לְפָנֵיהּ. דאל"כ
מְשׁוּף נְמִי אַמְאֵי טְמֵא מְדְאוּרִיָּתָא נְהִי דְנִדְאֵי מְגוּפָה אַתְּיָא מ״מ פִּינוּ דִּי״ל דְהִרְגָּשְׁתָּ עַד
הוּאֵי ה״ל סְפִיקָא וְנוֹקְמֵי אַחְזָקָת טְהוּרָה א״ו הִיכָא דְנִדְאֵי מְגוּפָה אַתְּיָא לֹא מוֹקְמִינוּ אַחְזָקָה
לְעִנְיָן הִרְגָּשָׁה מְשׁוּם דְאִתְרַעֵי חִזְקָתָה א״כ בְּדִלָא אַרְגִּישָׁה נְמִי פִּינוּ שִׁי״ל דְאִרְגִּישָׁה
וְכִסְבוּרָה הִרְגָּשְׁתָּ עַד הוּאֵי לֹא מוֹקְמִינוּ אַחְזָקָה פִּינוּ דְנִדְאֵי מְגוּפָה חִזְיָא: ב וְאִין לְהִקְשׁוֹת
דְהָא מְהִלוּל וְלַחוּץ טְמֵאָה מְסַפֵּק לְבַד לִפְ״ד הֶרְמֵב״ם וּא״כ נוֹקְמֵי אַחְזָקָת טְהוּרָה לְעִנְיָן
הִרְגָּשָׁה עכ״פ פִּינוּ דְלֵאוּ מְגוּפָה חִזְיָא בְּבִירוּר ר״ל דְמְסַפֵּקָא לְן שְׁמָא, מְהִעֲלֵיהָ בָּא הִדָּם.

וא״כ פִּינוּ דא"ל נְמִי דְלֵא אַרְגִּישָׁה ה״ל ל׳וֹקְמָא אַחְזָקָת טְהוּרָה וִי״ל דמ״מ מִקְרִי אַתְרַעֵי
חִזְקָתָה פִּינוּ דְטְמֵאָה מְסַפֵּק עכ״פ נְאִפְשֵׁר שְׁמַכְאֵן הֶנְכְּרַח הֶרְמֵב״ם ל׳וֹמֵר שְׁחִזְקָת הִדָּם
שְׁבָא בְּהִרְגָּשָׁה וְהִינוּ מְהֵאֵי טַעְמָא דאל"כ מְהִלוּל וְלַחוּץ הוּי ס״ס נְאִפִּי אַרְגִּישָׁה אַמְאֵי
טְמֵאָה אִימ״וֹר הִרְגָּשְׁתָּ עַד הוּאֵי הִרֵי סְפֵק א׳ נְאִימ״וֹר מְהִעֲלֵיהָ הוּאֵי א״ו צ״ל דְבִנְדְאֵי חִזְקָת
הִדָּם שְׁמַרְגָּשְׁתָּ ב״ו וְלִהִכִּי הִיכָא דְנִדְאֵי מְגוּפָה אַתְּיָא טְמֵא אַע״ג שִׁי״ל דְהִרְגָּשְׁתָּ עַד הוּאֵי
לֹא אִמְרִינוּ כֵּן.

אַלָּא דְהִיכָא דְאִיכָא לְמִימֵר דְמְעַלְמָא אַתְּיָא הִדָּם אַז טְהוּרָה מְשׁוּם דְבְּחִזְקָת טְהוּרָה עוֹמְדָת
נְאִז תְּלִינוּ הִרְגָּשָׁה דְהִרְגָּשְׁתָּ עַד הוּאֵי וּלְפִי״ז אִפִּי לֹא אַרְגָּשָׁה טְמֵאָה פִּינוּ שִׁי״ל דְהִרְגָּשְׁתָּ
עַד הוּאֵי אִמְרִינוּ כֵּן מְה״ט שְׁחִזְקָת הִדָּם שְׁמַרְגָּשְׁתָּ ב״ו: ג וְהִנֵּה לֹא מִיבְעִי לְפִרְשׁ״י שְׁבַתוֹס׳
ד״ג ד״ה מְרַגָּשְׁתָּ דְפִי לְהִדְיָא כֵּן טַעְמָא דְשְׁמָאֵי בְּלִמְפְרַע דְקִסְבֵּר הוּאֵי לְאִשָּׁה מְרַגָּשְׁתָּ
בְּעִצְמָה וּמָה שְׁעַכְשָׁיו לֹא הִרְגִּישָׁה כִּסְבוּרָה הִרְגָּשְׁתָּ עַד הוּאֵי אִלְמָא דְהִי סְבָרָא מְדְאוּרִיָּתָא
הוּאֵי דְהָא לְתִי זֶה אִין אָנוּ צְרִיכִים לְתִי דְחִז״ט ע״ש בְּתוֹס׳ בְּגִלְיוֹן (וּמִיְהוּ לְפִמ״ש הִתוֹס׳
שְׁם תְּחִלָּה דְלִהִי לִישְׁנֵי נְמִי צְרִיף טַעְמָא דְהִעְמֵד אִשָּׁה עַל חִזְקָתָה אִין רְאָיָה כ״כ דְסִמְכִינוּ
אַהֵף סְבָרָא מְדְאוּרִיָּתָא לְעִנְיָן לְמִפְרַע לִפְ״ד רִשׁ״י ג״כ) וּא״כ אַמְאֵי אִינָה מְטַמְאָה לְמִפְרַע
מְדְאוּרִיָּתָא פִּינוּ דְעַכְשָׁיו לֹא הִרְגִּישָׁה ג״כ.

א״ו צ״ל דְתְלִינוּ דְהִרְגִּישָׁה בְּנִדְאֵי וְכִסְבוּרָה כ׳ו׳ וּלְפִי״ז מוֹכַח מְכָאֵן דְאִמְרִינוּ מְדְאוּרִיָּתָא
דְבִנְדְאֵי אַרְגָּשָׁה אֵלָא דְכִסְבוּרָה כ׳ו׳ וְלֹא דְמְסַפֵּקָא לְן דאל"כ אִפְתִּי ה״ל לְטַמָּא לְמִפְרַע
מְסַפֵּק עכ״פ הוּאֵי לְאִין שְׁיִיף ל׳וֹמֵר בְּנִדְאֵי אִשָּׁה מְרַגָּשְׁתָּ כ׳ו׳ נְאִמְנָם אַף גַּם לְהִתוֹס׳ שְׁם
דְפִלְגִי עַל רִשׁ״י וּס״ל דְלְשְׁמָאֵי לְעוֹלָם אִינָה חוֹשְׁשֶׁת בְּהִרְגָּשְׁתָּ עַד.

ר"ל דלא אָמרינו דטענה כו' ואפֿשר דהלל נמי ל"פ עלי דהא ל"פ עלי לחולין מ"מ י"ל דהיינו דווקא לענין ההרגשה דמיינרי התם שהוא הרגשת עקירת הדם מהמקור דבהרגשה זו ס"ל לשמאי שאין שייך לטעות מבדיקת עד ומ"ר להרגשה זו אכל בהרגשה המעפכת בנדה דהיינו אפילו הרגשת זיבת דבר לח י"ל דמודו התוס' שייכולים לטעות ובהכי א"ש הא דאמרי רפ"ח אימור הרגשת כו' ואין אנו מוכרחים לומר דשמאי פליג על כל הני מתני' ועוד דגם הלל י"ל דס"ל פשמאי מדאוריני' והא דאמר פסבורה הרגשת מ"ר היא היינו מדרבנן כו' כמו ענין פותלי ב"ר העמידוהו וא"כ לפ"ד התוס' להלל נמי לא חיישינו מדאוריני' דטענה בהרגשת עד כו' (את"ל דלהאי תי' לא צריכא לשינויי דחז"ט) וא"כ יהיה קשיא על שינויים דרפ"ח אלא ודאי יש לחלק כמ"ש דלגבי הרגשת דבר לח יש לטעות טפי: ד ועוד נלפע"ד ראיה לדין זה מהך סגיא גופא דרפ"ח דאמרינו התם דנ"ח ריש ע"א לא מיבעי גלימא כו' והשתא את"ל דבעד הבדוק בלא הרגשה טהורה מדאוריני' קשה דה"ל לשמואל לאשמעין דין זה בבדקה בעד בדוק ונדאי מיבדק שפיר דטהורה מדאוריני' בלא ארגישה והוי רבותא טפי דאפי' בבדיקה טהורה מכ"ש בישבה ע"ג קרקע.

ובשלמא לרב אשי דלהכי נקט קרקע משום דבכה"ג טהורה מדרבנן משא"כ בבדקה אפילו בדבר שאינו מקבל טומאה מ"מ י"ל דטמאה מדרבנן פיון דכבר היה על פשרו כמ"ש רבינו במהדו"ב אכל לר"י דבאמת טמאה מדרבנן ושמואל ל"קאלא דטהורה מדאוריני' א"כ ה"ל לאשמעי' רבותא טפי בבדקה עצמה בעד הבדוק ולא הרגישה כו' א"ו דכה"ג טמאה מדאוריני' ג"כ: ה אלא שמ"מ אין ראיה מפאן רק שאינה טהורה מדאוריני' אכל מ"מ י"ל דטמאה מספק לבד מדאוריני' ולהכי ל"ק שמואל בבדקה בעד כו' משום דר"ל טהורה ממש מדאוריני' וז"א אלא בבדקה קרקע עולם וישבה עלי' כו': זה פתבתי בשנת תקפ"ה ועמ"ש מזה תשובה ארוכה בקיץ תר"ט בעזהש"י וישם נת' דהעיקר יותר דהרגשת זיבת דבר לח אינו נקרא הרגשה: סימן ק בגמרא הוואה פתם אמר שמואל בבדקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה עליה דם טהורה.

שנאמר בבשרה עד שתרגיש בבשרה ומשמע לכאורה בגמרא דאפי' מוצאה ע"י עד הבדוק אם ברור דלא ארגישה טהורה. שהרי פריף ע"ז מדין עד שהיה נתון תחת הכר כו' אלא לאו דלא ארגישה וקתני משוף טמא הרי משמע דאפי' משוף דמוכח שפא מהמקור עכ"ז פיון דנדאי לא הרגישה ראוי שיהיה טהור: ומיהו יש לדחות דהתם אפילו משוף אינו ברור גמור שנדאי פא מהמקור דהא גבי פתם שמוצאה בחלוקה אפי' משוף טהור וכיון דאינו נדאי גמור לכן פריף ואי דלא ארגישה נימא שמעלמא הוא פיון שהעד היה נתון תחת הכר ואעפ"כ לפ"ד רוב המפרשים דמפרשים דהרגשה גזה"כ הוא י"ל אפילו בעד הבדוק פן וכ"ה בתשו' מהרמ"ל סי' ב' גבי למה תחמיר לבדוק שאפי' יצא ממנה דם כו' ע"י בדיקה כו' אינה אסורה אלא מדרבנן כו' ע"ש דהיינו פשאינה מרגשת ובכו"פ רס"י קפ"ג העלה דהוא דאוריני' משום דאמרינו דארגישה ופסבורה הרגשת עד הוא וכן הביא אאזמו"ר ז"ל בק"א רס"י קפ"ג סק"ג בשם המשמרת הבית ולפ"ז ג"כ אם ברור לנו שלא הרגישה ולא שטענה ה"ל רק מדרבנן ובתשובת שב"י סי' מ"א בתשובת הגאון מהו' ליב ממענין אחר שפי' דרב אשי לפרש"י ס"ל דשמואל לא איירי בהרגשה פלל מ"מ לפירוש התוספות והרמב"ם דס"ל דטעמא דשמואל משום הרגשה

ואי לא ארגישה טהורה מן התורה צריף ביאור הא דתנו פרק כל היד משל משלו חכמים כו' דקשה במאי מיירי כל הנה אי בדארגישה כו' וצ"ל דדם המקור טמא אע"ג דלא ארגישה דאימור ארגישה וקאו אדעתה עכ"ל וביאור קושיותו דלכאורה אינו מוכן דהא י"ל לעולם דמיירי בארגישה ממש ואעפ"כ מהלול ולחויז הוי רק ספק או אפילו טהור לגמרי דאימור הרגשת עד הוא וכמו דמשני בגמ' רפ"ח על נמצא על שקלה לאחר זמן כו' אבל ענין קושיא זו ביארה אאזמו"ר ז"ל ונ"ל וגם פולה סוגיא דמן הלול ולפנים או לחויז לא א"ש לשמואל דהא שחתה ונודקרה קודם בדיקה והרגשת עד עכ"ל ור"ל דא"כ א"א לתרץ דמיירי לעולם בדארגישה פששחתה דא"כ אמאי מהלול ולחויז אינו טמא ודאי דהרי א"א למתלי בהרגשת עד דהא שחתה ונודקרה קודם בדיקה והרגשת עד ומטיבותיה דמר אמיןא שיש להעמיד סוגיא זו גם פשמואל בכמה גונוי הא' י"ל דמיירי בחרשת ושוטה שפקחות מתקנות אותן כמו שמשבאר במשנה ר"פ כה"י ובטוש"ע סי' קצ"ו ס"ח ונהרי הפקחות אינן יודעות אם הרגישו החרשת והשוטה או לא ובכה"ג הוא דאמרינן שחזקת דם המקור שפא בהרגשה משא"כ גבי פקחת שמצאה דם ולא הרגישה מנ"ל להחמיר ולומר ארגישה וקאו אדעתה פסברת הגאון ממענין זה אין הכרח פלל משם.

הב' י"ל דמיירי באשה שרוב ימיה בהרגשה דאז אמרינן אימור ארגישה וקאו אדעתה כמ"ש בגמ' ר"פ הרואה פתם הג' י"ל בענין אחר והוא דלכאורה יש עוד קושיא גדולה לשמואל כיון דמן התורה אם לא הרגישה טהורה א"כ אמאי גבי בדיקת הזבה בעינן לר' יהושע ורע"ק בדיקה בכל יום ולר"א תחלתו וסופן הא מאי איכפת לן דכיון דלא הרגישה אף שלא בדקה א"ע ויוכל להיות שראתה דם.

עכ"ז דם זה טהור הוא לגמרי כשאר דם טהור וא"כ כל שישיבה הזבה שבעה ימים ולא הרגישה טהורה ודוחק לומר משום דלמא ארגישה וקאו אדעתה דעל יום א' לבד אין לומר כן ובפרט אם תתן דעתה ע"ז וראיתי בהשגות הרז"ה על ספר בעה"נ בשער הספירה והבדיקה ס"ג ונ"ל וכבר ראינו מקצת החכמים שכתבו דכל לבעלה לא בעיא בדיקה פללא הוא וכל הבדיקות לענין טהרה נאמרו אבל לבעלה דיה בהרגשה בטומאתה ובטהרתה והם מסייעים דבר זה ממעשה דרבינא דאייעסק ליה לבריה בי רב חביבא כו'.

כדאי' פב"ת דנדה דס"ו סע"א ולא נתפוננו לנו הדברים עכ"ל. ועיין בתה"א בית שביעי שער הפרישה דקס"ו ע"א דשם שאני דבדיו תבעוה לינשא ונתפייסה שצריכה שבעה נקיים הקילו וע"ש בבד"ה ומ"ה עכ"פ בכל רואה ודאי צריכה בדיקה ממש לכל מר כדאית ליה ואע"פ שנתנה דעתה ולא הרגישה לא מהני פלל.

והתירוץ ע"ז נראה דנדאי מודה שמואל דבספירת שבעה נקיים סותר גם הדם שראתה בלי הרגשה משום דבעינן נקיים ממש מדם המקור ונהרי גדולה מזו כ' התוס' פרק בנות פותים דל"ז א' ד"ה דבר הגורם דענין יולדות בזוב שצריכה ז' נקיים הוא משום דדם טוהר נמי סותר גבי ז' נקיים ע"ש במהר"מ לובלין וכ"ה לשון הרמב"ן בהלכות נדה פ"ז הי"ח ונ"ל ימי טוהר שראתה בהן אין עולין לה שימי ספירת הזבה צריכין שיהיו נקיים מפל דם הבא מן המקור עכ"ל וכ"מ עוד בתוספות שם דל"ז סע"א ד"ה רבא אמר הרי התוספות והרמב"ן מסבירים הענין כמו שכתבתי אמנם בסה"ת סי' צ"ז יש לשמוע

דמסביר לה בענין אחר דגבי יולדות בזוב קודם שספרה ז' נקיים אין הדם נק' דם טוהר וכן מבואר ברש"י דל"ה סע"ב.

והתורה לא טהרתו עד שתספור ז' נקיים ע"ש ברש"י ד"ה בהני מילי וד"ה ומשום הכי (אלא דמוסיף עוד הסה"ת דאפי' ספרה ז"נ ולא טבלה ג"כ אינו נק' דם טוהר אפי' לבעלה וע"ז חלקו עליו כל הפוסקים כמ"ש בב"י סימן קצ"ד ובס"ט בשם מהרש"ל שוב ראיתי בפסקי רשב"ץ דדם טוהר אינו סותר ואינו עולה וכן משמע בהל' נדה להרמב"ן פ"ז הלכה י"ח אינן עולין כו' וכ"מ בחי' הר"ן דף ל"ז שכתב ול"ד לדם טוהר כו' אע"פ שאינו סותר אינו עולה כו' ובחי' הרמב"ן שם דלא גרע מימי טוהר כו' אינן עולין והא לא סתירה מקרי כו' אבל הרמב"ם ס"ל דסותר שאפילו ראתה יום א' סותר כל ז' וצריכה ז' נקיים אחרים וה"ט כדפרש"י ע"ש בהרמב"ם בהא"ב פ"ז ה"ה ואח"כ יתנה לה דם טוהר משמע מקודם שספרה ז"נ אינו דם טוהר והא דשם דין י"א כ' שאינו סותר ואינו עולה יש ללמוד מדברי הה"מ שם דין יו"ד וז"ל ויולדות בזוב שלא ספרה אין לה דם טוהר אם ראתה בתוך ימי טהרה בעודה סופרת כו' ואינו דומה לימי לידה שרואה בהן שאינן עולים ולא סותרים משום דהתם דם טמא קא חזיא עכ"ל נשמע להרמב"ם ביולדות בזוב שלא ספרה כל ז' נאזי תוך ימי לידה שהוא תוך ז' לזכר ותוך י"ד לנקבה אינן לא סותרין ולא עולין אבל ראתה בימי טוהר סותר לגמרי פינן שלא ספרה עדיין ז' נקיים כו' וא"כ בזה חמור דם טוהר שאינו טהור משום שלא ספרה ז' נקיים יותר מדם לידה אף שלא ספרה ז' נקיים כו' דדם לידה שאני שהוא טומאת לידה ואינו שייך שישתור רק שאינו עולה אבל פשוטה בימי טהרה והדם אינו דם טהרה משום שלא ספרה ז' נקיים גרע טפי וסותר הפל נראיתי בס"ט בחידושי דל"ה ע"ב סד"ה בגמ' אמרו שכ' אמנם דרכו של הרמב"ם נסתרה ממני כו' יציבא בארעא וגיורא בשמי שמאי עכ"ל ולא דק כלל דאדרבה היא הנותנת דברואה תוך ימי לידה הדם שייך לטומאת לידה וכמ"ש המגיד שם ע"כ אין לו ענין שישתור לספירת זיבה אבל לאחר ימי לידה בימי טוהר פינן שפסק טומאת לידה ה"ל ככל דין סופרת ז' נקיים שאם ראתה יום א' סותרת הפל.

מיהו רש"י דל"ה סע"ב והתוס' דל"ז ע"א ד"ה דבר הגורם י"ל לא ס"ל כן אלא דגם ימי לידה שרואה בהן סותרים לגמרי ולא שאינן עולין לבד. ומתורץ בזה קושיות הס"ט בחידושי דל"ז ע"א ד"ה דבר הגורם ואפשר שלזה רמז הה"מ באמרו פ"ז דין יו"ד זו היא שטת רבינו ור"ל דרש"י ותוס' י"ל לא ס"ל כן ועמ"ש מזה לקמן סעיף ד' והנה עכ"פ התוספות ודאי ס"ל דיוולדות בזוב שלא ספרה וראתה דם בימי טוהר סותר הפל ולא פדעת הרמב"ן שאינו סותר ואינו עולה ומ"מ נקטו לשון שסותר כו' ולא כפרש"י כו') קיצור מה שהקשו על שמואל דבעיא עד שתרגיש מהמשנה נמצא בפרוודור י"ל ג' תירוצים א' ע"ד הנזכר בש"ע סי' קצ"ו ס"ה.

ב' דמירי פשרוב ימיה בהרגשה ג' דמירי במוצאה תוך ספירת ז' נקיים שי"ל דאז טמאה אף בלי הרגשה וכמו ענין דם טוהר דסותר ביולדת בזוב אף לפרש"י אינו ראיה דלפרש"י שם אינו נקרא דם טוהר כלל.

וכ"ד סה"ת וכ"נ דעת הרמב"ם פ"ז דין ה': אבל להתוס' יש ראיה גם לשיטת הרמב"ן יש קצת ראיה. ואגב נתבאר שטת הרמב"ם בדין זה ע"פ ד' המגיד שם הלכה יו"ד ודלא

כהס"ט שהקשה עליו והניח דבריו בצ"ע ומ"מ דעת התוספות ורש"י בזה י"ל הוא לא פהרמב"ם: ב ונחזור לענינינו דהנה להתוספות דהטעם שדם טוהר סותר משום דבעינן נקיים מפל דם הפא מן המקור כמבואר בדבריהם דל"ז סע"א פנ"ל א"כ כ"ש וק"ו דדם טמא מן המקור שלא בהרגשה סותר בז"נ גם לשמואל וגם להרמב"ן וקר"ן י"ל כמו דהתם פינון שהדם עצמו טמא לקף אינו עולה בספירת ז' נקיים פה י"ל גם ברואה שלא בהרגשה דמ"מ הדם עצמו טמא ולקף אינו עולה בספירת ז' נקיים (אלא אפי' לפי' הסה"ת ורש"י וקרמב"ם דשם אין הדם טהור פלל מכ"מ כמ"כ הכא שהדם אינו דם טוהר י"ל דבנדאי סותר לשמואל ג"כ בז' נקיים דעכ"פ אינו נקיים פלל ושמואל לא למד דבעינן הרגשה רק לאחותי לטומאה אבל פשצריכים להעלותה מטומאה לטהרה ע"י ספירת ז"נ י"ל דצריף נקיים ממש ואם ראתה דם אפי' שלא בהרגשה דינו כמו דם טוהר ביולדת בזוב שצריכה ז' נקיים דלהתוס' סותר לגמרי ולהרמב"ן וקר"ן וסייעתם אינו עולה) [ע"י מפתח ויש עוד לדמותו לדם הקנשי דאע"ג דאינו סותר בז"נ עכ"ז ס"ל להראב"ד פ"ז מהא"ב דאינו עולה וכן איתא מזה בס"ט סי' קצ"ד סק"ד ד"ה נחזור לענינינו אלא דאין ספיקו רק אם היום עולה לז"נ או לאו אבל לשיטתו פל ז משמע דלא מספקא ליה והינינו משום דמדמה רואה שלא בהרגשה רק לדם הקנשי אבל לדם טוהר לא דמי דשאני דם טוהר דכ"ז שלא ספירה ז"נ דם טמא הוא כו' ולפע"ד עירוב פרישיות יש בדבריו דנדאי לפרש"י וסה"ת היינו טעמא פנ"ל אבל להתוספות א"א לומר הטעם עד"ז דא"כ אין הבנה לדבריהם דל"ז ריש ע"א בד"ה דבר הגורם וא"ת כו' אע"ג דדם טוהר כו' ומהו הקנשיא הא כ"ז שלא ספירה ז"נ אינו דם טוהר פלל כ"א דם טמא ממש ויותר מזה תמוה תירוץ פינון שאם לא ילדה כו' למה הוצרכו לכ"ז הרי גם עכשיו ממש דם טמא הוא וכדפרש"י דל"ה סע"ב והתורה לא טהרתו עד שתספור כו'.

א"ו צ"ל דהתוספות מחולקים עם רש"י בטעמיה דקרא. דלרש"י הטעם דכ"ז שלא ספירה ז"נ אין הדם דם טוהר פלל כ"א הוי פדם זיבה ממש כמבואר ברש"י שם בהדיא ובאמת דלפ"ז אין שום מקום פלל לקנשיית התוספות בדרך ל"ז ע"א ד"ה דבר הגורם וכנ"ל אבל לפ"ד התוס' י"ל דלעולם פינון שילדה אתי הלידה להיות נחשב ימי טומאה וימי טהרה דלידה ואף שילדה בזוב מ"מ אין הזיבה מבטלת לגמרי חשבון דהלידה ול"ד לחשבון דנדה וזיבה שלאחר שנעשית זיבה גדולה אי אפשר שתעשה נדה עד שתספור ז"נ בתחלה ודלא פהרמב"ם מ"מ הכא גפי לידה בהכרח חלה טומאת לידה גם על הזיבה שהרי אף אם ספירה ז"נ תוף י"ד לנקה אינה טהורה עד י"ד ימי טומאה דלידה וא"כ בהכרח שחלה טומאת לידה על טומאת זיבה ופשוט הוא וכן לענין הקרבנות וא"כ ס"ל להתוס' דלקף א"א לומר שנעקר לגמרי ענין הדם טוהר קודם ספירת ז"נ דכמו שלא נעקרה הטומאה דלידה מחמת הזיבה שקדמה לה פה לא נעקר ג"כ ענין דם טוהר ולפ"ז הא דילפינו מקרא דיוולדת בזוב צריכה ז"נ והינינו שדם טוהר סותר אין הענין כפרש"י שאינו נקרא דם טוהר פלל כ"א פדם זיבה אלא דאע"פ שהוא דם טוהר ולא דם זיבה עכ"ז סותר בספירת ז"נ פדם זיבה ממש ולפ"ז א"ש קנשייתם ותירוצם בדרך ל"ז א' ד"ה דבר הגורם (הג"ה נשוב ראיתי בס"ט סי' קצ"ד סק"ד בד"ה ולשון התוס' שהקשה על לשון התוס' דל"ז סע"א ד"ה רבא אמר וז"ל והא דאמרינו דבעינן ז"נ מדם לא צריכין אלא היכא דלא הוי זיבה פגון דם טהור ואפ"ה סותר לישטת התוספות שם ד"ה דבר

הגורם עכ"ל מןכרח דמפרש דהתוספות בד"ה דבר הגורם מיירי שפבר ספרה ז"נ וזה אינו מוכן וע"ש במהרמ"ל על התוס' כ' ר"ל דם טוהר של יולדת בזוב דאמר לעיל סוף דף ל"ה דסותר לרב דקאמר בפלמא לרב כו' ושם פרש"י בהדיא דמיירי קודם שספרה ז"נ ע"כ ד' הס"ט צע"ג).

ועפ"ז י"ל דגם רואה שלא בהרגשה יש ללמוד מזה דסותר לגמרי בז"נ כמו דדם טוהר חשיב גורם מחמת שאם לא ילדה הו"א זיבה מחמתו אף ע"פ שעכשיו ילדה כף י"ל דהדם שרואה שלא בהרגשה נמי נקרא גורם פיון שאילו הרגשה הנה גורם טומאת זיבה עכשיו ממש ולא דמי לדם קנשי כו' כמ"ש בתוס': קיצור ביאור דברי התוס' דלא ס"ל פרש"י דגבי יולדת בזוב שלא ספרה וראתה בימי טהרה אין זה דם טוהר כלל וכשאר זבה שראתה תוך ז' נקיים אבל להתוס' אינו כן אלא פיון שראתה תוך ימי טהרה דלידה הלידה גורמת שבהכרח נק' דם טוהר ואעפ"כ סותר לגמרי ספירת הז"נ א"כ כמ"כ בשאר זבה דם שרואה שלא בהרגשה סותר לגמרי: ג והנה פאשר כתבתי כן מצאתי בחו"ד סי' קצ"ו סק"ג וז"ל ולפ"ז נראה במכש"כ אם בבירור ראתה דם בלא הרגשה בז"נ דסותרת כו' דהא עיקר בדיקה שהצריך רחמנא תוך ז"נ הוא משום דם שלא בהרגשה כו' עכ"ל.

והביא ראיה לדבריו מהא דרע"ק דם ולא פתם כו' וזה אינו ראיה כ"כ אבל יותר יש ראיה ודמיון ברור מהא דדם טוהר לפ"ד התוס' ובתשובת בית אפרים חי"ד. סס"י מ"ח בד"ה שוב עיניתי השיג עליו ובמח"כ נעלם משניהם ד' הס"ט סי' קצ"ד הנ"ל שחקר ג"כ בזה ועכ"פ לפ"ד התוספות דל"ז הנ"ל נראה פדעת הח"ד דסותר לגמרי.

אמנם לשטת רש"י דל"ה סע"ב וכ"ד סה"ת אין שום ראיה מדם טוהר דשאני התם דעדיין אינו דם טוהר כו' ואין לומר דסה"ת לשיטתיה אגיל דס"ל דאפי' בשאר יולדות שלא בזוב עכ"ז דם היולדת שלא טבלה דמטמא לב"ה לח ויבש היינו אפי' לבעלה טומאת שבעה פדם נדה כמ"ש בסימן צ"ט וז"ל דמסתמא כמו שקרויין ימי לידה אפילו לאחר שבעה לזכר לטמא את הדם מן התורה עד שתטבול למה לא יהיו קרויין ימי לידה נמי לענין בעלה עד שתטבול עכ"ל הביא והו הגמ"י פ"ז מהא"ב ואין כן דעת כל הפוסקים כמ"ש הרמב"ם שם פ"ז ה"ח ובמגיד משנה שם וכ"כ התוספות דמ"ב ע"א ד"ה בירידה וכ"כ רש"י שם והוא מוכרח בגמרא שם פדלקמן וכ"כ התוס' דל"ו ע"א ד"ה שבווע בתרא וז"ל ואע"ג דגורם לה טומאה מ"מ אינה נעשית בת נדה או זבה ולכשתפסוק טהורה מיז כו' וע"ב בס"ט סי' קצ"ד סק"ה שהצריך בזה ולכן להסה"ת כ"ש יולדת בזוב שלא ספרה אינו דם טוהר כלל אבל לפ"ד כל הפוסקים שחולקים עליו"ל דיחלוקו ג"כ ביולדת בזוב שלא ספרה ויהיה ס"ל פהתוס' דהוא נק' דם טוהר אלא שגם דם טוהר סותר בז"נ.

אף באמת זה אינו דלא קרב זא"ז דהא בדם היולדת שלא טבלה הוא פלוגתא דב"ש וב"ה דלב"ש הדם טהור מפל וכל ולכן גם לב"ה הענין שהדם טמא ומטמא אבל אינה אוסרה על בעלה אם תטבול כנ"ל משא"כ ביולדת בזוב שלא ספרה ז"נ הרי גם ב"ש מודו שצריכה ז' נקיים דווקא א"כ י"ל שפיר כפרש"י דכ"ז שלא ספרה ז' נקיים אינו דם טוהר כלל וכן רש"י פ' יוצא דופן דמ"ב סע"א גבי יולדת שירדה לטבול מטומאתה

לְטַהֵרָה וְנִעְקַר דָּם מִמֶּנָּה בִּירִידָה טְמֵאָה פִּי דְהֵיִינוּ טְנוּמָאת עֶרֶב מְשׁוּם מְשָׂא וּנְגִיעָה וְלֹא מְשׁוּם רְאִיָּה ע"ש בד"ה טְנוּמָאָה בְּלוּעָה הִיא וּבַמ"ש עֲלִיו מֵהֵרֵם ל' שָׁם הָרִי דָּלָא כִסֵּה"ת.

אַלְמָא דָּלָאוּ הָא בְּהָא תְּלִיא וְכַנ"ל וְנִדַע דְּלְכָאוּרָה יֵשׁ רְאִיָּה לְסַבְרַת סֵה"ת הַנְּ"ל מֵהֵבְרִיָּתָא דְל"ו ע"א וּב"ה לְשִׁיטְתָן דְּמוּקִי לָהּ לְלוּי וְאִיבְעִית אִימָא בְּשׁוֹפְעַת כּו'. וּלְלוּי עַכְצ"ל דְּב"ה מְטַמְּאֵי בְּכַה"ג גַּם לְבַעֲלָהּ וְלֹא טְנוּמָאת עֶרֶב לְבַד כַּמְש"ש בְּגַמ' דְּל"ה ע"ב אִיכָא בִּינְיָהּ שׁוֹפְעַת כּו' וְהֵיִינוּ נִדְאֵי אִפִּי לְבַעֲלָהּ וְצ"ל דְּבָאָמַת לְלוּי דְּשָׁנִי מְעִינּוֹת הֵן לְכֵן הִיכָא דָּלָא נִסְתָּם הַטְּמָא נִדְאֵי אֶסוּרָה גַּם לְבַעֲלָהּ מִשָּׂא"כ לְרַב דְּמַעְיָנָן א' הוּא וְהַתּוֹרָה טְמֵאָתוּ וְהַתּוֹרָה טְהוֹרָתוּ לְכַד שְׁפִיר דְּלְבַעֲלָהּ טְהוֹרָתוּ בְּיוֹמוּ אֵלָא דְּאֶסוּרָה לּוּ קוּדָם שְׁתַּטְּבֹּל וְטְנוּמָאת הַדָּם לְבַד בְּיוֹמֵי וּטְבִילָה תְּלִי רַחֲמָנָא וְכַד מוּכַח מֵהֵבְרִיָּתָא דְּמ"ב ע"ב הַנְּ"ל דָּל"כ מֵאֵי פְּרִיָּד טְנוּמָאָה בְּלוּעָה הִיא מֵאֵי שְׁנָא מְכַל הַנְּשִׁים שְׁמֵטְמָאוֹת בְּבֵית הַחִיצוֹן כּו' קִיצוּר: שְׁכֹן דַּעַת הַח"ד וְהַב"א חוֹלֵק עֲלִיו הַעֲרָה בְּדַבְּרֵי סֵה"ת בְּדִין יוֹלְדַת בְּזוּב שְׁסַפְרָה וְלֹא טְבִילָה וְאִין כֵּן דַּעַת רַש"י דְּמ"ב סֵע"ב בְּד"ה טְנוּמָאָה בְּלוּעָה הִיא וְהַתּוֹסְפוֹת שָׁם ד"ה בִּירִידָה וְהַרְמְב"ם פ"ו ה"ח: דְּוַהֲנָה לְשִׁטַּת הַרְמְב"ן וְהָר"ן וּפְסָקֵי הַרְשֵׁב"ץ דְּל"ה ד"ה יוֹלְדוֹת בְּזוּב דָּדָם טוֹהַר אִינוּ סוּתֵר רַק שְׂאִינוּ עוֹלָה לְכָאוּרָה צ"ל ג"כ דְּס"ל פְּשִׁטַּת הַתּוֹסְפוֹת דְּנָק' דָּם טוֹהַר אִף שְׁלֹא סְפָרָה עֲדִינָן ז' נְקִיִּים אֵלָא דְּבָהָא פְּלִיגֵי עַל הַתּוֹסְפוֹת אַעֲפ"כ סוּתֵר וְאִינְהוּ ס"ל דְּרַק אִינוּ עוֹלָה אֶבֶל אַת"ל דְּס"ל כַּפְרֵש"י דְּכ"ז שְׁלֹא סְפָרָה אִינוּ נִקְרָא דָּם טוֹהַר פְּלִל וְה"ל כְּדָם זִבְהָ אִמָּאֵי לֹא יִסְתּוֹר לְגַמְרֵי וּכ"מ מ"ש בְּחִזְדִּישֵׁי הַרְמְב"ן דְּל"ז ע"א בְּד"ה אִו דִּילְמָא בְּעַנְגָן דָּם הַקּוֹנֵשִׁי שְׂאִין דִּינוּ לְסַתּוֹר וְאֶפְל' יוֹמוּ דְּדַבְּרַ הַגּוֹרֵם עַכְשָׁיו סוּתֵר וְלֹא דְּבַר שְׁטֵהוֹר עַכְשָׁיו וְגוֹרֵם בְּזִמְנָן אַחַר מִיּהוּ נִדְאֵי כִּינּוּ דְּמַמְעִינָן אֶחָד אֶתִּי אִינוּ עוֹלָה דָּלָא גֵרַע מִימֵי טוֹהַר דְּבַתֵּר לִידָה דְּאֶמְרָן לְעִיל לְרַב דְּאֶמְרָן מְעִינָן א' הוּא אִינוּ עוֹלִין וְהָא לֹא סְתִירָה מְקַרְיָא אֵלָא דְּבַעֲיָנָן נְקִיִּים מְכַל דָּם שְׁבָאוֹתוּ מְעִינָן עַכ"ל וּכ"כ עוֹד שָׁם סֵד"ה וְהָא דְּתַנְיָא וְז"ל דְּלְכָלוּי עֲלָמָא לְעֵלוֹת נְקִיִּים בְּעִינָן וְאֶפְל' בְּתוֹךְ יְמֵי טוֹהַר כְּדָאֶמְרָן לְעִיל עַכ"ל וְאִי אִיתָא דְּס"ל כַּפְרֵש"י פְּשִׁיטָא שְׂאִין מְזָה שׁוּם רְאִיָּה לְדָם קוֹנֵשִׁי דְּהִכָּא אִינוּ נָק' דָּם טוֹהַר מִשָּׂא"כ דָּם קוֹנֵשִׁי לִפ"ז יֵשׁ לְהַכְרִיחַ שְׁלַדְבְּרִיו ג"כ רוּאָה שְׁלֹא בְּהַרְגָּשָׁה בְּז"נ הוּא מְמַשׁ כְּדִין רוּאָה בְּיַמֵּי טוֹהַר דְּבַתֵּר יוֹלְדַת בְּזוּב שְׁלֹא סְפָרָה אֶמְנָם הָר"ן דְּל"ז סֵד"ה דְּבַר הַמְּטַמְּא סוּתֵר אַחַר שְׂכ' וְאִיכָא מ"ד כּו' שְׁהוּא דַּעַת הַרְמְב"ן הַנְּ"ל כְּתַב וְהַרְמְב"ם ז"ל פ"ז מֵהַא"ב ה"י כְּתַב דָּדָם הַקּוֹנֵשִׁי כִּינּוּ דְּאִינוּ סוּתֵר עוֹלָה לְמַנְיָן ז' נְקִיִּים וְלֹא דְּמֵי לְדָם טוֹהַר שְׂאִינוּ עוֹלָה דְּשָׁאֲנֵי הֵתָם שְׁהָדָם טְמָא דְּבִיּוֹמֵי וּטְבִילָה תְּלִי רַחֲמָנָא וְכַד אִיתָא לְעִיל וְכִינּוּ שְׁגוֹרֵם טְנוּמָאָה דְּרַדְּ רְאִיָּה אַע"פ שְׂאִינוּ סוּתֵר אִינוּ עוֹלָה דְּנְקִיִּים מְרָאִיָּה בְּעִינָן כּו' אֶבֶל דָּם קוֹנֵשִׁי כִּינּוּ שְׁהוּא טְהוֹר לְגַמְרֵי נְקִי מְקַרְיָא דְּה"ל כְּדָם טוֹהַר אֵלִיכָא דְּלוּי דְּאֶמְרָן ב' מְעִינּוֹת הֵן שְׁעוֹלָה עַכ"ל וְהַנְּ"ל מ"ש שְׁהָדָם טְמָא נ' דְּהֵיִינוּ כַּד פְּרַש"י וּכ"ה לְשׁוֹן הַמַּגִּיד שָׁם וְז"ל וְל"ד לְדָם טוֹהַר דְּהֵתָם בְּיוֹמֵי וּטְבִילָה תְּלִי רַחֲמָנָא וְיוֹלְדַת בְּזוּב שְׁלֹא סְפָרָה אִין לָהּ דָּם טוֹהַר עַכ"ל הָרִי כ' שְׂאִין לָהּ דָּם טוֹהַר אֵלָא דְּמ"ש הַטְּעָם מְשׁוּם דְּבִיּוֹמֵי וּטְבִילָה תְּלִי רַחֲמָנָא אֶזְלָא לְכָאוּרָה כְּשִׁטַּת סֵה"ת דְּאִילוּ לְשָׂא"פ הַטְּבִילָה אִינְהוּ גּוֹרְמַת לְשְׁלֹא יְהִי הַדָּם נָק' דָּם טוֹהַר לְגַבֵּי בְּעֵלָה וְכַנ"ל רַק כְּשְׁלֹא סְפָרָה זְהוּ הַגּוֹרֵם שְׂאִינוּ דָּם טוֹהַר כּו' וּמ"מ הַמַּגִּיד מְחַנְּקֵי עִם הָר"ן דְּלְהַמַּגִּיד כִּינּוּ דְּאִינוּ נָק' דָּם טוֹהַר סוּתֵר מְנִינָה לְגַמְרֵי מִשָּׂא"כ הָר"ן אַע"ג דְּס"ל שְׂאִינוּ דָּם טוֹהַר עַכ"ז ס"ל בְּזָה כְּהַרְמְב"ן דְּאִינוּ סוּתֵר רַק שְׂאִינוּ עוֹלָה וְעַד"ז הוּא דַּעַת הַרְשֵׁב"א בְּתַה"א בֵּית ז' סוּף שְׁעַר

שְׂשֵׁי דַקְפָּ"ז סַע"א בַּד"ה תַּנְיָא בְּפָרְק בְּנו"כ כּו' וַא"כ לְדַבְרֵיהֶם אֵין מְזַה רַאִי לְרוּאָה
שְׂלֵא בְּהַרְגָּשָׁה דְּאַדְרַבְּה י"ל דְּדוּמָה לְדָם קוֹשֵׁי שְׁעוּלָה וּל"ד פְּלַל לְדָם טוֹהַר דְּיוּלְדָת בְּזוּב
שְׂלֵא סְפָרָה דְּשִׁאנֵי הָתָם דְּלָאו טוֹהַר הוּא פְּלַל אֵיבְרָא דִּי"ל לְהַרְשָׁב"א וְהָר"ן דַּס"ל
דְּכַשְׂלֵא סְפָרָה ז"נ דָּם טְמֵא הוּא אַף לְבַעֲלָה אַמְאֵי לֹא יִסְתַּר כָּל ז' כַּמ"ש הַמְּגִיד וּמְקוּר
סְבָרָא זֹו דְּאֵינוּ סוֹתַר רַק שְׂאֵינוּ עוּלָה זְהוּ מְהַרְמַב"ן בְּחִידוּשֵׁיו וּבַהֲלֹכוֹתָיו וְאִיהוּ לְשִׁטְתָּן
דַּס"ל שְׁהוּא דָּם טוֹהַר מִשְׂא"כ לְשִׁטְתָּיָהוּ אֵינוּ מוּבָן דַּה"ל תַּרְתֵּי דְּסַתְרֵי וּכ"ד הַרְמַב"ם
פ"ז הִלְכָה ז' שְׂאֵינוּ דָּם טוֹהַר אֲלֵא פְּדָם זִיבָה הוּא מְמָשׁ וּלְכַאוּרָה אֲפֻשֶׁר לְתַרְץ וְלוֹמַר
דְּמַדְמֵי לִי לִימֵי לִינְדָה שְׂרוּאָה בְּהֶן דַּאע"ג דַּג"כ דָּם טְמֵא הוּא עַכ"ז ס"ל דְּאֵינוּ סוֹתַר בּוֹ"נ
רַק שְׂאֵינוּ עוּלָה וּכ"ד הַרְמַב"ם שְׁם ג"כ הִיא.

וּכ"ד הַרְמַב"ן וּכ"כ הָר"ן בַּח"י דַּל"ז וְהַרְשָׁב"א בַּתַּה"א דַּקְפָּ"ז ע"ב מִיהוּ הַתּוֹסְפוֹת דַּל"ז
סַע"א ד"ה רְבָא שְׁכַתְּבוּ וַא"כ תַּסְתוּר כּו' ס"ל וְדַאי דִּימֵי לִינְדָה שְׂרוּאָה בְּהֶן סוֹתְרִים
לְגַמְרֵי וּכ"מ דַּעַת רַש"י בְּתַשׁוּבָה שְׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסְפוֹת שְׁם ד"ה אַבְיֵי דְרַבִּי מְרִינוּס דְּאוּמַר
אֵין לִינְדָה סוֹתְרַת וְלֹא קְאָמַר נְמִי דְּעוּלָה מְפַלְל דַּס"ל דְּאֵינוּ עוּלָה וּלְהָר"ן וְהַרְמַב"ן דְּרַבִּי
מְרִינוּס מִיְיָרֵי אַפִּי בִּימֵי לִינְדָה שְׂרוּאָה בְּהֶן א"כ א"א לֹו לֹוּמַר דְּעוּלָה וְאִי אֲפֻשֶׁר לְהֵבִיא
רְאִיָּה מְזַה לִימֵי לִינְדָה שְׂאֵינוּ רוּאָה בְּהֶן א"ו עַכְצ"ל דְּרַש"י ס"ל דְּרַבִּי מְרִינוּס לֹא מִיְיָרֵי
אַלֵא בְּלִינְדָה שְׂלֵא רְאָתָה דָּם אַבְל אַם רְאָתָה דָּם לֹא גְרַע מְשַׁאָר דָּם שְׂבֵלֵא לִינְדָה דַּסוֹתַר
לְגַמְרֵי וְעַמְש"ל סַע"י א' שַׁה"ט תַּמָּה עַל הַרְמַב"ם וּכ' דְּרַכּוּ נִסְתַּרָה מְמַנִּי כּו' וְכַתְּבֵתִי
לִיִּישׁב ע"ש וּלְכַאוּרָה לְרַבָּא דְּמִשְׁנוּה מְדוּתָיו דְּכַל שְׂאֵינוּ סוֹתַר עוּלָה א"כ בְּרַאָתָה בְּהֶן
דַּע"כ"פ אֵינוּ עוּלָה וְדַאי דַּסוֹתַר וְעִי בְּהַרְמַב"ן שְׁכ' לְתַרְץ וּלְאַבְיֵי ג"כ דְּאָמַר אֵינוּ עוּלָה
דְּחֻסַּק שְׂיִהְיָה כַּמ"כ בְּרַאָתָה שְׁנָה לֹלֵא רְאָתָה וְעוּד דַּא"כ לְלוֹי דַּל"ו ע"א אַמְאֵי הַנְּצַרְדָּ
לְהַעֲמִיד הַבְּרִיָּתָא דְּוִקָא בְּיוּלְדָת נְקַבָּה בְּזוּב וּכ' רַש"י דַּאי יִלְדָה זְכָר א"א לָה לְסַפְּוֹר
שְׁבַעָה כּו' הָנָה מְצִי לְמִימַר פְּגוּן שְׁסַפְּרָה שְׁנֵי יָמִים קוּנְדָם הַלִּינְדָה וּבִיּוֹם הַג' לְסַפְּרָה יִלְדָה
וְרַאָתָה דָּם יוֹם הַהוּא דְּאֵינוּ סוֹתַר וְאֵינוּ עוּלָה.

וּפְסַקָה וְסַפְּרָה ה' יָמִים מִימֵי לִינְדָה שְׂלֵא רְאָתָה בְּהֶן וְאַח"כּ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי לְלִינְדָה חֲזַרָה
וְרַאָתָה הָרִי אֲפֻשֶׁר לְהַעֲמִיד הַבְּרִיָּתָא ג"כ בְּיוּלְדָת זְכָר בְּזוּב א"ו ס"ל דִּימֵי לִינְדָה שְׂרוּאָה
בְּהֶן סוֹתְרִים לְגַמְרֵי וּלְהַעֲמִידָה בְּלִינְדָה שְׂלֵא רְאָתָה בַּה עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא רַצּוּ לְהַעֲמִידָה
דְּלֹא שְׁכִיחָא וְעוּד דַּס"ל אֵין פְּתִיחַת הַקְּבֵר בְּלֹא דָּם וְאֲפֻשֶׁר לֹוּמַר בְּיִשׁוּב דַּעַת הַרְשָׁב"א
וְהָר"ן עַפְמ"ש הַרְשָׁב"א בַּתַּה"א דַּקְפָּ"ז ע"ב וְז"ל וְתַדַּע דְּאַפִּי בְּזַבָּה גְרִידָא דְּעַלְמָא אַם
רְאָתָה בְּאַמְצַע סַפְּרָה אֵי לָאו מְשׁוּם טְעַמָּא, דְּאַחַר אַחַר לְכוּלָן לֹא הִיָּה סוֹתַר כּו' עַכ"ל
וְלָכֵן גַּבִּי יוּלְדָת בְּזוּב י"ל דְּלֹא שְׂיִיָּדָה כ"כ הַטְעַם דְּאַחַר אַחַר לְכוּלָן וְע"כ אֵינוּ סוֹתַר וְאֵינוּ
עוּלָה וְצ"ע וְעִי עוּד בַּס"ט שְׁם סִי קַצ"ד סַק"ד ד"ה נְחֻזוֹר עַל הַרְאֻשׁוֹנוֹת שְׁהֵבִיא עוּד
רְאִיָּה מְחִידוּשֵׁי הַרְמַב"ן דַּנ"ב דַּס"ל דַּאע"ג שְׂלֵא בְּהַרְגָּשָׁה חֲזִינְתָּה אֵין זְהוּ שְׂיִמּוֹר כּו' גַּם
עוּד י"ל מְשׁוּם הָא דְּאִיתָא בְּמִשְׁנָה ס"פ בְּנוֹת כּוֹתִימִים אַבְל יָמֵי הַזָּב וְהַזָּבָה וְשׁוּמְרַת יוֹם
פְּגַנְדָּ יוֹם הָרִי אֵלוּ בְּחֻזְקַת טְמָאָה ע"כ אֲמַרְיָנָן דְּלֵמָא אַרְגִּישָׁה וְלָאו אַדְעַתָּה ע"ש וּבַהֲיוֹת
כֵּן לַפ"ז לְדַעַת הַתּוֹסְפוֹת וְהַרְמַב"ן שְׁפִיר יֵשׁ לְהַעֲמִיד הַמִּשְׁנָה וְסוּגְיָא דְּחֻדְרָא וּפְרוּזְדוֹר
דְּמִיְיָרֵי בְּדָם שְׂרַאָתָה בּוֹ נְקִיִּים דְּאֵז סוֹתַר אַף שְׂרַאָתָה בְּלִי שׁוּם הַרְגָּשָׁה או עַכ"פ שְׂאֵינוּ
עוּלָה אוֹתוֹ יוֹם בְּמַסְפַּר ז"נ: קַצְוֹר.

שְׁמֵדְבָרֵי הַרְמָב"ן מְוַכְרַח ג"כ כַּמֶּש"ל ס"ב לְדַעַת הַתּוֹס' אֶף מְדַבְרֵי הַר"ן בְּחִידוּשָׁיו דל"ז
סד' הַדְבָר הַמְטַמֵּא וּמְדַבְרֵי הַרְשָׁב"א בַּתה"א סוּף שְׁעַר שְׁשֵׁי מִשְׁמַע דְּאִינוּ דָּם טוֹהַר
וּכְשֵׁט רַש"י אֶף יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עֲלֵיהֶם א"כ מְדוּעַ אִינוּ סוֹתֵר ז' וַיֵּשׁ לַיִּשָׁב בְּדוֹחַק עַכ"פ
לְשֵׁטַת הַתּוֹס' וּלְשֵׁטַת הַרְמָב"ן מְוַכְרַח דָּדָם שְׁרָאָתָהּ שְׁלֵא בְּהַרְגָּשָׁה סוֹתֵר תּוֹךְ ז' נְקִיִּים
א"כ יֵשׁ לְתַרְץ הַמְשָׁנָה וְהַסְנָגְיָא דְנִמְצָא בְּפָרוּזְדוֹר גַּם כְּשִׁמוּאֵל: ה וּלפ"ז מְוַכְרַח לֹוֹמֵר
דְּטַעַם דְּכַתְמִים טְהוּרִים מְדַאוּרְיָתָא לָאו מְהַאי טַעְמָא לְחוּד דְּלֵא אַרְגִּישָׁה דֵּא"כ מ"ט הֵם
טְהוּרִים גַּם בּוֹ נְקִיִּים מְדַאוּרְיָתָא אֲלֵא דַּגְזָה"כ הוּא דָּם וְלֵא פְתָם פִּינּוּ דִּי"ל מְעַלְמָא אֲתֵיָא
וּכַמ"ש אַאזְמו"ר הַגָּאוֹן רַס"י ק"צ וְהַס"ט הָאֲרִיף בְּזָה סס"י ק"צ וּלפמ"ש יֵשׁ רָאָהּ
מְוַכְרַחַת לָזָה וּכ"כ הַח"ד ס' קצ"ו סק"ג לְפָרֵשׁ הָא דרע"ק דְּהַנְצָרָה לְטַעַם דָּדָם וְלֵא פְתָם
מִיִּירֵי בַכּה"ג לְטַהַר תּוֹךְ ז"נ וְגַם מ"ש רז"ל עוֹד מְדַשׁוּרְפִים שִׁירִיִּים דְּתוֹךְ שִׁיעוּר וְנוֹסַת
בַּגְמ' ד"ו וְדָף ס' אֶף שְׁלֵא הִיָּתָה עֲדִינּוּ הַרְגָּשָׁת עַד מְזָה מוּכַח דְּלֵא כְּשִׁמוּאֵל אִינוּ הַכְרַח
גְּמוּר לַפּמ"ש הוּא ז"ל עֲצָמוּ שַׁע"כ"פ הַדָּם טַמֵּא לְמ"ד מְקוּר מְקוּמוּ טַמֵּא אֶף אִם לֵא
הַרְגִּישָׁה כָּלֵל א"כ שְׁפִיר שְׁשׁוּרְפִין עָלָיו אֵת הַתְּרוּמָה כּו' אֲלֵא דְקָשָׁה מְסוּגִיָּא ד"ג ע"ב
לְשִׁינוּיָיָא דְטַעְמָא דְשִׁמְיָא מְשׁוּם פְּרִי' נְרַבִּי' וְהַלֵּל וּפְרִי' נְרַבִּי' מִי קְאָמִינָא וְשִׁמְיָא לְטַהַר
נְמִי לֵא דֵּא"כ לְבוּ נוֹקְפוּ וּפּוֹרֵשׁ אִיף יֵהִי לְבוּ נוֹקְפוּ פִּינּוּ דְהַחֲשֵׁשׁ לְטַהַר הוּא שְׁמָא
רָאָתָהּ וְלֵא אַרְגִּישָׁה וּבַכּה"ג לְגַבִּי הַבַּעַל טְהוּרָה וּצ"ל מְשׁוּם דְטַמֵּאָה מְדַרְבְּנָן לְגַבִּי בַּעֲלָהּ
ג"כ בְּלִי הַרְגָּשָׁה וְהַנָּה הַס"ט סס"י ק"צ כ' דְרַש"י וְתוֹס' ס"ל דְלִית הַלְכָתָא כְּשִׁמוּאֵל וְאָחַד
מִן הַטַּעְמִים הוּא מְשׁוּם דְלְשִׁמוּאֵל טַעְמָא דְכַתְמִים מְשׁוּם דְשְׁלֵא בְּהַרְגָּשָׁה אֲתֵיָא וְאִילוּ
לר"ל טַעְמָא אֲחִירִינָא מְשׁוּם דְתַלְיִנּוּ דְמְעַלְמָא אֲתֵיָא כּו' וּלפּמ"ש נְדַחָה רָאָהּ ז' דְלְשִׁמוּאֵל
נְמִי צ"ל כֵּן דְאַפִּילוּ הִיָּכָא דְלֵא שִׁיף טַעְמָא דְהַרְגָּשָׁה מ"מ אִין בְּכַתְמִים רַק אִיסוּר דְרַבְּנָן
וְה"ט מְשׁוּם דִּי"ל דְמְעַלְמָא אֲתֵיָא כְּנ"ל וְכִמוּ דְמַסִּיק שֶׁם הַס"ט לְדַעַת הַרְמָב"ם דְתַרְתִּי
בְּעִינּוּ מִן הַתּוֹרָה חֲדָא שְׁתַּהֵא יוֹדַעַת וְדֵאִי דְמַגּוּפָה אֲתֵיָא וְגַם שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׁרָה כּו' ע"ש
מַש"ה אֶף בְּעִינּוּ שֵׁא"צ הַרְגָּשָׁה מ"מ כְּתָמִים רַק דְרַבְּנָן וּכ"כ אַאזְמו"ר רַס"י ק"צ: קִיצוּר
שְׁבָזָה יְתוּרְץ דְגַם לְשִׁמוּאֵל צָרִיף בְּכַתְמִים לְטַעַם דרע"ק דָּם וְלֵא פְתָם דְהִיָּנוּ דְלֵמָא לָאו
מַגּוּפָה חֲזִיתִיָה וְהִיָּנוּ כְּדִי לְטַהַר אֶף בּוֹ"נ אֶף דָּאָז א"צ הַרְגָּשָׁה: עוֹד נפ"מ לְשִׁמוּאֵל כְּגוֹן
גַּבִּי בְּדַקָּה א"ע בְּעַד הַבְּדוּק וְהַנִּיחָתוּ תַחַת הַכּר עֲגוּל טְהוּר אַע"ג דְאַרְגִּישָׁה זְהוּ מְשׁוּם דָּם
וְלֵא פְתָם וְכֵן בְּדַקָּה א"ע בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק וְהַנִּיחָתוּ בְּקוֹנְפָסָא וּמְצָאָה עָלָיו דָּם אִפִּי' כְּגָרִיס
נְעוּד וּמְשׁוּף טְהוּר מְדַאוּרְיָתָא לר' חֲזִיָּא וְלְשִׁמוּאֵל הִיָּנוּ אֲפִילוּ דְאַרְגִּישָׁה כַּמ"ש בַּמ"א
וְא"כ ע"כ צָרִיף לְהַטַּעַם מְשׁוּם דָּם וְלֵא פְתָם וּר"ל דְאַיְמָא עַל הָעַד הִיָּה: סִימָן קֵא מְשָׁנָה
ר"פ יוֹצֵא דוֹפֵן ד"מ ע"א וּמְטַמֵּאִין בְּכָל שְׁהוּא אֲפִילוּ כְּעִין הַחֲרָדֵל וּבְכַחוֹת מְכָאן בְּגַמְרָא
דַּמ"ג ע"ב מְבֹאָר דְקֵאִי עַל הַרְוָאָה שְׁכַבַת זָרַע אוֹ זִיבָה וּכ"כ הַרְמָב"ם בַּפִּי' הַמְשָׁנָה וְז"ל
נְאָמְרוּ וּמְטַמֵּאִין בְּכָל שְׁהוּא רוּמְז אֶל שְׁכַבַת זָרַע וְאֵל הַזּוֹב כּו'.

וּכ"כ הַרַע"ו בַּפִּי' הַמְשָׁנָה וּכ"מ בַּתוּי"ט שֶׁם וּכ"מ בְּאַגְוֹדָה ר"פ יוֹצֵא דוֹפֵן סִי' י"ט דְגַבִּי
כָּל הַנְּשִׁים מְטַמֵּאוֹת בְּבֵית הַחִיצוֹן לֵא פְתָב וּמְטַמֵּא בְּכָל שְׁהוּא וְאַח"כ כ' דִּינִי בַּעַל קָרִי אָז
כ' וּמְטַמֵּא בְּכָל שְׁהוּא וּלפ"ז בְּדָם נְדָה לֵא נִתְבָּאָר בְּהַדְיָא בְּמְשָׁנָה דְמְטַמֵּאִין בְּכָל שְׁהוּא
כְּעִין הַחֲרָדֵל וְלְכַאוּרָה מִמְרָא דר' זִירָא פב"ת דס"ו ע"א בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הֵן הַחֲמִירוּ עַל
עֲצָמָן שְׁאֲפִילוּ רִאוּת טַפַּת דָּם כְּחֲרָדֵל יוֹשְׁבוֹת עָלָיו שְׁבָעָה נְקִיִּים מְשָׁמַע לְכַאוּרָה דְגַם זְה
מְכָלֵל הַחֲנוּמְרָא שְׁאֲפִילוּ ט"ד כְּחֲרָדֵל יְהִיָּה טַמֵּא.

אף א"א לומר פן דא"כ הא דאמרין בגמרא פכה"י דט"ז ע"ב ליחוש שפא תראה ט"ד פחדל בביאה ראשונה ותחפנה שכבת זרע כו' ומדוע נ'חוש אם אפי' ראתה ט"ד פחדל אינה טמאה רק משום שהחמירו על עצמן וע' בהרא"ש ר"פ תינוקות סי' א' א"ו משמע דטמאה מדינא מדאורייתא וכ"כ תר"י פ"ה דבכרות גבי מימרא דר' זינא הנ"ל ונראה שפפרש בפשיטות דמש"כ במשנה ומטמאין בכל שהוא קאי גם על ראית נדה.

אלא דדבריו שם צ"ע מ"ש דגם במראה פ'עין החדל טמא וזה לא נתבאר בשום מקום. והרב"י הביאו סס"י קפ"ג.

ולא העיר ע"ז וממ"ש הב"י שם בשם רבינו ירוחם פי לא החמירו אלא בדם היוצא מגופה כו' משמע לכאורה דגם זה שטמאה בט"ד פחדל הוא מקלל החומרא מיהו זה אינו דבפירוש פתב רי"ו להפך בנתיב כ"ו ח"ב שכ' על מימרא דר' זינא כו' הר"ש ו"ל וליכא למימר דהא אתא לאשמעינן דמדאורייתא דם טפה פחדל לא מטמא והן החמירו דטמא דהא אפילו מדאורייתא אשה מטמאה בראית דם פל שהוא פדתנן מטמאין בכל שהוא ואפילו פ'עין חדל ובפחות מכאן אלא אראייה אחת כו' עכ"ל ע"ש וברס"י קפ"ג עמ"ש הטור משתראה דם אפילו פחדל כו' הב"י משנה פרק יוצא דופן ומטמאין בכל שהו אפילו פ'עין חדל ובפחות מכאן ובאמת אין מהמשנה ראייה מוכרחת כנ"ל ושוב ראיתי בס"ט סס"י קפ"ג סק"ד הביא דברי רש"י ר"פ כה"י דף י"ד ע"ב ד"ה א"ל רבי חייא אף אתה עשיתו פתם דאי נדאי ראייה הנאי מגופה פדקאמר האמר פרק יוצא דופן דף מ' אפילו פ'עין חדל ובפחות מכן הרי מפרש רש"י בפשיטות דקאי גם על ראית נדה וזיבה.

דאע"ג דקאי על שכבת זרע וזב ה"ה דקאי גם על נדה ועוד פ'עין דלמשנתנו גם זב מטמא בכל שהוא וא"צ פחתימת פי האמה. א"כ מסתמא גם בזבה הדין פן.

וכן מוכרח מהמשנה ס"פ ה'ראה פתם עגול טהור משוף טמא והיינו ע"כ בפחות מכגריס והיינו אפילו פחדל וכן פרש"י דנ"ט ע"א ד"ה משוף פל דהו טמא דכ'עין דאמר משוף מגופה אחי ובמשיכה תליא טעמא אפי' בכחדל טמא.

וכ"מ שם בגמרא דנ"ח ע"ב גבי לדברי אין קץ כו' ופרש"י אפילו פחדל טמאה כו' הרי אפילו גבי פתם ה'ה סברא לומר פן אלא דא"כ אין קץ כו' מבואר בהד'א דברואה מגופה ט"ד פחדל טמאה כו' וראיתי בתשו' שב"י רס"י ל"ח פתב אף המתניתין יש לדחות דטמאין בכל שהוא ואפילו פחדל כו' קאי רק על זב ובעל קרי כו' ונעלם ממנו המשנה דס"פ ה'ראה פתם הנ"ל ועיין בתשובתו סי' ל"ט סד"ה ועתה אבוא ליישב ובתשו' מהרשש"ך על דבריו בד"ה ובמה דדחה.

הביאו דברי רש"י דמ"ב ע"א ד"ה ולטמא במשהו לראייה לא פ'עין שיעורא פדאמרין במתניתין לדם נדה ולזיבה ולקרי מטמאין בכל שהוא עכ"ל הרי רש"י מפרש בפשיטות המשנה ומטמאין בכל שהוא קאי על ראית נדה ג"כ וכ"כ הרמב"ם רפ"ה מהא"ב ונ"ל ומטמאה בכל שהוא אפילו ראתה טפת דם פחדל הרי הוא כמי שזב ממנה דמים הרבה עכ"ל וכ' המ"מ ומ"ש ומטמאה בכל שהוא מפני שהוא כהרבה מקומות עכ"ל והרמב"ן בהלכותיו רפ"א הנדה האמורים בתורה פל שראתה דם בבשרה ממקור דמיה בין שלא

רָאָתָה אֵלָא טָפָה אַחַת פְּחָרְדָל אוּ פְחוֹת מִיָּפֶן בֵּין שְׁהִיְתָה שׁוֹפְעַת כּו' עכ"ל וְנ"ל הִרְשָׁב"א בַתה"ק בֵּית נְשִׁיעֵי שַׁע"ד הָאֵשָׁה שְׁבָדְקָה עֲצָמָה בְּעַד הַבְּדוּק לָהּ וְנִמְצָא עָלֶיהָ דָּם אֶפְיָלוּ טָפָה פְּחָרְדָל בֵּין עֲגוּל בֵּין מְשׁוּף טָמֵא כּו' עכ"ל: קוֹצוֹר מ"ש וּמְטַמְּאִין בְּכָל שְׁהוּא מְבֹנָאָר בַּגְּמָרָא דְקָאֵי עַל שְׁכַבְת זָרַע וְזוֹב וּכ"כ הֶרְמֵב"ם בְּפִי הַמְּשֻׁנָה וּלְפ"ז בְּדָם נִדָּה לֹא נִתְבָּאָר בְּהִדְיָא דְטָמְאָה מִדְּאֹרְיִיתָא בְּכָל שְׁהוּא אֲכָן רַש"י דַּמ"ב, ע"א וְנָרַף י"ד ע"ב פִּי דוּמְטַמְּאִין בְּכָל שְׁהוּא קָאֵי ג"כ לְרֵאִיְתָא נִדָּה.

וּכ"כ הֶרְמֵב"ם רַפ"ה הֶרְמֵב"ן וְהַר"י וְהַר"ן וְהַר"י וְהַרְשָׁב"א וְכֵן מְוַכְרַח בַּגְּמָרָא דִּי"ו ע"ב וּבַמְּשֻׁנָה סַפ"ז וּכ"כ מֵהַרְשֵׁשׁ"ךְ בִּשְׁב"י סִי' ל"ט וּכ"כ בְּפִשְׁיטוֹת הַמ"מ וְהַב"י: ב אַע"פ שְׁבָסִי קַפ"ג סְעִיף ג' פֶּתַח בְּפִשְׁיטוֹת דְּהָאֵי וּמְטַמְּאִין בְּכָל שְׁהוּא אֶפְיָלוּ פְּעִין הַחֲרָדָל וּבְפְחוֹת מְפָאָן קָאֵי בֵּין עַל זָב וְשְׁכַבְת זָרַע בֵּין עַל נִדָּה וְנִזְבָּה עכ"ז סו"ס הַנ"ל סְעִיף י"ב כ' דִּישׁ לְפָרֵשׁ דְּעֵנִן חוּמְרָא דְרַבִּי זִירָא קָאֵי מַה שְׁטַמְּא בְּטַפַּת דָּם פְּחָרְדָל מְשׁוּם דְּבַפְרָק יוֹצֵא דוֹנָן דַּמ"א ע"ב א"ר יוֹחֲנָן מְקוֹר שְׁהִיְעָ כְּשֵׁנִי טָפִי מְרַגְלִיּוֹת טָמְאָה וְדוֹקָא תַרְתִּי אֲבָל חֲדָא אֵימָא מְעַלְמָא אֲתִיָּא פִי מִן הַצְּדָדִין וְזֵה יֹאמֵר פָּאָן דְּהִתְמִירוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶפְיָלוּ טַפַּת דָּם אַחַת פְּחָרְדָל דַּאֲע"פ שְׁאֵינָהּ כִּי אִם טָפָה אַחַת לֹא תִלְיִן דְּמַצְדָּדִין אֲתִיָּא עכ"ל הַבִּיאוּ הַס"ט סִי' קַפ"ג סַק"ד וְהַסְפִּים עֲמוּ וּכ"מ לְכַאוּרָה מִמָּה שְׁהִעַתִּיק הָאֲגוּדָה בְּפָרָק יוֹצֵא דוֹנָן בְּתַחֲלָתוֹ דִּין מְקוֹר שְׁהִיְעָה כְּשֵׁנִי טַפּוֹת מְרַגְלִיּוֹת טָמְאָה לְטוֹנְמַאת עֲרַב וְדוֹקָא תַרְתִּי אֲבָל חֲדָא אֵימָא מְעַלְמָא אֲתִי עכ"ל וּמֵאֵי נִפְקוּתָא מְזָה עֲכָשְׁוֹ הָא אֵין שְׁיִיף טוֹנְמַאת עֲרַב.

אֵלָא י"ל דְּאֲתִי לְאֲשַׁמְעִינָן שְׁטָפָה אַחַת אֶפְשָׁר לְתַלוּת מְדִינָא בְּמִן הַצְּדָדִים וְלִכּוֹן גַּם בְּפָרָק תִּינּוּקוֹת סִי' ל"ט כ' וְנ"ל אֲמַר רַבִּי זִירָא נְשִׁים הִתְמִירוּ עַל עֲצָמָן אֶפְיָ רֹאוּת טַפַּת דָּם פְּחָרְדָל יוֹשְׁבוֹת עָלֶיהָ שְׁבָעָה נְקִיִּים עכ"ל וְלֹא בִיָּאָר מַהוּ הַחֲוֹמְרָא אֶפְיָ לְדָגְמָה זֵה הוּא מְכָלֵל הַחֲוֹמְרָא דְלֹא נִתְלָה דְּמְעַלְמָא אֲתִיָּא מִן הַצְּדָדִים וְעַד"ז אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּרַבִּי הֶרְאַב"ד שְׁהִבִּיא הֶרָא"ש פָּרָק תִּינּוּקוֹת סִי' ג' וְנ"ל וְעוֹד אֶפְיָלוּ יְדוּעַ שְׁבָא מִן הַצְּדָדִין הֶרִי גְזָרוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל רוֹאָה טַפַּת דָּם פְּחָרְדָל שְׁיִוְשְׁבַת עָלֶיהָ שְׁבָעָה נְקִיִּים עכ"ל: וְהֶרָא"ש הִקְשָׁה עָלֶיהָ ר"ז הוּא דְאֲמַר כּו' בְּסֵתָם רֵאִיָּה כּו' אֲבָל אִם הִיָּה יְדוּעַ שְׁבָא מִן הַצְּדָדִים בְּזֵה לֹא הִתְמִירוּ כּו'.

וַיֵּשׁ לֹאמֵר דְּהֶרָאב"ד ס"ל כַּמ"ש הַב"ח דְּאֶפְיָלוּ בְּסֵתָם רֵאִיָּה הִי לָנוּ לְתַלוּת דְּמִן הַצְּדָדִים אֲתִיָּא וְאֵעַפ"כ הִתְמִירוּ לְדוֹנָה פְּרֵאִיָּה מִן הַמְּקוֹר א"כ ה"ה שְׁאֵין לְסַמּוּךְ עַל בְּדִיקַת שְׁפּוֹפְרַת כּו' וְגַם לְהֶרָא"ש שְׁהִשִּׁיב עָלֶיהָ י"ל דְּבְדִיקַת שְׁפּוֹפְרַת שְׁאֵנִי דְּחָשׁוּב יְדוּעַ שְׁבָא מִן הַצְּדָדִים אֲבָל טָפָה פְּחָרְדָל אֵין שְׁיִיף לֹאמֵר שְׁיִדוּעַ כּו' רַק שְׁאֶפְשָׁר לֹאמֵר שְׁבָא מִן הַצְּדָדִים כּו' (מִיָּהוּ י"ל טָפָה מְרַגְלִיּוֹת הוּא דָּם לְבָן שְׁפִיר י"ל מִהַצְּדָדִים בָּא אֲבָל דָּם אֲדוֹם אֵינוֹ כֵּן וּכַמ"ש בַּמ"א וּמ"מ בְּשִׁגְמָה לֹא הִרְגִּישָׁה יֵשׁ לְהַקֵּל שְׁלֵא תְבַדּוּק וְאֵין זֵה כְּמַעֲלִים עֵין מִן הָאֵיסוּר דְּוִמְיָא דְּבְדִיקַת הֶרָאָה.

דְּהִכָּא אֵיפָא כְּמָה צְדָדִים שְׁמָא מְעַלְמָא וְדוֹגְמַת מַש"ר גְּבִי רַמ"ת אֲזִי חָשׁוּב צְדָדִים סַפְק שְׁקוּל וְה"נ אַף בְּלֹא רַמ"ת בְּטָפָה א'. ב' פִּינּוֹן שְׁיֵשׁ לָהּ חוּלִי וְרִיד הִזְהָב שְׁנִסְתָּם וּמְמַנּוּ סוֹכְבֵי הַדָּם לְכָאֵן י"ל יוֹתֵר דְּהִי סַפְק דְּלָמָא מוֹרִיד הִזְהָב נְמִשָׁף לְוִרִידִין שְׁבַפְרוֹדוֹר שְׁלֵא ע"י הַמְּקוֹר ג' סַפְק דְּהֶרָגְשָׁה.

ד' שאין אנו בקיאים במראה הדמים ה' שמא לא תמצא וע"י דחיקת העד תקלקל כו'): ושוב ראיתי מכ"ז בס"ט ס"י ק"צ ס"ק צ"ה בד"ה ובשו"ת עה"ג סי' כ"ב שפי' פן דברי הראב"ד והרא"ש כמו שפיתתי וכתב שכ"כ הר"ן בתשובה ס"י מ"ט ונ"ל ואע"פ שגזרו בנות ישראל על כל דם היינו לפי שאינו יודעות מאיזה מקום הדם בא אם מן המקור אם מן הצדדים אבל היכא דאתא נדאי מן הצדדים טהורה עכ"ל ור"ל דהא יש להקשות על לשונו לפי שאינו יודעות כו' דהא קיי"ל נמצא בפרוודור חזקתו מן המקור וכפרש"י שהביאו אאזמו"ר הגאון נ"ע סי' קפ"ג דטמא טומאה נדאית, אלא צ"ל פיון שהוא טפה פחדל שהוא דבר מועט מאד איכא למיתלי במן הצדדים ובש"ש עוד ספק הספיק להקל: קיצור הב"ח ס"ל דבטפה א' פחדל אף שאם נדאי ראתה מן המקור טמאה מדאורייתא מ"מ מהסתם יש לתלותו במן הצדדים וע"כ אינה טמאה רק מחזקת בנות ישראל והס"ט כ' שכ"מ מדברי הראב"ד וישגם לדעת הרא"ש והר"ן חשוב ספק ובש"ש עוד ספק יש להקל: ג אף הנה הס"ט בעצמו בס"י ק"צ ס"ק ס"ז בד"ה תשובה כ' ונ"ל אלא דשם בתשו' הקשיתי על דברי הב"ח הנ"ל דס"ל דאם ראתה רק טפה א' פחדל יש לתלות דמן הצדדים אתיא דא"כ קשה ממתניתין פרק כה"י בנמצא על שלה או על שלו אמאי חייבים בקרבן דהא איכא למיתלי דמן הצדדים אתיא כו' ומדלא יתיב שיעורא פל שהוא נמצא על שלה או על שלו חייבין בקרבן אפילו פחות משיעור גריס וא"כ ה"ה אפילו טפה א' פחדל כו' עכ"ד ולפע"ד מוכח בהדיא בגמרא שם דטמאה נדה אפילו בפחות מפגריס מדקאמר ליה ר' חייא לרבי בדין בדקה א"ע בעד שאינו בדוק אי אתה מודה שצריכה פגריס ועוד א"ל אבל א"ל א"כ עשיתו פתם מוכח לר' חייא היכא דטמאה נדה א"צ פגריס ועוד וא"כ בעד הבדוק דטמאה נדה משמע נדאי שא"צ פגריס ועוד ורבי לא פליג רק בעד שאינו בדוק וצריף לדחוק ולומר דהתם מייירי בדארגישה.

ע"כ לא מספקינו ליה בצדדין וג"ז אינו מיושב דהא היכא דאיכא למיתלי בדבר אחר תלינו ואע"ג דארגישה אמרינו כסבורה הרגשת עד הוא כמו שמבואר בגמ' רפ"ח בענין האשה שהיא עושה צרכיה ובענין עד שהיה נתון תחת הפר ובענין משנה זו גופא דנמצא על שלה לאחר זמן דאמרינו לעולם דארגישה וא"כ אם איתא דטפה א' מסתבר טפי למיתלי במן הצדדים פדברי הב"ח א"כ אע"ג דארגישה י"ל דטהור וכ"ש דאין חייבין בקרבן אפילו באות יום דאימור הרגשת שמש הוא ונהטפה מן הצדדים אתיא א"ו משמע פדברי הח"צ ס"י ע"ג שחלק על עה"ג אף במוצאה על העד קרטין קטנים כמו טיפין של זבוב אדומים ומובלעים בבגד כו' ומשמע בסוף תשובתו דס"ל שהוא איסור פרת יעו"ש והכי משמע פשט לשון הש"ע ס"י ק"צ שכתב והרי הן פראיות לכל דבר וקובעים נסת וראיית הב"ח סי' קפ"ג ס"י"ב ממקור שהזיע אינה מכרעת פלל דטיפי מרגליות שאני שהוא דם לבן וצלול כמ"ש רש"י שם וכן מוכרח בגמ' שם דאינו מהדמים הטמאים באשה פדפריף אילמא לטומאת שבעה חמשה דמים טמאים באשה ותו לא ובדמ לבן י"ל שאין חזקתו כ"כ מהמקור שהרי הרא"ה בספר החינוך סי' ר"ז כתב שפל דם שאינו מאותן חמשה מראות הטמאים אינו בא מהמקור יעו"ש אף בתה"ד ס"י רמ"ו כ' ונ"ל דלובן וירוק נמי מן המקור קאתי פדמוכח בפשיטות בכמה דוכתי פרק פל הדי כו' עכ"ל וכ"כ בתשו' רמ"א סי' צ"ז שהביא הט"ז ס"י ק"צ וכדברייהם מוכח נמי מההיא דמקור שהזיע כו' מ"מ עכ"פ בזה לא נכחיש דברי הרא"ה דמראות הטהורים עבידי

דעתו נמי משאר מקומות חוץ מהמקור משא"כ תמשה דמים הטמאים תזקתם מהמקור ודם העלייה מיעוטא הוא וגם י"ל מהעלייה ג"כ יש זב גם שאר משקה שאינו ממראה דמים הטמאים כדמשמע בתוספות פכה"י די"ז ע"ב ד"ה ודם העלייה וכן מצאתי בשו"ת ש"ב יעקב סי' מ"א בתשו' הגאון מוה' ליב שנה"ג כ"כ דאקטער וז"ל דלמא הליקה והטפות לא באו למקור אלא היו זבין מהגוף דרף הגידים של צנור הרחם כו'.

יען מה שאמרו חכמים שחזקת דם נדה או דם זיבה לבוא מן המקור היינו מדכתיב במקור דמיה כו' משא"כ פאן ליכא חזקת דם פלל אלא חזקת הלובן כו' עכ"ל והביא דבריו ג"כ כאאזמו"ר הגאון נ"ע בקו"א דסי' קפ"ג בהג"ה סד"ה ע"ש בר"ן.

המעורבת בליחות לא אמרינן שחזקתו מן המקור כו' ע"ש ובגמרא פכה"י די"ט ע"ב נהי דהיכא דקא משפחת פתם ירוק אמנא לא מטמאיתו ופרש"י דלא שכיח שיבוא דם ירוק מגופה ומעתה מוכן היטב איך שאין ראיה כלל ממקור שהזיע לדינו של הב"ח גבי טפה א' פחדל דהתם בטפה מרגליות פיון דהוא לבן וצלול ובלאו הכי אפילו הרבה טיפים פאלו אין חזקתו ממש מהמקור רק דספיקא הוי א"כ בהצטרף לזה מה שראתה רק טפה אחת תלינן דמהצדדים אתיא משום דטפה א' לבן שפיר יש לתלותו יותר במן הצדדים וג"ז בשני טיפין מטמאין משא"כ בתמשה דמים הטמאים שחזקתם מהמקור אין זה שראתה טפה אחת פדאי להוכיח דמהצדדים אתי דרובא דמקור עדיף טפי מסברא זו (אך פשהמראה מסופק אם הוא געל או אדום י"ל פיון דם ירוק לא שכיח דמגופה שפיר יש לצרף בטפה א') וכמו דקיי"ל מן הלול ולחוץ ספיקו טמא ופרש"י די"ז ע"ב ד"ה ספיקו טמא ואע"ג דאיכא לאחזוקי בדם עלייה כו' ע"ש וכ"ש הקא גבי טפה א' שנמצא בפרוזדור אלא דאי להאי מדמית לה הוי רק טמא מספק.

אבל י"ל שאין הדמיון שנה דשא"ה דאיכא הוכחה דאי מחדר אתא לא הנה אזיל בפרוזדור עד מן הלול ולחוץ כו' כדפרש"י שם. משא"כ הקא שנמצא במקום שדרף הדם להמצא רק שהוא טפה א' אין זה הוכחה פנ"ל וכ"כ הגאון ר"ל ז"ל בתשו' שב"י הנ"ל על רופא אחד וז"ל אם פוונתו שא"א לבוא איזו טפות דמים קטנות לבדן מן המקור.

חוץ מפבודו לא דיבר נכונה כו': סימן קב בקשתי לא למנוע הטוב מאתי ולהשיב לי על שאלות אלו המבוארים במכתבא דנא פי להלכה למעשה הוצרכתי וזה יצא ראשונה האם יש לסמוך על מ"ש בסדרי טהרה בסי' קפ"ג סק"ד בחומרא דר"ז בענין טפת דם פחדל שאעפ"י שפן הדין טמא בכ"ש והיינו בידוע שפא מן המקור אבל בספק תלינן להקל שפן הצדדים פא שאין דרף דם פחות מגרים ועוד לבוא מן המקור רק חומרא דר"ז הוא אפילו בטפת דם פחדל לא תלינן להקל וכן פי' הב"ח בסי' הנ"ל והנה אחר העיון דבריו הם פליאה נשגבה מהגמ' די"ד ע"א נמצא על שלו' כו' ובגמ' וניחוש דלמא דם מאכלת וע"כ דאיירי מתניתין בפחות מגרים ועוד דאל"כ לא הוי מקשה הגמ' פלום דלמא דם מאכלת ואם פן אף לפי התירוץ אותו מקום בדוק הוא כו' נשאר הקושיא דנתלה דמן הצדדים אתיא פי המשנה הנה עדיין קודם תקנת ר"ז ואפילו אם נאמר דהחומרא הנה עדיין בימי המשנה מ"מ קשה אמאי תיבין בקרבן ועוד דבתקנת רבי לא נזכר האי חומרא דטפת דם פחדל.

ועוד קשה מגמ' שם ע"ב בְּדָקָה בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק וְהֵנִיחְתוּ בְּקוֹפְסָא כו' דא"ל ר"ח לר' אי אִתָּה מוֹדָה שְׁצָרִיכָה פְּגָרִיס וְעוֹד כו' אף אִתָּה עֲשִׂיתוּ כְּכַתְּם וּלְפִי דְבָרֵי בְּעַל ס"ט אף בְּרֵאשִׁייה מְגוּפָה צָרִיךְ פְּגָרִיס וְעוֹד [דאל"כ] (הלא) גִּימָא מִן הַצְּדָדִים בָּא בָּאִם אִינוּ יְדוּעַ שְׂבָא מִהַמְּקוֹר פְּנִידוֹן דְּהֵתָם וְהֵרְאָיָה שְׁהִבִּיא בְּעַל ס"ט הַגְּ"ל מִהַתּוֹס' דנ"ב ד"ה בג' גְּרִיסִין וּמִהַגְּמ' שָׁם אִינָה רְאָיָה לִפ"ד דְּהֵתָם לְהַכִּי צָרִיךְ ג' גְּרִיסִין וּג' וְעוֹדוֹת מִצַּד שְׂאֵנוּ מְחַלְקִים הַפְּתָם שְׂרָאָה אוֹתוֹ בַּג' פְּעָמִים וּא"כ עַל כָּל פְּעַם נִתְּלָה דְמַמְאָכְנֹלַת אִתִּי פִּינּוֹן שְׁאִינוּ בְּבִירוֹר שְׂבָא מְגוּפָה וּלְכַךְ צָרִיךְ ג' שְׁיַעוּרִין לְהוֹצִיא מִדָּם מְאָכְנֹלַת וְזֵהוּ ג"כ פְּנוֹנַת הַתּוֹס' שְׁיֵישׁ בּוֹ שְׁיַעוּר שְׂאֵפְשֵׁר לְחַלְקָם לִג' רְאִיוֹת דְּהֵינּוּ שְׂפַל רְאָיָה יִהְיֶה יוֹצֵא מְחַשֵּׁשׁ דָּם מְאָכְנֹלַת אֲבָל לְעוֹלָם הֵיכָא דְחִזְאֵי מְגוּפָה אֲפִילוּ בְּפַחוֹת מְגָרִיס לֹא תְלִינּוּ בְּצְדָדִין דְּרוּב דְּמִים מִן הַמְּקוֹר רַק הֵרְאָיָה הַשְּׂנֵיָה שְׁהִבִּיא בְּשֵׁם הַב"ח מִדְּמ"ב ע"ב בְּמְקוֹר שְׁהֵיזְעָה כו' וְדוּקָא תְּרִתִּי אֲבָל חֲדָא אִימּוֹר מְעַלְמָא הוּא רְאָיָה נְכוּנָה לִפ"ד דְּבָדָם מוּעֵט תְּלִינּוּ מִן הַצְּדָדִים לְכוּן עָלָה בְּדַעְתִּי לְהַכְרִיעַ דְּבַטְפַת דָּם פְּחֻרְדָּל אוֹ פְּחוֹת תְּלִינּוּ דְּמִן הַצְּדָדִים אִתִּי אִם לֹא שְׁיַדוּעַ שְׁמֵן הַמְּקוֹר בָּא אֲבָל בְּיוֹתֵר מִפְּחֻרְדָּל אַע"פ שְׁהוּא פְּחוֹת מִפְּגָרִיס דְּרָךְ דָּם פְּזָה לְבוֹא מִן הַמְּקוֹר וּבְהַכִּי יְבוֹאוּ דְבָרֵי הַגַּמ' דִּי"ד עַל נְכוּן וִידְנִינִי ג"כ לִישְׁנָא דר"ז אֲפִילוּ טַפַּת דָּם פְּחֻרְדָּל דְּזֵהוּ מְפַלֵּל הַחֲנוּמְרָא כו' אֲבָל יוֹתֵר מִפְּחֻרְדָּל לֹא תְלִינּוּ בְּצְדָדִים מְדִינָא אֲפִילוּ בָּאִין יְדוּעַ שְׁמֵן הַמְּקוֹר בָּא וּלְפִי דְבָרֵי בְּעַל ס"ט הֵיכָא לּוֹ לומר אֲפִילוּ רוֹאוֹת פְּחוֹת מִפְּגָרִיס וְעוֹד וּבְהַכִּי יְבוֹאוּ דְבָרֵי הַב"ח עַל נְכוּן אֲבָל לֹא דְבָרֵי בְּעַל סְדְרֵי טְהָרָה בְּמָה שְׁהוּסִיף דְּבַפְּחוֹת מִפְּגָרִיס הוּא בְּכָלֵל הַחֲנוּמְרָא וְכוּן פְּסַקְתִּי הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה וְטַהֲרִיתִי בְּפַחוֹת מְחֻרְדָּל בְּצִירוּף עוֹד סַפְק וְעַכְשָׁיו לְבִי נוֹקְפִי מְאֹד עַל שְׁלֵא הוּבָא דְבָרֵי הַב"ח אֵלוּ בַש"ע שֶׁל אֲדָמוֹ"ר בְּכוּן לְתַשׁוּבַתְכֶם אֲנִי מְצַפֶּה יוֹרְנִי הָאִיף לְעֲשׂוֹת: שְׁנִית יוֹרְנִי כְּבוֹד מַעַל הֶרְמָה שְׁיַעוּר כְּגָרִיס כְּמָה הוּא בְּמַטְבֵּעַ שְׁלָנוּ וְשְׁיַעוּר כְּתוּרְמוֹס כְּמָה הוּא בְּמַטְבֵּעַ שְׁלָנוּ כִּי עִם הַשְּׁעָרוֹת קָשָׁה לְשַׁעַר כִּי אֲנִי מְסוּפֵק בַּמ"ש בַּש"ע כְּמוֹ שֶׁהֵן קְבוּעוֹת בְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם אִם הַפְּנוּנָה שְׁהֵם בְּכָל הַגּוּף אוֹ בְּמְקוֹם בֵּית הַשְּׁחִי מְקוֹם הַמְּצוּי שַׁעַר בְּכוּן לְהוֹרְנִי דְּבַר בְּרוּר: שְׁלִישִׁית אִינוּ מִבִּין כְּמָה דְּבָרִים בְּתִיקוּנֵי הַמְּקוֹנָה הַמְּבֹרְאָרִים בַּש"ע אֲדָמוֹ"ר מ"ש לְהַזְהִיר הָאֲנוּמֵן הָעוֹשֵׂה הַתִּיבָה כו' בְּכַדִּי שְׁלֵא יִהְיֶה עָלֶיהָ תּוֹרַת כְּלֵי מַעוֹלָם.

לֹא יְדַעְתִּי מָה אֵיכְפַת אִם יִהְיֶה עָלֶיהָ תּוֹרַת כְּלֵי מִתְחַלָּה אִם אַח"כ קוֹדָם שְׁיַקְבְּעוּהָ בְּאַרְץ וְנִקְבוּ וְיִבְטְלוּ אוֹתָהּ מִתּוֹרַת כְּלֵי כְּדַמְשַׁמַּע מְלִשׁוֹן הַטּוֹר פִּינּוֹן שְׁהֵיָה עָלֶיהָ שָׁם כְּלֵי קוֹדָם שְׁקִבְעוּהָ מְשַׁמַּע דָּאִם לֹא הֵיָה עָלֶיהָ שָׁם כְּלֵי קוֹדָם הַקְּבִיעוֹת דְּכָשֵׁר אַעפ"י שְׁהֵיָה עָלֶיהָ תּוֹרַת כְּלֵי מִתְחַלָּה וּכ"מ לְהֵרָא"ש שְׁמֹנֶתֶר לְעֲשׂוֹת גִּיגִית כו' וְיַעֲשֵׂה לְמַטָּה נִקְבַּ בְּשׁוּלִים וְיִוְשִׁיבֵנָה עַל הָאָרֶץ דְּמַשְׁמַע שְׁעֲשִׂיית הַנִּקְבַּ הוּא אַחַר עֲשִׂיית הַכְּלֵי.

וְכוּן לְשׁוֹן הֶרְמָב"ם הַלּוֹקֵחַ כְּלֵי גְדוֹל וְנִקְבוּ נִקְבַּ הַמְּטַהֲרוּ וְקִבְעוּ כו' ה"ז כְּפֶשֶׁר אִם לֹא שְׁנֵאמַר שְׁזֵהוּ כְּדִי לְחַוֵּשׁ לְדַעַת הֵרָא"ש כְּמוֹ שְׁפִי"ב י"י דְּבָרָיו שְׁסוּבְרָ שְׂאִין לְטַבּוֹל בְּתוֹךְ הַכְּלֵי כָּלֵל אֲפִילוּ בְּנִקְבַּ כְּשֵׁפ"ה וְאַח"כ חֲבָרוּ בְּאַרְץ מַחְמַת גְּזִירָה דְּלָמָּא אִתִּי לְמִיטְבֵּל בְּלֹא נִקְבַּ וּמ"מ מוֹדָה הֵיכָא דְּהֵיָתָה קְבוּעָה וְאַח"כ נַעֲשִׂית כְּלֵי דְּטוֹבְלִין בְּתוֹכָהּ וַע"כ לומר דְּלֹא שְׁיִיף כָּאֵן גְּזִירָה דְּלָמָּא אִתִּי לְמִיטְבֵּל בְּתוֹךְ כְּלֵי שְׁנַחֲקָה קוֹדָם הַקְּבִיעוֹת פִּינּוֹן שְׁבִכְאֵן לֹא הִי עָלֶיהָ תּוֹרַת כְּלֵי מַעוֹלָם לֹא אִתִּי לְאִיחְלוּפִי וּמִינָה גְּלִמוֹד הֵיכָא שְׁעֲשֵׂה הַנִּקְבַּ בְּשׁוּלִים קוֹדָם שְׁחִיבְרָה אֵל הַדְּפָנוֹת הוּא [דְּלֹא] אִתִּי לְאִיחְלוּפִי לְטַבּוֹל בְּתוֹךְ הַכְּלֵי בְּלֹא נִקְבַּ פִּינּוֹן דְּלֹא הִי עָלֶיהָ תּוֹרַת כְּלֵי מַעוֹלָם.

והגוי דומי' דקבעו וילבסוף תקקו רק א"כ אין הדבר מעכב פיון דכל הפוסקים פסקו דלא פהרא"ש וגם הטור אינו סובר פן אליבא דהרא"ש גופי' וגם המחבר ורמ"א לא פסקו פן בש"ע ומסתימות לשונו משמע דמעכב מדכתב אח"כ וטוב לשפוף עפר כו' הגם שאינו מעכב משמע שקל הדברים שכ' עד הנה הם לעכב גם מ"ש אח"כ ולא יכניס השוליים תוף הדפנות כו' בכדי שהנקב שבשוליים יהי סמוך מאד וסתום יפה בנסר חלק ושישימו תחתיו וכפי הנראה הוא כו' איני מבין מה צריך הסתימה בנסר חלק (פיון שפותמים) במקום סתימת צורות המונפר בברי'.

בסיד לבד אינה נעשית פלי ע"י סתימה זו אם לא שמעורב בגפסיס פמבואר בשער המים הביאו ב"י סתמו בסיד או בגפסיס לבד כו' ואינו פוסל וכן משמע מד' הר"ש והרא"ש בסיד ובגפסיס יחד ואע"פ שלפ"ד הרמב"ם סתמו בסיד או בגפסיס פוסל כו' היינו קודם שקבעו אבל לאחר שקבעו אינו פוסל פלשון הרמב"ם עד שיקבענו כו' וכיון שאין בנ"ד קובעי' התיבה בקרקע א"כ אינו נעשית פלי ע"י סתימה של סיד ולמה צריך הסתימה בנסר חלק: גם חיבור התיבה לרצפה איני יודע על מה נצרכי' פיון שמחונפרת לדפנות והדפנות הם בבנין קבוע על הקרקע והם פקרקע א"כ גם התיבה הוי פמחונפר לקרקע ובייתהטבילה של כה"ג ושבלישפת בית הפרנה תוכיח פמבואר בתשובת הרשב"א הביאו רמ"א בהגה' שו"ע: גם מ"ש אח"כ שאחר קביעות התיבה יכולים לשום סיד הרבה תוף הנקב כו' ואע"כ אינה נעשית פלי ע"י סתימה זו של סיד דוקא משמע שאם הנה הסתימה בד"א היתה נעשית פלי.

ולפ"ד אין שום קפידיא בזה במה שנעשית פלי אחר הקביעות בארץ דומיא דסלע שקבעו ואח"כ תקקו ואפי' הרא"ש שמחמיר יותר מפל הדעות שלא לטבול בכלי אפי' ע"י נקב כשפופ"ה ואפי' פמוציא רמון מצד גזירה פמו שפי' הב"י דבריו מ"מ מודה בקבעו ואח"כ תקקו ולפ"ז ה"ה בנ"ד פיון שנעשית פלי אחר הקביעות בארץ בכך בקשתי מכמע"ה לבאר לי דבריו הקדושים וגם איזה דברים הם לכתחלה ואיזה הם לעכב פי הדברים נצרכים לי מאד ובפרט שהם נוגעים באיסור פרת: עוד בא לפני שט"ח שהי' פתוב בו עפ"י היתר עיסקא.

ואח"כ בסופו פתוב שאם ינמשך הפירעון מזמן הנ"ל יתחשב לפ"ע עפ"י העיסקא הנ"ל ובתחלה עלה בדעתי שהוא ריבית גמורה מצד שהרינח מתרבה בהמשך הזמן והוי פאילו פתוב בשטר קצבה לשבועות וחדשים אעפ"י שאינו פתוב בפירוש מ"מ פיון שהמכונן הוא פן בפלי המלות של יתחשב לפ"ע וקצת ראיה מש"ע אדמו"ר (סעיף מ"א) שכ' שאם נמשך העיסקא מזמן פרעון יכתוב שט"ח חדש ושאר תקנות ולא מצא תקנה לכתוב בנסח הנ"ל אבל אח"כ ראיתי בט"ז בתשובת שאלה שמתיר בזה האופן בפירוש אפי' ליקח רינח מן הרינח ולא מצאתי תירוץ לסתירת הדברים.

בכך בקשתי מפבוד מע"ל הרמה יורגי האיה לפסוק בכל הדברים הנ"ל דברי דו"ש בלב ונפש ומאד ומצפה לתשובתו הלל במהו' מאיר זללה"ה: בעז"ה מוש"ק שובה ועיוהכ"פ ורב שלום לפ"ק ליופאנויטש לאהובי ידידי המופלא ומפלג השנון הנתיק וכו' מו"ה הלל נ"י: מכתבה הגיעני ע"י ש"ב ר"נ נ"י ובשבוע העבר היתי טרוד באיזו ענין ולא יכולתי לעיין היטב להשיבו בפרטות ולכן באתי עתה בקצרה מה שהקשה על הסדרי טהרה

מסוגיא די"ד יפה פוןן וכבר הרגיש הס"ט עצמו בקונשיא זו בסי' ק"צ בס"ק ס"ז בתשו' לבנו עיי"ש ונאף שאין ראיה לדבר מדהשמיט מרן כאאזמו"ר נ"ע סברת הס"ט שיהי בשום מקום לא הביאו.

זכר לדבר מיהו איפא דמ"מ למעיין בו נ' שימצא בכמה מקומות סברותיו של הס"ט כמו בענין הרגשה במ"ק ובזה לא הביאו מכלל דלא ס"ל ועבמ"ש ס"ק ס"ד ומש"ה לא שמעינן האי סברא דאבל טפה א' כו' אלא דוקא גבי טיפי מרגליות כו' לכן לפע"ד שאין לסמוך בזה למעשה על סברת הס"ט בשגם שבס"ט ס"י ק"צ נראה שהוא עצמו ג"כ לא סמך ע"ז אלא רק גבי קרטין שנגאדו ולא בדקום אם נמוחו משום דאיפא בזה כמה ספיקות ע"ש ובאמת דבקרטין איפא נמי טעמא אחרניא כמו שהובא בתשובת בית אפרים סי' מ"ט ממ"ש בחי' הרשב"א דכ"ב אם לא פשהטפה היא על העד במקום שלא היה בפנים דהיינו בתחית העד שלא נכנס כלל לקותלי ביה"ר או אפי' אם האשה מסופקת אם היה בפנים ורגלים לדבר שלא הי' בפנים במקום הנ"ל (פגון שניפר שאין שם כלוכית כי העד שבפנים מתלכלך מזהמת ביה"ר וכשמתניבש הוא פעין גיקראחמעלט) אז יש לסמוך על סברא זו וכן אם המראה מסופקת אם הוא געל או אדום יש לסמוך כנ"ל בטפה קטנה מאד אבל אם ניפר שהוא אדום אפי' דיהה ביותר אין לסמוך על זה: בענין פגרים שמעתי שהוא כמו פיטאצאק של פסוף.

וכתורמוס איני זוכר בבירור וכדומה לי ששמעתי כמו מטבע אג"ש שהוא ט"ו קטנים של פסוף ונלע"ד שיש לסמוך ע"ז משום שהגרים המצוייר בתשו' מעיל צדקה סי' כ"ז הוא כמטבע הנ"ל.

נאף ששמעתי מדודי מהרי"ל נ"י שכאאזמו"ר נ"ע בפסוף ימיו חזר בו ממה שהסכים תחלה להמ"ץ ואמר שזה היה תלוי אצלו בענין שיעור רביעית מ"מ עכ"פ הדעת נותנת דלא יהא שיעור תורמוס שלנו קטן מפגרים הנ"ל: בענין המקנה הנה על מה שפלפל בדברי קדשו של כאאזמו"ר נ"ע אין הזמן גרמא פעת לעיין.

פי המוכ"ז עומד עלי למהר הפתיכה רק דרף פלל אני אומר שלמעשה ודאי יש לעשות הפל כמ"ש שם אף גם אם לא היינו מוצאי טעם פי מאד גבהו דרכיו מדרכינו כ"ש שבודאי המעיין היטב ימצא טוב טעם לדברי ק' ועל א' משאלותיו אבאר לפי הרשום בזכרונני מפבר מ"ש מע"ל (עמ"ש כאא"ז ואעפ"כ אינה נעשית פלי ע"י סתימה זו של סיד דוקא כו') ולפ"ד אין שום קפידא בזה כמה שנעשית פלי אחר הקביעות בארץ כו' זה אינו דהמעין בב"ב דס"ו דייקא בשאיבה דרבנן הקילו בקבעו ולבסוף חקקו (וכבר עמד בזה מוהר"ש ונהקשה על הטור כמו שהובא בס"ט סי' קצ"ח ס"ק ס"ג ד"ה ומה שהקשה מוהר"ח"ש) משא"כ לענין טבילה תוף כלי' דהוא מדאורי' וכן פולו שאוב י"א דמדאורי' הוא.

ובס' באר יעקב דפ"ג רצה לתרץ זה. אבל אינו מספיק לכאורה וכמדומה לי שפתיבתי מזה פעם א' למחניכם זה שנתים: גם בנדון חיבור התקנה לרצפה פתיבתי שם שאם א"א בענין אחר סגי פשמעמידים אותה על קלעצלי' שבארץ פינון שמחנכת היטב בדפנות ועכ"ז למעשה פשעשינו מקנה פה וג"כ מחמת עומק המים לא יכלו להעמידה על הרצפה ממש עשינו איזרוב ומלאו אותו עפר גיטרעטין היטב ואח"כ עשו עליו רצפה מנסרים

והושיבו עליו התיבה של המקנה פי קשה בעיני לשנות מאמרי ק' אע"ג שלעד"נ שפנה אין עיכוב מדינא פלל וקרוב דמיירי בענין שאפשר להעמיד התיבה על הרצפה דאז נדאי עדיף טפי שיהי' החיבור של התיבה בכל צדדיה ואולם שמעתי מר"נ שגם אתם עשיתם כן ויפה הוא: בענין שט"ע שפתוב בה אם יומשו הזמן יומשו העיסקא.

בדינים שפסוף ס' לבושי שרד כתב לכתחלה לכתוב פן ע"ש ומה שהקשה מעלתו ע"ז ממ"ש כאאזמו"ר נ"ע סעי' מ"א יכתוב שטר אחר כו' יפה פנון דנראה שהוא חוכך בזה להחמיר אבל עכ"ז איני סובר שיהיה מעכב דיעבד דאל"כ יהיה קשה על הט"ז מדידן' אדידן' מסק"א לסק"א שהביא מע"ל גם הבל"י ובאה"ט והח"ד הביאו ב' הדינים של הט"ז ועוד דאעיקרא דדינא של הט"ז סק"א (והוא מ"ש כאאזמו"ר נ"ע סעיף מ"א ומ"מ צריך ליתרה כו') חולק הש"ך בנקה"כ (והובא באה"ט של הגאון מו' זכר' מענדל ובח"ד) וסיים שפן המנהג ומ"ש כאאזמו"ר ססע"י מ"ח וכל היתר שאינו אלא דרף ערמה אינו מועיל פלום מה"ת כו' וכ"ד הבכור שור בפסחים דכ"א דבדאורי' לא מהני הערמה.

והגם פי פלשם שפין קדשי קדשים לחולי חולין גבהו דרכיהם מדרכינו. אעפ"כ יש בזה מקום עיון בסוג' דגיטין דס"ה בענין מערימין על מעשר שני כו' וע' בזה בס' מקור חיים בא"ח סי' תמ"ח סס"ק י"א ע"ש.

הלכך עכ"פ בדין אם יומשו הזמן יומשו העיסקא נדאי יש לגבות בו דיעבד עכ"פ: סימן קג שאלה אשה מינקת אשר טבעה שלא לראות נסת נשים בתוך ימי מיניקותה ובדקה א"ע לעת ערב ומצאת טהורה וקודם שינה הפשיטה את הפתונת ולא בדקה אותה וגם לא היה לה הרגשה פלל ונתתיחה עם בעלה ובקומה מצאה דם הרבה על הפתונת שהפשיטה קודם שינה וגם על הפתונת שהלבישה לעת שינה ואשה הנ"ל יש לה מכפר פאב גדול בבטנה מאנגיל הנשים ואומרת שע"י טרחה פבידה מתעורר אצלה פאב הנ"ל והיא עשתה מעשה טורח ב' וג' ימים קודם זה הסביבה עכ"ל השואל: הנה פרמב"ם פ"ה מהלכות שגגות ה"ו שפתב הרי טהורה היתה משמע קצת דאם היתה טמאה מקודם התשמיש צריכה פפרה ולא אמרו בגמ' דאונס הוא אלא רק על אם פירסה נדה בשעת תשמיש.

אכן בש"ג ר"פ שני דשבועות פ' בפשיטות דא"צ פפרה וע"ש מעשה פנדון דידן ובתשו' מהרמ"ל סי' ב' הביא ג"כ דברי הש"ג רק מ"ש מע"ל ואשה הנ"ל כו' א"כ אם דרפה שבעת הטורח רואה דם. י"ל דלאו אנוסה היא דה"ל לאסוקה אדעתה פשהיה לה הטורח לבדוק א"ע אבל אם באמת בדקה א"ע פ"א אחר הטורח ומצאה טהורה תו אין להחמיר עליה להצריכה פפרה: סימן קד מכתבו הגיעני יום ב' כ"ח תמוז העבר פנידון השאלה באשה שמוצאה פתמים בבדיקה שאחר תשמיש באופן שלא הוחזקה עדיין לראות מחמת תשמיש פי לא ראתה ג"פ רצופים וגם אינה מרגשת מאין בא הדם ולבעלה יש ג"כ מוחש המערידען ומחמת זה הוא מוצא פתמיד פתמים על חלוקו סמוך לאמתו דומים לכתמים ממש ובמקום אחר אינו מוצא פתמים פלל אף לא ראה בפירוש שיהי' דם שומת מאמתו.

והאשה הנז"ל יש לה נסת קבוע וציוד מעלתו להתיירה לבעלה אף בלא ספירת ז"נ וטבילה מצד שתי טענות הא' עפ"י דעת הגש"ד והא"ש שהביא פבוד אאזמו"ר נ"ע בשולחנו הט' סי' קפ"ז סקי"ג באשה שרמ"ת ג"פ רצופים ואח"כ עברה ושמשה ולא ראתה או שפדקה בשפופרת ולא מצאה פלום דמותרת לבעלה אף אם תראה אח"כ מ"ת פמה פעמים בלי ספירת ז"נ וטבילה דהנברר הדבר שהדם שראתה מ"ת הוא מהצדדים כו' ודעת מע"ל דה"ה בנ"ד הב' עפ"י דעת רמ"א באשה שיש לה מפה באותו מקום אף שא"י אם מוציאה דם להתיר אם יש לה נסת ורואה שלא בשעת נסתה ודמה מע"ל נ"ד שאפשר לתלות בבעלה עכ"פ למפה שא"י אם מוציאה דם ונשען עמ"ש בש"ע סי' ק"צ ס"ך.

זהו תנן דברי מע"ל בקיצור וביקש ממני לחוות לו דעתי באריכות והנני לבקשתו להשיב על סדר דבריו: א והנה לכאורה יש ראיה לדברי מעלתו ממ"ש מהרי"ו בחידושי דינים שלו סי' נ"ב ונ"ל אשה שראתה דם מחמת תשמיש בדילוגין אם מותרת לבעלה והשבתי לו דמותרת דאל"כ מה מועיל בדיקת שפופרת עכ"ל הנה השוה רואה מ"ת בדילוגין שאינה מוחזקת לרמ"ת.

לדין מוחזקת לרמ"ת ובדקה בשפופרת ולא מצאה פלום והינינו ממש פדעת מעלתו שהשוה נ"ד דנדון של הגס"ד והא"ש אבל באמת א"א לומר פן לדעת הגש"ד והא"ש דא"כ יהי לנגדינו תשו' הרשב"א שבב"י.

ס"י קפ"ו שכ' דהני ג"פ שראתה בהם מ"ת דאמרינן דתצא בלא פתובה דוקא פשראתה בג"פ רצופים כשור המועד וכחזקת קרקעות אבל כל שפעם פה ופעם פה אין זו חזקה כלל נסת הוא דלית לה עכ"ל ומדאצטריף לאשמעינן דאם אינן רצופין אינה יוצאה בלי פתובה משום שלא הוחזקה עדיין ממילא מוכן דהדם עכ"פ טמא וצריכה ז"נ דאל"כ למה ליה למימר אין זו חזקה כו' הל"ל עדיפא מיניה דא"צ ז"נ כלל.

וא"כ אין שייך בכאן טענת מום כלל וכ"מ להדיא מלשון נסת הוא דלית לה ופ"י רבינו ז"ל סי' קפ"ז סק"ח דהינינו שפורסת נדה בלא עת. וא"כ משמע דס"ל דהוא דם נדה ולא תלינן שהיא מהצדדים וכ"מ ג"כ מהרמב"ם פכ"ה מהל' אישות וטוש"ע אה"ע סי' קי"ז דבלא רצופים אינה מוחזקת ואינו מום גמור כ"כ מפלל דהדם הוא נדות עכ"פ וצריכה ז"נ ודחוק לומר דבאמת אלו הפוסקים פליגי אהגש"ד והא"ש וס"ל דבדיקת שפופרת שלא מצאה פלום נמי לא מהני לטהר הדם שהיא רמ"ת אח"כ דמסתמא אי איתא דמנכרח לומר פן לפוסקים אלו לא הוי הגש"ד והא"ש פליגי עליהו שהרי בהגש"ד שם הביא דעת הרשב"א ונשען עליו וגם הא"ש הוא אחרון ואיך ימלא לבו לחלוק על הרשב"א בלי ראי' מוכרחת ויותר יתנה קשה על הרב"י דס"ל כהא"ש לפמ"ש כאאזמו"ר נ"ע בקו"א רס"י קפ"ז וא"כ למה הוצרך לדברי הרשב"א בס"י קפ"ו להוכיח דבאינן רצופים אינה יוצאה בלי פתובה ת"ל מתלמוד ערוף דאפי' הדם טהור דהינינו מדמהני בדיקת שפופרת כמ"ש מהרי"ו אלא ודאי האמת יורה דרכו דאף לדעת הגש"ד והא"ש ברואה בדילוגין צריכה ז"נ עכ"פ ולא אמרו דמהני עברה ושמשה ולא ראתה שלא להצריכה ז"נ בראתה מ"ת אח"כ אלא בהחזקה תחלה להיות רמ"ת דהינינו פשראתה ג"פ רצופים וקלקלתה זוהי תקנתה לשטתם דכיון שהחזקה זו שהתשמיש גורם לה שיבא הדם א"כ כשאח"כ עברה ושמשה ולא ראתה או שפדקה בשפופרת שהוא כמו

תשמיש ולא מצאה פלום הרי אנו רואים בה שינוי ששינתה חזקתה ואנו צריכים לחקור מה טיבו של שינוי זה ואזי אנו תולים שפודאי הדם שהי' תחלה בתשמישי הראשונים הי' מהצדדים וע"כ לא ראתה עכשיו משום די"ל שעכשיו לא בעל בכת כ"כ דאלו הנה אז דם המקור מדוע לא ראתה עכשיו ג"כ דלגבי דם המקור לא שייך כ"כ לומר טעם זה שיהי בשום פעם אין האבר דוחק במקור כלל שאינו מגיע אליו כלל רק בגמר ביאה נכנס סמוך למקור כמבואר ברמב"ם רפ"ה מהא"ב ובמ"ב סי' מ"ט זהו טעמן של הגש"ד והא"ש כמו שביאר אאזמו"ר נ"ע ולזה פנון ג"כ הרב המקובל מוהר"ר חיים צנזר ו"ל בתשו' נ"ב מהד"ק סי' מ"ה (מיהו עדיין קשה לזה מה שהקשו על ה"ב בתשו' גאוני בתראי סי' ל"ד דא"כ דבדם המקור לא שייך לאפלוגי בין אצבעות וכחות א"כ מהו שאמרו בגמ' לפי שאין כל האצבעות והפחות שוות ע"ש וי"ל דרבינו ו"ל תגרץ זה בצחות לשונו במ"ש טפי איפא למיתלי בצדדין כו') וכיון שכן ממילא מוכן דה"ט לא שייך כלל באשה שלא הונחקה עדיין להיות, רמ"ת מחמת שלא ראתה ג"פ רצופים לומר שהתשמיש שלא ראתה בו יוכיח על התשמיש שראתה שהוא מהצדדים דאלו הנה מהמקור מדוע לא ראתה עכשיו ג"כ כו' דהא נדאי ליתא דכיון שלא הונחקה עדיין לרמ"ת א"כ אנו אומרים שגם בהתשמיש שראתה בו אפשר לאו מחמת התשמיש ראתה אלא כמ"ש הרשב"א דנסת הוא דלית לה ר"ל שנתקלקל ונסתה ופורסת נדה בלא עת.

וא"כ האיר גימא מדלא ראתה אח"כ כו'. דהא באמת אפשר שגם בהתשמיש שראתה לא היה כלל מסכת התשמיש אלא שאירע כף אז.

וא"כ ממילא צריכה ז"נ עכ"פ פינון דאין פאן ראיה מזה שהדם היה מהצדדים: אף מ"מ יש להקשות דהניחא לסברת הרשב"א הנ"ל דברואה מ"ת כל שאינו ג"פ רצופים י"ל נסת הוא דלית לה כו' אבל יש סתירה לזה ממ"ש התוס' דנ"ט ע"ב סד"ה דלמא מדלא חזאי קודם עשיית צרכיה או אח"כ א"כ הדם לא ממילא אתיא אלא ע"י מי רגלים כו' ועפ"ז כתב אאזמו"ר נ"ע בקו"א רס"י קפ"ז דברמ"ת אפי' פעם אחד נמי י"ל כן מדלא חזאי קודם התשמיש או אח"כ א"כ הדם לאו ממילא אתיא אלא ע"י התשמיש וצ"ל דהרשב"א לא ס"ל סברא זו של התוס' דהא גם רש"י התם לא ס"ל כן דההתוס' שם הכריחו סברתם משום דא"כ בשעה שמונחת נמי לפרוץ שפא בא פדרפו כו' והיינו לס"ד דהתוס' אבל לפמ"ש אח"כ ושמא בשעת זינוק א"א לדם לבא פדרפו כו' אין אנו צריכים לומר דאמרינו מדלא חזאי קודם כו' אלא דלא ס"ל האי סברא כלל אלא אדרבה חיישינו דלמא בטר דתמו מיא אתא דם אם לא היכא דמוכחא מילתא פגון ביושבת על שפת הספל כו' ונמצא דם בתוך הספל כו' והנה ה"ר"ן בתשו' סי' מ"ט תפס במןשלהם סברא זו האחרונה של התוס' וכ' דקים להו לרבנו שאין דרוך דם המקור לצאת עם מ"ר וכ"כ הרשב"ץ רפ"ט ולכן אין תימא אם הרשב"א יספור ג"כ כן בפרט שדרבם להמשך תמיד אחר שטת הרשב"א וכ"מ קצת בתה"א דקפ"א סע"א דמשמע דמפרש הך פירכא דדלמא בטר דתמו מיא כפשוטו ומש"ה נמי כתב גבי רמ"ת שי"ל נסת הוא דלית לה ור"ל דלאו התשמיש גרם לזה משום דליכא למימר כלל הך סברא מדלא חזאי כו' מיהו עדיין קשה דהניחא לדברי ר' מאיר רפ"ט אבל לדברי ר' יוסי שם הרי כתב הרשב"א בתה"א דלא חיישינו כלל לדלמא בטר דתמו מיא אתא דם וצ"ל דהטעם כמ"ש התוס' מדלא חזאי קודם כו'.

וכינן שר' יוסי שהלכה כדבריו ס"ל סברא זו א"כ הדרא קושני' לזנכתיה דגבי רמ"ת נמי
 י"ל פן ואיך כ' הדרשפ"א נסת הוא דל"ל וי"ל דכינן דעכ"פ ק"ל שאין דרף דם המקור
 לצאת עם מ"ר א"כ סברא זו דמדלא תזאי קודם כו' אין אנו צריכים להשתמש בה כמ"ש
 התוס' דנדאי המ"ר הי' סבה ליציאת הדם מה"ט דמדלא תזאי כו' לחוד אלא דמה"ט
 אמרינן שמסתמא יצא הדם עם המ"ר יחד ולא אח"כ בתר דתמו מיא ע"ד פאן נמצא פאן
 הי' אכל מ"מ מה"ט לחוד לא היינו מכריעים פלל לומר שהמ"ר הי' סבה ליציאת הדם
 והיינו חוששי' שמא יצא דם ממקורה פדרכו משום דנסת הוא דלית לה פעין מ"ש
 הדרשפ"א ברמ"ת אלא דזה א"א לומר פאן משום שאין דרף דם המקור לצאת עם מ"ר:
 משא"כ גבי רמ"ת דלא שייך לומר הכי אדרבה דרף הדם לבא ע"י הרגל תשמיש א"כ
 י"ל דלעולם לא פא הדם מ"ת פלל וכן לפ"ד מהר"מ בהגמי"י הובא ב"י סי' קצ"א דר'
 יוסי לא פליג פלל על ר"מ ביושבת א"כ לדידנ' נדאי לא אמרינן פלל ה' סברא מדלא
 תזאי כו' ובהא אתי שפיר המשנה בפירק כה"י די"ד א' נמצא על שלו טמאין ותיבין
 בקרבן כו' והקשו ע"ז הא ברמ"ת הוי ספק שקול שמא מהצדדים פא הדם כמ"ש בב"י
 סי' קפ"ז בשם סה"ת וסמ"ג וא"כ אמאי חייבים חטאת (וע' מה שתירץ בזה אאזמו"ר
 נ"ע והוצרף בזה לשטת התוס' דאמרינן מדלא תזאי כו') ומצאתי בספר הפלאה באה"ע
 רס"י קי"ז שתירץ משום דמשנתנו מייירי פשלא הנוחזקה עדיין להיות רמ"ת ג"פ רצופים
 וא"כ לא תלינן דבא מ"ת פלל דלא שכיח ומש"ה חייב חטאת דרוב דמים מן המקור
 וא"ש לפמ"ש הדרשפ"א נסת הוא דלית לה כו' והיינו משום דלא ס"ל ה' סברא מדלא
 תזאי כו' ונמצא עלה בדינו בעז"ה דסברת התוס' רפ"ט הוא במחלוקת שנוי' דלפ"ד
 התוס' אפי' ברמ"ת פעם אחת אמרינן שפנדאי התשמיש הי' סבה ליציאת הדם מדלא
 תזאי קודם כו' משא"כ לפ"ד רש"י והדרשפ"א ולפ"ד מהר"מ בהגמי"י לא אמרינן הכי:
 ג ועפ"ז יש לגמגם לכאורה בנ"ד לשטת התוס' דנימא דהתשמיש שלא ראתה בו דם יהי
 הוכחה ובירור שהדם שרמ"ת הוא מהצדדים דאל"כ מדוע לא ראתה עכשיו כו' פדלעיל
 סי' א' לפ"ד הגש"ד והא"ש אכל באמת הוא בנרכא דסברת הגש"ד והא"ש לא שייך
 אלא כשרמ"ת ג"פ רצופים דהנוחזקה זו להיות רואה כל פעם שתשמש דג"פ רצופים הוי
 חזקה גמורה ומש"ה פשלא ראתה אח"כ פעם א' יש מקום להתבונן מדוע לא ראתה
 עכשיו ונוכח מזה אלמפרע נאלהבא שהדם הי' מהצדדים כו'.

משא"כ פשלא הנוחזקה עדיין דהיינו שלא ראתה ג"פ רצופים אין ראוי ממה שלא ראתה
 שהדם שראתה הי' מהצדדים דלעולם אימא שהי' מהמקור ולא שייך לומר א"כ מדוע
 לא ראתה עכשיו ג"כ פמו שראתה אז משום די"ל שהפעם ההוא מקרה הי' שאירע לה
 לראות מ"ת ועכשיו לא אירע לה המקרה הזה פינו שעדיין לא הנוחזקה שתראה בכל
 פעם והרי אפי' ברמ"ת ג"פ רצופים הקשה אאזמו"ר נ"ע האיר נסמוך ע"ז לומר מדלא
 ראתה אח"כ איגלאי מילתא כו' לעננן שלא תצטרף ז"נ שהוא איסור דאורייתא ונהרי
 נסתות דרבנן ומדאורייתא לא חיישי' פלל שמא תראה כו' וע"ש מה שתירץ ע"ז להעמיד
 דעת הגש"ד והא"ש אכל מ"מ נקוט מיהו בידך דבלא ראתה ג"פ רצופים ולא הנוחזקה
 מדרבנן ג"כ שתראה מ"ת לית מאן דסבר שנאמר מדלא ראתה אח"כ איגלאי מילתא
 שהדם הי' מהצדדים.

שְׁהָרִי עֲדִינִי לֹא הִחֲזִיקָה שְׁתַּרְאָה עַד שְׁתֵּאמַר מְדֵלָא רְאָתָה כּו' וְזֶה פְּשׁוּט מְאֹד בְּאִין סְפִק
כָּלֵל וּבִתְשׁוּי מֵהֶר"מ בֵּת הַרְשֵׁב"א סִי תַתְּל"ח תַתְּל"ט מְשַׁמַּע נְמִי לְהִדְיָא דְבֵרֵמ"ת
בְּדִילוּגִין צְרִיכָה ז"נ עכ"פ וְיִשׁוּב דְבָרֵי מֵהֶרִי"ו נִלְע"ד מְשׁוּם דְמֵהֶרִי"ו לֹא ס"ל כָּלֵל הִךְ
סְבָרָא שֶׁל הַגַּש"ד וְהֵא"ש אֶפְיָלוּ בֵרֵמ"ת ג"פ רְצוּפִים וְעֵבְרָה וְשִׁמְשָׁה אַח"כ אוּ שְׁבָדְקָה
בְּשִׁפּוּפְרֵת וְלֹא מְצָאָה כְּלוּם שְׁיִהְיִי מְהִנִי לְעֵנִין שְׁלֵא לְהַצְרִיכָה ז"נ אִפִּי אִם תַּרְאָה אַח"כ
וּכְמוֹ שְׁבָאָמֶת הֶרְבֵּה פּוֹסְקִים חוֹלְקִים עַל סְבָרָא זֹו כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ בְּדָבָרֵי כֵּאֲזֻמוֹ"ר נ"ע שֶׁכ"ד
רַמ"א וְהַש"ךְ: וּבִס"ט צוֹנֵחַ כְּכֹרֵכָא עַל סְבָרָא זֹו שֶׁל הֵא"ש וְכֵן בִּתְשׁוּי נ"ב חִי"ד סִי
מ"ג הֶחֱמִיר יוֹתֵר וְעכ"פ פְּשׁוּט לּוֹמֵר דְמֵהֶרִי"ו ס"ל כְּסִבְרַת הַרִיצֵב"א שֶׁהוּא ג"כ דַּעַת
הַש"ךְ וְד"מ וּמִשֵּׁה"נ הַשְּׁוֹה לְזֶה דִין רוּאָה בְּדִילוּגִין דְבִשְׁנִיחָה מוֹתֵרֵת לְשִׁמְשׁ אַח"כ עַד
שְׁתַּרְאָה ג"פ רְצוּפִים אֲבָל וְדֵאִי צְרִיכָה ז"נ מִיָּד שְׁתַּרְאָה אַח"כ אִפִּי בְּפַעַם א' וְא"כ עָלָה
בְּיַדְנֵו ת"ל שְׁאִין סְבָרָא כָּלֵל בִּנ"ד לּוֹמֵר שְׁלֵא תַצְטַרֵף ז"נ מְחַמֵּת דִּינֵו שֶׁל הַגַּש"ד וְהֵא"ש:
וְלֹא מְיַבְעִי לִפ"ד שְׁאָר פּוֹסְקִים הַחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם לְגַמְרֵי אֲלֵא אִפִּי לְשִׁטְתָּם נְמִי לֹא דְמִי
כָּלֵל נ"ד לְנִדּוֹן דִּידְהוּ דְבִנ"ד מוֹדוֹ דְצְרִיכָה ז"נ בְּאִין סְפִק כָּלֵל: ד וְעַתָּה אֲשׁוּבָה וְאֶרְאָה
הַטְעָנָה הַשְּׁנִית שֶׁל מַעֲלָתוֹ וְהוּא לְתַלּוֹת בְּבַעַל וְהִנֵּה מִתְּשׁוּבַת הַרְשֵׁב"א שֶׁבִב"י סִי"ק ק"ץ
אִין רֵאִי לְהַקְל.

דְּהֵא הֵתָם כ' הַרְשֵׁב"א דְהַטְעַם כִּינּוֹן דְּאִיכָּא וְדֵאִי מְכָה בְּבַעַל שֶׁהוּא מוֹצִיא דָם כּו' וְכ"כ
אֲזֻמוֹ"ר שֶׁם סְעִיף כ' וּבְאָמֶת שְׁמַכָּאן יֵשׁ רֵאִי לְשִׁטַּת הַש"ךְ בְּסִי' קפ"ז דְּהַרְשֵׁב"א נְמִי
ס"ל דְּבַעֲיָנִין שְׁתַּדַּע בְּוֹדֵאִי שְׁמַכְתָּה מוֹצִיאָה דָם כּו' דְּאִין לְחַלֵּק בֵּין אִם הַמְּכָה הִיא בָּה
מְמַשׁ לְכִשְׁהִיא בְּאִישׁ דְּאִין טַעַם לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם דְּהֵא תוֹלִין בְּמְכָה שְׁבַמְקוֹר אַעפ"י שְׁאִינָה
נוֹגַעַת בָּה לֹא ע"י תְּשִׁמִּישׁ וְלֹא ע"י בְּדִיקַת עַד וְעוֹד דְּהַתְּנִין וְתוֹלָה בְּבִנְיָה וּבְעָלָה וְאֵע"ג
דְּהֵתָם בְּכַתְּמִים הַקִּילוּ לְתַלּוֹת בְּמְכָה שְׁיִכּוּלָה לְהַגְלַע כּו' מ"מ הֵא בְּמְכָה כְּזוֹ שְׁבַבְעָלָה
תוֹלָה ג"כ אֲלֵמָא דְּאִין חִילוּק בֵּינָה לְבַעֲלָה.

וּלפ"ז, י"ל דְּלֵהֶרֵמ"א יֵשׁ לְהַקְל לְתַלּוֹת בְּמְכָה שְׁבַבְעָלָה ג"כ אַעפ"י שֵׁא"י אִם מוֹצִיאָה
דָם וּמ"מ נִלְע"ד דְּנ"ד ל"ד לְמְכָה שְׁבַמְכָה וְדֵאִי יֵשׁ דָם נְצָרֵר וְסַתָּם מְכָה מוֹצִיאָה דָם
לְפַעְמִים כִּמ"ש אֲזֻמוֹ"ר מִשֵּׁא"כ בִּנ"ד אִין יְדוּעַ לְנוּ כָּלֵל אִם יֵשׁ לוֹ מְכָה וּמַצֵּד הַכְּתָמִים
שְׁבַחְלִיקוֹ אִין רֵאִי כ"כ דְּקִי"ל בְּנִדְהָ ד"ס דְּאִין תּוֹלִים כְּתָם בְּכַתָּם מְשׁוּם דְּלֹא מְגוּפָא
קַחְזִיָּא ע"ש וּבִש"ע סִי' ק"צ סְמ"ג וּבֵת' רַמ"א סִי' צ"ז וְאֵע"ג דְּבִנ"ד אִין לוֹ כְּמָה לְתַלּוֹת
כְּתָמוּ כָּלֵל מ"מ הֵא כָּל כְּתָם עַכְצ"ל דְּאִין לָהּ בְּמָה לְתַלּוֹת דֵּאל"כ הִיָּתָה טְהוּרָה וְכִינּוֹן דְּאִין
לָהּ בְּמָה לְתַלּוֹת מְסַתְּבָרָא דְּבִנְדֵאִי מְגוּפָה אִתִּי הַדָּם כְּדֵאֲמַרִּין בְּרִישׁ נִדְהָ (ד"ג א') בְּצַפּוֹר
לֹא נִתְעַסְקָה בְּשׁוּק שֶׁל טַבְּחִים לֹא עֵבְרָה הֵא דָם מְהִיכָא אִתִּי כּו' וְאַפ"ה אִין תּוֹלִין כְּתָם
בְּכַתָּם וְאִם בְּכַתְּמִים הַקִּלִּין אֲמָרוּ כֵּן ק"ו בִּנ"ד שֶׁהִיא רֵמ"ת ע"י בְּדִיקַת עַד שֶׁהוּא אִיסוּרָא
דְּאוֹרְיִיתָא וְאֵע"ג שְׁאִינָה מְרַגְּשָׁת מ"מ י"ל דְּקַטְעָתָה בְּהַרְגָּשָׁת שְׁמַשׁ אוּ בְּהַרְגָּשָׁת עַדכִּמ"ש
הַאֲחֻרוּנִים אֲלֵא דְּלִכְאוּ י"ל דְּכִינּוֹן שְׁהַכְּתָמִים נְמַצְאִים לְעוֹלָם בְּמְקוֹם אֶחָד דְּהִינּוּ בְּמְקוֹם
שְׁבַחְלִיקוֹ הַסְּמוּךְ לְאֵמָתוֹ א"כ הוּא רֵאִי שְׁמַאֲמָתוֹ בָּא הַדָּם דְּאִילוּ בָּא מְמָקוֹם אַחַר כְּמוֹ
מַעֲלָמָא אוּ מְנַקֵּב הַרְעִי לֹא הִי נְמַצָּא תְּמִיד בְּמְקוֹם אֶחָד וְכֵה"ג מְבֹאָר בְּפִסְקֵי מֵהֶרֵא"י
וּבִב"י וּבִש"ע סִי' קפ"ז סְעִיף ז' אִם כּו' אִינָה מוֹצִיאָה כְּתָמִים אֲלֵא בְּמְקוֹם א' יֵשׁ לְתַלּוֹת
שְׁמַמְכָה שְׁבֹאוֹתוֹ צַד בָּא כּו' אֲמָנָם בְּאָמֶת דִּין זֶה הוּא בְּמַחְלֻקַּת שְׁנוּיָה שְׁלֵדְבָרֵי הַט"ז
סִי' נֶרְאָה דְּמַפְרֵשׁ בְּמֵהֶרֵא"י דְּהוֹכְחָה זֹו לְחֹד לֹא מְהִנִי וּבַעֲיָנִין ג"כ שֶׁבִלֵּא"ה יְדוּעַ לָהּ

שֵׁשׁ לָהּ מִפֶּה וְשֵׁשׁ לָהּ נֶסֶת רַק דְּהוֹכְחָה זֹו שְׁמוּצָאָת בְּמָקוֹם א' מְהֵנִי דְהוּי כְּיָדוּעַ שְׁמִכְתָּהּ מוּצִיָּאָה דָּם וּפִי זֶה מְוֹכְרָח בַּט"ז דַּל"כ לֹא מְקַשָּׁה מִיָּדִי אַרְמ"א דְּמַנְלָן דְּמַהֲרָא"י לֹא ס"ל כְּרַמ"א מְדַבְּעֵי הוֹכְחָה זֹו אֵת"ל דְּבִלָּא הוֹכְחָה זֹו א"י כְּלָל שֵׁשׁ לָהּ מִפֶּה וְכֵן הֲבִין הַצ"צ סִי' פ"ו דַּעַת מַהֲרָא"י וְכ"כ בַּס"ט סַק"כ וְכ"ד הַנ"ב סִי' מ"ו וְגַם הַמ"י דְּמַפְרָשׁ לָהּ בְּאִשָּׁה שְׂאִין לָהּ נֶסֶת מ"מ מִשְׁמַע דַּעַכ"פ בַּעִי' שְׂיִהְיִי יָדוּעַ שֵׁשׁ לָהּ מִפֶּה דַּל"כ לָמָּה לֹא הִשְׁיִיג בְּזֶה ג"כ עַל הַצ"צ וְאִין לֹא מְרַם דְּכִמּוֹ שְׁלֵהֵמ"י מְוֹתֵר בְּתַרְתִּי לְמַעַלְיוֹתָא הֵיִינוּ כְּיָדוּעַ שֵׁשׁ לָהּ מִפֶּה וּמוּצָאָת כְּתָמִים בְּמָקוֹם שְׁכּוֹאֵב אַע"ג דְּאִיפָּא חֲדָא לְגַרְיַעוּתָא שְׂאִין לָהּ נֶסֶת כַּמ"כ יְהִי מְוֹתֵר לְשִׁטְתוֹ בְּיַשׁ לָהּ נֶסֶת וּמוּצָאָת כְּתָמִים בְּמָקוֹם א' אַע"ג שֵׁשׁ לָהּ אֵת כְּלָל אֵם יֵשׁ לָהּ מִפֶּה.

דִּי"ל דְּמָה שְׂיָדוּעַ שֵׁשׁ לָהּ מִפֶּה עֲדִיף מֵיֵשׁ לָהּ נֶסֶת וְכ"ד הַנ"ב סִי' מ"ו וְכ"מ בְּחֻוֹת דַּעַת סַק"כ. אוּלַם הַגָּאוֹן אַאזְמו"ר נ"ע הִסְפִּימָה דַּעַתוֹ הַק' דְּהוֹכְחָה זֹו לְחֻוֹד מְהֵנִי לְדַעַת מַהֲרָא"י בְּיַשׁ לָהּ נֶסֶת וּבְהִכִּי א"ש דַּלְק"מ קְוֹשְׁיִית הַט"ז אַרְמ"א וְכ"ד הַגָּאוֹן מו' יִצְחָק הוֹרְוּיץ שִׁבְת' נ"ב שָׁם סִי' מ"ד.

וְעַתָּה בַּנ"ד לֹא מִיבְעִי' לְדַבְּרֵי הָאוּמְרִים דְּהוֹכְחָה זֹו לְחֻוֹד לֹא מְהֵנִי א"כ וְדַאי דְּבַנ"ד נְמִי לֹא מְהֵנִי. אֲלָא אִפִּי' לְדַבְּרֵי אַאזְמו"ר ו"ל דְּבַתְרָאֵי הוּא וְאִין לְנוּ לְהַתְחַבֵּם נֶגֶד דַּעַתוֹ הַק' מ"מ י"ל דְּבַנ"ד לֹא מְהֵנִי וְהַחֲלִיּוֹק הוּא פְּשׁוּט דְּהֵתֵם אֵת"ל דְּהוֹכְחָה זֹו דְּבַר בְּרוּר הוּא שְׁהֵדֵם וְדַאי בָּא מְאוּתוֹ הַמָּקוֹם א"כ תּוּ אִין לְהַסְתַּפֵּק כְּלָל בְּטַהֲרַת הָאִשָּׁה שְׁהָרִי אוּתוֹ מְקוֹם הוּא בְּצַדִּים וְא"כ בְּרוּר דָּם הַצְּדִידִים הוּא מִשָּׂא"כ בְּכָאן שְׂאִפְלִי' אֵת"ל שְׁהוֹכְחָה זֹו דְּבַר בְּרוּר הוּא שְׁהֵדֵם בָּא מְאֵמְתוֹ עֲדִיין יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּטַהֲרַת הָאִשָּׁה דְּדַלְמָא הַדָּם שְׁמוּצָאָה אִינוּ מְהַבְעֵל אֲלָא מְמַנָּה הַלְכָף כְּפֹלִי הַאִי לֹא מְהֵנִי הוֹכְחָה זֹו: הַ נְרֵאִיתִי לְהַגָּאוֹן בַּס"ט ס"ס קצ"א שְׂרַצָּה לְהַקְלֵל קוֹלָא יְתִירָה בַּרמ"ת וְדַבְּרִי מְוֹפְרָכִים מְהַש"ס דְּלַעִיל דַּאִין תּוֹלִין כְּתָם בְּכַתָּם וְאֵע"ג דְּסַפֵּק דְּרַבְּנָן לְהַקְלֵל מ"מ הַאִי לָאוּ סַפֵּק שְׁקוּל הוּא כְּדַלְקָמָן.

וְה"נ לֹא מְהֵנִי הַאִי סַפֵּק לְאַצְטְרוּפִי לַס"ס בְּדַאוּרֵיין' דְּלֹא הוּי ס"ס אֲלָא הִכָּא דְּבַרִּירָא מְיֻלְתָּא שֵׁשׁ בְּבַעֲלָהּ מִפֶּה הַמוּצִיָּאָה דָּם (א"נ מִפֶּה שֵׁשׁ בְּהַ דָּם לְרַמ"א) וְהַטַּעַם י"ל דְּכִמּוֹ בְּעַנְיָן אִין תּוֹלִין כְּתָם בְּכַתָּם הֵיִינוּ מְשׁוּם שֵׁשׁ ס"ס לְהַחְמִיר סַפֵּק שְׂמָא בְּעַלְתֵּם הַכְּתָם לָאוּ מְגוּפָא קַחְזִיאָא אֲלָא מְעַלְמָא בָּא לָהּ הַדָּם וְאֵת"ל דְּמַגּוּפָה קַחְזִיאָא שְׂמָא כְּתָם זֶה שְׁפַחְלִיּוֹק שְׁלִבְשָׁה הָאִשָּׁה הַב' אִינוּ מְמַנָּה וְא"כ צַד הַקְּוֹלָא רַחוּק מְאֹד וְהוּי כְּמוֹ מְיַעוּטָא: וְה"נ גְּבִי רַמ"ת הַסַּפֵּק הַב' שְׂמָא מְבַעֲלָהּ בָּא הַדָּם יֵשׁ בּוּ ב' צְדָדִים לְהַחְמִיר כִּיּוֹן שֵׁשׁ לָנוּ שֵׁשׁ בּוּ מִפֶּה וְא"כ י"ל סַפֵּק אִין בּוּ מִפֶּה וְאֵת"ל שֵׁשׁ בּוּ מִפֶּה הַמוּצִיָּאָה דָּם שְׂמָא דָּם זֶה שְׂרַמ"ת אִינוּ מְמַנּוּ וּמִש"ה סַפֵּק זֶה שְׂמָא הַדָּם מִן הַבְּעַל לֹא מְצַטְרַף לַס"ס מִשָּׂא"כ גְּבִי אִישׁ וְאִשָּׁה שְׂעֵשׂוּ צְרַכִּיהֶם לְתוֹף הַסַּפֵּל שְׁנֵי הַסַּפִּיקוֹת הֵם שְׁקוּלִים וְעוֹד יֵשׁ לְדַחוּת רְאִיָּתוֹ מְאִישׁ וְאִשָּׁה שְׂעֵשׂוּ צְרַכִּיהֶם כּו' בְּכַמָּה גּוֹנֵי דְהָא הַפַּמ"א סִי' י"ב כ' דַּלְר' יוֹחְנָן דְּאָמַר דַּלְר"מ מְהֵנִי הַאִי ס"ס ס"ל דְּבִאִשָּׁה שְׂעוּשָׁה צְרַכִּיהָ לְבַד נְמִי אִין טְמָאָה רַק מְשׁוּם כְּתָם ע"ש.

וְא"כ לֹא דְמִי לְרַמ"ת דְּהוּי סַפִּיקָא דְּאוּרֵיָּתָא עַכ"פ אוּ וְדַאי דְּאוּרֵיָּתָא לְשִׁטְתֵּי הַרְשָׁבָא דְּלַעִיל: אֲמַנָּם אַף אֵת"ל דְּר"מ מְשׁוּם נְדָה מְשׁוּם מְטַמָּא וְאֵעַפ"כ מְטַהַר גְּבִי אִישׁ וְאִשָּׁה (וְדַלָּא כַּהַפַּמ"א דְּמַסְתַּמָּא לֹא יַחְלֹק רַב אִשִּׁי דִּי"ד ב' אַדְר' יוֹחְנָן) מ"מ נִיחָא מְשׁוּם דְּהֵתֵם יֵשׁ תַּרְתִּי חֲזָקָה לְקוֹלָא כַּמ"ש רַבִּינוּ בְּקוּ"א חז"ט דְּאִשָּׁה וְחֲזָקָה מְשַׁבִּיל הַמִּים בָּא הַדָּם

כמ"ש הרשפ"א ובתרתמי חזקה מהני לר"מ אפי' בספק שקול אחד לבד כדאי בעירובין דל"ו וכ"ש הקא דאיכא ס"ס ואע"ג דבלא ספק השני הי' טמאה טומאת גדה ונדאי היינו משום דתרתמי חזקה לא מהנו פנגד רובא דרוב דמים מהמקור באים והמיעוט דשמא משביל המים פלא חשיב נגד רובא ומשום הכי הוי טומאה ונדאית (וע' בת' ריב"ש סי' שע"ט מיהו הנ"ב מהדו"ק חאה"ע סי' מ"ג חולק עליו וי"ל דלר"מ הריב"ש נמי מודה דלא מהני תרתמי חזקה נגד רובא למנהי ספיקא) אבל בהצטרף לזה הספק דשמא מהאיש מהני תרתמי חזקה לטהרה לגמרי ונק' ס"ס בגמרא היינו שמא משביל המים ושמא מהאיש.

משא"כ גבי רמ"ת דליכא תרתמי חזקה לא מהני האי ס"ס אפי' לרבנן פיון דהספק השני יש בו שני צדדים להחמיר: וגם הספק הראשון אינו ספק אלא לפ"ד התוס' אבל לפ"ד הרשפ"א ש"ל נסת הוא דלית לה אינו ספק שקול פל"ל סק"ב בשם ההפלאה ואף גם ברמ"ת ג"פ ש"ל דהוי ספק שקול מ"מ לא מהני מצד הספק השני פנ"ל: ו ואמנם כדי לטהר אשה לבעלה נלע"ד שיש תקנה בנ"ד והוא שיעשה לו הבעל פיס שיהיה קשור סביב לאמתו ויוכל לעשות לו שנצים ולולאות שיקשור אותו על ידם מאחוריו כדי שיהי' נוח לו ללבוש וכיס זה יהי' מעור ובתוכו יהי' מרוצף מנגד פשתן לכן נקי ואז אם ימצאו בו פתמים מבפנים על בגד פשתן לכן שבו יתברר לנו שהדם בא מאמתו ולא מנקב האחור ולא מעלמא שהרי העור מפסיק וכיס זה יהי' לבוש בו תמיד ואזי לא ימצא מסתמא פתמים על חלוקו אם הפתמים היו מאמתו ויתברר לנו שהדם בא מאמתו ואזי יהיו יכולים לתלות הדם שהיא ראתה מ"ת בו ולא תצטרף לז"נ.

ואשכחן שגם חז"ל היו בודקים ענינים פי האי גוונא ע"י פיס ע' שבת די"א ע"ב. אף צריף שהפסיד יהי' הדוק סביב לאמתו ולא יהי' חלל גדול מלמעלה עד שיוכל ליפול שם מדם האחור והנה אע"ג דלכאורה בכה"ג נמי אם נמצא פתמים תוף הפסיד י"ל דנק' פתם לבד לפמ"ש שמואל רפ"ח בדקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה עליה טהורה ורב אשי דהוא בתראה אסיק דטעמי' דשמואל הוא משום דאמר כר' נחמ' דדבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל פתמים ופרש"י דלרב אשי שמואל לא איירי בהרגשה פל"ל כו' אלמא דבכה"ג נמי שבדקה קרקע וישבה עליה ומצאה עליה דם הוי רק פתם והיינו משום דמ"מ לאו מגופה קחזיא ודלמא מעלמא בא הדם וכדפרש"י נמי בב"ק דל"ח ע"ב שתראהו מגופה ולא שתמצאהו בבגדה כו' וכיון דבכה"ג הוי רק פתם א"כ י"ל דה"ה בנ"ד כשימצא על הפסיד וא"כ הדרא החששא לדוכתה דאין תולין פתם בכתם אף לפי התוס' שם טעמא דשמואל אליבא דרב אשי נמי הוא דהא דאינה טמאה מדאורייתא הוא משום דלא הרגישה ולא משום דחיישינן דמעלמא אתיא עיי"ש.

וכ"כ הר"ן שם בחי' וכ"ד הרמב"ם והרשפ"א ואף לפ"ד הרי"ף והרא"ש ש"א דלא ס"ל דהרגשה מעפכת מדאורייתא מדהשמיטו מימרא דשמואל כמ"ש בתשו' שב"י סי' מ"א. מ"מ מודו דטעמא דבבדקה קרקע עולם טהורה לשמואל היינו משום דלא ארגישה ולא דחיישינן דמעלמא אתיא ולפי' רבינו ז"ל במה"ב להרמב"ם חיישינן דמעלמי' אתא או מהצדדים מדלא ארגישה כו' ונמצא דעת רש"י במה דיהיו חוששינן שמא מעלמא אתיא הוא דעת יחידאה (וגם במ"ש הס"ט ס"י ק"צ ס"ק צ"ג דלרש"י גזה"כ הוא כמו בספק

ממזר צ"ע דבממזר גזה"כ הוא אפי' ברובפסולי' אצלה כמ"ש בפנ"י שלהי קדושין וא"כ את"ל דה"נ גפי פתמים ומש"ה א"ש ההיא דבדקה קרקע עולם אע"ג דסברא רחוקה הוא לחוש שפא מעלמא אתי' א"כ האיך יתיישב ההיא דעד הנתון תחת הכר ומשופך אמאי טמא דמ"מ לא ברירא מלתא דמגופה בא הדם דהא בתלוקה כה"ג טהורה א"כ יכול להיות מכיני' ולרב אשי מיירי נמי בדלא ארגישה כו') והלכך לא תישינו לזה בנ"ד: קיצור א הנה אפילו להגש"ד והא"ש הנזכר בש"ע אאזמו"ר ו"ל סי' קפ"ז סקי"ג שבבדיקת שפופרת שלא נמצא דם כלל או ששמשו פעם אחת אח"כ ולא ראתה נתברר הדבר שפא הדם מן הצדדים והלכך כל מה שתראה אח"כ מחמת תשמיש טהורה וא"צ שבעה נקיים נראה שבנד"ז יודו דצריך ז' נקיים פיון שלא ראתה מ"ת ג"פ רצופים אמרינו וסת הוא דלית לה ולעולם הדם מן המקור: ב אף לדברי התוספות רפ"ט דנדה אפילו ברמ"ת פעם אחת אמרינו שבודאי הנה התשמיש סבה ליציאת הדם מדלא חזאי קודם כו': ג ואפילו לפ"ז ג"כ לא אמרינו דהתשמיש שלא ראתה ינהיג בירור על שהדם שרמ"ת פעם אחת הנה מהצדדים דלעולם אימא לך שהנה מהמקור ומה שלא ראתה עכשיו מ"ת היינו משום שהרי לא הוזהרה כלל ג"פ רצופים שתראה מ"ת ומהרי"ו ס"ל כהד"מ והש"ך הנזכר בדברי אאזמו"ר ו"ל: ד ובענין לתלות בבעל שמוצא פתמים תמיד על חלוקו סמוך לאמתו הרי אפילו פתם אין תולין בכתם כש"כ שבדיקת עד אין תולין בכתם ואם משום דכתמים שלו הן עדיפי משאר פתמים שנמצאים לעולם במקום אחד ודמי להדין הנזכר בש"ע סי' קפ"ז עכ"ז י"ל דאין תולין אפילו בכה"ג: ה בס"ט סי' קצ"א משמע להקל בכה"ג ברמ"ת אף אין דבריו מוכרחים ואולי פונונתו לא לטהר הדם בלי ז' נקיים רק שתהיה מותרת לבעלה אחר ז' נקיים ועוד שהנ"ח בצע"ג: ו שיעשה הבעל פיס שיתברר עי"ז שיוצא דם מאמתו אז תוכל לתלות בו: ובענין השאלה השנית נידון אשר נהגו השו"ב לבקוע הסירכא ולקלף אח"כ הדלדולים בנחת מאין יצא להם היתר זה בספר בית אפרים סי' ל"ט סעיף קכ"ו הביא מנהג זה ונ"ל בהרבה מקומות נהגו הבודקים שמשמשין בסירכא ומותרין אותה פקרום ואח"כ אוהו בצפרניו ומושך וקולף אותה בנחת מעל הרואה וקולף והולך בנחת עד שלא נשאר ממנה פלום על הריאה ואז בודקין בנפיחה ושפין רוק או פושרין על מקום הסירכא (ר"ל על כל מקום הנקלף) ואם אינו מבצבץ מכשירין אותה ואם נשאר שום דלדול בריאה שא"א לקולפו אם לא בחונן זך מטרפין אותה וגם כי רוב פעמים הוא מבצבץ ע"י כף והמנהג הזה נתפשט בדורות שלפנינו בין הבודקים ואע"פ שלא היה רוח חכמים נוחה מהם ולא מצאו אנשי חיל ודיהם לבטל המנהג ואמרו הנח להם לישראל (מוטב שיהיו שוגגים כו' פעין מ"ש הב"ח סי' ל"ט סט"ו) כו' ואולם ערובים עלי דברי דודי מ"ו הגאון מוהר"ס שאמר שהמנהג יש לו על מה שסמוך לפי שפיון שהוא נקלף מעל פני הריאה זה האות כי לא קלטה הסירכא בקרום הריאה רק מחמת הליחות שמבחוץ התחיל להתקדם כמו מלבוש על הריאה וכמעשה שהביא הט"ז סי' ל"ה ס"ק י"ד בעובדא דריינוס שנתפשט קרום ונעשה כמו מלבוש לריאה וקלפוה בנחת מעליה ונמצאת הריאה שלמה והכשירוה ובודאי הלבוש הזה לא נתקדם בפעם א' כ"א מעט מעט עד שהוא מתעטר ע"פ כל הריאה.

וא"כ מה לי כולם מה לי מקצתה כל שנקלף בנחת הרי שאין לסרכא שרש בקרום הריאה ומבחוץ בא ונדבק לשם וכשר אבל אם נשאר איזה דלדולי' (ר"ל אפילו מה דלחוץ שטח

עובי הסינרָא) א"כ שְׁוֹרְשָׁה פְּתוּחַ אֶל הַרְיָאָה וּטְרַיְפָה אע"פ שְׁבִיֵּאֲרֵנוּ כִּי מֵה שְׁנֵהֲגוּ לְהַקְלֵ ע"י קְלִיפַת הַצְּפוֹרָן וּבְדִיקָה הֵם דְּבָרִים שֶׁל טַעַם יִרְאָה לִי שְׂאִין לְהַקְלֵ בְּזָה כ"א כְּשֶׁהַסִּינְרָא הוּא מִן הַרְיָאָה לְדוֹפֵן שֵׁישׁ לֵה מַתִּירִים מְגֹדְלֵי הַמּוֹרִים ע"י בְּדִיקָה בְּפוֹשְׁרִין אֲפִי' לְחַתּוּף הַסִּינְרָא וּכְדַאי הֵם לְסֻמּוּף עֲלֵיהֶם לְהַתִּיר ע"י קְלִיפַת הַסִּינְרָא וּבְדִיקַת הַפוֹשְׁרִין אֲבָל אִם נִסְרְכָה לְשֹׂאֵר מְקוֹמוֹת שְׁבַחֲלָל הַגּוֹף אֲפִילוּ לְמְקוֹמוֹת שְׂאִין הַנֶּקֶב פּוֹסֵל בָּהֶם וְאִין צ"ל אִם הַסִּינְרָא בְּרִיָּאָה מְאֻנָּא לְאֻנָּא אוֹ לְאֻמָּא אוֹ לְשֹׂאֵר מְקוֹמוֹת שְׁבַחֲרִיָּאָה שְׂלֵא פְסֻדָּן אִין רְאוּי לְנִהוּג הַיִּתֵּר כ"א בְּמְקוֹמוֹת שֵׁישׁ הַפְּסֻד בְּדָבָר אֲבָל בְּמְקוֹמוֹת שְׂאִין הַפְּסֻד אִין רְאוּי לָהֶם לְזוּז מִמָּה שֶׁנִּתְּן לְמַעֲוָה בְּלִבָּד עַכְתָּ"ד.

הַעֲתִיקָתִי פְּלוּ לְפִי שְׂאִין הַסִּפְרָ מְצוּי וְהִנֵּה רוּאָה קִצַּת סְמָךְ לְמִנְהַג וְאֵעִפ"כ אִינוּ מַתִּיר שְׂלֵא בְּמְקוֹם הַפְּסֻד רַק בְּרִיָּאָה הַסְּרוּכָה לְדוֹפֵן וְלַעֲד"נ שְׂאֲפִילוּ בְּמְקוֹם הַפ"מ אִין לְהַקְלֵ כ"א בְּרִיָּאָה הַסְּרוּכָה לְמְקוֹמוֹת שְׂאִין הַנֶּקֶב פּוֹסֵל בָּהֶם פְּגוֹן לְשׁוּמֵן הַלֵּב וְכֵה"ג דְּלִהְרַבְּהָ מְגֹדְלֵי הַרְאִשׁוֹנִים יֵשׁ לָהּ הַיִּתֵּר בְּבְדִיקָה כַּמ"ש אֲאֻזְמו"ר נ"ע בְּתִשְׁבּוּכָתוֹ.

וְלִכֵּן כְּדִי לְהַעֲמִיד הַמְּנַהֵג י"ל דֹּא ע"ג דְּלֹא קִי"ל פְּנוּתֵיהוּ מ"מ כְּדַאי הֵם לְסֻמּוּף עֲלֵיהֶם לְהַתִּיר ע"י קְלִיפַת הַסִּינְרָא וּבְדִיקַת הַפוֹשְׁרִין אֲבָל כְּשֶׁהַסִּינְרָא הֵם ב' קְצוּוֹתֵיהּ בְּרִיָּאָה קִשָּׁה מְאֹד לְהַקְלֵ ע"י הַקְּלִיפָה שְׁהֵרִי כַּאֲזֻמו"ר נ"ע בְּתִשְׁבּוּכָתוֹ לְבְּרִדִּיצוּב כ' וְז"ל כִּי מַעוֹלָם לֹא עָלָה עַל דַּעֲתִי לְהַתִּיר ח"ו לְקַלּוֹף הַסִּינְרָא בְּיָדִים כו' גַּם שְׂאֲרֵי מְחַבְּרִים צְוּוּחִים עַל הַמְּנַהֵג הַזֶּה כְּכַרוּכִיָּא כַּמ"ש בְּסִפְרָ לְבוּשֵׁי שְׂרָד סס"י ל"ט בְּתִשְׁבּוּכָתוֹ שָׁם ג"כ עַל הַשְּׂאֵלָה דְּבְרִדִּיצוּב הַנְּ"ל בְּשִׁגְמָם כִּי הֵגַם דְּגַבְרָא רַבָּא אָמַר מְלִתָּא ה"ה הַגָּאוֹן מוהר"ס וַגְּבָרָא רַבָּא מְסֵהִיד עָלָיו ה"ה הַגָּאוֹן בְּבֵית אֲפָרִים.

מ"מ תוֹרָה הִיא כו' וְאִם לְדִין יֵשׁ תְּשׁוּבָה דְּמַמְעֵשָׁה דְּרִינּוּס אִין לְלַמּוּד הַיִּתֵּר לְפַמ"ש הַט"ז סס"י ל"ט דְּהֵתֵם בְּתוֹלְדָתָהּ כְּפֵה הַיְתָה וּבְנוֹדַי גּוֹלֵד וְנִתְּהוּהָ בְּפַעַם אֶחָד וּמֵאִין לְנוּ לּוֹמֵר שְׁמַתְקֵרָם מְעַט מְעַט כו' וְעוֹד דְּלִדְבָרֵיו שְׁהַסִּינְרָכוֹת הַנֶּקֶלְפִים דְּשְׂכִיחֵי טוֹבָא הֵן הַנְּהָה הַתְּחִלַּת קְרִימַת הַמְּלַבּוּשׁ הַנְּ"ל א"כ לְמָה אִין מְלַבּוּשׁ הַנְּ"ל כְּעוֹבְדָא דְּרִינּוּס גַּם צָא כְּלָל עַל הַרְיָאָה אֲפִילוּ בֵּין מֵאָה בְּהַמוֹת שְׁנַמְצָא בָּהֶם הַתְּחִלַּת הַקְּרִימָה דְּהִינּוּ עֲנִין הַסִּינְרָכוֹת הַנְּ"ל וְכִידוּעַ לְכָל דְּעוֹבְדָא הַנְּ"ל לֹא שְׂכִיחָא כְּלָל וְכָלֵל וְלִכֵּן מְסַתְּבַר יוֹתֵר שְׁהַסִּינְרָכוֹת אִינּוּן מַעֲיִן הַמְּלַבּוּשׁ כְּלָל וְגַם אִין לּוֹמֵר דַּמ"מ יֵשׁ לְהַתִּיר זֶה כְּמוֹ זֶה דְּאִין הַנְּדוֹן דּוּמָה לְרִאִיָּה דְּהֵתֵם פִּינּוּן שְׁהַמְּלַבּוּשׁ ע"פ כָּל הַרְיָאָה י"ל דְּמְרָאִים הַדְּבָרִים שְׁבַרְיָתָהּ כְּפֵה מִשָּׂא"כ כְּשֶׁהִיא רַק בְּמְקוֹם אֶחָד מִהַרְיָאָה וְכַעֲיִן מ"ש הַרְשָׁב"א בְּעֲנִין דְּבוּקָה שָׁאֵם כָּל גַּג הָאוּמָא דְּבוּק בְּשִׁרְרָה כְּשֶׁרָה שְׂכָף מְרָאִים הַדְּבָרִים שְׁזוּ כְּפֵה בְּרִיָּתָהּ בַּד"א בְּשָׁפֵל הַגַּג כְּלוּ דְּבוּק כו' וּמִשָּׁם יֵשׁ לְלַמּוּד חִילּוּק בַּמְכ"ש בֵּין נ"ד לְעוֹבְדָא דְּרִינּוּס וְכֵר מִן דִּין הַנְּהָה אָף אַת"ל דְּבְעוֹבְדָא דְּרִינּוּס נְמִי י"ל שְׂלֵא נַעֲשֵׂה כְּפֵה בְּתוֹלְדָה כַּמ"ש בְּרִאִשׁ אֲפָרִים סִי' ל"ה ס"ק קמ"ט בְּשָׁם יָמִין מִשָּׁה מ"מ בְּעוֹבְדָא דְּרִינּוּס נְמִי דַּעַת הַר"ץ לְהַטְרִיף בְּסְרוּכָה לְמְקוֹם אַחַר א"כ כ"ש בַּנְּ"ד נָאָף שֶׁהַשְּׂמ"ח חוֹלֵק עָלָיו מ"מ הִינּוּ דוֹקָא בְּכַמוֹ עוֹבְדָא דְּרִינּוּס מְמַשׁ וְלֹא בְּסִינְרָכוֹת מְמַשׁ שֵׁישׁ סְפֵק רַחוּק מְאֹד אִם הוּא מַעֲיִן עוֹבְדָא דְּרִינּוּס אוֹ לֹא וְדַאי דְּקִשָּׁה מְאֹד לְלַמּוּד בְּזָה אֲוֹלָא מְעוֹבְדָא דְּרִינּוּס.

הַלְּכָף נִלְע"ד שְׂאִין לְהַקְלֵ ע"י הַקְּלִיפָה בְּנַחַת אֲלֵא בְּסְרוּכָה לְמְקוֹם שְׂאִין הַנֶּקֶב פּוֹסֵל עַכ"פ כְּדִלְעִיל וְכֵן שְׁמַעֲתִי מֵהַשׁו"ב דְּקַהֲלָתְנוּ שֶׁהוּא נְאָבִיו שְׁהִיו שׁו"ב בַּק' לְאַזְנֵי לְפָנֵי

כאאזמו"ר נ"ע נוהגים פן שלא לסמוך ע"ז בסירכא שב' קצוותיה הן פריאה וגם שמעתי משאר שוחטים נוהגים פן ואם יאמר האומר הלא בסירכא שב' קצוותיה הן פריאה יש ג"כ צדדים להקל אם אין הסירכא מאונה ראשונה לשלישית והוא ע"פ דעת רש"י שכתור רס"י ל"ט ודעת הרמב"ם לפמ"ש הלחם משנה פ"ח מה"ש דס"ל דמאונא לאנא שאצלה נקרא פסדון אף מחיתוף לגב וא"כ נסמוך בזה ג"כ על הקליפה בנחת.

ע"ד שאנו סומכים בסרוכה למקומות שאין הנקב פוסל אף אפה אמור לו דלא דמו להדדי דהא התם דעת רש"י והרמב"ם נמי לא פריא כ"כ להקל בזה והר"ן והב"י נסתפקו בדבריהם. ושאר פוסקים רובם פכולם וגם הגאונים שדבריהם דברי קבלה מטריפין הלכה אין לסמוך להקל על סברא זו פלל משא"כ בסרוכה למקומות שאין הנקב פוסל שיש מתירים בזה להדיא מגדולי הראשונים וכן יראה מתשו' כאאזמו"ר נ"ע שפסרוכה למקומות שאין הנקב פוסל יש לצדד להקל יותר וכ"ה משמעות רמ"א בד"מ סי' ל"ט הלכה בזה אפשר לצדד זכות לענין המנהג שפבר נהגו אבל כשב' קצוותיה הן פריאה יש להתנהג בענין המיעוץ פמבואר בש"ע ואחרונים: ח ונהגה אף גם בענין המיעוץ הנהוג מקדם יש ב' מנהגים הא' והוא המבואר בשמ"ח סי' ל"ט סעיף ל"ו ל"ח יעו"ש ובבואר דבריו היטב בספר לבושי שרד שם בהג"ה נו"ל פללא דמיעוץ ומשמוש פה הוא אם הסירכא דבוקה שני צדדים להריאה אזי צריף למשמש בשני הדבוקים שיגלגל הסירכא בין האצבעות אפי' הרבה רק שהגלגול יהי' בנחת ואזי אם הוא ריר בעלמא תסתלק הסירכא מעל הריאה ואם לא נסתלקה מהריאה אלא נתפרקה לשנים ונשאר עדיין מעט מהסרכא דבוק אל הריאה ומשמש עוד בהנשאר עד שתסתלק מהריאה ואפי' אם חוט דק נשאר עדיין מפל הסירכא ומחונבר בהריאה צריף למשמש בחוט המדולדל ההוא עד שיפול ויסתלק מהריאה ע"י גלגול האצבעות וחלילה לו שיקלף רק שתסתלק הסרכא מעצמה מעל הריאה ע"י הגלגול באצבעות (והיינו ממש כמ"ש אאזמו"ר נ"ע בת' הנ"ל נו"ל כי מעולם לא עלה ע"ד להתיר ח"ו לקלף הסרכא בידיים רק שע"י הגלגול בין האצבעות אפי' בנחת ע"ז היא מתקלפת מאליה מהריאה ומתנתקת מעט מטה מטה עד פלותה כו' דהיינו ממש כמ"ש הלבושי שרד שתסתלק הסרכא מעצמה כו' ע"י הגלגול כו') ואם לא נסתלקה מע"ג הריאה ע"י גלגול האצבעות יטריפנה כי היא סרכא גמורה וכשנסתלקה ע"י הגלגול יבדוק בפושרין פכה יעשה בשני צדי הסרכא.

ואם הסרכא דבוקה מהריאה אל שאר מקומות שאין נקב פוסל שם א"צ למעוץ רק בצדה הדבוק לריאה ויעשה פכל האמור ואם אחר שנסתלק פל עובי הסרכא מעל הריאה ע"י המשמוש נשאר עוד דלדולים פעין קרומים או חוטין להלאה משטח עובי הסרכא א"צ למשמש בהם ולא לקולפם וא"צ להשגיח רק שמקום שטח עובי הסרכא ישאר נקי פלי שום דלדול (וכ"כ אאזמו"ר נ"ע בשם מורו הוא רבינו הגדול הרב המגיד נ"ע ממעזריטש ולנה הסכים הוא נ"ע ג"כ וזהו פל פנונתו בתשובתו הנ"ל וכ' שגם דעת השמ"ח י"ל פן ע"ש במ"ש ואף גם בשמ"ח אין הדבר מוכרח כ"כ כי י"ל ג"כ דכוננתו אינה אלא על מקום יציאת הסרכא ובליתתה מהריאה כו' ע"ש.

והנה רואה שפן פיא ג"כ הל"ש בדעת השמ"ח) ואם אינרע שקלף אותן קרומים ואח"כ בצבץ שם להלאה משטח עובי הסרכא אין לאסור (ונהי' השאלה דברדיצוב שהתיר

אאזמו"ר נ"ע ומחן' הגאון ו"ל מברדיצוב ע"ש) וזה הוא יסוד המיעוץ עפ"י דרפ"ו של הת"ש המנהג הב' הוא נז' בפמ"ג במשפחות סי' ל"ט ס"ק י"ג דכשניתקת גוף הסרסא באמצעיתה ע"י גלגול אצבעות בנחת נמי מהני וביאר זה הלבושי שרד בתשובתו הנ"ל אות ט"ז ו"ל מנהג שני במחוזין אחרים שממעכין בגלגול אצבעות פדרה רמ"א ו"ל וכאשר ניתק ע"י המיעוץ (באמצע) קולפין השאר בנחת מעל הריאה ובדקין בפושרין והמדקדקין שבהם ממעכין בגלגול עד סמוך לריאה ומה שנשאר עוד מגוף הסרסא דלדולים קצרים שאין בהם פדי אחיזה וגלגול באצבעות הם קולפין בנחת ובדקין עכ"ד וההפך בין המדקדקים האלו ובין המנהג שבת"ש הוא דאילו להת"ש אפילו הדלדול הקצר צריך שיעבור ע"י גלגול אצבעות כיון שהוא מגוף הסרסא עדיין וכמש"ש הל"ש ואפילו אם חוט דק כו' וה"ה דלדול קצר כו' ואם א"א להעבירו הרי היא טריפה מספק משא"כ להמדקדקים לפי מנהג השני פשר כה"ג ואין צ"ל לאותן שאינן מדקדקים שיש חילוק רב בין מנהג זה למנהג של הת"ש והנה כאאזמו"ר נ"ע בתשו' הנ"ל נראה דדעתו דשפיר דמי לסמוך על המנהג זה השני והביא לו סמיכות מתשו' שבו"י ומתשו' חינוך בית יהודה וכ"כ הלבושי שרד שם רק שבאיכות המיעוץ כ' השבו"י שם שבתחלה יפשוט הסרסא עד שיהיה פעור דק ואח"כ ימשמש בו דאי לא"ה אינו מתפסקת הסרסא פלל ע"י המשמוש דאדרבה ע"י גלגול נעשה חזק כחבל ולפעד"נ דזהו דייקא ע"פ מנהג השני דמהני אם נפקה הסרסא באמצעיתה לבד וכדי שתפסק ותנתק באמצעיתה מוכרח שבתחלה יפשוט אותה כו' דאי לא"ה אינה מתפסקת באמצעיתה אבל למנהג הת"ש שצריכי' שתסתלק ע"י המיעוץ מעל הריאה ממש והיינו כמ"ש אאזמו"ר נ"ע שהיא מתקלפת מאליה מהריאה כו' אין אנו צריכים למותחה ולפושטה תחלה פעור אלא אם משמש ויגלגל אותה בין האצבעות כמו שהיא תוכל להתקלף מאליה מהריאה כו' וחילוק זה מושג בחוש שיש חילוק בין ניתוק באמצע לקלוף וניתוק מהריאה אם היא שם הפשוט ליתיה לבד: ט ונמצינו למידים שיש בידינו ג' מנהגים בענין המיעוץ.

הא' מנהג הת"ש הב' מנהג השבו"י והפמ"ג. הג' מנהג הבודקים עתה.

רק זאת כ' הל"ש והבית אפרים שלמנהג הג' והוא הקולפים בנחת צריכים הם לקלוף הפל אפי' כל מה דלחויץ עובי שטח הסרסא עד פלותם ושיהי' נקלף דוקא בנחת ואם באיזה מקום אי אפשר שיקלוף בנחת הרי נתברר שהיא סרסא וטריפה וכמדומה בבירור שפ"ד מנהגם שהרי כ"ד הדין בעובדא דרינוס.

עכ"ד הל"ש. ועתה אומר אני מה שנלע"ד להתנהג בענין הסרסאות כי הנה בסרסאות יש ג"כ חילוקים הא' והוא אם נסרסה למקומות שאין הנקב פוסל בהם וכבר נת' שבזוה יש לנו בהכרח להעמיד מנהג שלנו ולסמוך על מנהג הקולפים בנחת פנ"ל אלא מיהת נת' שם שכ' הבית אפרים שבמקום שאין הפסד אין לנהוג פן רק בסרוכה לדופן המין הב' בסרסאות הוא כשב' קצוותיה הם בריאה שלא פסדו דהיינו מאנא לאנא או לאנמה שאצלה מחיתוף לגב או מגב לגב ובזוה נ"ל שבמקום הפסד גדול יש להן לסמוך על מנהג השבו"י דדי שתנתק באמצעיתה ואף שדעת השמ"ח אינו פן מ"מ כיון דיש קצת צד פל שהוא להקל בסרסאות אלו משום דעת הרמב"ם ורש"י כמו שהבינו הטור והלח"מ בדבריהם ואע"ג דכל שאר הפוסקים חולקים עליהם וכן ההלכה מ"מ צד מיהו הני להקל

בענין המיעוץ לסמוך ע"ד השבו"י והחב"י וישאר האחרונים נגד דעת השמ"ח: ומ"מ במקום שאין הפסד גדול אין להקל נגד דעת השמ"ח.

אמנם אם הסרסא היא שלא פסדון מאונא לאונא השלישי' וכן בסרכות דונרדא שפנה היא טריפה מדינא דגמ' לכ"ע באין חולק פלל רק שאנו סומכים על המיעוץ והרבה פוסקים חולקים על המיעוץ פידוע א"כ עכ"פ בזה יש לשמנע אל הת"ש שהוא המחמיר בענין המיעוץ וכן נלע"ד מתשו' כאזמו"ר נ"ע דהנה בתשובתו להגאון דבריסק נראה שהחמיר בכל סירסא שהיא בב' קצוות הריאה להתנהג פדעת הת"ש אפ' מחיתוף לגב ואף דאח"כ סד"ה הנה אחר שובי נחמתי כ' דהסומך על שבו"י אין מנחחין אותו י"ל דאין מנחחין אותו לבד אבל ראוי להחמיר עכ"פ כשב' קצוותיה הן בריאה ומש"ש לחומרא בעלמא החמירתי פן היינו בלהלאה במקום הסרסא דבהא הת"ש נמי מודה כמש"ל בשם הלבוישי שרד.

והנה מ"ש להחמיר עכ"פ בסרוכה מא' לג' או בונרדא כהת"ש יש לו קצת ראי' לזה ממ"ש רמ"א בד"מ סק"ך ובהג"ה סעיף י"ג שיש מקומות שמחמירי' שלא למעף בסרכות הונרדא. ולכאורה קשה מ"ש ונרדא משאר סרכות שפריאה שלא פסדון אלא שהוא הדבר אשר אמרתי פי הנה הרמ"א כ' שם בד"מ שלדעתו חומרתו שנהגו להטריף כל סירסא אף במקום שהוא פשר מדינא גרמה קולא זו שנהגו למשמש ולמעף ולפיכך י"ל שנהגו למעף בסרכות שיש מכשירים אותם בלא"ה מדינא דגמ' והיינו בסרכות לשימן הלב וכה"ג או אפ' בשני אונות שנסרכו מן הראשונה לשנ' מחיתוף לגב שדעת רש"י והרמב"ם להקל בזה לפי הנראה מפשוטן של דבריהם כמו שהבין הטור משא"כ בונרדא הרי רש"י עצמו כ' בפ' דכולהו לגבה דינדה שלא פסדון הוא א"כ אין צד להקל בזה מדינא דגמ' ולכן לא סמכו על המיעוץ לבד בזה וא"ת א"כ למה לא כ' ג"כ שלא נהגו למעף בסרוכה מאונא א' לג'.

י"ל דזהו מילתא דלא שכיחא ולא שייך בזה כ"כ מנהג משא"כ בונרדא דשכיחא קצת שתסתרף לאיזה מקום שיהיה וכולהו לגבה שלא פסדון וכיון דנשמע שעכ"פ יש להחמיר יותר בסרכות הונרדא או מאונא א' לג' א"כ הגם שכתבו הב"ח והש"ך שמונהג שלנו למעף בכל הסרכות.

מ"מ יש לנו להחמיר בענין המיעוץ גופא בסרכות דונרדא או מאונא א' לג' כמנהג הת"ש: סיומא דפסקא בסרכות שמאונא א' לג' או בסרכות דונרדא יש להחמיר בענין המיעוץ כמ"ש השמ"ח.

ומ"מ יראה מדברי אאזמו"ר נ"ע שהסומך על שבו"י אין מנחחין אותו בשאר סרכות שלא פסדון וב' קצוותיה בריאה י"ל ג"כ כהשמ"ח. אלא שבמקום שנהגו כשבו"י יחזיקו במנהגו.

בסרכות מריאה למקום שאין הנקב פוסל יש לסמוך במקום שנהגו על הקילוף בנחת ובדיקת פושרין והיינו בהפ"מ ובשלא בהפ"מ אין לסמוך על זה אלא פדעת הת"ש אא"כ הסרסא מריאה לדופן: סימן קה בגמ' נדה דס"ו ע"א ואם יש לה נסת תולה בנסתה

ופרש"י אם יש לה נסת לקלקול הזה אכל הרמב"ם פ"ד מהא"ב דין כ' כ' אכל אם שמשה סמוך לנסתה תולה בנסתה עכ"ל.

וכ"מ מדברי הרמב"ד בספר בעה"נ שער הפרישה די"ז עמוד שני גבי אשה שאין לה נסת ונ"ל שהרי שנינו בברייתא נשאת וראתה דם מחמת תשמיש כו' וקתני סיפא ואם יש לה נסת תולה בנסתה ש"מ דרישא באשה שאין לה נסת עסקינן עכ"ל הרי מפרש ואם יש לה נסת דמייירי בנסת ראית נדות ולא כפרש"י והר"ן בהשגות שם סק"ו הקשה עליו ונ"ל לא ניחא לן לפרושי הכא דברשיעי עסקינן שבא עליה סמוך לנסתה אלא כד נראה לנו פירושה אם יש לה נסת בנסתות דגופה פיון שפיהקה או שעטשה.

וכאותה ששנינו אלו הן נסתות וכו' ה"ז תולה בפיהוקה כו' ולא בתשמישה כו' עכ"ל ודבריו צריכין ביאור דבמאי עסקינן אם פבר עברו הפיהוקים ולא ראתה ואח"כ שמשה בהיתר כדיון המבואר בש"ע סי' קפ"ט סכ"ד א"כ איך תהיה תולה בפיהוקה הרי בשעת הפיהוק לא ראתה וה"ל כמו בנסתות דימים פשעבר עונת הנסת ולא ראתה שאם שמשה אח"כ משמע דאינה תולה ואם שמשה קודם שעברו וכלו הפיהוקים א"כ שמשה באיסור והרי לא ניחא לי לפרושי הכי דברשיעי עסקינן ודוחק לומר דבאמצע התשמיש התחילה לפהק ונמצא שמשה בהיתר שהתחילה קודם הפיהוקים ואעפ"כ תולה בפיהוקה אף זה דוחק לומר דמייירי דוקא בכה"ג: ע"כ י"ל שאף שעברו וכלו הפיהוקים ושמשה אח"כ באותה עונה שפיר יכולה לתלות בנסת דפיהוק אף דאנן לא חיישינן לכתחלה לאנסרה מלשמם באותה עונה פיון שלא ראתה בשעת הפיהוק ממש מ"מ אם אינרע דראתה פיון דה"ל סמוך לנסת דפיהוק שפיר יש לתלות בהפיהוק אלא שנתאחר קצת הדם לבוא מאיזה סבה ואף שע"י התשמיש נתעורר לבוא מ"מ התשמיש לא גרם רק לדם הנסת שביא ע"כ לא מחזקינן לה ברמ"ת וכדלקמן ועמ"ש לקמן בשם תשו' פנ"י חי"ד סי' א' גבי ואחד לאחריה כו' עכ"פ הרמב"ד והר"ן ה"ל ג"כ כפי הרמב"ם וכ"ד הרשב"א בתה"ק ש"ב ונ"ל אשה זו שראתה ע"י תשמיש והיא בשעת נסתה תולה בנסתה להקל כדי שלא תתגרש מבעלה עכ"ל ונ"ל הרמב"ן בהלכותיו פ"ו הט"ו אבל אם שמשה סמוך לנסתה ה"ז תולה בנסתה עכ"ל ונ"ל חידושי הר"ן ואם יש לה נסת תולה בנסתה פ"י שאם סמוך לנסתה שמשה אע"פ שלא הגיע עדיין שעת הנסת שלה תולה בנסתה לומר שמתמת תשמיש הקדים הדם לבא קודם זמנו ולא מחזקינן לה בראיה מחמת תשמיש וכ"כ הרמב"ם ז"ל ורש"י ז"ל לא פ"י בן עכ"ל ונ"ל מדברי הר"ן דמייירי אף שמשה בעונה שלפני עונת הנסת תולה בנסתה שהרי כ' אע"פ שלא הגיע עדיין שעת הנסת שלה נהרי זו העונה שרגילה לראות בה חשובה בנלה כאילו הגיע שעת הנסת.

דהא איפסיקא הלכתא כר' יהודה פ"ק האשה דס"ג ע"ב מיהו אפטר לדהוק דנהי שצריכה לפרוש כל העונה מ"מ נק' זה רק סמוך לנסתה ועיקר הנסת הוא השעה שרגילה לראות בו ומ"מ הנה לענין הרואה דם בשעת נסתה דקיי"ל דיה שעתא ואינה מטמאה למפרע משמע ודאי דכל העונה חשיבא שעת נסתה ודיה שעתא כדמשמע בגמ' פ"ק דף ד' סע"ב דלא ממעטינן אלא שלא בשעת נסתה דמשמע פשראתה בעונה אחריתי וכ"כ הרמב"ם בפ"י המשניות במשנה ראשונה דנדה אם ראתה דם ביום הידוע וכיון דכל העונה חשובה שעת נסתה א"כ מ"ש הר"ן אע"פ שלא הגיע עדיין שעת הנסת שלה נראה

דמיירי אפילו בעונה שלפניה וישון פסקי הרשב"ץ שאם שמשה קרוב לוסתה וראתה דם אותה ראיה תלינן דהיא משום וסתה ולא תשבנין לה בההו ראיה רואה דם מחמת תשמיש עכ"ל משמע ג"כ פדברי הר"ן דלשון קרוב יש לפרש אפי' בעונה שלפני עונת הוסת דהא בגמ' דס"ג סע"ב אמרינן ואי מההיא הנה אמינא סמוך לוסתה עונה אחריתי קמ"ל אותה עונה עכ"ל אלמא לשון סמוך היינו יכולים לפרש אף על עונה אחריתי ונהי דלכתחלה לא תיזיש לזה ומותרת לשמש מ"מ אם ראתה שפיר י"ל שהתשמיש גרם רק לדם הוסת ולכן כ' הרשב"ץ קרוב לוסתה.

דאינו קרוב מאד כמו לשון סמוך כי סמוך משמע בקירוב יותר כמו סמוכים מן התורה מנין ביבמות פ"ק דף ד' ע"א דאמרי רבנן כיון דלא סמיך ליה דכתיב לא יקח איש את אשת אביו בנותים הרי מה שמפסיק איזו תיבות חשוב לא סמוך כי סמוכים היינו בענין אצל וקרוב לענין סמיכה שסומך ידיו עליו ממש אבל קרוב י"ל אף שאינו סמוך ממש אף מלשון הרשב"א בתה"ק דכתב בפשע וסתה משמע ודאי דס"ל שאין תולין רק בעונת הוסת ולשון הרמב"ם והרמב"ן סמוך לוסתה אם נפרשו כלשון סמוך לוסתה שבגמ' משמע ג"כ עונת הוסת ונקא ואעפ"כ אפשר לדחות כיון דבגמ' ס"ד דסמוך לוסתה היינו אף עונה אחריתי י"ל שבדבריהם י"ל פן מהו זה אינו דגם באיסור הפרישה בעונת הוסת כ' הרמב"ם פ"ד הי"ב ואסור לו לאדם לבוא על אשתו סמוך לוסתה כו' הרי דרק עונת הוסת לבד הוא קורא סמוך לוסתה.

אף י"ל כיון שהמרדכי מיקל בזה ביותר דפי' ואם יש לה נסת זמן קבוע שהיה רואה נדה תולה בוסתה שיכולה לומר זה הדם שהיתה רואה טהור שעדיין לא הגיע שעת וסתה עכ"ל הובא ב"י.

והש"ף סי' קפ"ז סק"ך מפרש דמיירי אף שאין לה מפה כלל וע' מזה ג"כ שם ס"ק י"ד וכן פי' בתשו' פנ"י ח"ד סי' א' וכו' שגם דעת הרא"ש פן ונהי דמוכח בפשיטות מהש"ע סי' ד' דלא כיי"ל פן אא"כ שמשה סמוך לוסתה ונקא וישוב דברי הש"ף סק"ך ע' במנחת יעקב סי' קפ"ז ס"ק י"ד ובס"ט שם מ"מ לענין סמוך לוסתה אפשר שיש לצדד להקל אף בעונה שלפני הוסת דבכה"ג כ' הפוסקים שלא לחלק כ"כ על ר"ח גם אפשר קצת דוגמא לדבר ממ"ש בגמ' ס"פבנו"כ דל"ט סע"ב פגון דחזאי ריש ירחא וריש ירחא ועשרין וחמשה בירחא וריש ירחא דאמרינן דמי יתירא הוא דאיתוספו בה ופרש"י משום דאמר הו' ראי' דר"ח ראית וסתה היא והיום זמנה והאי דאקדים ונחזאי בכ"ה דמים יתירים הוא דאתוספו בה וכ"כ רש"י עוד בפ"ק די"א סע"א וכו' הטור סי' קפ"ט וש"פ וא"כ כמו שע"י דמים יתירים בא הדם הוסת קודם זמנו אפי' תמשה ימים א"כ פן יש סברא ג"כ לומר שע"י התשמיש יוכל להקדים עונה א' עכ"פ כמ"ש הפוסקים שדרכו הדם לבוא מחמת תשמיש גם אפשר עוד קצת דמיון ממ"ש בגמ' די"א ע"א לל"ק שקפיצה של אתמול גרם לראיה של מחר וע' בש"ף סי' קפ"ט ס"ק מ"ט ובב"י שם ובש"ע ס"ד שפיהוק של אתמול גרם לראיה של ר"ח אלמא יום א' יוכל להתאחר הדבר מהגורם והמסובב מהסבה וכמ"כ י"ל שיום א' יוכל ע"י גורם לבוא הדבר קודם עיקר זמנו כיון דראינו דיום א' מצטרף למחר גם אפשר ראיה וזכר לדבר מהא דאמרינן פ' בא סימן דנ"ג ע"ב ראתה פתם ואח"כ ראתה דם תולה פתמה בראייתה מעת לעת:

והנה הפרישה הביאו הש"ך ס"ק ט"ז היקל באם ראיית וספה הוא בתחלת היום לתלות בלילה שלפניו והש"ך חלק ע"ז והמנחת יעקב ס"ק י"ג הסכים להפרישה ובתפל"מ פי' גם דעת הפרישה בענין אחר ושללא יחלוק על הש"ך והס"ט סק"י דעתו להקל פה"ן דלעיל והביא מתשו' פ"י חי"ד סי' א' וכמדונה שהוא מש"ש וז"ל אא"כ ר"ל סמוך לוספה ולא בפרקים שוין אלא א' בעונה לפניה ואחד לאחריה וזה דוחק עכ"ל ואף שכ' וזה דוחק היינו על ואחד לאחריה אבל מ"מ משמע דמפרש בעונה לפניה היינו עונה שלפני עונת הוסת: סימן קו שאלה אישה שיש לה כמה בנים ובחודש סיוון העבר נתעברה ואחר שבעה או שמונה שבועות היתה הלילה לאיש ומצאה בפקר על מקומות הפליטה אדם וכן מצאה בבדיקתה בפקר ושוב פסק אדם ואחר טהרתה מצאה שוב בפקר כנ"ל וכן היה ארבעה פעמים אף בפעם הד' עשתה מעצמה וקנחה בהסדין תיכף אחר החיבור ומצאה בפקר על מקום הקינוח אדם והחמרתי פדעת הח"ד בשטת המני"ע וצויתי שבפעם החמישי תבדוק עצמה קודם תשמיש ואחריו ונמצא אחר התשמיש אדם והנה על חלוק בעלה נמצא בכל החמשה פעמים מלוקלך בזרע ואדם ג"כ יש במקום הזרע ושללא במקום הזרע אף לא הכין עצמו לכך ולא קינח בכוננה רק מעצמו נתלכלך וכתב הס"ט בשם שב"י פיון שלא הכין ולא קינח אין זה אלא כמו פתם ולא מצינו שזכרו פתמים על בגדי איש ולפ"ז לא נתחזקה עדיין האישה אבל אני חושש שאם תטבול פעם שלישי ונמצא אז תתחזק לכן אמרתי לה שתתרא עתה קודם שנתחזקה אף שאלה לרופא ישראל ואמר לה שא"א ליתן רפואות למעופרת וקשה להמתין עד שתלד כי אמר הבעל שיהיה מוכרח לנוד מביתו והוא איש עני וטפלי' תלי' בי' וצויתי לעשות כים מנגד פשתן עם מוה אשר ביז בני והכנסתו בעומק ולא נמצא עליה פלום והס"ט כ' שללא נמצא פלום אין לסמוך בלא שפופרת שאפשר שלא הגיע לעומק אף אפשר עכ"פ להתיר לה לטבול ולא תבדוק אחר התשמיש כמ"ש אדמו"ר כפי שטת הכו"פ: אבל איני סומך על דעתי לכן אני שואל דעת קדשו בזה ויוריני איה לעשות: הנה בתשו' א"ש סי' נ"ז איתא שבתחלה בדק שלא בשפופרת ע"י מוה ועץ וכן העתיק דבריו במנחת יעקב.

ובס"ט סי' קפ"ז סק"ז הביא דברי הא"ש בזה הלשון שבתחלה בדק שלא בשפופרת ע"י מוה ולפע"ד נ' פונת הא"ש דוקא ע"י מוה ועץ ולא ע"י מוה לבד משום דמוה בלי עץ להיותו רך מאד לא דמי פלל למה שלמודה לראות ע"י תשמיש כו' וראיה ממחלוקת המ"ב וסמ"ע עיין בדברי הגאון אאזמו"ר נ"ע סקפ"ז ס"ק י"ב ולכן אם ע"י מוה לבד לא נמצא פלום לא מהצדדין כו' נ' דקשה להקל ולומר דה"ל כבדיקת שפופרת שלא נמצא עליו פלום כי לא דמי מטעם הנ"ל ובפרט שגם הס"ט גמגם בזה שם מטעם אחר ואאזמו"ר ז"ל לא הביאה פלל ומפני שלא הוחזקה עדיין רק ב"פ ג"כ יש לעיין פיון שבג"פ הראשונים נמצא ג"כ על חלוק שלו כמו בב"פ האחרונים וגם היה האדם במקום הזרע דהנה בחי' הרמב"ן ר"פ כל היד גבי נמצא על שלו הקשה דהא מדלא יהבו רבנן שיעורא משמע שאע"פ ששקה אחר בעילה זמן מרובה קודם קניוח טמאין ואמאי ליחוש שפא מאכולת הוא שבאה עליו אחר שבועל שהרי אינו אלא פכתם בעלמא ויש לדחוק ולומר שפל קודם קניוח פיון שעדיין שכבת זרע לחה אין המאכולת באה עליו כו' עכ"ל א"כ בנ"ד ג"כ שנמצא דם הרבה בענין שא"א לתלותו במאכולת וכה"ג וכיון שנמצא במקום הזרע.

נהי דלא דמי ממש לעד שקינח א"ע בו מ"מ רגלים לדבר הוי וכיון שאח"כ ראתה ב"פ ודאי ע"י תשמיש י"ל דה"ל פאילו הוה חזקה ע"י צירוף ג"פ הראשונים שנמצא על שולו במקום הנרע כו' ול"ד למ"ש הש"ך סי' קפ"ז סק"א בשם אביו הגאון ז"ל דלא אמרינן איגלאי מילתא למפרע כו' דהתם שאני שי"ל שאחר תשמיש ראתה כו' אבל הכא אם הדם בא ממנה הנה ודאי בשעת תשמיש כיון שנמצא על שולו אלא שבאנו לתלות דאיתא מעלמא אע"ג דאין לו במה לתלות רק משום שלא גזרו פתמים על בגדי האישה כמ"ש הס"ט סי' קפ"ז סק"ג וסי' ק"צ ס"ק י"א בשם הפמ"א.

י"ל דזהו דוקא כשלא נמצא במקום הנרע דאז הוא דאמרי' שלא גזרו פתמים על בגדי האישה. משא"כ כשנמצא במקום הנרע וגם מצאה פן על סדין שלה במקום הפליטה.

א"כ בכה"ג לא שייך לומר שלא גזרו פתמים על בגדי האישה. וראיה מדברי הרמב"ן הנ"ל דהא גוף ענין נמצא על עד שולו אחר זמן כ' הרמב"ן שהרי אינו אלא פתם בעלמא ותיקין וי"ל כו' כמש"ל וא"כ נהי שבנדון זה כיון שאינו ע"י קינוח בכנונה וגם החלוק לא הנה בדוק ודאי שאין לחוש בפחות מפגריס אף אם מצאה ג"כ על סדין שלה בבוקר וכו' אבל לגבי יתר מפגריס כשא"א לתלות במעלמא ה"ל כמו גבי קינוח בעד שולו ונמצא פחות מפגריס דמפני הסברא שכ' הרמב"ן לדחוק כיון שעדיין ש"ז לחה אין מאכילת באה עליו מחשבינן לי' טומאה ודאי אע"ג דאינו אלא פתם בעלמא כיון שנמצא אחר זמן רב וה"נ מה שאין שום מקום לתלות במעלמא לא גרע מסברא הנ"ל של הרמב"ן וכיון שנמצא במקום הנרע י"ל דמטמינן לה אף שאינו אלא פתם שבבגדי האישה.

מיהו היינו דוקא כשמצאה ג"כ על סדין שלה אף שמצאה בבקר דאם לא נמצא על שלה פלל י"ל דהוי ראיה להיפך דמעלמא איתא. הגם שבנמצא על שולו ע"י קינוח בעד אין מקילי' מהאי טעמא (ועיין בתשו' אחת הקשיתי על דינו דהפמ"א מסוגיא דנ"ח ע"א במשתייתא כו' וע' רש"י שם ד"ה פי אמרינן ובש"ע סי' ק"צ סעיף ל"ב ובש"ך שם ס"ק ל"ט) ואף שיש לחלק מה"ט עוד דכיון דהרמב"ן מיירי ע"י קינוח ממש הלכך אע"ג דאינו אלא פתם מטמינן משא"כ בנד"ז דלא קינח בכנונה רק מעצמו נתלכלך מ"מ מאחר דהאנדם נמצא במקום הנרע ה"ל פעין קינוח ולא שדומה ממש לקינוח להחזיקה ברמ"ת ע"י ג"פ שנמצא על חלוק שולו במקום הנרע ועל סדין שלה בבקר דכולי האי אין להחמיר אבל בנד"ז שאח"כ ראתה עוד ב"פ מ"ת וגם אז נמצא על שולו בכענין שנמצא בג"פ הראשונים י"ל דחיישינן פאילו ראתה ג"פ מ"ת: ולכן נלע"ד להחמיר להצריכה בדיקה דהא"ש סי' נ"ז ע"י מו"ך ועץ והיינו ליקח עץ חלק כמו חתיכה מוקאצעלקע עיין בדברי אאזמ"ו נ"ע סי' קפ"ז סקי"א אם הוא חלק כו' ולמעלה במקום שאינו חלק יש לכרוך עליו מו"ך הרבה שלא פרט כו' וגם במקום שהוא חלק אפשר יש לכרוכו במו"ך כו' ואם לא תמצא פלום הוי בדיקה להתיירה לבעלה כ"ז שלא תתחזק בג"פ רצופים אח"כ או אם ירצו להמתין עד שתלד אז נלע"ד דכשתטהר ע"י ספירת ז"נ יש להתיירה לבעלה תו"ך ימי טוהר שלה: צ"ע אולי אפשר לבדוק ע"י הכנסת נר היינו ליחט הנעשה מבלבד שהיא חלקה יותר מעץ ועבה כעובי האבר וכו' מצד חליקותה קרוב יותר שלא תוציא דם יותר מעץ חלק ומ"מ י"ל דנחשב בדיקה אם לא תמצא דם פלל ומ"מ צ"ע מצד שחלוקה יותר מן האבר כו' ואע"פ שגם שפופרת של אבר היא חלקה.

י"ל לא דמי לחליקת ליחט העשוי מן בולבע: סימן קז יולדת ואחר לידתה רמ"ת ג"פ אף שהרגישה כאב גדול מאד בתשמיש הראשון ובפ"ב נתמעט הכאב וגם הדם נתמעט: הגנה בתש"ו מ"ב סי' מ"ז גבי בתולה הרמ"ת הביא תשו' הריצב"א דמתוכו מוכח דאף דמרגשת כאב וצער בשעת תשמיש מ"מ בלי בדיקת שפופרת א"א לטהרה וחקלק דהיינו באשה דעלמא אבל בתולה שאני ואפילו משך רב כמו שנה כו' א"כ לפ"ז ג"כ בנ"ד שהיא יולדת ומבואר בתש"ו מהר"ר יוחנן בהגש"ד שהביא בד"מ ס"י קפ"ז דיש לתלות במכת הלידה שהפכו ונתחלשו הצדדים כו' א"כ י"ל דזו בביאות ראשונות שאחר לידתה לא גריעא מבתולה לאחר שנה ונהרי בש"ע ס"י קפ"ז סעיף י"ג כ' לעולם מחזקין כו' מיהו יש לחלק דהא הס"ט שם ס"ק כ"ט פתב דלהרב"י לעולם תלינן אף שאין מרגשת כאב כלל א"כ מש"ה מיקל המ"ב במרגשת צער וכאב עכ"פ משא"כ גבי יולדת לא מצאנו סברא זו.

ומ"מ יש קצת סיוע לזה מהא דאמרינן בגמרא דס"ו ע"א ואם יש לה נסת תולה בנסתה וס"ל להר"ן בחידושי וילפסקי הרשב"ץ דלאו דוקא בעונת הנסת ממש כ"א אפילו בעונה שלפניה תלינן דמהנסת הוא א"כ ה"נ גבי יולדת בפעם ראשון שסמוך ללידתה ושהרגישה כאב גדול מאד יש לתלות דממכת הלידה הוא והראיה שפפעם ב' נתמעט הדם וגם הכאב מעט.

וכעז"ז בפעם השלישי וע' כה"ג בתשובת אמונת שמואל סי' כ"ג ולא צירף טעם זה שאני התם שלא היתה יולדת ונהגם שבש"ע סי' קפ"ז ססע"י י' אסר בזה בהדיא ונ"ל אבל אם ראתה ג"פ רצופים אחר לידה לא תלינן בלידה כו' י"ל התם באינה מרגשת כאב כלל.

וכמבואר בד"מ בתש"ו מהר"ר יוחנן שלא נזכר כלל מענין הרגשת כאב. אבל הכא שפמרגשת כאב גדול בשעת תשמיש שאני דכאב זה נדאי מחולשת הצדדין הוא וגם כמ"ש הש"ך דכשראתה פ"א תוף ימי טוהר לא מצטרף ופי' אאזמו"ר נ"ע ס"ק מ"ח משום דמימי טהרה לימי טומאה לא קבעה נסת, וכ"כ הס"ט וכ' אע"פ שמעיין אחד הוא כו' א"כ ה"נ חולשת הלידה בצירוף הכאב גדול י"ל דמזה לא קבעה נסת על זמן רב לאחר הלידה ונהרי אנו רואים שנשתנה הכאב: סימן קח אשה שראתה דם מחמת תשמיש פמה פעמים תיכף אחר טבילתה לראיית נסתה הקבועה אף לא רצופים רק אחר פמה וכמה טבילות ועדיין לא נתרפאית ובעת ראיתיה פך הוא הדבר שבגמר ביאה הבעל מרגיש שהוא נוגע בפנים בדבר מה ובעת פשהוא נוגע היא מרגשת כאב גדול ותיכף אחר התשמיש היא מוצאת הפתם.

והנה אין אתנו יודע וגם להבחין אם הוא מן המקור או מן המכה שהיא מרגשת בעת גניעתו פנ"ל: אם לא היו כלל ג"פ רצופים נדאי לא נאסרה כמ"ש בב"י רס"י קפ"ז וס"י קפ"ו וברמ"א בהגהת ש"ע רס"י קפ"ז.

ואם היו ג"פ רצופים נאח"פ היו ביאות שלא ראתה יש בזה ג' דיעות לכאורה ע' ס"ט סי' קפ"ז סק"ו לדעת מהרש"ך י"ל דע"י ביאה א' שראתה דם אח"כ נאסרה לבעלה ולדעת הס"ט עצמו עד שתחזק ג"פ ודעה ג' היינו דעת הש"ך שכ' הס"ט גבי שפופרת שלא נמצא דם כלל דמוותרת לעולם אף אם אח"כ תראה ג"פ מ"ת א"כ שפמא כמ"כ נאמר

בתשמיש שלא ראתה דעדיף משפופרת והס"ט ס"ל דגבי תשמיש שלא ראתה בו ליפא מ"ד הכין.

מיהו אאזמו"ר נ"ע ס"ק י"ג כ"כ ופסק פן. וכש"כ בנד"ז שנוראה כמו מפה שיקרי בגמר ביאה הבעל מרגיש שהוא נוגע בפנים בדבר ובעת שהוא נוגע היא מרגשת פאב גדול ומיקף אחר התשמיש היא מוצאת הפתם א"כ ניקר שמן המקום שנוגע בה הפתם וה"ל מפה אלא שי"ל שפא אין זה מפה כ"א שקצת הרחם נעקר למטה מ"מ הבאר יעקב דף ע"ז ע"ב מצדד להקל בכה"ג מצד עקירת הרחם.

ואף שהנ"ב רס"י נ"ח חולק על סברא פזו מ"מ לדבריו י"ל שזהו גירינט ועקירת הפרוזדור ואף שכתב דה"ל כמפה שאינו ידוע שמוציאה דם הקא שאני שע"י נגיעה יוצא הדם מוכח שהדם יוצא מזה המקום וגם ה"ל שני ספיקות ספק הוא מפה ממש וספק עקירת הפרוזדור ומפני יוצא דם ולא מהמקור.

וע"כ לבעלה ודאי לא נאסרה ולענין ספירת ז"נ אין לי פנאי פעת לעיין. לכן יש להצריכה ז"נ ועמ"ש בתשו' המתחלת דין אשה שיש לה נסת ומ"מ א"א לה להטהר: סימן קט ראשונה יש לצדד משום הפאב כמ"ש בתשובת ש"ב יעקב סי' מ"ב הובא בס"ט סי' קפ"ז סק"ט והגם שהס"ט שם דחה דבריו מ"מ בנד"ז שראתה פן אחר הלידה ושקשתה בלידתה ונולד פאב כו' י"ל לצדד להקל בצירוף הפאב כמו שמצאנו פין להקל בדין שכתב רמ"א בהג"ה סי' קפ"ז סעיף יו"ד יש שכתבו להקל כו' דצירוף דכאב כנד"ז לא גרע מצירוף שהוא דראיות היתר שבינתיים ע"ש בד' אאזמו"ר ז"ל ס"ק מ"ו מ"ז וגם ברמ"ת דהוי נסתות דרבנן יש לצדד יותר בענין פאב עיין ס"ט שם בשם הגאון מוהרצ"ה ז"ל וע' תשובת ח"צ שבתשו' מעיל צדקה סי' ס"ז.

ולכן בפאב גדול ובנד"ז שהוא אחר הלידה הנה נ' להקל שלא להחזיקה ברמ"ת. וכה"ג מצאתי בעיקרי דינים בדיני נדה אות מ"א ועוד קצת ראי' מתשו' מ"ב סי' מ"ז גבי בתולה הרמ"ת דאע"ג שחלק לגמרי ע"ד הב"י מ"מ במרגשת צער וכאב היקל וכ' וא"ת דבהגמ"י בשם הריצב"א כו' וי"ל דהתם כו' דליפא למיתלי בדם בתולים ולא בשום דבר כו' אבל הקא כו' עכ"ל ומזה משמע קצת דבנ"ד דאיפא למיתלי בחולשתה מפח קושי לידתה י"ל דמהני צער וכאב כמו בבתולה מיהו לא לדמותה לבתולה ממש דבמרגשת צער וכאב קצת מהני רק זכר לדבר הוי דכאב גדול כנד"ז ודאי מהני ואין להחמיר משום דבנ"ד פקר פסק הפאב קודם שרמ"ת דכיון שאח"כ בשע"ת הרגישה פאב גדול ומאז לא פסק הפאב לגמרי אפי' שלא בשע"ת יש לתלות שמה שרמ"ת הוא מחמת הפאב ועדיף מנידון הש"ב יעקב שהרגישה פאב בשע"ת לבד ואאזמו"ר ז"ל סוף הקו"א דהל' נדה ד"ה מ"ש הח"צ כ' ואם אינו פואב לה רק בשעת תשמיש אפ"ש דלא מקרי מפה גמורה כו' ומש"ה כ' ריצב"א שבהגמ"י כו' עכ"ל משא"כ בנד"ז דומה למ"ש ה"ט ז"ס ס"י קצ"א ואף שזה אינה שבועות כו' דאע"פ שלפעמים כו' ע"ש אלא דהט"ז היקל אף במוצאה שלא מחמת הפאב וע"ז השיג עליו אאזמו"ר נ"ע סי' קפ"ז ס"ק ל"ד אבל בנ"ד שאנו דנין על מהשראתה מחמת תשמיש בשעה שהרגישה פאב יש להקל אף מה שאני חוכך להחמיר הוא משום הטענה שכ' אאזמו"ר ז"ל שם ס"ק ה"ל ולמעשה ראוי לחוש לדעת הח"צ שלא להקל בספק איסור פרת בכל פאב שיש לחוש בו שפא

מתמתו בא דם מהמקור קודם זמנו עכ"ל ובנ"ד י"ל שפא הפאב במקור שהוא האם שהרי נתהנה מקושי הלידה וכאב זה גורם לדם המקור לבוא קודם זמנו אך מפני שי"ל ג"כ כמ"ש בתשובת מהר"ר יוחנן שבד"מ שע"י הלידה נתחלשו והפכו הצדדין ונכאב בשגם שהיא אומרת שמקום הפאב אינו בעומק כ"כ וגם רבינו ז"ל כ' שלא להקל בספק איסור פרת אבל אנו דנין רק על שלא להחזיקה ברואה מתמת תשמיש דהוי איסור וסתות דרבנן ולכן אפשר להקל: עוד מצאנו בכ"ק מה שרשם לעצמו] (ולקחתר משום שלא בדיקה עד אח"ז א להחמיר משום שהרגישה פאב בשע"ת אם הפאב בצדדין א"כ ממ"נ הרי אם תאמר שהפאב גרם לדם א"כ הדם מן הצדדים ואין לאסור רק שפא הפאב אינו גורם לדם כמש"ר ס"ק י"ז וא"כ אין להביא ראיה מהפאב שראתה בשע"ת): עיין פסקי מהרא"י ס"י מ"ז דאי מרגשת דנפתח, החדר פשיטא כו' משמע לכאורה דבכה"ג טמאה אפי' בדיקה אחר זמן וא"כ יהי נגד מ"ש בתה"ד סי' רמ"ו דהרגשה סברא דאורייתא היא היכא דליכא למיתלי ההרגשה במידי אחרניא כו' מבואר בהדיא דברמ"ת שי"ל הרגשה שמש הוא תלינו אע"פ שהרגישה שנפתח מקורה פדמיירי התם בתה"ד ואמרין דהרגשת שמש הוא וטעמה וצ"ל מ"ש פשיטא היינו לטמאותה באותו יום כו' וכן הבין רבינו סק"י בתה"ד ע"ש.

ודחוק לומר בע"א דבתה"ד לא היקל רק בשאר הרגשה דז"א במשמע פנ"ל אמנם לרשב"ץ רפ"ט יש להחמיר: ועכ"פ לאחר שפועסוק ברפואות ותראה שפסק הפאב יש להקל כמ"ש בש"ע ס"ח וניכר שהועילו כו' ולפ"ז אין לחוש שפא הפאב גורם לדם המקור שיבא קודם זמנו כמש"ר ס"ק ל"ד כ פינן שיתרפא הפאב כו': בגידון שהבעל מצא ג"כ בכנתו ובפ"ב פירש מיד י"ל שראתה הדם קודם תשמיש עי"ז נתלכלך חלוקו כו' שהרי הרב"ד ס"ל מה"ט דרא"י זא נן חשבון וע' בס"ט סי' ק"צ ס"ק ס"א פינן שנמצא על שלו ולא על שלה כו' נהרי בנ"ד נמצא ג"כ על שלה בפקר מ"מ יש לטעון דהיה קודם תשמיש כו' ועוד דבס"ט סי' קפ"ז סק"ג היקל גם בנמצא על שלה לאח"ז שיעור אשם תלוי כו' סימן קי משנה פרק כל היד די"ד, ע"א נמצא על שלו כו' טמאין וסייבין קרבן פתב רמ"א בהג"ה בש"ע סי' קפ"ז סעיף ה' וכן אם אין לה וסת קבוע והוא ספק אם הדם בא מן המקור או מן הצדדין תלינו במכה מפח ספק ספיקא ספק מן הצדדין או מן המקור ואת"ל מן המקור שפא הוא מן המכה אף שאינו ידוע שהמכה מוציאה דם מ"מ ה"ל ספק משמע דס"ל דנמצא הדם על עד שלה או על עד שלו חשוב ספק אם הדם בא מן הצדדין או מן המקור וקשה דהא משנה שלמה שנינו ר"פ כה"י דף י"ד דנמצא על שלו או על שלה אות יום טמאין וסייבין בקרבן.

דהיינו חטאת כמבואר בגמ' שם ע"ב דאשם תלוי סייבין אפילו נמצא לאחר אות יום וכיון דסייבים חטאת משמע דמחזקין לה ודאי בדם נדה ולא מספקין כלל שפא הדם מן הצדדים וכדמוכח ג"כ בגמ' ד"ס ע"ב גבי פלוגתא דבר פדא ור' אושעיא דאפי' ר' אושעיא לא אמר שטהרותיה תלויות אלא משום שפא בא הדם אחר שנסתלקה מעסק הטהרות אבל לא דמספקין שפא אינו מן המקור משמע דזה אינו שום ספק כלל דמחזקין ליה בדם המקור וכן ראיתי בשו"ת השיב ר' אליעזר סי' ב' הקשה פן וכן ראיתי שהקשה הס"ט סעיף ה' ס"ק ט"ו וז"ל פינן דקיי"ל דם הנמצא בפרוזדור ספיקו טמא דחזקתו מן המקור לפי שרוב דמים מן המקור א"כ מה ספק ספיקא שייך הקא וכו'

לתרץ כפמ"ש התוספות בנדה די"ח א' ד"ה שליך דאמרין סמוך מיעוטא לפלגא כו' אף שהתוס' פ"ק דכתובות דף ט' א' לא ס"ל כן וה"נ נימא סמוך מיעוטא דמהצדדים לפלגא דמן המכה וה"ל רובא לטהר עכ"ד וגם ע"ז יש להקשות א"כ אמאי לאחר זמן טמאים מספק נימא סמוך מיעוטא דמן הצדדים לפלגא דשמא אחר תשמיש ראתה הדם אף שי"ל דאשם תלוי בא גם על ספק ספיקא ע' מזה בתוס' רפ"ד דכריתות ד' י"ז ב'.

וע' תוי"ט שם סוף משנה א' מ"מ אמאי מטמאה את בועלה. א"ו הטעם י"ל כמ"ש הרשב"ץ בפסקיו ס"פ כה"י וז"ל דם החדר טמא ודם העלייה טהור והנמצא בפרוודור מן הלול ולפנים ודאי טמא מן הלול ולחוץ ספק טמא והנמצא בכותלי הרחם למטה מהפרוודור ודם הנמצא בעד אשה טמאה ודאית עכ"ל הרי דרק דם הנמצא בפרוודור מן הלול ולחוץ הוא דטמא וטמאת ספק משום דאיכא לאחזוקי בדם עליוהי סדפי' רש"י ד' י"ז ב' ד"ה ספיקו טמא.

ומה"ט ס"ל לרמי בר שמואל ורב יצחק בריה דרב יהודה שם דספיקו טהור אלא דאנו קי"ל פרב הונא דספיקו טמא אבל בכותלי בית הרחם ה"ל כמן הלול ולפנים דנדאי טמא גם י"ל דה"ל כנמצא בקרקע פרוודור מהלול ולפנים דאפילו לרמי ורב יצחק ודאי טמא.

דקא בעל פרח גם לדידהו אמת דין המשנה דנמצא על שלו או על שלה חייבין בקרבן חטאת וע"כ משום דה"ל כדין נמצא בקרקע פרוודור דמודו גם הם דנהו ודאי טמא כמש"ש דף י"ח א': קיצור גושניא עמ"ש רמ"א סי' קפ"ז ס"ה וכן אם אין לה וסת קבוע והוא ספק אם הדם בא מן המקור או מן הצדדים תלינו במכה מפח ספק ספיקא.

וכ' הש"ך ס"ק כ"ב שמקור דבריו מהשע"ד ומקור דברי השע"ד הוא מהסה"ת סי' צ"ב ויש גושניא ע"ז מהמשנה המפורשת ר"פ כה"י נמצא על שלו כו' טמאין וחיובין בקרבן דהיינו חטאת הרי שזהו טמאה ודאית ולא מספקינן כלל שמא מהצדדים בא.

וכן מוכרח בגמרא פרק האשה דף ס' ע"ב. והיינו כמ"ש בפסקי הרשב"ץ דדם הנמצא בכותלי בית הרחם למטה מהפרוודור טמאה וטמאה ודאית וע' בפרש"י פכה"י דף י"ז ע"ב ד"ה ספקו טמא ואפ"ל דדינו כנמצא מהלול ולפנים בקרקע פרוודור וגם בס"ט סי' קפ"ז ס"ק ט"ו הקשה כעין גושניא זו ותירוצו דחוק: ב והנה המעיין בסה"ת יראה דכל שמוצאה בבדיקת עד או רואה מהרחם אינו נכנס אצלו בגדר ספק.

ולא היקל לתלות במכה שא"י אם מוציאה דם רק בכתמים ע"ש סי' צ"ב וכבר השיג זה הש"ך ס"ק כ"ב איברא דלעגנן רואה מחמת תשמיש מוכח בהדיא בסה"ת סי' ק"ז דחשוב ספק שמא מן הצדדים שמא מן המקור.

דמה"ט מותרת לשני משום מטעם ס"ס שמא לא בא דם זה מן המקור אלא מן הצדדים ואפילו בא לראשון מן המקור שמא לא יבא לבעל שני דאין כל האצבעות שוות ועפ"ז תירץ אאזמו"ר נ"ע בסי' קפ"ז ס"ק כ"ד ליישב דברי רמ"א מקושניית הש"ך עליו מסה"ת סי' צ"ב דבסה"ת סי' צ"ב מייירי ברואה שלא מחמת תשמיש וס"ל פדברי הרשב"ץ דלעיל ורמ"א קאי ארואה מחמת תשמיש דגבי רמ"ת חשבינן לספק שמא מן הצדדים ובק"א שם סוף דבור הראשון הקשה בעצמו מהמשנה נמצא על שלו או על שלה דמייירי ברמ"ת ואעפ"כ חייבין חטאת וכמש"ל ותירץ דמתניתין מייירי דארגישה ממש

כדאוקימנא רפ"ח ולא אמרינו אימא הרגשת שמש הוא אלא בלאחר זמן דמסייע חזקה שלא לטמאותה למפרע דליכא רובא דעדיף מחזקה פנגדה אבל לטהרה לגמרי לא אמרינו הרגשת שמש הוא לקולא פינו דליכא חזקה דמסייעדהא רובא עדיף מחזקה ורוב דמים מן המקור ולא אמרינו דהוא ספק שקול אלא בדלא ארגישה ממש דאף שחזקתו בהרגשה לפ"ד הרמב"ם להכי מהני חזקה ומיעוטא למיהוי פלגא ופלגא אבל בדארגישה ממש לא אמרינו אימא הרגשת שמש הוא אלא בדאיכא חזקה לחודה בלא רובא פנגדה עכ"ל וכ"כ שם בפנים ס"ק כ"ד דספק מן הצדדים אפילו ברמ"ת אינו ספק שקול אלא בצירוף החזקה דאשה בחזקת טהרה עומדת שמצטרפת להאי סברא דדוחק האבר בצדדים נגד הרוב דמים מן המקור למיהוי פלגא ופלגא ולכן לא הנה ספק רק בדלא ארגישה ממש נמצא גם לפ"ז מוכרח לומר דספק מן הצדדים גבי רואה מ"ת הוי רק מיעוטא אלא רק ע"י צירוף החזקה חשוב כפלגא להצטרף לספק שני ובמוצאה שלא מחמת תשמיש בכנותלי בית הרחם דחשוב טומאה ונדאית כמו מן הלול ולפנים דשורפין עליו את התרומה דשם אין המיעוט מצטרף לחזקה למיהוי פלגא ופלגא פדמוכח בתוס' די"ז סע"ב דרק מהלול ולחוי דספקו טמא הוי המיעוט עם החזקה פלגא ופלגא ולא מהלול ולפנים או בכנותלי בית הרחם דשם לא מצטרף המיעוט דלא שכיחא פלל להחזקה מטעם המבואר בדברי אאזמו"ר שם ובסי' קפ"ג ס"ק א': קיצור.

ובאמת במקור הדין בסה"ת סי' צ"ב נראה דכל שמוצאה בבדיקת עד או רואה מהרחם אינו נכנס אצלו בגדר ספק מהצדדין רק לענין רואה מחמת תשמיש מוכח בסה"ת סי' ק"ז דספק מן הצדדין נחשב אצלו לספק להצטרף לס"ס ושם משמע פן ממ"ש בגמ' דס"ו ע"א לא נמצא דם על ראשו בידוע שזמן הצדדין הוא בא ונהיינו משום שבתשמיש האבר דוחק בצדדין לכן יש סברא שע"ז הוציא דם מהצדדין ועיין מזה בש"ע אאזמו"ר הגאון ז"ל סי' קפ"ז ס"ק כ"ד בשם המ"י סי' ק"צ ובק"א כ' פן בשם הרמב"ם והרמב"ן אף ע"ז יקשה מהמשנה הנ"ל דפכה"י נמצא על שלו כו' דמייירי ג"כ ברואה מחמת תשמיש ואעפ"כ לא מספקינן בצדדים פלל ותירץ אאזמו"ר נ"ע בקו"א דסי' קפ"ז סד"ה וגם טהורה תוף ד"ה ועש"ך בכללי ס"ס דמתניתין מייירי דארגישה ממש כדאוקימנא רפ"ח ועיין לקמן סעיף ג' שיש להקשות על תירוצ זה ועמ"ש בתשו' המתקלת בדין בדיקה את עצמה בעד הבדוק לה ובתשובה המתקלת בדין בדיקה א"ע בעד שאינו בדוק דג"כ יש להקשות דאפילו בדארגישה פינו שיש לומר אימור הרגשת שמש הוא א"כ אינה טמאה ונדאית אם הצדדים הנה ספק ברמ"ת.

ובלאחר אות יום אמאי מטמאה בועלה מספק ה"ל ס"ס שפא לאחר הבעילה ושפא מהצדדים ג מיהו הא דצדדים חשוב ספק גבי רמ"ת כמ"ש בסה"ת סי' ק"ז מוכרח רק לפ"ד סה"ת שם בשם ר"י דלבעל ראשון נמי משתרי ע"י בדיקת שפופרת אלא דעצה טובה קמ"ל שלא תבדק דאם תבדוק ותמצא הדם בראשו תהי' אסורה להנשא לשום אדם פינו דליכא שני ספיקות משא"כ פשלא תבדוק רשאי להנשא לשני משום דהנה ס"ס דלפ"ז מוכרח דספק צדדים ברמ"ת ה"ל ספק ממש משא"כ לפרש"י אין מוכרח פלל דברמ"ת הנה צדדים ספק יותר משאר דם הנמצא בפרודור וכמשמעות המשנה פכה"י נמצא על שלו כו' דחשוב טומאה ונדאית פנ"ל והא דמותרת לשני היינו רק מה"ט לחוד דאין פל האצבעות שוות דאפילו חשוב ספיקא א' י"ל דשרי משום דחששא דרמ"ת

הגוי איסור וסתות וקיי"ל וסתות דרבנן כש"כ שי"ל כמו בבעל ראשון לא חשוב חזקה רמ"ת אפילו ע"י שני פעמים כמו כן לא חשוב חזקה מבעל ראשון לשני ועדיף מחד ספיקא דהא ליכא חזקה ואין עדיין איסור וסת וראנ' דהתוס' ס"ו א' ס"ל דאפי' לרבי דבוסת ס"ל בשני פעמים הוי חזקה הכא בעינו ג"פ דוקא והינו ע"כ משום דרוב נשים אין רואות מחמת תשמיש א"כ כש"כ דאין מחזיקין מבעל ראשון לשני ולכן אפשר אפילו בדיקה א"ע תחת בעל ראשון ונמצא הדם בראש המוח מותרת לשני הג"ה מיהו אין פן דעת הרשב"א וש"פ וכ"פ האחרונים הט"ז סי' קפ"ז סק"ח והש"ף שם ס"ק י"ג.

עכ"ה) והא דלא נקט בדיקה תחת בעל ראשון היינו משום דלדידיה לא משתרי בבדיקה לפרש"י ואע"פ שרוב הפוסקים ס"ל דלבעל ראשון נמי משתרי בבדיקת שפופרת עכ"ז אפשר אין ראי' מהם דס"ל בדיקה ג"כ כסה"ת דספק מהצדדים חשוב ספק ברמ"ת ד"ל אפילו אם לא חשוב ספק שריא לשני מטעם דאין כל האצבעות שוות אף דסה"ת כ' ע"ז שיהא דוחק ולכאורה יש להקשות על תירוץ אאזמו"ר הגאון ז"ל דלעיל דהמשנה די"ד מיירי בדהרגישה כו' דהא גם ברייתא דס"ו דרמ"ת י"ל דמיירי ג"כ בדיקה דאי לא הרגישה י"ל שאינה טמאה מדאורייתא כשמצאה רק ע"י קניוח אף שפסקי מהרא"י סי' מ"ז כ' דרמ"ת נמי אין מרגשת כו' מ"מ הר"ן בהשגותיו בספר בעל הנפש בשער הספירה והבדיקה סק"ה כ' שפך אמרו משמשת פעם ראשונה ושנייה ושלישית ולא הזכירו בה בדיקה כלל וראיית הרגשה היא ולא ראיית בדיקה פאותרה לשנינו הנה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי עכ"ל הרי ס"ל בפשיטות דמיירי בשהרגישה בדם בשעת תשמיש ולכן צריך לתרץ לפ"ד סה"ת דהחילוק בין המשנה די"ד להברייתא דס"ו דבהמשנה פיון שלא הוחזקה עדיין בראיה מחמת תשמיש א"כ י"ל שלא התשמיש גרם לדם.

וא"כ ה"ל כשאר דם הנמצא בפרוזדור דמחזיקין לי' ודאי מן המקור ואף את"ל דהתשמיש גרם לדם פיון דהוי עדיין רק פעם א' יש להחזיקו בדם המקור אבל בדין הברייתא דהוחזקה רמ"ת ג"פ אזי פיון דנדאי התשמיש גורם להדם וגם שהוחזק פן ג"פ אזי בכה"ג הוא דחשבינן צדדים לספק ומ"ש אאזמו"ר מדלא חזאי רק בשעת תשמיש אף בפעם א' חשוב הוכחה כמו קורבא כו' מ"מ לא דמי כלל לחזקה ממש ועכ"ז י"ל דגם ברמ"ת ג"פ אף דכ' סה"ת דחשוב צדדים ספק אפשר שאינו ספק שקול ומ"מ שפיר מצטרף לס"ס בהדי ספק שקול דאין כל האצבעות שוות לדעת התוספות דנדה די"ח ד"ה שלא שיהבאתי לעיל מיהו לא משמע פן מלשון סה"ת ואיך שיהיה יש לקיים פן דינו דרמ"א ג"כ דמיירי ברמ"ת ג"פ אזי חשוב צדדים ספק ולכן מצטרף בהדיא ספק דמפה אף שאינו יודע אם מוציאה דם להיות ס"ס: קיצור שלפרש"י י"ל אפילו ברמ"ת אין צדדים חשוב ספיקא ומ"ש בגמ' בידוע שהוא מהצדדים שאני התם שנתברר ע"י בדיקת שפופרת שאין הדם מן המקור ע"כ צ"ל בידוע שהוא מהצדדים אבל אין משם הכרח לומר דגם מקודם הבדיקה נחשב צדדין לספק ברמ"ת.

ומה שמוותרת לשני ושלישי אינו משום ס"ס דספק מן הצדדים אלא משום דהא איסור זה הוא כמו איסור וסתות ואין לאוסרה קודם שהוחזקה ולסה"ת י"ל דדוקא כשהוחזקה רמ"ת ג"פ רצופים אז חשוב צדדים לספק ובכה"ג איירי בברייתא דס"ו אבל ברמ"ת

פ"א י"ל לא נחשב צדדים לספק כלל וזהו דין המשנה די"ד ולכן אפשר לקיים פסק רמ"א לענין רמ"ת ג"פ רצופים: סימן קיא אודות מ"ש הנ"ב בתשו' חי"ד סי' מ"ח באשה שאינה יכולה להטהר לבעלה בין נסת לנסת מחמת שבין נסת לנסת מוצאה דם על עד הבדיקה ויש לה פאבים בכליות ומגבה לסמוך על בדיקת המוך דחוק וכמו שיתבאר לקמן ענין הבדיקה ובמה"ת סי' ק"א פסק במוצאה קורט להקל ע"י בדיקה זו אפילו בלי שום פאב והחיות דעת סי' קצ"א סק"ח חלק עליו דבדיקה זו לאו דסמכא היא כלל והגאון מו' חיים צנור ז"ל בתשו' נ"ב סי' מ"ה ג"כ חלק ע"ז ועוד יש לערער ע"ז מטעם אחר דאף אם יהיבנא לי' שע"י הבדיקה נתברר שמוצאה דם בצדדין מ"מ פנין שאין שם מפה אינופדאי לתלות בזה דם הנמצא בבדיקת עד נגד רוב דמים שבמקור וכמו דאין תולין בדם העליונה ומפה שאני שהגרת המפה מצויה וכעין זה יש בתשו' מ"צ סי' ס"ז בשם הח"צ: והנה תחלה נדבר בענין מהות הבדיקה אם יש לסמוך עליה או לא גרסינן בנדה רפ"ק (ד"ג ע"א) איבעית אימא היינו טעמיה דשמאי דאם איתא דנהה דם מעיקרא הנה אתי והלל פותלי בית הרחם העמידוהו ושמאי פותלי בית הרחם לא מוקמי דם.

משמשת במוך מא"ל (ממלאה אשה אותו מקום מוכין לשאוב את הזרע שלא תתעבר ואינו נוטלתו משם אלא בשעת הצורך ושמא מוך העמיד את הדם. ג' נשים משמשות במוך קטנה מעוברת ומניקה).

פ"א בשעת הצורך ר"ל בשעת הטלת מי רגלים ויש לפרש בשעת תשמיש ותלוי במחלוקת רש"י ותוס' ביבמות די"ב אם רק אחר התשמיש ממלאה במוך שיהיה נקלט הזרע בהמוך כ"מ בתוס' ביבמות די"ב ב' ושאר דוכתי ומפירוש רש"י שם משמע דמשמשת במוך היינו שנותנת באותו מקום קצת מוך קודם תשמיש שיהיה המוך שם בשעת תשמיש ממש וכ"כ היש"ש בפ"ק דיבמות סי' ח' בשם ר"י בתוס' דכתובות דל"ט ע"א וראי' מריש נדה דקאמר משמשת במוך מאי איפא למימר דמשמע להדיא דמייירי במוך שפונח באותו מקום כל שעה כו' וכן משמע מלשון הרא"ש שלפני תשמיש קאמר כו' עכ"ל היש"ש וכ"ה בש"ט מ בכתובות שם בהדיא בשם הרא"ש.

אמר אב"י מודה שמאי במשמשת במוך וצ"ל איך מייירי אם נמצא דם על המוך או לא נמצא על המוך דם. ונ' דאם לא נמצא דם על המוך כלל רק הדם נמצא למעלה מהמוך או למטה מהמוך אין סברא שיודה שמאי לחוש למפרע דהרי שפיר י"ל אם איתא דנהה דם מעיקרא הנה אתי דהא ליכא למיחש שמא המוך העמיד את הדם דא"כ הנה נמצא על המוך ג"כ שאם יגע הדם במוך עד שהמוך יעכבנו ויעמידנו איך אפשר שלא ינקלט מראה דם במוך הנהלה איש על הגחלים ורגליו לא תכנינה ואי אפשר לומר דהדם נמצא למעלה מהמוך ולא נגע עדיין במוך דא"כ איך שייך לומר שהמוך העמידו פניו דעדיין לא פגע ולא נגע בהמוך וכש"כ שא"א לומר שהדם נמצא למטה מהמוך ויצא בחלל שהי' בין מוך לכותלי בית הרחם ומשום הכי לא נמצא על המוך פלוג דא"כ כש"כ שא"א שיודה שמאי דהא אין לחוש שהמוך יעמיד את הדם שהרי עינינו רואות שגם עכשיו לא פגע ולא נגע במוך מדלא נמצא פלוג על המוך וע"כ שהנה חלל בין המוך לכותלי ביה"ר וכדאמר רבא דמכויץ פויץ ויש מקומות לדם לצאת ואב"י דפליג עליו אי אפשר שיחלוק עליו בכה"ג שיש ראי' ברורה שהנה מקום לדם לצאת מדלא נמצא פלוג על המוך אלא

נדאי ברור דאם לא נמצא על המוה פלום לא מודה שמאי כלל אלא ס"ל דאין לחוש אז כלל למפרע (וגם י"ל דאפילו הלל מודה בכה"ג דהא הלל ס"ל דחיישינן רק מפקידה לפקידה ומוה י"ל דהנה פפקידה דנה שממלאה מוה בדיקה מעלייתא היא כמ"ש בש"ע סי' קצ"ו ואף אם (לא) נמצא למטה מהמוה ובעוד שהמוה הי' בפנים והמוה נקי דאז עכצ"ל דמכוין פויץ אח"כ מ"מ עכ"פ אין לה לחוש רק מזמן שפויץ ואילך ולא אשעת שימת המוה עכ"פ פנין דהמוה נקי ה"ז פפקידה ואפי' פשניכווץ נהי דיש מקום לדם לצאת אבל לומר שנתעכב שם הדם בכותלי ביה"ר ושעכ"ז יהיה המוה נקי הוא חששא רחוקה ומ"מ י"ל דחיישינן זה כמו בפדיק' שלפני התשמיש דאינו ממעט לפי שאין מפניסתו בחורין ובסדקין ויש לחלק שהמוה הוא בעומק יותר מיהו פשהוציאה המוה נקי ואח"כ נמצא דם נדאי הלל יודה ג"כ דאין לחוש למפרע דמהסתם חשבינן מוה לבדיקה מעליא וצ"ע) אלא נדאי מיירי שנמצא דם על המוה ג"כ וכשהוציאו המוה נמצא ג"כ לדם למטה בכותלי בית הרחם לכן מודה שמאי דחיישינן דמעיקרא אתי אלא שהמוה העמידו ועכבו עד פשהוציאו המוה ירד דם למטה: ולכן בהא ג"כ מודה שמאי דחיישינן למפרע ורבא פליג על אביי ואמר מוה נמי אגב זיעה מיקוון פויץ ויש מקומות לדם לצאת וע"כ לא חיישינן כלל למפרע דאי איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי שלא הנה המוה מעכבו אלא תלינן דזו הרגע נמשך הדם מהמקור ומודה רבא במוה דחוק דשפיר חיישינן שמעכב את הדם ולכן חיישינן למפרע והיינו אם פשהוציאה המוה נמצא דם וגם נמצא על המוה ג"כ חיישינן פנ"ל וה"ה אפי' אם בעוד המוה בכותלי בית הרחם נמצא דם למטה בכותלי ביה"ר וגם על המוה ג"כ מלמעלה אז חיישינן דהמוה עכבו לדם עד שגבר עליו במשך זמן ונב דרף המוה למטה אבל אם על המוה לא נמצא שום דם כלל אין שום סברא לומר שהמוה עיכב הדם וזה פשוט לפענ"ד.

והנה פלוגתא דאביי ורבא לכאורה היא פועין פלוגתא דחזקיה ור' יוחנן ד"ג ע"ב בקנפיה שאין לה שוליים ויש לה אוגניים דהא מוה סתמא אף שאינו דחוק לא גרע מאוגניים וע' תוס' ד"ה פי פליגי וא"כ אביי כר' יוחנן ורבא פחזק' ויש לדחות דלמסקנא שם חזקיה ור' יוחנן פליגי בקנפיה בענין אחר אבל בינין לה אוגניים טמאה לכ"ע ואכמ"ל: ב והנה בתשו' נ"ב סי' מ"ח (וסי' מ"ג מ"ו) פסק ע"ד אשה שאינה יכולה להטהר לבעלה ואין לה מפה ידוע.

שתבדוק הבדיקה המבואר בש"ע סי' קצ"א שתכניס מוה נקי לעומק הרחם ומתחלה תרחוץ אותו מקום היטב עד שלא ישאר שם שום רושם דם ואז תכניס המוה למעלה בעומק הרחם עכ"פ יותר מעט עמוק ממה שהשמש מגיע בגמר תשמיש ושם הוא פי הרחם ויהי' מוה הרבה שיהיה דחוק שם בעומק שיכסה שם כל רוחב הרחם עד שלא יהיה באפשרי לשום כל דהו דם לצאת מן הרחם לפרוודור עד שיפגע תחלה במוה הדבוק שם ואח"כ תבדוק כדרך פועם ושתים ושלש עד שעכ"פ תמצא פעם א' על עד הבדיקה דם ואח"כ תרחץ היטב עד שלא ישאר בפרוודור שום רושם דם ותזהר שלא יגיעו מי הרחיצה לעומק על המוה ויותר טוב שתקנח פעמים הרבה בלי רחיצה עד שלא ישאר רושם דם ושוב תוציא המוה ואם המוה נקי א"כ ש"מ הדם הנמצא על עד הבדיקה לא מן המקור הוא בא וממילא בא מן הצדדים וא"כ הצדדים מוציאים דם ומה לנו אם יש לה מפה בצדדים א"ל ואטו המפה מטהר הדם הינצא מן המפה הוא המטהר ומה לנו בדם

אם יוצא מן המכה או אם יוצא מן הכשר או מאיזה וריד שבצדדים פיון שנתברר שיש לאשה סבה הגורם להוציא דם מן הצדדים תולה בו שלא בשעת וסתה עכ"ל וחילקה דיניה לסמוך על בדיקה זו הוא מסוגיא הנ"ל וכמ"ש בס"י מ"ג ד"ה לכן נ"ל דנדאי להיות מסופק בבדיקה זו אין להעלות על דעת דכיון דמוך דחוק לה על הרחם נדאי דם שנמצא בשעת השתנה אינה מן המקור דאיך יעבור דם המקור דרך המוך ויבא למטה וריש מסכת נדה ד"ג ע"א אמר אב"י מודה שמאי במשמשת במוך נאפי' רבא דפליג עלי' וסובר מוך נמי אגב זיעה מיכנוץ פויץ מודה הוא במוך דחוק ומכ"ש שיעבור הדם דרך המוך למטה וימצא למטה והמוך ישאר נקי זה דבר שא"א שהרי במעבר הדם דרך המוך נדאי שיעטבע המוך מן הדם עכ"ל ובספר חוות דעת סי' קצ"א סק"ח השיב עליו ונ"ל ולפמ"ש הש"ך דבדיקה זו לאו בדיקה מעליוותא היא אין לסמוך על בדיקה זו דאף שהמוך נקי יש לומר שהדם ירד דרך חורין וסדקין ולא יגע בהמוך ורא' לזה דהא באין לה פאב לא סמכי' על בדיקה זה כמו שפייס הרמ"א פן לעיל סי' קפ"ז ג"כ לא סמכינו על בדיקת שפופרת להתיר הדם כמ"ש לעיל ועוד ראי' ברורה לפע"ד שאפשר לדם לצאת דרך סדק ולא יצטבע המוך אף שהמוך ברחם מנדה ד"ג דמקשה הש"ס משמשת במוך מאי איכא למימר מוך אגב זיעה מיכנוץ פויץ וע"כ א"א לומר דמיירי בנמצא הדם על המוך דכשנמצא על המוך מאי משני מוך אגב זיעה מיכנוץ פויץ.

פי' והנה אחי מעיקרא הא פשנת דבב הדם במוך נדאי דא"א שוב לירד ועוד דכשנמצא על המוך לא גרע מכתם הנמצא בפגד אלא נדאי דמיירי שלא נמצא הדם על המוך רק ראתה ממש ואפ"ה מקשה לשמאי משמשת במוך מאי איכא למימר ועכצ"ל שהדם יצא דרך סדק והמוך דוחק בשר הקמט אחד על חבירו והדם בינתיים ואינו נוגע במוך דאלת"ה א"כ אפילו משמשת במוך י"ל אי איתא דהנה דם הנה יורד עד המוך והנה המוך נצטבע אלא נדאי דאפשר להדם להיות בסדקים ולא יהיה בהמוך עכ"ל והנה מ"ש א"א לומר דמיירי בנמצא הדם על המוך כו' אלא נדאי דמיירי שלא נמצא הדם על המוך כו' הוא נגד פשט הפשוט לכל הישר הולך דכיון דבאנו לחוש שפא המוך העמיד את הדם ועכבו א"כ כשהמוך נקי מפל דם הדבר ברור שהמוך לא נגע בהדם ואיך יעכבו וישנחוש שעיקבו ע"י סבה נפלאה שהמציא החוות דעת שהמוך דוחק בשר הקמט אחד על חבירו והדם יהי' בינתיים ולא יגע בהמוך הוא נדאי סברא רחוקה וא"כ מאי מקשה כל כך מזה לשמאי בלשון משמשת במוך מאי איכא למימר כאילו הוא דבר תמוה שאין להשיב ע"ז אמאי לא יחוש שהמוך יעכב הדם אדרבה פיון שהמוך נקי ורואים אנו שלא פגע ולא נגע בדם מהכ"ת לחוש לסבות שונות כמו דלא חייש שפנותלי בית הרחם יעמידו דם אע"פ שהלל חייש לזה מכש"כ שלא יחוש שהמוך יעמידו כשהמוך נקי ועוד דבקופה שאין לה שוליים ויש לה אוגניים חזקה מטהר אפי' להלל וקשה דנדאי קרוב להיות השרץ מתעכב ע"י האוגניים ממה שיהיה הדם מתעכב ע"י המוך והמוך יהיה נקי וכיון דמודו שמאי והלל דחיישין לזה גבי מוך אלמא דחיישין ג"כ לסבות רחוקות קצת וא"כ א"א שלא נחוש בזה בקופה שיש לה אוגניים אעפ"י שאין לה שוליים שהוא חשש קרוב יותר: ג ועוד דא"כ מהו שפי' רש"י בשינוי דרבא מוך נמי אגב זיעה מיכנוץ פויץ ופרש"י ויש מקומות לדם לצאת הלא לאב"י נמי מוכרח שיש מקומות לדם לצאת שלא יגע בהמוך דהיינו בחללי הקמטים רק שלאב"י חיישין שהמוך דוחק בשר הקמט א' על

חבירו ורְבֵּא אִם חוֹלֵק ע"ז ה' צ"ל דְּמַכּוּוֹץ פְּנוּיִץ ועי"ז אינו דוֹחֵק כ"כ עַל הַקְּמִטִים וּמְמִילָא יוֹצֵא הֵדֵם בְּדֶרֶךְ וּמְקוֹם שֶׁהַחֲזִיק פְּכָר אֲבָל מְלִשׁוֹן רַש"י מִשְׁמַע שְׁעִי"ז שְׁכּוּוֹץ עי"ז נַעֲשׂוּ דְרָכִים וּמְקוֹמוֹת לְהֵדֵם: וְזֶה אֵינוֹ דָּגֵם לְאַבְיֵי עַכְצ"ל שֶׁיֵּשׁ מְקוֹמוֹת לְדָם שְׁלֵא אֲצֵל וְסִמּוּף לְהַמּוּף כַּנ"ל אֲלֵא וְדַאי צ"ל כְּדִפְרִישִׁית שְׁבֻאָמַת נִמְצָא דָם עַל הַמּוּף וּמִש"ה חֲיִישִׁינֵן בְּפִשִׁיטוֹת שְׁמָא הַמּוּף עֵינֵב הֵדֵם.

ומ"ש החוות דעת דא"כ מה משני רבא מוה אגב זיעה מיכונן פויץ. פ' ונהה אתי מעיקרא קא פשנתדבק הדם על המוה נדאי דא"א שוב לירד הנה דבריו היו נכונים אם לא נמצא רק הדם שעל המוה לבד אז שפיר י"ל שדם זה שנתדבקו על המוה א"א לו לזוב ממנו כיון שנבלע ונסרף ממנו אבל נדאי אם נמצא ג"כ דם עוד חוץ מדם זה שעל המוה (דהיינו או שהיה דם לרוב עד שזב ג"כ דרף המוה ובעוד המוה ברחם ראתה דם זה וגם נמצא דם על המוה או) שלא ראתה קודם שהוציאה המוה רק אחר שהוציאה המוה יצא דם ברחמה וגם נמצא דם על המוה דבכה"ג לאבני מודה שמאי דחיישין למפרע שהמוה עינב הדם גם אותו דם שלא נדבק בו והיה צף ממעל לו עפבו המוה עד שהוציאו המוה יצא הדם (או אם יצא דם ברחמה בעוד שהמוה למעלה ברחמה חייש אבני שהמוה עינב דם זה מעל"ע או יותר עד שגבר עליו ויוצא דרף בו) ורבא משני דמכונן פויץ ולכן לא היה מעכב כלל דם זה שלא נדבק בו שהי' צף עליו ממעל והיה יוצא לו דרף מקומות שיש לדם לצאת גם מ"ש החו"ד בישוב דברי הרשב"א בתה"ק והש"ע רס"י קצ"ו שכתבו דמוה דחוק ביהש"מ מוציא מידי כל ספק וה"ל פאילו ידיה בין עיניה כל ביהש"מ ע"ב"י שם דמייירי ששמלאה כל פותלי ביה"ר מתחלתו ועד סופו הוא ג"כ דוחק גדול דמוה דחוק שבתה"ק היינו כענין מוה דחוק שבגמ' ריש גדה דהוא רק בעומק לבד והכרח הוא פן לפרש"י, ור"י ויש"ש דלעיל אות א' שמשמשת עם בעלה בשעה שמוה מונח בה ואעפ"כ ס"ל להרשב"א וש"ע שמוציא מידי כל ספק לפי שא"א שיזוב דם מהרחם ולא נמצא על המוה והיינו כמ"ש הנו"ב: ד ומ"מ אף שבפ' הסוגיא דריש גדה ד' הנ"ב נכוחים מ"מ נלע"ד שאין מכ"ז הכרח לדינו של הנ"ב דבגמ' ריש גדה לא אמרו אלא דמוה דחוק יוכל להעמיד הדם וא"כ ראוי לחוש למפרע מה"ט כיון דקרוב הדבר מאד אבל שיהי' זה לנמנע גמור שלא יוכל דם המקור לצאת בצדדי פותלי ביה"ר ושלא יגע בהמוה אין לזה הכרח מהגמ' דהא אפילו בקופה שיש לה אוגנים לבד ולא שוליים חיישין למפרע אף שנדאי אינו הכרח שיעפבו השרץ רק לפי שקרוב הדבר חיישי' להחמיר וכמ"כ י"ל גבי מוה דחוק אבל שנסמוה על בדיקה זו לטהר הדם לומר שהוא מהצדדים שהוא נגד הרוב דקי"ל רוב דמים מן המקור ודם הנמצא בכותלי ביה"ר טמא טומאה נדאית כמו מן הלול ולפנים כמ"ש רבינו ז"ל בשם רש"י ורשב"ץ, וא"כ אם על בדיקה זו לבד נטהר הדם ונוציא מחזקת טומאה נדאית א"א א"א כהבדיקה נדאית שאין בה שום ספק בעולם כלל וע"ז אין הכרח כלל מהגמ' דאם אמרו להחמיר יאמרו להקל ואף שמצינו בש"ס שסמכו על בדיקת שפופרת הרי התם י"ל דלא סמכינו ע"ז רק להתיירא לבעלה אבל צריכה ז"נ אף שנמצא דם בצדדי שפופרת ע' תשו' נ"ב שם שנסתפק בזה ואף לפמ"ש רבינו אזור לטהר הדם ג"כ לומר בידוע שהוא מהצדדים וא"צ ז' נקיים י"ל התם כיון שרואה הדם מחמת תשמיש שהיא נוגמת הבדיקת שפופרת ע"כ יש לסמוך ע"ז ועוד דהתם בלאה"נ יש סברא לתלותו במן הצדדים אע"ג דרוב דמים מן המקור מ"מ כיון שהאבר דוחק

בצדדים וראתה בעת זה לבד יש סברא לתלותו בדם הצדדים וכמ"ש אזמור"ר נ"ע סי' קפ"ז דהוי ספק שקול ממש לכן בכה"ג סמכינן אבדיקת שפופרת פשנמצא דם בצדדי השפופרת אבל לסמוך על הבדיקה לטהר היכא דכלא הבדיקה הנה טומאה ונדאית לא שמענו.

(ארף אם הי' בדיקה זו טובה בבדיקת שפופרת כש"כ) שי"ל דבדיקה זו אינה ברורה בבדיקת שפופרת וכמ"ש הטעם בש"ע אדמור"ר סי' קצ"א סק"י שהמוך יוכל לירד כו' ע"ש וממה שהזכירו הרשב"א ושא"פ בדיקת שפופרת לטהר הדם גבי אשה שיש לה מפה במקור שא"י אם מוציאה דם וכן נזכר בגדה דס"ה סע"ב ע"ש בתוספות ה"תם נמי בלא הבדיקה יש צד גדול להקל מחמת המפה או דם בתולים דוק ותשכח שהרי יש מתירים לגמרי בלא הבדיקה משא"כ בנד"ז להקל על סמוך הבדיקה לבד חדת הוא לן ולא מצינו זכרון לראשונים ואחרונים בזה ובתשו' מהרי"ו סי' ד"ה (גם בתשו' מהרי"ל סי' קע"ג) ששמנו מקור המצאת בדיקה זו והאחרונים בש"ע סי' קצ"א משמע להדיא דאין לסמוך על בדיקה זו לבד פשיש איסור מדינא ממש בלא הבדיקה.

וע' בתשו' צ"צ סי' צ"ב ובמה שנתחלק עליו הס"ט סי' קצ"א סק"ד שמדברי שניהם נלמד שאין סברא ח"ו לסמוך על הבדיקה לבדה וכמה רב גובריה דהנו"ב לחלוק על כל הנהך רבני קשישאי ראשונים מהרי"ל ומהרי"ו ואחרונים רמ"א ומפרשי הש"ע והצ"צ פנ"ל מבלי שיעיין כ"כ בדבריהם וע' עוד בדברי אדמור"ר שם סק"י ה"ג"ל ובס"ט שם סק"ז ה"א לכאורה יש למצוא קצת עזר להנ"ב מסוגיא דפכה"י די"ז ע"ב גבי נמצא בפרוזדור מהלול ולחויץ דנחלקו האמוראים לאפיי ללשנא דבתר חזקה אזלינן מטתרים הדם לגמרי וכ"ד שני האמוראים רמי בר שמואל ורב יצחק בריה דרב יהודה והיינו משום שיש הוכחה גמורה דלא בא מן המקור אע"ג דמ"מ איכא חששא דאימור שחתה לא חיישינולחששא רחוקה ואמרינן דמהעליי' בא אף שדם העליי' מעוטא הוא וכמ"כ החששא שבבדיקה זו שפא לאו דסמכא היא ודאי לא גדולה מחששא דאימור שחתה וא"כ ג"כ לא נחוש לזה ונטהר הדם ולתלותו בדם הצדדים שי"ל דשכיחי כמו דם העליי' עמ"ש אדמור"ר נ"ע בק"א במהדורא בתרא בסופו דאדרבה שכיחי יותר מדם העליי' כו' ומ"מ למעשה י"ל דאדרבה משם ראי' לנגד שהרי הרמב"ם פסק דמן הלול ולחויץ ספקו טמא דלא כשני האמוראים הנ"ל כי רבו האמוראים החולקים עליהם ע' בפסוגיא שם ואזלינן בתר חששא דאימור שחתה א"כ שפא כמ"כ יש לחוש ג"כ דבדיקה זו לאו דסמכא היא: ונהנה הגאון מוהרר"ח צנזר ז"ל בתשו' נ"ב סי' מ"ה כ' לחלוק על הנ"ב שאין לסמוך על בדיקה זו וז"ל וכי עיניה בבית הסתרים לראות תמיד שיהא המוך מנוח שמה ושפא באותו רגע שיגיע וסתה יגוד משם המוך ויצא הדם משם לפרוזדור ולעולם לא תהיה טמאה שאנו תולין במפתה בשלמא אם אנו יודעין לכוין השעיה והרגע שהיא רואה בו כמו רואות מחמת תשמיש או אחר הטלת מ"ר אנו מכוננין לבדוק אותו השעיה במוך דחוק ומכיןן שאינו ניכר שם ש"מ שפן הצדדים בא משא"כ להשמר בתמידות להמציא אותה שעה שהיא רואה והגיע וסתה שיהיה אז המוך דוחק שמה זה דבר שאין הדעת סובלת והחוש מכחישו עכ"ל וע"ש שלא היקל אף באשה שיש לה נסת לסמוך על בדיקה זו על מה שמוצאה ע"י העד טפת דם שלא בשעת וסתה ואף שהיה מוצאה רק במקום א' מהצדדים ע"ש ולעונמתו הגאון מוה' יצחק הלוי הורוויץ ז"ל בנ"ב סי' מ"ד

מיקל בנדון ההוא ע"י בדיקת שפופרת והנ"ב לא רצה לסמוך על בדיקת שפופרת אף אם ימצא דם בצדדי השפופרת לבד משום דחיישי דלקא מהמקור אמתא בתחלה לצדדים קודם הכנסת השפופרת כו' ע"ש ואף לדברי הגאון מוהררי"צ הנ"ל דגבי רמ"ת סמכינן על בדיקת שפופרת כשנמצא דם בצדדים לטהרה פשתראה אח"כ מ"ת בלא ז"נ וכ"כ אזמו"ר נ"ע סי' קפ"ז ס"ק י"ג יש לחלק דדוקא התם שאנו רואים שהחזקה לראות ע"י התשמיש שהוא פענן בדיקת שפופרת שענן זה גורם לדם זה ע"כ פשראינו שענן זה הוא גורם רק ליציאת הדם מהצדדים ולכן מטהרים הדם שיצא ע"י ענן פנה ממש: וגם בזה יש חולקים וכמבואר בכו"פ סי' קפ"ז ס"ק ז' דאלף שפופרות לא יועילו כו' אבל מנ"ל לטהר ע"ז דם שרואה שלא מחמת תשמיש ע"י בדיקת עד שאינו יוצא ע"י סבה פתשמיש שדוגמת השפופרת כו' וכי בשביל שפעם א' יצא דם מהצדדים נימא שכל הדם שמוצאה הוא מהצדדים הלא זה לא דמי כלל לרמ"ת דהתשמיש והשפופרת שניהם סבה ליציאת הדם מש"ה אמרינן פנה פן זה והכא מלבד שאינן סבה וא"כ אין למידן מנה על זה י"ל להיפך דהדם שנמצא על צדדי השפופרת זהו מצד דוחק השפופרת בצדדים ע"כ יצא דם מהצדדים אבל שאר טפת דם שמוצאה ע"י בדיקת עד הוא מהמקור לכן זה הסברא של מוהררי"צ שע"י בדיקה שפופרת פעם א' שנמצא הדם מהצדדים נחזיק שכל מה שמוצאה ע"י בדיקת עד הוא ג"כ פנה לא יתכן אם לא בהנדון שלו שהיה מוצאה רק במקום א' מהצדדים כו' שדימה זה למ"ש בש"ע סי' קפ"ז סעיף ז' והנה ע"ד בדיקת המוך שסמוך עליו הנ"ב שהרויח בזה נגד בדיקת שפופרת שאין לחוש דלקא מעיקרא אמתא הדם מהמקור לצדדים כו' יש לעורר כמ"ש הגאון מוהרר"ח צנזר כמ"ל ושמה יגוד משם המוך כו' וכ"כ אזמו"ר נ"ע סי' קצ"א ססק"י וע"ש שפסק שאין לסמוך על בדיקה זו אף במוצאה דם על בדיקת עד לאחר הטלת מ"ר והיינו מטעם הנ"ל דמוהרר"צ אמנם כ' שם ומיהו בדיקת שפופרת מהי אף הכא כו' והיינו בשעה שהיא מטלת מים כמ"ש סק"ט וכ"כ עוד בתשובה (שנדפסה לפני הל' גדה שלו) תכין לה קנה דק כו' ור"ל שע"ז א"א להמוך לירד ונסתלקה חששת מוהרר"צ ואז משמע מיני' דבדיקה זו דסמכא היא דסמכינן עלה אף באיסור דאורייתא ע"ש סק"י הנ"ל ומ"מ אין ללמוד לנ"ד פדחילק מוהרר"ח צ' דשם גבי הטלת מ"ר אנו יכולין לכונן השעה כו' משא"כ בנד"ז ואולי י"ל שהקנה והמוך יהיה תמיד בתוכה ותקשור שני חוטין בסוף הקנה ותקשור השני חוטין על שני פתותיה וע"ז לא יגוד הקנה ומ"מ י"ל שאין לסמוך ע"ז כי מ"מ שמה ירד מעט כו' ועוד מטעם אחר כי הנה איה נסמוך ע"ז דבדיקה א' או ב' שתמצא דם מהצדדים לטהרה פן לעולם פשתמצא ע"י בדיקת עד בשלמא גבי רמ"ת דסמכינן על בדיקת שפופרת מטעם ששניהם גורם א' וגם בנדון שפתב אזמו"ר נ"ע בסי' קצ"א סק"י מיירי לטהר מה שמוצאה ע"י בדיקת עד לאחר הטלת מ"ר מש"ה פיון ע"י בדיקה א' מתברר שהדם יוצא ממקום מ"ר יש לסמוך פן לעולם לטהר הדם שמוצאה אחר הטלת מ"ר דוקא שג"כ שניהן ענן א' משא"כ הכא בנדון דהנ"ב.

ובאמת סי' מ"ג לא סמוך רק לטהר הדם שבעת שהמוך שם אף בסי' מ"ח הקיל לטהרה לעולם ע"י בדיקה א' רק כ"ז שמוכיחה קיים שהי' לה כאב בפליות כו' וזה צע"ג דכי בשביל שפעם א' יצא דם מהצדדים נימא שכל מה שמוצאה ע"י בדיקת עד הוא מהצדדים

כיוון שאין לנו יסוד לבנות שישי סבה בצדדים שמוציאה דם כמו מפה (או רמ"ת שדרך כו' וגם הבדיקה מבררת כו') או פשמתברר שממ"ר יוצא הדם.

ומ"ש הנ"ב ומה לנו אם יוצא מן המפה או אם יוצא מהבשר כו' כיוון שנתברר כו' אינו מספיק דכשאיין סבה י"ל מקרה הוא עתה שיוצא דם מהצדדים וראיה ממ"ש הח"צ הובא בתשו' מעיל צדקה סי' ס"ז וז"ל ואף שמוציאה דם בראש הפתילה שהכניסה בחור ההוא אומר אני שאין לה בעבור זה דם שהיא רואה דל"ד למפה כו' עכ"ל ואף שי"ל דהח"צ לשיטתיה אגזיל דמחמיר גם במפה מ"מ הרי גם הפע"צ י"ל שלא צידד להקל רק פשיש נקב וחור משא"כ פשמוציאה דם בצדדים ולא נמצא בהצדדים מפה או נקב הרי כ' שם שי"ל שכל מקומות הצדדים והגרותיהם נכנסים בספק א' ודמ"ל לדם הפא מן העלליה כו' ולא צידד להקל רק בנקב כיוון שאין זה בנמצא בכל הנשים ע"ש בתשו' דסי' ס"ח ואפילו גבי נקב סיים וטוב להחמיר והנה במה"ת סי' קי"ב גבי קרטין היקל ע"י בדיקה א' דהמוף כל הקרטין שותמצא כו' וכ"כ עוד סי' ק"א: ובקרטין אפשר שיש לצדד לסלק חששא הנ"ל שפתבתי דכיון שענין הקרטין משונה הוא הרבה מדם גמור שרואה בשעת וסתה ע"כ כיוון שנתברר ע"י בדיקת המוף שקרטין ההם יצאו מהצדדים תו תלינו קרטין שתראה במן הצדדים וע' בתשו' אאזמו"ר נ"ע ריש הלכות נדה כ' אין תקנה אלא שתכין לה קנה דק כו' משמע דאין להקל גם בקרטין לסמוך על בדיקה זו אלא לבדוק סמוך להטלת מ"ר שנתברר שהקרטין הם ממ"ר וכמו שהיה השאלה שם שסיננה מי רגליה והנה לפעמים נמצאים אחר הסינון על הפגד הקרטין הנ"ל הא בקרטין שנתמצא בכותלי ביה"ר י"ל שאין לתלות פשלא נמצא בסינון מ"ר כו' ויש לדחות וגם פי בקרטין איפא פמה ספיקות כמ"ש הס"ט ס"י ק"צ וגם לא שייך בהו חזקתו שפאו בהרגשה ומ"מ אפילו בכה"ג נראה דבעינו בדיקה ג"פ כמ"ש רמ"א סי' קפ"ח ס"ה בהג"ה נאמת שהנ"ב סמ"ח השיג ע"ז אמנם הרי כל האחרונים הספימו לרמ"א ולא חלקו עליו וכדמות ראיה לרמ"א מפסקי מהרא"י סי' מ"ז לפי מה שהגיה בו הס"ט סי' קפ"ח ס"ה וגם נ' דבעינו דוקא להיות הבדיקות המוף ע"י קנה דק ולקושרו כו' כמ"ש ל כדי שלא יהיה החששא שכ' אזמו"ר סי' קצ"א ססק"י והג"מ חיים צנזור ז"ל פנ"ל: קיצור א באור הסוגיא דמודה שפאי במוף הנזכר ריש נדה שפא המוף העמיד הדם דנראה לפרש דמירי שנתמצא דם על המוף ג"כ וגם זב על כותלי ביה"ר: ב שהנ"ב פסק לסמוך על בדיקת המוף דחוק הנ"ל לומר שהדם יוצא מהצדדים אם הוציאה המוף נקי וראייתו מסוגיא הנ"ל דמשמע שא"א שיומשך דם מהמקור לכותלי ביה"ר בעוד המוף בעומק ושללא יגע בהמוף והחיות דעת השיג עליו ופירש הסוגיא שאפשר שיומשך דם מהמקור לכותלי ביה"ר ושללא יגע בהמוף וגם מ"מ המוף יוכל לעכב הדם אף שאינו נוגע בו ודבריו דחוקים מאד שיודה שפאי לחוש למפרע מחמת חשש רחוק כזה שי"ל שרחוק יותר החשש משאר נשים שאין משמשות במוף גם ראיה לסתור סברא זו מהקס"ד דש"ס בקנפה לדעת חזקיה ע"ש: ג עוד דחה ראית הח"ד מפרש"י גבי שינויא דרבא וישוב על קושיות הח"ד שהקשה אם מירי שנתמצא דם על המוף דקושיותו אינה פלום גם מהרשב"א וש"ע סי' קצ"ו יש ראיה להנ"ב ודלא כמו שהעמיד הח"ד ד' הש"ע: ד ומ"מ אף שבפני הסוגיא דריש נדה נכון פדברי הנ"ב ולא כהח"ד מ"מ אין משם ראיה והכרח לדינו של הנ"ב לסמוך כ"כ על בדיקה זו לטהר הדם ולומר שפן הצדדים הוא דאם אמרו שם לחוש

להחמיר אלמפרע יאמרו להקל באיסור פרת וממה שהקילו בש"ס לטהר הדם ע"י בדיקת שפופרת י"ל דוקא ברמ"ת דבלאה"נ יש סברא לתלות בהצדדים מצד דוחק האבר בצדדים וגם בדיקת שפופרת מבירת יותר שלא בא מהמקור יותר אפילו ממוך דחוק וכן משמע בתשו' מהרי"ל סי' קע"ג ובתשו' מהרי"ו סי' כ"ה ובמ"א ואחרונים סי' קצ"א ובתשו' צ"צ סי' צ"ב ובס"ט שחלילה לסמוך על בדיקה זו לבד ודלא כהנו"ב: ה מסוגיא דפכה"י גבי נמצא בפרוודור מהלול, ולחזין לפרש"י יש ראיה להנ"ב דלכמה אמוראים יש לטהר בגדון דהנ"ב אף משם י"ל דלכמה אמוראים י"ל דהנה עדיין טומאת ספק פרת וכ"פ הפוסקים פאמוראים אלו: ו מה שהשיג הג"מ חיים צנור על בדיקה זו דהנ"ב שפא ירד המוך וכ"כ אזמו"ר ובענין בדיקת שפופרת הגם דלא שינה חששא זו יש עוד חשש מלבד חששא דהנ"ב בזה.

וגם בבדיקת המוך דחוק ע"י קנה דק דלימא לא חששת מוהררח"צ ולא חששא דהנ"ב עדיין י"ל דלא למידן מזה לטהר פי י"ל מקרה הוא שפצא דם מהצדדים ואיך נטהר מחמת זה לעולם פיון שאין יסוד במה לתלות ומ"מ בקרטין אפטר לצד ע"י בדיקת מוך דחוק שע"י קנה דק ג"פ: סימן קיב שאלה באשה שהיה לה חולשה ערה שלשה שנים שהיה שותת דם מצונארה בכל יום ויום תיכף עמידתה ממטתה ועשתה רפואות וסגולות ונתרפאה מזה החולשה ובערה זמן מה שנתרפאה מזה נתנה לה התהוות אחרת היינו שיוצא דם ממנה בהרגשה מן המקור שלא בשעת וסתה.

לבד וסתה הקבוע לה תמיד גם עתה נסדר ראית קלקולה הוא ע"י שמתחלה מרגשת כאב גדול תחת לבה ותיומ"י אח"כ היא מטפטפת הדם מהרחם טיף אחר טיף: משנה דכ"א א' המפלת כמין קליפה כו' תטיף למים כו' ובגמ' דכ"ב ע"ב פי לא נמוחו ברי' בפ"ע היא כו' א"ר אליעזר בר"צ כו' נחכמים שאלו לרופאים כו'.

והנה הראב"ד והרשב"א בתה"א בית הנשים שער א' ס"ל דדם יבש שאינו בצורת ברי' אלא כמין חתיכה טמא אפי' לא נמוח פלל במים והר"ן והרא"ה והרא"ש אף שמוזים להן בסברא זו דאילו היה ידוע לנו שהוא דם יבש ודאי אפי' לא נמוחו טמא עכ"ז פליגי עליהם וס"ל דכשלא נמוח אמרינו דברי' הוא ולא דם יבש והנה הא דסמכו נחכמים על הרופאים צריך ביאור דלכאורה מאחר שהצריכו להטיל למים אם נמוחו טמא ואם לא טהורה א"כ פיון שלא טהרו א"כ לא נמוחו א"כ מוכח שאינו דם ומה צורך להרופאים בזה.

אף הענין פשוט פיון דהעלינו דדם יבש אף שלא נמוחו טמא א"כ א"א לטהר בלא נמוח רק משום דאמרינו דלאו דם הוא אלא ברי' נינהו ומנלן לבדות מלבנו זה הלא י"ל שהוא דם יבש שלא נמוח וכמו המפלת חתיכה דטמא לריה"ו לחד אוקימתא משום דקסבר היא גופה דם והינו אפילו לא נמוח ומשום דאינו בצורת בריה אמר דאפי' לא נמוח טמא.

א"כ אפי' במפלת כמין קליפה ושערה היה ראוי לטמאות לכן הכרח לסמוך בזה על הרופאים דאמרו שהם ברי' בפ"ע ואינו דם וז"ש בגמ' פי לא נמוחו ברי' בפ"ע היא ולא דם ומי איכא כה"ג אין והתניא אר"א בר"צ ורש"י פי ומי איכא כה"ג מפלת כמין שערות וקליפות וקשה מדוע לא יהי' כה"ג וכי רחוק זה יותר ממפלת כמין דגים ונחגבים אלא

צ"ל ומי איפא כה"ג שְׁיִהְיֶה זֶה בְּרִי וְלֹא דָם וְע"ז מְבִיא רְאִיָּה מְהֵא דר"א בר"צ שְׁכֹן אֲמָרו הַרְּוֹפְאִים וְכֹן מִשְׁמַע הַפִּי בְּהֵרָא ש"פ פ"ג ס"ג פִּי לֹא נִימְוָחוּ בְּרִי בַפ"ע הִיא כּו' פִּי קָא דַתְּנָא אר"א בר"צ וְכֹן מְבִנְיָר בְּפִירוּשׁ בְּחִידוּשֵׁי הַרְּשָׁב"א וְנ"ל וְהִינְנוּ דְאֶקְשִׁינוּ וְמִי אִיפֵא בְרִי כה"ג פְּלוֹמֵר בְּרִי מִמֶּשׁ שְׁאִינוּ דָם אַמ"ל אִין וְכַדְתְּנָא עַכ"ל וְכ"כ בְּתִשׁו' בֵּית אֲפָרִים חִי"ד סִי מ"ט ד"ה וְשָׁגַם בְּפִירֵשׁ"י י"ל פֶּן הָרִי א"כ סְמָכוּ עַל הַרְּוֹפְאִים בְּזֵה לֹמֵר דְּכָמִין קְלִיפּוֹת וְכָמִין שְׁעָרוֹת י"ל דְּבָרֵיהּ בַפ"ע הוּא וְלֹא דָם וְלָכֵן אִם לֹא נִימְוָחוּ טְהוּרָה וְכ"כ בְּשׁו"ת פְּנִים מְאִירוֹת ח"א סס"י י"ב סד"ה וְרֵאִיתִי בְּתִשׁו' וְנ"ל דְּסְמִיכָה גְדוּלָּה סְמָכוּ עַלֵּיהֶם לְטַהַר דָם יָבֵשׁ דְּהָא דָם יָבֵשׁ אִפִּי אִינוּ נִימְוָחוּ טְמָא וְאִינוּ טְהוּר אֲלֵא מִטַּעַם שְׁהוּא בְרִי וְלֹא דָם וְנִזְה לֹא יָדְעוּ הַחֲכָמִים עַד שְׁגִילוֹ לְהֶם הַרְּוֹפְאִים וְנִזְה פְּשׁוּט עַכ"ל וְאָף לְהַרְּנ"ה צ"ל פֶּן דְּהָא מוֹדָה הוּא שְׁאִילוֹ הִיָּה יָדוּע לָנוּ שְׁהוּא דָם יָבֵשׁ אִפִּי לֹא נִימְוָחוּ טְמָאָה.

א"כ הָא דְמְטַהְרִים כְּשִׁלָּא נִימְוָחוּ מִשׁוּם דְּאֲמָרִינוּ בְרִי הוּא וּמִנֵּין לָנוּ זֶה אֲלֵא שְׁסָמָכוּ עַל הַרְּוֹפְאִים דִּישׁ שְׁהוּא בְרִי בַפ"ע וְלֹא דָם אֲלֵא דְלֵהרז"ה גַּם גְּבִי חֲתִיכָה כְּמִין עֶפֶר סְמָכִינוּ ע"ז וְהִנֵּה גְבִי הַמְּפָלֵת כְּמִין דְּגִים וְחֲגָבִים לֹא תָנוּ תְּטִיל לְמִים אִם נִימְוָחוּ טְמָאָה פִּי הַרְּמָב"ן מִשׁוּם דְּהֶתֶם וְדָאִי בְרִי נִינְהוּ עַכ"ל וְאֶפְשָׁר ר"ל וְא"כ בְּנִדְאִי לֹא יֵהִי נִימְוָחוּ אוֹ אַפ"ל דְּבַכָּה"ג אֲפִילוּ נִימְוָחוּ טְהוּרָה מְאֵחַר דְּבִנְדָאִי בְרִי הוּא וְכ"מ מ"מ ש"ש בְּחִידוּשֵׁי הַרְּשָׁב"א גְּבִי כְּמִין קְלִיפָה וְאִם נִימְוָחוּ חוֹשְׁשִׁין לְהֶם וְאֵע"פ שְׁרַנְבֵן בְּרִיּוֹת נִינְהוּ עַכ"ל מִשְׁמַע אַע"ג שְׁנִימְוָחוּ הוּא רַק חֲשִׁשָׁא דְּבַכָּה"ג חִיּוּשִׁין לְמִיעוּטָא דְּלָאוּ בְרִי הוּא א"כ גְּבִי כְּמִין דְּגִים וְחֲגָבִים דְּנִדְאִי בְרִי הוּא לָכֵן אִפִּי נִימְוָחוּ טְהוּרָה וְבִשׁו"ת בֵּית אֲפָרִים חִי"ד סִי מ"ט ד"ה וְהַגְּדִלְתִּי עֶמֶד ג"כ עַל לְשׁוֹן הַרְּשָׁב"א הַנְּ"ל וְכ' שְׁאֶפְשָׁר לְשׁוֹן חוֹשְׁשִׁין אִינוּ בְּדוּקָא: קִיָּצוּר הָא דְּהַנְּצָרְכוּ הַחֲכָמִים לְרְוֹפְאִים הִינְנוּ לִידַע דְּכָמִין קְלִיפּוֹת וּשְׁעָרוֹת בְּרִי נִינְהוּ דַאל"כ אִפִּי לֹא נִימְוָחוּ הִיָּה טְמָא וְחֲקִירָה בְּעִנְיָן כְּמִין דְּגִים וְחֲגָבִים דְּנִדְאִי כְּמִין בְּרִיָּה הוּא אִיָּד הַדִּין בְּנִימְוָחוּ: ב וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַבִּין אִם סְמָכִינוּ עַל הַרְּוֹפְאִים לְגַמְרִי אוֹ שְׁאִנֵּי הֶתֶם מִשׁוּם שְׁבִיחְנוּ דְּבְרִיהֶם וְרָאוּ שְׁלֵא נִימְוָחוּ דְאִיפֵא הוֹכַחָה טוֹבָא לְדְבְרֵיהֶם וּמְלִשׁוֹן הַגַּמ' פִּי לֹא נִימְוָחוּ בְרִי בַפ"ע הִיא מְבִנְיָר דְּלֵא סְמָכִינוּ ע"ז לֹמֵר בְּרִיָּה הוּא אַא"כ נִתְבָּרַר שְׁלֵא נִימְוָחוּ וְהָרִי הַרְּוֹפְאִים אֲמָרוּ סְתָם אִשָּׁה זֹו מְכָה שְׁיֵשׁ לָהּ בְּתוּף מַעֲיָה כּו' וּמִשְׁמַע שְׁלֵא הַצְּרִיכוּ לְהַטִּיל בְּמִים וְכֹן בְּתוֹסְפָתָא רַפ"ד דְּנִדְנָה לֹא נִזְכָּר כָּלֵל שְׁאֲמָרוּ הַרְּוֹפְאִים תְּטִיל לְמִים וְהַחֲכָמִים צִוּוּ לְהַטִּיל בְּמִים דְּוָקָא וּבְתִשׁו' פַּמ"א שָׁם תִּי מִשׁוּם דְּכִינוּ שְׁאֶפְשָׁר לְבַדּוּק וּלְבָרַר ע"י הַשְּׁרִיָּה בְּפוֹשְׁרִין לָכֵן הַצְּרִיכוּ לְבָרַר כּו' ע"ש וְאִינוּ בַּמִּשְׁמַע כֹּן מְהֵאִיבְעִיא שְׁבַגְמ' דַכ"ב ע"ב תָּנוּ הֶתֶם כְּמָה הִיא שְׁרִיָּתָן בְּפוֹשְׁרִין מַעַל"ע דְּכִינוּ הַבְּדִיקָה רַק מִשׁוּם לְכַתְּחֵלָה פִּינוּ שְׁאֶפְשָׁר לְבָרַר אִין לְהַחְמִיר כְּמוֹ שָׁם.

וְע' בְּתִשׁו' עה"ג סִי כ"ב תִּירָץ דַעַת מֵהַרמ"ל ג"כ מִשׁוּם שְׁיֵשׁ לְבָרַר וּבְסוּף הַעֲלָה ע"פ דְּבְרִי הַב"י שְׁיֵשׁ לְסַמְנֵךְ ע"ד הַרְּוֹפְאִים בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ וְסָת וְשִׁלָּא בְּשַׁעַת וְסָתָה וְכ"ד תִּשׁו' כְּנִסִּי"ח סִי ל"ד גַּם בְּתִשׁו' ח"צ אָף שְׁבַסס"י ע"ג חֲלָק עַל הַעַה"ג שְׁאִין לְסַמְנֵךְ עַל דְּבְרִי הַבְּאִי שֶׁל הַרְּוֹפֵא כּו' פִּינוּ שְׁאִין שָׁם מְכָה כּו' י"ל הֶתֶם עֵיקַר הַטַּעַם שְׁזָהוּ נִגְדַּת הַמְּשָׁנָה רַפ"ה וּמְטַמְּאִין כְּכֹל שְׁהוּא אִפִּי כְּעִין הַחֲרָדֵל א"כ זֵהוּ נִגְדַּת סְבָרַת הַרְּוֹפֵא שְׁאֲמָרוּ שַׁא"א שְׁיֵצֵא מִשְׁהוּ כְּזֵה מֵהַמְּקוֹר: גַּם בְּתִשׁו' שַׁב"י סִי מ"א חֲלָק ע"ז הַגְּאוֹן מו' יְהוּדָא מִיָּלָר ו"ל מִצַּד הַמְּשָׁנָה הַנְּ"ל וְהַגְּאוֹן מִמְּעַנְץ חֲלָק ע"ז מִצַּד חֲכָמַת הַרְּפוּאָה שְׁלֵא נִמְצָא כֹן בְּשׁוּם

ספר מספרי הרפואה אבל היכא שהרופאים אומרים שיש לה מפה משמע מדבריו בתשו' סי' מ"ו שחקמים סמכו על הרופאים יעו"ש בד"ה ומ"ש ז"ל שהרופאים אמרו גם בתשו' הגאון מהו גבריאל ז"ל שבתשו' שב"י סי' ל"ו בד"ה עד פה פלפלתי משמע דס"ל דסמכינן ע"ד הרופאים אם לא בקרטין שנימוחו יעו"ש ומתוך דבריו שם בד"ה והנה הנ"מ לנ"ד דיש לחלק אם הרופא מעיד על האשה זו בעצמותה שיש לה מפה או אם מעיד בסתם על כל אשה שהקליפות ושערות אינן כ"א ממפה או שומא כו' ע"ש.

ועפ"ז י"ל דלהכי בגמ' הצריכו לברר ע"י אם נימוחו משום שהרופאים אמרו בסתם מצד הקליפות והשערות אבל פשוטה אשה זו ומעיד עליה מצד אמתלאות וראיות שיש לה בנדאי מפה י"ל דסמכינן עליו וכן איתא בתשובת שב"י סי' מ' המתחלת לדניו ליה פבר בתיה גבי הגם שיש לנישב ולומר דנדאי אם אמר הרופא מפה יש לה באו"מ ויש לו הוכחה לזה שמפה יש לה שממנה יוצא דם סמכינן על הרופא וטהורה כמו דסמכינן על האשה עצמה כו' רק במעשים דש"ס לא היו להרופאים שום הוכחה רק מצד שינוי השערות וקליפות שאין דרך שערות וקליפות לבא מן המקור כו' אע"כ מהמפה באו כו' אבל למיחוש מיהו בעי כו' לקף הוי צריכים לבחון כו' עכ"ל.

עוד פ"י דהרופאים עצמן אמרו תטיל למים אם נימוחו אינן בריה רק דם כו' ולכן ר"ל על בנידון שלו שאמר הרופא שע"י חריפות הליחה לבינה הוציא מעט דם מבשר הרך כו' אפשר יש לסמוך על הרופא וכ"ד הג"מ י"מ שם רק שם עשו ס"ס לבד דברי הרופא והגאון מוהר"ל ממענין האריך שם בענין סמיכה על הרופאים שאין להחזיק דבריהם לדבר נדאי וברור אין לסמוך עליהם אלא היכא דמוכחי מלתייהו או היכא דא"צ הוכחה גמורה אלא מספיקים דבריהם לאותו הדין גם אם לא יהיו מוכרחים עכ"ל ואח"כ העלה חילוק היכא שהרופאים אומרים שברור נדאי שפן הוא אזי העמידו חכמים הדברים על חזקתן והאמינו לרופאים משא"כ בענין שחקמת הרפואה אינה גוזרת עליה דבר נדאי כ"א אפשרי והאפשר הוא אינו מספיק להיתר ע"ז אני אומר שאין לסמוך עליהם ולכן לא סמך ע"ד הרופא שהביא השב"י שע"י חריפות הליחה לבינה כו' ועל הגאון מוהר"ל ז"ל הנ"ל יש לסמוך פי הנה ג"כ חכם בחקמת הרפואה וע' בס"ט סי' קפ"ח ס"ד סק"ה מזה: קיצור מדברי מהרמ"ל סי' קי"א ועה"ג סי' כ"ב והפמ"א והכנס"ח משמע דסמכינן על הרופאים וגם בהח"ץ סי' מ"ו ובתשו' הג"מ גבריאל בשב"י סי' ל"ו משמע פן וכן משמע בשב"י סי' מ' אמנם הג"מ ליב ממענין ז"ל שהנה ג"כ חכם ברפואה עשה חלוקים בזה שאין לסמוך על הרופאים אלא היכא דמוכחי מלתייהו או היכא שחקמת הרפואה גוזרת פן בדרך נדאי ולא בדרך אפשר: ומעתה נבוא לנ"ד פי הנה בנ"ד גם בלא שום רופא ניכרים הדברים שחקמת הדם שהי' דרפו לילך דרך הגרון עתה שינה חילוכו מלמעלה למטה דרך אותו מקום.

שהרי יש ע"ז שתי הוכחות גדולות הא' מ"ש מעל' שהיה לה חולשה ערך שלשה שנים שהי' שותת דם מצוארה בכל יום ויום תיכף מעמידתה ממטתה ועשתה רפואות וסגולות ונתרפאה מזה החולשה ובערך זמן מה שנתרפאת מזה נתהווה לה התהוות אחרת היינו שיוצא דם ממנה בהרגשה מהמקור שלא בשעת וסתה לבד וסתה הקבוע לה תמיד גם עתה עכ"ל.

א"כ זהו הוכחה אחת גדולה שנה הדם שרואה שלא בשעת נסתה הוא אותו הדם שהיה שותת דרך צנארה וע' בספר אוצר החיים ספר שמיני חקירה ב' שאלה ו' גבי ולפעמים כו' בית הרחם משמע מדבריו שיוכל להיות הדם עולה מהטחול ובית הרחם דרך הפה א"כ כמ"כ י"ל להיפוך שהדם שהי' שותת מגרונה שהוא מהריאה או מהכבד עתה שע"י רפואות עיכבה ועיצרה אותו שלא ירד דרך שם לכן עשה לו מסלה ושבייל לירד דרך מטה וכן שאלתי פי רופא יהודי שלמד חכמת הרפואה ולדעתו פן הוא בנדאי הוכחה שנית מ"ש מעל' וסדרה של ראית קלקולה פה הוא היינו שמתחלה מרגשת כאב גדול תחת לבה ואח"כ מתפשט הפאב בצדדיה ואח"כ מרגשת בדמיונה כמו שנתמוטט לה במקום הנ"ל עד למטה ממקום טיבורה גם מרגשת כאב גדול למטה מן הטבור ומשונה הוא באופן אחר מהפאב שבא בעת קביעת נסתה היינו שבעת קביעת נסתה חוששת קצת בגבה ובעת שבא ראיתה של קלקולה הנ"ל מרגשת כאב גדול במקום הנ"ל הנק' שטענענש כו' ואזי תומ"י אחר הפאבים היא מטפטפת טיף אחר טיף לא הרבה טיפין.

א"כ מאחר שמתחלה מרגשת כאב בלב ואח"כ תומ"י היא רואה מוכח שהדם שהי' יוצא מהאברים שפביב הלב כמו הריאה והחזה אל הגרון עכשיו שנסתם ההילוף שם וקבע הילוכו מלמעלמ"ט דרך המקור לכן מתחיל הפאב בהלב ואח"כ מרגשת שנתמוטט במקום הנ"ל היינו שהולך לו למטה וא"כ פיון שהרופא אומר שכן הוא בנדאי וגם מוכח הדבר שכן הוא משתי הוכחות גדולות הנ"ל א"כ יש לסמוך על דבריו פנ"ל ססע"י ב': קיצור שבנד"ז יש שתי הוכחות גדולות שהדם שהיה יוצא דרך הגרון שינה הילוכו לזוב דרך המקור וגם הרופא אומר שבנדאי פן הוא א"כ פיון שמוכח הדבר וכן מעיד הרופא יש לסמוך על דבריו: ד והנה בתשו' פנ"י רבו של הש"ך ח"ד סי' א' נשאל באשה אחת שיש לה נסת פראוי קבוע מזמן לזמן בלא פאב כלל ואח"כ בימי ליבונה כמו ג' או ד' ימים בא לה פאב גדול מאד בגופה עד שצוועקת מרה ונעשה לה כמין בועה תחת הלב והפאב הוא לה עד ששותת ממנה כמו ליחה ירוקה פדרה הליחה היוצאה מן מורסא שקורין גיסווי"ר ואח"כ בא ג"כ קצת כמו דם אדום כו' ודן להתיר וראשית יסודו לסמוך ע"ד המרדכי דבאשה שיש לה נסת יש להקל לתלות במכה מה שלא היינו תולין בהמכה באשה שאין לה נסת וכן נשאל הב"ח על שאלה זו בתשו' ב"ח הישנות סי' פ"ה והעלה ג"כ להקל ע"פ דעת המרדכי בצירוף דעת הרשב"א רק הפ"י והב"ח מחולקים בפ"י ד' המרדכי והרי עיקר מה שהחשיבו שיש אצלה מכה נשענו על שנעשה לה כמין בועה תחת הלב והפאב הוא לה עד ששותת ממנה דם ונ"ל הפנ"י אבל הכא דאיכא רגלים לדבר פיון שהיא רואה בענין אחר ממה שהיא רואה בשעת נסתה פשיטא דאיכא לספוקי במכה כו' והב"ח בתשו' הנ"ל כ' והלכה בנ"ד דלא מבעיא דהאשה עצמה מרגשת שיש לה מכה אלא כל מי שיש לו קצת הבנה יבין דיש לה מכה וכמו שאמרו הנשים הזקנות כו' עכ"ל.

וע"ש דדברי הפנ"י לסמוך כ"כ על המרדכי אין נראה כלל וכמ"ש בתשו' ח"צ סס"י ע"ג. אף לפי הב"ח בדברי המרדכי יש מקום לדין זה וע"ד שפי' אאזמו"ר הגאון ז"ל סי' קפ"ז ס"ק כ"ג בפ"י דברי הרמ"א עכ"פ מדברי הב"ח נלמוד דכ"ש בנד"ז כל מי שיש לו קצת הבנה יבין דיש לה מכה שמתמנה הנה יוצא דם בגרונה שלשה שנים בכ"י ועכשיו בא לו דרך הרחם ולכן בשעה שהדם צריך ליצא מרגשת תחלה כאב בלב כו' וכנ"ל ואף

שהב"ח צירף מצד ס"ס וכן הפנ"י מצד שלא הי' הרגשה גמורה משא"כ ה"כא שיהד"מ מן המקור וגם מרגשת לדברי מעל"מ"מ ה"תם שאני שלא הי' מפה מבנררת ומכ"ש שא"י אם מוציאה דם אבלהכא י"ל ה"ל מפה שידוע שמוציאה דם שהרי היתה מוציאה דם דרף הגרון יום יום שלש שנים ויש לנו שתי הוכחות שד"ם זה שינה הילוכו לזוב דרף המקור א"כ הרי ידוע שמפה זו מוציאה דם יותר ממה שהמקור מוציא שהרי היתה יוצאה בכל יום ויום פנ"ל: קיצור.

בתשו' פנ"י סי' א' ותשו' הב"ח סי' פ"ה התירו ע"י הוכחה שיש לה מפה באשה שיש לה נסת שלא בשעת נסתה. אלא שהיו עוד צדדים וה"כא איכא שתי הוכחות גדולות וגם לפי השתי הוכחות היא מפה המוציאה דם יותר מן המקור: ה' ועוד ראיה דסמכינן אהוכחות שיש לה מפה ממ"ש בפסקי מהרא"י סי' מ"ז ע"י שאינה מוצאת כ"א במקום א' כו' וכן עיקר פי' ונאמנת אשה לומר מפה יש לי במקור פי' בתה"ק סוף שע"ד שהיא מרגשת בעצמה שיש לה מפה ובתשו' א"ש סי' כ"ג שפרגשת בהילוכה או בישבתה או בשאר סברות שיש לה מפה הביאו אאזמו"ר הגאון ז"ל סי' קפ"ז ס"ק כ"ג ד"ט ע"ד.

ובתשו' פמ"א סי' י"ב רצה לסמוך ע"ד הרופאים בצירוף דברי האשה שיש לה מפה בדופן שממנו יוצא הדם למקור יעו"ש אלא שאח"כ החמיר משום דאפשר שהוא נבלע תחלה בשאר אברים ומשם יורד למקור כו' לדעתי דם נדה גמור הוא הביאו הס"ט סי' קפ"ז ס"ה ס"ק י"א.

וכ' עליו ולכאורה עלה בדעתי להוכיח מן הש"ס דאפי' במפה פזו תולין כו' מדקאמר פכה"י ד' ט"ז ע"א דקאמי דרף מקור ולא קאמר דקאמי מן המקור כו' וסייג דמסתפינא להקל אחר שאין לנו ראי' ברורה ע"ז וזהו בעובדא דהפמ"א ש"ל שד"ם המפה מהדופן נבלע תחלה בשאר אברים כו' אבל בנדון זה אשר ניכר שירד מהמפה פרגע למקור שהרי תומ"י שמתחיל הפאב בהלב ומשם מתמוטט להטבור תומ"י היא רואה טיפי הדמים א"כ נראה בעליל שאינו נבלע תחלה בשאר אברים כ"א יוצא במישור דרף המקור ובכה"ג משמע מהפמ"א דלא ה"ה מחמיר פלל אף שיוצא דרף שבילי דם נדה פנין שנמשך מהמפה אין זה דומה לשאר דם נדה וכמו לפירושו במפה שיש לה במעיה לפי שהמקור מחובר למעיה ודרף מפה לשפוף דם למקור קודם שנבלע בשום אבר עכ"ל אלמא ס"ל בכה"ג הוא טהור אף שיצא דרף שבילי הילוף דם נדה פנין דמ"מ מהמפה הוא אף שהס"ט השיג עליו בפי' מעיה מ"מ על גוף הדין נדאי אינו חולק שהרי רצה להקל יותר מהפמ"א פנ"ל וכיין שבנד"ז נראה שאינו נבלע תחלה בשום אבר א"כ ה"ה נ' להקל ומ"ש אאזמו"ר ז"ל בסוף הקו"א סס"ק כ' סד"ה מ"ש הח"צ: אבל מפה שבמ"א י"ל שאין דרף פלל להד"ם לילה לביה"ח אפי' ע"י המקור כו' הרי פאן הרופא אומר שגהו נדאי מד"ם שהי' יוצא דרף גרונה וכן נראה וכ"מ מתשו' פמ"א ה"ל שאפשר לד"ם ממה שבודפן לילה דרף המקור רק ש"ל שנבלע תחלה בשאר אברים והרי ה"כא אנו רואים שאינו נבלע תחלה פנ"ל גם בתשו' הב"ח דסי' פ"ה ה"ל ותשו' פנ"י סי' א' לא היתה המפה במקור וברחם כ"א או מפה בחלחולת או מחמת הבועה שנעשה סמוך ללב ניכר שיש לה מפה באיזה מקום אבל אינו ברחם וע' בתשו' חתם סופר סי' קמ"ד הקיל במפה שלמעלה מהמקור דהיינו (פאר הארטונג אין לעבר) מפה שפכד לסמוך ע"ז באשה שיש

לה נסת שלא בשעת נסתה ותמוה שלא הביא כלל דברי הפמ"א והס"ט שס"ל שאין מהני המפה שבדופן: קיצור.

ראיה ממהרא"י דסמכינו על הוכחה שיש לה מפה בתשו' פמ"א רצה להקל בכה"ג במפה שבדופן רק שבסוף העלה להחמיר משום שהדם נבלע תחלה באברים והס"ט סי' קפ"ז ס"ק י"א צידד להקל מיהו לא למעשה.

ובנד"ז נראה בעליל שאינו נבלע תחלה בשאר אברים ומ"ש אאזמו"ר ז"ל שאין לו דרוך כו' נ' הפמ"א והס"ט לא ס"ל הכי והרופא אומר שיש לו דרוך וצע"ג למעשה: ו אף מה שקשה לי הוא פי עדיין יש ספק גדול דאע"ג שע"כ יש לה מפה וחקלשא באברים הפנימיים סמוך ללב שממש הנה הדם יוצא דרוך הגרון ועכשיו יוצא דרוך המקור אבל הענין מסופק אם הנה לה מפה ע"ד מורסא שממנה ממש הנה יוצא דם או שהמפה גרם שהנה יוצא דם חיותה דרוך הגרון ולא דם המפה ממש וזה האופן השני נ' יותר דאם הנה יוצא דם שבמפה ממש הי' מעורב עם אייטער ועוד שאם הנה מהמפה ממש לא הנה אפשר שיצא זמן רב שלשה שנים מדי יום ביומו.

אלא משמע שהמפה שהנה לה באברים הפנימיים הסמוך ללב הוא הי' רק גורם שבו וע"י יוצא דם חיותה דרוך הגרון וא"כ כמ"כ עתה שנשתנה הילוף דם זה דרוך המקור וגם הגורם לזה הוא המפה שהרי מתחיל בכאב הלב כנ"ל.

עכ"ז י"ל ג"כ דהיינו שהמפה גורם לדם חיותה שיצא דרוך המקור וא"כ אינו דם מפה ממש כמו מפה שבמקור או מפה שבאותו מקום שהמכונן שיש שם מפה כמו מורסא שממנה ממש דם יוצא.

אבל אם דם חיותה יוצא דרוך שבילי הילוף דם נדה. י"ל שזהו כמו דם נדה ממש הן אמת אשר ראיתי בדברי הגאמו"ז בד"ה מ"ש הח"ץ שכ' וגם אם הכאב גרם לדם.

י"ל שאינו דם נדה שטמאתו התורה דהיינו דנקא מותרות דמים כו' אבל היצא ע"י כאב אינו מותרות הדמים אלא דם חיותה שיצא במהלך ושבילי הילוף דם נדה כו'. ולפע"ד קשה ע"ז טובא מהדין שבש"ע סי' ק"צ ס"ג גבי שופעת כל ז והוא ש"ס ערוך פ"ק דנדה ד"י ע"ב דנדאי דם חיותה הוא שיצא בשבילי הילוף דם נדה.

ולכן פרש"י שא"א שתהיה שופעת כל ז' ונחיה פי בנדאי יצא כל דם חיותה עד שא"א שתחני' אבל גם בשופעת פחות מז' ימים או אפי' בפוסקת בינתיים נדאי דם חיותה יוצא אלא שאפשר לה שתחנה פי נשאר עדיין מדם חיותה שתוכל להחיות ונהרי בגמ' וש"ע שם משמע בפשיטות שהדם טמא (ואפ"ל שהג"ה זו שבדברי אאזמו"ר הגאון נ"ע היא מאחיו הה"ג מוהרי"ל ז"ל ולא ממנו פינודע שהוסיף לפעמים איזו הגהות) וא"כ לפ"ז אם דם חיותה יוצא ע"י מפה הנ"ל ויוצא דרוך שבילי הילוף דם נדה י"ל שהוא טמא כדם נדה ממש: קיצור שי"ל דהמפה גורם לדם חיותה שיצא ולא שהוא דם הנצרך במפה ממש ודם חיותה שיצא במהלך שבילי דם נדה משמע בגמ' ד' י' ע"ב ובטוש"ע סי' ק"צ ס"ג דנחשב דם נדה ממש: ז אף עדיין יש לחלק ולומר דדם חיותה שיצא בעצמו דרוך שבילי הילוף דם נדה הוא טמא.

כי לא חילקה התורה בין שופעת לאינה שופעת. אבל הכא שאין דם חיוטה יוצא כ"א מחמת המכה שיש לה ואין אנו יודעים הענין איך ומה גורם המכה להדם שיצא אבל זה נדאי שהדם יוצא מחמת המכה שיש לה שם אלא שיש לומר שהמכה גורם לדם חיוטה שיצא ומ"מ פיון שאינו יוצא רק מחמת המכה י"ל שה"ז בכלל הרוואה דם מחמת מכה.

ועוד דיש להסתפק שמא הוא דם המכה ממש וכל שי"ל שהוא דם המכה הוא טהור ולא קיישינו שמא ג"כ דם נדה מעורב בו אף שהסברא נותנת שדם נדה מעורב בו וכמו הרוואה מחמת מכה בשעת וסתה דטהורה לפ"ד הרשב"א אף שאינה מרגשת שדם זה בא מהמכה וגם לפ"ד הש"ך והח"צ דבעינו שתהא מפתה מוציאה דם אבל לא בעינו שמרגשת עתה שהדם הינצא הוא מהמכה וכיון שיש לה וסת והוא בשעת וסתה נדאי הסברא נותנת שיש בהדם ג"כ דם וסת ממש ואעפ"כ היא טהורה משום דאשה בחזקת טהורה עומדת ואף שי"ל פאן אין הספק שקול ונוטה לחומרא יותר אפ"ה התירה התורה כה"ג.

ואף שהתוס' וסה"ת לא ס"ל פהרשב"א אלא דבעינו שתהא מרגשת שדם זה יוצא מהמכה הרי טעמם רק דאל"כ וכי לעולם לא תהא נדה ונהלא קודם המכה ה"ל וסתה משמע היכא דלא שייך הטעם וכי לעולם לא תהא טמאה לא היו מטמאין והיו תולין בדם המכה המוציאה דם אף שאינה מרגשת עתה שהדם הינצא הוא ממנה ואף בשעת וסתה עם שקרוב יותר שיש בזה דם וסת ג"כ עכ"פ.

ותדע דאף אם מרגשת שיוצא דם מהמכה הרי אם יצא דם רב יש ויש לחוש שגם מהמקור יצא דם ואפ"ה טהורה אלמא עיקר הטעם אשר היכא שיש לה מכה הקילה התורה וכן מצאתי בשו"ת דבר שמואל סי' ע"א שגשאל על אשה שיש לה חולי של טחורים ברחמה וראתה דם בבדיקתה מה דינה וצייד להקל וז"ל ואע"פ שפפי דברי הרופאים בטחורי אותו המקום אחת מן הסבות העצמית להם הוא העצור דם הנדות והנה בזה קצת פקפוק לחומרא לחלק בין דם המכה בסתם לדם היוצא מהם דשמא דיינינו יתה כדם הנדות גופי' כאילו מפקד פקיד בהו לזוב מעת לעת ומפקידה לפקידה כמו זר יחשב בעיני קיום החילוק הנה שפמה מכות ומורסות הבאות שם פפי הטבע תהי' סבתם ג"כ עצור הזלת דם הנדות המתעכב בבשר להפסדו או תוספת רבוי ולא מצינו שחילקו בזה רבותינו ז"ל שא"כ פל דם מכה הנה אסור מספק פיון שא"א בכגון זה לצמצם הבחינה בידי אדם אלא שצריכים אנו לומר שאינו טמא מן התורה אלא דם היוצא מפנימיות הקדר והמקור עצמו בהרגשה כדרך הטבע שפך גזרה תורתנו הקדושה כו' עכ"ל.

מבואר קצת מלשונו שאפ"י אם המכה בגרמתה הוציאה דם נדה ג"כ אינו טמא מה"ת פיון שעיקר הציאה הוא דם המכה אלא י"ל ה"תם שאני דדם נדה שגוער ונעשה מחמתו מכה הרי הוא עצמו נשתנה למכה וכדם המכה יחשב עד"ז י"ל ג"כ גבי הרוואה דם מחמת מכה דטהורה אפי' בשעת וסתה משום שי"ל שהגרת הדם המכה גורם להמשיך אליו הדם שבהורידים שהיו מתפתחים בשעת הנסת להוציא מותר הדם שזהו דם נדות עכשיו הם נגרים בהמכה שיש בה דם נצטרך ונגבלעים בהמכה ונהרי הם כמו דם המכה ולכן פיון שי"ל שאין יוצא דם הנסת מהורידים ממש כ"א מהמכה ה"ז נחשב דם המכה.

וכמו דם נדה שיוצא דרך הדופן דהאשה טהורה משום דבעינו שיוצא מדונה דרך ערוטה ר"פ יוצא דופן דמ"א ע"ב וה"נ אף שיוצא דרך ערוטה כיון שיוצא דרך המפה ה"ז נחשב דם המפה.

אלא למ"ד וסתות דאורייתא אמרינן שנדאי יצא דם וסת שלא ע"י המפה כלל וז"ש הקסיד הדבר שמואל שצריכים אנו לומר שאינו טמא אלא דם היוצא מפנימי הקדר כו' ר"ל שאינו יוצא ע"י אמצעות המפה כ"א בפני עצמו אזי נדאי אע"פ שיוצא בשעה שדם המפה יוצא הוא טמא אבל כשיוצא ע"י אמצעות המפה כמו שמחמת שנעצר דם נדה נעשה מן רסא ויוצא ממנה דם המפה וגם הדם נדה שהי' נעצר נתערב בהמורסא ויוצא עמה זה אינו דם נדה שאסרתו התורה כ"א דם מפה ועפ"ז יש לנו לומר גם בנגידון שלפנינו שמחמת המפה שיש לה באברים הפנימי' כמו בהריאה או בחזה או בכבד יוצא דם דרך המקור אף את"ל שזהו דם חיותה עכ"ז כיון שיוצא דרך המפה ומתערב בדם המפה ה"ז נקרא דם המפה לכן אפי' יוצא דרך המקור הוא טהור שהרי אמרנו שאפילו דם הקדר כשיוצא תחלה בהמפה ומתערב בדם המפה נאח"כ יוצא מהמפה הוא טהור שנקרא דם.

המפה כ"ש דם חיותה שאינו דם הקדר עדיין כלל לכן כשמתערב בהמפה נאח"כ ממנה יוצא ונוזל דרך המקור י"ל שאין זה דם נדה כ"א דם המפה כנ"ל: קיצור שי"ל שדם חיותה שיוצא בעצמו דרך שבילי הילוף דם נדה הוא טמא כשאך דם הנדה שהוא מותר הדם אבל אם לא יצא רק מחמת המפה שיש לה בסביבות הלב א"כ י"ל שנתערב תחלה בהמפה וממנו יצא אח"כ למקור: א"כ נקרא דם המפה וראי' מאשה יש לה מפה המוציאה דם דטהורה להרשב"א אף בשעת וסתה ואיך לא נחוש שמא יצא דם וסת ג"כ אעכצ"ל משום שי"ל שדם וסת נמשך להמפה ואזי נקרא דם המפה וכ"מ בתשו' דבר שמואל סי' ע"א שהדם היוצא מהמפה אף שיש ספק שמא לתוף המפה ניגר ונמשך גם דם נדות אין שמאה והדב"ש י"ל לא פליג על הג' רע"ק איגר דאוסר בדם טחורים דאיהו הדב"ש אמר בטחורים שיש לה בבית רחמה והרע"ק איגר מייירי בטחורים שבסוף החלחולת: ח ואפשר להביא עוד ראי' לדבר מהסוגיא ר"פ המפלות גבי וחכ"א אין זה דם נדה אלא דם חתיכה הא דם נדה טמא אפילו בשפופרת וקשה איך יקלו בפשיטות לומר שאין זה דם נדה כלל דהרי החתיכה מתגדלת בהמקור ונהי שהחתיכה עצמה אינה נחשב דם מ"מ שמא הדם שבה הוא דם המקור דהכי ס"ל לר"י בשם רשב"י וכ"ש לסומכוס אלא י"ל מספיקא תלינן דלאו דם נדה הוא משום דאשה בחזקת טהרה עומדת מיהו י"ל שם שאני דהוא משום דס"ל דאין דרפה של אשה לראות דם בחתיכה ולאו דם נדות הוא ומיהו זהו לפרש"י עכ"פ לפ"ז ג"כ מוכרח דיש דם שנמשך ונתהוה בהמקור ואף בלי מפה במקור ועכ"ז אינו דם נדות והוא דם חתיכה כמ"כ יש לומר בנגידון שלפנינו שאף שהדם יוצא מהמקור אין זה דם נדות משום שהוא דם היוצא מהמפה שבסביבות הלב ואפשר דלא גרע מדם חתיכה.

וע' שו"ת שבו"י ח"א סי' ס"ה שהיקל בענין שאילתו לתלות דכאב האם הוי כמפה ודבריו אין גראין וראייתו מתשו' דב"ש סי' פ"ז אינה ראי' כלל דלא דמי זה לזה יעו"ש אף עכ"ז ממנו ניקח לנ"ד שיש לה כאב גדול בלב וגם ידוע שממנו יצא דם דרך הגרון אזי בכה"ג

יש ראי' והוכחה טובא דמהכאב הוא (ד'הוי מ'פה) יוצא הדם כנ"ל והנה אח"כ אמר לי הרופא היהודי שהענין המוציאה דם מתוך ג'רונה זמן רב וגם הדם בלי איטער הענין היינו שמתחלה הי' לה מןרסא בריאה.

והינו בבשר הריאה וכשנתבקעה אזי מתריפות הליקה על גידי הריאה לפעמים במשך זמן מינקב הגיד וזה הוא שהדם יוצא ממנו. ונהו ענין סמפונא דריאה דאנקיב טריפה פא"ט דמ"ח ע"ב ואפשר בנד"ז הבשר מגין עליו ולכן חיה ועכ"פ ענין הדם היצא ממנו אע"פ שהוא דם חיותה כיון שיוצא רק מחמת נקב זה שהוא מ'פה גדולה שמתחתו נעשה טריפה י"ל שזה הדם נקרא דם המ'פה וכשיוצא אף דרך המקור י"ל אינו דם נדה ולא דמי כלל לדם חיותה היצא בלי מ'פה שם י"ל לא חילקה התורה בין מותר דמים כפי השיעור ובין שופעת אבל הכא שיוצא רק מחמת המ'פה העצומה הזו.

אינו ענין לדם גדות וכמו שאר דם היוצא מעצם המ'פה ועוד אומר הרופא שיוכל להיות נקרוב שאינו יוצא דרך ורידי הר'הם שדרך הם יוצא דם נדה. כ"א יוצא מהגוף דרך גידים המש'תרגים משם לפרונדור וצונאר הר'הם ואינו יוצא ע"י הח'דר כלל וכן מהשו"ת הגאון ממענין שבתשו' שב"י סי' מ"א דבכה"ג חשוב ספק שפא בא מהח'דר שפא מהפרונדור דונקא דם המקור שפא לא ע"י מ'פה חזקתו מהח'דר אבל דם המ'פה שבגוף שיוצא דרך אותו מקום ע"ז י"ל לא שייך שחזקתו מן המקור (הג"ה אח"כ אף זה אינו דהרי בהשאלה נזכר שפרג'שת שהדם שיוצא ממנה הוא מן המקור כנזכר לעיל סעיף ג' עכ"ה): קיצור אפ"ל ראיה לזה מהסוגיא דכ"א וחכ"א אין זה דם נדה אלא דם חתיכה והרופא אומר שזהו סמפונא דריאה דאנקיב ואפשר הבשר מגין עליו ולכן חיה וא"כ הוי נדאי דם מ'פה אח"כ שאלתי פי דאקטער גדול יותר ואמר שבלתי אפשר שיבוא הדם מנקב הריאה דרך הח'דר בשום אופן אלא דרך גילדיני אדער אפשר הוא ולכן א"א להתיר האשה ולא התרתי אותה: ט שוב אחר זמן הגיע לידי שו"ת חתם סופר ושם בתשו' סי' קמ"א דנ"ג ע"ג בד"ה ונחזור עתה לקוש'א הג"ל אהרש"פ"א שמתירה אפילו בשעת וסתה ממש כו' כי ע"י מ'פה שפאבר אז לפעמים נמשכו שם כ'פה מיני דמים מגידים ועורקים עד שנעצרו הגידים ההמה ולוקחים דרך לעצמם לשפוף דרך אותה המ'פה כל מותר דמים כו' וכן הוא במה שקורים (פונטענעלא בלע"ז) וכן הכא נמי אם יש להמ'פה במקור המוציאה דם אזי אין פלא אם ע"ז נולד לה עוצר בדם גדות וכל מותר דמים שלהם שופכים דרך מפתה באופן שאם תגיע עת וסתה לא יהיה לה מה להזיל דרך העורק מקום אשר דמי נדה שופכים שמה ופשוט דדם המ'פה אינו דם נדה כו' עכ"ל והאריך הרי אע"פ שמותר דמים שהן היו דם נדה אם יצאו דרך העורקים שבר'הם הנפתחים להוציא דמיה הג"ל והן היו דמי נדה עכ"ז עכשיו שמותר דמים לקחו להם דרך אחר לצאת דרך מפתה הם טהורים אע"פ שאינן עצם דם המ'פה ממש עכ"ז נחשבים דם המ'פה לשטתו ואף שבתשו' זו כ' דמסתפינא כו' הנה בתשו' סי' קמ"ד כ' ג"כ כן דנ"ו ע"א בד"ה והנלע"ד בנה מ"מ אם יש להם מ'פה שדרכה להתאסף שם דם ומגלא וכדומה כו' דם המותרות מתקבץ במקום הנרסא והיא ומתאסף ויוצא כו' והרי הוא טהור כו' ואף שכ' שם אמנם למעשה חלילה וחלילה לסמוך על סברות הג"ל היינו שלא לסמוך לטהרה בשעת וסתה.

וּדְבָרָיו הֵם רְאִיָּה לַמַּ"שׁ סְעִיף ז' וּמִיָּהוּ גַם דְּבָרָיו צ"ע לְמַעֲשֵׂה וְגַם בְּסִי קַנ"ד בַּד"ה וְהַיּוֹצֵא לְגִדּוֹן שְׁלֹפְנֵינוּ מוּבָן דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין הַנוֹשָׂאִים וְכַמַּ"שׁ בְּזֶה בְּתוֹשׁוֹ הַמַּתְחַלֵּת אֲשֶׁה שְׁיֵשׁ לָהּ נֶסֶת וַיֵּשׁ לָהּ חוֹלֵי הַטְּחוּרִים הַנִּקְרָא גִילְדֵינִי אֲדַעַר וְשֵׁם סַסְע"י ו': אַחַר כְּתָבִי כָּל הַנַּ"ל בְּמִשְׁפָּה זְמַן עֲבַרְתִּי שְׁנִית עַל תְּשׁוּבָה זוֹ וְהִנֵּה מַ"שׁ בְּסְעִיף ז' שְׁפָשִׁיּוֹצֵא דָם חַיּוּתָהּ עַ"י סִבַּת הַמַּפָּה שְׁיֵשׁ לָהּ סְמוּךְ לִלְב רַק שִׁי"ל שְׁיֵצֵא דָרָף הַמַּפָּה בְּדָרָף מַעֲבָר יִהְיֶה זֶה נֶחֱשֵׁב דָם הַמַּפָּה וַיִּהְיֶה טְהוֹר אַף אִם יֵצֵא דָרָף הַמַּקּוֹר מִמֶּשׁ הוּא קוֹלָא יִתִּירָה וְלֹא דָמִי כָּלֵל לְגִדּוֹן שׁו"ת פִּנ"י חִי"ד סִי' א' הַנּוֹז"ל סְעִיף א' דָּשָׁם נִרְאֶה שֶׁהַדָּם בָּא מֵעֵצִים הַמַּפָּה מִמֶּשׁ וְאִינוּ דָם חַיּוּתָהּ שְׁהָרִי תַחֲלָה שׁוֹתֵת מִמֶּנָּה לִיָּחָה יִרְנָקָה כְּדָרָף הַלִּיָּחָה הַיּוֹצֵא מִהַמְּוֹרָסָא אֲח"כ שׁוֹתֵת מִמֶּנָּה מְעַט דָּם גַּם לֹא דָמִי לְגִדּוֹן שׁו"ת פִּמ"א סִי' י"ב הַנּוֹז"ל סְעִיף ה' דָּשָׁם יֵשׁ לָהּ מַפָּה מִמֶּשׁ בְּדוֹנָן שְׁמַמְנוּ יוֹצֵא הַדָּם וְהַ"ל דָּם מַפָּה רַק הַחֲשֵׁשׁ שֶׁנִּבְלַע תַּחֲלָה בְּשָׂאֵר אֲבָרִים אֲבָל הֵכָא יֵשׁ לוֹמַר שְׁאִינוּ דָּם הַיּוֹצֵא מִהַמַּפָּה כָּלֵל כ"א דָּם חַיּוּתָהּ שְׁיּוֹצֵא בְּסִבַּת הַמַּפָּה וְכַמוֹ דְּזֶה שְׁיֵצֵא מִמֶּנָּה שְׁלֵשָׁה שָׁנִים דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ דְּרָף הַגְּרוֹן א"א לוֹמַר שְׁזָהוּ דָּם הַיּוֹצֵא מִן הַמְּוֹרָסָא כ"א דָּם חַיּוּתָהּ מִמֶּשׁ וּמ"ש בְּסְעִיף ח' יֵשׁ לְדַחּוֹת דְּרַש"י וְתוֹס' וְרַב הַפּוֹסְקִים ס"ל דְּהַטְעַם מִשׁוּם חֲצִיצָה וְגַם לִפְיָהּ הַר"שׁ מְקוֹצֵי זֶהוּ מִשׁוּם שְׁלֹא רְאֵתָהּ כְּדָרָף שְׁהַנְּשִׁים רְגִילִים לְרֵאוֹת אִם לֹא שִׁי"ל כָּאֵן אוֹלֵי מ"מ הוּא סְפִיקָא שְׁמָא אִינוּ דָּם חַיּוּתָהּ כ"א דָּם הַמַּפָּה וְאֵת"ל שֶׁהוּא דָּם חַיּוּתָהּ שְׁמָא אִינוּ יוֹצֵא דְּרָף הַמַּקּוֹר כ"א דְּרָף גִּידִים הַמְּשַׁתְּרָגִים מִמַּקּוֹם שֶׁהָדָם יוֹצֵא לְפָרוֹזְדוֹר וְצוֹאֵר הַרְחָם אִף זֶה אִינוּ שְׁהָרִי אוֹמְרֵת שְׁיּוֹצֵא מִמֶּנָּה הַדָּם בְּהַרְגָּשָׁה מִן הַמַּקּוֹר כְּפִנְפָּר לְעֵיל סְעִיף ג': בְּדִין אֲשֶׁה שְׁיֵשׁ לָהּ נֶסֶת וּמ"מ א"א לָהּ לְהַטְהֵר לְבַעֲלָהּ כִּי כְּשֶׁבוֹדְקָה א"ע בְּעַד מוֹצְאָה דָּם וְהוּא רַק בְּמַקּוֹם אֶחָד בְּצַדִּים וְהַדָּם שְׁמוֹצְאָה הוּא טִיפָּה אוֹ טִיפִּין וְכִשְׁלֹא תְבַדּוֹק אֵת עֲצָמָה לֹא תִמָּצֵא דָּם וְגַם אִינָה מְרַגְּשֵׁת כָּלֵל בִּיצִיאַת דָּם אִפִּי בְּשַׁעַת שְׁבוֹדְקַת א"ע וּמוֹצִיאָה דָּם וְכ"ש אִם אִינָה בּוֹדְקַת א"ע אִינָה מְרַגְּשֵׁת כָּלֵל וְעַד עוֹד תִּזְכּוֹן הַשְּׂאֵלָה בְּהַתְּשׁוּבָה סְעִיף ד': הִנֵּה בַש"ע יו"ד סִי' קַפ"ז סְעִיף ז' ע"ש.

הִנֵּה הַנּוֹב"ב סִי' מ"ו פִּי דְּמִיָּרִי שְׁיָדוּעַ שְׁיֵשׁ לָהּ מַפָּה רַק שְׁאִינוּ יָדוּעַ אִם מוֹצִיאָה דָּם הִבִּיאוּ הַפ"ת וְכ"כ הַח"ד ס"ק כ' וּבַחכ"א כָּלֵל צ"ו סִי"א כ' וְלְכַאוּרָה הִנֵּה נִרְאֶה דְּזֶה מִיָּרִי שְׁאִינָה יוֹדַעַת כָּלֵל שְׁיֵשׁ לָהּ מַפָּה מְבוֹרְרַת רַק מִכַּח אֲנִמְדָּנָא שְׁתַּמִּיד מוֹצֵאֵת בְּמַקּוֹם א' אֲבָל אֲמ"ו בַּנ"ב סִי' מ"ו כו' וְכ"נ בְּאַמַּת מְדַבְּרֵי מַהֲרַא"י וְאִין לְזוֹז מְדַבְּרֵי עַכ"ל וְכֵן בְּתוֹשׁוֹ צ"צ סִי' פ"ו שְׁהַזְכִּירוּ הַמ"י סִי' קַפ"ז ס"ז מְבוֹרָר בְּהַדְּיָא דְּמִפְּרִשׁ דְּמִיָּרִי שְׁיָדוּעַ שְׁיֵשׁ לָהּ מַפָּה כו' אֲבָל בְּסִפְרַת פִּל"מ בַּד"ה בַּט"ז דְּקַמ"ו כ' וְז"ל בְּפִסְקֵי מַהֲרַא"י סִי' מ"ז שְׁלֹא הִי לָהּ מַפָּה בְּוֹדָאֵי רַק שְׁיֵשׁ לוֹ הוֹכְחָה דְּאִית לָהּ מַפָּה וְהַהוֹכְחָה הִיא שְׁפָשִׁיּוֹת בּוֹדְקַת בְּכָל מַקּוֹם בַּחוּרִים וּבְסִדְקִים לֹא מְצָאָה דָּם רַק בְּאִינָה מְקוֹם מְהַצֵּד שְׁפּוֹאֵב לָהּ קֶצֶת וְנֹדָאֵי אִמָּה שְׁפּוֹאֵב לָהּ קֶצֶת מִן הַצֵּד לְחוּד לֹא סְמַכִּינָן לוֹמַר דְּאִית לָהּ מַפָּה לְכָף הַצְּרִיף בְּדִיקָה (נ"ל כְּוִנָּתוֹ בַּמ"שׁ שְׁהַצְּרִיף בְּדִיקָה הִינֵנוּ הַהוֹכְחָה שְׁפָשִׁיּוֹת בּוֹדְקַת בַּכ"מ כו' לֹא מְצָאָה כו' פִּנ"ל) וְאַפ"ה לֹא הָיָה מַפָּה מְבוֹרְרַת וְהַתִּיר שְׁלֹא בְּשַׁעַת וְסִתָּה אֲבָל הֵכָא (ר"ל בַּש"ע סְעִיף ה' בַּהַג"ה) מִיָּרִי בַּמַּפָּה מְבוֹרְרַת שְׁיָדוּעַ לָהּ בְּבִירוֹר שְׁיֵשׁ לָהּ מַפָּה אֲלֵא שְׁאִינָה יוֹדַעַת אִם מוֹצִיאָה דָּם כו' עַכ"ל וְכֵן פִּי אֲאִזְמ"ו נ"ע סִי' קַפ"ז ס"ז ס"ק ל"ג דְּלֵא מִיָּרִי בְּיָדוּעַ לָהּ בְּוֹדָאֵי שְׁיֵשׁ לָהּ מַפָּה גְּמוּרָה כו' אֲלֵא כְּמִבְּוֹרָר בַּב"י בְּשֵׁם מַהֲרַא"י דְּמִיָּרִי בְּשָׂאִין יָדוּעַ אִם יֵשׁ לָהּ מַפָּה כָּלֵל כו' אֲלֵא שְׁיֵשׁ לָהּ הוֹכְחָה שְׁיֵשׁ לָהּ מַפָּה מֵאַחַר שְׁמוֹצְאָה

במקום אחד לעולם ומהרא"י לא רצה לסמוך על הוכחה זו כ"א בצירוף דעת המרדכי כו'.

וכן נ' דעת הגר"א סי' קפ"ז ס"ז ס"ק י"ח אשר עמ"ש בש"ע אם כל זמן כו' פתב פמו בבדיקת השפופרת הנ"ל עכ"ל. והיינו מ"ש מהרא"י שם וז"ל דמופת דמן הצדדים מן המפה בא כו' ובבדיקת שפופרת אומר תנא כו' שאם ידוע שנמצא לצדדים טהורה וא"כ כנ"ד שפשוט פעם כו' עכ"ל ור"ל כמו התם בבדיקת שפופרת הרי אפילו ע"י פעם א' שיודע שנמצא הדם מן הצדדים טהורה אלא דהתם סגי בפעם א' פיון דברור שנמצא רק מהצדדים.

א"כ כמו"כ הקא אף דלא דמי לבדיקת שפופרת דהא יש לחוש שמהמקור בא עכשיו לצדדים משא"כ בבדיקת שפופרת ליכא למימר הכי מדלא נמצא גם בראש המכחול רק מהצדדים וכמ"ש אאזמ"ו נ"ע סי' קפ"ז ס"ק כ"ג אבל שלא ע"י שפופרת א"א לברר כו' ע"ש מילתא בטעמא מ"מ פיון דכאן בשום פעם אינה מוצאה רק במקום א' מן הצד כו' ה"ל הוכחה גמורה דמן הצדדים בא כמו בבדיקת שפופרת בפעם אחד א"כ מזה מוכח דרק משום הוכחה זו די לטהר מאחר דה"ל כמו בדיקת שפופרת: ב ולכאורה משמע מזה דמהרא"י ס"ל דע"י בדיקת שפופרת מטהרים הדם גם לענין שא"צ ז' נקיים וכדעת אאזמ"ו נ"ע ס"ב ס"ק י"ג דאילו להאומרים דלא מהני רק שא"צ להתגרש מבעלה אבל צריכה ז' נקיים וע' מזה בפ"ת סי' קפ"ז ס"ק ט"ו שהנ"ב מסתפק בזה א"כ מה מביא מהרא"י ראיה מבדיקת שפופרת לנדון ש'לו דמייני לטהר הדם לגמרי שא"צ ז' נקיים כלל וא"כ אפי' יהיבנא לי' דחשיב כמו בדיקת שפופרת הא שם לא מהני רק לענין וסתות דרבנן אבל לא להתירה בלי ז"נ אעכ"ל דמהרא"י ס"ל דבבדיקת שפופרת שנמצא הדם מהצדדים טהורה לגמרי בלי ז"נ וע"ז כ' וא"כ כנ"ד כו' וכנ"ל מיהו יש לדחות דהתם בבדיקת שפופרת באנו לטהר ע"י בדיקה זו גם הדם שמוצאה אח"כ ע"י תשמיש דאז אין לנו הוכחה ברורה שהדם שפא עכשיו בשעת תשמיש הוא ג"כ מהצדדים רק משום פיון דע"י בדיקת השפופרת הי' הוכחה ברורה שאזי בא הדם רק מהצדדים ותשמיש ה"ל כענין שפופרת ע"כ מזה אנו מחליטין שהדם הנמצא ע"י תשמיש בא ג"כ רק מהצדדים ע"ז אפ"ל דאין לסמוך להתירה לגמרי בלא ז"נ.

אבל הדם שנמצא בצדדי השפופרת נדאי א"צ ז' נקיים ודלא כמ"ש הפ"ת בשם הח"ד שאפי' על הדם שנמצא בצדדי השפופרת צריכה ז"נ דזה נדאי נ' ברור מדברי מהרא"י שאינו פן ודין זה דש"ע סי' קפ"ז ס"ז אם כל זמן כו' ה"ל כמו דם הנמצא בצדדי השפופרת דה"נ עכשיו יש ההוכחה דבא רק מהצדדים כו' וע' בכו"פ סי' קפ"ז ס"ו ס"ק ז' דאלף שפופרת אינם מועילים לטהרה מנדה דאמרינן באותו פעם לא חזיא ובפעם אחרת חזיא עכ"ל.

משמע מדברי דעכ"פ הדם שנמצא בצדדי השפופרת טהור לגמרי וא"צ ז"נ רק אלהבא א"א לטהרה בלי ז"נ כו' ואפ"ל דס"ל דהשפופרת אינו מברר רק שלא ראיתה עתה מחמת תשמיש דא"כ ה"ה נמצא בראש המכחול אבל עכ"ז הדם הנמצא בצדדי השפופרת י"ל דמהמקור בא לצדדים מקודם שהכניסה השפופרת אלא דאאזמ"ו נ"ע סי' קפ"ז ס"ק כ"ג הביא ראיה דלא חיישינן לזה ע"ש עכ"פ מוכן ג"כ מדברי הגר"א הנ"ל בסעי' א'

דחשוב זה כמו בדיקת שפופרת והדם הנמצא רק בצדדי השפופרת א"צ עליו ז"נ פנ"ל א"כ משמע ג"כ שאינו ידוע לה שיש לה מפה רק מצד הוכחה זו לבד ולא כפי הצ"צ והנ"ב והח"ד דמייני שגם בלא הוכחה זו ידוע לה שיש לה מפה שם ובלשון מהרא"י שם רס"י מ"ז ונ"ל אשר כתבת שיש לה הוכחה שיש לה טהרה אף שאין ידוע אם מוציאה דם כו' נלע"ד שהוא ט"ס וכה צ"ל שיש לה הוכחה שיש לה מפה אף שאין ידוע אם מוציאה דם כו' ע"ש דצ"ל כן.

ואף לפמש"כ שיש לה טהרה הפונה שיש לה מפה. ומ"מ י"ל דהוכחה זו היינו מ"ש אח"כ קדא כמו שכתבת שכל זמן שהיא בודקת כו' במקום א' כו' זהו ההוכחה כמ"ש אאזמו"ר נ"ע: ומ"מ אם לסמוך על הוכחה זו לומר דה"ל כמו נמצא בצדדי השפופרת זהו דוקא כשמוצאה תמיד רק במקום א' ממש.

ע"ד צמצום המקום כמו גבי סי"מ במקום פלוני באבר פלוני אבל לא די שתאמר שמוצאה תמיד רק בצד השמאל לבד עד"מ זה אינו הוכחה ראולי מן המקור יורד לאותו צד דוקא ע"י הטיות המקור שנטה ממקומו מעט לצד שהוא ולכן מוצאה רק בצד שהוא לבד אבל אם מוצאה רק במקום א' לבד בצד השמאל לא למעלה מאותו המקום ולא למטה מאותו המקום אז י"ל חשוב הוכחה כמו בדיקת שפופרת.

ושוב ראיתי פן בתשובת נ"ב סי' מ"ד שגם הגאון ר' יצחק ז"ל שהיקל בזה ולא כהנ"ב עכ"ז היינו פשלים עלה מאותו המקום ג"כ אינו מוצאה דם רק באותו מקום: ג ובזה אפשר לתרץ מה דלכאורה קשה טובא על מהרא"י מתשו' מהר"ם שבמרכי פ"ב דשבועות סס"י תשל"ה אשר שאלת על האשה שבשעה שהיא עושה צרכיה רואה דם על המים כו' חזרונו על כל הצדדים ולא מצאנו לה היתר אי בכל פעם פשה עושה צרכיה בודקת עצמה ורואה דם בעד שמקצת בו אע"ג דקי"ל כו' יוסי כו' הנ"מ פי נמצא דם בספל כו' אבל אם בדיקה אח"כ כו' ע"ש דאמאי לא נימא דנהי דאם אירע פן פעם א' או ב' פעמים אמרינו שודאי הוא דם המקור ונזדמן דביתר דתמו מיא אתי דם אבל כאשר מזדמן פן תמיד כמ"ש בכל פעם כשעושה צרכיה כו' על פרזן שהוא דם בא במקום שפא המים.

דוגמת דמחזיק מהרא"י מדכל פעם אינה מוצאה רק במקום א' בפרוזדור ודאי לא מהמקור הוא ומנהי בבדיקת שפופרת ה"נ נימא פיון דבכל פעם אינה מוצאה על העד רק אחר הטלת מי רגלים מוכחא מילתא טובא דודאי מחמת מ"ר בא וה"ל כמו בפעם א' כשנמצא בתוך הספל דטהורה משום פיון שעם המים בא ואין דרך דם גדה לבוא עם מי רגלים רק כשלא נמצא בספל ונמצא רק על העד מחזיקים דלאו מן המים בא פלל אבל כשנמצא פן פעמים רבות מוכח טובא דמחמת המי רגלים הוא בא כמ"ש מהרא"י בנ"ד שבשום פעם אינה מוצאה רק במקום אחד מן הצד דיש הוכחה דלאו מן הסדר בא אלא מן המפה עכ"ל וה"נ יש הוכחה זו ממש שבשום פעם אינו מוצאה על העד רק אחר הטלת מי רגלים ואדרבה הקא עדיף דאיכא במה לתלות היינו שמשביל המים בא משא"כ ה"מ אין לה מפה מבונרת פלל אין כ"כ במה לתלות וליכא גורם המסתבר במה לתלות כמו הקא וגם מהר"ר שלום בב"י סס"י קפ"ז כ' אבל אם היא רואה לפעמים בלתי פאב טמאה כו' ואין לומר דה"מ באמת מחזקינו שהמים גרמו לדם שביא אלא דחיישינו דילמא הדור מ"ר למקור דהא ר' יוסי לא חייש לזה פלל אפי' בפעם א'.

וע"ק אמהרא"י מ"ש מהא דנסתות דקי"ל נסתות דרבנן אע"ג ששהחזקה כ"פ לראות בזמן זה דוקא אמרינן מדאורייתא מקרה הוא הנ"ל פן דמ"ש מקום מ"ש זמן. ויש לדחות דהא דנסתות דרבנן משום אשה בחזקת טהרה עומדת והכא החזקת טהרה מסייע להיפך עכ"פ ממנה"ם קשה עליו וכ"ש ממנה"ש דמייירי אפילו ביש לה חולי דהארנן ונינדא כו' אבל אם נאמר דמהרא"י אינו מטהר במוצאה במקום א' אלא פשגם למעלה מאותו מקום בודקת ואינה מוצאה כלל אזי אפ"ל דלק"מ: ד ועיין מ"ש במ"א על המשנה פ"ב דנדה די"ז ע"ב שחזקתו מן המקור דמלשון זה הוכיחו התוס' שם סד"ה מן הלול דהעיקר פלישנא דבית חזקה אזלינן ואמר אביי שם דלפ"ז מן הלול ולחויז נדאי טהור וכן ס"ל לרמי בר שמואל ולרב יצחק ברי' דרב יהודה והטעם דטהור משום דאיכא הוכחה דלאו מן הסדר בא ואע"ג דרמי עליה מיעוטא הוא עכ"ז ע"י ההוכחה תולין בעליה וה"נ בגידון מהרא"י הא איכא הוכחה, דמראה דמהצדדים הוא בא.

ואע"ג דלרב הונא שם מן הלול ולחויז ג"כ ספיקו טמא וכ"פ הרמב"ם פ"ה מהא"ב דין ה' נראה לכאורה דהתוספות הנ"ל לא ס"ל פן אף להרמב"ם ג"כ יש לחלק דהתם יש לומר אימור שחטה כמ"ש בגמרא שם דדלמא שחטה ומהסדר אתא אבל בגידון דמהרא"י דמוצאה פן תמיד רק במקום אחד מהצד עדיף טפי וה"ל כבדיקת שפופרת דאמרינן דדם זה עכ"פ נדאי מהצדדים הוא פנ"ל סעיף ב':] וע"ד השאלה שלפנינו פיון שאומרת רק במקום אחד מוצאה אבל אינה אומרת שגם למעלה מאותו מקום אינה מוצאה אפ"ל דלא דמי לגידון דמהרא"י וגם המיילדת אומרת שזהו גיריט היינו שאפשר שהרחם או צנאר הרחם נטה מעט לצד שמאל ויצא ממנו קצת וא"כ לפ"ז דם המקור הוא אף עכ"ז יש לצדד להקל נדא דאין זה ברור ועדיין י"ל דמן הצדדים ממש הוא הב' שאפי' הוא עקירת הרחם יש מטריין ואפי' נעקר ממנו רק מעט כגידון זה היקל בספר באר יעקב דע"ז עמוד שני יש אצלו סברא דאם נעקר מקצת המקור אף דיצא דם משאר המקור לא הני דרף ראי' בכף א"כ זה פשיטא ליה דדם שיצא ממקצת המקור שנעקר חשיב אין דרף ראי' בכף.

אף הנ"ב רס"י נ"ח אחר שחלק על היתר דעקירת המקור כ' וז"ל ועוד מה גבול הגבלת לו והרי לפעמים המקור נוטה ממקומו לצד זה או לצד זה כמו שאומרים נשים חכמות ובקיאות וא"כ במעט נטיה שיטה המקור לאיזה צד תטהר אתמהה עכ"ל.

א"כ בגעקור מקצת המקור ס"ל דתמוה לטהר אף להמקילים בעקירת המקור ונדלא פסברת הבאר יעקב אף מ"מ הנה כ' הנ"ב שם בשם הרופאים דעקירת המקור עצמו אינו שכיח כלל אפי' לעתים רחוקים אבל מן הפרוודור יורד למטה כו' וא"א ליתן לזה קולא יותר ממכה שאין אנו יודעים אם מוציא דם עכ"ל ולפ"ז בנד"ז ג"כ יש לומר שזהו גיריט של הפרוודור וא"כ פיון שיש לה נסת ומוצאה פן שלא בשעת נסתה ורק במקום א' יש להתירה מתרי טעמי הא' ע"פ דעת רמ"א סי' קפ"ז סעיף ה' בהג"ה שכ' ואז יכולים לתלות שלא בשעת נסתה כו' וכ"ד הב"ח וכ"פ בשו"ת אמונת שמואל סס"י נ"ז שחלק על הט"ז שהחמיר בזה הב' גם להט"ז וש"כ המחמירים בזה בלי ז"נ היינו בסתם מפה שא"י אם מוציאה דם וליכא הוכחה אחרת שמהמכה בא אבל בנד"ז דאיכא הוכחה טובא שפמקום זה בא היינו מה שאינו מוצאה כ"א ורק במקום זה הא' לבד א"כ היינו הא

דמהרא"י סי' מ"ז ובש"ע סי' קפ"ז סעיף ז' לפ"ד הנ"ב סי' מ"ו והנמשכים אחריו דמיירי
שידוע שיש לה מכה בא"מ אלא שא"י אם מוציאה דם דבעלמא אין לטהר ע"י מכה זו
כיון שא"י אם מוציאה דם.

הכא ע"י צירוף הוכחה זו שמוצאה רק במקום אחד מטהר אותה ואף שמשמע מדבריו
שם סי' מ"ו דלא ברירא לי דהלכה כמהרא"י אפטר לא קאי ע"ז ע"ש בד"ה וא"ת ואפתי
נימא ועכ"פ בנד"ז שיש ג' צדדים להתיירה הא' שיש לה מכה וא"י אם מוציאה דם ר"ל
אם הוא גרירט מעט כדברי המילדתהב' שמוצאה רק במקום א' הג' שיש לה נסת ושללא
בשעת נסתה א"כ יש להקל: ואם נחוש שפא אינה גרירט כלל וא"כ אין לה מכה כלל
ומה שמוצאה רק מצד א' י"ל שפא עכ"ז מהמקור שהוא שנטה מעט מזער לצד זה גם זה
אין לחוש כיון שמוצאה רק ע"י בדיקה לבד רגלים לדבר שע"י שהעד דוחק באותו מקום
יוצא משם טיפי דם.

ומ"מ למעשה לא סמכתי ע"ז כלל מטעם שפתיבתי בתשו' בדין עקירת המקור רק הוריתי
שלא תבדוק א"ע כלל שלא בשעת נסתה רק לפעמים תקנח א"ע מבחוץ בכותלי בית
הרחם וכמ"ש כה"ג בהגמי"י פ"ד בשם מהר"מ וכיון שאינה מרגשת מהכ"ת תתחייב
לבדוק א"ע כיון שפן הדין י"ל דאף שתמצא טפה דם טהורה מטעם הנ"ל ע"כ מוטב
שלא לבדוק מה גם כי הקינוח ג"כ חשוב בדיקה לדעת הנ"ב סס"י מ"ו אף שכ"כ רק
להלכה ולא למעשה מ"מ בנד"ז יש לצרף זה ג"כ אמנם אחר עבור ימי נסתה צריך
שיהיה לה ג' בדיקות נקיים היינו בדיקה דהפסק טהרה ובדיקה א' ביום ראשון של ז"ב
ובדיקה א' ביום ז' של הז"ב וא"כ לא תבדוק א"ע כלל כ"א בקינוח לבד סגי.

קיצור א בדיני דמהרא"י סי' מ"ז יש ב' פירושים. הנ"ב והח"ד פירשו דמיירי בידוע
שיש לה מכה רק שא"י אם מוציאה דם.

ודעת אאזמ"ו הגאון ז"ל דלא מיירי בידוע לה בנודאי שיש לה מכה גמורה וכן מצאתי
בספר תפ"מ וכ"ד הגר"א: ב ומזה מוכרח דמהרא"י ס"ל גבי בדיקת שפופרת דהדם
הנמצא בצדדי השפופרת עכ"פ א"צ עליו ז"ב ודלא כמ"ש הפ"ת בשם החו"ד ומ"מ אף
שביארנו דמהרא"י מיירי לא בידוע ודאי שיש לה מכה עכ"ז זהו דוקא כשמוצאה תמיד
רק במקום אחד ממש לא למעלה מאותו המקום ולא למטה מאותו המקום: ג ובקא א"ש
שלא יקשה על מהרא"י מתשו' מהר"מ שלא מצא היתר לאשה שבכל פעם כשהיא עושה
צרכיה בודקת עצמה ורואה דם בעד שמקנחת בו דלכאורה יש שם ג"כ הוכחה דלאו
מהמקור בא כיון דבכל פעם אינה מוציאה על העד רק אחר הטלת מי רגלים ולפמ"ש יש
לתרץ: ד ועמ"ש במ"א על המשנה פכה"י די"ז שחזקתו מן המקור שמהגמרא שם יש
קצת ראי' למהרא"י דאזלינן בתר הוכחה דמוכחא טובא לטהר הדם.

ולכן בנד"ז י"ל דאינו דומה ממש לנדון דמהרא"י לפי שאין כאן צמצום המקום אף כאן
יש עוד צד להקל משום שי"ל שנהו עקירת קצת מצונאר הרחם. וה"ל עכ"פ בידוע שיש
לה מכה.

וא"כ ה"ל פנדון דמהרא"י לפי הנ"ב והנמשכים אחריו ומ"מ למעשה הוריתי שלא
תבדוק א"ע כלל שלא בשעת נסתה רק תקנח א"ע מבחוץ בכותלי בית הרחם: סימן קיד

ע"ד האשה העלובה שא"א לה ליטתה לבעלה זה זמן כפיר מצד שלפעמים זב ממנה ליקח לבנה עם תערובות מעט דם ולפעמים מוצאת פן על עד הבדיקה מראה לבנה ובתוכה נקודות אדומות ויש לה נסת קבוע כשאר נשים: ונסעה למאהילוב ואמרו לה הרופאים אינם יהודים וגם יהודי א' פשר בתוכם שראו בה מפה היינו ע"י פלי ההבטה והמחזה פהלכות הרופאים ראו מפה באותו מקום שהיא בבית החיצון סמוך לשפת הרחם ואותה המפה מחלקת דם וליקה הן מעצמה פשנאסף שם הרבה דם במפה וכ"ש בגניעתה לשם ע"י איזה דבר והדאקטורים אינם יהודים שפטו שאותה מפה התחיל להיות צמח מפה הנק' ראק ה"י ורפואתה קשה והרופא יהודי הכריע שאינה אלא מפה חיצונית אבל לדברי פולם שראו בעליל שאין הדם מהמקור רק זב מהמפה שבבית החיצון והיהודי עסק ברפואות סמים ונתרפאת לגמרי עד שלא מצאה שום דם לא ע"י זיבת ליקח ואף ע"י בדיקה אף בגניעתה באותו מקום.

ואח"כ ע"י איזה טרחא חזרה וניער אותה המפה להתגלע מעט אבל לא כמקדם. וחזר ועסק ברפואות ונתרפאה רק שאומר היהודי הנ"ל שהמפה זו שבבית החיצון אף שנתרפאה מ"מ הוא מחולקל ועלול הוא להתגלע מעט ואז יוכל להיות שיחזור לאסוף ליקח ודם באותה מפה ולצאת ע"י זיבה או ע"י בדיקת עד עכ"ל הרב דמאהילוב בשם הרופא היהודי ומעלתו כותב בשם האשה שהיא בעצמה אינה יודעת ומרגשת אם יש לה מפה באותו מקום אף הרופאים אמרו לה שראו שם מפה רק זאת ידוע לה שמרגשת באותו מקום פאב גדול כמו ששורף לה ומעל' דעתו להתיירא כי אף שנתחלקו האחרונים אם יש לסמוך על הרופא זהו כשאומר פן מאומדנא אבל כשראה בעיניו אף שהוא ע"י פלי ההבטה י"ל לכ"ע נאמן הגם פינון שהרב הנ"ל כותב דהרופא אמר לו שפכר נתרפאת לגמרי רק אמר שידוע לו בבירור שמפה זו עלול להתגלע באיזה סבה א"כ אנדא לה היתר זה דהא אמרינו לא אמרו חכמים להחמיר רק להקל וכו' א"כ מוכח דברואה ממש לא תלינו במפה שיכולה להתגלע וכן הוא להדיא בתשובת ח"צ סי' מ"ו.

מ"מ נלע"ד דבנ"ד דמרגשת פאב גדול פנ"ל נראה להדיא דחזר ונראה המפה אשר היתה נראה לעיני הרופאים ועוד דראו הרופאים מפה להדיא פנ"ל (ועוד י"ל דוק לאידך גיסא דמה שאמר הרופא שנתרפאה הוא ע"פ אומדנא והמפה ראה בעיניו) ועוד דדעת קצת פוסקים דבאשה שיש לה נסת קבוע יש לסמוך על המרדכי שלא בשעת נסת אם יש עוד צדדים להקל עכת"ד רומע"ל: הנה מתחלה נבאר קצת המשנה פ"ח דנ"ח ע"ב אם יש בה מפה והיא יכולה להתגלע ולהוציא דם ה"ז תולה ופרש"י אם יש בה מפה יבוישה וראויה להתגלע פלומר להתלחלח ולהוציא דם ה"ז תולה עכ"ל מעשה באשה אחת שבאתה לפני רע"ק אמ"ל רבי ראיתי פתם.,

אמ"ל שפא מפה היתה בה אמ"ל הן ותימה אמ"ל שפא יכולה להתגלע ולהוציא דם אמ"ל הן וטיהרה רע"ק והרמב"ם בפ"י המשנה כ' וז"ל ופירוש להתגלע להתקלף והיא מלה עברית ולפני התגלע הריב נטוש במשלי סי' י"ז י"ד פי' קודם התגלות והתפרסמו כמו שביארנו עכ"ל ובסה"ת סי' צ"א א גרב שהיא יכולה להתקלל ע"י הסרת הקליפה כו' שפא חפפו וגררו עצמן וכן בתה"א להרשב"א דק"פ ע"ג אע"פ שעכשיו עלה עליה קרום כו' שפא גלעה שלא מדעת כו' וכן בב"י סי' ק"צ פי' להתגלע להתקלל אף הנה בערוך

ערה גלע הביא בענין להתגלע שני פירושים ונ"ל בנדה בפרק הרואה פתם אם יש בה מפה והיא יכולה להגלע ולהוציא דם ה"ז תולה בה פירוש להרהר פדכתיב ולפני התגלע הריב נטוש פירוש אחר אם יש בה מפה והיא יכולה להתגלות כפירוש חכמים עד שלא תגלה לה הריב וזהו עיקר עכ"ל.

וקרוב לומר דמ"ש פירוש להרהר צ"ל לחרחר ומ"ש להרהר הוא ט"ס והיינו דמפרש התגלע הריב שהוא כמ"ש לחרחר ריב במשלי סי' כ"ו כ"א וכמ"ש בערוף ערה חרחר השלישי לפרש המשנה סוף עוקצין והובא בר"ש פ"ג דעוקצין משנה י"א ובלע"ז רייצין אקריג וכן גבי התגלע הריב יש ב' פירושים דרש"י פי' לשון גילוי ופירשו דבריו דעיי"ן דהתגלע הוא במקום הא' וכה"ג פדעהו מרדת שחת ג"כ העיי"ן במקום א"ל"ף והרד"ק פי' התגלע הריב לשון עירוב ומעורבות וכן נזכר פי' זה בהראב"ע שם התגלע התערב הריב זה בזה וזהו ג"כ ענין לחרחר ריב ולפ"ז לכאורה הוא דומה לענין אל תתחר במרעים דפרש"י לשון דמוע והתערב.

ובקורקע חיבראל תתחר עם ענין כל הנחרים בה בישעיה סי' מ"א יו"ד: ות"י דהוון מתגרין בה וכן לשון רז"ל מותר להתגרות ברשעים א"כ לפ"ז ענין מפה שיכולה להתגלע ג"כ לשון עירוב וגירוי.

ובפ' תבא כ"ח כ"ב ובחרחור ופרש"י חולי המחמו תוף הגוף וצמא תמיד למים ל' ועצמי חרה מני חרב נחר מפוח מאש עכ"ל והרד"ק משלי כ"ו כ"א לחרחר ריב להדליק הריב ולהבעירו ושרשו חרר וכ"כ במכלול ערה חרר והביא פסוק ושפן חררים במדבר עכ"ל א"כ לפ"ז התגלע הריב דפי' הערוף לשון חרחרור ריב הוא ג"כ ענין חום וכעס והבער שיש בהמריבה.

וא"כ לפ"ז פי' מפה שהיא יכולה להתגלע היינו שנשאר בה עדיין חריפות וחום שיכולה מעצמה לחזור לקלוקלה ולהוציא דם ונראה שלפ"ז הוא חומרא יותר מפירוש הראשון להתגלע לשון גילוי דלשון להתגלות היינו ע"י קילוף והיינו אף שחיתה ונתרפאה עד שמעצמה לא תתקלקל עכ"ז פינן ע"י קילוף שיקלפו האדם יכולה להתגלות ולהוציא דם תולה בה.

אבל לפירוש להתגלע לשון חרחרור א"כ היינו שלא נתרפאה לגמרי עד שמעצמה עלולה להתגרות ולהתקלקל להוציא דם וכ' הערוף דפי' להתגלע לשון גילוי הוא עיקר דהיינו אף שלא תוציא דם כ"א ע"י דוחק וחיכוך בנדים כמ"ש אאזמו"ר ו"ל סי' קפ"ז ס"ק כ"ג תולה בה ואפשר משמע פן מלשון וחייתה שנזכר במשנה: קיצור בענין להתגלע פירשו רוב המפרשים ל' גילוי והיינו לקלוף ע"י דוחק וחיכוך בנדים ויש פי' להתגלע לשון חרחרור פמו התגלע הריב חרחרור ריב והוא שיכולה להתקלקל מעצמה כי נשאר בה חום וגירוי: ב והנה הרשב"א בתה"א ריש שער הכתמים דקע"ה ע"ב אהא דרע"ק שלא אמרו חכמים את הדבר להחמיר אלא להקל פי' וז"ל כשהקילו חכמים בכתמים לתלות אותן בבעלה ובכנה ובמכה וכיוצא בהן לא להקל אמרו שאילו היו הכתמים דבר תורה לא היו מקילין בספינקן אלא עיקר פתמים להחמיר על ד"ת הן לפיכך הקילו בספינקן עכ"ל ויש להקשות עמ"ש הרשב"א שאילו היו הכתמים ד"ת לא היו מקילין לתלות במכה שהרי

בְּהִדְיָא פֶּסֶק סוּף שְׁעַר הַכְּתָמִים דְּאַפִּי רֹאזָה מְמַשׁ דָּם זֹכָה בְּבִשְׂרָה תוּלָה בְּמַכָּה וְאַפִּילוּ בְּשַׁעַת וְסִתָּה.

וְאַפִּילוּ בְּאַיְנָה מְרַגְשָׁת שְׁדָם יוֹרֵד מִהַמַּכָּה כּו' אֶלְא צ"ל דְּשָׁם מִיְיָרִי שְׁיָדוּעַ שְׁמַכְתָּה מוֹצִיאָה דָּם רַק שְׁאַיְנָה יוֹדַע בְּאוֹתָהּ פְּעַם שְׁהֵדָם שׁוֹתֵת יוֹרֵד מִן הַמַּכָּה וְכַמ"ש הַשְּׁ"ךְ וְהַח"צ בְּתִשׁוּ' סִימָן מ"ו בְּד"ה אֶלְא עַל פְּרָקָה וְלַעֲיִל מִיְיָרִי כ' הַדְּבָר תְּמוּהָ בְּעֵינֵי כּו' וְע"ש דַּס"ל לַהַח"צ דְּמַכָּה שֶׁא"י אִם מוֹצִיאָה דָּם גָּרַע מִמַּכָּה שְׁחִיתָה וְהִיא יְכוּלָה לְהַגְלַע כּו' שְׁהֵרִי כ' וַא"כ אֵיךְ תִּסְק אֲדַעְתִּין לְמִימַר כּו' וּמִשְׁמַע דַּס"ל אִף פְּתָם לֹא הִנָּה תוּלָה בְּהַ מְדַכְתָּב יִצְיָבָא בְּאַרְעָא וְגִיּוּרָא בְּשָׁמִי שְׁמִיָּא וַא"כ דְּבָרֵיו אֵלּוּ הֵם נֶגְדַּ סַה"ת סִי' צ"ב דְּפּוֹסֶק דְּכְתָמִים תוּלָה בְּמַכָּה אִף שְׁאַיְנָה יוֹדַעַת אִם מוֹצִיאָה דָּם הֵרִי ס"ל לַסַּה"ת דְּמַכָּה שֶׁא"י אִם מוֹצִיאָה דָּם לֹא גָרַע עַכ"פּ מִמַּכָּה שְׁחִיתָה וְהִיא יְכוּלָה לְהַגְלַע.

וְלִיכָּא פְּאֵן הַקְּוֹשְׁיָא דַּהַח"צ יִצְיָבָא בְּאַרְעָא וְגִיּוּרָא בְּשָׁמִי שְׁמִיָּא אִף מ"ש עוֹד הַח"צ וְעוֹד בְּפִירוּשׁ אֲמַר רַע"ק כּו' דָּם וְלֹא פְתָם הֵרִי בְּפִירוּשׁ דְּבְרוּזָה מְמַשׁ אֵין לְהַקְלַל זְהוּ טַעְנָה גְדוּלָה וְהִי לֹו לְהִבִּיא שְׁפֵן פְּתָב הַרְשָׁב"א בְּפִירוּשׁ רִישׁ שְׁעַר הַכְּתָמִים פְּשְׁהַקְלוּ חֲכָמִים כּו' וּבְמַכָּה כּו' שְׁאַיְלוּ הִי הַכְּתָמִים דְּבַר תוּרָה וְכו' עַכ"ל וְכַנ"ל אִף אַאזְמו"ר הַגָּאוֹן ו"ל סִי' קפ"ז ס"ה ס"ק כ"ג ד"י רַע"א פְּתָב לְהַפְּדָה דְּמַכָּה שְׁאַיְנָה יוֹדַעַת אִם מוֹצִיאָה דָּם יֵשׁ לְתוֹלוֹת בְּהַ יוֹתֵר מִמַּכָּה שְׁחִיתָה וְהִיא יְכוּלָה לְהַגְלַע כּו' מְשׁוּם דְּמַבְנָאָר בַּסַּה"ת דְּסַתָּם מַכָּה מוֹצִיאָה דָּם לְפַעְמִים וְאַפְשָׁר לְסַיְיַע סְבָרָא זֹו עַפְמַשׁ"ל דְּבַפְּנִי וְהִיא יְכוּלָה לְהַגְלַע יֵשׁ שְׁנֵי פִירוּשִׁים הֵא' שְׁמַעְצָמָה יְכוּלָה לְהַתְּגָרוֹת וְלְהַתְּעַרְבַּ לְהוֹצִיא דָּם הַב' ע"י קִילוּף הַקְּרוּם וְהַפּוֹסְקִים הִיקְלוּ גַבִּי כְּתָמִים בְּפִירוּשׁ הַשְּׁנֵי וְהִנָּה סַתָּם מַכָּה אִף שְׁאַיְנָה יוֹדַע אִם מוֹצִיאָה דָּם פִּינּוֹן שְׁלֹא נִתְרַפְּאָה עַדִּין כְּלָל י"ל שְׁמַהֲסַתָּם הִיא יְכוּלָה לְהַגְלַע מִצַּד עַצְמָהּ לְהוֹצִיא דָּם וְכַמ"ש בַּסַּה"ת דְּסַתָּם מַכָּה מוֹצִיאָה דָּם לְפַעְמִים לְכֵן וְדַאי יֵשׁ לְתוֹלוֹת בְּהַ יוֹתֵר מִמַּכָּה שְׁנִתְרַפְּאָה רַק שְׁיְכוּלָה לְהוֹצִיא דָּם ע"י קִילוּף וְדוּחַק בְּיַדִּים לְכֵן י"ל דְּהֵינּוּ טַעְמָא דְּהַרְמ"א וְהַב"ח דַּס"ל שְׁתּוֹלִים לְהַרְשָׁב"א אִף בְּמַכָּה שְׁאַיְנָה יוֹדַע אִם מוֹצִיאָה דָּם אִף בְּרוּזָה מְמַשׁ אִף שְׁכַתָּב דְּהַא דַּרַע"ק לֹא הִיקְלַל רַק גַּבִּי כְּתָם זְהוּ בְּמַכָּה שְׁנִתְרַפְּאָה וַא"י לְהוֹצִיא דָּם אֶלְא ע"י קִילוּף וְדוּחַק בְּיַדִּים מִשֶּׁא"כ בְּמַכָּה שְׁלֹא נִתְרַפְּאָה כְּלָל יֵשׁ לְתוֹלוֹת יוֹתֵר: קִיצוּר.

מ"ש הַרְשָׁב"א דְּקוּלָּא, דַּרַע"ק בִּיְכוּלָה לְהַגְלַע רַק גַּבִּי כְּתָם מְפָנִי שְׁהוּא מְדַרְבְּנָן וּמְזָה הוֹכִיחַ הַח"צ ג"כ דְּרַאֲיִי' אֵין תוּלָה בְּמַכָּה שֶׁא"י אִם מוֹצִיאָה דָּם וְס"ל דְּגָרַע מִיְכוּלָה לְהַגְלַע וּמַסַּה"ת סִי' צ"ב מוֹכַח דְּלֹא גָרִיעָא אִף עַכ"פּ י"ל דְּלֹא עַדִּיפָא מִיְנָה אִף י"ל ג"כ דְּעַדִּיפָא מִיְנָה וְרַאֲיִ' דְּלֹא גָרִיעָא מִמַּכָּה שְׁיְכוּלָה לְהַגְלַע וְלְהַתְּעַרְבַּ כַּפִּי הַרַאֲשׁוֹן: וְרַאֲיִתִּי בְּנו"ב סִי' מ"א סַס"ק ו' תִּיְרִץ קוֹשְׁיֵית הַח"צ עַל הַרְשָׁב"א דְּגַם גַּבִּי אִשָּׁה שְׁבַאתָה לְפָנֵי רַע"ק וְדַאי הַמַּכָּה שְׁלָה לֹא הִנָּה בְּמַקּוֹר עַצְמוֹ כּו' כ"א מְבַחוּץ הִי לְכֵן אֵין לְהַקְלַל בְּכַה"ג בְּאַיְסוּר דְּאוֹרֵיִתָּא אֶבֶל כְּשֶׁהַמַּכָּה הִיא בְּמַקּוֹר עַצְמוֹ תּוֹלִין לְהַקְלַל אִף בְּדְאוֹרֵיִתָּא מְשׁוּם סַפֵּק סְפִיקָא כּו' כְּשֶׁאַיְנָה מְרַגְשָׁת אִם הַדָּם יוֹרֵד מִהַמַּקּוֹר אוֹ מִן הַצְּדִידִים כּו' וְדְבָרֵיו דְּחוּקִים [ע' מְפַתַּח] אֶבֶל לְפַע"ד אַפ"ל טַעַם אַחַר דְּכְשֶׁהַמַּכָּה הִיא בְּמַקּוֹר אוֹ בְּצַדִּי הַרְחָם שְׁאַנִּי מְשׁוּם דְּכִינּוֹן שְׁיֵשׁ לָהּ מַכָּה בְּאוֹתוֹ מְקוּם אַפ"ל שְׁהֵדָם שְׁהִיא רֹאזָה שְׁלֹא בְּעַת וְסִתָּה ה"ל ג"כ רַק טוֹמְאָת כְּתָם כַּמ"ש הַרְשָׁב"א בְּהַקְדָּמָה אֶל בֵּית הַנְּשִׁים בְּשַׁעַר הַרְבִּיעִי וְנ"ל

או שיש לה מכה במקור שאפשר שממנה הדם שותת ויורד כו' וכגון האשה שהיא עושה צרכיה ונמצא דם בספל כו' שפל אלו נכללין בכלל הפתמים מפני שאפ"י בא ליטמא אינו מן הנדאי אלא מן הספק וכל מה שאינו נאסר אלא מפלל הספק הרי הוא בכלל פתם עכ"ל והיינו פמו גבי פתם שנמצא בתלוקה אינו בכלל דם יהיה זוכה בבשרה פינן שי"ל דמעלמא אתיא כמ"כ הקא אפי' ברואה מגופה פינן שיש לה מכה ואפשר שממנה הדם שותת ויורד הוא ג"כ רק טמא משום פתם.

ומה גם פינן שלא הרגישה דהרשב"א ס"ל דטעמא דכתמים טהורים מה"ת משום שלא הרגישה וגזה"כ הוא וא"כ ה"נ גבי דם שרואה מגופה בלי הרגישה גמורה רק שמרגשת זיבת דבר לח יש שני טעמים דה"ל רק טומאת פתם פינן דאיכא ספק דמעלמא אתיא היינו מן המכה שבמקור או בכנותלי בית הרחם ומשום שלא הרגישה ממש וכינן דאין כאן רק טומאת פתם הי' מהדין לתלות אפי' במכה שחיתה רק שיכולה להוציא דם אלא דהקא א"א לומר כן פינן שזה שנחשב פתם הוא רק משום שי"ל שמהמכה בא א"כ במכה שחיתה א"א לומר כן אבל כשהמכה לא חיתה כלל אף שאינו ידוע אם מוציאה דם י"ל שפיר דבייש לה נסת ושללא בשעת נסתה גורם לספק ושם מהמכה בא וה"ל טומאת פתם ולכן שפיר תולין בהמכה לטהרה לגמרי גם מדרבנן.

רק שיש לחלק דגבי פתם ממש שנמצא בתלוקה היינו גבי מעשה דרע"ק הרי גם בלא המכה חשוב רק פתם ע"כ תולין בהמכה לטהרה לגמרי משא"כ הקא רק מצד המכה אתה רוצה ליתן ע"ז דין פתם ולהוציא מאיסור תורה וא"כ שוב א"א לתלות בהמכה דתרתיה אינה משמשת ונהרי אף בכתם ממש שנמצא על בשרה מחמירין טובא יותר מבפתם הנמצא בתלוקה ואמרו על בשרה ספק טמא טמא א"כ כמ"כ הקא: אף לפ"ז א"כ טמא רק טומאת פתם וזה אינו במשמע מהח"צ אלא דס"ל דבמכה שא"י אם מוציאה דם טמאה מה"ת וי"ל דס"ל דה"ל דנגמט טחתו ביריכה דטמאה נדה.

אף זה אתי שפיר להרמב"ם דמטמאה שם אפי' פחות מפגריס אע"ג דשכיחי מאכנות א"כ י"ל כמ"כ בנד"ז ברואה מגופה אע"פ שיש לה מכה שאינה ידוע שמוציאה דם ג"כ אינו תולה אבל לפ"ד הרשב"א והראב"ד והרמב"ן דבפחות מפגריס טהורה משום דתלינן במאכנות י"ל כמ"כ תולין במכה אף שא"י אם מוציאה דם ובש"ע סעיף ל"ה הביא דעה זו לעיקר: קיצור.

תירוץ הנו"ב סי' מ"א ס"ק ו' דחוק ואפ"ל משום כשיש לה מכה במקור הו"ל ג"כ דין פתם וגם פינן שלא הרגישה ממש ולכן תולין במכה שא"י אם מוציאה דם אף א"כ תרתיה לא עבדי ולפ"ז טמאה מדרבנן אף י"ל דהו"ל כמו טחתו ביריכה דטמאה נדה מיהו זהו להרמב"ם שם משא"כ לפ"ד שאר הפוסקים: ד מיהו בייש לה נסת ושללא בשעת נסתה משמע בהח"צ ג"כ שם רס"י מ"ו ד"ה אבל כשאינה שיש לתלות במכה שא"י אם מוציאה דם ולדידך"י כ"ש במכה שידוע שיכולה להגלע ולהוציא דם וע' שו"ת מעיל צדקה סי' ס"ו ס"ז ס"ח ע"י נקב קטן שנמצא בפרוודור כו' התיר והח"צ שם נחלק עליו ומדבריו שם מבואר דאין תולין במכה שא"י אם מוציאה דם אף באשה שיש לה נסת ושללא בשעת נסתה דמה פח מכה זו יפה מפח העליו' וע"ז הגיה אאזמו"ר ז"ל בכ"י נז"ל א"כ אמאי חייבין באות יום ולא מספקינן בעליו' כמו במכה עכ"ל ור"ל דברואה מחמת תשמיש אם

יש לה מכה תולה במפתה אף במכה שאינה ידוע אם מוציאה דם שלא להחשיבה רמ"ת
אף שצריכה ז"נ כמ"ש הש"ך סי' קפ"ז ס"ק כ' וכ"ד תשובת שער אפרים זקנו של
הח"צ סי' ע"ו דגבי רמ"ת סגי אף במכה שא"י אם מוציאה דם אשר גם הח"צ עצמו בסי'
מ"ו הזכירו ע"ש בד"ה ואיך שיהי' ומ"ש ודיינו אם נקיל פסברת מורי זקני הגאון בעל
ש"א י"ל משום דמדברי הש"א משמע קצת דגבי רמ"ת מיקל שא"צ גם ספירת ז"נ
וכדעת שו"ת כנסיה סי' ל"ד שהביא הס"ט סי' קפ"ז ס"ק י"ד ד"ה עוד בש"ך שם
דאל"כ דכוננת הש"א רק להתייבש אחר ז"נ למה חילק בין רמ"ת לשאר רואה משום פדי
שלא תאסור לעולם תיפוק לי' חילוק גדול יותר דהתם לטהרה בלי ז"נ הוא איסור פרת
ולגבי רמ"ת לענין שלא תתגרש הוא איסור וסתות דרפנן וכמ"ש הס"ט שם רס"ק י"ד
בד"ה בגמרא איתא וע"ז י"ל חולק הח"צ וס"ל פהש"ך שם דאין להתייבש גם ברמ"ת בלי
ז"נ ונהרי פתב הח"צ שם ומצאתי לי רב בעל ש"ך ז"ל משמע שאינו חולק על הש"ך
והש"ך התייר בהדיא עכ"פ ברמ"ת לתלות במכה שא"י אם מוציאה דם שלא להחזיקה
ברמ"ת אף שצריכה ז"נ וכינון דאין מחזיקין אותה ברמ"ת ודאי כמ"כ אינה חייבת בקרבן
דהיא דחייבת בקרבן אפי' באשם תלוי ולא בחטאת מחזיקין לי' ע"י רא"י זו ברמ"ת
כמ"ש הב"י רס"י קפ"ז ובש"ע שם ובש"ך שם רס"י הנ"ל וכ"ש היא דחייבת חטאת
וא"כ מאחר דגבי מכה שא"י אם מוציאה דם לא מחזיקין לה כלל ברמ"ת ע"כ ברור
דאינה חייבת ג"כ בקרבן כלל לא בחטאת ולא באשם תלוי ואילו ברמ"ת שאין לה מכה
חייבת קרבן חטאת ולא מספקין כלל בדם העליון פמבואר במשנה וגמ' פכה"י זהו
תשובה נוצחת להח"צ דעליון לא דמי כלל למכה שא"י אם מוציאה דם ר"ל דבמכה אף
שא"י אם מוציאה דם תלינו טפי טובא מבעלייה ומהע"ז סי' ס"ח השיב עליו מטעם אחר
דעכשיו שנוסף הגרת המכה על פתחה של עליונה הא ודאי שמשתייהם נולד לנו ספק
לטהר כו' והנד"ז עדיף להקל מבנדון של המע"צ.

פי בנד"ז י"ל דה"ל ידוע שמפתה מוציאה דם כמו שפא בשאלה ואם משום שהרופא
יהודי אומר שנתרפאה הרי חזרה ונערה ע"י טרחה והוא אומר ג"כ שעלולה להתגלע
ולאסוף ליחה ודם וגם שאר הרופאים הגדולים אינם יהודים אמרו שהיא מכה שקשה
להתרפאות וגם הרי היא מרגשת כאב גדול בא"מ א"כ זהו אות שלא נתרפאה המכה וגם
הליחה והדם היצא מוכיח ע"ז שהרי הרופא יהודי פשאמר שנתרפאה זהו מפני שאז
פסק לגמרי הדם לצאת וא"כ עכשיו שחזרה לקדמותה מוכח שחזרה המכה לקלוקלה
וכעין שאמרו פ"ק דנדה ד"י ע"א הדר קא חזיא בעונות מאי ועוד דבמשנה אמרו וחייתה
משא"כ ה"א אין עיניה בין מפתה לא ידעה שחייתה רק מאמר הרופא מאומדנא והמכה
ראו בעיניהם וכמ"ש רומע"ל ועוד פיון שהדם מעורב בליחה זה אות שמהמכה בא.

ובתשו' שב"י סי' מ"ב צידד לצרף איזה קולא בדם הנמצא בתוך השלייבם והגאון ממענין
העלה שפדם הפא תמיד מעורב בתוך ליחה מרובה יותר מהדם אמרינו שפנדאי ממקום
שפא הליחה בא דם ואין לומר בו שחזקתו מן המקור אלא ספק מהמקור ספק מהפרוידור
פי רק גבי דם אמרו שחזקתו מן המקור ולא גבי ליחה: קיצור.

בח"ץ סי' מ"ו משמע להקל קצת ביש לה נסת שלא בשעת וסתה ובתשובתו במע"צ סי'
ס"ז החמיר ואזמור"ר נ"ע הקשה עליו והמע"צ שם ג"כ חלק עליו ובנד"ז ידוע שיש לה

מפה שמוציאה דם ומה שנתרפאה אינו ברור וניכר יותר שלא נתרפאה גם בנודאי יכולה להגלע מעצמה והליקה והפאב מראים ע"ז: לכן יש להקל ע"ד שהקיל המע"צ שם להתירה בין נסת לנסת ומיהו לא עד סמוך ממש לימי הנסת אלא בסמוך להם ב' וג' ימים כפי אשר צמצמתי בנפשי לידע עיקרון של נסתה עכ"ל המע"צ.

ולענן ז"נ עינין בח"ד סי' קצ"ו ס"ק ג' ועמ"ש בתשובה שלפני תשו' זו המתחלת בדין אשה שיש לה נסת ומ"מ א"א לה לטהר כו' ושם העליתי דדי שיהיה לה ג' בדיקות נקיים היינו בדיקה דהפסק טהרה ובדיקה א' ביום ראשון של ז' נקיים ובדיקה א' ביום הז' של ז"נ ובנתיים לא תבדוק כלל רק בקנינות לבד סגי: סימן קטו בדין עקירת מקצת הרחם וגם חוששת בשפולי מעיה ובחוט השדרה שאינה יכולה לסבול ממש עד שיוצאים טיפי דמים בהרגשה אז נפסק הפאב הנ"ל והבדיקות פולן נקיים ונ"ל השאלה באריכות אשה שזה כמה שנים שמחמת לידה נשתרבה מקצת מהרחם ותלוי בפנים מעט רחוק מהחויץ שא"א לאשה אחרת לראותו רק שמכרת במשמוש ידה שהוא מן הצד ודבר קטן מאד ומאז היא רואה תמיד דמים בהרגשה בימי מניקתה לפעמים כמו נסת ממש ולפעמים יוצאים רק ט"ד להדיא ולפעמים עם ליקה לבינה והבדיקות עדים מה שלא בשעת הרגשה פולם נקיים וימי טומאתה נמשכים שלא יכלה לספור ולטבול עד אחר כמה שבועות ולפעמים שלמחרת טבילתה חוזרת לקוללה בטיפין שבהרגשה הנ"ל עד שנטהרה ונתעברה תוך ימי יניקה אז פסקו ראיותיה לגמרי ואינה רואה פלום עד לידתה אז חוזרת לקוללתה בראיות הנ"ל בהרגשה ונמשכין ימי טומאתה כנ"ל וכל ימיה הם ימי עבור תוך ימי יניקה וכל ימי העיבורים אינה רואה פלום כנ"ל וכך ילדה שלשה או ארבעה בנים וכעת היא בימי יניקה חזרה לראיותיה הנ"ל לפעמים למחרת טבילתה אף שגודמן שלא היה בעלה עמה ולפעמים בימים מועטים אחר טבילתה היא רואה בהרגשה ולפעמים עם ליקה לבנה כנ"ל ולפעמים בלא ליקה ובימי יניקתה שפעת נתחדש שבתחלה היתה יכולה לספור ולטבול אף אחר טבילתה חזרה לראות כנ"ל אף פעם תמיד אינה יכולה לספור מחמת ראיות שבהרגשה עד אחר כמה שבועות והיא חוששת בשפולי מעיה ובחוט השדרה שאינה יכולה לסבול ממש עד שיוצאים הטיפין הנ"ל בהרגשה אז נפסק הפאב הנ"ל והבדיקות פולם נקיים גם ביניקה זו והיא אומרת שאין לה שום מפה וחבורה ומכחשת את מילדת אחת שאמרה כבר שראתה אצלה חבורה באו"מ: הנה יש לצדד ב' צדדים הא' מצד גפילת האם שהתירו האחרונים ע"פ דעת הר"ש מקוצי שבהרא"ש פ' המפלת ובטוש"ע סי' קפ"ח ונ"ל תשו' זכרון יוסף חי"ד סי' י"ב.

פי כבר הי' לי בענן זה שאשה רואה דם מחמת החסרון (פאר פאל הרגיל הרבה בנשים ויכוח ופלפול ארוך מאד עם כמה רבנים נוחי נפש ואשר עודם חיים והסכמנו לדעת אחת ע"פ תשו' צ"צ סי' פ"ז וחב"י סי' ס"ז ושו"ת אמ"ו הגאון בעל שם יעקב סי' ל"ז ושבות יעקב סי' ע"ה ושו"ת פני הושע חי"ד סי' ו' עם שאר שו"ת להתיר האשה לבעלה ולתלות הדם בחסרון פאר פאל ע"פ דעת הט"ז וסיעתו אמנם דוקא באשה שיש לה נסת קבוע או תוכל להבחין ע"י אחד מנסתות הגוף פי קרוב עת נסתה להתיר בין נסת לנסת עד סמוך לזמן נסתה עכ"ל הטעם השני מצד הפאב שהיא מרגשת בשפולי מעיה ובחוט השדרה שאינה יכולה לסבול ממש עד שיוצאין הטיפין הנ"ל בהרגשה אז נפסק הפאב

הנ"ל שְׁמֵנָה מוֹכֵרָח שְׂיֵישׁ לָהּ מִכָּה בְּשִׁיפוּלֵי מַעֲיָה וְכֹאשֶׁר נִפְתַּחַת וַיּוֹצֵאִין מִמֶּנָּה טִיפִין נִפְסֵק הַפָּאָב וּא"כ הִנֵּה הוֹכְחָה דְּטִיפִין הַנְּ"ל הֵם דָּם הַבָּא מִן הַמִּכָּה וְהִנֵּה הֵגֵם כִּי הָא דְכָאָב הִנֵּה כְּמִכָּה זֶהוּ רַק דַּעַת הַט"ז סס"י קצ"א אָבֵל הַח"צ ס' ע"ג נִחְלַק עָלָיו וּס"ל דְכָאָב אֵינּוּ כְּמוֹ מִכָּה וּמִמָּקוֹם שֶׁהַט"ז מְבִיא רֵאִי לְדַבְּרֵי הַיָּינוּ מִפְּסָקֵי מֵהֵרָא"י ס' מ"ז מִשָּׁם מְבִיא הַח"צ רֵאִיָּה לְסִתְּוֹר דְּבָרֵי הַט"ז דִּמְהֵרָא"י לֹא סָמַךְ כָּלֵל עַל הַפָּאָב לְבַד וְע' בַּש"ע ס' קפ"ז ס"ז שְׁשָׁם הַנּוֹעֲתָקוּ דְּבָרֵי מֵהֵרָא"י אָף מ"ש הַח"צ וְנ"ל וְאָף דֵּישׁ לְחַלֵּק בֵּין פָּאָב קֶצֶת לְכָאָב גְּדוּל חֲלִילָה לְסִמּוּךְ ע"ז עכ"ל ע"ז הַשִּׁיג הַגָּאוֹן אַאזְמו"ר ו"ל בְּסוּף הַקו"א סק"כ בד"ה מ"ש הַח"צ יַעו"ש וְהִנֵּה מְצִאתִי ג"כ בְּתִשׁוּ' פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ חִי"ד ס' א' מִשְׁמַע ג"כ פֶּסֶק לְמַעֲשֵׂה דְכָאָב כְּנִדּוֹן שְׁלִפְנֵינוּ הָוֵי כְּמִכָּה וְנ"ל אִשָּׁה שְׂיֵישׁ לָהּ נֶסֶת כְּרֵאוֹי קְבוּעַ מִזְמַן לְזְמַן בְּלֹא פָּאָב כָּלֵל וְאִח"פ בִּימֵי לִבְנוֹנָה כְּמוֹ ג' או' ד' יָמִים בָּא לָהּ פָּאָב גְּדוּל בְּגוּפָהּ עַד שְׁצוּעָתָה מְרָה וְנִעֲשְׂתָה לָהּ כְּמִין בּוּעָה תַּחַת הַלֵּב וְהַפָּאָב הוּא לָהּ עַד שְׁשׁוֹתַת מִמֶּנָּה כְּמוֹ לִיחָה יְרוּקָה כְּדָרְךְ הַלִּיחָה הַיָּנְצָא מִן מוֹרְסָא שְׁקוֹרִין גִּישׁוּוֹיר וְאִח"פ בָּא ג"כ קֶצֶת כְּמוֹ דָּם אָדוּם כּו' עכ"ל וְהַסְפִּים לְמַעֲשֵׂה לְהַתִּירָה בֵּין נֶסֶת לְנֶסֶת פִּינּוֹן דְּאִיכָּא אֲנֻמְדָנוֹת מוֹכִיחוֹת טוֹבָא דְהוּא מִחֲמַת מִכָּה דְהָרֵי נִעֲשֵׂה לָהּ כְּמִין בּוּעָא גַם רֹב פְּעָמִים אֵינָה רוֹאָה כ"א מִחֲמַת דְחַק צְרָכִיָּה נִרְאָה שֶׁהוּא בְּחִלְחוּלָת מִמֶּנּוּ בָּא דָּם אַחַר צְרָכִיָּה עַכְת"ד וּבַע"כ כְּוֹנָנוֹתוֹ מִן הַחִלְחוּלָת בָּא לְאוֹתוֹ מְקוֹם אוֹ לְצִנְאָר הַרְחָם שֶׁהָרֵי מִשָּׁם הֵיא רוֹאָה אֶת הַדָּם לֹא מִמָּקוֹם הָרְעִי וּמ"ש מִחֲמַת דְחַק צְרָכִיָּה הַיָּינוּ שְׁאֵז רוֹאָה אַחַר הַהִשְׁתַּנָּה כּו' שְׁזַהוּ הַנֵּק' עוֹשֵׂה צְרָכִיָּה רַפ"ט דְּנִדְהָ.

הָרֵי עַכ"פ ס"ל דְכָאָב כְּנ"ל הָוֵי כְּמִכָּה וְנִרְאָה דְּאֵין מִכָּאָן רֵאִיָּה לְדַעַת הַט"ז דְּשִׁאֲנֵי הַכָּא פִּינּוֹן שְׁמִיד שְׁשׁוֹתַת מִמֶּנָּה הַלִּיחָה יְרוּקָה נִפְסֵק הַפָּאָב מוֹכַח וְדֵאִי דְהַלִּיחָה בָּאָה מֵהַמִּכָּה נְעוּד מִשׁוּם שֶׁהֵיא לִיחָה כּו' אָף לַפ"ז גַּם בְּנ"ד עַכ"פ ג"כ יֵשׁ הוֹכְחָה זוֹ: קִיָּצוֹר.

(ב' צְדָדִים א' מִצַּד הַפְּאָרְפְּאֵל כַּמ"ש הַז"י ב' מִצַּד הַפָּאָב וְאָף שֶׁהַח"צ ס' ע"ג חֲלַק עַל הַט"ז דְכָאָב אֵינּוּ כְּמִכָּה שְׁאֲנֵי הַכָּא דְהַפָּאָב עֲצוּם וְעוּד שַׁע"י שְׂיּוֹצֵאִין הַטִּיפִין נִפְסֵק הַפָּאָב מוֹכַח קֶצֶת דְהוּא מֵהַמִּכָּה וְכַה"ג פֶּסֶק בְּתִשׁוּבַת פְּנֵי חִי"ד ס' ו'): ב וּמִיָּהוּ בְּדַבְּרֵי אַאזְמו"ר ו"ל בְּסוּף הַקו"א כְּתַב סַד"ה מ"ש הַח"צ וְנ"ל וּמִיָּהוּ כ"ז בְּמִכָּה שְׁבִאוֹתוֹ מְקוֹם אָבֵל שִׁיפוּלֵי מַעֲיָה וְכַה"ג אָף אִם יֵשׁ שָׁם פָּאָב חֲזַק שֶׁא"א לֹא מֵר שֶׁהַדָּם גּוֹרֵם לְכָאָב אֲלֹא הַפָּאָב גָּרַם לְדָם אִפ"ה אֵין דְרָךְ לְדָם זֶה לְבּוֹא לְבֵית הַחִיצוֹן אֲפִילוּ דְרָךְ הַמְקוֹר אֲלֹא שֶׁהַפָּאָב גָּרַם לְדָם נִדְהָ לְצִאֵת קוֹדֵם זְמַנּוֹ כַּמ"ש בַּהֲג"ה עכ"ל וּבַהֲג"ה שָׁם נִרְאָה דְלֹא בְּרִירָא לִי שְׁאֵין דְרָךְ כּו' אֲלֹא שְׁכַתֵּב י"ל שְׁאֵין דְרָךְ כּו' וְלַעֲלֵל מִיָּנִיָּה כ' וְאִת"ל שְׁגַם מִמַּעֲיָם קֶאֱתִי דְרָךְ מְקוֹר כּו' וּמ"ש מִמַּעֲיָיִן ט"ס הוּא וַצ"ל מִמַּעֲיָם.

הָרֵי דְסוּפּוֹקֵי מְסַפְקָא לִיָּהּ. וּבְתִשׁוּ' פְּנִים מְאִירוֹת ח"א סס"י י"ב כ' וְלִכְךָ אֲמָרוּ חֲכָמִים כּו' מִכָּה יֵשׁ לָהּ בְּמַעֲיָה בְּפִרְק הַמִּפְּלֵת דַּכ"ב ע"ב וְלֹא אֲמָרוּ מִכָּה יֵשׁ לָהּ בְּגוּפָהּ אֲלֵמָא דְבַעֲיָנּוּ דְּנֻקָּא מִכָּה בְּמַעֲיָה שְׂיֵדוּעַ שֶׁהָאֵם וְהַמְקוֹר מְחַוְּבָר לְמַעֲיָה הָאִשָּׁה וְדָרְךְ הַמִּכָּה לְשִׁפּוֹךְ דָּם לְמְקוֹר קוֹדֵם שֶׁנִּבְלַע בְּשׁוּם אֲבָר אָבֵל אִם נִבְלַע תַּחֲלָה בְּשִׁאָר אֲבָרִים וְאִח"פ ע"י רִיבּוּי הַדָּם נוֹבְעִים גִּידֵי הַמְקוֹר דָּם זֶה טְמֵא מִשׁוּם נִדְהָ וְדֵאִי עַכ"ל הָרֵי עַכ"פ פְּשִׁיטָא לִי דְמִמִּכָּה שְׁבִשְׁפוּלֵי מַעֲיָה נִשְׁפָּךְ הַדָּם לְמְקוֹר וְזֶה שְׁלֹא כְּדַבְּרֵי אַאזְמו"ר הַגָּאוֹן ו"ל אָף בַּס"ט ס' קפ"ז סס"ק י"א הַשִּׁיג עַל הַפְּמ"א וְנ"ל וּמ"ש הַגָּאוֹן בְּעַל פְּמ"א דַּמ"ש הַרּוֹפְאִים מִכָּה יֵשׁ

לה במעיה כו' שהמקור מחנך למעי האשה כו' נראה שהבין שהמעי הוא דבר שחוזק
למקור וליתא אלא שחכמים פינוו למקור בשם מעיים ואפשר משום שהוא מחנך להם
כדברי הפמ"א או משום שדומה למעיים וכן פרש"י דס"ג שפולי מעיה בית הרחם וכ"כ
בט"ז סי' קפ"ט ס"ק ל"ד וכן במתניתין דחולין פ"ד תיה שפשטה ידה לתוף מעיה וכן
בדף מ"ב ע"ב גבי עובדא דרבא דשמע לולד דצוויז פרש"י בתוף מעיה ועוד בכמה
מקומות עכ"ל: וא"כ לפ"ז פיון דמפה יש לה במעיה הנזכר בגמרא פ"ק המפלות זהו מפה
שבתית הרחם שוב אין לנו ראי' דממפה שפמעיים יהי' דרף לבוא הדם למקור אף
הרמב"ם בפ"י המשניות פ"ט פי' שפולי מעיה שפולי גופה והנה ביבמות פ"ק הערל ד"פ
ע"ב בענין סימני איילונית גרסינן כל שאין לה שפולי מעיים פנשים ופרש"י שפולי
מעיים פמין פה למעלה מאותו מקום כדאמר פ"ק יוצא דופן דמ"ז ע"ב ובפ' יוצא דופן
שם איתא מאי פה אמר רב הונא מקום תפוח יש למעלה מאותו מקום וביאר הרמב"ם
פ"ב מהל' אישות דין ז שהוא מקום הכשר התפוח שלמעלה מן הערונה לעומת הבטן
עכ"ל הרי דשפולי מעיה אינו בית הרחם כ"א שפולי גופה היינו סוף הבטן א"כ לפ"ז
מעיה י"ל היינו המעיים ממש.

ונה מורה לכאורה כמו שפי' הרמב"ם פ"ט דנדה כנ"ל והנה הס"ט סי' קפ"ז שם כ' אמנם
אי נימא דאפי' במפה כזו טהורה כו' מדקא' דרף מקור ולא קאמר דקאתי מן המקור כו'
אלא דמסתפינא להקל אחר שאין לנו ראי' ברורה ע"ז עכ"ל והנה לפ"ד הפמ"א אם
נשפף מהמפה למקור קודם שנבלע בשאר אברים הדם טהור והס"ט אף שהשיג על
הפמ"א בפ"י מפה יש לה במעיה כו' מ"מ בעיקר דינו הנ"ל אין חולק עליו אלא שכתב
אמנם אי נימא כו' דהיינו להקל אף אם נבלע תחלה כו' וע"ז מסיק דמסתפינא להקל כו'
אבל אם נשפפה מהמפה למקור כו' נראה שם שאין חולק כלל וכ"ד הגאון רע"ק איגר
ז"ל בתשו' ס"ס"א: ג וא"כ אפשר אף אם אין המפה מחנך למקור ממש רק המפה
תוף הבטן מ"מ אם הולך במהירות מהמפה בלי עכוב דרף המקור לחוץ י"ל שטהור
דדוקא אם נבלע תחלה בשאר אברים כו' דכיון שהס"ט יש לו סברא דאפילו אם נבלע
תחלה כו' א"כ אפשר להקל בלא נבלע כלל רק עובר דרף מעבר ואינו מתעכב כלל
ובתשו' אחת הבאתי סמך לזה מהש"ס דפ"ק דבכורות ד"ז סע"א דאע"ג דתנן התם
שהיוצא מן הטמא טמא עכ"ז מי רגלים של סוסים וגמלים שרו דמיא עול ומיא נפיק
ולאו מיניה דטמא הוא רק מי רגלים של חמור אסירי משום דעכירי וחשוב מיניה דטמא
ואע"ג דלא מגופו דטמא הוא ממש וזהו לל"ק דרב ששית ולל"ב אסר רב ששית אף
דסוסים וגמלים ויש דעה ג' דלא קי"ל כרב ששית כלל ואף מי רגלים דחמור שרי דאף
דעכורי מ"מ לאו מגופיה דטמא הוא ומיא עול ומיא נפיק ואין זה בכלל היוצא מן הטמא
טמא ודעה זו הג' היא דעת הרמב"ם כמ"ש פ"ד מהמ"א דין כ' וכמו שפי' דבריו הפגיד
רפ"ג מהמ"א דין ג' וכ"כ הב"י רס"י פ"א בשם תשו' הרשב"א סי' תקע"ז בשם בעל
העיטור והרא"ש פ"ק דבכורות לפ"ד ר"ת נראה קי"ל כל"ק דרב ששית והטור והרא"ש
עצמן ס"ל פלישנא בתרא וקושיות הב"י על הרמב"ם לק"מ דהא ב' לישני נאמרו לרב
ששית והרמב"ם ור"ת ס"ל דלא קי"ל כרב ששית כלל וכן נראה מדברי הרמב"ם בפ"י
המשניות פ"ו דמכשירין מ"ד גבי דבש כדי שלא תחשוב שהוא כמו חלב בהמה טמאה
כו' ע"ש ולפ"ז בנ"ד פיון דדם מפה טהור ואין זה דם נדה שאסרה תורה א"כ אף אם

הולך דרך שבילי המקור אם אינו מתעכב כלל ה"ל כמו מי רגלי סוסים וחרמורים שאין זה מינייה דטמא כלל.

ומינייה דטמא היינו שאר דם האשה היוצא דרך המקור ולא דם מפה ואף לדעת הרא"ש שהטור דמחמירין כל"ב דרב שש"ל שאני התם שמתעכבים הרבה בגוף הסוס והגמל להכי חשוב ליה יוצא מהטמא: משא"כ דם מכתה פשאינו מתעכב כלל י"ל טהור לכ"ע ואף אם מתעכב לדברי סברת הס"ט יש לדמותו למי רגלי סוס וגמל דהתם ה"נ מתעכב ואף דלהרא"ש כה"ג חשוב יוצא מן הטמא אין להחמיר כ"כ פ"ן דיש חולקים על רב שש"ל לגמרי פנ"ל ומיהו בזה פבר כ' הס"ט דמסתפינא להקל אבל פשאין מתעכב כלל נ' להקל בדברי הפמ"א ודע"מיה: קיצור מאות ב' אדמ"ו נסתפק אם מפה שבגוף יש לה דרך לבוא לבית החיצון אפילו דרך המקור.

ומהפמ"א נראה שיש לה דרך ופסק אם אינו נבלע תחלה בשאר אברים ויורד למקור טהור וכ"ד הס"ט והרע"ק איגר והס"ט יש לו סברא להקל אפי' נבלע תחלה ומ"מ למעשה כ' שאין להקל כלל בזה: ג ואפשר אף אם הולך מהמפה למקור דרך שאר אברים רק שהולך במהירות ואינו מתעכב בהם יש להקל ויש ראי' לזה מסוגיא פ"ק דבכורות דלא חשיב כה"ג היוצא מן הטמא טמא: ד ומצאתי ראי' לזה שהרי אאזמ"ו נ"ע בד"ה מ"ש הח"ץ עלה על דעתו הקדש דאף דם חיותה שיוצא במהלך שבילי נדה למקור כו' ולבית החיצון אינו טמא אלא דוקא מותרות דמים כו' ע"ש מיהו זה לא כתב רק לסברא אבל אין לסמוך ע"ז מדאמרין פ"ק דנדה ד"י ע"ב דשופעת כל ז' אינו אלא פראי' א' עכ"פ ה"ד טמא ונשם ודאי הוא דם חיותה כדפרש"י וא"א להיות שופעת פמעין כל שבועה ונחיה עכ"ל מ"מ נראה דדוקא בדמי האשה אין לחלק בין דם חיותה למותרות דמים אבל דם המפה שם אחר יש לו ואינו בכלל דמיה ולכן אפי' יוצא במהלך שבילי נדה טהור כל שאינו מתעכב שם.

וע' מדין עקירת מקצת הרחם בבאר יעקב דע"ז עמוד שני ומה שחלק ע"ז בנ"ב רס"י נ"ח: אף לפי שבועיבורה אינה רואה כלל מוכרח שהראיות הן מן המקור דאילו היו מן מפה שבשפיפולי מעיה לא הנה שייך שישתנה מחמת העיבור פי השינוי מחמת העיבור הוא שאז נסתם הרחם כמ"ש הרמב"ם פ"ה מהא"ב דין ג' שמתקבץ ראשו בשעת העיבור פדי שלא יפול הולד וכיון שאז נסתם ע"ז נפקו הראיות שממנו כמו שנפסק דם הנסת פשמתעברת אבל אם דם זה היו מהמפה אז אף בימי עיבור הי' מוצא לו מקום לירד דרך הרחם כו' גם מ"ש לעיל סעיף א' לצדד משום מ"ש הזכרון יוסף להקל בפארפאל באשה שיש לה נסת שלא בשעת נסתה.

הלא בנד"ז היא מניקה ואין לה שום נסת ועוד ההיתר מצד עקירת המקור יש לפקפק בו הרבה ולא מצאנו להקל בזה רק משום שהרופאים אומרים שזהו רק עקירת צנאר הרחם וי"ל שאז יוצאי' בו איזו דמים מהגוף שלא ע"י הרחם וג"ז בשיש לזה עוד צדדים והנה הרמב"ם פ"ה מהא"ב דין ג' כ' וצנאר הרחם פולו והוא המקום הארוך שמתקבץ ראשו בשעת העיבור פדי שלא יפול הולד כו' א"כ לכאורה י"ל דגם כאן מה שנופל לבית החיצון פשאינה מעוברת י"ל שהוא מצנאר הרחם לכן בשעת העיבור מתקבץ למקומו ואינו נופל בבית החיצון אבל מ"מ לומר שהדם שהיא רואה ממנו בשעה שנופל אינו

מְהִרָחֵם אֵינּוּ מֵרָאָה כִּן פִּינּוֹן שְׁנֵפֶל רַק מְקַצֵּת צוֹאֵר הֶרְחָם לֹא כִּפּוּלּוֹ גַּם הִיא רוֹאָה בְּהִרְגָּשָׁה ע"כ אֵין בְּיָדֵי לְהַקְלֵל פְּלִל: סִימָן קטוּז גְּרִסִינּוֹן בַּגְּמ' (נִדְּהָ דָף ס"ו א') וְאִם יֵשׁ לָהּ מִכָּה, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם תּוֹלָה בְּמִכְתָּהּ הִנֵּה לְשׁוֹן תּוֹלָה הוּא דְּוֹמְיָא דְתַנּוּן לְעֵיל דַּנ"ח ע"ב וְתוֹלָה בְּבִנְיָה אוֹ בְּבַעֲלָה אִם יֵשׁ בָּהּ מִכָּה וְהִיא יְכוּלָה לְהַגְלֵעַ וְלְהוֹצִיא דָם ה"ז תּוֹלָה דְהַפְּנִי' שְׁמֻסְסָק תּוֹלָה הִיא הַדָּם בְּמִכָּה פִינּוֹן שְׁאֵפְשֵׁר שְׁבָא מֵהַמְכָּה.

וְכִן נִזְכָּר שֶׁם עוֹד בַּגְּמ' עֲנִין תּוֹלָה דַּנ"ח ע"א וע"ב הַפֶּל כְּעֲנִין זֶה וְלִכֵּן כ' בְּשׁו"ת שְׁעַר אֲפָרִים ס' ע"ו הִבִּיאוּ הַס"ט ס' קפ"ז סק"ב דְּמִיָּרִי אָף שְׁאִינָה יוֹדַעַת אִם מִכְתָּה מוֹצִיאָה דָם וְאֵע"ג דְּאִח"כ אֹמֵר תֵּנָא וְנִנְאֵמְנָת אִשָּׁה לֹמֵר מִכָּה יֵשׁ לִי בְּמִקּוֹר שְׁמֻמְנָה דָם יוֹצֵא מִשְׁמַע דְּנֻקָּא שְׁיודַעַת שְׁמֻמְנָה דָם יוֹצֵא הָא סְפִיקָא טְמֵא כַּמ"ש בַּסֵּה"ת ס' צ"ב אָף הָא דְנִנְאֵמְנָת לֹא אִיָּרִי בְּרוֹאָה מִחֻמַּת תְּשֻׁמִּישׁ כ"א בְּשִׂאָר נְשִׁים שְׁמוֹצֵאָה דָם ע"י בְּדִיקַת עַד אוֹ רֵאִיָּה כְּדַמּוּכַח בַּסֵּה"ת שֶׁם שְׁמֻבִּיא שֶׁם בְּרִיָּיתָא הַנְּזָכָר מְדִין אִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ מִכָּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם כּו' וְלֹא עַל אִשָּׁה שְׁרֵאֲתָה מִחֻמַּת תְּשֻׁמִּישׁ כּו' לִכֵּן אָנוּ מִחֻמִּירִים עַד שְׁתַּדַּע בְּנֻדְאֵי שְׁמֻמְנָה מוֹצִיאָה דָם אֲבָל רִישָׁא דְבְּרִיָּיתָא אִיָּרִי בְּרוֹאָה דָם מִחֻמַּת תְּשֻׁמִּישׁ כּו' וְאִז נִנְאֵסְרַת כְּבַעַל שְׁלִישִׁי לְעוֹלָם וְלִכֵּן בְּכָל טְצַדְקֵי דְאָנוּ יְכוּלִים לְתַלּוֹת תּוֹלָה בָּהּ מְשׁוּם תְּקַנְתָּ עֲגוּנוֹת לִכֵּן אֲמַרִינוּ דָּאִם יֵשׁ לָהּ מִכָּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם תּוֹלָה בְּמִכְתָּה אָף שְׁאִינָה יוֹדַעַת אִם מִכְתָּה מוֹצִיאָה דָם וְהִבִּיא רֵאִיָּה מַמ"ש הַרְשָׁב"א בַּתְּה"א מְפָנִי מָה אֲמַרוּ שְׁתוּלִין בְּמִכְתָּה לְפִי שְׁהָאִשָּׁה בְּחֻזְקַת טְהָרָה עוֹמְדַת כּו' עכ"ד וַיֵּשׁ לְהַסְתַּפֵּק לְפִירֹשׁוֹ אִם כְּפִינּוֹת הַגְּמ' דְתוֹלָה בְּמִכְתָּה הוּא שְׁלֵא לְהַחֲזִיקָה בַּרמ"ת אֲבָל מ"מ צְרִיכָה ז"נ וְדוּמְיָא דָּאִם יֵשׁ נֶסֶת תּוֹלָה בְּנֻסְתָּהּ לְפִי הַרְמְב"ם וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה גְבִי בְּתוֹלָה אִפִּי אַחַר ד' לִילּוֹת כ"ז שְׁלֵא חִיָּתָה הַמְכָּה לְדַעַת הַב"י וְהַב"ח בְּתִשׁוֹ דְאֵע"פ שְׁצְרִיכָה ז"נ מ"מ לְגַבִּי חֲשֵׁשׁ דַּרמ"ת תּוּלִין שְׁהוּא דָם בְּתוּלִים אוֹ שִׁ"ל דְתוֹלָה בְּמִכְתָּה וּמִמִּילָא גַּם הַדָּם טְהוֹר וְא"צ ז"נ וְדְבָרֵינוּ מוֹרִים יוֹתֵר דְאִפִּי הַדָּם מְטַהֲרִינוּ וְא"צ ז"נ דְאֵל"כ לֹא הָיָה צְרִיף לְהַאֲרִיף בְּרֵאִיוֹת דְהַרְבֵּה חֲשׂוֹ לְתַקְנַת עֲגוּנוֹת תִּיפּוּק לִי דְזֶה אֵינּוּ אִיסוּר חֲמוּר כְּזֶה פִי לְטְהָרָה בְּלֹא ז"נ הוּא אִיסוּר כְּרַת.

מִשָּׂא"כ בְּלִהְתִּירָה לְבַעֲלָה ע"י ז"נ דְהָאִיסוּר כְּעִין אִיסוּר וְסִתּוֹת כַּמ"ש הַס"ט בְּשֵׁם תִּשׁוֹ הַרְשָׁב"א שַׁבְבִּי סס"י קפ"ז וְהוּא מְהַרְר"ם מְרוֹטְנִבּוֹרְג וְתַדַּע דַּמַּה"ט חִילְקַת הַב"י בְּבִתּוּלָה דְתוּלִי בְּדָם בְּתוּלִים זְמַן רַב שְׁלֵא לְהַחֲזִיקָה בַּרמ"ת אֵע"פ דְצְרִיכָה ז"נ.

וְעַ' בְּתִשׁוֹ פְּנִים מְאִירוֹת ח"ג ס' כ"א בַּד"ה וּמָה שְׁנִשְׂאֵל מַעַכ"ת בְּבִתּוּלָה בּוֹגְרוֹת גַּם לֹא הָיָה צְרִיף לְהַעֲרִיר מְדִין חֻזְקַת טְהָרָה שְׁכ' הַרְשָׁב"א דְהִתְמַם מִיָּרִי לְהַתִּירָה בְּלִי ז"נ. אַעֲכָצ"ל כְּפִינּוֹתוֹ דַּבְּרַמ"ת יֵשׁ לְהַקְלֵל לְהַתִּירָה בְּלִי ז"נ וְעַ' בְּתִשׁוֹ הַרְדָּב"ז שְׁהִבִּיא אַאֲזוּמוֹ"ר נ"ע ס' קפ"ז ס"ק כ"ג.

אֲמָנָם הַס"ט פִּי דְכְּוֹנְנָתוֹ רַק שְׁלֵא תִאָּסוּר לְעוֹלָם אֲבָל מ"מ צְרִיכָה ז"נ וְלִכְאוּרָה מִשְׁמַע שְׁכ"ד סֵה"ת מַמ"ש בַּס"י ק"ז גְּבִי רַמ"ת הָא דְנִנְאֵמְנָת אִשָּׁה לֹמֵר כּו' וְנִדְּלַג הַרִישָׁא וְאִם יֵשׁ לָהּ מִכָּה כּו' מִשְׁמַע קַצַּת דְּבַעֲיָנוּן מִכָּה שְׁיִדוּעַ שְׁמוֹצֵאָה דָם דַּבְּכָה"ג מִיָּרִי הָא דְנִנְאֵמְנָת אִשָּׁה כּו' כַּמ"ש בַּס"י צ"ב וַיֵּשׁ לְדַחּוֹת וּבְתִשׁוֹ כַּנְּסִי"ח ס' ל"ד ס"ל בְּפִשְׁיטוֹת דַּבְּרַמ"ת א"צ ז"נ ע"ש ד"ה סוּף דְבָר וְהַס"ט ס"ק י"ד ד"ה עוֹד בְּשִׂאָר שֶׁם הַשִּׁיג עָלָיו וְעַ' בַּס' פִּתְחֵי תְּשׁוּבָה ס"ק כ"ו וְעַ' בְּתִשׁוֹ ח"צ שְׁהוּבָא בְּתִשׁוֹ מְעֵיל צְדָקָה ס' ס"ז דְלֹא אֲשַׁכְּחֵן בַּגְּמ' רַק אֹמֵר וְאִם יֵשׁ לָהּ מִכָּה תּוֹלָה בְּמִכְתָּה אֲלֵא בְּרוֹאָה מִחֻמַּת תְּשֻׁמִּישׁ דְהִתְמַם טַעְמָא

רָבָא אֵית בֵּיה כּו' עכ"ל מוכח דמפרש תולה במפתה שא"צ ז"נ יעו"ש דס"ל שלא מחמת
תשמיש אינה תולה במפה זו שתולה בה ברמ"ת וע"כ הפל לעגנון הצטרכות זו נקיים אף
הוא מפרש כ"ז במפה שידוע שמוציאה דם אבל עכ"פ מוכח דמפרש הכרייתא תולה
במפה שלא להצריף זו נקיים: אחר זמן רב ראיתי באגודה בנדה פרק תינוקות דילג דין
המבואר בגמרא שם ואם יש לה מפה תולה במפתה רק כ' ונאמנת אשה לומר מפה יש
לי במקור שממנה יוצא דם כו' משמע דאינו מפרש כמ"ש השער אפרים דהיא דאם יש
לה מפה מיירי רק לעגנון רמ"ת ולכן אפילו אינה יודעת שמפתה מוציאה דם תולה במפה
וסיפא ונאמנת אשה כו' איירי במוציאה דם דעלמא כנ"ל לכן בעינן שתדע שמפתה
מוציאה דם אבל האגודה מפרש דסיפא פירושא דרישא הוא לכן לדבריו אין לנו ראיה
להתיר ברמ"ת ע"י מפה שאינו ידוע שמוציאה דם וראיתי ברבינו ירוחם נכ"ו ח"ב
העתיק שני הדינים ובסה"ת ג"כ משמע פדברי האגודה דבסי' צ"ב גבי לתלות במפה מה
שהיא רואה דם או מוציאה ע"י בדיקת עד כ' רק האי ונאמנת אשה כו' דנוקא שיוצא דם
מן המפה כו' כמש"ל וילקמן בד"ה ונאמנת אשה לומר מפה יש לי במקור ובסי' ק"ז גבי
רואה מחמת תשמיש לא הביא פלל הדין ואם יש לה מפה תולה במפתה מוכח דלא ס"ל
דברמ"ת תהא תולה במפה אף שאינה יודעת אם מוציאה דם: סימן קיז ונאמנת אשה
לומר מפה יש לי במקור שממנה דם יוצא.

כ' בסה"ת סי' צ"ב ונהביאו בהגהמי"י פי"א מהא"ב דאשה שיש לה מפה באותו מקום
ואין ידוע אם מוציאה דם או לא אם בודקת עצמה באותו מקום ומוציאה דם או אם
מרגישה כשהדם נופל מן הרחם טמאה ואין תולה במפה דתניא נאמנת אשה לומר מפה
יש לי באותו מקום שממנו יוצא דם משמע דנוקא שיוצא הדם מן המפה תולה אבל אם
ספק לה אינה תולה אבל בשעת וסתה אפ"י יודעת בודאי שהמפה מוציאה דם אין תולה
בה דאל"כ לא תהא טמאה לעולם אמנם פתמים תולים בה בכל עגנון עכ"ל וכו' הב"י
דהרמב"ם חולק ע"ז שהרי כ' בפ"ח הי"ד וכן אשה שראתה דם מחמת מפה שיש לה
במקור אע"פ שראתה בשעת וסתה היא טהורה ונהדום טהור שהנסתות מדבריהם עכ"ל
הרי ס"ל לטהר אפ"י בשעת וסתה שלא כמ"ש סה"ת והגמי"י אבל בשעת וסתה כו' ולכן
הספיקם הב"י דעת הרמב"ם לדעת הרשב"א שכ' בסוף שע"ד מפני מה אמרו שתולה
במפתה לפי שהאשה בחזקת טהרה עומדת אפ"י הגיע שעת וסתה וסתות דרבנן ונהביא
ראיה מפרק כה"י דט"ז ע"א כו' והוא מבואר באריכות בתה"א דקפ"א ע"ב ולפע"ד אין
מוכרח לומר דהרמב"ם חולק על סה"ת דהנה הטעם שכ' הסה"ת דאל"כ לא תהא טמאה
לעולם הוא דברי התוספות פרק כל היד דף ט"ז ע"א ד"ה וסתות דרבנן נראה דנוקא
במרגשת שבה דם זה מן המפה כו' אבל בשאינה מרגשת שדם זה בא מן המפה ואע"פ
שיודעת שמפתה מוציאה דם לפעמים מ"מ טמאה לכ"ע אם הוא זמן וסתה אפילו למ"ד
וסתות דרבנן דאי לאו הכי וכי לעולם לא תהא נדה ונהלא קונדם מפה ה"ל וסתה עכ"ד
התוס' וזהו מ"ש סה"ת אבל בשעת וסתה כו' דאל"כ כו' ועכצ"ל דמיירי ג"כ בשאינה
מרגשת שדם זה שהיא רואה עתה בשעת וסתה בא מן המפה רק שיודעת שמפתה מוציאה
דם לפעמים דאילו במרגשת ממש שדם זה שרואה עתה בשעת וסתה בא מהמפה א"כ
לא שייך טעם זה דאל"כ לא תהא טמאה לעולם כמבואר בהד"א מדברי התוספות הנ"ל
דבכה"ג לא שייך טעם זה דהלא תהיה טמאה כשלא תרגיש בשעת וסתה שדם זה בא

מהמפה וא"כ הרמב"ם דכ' וכן אשה שראתה דם מחמת מפה י"ל דמיירי במרגשת ממש שדם זה בא מן המפה כמ"ש התוספות בפ"י הגמ' דט"ז ובכה"ג אפי' בשעת וסתה טהורה גם לסה"ת והגהמ"י פ"י דלא שייך הטעם דאל"כ לא תהא טמאה לעולם כנ"ל ושוב ראיתי שכ"כ הש"ך סי' קפ"ז ס"ק כ"ו ש"ל דהרמב"ם לא פליג על הסה"ת מטעם הנ"ל.

אכן דעת רש"י שם נראה דלא מפרש פהתוספות שם שהרי בד"ה אפילו בתוך ימי נדתה ס"י דתלינו במפה שבאותו מקום ולשון דתלינו משמע שהדבר ספק אם הדם בא מהמפה וכמ"ש הכו"פ סי' קפ"ז סעיף ה' סק"ה דלשון ואם יש לה מפה תולה במפתה היינו אפילו אינו ידוע כלל שהמפה מוציאה דם ואף להפוסקים דבעינו שיהיה ידוע שהמפה מוציאה דם.

מ"מ פ"י שאין ידוע שדם זה דעתה בא מן המפה שייך לומר דתלינו במפתה אבל לפי התוספות דמיירי שמרגשת שדם זה בא מן המפה לא שייך כלל לשון דתלינו במפה שכ' רש"י ואין לומר דכוננת רש"י דלא חיישינו שגם טפת דם נדה מעורבת בו אלא דתלינו כל הדם בהמפה.

דלשון דתלינו במפה משמע שיש ספק גם על כל הדם שפא הוא דם נדה אלא דתלינו במפה ורק בדברי רבי פי' דחיישינו שפא טפת נדה מעורבת בו משום דגם רבי לא פליג בהא על רשב"ג שיש לתלות בדם המפה רק דמ"מ חייש שפא טפת נדה ג"כ מעורבת בו אבל בדברי רשב"ג הפ"י דתלינו במפה אף שאינה מרגשת שבא דם זה מהמפה וזהו ענין דתלינו דהיינו מספק וכמו לשון טהרותיו תלויות דאל"כ הכי הל"ל דתלינו שכל דם זה כולו בא מהמפה והר"ן שם כ' וז"ל הרואה דם מחמת מפה אפי' בתוך ימי נדתה טהורה דאע"ג דאמרינו תבדק הכא פ"י דלא אפשר למבדק טהורה שאין דנין אפשר משאי אפשר דכ"י דוסתות דרבנן לא התמירו אלא היכא דאפשר עכ"ל נראה דזהו אף כפי התוספות שמרגשת שבא דם זה מן המפה מ"מ הכא דהנה זמן וסתה הרי אף אם לא ראתה כלל אמרינו תבדק למ"ד וסתות דרבנן א"כ אף שמרגשת שדם זה בא מהמפה לא עדיף מאם לא ראתה כלל דאמרינו תבדק ואהא מהני הכא פ"י דלא אפשר כו' ומ"מ אין הכרח מדברי הר"ן נגד פרש"י והרשב"א דהא גם לפרש"י והרשב"א שאינה מרגשת שדם זה ממש בא מהמפה מ"מ שייך הקושיא רק עד"ז דהא אמרינו תבדק וכ"ש הכא שראתה דם אף שיש לתלותו בדם המפה ליכא תבדק עכ"פ דהקושיא דא"כ לעולם לא תהא טמאה י"ל דלא ס"ל כמו דהרשב"א לא ס"ל קושיא זו פ"י דוסתות דרבנן: קיצור: (סה"ת והגמ"י ס"ל דאע"ג שידעת שמפתה מוציאה דם מ"מ כשרואה בשעת וסתה טמאה אא"כ מרגשת שדם זה בא מהמפה והרשב"א פליג ע"ז והב"י הוכיח שהרמב"ם ס"ל כהרשב"א ואינו מוכרח די"ל דהרמב"ם מפרש פי' הרואה דם מחמת מפה כפי התוספות שם אף מלשון רש"י שם נראה דאינו מפרש כפי' התוספות ודברי הר"ן שם אין להם הכרע אף מפרש): ב אמנם יש להקשות על דברי סה"ת שהרי התוספות כ' שזה למ"ד וסתות דרבנן אבל למ"ד וסתות דאורייתא אפילו במרגשת שדם זה בא מהמפה אפ"ה אם זמן וסתה היא טמאה וצ"ל הטעם כדפרש"י שם חיישינו שפא טפת נדה מעורבת בו.

ונהרי הב"י רס"י קפ"ד כ' בשם סה"ת דהא דצריך לפרוש עונה א' סמוך לוסתה הוא דאורייתא א"כ צ"ל דס"ל וסתות דאורייתא וא"כ למה כ' הסה"ת בסי' צ"ב אבל בשעת וסתה כו' דאל"כ לעולם לא תהא טמאה דלפ"ז כשפרגשת ממש שדם זה בא מהמפה יש לטהר אפי' בשעת וסתה ובאמת הא ליתא פיון דס"ל וסתות דאורייתא ואמת שהב"י כ' דאפשר דמ"ש שהוא מדאורייתא לאו דוקא אלא שיש לה סמוך מדאורייתא אכן לא משמע פן מלשון סה"ת סס"י צ"ג שכ' דהא מן התורה אסור מדכתיב והזרתם כו' וכ"כ הט"ז סי' קפ"ז סק"י בשם תשו' מהרי"ל שקחש ל"ד וסתות דאורייתא ונלע"ד שי"ל דבפלוגתא אם וסתות דאורייתא או דרבנן שבגמ' דט"ז ע"א דהוא לענין אם לא בדקה א"ע בשעת וסתה ואח"כ בדקה ומצאה א"ע טהורה דלמ"ד וסתות דאורייתא טמאה דאמרינן אורח בזמנו בא בזה י"ל דלא פליג סה"ת על התוספות שפסקו כמ"ד וסתות דרבנן ומ"מ פרישה סמוך לוסתה ס"ל דהוא מן התורה שיהי התוס' עצמן כ"כ ס"פ הבא על יבמות והטעם דנדאי לכתחלה חיישינן מדאורייתא שפא תראה דהא הוזהרה פן ג"פ וה"ל כחזקת שור המועד ושא"ד דהוי דאורייתא ומיהו פשהגיע וסתה ולא הרגישה בדם אע"פ שלא בדקה א"ע לא חיישינן פלל מדאורייתא שפא ראתה וקאו אדעתה ואין חיוב בדקה זו פלל מדאורייתא וזהו וסתות דרבנן דחיוב הבדיקה בשעת וסתה זהו מדרבנן דמדאורייתא אין חיוב לבדוק אלא פל שלא הרגישה בדם מסתמא לא ראתה.

אבל מ"מ פרישה סמוך לוסתה הוי דאורייתא דחיישינן מדאורייתא שפא תראה ותרגישי כו' (אולם שא"פ ס"ל דאפילו פרישה הוי דרבנן דהחשש עצמו הוי רק דרבנן ולכאורה משמע שם בגמ' פן דט"ו ע"ב גבי רבב"ח אמר כו' קסבר וסתות דרבנן ע"ש) ולפ"ז א"ש דלענין מרגשת שדם זה בא מהמפה אפילו הוא בשעת וסתה טהורה גם לסה"ת דלא חיישינן שפא טפת דם גדה מעורבת בו דזהו למ"ד וסתות דאורייתא שאע"פ שלא הרגישה בדם נדות חיישינן דאורח בזמנו בא משא"כ לסה"ת לא חיישינן להכי דכיון דלא מרגשת בדם נדות אין לחוש לזה אפילו בשעת וסתה ומש"ה לא כ' רק אבל בשעת וסתה אפי' יודעת שהמפה מוציאה דם אין תולה בה דאל"כ לא תהא טמאה לעולם עכ"ל והיינו דוקא כששנייה ענין תולה בה שאינה מרגשת עתה שדם זה בא מהמפה ואז שנייה הטעם דא"כ לעולם לא תהא טמאה ומינה דבמרגשת שדם זה בא מהמפה טהורה היא אפילו בשעת וסתה וכמ"ש התוס' פכה"י ושוב מצאתי פן בנו"ב סי' נ"ה שכתב פן דמה דאמרו וסתות דרבנן היינו דלא אמרינן שפבר ראתה בשעת וסתה משום דנגד חזקת אורח בזמנו בא יש חזקת טהרה אבל לענין לפרוש מאשתו שמסתמא תראה בשעת וסתה הוא דאורייתא זהו תוכן דבריו ולפע"ד אם אמרינן מדאורייתא שמסתמא תראה בשעת וסתה לא הי' החזקת טהרה מועיל להתיר כמ"ש מהרי"ק שורש ע"ב גבי חזקה דממונא דאינה פלום נגד חזקה הבאה מפח סברא וטעם פגון חזקה דאין אדם פורע תוך זמנו כו' ע"ש וה"נ אם מדאורייתא ה"ל וסתות חזקה שמסתמא תראה בשעת וסתה ולכן בעינן מדאורייתא פרישה סמוך לוסתה א"כ היא חזקה הבאה מפח טעם וסברא ואין החזקת טהרה פלום פנגודה אבל לפמ"ש א"ש דהכא לענין אם הגיע שעת וסתה ולא ראתה יש כמו"כ טעם וסברא להפך הסותרת חזקת הוסתה והוא מדלא הרגישה בשעת וסתה מסתמא לא ראתה נדה לכן מה"ט הוא שי"ל דאף לסה"ת דפרישה סמוך לוסתה הוא

דאָרײַטא עכ"ז אַם הגיע שעת וסתה ולא הרגישה הוא רק דרבנן והיינו בצירוף חזקת טהרה: קיצור.

(קושיא על סה"ת דמהתוספות נ' דלמ"ד וסתות דאורייתא אף שמרגשת שדם זה בא מהמפה טמאה ונהרי סה"ת ס"ל פרישה סמוך לעונה דאורייתא וי"ל דאע"ג דחיישינן מדאורייתא שמה תראה בשעת וסתה עכ"ז פשעבר הוסת ולא הרגישה מחזקינן לה מדאורייתא בחזקת טהרה): ג מיהו לשון סה"ת אינו פלשון הגמ"י אב"ל בשעת וסתה אפי' יודעת בנדאי שמפכה מוציאה דם דלשון זה משמע שמ"מ אינה מרגשת שדם זה בא מהמפה אב"ל לשון סה"ת הוא אב"ל בשעת וסתה אפי' יודעת בנדאי שדם יוצא מן המפה אינה תולה בה ולשון זה אפ"ש לפרשו לכאורה שאף שמרגשת שדם זה יוצא מן המפה עכ"ז טמאה והיינו משום דס"ל וסתות דאורייתא אף באמת זה אינו דאם ר"ל אפי' שמרגשת שדם זה כו' הל"ל שיהיה יצא מן המפה דהנה משמע על דם זה משא"כ ל' דם בלא ה' הדיעה ולשון יוצא ולא יצא משמע רק שהמפה מוציאה דם ועוד דאל"כ לא הל"ל אינה תולה בה דאם מרגשת שדם זה יצא מהמפה אין שייך לשון תולה כמ"ש לעיל אות א' ועוד דא"כ לא הל"ל לסיים הטעם דאל"כ לא תהא טמאה לעולם שהוא טעם חלוש ונאמר בתוספות רק למ"ד וסתות דרבנן ובשאינה מרגשת שדם זה יוצא מן המפה והרשב"א חולק ע"ז וגם להתוספות בשמרגשת שדם זה יוצא מן המפה י"ל לא שייך כלל טעם זה שהרי תהיה טמאה כשלא תרגיש שדם זה יוצא מן המפה הרי עדיפא הל"ל פינן דוסתות דאורייתא אפי' בדקה ומצאה טהורה נמי טמאה כשלא בדקה א"ע פשיעור וסת כמ"ש בגמ' דט"ז ע"א וכ"ש הקא דלפחות הל"ל פלא בדקה א"ע כלל ועוד דבסימני סה"ת ס"ס"י צ"ב כ' בהדיא כמ"ש בהגמ"י וז"ל ואפי' פשיודעת בברי שזו המפה מוציאה דם אינה תולה דם בשעת וסתה דא"כ לעולם לא תהיה טמאה עכ"ל הרי כ' רק שיודעת שזו המפה מוציאה דם אב"ל לא שיודעת שדם זה בא מן המפה משמע דאם מרגשת שדם זה בא מהמפה אפי' הוא בשעת וסתה טהורה גם לסה"ת דלא חיישינן שמה טפת דם נדה מעורבת בו דזהו למ"ד וסתות דאורייתא שאע"פ שלא הרגישה בדם נדות חיישינן דאורח בזמנו בא משא"כ לסה"ת לא חיישינן להכי דכיון דלא מרגשת בדם נדות אין לחוש לזה אפי' בשעת וסתה ומש"ה לא כ' רק אב"ל בשעת וסתה אפי' יודעת שהמפה מוציאה דם אין תולה בה טמאה לעולם עכ"ל והיינו דוקא כששייך ענין תולה בה שאינה מרגשת עתה שדם זה בא מהמפה ואז שייך הטעם דא"כ לעולם לא תהא טמאה ומינה דבמרגשת שדם זה בא מהמפה טהורה היא אפי' בשעת וסתה וכמ"ש התוספות פכה"י וכמ"ל: קיצור שפסימני סה"ת משמע דמצריף שיהיה מוציאה דם ולא שמרגשת ממש שדם זה יוצא מהמפה.

אב"ל במרגשת שדם זה יוצא מהמפה י"ל אף בשעת וסתה טהורה: ד ונשמע מזה דעכ"פ שלא בשעת וסתה נדאי תולה היא לסה"ת ג"כ אע"פ שאינה מרגשת שדם זה בא מהמפה רק שיודעת שמפכה מוציאה דם לפעמים ודלא כמ"ש בתשובת נשב הפהן סי' ל"ג בפ"י דברי הגהמ"י הלקוחים מסה"ת דבעינן שתדע שדם זה בא מהמפה ודייק לה ממ"ש בהגמ"י משמע דוקא שיוצא הדם מן המפה בה"א הדיעה כו' ובאמת זה אינו כי בסה"ת משמע דוקא שיודעת שיוצא דם מן המפה ולא כ' הדם בה"א הדיעה וגם נדחק בדחוקים להוציא הלשון דאל"כ לעולם לא תהא טמאה שאינו כפי' הלשון שבתוספות פכה"י ויחיד

הוא כפי זה וְכָל הָאֲחֵרוֹנִים מִמֶּשׁ לֹא עָלְתָה עַל דַּעְתָּם לְפָרֵשׁ כֵּן בַּסֵּה"ת וְהַגְמִי"י הַשְּׁ"ף וְהַפִּ"י וְהַכּו"פ וְהַס"ט וְרַבֵּינוּ נ"ע ע"כ אֵין לְחֹוֹשׁ כָּלֵל לְפִירוּשׁ זֶה (מ"ש בּוֹשֶׁה"כ דָּגַם שְׁלֹא בִשְׁעַת וְסִתָּה ס"ל לְהַגְמִי"י דְּבַעֲיָנוּ שְׁתַּדַּע שְׁמַרְגְּשֵׁת שְׁדָם זֶה הוּא מִהַמְּכָה דְּבָרֵינוּ דְּחֹוֹיִים) הַגַּם שֶׁהַח"ץ בְּתַשׁוּבָתוֹ שְׁבַתְשׁוּ מַע"צ ס"י ס"ז כ' ג"כ וְז"ל יֵשׁ כָּאֵן מְקוֹם תִּימָא עַל הַסּוּבָרִים דְּבִינֵי לָהּ מְכָה בְּאו"מ וּמְכַתָּה מוֹצִיאָה דָם אַף שְׁאִינָה יוֹדַעַת אִם דָּם זֶה בָּא מִן הַמְּכָה תוֹלָה בָּהּ בְּלֹא עֵת נִדְתָה כּו' וּבְאַמַּת שְׁבַגְמ' אֵין הִכְרַח לְדַבָּר זֶה דְּלֹא אֲשַׁפְחוּן בַּגְמ' רַק אָמַר וְאִם יֵשׁ לָהּ מְכָה תוֹלָה בְּמְכַתָּה אֲלֵא לְרוֹאָה מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ דְּהֵתָם טַעְמָא רַבָּא אֵית בִּי דְּאֵין דְּרָף דָּם הַמְּקוֹר לְבוֹא מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ אֲדַרְבָּה דָּם הַמְּכָה שְׁכִיחַ טְפִי לְבוֹא מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ אוֹ מְחַמַּת חִיפּוּף הָאֲבָר עֲצָמוֹ בְּמְכָה אוֹ מְחַמַּת פְּגִישַׁת הַזְּרַע הַיּוֹרָה כַּחֲץ וּפּוֹגֵעַ בְּמְכָה וְהִיא מְתַגַּלַּע וּמוֹצִיאָה דָּם כּו' עכ"ל הִנֵּה עָלָה עַל דַּעְתּוֹ ג"כ לְהַחְמִיר כְּסִבְרַת וְשֵׁב הַפְּהוּ אֲלֵא שֶׁמ"מ אַח"כ לִינִישַׁב דְּבַרְיָהֶם (הַח"צ בְּמַע"צ עָלָה ע"ד מְסַבְרַת עֲצָמוֹ לְהַחְמִיר כְּמוֹ וְשֶׁה"כ וּמ"מ לְמַעֲשֵׂה חֲזוֹר בּו) וּבַגּוֹף מ"ש הַח"צ שְׁבַגְמ' אֵין הִכְרַח לְזֶה הֲלֹא תַלְמוּד עֲרוּף הוּא דִּי"א ע"ב גְּבִי עַד שְׁתַּחֲנִי הַמְּכָה דְּבַתּוֹלָה אָמַר רַב גִּידֵל אָמַר שְׁמוּאֵל לֹא שָׁנוּ אֲלֵא שְׁלֹא פְּסָקָה מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ וְרֵאָתָה שְׁלֹא מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ הָרִי אַע"ג דְּחֻזְרָה וְרֵאָתָה בְּיוֹם שְׁלֹא מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ מְחַזְקִינוּ לִיהּ בְּדָם בְּתוֹלִים וְהָא דְּבַעֲיָנוּ שְׁלֹא פְּסָקָה מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ הוּא מְשׁוּם דַּא"כ כְּבָר חֲזִייתָה הַמְּכָה וְהַגַּם דְּהֵתָם אֵין תּוֹלִין רַק יוֹם וְלִילָה שְׁאֲחַר הַלִּילָה דְּתַשְׁמִישׁ וְלֹא יוֹתֵר זֶהוּ מְפַנֵּי דְקִים לְהוּ לְחַז"ל שְׁאֵין הַדָּם מְבַעֲיָלָה אַחַת עֲלוּל לְהִיּוֹת יוֹתֵר מִזְּמַן זֶה וְאֲפֹשֶׁר סוּגְיָא זֹו אֲתִיָּא לְשְׁמוּאֵל דְּלֹא בְּעֵי נוֹחַרַת רַק שְׁלֹא פְּסָקָה לְרֵאוֹת מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ.

אָבֵל לְרַב דְּבַעֲיָא ג"כ נוֹחַרַת י"ל דְּבַאמַּת תּוֹלִין אִפִּי יוֹתֵר מִיוֹם וְלִילָה כּו' אַף בְּתוֹסְפוֹת דַּס"ד ע"ב ד"ה כָּל זְמַן מְשַׁמַּע דָּגַם לְרַב אֵין תּוֹלִין יוֹתֵר מִיוֹם וְלִילָה) אָבֵל כִּינּוּן שְׁמַצִּינוּ עַכ"פ שְׁתּוֹלִין רֵאָיָה גְּמוּרָה שְׁלֹא מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ בְּדָם הַמְּכָה א"כ בְּמְכָה גְּמוּרָה הַמוֹצִיאָה דָּם אֵין שׁוּם תִּימָא עַל הַפּוֹסְקִים שְׁאֲמָרוּ דְּתוֹלִין בָּהּ רֵאָיָה וּבְדִיקָה אַף שְׁלֹא מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ (מַהֲשׁ"ס רֵאִי נֶגֶד הַח"צ) גַּם בְּתַשׁוּ"צ צ"צ ס"י פ"ו לֹא הִיקֵל רַק בְּצִירוּף שְׁיֵשׁ לָהּ נֶסֶת וְשְׁלֹא בִשְׁעַת וְסִתָּה אֵין כֵּן דַּעַת כָּל הַפּוֹסְקִים וְרֵאָיָה לְדַבְּרֵיהֶם מְצַאֲתִי בְּתוֹסְפוֹתָא דְּנִדְתָה פ"ג סְפָק דָּם הַחֲזָר סְפָק דָּם הַמְּכָה טְהוֹר עַכ"ל וְא"כ בְּמְכָה הַמוֹצִיאָה דָּם כְּשֶׁמוֹצֵאֵת שְׁלֹא בִשְׁעַת וְסִתָּה אִפִּי בְּאַשְׁפָּה שְׁאֵין לָהּ נֶסֶת כָּלֵל בְּלֹא עֵת נִדְתָה עַכ"פ י"ל דְּזִהוּ עַכ"פ סְפָק דָּם הַחֲזָר סְפָק דָּם הַמְּכָה.

גַּם בְּתוֹסְפוֹתָא מְשַׁמַּע דַּעְנִין נְאֻמַּנְתָּ אֲשֶׁה הוּא עֲנִין בַּפ"ע וְאֵינוּ שְׁיָיָף דְּוָקָא עַל רוֹאָה מְחַמַּת תַּשְׁמִישׁ וְעַמְש"ל בְּשֵׁם שׁו"ת שְׁעַר אֲפָרִים ס"י ע"ו שְׁפִי כֵּן הַסּוּגְיָא וְכ"ז לְשַׁטַּת סֵה"ת וְהַגְמִי"י (בַּצ"צ ס"י פ"ו ס"ל בְּאַשְׁפָּה שְׁאֵין לָהּ נֶסֶת אֵין לְטַהַר אִפִּי בְּיָדוּעַ שְׁמַכְתָּה מוֹצִיאָה דָּם וְאֵין נ' כֵּן מִהַתּוֹסְפוֹתָא וְהַפּוֹסְקִים אַף לַפ"ד סֵה"ת וְהַגְמִי"י): ה אָבֵל הַרְשָׁב"א בַּת"א שַׁע"ד כ' מְסַתְּבָרָא דְאַפִּי אֵינָה מְרַגְּשֵׁת שְׁהֵדָם שׁוֹתֵת וְיֹוֹרֵד מִן הַמְּכָה כּו' וְהַבִּין הַב"י דְּפָלִיג עַל סֵה"ת וְהַגְמִי"י וְכ"כ בַּהַגְשׁ"ד שְׁבַד"מ אוֹת ו' דְּלַהֲרַשְׁב"א תְּלִינֵן בְּמְכָה אַע"ג דְּלֹא יִדְעִינוּ דְּמְכָה מוֹצִיאָה דָּם וְכֵן הָאָרִיף הַב"ח וְהַפְנ"י בְּתַשׁוּ"צ ס"י א' וְהַשְּׁ"ף ס"י קפ"ז סַקכ"ד וְהַח"צ ס"י מ"ו הַשִּׁיגוֹ עֲלֵיהֶם וְס"ל דְּאֵין שׁוּם מְחַלּוֹקָת בֵּין הַרְשָׁב"א לְסֵה"ת דְּלַהֲרַשְׁב"א נְמִי צְרִיכָה לִידַע שְׁמַכְתָּה מוֹצִיאָה דָּם אֲלֵא שַׁא"צ לִידַע שְׁדָם זֶה שְׁרֵאָתָה עֲתָה בָּא מִן הַמְּכָה כּו' וְה"נ ס"ל לְסֵה"ת וְהַגְמִי"י: קִיצוֹר.

(הב"י ס"ל דלהרשב"א א"צ שְׁתַּדַּע שְׁמִכְתָּהּ מוֹצֵיא דָם כָּלָל וכו"ד הב"ח והפנ"י אָמְנָם הַש"ךְ והח"צ ס"ל דלהרשב"א ג"כ בְּעֵינַי שְׁתַּדַּע שְׁמִכְתָּהּ מוֹצֵיאָה דָם): וּבִתְשׁוּבַת וְשֵׁב הַפֶּה הִבִּיא רְאִיָּה דְּפִלְגִי עַכ"פ בְּפִי שְׁמִמְנָה יוֹצֵא דָם הַנְּזַכֵּר בְּגִמְרָא דְסוּסָה"ת וְהַגְמִי"י פִּירְשׁוּ שְׁזָהוּ מִדְּבַרֵי הָאִשָּׁה וְהַרְשָׁב"א כ' בְּפִי שְׁאִין הָאִשָּׁה צ"ל פֶּן ע"ש אֶלָּא דְהוּא פִּי פְּלוּגְתָּא שְׁלֵהֶם דְּלוּסוּת"ת וְהַגְמִי"י בְּעֵינַי שְׁתַּדַּע שְׁדָם זֶה הוּא מִהִמְכָּה וְלִהְרָשָׁב"א א"צ רַק לִיְדַע שְׁמִכְתָּהּ מוֹצֵיאָה דָם וְכִבֵּר נִתְבָּאָר שְׁפִירוּשׁוֹ בְּסוּסָה"ת וְהַגְמִי"י הוּא נֶגֶד כָּל הַמְּפָרְשִׁים וְא"כ לִפ"ז י"ל דְּלִהְרָשָׁב"א א"צ כָּלָל לִיְדַע שְׁמוֹצֵיאָה דָם דְּאֵל"כ לָמָּה לֹא פִי כְּסוּת"ת דְּשְׁמִמְנָה יוֹצֵא דָם הוּא מִדְּבַרֵי הָאִשָּׁה וְיִהְיֶה קָאִי שְׁמוֹצֵיאָה דָם לִפְעָמִים אַךְ הַח"צ בִּתְשׁוּבָה דְּחָה הוֹכֵחָה זֹו דְּהַרְשָׁב"א הַנְּזַכֵּר לְזֶה מְפָנִי שְׁגִירְסוֹתוֹ בְּגַמ' הִיָּה הַדָּם בְּה"א הַיְדִיעָה ע"ש: אַךְ בְּתוֹךְ שֶׁ"ד מְשַׁמַּע יוֹתֵר שֶׁ"צ כָּלָל לִיְדַע שְׁמִכְתָּהּ מוֹצֵיאָה דָם שְׁהַרִי ז"ל אִם הִיא מְרַגְשֵׁת בְּעֶצְמָה שְׁיֵשׁ לָהּ מִכָּה נֶאֱמָנָת לֹא מִכָּה יֵשׁ לִי בְּמִקּוֹר שְׁאֶפְשֵׁר שְׁמִמְנָה הַדָּם שׁוֹתֵת וְיִוָּרֵד עַכ"ל דָּאֵם הִיָּוֵת דְּשְׁאֶפְשֵׁר קָאִי עַל הַדָּם שְׁהִיא רוֹאָה עֵתָה מ"מ לֹא הַנְּזַכֵּר כָּלָל וְלֹא הַתְּנָה כְּמוֹ שְׁהַתְּנָה סוּסוּת"ת וְהַגְמִי"י שְׁתַּדַּע שְׁמִכְתָּהּ מוֹצֵיאָה דָם לִפְעָמִים אֶלְמָא דְגַם זֶה א"צ לִיְדַע וְכֵן הַסְּפִים אֶאֱזוּמוּ"ר הַגָּאוֹן נ"ע בְּפִי דְּבַרֵי הַרְשָׁב"א כַּמ"ש (בְּסוּפָה) בְּקוּ"א דֵּה' גְּדוּה' [ז"ל] וְהִנֵּה ל' הַרְשָׁב"א בְּתוֹךְ"א כו' וְיִמְיָהוּ אִפ"ה לְדִינָא הַדִּין אָמַת כַּמ"ש רַמ"א עַכ"ל: קִיצוּר.

(מ"מ בְּתוֹךְ"ק מְשַׁמַּע יוֹתֵר כְּסָבְרַת הַב"י בְּהַרְשָׁב"א): וְכו"ד הַכו"פ לְהַקְל בְּזָה בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ נֶסֶת שְׁלֵא בְּשַׁעַת וְסוּתָהּ וְכו"ד הַתְּשׁוּבָה מַע"צ סִי"ח וְגַם בַּח"צ עֶצְמוֹ סִי"מ וְנ' שְׁאֶפְשֵׁר לְהַקְל בְּכַה"ג וְלִכְאוּרָה הַתּוֹסְפָתָא הַנְּז"ל הִנֵּי סִיּוּעַ לְהַרְשָׁב"א אֶלָּא דֵּהַח"צ כ' דְּכַשָּׁא"י כָּלָל שְׁהִמְכָּה מוֹצֵיאָה דָם אִין הַסְּפִק שְׁקוּל שְׁהַרִי דְּרַךְ הַמְּקוֹר לְהוֹצֵיא דָם בְּנֻדָּאִי וְדְרַךְ הַמְּכָה סְפִק וְנִהִי דְּשְׁלֵא בְּשַׁעַת וְסוּתָהּ הִיָּה אֶפְשֵׁר לֹא מִדְּרַךְ הַמְּקוֹר לְהוֹצֵיא דָם שְׁלֵא בְּשַׁעַת וְסוּתָהּ וְלִכְךָ יֵשׁ לְתַלּוֹת לְקוּלָּא אֶבֶל הַרְשָׁב"א ז"ל מְטַהֵרָה אִפִּי בְּשַׁעַת וְסוּתָהּ כו' עַכ"ל הַח"צ הַרִי בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ נֶסֶת שְׁלֵא בְּשַׁעַת וְסוּתָהּ יֵשׁ לֹא מִדְּרַךְ הַמְּקוֹר לְהוֹצֵיא דָם שְׁלֵא בְּשַׁעַת וְסוּתָהּ כו' עַכ"ל וְמוֹקְמִינֵן לָהּ אַחְזָקְתָּהּ: קִיצוּר.

וְאַף הַח"צ מְשַׁמַּע דַּס"ל שְׁיֵשׁ לֹא מִדְּרַךְ הַמְּקוֹר לְהוֹצֵיא דָם שְׁלֵא בְּשַׁעַת וְסוּתָהּ אִין אִין אִם הַמְּכָה א"י שְׁמוֹצֵיאָה דָם הִנֵּה סְפִק שְׁקוּל וְלִכֵּן י"ל דְּמוֹקְמִינֵן לָהּ אַחְזָקְתָּהּ טְהָרָה): וְ אָמְנָם הִנֵּה אֶאֱזוּמוּ"ר הַגָּאוֹן ז"ל בְּק"א דְּסִי"ק כַּפ"ז סְכ"א חִידוּשׁ עוֹד סְבָרָא דְּכְמוֹ בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק מְטַהֵר הַרְשָׁב"א אִין אִין אִין הַסְּפִק שְׁקוּל וְהִיָּנוּ מְשׁוּם שְׁנוּלֵד הַסְּפִק בְּהַעֲד קוּדָם שְׁבִדְקָה א"ע בּוֹ כְּמוֹ"כ י"ל בְּמִכָּה שֶׁ"י אִם מוֹצֵיאָה דָם כו' ע"ש בְּד"ה וּמ"ש הַח"צ דְּאִינוּ סְפִק שְׁקוּל כו' וְלִפְעָ"ד יֵשׁ עוֹד לִיתָן טַעַם לְזֶה דְּכִבֵּר לְקִמְדָנוּ רַבִּינוּ נ"ע מִדְּהַבִּיא הַרְשָׁב"א דִּין מִכָּה בְּשַׁעַת הַפְּתִמִּים אֶלְמָא דְּשְׁיִכִי אֶהְדְּדִי דְּהִנֵּה כְּבָר כְּתִבְתִּי בְּתִשׁוּבָה א' בְּהָא דְּאָמַר רַע"ק דָּם וְלֹא כְּתָם.

וְהַקְשָׁה הַתּוֹי"ט מ"ש מְשַׁאֵר סְפִק דְּאוּרִיָּתָא וְיִמָּה שְׁתִּירְץ מְשׁוּם דְּלֹא אֶרְגִּישָׁה אִינוּ עוֹלָה לְפִרְשֵׁי"י דְּנ"ח דְּלִרְב אִשִּׁי א"צ כָּלָל הַרְגָּשָׁה כְּמוֹ שְׁכ' בְּכַמָּה תְּשׁוּבוֹת וְכַס"ט וְאֶעֱפ"כ אֶמְרִינֵן דָּם וְלֹא כְּתָם וְצ"ל כַּמ"ש הַס"ט וְהַבֵּית מְאִיר בְּתִשׁוּבָה סִי"ג דְּגוּזָה"כ הוּא דְּכָל שִׁי"ל דְּמַעְלָמָא אֶתִּיא אִינָה טְמֵאָה מִדְּאוּרִיָּתָא וְאֶע"פ שְׁאִין הַסְּפִק שְׁקוּל מִיָּהוּ הִיָּנוּ דְּנוֹקָא כַּשִּׁי"ל דְּמַעְלָמָא מְשֵׁשׁ אֶתִּיא אֶבֶל כְּשִׁרְוָאָה מְגוּפָה אֶמְרִינֵן שְׁחִזְקוּתוֹ מִן הַמְּקוֹר אֶבֶל כְּשִׁישׁ

מִפֶּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם ה"ז מְקוֹם סֶפֶק כְּמוֹ שִׁי"ל דְּמַעְלָמָא אֲתִיָּא כּו' אֶלָּא דא"כ קִשָּׁה מ"ט
הִתְמַירוּ רַבּוֹתֵינוּ מְאֹד גְּבִי לְתַלּוֹת בְּדָם בְּתוּלִים שְׁמֵזָה מִשְׁמַע פְּשָׁאִין הַסֶּפֶק שְׁקוּל אִין
לְהַקֵּל וּמ"מ בְּאִשָּׁה שְׁיִישׁ לָהּ נֶסֶת שְׁלֵא בְּשַׁעַת נֶסְתָּהּ שְׁיִישׁ לָהּ מִפֶּה גְּמוּרָה אַע"פ שֶׁא"י
אִם מוֹצִיָּאָה דָּם דִּי"ל דְּהִנֵּה סֶפֶק שְׁקוּל יֵשׁ לְצַדֵּד פְּשִׁישׁ צִירוּף לְזָה מְסַפֵּק הַרְגָּשָׁה כּמ"ש
כּאֲזִמּוּ"ר נ"ע בְּסִי' קפ"ז סֶכ"ג וּע' בְּס"ט שְׁם ס"ק י"ג ד"ה גַּם מָה שְׂכ': קִיצוּר (עו"ל
אַף אִם אִין הַסֶּפֶק שְׁקוּל בִּינּוֹן דְּהַסֶּפֶק נוֹלֵד קוֹדֵם הַרְאָיָה י"ל ע"ז דָּם וְלֹא פְתָם אָף קִשָּׁה
ע"ז מִמַּכַּת בְּתוּלִים וּמ"מ בְּיִישׁ לָהּ נֶסֶת שְׁלֵא בְּשַׁעַת נֶסְתָּהּ י"ל דְּהִנֵּה סֶפֶק שְׁקוּל וּבְצִירוּף
סֶפֶק דְּהַרְגָּשָׁה): ז וְהִנֵּה צ"ע בְּתִשׁוּ' הַרְשָׁב"א שְׁהִבִּיא הַב"י ס"י ק"צ וְז"ל דְּכִינּוֹן דְּאִיפָּא
וּדְאִי מִפֶּה בְּבַעַל שְׁהוּא מוֹצִיָּא דָּם וּכו' וּכ"ש בְּמִסְלֵקָת דְּמִים שְׁאַפְּי' הַדָּם טְהוֹר עכ"ל
מִשְׁמַע דְּלִטְהַר הַדָּם דְּהִינּוּ לומר שֶׁא"צ ז' נְקִיִּים הוּא דְּנוֹקָא כְּשִׁידוּעַ שְׁהַמְכָּה מוֹצִיָּאָה דָּם
וְלְכַאוּרָה י"ל דְּאַפְּי' בְּכַה"ג דְּנוֹקָא בְּמִסְלֵקָת דְּמִים וּע"ז כ' שְׁאַפְּי' כּו' מִיְהוּ אֶפְשָׁר זָה אִינוּ
שְׁאַפְּי' קָאִי אֲדַלְעִיל דְּכִינּוֹן שְׁיָדוּעַ שְׁהַמְכָּה מוֹצִיָּאָה דָּם אפ"י הַדָּם טְהוֹר וּכ"ש כּו' א"כ
נִשְׁמַע מִזָּה דְּלִהֲרַשְׁב"א ג"כ אִין לְהַתִּירָה בְּלֹא ז"נ רַק כְּשִׁידוּעַ שְׁמַכְתָּה מוֹצִיָּאָה דָּם וְהָא
דְּמִשְׁמַע מִינֵיהּ לְפִי רַמ"א וּב"ח דְּאַפְּי' בְּשֶׁא"י שְׁהַמְכָּה מוֹצִיָּאָה דָּם יֵשׁ לְהַקֵּל יֵשׁ לומר
זָהוּ רַק לְהַתִּירָה לְבַעֲלָהּ שְׁלֵא לְאַוֶּסְרָה עוֹלָמִית ע"י שֶׁרַמ"ת לְעַנְּנָן זָה תְּלִינּוֹן בְּמַכָּה כְּזוֹ
ג"כ אֲבָל צְרִיכָה ז"נ וְכִדְמִשְׁמַע לְכַאוּרָה בְּתִשׁוּ' זוֹ דְּמַחְלֵק בִּינֵיהֶם מִדְּכ' שְׁאַפְּי' הַדָּם טְהוֹר
כו' וּכ"ש הָאִשָּׁה מִיְהוּ זָה אִינוּ דְּהַפְּי' שְׁהַדָּם טְהוֹר בְּכִי הָא לְכ"ע ר"ל אפ"י לְרִשְׁב"ג דָּאִם
דָּם הַמְכָּה הִבָּא מִן הַמְקוֹר מְטַמָּא טְוִמְאָת עָרֵב הִבָּא שְׁאִנִּי שְׁבָא מְהַאִישׁ כּו' וּמ"ש וּכ"ש
הָאִשָּׁה הִינּוּ שֶׁא"צ ז"נ שֶׁע"ז הִנֵּה הַשְּׁאֵלָה אִם לְהַחֲזִיקָה בְּסֶפֶק נִדְּהָ כּו' וּמ"מ גַּם לִפ"ז
מִשְׁמַע דְּבַעֲיֵנּוּ מִפֶּה שְׁיָדוּעַ שְׁמוֹצִיָּאָה דָּם וּצ"ע עַל הַשְּׁ"ף וְהַפ"י שְׁלֵא הִבִּיאוּ מִזָּה רְאִיָּה.

וּע' בִּשְׁע' סִי' ק"צ ס"ך וּבְדַבְרֵי הַגָּאוֹן אֲזִמּוּ"ר ז"ל שְׁם ס"ק מ"ז וּבְדַבְרֵי הַס"ט שְׁם
ס"ק מ"ד וְאפ"ל דְּכִינּוֹן שְׁאִין הַמְכָּה בְּהַאִשָּׁה מִמֶּשׁ רַק בְּהַאִישׁ הַגַּם שְׁהִיא תוֹלָה בְּבִנְיָה
וּבְבַעֲלָהּ י"ל דְּנוֹקָא בְּמַכָּה הַמוֹצִיָּאָה דָּם אֲבָל בְּשֶׁא"י שְׁהַמְכָּה מוֹצִיָּאָה דָּם אִף אִם הִיא
תוֹלָה בָּהּ אִינָה תוֹלָה בְּבַעֲלָהּ בְּכַה"ג: קִיצוּר.

(מְתֻשָׁבֵת הַרְשָׁב"א שְׁבַב"י ס"י ק"צ וּש"ע סְעִיף כ' מִשְׁמַע דְּאִינָה תוֹלָה אֲא"כ יָדוּעַ
שְׁמַכְתָּה מוֹצִיָּאָה דָּם וְקִשָּׁה עַל שְׁטַת הַב"י בְּהַרְשָׁב"א הַנֶּ"ל אוֹת ה'. וַיֵּשׁ לְתַרְץ דְּהִתָּם
שְׁאִנִּי שְׁהַמְכָּה בְּבַעֲלָהּ וְלֹא בָּהּ מִמֶּשׁ): וְהִנֵּה בְּתַה"א תַּחֲלַת שֶׁע"ד דְּף קַע"ה ע"ב פְּתַב
וְז"ל וְעוֹד הִיקְלוּ בְּרוּאָה וּדְאִי מְגוּפָה אֶלָּא שְׁהוּא קְרוֹב שְׁלֵא בָּא מִן הַמְקוֹר וּכְעוֹשָׂה צְרָכִי
וְנִמְצָא דָּם בְּסֶפֶל וּכְרוּאָה דָּם מִחַמַּת מִפֶּה עכ"ל הוּבָא בְּב"י רַס"י ק"צ סִד"ה וְדַע
שְׁהַרְמָב"ם.

וּמִדְּכַתֵּב שְׁהוּא קְרוֹב שְׁלֵא בָּא מִן הַמְקוֹר כּו' בְּרוּאָה דָּם מִחַמַּת מִפֶּה עכ"ל מִשְׁמַע ג"כ
לְכַאוּרָה דְּהִינּוּ כְּשִׁידוּעַ שְׁהַמְכָּה מוֹצִיָּאָה דָּם לְפַעְמִים דַּל"כ אִיף הוּא קְרוֹב כּו' דְּמִשְׁמַע
שְׁהַסֶּפֶק יוֹתֵר נוֹטָה שְׁבָא מְהַמְכָּה וּכְמוֹ בְּאִשָּׁה שְׁהִיא עוֹשָׂה צְרָכֵיהּ דְּהִתָּם וּדְאִי נִחְשָׁב
חֲזָקָה שְׁלֵא בָּא מְהַמְקוֹר כ"א עִם שְׁבִיל הַמִּים בָּא אָף קִשָּׁה דְּבִשְׁעַת נֶסְתָּהּ קְרוֹב וּדְאִי יוֹתֵר
שְׁבָא מְהַמְקוֹר וְאֵעִפ"כ מְטַהֵר הַרְשָׁב"א וּבְהַקְדָּמָה לְשַׁעַר ד' כ' שְׁיִישׁ לָהּ מִפֶּה בְּמַקוֹר
שְׁאַפְּשָׁר שְׁמַמְנָה הַדָּם שׁוֹתֵת וְיִוֹרֵד עכ"ל וְאֶפְשָׁר לְתַרְץ ע"פ מ"ש לְעִיל סְעִיף ב' לְתַרְץ
דְּבַרֵי סִה"ת מְשׁוּם שְׁלֵא הַרְגִּישָׁה בְּשַׁעַת הַנֶּסֶת דָּם הַמְקוֹר: סִימָן קִיח אַחַת שְׁאֵלִיתִי מִינֵיהּ

דמר להשיבני ע"ד אשה אחת אשר זה קרוב לשנה תמימה שאינה יכולה לטהר לבעלה ותוכן ענינה שיש לה נסת קבוע כדרך כל הנשים.

ואחרי פלות ראית דם וסתה יש לה כמו שנים או שלשה ימים נקיים מדם ואח"כ יוצא ממנה דם מראהו כמו שרית בשר בלא שום הרגשה. וזאת האשה הנה לה מקודם חולי גילדענע אדער נהיו דמים יוצאים מבית הרעי שלה.

רק שנה זמן אשר נסתמו ונבדקה האשה הנ"ל ע"י אשה חכמה ובעת בדיקת החכמה הרגישה האשה הנ"ל כאב באו"מ והחכמה אמרה שיש אצל האשה הנ"ל סמוך להאם בליטות וקרוב הדבר אשר מפאת הגילדענע אדער אשר נסתם אצלה נדחקו העורקים בבית רחמה ומזה נתהווי הבליטות ותוצאות הדמים ומחמת זה אינו דומה מראית הדם הנה למראית דם וסתה גם האשה הנ"ל מרגשת כאב בבטנה ואנחנו לא נדע אל מי מקדושים נפנה הגם כי בתשובת חתם סופר הסכים למעשה אשר יוכל להיות דם הגילדענע אדער לפנים בבית הרחם מ"מ לא היקל רק בכתמים: הנה החתם סופר סי' קנ"ד ס"ל דם גילדענע אדער אף פשיוצא דרך גידי הרחם נקרא מעין טהור ונהו לדידן כמו דם טהור ללוי נדה ל"ה דאומר שני מעיינות הם כו' אלא דאעפ"כ מטמא פאן משום דהתם ללוי נסתם הטמא והכא אף שנפתח הטהור לא נסתם הטמא ויוביל עמו דם טמא והאשה טמאה בכל ענין זת"ד שם.

וע"ש סי' קפ"ה היקל בכתמים כמ"ש רומע"ל אמנם בתשו' הגאון רע"ק איגר ז"ל סי' ס"א חולק בעיקר הענין וס"ל דאף אם דם גילדענע אדער יוצא דרך גידי הרחם אין לזה דין מעין טהור כלל וז"ל פנין שאין גיד מיוחד שיוצא מן הריד הזהב לשפוף דם דרך אותו גיד בצד הרחם או בסופו אלא דמחמת שנסתם שביל ההילוף דרך פי הטבעת נתחלק הדם לאברים ובא דרך גידי המקור ונעשה דם נדות פסברת הפמ"א עכ"ד ותשובת הפמ"א הוא חלק א' סי' י"ב שהובאה בסד"ט סי' קפ"ז רסע"י ה' ס"ק י"א ואפ"ל ג"כ דחמור מנדון דהפמ"א שגמגם עליו הסד"ט ממ"ש בגמ' דט"ז דקאתי דרך מקור דהתם עכ"פ ודאי דם מפה הוא אבל דם גילדענע אדער זהו אינו דם מפה ומורסא כ"א דם מותרות או דם חיותה וכשיוצא במהלך שבילי נדה י"ל שהוא טמא וראי' מהדין שבש"ע סי' ק"צ ס"ג ובגמרא ד"י ע"ב וצ"ע: ועכ"ז בנדון הלז שנבדקה אשה הנ"ל ובעת בדיקת החכמה הרגישה האשה הנ"ל כאב באותו מקום והחכמה אמרה שיש להאשה הנ"ל סמוך להאם בליטות וקרוב הדבר אשר מפאת הגילדענע אדער אשר נסתם אצלה נדחקו העורקים בבית רחמה ומזה נתהווי הבליטות ותוצאות הדמים ומחמת זה אינו דומה מראית הדם הנה למראית דם וסתה עכ"ל.

א"כ בכה"ג שיש לה בליטות בכותלי בית הרחם ומחמת עצירת הגילדענע אדער זהו שאני מהנדון דתשובת רע"ק איגר: וזה יש לדמותו למה שנמצא בשו"ת דבר שמואל סי' ע"א וז"ל אשה שיש לה חולי של טחורים ברחמה וראתה דם בבדיקתה מה דינה עכ"ל ושם שעל הרוב יבאו בקצוות ופיות הנורידים אשר בפרוודור שהוא המקום היותר חיצוני כו' אף אם באולי יקרה חולי זה במקור עצמו נראה שדינו כדין המפה כו' עד ועל האשה עצמה מוטל עיקר כוונת החקירות והבדיקות לידע ולהודיע ולהודיע אם הדם בא מן הטחורים אם ממקורו כפי הטבע עכ"ל וטחורים זהו גילדיני אדער נאיף החשיב זה

כַּדָּם הַמִּפְּהָ אֵלָּא הֶעֱנִין דְּטַחֲוֹרִים אֵלּוּ שֶׁהֵן בְּבֵית רַחֲמָה הֵם שְׁאֵנִי מִדִּין דָּם טַחֲוֹרִים
שֶׁבְּחַלְחֻלַּת שְׁיֹוצָא דְּרַךְ הֶרְחָם פְּשָׁאִין בְּבֵית הֶרְחָם טַחֲוֹרִים.

דְּשֵׁם י"ל דְּדִין מַעֲיִין טַמָּא הוּא כַּמ"ש הַג"מ עֶקִיבָא אֵיגֵר ז"ל אֲבָל כָּאֵן שְׁיֵישׁ לָהּ
טַחֲוֹרִים בְּבֵית הֶרְחָם ה"ל פְּדִין אִשָּׁה זֹו שׁוּמָא יֵישׁ לָהּ בְּבֵית מַעֲיָה וְנִחְשָׁב הַדָּם כַּדָּם הַמִּפְּהָ
זַת"ד. וַא"כ י"ל שֶׁגַּם הַבְּלִיטוֹת שְׁאֵצֵל אִשָּׁה זֹו הֵם פְּעֻנִין הַטַּחֲוֹרִים שֶׁכ' הַדָּב"שׁ וּמָה גַּם
שִׁי"ל שְׁנִתְּהוּ מִחֲמַת עֲצִירַת הַוְּרִיד הַזֶּהב כַּמ"ל אִף עַכ"ז מְסוּפָּק אֲנִי אִם זֶה דוּמָה לְעֻנִין
הַטַּחֲוֹרִים שְׁבִישׁוּ"ת דָּב"שׁ הַנ"ל וְצָרִיף חֲקִירָה מְרוּפָּאִים מְוַמְחִים וְעוֹד שֶׁגַּם בְּגִדוֹן שְׁל
הַדָּב"שׁ כְּתֹב וְעַל הָאִשָּׁה עֲצָמָה מוּטָל כו': לְכֹן לְמַעֲשֵׂה בַנְד"ז שְׁיֵישׁ לָהּ נֶסֶת וְשִׁלָּא בְּשַׁעַת
וְסִתָּה אִם הַדָּם כְּמוֹ מִי שְׁרֵיית בְּשֹׁר כַּמ"ש רומע"ל אֶפְשָׁר לֹוּמַר שְׁמִישׁוּרַת הַדִּין אֵינֹו דָּם
נִדָּה דְּהָא כְּמִימֵי בְּשֹׁר צְלִי דְּפִרְשׁ"י מוֹהֵל הַיִּנְצָא מְמַנּוּ ב"ה מְטַהֲרִין וּמוֹהֵל הַיִּנְצָא מְבִשֵׁר
צְלִי עֵינִין פְּרָק כָּל הַבְּשֹׁר דָּף קי"ב ע"א בַּגְּמ' וּבְפִרְשׁ"י ד"ה הַכִּי גְרָסִינּוּ וּבִש"ע יו"ד סי'
ע"ו סְעִיף ה' שְׁיֵישׁ מוֹהֵל עַב וְיֵישׁ מוֹהֵל קְלוּשׁ וּבְנֹדָאֵי הַלְשׁוֹן מִימֵי בְּשֹׁר צְלִי לֹא מִשְׁמַע
בְּעֵבָה כ"א בְּקַלִּישְׁתָּא אִף לַפ"ד הַש"ף שֶׁם סִי' ע"ו ס"ק כ"ד דַּס"ל דָּאִף מוֹהֵל עֵבָה אֵינֹו
דָּם זֶהוּ לְעֻנִין אֲכִילָהּ וּבָדָם שְׁבִישְׁלוֹ אֲבָל לְעֻנִין מְרָאָה דָּם בְּאִשָּׁה כִּינּוּ דְּאוּמַר בְּמַשְׁנֵה
מִימֵי בְּשֹׁר לֹא מִשְׁמַע בְּעֵבָה כ"א בְּקַלִּישְׁתָּא וּמ"מ מִי שְׁרֵיית בְּשֹׁר י"ל לֹא אֲדוּם יוֹתֵר
מְמוֹהֵל קַלִּישְׁתָּא הַיִּנְצָא מִהַבְּשֹׁר לְאַחַר צְלִינְתוֹ וְאִף שְׁאֵין אֲנֹו בְּקִיאִין כָּלֵל בְּמִרְאוֹת הַדָּם
וְאִף מִימֵי בְּשֹׁר צְלִי אֲסוּר וְגַם יֵישׁ פּוֹסְקִים כַּת"ק דָּב"ה דְּמַדִּינָא תוֹלִין עַב"י קַפ"ח מ"מ
הֵכָא לְעֻנִין אִשָּׁה זֹו שְׁיֵישׁ לָהּ בְּלִיטוֹת וְכוּאֵב לָהּ בְּשַׁעַת בְּדִיקַת הַחֲכָמָה דְּחֻשְׁבִּינּוּ לְהוּ כְּמוֹ
מִפְּהָ ע"פ דַּעַת הַדָּב"שׁ יֵישׁ לְסִמְנוּף לְהַקֵּל בְּעֻנִין פְּשֵׁהֶדֶם רַק כְּמוֹ מִי שְׁרֵיית בְּשֹׁר מָה שְׁבָדָם
גְּמוּר לֹא הֵינֵנו סוּמְכִין ע"ז וְגַם זֶה הֵינֵנו בְּאִשָּׁה שְׁיֵישׁ לָהּ נֶסֶת וְשִׁלָּא בְּשַׁעַת וְסִתָּה וּבְרוּאָה
שְׁלָא בְּהַרְגָּשָׁה: שׁוֹב נְזַפְרְתִי מָה שְׁנִזְפֵּר בַּט"ז ס"י קַצ"א ד"ה שְׁאֵלָה אֲזִ מוּצָאֵת כְּמוֹ
שְׁרֵיית בְּשֹׁר וּבְתוֹכֹן יִשְׁנֹו אוֹתָן הַקְרֵטִין כו' לְכַאוּרָה מִשְׁמַע ג"כ דְּכְמוֹ שְׁרֵיית בְּשֹׁר אֵינֹו
דָּם טַמָּא מַה"ת.

וְלִכֹּן נִשְׂא וְנָתַן רַק מִצַּד הַקְרֵטִין אִף בְּתִשׁוּבַת גְּבַעַת שְׁאוּל ס"י ס"ו נִרְאָה דְּהָף מִי שְׁרֵיית
בְּשֹׁר חֲשׁוֹב כְּמוֹ דָּם ע"ש בַּמ"ש בְּשֵׁם הַח"צ וּבְגִדוֹן הַט"ז אֲדַרְבָּה כְּבָר יֵצְאוּ עִם הַדָּם
וְהוּא בְּתִשׁוּ"ח ס"י ע"ג כְּפִינְתוֹ הוּא מִשׁוּם מ"ש לְעֵיל מִשׁוּם דְּנִמְצָא בְּתוֹף שְׁרֵיית מִי
בְּשֹׁר עַכ"ד הַגְּבַעַת שְׁאוּל.

מ"מ י"ל דְּגַם כְּפִינְתוֹ הַח"צ הֵינֵנו דְּדִין כְּמִי שְׁרֵיית בְּשֹׁר הוּא כְּמוֹ מִימֵי בְּשֹׁר צְלִי שְׁבִישְׁנָה
וְקוּרָאוּ דָּם כִּינּוּ דְּאֵנּוּ קִי"ל לְטַמָּא כָּל מְרָאָה אֲנֹדָם זוּלַת לְכֹן וְיָרוּק וּבְנֹדָאֵי שְׁהוּא כֹן אִף
בַּנְד"ז שְׁיֵישׁ לָהּ בְּלִיטוֹת סְמוּף לְהָאֵם וּבַעַת בְּדִיקַת הַחֲכָמָה הַרְגִישָׁה כָּאֵב בְּאוֹתוֹ מְקוּם
וְאֵינָה יְכוּלָה לְהַטְהֵר לְבַעֲלָהּ זֶה שְׁנָה תְּמִימָה וְגַם הִיא רוּאָה זֶה שְׁלָא בְּהַרְגָּשָׁה וְאַחַר הַנֶּסֶת
אֵינָה יָמִים.

נִרְאָה לְהַתִּיר לְפְשֵׁהֶדֶם מְרָאָהוּ כְּמוֹ מִי שְׁרֵיית בְּשֹׁר וְלִכֹּן לֹא תִתִּיר זֶה הָאִשָּׁה בְּעֲצָמָה כ"א
ע"פ רְאוּת עֵינֵי רומע"ל כְּשִׁהוּא כְּמוֹ שְׁרֵיית בְּשֹׁר נִלְע"ד שְׁיִוְכַל לְהַתִּיר לָהּ: סִימֵן קִיט
אִשָּׁה שְׁיֵישׁ לָהּ נֶסֶת וְיֵישׁ לָהּ חוֹלֵי הַטַּחֲוֹרִים הַנְּקָרָא גִילְדֵעֵנְעֵ אֲדַעַר שְׁעֵשׂוּיָה לְהוּצִיא דָּם
לְעַתִּים מִהַחֲלֻחֻלַּת וְלִפְעָמִים אֵינְרַע עֵשׁ וּוְעֵרַט פָּאָר שְׁלָאֲסִין הַגִּילְדֵעֵנְעֵ אֲדַעַר וְאֵינָה
מוּצִיאָה הַדָּם דְּרַךְ חֲלֻחֻלַּת וְאֲזִ מְרָגֶשֶׁת שְׁמֵאֲרָצוּנָה וְכָאֵב שֶׁם בְּהַחֲלֻחֻלַּת וְאֲזִ מוּצָאֵת דָּם

בבדיקתה בחלל בית הרחם והרופאים אומרים שזה בא מן הוריד הגילדענע אדער שמשמנו
נמשך הדם דרך אותו מקום גם בענין שכ' הס"ט סי' קפ"ז ס"ק י"ב בשם תשו' פמ"א
ח"א סי' י"ב אבל במפה בדופן כו' דם נדה גמור הוא כו' ע"ש: הנה מתחלה יש לדון אם
פאב הוי פמפה והנה בזה נחלקו הט"ז סי' קצ"א והח"צ סי' ע"ג ושאר אחרונים הובאו
בס"ט סי' קפ"ז סק"ט ובדברי אאזמו"ר נ"ע סי' קפ"ז ס"ק ל"ד ובק"א לסי' קפ"ז על
ס"ק ה"ל (ונרשם ס"ק ל"א) ובסוף בקו"א דה' נדה ד"ה מה שפכת הח"צ והשב"י סי'
מ"ב כ' לחלק בין פאב לקאב והס"ט השיג ע"ז וכן הח"צ סי' ע"ג כ' ואף אם הפאב
משונה אין זה פדאי להכריע ולא כל מקום הפואב יש לו מפה צא ולמד מדין מפה של
חלל שמתללין עליה את השבת ודוק עכ"ל ואאזמו"ר נ"ע (בד"ה מ"ש הח"צ) כ'
דאשתמיטתי תלמוד ערוף בע"ז דכ"ח לחלק בין חושש לקאיב טובא דמקרי מפה ממש.

דז"ל הגמ' שם בעי ר' אלעזר כפי ושיני מאי פיון דאקושי ניהו פמפה דבראי דמו או
דלמא פיון דגנואי קנימא פמפה של חלל דמו אמר אבני ת"ש החושש בשיניו לא יגמע
בהן את החומץ חושש הוא דלא הא פאיב ליה טובא שפיר דמי דלמא תנא היכא דכאיב
ליה טובא נמי חושש קרי ליה דמזה מבואר דכאיב לי' טובא דינו פמפה ממש ולכן לאבני
מתללין את השבת על פאב גדול דשינייים כמו פמפה של השינייים דהוי פמפה של חלל
וכן למאי דדחי דלמא הפונה שפמו בכאיב טובא אין מתללין כף במפה בהן.

הרי עכ"פ דכאיב ליה טובא יש לו דין מפה לגבי מפה שמתללין עליה את השבת וזה
הפך מ"ש הח"צ צא ולמד כו' דאדרבה משם ממש מוכח הפך דבריו וכ"פ באל"י רבא סי'
שכ"ח סק"ג וז"ל ומב"ח משמע דכל דכאיב השינייים טובא הוי פמפה עכ"ל.

וכ"כ התוספות שבת שם והפמ"ג וכן משמע באו"ה פלל נ"ט סעיף י"ז י"ח וע"ש סכ"ד
אבל כו' דאדרבה כו' מוכח ממנו דכאב גדול הוי פמפה פנ"ל ולכאורה התירוץ ואיבעית
אימא הא דאיכא מפה שפגמ' דשבת דקי"א ע"א מוכח דלא ס"ל פהך שינויא דע"א דכ"ח
דמתלק בין חושש לכאיב טובא דהא האיבע"א מוקי מתני' דהחושש בדאית ליה מפה
מיהו אין נפקותא לענינינו דהא א"כ לתירוץ זה צ"ל דגם פמפה אין מתללין וזהו פדחיית
הש"ס בע"א שם דלמא תנא היכא דכאיב לי' טובא נמי חושש קרי ליה וכבר נת' שגם
לפי דחי' זו פאיב טובא הנה פמפה כו' עוד הביא אאזמו"ר נ"ע ראי' מהנמוק"י רפ"ח
דיבמות וכ"ה בחי' הריטב"א שם ביבמות דע"א ד"ה רב פפא וכ"מ ג"כ בחי' הרשב"א
שם.

והנה הס"ט השיג על השב"י דמתלק בין פאב לקאב מהא דכ' בתשו' מי"י רס"י ג' היא
מצטערת בשעת תשמיש וקשה לה עד מאד וניכר קצת פי חולי ומפה יש לה ויש לסמוך
על הבדיקה אף לפרש"י עכ"ל אלמא אפי' צער גדול לא מהני אלא שתבדוק בבבילה
הראשון ואאזמו"ר נ"ע (בד"ה מ"ש הח"צ) פיון ליישב זה וז"ל ואם אינו פואב לה רק
בשעת תשמיש אפטר דלא מקרי מפה גמורה כו' ומש"ה כ' בתשו' ריצב"א שבהגה"מ
ונראה קצת כו' דאינה מפה גמורה לסמוך עליה לטהר לגמרי מאחר שאינה מצטערת רק
בשעת תשמיש עכ"ל וכה"ג כ' הט"ז סס"י קצ"א משא"כ בנ"ד דברור לה הפאב בכל
עת כו': ב והנה אע"פ שהספם רבינו דכאב גדול הוי פמפה עכ"ז לא היקל פדעת הט"ז
שהפאב הוא בבבילה למעלה מאותו מקום כו' מטעם שכ' שיש לחוש בו שפא מתחתו בא

דָּם מִהַמְקוֹר קוֹדֵם זְמַנּוֹ כַּמֵּ"שׁ בְּסִי קַפ"ז ס"ק ל"ד וּבְסִי קַצ"א סק"ד רַק הֵיִקֵּל בְּכָאֵב
שָׂאִין לְחֹוֶשׁ בּוֹ לְדָם הַמְקוֹר שְׂיָבֵא מִחֲמַתּוֹ כְּכָאֵב הַפְּלִיּוֹת וְהִיא מוֹצְאָה קֶרְטִין שְׂדַרְכָּן
לְהוֹנֵלֵד בְּפְלִיּוֹת דְּכ' בְּסִי קַצ"א ס"ק ט"ז לְהֵקֵל בְּכַה"ג אֶף גַּם כְּשִׁמוּצָאֵת אוֹתָם עַל הָעֵד
שְׂבוּדָקֶת שְׁלֵא בִּשְׁעַת הַטְּלַת מ"ר רַק כְּשִׁהִיא מוֹצְאָה אוֹתָם בִּשְׁעַת הַכָּאֵב אוֹ אַחֲרָיו מִיָּד
דְּתֵלִינּוּ בְּמִפְּהָ שְׂבִפְלִיּוֹת וְלְכַאוּרָה הִנֵּה נִרְאָה לְפַקְפֵּק ע"ז דְּאִיָּה יִתְגַּלְגְּלוּ וַיָּבֹאוּ הַקֶּרְטִין
מִהַפְּלִיּוֹת לְבֵית הַחִיצוֹן שְׁלֵא ע"י מִי רְגָלִים.

וְשׁוֹב מְצֵאֵתִי כֵּן בְּס"ט בְּתִשְׁבִּי שְׂאֵלָה שְׂבַסְס"י ק"צ ד"ה נִחְזָר לְנ"ד וְנ"ל וְאֶפְי' אִי אִיפֵּא
נְמִי כָּאֵב בְּפְלִיּוֹת יֵשׁ לְפַקְפֵּק דְּאוּלֵי אִין דְּרָף לְצֵאת מִהַפְּלִיּוֹת לְבַה"ח כ"א ע"י מ"ר עכ"ל
וְגַם בְּכו"פ ס"ס"י קַצ"א כ' בְּסֵתָם וְח"ו לְהַתִּיר בְּקֶרְטִין בְּלִי מ"ר אֶלָּא דְּהוּא לֹא הַזְכִּיר
מֵאֵם יֵשׁ כָּאֵב בְּפְלִיּוֹת אֶף מֵהַשְׁחָמִיר רַבִּינוּ בְּכָל כָּאֵב שְׂיֵשׁ לְחֹוֶשׁ בּוֹ שְׂמֵא מִחֲמַתּוֹ כָּאֵ
דָּם מִהַמְקוֹר קוֹדֵם זְמַנּוֹ כו' וְהִינּוּ נִדְּאִי אֶפִי' כְּשִׁהִיא בְּמִקּוֹם שְׂדַרְכָּה הַדָּם לְבֹא מִמְּקוֹם
הַכָּאֵב לְכָל הַצְּדָדִים שְׂבַבִּיה"ח כַּמֵּ"שׁ בְּסִי קַפ"ז ס"ק ל"ד וְקִשָּׁה ע"ז מִהַתּוֹסְפֵתָא פ"ג
דְּנִדְּהָ דְּאוּמֵר סָפֵק דָּם הַחֲדָר סָפֵק דָּם הַמְּפָה טְהוֹר עכ"ל שׁוֹב רְאִיתִי שְׂגַם רַבִּינוּ עֲצָמוֹ
(בד"ה מ"ש הח"צ) כ' וְנ"ל מוֹקְמִינוּ אִשָּׁה בְּחֻזְקָתָהּ וְלֹא חִיָּשִׁינוּ שְׂמֵא הַכָּאֵב גְּרַם לְדָם
הַמְקוֹר שְׂיָבֵא קוֹדֵם זְמַנּוֹ אֶלָּא תֵּלִינּוּ שְׁלֵא כָּאֵ מִהַמְקוֹר כָּלֵל אֶלָּא דְּאִח"פ הַחֲמִיר מִטַּעַם
אַחַר דְּמַנ"ל לְהוֹסִיף עַל דְּבָרֵי חֲכָמִים שְׂשִׁנוּ בְּלִשׁוֹנָם מִפְּהָ בְּמִקּוֹר אוֹ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם כו'
אֶבֶל מִפְּהָ שְׂבִמְקוֹם אַחַר י"ל שְׂאִין דְּרָף כָּלֵל לְהַדָּם לִילָף לְבֵית הַחִיצוֹן אֶפִי' ע"י הַמְקוֹר
כו' ע"ש: ג וְהִנֵּה בְּתִשְׁבִּי פַמ"א ח"א ס"ס"י י"ב כ' וְנ"ל הֵא דְּמִטְהַרִּינּוּ דָּם מִפְּהָ דְּוִקָּא אֵם
יֵשׁ לָהּ מִפְּהָ בְּמַעְיָ בְּמִקּוֹם שְׂיָכוֹל הַדָּם לְבֹא שָׁם בְּלִתִּי שְׂיִצְטָרַף תְּחִלָּה לְבָלוֹעַ בְּשִׂאָר
אַבְרִים (כְּמוֹ מִפְּהָ שְׂבִפְלִיּוֹת שְׂמֵן הַפְּלִיּוֹת יוֹרֵד סִילוֹן לְהַחֲדָר וּמִדְּבָרָיו אֵלוֹ רֵאִי לְדְּבָרֵי
רַבִּינוּ נ"ע בְּעִנְיַן הַקֶּרְטִין דְּלַעִיל) אֶבֶל אֵם יֵשׁ לָהּ מִפְּהָ בְּשִׂאָר אַבְרִים הַפְּנִימִים שְׂאִי אֶפְשָׁר
לְזוּב דְּרָף הַמְקוֹר אֵם לֹא שְׂיָבִלַע תְּחִלָּה בְּשִׂאָר אַבְרִים זֶה דָּם נִדְּהָ גְּמוּר הוּא (דְּכָל דְּמִי
הָאִשָּׁה כָּף שַׁע"י רִיבּוּי דְּמִיָּה נּוֹבְעִים מִכָּל רַמ"ח אַבְרִים לְגִידֵי הַמְקוֹר וּמִשְׂפִיעִים דָּם)
עכ"ל הוֹבֵא בְּס"ט סִי קַפ"ז ס"ק י"א וְהַס"ט כ' ע"ז דְּאֵע"פ שְׂעֵלָה בְּדַעְתּוֹ דְּמִדּוּמֵי רְאִיָּה
דְּאֶפִּילוּ בְּמִפְּהָ כְּזוֹ תוֹלִין מִלְּשׁוֹן הַש"ס פְּכַה"י דַּט"ז דְּקֵאֲתִי דְּרָף מְקוֹר כו' עכ"ז מִסְתַּפְּיָנָא
לְהֵקֵל אַחַר שְׂאִין לְנוּ רְאִיָּה בְּרוּרָה ע"ז וּמ"ש דְּכָל דְּמִי הָאִשָּׁה כָּף כו' לֹא יִדְעָתִי רְאִיָּתוֹ
דְּהֵתָם אֶפִי' לֹא יָבִלַע תְּחִלָּה הוּא טְמֵא כְּשִׂבָּא דְּרָף הַמְקוֹר דְּעִנְיַן דָּם נִדְּהָ הִינּוּ מוֹתְרוֹת
דְּמִים מִהַגּוֹף שְׂיִוְצָאִים לְחוּץ בְּעַת נִדְּתָה כַּמֵּ"שׁ הַגָּאוֹן הָרוֹפֵא מִמְּעַנְץ בְּתִשְׁבִּי שְׂב"י סִי
מ"א וְהִנֵּה בְּגַמ' ד"י ע"ב גְּבִי שׁוֹפְעַת כָּל ז' אִינּוּ אֶלָּא כְּרֵאִי' א' וּבְשׁוֹפְעַת כ"כ וְדֵאִי אִין
הַדָּם מִתְּעַכֵּב לֹא בְּהַאֲבָרִים וְלֹא בְּהַמְקוֹר וְעכ"ז הַדָּם טְמֵא כְּשִׂאָר דָּם נִדְּהָ וְע' בַּש"ע סִי
ק"צ ס"ג.

הָרִי שְׂפָל מוֹתְרֵי דְּמִים הַעוֹבְרִים דְּרָף הַמְקוֹר זֶהוּ דָּם נִדְּהָ אֶף שְׂעוֹבֵר בְּמַהְרָה מִהַאֲבָרִים
דְּרָף הַמְקוֹר דְּהַתּוֹרָה לֹא חִילְקָהּ (וְקִשָּׁה מְכָאֵן עַל מִש"ר י"ל דְּאִינּוּ דָּם נִדְּהָ שְׂטֵמֵאֵתוֹ
הַתּוֹרָה דְּהִינּוּ דְּוִקָּא מוֹתְרוֹת דְּמִים כו' אֶבֶל כו' דָּם חִיּוּתָהּ כו' עכ"ל דְּהֵא בְּשׁוֹפְעַת כָּל ז'
כִּי נִהְרָא וְדֵאִי זֶהוּ דָּם חִיּוּתָהּ כַּדְּפַרְש"י וַא"ל לְהִיּוֹת שׁוֹפְעַת כְּמַעְיָן כָּל שְׂבָעָה וְחִיָּה עכ"ל
א"כ מוֹכְרַח דְּזֵהוּ דָּם חִיּוּתָהּ וְאֶפ"ה מִשְׂמַע הֵתָם דְּהִיא טְמֵאָה א"כ מִשְׂמַע דְּדָם חִיּוּתָהּ הִנֵּה
כְּדִין מוֹתְרוֹת דְּמִים מִמֶּשׁ וְלֹא דְּמוֹ לְדָם הַמְּפָה דְּהוּא לְבַד טְהוֹר) וְצ"ל דְּלֹא דְּמִי לְהֵא

וּנ' שֵׁישׁ לוֹמֵר סִמָּךְ לְסִבְרָא זֹה דְהָא נִתְבָּאֵר לְעִיל ע"פ הַש"ס דְּבִכּוּרוֹת גְּבִי שְׁהִיּוּצָא מִן הַטְּמֵא טְמֵא שֵׁישׁ לְחֻלְקָא בֵּין אִם עוֹבֵר דְרָף מְעַבֵּר הַטְּמֵא שְׂאֵז י"ל דְּאִינוּ טְמֵא וּכְמוֹ מִי רַגְלֵי סוּסִים וּגְמָלִים לַל"ק שֵׁם מִשְׁא"כ פְּשִׁקוּנָה אֵיזָה הוּי' בְּעֶצְמוֹתוֹ מִחֲמַת הַטְּמֵא כְּמוֹ מִי רַגְלֵי חֲמוֹר דְּנֻעְשִׁים עֲכוּרִים: וְאֵע"פ שֶׁהוֹכַחְנוּ לְעִיל דְּלַעֲנִין דָּם נְדוּת אֵין לְחֻלְקָא כֵּן הֵינּוּ דוֹקָא גְּבִי דָם נְדוּת דְהֵינּוּ מִן תְּרוּת דְמִים מִן הַגּוֹף שְׁזָהוּ דָם נְדוּת שְׁטִימָא הַתּוֹרָה שְׁיּוּצָאִים דְרָף הַמְקוֹר מִשְׁא"כ דָּם הַמְפָּה הָעוֹבֵר דְרָף הַמְקוֹר כֵּינּוּ דְהוּא אֵינוּ דָם הַרְגִיל לְהִיּוֹת בְּנְדוּת ע"כ אֵין לָנוּ לְטְמֵא אוֹתוֹ פְּשַׁעְבֵּר דְרָף הַמְקוֹר דְרָף מְעַבֵּר בְּעֶלְמָא אֵא"כ נִתְעַכֵּב תַּחֲלָה בְּהַאֲבָרִים דֵּא"כ י"ל שְׁעִי"ז חֲזַר לְהִיּוֹת כְּשֶׁאֵר מִן תְּרוּת דְמִים שִׁאֵע"פ שְׁעוֹבְרִים דְרָף מְעַבֵּר הַחֲזַר הֵם טְמֵאִים.

אוּ אִם נִתְעַכֵּב בְּגִידֵי הַמְקוֹר הַרְבֵּה עַד שֶׁנִּשְׁתַּנָּה וְנִתְבַּשַׁל שֵׁם ג"כ טְמֵא. אֲבָל פְּשַׁעְבֵּר בְּהַעֲבָרָה מִהַמְפָּה לְמְקוֹר וּמִשֵּׁם לַחוּץ יֵשׁ לְטְהוֹרָה: הַ וּמַעֲתָה נְבוּאָה לְשִׁאִילְתָנוּ דְבַנְד"ז שְׁמַרְגְּשֵׁת פֶּאֶב בְּגִילְדָנִי אֲדַעַר וּמוּצָאָה דָם בְּבִדְיָקְתָה דְהַגִּילְדָנִי אֲדַעַר הֵנִי מְפָה שְׁיָדוּעַ שְׁמוּצִיאָה דָם רַק שְׁיָדוּעַ שְׁמוּצִיאָה דָם לַחוּץ אֲבָל אֵינוּ יָדוּעַ שְׁמוּצִיאָה הַדָּם לְעָרוּתָהּ.

אִף ע"ז יֵשׁ לוֹמֵר דְכֵינּוּ דֵיִשׁ לָהּ פֶּאֶב מִחֲמַת שְׁנִסְגָר הִיצִיאַת הַדָּם לַחוּץ וּמוּצָאָה בְּשַׁעַת הַפֶּאֶב לַכ"ע הֵנִי פֶּאֶב זֶה רֵאזִיה שְׁהַמְפָּה מוּצִיאָה דָם לְעָרוּתָהּ וְלָכֵן כֵּינּוּ שְׁהַדָּם יוּצָא רַק דְרָף מְעַבֵּר מִהַגִּילְדָנִי אֲדַעַר לְהַמְקוֹר וּמִשֵּׁם לְבַה"ח יֵשׁ לְטְהוֹרָה דְהַרְמַב"ם בְּפִי הַמְשַׁנִּיּוֹת בְּמִשְׁנֵה הַחֲזַר וְהַפְּרוּזְדוֹר הַמְשִׁיל דָם הַעֲלִיָּה לְדָם הַנְּחִירִים וְדָם הַטְּחוּרִים דְהוּא כְּדָם הַמְפָּה וְדָם מְפָה שְׁעַבֵּר דְרָף מְעַבֵּר הַמְקוֹר הוּא טְהוֹר אִף אִם עֵבֵר בְּמַהֲלָף שְׁבִילֵי הַיְלּוּף דָם נְדָה כְּנ"ל אִף רֵאזִיה בְּתִשׁוּ' הַגְּאוֹן ר' עֲקִיבָא אֵיגָר נ"י ס"ס"י ס"א שְׁהַחֲמִיר בְּזֶה לְחַשְׁבוֹ כְּדָם נְדָה כֵּינּוּ שְׁאֵין גִּיד מִיּוֹחַד שְׁיּוּצָא מִן הַיְלּוּף לְשַׁפּוֹף דָם דְרָף אוֹתוֹ גִּיד בְּצַד הַרְחָם אוּ בְּסוּכּוֹ אֲלֵא דְמִחֲמַת שְׁנִסְתָם שְׁבִיל הַיְלּוּף דְרָף פִּי הַטְּבַעַת נִתְחַלַּק הַדָּם לְאֲבָרִים וּבָא דְרָף גִּידֵי הַמְקוֹר וְנֻעְשָׂה דָם נְדוּת כְּסִבְרַת הַפְּמ"א עכ"ד.

וּמַה שְׁהַחֲמִיר ע"פ דַּעַת הַפְּמ"א פְּשַׁעְבֵּר יוּצָא דְרָף גִּידֵי הַמְקוֹר וְאֵין גִּיד מִיּוֹחַד ע"ז לְבַד הֵנָּה בְּדַבְרֵי הַפְּמ"א לֹא נִזְכַּר תְּנַאֵי זֶה כָּלֵל אֲדַרְבָּה כ' אֲבָל אִם נִבְלַע תַּחֲלָה בְּשֶׁאֵר אֲבָרִים נֶאֱח"פ ע"י רִיבּוּי הַדָּם נוֹבְעִים גִּידֵי הַמְקוֹר דָּם דָּם זֶה וְדָאֵי טְמֵא.

הֵרִי לֹא הַחֲמִיר מִשׁוּם שְׁהַדָּם נִמְשָׁף דְרָף גִּידֵי הַמְקוֹר כ"א מִשׁוּם שְׁנִבְלַע תַּחֲלָה בְּאֲבָרִים הָא לֹא הֵכִי טְהוֹר וְתוֹדַע דְגְּבִי מְפָה בְּמַעֲיָה כ' לְטְהוֹר מִשׁוּם שְׁהָאִם וְהַמְקוֹר מְחַנְכֵּר לְמַעַי הָאֵשָׁה וְדְרָף הַמְפָּה לְשַׁפּוֹף דָּם לְמְקוֹר קוֹנָדָם שְׁנִבְלַע בְּשׁוּם אֲבָר עכ"ל וְהֵרִי מִן הַמַּעֲשִׂים לְמְקוֹר ג"כ אֵין פֶּתַח וְחֻלְל שְׁהֵרִי הַמַּעֲשִׂים חֻלְלָם לְחַלְחוֹלָת אֲלֵא דר"ל שְׁיִשְׁפּוֹף דְרָף גִּידֵי הַמְקוֹר רַק שִׁא"צ לִיבְלַע תַּחֲלָה בְּשׁוּם אֲבָר אַחַר מִש"ה הוּא טְהוֹר וּכְמ"ש אֵאזְמו"ר נ"ע בְּפִי לְהַתִּיר אִף אִם דָּם הַמְפָּה מְהַלָּף בְּשְׁבִילֵי הַיְלּוּף דָּם נְדָה כו' וְא"כ אֲדַרְבָּה מִדְּבַרֵי הַפְּמ"א נִשְׁמַע לְהַתִּיר פְּשַׁעְבֵּר מִן הַיְלּוּף הוֹלָף לְמְקוֹר אִף שְׁמַהֲלָף דְרָף גִּידֵי הַמְקוֹר דְהָא וְנִרִיד הַיְלּוּף הוּא בְּחַלְחוֹלָת שְׁהוּא סוּף מְעַי הָאֵשָׁה וְהֵרִי הוּא מִתִּיר בְּהַדְיָא בְּמַפָּה בְּמַעֲי' כו' (וע' ס"ט מה שכ' עָלְיוֹ ע"ז).

אֲלֵא דְמַצִּיד אַחַר חוֹכְף אֲנִי לְהַחֲמִיר דְכ"ז הוּא כְּדָם מְפָה שְׁבַחְחַלְחוֹלָת שְׁבַחְהּ נִתְבָּאֵר שְׁאִף שְׁעוֹבְרִים דְרָף שְׁבִילֵי הַיְלּוּף דָּם נְדָה הוּא טְהוֹר וְכֵן מִשְׁמַע בְּתִשׁוּ' הַב"ח ס' פ"ה וּבְתִשׁוּ' כְּנ"י ח"ד ס' א' שְׁסִמְכוּ עַל דְּבַרֵי הַזְּקִינּוֹת שְׁשִׁיעְרוּ שֵׁישׁ לָהּ מְפָה בְּחַלְחוֹלָת וְעִי"ז טִיְהָרוּ

מה שיהיא רואה שלא בשעת וסתה ע"ש משא"כ גבי דם מותרות הגוף הא הוכחנו דאף שאין מתעכבים בשום מקום כל שעברו דרף המקור הוי דם נדה ונהרי הדם שבנוריד הנהב הוא דם מותרות הגוף שנוזל ונמשך דרף ונריד שהוא וכינון דשם מותרים דמים עליו א"כ י"ל כל שחזרו מותרות אלו ועלו ונרדו דרף גידי המקור ה"ז דם נדות.

ואע"פ שאם יצאו דרף ונריד הנהב לחלחלת היו טהורים מ"מ כל ששינו מהלך שילהו ויצאו דרף גידי המקור הם טמאים. וכן להפך אפילו דם מותרות המנוחד לילה דרף שבילי הילוף דם נדה אם שינו הילוכו ויצאו דרף ונריד הנהב נדאי הם טהורים ואפילו יצאו דרף ערנותה רק שלא יצאו דרף המקור כ"א דרף הפרוזדור כ' בשו"ת שב"י סי' מ"א דהוא טהור.

א"כ כמ"כ י"ל דכשמוותרות המעונד לילה דרף ונריד הנהב פשינו הילוכו ויצאו דרף גידי המקור הם טמאים ול"ד לדם המפה שעבר דרף מעבר גידי המקור דהוא טהור דשאני דם המפה שהוא אינו ענין לדם מותרות הגוף.

משא"כ דם שבנוריד הנהב דהוא דם מותרות הגוף כדום היוצא בעת נדתה אלא כשמוותרות אלו יוצאים מכאן הם טהור וכשיוצאים מכאן הם טמא וכעין מארז"ל מעין א' הוא התורה טמאתו התורה טהרתו (או שפ"א י"ל פיון דכבר היו דמים אלו בנוריד הנהב ה"ל כדום הנחירים ודם טהור ולכן אף אם א"ח"פ שינו לצאת דרף המקור הוא טהור והסברא ראשונה מחנוורת יותר ועיקר וגם מי יימר שפ"א הנה תוף ונריד זה שפ"א מחמת שנסתם השביל מלמטה חזרו הדמים המעונדים לילה לנוריד הנהב לילה לגידי המקור כו' ובין כף ובין כף אין להקל): ו אף ראיתי בתשובת דבר שמואל סי' ע"א שנסאל על אשה שיש לה חולי של טחורים ברחמה וראתה דם בבדיקתה מה דינה וצידדה להקל דהוי כמו דם המפה (הובא לשונו בתשובה המתחלת משנה דכ"א המפלת כמין קליפה כו') ובסוף התשובה סי"ג ו"ל ובחילוקי ארבעה נחמשה מיני הטחורים המבוארים בספרי הרפואה יש מהן אדומים ונקראים בשם שומא ואמאי מפקינן יתהון מכלל מפה ועל האשה עצמה מוטל לידע אם הדם בא מן הטחורים אם ממקורו כפי הטבע ולהחמיר בספקו עכ"ל עכ"פ הקיל בדם הטחורים שברחמה ומיהו נראה פי מ"ש יש לה חולי של טחורים ברחמה שאני שיש לה כמין שומא ממש ברחמה לא כן בנד"ז שיש לה חולי של טחורים בחלחלת אלא שפ"א שמשם נמשך הדם לרחמה ועמ"ש קצת מזה בתשו' המתחלת משנה דכ"א ה"ל [סי' קי"ב]: אחר זמן רב ראיתי בתשובת חתם סופר חלק יו"ד סימן קנ"ד בד"ה אמנם אי יודעת כ' והואיל ותלינו שהמפה היא בעצמה מפת גילדני אדער יש לדון ואומר דבאמת נ"ל דכל מעינין שאינו ממדונה נדתה טהור הוא אפילו יוצא דרף המקור וראתה ברורה לזה מדברי לוי נדה דל"ה ע"ב שאמר שתי מעינות הם כו' עכ"ל ועכ"ז א"ח"פ סי"ג בד"ה והיוצא לנדון שלפנינו ונ"ל אם המפה הזו היא במקור עצמה הורע פחה משארי מפות פיון שקרוב לברור ואמת שהוא מורסא גילדני אדער והוא מעינין המתקבץ בגוף מחיצוני המקור ונכנס לתוכו אם לא נתברר באמת שוכנס בנוריד ידוע לעצמו והוא לדעתו דבר שאי אפשר להתברר מסתמא נכנס ע"י ונרידי הנדות ויוביל עמו דם טמא והאשה טמאה בכל ענין עכ"ל וצריף לחלק בין זה ובין מ"ש בסי' קמ"ד שם בד"ה והנלע"ד בזה דאף ע"ג פי הדם הוא בעצמו יוצא ע"י

המפה נהרי הוא טהור והחילוק פשוט דשם שיש מפה ומורסא גמורה ודרך המפה שיתאסף אליה הדם.

ע"כ מחשיב זה לדם המפה משא"כ הקא הוא מענין דם הטחורים שיוצא דרך הרקם אם מוליך עמו ג"כ דם גדות הרי דם הגדות דם גמור הוא שאני והנה מה שמדמה זה לשתי מענינות זה צ"ע ע"פ מ"ש לעיל סעיף ה'.

ועי' עוד בדברי החתם סופר ס"י קפ"ה שבפתימים מיקל אמנם לכאורה לא ראה תשובת דבר שמואל הנ"ל שמיקל בחולי טחורים שברקם. ואינו חושש שמא דם גדות נמשך ע"י מורסא הנ"ל (ואפ"ל הגאון רע"ק איגר שהקמיר בגילדני אדער היינו פשאי מורסא ברקם מצד הגילדני אדער) וז"ל הדב"ש ואע"פ שפכי דברי הרופאים בטחורי אותו המקום אחת מן הסבות העצמיות להם הוא העצור דם הגדות והיה בזה קצת פקפוק לחומר לא לחלק בין דם המפה בסתם לדם היוצא מהם דשמא דיינינו יתיה פדם הגדות גופא פאילו מפקד פקיד בהו לזוב מעל"ע ומפקידה לפקידה כמו זר יחשב בעיני קיום החילוק הזה שפמה מכות ומורסות הבאות שם פפי הטבע תהיה סבתם ג"כ עצור הגלת דם הגדות המתעכב בפשר להפסדו או תוספת רבוי ולא מצינו שחילקו בזה רבותינו ז"ל שא"כ כל דם ומפה היה אסור מספק כו' מוכח שלשומא המתהוות באותו מקום דין ושם מפה יש לה.

ובחילוקי ד' נחמשה מיני הטחורים כו' עכ"ל ונראה שדברי הדבר שמואל אינן שייכים לדיון דם גילדני אדער כי הוא מתיר מצד הטחורים שיש ברחמה דחשיבי כמו מפה לכו אף אם ת"ל שמתערב בהו דם גדות נחשב דם היוצא מן המפה פשאר דם מפה שהתירו חז"ל אע"פ שאפשר שהמפה משכה אליה גם דם גדות וכמ"ש הח"ס שם ובתשוב' סי' קמ"ב ד"ה ונחזור לענינינו האריף בזה וכתב פי ע"י מפה שבאבר אז לפעמים נמשכים שם פמה מיני דמים ועורקים עד שנעצרו הגידים והעורקים ההמה ולוקחים דרך לעצמם לשפוף דרך אותה המפה כל מותרים כו' ופשוט דדם המפה אינו דם גדה עכ"ל וקשה על דבריו ממ"ש בגמרא דט"ז ע"א הרואה דם מחמת מפה אפילו בתוך ימי גדתה טהורה דברי רשב"ג רבי אומר אם יש לה נסת חוששת לנסתה ופרש"י חיישינו שמא טפת דם גדה מעורבת בו מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר היינו רבי) וסתות דאורייתא ומר סבר וסתות דרבנן וכ' התוס' נראה דנקא במרגשת שדם זה בא מן המפה ואפ"ה אם זמן נסת הוא חיישינו שמא גם מן המקור בא הדם וכ"ד סה"ת סימן צ"ב והשתא לדברי הח"ס שגם דם הגדות יוכל להיות שנמשך לתוך המפה שבמקור ולכן אין לה דם להזיל אף בשעת נסתה א"כ גם למ"ד וסתות דאורייתא אמאי יטמא פינון דדם מפה הוא.

דהא בסברא זו שדם הנמשך לתוך המפה נחשב פדם מפה אין שייך לחלק בין למ"ד וסתות דאורייתא ובין למ"ד וסתות דרבנן וצריך לידחק ולומר דלמ"ד וסתות דאורייתא חיישינו שמא יצא דם מן המקור גם שלא ע"י המפה כלל ורק למ"ד וסתות דרבנן לא חיישינו לזה ודברי הח"ס נוטים אל סברת הפמ"א דגם דם המפה ממש פשנבלע באברים תחלה ואח"כ יצא במהלך שביל גדה נחשב דם גדות ממש שהרי להח"ס אף להקל אמרינו פן דדם גדות ממש פשנבלע תחלה בהמפה נחשב דם מפה.

מ"מ לענין דם גילדני אדער אם אין מורסא וטחורים ברחמה רק שֶהרופאים אומרים שדם ונריד הַזֶּהב גַּמְשֶׁה דְּרָף הַרְחֵם י"ל שְׁלֹא הֵיָה הַדְּבָר שְׁמוּאֵל מְטֵהר כְּלָל וְכַדְבְּרֵי הַגָּאוֹן רע"ק אֵיגֵר וְלֹא כמ"ש הח"ס דֵּינֵשׁ לוֹ דִּין מַעְיָיִן טְהוֹר רַק שְׁחֹשֵׁשׁ שְׂיָבֵא עִמּוֹ גַּם מִמַּעְיָיִן טָמֵא כּו' וּמ"מ טַעְמוֹ דרע"ק אֵיגֵר ז"ל זֶהוּ מִשּׁוֹם דִּי"ל יוֹתֵר שְׁדָם הַטְּחוּרִים כְּשֶׁנִּסְתָּם שְׂבִיל הַיְלִיף הַטְּחוּרִים אֵינּוּ הוֹלֵף מַגִּיד הַזֶּהב יִשָּׁר לְהַמְקוֹר אֲלֵא שְׁנִתְחַלַּק הַדָּם לְאַבְרִים וּמִשָּׁם הוֹלֵף דְּרָף גִּידֵי הַמְקוֹר כּו' וְהֵנָּה בְּתִשׁוּ' רע"ק אֵיגֵר הַג"ל כְּתִב שֶׁהַרופָאִים מְחַנְלָקִים בְּזֶה שֶׁהַפְּרָאפֶּעֶסָאָר דְּפָרְאָנְקֹפּוֹרְט כְּתִב לוֹ שְׂאִין לְזֶה גִיד מְנוּחָד אֲלֵא שְׂבֵא דְרָף גִּידֵי הַמְקוֹר וְכֵן אָמַר בְּפִשְׁטוֹת עוֹד רוֹפֵא אֲחָד אֶף רוֹפֵא מְנוֹמָה אַחַר אָמַר שְׂאִינוּ כֵּן אֲלֵא דֵּינֵשׁ לְזֶה גִיד מְנוּחָד ר"ל דֵּינֵשׁ גִּיד מְנוּחָד לְשִׁפּוֹף דָּם גִּיד הַזֶּהב בְּצַד הַרְחֵם אוֹ בְּסוּפּוֹ וּבְתִשׁוּב' נוב"י מה"ק חי"ד סי' מ"ט כְּתִב בְּשֵׁם הַרוֹפֵא מְנוֹמָה דְּפָרְאָג שְׂאֵי אֶפְשָׁר בְּשׁוֹם אֲנֹפֵן שְׂיָבֵא דָם גִּילְדֵנִי אֲדַעַר דְּרָף מְקוֹם הַזֶּה כְּלָל וּבְתִשׁוּבַת ח"ס סי' קנ"ד נִרְאֶה דִּס"ל דָּדָם מַגִּיד הַזֶּהב יָכוֹל לִילֵף מִשָּׁם דְּרָף הַרְחֵם אוֹ דְּרָף צִנּוּר הַרְחֵם ע"ש וְכַמְדֻמָּה שְׁלֹא נִרְאֶה תִּשׁוּבַת הַנו"ב הַג"ל וּתִשׁוּבַת הַג"מ עֲקִיבָא אֵיגֵר וְדַאי לֹא נִרְאֶה: קִי צוּר א שִׁי"ל דְּכָאב גְּדוֹל הָיִי כְּמַכָּה וּכ"פ בְּאַלְיָהוּ רְבָא בְּהַלְכוֹת שְׁבַת סי' שכ"ח סק"ג: ב וּמָה שְׁחֹשֵׁשׁ אֲדַמּוּ"ר בְּכָאב שְׂיֵשׁ לְחֹוֹשׁ שְׂמָא מְחַמְתּוּ בָּא דָּם הַמְקוֹר קוֹדֵם זְמַנּוֹ אִם הַכָּאב בְּמְקוֹם שִׁי"ל ג"כ שְׂבֵא הַדָּם מִשָּׁם דְּרָף בֵּית הַחִיצוֹן יֵשׁ לְצַדֵּד לְהַקֵּל מִצַּד הַחֲזָקַת טְהָרָה וּרְאֵיהּ מִהַתּוֹסְפָתָא פ' שְׁנֵי דְנִדְהָ אֲלֵא שְׂיֵשׁ לְחֹוֹשׁ שְׂמָא אֵינּוּ דְרָף כְּלָל לְהַדָּם לִילֵף לְשָׁם: ג הַפּמ"א בְּתִשׁוּבָה ח"א סי' י"ב טִיְהֵר בְּדָם מַכָּה אֶף שְׂיֹוצָא מִהַמַּכָּה שְׂבִבְטָנָה דְרָף הַחֲדָר רַק כְּשִׂאֵינוּ מִתְעַכֵּב שָׁם וַיֵּשׁ לְפַקְפֵּק ע"ז דַּמּוּ"נ אִם דָּם זֶה דוּמָה לְשִׂאָרְדָּמִים הַיּוֹצְאִים מִהַגּוֹף דְרָף הַמְקוֹר הֲלֵא אֶף שְׂאִין מִתְעַכְבִּים שָׁם בְּחֲדָר טָמֵאִים וְאִם אִתָּהּ אוֹמֵר דָּדָם מַכָּה שְׂאֵנִי א"כ י"ל שְׂאֵף אִם מִתְעַכֵּב תַּחֲלָה בְּהַאבְרִים אֵינּוּ טָמֵא: ד וּמ"מ אֶפְשָׁר לְמַצְנָא קִצַּת סְמָף לְהַפּמ"א דְכְּשִׂאֵין הַדָּם מִתְעַכֵּב כְּלָל בְּהַחֲדָר כ"א עוֹבֵר דְרָף מַעְבָּר וְגַם הוּא דָּם מַכָּה אֶפְשָׁר לְהַקֵּל: ה דָּם הַיּוֹצָא מִן הַזֶּהב אִם נִסְגָּר וְנִרְיֵד הַזֶּהב וְהַדָּם יִוצָא דְרָף הַחֲדָר אֵינּוּ לְהַקֵּל כְּלָל דְלֹא דָּמִי לְדָם מַכָּה כִּיּוֹן שֶׁהוּא דָּם מְנוֹתְרוֹת הַגּוֹף: וְאוּלַי יֵשׁ לְהַעִיר מְסוּגָּא דְכ"א סע"ב וּחכ"א אֵינּוּ זֶה דָּם גִּדָּה אֲלֵא דָּם חֲתִיכָה.

הַרִי תוֹלִין שְׂאִין זֶה דָּם גִּדָּה כְּלָל כ"א דָּם חֲתִיכָה שְׂאִין לוֹ עִנְיָן לְדָם גִּדָּה. וְה"נ הַדָּם הַגַּמְשֶׁה בְּנוֹרִיד הַזֶּהב י"ל שְׂאִינוּ דָּם גִּדָּה כ"א כְּדָם חֲתִיכָה וְלָכֵן אֶף אִם אַח"כ שָׁב לְלַכְתּוֹ מִן הַזֶּהב אֶל הַמְקוֹר טְהוֹר: גַּם אַפ"ל שְׂמָא לֹא יֵצֵא מִן הַזֶּהב דְרָף הַמְקוֹר כְּלָל כ"א דְרָף הַפְּרוֹזְדוֹר וּמִיָּהוּ נִרְאֶה דְלֹא דָּמִי כְּלָל לְדָם חֲתִיכָה.

דְּהַתָּם הַחֲתִיכָה מַעֲיָדָה עָלֵיו שֶׁהוּא מִהַחֲתִיכָה: ו בְּתִשׁוּבַת ד"ש סִימָן ע"א בְּאִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ חוֹלִי שֶׁל טְחוּרִים בְּרַחְמָהּ וּמוֹצָאָה דָּם בְּבִדְיָקָתָה צִיָּדָה לְהַקֵּל בְּיֵשׁ לָהּ נִסְתָּ שְׁלֹא בְשַׁעַת וְסִתָּה מִיָּהוּ זֶהוּ כְּשִׂישׁ לָהּ כְּמִין שׁוּמָא בְּרַחְמָה דְּהָיִי כְּמוֹ מַכָּה מִשָּׂא"כ כְּשִׂאֵין לָהּ שׁוֹם מַכָּה בְּרַחְמָה רַק שֶׁהַרופָאִים אוֹמְרִים שֶׁהַדָּם דְּנוֹרִיד הַזֶּהב הוֹלֵף דְרָף הַרְחֵם הַגָּאוֹן רע"ק אֵיגֵר סס"י ס"א טִימָא מְפַנֵּי שְׂאִין לְזֶה גִיד מְנוּחָד וּא"כ הוֹלֵף כְּשִׂאָר מוֹתְרֵי דָּמִים דְרָף גִּידֵי הַמְקוֹר וּכ"ד הַנו"ב וְהַח"ס סי' קנ"ד סוֹבֵר דִּיּוֹצָא מִן הַזֶּהב דְרָף גִּידֵי הַמְקוֹר וְלָכֵן ס"ל דְּהָיִי דָּם טְהוֹר אֶף כִּיּוֹן שְׂיֹוצָא ע"י וְנִרְיֵד הַגְּדוֹת יוֹבִיל עִמּוֹ דָּם טָמֵא וּמִשְׁמַע שְׂמִטָּמָא אֶף כְּשִׂישׁ כְּמִין מַכָּה דְּגִילְדֵנִי אֲדַעַר בְּרַחְמָה וְזֶה לֹא כְּהַדְבָּר שְׁמוּאֵל עכ"פ כְּשִׂאֵין לָהּ מַכָּה מִטְחוּרִים בְּרַחְמָה אֵינּוּ לְהַקֵּל לְכוֹלֵי עַלְמָא: וְלַעֲנִין נְאֻמֹּת הַרופָאִים הֵנָּה

הח"ס סי' קע"ג פתב דלא האמינו חז"ל לרופא על גוף ידוע לאמר גוף זה מפיל שומות כו' אף האמינו חז"ל בכלל הטבע לאמר שיש מציאות בעולם שתפיל אשה שומא כו' ע"ש ולכאורה אשתמיטתיה תשובת הגאון מו' גבריאל בשב"י סי' ל"ו בד"ה והנה הנ"מ לנ"ד דיש לחלק אם הרופא מעיד על האשה זו בעצמותה שיש לה מפה או אם מעיד בסתם על כל אשה שהקליפות ושערות אינן כ"א ממפה ושומא כו' ע"ש הפך ממש מדברי הח"ס: סימן קכ בדין רמ"ת ג"פ רצופים ואם"כ בדיקה בשפופרת ונמצא דם בצדדי השפופרת לבד ולא במוך שבראש המכחול.

דמותרת לבעלה אף שתראה אם"כ מחמת תשמיש אם צריכה זו נקיים לדם שהיא רואה מחמת תשמיש: גרסינו בגמרא (דס"ו ע"א) גבי, רמ"ת פיצד בודקת א"ע כו' לא נמצא דם על ראשה בידיעה שמן הצדדים (נטהור רש"י) הוא בא.

וכן הר"ן פ"ב דשבועות העתיק ל' רש"י וטהור וכו' רבינו בקו"א רס"י קפ"ז דכוננתם שהדם טהור ור"ל דא"צ זו נקיים לדם שראתה מחמת תשמיש וכן מה שתראה עוד והמרדכי כ' שם ואם לא נמצא דם על המוך בידיעה שרואה מן הצדדין ולא מן המקור וטהורה היא וכן הוא ל' הרמב"ן בהלכותיו פ"ו הי"ז ואם לא נמצא דם על המוך בידיעה שהיא מדונק הצדדין וטהורה היא עכ"ל ונ' מדברי רבינו בסי' קפ"ז ס"ק י"ג דס"ל שמהמרדכי והרמב"ן אין להוכיח דא"צ זו נקיים פיון שכ' רק טהורה היא י"ל פנונתם דהיא דוקא טהורה דהיינו שמוציאין אותה מדין רמ"ת דתלינן שהדם מדונק הצדדים אבל מ"מ אין מקילין כ"כ לטהר הדם לגמרי שלא להצריכה זו"נ משא"כ מל' רש"י והר"ן שכתבו דהדם טהור משמע נדאי שא"צ זו נקיים ולכן לא נרשם בדברי רבינו שם רק רש"י ור"ן רמב"ם סה"ת ולא נרשם ג"כ מרדכי ורמב"ן אבל מהסה"ת בסימנים סי' ק"ז שפיר הוכיח דס"ל ברש"י והר"ן מדכתב אם אין דם בראשו טהורה דלאו מן המקור בא אלא מן הצדדים ומותרת לבעלה.

מדכפל לשונו טהורה ומותרת עכצ"ל דטהורה היינו אפי' בלא זו"נ ולכן ג"כ בההפך כ' וטמאה ואסורה כו' וכן דייק מהרמב"ם שכ' ג"כ וטהורה היא ומותרת להנשא כו' ויש לעיין דהא לרש"י צ"ל דבדיקה זו אינו בירור גמור שהדם הוא מן הצדדים מדאוסרה לישאר עם בעלה הראשון אפי' ע"י בדיקה זו וכמ"ש התוס' וכ"ה בסה"ת לרש"י פן יטעו בבדיקה ותהנה בשגגת פרת ור"י השיב על רש"י דאם היינו חוששים בבדיקה זו פן נטעה בה כו' לא היינו מתירים אותה לבעל שלישי ע"י בדיקה כו'.

וכ"כ בחי' הרמב"ן להשיב על רש"י שאין אחר בדיקה של חכמים בית מיוחד שצאסור אותה לראשון ונתיר לשלישי וא"כ פיון דעכ"פ לרש"י אין זה בירור גמור ולכן אינה מתירה ע"י בדיקה רק לשלישי משום שאין לה שום תקנה אחרת להנשא לא מחמירין כ"כ הא פל שיש לה תקנה אפי' ע"י גירושין אינו מתירה ומוטב שתתגרש כו'.

וא"כ איך נימא דלרש"י מותרת ע"י הבדיקה אפי' בלא ספירת זו"נ הלא יש לה תקנה לישאר עם בעלה ושתספור זו"נ ובכ"מ שיש תקנה אינו מתיר ואף את"ל שאין זו תקנה טובה כ"כ מ"מ הרי האיסור בעצמו חמור יותר דשם פשמתירין אותה להבא ע"י זו"נ הוא רק היתר איסור וסתות כמו שהוכיחו האחרונים מתשובת מהר"ם שהביא הב"י סס"י קפ"ז וסתות דרבנן משא"כ להתירה בלא זו"נ דהוא היתר איסור ברור ואיך נקול

כִּינּוֹן דְלִרְשׁ"י אֵין הַבְּדִיקָה בִּירוּר גְּמוּר מִמֶּשׁ וְהָרִי הֶרְמֵב"ן דס"ל שְׁאִין בְּבִדְיָקָה זוּ פִקְפוּק עכ"ז מִשְׁמַע דְּאִינוּ מְטַהֵר רַק הָאִשָּׁה וְלֹא הַדָּם כַּמֶּשׁ"ל וְלִרְשׁ"י יִהְיֶה גַם הַדָּם טְהוֹר וְכֹן קִשָּׁה מ"ש שֶׁכ"ד הֶרְמֵב"ם מִדְּכ' טְהוֹרָה וּמִתְּרַת שְׁהָרִי הֶרְמֵב"ם מִחֲמִיר יוֹתֵר מִרְשׁ"י וְאוֹסְרָה לְהַשְׁאֵר אִפִּי עִם בְּעַל הַשְּׁלִישִׁי ע"י בְּדִיקָה זוּ רַק שְׁתַּתְּגַרֵּשׁ וְתַנְשֵׂא לְאַחַר ע"י הַבְּדִיקָה וְכ' הַה"מ טַעַם א' שְׁפִינּוֹן שְׁהֵם עֲצָמָם מְחֻזְקִים בְּהַ שְׁרוּאָה דָּם אֵינָם מְחֻזְקִים אִפִּי בְּבִדְיָקָה א"כ לִפ"ז עַכְצ"ל דס"ל ג"כ שְׁבִדְיָקָה זוּ אֵינָה בִּירוּר גְּמוּר מִמֶּשׁ וְא"כ אֵיךְ נִימָא שְׁלֹאֲחַר יְטַהֵרוּ אוֹתָהּ כְּשֶׁתְּרָאָה מִחֻזְקָתָהּ תִּשְׁמִישׁ אִפִּי בְּלֹא ז"נ וְיֵשׁ לְתַרְזֵן דס"ל לִרְשׁ"י דְּאִין לְחַלְקָא בֵּין לְבַעְלָהּ בֵּין לְטַהֲרָה לְגַמְרִי בְּלִי ז"נ וְכַמ"ש הַכּו"פ ס' קפ"ז סק"ה אֲלֹא אוֹ שְׁהִיא טְהוֹרָה לְגַמְרִי אִפִּי בְּלִי ז"נ אוֹ שְׁאֵף לְבַעְלָהּ אֲסוּרָה אַחַר ז"נ כְּרוּאָה מִחֻזְקָתָהּ תִּשְׁמִישׁ וְהַגַּם דְּמַצִּינוּ שְׁעוֹשִׂים חִילוּק בְּדָבָר א' ג"כ שְׁלִגְבִי הַדְּבָר שְׁהוּא דְּאוֹרְיִיתָא אוֹסְרִין וְלִגְבֵי דְבָר שְׁהוּא דְּרַבְּנָן הוּא מְחֻזְקָתָהּ וְכַמוֹ בְּבִיצַת סֶפֶק גְּבִילָה דְּהַתְּרַנְגְּוּלָתָהּ אֲסוּרָה וְהַבִּיצָה מְחֻזְקָתָהּ עִס"י פ"ו ס"ג וְכ"ד הַש"ף כָּאֵן גְּבִי רַמ"ת וְיֵשׁ לָהּ מִכָּה שֶׁא"י אִם מוֹצִיאָה דָּם דְּמִתְּרַת לְבַעְלָהּ וּמ"מ צְרִיכָה ז"נ.

מ"מ לִרְשׁ"י לֹא ס"ל כֵּן מִשׁוּם דֹּא"כ יִהְיֶה לְבוֹ נוֹקְפוֹ וּפּוֹרֵשׁ דְּמַצִּינוּ חֻזְקָתָהּ זוּ בַּגְּמִ' לְעִיל דִּי"ב וְגַם י"ל דס"ל לִרְשׁ"י דְּאֵף לְהַתִּירָה לְבַעְלָהּ הוּא אִיסוּר חֲמוּר דְּאֵף שְׁנִסְתּוֹת דְּרַבְּנָן אֵינוּ דוֹמָה לְשְׁאֵר אִיסוּר דְּרַבְּנָן כִּינּוֹן שְׁאֵם תִּשְׁמִישׁ וְתִרְאָה בְּשַׁעַת תִּשְׁמִישׁ תִּהְיֶה בְּאִיסוּר כְּרַת וְא"כ מ"מ"נ אֵי לֹא סְמִכִּינוּ עַל בְּדִיקָה זוּ לְטַהֲרָה בְּלֹא ז"נ וּמְסַפְקִינוּ שְׁמֵא אֵין הַדָּם מְהַצְדִּידִים א"כ אֵין לְהַתִּירָה לְבַעְלָהּ כִּלְלֵי דְכִינּוֹן שְׁהַחֻזְקָה רַמ"ת הוּא חֻזְקָתָהּ קְרוּבָה שְׁיִבּוּאוֹ ח"ו לְאִיסוּר כְּרַת [עִי' מִפְּתוּחַ וְרִאֲיָה לְזַה מ"ש רַבִּינוּ בְּסִי' קפ"ז בַּק"א (דס"ס) י"ג] וְז"ל וְעַשׂ"ךְ בְּכִלְלֵי ס"ס דִּין ל"ה דס"ס דְּרוּאָה מִחֻזְקָתָהּ תִּשְׁמִישׁ צ"ל ס"ס גְּמוּר כְּשְׁאֵר ס"ס וְלֹא מְקִילִינוּ בְּהַ מִשׁוּם וְסִתּוֹת דְּרַבְּנָן עכ"ל וְעַכְצ"ל הַטַּעַם כִּנּוֹן דְּחֻזְקָתָהּ קְרוּבָה הִיא לְבֹא לְאִיסוּר כְּרַת דִּינֵינוּ לִיָּה כְּמוֹ אִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא לְהַצְרִיף ס"ס גְּמוּר וְגַם י"ל דְּמַה שְׁהַחֲמִיר רַש"י לְאִיסוּרָה לְבַעַל רֵאשׁוֹן הוּא מִשׁוּם דס"ל שֶׁא"א לְהַתִּירָה לְחַצְאִין לְהַתִּירָה לְבַעְלָהּ וְלְהַצְרִיף ז"נ כו' (וְגַם י"ל דְּרַש"י ס"ל דְּבִרְיִיתָא זוּ אֲתִיָּא גַם לְמַ"ד וְסִתּוֹת דְּאוֹרְיִיתָא עַל"ק) וְעַפ"ז יְתוּרְזֵן ג"כ הַקְּוִשָּׁא מְהַרְמֵב"ם וְגַם י"ל טַעַמוֹ דְּהַרְמֵב"ם כְּדִמְסִיק הַמַּגִּיד וְעַכ"פ יֵשׁ לְקַיָּים ד' רַבִּינוּ דְלִרְשׁ"י וְהַרְמֵב"ם כְּשֶׁמִּתִּירִים אוֹתָהּ ע"י בְּדִיקָה א"צ ז"נ וְכַמ"ש רַש"י וְטְהוֹר כו': (קִיצוּר רַבִּינוּ הוֹכִיחַ מִרְשׁ"י וְר"ן וְסוֹה"ת וְרַמְבַּ"ם דְּרַמ"ת שְׁהִיָּה לָהּ בְּדִיקַת שְׁפּוֹפְרַת וְנִמְצָאָה טְהוֹרָה אֲזִי הַדָּם טְהוֹר וְא"צ ז"נ וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת ע"ז דְּהָא רַש"י ס"ל דְּהָא בְּדִיקָה אֵינָה בִּירוּר גְּמוּר מְדֹאוֹסְרָה לְרֵאשׁוֹן וְיֵשׁ לְתַרְזֵן דְּמ"מ ס"ל דֹּא"א לְטַהֲרָה לְחַצְאִין מִכְּפָה טַעַמִּים): ב וְעוֹד הִבִּיא רַבִּינוּ רִאֲיָה מ"מ שֶׁ הַרְשָׁב"א (בְּתוֹה"א דְּקַס"ו ע"ב) וְהָרֵא"ש (פ' תִּינּוּקָתָהּ ס' ג') כ' הָרֵאָב"ד שְׁעַכְשָׁיו אֵין אָנוּ בְּקִיאִין בְּבִדְיָקָה (דְּשְׁפּוֹפְרַת) וְעוֹד שְׁאָפִי' יְדוּעַ שְׁבָא מִן הַצְּדָדִין הָרִי גְּזָרוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל כִּלְ רֹאָה טַפַּת דָּם כְּחֻזְקָתָהּ שְׁיִוְשְׁבַת עָלֶיהָ ז' נְקִיִּים כו'.

וְע"ז כ' הָרֵאָשׁ וְאֵין דְּבָרֵיו נִרְאִין כו' וּמ"ש שְׁגָזְרוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל כו' אִפִּי' יְדוּעַ שְׁבָא מִן הַצְּדָדִין לֹא יְדַעְתִּי אָנָּה רְמוּזָה גְּזָרָה זוּ בְּהַש"ס כו'. אֲבָל אִם הִיָּה יְדוּעַ שְׁבָא מִן הַצְּדָדִין לֹא הִחְמִירוּ לְטַמְאוֹת דָּם הַמְּכָה עַכ"ל וְא"כ מְזָה מוֹכַח דס"ל דֹּא"צ ז' נְקִיִּים וְכ"ה בְּתִשׁוּ' נ"ב ח"י"ד ס' מ"ד בְּתִשׁוּבַת הַגָּאוֹן מו' יְצַחֵק ז"ל וְז"ל מְבֹרָךְ בְּלִשׁוֹן הָרֵאָשׁ וְהוֹבָא בְּב"י דְּמִדְּחָה דְּבָרֵי הָרֵאָב"ד כִּנּוֹן לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל הִחְמִירוּ בְּסִתְּמָה רִאֲיָה אֲבָל אִם יְדוּעַ שְׁבָא

מן הַצְדָדִים בְּזֶה לֹא הִתְמִירוּ לְטִמְאוֹת דָּם הַמִּכָּה עַכ"ל הֵרָא"ש וְלֹא כָדַעַת מַח"ו הַנָּלְלִי שְׁנִסְתַּמַּךְ בְּאֵם נִמְצָא מִן הַצַּד עַל הַשְּׁפוּפָרֶת אִם הִתִּירוּ בְּלֹא ז"נ וְלַעֲד"נ כִּף הוּא מִשְׁמַעוֹת הֵרָא"ש בְּפִי עַכ"ל הַגָּאוֹן מוֹהֲרֵי"צ הַנָּלְלִי וְהַנַּב מְסוּפֶק בְּזֶה אִם לְטַהֵרָה בְּלֹא ז"נ אִף בְּנִמְצָא עַל הַצְדָדִים דְּשְׁפוּפָרֶת ע"ש בְּסִי' מ"ג וְכ' דְּלִשׁוֹן הַגַּמ' בְּיָדוּעַ שְׁמֵן הַצְדָדִים הוּא בָּא מִשְׁמַע דְּסִמְכִינוּ ע"ז לְפִנְטָרָה אִף מִנְקִיִּים כו' אֲלֵא דְהַעֲלָה חֲשֵׁשׁ שְׁמָא הַדָּם הַנִּמְצָא בְּצַדֵי הַשְּׁפוּפָרֶת לֹא עֲכָשְׁוּ ע"י דְּחִסְק הַשְּׁפוּפָרֶת יֵצֵא כ"א מְעִיקְרָא אֲתִי מִהַחֲדָר לְבִיח"ח וְנִתְעַכֵּב שָׁם כו' וְא"כ אֵין כָּאֵן רַק רְאִיָּה שְׁלֹא רְאִתָּה דָּם מ"ת אֲבָל אִם תִּרְאֶה אֲח"כ צָרִיכָה ז"נ כו' וְלְבִסוּף הַעֲלָה לְצַדֵּד בְּזֶה מִשׁוּם חֲזָקַת טְהָרָה ל"ח דְּמְעִיקְרָא אֲתִי דָּם כְּדֵאִתָּא בְּרִישׁ נִדָּה וְהַלֵּל לֹא פְּלִיג רַק לְקַדְשִׁים וְלֹא לְחֻלִּין וְלְבַעֲלָה וּמ"מ בְּסִי' מ"ו כו' לְדַחוֹת רְאִיָּת הַגָּאוֹן מוֹהֲרֵי"צ מְהֵרָא"ש דַּמ"מ י"ל הִפִּי דְהֵרָאָב"ד אֵינוֹ סוּמָךְ ע"ז אִפִּי לְהִתִּירָה לְבַעֲלָה כִּינּוּן דְּבָנוֹת יִשְׂרָאֵל גָּזְרוּ כו' וְהֵרָא"ש ס"ל דְּלֹא גָזְרוּ אֲבָל מ"מ אֵינוֹ מִתִּירָה רַק לְבַעֲלָה דַּה"ל אִיסוּר וְסִתוֹת דְּרַבְּנָן וְלֹא לְהִתִּירָה בְּלֹא ז"נ כִּינּוּן דְּאֵין זֶה בְּרוּר שְׁהָדָם בָּא עֲכָשְׁוּ מִהַצְדָדִים כו' וּבְאֶמַת מַה שְּׁקָל אֲצִלוֹ לְהִתִּירָה לְבַעֲלָה מִשׁוּם דַּה"ל אִיסוּר וְסִתוֹת דְּרַבְּנָן כְּבָר נִתְבָּאָר דְּלֹא דְמִי פָּלַל לְשָׂאָר אִיסוּר דְּרַבְּנָן וְעוֹד דְּהָא סַה"ת ס"ל דְּנִסְתוֹת דְּאוּרִיָּתָא כַּמ"ש בְּהֵדִיָּא בְּסִי' צ"ג דְּהָא מִן הַתּוֹרָה אִיסוּר כו' וּבִתְשׁוּבָה א' כְּתַבְתִּי שִׁי"ל דְּכּוֹנְנָתוֹ דְּהַחֲשֵׁשׁ שְׁמָא תִּרְאֶה בְּשַׁעַת וְסִתָּה הוּא דְּאוּרִיָּתָא וּמ"מ כְּשַׁעֲבַר זְמַן וְסִתָּה וְלֹא הִרְגִּישָׁה אֵין חוֹשְׁשִׁין מִדְּאוּרִיָּתָא שְׁמָא רְאִתָּה וְלִכְּן בְּפִלּוּגְתָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל דַּט"ז אֲפֻשָׁר גַּם הוּא ס"ל כְּרַב וְהֵנָּה לַפ"ז א"ש דַּסַּה"ת מְצָרִיף גַּבִּי רַמ"ת ס"ס גָּמוּר כַּמִּש"ל כִּינּוּן דַּס"ל דְּנִסְתוֹת דְּאוּרִיָּתָא וְאִף עַל גַּב דְּהַתּוֹסְפוֹת דַּס"ו רִישׁ ע"א כו' דְּנִסְתַּת דַּרְמ"ת הֵנָּה כְּמוֹ נִסְתַּת דְּאֲכָלָה שׁוּם כו' וּבְעֵינָן אִף לְרַבִּי ג' זִימְנֵי כו' מ"מ בַּג' זִימְנֵי שְׁפִיר י"ל דְּהֵנָּה כְּשָׂאָר נִסְתַּת וְעוֹד דְּלַרְש"י הֵנָּה זֶה כְּשָׂאָר נִסְתַּת וְהֵרִי כו' הַפּוֹסְקִים בְּכַמְּהָ מְקוֹמוֹת שְׁהַרְגֵּל הַדָּם לְבוֹא מִחֻמַּת תְּשֻׁמִּישׁ כו' וְעֵינָן בְּכו"פ סִי' קַפ"ז ס"ק י"ב דְּהַחֲמִירוּ חֲזו"ל בַּרְמ"ת יוֹתֵר מִבְּשָׂאָר וְסִתוֹת) (הַג"ה אַחַר זְמַן רַב כְּמוֹ עֲשָׂרִים שָׁנָה וּרְאִיָּה מַמ"ש הַרְשָׁב"א בַּתַּה"א בֵּית הַנְּשִׁים סוּף שַׁע"ד דַּקַּפ"א ע"ב וְכִינּוּן שְׁכָן זֹו שְׁרוּאָה דָּם אִפִּי בַשַּׁע"ת וְאִפִּי בְּשִׁהֲגִיעַ עַת וְסִתָּה טְהוּרָה עַכ"ל וּבִתְשׁוּבַת חֲתָם סוּפֵר סִי' קַמ"ב דַּנ"ג ע"ד הִבִּיא תְּשׁוּבַת נו"ב שְׁעָמַד עַל לְשׁוֹן אִפִּי בַשַּׁע"ת דְּקָאָמַר הַרְשָׁב"א וְשְׁפִירֵשׁ דַּע"ג שִׁי"ל דְּאִרְגִּישָׁה וְכַסְבוּרָה הִרְגִּישָׁתָּה עַד הוּא וְהוּא דְּחָה פִּירוּשׁוֹ אֲלֵא פִי שְׁהַרְבוּתָא אַע"פ דְּרַגִּיל הַדָּם לְבוֹא מִהַמְקוֹר מִחֻמַּת תְּשֻׁמִּישׁ וְכַמ"ש הַכו"פ וְהַבַּד"ה סִי' קַפ"ד אַעפ"כ הִיא טְהוּרָה וְא"צ ז"נ פָּלַל ע"ש.

עַכ"פ לְמַדְנֵו מִדְּבַרֵי הַרְשָׁב"א שְׁהָדָם רְגִיל לְבוֹא מִחֻמַּת תְּשֻׁמִּישׁ מִהַמְקוֹר כו') וְא"כ מִדְּמִטְהַרִינָן אוֹתָהּ לְבַעֲלָה ע"כ צ"ל דְּאִפִּי בְּדְאוּרִיָּתָא מִמֶּשׁ סְמִכִינוּ לַסַּה"ת וְסִיָּעָתוֹ עַל בְּדִיקָה זֹו: וְעוֹד נ"ל רְאִיָּה גְדוּלָּה יוֹתֵר דְּהָא בַּגַּמ' כְּפָה תַּנְּאִים וְאִמּוּרָאִים ס"ל וְסִתוֹת דְּאוּרִיָּתָא וּבְנֻדָּי לַכ"ע מְהֵנִי בְּדִיקַת שְׁפוּפָרֶת.

דַּא"א לּוֹמַר דְּבְרִיָּתָא זֹו אֲתִיָּא רַק כַּמ"ד וְסִתוֹת דְּרַבְּנָן דַּא"כ ה"ל לְפָרֵשׁ. וְעוֹד דְּהָא שְׁמוּאֵל דְּמְפָרֵשׁ בְּשְׁפוּפָרֶת שְׁל אֲבָר הוּא ס"ל וְסִתוֹת דְּאוּרִיָּתָא לְעִיל דַּט"ז ע"א וְא"כ כִּינּוּן דְּמוֹכְרַח בְּגַמְרָא וּפּוֹסְקִים דְּגַם לְמ"ד דְּהוּא אִיסוּר דְּאוּרִיָּתָא מ"מ סְמִכִינוּ עַל בְּדִיקָה זֹו וְלֹא חִיָּשִׁינוּ דְּהָדָם מְעִיקְרָא אֲתִי שְׁלֹא ע"י הַשְּׁפוּפָרֶת א"כ מַנ"ל לְהַחֲמִיר וְלוֹמַר דְּלַעֲנִין לְטַהֵרָה לְגַמְרֵי חִיָּשִׁינוּ שְׁמָא הַדָּם מְעִיקְרָא אֲתִי הַגַּם דְּזַהוּ אִיסוּר חָמוּר יוֹתֵר דְּדְאוּרִיָּתָא

לפמ"ש בַּמְשַׁמֶּרֶת הַבַּיִת דָּף קע"ג א' דָּאָף לָמַד וְסִתּוֹת דְּאוֹרְיִיתָא לָאוּ פְּרוּאָה מִמֶּשׁ
מִחֻקֵּינָן לִיהּ כּוּ' ע"ש מ"מ חֲשֵׁשׂא זִו דְּדִילְקָמָא מְעִיקְרָא אֲתָא הָדָם חֲשֵׁשׂא פְּשׁוּטָה הִיא
וה"ל לְמִיחֵשׁ עִי' רִשִׁי בִּיבְמוֹת דְּקִי"ט סע"א.

וּמְדַלָּא חֲזִינְשֵׁינָן לְזֵה עַכְצ"ל דְּכִינָן דְּהִנְרְגֵלָה לַרמ"ת וְגַם עַכְשָׁיו נִמְצָא ע"י בְּדִיקַת שְׁפוֹפֶרֶת
רַג"ל דְּעַכְשָׁיו יֵצֵא הָדָם פִּינָן דְּבִלְאָה"נ אֲמָרִינָן דָּאִי אִיתָא דְּהִנְהָ דָּם מְעִיקְרָא הִנְהָ אֲתִי כּוּ'.
וְיֵשׁ לְדַחוּת וְלוֹמַר וְדָאִי לָמַד וְסִתּוֹת דְּאוֹרְיִיתָא אֲמָרִינָן פִּן פִּינָן דְּהִנְחֻזְקָה לַרמ"ת הִנְהָ
חֻזְקָה מְדָאוֹרְיִיתָא דע"י הַשְּׁפוֹפֶרֶת בָּא הָדָם ע"כ סְמְכִינָן ע"ז לְאִיסוּר וְסִתּוֹת דְּאוֹרְיִיתָא
דַּמְמ"נ פְּאִיסוּרוֹ כְּפֵה הִתִּירוֹ דְּמָה שְׁאֲתָה אוֹסְרָה לְבַעֲלָה זֵהוּ מִצַּד וְסִתּוֹת וְהָרִי מִצַּד זֵה יֵשׁ
לְהִתִּיר ע"י שְׁנַמְצָא הָדָם מְהַצְדָּדִים דְּנִתְבָּרַר שְׁהָדָם בָּא מְהַצְדָּדִים דל"ח דְּמְעִיקְרָא אֲתָא
הָדָם אֲלָא אֲמָרִינָן שַׁע"י הַשְּׁפוֹפֶרֶת בָּא פִּינָן דְּהִנְחֻזְקָה לַרמ"ת הִנְהָ רַג"ל.

וְאֶפְשָׁר לְדִידְיָה סְמְכִינָן ע"ז מַה"ט אִפִּי' לְטְהָרָה בְּלֹא ז"נ. מִשַּׁא"כ לָמַד וְסִתּוֹת דְּרַבְּנָן
אִיךְ נֹאמַר מְדַסְמְכִינָן ע"ז בְּנִסְתּוֹת נְבוּא לְטְהָרָה בְּלֹא ז"נ.

הָא לְדִידְיָה שְׁפִיר י"ל דְּבַדְּאוֹרְיִיתָא חֲזִינְשֵׁינָן דִּילְקָמָא מְעִיקְרָא אֲתָא הָדָם כּוּ' אָף י"ל דְּמֵאִינְהָ
טַעַם אֲמָרִינָן וְסִתּוֹת דְּרַבְּנָן הָא חֻזְקָה מְעִלְיִיתָא הִיא וּמ"ש מְשׁוּר הַמוּעָד אֲלָא כ' הַס"ט
מְשׁוּם שְׁנַגְדַּת חֻזְקָה זִו יֵשׁ חֻזְקָה אַחֲרַת כְּנַגְדָּה אִשְׁהָ בְּחֻזְקַת טְהָרָה עוֹמְדַת וּע"כ הִכָּא אֲדַרְבֵּה
הַחֻזְקַת טְהָרָה מְסִייעַ ג"כ לְחֻזְקַת הַנֶּסֶת בְּבִדְיַת שְׁפוֹפֶרֶת לוֹמַר שְׁהָדָם טְהוּר הוּא דְּמִן
הַצְדָּדִים הוּא בָּא כּוּ' וְלִהְכִי ל"ח דְּמְעִיקְרָא אֲתָא הָדָם וְתַדַּע דְּאִפִּי' לְהִלֵּל דְּמִטְמָא לְמַפְרַע
וְחִינְשֵׁי שְׁמָא פְּוִתְלִי בֵּית הַרְחֵם הַעֲמִידוֹ הָדָם מ"מ תָּנָן כָּל אִשְׁהָ שְׁיֵשׁ לָהּ נֶסֶת דִּיָּה שְׁעֵתָהּ
כְּשֶׁרָאֲתָהּ בְּשַׁעַת וְסִתָּהּ וְלֹא חֲזִינְשֵׁינָן אֶלְמַפְרַע אִפִּילוֹ לְהִלֵּל (וְאֶפְשָׁר הֵתָם ג"כ מְשׁוּם
דְּהַחֻזְקַת טְהָרָה מְסִייעַ לְחֻזְקַת הַנֶּסֶת לְעַנְיָן זֵה שְׁלֹא לְחוּשׁ לְמַפְרַע) לְקַדְשִׁים וְלְתַרוּמָה
א"כ ה"נ דְּכּוֹנְתָהּ מִמֶּשׁ וְעוֹד יֵשׁ לְהַשִּׁיב ע"ד הַנ"ב שְׁכַתְבֵּן דְּלַעֲנָנִי רַמ"ת מְהִנְי הַבְּדִיקַת
שְׁפוֹפֶרֶת אָף דְּחִינְשֵׁינָן דְּמְעִיקְרָא אֲתָא הָדָם מְשׁוּם מַמ"נ דַּלְפ"ז עַכ"פ לֹא רָאֲתָהּ מִחֻמַּת
תְּשֻׁמִּישׁ פְּעַת דְּזֵה אִינוּ דְּהָא וְדָאִי בְּנִמְצָא הָדָם עַל צְדָדִי הַשְּׁפוֹפֶרֶת מִטְהָרִין אוֹתָהּ לְבַעֲלָהּ
עַכ"פ לְכָל הַדְּעוֹת אִפִּילוֹ תִּרְאָה פִּן לְעוֹלָם מִחֻמַּת תְּשֻׁמִּישׁ מִשַּׁא"כ בְּבִדְיַת שְׁפוֹפֶרֶת שְׁלֹא
נִמְצָא עָלֶיהָ פְּלוּם אוֹ בַּעֲבָרָה וְשִׁמְשָׁה וְלֹא רָאֲתָהּ יֵשׁ דְּעוֹת בְּפוֹסְקִים דְּכִשְׁחֻזְרָה וְרָאֲתָהּ
מ"ת פְּעַם א' אוֹ ג"פ עַכ"פ נֶאֱסְרָה לְבַעֲלָהּ וְלֵהֲנ"ב גַּם כְּשֶׁנִּמְצָא בְּצְדָדִי הַשְּׁפוֹפֶרֶת פִּינָן
דְּחִינְשֵׁינָן דְּמְעִיקְרָא אֲתָא הָדָם אֲלָא דְּמִהִנְי מִצַּד הַמַּמ"נ כּוּ' א"כ אִין לְהַקְלֵל ג"כ בְּרָאֲתָהּ
אַחַר כְּפֵה ג"פ מִחֻמַּת תְּשֻׁמִּישׁ כּוּ' אֲלָא עַכְצ"ל דל"ח דְּמְעִיקְרָא אֲתָא הָדָם וְכִבְרַת נִתְבָּאָר
דְּגַם בְּאִיסוּר כְּמוֹ נֶסֶת דְּאוֹרְיִיתָא סְמְכִינָן לְהִתִּיר ע"י בְּדִיקָה זִו אִפִּי' לְדִידְנָן דְּאִיתָ לָן וְסִתּוֹת
דְּרַבְּנָן פִּינָן דְּהַחֻזְקַת טְהָרָה מְסִייעַ לְזֵה וּמ"מ אִינְהָ רָאִיָּה לְהִתִּירָה בְּלֹא שְׁבָעָה נְקִיִּים דְּהוּא
אִיסוּר חֲמוּר יוֹתֵר מֵאִיסוּר וְסִתּוֹת אִפִּילוֹ לָמַד וְסִתּוֹת דְּאוֹרְיִיתָא כּוּ': (קִיְצוּר רַבִּינוּ
וְהַגָּאוֹן מוֹהַררִי"צ בַּנ"ב סַמ"ד הוֹכִיחוּ מְהִרְשָׁבָא וְהָרָא"ש דַּא"צ ז"נ וְהַנ"ב סִי' מ"ג
אֵע"פ שְׁנַטְטָה ג"כ פִּן מ"מ דְּחָה הָרָאִיָּה הַנ"ל וּמ"ש דְּלֹא סְמְכִינָן ע"ז כ"א בְּנִסְתּוֹת דְּרַבְּנָן
זֵה אִינוּ דְּגַם לָמַד וְסִתּוֹת דְּאוֹרְיִיתָא סְמְכִינָן ע"ז וְאִין לוֹמַר דְּשִׁאֲנִי לָמַד וְסִתּוֹת
דְּאוֹרְיִיתָא דַּא"כ, יֵשׁ הוֹכְחָה מְדָאוֹרְיִיתָא שַׁע"י הַשְּׁפוֹפֶרֶת בָּא הָדָם דְּגַם לָמַד וְסִתּוֹת
דְּרַבְּנָן יֵשׁ הוֹכְחָה זִו פִּינָן שְׁהַחֻזְקַת טְהָרָה מְסִייעַ בְּזֵה.

גם קושיא על הממ"נ שפכתב הנ"ב): וכתב עוד רבינו ז"ל דאע"ג דהכו"פ לית ליה סברא זו דכ"י סי' קפ"ז סק"ז וז"ל דאף דתכניס מכחול ומוף בזו תברר דאין מוחזקת ברואה מחמת תשמיש ומותרת לבעלה אבל מ"מ לא בשביל זה מבורר דדם בא מהצדדים לטהרה אותה משום דם ולא תהא צריכה ז"נ וטהורה בלי טבילה וא"צ לפנים דאלף שפופרות אינם מועילים לטהרה מנדה דאמרין באותו פעם לא חזיא ובפעם אחרת חזיא עכ"ל מ"מ דבריו צע"ג שהרי מרש"י ונה"ן וסה"ת משמע לטהרה בלי ז"נ וגם סברתו שכ' דאמרין באותו פעם כו' הרי ע"כ עינינו הרואות שהתשמיש גרם לדם שיבוא כמו למ"ד וסתות דאוריין' ובא האורח בזמנו וקא אף למ"ד וסד"ר אמרין פן פיון החז"ט מסייע פנ"ל וכיון שהתשמיש גורם וראינו ונתברר ע"י השפופרת שראתה מחמת תשמיש מהצדדים מהכ"ת נימא שבפעם זה גרם התשמיש שיבא הדם מהצדדים ובפעם אחר גורם שיבא מהמקור כו' כי חולי זה מהסתם במקום אחד הוא.

וכ"ש להגזים כ"כ שאפילו אלף שפופרות לא יועילו כו' דמ"ש ממ"ש בש"ע סי' קפ"ז סעי' ז' אם פל פעם כו' כ"א בצדדים יש לתלות כו' וה"נ פשנתברר עכ"פ ג"פ שנמצא רק על צדדי שפופרת ודאי אין לחוש שבפעם אחר אתא הדם מהמקור כו' דהא דבש"ע שם כ' אם פל זמן כו' ובעינין הרבה פעמים היינו דשם אינה מוצאה ע"י שפופרת ויש לחוש דמקור בא לצדדים ע"כ אומר אם כ"ז כו' דאז הוי רג"ל.

ועוד כ' רבינו להביא ראיה ממ"ש הרשב"א בתה"א סוף שע"ד דקפ"א ע"ב בענין רמ"ת דתולה במפתה אפילו אינה מרגשת ממש שהדם שותת ויורד מן המפה ונהביא ראיה ע"ז שהרי א"א לה לידע (שהדם שותת מן המפה) אלא בבדיקת שפופרת כו' ונהרי בפ' תינוקת גבי רמ"ת משמע דברואה דם מחמת מפה א"צ בדיקת שפופרת וראיה זו אינו מוכן כ"כ דבשקלא אם ראית הרשב"א הנה דברואה מחמת מפה א"צ בדיקת שפופרת דהא בבדיקת שפופרת בלבד היא טהורה אף שאין לה מפה אז הנה מוכרח לומר כמ"ש רבינו דהרשב"א ס"ל דבבדיקת שפופרת א"צ תו ז' נקיים דאל"כ הא אהני מפה שנבדקה ע"י שפופרת שא"צ לספור ז' נקיים וטבילה אבל ראית הרשב"א אינה פלל מזה דאל"כ מאי מהני המפה אלא ראיתו היא כפשוטו דבגמ' שם משמע דכשיש לה מפה א"צ פלל בדיקת שפופרת וממילא שא"א לה לידע שהדם שותת מן המפה ע"ש בתה"א וא"כ לפ"ז י"ל איפכא דמדלא הביא הרשב"א עוד ראיה דאל"כ מאי מהני המפה ברמ"ת פיון דעכ"פ צריכה בדיקת שפופרת ובבדיקה זו לבד בלי מפה ג"כ טהורה וא"כ מהו שאמר בגמ' ואם יש לה מפה כו' ונאמנת כו' א"כ מזה משמע דהרשב"א ס"ל דבדיקת שפופרת לא מהני רק שלא תהא מוחזקת ברמ"ת אבל צריכה ז"נ וטבילה משא"כ פשתולה במפתה א"צ ז"נ ולכן הוכרח להביא ראיה דא"צ שתדע שהדם שותת ויורד מן המפה מפשט ד' הש"ס שם מיהו י"ל דלהביא ראיה איפכא מהרשב"א אינו ראיה פיון דהרשב"א הביא ראיה טובה יותר מלשון הגמרא ל"ל לאהדורי על עוד ראיות קלושות בשגם שי"ל דהמפה מהני לתלות אף למה שמוצאה ע"י בדיקת עד שלא מחמת תשמיש כו' וע"ז קאי מ"ש הש"ס ונאמנת כו' ועוד כ' רבינו ראיה מתשובת ה"ן סי' מ"ט והוא לכאורה ראיה ברורה שהרי מביא ראיה שם לסמוך על הבדיקה לטהרה לגמרי בלי ז"נ ע"י בדברי רבינו בסי' קצ"א סק"ט במ"ש ולזה נתפנין ה"ן כו' וע"ז מביא ראיה מדסקינין בש"ס על בדיקת שפופרת א"כ מוכח דס"ל דסקינין על בדיקת שפופרת לטהרה בלי ז"נ

וטבילה דאי צריכה ז"נ וטבילה אין מזה שום ראיה להגדון שלו וכן בתשו' נ"ב סי' מ"ג
כ' ראיה מתשו' ה"ר"ן הלזו ואע"פ שאפשר לדחות משום דבגדון דה"ר"ן בלא"ה ג"כ רחוק
טובא לחוש דלמא בא הדם מן המקור עם מ"ר ע"כ ע"ז אומר לסמוך על בדיקה הנ"ל
כמו דסמכינו ברמ"ת על הבדיקה להתיירה לבעלה עכ"פ אף למ"ד וסתות דאורייתא פן
יש לסמוך בגדון שלו אף לטהרה לגמרי מ"מ י"ל דא"כ ה"ל לפרש: (קיצור הכו"פ ס"ל
בדיקת שפופרת אף שגמץא הדם מן הצד לא מהני לטהרה בלי ז"נ וטבילה לכאורה יש
ראיה מהרשב"א סוף שע"ד דא"צ ז"נ.

ויש לדחות אמנם מתשובת ה"ר"ן סי' מ"ט קרוב שיש ראיה דא"צ ז"נ): ד וראיתי להחיות
דעת סי' קפ"ז סק"ג המציא סברא חדשה דברואה מ"ת יש לחוש לשני חששות או שהוא
מחמת חולי הממלאה ונופצת או שהוא נסת של חימוד התשמיש או לשאר מקרי
התשמיש ובדיקת שפופרת שגמץא עליה דם בצדדים או שלא נמצא עליה דם כלל מברר
לנו דאם הדם הוא מחמת חולי הממלאה ונופצת ודאי אין החולי במקור אלא בצדדין
אבל מ"מ אם הדם אינו מחמת חולי זו רק מחמת חימוד התשמיש או שאר מקרי התשמיש
אין ראיה כלל מבדיקת שפופרת שאין הדם שרמ"ת מהמקור ומ"מ מותרת לבעלה פיון
דוסתות דרבנן ואיכא עוד ספק צדדין ובמקום עיגון התירו בספק נסת משא"כ לענין ז"נ
דהוי ספק דאורייתא ודאי צריכה ז"נ ואין דבריו נכונים כלל דאם איתא בדיקת שפופרת
אינו מברר כלל שאין הדם מהמקור כשהוא דם חימוד וכה"ג א"כ איך נסמוך להתיר על
בדיקת שפופרת למ"ד וסתות דאורייתא ומ"ש הח"ד פיון דוסתות דרבנן שגגה היא דאף
למ"ד וסד"א סמכינו על בדיקת שפופרת כמש"ל ראיה ברורה ע"ז דהא שמואל שמפרש
בגמ' שם ענין השפופרת איך תהיה ס"ל וסד"א וכן בסה"ת פוסק וסד"א ופוסק לסמוך
על בדיקת שפופרת ונהרי יש כאן ספק דאורייתא שאם הדם מחמת חימוד או שאר מקרי
התשמיש אין שום ראיה מבדיקת שפופרת ונהרי סה"ת פי' בהדיא דברמ"ת בענין ס"ס
גמור להתיירה דלקח אין מתירין אותה לשני כשפדקה אצל הראשון ונמצא הדם בראש
המכחול הגם שיש ספק דאין כל האצבעות שוות כו' מ"מ ע"י ספק א' אין מתירין (ועי'
ח"ד רס"י קפ"ז דהקשה כשגמץא אחר תשמיש בשיעור שחיבים אשם תלוי אמאי נק'
רמ"ת הא ה"ל ספק בוסתות דרבנן ותיגרץ דכאן שאני דכיון דעיקר הספק נולד
בדאורייתא ודבריו אלה ג"כ תמוהין דבהדיא מבואר בסה"ת וסמ"ג והב"י דבספק א' אין
מתירין אף שהספק רק בענין זה שמא לא תראה אצל השני כנ"ל).

וא"כ איך יתירוה לראשון ע"י בדיקת שפופרת שלא נמצא בראשו דם פיון דמ"מ יש
ספק שמא רמ"ת מחמת חימוד ושאר מקרי התשמיש דאז משמע מיניה דהוא ודאי מן
המקור דאין לומר דאפי' הוא דם חימוד יש ספק שמא מן הצדדים וא"כ הוי ס"ס להקל
דא"כ איך כ' בפשיטות דנדאי צריכה ז"נ פיון שיש שני ספיקות להקל אעכ"ל דאם הוא
דם חימוד וכה"ג הרי רוב דמים מהמקור רק בדם חולי הוא שיש ספק צדדים כו' ועוד
דמ"ש בדיקת שפופרת אינו מברר רק לענין חולי הממלאה ונופצת הוא נגד דברי
הרמב"ן בחידושו שם בסוגיא דכתב בהדיא דאם הוא חולי הממלאה ונופצת אין לה
תקנה אפילו ע"י בדיקת שפופרת ובדיקת שפופרת הוא נוקא באשה שלא ידענו שיש
לה חולי זו ע"ש א"כ מוכרח דלהרמב"ן בדיקת שפופרת דמהני לברר שהדם שרמ"ת
אינו מהמקור הוא נוקא כשבא מחמת תשמיש מצד מקרים אחרים שלא מחמת חולי

הנ"ל ואע"ג שהר"ן בסוגיא פ"א בע"א דלדיניה גם בחולי המ"ו יכולים לברר ע"י שפופרת מ"מ ע"ז ודאי לא פליג על הרמב"ן דאף גם בדם הבא ע"י תשמיש שלא מחמת חולי הנ"ל יש ברור ע"י בדיקת שפופרת שהדם בא מהצדדים ולא מהמקור גם מדברי הב"י מבואר שלא פדברי הח"ד שכ' רס"י קפ"ז וענין בדיקה זו מבואר שהוא להבחין אם הדם שרואה זו בשעת תשמיש הוא מהמקור או מהצדדים ולכן מנסת המכחול שמאחר שהיא למודה לראות ע"י אבר תשמיש תראה ע"י המכחול עכ"ל ואלו לדעת הח"ד אע"פ שהיא למודה לראות ע"י תשמיש דם חימוד או שאר מקרי התשמיש לא תראה כלל ע"י המכחול כו' א"כ ודאי הרב"י לא ס"ל כלל דעת הח"ד: (קיצור נתבאר סתירת דעת הח"ד דבנינו דלא הקילו לסמוך על בדיקת שפופרת רק בנסות דרבנן דודאי סמכינן ע"ז גם למ"ד וסד"א וגם ראיה מהרמב"ן נגד סברא והמצאה שהמציא וכן מהב"י): ה ובתשובת בית אפרים ח"ד סי' נ"א נשאל ג"כ בזה ולא העלה דבר ברור ואפשר לסמוך להקל פשיש עוד צד להקל דהיינו כשרמ"ת אח"כ שלא בהרגשה דהגם שי"ל אימור ארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא מ"מ הרי בגמ' משמע דמוקמינן הא דרמ"ת דחייבי בקרבן דמייירי בארגישה וכן פי' הר"ן"ה גם ברייתא דרמ"ת כמ"ש רבינו סי' קפ"ז סק"ב בשמו ואע"ג דמהרא"י בפסקיו סימן מ"ז לא פי' פן אלא דרמ"ת היינו דאמרינן ארגישה וכסבורה כו' מ"מ י"ל דבכה"ג הני רק ספק דאורייתא וא"כ יש לדמותו קצת לדין נסתות למ"ד נסתות דאורייתא דאעפ"כ סמכינן אבדיקת שפופרת כמ"ש"ל ומיהו נראה דדוקא ברמ"ת ג"פ ואח"כ בדיקה בשפופרת ונמצא הדם בצדדים דאז י"ל דכיון שהחזיק פן ג"פ א"כ ה"ל חזקה דגם דם ע"י השפופרת בא דחזקה גמורה היא פנסת ולהקל מהני מדאורייתא לכ"ע פנין דחזקת טהרה מסייע לכן מהני החזקה לומר שע"י שפופרת בא הדם ולא חיישי דילמא מקודם הנה הדם בצדדים ושבא לשם מהמקור.

וכיון שע"י השפופרת בא הדם מהצדדים י"ל דסמכינן לומר דה"ה הדם שרמ"ת הנה ודאי מהצדדים וא"צ ז"נ משא"כ בלא רמ"ת ג"פ או שראתה ג"פ שאינן רצופים אף ע"פ שבדיקה בשפופרת ונמצא הדם מהצדדים י"ל דלא סמכינן לטהרה בלי ז"נ דכיון דליכא חזקה גמורה דמסייע לומר שע"י שפופרת בא הדם חיישינן אימור מעיקרא הנה הדם שם.

והגם דבגמ' משמע דאמרינן דאם איתא דם מעיקרא הנה אתי הרי מ"מ פקפקו הפוסקים בזה וגם מ"ש רבינו בקו"א מדלא חזאי קודם כו' א"כ הדם לאו ממילא אתיא כו' הרי כ' דלרש"י הוא רק ספק כו' ועוד מטעם אחר י"ל דלא סמכינן ע"ז לטהרה בלי ז"נ מדכתב בתשובת הרשב"א שבב"י סס"י קפ"ו גבי רמ"ת ג"פ שאינן רצופים נסת הוא דלית לה ור"ל דתלינן שלא בא הדם מחמת תשמיש כלל רק שפורסת נדה בלא עת וא"כ מאי מהני לזה בדיקת שפופרת דהא פשיטא דלא מהני להתיר ח"ו הדם שרואה שלא מחמת תשמיש כמ"כ לא מהני להתיר דם זה דרמ"ת פנין שאינן רצופים דתלינן שאינו מחמת תשמיש כלל אף לסברת התוספות רפ"ט דאמרינן דמדלא חזאי קודם עשיית צרכיה או אח"כ א"כ הדם לאו ממילא אתיא כו' ולפ"ז כ' רבינו בק"א דה"ה גבי רמ"ת אפי' פ"א אמרינן דודאי הדם בא מחמת תשמיש א"כ כ"ש כשראתה ג"פ אפי' אינן רצופים והא דמותרת לבעלה צ"ל משום דכיון שאינן רצופים אינה חזקה גמורה שתראה פן להבא מחמת תשמיש.

אָבֵל כָּל שְׂרָאָתָהּ מִחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ אֲמָרִינוּ וְדַאי דַע"י הַתְּשֻׁמִּישׁ בָּא הַדָּם וּא"כ יִהְיֶה מְהַנִּי שְׂפּוֹפֶרֶת שְׁנִמְצָא הַדָּם בְּצִדְדִים לְהַתִּירָה בְּלִי ז"נ כּו' אֵלָּא דְלִקְמָן אוֹת ח' יִתְבָּאָר דְּגַם לְהַתּו' לֹא סְמַכִּינוּ כָּלֵל עַל סְבָרָא זֹו מְדָלָא חֲזַאי קוֹנְדָם כּו' רַק בְּרוּאָה בְּתוּף מ"ר וְלֹא בִרְמ"ת ע"ש וְעוֹד דְּכַבֵּר נַת' דְּקָשָׁה לְהַקְל אִפִּי' בְּרָאָתָה ג"פ רְצוּפִים אִם לֹא כְּשִׁישׁ עוֹד צַד גְּדוּל לְהַקְל: שׁוּב מְצָאֵתִי בַתְּשֻׁב"ץ ח"ג ס' שִׁי"ו עַל דִּין בְּדִיקַת שְׂפּוֹפֶרֶת שְׂפָתַב וְנ"ל שֶׁהִיא מְוַתֵּרֶת לוֹ לְעוֹלָם וְאִינָה חוֹשֶׁשֶׁת לְאוֹתוֹ דָּם כִּי בְּנֻדַאי דָּם מִפָּה הִיא וְלֹא מִהַמְקוֹר עַכ"ל מִדְּכ' מְוַתֵּרֶת כּו' וְכַפֵּל וְאִינָה חוֹשֶׁשֶׁת כּו' מִשְׁמַע דַּס"ל ג"כ שֶׁא"צ ז"נ כָּלֵל מִטַּעַם כִּי בְּנֻדַאי כּו' אֵלָּא דְלִכְאוּרָה מִשְׁמַע בּוֹ שְׂאִפְנִי' לֹא נִמְצָא דָּם כָּלֵל עַל הַשְׂפּוֹפֶרֶת דִּינָא הָכִי וַצ"ע: (קִינְזוֹר נִתְבָּאָר כְּשִׁישׁ עוֹד צַד גְּדוּל לְהַקְל אֲפָשֶׁר שִׁישׁ לְהַקְל שַׁע"י בְּדִיקַת שְׂפּוֹפֶרֶת שְׁנִמְצָא הַדָּם בְּצִדְדִים יֵשׁ לְהַתִּירָה בְּלִי ז"נ כְּגוֹן שְׂתִרְאָה אַח"פ מ"ת שְׁלֵא ע"י הַרְגָּשָׁה רַק שְׁנִמְצָא דָּם עַל שְׁלוֹ אוֹ עַל שְׁלֵה וּמִיָּהוּ דוֹקָא בִרְמ"ת תְּחִלָּה ג"פ רְצוּפִים וְאַח"כּ בְּדָקָה בְּשְׂפּוֹפֶרֶת וְנִמְצָא בְּצִדְדִים).

' וּבַעֲנָן דִּין בְּדִיקָה בְּשְׂפּוֹפֶרֶת כְּשִׁלָּא נִמְצָא דָּם כָּלֵל עַל הַשְׂפּוֹפֶרֶת כ' רַבִּינוּ בַק"א דְּהוּא מִחֲלֻקַּת הַפּוֹסְקִי דְּהַרִּיצַב"א בְּתִשׁוּבַת מִי"י דְּשִׁינִיכִי לְהַלְכוֹת בִּיאוֹת אֲסוּרוֹת סו"י ג' שֶׁכ' וְנ"ל וְעַתָּה נ"ל דְּאִפִּי' בְּדָקָה עֲצָמָה ע"י שְׂפּוֹפֶרֶת וְלֹא מְצָאָה דָּם כָּלֵל תּוּכַל לְשַׁמֵּשׁ אַחֲרֵי כֵן דְּלִמָּא נִתְרַפְּאֵת שְׁהָרִי ע"י הַכְּנָסַת שְׂפּוֹפֶרֶת רְגִילָה לְרֵאוֹת כְּמוֹ ע"י אֲצַבַּע דַּאֲל"כ מָה הוֹעִילוּ חֲכָמִים בְּבְדִיקָה זֹו הֲלֹא שְׂמָא לֹא תִמְצָא דָּם כָּלֵל א"ו ע"י הַשְׂפּוֹפֶרֶת רוּאָה תְּדִיר כָּל זְמַן שְׁלֵא נִתְרַפְּאֵת עַכ"ל א"כ מְבֹנָאָר דְּהַרִּיצַב"א מְחַלֵּק דְּבִנְמִצָּא עַל הַצִּדְדִים טַעַם הַהִיָּתֵר מִשׁוּם דְּאֲמָרִינוּ בִּידוּעַ שְׁהַדָּם שִׁרְמ"ת בָּא מִהַצִּדְדִים וְלִכְּן לִפ"ז יֵשׁ לְהַתִּירָה בְּלֹא ז"נ לְדַעַת כְּמָה פּוֹסְקִים מִשֶּׁא"כ בְּשִׁלָּא נִמְצָא דָּם כָּלֵל לֹא שִׁינִי לֹא מְרַבֵּד עַל שְׁהַדָּם שִׁרְמ"ת מִהַצִּדְדִים הוּא מְדָלָא נִמְצָא כְּלוּם עַל רֵאשׁ הַמוּף דְּהָא לֹא נִמְצָא גַם בְּצִדְדֵי הַשְׂפּוֹפֶרֶת אֵלָּא דַּמ"מ יֵשׁ לְהַתִּירָה מִשׁוּם דְּתִלְיָנוּ שְׁנִתְרַפְּאָה וְא"כ כְּשִׁחֲזָרָה וְרָאָתָה אַח"כּ מִחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ צְרִיכָה עַכ"פ ז' נְקִיִּים בְּנֻדַאי וְכֵן דְּקוֹדֵק רַבִּינוּ מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם ספ"ד וּמִיָּנֻשׁב בְּזָה מָה שֶׁהִקְשׁוּ עַמ"ש הַרְמַב"ם אִם נִתְרַפְּאָה כו'.

וְסִיִּים מִן הַצִּדְדִים כּו' דְּזָהוּ לְכְאוּרָה תְּרִתִּי דְּסִתְרִי אָבֵל כ' שְׂתִשׁוּבַת מַהֲר"ר יוֹחָנָן שְׁבַהגַהש"ד מִשְׁמַע ס"ל דְּאָרְף בְּדִיקָה שְׂפּוֹפֶרֶת שְׁלֵא נִמְצָא עָלֶיהָ דָּם כָּלֵל מְהַנִּי לֹא מְרַבֵּד שְׁהַדָּם רַמ"ת הוּא וְדַאי מִן הַצִּדְדִים וְלִכְּן יֵשׁ לְטַהֵרָה בְּלֹא ז"נ וְהִינּוּ מִדְּכ' כִּינּוּן שְׁהוֹחֲזוּק בְּאוֹתוֹ פֶּח הִיָּתֵר (ר"ל תְּשֻׁמִּישׁ שְׁעֵבְרָה וְשִׁמְשָׁה וְלֹא נִמְצָא דָּם כָּלֵל דַּה"ל כְּמוֹ בְּדִיקַת שְׂפּוֹפֶרֶת שְׁלֵא נִמְצָא עָלֶיהָ דָּם כָּלֵל) כְּשִׁבָּא דָּם לְאַחַר מְכָאן בָּא מִן הַצִּדְדִים וְלֹא מִן הַמְקוֹר וְכ"ש הֵכָא שִׁישׁ לְתִלוֹת בְּמַפְתַּח הַלִּידוֹת וְנִתְחַלְשׁוּ וְהוֹכּוּ הַצִּדְדִים כּו' הֲלֹא תִלְיָנוּ שְׁהַש"ס תּוֹלָה לְהַקְל אִם יֵשׁ שָׁם מְכָה וְכַתֵּב הַרְשָׁב"א דְּהָא דְּנִאֲמָנַת גְּבִי מְכָה כּו' עַכ"ל הָרִי עַכ"פ ס"ל דְּגַם בְּדִיקַת שְׂפּוֹפֶרֶת שְׁלֵא נִמְצָא עָלֶיהָ דָּם כָּלֵל מְהַנִּי לֹא מְרַבֵּד שֶׁכַּשֶּׁאֲח"כּ רַמ"ת אֲמָרִי שְׁהַדָּם הוּא מִהַצִּדְדִים וְזָה דְּלֹא כְּהַרִּיצַב"א.

וְגַם מוּכָח מְלִשׁוֹנוֹ דְּסְמַכִּינוּ ע"ז אָרְף לְטַהֵרָה בְּלִי ז"נ מְדַכְּתַב וְכ"ש הֵכָא שִׁישׁ לְתִלוֹת בְּמַפְתַּח כּו' וְכִינּוּן דַּה"ל כְּמַכָּה וְדַאי א"צ ז' נְקִיִּים וְא"כ מְדַכְּתַב וְכ"ש הֵכָא כּו' אִינּוּ רַק כ"ש וְלֹא חִידוּשׁ דִּין לְטַהֵרָה בְּלִי ז"נ א"כ מִשְׁמַע דְּגַם מִש"ל כְּשִׁבָּא דָּם לְאַח"כּ בָּא מִן הַצִּדְדִים מְהַנִּי ג"כ לְטַהֵרָה אִפִּי' בְּלִי ז"נ וְעוֹד דְּקוֹדֵק כֵּן מְדַבְּרִי תִשׁוּ' אֲמוּנַת שְׁמוּאֵל ס' א' שֶׁכ' עַד

שְׁתַּבְּדוּק א"ע בְּשׂוֹפְרֵת כו' וְאִם לֹא תִמְצָא דָם בְּרֹאשׁ הַמוֹדֵ תְהִי מְוֹתֶרֶת לְעוֹלָם כְּשֶׁתִּרְאֶה חוּץ מִרְאֵיֶת וְסִתָּה מִמֶּשׁ עכ"ל דְּמַדְכֵּי וְאִם לֹא תִמְצָא דָם בְּרֹאשׁ הַמוֹדֵ מִשְׁמַע אַע"פ שֶׁלֹּא מִצָּאָה דָם כָּלֵל בְּצַדֵּי הַשְּׂוֹפְרֵת וְאִפ"ה כ' תְהִי מְוֹתֶרֶת לְעוֹלָם כְּשֶׁתִּרְאֶה חוּץ מִרְאֵיֶת וְסִתָּה מִמֶּשׁ אֶפְיָלוּ בְּלֹא ז"נ דָּאֵם ר"ל דְּמְוֹתֶרֶת לְבַעֲלָה ע"י ז"נ א"כ מֵהוּ חוּץ מִרְאֵיֶת וְסִתָּה דְמִשְׁמַע דִּישׁ חִילוּק בֵּין הַדָּם שֶׁרַמ"ת לְרֹאֲיֵית וְסִתָּה וְאִם הִי צְרִיכָה ז"נ עַל דָּם שֶׁרַמ"ת א"כ אֵין שׁוּם חִילוּק בֵּינֵיהֶם כָּלֵל אֲלֵא מוֹכַח וְדַאי דַס"ל דְּבִדְיָקָה זֹו מְהֵנִי לְטַהַר לְגַמְרֵי הַדָּם שֶׁרֹוֹאֶה אַח"פ מִחֲמַת תְּשֻׁמִּישׁ וְא"צ ז"נ כָּלֵל חוּץ בְּדָם רֹאֲיֵית וְסִתָּה צְרִיכָה ז"נ אִף תְּמוּהֵיִן לִי ד' הַא"ש שֶׁם דְּהֵא בְּהַשְׂאֵלָה שֶׁם כ' וְלֹא הוֹעִילוּ לָהּ כָּל הַרְפוּאוֹת כ"א פְּעַם א' שְׂאֲחַר וְסִתָּה טְבִילָה וְשֻׁמְשָׁה וְלֹא רֹאֲתָה עכ"ל.

וְהֵינּוּ בְּבִיָּאָה רֹאשׁוֹנָה שְׂאֲחַר טְבִילָתָהּ לְוִסְתָּהּ וְתְשֻׁמִּישׁ זֶה ה"ל כְּפִדְיָקָת שְׂוֹפְרֵת שֶׁלֹּא נִמְצָא עָלֶיהָ כְּלוּם וְא"כ אַע"ג דָּאֵח"כ תִּרְאֶה מִחֲמַת תְּשֻׁמִּישׁ בְּבִיָּאָה רֹאשׁוֹנָה שְׂאֲחַר טְבִילָתָהּ לְוִסְתָּהּ מֵהַ בְּכַף הָא אֲמָרִינּוּ דְנִתְבָּרַר שֶׁהוּא דָם טְהוֹר כו' וּמֵהוּ שֶׁכ' אַח"כ בְּהַתְּשׁוּבָה אֲבָל בַּנ"ד כו' וְצָרִיף בְּדִיקָת שְׂוֹפְרֵת בְּשַׁעַת קְלַקוּלָּה כְּגוֹן בְּלִיל טְבִילָתָהּ רֹאשׁוֹנָה שֶׁתִּרְצָה לְשֻׁמֶשׁ וְהֵן הֵן תִּקְוִינֶיהָ עכ"ל הָא כְּבָר עֲבָרָה וְשֻׁמְשָׁה וְלֹא רֹאֲתָה בְּטְבִילָתָהּ שְׂאֲחַר וְסִתָּה דַה"ל כְּבִדְיָקָת שְׂוֹפְרֵת וְאִף שֶׁאֵח"כ כְּשֶׁחֲזָרָה וְרֹאֲתָה בְּנוֹסַת שְׂאֲחָרֵיו וְטְבִילָה וְשֻׁמְשָׁה מִצָּאָה בְּבִיָּאָה רֹאשׁוֹנָה וְאִיגְלֵי מִלְּתָא שֶׁחֲזָרָת לְקַלְקוּלָּה מֵהַ בְּכַף הָא הַתְּשֻׁמִּישׁ שֶׁלֹּא רֹאֲתָה בְּטְבִילָתָהּ לְוִסְתָּהּ מְבָרַר לָנוּ שֶׁהַדָּם הוּא מְהַצְדֵּדִים כו' וְכַמ"ש בְּתַחֲלָה דְהַבְּדִיקָת שְׂוֹפְרֵת שֶׁלֹּא מִצָּאָה כְּלוּם מְהֵנִי שֶׁתְּהִיָּה מְוֹתֶרֶת לְעוֹלָם כו' וְסְבוּר הֵייתִי אוּלַי בַּכַּה"ג דְּקַבְעָה לָהּ וְסִתָּה ס"ל לְהַא"ש דְּצָרִיכָה לְעוֹקְרוּ ג"פ בְּשַׁעַת וְסִתָּה אֲכֹן ז"א כַמ"ש רַבִּינוּ סִי קפ"ז ס"ק י"ג (ד"ח ע"ב) וְאִם הוּא בְּבִיָּאָה רֹאשׁוֹנָה שְׂאֲחַר טְבִילָתָהּ לְרֹאֲיֵית וְסִתָּה כו' דִּי לָהּ שֶׁתְּעַקְרֵנוּ פ"א בְּבִדְיָקָת שְׂוֹפְרֵת אַע"פ שֶׁלֹּא נִמְצָא עָלֶיהָ כָּלֵל אוּ שֶׁעֲבָרָה וְשֻׁמְשָׁה וְלֹא רֹאֲתָה כו' וְאֶפְשָׁר לְתַרְץ עַפְמ"ש רַבִּינוּ עוֹד אֲלֵא שְׂאֵם כו' בְּלִיל טְבִילָתָהּ צ"ל בְּדִיקָת הַשְּׂוֹפְרֵת אוּ הַתְּשֻׁמִּישׁ כו' בְּלִיל טְבִילָתָהּ דְּנֹקָא כו' וְא"כ י"ל הַא"ש מִיָּרֵי שֶׁהַתְּשֻׁמִּישׁ הֵהוּא שֶׁלֹּא רֹאֲתָה אַע"פ שֶׁהִיָּה בְּבִיָּאָה רֹאשׁוֹנָה שְׂאֲחַר טְבִילָתָהּ לְוִסְתָּהּ רַק שֶׁלֹּא הִיָּה בְּלִיל טְבִילָתָהּ כו' ע"כ אֵינוּ עוֹקֵר הַנּוֹסַת וּג"ז אֵינוּ תִּירוּץ דַעכ"פ עוֹקֵר הַנּוֹסַת דְחֻשׁשׁ בִּיָּאָה רֹאשׁוֹנָה וְא"כ תְּהִיָּה מְוֹתֶרֶת לְשֻׁמֶשׁ בְּטְבִילָתָהּ אַחַר וְסִתָּה בְּלִיל, שְׁנֵי אוּ שְׁלִישֵׁי עכ"פ רַק שֶׁלֹּא תְשֻׁמֶשׁ לִיל טְבִילָתָהּ כו': קִצּוֹר נִתְבָּאֵר בְּעֵנִין בְּדִיקָת שְׂוֹפְרֵת שֶׁלֹּא נִמְצָא עָלֶיהָ כָּלֵל לְהַרְיִצַּב"א הָא דְּמְוֹתֶרֶת מִשׁוּם דְּתַלְיִנּוּ שְׁנִתְרַפְּאָה לַפ"ז אִם חֲזָרָה וְרֹאֲתָה אַפִּי פ"א מ"ת צְרִיכָה ז"נ עכ"פ.

וְלֵהֲגִשׁ"ד וְא"ש הַטַּעַם דְּתַלְיִנּוּ שֶׁמְהַצְדֵּדִים הִי רַמ"ת וְא"כ לַפ"ז אֶפְיָלוּ חֲזָרָה וְרֹאֲתָה מ"ת א"צ ז"נ כָּלֵל קוֹשְׁיָא עַל תְּשׁו' א"ש מִיָּנִי וְבִי): וְעוֹד כ' רַבִּינוּ שֶׁכ"ד הַב"י דָּאִף שֶׁלֹּא נִמְצָא דָם כָּלֵל עַל הַשְּׂוֹפְרֵת אֲמָרִינּוּ בְּדוּעָה שֶׁהוּא מִן הַצְּדָדִים וְכ"כ הַט"ז ר"ל בַּסֵּק"ז דְּמִשְׁמַע שֶׁם דַס"ל דָּאִף בְּלֹא נִמְצָא דָם כָּלֵל אֲמָרִינּוּ בְּדוּעָה שֶׁהוּא מְהַצְדֵּדִים מִשֶׁא"כ בְּשֻׁ"ף שֶׁם סְקִי"א לֹא מִשְׁמַע כֵּן אֲלֵא דְאֲמָרִינּוּ נִתְרַפְּאָה ע"ש וְכ' עוֹד רַבִּינוּ וְאֵין לוֹמַר דַּהַב"י וְב"ח וְט"ז לֹא ס"ל כַמ"ש הַא"ש כו' א"ו צ"ל כַמ"ש לְקַמֵּן דַרַמ"ת סִפְקָ שְׁקוּל הוּא כו' וְא"כ כְּשֵׁישׁ עוֹד רַג"ל מְדֵלֵא נִמְצָא עַל הַמוֹדֵ כַמ"ש הַב"י שׁוּב אֵינוּ סִפְקָ שְׁקוּל כו': וּבִקְאוֹר דְּבָרֵיו הֵינּוּ דְזֶה שֶׁלֹּא נִמְצָא עַל הַשְּׂוֹפְרֵת כְּלוּם אוּ אַפִּי כְּשֶׁנִּמְצָא עַל צַדֵּי

השפופרת אינה ראיה גמורה מספקת מצד עצמו מדאורייתא לומר שהדם שרמ"ת תחלה ג"פ הוא מהצדדים.

דקא אפי' נמצא על צדדי השפופרת י"ל דלמא השתא הוא דחזאי מחמת השפופרת אבל מה שרואה מחמת תשמיש תחלה אינרע לה ראיות נדתה ולא מחמת תשמיש כלל ואע"ג דג"פ רמ"ת לא סמכינן מדאורייתא לומר דנדאי מחמת התשמיש ראתה כשהוא להקל דקא קיי"ל וסתות דרבנן ונהו סברת הכו"פ סי' קפ"ז סק"ז במ"ש דאלף שפופרות כו' אלא עכצ"ל דבאמת זה אינה ראיה מספקת רק מ"מ רג"ל הוי דנדאי פשראתה מחמת תשמיש ג"פ אע"ג דנסתות דרבנן מ"מ הסברא מראה דמחמת תשמיש ראתה הדם.

ובדיקת שפופרת כשלא נמצא על המוה כלום אף שלא נמצא ג"כ בצדדי השפופרת הוי רג"ל דדם שרמ"ת הוא מהצדדים וא"כ פינו דרואה מ"ת מצד עצמו בלא רג"ל הוי ספק שקול שפוא הדם מהצדדים א"כ פשנוסף עוד רג"ל שהדם הוא מהצדדים שוב אין הספק שקול כו' ולא הבינותי דברי קדשו דמלבד שיש לפקפק במ"ש דרמ"ת מצד עצמו הוא ספק שקול כו' אף עוד זאת דא"כ אפילו בפ"א שרמ"ת נאח"כ שמשה ולא ראתה נאח"כ רמ"ת עוד פ"א נימא הכי דבידוע שמהצדדים הוא וא"צ ז"נ.

דקא אפילו ברמ"ת פ"א ה"ל ספק שקול שפוא הדם מן הצדדים כמש"ש. וכשיש עוד רג"ל מהתשמיש שלא ראתה דהוי כבדיקת שפופרת שלא נמצא עליה כלום לומר שהדם שרמ"ת הוא מהצדדים שוב אין הספק שקול וזה נגד תשו' הרשב"א שבב"י ס"י קפ"ו ונהביאו רמ"א בהג"ה סי' קפ"ז ס"א דהני ג"פ דרמ"ת צ"ל רצופים כשור המועד וכחזקת קרקעות אבל כל שפעם כף ופעם כף אין זו חזקה כלל וסת הוא דלית לה הביאו רבינו עצמו בסי' קפ"ז סק"ח ופי' שנתקלקל וסתה ופורסת נדה בלא עת מבואר בפשיטות דטמאה נדה וצריכה ז"נ וכ"מ כל הפוסקים בטואה"ע סי' קי"ז ולדברי רבינו הג"ל יש לטהרה בלא ז"נ לדעת הגש"ד והא"ש והב"י וב"ח וט"ז וזה מהתימא שהרי פולם ס"ל דינו דהרשב"א והב"י הג"ל ולתרוץ ד' רבינו צ"ל דהרשב"א לשיטתו' אגיל דס"ל כפרש"י בפוגיא דהאשה שהיא עושה צרכיה בפי' ודלמא בתר דתמו מיא אתא דם פי אורחין ולא ס"ל מ"ש התוס' מדלא חזאי קודם כו' וא"כ לפ"ז ה"ה ברמ"ת פ"א אמרינן דלמא הדם אתא פי אורחין ולא מחמת תשמיש כלל ומ"ש רבינו בקו"א הג"ל דאף רש"י רפ"ט י"ל דמודה להתוס' שם בכה"ג דהנה ספק שקול מ"מ הוי ס"ס להחמיר דקא אפילו נדאי התשמיש גרם לדם הנה ספק שקול לפחות אם הדם בא מהמקור או מהצדדים וכשיש עוד ספק שקול שפוא הדם בא פי אורחין מחמת שנתקלקל וסתה ופורסת נדה בלא עת ולא התשמיש גרם לדם שיבא דאז נדאי מחזקינן ליה בדם המקור א"כ הוי ס"ס להחמיר.

לכן א"א להתיירה בלי ז"נ ע"י רג"ל לבד דתשמיש שלא ראתה אא"כ הוהחזקה ג"פ רצופים לראות מחמת תשמיש אז חזקה זו בצירוף הסברא מדלא חזאי קודם כו' מהני להרשב"א ורש"י ג"כ לומר דהתשמיש גרם לדם שיבא וא"כ ה"ל ספק שקול שפוא הדם מהצדדים לכן פשנוסף ע"ז רג"ל מבדיקת שפופרת שלא נמצא עליה כלום יש להתיירה בלי ז"נ אף לפ"ז א"כ להתוספות והרא"ש דס"ל הסברא מדלא חזאי כו' א"כ אפי' בפעם א' י"ל כן וא"כ ק' מסתימת כל האחרונים גבי ג"פ שאינן רצופים דלית מאן

דאָמער שאַצ'ז' נקיים פּנ"ל וַיֵּשׁ לַיָּשׁוּב דְּלֹא שִׁינְיָהּ לֹאמַר שַׁע"י בְּדִיקַת שְׁפוּפָרֶת שְׁלֹא נִמְצָא עָלֶיהָ דָּם כָּלֵל הָיָה רַג"ל שֶׁהֵדֵם שֶׁרַמ"ת הוּא מְהַצְדָּדִים אֲלֵא דְוָקָא כְּשֶׁרַמ"ת ג"פ רְצוּפִים דְּכִינּוּן שֶׁהוֹחֲזָקָה ג"פ רְצוּפִים דְּהָיָה חֲזָקָה גְּמוּרָה מְדַרְבָּנּוּן לַכ"ע שֶׁהוֹחֲזָקָה לֵהוּיּוֹת רוּאָה כָּל פְּעַם שֶׁתְּשַׁמֵּשׁ וּמַש"ה כְּשֶׁאֲח"כ שֶׁמְשֵׁה וְלֹא רְאָתָה אוֹ בְּבִדְיַת שְׁפוּפָרֶת שְׁלֹא נִמְצָא עָלֶיהָ כָּלוּם יֵשׁ מְקוּם לֵהִתְבּוֹנֵן מִדּוּעַ שִׁינְיָתָה חֲזָקָתָה וְנוֹכִיחַ מְזָה אֶלְמַפְרַע וְאַלְהַבָּא שֶׁהֵדֵם הָיָה מְהַצְדָּדִים וְלָכֵן בְּכַה"ג דְּוָקָא נִק' זֶה רַג"ל שֶׁהֵדֵם הוּא מְהַצְדָּדִים וְרְאָיָה גְּמוּרָה לֹא הָיָה כִּינּוּן דְּחֲזָקָה וְסֵת זֶה הָיָה רַק דְּרַבָּנּוּן כּו' מַשֵּׁא"כ כְּשֶׁלֹּא רְאָתָה מ"ת ג"פ רְצוּפִים אִין מִהִתְשַׁמֵּשׁ שְׁלֹא רְאָתָה אֶפְּיֵלוּ רַג"ל לֹאמַר שֶׁהֵדֵם הוּא מְהַצְדָּדִים אָף שֶׁנִּדְּאִי מַחְמַת תְּשַׁמֵּשׁ רְאָתָה כְּשֶׁרוּאָה בְּשַׁעַת תְּשַׁמֵּשׁ מ"מ אִין שִׁינְיָהּ לֹאמַר דָּאִם הָיָה מִהִמְקוֹר מִדּוּעַ לֹא רְאָתָה עַכְשָׁיו ג"כ כְּמוֹ שֶׁרְאָתָה אֲזַי מְשׁוּם שִׁי"ל שֶׁהַפְּעָמִים הַהֵמָּה שֶׁרַמ"ת מְקַרְהָ הָיָה שֶׁאִירַע לָהּ לִרְאוֹת מ"ת וְעַכְשָׁיו לֹא אִירַע לָהּ הַמְקַרְהָ הָיָה כִּינּוּן שֶׁעֲדִינּוּן לֹא הוֹחֲזָקָה שֶׁתְּרָאָה בְּכָל פְּעַם ע"י ג"פ רְצוּפִים לָכֵן בְּכַה"ג לֹא חָשׁוּב אֶפְּיֵי רַג"ל כָּלֵל לְהוֹכִיחַ מְזָה שֶׁהֵדֵם שֶׁרַמ"ת הוּא מְהַצְדָּדִים דְּכָף י"ל שֶׁהוּא מִהִמְקוֹר כְּמוֹ שִׁי"ל שֶׁהוּא מְהַצְדָּדִים אֲלֵא דְּפַעַם אִירַע מְקַרְהָ זֶה וּפְעַם לֹא כּו' דְּאֶפְּיֵי בְּרַמ"ת ג"פ רְצוּפִים ס"ל לְהַרְיִצְב"א דְּבִדְיַת שְׁפוּפָרֶת שְׁלֹא נִמְצָא עָלֶיהָ כָּלוּם אִינְהָ הוֹכְחָה כָּלֵל שֶׁהֵדֵם הוּא מְהַצְדָּדִים רַק שֶׁנִּתְרַפְּאָה וּכ"ד הַרְמַב"ם.

א"כ גַּם לְהַפּוֹסְקִים דְּהָיָה הוֹכְחָה שֶׁנִּהְיָ מְהַצְדָּדִים וְכְמוֹ שֶׁבִּיָּאָר טַעְמָם אֲאִזְמו"ר נ"ע בְּסִי קַפ"ז ס"ק י"ג דְּכִינּוּן שֶׁבִּיאַת הַדָּם תְּלוּיָהּ בְּגֵרָם כְּחוֹת כּו' אִיכָא לְמִיתְּלִי טְפִי בְּדוֹחַק הַצְדָּדִים כּו' וְלָזֶה כִּינּוּן ג"כ הַה"ג הַמְקַנּוֹבֵל מוֹהֲרֵר"ח צְעֵנְזֵר ז"ל בְּשׁו"ת נ"ב סִי מ"ה בְּמ"ש שֶׁנִּסְתָּ זֶה אָנוּ רוֹאִים שֶׁבָּא מַחְמַת בִּיאַת תְּשַׁמֵּשׁ כּו' אָנוּ תּוֹלִין לֹאמַר שֶׁמֶן הַצְדָּדִים בָּא כּו' ע"ש.

כ"ז לֹא שִׁינְיָהּ דְּוָקָא כְּשֶׁהוֹחֲזָקָה. כֵּן לְרַמ"ת ג"פ רְצוּפִים תַּחֲלָה אֲזַי חָשׁוּב הוֹכְחָה.

וְלֹא כְּשֶׁלֹּא הוֹחֲזָקָה כָּלֵל אִין זֶה אֶפְּיֵי הוֹכְחָה: קִצְוֹר (מ"ש רַבִּינוּ שְׁדַעַת הַב"י וּב"ח וּט"ז סַק"ז פְּהֵתְשׁו' א"ש וּבִיָּאָר הַטַּעַם דְּמִטְהַרִּינּוּן אָף בְּלִי ז"נ מְשׁוּם דְּרַמ"ת מַצֵּד עֲצָמוּ ה"ל סַפֵּק שְׁקוּל שֶׁמָּא הֵדֵם מְהַצְדָּדִים בְּצִירוּף חז"ט וְכַשֵּׁיִשׁ עוֹד הוֹכְחָה.

מְדֵלֵא נִמְצָא עַל הַמּוֹף שׁוּב אִין הַסַּפֵּק שְׁקוּל וּמ"מ אֶפְּיֵלוּ לַפ"ז לֹא נִק' הוֹכְחָה רַק כְּשֶׁרַמ"ת תַּחֲלָה ג"פ רְצוּפִים וְאַח"כ בְּדָקָה בְּשְׁפוּפָרֶת שְׁלֹא נִמְצָא עָלֶיהָ (כָּלוּם): ח וְהִנֵּה בְּתִשׁו' א' עַל ט"ד הַמְעוֹרָב בְּלִיחָה הָאֶרְכָּתִי בְּס"ד בְּדִין זֶה וּלְפַמֵּשׁ"ש גַּם לְהַתּוֹס' וְרֵא"ש י"ל דְּלֹא סְמִכִּינוּ עַל סְבָרָא זֹו מְדֵלֵא חֲזָאִי קוֹדֵם כּו' רַק בְּדָם הַנִּמְצָא בְּמ"ר וְלֹא בְּרַמ"ת וְלֹא בְּט"ד הַמְעוֹרָב בְּלִיחָה וּכ"ש לְפִירֵשׁ"י וְהַרְשָׁב"א ע"ש בְּאֶרִיכוֹת.

וּבְהָא א"ש דְּבִלֵּא רְאָתָה ג"פ רְצוּפִים מַחְמַת תְּשַׁמֵּשׁ לִיכָא לְמ"ד לְטַהֲרָה בְּלִי ז"נ אָף בְּבִדְיַת שְׁפוּפָרֶת שֶׁנִּמְצָא עָלֶיהָ דָּם בְּצִדִּים דְּנִתְבָּרַר שֶׁרְאָתָה עַכְשָׁיו מְהַצְדָּדִים מ"מ חִיִּישִׁינוּן שֶׁמָּא מֵה שֶׁרְאָתָה בְּשַׁעַת תְּשַׁמֵּשׁ תַּחֲלָה אוֹ מֵה שֶׁתְּרָאָה אַח"פ בְּשַׁעַת תְּשַׁמֵּשׁ הוּא שְׁלֹא מַחְמַת תְּשַׁמֵּשׁ כָּלֵל כ"א נִסְתָּ הוּא דֵל"ל כָּלֵל דְּלֹא סְמִכִּינוּ לְהַקְלַע עַל סְמִיךְ סְבָרָא זֹו מְדֵלֵא חֲזָאִי קוֹדֵם כּו' רַק בְּרַמ"ת ג"פ רְצוּפִים י"ל כֵּן אַת"ל כְּמוֹ שֶׁדְּקָדַק רַבִּינוּ מְרֵשׁ"י וְהַר"ן וְרַמְבַּ"ם וְסוּה"ת בְּנִמְצָא עַל צִדֵּי הַשְּׁפוּפָרֶת וְלֵהַגֵּשׁ"ד וְהַא"ש אֶפְּיֵי לֹא נִמְצָא כָּלֵל עַל הַשְּׁפוּפָרֶת דְּכִינּוּן שֶׁרַמ"ת ג"פ רְצוּפִים אֶמְרִינוּ לְהַקְלַע דְּוִדְאִי הַתְּשַׁמֵּשׁ גֵּרָם לְדָם שֶׁיֵּבֵא.

דאע"ג דקיי"ל נסתות דרבנן הא עכצ"ל הטעם משום שפנגד חזקה זו יש חזקת טהרה דאשה בחז"ט עומדת וא"כ כשהחז"ט מסייע ג"כ לחזקת הנסת ודאי הוי דאורייתא לכ"ע ולכן כשאח"כ נמצא בפופרת דם מהצדדים י"ל דסמכינן לטהרה בלי ז"נ בכל דם שרמ"ת.

ואף למאי דבעינן למימר דרמ"ת מצד עצמו אינו ספק שקול כלל שמא הדם מן הצדדים אלא פשאר דם הנמצא בכותלי בית הרחם דמחזקינן ליה בדם המקור מ"מ פיון שיש ראיה ברורה שרמ"ת מהצדדים אין לחוש שמא פעם רמ"ת מהמקור ופעם מהצדדים וכמ"ש רבינו הטעם בשם תשו' מהרי"ו סי' כ"ה משא"כ פשלא הוחזקה רמ"ת די"ל נסת הוא דלית לה מה מהני שפפ"א נמצא הדם מצדדים אמןם לפמ"ש רבינו בשם הגש"ד וא"ש דע"י בדיקת שפופרת שלא נמצא עליה פלום ג"כ יש לטהרה בלי ז"נ.

אע"ג דאינו רק הוכחה בעלמא שיותר י"ל שהדם בא מהצדדים ואינה ראיה ברורה שיש דם בצדדים א"כ זה א"א להעמיד אא"כ נאמר כמש"ר דרמ"ת מצד עצמו ה"ל ספק שקול כו' וע"ז ק' דא"כ מדוע הקמירו כ"כ גבי שלא לתלות בדם בתולים דכיון דרמ"ת מצד עצמו ה"ל ספק שקול ומש"ה פשיש עוד הוכחה שהדם בא מהצדדים טהורה בלי ז"נ ואין לה הוכחה יותר מכ"ז שלא חיתה המפה וא"כ ה"ל ליתן שיעור זה אפי' בהגיע זמנה לראות ואפי' בראתה ועודה בבית אביה דבלי ספק זהו הוכחה יותר מבדיקת שפופרת שלא נמצא עליה דם ואין לתרץ דהא לא מהני ההוכחה אלא פשידעינן דהדם בא ודאי מחמת תשמיש דהיינו פשראתה ג"פ רצופים מחמת תשמיש הא מקודם חיישינן שהדם בא מהמקור שלא מ"ת כלל פנ"ל דא"כ עכ"פ בהגיע זמנה לראות וניסת דלב"ה נותנין לה ד' לילות א"כ יתנו לה עד שתחיל המפה דהא ג"פ ראשונים תלינן לב"ה ג"כ ואח"כ הרי נעשית מוחזקת שהדם בא מ"ת ויהי' מהני הוכחה דלא חיתה המפה במכש"כ מבדיקת שפופרת שלא נמצא עליה דם והגם שהפוסקים תירצו משום דבעילת מצוה לכל מסורה כו' זהו תירוץ על החוקרא שחזרו ונמנו להחמיר יותר מדין המשנה אבל על דין המשנה לא נזכר כלל סברא זו דהא נחתו לשיעורים עד שתחיה המפה ועד ד' לילות כו' לכן סברא זו שכ' רבינו בשם הגש"ד וא"ש צע"ג: גם מה שתיירץ רבינו המשנה דתנן נמצא על שלו כו' על שלה כו' דמחזקינן ליה ודאי בדם המקור אף שרמ"ת דהוא משום דארגישה כו' ק' לפי הסוגיא רפ"ח דכשיש ספק שהדם אינו מהמקור אין מחמירין מחמת ההרגשה כי י"ל הרגשת שמש או עד הוא כו' וכמו בעד הנתון תחת הכר לרבנן דראב"צ דס"ל דאפי' משוה טהור דאע"ג דס"ל דמשוה אינו ודאי מגופה מ"מ ספק שקול מיהו הוי כו' אלא שי"ל דשאני הכא דאינו ספק שקול רק בצירוף החזקה כו' אף עוד קשה דאם המשנה מייירי בדארגישה ונזקא לכן לא תלינן בדם הצדדים אע"ג דהוא ספק א"כ מאי פריף די"ד וליחוש דלמא דם מאכלת הוא כו' דכיון דלא הניחתי תחת הכר רחוק יותר שייבא דם מאכלת מספק צדין כו' דלא תלינן פיון דארגישה כו': קיצור (דסברא דמדלא תזאי קודם כו' לא אמרינן לכ"ע ברמ"ת וברמ"ת ג"פ רצופים י"ל אפי' למ"ד נסתות דרבנן הכא אמרינן מדאורי' שהתשמיש גרם לדם (כשהוא) (שיבא) לסמוך על בדיקת שפופרת שנמצא בצדדים לומר בידוע שדם הצדדים הוא קושיא עצומה על סברת הא"ש והגש"ד דא"א לטהר בלי ז"נ פשלא נמצא פלום על השפופרת בענין רמ"ת אם

הוּי סֶפֶק שְׁקוּל מִצַּד עֲצָמוֹ): ט וְהִנֵּה מִתּוֹךְ דְּבָרֵי רַבֵּינוּ לְמִדְתֵּי טַעַם לְהַאֲמִירִים דְּאַף שְׁנִמְצָא מִצְדָּדִים לֹא מְהִנֵּי כָּלֵל לְטַהֲרָה בְּלֵי ז"נ.

מִדְּכ' בַּק"א דַּמ"א ע"א וְאַף שְׁרָאָתָה כֵּן ג"פ אֵין זֹו חֲזָקָה שֶׁרַמ"ת דְּהָא קִי"ל וְסִתּוֹת דְּרַבְּנָן כּו' אֶלָּא שְׁאִירַע לָהּ רְאִיּוֹת נִדְּהָ בִּשְׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ כּו'. לְכֵן לֹא סְמַכִּינוּ עַל בְּדִיקַת שְׁפּוֹפֶרֶת שְׁנִמְצָא הֶדֶם בְּצְדָדִים לְהַתִּירָה בְּלֵי ז"נ כְּשֶׁרוֹאֶה מ"ת אַח"כ מֵאַחַר שִׁי"ל שְׁאִין הַתְּשֻׁמִּישׁ גּוֹרֵם לְדָם דְּנִימָא וְדַאי מְהַצְדָּדִים הוּא אֶלָּא שִׁי"ל שְׁאִירַע לָהּ רְאִיּוֹת נִדְּהָ כּו' וְלֹא סְמַכִּינוּ ע"ז לֹמַר בְּיָדוּעַ שְׁמַהצְדָּדִים הוּא אֶלָּא נֶגֶד דִּין שְׁאַתָּה מְחִזִּיקָה בִּרַמ"ת לְאַנְסָרָה לְבַעֲלָהּ ע"ז אֲנִי אוֹמֵר אִם רַמ"ת הִיא בְּיָדוּעַ שְׁמַהצְדָּדִים הוּא דָּאִם רַמ"ת הִיא וְדַאי מְהִנֵּי הַבְּדִיקָה שְׁפּוֹפֶרֶת כּו' מִשָּׂא"כ לְהַתִּירָה בְּלֵי ז"נ חוֹשְׁשֵׁנִי דְּלָמָּא אֵין הַתְּשֻׁמִּישׁ גּוֹרֵם כּו' וְכ"ש כְּשֶׁאֲח"כ פֶּעַם הִיא רַמ"ת פֶּעַם אֵינְהָ רוֹאֶה שִׁי"ל כֵּן אַע"ג שְׁתַּחֲלָה הַחוֹזְקָה רוֹאֶה ג"פ וְאַף לְמַש"ל דְּכִינּוּן דַּחוּ"ט מְסִינֵעַ הוּי כְּעִין וְסַד"א י"ל הֲלֹא גַם לְמַ"ד וְסַד"א פִּרְש"י דַּט"ו דְּמַחְזִיקִינוּ לָהּ בְּטוֹמְאָת סֶפֶק וְאַיִךְ נִסְמָךְ ע"ז לְהַתִּיר אִיסוּר וְדַאי דְּכָרַת.

וְאוּלַּי י"ל דְּהָא דוֹסַד"א הִנֵּה רַק טוֹמְאָת סֶפֶק זֶה לְחוּשׁ קוֹדֵם שְׁמָא תְּרָאָה אֶבְל כְּשֶׁרָאָתָה בְּוִסְתָּהּ ה"ל וְדַאי שְׁהוֹסַת בָּא בְּזַמְנוֹ וְא"כ לִפ"ז י"ל דְּסְמַכִּינוּ ע"ז אַף בְּאִיסוּר וְדַאי וְאַף אִם אַח"כ רַמ"ת לְפָרְקִים מ"מ הַפֶּעַם שֶׁרַמ"ת י"ל וְדַאי הַתְּשֻׁמִּישׁ גּוֹרֵם כֵּינּוּן שְׁמַחֲלָה הַחוֹזְקָה רוֹאֶה ג"פ מ"ת וְכִינּוּן שְׁהַתְּשֻׁמִּישׁ גּוֹרֵם וְאִנּוּ רוֹאִים שְׁנִמְצָא בְּצְדָדֵי הַשְּׁפּוֹפֶרֶת הָרִי יֵשׁ דָּם בְּצְדָדִים שְׁיִצָּא ע"י תְּשֻׁמִּישׁ יֵשׁ מְקוֹם לְהַתִּירָה בְּלֵי ז"נ מִיְהוּ קָשָׁה מ"ש מַמ"ש רַמ"א בַּהֲג"ה ס"י קַפ"ח ס"ה דְּבַעֲיָנוּ בְּדִיקָה ג"פ לְרִאוּת שְׁלֵא נִימּוּחוּ וְאַף גַּם בְּזֶה הַחֲמִיר שְׁלֵא לְסַמּוֹךְ עַל בְּדִיקָה זֹו לְהַקְלֵל בְּאוֹתוֹן שְׁעָרוֹת שְׁלֵא נִבְדְּקוּ אַח"כ בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ וְסִת וְשְׁלֵא בִּשְׁעַת וְסִתָּהּ וְע' בַּס"ט שְׁמ"ס וְכ"ו בְּשֵׁם מַהֲרַ"י שְׁמַחֲמִיר בְּבְדִיקָתוֹ וְכ"כ עוֹד בַּס"י קַצ"א בַּהֲג"ה וְאִם בְּדִיקָה עֲצָמָה ג"פ: וְלָמָּה הֵכָא יִקְלוּ בְּבְדִיקָה א' לְטַהֲרָה לְגַמְרֵי מְסַפִּירַת ז"נ.

וְא"כ קָשָׁה מְכָאֵן עַל רַמ"א וְרִאִיתִי בַּס"ט ס"י קַצ"א סַק"ו כ' דְּהָא דְּבַעֲיָנוּ בְּדִיקָה ג"פ הוּא מִהַמְרָדְכֵי בְּשֵׁם מַהֲר"ם וְלֹא דַק דְּהַמְרָדְכֵי מִיְיָרֵי בְּבְדִיקָה שְׁפִסְקָה לְרִאוּת לְגַמְרֵי אַחַר מ"ר ע"ז הַצְרִיף ג"פ כְּמוֹ עֲקִירַת וְסִת אֶבְל רַמ"א דְּמִיְיָרֵי שְׁבְדִיקַת הַמּוֹךְ מְבָרַר שְׁהֶדֶם מִהַמ"ר לֹא מִהַמְקוֹר י"ל בַּפ"א סְגִי כְּמוֹ בְּבְדִיקַת שְׁפּוֹפֶרֶת דַּע"י בְּדִיקָה א' מְבָרַר שְׁהֶדֶם מִן הַצְדָּדִים כּו': (קִיצוּר).

נַת' טַעַם לְסַבְּרַת הָאוֹמְרִים דְּאַף בְּנִמְצָא עַל צְדָדֵי הַשְּׁפּוֹפֶרֶת לֹא מְהִנֵּי לְהַתִּירָה בְּלֵי ז"נ דְּחִיָּית טַעַם זֶה קוֹשֵׁיָא אַמְאִי לֹא בַעֲי' בְּדִיקָה ג"פ): וּבַעֲנָנוּ בְּדִיקַת שְׁפּוֹפֶרֶת שְׁלֵא נִמְצָא עֲלֵי פְלוּם. אִם רָאָתָה אַח"כ מ"ת ג"פ ס"ל לְהַס"ט דְּאַסוּרָה לְבַעֲלָהּ.

וְרַבֵּינוּ מְקִיל בְּזֶה אוֹ בַּעֲבָרָה וְשִׁמְשָׁה וְלֹא רָאָתָה דְּמוֹתָרַת לְבַעֲלָהּ דְּלַגְבֵי אִסוּר וְסִתּוֹת תְּלִינּוּ דְּמַהצְדָּדִים הוּא גַם הַס"ט כ' (בַּהֲג"ה שְׁבִין חֲצָאֵי עֲגוּלִים) דַּמְל' הַגַּמ' מִשְׁמַע כֵּן וְק' דְּכִינּוּן דְּאַמְרִינוּ שְׁפִשְׁבִּיאַת הֶדֶם תְּלוּי בְּגֵרָם פְּחוֹת כּו' טְפִי אֵיכָא לְמִיתְּלֵי בְּדוֹחַק הַצְדָּדִים כּו' א"כ בְּדָם הַמְקוֹר אֵין חִילּוּק בֵּין פְּחוֹת וְאַצְבָּעוֹת אֵינָה הוּא הַסֶּפֶק סְפִיקָא אֶצְל הַשְּׁנֵי דְּסֶפֶק מְהַצְדָּדִין נִיחָא:.

אָבֵל הַסֶּפֶק שָׁאֵם מִהַמְקוֹר שְׁמָא לֹא תִרְאֶה אֶצֶל הַשְּׁנִי. הָא קְאָמְרַת בְּדָם הַמְקוֹר אֵין חִילוּק כּו' דָּאָם יֵשׁ חִילוּק מִנ"ל שְׁכַשְׁלָא נִמְצָא דָם כְּלָל בְּהַשְׁפּוּפְרַת הוּא מִהַצְדָּדִים וצ"ל דָּאִינוּ סֶפֶק שְׁקוּל וּמ"מ מְכַרְיַע שְׁהַסֶּפֶק צְדָדִין יִהְיֶה מְהַנְי וְלוֹחֵק דָּגָם סֶפֶק צְדָדִין אִינוּ סֶפֶק שְׁקוּל.

דָּדָם הַנִּמְצָא בְּפֶרוֹזְדוֹר טְמָא: פְּדַתְנָן נִמְצָא עַל שְׁלוֹ כּו' אֶלָּא דְמִשּׁוּם דְּהוֹחֲזֵקָה ג"פ י"ל דְּהוּי סֶפֶק שְׁקוּל וְאִינוּ מְוַכְרַח וְכִינּוּן שְׁשֵׁנִי הַסֶּפֶקוֹת אֵינּוּ שְׁקוּלִים אִיךָ מִתִּירִים אוֹתָהּ לְשֵׁנִי אַעֲכָצ"ל לְהַפֵּךְ דָּגָם בְּדָם הַמְקוֹר יֵשׁ סֶפֶק שְׁקוּל ע"י שְׁיֻנוּי אֶצְבָּעוֹת שְׁמָא לֹא תִרְאֶה כּו' וּבִתְשׁוּ' הַג' מוהרר"ח צְנֻזֵר שִׁבְנ"ב ס' מ"ה י"ל דְּדוֹקָא בְּשִׁפּוּפְרַת שְׁלֹא נִמְצָא עָלֶיהָ כְּלוּם שְׁיִיךָ לֹמַר יוֹתֵר בְּיָדוּעַ שְׁהָדָם בָּא מִן הַצְדָּדִים וְלֹא בְּשִׁמְשָׁה וְלֹא רְאָתָה וְה"ט מִשּׁוּם דְּהַשְׁפּוּפְרַת אִינוּ יוֹצֵא וְנִכְנָס כּו' ע"ש וְלִסְבָּרַת רַבִּינוּ שֶׁהוּא מֵהַגִּישׁ ד' צ"ל דְּדוֹדָי אֶצֶל הַשְּׁנִי שְׁלֹא הוֹחֲזֵקָה עֲדִינּוּן שְׁתִּירְאָה בְּאֶצְבָּעוֹ וְכַחוֹתֵיו י"ל שְׁאָף אִם הָדָם שֶׁרַמ"ת אֶצֶל הֶרְאִישׁוֹן הִיָּה מִהַמְקוֹר יֵשׁ סֶפֶק שְׁמָא לֹא תִרְאֶה אֶצֶל הַשְּׁנִי.

דָּגָם לְגַבֵּי דָם הַמְקוֹר אֶמְרִינּוּ אֵין כָּל הָאֶצְבָּעוֹת אוֹ הַפְּחוֹת שְׁוֹת אֶבֶל אֶצֶל הֶרְאִישׁוֹן שְׁהוֹחֲזֵקָה לְאֶצְבָּע וּג' פְּחוֹת שְׁלוֹ ע"ז אֶמְרִינּוּ דָּאָם הָדָם הִיָּה מִהַמְקוֹר הִיָּתָה רוֹאָה גַם בְּתִשְׁמִישׁ הַד' כִּינּוּן שְׁפָכֵר הוֹחֲזֵקָה לְכָל פְּחוֹת שְׁלוֹ מִשְׁא"כ כְּשֶׁהָדָם הִיָּה מִהַצְדָּדִים אָף שְׁהוֹחֲזֵקָה לְכָל פְּחוֹתֵיו אֶפְשָׁר שְׁלֹא תִרְאֶה פְּעַם הַד' לְכֹן כְּשֶׁלֹּא רְאָתָה פְּעַם הַד' אֶמְרִינּוּ יוֹתֵר דָּדָם הַצְדָּדִים הוּא וְהַטַּעַם שְׁנֵאֲמַר כֹּן דְּבַצְדָּדִים אֵין רְאָיָה מִהַחֲזֵקָה כ"כ מְבֹנָאֵר מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ מִשּׁוּם שְׁהֵאֲבָר דּוֹחֵק בְּצְדָדִים בְּכַח כּו' נֶאֱפָר אִם אֵין זֹאת י"ל לְצַרְפָּר לְזַהֵר הַסְּבָרָא שְׁלֹא לְחַלּוֹק כ"כ עַל ר"ח כּו' וּמ"מ צ"ג: סִימָן קַכָּא בְּדַבְרֵי הָאִשָּׁה שְׁבִימִי עֵיבּוּרָה מוֹצֵאָה פְּתָמִים רַבִּים ג' חֲדָשִׁים הֶרְאִישׁוֹנִים וְהִדְאָקְטוֹרִים אוֹמְרִים שְׁזָהוּ מִמְחַלָּה מוֹטֵר קוֹרָאמָר וְכִשְׁאִינָה מְעוֹבְרַת יֵשׁ לָהּ נֶסֶת כָּל הַנְּשִׁים: הִנֵּה לֹא פִירְשׁוּ אִם הֵם רַק פְּתָמִים אוֹ שְׁמוֹצֵאָה בְּבִדִיקָה ג"כ אָף בֵּין כָּף וּבֵין כָּף קִשְׁיָה לְמִצּוֹא הִיָּתֵר דְּהִנֵּה פְּשׁוּט בְּמִשְׁנָה וּגְמָרָא דְּמְעוֹבְרַת שְׁרוּאָה דָּם הָדָם טְמָא כְּמוֹ כָּל הַנְּשִׁים וְהַנְּפִקוּתָא רַק אִם דִּיָּה שְׁעֵתָהּ בְּמִשְׁנָה פ"ק ד"ז ע"ב וְגַם שָׁם אֶמְרוּ וּבִמָּה אֶמְרוּ דִּיָּה שְׁעֵתָהּ בְּרִאִיָּה רִאִישׁוֹנָה אֶבֶל בְּשִׁנְיָה מְטָמָא מֵעַל"ע וּבְגְמָרָא שָׁם דָּרַף ט' ע"א הַגִּיעַ עַת וְסָתָה בִימֵי עֵיבּוּרָה כּו' מְבֹנָאֵר דְּהַחֲקִירָה רַק אִם חוֹשֶׁשֶׁת לְוִסְתָּהּ אֶבֶל אִם רְאָתָה דָּם אֵין שׁוּם נִפְקוּתָא בִּינָה וּבֵין שְׁאָר אִשָּׁה דְּהוּא דָּם גְּדוֹת אוֹ דָּם זִיבוֹת וְכַמְבֹּנָאֵר ג"כ בְּמִשְׁנָה וּגְמָרָא פָּרַק בְּנוֹת פּוֹתִים דָּרַף ל"ו ע"ב הַמְקַשָּׁה גְּדָה וְכו' וְשִׁפְתָהּ מֵעַל"ע וְיִלְדָה הִרִי זֹו יוֹלְדָת בְּזוֹב כּו' וְכֹן אָף לְעַנְנֵן פְּתָם הַדִּין כֹּן כְּמוֹ שְׁאֶמְרוּ בַגְמ' פ"ק דְּנִדְבָה ד' ה' ע"א וְנָשִׁים שְׁאֶמְרוּ חֲכָמִים דִּינּוּן שְׁעֵתָן פְּתָמָן כְּרִאִיָּתָן וְכֹן פְּשׁוּט בַגְמ' פָּרַק הָאִשָּׁה ד"ס ע"ב עוֹבְרָה וְשִׁאִינָה עוֹבְרָה תוֹלָה עוֹבְרָה בְּשִׁאִינָה עוֹבְרָה מְבֹנָאֵר דְּכִשְׁאִין לָהּ בְּמִי לְתִלוֹת פְּתָמָה טְמָא כְּשֶׁאֵר כָּל הַנְּשִׁים וְכ"ז פְּשׁוּט בְּשׁו"ע וְלֹא הוֹצֵרְכָתִי לְכַתּוֹב זֶה רַק מִפְּנֵי שְׁאִיזוּ מְלֻמָּד בְּחֻכְמַת הֶרְפוּאָה כְּתִב שְׁפַעַת הָעֵיבּוּר שְׁהַחֲדָר סְגוּר אִזִּי אִם רוֹאָה דָּם גְּדָה אִינוּ יוֹצֵא מִהַחֲדָר כ"א מְצִנָּאֵר הֶרְחָם וּא"כ לְפִי דְבָרָיו הִיָּה זֶה חֲקִירָה אִם הָדָם טְמָא דְכִינּוּן דָּאִינוּ יוֹצֵא דָּרַף הַמְקוֹר כְּלָל י"ל שְׁאִין טְמָא דָּם גְּדָה וְעִינּוּן בְּשׁו"ת שִׁב"י ס' מ"א בְּתִשׁוּ' הַגָּאוֹן מְמַעֲנֵץ.

אָף הִנֵּה מְבֹנָאֵר בְּמִשְׁנָה וּגַם הַהַפֵּךְ דְּהוּא דָּם גְּדָה גְּמוּר א"כ וְדָאִי דְבָרָיו בְּטִלִּים וְשִׁקְרִים לְגַמְרִי. כִּי גַם כְּשֶׁהָאִשָּׁה רוֹאָה בִימֵי עֵיבּוּרָה וְדָאִי הָדָם יוֹצֵא מִהַמְקוֹר דְּהִינּוּ מִהַחֲדָר

ובכדונמה שפן דעת כל חכמי הרופאים גם כן: ואם משום שהיא רואה זה מחמת החולי הנקרא מוטער קראמף ע"ז נאמר הרי ענין זה נחשב כמו רואה דם מחמת אונס ופשוט בגמרא פ"ק בנו"כ שם דל"ו ע"ב דרואה מחמת אונס טמאה בין בימי זיבה בין בימי נדה וכן פשוט בגמרא פ"ק דף י"א ע"א ועיין בגמרא פב"ת דנדה דף ע"א א' דאפילו רואה מחמת ביעתותא דמה טמאה נדה ואין זה דומה כלל לדין מפה במקור וגם לא דמי לדין אשה שיש לה פארפא"הל שהמקור נפל למטה שיש קצת אחרונים מתירים בזה ע"פ פי' רבינו שמשון שבהרא"ש פ"ק המפלת סי' ג' שלא ראתה פ"ק דהנשים רגילות לראות פהובא בתשובת מעיל צדקה סי' ל"ד ובכו"פ סי' קפ"ח אין לומר גם כן שפיון שרואה מחמת חולי מוטער קראמף אינה רואה פ"ק דהנשים רגילות לראות זה לא דמי כלל וכלל אף לדברי קצת אחרונים המתירים בפארפ"אהל.

די"ל דשאני התם שיש בחוש שינוי גדול בהאם מה שאינו בשאר הנשים והוא מה שהאם ירד למטה ע"ז אמרו כיון שזהו שינוי הנראה בהאם מה שמשונה משאר הנשים חשבו זה שלא ראתה פ"ק דהנשים רגילות לראות אבל כשהאם במקומה אלא שיש בה שינוי בפנימית שיש בה מחלה זה לא אמר אדם מעולם שיהיה סב"א לומר שלא ראתה פ"ק דהנשים רגילות לראות דא"כ בכל רואה מחמת אונס נימא הכי וזה מבואר בהרבה שו"ת דרואה מחמת חולי שיש בהאם כל שאין בה מפה ממש טמאה וע' שו"ת דבר שמואל ושו"ת ח"צ: מלבד שגם בדין פארפא"ל הרבה אוסרים כי זה הקותר שהמציא המע"צ והכו"פ ע"פ פי' רבינו שמשון הלא רש"י דכ"א מפרש לא כמו רבינו שמשון ולפירושו אין שום הקותר בזה שלא ראתה פ"ק דהנשים רגילות לראות כ"א מצד חציצה וגם לפי התוספות שם וכן לפי הרמב"ן שם אין שום הקותר וגם אף אם נתפוס כפי' רבינו שמשון הרי גם לשטתו חלק הנו"ב חי"ד סי' נ"ח על דעת התשו' מע"צ הנ"ל וא"כ הדבר צע"ג למעשה אם לא כשיש עוד צירופים חזקים ג"כ צ"ע אבל יהיה איהו שיהיה בנדון פארפא"ל אבל ענין מוטער קראמף שהוא חולי בהאם אין שום מקום לצדד להקל ולדמותו לפארפאה"ל אף להמקילים שם לכן אין לי שום הקותר כ"א מן השמים ירחמו על העלובה הזאת: סימן קכב ע"ד האשה הנעצבת במר נפשה שנתקלקלה אחר לידתה ומצאה ג"פ אחר תשמיש דם על הסדין ובש"ת הרגישו כאב ונגשה אלי מדי עברה לשאול אם יש עזר להמציא לה הקותר והנה צויתי לנשים בקיאות לבדוק אותה ומצאו שיש בצד אחד מפותלי הרחם סמוך לביה"ח מקום אחד שהוא משונה במשמוש שיש בו פמין גומא וסדק ובכל פעם שנוגע העד שם בשעת בדיקה כואב לה מאד מאד וכשבדקות אותה בשאר מקומות אינה מרגשת שום כאב ובכל פעם שנוגעין בעד בא"מ מוצאין תמיד דם על העד אם מעט ואם הרבה לפי ענין הדחק בנגיעת העד בא"מ ולפעד"נ שמתרת לבעלה אף בלא ספירת ז"נ מחמת פמה טעמים עכ"ל השאלה שנסאלתי ע"ז מפ"ק מהמ"צ דק"ק טאטרסק: ועוד שאלה שניה שנסאלתי זה מקרוב מהמ"צ דק"ק באבינעוויץ ונ"ל ע"ד האשה הזקנה שראתה מחמת תשמיש ג' פעמים הנה היום באתה לפני וסיפרה לי איהו שזה ערף ב' שבועות עלה על דעתה לבדוק א"ע ולדע מה היא באותן הימים ושפכה מושלף על גבה ופניה למעלה ומשמשה באו"מ באצבע שלה והנה בצד ימין לא הרגישו שום הרגש ובצד שמאל כמעט בסוף פלות אנהו האצבע שלה משמשה באצבע מקום שתחגור בה האצבע ואמרת שזה כמו גיד ושאלתי אם מצאהאז דם על האצבע

והשיבה שלא עיניה אז ואחר כמה ימים רצתה לידע אם נתרפאה ועשתה מבגד פשתן פיס ארון בלא עץ והכניסה לאו"מ ומצאה דם על הצדדים אף אינה יודעת אם היה גם על הראש וצויתי לה היום שתבדק א"ע בעד ובדקה א"ע בעד הבדוק והכניסה העד בענמק והרגישה בשעת בדיקה פשוטתה בצד המקום שהוא כואב לה מאד ומצאה דם על העד מכונן נגד אותו מקום ובשאר חנרים וסדקים לא הרגישה כאב כלל ולא מצאה פלום ועד היום לא היה מוצאת שום פעם על בדיקת העד דם שלא בשע"ת כ"א אח"ת.

אף זה כמה שבועות שאינה בודקת א"ע כלל שמחזקת א"ע לטמאה עכ"ל: זמן רב מה שנתחדש אצלה. שיש לה גיד בפרונדור המוציא דם אנסה בזה היום עוד ב' פעמים ובבירור כשמפנסת העד בא"מ מוצאת דם באו"מ שנוגע העד לשם למקום הנ"ל לצד שמאל שפאב לה שם וגם קרוב הדבר שהי' לה זה מכבר רק שלא ידעה עד עתה ולא נתחדש אצלה.

וגם אומדנות והוכחות יש לה ע"ז עכ"ל: תשובה א הנה נלע"ד אשר זה נקרא ידוע שמפכה מוציאה דם ואף שהרשב"א כ' דאין עיניה בין מפכה וא"א לה לידע אלא בבדיקת שפופרת הובא ב"י סי' קפ"ז הרי פ"י בתשו' ח"צ סי' מ"ו דמגעעת במוף שבראש המכחול במפה אם יש בה דם בידוע שמפכה מוציאה דם כו' וכ"כ הכו"פ סי' קפ"ז סק"ה וא"כ ה"נ זה פשוטתה בעד באו"מ הגומא הכואב מוצא תמיד דם על העד ה"ז בבדיקת שפופרת הנ"ל לפי הח"צ והכו"פ.

אף אאזמור הגאון ז"ל סי' קפ"ז ס"ק כ"ג חלק על פירוש של הח"צ והכו"פ בבדרי הרשב"א ופ"י שצ"ל נמצא דם על צדדי השפופרת ולא על המוף כו' ע"ש ובבדיקת עד כנ"ד לא שייך זה מיהו י"ל דלדברי הש"ך והח"צ דהרשב"א ב"ע ג"כ שתדע שמפכה מוציאה דם ומ"ש וא"א לה לידע אלא בבדיקת שפופרת זהו לברר שדם זה שהיא רואה עתה הוא שותת ויורד מן המפה א"כ אף שנאמר בבדיקת שפופרת היא דוקא כדפי' אאזמור נ"ע ולא כפי' הח"צ והכו"פ.

הרי עכ"פ על שמפכה מוציאה דם משמע בהדיא לפ"ז שא"צ בבדיקת שפופרת כלל שהרי כ' בהדיא בתה"א סוף שע"ד דקפ"א ע"ב וז"ל והתם משמע ודאי דברואה דם מחמת מפה א"צ בבדיקה שפופרת כו' עד אלמא אף בלא בבדיקה דשפופרת תולה במפכה עכ"ל וא"כ להש"ך והח"צ דהרשב"א מודה ג"כ דבעינן שתדע שמפכה מוציאה דם על פרוף זה אפשר לידע אף בלי בבדיקת שפופרת והיננו ודאי ע"י הוכחה פנדון שלפנינו בשאילתנו אף ורק לפי הרמ"א בהרשב"א דס"ל שהרשב"א ס"ל דאינו צריך כלל לידע שמפכה מוציאה דם.

א"כ לפ"ז מוכח דס"ל להרשב"א שלידע שמפכה מוציאה דם א"א כ"א ע"י בבדיקת שפופרת. אף ממנ"פ הרי לפ"ד הרמ"א מיקל הרשב"א לתלות במפה אף שאינו ידוע אם מפכה מוציאה דם כלל ואם באתי להחמיר להרמ"א כדעת סה"ת והגמ"י הרי לשיטתם ע"כ מוכרח דלידע שמפכה מוציאה דם א"צ בבדיקת שפופרת דאל"כ ישאר עליהם קושיות הרשב"א שהכריח דבמפה א"צ בבדיקת שפופרת כנ"ל וכיון שפן דה"ל ידוע שמפכה מוציאה דם א"כ לא מבעיא שיש לטהר הדם שרמ"ת בלי ספירת ז' נקיים שהרי בזה הכנס"ח סי' ל"ד מיקל אע"פ שאינו ידוע שהמפה מוציאה דם הביאו הס"ט ס"ס ק

י"ד ואֶפְשָׁר שֶׁכ"ד הַתְּשׁוּ' שֶׁעַר אֶפְרַיִם סִי' ע"ו שֶׁהֵבִיא הַס"ט רס"ק י"ב מִיְהוּ הַס"ט סס"ק י"ד חֶלֶק בְּפִשְׁטוּת עַל הַכְּנִסִּי' וְכ"כ אֶזְמוּר"ר נ"ע ס"ק כ"ג גְּבִי וְלָכֵן דַּעַת הַש"ף כו' אַחַר סְפִירַת ז' וְטְבִילָה כו' בַּרמ"ת כו' אִף הֵכָא יֵשׁ לְטַהַר אֶפְיָלוֹ דָּם שְׁמוּצָאָה בְּבִדְיַת עַד אִף שְׁלֵא מְחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ.

כְּמִבְּנָאָר בַּסֵּה"ת סִי' צ"ב וְהַגְמִי"י פִי"א אוֹת ז' שְׁלֵא אָסְרוּ אֶלְא בְּשַׁעַת וְסָתָה כו'. הָא פֶּל שְׁלֵא בְּשַׁעַת וְסָתָה תוֹלָה בָּהּ אִף דָּם שְׁרוּאָה מִמֶּשׁ.

רַק בְּאֵם מְרַגְשָׁת שֶׁהֵדָם בָּא מִן הַמְּקוֹר הִיא טְמֵאָה פִּינּוּן שֶׁהַמְּכָה בְּצִדְדִין וְלֹא בְּמְקוֹר אֲבָל אִם אֵינָה מְרַגְשָׁת אֶת הַדָּם מִן הַמְּקוֹר אוֹ מִן הַצִּדְדִין תוֹלָה בְּמַפְתָּה פִּינּוּן שֶׁמַּפְתָּה מוֹצִיאָה דָּם וְכ"כ בַּתְּשׁוּ' נ"ב קָמָא סס"י מ"א אוֹת י"א: ב וּמִיְהוּ צ"ע אִם לְטַהַרָה עַכְשָׁיו בְּלִי סְפִירַת ז"נ וְטְבִילָה פִּינּוּן שֶׁפְּשָׁרְאָתָה מ"ת ג"פ עֲדִינּוּן לֹא נוֹדַע לָנוּ אִזּוּ שֶׁהִיָּה לָהּ מְכָה.

וְשֶׁהִיָּה הַמְּכָה מוֹצִיאָה דָּם אִזּוּ רַק עַכְשָׁיו נוֹדַע לָנוּ כֵּן ע"י בְּדִיקוֹת הַנְּשִׁים א"כ אֶפְשָׁר אֵין לְטַהַר הַדָּם לְמַפְרַע שַׁרמ"ת דְּדִלְמָא עַכְשָׁיו נִתְהוּהָ הַמְּכָה וּמִמִּילָא שֶׁהֵדָם שַׁרמ"ת הִי' מִן הַמְּקוֹר וְכֵן מִשְׁמַע בַּפֵּא"ט דַּנ"א ע"א הַגְּלִיד פִּי הַמְּכָה בְּיָדוּעַ שֶׁשְׁלֵשָׁה יָמִים קוֹדֵם שְׁחִיטָה לֹא הַגְּלִיד פִּי הַמְּכָה הַמְּמַע"ה.

הַרִי אֶפְיָלוֹ הַגְּלִיד פִּי הַמְּכָה לֹא אֶמְרִינּוּ דְהִיָּתָה כֵּן לְמַפְרַע רַק עַל שְׁלֵשָׁה יָמִים. וְע"ש בְּתוֹס' וּבש"ע ח"מ סִי' רל"ב ססע"י י"א וְעֵינּוּן כְּעֵינּוּן חֲקִירָה זוּ בְּשׁו"ת מֵהַרִי"ט חִי"ד סִי' ל' וְשֵׁם הַעִיר מִמ"ש בַּגַּמ' פ' הַרְוָאָה פְּתָם דַּנ"ח ע"א דְאֵין מְחַזְקִין טוֹמְאָה מְמָקוֹם לְמְמָקוֹם אִף כְּדִי לְהַקְלִי בְּכַתְּמִים הַקְּלִים ע"ש וְע"ש בְּתוֹס' סד"ה וְמִי מְחַזְקִינּוּ וְכַמ"כ י"ל דְאֵין מְחַזְקִינּוּ טְהוֹרָה מְזַמֵּן לְזַמֵּן וְעֵינּוּן בַּא"ח סִי' תס"ז וְעֵינּוּן בַּתוֹי"ט ספ"ט דְטְהוֹרוֹת בְּמַשְׁנָה נִמְצָא בַּגַּג הַמַּעֲטָן טְהוֹר נִמְצָא בַּמַּעֲטָן בַּגַּג טְמֵא וּבַתוֹ"ח שָׁם.

וְאֵין לוֹמַר דְנִיזִל בְּתַר הַשְּׁתָא לְהַחְזִיקָה כְּמו"כ בְּמַכָּה אֶלְמַפְרַע דְמֵאֵי חֲזִית דְהָא אֵיכָא חֲזָקָה דְמַעֲיָקְרָא שְׁבֻדָּאֵי הִיָּה זְמַן שְׁלֵא הִיָּה לָהּ מְכָה זוּ וְא"כ י"ל הַשְּׁתָא הוּא דְאֵימְרַע וְהַנְּכַתָּה דְהָא חֲזָקָה דְמַעֲיָקְרָא עֲדִיכָא מְחַזְקָה דְהַשְּׁתָא אִם לֹא בְּחֲזָקָה הַעֲשׂוּנָה לְהַשְׁתַּנּוּת ע' קַדוּשִׁין דַּע"ט ב' וְתְשׁוּ' הַר"ן סִי' ס"ו הוּבָא בַב"י בִּי"ד סס"י ר"א ע"ש וְאֵין לוֹמַר דַּע"י הַלִּיָּדָה אֶתְרַעֵי חֲזָקָה דְמַעֲיָקְרָא מְשׁוּם שַׁע"י הַלִּיָּדָה עֲלוּלָה לְהַתְקַלְקַל אִם הַמְּיָלְדַת אֵינָה בְּקִיאָה (וְסָמָךְ לְדַבָּר מִתְשׁוּ' מֵהַר"ר יוֹחָנָן שְׁבִי"ד סִי' קפ"ז בַּד"מ סק"ו) וְהֵיכָא דְאֶתְרַעֵי חֲזָקָה דְמַעֲיָקְרָא י"ל דְאֶזְלִינּוּן בְּתַר הַשְּׁתָא ע' תוּס' פְּסָחִים דָּף צ"א ד"ה שֶׁהִיָּה טְמֵא דְהָא לִיתָא דְשֵׁאנֵי הֵתָם דְנִפְיִלַת הַגַּל הוּא רִיעוּתָא גְּדוּלָה בְּיֹתֵר וְלֹא בְּעַרְףָּ רִיעוּתָא דְלִיָּדָה דְהָא רֹבב נְשִׁים לֹא נַעֲשָׂה לָהֶם מְכָה ע"י הַלִּיָּדָה אֶלְא שְׁאֶפְשָׁר לְצַדַּד קֶצֶת מְשׁוּם דְכֵינּוּן דְלֹא רְאָתָה רַק מַח"ת וְרֹבב נְשִׁים אֵינּוּן רֹאוֹת דָּם מ"ת וְא"כ רֹבבָא מְסִייעַ לְחֲזָקָה דְהַשְּׁתָא וְגַם חֲזָקָה דְהַשְּׁתָא דַּנ"ד עֲדִיכָא קֶצֶת דְמַסְתְּמָא לֹא נַעֲשִׂית הַמְּכָה בְּבַת אַחַת וְדוּמָה קֶצֶת לְחֶסֶר וְאַתָּא דְרִישׁ גְּדָה גְּבִי מְקוֹנָה שְׁנַמְדַּד וְנִמְצָא חֶסֶר דְבְּצִירוּף חֲזָקָת טוֹמְאָה דְמַעֲיָקְרָא כְּוַדָּאֵי טוֹמְאָה מְשׁוּינּוּן לָהּ וְא"כ ה"ה הֵכָא לְהִיָּפּוּךְ יֵשׁ לְטַהַר לְכַאֲרָה בְּשָׁגַם שֵׁישׁ עוֹד חֲזָקָה לְקוּלָא דְאֶשְׁה בְּחֲזָקָת טְהוֹרָה עוֹמְדַת אֶלְא שַׁמ"מ אֵין לְסָמוּךְ ע"ז וְאֵין לְלַמּוּד קוּלָא מְחוּמְרָא תַּדַּע דַּתְר"ל דְמְקוֹנָה לָאוּ נְדָאֵי גְמוּר הוּא אֶלְא לְהַחְמִיר וְגַם יֵשׁ לְחַלֵּק קֶצֶת אֶלְא מ"מ לְעַנְיָן שְׁלֵא לְאֶזְסְרָה עַל בַּעֲלָה מְחַמַּת שְׁרָאָתָה מְחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ ג"פ שֶׁהוּא רַק אִיסוּר דְרַבְּבָן מְשׁוּם וְסָתוֹת אַחַר שְׁתַּטְבּוּל הִי' נ' לְהַקְלִי וְדוּגְמַת שֶׁהַקְלִי הַב"י סס"י קפ"ז

בְּעֵינַי בְּתוֹלָה שְׁנֵשְׂאָת וּרְמ"ת לְתֵלוֹת בַּד"ב לְעוֹלָם עַד שֶׁתִּשְׁמַשׁ פֶּ"א וְלֹא תִרְאֶה דָם וּכ"פ
בש"ע שֵׁם סְעִיף י"ג וע"ש בס"ט ס"ק כ"ט דְּהֵינּוּ אַף שְׂאִין מְרַגְשֵׁת פָּאב אֶלָּא
שְׂהֶאֱחֻרְוִים גְּמֻגְמוּ בְּזָה וְדִי לְהַקֵּל כְּשֵׁיִשׁ פָּאב בִּשְׁע"ת דְּאִיפָּא יְדִים מוֹכִיחוֹת הָא בְּלֹא"ה
לֹא עכ"ל וּבִנְד"ז נְמִי יֵשׁ קֶצֶת יְדִים מוֹכִיחוֹת דְּהַמְפָּה נְתִיבָה ע"י הַלִּינָה שְׁהָרִי הַרְגִישָׁה
פָּאב בִּשְׁע"ת דְּרַגְלִים לְדָבָר דְּמַפָּה הִיָּה לָהּ ע' בל"י ס' קפ"ז סק"ג בְּשֵׁם שְׁבוֹת יַעֲקֹב:
וְעַתָּה נִבְא לְשֹׂאֵלָה שְׁנִינְיָה שֶׁל הַזְּקִינָה וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַעִיר בְּזָה עוֹד ע"פ מ"ש בְּקִדּוּשֵׁי פב"ת
דע"ט ע"ב דר' נְתָן ס"ל אִם בְּרִיא הוּא עֲלִיו לְהַבִּיא רְאִיָּה מְשׁוּם דְּאֲזִיל בְּתַר הַשְׁתָּא וְהֵינּוּ
מְשׁוּם שְׁיֵשׁ סְפֵק מִצַּד הַשְּׁטֵר כְּדֹאִיתָא בַּפ"ט דב"ב דקנ"ד ע"א אִיפָּא לְמִימַר הָכִי כו'
ע"ש.

וּמְדַמָּה לָהּ בַּגְמ' בְּקִדּוּשֵׁי שֵׁם לְהָא דְרַב דְּאִמְרִינָן מְדַהֲשָׁתָא בּוֹגְרַת בְּצַפְרָאנְמִי בּוֹגְרַת א"כ
ע"כ ס"ל לְהַש"ס דְּבָהָא דר"נ לִיפָּא חֲזָקָה קַמְיִיתָא ג"כ דְּהֵינּוּ בְּרִי רַק חֲזָקָה דְּהַשְׁתָּא דְּאִילּוּ
יֵשׁ שֵׁם ג"כ חֲזָקָה קַמְיִיתָא א"כ אִינְהָ רְאִיָּה כָּלֵל לְהָא דְרַב א"ו צ"ל דְּשֵׁם לֹא תִשְׁבִּיב חֲזָקָה
קַמְיִיתָא דְּהֵינּוּ בְּרִי וְהֵינּוּ מְשׁוּם שְׁמַצַּד לְשׁוֹן הַשְּׁטֵר יֵשׁ סְפֵק גְּמוּר ע"ז כִּיּוֹן שְׁלֹא נִכְתַּב
בּוֹ הַלְשׁוֹן כְּדָרְךָ שְׁכּוֹתָבִים כְּשֶׁהוּא בְּרִיא הֵגַם שְׁלֹא נִכְתַּב ג"כ הַלְשׁוֹן כְּדָרְךָ שְׁכּוֹתָבִים
בַּשְּׁטֵר שֶׁל שְׁכ"מ י"ל דעכ"פ אַתְרַעֲי חֲזָקָה מִצַּד הַלְשׁוֹן הַשְּׁטֵר וְלִיפָּא לְמִימַר אוֹקְמָא
אַחֲזָקָה קַמְיִיתָא וּבִסְהַמ"ק כְּתַב מְשׁוּם דְּהֶאֱוֹמְדָנָא דְּמוֹכַח הוּא שְׂאִין אָדָם נוֹתֵן נִכְסֵי
לְאַחֲרִים אִיא"כ הוּא שְׁכ"מ א"כ זֶה גּוֹפָא הֵינּוּ רִיעוּתָא לוֹמַר דע"כ לֹא הִיָּה בְּרִיא ע"כ ס"ל
דְּאֲזִלִּינָן בְּתַר הַשְׁתָּא וְעֵינָן בַּמַּל"מ פ"ט מַהֲל' זְכִינְיָה הַר"ב.

וּא"כ לַפ"ז גַּם כָּאן י"ל דְּלִיפָּא לְמִימַר אוֹקְמָא אַחֲזָקָה קַמְיִיתָא שְׁלֹא הִיָּה לָהּ מַפָּה. דְּהָא
אַתְרַעֲי דְּכִיּוֹן שְׁרַמ"ת ג' פְּעָמִים רְצוּפִים וְרוּב נְשִׁים אִין רוֹאוֹת מ"ת מְמִילָא נוֹלַד סְפֵק
שְׁמָא יֵשׁ לָהּ מַפָּה.

לְכֹן כִּיּוֹן שְׂאֲחַר זְמַן נִמְצָא לָהּ מַפָּה י"ל דְּאֲזִלִּינָן בְּתַר הַשְׁתָּא לְהַחְזִיק שְׁמָה שְׁרַמ"ת שְׁהוּא
לֹא כְּדָרְךָ כָּל הַנְּשִׁים הוּא מַחְמַת מַפָּה. וְהֵגַם שַׁר' יַעֲקֹב חוֹלֵק עַל ר"נ וּכְנוּתִי' פְּסֵק בִּשְׁע"ע
ח"מ ס' רנ"א אַף בַּהַגְמִי"י פ"ח מַהֲל' זְכִינְיָ' הִבִּיא יֵשׁ פּוֹסְקִים כַּר"נ וּאִפ"ל ע"כ לֹא פְּלִיג
ר' יַעֲקֹב רַק מְשׁוּם הַעֲמַד מְמוֹן עַל חֲזָקָתוֹ וְעֵינָן תְּשׁוּ' הַר"ן ס' ס"ו וּבִנְד"ד לִיפָּא חֲזָקָה זֹו
דְּאֲדַרְבָּה אִשָּׁה בְּחֲזָקַת טְהָרָה עוֹמְדַת וְרוּב נְשִׁים אִין רַמ"ת וּנְסוּתוֹת דְּרַבְּנָן וְהֵגַם דְּשְׁמוּאֵל
פִּי' טַעְמִיָּה דַּר' נְתָן מְשׁוּם כ"ע בְּחֲזָקַת בְּרִיאִים קִינְיָי הָרִי ה"נ י"ל כֹּן דְּרוּב נְשִׁים אִין
רַמ"ת מִן הַמְּקוֹר וְגַם שְׁהַתּוֹס' פ"ט דב"ב דקנ"ג ע"ב בַּד"ה רַבִּי נְתָן כְּתָבוּ בְּשֵׁם ר"י
דְּרַבָּה שֵׁם וְסוּגְיַת הַגְּמָרָא שֵׁם לֹא ס"ל הָא דְּאִמַר שְׁמוּאֵל בְּטַעְמִי דַּר' נְתָן דַּל"כ אִין
רַאִי' מַר' נְתָן לְהָא דְּרַבָּה וּבְאֵמַת אֶפְשָׁר שְׁיֵשׁ לְדַמּוּת נַד"ז לְהָא דְּרַבָּה פ"ט דב"ב דקנ"ג
ע"ב דְּאִמַר הָרִי מַת וּקְבָרוֹ מוֹכִיחַ עֲלָיו וְאֲזִיל בְּתַר הַשְׁתָּא לְהַחְזִיק כַּמ"כ עַל לְמַפְרַע שְׁלֹא
עָמַד בִּינְתֵימִים וְהֵינּוּ כִּיּוֹן שְׁיִדּוּעַ שְׁהָיָה חוֹלָה וְאִע"ג דְּאִבְיִי הַקְּשָׁה לוֹ דְּהָא קִינְיָ' לְרוּב
חוֹלִים לְחֵינִים עכ"ז ס"ל לְרַבָּה דְּזָהוּ כַּשִּׁי"ל שְׁלֹא מַת אָבֵל כְּשֶׁנּוֹדַע שְׁמַת מְהִנֵּי הַחוּלִי
לְהַחְזִיק שְׁמַאוֹתוֹ חוּלִי מַת: וּכ"פ רַשְׁבַּ"ם וְהַרְבָּה פּוֹסְקִים עָמוּ א"כ כַּמ"כ מְהִנֵּי הַרְנוּבָא
דְּרוּב נְשִׁים אִין רַמ"ת לְהַחְזִיק עַל מַפָּה זֹו שְׁנִמְצָא לָהּ אֶלְמַפְרַע וְלִיזֵל בְּתַר הַשְׁתָּא.

דְּלֹא גָרַע הַרְנוּבָא מְעַנֵּן הַחוּלִי. וְאַף שִׁבְש"ע ס' רנ"א פְּסֵק כְּאִבְיִי וְלֹא כְּרַבָּה הֵינּוּ
מְסַפִּיקָא אִין לְהוֹצִיא מְמוֹן וְה"נ בִּנְד"ז הוּא לְהִזְיָף דְּמְסַפִּיקָא כְּזָה אִין לְהַחְזִיקָה בַּרַמ"ת

דְּהָא וְסִתּוֹת דְּרַבְּנָן וְעוֹד דְּהָא הַמְרַדְכִי פ"ט דב"ב סי' תרכ"א הֵבִיא תְּשׁוּ' מְהֵרָם שְׁפוֹסֵס ג"כ פְּרָבָה ור"נ וְהֵבִיאוּ הַרְמָ"א לְהִלְכָה בַש"ע סי' שְׁל"ה ס"א בַּהג"ה וְעֵינָן בְּתוּיָן ו' ס' פ"א שְׁהִקְשָׁה עַל הַרְמָ"א דְּסוֹתֵר א"ע לְפִסֵּס הַש"ע סי' רנ"א וצ"ל שְׁפִסְמָה רְמָ"א עַמ"ש הַמְרַדְכִי שָׁם כַּש"כ זֶה כּו' דַּמְלַדְעַל"ג כּו' מִשְׁמַע שְׂיֵשׁ בְּזָה עֲדִיפוֹת יוֹתֵר מֵהָא דר"נ ע"ש.

עכ"פ מכ"ז יש צד להקל בנד"ז ועוד דבְּפֶרֶק הַמְדִיר דע"ו ב' גְּבִי עַל בְּעַל הַחֲמוֹר לְהֵבִיא רְאִיָּה פִּי' בְּתוֹסְפוֹת ע"ד כָּל הַטְּוֵמָאוֹת כְּשֶׁעַת מְצִיאָתָן וְאִף שְׂדָחוּ אַח"כ מְשׁוּם שְׂדָחוּ רַק לְקַדְשִׁים הֵלָא הַרְמָב"ם ס"ל דְּזָהוּ גַם לְחֻלְיִין כַּמ"ש בְּתְּשׁוּ' ח"צ סי' ג' וְעֵינָן מְזָה בַט"ז בִּי"ד סי' שצ"ז וְאִף דְּלִמְסַקְנָא לֹא קִי"ל כּו' כ"א עַל בְּעַל הַפֶּרָה לְהֵבִיא רְאִיָּה לְפִרְש"י מ"מ הֵכָא מְטַעַם דְּרֹב גְּשִׁים אֵין רַמ"ת יֵשׁ לוֹמֵר דְּאֲזַלִּין בְּתֵר שְׁעַת מְצִיאָתָן וְלוֹ יְהֵא דְּהוּי סְפִיקָא אֶפְשָׁר אֵין לְהַחְמִיר בְּנִסְתּוֹת דְּרַבְּנָן וּבְפֶרֶט לַפ"ד הַרְב"י בַש"ע ס"י קפ"ז גְּבִי בְּתוּלָה הַרְוָאָה מ"ת פנ"ל אוֹת ב': ד אָף עכ"ז צָרִיף עֵינָן דְּהָא מְכָאן וְלִהְבָּא ע"כ הַדִּין נוֹתֵן לְטַהֲרָה לְגַמְרֵי בְּלִי ז' נְקִיִּים פִּינָן שְׂיֵשׁ לָהּ מְכָה שְׂיָדוּעַ שְׂמוֹצִיאָה דָּם וְזֶה א"א מְשׁוּם שְׂהֵרִי הַחֻזְקָה רַמ"ת מְקַנְדָּם שְׂיָדְעָנוּ לָהּ מְכָה וְלֹא סְמַכְנוּ לְהַחְזִיק הַמְכָּה לְמַפְרַע רַק לְגְבִי וְסִתּוֹת דְּרַבְּנָן אֲבָל לֹא לְגְבִי דְּאוֹרְיָתָא וְא"כ לְגְבִי אִיסוּר דְּאוֹרְיָתָא לְטַהֵר אֶת הַדָּם לְהֵבִיא אִיף יַעֲשׂוּ לְטַהֲרוּ א"א שְׁמָא הִיא רַמ"ת שְׁלֹא מְחַמַּת הַמְכָּה דְּהָא בִּיאָרְנוּ שְׂאִין זֶה בְּרוּר לְהַחְזִיק הַמְכָּה עַל לְמַפְרַע רַק בְּנִסְתּוֹת דְּרַבְּנָן הַקְלָנוּ וְא"כ לְגְבִי לְהַתִּיר בְּלִי ז' נְקִיִּים לֹא אֶפְשָׁר לְסַמְּוֵה ע"ז וְחִיּוּשֵׁינָן שְׂרָאָתָה שְׁלֹא מְחַמַּת מְכָה זֹו וְא"כ אִיף נְטַהֵר הַדָּם לְהֵבִיא דְּהָא מְסַתְּמָא כְּשֶׁתְּרָאָה עֲתָה מ"ת הוּא מְאוֹתוֹ מְקוּם שְׂהַחְזִיקָה מְקַנְדָּם רַמ"ת.

וְהִנֵּה כְּהַחְזִיקָה רַמ"ת דָּם שְׂצָרִיף עֲלֵי' סְפִירַת ז' נְקִיִּים וְאִיף נְטַהֲרָנוּ לְגַמְרֵי עֲתָה. וְגַם לְטַמְאוֹת הַדָּם א"א דְּהָא אֶפְיָלוּ מַה שְׂתַּמְצָא בְּבִדִיקַת עַד יֵשׁ לְטַהֵר פִּינָן שְׂיֵשׁ לָהּ מְכָה שְׂיָדוּעַ שְׂמוֹצִיאָה דָּם וְא"כ אִיף יְטַהֲרוּ מַה שְׂמוֹצָאָה בְּבִדִיקַת עַד וִיטַמְאוּ דָּם שְׂרַמ"ת זֶהוּ תְּרִתֵי דְּסִתְרֵי וְכִמוּ חוּכָא וְאֶפ"ל לְפַמ"ש אַאזְמו"ו נ"ע בְּסִי' קפ"ז כ"ק כ"ד דְּבַרְמ"ת בְּלֹא"ה ה"ל סְפִיקָא שְׁמָא הַדָּם מִן הַצְּדָדִים א"כ הֵכָא דְּנוֹסֵף עוֹד סְפִיקָא שְׁמָא הִי' מִן הַמְכָּה א"כ יֵשׁ לְטַהֲרָה לְגַמְרֵי גַם בְּלִי ז' וְנִבְק"א שָׁם סִי' הַנ"ל סוּף דְּיִבּוּר הַרְאָשׁוֹן הַקְּשָׁה ע"ז מְמַתְנִיתִין פַּכְה"י דָּף י"ד ע"א אוֹת יוֹם טְמֵאִים וְחִיּוּבִים בְּקֶרְבָן הַרִי דְּלֹא מְסַפְקִין שְׁמָא הַדָּם מֵהַצְּדָדִים וְתִירֵץ דְּמַתְנִיתִין מִיָּרִי בְּאֶרְגִּישָׁה מְמַשׁ וּבַמ"א הַקְּשִׁיתִי ע"ז דְּהָא כַּמ"כ גְּבִי רַמ"ת י"ל דְּאִיָּרִי בְּאֶרְגִּישָׁה מְמַשׁ כַּמ"ש הַרְז"ה בְּהַשְׁגוּתוֹ עַל בַּעַה"נ.

וְעוֹד דְּמְשׁוּם דְּאֶרְגִּישָׁה אֵין מְנִיחִים מְלַתְלוֹת כְּשֶׁיֵּשׁ לְסַפֵּק שְׂאִין הַדָּם מֵהַמְקוֹר כַּמ"ש בְּתְּשׁוּ' אַחַת הַמַּתְחַלֵּת בְּדִין בְּדָקָה א"ע בְּעַד הַבְּדוּק לָהּ שְׂדִין הַמְשָׁנָה ס"פ הַרְוָאָה פְּתָם עַד שְׁהִיָּה נְתוּן תַּחַת הַפֶּר וְנִמְצָא עֲלָיו דָּם עֲגוּל טְהוֹר מְשׁוּף טְמֵא דְּמִיָּרִי אֶפְיָלוּ בְּדְּאֶרְגִּישָׁה מְמַשׁ כַּמ"ש בַּגְמ' רפ"ח דנ"ז ע"ב דְּהַפְּי' דְּנִקְא מְשׁוּף טְמֵא מְשׁוּם דְּמַצַּד מְשִׁיכּוֹתוֹ מוּכַח דְּנִדְאֵי מְגוּפָה קָאֵתִי אֲבָל הָא דְּעַגוּל טְהוֹר אֵינוּ מְשׁוּם דְּהוּי הוּכְחָה גְּמוּרָה דְּלֹא מְגוּפָה קָאֵתִי אֲלֵא פִינָן דְּלִיכָא הוּכְחָה דְּמַגּוּפָה קָאֵתִי טְהוֹר כֵּן הוּכְחָתִי מַמ"ש בְּחִדּוּשֵׁי הַרְשָׁב"א וְהַר"ן פַּכְה"י גְּבִי וְטַחְתּוֹ בִּירְיָקָה וְכ"מ בְּפִי' הַרְע"ב בְּמַשְׁנֵה הַנ"ל וְהַטַּעַם דְּתִלְיָן מְסַפֵּק הוּא מְשׁוּם דְּדְרָשִׁין דָּם וְלֹא כְּתָם יַעו"ש וּמְסוּלָק בְּזָה קוֹנְשִׁית הַס"ט סי' קפ"ג ד"ה גַם צַל"ע עַל הַט"ז סי' ק"צ ס"ק כ"ג בְּהָא דְּמְשַׁמַּע דְּמַסְפֵּק גְּמוֹר תּוֹלִין וְא"צ הוּכְחָה וְרַגְלִים לְדָבָר וְכ"כ הַס"ט סי' ק"צ ס"ק ס"ז בַּד"ה אֲכֹן נְרָאָה וּבַד"ה תְּשׁוּבָה אֲלֵא שְׁפִי' דְּמִיָּרִי

בלא הרגיש דאל"כ מדוע נתלה מספק ולכמ"ש דזהו גזה"כ דם ולא פתם לק"מ וכבר כ' פן הס"ט ס"י ק"צ ס"ק צ"ג מן ד"ה וטרם אכלה עד סד"ה ומעתה ניחא מה שתמהתי ובד"ה נחזור לענינו וכ"כ הבית מאיר סוף ספרו בתשובה סי' י"ג לכן עפ"ז י"ל דמשנה דעד שהיה נתון מיירי בהרגישה כמ"ש בגמ' נאפ"ה רק משוף טמא ולא שאינו משוף דהא רבנן דר' אליעזר בר' צדוק פליגי אפילו במשוף ע"ש בגמרא וא"כ אם ברמ"ת הנה צדדים ספק לא היה טמא אף דארגישה וכמו בעד שנתון תחת הכר פל שאינו משוף אע"כ צ"ל דאינו ספק פלל ומיהו בסה"ת סי' ק"ז משמע דחשוב ספק ממש אף זהו לשטתו שם כפי ר"י אבל לפרש"י אין זה מוכרח פלל כמ"ש בתשו' אחת אף לפ"ד סה"ת דהוי ספק א"כ ליישב המשנה נמצא על שלו או על שלה הנ"ל צריך לחלק דכשראטה רק פ"א אחר תשמיש מחזקינו ליה נדאי בדם המקור ולא אמר סה"ת דצדדים ה"ל ספק אלא כשראטה ג"פ מחמת תשמיש וא"כ לפ"ד סה"ת אפ"ל דיש לטהרה בלי ז' נקיים פינו גם אלמפרע יש שני ספיקות האחד ספק מן הצדדים השני ספק שמה הנה מפה זו המוציאה דם גם מקונם אבל לפמ"ש לשטת רש"י דצדדים אינו ספק א"כ קשה לטהרה בלי ז' נקיים: ה מיהו י"ל פינו לפרש"י ג"כ אין הדין נותן לאוסרה על בעלה בהחלט מחזקה דרמ"ת מטעם הנ"ל ואם משום שעכשיו יוכרחו ג"כ לטהר הדם וזה דבר הקשה פדלעיל אות ד' י"ל הלא כה"ג ממש מצינו באשה שנתחדש לה מפה הידוע שמוציאה דם ורואה דם בשעת וסתה דס"ל להרשב"א דטהורה הובא ב"י סי' קפ"ז בד"ה אבל בהגמ"י ונ"ל וא"ת והלא בנשים דעלמא חיישינו לעונת הוסת פולה והאיה אמה מתיר את זו שהיא בעונת הוסת ועוד שהרי דם לפניה י"ל שהיא דרבנן היא ומשום דאפשר למיקם עליה דמילתא אבל הכא ליכא למיקם עליה דמילתא ואין דנין אפשר מנשאי אפשר שא"כ אף עתה אוסרה על בעלה לעולם עכ"ל והנה הש"ך והח"צ פירשו דמיירי ביצוע שמפכה מוציאה דם רק שאינה מרגשת שדם זה בא מהמפה טהורה והב"י והב"ח והפנ"י הבינו דמיירי אף בא"י פלל אם מפכה מוציאה דם ובמ"א כתבתי שמתשו' הרשב"א שהביא הב"י ס"י ק"צ דכיון דאיכא נדאי מפה בבעל שהוא מוציא דם כו' ע"ש משמע קצת כדעת הש"ך והח"צ.

הרי עכ"פ אף שמקונם היה לה וסת עכשיו אמה מטהרה אף בשעת וסתה וא"כ כמ"כ בנ"ד אף שהחזקה רמ"ת ה"ל כמו וסת אף פינו שאין הדין נותן לאוסרה על בעלה פנ"ל מעתה עכשיו יש להתיר אפילו הדם בלי ז' נקיים שיש לה מפה המוציאה דם.

וא"ת והלא הדין נותן שהדם שהחזקה רמ"ת מקונם א"א לטהרו בלי ז' נקיים וא"כ הרי החזקה שיש לה וסת דרמ"ת שהדם טמא וצריכה ז' נקיים וטבילה ואיה עתה אמה מתירה בוסת זה שראטה בו בלי ז' נקיים ע"ז יש להשיב מה שהשיב הרשב"א דהא וסתות דרבנן וא"כ עכשיו שא"א למיקם עלי' דמילתא שהרי יש לה מפה המוציאה דם אין דנין אפשר משא"א ואף דלא קיי"ל כהרשב"א בהא אלא דבשעת וסתה טמאה אף שידוע שמפכה מוציאה דם זהו רק משום דאל"כ וכי לעולם לא תהי' טמאה והכא לא שייך פן דהרי היא זקונה שאין לה וסת.

ועוד פִּינּוֹן לִסְהַ"ת דְּלַעֲיֵל אוֹת ד' בְּלֹא"ה יֵשׁ לְצַדֵּד רַק לִפְרֵשׁ"י הַחֲמִרְנוּ דִּי לְצַדֵּד ע"פ דַּעַת הַרְשָׁב"א פִּינּוֹן דְּאַף לְשִׁטַּת רִשׁ"י יֵשׁ סָפֵק שֶׁהֵדָם שְׁרָאָתָהּ מִקְוֵדָם מ"ת הוּא דָם טְהוֹר מִחֲמַת סָפֵק שְׁמָא הֵינָה מִכָּה זֹו מִקְוֵדָם רַק דְּלִיכָא שְׁנֵי סְפִיקוֹת לְהַקֵּל וְעַדִּיף טוֹבָא מִנְדוֹן דְּהַרְשָׁב"א שֶׁבִּב"י ס' קפ"ז דְּהֵתָם הֵינָה בְּרוּר שְׁהוֹחֲזָקָה בְּנוֹסַת מַדָּם הַנִּגְדָה מִמָּשׁ מִשָּׂא"כ הֵכָא דְגַם לִפְרֵשׁ"י אֵינּוּ רַק סָפֵק ע"כ יֵשׁ לְצַדֵּד לְהַתִּירָה לְגַמְרֵי בְּלִי ז"נ וּמ"מ לְמַעֲשֵׂה וְכִי מִפְּנֵי שְׂאֵנוּ מְדַמִּים נַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה אֲבָל לְהַתִּירָה לְבַעֲלָה נִרְאָה שְׁיֵשׁ לְסִמּוּף אַף לְמַעֲשֵׂה רַק הֵיכָא שְׁתַּרְאָה מ"ת תְּצַטְרַף סְפִירַת ז' וְטְבִילָה וּמ"מ מִה שְׁתַּרְאָה בְּבִדִיקַת הָעֵד שְׂלֵא מַח"ת נ' דִּישׁ לְהַקֵּל.

אח"כ נִמְלַכְתִּי שְׁיֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק שְׁמָא גִיד הַנְּ"ל זְהוּ לוֹל הַפְּתוּחַ מִן הַעֲלִיָּה לְפָרוּזְדוֹר עֵינּוֹן בְּהַרְמָב"ם רפ"ה מֵהָא"ב וְכִמּוֹ נִקְבַּ פְּתוּחַ כּו' וְעֵינּוֹן תְּשׁוּ' הַח"צ שְׁבַמְעִיל צְדָקָה ס' ס"ז וּמ"מ אַף אִם כֵּן הוּא אֵינּוּ נפ"מ דָּאע"ג דְּמַלּוּל הַנְּ"ל נִמְשָׁף מְעַט מְזַעֵר דָּם וְאֵינּוּ מְצוּי כָּלֵל הֵכָא עַל פְּרָחָף נִתְקַלְקַל הַלּוּל עַד שְׁמוּצִיא דָּם תְּמִיד וְהִדְר ה"ל כְּמִפְּהַ הִדּוּעַ שְׁמוּצִיאָה דָּם וְכֵה"ג כְּתַב בְּשׁו"ת נו"ב קָמָא חִי"ד סס"י נ"ח: סִימָן כִּכְג בְּאִתִּי בְּשָׂאֲלִיתִי וּבִקְשִׁיתִי לְהוֹרְנִי בְּדַבְרֵי הָאִשָּׁה אֲשֶׁת הַנּוֹכַחִי אֲשֶׁר בְּהַקְשׁוּתָהּ בְּלִידְתָּהּ הִרְאִישׁוּנָה הֵנּוּכּוּ צְדִדְיָהּ וְנַעֲשׂוּ שָׁם חֲבוּרוֹת וּפְצָעִים וְהַפְּאָב הִי גְדוֹל מְאֹד עַד שְׂלֵא הֵיְתָה יְכוּלָה לִיגַע שָׁם וְלֹא לְהַלְף כְּדִרְכָּה מִחֲמַת מִפְּתָה וְאַחַר כְּמָה חֲדָשִׁים טְבָלָה וְכִשְׁהַעֲרָה בָּהּ צָעָקָה שְׂאִינָה יְכוּלָה לְסַבּוֹל הַפְּאָב: וְהַנְּצָרָף לְפָרוּשׁ מִמֶּנָּה וּלְמַחֲר מְצָאָה סְדִינָה מְלֻכְלָף בְּדָם הַרְבֵּה וְכִשְׁטְבָלָה עוֹד הַפְּעַם לְבַד הַפְּאָב שְׂלֵא הֵיְתָה יְכוּלָה לְסַבּוֹל אֲמַר שְׂצַר לוֹ הַמְּקוֹם וְנוֹסְתָם מִחֲמַת הַמִּפְּהַ וְהַנְּצָרָף ג"כ לְפָרוּשׁ מִמֶּנָּה וּלְמַחֲר מְצָאָה ג"כ דָּם בְּסְדִינָה וְשָׂאֲלָה פִּי הַרוֹפְאִים וּמִיִּלְדוֹת בְּקִיאוֹת יְהוּדִית וּא"י וּמֵהֶם אָמְרוּ שְׁבִהֲכִרְחַס לְחַתְנָף מִפְּתָה (הַנְּקִרָא אִפִּירָאצִיעַ) וְהַדָּאקְטֵר וּוִיאַטְקוֹסְקִי אָמַר שָׂא"צ וְנָתַן לָהּ רְפוּאוֹת וְלִיעוּוֹעֻנְטָאֵל עֲשֵׂה לָהּ כְּלִי עֲגוּל מְשַׁעֲנָה נִילוֹשׁ בְּשִׁמּוֹן זֵית שְׁתַּלְף עִמּוֹ תְּדִיר כְּדִי לְהַרְחִיב רַחֲמָה וְנִתְרַפְּאִית קָצַת שְׁתַּחֲלָה נִתְפַּשְׁטָה הַמִּפְּהַ בְּכָל בֵּית הַחִיצוֹן וְעַתָּה נִשְׂאָרָה רַק בְּמִקְוֵם א' וְאַחַר כְּמָה שְׁבוּעוֹת טְבָלָה עוֹד הַפְּעַם לְנוֹסְתָה (כִּי יֵשׁ לָהּ נֹסַת רַק שֶׁהוּא בְּתוֹף כ"ד חֲדָשׁ) וְלֹא רָאָתָה אֲזַ כְּלָל שְׁפִירֵשׁ מִחֲמַת שְׁהֵי עַדִּינּוֹן רַחֲמָה צָר בְּמִקְוֵם הַמִּפְּהַ וְשְׁהֵתָה כְּף כְּמָה יָמִים בְּטְהָרָה עַד שְׁעַת נֹסְתָה וְאַח"כ כְּשִׁטְבָלָה הַרְגִישָׁה כְּאֵב גְּדוֹל בְּשַׁע"ת כִּי נִתְרַחַב רַחֲמָה וְנִדְחַק גַּם בְּמִקְוֵם הַמִּפְּהַ.

וּא"ת מִיֵּד הַרְגִישָׁה זִיכַת דְּבָר לַח וּלְקַחָה עַד וְקִנְחָה בּוֹ וּמְצָאָה עָלָיו דָּם וְהִיא אוֹמְרַת שְׁבָרִי לָהּ שְׁמִפְתָּה הִרְאִישׁוּנָה (שְׁהֵי אִפ"ל עָלִי עֵינֵיהָ בֵּין מִפְּתָה כּו') הוֹצִיאָה גַם עֲכָשְׁיוֹ אֶת הַדָּם (שְׁעַדִּינּוֹן לֹא נִתְרַפְּאִית) וּבְכָל פְּעַם שְׁבוּדְקַת מוֹצֵאֵת דָּם כְּשִׁנּוּגַעַת בְּאו"מ אֲפִילוּ בְּדַחֲקָה מוֹעֲטַת אִם מְעַט וְאִם רַב לִפ"ע הַדְּחַק בְּאו"מ וְצוּיִתִּי לְמִיִּלְדַּת יְהוּדִית לְבָדוֹן אוֹתָהּ וּבְדָקָה אוֹתָהּ בְּאַצְבָּעָה וּמְצָאָה בְּצַדָּה הַשְּׂמָאֵלִית שְׁנֵי בְּלִיטוֹת וּבִינֵיהֶם גְּנוּמָא וְחָלָל וְכִשְׁנִגְעָה בְּהַבְּלִיטוֹת הַרְגִישָׁה כְּאֵב גְּדוֹל וּבְשָׂאֲרֵי מְקוֹמוֹת לֹא הַרְגִישָׁה כְּאֵב כְּלָל וְרָצַתָה לְהַכְנִיס אֲצָבָעָה בְּהַגְנוּמָה וְצָעָקָה בְּמַר נִפְשָׁה וְאָמְרָה שְׂאִינָה יְכוּלָה לְסַבּוֹל הַפְּאָב כְּלָל וְהַמִּיִּלְדַּת לֹא עֵינֵיהָ אֲזַ אִם הֵינָה דָּם עַל הָאֲצָבָע וְטְבָלָה עוֹד שְׁנֵי פְּעָמִים וְהַרְגִישָׁה ג"כ כְּאֵב גְּדוֹל בְּשַׁע"ת.

וְרֵאֲתָהּ דָּם מִ"ת וְצוּיָתִי לְבָדוּךָ אוֹתָהּ ע"פ הַמְּבֹרָאָר בִּס"ט (סִק"ז) לְעֵשׂוֹת כִּיִּס מִמְּבֹרָא פִּשְׁתֵּן אֲרוֹןָ כּו' וּבְדִקְהָ עֲצָמָה בּוֹ (בִּימֵי לִיבּוּנָה) וּמִצָּאָה דָּם מִן הַצַּד וְלֹא בְּרֵאשׁוֹ אַחֲלָה אֲדוּנִי לְהוֹרְנִי מֵהַ דִּינָה שֶׁל הָאִשָּׁה הַזֹּאת וְאִי אֵינָה מְוַחֲזָקֶת לִרְמ"ת אוֹ צְרִיכָה ז' נְקִיִּים וּטְבִילָה וְאִיךָ תִּתְנַהֵג בְּהַפְסֵק טְהָרָה וְיוֹם א' מִז' נְקִיִּים שֶׁלְפִי הַנְּרָאָה א"א לָהּ לְבָדוּךָ הֵיטֵב בְּחוּרֵין וְסִדְקִין בְּאוֹתוֹ צַד שְׂאָם תִּגַּע בְּמִפְתָּהּ בְּחוּנֹךָ קֶצֶת פּוֹאֵב לָהּ מְאֹד וְלֹא תִהְיֶה הַבְּדִיקָה נְקִיָּה לְגַמְרֵי וְעַד כַּעַת הִיְתָה מְקִילָה לְעֲצָמָה ע"פ עֲצַת נְשִׁים שֶׁהֵבִיאוּ לָהּ רְאִיָּה מִבְּתוּלָה שֶׁבְּמִקּוֹם שֶׁא"א א"צ לְהַכְנִיס כ"כ בְּעוֹנֶמְךָ וְאִי צְרִיכָה לְפָרוֹשׁ בְּלִיל טְבִילָה וּמִחֲמַת שֶׁקָּשָׁה עָלַי לְהוֹרוֹת בְּאִסּוּר חֲמוּר כִּזְהוּ אֶף שֶׁלֹּפ"ד הַקְּלוּשָׁה יֵשׁ אֵינָה סְבֻרוֹת לְהַקְלֵל פְּאֶשֶׁר פְּרִשְׁתִּי שִׁיחֲתִי לְפָנַי כְּבוֹד בְּנוֹ הַה"ג מוֹה' יִשְׂרָאֵל נֹחַ נ"י אַעֲפ"כ אֵין בְּיָדִי לְהַכְרִיעַ גַּם בְּעַל הָאִשָּׁה רְצוֹנִי לְשִׁמּוֹעַ הַדִּין מִפִּי כ"ק דְּוִקָא לְזֹאת מְלֶאנִי לְבִי לְגִשְׁת׃ אֵל הַקֹּדֶשׁ לְשֹׂאֵל אֶת פִּי כ"ק וּלְבַקֵּשׁ מֵאֲתוֹ לְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל בְּעַל הָאִשָּׁה הַנּוֹכְחִי הָעוֹמֵד וּמִתְחַנֵּן עַל דְּבַר אִשְׁתּוֹ הָעֲלוּבָה שִׁיּוּרְנוֹ אֵינָה דְרָךְ יִשְׁפֹּן אֹרֵר הַתּוֹרָה בְּדַבְרֵי טְהָרָתָהּ וְהַנְּהַגְתָּ בְּדִיקָתָהּ (וּפְרִישְׁתָּהּ): וְתוֹכֵן שְׂאֵלָה זֹאת שֶׁאֲחַר עֲשִׂייתָ הַטְּבַעַת עָגוּל מִשְׁעוֹנָה וְנִשְׂאָרָה הַמִּכָּה בְּמִקּוֹם אֶחָד וְהַמְיֻלְדֵת בְּדִקְהָ אוֹתָהּ בְּאֲצָבָעָהּ וּמִצָּאָה בְּצִדָּהּ הַשְּׂמָאלִית שְׁנֵי בְּלִיטוֹת וּבִינֵיהֶם גְּנוּמָא וְחָלָל וְכִשְׁנֹנְעָה בְּהַבְּלִיטוֹת הַרְגִּישָׁה כָּאֵב גְּדוֹל וּבִשְׂאָרֵי מְקוֹמוֹת לֹא הַרְגִּישָׁה כָּאֵב כָּלֵל וְרִצְתָהּ לְהַכְנִיס אֲצָבָעָהּ בְּהַגְנוּמָא וְצָעָקָה בְּמַר נִפְשָׁהּ וְאָמְרָה שְׂאֵינָה יְכוּלָה לְסַבּוֹל הַכָּאֵב כָּלֵל אֶף לֹא בִּיָּאֵר מַעֲלָתוֹ אִם שְׁנֵי בְּלִיטוֹת אֵלּוּ וְהַגְנוּמָא הֵם בְּהַמְקוֹם שֶׁנִּשְׂאָר הַמִּכָּה אוֹ הֵם בְּמִקּוֹם אֲחֵר אֶף מִסְתַּמָּא זֶהוּ הַכֹּל מְקוֹם אֶחָד וְהָאִשָּׁה רְמ"ת ג"פ וּבְכַפֵּעַם (ג') [א'] מִיַּד כְּשֶׁנִּגְעַת הַשְּׂמֵשׁ שֶׁם הַרְגִּישָׁה זִיבַת דְּבַר לַח וּלְקַחְתָּהּ עַד וְקִנְחָהּ בּוֹ וּמִצָּאָה עָלָיו דָּם עוֹד רְמ"ת עוֹד ב' פְּעָמִים וּנְבִדְקָה ע"פ בְּדִיקַת הָאֲמוּנָת שְׂמוּאֵל סִי' נ"ז וְשֶׁהֵבִיא הַס"ט סִי' קפ"ז סִק"ז וְנִמְצָא הַדָּם מִן הַצַּד.

גַּם הָאִשָּׁה אוֹמְרַת שֶׁבְּכָל פְּעַם כְּשֶׁבוֹדְקָת א"ע מוֹצֵאת דָּם כְּשֶׁנּוֹגַעַת בְּאוֹתוֹ מְקוֹם (ר"ל בְּמִקּוֹם הַמִּכָּה) אֶפְיָלוּ בְּדַחֲיָקָה מוֹעֲטַת אִם מְעַט וְאִם רַב לְפִי עֲרָךְ הַדּוֹחֵק בְּאוֹתוֹ מְקוֹם. וְהַשְּׂאֵלָה הִיא הֵא' אִם אֵינָה נִקְרָא מְוַחֲזָקֶת לְהִיּוֹת רְמ"ת וְאִם אֵינָה מְוַחֲזָקֶת אִם צְרִיכָה סְפִירַת ז' נְקִיִּים וּטְבִילָה אוֹ יֵשׁ לְטְהַר הַדָּם לְגַמְרֵי וְאִיךָ תִּתְנַהֵג בְּהַבְּדִיקוֹת דְּהַפְסֵק טְהָרָה וְיוֹם א' מִז' נְקִיִּים שֶׁלְפִי הַנְּרָאָה אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְבָדוּךָ שְׂאָם תִּגַּע בְּמִפְתָּהּ בְּחוּנֹךָ לֹא יִהְיֶה הַדָּם נְקִי: א הִנֵּה אִם זֶהוּ מִכָּה בְּפְרוּזְדוֹר כְּפִי דַעְתּוֹ י"ל שְׁנֵה נִקְרָא מִכָּה שִׁידוּעַ שְׂמוּצִיָּאָה דָּם.

כִּינּוּן שֶׁבְּכָל פְּעַם שֶׁנּוֹגַעַת בְּאוֹתוֹ מְקוֹם הַמִּכָּה מוֹצִיָּאָה דָּם מִחֲמַת דְּחִיקַת הָעַד עַל הַמִּכָּה דְּהָרִי זֶהוּ כְּעֵין מ"ש בְּפִסְקֵי מַהֲרַא"י סִי' מ"ז וְז"ל וְאִם כֵּן בְּנ"ד שֶׁבְּשׁוּם פְּעַם אֵינָה מוֹצִיָּאָה רַק בְּמִקּוֹם אֶחָד מִן הַצַּד דִּישׁ הוֹכַחָה דְּלֹא מִן הַחֲדָר בָּא אֲלֵא מִן הַמִּכָּה שֶׁבְּצִדְדֵין כּו' עַכ"ל וְכ"כ בְּשׁו"ת צ"צ סִי' פ"ז וְז"ל וְעוֹד יֵשׁ צַד אֲחֵר לְהַתִּיר בְּאִשָּׁה שִׁישׁ לָהּ וְסֵת קְבוּעַ שְׂלֵא בִשְׁעַת וְסֵתָה אֶפְיָלוּ הִכָּאִשְׂאֵינָה יוֹדַעַת שֶׁמִּפְתָּהּ מוֹצִיָּאָה דָּם אִם הוּא בְּעַנְיָן שֶׁמְרַגְּשָׁתָה כָּאֵב תְּמִיד בְּמִקּוֹם אֶחָד בְּאו"מ וְשֶׁם בְּאוֹתוֹ צַד בְּמִקּוֹם שֶׁמְרַגְּשָׁתָה כָּאֵב מוֹצֵאת דָּם שְׂלֵא בִשְׁעַת וְסֵתָה וּבְצִדְדֵים אֲחֵרִים בְּכָל הַחוּרֵין וְהַסְדְּקִין אֵינָה מְרַגְּשָׁתָה כָּאֵב וְאֵינָה מוֹצִיָּאָה דָּם וְתִמִּיד הוּא כֵּן שֶׁלְעוֹלָם אֵינָה מְרַגְּשָׁתָה כָּאֵב וְאֵינָה מוֹצִיָּאָה דָּם אִם הִיא בּוֹדְקַת בְּכָל הַחוּרֵין וְהַסְדְּקִין רַק בְּצַד הַהוּא בְּמִקּוֹם אֶחָד יֵשׁ לְתֻלוֹת שֶׁהַדָּם הוּא מִהַמִּכָּה שֶׁבְּאוֹתוֹ צַד וְזֶה מְבֹרָאָר בְּפִסְקֵי מַהֲרַא"י סִי' מ"ז הֵבִיאוּ הֶרֶב בִּשְׂ"ע סִי' קפ"ז ס"ז וְיֵשׁ לְהַתִּירָה שְׂלֵא בִשְׁעַת

וסתה ובאמת שפדינו דפסקי מהרא"י הנ"ל יש ב' שיטות האחד דמיירי שאינו מבנרר
פלל שיש לה מפה רק ע"י הוכחות הנ"ל אנו מחזיקים שיש לה מפה כאשר פנ פתוב
מפנרש אאזמו"ר הגאון ז"ל בש"ע ש"ל סי' קפ"ז ס"ז ס"ק ל"ג דמיירי בפאינו ידוע אם
יש לה מפה פלל וכ"כ בספר תפל"מ בסי' קפ"ז בד"ה בט"ז דקמ"ו.

וכ"ד הגאון מוה' יצחק הלוי איש הורוויץ בשו"ת נו"ב קמ"א סי' מ"ד. וכן משמע מדברי
הכו"פ דלקמן ואמנם הנו"ב שם סי' מ"ו פירש דמיירי בידוע שיש לה מפה רק שאינו
ידוע אם מוציאה דם וא"כ גם להנו"ב הרי יש להתיר בכה"ג כמ"ש הצ"צ פנ"ל וילדעת
אאזמו"ר הגאון ז"ל וסיעתו י"ל דכה"ג נקרא מפה שידוע שמוציאה דם כיון שיש לה
מפה מבנררת וגם כל זמן שנוגעת בה בהעד מוצאה דם וכ"כ בשו"ת חתם סופר סי'
קמ"ד ד"ה והשתא נדון ק"ו וכ"כ בכו"פ סי' קפ"ז סק"ה ונ"ל ועמ"ש הש"ע בשם תשו'
מהרא"י בסעיף ז' והדברים ק"ו פשיש לה מפה דע"י פנ פאיינה מוציאה רק במקום
ההוא דמחזקין דם במפה עכ"ל וכ"מ ממ"ש בס"ט סי' קפ"ז ס"ק י"ד ד"ה נדע אע"ג:
וכ"מ דעת תשו' ח"צ סי' מ"ו וא"כ אף שהיא רמ"ת טהורה.

וכמ"ש הרשב"א בתה"א בית הנשים סוף שע"ד דף קפ"א ע"ב וכיון שפנ זו שרואה דם
אפי' בשעת תשמיש ואפילו פשהגיע עת וסתה טהורה ואשה בחזקת טהרה עומדת ותלינן
להקל שאני אומר דם זה מן המפה בא עכ"ל והנה הוא ז"ל פתב פנ אף במפה שאינו ידוע
שמוציאה דם כמו שפירש הב"י נרמ"א וכן הסכימו לפירושם גדולי האחרונים הכו"פ
והס"ט וכן הכריח בתשו' חתם סופר סי' קמ"ב ודחה פ"י הש"ך והח"צ ובנד"ז דה"ל
כמפה שידוע שמוציאה דם א"כ אף לסה"ת והגמ"י וסיעתם הדין פנ ובפרט שיש לה
נסת ושלא בשעת וסתה ובתשו' חתם סופר סי' קמ"ב דף נ"ג עמוד שני הביא תשו' נו"ב
שעמד על לשון אפילו בשעת תשמיש דקאמר הרשב"א מהו אפילו ושפירש אע"פ ש"ל
דארגישה וכסבורה הרגשת שמש הוא והוא דחה פירושו דאין זה רבוטא: אלא פ'י
שהרבוטא אע"פ דרגיל הדם לבוא מהמקור מחמת תשמיש.

וכמ"ש הבד"ה והכו"פ סי' קפ"ד אעפ"כ היא טהורה: והיינו שא"צ ז"נ פלל. וכמ"ש
הש"ך ס"ק כ"ג: קיצור אם זהו מפה כמו פצע וטהורה וכיון שפדוחקת שם בעד מוצאה
דם י"ל להצ"צ נקרא מפה שאינה ידוע שמוציאה דם אבל יש הוכחות שמוציאה דם
ולפ"ד הכו"פ י"ל דנקרא מפה שידוע שמוציאה דם.

ואיך שיהיה עכ"פ אפילו רואה מחמת תשמיש טהורה וא"צ ז' נקיים. ומה גם בצירוף
שאשה זו יש לה נסת ושלא בשעת וסתה.

וצ"ע אם נמצא דם הרבה שא"א לתלות סף זה בהמפה ה"ל כמו נתעסקה בכחצי סלע
ומצאה דם פסלע וה"ל כמו ואם דם מפתה משונה מדם ראיתה: ב אף ממ"ש במכתבו
שליעונונטאל עשה לה פלי עגול משענה גילוש בשמן זית שתלף עמו תדיר כדי להרחיב
רחמה ונתרפאית קצת כו' עכ"ל וכלי עגול זה משענה דרף לעשות לאשה שיש לה חולי
פאר פאל פמוכא בשו"ת זכרון יוסף חלק יו"ד סי' ט' וסי' יו"ד ובשו"ת חינוך בית יהודה
סי' ס"ז שנה הוא פעולה להגן שלא יפול הרחם והפרוודור לקותלי בית הרחם והובא
ג"כ בס"ט סי' קצ"ו סעיף ו' ס"ק כ"ג ד"ה וראיתי בספר שו"ת זכרון יוסף אבל לאשה
שיש לה מפה במקור או בכנותלי בית הרחם לכאורה לא שייך פלל עשיית הטבעת משענה

הנ"ל וא"כ מזה שהי' לה פְּעוּלָה מְעַשִּׂיית הטבעת מוכח שְׁמִפְתָּהּ היא עֲנֵן נְפִילַת הָרְחֵם הנקרא פֶּאֶר פֶּאֶהֶל.

וְדִין זֶה אֵינוֹ דוֹמֶה לְדִין אִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ מִכָּה מִמֶּשׁ בְּמִקּוֹר אוֹ בְּכֹתְלֵי בֵּית הָרְחֵם דְּהֵתָם וְדֹאֵי יֵשׁ לְהִקְלֵל כְּשִׂדוּעַ שְׁמִפְתָּהּ מוֹצִיאָה דָם אֶף לֹא לְהִצְרִיכָהּ ז"נ אֲבָל אִם אֵין לָהּ מִכָּה כ"א זֶהוּ נְפִילַת הָרְחֵם וא"כ הַדָּם הוּא דָם נְדָה וְלֹא דָם מִכָּה כ"א שְׂיֹצֵא מִחֶמֶת נְפִילַת הָרְחֵם יֵשׁ בְּזֶה דִּיעוֹת רַבּוֹת דְּהִמְקִילִים בְּזֶה סוּמְכִים עַל פִּי רַבֵּינוּ שְׁמִשׁוֹן שְׁבֵהֲרֵא"ש פ' הַמְּפִלָּת וְהַאוֹסְרִים ס"ל כִּפְרֵשׁ"י שֵׁם וְכֵן יֵשׁ שֵׁם כְּמָה שִׁטוֹת לְהַתּוֹסְפוֹת וְהֶרְמַבְ"ן וְהֶרְשֵׁב"א וּלפ"ד כְּנֹלָם אֵין הַדִּין כְּמוֹ לְפִי רַבֵּינוּ שְׁמִשׁוֹן אֲבָל מ"מ מְסַקֶּנֶת הַס"ט ס' קפ"ח סק"ד בד"ה אֲבָל הוֹאִיל שְׁגָדוּל הַשְּׁלוֹם ע"פ מ"ש בְּתִשׁוּבַת צ"צ ס' פ"ו דְּבָר פְּשוּט הֵךְ בְּלִיטָה שְׁהֵאִשָּׁה מְרַגְּשֶׁת בְּצַד שְׁמָאֵל וְכָאֵב לָהּ וּבְשִׁמוּשָׁה יְכוּלָה לִיגַע בָּהּ דְּזֶה מִקְרֵי מִכָּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם בֵּין שְׁתֵּהֲיָה כו' הָאֵם עֲצָמָה מִקְרֵי מִכָּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם עכ"ל וְאֶף שֵׁכ' שֵׁם בְּשֵׁם הַצ"צ דְּדוֹקָא בְּמֶרְגְּשֶׁת כָּאֵב בְּאוֹתָהּ חֲתִיכָה הוּא דְּנִקְרָא מִכָּה.

הַרִי בַּנְד"ז מְרַגְּשֶׁת כָּאֵב בֵּין בְּשַׁעַת תְּשִׁמִּישׁ הַרְגִּישָׁה כָּאֵב גָּדוֹל וְכֵן כְּשִׁנְגָעָה הַמִּינְלָדָת בְּהַבְּלִיטוֹת שְׁבָצַד שְׁמָאֵל הַרְגִּישָׁה כָּאֵב גָּדוֹל א"כ י"ל גַּם לוֹ יְהֵא זֶה נְפִילַת הָאֵם נִקְרָא מִכָּה (גַּם בְּלֹא הַטְעָנָה דֵּאִין דְּרַף אִשָּׁה לְהִיּוֹת רוֹאָה בְּכַף שַׁע"ז יֵשׁ הַרְבֵּה חוֹלְקִים כְּנ"ל) וְכ"כ בְּתִשׁוּ"נו"ב מֵהַד"ת חִי"ד ס"י קי"ד וְנ"ל וְאֵם נֶאֱמַר שְׁנִפִּילַת הַמִּקּוֹר הוּא הַמִּקּוֹר עֲצָמוֹ שְׂיִרְד כו' יֵשׁ לָנוּ לְתִלוֹת מֵתוּף דוֹחֵק הַמִּקּוֹר בְּצַדָּדִים אוֹ שְׁנִתְחַדֵּשׁ אִיזָה פְּצַע בְּצַדָּדִים שְׁהֵם צַדִּי הַפְּרוּזְדוֹר אוֹ שְׁנִתְחַדֵּשׁ אִיזוֹ פְּצַע בְּחִיצוֹנִיּוֹת הַמִּקּוֹר כו' א"כ אֲמַרִּינֵן סָפֵק מִצַּדִּי הַפְּרוּזְדוֹר וְהֵאִשָּׁה וְהַדָּם טְהוֹרִים וְאֵת"ל מִן הַמִּקּוֹר שְׁמָא מְחִיצוֹנִיּוֹת הַמִּקּוֹר וְהַדָּם טְמֵא וְהֵאִשָּׁה טְהוֹרָה עכ"ל הַגַּם שְׁלִכְאוּרָה יֵשׁ לְעֵינֵי מַנְלָן שְׁזֵהוּ בְּחִיצוֹנִיּוֹת הַמִּקּוֹר שְׁמָא אֲדַרְבָּה הוּא פְּנִימִית הַמִּקּוֹר פִּי אִם זֶהוּ נְפִילַת הָאֵם שְׁנִפְלָה לְכֹתְלֵי בֵּית הָרְחֵם א"כ י"ל שְׁנִתְהַפֵּךְ צַד הַפְּנִימִים שֶׁל הַמִּקּוֹר וְנַעֲשׂוּ לְמִטָּה חִיצוֹנִיִּים וְהַחִיצוֹנִיִּים נַעֲשׂוּ פְּנִימִיִּים שְׁכֵן דְּרַף כְּשִׁמְהַפְּכִים הַדְּבָר נַעֲשֶׂה הַפְּנִימִי חִיצוֹן וְהַחִיצוֹן פְּנִימִי כְּמוֹ דְּהַפְּכִיָּה כְּכִיתוּנָא פ"ג דר"ה דכ"ז ע"ב וּפְרֵשׁ"י לְעֵשׂוֹת פְּנִימִי חִיצוֹן וְאֶף אִם לֹא נִפְלָה כָּל הָאֵם וְנִהְפְּכָה רַק חֲצִיָּה עַד"מ נִשְׁתַּרְבֵּב לְמִטָּה ג"כ הַפְּנִימִי נַעֲשֶׂה חִיצוֹן וְא"כ זֶה הַמִּכָּה אִינָה בְּחִיצוֹנִיּוֹת הַמִּקּוֹר כְּדַבְּרֵי הַנּו"ב בַּמֵּהַד"ת ס' קי"ד כ"א בְּצַד הַפְּנִימִי שֶׁל הַמִּקּוֹר וְא"כ הַדָּם הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ שְׁמָא נִחְשָׁב דָּם הַחֲדָר.

אֶף יֵשׁ ע"ז ב' תְּשׁוּבוֹת הָאֶחָד שִׁי"ל דְּזֶה אֵינוֹ נְפִילַת הָאֵם מִמֶּשׁ כ"א נְפִילַת צִוְּנָר הָרְחֵם הַנִּקְרָא שְׂיִיד כַּמ"ש בַּנּו"ב קַמָּא ס' נ"ח וְכֵן כ' הַפְּנוּחַ מ' יִשְׁעִי דְּאִקְטוֹר מְדַרְוִיָּא לֵאזְמ"ו הַגָּאוֹן ז"ל שְׁזֶה מְצוּי יוֹתֵר מִנְפִילַת הָאֵם עֲצָמָה.

וְאֶף אִם שְׁזֵהוּ נְפִילַת הָאֵם מִמֶּשׁ כְּמוֹ שְׁבִתְשׁוּבַת חֶתֶם סוֹפֵר חִי"ד ס' קע"ג חֲלֵק עַל הַנּו"ב מ"מ אֵין דָּם הַחֲדָר טְמֵא אֲלֵא דָם הַיּוֹצֵא מִן הַגִּידִים שְׁבִתְחֲדָר שְׁדָרַף הֵם יוֹצֵא דָם מוֹתְרֵי הַגּוֹף אֲבָל אִם הַדָּם יוֹצֵא מְקַלְקוֹל בְּשֵׁר הַחֲדָר עֲצָמוֹ טְהוֹר הוּא כְּמִבְּנוֹרָר בְּשׁו"ת שֶׁב יַעֲקֹב ס' מ"א בְּתִשׁוּ"הג"מ יְהוּדָה מְמַנְעֵץ וְכ"כ בְּתִשׁוּ"מֵהֶרַם"ל ס' קי"א בְּהַשְּׂאֵלָה וּמִקּוֹר דְּמִיָּה הוּא הַמִּקּוֹרוֹת שְׁבִרְחֵם שְׁהֵם נִפְתָּחִים כו' וְע' בְּשׁו"ת שְׂאֲרִית יְהוּדָה חִי"ד ס' ט' מֵה שְׁהַשִּׁיג עַל תְּשׁוּבַת מ"ב ס' מ"ט בַּמ"ש שְׁהַמִּקּוֹר מְלֵא דָם כו' וְא"כ פִּינּוֹן דְּדָם הַיּוֹצֵא מִבְּשֵׁר הַמִּקּוֹר אֵינוֹ דָּם נְדָה א"כ מֵה שַׁע"י נְגִיעַת הָעַד בְּבִשְׁרָה זֶה כְּשִׂרְד מִמְקוֹמוֹ וְנִחְלַשׁ

ונתקלקל יוצא דם י"ל אין זה דם נדה ולא דמי לאם נוגע בעד בכנותלי הפרוודור פשהאם במקומו דמטמאין בכל שהוא ולא תלינו שמהבשר יצא הדם ולא מהגידים דהתם שאני שלא יש קלקול בבשר אבל הכא שנושתרבב האם ונהפף הפנימי לחוץ שפיר יכולים לתלות שע"י דוחק העד בבשר ההוא יוצא ממנו דם כמו בבשר שבין השיניים ועוד והוא העיקר שי"ל שנתחדש איזו פצע בבשר המקור מחמת נפילה זו שנתהפף ומתוף דוחקו בהצדדים כנותלי בית הרחם כמ"ש הנו"ב ומה גם בנד"ז שהמנילדת מצאה בצדה השמאלית שני בליטות וביניהם גומא וחקל וכשנגעה בהבליטות הרגישו פאב גדול א"כיש פאן מפה באותו מקום וילדעת הנו"ב במהד"ת חשוב ס"ס אף בשו"ת שמן רוחק סי' מ"ם השיג עליו מ"מ נתפוס דעת הצ"צ והס"ט דזה נקרא מפה ואף שלדעת הצ"צ והס"ט נקרא זה מפה שאינה ידוע אם מוציאה דם הנה בנד"ז פיון שבכל פעם שבדקת מוצאת דם פשונוגעת באותו מקום (דהיינו במקום המפה ר"ל מה שהיא קוראה מפה אף שאפשר שזהו נפילת האם עכ"פ פשונוגעת במקום שנפל שנוחשב להצ"צ והס"ט מפה מוציאה דם מחמת הנגיעה שם בהעד אפילו בדחיקה מועטת אם מעט ואם רב לפי ערוך הדחק באותו מקום א"כ י"ל עי"ז נקרא מפה זו מפה שידוע שמוציאה דם וגם הכא עדיף טובא ע"י שנומצאו בה הבליטות ובצ"צ שם סד"ה והיינו אם היא.

התיר בכה"ג ממש באשה שיש לה נסת ושלא בשעת נסתה אף שלא להצריכה ז"נ אף שלא החשיב זה מפה שידוע שמוציאה דם דיקמה זה למ"ש בש"ע סי' קפ"ז ס"ז הינצא מפסקי מהרא"י סי' מ"ז וכמש"ל סעי' א' עכ"פ בנד"ז אף אם הוא נפילת האם יש להתיר מה שרמ"ת אפילו בלי ספירת ז"נ מטעמים הנ"ל דהא נתברר שיש מפה בהחתיכה שנופלה ומוכח שממנה יוצא הדם: קיצור.

שבנד"ז י"ל שזהו לא מפה פצע ונחבורה כ"א עקירת המקור ובעקירת המקור הדם יוצא מהרחם ולא דם מפה ויש בזה דעות. אף מ"מ הצ"צ סי' פ"ו והספ"מ עמו הס"ט ס"ל דמחמת נפילה י"ל שנועשית מפה ופצע וכשיש ראי' לזה נחשב כמפה שאינה ידוע אם מוציאה דם ובנד"ז שפ"א י"ל שנוחשב כמפה שידוע שמוציאה דם: ג אף זה אינו דאף שיש הוכחות גמורות דמפה זו מוציאה דם אף פיון שהיא עקירת המקור א"כ י"ל שדם זה אינו יוצא מהמפה שנועשה מחמת נפילה זו כדברי הצ"צ והס"ט דלו י"הא פן מ"מ הדם י"ל שהולך מהחדר שמחמת עקירת המקור הדרך שיוצא דם מהחדר וא"כ הדר ה"ל המפה שנתהנה מחמת הנפילה כדין מפה שא"י שמוציאה דם.

אף באמת גם במפה שאינו ידוע אם מוציאה דם ס"ל להרמ"א דבאשה שיש לה נסת ושלא בשעת נסתה יש לטהר בלא ז"נ והש"ף סי' קפ"ז ס"ק ד' חולק ע"ז ופירושו בהרשב"א דחה הכו"פ והס"ט ותשובת חתם סופר סי' קמ"ב האריף לדחות פירושו וגם הביא כמה פוסקים ראשונים שעומדים בשטת הרשב"א וכן דעת הכו"פ סק"ה בד"ה ומעתה נשוב לדברי הש"ף וז"ל אבל האמת יורה דרכו דדעת הרמ"א להתיר (ר"ל בלי ז"נ) ויפה כ' הב"ח דהא המחבר פסק בהרשב"א דבמפה לחוד אף שאינה ידועה שמוציאה דם סגי ולמה לא נקיל בצירוף יש לה נסת עכ"ל והכנס"ח סי' ל"ד הבין גם דעת הש"ף פן לענין רמ"ת ואף שהס"ט חלק על פירושו בהש"ף מ"מ בס"ק ט"ז כ' שמדברי הש"ף סק"ד משמע כדברי הכנס"ח ועו"ל לצרף לזה שאף לדברי הגמ"י ע"פ סה"ת דאין

לטהר הדם אלא במכה שידוע שמוציאה דם ונקא הרי נחשב אין ידוע שמוציאה דם משום שי"ל שהדם נמשך מן הסדר מ"מ אף לו יתא פן יש דיעה להתיר שהרי הרבה גדולי האחרונים העלו להתיר דין עקירת המקור ע"פ פירוש רבינו שמשון שהביא הרא"ש פ' המפלת סי' ג' והטוש"ע סי' קפ"ח כמ"ש בשו"ת פנ"י חי"ד סי' נא"ו ובכו"פ רס"י קפ"ח ובספר באר יעקב (אף אם ע"י הטבעת שענה חזרה הנפילה למקומה בטלה קולא זו כמ"ש בתשו' חתם סופר ה"ל סי' קמ"ה אף א"כ לא היה לה פאב ולא הבליטות א"כ לכאורה לא חזר המקור למקומו לגמרי): וברואה שלא בהרגשה כמ"ש אאזמו"ר הגאון ז"ל רס"י קפ"ח וכ"כ בתשו' חתם סופר סי' קע"ג והרגשת זיבת דבר לח י"ל שאינה הרגשה כמ"ש בתשו' ה"ל הינצא מזה שי"ל שיש בנד"ז ג' ספיקות לקולא הא' שפא הוא מכה בפשוטו וא"כ ה"ל כמכה שידוע שמוציאה דם הב' אף אם זהו עקירת המקור ה"ל כמכה שא"י שמוציאה דם שיש היתר באשה שיש לה נסת ושלא בשעת נסתה אף בלא ז"נ לפ"ד רמ"א: וע' תשו' חתם סופר סי' קמ"ד הביא שכ"ד הרבה פוסקים ראשונים וכ"ד הכו"פ ומה שנקרא מכה שא"י שמוציאה דם אף שיש הוכחה שמוציאה דם וכנ"ל דהנה לי כמכה שידוע שמוציאה דם אף פנין שזהו עקירת המקור א"כ הספק שפא אין דם זה מהמכה כ"א הולך מחזר מחמת עקירת המקור אף עכ"ז ספיקא מיהו הני ולדעת רמ"א וסיעתו יש להתיר לגמרי.

הספק הג' דאף אם נאמר שדם זה יוצא מהסדר פנין שנה בא מחמת עקירת המקור שע"כ נשאר ממנו חלק בפרוזדור א"כ זהו פארפאהל שהתירו הרבה גדולי אחרונים כשרואה שלא בהרגשה והרגשת זיבת דבר לח אינו נקרא הרגשה וע' בשו"ת ח"ס ה"ל סי' קע"ג היקל בפארפאהל כשרואה שלא בהרגשה וגם מה שתראה שלא מחמת תשמיש כ"א ע"י בדיקת עד יש לצדד להקל מצד צירוף ג' ספיקות ה"ל: אף יותר טוב שלא תבדוק א"ע פלל רק בקינוח מבחוח וגם זה לפרכים וכל זה לפי שיש לה נסת ושלא בשעת נסתה.

אכן בשעת נסתה ודאי תהיה טמאה ובענין ספירת ז"נ תצטרף הפסק טהרה ויום א' מהשבעה נקיים כמ"ד תחלתן אע"פ שאין סופן דבאשה זו ההכרח להקל בכה"ג וגם יש טעמים להקל בה יותר מבשאר נשים לבד שעת הדחק א"כ תצטרף בדיקה א' ביום הראשון של ז"נ ושאר ששה ימים לא תבדוק א"ע פלל כ"א תסמוך על חזקת טהרה שע"י הפסק טהרה ויום א' מהז"נ עי"ז יהיו הששה ימים ג"כ מוחזקים בטהרה אף בלי שום בדיקה רק י"ל תעשה קינוח מבחוח בכל יום בימי הז"נ ותבטול סוף הז"נ ותהנה מותרת לבעלה עד זמן נסתה ע"ד שכתבתי והנה בענין בדיקת הפסק טהרה ויום א' מז"נ ג"כ לכאורה אם תבדוק א"ע גם במקום המכה תמצא דם כמ"ש רומע"ל ואם לא תבדוק א"ע שם א"כ י"ל אין זה בדיקה המחזיקה בחזקת טהרה.

אף הנה בשו"ת זכרון יוסף חלק יו"ד סי' יו"ד היקל בזה. פנין שבדקת נגד פתח הסדר לפרוזדור הביאו הס"ט סי' קצ"ז ס"ק כ"ג והשיג עליו דאף אם לגבי הפסק טהרה מהני כה"ג מ"מ בבדיקה א' דז' נקיים לא מהני ע"ש טעמו ואין דבריו מוכרחים דא"כ אף אם בודקת כל הצדדין נחוש שפא יצא דם שעה א' קודם הבדיקה זו ונפל לארץ א"ו לא חיישינו זה משום דבעינן רק בדיקה א' ביום זה ולא שתבדוק א"ע כל היום.

א"כ י"ל גם בדיקה פה דהזכרון יוסף מהני. מיהו אף להס"ט באשה שיש לה מכה פיון דלהרשב"א אף בשעת וסתה טהורה נהי דאנו ס"ל דבשעת וסתה טמאה.

מ"מ פיון דלא חיישינו רק לזמן וסתה שהוא עת נדתה א"כ מדאורייתא א"צ ז"נ פלל אלא מתקנת רבי א"כ מקום המכה שא"א לבדוק שם י"ל שא"צ בדיקה מה גם שהורה פן הזכרון יוסף מיהו גם בנדה שא"צ ז"נ מ"מ צריף בדיקה גמורה לידע שפסק הדם כדאימא במשנה פב"ת דף ס"ח נדה שפדקה א"ע כו' וחכ"א אף בשנים לנדתה ובנד"ז א"א לה לבדוק א"ע במקום המכה ועכצ"ל לסמוך בזה עמ"ש הס"ט שם תחלת ס"ק הנ"ל אבל מן התורה אע"פ שלא בדיקה בחורין ובסדקין כל שהיא שוהה בבדיקה בכדי שתירד מן המטה תו ליכא למיחש למידי כו' בצירוף מה שנגד מקום המכה יש לצרף דעת הרשב"א דאף בשעת וסתה כו' א"כ מקום זה א"צ בדיקה: קיצור.

שיש באשה זו שלשה ספיקות להקל ולטהר הא' שמה זהו מכה וידוע שמוציאה דם הב' אף אם היא עקירת המקור י"ל שנעשה מכה ונחשב מכה שא"י אם מוציאה דם וגם זה ס"ל להכו"פ להקל פדעת רמ"א והב"ח באשה שיש לה וסת ושלא בשעת וסתה הג' שמה הלכה להתייר בעקירת המקור פשוטה שלא בהרגשה ומ"מ בשעת וסתה ודאי טמאה וא"כ איך יהיה ספירת הז"נ.

יש להורות כתשובת זכרון יוסף: סימן קכד הא דקיי"ל שכל מראה אדום שהאשה רואה או מוצאה בבדיקת עד או בפתם בין אם הוא פה הרבה או עמוק טמאים וכן כל מראה שחור כמ"ש בש"ע רס"י קפ"ח: יש להסתפק אם חומרא זו הוא מצד הספק שבאמת בכל מראה אדום או שחור אפ"י הוא דיקה מן הדיקה י"ל שמ"מ אפטר שהיא אסורה מדאורייתא משום דאולי היא דומה לא' מן ה' דמים הטמאים השנויים במשנה די"ט א'.

ולפ"ז יש ספק דאורייתא ממש בכל מראה אדום אפ"י אם הוא פה הרבה פשהאשה רואה אותו או באמת אם הוא פה הרבה אין להסתפק בו פלל אולי הוא מא' מה' דמים הטמאים אלא שאנו מחמירים דרף חומרא לבד לאנסרו וא"כ אין בזה ס' דאורייתא פלל רק איסור דרבנן לבד: הנה בנדאי בכל מראה דיקה יש ספק דאורייתא שהרי ד' מראות שבאדם שהם האדום וקרן פרפום וכמימי אדמה וכיין מזוג הם אינו שוין במדרגת האדום אלא א' למטה מזולתו דהיינו שהאדום פדם הקנה הוא באמת היותר אדום ואח"כ פקרו פרפום ע"ד דוגמא הוא דיקה ממנו הרבה: ומ"מ שניהם טמאים מדאורייתא ויש ג"כ בחינות מראות דמים שהם עמוקים מן קרו פרפום ולא הגיעו לכלל דם המכה ועד"ז בשאר המראות.

והנה מפרש"י ד"כ ע"א נלע"ד להוכיח דס"ל שהמראות השנויים במשנתנו הם דיקה פל א' יותר מחבירו שהרי רש"י פ"י גבי הא דאמרינו בענין מזוג שעמוק ממנו טהור ודיקה ממנו טהור וז"ל עמוק מכן טהור אם מאותו מראה הוא אבל אם האדום הרבה עד שבא לכלל א' משאר המראות של מעלה הימנו הרי בא לחדא מהנה דמתניתין עכ"ל וכוננתו בזה לתרץ שלא יקשה עלינו אמרו עמוק מכן טהור דא"כ יש לטהר ג"כ מראה אדום פדם המכה שהיא בלי ספק עמוקה מן מזוג פדגרסי' שם ריש ע"א מאי לאו אדום לא אשאר דמים אלמא דשאר דמים אין מגיעים להפלגת האדום כמו אדום וכן יש לטהר שאר מראות מן הד' מראות העמוקים ממנו ולזה נתפנוין לתרץ זה באומרו אם מאותו

מראָה הוא כו' ור"ל שְׁהָרִי יֵשׁ מְרֵאוֹת דְּמִים הַמְּמוֹצְעִים בֵּין כָּל א' מַד' מְרֵאוֹת אֲדוֹנָיִם הַטְּמָאִים בֵּין הַמְּדַרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה לְשַׁעֲלִיָּה וְלַהַמְּמוֹצְעִים הֵם שְׁנֵקְרָא עֲמוֹק מִמְּרֵאָה הַמְּדַרְגָּה הָאֲחֵרוֹנָה וְהֵם בְּכָלֵל עֲמוֹק מִכֵּן דְּמִזּוּג טְהוֹר אֲבָל אִם הָאֲדוֹן יוֹתֵר עַד שְׁבָא לְכָלֵל הַמְּרֵאָה שְׁעֲלִיָּה ה"ז טְמָאִים כְּדֵאִיתָא בְּמִשְׁנַתְנוּ וְכִינּוּן שְׁלֵמְדְנוּ מְדַבְּרִי דְד' מְרֵאוֹת הַטְּמָאִים הֵם הָא' דִּיקָה הַרְבֵּה מְחַבְּרִי וְאֵעִפ"כּ הוּא טְמָא מְדֵאוֹרֵיִתָא וְיֵשׁ ג"כ עֲמוֹק מִמְּנוּ שְׁטְהוֹר מַעֲתָה לְכֹאֲרָה כָּל מְרֵאָה אֲנֹדֵם אִפִּי הוּא דִּיקָה הַרְבֵּה י"ל דְּאֶפְשָׁר הוּא אֲסוּר מְדֵאוֹרֵיִתָא דְאוֹלֵי הוּא דוֹמָה לְמִימֵי אֲדָמָה וְכֵה"ג דֵּאֵע"פ שְׁנֵקְרָא לְעֵין שְׁהוּא דִּיקָה הַרְבֵּה מִן הַדָּם הַקָּזָה אוֹ דָּם אֲצִבְעֵ הָאֲדָם שְׁנֵקְפוּ מַה בְּכָף הֲלֵא הַד' מִינֵי דְמִים בְּאַמַּת הֵם הָא' דִּיקָה הַרְבֵּה מְחַבְּרִי שְׁהָרִי בֵּין כָּל מְרֵאָה וּמְרֵאָה יֵשׁ כְּמָה מִינֵי מְמוֹצְעִים כְּנ"ל וְהֵם יוֹרְדִים בְּמַדְרַגַּת הָאֲנֹדֵם זֶה אַחַר זֶה מִדָּם הַמְּכָה וְאֵעִפ"כּ הָאֲנֹדֵם כְּמֵרֵאָה הַדָּם הָאֲחֵרוֹן ג"כ טְמָא וְאֵע"פ שְׁיֵשׁ עֲמוֹק מִמְּנוּ וְטְהוֹר כְּעֲמוֹק דְּמִזּוּג וְאִין יְדוּעֵ לְנוּ כָּלֵל עֲנִין אֲנֹדֵם דְּמִימֵי אֲדָמָה וְדְכַרְפָּנוּם לְשַׁעֲרֵ בְּהֵן וְאוֹלֵי מִימֵי אֲדָמָה הוּא הָאֲחֵרוֹן בְּמַדְרַגַּת הָאֲנֹדֵם וְא"י לְנוּ מַהוּ אָף מ"מ י"ל דְּמִלְשׁוֹן רַש"י מוֹכַח שְׁמִזּוּג הוּא הָאֲחֵרוֹן בְּמַדְרַגַּת הָאֲנֹדֵם מְדַפְּרֵשׁ אֲבָל אִם הָאֲדוֹן הַרְבֵּה הָרִי בָּא לְחֻדָּא מְהַנְּה דְמַתְּנִיתָא עַכ"ל אֶלְמָא דְכָל א' מְהַשְׁנוּיִים בְּמִשְׁנַתְנוּ עֲמוֹקִים יוֹתֵר מִמִּזּוּג גַּם פְּשֻׁטָא דְמַתְּנִיתִין מִשְׁמַע כֵּן שְׁשׁוֹנָה אוֹתָם זַא"ז וְהַמְּוֹקְדָם בְּמִשְׁנָה הוּא הַעֲמוֹק יוֹתֵר שְׁהָרִי הָאֲדוֹן כְּדָם הַמְּכָה מְוֹכַח בְּגַמ' שְׁהוּא הַיּוֹתֵר עֲמוֹק כְּנ"ל וְא"כ הַנְּסַמָּךְ לוֹ הוּא מַה שְׁאֲחֵרִי בְּמַדְרַגָּה וְהַשְּׁחוֹר הוּא אֲדוֹן כְּדָם הַמְּכָה אֶלָּא שְׁלֵקָה וְלָכֵן סָמְכֵן זַל"ז וְאֲחֵרִי כְּכָרֵן וְכָרֵן כְּמִימֵי אֲדָמָה וְאֲחֵרִי כְּמִימֵי אֲדָמָה וְכַעֲנִין שְׁאֲמָרוּ בְּגַמ' בְּדוֹכַתִּי [טוֹבָא] שְׁהַמְּוֹקְדָם בְּכַסּוּק מַעֲלָתוֹ יוֹתֵר עַל שְׁאֲחֵרִי כְּגוֹן אֲמָרָם ז"ל כָּל הַמְּוֹקְדָם בְּכַסּוּק דְאַרְז חֲטָה וְשַׁעֲרָה גְּפֵן כו' מְוֹקְדָם לְבַרְכָּה.

וכ"ה בְּמִשְׁנָה ג"כ כַּמ"ש בְּהַגְמִי"י סַפ"ז מִהַחוּ"מ וּבְטוּש"ע א"ח סִי תַע"ג בְּעֵנִין ה' מִינֵי מְרוֹר הַנְּזַכָּר בְּמִשְׁנָה פ"ב בְּכַסּוּחִים שְׁהַמְּוֹקְדָם בְּמִשְׁנָה מְוֹקְדָם לְאֶכִילָה וְיַחְזוֹר אֲחֵרִי אֶלְמָא שְׁפֵן דְרַף הַמְּשֻׁנָה לְהַקְדִים מִי שְׁמַעֲלָתוֹ יוֹתֵר.

וְא"כ מְדַהֲתַחֲלִיָּה הַמְּשֻׁנָה בְּהַיּוֹתֵר מְוֹפְלָג בְּאֲנֹדֵם ש"מ שְׁהַאֲחֵרוֹן הַשְּׁנוּי בְּמִשְׁנָה הוּא הַיּוֹתֵר דִּיקָה מְכּוֹלֵם וְזֵהוּ הַמִּזּוּג וְהֵנָּה רַש"י ז"ל פִּי בְּשִׁבְתָּ דַע"ז א' דְּאִי יְהִיב בִּיקָה טְפִי מְשֻׁנֵי חֲלָקִים מִיָּם ה"ז הַדָּם הַדּוֹמָה לוֹ כְּדָם יְרוֹק הוּא וְטְהוֹר וּלְפ"ז לְכֹאֲרָה מַעֲיָקָר הַדִּין הִיָּה אֶפְשָׁר לְיַדַע שְׁהַדָּם הַדּוֹמָה לִיָּן בִּינּוֹנֵי שְׁלֵנוּ מִזּוּג עַל חַד תַּלְתָּה ה"ז דָּם כְּשֵׁר דְלְכֹאֲרָה יָיִן הַשְּׁרוֹנֵי הוּא יָיִן טוֹב וְסוֹמֵק בְּיוֹתֵר מְכַרְמֵל לְגִי' שְׁלֵנוּ בְּנֵדָה דְכ"א תַחֲלַת עֲמוּד א' דְכַרְמֵלֵי חֵי ה"ז כְּמִזּוּג דְשְׁרוֹנֵי אָף בְּבַה"ג גְּרִיס כְּרַמְלֵי ה"ז כְּשְׁרוֹנֵי גַם בְּשִׁבְתָּ דַע"ז א' לְחַד תִּירוּצָא יָיִן שְׁרוֹנֵי רַפִּי ע"ש וְאֶפְשָׁר לְסַיַיע גְּיָרְסַת רַש"י דְפִי כְּרַמְלֵי ע"ד כְּרַמְלֵי שְׁפִירְשׁוּ הַתּוֹס' פ"ק דְשִׁבְתָּ ד"ו ע"א ד"ה כְּרַמְלֵי לֹא לַח וְלֹא יָבֵשׁ אֶלָּא בִינּוֹנֵי ה"ב כְּרַמְלֵי לֹא אִינוּ לֹא כְרַה"י וְלֹא כְר"ה עַכ"ל וְעַד"ז י"ל עֲנִין יָיִן כְּרַמְלֵי שְׁהוּא בִינּוֹנֵי וְלָכֵן יָיִן הַשְּׁרוֹנֵי עֲדִיף מִיָּנִיָּה וּמ"מ יָיִן הַנְּקָרָא פְּרֵאנֵץ הָרִי אֲדַמִּימוֹתוֹ מְעוּטָה הַרְבֵּה מִן הַפֵּאנְטַעַק א"כ יֵשׁ לְשַׁעֲרֵ בּוֹ מַה גַּם אִם מְזַגּוֹ עַל חַד אַרְבְּעָה עַד"מ אֲזַ וְדֵאִי שְׁהַדָּם הַדּוֹמָה לוֹ אוֹ דִּיקָה מִמְּנוּ אִינוּ אֲסוּר דְאוֹרֵיִתָא וְהַגַּם שְׁאֲנוּ מְחַמִּירִים לְאַסוּר כָּל מְרֵאָה אֲנֹדֵם הַיָּינוּ רַק גְּזִינְרָה דְרַבְּנָן שְׁלֵא לְסַמְוֵךְ עַל בְּדִיקוֹתֵינוּ שְׁלֵא יָבֵא לְטְהַר דָּם טְמָא אֲבָל אִין בְּזֵה אִסוּר דְאוֹרֵיִתָא אִם בְּרוּר שְׁדִיקָה הַרְבֵּה מִן הַמִּזּוּג ע"ד הַנְּ"ל וְכֵן נ' קִצַּת מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ סִי קַפ"ח סַק"ב גְּבִי שְׁחוֹר וְה"ה לְאֲדוֹן לְפַמ"ש שְׁהַיּוֹתֵר אֲחֵרוֹן הוּא הַמִּזּוּג א"כ הַדִּיקָה

ממנו הרבה ונראה לעין את"ל דהני ד' מראות דמים טמאים הם הא' למטה ממש במראה אדם מזולתו פנ"ל וא"כ לפמ"ש דהמזוג הוא האחרון א"כ כל הדיקה הרבה מן המזוג שוב פשיטא שאין להסתפק בו בשאר מראות הטמאים שהרי הם למעלה מהמזוג אבל לענ"ד יש להבין בפירושו זה דא"כ קשיא טובא מ"ש בגמרא וכולן עמוק מן טמא דיקה מן טהור חוץ ממזוג שעמוק מן טהור כו' דכיון שהד' מראות השנויים במשנתנו אין ביניהם הפרש אלא שהא' אדום יותר מזולתו א"כ הא"ב שיהי' לומר דכולן דיקה מן טהור הלא מה שהוא דיקה מן האדום פדם המפה הרי הוא עמוק מן פקרון פרכום וא"כ הא"ב תטהרנו באמרך שהוא דיקה מן האדום פדם המפה (וכמ"ש בגמרא להדיא שקלי לי' אחריתי וא"ל אשתני כו') לומר דכה"ג טהור הרי מ"מ תטמאנו להיותו בכלל עמוק מפקרו פרכום והרי עמוק מפקרו פרכום טמא וכן להיפך אם תרצה לטמא דם מחמת עמוק מפקרו פרכום אני אומר למה לא תטהרנו מחמת היותו דיקה מאדום וכדם המפה והרי אמרו פולן דיקה מן טהור א"ו צ"ל שהד' מראות הללו מלבד השנויים שיש ביניהם בהפלת האדום עוד זאת יש שינוי ביניהם באיכות ומהות האדומית וכ"מ בהרמב"ם.

וא"כ י"ל שפא מימי אדמה אינו אדום כמזוג רק מין אחר. וא"כ אע"פ שהדם דיקה מן המזוג יש לחוש שפא הוא ממין מי אדמה או קרן פרכום שהוא מין אדום אחר ומ"מ י"ל דהמקדש במשנה אדום יותר אף דלא דמי ג"כ מהות האדום זל"ז מ"מ ג"כ המקדש אדום יותר וא"כ מזוג הוא היותר אחרון באדום ואפשר דמה"ט הקיל בו בר קפרא דעמוק ממנו כדדיקה כו' וצ"ע.

ובמקנאות פ"ז משנה ה' משמע אפ"י ע"י קורטוב יין בג' לוגין מים נעשו המים אדומים א"כ הנה היין אדום ביותר ומשמע שם יותר משנה היין מראה המים ממה שהחלב משנה אף יש גי' אחרת שם וגם י"ל ה"תם מייירי ביין אדום ביותר מסתם יינות: סימן קכה אם יש שרש למ"ש הב"ח סי' קפ"ח שנהגו הנשים שלא לילך למרחץ בימים שביין לבישת לבנים לטבילתה: משנה פ"ב דנדדה די"ט ע"א חמשה דמים טמאים באשה האדום והשחור כו' ובגמרא ושחור זה לא מתחלתו הוא משחיר אלא כשנצער הוא משחיר משל לדם מפה כשנצער הוא משחיר ופרש"י לכשנצער מן הגוף לוקה ומשחיר ויש להבין פי' אלא כשנצער הוא משחיר אם ר"ל כשנצער מן המקור וירד לבית החיצון שם בבית החיצון הוא משחיר או ר"ל דתומ"י כשנצער מן המקור הוא משחיר אף קודם שהגיע לבית החיצון דהיינו מן השיניים ולפנים.

או אפילו אפשר קודם היינו כשנצער מגידי המקור שבהם פנוס הדם וכשנצער מהם להמקור לוקה ומשחיר והיינו כמו דם המפה כשנצער מגידי ונרידי הדם הוא משחיר ומ"ש רש"י לכשנצער מן הגוף זה קאי על דם מפה ולכאורה י"ל דאריכות לשון הגמ' ושחור זה לא מתחלתו כו' מורה כפי' הראשון פי' לכאורה הגמ' מכונן לתרץ בזה מאחר דדם אדום לבד הוא טמא פדכתיב אדומים פדם א"כ זה הדם השחור אף שמתחלתו הנה אדום עכ"ז פינון שנשתנה מראיתו לגמרי למראה אחרת הטהור דהיינו שחור שאינו ממראות הטמאים בעצם א"כ מדוע יטמא אם נשתנה פן קודם שפא לכלל טומאה דכל הנשים מטמאות בבית החיצון וכשנשתנה בעודו במקור או בין השיניים ולפנים ונהפך מראיתו ממראה הטמאה למראה אחרת שאינה טמאה א"כ בהגיעו לבית החיצון שאזי

מטמא הרי אז אינו דם הטמא: ומה בכך שהיה מתחלה אדום הרי עכשיו נהפך לשחור והתורה לא מטמא רק דם אדום וכמו שמצינו במראות נגעים כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן כו' וטהר הפה כו' הרי מהני מה שנהפך ממראה טמא למראה טהור.

כמ"כ ה"א אם נהפך הדם ממראה טמא למראה אחרת קודם שנטמא האשה י"ל דראוי שלא יטמא עוד וע"כ האריה הש"ס ושחור זה לא מתחלתו הוא משחיר אלא כשנעקר כו' משל כו' ור"ל לכשנעקר לבית החיצון אזי הוא לוקה ומשחיר אבל בתחלת ביאתו לבית החיצון היה אדום וע"כ נטמא האשה כשהיה אדום קודם שנהפך מראיתו וכן משמע שפי' הב"ח בתשו' סי' פ"ד ובחיבורו סי' קפ"ח דפי' לכשנעקר הוא משחיר היינו אחר שהיה אדום בבית החיצון ואפשר עוד דמפרש לכשנעקר מן הגוף לגמרי הוא משחיר וע"ש: ב אף קשה דא"כ מדוע מטמאים דם שחור בטומאה ודאית ולא חיישינן שמא נשתנה לשחור בבית הפנימי עדיין ולכן אפשר לומר דאפ"ה טמאה ואף שנשתנה קודם בית החיצון מ"מ פינו כשנעקר הוא משחיר הנה עקירה זו אתחלתא דהנחה הוא כדאמרינן בכתובות פ"ק אלו נערו דף ל"א ע"א הזורק חץ כו' שעקירה צורה הנחה היא וכ"פ הרמב"ם פ"ג מהל' גניבה ה"ב ור"י בתוס' פ"ק מרובה ד"ע ע"ב ד"ה לענין וע' תוס' דגיטין דנ"ב סע"ב: ולכן אע"פ שבשעת עקירה עדיין לא נטמאת פינו שעקירה זו אתחלתא דטומאה היא ע"כ פינו שהיה אדום אז אע"פ שהשחיר קודם שנטמא ממש הוא טמא וכיוצא בזה מצינו פי' נעקר לפי' הרמב"ן פ"ק יוצא דופן דף מ"ב סע"ב גבי יולדת שירדה לטבול מטומאה לטהרה ונעקר ממנה דם בירידה טמאה דפרש"י ונעקר לבית החיצון.

והרמב"ן בחידושי הקשה ע"ז וכתב דאיכא לפרושי דנעקר לאו לבית החיצון משמע אלא הרגשה בעלמא שנעקר מן המקור אע"פ שהוא בין השיניים ולפנים טמאה מיהו ה"ר"ן בחידושי שם הקשה על פי' הרמב"ן והעלה כפרש"י וסיים כל שהוא בבית הפנימי לא מקרי נעקר כלל וכ"פ הרמב"ם פ"ה מהל' מטמאי משכב ומושב ה"ג ונעקר כו' ויצא חוץ לבין השיניים כו'.

ועוד קשה דהנה הרמב"ן שם לפי פירושו דנעקר היינו אפילו בפנים הנכרח שם לומר דמ"ש הנדה והנבה כו' והיולדת כולן מטמאים בפנים כבחוז דבפנים כבחוז דקתני ביולדת לאו דומיא דנדה ונבה אלא אינהו בבית החיצון דנקא ויולדת אפילו בבית הפנימי.

כמבואר בחידושי ה"ר"ן משמו ובחידושי וקשה דלמה הוצרך לדוסק עצום זה נהרי לדברינו דעקירה אתחלתא היא א"כ י"ל דאף שעדיין אינו מטמא כ"א בבית החיצון והוא לא בא לבית החיצון אלא אחר טבילה ואז אינו מטמא עכ"ז פינו שנעקר היה ראוי ליטמא בתר עקירה אזלינן וקדלעיל גבי דם שחור.

אעכ"ל דס"ל להרמב"ן דלא אזלינן כה"ג בתר עקירה פינו שאז בשעת עקירה אין שום טומאה עדיין כלל ומיהו זה אינו כמו שאבאר דהנה בגמרא שם דמ"ג א' בעי רבא נכרי שהיה נרד וטבל מהו את"ל בתר עקירה אזלינן הנ"מ לחומרא אבל ה"א דלקולא לא או דלמא ל"ש תיקו ועיין בהרמב"ם ספ"ה מהל' אה"ט הי"ח דהרי זה ספק טמא והנה הרמב"ן בחידושי שם הקשה אמאי קאמר לה באת"ל ולא פשיטא להו מילתא דבתר

עקירה אולינו מדאמרינו לעיל ונעקר ממנה דם בירידתה טמאה כו' וכ' בחדושי הר"ן על זה וז"ל וקושטא זו אינו אלא דרף פירושו ז"ל שפירש ונעקר ממנה דם בבית הפנימי.

אבל לפי פרש"י ז"ל שפי' ונעקר ממנה ויצא לבית החיצון לא קשיא פלל דכיון שטמאה מבפנים פבחוץ הרי הוא כאילו נגמרה יציאתו עכ"ל ולכאורה אפי' לפי הרמב"ן שם דנעקר היינו לבית הפנימי ג"כ לק"מ פלל דהא א"כ ס"ל דיולדת מטמא גם בבית הפנימי כמו נדה ונזה בבית החיצון פנ"ל וא"כ הרי הוא כאילו נגמרה יציאתו ואיך יפשוט מזה הגמ' לשכת זרע שאינה מטמאה עד שתצא לחוץ אעכ"ל דהרמב"ן פאן ס"ל דגם יולדת אינה מטמאה אלא בבית החיצון כמו נדה ונזה וע"ש לעיל בד"ה יולדת לטמוי בפנים פבחוץ הו' שוין אבל בשיעור מקומן הו' כדאימא וקא כדאימא צריף לדחוק לפ"ז לומר לא שביולדת מטמא ממש בבית הפנימי אלא דמהני מה ששנעקר לשם לשיטמא אח"כ בבית החיצון אפילו לא יבא לשם כ"א אחר טבילה וא"כ לפ"ז מוכח אדרבה דאולינו בטר עקירה אלא בחדושי הר"ן שם חילק דהתם דלענין טומאת הדם בלחוד אם טמא טומאת ערב או לא אולינו בטר עקירה אבל הכא דמדיון ראיה הוא י"ל דלא אולינו עכ"פ משמע בגמ' דמ"ג א' ד"ל דבטר עקירה אולינו אף להקל וכ"ש לחומרא א"כ גבי שחור אדום הוא אלא שלקה י"ל בנדאי בטר עקירה אולינו: ג וקא דלא הביאו מכאן לפשוט האיבעיא דשם אם בטר עקירה אולינו י"ל משום דלא ברירא דבבית הפנימי השחיר ושמא אינו משחיר כ"א פשכר בא לבית החיצון א"נ משום דאורחיה הוא ר"ל פיון שדרף האדום להשחיר כשלוקה ה"ז כאילו עודו אדום דבכה"ג אמרינו בגמרא דכ"א ב' דאע"פ דהרואה דם בשכופרת טהורה משום דהוי חציצה בין דם לבשרה עכ"ז א"ש הו' דאמר ר' יוחנן משום רשב"י המפלת חתיכה קורעה אם יש בה דם אגור טמאה משום דדרפה של אשה לראות דם בחתיכה ע"כ אינו חציצה וכו' י"ל פיון דרף דם האדום להשחיר ה"ל כאילו הוא אדום אף קשה ע"ז ממ"ש בגמ' ד"ט סע"א ואיבעית אימא כו' ה"נ מילקא הוא דלקי וכן ד"ט ב' וקא אפילו מילקא לקי מ"מ פיון דלאו אורחיה כ"כ כמו בשחור א"כ אין מטמא אם נלקה פן קודם בית החיצון את"ל דלא אולינו בטר עקירה וי"ל דב"ש ונעקבא ס"ל דה"נ אורחיה הוא ואעפ"כ ממ"ש בגמ' גבי לא מתחלתו הוא משחיר אלא כשנעקר כו'.

מוכח דאם מתחלתו משחיר לא היה טמאה אע"פ שאורחיה של אדום להשחיר ע"י לקותא מ"מ עכ"פ איך שיהיה אין לו מראה דם אדום ולא דמי להא דרשב"י דהתם דהטעמם משום חציצה שפיר י"ל פיון דאורחיה בכף אינו חוצץ.

אבל ה"כ שנסתנה לגמרי ממראה דם הטמא י"ל דלא מהני מה שאורחיה בכף ועוד דלאו אורחיה בהכי כ"א ע"י לקותא אלא הטעם משום דאחר שנעקר הוא לוקה ובטר עקירה אולינו מיהו זה אינו ראיה דהא הוצרך לומר ולא מתחלתו כו' לומר דלא מעיקר הנונייתו היה שחור דאל"כ לא היה טמא רק מ"מ ממ"ש וכשנעקר מוכח פנ"ל: ד והנה הב"ח סי' קפ"ח כ' בשם הר"ר יעקב מרגליות שקיבל מפי הרב מהר"ד לנצוהוט שהאשה שיצא ממנה סמיכת לבן ועב לאחר שרצחה בפרחץ כמו שנים ושליש שעות היא טמאה שדרף הדם להתלבן מתמת רחיצה ותלינו דדם נדה הוא וטמאה מספק.

ונראה שע"פ הוראה זו נהגו הנשים שלא לילה למרחץ בנמים שבין לבישת לבנים לטבילה והוא שחששו פן תראה דם ויתלבן לאחר הרחיצה והיא לא ידעה עכ"ל והט"ז רס"י קפ"ח חלק ע"ז וכתב וז"ל ודברים תמוהים הם שלא נמצא בתלמוד ופוסקים רמז לזה כו' ובגמרא אמרינן על מראה שחור שהוא אדום אלא שלקה ואם איתא לסברא זאת הי' לו לומר רבותא טפי דאפילו בלובן אשכחן לפעמים שלקה כו' אלא דבר זה חומרא יתירה היא עכ"ל מבואר מדבריו דעיקר טעמו שחולק עליו משום שאינו מודה לו פלל בחידוש זה שהמציא שדרך הדם להתלבן ע"י רחיצה ולפע"ד י"ל שאף אם היינו מודים לו דאפשר להיות פן אין שום טומאה מדינא דהא גם לדבריו ע"כ נתלבן קודם שנגעקר שהרי אמר שיצא ממנו כו' לאחר שרחצה במרחץ כמו שנים ושלש שעות ומעקירה עד יציאתו מהגוף אין שוהה פלל כמ"ש בגמ' רפ"ק דנדה ד"ג סע"א דאם איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי כו' וע' די"ד א' ואח"כ מטמאה מעל"ע ואינה מטמאה את בועלה כו' וע"ש בפרש"י ובגמ' ד"ס ע"ב פל שבעלה פטור כו' וכיון שפן שנתלבן קודם שנגעקר וכשנגעקר כבר היתה לבן י"ל שאין שום טומאה פלל פיון דאין בו מראית דם פלל וכמשנ"ל לעיל דאף בשחור ה"ט דטמאה משום דכשנגעקר הוא משחיר משא"כ ה"כ שנתלבן קודם שנגעקר ואף את"ל דבשחור טמאה אפילו השחיר קודם שנגעקר י"ל שאני התם משום דדרך האדום להשחיר משא"כ ה"כ דאין דרך דם האדום להתלבן מעצמו כ"א ע"י רחיצה י"ל דנדאי אין שום טומאה אם נתלבן קודם שנגעקר ואין לחוש שמא יתלבן אחר שנגעקר כי אם נעקר אדום אזי בין תחלת עקירתו עד סוף יציאתו פיון שאין בזה שהיית זמן פלל כו' לא הי' מתלבן כ"כ שלא יהיה בו שום מראית דם לפחות כמו דם שנתערב במים ויש בו מראית דם ועוד דהא גם מהר"י מרגליות ג"כ לא קאמר רק כשיצאה ממנה סמיכות לבן ועב.

ור"ל דבכה"ג דנקא יש לחוש שהוא הנה דם יען פי הדם הוא סמיך ועב כמ"ש בגמ' פ' המוציא יין דע"ז א' ולכן אף שפעת הסמיכות הנה לבן ואין בו מראית דם חושש שמא נתלבן ע"י הרחיצה אבל במשקה לבן וצלול גם למהרי"מ אין לחוש ולבדות פלל שמא היתה דם פיון דג"כ אינו עב פדום.

וכיון שפן בסמיכות לבן ועב נדאי אין לחוש שנתלבן אחר שנגעקר דא"כ היתה נשאר בו רושם אדומית עכ"פ א"ו גם למהרי"מ אין לחוש רק כשי"ל שנתלבן מאיזו משך זמן דהיינו קודם שנגעקר וכמבואר בדבריו וא"כ י"ל דבכה"ג אפילו נודע לו שנתלבן מחמת רחיצה אין שום חשש פיון כשנגעקר כבר היתה לבן וכמו שמוכח ממ"ש בגמ' ושחור זה לא מתחלתו הוא משחיר אלא כשנגעקר כו' פנ"ל: ועוד ראיה מסוגיא דהרואה דם בשפופרת דאמרינן בבשרה אמר רחמנא ולא בשפופרת ופרש"י דם יהיה זוכה בבשרה שיצא דרך פותלי הרחם ואין מפסיק כו' הרי למדנו דכשאין מתקנים פדכתי' דם בבשרה טהורה ואע"פ שהוא דם נדה ממש כ"ש בכה"ג כשנתלבן כבר הדם שא"כ אינו דם נדה שטימאתו התורה ועיין רש"י די"ט סע"א ד"ה דמיה אבל שלמטה מהן לאו דם הוא ואף דמשמע שם בגמרא דמ"מ נקרא דם טהור כמש"ש בענין בין דם לדם כו' ועמוד ב' דם ירוק כו' מ"מ פוננת רש"י דאינו דם נדה שטימאתו התורה וא"כ ליכא דם יהיה זוכה בבשרה פי בשעה שזוב בבשרה אינו דם פלל ולכאורה לפ"ז ראוי שנאמר שאף אם כשנגעקר מהרחם היתה אדום אלא שפבית הפנימי נתלבן ובתחלת בית החיצון כבר היתה

לָבֵן ג"כ י"ל דְּטָהוּר כְּמוֹ גִּבְי הַרוּאָה דָּם בְּשׂוּפְפֹרְת דְּמִבְּנָאָר בְּהַרְמַב"ם פ"ה ה"ט"ז
שְׁהַכְּנִיסָה הַשְּׂוּפְפֹרְת בְּפְרוּזְדוּר כּו' טְהוּרָה הַרִי דְאָף כְּשֶׁנְּעַקֵּר מִהַמְקוֹר נִגַע בְּבֵית הַפְּנִימִי
כְּלִי שׁוּם חֲצִיצָה רַק חֲצִיצָה הִיא בְּתַחֲלַת בֵּית הַחִיצוֹן טְהוּרָה א"כ לֹא אֲזַלְיִנוּ בְּתֵר עֲקִירָה
בְּכַה"ג שֵׁישׁ חֲצִיצָה אַח"כ וּכ"מ מִפְּרִשׁ"י דכ"א ב' בד"ה שְׂוּפְפֹרְת הַכְּנִיסָה קִנְיָה חֲלוּל
בְּאוֹתוֹ מְקוּם וְנִמְצָא בְּתוֹכּוֹ דָּם מִשְׁמַע שֶׁא"צ לְהַכְּנִיס הַשְּׂוּפְפֹרְת עַד הַמְקוֹר מִמֶּשׁ.

וּא"כ כֶּש"כ בְּדָם שְׂוֹנְתְּלָבֵן שֶׁא"כ אִינוּ דָּם כָּלָל וְגֵרַע מִחֲצִיצָה שִׁי"ל דְּלֹא אֲזַלְיִנוּ בְּתֵר
עֲקִירָה וּלפ"ז גַּם מ"ש בַּגְמ' גִּבְי שְׁחוּר לְכְּשֶׁנְּעַקֵּר הוּא מִשְׁחִיר צ"ל ג"כ שְׂבֵת־חַלְת בֵּית
הַחִיצוֹן הִיָּה אָדוּם מִיְהוּ י"ל שְׁחוּר שְׁאֵנִי פִּינּוּן דְּאוֹרְחִי' הוּא ל"ד לְשׂוּפְפֹרְת אָכּוּ גִבְי לָבֵן
וְדַאי י"ל דְּלֹא גֵרַע מִשְׂוּפְפֹרְת מִיְהוּ אִזְמו"ר הַגָּאוֹן נ"ע בְּסִי' קפ"ח פי' דְּלֵהֲר"ש וְהָרֵא"ש
וְהַטוּש"ע גַּם בְּשׂוּפְפֹרְת אֵינָה טְהוּרָה אִא"כ הַכְּנִיסָה הַשְּׂוּפְפֹרְת עַד הַמְקוֹר מִמֶּשׁ שְׁאֵז
דְּנֻקָּא שֵׁינִף לֹמַר שֶׁלֹּא רָאִתָּה כְּדִרְךָ שֶׁהַנְּשִׁים רְגִילוֹת לְרֵאוֹת יְעו"ש סס"ק ט' וּא"כ לפ"ז
אִם נִדְּמִינָה מִהַ שְׂוֹנְתְּלָבֵן הַדָּם לְשׂוּפְפֹרְת ג"כ אֵינָה טְהוּרָה אִא"כ כְּשֶׁנְּעַקֵּר מִהַמְקוֹר הִיָּה
לָבֵן וְעכ"פ אִם הִי' לָבֵן קוֹדֵם שְׂוֹנְתְּלָבֵן עַד שֶׁבְּשֶׁעָה שְׂוֹנְתְּלָבֵן מִהַמְקוֹר כְּבָר הִי' לָבֵן וְדַאי
לכ"ע טְהוּרָה.

וּכְבָר נַח' שְׁזָה שְׂוֹנְחוּשׁ שְׂוֹנְעַקֵּר אָדוּם וְאַח"כ בְּדִרְךָ יִצִּיאָתוֹ הַלְּבִין כ"כ עַד שֶׁלֹּא נִשְׂאָר בּוֹ
רוֹנְשֵׁם אֲדַמּוּמִית רַחוּק מְאֹד וְלָבֵן י"ל שְׁאִין מְקוּם לְהַחְמִיר לְקִנְיִים הַמְנַהֵג שֶׁכ"ה הַב"ח שֶׁלֹּא
לִילֵף לְמִרְחִץ כּו' דְּאֲדַרְבֵּה הִנֵּה אִם עִי"ז יִתְּלָבֵן הַדָּם קוֹדֵם שְׂוֹנְעַקֵּר וְדַאי טוֹב וְיָפָה לְטָהֵר
אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ עִי"ז וְכַה"ג אִתָּא בַּגְמ' פ"ט דְּנִדְּבָה דַס"א סע"ב בְּקִשׁוֹ לְגִזּוֹר עַל בְּגָדֵי צְבָעוֹנִין
אָמְרִי הֵא עֲדִיפָא כְּדִי לְהַקְל עַל כְּתֻמֵּיהֶן וְאִף דְּהֵתָם הִיָּינוּ רַק בְּכְתֻמִּים שֶׁהֵן מַד"ס וְהָכָא
הוּא רְאִיָּה מ"מ הֵתָם הַכְּתֻמִּים הֵן טְמֵאִים מִדִּינָא לִילִי הַבְּגָד הַצְּבֹעַ כּו' וְהָכָא הָרֵאִיָּה
הִיא רְאִיָּה טְהוּרָה לְגַמְרֵי וְשְׂוֹנְחוּשׁ שְׂוֹנְתְּלָבֵן אַחַר שְׂוֹנְעַקֵּר זֶהוּ חֲשִׁישָׁא רַחוּקָה מְאֹד: קִיֻּצוּר
א פִי' מ"ש בְּגַמְרָא וְשְׁחוּר זֶה כּו' כְּשֶׁנְּעַקֵּר הוּא מִשְׁחִיר ר"ל שְׂבֵת־חַלְת בֵּיאָתוֹ לְבֵית הַחִיצוֹן
הִיָּה אָדוּם וְע"כ נִטְמָאָה הָאִשָּׁה אֲזַע"פ שֶׁאֲח"כ הַשְּׁחִיר לִית לָן בֵּה: ב אוֹ אֶפְשָׁר אָף
שֶׁהַשְּׁחִיר קוֹדֵם בֵּית הַחִיצוֹן טְמֵאָה פִּינּוּן בְּשֶׁעָה שְׂוֹנְעַקֵּר הִי' אָדוּם וּכְשֶׁנְּעַקֵּר הַשְּׁחִיר
דְּאֲזַלְיִנוּ בְּתֵר עֲקִירָה כְּמוֹ שֵׁישׁ סְבָרָא פֶּן בְּגַמְרָא דַמ"ג א' לַעֲנִין שְׂכַבְת זָרַע וּד' הַרְמַב"ן
שָׁם דַמ"ב צָרִיף יָשׁוּב: ג וְעוּי"ל פִּינּוּן דְּאוֹרְחִי' דְּאָדוּם לְהַשְׁחִיר ע"י לְקוּתָא דִּינִינִין לִיה
כְּאִילוּ הוּא אָדוּם מִיְהוּ מַמ"ש בְּגַמְרָא וְלֹא מִתְּחַלְתוֹ כּו' לֹא מִשְׁמַע פֶּן: ד עפ"ז י"ל מ"ש
הַב"ח סִי' קפ"ח שְׂוֹנְעַקֵּר הַדָּם לְהַתְּלָבֵן מִחֻמַּת רְחִיצָה כּו' דְּאָף לוֹ יֵהָא פֶּן אִין לְחוּשׁ פִּינּוּן
שְׂוֹנְתְּלָבֵן קוֹדֵם שְׂוֹנְעַקֵּר: וְעוֹד רְאִיָּה לְזֶה דְּלֹא גֵרַע מִחֲצִיצָה דְּשׂוּפְפֹרְת אֵלָּא שְׁלַפ"ז י"ל
אֶפְילוּ נִתְּלָבֵן אַחַר שְׂוֹנְעַקֵּר קוֹדֵם בֵּית הַחִיצוֹן וְעִינִין לְעִיל אוֹת ב' מִיְהוּ זֶה צ"ע עכ"פ מְנַהֵג
דַּהב"ח אִין לוֹ שְׁוֹרְשׁ: סִימָן קָכוּ מְשָׁנָה פ"ב דְּנִדְּבָה דִי"ט א' הִירוּק עֲקָבִיא פֶּן מְהַלְלָאֵל
מְטַמָּא וְחֻכְמִים מְטַהֵרִים וּבְגַמְרָא וְלִית לִיה לְעַקְבִּיא דְּמִיָּה דְּמִיָּה הַרִי כְּפֹאן אַרְבְּעָה אֵיבְעִית
אִימָא לִיתְלִיה.

וְאֵיבַע"א ה"נ מִיִּלְקָא הוּא דְּלָקִי וְכ' הַב"ח בְּחִיבּוּרוֹ סִימָן קפ"ח וּבִתְשׁוֹ' סִי' פ"ד דְּעַד כְּפֹאן
לֹא פְּלִיגִי חֻכְמִים אֲעַקְבִּיא דְּאָמַר בְּירוּק מִיִּלְקָא לְקִי אֵלָּא בְּנִשְׂאָר יְרוּק מִתְּחַלְתוֹ עַד סוּפוֹ
הֵתָם הוּא דְּלֹא חִיָּישִׁינוּ לְלָקוּי אֲבָל כְּשֶׁנְּשַׁמְנָה לְאַחַר שְׂוֹנְתֵיבֶשׁ וְנַעֲשֶׂה אָדוּם בְּקִצּוֹתָיו
שְׁפִיר חִיָּישִׁינוּ לְלָקוּי אֶפְילוּ לְרַבָּנּוּ וּר"ל דְּחִיָּישִׁינוּ שְׂמִתְחַלָּה בְּעַת יִצִּיאָתוֹ הִיָּה אָדוּם

ויכשנעקער מן הגוף לכה ונעשה ירוק ולכן לכשנתייבש חוזר קצת למראהו שהיה אדום בתחלה ובתש"ו ח"צ סי' מ"ו חלק עליו וכתב ואם איתא להך מילתא לא הווי שתקי רבנן בעלי התלמוד מלאשמעין דבר גדול באיסור חמור כזה וכמ"ש הרי"ף ו"ל על בה"ג אדרבה מדטרו רבנן ירוק בכל אופן טהרו עכ"ל ועיין מדברי הרי"ף בפרק האשה רבה ובב"י באה"ע סי' קנ"ט ובש"ע שם ס"ב ועיין בתש"ו מהריב"ל ח"ד סס"י כ"ה שכ' ג"כ על חידוש סברא של תש"ו להרמב"ן דנדאי שא"פ חולקים עליו דאם איתנהו להנהו מילי לא הווי שתקי כו' ובכללים שבסוף ספר ג"פ סי' ד' האריך בזה והעלה דהיא שיהסברא אינה מקובלת אז הוא דאמרין פן דמסתמא שא"פ שלא חילקו פן חולקים ע"ז ולפ"ז בנד"ז נדאי י"ל כהח"צ שהסברא אינה מקובלת מכמה טעמים הא' דגוף הסברא הוא לחוש לנביאות לומר שהיה אדום מתחלה מאחר שלפנינו הוא ירוק ונחמים לית להו בירוק דמילקא לקי.

א"כ וכי מפני שאח"כ נתאדם בקצותיו נבדה שגם מתחלה היה אדום נגד מה שראינו שהי' ירוק ונהרי כל הטמאות כשעת מציאתן כדאיתא פ"ק דנדה דף ד' ע"א נגע באחד בלילה כו' ונהרי התם יש לחוש ביותר שמה שנגע היה חי פניו דעכ"פ מקודם אינה זמן היה, חי בנדאי ויש לו חזקה דמעיקרא כמבואר בפ"ג דערובין דל"ה ב' ובפרש"י שם דר"מ דמטהר משום דאוקמי' אחזקה מכלל דלחכמים לא מהני חזקה דמעיקרא ונהי דהתם מייירי שלא ראהו חי מבפניו כמ"ש התוס' שם מ"מ עכ"פ חי הי' בנדאי מתחלה והו' אמת שהתוס' בערובין שם הקשו ע"ז דא"כ אמאי קי"ל כל הנשים דנין שעתו לגבי חולין ולבעלה אמאי לא אמרינו דכל הטמאות כשעת מציאתן.

וסיקצו דהא דכל הטמאות כשעת מציאתן לא הוי אלא לתרומה ולקדשים כו' וכ"כ בנדה ד"ד ד"ה שפ"ל הטמאות (עי' מפתח) אבל מדברי הרמב"ם פי"ח מהל' אה"ט הי"ד משמע בהדיא דהא דכל הטמאות כשעת מציאתן היא אף לחולין וכמ"ש בתש"ו ח"צ סס"י ג' וכדבריו מבואר בחידושי הרשב"א רפ"ק דנדה ד"ה התם איכא תר"ל וא"ת עוד ומ"ש מהא דתנו ומייתינו לה לקמן נגע באחד כו' ונחמים מטמאין פלומר טומאה ונדאית לשרוף כו' יש מתרצים דשאני אשה דבחזקת טהורה היא דנדאי בדוקה היא מעיקרא כו' וזה פתרוץ הח"צ שם ויש מפרשים דל"ד דהתם נדאי נגע כו' וכ"כ בחידושי הר"ן שם סד"ה דאילו מעת לעת וכ"כ בחידושי הרמב"ן שם סד"ה מ"ט דשמאי וכ"פ הרשב"ץ שם דכל הטמאות כשעת מציאתן בין לקולא בין לחומרא וכ"מ דעת הריטב"א בערובין שם.

והנה נהי דבנגע באחד ליכא חזקה ברורה כמו באשה ממש משום דלא ראהו חי מבפניו עכ"פ חזקה שאינה ברורה הוי דה"ט דר"מ דמטהר דהא עכ"פ פ"א היה חי ואפ"ה קי"ל דכל הטמאות כשעת מציאתן א"כ כש"כ בנד"ז דליכא שום חזקה דמעיקרא לומר שהיה אדום תחלה ולא ראינוהו רק ירוק דהוא בחזקת ירוק מעיקרו כשעת מציאתו ומפני שנשמתה אח"כ בקצותיו אין בו שום כח אמעיקרא אפילו כחזקה שאינה ברורה לכן אפילו להתוס' י"ל דאזלינן בתר שעת מציאתן פניו דליכא חזקה להיפך כמו גבי נגע באחד כו' ואדרבה אשה בחזקת טהרה עומדת.

ועיין בדברי אאזמור"ר הגאון נ"ע במה"ב סס"י קפ"ג במ"ש דלהרמב"ם שהיא דכל הטמאות כשעת מציאתן היינו אפילו במקום חזקה ברורה כקנפ"ה בדוקה כו' ובאשה ה"ט

משום דאשה מרגשת כו' א"נ אי איתא דהוי דם מעיקרא הנה אתא כו' ע"ש ואפשר שכ"ד הריטב"א הובא בשט"מ בכתובות דע"ו סד"ה הי פלה ונ"ל דהיא חידוש הוא בטומאה וכדתנא דכל הטמאות פשעת מציאותרן ולא נזכר לעולם במזון טעם זה עכ"ל וע' בגמ' פ"ק דנדה תחלת דף ד' בדין קנפה בדוקה דלר' יוחנן הטקרות טמאות: ב ועוד נלע"ד ראיה להח"צ דאם הנה סברא להש"ס דבנתאדמו קצותיו פשנתניבש מודו חכמים לעקביא א"כ פשמקשה הש"ס בנדה י"ט ב' וחכמים מטהרים היינו ת"ק ה"ל לשנויי איפא בינייהו פשחור ונתאדם קצת פשנתניבש דחד מהני תנאי מטהר אפילו בכה"ג וחד מטמא וזה עדיף מהפירוש דאיפא בינייהו לתלות ודחוק לומר משום דס"ל להש"ס דבכה"ג אין שום תנא שיהיה דוחק גדול ועוד הא גם לאיפא בינייהו לתלות עכ"פ חד מהם מוקמינן ליה דלא פהלקתא א"כ ה"נ יאמר פן ואם משום דא"כ יצטרף לומר דחכמים בתראי מטהרין בכה"ג וזהו דלא פהלקתא דאין מוכרח לומר פן וכמ"ש בשבת דכ"ד איפא בינייהו הא דרב ברונא ולא מסיימי ועוד הרי פל דברי הב"ח אינם שייכים רק לשינויאי ואיבעית אימא כו' ה"נ מילקא הוא דלקי אבל לשינויאי קמא אין מקום לכל זה.

גם ממ"ש הרשב"א בתה"א שער א' ראיה שלא לתלות בירוק מהא דרפ"ג גבי חתיכה ברובה מוכח דאין שום חילוק בין לח ליבש דהא חתיכה בבישה הוא והביא ראיה ממנה לענין ירוק לח ועוד דהא ודאי במראה לבן השיב הח"צ תשובה נוצחת על הב"ח ונ"ל ועוד מה יאמר בלבן שפול הדעות שוות בו לטהר ולא הנזכר בו ליקוי פלל עכ"ל ור"ל א"כ לא שייך מ"ש הב"ח דע"כ לא פליגי חכמים אעקביא כו' וא"כ אף אם נתאדם אחר פשנתניבש אין לבדות בשום ענין לומר שיהיה אדום מתחלתו אלא שלקה ונתלבן ולכן חזר ונתאדם פשנתניבש דאין שייך לומר פן אפילו להב"ח רק בירוק משום דבלא"ה ס"ל לעקביא דמילקא הוא דלקי ע"כ י"ל דבחזר ונתניבש גם חכמים מודו משא"כ בלבן דליפא למ"ד דמילקא הוא דלקי ודאי דמשום שחזר ונתאדם בקצותיו פשנתניבש אין לבדות דמילקא הוא דלקי מקודם וא"כ ודאי תמוה מדוע תפס הב"ח דגם בכתם לבן הדין פן פמו בירוק.

וראיתי בספר תפארת למשה סי' קפ"ח דהב"ח לטעמי' אזיל דשייך בלבן לקותא דהא אוסר בלבן אחר רחיצה אף שלא נשתנה וגם זה אינו מספיק דזה אינו ענין ללקותא פלל אפילו להב"ח ועוד דהא עכ"פ אגן לא קיי"ל כהב"ח בנה שאוסר אחר רחיצה וא"כ לבן אינו לקותא פלל וא"כ מדוע משמעות הט"ז והש"ף שכ' רק דא"צ להמתין בלבן וירוק עד פשנתניבש משום דאין לדיין אלא מה שעיניו רואות ואחזוקי ריעותא לא מחזקינן שמה הוכיח הב"ח דמ"מ אם נמצא אח"פ שנתאדם בקצותיו דטמאה ומשמע גם בלבן פמו בירוק וכ"כ בהד"א בכו"פ רס"י קפ"ח.

ואין לזה טעם פלל אפילו אם נחזיק כהב"ח בירוק וצ"ל הטעם כמ"ש בכו"פ רס"י קפ"ח אויל יש בו תערובות אודם אלא שלחות הלבנה חופף עליו כו' אבל באמת הב"ח עצמו בחיבורו ובתשו' לא משמע פלל שחשש לחששא זו כ"א פל החששא דלמא אחר שנעקר מן הגוף הוא שנעשה ירוק כו' פעקביא דהכא י"ל דגם חכמים לא פליגי כו' ע"ש וא"כ בלבן לא שייך פלל חששא זו לדיין עכ"פ: ולכאורה צ"ל הטעם עפמ"ש הט"ז והש"ף

להעיר בזה מהא דפרק אלו טריפות דנ"ו ע"ב ובש"ע סי' נ"ב גבי איגלאי בהתייהו פי' שלא נתגלה הפסדן אלא ע"י שליטה הרי אף שלא הוריקו כלל בתחלה בפשעת נפילה לאור כ"א בסוף אחר שליטה אמרינו דהענין שלא היה ניכר בהו הפסדן ואזלינו בתר בסוף וכדפי' בתה"א דנ"א ודנ"ב: א"כ שפא כמ"כ הקא דנקטו האחרונים איגלאי בהתייהו ע' כו"פ רס"י קפ"ח הענין ג"כ שאף אם פשיטאו מהמקור ומהגוף לא היה אדום כלל עכ"ז פשיטאדם אח"כ ג"כ אזלינו בתר בסוף ורואין פאילו פח האדום הי' פמוס בהו מתחלה ולפ"ז א"שדגם בלבן טמאה מה"ט אף באמת בתשו' הב"ח עצמו שפמנו מקור דין זה מבואר בהדיא דאם פשיטאקר מן הגוף היה ירוק הוא טהור מן התורה רק שכ' להחמיר בזה מפני הטועים וכן מבואר ג"כ בחיבורו שכל עיקר הטעם רק מפני דחישינו שיהיה אדום אלא פשיטאקר מן הגוף לקה ונעשה ירוק ולכשינתייבש חזר קצת למראהו שיהיה אדום בתחלה מבואר בהדיא דאם פשיטאקר מן הגוף לא היה כלל אדום מתחלה פשוט דטהורה מדינא וכן נדאי הדין נותן אף אם היינו מחזיקים שיהיה סופו להאדים מ"מ כל כמה שלא יש בו מראה אדמומית א"כ ליפא דם יהיה זוכה בבשרה ולא גרע מדין הרואה דם בפופרת דאע"ג דראתה דם נדה ממש טהורה משום שפשיטא לא נגע בבשרה לפרש"י והתוס' והרמב"ם או משום שלא ראתה דרף שפשיטא רגילות לראות לפי' רבינו שמשון וכ"ש הקא פשהיה בבשרה לא היה דם כלל דגרע מחציצה וגם לפי' ר"ש נדאי אין רגילות הנשים לראות דם נדה בכה"ג שפשיטא שפשיטא אינו דם טמא כלל ואפילו החולקים על פיר"ש יודו פאן דהא גרע מחציצה וגם יש לדמותו למ"ש בגמרא דמ"א ב' בדם נדה שיצא דרף דופן דטהורה משום דבעינו שיצא מדנה דרף ערותה וכמ"כ נדאי בעינו שיצא מדנה דהיינו דם טמא דרף ערותה ולא דם ירוק ולכן אף שפופו להאדים הרי אז אינו זב בבשרה ולא דמי כלל לדין איגלאי בהתייהו דגבי נחמרו בני מעיה דהתם הטריפות אינו מצד עצם המראה כ"א ממה שפשיטא בני מעיה דהיינו מה ששלט בהו האור ונפסדו וה"ל פנקובים דפי' נחמרו פרש"י שפונצו וענין זה היינו שקרוב לנשרפו כמו שהביא בכנה"ג בי"ד רס"י נ"ב בשם פי' המשניות להרמב"ם פא"ט שכ' ופי' נחמרו נשרפו וכן אמרו במחזיקי שריפה וחומרת את בני מעיו בסנהדרין דנ"ב א' גבי מצות הנשרפין כיצד כו' וגם שם פרש"י וחומרת פנוצת: והמרדכי פא"ט הביא עוד פי' שהוא מלשון חמימות והרד"ק באיכה א' ד' פי' שהוא מלשון נחמרו מימיו בתהלים סי' מ"ו שהוא לשון חומר וטיט דהיינו עכירות וכן פי' בקאנקרדאנסיע אבל רש"י בתהלים שם חילק ביניהם ועיקר דחממרו דהקא היינו מענין שריפה וכיוצא כנ"ל ותוכן הענין דה"ל פנקובים ושינוי המראה אינו אלא סימן שע"י אנו יודעים ששלט בהו האור ונפסדו ולכן אף אם איגלאי הסימן אחר שליטה אנו יודעין שפונצו ושלטה בהו האור פשיטאקר לאור ומה איכפת לן שאזי עדיין לא נשתנה מראיהו הלא עיקר הטריפות אינו תולה כ"א כמה שפונצו אז משא"כ הקא דעצם ענין דם הטמא באשה היינו פשהו אדום כדילפינו בגמ' ממ"ש אדומים פדם וכל שאין בו אדמומית לאו דם טמא הוא כלל וכה"ג איתא במשניות לענין קדשים בזבחים דע"ז ב' ולענין פיסוי הדם בחולין דפ"ז א"כ יש בו מראית דם כו' ושם סע"ב וכל מראה אדמומית שבו כו' הרי דעיקר היותו דם זהו המראה אדמומית שבו א"כ פיון פשהיה זב בבשרה לא היה דם אדום כלל אין לטמאה כלל.

ותדע שבע"כ אינו דומה לשם. דהתם לפ"ד רוב הפוסקים וכ"פ בש"ע שם סי' נ"ב ס"ב
אזלינן בטרם בסוף ולא בטרם מעיקרא אפי' להקל דירוקין שהאדימו ושלקן והוריקו כשרה
וכמ"ש בתה"א דנ"ב א' דאזלינן בטרם בסוף בין להקל בין להחמיר.

ואילו הכא מוכרח בגמ' ס"פ כה"י ד"ך סע"ב דאם פשהיה לח היא דם טמא אע"פ
שכשנתניבש נשתנה מראיתו לדם טהור אזלינן בטרם מעיקרא וטמאה בפשיטות א"כ
כמ"כ להיפך אם פשהיה לח היה טהור אע"פ שאח"כ פשנתניבש נשתנה מראיתו ונתאדם
קצת אזלינן בטרם מעיקרא וכ"כ החוות דעת סימן קפ"ח ססק"א להספיק עם הח"צ מה"ט
ונ"ל והדין עמו דכמו שהדין במראה אדום שנהפך ללובן ביובש דאזלינן בטרם יציאה
מהגוף כן הוא להיפך עכ"ל אף לכאורה אין ראיתו מספקת רק נגד את"ל דס"ל להט"ז
והש"ף דאף אם פשנעקר מהגוף היא לובן ונהפך לאדום ביובש אמרינן איגלאי בהתיייהו
ע"ז יפה הכריח דאזלינן בטרם יציאה מהגוף אבל אין זה תשו' מספקת על טענת הב"ח
גבי ירוק דכיון שנהפך לאדום ביובש חיישינן שגם מעיקרא היא אדום ואפ"ל שגם ע"ז
מביא ראיה מדלא מספקינן במראה אדום שנהפך ללובן ביובש דילמא מעיקרא היה ג"כ
לובן כו' מיהו זה אינו ראיה דקולא מחומרא לא גמרינן ועוד שאני ירוק די"א שהוא
לקותא פנ"ל מיהו העובדא דגמרא שם רבי ראב"ה דם י"ל דמשמע ודאי דהדין כן בדם
שחור ג"כ שאם פשהיה לח היא שחור פחרת וביובש דיהיה מראיתו אעפ"כ טמא ונהרי
שחור ודאי הוא לקותא לכ"ע וא"כ נימא שכשנעקר מן הגוף לא היה שחור פחרת רק
אח"כ לקה ולכן פשיבש חזר למראיתו הראשונה, כמ"ש הב"ח גבי ירוק מיהו גם ע"ז
י"ל שא"ה דלהחמיר.

והנה בתשו' שבו"י ח"ב סי' ע"ד מביא מגמרא הנ"ל דרבי ראב"ה נגד הח"צ ונ"ל וכן
אימא בהדיא מסוגיא דש"ס ס"פ פל ה'יד פיון דחזא דהדר נשתנה אמר האי טמא יעו"ש
הרי שלא כדבריו שכ' להקל מטעם שבהתחברו אל הפשתן ישתנה כו' ודבריו בלתי
מוכנים כלל דהתם פיון דהדר אשפני עוד יותר יהיה מאיזה סבה שיהיה לכן עכ"פ שפיר
יש לתלות שכמ"כ מה דאשפני תחלה כשראהו ביום נגד מה שראהו בלילה הוא ג"כ
מסבה אחת אבל אמיתית מראיתו היא כמו שראהו בפעם הראשון.

וע' מזה בשו"ת גבעת שאול סי' ס"ג. ובס"ט ס"י ק"ץ ס"ק צ"ג ד גם יש ראיה לכ"ז
ממ"ש בגמ' די"ט ע"א ושחור זה לא מתחלתו כו' ומבואר הפי' לעיל די"ל הפי' באחד
משני אופנים אם שפכית החיצון השחיר ומה"ט דנקא טמא או שי"ל עכ"פ משום בשעת
עקירה מהמקור היה אדום הא לאו הכי לא היא טמא כלל פיון כשנעקר כבר לא היה
אדום אף אם מתחלה קודם לזה היה אדום א"כ כש"כ אם בשעה שנעקר היה לובן רק
שאח"כ חוץ לגוף ביובש נהפך לאדום שאין לחוש כלל ונהנה כ"ז אף את"ל שאח"כ
נתאדם מעצמו אפ"ה י"ל כל שבבשרה לא היה אדום לית לן בה פנ"ל.

אבל עוד זאת הרי הח"צ כתב שי"ל שיצוי האויר עם הבגד גרמו לו להתאדם כו' והביא
ראיה לזה שי"ל כן ואולי להעיר עוד דמיון ע"ז ממ"ש בגמרא פ"ד דחולין דע"ה א'
אוירא גרים כו' כמ"כ פאן להיפך דבבשרה תליא מלתא ונהנה הא דבכתמים טהורים מן
התורה פי' הס"ט ס"י ק"ץ ס"ק צ"ג שי"ל דהתורה לא טימא אלא היכא דנדאי מגופה

אתאי אבל פתמים דאיכא למימר דמעלמא אתאי לא אסרה התורה אע"ג דבעלמא קיי"ל דספיקא דאורייתא לחומרא מ"מ פאן גזה"כ הוא דספיקא שריא כו' והביא ראיות לזה וכ"מ מפרש"י פ"ד דב"ק דל"ח ע"ב שתראהו מגופה ולא שתמצאהו בבגדה כו' ועיין מזה בדברי אאזמו"ר הגאון נ"ע רס"י ק"צ דס"ל ג"כ משום צירוף אשה בחזקת טהרה עומדת וא"כ עכ"פ כ"ש ה"כא פשהדמ פשהיה לח הי' לו מראה טהור דהחזוק לדם טהור נוסף על חזקת טהרה דאשה א"כ מה שנהפך לאנדם ביןכש פיון שי"ל דספיקא מיהו הויא שישנוי האויר עם הבגד גרמו לו להתאדם לא גרע מהספק דילמא מעלמא אתאי דגבי פתמים דהוא ספק רחוק יותר מספק כמ"ש בגמ' רפ"ק ד"ג ע"א בצפור לא נתעסקה בשוק של טבחים לא עברה האי דם מהיכא אתאי כו' וא"כ מדאורייתא פשיטא שהיא טהורה מטעם הנ"ל וטומאת פתמים שמדברנן לא מצינו שגזרו רק על דם טמא ממש ונגד הספק דמעלמא אתאי דהוא ספק גרוע תדע דאפילו הכותים לא נחשדו על פתמיהם מה"ט כמ"ש התוס' דנ"ו סע"ב דסברא דמגופה אתא משא"כ בספק הנ"ל אין לחדש גזירות מדעתנו ועוד יש לצרף הספק שמא גם מה שנסתנה ביןכש לאנדם אין זה אדום הטמא מן הדין וכמ"ש הס"ט ס"י ק"ץ לצרף ספק זה גבי קרטין אף שהם אדומים מתחלתן ועד סופן וכ"ש באנדם זה שנתחדש עתה ביןכש ודאי יש רגלים לדבר לעשות מזה ספק שמא אין זה מראה אדום הטמא וה"ל ס"ס וגם תרתי חזקה ובשו"תמים רבים סי' מ' מ"א פסקו ארבעה רבנים כהח"צ הובאו בספר עיקרי דינים סי' כ"א אות ל"ד: קיצור א בענין דם ירוק ואח"כ פשנתניבש על העד נתאדם קצותיו שכ' הב"ח לחוש שמא כו' והח"צ חולק וכ"מ מהא דכל הטמאות פשעת מציאתן אף נגד חזקה דמעיקרא כ"ש ה"כא דגם חזקה דמעיקרא מסייע לחזקה זו: ב ועוד א"כ ה"ה לומר דהיינו הנפקותא בין חכמים לת"ק.

ועוד הא עכ"פ בלבן ליכא למימר הכי: ג ואין לומר דאזלינן בטר בפסוף פמו גבי איגלאי בהתייהו דגם הב"ח לא קאמר הכי גם כמ"ש הח"ד מדלא אזלינן בטר בפסוף באדום ששעשה דיקה: ד גם ראה מדאמרינן בשחור ולא מתחלתו כו' ועוד דכאן יש ספק שמא מחמת האויר והבגד נתאדם וה"ל פכתם דספק מעלמא אתאי וגזירת פתמים לא שייך ה"כא מה גם בצירוף הטעם דלעיל ומ"מ למעשה הנה גבי לבן נ' ודאי לסמוך ע"ד הח"צ וסיעתו אבל בירוק אפשר אין להקל פשנתאדם אחר שנתניבש נגד משמעות הט"ז והש"ך והשב"י והבל"י סי' קפ"ח אבל עכ"ז במה שנשאל באשה שהחזקה שפתייה הירוקים אחר שנתניבשים מתאדמים בקצותיהן שמ"מ בעודו לח תוכל לשוטפו במים.

אף בתשו' מים רבים ס"י מ' משמע שצריכה להראותו להמורה שיראהו שהוא רק דם ירוק ולבן ולא יש בו אדמומית ח"ו: סימן כזו בגידון מה שנתלקו בתשו' ח"צ סי' מ"ו על הב"ח סי' קפ"ח דכל שהיה לבן ירוק ביציאתו מן הגוף.

הנה בשו"ת מים רבים סי' מ' מ"א פסקו ארבעה רבנים פדעת הח"צ לטהר הפתמים היוצאים בסימני טהרה הובאו בספר עיקרי דינים סי' כ"א אות ל' וכ"נ דעת החוות דעת סי' קפ"ח דאזלינן בטר יציאה מהגוף גם לכאורה גבי לבן אפילו להב"ח אין שום שרש לחומרא זו דהא פאן לא שייך הטעם מה שפכת דעד פאן לא פליגי חכמים אעקביא כו' אבל פשנתנה כו' חיישינן ללקוי כו' אלא שבספר תפארת למשה כ' דהב"ח לשיטתו

דס"ל לָבֵן נָמִי לְקוּמָא הִיא אָבֵל אָנֹן לָא קִיִּי"ל פְּנוּתֵי בְּהָא כַּמ"ש הַט"ז רס"י קפ"ח וְאִם אֵיתָא כּו' דְּאֵפִילוּ בְּלִבְנֵי כּו' ע"ש וְכִינּוּן דְּלָבֵן לָאו לְקוּמָא הוּא מֵהַכ"ת נְחוּשׁ לְלִקוּי לְמַפְרַע אַע"פ שְׁאֵחָר שְׁנַתְיָיבֵשׁ נִתְאַדָּם בְּקִצּוּתֵי אִם לָא לְחוּשׁ כַּמ"ש הַכּו"פ רס"י קפ"ח אוּלֵי יֵשׁ בּוּ תַעְרוּבוֹת אַנְדָּם אֵלָא שְׁלַחוּת הַלְבָנָה חוּפָף עֲלֵיו כּו' אָבֵל בְּאַמְתַּי בְּב"ח עֲצָמוּ בְּחִיבּוּרוֹ וּבִתְשׁוּ' ס"י פ"ד לָא מִשְׁמַע כָּלֵל תְּשׁוּשָׁא זֹו רַק דְּלָמָא לְכַשְׁנַעְקָר מִן הַגּוּף הוּא נִעְשֵׂה יָרוּק כּו' פְּעַקְבֵּיָא וְא"כ בְּלָבֵן לָא שְׁיִיף לֹוּמֵר פֶּן לְדִינֵן עַכ"פ וְגַם בְּיָרוּק י"ל כַּהֲח"צ מִשׁוּם דְּכָל הַטְּמָאוֹת פְּשַׁעַת מְצִיאתָן וְאֶזְלִינָן בְּתַר יְצִיאָה מֵהַגּוּף וְאֵע"ג שְׁהַתּוּס' רִישׁ נִדְּהָ ס"ל דְּהָא דְּכָל הַטְּמָאוֹת פְּשַׁעַת מְצִיאתָן הוּא רַק לְתַרוּמָה וּלְקַדְשִׁים כּו' הֵינּוּ פְּשִׁישׁ חֻזְקָה דְּמַעֲיָקְרָא לְהִיפּוּף שְׁמִקְוֹדָם הֵינּה חַי מִשְׁא"כ הֵכָא אֲדַרְבֵּה אִשָּׁה בְּחֻזְקַת טְהָרָה עוֹמְדַת וּמ"מ לְמַעֲשֵׂה אִין לְהַקֵּל נִגְדַּ מִשְׁמַעוֹת הַט"ז וְש"ף וְדַעַת הַמְנ"י וְהַבֵּל"י רס"י קפ"ח אָבֵל זֶה נִרְאֵה שְׁאִין צְרִיכָה לְהַמְתִּין עַד שְׁיִתְיָיבֵשׁ וּלְבִדּוּקָו כ"א בְּעוֹדוֹ לָבֵן וְיָרוּק לַח תּוּכַל לְשׁוֹטְפוֹ בְּמִים כּו' כַּמ"ש כַּת"ר וְיֵשׁ לְסַמּוּף בְּזָה ע"ד הַח"צ וְסִיעָתוֹ דְּלַעֲיֵל מִיְהוּ בִתְשׁוּ' מִים רַבִּים שְׁם מִשְׁמַע שְׁלֵא תְּסַמּוּף עַל עֲצָמָה בְּזָה כ"א שְׁהַמּוּרָה יִרְאֵהוּ שְׁהוּא רַק יָרוּק אוּ לָבֵן כּו': סִימָן קַכַּח מְכַתְּבוֹ הַט' הַגִּיעַנִי יוֹם ג' ט' שְׁבֹט וְעִזְיָן לָא רְאִיתִי הַיּוֹם אֵת הַדְּאִקְטָעַר ר"י לְחַקוֹר מַעֲמוֹ אִף בְּשָׁבוּעַ הָעֶבֶר דְּבַרְתִּי עֲמוֹ מַעֲצָמֵי מִזָּה וְהַנְּנִי לְהוֹדִיעֵנוּ אֵת אֲשֶׁר אָמַר לִי שְׁהַדָּם הַיּוֹצֵא מִן הָאֵם יוֹצֵא מַגִּידִים גְּדוּלִים שְׁבָאִים.

וְהַגִּידִים יֵשׁ לָהֶם פִּיּוֹת קִטְנִים וּבַעַת הַזֵּלַת הַדָּם נִפְתָּחִים וְיוֹצֵא הַדָּם מֵהַגִּידִים לְהָאֵם וּמִפִּי הָאֵם יוֹצֵא לְפָרוֹזְדוֹר הַנֶּקֶן בְּלִשׁוֹנָם שִׁי"ד וּבְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם צִנּוּר הַרְחָם אָבֵל בְּעַת שְׁאִין דָּם יוֹצֵא מִמֶּנָּה דְּהֵינּוּ בְּלֵא עַת נִדְּתָה אִזִּי הַדָּם כְּנוּס בְּתוּף הַגִּידִים אָבֵל בְּהָאֵם עֲצָמָה אִין נִמְצָא אִזִּי דָּם כָּלֵל עוֹד אָמַר לִי שְׁגִיד אֶחָד יִשְׁנוּ בְּצִנּוּר הַרְחָם שְׁמַמְנוּ ג"כ יוּכַל לְצִאֵת דָּם כְּמוֹ הַדָּם הַיּוֹצֵא מִן הַגִּידִים שְׁבָאִים עוֹד אָמַר לִי שְׁפִיּוֹתֵי שֶׁל אִשָּׁה הַנֶּקֶן בְּלִשׁוֹן הַרְמַב"ם לוּל אִינָן בְּצִנּוּר הַרְחָם כַּמ"ש הַרְמַב"ם אֵלָא בְּתוּכֵי הַרְחָם דְּהֵינּוּ בְּהַחֲדָר הַנֶּקֶן אִם מִמֶּשׁ אֵלוֹ דְּבָרֵיו וְלְכַאוּרָה דְּבָרֵיו תְּמוּהִים שְׁהֵם נִגְדַּ הַגַּמ' שְׁהַלּוּל פְּתוּחַ מִן הָעֲלִי' לְפָרוֹזְדוֹר אֵלָא שְׁאֵם כְּדְּבָרֵיו כֵּן הוּא י"ל דְּלוּל שְׁבָאִים אִינוּ הַבִּיצִים כַּמ"ש הַרְמַב"ם אֵלָא זֶהוּ הַגִּיד הַנֶּקֶן לְשְׁבָאִים הַרְחָם.

וְכַה"ג מְצִאתִי בְּתַשׁוּבַת הַגָּאוֹן הַדְּאִקְטָעַר מוֹהַרְר"ל מִמַּעַנֵּץ בִּשְׁב"י ס' מ"ז דס"ז ע"ד כָּתַב וְז"ל מְבַנְיָר בְּחֻזְמַת הַנִּיחּוּס שְׁכָל הַדָּמִים וְהַלִּיחוּת הַיּוֹצֵאִים מֵהַגּוּף דְּרָף הָאֵם בָּאִים דְּרָף שְׁנֵי מִינֵי גִידִים הַצּוֹמְחִים מִשְׁאַרֵי גִידִים הַפְּנִימִים שְׁבַגּוּף וְנִאֲחֻזִים בְּהָאֵם הֵלָא הֵמָּה הַגִּידִים הַיּוֹרְדִים לְחֻזְרָה וּמְקוֹר שְׁבָאִים וְהַגִּידִים הַנִּתְפָּשִׁים בְּצִנּוּר הַרְחָם כְּלוּל גַּם מֵהַלּוּל וְלַחוּץ וְקָרוּבִים דְּבַרְיָהּ לְדַבְרֵי חֻזְמִים וְז"ל שְׁדָם הָעֲלִי' וְדַאי טְהוּר שְׁבָא מֵהַגּוּף דְּרָף גִּידֵי צִנּוּר הַרְחָם וְדָם שְׁבַפְרוֹזְדוֹר דְּאִיכָא לְמִימַר שְׁבָא מֵהַגּוּף דְּרָף הַגִּידִים הַנִּכְנָסִים לְתוּכוֹ וְגַם אֶפְשָׁר שְׁבָא מִן הָעֲלִיָּה מ"מ וְדַאי טְמֵא שְׁחֻזְקָתוֹ מִן הַמְקוֹר עַכ"ל הַעֲתַקְתִּיו כִּי כְּמִדּוּמָה לִי שְׁאִין תְּשׁוּ' הַנֶּקֶן אֵלָא וּמִלְשׁוֹנוֹ נִרְאֵה שְׁלְדַבְרֵי הַרוּפְאִים י"ל שְׁדָם הָעֲלִי' הֵינּוּ דָּם הַיּוֹצֵא מֵהַגּוּף דְּרָף גִּידֵי צִנּוּר הַרְחָם.

אִף הוּא עֲצָמוֹ ס"ל דְּזָהוּ לְחוּד וְעֲלִי' לְחוּד וְיִהְיוּ דְּבַרֵי ר' יִשְׁעִיָּה כְּהַרוּפְאִים הַנֶּקֶן לְוָאִין מִזָּה נִפְקוּתָא לְדִינָא אִף אַת"ל שְׁהַאֲמַת כְּדְּבָרֵיו אֵלָא שְׁלַפַּע"ד דְּבַרֵי הַרְמַב"ם נִאֲמָנִים יוֹתֵר אִף גַּם בְּחֻזְמַת הַנִּיחּוּס אִף בַּמ"ש שְׁבָאִים אִין דָּם בְּלֵא עַת נִדְּתָה לְכַאוּרָה דְּבָרֵיו

מְוֹכְרִים דאל"כ איך מְצָאנוּ יְדִינוּ וְרִגְלֵינוּ לְתִלוֹת בְּמַפָּה שְׂבִימָקוֹר ג"כ כִּינּוּן שַׁע"כ נִפְתַּח
הַמְקוֹר לְהוֹצִיא דָם הַמַּפָּה א"כ מִסְתַּמָּא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ ג"כ דְּמֵי נִדָּה כִּינּוּן שְׁלֵעוֹלָם נִמְצָא שָׁם
דָם וְעוֹד דאל"כ הֵיכָא מִשְׁכַּחַת לָהּ שְׁשִׁאָר מִשְׁקָה הַבָּא מִהַמְקוֹר טְהוֹרָה כְּדַתְנֵן סוּף פ' פֿל
הֵיךְ כִּינּוּן שְׂהַמְקוֹר מְלֵא דָם לְמָה לֹא יֵצֵא מִמֶּנּוּ דָם ג"כ וְגַם הַאִיךְ פֿסֶק הַרְמַב"ם דְּאֶפְשָׁר
לְפַתִּיחַת הַקְּבֵר בְּלֹא דָם.

מִיָּהוּ בַסֵּה"ת ס"י צ"ז וּבְשִׁאלְתוֹת פ' תְּזַרְיַע פֿתַב דְּלֹא מִיִּפְתַּח כ"כ כו' א"כ י"ל שְׁהָדָם
בְּתַחֲתִיתוֹ וְצ"ע וּבְמִדְרָשׁ פ' תְּזַרְיַע הַגִּי' אַם. אִךְ בְּיַלְקוּט הַגִּי' אִן וְכֵן הוּא בְּעָרוּף עָרְף
אַם.

א"כ לְכַאוּרָה הֵיךְ מְקוּם לֹא מְדַבֵּר דְּהָאִם לָאוּ הֵינּוּ הָאִם אֲלֵא הַגִּידִים שְׂבִימָם. אִךְ זֶה דְּוָח
גַּם בַּמ"ש רז"ל אֲשֶׁה חֲמַת כו' וּפְיָה מְלֵא דָם מִשְׁמַע כְּפִשׁוּטוֹ וּמ"ש מֵר דְּהֵינּוּ בְּשַׁעַת
הָעֵיבוֹר לִילֵי דְבָרֵי מֵר הֵינּוּ אוֹמֵר דְּלֹא מִשְׁמַע כֵּן מִמ"ש תַּחֲלָה אָמַר ר"מ כו' פֿל ט"ח
הַקַּב"ה מְסַלְקוּ לְמַעְלָה מִדְּדִיָּה וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ חֶלֶב: א"כ מ"ש אַח"כ אִן שְׁלֵ אֲשֶׁה מְלֵא דָם
צ"ל דְּהֵינּוּ קוֹדֵם הָעֵיבוֹר וּבְמִדְרָשׁ יֵשׁ הַפֿסֶק רַב בֵּין מְאָמַר דַּר"מ לְהֵיכָא דָאִם שְׁלֵ אֲשֶׁה
כו' אִךְ בְּיַלְקוּט אִיּוֹב יו"ד סְמוּכִים הֵם מִמֶּשׁ וּמ"מ לַעֲנִי"ד נִרְאָה ג"כ כַּמ"ש מֵר דְּלֹא
מִיִּלְתָּא פְּסִיקְתָּא הִיא שְׁיֵשׁ דָם בְּמִקוֹר אֲלֵא שְׁקֵרוּב בְּעֵינֵי שְׁלַפְנֵי וְסִתָּה זְמַן מַה מִתְּכַנְס
הָדָם מְעַט מְעַט וּבְהַתְּכַנְס הַרְבֵּה מֵהֶם יוֹצֵא מִהֶרְחָק וְנִפְתַּח פִּי הָאִם וּכְעַנְיָן מִי רִגְלִים כו'
וְכֵן נ"ל מִלְּשׁוֹן אַאזְמו"ר בַּמַּה"ב בַּמ"ש שְׁעַכְשָׁיו נוֹלְדוּ וְנִגְמְרוּ בְּהַרְגָּשָׁה זֹו כו' וּמ"ש מֵר
שְׂמִהָרָא"ש מִשְׁמַע כַּמַּה"ב לַעֲנִי"ד י"ל דַּמ"ש הָרָא"ש כְּגוֹן שְׁהַכְּנִיסָה שְׂפוֹפֶרֶת עַד הַמְקוֹר
אִין רְצוֹנוֹ לֹא מֵר כַּמ"ש מַע"ל דְּכִינּוּן שְׁהַכְּנִיסָה שָׁם מִמִּילָא הָדָם יוֹצֵא אֲלֵא ר"ל דְּלֹא תִקְשִׁי
לְמָה פֿסֶק ר"ז דְּרֹאָה דָם בְּשְׂפוֹפֶרֶת טְהוֹרָה ת"ל דְּכָבֵר נְטִמְאָת הָאֲשֶׁה בְּעוֹד שְׁהָדָם
בְּבִיה"ח טָרַם הַכְּנִסוּ בְּשְׂפוֹפֶרֶת וּמִשׁו"ה פֿתַב דְּהַכְּנִיסָה הַשְׂפוֹפֶרֶת עַד הַמְקוֹר וּמִשְׁם יֵצֵא
הָדָם בְּשְׂפוֹפֶרֶת וְלֹא הֵיךְ בְּבִיה"ח תַּחֲלָה וְאֵפ"י דַּל"פ"ז לֹא הִנְצָרְף לֹא מִמֶּשׁ
אֲלֵא עַד בֵּין הַשְּׂנִינִים י"ל דְּפוֹרְתָא לֹא דַק א"נ י"ל דְּאוֹרְחָא דְּמִלְתָּא קְתַנִּי דָאִם הֵיךְ הָדָם
יִוֹרֵד מִן הַמְקוֹר בְּפִרוּזְדוֹר עַל בְּשָׂרָה מִמֶּשׁ לְמַעְלָה מִבֵּין הַשְּׂנִינִים וּבֵין הַשְּׂנִינִים אֲלֵא
שְׂמִשְׁם וְלִמְטָה הֵיךְ נִכְנָס בְּשְׂפוֹפֶרֶת אִזִּי א"א לְצַמְצָם שְׁלֵא הִי מִשְׁהוּ מִן הָדָם כְּחֶרֶדֶל אוֹ
פָחוֹת מִכֵּן מִתְּפַשֵּׁט עַל בְּשָׂרָה מִבֵּין הַשְּׂנִינִים וְלִמְטָה וְה"ה נְטִמְאָת מִחֲמַתּוֹ וְלֹא הֵיךְ
הַשְּׂפוֹפֶרֶת מוֹעִילָה מִשׁוּם הֵכִי פֿתַב שְׁהַכְּנִיסָתוֹ עַד הַמְקוֹר וְשׁוֹפָר מִפִּי הֶרְחַם בְּשְׂפוֹפֶרֶת
אַבֵּל עַכ"פ אִין כְּדַאי מְזָה לְהוֹכִיחַ דְּהַמְקוֹר מְלֵא דָם תְּמִיד: ב וְאֶשְׁר תְּמַה מֵר עַל פִּי שְׁל
מו"ר אַא"ז נ"ע בְּפִי דְבָרֵי הָרָא"ש לֹא אֶמְנַע מִלְּהַצִּיעַ לְמֵר דַּעֲתֵי בְּזָה.

וְהוּא שַׁכ"ק נ"ע תְּזַרְיַע בְּזָה בַּמ"ש סַס"ח כ"ד הַטוּש"ע לַפ"ד הָרָא"ש וְכִנּוּנְתּוֹ בְּזָה
שְׁלֵדַעֲתָם אָנוּ מְוֹכְרִים לְפָרֵשׁ כֵּן בְּדַעַת הָרָא"ש עִם הַיּוֹת כִּי לִילֵי דְבָרֵיהֶם יֵשׁ וַיֵּשׁ פִּי
מִרוּחַ בְּדָבָרֵי הָרָא"ש כְּדַמֵּר וְהוּא דְּהַטוּר פֿתַב גַּבִּי מַעֲשֶׂה דַר"ש וְנִקְא חֲתִי קְטַנּוֹת
דְּוִמְיָא שְׂפוֹפֶרֶת.

מִכְּלָל דַּס"ל דְּבְשְׂפוֹפֶרֶת גְּדוּלָה שְׂהַקְּבֵר נִפְתַּח עַל יְדָה טְמֵאָה אַעֲפ"י שְׁהָדָם יוֹצֵא
בְּהַפְּסָקָה. וְא"כ הַאִיךְ אֶפְשָׁר לֹא מֵר כַּמ"ש מֵר דְּאֶפְי' לֹא הַכְּנִיסָה הַשְּׂפוֹפֶרֶת רַק בְּבִיה"ח
(דְּהֵינּוּ עַד רֵאשִׁיתוֹ) טְהוֹרָה מִשׁוּם דִּישׁ הַפְּסָקָה וְאִין דְּרָף נְשִׁים לְרֵאוֹת בְּכָף א"כ הֵיךְ

לו לטהר גם בשפופרת גדולה שהכניסו עד המקור ומה בכך דאין פתיחת הקבר בלא דם.

הרי גם אם יצא הדם מעצמו מהרחם נאח"כ בהגיעו לבית החיצון הפסיקתו שפופרת טהורה א"כ כש"כ כה"ג: וא"כ מנ"ל להטור דמייגרי בשפופרת דקה עד שפתב דומיא דשפופרת כו' ולא הבינותי דברי מר מ"ש ומ"מ פתב הטור שפיר דומיא דשפופרת משום דבהכניסה עד המקור נמי מייגרי וכמ"ש הרא"ש דלדברי מר דכל שיש הפסקה נק' רואה שלא פדרף שהנשים רואות להרא"ש ושהטור א"כ מה בכך שהכניסו עד המקור ואין פתיחת הקבר בלא דם מ"מ הדם יוצא בהפסקה וראוי שתהיה טהורה א"ו מדהנצרך הטוש"ע לומר שהשפופרת דקה מפלל דהפסקה לא מהני וא"כ אין טעם לומר דרואה בשפופרת טהורה אלא משום דהשפופרת הוציאנו לחוץ ואין דרף נשים לראות פן כמבואר היטב בדבריו הק' סק"ח ומ"מ פתב כ"ד הטוש"ע לפ"ד הרא"ש משום דלולי דברי הטוש"ע י"ל דהפסקה נמי מהני לרבנן ג"כ אלא דלר"א הוא מגזירת הכתוב שאין נוגע בבשרה ולרבנן הוא משום דאין דרף כו' וכל שיש הפסקה מדבר דלאו אורחא בהקא הוא בכלל אין דרף כו' ולאפוקי חתיכה למ"ד דדרפה של אשה לראות דם בתתי ולפי"ז בהכניסה שפופרת אפי' עד המקור אפילו שפופרת גסה שהמקור נפתח ע"י טהורה מחמת ההפסקה דאין דרפה כו' וכן משמע באמת מדברי הרא"ש כמ"ש בב"י והניח בצ"ע דברי הטור מ"ש דומיא דשפופרת כו' אבל מדכ' בש"ע דומיא דשפופרת א"כ לפסק הלכה פסק ג"כ פהטור משום הקא הנצרך כאזמו"ר נ"ע לבאר מ"ש בסק"ח.

זה נ"ל ברור בדעתו הק' אלא שמ"מ היה מקום לומר דלהטוש"ע נמי מהני הפסקה והא דבשפופרת גסה ס"ל דטמאה היינו משום דאם המקור נפתח יוצא דם גם שלא דרף השפופרת אלא בדופניו מבחוץ ודם זה טמא אלא שנה דחוק דמי הגיד זה להטור מש"ה הנצרך רבינו ז"ל לפרש כדפי' סק"ח ועיין בספר חוות דעת שפסק דרואה בשפופרת גסה נמי טהורה וכמ"ש בב"י דלא פהטור וכן נ"ל עיקר אלא דבטוש"ע לא משמע פן וכן בל"ח כ' להדיא להיפוך והדבר צ"ע פי בסוגיא נראה עיקר כמ"ש החו"ד: סימן ככט בדיו אשה שנצער המקור המבואר בדברי הכו"פ סי' קפ"ח ובדברי כאזמו"ר נ"ע שם.

והנה דין זה פבר נזכר בשו"ת גדולי האחרונים מהן בשו"ת פנ"י סי' ו' ובתשו' גאונים בתראי סי' כ"ח ובכו"פ ובתשו' מעיל צדקה ובס"ט סי' קפ"ח ובשו"ת זכרון יוסף סי' י"ב. ובספר באר יעקב.

והנה הפנ"י שם הקיל אפי' רואה בהרגשה וז"ל סס"י הנ"ל ע"כ נלע"ד ברור דלפי' הר"ש אפי' ידעינן בודאי דדם נדה שיצתה מן מקורה והרגישה דם מן המקור מ"מ פיון דע"י חתיכה בא טהורה דלא טמאה תורה אלא אם היא רואה כדנרף הנשים אבל אם היא רואה שלא כדנרפה טהורה כמו בשפופרת כו' פיון שאין דרף לראות כף כו' אפי' אם דם ממש הוא ויוצא בלא חתיכה מ"מ פיון שהחתיכה מוציאה דם מן המקור אין זו דרפה כו' עכ"ל ובענין מ"ש אפי' כו' ויוצא בלא חתיכה לכאורה הוא נגד הגמרא ויתבאר לקמן אות ז בעזה"י אמנם הכו"פ סי' קפ"ח סס"ק ב' לא הקיל לסמוך על פי' הר"ש לבדו פיון דלרש"י ותוס' אין זה היתר אא"כ יש לזה עוד צירוף היינו בבודקת ומוצאה בלי הרגשה הואיל ודעת מהר"ם מרוטנבורג בהגמ"י דבעינן דוקא הרגשה גמורה אפי' בבדיקה ולא

אמרנו אימור הרגשת עד הוא ולכן סמך בצירוף שני הספרות היינו דהר"ש ומק"ש
והקיל במקום עיגון עכ"ד וכ"ד אאזמו"ר נ"ע והמע"צ ס"י ל"ד הקמיר בזה ומ"מ לא
נתבאר בדבריו בפירוש להחמיר אפי' רואה שלא בהרגשה והנה נציע השיטות שיש
בסוגיא דגמרא הנה לפי שטת רש"י בהא דאמר אב"י ד' כ"ב ע"א פי פליגי בתתיכה מר
סבר היינו ר"א דרפה של אשה לראות דם בתתיכה ור"ל דדם נדות הוא ולאפוקי מרבנן
בתראי דס"ל דאין דרפה כו' ואין זה דם נדה ולכן לר"א היכא דהתתיכה פלי פלויי טמאה
דקא בבשרה קרינו בה דליפא תציצה ומ"מ בתתיכה דשיעא טהורה מטעם תציצה ואע"ג
דלעיל ברבי יוחנן ארשב"י ס"ל פיון דדרפה של אשה לראות דם בתתיכה בבשרה קרינו
ביה דמין במינו אינו חוצץ צ"ל דר' אליעזר פליג עלי' וס"ל אע"ג דדרפה כו' מ"מ הוי
תציצה.

א"נ י"ל דדרפה דקאמר ר"א היינו לאפוקי ממ"ש רבנן בתראי דאין זה דם נדה אבל
מ"מ ס"ל דאין רגילות כלל שתהיה רואה דם בתתיכה ומש"ה הוי תציצה ונמצא מבואר
מפרש"י לפי תירוצו של אב"י דעיקר הטעם דמבבשרה ממעטינו הרואה דם בתתיכה
הוא משום תציצה הא היכא דליפא תציצה טמאה אפילו אין דרפה לראות דאין לומר
דלא נצרך טעמא דתציצה אלא משום דדרפה של אשה לראות דם בתתיכה דא"כ ל"ל
לרש"י לפרש בומר סבר דהיינו רבנן בתראי משום דלאו דם נדה הוא פרש פשוטו
דכיון דס"ל אין דרפה של אשה לראות דם בתתיכה לכן אפילו פלי פלויי וליפא תציצה
טהורה ואין לומר משום דלשון הברייתא וחכ"א אין זה דם נדה אלא דם תתיכה.

משמע לפרש דלאו דם נדה הוא כלל דקא לרבא אין הפי' פן כמבואר ברש"י דכ"ב א'
ד"ה ורבנן סברי וא"כ גם לאב"י היה יכול רש"י לפרש פן א"ו משמע דס"ל לאב"י היכא
דליפא תציצה טמאה אע"ג דאין דרפה לראות כו' וכן ברואה בשפופרת דטהורה היינו
משום תציצה הא אם יש בקעים וסדקים בשפופרת שהדם נוגע בבשרה טמאה וכן הוא
בפסקי הרשב"ץ פ' המפלת הרואה דם בשפופרת שאינו נוגע בבשרה טהורה משמע
דוקא כשאינו נוגע הא נוגע טמאה אע"ג דלכ"ע אין דרפה של אשה לראות דם בשפופרת
רק לגירסא ברש"י שלפנינו דכ"א סע"ב בשפופרת כ"ע לא פליגי דטהורה דאין דרף
רואה בכך משמע דקא דאין דרף רואה בכך הוא מועיל מצד עצמו לטהרה דאם היכא
דיש תציצה ל"ל טעמא דאין דרף רואה בכך הא אפי' בתתיכה דדרפה של אשה לראות
דם בתתיכה לר"א אעפ"כ היא טהורה פשיש תציצה מיהו באמת מהרש"ל מוחק זה
מפרש"י וכ"ז לאב"י אמנם רבא מתרץ דכ"ע אין דרפה של אשה לראות דם בתתיכה וכ'
הס"ט בחידושו וגם בתשו' שבס' קפ"ח וז"ל דלפרש"י ע"כ הו' אין דרפה דקאמר רבא
אין הפי' כמו אין דרפה דקאמר אב"י דלאב"י פירוש אין דרפה כו' לפיכך אין זו דם נדה
אלא דם תתיכה אבל בדברי רבא ל"ל ה"א אלא דה"ק רבא פיון דאין דרפה לראות
בתתיכה אע"ג דנדאי דם נדה הוא אפ"ה טהורה פיון שלא ראתה פדרף שהנשים רגילות
לראות עכ"ל ונהביא ראיה מלשון רש"י דלאוראיה היא כו' ול"נ ראיה יותר ממ"ש רש"י
דקרא מתורת ראיה מעטיה ואלו הפי' דאין זה דם נדה כלל אין שייך לומר דקרא מעטיה
מתורת ראיה דקא ה"ז פדם מפה וא"צ למיעוט הכתוב א"ו משמע דדם נדה הוא רק
דקרא מתורת ראיה מעטי' מדכתיב מבבשרה ולא בתתיכה ולפ"ז אפשר דלרבא פיון
טעם המיעוט מבבשרה היינו דבתתיכ' טהורה פיון דאין דרף רואה בכך ואע"ג דליפא

חציצה כמו בפלי פלויי טהורה מיהו הס"ט בסי' קפ"ח סק"ד (בתשובתו הראשונה לדודו בד"ה והנה בתשו' פ"י) כ' וז"ל וכיון שפן ליפא למימר לרבא לכ"ע אין דרבא אפי' בפלי פלויי דא"כ היינו שיטת הר"ש מקוצי כו' ול"ל לר"ש לסתור פרש"י כו' א"ו צ"ל דלפירש"י איפא לפרש הא דקאמר דכ"ע אין דרבא של אשה לראות דם בתתיכה היינו בתתיכה דשיעא ורבא לאו אדברי אב"י קאי דמייירי בתתיכה דפלי פלויי אלא לדחות דברי המקשה דלעיל כו' עכ"ל ע"ש.

ומ"מ אין ההקרח בפירש"י עצמו לומר פן רק שר"ש פי' פן ברש"י ולפ"ז ענין הפארפאל א"א לטהר לפרש"י דאע"ג דאין דרף הנשים לראות בענין זה מ"מ פיון דהדם נוגע אפ"כ בבשרה טמאה דמבשרה לא ממעטינן רק היכא שיש חציצה ויש להקשות לפרש"י א"כ הא דתנן המפלת חתיכה אם יש עמה דם טמאה הרי סתם מתני' דביש עמה דם דהיינו על גב החתיכה טמאה היא לכ"ע וכיון דלרבנן בתראי דברייתא לאב"י דם שבתוף החתיכה אינו דם נדות כלל כ"א דם החתיכה ולכן אפי' פלי פלויי והדם נוגע בבשרה טהורה שיהי הוא פדום היוצא מתוסטמה א"כ אמאי טמאה בדם שע"ג החתיכה מנ"ל דהוא דם נדה נימא שדום זה נמשך מדם שבתוף החתיכה דרף הבקעים ומ"ש מהרואה דם מחמת מכה ותניא בתוספתא פ"ג דנדה ספק דם החדר ספק דם המכה טהור והכא רגלים לדבר שפא מהחתיכה פיון דבא עם החתיכה וצריף לומר דלפירש"י הא דתנן אם יש עמה דם טמאה לא מייירי בחתיכה דפלי פלויי כ"א בחתיכה דשיעא מש"ה א"א לספק בדם שבתוף החתיכה דאיהו יצא מתוף החתיכה על גבי החתיכה פיון דהחתיכה סתומה אבל בחתיכה שיש בה בקעים והדם יוצא מהחתיכה להבקעים באמת י"ל דגם אם יש דם ע"ג החתיכה היא טהורה דתלינן שנמשך מתוף החתיכה וא"כ אין זה דם נדות אלא דם חתיכה אף לכאורה יש לצדד דהנה אם ראתה דם בשפופרת חלולה משני צדדים וקצרה באופן שהגיעתו להחדר ויצא הדם רק דרף השפופרת בחציצה והפסק רק פיון שהשפופרת קצרה אזי למטה בתוף פותלי הרחם יצא הדם מהשפופרת יש להסתפק כי יש לנטות לכאן ולכאן דלכאורה י"ל דטמאה דהא פיון שנגע אפ"כ בכותלי בית הרחם בתחיתם א"כ בבשרה קרינן ביה דכל בית החיצון מהתחלת צואר הרחם עד סוף פותלי בית הרחם מקרי בבשרה.

ואע"ג שאין דרף הנשים לראות כף מ"מ הא טעם זה לבד לא מהני פנ"ל אלא משום בבשרה ממעטינן לה שלא יהיה חציצה וכיון שפאן נגע בבשרה אחר שיצא מהשפופרת אין פאן חציצה וכן משמע לכאורה מדפירש"י גבי הרואה דם בשפופרת ונמצא בתוכו דם דלכאורה לל"ל בתוכו א"ו דאם נמצא בבשרה אע"פ שעבר דרף השפופרת ואין דרכו לראות בכף טמאה מיהו זה אינו די"ל דכוננת רש"י דאם לא נמצא בשפופרת אזי חיישינן שיצא מן המקור שלא ע"י השפופרת כלל ויש לנטות ג"כ דטהורה דהא עיקר טומאת הדם הוא כשיצא מן המקור ובא לבית החיצון ובכאן פיון תחלת ביאתו לבית החיצון הוא ע"י חציצה והפסק שלא כדרף שהנשים רואות ונדחה מטומאה לכן אין לו טומאה אפ"כ אף שנגע אפ"כ בתחיתו ולכאורה תליא בפלוגתא דהסוות דעת והנו"ב בענין הרגשה כשלא הרגישו בשעה שזב הדם מהחדר לבית החיצון רק אפ"כ כשפבר היה בבית החיצון הרגישו זיבת הלחלוחית הח"ד בסי' ק"צ כ' דנ"ל דטהורה פיון שישעיה שפאל מהמקור להפרודור לא הרגישו ורחמנא טהריה להדם שפא בלא הרגשה

מאין יתחיל הטומאה בפרוודור עכ"ל וכ' עוד דמדברי תשו' נו"ב משמע דאפי' במרגשת שדבר לח זב בפרוודור אפי' לא הרגישה בפשה שזב ממקורה ג"כ מקרי הרגשה והוא תמוה עכ"ל וכמו שהבאתי זה לקמן סעי' ז' וכן ראיתי בספר עצי לבונה רס"י ק"צ תופס בפשיטות סברת הח"ד.

וצ"ע בסוגיא דסנפה פרק לילב הגזול דל"ג ע"א בענין יש דיוחוי אצל מצות ולגבי קדשים ודאי יש דיוחוי וא"כ למאי מדמינו לה האי טומאה והנה לדברי הח"ד ה"נ פיון שפא לפרוודור ובית החיצון בהפסק השפופרת ורחמנא טהריה משום בבשרה א"כ יש לומר שלא יתחיל טומאה אח"כ ולהנ"ב י"ל פמו גבי הרגשה מיטמאה אח"כ כמ"כ הכא לאחר שיצא הדם מהשפופרת ונגע בבשרה טמאה.

וא"כ גם בגידון הפארפאל שקצת מן הרחם נשתררב וירד למטה בבית החיצון כמ"ש הכו"פ וא"כ פשהדמ זב וירד דרך שם הרי זה בשר הרחם שירד למטה מפסיק בין הדם ובין בית החיצון וא"כ הדם אף שפא לבית החיצון עדיין אינו מטמא מפני שהוא בחלל הקצת מהרחם שירד למטה וא"כ הגיע לכלל מקום המיטמא ואעפ"כ טהור א"כ י"ל שגם אח"כ לא ינתחל בו טומאה ומ"מ י"ל דלא דמי פלל לשפופרת דהתם הדם יוצא מהחדר ואעפ"כ יש הפסק בינו ובין בית החיצון ע"כ שייך לומר רחמנא טהריה משא"כ גבי פארפאל שפשיירד קצת מהמקור עם הדם שבתוכו לפרוודור הרי עדיין לא יצא הדם מהמקור ע"כ מה שהחתיכה מפסיק בין הדם והפרוודור אינו פלום ואח"כ פשייצא מהחתיכה לפרוודור מתחיל בו טומאה וכעין מ"ש רש"י בסנפה דף ל"ג ע"ב בד"ה הכי גרסינו כו' אגד הזמנה בעלמא הוא כו' והלכך אפי' דיוחוי מעיקרא אין פאן עד שיקדש עליו היום כו' ומ"מ אינו מוכרח דהא עכ"פ אינו במקומו בהחדר שלמעלה מבית החיצון כ"א ירד עם קצת החדר לבית החיצון וצ"ע: קיצור נתבאר ג' דעות שיש בענין פ"פ הא' תשובת פ"י שמקיל לגמרי אפי' רואה בהרגשה.

ב' הכו"פ דאינו מקיל אא"כ יש צד להקל משום דלא הרגישה. ג' המע"צ דמחמיר בכל ענין ונתבאר דלפרש"י לאפיי היכא דליכא חציצה טמאה אע"ג שלא ראתה פדרך שהנשים רגילות לראות ולרבא לפ"ד הס"ט בחידושיו הנה מקום לומר שאם לא ראתה פדרך שהנשים רגילות לראות טהורה אף לפרש"י ע"ש בחידושיו דכ"ב סד"ה רבא אמר אמנם בתשובתו לדודו שפסי' קפ"ח סק"ד בד"ה והנה בתשובת פנ"י משמע דהיינו דוקא בחתיכה דשיצא וא"כ היינו משום חציצה ולפ"ז ענין הפארפאל מה שקצת מהרחם יורד ומשתררב למטה בבית החיצון א"א לטהר לפרש"י ומ"מ נתבאר אינה סברא שי"ל דקצת הרחם שנשתררב ג"כ חשוב חציצה בין הדם לבית החיצון אלא שמ"מ זהו רחוק ואינו מתקבל עמ"ש בתשובה המתחלת אם יש שרש למ"ש הב"ח סי' קפ"ח שנהגו הנשים שלא לילך למרחץ בימים שבין לבישת לבנים לטבילה מענין לכשנעקר הוא משחיר כו': ב והנה התוס' דכ"ב ע"א ד"ה פי פליגי הקשו על פרש"י דא"כ השתא אין דרבה.

של אשה לראות דם בחתיכה לא הוה פההיא דאין דרבה של אשה לראות דם בשפופרת והרמב"ן הקשה עוד ג"כ דאי הכי לא דמי הא דרבה של אשה כו' לאותו שאמרו למעלה בדרבי יוחנן כו' והרשב"א פתב ע"ז ואין קושיותו של הרמב"ן מחונרת בעיני דרבה לשונות בגמ' שהלשון אחד לשני ענינים מתחלפים וא"כ ממילא מוכן שגם קושיות התוס'

אינה מחננת לפ"ד הרשב"א והרשב"א הקשה על פרש"י ב' קושיות אחרות הא' דלפי פירושו ז"ל היינו לישנא קמא ממש כו' וא"כ לא הנה צריך אבני למימר אלא לא תימא הא דם נדה ודאי טמאה אלא הא קמ"ל דאין דרפה של אשה לראות דם (ר"ל דם נדות) בנתיקה (ולכן אפי' פלי פלוני טהורה) הב' דאם איתא לא הנה להו למנקט פלוגתיהו בדשיעא דהא בדשיעא כ"ע טהורימטהר ליה אלא בדפלי פלוני דהוא עיקר פלוגתיהו הנה להו למנקט כו' דבשלמא לל"ק אפשר לומר דנקט מיהא משום דיוקא דהא דם נדה טמאה כו' ור"ל דבשלמא לל"ק דפליגי בתרתי היינו בנתיקה דפלי פלוני וגם ברואה דם נדה בשפופרת מש"ה היינו יכולים לתרץ הא דנקט פלוגתיהו בדשיעא אף ע"ג דשניהם מטהרים רק פלוגתיהו בטעם ההיתר הוא פדי שובין מזה ג"כ דפליגי ברואה דם נדה בשפופרת ולכך אע"ג דפלוגתיהו בנתיקה דפלי פלוני אינו מתבאר בפירוש בדבריהם רק שמוכן מדבריהם מ"מ עי"ז מוכן ג"כ הפלוגתא ברואה דם נדה בשפופרת משא"כ אם הנה נקט פלוגתתם בנתיקה דפלי פלוני לא היו מבינים מזה דלרבנו בתראי הרואה דם נדה בשפופרת היא טמאה משא"כ לפי תירוץ אבני דבאמת לא פליגי ברואה דם נדה בשפופרת דלכ"ע טהורה א"כ ה"ל למינקט פלוגתיהו בדפלי פלוני דהוא עיקר פלוגתיהו ונ"ל לתרץ פרש"י דהא ודאי פתא דהתירא עדיף א"כ צריך הנה להשמיענו ההיתר דהרואה דם בנתיקה דשיעא טהורה לכ"ע רק דהקושיא דהנה להו למינקט תרתי ולומר בד"א בנתיקה דשיעא אכל פלי פלוני טמאה וע"ז יש לתרץ שלא חש להאריך פינן שמיאל מוכן זה פינן דמפרש דההיתר מבבשרה ולא בשפיר ולא בנתיקה א"כ ממילא מוכן לכל הא פלי פלוני טמאה דהא בבשרה קרינו בה.

ובמהרש"א פתב דלפרש"י נשאר הקושיא דהמקשה דייק הא דם נדה טמאה אפי' בשפופרת משום דאל"כ לא הו פליגי רבנו אמאי דקאמר ר' אליעזר בהדא כמ"ש התוס' דכ"א סע"ב ואיך אבני מתרץ דבשפופרת כ"ע לא פליגי דטהורה ואינו חש דא"כ לא פליגי רבנו אמאי דקאמר ר' אליעזר בהדא אכל לשיטת התוספות יתורץ זה קצת וכ"ש לשטת הר"ש מקוצי שהביא הרא"ש זהו דברי מהרש"א.

אמנם הרמב"ן פתב דקושיא זו דא"כ לא פליגי רבנו אמאי דקאמר ר"א בהדא לאו מלתא היא ועי' בפלוגתא דרבנו ור' אליעזר פ"ד דפרה מ"ג דר' אליעזר לא פליגי אמאי דקאמרי רבנו בהדא כ"א אדיוקא דהיינו בחישוב להזות דמה למחר ע"ש בפ"ה הר"ש ובפ"ה הרע"ב וכ"ה בפ"ה הרא"ש שם.

נמצא לא נשאר על פרש"י רק קושיא ראשונה דהרשב"א: ג השטה הב' הוא פי' התוספות דנתיקה דמטהר ר' אליעזר היינו דומיא דשפיר שהיא סתומה מפל צד דאין דרפה לראות דם בנתיקה זו מש"ה הוי חציצה לכ"ע וממעט מבבשרה אכל בנתיקה העשויה בשפופרת שהוא כמו קנה חלול מטמא ר"א אע"ג דמטהר ברואה בשפופרת היינו משום דאין דרפה של אשה לראות דם בשפופרת לכן חוצץ.

אבל בנתיקה העשויה בשפופרת ס"ל דדרפה של אשה לראות דם בנתיקה כזו (משא"כ בנתיקה הסתומה כשפיר מודה דאין דרפה כו') מש"ה לא מהני החציצה וכדפרש"י לעיל גבי ר' יוחנן בשם רשב"י (מיהו לר' יוחנן אפי' בנתיקה דומיא דשפיר דרפה לראות משא"כ לר' אליעזר פנ"ל ולפ"ז גם להתוספות האי דרפה של אשה כו' לא הנה ממש

פאותו שאמרו למעלה בר' יוחנן וכיון דע"כ גם לשיטתם מוכרח לומר דאף ע"פ שהלשון שונה מ"מ הפירוש מתחלה קצת וכמש"ל בשם הרשב"א ממילא גם לפרש"י לק"מ מהא דאין דרפה כו' שהקשו התוס' על רש"י פנ"ל) ורפנו בתראי ס"ל דגם בחתיכה פזו אין דרפה כו'.

ולכן הוי חציצה אבל בפלי פלויי גם רפנו מטמאים פיון דדם נדות הוא ונוגע בבשרה ואע"ג שאין דרפה כו'. והרנויחו בפירושם זה נגד פרש"י דלק"מ מה שהקשו הם על רש"י מהא דפי' אין דרפה כו' וגם קושיותם דא"כ לא הוו פליגי רפנו אמאי דקאמר ר' אליעזר בהדיא יתורץ קצת לשיטתם עי' מהרש"א דהרי פליגי בדרשה דבבשרה הנזכר בהדיא בר"א דר"א לא ממעט מיניה רק חתיכה דומיא דשפיר ורפנו ממעטי אפי' חתיכה העשויה פשופרת משא"כ לפרש"י אית להו דרשא דבבשרה ע"ד דדריש ר"א ועי' בכו"פ סי' קפ"ח כ' דלפי' התוספות קשה קושית מהרש"א ור"ל דזה לא נק' דפליגי רפנו אמאי דקאמר ר"א בהדיא ומזה כ' סמך לפירוש הר"ש מקוצי וכבר פתבתי לעיל בשם הרמב"ן דקושיא זו לא מלתא היא גם בתוס' שמהם מקור דבר זה לא נזכר זה לקושיא רק לפרש דברי המקשן ע"ש בתוס' דכ"א סע"ב.

והנה גם קושיא הראשונה דהרשב"א לק"מ לשטת התוס' פמוכן אבל הקושיא הב' דהרשב"א במקומה עומדת גם לשטת התוספות דא"כ ה"ל למנקט עיקר פלוגתיהו דהוא בחתיכה העשויה פשופרת ולמה העיקר חסר ואדרבה קושיא זו עצומה ביותר שאת לפי' התוס' מלפרש"י דאילו לפרש"י דפלוגתתם הוא בדפלי פלויי א"כ אע"פ שאין זה מבוואר בפירוש מ"מ מובן הוא בבירור דר"א מטמא בכה"ג כמש"ל אות ב' וכן מובן ברור דרפנו בתראי מטמאי פיון דאומרים שאין זה דם נדות כלל ומש"ה פיון דמוכן בבירור י"ל שלא הוצרכו לפרש פדי לקצר.

משא"כ להתוספות דבחתיכה העשויה פמין שפופרת פליגי ומטמא ר"א אף ע"ג דאינה פלי פלויי זה אינו מובן כלל וכלל מדברי ר"א דבשלמא פלי פלויי שפיר מובן דר"א מטמא פיון דממעט חתיכה מבבשרה היינו דוקא בדשיעא אבל בדפלי פלויי הרי הוא נוגע בבשרה אבל לומר שמטמא ר"א אפי' בחתיכה דשיעא מנ"ל לאבני דהא ר"א סתמא אמר ולא בשפיר ולא בחתיכה והגם שי"ל חתיכה דומיא דשפיר מ"מ אין זה מוכרח כלל (ועי' במהרמ"ל שהקשה על התוס' האיך משתמע כו' דמטמא כו') וכן ברפנו בתראי אין מוכרח כ"כ דמטהרי בכה"ג מאחר דאין זה דם נדה דקאמרי ר"ל שלא טימא הפתוב בכה"ג שמה זהו דוקא בחתיכה דאיירי בהו דהיינו דומיא דשפיר וא"כ קשה דעיקר פלוגתיהו חסר בדבריהם וכמו שהקשה הרשב"א והעולה מדינא לשטת התוספות דבפלי פלויי טמאה לכ"ע ובחתיכה דשיעא טהורה אפי' עשויה פשופרת דהא קי"ל ברפנו נגד ר"א ועוד דרבא אמר דכ"ע אין דרפה כו' ולפ"ז לשטת התוס' ג"כ אין לטהר נדון דפארפאל פמו לפרש"י לעיל דהא לדידהו ג"כ לא סגי בטעמא דאין דרף רואה בכף אא"כ יש ג"כ חציצה דלכף בפלי פלויי טמאה וכן תפסו הב"ח וישאר אחרונים דדין דנעקר חתיכת המקור שהתיר הר"ש מקוצי א"א לטהר לפי' התוס' אמנם כאאזמור"ר הגאון נ"ע בסי' קפ"ח סק"י כ' דטעמא דמטמא בפלי פלויי לפ"ד התוס' י"ל משום דכיון דהחתיכה פלי פלויי מקרי דרף ראיה דלא איכפת לן בחתיכה שיצא עמו כו'.

אָבֵל הֵיכָא דְנֻדַּאי אִין דְרַךְ רֵאזִיָּה בְכַף טְהוּרָה אַע"ג שְׁהֵדֵם נוֹגַע בְּבִשְׁרָה מִמֶּשׁ ע"ש וצ"ע דְלִכְאוּרָה לִפְרֵשׁ"י וְתוֹס' עֵיקַר הַמִּיעוּט מִבְּבִשְׁרָה הוּא מִשׁוּם חֲצִיצָה כְּמוֹ שְׁנִקְטוּ בְּלִשׁוֹנָם וְנוֹגַע בְּבִשְׁרָה כו' אֵלָּא דְבַעֲיֵנוּ שְׁיִהְיֶה אִין דְרַכָּה כו' דַּל"כ אִין זֹו חֲצִיצָה וּבִיּוֹתֵר מְוַכַּרְח זֶה לִפְרֵשׁ"י דְהָא לר"א אַע"ג דְרַכָּה שְׁל אִשָּׁה לְרֵאוֹת דָּם בְּחֻתִּיכָה מ"מ טְהוּר מְגוּזָה"כ מִשׁוּם חֲצִיצָה אֵלְמָא דְהַעֲיָקֵר מִשׁוּם חֲצִיצָה א"כ ה"ה לְהַפְּךָ דְאַף ע"ג דְאִין דְרַכָּה כו' אִי לִיכָא חֲצִיצָה טְמֵאָה וְאַפְשָׁר מַה"ט לֹא פְתַב אַאזְמו"ר נ"ע רַק דְלִפְנֵי הַתּוֹסְפוֹת וְהַרְמַב"ם י"ל כֵּן וְלֹא הִזְכִּיר פֵּרֶשׁ"י מִשׁוּם דִּלְפֵּרֶשׁ"י וְנֻדַּאי א"א לֹא מֵר כֵּן פִּנ"ל: ד וְהַרְמַב"ן וְהַרְשֵׁב"א יֵשׁ לְכָל א' עוֹד שְׁטָה וּלְכָל א' הִפִּי' דְרַבְּנָן בְּתַרְאֵי מְטַהְרֵי מִשׁוּם שְׁאִין זֶה דָּם נִדָּה אֵלָּא דָּם חֻתִּיכָה הָא דָּם נִדָּה אֵפִילוּ בְּחֻתִּיכָה דְשִׁיעָא טְמֵא דְמִין בְּמִינוּ אִינוּ חוֹצֵץ וּר"א דְמְטַהֵר לְהַרְמַב"ן מִשׁוּם דַּס"ל דְאִין דְרַכָּה שְׁל אִשָּׁה לְרֵאוֹת דָּם בְּחֻתִּיכָה (וְהוּא וּמַר סִבַּר הַשְּׁנֵי שְׁבַדְבְּרֵי אַבְיֵי) וְה"ל כְּשׁוֹפְרֵת וְחִיּוּצָא וְלְהַרְשֵׁב"א ס"ל דְרַכָּה כו' וּמ"מ חוֹצֵץ וְהֵיכָא דְהוּי פְּלִי פְּלוּיֵי וְנֻדַּאי טְמֵאָה לר"א וְלַרְבָּנָן בְּתַרְאֵי הֵיכָא דְהוּא דָּם נִדָּה טְמֵאָה אִפִּי בְּחֻתִּיכָה דְשִׁיעָא כְּמִבְּנֵי בְּדְבָרֵיהֶם וְגַם הַקְּוִשָׁא הָא' שְׁהַקְּוִשָׁה הַרְשֵׁב"א עַל פֵּרֶשׁ"י כְּתַב בְּעֶצְמוֹ דְגַם לְשִׁטְתוֹ קִשְׁיָא וְכֵן עַל פִּי הַרְמַב"ן הַקְּוִשָׁה הַרְשֵׁב"א וְעַכ"פ כִּיּוֹן דְלִשְׁטָתָם ג"כ הַטַּעַם לר"א מִשׁוּם חֲצִיצָה כְּמ"ש הַרְשֵׁב"א בְּפִי' וְגַם הַרְמַב"ן כ"כ מַר נָסִיב לָהּ טַעְמָא מִבְּבִשְׁרָה וְלֹא בְּחֻתִּיכָה וּלְפּוּם טַעְמִיָּה אֵפִילוּיֵי פְּלוּיֵי טְמֵאָה א"כ א"א לְטַהֵר הַפְּאַרְפְּאַל אִפִּי לר"א וּכ"ש לְרַבְּנָן בְּתַרְאֵי כִיּוֹן דְלִיכָא חֲצִיצָה וְאַף לְרַבָּא דְכ"ע אִין דְרַכָּה כו' בֵּין כְּשׁוֹפְרֵשׁ הָאִי אִין דְרַכָּה כְּמוֹ שְׁהַפִּי' בְּאִין דְרַכָּה דְאַבְיֵי דְהֵינּוּ שְׁאִינוּ דָּם נִדָּה בֵּין כְּשׁוֹפְרֵשׁ אִין דְרַכָּה וְלָכֵן ה"ל חֲצִיצָה לְכ"ע מ"מ בְּדָם נִדָּה שְׁבַחֲחִיכָה בְּפִלִי פְּלוּיֵי מִשְׁמַע דְטְמֵאָה לְכ"ע: הַשְּׁטָה הַחֲמִישִׁית הוּא פִּי' רַבִּינוּ שְׁמִשׁוֹן מְקוּצֵי שְׁהַבִּיא הָרֵא"ש דְטַעְמָא דְרַבְּנָן בְּתַרְאֵי הוּא מִשׁוּם דְכִיּוֹן שְׁלֹא רֵאֲתָה כְּדָרְךָ שְׁהַנְּשִׁים רְגִילוֹת לְרֵאוֹת דְהָא אִין דְרַכָּה שְׁל אִשָּׁה לְרֵאוֹת דָּם בְּחֻתִּיכָה לְכֵן אַע"ג דְהוּא דָּם נִדָּה וְהַחֲחִיכָה פְּלִי פְּלוּיֵי טְהוּרָה וְהָכִי דְרִשִׁי מִבְּבִשְׁרָה וְלֹא בְּשׁוֹפְרֵת וְלֹא בְּחֻתִּיכָה דְמִמְעֻטִין שְׁוֹפְרֵת וְחֻתִּיכָה מִשׁוּם דְאִין דְרַכָּה כו'.

וְאַע"פ שְׁאִין כִּיּוֹן חֲצִיצָה כו' וְלַרְבָּא גַם ר"א ס"ל כֵּן וְלִכְאוּרָה לְפִי' זֶה ג"כ שְׁיִיךְ קוּשְׁיֵית הַרְמַב"ן דְלַעֲיִל (אוֹת ב') עַל פֵּרֶשׁ"י דְאִי הָכִי לֹא דְמִי הָא דְרַכָּה שְׁל אִשָּׁה כו' לְאוֹתוֹ שְׁאֵמְרוּ לְמַעְלָה בְּדְרַבִּי יוֹחָנָן אֲמַר רִשְׁב"י דְהָתָם אֲמַרִּינוּ דְכִיּוֹן דְרַכָּה לְכֵן אִפִּי' הַחֲחִיכָה שִׁיעָא טְמֵאָה וְהָא אֲמַרִּינוּ דְכִיּוֹן דְרַכָּה כו'.

לְכֵן טְמֵאָה בְּפִלִי פְּלוּיֵי אֲבָל בְּחֻתִּיכָה דְשִׁיעָא טְהוּרָה גַם קוּשְׁיֵית הַתּוֹס' מֵאִין דְרַכָּה ג"כ קִשָּׁה דְהָא עַד עַתָּה לֹא שְׁמַעְנוּ אֵלָּא דְהָא דְאִין דְרַכָּה שְׁל אִשָּׁה לְרֵאוֹת דָּם בְּשׁוֹפְרֵת מְהַנִּי לְטַהֵר רַק כְּשִׁאִין הַדָּם נוֹגַע בְּבִשְׁרָה דְוָמִיא בְּחֻתִּיכָה דְרִשְׁב"י דְבַכָּה"ג מְחַלְקִינוּ בֵּין חֻתִּיכָה לְשׁוֹפְרֵת מִשׁוּם דְרַכָּה וְאִין דְרַכָּה כו'.

וְגַם סְתָמָא דְשׁוֹפְרֵת הוּא כֵּן וְעַתָּה יִהְיֶה הִפִּי' דְאִין דְרַכָּה מְהַנִּי לְטַהֵר אִפִּי' כְּשִׁהֵדֵם נוֹגַע בְּבִשְׁרָה גַם קוּשְׁיָא הַשְּׁנִית דְהַרְשֵׁב"א קִשָּׁה דְאִי הָכִי הֵנָּה לְהוּ לְמַנְקֻט בְּבְרִיּוּתָא פְּלוּגְתִּיָּהוּ בְּדְפִלִי פְּלוּיֵי כו' אֲבָל הַקְּוִשָׁא דַּל"כ ל"פ רַבְּנָן אֲמַאי דְקַר"א בְּהֵדִיא מְתוּרָץ שְׁפִיר לְפִי' הַר"ש גַם קִשָּׁה דְהַפִּי' בְּרַבְּנָן בְּתַרְאֵי אִין זֶה דָּם נִדָּה אֵלָּא דָּם חֻתִּיכָה לִפְרֵשׁ"י וְהַרְמַב"ן וְהַרְשֵׁב"א הֵינּוּ שְׁאִין זֶה דָּם נִדָּה בְּאֲמַת כִּי כָּף מִשְׁמַע פְּשִׁט הַלְשׁוֹן וּלְפִר"ש נְצַטְרָךְ לְהוֹצִיא הַלְשׁוֹן מִפְּשׁוּטוֹ וְהַגַּם דַּהֲס"ט פְּתַב דְלַרְבָּא לְכ"ע הִפִּי' שְׁאִין דְרַכָּה כו' אִפִּי'

לפרש"י היינו שהוא דם נדה רק שאין דרפה לראות בתתיכה מ"מ פ"א אין זה דם נדה דקאמרי רבנן א"ש היינו דלא דמי לדם נדות כלל שהדם ג"כ טהור א"כ א"ש הלשון כפשוטו ולאבני נדאי א"ש הלשון כפשוטו דאינו דם נדות לגמרי משא"כ לפר"ש מקוצי הנה לאבני יוצא הלשון אין זה דם נדות מפשוטו מיהו גם להתוס' צ"ל פן ועוד צ"ל דא"כ מהו שאמר אבני בשפופרת כ"ע ל"פ פי פליגי בתתיכה מר סבר דרפה של אשה לראות דם בתתיכה ומר סבר כו' מורה הלשון דיש לחלק בין שפופרת לתתיכה ואילו לפר"ש אין שום חילוק בין שפופרת לתתיכה בין לר"א בין לרבנן בתראי מיהו לכאורה גם לפרש"י קשה פן וכן להרשב"א אבל לתוס' ורמב"ן א"ש דשפופרת חייצא ולא חתיכה אע"ג דשיעא אמנם מ"מ גם לפרש"י ולהרשב"א אע"ג דלר"א אין שום חילוק בין חתיכה לשפופרת מ"מ לרבנן בתראי יש ענין בתתיכה מה שאינו בשפופרת והוא שבחתיכה אמרינן שאינו דם נדה כלל משא"כ בשפופרת מיהו ז"א דהלשון משמע דשפופרת קיל מחתיכה לכן עכצ"ל סתם שפופרת שיעא היא אבל חתי' י"ל בה פלי פלוני וא"כ גם לפר"ש לק"מ עוד קשה לפרש דא"כ לרבנן בתראי יש לטהר אפ"י יש דם ע"ג החתי' שהרי החתיכה הוציאה הדם וא"כ לא ראתה פדרה שהנשים רגילות לראות ונהרי משנה שלימה שנינו המפלת חתיכה אם יש עמה דם טמאה ומיהו בדברי כאזמו"ר הגאון נ"ע סי' קפ"ח סק"ט נמצא תירוץ ע"ז וכ"ה בספר באר יעקב דפ"א ע"א דדם שע"ג החתיכה לא שנייה עליו לומר אין דרה ראיה בכה ולכאורה לשון הרמב"ם פ"ה מהא"ב הט"ז גבי האשה שהכניסה שפופרת כו' מבואר כפר"ש מקוצי דהא כ' הטעם שצאמר בבשרה עד שתראה בבשרה פדרה שהנשים רואות ואין דרה האשה לראות בשפופרת אלמא דעיקר הטעם לפי שלא ראתה פדרה שהנשים רואות וכן משמע במ"מ שם.

אכן באמת א"א לומר פן מדכתב הרמב"ם שם הי"ד הפילה חתיכה קרועה ודם אגור בתוכה טמאה ועי' במגדול עוז שם דקרועה הוא פלי פלוני הרי ס"ל בתתיכה דפלי פלוני טמאה ואילו לפר"ש מקוצי הוא טהור לרבנן בתראי לאבני וכ"ש לר"א דאפ"י לר"א אין דרפה כו' וא"כ לא ראתה פדרה כו' ואפ"י לתרץ כמ"ש אאזמו"ר הגאון נ"ע דבבחינת חתיכה דפלי פלוני נק' זה דרה ראיה בכה לפ"ד הרמב"ם ויהיה א"כ מדברי הרמב"ם הט"ז ראיה לדברי אאזמו"ר נ"ע ואפ"י שמשם הוציא סברא זו והפ"י בגמ' לשטה זו דהרמב"ם צ"ל שהוא ע"ד שטת הרמב"ן דמר סבר דרפה כו' היינו רבנן בתראי וא"כ זהו פדרה הנשים ומטהרי משום שאינו דם נדה רק דם חתיכה והיא דהוא דם נדה כמו בתתיכה שדם אגור טמאה ומר סבר השני היינו ר"א ומטהר משום שאין דרפה כו' ר"ל שלא ראתה פדרה שהנשים רואות פנין שיש חציצה ומה שפסק כר"א זהו משום דר"א אמר דכ"ע אין דרפה כו' ועי' בגמ' דסוטה די"ח א' בשפופרת מהו דרה שתי בכה כו' ועי' במ"ש אאזמו"ר סק"ט ד"ה ונתוס' ורמב"ם כו' ור"ל דהרמב"ם ס"ל דמה שהחתיכה מפסקת בין הדם לבשרה זהו פעולה שע"ז נק' אין דרה הנשים רגילות פן ובדליפא הפסק כגון בפלי פלוני נק' פדרה שהנשים רגילות משא"כ לפרש"י עיקר הפעולה מה שהחתיכה מפסקת הוא משום שע"ז הני חציצה ובחציצה תליא מלתא וזהו עיקר ההיתר ולא משום שלא ראתה פדרה הנשים רגילות אלא דכשראתה בתתיכה אע"ג שיש חציצה איכא למ"ד דאין חציצה זו חשובה חציצה פנין שדרפה לראות פן אבל לפ"ד הרמב"ם עיקר ההיתר בחציצה משום שאין דרה הנשים לראות פן וכמ"ש הט"ז עד שתראה

בבשרה פְּדָרָה שֶׁהַנָּשִׁים רואות כו' וְזֶהוּ כְּסִבְרַת ר"ש מְקוּצֵי לְרַבָּנָן בְּתַרְצֵי אֵלָא דְלַר"ש מְקוּצֵי אֲפִילוּ פְּלִי פְּלוּיֵי נִק' שְׁלֵא פְּדָרָה רְאִינָה מְשׁוּם שֶׁהָדָם יוֹצֵא ע"י הַחֲתִי אֲבָל לְהַרְמַב"ם אָף עַפ"י שֶׁהַחֲתִיכָה הוֹצִיָאָה דָם נִק' זֶה דְרָף רְאִינָה וְכִמוּ שֶׁבִּיָאָר טַעֲמוּ אַזְמוּר"ר סִק"י אֵלָא כְּשֵׁיִש חֲצִינָה נִק' אִין דְרַכָּה לְרֵאוּת פֿון.

וּנְפ"מ מְזָה דְהִיכָא דְנוֹדָי אִין דְרַכָּה לְרֵאוּת פֿון י"ל דְהַרְמַב"ם נְמִי מוֹדָה לְהַר"ש מְקוּצֵי דְטַהוּרָה אַע"ג דְלִיכָא חֲצִינָה דְחֲצִינָה לְאוּ דְנוֹקָא דְהָא טַעֲמָא דְחֲצִינָה הוּא מְשׁוּם שְׁאִין זֶה פְּדָרָה שֶׁהַנָּשִׁים רואות א"כ ה"ה הִיכָא שְׁיֵיש דְבָר אַחַר הַבְּרוּר שְׁאִין זֶה פְּדָרָה שֶׁהַנָּשִׁים רואות וְהוּא עֲנָן נְעֻקָר הַמְקוּר וְכַמ"ש אַזְמוּר"ר נ"ע ע"ש: ה וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְהִבְיָא רְאִינָה לְפִי זֶה דְעִיקָר טַעֲם הַמְיַעוּט מִבְּשָׂרָה וְלֹא בְּחֲתִיכָה וְלֹא בְּשִׁפּוּפְרַת הוּא מְשׁוּם שְׁאִין זֶה פְּדָרָה שֶׁהַנָּשִׁים רואות דְבַר"פ הַרְוָאָה פְּתָם אָמַר שְׁמוּאֵל בְּדָקָה קַרְקַע עוֹלָם וְיִשְׁבָּה עֲלֶיהָ וּמִצָּאָה דָם עֲלֶיהָ טַהוּרָה שְׁנֹאֲמַר בְּבִשְׂרָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה הַאי בְּבִשְׂרָה מִבְּעַלְיָ לִיהָ שְׁמַטְמָאָה מִבְּפָנִים כְּבַחוּץ א"כ לִימָא קָרָא בְּבִשְׂרָה מְשׁוּמָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה.

וְאַפְתִּי מִבְּעַלְיָ לִיהָ בְּבִשְׂרָה וְלֹא בְּשִׁפִּיר וְלֹא בְּחֲתִיכָה תְּרִתִּי ש"מ עכ"ל הַגַּמ' וְכ' הַר"ן שְׁם בְּחִידוּשָׁיו וְז"ל תְּרִתִּי ש"מ פִּי דְכִינָן דְדַרְשִׁינָן מִבְּבִשְׂרָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה מִמִּילָא מְשַׁמַּע וְלֹא בְּשִׁפִּיר וְלֹא בְּחֲתִיכָה שְׁאִין בְּכִיּוּצָא בְּזֶה הַרְגָּשַׁת דָם אֵלָא הַרְגָּשַׁת שְׁפִיר וְחֲתִיכָה עכ"ל וְנ' שֶׁהַנְּצָרָה הַר"ן לֹמַר דְטַעֲמָא דְלֹא בְּשִׁפִּיר וְלֹא בְּחֲתִיכָה הוּא מְשׁוּם שְׁאִין זֶה הַרְגָּשָׁה הַגַּם שְׁלְכַאוּרָה הוּא דְנוֹחַק וְכִמוּ שֶׁהַקְּשָׁה ע"ז הַרְבֵּה בַס"ט מְשׁוּם דְקָשָׂא לִיהָ לְהַר"ן וְז"ל אִיף אָמַר שְׁמוּאֵל תְּרִתִּי ש"מ מִבְּבִשְׂרָה לְבַד מַה שְׁמַטְמָא מִבְּפָנִים כְּמַבְּחוּץ דְנִפְקָא מִבְּבִשְׂרָה דְהָא בַגַּמ' דַּכ"א ע"ב מְשַׁמַּע דַּא"א לֹמַר תְּרִתִּי ש"מ דַּא"כ מְשׁוּמָה שְׁמַטְמָא מִבְּפָנִים עַל ר' זִירָא דְאָמַר בְּבִשְׂרָה וְלֹא בְּשִׁפּוּפְרַת הַאי בְּבִשְׂרָה מִבְּעַלְיָ לִיהָ שְׁמַטְמָא מִבְּפָנִים כְּבַחוּץ וְהַנְּצָרָה לְתַרְצֵי א"כ לִימָא קָרָא בְּבִשְׂרָה מְשׁוּמָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה לְחוּד א"א לְשִׁמּוֹעַ שְׁנֵי דְבָרִים רַק א' דַּא"ל דְאֲפִשֵׁר לְשִׁמּוֹעַ מְזָה ב' דְבָרִים כְּמוֹ לְשִׁמּוּאֵל דְגִלְיָף מְזָה ב' דְבָרִים הַרְגָּשָׁה וְלֹא בְּשִׁפִּיר א"כ מַהוּ הַקְּוָשָׁא לַר' זִירָא דְלִמָּא ר' זִירָא לֹא בְּעֵי הַרְגָּשָׁה וְיִלְיָף מִבְּבִשְׂרָה ג"כ רַק ב' דְבָרִים שְׁמַטְמָא מִבְּפָנִים כְּבַחוּץ וְלֹא בְּשִׁפִּיר וְחֲתִיכָה א"ו מְשַׁמַּע מְפִשֵׁט הַגַּמ' שַׁא"א לְשִׁמּוֹעַ ב' דְבָרִים מִבְּבִשְׂרָה אֵלָא חַד מִבְּבִשְׂרָה וְחַד מִבְּבִשְׂרָה וְר"ל דַּא"כ נִימָא קָרָא בְּבִשְׂרָה מְשׁוּמָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה ש"מ תְּרִתִּי וְהַשְׁתָּא הִנְהָ קָשָׁה לְהַר"ן אִיף אָמַר שְׁמוּאֵל דְמִבְּבִשְׂרָה ש"מ ב' דְבָרִים מְלַבֵּד הָא דְיִלְפִינָן שְׁמַטְמָאָה מִבְּפָנִים כְּבַחוּץ מִבְּבִשְׂרָה וְע"כ הַנְּצָרָה הַר"ן לֹמַר דְהַנְּדָבָה ב' דְבָרִים הֵן רַק דְבָר א' לְבַד דְהִינְנוּ הַרְגָּשָׁה וּמִמִּילָא מְשַׁמַּע וְלֹא בְּשִׁפִּיר וְלֹא בְּחֲתִיכָה אֲכַן הַס"ט בְּחִידוּשָׁיו הַקְּשָׁה ע"ז וְהַעֲלָה דְהָא דְמִמְעֻטִּין וְלֹא בְּשִׁפִּיר וְלֹא בְּחֲתִיכָה אִינוּ מִצַּד הַרְגָּשָׁה פְּלִל וְדַבְּרִינָן גְּבוּנִים בְּזֶה אִיף לֹא שֵׁת לְבוֹ לִינִשְׁב הַעֲנָן שֶׁהַכְּרִיחוּ לְהַר"ן לְפָרֵשׁ פֿון דְמַאֲחַר שֶׁהֵם בְּאַמְת ב' עֲנִינִים א"כ אִיף שְׁמַעֲינָן הַנְּדָבָה תְּרִתִּי מִבְּבִשְׂרָה אָמְנָם לְכַמ"ש בְּדַעַת הַרְמַב"ם דְהָא דְמִמְעֻטִּין מִבְּבִשְׂרָה וְלֹא בְּשִׁפִּיר וְלֹא בְּחֲתִיכָה עִיקָר הַעֲנָן הוּא דְמִמְעֻטִּין פֿל שְׁלֵא רְאִתָּה פְּדָרָה שֶׁהַנָּשִׁים רואות א"כ לַפ"ז א"ש הָא דְיִלְיָף שְׁמוּאֵל מִבְּבִשְׂרָה ג"כ הַרְגָּשָׁה דְהוּא ג"כ מְהֵרָ טַעֲמָא דְכִינָן שְׁלֵא הַרְגִּישָׁה לֹא רְאִתָּה פְּדָרָה שֶׁהַנָּשִׁים רואות וְכַדְאֲמַרִּין רַפ"ק אִשָּׁה מְרַגְּשַׁת בְּעֶצְמָה הַרִי דְרָף הַנָּשִׁים לְהַרְגִּישׁ וְהַלֵּל ג"כ לֹא פְּלִיג אֵלָא דְאָמַר כְּסוּבְרָה הַרְגָּשַׁת מִי רַגְלִים הוּא וְהַשְׁתָּא א"ש דְשְׁנֵי דְבָרִים אֵלוּ עֲנִינָן א' דְמִטַּעֲמָא דְמִמְעֻט וְלֹא בְּהַרְגָּשָׁה מְהֵרָ טַעֲמָא מִמְעֻט וְלֹא בְּשִׁפִּיר וְלֹא בְּחֲתִיכָה (אֵלָא דְלַמְסַקְנָא מוֹדָה שְׁמוּאֵל דְשְׁלֵא בְּהַרְגָּשָׁה

טמאה מדרבנן משא"כ בשפיר ונתתיכה טהורה לגמרי משום דהתם פשראתה בכתובה
גיפר לכל שאין זה פדרה שהנשים רואות לכה לא גזרו בזה רבנן משא"כ ברואה בלא
הרגשה אינו נודע לכל שלא ראתה פדרה שהנשים רואות רק לה נודע זה ע"כ גזרו רבנן
א"נ י"ל משום דתיישינו מדרבנן דלמא ארגישה וקאו אדעתא כדפרש"י דנ"ח ע"א) והוא
משום שלא ראתה פדרה שהנשים רואות וכינן שפן הנה תרתי קדא מלתא נינהו ממש
לכו ילפינו תרנוייהו מבבשרה אבל ענין שטמאה מבפנים כבחויז הוא ענין אחר ע"כ
א"א ללומדו מבבשרה אפי' עם חד מהנה תרתי הנ"ל ולכה הוצרה הש"ס לומר לר' זירא
דא"כ נימא קרא בפשר כו' וכ"ז א"ש לפי הרמב"ם דהא דממעט ולא בשפיר ולא
בכתובה הוא משום שלא ראתה פדרה שהנשים רואות שלפ"ז י"ל שהוא נלמד יחד
מבבשרה עם הרגשה.

אבל לפרש"י דטעמא דלא בשפיר ולא בכתובה הוא משום חציצה א"כ הרגשה הוא ענין
בפ"ע דהא דעת רוב המפרשים דהרגשה דבעי שמואל זהו שפרגשת בגופה כמ"ש
הרמב"ם ונודעזעה ולא הרגשת זיבת דבר לח וא"כ הרי הרגשה זו אינה בבית החיצון
וקא דבעינו שלא יהיה חוצץ זהו שלא יחצוץ בין הדם לבית החיצון ומש"ה בפלי פלויי
שהדם נוגע בבית החיצון טמאה א"כ הם ודאי ב' דברים.

ואפי' לדעת מהרש"ך בתשו' שב"י דהרגשת זיבת דבר לח נק' הרגשה והיא הרגשת
בית החיצון מ"מ הוא ענין נוסף על הא דבעינו שלא יהיה חציצה דלא די במה שאין
חוצץ כ"א שפרגיש הדם ולכו פתמים הם דרבנן למ"ד הטעם משום שלא הרגישו אף
שלא היה שום חציצה וכו' יש פדרשה דלא בשפיר ולא בכתובה ענין נוסף על הא דבעינו
הרגשה פי מצד הא דבעינו הרגשה י"ל כמ"ש הס"ט דנה מקרי הרגשה פינו שפרגשת
הכתובה שבתוכה דם נדה כולא קדא הרגשה היא רק מ"מ ממעטינו משום דבעינו שלא
יהא חציצה וא"כ איה אמר שמואל תרתי ש"מ מיהו ז"א דאת"ל זיבת דבר לח נק' הרגשה
א"א לומר דמה שפרגשת הכתובה הוי נמי הרגשה לדם שבתוכה דא"כ גבי פדקה א"ע
בעד נמי נימא דמה שפרגשת העד בביה"ח הוי הרגשה לדם שעליו וא"כ מאי משני
הש"ס ר"פ הרואה לעולם דארגישה ואימור הרגשת עד הוא ת"ל דהרגשת העד זהו
הרגשה להדם וכן מוכח שם ממי רגלים דהרגשת מ"ר לא נק' הרגשה להדם המעורב
עמון וכ"ש שאין הרגשת הכתובה נק' הרגשה לדם שבתוכה והס"ט לא כ' דכולא קדא
הרגשה היא רק פשהרגישה בגופה ונודעזעה שהרגשה זו י"ל דעולה ג"כ להדם שבתוך
הכתובה וא"כ לפ"ז למהרש"ך דזיבת דבר לח נק' הרגשה א"כ פשיש הרגשה זו כ"ש
שאין פאן חציצה לפ"ז א"ש דכינן דשמואל בעי הרגשה שירגיש זיבת הדם בביה"ח
מכ"ש דממעט ולא בשפיר ולא בכתובה וא"ש דלומד הנה תרתי מבבשרה דר"ל דלומד
דבעי הרגשה וממילא ממעט ולא בשפיר ולא בכתובה ומיהו מ"מ אינו מתורץ דהא גם
מהרש"ך דס"ל דהרגשת דבר לח בביה"ח נמי נקרא הרגשה מ"מ מוכרח להודות דגם
הרגשת הגוף נק' הרגשה כמבואר מסוגיא דר"פ הרואה.

והרגשה זו נ' דעולה ג"כ לדם שבתוך הכתובה וא"כ מנ"ל לשמואל ללמוד תרתי
מבבשרה נהי דיליף הרגשה נימא דהוא הרגשת הגוף. וא"כ אפי' בשפיר וכתובה מטמאה

דְּהָא אִיפָא הַרְגָּשָׁה וְאִם אֵינָה מְרַגְּשַׁת הַרְגָּשׁ הַגּוּף אִזּוּ הוּא שְׁתֵּהִינָה טְהוּרָה כְּשֵׁרוּאָה בְּחִתִּיקָה וּמִנֵּ"ל לְמַעַט לֹא בְּשִׁפּוּר לֹא בְּחִתִּיקָה בְּכָל עֲגוּן.

וכ"ש לְדַעַת הַרְבֵּה מְפָרְשִׁים דְּעֵיקָר הַרְגָּשָׁה דְּמֵינְרִי שְׁמוּאֵל הוּא הַרְגָּשׁ הַגּוּף וְלֹא הַרְגָּשַׁת לְחֻלּוּחִית וּמְוָרָח דְּאִפִּי רֹאָה בְּחִתִּי עוֹלָה הַרְגָּשָׁה זֹו לְגַבִּי הַדָּם שְׁבִתוּף הַחִתִּיקָה כִּמֵּ"ש הַס"ט וּא"כ מִנֵּ"ל לְמַעַט לֹא בְּשִׁפּוּר וְלֹא בְּחִתִּיקָה וּלְיִינִי שְׁטַת רִש"י י"ל דְּוִדָּי לְשְׁמוּאֵל דַּס"ל דְּבַעֲיָה הַרְגָּשָׁה צ"ל דְּבַעֲיָנוּ כְּדָרְךָ שְׁהַנְּשִׂים רֹאוֹת וּלְדִידִיָּה י"ל בְּאֵמֶת דְּמַמְעַט שְׁפִיר וְחִתִּיקָה מֵהָאִי טַעְמָא וְלִכְּוֹן אָמַר תְּרַתִּי ש"מ אָבֵל הָאֵל לְפִי הַמְּסַקְנָא שָׁם מְסִיק רַב אֲשִׁי דְשְׁמוּאֵל לֹא אֵינְרִי כָּלָל בְּהַרְגָּשָׁה וְכִמוּ שְׁהֶאֱרִיָּה הַס"ט ס"ס י"י ק"צ לַפ"ד רִש"י וּלְפ"ז י"ל דְּלֹא בַּעֲיָנוּ כָּלָל כְּדָרְךָ שְׁהַנְּשִׂים רֹאוֹת רַק מְמַעַט וְלֹא בְּשִׁפּוּר וְלֹא בְּחִתִּיקָה מְשׁוּם חֲצִיצָה וְסוּגִיָּא דַּפ' הַמְּפָלֶת דַּכ"א דְּמַשְׁמַע דְּמַמְעַט שְׁפִיר וְחִתִּיקָה רַק מְשׁוּם חֲצִיצָה אָבֵל טַעְמָא דְּלֹא רֵאָתָה כְּדָרְךָ שְׁהַנְּשִׂים רֹאוֹת לְחֻד לֹא מֵהֵנִי אֲתִיָּא כְּמַסְקְנָא דְּרַב אֲשִׁי שָׁם דְּשְׁמוּאֵל לֹא אֵינְרִי בְּהַרְגָּשָׁה כָּלָל כּו' וּלְפ"ז יֵצֵא לָנוּ דְּהַפּוֹסְקִים דְּבַעֲיָנוּ הַרְגָּשָׁה אִף לְפִי הַמְּסַקְנָא וְיִלְפִינוּ מִבְּשִׁרָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׁרָה עַכְצ"ל דְּהָא דְּמַמְעַטִּי מִבְּשִׁרָה וְלֹא בְּשִׁפּוּר וְלֹא בְּחִתִּי הֵינְנוּ רַק מְשׁוּם דְּיִלְפִינוּ מִבְּשִׁרָה שְׁתַּרְגִּישׁ כְּדָרְךָ שְׁהַנְּשִׂים רֹאוֹת כּו' וְלִכְּוֹן יִלְפִינוּ מִבְּשִׁרָה הֵנָּה תְּרַתִּי וְהִיכָא שְׁרֵאָתָה שְׁלֵא כְּדָרְךָ שְׁהַנְּשִׂים רֹאוֹת טְהוּרָה אִף ע"ג דְּלִיכָא חֲצִיצָה: וּמ"מ אֵין לְעַמּוּד יְסוּד ע"ז דְּלַעוֹלָם אֵימָא לָךְ דְּמַמְעַט שְׁפִיר וְחִתִּיקָה מְשׁוּם חֲצִיצָה וְאֵעַפ"כ לּוּמְדִים ג"כ מִבְּשִׁרָה דְּבַעֲיָנוּ הַרְגָּשָׁה אַע"פ שְׁהֵם ב' דְּבָרִים מ"מ קְרוּבִים עֲנִינָם זל"ז דְּבַעֲיָנוּ שְׁתַּרְגִּישׁ הַדָּם בְּבִשְׁרָה אִף אַת"ל דְּהוּא הַרְגָּשׁ הַגּוּף מְפָל מְקוּם נִק' ג"כ בְּבִשְׁרָה וְגַם שְׁלֵא? הָא דְּבָר חוּצָן בִּינוּ לְבִין בִּיה"ח הַנִּק' בְּשִׁרָה מִשָּׂא"כ שְׁנִלְמוּד מְזָה שְׁמַטְמָא בְּפָנִים כְּבַחוּץ וְלֹא בְּשִׁפּוּר וְלֹא בְּחִתִּיקָה הֵם ב' עֲנִינִים רַחוּקִים שְׁהֶאֱחָד מְשַׁמֵּשׁ חוּמְרָא לּוּמַר שְׁמַטְמָא מִבְּפָנִים כְּבַחוּץ וְהַב' מְשַׁמֵּשׁ קוּלָא דְּבִשְׁפִיר וְחִתִּיקָה הֵוִי הַפְּסָקָה לְכֹן א"א לְלַמּוּד תְּרַנּוּיָהוּ מִבְּשִׁרָה כּו' אָבֵל הַרְגָּשָׁה וְשְׁלֵא יְהֵא חֲצִיצָה שְׁנִיָּהֶם קְרוּבִים עֲנִינָם וְשְׁנִיָּהֶם לְקוּלָא לְהִכִּי אָמַר שְׁמוּאֵל תְּרַתִּי ש"מ: וְלִכְאוּרָה י"ל עוֹד דְּהֵנָּה צ"ל אִיָּךְ יִלְיָף שְׁמוּאֵל דְּבַעֲיָנוּ הַרְגָּשָׁה מְדַכְתִּיב בְּבִשְׁרָה הֵלֵא הַרְגָּשָׁה זֹו פִּי רַב הַמְּפָרְשִׁים דְּהוּא הַרְגָּשׁ הַגּוּף כְּעֲנִין הַנְּזָכֵר בְּמִשְׁנֵה ר"פ יוֹצֵא דּוֹפֵן גַּבִּי קְרִי וְהַרְגִּישׁ שְׁנִדְעִזְעוּ אַבְרִיו וְכ"כ הַרְמַב"ם גַּבִּי הַרְגָּשָׁה דְּנִדָּה וְכִמוּ שְׁהוּבָא בַש"ע ס' קצ"א וּא"כ מֵהוּ עֲנִין לְשְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׁרָה דְּהָא בְּשִׁרָה דְּקָרָא קָאִי עַל בֵּית הַחִיצוֹן וְהַרְגָּשָׁה הַנֵּ"ל הִיא הַרְגָּשׁ הַגּוּף וְאִפִּי הַרְגָּשַׁת פְּתִיחַת הַמְּקוּר הַנְּזָכֵר בְּתְרוּמַת הַדָּשֵׁן אֵין זֶה שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׁרָה דְּהֵינְנוּ בִּיה"ח וְהֵרִי י"א דְּהַרְגָּשַׁת בִּיה"ח דְּהֵינְנוּ הַרְגָּשַׁת זִיבַת דְּבָר לַח אֵין זֶה הַרְגָּשָׁה כָּלָל כְּמוֹ שְׁהוּכִיחוּ מְסוּגִיָּא דַּר"פ הַרְוָאָה גַּבִּי הָאֲשָׁה שְׁעוֹשָׂה צְרָכֶיהָ דְּפָרִיָּךְ וְאֵי דְּלֹא אַרְגִּישָׁה כּו' ע"ש: וּא"כ פִּינוּ דְּיִלְפִינוּ הַרְגָּשָׁה מִבְּשִׁרָה דְּבַעֲיָנוּ שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׁרָה וּבְבִשְׁרָה נִק' בִּיה"ח אִיָּךְ נְהַפְּךָ כְּחוּמַר חוּתָם לּוּמַר דְּהַרְגָּשַׁת בִּיה"ח אֵינוּ נִק' הַרְגָּשָׁה כ"א הַרְגָּשׁ הַגּוּף אוֹ הַרְגָּשׁ פְּתִיחַת הַחֲדָר וְגַם לְהַאוּמְרִים דְּגַם הַרְגָּשַׁת בִּיה"ח נִק' הַרְגָּשָׁה ק' מִנֵּ"ל דְּגַם הַרְגָּשׁ הַגּוּף הֵוִי הַרְגָּשָׁה וְגַבִּי שְׁכַבְתָּ זָרַע דְּיִלְיָף שְׁמוּאֵל דָּף מ"ג דְּבַעֲיָנוּ הַרְגָּשַׁת הַגּוּף הֵינְנוּ מְדַכְתִּיב שְׁכַבְתָּ זָרַע שְׁתֵּהָא רְאוּיָה לְהַזְרִיעַ וְכִשְׂאִין כָּל גּוּפוֹ מְרַגִּישׁ בְּהָ אֵינָה רְאוּיָה לְהַזְרִיעַ אָבֵל הֵכָא דְּיִלְיָף מִבְּשִׁרָה וּבְבִשְׁרָה הֵינְנוּ בִּיה"ח וּא"כ מִנֵּ"ל דְּבַעֲיָנוּ הַרְגָּשׁ הַגּוּף אוֹ הַרְגָּשַׁת פְּתִיחַת הַחֲדָר וְלִכְּוֹן צ"ל דַּה"פ דְּיִלְיָף מִבְּשִׁרָה דְּבַעֲיָנוּ שְׁתֵּהָא רֹאָה כְּדָרְךָ שְׁהַנְּשִׂים רֹאוֹת דְּהֵינְנוּ שְׁתַּרְגִּישׁ וְלִכְּוֹן מְמַעַט רֹאָה בְּחִתִּי ג"כ מְטַעַם שְׂאִין רְגִילוֹת לְרֹאוֹת בְּחִתִּי וְאֵע"ג

שְׁהַרְגִישָׁה מִיְהוּ יֵשׁ לְדַחֲוֹת דג"ז אִינוּ רְאִי דְקָא וְדַאי הַרְגִישָׁת פְּתִיחַת הַמְקוֹר הָיִי הַרְגִישָׁה לְכ"ע וְלֹאֵו דְנוֹקָא וְעֲזוּעַ הַגּוּף וְכַשְׁמַרְגְּשָׁת שְׁנִפְתַּח הַחֲדָר הַיְיָנוּ נִקְרָא שְׁתַּרְגִישׁ בְּבִשְׂרָה דַּאֲע"ג דְּבִשְׂרָה ר"ל בִּיה"ח מ"מ פְּשִׁנְפַּתַח הַחֲדָר יוֹצֵא הַדָּם לְבִיה"ח וְיִצְיָאָה זֹו הִיא ע"י הַרְגִישָׁה שְׁמַרְגְּשָׁת שְׁנִפְתַּח הַחֲדָר כֹּו יוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַדָּם בְּבִשְׂרָה.

אוּ י"ל דְּגַם הַחֲדָר נִקְלַל בְּבִשְׂרָה וְהָא דְאִינוּ טָמֵא עַד שְׁיִצְא מִן הַשְּׁנִינִים וְלַחוּץ הַיְיָנוּ מִשׁוּם דְּכַתִּיב זֹוֶבָה בְּבִשְׂרָה וּבְעִינֵנוּ שְׁיִזוּב קִצַּת מִהַחֲדָר וְלַחוּץ אֲבָל לְעִנְנוּ הַרְגִישָׁה מֵהַ שְׁמַרְגִישָׁת פְּתִיחַת הַחֲדָר זֶה נִקְרָא שְׁתַּרְגִישׁ בְּבִשְׂרָה: וְהִנֵּה מ"ש בְּהַרְא"ש וְהַטּוֹר וְרִי"ו וְכֵן עָשָׂה רַבֵּינוּ שְׁמִשׁוֹן מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה שְׁנִעְעַקַר מְקוֹר שְׁלָה כֹּו זֶה אִינוּ דִּין הַש"ס מִמֶּשׁ כִּי בַש"ס מִיְיָרִי בְּחַתִּיכָה שְׁנִתְהַוָּה וְנִתְגַּדַּל בְּמְקוֹר אֲבָל אֵינְנָה חֶלֶק מִחֶלְקֵי הַמְקוֹר אֲבָל עֲנֻבְדָּא דְרַבֵּינוּ שְׁמִשׁוֹן הוּא שְׁהַחֲתִיכָה הִיא שְׁנִעְעַקַר מִחֶלְקֵי הַמְקוֹר מִמֶּשׁ וְאִזְמו"ר נ"ע סִי קפ"ח סק"י הִבִּיא בְּזֶה שְׁנֵי דְעוֹת בְּפִי דְעַת הַר"ש בְּעוֹבְדָא שְׁלוֹ הָא הִיא דְעַת הַב"ח הוּבָא בַש"ף דְלִדְיָדָן אֵין לְהַתִּיר בְּזֶה רַק מֵהַ שְׁהַתִּירוּ בְּחַתִּיכָה דְמִיְיָרִי הַש"ס דְהַיְיָנוּ הַדָּם שְׁבִבְקָעִים וְלֹא הַדָּם שַׁע"ג הַחֲתִיכָה אֲלֵא שְׁהַדָּם שְׁהָיוּ בְּהַבְקָעִים אֲפִילוּ אִם פִּירֵשׁ אַח"כ (פְּשִׁכְרֵי הִי בְּבִיה"ח) מִבְּקָעֵי הַחֲתִיכָה וְיִצְא עַל הָעֵד טְהוֹר וְלֹא חִיִּישִׁינוּ שְׁמֵא כֹו וּמִיְהוּ דְנוֹקָא כֹּו ע"ש אֲבָל דְעַת רַמ"א וְהַט"ז דְאָף דָּם שְׁלֵא הִי מוֹבְלַע בְּבִקְעֵי הַחֲתִיכָה כֹו וְל"ד לְחַתִּיכַת בְּשׂוֹר בְּעֵלְמָא כֹו דְהַיְיָנוּ חַתִּיכָה דְמִיְיָרִי בַש"ס) ע"ש וְכ"כ הַגְּאוֹן מ' יוֹסֵף וְל' שְׁטִיִּינְהָרַט (בַּעֲה"מ שו"ת זְכָרוֹן יוֹסֵף) הוּבָא בְּסִפְרָא בְּאֵר יַעֲקֹב דַּצ"ה ע"א שְׁכָן פִּי רַבּוּ הַשָּׁב יַעֲקֹב סִי ל"ז דְבָרֵי הַט"ז.

וְהוּא עֲצָמוּ כ' שְׁלוּלֵי דְבָרֵי רַבּוּ הִי אֹמֵר דְאָף הַט"ז אִינוּ מְטַהֵר רַק הַדָּם שְׁבִבְקָעֵי הַחֲתִיכָה כֹו ע"ש וְהַבְּאָר יַעֲקֹב דַּע"ו עֲמוּד רַבִּיעֵי פְתַב לֹו ע"ז שְׁלֵא יִתְכֵן לְפִירֵשׁ דְבָרֵי הַט"ז אֲלֵא כְּדָפְלֵי הַשֶּׁב"י וְגַם פִּי שְׁגַם דְעַת הַב"ח כֵּן וְהַג"מ יוֹסֵף בַּר"ע וְל' הַשְּׁיָגוּ ע"ז שְׁהַשִּׁיא דְעַת הַב"ח לְדְעַת אַחֲרַת אֲלֵא דְהַב"ח אִינוּ מְטַהֵר רַק הַדָּם שְׁבִתוּף הַבְּקָעִים ע"ש דַּע"ח ע"ג ע"ד אֲבָל בְּפִי דְעַת הַט"ז הַסְפִּים לֹו שְׁהוּא דְנוֹקָא כְּדָפְלֵי הַשֶּׁב"י וְשְׁכָן הוּא ג"כ דְעַת תַּשׁוּ פִנ"י סִי ו' דְכָתַב וְז"ל אֲפִילוּ אִם דָּם מִמֶּשׁ הוּא יוֹצֵא בְּלֵא חַתִּיכָה מ"מ כִּיֵּן שְׁהַחֲתִיכָה מוֹצִיא דָּם מִן הַמְקוֹר אֵין זֶה דְרַפָּה כֹו עַכ"ל ע"ש בְּבָאָר יַעֲקֹב דַּע"ט עֲמוּד שְׁנֵי וְע"ש דְפ"א ע"א דְהַמְחַבֵּר הוֹכִיחַ דַּע"כ"פ דְעַת רַמ"א כְּהַט"ז מְדַכ' בַּד"מ וְאֵע"ג דְקָאָמַר ר"פ הַמְפָּלַת כֹּו ע"ש וְזֶהוּ לְכַאוֹרָה רְאִי גְדוּלָה דַּאֲל"כ מֵהוּ הַקְּוִשָׁיָא מֵהַש"ס דִּי"ל הַש"ס מִיְיָרִי בְּחַתִּיכָה דְשִׁיעָא וְיֵשׁ עֲמָה דָּם דְטַמְאָה דְלִיכָא לְמִיתְלֵי שְׁהַדָּם הִי תַחֲלָה בְּבִקְעֵי הַחֲתִיכָה כִּיֵּן דְהַחֲתִיכָה שִׁיעָא מִשָּׂא"כ בְּנִדּוֹן דְהַר"ש י"ל דְמִיְיָרִי כַּמ"ש הַב"ח וְלָמָּה הַנִּיחַ רַמ"א בַּצ"ע אֲבָל לְמֵאֵי דְפְרִיִשִׁית דְרַמ"א ס"ל כַּמ"ש הַט"ז וּפִנ"י בְּדְעַת הַר"ש לְכֵן מִקְשָׁה שְׁפִיר כֹּו וְהַתִּירוּץ ע"ז צ"ל כְּאֲשֶׁר כ' אִזְמו"ר נ"ע וְל"ד לְחַתִּיכַת בְּשׂוֹר בְּעֵלְמָא כֹּו כַּפ"ל: וְיֵשׁ עוֹד ב' שְׁטוֹת בְּפִי ד' הַר"ש מְקוֹצֵי בְּעוֹבְדָא שְׁלוֹ שְׁלֵא הַזְכִּירֵם אִזְמו"ר וְל' נ"ע וְהֵם שְׁטוֹת הַרְבִּי וְשְׁטוֹת הַמַּעֲי"ט וְשְׁטוֹת הַמַּעֲי"ט לְכַאוֹרָה הוּא רַק כְּמוֹ הַב"ח שְׁאִינוּ מְתִיר רַק דָּם שֶׁהִי תוֹף הַבְּקָעִים וְאַח"כ פִּירֵשׁ בְּבִיה"ח מֵהַבְּקָעִים לַחוּץ אָף א"כ קִשָּׁה דְגַם לְדִידָן אִינוּ מְתוֹרֵץ מֵהַ שְׁהַקְשָׁה עַל הַב"י דְלִרְש"י גְּמִי טְהוֹרָה כִּיֵּן שְׁבִשְׁעַת נְפִילַת הַחֲתִיכָה לְבִיה"ח טְהוֹרָה לְפִירֵשׁ י"ג אָף שְׁהוּא חַתִּיכַת מְקוֹר דְהַיְיָנוּ הָף דִּינָא דְדוּף מ"א מְקוֹר שְׁנִעְעַקַר כֹּו דָּדָם אֹמֵר רַחֲמָנָא וְלֹא חַתִּיכָה (וְהַיְיָנוּ בְּחַתִּיכָה דְאִינוּ פְּלִי פְּלוּיֵי אָף שְׁיֵשׁ דָּם בְּתוֹכָה טְהוֹרָה).

ולכן אף אם אח"כ בביה"ח פּינרש דָם מַחְתִּיכָה זו י"ל דְּטֵהוּרָה כמ"ש הב"ח דְּמִיד שְׁנִפְלוּ לביה"ח ה"ל פְּאִילוּ נָפְלוּ לַחוּץ וְכִינּוּן שְׁאֵז הִיָּתָה טְהוּרָה מְשׁוּם דָּדָם אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא חֲתִיכָה אִם לֹא הִי פְּלִי פְּלוּיֵי שׁוּב אַח"כ אע"פ שְׁנִמְשָׁךְ וּפְיָ מֵהֶם דָּם טְהוּרָה.

וי"ל דהב"ח לא כ"כ רק להר"ש דְּהִתְיָתֵר מְשׁוּם דְּאִין דְּרָךְ רוּאָה בְּכָף מִשְׁא"כ לפרש"י דְּאִין הִתְיָתֵר רַק מְשׁוּם חֲצִיצָה א"כ כָּל שְׁאֵח"כ פּינרש הָדָם מֵהַחֲתִיכָה בביה"ח וְלֹא יֵשׁ עוֹד חֲצִיצָה טְמֵאָה וּמִיָּהוּ גְבִי הַרְגָּשָׁה כ' הַחֲוֹת דַּעַת רס"י ק"צ דָּאִם לֹא הַרְגִּישָׁה שְׁזָב מִמְקוּרָה רַק שְׁמַרְגְּשֵׁת שְׁזָב בְּפְרוּזְדוֹר נִרְאָה דְּטֵהוּרָה פִּינּוּן שְׁבִשְׁעָה שְׁנִפְלוּ מִמְקוּרָה לְפְרוּזְדוֹר לֹא הַרְגִּישָׁה וְרַחֲמָנָא טְהוּרָה לָדָם שְׁבָא בְּלֹא הַרְגָּשָׁה מֵאִין יִתְחִיל הַטְּוִמָאָה בְּפְרוּזְדוֹר עכ"ל א"כ כמ"כ י"ל לַעֲנִינּוּ חֲצִיצָה לפרש"י אָךְ כ' שָׁם שֶׁהֵנ"ב ס"ל דְּאִפְיָ בְּמַרְגְּשֵׁת שְׁדָבָר לַח זָב בְּפְרוּזְדוֹר אֲפִילוּ לֹא הַרְגִּישָׁה בְּשִׁעָה שְׁזָב מִמְקוּרָה ג"כ מִקְרֵי הַרְגָּשָׁה א"כ י"ל הַמְעִי"ט ס"ל כָּף לַעֲנִינּוּ חֲצִיצָה לפרש"י וְתַדַּע דֵּהֵס"ט כ' בְּתִשׁוּ' ב' ד"ה וּמ"ש מַעֲכֹת בְּהַשְׁגוֹת וְנ"ל לַדַּעַת הַב"י אִם רָאָתָה אַח"כ דָּם לְהִדְיָ אָף שְׁמַחֲתִיכוֹת שְׁמִבֵּית הַחִיצוֹן בְּאִ מִקְרֵי דְּרָךְ רֵאֲיָ' עכ"ל הָרֵי ס"ל דֵּהֵב"י מְטֵמָא גַם בְּמָה שְׁמַטְהָר הַב"ח לַדַּעַת ר"ש בְּדָם שְׁהִי בְּתוֹךְ הַבְּקָעִים וְאַח"כ פּינרש כו' מַכ"ש שִׁי"ל כֵּן לפרש"י גְבִי חֲצִיצָה אָךְ בְּאִמַּת פִּירוּשׁוֹ בַּהב"י אִינוּ נ' אֲלֵא שִׁי"ל דְּטַעְמוֹ דֵּהֵב"י הִיָּנּוּ מְשׁוּם דְּחִיָּשִׁינּוּ שְׁהָדָם הִי' ע"ג הַחֲתִיכָה כו' וּבְתִשׁוּ' מְעִיל צְדָקָה סִי' ל"ד כ' וְנ"ל וּבְלֵי סָפֵק לְפִירוּשׁוֹ (ר"ל לְפִי הַמְעִי"ט) מִיָּרֵי שְׁרָאָתָה דָּם מִן הַמְקוּרָה עִם אוֹתוֹ הַחֲתִיכָה דֵּאל"כ כו' ע"ש הֵנָּה הַבִּין דֵּהֵמְעִי"ט מְטֵהָר ע"ד דַּעַת הַט"ז וְהַפְנ"י אֲכֵן אִין דְּבָרֵינוּ מְוַכְרְחִים דַּמ"ש וַא"כ אִיךְ יִחְזִיר לְטוֹמָאָה לְאַחַר שְׁיָצָא אֲגוּר בְּחֲתִיכָה הֵנָּה אִילוּ הִי' דָּם זֶה דָּם חֲתִיכָה שְׁאִינָה מְחַלְקֵי הַמְקוּרָה שְׁהָדָם אִינוּ דָּם נְדוּת פְּלִל לְרַבְּנָן בְּתִרְאֵי וְדֵאִי שְׁפִיר קָאָמַר אִיךְ יִחְזוֹר כו' אֲבָל בְּחֲתִיכָה זו דְּמִיָּרֵי הַר"ש שְׁהִיא מְחַלְקֵי הַמְקוּרָה שְׁהָדָם הָאֲגוּר בָּהּ הוּא דָּם נְדוּת רַק שֶׁהִי טְהוּרָה מְשׁוּם חֲצִיצָה א"כ אֲפֹשֶׁר לומר דְּכַשְׁפִּירֵשׁ מֵהַחֲתִיכָה בְּבֵית הַחִיצוֹן דְּיִחְזִיר לְטוֹמָאָה: ח וְכ"ז מִיָּרֵי בְּחֲתִיכָה שְׁנִתְלַשָּׁה מִן הַמְקוּרָה וְאִמְנָם עֲנִין פְּאַרְפָּאל שְׁכָמוֹ מְעִי מֵהַרְחָם נוֹפֵל לְמַטָּה סְמוּךְ לְמָקוֹם הַשְׁתָּן כו' אָף שְׁאִין כָּאִן תְּלִישָׁה מֵהַמְקוּרָה מ"מ דַּעַת תִּשׁוּ' שְׁב"י שֶׁלֶּפ"ד הַט"ז בַּהַר"ש יֵשׁ לְהַקְל הוּאִיל דְּאִין דְּרָךְ הָאֲשָׁה לְהִיּוֹת רוּאָה כָּף.

וְנ"ל הַכו"פ שְׁהָרֵאִי הַנְּכֻנָּה צ"ל לְמַעְלָה מִבֵּית הַחִיצוֹן אֲבָל שְׁיָהָא הַרְחָם מִתְפַּשֵּׁט לְמַטָּה וּמְשָׁם יָזוּב הָדָם אִין דְּרָךְ רֵאֲיָ' פְּלִל עכ"ל וְכֵן תִּשׁוּ' פִּנ"י סִי' ו' הַתִּיר בְּזֶה מַחֲמַת דְּבָרֵי הַר"ש אָף שְׁבִהֲנָדוֹן דַּפְנ"י אִין שׁוּם תְּלִישָׁה מֵהַמְקוּרָה רַק שְׁכָמוֹ מְעִי מֵהַרְחָם נוֹפֵל לְמַטָּה כו' וּבְנָדוֹן דֵּהַר"ש מְשַׁמַּע שֶׁהַפְנ"י מְפָרֵשׁ ג"כ שְׁנִתְלַשׁוּ חֲתִיכוֹת מֵהַמְקוּרָה עכ"ז מְשׁוּנָה אוֹתָן הַפ"י נַד"ז לַנַּד"ז מְשׁוּם דָּגַם בְּזֶה אִין דְּרָךְ רֵאֲיָ' כְּמוֹ בְּחֲתִיכָה שְׁנִתְלַשָּׁה (אֲלֵא דְּבַנְדוֹן דֵּהַפְנ"י הִי' הַמְעִי מֵהַרְחָם יוֹצְאִים לַחוּץ מִמֶּשׁ וְאַפְשָׁר אִינוּ כֵּן ע"ש בְּהַשְׁאָלָה וְתוֹלִין כָּף בְּרַחֲמָה כו') וְכ"כ הַס"ט בְּתִשׁוּ' הַא' לְדוּדוֹ שְׁלַדַּעַת הַט"ז בְּדָבָרֵי הַר"ש שְׁכ' כְּשֶׁהַמְקוּרָה מוֹלִיךְ עִמּוֹ דָּם אִין דְּרָךְ רֵאֲיָ' בְּכָף וְכ"ד פ"י וְל"ח א"כ בַּנַּד"ז דְּפִאָרְפָּאל נְמִי טְהוּרָה אֲבָל לְפִי הַב"י וְהַב"ח נַד"ז אִינוּ דוֹמָה לְעוֹבְדָא דֵּהַר"ש שֶׁהַר"ש לֹא הִקְיָל רַק מְשׁוּם שְׁאִין דְּרָכָה שֶׁל אֲשָׁה לְרֵאוֹת דָּם בְּתוֹךְ בְּקָעֵי חֲתִיכָה שְׁנִתְגַּדְּלָה בְּמְקוּרָה אוֹ שְׁנִתְלַשָּׁה מֵהַמְקוּרָה מִשְׁא"כ גְּבִי פְּאַרְפָּאל שְׁרוּאָה דָּם לְהִדְיָ בְּלֹא חֲתִיכָה רַק שְׁהַמְקוּרָה נָפֵל בביה"ח מַנ"ל דְּאִין דְּרָךְ רֵאֲיָ' בְּכָף וְהַכו"פ וְהַתִּשׁוּ' מְעִיל צְדָקָה שְׁנִיָּהֶם פִּי' דְּהַנְּדוֹן דֵּהַר"ש הִיָּנּוּ

ממש פארפאל וְלֹא חֲתִיכָה שְׁנֵתְלִשָּׁה לְגַמְרֵי וְלִכּוֹן הַכּוֹ"פ סָמָךְ ע"ז לְהַקְלֵל בְּבוֹדֶקֶת וּמוֹצָאָה דָם בְּלֵי הַרְגָּשָׁה הוֹאִיל וּבִלְא"ה דַּעַת מֵהֶר"מ בַּהֲגַמִּי"י דְּבַעֲי' דְּוָקָא הַרְגָּשָׁה אִפִּי' בְּבִדִיקָה. אָמְנָם הַמַּע"צ מִחֲמִיר שְׁלֵא לְסַמְוֶךְ לְהַקְלֵל עַל פִּי' ר"ש פִּי מִמִּימְרָא דר"ל מִשׁוּם ר"י נְשִׂיאָה דָף מ"א ע"ב מִשְׁמַע דְּוָקָא פְּשָׁנְעָקֵר הַמְקוֹר (וְהֵתָם ג"כ לֹא שְׁנֵתְלִשָּׁה הַחֲתִיכָה רַק ע"ד פֶּאֶרפֶּאל שְׁנַפְלֵל הַחֲתִיכָה) וְנִפְלָה מִמֶּנּוּ חֲתִיכָה וְלֹא יִצְאָה מִמֶּנָּה דָם טְהוֹרָה אֲבָל אִם יִצְאָה מִמֶּנָּה דָם טְמֵאָה.

והר"ש יִפְרֵשׁ דְּאִפִּילוּ דָם יוֹצֵא אַח"כ מִהַחֲתִיכָה טְהוֹרָה וְאִינוּ בְּמִשְׁמַע. וּבְאֵמֶת לְכַאוּרָה יֵשׁ עוֹד רֵאִי' בְּרוּרָה יוֹתֵר דר"ל לֹא ס"ל הֵךְ דִּינָא דְמַפְנֵי שְׁאִין דְּרָף רֵאִי' בְּכַף תְּהִי טְהוֹרָה דְּהָא בְּדָף מ"א שָׁם אר"ל לְדַבְרֵי הַמְטַמָּא בְּדָם מְטַמָּא בְּאִשָּׁה כּו' הָרִי ס"ל דְּאִפִּי' יִצְאָה הַדָּם דְּרָף דּוֹפֵן הִיא טְמֵאָה נִדָּה פְּאִילוּ יִצְאָה דְּרָף עֲרוֹנְתָה דְּהָא רַבְּנָן מְטַמְּאֵי שָׁם בְּדָם וְהִלְכְתָּא פְּנוּמִיָּהוּ נִגְדַר ר' שְׁמַעוֹן וְאִין לֵךְ שְׁלֵא פְּדָרָף רֵאִי' גְּדוּל מִזָּה וּכ"ש וּק"ו בְּדָם שְׂיִצְאָה דְּרָף עֲרוֹנְתָה רַק שְׁנִיתִק הַרְחַם מִמְקוֹמוֹ וּא"כ י"ל דְּמַה"ט לֵק"מ קְוִשְׂיָא זֹו דְּמֵאֵי מוֹתִיב מר"ל הָא אִיהוּ ס"ל דְּאִפִּילוּ לֹא יִצְאָה הַמְדוּנָה דְּרָף עֲרוֹנְתָה כ"א דְּרָף דּוֹפֵן טְמֵאָה אֲלֵמָא דְּלֹא ס"ל דְּבַעֲיָנָן פְּדָרָף שְׁהַנְּשִׂים רֹאוּת אֲבָל אָנּוּ דְּלֹא קִי"ל לְכַוִּנְתָּיָה בְּהָא י"ל פְּדַבְרֵי הֶר"ש אָף זֶה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּהָא אִפִּילוּ לר' יוֹחָנָן שָׁם דְּפִלִּיג אַרִישׁ לְקִישׁ וּמִטְהַר בְּאִשָּׁה הֵיִינוּ מִשׁוּם דִּילִיף מְקַרָּא דְּאִינוּ טְמֵאָה עַד שְׂיִצְאָה מְדוּנָה דְּרָף עֲרוֹנְתָה מִשְׁמַע הָא פְּשִׂיִצְאָה דְּרָף עֲרוֹנְתָה טְמֵאָה אָף שְׁלֵא רֵאֲתָה פְּדָרָף שְׁהַנְּשִׂים רְגִילוֹת לְרֹאוּת.

דאל"כ ל"ל קְרָא לְטַהַר פְּשִׂיִצְאָה דְּרָף דּוֹפֵן תִּיפּוּק לִי דְּאִפִּילוּ דְּרָף עֲרוֹנְתָה טְהוֹרָה בְּרֵאֲתָה שְׁלֵא פְּדָרָף הַנְּשִׂים וּא"כ עַכְצ"ל הַטַּעַם דְּבַבְשָׁרָה וְלֹא בְּשַׁפּוֹפֶרֶת דַּס"ל לר"י גַּם כֵּן דְּטְהוֹרָה כַּמ"ש בַּגַּמ' דַּכ"א ע"ב אִינוּ מִשׁוּם שְׁלֵא רֵאֲתָה פְּדָרָף הַנְּשִׂים כַּפִּי' הֶר"ש מְקוֹצִי דַּז"א לר"י אֲלֵא מִשׁוּם חֲצִיצָה דְּבַעֲיָנָן שְׂיִהֵי' נוֹגַע בְּבַשָּׁרָה פְּדַפְּי' רַש"י.

וְרֵאִיתִי בַּס"ט שָׁם בְּתַשׁוּ' דוּדוּ הַשְּׁנִי' שַׁכ' דְּמֵאֵן לִימָא לָן דְּזָה (שְׁרֹאָה דְּרָף דּוֹפֵן נִק' שְׁלֵא פְּדָרָף רֵאִיָּתוֹ וְלְכַאוּרָה דְּבָרִיו תְּמוּהִין בְּזָה וְצָרִיף לְדַחּוּק לֹאמַר דְּכִינּוֹן דר"י מִשׁוּם רַשְׁבִּי"י אָמַר זֶה בְּדָף מ"א דְּבַעֲיָנָן שְׂיִצְאָה מְדוּנָה דְּרָף עֲרוֹנְתָה וְרַשְׁבִּי"י מִחֲמִיר בְּדָף כ"א יוֹתֵר מר"א דַּס"ל דְּהֵרֹאָה דָם בְּחֲתִיכָה דְּשִׂיעָא נְמִי טְמֵאָה אָף שְׂיִישׁ חֲצִיצָה דַּס"ל מִין בְּמִינוּ אִינוּ חוֹצֵץ מִשָּׂא כ"ל לר"א הֵנִי חֲצִיצָה אַע"ג דְּדַרְפָּה כּו' וְכִינּוֹן דְּמִחֲמִיר יוֹתֵר מר"א מַכ"ש דְּלֹא ס"ל פְּרַבְּנָן בְּתַרְאֵי שָׁם דְּמִקִּילֵי יוֹתֵר מר"א דְּהֵיִינוּ אִפִּילוּ פְּלִי פְּלוּנֵי מִשׁוּם שְׁלֵא רֵאֲתָה פְּדָרָף הַנְּשִׂים ע"כ הַוְצָרָף לְהַבִּיא מִהַפְּסוּק לְטַהַר פְּשִׂאִינוּ יוֹצֵא דְּרָף עֲרוֹנְתָה אֲבָל לְרַבְּנָן בְּתַרְאֵי שָׁם בְּאֵמֶת א"צ לָזָה דַּכ"ש הוּא מְבַבְשָׁרָה וְלֹא בְּחֲתִיכָה כּו' (אַחַר זְמַן רַב מְצֵאֵתִי כֵּן בַּס"ט בְּחִידוּשָׁיו דַּכ"ב ע"א סד"ה כִּי פְּלִיגֵי בְּחֲתִיכָה וְז"ל רֵאִיתִי מִי שְׁהַקְשָׁה עַל סְכַרְתַּת הֶר"ש מְהָא דְּלַקְמֵן דַּמ"א ע"ב מְהָא דַּאר"י מִשׁוּם רַשְׁבִּי"י כּו' וּלֵק"מ כּו' ע"ש) וּמִיָּהוּ בְּמַכּוֹת דִּי"ד ב' וְאִידָף מְבַעֲיָא לִיהָ כּו' מִשְׁמַע דְּנִצְרָף דְּרַשָּׁה זֹו דר"י מִשׁוּם רַשְׁבִּי"י גַּם לְדִידוֹן וְלִכּוֹן צָרִיף עֵיוֹן: וְאִפְשָׁר לְצַדַּד עוֹד וְלֹאמַר דְּהַסְּוִיָּא דְּדָף מ"א לֹא אֲתֵיָא פְּשִׁמוּאֵל דְּבַעֲיָא הַרְגָּשָׁה דַּאת"ל דְּבַעֲיָנָן הַרְגָּשָׁה אִין סְבָרָא שְׂיִהֵי' טְמֵאָה דְּרָף דּוֹפֵן דְּהַרְגָּשָׁה אִפְשָׁר אִינוּ רַק פְּשִׁיִצְאָה דְּרָף עֲרוֹנְתָה גַּם בְּהָא דר"ל דְּמְקוֹר שְׁנַעֲקֵר וְנִפְלֵל לְאַרְצָן וְדַאי א"א שְׂיִהֵי' הַרְגָּשָׁה אָף אִם יִצְאָה מִשָּׁם דָם וּא"כ ל"ל לְטַהַר מִטְּוִמָּאת שְׁבַעָה מִחֲמַת דָּם אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא בְּחֲתִיכָה אִפִּילוּ דָם יֵשׁ לְטַהַר מִשׁוּם דְּבַעֲיָנָן שְׁתַּרְגִּישׁ בְּגוּפָה וְכַשְׁהַמְקוֹר נִתְּמַק לְאַרְצָן

י"ל דליכא הרגשה אף כשיצא משם דם מאחר דנתקלקל ג"כ ונשפך לחוץ אלא נ' דר"ל לית לי' הא דשמואל ולמאן דלית ליה הא דשמואל י"ל באמת דהא דממעט הש"ס דכ"א מבבשרה ולא בתתיכה הוא רק משום חציצה ולא משום דבעינן שתראה כדרך שהנשים רואות.

וע"כ יש סברא לטמא אף דם היוצא דרך דופן אבל לשמואל דממעט מבבשרה רואה בלא הרגשה י"ל דטעמא דממעט מבבשרה ולא בתתיכה הוא משום דבעינן שתראה כדרך שהנשים רואות כו' וכמש"ל וא"כ לפ"ז גם קושניית הפע"צ על הר"ש מהא דאר"ל מקור שנעקר כו' לק"מ מטעם הנ"ל דר"ל לשטתיה דלא בעי הרגשה כו' ומבבשרה משום חציצה ממעט חתיכה משא"כ לשמואל וקי"ל כשמואל: והנה השב"י ס"י ל"ז (ד"ה גם יצא) כ' לחוש בפארפאל שהוא חתי' המקור שנפל משום אין פתיחת הקבר בלא דם.

אלא דלדעת הט"ז דס"ל דהדם שהוליד החתיכה עמו טהור אין נפ"מ בזה כו' וע' בבאר יעקב דצ"ה ודף ע"ז עמוד א' ד"ה אמן ודף ע"ח והכו"פ כ' ונ"ל וגם לא שייך פאן א"א לפתה"ק בל"ד כמו שהקשה השב"י פי אין זה פלל פתה"ק פי הרחם סתום כמו מקדם רק ירד מלמעלה למטה עכ"ל הביאו אאזמו"ר נ"ע ולפע"ד אין תשובתו נוצחת לפמ"ש לקמן ענין הפארפאל בשם הדאקטור ר"י שכ' ונה דומה בתכלית לגפילת הכרפשתא מפי הטבעת כו' עד ואז נתהפך שטח הפנימי חוצה עכ"ל א"כ אם תאמר פן בגפילת האם שנפל עליונותו ונתהפך שטח הפנימי חוצה א"כ אין הרחם סתום כמו מקדם שהרי אדרבה נתהפך כו' וא"כ יש פאן פתיה"ק ולכן ההכרח לצדד משום מ"ש השב"י דלדעת הט"ז כו' ובפרט כמש"ל דבלא"ה צ"ל דהיתר דפארפאל הוא ע"פ דעת הט"ז בהר"ש.

ועוד י"ל משום דבשאלות כ' גבי נפל ונ"ל היכא אמרינן א"א לפתיה"ק בל"ד היכא דגמר צורתו דולד דמיקתח טפי אבל הכא פיון דלא גמר צורתו דולד ולא מפתח טפי אפשר לפתיה"ק בל"ד וכן הלכתא עכ"ל ומבואר בחי' הרמב"ן והרשב"א שפן הי' גרסתם בגמ' בכריתות ד"ט וכ"פ הרשב"ץ בפסקי נדה שלו א"כ גבי גפילת המקור דבלא"ה ל"ד לגפילת חתיכה דעלמא מהמקור כמ"ש בבא"י יש לצדד דאפשר לפתיה"ק בל"ד: אלא שעדיין יש לחוש ממ"ש בחה"ר ר"פ המפלת דת"ק דר' יהושע אע"ג דס"ל יש פתה"ק בל"ד היינו דוקא כשבדקה ומצאה טהורה כו' ע"ש אף בחי' הר"ן כ' ול"ב דאפי' לא בדקה טהורה כו' ע"ש: ט ומ"מ פל צד היתר זה לסמוך על פי' ר"ש הוא דוחק פיון שרש"י ותוס' והרמב"ם והרשב"א והר"ן פולם מפרשים הסוגיא רק משום חציצה ממעט מבבשרה אלא דלעיל פתבנו דלהרמב"ם י"ל דטעמא דחציצה משום שאין דרך כו' וגם יש קושניא על שטת ר"ש מסוגיא דדף מ"א כמש"ל הגם שפתבנו לתרץ וכמ"ש הס"ט וגם להר"ש יש ב' דעות והיינו שטת הב"ח ושטת הט"ז ואין היתר רק ע"פ דעת הט"ז בהר"ש.

מיהו דעת הכו"פ והפע"צ בהר"ש הוא ג"כ דמייירי בפארפאל ממש. גם דעת השב"י בהר"ש הוא כמ"ש הט"ז אף מ"מ קשה מאד להעמיד יסוד היתר ע"ז נגד שאר פוסקים שלא פירשו כפי' הר"ש והס"ט צידד להקל די"ל שמחמת הגפילה נעשית מכה והוי כמכה שא"י אם מוציאה דם ובאמת דלגבי דם הנמצא על בדיקת עד הנוגע באותו חתיכה שנפלה י"ל פן וכמ"ש לקמן בשם הדאקטור שכ' וזאת לדעת שמנגיעה קלה להבליטה

מהנפילה אף אם דבר רך כמו מוה יוכל לצאת דם ממקום הנגיעה פי העור נתפשט ונתרפה וזה דומה בתכלית לנפוח הנעשה בבשר השיניים הנקרא שקארבוט שמנגיעה קלה לבשר הנ"ל יוצא דם עכ"ל ודם זה הינצא מבשר הרחם טהור הוא פי הוא כמו דם מפה שבמקור דה"נ הדם ינצא מנפיחת הבשר כו' ודם נדות הוא הדם הינצא מפיות הגידים והעורקים שבדפנות האם כ"כ הדאקטער הנ"ל וז"ל הדאקטער הנ"ל ששאלתו ממנו אם האם מלא דם כמ"ש המ"ב או שרק בעת וסתה מתמלא דם והיתה תשובתו וז"ל בחלל האם בלתי נמצא דם כלל דם הזה מתקבץ לאט לאט בהמשך חדש ימים לסעיפי העורקים שמספרם עצום מאד הנמצאים בדפנות האם שמתנפחים מאסיפתו לפי מדתם הקצוב עד זמן הקצוב ואז נפתחים פיות העורקים והדם נסתגן לחלל האם הפתוחתמיד זולת בעת ההריון הוא סגור משם לביה"ח ולחוצו עכ"ל וכ"ה ג"כ בהשאלה של הרופא שבתשו' מהרמ"ל סי' קי"א ומקור דמיה הוא המקורות שברחם שהם נפתחים והדם זה מהם ולא מן הרחם עצמו פי הוא מקנה לדם ולא מקור עכ"ל ור"ל שהיא מקנה לדם שהדם נמשך מן המקורות שהם פיות העורקים לתוך חלל האם שהיא המקנה לדם טמא ולכן שנינו דם החדר טמא אף מה שהבין מזה בתשו' שב"י ס"י ל"ז דהדם שיוצא מן הדמים הנקונים במקור לא אסרה תורה כו' שהאם מלא דם כו' הבין שיש באם בתוך חללה ג"כ מקנה דם טהור וזה אינו דשנינו דם החדר טמא פי בחללו אין שום דם אחר אלא דם המסתגן לו מהעורקים הנ"ל שהיא דם נדות רק בהא שפיר קאמר דדם הינצא מבשר דופן האם מתמת דחוק העד אינו בכלל זה פי דם נדות אינו רק דם הנמצא בחלל האם שהיא בא מפתחת הגידים הנ"ל משא"כ דם היוצא מבשר האם שנפח מתמת הנפילה ה"ז בכלל דם המפה גם מ"ש שאין חוששין שע"י נגיעת העד יפתחו הגידים ג"כ סבא נכונה ולכן דם הנמצא ע"י בדיקת עד כשנוגעת בחתי' שנפלה יש לטהר ויש לדמות זה לדין בדיקה א"ע בעד שאינו בדוק דאע"ג דהתם כ' אאזמו"ר נ"ע דהטעם משום שנולד הספק בהעד קודם בדיקה הרי ה"נ בנד"ז פינון שידוע לנו מקודם הבדיקה שע"י נגיעת העד בהחתיכה יוכל לצאת דם ה"ז כמו נולד הספק קודם הבדיקה וכמ"ש אאזמו"ר נ"ע בק"א דסי' קפ"ז (סקכ"ג ד"ה ומ"ש הח"צ) וז"ל וה"ה בספק מכה שא"י אם מוציאה דם ל"ד לספק שלאחר בדיקה כו' עכ"ל ע"ש וכאן אין לחלק בין פחות מפגרים ליותר מפגרים דלגבי דם היוצא מהמפה ע"י העד יש לתלות ג"כ אפי' ביותר מפגרים טובא וראיתי בתשו' הגאון רע"ק איגר נ"י סי' ס"ב שהחמיר בבדיקת עד משום דבדיקת עד אין לצרף הקולא דשלא בהרגשה חזיתו' משום דאמרין ארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא והיקל ברואה שלא בהרגשה אף בראי' ממש ולא בכתם ולענ"ד אגיל בטר איפכא פי כמו דגבי בדיקת עד יש מחמירים לומר דתלינו דארגישה וכסבורה כו' כמ"כ גבי רואה אע"ג דלא הרגישה פתיחת המקור הרי י"א (מהרש"ך בשב"י וכ"ד הנ"ב והח"ד) דהרגשה שמרגשת שוב ממנה דבר לח גמי נקרא הרגשה.

ואע"ג שרבו החולקים מ"מ גם בבדיקת עד כשלא הרגישה יש מקילים דלא אמרינו ארגישה וכסבורה כו' ואף את"ל דבזה יש לגטות יותר החומרא דהרגשה מ"מ הרי עכ"פ בבדיקת עד יש צד גדול לתלות שע"י נגיעת ודחוק העד יוצא הדם מבשר מהחתי' דזהו דם מפה ממש לכ"ע דהיינו אף לרש"י ותוס' וכל הפוסקים וכבר כ' הב"י סי' ק"צ גבי בדיקת עד דכל היכא דאיכא למתלי תלינו מדלא ארגישה ממש משא"כ גבי רואה ראייה

גמורה שלא ע"י בדיקת עד קרוב יותר שהדם יוצא מהנקב שבחתי' דהוא דם נדות ואין להתיר רק ע"פ פ"ר"ש וקרא"ש לפ"ד הט"ז כמש"ל וע"ז קשה להשען וגם השב"י סס"י ל"ז והכו"פ התירו והקילו במה שמוצא ע"י בדיקת עד דוקא ע"ש: אמנם בס"ט סי' קפ"ח מבואר שפסקו למעשה להקל בפארפאל אף ברואה רא"ל ממש והיינו באשה שיש לה נסת שלא בשעת נסתה וכ"פ אאזמו"ר נ"ע ונ"ל ואעפ"כ כ"ז שלא חזרה חתיכה זו למקומה פל דם שתראה משם יש לטהר אם רואה שלא בהרגשה עכ"ל ולהעמיד דבריהם נ"ל מטעם אחר דהנה כאאזמו"ר נ"ע סוף גמיו אחר חיבורו הל' נדה שחיברו זמן רב קודם) צנה להדאקטער ר"י הג"ל שביאר לו ע"פ נתוח ענגן הסדר והלול ומהו חולי פארפאל והעתיק לו באריכות והשייך לענגן זה הוא דנפילת האם עצמה היא מלתא דלא שכיחא כלל אלא שמעי הנרתק הנק' בלשונם שייך ובלשון המשנה והגמרא נקרא בית החיצון הוא הוא שמתרפה מאיזה סבה וניתק ממקומו ונעתק ונפיל למטה וכ"כ בתשו' נ"ב חי"ד סי' נ"ח (וע' בהשאלה שבס"ט רס"י קפ"ח או צנאר האם שקורין בלשונם שייך שיצא לחוץ כו') וכיון שכן ה"ל פהא דאיתא בפ' אלו טריפות דנ"א בההוא אמרתא דהנה שדרן פרעו בתרייתא דא"צ בדיקה בחוה"ש דתלינו דשגרונא נקטא משום דשגרונא שכיח חוט השדרה לא שכיח ולא מצרכינו לבדוק החוט השדרה אפ"ל אחר שחיטה כמ"ש בסה"ת סי' י"ט ובחז"ל הרשב"א ובהגמי"י ובטוש"ע סי' ל"ב וא"כ כמ"כ גם פאן תלינו דהוא נפילת השייך ולא נפילת האם עצמה ולא מצרכינו לה לעמוד על הביור בזה ע"י מנילדות בקיאות לידע ולהונדע ול"ד למ"ש הרשב"א בחידושו פ"ק דחולין ד"ט בשם רבו דאחד מן הטעמים שהצריכו לבדוק הרואה ונ"ל ועוד טעם אחר בדבר שהוא קרוב ומזומן לראותו פגון הרואה שאם יש בזה סרסא מיד תראה לעינים בפתיחת הבהמה.

אם אינו בודק נראה כמעלים עין מן האיסור עכ"ל וכ"כ בתה"א דל"ג ע"ב דשאני התם שניכר לעיניים ממש משא"כ הקא דצריף טורח רב פדי לעמוד על הביור בזה ותדע דכ' שם דאם מן הטעם הג"ל הנה מותר לאכול מן הבהמה קודם שפתח אותה כו' ע"ש.

הרי דבכה"ג אינו כמעלים עין מן האיסור פניו שעדיין לא פתח הבהמה אע"פ שעתידי לפותחה תומ"י וכ"ש בנד"ז ועוד דשם כ' הטעם משום דהוא ג"כ מיעוט המצוי ושכיח (וטעם, זה נקטו כל הפוסקים) וגם מפני שמזומן לראותו וניכר לעינים כו' משא"כ בנד"ז פנ"ל ואדרבה בנד"ז קרוב שא"א לברר לגמרי ומאחר דמחזקינו שחתיכה זו שנפלה היא הפרוזדור ולא הסדר א"כ י"ל שיש לתלות שהדם שהיא רואה משם שלא בשעת נסתה הוא בא ונמשך מהגידים והעורקים שבפרוזדור עצמו ולא מחזקינו שחזקתו מן המקור דאע"ג דבנמצא בפרוזדור תנו שחזקתו מן המקור היינו פשלא נתקלקל הפרוזדור אבל בנד"ז שנתקלקל ונתרפו קשריו עד שניתק ונפל י"ל שעי"ז ג"כ פתוח פיות אותן הגידים והעורקים הנמצאים בפרוזדור כמ"ש הדאקטער ר"י הג"ל וכ"ה בתשו' שב"י סי' מ"א בתשו' הגאון הרופא ר' ליב ממענץ וע"ש דלענגן השלייאם כ' דלא אמרינו שחזקתו מן המקור אלא דמספקינו שבא מן הגידים שבצנאר הרחם רק גבי דם אמרינו שחזקתו מן המקור והיינו דוקא פשאין ריעותא בפרוזדור משא"כ בנד"ז דה"ל פועין מכה וקלקול בפרוזדור יש לתלות שעי"ז גידי הפרוזדור מוציאים הדם כו' ועוד דאפ"ל את"ל שבא מהמקור עכצ"ל דנפילה זו דהפרוזדור גורם לדם המקור שיבא בלא עת נדתה כאשר

נראה בחוש שזהו הגורם א"כ פינון דסוף סוף זה גרמא ליציאת הדם א"כ יש לספק עכ"פ שגורם שיבא הדם משם ממש ממקום הריעותא פינון דאפשר הוא שיבא משם שהרי יש גידים בפרוזדור פנ"ל ואע"פ שאין ראי' לדבר זכר לדבר מהא דאיתא בפרק הרואה פתם דנ"ח ומי מחזקינו טומאה ממקום למקום כו' דאע"ג דהתם מיירי בענין שא"א כלל שיבא הטומאה ממקום א' למקום השני זולת ע"י מקום אחר הממוצע ביניהם כמו מכתפה לצד פניה שא"א לבוא אא"כ ע"י שנגעה בינה משא"כ הכא הרי אפשר מאד שיבא מהחזר לפרוזדור מ"מ פינון דעכ"פ סברא הוא דלא מחזקינו ממקום למקום י"ל ג"כ דכש אפשר לומר שהדם בא ממקום שנמצא לא מחזקינו לי' שפא ממקום אחר אע"פ שאפשר הוא וע' בסמ"ע סי' רנ"ט סק"ו מ"ש גבי רוב וקרוב דכשנמצא במקום הקרוב בתוכו ממש לא אזלינן בתר הרוב מיהו זה אינו שייך כאן פינון דהדמים הבאים ממקום הרוב ג"כ אין להם דרך אחר כ"א דרך הקרוב וע' בת"ש רס"י ס"ג אף עכ"פ נראה דבכה"ג יש לדונו כספק וכמ"ש בתשו' מע"צ סי' ס"ח ש"ל דכל שיש מקום לדם לבוא גם ממקום אחר (ר"ל לבד העלייה) הלא לו הרוב שיש לו דם המקור על דמי העלייה ואדרבה נתרבה דמי טהרה של אותו האשה ותלינן בהו טפי מבדם המקור כשהוא שלא בשעת וסתה עכ"ל והנ"בסי' נ"ח כ' שמחמת הנפילה י"ל שישפסע עורק העלייה כו' והנה זה נדאי פשוט דאם הדם בא מגידי הפרוזדור הוא טהור וכמ"ש בתשו' הגאון ממענין הנ"ל שבתשו' שב"י הנ"ל דאף מותר דמים הבאים מהגוף שהם דם נדות אם זבים דרך החזר מ"מ אם זבים דרך גידי הפרוזדור שלא ע"י החזר הוא טהור לגמרי וכ"מ ממ"ש התוס' פ' כה"י די"ז ע"ב ד"ה נדם העלייה.

דהיינו טעמא דדם העלייה טהור דכתיב ממקור דמיה דנקא דמי מקור דהיינו חזר עכ"ל וא"כ מה"ט גם דם הבא מגידי הפרוזדור הוא טהור דנקא דמים הבאים מהחזר שהוא מקור דמים הם טמאים ואף דיש מ"ד מקור מקומו טהור היינו דם שאינו נדות אינו מטמא אף שנוגע במקור אבל טומאת דם נדות הוא רק דנקא כשפאים ממקור דהיינו החזר גם בהדיא אמרינן בברייתא דס"ו ע"א בידוע שפן הצדדים הוא בא וטהור ואין לומר דהתם הפנונה דם היוצא מבשר הצדדים ע' רמב"ם ספ"ד שכ' מדוחק הצדדים כו' דמנ"ל שלא יצא הדם מהגידים שפצדדים ואין לסתור זה מדקוצרף ר' יוחנן משום רשב"י להביא מקרא מן התורה שהדם היוצא דרך דופן טהור משום דבעינו שייצא מדונה דרך ערנותה וא"כ מזה משמע שכשפצדדים הצדדים מהו טהור דהוא טמא דהא דהו דרך ערנותה דזה אינו פי' ר' יוחנן מיירי בדם היוצא מן החזר ומקור דמיה דרך דופן וכמ"ש שם דלמ"ד מקור מקומו טמא הדם טמא טומאת ערב משום דנגע במקור אלמא דמיירי כשפא הדם מן המקור ולכך ס"ל לר"ל דאף כשיוצא דרך דופן הוא טמא פינון דהוא דם החזר ור"י מטהר משום דאע"ג דהוא דם החזר אינו טמא אלא כשיוצא דרך ערנותה אבל כשדדם יוצא מהגוף שלא ע"י החזר כלל אף שיוצא דרך ערנותה הוא טהור פינון דאינו דם החזר כלל ואל יפלא זה למה דם מותר הגוף שהוא דם נדות כשיוצא דרך החזר יהי' טהור כשיוצא דרך גידי הפרוזדור שלא ע"י החזר דהא גדולה מזו מצינו דדם החזר עצמו לפעמים טהור כמו דם טהור של יולדת דאמרינן מעיין א' הוא התורה טמאתו התורה טהרתו וכן דם קנשי וכ"ש ש"ל כן על מותר דם הגוף אף שראוי להיות דם נדות אילו יצאו דרך החזר מ"מ כשיוצאו שלא ע"י החזר הם טהורים לגמרי וגם כמו

דבֿלא הַרְגֵשָׁה טְהוֹר לְשִׁמוּאֵל מְדַאֲרֵינִי אֶף שָׁבָא מִהַחֲדָר וְכֵן כְּשָׁבָא בְּשׂוֹפְרֵת אוּ
בַחֲתִיכָה דְשִׁיעָא כַּנְּל דְטְהוֹר לַכּ"ע גַּם מְדַרְבְּנָן כַּמ"כ כְּשִׁילָא בָּא כְּלָל דְרָךְ הַחֲדָר הוּא
טְהוֹר לַכּ"ע גַּם מְדַרְבְּנָן וְכִינּוּן שְׁפִן מֵאֲחַר שְׁאֲנוּ מְחַשְׁבִּין זֶה לְסַפֵּק שְׁקוּל שְׁמָא בָּא
מִהַפְרוּזְדוֹר שְׁנַפֵּל אוּ מִהַעֲלִינִי א"כ בְּסַפֵּק שְׁקוּל י"ל דְיֵישׁ לְטְהַר הָאִשָּׁה כְּדַמְשָׁמַע מַמ"ש
הַתּוֹס' פַּכַּה י"י דִּי"ז סַע"ב סַד"ה וְאִין שׁוֹרְפִין וְכ"מ מְדַבְּרֵי הַרְמְבִין ר"פ הַמַּפְלֵת ד"ה
בְּאִפְשָׁר לַפַּה"ק בַּל"ד וְכ"כ בַּח"י הַרְ"ן שָׁם: יֵא וְהִנֵּה גַם לַפַּמ"ש הַנ"ב וְהַח"ד שֵׁא"א לִיתָן
לְזֶה קוּלָא יוֹתֵר מִמַּכָּה שֵׁא"י אִם מוֹצִיאָה דָם הִנֵּה הָרִי גַם בְּמַכָּה שֵׁא"י אִם מוֹצִיאָה דָם
דַּעַת רַמ"א וְהַב"ח לְהַקְל בְּאִשָּׁה שְׁיֵישׁ לָהּ נֶסֶת שְׁלָא בְּשַׁעַת וְסַתָּה וְכ"ד הַכּו"פ וְהַשִּׁיב עַל
הַח"צ וְכֵן הַשִּׁיגוּ עֲלֵיו הַס"ט וְהַנ"ב וּבִתְשׁוּ' פַּנ"י סִי' א' ג"כ הִיקָל בְּזֶה וְעַמ"ש כֵּאֲזוּמוֹ ר
נ"ע בַּק"א (ס"ק י"ט) דַּסִּי קַפ"ז ס"ק כ"ג דְמַכָּה שֵׁא"י אִם מוֹצִיאָה דָם יֵישׁ לְדַמּוּתוֹ לְעַד
שְׁאִינוּ בְּדוּק כּו' וּבִתְשׁוּ' א' כְּתַבְתִּי רֵאִי מִהַתּוֹסְפֵתָא פ"ג דְנִדְוָה דְמַטְהַר בְּסַפֵּק בָּא מִהַמַּכָּה
סַפֵּק מִהַמְקוֹר וִי"ל הַטַּעַם דְמַטְהַרִים הֵכָא בְּסַפֵּק שְׁקוּל אֶף שְׁהוּא סַפֵּק כְּרַת וְגַבִּי טְרִיפּוֹת
דְהוּא אִיסוּר לָאו י"א דְלֵא מוֹקְמִינּוּ אַחְזָקָה בְּסַפֵּק שְׁקוּל וְהַעֲנִין כִּינּוּן דְהַתּוֹרָה אֲמַרָה דָם
וְלֵא כְּתָם אֶף שְׁשָׁם אִינוּ סַפֵּק שְׁקוּל לּוֹמֵר דְמַעֲלָמָא אֲתִיָּא דְאֲדַרְבָּה שְׁכִיחַ טְפִי דְמַגּוּפָה
אֲתִיָּא עַד שְׁלִכְךָ הַכּוֹתִים לֵא נְחָשְׁדוּ עַל כְּתַמִּיהֶם כַּמ"ש הַתּוֹס' פ' דָם הַנִּדְוָה.

מ"מ הַתִּירָה הַתּוֹרָה סַפֵּק זֶה בְּלֵא טַעְמָא דְהַרְגֵשָׁה כַּמ"ש אֲזוּמוֹ ר נ"ע רַס"י ק"ץ אֶלָּא
שְׁזַהוּ דוּקָא גּוּזָה"כ כְּשִׁהַסַּפֵּק שְׁמָא הַדָּם מַעֲלָמָא אֲתִיָּא מַמְש. מַשֵּׁא"כ כְּשָׁבָא מַגּוּפָה לֵא
הַקִּילָה הַתּוֹרָה בַּכַּה"ג (אֶף) אִם יֵישׁ סַפֵּק רַחוּק כְּזֶה שְׁלָא בָּא מִהַחֲדָר מ"מ בְּסַפֵּק שְׁקוּל
הַתִּירוּ חַז"ל אֶף בַּכַּה"ג וְלִכְּן אֲמָרוּ סַפֵּק בָּא מִהַמַּכָּה טְהוֹר דַּה"ל כְּעִין דָם וְלֵא כְּתָם אֶפְס
לְמַעֲשָׂה הַחֲמִירוּ הַס"ט וְאֲזוּמוֹ ר נ"ע שְׁלָא לְהַקְל בְּמַכָּה שֵׁא"י אִם מוֹצִיאָה דָם אַא"כ יֵישׁ
עוֹד צַד לְהַקְל וְכ"מ לְכַאוּרָה מַמ"ש בִּירוּשְׁלַמִי בְּבִרְכוֹת פֶּרֶק הִי קוּרָא לְתַלּוֹת בְּדָם הַמַּכָּה
לֵא הוֹרִי כּו' וְהִינּוּ עַל מַכַּת בְּתוּלִים דַּר"פ תִּינּוּקַת רַק שַׁע"פ מ"ש הָרָא"ש פַּב"ת דְנִדְוָה
סַס"י ג' יֵישׁ לְיִישָׁב אֶף בַּנְד"ז ג"כ בְּאִשָּׁה שְׁיֵישׁ לָהּ נֶסֶת שְׁלָא בְּשַׁעַת וְסַתָּה וְכַשְׂרוּאָה שְׁלָא
בְּהַרְגֵשָׁה ה"ז צַד לְהַקְל מַה גַּם בְּצִירוּף דַּעַת הַר"ש וְהָרָא"ש וְהַטּוּש"ע לַפִּי הַט"ז שְׁאִין
דְרָךְ רֵאִינִי בְּכַף כּו' וְגַם י"ל דְיֵישׁ כָּאֵן כְּמוּ שְׁנֵי מַכּוֹת שֵׁא"י אִם מוֹצִיאָה דָם הִינּוּ הַא'
שִׁי"ל מַגִּידִי הַפְרוּזְדוֹר וְהַעֲלִינִי יוֹצֵא הַדָּם וְהַב' שִׁי"ל מִהַנְּפִילָה נַעֲשָׂה כְּמוּ מַכָּה כַּמ"ש
הַס"ט סִי' קַפ"ח סַק"ד בַּד"ה אֶבֶל הוּאִיל שְׁגָדוּל הַשְּׁלוּם.

וְגַם כָּל גְּדוּלֵי הָאֲחֵרוּנִים הַקִּילוּ בְּזֶה לְמַעֲשָׂה וּמַעֲשָׂה רַב וְע' בְּבֵית מֵאִיר בְּסוּף סַפְרוּ
בִּתְשׁוּ' סַס"י י"ג וְז"ל וְאֶף שְׁלָא נְאָמְרוּ דְבִרְיוּ אֶלָּא כְּשִׁישׁ לָהּ נֶסֶת לַע"ד זְקִינָה כְּזוּ מַכ"ש
הִיא כְּמוּ שְׁמַצִּינוּ בַּסִּי' ק"צ סַע"י מ"ט דְתוּלָה הַזְקִינָה בְּיַלְדָה וְכֵן שָׁם סַע"י נ"ב וּבִשְׁ"ף שָׁם
ס"ק ע"א בְּשָׁם הַפְרִישָׁה דְאֶפִי הַיַּלְדָה יֵישׁ לָהּ נֶסֶת וְהוּא שְׁלָא בְּשַׁעַת וְסַתָּה וְכ"מ בְּכָל
הָאֲחֵרוּנִים חוּץ מִמָּה שְׁרֵאִיתִי בְּשׁו"ת פַּנ"י שְׁאֵלָה ו' שַׁכ' וְכ"ש שְׁאִין לְהַתִּיר מִטַּעַם אַחֲרוֹן
שְׁכַתְבִּתִּי שְׁלָא בְּשַׁעַת וְסַתָּה כִּינּוּן שְׁאֲמַרָה שְׁחַדֵּל לְהִיּוֹת לָהּ אֲנֹרַח כְּנָשִׁים וּדְבִרְיוּ לַעֲנִיד
תְּמוּהִים עַכ"ד הַבֵּית מֵאִיר הֵבִיאוּ בְּסַפֵּר פַּר"ת סִי' קַפ"ז סַע"י ה' וְהַמ"צ סִי' ס"ח הַעִיר
חוּמְרָא דְאִיף תְּסַפְרוּ ז"נ וְלַפַּע"ד לְצַדֵּד לְקוּלָא מֵאֲחַר דְאִין אָנוּ מְטַמְּאִין אוֹתָהּ רַק בְּשַׁעַת
וְסַתָּה וְהַשְּׂאָר מְטַהְרִין מִצַּד דְתוּלִין בְּמַכָּה ע"ד הַנְּ"ל רַק בְּשַׁעַת וְסַתָּה א"א לְטְהַר וְע"ז
אַ"צ מְדַאֲרֵינִי ז"נ כְּלָל דְהַנֶּסֶת הוּא עַת נִדְוָתָה שֵׁא"צ ז"נ מְדַאֲרֵינִי רַק דְאָנּוּ מִחֲמִירוּן
שְׁלָא לְחַלֵּק בֵּין יְמֵי זִבְהָ לִימֵי נִדְוָה מִחֲמוּמָא דַּר"ז וּבְאִשָּׁה זוּ שְׁאִין לָהּ רַק טוּמְאָת יְמֵי

גדה וא"א להטרה יש להקל עכ"פ לפסוק כמ"ד תחלתן אע"פ שאין סופן וסופן אע"פ שאין תחלתן דלפ"ז ודאי לא בעינן ספורין לפנינו ע' במ"ה דקפ"ג ע"א: יב אף הנה כ"ז פשרואה בעת שהחתיכה נופל לה למטה אבל פשהגביהו החתיכה למעלה ע"י טבעת של שענה שתוחבין לה לתוף רחמה פמונזפר בס"ט סי' קצ"ו ס"ק כ"ג.

אם מוצאה אז גם בבדיקת עד קשה לטהר דמלבד שאז בטלה צד הקולא שע"פ פ"ה הר"ש שאין דרוך ראני' בקף אף עוד זאת דגם אם הנפילה מצנאר הרחם י"ל פשהוא במקומו ולא ירד למטה מחמת הטבעת מחזקין הדם שמוצאת בחזקת שמהמקור הוא בא דדוקא פשהפרונדור נפל אז י"ל דהוי ספק שממנו בא הדם.

משא"כ פשהוא במקומו: וענבדא אתאי לדינו באשה שהי' לה שבירה פנ"ל ונדעה שאין השבירה מהרחם ממש כי בשעת הנסת הדם נוזל סביב השבירה ולא מפה השבירה ומ"מ ידעה שגם פה השבירה מוציאה דם לפעמים והנה הגביהו השבירה ע"י טבעת שענה הנ"ל ויש לה נסת פראוי ושללא בשעת נסתה א"א לה ליטהר מחמת שמוצאה דם בבדיקת עד שלא בהרגשה והדם מעורב באייטער ואין לומר דה"ל פידוע שיש לה מפה המוציאה דם מאחר שדם נוסת נוזל ממקום אחר דמ"מ לא ידוע שמוציאה דם רק פשהחתיכה למטה משא"כ פשהיא למעלה ועוד דעדיין אין זה, ראי' ברורה שגם לשם לא בא מהרחם דמפני שהוסת נוזל ממקום אחר אין זה ראי' ברורה כ"כ די"ל שגם חלק מהפרונדור שנפל נמשך בו ג"כ הדם מפה הרחם אף שעיקר מעבר הדמים מהרחם אינועל ידו מיהו לפ"ד תשו' מעיל צדקה סי' ס"ח שהיקל באשה שמצאו בה בביה"ח נקב קטן כמו ראש מחט והכניסה בו פתילת בגד דק ולא מצאה בו רחש דם ולא נכנס בענומק כ"כ כי הכאיב לה ביותר והעידה החכמה הזאת שפדקה פעם אחת באשה אחרת ומצאה ג"כ אותו הנקב ובה מצאה ג"כ דם בתוף הנקב ע"ש סי' ס"ו ורצה לטהר בזה ביש לה נסת שלא בשעת נסתה מה שמוצאה בבדיקת עד א"כ כמ"כ יש לטהר אשה זו אף שבעוד החתיכה למעלה אין ידוע שמוציאה דם כיון שידוע פשהיא למטה מוציאה דם ושני מקומות אלו שבאשה אחת לא גרע משתי נשים דנדון דהמע"צ ועדיף מיניה אלא דבצד א' גרע קצת שי"ל שמהמקור בא גם לשם.

אף יש ראי' קצת ממה שהדם מעורב באייטער וע' בתשו' נו"ב תננינא סי' קי"ד מנדון פשהחתיכה במקומה למעלה ע"י טבעת דשענה וגם המע"צ בנדון שלו סינים טוב להחמיר באיסור חמור פנה: יג אחר זמן רב שאלוני ונ"ל השאלה באשה אחת שמחמת קלקול המילדת בשעת לידה נתהונה ענין יציאת הרחם לחוץ והחתיכה היוצאת גדולה ועבה ויש לה פה שממנו הדם שותת ויורד בשעת נסת ואין ספק שנה פה הרחם ויש לה נסת קבוע ובשעת נסתה רואה מן פה הנה בהרגשה ומתמיד ענין יציאת הרחם וכשהיא בודקת שלא בשעת נסתה ע"י עד שמכנסת תוף פה המעי הנה היוצא שאין ספק שנה פה הרחם מנדמן שיהי' הבדיקה עולה יפה ג' או ד' ימים שיהי' העד נקי אף עפ"י רוב אין בדיקתה עולה יפה ואינה יכולה לטהר לבעלה זה זמן רב כי טרם יכלו ימי ספירתה ולפעמים אף בימי ליבונה יוצא דם מתוף פה הרחם הנה היוצא לחוץ עכ"ל וא"כ לפי לשון השאלה משמע שהוא פה הרחם ממש ולא מן הפרונדור ואם נאמר פן א"כ בטל עיקר צד הקולא והנה אם החתיכה יוצאה לחוץ ממש אפ"ל אף לרש"י יש להקל דכיון

דהדום הינצא מהסדר אינו נוגע בבית החיצון כלל כ"א יוצא לאויר העולם א"כ הרי אינו מתקנים בבשרה דהיינו בבית החיצון וא"כ לכאורה ק"ו הדברים מאם שפופרת מפסקת בין הדם לבשר בית החיצון טהורה כש"כ פשלא ראה כלל בית החיצון כ"א נוטף מהרחם לחוץ י"ל דטהורה ונתמעט ג"כ מבבשרה ונהגם שאמרנו לעיל דלרש"י לא מהני הא דלא ראתה פדרף שהנשים רואות אא"כ יש חציצה היינו פשהדום נוגע בבית החיצון אבל פשלא נגע כלל בביה"ח י"ל דנתמעט ג"כ מבבשרה: קוצור א לפירש"י לאבני היכא דליפא חציצה טמאה אע"ג שלא א ראתה פדרף שהנשים רגילות לראות ולרבא לפ"ד הס"ט בחידושו הנה מקום לומר שאם לא ראתה פדרף שהנשים רגילות לראות טהורה אף לפירש"י ע"ש בחידושו דכ"ב סד"ה רבא אמר אכן בתשובתו לדודו סי' קפ"ח סק"ד בד"ה ונהה בתשו' פנ"י משמע דהיינו דוקא בחתיכה דשיעא וא"כ היינו משום חציצה ולפ"ז ענין הפארפאל א"א לטהר לפירש"י: ב מדברי הרשב"א מוכן שקונשיית התוספות על פירש"י אינה מחוננת.

ומה שהקשה הרשב"א על רש"י יש ליישב ג"כ גם מ"ש מהרש"א קונשיא על פירש"י מבואר מדברי הרמב"ן דלאו מלתא היא: ג שטת התוספות דת"ק דהוא ר"א ורבנו בתראי פליגי בחתיכה העשויה פשפופרת ובדשיעא אבל פלי פלוני טמאה לכ"ע ושהקונשיא שהקשה הרשב"א על פירש"י היא עצומה יותר לפי התוספות והב"ח כ' דלתוס' ג"כ א"א לטהר הפארפאל כמו בפלי פלוני ושאדמו"ר נ"ע סי' קפ"ח סק"י כ' שלתוס' יש לצדד בזה: ד לשטת הרמב"ן ושטת הרשב"א ג"כ א"א לטהר הפארפאל אף שטת הר"ש מקוצי שהביא הרא"ש כשראתה בחתי' אע"ג דפלי פלוני טהורה משום שלא ראתה פדרף שהנשים רגילות לראות ויש להקשות על שטה זו ג"כ מדברי הרמב"ם ג"כ נראה דעיקר ההיתר דחציצה הוא משום שלא ראתה פדרף שהנשים רואות אלא דבזה מחולק עם הר"ש דס"ל היכא דפלי פלוני ה"ל פדרף שהנשים רואות: ה ראיה מהא דשמואל ר"פ הרואה פתם בבשרה עד שתרגיש לפי הרמב"ם עכ"פ דהא דממעטינו ולא בשפיר ולא בחתי' הוא משום שלא ראתה פדרף שהנשים רגילות לראות וקונשיא על פירש"י דהוא משום חציצה א"כ איך ילפינו מבבשרה תרתי ושצריף ליישב דפרש"י הוא ע"פ דברי רב אשי שם דשמואל לא איירי בהרגשה כלל: ו שמ"מ אין זה מוכרח די"ל דענין הרגשה וענין שלא יהי' חציצה בין הדם לבשרה קרובים זל"ז ע"כ י"ל תרתי שמ"מ משא"כ ענין שמשמאה בפנים כבחוץ וענין שלא יהיה חציצה הם שני דברים רחוקים זה מזה עוד קצת ראיה דטעמא דבעינו הרגשה הוא משום שיהיה הראי' פדרף שהנשים רגילות לראות דאל"כ איך למדים הרגש ונעזוע הגוף מבבשרה דקאי על ביהח"צ ודחיה ע"ז שי"ל שהוא הרגש שנפתח מקורה וזה שפיר יש ללמוד מבבשרה ואח"כ אומרים מסברא דה"ה הרגש ונעזוע הגוף דנק' הרגשה אפילו לענין בעל קרי: ז שעובדא שטיהר הר"ש ע"פ פירושו אינו דין הרואה דם בחתיכה שבפרייטא דהוא חתיכה שנתגדלה במקור כ"א בחתיכה שנתלשה מגוף המקור וכ' הב"ח דגם בזה אין להתיר הדם שע"ג החתיכה.

אבל דעת הט"ז ותשו' פנ"י להתיר בזה אף הדם שע"ג החתיכה ושטת המעי"ט י"ל ג"כ כמו הב"ח שאינו מטהר רק הדם שבתוף הפקעים אף שאח"כ בבית החיצון פירש הדם מהפקעים לחוץ. ובתשו' מעיל צדקה סי' ל"ד הבין שדעת המעי"ט כהט"ז ואינו מוכרח:

ח וכו"ז מייברי בַּחֲתִיכָה שְׁנִתְלָשָׁה מִן הַמְקוֹר וְעִנְנֵי הַפְּאָרְפֶּאֶל שֶׁהִרְחִם נָפֶל לְמִטָּה מ"מ כ'
הַשֵּׁב יַעֲקֹב שְׁלֹדַעַת הַט"ז בַּהֲר"ש יֵשׁ לְהַקְל הוֹאִיל דָּאִין דְּרַף הָאִשָּׁה לְהִיּוֹת רוֹאָה פָּרָה
וְכ"ד תְּשׁוּ' פִּנ"י אֲבָל לִפִּי הַב"ח בַּהֲר"ש אֵין לְהַקְל פָּאן וְהַכּו"פ וְהַמַּע"צ שְׁנִיָּהֶם פִּי
דְּהַנְדוֹן דַּהֲר"ש שֶׁהִתִּיר הָיָה מִמֶּשׁ עִנְנֵי הַפְּאָרְפֶּאֶל הַמַּע"צ הַקְּשָׁה עַל הַר"ש מְרִישׁ לְקִישׁ
דַּמ"א וַיֵּשׁ לְדַחֲוֹת דַּבְּלֵא"ה ר' יוֹחֲנָן פְּלִיג אַר"ל לְעֵיל מִיְגִיל אַף גַּם מַר"י קָשָׁה לְכַאוּרָה
אַף הַס"ט בְּחִידוּשָׁיו דַּכ"ב כ' לְתַרְץ וַיֵּשׁ עוֹד יֵשׁוּב דְּהַסְוִיָּא דַּמ"א עַכְצ"ל דְּלֵא אֲתִיָּא
כְּשִׁמוּאֵל רַפ"ח דְּבַעֲי הַרְגָּשָׁה אֲבָל לְשִׁמוּאֵל יֵשׁ לְקַיִם הַסְוִיָּא דְדַף כ"א ע"ב כְּפִירוּשׁ
הַר"ש מַה שֶׁהִעִיר הַשֵּׁב"י לְחֹוֹשׁ לְאֵין פִּתִּיָּה"ק בְּלֵא דָם יֵשׁ לְדַחֲוֹת: וּמ"מ דָּם הַנְּמַצָּא ע"י
בְּדִיקַת הָעֵד כְּשִׁנּוּגַע בַּחֲתִיכָה שְׁנִתְלָה יֵשׁ לְהַקְל וְדָלֵא פִּתְשׁוּ' הַגָּאוֹן מ' עַקִּיבָא אִיגָר ו"ל
ס"ב.

אַף בְּרֵאִיָּה מִמֶּשׁ קָשָׁה לְהִתִּיר כַּנ"ל: רַק לִפְמ"ש הַדַּאקְטוֹרִים דְּהַנְּפִילָה אֵינוֹ הָאֵם עֲצָמוֹ
כ"א בֵּית הַחִיצוֹן ע"כ פִּינֹן דְּנִתְקַלְקַל בֵּית הַחִיצוֹן י"ל שֶׁהָדָם יוֹצֵא מִמֶּנּוּ מִמֶּשׁ שְׁלֵא
מִהַחֲדָר פִּינֹן דְּאֲפֹשֶׁר הוּא שְׁיָבוֹא מוֹתְרֵי דָם הַגּוֹף דְּרַף שָׁם כַּמ"ש הַג"מ לִיב מִמַּעֲנִץ
בַּשֵּׁב"י ס"י מ"א וְכַאֵן דְּנִתְקַלְקַל יֵשׁ לְתַלוֹת פֶּן וְגַם אִם ה"ל סָפֵק שְׁקוּל יֵשׁ לְהִתִּיר שְׁלֵא
בַּשְּׁעַת וְסִתָּה מִצַּד חֲזַקַת טְהָרָה כְּדַמְשַׁמַּע בַּתּוֹסְפוֹת דִּי"ז ס"ב וּבְחִידוּשֵׁי הַרְמַב"ן וְהַר"ן
רַפ"ג: יֵא הַנ"ב וְהַח"ד ס"ל שְׁדִינָה כְּמַכָּה שֶׁא"י אִם מוֹצִיָּאָה דָם.

אַף הַרִי גַם שָׁם דַּעַת רַמ"א וְסִיעֵתוֹ לְהַקְל בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ נֶסֶת וְשְׁלֵא בַּשְּׁעַת וְסִתָּה מִיָּהוּ
י"ח שָׁם מַה שֶׁהִעִיר הַמ"ץ ס"י ס"ח אִיף תִּסְפֹּר ז"נ אַחַר וְסִתָּה לַק"מ: יב כְּשֶׁהַגְּבִיָּהוּ
הַחֲתִיכָה לְמַעְלָה ע"י טַבַּעַת שֶׁל שְׁעָנָה וְעַכ"ז רוֹאָה דָם אַף שְׁלֵא בַּשְּׁעַת וְסִתָּה צ"ע: סִימָן
קל ו"ל הַשּׁוֹאֵל.

הִנֵּה נִידוֹן הַפְּאָרְפֶּאֶל שֶׁהַכּו"פ וְש"ע אֲדַמו"ר זְקִינוֹ הַגָּאוֹן נ"ע וְשֶׁא"פ שֶׁהַקִּילוֹ מִטַּעַם
רוֹאָה שְׁלֵא בְּהַרְגָּשָׁה וְשְׁלֵא בַּשְּׁעַת וְסִתָּה וַיֵּשׁ לָהּ נֶסֶת ע"ז הַשְּׁגִנוֹ תְּשׁוּבַת מַעַכ"ק לֵא
לְהַקְל כ"א בְּרוֹאָה ע"י בְּדִיקַת הָעֵד אוֹ בְּמִקּוֹם דְּחַק וְעִיגוֹן אוֹ בְּשִׁישׁ עוֹד צַד לְהַקְל כְּדִיָּהָ
וְכּו' וּמִבְּנֵי הַטַּעַם דְּתוֹלִין בְּמַכָּה כְּמִבְּנֵי בְּשֵׁם בְּאַרְיִכוֹת וַיֵּשׁ לָהּ נֶסֶת וְשֵׁב"ו אוֹ בְּמִנְיָהָ
וְכַה"ג וְהַתְּנָאִי שְׁלֵא בְּהַרְגָּשָׁה לֵא הַזְּכִיר מַעַכ"ק: תְּשׁוּבָה מְקוּדָם צָרִיף לְחֲזוֹר וּלְבַאֵר
הַטַּעַם שֶׁהַקְּלֵתִי בְּדִיקַת עַד וְלֵא בְּרוֹאָה מִמֶּשׁ וְאֹמֵר הִנֵּה הַכּו"פ ס"י קַפ"ח ס"ס"ק ב'
הִתִּיר בְּבוֹדְקַת וּמוֹצָאָה בְּלִי הַרְגָּשָׁה כּו' כְּפִינּוֹתוֹ בְּמוֹצָאָה ע"י בְּדִיקַת עַד וְלֵא הַרְגִּישָׁה כְּלָל
לֵא פִּתִּיחַת הַמְקוֹר וְלֵא זִיבַת דְּבָר לַח וְע"ז כ' הוֹאִיל דְּדַעַת הַר"ם כּו' וְר"ל דְּבִסִּי קַפ"ג
סַק"א כ' יֵשׁ פָּאן סָפֵק עֲצוּם בְּכָל בְּדִיקוֹת שְׁבִדְקָה וּמוֹצָאָה דָם בְּלִי הַרְגָּשָׁה כְּלָל אֵי הִנֵּה
חֲשַׁשׁ אִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא אוֹ לֵא וְשָׁם מְסִיק דַּהַגְמִי"י בְּשֵׁם מְהַר"ם ס"ל דְּזַהוּ רַק דְּרַבְּנָן
אֲבָל הַרְמַב"ם וְתוֹס' וּמַהֲרַא"י בַּעַל תַּה"ד ס"ל דְּהִנֵּה דְּאוֹרְיִיתָא לְכֹן פָּאן גְּבִי אִשָּׁה שְׁיֵשׁ
לָהּ הַפְּאָרְפֶּאֶל צִיָּרָף סְבֵרַת מְהַר"ם לְהַקְל וְאֵע"ג דְּבִסִּי קַפ"ג פֶּסֶק כְּהַרְמַב"ם.

מ"מ לְסִנְיָ צִיָּרָף דַּעַת מְהַר"ם וְהִנֵּה אַאזְמו"ר הַגָּאוֹן ו"ל בַּק"א לְסִי קַפ"ג חֲלַק עַל הַכּו"פ
בְּפִי דַּעַת מְהַר"ם וְהַגְּמִי"י וְהַסְפִּימוֹ ג"כ לְסְבֵרַת הַרְמַב"ם דְּוָקָא וְא"כ לְמְהַר"ם ג"כ
בְּדִיקַת עַד יֵשׁ בּוֹ אִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא. וְא"כ לְכַאוּרָה בְּטָלָה צִירוּף קוֹלָא זוֹ דַּהַכּו"פ וְע' תְּשׁוּ'
מְהַר"ם לְוִבְלִין ס"י ב' נ' דַּס"ל בְּדַעַת מְהַר"ם כַּמ"ש הַכּו"פ מ"מ נְרָאָה שְׁאָף לְדַבְּרֵי רַבִּינוּ
ו"ל יֵשׁ צִירוּף לְהַקְל בְּמַה שֶׁהִקְל הַכּו"פ ע"ד שְׁפִיָּאָר בְּסִי קַפ"ז ס"ק כ"ג בַּמ"ש וּמ"מ

למעשה כו' והוא שעת הדחק שמוצאה דם על העד כו' אם יש לה נסת יש להקל שלא בשעת נסתה כו' ע"ש וכ"ז במוצאה ע"י בדיקת העד בלא הרגשה אבל הרי הוא רבינו ז"ל היקל יותר בשולחנו הטהור בסי' קפ"ח ססק"י וז"ל כל דם שתראה משם יש לטהר אם רואה שלא בהרגשה כו' עכ"ל.

מבואר דמטהר אפילו ברואה ממש שלא ע"י בדיקת עד כלל אלא שהתנה אם רואה שלא בהרגשה ונראה דאין פונותו שאינה מרגשת כלל אם זב ממנה שום דבר שזה רחוק ממציאות דהא החתיכה אינה תולה לחוץ ממש אלא היא מבפנים כמו שכתב שם סמוך למקום השתן וא"כ איך לא תרגיש אם יזוב משם דבר לח לסוף פותלי בית הרחם: אעכ"ל דצירף סברת האומרים דנה לא נק' הרגשה כלל.

וכמו שהאריך בזה בשו"ת פנ"י ח"ד סי' א' הביאו הס"ט רס"י ק"צ והספיק עמו לדינא ואע"פ שרו"ל עצמו בק"א לסי' קפ"ג (ד"ה שם ס"ק ג' וכל כו') הביא שם שהר"ן ס"ל דהרגשת בית החיצון נמי נק' הרגשה והיינו הרגשת זיבת דבר לח ושאפשר הרמב"ם ורמב"ן והטוש"ע ג"כ ס"ל כן ע"ש מ"מ לסניף צירף סברת הפנ"י דהיינו דהרגשה היא דוקא הרגשת הגוף שמרגשת שנפתח מקורה כו' וכמו שצירף הכו"פ סברת מהר"ם אע"ג דאין הלכה כן.

ונהו שהיקל בפארפאל אם רואה שלא בהרגשה ר"ל אף שמרגשת לחלוחית בסוף פותלי בית הרחם רק שאינה מרגשת פתיחת המקור וע"ז כתבתי אני לרומע"ל זה מכבר דקולא זו א"א לצרף לפי המהדורא בתרא שלו (שכ' בלאדי בזקנותו אחר חיבור הש"ע שנים רבות והוא ד"ה מה שכתוב בתשובת ש"י והוא דבשלמא לפמ"ש בש"ע להלכה פסוקה דכל שלא הרגישה אינה טמאה מדאורייתא אף שבודאי הדם יצא מגופה וע"כ פיון ש"א דהרגשת זיבת דבר לח אין זה הרגשה כמ"ש הס"ט לכן יש לצרף זה לסניף מיהת להקל בפארפאל אבל לפמ"ש במה"ב (דל"ח ע"ד) וז"ל לפ"ז אין בזה מחלוקת הפוסקים בגופא דדינא דהרגשה רק בטעמא דמלתא דלהרמב"ם לאו גזירת הכתוב חדשה היא אלא דמסתמא לא אתא מן המקור עכ"ל א"כ בנד"ז שידוע שבא מהמקור טמאה וגם כ' שסה"ת ס"ל דשמואל יחידאה הוא ולא קי"ל פנותיה וכ"ה בתשו' שב"י סי' מ"א בתשו' הגאון ר' ליב ממענין.

וא"כ אף דלהרשב"א וש"ע גזה"כ הוא הרי גם לדבריהם רבו האומרים דהרגשה זיבת דבר לח ג"כ ה"ל דאורייתא וא"כ בכאן שיש הרגשת זיבת דבר לח ליכא רק סברא יחידית לטהר משום דלא ארגישה ממש וזה קשה לצרף לסניף אא"כ במקום עיגון גמור ובאשה שיש לה נסת ונשלא בשעת נסתה אז יש לטהר ברואה ממש אף שהרגישה זיבת דבר לח רק שלא הרגישה פתיחת המקור וגם לא נדענעזה גופה אבל שלא במקום עיגון לא הקלתי רק בבדיקת עד משום דאז איכא טעמא אחרניא להקל כי מקום הנפילה עלול להוציא דם ע"י דוחק העד בו כמ"ש בשם הדאקטער מוה' ישעיה שכתב כן לאאזמו"ר הגאון ז"ל מיהו טעמא זה לא שייך אא"כ לא ארגישה כלל קודם הבדיקה אבל אם הרגישה זיבת דבר לח ובדקה בהעד ומצאה דם הרי א"א לתלות שהעד הוציא דם דמסתמא בא הדם מההרגשה שקודם שבדקה אף אם מצאה ג"כ מראות טהורות ודם י"ל דההרגשה הנה ממראות טהורות ואז יש לתלות הדם בדוחק הנגיעה וכמ"ש בגמ' רפ"ח

לעולם דאָרגישה ואעפ"כ עגול טהור ותלינו במאכלות וההרגשה תלינו בקעד וה"נ תלינו ההרגשה במראות טהורות דלא גרע מהרגשת עד ואז תלינו הדם בדוחק הנגיעה כמו דתלינו במאכלות שתחת הפר הגם שי"ל מאכלות שכיח טפי מ"מ הא לעומת זה יש מטתרים לגמרי בפארפאל כמ"ש לעיל וכה"ג פסק בתשובת שב"י סי' מ"ד שכתב הואיל שיש לתלות ההרגשה במי רגלים או בליחה לבינה לא מחזקינו ריעותא והסכים עמו הס"ט סי' ק"צ סק"ג לדינא ואף שיש לחלק משום דהקא בא כא' המראה טהורה והטמאה קשה לחלק נ' דלדינא אין להחמיר מטעם הנ"ל שיש מקילין ומטהרין הדם לגמרי ובח"ד סי' ק"צ ס"ק ל"ז שכתב וראיה ברורה כו' דלישני דמייירי בדארגישה כו' דבריו קשים להולמן דמהו הקושיא הא עדיפא מיניה משני דמייירי בדארגישה וגם לא מצאה מראה אחרת רק הדם כפשט לשון המשנה ואפ"ה טהורה משום דאימור הרגשת עד הוא וכ"ש במצאה מראות טהורות דיש לתלות ההרגשה בטוב יותר בהמראות טהורות ורמ"א לא קאמר אלא מדלא משני בדלא ארגישה כו' אבל את"ל דמייירי בדארגישה א"כ לל"ל דמייירי במצאה ג"כ מראות טהורות כיון דא"ש נמי בדלא מצאה רק מראה טמאה ואפ"ה טהורה משום דאימור הרגשת עד הוא ואפשר בנ"ד יודה הח"ד ג"כ מטעם הנ"ל שהרי יש מטהרין לגמרי בפארפאל אף נראה דיש להורות שלא תבדוק א"ע בעומק אף אם מרגשת זד"ל רק תקנח א"ע ואם תמצא מראה טהורה די כיון דהתחזק דרוב זיבות דבר לח אצלן הם מראות טהורות לא נצרך שתבדוק בעומק שהרי עי"ז תקלקל א"ע וה"ל פדיו נאבדה הריאה דא"א לבדוק ושרי וה"נ פ"כ כ"ש דיש פאן בדיקת הקינוח עכ"פ: בתשובה א' בדין הרגשה נתבאר אצלי שלדברי הפוסקים פשמואל דבעינו הרגשה העיקר דהרגשת זיבת דבר לח בבית החיצון אינו נק' הרגשה אלא שגוף הדין אם קיי"ל פשמואל נחשב ספיקא דדינא ע"כ אפשר לצרף קולא זו באשה שיש לה נסת ושללא בשעת נסתה אף שלא במקום עיגון גמור היכא דרואה שלא בהרגשה: סימן קלא בנדון האשה שיש לה נסת ההפלות מכ"ה יום לכ"ה יומ"מ מעת תחלת הנסת עד טבילתה שוהה ערף י"ז יום נמצא נשאר מהטבילה עד הנסת הבא רק ערף שבעה ימים ואף גם באותן השבעה ימים אינה טהורה לגמרי כי ביום הרביעי אחר טבילתה מוצאה בבדיקתה לכלוכית דם געל נוטה לאדמומית ולפעמים מקדמת למצוא בבדיקתה גם ביום שלישי שאחר טבילתה או אפי' קודם נעתה שאלו מאת כבודו אם תחוש לפרוש עונה של יום השלישי שאחר טבילתה גם מקודם שתראה מחשש פרישת עונה אף לנסת שאינו (קבוע) כאמור בש"ע סי' קפ"ט ס"ב ואם פכה יחמירו עליה נמצא אתה מכלה בהבל גם כל ימיה הטהורים: והנה אם באנו לצדד להקל שלא לחוש לפרישת עונה בנסת שאינו קבוע משום שמראה הדם אינו דם גמור לא מצאנו פזאת בפוסקים דכיון שנוטה לאדמומית א"כ הוא טמא עכשיו שאין רואים במראות הדמים אף אולי הדם שמוצאה אז אחר ג' וד' ימים לטבילתה בא לה ע"י מקרים המתניילים אז בגופה כמו מפקת ומעטשת וכה"ג.

אזי נראה שלא תחוש קודם עד שלא באו המקרים הנ"ל. שהרי דעת הט"ז בסי' קפ"ט סעיף כ"ה ס"ק ל"ט שנסת הפורקב מימים שונים ומנסות דגופא דהיינו מפקת או מעטשת וכה"ג אינה חוששת גם אם בא היום קודם שבאו המקרים דלא כמשמעות הש"ע שם סעיף כ"ה ואף שדעת אדמו"ר נ"ע שם ס"ק צ"ז הוא כהש"ע ולא כהט"ז והוא דעת

הַרְמַבּוּן בְּהִלְכוּתוֹ פ"ו ה"ט והי"א וְהִרְזָה וְהִרְשָׁבִיא בְּתַה"א דקע"ג סע"ב וְהִרְזָה בְּחִדּוּשָׁיו פ"ט דְּנִדְהָ דָּף ס"ג ע"ב ומ"מ גַּם דַּעַת הַט"ז יֵשׁ לָהּ שְׂרֵשׁ בְּרֵאשׁוֹנִים וְהוּא דַּעַת הַרְאָבִ"ד בְּסִפְרָ בַּעֲה"נ דָּף ה' ע"ד שְׂכ' אֲבָל בְּנִסְתוֹת דְּגוּפָה כְּגוֹן מְפַהֶקֶת וּמַעֲטָשֶׁת וְחוֹשֵׁשֶׁת בְּפִי כְּרִיסָה וְכָל אוֹתָם הַשְּׁנוּיִם בְּמִשְׁנֵנוּ פֶּרֶק הָאִשָּׁה שֶׁהִיא עוֹשֶׂה צְרִיכָה אֵינָה אֲסוּרָה אֲלָא עִם נִסְתָּה בְּלִבָּד בֵּין יֵשׁ לָהּ יוֹם קְבוּעַ לְאוֹתָן סִימָנִים בֵּין אֵין לָהּ אֲבָל לְפָנֵי נִסְתָּה מְוַתֵּר וְאִם בְּדָקָה בְּשַׁעַת נִסְתָּה וְלֹא רֵאֲתָה מְוַתֵּר לְאַחַר הַנִּסְתָּה עכ"ל וּבְזֶה מִיָּקָל יוֹתֵר גַּם מֵהַט"ז אִךְ בְּנִדּוֹן זֶה נִרְאֶה דִּיּוּדוֹ לְהַרְאָבִ"ד דַּעַד כָּאֵן לֹא פְּלִיגִי עָלֶיהָ רַק בְּנִסְתָּה קְבוּעַ מִיָּמִים וּמְגוּרָה אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַנִּסְתָּה קְבוּעַ כְּנִדּוֹן שְׂאִילָתָנוּ י"ל דִּיּוּדוֹ לִיָּהּ וּכ"מ בְּהִרְזָה אוֹת ה' וּבְהִרְמַבּוּן וְהִרְזָה שָׁם.

אֲמַנָּם אִם אֵין זֹאת אֲלָא שֶׁהִיא מוֹצְאָה בְּלֹא שׁוּם פִּיהוּק וְעֵיטוּשׁ וְשִׁאָר נִסְתוֹת דְּגוּפָה אֲזִי בְּטֵלָה קוֹלָא הַנְּ"ל וְאֵעִפ"כ אִם הִיא מוֹצְאָה בְּאוֹתָן הַיָּמִים הַיָּנוּ בְּיוֹם ג' או' ד' שְׂאֲחַר טְבִילָתָהּ הַכֹּל בְּשַׁעַת א' זֶהוּ הַנֶּקֶד קְבָעָה נִסְתָּה לְשַׁעוֹת וְלֹא לְיָמִים בַּשַּׁעַת ס' קפ"ט ס"ג וְאֵינָה חוֹשֵׁשֶׁת אֲלָא לְשַׁעַתָּה בְּלִבָּד ע"ש בְּסִפְרָ חוֹת דַּעַת ס"ק ג' דְּבַכָּה"ג אִךְ ר' יְהוּדָה מוֹדֶה לר' יוֹסִי דְּאֲתֵיָא קְבִיעוּתָהּ דְּשַׁעַת וְעַקְרָא לִיָּהּ לְיוֹם שְׂאֵינוּ קְבוּעַ אֲמַנָּם אִם גַּם זֹאת אֵינוּ אֲלָא שְׂאֵין הַכֹּל בְּשַׁעַת א' כִּי אִם בְּיוֹם ג' שְׂאֲחַר טְבִילָתָהּ מְצָאָה עַד"מ בְּחֻצֵי הַיּוֹם וּפְעַם אַחֲרֵת מְצָאָה בְּתַחֲלַת הַיּוֹם וְכַה"ג אֲזִי בְּטֵלָה צַד קוֹלָא זֶה דְּכִינוּן שְׂאֵין הַשַּׁעַת קְבוּעָה בְּיָמִים אֲלוֹ אֲסוּרָה כָּל הָעוֹנָה אִךְ אֵעִפ"כ מְפָנֵי הַדְּחַק הַגָּדוֹל לְטַהַר אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ אֲפֹשֶׁר שְׂיֵשׁ לְצַדֵּד לְהוֹרְאֵת שַׁעַת ע"י צִירוּף כְּמָה טְעָמִים לְהַקְלֵל וְהוּא מוֹדַעַת זֹאת מִחֲלוּקֵת ר' יְהוּדָה וּר' יוֹסִי פֶּרֶק הָאִשָּׁה דַּס"ג ע"ב שֶׁלר' יוֹסִי אֵינָה חוֹשֵׁשֶׁת רַק לְשַׁעוֹת וְלֹא כָּל הָעוֹנָה וְאִךְ דְּקִי"ל כר' יְהוּדָה וְאֲפִילוּ בְּנִסְתָּה שְׂאֵינוּ קְבוּעַ מ"מ בְּכַה"ג שֶׁהֵדָם הוּא גָּעַל רַק שְׁנוּטָה לְמַרְאֵה אֲדַמוּמִית אֲפֹשֶׁר שְׂיֵשׁ לְסַמּוֹךְ ע"ד ר' יוֹסִי בְּנִסְתָּה שְׂאֵין קְבוּעַ שְׂלֹא תַחֲוֹשׁ רַק לְשַׁעוֹת וּבְצִירוּף שְׂתַבְדּוּק א"ע אַחַר שֶׁהִגִּיעַ הַשַּׁעַת וְלֹא רֵאֲתָה דְּהַרְמַבּוּן מִיָּקָל כַּה"ג בְּחֻשָּׁא דְּעוֹנָה בִּינוּנִית דַּס"ל דְּסָגִי בְּבִדְיָה כַּמ"ש אֲדַמוּ"ר ס' קפ"ט סס"א בְּשֵׁם רַש"י וְתוֹס' וְהַרְמַבּוּן וְהַעֲיָקֵר בְּצִירוּף מַה שֶׁאֵל"כ א"י לְהַטְהַר כָּלל כ"א יוֹם או' יוֹמִים בְּחוֹדֶשׁ וְע"כ בְּכַה"ג הַהֲכָרֵחַ לְצַדֵּד לְהַקְלֵל כו' סִימָן קֶלֶב נִידוֹן אִשָּׁה שֶׁהִרְגִישָׁה שְׁנִפְתַּח מְקוּרָה וּבְדָקָה א"ע וְלֹא מְצָאָה או' שְׂמִצָּאָה מְרָאָה לְבָן אִם צְרִיכָה הַבְּדִיקָה שְׂיֵהֵל מִיָּד מִמֶּשׁ וּבְאִשָּׁה שֶׁהִרְגִישָׁה זִיבַת דְּבָר לַח ג"כ כַּה"ג ל: בַּפ"ת ס' קפ"ד ס"ק י"ט דְּהֶאֱחָרוּנִים חוֹלְקִים עַל הַב"ח שֶׁהִבִּיא הַבֵּאָה ט סק"י וְעֵינֵין בְּתִשׁוּ וְשֵׁה"כ ס' ל"ד עכ"ל אִךְ בַּפ"ת שָׁם ס"ק י"ח דְּדוּקָא מְשוּם שְׂלֹא הִרְגִישָׁה כו' וּלפ"ז אִם בְּדָקָה א"ע בְּעַד וְנִצְאָבֵד הָעַד דְּלִיכָא רֵאֲיָה מְהֵא דְּלֹא הִרְגִישָׁה כו' וְכַמ"כ אִם בְּשַׁעַת נִסְתָּה הַטִּילָה מִיָּם כו' וְצ"ע וּמַש"כ אֵהֲטַלְתָּ מִיָּם י"ל לֹא דְּמִי כִּי אֵין דְּרָף הַדָּם לְבוֹא עִם מ"ר כו' עכ"פ לפ"ז אִךְ אִם נִאֲמַר דְּהִרְגִישָׁה ה"ל כְּנִסְתוֹת דְּרַבְּנָן וְלֹא כַּתְּה"ד וְכַמּוֹ שְׁחַלֵּק עָלָיו הַרְדָּב"ז עכ"פ הֵכָא לִיכָא רֵאֲיָה כְּמוֹ בְּנִסְתוֹת א"כ י"ל דַּע"פ בְּעֵינֵין בְּדִיקָה מִיָּד אִךְ לְרַדְב"ז: ב אֲבָל אִם מְצָאָה מְרָאָה לְבָן י"ל א"צ מִיָּד דְּכִינוּן שְׂמִצָּאָה אִךְ לְאַחַר זְמַן עַדִּיף לְתַלוּת הַהִרְגִישָׁה בְּזֶה מְשֻׁנָּא מִרְשָׁא בְּנִסְתוֹת הַדָּם.

דְּלֹא דְּמִי לְנִסְתוֹת כְּשֶׁלִּיכָא רֵאֲיָה מִהִרְגִישָׁה וְגַם לֹא בְּדָקָה עַד אַחַר זְמַן א"כ א"א לְטַהַר רַק מְשוּם שְׂלֹא רֵאֲתָה כָּלל ע"ז יֵשׁ לְחַוֹּשׁ כַּה"ג לְפִינּוּ דְּהוֹחֲזָה אֲבָל הֵכָא לְתַלוּת שְׂלֹא נָפַל הַלְוָן הוּא סְבָרָא ע"כ יֵשׁ לְתַלוּת אִךְ שְׂלֹא בְּדָקָה כ"א אַחַר שְׂעִיּוֹר נִסְתָּה וְאֲפִילוּ זְמַן מַה יוֹתֵר וְלֹא כַּה"ס ט סק"ד שְׂכ' דְּהֵא נִדְּאִי כו' אַחַר זְמַן רַב כו' דְּהוּא כ"כ לְשִׁיטַת תַּה"ד

דס"ל דהרגשה ה"ל פנסות דאורייתא אבל פינון שחלק עליו הרדב"ז וגם שארי אחרונים הקילו ע"כ יש לתפוס פנסות דרבנן לכן נ' להקל בכה"ג: ג וגדולה מזו משמע בהרדב"ז ח"א ס"י קמ"ט שכ' יש לחוש כל זמן שלא בדיקה כו' משמע שאין מצריף בדיקה מיד ממש רק כל שבדיקה סמוך להרגשה ולא מצאה כלל נמי שרי מדלא התמיר רק כשלא בדיקה וגם ע"ז כ' רק יש לחוש ואפשר ס"ל דקיל מנסות אף למ"ד נסות דרבנן דהתם עכ"פ הןחזקה חזקה גמורה וגם פן דרף פל הנשים והוא דבר טבעי רק משום שיש לנגד זה חזקת טהרה הוי רק דרבנן אבל לגבי הרגשה פינון שכתב שיש פמה מארעות שתבא מהם ההרגשה ואשה בחזקת טהרה עומדת ה"ל ספיקא ובהצטרף לזה שבדיקה ולא מצאה פלום אף שלא בדיקה תוף שיעור נסת אין להתמיר: שוב ראיתי בפ"ת סי' ק"צ סק"ה דהכו"פ סק"ג ס"ל דתה"ד ג"כ אינו מחמיר אלא (כשלא) בדיקה פשיעור נסת.

והינו משום דגם אם נדמה ההרגשה פנסות דאורייתא הרי שם ג"כ כשבדיקה א"ע פשיעור נסת של נסתה אע"פ שלא בדיקה א"ע בשעת נסתה ממש טהורה לרב כדפרש"י דט"ז ע"א ד"ה דכ"ע אפילו אי נסתות דאורייתא רק שמואל מחמיר בזה ולפי איפא דאמרי גם שמואל ס"ל פן ע"ש בגירסת מהרש"א וא"כ פשיטא דאין להתמיר בהרגשה יותר וא"כ לפ"ז בבדיקה ומצאה מראה לכן משמע אפילו אחר שיעור נסת טהורה אלא החוות דעת רס"י ק"צ לא ס"ל כהכו"פ אבל לא ראה ד' הכו"פ ונדחק בסוגיא דגמרא דט"ז א' דרנב"י פליג על אוקימתות הראשונות בזה ג"כ ואין דבריו נכונים והנה לשטתו בבדיקה ומצאה מראה לכן בעי' תוף שיעור נסת כ"כ רס"י קפ"ח וג"ז אינו נכון וס"ק ו' פתב הפ"ת שכ"ד הס"ט כהכו"פ א"כ מינה דלהרדב"ז אף שבדיקה אחר שיעור נסת טהורה אף שלא מצאה פלום וע"ש סק"ז בשם פמ"א ח"ג סי' י"ג משמע ס"ל בהרדב"ז ויש להעיר מדין בדיקת שפופרת שלא מצאה פלום דג"כ מטתה מדין חזקה דרמ"ת רק משום דמסתבר יותר לתלות מהצדדים א"כ ה"נ גם בלא מצאה פלום אחר שיעור נסת יש לתלות יותר שלא ראיתה כלל מראתה ונימוק והרגשה י"ל דלא תמירא מחזקה דרמ"ת.

ועכ"פ לפ"ז במצאה מראה לכן ודאי טהורה להכו"פ וסיעתו לכ"ע אף שמצאה אחר שיעור נסת וגם להחיות דעת דמחמיר היינו להתה"ד אבל לפ"ד הרדב"ז נ' להקל גם להח"ד: קיצור. אשה שהרגישה פתיחת המקור ובדיקה א"ע תוף שיעור נסת ולא מצאה פלום כ' הכו"פ שיש להתירה אף לפ"ד תה"ד ולפ"ז להרדב"ז יש להקל אף כשבדיקה א"ע אחר שיעור נסת.

והח"ד ס"ל להתמיר לתה"ד אף בבדיקה א"ע תוף שיעור נסת ומצאה טהורה דטמאה ולפ"ז י"ל גם רדב"ז אינו מיקל רק שבדיקה א"ע תוף שיעור נסת. מיהו נ' עיקר כהכו"פ ואם בדיקה ומצאה מראה לכן יש להקל להכו"פ לתה"ד ג"כ אף שבדיקה א"ע אחר שיעור נסת ולהרדב"ז יש להקל יותר אף [שלא] בדיקה א"ע סמוך להרגשה: וכ"ז בדין הרגשה דפתיחת המקור אבל אם רק הרגישה זיבת דבר לח כ' בס"ט סק"ג סד"ה עוד כ' מ"מ מספיקא כו' מסתבר למיתלי כו' וסד"ה בשו"ת אמ"ו דתלינן במצוי בכ"מ וכינון דשכיח כו' דדוקא בפתיחת כו' משא"כ בהרגשה כו' ועיין בגמ' רפ"ח דנדה אם רוב ימיה כו' ובתוס' ובפסקי הרשב"ץ שם א"כ אם בדיקה א"ע אפילו אחר ב' מינוטין בערף ומצאה

מראָה לָבוֹ ונדאי יש להקל דָּהָא אפּי בְּהַרְגָּשָׁה דְּפְתִיחַת הַמְּקוֹר יֵשׁ לְהַקְלֵה לְהַכּוּ"פ בְּכַה"ג
לְהַרְדָּב"ז עכ"פ א"כ בְּהַרְגָּשָׁה זוּ נ' לְהַקְלֵה לְכ"ע ומ"ש רומע"ל פִּינּוֹן דְּאִינְה מְרַגְּשָׁת מִן
הַמְּקוֹר אֲלָא סְמוּךְ לִיצִיאָה לְחוּץ אִין הַדָּם שׁוֹקָה לְצֵאת הֵנָּה עכ"פ טְפִי מְסַתְּבַר לְתַלּוּת
הַהַרְגָּשָׁה בְּמָה שְׂמַצָּא מְלוּמַר שְׁהִיָּה דָּם וְנִפְל וְזָה בָּא עוֹד אַח"פ בְּלֵא הַרְגָּשָׁה וְעוֹד דָּגַם
מִן הַמְּקוֹר וְעַד הִיצִיאָה לְחוּץ א"צ לְהַתְּעַבְבַּ וְכ"כ וְאֵעִפ"כ אָף שְׂנַמְצָא אַחַר ב' מִינוּט עַד"מ
תְּלִינּוּ דְהוּא הוּא רַק מִפְּנֵי מִיעוּטוֹ נִסְרַף עַל פְּנֵי שְׂפָתֵי פְּוֹתְלֵי בֵּית הַרְחָם וְלֹא נִפְל.

וְהַגַּם דְּלִישְׁנָא דָּאָם אִיתָא דְּהֵנָּה דָּם מְעִיקְרָא הֵנָּה אֲתִי פִּרְש"י ד"ג ע"ב ד"ה וְלִזּוּ אִין לְהַ
שׁוּלְיִים וְאִי הֵנָּה דָּם מְאֲתָמוּל בְּבֵית הַחִיצוֹן הֵנָּה נִפְיָק וְנִפְיָל וְא"כ הָרִי מוֹכַח דְּמַחְמַת טַעַם
זֶה לֹא חִיּוּשִׁינּוּ אֲלִמְפָּרַע כָּלֵל דִּמ"ש רש"י מְאֲתָמוּל ע"כ לֹא דְוֹקָא דְּהָא ס"ל דִּינּוֹן שְׂעֵתָן
וְהַלֵּל ג"כ מוֹדָה לְזָה מְדִינָא כִּמְש"ש אִין טַעְמָא קְאָמְרַת דָּאָם אִיתָא דְּהֵנָּה דָּם מְעִיקְרָא
הֵנָּה אֲתִי וּמִיָּהוּ עֲשֵׂה סִינְיָ לְדְבָרֵיךְ אֲלֵמָא דְּלוּלֵי סִינְיָ לֹא חִיּוּשִׁינּוּ אֲלִמְפָּרַע י"ל הַטַּעַם
מְשׁוּם דְּמוֹקְמִינּוּ טְהָרוֹת אַחְזָקְתִּיהוּ וְכִמ"ש הָרַמְבַּ"ן בְּחִידוּשָׁיו גִּבִּי טַעְמָא דְּהַעֲמַד אִשָּׁה
עַל חֲזָקְתָּהּ דָּאָף דְּהַלֵּל לֹא ס"ל לְהַרְדָּב"ז חֲזָקָה כָּלֵל מ"מ בְּחֻלִּין אַע"ג דְּאִיפָּא לְמִיחַשׁ בְּמִלְתָּא
פִּינּוֹן דְּלֹא מְכָרְעָא מְלִתָּא דְּטוֹמְאָה מוֹקְמִינּוּ טְהָרוֹת אַחְזָקְתִּיהוּ אוּ מְשׁוּם כָּל סָפֵק טוֹמְאָה
לֹא מְטַמְּאִינּוּ לְמַפְרַע אֲלָא מְשׁוּם מַעְלָה דְּקִדְּשִׁים וְא"כ ה"נ לְטַעְמָא דָּאָם אִיתָא דְּהֵנָּה דָּם
מְעִיקְרָא הֵנָּה אֲתִי וְהֵנָּה נִפְיָק וְנִפְיָל י"ל דְּמַשְׁנֵרֵשׁ הַדִּין אִין זֶה נִחְשָׁב לְנִדְּאִי גְּמוּר שְׁלֵא
בָּא רַק לְגַבֵּי אֲתָמוּל אוּ עכ"פ לְגַבֵּי שְׂעֵה שְׂלִימָה אֲבָל לְשִׁנְאֵמַר מַה"ט דְּנִדְּאִי רַק רַגַע זֹו
בָּא אִינוּ מְסַפִּיק וְאֵעִפ"כ לֹא חִיּוּשִׁינּוּ מְדִינָא אֲלִמְפָּרַע לְחֻלִּין מְטַעְמִים הַנ"ל וְלְהַתּוֹס' שָׁם
דְּלֹא ס"ל כְּהַרְמַב"ן אֲלָא ס"ל דְּאִוְקָמָא אַחְזָקַת טְהָרָה לְהַאֲשֵׁה לְחֻלִּין אָף לְהַלֵּל כִּמְש"ש
בְּדִיבּוּר הָרֵאשׁוֹן י"ל דַּה"נ גַּם לְטַעְמָא דָּאָם אִיתָא דְּהֵנָּה דָּם מְעִיקְרָא הֵנָּה אֲתִי צְרִיכִים
לְטַעְמָא דְּחֲזָקַת טְהָרָה לְגַבֵּי עֲנִין שְׁלֵא לְטַמְּאָה לְמַפְרַע אֲפִילוּ כְּרַבַּע שְׂעֵה מְקוֹדָם אוּ פְּחוֹת
דַּע"ז י"ל שְׂבָאָמַת אִין מְסַפִּיק כָּלֵל טַעְמָא דָּאָם אִיתָא דְּהֵנָּה דָּם מְעִיקְרָא הֵנָּה אֲתִי וְהֵנָּה
נִפְל דִּי"ל דְּזַמֵּן מוּעֵט יוֹכֵל לְהַתְּעַבְבַּ וְלְהַסְתְּרָף עַל שְׂפָתֵי פְּוֹתְלֵי בֵּית הַרְחָם אֲלָא דַּע"ז
מְהַיָּי חֲזָקָה וְכ"מ בְּתוֹס' ד"ג ע"א בַּד"ה וְאִיבְעִית אִימָא נְרָאָה דְּלֵהָאִי לִישְׁנָא נְמִי צְרִיף
טַעְמָא דְּהַעֲמַד אִשָּׁה עַל חֲזָקְתָּהּ כו' אֲלָא שְׂבָגְלִינּוּ תוֹסְפוֹת לֹא ס"ל כֵּן וְאֵפ"ל דְּלֵהַלֵּל לֹא
מְהַיָּי טַעַם זֶה לְכַד דָּאָם אִיתָא דְּהֵנָּה דָּם מְעִיקְרָא הֵנָּה אֲתִי בְּלִי צִירוּף חֲזָקָה רַק בְּדָם
מְרוּבָה שַׁע"ז שְׁפִיר י"ל אֲפִי אֲזַמֵּן מוּעֵט מְאֹד דְּהֵנָּה נִפְיָק וְנִפְיָל אֲבָל עַל דָּם מוּעֵט רַק
כְּמוֹ מְשָׁקָה טוֹפֵחַ שְׁאִין בּוֹ כְּדִי לְהַטְפִּיחַ י"ל וְנִדְּאִי צְרִיף בְּהַכְרַח לְצִירוּף טַעַם חֲזָקָה שׁוּב
רְאִיתִי בְּחִידוּשֵׁי הָר"ן ד"ג ע"ב גִּבִּי אִי אַתָּה מוֹדָה בְּקוֹנְפָּה ס"ל בְּהַדְּיָא דְּלֵהַלֵּל צְרִיף כְּאֵן
ג"כ לְטַעְמָא דְּחֲזָקַת טְהָרָה דִּמְש"ה הֵכָּא רַק תּוֹלִין וּבְקוֹנְפָּה טְמֵאוֹת וְנִדְּאִי וְעוֹד כְּתַב שָׁם
מְתַחֲלָה דְּהָא בְּשׁוֹכְבָת אֲפָרְקִיד וְלֹא נִתְהַפְּכָה דַּל"ל אִם אִיתָא דְּהֵנָּה דָּם מְעִיקְרָא הֵנָּה אֲתִי
אַעֲפ"כ טְהוּרָה לְשִׁמְאִי וְכ"כ בְּתוֹסְפוֹת ד"ג ע"א ד"ה מְרַגְּשָׁת וְהִינּוּ מְשׁוּם דְּלֹא פְּלוּג
רַבְּנּוֹן וְקוּשָׁה אִיף מַחְמַת לֹא פְּלוּג יְטְהָרוּ סָפֵק דְּאוּרְיָי אַעֲכַצ"ל מְשׁוּם חֲזָקַת טְהָרָה אוּ
מְטַעַם שְׁל הָרַמְבַּ"ן א"כ אִין רְאָיָה דְּטַעְנָה דָּאָם אִיתָא דְּהֵנָּה דָּם כו' הִיא רְאָיָה וְטַעְנָה
מְוֹכְרַחַת וְקִצָּת רְאָיָה מְמ"ש בְּגַמ' פ"ב דָּף ט"ז ע"א טַעְמָא דְּרְאָתָה וּפְרִש"י דְּכִינּוֹן כו'
בְּשַׁעַת וְסָתָה נְמִי הֵנָּה מְשַׁכְּחָא עכ"ל.

לְכַאוּרָה מְשַׁמַּע דְּעַל דָּם זֶה גּוּפָא שְׂמַצָּאָה עֲכָשְׁוֹ קְאָמַר שְׁהִיָּתָה מוּצָאָה אוּתוֹ ג"כ בְּשַׁעַת
וְסָתָה וְכִמ"ש הַתּוֹס' בַּפ"ק ד"ג ע"ב סד"ה לְאַבְיָי וְעוֹד דְּדוּמְיָא דְּחוּשְׁשָׁת לְרְאִיָּתָה מַעַל"ע

דהיננו נדאי על דם זה שמשצאה עכשיו חוששת שמה הוא עצמו היה מעל"ע מקודם כמ"ש התוס' הג"ל א"כ כמ"כ פ"א חוששת לוסתה היינו ג"כ על דם זה ועיין תוס' ד"ה וחוששת דמקולקלת ג"כ למנינה אלמא חוששת גמורה היא עיין בגמרא פ"ק ד"ו ע"א ובפרש"י שם ד"ה ואינה מקולקלת אף הרמב"ם פ"ח מהא"ב דין י"ג ס"ל דאינה מקולקלת למנינה וע"כ לענין לתלות ההרגשה במראה לכן י"ל דתלינון פשמשצאה משקה טופח פהנ"ל אפי' אחר זמן מה היינו אף שלא בדקה תיקף ממש דהא הכא חזקת טהרה מסייע ע"כ שפיר תלינו דאתרמי שלא נפל: וזהו אף באשה שאינה רגילה בליחה לבינה אבל נשים שרגיל בהם ליחה לבינה ומחזקת בזה נ' נדאי דאף אם לא בדקה כלל תליא ההרגשה בליחה לבינה דהא ה"ל רובא וחזקה לקולא וגם ליכא ריעותא ולא דמי למוצאה דם במי רגלים דמטמא ר' מאיר בעומדת וכתב הר"ן בתשו' סי' מ"ט משום דחייש למיעוטא דעכ"פ התם יש ריעותא.

אבל הכא ליכא ריעותא דמסתמא י"ל היה ליחה לבינה ועוד הא אף פשמשצאה דם ממש תלינו במפה. ומהכ"ת לא יחשב גירוי הג"ל כמפה ואדרבה י"ל דה"ל כמפה המוציאה דם ועיין בש"ע סי' קצ"ו סעיף יו"ד דתולין גם בספירת ז"נ אף תוף ג"י וע"ש בס"ט ס"ק ל"ד ואף גם במפה שא"י אם מוציאה דם ס"ל לרמ"א סי' קפ"ז ס"ה דתלינון במפה פשיש ס"ס כו' וה"נ הוי ס"ס פהא דרמ"א ספק בא מן הצדדים ספק מן המקור וגם אם מן המקור י"ל הוי ליחה לבינה פינון שרגילה בליחה לבינה כו' ושוב ראיתי פן בתכמת אדם כלל צ"ט סעיף ג' וז"ל ונ"ל דה"ה נשים שרגיל בהם ליחה לבינה ומחזקות בזה אפילו הרגישה זיבת דבר לח ולא בדקה טהורה פינון שמוחזקת בכף ורגילה בכף תלינון במצוי עכ"ל הביאו הפתחי תשובה סי' ק"צ ס"ק ג' אלא שהחכ"א לא הביא ראיה לדבר ולפע"ד יש ראיה ברורה לזה מהא דתלינון במפה פנ"ל: סימן קלג תוכן הנשאלה מבואר לקמן בהתשובה אות ז.

לדין הנזכר בב"י סי' קפ"ח בד"ה וכו' עוד בתה"ד אע"ג דהרגשה דאורייתא היא פדמוכח בפ' הרואה פתם (דנ"ז ע"ב) ה"מ היכא דליכא למתלי ההרגשה במידי אחריא אבל פשמשצאה לחלוטית דלכון על העד אמרי' דהיא טפת לכון הוא דארגשה כו' ובד"מ שם סק"ב כ' שצ"ע דלא אמר הרגשה דאורייתא היא אלא במצאה פתם עם הרגשה כו' אבל בלא"ה ל"מ שם דטמא ובש"ע סי' ק"צ ס"א הביא בשם יש מי שאומר וז"ל ואם הרגישה שנפתח מקורה להוציא דם ובדקה אח"כ ולא מצאה פלום יש מי שאומר שהיא טמאה עכ"ל ופ"י הכו"פ שם דאף להתה"ד דס"ל דאם הרגישה שנפתח מקורה ובדקה ולא מצאה פלום שהיא טמאה אינואלא דוקא אי לא בדקה תיקף פשיעור וסת משא"כ אם בדקה תוף שיעור וסת טהורה וראיתו מוכרחת מהש"ס דט"ז ע"א דאף למ"ד וסתות דאורייתא הדין פן והתה"ד לא מחמיר רק לדמות הרגשה כמו למ"ד וסתות דאורייתא יעו"ש: וכיון שפן מוכרחים לומר דבדקה א"ע ומצאה מראה לכן דטהורה היינו אף שבדקה א"ע אחר שיעור וסת להרגשה שהרי התה"ד ביאר בפירושו דאע"ג דאם לא מצאה פלום היא טמאה אבל אם מצאה מראה לכן היא טהורה ומאחר שגם בלא מצאה פלום אינה טמאה להתה"ד ג"כ אלא אם היה הבדיקה אחר שיעור וסת א"כ בכה"ג גופא היא טהורה פשמשצאה מראה לכן אלא שהחיות דעת לא ס"ל כהכו"פ וס"ל דבבדקה א"ע ולא מצאה פלום אף שהבדיקה היה תוף שיעור וסת לא מהני וטמאה היא וא"כ לפ"ז גם

בְּבִדְקָה וּמְצָאָה מְרָאָה לְבֵן דְּטְהוּרָה הִיָּינוּ רַק פְּשִׁבְדְקָה א"ע תוֹף שְׁיַעוּר נֶסֶת וּכ"כ בַּח"ד רס"י קפ"ח אָבֵל לֹא רָאָה דְבָרֵי הַכּוּ"פ וְנִדְחַק בְּסוּגְיָא דַּגְמ' דַּט"ז א' לּוֹמֵר דְּרַנְב"י פְּלִיג עַל אוֹקִימַתוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת בְּזָה ג"כ.

וְאִינוּ דְבָרֵינוּ נְכוּנִים וְהִנֵּה לְשִׁטְתוֹ בְּבִדְקָה וּמְצָאָה מְרָאָה לְבֵן בַּעִי' תוֹף שְׁיַעוּר נֶסֶת כ"כ רס"י קפ"ח וּג"ז אִינוּ נְכוּן: קִיצוּר. הַכּוּ"פ מְפָרֵשׁ דַּהֲתַה"ד שְׁבַש"ע ס' ק"צ סס"א מִיָּרִי בְּלֹא בְּדָקָה א"ע בְּתוֹף שְׁיַעוּר נֶסֶת אֶלָּא לְאַחַר שְׁיַעוּר נֶסֶת.

וְהַח"ד פ' דְּמִיָּרִי בְּבִדְקָה א"ע תוֹף שְׁיַעוּר נֶסֶת וּפ' הַכּוּ"פ עֵינָקֵר: ב וּנְלַע"ד רָאָה לַהַכּוּ"פ מְלִשׁוֹן הַתַּה"ד עֲצָמוּ ס' רמ"ו וְז"ל אֲשֶׁה שְׁהַרְגִישָׁה בְּעֲצָמָה שְׁנַפְתַּח מְקוּרָה וְהִלְכָה וּבְדָקָה, א"ע מִיָּד וּמְצָאָתָה עַל הָעֵד לְחִלּוּחִית לְבֵן עַכ"ל.

וְחִיבַת וְהִלְכָה הוּא שְׁפַת יֵתֵר וְיָדוּעַ שֶׁהַתַּה"ד בְּעֲצָמוּ הַמְצִיא הַשְּׂאֵלוֹת פְּדֵי לְבָאֵר הַתְּשׁוּבוֹת א"כ לְמָה כ' וְהִלְכָה וְהַל"ל וּבְדָקָה א"ע מִיָּד. אֶלָּא וְדַאי לּוֹמֵר שְׂאֵם הָיִיתָ שְׁהִנָּה הַבְּדִיקָה מִיָּד אַעפ"כ נִשְׁתַּהֲיָה יוֹתֵר מְכַשְׁיַעוּר נֶסֶת אַחַר הַהַרְגָּשָׁה דְּהִיָּינוּ עַד"מ שְׁהִיָּתָה בֵּין הַנְּשִׂיִם וְהַנְּצָרְכָה לִילָף מֵהֶם לְחֻדָּר אַחַר וּבְדָקָה א"ע שְׂם וְזָה מוֹרָה כַּפ' הַכּוּ"פ וּבְהִכֵּי אֲתִי שְׁפִיר מ"ש הַתַּה"ד שְׂם בְּפִשְׁטוֹת הָיִי פְּלִמ"ד נֶסֶתוֹת דְּאוּרִיָּתָא דְאַפִּילוּ בְּדָקָה וּמְצָאָה טְהוּרָה טְמָאָה עַכ"ל וְאֵת"ל דְּמִיָּרִי פְּשִׁבְדְקָה א"ע תוֹף שְׁיַעוּר נֶסֶת הָרִי בַּכּה"ג מְפוֹרָשׁ בְּגִמְרָא שְׂם דְּגַם לְמ"ד נֶסֶתוֹת דְּאוּרִיָּתָא טְהוּרָה וּמ"ש הַח"ד דְּרַב נַחְמָן בְּרַי יֶצְחָק לֹא ס"ל כֵּן אִינוּ דְבָרֵינוּ מְוַכְרְחִים פְּלִל וּמַנ"ל לְאַפּוּשֵׁי מַחְלֻקַּת חֲדָשָׁה חֲנָם.

וְעַכ"פ ה"ל לַהֲתַה"ד לְפָרֵשׁ כֵּן וְאִיף יֹאמֵר בְּפִשְׁטוֹת נֶגֶד הַמְפּוֹרָשׁ בְּגִמְרָא וּפְרַש"י א"ו מִיָּרִי שְׁבִדְקָה א"ע אַחַר שְׁיַעוּר נֶסֶת. וְעוֹד הָא מוֹכַח בַּגְמ' שְׂם נ"ז ע"ב שֶׁאֵע"פ שְׁהַרְגִישָׁה תְּלִינּוּ אִימּוֹר הַרְגָּשַׁת עַד הוּא כַּש"כ הֵקָא דְתְּלִינּוּ הַהַרְגָּשָׁה בְּמְרָאָה לְוָבֵן אִף שְׁבִדְקָה א"ע לְאַחַר שְׁיַעוּר נֶסֶת: קִיצוּר: שְׁמִלְשׁוֹן תַּה"ד הִלְכָה וּבְדָקָה מוֹרָה כַּפ' הַכּוּ"פ: אִף הַס"ט ס' ק"צ ס"א סס"ק ד' כ' וְז"ל וְדַע דְּאִיף מַה שְׁנִרְאָה מְדַבְּרֵי הַתַּה"ד שְׂם וְכֵן דְּקָדַם בַּש"ע כָּאֵן שַׁכ' וּבְדָקָה אַח"כ וְלֹא מְצָאָה פְּלוּם הָא אִילוּ מְצָאָה שׁוּם מְרָאָה טְהוּרָה הִיא יְכוּלָה לְתַלּוֹת הַרְגָּשָׁתָה בְּזָה עֲדִינּוּ יֵשׁ לְסַפֵּק עַד כַּמָּה יְכוּלָה לְתַלּוֹת בְּהָא דְהָא וְדַאי אִינוּ סְבָרָא דְאֵם הַרְגִישָׁה וְאַחַר זְמַן רַב בְּדָקָה א"ע וּמְצָאָה מְרָאָה טְהוּרָה דְאִינָה יְכוּלָה לְתַלּוֹת הַרְגָּשָׁה זֹו בְּהָא דַּא"כ אִם אִיתָא דְהִנּוּ מַעֲיָקְרָא בְּשַׁעַת הַרְגָּשָׁה מֵאֵן עַפְבִּיָּה עַד הַשְּׂתָא וְהִנָּה לוֹ לְצִאֲתָא אַע"ג דְּלַחוּמְרָא לְעִנְיָן קְדָשִׁים תְּלִינּוּ דְנִתְעַפֵּב בְּבִיָּה"ח עַד מַעַל"ע מ"מ לְעִנְיָן חוּלְוִין הָא קי"ל דְּדִיָּה שְׁעֵתָא מֵהָאִי טַעְמָא דְאֵם אִיתָא דְהִנּוּ דָם מַעֲיָקְרָא אֲתִיָּא וְכַמוֹ דְאַמְרִינּוּ בְּרִישׁ מְכִילְתִּין וְע' בַּתּוֹס' דָּף ס' ע"ב בַּד"ה בְּעֵלָה פְּטוּר וְכו':, א"ו צ"ל דְּתִיָּכֵף לְהַרְגָּשָׁה בְּדָקָה א"ע וּמְצָאָה הַמְרָאוֹת הִלְלוּ בְּהָא תְּלִינּוּ לְהַרְגָּשָׁה זֹו וְא"כ עֲדִינּוּ סַפֵּק עַד כַּמָּה מְקָרִי בְּהָא מִיָּד דְהָא מְסַקִּינוּ שְׂם לַכ"ע דְּכָל שְׁבַעֲלָה פְּטוּר טְהוּרָתִיהָ טְהוּרוֹת וְלֹא חִיָּשִׁינוּ דְמַקְמִי הִכֵּי הָיִי דָם וּמַכ"ש דְלֹא תְּלִינּוּ בְּזָמַן כְּזָה לְהַקֵּל וְאַפְשָׁר לְחַלֵּק וְצ"ע עַכ"ל.

וּבְאַמַּת מְאַחַר שְׁכָבֵר נִתְבָּאֵר דַּהֲתַה"ד מִיָּרִי שְׁבִדְקָה א"ע אַחַר שְׁיַעוּר נֶסֶת. א"כ ע"כ צָרִיף לְחַלֵּק דְמְאַחַר שְׁמִוְכָרַח לּוֹמֵר דְּבְבִדְקָה א"ע וּמְצָאָה מְרָאָה לְבֵן אִינוּ צָרִיף תוֹף שְׁיַעוּר נֶסֶת מְמַשׁ א"כ יֵשׁ לּוֹמֵר דְּגַם לְאַחַר אַחַר זְמַן ג"כ תְּלִינּוּ דְאִינוּ לְחַלֵּק רַק כָּל שְׁנַקְרָא סְמוּךְ מְמַשׁ לְהַרְגָּשָׁה וְזֵהוּ הַשְׁיַעוּר ב' או ג' מִיְּנוּטִין נִרְאָה שְׁיֵשׁ לְהַקֵּל וְהַגַּם דְּלִלְשָׁנָא דְאֵם אִיתָא דְהִנּוּ דָם מַעֲיָקְרָא הִנָּה אֲתִי פְרַש"י ד"ג ע"ב ד"ה וְלֹזוּ אִינוּ שׁוֹלִינִים וְאִי הִנּוּ דָם

מאתמול בבית החיצון הנה נפיק ונפיל וא"כ הרי מוכח דמחמת טעם זה לא חיישינו אלמפרע כלל דמ"ש רש"י מאתמול ע"כ לאו דוקא דהא ס"ל דיין שעתן.

והלל ג"כ מודה לזה מדינא כמש"ש אין טעמא קאמרת דאם איתא דהנה דם מעיקרא הוי אתי ומיהו עשה סיג לדבריה אלמא דלולי סיג לא חיישינו אלמפרע י"ל הטעם משום דמוקמינו טהרות אחזקתייהו וכמ"ש הרמב"ן בחידושי גבי טעמא דהעמד אשה על חזקתה דאף דהלל לא ס"ל להך חזקה כלל מ"מ בחולין אע"ג דאיכא למיחש במלתא כינון דלא מכרעא מלתא דטומאה מוקמינו טהרות אחזקתייהו או משום כל ספק טומאה לא מטמאינו למפרע אלא משום מעלה דקדשים וא"כ ה"נ לטעמא דאם איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי ונהה נפיק ונפיל י"ל דמשורש הדין אין זה נחשב לנדאי גמור שלא בא רק לגבי אתמול או עכ"פ לגבי שעה שלמה אבל לשנאמר מהאי טעמא דנדאי רק רגע זו בא אינו מספיק ואעפ"כ לא חיישינו מדינא אלמפרע לחולין מטעמים הנ"ל ולהתוס' שם דלא ס"ל פהרמב"ן אלא ס"ל דאוקמא אחזקת טהרה להאשה לחולין אף להלל כמש"ש בדבור הראשון י"ל דה"נ גם לטעמא דאם איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי צריכים לטעמא דחזקת טהרה לגבי ענין שלא לטמא למפרע אפילו פרבע שעה מקודם או פחות דע"ז י"ל שבאמת אינו מספיק כלל טעמא דאם איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי ונהה נפל די"ל דזמן מועט יוכל להתעכב ולהסתרף על שפתי פותלי בית הרחם אלא דע"ז מהני החזקה וכ"מ בתוספות ד"ג ע"א בד"ה ואיבעית אימא נ' דלהאי לישנא נמי צריף טעמא דהעמד אשה על חזקתה כו' אלא שבגליון תוספות לא ס"ל כן ואפ"ל דלהלל לא מהני טעם זה לבד דאם איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי בלי צירוף החזקה רק בדם מרובה שע"ז שפיר י"ל אפילו אזמן מועט מאד דהנה נפיק ונפיל אבל על דם מועט רק כמו משקה טופח שאין בו כדי להטפוח י"ל ודאי צריף בהכרח לצירוף טעם החזקה שוב ראיתי בחידושי הר"ן ד"ג ע"ב גבי אי אשה מודה בקנפה ס"ל בהדיא דלהלל צריף פאן ג"כ לטעמא דחזקת טהרה דמש"ה הכא רק תולין ובקנפה טמאות ודאי נעוד כ' שם מתחלה דהא בשוכבת אפרקיד ולא נתהפכה דל"ל אם איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי אעפ"כ טהורה לשמאי וכ"כ בתוספות ד"ג ע"א ד"ה מרגשת והיינו משום דלא פלוג רבנן וקשה איך מחמת לא פלוג יטהרו ספק דאורייתא אלא עכצ"ל משום חזקת טהרה או מטעם של הרמב"ן א"כ אין ראיה דטענה דאם איתא דהנה דם כו' היא ראי' וטענה מוכרחת מדאורייתא ממש וקצת ראי' ממ"ש בגמרא פ"ב דט"ז ע"א טעמא דראתה ופרש"י דכינן דבדיקה ראשונה מצאתה טמאה כו' בשעת וסתה נמי הוי משפחה עכ"ל: לכאורה משמע דעל דם זה גופא שמצאה עכשיו קאמר שהיתה מוצאה אותו ג"כ בשעת וסתה וכמ"ש התוספות בפ"ק ד"ג ע"ב סד"ה לאביי נעוד דדומיא דחוששת לראייתה מעל"ע דהיינו ודאי על דם זה שמצאה עכשיו חוששת שמא הוא עצמו הנה מעל"ע מקודם כמ"ש התוס' הנ"ל א"כ כמ"כ פ"י חוששת לוסתה היינו ג"כ על דם זה וע' תוספות ד"ה וחוששת דמקולקלת ג"כ למנינה אלמא חוששת גמורה היא ע' בגמרא פ"ק ד"ו ע"א ובפרש"י שם ד"ה ואינה מקולקלת.

אף הרמב"ם פ"ח מהא"ב דין י"ג ס"ל דאינה מקולקלת למנינה: קיצור: שאע"פ שפדקה א"ע אחר ב' או ג' מינוטין ומצאה הפראה לבן יש להקל גם לתה"ד ולתלות בהרגשה בזו ולא אמרינו דא"כ מאן עכביה עד השתא משום דיוכל להיות שיתעכב קצת ערף זה

והא דאמרין אם איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי זהו משום אשה בחזקת טהרה עומדת והכא מה"ט הנה סיוע להיפך לומר דנתעפב קצת: ד ועוד שהרי הרמ"א והרדב"ז חולקים על סברת התה"ד באמרו דהרגשה סברא דאורייתא הוא.

והאר"י הרדב"ז ח"א סי' קמ"ט וכו' וכן בדין שלא יגזרו על ההרגשה שיש פמה מיני מאנרעות שפא תבוא הרגשה לאשה ואינה פתיחת הקבר הלכה לא חששו לה כלל דהא אפילו היכא דאיכא דם אמרינן בגמרא דתלינן בהרגשת מי רגלים ובהרגשת עד ובהרגשת שמש וכ"ש היכא דליכא דם דתלינן בכל דהו ולא מטמאינן לה אפילו מדרבנן כלל דמילתא דאם הרגישה בשעת וסתה בלאו הכי אסורה לשמש כל עונת הנסת ואם הרגישה שלא בשעת וסתה יש לחוש כ"ז שלא בדקה אבל אם בדקה א"ע יפה אינה חוששת כלל עכ"ל ועכ"ז לא פירש אם הבדיקה תומ"י אף פינו שנתבאר דגם להתה"ד אם בדקה א"ע תוך שיעור נסת ולא מצאה טהורה א"כ ע"כ הרדב"ז דחולק עליו וס"ל דהרגשה לחוד לא דמי כלל לדין נסת למ"ד נסתות דאורייתא א"כ ממילא מוכן דאף שבדקה א"ע אחר שיעור נסת ולא מצאה פלוט טהורה ולכאורה מהדין שבש"ע סי' ק"צ סל"ו גבי בדקה א"ע בעד שאינו בדוק ולשמואל ע"כ מיירי בהרגשה ואעפ"כ טהורה בפחות מכגריס משום דתלינן פחות מכגריס שהיה בעד מקודם וקשה דא"כ יהיה טמא מצד שהרגשה ועל פרחף יצא ממנה דבר מה או עכ"פ מנה נכריח דהפחות מכגריס יצא בשעת ההרגשה א"ו מוכרח דלא חיישינן מצד ההרגשה וא"כ כ"ש כשלא מצאה פלוט ואין לדחות דהתם היינו טעמא דתלינן שהרגשת עד הנה מה שהרגשה להכי אין מטמאין מחמת ההרגשה.

פי דבר זה אינו מוסכם כלל רק להפך שאם הרגישה י"ל שאעפ"כ טהור כשיש לתלות משום אימור הרגשת עד הוא. אבל להחמיר ולומר שאף שלא הרגישה י"ל דהרגשה רק שסבורה הרגשת עד הוא, אף שכן כתב במשמרת הבית דקע"ח אין זה מוסכם כמ"ש בתשו' ש"ב יעקב ואעפ"כ הכא על להקל י"ל טעם זה וא"כ אין ראיה מקאן (וע' תשו' פמ"א ח"ג סי' י"ג).

ואפשר להרמ"א והרדב"ז דין הרגשה לא חמור מנסתות למ"ד נסתות דרבנן ונתם קיי"ל דאף שלא בדקה א"ע כ"א זמן אחר הנסת נמי טהורה וע' בהרמב"ם פ"ג מהל' שגגות דין ה' משמע לכאורה אפילו לאחר ימים בדקה א"ע מיהו ממ"ש אח"כ ואם מצאה א"ע טהורה כשבדקה אחר הנסת אפ"ל דמשמע כשבדקה א"ע סמוך אחר הנסת ובפ"ח מהא"ב דין י"ג משמע בהדיא שאפילו לאחר ימים בדקה ומצאה טהורה ה"ז בחזקת טהורה גם ממ"ש הר"ן בפ"ב דשבועות ולמה נחוש שיהיו דמים מצויים בה שלא בשעת הנסת מפני שלא בדקה בשעת הנסת כו' מוכח דאף למ"ד דצריף בדיקה היינו אפילו אחר ימים מהנסת סגי ולכן ר"ל דמה"ט להרי"ף והרמב"ם א"צ בדיקה כלל וכמ"ש בב"י וש"ע סי' קפ"ד ס"ט בשמו ולכן אם נדמה דין הרגשה שהרגשה לדין נסתות למ"ד נסתות דרבנן י"ל דסגי אפי' בדקה א"ע אחר פמה שעות מההרגשה ולא מצאה פלוט דטהורה וחוורת הב"ח ונש"ף סי' קפ"ד ס"ט לחוש להספר יראים לא ס"ל כלל לכל האחרונים כמ"ש הגאון אזור ר"ל שם ס"ק כ"ט בשם ב"י ט"ז כו"פ דלא כב"ח עכ"ל

וכן דברי הס"ט נשם ס"ק י"ב וכ"כ בס' תפארת צבי על הלכות נדה בס' קפ"ד ס"ט וע'
ס"ט נשם נשאף להס"י טעם החנומרא דחוק במאד..

קיצור: לפ"ד הרדב"ז י"ל אף אם בדיקה א"ע אחר זמן מה הרגשה ולא מצאה פלום טהורה
וכמו שהדין פן פוסקות למ"ד נסות דרבנן וגם הרמ"א בד"מ ס' קפ"ח סק"ב נוטה
לדעת הרדב"ז: ה אף יש לחלק דעתם גבי נסות יש עוד טעם חזק פיון שלא הרגשה
פל זמן הנסת זהו ראיה שלא ראתה דהא י"א שזה לבד די פמבואר בש"ע ס' קפ"ד ס"ט
ע"כ הגם דקי"ל שצריכה בדיקה מ"מ מה"ט אף שאיחרה הבדיקה מהני אבל הכא גבי
הרגשה אף את"ל דהנה כמו נסות דרבנן י"ל שאם לא בדיקה בסמוך אף שבדיקה אח"כ
ולא מצאה פלום אינה טהורה וע' בספר פתחי תשובה בס' קפ"ד ס"ק י"ח בשם החו"ד
דדוקא משום שלא הרגשה כו' ולפ"ז אם בדיקה א"ע בעד ונאבד העד דליכא ראיה מהא
דלא הרגשה כו' וכמ"כ אם בשעת נסתה הטילה מים ג"כ טמאה פשעבר הנסת ולא
בדיקה ולא הרגשה דאימור ארגשה וכסבורה הרגשת מי רגלים הוא כו' וצ"ע ופשוט
דכ"ז אפי' בדיקה עצמה אחר הנסת ומצאה טהורה ג"כ טמאה פיון דחישינו דבשעת
נסתה ראתה על העד כו' ומש"כ אהטלת מים י"ל דלא דמי פי אין דרוך הדם לבוא עם
מ"ר כו' וכבר נת' לעיל ס"א שהחו"ד החמיר שם יותר עכ"פ לפ"ז אף אם נאמר דהרגשה
ה"ל פוסקות דרבנן ולא כה"ד וכמו שחלק עליו הרדב"ז עכ"פ הכא ליכא ראיה כמו
פוסקות דשם יש ראיה מדלא ארגשה משא"כ פאן.

ע"כ י"ל שאין להקל אם איחרה הבדיקה זמן רב אף שאח"כ בדיקה ולא מצאה פלום.
אבל אם מצאה מראה לכן יש לצדד להקל דכיון שמצאה אף לאחר זמן עדיף לתלות
ההרגשה בזה משנאמר שנאבד הדם דלא דמי לנסות פשליכא ראיה מהרגשה וגם לא
בדיקה עד אחר זמן א"כ א"א לטהר רק משום שלא ראתה פלל ע"ז יש לחוש פנ"ל פיון
דהחזקה אבל הכא לתלות שלא נפל הלכו הוא סברא ע"כ יש לתלות אף שלא בדיקה
כו"א אחר שיעור נסת נאפי' זמן מה יותר ולא כהס"ט סק"ד שכ' דהא ודאי כו' אחר זמן
רב כו' דהוא כ"כ לשטת תה"ד דס"ל דהרגשה ה"ל פוסקות דאורייתא אבל פיון שחלק
עליו הרדב"ז וגם שארי אחרונים הקילו ע"כ יש לתפוס פוסקות דרבנן.

לכן נ' להקל בכה"ג גם מלשון הרדב"ז יש לחוש כ"ז שלא בדיקה כו' משמע קצת דס"ל
דקיל פוסקות אף למ"ד נסות דרבנן דעתם עכ"פ הוחזקה חזקה גמורה וגם פן דרוך פל
הנשים והוא דבר טבעי רק משום שיש לנגד זה חזקת טהרה הני רק מדרבנן אבל לגבי
הרגשה פיון שכ' שיש פמה מארעות שתבוא מהם ההרגשה ואשה בחזקת טהרה עומדת
ה"ל ספיקא ובהצטרף לזה שבדיקה ולא מצאה פלום אף שלא בדיקה מיד אין להחמיר
ויש להעיר מדין בדיקת שפופרת שלא מצאה פלום דג"כ מטהר מדין חזקה דרמ"ת רק
משום דמסתבר יותר לתלות מהצדדים.

א"כ ה"נ גם בלא מצאה פלום אחר שיעור נסת יש לתלות יותר שלא ראתה פלל מראתה
ונימוק נהרגשה י"ל דלא חמירא מחזקה דרמ"ת: קיצור שיש לחלק בין בין נסות דשם
גם בלא הבדיקה יש ראיה מדלא הרגשה משא"כ פאן ליכא ראיה זו ע"כ אם לא מצאה
פלום י"ל שאין להתיר אא"כ היתה הבדיקה סמוך להרגשה אף שהיה יותר מפשיעור
נסת דהיינו ערוך ב' מינוטין לההרגשה יש לטהר אבל אם מצאה מראה לכן י"ל שיש

להקל אפ"י איחורה הבדיקה יותר משני מינוטין מ"מ למעשה צ"ע: וכ"ז בדין הרגשה דפתיחת המקור אבל אם רק הרגשה זיבת דבר לח כ' בס"ט סק"ג סד"ה עוד פתב מ"מ מספיקא כו' מסתבר למיתלי כו' וסד"ה בשו"ת אמ"ו דתלינן במצוי בכ"מ וכינן דשכיח כו' דדוקא בפתיחת כו' משא"כ בהרגשה כו' ועי' בגמרא רפ"ח דנדה אם רוב ימיה כו' ובתוספות ובפסקי הרשב"ץ שם א"כ אם בדיקה א"ע אפ"י אחר ב' מינוטין בערה ומצאה מראה לכו ודאי יש להקל בפשיטות אפ"י לפ"ד התה"ד דלעיל ועמש"ל סעי' ג' וזהו אף באשה שאינה רגילה בליחה לבינה אבל נשים שרגיל בהם ליחה לבינה ומחזקת בזה נ' ודאי דאף אם לא בדיקה פלל תליא ההרגשה בליחה לבינה דהא ה"ל רובא ונחזקה לקולא וגם ליכא ריעותא ול"ד למוצאה דם במי רגלים דמטמא ר' מאיר בעומדת וכ' הר"ן בתשובה סי' מ"ט משום דחגיגש למיעוטא דעכ"פ התם יש ריעותא אבל הכא ליכא ריעותא דמסתמא י"ל הנה ליחה לבינה ועוד הא אף פשמצאה דם ממש תלינן במכה ומהכ"ל לא יחשב גירוי הנ"ל כמכה ואדברה י"ל דה"ל כמכה המוציאה דם ועי' בש"ע סי' קצ"ו סעיף יו"ד דתולין גם בספירת ז"נ אף תוף ג' ימים וע"ש בס"ט ס"ק ל"ד.

ואף גם במכה שא"י אם מוציאה דם ס"ל לרמ"א סימן קפ"ז ס"ה דתלינן במכה פשיש ס"ס כו' וה"נ הוי ס"ס פהא דרמ"א ספק בא מהצדדים ספק מן המקור וגם אם מן המקור י"ל הוי ליחה לבינה פינו שרגילה בליחה לבינה כו' ושוב ראיתי פן בחקמת אדם פלל צ"ט ס"ג ונ"ל ונ"ל דה"ה נשים שרגיל בהם ליחה לבינה ומחזקת בזה אפ"י הרגשה זיבת דבר לח ולא בדיקה טהורה פינו שמוחזקת בכף ורגילה בכף תלינן במצוי עכ"ל הביאו הפתחי תשובה סי' ק"צ ס"ס"ק ג' אלא שהחכ"א לא הביא ראיה לדבר ולפע"ד יש ראיה ברורה לזה מהא דתלינן במכה פנ"ל: קיצור.

שאם ההרגשה הנה רק זיבת דבר לח יש לצדד להקל טפי ובאשה שרגיל בה זיבת ליחה לבינה י"ל אפילו לא בדיקה א"ע פלל טהורה: ועתה נבוא לענן שאלותיו ונ"ל אשה שמוחזקת לראות פמין ליחה לבינה ואין לה נסת קבוע פלל אם הרגשה (היינו זיבת דבר לח) ולא בדיקה אם יכולה לתלות הרגשה בליחה הנ"ל לפחות שלא בימי ליבונה עכ"ל הנה פכר פתבתי שבחכ"א פלל צ"ט ס"ג פסק בהדיא דטהורה דתלינן במצוי וכ"מ בס"ט סי' ק"צ סק"ג בסד"ה בשו"ת אמ"ו שכ' דתלינן במצוי אלא שלא הביאו ראיה ברורה לדבריהם.

ולפע"ד יש ראיה ברורה מהא דתלינן במכה דהתם אע"ג שמוצאה דם ממש תלינן שמהמכה הוא ובמכה שידוע שמוציאה דם תולין לכל הדעות אף באשה שאין לה נסת וגם במכה שא"י אם מוציאה דם עי' ברמ"א סי' קפ"ז ס"ה דלפעמים תלינן וא"כ הכא לענן הרגשת זיבת דבר לח לתלות בליחה ה"ל פדין מכה הידוע שמוציאה דם מאחר שמוחזקת בליחה לבינה הרי ידוע שיוצאה ממנה זיבת דבר לח וראיה לזה ממ"ש בב"י ס"י ק"צ פתב הרשב"א בתשובה מי שיצא ממנו דם דרף פי האמה בהרגל פעם או פעמים בחודש כו' גם לאחר תשמיש כשהאיש מקנח וחוזר ומקנח מוציא טפות דם כו' דכינן דאיכא ודאי מכה בבעל שהוא מוציא דם כו' עכ"ל הרי כה"ג חשוב ידוע שמתה מוציאה דם.

וכן פסק בשו"ע סי' ק"צ סעי' כ' וה"נ אשה שמוחזקת לראות כמין ליחה לבינה לגבי הרגשת זיבת דבר לח ה"ל כשיש לה מכה ידוע המוציאה זיבת דבר לח כו': ומ"ש מעל' עוד ובכל מקום שצריכה אשה הנ"ל בדיקה מיד או אם אינה מוחזקת לראות ליחה לבינה והרגישה אז בנדאי צריכה בדיקה מיד אם יש לסמוך דבתוך שיעור ב' מינוטין בערך חשוב מיד או לא דכיון דאינה מרגשת מן המקור אלא למטה סמוך ליציאה אין הדם שוקה לצאת לחוץ עכ"ל הגה מ"ש ובכל מקום שצריכה אשה הנ"ל בדיקה מיד אם פוננתו דהיינו בימי ליבונה אין נראה כן דגבי מכה שידוע שמוציאה דם פסק רמ"א בסי' קצ"ו ס"י דתולה אפילו תוך ג"י מכ"ש בכל ז"נ ואף הט"ו וש"ך שם לא חלקו על רמ"א רק לעגן תוך ג"י ולא בשאר ימי הספירה שאחר ג' ימים: ואף שהס"ט החמיר במוצאה דם ע"י בדיקת עד משום דספורין לפנינו בעינן אין כן דעת האחרונים אלא דבספורין מוחזקין סגי ואף שכ' דגם למ"ד בספורין מוחזקין יש לפקפק הנה ונהנה מ"מ בנ"ד שאינה רואה דם ממש רק הרגשת זיבת דבר לח אין להחמיר כ"כ ועכ"פ בזה נדאי יש להקל כשבדקת א"ע ומצאה ליחה לבינה דסגי אף שנשפתה מההרגשה עד סוף הבדיקה ערך שני מינוטין: קיצור: באשה שרגילה בזיבת ליחה לבינה יש להקל אפילו בימי ליבונה ואף באינה רגילה אם הרגישה זיבת דבר לח.

ובערך שני מינוטין מההרגשה בדקה א"ע ומצאה ליחה לבינה יש להקל כמשנ"ת למעלה ועמ"ש מדין זה דהתה"ד ג"כ בתשובה המתחלת בדין בדקה א"ע בעד שאינו בדוק יעו"ש סעי' ה' מש"כ ואף באינה רגילה כו' זה צ"ע: מש"ל תחלת סעיף ג' בשם הס"ט סי' ק"צ סס"ק ד' ויש לחלק וצ"ע עכ"ל י"ל פוננתו באומרו ויש לחלק היינו שני חילוקים האחד בעגן מה שהביא מהתוספות כב"ת דף סמ"ך ד"ה בעלה פטור שם אם נאמר שאחר שיעור נסתה בא הדם אין אנו צריכים להוסיף שום מעשה אבל כאן אם נאמר שליחה לבינה זו באה אחר שיעור נסת ולחוש שמה שיעור נסת הנה דם טמא נצטרך להוסיף שהנה עוד מעשה היינו שבתחלה מעט קודם ליחה לבינה זו זב ממנה דם טמא ונב לחוץ עד שלא נשאר ממנו שום רושם כלל ואח"כ מיד באה ליחה לבינה זו והכל בזמן מועט ערך שני מינוטין י"ל כולי האי לא חיישינן אלא קרוב הרבה לומר שליחה לבינה זו שנמצאת עתה היא היא שזבה ממנה מן החדר בשעת ההרגשה החילוק השני דשם דף סמ"ך ע"ב החזקת טהרה של האשה מסייע לומר שהדם הנמצא אחר שיעור נסת לא הי' מקודם שיעור נסת כ"א עתה בא דספיקא מיהו הוי ובספק י"ל מעמידין אחזקה לעגן למפרע עכ"פ אבל הכא החזקת טהרה של האשה מסייע להפך לומר שליחה זו הנמצאת עתה ע"י בדיקה זו שבדקה א"ע אחר שיעור נסת היא שזבה בשעת ההרגשה ולא הנה דם אחר כלל מקודם מה גם בהצטרף שני טעמים אלו יחד: סימן קלד מעוברת בחדש הח' שהיתה חולה ב' שבועות חולי החום והקיוו לה דם גם עלוקות אח"כ ת"ל גתרפאה ושאלתה אם מותרת לבעלה בלי טבילה כי במשך חולי הנ"ל נדאי הרגישה כמה פעמים שניתז ממנה דבר מה.

רק אצלה מצוי מאד שניתזים ממנה מי רגלים וכן הוא בכל המעוברות. וביותר אצלה ובכל יום הנה מפנים מסדיניה ששכבה עליהם בחלי' כמה פפות עד"מ מי רגלים: הנה פיון שמצוי ביותר שניתזים ממנה מ"ר א"כ נדאי תולין ההרגשה בזה דהא דם אין מצוי כלל שהרי מעוברות הן בחזקת מסולקות דמים וה"ל כהא דאמרין גבי האשה שעושה

צָרְכֵיהָ לְעוֹלָם דְּאֶרְגִּישָׁה וְאִמּוֹר הִרְגָּשְׁתָּ מ"ר הִיא דְהֵתָם הַפְּנוּנָה דְּאֶרְגִּישָׁה שְׁנִפְתַּח הַחֶדֶר
לְהוֹצִיא דְבָר וְתִלְיָנוּ דְטַעַמָּה בְּזָה כִּי לֹא הָיָה רַק הִרְגָּשְׁתָּ מ"ר כ"ש הֵכָא שֵׁא"צ לֹמַר
שְׁטַעַמָּה וּכ"פ בִּס"ט ס' ק"צ סק"ג וְאִין לְחוּשׁ שְׁמָא הִרְגִּישָׁה שְׁנִפְתַּח הַחֶדֶר וּבִכְה"ג י"ל
דְּאִין תּוֹלִין שְׁטַעַמָּה רַק כְּשֵׁיז הוֹכְחָה דְלָאוּ מְגוּפָה אֲתִיָּא דָם כְּמוֹ בְּיוֹשְׁבַת וְעָגוּל דִּמ"מ
אֲפֻשֵׁר בְּמַעֲוָבְרַת ג"כ תּוֹלִין (כְּשֵׁלֵא בְּדָקָה א"ע) לְתַלּוֹת שְׁטַעַמָּה בְּהִרְגָּשָׁה שְׁבָאֲמַת הָיָה
רַק הִרְגָּשְׁתָּ מ"ר שְׁזָהוּ מְצוּי אֲצֵלָה מִשֵּׁא"כ דָם אִינוּ מְצוּי כְּלָל וְהִטְעַם דְּהִנֵּה הִגְאוּן מוֹהֲר"ג
ז"ל בְּתִשׁוּבַת שִׁב"י ס' ל"ו כ' דְּאָף לִפְמ"ש הִתְה"ד ס' רמ"ו דְּהִרְגָּשָׁה סְבָרָא דְּאִוְרִיָּתָא
הוּא מ"מ לֹא חֲמִיר מְוִסְתוֹת לְמ"ד וְסִתוֹת דְּאִוְרִיָּי כִּמ"ש הִתְה"ד ע"ש וְלִכְּנֵן תְּמָה אִתְה"ד
אֲמַאי ס"ל דְּלֹא מְהַיְבִי בְּדִיקָה מִיָּד בְּכַשְׁיִעוֹר וְסִת כו' וְתִיָּרֵץ דְּלֹא מְשַׁכַּח לָהּ בְּדִיקָה
בְּשִׁיעוֹרוֹסַת כִּיּוֹן דְּאִין עַד בְּיָדָה ע"ש וְאֲפֻשֵׁר מִשׁוּם דְּלִמְ"ד וְסִתוֹת דְּאִוְרִיָּתָא פִּרְש"י
דִּט"ו סע"א דְּמַחְזְקִינָן לָהּ בְּטוֹמְאָת סָפֵק וְהִרְגָּשָׁה לְהִתְה"ד י"ל כְּנִדְּאִי דְּמִי וְחֲמוֹר מְוִסְתוֹת
לְכֹן ל"מ בְּדִיקָה כְּלָל אָף ז"א דְּהָא הִתְה"ד מְדַמָּה זֶה לְוִסְתוֹת לְמ"ד וְסִתוֹת לְמ"ד וְהִינֵנוּ מִשׁוּם
שְׁגָם כְּאִין מִיָּדִי סְפִיקָא לֹא נִפְקָא שְׁמָא הִטְפָּה שְׁנִימוֹק הָיָה דָם טְהוֹר גַּם אִימּוֹר טַעַמָּה וְעוֹד
דְּהִתּוֹס' דִּט"ו סע"א פְּלִיגִי עַל רִש"י וְס"ל לְמ"ד וְסִתוֹת לְמ"ד וְסִתוֹת לְמ"ד וְסִתוֹת לְמ"ד וְסִתוֹת לְמ"ד
וְכִיּוֹן דְּהִרְגָּשָׁה שְׁנִפְתַּח מְקוּרָה לֹא חֲמִיר מְוִסְתוֹת לְמ"ד וְסִתוֹת לְמ"ד וְסִתוֹת לְמ"ד וְסִתוֹת לְמ"ד
בִּשְׁ"ס פ"ק ד"ט ע"א דְּאָף לְמ"ד וְסִתוֹת דְּאִוְרִיָּתָא כִּיּוֹן דְּמְסוֹלְקַת דְּמִים הִיא לֹא בְּעִיָּא
בְּדִיקָה אִם כֹּן כְּמוֹ כֹּן לְעִנְיָן הִרְגָּשָׁה כְּשֵׁיז לְתַלּוֹת הִרְגָּשָׁה בְּמִי רְגֵלִים (אוּ בְּשִׁלְיָאִים)
תְּלִינָן וְהַגַּם שְׁנַצְטָרֵף לֹמַר שְׁטַעַמָּה בְּהִרְגָּשָׁה מ"מ תְּלִינָן כְּמוֹ בְּעַד בְּעָגוּל דִּה"נ כִּיּוֹן
דְּמְסוֹלְקַת דְּמִים הִיא קְרוּב יוֹתֵר שְׁהִיָּה מ"ר וְהִנֵּה בִּמְנ"י רִס"י ק"צ שְׁהִקִּיל בְּמַעֲוָבְרַת אָף
שִׁי"ל דְּהִינֵנוּ בְּבְּדָקָה א"ע מִיָּד וְלֹא מְצָאָה כְּלוּם מִשֵּׁא"כ בְּלֹא בְּדָקָה א"ע כְּלָל ל"ד לֹוסֵד"א
דִּא"צ בְּדִיקָה כְּדַחֲלֵק הִס"ט ס' ק"צ סק"ג מִיָּהוּ זְהוּ כְּשֵׁיז מְצוּי לְזוּב אֲצֵלָה מ"ר אָז
י"ל דְּלֹא תְּלִינָן הִרְגָּשְׁתָּה בִּמ"ר כְּשֵׁלֵא בְּדָקָה א"ע אֲבָל כְּשִׁדּוּעַ שְׁזָב אֲצֵלָה כְּמָה פְּעָמִים
מ"ר י"ל דְּתוֹלִין הִרְגָּשָׁה בִּמ"ר אָף שְׁלֵא בְּדָקָה א"ע טְהוֹרָה.

וְגַם יֵשׁ לְתַלּוֹת בְּשִׁלְיָאִים הֵבֵא מִהַמְקוֹר כו': וְעוֹד וְהוּא הִעֲקִיר שִׁבְנֵד"ז אִינוּ יָדוּעַ
שְׁהִרְגִּישָׁה שְׁנִפְתַּח הַחֶדֶר א"כ שְׁנִיחוּשׁ שְׁמָא הִרְגִּישָׁה זֶה וְדִאִי ל"ח וְעִי' בִּגְמ' דִּי"ג ב'
מִחֲמַת חוֹלֵי הָרִי דִּל"ח שְׁמָא רְאֲתָה וְתָנִן פ"ב כָּל הַנְּשִׁים בְּחִזְקַת טְהוֹרָה כו' וְאֵע"ג דְּלִיתְהִיָּה
בְּמִתָּא דְּלֹא רְמִיָּא אֲנַפְשִׁיהָ כו' וְגַם כִּיּוֹן דְּמַעֲקִירָא הִיָּתָה טְהוֹרָה וְעַכְשָׁיו (וְתוֹמ"י
כְּשִׁנְתַּחֲזָקָה מְעַט מַחֲלִיָּה) בְּדָקָה וְנִמְצָאָת טְהוֹרָה וְדִאִי ה"ל חִזְקָה מְעַלְי' דְּבִינְתִּיָּים נְמִי
טְהוֹרָה הִיא וְעִיָּין בְּגִמְרָא דִּס"ח דִּס"א ע"א: סִימָן קֵלָה נִשְׁאֲלָתִי בְּאִשָּׁה אַחַת בִּימִי לְיִבּוּנָה
שְׁבְּדָקָה עֲצָמָה כְּמָה בְּדִיקוֹת בְּיוֹם וְכוּלָם נְקִיִּים וּבִלְיָלָה הִרְגִּישָׁה אִיזָה לְחִלּוּחִית בְּכוּתְלִי
הִרְחַם לְמִטָּה כִּי כֹן דְּרַכָּם שְׁבִימִי לְיִבּוּנָם זָב מִהֵן הַשְּׁלֵאִיִּים הַמְצוּי בְּנָשִׁים כִּנּו' ג"כ בְּתִשׁוּ'
שִׁב"י בְּכִמָּה תְּשׁוּבוֹת וּבְפָרְט ס' מ"א וְס' מ"ד וְגַם מְצוּי לְחִלּוּחִית מִחֲמַת זִינְעָה
כְּשִׁמְתַּחֲמַמַּת כְּגוֹן שְׁעוֹמְדַת אֲצֵל הַתַּנּוּר אוּ בְּאִיזָה מְלֹאכָה הַמְחַמְמַת וְהִנֵּה בְּיוֹם כְּשִׁמְרָגְשָׁת
לְחִלּוּחִית ע"ד הַנְּ"ל הֵם בּוֹדְקִים עֲצָמָן תָּמִיד (בְּכָגֵד נְקִי הַנֵּק' עַד כִּיּוֹעַ) וּמוֹצָאִים רַק
שְׁלֵאִיִּים אוּ לְחִלּוּחִית וְזֶה אִיבְרַע לָהּ כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים וּבִלְיָלָה לֹא מְצָאָה עַד נְקִי
וּכְשֵׁהִרְגִּישָׁה לְחִלּוּחִית קִנְחָה בְּכַתְּנֹת שְׁלֵה וְאִת"כ לְמַחֲר מְצָאָה שֵׁם בְּמָקוֹם הַבְּדִיקָה כְּתָם
קָטָן פְּחוֹת מְפָרְטִים מְשׁוּף וְגַם נִיפְרָר שֵׁם לְכֹלֹכִית מִן הַשְּׁלֵאִיִּים הִרְבָּה יוֹתֵר מְפָרְטִים מֵה
דִּינָה שֶׁל הָאִשָּׁה אִם יֵשׁ לְתַלּוֹת הַפְּתָם קָטָן בְּכִינּוּם וּפְרַעוּשִׁים הַמְצוּיִים שֵׁם כִּי יֵשׁ שֵׁם

על פתונת הנ"ל עוד פתמים פאלה עגולים או משוכים קצת או לא פיון שהרגישה ועכ"פ יצא מגופה דבר מה וכיון שנגמץא הפתם במקום שקונחה דלמא יש להחמיר: תשובה.

נלפע"ד שיש להקל בפשיטות והנה מתחלה יש לבאר דין החלוק שהאשה לובשת ובנדקת אותו כשמתלבשת בו ואח"כ מקנחת א"ע בו בלא ראות תחלה באותו מקום שפכתונת אם הוא נקי אם דינו כעד הבדוק או כעד שאינו בדוק וידוע הנפקא מינה שיש בין עד הבדוק לאינו בדוק הוא דבעד שאינו בדוק אינו מטמא אא"כ יש בו פגרים ועוד משא"כ בעד הבדוק דמטמא בכל שהוא כמבואר בי"ד סי' ק"ץ מסעי' ל"ד ואילך אמנם אם הפתם עגול אין נפ"מ בזה פיון דארף בעד הבדוק אם נתנתו אחר הבדיקה תחת הפר או תחת הפסת פיון שיש לתלות במאכלות תולה פתם עגול במאכלות כשהוא פחות מפגרים ועוד כדאית' בש"ע שם ובמשנה וגמ' ס"פ הרואה וא"כ חלוק זה לא גרע עכ"פ מהניחתו תחת הפר שהרי בחלוק מצויה מאכלות הרבה יותר מבפר וכסת והוא דבר הנראה לעין אבל אם הפתם פחות מפגרים ועוד משוף יש נפ"מ דבעד שהניחתו תחת הפר היא טמאה א"כ אם החלוק דינו כעד הנ"ל יש לטמאה אבל את"ל דדינו כעד שאינו בדוק יש להקל כמבואר בש"ע: והנה משמעות החוות דעת סי' ק"ץ ס"ק ל"ז דדינו כעד (הנ"ל) [הבדוק] אבל בסדרי טהרה שם בסי' הנ"ל ס"ק נ"ה כ' ונ"ל ונראה דאם בדקה א"ע בחלוק שהיא לובשת ולא בדקה החלוק קודם שבדקה א"ע בו אם הוא נקי באותו מקום מדם מאכלות או לאו ואחר הבדיקה מצאה בו דם פחות מפגרים דאינו טמאה דאע"פ שבדקה חלוקה מקודם כשלבשה ולשטת הרשב"א מקרי זה בדוק לה פיון שהיה בחזקת בדוק לעולם הוא בחזקת בדוק עד שתדע שיצאה מחזקתו מפל מקום פיון דאין לה פל סדין וסדין שאין עליה כמה טפי דמים כדאיתא בריש פרק הרואה פתם.

אם פן מן הסתם הוא יוצא מחזקתו עד שתדע שהוא נקי וא"כ פיון שהוא כעד שאינו בדוק בעינו פגרים ועוד וכל זמן שאינו פגרים ועוד תלינו בדם מאכלות שהיה כבר בחלוק וכמבואר לקמן בסעיף ל"ז ומ"מ הפל לפי ראות עיני המורה כנלע"ד עכ"ל ולע"ד הדבר ברור דיש לתלות בו פתם פחות מפגרים טפי ממה שיש לתלות בעד שאינו בדוק ומנא אמינא לה מדברי רבינו ז"ל סי' ק"ץ ס"ק ע"א שחילק דהיינו עדיפותא דעד שאינו בדוק אע"ג שהיה בדוק קודם אלא שיצאה מחזקתו יש להסתפק שמה העבירתו בשוק של טבחים וא"כ לכאורה מ"ש מעד הבדוק שבדקה בו ואח"כ הניחתו תחת הפר דטמאה במשנה אלא משום דהקא נולד הספק בעד קודם שבדקה בו נק' עד שאינו בדוק משא"כ התי' שנולד הספק אח"כ וא"נ הקא בחלוק הרי נולד הספק בעד קודם שבדקה בו ואין להקשות על חילוקו של רז"ל מספק עברה בשוק של טבחים שאינו תולה בו פתם דשא"ה שהספק נולד קודם שמצאה הפתם אבל אינו ברור שנולד הספק קודם התהוות הפתם משא"כ הקא שהדבר ברור שנולד הספק קודם הבדיקה ועוד דמסברא זה עדיף טפי מעד שאינו בדוק שהרי אין שם רק ספק שמה נתלכלך בדם והוא ספק רחוק תדע דקיי"ל פגרים ועוד טמאה ואינה תולה בו משא"כ גבי חלוק לענין פחות מפגרים הרי קרוב לנדאי שנגמץאו בו כמה וכמה ט"ד פחות מפגרים כמ"ש הס"ט א"כ עדיף לענין פ' מפגרים יותר מעד שאינו בדוק והוא בעיני לענין פחות מפגרים כמו עד שאינו בדוק פלל שלקחתו מהאשפה דאין לה אשפה יותר מזה מאחר שענינינו רואות שיש בו עוד כמה טפי דמים.

ועוד שְׁהָרִי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל דְּבִכְתָּמִים תּוֹלָה כה"ג כְּמוֹ בְּנִמְצָא פְתָם א' לְמַעְלָה מִהַחֲגוֹר
וּא' לְמַטָּה אָמְרִינָן מְדַקָּא מְעַלְמָא כּו' אפ"י בְּיוֹתֵר מִכְּגָרִיס כּמ"ש הַתּוֹס' ס"פ הֵרוּאָה וּא"כ
ה"נ אף שְׁהַחְלוּק הִיָּה בְּדוּק בִּינָן שְׁעֵינֵינוּ רוֹאוֹת שְׁמֵתֵהוֹנָה בּו ט"ד.

א"כ יֵשׁ לְתוֹת שְׁגָם זֶה הַטָּפָה שְׁבִמְקוֹם הַקִּינוּח אֲתֵיָא מְעַלְמָא דְהָא כָּל הִכָּא דְתוֹלִין
בְּפְתָמִים תּוֹלִין נְמִי בְּעַד כּמ"ש רז"ל זוֹלְתִי לְעֵנִין מְפָה שְׁיִכּוּלָה לְהַגְלַע כּו' וּמִיָּהוּ אף גַּם
אִם לֹא נִמְצָא בּו ט"ד מְשׁוּף זוֹלֵת זֶה דִּינוֹ כְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק מְטַעַם הַנ"ל.

וּלְכָף נִלְע"ד שְׁאָף לִפְמ"ש רז"ל סק"ע שִׁבְע"נ יַחְמִיר לְעֲצָמוֹ בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק בְּפָחוֹת
מִכְּגָרִיס וּמְשׁוּף לִפְמ"ש הַרְמַב"ם דְּבִכְגָרִיס וְעוֹד טְמָאָה נִדָּה א"כ אֵין לְהַקְל בּוּ בְּמְשׁוּף
אפ"י בְּפָחוֹת מִכְּגָרִיס כְּמוֹ שְׁשֵׁנֵינוּ בְּעַד הַבְּדוּק שְׁנִתְנַתּוּ תַּחַת הַכּו' שִׁמ"מ אֵין לְהַחְמִיר
בְּכַה"ג בְּחִלּוּק מְטַעַם הַנ"ל דְּחִלּוּק לְעֵנִין פָּחוֹת מִכְּגָרִיס דְּמִי לְעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק כָּלֵל דְּהֵינּוּ
מ"ש רַמ"א סל"ו בַּהֲג"ה כְּשֶׁלְקַחְתָּה עַד מִמְקוֹם שְׁדָמִים מְצוּיִים שָׁם כּו'.

דְּבּוֹדָאֵי מְצוּי שָׁם טוֹבָא ט"ד פָּחוֹת מִכְּגָרִיס בְּחִלּוּק וּמִשְׁיָכוּתוֹ אֵין רָאָה שְׁהָרִי פְתָמִים
תּוֹלִים בּו כּמ"ש בְּעֲצָמוֹ ס"ק ס"ד. וְדָבָר בְּרוּר הוּא שְׁיֵשׁ לְחֻלְק בֵּין עַד הַבְּדוּק שְׁנִתְנַתּוּ
בְּמַקְרָה תַּחַת הַכּו' לְחֻלּוּק שְׁלּוּבִשְׁתּוֹ תְּמִיד וְגַם לְבָשְׁתּוֹ קוֹדֵם שְׁבִדְקָה בּוּ כְּנ"ל וְגַם עֲדִיף
טְפִי מְעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק שְׁנִחְלָקוּ בּוּ רַבִּי ור"ח דְּאָיְלוֹ בְּעַד הַנ"ל לְכַאוּרָה רְחוּק הַחֲשֵׁשׁ
לְתוֹת בְּמַאֲכֻלֵת שְׁהָרִי אֵינוּ מְנִיחָתוֹ תַּחַת הַכּו' אִם לֹא שְׁנִתְלָה בְּחֲשֵׁשׁ רְחוּק וְאֶפְשָׁר
שׁוֹ"ש ר"ח לְרַבִּי א"כ אף אֲתָה עֲשִׂיתוּ פְתָם כּו' דְּמִשׁוּ"ה אֲתָה תּוֹלָה בְּמַאֲכֻלֵת אַעפ"י
שְׁהוּא חֲשֵׁשׁ רְחוּק וְרַבִּי הַשֵּׁיב לוֹ דְּמ"מ מַאֲכֻלֵת מְצוּי יוֹתֵר מִלְתּוֹת בְּדָם דְּעַלְמָא שְׁאִינוּ
מְצוּי כָּלֵל וְכִינּוּן שְׁמַאֲכֻלֵת אֵין מְצוּי בּוּ כ"כ מ"ש"ה יֵשׁ מְקוֹם לוֹמֵר שְׁנִחְמִיר בְּמְשׁוּף לִפ"ד
הַרְמַב"ם בִּינּוּן שְׁבִלְאָה"נ מ"מ רְחוּק קֶצֶת חֲשֵׁשׁ דְּמַאֲכֻלֵת א"כ רְחוּק לוֹמֵר שְׁהוּא
מַמְאֲכֻלֵת וְגַם נִזְדַּמְן שְׁנַעֲשֶׂה מְשׁוּף אֶבֶל בְּחִלּוּק שְׁהַמַּאֲכֻלֵת מְצוּיָה מְאֹד וְעֲדִיף טְפִי אפ"י
מִמְכָּה הַמוֹצִיאָה דָם שְׁהָרִי תּוֹלִים בּוּ אפ"י תוֹף ג"י נְקִיִּים לִד"ה א"כ אֵין לְהַחְמִיר בּוּ אפ"י
בְּמְשׁוּף שְׁהָרִי תּוֹלִים פְתָמִים תוֹף ג"י בְּמַאֲכֻלֵת אפ"י בְּמְשׁוּף דְּכ"מ מְסַתִּימַת כָּל הַפּוֹסְקִים
אף ע"ג דְּאֵין תּוֹלִים בְּמַכָּה אַע"פ שְׁמוֹצִיאָה דָם לְדַעַת קֶצֶת פּוֹסְקִים א"כ בְּבִדְיָקַת עַד
שְׁתּוֹלִים לִד"ה בְּמַכָּה הַמוֹצִיאָה דָם כ"ש שְׁיֵשׁ לְתוֹת בְּמַאֲכֻלֵת אַע"פ שְׁמְשׁוּף וּבִלְאָה"נ
חוּמְרָא זֹו שֶׁל רז"ל י"ח עָלֶיהָ אפ"י לִפ"ד הַרְמַב"ם כּמ"ש הַמְּגִיָּה בְּרַמְב"ם דְּפוֹס
בְּאֶרְדִּיטְשׁוּב פ"ד מֵהָא"ב גְּבִי עַד שְׁאִינוּ בְּדוּק וְגַם הַרְז"ה לֹא כ"כ לְקוֹשְׁטָא דְּמִלְתָּא אֶלָּא
לְסַתּוֹר דְּבָרֵי רַבִּי וְאֵין זֶה מְוַכְרַח כ"ש שְׁפָל הַפּוֹסְקִים לֹא פְסָקוּ כְּרַבִּי שְׁהָרִי ר"י מְטַהֵר
לְגַמְרֵי לִפ"ד הַרְמַב"ן בְּהַלְכוּתוֹ וְהַרְשָׁב"א א"כ דְּיֵינוּ לְתַפְּסֵי מְלִתָּא מְצִיעֵתָא דְּהֵינּוּ כּו'
חֲזִיָּא שְׁמַטְמָא מְשׁוּם פְתָם וּא"כ אֵין לְהַחְמִיר בְּמְשׁוּף.

וְעַכ"פ בְּחִלּוּק וְדָאֵי אֵין לְהַחְמִיר כָּלֵל אֶפְיֵלוֹ לְבַע"נ מְטַעַם הַנ"ל דְּחִלּוּק קִיל טְפִי מְעַד
שְׁאִינוּ בְּדוּק לְעֵנִין פ' מִכְּגָרִיס: ב וְעֲדִינּוּ יֵשׁ מְקוֹם לְבַעַל דִּין לְחֻלּוּק לוֹמֵר דְּאָף אִם דִּינוֹ
כְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק מ"מ בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק נְמִי יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בִּינּוּן דְּמַצָּאָה מִמְרָאוֹת הַטְּהוֹרוֹת
וְגַם בִּינּוּן דְּאֶרְגִּישָׁה וְאַע"ג שְׁיֵשׁ לְתוֹת הַהַרְגָּשָׁה בְּלְחֻלּוּחִית מ"מ מֵאֵן לִימָא לָן דְּתִלְיָנָן
בְּהַכִּי וּלְבַרֵר זֶה הִנֵּה לְכַאוּרָה י"ל דְּתִלוּי בְּמַחְלֻקַת הַפּוֹסְקִים גְּבִי עַד שְׁאִינוּ בְּדוּק דְּבִפָּחוֹת
מִכְּגָרִיס טְהוֹרָה אִם הוּא דְּיִיקָא בְּדִלָּא אֶרְגִּישָׁה אוֹ אפ"י בְּדִלָּא אֶרְגִּישָׁה וְאַפ"ה טְהוֹרָה בְּפָחוֹת
מִכְּגָרִיס מְשׁוּם דְּאֶמְרֵי אֵימּוֹר הַרְגָּשָׁת עַד הוּא שְׁלִדְבְּרֵי הָאוּמְרִים דְּהֵתָם תְּלִינָן בְּהַרְגָּשָׁת

עד א"כ ה"נ (דְתִלְיִנְן הֶכָּא בְלַחְלוּחִית) דאע"ג דאין שְׁיִיךְ לְתִלּוּת בְּהֶרְגֵּשֶׁת עַד פִּינּוּן שְׁהֶרְגִישָׁה קוּדְם שְׁקֻנָּה בּוּ מ"מ יֵשׁ לְתִלּוּת בְּלַחְלוּחִית אֲבָל לְדַבְרֵי הָאוּמְרִים הֵתָם דְדִינִיקָא בְּדִלָּא אַרְגִּישָׁה אֲבָל בְּדַאֲרְגִישָׁה לָא תִלְיִנּוּ בְּהֶרְגֵּשֶׁת עַד י"ל דְלָא תִלְיִנּוּ נְמִי בְּלַחְלוּחִית אַף ע"ג שְׁיֵישׁ לְחִלְקָא פְּדִלְקָמֵן אִי"ה וְהִנֵּה בְּשֵׁב יַעֲקֹב סִי' מ"ד פְּתַב דְּבַעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק מְיִירֵי בְּדַאֲרְגִישָׁה ג"כ וּבִס"ט רִס"י ק"ץ סק"ג הִשִּׁיג עֲלֵיו וְאָמַר דְּאִשְׁתְּמִיטִיתִּיה מ"ש בַּמ"ה דַּקַּע"ח דְּוִדַּי מְגוּפָּה אֲתִיָּא וּבְהֶרְגֵּשָׁה אֲתִיָּא אֲלָא דְקִסְבְּרָה הֶרְגֵּשֶׁת עַד הוּא עַכ"ל הָרֵי דְהֶרְשֵׁב"א מוֹקֵי לָהּ בְּדִלָּא אַרְגִּישָׁה וְאִינִי רוּאָה מִפְּאֵן הֶכְרַח דְלָא מְיִירֵי בְּדַאֲרְגִישָׁה רַק דְמַצִּי מְיִירֵי נְמִי בְּדִלָּא אַרְגִּישָׁה וְאֵפֶ"כ טְמָאָה נִדְהָ לְרַבִּי מִשׁוּם דִּי"ל דְּבְהֶרְגֵּשָׁה אֲתִיָּא אֲלָא דְקִסְבְּרָה הֶרְגֵּשֶׁת עַד הוּא אֲבָל מ"מ י"ל דְּמְיִירֵי נְמִי בְּדַאֲרְגִישָׁה פְּמוּ שְׁתִּירְצוּ לְדַבְרֵי שְׁמוּאֵל מִשְׁנַת בְּדָקָה בְּעַד הַבְּדוּק וְהִנֵּיחְתוּ תַּחַת הַכַּר לְעוֹלָם בְּדַאֲרְגִישָׁה כּו' וְא"כ לְדִידְיָה ה"נ מִיתוּקְמָא דִּין בְּדָקָה בְּעַד הַבְּדוּק שְׁבַגְמ' דִּי"ד וְדַכְּוֹנְתָהּ בְּדָקָה בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק דְשָׁם וְאִין לְהַקְשׁוֹת דָּא"כ מ"ט תִּלְיִנּוּ פִּינּוּן דְּרַגְלִים לְדַבְרֵי דַאֲרְגִישָׁה דָּא"כ קִשְׂיָא נְמִי בְּעַד הַבְּדוּק שְׁתַּחַת הַכַּר.

וְאִין לֹאמַר דְּהֵתָם ה"ט מִשׁוּם שְׁהוּא עֲגוּל דְּמִשׁוּם הֶכִי יֵשׁ רְאִיָּה שְׁאִינוּ מִהַקְיָנוּחַ דְדָם הַקְיָנוּחַ מִשׁוּף הִנֵּה דָא"כ מ"ט דְּרַבְּנָן דְּמִטְהָרֵי אִפִּי' בְּמִשְׁוֹף פְּדַאֲיָתָא ס"פ הָרוּאָה וּמְיִירֵי נְמִי בְּדַאֲרְגִישָׁה כַּמ"ש ר"פ הָרוּאָה וְעַכְצ"ל דְּכָל הֵיכָּא דְאִיכָּא לְמִתְלֵי תִלְיִנּוּ מִשׁוּם דְּאִשְׁהָ בְּחֻזְקַת טְהָרָה עוֹמְדַת וְכִינּוּן דְּאִיכָּא לְמִתְלֵי לָא אִתְרַעִי חֻזְקָתָהּ (וְעֵי' בְּתִשׁוּבָה אַחַת שְׁהֶאֱרַכְתִּי בְּזָה דְלִבְעֵלָה מוֹקְמִינּוּ אַחְזו"ט בְּלִהַבָּא ג"כ וְכַש"כ בְּשֵׁלָא בְּשַׁעַת וְסִתָּה דְאִינוּ מְצוּי שְׁתִּרְאָה דָם וְכַדַּאֲיָתָא בְּרִישׁ פְּתוּבוֹת תַּחַלַּת ע"ב עֵי"ש).

וְרַאב"צ לָא פְּלִיג אֲלָא בְּמִשְׁוֹף מִשׁוּם דְּמִשְׁוֹף וְדַאֲי מְגוּפָּה אֲתִיָּא כַּדְפִּרְשִׁי ס"פ הָרוּאָה אֲבָל הֵיכָּא דְאִין לְבָרַר אִם הוּא מִשְׁוֹף אוֹ עֲגוּל פְּגוּן בְּטִיפִים קְטַנִּים מְאֹד נ' דְגַם רַאב"צ מוֹדָה דְאִפּוּשֵׁי פְּלוּגְתָּא לָא מְפָשִׁינּוּ וְא"כ צ"ל דְּטַעְמוּ מִשׁוּם דְּאִשְׁהָ בַּחזו"ט עוֹמְדַת (וְעֵי' בִּס"ט רִס"י ק"פ"ג וּבְסִימָן ק"ץ בְּתִשׁוּבָתוֹ בְּעַנְיַן הַפְּנִינִים שְׁנִדְחַק בַּכ"ז לְלָא צִנְרָךְ דְלַע"ד תּוֹלִים אִפִּי' בְּדַאֲרְגִישָׁה) וּלפ"ז ה"ה בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק דְתוֹלִים מַה"ט אִפִּי' בְּדַאֲרְגִישָׁה וְאִפִּי' בְּמִשְׁוֹף דְּבַעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק אִין חִילּוּק בֵּין עֲגוּל לְמִשְׁוֹף וְכ"כ הַב"ח סִי' ק"ץ סל"ה דְהַטַּעַם שְׁתוֹלִים בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק מִשׁוּם דְּאִשְׁהָ בְּחֻזְקַת טְהָרָה עוֹמְדַת.

וְאֵע"ג דַּכ"כ לר' יוֹסִי ה"ה לר"ח בְּפָחוֹת מְפָגְרִים וְשׁוֹב רְאִיתִי שְׁבַתָּה"ק כ' ג"כ הַטַּעַם מִשׁוּם חֻזְקַת טְהָרָה וְעוֹד נ"ל רְאִיָּה דְעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק מְיִירֵי נְמִי אִפִּי' בְּדַאֲרְגִישָׁה דְהָא מְדַמּוּ לָהּ הֵתָם בַּגְמ' לְהֶאֱשָׁה שְׁעוּשָׁה צְרִכְיָה וְרְאִיתָה דָם וְשָׁם מְיִירֵי אִפִּי' בְּדַאֲרְגִישָׁה פְּדַאֲיָתָא בַּגְמ' ר"פ הָרוּאָה וְלָא מִיבְעֵי לְדַבְרֵי ר"ח שְׁהֵם שְׁוִים מְמַשׁ אֲלָא אִפִּי' לַפ"ד הַרְמַב"ן וְרִשְׁב"א מ"מ לר' יוֹסִי שׁוִי' הֵם מְמַשׁ א"כ מְיִירֵי מְסַתְמָא בְּחַד גְּוֹנָא בְּדַאֲרְגִישָׁה וְגַם לַפ"ד הַפּוֹסְקִים דְלר' יוֹסִי מְטַמָּא נְמִי מִשׁוּם פְּתָם אוֹ לְהַפּוֹסְקִים דְקִי"ל כר' חִיָּיא מ"מ עַכ"פ י"ל דְּבַגְוֹנָא דְהֵתָם טְהוּרָה לְגַמְרֵי הֶכָּא אִינָה טְמָאָה נִדְהָ עַכ"פ וְהִינּוּ בְּדַאֲרְגִישָׁה וְא"כ בְּפָחוֹת מְפָגְרִים טְהוּרָה לְגַמְרֵי וְאִפִּי' בְּמִשְׁוֹף וְעוֹד דַּל"כ אִין חִילּוּק בֵּין עַד שְׁאִינוּ בְּדוּק לְעַד הַבְּדוּק שְׁהִנֵּיחְתוּ תַּחַת הַכַּר בְּאַרְגִּישָׁה וְאִינוּ בְּמִשְׁמַע וּלפ"ז פִּינּוּן דְּבַעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק יֵשׁ לְטְהַר פָּחוֹת מְפָגְרִים אִפִּי' בְּאַרְגִּישָׁה א"כ וְדַאֲי שְׁיֵישׁ לְטְהַר בַּנ"ד נְמִי דְתוֹלִים בְּלַחְלוּחִית אֲמַנְם אַף גַּם לְהָאוּמְרִים דְּבַעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק וְאַרְגִּישָׁה טְמָאָה מ"מ

יש להקל בנ"ד משום דלתלות שטעמיה בהרגשת עד הוא חשש רחוק וס"ל דלא תלינו בהכי אלא היכא דמוכחי מלתא דלאו מגופה קחזיא פגון בעגול א"נ באשה שעושה צרכיה משום דאין דרך הדם לבוא עם שביל המים או להחמיר תלינו דארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא היכא דליכא לתלות דמעלמא אתיא אבל להקל לא תלינו בזה היכא דליכא הוכחה משא"כ לתלות בלחלוחית נדאי תלינו שיקרי לחלוחית זה נדאי מגופה קחזיא ובנדאי שהרגשה זו הייתה מהלחלוחית אלא שאתה מספק שמה היה דם ג"כ בהרגשה זו וא"כ אין ראיה עכ"פ מההרגשה כיון דאנו רואים שההרגשה הינה מלחלוחית וא"כ הדם יש לתלות במאכלת כמו אילו לא ארגישה וכנ"ל ראיה מתשובת שב"י סי' מ"ד שהסכים עמו הס"ט סי' ק"צ סק"ג ואע"ג דהתם מיירי בכתם מ"מ יש פאן מעלה דהתם לא ניפר לחלוחית אלא שתולין בנימוק ונתייבש ואינו ניפר והכא ניפר לחלוחית ויש בזה לתלות כו' ועוד נ"ל ראיה מתשובת רמ"א סי' צ"ז דלפי לשון השואל שם האשה הייתה רגילה לראות מראה לבן וירוק וכל חלוקה הינה מלונקלך מפתמים אלו כו' א"כ נדאי ארגישה פשוט ממנה המראות הנ"ל וכמ"ש רמ"א שם סוף התשובה ונדוקא שידוע לה שזה המין הלבן והירוק הוא ממנה כו' שידוע שאילו הלחלוחית באים מן המקור כו' עכ"ל.

ואפ"ה כ' שם דתולין פתם קטן אדום פחות מפגריס שבקצה פתמים היורקים הנ"ל במאכלת ומשמע אפי' במשנה כמ"ש תחלת התשובה ואפי' פתם המשנה כו' וכ"ש לפ"ד הט"ז סס"י ק"צ שהסכימו עמו האחרונים וא"כ ה"נ מאי שנא.

ועוד דא"כ אמאי לא מתרץ הש"ס דף י"ד אקושיא וליחוש דלמא דם מאכלת הוא פגון שמצאה ג"כ דם ירוק עמו ומדהא מגופה חזיא הא נמי נדאי מגופה חזיא א"ו אינו ראיה ולרשב"א ור"ן הקושיא וליחוש היינו שנטהר לגמרי (ואף ע"ג שבחנות דעת כ' סס"י ק"ץ דרמ"א מיירי בדלא ארגישה דייקא מ"מ פוננתו בדלא ארגישה פתיסת המקור דאי בארגישה שנספתח המקור כיון דאפי' לא מצאה פלום טמאה לתה"ד ואף גם להחולקים עליו מ"מ אינה טהורה אא"כ בדקה מיד ולא מצאה או שמצאה מראות טהורות לבד א"כ נדאי אין לטהרה במצאה מראות טהורות וטמאות אבל בהרגשת שזב ממנה דבר לחודאי דלא מיירי תה"ד כמ"ש הס"ט סי' ק"צ סק"ג וא"כ בכה"ג מיירי רמ"א וט"ז וכ"מ ממ"ש החו"ד ברואה בלא הרגשה ור"ל בלא הרגשת פתיסת המקור או בלא הרגשת שזב מהמקור ממש אבל עכ"פ מרגשת לחלוחית כיון דנק' רואה עי' במ"ש החו"ד רס"י ק"ץ דזה לא נק' אצלו הרגשה ופליג אהנ"ב ולפ"ד הנ"ב שזה נמי מיקרי הרגשה אין ראיה לומר דרמ"א מיירי בלא ארגישה פלל וע"ד שכ' בתשובת מ"צ סס"י כ' שיקרי בלשון השואל כ' לראות כו' פנ"ל והראיה שהביא החו"ד מר"פ הרואה תמוה דהא הגמ' עדיפא מיניה משני דמיירי בדארגישה וגם לא מצאה רק מראה טמא ואפ"ה טהורה ול"ל לשנויי דמיירי נמי בשמצאה ג"כ במראה טהורה כיון דיש לאוקמי בפשוטה דאפי' בלא נמצא רק מראה טמא אפ"ה טהורה משום אימור הרגשת עד ורמ"א לא קאמר אלא דיתרץ דמיירי בלא ארגישה ובס"ט סי' ק"ץ סק"ג צ"ג נדחק ג"כ בכל זה ללא צורך דהדבר פשוט כמ"ש): ועוד נלע"ד לתת טעם פשוט להתיר בנ"ד דהא עכ"פ אם הרגיש שזב ממנה לחלוחית ולא בדקה א"ע פלל הייתה טהורה כמ"ש השב"י סי' מ"ד והס"ט סי' ק"ץ סק"ג דתולין במצוי שמצוי לזוב ממנה שלאיים והיינו דייקא שלא בשעת וסתה כנ"ד

דאז אין שכיח שיזוב ממנה דם פדאיתא ריש פתובות תחלת ע"ב ושלאיים שכיח וכן
ונקמת בית החיצון כנזכר בתה"ד ס"י רמ"ו או תמצית מי רגליה או זיעה וא"כ נדאי
דבלא בדיקה יש להקל ואם פן פינון שהבדיקה אינה חיובי א"כ פשבדיקה ונמצא שם
שלאיים ונמצא ג"כ דם פחות מכגריס שיש לתלותו במאכלת ה"ז פלא בדיקה וטהורה
ויש לדמות זה למ"ש בגמ' בחולין ד"נ דאינקיב ריאה היכא דמשמשא ידא דטבחא
תלינו וכתב הר"ן דאע"ג דאינקיב במקום שיש ריעותא בריאה תלינו וכו' הת"ש סי' ל"ו
סי"א דהיינו בריעותא דא"צ בדיקה ור"ל היכא שאין הבדיקה מעכבת ועי' בזה בתשו'
שהשיב רז"ל בענין הריאה דאינקיב במשמוש יד הטבח בנסרקה שלא פסדרן ועברה ע"י
מיעוץ כו' ע"ש ובתשובה שפסוף ספר לבושי שרד והארכתו בזה ג"כ במקום אחר וא"כ
כמו דהתם תלינו אע"ג דאינקא ריעותא היכא שאין הבדיקה מעכבת א"כ ה"נ פינון דאילו
לא בדיקה פלל לא היינו מטמאים אותה מחמת ריעותא דההרגשה שהיינו תולים ההרגשה
בזיבת דבר לח א"כ עכשיו שבדיקה בחלוק שאינו בדוק ונמצא פתם קטן פחות מכגריס
אפי' משוף שתולין אותו מדינא במאכלת תלינו פינון דנמצא ג"כ שלאיים ויש לתלות
ההרגשה בו א"כ תולין במצוי ועוד והוא העיקר דאשה בחזקת טהרה עומדת בס"ד מ"ב
סימן קלו אשה שיש לה נסת קבוע ובימי ספירתה ז"נ מצוי אצלה השלאיים וכשפירגשת
לחלוחית בודקת א"ע בעד הבדוק ומוצאה שלאיים הנ"ל או שאר לחלוחית כמו מימי
רגלים וגם יוכל להיות אצלה לחלוחית מזיעה פשעוסקת במלאכה אצל התנור וכו' ג
ופעם א' בליגה בסוף ז"נ הנ"ל הרגישה לחלוחית ולא היזה אצלה עד נקי וקינחה א"ע
בחלוק בדוק לה שלובשת בימי ליבונה ולמחר בדיקה החלוק באותו מקום שבדיקה א"ע
בו ונמצא שם מן השלייאת הרבה יותר מכגריס וגם פתם קטן דם פחות מכגריס משוף
אם תוכל לתלות שהדם היזה ממאכלת ופרעושים שאע"פ שהחלוק היזה בדוק קודם
שלבשתה מ"מ עכשיו פשלבשתו יש עליו כמה טפים מפרעושים וכו' ג או פינון שהפתם
נמצא במקום שבדיקה את עצמה כשהרגישה לחלוחית אין תולין: הנה בסדרי טהרה סי'
ק"צ ס"ק נ"ה כ' וז"ל ונראה דאם בדיקה א"ע בחלוק שהיא לובשת ולא בדיקה החלוק
קודם שבדיקה א"ע בו אם הוא נקי מדם מאכלת או לאו ואחר הבדיקה מצאה בו דם
פחות מכגריס דאינה טמאה דאע"פ שבדיקה חלוקה מקודם פשלבשתה ולשטת הרשב"א
מקרי זה בדוק לה פינון שהיתה בחזקת בדוק לעולם הוא בחזקת בדוק עד שתדע שיצאה
מחזקתו מ"מ פינון דאין לה כל סדיו וסדיו שאין עליה כמה טפי דמים פדאיתא בר"פ
הרואה פתם א"כ מן הסתם הוא יוצא מחזקתו עד שתדע שהוא נקי וא"כ פינון שהוא כעד
שאינו בדוק בעינו כגריס ועוד וכל זמן שאינו כגריס ועוד תלינו במאכלת שהיה כבר
בחלוק וכמבואר לקמן בסעף ל"ו ומ"מ הפל לפי ראות עיני המורה כנלע"ד עכ"ל והנה
מאחר דהוא כעד שאינו בדוק א"כ אפילו הפחות מכגריס הנמצא עליו הוא משוף יש
להקל ולזה נדאי נתכונן הס"ט באומרו וכו' שאינו כגריס ועוד כו' ר"ל אפי' הוא משוף.

וז"ש ג"כ וכמבואר לקמן בסעף ל"ו דשם מבואר בש"ע גבי עד שאינו בדוק דטהורה
אא"כ יש בו כגריס ועוד ור"ל שאין חלוק פלל בין עגול למשוף ועוד דאת"ל לטהר רק
בעגול לא היזה צ"ל שהוא כעד שאינו בדוק דהא גם בעד הבדוק משנה שלימה שנינו עד
שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם עגול טהור.

וה"נ החלוקה שלובשת א"ע בו ה"ל כְּעַד שֶׁהוּא נִתּוּן תַּחַת הַכּוּר דָּאִין לָהּ חִלּוּק שְׂאִין בָּהּ כַּמָּה טְפֵי דְמִים מְפָרְעוּשִׁים הַמְצוּיִים לְרֹב וְא"כ אַף אִם דִּינּוּ כְּעַד הַבְּדוּק דִּינּוּ שְׂיִהְיֶה טְהוֹר בְּעֵגוּל וְכ"ש הָכָא דֵּה"ל כְּעַד בְּדוּק שְׂיִהְיֶה נִתּוּן תַּחַת הַכּוּר לְקוֹדֵם שְׂבִדְקָה א"ע בוּ וְגַם אַח"כ וְעֵדִיף מִדִּין הַמְשָׁנָה דְפִי הַפּוֹסְקִים שְׂבִדְקָה א"ע כְּעַד הַבְּדוּק וְאַח"כ נִתְּנָתוּ תַּחַת הַכּוּר.

א"ו כְּנֻנַת הַס"ט דִּינְצָא מְחֻזְקָתוֹ לְגַבֵּי פְחוֹת מְכַרְרִים כְּעַד שְׂאִינּוּ בְּדוּק דְאַפֵּי מְשׁוּף ג"כ טְהוֹר וְא"ת מֵאֵי שְׂנָא מְעַד הַבְּדוּק שְׂנִתּוּן תַּחַת הַכּוּר דְמְשׁוּף טְמֵא ע"ז י"ל כְּמוֹ שְׂהֻקְשׁוּ לְגַבֵּי עַד שְׂאִינּוּ בְּדוּק דְמְשׁוּף טְהוֹר מ"ש מְעַד הַבְּדוּק שֶׁהוּא נִתּוּן תַּחַת הַכּוּר דְמְשׁוּף טְמֵא וְע"ז תִּירָץ הַס"ט סְעִי ל"ו ס"ק ס"ב דְבְּעַד שְׂאִינּוּ בְּדוּק י"ל שְׂקֻנְחוּ בוּ דָם מְאֻכְלֵת מִש"ה הוּא מְשׁוּף מִשְׂא"כ בְּהִנְיַחְתּוֹ תַּחַת הַכּוּר וְהַפְסֵת דְלִיפָא לְמִיתְלֵי בְּקִינּוּת וְא"כ לִפ"ז גְּבִי חִלּוּק ג"כ י"ל שְׂמָא חִינְכָה וְקִינְחָה בוּ א"ע עַל בְּשָׂרָה כְּשִׂהְיָה עַל חִלּוּק ט"ד מְפָרְעוּשִׁים וְע"ז נְעֻשָׂה מְשׁוּף.

או י"ל בְּשֻׁעָה שְׂקִינְחָה א"ע בוּ בְּא"מ כְּשִׂהְרָגִישָׁה הַלְחֻלּוּחִית עִי"ז נְעֻשָׂה מְשׁוּף אוֹתוֹ הַטְּפַת דָם שְׂהִיָּה בְּמָקוֹם הַנ"ל בְּהַחֲלוּק מְפָרְעוּשׁ וְגַם אוֹלֵי לְכַלּוּף הַשְּׂלֵינְיָאם גְּרַם לְעֻשׂוֹת הַט"ד שְׂהִיָּה בְּהַחֲלוּק מְקוֹדֵם שְׂיִהְיֶה מְשׁוּף.

משא"כ כְּעַד הַנְּתוּן תַּחַת הַכּוּר לֹא שְׂיִיף כ"ז וְאַפְשָׁר מְשׁוּם הָכִי פִי הַפּוֹסְקִים דְמִיָּרִי שְׂבִדְקָה א"ע בוּ וְאַח"כ נִתְּנָתוּ תַּחַת הַכּוּר כְּמִבְּנָאָר מְלִשׁוֹן הַטּוֹש"ע סְעִי ל"ד וּמְדוּעַ לֹא פִי דֵּה"ה אִם מְתַחֲלָה הָיָה הַעַד בְּדוּק הָיָה נִתּוּן אֲצֵלָה תַּחַת הַכּוּר וְאַח"כ לְקַחְתּוֹ וּבְדְקָה א"ע בוּ וּלְפָמ"ש י"ל דְבַכָּה"ג י"ל דְרַאב"צ נְמִי מוֹדָה לְרַבְּנָן דְאַפֵּי מְשׁוּף טְהוֹר כְּשְׂאִין בוּ פְחוֹת מְכַרְרִים דָּאִין רְאָיָה מְמַשְׂכִּיפּוֹתוֹ שֶׁהוּא מְהַקִּינּוּת שְׂהִרִי י"ל שְׂאוֹתָה ט"ד שְׂפָאָה עַל הַעַד מְמַאֲכֻלֵת תַּחַת הַכּוּר וְהַפְסֵת נְעֻשִׂית מְשׁוּף ע"י הַקִּינּוּת שְׂקִינְחָה וּבְדְקָה א"ע בְּהַעַד מִש"ה פִי דְמִיָּרִי שְׂבִדְקָה א"ע בוּ קוֹדֵם שְׂנִתְּנָתוּ תַּחַת הַכּוּר וְא"כ מְשׁוּף עַכְצ"ל שֶׁהוּא מִדָם הַקִּינּוּת וּלִפ"ז בְּנִד"ז דְהַחֲלוּק ה"ל כְּעַד שֶׁהוּא נִתּוּן תַּחַת הַכּוּר וְאַח"כ בְּדְקָה א"ע בוּ יֵשׁ לְהַקֵּל אִפִּי בְּמִשְׁנֵי וְאַמְנָם לְכַאוּרָה יֵשׁ לְפַקְפֵק עַל חִלּוּק זֶה דֵּה"כ לְמָה הַנְּצָרָף הַש"ס ס"פ הַרְוָאָה פְתָם לְתִירָץ וְכִי קְאָמַר רַאב"צ (מְשׁוּף וְדָאִי מְגוּפָה אֲתָא) כְּעַד (שְׂבִדְקָת א"ע בוּ) אֲבָל בְּכַתָּם (שְׂעַל חֲלֻקָה כְּגָרִים וְעוֹד בְּעֵינָן) לֹא הִל"ל דְאַפֵּי כְּעַד שְׂבִדְקָת א"ע בוּ כְּשִׂנְתְּנָתוֹ תַּחַת הַכּוּר וְאַח"כ בְּדְקָה א"ע בוּ בְּעֵינָן כְּגָרִים וְעוֹד אֲבָל פְּחוֹת מְכַרְרִים אִפִּי מְשׁוּף לֹא מְטַמָּא וּמְדָלָא חֲזִילָק הַש"ס פִּן ש"מ דְהַחֲלוּק הוּא רַק בֵּין עַד לְפְתָם אֲבָל כְּעַד שְׂבִדְקָת א"ע בוּ אִפִּי נִתְּנָתוּ תַּחַת הַכּוּר קוֹדֵם הַבְּדִיקָה מ"מ פִּינּוּן שְׂבִדְקָה א"ע בוּ וְנִמְצָא עָלָיו דָם מְשׁוּף טְמֵאָה וּמ"מ אֲפִילוּ לְפִי זֶה חִלּוּק דְנ"ד שְׂאִנֵּי דְהֵתָם גְּבִי עַד הַבְּדוּק י"ל דֵּה"ט דְמְשׁוּף טְמֵא בְּכָל שֶׁהוּא דְכֻלֵּי הָאֵי לֹא תְלִינּוּ שֶׁהַט"ד (צ"צ) שְׂמְפָרְעוּשׁ יְהִיָּה נְעֻשָׂה מְשׁוּף מְחַמַת הַקִּינּוּת דָּאִיף יִזְדַּמֵּן שְׂיִהְיֶה עֵדִינּוּן לַח אֲבָל בְּחִלּוּק י"ל שֶׁהַט"ד שְׂמְפָרְעוּשׁ נְעֻשִׂית מְשׁוּף מְחַמַת מְשִׁיכַת הַחֲלוּק עַל בְּשָׂרָה הָיָה וְהָיָה גַם מְתַחַפְכַת בוּ לְפָעֵמִים כְּנ"ל וְכִדִּין עַד שְׂאִינּוּ בְּדוּק דְמְטַהֲרִינּוּ בְּמִשְׁנֵי אַף ע"פ שְׂבִדְקָה א"ע בוּ כְּנ"ל וּבְאַמַת בְּחִלּוּק מְצוּי יוֹתֵר שְׂיִהְיֶה בוּ ט"ד מְשׁוּף מְבַעַד שְׂאִינּוּ בְּדוּק שְׂכ" הַס"ט דְתְלִינּוּ שְׂקֻנְחוּ בוּ דָם מְאֻכְלֵת כּו' דֵּהוּא חֲשֵׁשׁ רְחוּק כּו' דֵּהוּא עַד שְׂאִינּוּ בְּדוּק אֲפִילוּ לְהַרְשָׁב"א הֵינּוּ שְׂנוּטְלָתוֹ מְמָקוֹם הַמְּוַצָּנַע שְׂדַרְכָּן שָׁל נְשִׁים לְהַצְנִיעַ וּלְהַכִּין לָהֶם עֵדִים כּו' וְא"כ זֶה

שִׁינְדָמֵן שְׂיִקְנָחוּ בּוּ דָם מְאַכְוֵלֵת וְדַאי אִינוּ מְצוּי כָּלְל וְכ"ש לְפִי הַתּוֹס' וְרַמְבַּ"ן בְּעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק הוּא אִינוּ מְצוּי יוֹתֵר א"כ בְּחִלּוּק שְׁזָה מְצוּי יוֹתֵר וְדַאי תְּלִינֵן אִפִּי בְּמִשְׁוֹף: ב אָף לְכַאוּרָה עֲדִינֵן יֵשׁ לְהַשִּׁיב לְפִי הַרְשָׁב"א בְּעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק אֶפְשָׁר לִוְמֵר דְּחִלּוּק זֶה פִּינּוֹן שְׂמִתְחַלֵּה בְּדָקָה אוֹתוֹ חֲמוּר יוֹתֵר מֵעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק דְּהֵתָם פִּי הַכּו"פ ס"ק כ' דְּכּוֹנֵנֵת הַרְשָׁב"א דְּעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק הֵינּוּ שְׂלֵא הָיָה לוֹ מְעוֹלָם בְּדִיקָה וְאֵע"פ שֶׁכ' הַרְשָׁב"א בַּתְּה"א וְנ"ל אֲלֵא נ"ל שְׁזָהוּ עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק כָּל שְׂהִיא נוֹטְלָתוֹ מִמְקוֹם הַמְּנַצְנֵעַ שְׂדַרְכּוֹן שֶׁל גְּשִׁים לְהַצְנִיעַ וּלְהַכִּין לָהֶם עֲדִים וְאִין מוֹלִיכוֹת אוֹתָן בְּשׂוּק וְלֹא מִתְעַסְקָת בָּהֶן בְּכַתְמִים עַל הַרְבּוּב עַכ"ל מ"מ יוֹכֵל לְהִיּוֹת שְׂאוֹתָהּ הָאֲשֶׁה שְׂהַצְנִיעָה שֶׁם הָעַד עֲדִינֵן לֹא בְּדָקָתוֹ כָּלְל עַד שְׂיִהְיֶה כְּדִין עַד הַבְּדוּק רַק שְׂהַכִּינָה אוֹתוֹ שֶׁם שֶׂאֲח"כ תְּבַדְּקֵנוּ וְכ"ת א"כ מְדוּעַ הוּא עֲדִיף מִלְקָחָה חִלּוּק מִן הַשׂוּק י"ל הֵכָא פִּינּוֹן שְׂמַצְנֵעַת אוֹתוֹ לְעַד אֵע"פ שְׂעֲדִינֵן צְרִיכָה לְבּוֹדְקוֹ הֵינּוּ שְׂצְרִיכָה לְבּוֹדְקוֹ רַק מִט"ד קְטָנִים דְּמִסְתַּמָּא אִם הָיָה בּוּ ט"ד גְּדוֹלִים הַנְּרָאִים לְעִין לֹא הֵיְתָה מְצַנְעָתוֹ בְּמִקּוֹם שְׂמַכְיָנִים לָהֶם עֲדִים גְּקִיִּים מִשֶּׂא"כ בְּלְקָחָה בְּגַד מִהַשׂוּק כּו' וְתַדַּע דְּעַד הַבְּדוּק וְדַאי צְרִיף בְּדִיקָה הֵיטֵב עַד שְׂיִהְיֶה נִקְרָא בְּדוּק וְכִדְאָמְרִי ר"פ הַרְוֹאָה לֹא מִבְּעֵינָא גְּלִימָא דְּלֹא מִיבְּדַק שְׂפִיר כּו' מִש"ה כָּל שְׂלֵא בְּדָקָתוֹ אָף שְׂהַצְנִיעָתוֹ לְעַד וּמִסְתַּמָּא לֹא הָיָה בּוּ דָם הַנְּרָאָה לְעִין מ"מ אִינוּ נִק' עַד הַבְּדוּק וְה"ל עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק פִּינּוֹן דְּעֲדִינֵן לֹא בְּדָקָתוֹ מִמֶּשׁ וּמ"מ עֲדִיף טוֹבָא מִלְקָחָה בְּגַד מִהַשׂוּק כּו' וְכִינּוֹן דְּעַכ"פ עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק מִיִּירִי שְׂלֵא הָיָה לוֹ בְּדִיקָה מְעוֹלָם מִש"ה מְטַהֲרִים אִפִּי מְשׂוּף דְּכִינּוֹן שְׂלֵא הָיָה לוֹ בְּדִיקָה מְעוֹלָם כְּף י"ל שְׂהָיָה בּוּ פְּחוֹת מִכְּגָרִים מְשׂוּף כְּמוֹ עֲגוּל (וְאֶפִּי' כְּגָרִים וְעוֹד טְהוֹר לְפ"ד הַרְשָׁב"א וְלִשֶׂא"פ דְּמִטְמְאִי וְכ"ד הַש"ע אָף שְׂמִפְרָשׁ פִּי עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק כְּהַרְשָׁב"א מ"מ פִּינּוֹן שְׂהַצְנִיעָתוֹ בְּמִקּוֹם עֲדִים גְּקִיִּים מִסְתַּמָּא לֹא הָיָה בּוּ כְּתָם גְּדוֹל כ"כ וּמִיָּהוּ זֶה דְּחוּק דֵּא"כ כְּגָרִים נְמִי אֵעַכְצ"ל דָּאִין רְאִיָּה מִמָּה שְׂהַצְנִיעָתוֹ כּו'.

רַק דְּכִינּוֹן שְׂלֵא נְבַדַּק מְעוֹלָם פְּחוֹת מִכְּגָרִים דְּשְׂכִיחַ מִמְּאַכְוֵלֵת א"א לִיטְמָא כּו' וְכְּגָרִים וְעוֹד דְּנִפְיָק לִיָּה מְדָם מְאַכְוֵלֵת לֹא מִחְזָקִינֵן בִּיָּה). מִשֶּׂא"כ הֵכָא גְּבִי חִלּוּק שְׂהָיָה בְּדוּק מִמֶּשׁ רַק שְׂלִגְבֵי פְּחוֹת מִכְּגָרִים ה"ל שְׂיִצְא מִחְזָקָת בְּדוּק פִּינּוֹן שְׂאִין לָף כָּל סְדִין כּו' א"כ י"ל דְּזָהוּ דְּוָקָא לְגַבֵּי עֲגוּל וְלֹא לְגַבֵּי מְשׂוּף מִיָּהוּ אִין לְחַלְק דְּהָא גְּבִי אִין לָף כָּל סְדִין שְׂאִין עֲלִיו כְּמָה ט"ד פְּחוֹת מִכְּגָרִים לֹא אֶמְרִינּוּ דְּוָקָא עֲגוּל וְלֹא מְשׂוּף מִש"ה גַּם גְּבִי חִלּוּק י"ל כּוּן שְׂבּוּדַאי יִצָּא מִחְזָקָת שְׂהָיָה בְּדוּק לְגַבֵּי פְּחוֹת מִכְּגָרִים בִּין עַל עֲגוּל בִּין עַל מְשׂוּף כְּנ"ל וְל"ד לְעַד הַבְּדוּק שְׂהָיָה נְתוּן תַּחַת הַכּוּר כְּנ"ל ' וְעוֹד יֵשׁ טַעַם אַחַר לְחַלְק בִּין חִלּוּק זֶה לְעַד שְׂהָיָה נְתוּן תַּחַת הַכּוּר ע"פ פִּירוּשׁוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן אַאזְמו"ר ז"ל דְּטַעַמִּים דְּמִקְוִיָּים בְּבְדָקָה א"ע בְּעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק הוּא פִּינּוֹן שְׂנּוּלֵד הַסְּפֵק בְּעַד קוֹדָם שְׂבְּדָקָה א"ע בּוּ מְשׂוּם שְׂכְּשׂוּלֵד קוֹדָם בְּדִיקָה נוֹלֵד בְּשַׁעָה שְׂהִיא בְּחִזְקָת טְהָרָה מִשֶּׂא"כ כְּשְׂבְּדָקָה א"ע בְּעַד הַבְּדוּק וְאִם"כ נוֹלֵד סְפֵק כְּמוֹ בְּנִתְנָתוֹ תַּחַת הַכּוּר ה"ל נוֹלֵד הַסְּפֵק בְּשַׁעָה שְׂהִיא בְּחִזְקָת טְמֵאָה כּו' כְּמוֹ שְׂהֶאֱרִיף בְּזָה בַק"א ס' קפ"ז בַּסְּק"ג ד"ה וּמ"ש הַח"ץ כּו' וּפִי' חִזְקָת טוֹמְאָה ר"ל שְׂכְּפָר יֵשׁ דָּם לְפָנָיָה וְחִזְקָת דָּמִים מִן הָאֲשֶׁה מִשֶּׂא"כ גְּבִי עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק נוֹלֵד הַסְּפֵק עַל הָעַד קוֹדָם שְׂבְּדָקָה א"ע בּוּ שְׂעֲדִינֵן חִזְקָת טְהָרָה שְׂלֵה הוּא בְּלִי שׂוּם רִיעוּתָא וּפְקַפּוּק ע"ש דְּסְבָרָא גְּדוּלָּה הִיא וְהִנֵּה מְוַכְרְחִים אָנוּ לְחִלּוּק זֶה לְפ"ד הַתּוֹס' וְרַמְבַּ"ן בְּפִי' וְעֲנִין עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק דֵּה"ס ט"ס ס"ב הַקְּשָׁה עֲלֵיהֶם קוֹשִׁיא עֲצוּמָה מ"ש מֵעַד שְׂהוּא נְתוּן תַּחַת הַכּוּר וְתִירוּצוֹ אִין מְסַפִּיק כָּלְל דְּבַהֲדָיָא פְּסַק הַרְמַבַּ"ן בְּהַלְכוּתָיו

ספ"ד הלכה מ"ה דבעד הדויק שהוא נתון תחת הפר ונמצא עליו פתם אם משוה טמאה בכל שהוא ובעד שאינו בדויק אפי' הניחתו בקונפסא טהור בין עגול בין משוה ואפילו כגריס ועוד ס"ל לטהר מעיקר הדין ואין שום נגר ובר נגר דיפרקיניה אבל לפי חילוקו של הגאאזמו"ר נ"ע א"ש דהיינו מעליותא דעד שאינו בדויק פיון שנוולד הספק בהעד קודם שנומצא ריעותא על האשה ובדקה א"ע בעד שנוודע לנו שאין עד בדויק פנ"ל ותירוץ זה על התוספות ורמב"ן להצילם מקוששית הס"ט מבואר בדברי אאזמו"ר נ"ע סי' ק"צ ס"ק ע"א במ"ש וכ"כ התוספות ואע"ג כו' דשא"ה כו' וה"ה שיש לתרץ פן על קוששית הס"ט ס"ק ס"ב שיקשה מי גרע מקום המונע מתחת הפר כו' דודאי אינו גרע מצד עצמו רק הגרעון הוא לפי שנוולד הספק על העד מקודם שבדקה א"ע (ולפ"ז גבי עד הדויק שהניחתו תחת הפר אם נתנתו תחת הפר קודם שבדקה א"ע טהורה אפי' במשוה והא דמחלק הש"ס ס"פ הרואה במשוה רק בין עד לפתם זהו משום דאבריינתא קאי דנזכר שם פתם).

אף הטעם שכ' אאזמו"ר נ"ע בזה דכיון שאז היא בחזקת טהרה א"א להוציאה מחזקתה בספק הנוולד אז אפילו שאינו שקול אינו מוכן דאיהו יהיה מהני החזקה כשאין הספק שקול שאפילו בספק שקול י"א דלא מוקמינן אחזקה ונ' לתרץ שהוא ע"ד מ"ש התוספות בנדה די"ט א' ד"ה ר' יהושע דהא דנצבר ר' יהושע להביא מקרא על דספק אם בהרת קודמת לשער לבן או שער לבן קודם לבהרת טהור ולא די לו בטעמא דנוקי גברא אחזקתו וכדמשמע בפ' המדיר דטעמא דר' יהושע בזה הוא משום דאזיל בתר חזקה דגופא וא"כ למה צריף קרא ע"ז ותירצו משום דדרף השער להתלבן מחמת הנגע לפיכך נראין הדברים דבהרת קדמה כו' ור"ל שאינו ספק שקול כלל ולכן לא היה מוקי אחזקה בכה"ג אלא דיליף מקרא דלטהרו להעמיד אחזקה פאן גבי ספק זה אפילו אין הספק שקול ע"ש ועד"ז י"ל דהא דיליף רבי עקיבא מקרא דם ולא פתם היינו להקל אפילו בשאין הספק שקול וזהו גבי פתם כשי"ל דמעלמא ממש אתיא משא"כ בבדקה א"ע בעד הדויק לא הקילו בשאין הספק שקול משום דדוקא בכחם הקילה תורה פן ולא בבדיקת עד וכדמחלקינן בגמרא ס"פ הרואה פתם בין עד לפתם גבי משוה אמנם גבי עד שאינו בדויק מצינו בגמרא דף י"ד דאפילו ביותר מכגריס נק' רק פתם לר' חייא דהלקחא פנותיה וא"כ ממילא מוכן דאפילו כשאין הספק שקול טהור מן התורה.

ולזה צריף להבין מהו החילוק בין עד הדויק לעד שאינו בדויק פיון דבדקה א"ע בו והספק אינו שקול מדוע יהיה טהור מדאורייתא ולזה חידוש רבינו ז"ל וגילה לנו הטעם משום שהספק נולד בהעד קודם בדיקה ע"כ מוקמינן אחזקת טהרה ור"ל דכמו בכחם לימדנו הפתוב דם ולא פתם אף שאין הספק שקול כף הכא עד שאינו בדויק נק' ג"כ פתם משום שנוולד הספק קודם הבדיקה אלא דלשטת רבינו ז"ל זהו דייקא מצד צירוף חזקת טהרה לספק זה ולפ"ז ה"ל ממש דומיא דנגעים בספק בהרת כו' פנ"ל וכ"כ בתה"ק דטעמא דעד שאינו בדויק הוא מצד חזקת טהרה: והנה אאזמו"ר הגאון ז"ל פ"י דעד שאינו בדויק היינו שהי' בדויק בודאי מתחלה כו' אלא שיש להסתפק כו' כמבואר בדבריו סי' ק"צ סקע"א וס"ל דכיון שנוולד הספק בעד קודם הבדיקה מקילים אפי' כה"ג וכמו שמוכרח לחלק לדעת התוס' והרמב"ן פנ"ל וכבר כתבתי שדעת הכו"פ בפ"י עד שאינו בדויק להרשב"א אינו פן ולכאורה יש להקשות לפי אאזמו"ר נ"ע א"כ כף יש לטהר

יותר מפגרים כמו בפחות מפגרים שְהָרִי עַד זֶה הִי בְדוּק מִתְחִלָּה מְשַׁנֵּיהֶם אֲצֵל הָאִשָּׁה שְׁהִכְיָנָה אוֹתָן לֵה אֵלָא שְׁאִשָּׁה זֹו שְׁנוּטְלָתוּ מִשָּׁם אִין יָדוּע לֵה אִם הָאִשָּׁה שְׁהִכְיָנָה אוֹתָן לֵה לֹא עֲבָרָה בְּשׁוּק שָׁל טְבָחִים אוּ נְתַעְסָקָה בּוּ בְכַתְמִים כּו' ע"ש בְּדַבְרֵיו וּא"כ פֶּה יֵשׁ לְסַפֵּק עַל יוֹתֵר מִפְּגָרִים ג"כ כְּמוֹ עַל פְּחוֹת מִפְּגָרִים דְּאִילוּ עֲבָרָה בְּשׁוּק שָׁל טְבָחִים אוּ נְתַעְסָקָה בְּכַתְמִים טְהוֹר אִפִּי יוֹתֵר מִפְּגָרִים וּי"ל הָרִי הָרִשְׁבָּ"א בְּאַמַּת ס"ל לְטַהַר אִפִּי יוֹתֵר מִפְּגָרִים.

ולהש"ע דְּמִטְמֵא בְּזֶה מְשׁוּם פְּתָם אַע"ג דס"ל בִּפְיָא עַד שְׁאִינוּ בְּדוּק פְּהַרְשֵׁב"א הֵיִינוּ דְּזֶה שְׁאִמְרָנוּ כְּשֶׁנּוֹלַד הַסְּפֵק קוֹנְדָם בְּדִיקָה יֵשׁ לְהַקְל אִפִּי בְּשִׁאִין הַסְּפֵק שְׁקוּל וּכְמוֹ בְּכַתְּם זֶהוּ מְדַאֲוֵרֵיִתָּא דְּמְדַאֲוֵרֵיִתָּא טְהוֹר לְגַמְרֵי בְּכַה"ג בְּכַתְּם אָף שֶׁהוּא יוֹתֵר מִפְּגָרִים וְאִין לֵה בְּמָה לְתִלוֹת וְה"נ גְּבִי עַד שְׁאִינוּ בְּדוּק הַנָּ"ל טְהוֹר בְּאַמַּת מְדַאֲוֵרֵיִתָּא אִפִּי יוֹתֵר מִפְּגָרִים אֲבָל מ"מ מְדַרְבְּנָן וְדַאי יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין פְּחוֹת מִפְּגָרִים לְיוֹתֵר מִפְּגָרִים כְּמוֹ בְּכַתְּם.

דה"נ גְּבִי עַד שְׁאִינוּ בְּדוּק עִם הָיִוֹת דְּנַק' פְּתָם מְשׁוּם שְׁנוּלַד הַסְּפֵק בְּהַעַד קוֹנְדָם שְׁבִדְקָה א"ע בּוּ מ"מ יוֹתֵר מִפְּגָרִים טְמֵא מְדַרְבְּנָן וּפְחוֹת מִפְּגָרִים מְטַהְרִין דְּמְצוּי יוֹתֵר זֶה שְׁתַּנְיָחוּ תַּחַת הַפֶּר וּכְה"ג מְשַׁתְּעֵבֹר בְּשׁוּק שָׁל טְבָחִים כּו' אָמְנָם לְדַעַת הַכּו"פ י"ל דְּבַכְה"ג שְׁהַעַד הִי בְּדוּק אִין זֶה נִקְרָא כְּלָל פְּתָם דְּלֹא מְפָקִינוּ לְהַעַד מְחֻזְקָתוּ ע"י סְפֵק שְׁאִינוּ שְׁקוּל כְּלָל לִפ"ד הָרִשְׁבָּ"א אֲבָל לְהַתּוֹסְפוֹת וְרַמְב"ן מְנוֹכְרַח לֹמַר כְּסִבְרַת אַאזְמ"ו ו"ל כְּנ"ל רַק לְהָרִשְׁבָּ"א י"ל דְּלֹא נַק' עַד שְׁאִינוּ בְּדוּק אַא"כ לֹא הִי בְּדוּק כְּלָל וּכְמ"ש: ד אֵתָּה נָשׁוּב לְנ"ד לְעַנְנֵן הַחֲלוּק דְּלֹא מִיבְעִיָא לִפִּי רַבִּינוּ ו"ל בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק דְּהֵיִינוּ שְׁהִי בְּדוּק מִתְחִלָּה כּו' אֵלָא שְׁיֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק כּו' א"כ כ"ש חֲלוּק זֶה אָף שְׁהִי בְּדוּק מִתְחִלָּה מְאַחַר שְׁלִבְשָׁתוּ אִיזָה זְמַן קוֹנְדָם שְׁבִדְקָה א"ע בּוּ א"כ הָרִי לְגַבִּי פְּחוֹת מִפְּגָרִים נוֹלַד הַסְּפֵק קוֹנְדָם הַבְּדִיקָה וְלִכְּן יֵשׁ לְהַקְל אָף בְּסַפֵּק שְׁאִינוּ שְׁקוּל וּא"כ פְּשִׁיטָא דִּישׁ לְהַטְהַר אִפִּי הַפְּחוֹת מִפְּגָרִים הוּא מְשׁוּף שְׁהָרִי מְשׁוּף מְטַהְרִין גְּבִי פְּתָם ג"כ וְרַבִּינוּ ו"ל כְּתַב שָׁם דְּבַעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק לִפִּי שְׁנוּלַד הַסְּפֵק קוֹנְדָם הַבְּדִיקָה מְטַהַר יוֹתֵר מִגְּבִי פְּתָם דְּהֵיִינוּ בְּכַעֲיֵן סְפֵק עֲבָרָה בְּשׁוּק שָׁל טְבָחִים כּו' ע"ש דְּכ"ש עכ"פ בְּפְחוֹת מִפְּגָרִים מְשׁוּף דְּבַכְתָּם טְהוֹר דְּה"ה ג"כ בְּחֲלוּק הַנָּ"ל אֵלָא אִפִּי לְסִבְרַת הַכּו"פ בְּהָרִשְׁבָּ"א דְּנ' דְּלְדִידִי א"צ לֹמַר הַדִּין שְׁכ' אַאזְמו"ר נ"ע דְּבַעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק מְשׁוּם שְׁנוּלַד הַסְּפֵק קוֹנְדָם הַבְּדִיקָה יִקְיָלוּ לְטַהַר אִפִּי בְּסַפֵּק עֲבָרָה בְּשׁוּק שָׁל טְבָחִים מֵה דְּבַכְתָּמִים לֹא תְלִינּוּ בְּכַה"ג דְּדִי לֹמַר דְּמְשׁוּם שְׁנוּלַד הַסְּפֵק קוֹנְדָם הַבְּדִיקָה נַק' פְּתָם אַע"פ שְׁבִדְקָה א"ע בּוּ אֲבָל לֹא לְהַקְל בּוּ כ"כ יוֹתֵר מִבְּכַתְּם וְהָרִי לִר' טְמֵאָה נִדָּה וְאִיף לִר' חֲזִיָא נִקְיָלוּ בּוּ יוֹתֵר מִבְּכַתְּם אָף דְּלַהֲרַמְב"ן מְנוֹכְרַח לֹמַר כֵּן כְּמִש"ל מ"מ הָרִי הָרִשְׁבָּ"א חֲלַק עֲלֵיהֶם אֲשֶׁר ע"כ לִפ"ז י"ל דְּוְדַאי אִין לְהַקְל בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק יוֹתֵר מִבְּכַתְּמִים וּמִש"ה אִילוּ הִי הָעַד בְּדוּק לֹא נַק' אִינוּ בְּדוּק מְחַמַּת סְפֵק עֲבָרָה בְּשׁוּק שָׁל טְבָחִים כּו'.

ע"כ פִּי הַכּו"פ דְּמִיִּירִי בְּעַד שְׁלֹא הִי בְּדוּק כְּלָל אֲבָל בְּחֲלוּק זֶה שְׁיַדְעָנוּ שְׁיַצֵּא מְחֻזְקָתוּ לְגַבִּי פְּחוֹת מִפְּגָרִים וּמְטַהְרִין פְּתָם בְּחֲלוּק זֶה פ' מִפְּגָרִים מוֹדָה הַכּו"פ דְּה"ל כְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק לְגַבִּי פְּחוֹת מִפְּגָרִים וְתַדַּע עוֹד דְּאִפִּי לִפִּי הַכּו"פ בְּהָרִשְׁבָּ"א בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּק מ"מ כִּינּוּ שְׁנוּטְלָתוּ מִמְּקוֹם הַמְּוַצְנַע שְׁדַרְכָן שָׁל נְשִׁים לְהַצְנִיעַ וּלְהַכִּין לָהֶם עֲדִים וְדַאי רַחוּק שְׁיֵהִי בּוּ פְּתָם יוֹתֵר מִפְּגָרִים וְאִמֵּי טְהוֹר לְהָרִשְׁבָּ"א אַעֲכַצ"ל מְשׁוּם שְׁנוּלַד הַסְּפֵק בְּהַעַד

קודם בדיקה אמרינו דם ולא פתם וכ"ש הכא גבי חלוק דהסבא שיהי' המשוף פי' מפגרים מפרעושים וכנים קרוב יותר מספק הנ"ל ולכן פשיטא דה"ל פעד שאינו בדוק וטהור בפחות מגרים במשוף לפ"ד הש"ע ג"כ וכ"נ ג"כ ממ"ש הרשב"א גבי עד הבדוק כל שבדקתו בין היא בין חביתה ולא נודע שנקתם בו פתם ולא העבירתו בשוק של טבחים ולא בצד המתעסקים בפתמים ה"ז בחזקת בדוק עכ"ל והיינו משום שלא נולד דבר על עד זה שמחמתו יסקו עליו משא"כ חלוק זה אף שהי' בדוק מ"מ פינו שלבשה אותו ואין לה כל סדין כו' הרי יצא מחזקתו לגבי פחות מפגרים ולכן אפי' משוף יש לטהר ואף לבע"נ אין להחמיר עפ"מ"ש אאזמו"ר נ"ע ס"ק ע' אבל הרמב"ם כו' אין להקל בו במשוף כו' דזהו דוקא בעד שאינו בדוק כפירוש שלו שהי' בדוק מתחלה כו' אלא שיש להסתפק כו' ואותו ספק הוא ספק רחוק דבכתמים לא תלינו בספק זה.

אבל חלוק זה שספק קרוב יותר דבכתמים ודאי תלינו בכה"ג י"ל שלא הי' מחמיר אפי' לבעל נפש ועוד דחוקרא ההיא הוא ע"פ פי' הר"ן"ה ברבי אב"ל המגיד פ"ד הי"ח כ' דהרמב"ם ס"ל דלרבי ג"כ טהור בפחות מפגרים אפי' משוף וע"ש בהמגיה בדפוס בארדיטשוב שכ' קצת סבא וטעם ע"ז ולכן נ' דגם פנונת רבינו ז"ל להחמיר לבע"נ בעד שאינו בדוק במשוף זהו רק לפירושו בעד שאינו בדוק משא"כ לפי הכו"פ דהיינו שלא הי' בדוק כלל אין להחמיר אפי' לבע"נ (ע' כו"פ סי' ק"צ ס"ק מ"ש גם פן כה"ג) וכ"ש בחלוק זה.

וכל זה דלא פהחות דעת סי' ק"צ בחידושים ס"ק ל"ז דמשמע מיני' פשבדקה בחלוק זה דינו פדין עד הבדוק שהניחתו תחת הכר דאם נמצא עליו דם משוף טמאה אפי' בפחות מפגרים וזה אינו כמשנ"ת וגם הס"ט סי' ק"צ ס"ק נ"ה ס"ל להיפך כמש"ל והחוו"ד לא הביאו כלל והי' לו להביאו ולסתור דבריו ע"כ נ' דהעיקר כמ"ש הס"ט: ה ועדיין יש מקום לחקור בנד"ז דכ"ז הוא אם הי' מוצאה על החלוק במקום שבדקה א"ע בו דם משוף לבדו פחות מפגרים דאז א"ש לטהר משום דה"ל פעד שאינו בדוק אבל בנד"ז שפמאה שם ג"כ הרבה ליחה לבינה אשר ודאי מגופה קאתיא דאין לה במה לתלות הליחה לבינה וגם הרי הרגישה הלחלוחית באותו מקום ומחמת זה בדקה א"ע בחלוקה וא"כ אולי יש להחמיר מצד ב' דברים הא' י"ל כמו דהליחה לבינה ודאי מגופה קאתיא כמ"כ הטפת דם הסמוך ודבוק לו ממש ג"כ בא מגופה וכעין מ"ש הגאון ר' יהודה ממענין בשב"י סי' מ"א גבי טפת דם המעורבת בליחה לבינה דתלינו שם מקום שפא הליחה בא הטפת דם כו' יעו"ש הב' מצד ההרגשה בעצמה דאולי היא דמתירין בעד שאינו בדוק מיירי בדלא ארגישה ונהנה מצד הספק הראשון נראה להקל ע"פ תשובת הרמ"א סי' צ"ז הובאה בט"ז ס"י ק"צ שהתיר כה"ג ממש בכתם פחות מפגרים אפי' אם אתרמי שהוא אצל מראה לבן וירוק אף שיזוע לה שהלבן וירוק ודאי אתיא מגופה (ולא שיזוע לה מפני שאין לה מקום לתלות בו המראות הים רק בגופה דבכה"ג מתיר אפי' ביותר מפגרים דם רק שיש לו במה לתלות משום דאין תולין פתם בכתם ע"ש אלא מיירי שראתה ממש המראה הלבן והירוק).

ואף דלא מיירי שבדקה א"ע בחלוקה כ"א שפמאה פתם עליו מ"מ הרי מבואר שם בתשו' רמ"א ס"י דמיירי דוקא בכה"ג שהמראה לבן וירוק אין עליו דין פתם אלא דין ראני'

ממש כנ"ל שידוע לה שהיתה רגילה לראות מראות אלו ואפ"ה מטהר הפחות מכגריס הסמוך לו ממש ותלינו דדם מאכלת הוא כמ"כ הקא אף שמצאה בתלוקה הט"ד משוה פחות מכגריס אצל הליקה לבינה במקום שבדקה א"ע תלינו דדם מאכלת הוא דמאי נפ"מ שבדקה א"ע שם הלא גם בנדון דהרמ"א שלא בדקה א"ע שם מ"מ ידוע לה שמראה זו הלכן וירוק שבמקום זה בתלוקה ראתה אותה מגופה ומגופה בא לשם א"כ היינו הך ועיין מזה בש"ע אאזמו"ר הגאון ו"ל סי' ק"צ ס"ט ס"ק י"ט והט"ז ס"י ק"צ היקל יותר מרמ"א ע"ש ובתוה דבריו כ' ונ"ל דכל שיש לתלות אזלינו לקולא אפי' ברואה ממש כו' ול"ד למ"שהגאון ממענין בתשו' שב"י סי' מ"א דהתם שאני דקאי על טפת דם שפרור לנו שבא עם הליקה יחד לכה פינן שבנדאי שניהם באו יחד ברגע א' מפותלי רחמה יש לנו לומר ששניהם באו במקום א' או שניהם מהחדר או שניהם מהפרוודור ולא לומר שזה בא מהחדר וזה מהפרוודור ואתרמי שזבו שניהם יחד משני מקומות שונים בזמן ורגע א' משא"כ הקא שאנו אומרים שהט"ד היתה במקום הזה רק דאתרמי שהליקה לבינה שנטף מגופה נטף לאותו מקום אמאי לא נימא הכי ובפרט לפ"ד רמ"א יש טעם לזה דאמרינו אגב זיהמא דם מאכלת הוא.

מיהו להט"ז א"צ לזה (דהא מיכל גם בכתם יותר מכגריס דלא שייך אגב ונהמא כו') וע"ז י"ל מקום אינו סימן בשגם כי נדאי יש הרבה ט"ד על תלוקה פאלו בכמה מקומות מהחלוק ונהה מזה נפשוט ג"כ הספק הב' דאין להחמיר מצד שהרגישה לחלוחית דכיון דע"כ הלכן וירוק בא מגופה א"כ אמאי לא תרגיש זיבת דבר לח ואין הרגשה זו ריעותא נוספת יותר ממה שידוע שהליקה לבינה וירוקה בא מגופה ואין זה ענין למחלוקת תשובת שב"י סי' מ"ד והס"ט סי' ק"צ סק"ג בענין בדקה א"ע בעד שאינו בדוק דטהורה בפחות מכגריס אם הוא אפילו בדארגישה דאפילו להמחמירים שם היינו דלא תלינו בטעות לומר שטענתה בההרגשה דנדמה לה שהרגישה דם ובאמת אינו פן רק הרגשת עד הוא אבל הקא שא"צ לתלות כלל בטעות כי הרגשת החלוחית היא באמת מחמת הליקה לבנה נ' דאין ליקח חומרא מחמת זה כלל שלא לתלות הט"ד במאכלת כו' וכן מוכרח ג"כ בס"ט שם שהרי הודה שם דדינו דהשכב יעקב סי' מ"ד אמת אע"ג דפליג עליה בדין בדקה א"ע בעד שאינו בדוק שבגמרא ועכצ"ל החלוק מטעם הזה.

ומ"ש בחוות דעת סי' ק"צ בבבאוריים ס"ק כ"ג ונ"ל ואם בדקה א"ע בעד שאינו בדוק בשעת הרגשה ומצאה מראות טהורות ומראות טמאות טמאה ולא תלינו בההרגשה מחמת מראות הטהורות והטמאות מחמת העד שאינו בדוק כמו שהוכחתי בסוף הסימן בתשובת הרב רמ"א שהביא הט"ז עכ"ל עכצ"ל דכוננתו על הרגשה שהרגישה שנפתח מקורה או שנודעזעה גופה וכמ"ש ס"י ה"ל טעמו דרוב פתיחת הקבר מנשים למראות טמאות הן אבל א"א לומר דכוננתו ג"כ אהרגשה דזיבת דבר לח דפסיק רישני' ולא ימות הוא ר"ל מאחר שעל פרחנו הלכן והירוק בא מגופה אף לא תרגיש לחלוחית א"ו צ"ל פוננתו כנ"ל.

ולכן בנד"ז שהרגישה לחלוחית ובדקה א"ע בתלוקה וכמו שבא בהשאלה לכ"ע טהורה: ושוב אחר זמן מצאתי בתשובת גבעת שאול סי' ס"ז אפי' באשה שהרגישה שנפתח מקורה והעלה להקל ונ"ל נשאלתי באשה א' שהרגישה שנפתח מקורה ובדקה תיכף

בחלוקה ומצאה כּתם גדול ממראה הטְהוּר רק שְׁבִתוֹף הַפְתָּם הִי כְּמוֹ נִקְוָה אֲדוּנָה קִטְנָה מְאֹד מִמֶּשׁ כְּמוֹ טַפַּת חֶרְדָּל וְהַחְלוּק לֹא הִיָּה בְּדוּק כָּלֵל וּמְסִיק לְהַקֵּל דְּתִלְיָנוּ הַהֲרַגְשָׁה בְּמִרְאֵה הַטְּהוּרָה וְהֵדָם בְּדָם מְאֻכְוֵלָת רַק יֵשׁ לְחַלֵּק מִשׁוּם הֵתָם הַחְלוּק לֹא הִי בְּדוּק כָּלֵל מִשָּׂא"כ כָּאֵן הַחְלוּק הִי בְּדוּק מ"מ ע"ז וְדָאֵי יֵשׁ לוֹמֵר כִּמְש"ל בְּשֵׁם הַס"ט ס"ק נ"ה דְּלִגְבֵי ט"ד פְּחוּת מִכְּגָרִיס נְחֻשָׁב הַחְלוּק כְּמוֹ עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק כּו' וּכ"ש בְּנִד"ז שְׂלֹא הֲרַגְשָׁה פְּתִיחַת הַמְּקוֹר רַק זִיבַת לְחִלּוּחִית כּו'.

[ע' מִפְתַּח]: קִיצוֹר מִתְּשׁוּבָה הַנִּל בְּחֻוֹת דַּעַת סִי' ק"צ סָל"ד בְּחִידוּשִׁים ס"ק ל"ז כ' וְנ"ל וְכֵן אִם בְּדָקָה א"ע בְּחִלּוּקָה וְלֹא בְּדָקָה הַחְלוּק קוֹדֵם אַף שְׂבִדְקָה אוֹתוֹ בְּשַׁעַת לְבִישָׁה טְהוּרָה עַכ"ל וְהִינּוּ כְּמוֹ בְּעַד הַבְּדוּק שֶׁהֵיחֲתוּ תַּחַת הַכּוּר שֶׁהִדִּין פֶּן בְּעִגּוּל וְאִין בּוֹ כְּגָרִיס וְעוֹד וּמִשְׁמַע דָּאֵם מְשׁוּף טְמֵאָה בְּחִלּוּקָה הַנִּל כְּמוֹ בְּעַד הַנִּל דְּמִשְׁמַע דְּטְמֵאָה נִדָּה מִן הַתּוֹרָה.

וּבַס"ט ס"ק נ"ה כ' דְּדִין חְלוּק הַנִּל יוֹצֵא מִחֻוֹת בְּדוּק ע"י שְׂלּוּכְשֵׁת אוֹתוֹ וְהוֹלְכַת בּוֹ וְה"ל כְּדִין עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק בְּסַעֲי' ל"ו דְּבַעֲיָנוּ כְּגָרִיס וְעוֹד וְכָל זְמַן שְׂאִין בּוֹ כְּגָרִיס וְעוֹד תִּלְיָנוּ בְּמִאֻכְוֵלָת שֶׁהִיָּתָה כְּבָר מִחְלוּק עַכ"ל.

וְגַבֵּי עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק אִין חְלוּק בֵּין עֲגוּל לְמִשְׁוּף וְע' מִדִּין זֶה בַּש"ע אֲדַמ"ו סְעִיף ל"ו ס"ק ע' וְאִם הִי דַּעַת הַס"ט לְהַקֵּל בְּחִלּוּק זֶה בְּפְחוּת מִכְּגָרִיס וְעוֹד רַק בְּעִגּוּל וְלֹא בְּמִשְׁוּף א"כ לֹא הִיָּה צָרִיף לוֹמֵר דְּדִינוּ כְּעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק דְּהָא גַם בְּבְּדָקָה א"ע בְּעַד הַבְּדוּק וְהֵיחֲתוּ תַּחַת הַכּוּר עֲגוּל טְהוּר כ"ש בְּחִלּוּק זֶה.

הַס"ט סְעִיף ל"ו ס"ק ס"ב הַקְּשָׁה מ"ש עַד שְׂאִינוּ בְּדוּק דְּאֶפִּילוּ מְשׁוּף טְהוּר אִם אִין בּוֹ כְּגָרִיס וְעוֹד וּכ"ד הַרָאב"ד וְהַרְמְב"ן וְהַשׁו"ע וּמ"ש מְעַד שֶׁהֵיחֲתוּ תַּחַת הַכּוּר דְּמִשְׁוּף טְמֵאָה וְמָה שְׁחִילֵק שָׁם תִּירוּץ אֶחָד זֶה הַתִּירוּץ שִׁיף ג"כ לְטַהֵר בְּחִלּוּק זֶה כְּמוֹ בְּעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק.

עוֹד אַפ"ל דִּישׁ טַעַם דַּעַכ"פ חְלוּק זֶה קִיל מְעַד שֶׁהֵיחֲתוּ תַּחַת הַכּוּר דְּהָכָא נוֹלַד הַסְּפֵק עַל הַחְלוּק קוֹדֵם שְׂבִדְקָה א"ע בּוֹ מִשָּׂא"כ בְּעַד שְׁנִתּוֹן תַּחַת הַכּוּר מִקוֹדֵם בְּשִׁקְיָנְחָה א"ע הִיָּה בְּדוּק גְּמוּר וְע"י שְׁנִתּוֹן תַּחַת הַכּוּר נוֹלַד סְפֵק עַל הַעַד וַיֵּשׁ שְׁנֵי טַעְמִים לְחִילּוּק זֶה הָאֶחָד מְבִנְיָר בְּפָנִים בְּסַעֲי' זֶה דָּאֵם הִי עֲגוּל י"ל שַׁעֲי' שְׂקִינְחָה שְׂבִדְקָה א"ע בּוֹ נַעֲשֶׂה מְשׁוּף וְעוֹד חִילּוּק נִתְבָּאָר סְעִיף ג'.

א"כ י"ל אִם הֵיחֲתוּ תַּחַת הַכּוּר וְאִם כִּי בְּדָקָה א"ע בּוֹ מוֹדָה רַאב"ץ לְרַבְּנָן דְּטְהוּר מִיָּהוּ לֹא מִשְׁמַע פֶּן בְּגִמְרָא. רַק לְפִי פִי' הַמְּשַׁנְיּוֹת לְהַרְמְב"ן דְּרַאב"צ מְטַמֵּא רַק מִשׁוּם כְּתוּב יֵשׁ מְקוּם לְחִילּוּק זֶה אֲבָל לַפ"ד הַפּוֹסְקִים דְּטְמֵאָה נִדָּה אִין לְחַלֵּק וּמ"מ יֵשׁ טַעַם לוֹמֵר דְּבְחִילּוּק זֶה שְׁיָף יוֹתֵר שְׁיָף מְשׁוּף מִחֻמַּת הַבְּדִיקָה אֶפִּילוּ בְּעַד שֶׁהִי נִתּוֹן תַּחַת הַכּוּר וְאִם כִּי בְּדָקָה א"ע בּוֹ: ב לְפִי הַרְשָׁב"א בְּעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק כְּדִפְּי' הַכּוּר פ"ס ס"ד י"ל דְּחִילּוּק זֶה חִמּוּר יוֹתֵר מִיָּהוּ בְּאֶמֶת זֶה אִינוּ שְׂבִדְקָה חִלּוּק זֶה אַע"פ שֶׁהִיָּה בְּדוּק מִתְּחִלָּה יֵצֵא מִחֻוֹתָהּ לְגַבֵּי פְּחוּת מִכְּגָרִיס בֵּין עֲגוּל בֵּין מְשׁוּף יוֹתֵר מְעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק דְּהַרְשָׁב"א דְּמַטְהֵר בֵּין עֲגוּל בֵּין מְשׁוּף: אֲמַמו"ז ו"ל חִילֵּק דְּבַעַד שְׂאִינוּ בְּדוּק נוֹלַד הַסְּפֵק קוֹדֵם שְׂבִדְקָה א"ע בּוֹ מִשָּׂא"כ בְּעַד שֶׁהִי נִתּוֹן תַּחַת הַכּוּר וּכְמ"ש לְעִיל ס"ס א' וּמְוַכְרַח

חילוק זה לפ"ד התוס' והרמב"ן בפי' עד שאינו בדוק שהקשה הס"ט ס"ק ס"ב מי גרע מקום המונצנע מתחת הכר וצ"ל לשטת אא"ז דכה"ג שגולד הספק בהעד מקודם ה"ל כעין דם ולא פתם רק דוקא בצירוף חזקת טהרה ואעפ"כ לענן פגרים ועוד מטמאין והיינו מדרבנן אמנם לדעת הכו"פ נ' דבכה"ג שקה"ג הי' בדוק ואח"כ ג"כ הניחתו במקום המונצנע כמ"ש התוספות די"ד ע"ב אין זה נקרא פלל פתם ולכן פי' עד שאינו בדוק פשטת הרשב"א אבל לשטת התוס' והרמב"ן צ"ל כמ"ש הגאון אאזמ"ו ו"ל: ד מעתה נשוב לענן שאילה דלשטת אאזמ"ו נ"ע ע"פ התוס' והרמב"ן יש להקל בפחות מפגרים אף במשנה אלא אפי' לדעת הכו"פ ע"פ הרשב"א דעד שאינו בדוק היינו שלא הי' בדוק פלל מ"מ בחלוק זה אף שהי' בדוק כיון שפרור שיצא מחזקתו לגבי פחות מפגרים וטהור בפחות מפגרים אף במשנה טהור לפ"ד הש"ע כמ"ש ל סעיף א' ואפ"ל דגם מ"ש אאזמ"ו ר"נ"ע שבעל נפש יחמיר במשנה בעד שאינו בדוק זהו לפירושו בעד שאינו בדוק כדעת התוס' והרמב"ן אבל לפי הרשב"א בענן עד שאינו בדוק א"צ להחמיר דהא הרשב"א ס"ל דבעד שאינו בדוק מדינא אין טמאה אפילו ביותר מפגרים ועוד אלא שזהו חומרא לטמאות בפגרים ועוד ואיך בע"נ יצטרף להחמיר אפילו [פחות] מפגרים ועוד במשנה וכבר נתבאר דחלוק זה דינו כעד שאינו בדוק לגבי פחות מפגרים ועוד וכ"ד הה"מ פי"ח מהא"ב הי"ח דלהרמב"ם בעד שאינו בדוק בפחות מפגרים טהורה בין עגול בין משוף: ה עוד יש לחקור ב' חקירות הא' כיון שמצאה שם הרבה ליחה לבינה אשר נדאי מגופה קאתיא א"כ אולי יש להחמיר מה"ט גם על הפחות מפגרים ועוד (טעם) אף יש ללמוד קולא בזה ע"פ תשו' רמ"א סי' צ"ז הובאה בט"ז ס"י ק"צ ובש"ע אאזמ"ו נ"ע סי' ק"צ ס"ט ס"ק י"ט ולא דמי למ"ש הגאון ממענין בתשו' שב"י סי' מ"א דהתם שאני דקאי על טפת דם שפרור לנו שפא מבית הרחם עם הליחה ביחד הספק הב' משום שהרגישה ע"ז י"ל כיון דהשלאיים בא נדאי מגופה אין מהרגשת הלחלוחית שום ריעותא פלל ואין זה ענין למחלוקת תשו' שב"י סי' מ"ד והס"ט סי' ק"צ ס"ג דהתם שאני שהחקירה אם לתלות ההרגשה בטעות: משא"כ הקא שא"צ לתלות פלל בטעות ותדע שלכן הודה הס"ט דדינו של השב"י סי' מ"ד אמת ובשו"ת גבעת שאול סי' ס"ז מבואר ג"כ להקל כמו שכתבתי דתלינו ההרגשה במראה הטהורה והדם פחות מפגרים ועוד בדם מאכולת.

אף ששם הי' עגול וכאן הוא משוף זה פבר נת' לעיל ס"ד דיש להקל: סימן קלז אשה שיש לה נסת קבוע ואחר ספירת ז"נ ביום טבילה מוזמן שזב ממנה ליחה לבינה הנק' שליאם ובתוף הליחה יש איזה טפות דם וכן הוא אצלה זמן רב עד שאחר פל נסת אין לה ימי טהרה רק שלשה או ארבעה ימים והיא האשה ובעלה אין לה ולד עדיין ע"כ שואלים אולי יוכלו למצוא איזה היתר כדי שיוכל לבוא עליה סמוך לטבילתה מוסתה שאין אשה מתעברת אלא סמוך לטבילה פדאיתא בנדה דל"א דמשמע סמוך לטבילתה שאחר וסתה: הנה שאלה זו היא כעין השאלה בתשו' שב יעקב סי' מ' וסי' מ"א שנסאל באשה שזב ממנה ליחה לבינה שקורים הנשים שליאם ומצוי נמי בשאר נשים רק באשה הזאת שכיח ביותר אותה הליחה וע"י הרגשת אותה ליחה צריכה לבדוק א"ע ובפרט בימי ליבונה והיא מוצאת על עד הבדוק בתוף אותה ליחה טפין קטנים אדומים עגולים וארוכים רק דקים מאד ולפעמים ג"כ נמצאים פתמים אדומים גדולים בתוף הליחה ורוב פעמים נמצאת על העד רק ליחה לבינה ודרך המיעוט שנמצאת בתוכן אותן טפין דם

כנ"ל עכ"פ כמעט אין יום או יומים פנוי שלא נמצא אותן טפין או פתמים דם ואינה יכולה לספור ז"נ והרופא מומחה יהודי אמר שלדעתו זה הדם בא מקרירות של אותה הליקה כי זה בדויק ומנוסה אצל הרופאים שאותה ליקה לבינה הוא דבר חריף מאד ובשר של אותו מקום הוא רך בטבע מאד ובדבר מועט נפגם ונפצע בבשר עד שיוצא מעט דם כאשר דרך בני אדם שיוצא מעט דם מהבשר שבין השניניים אף שאינו מרגיש כאב הואיל שהוא רק דבר מועט ה"ה באותו מקום פן הוא ואותה האשה יש לה נסת קבוע פדרך כל הנשים עכ"ל השאלה שם והנה השב יעקב כ' להתירה לבעלה מצד דיש שני ספיקות להקל דדברי הרופא שאמר שדם זה בא ע"י הניזק ליקה לבינה נחשב עכ"פ לספק דאף שלא נסמך על דבריו להחזיק זה לנדאי מ"מ נחשב לספק וה"ל כמו ספק מן המקור ספק מן הצדדים ואת"ל מן המקור ושלא פדברי הרופא שמא לא יצא הדם בהרגשה דהיא טהורה מן התורה דהא בנד"ז אין מרגשת רק זיבת דבר לח דהיינו השליינאם ועי"ז בודקת א"ע ומוצאת הליקה והטפין וא"כ אין זה לכל היותר רק ספק הרגשה לא מיבעיא לפי פשטא דסוגיא דגמ' ר"פ הרואה פתם דלא סגיא כלל במה שהרגישה זב ממנה דבר לח שיהי' זה נק' שתרגיש בבשרה כ"א דהרגשה היינו שהרגישה בגופה כגון שנודענעה כמ"ש הרמב"ם (וזהו כעין ההרגשה שנוכר בנדה דמ"ג א' גבי שכבת זרע שכל גופו מרגיש בה והוא ג"כ מימרא דשמואל וכן במשנה ר"פ יוצא דופן הנה אוכל בתרומה והרגיש שנודענעו אבריו וכמו"כ י"ל הוא ענין ההרגשה שהצריך שמואל גבי נדה וכ"ה פשט ל' אשה מרגשת בעצמה הנז' בנדה דף ג' ע"א ודף ד' ע"ב) או בשאר דברים שהרגישה בגופה ולא במה שזב ממנה דבר לח שלפ"ז נדאי לא הוי בנ"ד הרגשה הואיל דלא הרגישה כלום בגופה רק מה שזב ממנה אלא אף אם י"ל דהרגשת שזב ממנה זו הנה הרגשה דאורייתא מ"מ י"ל בנ"ד הואיל דמצאה תמיד הטפות דם בתוך הליקה לבינה שזב ממנה יש לתלות ההרגשה בזיבת הליקה לבינה כו' ובפרט שהליקה לבינה הוא הרבה והדם הוא מועט לא נניח לתלות הרגשת הזיבה בליקה המרובה ולתלות בט"ד המועט ועכ"פ מידי ספיקא לא נפקא וה"ל שני ספיקות להקל וכמו ספק ספיקא כזו הביא הש"ך בסי' ק"י בדיני ס"ס אות ט"ז והגאון מוהר"ר יהודא בשב"י שם הקשה להשב יעקב ממ"ש הרמב"ם רפ"ט ואם לא הרגישה ובדקה עצמה ומצאה דם לפנים בפרונדור ה"ז בחזקת שפא בהרגשה וא"כ בנד"ז שמוצאה הט"ד והליקה ע"י בדיקת עד ה"ז בחזקת שפא בהרגשה ומ"מ הסכים להקל דע"כ צ"ל דאף דהרמב"ם כתב שחזקתו בהרגשה מ"מ נדאי לא הנה כו' ור"ל דאינו רק ספק דאורייתא ולכן כשיש עוד ספק דהיינו ממ"ש הרופא שהליקה מוציאה הט"ד מהבשר יש להקל מצד ס"ס עכ"ת ד הנאמרים בתשו' שב"י סי' מ' והנה בסי' מ"א בתשו' המחבר למהררי"מ הנ"ל כ' דאף את"ל דלהרמב"ם אמרינו שחזקתו נדאי בהרגשה היינו ע"י בדיקת עד ומשום דאמרינו ארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא.

משא"כ בנ"ד דלא בדקה א"ע רק היכא שהרגישה תחלה דבר לח וזיבה באותו מקום וזה הי' נדאי בלא הרגשה שעדיין לא הי' עד שם כו' ע"ש ומהררי"מ שם מסכים לדבריו. והנה לדבריהם בנ"ד ג"כ יש להקל דהגם שנ"ד ל"ד ממש לשאילתם יען דשם מירי שהליקה לבינה שכיח טובא באותה האשה ובשאילתנו אין הליקה רק כמו אצל שאר נשים מ"מ טעם הקולא שייכא בנד"ז כמו בנדון שלהם דהא הספק שמא אין זה נק'

הַרְגָּשָׁה לְפִי שֶׁמְרַגְּשֶׁת רַק זִיכַת דְּבָר לַח וְאוֹתוֹ דְּבָר לַח רַבּוֹ פְּכַלּוֹ לִיחָה רַק טַפּוֹת דָּם מְעוֹרְבָת בּוֹ הִיא בְּנֵד"ז כְּמוֹ בְּנֵדוֹן הֵהוּא.

וְהַסְפֵּק הַשְּׁנִי שֶׁמָּא הַלִּיחָה ע"י חֲרִיפוּתָהּ הוֹצִיָּאָה הַט"ד מִבְּשָׂר שֶׁל אוֹתוֹ מְקוֹם ג"כ שֶׁיִּינָף בְּנ"ד דָּאָף שֶׁאֵין הַלִּיחָה זָב כ"כ תְּדִיר שֶׁיִּינָף לוֹמֵר פֶּן אֵלֶּא דְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְפַקְפֵּק בְּלֹא"ה עַל סֶפֶק הַשְּׁנִי פִּינּוֹן דְּרֹב פְּעָמִים נִמְצָא עַל הָעֵד רַק לִיחָה לְבִינָה בְּלֹא דָם הָרִי עֵינֵינוּ רוֹאוֹת שֶׁבְּרֹב פְּעָמִים אֵין חֲרִיפוֹת הַלִּיחָה מוֹצִיָּאָה פְּלֵל טַפּוֹת דָּם א"כ מְגַלֵּן לְבָדוֹת שֶׁשְׂשֻׁמְצָא ג"כ בְּמִיעוּט פְּעָמִים טַפּוֹת דָּם שֶׁהַלִּיחָה בְּחֲרִיפוּתָהּ הוֹצִיָּאָה הַטַּפּוֹת מִבְּשָׂר הַמְּקוֹר אֲמָנָם מ"מ יֵשׁ עוֹד סֶפֶק שְׁנִי שֶׁהַמְצִיא שֵׁם בְּסִי"מ א"א הַגָּאוֹן הָרוֹפֵא מו' לִיב מִמְעַנֵּן בְּתִשׁוּי לְהַמְחַבֵּר שֶׁב"י שִׁי"ל שֶׁהַלִּיחָה הַלְבִינָה וְהַט"ד אֵינּוּ זָבִים דְּרָף הַמְּקוֹר אֵלֶּא דְרָף צוֹאֵר הֶרְחָם יַעַן מַה שֶׁאֵרֹז"ל שֶׁחֲזַקְתָּ דָּמִים מִהַמְּקוֹר הֵינּוּ דָם מִמֶּשׁ מִשֵּׁא"כ פֶּאֵן דְּלִיפֵּא חֲזַקְתָּ דָם פְּלֵל אֵלֶּא חֲזַקְתָּ הַלְוֹכֵן וְהַטַּפּוֹת דָּמִים נִגְרָרִים אַחַר הַלְוֹכֵן פִּינּוֹן דְּבָאִים עִם הַלְוֹכֵן וּבְלֹכֵן וְדֹאֵי שֶׁבֵּא דְרָף גִּידֵי צוֹאֵר הֶרְחָם וְאֵין לוֹמֵר ע"ז חֲזַקְתּוֹ מִהַמְּקוֹר עַכ"ד.

וְא"כ פְּשֻׁתְּצָרְף לָזָה סֶפֶק דֶּה־רַגְּשָׁה דְשִׁינָף בְּנֵד"ז ג"כ הֵינּוּ שְׁנֵי סְפִיקוֹת וַיֵּשׁ לְהַקֵּל לְדַעַת הַשֵּׁב"י וְמַהֲרִי"מ הַנְּ"ל: קִיצוֹר. (הַגָּאוֹנִים בְּתִשׁוּי שֶׁב יַעֲקֹב סִי"מ הַתִּירוֹ בְּנֵדוֹן כְּזֶה מִשׁוֹם סֶפֶק סְפִיקָא בְּדֹאוּרֵייתָא סֶפֶק דֶּה־רַגְּשָׁה וְסֶפֶק שֶׁמָּא אֵין הַט"ד מִן הַחֲדָר כ"א שֶׁהַלִּיחָה בְּחֲרִיפוּתָהּ הוֹצִיָּאָה הַדָּם מִהַבְּשָׂר הָרָף וְכֵה"ג שֶׁמָּא אֵין הַלִּיחָה פְּלֵל מִהַמְּקוֹר וְסֶפֶק א' בְּדִרְבָּנוֹן): בַּ וְהִנֵּה בְּמ"ש הַשֵּׁב"י בְּסִי"מ מ' שֶׁיֵּשׁ לְתַלּוֹת הַהַרְגָּשָׁה בְּלִיחָה לְבִינָה כְּמוֹ דְתַלְיֵנוּ בְּמִי רְגָלִים אֲלִיבָא דְשִׁמוּאֵל דְּמִשְׁנֵי מִתְנִיתִין בְּרִישׁ הַרוּאָה לְעוֹלָם דְּאֲרַגְיָשָׁה וְאִמּוֹר הַרְגָּשֶׁת מ"ר הִיא כו' זְכִינּוּ לְדִין אַע"ג דֶּה־רַגְּשָׁה הוֹאִיל דְּאֵין דְּרָף לְצֵאת דָּם עִם מ"ר תַּלְיֵנוּ הַהַרְגָּשָׁה בְּמִי רְגָלִים ה"ה בְּנ"ד כו' אֵין רְאָיִתוֹ נְכוּנָה פְּלֵל שֶׁהֲרִי הֵכָא בָּא לוֹמֵר דָּאָף אַת"ל שֶׁהַדָּם עִם הַלִּיחָה לְבִינָה בָּאִים מִהַמְּקוֹר וְהוּא דָם נִדָּה עַכ"ז שֶׁמָּא אֵין זֶה הַרְגָּשָׁה לְדָם וְמַה שֶׁהַרְגִּישָׁה זֶהוּ רַק הַלִּיחָה לְבִינָה וְע"ז אֵין שׁוֹם דְּמִיּוֹן מִתִּירוֹץ הַגַּמ' אִימּוֹר הַרְגָּשֶׁת מ"ר הִיא דֶּה־תָּם הֵכִי פִירוּשׁוֹ דְתַלְיֵנוּ שֶׁלֹּא הַרְגִּישָׁה יְצִיאַת דְּבָר מִהַמְּקוֹר וְלֹא יְצֵא דְבָר מִהַמְּקוֹר פְּלֵל כ"א שֶׁהַרְגִּישָׁה זִיכַת מ"ר וּבְאֲמַת שֶׁבְּהַרְגָּשֶׁת מ"ר הֵינּוּ ג"כ הַרְגָּשֶׁת הַדָּם שֶׁבְּתוֹף הַמ"ר אֵלֶּא דְמָה אֵיכְפַת לָן שֶׁהַרְגִּישָׁה בְּדָם זֶה הַנִּמְשָׁף מִמְּקוֹם הַשְּׁתָּן אֵין זֶה דָם הַחֲדָר וְזֶה שֶׁפִּיר דְכִינּוֹן שֶׁאֵין דְרָף דָּם נִדָּה לְצֵאת עִם מִי רְגָלִים וְתַלְיֵנוּ דֶּה־דָם נִמְשָׁף מִמְּקוֹם הַשְּׁתָּן מִש"ה תַּלְיֵנוּ דֶּה־הַרְגָּשָׁה הִי ג"כ בְּכַלְלוֹת הַמְּשָׁקָה הַיִּנְצָא מִמְּקוֹם הַשְּׁתָּן וְמַה שֶׁנִּדְמָה לָהּ שֶׁהַרְגִּישָׁה מְשָׁקָה הַיִּנְצָא מִן הַחֲדָר טַעוּת הוּא מִשֵּׁא"כ בְּנֵד"ז לְפִי מַה שֶׁאֵנּוּ תוֹפְסִים שֶׁהַלִּיחָה לְבִינָה עִם הַטַּפִּי דָּמִים יְצֵאוּ מִהַחֲדָר א"כ זֶה שֶׁנִּצְאֵר שֶׁהַהַרְגָּשָׁה הִיא עַל לִיחָה לְבִינָה וְלֹא עַל טַפִּי דָּמִים דָּם נִדָּה שֶׁיְצֵאוּ מִהַמְּקוֹר עִם הַלִּיחָה זֶה אֵינּוּ דְמִיּוֹן לְדִין הַגְּמָרָא הַנְּ"ל שֶׁנּוֹצִיא זֶה מִשְׁם וְהִנֵּה אַח"כ נִסְתַּיֵּעַ הַשֵּׁב"י עַל סְבָרָא זֶה מִתִּשׁוּי בֵּית יַעֲקֹב סִי"מ קס"ז שֶׁכ' סְבָרָא זֶה הוֹאִיל שֶׁמְצָא הַקּוֹרֵט דָּם עִם הַלְוֹכֵן תַּלְיֵנוּ שֶׁהַהַרְגָּשָׁה הִי מִן הַלְוֹכֵן וְלֹא מִן הַקּוֹרֵט דָּם וְלֹא כ' רֵאִי ע"ז מִהַגְּמָרָא הַנְּ"ל רַק כְּתִב שֶׁיֵּשׁ רֵאִי מְדַבְּרֵי הַתַּה"ד ע"ז וְרֵאִי זֶה דְחָה מַהֲרִי"מ בְּשֵׁב"י שֵׁם סס"י מ': אָף מ"מ נ"ל שֶׁיֵּשׁ לְקַיִּים רְאָיָה זֶה מִהַגְּמָ' הַנְּ"ל שֶׁהִבִּיא הַשֵּׁב"י אֲבָל בְּאִנְפֵּן אַחַר וְהוּא דְכָל הַשְּׁקָלָא וְטַרְיָא דֶּה־קָא הוּא ע"פ צַד אַת"ל דֶּה־הַרְגָּשֶׁת זִיכַת דְּבָר לַח נְמִי נִק' הַרְגָּשָׁה גְּבִי נִדָּה אֲבָל אַת"ל דֶּה־הַרְגָּשָׁה הֵינּוּ שֶׁתַּרְגִּישׁ בְּגוֹפָה שֶׁנִּצְעַקֵּר מִמְּנָה דָּם כֶּהַרְגָּשֶׁת יְצִיאַת מִי רְגָלִים אוֹ שֶׁכֶּבֶת זָרַע.

אז ונדאי בנד"ז ליכא הרגשה פמו דמייירי השב יעקב שמרגשת רק שזב ממנה ליקח ואין שום הרגשה אחרת כ"א זו ולכן את"ל דהרגשה היינו דוקא הרגש בגוף א"כ אין ספק דנקרא רואה שלא בהרגשה אלא שאנו חוששין להסברא דהרגשת דבר לח הוי נמי הרגשה גמורה ועל הרגשה זו שפיר יש ראי' גמורה מהגמרא הנ"ל דהיכא דהדם יוצא מעורב עם מ"ר שהם רבים הרבה יותר מהדם אזי אע"פ שהרגישה זיבת דבר לח אין זה נק' הרגשה לגבי הדם כולל משום דתלינו ההרגשה שהרגישה זיבת דבר לח שזהו הרגשת מי רגלים שהם הרבים ואין זה נק' הרגשה לגבי הדם (פי בכלל מאתים מנה ואין זה מוסיף כ"כ הרגש לחלוחית על לחלוחית מי רגלים וכלא חשיב) אע"פ שאם הי' הדם יוצא בפ"ע הי' מה שמרגשת זיבת לחותו נמי נק' הרגשה זה לכאורה מוכרח מהגמרא שם דהנה זה יפה הקשה השב"י שם סי' מ' בתשו' למהררי"מ (דס"ג ע"א) ונ"ל לא אוכל להבין סוגיא דר"פ הרואה פתם דפריף אשמואל ממתניתין האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם אם עומדת טמאה כו' היכי דמי אי דארגישה יושבת אמאי טהורה אלא לאו דלא ארגישה וקתני עומדת טמאה לעולם דארגישה כו' ע"כ ואי אמרת דאין הרגשת נשים רק מה שמרגישין שזב מהן דבר לח מאי קאמר אי דארגישה הלא ע"כ שהרגישה שזב ממנה דהלא מ"ר זבין ממנה כו'.

א"כ פיון דמייירי שהדם יוצא עם מ"ר ע"כ הרגישה שזב ממנה דנדאי א"א להבחין בשעה שזבין ממנה מ"ר שזב הדם ממנה בפ"ע ומכ"ש שאין להבין מאי קאמר אי דלא ארגישה כולל כו' האיף שיף לומר דלא ארגישה הלא ע"כ הרגישה שזב ממנה מ"ר אע"כ דהאשה שנופתח מקורה הוא דבר בפ"ע ולא סגי במה שהרגישה זב ממנה דבר לח עכ"ל ולכן אם באנו לקיים דברי האומרים דגם הרגשת זיבת דבר לח הוי הרגשה.

צריכים אנו לומר כף דנדאי עיקר הרגשה זהו הרגש בגופה כמ"ש הרמב"ם וזהו רוב ההרגשה בפשים בשעת יציאת דם וסת וכמו שע"ז פיונו בגמ' באמרם אשה מרגשת בעצמה כו' ואמרו אגב צערא מתערא דזה אינו שיף רק בהרגשה הזו אבל מ"מ לענין זה דבעינו שפתיש בבשרה סגי אפי' רואה שלא בהרגשה הנ"ל כ"א שמרגשת שזב על בשרה דבר לח ולפ"ז שפיר מקשה הגמ' שם אשמואל היכי דמי אי דארגישה הרגש הגוף יושבת אמאי טהורה ואי דלא ארגישה הרגשה זו עומדת אמאי טמאה מאחר דבעינו הרגשה דוקא ונהרי לא הרגישה ואי משום דהרגישה זיבת דבר לח וזה נמי נק' שפתיש בבשרה מ"מ הלא גבי דם היוצא עם מ"ר ונדאי לא מהני כולל הרגשה זו דזיבת דבר לח משום דאין זה הרגשה כולל לגבי הדם פיון שעיקר הרגשה זו עכשיו היא מחמת המ"ר שהם העיקר ולחלוחית הדם טפל ובטל במיעוטו לגבי הרגשת זיבת המ"ר אין זה נק' הרגשה לגבי הדם וא"כ אף בעומדת אמאי טמאה דאף דהדור מ"ר למקור ואייתי דם פיון דלא הרגישה טהורה ונהרגשת מלחלוחית זה ממ"ר דהדור למקור כו' וא"כ לפ"ז מוכרח הסברא הנ"ל של הבית יעקב ושב יעקב דגבי הרגשה זו דזיבת דבר לח פשהדם טפה מעורב בליקחה לבינה אין זה נק' הרגשה לגבי הדם דעיקר הרגש זיבת דבר לח הוא הליקחה לבינה כו': קיצור.

ראיית השב"י דתלינו ההרגשה בהליקחה לבינה פמו דאמרינו אימור הרגשת מ"ר הוא אינה ראייה דהכא ששניהם באים מהמקור אינה דומה לשם דבאנו לומר שהדם אינו

מהמקור דברי הבית יעקב ג"כ אין לו ראיה רק מ"מ זהו לגבי הרגש הגוף אבל לגבי הרגשת זיבת דבר לח שפיר מוכרח מהגמרא דכשיש הרגש זיבת מי רגלים אף שפכללן גם דם המקור כגון דהדור מ"ר למקור ואייתי דם אין זה חשוב הרגשה דהיינו הא דפריה ואי דלא ארגישה כו' וא"כ כמו"כ בטפת דם המעורב בליחות הרבה אף ששנייה מן המקור פשאין פאן הרגש הגוף רק הרגש זיבת דבר לח צדקו דברי השב"י דתלינו בהרגשה בהליחה לבינה שהיא הרוב מיהו ראיה זו אינה מספקת רק על הרגשה דזיבת דבר לח אבל גבי הרגש הגוף י"ל דחשיב הרגשה גם להט"ד אע"פ שהוא מועט וכ"מ בתה"ד סי' רמ"ו במ"ש מ"מ בנ"ד הואיל ומצאת לחלוחית דלונן על העד אמרינו דהיא טפת לונן הוא דארגישה כו' ור"ל ותלינו שלא הנה טפת דם כלל משמע הא אילו הנה טפת דם פחדל ונתקנח או נמוק היתה טמאה מדאורייתא ולא אמרינו כיון שהלונן הנה הרבה יותר מט"ד פחדל תלינו בהרגשה בלונן כו'.

וא"כ ה"ל פרואה ט"ד שלא בהרגשה אלא ודאי לא אמרינו הכי ואילו הנה ט"ד פחדל הי' טמאה מדאורייתא אף שהנה ליחה לבינה הרבה יותר והיינו משום דשם הרגישו שפפתח מקורה ובהרגשה כזו לא נבדה מלבנו להקל לתלות בהרגשה בלונן אף שהוא רב יותר מהטפה פחדל (והבית יעקב לא דקדק בדברי התה"ד וכמו שהשיגו הגאון מוהררי"מ) רק פשאין הרגשת פתיחת המקור כלל רק הרגשת זיבת דבר לח אז פשבאנו לומר דזה נמי נקרא הרגשה ע"ז שפיר י"ל דכשהטפה מעורבת בהרבה לונן ודאי אין זה נקרא כלל הרגשה לגבי הטפה ועפ"ז יש ללחות מה שהשיג הס"ט בחידושו רפ"ח דנדה על דינו של הבית יעקב מסוגיא דרואה בשפופרת או בהתיכה דנק' הרגשה לגבי הדם ג"כ ולא תלינו בהתיכה ונ"ל בד"ה תרתי ש"מ ומוכח דס"ל להש"ס דזה מקרי הרגשה נמי אע"ג שהיא הרגשת דבר אחר (דהיינו התיכה) מ"מ כיון דדם נדה בתוכה פולא חדא הרגשה היא כו' וא"כ בזה נסתר מ"ש בתשו' בית יעקב והסכים עמו הגאון אדמו"ר בספר שו"ת שב יעקב פרואה טפי דם מתוך זיבות ליחה לבינה דלא מקרי הרגשה ותלינו הרגשה בליחה לבינה שהוא הרוב ולפמ"ש ליתא דזהו מקרי הרגשה עכ"ל.

וגם אאזמו"ר הגאון ז"ל בקו"א לסי' קפ"ג בהג"ה ד"ה ע"ש בר"ן כו' ונ"ל אבל בפלי פלויי מקרי הרגשה לשניהן בשנה דלא כשב"י בשם בי"ע גבי דם מעורב בליחות דלא מקרי הרגשה לדם ע"ש דזה אינו דמ"ש מפלי פלויי עכ"ל ולפמ"ש ודאי דבריהם נכונים בהרגשת הגוף שפפתח מקורה ובהרגשה זו ודאי לא מקילין לתלות בהרגשה בהתיכה ולא בדם ולא דמי למה שהקילו בגמ' רפ"ח לתלות בהרגשה זו ג"כ אימור הרגשת שמש או מ"ר ועד הוא דהתם היינו פשאפשר לומר שלא יצא דם מהמקור כלל וטענתה בהרגשה אבל פשנדי יצא דם מהמקור רק שישא ע"י חתיכה או שפופרת לא תלינו לתלות בהרגשה בהתיכה והשפופרת ויש סברא ג"כ ע"ז פנ"ל דעיקר אשה מרגשת שיהיה יותר על דם נדה.

משא"כ בדינו דהבית יעקב ושב יעקב דמייירי רק בהרגשת זיבת דבר לח דע"ז שפיר יש ראיה מהגמ' לתלות הרגשה זו במשקה המרובה דאל"כ מאי פריה ואי דלא ארגישה כו' ומייירי גם בחששא דהדור מי רגלים למקור כו' מוכרח דהרגשת זיבת דבר לח תלינו רק

בְּהֵמֵי רִגְלִים שֶׁהֵן הָרוֹב וְאֵע"ג דְּאֵייתוּ דָם מִהַמְקוֹר אִין זֶה חֲשׂוֹב הַרְגָּשָׁה לְהֵדָם וְנִק' דְּלֵא אַרְגִּישָׁה וְאֵע"פ שְׁאִין רְאִיָּה לְדָבָר זָכָר לְדָבָר מֵהָא דְּאֵיתָא בְּגַמ' פְּרָק יוֹצֵא דוֹפָן דַּמ"ג ע"א גְּבִי הַרְגָּשָׁה דְּקָרִי שְׁאֵנִי הֵתָם פִּינוּ דְּרִנְבָא בְּהַרְגָּשָׁה נְפִיק ור"ל פִּינוּ דְּרוֹב הַקָּרִי יֵצֵא ע"י הַרְגָּשָׁה לְכֹן גַּם הַמִּיעוּט שְׂיֵצֵא אַח"כ בְּלֵא הַרְגָּשָׁה נִגְרָר אַחַר הָרוֹב וּמְטַמֵּא.

וה"נ י"ל גְּבִי טַפְת דָם הַמְעוֹרָב בְּמֵי רִגְלִים דְּכִינוּ דְּהַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח רְבוּבוּ פְּכֻלוּ מִמֵּי רִגְלִים א"כ נִגְרָר גַּם הַמִּיעוּט אַחַר הָרוֹב וְאִינוּ נִקְרָא הַרְגָּשָׁה לְגְּבִי הַדָּם אֲבָל אִין לוֹמַר דְּאֵדְרָבָה נִידוּק מְשֵׁם אֵיפְכָא דֵאֵע"ג שְׁהַשְׁיִירִי קָרִי יוֹצֵאִים עִם הַרְבֵּה מ"ר מְטַמֵּאִים אַף שְׁנֵדֵאִי עֵיקָר הַהַרְגָּשָׁה עֲכָשְׁיוּ מִשׁוּם מ"ר זֶה וְדֵאִי אִינוּ דְּהֵתָם לֵא מְטַמֵּאִינוּ הַשְׁיִירִי קָרִי מִשׁוּם הַרְגָּשָׁה יֵצֵאֲתָן עֲכָשְׁיוּ דְזֶה בְּלֵא"ה אִינוּ נִקְרָא הַרְגָּשָׁה שְׁם אֲלֵא דֵאֵע"פ שְׂיֵצֵאוּ בְּלֵא הַרְגָּשָׁה מְטַמֵּאִים כִּי נְטְפְלוּ אַחַר עֵיקָר הַקָּרִי שְׂיֵצֵא בְּהַרְגָּשָׁה מִמֵּשׁ וְאִינוּ עֲנִין לַנ"ד שְׁהַטְפוֹת דָם אִינוּ שְׁיִירִי שְׁל הַדָּם שְׂיֵצֵא בְּהַרְגָּשָׁה דְּוִמְיָא דְּקָרִי וְע' בְּגַמ' דִּי"ט ע"ב לְאִפּוֹקִי הֵאִי שְׂאִינוּ מִתְעַגֵּל וְיוֹצֵא כו' וְלְכַאוּרָה עוֹד קָשָׁה מֵהָא דְּטַמְאָה בְּהַפִּילָה חֲתִיכָה מִשׁוּם אִין פְּתִיחַת הַקָּבָר בְּלֵא דָם רפ"ג דְּנִדְדָה דָּף כ"א וְהֵרִי הֵתָם עֵיקָר הַהַרְגָּשָׁה מִחֲמַת הַחֲתִיכָה.

וְיֵשׁ לְתַרְצֵי ג"כ כַּמ"ש דְּנֵדֵאִי בְּהַרְגָּשׁ הַגּוֹף הַדִּין פֶּן דְּנִקְרָא הַרְגָּשָׁה לְשְׁנֵיהֶם בְּשׁוּה וְדְבָרִי הַשֵּׁב"י וְבִי"ע אֲמוּרִים בְּהַרְגָּשׁ דְּזִיבַת לְחִלוּחִית שְׂבִיזָה מְנֻכְרָח לֹאמַר פֶּן מֵהַגְּמ' וְגַם פִּינוּ דְּבִלְאָה"נ הַרְבֵּה פּוֹסְקִים ס"ל דְּלִשְׁמוּאֵל בְּעִינוּ הַרְגָּשָׁת הַגּוֹף דְּנִקְרָא וְכַמ"ש בְּשׁו"ת פְּנִי יְהוֹשֻׁעַ חִי"ד ס' א' בְּשֵׁם מֵהֵרִי"ו (וְכַמ"ש"ל שֶׁהוּא כְּעִין הַהַרְגָּשָׁה שְׁהַצְרִיף שְׁמוּאֵל דָּף מ"ג גְּבִי קָרִי וְאֵף דְּטוֹמְאָת הַדָּם הוּא כְּשִׁמְעִיעַ בְּבֵית הַחִיצוֹן חוּץ לְמַקְוֵה מ"מ הַהַרְגָּשָׁה צ"ל בְּעֵקֶרָה מִהַמְקוֹר דְּוִמְיָא דְּהַרְגָּשָׁה דְּקָרִי שֶׁהוּא עֵקֶרְתָּן בְּפָנִים אַף שְׂעֵדִיין אִין מְטַמֵּאִין פְּלֵל עַד שְׂיֵצֵא לְחוּץ מ"מ הַרְגָּשָׁה זֹו שְׂבִתְחִלָּה הִיא הַגּוֹרְמַת הַטוֹמְאָה אַח"כ כְּשִׂיֵצֵאוּ לְחוּץ כַּמ"כ י"ל הֵכָא דְּהַרְגָּשָׁת עֵקֶרְתָּן מִהַמְקוֹר גּוֹרֵם הַטוֹמְאָה אַח"כ כְּשִׂיֵצִיעוּ בְּבֵית הַחִיצוֹן) אֲלֵא דְּבָאנוּ לְחוּשׁ לְסַבְרָא זֹו ג"כ דְּהַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח נְמִי נִק' הַרְגָּשָׁה מִשׁוּם דַּמ"מ שְׂתַרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה הוּא ע"כ ע"ז אִין לְחוּשׁ כְּשֶׁהוּא בְּאִנְפֹן הַנ"ל דְּהַבִּי"ע וְשָׁבִי פַנ"ל: קִיצוּר.

מִיְהוּ גְּבִי הַרְגָּשׁ הַגּוֹף אִין לְחִלְקָא פֶּן אֲלֵא דְּאִפִּי רְבוּבוּ לִיחָה לְבִינָה וּמִיעוּטוּ ט"ד אִם הַרְגִּישׁ גּוֹפָה חֲשׂוֹב הַרְגָּשָׁה גַּם לְגְּבִי הַט"ד וְכַמוֹ שֶׁהִבִּיא הַס"ט רְאִיָּה מִחֲתִיכָה דְּמִמְעֻטִּינוּ לָהּ מְטַעַם אַחַר וְלֵא מִשׁוּם הַרְגָּשָׁה וְכֹן רְאִיָּה מְפִלִי פְּלוּיִי וּמְעַנְיִן אִין פְּתִיחָה"ק בְּלֵא דָם רַק לְגְּבִי הַרְגָּשָׁת זִיבַת דְּבָר לַח אַף לְהַאוּמְרִים דְּזֶה חֲשׂוֹב הַרְגָּשָׁה ע"ז י"ל שְׁאִין זֶה חֲשׂוֹב הַרְגָּשָׁה לְגְּבִי הַטְּפַת דָם פִּינוּ דְּעֵיקָר הַרְגָּשָׁה זֹו הוּא מִהַלִּיחָה וְהַט"ד בְּטִילָה בְּמִיעוּטָה: וְאֵף שְׂבִתְשׁו' שֵׁב"י ס' מ"א בְּתִשׁו' הַג"מ לִיב ז"ל מִמְעַנְיִן הַקָּשָׁה טוֹבָא עַל שְׁמוּאֵל דְּאוֹמַר עַד שְׂתַרְגִּישׁ וְהַמְשַׁנָּה דַּפְכָה"י נִמְצָא בְּפָרוּזְדוֹר פְּכָר נִתְבָּאָר בַּמ"א לִינִשְׁב הַקּוֹשֵׁל בַּד"ה אֲמַר שְׁמוּאֵל בְּדָקָה קַרְקַע עוֹלָם וְגַם שְׁם נִתְבָּאָר דַּמ"ש הַס"ט ס"י ק"צ אֲחַד מִן הַטְּעָמִים דְּלִית הַלְכָתָא כְּשִׁמְוֵאל מִשׁוּם דְּלִשְׁמוּאֵל טַעְמָא דְּכַתְמִים טְהוּרִים מִדְּאוּרִייתָא הוּא מִשׁוּם דְּשָׁלָא בְּהַרְגָּשָׁה אֲתָא וְאִילוּ לר"ל טַעְמָא אַחֲרִינָא מִשׁוּם דְּמַעְלָמָא אֲתָא וְכַמ"ש רַע"ק דָם וְלֵא פְתָם נִתְבָּאָר שְׁם ג"כ דְּזֶה אִינוּ דְּגַם לְשְׁמוּאֵל צְרִיף בְּכַתְמִים לְטַעְמָא דְּרַע"ק דָם וְלֵא פְתָם דְּהִינּוּ דְּתִלִּינוּ דְּמַעְלָמָא אֲתָא וְהִינּוּ כְּדִי לְטַהַר אַף בְּזִמְן שֵׁא"צ הַרְגָּשָׁה כְּגוֹן בְּסוּפְרַת ז' נְקִיִּים דְּסוּתְרַת כְּשֶׁרְאֲתָה אַף בְּלִי הַרְגָּשָׁה וְכַמ"ש ג"כ בְּחֻזוֹת דְּעַת ס' קצ"ו

סק"ג מ"מ הפתם טהור משום דלמא לאו מגופה חזייתיה ובתשו' א' בדין הרגשה פתבתי ש"ל דההו דין דשמואל עד שפתיגיש הוא ספיקא דדינא וא"כ יש לצרפו לעוד ספק שיהיו שני ספיקות בדאורייתא ומעתה נבוא לשאלתנו דבנ"ד שהטפת דם נמצא בתוך הליחה לבינה ע"כ יש ספק שקול שמה בא מצואר הרחם ולא מהמקור כמש"ל בתחלת תשובה זו בשם הגאון ממענין כי מה שארו"ל חזקת דמים מן המקור היינו דם ממש כו' עיין לעיל והספיק עמו בזה ג"כ אאזמו"ר נ"ע וז"ל רק שבינה יפה כ' שטיפת דם המעורבת בליחות לא אמרינן חזקתו מן המקור אלא ספק שקול הוא שמה מהעלייה דמסתמא באה הטפה ממקום הליחות כמ"ש בס"י קצ"א בשם התוספות והרא"ש עכ"ל אמנם על הספק האחר שהמציא בזה הגאון ממענין דאולי הליחות באו מעצם המקור ולא מהגוף דרף גידי המקור וכיין דהליחות באו מהמקור עצמו וכן הדם הוא טהור ע"ז חלק אאזמו"ר נ"ע שם הרבה מכמה טעמים דליחות אינן כמכה כו' וגם כו' ע"ש.

כמו שיובא לקמן סעיף ח'. ואפשר בנד"ז אפי' להגאון ממענין י"ל שאין לצרף ספק זה כלל דדוקא התם שהשלאיים היה זב ממנה בתמידות וחשב לה חולי ע"כ נסתפק שמה החולי בהמקור עצמו ולא בהגוף כו' משא"כ בנ"ד שהשלייאם זב ממנה לפרקים כדרך שאר נשים א"כ מהכ"ת לתלות שבאו מהמקור עצמו ולא כדרך שאר מיני דמים טמאים וטהורים היוצאים מהמקור שהן מותרות היוצאים מהגוף דרף המקור וא"כ גם לדבריו לא שייך ספק זה כאן ועיין מזה לקמן סוף התשובה ומיהו יש לצרף לזה הספק דהרגשה שכ' השב"י פיון שראתה השלייאם והט"ד בלי הרגשת הגוף ע"ד שגזעזעזה שכ' הרמב"ם רק שהרגישה זיבת דבר לח וכבר נתבאר דגם למ"ד דזה נק' הרגשה מ"מ פיון שהטפת דם מעורב בהרבה ליחה תולין הרגשה זו דזיבה בהליחה שהוא הרוב והעיקר וא"כ ה"ל רואה שלא בהרגשה דטהורה מדאורייתא לשמואל אף אם הליחה והט"ד באו מן המקור כנ"ל ואף אם מצאה השלייאם והט"ד ע"י בדיקת עד לא אמרינן דחזקתו בהרגשה אלא דכסבורה הרגשת עד הוא כמ"ש בשב"י שם דהגאון מהררי"מ כ' דמ"מ מידי ספיקא לא נפקא וה"ל ס"ס עם הספק השני שמה לא בא מהמקור כלל אולם זה אינו מספיק כ"כ לדין שיש לנו דעות דלא קיי"ל כשמואל ולא בעינן הרגשה א"כ את"ל דג"כ יש ספק שמה נק' זה הרגשה ה"ל ספק זה דלהקל מצד הרגשה רחוק מאד ואינו ספק שקול שהרי יש בו כמו ס"ס להחמיר אמנם השב"י עצמו שם כ' סברא אחרת דלא שייך בנד"ז לומר ארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא פיון דבדיקת העד היה מחמת שהרגישה זיבת הליחות כו'.

א"כ הרי קדמה הראיה לבדיקת עד ואני מוסיף עוד סברא דזה שהוכרחו לומר דבבדיקת עד אע"פ שלא הרגישה אמרינן דארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא אינו מוסכם כלל וכמ"ש ג"כ הס"ט ס"י ק"צ ומקור סברא זו ממ"ש הרמב"ם ה"ז בחזקת שבא בהרגשה ומהררי"מ בשב"י כ' שזהו נגד הגמ' רפ"ח וצ"ל דהוכרח לזה מסוגיא דאימור שחתה אימור אינדקרה כמ"ש הגאון ממענין בשב"י שם אמנם פן לפמ"ש במ"א תירוץ ע"ז שגם לשמואל בתוך ספירת ז"נ לזבה לא בעינן הרגשה (או בחרשת ושוטה בכל זמן דינו לומר שחזקת הדם שבא בהרגשה ולא בפקעת האומרת שלא הרגישה) א"כ לפ"ז אין הכרח כלל לסברא זו ולכן פשאומרת שלא הרגישה אין לחוש דלמא טעמה.

כיון דאדרבה מצינו בגמרא דאפי' אי ארגישה מצדדי להקל לפעמים לומר דלמא טענה כו' ומשום העמד אשה על חזקת טהרה. א"כ איך נאמר שאפי' אומרת שלא הרגישה נחמיר דארגישה אלא דטענה כו' ובפכט כיון שהיא רואה פן תמיד ע"י בדיקת עד לא שנייה לומר דבכל פעם מה שאינה מרגשת היא טועה לתלות בהרגשת עד.

וכמ"ש כ"ז בתשו' שב"י סי' מ"א בתשובה המתחלת יהודה שעילה בד"ה אבל לא דמי ובד"ה וזה הוי קצת דמיון וכתבתי מכ"ז במ"א באריכות ועמ"ש בגמ' די"ז אי בתר חששא אזלת אידי ואידי חששא הוא וע"ז כ' התוספות ותימא דאדרבה כו' ותירוצם לא שנייה פאן גם הלכתא פלישנא דלא חיישינן לחששא כו' ולכן מפל הליו י"ל דזה לא נק' הרגשה אלא דיש פוסקים דס"ל דא"צ הרגשה מ"מ ודאי מידי ספיקא לא נפקא וה"ל שני ספיקות להקל מדאורייתא בצירוף הספק דשפא לא בא מהחזר וחד ספק בדברנו וכמ"ש השב"י שם.

אף בנד"ז במה שרואה תוף ז"נ י"ל שאין לצרף קולא זו לפמשנ"ת למעלה שי"ל דתוף ז"נ מודה שמואל ובתשובה א' צדדתי להקל לענין פאשר תולין במפה שלא בשעת וסתה שהקשו אחרונים בענין ז"נ איך חשיבי ספורים למ"ד דבעינן ספורים לפנינו וכתבתי שיש לצדד גם לפי דבריו משום דמאחר שאין מטמאין אותה רק בשעת וסתה שאז היא גדה ונדה א"צ ז"נ כלל מן התורה ואף שרבוץ הצריכו ז"נ יש להקל כמ"ד דלא בעינן ספורים ודאים כ"א מוחזקים בטהרה ומענה י"ל כמו"כ בנד"ז אם נאמר שאינה טמאה רק בשעת וסתה.

א"כ א"צ ז"נ מן התורה ואף שמד"ס צריכה ז"נ סמכינן שהם נקיים מצד הס"ס והגם שבז"נ י"ל דסותר גם בלי הרגשה מ"מ נשאר עכ"פ ספק א' בדברנו דאולי אינו מן המקור כלל ובצירוף החזקת טהרה ההכרח לסמוך ע"ז באין ברירה באיסור דדבריהם ועוד הנה נ' להקל פי מלבד הקולא מצד שלא בהרגשה כיון דעכ"פ דטפת דם המעורבת בליחות לא אמרינן חזקתו מן המקור אלא ספק שקול הוא שפא מהעלייה וא"כ בספק שקול י"ל העמד אשה על חזקתה ואשה בחזקת טהורה עומדת וכמבואר מדברי התוספות די"ז סע"ב, סד"ה ואין שורפים הביאם אאזמו"ר נ"ע סי' קפ"ג סס"ק א' וכ"ד הרשב"א בתה"ק והארון בית הנשים שער ד' גבי דין בדיקה א"ע בעד שאינו כו' אשה בחזקת טהורה כו' מספק לא נטמא אותה כו' וכ"כ שם עוד סוף שער הנ"ל גבי אבל יש לה מפה מותר כו' לפי שהאשה בחזקת טהורה עומדת וכן מהא דקי"ל וסתות דרבנו מוכרח דאמרינן אשה בחזקת טהורה עומדת וכ"נ דעת הרמב"ן והר"ן בחידושיהם ר"פ המפלת חתיכה וא"כ ביש שני ספיקות בדאורייתא וחזקה יש לצדד ובתשו' אחת המתחלת שנייה להמשנה רפ"ט האשה שהיא עושה צרכיה הארכתי בדין זה: קיצור די"ל שיש פאן שני ספיקות בדאורייתא וספק א' בדברנו ונוסף ע"ז אשה בחזקת טהרה עומדת: היינו הספק א' בדאורייתא היינו כיון שי"ל שאין זה הרגשה כלל.

א"כ ה"ל ספק שפא קיי"ל כשמואל דבעינן הרגשה. הספק הב' שפא השלייאם לא בא מהמקור כלל משום דבשלייאם לא אמרינן שחזקתו מן המקור וגם י"ל דאוקמא אחזקת טהרה כמו בעד שאינו בדוק לפ"ד הרשב"א: ואין להקשות הלא במוצאה דם תוף מי

רגלים נחלקו ר' מאיר ור' יוסי ואע"ג דקיי"ל כר' יוסי שאני התם דמי רגלים באים ודאי ממקום אחר ונחקה עם שביל המים בא הדם ועכ"ז יש מחמירים בעומדת ושותתת וזה שנמצא הדם תוך השלייב אם נטהר א"כ נדמהו למוצאה דם תוך מי רגלים ולא קרב זה אל זה כמבואר למענין בגמרא ופוסקים אף ע"ז יש להשיב דהא התם גבי מי רגלים ס"ל להרמב"ם ונהרמב"ן והש"ע דאפילו אם הרגיש גופה ונודעעצה טהורה משא"כ בנד"ז יסוד הקולא משום שלא הרגיש גופה כלל דעשינו זה לספק מצד עצמו פנ"ל אף יש להקשות על סברא זו שכ' הג"מ ליב ממענין דמסתמא באה הטפה ממקום הליחות וכיון דבהליחה יש ספק שמא אינה מהמקור א"כ ה"ה על הט"ד יש ספק שקול דא"כ גבי מוצאה דם במ"ר נימא דלר' יוסי אין שום ספק כלל שבודאי לא בא הטפה מהמקור דמסתמא באה הטפה ממקום מ"ר כדרך שאנו אומרים בטפה שבתוך הליחה וא"כ אף מדמה לה הש"ס די"ד לעד שאינו בדוק ואמרו וכשטיהר ר' יוסי בעד שאינו בדוק אזיל לשיטתיה דטיהר במוצאה תוך מ"ר ומה ענין זה לזה הא בעד שאינו בדוק יש בודאי ספק שמא בא הדם מהמקור וגבי מוצאה תוך מ"ר אין שום ספק כלל כיון שאנו אומרים דמקום המ"ר ודאי בא הטפה אעכ"ל דאין זה חזקה כלל לומר דודאי בא הטפה ממקום מ"ר ומידי ספיקא לא נפקא וא"כ לפ"ז גבי ט"ד המעורבת בליחה יש לספק גם כן שמא הט"ד לא בא ממקום הליחות דמאי שנא הליחה ממי רגלים וכיון דאפילו בא ממקום הליחה גם כן מידי ספיקא לא נפקא שמא באה מהמקור אם כן ה"ל ס"ס לחומרא ולא מהני החזקה דהא אפילו ר' יוסי לא טיהר רק במוצאה תוך מ"ר דאיכא חד ספיקא לבד שמא הדם לא בא ממקום מ"ר דאת"ל דבא ממקום מ"ר ודאי טהור מש"ה מוקמינו אחזקת טהרה וכן בעד שאינו בדוק.

משא"כ ה"כא שיש ס"ס להחמיר ודאי לא מהני החזקה וכ"ש הוא מדין מן הלול ולחויץ דספיקו טמא ולא מהני החזקה לטהר אף דאיכא רק ספק א' רק שתיקצו התוספות די"ז סע"ב משום דאין חשוב ספק אלא בצירוף החזקה וכ"ש שהוא בנד"ז דבלא החזקה יש ס"ס להחמיר פנ"ל ונראה לתרץ ולומר דבגמרא די"ד לא מדמינו עד שאינו בדוק לרואה בתוך מ"ר אלא בעומדת דוקא דשם שפיר מחשיב ספק שמא בא הט"ד מהמקור ולא אמרינו דמסתמא בא הטפה ממקום מ"ר כיון דבעומדת והשתינה אידי דדחיק לה עלמא אמרינו מי רגלים הדור למקור ואייתי דם וכדפרש"י שם דהנה רגלים לדבר לכן אפילו לר' יוסי חשוב ספק בנד"ז אלא דמטהר כמו בעד שאינו בדוק משא"כ יושבת ומקלחת ל"ד כלל לעד שאינו בדוק לר' יוסי אפילו אינה יושבת על שפת הספל כו' (דסוגיא היא לר"מ נאמרה) כיון דליכא רג"ל לומר דהדור מ"ר למקור אמרינו דמסתמא ממקום שבא המ"ר בא הליחה וא"כ בט"ד הבא עם השלייב י"ל ג"כ דליכא רג"ל דהדור השלייב למקור אפילו ברואה מעומד דלא דחיק לה עלמא כלל כמו במשתנת מעומד (וצ"ע בתוספות דנ"ט ע"ב ד"ה דלמא: בתר שהניחה כו' וי"ל דזהו לר"מ משא"כ לר' יוסי דמטהר בכה"ג ביושבת ושותתת וכמ"ש הרא"ש רפ"ט ס"א) שפיר י"ל דמסתמא באה הטפה ממקום הליחה ועוד אפ"ל דטפת דם המעורבת בליחות נ' לעין שמקושרים זה עם זה יותר מטפת דם שבמי רגלים ונראין יותר שבאו ממקום אחד ועי' בגמ' פ"ק דביצה דף י' סע"ב ומיהו אע"פ שאפשר לתרץ כן מ"מ בלא"ה יש להשיב על ראיתו דהגאון ממענין שהביא מהא דב"ב דכ"ד ע"ב מהא דאמרינו ואי איכא רב רבי בהדיהו

אמרנו שאף הקטנים מותרים כו' דשאני התם דאפי' הי' הזוטר בלחודייהו בלא הרברבי יש קורבא דמוכחא לומר שממדינה זו הם באים וע' תוס' דכ"ג ע"ב ד"ה רוב וקרוב אבל אותה עיר פנגד האי דקירא חשוב קורבא דמוכח ומש"ה היכא דנוסף ע"ז עוד הוכחה דאיכא רברבי בהדייהו דהנהו באו ודאי ממדינה זו.

ע"כ בצירוף הוכחה זו לקורבא דמוכחא לא חיישינו לרובא וה"ל פהא דאמר רב שם דכ"ד ע"א גפי חבית שצפה בנהר דבנמצאת נגד עיר שרובה ישראל מותרת משום אם איתא דמהאי דקירא כו': ואע"ג שי"ל ג"כ חריפותא דנהרא נקיט כו' מ"מ הוי הוכחה ובצירוף הקורבא דמוכחא לא חיישינו לרובא משא"כ הכא גפי ט"ד המעורב בליקה דאי מדלית הוכחה זו דכיון שנמצאת בתוך הליקה כו' רק שהי' הטפה זו בפ"ע לא הנה פלל קורבא דמוכח לומר שמהפרוזדור בא הדם דהא דאמרנו שם דדם הנמצא בפרוזדור נמי שייך בו רוב וקרוב וכו' התוס' שם דכ"ד א' וקרוב דמוכח הוא זהו פשנמצא בגג פרוזדור דאז ה"ל קורבא דמוכח פיון דמן הסדר אינו יכול לבוא אא"כ שחתה ביותר משא"כ פשנמצא בקרקע פרוזדור גם בכה"ג שנמצא בכותלי בית הרחם ליכא פלל קורבא דמוכח לומר שמהפרוזדור בא הטפת דם וגם הרוב י"ל ה"ל רוב ומצוי והא דהדר בי' רבא לומר דלאו רוב ומצוי הוא הנה אפשר לומר דהיינו בגג פרוזדור שם אין מצוי דם הסדר לזוב וכיון דה"ל רוב ומצוי וליכא קורבא דמוכח מנ"ל דאפי' יש עוד הוכחה שפא הדם עם הליקה שיהיה מהני הא לא דמי לרברבי וזוטר הי' הזוטר לבד הי' קורבא דמוכח וגם הרוב שפנגדו אינו מצוי וכנ"ל מיהו הח"צ שבתשו' מעיל צדקה סי' ס"ז כ' ונ"ל דהמקור אינו מצוי לזוב שלא בשעת וסתה מדהדר בי' רבא ממאי דאמר מעיקרא רוב ומצוי קאמרת ומוקי לי' ברוב לחודי' ש"מ דשלא בשעת וסתה אינו מצוי עכ"ל.

מבואר דשלא בשעת וסתה גם בקרקע פרוזדור אין שייך מצוי רק רוב לבד וגם לפמ"ש אאזמו"ר הגאון נ"ע במה"ב שהרמב"ם מפרש מצוי בענין אחר ממה שפירש"י מ"מ הדין אמת כמ"ש הח"צ דבכותלי בית הרחם ליכא מצוי מהסדר רק רוב לבד אף עכ"פ הקורבא דעליה אינו קורבא דמוכח: קיצור שלכאורה יש להקשות על הקולא בנד"ז ממשנה האשה שהיא עושה צרכיה ותירץ ליישב אף שמ"מ יש קושיא על הגאון מוהר"ל ממענין דס"ל דמסתמא בא הטפה ממקום הליקה ממשנה הנ"ל וישוב ע"ז ומ"מ ראיתו ע"ז מפרק לא יחפור דכ"ד אינה מוכרחת דהתם בלא"ה יש קורבא דמוכח: ו נאמנם הראי' שהביא אאזמו"ר הגאון ז"ל לדברי הגאון ממענין (כמש"ל בשמו) מדברי התוספות והרא"ש רפ"ט דנדה.

לכאורה היא ראי' מוכרחת כמ"ש התוספות דנ"ט ב' ד"ה דלמא א"ו פשיטא לי' מדלא חזאי קודם עשיית צרכיה או אח"כ א"כ הדם לאו ממילא אתיא אלא ע"י מי רגלים שחזרו למקור ואתו דם עכ"ל ואין להשיב ע"ז דאדרבה מוכן מדברי התוספות שם דלפרש"י דהפירכא דלמא בטר דתמו מיא אתא דם כי אורחא.

א"כ לפ"ז מבואר דלרש"י לא ס"ל פלל סברא זו דמדלא חזאי קודם כו' א"כ כו' אלא דאפילו בכה"ג יש לספק דלמא הדם לא בא פלל מצד מ"ר וא"כ כמ"כ גפי ט"ד המעורבת בליקה לא אמרינו דמסתמא באה הטפה ממקום הליקה.

והרשב"א בתה"א מפרש כפרש"י וגם הרי בש"ע סימן קצ"א פסק לא פשטת תוס' והרא"ש דלדידהו בעומדת ושותתת טמאה ובש"ע מטהר בכל ענין דמ"מ הרי לפרש"י ג"כ לא מקשינו ודלמא בתר דתמו מיא אתא דם אלא לר' מאיר אבל לר' יוסי לא תישינו לזה כלל וכמ"ש הרשב"א בתה"א דקפ"א סע"א אבל לר' יוסי פיון דבשעת צרכיה אתא דם חזקה עם המים בא ואפילו נמצא על שפת הספל עכ"ל א"כ לכאורה מוכרח דלפרש"י ג"כ אמרינו לר' יוסי זו הסברא שכ' התוספות דמדלא חזאי קודם כו' א"כ כו' וכן ביאר אאזמו"ר נ"ע בשןלחננו הטהור בסימן קצ"א אף יש לדחות דהא קשה עמ"ש הרשב"א חזקה עם המים בא כו' א"כ אף מדמה זה הש"ס די"ד לעד שאינו בדוק דהוה ספק ממש וביותר יקשה עמ"ש הרשב"א בתה"א דף קע"ח להכריח דבעד שאינו בדוק טהור לגמרי לר' יוסי ממש כמו ברואה תוף מ"ר פיון דהגמ' מדמי להו להדדי וחלק על המחמירים בעד שאינו בדוק כו'.

והרי לדבריו יש חילוק גדול ביניהן דהתם גבי עד שאינו בדוק א"א להכחיש דהוה ספק ממש ואדרבה אפשר הספק נוטה יותר לחומרא וגבי רואה תוף מ"ר כ' חזקה עם המים בא ור"ל שאין זה ספק כלל וכמ"ש התוספות דמדלא חזאי קודם כו' א"כ כו' פנ"ל כי הוא ע"ד שכ' מהרי"ק שרש ע"ב ענין חזקה הבאה מפח סברא כו' דעדיף טובא משאר חזקות כמו חזקת הגוף כו' ור"ל שאין בזה שום ספק כלל ועכצ"ל דהרשב"א לא כתב כן רק על יושבת ומשתנת דאז שפיר אמרינו חזקה כו' פיון דליכא רג"ל להפך והגמרא דמדמה לעד שאינו בדוק היינו בעומדת כו' וכמש"ל.

ולכן בעומדת ה"ל ספק משום דלמא הדור רק דאעפ"כ מטהר ר' יוסי לגמרי אפילו בעומדת משום דאמרינו אוקמא אחזקת טהרה וכמו בעד שאינו בדוק אבל ביושבת א"צ כלל לטעם דחזקת טהרה פיון דה"ל חזקה שעם המים בא הדם פנ"ל.

והשתא דאמינו להכי א"כ י"ל דלהרשב"א ורש"י אפילו לר' יוסי לא אמרינו דהוי חזקה מצד הסברא שכ' התוס' מדלא חזאי קודם כו' אלא דכיון דמיירי ביושבת ומזונקת (משא"כ עומדת א"א לזנק לפרש"י) א"כ בשעת הזינוק א"א כלל לדם לבוא פדרכו שמתמת הזינוק נסתם המעיין של דם כמ"ש התוספות דנ"ט סד"ה דלמא לשטת רש"י וכ"כ בתשו' הר"ן סימן מ"ט דקים להו לרבנן כו' ע"ש (ולעיל לא הקשינו עליו רק אמ"ש דהחשש בעומדת דלמא הדור כו' חשוב מעוטה) וא"כ נשאר רק חששא דלמא בתר דתמו מיא אתא דם וע"ז שפיר י"ל דחזקה עם המים בא דהוה סברא מוכרחת יותר מהו סברא שבתוספות מדלא חזאי קודם כו' א"כ כו' שיהי נוסף ע"ז שא"א כלל שיבא הדם רק שפיונו הרגע אחר פלות המ"ר וכולי האי לא תישינו משא"כ גבי טפת דם שבתוף הליקה ש"ל שבשעת נזילת הליקה אתא דם כי אורחא מן המקור י"ל דתישינו ולא אמרינו מדלא חזאי קודם כו' ובתשו' א' פתבתי ראי' לזה ממ"ש הרשב"א בתשובה הובאה ב"י סי' קפ"ו גבי רמ"ת דדוקא ג"פ רצופים אבל כשאין רצופים אין זה חזקה כלל וסת הוא דלית לה ועכצ"ל דהפנונה דלא תלינו כלל שמתמת תשמיש בא הדם דא"כ היתה אסורה מאחר שהחזקה עכ"פ לראות ג"פ מתמת תשמיש אף שאין רצופים מה בכך אלא תלינו דאין לה וסת ונודמן שראתה הדם בעת תשמיש אבל לא מתמת תשמיש כלל וא"כ אמאי לא נימא מ"ש התוספות מדלא חזאי קודם כו' א"כ ודאי מתמת תשמיש

בא הַדָּם כּו' אַעֲכַז לְדַהֲרֵשֶׁב־א לָא ס"ל סְבָרָא זּוּ וְגַבִּי מ"ר שְׂאֵנִי מִטַּעַם הַנִּלְשָׁא"א לומר דַּאֲתָא פִי אֹרְחָא רַק שְׂיִכּוּנֵי הַרְגַע בְּתַר דְתַמּוּ כּו' דְּוִקָא גַם קַצַּת רַאִי מְהָא דְפָרַק בָּא סִימָן דַּנ"ב ע"ב דְּבַכְתֵּם גְּדוּל כַּג' גְּרִיסִין בְּמָקוּם א' חוֹשֶׁשֶׁת מְשׁוּם זִיבָה שְׂמָא בַּג' יָמִים זַא"ז חֲזִית גְּרִיס בְּכָל יוֹם וְלֹא אֲמַרִּינּוּ דַא"כ מִי מְכּוֹנּוּ לְהִיּוֹת פְּוִלָם בְּמָקוּם א' מִמֶּשׁ אֲלֵא אֲמַרִּינּוּ דַאֲתַרְמוּ כַּמו"כ י"ל דַּאֲתַרְמִי שְׂבִשְׁעַת זִיבַת הַלִּיקָה מְפָרוּדוֹר בָּא ג"כ דָּם מְהַמְקוֹר (גַּם אֲפֻשֶׁר שְׂזָה מוֹשֶׁף זֶה כַּמ"ש הָר"ן סַפְכָה"י גַּבִּי דָּם חִימוּד כּו' דַּה"נ דְּצוֹנָר הָרְחָם וְהַחֲדָר סְמוּכִים זֶה לְזֶה) וְעִי' בַּטּו"ז ס"ס"י ק"צ בְּמָה שְׁחָלַק עַל תְּשׁו' רַמ"א סִי' צ"ז הִינְצָא מְזָה דְלַפְרֵשׁ"י וְהַרְשֶׁב־א אֵין שׁוּם רַאִי לְסַבְרַת הַגָּאוֹן מִמְעַנְזֵי דְהָא דְלֵא חִינְשִׁינּוּ דְלֵמָּא בְּתַר דְתַמּוּ כּו' (הַג"ה מ"ש פָּאן צ"ע דַּעֲכ"פ כְּמוֹ לַפְרֵשׁ"י לֹא חִינְשִׁינּוּ דְלֵמָּא בְּתַר דְתַמּוּ מִיָּא אֲתָא דָּם מְהַמְקוֹר כַּמו"כ י"ל פָּאן בַּט"ד הַמְעוֹרְבַת בְּלִיחֻת וְלֹא חִינְשִׁינּוּ שְׂמָא הַדָּם בָּא מְמָקוּם אַחַר עַכ"ה).

אַף הֵנָּה רַאִיתִי לַאֲזַמוֹר הַגָּאוֹן נ"ע בַּק"א דְסִימָן קַפ"ז סַכְכ"א ד"ה וּמ"ש הַח"צ דְאֵינּוּ כּו' פִי צ"ל לַפ"ד הַרְשֶׁב־א הָאֵיף מְדַמְיָנּוּ עַד שְׂאֵינּוּ בְּדוּק כּו' יַעו"ש דְמַתְרִץ שְׂלֵא כְּמוֹ שְׂפַתְבַּתִּי לְחָלַק בֵּין עוֹמְדַת לְיוֹשְׁבַת וַא"כ ס"ל דְּבַעוּמְדַת נְמִי אִיכָּא חֲזָקָה עִם הַמִּים בָּא שְׂכ' הַרְשֶׁב־א וְעוֹמְדַת א"א לָהּ לְזַנְק וַא"כ לֹא שְׂיִיף מַש"ל מְשׁוּם דְּבִשְׁעַת הַזִּנְזוּק נִסְתַּם הַמְעַיִן שֶׁל דָּם דְּהָא עוֹמְדַת שׁוֹתֶמֶת הִיא וַאֲעַפ"כ אֲמַרִּינּוּ חֲזָקָה כּו' א"כ לַפ"ז צ"ל דְלַהֲרַשְׁב"א ג"כ מְחֻזְקִינּוּ הַסְבָּרָא שֶׁל הַתּוֹסְפוֹת מְדַלָּא חֲזָאִי קוֹדָם כּו' א"כ כּו' וְאַף א"כ יִקְשֶׁה עַל תְּשׁו' הַרְשֶׁב־א ס"ס"י קַפ"ו הַנִּלְשָׁא דְהוּא ג"כ עַנְיָן כְּזֶה מִמֶּשׁ כַּמ"ש אַאֲזַמוֹר נ"ע בְּכַבּוּדוֹ וּבַעֲצָמוֹ בַּקו"א דַּסִּי הַנִּלְשָׁא סַקִּי"א פִּינּוּן שְׂרָאֲתָהּ בְּשַׁעַת תְּשִׁמִּישׁ אִיכָּא סְבָרָא מְעַלְיָא כּו' ע"ש.

א"כ עַכְצ"ל דְהַרְשֶׁב־א דַּכ' נִסְתָּ הוּא דְלִית לָהּ לֹא סְבִירָא לִיהָ סְבָרָא זּוּ פְּלָל גַּם מ"ש כ"ק נ"ע דְּבַעַד שְׂאֵינּוּ בְּדוּק לִיכָּא רַוְבָּא לַאיִסוּרָא דְדָמִים דְּעַלְמָא מְרַוְבִּים כּו' יֵשׁ מְקוּם עֵינּוּ עַז"ז מַמ"ש הַפְּר"ח בִּי"ד סִימָן ס"ג סַק"ג בְּשֶׁר הַנְּמַצָּא בְּבֵית אַף שְׂאִין דְלַתוֹת הַבֵּית נְעוּלוֹת כּו' וְלֹא שְׂיִיף לְמִימַר הֵכָּא דְנִיזִיל בְּתַר רַוְבֵי הָעִיר כּו' ע"ש וַא"כ ה"נ לֹא שְׂיִיף לְמִיזִיל בְּתַר דָּמִים דְּעַלְמָא הַמְרַוְבִּים פִּינּוּן שְׂהַעַד הִי בְּבֵית וּמִיהוּ אַת"ל דְּהַעַד לֹא הִי בְּדוּק מְעוּלָם גַּם מְקוֹדָם שְׂהוּבָא לְבֵית הִי אַפ"ל דַּל"ד לְבִשְׁר כּו' אַף הָרִי אַאֲזַמוֹר הַגָּאוֹן נ"ע לֹא פִי כֵּן בַּס"ק ע"א גַּם מ"ש מַאי אַהֲנִי לִי ב' חֲזָקוֹת י"ל דְּחֲזָקָה דְּעַם הַמִּים בָּא פִּינּוּן שְׂחֻזְקָה הַבָּאָה מִפְּחַ סְבָרָא עֲדִיפָא מְרַוְבָּא וְכַמוֹ שְׂהַאֲרִיף מִהַרִּיף קְשָׁרָשׁ ע"ב בַּמ"ש דְּיוּעַ הוּא פִי כְּמָה חֲזָקוֹת יֵשׁ בַּש"ס כּו' וְע"ש וְכ"כ בַּתַּה"ד סִימָן ר"ז בְּעַנְיָן חֲזָקָה שְׂאֵינָה פּוֹסְקַת כּו' עֵינּוּן שָׁם: קִיצוֹר מַה שְׂיֵשׁ רְאָיָה לְסְבָרָא זּוּ דַּהַג"מ לִיב ז"ל מִהַתּוֹס' רַפ"ט דְּכַתְּבוּ דְמַדְלָא חֲזָאִי קוֹדָם כּו' י"ל דְלַפְרֵשׁ"י וְהַרְשֶׁב־א לֹא אֲמַרִּינּוּ סְבָרָא זּוּ כַּמ"ש בְּתִשׁו' הַרְשֶׁב־א שַׁבִּב"י ס"ס"י קַפ"ו וְהָא דְלֵא חִינְשִׁינּוּ לַר' יוֹסִי דְלֵמָּא בְּתַר דְתַמּוּ זֶהוּ מְשׁוּם דְאֲזִיל בְּתַר חֲזָקָה: וְאַף לְשַׁטַּת הַתּוֹסְפוֹת שְׂכ' גַּבִּי מוֹצָאָה דָּם בַּמ"ר דְאֲמַרִּינּוּ מְדַלָּא חֲזָאִי קוֹדָם כּו' אֲפֻשֶׁר שְׂאִין לְלַמּוּד מְזָה שְׂנַאֲמַר כְּמוֹ כֵּן גַּבִּי ט"ד הַמְעוֹרְבַת בְּלִיקָה לְפִי מַה שְׂלִימְדַנוּ רַבִּינוּ ז"ל בַּק"א דְסִימָן קַפ"ז סַקִּי"א דְסְבָרָא זּוּ דְמַדְלָא חֲזָאִי קוֹדָם כּו' פְּחָה וְעַנְיָנָה הוּא כְּמוֹ קוֹרְבָּא וְז"ל דְאַף רַש"י רַפ"ט דְלֵא ס"ל מ"ש הַתּוֹסְפוֹת מְדַלָּא חֲזָאִי כּו' דִּי"ל דְמוֹדָה לְהַתּוֹסְפוֹת שָׁם בַּכַּה"ג דְהָנָה סַפְקָא שְׂקוּל (וְהָתָם מִיִּירִי לְטַהֲרָה לְגַמְרִי כּו') וְלֹא גְרַע מְקוֹרְבָּא דְמַהֲנִי בְּצִירוּף חֲזָקָה לְמַהֲנִי סַפְקָא שְׂקוּל כּו' ע"ש הָרִי לִימְדַנוּ רַבִּינוּ

דלפרש"י הנה פת סברא זו רק כמו קורבא ובאמת הדמיון עולה יפה מאד לקורבא וקא
דלדעת התוס' סמכינן לגמרי על סברא זו ונהרי גבי רוב וקרוב אזלינן בתר הרוב אפילו
בקורבא דמוכח אפשר לומר משום דזה עדיף משאר קורבא דמוכח פנין שנמצא ממש
תוף המ"ר י"ל פאן נמצא פאן הנה וכמ"ש הפר"ח סי' ס"ג סק"ג בשם הרמב"ן בב"ב
דכ"ד שכ' אהא דאמרינן אבל עינבי מצנעי ופי' עבידי דמצנעי ואפי' לר' חנינא אסור דכי
הא לאו קרוב בלחוד הוא אלא במקומו ממש הוא ונחזקה פאן נמצאו וכאן היו וה"ל קרוב
ומצוי וליכא למ"ד רוב עדיף עכ"ל וכו' הפר"ח שכ"פ הרמב"ם פ' יו"ד מהמ"א הל' י"ג
והלח"מ שם הקשה ע"ז מהא דר' חנינא ואשתמיטת' דברי הרמב"ן הג"ל והובאו בנ"י
שם וכ"כ גם הט"ז בי"ד סימן רצ"ד ס"ק י"ז לתרץ ד' הטוש"ע שם שפסקו ג"כ
כהרמב"ם וכ"כ הפרישה בח"מ סימן רנ"ט סעיף ו' על מ"ש הטור אפילו רוב העיר
ישאל והוא מצאה במקום שרוב העוברים שם עכומ"ז אינו חייב להכריז ונ"ל ואין
להקשות הא קי"ל רוב וקרוב הולכים אחר הרוב כו' דשאני הכא דמסתבר לומר שנפל
מרוב השכיחים במקום זה עצמו משא"כ התם דגם הקרוב אינו במקום שנמצא בו אלא
שתאמר שנתגלגל ובא משם ולכך מסתבר טפי שנתגלגל ובא מהרוב עכ"ל וכ"כ בסמ"ע
שם סי' רנ"ט סק"ו והן הן כד' הרמב"ן ממש ואף שהת"ש רס"י ס"ג פי' דבריו בע"א
דמיירי שידוע שהמצויים במקום ההוא הוא רובם עכומ"ז הפשט נ' יותר דכוננתו כד'
הרמב"ן והשתא א"ש ד' התוספות וקרא"ש פאן גבי רואה בתוף מ"ר דה"ל פנמצא בתוף
הקרוב ממש שידוע שם מקום מ"ר הוא שכוונה אחרת לגמרי ורואין אותן פאילו הן במקומו
אלא דבמקומו ליכא לספוקי פלל בדם המקור דה"ל פדלתות מדינה געולות משא"כ
במשנתן שהרי עברו המ"ר דרף פותלי בית הרחם שיש דרף לדם המקור לבוא שם מ"מ
פנין שנמצא בתוף המ"ר ה"ל כמו עינבי שנמצאו בפרדיסי דאף על גב שיכולים אנו
לומר שם מקום אחר הובא לכאן לא חיישינן להכי לפ"ד הרמב"ן והרמב"ם והטוש"ע
יו"ד והסמ"ע והט"ז פנ"ל וא"ש מ"ש אאזמור"ר נ"ע מסברא זו מדלא חזאי כו' לא גרע
מקורבא אלא שנוסף ע"ז דה"ל פנמצא בתוף הקרוב וכנ"ל והשתא א"ש ג"כ טעמו
דרש"י והרשב"א דלא ס"ל לסמוך לטהר על סמך סברא זו מדלא חזאי כו' (כמש"ל
פירוש הדברים) משום דס"ל פדעת הפוסקים החולקים שם על הרמב"ן וס"ל דאפילו
נמצא בתוף הקרוב ממש מ"מ אמרינן בזה רוב וקרוב הולכים אחר הרוב ודברי הטוש"ע
חומ"מ סי' רנ"ט פי' הת"ש בי"ד רס"י ס"ג דאתיא אפילו פשטתם וכמש"ל אלא דלכאורה
קשה דהא החולקים שם על סברת הרמב"ן הם התוס' וקרא"ש כמ"ש הפר"ח (ע' תוספות
דכ"ג ב' ד"ה רוב שנמצא בפרדיסא גופיה כו' ע"ש הרי אפילו בכה"ג אזלינן בתר הרוב
ממש להתיר הענבים שנמצאו בפרדיסא דערלה וכ"כ קרא"ש שם והג"א כ' דלכל הפחות
ה"ל ספק ע"ש.

נמצא יש פאן ג' דעות) וא"כ איך ס"ל פאן להפך דסמכינן ע"ז מדלא חזאי קודם כו' א"כ
כו' להתיר לגמרי נגד הרוב דרוב דמים מהמקור לכן צ"ל דהתוספות ס"ל דסברא זו
מדלא חזאי כו' עדיף מקורבא דהיינו אפילו מענבים שנמצאו תוף הפרדס דהתם שפיר
אינו נקרא רק קורבא דמוכחא ולא ס"ל מ"ש הרמב"ן דאמרינן ע"ז כנכ"ה וישפיר תלינן
ברובא דרובא עדיף מהוכחה דקורבא ודיינו דוקא התם שפמו שהקרוב במקומו דלתות
מדינה פתוחות ויוכל לבא לשם ממש מהרוב בכל עת ובכל זמן משא"כ הכא דכשמהי

רגלים במקומן תוך מקנה השתן א"א בשום פנים שיבא לשם דם מהמקור רק שגצטרף לחיוש שמדי עבר הקרוב דרך פותלי בית הרחם אז בזו הרגע נזדמן שפא לשם מהרוב וה"ל פאילו יש עוד הוכחה להקרוב מלבד הוכחה דקורפא דמוכח דהיינו הוכחה זו שאין דלתות המדינה פתוחות כ"א סגורות רק שגפתחו לפי שעה כו' דבכה"ג ס"ל להתוספות דלכ"ע לא חיישינן להרוב וכמש"ל גבי רבבי וזוטרבי דכשיש עוד הוכחה דמסייע לקורפא דמוכח לא חיישינן להרוב אפילו לר' חנינא לפ"ז י"ל דקורפא גבי מ"ר סמכו התוספות והרא"ש על סברא זו מדלא חזאי כו' משא"כ גבי טפת דם המעורב בליקה אף לפי צד הספק דהליקה נמשכה מהפרוזדור לא סמכינן לומר דמסתמא ב"א הטפה במקום הליקה מדלא חזאי קודם כו' וטעמא רבא איפא לאפלוגי בינייהו הא' דהכא ה"ל כדלתות המדינה פתוחות תמיד במקום הרוב למקום הקרוב פי פתח הסדר לפרוזדור פתוח תמיד וגם מלבד פתיחותו הוא מצוי ג"כ לזוב שם נמצא נשאר רק ההוכחה דנמצא במקום הקרוב וע"ז לחוד לא סמכינן להתוס' והרא"ש אפילו בנמצא עינבי בפדריסא דערלה דאינו מצוי כלל שיבא שם מהרוב כש"כ בכה"ג משא"כ גבי מ"ר דדלתותיו נעולות תמיד רק שגפתחו לפי שעה כו' פנ"ל ואין לומר דמאי נפ"מ ממה שדלתות הסדר פתוחים תמיד לפרוזדור הא כל מוצאה דם או רואה לא מספקינן לי' מדאורייתא כלל על למפרע כדתנן אע"פ שאמרו מטמאה מעל"ע אינה מונה אלא משעה שראתה וא"כ גבי ט"ד הנמצא בליקה נמי א"א לחיוש על למפרע וכינן דסוף סוף עכשיו ראתה א"כ ה"ל פנמצא בתוך מ"ר כו' יש לחלק דנהי דמדינא לא חיישינן אלמפרע מ"מ מצד הטבע אפשר שפא קודם למקום הקרוב משא"כ גבי מ"ר דא"א כלל שיבא מקודם למקום הקרוב ועוד דמוכח גבי סוגיא דסדר נעלי' דאמרינן אימור שחתה כו' הרי אמרינן מדאורי' שהדם ב"א מקודם וזהו כדי שנוכל לומר שפא מהמקור משום דאם תאמר שעתה ב"א לא תוכל לומר שפא מן המקור וכינן דרוב דמים מן המקור מוטב שנאמר שלמפרע ב"א משנאמר שלא יבוא מהמקור כ"א מהעלי' א"כ ה"נ גבי נמצא בפרוזדור מוטב שנאמר שלמפרע ב"א מהמקור לשם פיון דהדלת פתוח תמיד משנאמר שעכשיו ב"א מהפרוזדור משא"כ גבי רואה תוך מ"ר פיון דא"א לומר שהיה ממש במקום מ"ר אין לחיוש רק שפא עכשיו ב"א לשם בעברם דרך המקור וכולי האי ל"ח אף צ"ע די"ל דלמפרע ב"א למקום פותלי בית הרחם ששם עוברים המ"ר.

ומדי עברם נטלוהו עמו ואפשר פינודהמ"ר יוצאים סמוך לסוף פותלי בית הרחם א"כ אילו היה הדם שם מקודם היה נופל לארץ בתחלה משא"כ גבי ט"ד המעורב בליקה שהליקה יוצאה מצנאר הרחם שם י"ל יוכל להתעכב הדם יותר ויש ראי' לזה כמ"ש התוי"ט פ"ב דנדה מ"ד מדאצטרף קרא לרבוני בבשרה שפטמאה מבפנים כבחוי' הגם שאין ראיתו מוכרחת די"ל דאצטרף קרא ששורפין ע"ז תרימה וקדשים מרגע שיצא בפנים הב' י"ל עפ"מ ש התוס' בב"ב דכ"ג ב' לחלק בין קורפא דמוכח ובין קורפא דלא מוכח ונ"ל א"ו קורפא דביתו של נכרי לא הנה קורפא דמוכח פיון שדרים רוב ישראל באותה העיר כו' אבל אותה העיר פגגד האי דקירא הנה קורפא דמוכח כו' ע"ש א"כ הפרוזדור לגבי הסדר לא עדיף מבית בצד העיר דנק' קורפא דלא מוכח משא"כ מקום יציאת מ"ר י"ל דהנה לי' קורפא דמוכח כמו עיר נגד דקירא כו' ועד פאן לא שמענו דבצירוף הוכחה להקורפא ל"ח לרובא אלא בקורפא דמוכחא דוקא דאיפא הוכחה מצד

עצמה וכמו בְּחֵבֶת שְׂצָפָה בְּנֶהָר וְנִמְצְאָת פְּנֵגֶד עִיר שְׁרֹפָה יִשְׂרָאֵל דַּה"ל קְוֹרְבָא דְמוֹכָח לְכוּן הַסְּבָרָא וְהַהוֹכְחָה מְדָלָא חֲזָאֵי קוֹדֵם כּו' מְהֵי נַק בְּרוּאָה תוּף מ"ר דַּה"ל מְצַד עֲצָמֵן פְּקוֹרְבָא דְמוֹכְחָא וְלֹא בַט"ד הַמְעוֹרֵב בְּלִיחָה כּו' וְרָא' לְחִילוּקִים אֵלּוּ דְהָא גְבִי רוּאָה מְחַמַּת תְּשֻׁמִישׁ ג"פ פְּשָׁאִינָן רְצוּפִים קִי"ל דְלֹא מְחֻזְקִינָן לָהּ פְּלֵל בְּרַמ"ת וְלֹא אֲמָרִינָן מְדָלָא חֲזָאֵי קוֹדֵם כּו' וּלְפַמ"ש א"ש דְהֵתֵם גַּם הַתּוֹסְפוֹת וְהָרָא"ש מוֹדִים דְלֹא סְמִינָן עַל סְבָרָא זֹו וְכִמוּ בְּרוּאָה ט"ד בְּתוּף הַלִּיחָה פְּנ"ל: קִנְצוֹר שְׂאָף לַפ"ד הַתּוֹס' וְהָרָא"ש עֲצָמֵן יֵשׁ לְחֻלְק דָּאִין רָאָה מִשֵּׁם לְכָאן: ח וַא"כ לְכֹאֲרָה נְסִתְרָה הַטְעָנָה שְׁל הַגָּאוֹן מְמַעְנֵן דְמִסְתַּמָּא מְמָקוֹם הַלִּיחָוֹת בָּא הַטְפָּה וְגַם רָאִי לְסִתְרָה מִמ"ש אַזְמו"ר הַגָּאוֹן ו"ל סִימָן ק"צ ס"ט ס"ק י"ט וְנָפְי' נִמְצָא מִן דָּם כּו' יָסוּב אוֹתוֹ בְּעוֹגֵל כּו' ע"ש וְהוּא מְוֹסְכָם הֵגַם דְשֵׁם מִשׁוּם בְּכַתְמִים הַקִּילוּ מ"מ עכ"פ לֹא נִחְשׁוּב זֶה לְוֹדָאֵי וְלֹא כַמ"ש הַגָּאוֹן מְמַעְנֵן גַּם מִמְחֻלְקֵת הַט"ז וְהַרְמ"א דְשֵׁם יֵשׁ לְשִׁמּוֹעַ פֶּן גַּם עַמ"ש הַגָּאוֹן מ' לִיב מְמַעְנֵן דְהַלִּיחָה לְבִינָה יֵשׁ בָּהּ סְפֵק שְׁקוּל אִם מְהַחְדָּר בָּאָה אוּ מְהַפְּרוֹזְדוֹר קִשָּׁה מְדָאֵמַר ר' יוֹחָנָן פ' יוֹצֵא דוֹפָן (דַּמ"א ע"ב) מְקוֹר שְׁהִיזַע פְּשִׁתִּי טְפִי מְרַגְלִיּוֹת (דָּם לְכוּן וְצָלוּל) טְמָאָה וְדוֹקָא תְּרַתִּי אֲבָל חֲדָא אִימָא מְעֻלְמָא אֲתִיָּא (מִן הַצְּדִיּוֹן) הָרִי דְבִשְׁתִּי טִיפִין מְחֻזְקִינָן שְׁהֵם מִן הַמְקוֹר וְכ"ש בְּהַרְבֵּה לִיחָה לְבִינָה וְשׁוּב רָאִיתִי שְׁבִתְשׁוּ' בְּסִפְרָ בֵּית מְאִיר סִי' י"ג הַקִּשָּׁה פֶּן עַל הַגָּאוֹן הַנ"ל וְכ' שְׁדוֹחֵק לְחֻלְק בֵּין לִיחָה לְבִינָה לְדָם לְכוּן וְכוּן בַּתַּה"ד סִי' רַמ"ו כ' וְנ"ל דְלוֹכוֹן וְרוֹק נְמִי מִן הַמְקוֹר קָאֲתִי פְּדִמוֹכַח בְּפִשְׁיטוֹת בְּכַמָּה דְוֹכְתִי פָּרַק פֶּל הִיָּד עַכ"ל הֵגַם שְׁבִסְפָר הַחִינּוּף פ' אַחֲרֵי מְצָנָה ר"ז כ' לְהַפָּךְ ע"ש דְבָרִיו צַע"ג וְנִגְדַּה הַגְּמָרָא פְּכַה"י דִּי"ט ע"ב וְכ"כ ג"כ רַמ"א בְּפִשְׁיטוֹת בְּתוֹשׁוֹ' סִי' צ"ז וְעוֹד צַע"ע דְאֶפִּילוּ לְדְבָרִיו דְבִהַלִּיחָה לְבִינָה יֵשׁ סְפֵק שְׁמָא לֹא בָּאָה מְהַרְחֵם מ"מ עַכְשָׁיו שְׁנִמְצָא ט"ד בְּתוֹכָהּ וְחֻזְקָתָ דָּם מְהַמְקוֹר יְכָרִיעַ זֶה לְצַד הַסְּפֵק דְגַם הַלִּיחָה הַבָּאָה מְהַמְקוֹר וְכַדָּאֲמָרִינָן סְמוּךְ מִיְעוּטָא לְפִלְגָא כּו' וְל"ד לְרַבְרָבִי זְוֹטְרִי דְבְּרַבְרָבִי אִין שׁוּם סְפֵק שְׁבִנְדָאֵי לֹא בָּאוּ מְעוֹבְרֵי דְרַכִּים כּו' וְרָאִיתִי בְּתוֹשׁוֹ' הַבֵּית מְאִיר בְּסוֹפָה כ' וְעוֹד יֵשׁ לְצַדֵּד לְהִתַּר כּו' אִם נִתְפָּס בְּמִן שְׁלֵם דְבָרִי הַגָּאוֹן וְרוּפָא דְלֹאֲשָׁה פְּזֹאֵת וְדָאֵי מְכָה יֵשׁ לָהּ רַח"ל בְּגוּפָה אֲלֵא שְׁאִינּוּ יוֹדַע אִם בְּהַמְקוֹר אוּ בְּזוּלַת מְשָׁאֵר הָאֲבָרִים וְשִׁפְט וְהוֹכִיחַ בְּרָאָה שְׁמֵרָאָה הָאֲדוּם מִן הַסְּתָם אַחַר הַלּוֹכוֹן נִגְרַר וַא"כ הָיִי פִידוּעַ שְׁמִפְתָּה מוֹצִיאָה דָּם וְאֶפְשֵׁר לוֹמַר כְּמוֹ בָּאִם יְדוּעַ שְׁיֵשׁ לָהּ מְכָה וְאִינּוּ יְדוּעַ אִם מְכָתָה מוֹצִיאָה דָּם תּוֹלִין בָּהּ שְׁלֹא בְשַׁעַת וְסִתָּה ה"ה בְּמְכָה יְדוּעַ שְׁמוֹצִיאָה דָּם אֲלֵא שְׁאִינּוּ יְדוּעַ אִם הִיא בְּמְקוֹר נְמִי יֵשׁ לְתוֹלוֹת בְּאֲשָׁה שְׁיֵשׁ לָהּ וְסִתָּה שְׁלֹא בְשַׁעַת וְסִתָּה עַכ"ל.

וע"ש בהג"מ ליב פנ"ל דאינו מתיר זה אא"כ החולי ליחה לבינה באה מהמקור עצמו ולא פשבאה מהגוף דרך החדר אף שהוא ג"כ מחמת חולי כו' וא"כ מ"ש הבית מאיר דהנה כמכה שידוע שמוציאה דם אלא שא"י אם היא במקור כו' זהו דוקא כשבאמר דמסתמא ממקום הליחה בא הדם.

אלא שאינו ידוע אם המכה בבשר המקור שאז יש להקל ואם בא מן הגוף אין להקל ע"ז יש לתלות להקל משא"כ לפמש"ל הרי אף את"ל דהליחה באה מהמקור עצמו מ"מ הדם י"ל דהוא כשאר דם נדה דהוא מה שיוצא מותרות הגוף דרך גידי המקור כו'.

וא"כ ה"ל שני ספיקות להחמיר ועוד דאזמו"ר הגאון נ"ע בהג"ה בק"א סי' קפ"ג ד"ה ע"ש בר"ן השיג עליו ונ"ל וגם מ"ש דליחות הרבה הן כמפה אם גדילות מהמקור צע"ג קא גם דמים טהורים באים מהמקור כמ"ש בתה"ד סימן רמ"ו ואין שם מפה עליהם כי דרף נשים הוא ומאן מפייס לחלק ולהפיר אם גדילות מהמקור או שפאו שם משאר אברים וגם לחלק בין רב למעט הם דברים בדויים עכ"ל ואני לא מצאתי בתשו' הגאון ממענין הנ"ל שיאמר דליחות הרבה הן כמפה.

כ"א אומר שנה חולי בא לה שמתמתה זב הליחה ולא דס"ל דחולי זו הוי כמפה ממש דא"כ הנה מטהר טפות דם הנמצא תוך הליחה אפילו אם הלכו בא לה מאברי הגוף דרף המקור ועמה הטפות דם מאחר דחולי זה הנה כדיון מפה ונהרי אף דם הבא מהמפה טהור וא"ת משום שלא טהרו רק דם מפה שבמקור ולא דם מפה שבתלל הגוף הלא אין זה פשוט לומר כן כי בשו"ת פנים מאירות ח"א ס"ה ס"ק י"א וא"כ איך כ' הגאון ממענין הנ"ל בתלל בפיטות לטמא בזה ונ"ל אלא מאי אית לן למימר דלמא בא הזיבה של הליחות מגוף האשה או מאיזה אבר שבגוף וזבין דרף האם והמקור וא"כ יש לטמא הטפות דמים עכ"ל ומזה מוכרח דס"ל דליחות אלו אין להם דין מפה דא"כ אף הדים שבתוכן י"ל דם מפה הוא מאחר דס"ל דנדאי ממקום שפא הליחה בא הט"ד ומדס"ל לטמא בפיטות הדים צ"ל דארף שהליחות בא ע"י חולי שבאברי הגוף עכ"ז לאו מפה חשוב דמיון רפיון קשרי האם שיוצא דם בשפע דה"ל נדאי חולי ולא חשוב מפה ע' תשו' דבר שמואל סימן ק"ע ובח"צ בתשו' סימן מ"ו ד"ה וא"כ שפחלשה האם שלשה או שאירע בה איזה קלקול עד שאינה בריאה נחזקה בטבעה לבשל הפותרות כתיקונון ולהוציאן בזמנו הראוי ולכן היא מוציאתן קודם זמנו ובלתי מבושליו כראוי ואין זה ענין לדם מפה שהוא דם בועה נחבורה ואינו מעיקר דם המקור עכ"ל והמתירים גבי עקירת המקור זהו מטעם אחר ולא משום מפה וא"כ ה"נ גבי חולי זו שפאשה שממנה נמשך שיוצא ליחות הרבה אף שהוא בתוך אברי הגוף אין זה ענין מפה רק שפחלש ונתקלקל איזה אבר ויוצא ממנה ליחות וגם איזה טפות דם לכן שפנמשך דרף המקור ס"ל דזהו דם נדה ממש אלא כשחולי ליחה לבינה זו נמשך מהמקור עצמו שהאם עצמה מלאה ליחות הללו וא"כ אינן נמשכים מהגידים שבמקור שמהם נמשך הדים נדה שהוא מה שיוצא מותרות הדים מגוף האשה דרף גידי המקור כ"א בא מבשר המקור עצמו שפלא ליחות וא"כ גם הטפות דם בא משם להכי מטהר הדים ומש"ש אלא תלינן הטפות בהליחות כי קרובות הנה פדאמרין בגמרא גבי אשה שרואה דם מחמת תשמיש דאם יש מפה באותו מקום תלינן במפתה ה"נ לא שנא עכ"ל אין ר"ל שהליחות הן מפה אלא ר"ל כמו דתלינן במפה ה"נ תלינן שפמקום הליחות בא דם והליחות אע"פ שאינן מפה עכ"ז הרי לא באו ממקום שפא דם נדה כמו שחילק דדם נדה זהו הבא מהגוף דרף המקור משא"כ מה שפא מגופו ומקורו של מקור כמש"ש סד"ה וכמו"כ דס"ח ע"ב ואת"ל מן המקור שפא מגופו וממקומו של המקור עצמו שפנתקלקל ולא מגוף דרף המקור עכ"ל ולכן אני תמיה ג"כ על הבית מאיר הנ"ל שכ' בשם הגאון ורופא הנ"ל דלאשה פזאת נדאי מפה יש לה רח"ל בגופה כו' דזה אינו דכוננת הגאון ורופא הנ"ל אינו פללשזהו מפה כ"א חולי וחוץ ואעפ"כ ס"ל דאם חולשא זו בגופו ומקומו של המקור עצמו שפמנו עצמו יוצא הליחה ס"ל דגם הטפת דם

טהור שוב ראיתי שגם השב"י עצמו הבין בדברי הגאון ממענין דהליחות הוי כמפה אמן
מה שהקשה עליו עוד הגאון ר' נ"ע ונ"ל וגם מ"ש דם נדה אינו אלא הפא משאר
אברים למקור ולא דם הגדל במקור צע"ג עכ"ל.

לכאורה קושיא היא ע' מ"ב סי' מ"ט ומ"ש הדאקטער ר"י ומהא דדם חתיכה אינו דם
נדה משמע דיש דם גדל במקור שהוא טהור והגאון ממענין ס"ל דזהו ענין משארז"ל
מקור מקומו טהור: קיצור א"כ לכאורה נסתר מ"ש הגאון ממענין להחליט לנדאי
דמסתמא ממקום שפא הליחות פא הטפה.

וגם מ"ש דהליחה יש בה ספק שקול שפא לא מהסדר פא הקשה הבית מאיר מ"ש מדם
לכן וירוק דמחזקינו ליה שפא מן המקור גם מ"ש דאם הליחה פאה מעצם המקור טהורה
השיגו עליו וזה יש לתרץ דס"ל דדם המקור דטמא היינו שפא מגידים שפמקור שפבהם
ועל ידם יוצא דם נדות אבל מה שפא שלא מהגידים כ"א מהמקור עצמו אינו טמא וכמו
דם חתיכה הגדולה במקור דטהורה רפ"ג דנדה דכ"א ולכן ה"ה ליקחה זו פשפא מהמקור
עצמו ולא מהגידים ה"ז פחתיכה והדם שפא ה"ז פדם חתיכה פן צ"ל לדבריו.

אף אינו מוסכם: ט מכל הלין נשמע דקשה להקל בט"ד המעורב בליחות כו' לכן לא
התירתי פלל אשה זו למעשה רק יש לומר לעשות בדיקה הנזכר בש"ע סי' קצ"א גבי
מוצאה דם בהשתנה להכניס מוה דחוק בעומק כו' ואם אח"כ תמצא שליאם וכו' ט"ד
והמוה יהי נקי מזה אזי יש הוכחה גדולה דהשליאם אינו פא מהסדר ואם תעשה פן ג"פ
אפשר להקל כשתראה פן בלא הרגשת פתיחת המקור ובאשה מעופרת שהרי רחמה
סגור מחמת עיבורה אפשר בכה"ג יש ליתן מקום לדברי השב"י לומר דבשליאם
שרואה אז יש ספק שקול שפא פא מצנאר הרחם.

דאע"ג דברואה דם נדאי חזקתו מהמקור אע"פ שהיא מעופרת מ"מ בשליאם י"ל בדברי
הגאון הנ"ל. ואפשר בכה"ג אפי' טפי דם המעורבת בליחה יש לגטות הספק להקל פדעת
הגאונים הנ"ל ברואה שלא בהרגשה: קיצור שלמעשה י"ל שאין לסמוך להקל כ"א ע"י
הבדיקות מוה דחוק ג"פ ובאשה מעופרת אפשר לצדד להקל: ואחר כתבי פל הנ"ל זמן
רב אמרתי ללבי כי החמרתי קצת ביותר.

דהא מ"מ פיון שנמצא תוה הליחה א"כ לפ"ד הרמב"ן בב"ב פ"ב דכ"ד והרמב"ם פ"י
מהמ"א הי"ג והטוש"ע יו"ד סי' רצ"ד סי"א והט"ז שם ס"ק י"ז והסמ"ע סי' רנ"ט סק"ו
מחזיקין אנו שהדם עם הליחה פאו ממקום א' ובתשו' א' בדין בתולה שנשאת לכהן ולא
מצא לה בתולים ורוב פשרין אצלה והבית שהיא דרה בו דר שם פסול א' אי אזלינן בתר
העיר או בתר הבית הארכתי בדינים אלו אף בדין זה נראה עוד טעם אחר והוא דכ"ז
אם פעם א' או איזו פעמים נמצא ט"ד בליחה שנייה החושש שפא עכ"ז לא ממקום הליחה
פא הדם אבל בנד"ז שנמצא פן כמה וכמה פעמים לרוב שהרי אחר פל נסת בז"נ היא
מוצאה פן תמיד בשליאם פנ"ל.

א"כ בכה"ג נדאי מחזקינו בלי ספק דהדם פא ממקום שפא הליחה דאיך שנייה שיארע
פה תמיד שפביאת הליחה יבא ג"כ הדם א"ו שניהם ממקום א' פאים וכמו שפצינו חילוק
זה עצמו גבי מוצאה דם במי רגלים כמ"ש הרמ"א סי' קצ"א בהג"ה וכל זה אם נמצא

דָּם בְּמִקְרָה אֲבָל אִשָּׁה שְׂרָגִילָה לְרֵאוֹת דָּם בְּמִי רִגְלֶיהָ כּוֹ' נִרְאָה דֵּינִשׁ לְהִתִּיר בְּכָל עֲנָנוּ כּוֹ'.

וְאִף שֶׁכִּי שָׁם וּמְרַגְשֵׁת פָּאָב כּוֹ' זֶהוּ כְּדֵי לְהִתִּיר גַּם הַדָּם שְׂמוֹצָאָה כְּשֶׁמְקַנְחֵת אֶת עֲצָמָה וּבְמִי רִגְלִים לֹא נִמְצָא פְּלוּם כִּמְשׁ"ש אֶאֱזַמוּ"ר וְ"ל סָק"ג אֲבָל לְהִתִּיר הַדָּם הַנִּמְצָא בְּסִפְּל לְבַד י"ל שֶׁהִיא מְטַהֵרָה לְגַמְרִי בְּלֹא הַפָּאָב בְּאִשָּׁה שְׂרָגִילָה לְרֵאוֹת דָּם תּוֹךְ מִי רִגְלֶיהָ כּוֹ' וְעַ"ט שָׁם סָק"ד: וְעוֹד נ' רְאֵיהָ לְזֶה מִמְ"שׁ בְּפִסְקִי מֵהֵרָא"י סִי' מ"ז וְהוּבָא בְּש"ע סִי' קפ"ז סְעִיף ז' וְנ"ל חֲדָא כְּמוֹ שֶׁפְּתַבְּתָּ שֶׁכ"ז שֶׁהוּא בּוֹדֵקֵת בְּכָל הַחֹרִים וְסִדְקִים אֵינָה מוֹצָאָה אוֹתָם פְּתָמִים וְשִׁעְרוֹת בְּזֶה הַמְּקוֹם נ' דר"ל בְּמְקוֹם א' מוֹצָאָה לְעוֹלָם א"כ אִם אוֹתוֹ מְקוֹם בְּצִדְדֵי קֶצֶת יֵשׁ סְבָרָא לְטַהֵר דְּמוֹפֵת דְּמֵן הַצְּדָדִים מִן הַמְּפָה בָּא כּוֹ' עכ"ל וְשָׁם לֹא הִיא יְדוּעַ שְׂיֵישׁ לָהּ מְפָה רַק שְׂמִזָּה שְׂבִשּׁוּם פְּעַם אֵינָה מוֹצָאָה רַק בְּמְקוֹם הַהוּא עִי"ז מוֹכִיחַ שְׂיֵישׁ לָהּ מְפָה כּוֹ' כְּמוֹ שֶׁבִּיאָר דְּבָרָיו אֶאֱזַמוּ"ר הַגָּאוֹן וְ"ל שָׁם ס"ק ל"ג וְהִתִּיר מֵהֵרָא"י בְּאִשָּׁה שְׂיֵישׁ וְסֵת שְׂלֵא בְּשִׁעַת וְסֵתָה וְדִלָּא פְתִישׁוּ' הַג"מ עֵקִיבָא אֵיגָר סִי' ס"א שְׂפִי' ד' מֵהֵרָא"י דְּמִיָּרִי בְּיְדוּעַ בְּלֹא"ה שְׂיֵישׁ לָהּ מְפָה וְנִמְשָׁף אַחֵר הַנִּב"י וְנִחְלַק שָׁם עָלָיו רַב גְּדוֹל וְכָבֵד פְּתַבְּתִי שְׂפֵן פִּי' הַגָּאוֹן וְ"ל וְכ"ד הַגְּרָ"א סִי' קפ"ז ס"ק י"ח דְּפִי טַעְמוֹ דְּמֵהֵרָא"י דְּהוֹכְחָה זֹו ה"ל כְּמוֹ בְּדִיקַת שְׂפוֹפֶרֶת כּוֹ' הָרִי לֹא מְטַעַם שְׂיְדוּעַ בְּלֹא"ה שְׂיֵישׁ לָהּ מְפָה וְא"כ אִף אֲנִי נֹאמֵר דְּכִינּוֹן שְׂאֵינָה מוֹצָאָה הַטְּפַת דָּם רַק בְּתוֹךְ הַשְּׂלִיָּאָם וְכֵן הִיא רִגְלֶיהָ לְהִיּוֹת כֵּן הִנּוּה לִי הַוּכְחָה עכ"פ לְהַחֲזִיק כֵּן שֶׁהַטְּפַת דָּם בָּא מִמְּקוֹם שְׂבָא הַשְּׂלִיָּאָם וּבִהְיוֹת כֵּן הָרִי יֵשׁ כָּאֵן עוֹד שְׂנֵי סְפִיקוֹת הֵא' שְׂמָא בָּא הַשְּׂלִיָּאָם מֵהַגּוֹף דְּרָף צְנוּאָר הַרְחָם וְלֹא דְרָף הַחֲדָר.

אִף שֶׁהַקְּשִׁיטִי ע"ז לְעֵיל ס"ח מ"מ מֵהַבֵּית מְאִיר שָׁם מְשַׁמַּע דְּלִדְעַת הַרְמַב"ם שְׂפִיר י"ל דְּסִפְיָא הוּא דְּחֲדָא וְדָאִי מְעַלְמָא אֲתִי וְשְׂנִיָּם הָנִי סְפָק יַעוּ"ש וְכ"ד הַס"ט סִי' קפ"ח בְּתִשּׁוּבָתוֹ שָׁם הַמְּתַחֲלֵת גִּיה"ק מִן כ"ב כְּסֵלוֹ בְּד"ה אֲבָל הָא לֹא קָשָׁה וְ"ל וְאֵע"ג דְּדָם לְבָן וְיֵרוֹק מְמַקּוֹר נְמִי אֲתִי כְּדִמּוּכַח בְּגַמְרָא וְכ"ה בְּתַה"ד סִי' רמ"ו מ"מ אֵין חֲזַקְתּוֹ מִן הַמְּקוֹר וְטָפִי אֵיפָא לְמִיתְלִי דְּאֲתִיָּא דְּרָף הַעֲלִיָּן וְהַפְּרוּזְדוֹר כּוֹ' עכ"ל.

וְכ"כ עוֹד בְּסִי' ק"צ סָק"ד. וּמִיָּהוּ יֵשׁ לְהַקְּשׁוֹת א"כ גְּבִי דָּם הַיֵּרוֹק אֲמַאי לְדַבְּרֵי ת"ק תּוֹלִין הָא אֵיפָא שְׂנֵי סְפִיקוֹת שְׂמָא מְרָאָה טְהוֹר הוּא וְאֵת"ל דְּאֵינּוּ טְהוֹר עֲדִינּוּן שְׂמָא אֵינּוּ בָּא מֵהַמְּקוֹר אֲלָא עכ"ל דְּיֵרוֹק וְדָאִי בָּא מֵהַמְּקוֹר וְלֹא כַּהֲס"ט וְיֵישׁ לְתַרְץ דְּהָא דָּם חֲזַקְתּוֹ מִן הַמְּקוֹר וְא"כ אִם דָּם הַיֵּרוֹק טְמֵא אֲזִי חֲזַקְתּוֹ מֵהַמְּקוֹר וְא"כ הַפֶּל רַק סְפָק א' וְאֵין כָּאֵן שְׂנֵי סְפִיקוֹת וְעוֹד אֲפִשֵׁר דְּאִף אִם דָּם לְבָן וְיֵרוֹק חֲזַקְתּוֹ מֵהַמְּקוֹר אֲפ"ל דְּלִיחָה לְבִינָה שְׂאֵנִי שְׂיֵישׁ לְחַלֵּק בֵּין דָּם לְבָן לְלִיחָה לְבִינָה הַנִּקְרָא שְׂלִיָּאָם שְׂהָרִי גְּבִי אֵיטְעָר ס"ל לְהַרְוִפָּאִים דְּנֹדָאִי מִמְּפָה בָּא כִּמְ"ש בְּתִישׁוּ' [הַנְּ"ל] כִּמְ"כ יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין דָּם לְבָן וְצְלוּל לְלִיחָה וְכִמוֹ שְׂחִילְקוּ בַּגְּמ' פִּא"ט דְּמ"ח סַע"א בֵּין מְלִיָּא מְוַגְלָא וּבֵין מִים זָפִים לְעַנְיָן כּוֹלִיָּא דְּמוֹגְלָא ה"ל לְקוֹתָא בְּכוֹלִיָּא מִשֵּׁא"כ מִים זָפִים וְדנ"ה ע"ב חִילְקוּ בֵּין מ"ז לְבִין עֲכִירִי אוֹ סְרִיחִי.

וְא"כ מֵהַגְּמ' לֹא שְׂמַעְנוּ רַק דָּם לְבָן וְצְלוּל בָּא מֵהַמְּקוֹר אֲבָל לִיחָה זֹו שְׂהִיא כְּעֵין מְוַגְלָא וְלְקוֹתָא י"ל דְּהוּי סְפָק שְׂמָא בָּא דְּרָף גִּיּוֹדִי צְנוּאָר הַרְחָם שְׂבָרַק חֲזַקְתּוֹ דָּם הוּא מֵהַמְּקוֹר וְגַם הַסְּפָק הַשְּׂנֵי שְׂמָא בָּא הַלִּיחָה מְעַצֵּם בְּשֵׁר הַמְּקוֹר וְלֹא מְגִידֵי הַמְּקוֹר שְׂמָהֵם יוֹצֵא דָּם.

פינון שְהָרופָא וְגֵאוֹן אוֹמֵר שִׁי"ל כִּן אֲמַאי לֹא נִחְשָׁב זֶה לְקִצַּת סְבָרָא שְהָרִי חַז"ל לְמַדוֹ אוֹתָנוּ לְסִמּוּךְ עַד הָרופָאִים מִמַּעֲשֵׂה הַנְּזָכֵר בְּגִמְרָא פ' הַמִּפְלֵת דכ"ב וַיֵּשׁ דְּעוֹת בְּכַמְהָ תְּשׁוּבוֹת דְּסִמְכִינָן מִמֶּשׁ עַל דְּבִרְיָהֶם כַּמ"ש מֵהֵרִי"ק שְׁוֹרֵשׁ קַנ"ט וּמֵהֵרֵמ"ל סִי' קִי"א וְהַח"צ סִי' מ"ו וְהַשֶּׁבִּי סִי' מ"ב וּכ"נ דְּעַת הָרָא"ש בְּתִשְׁבָּה כָּלֵל ב' שְׁהִבִּיא מֵהֵרֵמ"ל וְאַף שְׁיֵשׁ חוֹלְקִים וּס"ל דְּאִין לְסִמּוּךְ עֲלֵיהֶם אַא"כ יֵשׁ הוֹכְחָה ע"ז וּכ"מ מִסֵּה"ת שְׁהִבִּיא בַש"ע סִי' קפ"ז סְעִיף ח' וּבב"י שָׁם מ"מ סְפִיקָא מִיְהוּ הָוִי וְכַמוֹ שְׁהִמְקוֹר מְגִדֵּל חֲתִיכָה עַד שְׁגָם דָּם שְׁבַחֲתִיכָה אִינוֹ דָּם גְּדוֹת כָּלֵל כ"א דָּם חֲתִיכָה כְּדֹאִיתָא בְּגִמְרָא ר"פ הַמִּפְלֵת חֲתִיכָה דכ"א סע"ב.

א"כ כְּמוֹ שְׁהִמְקוֹר מְגִדֵּל דָּם שְׁבַחֲתִיכָה שְׁאִינוֹ דָּם גְּדוֹת כַּמ"כ וּכש"כ י"ל שְׁמִגְדֵּל לִיחֻת לְבִינּוֹת מֵהָ שְׁאִינָן נִמְשָׁכִין מִמְּקוֹם שְׁנִמְשָׁךְ דָּם גְּדוֹת וְלִכְּנָן גַּם סְבָרַת הָרופָא ר' שְׁמַעוֹן שֶׁבִשְׁב"י שִׁי"ל שְׁהִלִּיחָה בְּחִרְפּוֹתָהּ מוֹצִיָּאָה דָּם מִבְּשַׂר־הַמְּקוֹר ג"כ אִין לְדַחֲוֹת וְאַף אִם אִין כָּל הַסְּפִיקוֹת כָּל א' בְּפָנֵי עֲצָמוֹ סָפֵק שְׁקוּל מ"מ בְּהַצְטָרַף כְּוָלָן י"ל צַד הַהִיתֵר שְׁכִיחַ יוֹתֵר מִצַּד הָאִיסוּר אוֹ לְפָחוֹת שְׁנִיָּהֶם שְׁקוּלִים.

וּא"כ יֵשׁ לְהַעֲמִידָה עַל חֲזַקַת טְהָרָה. דְּאִין לֹמֵר שְׁאִין לְצַרְפֵּן יַחַד כָּלֵל פִּינוֹן כָּל א' בַּפ"ע אִינוֹ סָפֵק שְׁקוּל ה"ל כְּמֵאֵן דְּלִיתְנָהוּ וְאִין רְאוּיָן לְהַצְטָרַף דְּרֵאִיתִי בְּסִפְרֵ תוּיָק"ו ס"ס"י נ"ג כ' וְז"ל דְּאִפִּי' אִם כָּל סָפֵק מֵהַסְּפִיקוֹת הָאִיסוּר שְׁכִיחַ יוֹתֵר הָוִי ס"ס וְרֵאִיָּה לְזָה מַמ"ש הַתּוֹסֵף וְהָרָא"ש לְעַנְיָן גְּבִינּוֹת כו' גַּם בְּפִסְחִים ד"ט גְּבִי הָא דְאִמְרִינָן הֵתָם שְׁמָא הָוִי נָפֵל וְשְׁמָא גְּרַתְרִיתָהּ וּמְקָרִי ס"ס בְּהִכִּי כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת שָׁם.

וְע' בַּפ"ח סִי' ק"י שְׁפִי' ד' הָרָאָב"ד ג"כ כְּוָל וְהָא נָפֵל לֹא שְׁכִיחַ וְאַפ"ה מְקָרִי ס"ס כו' נִחְזוֹר לְעַנְיָנֵינוּ דְּכָל הִיכָא דְאִיכָא שְׁנֵי סְפִיקוֹת אַע"פ שְׁכָל סָפֵק מֵהַסְּפִיקוֹת הָאִיסוּר שְׁכִיחַ יוֹתֵר פִּינוֹן ע"י צִירוּף שְׁנֵי הַסְּפִיקוֹת אִין הָאִיסוּר שְׁכִיחַ יוֹתֵר אַע"פ שְׁגָם הַהִיתֵר אִינוֹ שְׁכִיחַ יוֹתֵר מְקָרִי ס"ס כו' אֲבָל אִם אֲפִילוֹ בְּהַצְטָרַף שְׁנֵי הַסְּפִיקוֹת הָאִיסוּר שְׁכִיחַ יוֹתֵר זֶה פְּשוּט דְּלֹא שְׁרִינָן מִחֲמַת ס"ס עכ"ל וְא"כ לַפ"ז בַּנְּד"ז ע"י הַצְטָרְפוֹת הֵנָּה סְפִיקוֹת דְּלַעֲלֵל י"ל עכ"פ הַהִיתֵר שְׁמָא לֹא בָּאוּ הַלִּיחָה וְהַט"ד מְגִידֵי הַמְּקוֹר שְׁקוּל כְּמוֹ הָאִיסוּר לְכִן יֵשׁ לְהַעֲמִיד עַל חֲזַקַת טְהָרָה וְאַף אִם לֹא נַעֲמִיד יְסוּד עַל דְּבִרְיֵי הַתּוּיָק"ו הֵלֵא בַּנְּד"ז יֵשׁ לְצַרְף מֵה דַחְשִׁיב רֹאָה שְׁלֵא בְּהַרְגָּשָׁה שְׁלִדְעַת הַפּוֹסְקִים כְּשִׁמוּאֵל אִין בְּזָה אִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא כָּלֵל אַף אִם בָּאוּ מֵהַמְּקוֹר כַּמ"ש לְסְעִיף ב' וְאַף שְׁיֵשׁ חוֹלְקִים ע"ז מ"מ ה"ל סָפֵק בְּאִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא וּבְצִירוּף הַסְּפִיקוֹת הַנֶּזְל"ל ה"ל ס"ס טוֹב בְּדְאוֹרְיִי' וְא"כ בְּדַרְבְּנָן יֵשׁ לְסִמּוּךְ עַל דְּבִרְיֵי הַתּוּיָק"ו הַנֶּזְל"ל לְצַרְף הַסְּפִיקוֹת יַחַד וְלַהַעֲמִידָה עַל חֲזַקַת טְהָרָה כְּוָל וּמ"מ כ"ז מְפִנְקָפֵק כִּי הַסְּבָרָא נוֹטָה יוֹתֵר שְׁגָם לִיחָה לְבִינָה זֹו שְׁהוּא הַשְּׁלִיָּאָם בָּא ג"כ מֵהַמְּקוֹר: קִיצוֹר שִׁי"ל לְהַחְזִיק ד' הַגֵּאוֹן מִמַּעַנְץ שְׁמִסְתָּמָא מִמְּקוֹם שְׁבָא הַלִּיחָה בָּא הַטְּפַת דָּם.

וְרֵאִיָּה מְפָסְקִי מֵהֵרֵא"י סִי' מ"ז וְגַם י"ל דְּהַלִּיחָה ה"ל סָפֵק שְׁמָא בָּא מִצְנוּר הַרְחָם וְלֹא דְמִי לְדָם לְכִן. גַּם אִפִּי' בָּא מֵהַמְּקוֹר אֲפָשָׁר לִיתָן מְקוֹם לְדְבָרְיוֹ דְּכְשָׁבָא מִבְּשַׂר הַמְּקוֹר וְלֹא מְגִידֵי הַמְּקוֹר ה"ל כְּדָם חֲתִיכָה נוֹסֵף ע"ז סְבָרַת ר"ש רוֹפָא שֶׁבִשְׁב"י וּבְמוֹצָאָה שְׁלֵא בְּהַרְגָּשַׁת הַגּוּף אוֹלֵי יֵשׁ לְצַדֵּד בְּמְקוֹם עֵיגוֹן גְּמוֹר כְּנִידוֹן שְׁבָשֵׁב יַעֲקֹב סִי' מ"ב מ"א שֵׁא"א לָה לְהַטְהֵר כָּלֵל כ"א פ"א בְּשִׁנָּה כו': סִימָן קִלַח שְׁנַת תַּקפ"ד א רְאִיתִי כִי טוֹב לְבָאֵר עוֹד בְּעַנְיָן הַשְּׁאֵלָה הַנּו' לְעֵיל בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ וְסֵת וְשְׁלֵא בְּשַׁעַת וְסֵתָה לְפַעְמִים רוֹאָה ט"ד

מעורב בשלייבאם הרבה אשר לפי דעת רבינו זקני מ"כ הוא ספק שקול שמא מהעלייה הוא אם יש לטהרה מחמת אשה בחזקת טהורה עומדת כו' ונתבאר שם בקצרה שיש להתמיר בזה והנה למבראשונה יש להקדים הנלע"ד שיש מחלוקת בין ראשונים אי אמרינו גבי אשה חזקת טהרה גבי ספק שקול והוא תלוי בפי' הסוגיא דריש גדה דאמרינו שם מאי טעמא דשמאי אשה בחזקת טהרה עומדת.

והלל פי אמר העמד דבר על חזקתו היכא דלית ליה ריעותא מגופי' (לפ"ז י"ל דלהבא לא מוקמינו אחזקה כיון דאיפא ריעותא) אבל אתתא כיון דמגופא קחזיא (מועדת ועלויה היא לכך אין לה חזקת טהרה לא אמרינו אוקמה אחזקתה ומשמע מפשטא דלישנא דלהלל לא מוקמינו כלל גבי אשה אחזקת טהרה כיון דמגופא קחזיא אלא דא"כ קשיא טובא דשמאי אינה מונה פתחי גדה אלא משעה שראתה.

והא ה"ל ספיקא דאורייתא ועוד דא"כ אמאי אחר אחר זמן פטורים מאשם תלוי כדאיתא במשנה ד' י"ד ובגמ' דט"ו והיינו אף למ"ד דלא בעי' חתיכה משתי חתיכות כדאיתא התם ואמאי לא מספקינו לה למפרע אפי' אזמן קצר כ"כ שאינו יותר משני או שלשה חלקי ששים בשעה כיון דלא אמרינו אוקמה אחזקתה ועוד דא"כ עכצ"ל דחכמים לא ס"ל כהלל דא"כ אמאי לא מטמאי לה מפקידה לפקידה כיון דספק שקול הוא ותנו בפב"ת דמכילתין דס"ח וחכ"א אפי' בשנים לנדתה כו'.

וחומרא דמעל"ע אינו אלא מדרבנן וכן מפקידה לפקידה להלל ולקדשים ותרומה בלבד ולכן צ"ל לכאורה דהא דקאמר הלל כיון דמגופא קא חזיא לא מוקמינו אחזקתה היינו רק לענן תרומה וקדשים לבד ומדרבנן אבל לגבי חולין ולבעלה מודה דמוקמינו לה אחזקתה אפי' מדרבנן אע"ג דמגופא קחזיא וכן נראה דעת התוס' בדבור הראשון שכתבו ז"ל מעל"ע ודוקא לקדשים או לתרומה אבל לחולין לכ"ע דיה שעתה דמוקמה לה בחזקת טהורה עכ"ל הרי דס"ל דהאי סברא דהלל כיון דמגופא קחזיא לא אמרינו אוקמה אחזקתה אינו לחולין וה"ה לבעלה וכדמוכח עוד ממ"ש ד"ג ד"ה נאיבעית אימא ובדף י"ז סע"ב וכן נראה דעת הרשב"א ז"ל בחידושו בדבור הראשון שכתב דס"ל להלל ולחכמים גמי טעמא דאתתא בחזקת טהרה קיימא ומ"ש מ"ט דשמאי ה"פ דכיון דמגופא קחזיא ונהרי דם לפניה הנה לן למיחש בה מיהו לטהרות כו' אלמא דלחולין לא חיישינו לכ"ע במה דמגופא קחזיא וכ"כ הר"ן בחידושו שם אהא דאמרינו מ"ט דשמאי קסבר העמד אשה על חזקתה ואשה בחזקת טהרה עומדת לאו למימרא דהלל לא ס"ל הכא דא"כ אפי' בחולין ה"ל לטמוי כו' נמצא שדעת התוס' והרשב"א והר"ן דסברא דמגופא קא חזיא לא מרעא חז"ט דאשה לגבי חולין ולבעלה.

אבל לא משמע פן בחי' הרמב"ן שם שכ' וז"ל הך אשה כיון דמגופא קחזיא לא אמרינו אוקמה אחזקה אלא חיישינו הלכך בחולין אע"ג דאיפא למיחש במלתא כיון דלא מרעא מלתא דטומאה מוקמינו טהרות אחזקתיהו וגבי תרומה וקדשים עבוד בהו רבנן מעלה וכיון דליכא חזקה גמורה תולין ויש מפרשים דאע"ג דליכא חזקה מיהו ה"ל ספק טומאה ומסוטה גמרינו מה התם מכאן ולהבא ולא למפרע אף כל ספק טומאה לא מטמאנו למפרע אלא משום מעלה דקדשים כו' עכ"ל והנה לפ"ד היש מפרשים הדבר ברור דס"ל דלהלל בטלה ח"ט לגמרי משום דמגופא קחזיא והא דלא חיישינו למפרע מדאורייתא

היינו משום דמסוטה גמרינו כו' (וע' תשובת מהרי"ט ח"א סי' י"א שכתפשו בפשיטות דכינן דמגופה קחזיא לא אמרינו אוקמה אחזקתה ע"ש באמצע התשובה והוא נגד דעת התוס' ובמהרי"ט שם מבואר דמדמה זה לחזקה העשויה להשתנות שכ' בתשובת הר"ן סי' ס"ו דלאו חזקה היא כמ"ש ביו"ד סי' ר"א סעיף ס"ה).

וא"כ יסתור הר"ן א"ע משם לכאן ובתשו' אחרת הארכתי בדין זה) ואף שלדבריהם ג"כ לא בטלה החזקה רק לענין מכאן ולהבא ולא למפרע ולהתוס' וסיעתם ג"כ לא מוכח דמוקמינו אחזקה אלא לענין למפרע ולא לענין מכאן ולהבא דהיינו אם איבע שיש ספק בהדם אם הוא מהמקור כנ"ד לא שמעינן להו להתוס' וסיעתם דמוקמינו אחזקה וא"כ לכאורה אין נ"מ לדינא פלל בין התוס' להרמב"ן מ"מ באמת משמע בתוס' די"ז סע"ב דאפי' לענין מכאן ולהבא מוקמי אחזקה וכמ"ש ג"כ אאזמו"ר נ"ע סי' קפ"ג ססק"א משא"כ לפ"ד הי' מפרשים הנ"ל והפ"י הראשון שפרמב"ן לכאורה נראה שהוא ג"כ פדעת התוס' וסיעתם וכ"נ ממש"ש טעמ' דשמאי דכ"ע אית להו כו' משא"כ להי"מ דליכא חזקה כו' אבל ממ"ש פ"ן דלא מכרעא מלתא דטומאה מוקמי טהרות אחזקתיהו משמע דוקא בצירוף חזקת טהרה של הטהרות הא חזקת טהרה דאשה לחוד לא מהני משום דמגופה קחזיא וזהו שלא פדעת התוס' וסיעתם דס"ל להדיא דלחולין חזקת טהרה דאשה לחוד אלימא ואפשר לומר דהרמב"ן לא קאמר אלא דלהכי אפי' רבנן לא החמירו גבי טהרות דחולין פ"ן דמגופה קחזיא הנה ראוי להחמיר גבי טהרות עכ"פ פ"ן דחז"ט דאשה חזקה גרועה היא כמ"ש דליכא חזקה גמורה כו' אלא דמשום דמוקמינו טהרות אחזקתיהו אבל לגבי בעלה י"ל דבלאה"נ חז"ט דאשה מהני מדאורייתא ורבנולא החמירו פלל לגבי בעלה תדע דאל"כ קשיא אמאי אינה מונה אלא משעה שראתה דהא הכא ליכא רק חזקה דאשה לחוד ובשלמא להי"מ ס"ל דדומי' דסוטה למפרע לא ואע"ג דלגבי בעלה איסור הוא ולא טומאה עכצ"ל דס"ל דאיסור זה דינו פטומאה הגם שהוא דן חק גדול וכמ"ש רבינו ז"ל במה"ב לסי' קפ"ג דהאי פדינ' והאי פדינ' מ"מ לדידהו ע"כ צריף לדחוק פן אבל להרמב"ם עצמו א"א לומר פן דהא בפ"י הראשון ל"ל האי סברא דדומי' לסוטה למפרע לא כו' וא"כ אמאי אינה מונה אלא משעה שראתה א"ו צ"ל דס"ל ג"כ דלבעלה אמרינו אוקמה אחז"ט וכמ"ש התוס' וסיעתם העולה ממ"ש שיש מחלוקת בין הפוסקים שלפ"ד הי"מ שפרמב"ן להלל בטלה חז"ט לגמרי משום דמגופה קחזיא ומיהו למפרע לא חיישינו משום דדומי' דסוטה כו' אבל לפ"ד התוס' ורשב"א ור"ן וכ"נ דעת הרמב"ן לגבי בעלה מוקמי אחזקת טהרה אע"ג דמגופה קחזיא: ב מיהו כ"ז הוא לפי האי לישנא דטעמא דשמאי משום העמד אשה על חזקתה כו' אבל לפי לישני אחרני שפגמ' שם דטעמא דשמאי משום אשה מרגשת או משום דאי איתא דהוי דם מעיקרא הנה אתי פתב בכללי חזקה להמג"ש דלפ"ז י"ל דלכ"ע לא מהני פלל חז"ט דאשה פ"ן דמגופה קחזיא ואפילו לחולין ולבעלה אלא הכא טעמא דשמאי משום הני טעמא הוא והלל נמי פנותי' ס"ל לחולין אלא שאח"כ חזר בו ממ"ש התוס' ד"ה ואיבעית אימא דגם להני טעמי אית ליה לשמאי העמד אשה על חזקתה וכן הלל לחולין ע"ש אמנם לא הי' למראה עיניו מש"ש התוס' בגליון וז"ל ומיהו לפ"ז לא א"ש הא דאמר לקמן עשה סיג לדבריה פ"ן דאיכא טעמא דאי הנה דם כו' לא הוי אלא סיג ושמא י"ל דטעמא דהרגשה אהני אף בסוטה לחולין עכ"ל ובאור דבריהם דר"ל דקשיא להו

דאת"ל דגם להני טעמי אית ליה לשמאי טעמא דהעמד אשה על חזקתה וא"כ האי טעמא דמרגשת או דאי הוה דם הוי סניג וא"כ מאי קאמר הלל לשמאי עשה סניג כו' ולכו פתב ושמא כו' ולפ"ז צ"ל דשמאי להני לישני ל"ל פלל טעמא דהעמד אשה על חזקתה ועפ"ז א"ש מה שהקשה לו להגאון המג"ש הנ"ל ממ"ש התוס' ד"ג ע"ב ד"ה א"ב וי"ל כו' ע"ש: מ"ש ולא יכלתי לנישב בשום פנים כו' ולפמ"ש א"ש דהאי תי' הוא לפי הגליון הנ"ל ומיהו קשיא לי דהא לטעמא דרבא דאמר טעמא דשמאי משום פו"ר עכצ"ל דס"ל טעמא קמא דאשה בחז"ט עומדת דאל"כ וכי משום פו"ר נטהר ס' דאורייתא וגם באמת אמאי אינה מונה אלא משעה שראתה.

וכיון שפן עכצ"ל דטעמא דפו"ר אינו אלא דמשו"ה לא אחמירו רבנן בהא וכיון דלרבא צ"ל פן א"כ בנדאי ה"ה לשאר לישני וא"כ עולה יפה פסק הגאון הנ"ל דלגבי בעלה אמרינן אוקמא אחז"ט: ועוד נלע"ד דבאשה שיש לה נסת י"ל דלכ"ע אמרינן אוקי אחז"ט דהא גם ללישנא קמא להלל דאמר פינו דמגופה קחזינא לא אמרינן אוקמא אחזקתה עכ"ז מודה דבאשה שיש לה נסת דיה שעתה אלא שי"ל דהיינו דוקא אם ראתה בשעת נסתה משא"כ בראתה שלא בשעת נסתה.

ונ"ד הרי היא מוצאה הט"ד שלא בשעת נסתה (ואי הוה מוצאה בשעת נסתה הוה גרע טפי לעניינינו שהוא מכאן ולהבא) אלא די"ל דל"ד דהתם לענין למפרע פינו שראתה שלא בשעת נסתה חזינו דלא בא האורח בזמנו א"כ איכא למיחש דלמא מעיקרא הוי ג"כ פינו דע"כ נתקלקל נסתה משא"כ בנ"ד שי"ל דלמא דם העלי' הוא ונסתה לא נתקלקל פלל אלא דמדהחמירו גבי פתם שמוצאה בשעת נסתה לטמאות למפרע אע"ג דאין ראיה שלא בא האורח בזמנו רק שאין ראיה שפא בזמנו.

א"כ י"ל דה"ה בנ"ד ומיהו מדברי הרמב"ם נראה דלא החמיר בכתם והרשב"ץ בפסקי נדה כ' פתמה טמא למפרע ולא כתב שאין פן דעת הרמב"ם וצ"ע ובגמ' משמע פהרשב"ץ ואפשר דאין ראיה מפתמים ע' פ' דם הנדה פתם שנמצא בחלוק כו' והכי משמע ממ"ש שאם תראה כו'.

ולכאורה אין הנדון דומה לראיה דשא"ה שאנו רואים שפא האורח שלא בזמנו משא"כ בכתם שבשעת נסתה. וצ"ל דבכתם הסברא להחמיר טפי משום דמסתמא נכתם קודם ולפ"ז הנה מקום להקל אפי' לפ"ד הי"מ שפרמב"ן: ד אמנם המג"ש בספר בית אפרים סס"י ל"ט פתב ונ"ל ומ"מ פל הראיות הנ"ל אינן מספיקות כ"א דמוקמינן אחזקה ולא אמרי' למפרע אבל בדבר שהוא ספק אסור או מותר השתא ולהבא (והיינו כנ"ד ממש) לא איפשט מזה דלמפרע הקילו טפי אע"ג דמדאורייתא פשיטא שאין חלוק מ"מ שמא רבנן החמירו בלהבא ולא החמירו בלמפרע פכתוב בדברי התוס' בדבור הראשון במס' נדה אף הראיה שהבאתי מפרק ד"א ומפ"ק ומפ"ב דכתובות קיימת דאפילו להבא מוקמינן אחזקה כ"א בשתי פתי עדים עכ"ל ובתשו' פנים מאירות ח"א סי' ט"ו האריף לחלוק דבלהבא לא מוקמינן אחזקה יעו"ש באריכות גדול והביא ג"כ ראיות לזה והנה הראיה שהביא המג"ש מפרק ד' אחין היינו לדעת רבה שם: אבל הרי אביי ורבא פליגי עלי' שם ולפיכך כ' בפמ"א דהיינו טעמייהו דס"ל דחזקה לא מהני בספק שקול פלל בלהבא והראיה שהביא מפ"ק דכתובות היינו מהתוס' ובודאי שפן הוא דעת התוס'.

דְּמוֹקְמָא אַחְזָקָה בְּלֵהָבָא ג"כ וַיֵּשׁ עוֹד רְאֵיָה מֵהַתּוֹס' דְּנִדְהָ דִּי"ז סַע"ב כַּמֶּש"ל אוֹת א' אָבֵל הַפֶּמ"א מְלָאוּ לְבוֹ לְחִלּוֹק עֲלֵיהֶם וְהָרְאֵיָה שְׁהִבִּיא מִפ"ב דְּכַתְּוּבוֹת הֵנָּה לְכַאוּרָה אַדְרָבָה יֵשׁ לְסִינַע מְסוּגֵיָה דְּהֵתֶם לַהֶפְמ"א דְּגֵרְסִי הֵתֶם (דכ"ב סַע"ב) שְׁנַיִם אוֹמְרִים נְתַקְדְּשָׁה וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא נְתַקְדְּשָׁה הָרִי זֹו לֹא תִנְשָׂא (לְאַחַר) וְאִם נִשְׂאֵת לֹא תִצָּא שְׁנַיִם אוֹמְרִים נְתַגְרְשָׁה וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא נְתַגְרְשָׁה ה"ז לֹא תִנְשָׂא וְאִם נִשְׂאֵת תִּצָּא וּפְרָכִינָן עֲלֵהָ בַגְמ' (רִישׁ דכ"ג) מְאִי שְׁנָא רִישָׂא וּמ"ש סִיפָא כּו' וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' וּא"ת שְׁנָא וּשְׁנָא דְּבְרִישָׂא בְּחֻזְקָת פְּנוּי' וְסִיפָא בְּחֻזְקָת א' וְזוּ קוּשְׂיָא גְדוּלָּה וְאֵע"פ שְׁהַתּוֹס' תִּנְרָצוּ שְׁם מְשׁוּם דְּבְתָרִי וְתָרִי לֹא מוֹקְמִינָן אַחְזָקָה מְדַרְבְּנָן וּא"כ הַל"ל תִּצָּא מְדַרְבְּנָן.

מ"מ זֶה דְּנוֹחַ דַּעַכ"פ שְׁנָא וּשְׁנָא הוּא דְּהֵתֶם בְּגִירוּשֵׁין אִיפָא אִיסוּר גְּמוּר מְדַאוּרִינָן וּמִש"ה תִּצָּא מִשָּׂא"כ בְּקִדּוּשֵׁין דְּמְדַאוּרִינָן שְׁרִיָּא וְאֵע"ג דְּאִסוּר מְדַרְבְּנָן י"ל דַּמ"מ לֹא הִתְמִירוּ אֲלָא לְכַתְּחֵלָה אָבֵל אִם נִשְׂאֵת לֹא תִצָּא כְּדַאֲשַׁפְחֹן בְּפִסּוּלִי גִיטִין דְּרַבְּנָן שְׂאִם נִשְׂאֵת לֹא תִצָּא וְגַם הַתּוֹס' כ' בַּב"ב ד' ל"ב דְּלַעֲנָן אִיסוּר דְּרַבְּנָן אִפִּי לְכַתְּחֵלָה סוּמְכִין עַל הַחְזָקָה בְּתָרִי וְתָרִי וְכ"פ בְּטוּש"ע אַה"ע סִי' ג' א"כ מְנָלָן דְּבְדַאוּרִינָן לֹא סְמִיכִין בְּדִיעֵבַד עַכ"פ כִּינּוּ דְּמְדַאוּרִינָתָא שְׁרִיָּא.

וְאַף אִם הָאֲמַת פָּה מ"מ לֹא ה"ל לְהַש"ס לְהַקְשׁוֹת בְּפִשְׁיטוֹת כ"כ מ"ש רִישָׂא כּו' דְּמִשְׁמַע שְׂאִין שׁוּם חִילּוֹק בֵּינֵיהֶם אָבֵל לַפ"ד הַפֶּמ"א א"ש דַּס"ל דְּבִסְפֵק שְׁקוּל לֹא מוֹקְמִינָן אַחְזָקָה כְּלָל מְדַאוּרִינָתָא א"כ פְּרִיָּה שְׁפִיר מְאִי שְׁנָא כּו' דְּאִין שׁוּם חִילּוֹק כְּלָל וְגַם יִתְיַשְׁבַּב גְּמִי קוּשְׂיַת הַתּוֹס' שְׁם דכ"ב ע"ב ד"ה הָבָא עֲלֵיָה בְּאֲשֶׁם תְּלוּי קְאִי תִימָא דְּבַחְטָאֵת קְאִי דְּהָא מְסַקִּינָן כּו' וּמְדַאוּרִינָן אִוקְמָה אַחְזָקָה וּלְדַבְּרִי הַפֶּמ"א א"ש מְטַעַם הַנ"ל דְּבִסְפֵק שְׁקוּל בְּלֵהָבָא לֹא מוֹקְמִינָן אַחְזָקָה וְגַם יִתְיַשְׁבַּב קוּשְׂיַת רִש"י וְתוֹס' בְּקִדּוּשֵׁין דַּס"ו אַהָא דְּאִמְרִינָן מְאִי חֻזְיַת דְּסְמַכְתָּ אַהָנִי סְמוּךְ אַהָנִי כּו' ע"ש וְאִין לְהִבִּיא רְאֵיָה לְנִגְדוּ מְהָא דְּאִמְרִי הֵתֶם תְּרַוּוּיָהוּ בְּפְנוּי' קַמְסִהָדִי וְהָאִי דְּקִאֲמַר נְתַקְדְּשָׁה ה"ל חַד וְאִין דְּבְרִיו שְׁל א' כּו' דְּמִשְׁמַע לְכַאוּרָה מְשׁוּם דְּמוֹקְמִינָן אַחְזָקָת פְּנוּיָי' דּו"א דְּשָׁנִי עַד אֲחַד דְּאִין דְּבַר שְׁבַעְרוּהָ פְּחוֹת מְשָׁנִים תַּדַּע דְּאִילוּ הָאוּמַר פְּתַח פְּתוּחַ מְצִאתִי אִסוּרָה עֲלִיו אַע"ג דְּהוּא סְפֵק שְׂמָא בְּאוּנְס וְאִילוּ עַד א' הָאוּמַר שְׁזִינְתָה אֲשֶׁתּוּ קִי"ל דְּאִינוּ נְאָמְן אַע"ג דְּאִין עַד אַחַר מְכַחֲשֵׁתּוּ אֲלָמָא דַּעַד א' בְּדַבְּרִי שְׁבַעְרוּהָ לֹא חֲשׁוּב סְפֵק כְּלָל וְנִמְצָא שִׁמְפ"ב דְּכַתְּוּבוֹת ג"כ אִין רְאֵיָה לְהַמְג"ש מִן הַש"ס אֲלָא מִן הַתּוֹסְפוֹת וְכַבֵּר פְּתַבְתִּי שֶׁהַפֶּמ"א חוֹלֵק עַל הַתּוֹס' בְּהִדְאָה: וְלְכַאוּרָה נִרְאָה שְׁכ"ה דַּעַת הָרִי"ף בַּפ"ק דְּקִדּוּשֵׁין דְּהֵנָּה הָר"ן רַפ"ק כ' וְז"ל וּלְפִיכֹה אֲנִי מְסַתְּפֵק בְּכָל סְפֵק קִדּוּשֵׁין אִי צְרִיכָה גִט מְדַאוּרִינָתָא אוּ לֹא דְּאֲפִשְׁר מְדַאוּרִינָתָא שְׁרִיָּא מְשׁוּם דְּאִיפָא לְמִימַר הַעֲמַד אֲשֶׁה עַל חֻזְקָתָה כּו' אָבֵל הָרַב אֲלָפְס ו"ל כ' לְקַמֵּן בְּפִרְקִין בְּבַעֲנִי דְּרַב מְרִי כּו' דַּה"ל סְפִיקָא דְּאוּרִינָתָא וּלְחַוְמָרָא וַצ"ע עַכ"ל מִיָּהוּ מַהֲרִי"ט בַּח' עַל הָרִי"ף שְׁם כ' דְּשָׁנִי הֵתֶם מְשׁוּם דְּהוּרְעָה הַחְזָקָה ע"ש וְאִין לְהִבִּיא רַאִי נֶגְדַּ הַפֶּמ"א מְהָא דְּקִי"ל לְעַנְיָן עֵדוּת דְּמוֹקְמִינָן גְּבַרָא אַחְזָקָת פְּשׁוּרוֹת דְּשָׁנִי עֵדוּת דְּדִין מְמוֹן יֵשׁ לוֹ וְכַמְמוֹן וְדַאי אֲזַלִּינָן בְּתַר חֻזְקָה כְּדַאֲמְרִי גְּבִי נְכִסִּי דְּבַר שְׁטִיָּא וְכֵן בְּדִין דְּהָא גְּבִי מְמוֹן קִי"ל דְּחֻזְקָה עֲדִיפָא מְרוּבָא מִשָּׂא"כ בְּאִיסוּרִין דְּרַוְבָא עֲדִיפָא מְחֻזְקָה אֲלָמָא דְּאִין לְדַמּוּת אִיסוּרָא מְמֻמוּנָא (וְכַבֵּר הָאֲרַכְתִּי בְּעַנְיָן עֵדוּת בְּתַשׁוּ' א' בְּעַנְיָן עֵדִים שְׁהִיו עֵדִים בְּנִתְיַנַּת גִּט בַּע"כ וְעִבְרוּ אַחַר"ג ע"ש בְּטַעְמָא דְּמִלְתָּא דַּעֲדוּת יֵשׁ לוֹ דִּין מְמוֹן לְמִיזַל בְּתַר חֻזְקָה) וְכֵן אִין לְהִבִּיא רַאִי נֶגְדַּ הַפֶּמ"א מְהָא דְּמְסַקִּינָן בַּב"ב דַּל"ב דְּמוֹקְמִינָן

אחזקה אפי' בספיקא דתרי ותרי דשא"ה דמיירי בתרומה דרבנן ובדרבנן מודה דמוקמינן אחזקה דהא בלאה"נ ספיקא דרבנן לקולא כ"ש היכא דהחזקה מסייע דיש להקל טפי תדע דלשטתו נמי עכצ"ל דחזקה צד להקל הוא עכ"פ דהא ר' מאיר דחייש למיעוטא מדאורייתא מ"מ היכא דחזקה מסייע לרובא לא חייש אפי' מדרבנן פדאי' להדיא ביבמות דקי"ט ע"ב א"כ כ"ש בספק דרבנן אלא בספק דאורייתא ס"ל דלא מהני וצ"ל דספק לדידן גרע ממיעוטא לר"מ דאל"כ קשיא מסוגיא דיבמות דקי"ט ה"ל אכל בדרבנן ודאי מהני החזקה: ומ"מ הגם שנת' שאין ראיות המג"ש מן הכרחים מן הש"ס עכ"ז נלע"ד ג"כ דראיות הפמ"א ג"כ אין מוכרחי' ובהיות פי חובה עלינו לקיים דברי הראשונים לכן יש לנו לתרץ עכ"פ הראיות שהביא פנגדם והנה הראי' העיקרית שלו מחולין דקל"ד הנה הפמ"ג דחאה בפתיחתו להל' טריפות משום דחלה עון מיתה הוא ובעון מיתה וכתר לא אזלינן בטר חזקה ודבריו צל"ע דהא לענן נדה דאיסור פרת אזלינן בטר חזקה שהרי אינה מונה אלא משעה שראתה וא"ת שיש חילוק בין למפרע ללהבא.

א"כ י"ל דבלהבא לא אזלינן באיסור לאו ג"כ בטר חזקה ועוד דמהתוס' דכתובות דכ"ב ע"ב דלעיל ס"ד מוכח דבאיסור סקילה נמי אזלינן בטר חזקה וכן מהתוס' דכ"ג וכן מתוס' דנדה די"ז סע"ב: וע' ברש"י ביבמות פ' ד' אחין דל"א ע"ב ד"ה להצלה ובתוס' שם ד"ה להצלה ועוד בפ"ק הע"ר דפ"ב אמרי' דבדאורייתא ל"ש בין איסור לאו לאיסור פרת ועיי"ש דאפי' לענן תערובת אמרי' הכי כ"ש לענן ספק שקול ועוד דלשון הש"ס בחולין שם ספק איסורא לחומרא משמע דבכל איסורין אמרי' הכי ולא בחלה לבד משום דעון מיתה הוא דאל"כ הל"ל ספק עון מיתה לחומרא ועוד דשם מבואר דספק פטר חמור ג"כ לחומרא ופרש"י שם דקל"ד סע"א כמ"ד בבכורות ד"ט אסור בהנאה עד שפי'דנו וגבי פטר חמור ליכא עון מיתה ע"כ נראה הטעם משום דגבי חלה וכן שאר ג' ספיקות דשם בידינו לתקן לצאת מן הספק היינו להפריש חלה ופדיון פטר חמור (ואח"כ ישאר הפדיון שלו) לכן בכה"ג לא סמכינן על חזקה בספק שקול דמיון לדבר מ"ש הרא"ש פ"ק דחולין סי' ה' בשם הגאונים דלא סמכינן על רוב מצויין אצל שחיטה מן מחין הן היכא דאפשר למיבדקה כו' ואפי', גבי ספק טומאה ברה"ר דקיי"ל טהור איתא בגמ' פ"ק אין מעמידין דל"ז סע"ב כי אתא לקמ' דר' ינאי אמ"ל הא מיא בשקיעותא דנהרא זילו טבולו וכיוצא בזה מצינו בגמ' פ"ק דכתובות די"ד ע"א הא לכתחלה הא דיעבד ועוד דשם אין אנו בודים להחמיר עליו כ"א שיינהוג כמו שנוהג שאר איש ישראל רק שאין אנו רוצים להקל עליו יותר מחמת החזקה וזו אינו חומרא כ"כ.

ועוד דבירושלמי הביאו הר"ש פ"ג דחלה מ"ו דיטול דמים עבור החלה מהכאן א"כ לא מפסיד כ"כ ה"ז התיקון בקל מאד לכן י"ל דלא סמכינן בכה"ג על חזקה ועוד הי' מקום לתרץ גבי חלה להכי לא אזלינן בטר חזקה פינו דמחמת החזקה אנו צ"ל שבעשה מעשה תחלה דהיינו שעד שלא נתגזיר נתגלגלה העיסה ולכן עליה הראי' שבעשה המעשה וכמ"ש בחי' הרשב"א ביבמות דף ל' ע"ב ד"ה אשה זו כו' [ולשון אחר נ"ל כו' ע' מפתח] מיהו זה דוחק דכל שספק זה קדם ספק זה קדם י"ל חשוב בחזקת פטור ע' כה"ג ביבמות פד"א דל"א ע"א גבי נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואינו ידוע איזו מהן מת תחלה דמבואר שם בגמ' דקיימא בחזקת היתר לשוק אף שזהו לומר שהוא מת תחלה ואמרינן פן משום שהיתה בחזקת היתר לשוק מחמת בת אחיו הנשואה לו וה"נ נימא העיסה היתה

בְּחֻקֵּי הַיָּתֵר שֶׁאֵין צָר לְהַפְרִישׁ מִמֶּנָּה חֵלֶה אֶף הַתּוֹסֵף שֶׁמִּדְּבַר הַנֶּפֶל בְּאַמְתָּת הַקָּשׁוּ כִּי כִּי יִשׁ
תִּימָא אֲמַאי חֲשִׁיב לֵה טְפִי בְּחֻקֵּי הַיָּתֵר לְשׁוּק טְפִי מְלִיבִים דְּהָא קָמֵן שְׁשִׁינִיהֶם מִתּוּ וְכִן
יְכוּל לְהִיּוֹת שְׁהִיא מִתָּה תְּחֻלָּה כְּמוֹ הַבְּעֵל עַכ"ל וְאֵין לְפִי קָשִׁי זֶה י"ל כְּמוֹ"כ הֵכָא גְבִי
הַעֲיִסָּה אִם סָפֵק פְּדָה יְכוּל לְהִיּוֹת שְׁהִיא וְנִתְגַּיֵּיר תְּחֻלָּה כְּמוֹ שְׁיִכּוּל לְהִיּוֹת שְׁהַעֲיִסָּה נְעֻשִׁית
תְּחֻלָּה דְּהָא קָמֵן שְׁשִׁינִי הַמְעַשִּׂים נְעֻשׂוּ כְּמוֹ הֵתֵם שְׁשִׁינִיהֶם מִתּוּ כִּי וְהַתִּירוּץ שֶׁל הַתּוֹסֵף
אֲפֻשֶׁר לֹא שְׁיִיף פֶּאן גַּם י"ל דְּנֻקָּא בְּהַפְרָה אֲמַרִּינֵן פְּרָה בְּחֻקֵּי פְטוּר קְיָימָא אֲבָל גְבִי
הַעֲיִסָּה אִין שְׁיִיף כ"כ לֹאמַר בְּחֻקֵּי פְטוּר קְיָימָא דְכָל זְמַן שֶׁהִי קָמַח אִין שְׁיִיף עֲלֵיהּ עֲנִין
חֵלֶה וְאִין שְׁיִיף עַל הַקָּמַח לֹאמַר בְּחֻקֵּי פְטוּר קְיָימָא וְכִשְׁנִיתֵגְלֵגְלָה אִין עֲלֵיהּ חֻקֵּי פְטוּר
דְּשִׁמָּא כְּבָר נִתְגַּיֵּיר מִיְהוּ מְלֻשׁוֹן רַשִׁי לֹא סְמִכִינֵן אֲחֻזָּה מְשֻׁמַּע דְּחֻשׁוֹב חֻזָּה וְלֹא
סְמִכִינֵן עֲלֵהּ ע"כ מְחַנְוֵרָתָא כְּדֻשְׁנִין מְעִיקְרָא וּלְפַע"ד אֲפֻשֶׁר לֹאמַר לְדַבְרֵי הָאֲמַרִּים
דְּהִיכָא שְׁיִישׁ רֹב לְהִיּוֹת וּמִיְעוּט וְחֻזָּה לְחֻזְמִירָא אֲזֵלִינֵן בְּתַר רַבָּא א"כ כִּינֵן דְּלֹא מְצַרְפִּינֵן
הַחֻזָּה לְהַמְיָעוּט לְהַחְמִיר כְּמוֹ"כ י"ל בְּסָפֵק שְׁקוּל לֹא מְצַרְפִּינֵן הַחֻזָּה לְסָפֵק דְּקוּלָּא
וְלִמָּ"ד דְּמְצַרְפִּין הַחֻזָּה לְמִיְעוּטָא כ"ש שְׁיִישׁ לְצַרְף הַחֻזָּה לְפִלְגָא וּר"פ בְּתַרָּא דִּיבְמוֹת
דְּקִי"ט מְשֻׁמַּע דְּלִסְתָּם מְתַנִּיתִין דִּיבְמוֹת שֶׁם מְצַרְפִּינֵן הַחֻזָּה לְמִיְעוּטָא וְכ"פ בְּטוּש"ע
אֵה"ע ס"י קנ"ו ס"י"ג וְע"ש ב"ב ש"ש וְאֵין שִׁי"ל שֶׁם מְצַרְפִּין רַק מְדַרְבָּנֵן וְא"כ אִם אֲמַרו
לְהַחְמִיר יִאמְרוּ לְהַקְלִי אֶף הִרִי רַבָּנֵן ס"ל סוֹף קְדוּשִׁין ד"פ ע"א דְּמִיְעוּטָא כְּמֵאן דְּלִיתִי
דְּמִי וְרַבָּא נְחֻזָּה רַבָּא עֲדִיף וְזֶה מְוַכְרַח דְּגְבִי פִלְגָא וּפִלְגָא דְּלֹא כְּמֵאן דְּלִיתִי י"ל
דְּמְצַרְפִּין הַחֻזָּה לְפִלְגָא וְאֵין לְהַקְלִי וְע"ב תַּתָּה"א בְּמִשְׁמַרְתָּ הַבֵּית ד"ז ע"ב וּד"ח ע"א גְבִי
חֻזָּה שְׁנִיתֵעֲסָקוּ לְבִטְלָה אֲפ"ל כַּה"ג לֹא מוֹקְמִינֵן אֲחֻזָּה אֶף בְּפִלְגָא וּפִלְגָא וְזֶה הִיכָא
דְּאֲתַרְעִי הַחֻזָּה וְזֶה פְעִין מ"ש הַתּוֹסֵף פ"ב דְּכַתְּוִבוֹת דְּכ"ג ע"א ד"ה תְּרַנְוִיָּהוּ כִּינֵן דְּנֻדְאִי
זָרֵק לֵה הַקְדוּשִׁין לִית לֵן לְמִימַר אֲוִקְמָא אֲחֻזָּה וּר"ל שְׁהִירִי וְנֻדְאִי נְתַעֲסָקוּ לְבִטְלָה הַחֻזָּה
וְנִשְׂאָר הַסָּפֵק אִם קָרוֹב לֵה אִם קָרוֹב לוֹ כְּמוֹ שְׁהִיא בְּלִי חֻזָּה וּמ"מ מְהִירִי"ט שֶׁם כ' דְּזֶהוּ
רַק לְכַתְּוִלָּה וְלֹא דִיעֲבַד וְגַם יִשׁ לְחֻלְקָא בֵּין נְתַעֲסָק בֵּין דְּעַת לְבִטְלָה אֶז שְׁפִיר בְּטְלָה הַחֻזָּה
וּבֵין רִיעוּתָא הַנְּמַצָּא מְמִילָא כְּמוֹ תְּחִיבַת מַחֲסָ בְּקוּרְקָבֵן אוֹ בְּבִיה"כ וְגַבִּי סָפֵק דְּרוּסָה
לִמָּ"ד חוֹשְׁשִׁין לְסָפֵק דְּרוּסָה י"ל כִּינֵן דְּאִיְהוּ שְׁתִּיק וְאִיְהוּ מְקַרְקֵרִין חֻשׁוֹב קְצַת כְּמוֹ
נְתַעֲסָק לְבִטְלָה הַחֻזָּה וְצ"ע: וְהִרָאִי הַשְּׁנִיתִי שְׁהִבִּיא הַפְּמ"א מְהָא דְּגְבִי סָפֵק נְגַעִים (נְזִיר
דְּס"ה ע"ב) מְיִיתִי מְקַרְאִי דְּעַד שְׁלֹא נְזַקֵק לְטוּמְאָה טְהוֹר וְכִן לֵר' יְהוֹשֻׁעַ גְבִי סָפֵק אִם
בְּהַרְתָּ קְדָמָה מְיִיתִי לֵה מְקַרְא דְּכַתִּי לְטְהַרוֹ תְּחֻלָּה וְא"כ מוֹכַח לְהַדְיָא אִי לֹא קְרָאִי לֹא
סְמִכִינֵן אֲחֻזָּה וְהֵתֵם מְטְהַרִינֵן מַגְזָה"כ דְּכָרִי תְּמוּהִין לְעַנ"ד דְּהָא תְּלַמּוּד עָרוּף מְנַגְדוּ
בְּכַתְּוִבוֹת (ע"ה ע"ב) דְּאֲמַרִּי הֵתֵם בְּהַדְיָא דְּטַעְמִין דְּר"י הוּא מְשׁוּם דְּאֲזִיל בְּתַר חֻזָּה דְּגוּפָה
וּכְבָר הַקָּשׁוּ הַתּוֹסֵף ע"ז מְסוּגִין דְּנִזִּיר [ד"מ] דְּיִלִּיף מְלֻטְהַרוֹ וְתִירְצוּ דְּמִהֵתֵם יִלְפִינֵן
דְּאֲזֵלִינֵן בְּתַר חֻזָּה וּר"ל דְּאֲזֵלִינֵן נְמִי בְּכָל דְּוֹכְתִי בְּתַר חֻזָּה וְלֹא בְּנִגְעִים בְּלִבְד דְּאֵל"כ
לֹא א"ש מ"ש רַבָּא כִּי לֹא אֲזֵל ר"י בְּתַר חֻזָּה דְּגוּפָה הִיכָא דְּאִיכָא חֻזָּה דְּמִמוּנָא כִּי
ע"ש וּבְחִזִּי הִרִיטְב"א תִּירְץ בְּע"א דְּקָרָא אֲסַמְכָתָא בְּעִלְמָא הוּא וְכַתְּבִי שְׁכֵן תִּירְץ הִרָאִי ד'
וְא"כ לְמַדְנֵנו עַכ"פ דְּלִר"י אֲזֵלִי בְּתַר חֻזָּה בְּלִהַבָּא ג"כ בְּהִיפָּהּ מְמ"ש הַפְּמ"א וְע"ש בְּתוֹסֵף
כְּתוּבוֹת דְּע"ה ע"ב בְּד"ה אֲבָל הִיכָא שְׁפַתְבוּ פִי אֵע"ג דְּאִיכָא חֻזָּה אֲחֻרָת כְּנִגְד חֻזָּה
הַגּוּף כִּי דְאִי לִיכָא שׁוּם חֻזָּה אֲחֻרָת כְּנִגְדָה מֵאִי אֲתָא לְאֲשְׁמְעִי כִי וְכ"כ בְּשִׁט"מ שֶׁם
בְּשֶׁם כְּפָה גְדוּלִים וְאֲח"פ כ' וְז"ל עוֹד יִשׁ לִי לְפָרֵשׁ כְּדִמְשֻׁמַּע לְכַאוּרָה וְלֹא תִקְשִׁי פְּשִׁטָּא

דכי אַמרינוּן מקרא אוּקי מלמא אַחזקה היינוּ היכא דאין שור שחוט לפנייה פגון גבי הסגר הבית דפ"ק דחולין שלא ידעא אי בצר הנגע בשעת הסגר ולכך אַמרי אוּקי מלמא אַחזקה אַבל היכא דהשור שחוט לפנייה פגון הכא דהרי מומין לפנייה איכא למימר דלמא סבר רבי יהושע דלא אַזלינוּ בַּתּר חזקה אפי' שלא במקום חזקת ממון ושום חזקה אַחזרת פנגדה דהיא עצמה שוכרה בצידה דמה דאית לומר העמידנה בחזקת שלימה כל מה שתוכל פיון שנוּלדה שלימה אימא אַפְשֵׁר העמידנה בחזקת מומין כל מה שתוכל פיון דהרי מומין לפנייה עכ"ל הנה אף שנה פסברת הפמ"א לחלק בין חששא ובין ספק ממש מ"מ הרי מוכן דכוננת השט"מ הוא דנה סלקא אדעתין שפן ס"ל לר' יהושע אַבל באמת אַזיל ר' יהושע בַּתּר חזקה בכה"ג ג"כ להעמידנה על חזקה קמייתא ואף דיליף לה מקרא דלטְהָרוּ מ"מ משם ילפינוּ לכל המקומות ג"כ פן מוכן בנדאי גם בהר"ש פ"ד דנגעים משנה י"א כ' ואע"ג דטעמ' הכא משום דכתיב לטהרו תחלה מהכא ילפינוּ בקל דוכתי דחזקת הגוף עדיפא וגם למאי דמסיק לכך נראה דלא איירי הכא בנזקק לטומאה כלל פ"א טעמא דרבנוּ דפליגי אר' יהושע לא משום דלא אַזלי בַּתּר חזקה בספק שקול אלא משום שדַרְךָ השערות לבוא שחורות והנגע מלקה אותן והופכן ללבו וכו"כ בתוס' פ"ב דנדה די"ט ע"א ע"ש בענין ור' יהושע נמי אמאי צריך קרא שהתירוץ משום דדַרְךָ השער להתלבן מחמת הנגע ור"ל שאין הספק שקול כ"א שכיון יותר שהבהרת קדמה לכו הנצרך לקרא דלטְהָרוּ אַבל בעלמא לא אַזלינוּ בַּתּר חזקה כה"ג: אַבל אעפ"כ אַזלינוּ בַּתּר חזקה אע"ג דאיכא ריעותא ור"ל אף שהספק שקול ואע"ג דהרמב"ם ספ"ב מהל' ט"ז פסק פרבנוּ דפליגי עלי' דר' יהושע מ"מ טעמייהו דרבנוּ לאו משום דלא אַזלינוּ בַּתּר חזקה בלהבא דהא חזקה אלימא לרבנוּ דר' יהושע בכתובות ע"ה ב' מלר' יהושע וכמ"ש התוס' והשט"מ שלהי נזיר והר"ש פ"ד דנגעים משנה י"א אלא ה"ט דאתרעי החזקה טובא כמ"ש בתוי"ט שם בשם התוס' דנדה די"ט ע"א משום שדַרְךָ השער להתלבן מחמת הנגע וכנ"ל וע"ש בתוי"ט סד"ה ואם ספק טמא וד"ה ור' יהושע קיהה וע"ש בפ"י הרא"ש ועוד שלדברי רבינו מאיר שבתוי"ט שם ד"ה קיהה אין ד' הרמב"ם מוכרחים לפסוק פרבנוּ וגם הר"ש ס"ל בפשיטות דהלכה כמסקנא דרקייעא דטהור ע"ש ספ"ד.

נמצא ראית הפמ"א מהא דר' יהושע גבי ספק בהרת יליף מקרא דוקא אינו ראי' דלא אַזלינוּ בעלמא בַּתּר חזקה בספק שקול ואדרבה פשטא דגמ' משמע להיפך וכנ"ל אם משום דמשם ילפינוּ בקל דוכתי לילך בַּתּר חזקה אם משום דהקרא שם צריך אף שדַרְךָ השער להתלבן מחמת הנגע כנ"ל והנה עפ"ז נדחה נמי הראי' שהביא מהא דלמדון מקרא דספק נגעים עד שלא נזקק לטומאה טהור (בנזיר דס"ה) שמה מוכח דבכל ספק לא אַזלינוּ בַּתּר חזקה (אף שלא נזקק לטומאה) ופריך שפיר המקשה על מתניתין מנה"מ וע"ז יש להשיב דכמו גבי ספק דשער לבן לר' יהושע למדון זה מקרא דלטְהָרוּ ואעפ"כ אַמרינוּ דמפאן ילפינוּ לעלמא דאַזלינוּ בַּתּר חזקה כמו"כ י"ל בזה ג"כ דצריך לימוד מקרא וילפינוּ מפאן לעלמא ג"כ (וע' בתשו' מע"צ ס"י ס"ז תשו' הח"צ שם) וכש"כ שיש לתרץ דַרְךָ שתי הראב"ד והריטב"א לר' יהושע ועוד י"ל דעד שלא נזקק לטומאה מפרש במתני' ספ"ה דנגעים שני' בזה בהרת פגרים ובזה פסלע בסוף שבוע בזה פסלע ובזה פסלע ואינו יודע באיזה מהן פשה ובכה"ג י"ל דליכא חזקת טהרה פיון דא' מהן

ונדאי טמא וילהכי צריף לקרא וכ"מ בר"ש שש שכ' דגזה"כ הוא וכ"כ הרא"ש ששם ובס"ט בחי' לנדה י"ט בד"ה אמר רבה פתב בשם התוס' שם ד"ה אפ"י ובפסחים דף יו"ד גבי ב' שבילין ובריש נדה בד"ה וכי אמרינן אוקי אחזקה פגון ספק נגע כו' ופ"ק דחולין ד"י ע"ב דבכה"ג נמי מוקמינן לכאו"א אחזקת טהרה הנה התוס' לא פתבו פן רק בבא לישראל זה אחר זה בכה"ג ס"ל פן אבל הא מתניתין דספ"ה דנגעים י"ל ה"ל פמו באו לישראל שנים בב"א וגם אם אינו פן הרי הר"ש וקרא"ש ששם פ"ה דנגעים מ"ד פתבו דגזה"כ הוא ע"כ ס"ל דלא שייך לעמוד על החזקה בכה"ג פנין דעכ"פ ברור שאחד מהן טמא ה"ל עכשיו תערוכת חד בחד וזה גרע טובא מהיכא דאתרעי החזקה טובא דס"ל להתוס' עצמן דלא מוקמינן אחזקה בכה"ג אף שמ"מ חשוב ספק כש"כ הכא דיוכרח להתיר הטמא ונדאי וכ"מ דעת רש"י בפ"ק דפסחים ד"י ע"א גבי ב' פתים בדוקים כו' וכ"ד פל הפוסקים שם דבלא ביטלו אסור ואלא מהני החזקה אפ"י בא לישראל זה אחר זה (ודינו דהתוס' צע"ג ואינו מוכן הנאמר שאם נפלו שני חתיכות אחת של בשר פשרה וא' של בשר נבילה לשני קדרות של תבשיל היתר ויש בהן בנותן טעם וגם פזית בכא"פ שיהי' זה מותר מדאורי' משום דנוקי לכל קדרה אחזקת פשרות וזה נדאי לימא פדאי' ביו"ד סי' קי"א ס"ה וה"ז דומה קצת לחתיכה בין שני חתיכות דחייבינן ע"ז אשם תלוי וקא דבשני שבילין שניהם טהורים מדאורי' הנינו משום דספק טומאה ברה"ר טהור אע"ג דליכא חזקה כמ"ש הפמ"א בשם רש"י ריש נדה וכן מצאתי בשט"מ דנזיר דס"ה ב' שכתב וז"ל ול"נ דלפירוש המשנה פ"ה דנגעים גם לא נזקק יש לו חזקת טומאה דאחד פשה וטמא ונדאי עכ"ל הרי קראו ספק זה חזקת טומאה פנין דאחד משניהם טמא ונדאי א"כ עכ"פ לא שייך לומר ע"ז אוקמא אחזקת טהרה ועוד י"ל כמ"ש התוספות עצמן ריש נדה ד"ה והלל דלא ילפינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות והכא האחד טהור בנדאי עכ"ל וכ"כ בפסק שני נזירים דנ"ז ע"א ד"ה באפשר וא"כ נימא דכמו כן אי אפשר ללמוד דאזלינן בחר חזקה בכה"ג דלא שייך ליזיל בחר חזקה אלא על דבר שיכול להיות אבל איך ניזיל בחר חזקה לטהר שניהם מה שאחד מהן טמא בנדאי ואין לה ריעותא גדולה מזו וה"ל פהיא דשתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן דנקרא אתחזק אסורא בחולין פא"ט דמ"ג ע"ב ונלע"ד דהר"ש וקרא"ש בפי' המשניות ספ"ה דנגעים פליגי ג"כ על התוס' כמו שאגיד.

פי הנה בפירוש המשנה דסוף נזיר וספ"ה דנגעים כל ספק נגעים בתחלה טהור עד שלא נזקק לטומאה יש שלשה שטות האחת התוספות דנזיר דס"ה ע"ב סד"ה אי הכי שפירשו דדין דספק אם בהרת קדמה כו' הוא דצריכין לילף מקרא אבל דין המשנה הנ"ל הן הדין דמשנזקק לטומאה ספיקו טמא והן הדין דעד שלא נזקק לטומאה ספיקו טהור אין צריף לימוד מקרא דגבי נגעים פי אם מסברא דאוקמיה אחזקתיה וקא דספק אם בהרת קדמה כו' צריף ללמוד מקרא הנינו לטהרו אפילו משנזקק לטומאה וכ"כ עוד התוספות בכתובות פ"ק המדיר דע"ה ב' ד"ה ספק וצ"ל דס"ל דאפ"י לפי מה שפירש המשנה ספ"ה דנגעים ענין עד שלא נזקק לטומאה שייך לומר מסברא אוקמיה אחזקה אע"ג דאחד מהן עכשיו נדאי טמא וכ"נ מדבריהם בפסק שני נזירים דנ"ז ד"ה באפשר הנ"ל ועיין בשט"מ דנזיר שיש עוד פירושים אחרים בענין כל ספק כו' עד שלא נזקק לטומאה שטה ב' היא שטת התוספות בנדה פ"ב די"ט ע"א והוא ג"כ ע"ד הנ"ל בענין אחר קצת דהיינו דקא

דספק אם בהרת כו' צריף לימוד מקרא לטהרו מיירי ג"כ עד שלא נזקק לטומאה ואעפ"כ לולי הקרא לא היינו מעמידים אחזקה משום דשכיח הרבה ואיכא ריעותא טפי ר"ל דשכיח הרבה שהבהרת קדמה ממה שפאמר ששער לכו קודמת ע"ש משום דדרף השער להתלבו מחמת הנגע כו' ומ"מ גם בעלמא אזלינו בטר חזקה אע"ג דאיכא ריעותא ואע"ג דבעלמא ליכא קרא ע"ז רק גבי נגעים אף פינון שאין הריעותא פזו אין צריף קרא ע"ז ואזלינו בטר חזקה לפ"ז י"ל ג"כ דעד שלא נזקק לטומאה דספ"ה דנגעים א"צ קרא ונצטרף לומר דאע"ג שאחד מהן ודאי טמא אינו ריעותא גדולה כ"כ פספק דאם בהרת קדמה כו' וזה דוחק והר"ש ספ"ד דנגעים הקשה ג"כ בלא"ה על תירוץ הנ"ל מזקן שכל שערו לכו כו' והוא פי' דאיירי בבהרת פחצי גריס כו' וקסברי רבנן כו' סתמא דמלתא פמו כן כו' ע"ש ור"ל ג"כ דבספק זה יש רגלים לדבר שהבהרת קדמה שטה ג' הוא בענין פי' כל ספק נגעים עד שלא נזקק, כו' משנזקק כו' דפי' הר"ש ספ"ה דנגעים דילפינו גם כל זה גם כן מקראי דגזרת הפתוב הוא את הנדאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק אע"ג דאחד מהן ודאי טמא כו' וכן פי' הרא"ש שם.

הרי פליגא בהדיא על התוס' דנזיר הנ"ל שכתבו דאין צריף לימוד מקרא ע"ז רק מסברא דאוקמיה אחזקתיה והר"ש כ' בהיפך דאין מטהרין רק משום דגזרת הפתוב הוא משמע הא לאו הכי לא היו מטהרין מצד החזקה והיינו לפי דנה גרע טובא משאר ריעותא וה"ל לפחות פמו ריעותא דאם בהרת קדמה כו' דצריף קרא משום דשכיחא פנ"ל וכ"ש זו שאחד מהן טמא אבל בשאר ריעותא ס"ל להר"ש בהדיא ספ"ד דנגעים דאזלינו בטר חזקה גם בעלמא ומזה תשובה להפמ"א שהכריח דמאחר דגבי נגעים הוכרחו ללמוד מקראי דעד שלא נזקק לטומאה ספיקו טהור א"כ מוכח להדיא אי לאו קראי לא סמכינן אחזקה הן לטהר בנדאי או לטמאו בנדאי וחלק על ב' שטות התוס' הנ"ל דמה יענה לשטת הר"ש דס"ל ג"כ דבנגעים הוצרכו ללמוד נזקא מקראי ואעפ"כ ס"ל דגם בעלמא מוקמינן אחזקה והא דהוצרכו בנגעים ללמוד מקראי זהו בספיקות פהנ"ל שאחד מהן ודאי טמא וכן ספק אם בהרת קדמה כו' דרג"ל לאיסורא פנ"ל): ח והרא"ל השלישית שהביא מעירובין דל"ה דלר"מ לא מוקמי אחזקה גבי עירובי תחומין משום דס"ל תחומין דאורייתא ואין לומר משום דיש חזקה לנגד דאמרי' אוקי גברא בחזקת תחום ביתו דז"א דהא לא חשיבא חזקה בגמ' עיי"ש.

הנה בזה ג"כ אין די השב פלל ע"ד התוס' דבין לת' דרבה ור"י דאיירי בשתי פתי עדים בין לרבא דאמר משום דהתם איכא תרתי חזקה כו' אין שום ראי' לדינו דלרבה ורב יוסף מוכרח בהדיא להיפך דמעמיד' אחזקה לולי שיש פת עדים דמפקא מחזקתו וכן הוא לתירוץ ר' ירמ' וגם מתירוץ רבא אין ראי' דהא רש"י פי' דרבא נמי מפרש דמתני' מיירי בשתי פתי עדים ובתרי ותרי ודאי דלא מוקמינן אחזקה אי מדאורייתא אי מדרבנן עכ"פ וכ' בחי' הריטב"א שם דרש"י הוכרח לפרש פן דאל"כ לא יתכן אמאי לא מוקמינן אחזקת' הא דקמן שהראשונים ז"ל נשמרו מזה שלא יעלה עה"ד לומר דלא מוקמי אחזקה וא"כ יש להפלא עליו האף עברו מנגד עיניו הקדושים דברי רש"י ז"ל וגם מ"ש בפשיטות דהעמד אדם על חזקת תחום ביתו אינה חזקה עם היות שרוב הפוסקים ס"ל פן עכ"ז רש"י כ' דהוי חזקה וכ"מ דעת התוס' שם מיהו באמת אפי' לשטתו דע"כ צריכים אנו לומר שאינו מפרש כפרש"י והיינו דלרבא לא מיירי מתני' בתרי ותרי מ"מ לק"מ

דְּהָא רַבָּא מְתַרְץ אֲלִיבָא דְר' מֵאִיר וְשִׁמְעִינּוּ לִי לר"מ דְּחִינֵישׁ לְמִיעוּטָא וּא"כ פִּינּוּ דְרַוְבָּא
לָא מְהַנִּי י"ל שְׁפִיר דְלִדְיָדְל' חֲזָקָה נְמִי לָא מְהַנִּי דְהָא רַוְבָּא עֲדִיר מְחֻזָּקָה וּכ"מ לְהִדְיָא
בִּיבְמוֹת קו"ט דְלר"מ בְּעִינּוּ רַוְבָּא וְחֻזָּקָה עֵי"ש ע"ב סִיפָא חֲזָקָה לְשׁוּק וְרַוְבָּא לְשׁוּק כּו'
וְקָאָמַר רַבָּא דְתַרְתִּי חֲזָקָה נְמִי מְהַנִּי.

מִשָּׂא"כ לְרַבְּנָן דְּפְלִיגִי עָלֵינוּ דְר"מ וּל"ח לְמִיעוּטָא אֵין רֵאִי פְּלִל מְשִׁם דְּחֻזָּקָה לָא מְהַנִּי
דִּי"ל דְּמַצְרִפִּין חֲזָקָה לְפִלְגָא וְה"ל פְּעִין רַוְבָּא וְאַנִּי מוֹסִיף לוֹמַר דַּעֲכָז"ל לְשִׁטְתוֹ ג"כ
כֹּא מְשַׁנֵּי הִתִּי שְׁפַתְבְּתִי דְהֵינּוּ אוֹ כְּדַפְרֵשׁ י"י אוֹ דְר"מ לְטַעֲמִי דֹאל"כ לְהַפְמ"א עֲצָמוּ מִי
נִיחָא הָרִי מְסִיק דְלַעֲנִין לְחֻזֵּשׁ לְמַפְרַע מוֹקְמִי אַחְזָקָה פְּנ"ל וּא"כ גְּבִי סָפֵק מִבְּעִי"ו נְטָמָא
סָפֵק מְשַׁחֲשִׁיכָה נִימָא עֲכָשְׁוִי נְטָמָא: וְיֵשׁ לְתַרְץ דְּמִינִירִי בְּשַׁנֵּי עֲדִים מְכַחֲשִׁים זֵא"ז אָבֵל
עַכ"פ אֵין פָּאן רֵאִי פְּלִל נְגִד דַּעַת הַתּוֹס' פְּנ"ל: וְלְכַאוּרָה הִי נִרְאָה לְהִבִּיא רֵאִי לְהַפְמ"א
מְשַׁנֵּה שְׁלִימָה בְּפָרְק פֶּל הַגֵּט (דְּכ"ח ע"ב) שְׁלֵשָׁה דְבָרִים אָמַר ר' אֲלִיעֶזֶר בֶּן פְּרָטָא עַל
עִיר שְׁהִקִּיפוּהָ פְּרָקוּם כּו' שְׁהוּ בְּחֻזָּקַת קִימִין אָבֵל עִיר שְׁפַבְּשָׁה פְּרָקוּם וְסָפִינָה שְׁאֲבָדָה
בֵּימֵם כּו' נוֹתְנִין עָלֵיהֶם חֻזְמִירִי חֵיִים וְחֻזְמִירִי מֵתִים בַּת פֶּהוּ כּו' לָא תֹאכֵל בְּתַרוּמָה וּמְשַׁמַּע
לְהִדְיָא דְבְּסִיפָא הָנִי סְפִיקָא דְאוּרִייתָא מְשִׁשׁ וּמִשָּׂה בֵּין בַּת פֶּהוּ לְיִשְׂרָאֵל בֵּין בַּת יִשְׂרָאֵל
לְכַהֵן שְׁוִים דְּלָא יֹאכְלוּ בְּתַרוּמָה וּכ"כ בְּתַשׁוּ הַמִּינְחָסוֹת לְהַרְמַב"ן סִי קַכ"ח וּכ"כ בְּב"י
בֹאָה"ע סִי י"ז וּבִש"ע שְׁם סְעִיף ל"ד בְּהַג"ה וְכִינּוּ דְסְפִיקָא הָנִי אִמָּאי לָא מוֹקְמִי לִי
אַחְזָקַת קִיִּים וְלָה אַחְזָקַת א"א וְהַל"ל דְּתֹאכֵל בְּתַרוּמָה בְּבַת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן אֲלָא עַכְצ"ל
דְּבְּסָפֵק שְׁקוּל לָא מוֹקְמִי אַחְזָקָה עַל לְהַבָּא כְּמ"ש הַפְמ"א וְאִיפְכָא לִיכָא לְאַקְשׁוּיִי מְרִישָׁא
דְּעִיר שְׁהִקִּיפוּהָ פְּרָקוּם כּו' שְׁהוּ בְּחֻזָּקַת קִימִין דְּאַלְמָא דְּבְּסָפֵק שְׁקוּל מוֹקְמִי אַחְזָקָה
מִשׁוּם שִׁי"ל דְּהֵתֵם שְׁאֵנִי דְּלִיכָא אֲלָא חֲשַׁשָּׁא בְּעֵלְמָא וְכַדְפִּי בִּירוּשְׁלַמִי דְּכַרְקוּם שְׁל
אוּתָה מְלָכוֹת דְּוָקָא וְסָפִינָה הַמְטוֹרְפַת בֵּימֵם הֵיִם סוּעַר עָלֵיהֶם לְבַד וְעֲדִינּוּ לָא נִשְׁפָּרָה
וְהַמְלָחִים אֵינָם יְכוּלִים לְהַנְהִיגֵם כְּפִי רְצוֹנָם.

אָבֵל הַעֲצִים וְהַפְּלִים שְׁלֵהֶם שְׁלֵמִים כ"כ הַרְמַב"ם בְּפִי הַמְשַׁנִּיּוֹת וּמִשָּׂה י"ל שְׁאֵין פָּאן
סָפֵק שְׁקוּל מְשִׁשׁ רַק חֲשַׁשָּׁא בְּעֵלְמָא וְנְגִד חֲשַׁשָּׁא מוֹקְמִי אַחְזָקָה וְאֵע"ג שְׁמַחְלִלִי עָלֵיהֶם
אֵת הַשְּׁבַת פְּדַתְנָן בְּפ"ג דְּתַעֲנִית וְעַל הַסְּפִינָה הַמְטוֹרְפַת בֵּימֵם כּו' י"ל דְּחִילוּל שְׁבַת שְׁאֵנִי
דְּאַפִּי ס"ס דְּנִפְשׁוֹת דּוּחָה אֵת הַשְּׁבַת שְׁהַתּוֹר' אָמְרָה וְחִי בְּהֵם וְדֹאִי וְלָא שְׁיָבֵא לִידֵי סָפֵק
סָפִינָה פְּדֹאִית' בְּיוֹמָא דְּפ"ה וּבִטּוּשׁ"ע א"ח סִי שְׁכ"ח וְיִוְצָא לְדוֹן נְמִי יֵשׁ בְּזָנָה פְּמָה סְפִיקוֹת
דְּהָא אִפִּי יוֹצָא לְהַרְג בְּזִמְן הַסְּנֵהֲדָרִין אֵינוּ רַק סָפֵק כּו' פְּדֹאִי הֵתֵם בְּגִיטִין הַלְּכָף לִיכָא
לְאַקְשׁוּיִי מְרִישָׁא דְּמַתְנִי לְהַפְמ"א אָבֵל מְסִיפָא אִיכָא סִייעָתָא לְשִׁטְתוֹ לְכַאוּרָה: אֲלָא
שְׁמַצָּאתִי בְּתַשׁוּ הַרִיב"ש סִי שַׁע"ט שְׁכ' וְנ"ל דְּלָאוּ סָפֵק לְבַד הוּא אֲלָא שְׁרַוְבָן לְאַבְד
אֲלָא דְכִינּוּ שְׁאֲפִשֶׁר הַהֲצֵלָה בְּהֵם אֵין הוֹלְכִין אַחַר הָרוּב וְאֵע"ג דְּרַוְבָּא וְחֻזָּקָה רַוְבָּא עֲדִיר
הָכָא אִיכָא תַרְתִּי חֲזָקָה חֲזָקַת הָאִישׁ שְׁהוּא קִיִּים וְחֻזָּקַת אִשָּׁה שְׁהִיא בְּחֻזָּקַת אִישׁ
עַכ"ל וּלְפ"ז אֵין רֵאִי מְכָאן לְהַפְמ"א דְּבְּסָפֵק שְׁקוּל לָא מוֹקְמִין אַחְזָקָה דְּשְׁאֵנִי הָכָא דְּאֵינוּ
סָפֵק שְׁקוּל אֲלָא רַוְבָן לְאַבְד וּבְתַשׁוּ אַחַת בְּדִינִי עֵיגוּנָא (שְׁנַשְׂאֲלַתִּי מִק' חוּמַעֲץ) סַעִי ו'
הַקְּשִׁיתִי ע"ז מְמ"ש הַתּוֹס' וְהָרָא"ש בְּפ' הַחֻלְצֵן גְּבִי מִשְׂאֵל"ס דְּמִיעוּטָא דְּנִמְלָטִין שְׁכִיחַ
וְאֵע"כ אֲזַלִּין בְּתַר רַוְבָּא מְדַאוּרִייתָא וּמְדַרְבְּנָן הוּא דְּלָא תַנְשָׂא וְלָא אָמְרִין דְּאִיכָא
תַרְתִּי חֲזָקָה וִי"ל דַּע"ג דְּרַוְבָן לְאַבְד לָא אֲזַלִּין כ"כ בְּתַר רַוְבָּא מִשׁוּם דְּהָנִי כְּמוֹ רַוְבָּא
דְּתַלִּי בְּמַעֲשָׂה מִשָּׂא"כ בְּמִשְׂאֵל"ס שְׁפַכְרָ נַעֲשָׂה הַמַּעֲשָׂה שְׁנַטְבַּע וְשָׁהוּ פְּדִי שַׁת"נ וְעֲלִידְ

הָרָאִי שְׁנִיצוּל כּו' וּעַכְפֿלפ"ד הָרִיב"ש אֵין מְפָאן רֵאִי לֵהפמ"א וְדַבְרֵי הָרִיב"ש הֵם תּלמוד עֲרוּף פ"ט דב"ב דקנ"ג ע"ב וְעוֹד אַף אִם לֹא הָיָה רַק סְפִיקָא י"ל דמש"ה לֹא אֲזַלְיָנוּ בְּתַר הַחֲזָקָה בִּינּוּן דְּאַתְרֵי הַחֲזָקָה טוֹבָא וְהִיכָא שְׁיֵישׁ רִיעוּתָא בְּרוּרָה אֵין מְעַמִּידִין עַל הַחֲזָקָה מְדַאֲוֵרִיָּתָא לִפ"ד מֵהֵרִי"ט רַפ"ק דְּקִדּוּשִׁין וּכ"כ הִפ"י בְּגִיטִין דכ"ח וְאֵע"ג, דִּמְהֵרִי"ט בְּקִדּוּשִׁין שָׁם כ' דְּהָא דְלֹא מוֹקְמִינּוּ לָהּ אַחֲזָקָה מְדַאֲוֵרִיָּתָא בְּדַאֲתְרֵי הַחֲזָקָה הֵינּוּ לְכַתְחֻלָּה לְבַד אֲבָל בְּדִיעֵבַד מוֹקְמִינּוּ אַחֲזָקָה וּבְהִנְיָה תִּלְת דְּר' אֶלְעָזָר בֶּן פֶּרְטָא נִרְאָה שְׁבִטְלָה הַחֲזָקָה לְגַמְרֵי יֵישׁ לְחַלְק בֵּין סֵתָם רִיעוּתָא לְרִיעוּתָא גְדוּלָּה פִּי הָא פְּדוּמֹכַח מְדַבְרֵי הַתּוֹס' בְּפִסְחִים פ' הָאֵשָׁה דָּף צ"א בְּעִנְיָן חוּץ מִן הַמְּפָקָת אֵת הַגֵּל שֶׁהִי טָמְא מִתְחַלְתּוּ [ע' מִפְתַּח] וְקָשָׁה מְזֵה עִמ"ש הָרַמְבַּ"ם בַּפ"א מֵהַל' שְׁחִיטָה דִּין י"ב וְאִם לֹא בְּדַק בְּסִימָנִים ה"ז נְבִילָה וְהַטְעַם מְשׁוּם דְּמְעַמִּידִים אַחֲזָקָה דְּבַהֲמָה בְּחֵי' בְּחֻזְקָת אִיסוּר עוֹמְדָת וְהֵרִי הֵתָם וְדַאי אַתְרֵי חֻזְקָת שְׁאִינָה זְבוּחָה רִיעוּתָא גְדוּלָּה שְׁהֵרִי זְבוּחָה לְפָנֵינוּ בְּסִפִּין פֶּשֶׁר וְרֹב בֶּן דַּעַת אֵין קְלָקוּלִי יוֹצֵאִים מִתַּחַת יָדוֹ הַגֵּם שִׁי"ל שְׁהוּא רֹבָא דְתַלִּי בְּמַעֲשֵׂה מ"מ עכ"פ אַתְרֵי חֻזְקָת אֵינוּ זְבוּחָה רִיעוּתָא גְדוּלָּה וְאֵפ"ה מוֹקְמִינּוּ אַחֲזָקָתָה וְצ"ל מְשׁוּם דְּזָהוּ לְחוּמְרָא וְצ"ע בְּתוֹס' בְּפִסְחִים דס"ב סע"א (ד"ה פִּי לִית לִי) דְּמִשְׁמַע מְדַאֲוֵרִיָּתָא אֵין לְחַלְק בֵּין קוּלָּא לְחוּמְרָא: י' וְעַתָּה נְשׁוּבָה לנ"ד אִם נֹאמֵר דבנ"ד הוּא סָפֵק שְׁקוּל אִם הוּא מִן הַמְּקוּר אוֹ מִן הָעֲלִיָּה בְּאֵנוּ לְמַחְלֻקָת הַתּוֹס' וְסִיעַתָּם עִם הַפּמ"א דְלִשְׁטַת הַתּוֹס' י"ל דְּמוֹקְמִינּוּ אַחֲזָקָה אֲבָל לֵהפמ"א אֵין מְעַמִּידִין עַל הַחֲזָקָה בְּסָפֵק שְׁקוּל וּמְצָאֵתִי לְהַרְמַב"ן בְּמִלְחָמוֹת פ"ב דְּכַתּוּבֹת בְּעִנְיָן עֲרַעֵר דְּגִזְלוּתָא תְּרֵי וְתֵרִי נִיגְהוּ כּו' שְׁדַעְתּוֹ נוֹטָה כְּפִי שְׁטַת הַפּמ"א שְׁהֵרִי כ' אֵי ס"ד דְּהָךְ חֻזְקָה יֵישׁ לָהּ עֵינְקָר בְּתוֹ' כּו' אֶלָּא ש"מ דְּלֹא אֶמְרִי אוּקִי אִתְתָּא אַחֲזָקָה ע"ש מְשַׁמַּע ס"ל דְּמְדַאֲוֵרִיָּתָא לֹא מוֹקְמִי אַחֲזָקָה בְּסָפֵק שְׁקוּל מִיְהוּ הָר"ן שָׁם דַּעְתּוֹ דְּהֵינּוּ דִּיִּיקָא בְּסָפִיקָא דְּתֵרִי וְתֵרִי וּמְדַרְבְּנָן עֵי"ש: וְהִנֵּה דַעַת מֵהֵרִי"ט הוּא מְכַרְעַת בֵּינֵיהֶם דְּהִיכָא דְּאַתְרֵי לֹא מוֹקְמִינּוּ אַחֲזָקָה וּבְלֹא אַתְרֵי מוֹקְמִי אַחֲזָקָה וּנ"ד אַף שְׁיֵישׁ דָּם לְפָנֵיהּ לֹא מְקַרִי אַתְרֵי בִּינּוּ דְּמִסְפָּקִינּוּ בְּהַאי דָּם אִם הוּא מְהַצְדִּידִים אוֹ מְהַמְקוּר וּסְבָרָא זֹו מְצָאֵתִיהּ לְהַדְיָא בְּתִשׁוּ' פ"י ח"ד ס"י א' אֶלָּא שְׁצַל"ע דא"כ בְּרוּאָה דָּם בּמ"ר לְמָה לֹא מוֹקְמִינּוּ אַחֲזָקָה לר"מ ג"כ בִּינּוּ דְּסְבָרָא דְּדַלְמָא מ"ר הָדוּר הוּא רַק מִיעוּטָא כּמ"ש בְּתִשׁוּ' הָר"ן סמ"ט וְנִגְדַּד מִיעוּטָא מוֹדָה ר"מ דְּמוֹקְמִינּוּ אַחֲזָקָה כּמ"ש בִּיבְמוֹת קו"ט וְעַכְצ"ל דְּלֹא חֻזְקָה הוּא מְשׁוּם דְּמַגּוּפָה קַחְזִיָּא וְע' תְּשׁוּבַת הָר"ן ס' ס"ו גְּבִי חֻזְקָה הַעֲשׂוּנִי לְהַשְׁתַּנּוֹת: וְאֵע"ג שְׁדַבְרֵי הָר"ן בְּלֹא"ה צ"ע בּמ"ש דר' יוֹסִי ל"ח לְמִיעוּטָא מְהָא דִּיבְמוֹת דס"ז ע' מִפְתַּח] גַּם קָשָׁה דְּהֵרִי ר' שְׁמַעוֹן בְּמִשְׁנֵה פ"ט דְּנִדְּהָ מַחְמִיר יוֹתֵר מר"מ וְשְׁמַעִי לִי דְּלֹא חֵיִישׁ לְמִיעוּטָא וְעַכְצ"ל דְּזָה הַחֲשָׁשָׁא דְּלִמָּא הָדוּר כּו' אֵינָה מִיעוּטָא וְא"כ לִפ"ד הַש"ע דְּמַטְהֵר בְּאַמַּת אִפִּי' בְּעוֹמְדָת אֵין רֵאִי כ"כ דְּלֹא מוֹקְמִי אַחֲזָקָה וְהַגֵּם דְּשָׁם יֵישׁ חֻזְקָה דְּעַם שְׁבִיל הַמַּיִם בָּא הָא מְטַהֵרִי אִפִּי' הַרְגִּישָׁה וְעִמ"ש בְּתִשׁוּ' אַחַת שִׁי"ל בְּעַד הַבְּדוּק שְׁתַּנּוּתוֹ תַּחַת הַכּר וְנִמְצָא עָלָיו דָּם שְׁאֵין לְבַרֵּר אִם מְשׁוּף אוֹ עֲגוּל תּוּלִין וְאִפִּי' בְּדַאֲרַגִּישָׁה וְעַכְצ"ל מְשׁוּם חֻזְקָת טְהָרָה גַּם אֶלְהָבָא וּכ"כ שָׁם בְּתַה"ק: יב אַף לְכַאוּרָה רֵאִי דְּלֹא אֶמְרִינּוּ אוּקְמָא אַחֲזָקָה דְּהַתּוֹס' רִישׁ גְּדָה הַקְּשׁוּ מ"ש מְנַגֵּעַ בְּאַחַד וְכו' דְּאֶמְרִינּוּ כָּל הַטְּמְאוֹת כְּשַׁעַת מְצִיאוֹתָן וְלֹא אֶמְרִינּוּ אוּקְמָא אַחֲזָקָת חֵיִים וְהוֹצֵרְכוּ לְתַרְץ דְּהוּא רַק לְקַדְשִׁים וּבְאַמַּת זָהוּ דוֹחֵק וְכּמ"ש בְּשׁוּ"ת ח"צ סס"י ג' וְהִנֵּה מְהַרְש"א כ' דְּקוּשְׁיָא וְתִירוּץ, זָה הוּא רַק לְלִישְׁנָא דְּהַעֲמַד אֵשָׁה עַל חֻזְקָתָה אֲבָל

להני לישגי דאשה מרגשת או דאי הנה דם מעיקרא הנה אתי ודאי לק"מ מנגע באחד
וא"כ נוכל לומר דהתם אמרינו פשעת מציאיתו אף לחוליו וגבי אשה טהורה משום
טעמי הנ"ל.

וא"כ מזה ראי' דלא אמרי' אוקמא אחזקה אף לחוליו דומיא דנגע באחד פשלא ראהו חי
מבערב דהוי חזקה גרוע וכן באמתא דמגופה קחזיא אף מהא דקיי"ל הרואה דם מחמת
מפה טהור ובתוספתא ספק מחמת המפה טהור יש ראי' דאמרינו אוקמא אחזקת טהרה
וכמ"ש בתה"א וע' ברמב"ן ר"פ המפלת ד"ה באפשר דמוקמינו אחזקה ע"ש וי"ל התם
גם לר' יהודה נהי דעביד דקריש דם ונעשה חתי' (עי' דכ"ב ב') הוא רק ע"ד רוב ומיעוט
ומש"ה לרבנו סמוך מיעוטא דאין נקרישים לפלגא דחתי' ירוקא וה"ל רובא לקולא וא"צ
לחזקה ולא כמ"ש הרמב"ן.

וע' פ"ק ב' דנדה דף י"ח ע"ב למעוטי רובא דאיכא חזקה בהדיא והקשו התוס' הא גבי
מקור גמי איכא חזקה נגד הרוב ולי"מ שברמב"ן א"ש דכיון שיש ריעותא מגופה אין זה
נק' חזקה וכעין זה יש בתוס' שם דאפ"ה שורפין פיון דהריעותא בא מגופה והנה מהא
דקיי"ל וסתות דרבנו וקשה אמאי הא הוי חזקה גמורה אלא עכצ"ל משום דנגד זה יש
חזקה העמד אשה בחזקת טהורה כו' וגם ממ"ש בגמ' ומ"ש ממקנה כו' להלל קשיא ודאי
ומשגי התם איכא תר"ל והשתא פיון התם דיש חזקת טהרה דמקנה נגד חזקת טומאה
וע"י ריעותא דחסר נאמאי ה"ל ודאי א"כ ה"נ גבי אשה אע"ג דליכא חזקת טומאה לנגד
מ"מ הא חזקת טהרה גמי ליכא פיון דמגופה קחזיא ול"ד למקנה דאינה עלולה להתחסר.

וא"כ ע"י ריעותא דדלמא הגס הגס חזיתיה יש לטמא ודאי כמו התם אלא עכצ"ל דמ"מ
ה"ל חזקת טהרה רק דהחמירו מדרבנו גבי מעל"ע וכו' ויש לדחות דהתם פיון שי"ל
העמד טמא על חזקתו גרע מהיכא דליכא חזקה פלל או הכא חזקת טהרות מסייע
כדפירש"י וזה דוחק גם לבעלה לא שייך חזקת טהרות כו' וכן לענין מונה למפרע כו'.

וצ"ע מדתנו השולח גט ממדינת הים נותנו לה בחזקת שהיא קיים ובחה"ר אפי' נשתתה
ק' שנה ובדאי בכה"ג עלול למות כמו אשה דמגופה קחזיא אף יש לחלק דשם לא נולד
שום ריעותא פלל ועוד דכמו שהשליח קיים אף שנשתתה מעת שליחותו מאה שנה
כמו"כ י"ל הבעל קיים מיהו ז"א די"ל שהשליח מת ומסר קודם מותו לשליח שני ואעפ"כ
נותנו לה בחזקת שהבעל קיים דהא שליח שני מפת בעל קאתי.

ע' פ"ג דגיטין דכ"ט ע"ב וצ"ל משום דליכא ריעותא ועוד דשם ע"כ ליכא איסור אשת
איש דממ"נ אם מת הבעל ג"כ מותרת לעלמא והנפקותא דאינה זקוקה ליבם והוא איסור
לאו וע' במשנה גיטין ספ"ז אם הגט כו' ואם אינו ידוע זוהי שאמרו מגורשת ואינה
מגורשת ובתשובה אחת בדיני נדה הארכתי בזה בדין בספק שקול גבי נדה אם מעמידין
על חזקת טהרה וכתבתי דבאיסור נדה אף שהוא איסור פרת עכ"ז לענין אוקמא אחזקת
טהרה יש בו טעם להקל אף להאומרים דגם באיסור לאו דטרופות לא מוקמי' אחזקה.

והוא משום פיון התורה אמרה דם ולא פתם א"כ גבי דם ממש יש להקל כשיש ספק
שקול וחזקת טהרה. אף אין זה מוסכם כ"א תלוי באשלי רב"ב: סימן קלט חקירה בדין
מ"ש בתוה"ק בכמה מקומות לסמוך בספק שקול על אשה בחז"ט עומדת כמ"ש בית

זו שע"ד גבי בְּדָקָה א"ע בעשא"ב כו' אִשָּׁה בְּחִזְקַת טְהָרָה כו' מְסַפֵּק לֹא נִטְמָא אוֹתָהּ כו' וכ"כ שָׁם סוֹף שֶׁעַר הַגָּז"ל גְּבִי אֲבָל יֵשׁ לָהּ מִכָּה מוֹתֵר כו' לְפִי שֶׁהָאִשָּׁה בְּחִזְקַת טְהָרָה עוֹמְדַת דְּלִכְאוּרָה עוֹמֵד לְנֶגֶד מְשַׁנְתִּינוּ ר"פ הָאִשָּׁה שֶׁהִי עוֹשֶׂה צְרָכֶיהָ וְרָאִתָּה דָם כו' ע"ש הַסּוֹנְגֵיָא וְכ' הַר"ן בְּתִשְׁבָּעָה ס"מ"ט וְז"ל אֲלֵא הֵכִי פִירוּשָׁא דְסוֹנְגֵיָא דְקִים לְהוּ לְרַבְּנָן שְׁאִין דְרָדָה דָם הַמְקוֹר לְצֵאת עִם מִי רַגְלִים וְר' מֵאִיר נָמִי מוֹדָה בְּהֵכִי וְהִינּוּ טַעְמִי דְר' יוֹסִי דְמַטְהַר בְּכָל עֲנָן אֲלֵא מִיְהוּ מִשׁוּם דְר' מֵאִיר חֲנִישׁ לְמִיעוּטָא קְאָמַר דָּאֵם עוֹמְדַת אִיפָא לְמִיחַשׁ דְּהַדוּר מִי רַגְלִים לְמְקוֹר וְאִיְתוּ דָם וְלְמִיעוּטָא פִי הֵאִי חֲנִישִׁינָן אֲבָל יוֹשְׁבַת דְלֹא דְחִיק לָהּ עֲלֵמָא טְהוֹרָה דְכַה"ג מִיעוּטָא דְלֹא שְׂכִיחַ הוּא וְאִפִּי ר"מ לֹא חֲנִישׁ לָהּ כְּדֵאִיתָא בְּפ' בְּנוֹת כּוֹתִים וְר' יוֹסִי מַטְהַר בְּכָל עֲנָן מִשׁוּם דְלֹא חֲנִישׁ לְמִיעוּטָא עַכ"ל וְהִשְׁתָּא אֵם אִיתָא דְהַדְּ חִזְקָה דְהַעֲמֵד אִשָּׁה עַל חִזְקַת טְהָרָה מְלֵתָא הִיא א"כ קְשָׁה מ"ט דְר' מֵאִיר דְהָא מְבִנְאָר בַּגְמ' ר"פ בְּתָרָא דִיבְמוֹת דְקִי"ט ע"ב סִיפָא (הִינּוּ הֵיְתָה לָהּ חֲמוֹת אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת) חִזְקָה לְשׁוּק וְרַבָּא לְשׁוּק וְה"ל זְכָרִים מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא וְלְמִיעוּטָא דְמִיעוּטָא לֹא חֲנִישׁ ר"מ: וּבְנֻדָּי דְהֵתָם זְכָרִים ה"ל מִיעוּטָא דְשְׂכִיחַ נֶגֶד הָרוֹב דְהוּא נְקֻבוֹת וּמִיעוּט דְמְפִילוֹת דְהָא כָּל הַיּוֹלְדוֹת מְחַצָּה זְכָרִים וּמְחַצָּה נְקֻבוֹת כְּמִש"ש בַּגְמ' רַק מִשׁוּם סְמוּךְ מִיעוּטָא דְמְפִילוֹת לְמְחַצָּה נְקֻבוֹת ה"ל זְכָרִים מִיעוּטָא.

(ואת"ל דְאִיפָא נָמִי מִיעוּטָא דָּאִין מְתַעֲבְרוֹת ה"ל זְכָרִים מִיעוּטָא דְשְׂכִיחַ מֵאַחַר דַּעֲכ"פ רֹב נָשִׁים מְתַעֲבְרוֹת וַיּוֹלְדוֹת וּמִיעוּטָא דָּאִין מְתַעֲבְרוֹת וּמִיעוּט מְפִילוֹת בֵּין הַכָּל לֹא הֵנָּא רַק מִיעוּטָא וְא"כ פִּינּוּ דְרֹב נָשִׁים מְתַעֲבְרוֹת וַיּוֹלְדוֹת וּמְחַצָּה מִן רֹב זֶה הוּא זְכָרִים ה"ל זְכָרִים וְנָדָי מִיעוּטָא דְשְׂכִיחַ פִּינּוּ שֶׁהוּא מְחַצָּה מִמֶּשׁ מִן הָרוֹב) וְא"כ ה"ל נָדָי מִיעוּטָא דְשְׂכִיחַ וְאִפ"ה פִּינּוּ דְחִזְקָה מְסִייעַ לְרַבָּא נְחֻשָׁב הַמִּיעוּט הַגָּז"ל מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא וְגַם ר' מֵאִיר לֹא חֲנִישׁ לִי כָּל א"כ ה"נ פִּינּוּ דְאִפִּי בְּעוֹמְדַת הָא דְחֲנִישִׁינָן לְר"מ דְלֵמָּא הַדוּר מ"ר לְמְקוֹר וְאִיְתִי דָם הוּא רַק ע"ד שְׁחוּשֵׁשִׁין לְמִיעוּטָא דַּע"פ רֹב נָדָי אִין דְרָדָה דָם הַמְקוֹר לְצֵאת עִם מ"ר אִפִּי בְּעוֹמְדַת וְאִמָּי חֲנִישִׁי לְמִיעוּטָא הָא אִיפָא חִזְקָה דְאִשָּׁה בְּחִזְקַת טְהָרָה עוֹמְדַת דְמְסִייעַ לְרַבָּא וְה"ל הַמִּיעוּט מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא וְלְמִיעוּטָא דְמִיעוּטָא לֹא חֲנִישׁ ר' מֵאִיר וְהִנֵּה הַתּוֹס' ר"פ בְּנוֹת כּוֹתִים דַּל"ב ע"א סד"ה ר' מֵאִיר הִיא פִּירוּשׁוֹ דְלֵהֵכִי בְּנוֹת כּוֹתִים אִינּוּ נְדוֹת מְעַרְסָתָן מִן הַתּוֹרָה לְר' מֵאִיר דַּס"ל גִּירִי אָמַת הֵן וְחֲנִישׁ לְמִיעוּטָא מִן הַתּוֹרָה מִשׁוּם דְאִיפָא חִזְקָה וְסְמוּךְ רַבָּא לְחִזְקָה וְהוּא הַנֶּדָה דְחִזּוּ מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא וְלֹא מְטָמוּ מִדְּאוּרִייתָא אֲלֵא מְדַרְבְּנָן גְּזָרוּ עֲלֵיהֶן מִשׁוּם י"ח דְבָר עַכ"ל.

וכ"כ הַתּוֹס' עוֹד פ"ק דְשִׁבְתָּ דַּט"ז ע"ב סד"ה אָף בְּנוֹת כּוֹתִים וְשָׁם מְבִנְאָר הָא דְגְזָרוּ עֲלֵיהֶן מְדַרְבְּנָן זֶהוּ כְּדִי שְׁלֹא יִטְמְעוּ בְּהֵן וְא"כ הֵכָא דְלֹא שְׁיִיף הֵאִי טַעְמָא א"כ אָף מְדַרְבְּנָן רְאוּי שְׁתֵּהֵן טְהוֹרָה לְגַמְרִי אָף בְּעוֹמְדַת לְר"מ וְכ"ש דְקָשָׁה לְמ"ד פְּכַה"י דִּי"ד דְר"מ מְטָמָא מִשׁוּם נְדָה: קִיצוּר: לְפַמ"ש הַר"ן דְהַחֲשֵׁשׁ שְׁמָא הַדוּר מ"ר לְמְקוֹר חָשׁוּב בְּמִיעוּטָא וְר"מ חֲנִישׁ לְמִיעוּטָא קָשָׁה הָא כָּאֵן יֵשׁ חִזְקַת טְהָרָה וּבְצִירוּף חִזְקָה לְרַבָּא לֹא חֲנִישׁ ר"מ לְמִיעוּטָא: ב אֲלֵא לְכַאוּרָה מְזָה מְשַׁמַּע לוֹמַר דְלֹא מְצַרְפִּינוּ הַדְּ חִזְקָה כָּל וְהַטַּעַם י"ל דְהָא בְּרִישׁ מְכִילְתִּין אֲמַרְינָן וְהַלֵּל פִּי אֲמַרְינָן הַעֲמֵד דְבָר עַל חִזְקָתוֹ הֵיכָא דְלִית לֵיהּ רִיעוּתָא מְגוּפָה אֲבָל אֵתְתָא פִּינּוּ דְמְגוּפָה קְחוּזָא לֹא אֲמַרְינָן אוּקְמָא אַחֲזַקְתֵּיהּ הַרִי פִּשְׁט הַלְשׁוֹן מְשַׁמַּע דְגְבִי אִשָּׁה לֹא אֲמַרְינָן כָּל חִזְקָה זֶה פִּינּוּ דְמְגוּפָה קָא חִזְזָא הֵן אָמַת

שהתוספות שם בדבור הראשון כ' ודוקא לקדשים או לתרומה אבל לחולין לכ"ע ד"ה
שעתה דמוקמא לה בְּחִזְקַת טְהָרָה עכ"ל.

הא קמן דס"ל דמ"ש הלל כ"ה כ"ה דמגופה קא חזיא לא אמרינן אוקמא אחזקה והו רב
לקדשים ולתרומה והיגו חומרא דרבנן אבל לחולין וה"ה לבעלה אוקמא אחזקה טהרה
גם מדרבנן וכ"כ עוד דף ג' ע"א ד"ה ואיבעית אימא ודף י"ז סע"ב וכ"כ הרמב"ן
והרשב"א וז"ל בְּחִזְקַת טְהָרָה שם אמנם כ' שם הרמב"ן ב"ש ויש מפרשים דאע"ג דליפא
חזקה מיהו ה"ל ספק טומאה ומסוטה גמרינן מה התם מפאן ולהבא ולא למפרע אף פאן
כל ספק טומאה לא מטמאינו למפרע אלא משום מעלה בקדשים עכ"ל והדבר מבואר
די"מ אלו ס"ל דדברי הלל הו כפשוטו דכ"ה דמגופה קחזיא ליפא חזקה כלל אפי' לחולין
וה"ה לבעלה והא דלחולין לכ"ע לא מטמאינו למפרע היגו משום דמסוטה גמרינן כו'
ועוד יש לחלק חילוק פשוט דלמפרע לא אתרעי החזקה עדיין לכו אזלינן בתרה ולא
מסקינן אלמפרע כלל.

וכמו ש'מבואר במשנה וגמרא פב"ת דנדה דס"ח ע"א וחכ"א אפי' בשנים לנדתה בדיקה
ומצאה טהורה ובין השמשות לא הפרישה ולאחר זמן בדיקה ומצאה טמאה הרי זו בחזקת
טהרה וגם הלל אינו חושש רק לקדשים ולא לחולין ולבעלה כדעת התוספות וסייעתם
אבל אלהבא דאתרעי החזקה י"ל תו לא מוקמינן אחזקה פי גם בשאר חזקה י"א כן
כמ"ש התוספות פ"ב דכתובות דכ"ג ע"א ד"ה תרנוייהו וכ"ש בחזקה זו כ"ה דמגופה
קחזיא פנ"ל.

וחילוק זה בין למפרע ובין להבא מצאתי בדברי קדשו של אאזמו"ר הגאון ז"ל במה"ב
המתחלת מ"ש בתשובת ש"י ובכו"פ. וז"ל דל"ח ע"א דמדאורייתא מהני חזקה לחוד כל
פמה דלא אתרעי דהיגו לטהר למפרע דמוקמינן בחזקתה לומר השתא הוא דחזיא כו'
משא"כ מפאן ולהבא דאתרעי חזקתה שיהי דם לפניה כו' עכ"ל וראיתי בתשובת
מהרי"ט ח"א סי' י"א בענין ספק שהו בן תשעה ויום א' ספק שאינו שבמשנה פ"ז
דיבמות דלא מוקמינן אחזקה וז"ל ונראה דהו דיבמות דמיא לנדה דמטמאה מעת לעת
ולא אזלינן בתר חזקה כדמפרש טעמא בגמרא דכ"ה דמגופה קא חזיא מועדת ועלויה
היא לכך ואין לה חזקת טהרה עכ"ל אלמא כל שהיא מועדת ומעונתת לכך אין לה חזקה
דמעיקרא נמי להכי קיימא וה"נ בספק בן תשעה שנים ויום אחד אין זו חזקה מה
שמתחלה קטן דמעיקרא נמי להכי קאי ובכל יום גדל ואמאי כו' ומיהו אי השתא כו'
להכי כתבו התוספות כגון דהשתא דאתי קמן הוא ודאי בן ט' כו' עכ"ל.

ולכאורה דבריו קשים להולמן איך מביא מהא דפ"ק דנדה דהא התוספות והרמב"ן
והרשב"א והר"ן כ' דלחולין ולבעלה מוקמינן אחזקה אף להלל ולפמ"ש יש ליישב
דלענין למפרע הוא דמוקמינן אחזקה ולא להבא ונדון דהמשנה דיבמות זהו עסק דלהבא
וראיתי בכללי חזקה להמגני שלמה שנדפסו בספר בית אפרים בסס"י ל"ט בתחלת דבריו
ד"ה גרסינן בכתובות שכ' וכן מוכח פ"ק דנדה דלא מטמאינו לאשה שראתה דם מעל"ע
כו' כ"א לקדש ולתרומה ואינה מקולקלת למנינה שתאבד פתח נדה לבעלה כו' אע"ג
דחזקה גרועה הוא דמגופה קא חזיא ועוד דאתרע החזקה דהא מפאן ולהבא היא טמאה
ודאי כו' ואח"כ כ' דלפי הני לישני אחרוני שבגמרא שם דטעמא דשמאי הוא משום

דאָשע מרגשות בעצמה או משום דאם איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתיא או משום ביטול פריה ורביה לפ"ז י"ל לכ"ע לא מהני כלל הך חזקת טהרה גבי אשה מדאורייתא פניו דמגופה קא חזיא אלא הכא היינו טעמא דשמאי משום חד מהנה טעמי הנ"ל והלל נמי פנותיה ס"ל לחולין אלא שאח"כ חזר בו ממ"ש התוס' בד"ה ואיבעית אימא דגם להנה טעמי אית ליה לשמאי העמד אשה על חזקתה וכן הלל לחולין אמנם לא היה למראה עיניו מ"ש התוס' שם בגליון ומיהו לפ"ז כו' עד ושמא טעמא דהרגשה אהני אף בשוטה לחולין עכ"ל הרי הספיקו אח"כ דלהנה לישני א"צ כלל ללישנא ושינוייה דהעמד אשה על חזקתה וכן מבואר מדבריהם עוד ד"ג ע"ב ד"ה איפא בינייהו וי"ל דטעמא דהרגשה מהני להלל שלא לטמא נדאי כו' ע"ש וכן פשט הגמרא שם להני לישני ליפא למירמי משמע דלהנה לישנא א"צ כלל לטעמא דחזקה וכמ"ש התוס' בגליון ובד"ה איפא בינייהו פנ"ל וכיון דתניא פחד מהנה לישני י"ל דהלכתא פן כמ"ש המג"ש שם ומה שיש להקשות לטעמא דמשום פריה ורביה וכי מפני זה נתיר ספק דאורייתא"ל כמו שתירץ הרמב"ן בשם הי"מ דמסוטה גמרינו מה התם מפאן ולהבא ולא למפרע אף כל ספק טומאה כו' ומה גם כמו שחלקתי דשאני למפרע דעדיין לא אתרעי החזקה כלל: קיצור והטעם י"ל כמ"ש בגמ' רפ"ק אתתא פניו דמגופה קא חזיא לא מוקמינו אחזקה רק אלמפרע שפיר מוקמינו אחזקה וכ"ש לשאר לישני שבגמרא שם משום דאשה מרגשת או משום דאם איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי אין הכרח דמוקמינו אחזקה: 'ולכאורה יש ראיה לזה מהגמ' פכה"י (די"ח ע"א ע"ב) אמר ר' יוחנן בשלשה מקומות הלכו חכמים אחר הרוב מקור שליח חתיכה כו' ופריה הגמרא למעוטי מאי אלימא למעוטי רובא (בטומאת אשה) דאיפא חזקה בהדיא (פלומר פנגדה דמרעא לה לחזקה) והקשו התוס' וא"ת נהלא בהנה דברים איפא חזקה דטהרה ושורפים משום רוב כו'.

ותירצו פניו דהריעותא מגופה בכה"ג אולינו בתר רובא אף לשרוף כו' ומ"מ התירוץ דוחק דמלשון הגמרא משמע דבהנה שלשה ליפא כלל חזקה נגד הרוב אבל לפי הי"מ הנ"ל דבאמת פניו דמגופה קא חזיא ליפא חזקה אתי שפיר וגבי שליח וחתיכה יש ליישב כמ"ש הרמב"ן והרשב"א והר"ן שם.

משא"כ גבי מקור אין שייך תירוץ דגבי שליח ע"ש ומ"מ אין זו ראיה מוכרחת שיהי פבר תירצו זה התוס' ועוד ראיה קצת דהנה התוספות ריש גדה הקשו מ"ש דבנגע באחד בלילה כו' ואשה מטהרין לחולין אף ברה"י ור"ל אמאי גבי נגע באחד ג"כ לא מוקמינו אחזקת חיים וכ' לתרץ וי"ל דלקמן נמי בנגע באחד בלילה מיירי רק לקדשים ובאמת זהו דוחק וכמ"ש בשו"ת ח"צ סי' ג' והנה מהרש"א פתב דקושיא ותירוץ זה דהתוס' הוא רק ללישנא ושינוייה דהעמד אשה על חזקתה אבל לשאר לישני לק"מ ולפ"ז נוכל לומר דהתם אמרינו כשעת מציאיתו אף לחולין.

וא"כ לכאורה מזה ראיה דלא אמרינו אוקמא אחזקה אף לחולין בדוגמא דנגע בא' כשלא ראהו חי מבערב דהוי חזקה גרועה וכן באמתא פניו דמגופה קחזיא מיהו י"ל דאינו ראיה דהתם גבי טומאה הלכתא גמירי לה דבכל הטמאות כשעת מציאיתו ולהרמב"ם אפי' במקום חזקה ברורה פקופה בדוקה אבל איסור גדה לבעלה י"ל דה"ל פאיסורין ולא פטומאה דהאי פדיניה והאי פדיניה פנזפר לשון זה בדברי אאזמו"ר הגאון ז"ל במה"ב

ע"ש ובהג"ה ונדברי הי"מ הנ"ל קרובים למ"ש בתשו' הר"ן סי' ס"ו דחזקה העשויה להשתנות אינה חזקה הובא בש"ע יו"ד סי' ר"א סעיף ס"ה.

ואף שפיתבו פן דוקא פשיש טומאה כנגד חזקה זו מ"מ לי"מ הנ"ל י"ל דה"ה בדליפא חזקה לנגד כל שנמצא ריעותא בחזקה זו כגון באשה פשדם לפניך: קיצור קצת ראיה לסברא זו מסוגיא די"ח ע"א ומקא דכל הטומאות פשעת מציאיתן וזה פעין דעת תשובת הר"ן דחזקה העשויה להשתנות אינה חזקה הובא בי"ד סי' ר"ה סס"ה: דמיהו לכאורה קשה על הי"מ הנ"ל דהא קי"ל וסתות דרבנן והקשו אמאי הא הוי חזקה גמורה פשור המועד וש"ד וראיתי במקור חיים סי' תס"ז דתירץ משום דבעינן גורם המסתבר לחזקה ואין דבריו נכונים דפשיטא דאין לה גורם המסתבר כזה שדברך כל הנשים לראות דם וכמו ששינונו במשנה ספ"ט נשים בבתוליהם כגפנים כו' אבל בס"ט תירץ משום דנגד חזקה זו יש חזקה אשה בחזקת טהרה עומדת ומש"ה אין חוששין לחזקת הנסת פלל מדאורייתא רק מדרבנן וא"כ מוכח מזה דהך חזקה מלתא היא שלא כדברי הי"מ דליפא חזקה פלל דא"כ נדאי תמוה אמאי הנה וסתות רק דרבנן ויש לתרץ דנדאי מודו הי"מ הנ"ל דכל כמה דלא נמצא ריעותא בחזקה זו אמרינן אשה בחזקת טהרה עומדת אע"ג דמגופה קא חזיא ותדע דהא קי"ל השולח גט ממדינת הים נותנו לה בחזקת שיהא קיים בגיטין דכ"ח ובחידושי הרשב"א שם ב' הירושלמי אפי' הנה בן מאה שנה והשליח נשפטה בדרך מאה שנה נותנו לה בחזקת שיהא קיים ובנדאי אין לה חזקה העשויה להשתנות במשך זמן רב כזה יותר מבענין אתתא פיון דמגופה קחזיא ואפ"ה פיון שלא נולד ריעותא פלל עדיין בהחזקה ותדע דאפילו למ"ד וסתות דרבנן בדיקה ומצאה טמאה למפרע משעת וסתה והיינו משום דנולד ריעותא ומיהו א"כ היינו צריכים לומר דבדיקה א"ע אחר וסתה ומצאה טמאה פיון דאתרעי חזקת טהרה דאשה וליפא חזקה זו אלמפרע ונשאר חזקת הנסת דהוא חזקה גמורה וה"ל טמאה מדאורייתא למפרע משעת וסתה מאחר דליפא חזקת טהרה המנגדת לחזקת הנסת והרי בהדיא מבואר להפך בהרמב"ם פ"ח מהא"ב הי"ג ונ"ל האשה שלא בדיקה א"ע בשעת וסתה ולאחר ימים בדיקה ומצאה טמאה אע"פ שהיא טמאה למפרע עד שעת וסתה כמו שיתבאר בענין טומאה וטהרה הרי זו אינה מטמאה את בועלה למפרע ואינה מונה אלא משעה שראתה דם עכ"ל הרי לגבי מנין פתחי נדה וזיבה דהוא דאורייתא לא מספקינן פלל למפרע משעת וסתה וכ"כ התוספות פכה"י דט"ז א' סד"ה אלמא וכ' ההמגי"ד מפני שטומאת הנסת מדבריהם והרי הטעם דנסתות מדבריהם הוא משום העמד אשה על חזקת טהרה כמש"ל וא"כ מוכרח לפ"ז דאע"ג שנולד ריעותא אמרינן אשה בחזקת טהרה עומדת שלא כדברי הי"מ שברמב"ן וכאן אין שייך התירוץ של הי"מ דמסוטה גמרינן מה התם מכאן ולהבא לא למפרע כו' דזה אינו מספיק רק גבי ספק שמחמת ספק אין חוששין למפרע אבל כאן גבי נסת דהוא חזקה גמורה יש לחוש למפרע ג"כ היכא דליפא כנגדה חזקת טהרה פנ"ל: [עי' מפתח] קיצור: מהא דקי"ל וסתות דרבנן מוכרח דאמרינן אשה בחזקת טהרה עומדת: ה וכן מצינו להרשב"א באשה שראתה דם אפי' בשעת וסתה אם יש לה מפה תולה במפתה וטהורה משום חזקת טהרה הובא בי"ד סי' קפ"ז.

הרי אע"ג שיש פאן חזקת הוסת וגם דם לפניה אפ"ה שניה חזקת טהרה אלמא דחזקה גמורה היא והסה"ת והגמ"י המחקירים בזה הוא מטעם אחר משום דאל"כ וכי לעולם לא תהיה טמאה גם גבי עד שאינו בדוק מצינו להרשב"א שונשמש בחזקת טהרה דאשה וכמ"ש כ"ז לעיל ריש סעיף א' וכן מסיק בכללי חזקה להמג"ש שם עכ"פ רוב הפוסקים רובם פכולם מספיקים דאמרינן אשה בחזקת טהרה עומדת ולכאורה ראיה לזה ממ"ש בתוספתא פ"ג דנדה ספק דם החזר ספק דם המפה טהור משמע פשיש ספק שקול אם מהחזר או מהמפה טהור וצ"ל משום העמד אשה על חזקת טהרה והח"צ שכ' להמעיל צדקה הובא בתשובת מעיל צדקה סי' ס"ז יש פאן מקום תימא כו' ובאמת שפגמ' אין הכרח לדבר זה כו' ותיובתא דהפוסקים כו' ע"ש אשתמיטתיה תוספתא זו וכ"מ דעת התוספות די"ז סע"ב סד"ה ואין שורפין הביאם אאזמו"ר נ"ע סי' קפ"ג סס"ק א' וצ"ע דאפשר לחלק שפוננת התוספות רק לענין טומאה דעלה קאי ואין ללמוד איסור מטומאה כדאימא בחולין דפ"ו ע"ב אם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להתיר הגם דהתם היינו ע"י חזקה ומיעוט משא"כ ה"א דה"ל חזקה ופלגא ומ"מ עכ"פ י"ל דאם אמרו התוספות ספק טומאה לטהר בכה"ג אין ראיה שיאמרו ספק איסור להתיר כה"ג ועי' ג"כ בב"י סי' קצ"א בד"ה פתבו בהגמ"י בפ"ה דלפני ר"ח יש להחמיר גבי האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם לבעלה דהוי איסור פרת יותר מלטהרות דלית בהו איסור פרת כו' וכ"נ ראיה מדברי הרמב"ן והר"ן בחידושי ר"פ המפלת דתנן המפלת חתיכהאם יש עמה דם טמאה ואם לאו טהורה כו' ורבנן סברי לא אמרינן רוב חתיכות של ארבעה מיני דמים כו' וכתב הר"ן וא"ת ואפתי ליהוי פמחצה על מחצה ואמאי טהורה לגמרי י"ל משום דהעמד אשה על חזקתה עכ"ל וכן פתב הרמב"ן שם בד"ה באפשר לפתיחת אף התוספות שם תירצו בע"א.

וכן בחידושי הרשב"א מוכח שם דלא שניה בזה לומר אוקי אחזקתה משום דהא נדאי חתיכה הפילה כו' וזהו כעין מ"ש בחידושי פ"ק בתרא דיבמות סד"ה אלא אמר רבא ונ"ל וא"ת מ"מ סמוך מחצה דנקבות לחזקה דשוקא ועדיף ממחצה דזכרים לא היא כו' ע"כ מחצה ומחצה הויא כו' ע"ש וכ"כ בני"ש שם ואף שיש לדחות דכוננתו פאן הוא עפ"מ"ש בחידושי ס"פ כה"י די"ח וא"נ יש לפרש דרבנן נמי סברי רוב חתיכות מארבעה מיני דמים הם ואפ"ה כו' בחזקת טהורה עומדת וע"ז כ' פאן רפ"ג ואינו מחנור כו' וכיון דרוב חתיכות מארבעה מיני דמים הם נפקא אתתא מחזקתה אכל את"ל דמחצה על מחצה הוא ה"ה ניחא דאמרינן אוקמא אחזקתה מ"מ ממ"ש ביבמות שם וממ"ש"כ וכענין שאמרו למעלה גבי שליא בבית מוכח כמ"ש דאפי' במחצה על מחצה לא שניה לומר אוקמא אחזקתה מה"ט פ"ן דנדאי חתיכה הפילה מיהו הרמב"ן כ' גבי שליא בבית כמ"ש הרשב"א שא"א לצרף חזקת הבית למיעוט שליא כו' אלא הבית פשליא עצמה וכאן הרי ס"ל דמצרפין חזקת טהרה דאשה למחצה דשפא החתיכה לאו מארבעה מיני דמים הן והנה ישוב הגמ' לפ"ד הרשב"א י"ל כ"ף דהא נדאי אפי' אם החתיכה היא של ארבעה מיני דמים דאמר ר' יוחנן דברי הפל טמאה אינו שהוא נדאי גמור שהחתיכה זו היא דם אלא ע"ד מ"ש בגמרא דכ"ב ע"ב דעביד דם דקריש ויהוי חתיכה ור"ל שישכול להיות פן אכל אינו נדאי גמור וכ"כ הרשב"א בפ"ק המפלת דכ"ב דהמפלת חתיכה בחתיכה של ארבעה מיני דמים כו' ואע"פ שלא נמוחה אלמא פל שיש לספוקי בדם יבש כו' עכ"ל.

הרי ס"ל דאף בתתיכה של ארבעה מיני דמים אינו רק ספק שמא הוא דם יבש ומש"ה פשאינו ידוע אם התתיכה היתה של ד' מיני דמים ה"ל כמו שני ספיקות ולקולא וא"ת א"כ מאי טעמא דר' יהודה דאף שנאמר רוב תתיכות של ארבעה מיני דמים הן מ"מ סמוך מיעוטא בתתיכה של שאר מיני דמים הן לפלגא דאפי' אם הוא מארבעת מיני דמים שמא תתיכה הוא ולא דם וה"ל רובא לקולא י"ל אפשר הא דעביד דם דקריש ונעשה תתיכה הוי יותר מפלגא ומש"ה לר' יהודה טמאה ולרבנן מצטרף הפלגא בתתיכה של שאר מיני דמים הן להך מיעוטא דשל ארבעת מיני דמים נמי יוכל להיות שאינו דם דקריש כ"א תתיכה ומש"ה ה"ל רובא לקולא ומ"מ הרי להתוספות והרמב"ן והר"ן אמרינו בספק שקול אוקמיה אחזקת טהרה פנ"ל ואפ"ל טעם לזה דמוקמינן הכא על חזקת טהרה [עי' מפתח] והוא משום דמדאורייתא אמרינו דם ולא פתם אף אם אין הספק שקול כלל אף שזהו רק בנמצא בבגדה לבד משא"כ הכא דחזיא מגופה מ"מ פשיש ספק שקול מעמידין על חזקת טהרה ועוד אפ"ל דעד שאינו בדוק ואשה שיש לה מכה אפי' את"ל דטמאה ה"ל רק פתם וכ"כ הרשב"א בתה"ק ריש שער הרביעי שכל אלו נכללין בכלל פתמים כו' ע"ש וכ"כ בתה"א בהקדמתו אל בית הנשים שער הרביעי וא"כ אף שאין לזה דין פתם ממש שהרי אפי' בפתם ממש בבשרה מחמירין טפי מבחלוקה כ"ש וק"ו ברואה מגופה אפי' ע"ד שאינו בדוק ומכה אלא מיהת מהני לאוקמא אחזקה חזקת טהורה בספק אף מפאן ולהבא אף שהחזקה גרועה פיון דמגופה קחזיא: ומ"מ להפוסקים דקולא דכתמים משום שלא הרגישה א"א לומר פן על מכה במקור וא"כ עכצ"ל משום חזקת טהרה שהיא חזקה גמורה ועוד קצת ראיה מהא דמשני ריש נדה אמקנה התם איכא תרתי לריעותא הכא איכא חדא לריעותא ומש"ה גבי מקנה טמאה נדאי וקחא רק תולין לפ"ד הלל.

והרי התם נגד הפרתי ריעותא איכא חדא חזקה המנגדת להם דהיינו העמד מקנה על חזקתו וי"ל אוקמא חזקה להדי חזקה ונשאר רק הריעותא ומ"מ טמאה נדאי א"כ ה"נ את"ל דליכא חזקה לקולא פיון דמגופה קחזיא נשאר רק הריעותא והל"ל גם פן טמאה נדאי אעכצ"ל דמפל מקום לא בטלה החזקת טהרה לגמרי אפילו לגבי תרומה וקדשים כו': קיצור שיש ראיות מהא דקי"ל וסתות דרבנן דשפיר אמרי' אשה בחזקת טהרה עומדת וכ"ד התוספות והרשב"א וכ"ד הרמב"ן והר"ן רפ"ג ואפשר לומר טעם הקולא בספק אחזקת טהרה אף על גב דאתתא מגופה קחזיא פיון התורה הקילה פאן בספק דם ולא פתם לכן אף באינו פתם הקילו פשיש חזקת טהרה: ומעתה נשוב להא דהרואה דם במ"ר דא"כ די"ל העמד אשה על חזקתה קשה מ"ט דר"מ דהא ה"ל חזקה ורובא לקולא פנ"ל אף באמת הס"ט בחידושי רפ"ט דנדה הקשה עמ"ש הר"ן בתשובה סי' מ"ט דטעמא דר"מ דאזיל לשיטתיה משום דחייש למיעוטא דא"כ אמאי מטמא ר"מ משום נדה פדמסיק הש"ס לעיל די"ד ועוד הקשה הס"ט ונ"ל ועוד מה יענה הר"ן לר' שמעון דס"ל כר' מאיר ועדיפא מר"מ דס"ל אפי' ביושבת ואפי' בס"ס מטמא ומעולם לא שמענו דר' שמעון חייש למיעוטא עכ"ל ובאמת שיש לתמוה ביותר על הר"ן שכתב ור' יוסי מטהר בכל ענין משום דלא חייש למיעוטא עכ"ל ואיכא שמיעא לן בגמרא דיבמות דס"ז גבי בת ישאל שניסת לכהן והניחה מעוברת דר' שמעון לא חייש למיעוטא ור' יוסי חייש למיעוטא כמש' בגמרא וקחא בחוששין למיעוטא קא מפלגי וע"ש בתוס' ד"ה

אין חוששין ובחידושי הרשב"א שיישבו המקומות בש"ס דמשמע דר' יוסי לא חניש למיעוטא וכ"ה בחי' הרמב"ן וכ"כ התוס' בנדה ר"פ בנו"כ.

אך בחי' הריטב"א כ"ג כ"כ בע"א וא"כ לפ"ז יפלא מאד איך ר"ש ור' יוסי הקליפו שיטתם מהקצה אל הקצה: קיצור (קושא על הר"ן דהא ר' שמעון דס"ל כר"מ לא חניש למיעוטא ור' יוסי מצינו דחניש למיעוטא ביבמות דס"ז): א"ו צ"ל טעמא דר' מאיר ור' שמעון אינו פלל מצד דחנישי למיעוטא אלא כדפרש"י די"ד ע"ב וז"ל ומדקאמר ר"מ עומדת טמאה ואע"ג דאיכא לספוקינהו במקום מי רגלים פיון דרגלים לדבר דדחיק לה עלמא וחקת דמים מן המקור מיטמא ה"נ (גבי עד שאינו בדוק) מיטמא עכ"ל והנה מלשון רש"י יש לשמוע תרתי הא' דלר' מאיר אין הענין כמ"ש הר"ן שאין החשש שמא הדור מי רגלים למקור ואייתי דם רק ע"ד דחנישינו למיעוטא אלא שהוא ספק ממש שמא בא מהמקור שמא בא ממקום מ"ר וכמ"ש רש"י דאיכא לספוקינהו כו'.

הב' דמשום דחקת דמים מהמקור מסייע להחשש דילמא הדור כו' מש"ה טמאה נדה והשתא א"ש דאף ע"ג דר' שמעון ל"ח פלל למיעוטא הכא מטמא נדה ואפי' ביושבת דלא שייך פלל דילמא הדור כו' מ"מ מהך דחקת דמים מהמקור מטמא: ואע"ג שיש חקת טהרה דאשה בחקת טהרה עומדת לא מהני לר' מאיר משום דהך חקת דמים מן המקור ה"ל רובא כמ"ש הס"ט שם ורובא עדיף מחקתה: קיצור (אלא פאן י"ל החששא יותר ממיעוטא פיון דרוב דמים באים מהמקור לכן לר"מ טמאה נדה ממש) וטעמא דר' יוסי דמטהר ג"כ א"צ לומר משום דפליג על ר"מ לומר דה"ל כמו רובא שפא ממקום מ"ר דמצינו למימר דאפילו הוא ספק יטהר דהא הגמ' אמרה דעד שאינו בדוק שנה עם הרואה במ"ר ור' יוסי דמטהר ברואה במ"ר כמ"כ מטהר בעד שאינו בדוק וכמ"ש התוס' נראה דלגמרי מטהר כו' והנינו אפי' ביותר מפגריס וכ"כ הר"ן והרמב"ן והרשב"א מעיקר ההלכה עי' ב"י סי' ק"צ וגבי עד שאינו בדוק פשיטא שא"א לומר שיש רובא לומר דמעלמא אתיא הדם מה גם להתוספות והרשב"א שהיה בדוק מתחלה כו' ועכצ"ל שם הטעם כמ"ש הרשב"א בתה"ק אשה זו בחקת טהורה עומדת ועד זה אינו בדוק אף ע"פ שפדקה א"ע בו מספק לא נטמא אותה הרי דאע"ג שיש ספק מטהר מצד חקת טהרה וה"נ ס"ל לר' יוסי גבי רואה מ"ר דהא מוכח בגמ' דחד טעמא הוא רק צ"ל דס"ל דלא שייך לומר שחקת דמים מן המקור מסייע להך ספיקא דמהמקור הוא דהא אע"פ שרוב דמים מן המקור מ"מ פיון שפא עם מ"ר יש לספק לכל הפחות ספק שקול שמא בא ממקור מי רגלים וה"ל המי רגלים שפאו מהאשה בעד שאינו בדוק מיהו הרשב"א בתה"א כ' לר' יוסי פיון דבשעת צרכיה אתא הדם חקתה עם המים בא וכ"כ התה"ק שחקת דם שיצא עם המים משביל המים בא וטעם זה נצרך ודאי להאמרים דבעד שאינו בדוק טמאה משום פתם והכא טהורה לגמרי וצ"ל הטעם פנ"ל.

ומעתה נשוב לנ"ד דאין תיובתא מהא דר' מאיר לומר דליכא חקת טהרה דעד פאן לא שמענו לר' מאיר רק דלא חניש למיעוטא פשיטא חקתה דמסייע לה לרובא אבל פשיטא ספק שקול אע"ג דחקתה מסייע י"ל לא מהני לר"מ וכ"מ מהסוגיא דר"פ בתרא דיבמות וגם בעירובין פ"ג דל"ו ע"א התם תרתי חקתה הרי בספק א' לא מוקמינו אחקתה לר"מ וא"כ החשש דילמא הדור כו' ה"ל ספק לכן לא מהני החקתה גם י"ל דלר"מ חמור יותר

מספק דמתזיק ליה יותר מהמקור פנין דרוב דמים מהמקור פנ"ל וקא דדם ולא פתם ודאי מודה ר' מאיר משום דבפתם ממש גזה"כ הוא משא"כ ברואה מגופה אבל עכ"ז י"ל דלא פליג ר' מאיר דיש לה חזקת טהרה א"נ אפ"ל ר"מ ס"ל דחזקה גרועה היא פנין דמגופה קא חזיא ואע"ג דמסתמא לא פליג ר' מאיר על המשנה דט"ו ע"א כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן והמשנה ספ"ד דל"ח סע"ב כל אחד עשר יום בחזקת טהרה והמשנה פב"ת דס"ח ע"א גדה שפדקה א"ע כו' ה"ה בחזקת טהורה כו' אפילו בשנייג לנדתה כו'.

ה"ה בחזקת טהורה הרי מבואר דאמרינן אשה בחז"ט עומדת זהו פשלא אתרעי החזקה כלל אבל היכא דאתרעי י"ל ס"ל לר' מאיר פנין דחזקה גרועה היא לא מוקמי' אחזקה ור"מ לטעמיה דס"ל וסתות דאורייתא כדאיתא בגמרא פכה"י דט"ז ע"א והיינו משום דחזקת טהרה גריעא ליה ולכן גם באשה שאין לה נסת ס"ל לר' מאיר דאסורה לשמש בספ"ק וספ"ד דל"ח ע"א ואנן לא קיי"ל כר' מאיר לא באשה שאין לה נסת ולא בנסתות דקיי"ל וסתות דרבנן ע"כ י"ל דאזלי' בתר חזקת טהרה וכנ"ל ס"ד: קיצור לר' יוסי י"ל משום דה"ל פדין עד שא"ב ומשום חזקת טהרה מטרה ויצא לנו דאמרי' שפיר גבי אשה ג"כ אוקמה בחזקת טהרה גם י"ל דר"מ לשיטתיה גבי נסתות דאורייתא וגבי אשה שאין לה נסת ואנן לא קיי"ל פנוניה: סימן קמ פדין בדין בדיק לה והניחתו תחת הכר הנזכר בשו"ע סי' ק"צ סעיף ל"ד שאם עגול ואין בו פגרים טהורה איך הדין בדארגישה: גרסינן בגמ' ר"פ הרוואה פתם ת"ש עד שהיה נתון כו' משוה ודאי מגופה קאתי עגול טהור משמע מזה דהא דמשוה טמא הוא משום דמצד משיכותו מוכח דנדאי מגופה קאתי ומש"ה גבי עגול לא קאמר דלהכי טהור דנדאי לאו מגופה קאתי דאילו מגופה הנה משוה משום דאין אנו צריכים לזה כי אפי' לא יהיה נדאי הוכחה דלאו מגופה קאתי יש לטהר דאין לטמא רק במשנה משום דיש הוכחה להיפך דנדאי מגופה קאתי וכ"נ ראיה לזה דכל היכא דליכא הוכחה לטמא מטהרין אף שהספק שקול ואפי' בדארגישה מהא דנמצא על שלה דמוקמינן לה ג"כ בדארגישה ותנן ואח"כ דהיינו לאחר אחר זמן מטמא מעל"ע ואינו מטמא את בועלה ושם ליכא הוכחה דהדם לא היה בשעת בעילה כמו גבי עד בעגול די"ל דהוי הוכחה להיפך אבל שם נדאי ליכא הוכחה להיפוך די"ל אילו בדיק א"ע אות יום ג"כ הנה מוצאה הדם וגם אין לומר אילו בא מקודם הנה נוכל מפותלי בית הרחם לארץ דמסתמא אחר כף שוכבת אפרקיד וכ' התוספות דף ג' (ד"ה מרגשת) דגבי שוכבת אפרקיד לא שייך לומר אם איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי וא"כ ליכא שום הוכחה וה"ל ספק שקול וגם נוסף ע"ז דארגישה ואפ"ה אינה חוששת למפרע כלל ובעלה נכנס להיכל לחד תנא בגמ' ואין לומר דהתם יש ג"כ הוכחה מדנמצא על שלה ולא על שלו פועין מ"ש התוס' די"ד [ד"ה וליחוש] דהא אפי' נאבד עד שלו ולא נבדק הדין פן וכן לענין רואה מחמת תשמיש ג"פ פתבו הפוסקים דבלאחר אחר זמן אין נעשית מוחזקת רמ"ת ומותרת לבעלה וכן מלשון הר"ן בחדושי' מוכח כמו שכתבתי שכתב אם עגול טהור כו' פי' כגון שהיה פחות מפגרים ומש"ה טהור דתלינן במאכלות ואפ"ה משוה טמא שפנין שקנחה בו והוא משוה מוכחא מלתא דמגופה קאתי ולא תלינן עכ"ל משמע דטעמא דמשוה טמא משום דמוכחא מלתא דמגופה קאתי אבל הא דעגול טהור א"צ לטעם דמוכחא מלתא דלאו מגופה קאתי שהרי לא הזכיר ע"ז פן אלא דמסתמא היכא דלא מוכח דמגופה קאתי תלינן במאכלות וכ"מ בפ"ה הרע"ב במשנה

זו וכ"נ להוכיח ממ"ש בחדושי הרשב"א ונה"ן פ' כל היד גבי בדיקה א"ע בעד הבדוק לה וטחטה ביריכה וכשמצא בו פגרים ועוד עסקינו כו' ותדע לה דהא לעיל פרכינו וליחוש דלמא דם מאכנולת היא כו' ונדקא בעגול תלינו במאכנולת אבל משוה כו' רג"ל דמגופה אתא עכ"ל הרשב"א.

ומבואר דהא דתלינו במאכנולת בעגול לאו דוקא משום שפיון שהוא עגול הוא הוכחה שאינו מדם הקינוח שהרי מביא ראיה ממ"ש בגמ' וליחוש דילמא דם מאכנולת הוא ושם לא נזכר עגול בדוקא אלא הקושא היא דבלא הוכחה יש לתלות במאכנולת כשאפשר לתלות במאכנולת אלא דבמשוה רג"ל שהוא דם הקינוח הא כל שאין הוכחה שהוא מדם הקינוח פגון שמרוב דקות הטפה פחדל א"א להפיר אם הוא משוה או עגול נדאי תלינו במאכנולת כדפריה וליחוש דילמא דם מאכנולת הוא וע' ס"ט רס"י קפ"ג דמשנה זו מיירי ע"כ בדארגישה ואפ"ה פריה וליחוש ולרשב"א ור"ן היינו לטהר לגמרי היכא דלא שייך לומר אותו מקום בדוק הוא כו' וכגון בטחתי ביריכה וכ"ש בהניחתו תחת הכר ואמנם עוד כ' ה"ט לדקדק מפרש"י דר"פ הרוואה דדוקא בעגול תלינו כו' ועמש"ל בתשובה בענין עד שאינו בדוק להוכיח מדפליגי רבנו על ראב"צ אפי' במשוה דמזה י"ל דגם ראב"צ לא בעי עגול דוקא שיהיה הוכחה להפ"ה וכנ"ל ועי' בפרש"י ס"פ הרוואה: ב מיהו י"ל כ"ז שפיר בדלא ארגישה לכן תלינו מספק לתלות במאכנולת אף דליכא הוכחה וכמ"ש הב"י מדלא ארגישה רג"ל שלא בא מגופה כו' אבל בדארגישה ממש לכאורה לא יתכן לתלות רק בעגול דוקא דיש הוכחה דלא מגופה קאתי ומש"ה תלינו שטענה בהרגשה וכמ"ש אאזמו"ר סי' ק"צ ס"ק ס"ה בשם הרשב"א וגם ע"ז האריה בק"א [ס"ק י"ט] דסי' קפ"ז ס"ק ל"א ד"ה והלכו לשטתם לסתור קולא זו דבהרגישה ממש לא תלינו ע"ש ואיך נאמר אנו דאפילו בארגישה תולין כל שאין הוכחה שפא מדם הקינוח אף על גב דליכא הוכחה ממש דממאכנולת הוא פנ"ל והא הוי כמו שני ספיקות להחמיר הא' דבלא הרגשה יש ספק אם הוא מגופה או ממאכנולת הב' דהרגשה הוי ראיה גדולה להכריע לצד הספק דמגופה אתיא ומה שי"ל אימור הרגשת עד הוא ה"ל כמו ספק עכ"פ ונמצא יש ב' ספיקות להחמיר באיסור פרת ואיך נטהר בזה לגמרי: אף הנה נקדים להבין לשטת ר"ח גבי טחתי ביריכה דכ' הרמב"ן שלגירסתו דמיירי שצמצא על העד ולא עלהינה פלום לפ"ז י"ל דטמאה אפילו בעגול פחות מפגרים.

משא"כ לפרש"י הסכימו דבעגול א"א לטמא אא"כ יש פגרים ועוד רק במשוה טמאה אפי' בפחות מפגרים וכדין עד שהיה נתון תחת הכר וכתב הרמב"ן ראיה לר"ח מלישנא דגמרא דקא מקשה ר' חייא בסמוך אף אתה עשיתו פתם אלמא אין לה שצריכה שיעור פתם וטמאה נדה.

אלא זו לדברי רבי וכ"כ הר"ן שם והשתא לפ"ז גבי עד שהיה נתון תחת הכר לר' חייא אינה טמאה נדה רק משום פתם פיון שצריכה פגרים. ועוד וכ"מ בהדיא בהל' נדה להרמב"ן פ"ג המ"ה שכתב עד שהיה בו פגרים ועוד כשאר הכתמים והנה עגול פגרים ועוד הוא הוכחה יותר דמגופה בא משוה פחות מפגרים דהא גבי פתם שפחלוקה משוה פחות מפגרים טהור ועגול פגרים ועוד טמא א"כ פיון בעד שהיה נתון תחת הכר עגול

כַּגְרִיס וְעוֹד אֵינָה טְמֵאָה רַק מְשׁוּם כְּתוּם וְלֹא טְנֻמַּאת נִדְהָ הִ"ה אִו כַּש"כ בְּמִשְׁנֵי פְּחוֹת מְכַגְרִיס דְּאֵינָה טְמֵאָה רַק מְשׁוּם כְּתוּם.

וְהִשְׁתָּא לִפ"ז צ"ל הַטַּעַם שֶׁהָרִי בְּדִקְהָ א"ע בּוּ וְגַם אֵיכָּא הוֹכְחָה דְּמַגּוּפָה קְאָתִי אַמְאִי אֵינָה טְמֵאָה כְּלָל מְדַאֲוֵרֵינִי וְכ"ש לְאוּקִימַתָּא דְּגַמְרָא אֵלֵיכָּא דְּשִׁמוּאֵל דְּמִיָּרִי בְּדַאֲרֵגִישָׁה וְצ"ל שֶׁמִּשְׁנָה זֶה דְּעַד שְׁהֵינָה נְתוּן תַּחַת הַפֶּר נִשְׁנִית אַחַר מְאָמֵר רַע"ק דָּם וְלֹא כְּתוּם לְהוֹרוֹת דְּזֵהוּ הַטַּעַם וְכַמ"ש בְּאַרְיכוֹת בְּתַשׁוּבָה א' דְּלֹא מְשׁוּם שְׁלֵא הִרְגִישָׁה הוּא הַטַּעַם רַק דְּכָל הֵיכָּא דְּלֹא וְנִדְאִי מַגּוּפָה חֲזִיתִיהָ כ"א שֶׁמִּצְאָה אוֹתוֹ בְּבִשְׂרָה אוּ בְּחִלְקָה שִׁי"ל דְּמַעְלָמָא אֲתֵיָא זֶה אֵינּוּ טְמֵא מִהִתּוֹרָה וְזֵהוּ דָּם וְלֹא כְּתוּם וְאַפִּילוּ שֶׁהִסְפִּיק רְחוּק שְׁהָרִי בְּצַפּוֹר לֹא נִתְעַסְקָה בְּשׁוּק שֶׁל טְבַחִים לֹא עָבְרָה הָאִי דָּם מִהֵיכָּא אֲתֵיָא אִם לֹא מַגּוּפָה כַּמ"ש בְּגַמְרָא דְּרַף ג' ע"א אַפ"ה מְדַאֲוֵרֵינִי תַּהוֹרָה וְא"כ ה"ה בְּבִדְקָה א"ע בְּעַד הַבְּדוּק פִּינוּן שְׁנִתְנַתּוּ אַח"כ תַּחַת הַפֶּר שִׁי"ל דָּדָם מְאֻכְלוֹת הוּא א"כ ה"ז בְּכָלֵל דָּם וְלֹא כְּתוּם (וְלִכְּנָן גַּם בְּטַחְתּוֹ בִּירִיקָה קַס"ד דְּרַק חוֹשְׁשִׁין מְדַרְבְּנֵן אֵלָּא דְּמַסְקָנָא דְּטְמֵאָה נִדְהָ כִּי בִירִיקָה אֵינּוּ לְתַלוֹת כְּלָל שְׁאֵינּוּ הַמְאֻכְלוֹת מְצוּיָ' שָׁם וְאֵינּוּ זֶה בְּכָלֵל כְּתוּם אֵלָּא דָּם מְשׁוּם כַּנ"ל) וְאַפִּי' בְּיוֹתֵר מְכַגְרִיס וְעוֹד אֶפְשָׁר דָּדָם מְאֻכְלוֹת הוּא כַּמ"ש בְּגַמְרָא דַּנ"ח ע"ב אוּ שְׁהִרְבָּה מְאֻכְלוֹת נִרְצָפוּ דַּאע"ג דְּמַדְרַבְּנֵן לֹא תְלִינּוּ בְּהֵכִי מ"מ מְדַאֲוֵרֵינִי תַּהוֹרָה מִהָאִי טַעֲמָא וְכֵן מְבֹאֲרָ בְּפִי הַמְשֻׁנִּיּוֹת לְהַרְמַב"ם דְּאֵינָה טְמֵאָה רַק מְשׁוּם כְּתוּם אֶפִּילוּ בְּמִשְׁנֵי וְא"כ לִפ"ז לִק"מ הָא דְּתְלִינּוּ אִפִּי' בְּאַרְגִּישָׁה לְוֹמֵר הִרְגִישָׁתָּ עַד הוּא מְאָחַר דֵּה"ל רַק כְּתוּם א"כ לֹא ע"י הִהִרְגִישָׁה יִטְמָא הַכְּתוּם מְדַאֲוֵרֵינִי פִּינוּן שִׁי"ל הִרְגִישָׁתָּ עַד הוּא וְכַמ"ש לְמַהֲמִשְׁנָה וְאַח"כ טְמֵאָה מֵעַל"ע וְאֵינָה מְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַע"ק בְּרוּאָה כְּתוּם כּו' ע"י לְקַמֵּן מְש"ש ע"ז: דְּוַמַּעְתָּה נֹאמֵר שְׁאֶפִי' לִפ"ד הִרְשָׁב"א וְשִׁא"פ הַחֹלְקִים עַל פֶּר"ח גְּבִי טַחְתּוֹ בִּירִיקָה וְס"ל דְּבַעֲי לָן כַּגְרִיס וְעוֹד וְאֵעִי"כ טְמֵאָה נִדְהָ.

א"כ כַּמ"כ בְּעַד שְׁהֵינָה נְתוּן תַּחַת הַפֶּר בְּכַגְרִיס וְעוֹד טְמֵאָה נִדְהָ וְכֵן בְּמִשְׁנֵי פְּחוֹת מְכַגְרִיס הַטַּעַם פִּינוּן שְׁבִדְקָה א"ע בּוּ וְגַם יֵשׁ הוֹכְחָה דְּמַגּוּפָה קְאָתִי אֵינּוּ זֶה בְּכָלֵל דָּם וְלֹא כְּתוּם דָּדָם וְלֹא כְּתוּם אֵינּוּ אֵלָּא בְּמִצְאָה בְּבִשְׂרָה וְחִלְקָה שְׁלֵא ע"י בְּדִיקָתָּ עַד אַז אַע"ג דִּישׁ הוֹכְחָה גְּדוּלָה דְּמַגּוּפָה קְאָתִי ה"ז בְּכָלֵל דָּם וְלֹא כְּתוּם אֶבֶל בְּבִדִיקָתָּ עַד יֵשׁ הוֹכְחָה דְּמַגּוּפָה קְאָתִי פִּינוּן בְּכַגְרִיס וְעוֹד אוּ בְּמִשְׁנֵי ה"ז בְּכָלֵל דָּם מְשׁוּם אֶבֶל בְּדִלִיכָּא הוֹכְחָה מְשׁוּם דְּמַגּוּפָה קְאָתִי פִּינוּן שְׁאֵינּוּ מְשׁוּם אַע"ג שְׁבָא ע"י בְּדִיקָה פִּינוּן שִׁי"ל שְׁבָא מְמַאֲלוֹת שְׁתַּחַת הַפֶּר ה"ז וְנִדְאִי בְּכָלֵל דָּם וְלֹא כְּתוּם וְאַפִּילוּ רַבְּנֵן לֹא הִתְמַירוּ בּוּ וּמְאָחַר שְׁהוּא בְּכָלֵל דָּם וְלֹא כְּתוּם אֶפִּילוּ הִרְגִישָׁה טַהוֹרָה דְּלֹא מְפִי הִהִרְגִישָׁה יִטְמָא הַכְּתוּם פִּינוּן שִׁי"ל הִרְגִישָׁתָּ עַד הוּא וְכַנ"ל שְׁהָרִי גְּבִי כְּתוּם לְפַעֲמִים יֵשׁ הוֹכְחוֹת עֲצוּמוֹת יוֹתֵר דְּמַגּוּפָה קְאָתִי כְּמוֹ בְּבִדְקָה קַרְקַע עוֹלָם כּו' שְׁאֵינּוּ כְּלָל בְּמָה לְתַלוֹת הַדָּם זוּלַת מַגּוּפָה וְאַפ"ה ה"ל בְּכָלֵל דָּם וְלֹא כְּתוּם לְאוּקִימַתָּא דְּרַב אִשִּׁי לְפֶרֶש"י דְּשִׁמוּאֵל לֹא אֵיירִי כְּלָל בְּהִרְגִישָׁה וְכ"ש בַּנְד"ז דְּעַד שְׁהֵינָה נְתוּן תַּחַת הַפֶּר שִׁישׁ לְתַלוֹת הַדָּם בְּמַאֲלוֹת וְהִהִרְגִישָׁה בְּהִרְגִישָׁתָּ עַד שִׁי"ל דָּם וְלֹא כְּתוּם וְל"ד לְהוֹכְחָה דְּמִשְׁנֵי שְׁהֵינָה הוֹכְחָה בְּמַהוּת הַדָּם כּו': הַ וְיַמַּעְתָּה נְבוּאָה לְתַרְזֵן קוֹשְׁשִׁית אַאזְמו"ר בַּק"א ס' קפ"ז שָׁם שִׁכ' וְז"ל אֶבֶל בְּהֵיכָּא דְּרַאב"צ מְדַפְּלָגִי רַבְּנֵן כּו' ע"כ לֹא מִיָּרִי בְּאַרְגִּישָׁה כּו' עכ"ד שִׁישׁ לְהַשִּׁיב דְּלֹא מְבַעֲי לְשִׁטַּת ר"ח דְּאַפִּי' לְרַאב"צ אֵינּוּ טְמֵאָה אִפִּי' בְּמִשְׁנֵי רַק מְשׁוּם כְּתוּם א"כ אֵינּוּ תִימָא אִם רַבְּנֵן מְטַהֲרִי פִּינוּן דַּס"ל דְּגַם מְשׁוּם סְפִיקָא הָיִי אֵלָּא אִפִּי' לִפ"ד הִרְשָׁב"א דְּלְרַאב"צ טְמֵאָה נִדְהָ מ"מ הֵינּוּ בְּמִשְׁנֵי אֶבֶל כְּשִׁאֵינּוּ מְשׁוּם

אָמרינו דָּם וְלֹא פָתָם וְהָרִי לְרַבָּנָן דְּרַב־צ' מְשׁוּף סְפִיקָא הָוֵי כְּמוֹ אֵינוּ מְשׁוּף א"כ י"ל דָּם
וְלֹא פָתָם וְלָכֵן טְהוּרָה אַפִּי בְּאַרְגִּישָׁה אוֹ י"ל דַּה"ט דְּרַבָּנָן דְּרַב־צ' דַּס"ל כַּפִּי ר"ח דְּכָל
הֵיכָא דְּבַעֲיָנָן פְּגָרִים וְעוֹד אֵינָה טְמֵאָה רַק פָּתָם וְכְמוֹ בְּעַד שְׂאֵינוּ בְּדוּק.

וּבְכַתְּמָם אֵין חִילּוּק בֵּין מְשׁוּף לְעַגּוּל דְּהָא עַגּוּל יוֹתֵר מִפְּגָרִים חֲמוּר מִמְשׁוּף פְּחוֹת מִפְּגָרִים
וְכַנ"ל וְכִינּוּן דַּה"ל רַק פָּתָם אַפִּי הִרְגִּישָׁה טְהוּרָה כְּשִׁי"ל הִרְגִּישְׁתָּ עַד הוּא מ"ש דְּהָוֵי כְּמוֹ
רוּב הַתְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה אֵינוּ מוּכָן בֵּינּוּ דְּהָרוּב הוּא לוֹמֵר שְׂלֵא הִיָּה מַעֲשֵׂה וְלֹא עֲבָרָה א"כ
אֲדַרְבֵּה הַמְּיַעוּט שְׂפַנְגָּד הָרוּב תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה וְהָרוּב אֵינוּ תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה א"כ הָרוּב עֲדִיף
יוֹתֵר מִשְׂאָר הָרוּב שְׁגַם הַמְּיַעוּט אֵינוּ תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה וְצ"ע: קִיצוּר אַ עַד שְׂהִיָּה נְתוּן תַּחַת
הַפֵּר וּמְצָאָה עָלָיו דָּם שְׂאֵינוּ מְשׁוּף טְהוּר וְלֹא בְּעֵינָן שְׂהִיָּה מוּכָח דְּלֹא מַגּוּפָה קֶאֱתִי
שְׂהִיָּה עַגּוּל רַק כָּל שְׂאֵינוּ מוּכָח דְּמַגּוּפָה קֶאֱתִי דְּהֵינּוּ שְׂאֵינוּ מְשׁוּף טְהוּר וְרֵאָה מְנַמְצָא
לְאַחַר אַחַר זְמַן דְּמַטְהַרִּינָן וְאֵע"ג דְּאַרְגִּישָׁה וְכֹאֲשֶׁר פְּתַבְתִּי מִשְׁמַע מְלִשׁוֹן הָר"ן בְּחִידוּשָׁיו
וְכ"נ לְהוֹכִיחַ מַחֲדוּשֵׁי הַרְשָׁב"א וְהָר"ן פַּכַּה"י: ב אָף צ"ל לַפּמ"ש דְּאַפִּילוּ בְּדַאֲרְגִּישָׁה
תְּלִינּוּ בְּעַד שְׂהִיָּה נְתוּן תַּחַת הַפֵּר א"כ אֵיף אֲפִשֶׁר לְטַהַר בְּכַהֲנָל: ג אָף בֵּינּוּ שְׂטַמְאָה רַק
מְשׁוּם פָּתָם כַּמ"ש הַרְמְב"ן בְּסוּגִיָּא דִּי"ד שְׂאֵין לָהּ שְׂצָרִיכָה שְׂיַעוּר פָּתָם וְטַמְאָה נְדָה א"כ
בֵּינּוּ גַבִּי עַגּוּל וְכַפְּרִים וְעוֹד אֵינָה טְמֵאָה רַק מְשׁוּם פָּתָם.

בֵּינּוּ שְׂהִיָּה נְתוּן תַּחַת הַפֵּר וְה"ה בְּמְשׁוּף וּפְחוֹת מִפְּגָרִים וְא"כ מַש"ה אֲפִילוּ בְּאַרְגִּישָׁה
בֵּינּוּ שְׂיֵשׁ בְּמָה לְתַלּוּת טְהוּרָה דְּהָא בְּכַתְּמִים וְדַאי תּוֹלִין לְהַקְל כְּשִׂישׁ בְּמָה לְתַלּוּת: ד
וְאֵע"פ שְׂיֵשׁ דְּעוֹת יוֹתֵר דְּגַבִּי טַחְתּוֹ בִּירְיָכָה אָף הֵיכָא דְּבַעֲיָנָן פְּגָרִים וְעוֹד טְמֵאָה נְדָה
וְא"כ ה"ה גַּבִּי עַד שְׂהִיָּה נְתוּן תַּחַת הַפֵּר הֵינּוּ בֵּינּוּ דְּאֵיכָא הוּכְחָה דְּמַגּוּפָה אֲתָא ע"י שְׂהוּא
פְּגָרִים וְעוֹד אוֹ מְשׁוּף אֲבָל בְּדַלִּיכָא הוּכְחָה זוּ ה"ל וְדַאי בְּכָלֵל דָּם וְלֹא פָתָם הֵיכָא שְׂהִיָּה
נְתוּן תַּחַת הַפֵּר וְכִינּוּן שְׂכַן אֲפִילוּ הִרְגִּישָׁה טְהוּרָה כְּשִׂישׁ בְּמָה לְתַלּוּת: ה הֵגָה וּמְצָאָתִי
בְּשׁו"ת גְּבַעַת שְׂאוּל ס' ס"ז וְז"ל מִיָּהוּ יֵשׁ לְדַחוּת דְּלַמְסַקְנָא ר"פ הָרוּאָה פָתָם דְּמוּדָה
שְׂמוּאֵל שְׂהִיָּה טְמֵאָה מְדַרְבָּנָן מוּקִי לְמַתְּנִיתִין בְּאַיְנָה מְרַגְּשָׁתָּ כו' וְכֵן הַרְמְב"ם אֵע"ג גַּבִּי
הָאִשָּׁה שְׂהִיָּה עוֹשֶׂה צְרָכָהָ כ' וְאַפִּילוּ הִרְגִּישׁ גּוּפָה וְנִנְדַעְזָעָה וְהֵינּוּ בְּהַאֲוִיקְמָתָא דַּנ"ז
ע"ב לְעוֹלָם דְּאַרְגִּישָׁה מ"מ גַּבִּי עַד שְׂהוּא נְתוּן תַּחַת הַפֵּר לֹא פְתַב דְּמִיָּרִי בְּדַאֲרְגִּישָׁה
א"כ לַפ"ז י"ל כַּמ"ש הַב"י דְּמִיָּרִי שְׂלֵא הִרְגִּישָׁה.

אֲבָל בְּשְׂהִיָּה מְמַשׁ לֹא סְמִכִּינּוּ לְמִימֵר אֵימָא הִרְגִּישְׁתָּ עַד הוּא וְעַכ"פ כְּשְׂאֵינוּ עַגּוּל
מְמַשׁ אָף שְׂאֵינוּ מְשׁוּף: וְכ"ש שְׂיֵשׁ לוֹמֵר כֵּן לְרַב אֲשִׁי דְּאָמַר שְׂמוּאֵל הוּא דְּאָמַר כו'
נְחַמְיָה וְלֹא אֵינְרִי בְּהִרְגִּישָׁה כָּלֵל וְכְמוֹ שְׂהִיָּה בְּזָה הַס"ט ס"ס"י ק"צ ס"ק צ"ג וְהַגְּאוּן
מַהֲר"ג בְּשַׁב"י ס' ל"ו.

א"כ לַפ"ז לֹא נִצְטָרֵף לְמִימֵר דְּמַתְּנִיתִין דְּעַד שְׂהִיָּה נְתוּן תַּחַת הַפֵּר מִיָּרִי בְּדַאֲרְגִּישָׁה א"כ
לַפ"ז י"ל דְּבַאֲרְגִּישָׁה אֵין לְהַקְל אֲפִילוּ בְּאַיְנָה מְשׁוּף וּבְפְחוֹת מִפְּגָרִים כו': סִימָן קָמָא בְּדִין
בְּדָקָה א"ע בְּעַד שְׂאֵינוּ בְּדוּק הַמְּבֹאָר בַּש"ע ס' ק' סל"ו דְּבְפְחוֹת מִפְּגָרִים הוּא טְהוּר
אֲפִילוּ מְשׁוּף אִם הוּא אֲפִילוּ בְּדַאֲרְגִּישָׁה אוֹ לֹא וּבַמ"ש הַחוֹת דְּעַת ס' ק"צ ס"ק כ"ג:
הֵנָּה ו"ל תְּשׁוּ הַשַּׁב"י ס"ס"י מ"ד דְּאֵימָא בְּפָרָק כָּל הֵיָּד בְּדָקָה א"ע בְּעַד שְׂאֵינוּ בְּדוּק כו'
וְהֵנָּה לַפ"ד שְׂמוּאֵל דַּס"ל בְּרִישׁ הָרוּאָה פָתָם דְּאֵינָה מְטַמְאָה עַד שְׂתַּרְגִּישׁ כו' צְרִיכִין
לְאוּקְמֵי הֵיכָא דַּר' מְטַמְאָה מְשׁוּם נְדָה ע"כ מִיָּרִי בְּהִרְגִּישָׁה כו' וְאַפ"ה ס"ל לְרַבִּי דְּצָרִיף

כגריס נעוד ופחות מזה השיעור תלינו בדם מאכולת אף דהרגישה תלינו הדרגשה בעד עכ"ל והיינו אפילו בפחות מכגריס משוף וכלאורה נראה ראיה לדבריו דהא בגמ' שם פכה"י די"ד ע"ב מדמה רבי זירא דין עד שאינו בדוק לדין האשה שהיא עושה צרכיה דרבי כר' מאיר ור' יוסי לשיטתו והתם מטהר ר' יוסי אפילו בדארגישה וכ"פ הרמב"ם והש"ע סי' קצ"א א"כ י"ל דכמ"כ מטהר ג"כ בעד שאינו בדוק אפי' בדארגישה דאין לומר דה"ק הש"ס דמדמטהר התם אפילו בדארגישה יטהר הכא גבי עד שאינו בדוק לכל הפחות בדלא ארגישה דא"כ יש להקשות כמו שהקשו התוספות ד"ה ור' יוסי דא"כ מאי פריה בסמוך הא אמר ר' יוסי בר' חנינא לא טימא ר' מאיר כו' מאי קושיא והלא יש להחמיר בעד שאינו בדוק לה טפי מבאשה שעושה צרכיה עכ"ל ואין לדחות ראיה זו דהא בש"ע מטמא בעד שאינו בדוק משום פתם אע"ג דמטהר לגמרי באשה שעושה צרכיה אלמא דלא חייש לקושיות התוס' א"כ כמ"כ לענין הרגשה יש לחלק ביניהם זה אינו דהא דמחמיר בש"ע בעד שאינו בדוק יותר מבאשה שעושה צרכיה לא משום דס"ל דלר' יוסי יש לחלק ביניהם דנה נדאי א"א מכמו שהוכיחו התוספות דצ"ל דלר' יוסי ורבי שניהם שוין כנ"ל אלא דמשום דלר"ח לר' יוסי גם באשה שעושה צרכיה טמאה משום פתם וע"כ פסק הרא"ש גם בעד שאינו בדוק לטמא משום פתם וע' בב"י סי' קצ"א שדעתו נוטה לדעת ר"ח רק דמ"מ פנין שהפוסקים פתבו דר"י מטהר לגמרי ע"כ פסק שם לטהר לגמרי וגבי עד שאינו בדוק דמטמא משום פתם היינו משום דר' חייא ס"ל התם פן ופליג על ר' יוסי דמטהר לגמרי ופסק הראב"ד כר' חייא בעד שאינו בדוק פנין דרבי ס"ל ג"כ פן פן מבואר בב"י סי' ק"צ גבי עד שאינו בדוק אבל מ"מ דברי התוספות שרירין וקיימין דלרבי ור' יוסי אין חילוק בין עד שאינו בדוק להאשה שהיא עושה צרכיה לפ"ז מוכרח לומר עכ"פ דלר' יוסי דהלקתא פנוניתה נגד ר' ור' מאיר בהאשה שהיא עושה צרכיה ה"ה בעד שאינו בדוק ג"כ טהורה לגמרי אפילו בדארגישה ממש ותלינו דהרגשת עד הוא: ב נאמת דלר' חייא דמחלק ביניהם ומחמיר בעד שאינו בדוק יותר מבאשה שעושה צרכיה אפשר דגם לענין הרגשה יש לחלק ביניהם אף אף את"ל דלר' חייא יש לחלק ביניהם מ"מ אנו אין להחמיר בנה מאחר דר' חייא לא פירש פן בהדיא וגם הרי הרשב"א והר"ן ה"ה ס"ל מדינא לגמרי כר' יוסי גם בעד שאינו בדוק ולרבינו חננאל והרא"ש ג"כ ס"ל דהלקה כר' יוסי אלא דס"ל דר' יוסי מטמא ג"כ באשה שעושה צרכיה משום פתם וא"כ לפ"ד רוב הפוסקים יש להשוות דין עד שאינו בדוק לדין אשה שעושה צרכיה בענין הרגשה רק להראב"ד דפוסק כר' חייא אפשר לחלק ביניהם ואפשר ג"כ שאינו מחלק דר' חייא ג"כ לא החמיר רק לטמא משום פתם ולא לומר דע"י הרגשה יהיה טמאה נדה דהא סתמא קאמר אי אתה מודה שצריכה כגריס נעוד משמע בין ארגישה בין לא ארגישה טהורה בפחות מכגריס והטעם כדאמרינן בגמ' ר"פ הרואה פתם גבי עד בדוק שהיה נתון תחת הכר דבפחות מכגריס עגול טהור אע"ג דארגישה אמרינן אימור הרגשת עד הוא ואע"ג דביותר מכגריס או משוף פחות מכגריס התם טמאה נדה וכ"ש וק"ו שי"ל פן בעד שאינו בדוק לתלות בהרגשת עד דאין לומר דהתם היינו טעמא דתלינו בהרגשת עד משום שהוא עגול וחזקה אם היה מדם הקנוח משוף היה נדה אינו דהא רבנן דר' אליעזר בר' צדוק מטהרי התם אפילו במשוף וא"כ ראב"צ דמטמא במשוף היינו משום דס"ל דמשוף נדאי מגופה קאתיה שמשכיכותו הוא

ראיה שהיא דם הקינות אבל פשאינו משוה ואין שיהי לומר ודאי מגופה קאתי הוא מטהר לא משום דהיותו עגול הוא ראיה שאינו מדם הקינות דאפוישי פלוגתא בין ראב"צ לרבנן לא מפשינן דהם מטהרים אפילו במשוה שמשכיכותו ראיה דמגופה קאתי לראב"צ לכן יש לנו לומר שהוא מתמיר בזה לבד ולא שיהיה מצריף הוכחה להקפה ולכן בקרטין קטנים שאינו גיפר אם הוא עגול או משוה י"ל דטהור אפילו לראב"צ אפילו בדארגישה שאין מטמא רק במשוה משום דמשוה ודאי מגופה קאתי כמ"ש בגמ' ר"פ הרוואה וכיון שפן ממילא גבי פתם דמטהר ראב"צ אפי' במשוה כמ"ש בגמ' שם ס"פ הנ"ל היינו ודאי בזה הוא גונא דמטמא בעד דהיינו בדארגישה ממש רק פשיש לתלות בהרגשת עד ומצינו כה"ג גבי פתם פגון שהרגישה בשעת תשמיש ובדקה ולא מצאה פלום אף מצאה דם משוה בחלקה פחות מכגריס דודאי טהור פינו שלא בדקה א"ע בחלקה ואי משום שהרגישה י"ל הרגשת שמש הוא דאת"ל דבכה"ג טמא לראב"צ א"כ אין חילוק בין פתם לעד והגמ' אמר בפ"י ס"פ הרוואה וכי אמר ראב"צ בעד אבל בכתם לא א"כ ש"מ דבכתם טהור במשוה פחות מכגריס אפי' בדארגישה רק כשי"ל הרגשת שמש הוא וכנ"ל ולומר דלפי מסקנת הש"ס לא מיירי ראב"צ בדארגישה הוא דוחק דהא רב יהודה אמר שמואל שם בהמסקנא הלכה כראב"צ ושמואל בעי הרגשה דוקא אם לא שנאמר דרב יהודה אמר שמואל פרב אשי ס"ל דשמואל לא בעי הרגשה (הג"ה).

ועמ"ש מזה בסוף התשובה בדין בדקה א"ע בעד הדוק לה מש"ש בהג"ה מזה עכ"ה).
עכ"ז עכ"פ לפ"ד הפוסקים דשמואל בעי הרגשה מוכרח הדין כנ"ל.

וכיון שפן שמוכרח לומר להפוסקים האלו דגבי פתם מטהר ראב"צ אפי' במשוה והרגישה פשיש לתלות בהרגשה במה ממילא י"ל דגבי עד שאינו בדוק לר' חייא דאינה טמאה אפי' ביותר מכגריס רק משום פתם ולא משום גדה אזי בפחות מכגריס אפי' במשוה אע"פ שהרגישה טהורה דאימור הרגשת עד הוא ועוד זאת נראה דאף לפ"ד הב"י שכ"ג גבי עד הדוק מדלא ארגישה כו' ופי' רבינו אאזמו"ר נ"ע בקו"א סי' קפ"ז ס"ק ל"ג ד"ה והלכו לשטתם משום דבמסקנא א"צ לאוקמתא זו מנ"ל להקל בדארגישה כו' א"כ אע"ג דלפ"ז אין הכרח שיהי' ר' חייא מקיל בעד שאינו בדוק ג"כ בארגישה מ"מ מאחר דעכ"פ אפשר שפקיל כפשט הגמ' ותוס' ר"פ הרוואה ור' יוסי ודאי מקיל כמ"ש בש"ע סי' קצ"א א"כ אין להחמיר בעד שאינו בדוק אפי' בארגישה נצדקו דברי השב יעקב והטעם נראה משום חזקת טהרה וכמ"ש בתה"ק גבי טעמא דעד שאינו בדוק או י"ל כמ"ש בתשו' א' דגם למאן דלא בעי הרגשה כלל מ"מ פתמים אינו רק דרבנן דמדאו' אמרינן דם ולא פתם דכל שאינו ודאי מגופה טהור ע"ש: וא"כ בעד שאינו בדוק פינו דאינו רק פתם מטעם הנ"ל שאינו ודאי מגופה והספק נולד בהעד קודם בדיקה א"כ אפילו הרגישה ודאי טהורה מדאורייתא פינו שי"ל הרגשת עד הוא וכמו דכתם אינו רק מדרבנן אע"פ שהרגישה פשיש לתלות בהרגשה בדבר מה כו': ג והנה הס"ט סי' ק"צ סק"ג השיג על השב"י והביא ראי' מהרשב"א במ"ה דקע"ח ע"א ואין ראי' זו הכרח כ"כ די"ל דהרשב"א כ' פן דס"ל דבכל בדיקות עד אע"ג דלא ארגישה י"ל דארגישה וכסבורה הרגשת עד הוא: אבל אפשר דכמ"כ מיירי אפילו בארגישה ממש ומ"ש ועגול דטהורה משום דמוכח דדם הקינות משוה היה פבר נתבאר שז"א ועוד דבכתם מטהרים כה"ג אף במשוה ועד שאינו בדוק ה"ל פתם ולהס"ט א"כ גם במוצאה פתם אחר שהרגישה נימא

ג"כ דאין תולין אף כשי"ל דלמא הרגשת שמש הוא פגון שהרגישה בשעת תשמיש ותכרף בדיקה ומצאה על חלוקה פתם משוף או אפי' יותר מפגריס רק שיש במה לתלות הפתם נאמר דאין תולין פינו דארגישה ואע"ג שי"ל הרגשת שמש הוא הרי הס"ט אין מיכל בזה גבי עד שאינו בדוק דהוא ג"כ נקרא פתם בגמרא אף שי"ל אימור הרגשת עד הוא ומ"ש הס"ט סי' ק"צ ס"ק צ"ג בד"ה נחזור לענינו] דכתמים הם דרבנו אף לאחר תשמיש היינו בדיקה ארגישה רק שנאמר אימור ארגישה וכסבורה הרגשת שמש הוא זה לא חיישינו גבי פתם רק גבי עד אבל בדארגישה ממש נאח"פ בדיקה ולא מצאה רק פתם לח י"ל דהוי דאורייתא ולא תלינו אימור הרגשת שמש הוא וזה נדאי ליתא דדין המשנה מורה בהיפוך דתנו פכה"י די"ד ע"א נאח"פ (דהיינו אחר אחר זמן) מטמאה מעת לעת.

ואינה מטמאה את בועלה ובגמ' ר"פ הרואה מוקמינו לה בדארגישה ואעפ"כ לא מחזקינן שדם זה היה בשעה שהרגישה פינו שלא בדיקה א"ע מיד לא מספקינו אלמפרע מחמת ההרגשה ותלינו דהרגשת שמש הוא וכ"ש וק"ו שיש לתלות גבי פתם לומר דהדם מעלמא אתיא וההרגשה הרגשת שמש הוא (דאין לומר דהתם הוי הוכחה שפא אח"כ מדלא נפל לארץ דזה אינו ראי' פלל ועוד אחר תשמיש שוככת אפרקיד) ועוד דתנו מודים חכמים לרע"ק ברואה פתם שמשמאה את בועלה ומוקמינו לה בגמרא מפאן ולהבא אבל למפרע לא מבואר דאפי' ברואה פתם מיד אחר תמייש ובדארגישה אין מטמא את בועלה למפרע דתלינו דהרגשת עד הוא ונראה דאף לדברי התה"ד סי' רמ"ו דמחמיר מאד בהרגשה מודה בזה דאינו מחמיר רק כשא"א לתלות ההרגשה במידי ובזה מחמיר אף שפדיקה ולא מצאה פלום אבל פשיש לתלות ההרגשה במידי מבואר בהדיא בתה"ד וז"ל וכינו דנוכל למתלי ההרגשה במידי תלינו כדאמרין בגמרא אימור הרגשת שמש או מ"ר או עד הוא וכן בשו"ע פסק ד' תה"ד ברס"י ק"צ ופסק בסי' קצ"א שאפ"י הרגישה אמרינו אימור הרגשת מ"ר הוא ומאחר דגבי פתם מוכרח הדין פן מהש"ס ס"פ הרואה ומהמשנה פכה"י א"כ כמ"כ גבי עד שאינו בדוק דנדון פכתם י"ל פן דאפילו בארגישה טהורה פחות מפגריס אפי' במשנה כמ"ש בתשו' שב"י ודלא כהס"ט שהשיג עליו בחנם (הגה ומ"מ לפמ"ש לעיל דלרב אשי דשמואל לא בעי הרגשה א"צ פלל לאוקימתא לעולם דארגישה א"כ לפ"ז אין ראי' להקל בדארגישה ממש לתלות בהרגשת עד אבל להפוסקים דשמואל בעי הרגשה הדין אמת כמ"ש השב"י.

ובתשובה אחת נתבאר דדין זה אם קי"ל דבעינו הרגשה או לא הוי ספיקא דדינא עכ"ה): ד ועפ"ז נלע"ד ג"כ במ"ש החוות דעת בסי' ק"צ בפגריס ס"ק כ"ג דליתנהו לדבריו פלל נאפ"י בסתם הרגשה דמאחר שתולין שטענה בהרגשה שאע"ג שאומרת שהרגישה אמרינו אימור הרגשת עד הוא מכ"ש פשיש לתלות ההרגשה במראות הטהורות וכה"ג איתא בתשו' שב"י ה"ל סוף התשובה דזהו כ"ש וק"ו וז"ל מכ"ש בנ"ד דיש לתלות ההתנה במי רגלים דיש יותר לתלות בו מלתלות התם ההרגשה בעד עכ"ל גם בתה"ד סס"י רמ"ו משמע פן שכ' כ"ש בפתיחת המקור גופא עכ"ל כצ"ל דלא פמו שפדפס דפתיחת המקור כו' וכ"ש אם המראה לכן וירוק הוא יותר מפגריס ויהם פחות מפגריס דיש לתלות ההרגשה טפי בהיותר מפגריס.

גם מ"ש הח"ד ס"י ק"צ דפלוגתא דרמ"א וט"ז מיירי בדלא הרגישה דוקא אין דבריו נכונים דנהי די"ל דמיירי ג"כ בלא הרגישה ומ"ש הרמ"א בתשו' שם בידוע בנדאי שיהלכו בא ממנה י"ל כדפי' בתשו' מעיל צדקה ס"י י' כגון דשכיח שראתה כו בפדיקה כדמותו וצלמו וע' בלשון השאלה שברמ"א שם שהיתה רגילה לראות כו' אבל כמ"כ אפי' בהרגישה ומצאה מראות טהורות וגם מראה טמאה פחות מפגרים י"ל דטהורה דהתה"ד דקאמר דהרגישה סברא דאורייתא היא היינו כשא"א לתלות ההרגישה במידי אבל פשיט' לתלות ההרגישה בהמראות טהורות עדיף מהא דתלינו באימור הרגשת עד ומחמת המראה טמאה פחות מפגרים ונדאי אינה טמאה ומ"ש הח"ד ראי' לזה דא"כ הדרה קושית הרב לדנקתה דלישני דמיירי בארגישה תמוה דהא הגמ' עדיפא משני דמיירי בארגישה וגם לא מצאה מראות טהורות רק מראה טמאה ואפ"ה טהורה ורמ"א לא אמר אלא מדלא משני בלא ארגישה אבל פינו דעכצ"ל בדארגישה א"כ ל"ל דמיירי במצאה ג"כ מראות טהורות פינו דא"ש ג"כ בלא מצאה רק מראה טמאה ואעפ"כ טהור דתלינו בהרגשת עד ומ"ש שלא לתלות ההרגישה במראות טהורות משום דרוב המרגישות רואות דם הנה דבריו נגד התה"ד דכ' בעצמו דעדיף לתלות ההרגישה במראה לבינה מלתלות בהרגשת עד כמש"ל: ה אלא דלכאורה יש לקיים דבריו מ"ש ס"י ק"צ דפלוגתא דרמ"א וט"ז מיירי דוקא בלא הרגישה מטעם אחר והוא דבש"ע סי' קפ"ח ס"א משמע דבהרגישה אין טהורה א"כ בדקה א"ע מיד אז תולה פשמצאה מראה טהורה וכ"כ בתה"ד ובדקה א"ע מיד ואם הוא בדוקא א"כ במצאה על חלוקה פתם א"א להקל ולתלות ההרגישה במראות טהורות ששמצאה בחלוקה פינו שלא בדקה א"ע מיד להרגישה.

אכן באמת לכאורה אינו מובן אמאי בעי מיד מ"ש מדתלינו באימור הרגשת עד ועוד דבבדקה א"ע מיד תוך שיעור נסת להרגישה ראוי שיהיה טהורה אף בלא מצאה פלום כמו בנסתות אף למ"ד נסתות דאורייתא וכמ"ש הח"ד עצמו סי' ק"צ סק"ג ומקור הדברים בתשו' הג"מ גבריאל מפיץ ז"ל בתשו' שב יעקב סי' ל"ו בד"ה וא"כ מצינו דמ"ה ע"ב וז"ל ופשיטא בענין שכ' מהרא"י היכא דבדקה עצמה מיד ולא מצאה פלום דנ"ל אף דרוצה לזמות לדין נסתות למ"ד נסתות מדאורייתא היינו שמואל דס"ל בש"ס דט"ז דהוא מדאורייתא ואלבי' ס"ל דאף בדקה א"ע ונמצא טהורה אפ"ה טמאה נ"ל דהיינו דוקא כשבדקה א"ע אחר שיעור נסת אבל כשבדקה א"ע מיד נראה דטהורה וראיה לזה דלכאורה יקשה בש"ס שם דט"ז ע"א כו' עכ"ל וע"ש דתירץ שם בד"ה ועוד דלא דמיא משום דלא משפחת בדיקה אחר הרגשה בכשיעור נסת פינו דאין עד בינה דמסתמא כף הוא דהא מהיכן תדע שפתיגיש שיהיה עד בינה: משא"כ גבי נסתות פינו דידעה זמן נסתה העד בינה כו' ע"ש.

ובתשו' השב יעקב אליו ד"נ ע"ד ד"ה ומ"ש כת"ר וליישוב דברי תה"ד צ"ל דס"ל כפי' ראשון דרש"י דט"ז ע"א ד"ה דכולי עלמא דבהא פליגי רב ושמואל דלרב אף דנסתות דאורייתא עכ"ז כשבדקה עצמה בשיעור נסת של נסתה ולא מצאה טהורה אבל שמואל ס"ל דאפ"ה טמאה ואף דמסתמא קי"ל כרב כמ"ש התוספות שם מ"מ אפ"ר ס"ל פינו דשמואל הוא מארי דדינא דהרגישה.

א"כ מסתמא יתמיר בהרגשה כמו שהתמיר בנסתות דאפי' בדיקה א"ע מי'ד בכשיעור נסת ולא מצאה טמאה וגבי הרגשה לא מציינו שחולק עליו רב אף עכ"ז זהו רק לנישב דבריו אבל באמת אינו נראה כן דמ"מ פנין דלרב כה"ג טהורה אף אי נסתות דאורי' אין להתמיר גם בהרגשה יותר ועוד דכ"ז לפי ראשון דרש"י אבל לפמ"ש רש"י סד"ה נכאן ואיכא דאמרי דמר אמר תדא ומר אמר תדא ולא פליגי ור"ל דשמואל לא מיירי אלא כשיבדיקה א"ע אחר שיעור נסת אבל בדיקה א"ע תוך שיעור נסת גם לשמואל טהורה א"כ לפ"ז אין שום מקום להתמיר גם בהרגשה כה"ג וע' במהרש"א שם דט"ז וכיון שכן דגם בלא מצאה כלום יש להקל כשיבדיקה א"ע בכשיעור נסת א"כ במצאה מראה לכו ונרוק דמיקל התה"ד אף היכא שאם לא מצאו כלום טמאה על פרוץ דהיינו ודאי אף שלא בדיקה א"ע בכשיעור נסת וא"כ לפ"ז גם בפלוגתא דהרמ"א והט"ז י"ל דמיירי אף בהרגשה ויש לתלות ההרגש במראות הטהורות שבחלוקה ואף שבידיקה חלוקה אחר שיעור נסת: והנה את"ל דגבי הרגשה אין תולין להקל במראות טהורות א"כ בדיקה א"ע מי'ד כשיעור נסת להרגשה כמו שפי' החוות דעת (תיבת מי'ד שבש"ע ותה"ד) סי' קפ"ח ס"ק ב' וסי' ק"צ בבבאוריים ס"ס ק"ג וא"כ לדבריו א"א להקל במצאה על חלוקה כתיב במראות הטהורות נדם פחות מפגרים אם הרגישה ולא בדיקה א"ע מי'ד.

וגבי בדיקה בעד שאינו בדוק תיומ"י שהרגישה יש להקל בכה"ג וכן פסק בתשו' גבעת שאול סי' ס"ז להקל גבי עד בכה"ג וז"ל נשאלתי באשה אחת שהרגישה שנפתח מקורה ובדיקה תיקף בחלוקה ומצאה כתיב גדול מראה הטהור רק שבתוך הפתח הנה כמו נקודה קטנה אדומה מאד והוכיח דאף בהרגישה תולין בהרגשה במראה הטהור כמו שתולין בדם המכה והדם המועט תולין במאכלות ע"ש וא"כ יהיה כתיב שמיצאה בחלוקה חמור יותר מעד שאינו בדוק אף זה אינו קושיא דהטעם מחמת ההרגשה ובעד שאינו בדוק הרי בדיקה א"ע תומ"י שהרגישה לכו יש לתלות ההרגשה במראות הטהורות משא"כ גבי כתיב שבידיקה שלא בדיקה א"ע מי'ד ממש לכו טמאה מחמת ההרגשה.

אף באמת כבר כתבתי דלתלות ההרגשה במראות הטהורות שבידיקה לענ"ד דתלינו אף אם לא בדיקה א"ע מי'ד ממש כמו שהוכיח השב"י ס"ס מ"ד בהא דתלינו בהרגשת עד והס"ט סי' ק"צ ס"ס ק"ד' כ' ונדע דאף מה שנתראה מדברי תה"ד שם כו' אילו מצאה שום מראה טהורה היא יכולה לתלות הרגשתה בזה יש לספק עד כמה יכולה לתלות בהא דהא ודאי אין סברא דאם הרגישה ואחר זמן רב בדיקה א"ע ומצאה מראה טהורה שיהיה יכולה לתלות הרגשה זו בהא דאם כן אם איתא דהוי דם מעיקרא בשעת הרגשה מאן עפביה עד השתא והיה לו לצאת כו' וע' בתוס' ד"ס ע"ב ד"ה בעלה פטור וכו' א"ו צ"ל דתיקף להרגשה בדיקה א"ע כו' וא"כ עדיין ספק עד כמה מקרי בהא מי'ד כו' דכל שבעלה פטור כו' ואפשר לחלק וצ"ע עכ"ל ויש לומר החילוק דהתם משום חזקת טהרה של הטהורות ושל האשה מוקמינו להו אחזקתיהו ואמרינו דהדם אתי אס"כ.

וא"כ ה"כא ג"כ מחמת חזקת טהרה של האשה י"ל להפך שהמראה טהור הנה תחלה ונתעכב קצת בהמקור שהרי לקדשים חוששין שפא נתעכב מעת לעת ומיהו צ"ע ללישנא דאי איתא דהנה דם מעיקרא הנה אתי אפשר א"צ פלל לטעם דחזקת טהרה כדמשמע מהתוס' פ"ק דף ג' סע"א בד"ה ואיבעית אימא בהגליון ומיהו לפ"ז כו' ושפא טעמא כו'

ומ"מ י"ל דמ"מ פְּשֵׁה־חֻזְקָה טְהֵרָה מְסִייעַ לומר שְׁנֹת־עַכְבֵּי הַדָּם קָצַת לָא אֲמַרִּינוּ אִם אֵיתָא דְהִנּוּה כּוּ' אִף כּוּ' וְהוּוּ בְּמִצְאָה הַמְרָאָה טְהוּרָה בְּתוּרָה רַחֲמָה ע"ז שְׁיִיךְ טַעֲנַת הַס"ט דְּהָא וְדָאִי אֵין סְבָרָא כּוּ' אִם אֵיתָא כּוּ' וְכַנ"ל אֲבָל בְּמִצְאָה הַמְרָאָה טְהוּרָה עַל חֻלְקָה אֵין שְׁיִיךְ לומר כֵּן וּבְכָל הַפְּתָמִים שְׁנֹמְצָאִים בְּחֻלְקָה דְּנֹדָאִי מְעִיקְרָא אֲתִי וּמְתִיבֵי־שִׁים וּמְשַׁתְּהִים עַל הַחֲלוּקָה וְא"כ שְׁפִיר אֵין מְנִיעָה מְלִתְלוּת הַהֲרַגְשָׁה בְּמְרָאָה טְהוּרָה זֹו אִף אִם לֹא בְּדָקָה א"ע מְיָד לְהַהֲרַגְשָׁה וְיָמָה גַּם גְּבִי פְתָם הַנ"ל דְּגַם אֲת"ל לְתִלּוּת הַהֲרַגְשָׁה בְּטַפַּת דָּם שְׁבוּ ע"כ תֵּאמֵר שְׁבָא מְפָבֵר מַעַת שְׁהֲרַגִּישָׁה א"כ מְדוּעַ לֹא נֵאמֵר שְׁהַהֲרַגְשָׁה הִנְיָה מְחַמַּת הַמְרָאָה טְהוּרָה שְׁמֶרְנֵיהּ יוֹתֵר וְהַט"ד בָּא מִמְּאֻכְלוּת וְאִם מְשׁוּם הַהֲרַגְשָׁה עֲצָמָה שְׁמָא הִנְיָה דָּם נָפֵל לַחוּץ וְשִׁלָּא עַל הַחֲלוּקָה ג"כ י"ל כִּינּוּן שְׁיִישׁ לְתִלּוּת בְּמְרָאָה טְהוּרָה שְׁעַל הַחֲלוּקָה אֵין לְחוּשׁ וּבִלְא"ה הַרְמ"א וְהַרְדָּב"ז הִקְשׁוּ עַל סְבָרַת הַתַּה"ד וְלָכֵן הַמ"י הִיקַל בְּנָשִׁים שְׁהֵם בְּחֻזְקַת מְסֻלְקוּת דְּמִים א"כ גַּם כַּה"ג יֵשׁ לְהַקְלֵל וְעֵינֵין עוֹד בַּס"ט ס' ק"צ ס"ק"ג ד"ה בְּשׁו"ת אַמ"ו שְׁכ' דְּדוֹנָקָא בְּפִתְיַחַת הַמְקוֹר הַחֲמִיר הַתַּה"ד כּוּ'.

משא"כ בְּהַרְגְּשָׁה שְׁנִיתִזִין מְמַנָּה דְּבֵר מַה כּוּ': סִימָן קַמְב מְשַׁנָּה פְּרָק הַרְוָאָה פְּתָם דַּנ"ח ב' שְׁלָא אֲמַרו חֲכָמִים אֵת הַדְּבָר לְהַחְמִיר אֲלָא לְהַקְלֵל שְׁנֵאמֵר וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָכָה דָּם יְהִיָּה זָכָה בְּבִשְׂרָה דָּם וְלֹא פְתָם בְּתִשׁוּ' שְׁבִסוּף סְפָר בֵּית מֵאִיר ס' י"ג הִבִּיא בְּשֵׁם תִּשׁוּ' שְׁב יַעֲקֹב ס' ל"ו בְּתִשׁוּבָתוֹ לְהַג"מ גְּבִרְיָאֵל ד"ה וּפְתַח דְּבָרֵינוּ יֵאִיר שְׁהַקְשָׁה אִטוּ פְתָם לָאו דָּם הוּא וְנ' כְּמוֹ שְׁפִי רַש"י פ"ד דְּב"ק דְּל"ח ע"ב וְנ"ל דְּהָא פְתָמִים דְּיִשְׂרָאֵל גּוֹפִיָּהוּ מְדַרְבְּנֵן נִינְהוּ דְּמִדְּאוּרִיָּתָא דָּם יְהִיָּה זָכָה בְּבִשְׂרָה כְּתִיב שְׁתִּרְאֵהוּ מְגוּפָה וְלֹא שְׁתִּמְצָאֵהוּ בְּבִגְדָה עַכ"ל נְמַצָּא פִּירוּשׁ וְלֹא פְתָם הִיָּינוּ לֹא שְׁתִּמְצָאֵהוּ עַל בְּגָדָה שְׁזָהוּ הַנֵּק' פְתָם וְכֵן פִּי עוֹד רַש"י בְּחֻלּוּין פִּא"ט דַּנ"ה ע"א וְנ"ל וְטַעֲמָא מְשׁוּם דְּכַתְּמִים עֲצָמֵן דְּרַבְּנֵן דְּמִדְּאוּרִיָּתָא עַד דְּחֻזְיָא מְגוּפָה פְּדַכְתִּיב דָּם יְהִי' זָכָה בְּבִשְׂרָה עַכ"ל וְהוּבָא ג"כ בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁפ"א וְכֵן פִּרְש"י לְקַמֵּן פְּרָק הָאִשָּׁה דַּס"ב ע"ב נְמַצָּא לַפ"ז אֵין דִּיּוּקוֹ דְּרַע"ק מְתִיבַת דָּם לְבַד אֲלָא מְפֵל הַפְּסוּק דָּם יְהִיָּה זָכָה בְּבִשְׂרָה דְּהִיָּינוּ דְּחֻזְיָא מְגוּפָה וְכ"כ הַשֶּׁב"י שְׁם וְס' מ"א וְשְׁמוּאֵל דְּרִישׁ מְבִבְשָׂרָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה לָאו הִיָּינוּ הָא דְרַע"ק אֲלָא דְמוֹסִיף דְּאִפִּי רֵאָתָה מְגוּפָה אֵינוּ טַמָּא מִהַתּוּרָה עַד שְׁתַּרְגִּישׁ וְלַפ"ז צ"ל דְּאֵין ר"ל הַרְגְּשַׁת זִיבַת דְּבָר לַח דְּהָא א"כ הִיָּינוּ דְרַע"ק דְּכִינּוּן דְּבַעֲי שְׁתִּרְאֵהוּ מְגוּפָה מְסַתְּמָא מְרַגְּשַׁת זִיבַת דְּבָר לַח אֲלָא הָא דְשְׁמוּאֵל הִיָּינוּ שְׁתַּרְגִּישׁ הַרְגְּשַׁת הַגּוּף דּוּמָה קָצַת לַמ"ש בְּמִשְׁנָה ר"פ יוֹצֵא דוֹנָן גְּבִי עֲקִירַת שְׁכָבַת זָרַע וְהַרְגִּישׁ שְׁנֹדְדַעְזַעוּ אַבְרָיו וְכַמ"ש מְזָה בְּתִשׁוּ' אַחַת אוֹ עַכ"פ י"ל דְּלַרַע"ק סְגִי בְּהַרְגְּשָׁה דְּכּוֹתְלֵי בֵּית הַרְחָם אוֹ אִף שְׁאִינָה מְרַגְּשַׁת כָּלָל כ"א מוֹצָאָה ע"י עַד הַבְּדוּק וְלְשְׁמוּאֵל בְּעֵי עַכ"פ הַרְגְּשַׁת יְצִיאַת הַדָּם מִהַחֲדָר וְזָה דְּלֹא כַּמ"ש בְּתִשׁוּ' שֶׁב"י ס' מ"א הַמְתַּחֲלַת יְהוּדָה שְׁעִילָה בַּד"ה וְיָמָה שְׁסִיָּים דְּשְׁמוּאֵל מְפָרֵשׁ הַלְמִוּד דְרַע"ק דְּמִתְנִיתִין וְכ"כ בַּס"י ל"ו הַנ"ל דְּפִי דָּם יְהִיָּה זָכָה בְּבִשְׂרָה דְּאֵמֵר רַע"ק הִיָּינוּ הָא דְּאֵמֵר שְׁמוּאֵל עַד שְׁתַּרְגִּישׁ בְּבִשְׂרָה וּבְאֵמַת זָה אֵינוּ דְרַע"ק לָא אֵינְרִי בְּהַרְגְּשָׁה רַק שְׁתִּרְאֵהוּ מְגוּפָה וְכֵן פִּי הַס"ט ס"ס"י ק"צ ס"ג בַּד"ה וְטָרָם אֲכָלָה וְכֵן הַסְּכִים הַבֵּית מֵאִיר בְּתִשׁוּ' הַנ"ל: קַיְצוּר.

הָא דְרַע"ק דָּם וְלֹא פְתָם הַפִּירוּשׁ דְּבַעֲינָן שְׁתִּרְאֵהוּ מְגוּפָה וְלֹא שְׁתִּמְצָאֵהוּ עַל בְּגָדָה אֲבָל כְּשִׁרְאָתָה מְגוּפָה אִף שְׁלָא הַרְגִּישָׁה י"ל דְּטַמְאָה מַה"ת וְשְׁמוּאֵל מוֹסִיף דְּבַעֲינָן שְׁתַּרְגִּישׁ בְּעִקְרַת הַדָּם מִהַמְקוֹר לְפָרוּזְדוּר: ב וְהִנְהַתּוּי"ט כָּאֵן פ"ח מ"ד הַקְשָׁה עַל הָא דְּדַרְשִׁישׁ

דָּם וְלֹא פָתָם דְּאִפְתִּי לִיהוּי סְפִיקָא דְּאִוְרֵייתָא וְלַחֲוּמָרָא וְתִנְרִין ע"פ מִימְרָא דְּשְׁמוּאֵל כּו' וְאִזְמוּר הַגָּאוֹן וְ"ל רִס"י ק"צ כ' הַטְעַם מְשׁוּם דְּבַכָּה"ג אֲמָרִינָן אֲוֹקְמָא אִשְׁה אַחְזַקְתָּ טְהָרָה וְהָאִי דָּם מְעֵלְמָא אֲתִיָּא כּו' וְכֵן הָאֲרִיף בְּזָה בְּתִשׁוּ' גְּבַעַת שְׁאוּל ס' ס"ז הַג"מ מְרָדְכִי וְ"ל אִף הַלְשׁוֹן דָּם וְלֹא פָתָם אִינוּ בְּמִשְׁמַע שְׁמַצַּד חֲזַקְתָּ טְהָרָה הוּא כ"א שְׁפָדָּ דִּין הַתּוֹרָה פָּאן וְעוֹד קָשָׁה לְפִי דְּבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת דִּס"ב ע"א בְּד"ה הַטְבִּילוֹ שְׁהִבִּיא בְּתִשׁוּ' ג"ש הַגְּזָל וּמִיָּהוּ מְטַעַם ס"ס לְחוּד לֹא הָוּוּ מְטַהְרִינָן לִיהֵ אִי לֹא טַעְמָא דְּבִיטוּל מְשׁוּם דְּרַגְלִילוֹת לְבוֹא דָּם מְגוּפָה כּו' עכ"ל וע"ש עֲמוּד ב' ד"ה הַנַּח וּבִפְרִש"י בְּד"ה טְהוּרִיתוֹ טְהוּרוֹת וְהָרִי הָתָם יֵשׁ סְפָק א' מְעֵלְיָא שְׁמָא צְבַע הוּא וְסַפֵּק שְׁנֵי דְּאִי נְמִי פָתָם הוּא דְּלִמָּא לֹא מִן הַמְקוֹר הוּא כ"א מְעֵלְמָא אוֹ מְעֵלְיָה וְאִפ"ה לֹא מְהַנִּי מְשׁוּם דְּהַסְפֵּק הַשְּׁנֵי דְּאִי פָתָם הוּא שְׁמָא לֹא מִן הַמְקוֹר הוּא אִינוּ סְפָק מְעֵלְיָא אִפִּי לְהַצְטָרֵף לְסַפֵּק א' מְעֵלְיָא שְׁיָהִי חָשׁוּב סְפָק סְפִיקָא א"כ מוֹכַח דְּאִינוּ סְפָק שְׁקוּל כָּלָל כ"א נוֹטָה מְאֹד לְהַחְמִיר וְא"כ אִיף יַעֲמִידוּ עַל חֲזַקְתָּ טְהָרָה בְּסַפֵּק זֶה שְׁאִינוּ מְצַטְרֵף לִס"ס דְּהָאֵתוֹסְפוֹת פ"ק דְּכַתְּוֹבוֹת ד"ט ע"א בְּד"ה נְאִיבְעִית אִימָא.

פִּירְשׁוּ דְּסַפֵּק שְׁמָא בְּאִוְרֵי אַע"פ שְׁאִינוּ סְפָק שְׁקוּל מְשׁוּם מְצַטְרֵף לִס"ס וּמ"מ לֹא מוֹקְמִינָן אַחְזַקְתָּ בְּסַפֵּק זֶה לְבַד פִּינּוֹן שְׁאִינוּ סְפָק שְׁקוּל יַעו"ש א"כ סְפָק זֶה שְׁמָא הַדָּם לֹא מִן הַמְקוֹר פִּינּוֹן דְּאִינוּ מְצַטְרֵף אִפִּי לִס"ס מְכ"ש שֶׁא"א לֹא מְרָא אֲוֹקְמָא אַחְזַקְתָּ טְהָרָה בְּסַפֵּק זֶה לְבַד מִיָּהוּ הַרְמַב"ן שֶׁם מְפָרֵשׁ כְּמ"ש בְּתוֹסְפוֹת סְד"ה הַטְבִּילוֹ עוּי"ל כּו' וְלְדַבְּרֵי אִפִּי לְדֹלָא שְׁיָיֵף קוֹשְׁיָא זֶה אִף הָרִי הַתּוֹסְפוֹת דְּחוּ פִי זֶה א"כ לְדַבְּרֵיהֶם קָשָׁה מְאֹד אִיף יוֹעִיל בְּסַפֵּק זֶה חֲזַקְתָּ טְהָרָה.

בְּשִׁגְמֵי שִׁי"ל שְׁגַם הַרְמַב"ן לֹא פְּלִיג עַל הַתּוֹסְפוֹת דְּאִין פָּאן ס"ס מְטַעַם שְׁפַתְּבוּ דְּרַגְלִילוֹת לְבֹא מְגוּפָא וְהִס"ט שֶׁם פָּתַב אַע"ג דְּבַעֲלָמָא קִי"ל סְפָק דְּאִוְרֵייתָא לְחוּמָרָא מ"מ פָּאן גְּזַה"כ הוּא דְּסַפִּיקוֹ שְׁרִיָּא דְּוִמְיָא דְּשְׁרִיָּא הַתּוֹרָה מְמַזְרֵם מְסַפֵּק וְכַה"ג אֲמָרִינָן בְּקַדוּשִׁין גְּבִי עֲרָלָה בַּח"ל כּו' ע"ש וְכ"כ בְּבֵית מְאִיר בְּתִשׁוּבָה שְׁפָסוּף סְפָרוֹ ס' י"ג וְ"ל.

וּמָה שְׁהַקְשָׁה בְּעַל שַׁב"י תוּ בְּדַרְשָׁה דְּרַע"ק אִטוּ פָתָם לֹא דָּם הֵנָּה לַע"ד לֹא קָשָׁה דְּהוּי פְּעִין דְּרִשְׁא דְּמְמַזְרֵם וְדֹאִי וְלֹא סְפָק ה"נ דּוֹרְשׁ דָּם וְדֹאִי וְלֹא סְפָק כּו' עכ"ל. מְבֹאֵר בְּדַבְּרֵיהֶם דְּאִף בְּעִנְיָן שְׁהוּא (אִינוּ) סְפָק שְׁקוּל מְשׁוּם שְׁמָא בָּא מִן הַמְקוֹר מ"מ טְהוּרָה מְדֹאֲוֵרֵייתָא (אִף בְּעִנְיָן שְׁאִין שְׁיָיֵף קוֹלָא דְּהַרְגָּשָׁה כְּנ"ל) כְּמִש"ש אִזְמוּר"ר נ"ע וְ"ל וְאִף לַפ"ד רִש"י כּו' מ"מ הֵכָּא כּו' וְהָרִי בְּסִי קַפ"ג סַק"א כ' דְּלִרְש"י בְּנִמְצָא בְּכֹתְלֵי בֵּית הַרְחָם לְמַטָּה וְדֹאִי טְמֵאָה הִיא כּו' וְאִין לְדַחוּת דְּמ"מ מִיַּעוּט דְּמַעְלִינִי מְצַטְרֵף לְפַלְגָּא דְּדִלְמָא מְעֵלְמָא אֲתִיָּא וְה"ל יוֹתֵר מְסַפֵּק שְׁקוּל לְקוֹלָא דְּמ"מ י"ל הַסְפִיקָא דְּמַעְלָמָא אֲתִיָּא אִינוּ סְפָק שְׁקוּל מְשׁוּם פְּדִמְשָׁמַע בְּגַמ' רִישׁ גְּזַה מוֹדָה שְׁמָאִי בְּכַתְּמִים מ"ט בְּצַפּוֹר לֹא נִתְעַסְקָה כּו' הָאִי דָּם מְהִיכָא אֲתִיָּא א"כ הַלּוֹאִי שְׁהַסְפֵּק דְּמַעְלָמָא עִם הַמִּיַּעוּט דְּמַעְלִינִי יִהְיִי יַחְדָּיו סְפָק שְׁקוּל וְאִפ"ה שְׁרִיָּא מְדֹאֲוֵרֵייתָא (הַג"ה וְכ"ש לְפַמְש"ל בְּשֵׁם הַתּוֹסְפוֹת פְּרָק הָאִשָּׁה דִּס"ב ע"א ד"ה הַטְבִּילוֹ דְּאִינוּ סְפָק שְׁקוּל כָּלָל עכ"ה).

א"כ עַכְצ"ל הַטְעַם לְפִי פִירְש"י מְשׁוּם חֲזַקְתָּ טְהָרָה מְתִירִים אִף שְׁהַסְפֵּק שְׁקוּל כּו' אוֹ לְהִס"ט וְהַבֵּית מְאִיר גְּזַה"כ הוּא וְהֵנָּה לְטַעְמֵוּ דְּהִס"ט ס"ק צ"ג ד"ה טָרָם אֲכָלָה דְּכ' גְּזַה"כ הוּא דְּסַפִּיקוֹ שְׁרִיָּא דְּוִמְיָא דְּשְׁרִיָּא הַתּוֹרָה מְמַזְרֵם מְסַפֵּק וְכַה"ג אֲמָרִינָן בְּקַדוּשִׁין דְּל"ט גְּבִי

עַרְלָה בַח"ל דְאָסוּרָה מֵהַלַּל"מ דְכָף נֶאֱמַר וַדַּאי אָסוּר וּסְפִיקָא מְנוֹתֵר ה"נ פֶּאן אַפִּי לֹא
עֵבְרָה בְּשׁוּק שֶׁל טַבְּחִים אַפ"ה אֲמַרְיִנּוּ דְלִמָּא עֵבְרָה וְלֹאוּ אֲדַעְתָּהּ וְאַפִּי יִשְׁבֶּה ע"ג דְּבַר
הַבְּדוּק לֵה אֲמַרְיִנּוּ דְלִמָּא לֹא בְּדָקָה יָפֶה עַכ"ל וּבַד"ה וְדַע שְׁלוּלֵי כ' וְתַלְיִנּוּ בְּמַצִּיאוֹת
רְחוּק דְאֲמַרְיִנּוּ עֵבְרָה וְלֹאוּ אֲדַעְתָּהּ כּו' וּכְמוֹ שֶׁהִבְאֵתִי לַעֲיִל מְדַבְּרֵי תוֹסְפוֹת פֶּרֶק הָאִשָּׁה
דַּס"ב א' ד"ה הַטְּבִילוֹ דְרִגְלֵי לְבוֹא דָם מְגוּפָה כּו' בְּשׁוּק שֶׁל טַבְּחִים לֹא עֵבְרָה וּר"ל
דְלַכּוֹן אֵין סֶפֶק זֶה מְצַטְרֵף אַפִּי לַעֲוֹד סֶפֶק לַהֲיֹוֹת ס"ס ע"ש וְאַפ"ה הַפְתָּם טְהוּר
מְדַאֲוֵרֵייתָא ע"י סֶפֶק זֶה לְבַד אַף דְאֵינוּ סֶפֶק שְׁקוּל כָּלֵל כ"א כְּמוֹ מִיעוּטָא וּכ"כ הַבֵּית
מֵאִיר בְּתִשׁוּי הַנ"ל וְנ"ל וְעוֹד דְהִכָּא י"ל לִוְלֵי שְׁגִילְתָּהּ הַתּוֹרָה דָּם וְלֹא פְתָם לֹא הֵיִינוּ
עוֹשִׂים מְזֵה סֶפֶק מְפָנִי שְׂאִין הַסֶּפֶק קֶצֶת שְׁקוּל הוֹאִיל שֶׁבְשׁוּק שֶׁל טַבְּחִים לֹא עֵבְרָה הֵנָּה
אֲמִינָא הַאי דָּם מֵהִיכָּא אֲתִיָּא קַמ"ל לַהֲוֹרוֹת שֶׁסֶפֶק זֶה שְׂרִי ד"ת וּבְזֵה מִיְנֻשָׁב מַה דְקִשָּׁה
לְפּוּם רִיהֶטָא קְרָא ל"ל הָא אִשָּׁה בְּחֻזְקַת טְהוּרָה עוֹמְדַת וַא"כ בְּלֹא"ה י"ל סֶפֶק שְׂרִיָּא מִן
הַתּוֹרָה דְאֻקְמָא אֲחֻזְקָה א"ו פְּנ"ל הֵיִינוּ דַקְמ"ל דְאֵף שֶׁהַסֶּפֶק דְמַעְלָמָא אֲתִיָּא אֵינוּ סֶפֶק
שְׁקוּל אַעפ"כ הַתִּירָה זֶה הַתּוֹרָה פֶּאן זַת"ד בְּשִׁנּוּי לְשׁוֹן קֶצֶת וְקִשָּׁה דְהָא גַם בְּסֶפֶק, מְמֹר
דַּעַת הַפּוֹסְקִים דְדוֹקָא בְּסֶפֶק שְׁקוּל אֲבָל בְּרוּב פְּסוּלִים כ' הַב"ש ס' ד' ס' ע' כ"ו ס"ק ל"ט
דְאֲזַלְיִנּוּ אַחַר הָרוּב וְהוּא מְמֹר וַדַּאי וּכ"כ הַרְשָׁב"א בְּקִדּוּשֵׁין דַּע"ג ע"ב סד"ה כָּל שְׁנֵאָסָף
מְכָלֵל שְׁמוּעָה זֹו נִרְאֶה שְׁלֹא אֲמָרוּ מְמֹר וַדַּאי אֲמָרָה תּוֹרָה וְלֹא מְמֹר סֶפֶק אֲלֵא בְּשִׁמְחָצָה
מִיָּהָא פְּשִׁירִין אֲצִלָּה דְכָל כִּי הַאי הוּא דְהֵנָּה סֶפֶק אֲבָל כָּל הִיכָּא דְרוּב פְּסוּלִין אֲצִלָּה כְּמִמְמֹר
וַדַּאי מְשׁוּי לִיָּה דְרַוְבָּא דְאֻרְיִיתָא אַא"כ בְּדַקּוּ אֵת אִמּוֹ וְאַמְרָה לְכַשֶּׁר וַדַּאי נִבְעַלְתִּי כּו'
עַכ"ל וּכ"מ עוֹד בְּהַרְשָׁב"א קִדּוּשֵׁין דַּע"ג א' סד"ה מֵאִי אֲמַרְתָּ וּבְהַרִיטְב"א שֶׁם שְׂצִיִּירוּ
עִיר שְׁהִיא מְחָצָה עַל מְחָצָה מְשַׁמַּע הָא עִיר שְׁרוּב פְּסוּלִין אֵינוּ מְנוֹתֵר מְדַאֲוֵרֵייתָא אַא"כ
אוֹמְרַת מְכַשֶּׁר נִבְעַלְתִּי: קִיצוּר: הַתּוּי"ט הַקִּשָּׁה עַל וְלֹא פְתָם דְהָא ה"ל סְפִיקָא דְאֻרְיִיתָא
וְאַאֲזַמוּר הַגָּאוֹן נ"ע תִּירָץ מְשׁוּם דְאֻקְמָא אֲחֻזְקָה וְהַס"ט וְהַבֵּית מֵאִיר תִּירְצוּ דְכָאן
גְזוּה"כ הוּא דְסֶפֶק זֶה מְנוֹתֵר וּכְמוֹ סֶפֶק מְמֹר וּסֶפֶק עַרְלָה בַח"ל וּמְדַבְּרֵיהֶם מְבֹנָאָר דְאֵף
פְּשֶׁה־סֶפֶק לְטְהַר אֵינוּ סֶפֶק שְׁקוּל עַכ"ז שְׂרִי מֵהַתּוֹרָה וְקִשָּׁה דְגַבֵּי סֶפֶק מְמֹר דַּעַת
הַפּוֹסְקִים דְדוֹקָא בְּסֶפֶק שְׁקוּל כַּמ"ש הַב"ש ס' ד' סכ"ו ס"ק ל"ט: אָף הַפְּנִי שֶׁם כ' סד"ה
אֲמַר רַבָּא וְלוּלֵי דְמִסְתַּפִּינָא מְרַבְּנוּתָא הֵיָּה נ"ל דְלַבְתֵּר דְגַלֵּי קְרָא מְמֹר וַדַּאי לֹא יָבֵא הָא
סֶפֶק יָבֵא תוֹ לִיכָּא לְחֻלְק בֵּין רוּב פְּשִׁירִין אוֹ רוּב פְּסוּלִין דְאַפ"ה מְקַרֵּי סֶפֶק מְמֹר דַּע"ג
דְבָכֵל הַתּוֹרָה אֲזַלְיִנּוּ בְּתֵר רַוְבָּא וּבְתֵר חֻזְקָה לְמִשְׁנוּיִי פְּנוּדַאי, אַפ"ה שְׂאֵנִי הִכָּא דְעִיקָר
יְלַפּוּתָא דְמְמֹר סֶפֶק יָבֵא לֹא יְלַפִּינּוּ אֲלֵא מְשׁוּם דּוּמִיָּא דְסֶפֶק קְהֵל כַּמ"ש בְּתוֹסְפוֹת יְשָׁנִים
שְׁנַדְפְּסוּ מְחֻדָּשׁ וּלְעַנְיִן סֶפֶק קְהֵל מְשַׁמַּע דְלֹא מְקַרֵּי קְהֵל ה' וַדַּאי אֲלֵא בְּנוּדַאי גְמוּר מִשָּׂא"כ
בְּרוּב וּמִיעוּט לֹא שְׂיִיף לּוֹמַר שְׁהוּא וַדַּאי קְהֵל ה' דְקַמֵּי שְׂמִיָּא גְלִיָּא וְאַפְּשֶׁר שְׁהוּא
מֵהַמִּיעוּט פִּינּוּן שְׁהַדְבָּר מְצוּי וְשׁוֹר שְׁחוּט לְפָנֵינוּ לִית לָן לְמִימַר דְמְקַרֵּי קְהֵל ה' וַדַּאי עַכ"ל
גַּם בַּעַצ"א ס' ד' סכ"ו ס"ק מ' פְּתַב דְלַדַּעַת הַפּוֹסְקִים דְבָכֵל סֶפֶק דְאֻרְיִיתָא מְדַאֲוֵרֵייתָא
לְחוּמָרָא וְע"כ צ"ל דְחֻדּוּשׁ הוּא מַה דְשְׂרִי רַחֲמָנָא סֶפֶק מְמֹר א"כ י"ל דְבָכֵל עַנְיִן הַתִּיר
אַפִּילוּ בְּרוּב פְּסוּלִין עַכ"ל וְאַפְּשֶׁר קֶצֶת רָאִיָּה לְזֵה מִמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בַּב"ב פֶּרֶק חֻזְקַת דָּף
נ"ה ע"ב ד"ה ר' אֲלִיעֶזֶר דַּר"ת פִּי וְהַמְשָׁנָה דְטְהוּרוֹת פ"ו מ"ד דְרַבְּנָן מְטַמְּאוּ בְּסֶפֶק
טוֹמְאָה בְּרַה"י אֲפִילוּ בְּכַמָּה סְפִיקוֹת דְמְשׁוּם דְמִן הַדִּין אֲפִילוּ בְּחֻדָּא סְפִיקָא טְהוּר דְאֻקְמִי
אֲחֻזְקָה וְיְלַפִּינּוּ מְסוּטָה דְטַמָּא וַא"כ מַה לִּי חֻדָּא סְפִיקָא מַה לִּי תִרֵי סְפִיקֵי כּו' עַכ"ל וּכ"כ

עוד התוספות פ"ק דפסחים ד"ט ע"ב ד"ה ספק וד"י ע"א ד"ה ספק וכ"כ הרמב"ם ר"פ י"ח מהל' אבות הטומאה וכ"ד הרמב"ן בחדושי'ו בב"ב שם והרשב"א פ"ק דב"ק ד"א וא"כ כמ"כ נ"מא להיקף הקא פ"ן מן הדין אף בחד ספק ה"ה צ"ל לחומרא אלא דחדוש הוא שהתירה התורה ספק ממזר א"כ גם פשיש פמה ספיקות לחומרא ג"כ שריא ועיין במל"מ פ"י מהל' מקנאות ד"ו סד"ה ודע שראיתי ופ"ח מה' אה"ט דין ה' דאף להאוסרים שם בס"ס זהו משום דאין שינוי שם לומר פ"ן מן הדין אף בחד ספק כו' דאדרבה מן הדין הוא שספק דרבנן לקולא והיינו ספק א' לבד אבל פשיש שני ספיקות להחמיר מנ"ל להתיר משא"כ הקא שפיר שינוי לומר פ"ן מן הדין אף בחד ספק כו' וכנ"ל אלא דאינו ראי' לענין רובא דהא התם גבי ספק טומאה ברה"י פשיש רובא לטהר טהור כדאימא בקדושין ד"פ אם רוב צפרדעים כו' וע' מזה בפנ"י בקו"א דכתובות בפ"ק סי' מ"ו סד"ה נ"אמר יהושע שהביא ראי' מזה לחלק בין רובא לס"ס דס"ס לא עדיף כמו רובא והבית מאיר סי' ד' סכ"ו דף ה' ע"ד גבי ספק ממזר כ' ונ"ל ואי משום קושיא מרוב פסולין י"ל שפנדאי במה שלא ביארה תורה איך נדון בספיקון אלא שפללה אחר רבים להטות או שנודע ע"י הל"מ ליזל בטר רובא כדאימא ברש"י בחולין בסוף הסוגיא דמנלן דאזלינן בטר רובא בזה אנו חייבין לתפוס הרוב פנדאי שפן אמרה תורה ליזל בטר הרוב בין לקולא בין לחומרא משא"כ גבי ממזר דהתורה הוציא משפט ספק שלו להורות דספיקו שריא תו ליכא לאפלוגי ואפי' ברוב פסולין ממש דהיינו בידוע דאזלו לגבה נמי ד"ת שריא וראי' מהר"ן ספ"ק דקדושין כ' דהיינו טעמא דאמרינן גבי ערלה פל המיקל בארץ הלכה כמותו בח"ל ואפילו יחיד במקום רבים דכל ספק שריא ואפי' קרוב לנדאי משום דבכף הלכה ספיקא מותר ונדאי אסור כו' ויכעין זה כבר כ' נמי הפנ"י אף לא מטעמו עכ"ל וצריף לחלק להפנ"י ועצ"א והבית מאיר בין ספק ממזר דרובא גם פן פספיקא ובין ספק טומאה דרה"י דאע"ג דס"ס הנה פספק עכ"ז רובא אינו פספק אף הסוגיא דקדושין דע"ג ע"א בדברי רבא גבי שתוקי ואסופי לכאורה משמע יותר פהרשב"א דרק בפלגא ופלגא שריא מדאורייתא גבי ספק ממזר ע"ש וצ"ע: וביבמות פרק הערל ד"פ ע"ב דעבד רבה תוספאה עובדא באשה שהלה בעלה למדנה"י ואשתהי עד תריסר ירחי שתא ואכשריה וכ"פ בש"ע סימן ד' סעיף י"ד בהג"ה והוא נדאי מיעוטא שישתתה הנלד כ"כ ואעפ"כ אכשרי' וצ"ל התם כמ"ש בתשו' הריב"ש סי' תמ"ו ומכאן ראי' גמורה דלא תלינן לעולם בזנות כל שאפשר לתלות בבעלה כו' וכן ראי' לזה מרבה תוספאה דתלה בבעל עד שנים עשר חדש אע"פ שהוא בתכלית הנרות עכ"ל והיינו משום דלתלות בזנות נגד בעלה הוא ג"כ מיעוטא ועדיף משאר חזקה משא"כ גבי שתוקי כו' ולכן גבי דם ולא פתם את"ל לדמותו לספק ממזר י"ל לכאורה דאפי' באפשר רחוק פהא דרבה תוספאה שרי מהתורה דהא הקא ג"כ יש חזקת טהרה מיהו אינו דומה דזנות שאני אבל אשה עלולה לראות דם ואין חזקת טהרה שלה דומה לכל לחזקת אשה פשרה לשלא לחוש לזנות דהא רפ"ק אמרינן להלל פ"ן דמגופא קא חזיא לא מוקמינן לחזקה לקדשים עכ"פ: והנה לפמש"ל בשם הבית מאיר לולי שגילתה התורה לא היינו עושים מזה ספק כו' וכן כתבתי לעיל בשם התוספות דס"ב א' ד"ה הטבילו דרגילות לבוא דם מגופה כו' ועי' תוספות פ"ק דפסחים ד"ט ע"א ד"ה ואם דספק הרגיל עדיף וקרוב לנדאי הוא כו' וע"ש ד"ה ספק גררוהו ובגדה פכה"י דט"ו ע"ב ד"ה חקר ובפ"ג דעכומ"ז דמ"א ע"ב

ד"ה ואין ספק ואפ"ה הקא גבי פתם טהור מדאורייתא ולפ"ד הרשב"א והב"ש דאפילו בספק ממזר לא הותר רק ספק שקול א"כ צ"ל מ"ט דם ולא פתם וי"ל דהמיעוט עם התזקה חשוב כמו ספק שקול ועיין בגמרא דף י"ח עמוד ב' לר"מ מיעוטא ונזקה מרעים ה"רוב: קיצור: הפנ"י ס"ל גבי ספק ממזר י"ל שריא מהתורה אף ברוב פסולין אצלה וכן פתב העצ"א סימן ד' סכ"ו סעיף קטן מ"ם וכן פתב הבית מאיר שם ויש להעיר מהא דרבה תוספאה ויש לחלק על כל פנים יש לומר לכן תלינן מה"ת גבי פתם דמעלמא אתיא אף שאין הספק שקול: ד אף נראה הכרח לומר לפ"ד הס"ט ובהבית מאיר דזה שיהתורה אמרה דם ולא פתם לומר דספק שריא הקא כמו ספק ממזר זהו כשי"ל דמעלמא ממש אתיא ולא מגופה חזיתה כלל אבל כשודאי מגופה אתיא רק הספק אם מהעלוי או מהמקור ע"ז אין שייך כלל דם ולא פתם ולא מיבעי שאין מותר מהתורה כשהספק לטהר אינו ספק שקול אלא כי גם בספק שקול י"ל טמא וראי' מהמשנה דנמצא בפרוזדור ספקו טמא דמן הלול ולפנים י"א ודאי טמא אף שעכ"פ מיעוט דמים מן העלוי ואף בגג פרוזדור שמהקדר לא יוכל לבא אלא בשינוי יותר מהעלוי כמ"ש התוס' די"ז ע"ב דשחתה הוא שינוי גדול יותר מדיקור של עליוה א"כ איכא הוכחה ומיעוטא ועכ"ז הנה ודאי טמא ונהרי פתם טהור מה"ת אף היכא שבשוק של טבחים לא עברה ואפי' בבדקה קרקע עולם כו' וכן גם מהלול ולחויז ס"ל לרב הונא דספקו טמא: וכוונתו פסק הרמב"ם פ"ה מהא"ב דין ה' ונ"ל נמצא הדם בפרוזדור חויז לנקב הרי טומאתו בספק כו' עכ"ל, וכ"פ הרשב"ץ בפסקי גדה ונהרי התם מוכח יותר דמהעלוי בא דלקה לאביי שם טהור ללישנא דבתר תזקה אזלינן ע"ש בפרש"י ד"ה ואי בתר תזקה וד"ה מן הלול ולחויז וכן ס"ל למרי בר שמואל ורב יצחק בר יהודה ולמה אנו קי"ל כרב הונא דטמא מספק וגם מאביי ומרי ורב יצחק אין ראי' להקל בספק דשאני התם דמוכח שהדם בא מן העלוי אבל כשהספק שקול י"ל גם לדידהו טמא אעכ"ל דקולא זו וגזה"כ דם ולא פתם להקל בספק זה כמו בספק ממזר לא קאי רק כשלא זב בבשרה כ"א נמצא על בגדיה (ותדע דבפתם שנמצא בבשרה אף שדין פתם עליו ולא דין ראיה כלל ואין זה זוכה בבשרה עכ"ז החמירו בו ג"כ הרבה יותר מבפתם שנמצא בבגדיה כדאמרינן ר"פ הרואה על בשורה ספק טמא טהור טמא על חלוקה ספק טמא טהור טהור מכ"ש וק"ו שא"א להקל בראיה מגופה אף שיש ספק).

משא"כ כשיוצא מרחמה נק' דם יהי זוכה ובספק שמא מן העלוי הרי דינו כשאר הספיקות דאורייתא ולא יש ע"ז קולא כלל משאר דיני הספיקות באיסור פרת אף עדיין יש להקשות ע"ז.

דהנה נלע"ד דשמואל דאמר עד שתרגיש בבשרה ס"ל ג"כ הדרשה דרע"ק דם ולא פתם אף היכא שאינו שייך הקולא מצד ההרגשה רק משום דם ולא פתם וראי' מדאמרינן לשמואל רפ"ח דמתניתין דהאשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם ועד שהיא נתון פחת הכר ונמצא על שלה לאחר זמן דכולהו איירי בדארגישה ממש ואפ"ה מטהרין ותולין ההרגשה בטעות דמי רגלים ועד ושמש ומאיזה טעם יהיה זה הרי יש כאן כמו שני ספיקות להחמיר הא' מצד עצמות מציאות הדם יש ספק דלמא מהמקור אתי השני עוד הוכחה בריאה וטובה דמהמקור אתי משום שהרגישה ונדעזעזה גופה ולתלות בטעות כפי להקל זהו ודאי ספק גדול ואין הספק שקול דהא שמאי ס"ל דלעולם אשה מרגשת

ואינה טועה בהרגשת מי רגלים ושמש ועד כמ"ש התוספות ד"ג סע"א והלל לא פליג עליה לחולין וכ"ש הכא דארגישה הרגש שמרגישים בדם המקור ואיך ניקום אנו ונאמר דטעמה זהו ודאי קולא עצומה ועכצ"ל שהטעם הוא משום כמו דכתמים מותרים מה"ת אע"ג שיש ספק ממש באפילו אין הספק דלקולא שקול.

כך נמי בזה דבכולהו לפחות יש ספק שקול להקל יותר מבפנתם שמה לא בא הדם מהמקור כמו במי רגלים שמה בא ממ"ר וכן בעד פינון שהיה נתון תחת הכר וכן בנמצא על שלה לאחר זמן עכ"פ יש ספק שקול ולכן מיקל שמואל דכינון שאפשר לתלות בטעות בההרגשה מותר ונשמע לפ"ז בהרגישה ואח"כ מצאה פתם אינו רק דרבנן כל שיש לתלות ההרגשה בדבר אחר כו' (ואגב יצא לנו דשמואל מיקל גבי פתמים יותר מריש לקיש ולא כמ"ש הס"ט) אף א"כ קשה טובא דהא מוכרח דדרשה דדם ולא פתם לא קאי כלל כ"א בנמצא על בגדיה ואפ"ל דגבי האשה שעושה צרכיה ס"ל לשמואל כהא דאמר ר' יוסי ב"ר חנינא די"ד ע"ב דלא טימא ר' מאיר אלא משום פתם ואף דרב אשי שם ס"ל דטימא משום נדה י"ל שמואל ס"ל כר"י בר' חנינא משום דשמואל פסק כר' יוסי ולא כר"מ ע"כ י"ל ס"ל דגם לר' מאיר אינו טמא כ"א משום פתם ואף שיוצא הדם מגופה אין זה כלל ענין דם יהיה זונה בבשרה שהרי עיקר הזוב בבשרה הוא מי רגלים אלא שבתוכו נמצא דם לכן ה"ל רק כמו פתם וכן גבי עד שהיה נתון תחת הכר ס"ל הא דמשוה טמא היינו ג"כ רק משום פתם כמ"ש בפ"י המשניות להרמב"ם וכ"מ בהל' נדה להרמב"ן פ"ג דין מ"ה והיינו פינון שהיה נתון תחת הכר ש"ל דמעלמא אתיא דדם לכו י"ל ע"ז מן התורה דם ולא פתם ע"כ מיקל שמואל אף דארגישה אף קשה על הא דנמצא לאחר זמן דהתם הדם ודאי לאו מעלמא אתיא רק הספק בהזמן אמאי יקיל בספק שקול ויש עוד טענה דארגישה ואין לדחות דהתם צד הקולא נוטה יותר מש"ה מותר דלכאורה בנמצא על שלה לאחר זמן אם שוככת אפרקיד פדרה המשמשים דלא שייך לומר דאם איתא דהנה דם מעיקרא הוי אתי כמ"ש התוספות ריש נדה א"כ הנה ספק שקול שמה היה מקודם בשעת תשמיש ואפ"ה אין בוועלה טמא ואפי' בדארגישה כו'.

וצ"ל דלגבי למפרע יש להקל יותר מבכאן ולהבא משום חזקת טהרה דאשה דלא אתרעי כלל: קיצור. ומכל מקום דוקא במוצאה על בגדיה שייך הגזה"כ דם ולא פתם ולא בזוב מגופה אף על גב שיש ספק מן העלייה אתי ואף מהלול ולחוזי והא דהאשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם ועד שאינו בדוק י"ל לפ"ד שמואל חשוב כמו פתם: ה והנה לפ"ד הרמב"ם דרק גבי האשה שעושה צרכיה פי' ואפי' נזדעזעה גופה ולא גבי עד שהוא נתון תחת הכר וגם לא גבי נמצא לאחר זמן י"ל משום דגבי האשה שעושה צרכיה פינון שיש מ"ד דגם ר' מאיר אינו מטמא רק משום פתם לכן אף דרב אשי ס"ל דר' מאיר מטמא משום נדה מ"מ אנו דקיי"ל כר' יוסי פשיטא שאין שייך כאן רק משום חשש פתם וע"כ ס"ל אפילו הרגישה נמי טהורה ותלינו בטעות מאחר שבעיקר החשש שייך בזה דם ולא פתם אבל בעד שהוא נתון תחת הכר ס"ל להרמב"ם דבמשוה טמאה נדה כמ"ש רבינו ז"ל סי' ק"צ סעי' ל"ד ס"ק ס"ה.

ע"כ אם הרגישה לא תלינו בטעות אף שהוא עגול וכש"כ שכן הוא בנמצא על שלה לאחר זמן ובפסקי הרשב"ץ רפ"ט שכ' עמ"ש הרמב"ן בהלכותיו דהא דמטהרינו

במשפחת אפי' במרגשת טהור וכבר תמהו עליו רבים כו' עכצ"ל דס"ל דכינון שראתה מגופה אפי' במי רגלים אין זה ענגו לדם ולא פתם דמיירי שלא ראתה מגופה כ"א במוצאה על בגדיה והוא דומיא דמפרשים בגמ' פכה"י די"ט ע"ב הא דאמר ר' מאיר אם אינו מטמא משום פתם מטמא משום משקה נהי דהיכא דקא משכחת פתם ירוק אמנא כו' ע"ש.

והיכא שהספק דילמא מעלמא אתיא אז באמת אף שאין הספק שקול ונוטה לחומרא יותר שריא וכו"ל וכמו בבדקה קרקע עולם דהקרקע מיבדקה שפיר וכן גבי תינוקת שלא הגיע זמנה לראות שאפי' סדינין שלא מלנכלין כו' ותלינו דילמא עברה ולא אדעתה דהוא ספק רחוק מ"מ שריא מטעם הנ"ל אבל פשודאי מגופה בא הדם אף בספק שקול אם מהמקור או לא י"ל דאין לטהר אלא בצרוף חזקת טהרה עכ"פ וראנ' מראתה דם עם מי רגלים דרב אשי ס"ל דר"מ מטמא משום גדה בעומדת והר"ן בתשו' סי' מ"ט כ' משום דר"מ חייש למיעוטא וק' אטו ל"ל לר"מ דם ולא פתם אלא י"ל דבכה"ג אין שינוי לומר פן ולכן ס"ל להרשב"ץ דאף לר' יוסי אין זה ענגו לדם ולא פתם פינון דמגופה קא חזיתיה אלא דמטהר משום דס"ל שחזקה עם שבייל המים בא ולא מהמקור אבל היכא שהרגישה שנודעזע גופה ע"י שמהמקור יצא ס"ל דאין לטהר ולתלות ההרגשה בטעות דלא דמי לכתם דתלינו אף בשאין הספק שקול דזהו רק בכתם ממש ולא ביוצא מגופה והטעם כמשנ"ת למעלה שפמו דלשמואל גזה"כ דבעינו הרגשה פה לכ"ע גזה"כ הוא דם ולא פתם ופרש"י בחולין דנ"ה ע"א ובב"ק דל"ח ע"ב דבעינו שתראהו מגופה ולא שתרמאנו בבגדה וכה"ג דכשלא ראתה מגופה גזה"כ הוא להקל בספק זה פינון שי"ל דמעלמא אתיא אף שהספק רחוק משא"כ כשראתה מגופה אף שיש ספק אם מהמקור או מהעליי' או ממי רגלים וכה"ג לא ע"ז נאמר דם ולא פתם וה"ל כשאר ספק דאורייתא: קיצור ולכן הרמב"ם גבי האשה שהיא עושה צרכיה ס"ל לטהר אפי' במרגשת משום דס"ל דאנן קיי"ל כר' יוסי תפשינו דכל החושש בזה רק משום פתם וכינון דמדאו' אמרינו דם ולא פתם לכה תולין ההרגשה בטעות והדם במי רגלים משא"כ גבי עד שהוא נתון תחת הפר וכ"ש בנמצא על שלא לאחר זמן ס"ל דלא שינוי הטענה דם ולא פתם והרשב"ץ ס"ל דאפי' בהאשה שהיא עושה צרכיה לא שינוי ענגו דם ולא פתם ולכן ס"ל דאף לר' יוסי אין לטהר במרגשת: ו ואפ"ל דונגמא לחילוק הזה בין דם ולא פתם ובין כשראתה מגופה לבד מ"ש הס"ט והבית מאיר די"ל דבדם ולא פתם הקילה התורה כמו בספק ממזר אף עוד זאת אפשר למצוא דונגמא אחרת גם בשאר איסורין והוא ע"ד החילוק שמצינו בגמרא מדאורייתא בין נולד הספק במקום הקביעות ובין נולד הספק אחר"כ דהיינו גבי ט' חנויות כו' ובנמצא הלה אחר הרוב הרי נתנה התורה חומרא כשנולד הספק במקום הקביעות משא"כ בנולד אחר"כ אף שהפך ספק א' ממש כמ"כ פאן עד"ז הקילה התורה כשנולד הספק אחר"כ דהיינו כשלא ראתה מגופה כ"א שמוצאה פתם אלא דהכא הקילה התורה בענגו זה אף כשהספק דאנ' מעלמא רחוק מאד פנ"ל וזהו דין בדקה בבדקה קרקע עולם דאף רב אשי דלא ס"ל טעמא דהרגשה לפרש"י מ"מ ס"ל דטהורה והרי התם קרוב לנדאי שהדם בא מגופה והאחרונים כתבו דנדאי מגופה אתיא כמ"ש הס"ט ס"י ק"צ והחזות דעת סי' ק"צ סק"ח אלא דכתב דהטעם משום דלא ארגישה אבל לרב אשי לפרש"י א"א לומר פן דהא לא בעינו הרגשה פלל ומ"ש הס"ט

ס"י ק"צ דמש"ה השמיט הרא"ש דין זה משום דס"ל דרב אשי אליבא דשמואל קאמר ולי' לא ס"ל הוא דחוק גדול אלא י"ל משום דמ"מ זה נכלל בכלל דם ולא פתם דמ"מ אינו ברור ממש שפא מגופה וכמ"ש הס"ט עצמו שפן משמע הלשון בגמ' דמסיק אפי' קרקע דמבדק שפיר דאיכא למימר דמגופה אתיא טהור וקשה מאי איכא למימר דקאמר וכו' הל"ל דנדאי מגופה אתיא א"ו אע"ג דקרקע מיבדק שפיר מ"מ לא נדאי הוא די"ל דלא בדיק שפיר אלא דמסתבר דמגופה אתיא דהא בדיק לה ומש"ה אמר הש"ס דאיכא למימר כו' עכ"ל הס"ט והבית מאיר בתשו' סי' י"ג הביא דוגמא לזה מהש"ס פ"ק דביצה ד"ז ע"א בדיק בקינה כו' דמסקינן אימור לא בדיק יפה לכן לרב אשי נכלל זה ג"כ בכלל דם ולא פתם (אר"ש שא"צ הרגשה פלל) דגזה"כ להקל בספק זה כל שהוא פתם שנמצא הדם על בגדה או על הקרקע ולא ראתה מגופה ותלינן אימור מעלמא אתיא אף שהוא רחוק מאד ואפשר לומר דמ"מ אין זה ענין לומר דלא אזלינן בתר רובא כ"א דלא אזלינן בתר אומדנא וכמו בדיני ממונות גבי גמל האוחר וה"נ אף שאומדנא הוא קרוב לנדאי שיהיה בא מגופה הקילה התורה גבי פתמים כיון שלא ראתה מגופה והנה אומדנא לא דמי לרובא דהא בתר רובא אזלינן אפילו גבי ד"נ כמ"ש התוספות פ"ק דסנהדרין ד"ג ע"ב משא"כ בתר אומדנא לא אזלינן ועי' פ"ו דב"ב דצ"ג ע"א דאומדנא הוי כמו חזקה ולא דמי לרובא יעו"ש וקאן גבי מוצאה פתם י"ל ג"כ הוי רק אומדנא וחזקה שפא מהמקור פהא דגמל האוחר דמהסברא אמרינן בידיע שפא דהא הריג השור וה"נ י"ל פן דהמקור הוי פשם גמל האוחר די"ל בידיע שמהמקור בא הדם כמ"ש רפ"ט דנדה שחזקת דמים מן האשה וחזקה ה"ל כמו אומדנא אבל ליכא רובא לומר דרוב דמים הם מהמקור דאדרבה רוב דמים מצויים בעולם יותר מבהאשה כמ"ש סברא זו אאזמו"ר רס"י ק"צ רק דמ"מ שייך לומר דאומדנא הוא שפא מגופה דהאי דם מהיכא אתיא לכאן וע"ז י"ל גזה"כ הוא להקל בזה בכתמים פנ"ל כמו דבדיני ממונות גם פן לא אזלינן בתר אומדנא ואף על גב דבאיסורין נדאי אזלינן בתר אומדנא כעין שכתבו הפוסקים דתולין במצוי בין להקל בין להחמיר גבי ספק דרוסה ובא"ח סימן תס"ז ואע"ג דלא אפתחוק לן דהוי רובא כ"א זהו לכאורה רק אומדנא וע' בחזות דעת סי' צ"ח מ"מ גבי פתם הקילה התורה אף אם יש אומדנא גדולה דמ"מ אינו נדאי ולא אפילו רובא ולכן טהור מדאורייתא רק מדרבנן טמאה אא"כ יש ממש במה לתלות הפתם והנה גם לפ"ד אאזמו"ר נ"ע דהטעם דדם ולא פתם משום העמד אשה על חזקתה עכצ"ל ג"כ דאמרינן פן לגבי פתמים אף כשאינו ספק שקול דהא נדאי יודה בדין בדיק קרקע עולם דטהורה כו' ואף דקרוב דמגופה קאתי' ועכצ"ל משום.

דאפילו בכה"ג אמרינן דם ולא פתם והעמד אשה על חזקת טהרה: קיצור. שמלבד מ"ש הס"ט והבית מאיר דהא דדם ולא פתם הוא כעין שהקילה התורה בספק ממזר עוי"ל כמה הערות לזה ע"ד החילוק בין נמצא במקום הקביעות ובין פירוש כף כשנמצא הדם מגופה דהוא במקום הקביעות חמור טפי עוי"ל ע"ד ההפך בין אומדנא לרובא דבתר רובא אזלינן אפילו בד"נ ואלו בתר אומדנא לא אזלינן אפילו בד"מ וכשנמצא פתם על בגדיה ליכא רק אומדנא דמהמקור בא ולא רובא דוגמת גמל האוחר ואע"ג דבשאר איסורין אזלינן בתר אומדנא מ"מ י"ל זהו הקולא שהקילה התורה גבי פתם שלא לילך בתר אומדנא ועיין לקמן בסעיף שאח"ז שכמ"כ גבי איסור זנות דא"א הקילה התורה

בְּאִנְיָן מִשָּׂא"כ בְּסִפְק שְׁקוּל דְּפִתַח פְּתוּח וְזֶה קְרוּב ג"כ לְחִילּוּק זֶה: ז וְכִבֵּר נִתְבָּאָר דַּעֲכָז"ל דְּקִנְיָא זֶה הוּא רַק בְּכַתְמִים לְבַד דְּהֵינּוּ פְּשֻׁמְצָא הָדָם עַל בְּגָדָה וְכֵה"ג אֲזִי אָף אִם הוּא בְּעֵנָן וְשָׁרׁוּב לְנֻדָּי ע"י אֲנִימָדָא דְּמַגּוּפָה אֲתִיבָא הוּא טְהוּר כֹּל שִׁי"ל דְּמַעְלָמָא אֲתִיבָא.

מִשָּׂא"כ בְּרֵאֲתָה הָדָם מַגּוּפָה אָף שְׁיִישׁ לְסִפְק דִּילְמָא לָאו מְהַמְקוּר אֲתִיבָא כְּמוֹ מְהַצְדִּים וְכֵה"ג אִין מְקִילִין עַד"ז כֹּלל וְכַמְשַׁנְת"ל אוֹת ה' רֵאִי ע"ז וְאָף גַּם פְּשֻׁאִינָה רוּאָה מַגּוּפָה בְּנֻדָּי כ"א ע"י בְּדִיקַת עַד ג"כ הֵדִין פֶּן דְּהֵינּוּ שְׁגַם אִם יֵשׁ סִפְק דְּמַעְלָמָא אֲתִיבָא עַל הָעַד אַח"כ וְלֹא מַגּוּפָה בָּא הָדָם וְנָדָי אִין זֶה בְּכֹלל דָּם וְלֹא כְּתָם וְה"ל כִּשְׁאָר סִפְק דְּאִוְרֵייתָא וְתַדַּע מִדִּין בְּדִקָּה א"ע עַל עַד הַבְּדוּק לֵה וְטַחְתּוּ בִּירְכָה וְאַח"כ נִמְצָא עַל יְרִכָה דָּם לִפְרִיש"י (אוֹ עַל הָעַד לִפְר"ח וְעִי' חִי' הָר"ן דְּלְדַבְּרִי א"צ כְּגָרִיס וְעוּד) דְּטַמְאָה נְדָה אָף שְׁהַסִּפְק דְּשִׁמָּא הָדָם אֲתִיבָא מִירְכָה אִינוּ סִפְק רְחוּק כ"כ כְּמוֹ הַסִּפְק דְּגִבִּי בְּדִקָּה קַרְקַע עוֹלָם דְּלִרְב אֲשִׁי נִק' כְּתָם מְשׁוּם שְׁמָא מַעְלָמָא אֲתִיבָא כְּדִלְעִיל וְאֵע"ג דְּהַקְרַקַע בְּדִקָּה שְׁפִיר מִשָּׂא"כ יְרִכָה לֹא בְּדִקָּה כֹּלל וְכֹלל וְאֵפ"ה הֵתָם טַמְאָה נְדָה וְנָדָי וְבִקְרַקַע עוֹלָם טְהוּרָה מְדִאִוְרֵייתָא לְגַמְרִי א"ו עַכְצ"ל כִּינּוּן דְּהֵתָם בָּא הָדָם ע"י בְּדִיקָה מְמַשׁ א"כ בְּזֶה לֹא הַקִּילָה הַתּוּרָה מְשֻׁאֲרִי אִיסוּרִים לוֹמַר דָּם וְלֹא כְּתָם.

וְכִינּוּן דְּהוּא אֲנִימָדָא שְׁמַהמְקוּר בָּא ה"ל טַמְאָה נְדָה מִשָּׂא"כ גִּבִּי כְּתָם שְׁמַצָּאָה דָּם חוּץ לְגוּפָה שְׁלֵא ע"י בְּדִיקַת עַד הַקִּילָה הַתּוּרָה לוֹמַר דָּם וְלֹא כְּתָם וְלֹא לִילָף בְּתַר אֲנִימָדָא כֹּלל אָף שְׁהָאֲנִימָדָא קְרוּבָה וְחִזְקָה יוֹתֵר שְׁבָא הָדָם מַגּוּפָה מְבַבְּדִקָה א"ע בְּעַד הַבְּדוּק וְטַחְתּוּ בִּירְכָה כַּנ"ל וְלִכְּן אָמַר שְׁמוּאֵל דִּינוּ דְּנוֹקָא בְּבְדִקָּה קַרְקַע עוֹלָם וְיִשְׁבָּה עָלֶיהָ וְלֹא אָמַר כִּן בְּבְדִקָּה א"ע בְּדַבְּרֵי שְׁאִינוּ מְקַבְּל טַמְאָה וְאִין לוֹמַר מְשׁוּם דְּבַעַד הַבְּדוּק לֹא שְׁיִינְךָ כֹּלל דִּילְמָא מַעְלָמָא אֲתִיבָא דִּלְפָמ"ש הָרִשְׁבִּי"א בְּתַה"א שְׁעַר רְבִיעֵי דַקְע"ח ע"ב אַחַר שְׁהֵיבָה הָעַד בְּדוּק אֲצִלָּה מִתְחַלָּה הָרִי הוּא לְעוֹלָם בְּחִזְקַת בְּדוּק עַד שְׁתַּדַּע שְׁיִצָּא מִחִזְקַתּוֹ שְׁאִין תּוֹלִין לְעוֹלָם בְּמַקְרָה שְׁאִינוּ יָדוּעַ א"כ לִפ"ז עַד הַבְּדוּק בְּכֵה"ג דְּהֵינּוּ מַה שְׁהוּא בְּחִזְקַת בְּדוּק לֹא עֲדִיף מִבְּדִקָּה קַרְקַע עוֹלָם וְהָרִי בְּכֵה"ג בְּבְדִיקַת עַד טַמְאָה נְדָה מְדִאִוְרֵייתָא לִכ"ע וְבִדְאִוְרֵייתָא אִין נִפ"מ מִמָּה שְׁבְּדִקָּה א"ע בְּדַבְּרֵי שְׁאִינוּ מְקַבְּל טַמְאָה וְגִבִּי בְּדִקָּה קַרְקַע עוֹלָם וְיִשְׁבָּה עָלֶיהָ טְהוּרָה מְדִאִו' בְּכֵה"ג מְשׁוּם דָּם וְלֹא כְּתָם וְגַם רַבְּנָן לֹא הִתְקַמְרִי מְשׁוּם שְׁדַבְּרֵי שְׁאִינוּ מְקַבְּל טַמְאָה אִינוּ מְקַבְּל כְּתָמִים א"כ עַכ"פ מְוַכְרַח דְּמַה שְׁהַקִּילָה הַתּוּרָה לוֹמַר דָּם וְלֹא כְּתָם לֹא שְׁיִינְךָ בְּבְדִיקַת עַד וְכ"ש בְּרוּאָה מַגּוּפָה מְמַשׁ וְכִבֵּר כְּתַבְתִּי לְעִיל רֵאִי לְזֶה מְמַשְׁנָה הָאִשָּׁה שְׁהִיא עוֹשֶׂה צְרִיקָה וְרֵאֲתָה דָּם כּו' דר' מֵאִיר ור' שְׁמַעוֹן מְחַמְרִי בְּהוּ טוּבָא וּמְסַתְמָא לֹא פְּלִיגִי עַל דְּרִשְׁתָּ רַע"ק רַבֵּן דָּדָם וְלֹא כְּתָם ור"מ מְטַמָּא מְשׁוּם נְדָה לְחַד מ"ד דִּי"ד ב' וְכ"ש ר' שְׁמַעוֹן וְאָף לְדִידָן דְּקִי"ל כר' יוֹסִי הֵינּוּ מְשׁוּם דְּחִזְקָה הִיא שְׁמַשְׁבִּיל הַמַּיִם בָּא הָדָם וְכַדְפִּרְשִׁי שְׁאִין דְּרַף דָּם מְהַמְקוּר לְצִאת עִם מִי רַגְלִים מִיְהוּ לִפ"ד הַרְמַב"ם וְהַרְמַב"ן דְּמַטְהֵרִי בְּהָאִשָּׁה שְׁהִיא עוֹשֶׂה צְרִיקָה אֲפִילוּ מְרַגְשֵׁת מְמַשׁ י"ל דַּס"ל דְּלִדִּידָן דְּקִי"ל כר' יוֹסִי וְלֹא כר' מֵאִיר ע"כ יֵשׁ לְתַפְסוֹס דְּאֲפִילוּ לר' מֵאִיר אִין כָּאֵן טַמְאָת נְדָה רַק טַמְאָת כְּתָם כַּנ"ל וְגַם בְּתַשׁוּבָה אַחֲרַת הַבְּאֲתִי עוּד רֵאֲיָה לְזֶה מְהָא דְּאֲחַמְרִי חו"ל טוּבָא שְׁלֵא לְתַלּוֹת בְּדָם בְּתוֹלִים וְאִי אִיתָא דְּמְדִאִוְרֵייתָא כֹּל שְׁיִישׁ לוֹמַר דְּלֹא מְהַמְקוּר אֲתִי הָדָם ה"ל כְּמוֹ כְּתָם א"כ אֲפִילוּ בְּבוּגְרוֹת לֹא רְחוּק לְתַלּוֹת בְּדָם בְּתוֹלִים כְּמוֹ בְּבְדִקָּה קַרְקַע עוֹלָם כּו' אַעֲכָז"ל דְּכְשָׁרוּאָה דָּם מַגּוּפָה לֹא

מקילינו כִּלְל גַּם מְדַאֲרֵינָא מִמֶּשׁ לֹא מִיַּגְנִי וְלֹא מִקְצָתֵי מִמָּה שֶׁהַקִּלָּה הַתּוֹרָה בְּפִתּוֹם וְכִבֵּר כְּתַבְתִּי לְעִיל בְּסַעֲרֵי הַקְדוּמִים שֶׁהֻעַנְנִי דְגַבֵּי פִתּוֹם כִּינּוּן שְׁלֵא רְאֵתָה מְגוּפָה הַקִּלָּה הַתּוֹרָה שְׁלֵא לְחוּשׁ לְאִנְיָוֶה דְמַהֲמָקוֹר בָּא אֲבָל כְּשֶׁרְאֵתָה מְגוּפָה לֹא הַקִּלָּה הַתּוֹרָה וְלִכּוֹן טָמָא אֲפִילוּ בְּשֶׁהַחֲשֵׁשׁ לְהַחְמִיר הוּא פְחוּת יוֹתֵר הַרְבֵּה מֵאִנְיָוֶה דְגַבֵּי פִתּוֹם.

וְהִנֵּה י"ל עוֹד דְּוָגְמָא לְדַבֵּר הִנֵּה אֵין הָאֲשֵׁה נֶאֱסֶרֶת עַל בְּעֵלָה אֱלָא בְּקִינּוּי וְסִתְרָה אוּ בְּשִׁנֵּי עֵדִים שְׁרָאוּ אוֹתָם כְּדֶרֶךְ הַמְּנַאֲפִים מִשָּׂא"כ בְּאִנְיָוֶה אַחֵר וּבִפ"פ נֶאֱסֶרֶת עָלָיו אֵע"ג שְׁיֵשׁ סִפְקָא שְׁקוּל שְׁמָא לֹא תַחֲתִיו זִינְתָה מ"מ סִפְיָקָא דְאִרְיָתָא לְחוּמְרָא.

וְלִכְאוּרָה כְּשֶׁרָאוּ שׁוֹכְבִים זֶה אֶצֶל זֶה אוּ בְּקִינּוּי ע"פ שְׁנֵי עֵדִים וּע"א אוֹמֵר נְטִמָּאת עֵינִין תְּשׁוּבוֹת הַמִּיּוֹחֶסוֹת לְהַרְמַב"ן סִימָן קל"ג קְרוֹב יוֹתֵר הַחֲשֵׁשׁ דְּזִינְתָה תַּחֲתִיו מִבְּפִתּוֹחַ פְּתוּחַ דַּה"ל סִפְקָא שְׁקוּל עכ"פ א"ו מִשׁוּם דְּהֵתֵם עכ"פ ה"ל רַק כְּמוֹ אִנְיָוֶה וְאֵין הָאֲשֵׁה נֶאֱסֶרֶת עַל בְּעֵלָה ע"י אִנְיָוֶה דְלֹא דְמִי לְשֶׁאֵר אִסּוּרִים מִשׁוּם דְּהֵכָא יִלְפִינוּ דְבָר דְבָר מִמְמוֹן דְּבַעֲיָנוּ עֵדִים וְלִכּוֹן אֵין עַד א' נֶאֱמָן לְאִסּוּרָה אִף דְּעַד א' נֶאֱמָן בְּאִסּוּרִים לִפ"ד הַרְבֵּה פּוֹסְקִים וּכמ"כ ע"י אִנְיָוֶה אֵינָה נֶאֱסֶרֶת אֲבָל אִם נוֹלַד בְּגוּפָה דְבָר שְׁמֵרָאָה שְׁיֵשׁ לְסִפְקָא דְהֵינּוּ פְתוּחַ פְּתוּחַ נֶאֱסֶרֶת עַל בְּעֵלָה אִף שֶׁהוּא סִפְקָא שְׁקוּל וּע"ז אֲמָרוּ פְתוּחַ פְּתוּחַ כְּשִׁנֵּי עֵדִים דְמִי וְאִף שִׁמ"מ הַשְּׁנֵי עֵדִים הוּא רַק לִזְמַר שְׁיֵשׁ סִפְקָא שְׁקוּל וּא"כ גַּם בְּרָאוּהוּ עֵדִים שׁוֹכְבִים זֶה אֶצֶל זֶה יֵשׁ גַּם כֵּן סִפְקָא שְׁקוּל אֱלָא הַטַּעַם דְּגַבֵּי פְתוּחַ פְּתוּחַ נוֹלַד דְבָר בְּגוּפָה שְׁמַחְמָתוֹ יֵשׁ סִפְקָא שְׁזִינְתָה מִשָּׂא"כ גַּבֵּי רָאוּהוּ שׁוֹכְבִים אֵין זֶה נִק' שְׁנוֹלַד סִפְקָא בְּגוּפָה כמ"כ הַחִזְיוֹן בֵּין פִּתּוֹם שְׁנִמְצָא דָם חוּץ לְגוּפָה לְבַדִּיקַת עַד שֶׁהוּא דְבָר הַמּוֹרָה שְׁבָא מְגוּפָה מִש"ה טְמֵאָה אֲפִילוּ כְּשִׁיֵּשׁ סִפְקָא דִּילְמָא אֲתֵיָא מִירְכָה וְהֵתֵם טְהוּרָה אִף שְׁאִנְיָוֶה קְרוּבָה שְׁבָא הַדָּם מְגוּפָה כְּמוֹ בְּבִדְקָה קִרְקַע עוֹלָם כְּנ"ל כִּינּוּן שְׁלֵא נוֹלַד הַסִּפְקָא בְּגוּפָה כְּמוֹ בְּבַדִּיקַת עַד שְׁהִיָּה הָעַד בְּגוּפָה: קִיּוּר: רְאֵיהּ דְּבִרְאָתָה מְגוּפָה מִחְמִירִין מְדַאֲרֵינָא לֹא מְהַעֲרָף דְגַבֵּי דָם וְלֹא פִתּוֹם מִדִּין בְּדִיקָה בְּעַד הַבְּדוּקָה לֵה וְנִטְחָתוּ בִּירְכָה וְדִין בְּדִיקָה קִרְקַע עוֹלָם וְעוֹד רְאֵיהּ מְהָא דְלֹא תְלִינּוּ בְּדָם בְּתוּלִים (הַג"ה מִיְהוּ רְאֵיהּ זֹו יֵשׁ לְדַחוּת דְּהָא מִדִּין הַמְּשַׁנֵּה נוֹתְנִין לֵה ד' יָמִים וְהָא דְלֹא תוּלִין אַח"כ צ"ע אִם יֵשׁ מְזָה רְאֵיהּ עכ"ה) וְדוּגְמָא לְדַבֵּר מִהַפְּרָשׁ שְׁבִין עֵדִים שְׁרָאוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּנַאֲפִין וּבֵין פְתוּחַ פְּתוּחַ דְּהוּא ג"כ כְּעֵין הַהַפְּרָשׁ בֵּין נִמְצָא מְגוּפָה לְמִצְאָה פִתּוֹם ע' בְּפָנִים: ח אֲמַנְמֵם כ"ז הֵינּוּ שְׁאִין תוּלִין מְדַאֲרֵינָא בְּבַדִּיקַת עַד כְּשֶׁהַדְּבָר רְחוּק לְתַלּוּת בּוֹ אֲבָל כְּשֶׁהוּא סִפְקָא שְׁקוּל מִמֶּשׁ י"ל דְּהוּא פְּלִגְוָתָא דְתַנְיָא ר' ור' חֲזִיָא אִם טְהוּר מְדַאֲרֵינָא אוּ לֹא.

דְּהֵינּוּ הָא דְּבִבְדִיקָה א"ע בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּקָה וְהִנְיָחְתוּ בְּקוֹנְפָסָא. דְּלִרְבִי אִף שְׁצָרִיכָה כְּגָרִיס וְעוֹד לְאִפּוּקֵי מִדָּם מֵאֲכֹלֶת מִשׁוּם דְּמֵאֲכֹלֶת שְׁכִיחֵי מ"מ כְּשִׁיֵּשׁ כְּגָרִיס וְעוֹד טְמֵאָה נִדָּה אִף דְּלִכְאוּרָה יֵשׁ עֲדִינּוּ סִפְקָא שְׁקוּל שְׁמָא עַל הָעַד הִיָּה הַדָּם לִפְיָה הַרְשָׁב"א בְּעַד שְׁאִינוּ בְּדוּקָה שְׁלֵא הִיָּה מְעוֹלָם בְּחֻזְקַת בְּדוּקָה כְּלָל וְכַדְפִּי הַכּו"פ ס' ק"צ סק"כ.

ור' חֲזִיָא דַּס"ל דְּטְהוּרָה מְדַאֲרֵינָא צ"ל דַּס"ל דְּכִינּוּן שֶׁהַסִּפְקָא שְׁקוּל יֵשׁ לְטְהוּר מְדַאֲרֵינָא אִף בְּבַדִּיקַת עַד וְלֹא דְמִי לְעַד הַבְּדוּקָה שְׁטַחְתוּ בִּירְכָה דְּהֵתֵם אֵין הַסִּפְקָא שְׁקוּל כְּלָל וְנוֹטָה לְאִסּוּר יוֹתֵר דָּדָם יוֹתֵר מִכְּגָרִיס לֹא שְׁכִיחַ בִּירְכָה כְּלָל מִיְהוּ לִפְיָה הַסִּבְרָא שְׁבַתָּה"א לְהַרְשָׁב"א שֶׁע"ד דְּקַע"ח ע"א דְּאִפּוּלּוּפְחוּת מִכְּגָרִיס טְמֵאָה שְׁמֵ אֲפִילוּ לר' חֲזִיָא ג"כ וּכ"כ בְּגִלְיוֹן תּוֹסְפוֹת דִּי"ד א' מִשְׁמַע דר' חֲזִיָא מְטַמָּא ג"כ בְּעַד הַבְּדוּקָה אֲפִילוּ נוֹלַד סִפְקָא שְׁקוּל

אף י"ל דאפילו פחות מפגרים לא הנה ספק שקול דהא י"א דאפילו פתם ממש כשהוא
בבשרה א"צ שיעור פהובא בש"ע סי' ק"צ ס"ו וכ"פ הש"ך שם אלמא אין הספק שקול
או י"ל הטעם כמ"ש בגליון תוספות הנ"ל.

או שמה פינון שנמצא על ירכה במקום שנגע בעד מוכח מלתא שמחמת העד היא טמאה
אך לפי התוספות די"ד ע"ב בענין עד שאינו בדוק דינדעה שהיתה נקי לפני יום או יומים
ועכשיו בשעת בדיקה נטלתו ממקום המונע עכ"ל א"כ אין הספק שקול ור"ל דצד
החומרא שכ"ח טפי ואפ"ה מקיל ר' חייא וע' בס"ט סי' ק"צ ס"ק ס"ב שהניח בצ"ע
אמנם אאזמו"ר נ"ע בקו"א סי' קפ"ז [ס"ק י"ז סד"ה ומ"ש הח"צ] תירץ דכיון שנולד
הספק בהעד קודם שבדיקה א"ע בו והכניסתו לגופה ומש"ה מקילין ביה טפי כו' יעו"ש
ובסי' ק"ץ ס"ק ע"א].

ומ"מ גם בעד הבדוק שהספק נולד אח"כ עכ"ז י"ל דבשיש ספק שקול תולין להקל
דהיינו דין עד שהיה נתון תחת הפר דמשמע בהלכות נדה להרמב"ן פ"ג הלכה מ"ה
שאפ"י יש בו פגרים ועוד אינו טמא רק משום פתם וכ"מ ממ"ש בחידושי הרמב"ן והר"ן
פ"ב די"ד ראיה לפר"ח שם מלישנא דגמרא דקא מקשה ר' חייא לרבי אף אתה עשיתו
פתם אלמא אין לה שאצריכה שיעור פתם וטמאה נדה אלא זו לדברי רבי עכ"ל וא"כ גבי
עד שנתון תחת הפר דעגול טהור עד שיהיה בו פגרים ועוד עכצ"ל לפ"ז טומאתו משום
פתם וא"כ ה"ה או כ"ש משוה פחות מפגרים אף להרשב"א וש"א פ דפליגי על פר"ח
שם י"ל גבי עד שנתון תחת הפר טמאה נדה ולא שייך ע"ז דם ולא פתם כמו גבי טחתו
בירכה מיהו י"ל התם היינו טעמא משום שאין הספק שקול פינון שהוא יותר מפגרים או
משוה לכן טמאה מדאורייתא ועמ"ש מזה בתשובה המתחלת בדין בדיקה א"ע בעד הבדוק
לה וברואה ממש מגופה אלא שיש ספק שקול אם הדם מהמקור או מהמפה וכה"ג צ"ע
אם להקל פי שמה אף אם בבדיקת עד יקילו בספק שקול היינו משום דהספק הוא שמה
הדם מעלמא ממש אתיא פגון בהניחתו תחת הכר כו' דהספק שמה דם מאכולת הוא ונהרי
בכתמים הקילה התורה בספק זה אף שאין הספק שקול כלל כנ"ל מענין בדיקה קרקע
עולם כו' ולכן פינון שגם בבדיקת עד הספק שמה מעלמא אתיא לכן מקילים בזה בספק
שקול עכ"פ בצירוף חזקת טהרה משא"כ ברואה מגופה ממש שמה יש להחמיר אפילו
בספק שקול דכל ספיקא דאורייתא לחומרא מהתורה וכ"ש ספק פרת ואף שיש חזקת
טהרה הא אפילו באיסור לאו דטריפות לא מוקמינן אחזקה לפ"ד הרבה פוסקים וחוששין
לספק דרוסה כ"ש באיסור פרת וגם י"א דאתתא פינון דמגופה קא חזיא לא אמרינן
אוקמא אחזקה עיין חידושי הרמב"ן ריש נדה וגם מצינו בכמה דוכתי בגמרא שהחמירו
ואסרו אע"ג שיש הרבה ספיקות להקל פדאיתא ס"פ בא סימן ובשמעתתא דטועה בפרק
המפלת הגם שהפוסקים כ' ליישב ולכאורה בזה היה מיושב הקושיא איך דימו בגמרא
פכה"י די"ד עד שאינו בדוק לרואה במי רגלים ונהרי בעד שאינו בדוק האיסור שכ"ח
טפי ובמי רגלים ההיתר שכ"ח טפי כמ"ש אאזמו"ר נ"ע בקו"א שם וע"פ הנ"ל אתי
שפיר דכיון שדם בא מגופה וליכא הספק דשמה מעלמא ממש אתיא כמו בעד שאינו
בדוק ע"כ שקולים הם הענינים אף שבאן ההיתר שכ"ח טפי כו' מ"מ פינון שדם בא מגופה
יש להחמיר בו כמו בעד שאינו בדוק שהספק שמה הדם מעלמא ממש אתיא וגם נולד
הספק מקודם כו' וע' מזה לקמן בדין האשה שהיא עושה צרכיה אף הנה מדתניא

בתוספתא דנדה פ"ג ספק אם בא מהמכה או מהחדר טהור הרי בהדיא דבספק שקול אף שהדם בא מגופה טהור ובאמת צ"ל מדוע יקילו בספק זה ואף באיסור טריפות לא מוקמינו אחזקה בספק שקול ולכן צ"ל משום דהתורה הקילה בזה בענין דם ולא פתם אע"ג שזהו כשי"ל דהדם לא בא מגופה פלל משא"כ ה"א אף ה"תם היינו להקל אף בפשאיין הספק שקול פנ"ל לכן למדו מזה להקל אף בראיה מגופה פשהספק שקול או י"ל דה"א פנין שיזוע שיש לה מכה ה"ל פנין דם ולא פתם דהמכה היזוע בה ה"ל כמו הספק דמעלמא אתיא וראי' לזה ממ"ש הרשב"א בתה"א בהקדמה של שער בית הנשים השער הרביעי הפתמים בדין בועל את הבתולה או שיש לה מכה במקור וכגון האשה שהיא עושה צרכיה שכל אלו נכללין בכלל הפתמים מפני שאפי' בא לטמא אינו מן הנדאי אלא מן הספק וכל מה שאינו נאסר אלא משום ספק הרי הוא בכלל פתם עכ"ל ומ"מ אין משם ראי' שהרי פלל בשער הנ"ל גם בדיקה א"ע בעד הבדוק לה והניחתו בקונפסא דנדאי טמאה נדה א"כ אין משם ראי' גם בענין יש לה מכה דכל שיש לה מכה י"ל מדאורייתא דם ולא פתם ושיהיה דינו כפתם שמצאה על בגדיה ולכן ימצא הרבה פוסקים מחמירים דבעיני דוקא שיהא ידוע שמפתה מוציאה דם אבל כף נראה לומר דהיינו דין התוספתא שבספק שקול יש לטהר גבי מכה מטעם פנין בפתם דעלמא הקילה התורה אף בספק שאינו שקול להכי גבי יש לה מכה הקילו בספק שקול אבל בפשאיין הספק שקול ור"ל שנוטה לחומרא בזה לא הקילה התורה פאן פנין דמגופה חזיתיה ומ"ש מהלול ולחויץ דלכמה אמוראים ספיקו טמא מדאורייתא אע"ג שיש שם הוכחה עצומה דלאו מהמקור אתיא רק משום שנגד זה יש רובא דרוב דמים מהמקור כמ"כ גבי מכה דליכא הוכחה פזו ואם גם אין הספק שקול אין להקל מדאורייתא: קיצור.

ברואה מגופה ע"י בדיקת עד גבי עד שאינו בדוק לר' י"ל אין שייך בזה דם ולא פתם ולר' חייא, דקיי"ל פנותי"ל י"ל שייך דם ולא פתם ולהתוספות אין הספק שקול כ"כ ונוטה יותר לחומרא ואעפ"כ אין לו רק דין פתם מיהו רבינו פי' משום שם נולד הספק בהעד קודם שבדיקה בי' לכן ה"ל כמו פתם אף גבי עד שהוא נתון תחת הכר י"א ג"כ דאינו טמא רק משום פתם.

וי"א דטמאה נדה וגבי אם יש בה מכה משמע מהרשב"א לכאורה דאפי' היכא דמטמאנו הוא ג"כ רק טומאת פתם מיהו י"ל זהו דוקא פשיש ספק שקול אז טהור מדאורייתא משום דם ולא פתם.

משום דבכה"ג מוקמינו על חזקת טהרה משא"כ בפשאיין הספק שקול: סימן קמג אשה מצאה פתם על ראש גונדלה וגם עוד טיפים על מקומות החבק סמוך לגונדל שבין פולם ינהי גריס ועוד אף כל טיפה לעצמה אין בה בגריס ועוד ויש לה במה לתלות כי שחטו בבית עגל בו ביום אף כי לובשת פנומקאות (זאקין בל"א) ולא מצאה עליהם מבחויץ מראה דם רק מעט מזעיר אמנם מבפנים על הזאקין דהיינו בצד הסמוך להגוף מצאה מראה דם ממש ולפיכך רחוק בעיני' שיהיה מן דם השחיטה דא"כ מבחויץ על הפנומקאות איבעי לאשתכחי יותר מבפנים וכאן לא נמצא רק מראה דם מעט מזעיר יראה לפ"ד ש"ע דעל חלוקה מבפנים (ולא מבחויץ) ובשרה טהור יש להקל לכאורה.

אף יש לחלק דעתם י"ל שניתז מ"ש רש"ב"א. משא"כ בפנמקאות (ואם יש נקב שם יש להקל).

אמנם לפ"ד תוס' דלא ס"ל ניתז א"כ יש להקל וי"ל דתוס' באמת לא ס"ל דין זה שבש"ע תדע שבב"י נתן טעם לזה משום דניתז כו' ואם יש צד היפר מבחוז גם שפנים יש יותר י"ל כמ"ש הרא"ש פא"ט גבי דרוסה בעורות הנשט שעובר מחוז לפנים ואינו ניפר מחוז וי"ל דזיקרא מיקלא קלי יותר וצ"ע: סימן קמד על אודות הפתם העשוי טיפים טיפים ובין פולם יש פגרים ועוד אי מצטרפי' משום שקוין דקים אדומים נמשכים מטיפה לטיפה י"ל דל"ד לארוה דמצטרף פיון שניפר שהם טיפים מובדלים ודמי לכשיר וכשירה שאפי' יש בהם פגרים ועוד אינו מצטרף לדעת הס"ט על חלוקה דהא בברי' נ"ח א' דאמרינו דכשיר מצטרף היינו על בשרה דוקא ומינה דעל חלוקה טהור מיהו בש"ע דרבינו נ"ע סקי"ט משמע דגם על חלוקה אינו טהור כשיר אלא פחות מפגרים שכ' או שנמצא פנה (והיינו פחות מפגרים ועוד) בחלוקה כו' פנה דוקא וכ"מ בתה"ק וש"מא בטיפי' טיפי' יש להקל יותר מכשיר דשם מ"מ גוף א' הוא: סימן קמה ע"ד האשה שעשתה צרכיה יושבת ובסוף השתייה נגעה ביד ומצאה דם על היד כמו טפה או שתיים עם מראה אדמומית ובדקה עצמה תיכף ונמצאת טהורה ונמצא פן כמה פעמים וגם היא מרגשת פאב בשעת הטלת מי רגלים הנה בב"י סי' קצ"א (בד"ה כתבו הגמ"י בפ"ה פשיטא) כ' וז"ל ומיהו היכא דלא ראתה עם המי רגלים ואחר שהשתינה בדקה ומצאה דם ודאי טמאה לכ"ע ולא מיבעיא להר"ן דמטמא בנמצא על שפת הספל ולא בתוך הספל אלא אפילו להרא"ש דמטהר בההיא שאני התם דלא ידעינו בודאי דבית דתמו מיא אתא דם שאע"פ שלא נמצא אלא על שפת הספל אפשר שבסוף ההשתנה עד שלא פלו מי רגלים לגמרי אתא דם וכל שבא עם מי רגלים ודאי אינו מן המקור אבל הכא דחזינו בהדיא דלא נראה דם עד אחר גמר ההשתנה ליכא למתלי במידי הלכך פשיטא דטמאה היא לכ"ע עכ"ל הרי הדבר מבואר דהרב"י פסק על הנדון דשאלתנו שנגעה א"ע ביד אחר ההשתנה ומצאה דם דטמאה היא לכ"ע והיינו מדלא נראה דם במ"ר עד אחר גמר ההשתנה הוי הוכחה דלאו ממ"ר קאתי הדם ובנד"ז נמי משמע שלא נמצא דם תוך המ"ר רק על היד כו' אף אולי מ"ש מעלתה ובסוף השתייה היינו קודם פלות המי רגלים רק עם סוף המ"ר קודם פלותם נמצא הדם.

אז י"ל דטהורה להרא"ש וכן להרב"ם והרשב"א דס"ל פהרא"ש פנה כמ"ש הב"י ד"ה וילעגנו הלכה ואפשר אפילו להר"ן דהר"ן לא החמיר בנמצא על שפת הספל ולא נמצא בתוך הספל רק משום דרג"ל דבית דתמו מיא אתא דם ובנד"ז הרי ראינו דהדם אתי עם המ"ר היוצאים בסוף ההשתנה ובכה"ג שפאו עם המ"ר רק שפאו באחרונה לא שנייד לומר בתר דתמו מיא אתא דם שהרי נראה בחוש שהדם בא עם המים וכשהדם בא עם המים אין לחוש ש"מא הוא מהמקור כמ"ש הר"ן שם דקים להו לרבנו שאין דרו דם המקור לצאת עם מי רגלים: דהנה רש"י ותוספות פליגי אי חיישינו לר' מאיר לומר דלמא בתר דתמו מיא אתא דם וס"ל להתוס' דאפילו לר' מאיר לא חיישינו דלמא הדם ממילא אתי בתר דתמו מ"ר דלהא לא חיישינו מדלא תזאי קודם עשיית צרכיה או אח"כ א"כ הדם לאו ממילא אתי אלא דל"מ חיישינו דלמא הדור מ"ר למקור ואייתי דם ולרש"י דחיישינו לר"מ דלמא בתר דתמו כו' אבל לר' יוסי לא חיישינו לזה כמ"ש

הגאאזמו"ר ז"ל בסי' קצ"א סק"א בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א וְנִזְל וּבִתְה"א סוּף שֵׁע"ד דְּקַפ"א סֵע"א
בִּיָּאָר הַרְשָׁב"א הַטַּעַם מְשׁוּם דְּהָא דְּפָרִיף בְּגַמְרָא דְּלָמָא בְּתֵר דְּתַמּוּ מִיָּא אֶתָּא דָּם הֵיִינוּ
לר' מאיר פִּינּוֹן דְּאִיהוּ חֵינִישׁ אִפִּי בָּא בְּשַׁעַת צְרָכִיהָ נִיחּוּשׁ נְמִי כָּל הֵיכָא דְּאִיכָּא לְמִיחֵשׁ
אָבֵל לר' יוֹסִי פִּינּוֹן דְּבִשְׁעַת צְרָכִיהָ אֶתָּא דָּם חֲזָקָה עִם הַמִּים בָּא וְאִפִּילוּ נִמְצָא עַל שְׁפַת
הַסֶּפֶל וְקִי"ל כר' יוֹסִי עכ"ל וְכִינּוֹן שְׁכּוֹן דְּאִפִּי בְּנִמְצָא רַק עַל שְׁפַת הַסֶּפֶל דְּאִיכָּא סְפִיקָא
דְּלָמָא בְּתֵר דְּתַמּוּ מִיָּא לְגַמְרֵי אֶתָּא הַדָּם אִפִּי"ה לֹא חֵינִישִׁינוּ לְזָה פִּינּוֹן דְּבִשְׁעַת צְרָכִיהָ אֶתָּא
אֲמַרִּינוּ דְּבִנְדָּאֵי עִם הַמִּים בָּא א"כ לְכֹאֲרָה אִפִּי בְּבוּדְקָתָא אֶת עֲצָמָה מִיָּד מִמֶּשׁ אוֹת יוֹם
אֲחֵר הַהִשְׁתַּנָּה וּמְצָאָה דָּם הִי מְקוּם לְדִין זֶה כְּמוֹ בְּמִצְאָה עַל שְׁפַת הַסֶּפֶל וְהֵיִינוּ לוֹמֵר
שְׁבִסוּף הַהִשְׁתַּנָּה בָּא הַדָּם עִם מְעַט הַמִּים וְהֵיִינוּ פִּינּוֹן דְּבִשְׁעַת צְרָכִיהָ אֶתָּא אֲמַרִּינוּ דְּנִדָּאֵי
הַמ"ר גְּרַמּוּ מְדָלָא חֲזָאֵי קוֹנְדָם כו' אֵלָּא דְּהַרְבֵּי"ס לְ דִּטְמָאָה (וְאִפְּשָׁר הַרְבֵּי"א אֵינוּ פּוֹסֵק
כֵּן אֵלָּא בְּשִׁהֲשִׁינָה לְתוּף הַסֶּפֶל וְרֵאֲתָהּ שְׁבִתוּף מִי רְגָלִים אֵין שׁוּם דָּם ע"כ חֲזִינוּ בְּהִדְיָא
דְּלָא נִרְאָה דָּם עַד אֲחֵר גְּמַר הַהִשְׁתַּנָּה אָבֵל אִם הִשְׁתַּיְנָה בְּאִשְׁפָּה וְכֵה"ג שְׂאֵי אִפְּשָׁר לִידַע
כָּלֵל אִם לֹא הָיָה דָּם בְּמִי רְגָלִים וְתוּמ"י אוֹת יוֹם בְּדָקָה א"ע וּמְצָאָה דָּם י"ל דְּטְהוּרָה וְכִמוֹ
בְּנִמְצָא עַל שְׁפַת הַסֶּפֶל פִּינּוֹן שְׂאֵין יְדוּעַ כָּלֵל שְׂלָא נִמְצָא בְּתוּף הַסֶּפֶל וְכֵן מִשְׁמַע קֶצֶת מִדְּכ'
הַב"י וְמִיָּהוּ הֵיכָא דְּלָא רֵאֲתָה עִם הַמִּי רְגָלִים) אָבֵל עכ"פ הֵיִינוּ דְּנוֹקָא בְּבִדְקָה א"ע אֲחֵר
פְּלוֹת הַמ"ר אָבֵל כְּשִׁנְרָאָה הַדָּם תוּף הַמ"ר נִדָּאֵי אֵין לְחוּשׁ וְלוֹמֵר מְדָלָא נִרְאָה הַדָּם
בְּתַחֲלָה וּבְאִמְצַע הַמ"ר רַק בְּסוּף נִדָּאֵי מִן הַמְּקוּר הוּא.

דְּלָזָה לֹא חֵינִישִׁינוּ דְּאֲדַרְבֵּה מְדָלָא חֲזָאֵי קוֹנְדָם עֲשִׂינִי צְרָכִיהָ אוֹ אִכּוּ נִדָּאֵי הַדָּם לֹא
מִמִּילָא אֶתִּי רַק ע"י הַמ"ר (וְלִדְלָמָא הַדּוּר מ"ר לְמְקוּר ל"ח לר' יוֹסִי בְּיוֹשְׁבַת וְשׁוֹתֶתֶת
אִפִּי לִפ"ד הַתּוֹסְפוֹת וְהָרָא"ש וְכַמ"ש הַב"י לְהִדְיָא בְּשֵׁם הָרָא"ש אִפְּשָׁר שְׁבִסוּף הַהִשְׁתַּנָּה
כו' כְּהוּבָא לְעִיל וְכ"ש כְּשִׁנְרָאָה רֹאִים שְׂבָא מִמֶּשׁ בְּסוּף הַהִשְׁתַּנָּה) הִינְצָא מְזָה דָּאִם בְּדָקָה
א"ע בְּיָדָה בְּסוּף הַהִשְׁתַּנָּה קוֹנְדָם פְּלוֹת הַמ"ר יֵשׁ לְהַקְל לִפ"ד הַרְבֵּי"א אוּלָם כ"ז לְשַׁטַּת
רש"י וְלְשַׁטַּת הַתּוֹסְפוֹת אָבֵל לְשַׁטַּת ר"ח וְלְשַׁטַּת מְהַר"ם דְּרַמ"א חֲשֵׁשׁ לְדַבְרֵיהֶם יֵשׁ
לְהַחְמִיר וַיֵּשׁ לְדַחּוֹת דְּלִמְהַר"ם ג"כ יֵשׁ לְהַקְל דְּהָא אֵין לְחוּשׁ דְּלָמָא בְּתֵר דְּתַמּוּ מִיָּא כו'
פִּינּוֹן דְּנִגְעָה בְּיָד קוֹנְדָם פְּלוֹת הַמ"ר וְגַם לִפְר"ח דְּר' יוֹסִי מוֹדָה דְּטְמָאָה מְשׁוּם כְּתָם הֵיִינוּ
בְּעוֹמְדָת אָבֵל בְּיוֹשְׁבַת דְּר"מ נְמִי מְטַהֵר אֵהָא לֹא מְטַמֵּא ר' יוֹסִי מְשׁוּם כְּתָם וְאֵע"ג
דְּבִיוֹשְׁבַת וְשׁוֹתֶתֶת מְטַמֵּא ר"מ י"ל דְּלִפְרִיש"י הֵיִינוּ דְּנוֹקָא כְּשִׂי"ל דְּאִוְקָמָה אֲנַפְּשָׁה הוּא
מִשָּׂא"כ כְּשִׁשׁוֹתֶתֶת בְּתֵר שְׁהַנִּיחָה לְזַנְק מְחַמַּת שְׁנַתְמַעַט הַמִּים אֵין שְׂיִיף לוֹמֵר הַדּוּר מ"ר
לְמְקוּר כְּדִלְקָמֵן אוֹת ה' בְּשִׁגְמָה בְּתִשׁוּ' כַּמ"א סִי"ב ד"ה וְכֵן לְדַעַת הַר"ם כ' שִׂי"ל דְּגַם
לִר"מ בְּיוֹשְׁבַת וְשׁוֹתֶתֶת אֵין טְמָאָה רַק מְשׁוּם כְּתָם וְא"כ בְּשׁוֹתֶתֶת בְּתֵר שְׁהַנִּיחָה מְלִזְנֵק
י"ל דְּאֵין לְהַחְמִיר כָּלֵל אִפִּי לִפִּי ר"ח לר' יוֹסִי דְּבִכְתָּמִים שׁוּמְעֵי לְהַקְל אִא"כ גְּתַפְּוֹס פִּי
ר"ח וְשַׁטַּת הַתּוֹסֵ' וְכִנְלִי הֵאֵין לְהַחְמִיר בְּכַתָּם: מִיָּהוּ בְּהַגְאָאזְמוּ"ר ז"ל סִסְק"א הַחְמִיר
בְּיוֹשְׁבַת וְשׁוֹתֶתֶת לִפִּי ר"ח אִפִּי בְּשִׁתִּימָה דְּלִסוּף כו') אָבֵל אִם בְּדָקָה א"ע אֲחֵר פְּלוֹת
הַמ"ר לְגַמְרֵי פֶּסֶק הַרְבֵּי"א דְּטְמָאָה וְנִדָּאֵית וְע' בַּמ"ש הַגְאָאזְמוּ"ר ז"ל סִסְק"י בְּשֵׁם הַמְּרָדְכִי
דְּטְמָאָה וְנִדָּאֵית מְדֹאֲרִינִתָּא.

לְכֵן אִפִּי הַבְּדִיקָה דְּמַהֲרִי"ו שְׁבַש"ע לֹא מְהַנִּי: ב וְלִפִּי שְׁדַבֵּר זֶה נִפ"מ גְּדוּלָה לְעַנְיָן
הַבְּדִיקָה דְּהֵיכָא דְּטְמָאָה וְנִדָּאֵית לֹא מְהַנִּי הַבְּדִיקָה ע"כ צְרִיף לְעַמּוּד עַל דִּין זֶה אִם מְוֹסְפָם

הוא לדברי הפל וקונדם פל נזפיר בקצרה השטות הנמצאות לראשונים במשנה וגמרא
דהאשה שהיא עושה צרכיה כו' והו ארבע שטות.

הא' שטת רש"י דעומדת א"א לה לזנק ואפ"ה מטרה ר' יוסי והיננו משום דלא חיישינן
פלל לחששא דלמא הדור מי רגלים למקור (דאזיל בטר חזקה דכינן דבעשיית צרכיה
בא הדם מסתמא משביל המים בא ולא אזיל בטר חששא אע"ג דלעיל פכה"י די"ז ב' יש
סברא דאזלינן בטר חששא ולא בטר חזקה וס"ל דמן הלול ולחויז אינו נדאי טהור אלא
ספק אפשר דכאן הוי חששא רחוקה יותר מהתם והחזקה אלימתא טפי) וממילא דלא
חיישינן ג"כ לדלמא בטר דתמו מיא אתא דם.

כיון דנמצא הדם בתוך הספל על המים חזקה עם המים בא ולא אזלינן בטר חששות
ומיהו אם יושבת על שפת הספל ומזנקת לתוך הספל ונמצא הדם על שפת הספל ולא
בתוך הספל ס"ל להר"ן דטמאה והרשב"א בתה"א דקפ"א סע"א כ' להקל וכ"פ הב"י
ועוד יש מחלוקת דהנה לעיל רפ"ח משמע דמייירי אפי' בארגישה ואפ"ה טהורה דתלינן
דאימור הרגשת מ"ר היא וכ"פ הרמב"ם והרמב"ן והתשב"ץ כ' שתמהו רבים ע"ז וטעם
תמיהתם י"ל משום דלמסקנא דרב אשי דשמואל לא איירי בהרגשה א"צ להעמיד
המשנה בדארגישה ובש"ע פסק בזה ג"כ פהרמב"ם והרמב"ן: שטה ב' היא שטת
התוספות דעומדת אפשר לה לזנק וכנלה מתניתן איירי במזנקת אבל בעומדת ושומתת
לא אשכחן דמטהר ר' יוסי וכ"א א"ז נ"ע דלפ"ז ג"כ דלא אשכחן נמי דמטמא הלכך מידי
ספיקא לא נפקא ולכן אין להחמיר אלא בנדאי שומתת ולא בדאיכא למיחש ולענ"ד הנה
מקום לומר דלא לטמא רק בשתייתה מתחלה שהמי רגלים מרובים לא בשתייתה דלסוף
כו' כיון ששומתת מחמת מיעוט מ"ר שפסוף השתנה נתמעטה ואין בהם פדי זינוק איך
נאמר שאז נוקא יהי' בהם פח לחזור להמקור ולהוציא משם דם.

מיהו לא נ' פן מהתוספות וכן ראיתי שכ' הב"ח סעיף א' עמ"ש הטור אבל אם שומתין
על שפת הספל טמאה ונ"ל והשתא רבינו דנקט על שפת הספל לרבותא נקט הכי כלומר
לא מיבעיא אם גם מתחלת הטלת מי רגליה שהם מרובים היתה עומדת ושומתת לתוך
הספל דכשיטא דטמאה דחיישינן שמה מתוך עצירת מי רגליה הדור למקור אלא אפי'
אם בתחלה היתה מקלחת לתוך הספל ולאחר הקילוח היו מי רגליה שומתים על שפת
הספל דאע"פ שאין שם אלא מעט מי רגלים בסוף ההטלה אפ"ה חיישינן דהדור למקור
ואייתי דם וטמאה כו' והכי משמע להדיא בדברי הרא"ש שכתב דחיישינן דבטר דתמו
מיא ופסק הזינוק ואין המים יוצאין בגבורה הניא לה כמו שומתת וחרו מי רגלים למקור
והביאו דם עכ"ל הב"ח הביאו הס"ט רס"י קצ"א ועמ"ש מזה לקמן אות ה': שטה ג' היא
שטת דאף ר' יוסי לא טיהר בעומדת אלא משום נדה אבל טמאה משום פתם מדרבנן
ואין לטהר לגמרי אף מדרבנן רק היכא דמטהר ר"מ דהיינו ביושבת ופלי רבינו ונ"ל
דהיינו שאפי' ביושבת בעינן ג"כ מזנקת פדאמרינן לר"מ מיהו ביושבת באמצע הספל
סגי דבספק יש להקל בטומאת פתם ע"ש סי' קצ"א ססק"א: והנה נלע"ד שיש נפ"מ בין
פרש"י ובין פ"י התוספות ביושבת לר"מ וכגון ביושבת ומזנקת דלפרש"י טהורה לר"מ
והתוס' פתבו דבטר שהניחה מלזנק ואין המים יוצאים בגבורה ה"ל כמו שומתת ורש"י

נ' דלא ס"ל זה כָּלל דפי' שותתת היינו דאוקמה אנפשה ולא מצד שהמים מצד עצמם מועטים עד שאין בהם כדי לזנק פן נלע"ד וכמו שנת' אות א' ב'.

והנה נפ"מ זו לא ביארו הפוסקים מאחר דלדינא אפילו לתוספות טהורה דפסקו ביושבת ושותתת טהורה אבל לר"ח יש נפ"מ פיון דמטמא משום פתם. לכן נ' להקל בזה כפי פרש"י שהרי התוס' ג"כ מתירים מטעם אחר ועוד בכתם יש להקל בספק פנ"ל: קיצור.

הרי נתבאר ג' שטות הא' שטת רש"י דעומדת א"א לה לזנק וכשטיהר ר' יוסי בעומדת ממילא מוכן דאפילו שותתת ולדעת הש"ע אפילו הרגישה נאפי' יושבת על שפת הספל ומקלחת לתוך הספל ונמצא דם על שפת הספל ולא בתוך הספל מטהר הרשב"א ונהר"ן מטמא בזה הב' שטת הרא"ש מהתוס' דעומדת אפשר לה לזנק ובזה טיהר ר' יוסי וה"ה ביושבת ושותתת אבל בעומדת ושותתת מטמא ר' יוסי ג"כ ועמש"ל בשם אא"ז נ"ע והוא בסי' קצ"א סק"א ד"ה אבל התוספות וכו' הב"ח כו' אבל מלשון רמ"א כו' ועמש"ל הג' שטת ר"ח דר' יוסי מטהר בעומדת משום נדה אבל טמאה משום פתם.

וה"ה ביושבת ושותתת וכתב הש"ך דלשטה זו אין לטהר אלא ביושבת על שפת הספל ומזנקת לתוך כו' ורבינו ז"ל כ' בשם רמ"א לטהר אפי' ביושבת באמצע הספל ונמצא תוך הספל אבל ביושבת על שפת הספל ונמצא תוך הספל ועל שפת הספל י"ל דטמאה גם לפי רבינו ז"ל ולפע"ד יש להקל אפי' בכה"ג די"ל דר"ח ס"ל כפרש"י ולפרש"י לא נק' שותתת רק כששותתת מתחלה עד סוף כמש"ל וכדלקמן אות ד': ג שטה רביעית היא שטת מהר"ם בתשובה סי' תר"ל ובהגמ"י ומרדכי ואף דבהג"ה בש"ע השנה אותן לדעת ר"ח היינו לדינא אבל טעמן חלוק זמ"ז דמהר"ם ס"ל דר' יוסי לא פליג אר"מ אלא בעומדת (הפ"ד ממ"ש ר"ח) אבל ביושבת מודה לי דאינה טהורה אלא פאוקימתא דר' אבא ביושבת על שפת הספל כו' והטעם צ"ל דלחששא דלמא בטר דתמו מי' (לגמרי כפרש"י אתא דם פדרפו) אתא דם חייש ר' יוסי ג"כ ומש"ה בעינן יושבת על שפת כו' לברר שהדם בא עם מ"ר וה"ה בעומדת בעינן הכי עומדת על שפת הספל ומזנקת לתוך הספל ונמצא הדם בתוך הספל אבל פיון שנתברר שהדם בא עם מ"ר לא חיישינן אפי' בעומדת דלמא הדור מ"ר למקור ואייתי דם דלחששא זו לא חייש ר' יוסי כָּלל.

רק לדלמא בטר דתמו מי' אתא דם פי אורחא ולפ"ז צ"ל דמהר"ם ס"ל כפרש"י בפי' דלמא בטר דתמו מי' אתא דם דהיינו פי אורחא שלא ע"י מ"ר כָּלל וכ"כ רבינו ז"ל סי' קצ"א סק"א דהרשב"א ומהר"ם ס"ל כפרש"י אלא דלהרשב"א לא חיישינן להכי אלא לר' מאיר אבל לא לר' יוסי דהלקתא פנומיה ומהר"ם פליג וכדלקמן עכ"ל ור"ל כמ"ש עוד בס"ק י"א דחיישינן דלמא בטר דתמו מי' לגמרי אתא דם פי אורחא מהמקור כדפרש"י דלעיל דאף דבגמרא לא אמרינן הכי אלא לר"מ ס"ל למטהר"ם דה"ה לר' יוסי חיישינן להכי דלא פליג ארבי מאיר אלא בעומדת עכ"ל ולפ"ז יש קצת טעם למה חיישינן לחששא זו ולא לחששא דדלמא הדור כו' דכשהדם בא ודאי עם מ"ר מחזקינן לי שבא עם שביל המים שאין דרוך דם נדה לצאת עם מ"ר כמ"ש רש"י ר"פ הרוואה פתם דנ"ח ע"ב ומש"ה לא חיישינן לסבה נפלאה דלמא הדור כו'.

אבל לשנחוש דלמא הדם בא פדרפו מן המקור בפ"ע רק ששנזמן אחר מ"ר זה חיישינן (וסברא מדלא חזאי קודם אינו מוכרח גם הרשב"א בתשובה שבב"י סס"י קפ"ו שכ' גבי

רמ"ת שאינן רצופים נסת הוא דלית לה ע"כ דלא ס"ל טענה זו רק דמ"מ הכא לא חייש לזה פיון דנמצא הדם בפסל או על שפת הספל עם המים חזקה משביל המים בא ומקור"ם לא ס"ל זה) ואתי שפיר מ"ש מהר"ם דביושבת לא פליג ר' יוסי אר' מאיר כו' ביושבת דוקא אבל בעומדת פליג דהיינו אפילו אם נדאי בא הדם עם מי רגלים חייש ר' מאיר לדלמא הדור כו' ור' יוסי לא חייש לזה אבל את"ל דמהר"ם ס"ל כפי התוספות דאפי' לר' מאיר לא חיישינן דלמא בטר דתמו מיא אתא הדם פדרכו דלזה ל"ח מדלא חזאי קודם כו' אלא דחיישינן דלמא בטר שהניחה לזנק וה"ל כמו שותת הדור מ"ר למקור ואייתו דם וא"כ פיון דר' יוסי מודה ליה בזה דביושבת ושותתת היינו אפי' בטר דתמו מיא כו') חיישינן לדלמא הדור מ"ר למקור ואייתו דם.

(וא"כ דלמא בטר דתמו וכו' ודלמא הדור מ"ר למקור חיש א' הו דהעיקר דלמא הדור כו'). א"כ לפ"ז מכש"כ דיודה לי' לר"מ בעומדת אפי' במזנקה דחיישינן לדלמא הדור דהא כשם דעומדת ומזנקה ה"ל רק חזא לריעותא ה"ה יושבת ושותתת כמ"ש התוספות וא"כ לא פליגי ר"מ ור' יוסי פלל וזה אי אפשר שהוא מבטל כל דברי המשנה דפליגי בעומדת ולהתוס' בעומדת ושותתת לכ"ע טמאה רק בעומדת ומזנקה פליגי וקשה פיון דלהתוס' עומדת ומזנקה עם יושבת ושותתת הם מדרגה א' ואדרבה מהסברא יושבת ושותתת קיל טפי וא"כ פיון דלמהר"ם מודה ר' יוסי לר"מ ביושבת ושותתת דחיישינן לדלמא הדור מ"ר למקור ואייתו דם.

מכש"כ דיש לחוש פן בעומדת ומזנקה וא"כ אמאי פליג עלי' בהא אעכצ"ל דמהר"ם מפרש כפרש"י דהיינו דלדלמא הדור כו' ל"ח פלל לר' יוסי ומש"ה אין מחמיר בעומדת יותר מביושבת דחזקתא זו לחלק בין עומדת ליושבת אין לה מקום רק משום דלמא הדור כו' נחששא זו לא ס"ל לר' יוסי פלל ובהו לבד פליג על ר"מ, אבל לחששא דלמא בטר דתמו מיא לגמריאתא הדם פדרכו בפ"ע מהמקור חייש ר' יוסי ג"כ כמו ר' מאיר אפי' ביושבת ומכש"כ בעומדת ומש"ה אינו מטהר אפי' ביושבת אא"כ פאוקימתא דר' אבא ביושבת על שפת כו'.

וז"ש דביושבת לא פליגי דביושבת ליכא החשש דלמא הדור כו' אפי' לר"מ ואפי' בשותתת לפרש"י לכן כ' רבינו ז"ל דמהר"ם ס"ל כפרש"י: קיצור: שטה ד' הוא שטת מהר"ם בהגמ"י דביושבת לא פליגי ר' יוסי אר' מאיר דאינה טהורה אלא פאוקימתא דר' אבא ופי' רבינו דחששא דלמא בטר דתמו מיא אתא דם פי אורחיה חייש ר' יוסי ג"כ ולא פליג רק אם נדאי בא עם מ"ר לא חיישינן דלמא הדור מי רגלים למקור ואייתו דם: ד אבל מה נעשה ולשון הגמ"י ספ"ה עומד לנגדנו דשם מבואר דמהר"ם ס"ל כפי התוס' ואדרבה משמע דדוקא בשטת התוס' אמר דינו כמש"ש וכו' מהר"ם ז"ל דאף ר' יוסי לא מטהר ביושבת על שפת כו' דביושבת לא פליגי כו' לפי שטת ר"י (היינו שטת התוספות) שפי' דכולה מתניתין בין יושבת בין עומדת איירי במזנקה וכן לפר"ח כו' עכ"ל הרי שפתם ברור מללו דלפי שטת ר"י פירש מהר"ם מה שפי' דביושבת לא פליגי ולכאורה דבריהם תמוהים שהוא נגד הסברא דא"כ נשאר הקושיא דלעיל על מהר"ם דכיון דביושבת ושותתת מודה ר' יוסי דחיישינן לדלמא הדור כו' כמו"כ (וכש"כ) דיש לחוש לזה בעומדת ומזנקה פנ"ל.

ומ"מ אחר העיון נ"ל שהוכרחו לפרש פן דמהר"ם דוקא לשטת ר"י אמרה. וההכרח לסבול הקושיא הנ"ל וליישוב דבזה חלוק מהר"ם על התוספות וס"ל דר' יוסי מקיל טפי במזנת אפי' עומדת משותפת ויושבת (ועיין בתוספות דנ"ט סד"ה האשה ועו"ל דמקשה סבר כו' ופי' מהרש"א שם דסברת המקשה הוא במזנת אפי' עומדת לא הנה קדא לריעותא דלא הדור מ"ר פלל למקור במזנת אבל יושבת בשותפת הנה קדא לריעותא והמתרץ השיב לו דעומדת אפי' במזנת הנה קדא לריעותא משום דאיפא למימר הדור כו' עכ"ל ומירץ דהמתרץ היינו לר' מאיר אבל לר' יוסי דאינו מחלק בין עומדת ליושבת ס"ל פסברת המקשה דבמזנת אפי' עומדת לא הי' קדא לריעותא כו' כנ"ל וא"כ א"ש דברי מהר"ם דס"ל פהנעוד י"ל השני שבתוספות) משום דא"א לומר דמהר"ם ס"ל כפרש"י דלפרש"י א"א פלל להעמיד דבריו.

דאי איתא דחיישינו דלמא בטר דתמו מיא לגמרי אתא הדם פדרכו בפ"ע מהמקור ומש"ה אפי' ביושבת בעינו דוקא שיושבת על שפת הספל ומזנת לתוף הספל ונמצא דם בתוף הספל לבד שבה נתברר שהדם לא בא אחר מ"ר דא"כ הי' צ"ל נמצא על שפת הספל וא"כ פשיטא דגם בעומדת בעינו פן לקבר שלא בא הדם אחר מ"ר ונהרי בעומדת א"א פלל לקבר זה לפרש"י דא"א לומר דמייירי ג"כ בעומדת על שפת הספל ומזנת לתוף הספל כו' דהא רש"י פי' דעומדת א"א לה לזנק וכל עומדת שותפת היא וא"כ אם עומדת על שפת הספל א"א לצייר שתהא מזנת לתוף הספל כו' דמשפת לתוף א"א רק ע"י זינוק וכיון שא"א לה לזנק א"כ בהכרח שותפתין רק על שפת הספל כו' וא"כ א"א שיהיה ר' יוסי עומדת אע"ג דלא חיישינו דלמא הדור כו' מ"מ פיון דחאיש דלמא בטר דתמו וכו' ובעומדת א"א לקבר שאינו פן משא"כ לפי התוספות דעומדת אפשר לה לזנק א"כ שפיר יש להעמיד בעומדת על שפת הספל ומזנת לתוף כו' כמו ביושבת ועי"ז יכול להתברר דלא בטר דתמו וכו' אתא הדם פי אורחא וגם לא הדור מ"ר אז למקור) וליישוב דברי רבינו ז"ל שכ' דמהר"ם ס"ל כפרש"י היינו דמשום דגם לפי הגמ"י נשאר קושיא ודחוק על מהר"ם פנ"ל ע"כ ס"ל דמהר"ם ס"ל כפרש"י דהחפש דדלמא בטר דתמו מיא אינו שייך פלל לדלמא הדור כו' פנ"ל ויתרובץ בזה הקושיא הנ"ל רק נצטרף לומר דמהר"ם חולק על פרש"י בדבר א' והוא דס"ל דעומדת ג"כ אפשר לה לזנק וע"כ גם בעומדת יוכל לומר דאינו מטהר ר' יוסי רק בעומדת על שפת הספל ומזנת לתוף כו' ובזה עלו פהוגן דברי מהר"ם: ולפ"ז יפרש מהר"ם הגמ' מורכב מפרש"י והתוס' היינו שיפרש מאי שנא עומדת כפי התוס' דטמאה משום קדא ריעותא דאין רחמה נפתח ודפרש"י לעיל דנ"ז ע"ב ד"ה עומדת טמאה דאידי דדחיק לה עלמא דמעמד השתינה כו' אע"ג דמזנת יושבת נמי תהא טמאה היכא דשותפת ומשני דכולה איירי דוקא במזנת וזהו כפי התוס' אבל הקושיא שבגמ' מזנת נמי דלמא בטר דתמו מיא אתא דם פפרש כפרש"י דלמא אתא הדם פדרכו מן המקור אחר פלות המ"ר (ולא ס"ל סברת התוספות מדלמא חזאי כו').

ועוד די"ל ג"כ דא"א לו לפרש פהתוס' פי השתינה שאחר פלות גבורת המים אין שייך לומר דלמא הדור כו' וגם לא ניקח לי' פהתוספות דא"כ יצטרף לומר ששנתו דר' יוסי ור' מאיר פליגי אם עומדת ומזנת עדיף מיושבת ושותפת או לא וכנ"ל וזה דחוק וגם התוס' עצמן לא ס"ל סברא זו) ומשני ביושבת על שפת הספל ומזנת לתוף כו' וכ"ז פריד

הש"ס ומשני לר"מ ואמנם ס"ל למקור"ם דכיון דבמשנה לא מצינו פלוגתא בין ר"מ לר' יוסי רק בעומדת לבד אבל ביושבת לא מצינו פלוגתא א"כ יש לנו לומר דכל מה שמחמיר ר' מאיר ביושבת אזי גם ר' יוסי מודה לו דאל"כ אמאי לא אשמעינן פלוגתא בהא דהרי ר"מ ג"כ אמר יושבת טהורה כמו ר' יוסי ועכ"ז העמידו בגמ' דמייירי דוקא ביושבת על שפת כו' א"כ ס"ל למקור"ם דכה"צ"ל לר' יוסי ג"כ וכ"ז פדי לברר שלא בא הדם בפ"ע בטר דתמו מיא.

אבל מ"מ בהא לא ס"ל לר' יוסי כר' מאיר ביושבת ושותתת דמטמא ר"מ משום דלמא הדור כו' משום דדומה לעומדת ומזנקת דהנה חדא ריעותא וכיון דר' יוסי גילה לנו דעומדת טהורה ולא חיישינן לדלמא הדור כמ"כ אין לחוש לזה ביושבת ושותתת רק מ"מ א"א להטהר ביושבת ושותתת מטעם אחר דחיישינן דלמא בטר דתמו וכו' וזהו א"א להתברר א"כ יושבת על שפת הספל ומזנקת כו' כמ"ש בגמ' ומ"מ בענין נידון שאילתנו שנגעיה.

ביד קודם פלות השתיתה ומצאה ט"ד דנתברר דלא בטר דתמו מיא כו' י"ל דיתיהר מקור"ם ג"כ לר' יוסי דלדלמא הדור מ"ר למקור לא חאיש פלל לפי רבינו ז"ל דמקור"ם ס"ל כפרש"י וגם לפי הגמ"י דמקור"ם חאיש לזה ביושבת ושותתת י"ל דהיינו בשותתת מתחלה ולא בשותתת רק לסוף מחמת פלות המ"ר וכמש"ל ואף אם נאמר דלהגמ"י בשם מהר"ם חיישינן דילמא הדור מ"ר למקור ואייתי דם מ"מ פיון דבלא"ה רוב הפוסקים לא ס"ל כמקור"ם וגם למקור"ם י"ל דר' יוסי מטמא רק משום פתם דהא איכא מ"ד בגמ' ה"כ אפי' לר"מ והפמ"א כ' שכ"ד ר' יוחנן בגמ' רפ"ט ע"כ נלע"ד לסמוך להקל בנד"ז ושוב נלע"ד דבנדאי רבינו ז"ל לא הי' חולק על הגמ"י אלא דפי' פן ד' הגמ"י דמ"ש דמקור"ם ס"ל כשטת ר"י היינו בענין דעומדת אפשר לה לזנק אבל בפי' דלמא בטר דתמו כו' י"ל דלהגמ"י ג"כ מקור"ם מפרש כפרש"י כמ"ש רבינו ז"ל (וביושבת על שפת הספל ונמצא דם בתוך הספל ועל שפת הספל ע' תשו' ושב הפהן סי' ל"ב ד"ה וראיתי להש"ך סק"ד שצידד להקל ונעלמה ממנו טענת הס"ט ס"י ק"צ שיש לחוש לר' מאיר שגם הדם שבתוך הספל בא משפת הספל והפל לאחר דתמו מיא כו' מיהו חששא זו רק לפי מקור"ם דביושבת ל"פ פלל אבל לפי ר"ח י"ל דטהורה כמ"ש לעיל): קיצור.

בהגמ"י ספ"ה משמע דמקור"ם ס"ל כהתוס' דעומדת אפשר לה לזנק וגם חששא דלמא בטר דתמו מיא פ"ג כ' כהתוספות דאז ה"ל שותתת וחיישינן דלמא הדור כו' ולכן ביושבת מטמא א"כ יושבת על שפת הספל כו' וה"ה בעומדת מטהר בכה"ג דוקא.

משא"כ לר' מאיר טמא בעומדת אפי' כה"ג ורבינו ז"ל פי' דחששא דלמא בטר דתמו כו' מפרש מקור"ם כפרש"י ונפ"מ אם ראה שהדם יצא עם המ"ר אפי' פששתה טהורה לפי רבינו ז"ל משא"כ להגמ"י דחיישינן דלמא הדור כו': ה ונההיב"י פסק כפרש"י שהיא שטה א' וכדעת הרשב"א ולא כהתוס' ורא"ש ולא כר"ח ואמנם הרמ"א חשש להחמיר כשטת התוס' וגם כשטת ר"ח והפמ"א כ' שראוי לסמוך על פסק הרב"י ואין פן דעת האחרונים.

והנה הב"ח סי' קצ"א סעי' ג' הקשה קושיא גדולה על שטת הרא"ש והתוספות דר' יוסי אינו מטהר בעומדת ושותתת דא"כ מאי פריה בגמ' ור' יוסי בחד ספיקא מטהר דהיינו רישא דמתניתין האשה שהיא עושה צרכיה) בתרי ספיקי (דהיינו סיפא דמתניתין איש ואשה שעשו צרכיהן כו') מיבעיא ומאי קושיא דלמא בסיפא מטהר אפי' בעומדת ושותתת דברי שא טמא כה"ג נכן הפמ"א הקשה פנ"ל וכו' ונוראות נפלאתי ובאמת שהוא קושיא רבה ודונק גדול לפי התוס' והרא"ש ומחמת זה הכריע הפמ"א כפרש"י נגד התוס' והרא"ש ואני מוסיף עוד קושיא עצומה דהנה בגמ' די"ד ע"ב אמרו וכשטיהר ר' יוסי (בעד שאינו בדוק ונמצא עליו פגרים ועוד אחר שבדקה א"ע בן) לעצמו טיהר דתנן האשה שהיא עושה צרכיה ר' יוסי מטהר אפי' בעומדת וע"ש דעומדת שנה לעד שאינו בדוק ואדרבא יש סברא לומר דעד שאינו בדוק חמור טפי מעומדת ע"ש בפוסקים שי"א דאפי' לר' יוסי הכא גבי עד טהורה משום נדה אבל טמאה משום פתם.

וי"א דשניהן שונים ואי איתא דבעומדת ג"כ אינו מטהר ר' יוסי רק במזנקה אבל בשותתת טמאה א"כ איך שיניף לומר לעצמו טיהר מי הגיד לנו דעד שאינו בדוק דמי לעומדת ומזנקה שמה דמי לעומדת ושותתת דמודה ר' יוסי דטמא ואדרבא י"ל דטפי דמי לעומדת ושותתת דהכא איכא רג"ל טפי משם פנין שבדקה א"ע בו כמ"ש הפוסקים א"ו משמע דר' יוסי מטהר בעומדת בכל ענין ואינו מחלק כלל הלכך שפיר שיניף לומר לעצמו טיהר כמו דמטהר שם בכל ענין וגם מה שנוחקו התוספות על רש"י בכ"י דלמא בתר דתמו מיא דר"ל דלמא בתר שהניח מלונק ושותתת הדור מ"ר למקור ואתי דם והרא"ש ביאר זה בתר דתמו מיא ופסק הזינוק ואין הפנים יוצאים בגבורה וה"ל כמו שותתת והדור מ"ר למקור ובאמת שזו הסברא אינו מוכן דבשלמא בשתייה דבתחלה דהיינו בעומדת שמיך כשמתחלת להשתין ה"ל כמו שותת ור"ל דדחיק לה עלמא פנין דעומדת ואין רחמה נפתח שינכלו המ"ר לצאת להדיא והמ"ר הן הרבה אז שיניף לומר דלמא הדור כו' וכן ביושבת ושותתת מתחלה שג"כ המ"ר מרובים וכיון דשותתת ואוקמה אנפשה הוא י"ל שהמ"ר הדור למקור פנין שהם מרובים משא"כ ביושבת ומזנקה דבשעת הזינוק ל"ח לדלמא הדור פנין דלא אוקמה אנפשה הוא ע"כ אף שהמים מרובים ל"ח לדלמא הדור כו' א"כ איך נימא כשנתמעטו המים דהיינו בסוף ההשתנה עד שאע"ג דלא אוקמה אנפשה הוא והפתח פתוח פדרכו אין להם פח לזנק מלמעלה למטה מצד עוצם מיעוטן ואיך נימא אז דלמא הדור למקור כו' פנין שאפי' בהפתח הפתוח לפנייהם כדרך הליכתן מלמעלה למטה אין בהם פח לזנק איך יהפכו ממטה למעלה להיות חוזרים למקור ולא מצינו חששא זו רק כשהמים רבים ויש להם מונע לילך פדרכן בשביל שמלמעלה למטה דהיינו בעומדת דדחיק לה עלמא א"נ ביושבת אלא דאוקמה אנפשה משא"כ היכא שאין להם מונע אע"פ שהמים מרובים ל"ח לדלמא הדור למקור א"כ כש"כ כשאין להם מונע וגם המים מועטים עד מאד עד שגם בדרך זה הולכים בנחת מאד בלי גבורה לסבת מיעוטן איך ניהוש דלמא הדור כו'.

וע' בב"ח סי' קצ"א ס"א הנפיר סברא זו לא מיבעיא אם גם מתחלת כו' אפילו אם בתחלה היתה מקלחת כו' דאע"פ דאין שם אלא מעט ממימי רגלים בסוף ההטלה אפ"ה חיישינן דהדור למקור וכמ"ל אות ב' משמו ובאמת שמןכרחים לומר פן להתוספות והרא"ש אבל לפרש"י אתי שפיר טפי ולא נצטרך לומר פן ומה שפותרו התוס' פי' רש"י דמדלא

חזאי קונדם עשׂיית צרכיה או אח"כ א"כ הדם לאו ממילא אתא אין מוכרח דהא ביהדיא תנו פ"ב דמכילתין די"ד גבי רמ"ת נמצא לאחר זמן טמאין מספק ופטורים מן הקרבן ופי' בגמ' דט"ו דשקתה כדי שתירד מן המטה ותדיח פניה הוא אחר דאחר וטהורה לגמרי ובלא שקתה ה"ל ספק ונהרי הפל זמן מועט מאד ואמאי נימא מדלא חזאי קונדם התשמיש ונדאי מחמת התשמיש אתא הדם ואין לומר דאיה"נ דאמרינן דמחמת גרם התשמיש אתא הדם.

אבל מ"מ מחזקינן לי' שבא מחמת גרם התשמיש ואחר התשמיש הלכך פשטימשו לא הי' דם דזה דוחק דהא בגמ' דפ"ח מוקמינן לה לעולם בדארגישה ואימור הרגשת שמש כו' ואי איתא דמחזקינן דהדם בא מחמת תשמיש א"כ פינו דנדאי התשמיש גרם לדם וגם ארגישה אמאי נימא דהרגשת שמש הוא ותו דא"כ פאן נמי אף את"ל דמדלא חזאי קונדם אמרינן דהמ"ר היו סבה לדם נימא ג"כ דמ"מ ה"ה סבה שיומשך דם המקור ולא מצד דהדור מ"ר למקור רק ע"ד ש'התשמיש הוא סיבה לדם ואעפ"כ אמרינן דהדם בא אחר התשמיש כמ"כ פאן י"ל דביתר דתמו מיא ממש אתא דם.

ולכאורה יש ראי' לזה מדין הנזכר בתשו' הרשב"א הובא ב"י סי' קפ"ו ובהג"ה ש"ע סי' קפ"ז ס"א לענין רמ"ת ואלו הג"פ צ"ל רצופים אבל כל שפעם כף ופעם כף אין זו חזקה פלל ונסת הוא דלית לה וע"ש בדברי הגאאזמו"ר ז"ל סק"ח דפי' שנתקלקל ונסתה ופורשת נדה בלא עת כו' אמאי נימא מדלא חזאי קונדם נדאי התשמיש גרם לדם וצ"ל דהרשב"א לשטת' אגיל דלא ס"ל סברא זו דמדלא חזאי כו' ולהתוס' דס"ל סברא זו י"ל דאין ה"נ דמחזקינן דהתשמיש גרם לדם מדלא חזאי קונדם אלא דהא אפי' בפעם א' אמרינן פן אעפ"כ משמשת פ"ב דאמרינן מקרה הוא שקרה דתשמיש זה גרם לדם ולא הוחזקה אלעולם כמ"כ אפי' ג"פ שאינן רצופים אין זו חזקה גמורה לאסור עי"ז לעולם (וכבר פתבתי מזה בתשו' נידון רמ"ת ובתשו' בדין שו"ב שהוחזק חזקה שאינה שנה להיות נשפטה ונתרפא כו'): קיצור: הב"ח הקשה קושיא גדולה על שטת התוס' מהסוגיא במקומה ויש להוסיף גם מסוגיא דעד שאינו בדוק די"ד גם על עצם הסברא יש קושיא ומה שהקשו על פרש"י איך חיישינן דלמא בתר דתמו כו' יש ליישב בטוב: ועתה נשוב לדנינו של הרב"י אם בדקה א"ע אחר פלות המ"ר ומצאה דם דטמאה ונדאית ולפע"ד יש לספק בזה טובא אם קנחה א"ע תוף שיעור ונסת ליציאת מ"ר ונהרי גבי קנחה א"ע אחר תשמיש תוף שיעור ונסת מחייבין חטאת לבעלה אלמא דמחזקינן לי' בטומאה ונדאית אלמפרע והו' אמת דבגמ' דף ס' ע"ב פליגי בר פדא ור' אושעיא ור' אושעיא בלא תשמיש לא מחזקינן בטומאה ונדאית אלמפרע דאם איתא דהנה דם מאן עכביה ול"ד לאחר תשמיש דהתם י"ל דשמש עכביה אף אפי' לפ"ז י"ל הכא ג"כ דהנה דם במ"ר ג"כ רק שנתבטל במיעוטו במים לכן לא ניכר ותו דהא רב שם ס"ל כפר פדא דמחזקינן אלמפרע וכ"ד רב הונא בגמ' ד"ו וכ"ד רב חסדא בקדושינן דע"ג ע"ב וכ"פ הרב"י בש"ע סי' ק"צ סעיף נ"א וכ' שהרא"ש שכ' כר' אושעיא יחיד הוא בדבר וכיון דאפילו בכתמים ששומעים להקל פסק להחמיר א"כ ודאי ס"ל דאין לספק בזה אמנם עדיין י"ל דל"ד דבשקלא התם כשנאמר שהדם שנמצא עכשיו בקינוח נעקר ממנה בשיעור ונסת מקונדם והי' אז עדיין בתחלת ביה"ח סגי משא"כ הכא פשנמצא אחר פלות המ"ר תוף שיעור ונסת ואנו רוצים לומר שהי' מקונדם בהמ"ר ממש זה לא דמי כ"כ להתם אף לבר פדא

אף כָּבֵר כ' שֵׁם הָרֵא"ש חִילּוּק זֶה בְּשִׁלְמָא בְּטְהָרוֹת כו' אֲבָל הֵכָא כו' אֵין רְאוּי שְׁנַתְלָה דָּם הַמְצִיאָה בָּה כו' וְאַפ"ה כו' א"כ כו' ע"ש וא"כ שְׁאָר הַפּוֹסְקִים דְּפִסְקוּ דְּבִכְתָּמִים תּוֹלִים כְּשִׁיעוֹר וְסֵת וְלֹא יוֹתֵר ש"מ דְּלֹא ס"ל חִילּוּק זֶה אֲלָא דָּדָם זֶה מְחֻזְקִין לִי כַּמ"כ מִמֶּשׁ לְמַפְרַע שֶׁהִי בְּמָקוֹם הַזֶּה מִמֶּשׁ וְעוֹד דְּבִכָּל כַּה"ג יֵשׁ לְצַרְף סְבָרַת הַתּוֹס' דְּמִדְּלֹא חֻזְאֵי קוֹדָם עֲשִׂית צְרָכֶיהָ וְלֹא אַח"כ א"כ הָדָם וְדֹאֵי לָאוּ מִמִּילָא אֲתֵי רַק שִׁ"ל דְּאִיפָּא הוֹכְחָה לְהִיפּוּף מִדְּלֹא נִמְצָא בְּתוֹף הַסְּפֵל וְהָרִי עַכ"פ הַרְשָׁב"א לֹא ס"ל פְּלֵל הוֹכְחָה זוּ מִדְּמִטְהָר בְּנִמְצָא עַל שְׁפֵת הַסְּפֵל לְחוּד וְה"נ ה"ל כְּעַל שְׁפֵת הַסְּפֵל כִּינּוּן שְׁהַבְדִּיקָה הִי תוֹף שִׁיעוֹר וְסֵת לְכָלוֹת הַמ"ר גַּם הָר"ן בְּתִשׁוּ' דִּיקָה דָּם שְׁעַל הָעֵד לְנִמְצָא עַל שְׁפֵת הַסְּפֵל וְהַמְרָדְכֵי שְׁפִסְק דְּטִמְאַה בְּפִשִּׁיטוֹת הֵינּוּ מִשׁוּם דַּס"ל דְּנִמְצָא עַל שְׁפֵת הַסְּפֵל נְמִי טִמְאַה אֲבָל לַפ"ד הַמְקִילִים בְּזֶה קָרוֹב לֹמַר שִׁישׁ לְהַקֵּל ג"כ בְּנִמְצָא עַל הָעֵד וּבִלְבַד כְּשִׁקְיֻנְחָה א"ע תוֹף שִׁיעוֹר וְסֵת וְע' בְּתִשׁוּ' פַּמ"א ח"א ס' י"ב ד"ה וְאִם אֲמַנְם וְאִף כִּי וְדֹאֵי אֵין לְהַקֵּל נִגְדַּד הָרַמ"א שְׁפִסְק כְּהַמְחִירִים וּבְפִרְט שְׁבַנְד"ז י"ל שְׁגַם לְהָר"ן יֵשׁ לְהַחְמִיר מ"מ כִּינּוּן שְׁלִדְעַת הַרְב"י שְׁפִסְק כְּהַרְשָׁב"א וְסִיעֵתוֹ יֵשׁ לְהַקֵּל א"כ יֵשׁ לְסַמְוֵה עַכ"פ עַל בְּדִיקַת מַהֲרִי"ו הַנּוֹ' בַּש"ע ס' קצ"א דֹאע"ג שְׁהַשְׁ"ף סק"ז כ' שְׁהַבְדִּיקָה לָאוּ דְּסִמְכָה הִיא מ"מ יֵשׁ לְסַמְוֵה עַכ"פ ע"ז בְּצִירוֹף דְּעַת הַרְשָׁב"א וְסִיעֵתוֹ.

וּבְפִרְט שֶׁהַנ"ב ס' מ"ג כ' שְׁהִיא בְּדִיקָה טוֹבָה. אִף מ"מ וְכִי מְפַנֵּי שְׁאַנּוּ מְדַמִּין נַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה נִגְדַּד הָרַמ"א שְׁכ' אַאזְמו"ר הַנְּ"ל נ"ע סק"י דַּס"ל דְּבַכָּה"ג לֹא מְהַנִּי בְּדִיקַת מַהֲרִי"ו וּבַס"ט הַחְמִיר יוֹתֵר בְּפִי דְּעַת הָרַמ"א פְּדִלְקָמֵן: קִיזוֹר אִם בְּדִיקָה עֲצָמָה אוֹת יוֹם לְהַטְלַת מ"ר י"ל דַּה"ל בְּנִמְצָא עַל שְׁפֵת הַסְּפֵל מִיְהוּ לְמַעֲשֵׂה חִלְיָלָה לְסַמְוֵה ע"ז רַק עַפ"י בְּדִיקַת מַהֲרִי"ו וְאַעַפ"כ אֵין לְעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה בְּזֶה: ז וּמ"מ נִרְאָה דֹאע"ג דְּלֹא סְמַכִּינוּ עַל בְּדִיקַת מַהֲרִי"ו מ"מ עַל הַבְּדִיקָה שְׁנַזְפֵּר בְּתִשׁוּ' אַאזְמו"ר נ"ע רִישׁ הַל' נִדָּה שְׁתַּכִּין לָהּ קִנְיָה דַּק אֲרוֹן כו' יֵשׁ לְסַמְוֵה כַּמ"ש בְּתִשׁוּ' א' דַּס"ל לְרַבִּינוּ ו"ל דְּבְדִיקָה זוּ עֲדִיפָּא מְבִדִיקַת מַהֲרִי"ו.

וְהַטְעַם מוּכָן מִמ"ש בְּשׁוֹלְחָנוּ הַטְהוֹר ס' קצ"א סַסְק"י שְׁאַפְשָׁר לוֹ לְיָרֵד כו' ע"ש אֲבָל בְּבְדִיקָה זוּ ל"ל הָכִי שַׁע"י הַקִּנְיָה דוֹחֲקוֹתוֹ לְמַעֲלָה לְכֹן אִם תְּבַדּוּק ג"פ וְיִמְצָא הַמּוֹף נָקִי וְלִמְטָה בְּסוֹף הַמ"ר יִמְצָא טְפַת דָּם יֵשׁ לְהַתִּירָה לְעוֹלָם אִף אִם תִּרְאָה בַּמ"ר דְּמוֹכָחָא מִקְלָתָא דְּלָאוּ מִהַמְקוֹר הוּא: וְכַש"כ בַּנְד"ז שְׁמַרְגְּשֵׁת כָּאֵב בְּשַׁעַת הַטְלַת מ"ר דֹּא"כ נ' שִׁישׁ לְסַמְוֵה ג"כ עַל בְּדִיקַת מַהֲרִי"ו פְּדִפְסִק רַמ"א לְהַדְיָא וְאַע"ג שְׁמַרְגְּשֵׁת לְפַעְמִים כָּאֵב בְּלֹא הַטְלָה ג"כ מ"מ אִם בְּשַׁעַת הַהַטְלָה לְעוֹלָם מְרַגְּשֵׁת כָּאֵב מוֹכָחָא מִקְלָתָא דְּהַכָּאֵב הוּא בְּמָקוֹם מוֹצָא הַמ"ר אֲלָא דְּהַכָּאֵב גְּדוֹל עַד שְׁמַרְגְּשֵׁת אוֹתוֹ לְפַעְמִים גַּם בְּלֹא הַטְלָה אֲבָל עַכ"פ הוּא בְּמָקוֹם מוֹצָא מ"ר מְדַמְרַגְּשֵׁת כָּאֵב לְעוֹלָם בְּשַׁעַת הַטְלַת מ"ר.

וְא"כ יֵשׁ לְסַמְוֵה עַל בְּדִיקַת מַהֲרִי"ו וְדַע דְּבְדִיקוֹת אֵלוּ אֵינָן מוֹעִילוֹת אֲלָא אִם אַחַר הַטְלַת מ"ר יִמְצָא ט"ד בַּהַמ"ר אוֹ עַל הָעֵד וְאַח"כ תּוֹצִיא הַמּוֹף וְיִהְיֶה נָקִי כְּנ"ל אֲבָל אִם גַּם בַּמ"ר וּבְהָעֵד שְׁתַּקְנַח א"ע בּוֹ אַחַר הַטְלַת מ"ר קוֹדָם הוֹצֵאת הַמּוֹף לֹא יִמְצָא שׁוּם דָּם.

א"כ אֵין רֵאִי מִמָּה שְׁגַם הַמּוֹף נָקִי כִּינּוּן דְּעַכְשָׁיו לֹא נִמְצָא שׁוּם ט"ד וְאִם אַח"כ בְּהַשְׁתַּנְּחָה אַחֲרַת יִמְצָאוּ טְפֵי דְּמִים יֵשׁ לְחַוֵּשׁ דְּמַהַמְקוֹר הוּא מִשָּׂא"כ כְּשִׁנְמִצָּא עַל הָעֵד וְאַח"כ תּוֹצִיא הַמּוֹף נָקִי מוּכָח דְּלָאוּ מִהַמְקוֹר הוּא.

ומה שפא בשאלתה אם הבדיקה שבש"ע היא דוקא במרגלשת פאב או גם באינה מרגלשת. פבר נתפאר בשם כאאזמו"ר ז"ל סק"י דבאינה מרגלשת לא מהני הבדיקה מיהו מתוך דבריו נ' דהיינו דוקא פשנמצא על העד לחוד אבל אם נמצא ג"כ בתוך הספל ועל העד שיהביא רמ"א י"א דטהורה פלי בדיקה וזהו דעת הר"ן וי"א דטמאה וזהו דעת מהר"ם א"כ אפשר דבכה"ג סמכינן על הבדיקה גם לפ"ד רמ"א פן מורה לשון רבינו ז"ל סק"י ממ"ש דהכי לא מהני כו' דדוקא בנמצא על העד לחוד אף בס"ט סק"ז פ"י דרמ"א ס"ל דאפי' בכה"ג לא סמכינן על הבדיקה וכן לפי הטעם שכ' רבינו ז"ל סק"י דבדיקה זו לא מהני רק דלא אמרינן הדור מ"ר כו' א"כ בכה"ג אפי' לא נימא הדור כו' יש לחוש לדלמא פתר דתמו כו' כמ"ש שם סקי"א לכן לפי הס"ט לא סמכינן על הבדיקה זו בשום ענין רק במרגלשת פאב דוקא ובתשובה א' פתבתי שאין להחמיר בזה: ומה שפכתבת במוצא דם במ"ר אם צריך שיעור כמו בכתם הנה שאלתה זו היא לפ"ח דמטמא משום פתם דאלו לפי מהר"ם פיון דיש לחוש לדלמא פתר דתמו כו' א"כ טמאה משום גדה וכן להר"ן בנמצא על שפת לחוד וא"כ אין נפ"מ לדינא דהא אנו חוששין לפוסקים הנ"ל וביושבת על שפת וכו' ומקלחת לתוף כו' ונמצא בתוף גם לר"ח טהורה לגמרי ואין נפ"מ רק לענין עומדת ונ' דאין חילוק בין פחות מכגריס לכגריס ועוד דחילוק זה לא שייך רק פשיש לתלות בדם מאכנולת משא"כ ה"כ דנדאי מגופה קחזינא רק הספק שפא ממקום מ"ר א"כ מ"ל כגריס ועוד או פחות מכגריס שפא תאמר דעל פחות מכגריס לא גזרו פלל טומאת פתם.

הא לא משמע פן ממ"ש כאאזמו"ר נ"ע סי' ק"צ סק"ט בשם הראב"ד ע"ש: סימן קמו השאלה נאבדה ומהתשו' נראה שהשאלה היא במוצאה דם תוף מי רגלים וגם על העד שפדקה בו תומ"י אחר הטלת מי רגלים ואיך הדין אם אינה מוצאה דם ממ"ש רק קרטין הנה בש"ע סי' קצ"א בהג"ה כ' אבל אם מצאה דם תוף מי רגליה וגם על העד שפדקה א"ע בו י"א דהיא טמאה דלא התירו רק דם שנמצא תוף מי רגלים (מךדכי ה"נ) וי"א דהיא טהורה דדם שנמצא תולין שעדיין נשארו מתמצית מי רגלים (ב"י ממשמעות הרא"ש ונהר"ן) ויש להחמיר עכ"ל ונהש"ף סק"ח דכף הוא שורת הדין להחמיר ור"ל משום פתם.

מ"מ המעיין במקור הדין יראה דדעת רוב הפוסקים להקל בזה אפי' במשתנת מעומד וזהו לשטת רש"י ונהרמב"ם ונהרמב"ן ונהרשב"א ונהר"ן וכ"פ הרב"י בש"ע ובתשו' פנים מאירות ח"א סי' י"ב האריף להוכיח דהעיקר פשטה זו ונשם סתר ג"כ דעת הש"ף סק"ג שר"ל שהעיקר פדעת ר"ח וגם מצאתי בבה"ג סוף גדה שיהביא משנה זו ופסק כר' יוסי משמע דלא ס"ל פדברי ר"ח דאל"כ ה"ל לפרש דמ"מ מודה ר' יוסי דטמאה משום פתם וגם ה"ל להביא דין איש ואשה שעשו צרכיהם כו' דאז מותר לגמרי וגם לכאורה מ"ש בגמרא וכן אורי ליה ר' אבא לקלא (ופרש"י שם אדם שהוצרך לדבר) הלקה כר' יוסי ולשטת ר"ח הרי ר' יוסי ג"כ מטמא משום פתם בכל מה שמתמא ר' מאיר.

וא"כ ע"כ לא טיגר לו רק היכא דר"מ מטהר וא"כ מהו אורי ליה כר' יוסי ולהש"ף יש לתרץ דשאלתו דקלא הי' לטהרות וטיגר לו דיעבד כר' יוסי ובאמת שכ"מ בתוספות די"ד ע"ב לר"ח אף פבר הקשה ע"ז הס"ט דא"כ אינו דומה לעד שאינו בדוק דשם גם

דיעבד טהרותיו תלויין וכינן דכל חילי דהש"ך לפסוק כר"ח פדי להשוות רואה במ"ר לעד שאינו בדוק הרי גם לדבריו אינן שונים ולפי' הב"י בר"ח דמחלק בין טהרות לבעלה יש ליישב דהורה לו דטהרותיו תלויים.

אכן גם זה דוחק דמלשון אורי ליה משמע שנמשך מהוראתו היתר למעשה ואם ההוראה הנה רק דהטהרות תלויים אין נפ"מ למעשה גם בלא"ה יש להקשות ע"ד הב"י דברוב המקומות בגמ' משמע דלטהרות מחמירין יותר כמ"ש בס"ט: והנה מבואר בב"י (בד"ה פתבו הגמ"י בפ"ה פשיטא) דנד"ז דומה לנמצא בתוך הספל ועל שפת הספל כו' וכמ"ש בהדיא בתשו' הר"ן סי' מ"ט שהביא הב"י אח"כ שהרי כ' ונ"ל ונדון שלפנינו הרי הוא כנמצא בתוך הספל ועל שפת הספל שהרי אותה חציץ אדום נמצא עם מימי רגליה ולאחר מכן ע"י בדיקה מחמת אותה תמצית שנשארה ממימי רגליה עכ"ל ובס"ט סק"ז ר"ל דמהר"מ משמע דבמצאה על העד חמור טפי מנמצא על שפת הספל ונצא לו זה להס"ט למה שפי' ברמ"א דלא מהני הכא בדיקה דמהרי"ו אע"ג דמהני בנמצא בתוך הספל ועל שפת הספל כו' אכן דוחק הוא לומר דרמ"א יפסוק היפך מתשו' הר"ן במקום שאין חולק עליו בפ"י לומר דזה גרע דהמרדכי בשם מהר"ם שחולק על הר"ן היינו משום דמטמא ג"כ בנמצא בתוך הספל ועל שפת הספל וכמ"ש הס"ט ס"ק הנ"ל ונ"ל וכן נראה מן המרדכי דאיהו לא כתב להחמיר במצאה תוך מ"ר ובבדיקת עד אלא למאי דס"ל דר' יוסי לא פליג אר' מאיר אלא ביושבת לגמרי פנותיה ס"ל אבל למאן דס"ל דר' יוסי פליג אר"מ אפילו ביושבת אפילו במצאה אח"כ ע"י עד טהורה עכ"ל: אף מלשון תשובת מהרי"ל רס"י קע"ג שכתב ונ"ל כבר ידעת תשובת מהר"מ שהחמיר בענין זה בתשובתו הלא היא במרדכי כיון שמצאה דם בבדיקת עד עכ"ל משמע טעם החומרא מפני שמצאה דם בבדיקת עד דזה חמור מנמצא על שפת הספל ולא בתשו' הר"ן דמדמה זה לזה וזכר לדבר מדיון בדיקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה עליה דם בגמ' ר"פ הרוואה פתם דקיל מבדיקה א"ע בעד ומצאה דם.

בלא הטעם דהרגשה כמ"ש הס"ט ס"י ק"צ מהא דרב אשי דפרש"י שמואל לא איירי בהרגשה כו' הרי מחשיב זה פתם. משא"כ בבדיקת עד וכמ"ש מזה במ"א על הפשנה ס"פ הרוואה פתם שלא אמרו חכמים את הדבר להחמיר כו' דם ולא פתם וכמ"כ י"ל באשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם בספל הרי איכא חד מ"ד בגמ' פכה"י די"ד דגם ר"מ אינו מטמא אלא משום פתם.

ואף ל"ד דר"מ מטמא משום נדה מ"מ לר' יוסי אף ל"ד דמודה ליה ביושבת י"ל אינו מטמא רק משום פתם ונהרי ר"ח פי' בהדיא פן משא"כ בנמצא דם גם בבדיקת עד כגידון דהר"ן יש בזה חשש טומאת נדה רק שפאנו להקל לתלות במ"ר י"ל בזה דוקא מחמיר מהר"מ רק בתשו' מהר"ם שפמרדכי פ"ב דשבועות סי' תשל"ה יש לפרש שבבדיקת עד לבד מצאה דם ובמי רגליה לא מצאה רק כעין קרטין ע"ז החמיר אבל אם גם במי רגליה מצאה דם כמו בבדיקת עד י"ל לא הנה מחמיר רק כמו במוצאה תוך הספל ועל שפת הספל וכ"מ לכאורה בב"י ס"י קצ"א בד"ה ומ"ש המרדכי שאח"כ יהי' מוצאה דם ממש בעד שבודקת בו משמע על המים הנה רק קרטין ולישנויי זה דהב"י הסכים הד"מ סק"ה

והש"ף ס"ק י' ועיין בתשוב' גבועת שאול סי' ס"ו משמע ג"כ כמו שפתיבתי בפירושי דברי המרדכי.

ונו"ל ומדנקט רואה דם סתם ולא נקט רואה אותו דם או אותן קרטין משמע דלא קאי על הנה קרטין רק אדם ממש עכ"ל הרי מפרש כמ"ש דעל המים ראתה הדם שהוא פועל קרטין ובבדיקת עד מצאה דם בפשוטו מיהו הח"צ בתשובה סי' ע"ג אינו מפרש פן דברי המרדכי והגבועת שאול שם נחלק עליו ונראה לכאורה עוד ראיה לדברי מהרי"ל ונגד תשובת הר"ן דהא בגמ' די"ד משנה בדיקה א"ע בעד שאינו בדוק לדין האשה שהיא עושה צרכיה ולכן דעת הר"ן והרשב"א בתה"א בית זו' שע"ד דקע"ח ע"ב דכמו דקיי"ל בהאשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם דטהורה לגמרי כמ"כ בבדיקה א"ע בעד שאינו בדוק והניחתו בקונפסא ולמחר מצאה עליו דג"כ טהורה לגמרי אפי' יש בו פגרים ועוד לא פרבי דטמאה משום נדה ולא כר' יוסי דטמאה משום פתם אלא דטהורה הורה לגמרי וכן פסק בתה"ק שם רק שפתיב שהמחמיר כר' חייא תע"ב ואמנם בש"ע סי' ק"צ סל"ו פסק גבי עד דטמאה משום פתם אף שגבי עושה צרכיה פסק רס"י קצ"א דטהורה לגמרי א"כ עכצ"ל דטעם החומרא בעד יותר משום שפתיב א"ע בו שאני ולכן הרמב"ם מחמיר יותר ופוסק פרבי א"כ מזה ראיה דגם בהאשה שהיא עושה צרכיה פשנמצא דם גם על העד אף שפתיב א"כ תוה"מ"ר י"ל חמור יותר מנמצא תוה"מ"ר י"ל שפתיב אלא ה"ל פדין בדיקה א"ע בעד שאינו בדוק דקיי"ל דטמאה משום פתם פה"ל בדעת מהר"ם לפמ"ש בתשוב' מהרי"ל והר"ן דאינו מחמיר בזה יותר מנמצא בתוה"מ"ר י"ל שפתיב אלא הספ"ל: י"ל ג"כ טעמו פנין דעכ"פ ודאי אין בזה רק טמאת פתם דהא אפי' בעד שאינו בדוק וביותר מפגרים דאין כ"כ במה לתלות ולכן רבי מטמא נדה אעפ"כ קי"ל דטמאה רק משום פתם.

והרשב"א והר"ן ה מקילים לגמרי א"כ הכא ודאי אף שפתיב בבדיקת עד פשיטא דלא חמור מעד שאינו בדוק הנ"ל מאחר שפתיב א"כ תוה"מ"ר י"ל רגליה ואדרבה קיל מעד שאינו בדוק דהתם אין כ"כ במה לתלות אבל הכא עינינו רואות מה שיש לתלות וא"כ הכא יש לפסוק בדעת הרשב"א והר"ן גבי עד שאינו בדוק דטהורה לגמרי דאף דשם גבי עד מחמיר הש"ע דטמאה משום פתם היינו משום דאין במה לתלות אבל הכא אין לה מקום גדול וקרוב יותר במה לתלות הפתם דהיינו שהיא תמצית מדם הנמצא במימי רגליה וכיון דפליגתא דהר"ן ותשוב' מהרי"ל הוא בטמאת פתם דרבנן הרוצה להקל בדעת הר"ן יש לו על מה שייסמון: קיצור.

במוצאה דם תוה"מ"ר י"ל ועל העד לדעת הר"ן זהו פנמצא בתוה"מ"ר י"ל שפתיב אלא דטהורה פלי שום בדיקה והס"ט סק"ז פירש שי"ל דבמוצאה על העד חמור טפי מנמצא על שפתיב אלא להמקילים שם כר' יוסי בזה יש להחמיר וכ"מ בתשוב' מהרי"ל רס"י קע"ג.

והגמא דבדיקה קרקע עולם קיל מבדיקת עד. ומ"מ במרדכי עצמו אין מוכרח דברי מהרי"ל וכמ"ש הס"ט בעצמו ולכאורה דין זה דומה לדין בדיקה א"ע בעד שאינו בדוק שבש"ע סי' ק"צ סל"ו דמשמע בגמ' די"ד ע"ב דלר' חייא חמור מדין האשה שהיא עושה צרכיה וא"כ זהו ראיה לדעת מהרי"ל.

וּלְהַרְוֹן י"ל דְּאֲדַרְבֵּה מִשָּׁם רְאִיָּה דְּבָשָׁם ג"כ דַּעַת הָרֶשֶׁבֶ"א וְהַרְוֹ"ה לְהַקְלֵל לְגַמְרֵי וְאִף דְּאֵנוּ קִי"ל לְהַחְמִיר שָׁם מ"מ פִּינּוֹן הַחֲנוּמְרָא רַק ע"ד פְּתָם לְבַד. א"כ הֵכָא שְׁיִישׁ וַיֵּשׁ בְּמַה לְתַלּוֹת הַפְּתָם לְכֹן טְהוּרָה לְגַמְרֵי ב וְהִנֵּה אַאזְמו"ר נ"ע ס"ק י"א י"ב פִּי דְּבַרְי רַמ"א לֹא כַהֲס"ט דְּזָה גְרַע כּו' אֶלֶּא אֲדַרְבֵּה י"ל דְּאֶפֶי לִפְיָ ר"ח יֵשׁ לְטַהַר בְּכַה"ג בְּמִשְׁתַּנְתּוֹת מִיּוֹשֵׁב וְעַדִּיף מִנְמַצָּא בְּתוּף הַסְּפָל וְעַל שְׁפַת הַסְּפָל דְּטַמְאָה לר"ח מִשּׁוּם פְּתָם ע"ש אֶלֶּא דִּי"א הָרֵאשׁוֹן מִחְמִיר בְּזָה לִפְיָ ר"ח וְס"ל דְּלֹא עַדִּיף מִנְמַצָּא בְּתוּף הַסְּפָל וְעַל שְׁפַת הַסְּפָל אֶכּוֹן בְּמִשְׁתַּנְתּוֹת מְעַנְמָד וְנִמְצָא תוּף מ"ר וְעַל הָעַד טַמְאָה הִיא לר"ח מִשּׁוּם פְּתָם.

אֶבֶל לְשַׁטַּת הָרֵא"ש י"ל דְּיֵשׁ לְטַהַר פִּינּוֹן שְׁהִיְתָה מְקַלַּחַת וְאִף שֶׁאֲח"כ פְּשָׁפְסַק הַזִּינּוּק ה"ל שׁוֹתֶמֶת וּבְשׁוֹתֶמֶת מְטַמָּא הָרֵא"ש מ"מ בְּנַד"ז שְׁיִישׁ לְהַסְתַּפֵּק שְׁהַדָּם שְׁנִמְצָא עַל הָעַד הוּא מְתַמְצִית מ"ר פְּשָׁהִיְתָה מְקַלַּחַת כַּמ"ש אַאזְמו"ר נ"ע סְקִי"ב לִפְיָ ר"ח אֶבֶל הֵכָא תְּלִינּוֹן כּו' ע"ש א"כ פִּינּוֹן שְׁאִינוּ בְּרוּר שְׁהַדָּם שְׁנִמְצָא עַל הָעַד הוּא מְשׁוֹתֶמֶת י"ל דְּטְהוּרָה לְהָרֵא"ש כַּמ"ש אַאזְמו"ר נ"ע סְק"א דְּס"ל לְרַמ"א דְּאִין לְהַחְמִיר לְהָרֵא"ש אֶלֶּא בְּנֻדְאֵי שׁוֹתֶמֶת וְלֹא בְּדֹאִיפָא לְמִיחּוּשׁ כּו' ע"ש וְה"נ י"ל דְּאִינוּ רַק חֲשָׁשָׁא כּו' פִּינּוֹן דְּנִמְצָא ג"כ תוּף הַמ"ר וְהִנֵּה הַגַּם דְּכָבֵר הַכְּרִיעַ הַרַמ"א לְהַחְמִיר כִּי"א הָרֵאשׁוֹן מ"מ י"ל דְּבַדִּיקָה דְּמַהֲרִי"ו מְהֵי הֵכָא וְלֹא כַהֲס"ט סְק"ז פִּי הוּא הוֹכִיחַ כֹּן פְּדִי לְיִישׁב קְוֹשְׁיֵית הַשְּׁ"ף סְק"ח עַל רַמ"א.

אֶכּוֹן קְוֹשְׁיֵית הַשְּׁ"ף יֵשׁ לְתַרְזֵן בְּדַרְזָה אַחַר כַּמ"ש אַאזְמו"ר נ"ע סְקִי"ב וְא"כ תּוּ עַכ"פ אִין לְהַחְמִיר שְׁלֹא יְהִיָּה מְהֵי בְּדִיקָה דְּמַהֲרִי"ו פִּינּוֹן דְּלִפ"ד רֹב הַפּוֹסְקִים טְהוּרָה לְגַמְרֵי בְּלֹא שׁוּם בְּדִיקָה וְהִינּוּ אֶפֶילוּ בְּמִשְׁתַּנְתּוֹת מְעַנְמָד וְכ"ש בְּיוֹשֶׁבֶת וְכַמ"ש ל: קִיּוּר הַפּמ"א הִבִּיא רְאִיוֹת לְסַתּוֹר דַּעַת הַשְּׁ"ף שְׁפָסַק כַּר"ח אֶלֶּא דְּהַעֲקִיר כְּרִש"י וְהַרַמְבַּ"ם וְסִיעֲתָם.

וּלְדַבְרֵי אַאזְמו"ר נ"ע י"ל דְּבַנְד"ז יֵשׁ לְטַהַר אֶפֶילוּ לְשַׁטַּת הָרֵא"ש אֶפֶילוּ בְּמִשְׁתַּנְתּוֹת מְעַנְמָד וְאִם מִשְׁתַּנְתּוֹת מִיּוֹשֵׁב יֵשׁ לְטַהַר אֶפֶילוּ לְפַר"ח וְעַכ"פ פִּינּוֹן לִפ"ד רֹב הַפּוֹסְקִים יֵשׁ לְהַקְלֵל לְכֹן אִף שְׁרַמ"א פְּתַב לְהַחְמִיר פְּדַעַת מַהֲר"מ שְׁהַחְמִיר בְּזָה יֵשׁ לְסַמְנָה עַכ"פ עַל בְּדִיקַת מַהֲרִי"ו לְטְהַרָה עִי"ז): ג אִף הִנֵּה לְעֵיל מִינְיָה כ' רַמ"א בְּסִי' קַצָּא בַהֲג"ה שָׁם אִף יֵשׁ מִחְמִירִין שְׁלֹא לְהַתִּיר רַק בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ נְסַת לְהַצְרִיכָה בְּדִיקָה כּו' וְהַכִּי נַהוּג א"כ פִּינּוֹן דְּאֶפֶילוּ בְּאִשָּׁה שְׁמַרְגְּשֵׁת פְּאָב בְּשַׁעַת הַטְּלַת מִי רַגְלִים שְׁקוֹרִין הָאֲרִין וְוִינְד דְּאִיפָא יְדִים מוֹכִיחוֹת שְׁיֵשׁ לָהּ מַכָּה הַמְכַאִיב אוֹתָהּ בְּהַטְּלַת מִי רַגְלִים וּמִמְנוּ הַדָּם יוֹצֵא אֶפ"ה לֹא הַתִּיר אֶפֶי' בְּצִירוּף הַבְּדִיקָה דְּמַהֲרִי"ו כ"א ג"כ בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ נְסַת וְשְׁלֹא בְּשַׁעַת וְסַתָּה.

א"כ כ"ש בְּנֻדּוֹן הַנְּ"ל שְׁאִינָה מְרַגְּשֵׁת פְּאָב וּמוֹצָאָה דָּם תוּף מִי רַגְלִיָּה וְגַם עַל הָעַד שְׁאִין לְהַתִּיר בְּבְדִיקָה דְּמַהֲרִי"ו כ"א בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ נְסַת שְׁלֹא בְּשַׁעַת וְסַתָּה. אִף לִפְיָ הַמּוֹכֵן מְלִשׁוֹן רַמ"א הִיָּה מְקוּם לְחַלֵּק דְּהַתָּם גְּבִי הָאֲרִין וְוִינְדָא פִּינּוֹן דְּכ' לְהַתִּיר אֶפֶילוּ אִם מוֹצָאָה דָּם אַחַר הַטְּלַת מִי רַגְלִים פְּשָׁמְקַנְחַת עַצְמָה וְר"ל אֶפֶילוּ אִם לֹא מְצָאָה דָּם תוּף מִי רַגְלִיָּה רַק עַל הָעַד לְבַד שְׁקַנְחָה עַצְמָה אַחַר הַטְּלַת מִי רַגְלִים מְצָאָה דָּם אֶפ"ה טְהוּרָה וְכֹן מִשְׁמַע מְדַכְתֵּב בְּסִיפָא אֶבֶל אִם אִינָה מְרַגְּשֵׁת פְּאָב וּבּוֹדְקַת עַצְמָה אַחַר הַטְּלַת מִים אִם לֹא מְצָאָה דָּם בְּמִי רַגְלִיָּה וְדֹאֵי טַמְאָה מְפָלֵל דְּבַרְיָשָׁא בְּמַרְגְּשֵׁת פְּאָב טְהוּרָה הִיא אֶפֶי' בְּכַה"ג מִשּׁוּם דְּהָא אִיפָא יְדִים מוֹכִיחוֹת מְאַחַר דְּמַרְגְּשֵׁת פְּאָב כּו' וְכֹן כ' אַאזְמו"ר נ"ע סְק"ג בְּפִי דְּבַרְי רַמ"א ע"כ בְּכַה"ג דְּוִקָא הוּא דְּכַתֵּב שְׁיֵשׁ מִחְמִירִין שְׁלֹא לְהַתִּיר רַק בְּאִשָּׁה שְׁיֵשׁ לָהּ נְסַת

וע"י הבדיקה דמהרי"ו והיגונו פינון דבכה"ג לולי הרגשת הפאב היטה טמאה מדאורייתא לכל הדעות וכמ"ש בב"י בד"ה פתבו הגהמי"י בפ"ה פשיטא: וכ"כ אאזמו"ר נ"ע סק"י ולכן אפי' מרגשת פאב כ' יש מחמירין וכו' משא"כ בנד"ז אף שאינה מרגשת פאב פינון שפאצאה ג"כ תוף מי רגליה אז פינון שלפ"ד רוב הפוסקים טהורה היא לגמרי אף שפאצאה ג"כ על העד.

לכן אף שיש מחמירים סגי עכ"פ לסמוך על הבדיקה דמהרי"ו ולא להצריך עוד דדוקא יש לה נסת. אלא אף שאין לה נסת קבועה תהיה טהורה שלא לטמאה על ידי הדם שמוצאה תוף מ"ר ועל העד ועפ"ז יש לתרץ קושיות הט"ז בסי' קפ"ז סק"י שהקשה על פסקי רמ"א שדבריו סותרים זא"ז דכאן (ר"ל גבי מפה שא"י אם מוציאה דם) התיר בלא שום בדיקה שלא בשעת נסתה ובסי' קצ"א במי רגלים דקיל טפי כ' דהכי נהוג להתיר ע"י בדיקה דוקא ולפמ"ש בדעת רמ"א דמייירי פאן בלא מצאה דם תוף מ"ר כ"א על העד שקינחה בו לבד אחר הטלת מי רגלים.

א"כ י"ל דאין זה קיל טפי דהנה הט"ז סייע דבריו שנה קיל טפי ממ"ש מהרי"ו בתשובה סי' כ"ה ונ"ל דעדיף האי מאשה שיש לה מפה כו' אמנם באמת מהרי"ו מייירי לשפאצאה ג"כ דם תוף מ"ר כמש"ש בתחלת התשובה שהיתה משתנת דם כו' ונמצא דם בתוף הספל כו' ע"ז הוא דכ' ונ"ל דעדיף האי מאשה שיש לה מפה באותו מקום פינון דמצטערות בשעת הטלת מים מוכחא מלתא שפא דם עם מי רגלים ממקום המי רגלים עכ"ל ור"ל פינון דאיפא תרתי שפאצאה דם תוף הספל וגם דמצטערות כו' א"כ זה נדאי עדיף ממפה דהכא אפי' בלא ההוכחה דמצטערות ס"ל לרוב הפוסקים דטהורה דמחזקינו שהדם שפא עם מי רגלים פא ממקום מ"ר א"כ כ"ש פשוט ע"ז ההוכחה שפאצאה בשעת הטלת מים כו' א"כ אפי' לר' מאיר שריא והוכחה זו עדיפא ממ"ש בתשובה הר"ן סי' מ"ט אנגידון שלו דאפי' לר' מאיר שריא ע"ש ולכן זה עדיף מאשה שיש לה מפה כו' משא"כ בגידון דרמ"א דמייירי בלא מצאה תוף המ"ר רק על העד לבד א"כ נשאר רק ההוכחה דשפאצאה בשעת הטלת מים וזה י"ל דלא עדיפא כמו אשה שידוע שיש לה מפה דצער וכאב לא דמי ממש לידוע שיש לה מפה וכמו שחילק ביניהם בהדיא מהרי"ל בתשובה סס"י קע"ג וכתב אכל בנד"ז אין לה מפה מבוררת עכ"ל ולכן התמיר פאן רמ"א להצריכה בדיקה דמהרי"ו.

משא"כ בסי' קפ"ז גבי ידוע שיש לה מפה כו' היקל באשה שיש לה נסת שלא בשעת נסתה בלי שום בדיקה אמנם באמת נראה דאף שאמת הדבר דרמ"א מתיר ע"י הבדיקה דמהרי"ו במרגשת פאב אף במוצאה דם רק על העד ובמ"ר לא נמצא פלום.

מ"מ נראה דגם במוצאה ג"כ תוף מ"ר קאי דגם בכה"ג יש מחמירין שלא להתיר רק באשה שיש לה נסת להצריכה בדיקה כו' דהא נדאי דחומרא דלהצריכה בדיקה קאי אפי' בכה"ג שמוצאה ג"כ תוף מ"ר פמבואר בתשובה מהרי"ו סי' כ"ה שכתב להתיר ע"י בדיקה זו וכבר נתבאר דמהרי"ו מייירי בכה"ג שפאצאה דם תוף הספל כו' אלא שבמהרי"ו לא נזכר חומרא דיש לה נסת.

רק זה נזכר בתשובת מהרי"ל סי' קע"ג שהצריך בדיקה הנ"ל וכ"ז לנשים שהיה להן נסתות ושלא בשעת נסתה. אמנם באמת במהרי"ל לא נזכר בין בהשאלה בין בהתשובה

רק שגממא דם בבדיקת עד ולא נזכר שמוצאה ג"כ תוך הספול ונ"ל השאלה ולאחר
שעמדה מצרכיה בודקת עצמה בעד ומוצאה לרוב פעמים על העד דם ואינו אדום ממש:
אף הוא דיקה כמו מוגלא עכ"ל.

א"כ משמע בתוך הספול לא מצאה פלום דאל"כ הנה מבאר אמת מל' התשובה דמהרי"ל
שכ' פבר ידעת תשובת מהר"מ שהחמיר בענין זה בתשובתו הלא היא במרדכי פיון שיצא
דם בבדיקת עד מזה משמע דמהרי"ל מייירי ג"כ אף גם במוצאה תוך מ"ר דהא כה"ג
מייירי מהר"ם ומ"מ אין זה מוכרח ואפשר דמה שהחמיר להצריף תרתי הבדיקה ושיש
לה נסת זהו משום שמצאה רק על העד אבל במוצאה גם תוך הספול י"ל דמודה דע"י
בדיקה לחוד שקרא כמ"ש מהרי"ו דכיון דרבו המתירין כה"ג אפי' בלא הבדיקה ובלא
הטעם וההוכחה דמצטערת בשעת הטלת מים א"כ אף דמי יבוא אחרי מהר"מ שהחמיר
מ"מ יש להתיר ע"י ההוכחה דמצטערת והבדיקה: קיצור: (נתבאר שיש לחקור דהא
רמ"א החמיר אפי' גבי הארין וניגד שלא להתיר רק באשה שיש לה נסת ע"י הבדיקה
וא"כ כ"ש בשאר אשה.

אף י"ל דרמ"א לא החמיר רק במוצאה דם על העד לבד ובתוך מ"ר לא מצאה פלום
אבל בנד"ז שמצאה ג"כ תוך מ"ר יש להקל אפי' באין לה נסת אף שאינה מרגשת כאב
ובזה יתורץ קושיות הט"ז וכ"מ מתשו' מהרי"ל ומהרי"ו לחלק כה"ג גבי מרגשת כאב
עכ"פ): ד מיהו צ"ע דעכ"פ מוכח ממהרי"ו דאף במרגשת כאב לא התיר אפי' במוצאה
גם תוך הספול רק ע"י בדיקה דהמוף.

א"כ אף ניקל אנו כן גם בשאר אשה שאינה מרגשת כאב. דא"כ לא יהיה מהוכחה
דהרגשת כאב שום נפ"מ בכה"ג וזה רחוק לומר דמוכח מדבריהם דעשו עיקר גדול
מהרגשת הכאב כמ"ש במהרי"ו שם פיון שמצטערת בשעת הטלת מים מוכחא מלתא
כו' אף י"ל דהא באמת יש מקילים גבי הארין וניגדא שלא להצריף שום בדיקה והש"ף
בנקה"כ סי' קפ"ז (בהשגתו על הט"ז סק"י) כ' דגם מהרי"ל שהצריף בדיקה היינו
דאפשר למקם עליה דמלתא ע"י הבדיקה אבל היכא דא"א בבדיקה לא קאמר מהרי"ל
כו' א"כ ה"א גבי אשה שאינה מרגשת כאב דא"א לעשות עוד צד אחר זולת הבדיקה
י"ל מודו מהרי"ל ומהרי"ו דסגי בבדיקה זו עכ"פ במוצאה דם תוך המ"ר ועל העד פנ"ל
והנה בש"ף סק"ז מבואר דבהארין וניגדא יש להקל ע"י הבדיקה אפי' באשה שאין לה
נסת והכו"פ ס"ק והס"ט סק"ה מחמירים בזה.

והנה אם מייירי במוצאה ג"כ תוך המ"ר נדאי העיקר פהש"ף. אף אפי' אם מוצאה רק על
העד נ' ג"כ פהש"ף דהא במהרי"ל כ' אף כי הנה ראוי אפי' בימי העונה להתיר ע"י
תקנתא דלעיל הרי שעלתה סברא לפננו להתיר אפי' בשעת וסתה ממש ע"י בדיקה זו
פיון שמאד מצטערת בשעת הטלת מ"ר א"כ אף דמסיק מ"מ לא מלאני לפי להתיר היינו
בשעת וסתה דוקא אבל שלא בשעת וסתה נ' להתיר אפילו באין לה נסת כלל: קיצור.

(נת' שגם בשאר אשה שאינה מרגשת כאב ומוצאה דם תוך מ"ר ועל העד יש להקל ע"י
בדיקה דמהרי"ו ואף באין לה נסת קבוע וכ"ז דלא פהסוות דעת: ובהארין וניגדא יש
להקל ע"י בדיקה זו אף במוצאה על העד לבד): ה וכל הנ"ל במוצאה דם ממש תוך מי
רגלים ואח"כ בבדיקת העד.

אכן בדין אם מוצאה קרטין תוף מ"ר וגם על העד וזהו הנדון דשו"ת ה"ן סי' מ"ט התיר
הרמ"א ס"י קצ"א ופי' הש"ך דהכא שרי אפילו פשימוחו במים וכ"כ הד"מ סק"ד
וכ"מ ממ"ש בתשו' ה"ן באומרו ואני אומר עוד דאפי' לר' מאיר אתתא שריא כו' היאך
נאמר דכי הדרי מי רגלים למקור מפקי דם פי האי ובשעה אחרת אינו יוצא ממנה פעין
אותו דם כלל עכ"ל הרי קורא לקרטין אלו דם וא"כ מה בכך פשימוחו שזהו ראיה שהו
דם הרי באמת אומר שזהו דם רק שהוא דם משונה היינו שנתגיבש כמו קרטין וכיון
שאינה רגילה לראות קרטין אלו בשעת נסתה ואינה מוצאה כ"א במי רגלים מוכח
דמהפלות בא עם מי רגלים ולכן אף לר' מאיר לא חיישינן לזה ומה שהניח אאזמו"ר
הגאון ז"ל ס"י קצ"א בצ"ע שפא לסברא הראשונה שבש"ע ס"י קפ"ח דכיון שפשימוחו
אמרינן לאו ברין נינהו אלא דם מ"מ לו יהא שהוא דם עכ"פ דם פזה רגיל להולד בפלות
ולכן יוצא עם מי רגלים דהא אפי' דם גמור יוצא לפעמים במי רגלים דהיינו טעמא
דהאשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם ממש לח דטהורה לר' יוסי בכל ענין וגם לר'
מאיר ביושבת משום דחזקה משביל המים בא וא"כ ק"ו בחצץ אדום זה שפפורסם
לרופאים שרגיל להולד בפלות.

אף שהוא דם גמור יבש י"ל כן כיון שנמצא רק עם מי רגלים ולכן אף לר' מאיר טהורה
ועוד כיון שפכר נתבאר לעיל דאף בדם לח שנמצא תוף מ"ר ובבדיקת עד מקיל ה"ן
וגם להמחמירים י"ל טמא רק משום פתם לכו בהנה קרטין אף שפשימוחו יש להקל בה"ן
שם וכ"מ בתשו' ח"צ סי' ע"ג בד"ה ומ"ש עוד אבל ה"ן מייירי מצד הקרטין עצמם.

במ"ש אם נישמוחו טמאה ופירש"י דדם הוא ואיך יכשיר ה"ן בלי שום בדיקה והטלה
למים אדרבה ההיפוך שמענו מדברי ה"ן ז"ל כו' יעו"ש מוכח דה"ה אפילו נישמוחו
טהורה ואפי' לר' מאיר משום דנמצא בשעת הטלת מ"ר ומשום דאיכא הך הוכחה דבשום
זמן כו' וע"ש לעיל מיניה בד"ה ועוד שגג פעין אותו דם כו' מזה משמע ג"כ כן דמחשב
להנה קרטין שבתשו' ה"ן דם גמור: הגה"ה אחר זמן רב אף יש לעיין בדין מ"ש הרמ"א
אם מוצאה דם תוף מי רגליה וגם על העד שפדקה א"ע בו כו' עכ"ל איך מייירי אם בדיקת
העד הנה תוף שיעור נסת לסוף יציאת מי רגלים או אפילו אחר שיעור נסת דכיון שנמצא
גם תוף מי רגלים שפיר יש לתלות מה שנמצאה ע"י בדיקת עד הוא ג"כ מתמצית מי
רגלים אפילו הנה הבדיקה אחר שיעור נסת ועמ"ש בתשו' המתחלת לדין המוןכר בב"י
סי' קפ"ח בד"ה וכתב עוד בתה"ד אע"ג דהרגשה דאורייתא היא ושם סעיף ג' גבי ובאמת
אחר שפכר נתבאר דהתה"ד מייירי שפדקה א"ע אחר שיעור נסת כו' יעו"ש: סימן קמז
אשה שנתהנה לה שמוצאת במי רגליה כמו חול וחצץ אדום הנקרא קרטין ולא אח"כ
בשום בדיקה ומרגשת ג"כ כאב בשיפולי השדרה והיא מסולקת מדמים זה שלשה
חדשים ובדיקה הקרטין בפושרים ולא נישמוחו מה דינה (ב) וגם אם נצריף בדיקה
בפושרין לכתחלה או לאו (ג) ואם בדיקה נישמוחה מה הדין אם פדעת הש"ך שמשחר בזה
ג"כ ואין כן דעת אאזמו"ר ז"ל בש"ע ש"ל (ד) וגם אם מוצאת גם אחר מי רגליה סמוך
ממש מה הדין (ה) וגם אם מוצאת פזה הקרטין בבדיקת העד ולא במי רגלים עכ"ל
השאלה: כה"ג תשו' הגאון ממענין בשב"י סי' מ"א מה שהביא מב"ב, דף כ"ד גם מדין
מקצת פירות בכלי ומקצת חוץ לכלי כו': הנה בדין הראשון טהורה לכ"ע מפמה טעמים
הא' כיון דלא נישמוחו א"כ במוצאה בבדיקת עד שלא בשעת הטלת מ"ר טהורה כמ"ש

בש"ע סס"י קפ"ח הטעם השני פיון שגממץא תוף מ"ר הרי מתיר ה"ר"ן בתשובה סי' מ"ט הובאה ב"י וש"ע סוף הסי' קצ"א אף שגממץא גם על העד ואפ"ל לר' מאיר שבמשנה ואף שלא בדין אם נמוחו אף לדעת אאזמו"ר ז"ל ס"ק ט"ו כ"ש וק"ו שגממץא תוף מ"ר לביד דין זה פשוט כביעתא בכותחא: בדין ב' ג"כ פשוט מאד דא"צ בדיקה פנ"ל בדין ג' גם אם נמוחו טהורה אף לדעת אאזמו"ר הגאון נ"ע דלא הניח דברי הש"ך בצ"ע אלא כשגממץא הקרטין תוף מ"ר וגם על העד שבדיקה א"ע בו אחר הטלת מ"ר דגם בכה"ג התיר הש"ך ס"ק י"א אף שגממחו הקרטין וע"ז הניח הוא ז"ל בצ"ע אבל כשלא נממץא הקרטין רק תוף מ"ר ולא על העד שבדיקה א"ע בו נדאי לכ"ע טהור אפי' נמוחו הקרטין דין ד' אם מוצאת גם אחר מי רגליה סמוך ממש מה הדין הנה אם לא נמוחו הקרטין פשיטא דטהורה לכ"ע וכן אף אם לא בדיקום כלל אם נמוחו או לא טהור לכ"ע דהיינו הגדון דשו"ת ה"ר"ן סי' מ"ט ההובא בב"י דמייני בכה"ג והוא מ"ש רמ"א בהגהת הש"ע סס"י קצ"א ואם אינה מוצאת דם כשבודקת אח"כ רק קרטין כו' ונממץא כזה ג"כ ב"מ רגליה כו' טהורה כו': אף אם בדיקו ונמוחו כזה הוא שהש"ך מיקל והביא פן בשם הד"מ סק"ד וע"ז הניח אאזמו"ר ז"ל בצ"ע.

לפי דעה הראשונה שבש"ע סי' קפ"ח ס"ו וכיון שלפי דעה האחרונה דשם יש להקל אפי' נמוחו ולדעה הראשונה הוא צ"ע והד"מ והש"ך מקילים לכל הדעות והארכתי בזה בתשובה א' לנטות להקל אמנם בדין החמישי אם מוצאה כזה הקרטין בבדיקת עד ולא ב"מ רגלים אם לא נמוחו ע"י בדיקה נדאי טהורה ואם לא בדיקום אם נמוחו או לא ע"ז צ"ע וע' בתשו' גבעת שאול סי' ס"ו ובתשו' אאזמו"ר הגאון ז"ל סי' כ"ג בדפוס דזיטאמיר: סימן קמח אשה שיש לה נסת קבוע כדרך כל הנשים אף אחר ששפעה ופסק דמי וסתה ונתחיל לספור שבעה נקיים מוצאת תמיד על העד הבדוק כמין קרטין וכמין שערות.

והנה הקרטין והשערות יבואו מעורבין אדנמות ושחורות וירוקות בתוף מראה טהורה והקרטין והשערות קטנים מאד ונקלטים מהעד הבדוק והנה האשה הנ"ל שאלה נדרשה מפי רופאים מומחים משפט המחלה הזאת והגידו לה הרופאים פי פתחו סדרי הרחם בכלי אומנותיהם וראו בעיניהם שיש להאשה הנ"ל מכה בצדדי בית רחמה ועוד זאת הפליאו לאמר פי מהנמנע אשר יבאו הקרטין מסדרי הנסת ואף ממכה הזאת יבואו והנה האשה הנ"ל אינה יכולה להטהר לבעלה זה כמו שני שנים ואף להפסיק בטהרה אינה יכולה בלתי השערות והקרטין ע"כ לשון השאלה: תשובה א הנה בתשו' מהרמ"ל סי' קי"א רצה השואל לומר דכשהרופאים אומרים מאומד שמפה יש לה באותו מקום נאמנים לגמרי ומה שהצריכו חכמים להטיל למים ואם נמוחו טמאה היינו משום דלאו כל דם הבא מן המפה טהור ומהרמ"ל השיב דנדאי כל דם הבא מן המפה טהור אף כשהמפה היא בהמקור עצמו ומה שהצריכו חכמים להטיל למים היינו לבחון דברי הרופאים לדעת אם פדבריהם פן הוא או שאין הענין כמו שאמרו הרופאים ותמה על תשו' הרא"ש סוף פלל ב' ומ"מ היכא שהרופאים אומרים בבירור סומכים עליהם אפילו בדם גמור אלא בשני מעשים הוצרכו לברר דברי הרופאים מטעם הנזכר בתשובתו והח"צ סי' מ"ו דמ"ט ע"ד הקשה על מהרמ"ל ע"ש במ"ש ואני תמה למה יגרע פח הקליפות מפח דם גמור דבדם גמור אי אתה מצריכה לבדיקה ואתה סומך על דברי

הַרְוֹפָאִים וּבִקְלִיפוֹת אֲתָהּ מְצָרִיכָה בְּדִיקָה עַכ"ל וְתִרְצֵן הוּא בְּעֵינָיו אַחַר וּלְדַבְרֵי הַרְוֹפָאִים נֶאֱמָרִים וְסוּמְכִים עֲלֵיהֶם.

וּלְפַע"ד יֵשׁ לְתִרְצֵן שְׁטַת מֵהֶרֶם"ל רַק לֹא כְּדַבְרֵי וְהוּא עַפְמ"ש הַג"מ לִיב מִמְעַנֵּץ בְּשׁו"ת שִׁב"י ס' מ"א שְׁאִין לְהַחְזִיק דְּבָרֵי הַרְוֹפָאִים לְדַבֵּר וְדָאֵי לְבָרוּר וְאִין לְסַמְּוֵה עֲלֵיהֶם אֲלֵא הֵיכָא דְמוֹכְחֵי מִיְלַמְיָהּ אוֹ הֵיכָא דַּא"צ הוֹכְחָה גְמוּרָה אֲלֵא מְסַפִּיקִים דְּבָרֵיהֶם לְאוֹתוֹ הַדִּין גַּם אִם לֹא יִהְיוּ מְוַכְרְחִים וְהֵבִיא רָאָה ג"כ מִמְעַשֶׂה דְהַמְפֵּלֶת דַּכ"ב תְּטִיל לְמִים כּו' וְנָהוּ דְבָרֵי הַרְוֹפָאִים שֶׁהֵבִיאוּ רָאָה שֶׁפֶן הוּא וְהֵינּוּ שֶׁהוֹדוּ לְחַכְמִים שֶׁדְּבָרֵיהֶם אִינּוּ מְוַכְרְחִים פִּי הַגַּם שֶׁטְבַע הַמֶּכָּה אוֹ הַשׁוּמָא בְּגוּף הָאִשָּׁה לְהוֹלִיד קְלִיפוֹת אוֹ שְׁעָרוֹת מ"מ אֲפָשָׁר ג"כ שֶׁבָּאוּ הַקְלִיפוֹת וְשְׁעָרוֹת אֵלּוּ מִדָּם שֶׁנִּתְיַבֵּשׁ כּו' וְנִתְנוּ עֲצָה טוֹבָה לְהַטִּיל לְמִים אִם נִימּוּחוֹ כּו' שְׁעִי"ז יְבוֹרֵר הַדְּבָר כּו' ע"ש.

וְנָהוּ כְפִי מֵהֶרֶם"ל אֲלֵא דְלִמְהֶרֶם"ל אִין זֶה מִדְּבָרֵי הַרְוֹפָאִים כ"א שֶׁהַחַכְמִים אָמְרוּ לְהַטִּיל לְמִים לְבָרֵר הַדְּבָר וְלֵהַג"מ לִיב הַג"ל זֶהוּ מִדְּבָרֵי הַרְוֹפָאִים וְכֵן הֵבִין בַּעַה"ג ס' כ"ב בְּדַבְרֵי מֵהֶרֶם"ל שֶׁחַכְמִים לֹא סָמְכוּ עַל הַרְוֹפָאִים עַד שֶׁבִּיחְנוּ דְּבָרֵיהֶם וּמַכ"מ מִשְׁמַע שֶׁם מִדְּבָרֵי הַג"מ לִיב הֵיכָא שֶׁהַרְוֹפָאִים הִחְזִיקוּ דְּבָר לְנִדְאֵי גְמוּרָה אֲפָשָׁר לְסַמְּוֵה אֲלֵיהֶם וְהֵינּוּ מֵה שֶׁאָמְרוּ שְׁאִם לֹא נִימּוּחוֹ וְדָאֵי אִינּוּ דָם (וְכ"כ בַּעַה"ג שֶׁם תוֹף ב' חֲצָאֵי עֲגוּלִים וְנ"ל גַּם יֵשׁ לֹאמֵר שֶׁהַב"י מְפָרֵשׁ כּו') וַא"כ לְדַבְרֵי אֲפָשָׁר לְתִרְצֵן מ"ש מֵהֶרֶם"ל אִם הַרְוֹפָאִים אוֹמְרִים שִׁדּוּעַ לָהֶם בְּבִירוֹר כּו' ע"ש: ב אף גַּם בְּזֶה אֲנִי מְסַנְפֵק אִם כֵּן הוּא דְלֹא מִשְׁמַע כֵּן מ"מ שֶׁב"י ס' קפ"ז שֶׁלְאַחַר שֶׁהוֹחֲזָקָה בְּרַמ"ת צ"ע אִם תּוֹכֵל לְסַמְּוֵה עַל הַרְוֹפָא הָאוֹמֵר שֶׁנִּתְרַפְּאָה אֲפִילוּ אִם הוּא רוֹפֵא מְוַכְחָה וְהוֹבָא בַּש"ע שֶׁם סְעִיף ח' וְהַגַּם שֶׁכ' בְּשֵׁם הַגַּמְי"י בְּשֵׁם רִיצַב"א דְּתוֹכֵל לְסַמְּוֵה הָרִי הֵתֵם הוּא רַק אִסּוּר וְסִתּוֹת דְּהָא אַף אִם הוֹחֲזָקָה רַמ"ת י"ל דְלֹא חֲמוּר מִדִּין נֶסֶת שֶׁהוֹחֲזָק ג"פ, וְקִי"ל כַּמ"ד וְסִתּוֹת דְּרַבָּנָן וְע' בַּש"ף ס' קפ"ז ס"ס"ק כ' וְע"ש בַּס"ט ס"ק י"ד בַּד"ה עוֹד בַּש"ף שֶׁפֶתַב כֵּן בְּפִשְׁטוֹת אֲשֶׁר ע"כ י"ל דְּדוֹנְקָא הֵתֵם סָמְכוּ עַל הַרְוֹפָאִים מִשּׁוּם שֶׁהָרָאוּ רָאָה לְדַבְרֵיהֶם שֶׁלֹּא נִימּוּחוֹ כּו' וְשׁוֹב רְאִיתִי שֶׁכֵּן הַכְרִיחַ בְּתַשׁוּ פַמ"א ח"א ס' י"ב כְּדִלְקַמָּן.

וְע' בַּס"ט ס' קפ"ח ס"ק ה' שֶׁהֵבִיא תַשׁוּ מֵהֶרֶם"ל הַג"ל וְכ' וְלַפ"ז מוֹכַח דְלֹא סָמְכִינוּ בְּאִסּוּר זֶה עַל הַרְוֹפָאִים וְכּו' וְלֹא יִדְעֵתִי הֵא מֵהֶרֶם"ל כ' אִם הַרְוֹפָאִים אוֹמְרִים שִׁדּוּעַ לָהֶם בְּבִירוֹר כּו' וְכִמוֹ שֶׁהַקְּשָׁה עָלָיו הַח"צ כּו' וּמִדּוּעַ דִּילְגַּז זֶה הַס"ט וְהֵנָּה בַּמֵּהֲרִי"ק שֶׁנֶּרֶשׁ קַנ"ט הַזְּכִירוּ הַס"ט שֶׁם ס"ל בְּפִשְׁטוֹת דְּסָמְכִינוּ עַל דְּבָרֵי הַרְוֹפָאִים וְנ"ל וּבְכָל מְקוֹם מְצִינוּ שֶׁסָמְכוּ חַכְמִים עַל דְּבָרֵי הַרְוֹפָאִים כְּדָאֵמַר בְּנִדְהָ פָּרָק הַמְפֵּלֶת דַּכ"ב אַר"א בַּר"צ כּו' מְעַשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהִיָּתָה מְפֵלֶת כְּמִין קְלִיפוֹת אֲדוּמוֹת כּו' מִשְׁמַע שֶׁסָמְכוּ עַל דְּבָרֵי הַרְוֹפָאִים וְאֲפִי בְּחֻשָּׁא דְּכֶרֶת וְאֵע"ג שֶׁיֵּשׁ לְדַחּוֹת וְלֹא דַּש"ה שֶׁכֵּן הֵיוּ הַדְּבָרִים מוֹכִיחִים שְׁאִין דְּרָף הָאִשָּׁה לְרֵאוֹת דָּם נִדָּה בַּכַּה"ג מ"מ י"ל דְּאֲדַרְבָּה שֶׁכֵּן הוּא דְאֲפִי הֵתֵם שֶׁהִיָּה שׁוֹר שֶׁחוּט לְפָנָיִךְ דְּהֵינּוּ שְׁעָרוֹת וְקְלִיפוֹת אֲדוּמוֹת וְגַם שֶׁהִיָּה סָפֵק פֶּרֶת אַפ"ה סָמְכוּ כּו' וְגַם מְצִינוּ לְעַנְיָן אֲכִילַת חוֹלָה בִּיוֵהכ"פ שֶׁשׁוּמְעִין לְרוֹפֵא וְאֲפִי חוֹלָה אוֹמֵר אִינּוּ צָרִיף וְאִי לֹא דְבָרֵי הַרְוֹפָאִים הִי אִסּוּר לְהַאֲכִילוֹ וּמַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם שֶׁאֵנּוּ סוּמְכִין עַל דְּבָרֵי רוֹפְאִים גּוֹזִים לְהַאֲכִילֵם עַכ"ל.

ותשובת מהרי"ק זו הובאה ב"י בא"ח סי' תרי"ח ובי"ד סי' קצ"ט ובתשו' הגמ"ל מענין שבשב"י נשם מוכן דשאני יוהכ"פ דספיקא וס"ס מספיק להתיר ואפילו כמה ספיקות מאכילין אותו כמ"ש אאזמו"ר הגאון ז"ל סי' תרי"ח סעיף ז' שכל ספק נפשות הולכין להקל אפילו בכמה וכמה ספיקות עכ"ל וא"כ ראיות מהרי"ק מיוהכ"פ אינה ראיה לנד"ז וע"ש בסי' תרי"ח במ"א ס"ק א' דעובד פוכבים נאמן שם להכחיש הישראל וצ"ל הטעם משום דעכ"פ דבריו ה"ל כספק והנה רופא א' אומר שמסופק ורופא א' אומר א"צ מאכילין אותו כמוכן ומבואר מדברי הט"ז שם סק"ז והפמ"ג שם לכן עובד פוכבים נאמן נגד ישראל דעכ"פ ה"ל כרופא א' אומר איני יודע ורופא א' אומר אינו צריך וגבי נדה כ' ב"י סי' קפ"ז בשם הגמ"י שאין ביזו להתיר ע"פ אמירת עובד פוכבים אפי' יהיה רופא מןמקה כו'.

והנה בחידושי הרשב"א פ' המפלת דכ"ב בד"ה נעוד נ"ל וז"ל ובקליפה ושערה ועפר הוא דבעינן נימוח משום שאינו מצוי שיהיה הדם נקרא ויוצא על הרוב בכענין זה אלא משום חשש בעלמא מטילין אותו למים ואם נימוחו חוששין להן ואע"פ שרובן בריות נינהו כל שיוצאין בכענין זה עכ"ל א"כ גם לפי דבריו מוכח דסמכו על דברי הרופאים שהן בריות נינהו מן המכה או מן השומא ולא דם ולכן הא דמטילין אותו בעלמא זהו משום חשש בעלמא כו' דאם לא סמכין על דברי הרופאים פדעת הגאון ממענין וכן כמ"ש מהרמ"ל א"כ הבדיקה חיובית היא ולא משום חשש בעלמא אלא ש"ל כמ"ש מהרי"ק דשאני התם שכן היו הדברים מוכיחים שאין דרוה האשה לראות דם נדה בכה"ג כו' וכנ"ל וכן מורה לשון הרשב"א במ"ש שאין מצוי כו' משמע משום זה הוא דסמכו על דברי הרופאים וכ"מ בשו"ת זכרון יוסף סי' י"א דלשטת הרשב"א והראב"ד והיא סברא הראשונה שבש"ע סי' קפ"ח ס"ו שפיר הוצרכו לדברי הרופאים פדברי שו"ת עה"ג סי' כ"כ יעו"ש רק אם סומכים עליהם לגמרי פדברי מהרי"ק והח"צ או שצריך להוכחה פדעת תשו' הג"מ ליב הנ"ל והפמ"א יש שני סברות לכך י"ל שני סברות אלו בהרשב"א: ג ולכאורה היה נ' לצדד בזה לסמוך ע"ד הרופאים מןמחים ע"פ מ"ש בתוספתא דנדה ספק אם בא מהמכה או מהחזר טהור דאמאי מקילין בספק שקול והגם ש"ל משום חזקת טהרה הרי אפילו בטרפות מציינו דלא הקילו בספק שקול להעמיד על חזקת פשרות וכ"ש באיסור פרת וע' ביבמות פד"א דל"א דאבני ורבא לא ס"ל הא דרבה: אלא ש"ל דשאני הכא דאמר רחמנא דם ולא פתם דמדאוריין הפתם טהור אף שספק הרגיל דמגופה אתא שלכן מבואר במשנה דאפילו הכותים לא נחשדו על פתמיהן משום דסברא דמגופה אתא כמ"ש התוספות פ"ז דנדה דנ"ו סע"ב ואפ"ה טהור מדאורייתא מגזה"כ בלי טעמא דלא הרגישה כמ"ש הס"ט ס"י ק"צ ע"כ אף הכא דנדאי מגופה אתא כשיש ספק שמה מן המכה הוא מוקמינן אחזקת טהרה כשהספק שקול ולא מחמירין ביה שלא להעמיד על החזקה וכמ"ש מזה באריכות בתשובה א' המתחלת אשה שיש לה נסת קבוע ואחר ספירת ז"נ ביום טבילה מנדמן שזב ממנה ליחה לבנה הנקרא שליאם כו' ע"ש וא"כ לפ"ז י"ל שגם הרופאים מןמחים כשאומרים שהדם בא מן המכה נהי שאין דבריהם נדאי כמ"ש הג"מ ליב ממענין מ"מ ה"ל ספק עכ"פ וה"ל כמו ספק אם בא מהמכה או מהחזר דטהור מיהו יש מקומות שלא הקילו בספק כמו מן הלול ולחון דספיקו טמא או כמו הרואה במי רגלים לר' מאיר וע' מענין סוגיא הנ"ל דהמפלת דכ"ב

ב' בַּעֲנֵן וְשָׂאֵל לְרוֹפְאִים בְּתִשׁוּ' זְכָרוֹן יוֹסֵף חֵי"ד סִי י"א וְהִבִּיא שָׁם תִּשׁוּ' עַה"ג סִי כ"ב וּבִסְפָר עֵיקָרֵי דִינִים חֵי"ד סִי כ"א בְּדִינֵי נְדָה סְעִיף ח' שֶׁהִבִּיא מִתִּשׁוּ' הַגָּאוֹן מוה' גַּבְרִיאֵל מִמִּיץ שֶׁבְּתִשׁוּ' שִׁב"י סִל"ו דִּמ"ז ע"ד בִּד"ה עַד פֶּה פִּלְפִּלְתֵי וּדִמ"ח ע"א וּדִמ"ט ע"א בִּד"ה וְלִהְיוֹת וּתְשׁוּבַת מַיִם רַבִּים סִי מ' וּתִשׁוּ' נו"ב סִי נ"ח וּצ"צ סִי פ"ו וְדָבָר שֶׁמוֹאֵל סִי ל"א וּמ"ב וּבִבְל"י בְּתִשׁוּבָתוֹ הַשְּׂיִיכִים לִסִּי קִפ"ו וְתִשׁוּ' ת מְעִיל צְדָקָה סִי ס"ד וּבְתִשׁוּ' שָׁב יַעֲקֹב סִי סִי מ"א בְּתִשׁוּ' הַג"מ יוֹדָא מִיֵּלָר דַּע"א ע"ג הִבִּיא רְאִיָּה מִהִירוֹשָׁלַיִם וְהַתּוֹסֵפֶתָא דִּישׁ לְסִמְנָה עַל הָרוֹפְאִים וּכ"ד הַשִּׁב"י סִי מ"ב וּבְתִשׁוּ' פִּמ"א סִי י"ב הָאָרִיף הַרְבֵּה בְּזָה וְהִבִּיא תִשׁוּ' מִהֶרֶם ל' וְהַח"צ וְהִבִּיא ד' הַב"י סִי קִפ"ז ב' סִי סִי וְרִיצַב"א הַנְּל' וְדָבָרֵי הַב"י סִי סִי קִצ"א סִי סִי כ' הַר"ן בְּתִשׁוּ' בִּמ"ש וּל"נ דְּבָלָאוּ הַנִּי טַעֲמֵי אֲתִתָּא שְׂרִיא כו' וְטַעֲמֵן שָׁל רוֹפְאִים כו' דִּנ' מְדָבְרֵי וְשׁוֹמְכִין עַל ד' הָרוֹפְאִים וְשֶׁהֶרְמ"א בִּד"מ שָׁם סִי סִי ד' חוֹלֵק עָלָיו דָּהָא בְּהִדְיָא אֲמַרִּינָן בְּגִמְרָא דְלָא סְמְכִינָן אֲדָבְרֵי רוֹפְאִים לְחוּד אֲלָא בְּעִינָן ג"כ בְּדִיקָה בְּמַיִם פּוֹשְׁרִין כו' וּכ"נ דַּעַת הַרְב"י עֲצָמוּ בִּבְד"ה.

וּבְקִיצוֹר הַתִּשׁוּ' דִּהֶפְמ"א אוֹת ג' הַעֲלָה שְׁאִין לְסִמְנָה אֲדָבְרֵי רוֹפְאִים בְּדָם גְּמוֹר לְתַלּוֹת בְּמַכָּה עַד דְּאִיכָּא אֵיזָה דְּבָר הַמְּבָרַר שְׁדָבְרֵי רוֹפְאִים אֲמַת וְאִין דְּבָרֵי אֲלָא גִילּוּי מִלְתָּא בְּעֵלְמָא עַכ"ל וּבְפָנִים בְּתִשׁוּבָתוֹ הָאָרִיף בְּזָה מִהוּ דְּבָר הַמְּבָרַר כו' גַּם הָעִיר מִהַמְּשָׁנָה פ"ד דְּבַכּוֹרוֹת אָמַר תּוֹדָס הָרוֹפְאִים כו' וְתִיַרְץ שְׁשָׁם יַדַּע תּוֹדָס בְּבִירוֹר כו'.

וּבְתִשׁוּ' שִׁבּו"י ח"א סִי ס"ה ס"ו ס"ל דְּסְמְכִינָן עַל הָרוֹפְאִים רַק שִׁצ"ל שְׁנֵי רוֹפְאִים אֲפִילוּ רוֹפְאִים א' מִיִּשְׂרָאֵל וְאֲחַד שְׁאִינוּ יִשְׂרָאֵל וּכ"כ עוֹד בַּח"ב סִי ע"ו וְהִבִּיא תִשׁוּ' פִּמ"א הַנְּל' וְחֵלֶק עָלָיו: א קִיצוֹר (בְּתִשׁוּ' מִהֶרֶם ל' סִי קִי"א פִי' שֶׁהַחֲכָמִים אָמְרוּ תְּטִיל לְמַיִם אִם גְּמוּחוּ פְּדֵי לְהַבְחִין דְּבָרֵי הָרוֹפְאִים וּמ"מ הִיכָּא שֶׁהָרוֹפְאִים אוֹמְרִים בְּבִירוֹר סוֹמְכִין עָלֵיהֶם וְהַח"צ הַקָּשָׁה עָלָיו וְלִדְבָרֵי ג"כ הָרוֹפְאִים נֶאֱמָרִים.

וּבְתִשׁוּ' הַג"מ לִיב בִּשְׁב"י סִי מ"א שְׁאִין לְהַחְזִיק דְּבָרֵי הָרוֹפְאִים לְנִדְאֵי גְמוֹר אֲלָא רַק אֲנוּמְדָנָא וְסִפְק רַק לְפַעֲמִים ע"י הוֹכְחָה חֲשׁוּב וְנִדְאֵי וְנִדְאֵי אִם יִמּוּחוּ וְאִם לֹא יִמּוּחוּ שְׁלִפְרִישׁוֹ הָרוֹפְאִים אָמְרוּ כֵּן לְאַמַּת דְּבָרֵיהֶם): ב (אָף מִמ"ש הַב"י סִי קִפ"ז בְּשֵׁם סִי סִי וּבִש"ע שָׁם סְעִיף ח' מִשְׁמַע שְׁאִין סוֹמְכִין עַל דְּבָרֵי הָרוֹפְאִים וּכ"כ בִּס"ט סִי קִפ"ח סִי סִי וּבִמֵּהֲרִי"ק שְׁנֵי קִנ"ט מְבִנְיָאָר דְּסְמְכִינָן עַל דְּבָרֵי הָרוֹפְאִים אוֹלָם רְאִיָּתוֹ מִיוֹהַכ"פ יֵשׁ לְדַחוֹת וּכְמ"ש בְּתִשׁוּ' הַג"מ לִיב הַנְּל' וּבְחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א מִשְׁמַע קֶצֶת דִּישׁ לְסִמְנָה ע"ד הָרוֹפְאִים וּמ"מ י"ל דִּהִינְנוּ דוֹקָא בְּצִירוֹף הוֹכְחָה: ג (אִפ"ל דָּאָף שְׁאִין ד' הָרוֹפְאִים וְנִדְאֵי יֵשׁ לְצַדֵּד לְהַקֵּל ע"ד מ"ש בְּתוֹסֵפֶתָא סִפְק מִן הַמַּכָּה סִפְק מִן הַחֲדָר טְהוֹר וְדַעַת הַג"מ גַּבְרִיאֵל בִּשְׁב"י סִי ל"ו וְהַג"מ יוֹדָא מִיֵּלָר שָׁם סִי מ"א וְהַשִּׁב"י עֲצָמוּ סִי מ"ב לְסִמְנָה עַל הָרוֹפְאִים.

וְהֶפְמ"א הַעֲלָה שְׁאִין לְסִמְנָה ע"ד הָרוֹפְאִים בְּדָם גְּמוֹר לְתַלּוֹת בְּמַכָּה עַד דְּאִיכָּא אֵיזָה דְּבָר הַמְּבָרַר שְׁדָבְרֵי הָרוֹפְאִים אֲמַת וְאִין דְּבָרֵי אֲלָא גִילּוּי מִלְתָּא בְּעֵלְמָא): ד וְא"כ בִּנ"ד בְּהַקְרָטִין שְׁהִיא מוֹצָאָה אַחַר פְּלוֹת הַנֹּסֶת פִּינּוֹן שֶׁהָרוֹפְאִים אוֹמְרִים שֶׁפְּתַחוּ חֲדָרֵי רַחֲמָה בְּכָלֵי אוֹמְנוּתֵיהֶם וְרָאוּ בְּעִינֵיהֶם שֶׁיֵּשׁ לֹאשָׁה זוֹ מַכָּה בְּצַדֵּי בֵּית רַחֲמָה וְעוֹד זֹאת הַפְּלִיאָה לוֹמַר כִּי מִהֶנְמַנְעֵ אֲשֶׁר הַקְרָטִין וְהַשְּׁעָרוֹת יְבוֹאוּ מִחֲדָר הַנֹּסֶת וְרַק מִמַּכָּה הַזֹּאת יְבוֹאוּ עַכ"ל.

א"כ י"ל דנדאי סומכין עליהם מפמה טעמים הא' שלפ"ד מהרי"ק שורש קנ"ט הנ"ל סע"ב' הקרטין עצמם חשיבי הוכחה שדברי הרופאים אמת פנ"ל, וא"כ אף אם לא ראו בעיני ראיה ממש כ"א שפטו פן ע"פ חכמת הרפואה פנה עובדי דפ' המפלת י"ל שהם נאמנים ומה ששם הנצרכו להטיל במים מבואר בדברי הרשב"א שזהו משום חשש בעלמא כו'.

גם הפמ"א המחמיר שלא לסמוך ע"ד הרופאים היינו בדם גמור אבל בקרטין דהם מורים שהם ברי' מודה דסומכין עליהם והיינו שאפ"י אם לא נימוחו אין לטהר אלא מצד דבריהם פדעת הרב"ד והרשב"א הנ"ל ואפ"ל דהכא פינון שהרופאים אומרים כי מהנמנע כו' וכן רגלים לדבר שבשעת וסתה אינה מוצאה הקרטין רק אחר שפסק וסתה להכי א"צ בדיקה כלל אם נימוחו או לא ונתם בהמפלת י"ל שהרופאים גופא אמרו פן טטיל למים כו' כמ"ש הגאון ממענין והעה"ג.

אבל הכא הרי הרופאים מחליטים הדבר כו' אכן מפני שהן א"י צע"ג ועוד זאת והוא העיקר דהא בנ"ד אומרים הרופאים שראו בעיניהם ממש שיש לה מפה בצדדי בית רחמה לכן אף למ"ד שאין סומכין על הרופאים זהו פשאומרים פן ע"פ חכמתם שקול דעתם ע"ז ס"ל שאין זה נדאי אבל מה שראו בחוש פשיטא שאין שייך זה מיהו עדיין יש להעיר מדין אם עד א' נאמן באיסורין היכא דאתחזק איסורא דהרבה פוסקים ס"ל דאינו נאמן ונהא לטהר הדם שהיא רואה חשוב אתחזק איסורא וכמ"ש בתוספות ריש גיטין ד"ב סע"ב סד"ה עד א' נאמן שאינה בחזקת שתהא רואה כל שעה כו' וגם בינה לטבול עכ"ל.

אבל הכא שהיא מוחזקת ברואה דם לא שייך טעם זה וא"כ איך יקנה עד א' נאמן וע' בתשו' מיימוני דשייכי להלכות איסורי ביאה סי' ג' שהביא מהירושלמי דפרק במה אשה נאמן הרופא לומר קמיע זה מומחה ורפאתי ושינתי ושלשתי ונתם הוי ידיעה ונדאית דומיא או ראה או ידע וי"ל שם ליכא חזקת איסור גמור פינון שנושא דרף מלבוש לכן אפ"י בקמיע שאינה מומחה ליכא חיוב חטאת כמבואר במשנה פרק במה אשה ד"ס ע"א ע"כ שפיר הימנוהו רבנן בדרכנן.

וע' בטוש"ע או"ח סי' ש"א סכ"ו והריצב"א שהביא ראיה משם היינו לענין רמ"ת לומר שנתרפאה דהוי ג"כ איסור וסתות דרבנן אבל להתייר בדאורייתא י"ל לא הנה סומך ע"ז. מיהו י"ל עפמ"ש בתשו' מיימוני דשייכי להלכות אישות סי' ג' ונ"ל הא לא מקרי אתחזק איסורא אלא היכא דאף לדברי העד הבא להתיר האסור מפאן ולהבא מודה הוא דמעיקרא אסור הנה כגון שהיא דרפ"ק דגיטין גבי בפנ"כ ובפנ"ח דאתחזק איסורא דא"א אף לדברי השליח עכ"ל וכן גבי שחיטה מעיקרא נדאי הנה בחזקת איסור אבל הכא הרי דם זה שהיא רואה שלא בשעת וסתה לדברי הירושלמי הרופא גם מעיקרא לא הנה אסור כלל אף שאנו אסרנוה לבעלה מ"מ לדבריו תיגלי מלתא למפרע שהיא דם המכה וגם אצלנו לא הנה ברור שזהו דם נדה פינון שמעורב בליחה אין זה דומה לאתחזק איסורא שאין ע"א נאמן להתיר.

ע' פתחי תשובה סי' קכ"ז ס"ק י"ב בשם הנו"ב חאה"ע סס"י ס"ט ועט"ז שם סק"ו מה שחולק על רמ"א גבי ניקור דאין זה חזקת איסור ובנה"כ חלק עליו ונ' כט"ז וע' בכנה"ג

בהגב"י שם אות כ"ז כ"ח כ"ט:קיצור. בנד"ז י"ל דהקרטין עצמן הוי הוכחה שדברי הרופאים אמת פי הם בריה ועוד דהכא אומרים שראו בעיניהם והפוסקים האומרים שאינם נאמנים זהו פשאומרים רק מאומד דעתם כמ"ש בשב"י סי' מ"א: ה אף מה שיש שובר ע"ז הוא אם הם עובדי פוכבים י"ל דלא סמכינן עליהו כמ"ש הב"י סי' קפ"ז בשם הגמ"י והוא בתשו' מיימוני דשייכי להלכות אישות סי' ג' שכ' אבל אין בידי להתיר ע"פ דבור עובד פוכבים אפילו ברופא דלא מרע אנפשיה דקריןא ביה אשר פיהם וגו' עכ"ל.

והב"י העתיק אפילו ברופא מןמחה לרבים דלא מרע אנפשיה עכ"ל וכן נראה דהא הא דלא מרע נפשיה איתא גבי רופא מןמחה בפ' אין מעמידין דכ"ז ריש ע"א ברופא מןמחה. ופרש"י לא מרע נפשיה ודכ"ח ע"א בהא דרבי יוחנן רופא מןמחה הנה ופרש"י דאמרין לעיל אם הי' מןמחה לרבים מותר דלא מרע אנפשיה וכ"כ הרא"ש שם רס"י ט"ו ונהרי בתשו' מיימוני הנ"ל כ' ג"כ שאפי' הוא רופא דלא מרע נפשיה וע"כ היינו מןמחה לרבים אפ"ה אינו נאמן כאן.

והיינו משום דענין לא מרע נפשיה שייך רק שם שהוא מלתא דעבידא לגלויי מיד שאם יעשה לו רע וימות יאמרו הפל שהוא הרע לו. ע"כ בכה"ג שייך לומר דלא מרע נפשיה.

משא"כ ה"כ לא שייך פלל לומר פן פי אף אם לא נתרפאה ותראה דם מי ידע בזה רק היא לבד ועוד שיוכל לומר שאח"כ נתקלקלה ולכן בכה"ג י"ל אשר פיהם כו' וכן גבי קפילא פתבו התוס' פג"ה צ"ז א' ד"ה בקפילא אע"ג דעובד פוכבים הוא לא ישקר שלא יפסיד אומנתו עכ"ל וכ"כ הב"י בי"ד רס"י צ"ח בשם הרשב"א עובד פוכבים בעלמא משקר אבל קפילא לא מרע נפשיה עכ"ל זה ג"כ שם שיתברר הדבר תומ"י שמשקר וע' ש"ף שם שהאריך בזה לענין עובד פוכבים מסל"ת אבל ה"כ דאין שייך לומר פן אינו נאמן וראיתי להגאון מו' גבריאל ז"ל מפיץ בתשו' שב"י סי' ל"ו דמ"ז ע"ד שכ' ואף גם ברופא עובד פוכבים מןמחה יש להסתפק מטעם דלא מרע אומנתיה ומכ"ש פשאינו יודע שתולה בזה דברי האיסור כו' ואף דבתשו' מיימוני בעובד פוכבים לא רצה לפסוק אם לא שהאשה מגדת יעו"ש שאני התם דהחזקה באיסור כו' עכ"ד: ואין דבריו נראין דהא בהדיא ס"ל לתשו' מיימוני דאפי' הוא מןמחה לרבים דלא מרע נפשי' לא סמכינן עליה קאן.

וכ"פ אאזמור הגאון ז"ל בסי' קפ"ז ס"ח ס"ק ל"ו ומ"ש שאני התם דהחזקה לאיסור במח"כ י"ל דאזיל בתר איפקא דשם י"ל שהחשש רק באיסור וסתות דרבנן והכא לטהר הדם הוא חשש פרת וכמ"ש מהרי"ק ש' קנ"ט הנ"ל.

ובשב"י ח"א סי' ס"ה כ' ואפילו רופא מןמחה שאינו מישראל הנה נ' דראוי לסמוך עליו משום מסל"ת ולא מרע כו' אלא דהריצב"א חייש לבדדמי כו' ואין דבריו נכונים דהריצב"א בהדיא כ' משום אשר פיהם כו' ולא משום בדדמי וע' בגמ' פ"ה דנדה דמ"ה ע"א ואיבעית אימא אשר פיהם כו' שאין זה פלל ענין בדדמי: ובתה"ד סי' ע"ט משמע קצת היכא דאיכא תרתי מסל"ת ולא מרע חזקתיה סמכינן אפילו בדאורייתא דהיינו ענין קפילא.

אָבֵל הַשָּׁמַיִם רַס"י צ"ח הַשֵּׁבַע עַל דְּבָרָיו וְרָאָה לְדַבְּרֵי מֶהָא דְהַרְיָצַב"א הַנָּ"ל: קִיצוֹר.
בְּרוּפָא עוֹבֵד פּוֹכְבִים אִפִּי אֲנָמֵן דְּלֵא מְרַע נְפִשְׁיָה י"ל אִין לְסַמְנָה עֲלִיו דְּלֵא מְהַנִּי רַק
הֵיכָא דְהוּא ג"כ מְלִתָּא דְעַבְיָדָא לְאַגְלוּנֵי מִיָּד וְלֵא כְהַג"מ גְּבַרְיָאֵל ו"ל בִּשְׁב"י סִי ל"ו וְלֵא
כְּתוּבָת שְׁבוּ"י ח"א סִי ס"ה: ו אָף מַה שִׁי"ל בְּזָה ע"ד מ"ש הַט"ז בא"ח סִי תְקִי"ג ס"ק
ט' מְהַרְשֵׁ"ל בִּיש"ש פ"ק דְּבִיבְיָה סס"י ו' הֵיכָא דְרַנְבָּא מְסִיעַ סְמְכִינָן אַגְמֵל"ת אָף
בְּדְאוּרֵינִיָּתָא הַגַּם דְּלֵא סְמְכִינָן עַל הָרֹב מְצַד עֲצָמוּ לְבַד וְכ"כ הַמַּג"א שָׁם ס"ק י"ג וְכ"פ
הַגָּאוֹן אַאזְמוּ"ר ו"ל שָׁם סְעִיף ט"ז וְכ"פ בַּח"מ מְשַׁה שָׁם וּבִיש"ש שָׁם פִּי מְשׁוּם דְּהָא
דְּלֵא סְמְכִינָן אַרְנָבָא בְּדִשְׁלִ"מ זְהוּ מְדַרְבְּנָן וְלָכֵן בְּדַרְבְּנָן סְמְכִינָן עַל גַּמְל"ת.

וְכַה"ג פֶּסֶק בִּי"ד סִי שְׁט"ז ס"ג בַּהַג"ה לְעַנְיָן חֲלָב דְּאֵע"ג דְּאַנָּן פּוֹסְקִים כַּר"ת דְּאַיְנוּ
פּוֹטֵר מִהַבְּכוּרָה וְחִיּוּשֵׁינָן בְּזָה לְמִיעוּטָא אַעפ"כ אִם יֵשׁ גַּמְל"ת שְׁיִלְדָה נְאַמָּן אֲלֵא דְגַבֵּי
עֲזִים שָׁם לֹא סְמָךְ ע"ז וְא"כ בַּנְד"ז ג"כ פִּינָן שְׁהִיא אֲשֶׁה שְׁיֵשׁ לָהּ נֶסֶת וְשִׁלָּא בְּשַׁעַת וְסָתָה
מוֹצָאָה הַקְּרִטִין עַל בְּדִיקַת הָעֵד י"ל ג"כ דַּה"ל רַנְבָּא לְהַקְל שַׁע"כ מְכָה אוֹ שׁוּמָא יֵשׁ
בְּמַעְיָה וְכַמוֹ שְׁהַאֲרִיף בְּזָה בְּשׁו"ת בֵּית אֶפְרַיִם חֲלָק יו"ד סִי מ"ט [דָּף מ"ט ע"ב ד"ה
אַחַר כְּתָבִי] וְנִסְתִּיעַ בְּזָה מְדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו פ' הַמְּפֻלֵת שְׁכַתָּב שְׁאַיְנוּ מְצוּי שְׁיָהָא
הַדָּם נִקְרָשׁ וְיוֹצֵא עַל הָרֹב בְּכַעֲנָן זְהוּ כו' שְׁרַבְנָן בְּרִיּוֹת נִינְהוּ כֹּל שְׁיִוְצָאִין בְּעַנְיָן זְהוּ עַכ"ל
וְא"כ כְּשֵׁשׁ רֹב לְהַקְל י"ל דְּסְמְכִינָן ג"כ עַל גַּמְל"ת כְּמוֹ גַּבֵּי פָּרָה חוֹלְבַת וּבִיבְיָים הַנָּ"ל.

הַגַּם שְׁבַחֲוֹלְבַת לֹא סְמָךְ ע"ז בְּעֲזִים כו' אַע"ג דְּיֵשׁ ג"כ רֹב כו' וְא"כ ה"נ י"ל ה"ל מִיעוּטָא
דְּשְׁכִיחָא אָף י"ל אַדְרַבָּה הֵכָא יֵשׁ טַעַם לְהַקְל מְשׁוּם דְּמְדְאוּרֵינִיָּתָא אֲמַרִּינָן דָּם וְלֹא כְּתָם
כַּנ"ל סְעִיף ג' וּמְטַהֲרִים אִפִּי בְּסַפֵּק שְׁקוּל שְׁמָא מִן הַמְּכָה ע"י חֲזַקַת טְהָרָה א"כ הֵכָא
דְּאַיְכָּא רַנְבָּא לְהַקְל אִפִּי יְהִי הַמִּיעוּט מִיעוּט דְּשְׁכִיחָא עַכ"ז בְּצִירוּף חֲזַקַת טְהָרָה י"ל
מְדְאוּרֵינִיָּתָא שְׁרִיָּא: קִיצוֹר כְּשֵׁשׁ רֹב לְהַקְל רַק הַחֲשָׁשׁ ע"ד מִיעוּטָא מְאַמִּינִים לְעוֹבֵד
פּוֹכְבִים מַסְל"ת וְהֵכָא ג"כ י"ל דַּה"ל כְּמוֹ רַנְבָּא לְהַקְל וְכִינָן דְּרַנְבָּא לְהַקְל י"ל לְכַאוּ דַּה"ל
כְּמוֹ דָּם וְלֹא כְּתָם לָכֵן יֵשׁ לְסַמְנָה כַּה"ג אַהַנָּ"ל: וְאַף שְׁאַפְשָׁר אִין לְסַמְנָה ע"ז מְדַמְטָמָא ר'
מְאִיר גַּבֵּי הַרְוָאָה בְּמִי רַגְלִים בְּעוֹמְדַת וְיֵשׁ סְבָרָא דְּמַטְמָא מְשׁוּם נְדָה.

וְאַף דְּקִי"ל כַּר' יוֹסִי מ"מ מִי יוֹכֵל לְשַׁקְוֹל הָעַנְיָן שְׁיָהָה נַד"ז דוֹמָה לְהַיָּא. אָף עוֹד יֵשׁ
לְצַרְף לְזָה מְשׁוּם שְׁהִיא רוּאָה הַקְּרִטִין שְׁלֵא בְּהַרְגָּשָׁה כְּלָל וְהַגַּם שְׁיֵשׁ דְּעוֹת אִם קִי"ל
כְּשִׁמוּאֵל מ"מ ה"ל צַד לְהַקְל לְסַמְנָה עַל הַרְוּפָאִים וְעוֹי"ל דְּהָא לֹא מְרַע נְפִשְׁי' עֲדִיף
מַסְל"ת כַּמ"ש מַהֲרִי"ק סִי קכ"א מְהָא דְּכָל הַשְּׁטָרוֹת הָעוֹלָיִם בַּעַש"ג פ"ק דְּגִיטִין ד"ט
דְּסְמָכוּ ע"ז אִפִּי בְּמַקוֹם שְׁצַרְיָה עֲדוֹת גְּמוּרָה פְּגוֹן לְהוֹצִיא מְמוֹן מְחֻזְקָתוֹ דְּבַעֲיָנָן שְׁנֵי עֲדִים
סְמָכוּ אַחְזָקָה דְּלֵא מְרַעֵי נְפִשְׁיָהּ לְהַכְשִׁיר שְׁטָרוֹת הַנָּ"ל וְאַע"ג דְּאִם הִנָּה מְשַׁקֵּר לֹא הִנָּה
מַגִּיעַ לוֹ הִנָּזֵק רַב כ"א מְעַט זְלוּל וְאַפ"ה אֲמַרִּינָן פִּינָן שְׁהוּא דִּינָן לֹא הִנָּה מְעִיד שְׁקֵר
וּפּוֹגֵם כְּבוֹדוֹ וְאַפִּילוּ לְעַנְיָן גִּיטִין לְהַתִּיר א"א לְעַלְמָא הִנָּה סְמְכִינָן אַחְזָקָה זוֹ אִי לָאוּ דְּלָאוּ
בְּנֵי כְרִיתוֹת נִינְהוּ עַכ"ל הַבִּיאוּ הַט"ז בִּי"ד סִי שִׁי"ו סְק"ד וְהָרָא"ש פ"ק דְּגִיטִין סִי יו"ד
כְּתָב וְאַפִּילוּ נִפְקַע עֲלֵיָהּ קָלָא דְּשְׁקָלֵי שְׁחוּחָדָא לְאַצְלוּנֵי דִּינָא מ"מ לְעֲדוֹת שְׁקֵר לֹא מְרַעֵי
נְפִשְׁיָהּ כו' עַכ"ל וְזְהוּ כְּעִין שְׁחִיָּקוּ בַּגַּמ' פ"ג דְּסַנְהֶדְרִין דְּכ"ט ע"א גַּבֵּי אוֹהֵב וְשׁוֹנֵא
בֵּין לְדִין לְלַהֲעִיד ע"ש גַּבֵּי חַד לְדִינָן וּפְרַש"י דְּבִדְיָן מוֹדוּ רַבְּנָן כו' וְכָף ס"ל לְהָרָא"ש
דַּע"ג שְׁנַחֲשָׁדוּ לְהַטוֹת הַדִּין לֹא נַחֲשָׁדוּ לְהַעֲיִד שְׁקֵר וְהַבִּיאוּ רַמ"א בַּש"ע ח"מ סִי ס"ח

סעי' א' בהג"ה וע"ש בְּהַר"ן פ"ק דְּגִיטִין וּבְמַרְדְּכֵי שֵׁם סִי' ש"ד שְׂתַקְנַת חֲכָמִים הִיא כּו' וּלְפָנֶי' שֶׁהַכּוֹתִימִים מִקְפִּידִים כּו' אָבֵל ע"פ חֲכָמִים סָמְכוּ דְּנֹדָאֵי קוּשְׁטָא דְּמִלְתָּא הֵכִי הוּא כּו' וְהִנֵּה הֵתֵם הַחֲשָׁשׁ זְלוּל ג"כ לֹא קָרוֹב כ"כ דָּאָף שְׂיִטְעוֹן הַמוֹכֵר שְׁלֵא קִיבֵל הַמַּעוֹת הָרִי הַלּוֹקֵחַ יִכְחִישׁוּ וּמִי יָדַע מִי אוֹמֵר אֲמַת וְעכ"ז לֹא מְרַעֵי נִפְשֵׁיהוּ וְהִינּוּ פִּינּוֹן שֶׁהוֹקֵבַע לְדִינּוֹן מְוַמָּה גְּנָאֵי הוּא לֹא שְׂיִשְׁקֵר בְּהַעֲנֵנּוּ וּבפ' אֵין מַעֲמִידִין ד"ל סע"א שְׁמוּאֵל שְׁתִּי מִיָּא מִבֵּי אֶרְמָאָה נְהִי דְּאֶגְלִוֵי לֹא קִפְדִּי אֶמְנַקְרוּתָא מִיָּהָא קִפְדִּי וּפְרַש"י נִקְיוֹן וְע' מִזֶּה ב"ב"י בִּי"ד סִי' ס"ט א"כ ה"נ פִּינּוֹן שֶׁהֵם רוֹפְאִים מְוַמָּחִים י"ל דְּלֹא מְרַעֵי נִפְשֵׁיהוּ לְהַעֲיֵד שְׁקֵר לֹמֵר שְׂיִשׁ לָהּ מִפְּהַּ בְּצַדִּי הֶרְחַם וּבְאֲמַת אֵין לָהּ פִּי יוֹכֵל לְהִיּוֹת לוֹ זְלוּל מִזֶּה ע"י רוֹפֵא אַחֵר.

אָף שֶׁהַחֲשָׁשׁ רְחוּק לְכֹן בְּעֵנֵן הַקְּרִטִין דְּבִלֵּא"ה יֵשׁ בָּהֶם כְּמָה טְעָנוֹת לְהַקֵּל וְלוֹמֵר שְׂאֵין כָּאֵן אִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא וְכִינּוֹן שְׂיִשׁ לָהּ נֶסֶת וְזֶהוּ שְׁלֵא בְּשַׁעַת וְסַתָּה יֵשׁ לְסַמּוֹךְ עֲלֵיהֶם לְהַתִּירָה: קִינְצוּר.

וְעוֹד שֶׁהִיא רוֹאָה הַקְּרִטִין שְׁלֵא בְּהַרְגָּשָׁה וְעוֹד דְּהָא דְּלֹא מְרַע נִפְשֵׁיהָ עַדִּיף מְשַׁאֵר מִסֵּל"ת. וְרָאִי' מִפְּלֵ הַשְּׁטָרוֹת הָעוֹלָיִם בְּעַש"ג לְכֹן יֵשׁ לְהַקֵּל עו"ל פִּינּוֹן שֶׁהַעֲיֵדוּ כֹן שְׁלֵשָׁה רוֹפְאִים מְוַמָּחִים אָף שֶׁהֵן א"י שְׂאֵנִי.

וְעֵינֵן פ"ב דְּגִיטִין דָּף י"ט ע"ב מִקְרִי לִיָּה לְשֵׁנֵי כּוֹתִימִים זֶה שְׁלֵא בְּפָנֵי זֶה בְּמִסֵּל"ת כּו': סִימָן קִמַּט אֲשֶׁה שְׂאֵינָה יְכוּלָּה לְהַטְהֵר לְבַעֲלָהּ זֶה כְּמָה שְׁנִימִים וְהַאֲשֶׁה הַנָּ"ל יֵשׁ לָהּ נֶסֶת קְבוּעַ וְכִינּוֹן נֶסֶת לְנֶסֶת בְּעַתִּים קְרוֹבִים יוֹצֵאת מִמֶּנָּה לִיָּחָה לְכַנֵּה שְׁמַרְגְּשֵׁת שֶׁהִיא מִמְקוֹרָהּ וְאַחֲרֵי צֵאת הַלִּיָּחָה לְכַנֵּה מוֹצֵאת בְּבִדִיקָתָה עַל הַעֵד קְרִטִין שְׁחוֹרִים.

אָף קוֹדֵם הַתְּחִלַּת זִיבַת הַלִּיָּחָה לְכַנֵּה אֵינָה מוֹצֵאת בְּבִדִיקָתָה מְאוּמָה. וְהַאֲשֶׁה הַשּׁוֹאֵלֶת שְׂאֵלוֹת נְשֵׁי הָעִיר אוֹמְרוֹת שֶׁהָרֵאָתָה הַקְּרִטִין לְפָנֵי הָרַה"ג מוֹהֲרֵי צ"א ו"ל מְהֵאֲמִי' וְשָׂרָה אוֹתָם בְּמִים פּוֹשְׁרִים מַעַל"ע וְטִימָא אוֹתָם וּמֵאָז אֵינָה יְכוּלָּה לְהַטְהֵר לְבַעֲלָהּ זֶה שְׁתִּי שְׁנִימִים גַּם כְּמָה פְּעָמִים שֶׁשְׁפָּפָה עַל שְׂפַת פְּוֹתְלֵי בַה"ר מִבְּחוּץ (ע' שו"ת ש"ב"י סִי' ל"ח ב"ד"ה אָף כְּגוֹן זֹאת וּס"י ל"ט וּבס"ט סִי' ק"צ סְעִיף ל"ט ס"ק ס"ז) דְּהִינּוּ עַל הַשְּׁעָרוֹת וְסַמּוֹךְ לָהֶן לְצַד פְּנִים וְלֹא מְצָאָה עַל הַעֲדִים פְּלוּם וְגַם בְּדָקוּ אוֹתָהּ נְשִׁים וְלֹא נִמְצְאוּ כְּנִים שָׁם.

גַּם סִינְנָה מִי רְגֵלֶיהָ עַל בְּגָד לְכֹן וְנָקִי וְלֹא נִמְצָא מְאוּמָה: עוֹד אוֹמְרַת שְׁבַמְשִׁמוּשׁ יָדָה מְרַגְּשֵׁת מְקוּם גְּבוּהָ כְּמוֹ אֶגּוֹז וְצִוּוּ לָהּ שְׂתַבְדּוּק בְּאוֹתוֹ מְקוּם הַגְּבוּהָ בְּעַד נָקִי. וְתַדְחוּק שְׂמָה וְאוֹמְרַת שְׂאֵינָה מְרַגְּשֵׁת שׁוּם כָּאֵב בְּאוֹתוֹ מְקוּם.

וְגַם הַעֵד נָקִי בְּבִדִיקָה אָף לְפַעְמִים מְרַגְּשֵׁת כָּאֵב בְּכַטָּן: הִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְמַצּוֹא הַיָּתֵר מִמ"ש בְּשׁו"ת ש"ב"י סִי' מ' מ"א שְׁנִשְׁאֵל בְּאֲשֶׁה שְׁזָב מִמֶּנָּה לִיָּחָה לְכַנֵּה שְׁקוֹרִין הַנְּשִׁים שְׁלִיָּאִים כּו' וְהִיא מוֹצָאָה עַל עַד הַבְּדוּק בְּתוֹךְ אוֹתָהּ לִיָּחָה טְפִין קְטִינִים אֶדְנָמִים עֲגוּלִים וְאַרְנָפִים כּו' וְהָרוֹפֵא מְוַמָּחָה יְהוּדִי אוֹמֵר שְׁלִדְעַתּוֹ זֶה הַדָּם בָּא מִחֲרִיפוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הַלִּיָּחָה כִּי זֶה בְּדוּק וּמְנוֹסָה אֶצֶל הָרוֹפְאִים שְׂאוֹתָהּ לִיָּחָה לְכַנֵּה הוּא דְּבַר חֲרִיף מְאֹד (כ"כ אֲשֶׁה זֶה שְׁמֵהָאֲמִי' אוֹמְרַת שְׁכּוֹאֵב לָהּ הַרְבֵּה בְּאו"מ בְּעַת יְצִיאַת הַלִּיָּחָה) וּבְשָׂר זֶה שֶׁל אוֹתוֹ מְקוּם הוּא רַף בְּטָבַע מְאֹד וּבְדְבַר מוֹעֵט נִפְגָּם וְנִפְצַע עַד שְׂיִצָּא מְעַט דָּם כּו' וְאוֹתָהּ הַאֲשֶׁה יֵשׁ לָהּ נֶסֶת קְבוּעַ.

והשב"י שם רצה להתיר משום דיש שני ספיקות בדאורייתא הא' דדברי הרופא שאמר שדם זה בא ע"י ליחה לבנה נחשב לספק עכ"פ ואת"ל שלא כדברי הרופא עדיין יש ספק דשלא בהרגשה חזיתיה דהא בנד"ז אין מרגשת רק זיבת דבר לח.

דהיינו השליינאם די"ל שאין זו הרגשה כלל דבעינו שהרגישה ונדעזעזע גופה ואף את"ל דגם הרגשת זיבת דבר לח נקרא הרגשה, מ"מ י"ל תלינו ההרגשה בזיבת הליחה שהיא הרוב.

ולא בזיבת הטפין דם שהוא מיעוטא דמיעוטא ועכ"פ מידי ספיקא לא נפקא וה"ל שני ספיקות להקל בדאורייתא וחד ספק בדרבנן ע"י אמירת הרופא הנ"ל וכעין ס"ס זו הביא הש"ך בסי' ק"י בדיני ספק ספיקא סעיף ט"ז אלו דברי השב"י.

ובאמת יש להשיב על דבריו משום דהרבה פוסקים ס"ל דגם בלא הרגשה טמאה מדאורייתא ולא קיי"ל כשמואל ולפרש"י דנ"ח ע"א גם שמואל לא איגרי כלל בדין הרגשה (וכמ"ש ג"כ הגאון ממענין שם) והגאון הרופא מו' ליב אב"ד דק' מענין בשב"י שם לא נהירא ליה כ"כ דברי הרופא היהודי הנ"ל וגם ספק דהרגשה לא נראה לו כ"א המציא שני ספיקות אחרים האחד שי"ל שהליחה הלבנה אינה זב דרף המקור אלא דרף צונאר הרחם יען משארז"ל שחזקת דמים מן המקור היינו דם ממש משא"כ הליחה לבנה אין שייך לומר בה חזקתו מן המקור כ"א יש ספק שפא מצונאר הרחם וכינון דהליחה י"ל בה ספק שאינה מן המקור כמ"כ הטפין דם שבהליחה ג"כ י"ל בהן שממקום שפא הליחה באו.

הספק השני כיון דעל פרחף זהו חולי בהאשה שמהחולי נמשך זיבת השליינאם א"כ אפילו בא מהמקור י"ל שאינה באה מהגידים שבמקור שדרף הם יוצא מותרות דמים מהגוף וזהו דם נדה אלא י"ל ליחה לבנה זו נמשך מהאם עצמו דהיינו מבשר המקור עצמו שפלא ליחות וגם הטפין דם כיון שנמצאו בהליחה באים ג"כ ממקום שפא הליחה שהוא מבשר המקור עצמו ולא מהגידים שבמקור שהם דרף ליציאת דם נדה רק מבשר המקור עצמו ואין זה דם נדה והנה בספיקו הראשון הסכים עמו הס"ט סי' קפ"ח בתשו' ד"ה גיה"ק מן כ"ב כסליו והביא ג"כ ראיה לזה מדברי הרמב"ם פ"א מהל' משפב ומושב דין ח' וע"ש בכ"מ שפסק שהוא כר' יוסי במשנה פכה"י די"ט ע"א דפליג על ר' מאיר וראיה זו צ"ע ועיין עוד מזה בדבריו בסי' ק"צ סק"ד אף בנד"ז אין שייך כ"כ ספק זה שהרי אומרת שיוצאה ממנה ליחה לבנה שמרגשת שהיא מן המקור, אף אפשר שצונאר הרחם ג"כ היא קוראה מקור ומ"מ אין לסמוך ע"ז ובטל ספיקו הראשון של הגאון ממענין.

ולכאורה אם מרגשת שזהו מן המקור אם ר"ל שמרגשת שנפתח מקורה להוציא הליחה א"כ חשוב ג"כ הרגשה על הקרטין כמ"ש במ"א א"כ בטל ג"כ הספק השני של השב"י לגמרי אבל אם ר"ל שמרגשת זיבת דבר לח ממקורה י"ל הרגשה זו הוא רק על הליחה א"כ י"ל שנשארו שני ספיקות של השב"י וספק שני של הגאון ממענין.

אף שנתבאר לעיל שהספק של השב"י מצד חסרון ההרגשה יש הרבה חולקים ע"ז וא"א לסמוך להחשיבו לספק מ"מ בענין קרטין כתב הס"ט סי"י ק"צ ממש בחיזוקו ד' תשו'

העה"ג סי' כ"ב כ"ג' ספיקות א' שפא מן הצדדים ב' שפא לא נמוחו ג' שפא המראה טהור ובנד"ז אף שאין לומר שפא מן הצדדים פיון שאומרת שהליקה לבנה בא מן המקור מ"מ פיון שפנדון זה אינה מוצאת כ"א קרטין א"כ יש לומר בזה עכ"פ ג' או ד' ספיקות היינו דברי השב"י נחשב ספק אחר וא' של הגאון ממענין ג' שפא לא נמוחו הקרטין ד' שפא המראה אינו טמא ואף שיש בכל הספיקות הנ"ל כמה פקפוקים אשר אין להאריך מ"מ עכ"פ י"ל בצירוף כל הספיקות ישאר כמו רובא להקל ועכ"ז אין דעתי סומכת על צירופים אלו להתיר הקרטין לגמרי כי אם להורות רק על שלא תבדוק את עצמה ואף אם מרגשת זיבת דבר לח: תוכל לתלות שזהו הליקה לבנה רק בז' נקיים יהיה לה ג' בדיקות נקיים א' בהפסק טהרה והשני ביום הראשון והשלישי בא' מהז' נקיים: סימן קנ דברי הנו"ב שהקיל שם לכאורה צ"ע מהדין הנז' בתשו' שב"י סימן מ"א והביא ראיה מהש"ס פ' לא יחפור דף כ"ד ע"ב ואי אכפא רב רב"י בהדיהו והסכים לדינו רבינו ו"ל בק"א בסימן קפ"ג בסוף ההג"ה המתחלת ע"ש בר"ן ונ"ל דמסתמא באה הטיפה ממקום הליחות עכ"ל וע"ש דראיתו ממ"ש התוספות רפ"ט דנדה מדלא חזאי קודם כו' כמבואר בבבאורו לש"ע סימן קצ"א סק"א ואע"ג דהתם ביאר דרש"י לא ס"ל סברא זו אפשר דבמעורבת מודה רש"י ג"כ ועיין תשובת רמ"א סימן צ"ז ומ"מ י"ל דנדון של הנו"ב שאני פיון שידוע שיש אצלה נקודים שחורים מחוץ למקור לא שייך לומר דמסתמא באו הנקודים ממקום הליחות דאדרבה כו' וגם לא דמי למ"ש התוספות מדלא חזאי קודם כו' וכ"ז בנדון של הנו"ב שהנקודים בתוך הליחות א"א לבנדקם בשריית פושרין אבל בנד"ז שהקרטין קטנים נבדקו שלא נמוחו איך נחמיר עליהן משום שלפעמים רואה ג"כ קרטין שנימוחו ודבר זה נ' להקל בפשיטות ממ"ש רמ"א סימן קפ"ח ס"ה בהג"ה בשם פסקי מהרא"י סי' מ"ז דטמאה משום שנימוחו קצתן.

משמע הא אותם שאין נמוחים טהורים אע"ג דממ"ש הט"ז סימן קפ"ח סק"ז מוכח דגם הנהו כו' יש ראי' להחמיר לכאורה אף באמת שם בס"ט סק"ז השיב עליו שלא זו הדרך וגם אאזמו"ר הגאון נ"ע סימן קפ"ח ס"ק כ"ב נטה מדרכו אלמא דלא ס"ל פלל סברא זו וגם הט"ז לא אמר רק אם יש עליהם לחלוח דם אז מוכח דהם ג"כ דם לשיטתו אבל בנד"ז שמיצאת קרטין הגדולי הוא במקרה וזמן אחר ודאי גם לשיטתו אין מביאין ראי' מזה על זה ומזמן לזמן אחר רק שהיה לחוש פה לדעת הרמב"ד וסיעתו דטעם היתר קרטין שלא נמוחו משום דאמרינן ברי' בפ"ע היא כמ"ש בש"ס דנדה דכ"ב ריש ע"ב אבל אם לא היה בריה רק דם יבש טמאה כמ"ש אי הכי בלא נמוחו נמי כו' וא"כ פיון דאנו רואים אצלה קרטין שנימוחים הרי נתברר שאצלה דם שנעשה בצורת קרטין א"כ י"ל דגם על הקרטין שלא נמוחו אין לסמוך לומר דנדאי בריה היא ומיהו באמת גם זה אינו דאל"כ הא דתנן תטיל למים כו' נאמר שאם נמוח פעם א' שוב הפל טמאה וזה אינו במשמע המשנה וכ"מ ברמ"א סי' קפ"ח ס"ה בהג"ה ומיהו נ"ל כו' וכ"ש הקא דהקרטין שאינו נמוחו הם קטנים הרבה יותר מאותן שנימוחים ודאי אין זה מטיל שום ספק עליהן וכשלא נמוחו טהורה (ולשון זה"ר ר"פ המפלת שרובן בריות גינהו כו' א"כ אותן הנמוחים הם מהמיעוט ואינו גורע פח הרוב שנתברר שלא נמוחו): סימן קנא ע"ד שאלת הקרטין הנז"ל (סימן קמ"ט) הנה נידון אם תמצא קרטין על השערות מבחוץ אם תוכל לתלות בזה גם מה שתמצא על העד כי בס"ט סימן ק"צ סעיף ל"ט ס"ק ס"ז נזכר

השאלה פשיש שם פנים אבל בנד"ז שאינה מוצאת פנים רק קרטין יש ספק אם תוכל לתלות: הנה לכאורה נדאי יש לחלק דבשלמא פשנמצאים הפנים שם שפיר יש לתלות בהן וע"ז יש שני טעמים הא' מ"ש בתשו' שב"י סימן ל"ח (דנ"ו ע"א) בד"ה אף פגון זאת ונ"ל ואותן פנים הם קרובים לבשר הפנימית וע"י קינוח של הבדיקה נדבק הדם או קרטין בהעד כו' יש לתלות כו' וכמ"ש הט"ז בסימן ק"צ ס"ק כ"ג ויש מקום לתלות כו' פנין שלא הרגישה עכ"ל רק דמהט"ז ומתשו' שב"י הנ"ל משמע דאין להקל רק בפלא הרגישה ע"ש ואמנם עוד יש תשו' בשב"י סימן ל"ט מה שהשיב הגאון מהר"ר שמואל פהן להשב"י ושם סוף התשובה בד"ה סוף דבר התיר אפילו תהיה לה קצת הרגשה במה שזב ממנה ליקח לבנה ומוצאת קרטין עם הליקה כו' ולכשיענינו בדבריו י"ל דלא פליג אהט"ז ושב"י הנ"ל כי הוא מייירי בענין שאין ספק שהגיע העד במקום הפנים ולא סגי בלאו הכי כמש"ש בתחלת התשובה ונ"ל והיא מוצאת אותן פנים באותו מקום אפילו במקום בדיקת העד ושמש"א א"א לבדוק עצמה בעד אם לא שתגיע בעד דרך מקום הפנים כו' וגם נתברר דע"י חיפוף בכנים מוציאים דם א"כ ה"ל פיש לה מפה וידוע שמוציאה דם ופיש לה מפה אין חילוק בין תראה ע"י הרגשה או לא עכת"ד ולפ"ז בנדון דהשב"י והט"ז שאין ברור שהגיע העד בהפנים רק שיש לתלות שנגע י"ל דאין לטהר רק בדלא ארגישה דוקא ולא מטעם דה"ל דרבנן פי יש חולקים ע"ז אלא משום דמדלא ארגישה רגלים לדבר דלאו מגופה קחזיא וכמ"ש אאזמו"ר רבינו ו"ל בפולחנו הט' סי' ק"צ סעי' ל"ד ס"ק ס"ה בשם הב"י וכ"כ ס"ק ס"ו בדינו דהט"ז ע"ש משא"כ בדארגישה כו': קיצור מהרשש"ך התיר אפילו יש קצת הרגשה בהליקה והשב"י משמע התיר משום דלא הרגישה וי"ל דלא פליגי פי בנדון מהרשש"ך ה"ל פידוע שיש לה מפה המוציאה דם: ב פשנודע לנו עכ"פ שיש פנים סמוך לאותו מקום שהרי יש במה לתלות וה"ל כמו נדון דהט"ז סימן ק"צ ס"ק כ"ג הנ"ל אבל בנד"ז שאין שום פנים פלל בהשערות רק הקרטין לבד א"כ אף תתלה בזה דאדרבה י"ל שגם הקרטין האלו שיש בהשערות באו לשם מהמקור פנין דלא אתברר לנו שנולדו פאן כמו פשיש פנים דאז ברור שהקרטין דשם נולדו מהפנים ע"כ יש במה לתלות משא"כ פאן שאין שום פנים א"כ גם על הקרטין הנמצאים בהשערות יש לספק שפא באו מהמקור ואף שי"ל ג"כ שנולדו פאן מבקעים שפשמ מבחוזן פדמשמע בתשו' אאזמו"ר הגאון ו"ל שבתחלת הל' נדה שכ' אשר הן מהפנים כו' וגם מבקעים שפפור לפעמים עכ"ל.

מ"מ מידי ספיקא לא נפקא שפא באו מהמקור וא"א לתלות בהן הקרטין שמוציאה בעד שבודקת בו דהא אפילו בכתם קיי"ל דאין תולין פתם בכתם פדאיתא בפ"ט דנדה (דף ס' ע"א) ובש"ע סימן ק"צ סמ"ג וע"ש מ"ש אאזמו"ר נ"ע ס"ק פ"ו בשם רש"י דהטעם משום דלא ידעינן בבירור שמוגופה אתא לה הפתם כו' וה"נ אם לא ידעינן בבירור דהקרטין שנומצאו על השערות מבחוזן נולדו שם ממש א"א לתלות בהן כו' ואף דיש לחלק דהתם אין תולין הפתם בהאשה מחמת הפתם.

אבל הכא תולין בהקרטין עצמן ומה נ"מ מאיזו מקום באו עכ"פ יש קרטין על השערות לכן תלינו בהן אבל זה אינו דכינון שיש לספק שהקרטין שעל השערות הן עצמן באו מן המקור א"א לתלות בהן כמו שאין תולין פתם בכתם אע"ג דג"כ יש ספק קרוב דמגופה חזיא הפתם הראשון פדאמרינו ריש נדה (ד"ג ע"א) בצפור לא נתעסקה בשוק של

טפחים לא עברה האי דם מהיכא אתיא כו' ואפ"ה אין תולין בו אפילו פתם אחר כמ"כ אין לתלות הבדיקה עד בהקרטין שעל השערות כשי"ל שהקרטין באו מן המקור אע"פ שקרוב יותר שנוולדו בחוץ כל שאין זה דבר ברור ממש ומה שהקיל רבינו ז"ל ע"י השפשוף מבחוץ אם תמצא קרטין כו' ולא הצריף מציאת פנים לברר שהקרטין נולדו מהפנים י"ל דמן הסתם ודאי הקרטין נולדו מהפנים מאחר שרגילות הוא פן בכל הנשים שיש להם קרטין על השערות שהן מהפנים אזי גם זו מהסתם היא פמותן אבל פשנדקה ולא נמצא פנים כנד"ז י"ל שיש לחוש שמא באו מהמקור פנ"ל ועי' כה"ג בשב"י סי' ל"ט בתשו' הגאון מהרשש"ך דע"כ לא כ' הט"ז כ"א כו' ואינה יודעת ג"כ שמפתה אינה מוציאה דם כו' (דאז תלינו שגם היא פשאר נשים כו' ע"ש) אבל האשה הלזו כו' א"כ נתברר כו' ע"ש דדומה לחילוק זה שחילקתי בין הנדון זה לנדון שבתשו' רבינו ז"ל: קיצור שמ"מ בנד"ז שידוע שאין פנים רק קרטין לבד י"ל דה"ל פדין אין תולין פתם בכתם: ג אכן אם יאמרו הנשים דברור שהקרטין אלו שעל השערות אינן באים מהמקור אז י"ל דיכולין לתלות בהן וכמ"ש רמ"א בהגה' ש"ע סימן קפ"ז ס"ו אם אומרת פרי לי שאין דם זה בא מן המקור נאמנת אף בס"ט ס"ק י"ט הביא שתשו' פ"י סי' ו' חולק ע"ז וגם רמ"א ממהרי"ו ל"ק רק פשמרגשת שפא הדם ממקום אחר ומ"מ יש עוד עצה להבחין זה היינו עפמ"ש בס"ט סימן ק"צ ס"ק ס"ז ליקח בגד פשתן רף ולחפף בא"מ ור"ל למעלה מבית התורפה כו' וע"י חפוף נתמלא בגד טפין כו' עכ"ל והיינו משום דלמעלה מבית התורפה לא חיישינן שפאו לשם הטפין וקרטין מן המקור וכדקיי"ל לענין פתמים בסימן ק"צ סעיף י"א על בשפה למעלה מאותו מקום טהורה מטומאת פתמים ורק על חלוקה בעיני מהתגור ולמעלה כו' משום דכל שהוא למטה מהתגור פעמים שפא פנגד בית התורפה כמ"ש רבינו ז"ל שם ס"ק ל"ב אבל על בשפה מיד למעלה מבית התורפה טהורה וא"כ אם ע"י חפוף ימצאשם קרטין ה"ל פאילו נתברר שהקרטין באו ונולדו שם ואע"ג שע"י אנדקרה יכולין הקרטין לבוא מהמקור למעלה מבית התורפה רק בפתמים לא חיישינן לזה משא"כ ה"א לתלות הקרטין שפצעד בזה צ"ל חזקה ודאית שהקרטין נולדו פאן: ע"ז י"ל דהא גם בדאורייתא ממש יש פמה אמוראים דלא ס"ל לחששא דאנדקרה פדאיתא בפכה"י די"ז י"ח ע"א לחד לישנא דאפיי דבמר חזקה אנלת ולא פתר חששא ולרמי בר שמואל ורב יצחק בר יהודה וכן לר' חייא ע' רש"י ד"ה פקרקע פרוזדור וגם למה דקיי"ל מן הלול ולחוי ספיקו טמא וחישי' לחששא אימור שחתה י"ל דהיינו משום דאיפא רוב ומצוי דמהחדר אתא אבל ה"א אדרבה רגילות הוא דהני קרטין ונולדו שם בהשערות מהפנים ומבקעים שבעור ואין רגילות שמהמקור יבואו לשם י"ל דלכ"ע לא חיישינן היכא דא"א שיבואו לשם אא"כ אנדקרה אפילו בדאורייתא מחזקינן להו במקום שנמצאו שפאן היו ונולדו ועוי"ל אנדקרה שייף לגבי דם שהוא לח וע"י שאנדקרה ילף לשם משא"כ בקרטין יבשים י"ל לא שייף פן ולכן גם הקרטין שבעערות שסביבות בית התורפה מסתמא נולדו שם במקומן ולא נחויש דהני באו מהמקור ע' שב"י סימן מ"א שהביא מהגמ' דב"ב דכ"ד.

ואי איפא רב רבי בהזייהו כו' אמרינן גם בהקטנים פן דשניהם באו ממקום אחד: קיצור אף פינן שהקרטין נמצאו למעלה מבית התורפה לא חיישינן פלל שפאו מן המקור וא"כ גם אותן שלמטה ג"כ לא באו מהמקור כ"א התהוותם שם: ד ומעתה יש לתלות הקרטין

שנמצא על העד הבדיקה בקרטין הנ"ל שבהשערויות ואין חילוק אפילו נמצא על אמצעות העד פי ודאי הקרטין שבהשערויות הם קרובים לבשר הפנימית וחסר דין זה כמו הדין שבשב"י סימן ל"ח הועתק לעיל דכ' שיש לתלות ולא הטיל תנאי באיזה מקום בעד נמצאו הקרטין.

ומה שרבינו ז"ל כ' ולכן מוצא אותן על צדדי העד י"ל דאין ה"נ דבכה"ג הוי הוכחה טפי דבאו מהקרטין שמהפנים אבל מ"מ גם במוצא' באמצע העד אפשר לתלות פדמשמע מהשב"י סי' ל"ח וכיוצא בזה יש בגמ' ופוסקים שכ' ועוד טעם ואעפ"כ גם היכא דלא שייך הועד מ"מ יתירו וכמ"ש בתשו' הרא"ש פ"ל נ"ב סימן ה' וז"ל ומעתה ידעו ועוד שפתיבתי לחזק הדבר בטל מ"מ האשה מותרת משאר טעמים שפתיבתי עכ"ל וממנו נקיש לנד"ז מה גם פשנצ"ר לזה דלסברת הרמב"ם והרמב"ן והרשב"א והטוש"ע שפסקו דשמואל ס"ל דהרגשה בעי' מדאורייתא אלא דכשמוצא דם בבדיקת העד אע"פ שלא הרגישה אמרי' אימור ארגישה אלא דטענתה וקסבורה הרגשת עד הוא כמ"ש במשקמת הבית דקע"ח ע"א אבל בהגי קרטין צידד בס"ט סי' ק"צ ס"ק ס"ז לומר דלא חיישינו להכי אם מצד קטנותו ושינוי מהותו מדם ממש לא שייך לומר ע"ז חזקת הדם שפא בהרגשה אם משום שדרפן של הגי קרטין לבוא שלא בהרגשה כו' וכיוצא בזה כ' בתשו' שב"י סימן ל"ח ל"ט ואע"פ דלשטת רש"י לא בעי שמואל פ"ל הרגשה כמ"ש בתשו' שב"י סימן ל"ו וסימן מ"א ובס"ט ס"י ק"צ ובמה"ב מרבינו ז"ל מ"מ צד גדול הוי להקל לסמוך ע"ד הרמב"ם ותוס' וסיעתם בשעת הדחק הגדול שלא להוציא אשה מבעלה ולהקל ולתלות בהקרטין שבהשערויות כשמתמצא בהם על ידי שפשוף אם אי אפשר לה להיטהר פ"ל בענין אחר: קיצור.

שאפילו נמצאו הקרטין באמצעות העד יש לצדד להקל בצירוף הדעה דהרגשה בעינו והכא לא הרגישה פ"ל: ויש לצדד עוד פ"ן דהקרטין נמצאין בזה מבחוי הרבה א"כ אפילו אם נחוש שפא הוציאה העד מבפנים יש לומר שפא מבחוי הולכה העד לפנים והוציאה אח"כ ועמ"ש מזה לקמן סעיף יו"ד ולעמוד על החקירה בזה יש להקדים הסוגיא בגמ' ד"ד א' אהא דתנן נמצא על שלו טמאין וחיובין בקרבן נמצא על שלה אות יום טמאין וחיובין בקרבן פריף וניחוי דילמא דם מאכולת הוא (פינה ואמאי טמאין ודאי לשרוף תרומה ולהתחייב בקרבן ודאי להוי ספק לתלות תרומה ולהביא אשם תלוי ולא חטאת דדילמא דם מאכולת הוא שהיה באותו מקום באשה וכשבעל נדבק בו).

ומשמע מלשון רש"י דהקושיא היא אפילו מנמצא על שלה אמאי טמאין ודאי להוי ספק כו' וכ' התוספות (ד"ה וליחוי) לבאר שטה זו וז"ל אבל על שאר בדיקות דמטמאין לה אם מצא דם לא פריף דדילמא חומרא היא אבל הכא פריף אמאי חיובין בקרבן דלמא מיייתי חולין בעזרה עכ"ל ובחי' הרמב"ן ז"ל פ"ת וז"ל וליחוי כו' פרש"י ז"ל דעל עד שלא פריף ומיהו ה"נ קושיא לעד שלה ולפיכך הקשו מקצת המפרשי' א"כ אין אשה שנטמאה בנדה בבדיקה וי"ל בעלמא ודאי לא חיישינו משום דלא שכיח אבל מתוך שפדקה מיד לפני תשמיש ומצאה טהור יש לספק ולא מחנור וי"ל שלא בשעת בעילה ממש ודאי אותו מקום בדוק הוא אצל מאכולת שהוא סתום מלכנוס ואם נכנסה מתה היא ואין דמה יוצא ממנה אבל כאן יש לחוש שפא בשעת בעילה דחקה ונכנסה והשמש

הַרְגָה וְשִׁפּוֹף דָּמָה עַד עֲקָבוֹ א"נ שָׁמָּה עַל הַשְּׂמֵשׁ הֵיטָה מְאֹכְלוֹת וְעָמוּ נִכְנָסָה וּפְרִיק דְּחִוּק הוּא וְאִין מְאֹכְלוֹת שְׁעַל הַשְּׂמֵשׁ נִכְנָסַת עָמוּ וּכ"ש בְּפָנֵי עֲצָמָה עַכ"ל.

נִמְצָא לְהַרְמַב"ן בְּבִדְיָקָה דְּשִׁלָּא אַחַר בְּעִילָה טְמֵאָה וְדַאי אֶפְיָלוּ לְהַמְקָשֵׁן וְלֹא שִׁינָה לְחֹוֹשׁ שְׁמָא דָם פִּינָה הוּא כִּי אוֹתוֹ מְקוּם סְתוּם מְלַכְנָס בּוֹ פִּינָה וְגַם אִם נִכְנָסָה מֵתָה כּו' וּסְבֵרַת הַמְקָשֵׁן וְלִיחֹוֹשׁ הוּא רַק בְּבִדְיָקָה שְׁלֵאֲחַר תְּשִׁמִּישׁ וְלִהְיוֹסְפוֹת בְּכָל הַבְּדִיקוֹת י"ל וְלִיחֹוֹשׁ וּבְחִי' הַרְשָׁבָ"א ז"ל כ' עוֹד לִיִּשְׁבּ בְּדֶרֶךְ אַחַר וְז"ל עוֹד י"ל דְּהָכָא שְׁאֵנִי פִּינּוֹן דְּנִמְצָא עַל שְׁלוֹ וְלֹא עַל שְׁלָה אוֹ עַל שְׁלָה וְלֹא עַל שְׁלוֹ אִיפָּא לְסְפוּקֵי דְלִמָּא דָם מְאֹכְלוֹת הִיא דַּאי מְגוּפָה הוּא אִיבְעֵי לִיה לְאִישְׁתַּכַּח בֵּין עַל שְׁלוֹ בֵּין עַל שְׁלָה עַכ"ל: וְצָרִיךְ לְהַבִּין לְכָל הַפְּרוּשִׁים דְּהָא בְּגִמְרָא ר"פ הַרְוָאָה פְתָם (דנ"ז ע"ב) אוּקְמִנָא מִתְנִיתִין דְּמִיִּירֵי בְּדָאֲרָגִישָׁה בְּדָם וּכ"כ מֵאֵי מְקָשָׁה וְנִיחֹוֹשׁ דְּלִמָּא דָם מְאֹכְלוֹת הוּא: לָמָּה נִיחֹוֹשׁ לָזָה פִּינּוֹן שְׁהַרְגִישָׁה.

גַּם מְלִשׁוֹן הַתּוֹסְפוֹת וְרַמְבַּ"ן וְרַשְׁבַּ"א דְלַעִיל מִשְׁמַע דְּמַפְרָשִׁים דְּהַקְוָשָׁיָא הִיא אֶפְיָלוּ בְּדָאֲרָגִישָׁה דַּא"כ מֵאֵי מְקָשׁוֹ מִשְׁאָר בְּדִיקוֹת וְהַרְמַב"ן ז"ל אָמַר אִין לָהּ אִשָּׁה שְׁנִטְמֵאָה בְּנִדָּה בְּבִדְיָקָה נִימָא דְתַטְמָא בְּבִדְיָקָה בְּדָאֲרָגִישָׁה וּבְדָלָא אַרְגִישָׁה הָנִי רַק סְפַק א"ו הַקְוָשָׁיָא וְלִיחֹוֹשׁ דְּלִמָּא כּו' הִיא אֶפְיָלוּ בְּדָאֲרָגִישָׁה וְהַטְעַם י"ל כְּדָאֲמַרִּינּוּ בְּגִמְרָא שְׁם אֵהָא דְנִמְצָא עַל שְׁלָה לְאַחַר זְמַן דְּטְמֵאִין רַק מְסַפֵּק וּפְטוּרִין מִן הַקְרָבּוֹן דְּמִיִּירֵי בְּדָאֲרָגִישָׁה בְּדָם בְּשַׁעַת תְּשִׁמִּישׁ וְאַפ"ה לֹא מְטַמְאִין לָהּ וְדַאי פִּינּוֹן שְׁיִישׁ לְסַפֵּק שְׁמָא בָּא הַדָּם לְאַחַר זְמַן מוּעַט וְאִין לּוֹקְחִין שׁוּם רְאִיָּה מִהַהַרְגָּשָׁה דְּאִמְרִינּוּ אִימּוֹר הַרְגָּשַׁת שְׁמָשׁ הָנֹאֵי וְלְאַחַר אַחַר זְמַן מְטַהֲרִין הַבּוֹעֲלָה לְגַמְרֵי אַע"ג דְּאִרְגִישָׁה וְגַם נִמְצָא דָם עַל שְׁלָה מֵה"ט דְּתַלְיִנּוּ הַהַרְגָּשָׁה בְּטַעוֹת מִהַרְגָּשַׁת שְׁמָשׁ וְהַדָּם בָּא אַח"כ אַע"ג דְּלְכַאוּרָה לֹא מְרָאִים הַדְּבָרִים כֵּן דְּכִינּוֹן דְּנִמְצָא דָם סְמוּךְ לְהַרְגָּשָׁה שְׁהַרְגִישָׁה בְּדָם מְסַתְבֵּר לְכַאוּרָה שְׁלֹא לְתַלוּת בְּטַעוֹת וְנֹאמַר שְׁהַדָּם הִנֵּה מְקוּדָם מְעַט וְאַפ"ה לֹא מְסַפְקִין כָּלָל ע"ז וְי"ל מִשׁוּם דְּאִשָּׁה בְּחִזְקַת טְהָרָה עוֹמְדַת אַע"ג דָּדָם נִדָּה עֲכָשְׁיוֹ לְפָנֵיהּ וְע' חִי' הַרְמַב"ן רִישׁ גְּדָה מְכ"ש שִׁי"ל כֵּן כְּשִׁישׁ לְתַלוּת הַדָּם בְּמְאֹכְלוֹת וְאִין כָּאֵן דָּם נִדָּה כָּלָל דְּשִׁפִּיר פְּרִיף הַש"ס נִיחֹוֹשׁ כּו' וְאִין לִיקּוּחַ רְאִיָּה מִהַהַרְגָּשָׁה כִּי י"ל הַרְגָּשַׁת שְׁמָשׁ הִיא: וְרִאִיתִי בְּס"ט סִימָן ק"צ ס"ק ס"ז ד"ה תּוֹ קָשָׁיָא לִי וְז"ל וְאִי דְּמִיִּירֵי בְּהַרְגִישָׁה מֵה"ת לְתַלוּת בְּמְאֹכְלוֹת וְלוֹמַר שְׁטַעְתָּה בְּהַרְגָּשָׁה כּו' דְּבִשְׁלוּמָא בְּנִמְצָא לְאַחַר זְמַן י"ל אַע"ג דְּהַרְגִישָׁה יֵשׁ לְתַלוּת בְּטַעוֹת לְפִי שְׁאִין דְּרָךְ דָּם לְהַתְעַבְכ"כ בְּבִיה"ח עַכ"ל וְלֹא הִבִּינוּתִי דְּבָרֵינוּ מְכַפָּה טְעָמִים הָא' הָא אֶפְיָלוּ לְמֵאֵן דְּלֹא בְּעֵי הַרְגָּשָׁה וְהַמְשָׁנָה אִיִּירֵי בְּדָלָא אַרְגִישָׁה עַכ"ז לְאַחַר זְמַן טְמֵאִין מְסַפֵּק וְלֹא מְטַהֲרִין לָהּ לְפִי שְׁאִין דְּרָךְ דָּם לְהַתְעַבְכ"כ כּו' אֶלָּא דְּבִזְמַן מוּעַט כְּזֶה מְסַפְקִין מְדַאוּרִינִי אֶלְמַפְרַע אֶפְיָלוּ לֹא הַרְגִישָׁה מְקוּדָם כָּלָל וּכ"כ פִּינּוֹן דְּאִפִּי לֹא הַרְגִישָׁה מְסַפְקִין אֶלְמַפְרַע הִנֵּה רְאוּי לּוֹמַר שְׁכַשְׁנִיתוּסָף עוֹד רְגָלִים לְדַבֵּר שְׁרָאָתָה לְמַפְרַע הִיָּינוּ כְּשִׁהַרְגִישָׁה מִשְׁ בְּשַׁעַת תְּשִׁמִּישׁ יַעֲשׂוּ מִזָּה טוֹמֵאָה וְדַאי' אוֹ קְרוֹב לְוִדַאי.

דְּמֵה"ת לְתַלוּת הַהַרְגָּשָׁה בְּטַעוֹת וּמ"ש לְפִי שְׁאִין דְּרָךְ דָּם לְהַתְעַבְכ"כ כּו' הֲלֹא עִם טַעְנָה זֹו הִנֵּה מ"מ סְפַק אֶלְמַפְרַע מְדַאוּרִינִיתָא וּכ"כ אִמָּאֵי אִין לּוֹקְחִין רְאִיָּה מִהַהַרְגָּשָׁה לְהוֹסִיף הַחוּמָר אַעֲכָז"ל דְּכִינּוֹן דְּאִפְשֵׁר לְתַלוּת בְּטַעוֹת תַּלְיִנּוּ (בְּלִי שׁוּם טַעְנָה דְּאִין דְּרָךְ דָּם כּו' דְּטַעְנָה זֹו כְּבָר פְּעֻלָּה שְׁלָה לַעֲשׂוֹת סְפַק) מִצַּד חִזְקַת טְהָרָה כְּנ"ל וּכ"כ ה"ה מִשְׁ גַּם

במאכלות ואדרבה כש"כ הוא דהקא י"ל שהאשה טהורה גם עתה ולא אתרעי חזקתה פלל וכנ"ל (ועד"ז נדקה ג"כ דבריו באשה שראתה במ"ר דג"כ בלא צד ההרגשה טמאה לר' מאיר אע"פ שאין דרף כו' ע"ד הנ"ל וא"כ אמאי אין הרגש' מוסיף חומרא גם ביושבת).

הב' לא מוכן לי מ"ש שאין דרף דם להתעכב כ"כ בביה"ח מי הגיד לו שנתעכב הדם בביה"ח דלמא מיד יצא הדם לכותלי ביה"ר ובין השפלות רק שהיא לא בדקה עד לאחר זמן ואם תאמר א"כ הנה לה להרגיש הלחלוחית שבשפלות י"ל דהא גם מקודם ארגישה ותלינו בהרגשת שמש וה"נ נדאי ארגישה לחלוחית מפליטת ש"ז ובגמרא דף סמ"ף ע"ב דאמרין אם איתא דהוה דם מאן עכביה מיירי שלא בשעת תשמיש ולא הרגישה שום לחלוחית וזהו מאן עכביה אמאי לא הרגישה לחלוחית (וגם בר פדא י"ל דלא ס"ל לדשמואל דבעינו הרגשה וא"כ מיירי בדלא ארגישה מקודם פלל דאי ארגישה מקודם י"ל דלא שינף הקושיא מאן עכבי' והוא דהנה לה להרגיש לחלוחית דכיון דעכ"פ כבר הרגישה מקודם יציאת הדם בפרוודור י"ל דהרגישה גם לחלוחית שאח"כ וטעמה וכסבורה דהרגשה קמיתא היא שם בתחלת הפרוודור: ומיהו אפשר שזה אינו שינף ששטעה מהרגשה דמקודם אעכשו אף עכ"פ הקא אין שינף הקושיא מאן עכבי' דהינו שהנה לה להרגיש לחלוחית דהקא אחר תשמיש בלא"ה נדאי הרגישה לחלוחית מהנרע ואעפ"כ טומאתו ספק בבדקה לאחר שיעור נסת).

משא"כ בנד"ז דנדאי הרגישה לחלוחית וא"ת דכוננתו שאין דרף דם להתעכב אכנתלי ביה"ר והנה לו לפרל לארץ זה לא שמענו מעולם היצא מזה דלפי פשט הסוגיא דר"פ הרואה פתם י"ל דאפילו בדארגישה מקשה וליחוש שמא דם מאכלות הוא ומה שכתב הס"ט דסוגיא דשבועות די"ז פליגא אסוגיא דר"פ הרואה עכ"פ דברינו לפי סוגיא דר"פ הרואה גם ד' הב"י צ"ע דגבי עד שהיא נתון תחת הפר כ' מדלא ארגישה ובש"ע רס"י קצ"א גבי האשה שהיא עושה צרכיה פסק אפילו הרגישה וזה כפי סוגיא דגמ' הנ"ל ר"פ הרואה ולשם מבואר דגבי עד נמי מיירי בדארגישה וצ"ע: עוד צריך לבאר מ"ש רש"י בפ' וניחוש דלמא דם מאכלות הוא.

אמאי טמאין נדאי להוי ספק ולהביא אשם תלוי כו' דמבואר דלטהרה לגמרי א"א אפילו היינו מספקין בדם מאכלות משום דה"ל ספיקא דאורייתא ולחומרא וספק פרת ומביא אשם תלוי ומ"ש מהא דתנן ר"פ המפלות חתיכה אם יש עמה דם טמאה ואם לאו טהורה ורבי יהודה פליג ואמר בין כף ובין כף טמאה ואוקים ר' יוחנן פלוגתייהו בשהפילה ואינה יודעת מה הפילה אם הייתה החתיכה מארבעה מיני דמים הטמאים או משאר מראות דר' יהודה סבר רוב חתיכות של ד' מיני דמים הן ורבנן סברי לא אמרינן רוב חתי' של ד' מיני דמים הם וכ' בחידושי הר"ן ז"ל שם וא"ת ואפתי להוי פמחצה על מחצה ואמאי טהורה לגמרי י"ל משום דהעמד אשה על חזקתה עכ"ל וי"ל משום דהקא אפילו אי מספקין במאכלות אינו ספק שקול רק בצירוף חזקת טהרה וכעין מ"ש התוספות די"ז סע"ב ונהביאם רבינו ז"ל ס' קפ"ג.

מיהו במ"א נת' שיש מחלוקת הפוסקים אם להקל על ידי החזקה בספק שקול: ו אמר ר' זירא אותו מקום בדוק הוא (דנדאי אין שם מאכלות נדם נדאי מגופה אתיא) אצל

מאכלות. ואיפא דאמרי דחוק הוא אצל מאכלות (שאין מאכלות יכולה ליפנס לשם) מאי בינייהו איפא בינייהו דאשתכח מאכלות רצופה.

(מעובה על העד רחוק מן הדם קצת) להך לישנא דאמר בדוק הוא הא מעלמא אתאי (ללישנא דבדוק פיון דקים להו לרבנן דאין שם מאכלות ודאי דם מגופה הוא שהרי העד קיה בדוק לה קודם הקינוח ומאכלות מעלמא הנאי התם בעד שהיא רצופה.

ס"א ומאכלות לאחר בעילה אתאי עליו). והנה מה שכתב רש"י ומאכלות מעלמא הנאי התם בעד פי' שהיתה שם רצופה קודם שבדקה העד וצ"ל דאף על פי שבדקה העד מ"מ י"ל שהיה בו מאכלות ולא עיינה כ"כ ע"ז פי' בודקת העד שלא יקנה בו דם אבל משארי דברים אין נותנת לב כ"כ לבדוקו היטב לכן תלינן דהנאי בו המאכלות מקודם פיון דא"א לומר שפא מאותו מקום דאותו מקום בדוק הוא אצל מאכלות ולכן אתי שפיר דלא חיישינן דכשם דהנאי המאכלות רצופה על העד קודם שבדקה העד ולא השגיחה ע"ז כמ"כ נחוש דהדם הוא ג"כ מהמאכלות דהיינו שפא עם המאכלות מעלמא על העד.

ולא השגיחה ע"ז כמו שלא השגיחה על המאכלות דזה א"א לחוש דהא עכ"פ בדקה העד ועיקר בדיקת העד הוא שלא יקנה בו דם א"כ מסתמא השגיחה ע"ז בטוב ובנדאי לא קיה שם דם משא"כ מאכלות י"ל דהנאי התם ולא אדעתה כ"כ אף לפי"ה ס"א ומאכלות לאחר בעילה אתאי עליו והיינו בענין נמצא על עד שלו דם ומאכלות רצופה בו וכמש"ל בשם הרמב"ן ורשב"א ור"ן דלרש"י קאי הפירכא בין אנמצא על שלו ולא על שלה בין אנמצא על שלה ולא על שלו כו' ופי' זה דלאחר בעילה אתאי עליו שייך אנמצא על שלו ולפי' זה יש להבין שני קושיות הא' פיון דלאחר בעילה אתאי עכ"פ מאכלות עליו א"כ דלמא אתאי מאכלות חיה ונמעכה שם ע"י קינוח העד.

ב' דלמא אתאי מתה עם דמה שהיה סמוך לה ומשם באו יחד עליו ואמאי לא חיישינן ומטמאינן להו ודאי ומחליטין שהדם מן המקור והמאכלות אתאי עליו מתה ובלי דם ולקושיא ראשונה י"ל עפמ"ש בחי' הרמב"ן ואין קנוח העד נמי ממעף מאכלות והורגה עכ"ל ע"כ אין לתלות שבאה חיה עליו דא"כ ע"י מה נתמעכה גם י"ל שאין מאכלות חיה באה על האבר המלוקף מש"ז פדלקמן בשם הרמב"ן ולקושיא שניה י"ל דמש"ה פרש"י שהדם רחוק קצת מן המאכלות ואם איתא שבאה עם דמה ממקום אחר ה"ל להיות סמוכים גם בלא"ה י"ל שאין לחוש לב' חששות אלו עפמ"ש הרמב"ן וז"ל אבל עדיין אני תמה על עד שלו דלא יתבו לי' רבנן שיעורא אלא אף על פי שיהיה אחר בעילה זמן מרובה קודם קנוח טמאין ואמאי לחוש שפא מאכלות הוא שבאה עליה אחר שבעל שהרי אינו אלא ככתם בעלמא ויש לדחוק ולומר שכל קודם קנוח פיון שעדיין שכבת זרע לחה אין המאכלות באה עליו ואין לחוש שפא נרצפה על הסדין וממנו נתקנח בו שדם מאכלות מועט הוא ואינו מתקנח מן הסדין אלא נבלע הוא בו מהכ"ש שא"א לו להתקנח במקום ששוכבת עליו לזה עכ"ל ופי' שפא נרצפה על הסדין אין ר"ל העד שלו דהא העד הוא בדוק אלא על סדין ממש ששוכב עליו וה"ה לחלוקו וע"ז אומר שאינו מתקנח עליו מן הסדין כו' וממילא נשמע דכ"ש שאין לחוש לפ"ז לב' חששות הנ"ל דאם לא חשו לזה אפי' לאחר זמן רב כ"ש שאין לחוש לזה מיד וגם מפיון שהדם רחוק קצת מהמאכלות כנ"ל מיהו קשה פיון דעכצ"ל דלאחר בעילה אתאי עליו א"כ שפא גם קודם

בעילה אתאי על אברו והשמש הפניסה לאו"מ והרגה דהא דאמרין אותו מקום בדוק הוא אצל מאכלות אבל מנ"ל שלא יוכל להכניס מאכלות שעליו לשם ולפירושה הרמב"ן י"ל דגם לאחר בעילה לא תלינן דאתאי עליו כ"א על העד שפדק א"ע בו ולס"א בפרש"י צ"ל דמ"מ גם הוא לא יוכל להכניס המאכלות שם מיהו כ"ז בנמצא על שלו מאכלות רצופה אז שפיר הטעם דכיון דא"מ בדוק הוא ושגם השמש לא יכניס ע"כ עכצ"ל דעל העד היתה לפי הרמב"ן וי"ל שהיתה קודם בדיקתה העד ולא השגיחה ע"ז פי השגיחה רק לבדוקו מדם או דאתאי על העד אחר בדיקתה את העד ואיך שיהיה ודאי אתאי מעוכה ובלא דם דאל"כ קינוחה לא היה ממעכה ומש"ה טמאה נדה וכן לס"א בפרש"י עכצ"ל לאחר בעילה אתאי מעוכה עליו ובלא דם כנ"ל.

אבל בנמצא על שלה ומאכלות מעוכה קשה אמאי טמאה נדה דבדיקה בעד בא"מ שפיר י"ל שהיה ממעך מאכלות דמ"ש מבטחתו ביריכה וגם בודקת בחורין וסדקין בכח קצת ול"ד לקינוח כו' וכיון דעכצ"ל דאע"פ שהעד בדוק מ"מ באה עליו מאכלות שמה באה חיה בין קודם בדיקתה העד או אח"כ והעד הפניסה בא"מ דל"ד לנמצא על שלו שעד שלו לא היה בא"מ רק שקנח בו ועי"ז לא נתמעך כנ"ל וצ"ל דאותו מקום בדוק הוא שגם ע"י בדיקת העד לא תוכל המאכלות ליפנס לתוכו והרא"ה ז"ל בבד"ה פי' דהשמש בדוק הוא אצל מאכלות לכ"ע ולמ"ד אותו מקום בדוק הוא אצל מאכלות היינו שאין מאכלות חיה נכנסה לשם דבדוק הוא ממאכלות חיה ומאכלות זו הרצופה עכצ"ל דמתה נכנסה שם ע"י השמש שאפשר שהיתה קרובה לשם ומתוך שהיתה מתה נגררה שם על ידי השמש עכ"ד: קיצור דלמ"ד א"מ בדוק הוא אצל מאכלות אפי' נמצא מאכלות רצופה על העד שלה והדם רחוק ממנה קצת טמאי נדה ונדאית ומאכלות הנאי על העד קודם בדיקה ולא השגיחה אותה אבל דם ודאי מגופה אתאי ואילו היה מקודם היתה רואה אותו וכן הדין בנמצא על עד שלו טמאה ודאי והמאכלות הנאי על העד קודם ולא הדם כנ"ל גם עוי"ל בנמצא על עד שלו דמאכלות מתה לאחר בעילה אתאי עליו ולא חיישינן שהדם בא עמה שדם מאכלות מועט הוא ואינו מתקנח ממקום שהוא למקום אחר וגם כיון שהדם רחוק קצת מהמאכלות נראה שהדם בא בפני עצמה מגוף האשה: ז כתב הב"י סימן ק"צ גבי בדיקה א"ע בעד הבדוק לה ולמחר מצאה עליו דם פל שהוא וז"ל אף על פי שפרש"י רצופה מעוכה על העד רחוק מן הדם קצת דמשמע מדבריו שאם היתה רצופה על הדם תלינן במאכלות הפוסקים לא חילקו בכך ובפירוש כ' הרשב"א דנמצא מאכלות רצופה על הפתם טמאה ואפשר לומר דרש"י גמי לא מפליג בהכי אלא כדי לשרוף התרומה ולחייב קרבן ודאי ללישנא דבדוק הוא שאלו היתה רצופה על מקום הדם לא הווי משני ליה ודאי אבל לענין שתהא טמאה אפילו רצופה על הדם טמאה עכ"ל ולכאורה לפמש"ל (אות ד') בנמצא על שלה תלינן דמאכלות מעלמא הנאי בעד קודם שפדקה א"ע בו א"כ אי אפשר שיהיה דם הבא מגופה אח"כ ע"י הבדיקה יהיה על העד גם במקום שתחת המאכלות שהרי המאכלות חוצצת מש"ה פרש"י דהדם רחוק קצת מן המאכלות שאז שפיר י"ל שדם זה בא אח"כ מגופה שאילו היה המאכלות רצופה על הדם ממש לא אפשר לומר כן וא"כ ההכרח שדם זה בא מן המאכלות.

ולשון אאזמו"ר הגאון ז"ל בסימן ק"צ ס"ק ס"א בשם הפרישה ובדאי מעלמא אתאי מאכלות זו על העד והיתה מעוכה כבר קודם שנפלה עליו עכ"ל י"ל דמפרש דיוכל

להיות דאמאי על העד מעלמא אחר הבדיקה לפ"ז ודאי אפילו המאכלות רצופה על הדם י"ל פן גם לפי הרא"ה ז"ל אין לחלק וכש"כ בנמצא על שלו דתלינו דמעלמא אדמאי מעוכה על אברו אין לחלק רק מ"מ פיון שהיא רצופה על הדם לא משני ליה ודאי פיון שגרא קצת שהדם בא מהמאכלות כמ"ש הרב"י: להך לישנא דאמרת דחוק הוא אימור שמש רצפה (וללישנא דדחוק איפא לספוקי שמה האי דם ממאכלות ומתוך שדחוק הוא תמעכה) וכ' בחידושי הרשב"א ז"ל וכינון דלא אפסיקא הלכתא פחד מינייהו מהני לישני נקטינו לחומרא אפילו נמצא מאכלות רצופה טמאה גדה עכ"ל ונראה מלשונו דלהך לישנא דדחוק הוא היינו מטהרים בנמצא מאכלות רצופה רק דכינון דלא אפסיקא הלכתא כו' נקטינו לחומרא דאת"ל דלהך לישנא נמי הנה ספק כדמשמע לכאורה מלשון רש"י איפא לספוקי כו' רק דללישנא דבדוק הנה טמאה גדה ודאית ולהך לישנא דדחוק טמאה גדה מספק א"כ אין שייך כ"כ לומר דנקטינו לחומרא פלישנא דבדוק פיון דללישנא דדחוק נמי טמאה עכ"פ מאי נפ"מ כ"כ וכן משמע בה' המגיד פ"ד מהא"ב הלכה י"ח שכתב וק"ל לחומרא דאפי' נמצא על העד מאכלות מעוכה טמאה ואין אומרים דם מאכלות מעוכה היא ועד זה מעכו וכ"כ הרשב"א ז"ל עכ"ל.

הרי לא הזכיר רק דטמאה ואין אומרים כו' לטהר ולא דטמאה ודאית א"כ משמע דללישנא דדחוק יש לטהר לגמרי בכה"ג וזהו מאי בינייהו איפא בינייהו שיש נפ"מ ממש ביניהם דלזה טהור ולזה טמא ומ"ש רש"י איפא לספוקי כו' י"ל דכינון דאיפא לספוקי מטהרינו מחמת זה הספק וכמו בעד הנתון תחת הכר כו' והיינו משום חזקת טהרה ומיהו כ"ז בנמצא מאכלות על העד אבל בלא נמצא מאכלות פשיטא דגם להך לישנא דבדוק הנה טמאה ודאית ובתוספות (ד"ה דחוק הוא) די"ד ע"א משמע דאפילו נמצא מאכלות מעוכה לא שייך להתיר ללישנא דדחוק הוא אלא בנמצא פן לאחר תשמיש ע"ש במ"ש דאינה נכנסת בשום פנים כו' עד שהשמש מכניסה ומרצפה עכ"ל: קיצור ללישנא דדחוק יש לטהר בנמצא מאכלות על העד והתוספות ס"ל דדוקא בנמצא פן לאחר תשמיש ולא בשאר בדיקות מיהו אנו קי"ל לחומרא דטמאה אפילו נמצא מאכלות מעוכה על העד: ט אמנם אח"כ ראיתי בב"י סימן ק"צ פי' דלפ"ד רש"י דגם ללישנא דדחוק הוא היינו דבמאכלות רצופה אין שורפין ע"ז תרומה ואין חייבין בקרבן אבל מ"מ טמאה היא מספק דכינון דבדקה בו קרוב הדבר שפא מגופה הלפ"ד טמאה מספק עכ"ל ואין זה מוכרח (דגם) דמה בכך שפדקה בו הרי הב"י בעצמו כתב גבי עד הבדוק דמפני שקנחה בו לא נניח לתלות במה שאפשר לתלות וגם פן מוכח מדין עד הבדוק שטחתו ביריכה דבפחות מפגרים תולין אף שלא נמצא על העד מאכלות.

וה"ה אע"פ שלא טחתו ביריכה פיון דנמצא עליו מאכלות זהו עדיף מטחתה ודוקא למ"ד בדוק הוא ההכרח לומר דמאכלות מעוכה בלא דם אתיא מעלמא אף שזהו דוחק מ"מ מאחר שא"מ בדוק הוא אבל למ"ד דחוק הוא דאפשר לתלות למה אין תולין במאכלות שלפנינו ולהב"י אפ"ל דהנה הב"י סיים דמפני שקנחה בו לא נניח לתלות במה שאפשר לתלות פיון שלא הרגישה ביציאת הדם מגופה אבל דין המשנה נמצא על שלה או על שלו אוקמנא בגמרא רפ"ח דמייירי בדארגישה ממש ומש"ה ס"ל להב"י דגם למ"ד דחוק הוא אין תולין לטהר ממש פיון דארגישה אבל בלא ארגישה ממש י"ל דמודה הב"י ג"כ דתולין לטהר לגמרי למ"ד דחוק הוא ומה שהוכיח הב"י פן מדפרש"י גבי וליחוש דילמא

דם מאכלת הוא היינו לומר אמאי טמאים נדאי כו' אין זו הוכחה דנדאי כי לא אשתכח מאכלת פלל אפילו להקס"ד דמקשן א"א לטהרה לגמרי ומש"ה הנכרח רש"י לפרש דהקושא היא אמאי שורפין אבל להאיפא בינייהו דאשתכח מאכלת רצופה שפיר י"ל דלמ"ד דחוק הוא טהורה לגמרי וגם הב"י לא כ"כ רק לפרש"י אבל לפ"ד שאר, מפרשי דהקושא וליחוש היינו לתלות במאכלת ולטהרה לגמרי נדאי יודה הב"י דכי מתרץ איפא בינייהו כו' היינו דלמ"ד א"מ דחוק הוא טהורה לגמרי וכן מוכרח בחי' הרשב"א בד"ה בדיקה בעד הדוק במ"ש ותדע לה דהא לעיל פרכינן וליחוש וכו' והלפ"ה כו' תלינן נהרי שם ר"ל תלינן לטהרה לגמרי א"כ מפלל דמפרש פירוש הקושא וליחוש כו' ג"כ פן דאל"כ מאי מיימי ראי' מקושא? זו לטהר לגמרי ומאחר דמפרש פן ממילא מוכן דהאיפא בינייהו היינו ג"כ עד"ז דלמ"ד דחוק הוא ולא בדוק כיון דאפשר לתלות במאכלת שלפנינו טהורה לגמרי ובחז' הר"ן כ' ג"כ כמו בחי' הרשב"א להביא ראי' מן הקושא וליחוש לטהר לגמרי בפחות מפגריס גבי טחתו ביריכה מפלל דס"ל ג"כ פנ"ל.

ועי' בס"ט ס"ק סמ"ה שפתב די"ל דהרא"ש ס"ל פלישנא דדחוק וע"ש דמשמע ג"כ פנ"ל דאל"כ לא יתורץ למה לא הביא הרא"ש נפ"מ זו עיין שם: י ומעתה נשובה לנ"ד דבהנה קרטין לא שייך לומר אותו מקום בדוק הוא ולא דחוק הוא לשלא יבואו לשם הקרטין ע"י איזו סבה דדוקא במאכלת חיה שייך לומר פן כמ"ש התוספות שאינה באה פלל סמוך לרחם מפני הנהמה כו' או דאינה נכנסת בשום פנים מאליה כו'.

אבל הנה קרטין שידוע שמתהוים שם על שפתות הרחם מבחוי סמוך לאותו מקום ממש א"כ פשיטא דאינו שייך לומר שאינה באה פלל סמוך לרחם כו' דאדרבה ברור להיפך כו' מיהו מ"מ י"ל איך יכנסו לפנים וי"ל שהעד יוליכם מחוי לפנים ומלפנים לחוי א"כ לכאורה אפילו נחוש כיון שם נמצאו על אמצעות העד א"כ נראה שהקרטין באו מבפנים היינו מפותלי בית הרחם דמ"מ יש טעם לטהר משום דיש לתלות שמהקרטין שיש הרבה מבחוי נכנסו לפנים וכיון שיש בזה ספק שקול עכ"פ א"כ יש לטהר מחמת החזקת טהרה דאשה וכמו להך לישנא דדחוק הוא דמחמת דאיפא לספוקי מטהרינן לגמרי כמש"ל אות ט' באריכות וגם י"ל דגם שלא נכנסו לפנים מ"מ נמשכו על העד מבחוי ועיין בתשובת ב"ח החידושים סימן ל"ו בתשו' הגאון מהר"א עפשטיין שכ' אקרטיין אלו שי"ל מעלמא אתו כו' והובא בתשו' בית אפרים ח"ד סי' מ"ט ומה גם לפמש"ל (סוף אות ב') דלכמה גדולי פוסקים י"ל דבהנה קרטין כיון דלא ארגישה הוי רק דרבנן כו' א"כ לפ"ז פשיטא דאין לטמא פשיש ספק טוב דמבחוי אתו על העד פנ"ל ומה גם לפי' התוספות ברש"י דהקושא ונחוש דלמא דם מאכלת הוא דבכל הבדיקות י"ל פן אלא דנה נחא לי' דמטמאינן לחומרא ותירץ לו דאותו מקום בדוק או דחוק הוא ולא שייך ליחוש כו' ובנד"ז שעל קרטין אלו לא שייך תירוצי זה דאף דנימא דאותו מקום בדוק מהם.

מ"מ יש לחוש שהעד נתלכלך מהקרטין מידי עברו על פותלי בית הרחם מבחוי וא"כ אף אם יהיה חשש רחוק אין פאן רק טומאת ספק כמו בליחוש דלמא דם מאכלת הוא מקודם שיזע התירוצי דאותו מקום בדוק כו' דג"כ החשש רחוק ואפ"ה פריך וליחוש וה"ל טומאת ספק כו' ואם פן לפ"ז בנד"ז אם בהקרטין הנה רק איסור דרבנן יש להקל

בספק זה אפילו יהיה הספק רחוק אלא דא"צ לכ"ז די"ל דהנה ספק טוב ויש לטהר לכ"ע כנ"ל: סימן קנב משנה ר"פ כל היד המרבה כו' יש להבין דבגמרא ספ"ק די"ב ע"א מהו שתבדוק א"ע לבעלה א"ל לא תבדוק כו' ופי' התוספות שם דמייירי לפני תשמיש ועפ"ז תירץ הרשב"א בתה"א בית זי"ן ש"ב דקס"ח ע"א ונ"ל וְהָא דתַּנּוּן כָּל הַיָּד הַמְרַבֶּה לְבָדוּק בְּנָשִׁים מְשׁוּבַחַת כּו' מְסַתְּבָרָא לִי דְדוּקָא בְּשַׁעָה שְׂאִינָה עוֹבְרַת לְשֹׁמֵשׁ אֶת בֵּיתָה דְכִיּוֹן דְּלִיכָא בְּעַל לִיכָא לְמִיחַשׁ לְשֹׁמֵא לְבוּ נוֹקְפוּ וּפּוֹרְשׁ וְדוּמְיָא דְבְּאַנְשִׁים תְּקַצֵּן דְּקַתְּנִי אֲבָל בְּשַׁעָה שְׂהִיא עוֹבְרַת לְשֹׁמֵשׁ אֶת בֵּיתָה אִינָה בּוֹדְקַת דָּאם כֵּן לְבוּ נוֹקְפוּ וּפּוֹרְשׁ וּכ"כ הַטּוֹר רס"י קפ"ד וכמ"ש הד"מ שם סק"א בשם המרדכי אכן הגמ"י בפ"ד מהא"ב פתבו בשם רבינו שמחה דהא דא"ר יהודה לא תבדוק אחר תשמיש קאמר אבל קודם תשמיש מצוה דתנן כה"י המרבה לבדוק בנשים משובחת אף בשם רשב"ם והרוקח פתבו פדעת הרשב"א ולכן התוספות והרשב"ם והרשב"א והמרדכי והרוקח והטור הם הרבים נגד רבינו שמחה ודע"מיה וכ"פ בש"ע רס"י קפ"ד שאין לה להחמיר לבדוק א"ע לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ועיין בב"י רס"י קפ"ו סד"ה כל אשה שאינה עוסקה בטהרות ועיין בהגמ"י שם למה תחמיר לקלקל עצמה בדבר שאסרו לה חכמים פיון דמדאורייתא בעינו שתרגיש בבשרה כו' ע"ש ונראה דאף להפוסקים דלא ס"ל עגנו הרגשה הדיו אמת.

והנה אע"ג ששנינו כל היד המרבה כו' עכ"ז לפעמים טוב יותר שתמעט בבדיקות. והוא כמ"ש רבינו בתשו' שאלה שנדפסה ריש הל' גדה בענין אשה שמוצאה בכל יום על העד קרטין קטנים ואם נבדקה ונמצא שבאים ממקום מי רגלים יש לטהר הקרטין אף שנימוחים ונהפכים לדם אזי סיים שלכתחלה יש להזהירה שלא להרבות בבדיקות כ"כ מדי יום רק כשמרגשת קצת בעצמה או סמוך לנוסתה או לפני תשמיש ולא אח"כ כמ"ש בהג"מ עכ"ל והינו כי אף שהמרבה בבדיקות ה"ז משובח שמא תמצא דם מ"מ בזו שאם תמצא קרטין שמוצאה כן תמיד ויהיה מההכרח לטהרם ולכן נגד הקרטין נדאי טוב יותר שלא תבדוק כלל שאזי התירה פשוט יותר משתבדוק ותמצא ונטהרם ע"י תלות שבאים ממקנה השתן א"כ אף שלגבי הספק מציאת דם ממש יש שבח ברבוי הבדיקות לצאת מידי ספק מ"מ הרי יצא שכרה בהפסדה.

נגד שתוכרח ליפנס בהיתר הקרטין וה"ז דומה קצת למ"ש רמ"א בש"ע הל' טריפות סימן ל"ג ססע"י ט' ויותר טוב היה שלא לבדוק כלל ולסמוך ארובא מלבדוק ולהקל במקום דאיכא ריעותא עכ"ל ואף דהש"ף שם ס"ק ד"ג פתב אבל דעת הרב דזה וזה לא נוכשר הרי סיים פיון דשכיח יותר מסירכות הריאה א"כ אין לסמוך ארובא וצריך בדיקה משא"כ בנדון זה דמדינא א"צ שום בדיקה רק זהו שבח וזהירות א"כ שפיר י"ל פאשר נגד זה יש טעם שיצטרכו להקל בהקרטין מוטב שלא לבדוק פיון דליכא שום ריעותא על חשש מציאת דם ונגד מציאת הקרטין נדאי עדיף טובא שלא לבדוק א"ע וכיוצא בזה פסק בספר חכמת אדם כלל ק"ג סעיף י"ג וע"ש בבית אדם סימן ו' ובשער חזקה סי' כ"א: אמנם בשאילה דאתי לידן באשה מניקה שאינה יכולה להטהר מפני שמוצאת קרטין בעד הבדיקה והם נימוחים אח"כ ע"י פושרין בזה לכאורה אי אפשר להקל עליה שלא תבדוק א"ע כלל בימי מניקתה פיון דשכיח טובא שמוצאה כן א"כ אם לא תבדוק א"ע ה"ל כמעלים עין מן האיסור וגרע טפי מחיוב בדיקת הריאה כו' אף מפני העיגון

שֵׁישׁ לְצַדָּד טוֹבָא כַּמ"ש הָרָא"ש פַּב"ת דְּנִדְוּה סִימָן ג' עֲלֵה לַפַּע"ד צַד לְהַקְל וְהוּא דְקַרְטִין אֵלּוּ אַף שְׁנַיִמּוּחוּ עֲדִינָן אֵין אִיסוּרִים אִיסוּר וְדַאי פִי אַדְרַבְּהָ יֵשׁ בְּהֵם כַּמָּה טַעְמִים לְהַקְל כַּמ"ש הַס"ט ס"י ק"צ בַּד"ה וּבְשׁו"ת עַה"ג סִימָן כ"ב דְּבַקְרִטִין אֵלּוּ יֵשׁ שְׁנֵי סְפִיקוֹת לְהַקְל.

הָאָחַד שְׂמָא בָּא מִן הַצְּדָדִים דַּאע"ג דְּבַעְלָמָא אִיכָא לְמִימַר דְּהוּ סָפֵק דְשְׂמָא מִן הַצְּדָדִין לָאוּ סָפֵקָא פִּינּוּן דְרוּב הַדָּם מִן הַמְּקוֹר כַּמ"ש בַּט"ז סִימָן ק"צ סַק"ב מ"מ בַּכַּה"ג דְּמַשְׁהוּ בְּעֵלְמָא הוּא אִיכָא לְמִתְלֵי טַפִּי בְּמִן הַצְּדָדִים וְסָפֵק שְׁנֵי דַא"ל דְּבָא מִן הַמְּקוֹר שְׂמָא דָּם טְהוֹר הוּא שְׂאָף בְּמְקוֹר אִיכָא דָּם טְהוֹר וְעוֹד דְּהָא אֲתִיָּא שְׂלָא בְּהַרְגָּשָׁה וְעַמ"ש לְקַמָּן וְעוֹד שְׂצוּיָנוּ לָהּ לְשַׁפְּשָׁף עַל כּוֹתְלֵי בֵּית הַרְחָם מִבְּחוּץ וּמְצָאָה כְּנִים אֲלָא שְׂהַקְרִטִין כְּשְׁנַיִמּוּחוּ וְנִהְפְּכוּ לְדָם מְשֻׁנָּה דְמִן מַדָּם הַכְּנִים וְהָרִי אָמְרוּ בְּנִדְוּה דַּס"ו ע"א דָּאָם דָּם מְכַתָּה מְשֻׁנָּה מַדָּם רֵאֲיִתָּה אֵינָה תוֹלָה וְעִינָן בַּט"ז סִי' קַפ"ז סַק"ט דָּאָם שְׁנִיָּהֶם לְפָנָיו כּו' וְאָף לְהַשְׁ"ף שְׁם ס"ק י"ט הָרִי נִתְבָּרַר שְׂהוּא מְשֻׁנָּה אָף פִּינּוּן שְׂהִיא בְּתוּף יָמֵי חֲדָשֵׁי הַהֲנַקָּה וּמְנִיקָה אֶת הַגֹּלֶד וְכַתְּבַּ הַטּוֹר ס"י קַפ"ט בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א שְׂאִינָה קוֹבַעַת נֹסֶת בֵּימֵי עֵיבּוּרָה כּו' וְרֵאֲיִתָּה קֵלָה מְנוֹסֶת שְׂאִינָה קְבוּעָה לְפִי שְׂמִסְוֹלָקֶת דְּמִים וְיֵשׁ מְגֹדוּלֵי הַמּוֹרִים שְׂאוּמָרִים שְׂחוּשְׁשׁוֹת לָהּ כְּדָרְךָ שְׂחוּשְׁשׁוֹת לְנוֹסֶת שְׂאִינָה קְבוּעָה: וְרֵאֲוִי לְחוּשׁ לְדְבַרְיָהֶם וְכ"פ בַּש"ע ס"י קַפ"ט הָרִי דְחֻשְׁבִּינָן רֵאֲיִתִּיהוּן לְמַקְרָה א"כ גַּם בְּהִנְדָּה קַרְטִין שְׂרֵאֲתָה י"ל כּוּן וְכִינּוּן דַּבְּלָא"ה יֵשׁ בְּהוּן צְדָדִים לְהַקְל ע"כ בְּשַׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לְתַפְנוֹס כְּסַבְרָא הָרֵאֲשׁוּנָה שְׂכַתְּבַּ הַרְשָׁב"א דְרֵאֲיִתָּה קֵלָה מְנוֹסֶת שְׂאִינָה קְבוּעָה וְלָכוּן יֵשׁ לְהַקְל עֲלֵיהָ שְׂלָא תִצְטַרְךָ לְבַדּוֹק א"ע בֵּימֵי טְהַרְתָּה אָמְנָם בְּזַה צְרִיף עֵיוֹן דְּהָא עַכ"פ כְּשִׁמְרָגְשַׁת זִיבַת דְּבָר לַח מְחוּיָיְבַת לְבַדּוֹק א"ע וְיִדּוּעַ דְּרָף הַנְּשִׁים הַמְּחַמִּירוֹת שְׂנִדְמָה לָהּוּן שְׂמַרְגְּשַׁת כַּמָּה פְּעָמִים בַּיּוֹם וַא"כ גַּפְלָא פִּתְמָא בְּבִירָא אָף הִנֵּה אֲפִילוּ בְּהַרְגָּשָׁה שְׂנַפְתַּח מְקוֹרָה בְּהִנְדָּה נְשִׁים שְׂהוּן בְּחֻזְקַת מְסוּלָקֶת דְּמִים צִיָּדַד הַס"ט לְהַקְל בַּסִּי' ק"צ סַק"ג ד"ה עוֹד כ' בַּמַּנְי' לְמִתְלֵי לְהַתִּירָא שְׂהִיָּתָה מְרָאָה לְבָן אוּ יְרוּק ע"ש הַטַּעַם וְלָכוּן בְּהַרְגְּשַׁת זִיבַת דְּבָר לַח שְׂיֵשׁ לְתַלוֹת בְּמֵי רַגְלִים וְדַאי יֵשׁ לְצַדָּד לְהַקְל וְע"ש בַּס"ט סַד"ה בְּשׁו"ת אַמ"ו בַּעַל שַׁב"י דְּהָא הוּן בְּחֻזְקַת מְסוּלָקוֹת דְּמִים וְלִהְנִדָּה קַרְטִין לִיכָא לְמִיחַשׁ לְתַלוֹת הַהַרְגָּשָׁה בְּהוּ שְׂאִין שְׂיִיף כָּלֵל הַרְגָּשַׁת זִיבַת דְּבָר לַח בְּנַפִּילְתָּם וְלֹא פְתִיחַת הַמְּקוֹר וּמ"מ קָשָׁה לְהַקְל לְכַתְּחֵלָה שְׂלָא תְבַדּוֹק א"ע אַם לֹא בְּצִירוּף טַעַם אַחַר וְהוּא דְּבַתְשׁו"ו נו"ב סִימָן מ"ו הַקְּיֵל דְּהַקְּיִנּוּחַ מְהֵנִי ג"כ כְּמוֹ בְּדִיקָה וְהֵגַם שְׂאִין לְסַמּוּף ע"ז כָּלֵל נֶגֶד הַש"ע וְהָרֵאֲשׁוּנִים וְכּוּן הַשִּׁיג עֲלָיו בְּחֻזוֹת דַּעַת סִימָן קַצ"ו מ"מ בַּנְד"ז שְׂהִיא בְּחֻזְקַת מְסוּלָקֶת דְּמִים וְהִיא טְהוֹרָה אָף אַם מְרַגְשַׁת זִיבַת דְּבָר לַח אֵין חַיִּיב הַבְּדִיקָה זֹו דּוּמָה כָּלֵל לְחַיִּיב הַבְּדִיקָה תוּף ז"נ שְׂהֵם לְהַעֲלוֹתָה מְטוּמָאָה לְטְהַרָה מִשָּׂא"כ הֵכָא דְּבְחֻזְקַת טְהַרָה וּמְסוּלָקֶת דְּמִים עוֹמְדַת וְהַזִּיבַת דְּבָר לַח מְצוּי יוֹתֵר לְתַלוֹת בַּמ"ר אוּ לָכוּן וְיְרוּק כַּנ"ל לָכוּן בַּכַּה"ג נְרָאָה לְסַמּוּף עַל הַנ"ב שְׂתַקְנַח א"ע בְּהַעֲד וְגַם תְּשַׁהָה מְעַט אֶת הַעֲדָה שְׂם בְּעִנְיָן שְׂיִהִיָּה שְׂהוֹת לּוֹמַר דָּאָם אִיתָא דְּהִנֵּה דָּם הִנֵּה אֲתִי עַל הַעֲדָה בְּקִינּוּחַ הִנֵּה וְיִהִיָּה דִי לָהּ בְּזַה וַאֲע"פ שְׂבַשְׂאָר מְנִיקוֹת אֵין לְהַקְל כָּלֵל וְצִרְיָה לְבַדּוֹק א"ע בְּדִיקָה גְּמוּרָה מ"מ בְּכַגּוֹן זֹו שְׂאָם נַחְמִיר עֲלֵיהָ תְּקַלְקַל א"ע כּו' יֵשׁ לְהַקְל וְעִינָן תְּשׁו"ו הַרְדָּב"ז ח"א סִימָן קַמ"ט וְכ"ז בֵּימֵי טְהַרְתָּה אֲבָל כְּשִׁתְּצַטְרַף לְסַפְּוֹר שְׂבַעָה נְקִיִּים אֲזִי מְהַהֲכַרְח שְׂלַפְחוֹת [בַּע"י] שְׂלַשׁ בְּדִיקוֹת הֵינּוּ בְּדִיקָה דְּהַפְּסַק טְהַרָה וַיּוֹם רֵאֲשׁוּן מַז"נ וַיּוֹם שְׂבִיעִי יִהְיוּ בְּחוּרִין וּבְסַדְקִין וּשְׂאָר כָּל הַבְּדִיקוֹת שַׁבּוּ"נ דִּי לָהּ בְּקִינּוּחַ.

ואף שהנ"ב עצמו בסימן מ"ו החמיר באשה דאתרע חזקתה שתבדוק א"ע כל ז"נ בחורין ובסדקין דוקא אף היינו משום קביעת נסת כמש"ש זו הוקבע וסתה לראייתה בחורין ובסדקין וצריכה בדיקה כל שבועה בחורין וסדקין כו' וזה אין שייך באשה זו שהיא מניקה שאין קובעות נסת וכדלעיל בשם הרשב"א והטור: סימן קנג נשאלנו פלה שספרה ז"נ ואח"כ בא שליח מהמתן שלא יעשה חתונה בזמן המוגבל ואם ירצו להמתין עליו ימתינו ואם לאו יבקשו שידוך אחר באופן שגראה שגהו חזרה מהשידוך ולאח"כ חזר בו ושלח שליח שנית שיעשו חתונה לזמן המוגבל פי נתיירא מחמת שגחלה אי הפלה צריכה לספור ז"נ מחדש כי בדיקה א"ע בכל יום תמיד.

ועוד אי צריכה ז"נ אי רשאי לטבול בליל ש"ק שאז פלים ז"נ מעת בוא השליח השני: תשובה הגם שהמ"ב בתשו' סי' מ"ב העלה דהיכא דבדיקה עצמה בכל יום אפי' נדחו הנשואין מנדוני' וכינצא באופן שיכולים לומר דאסחה לדעת' מהיות הנשואים עוד לגמרי אעפ"כ מאחר דחזינו דבדיקה מה לה למיעבד ולא גרעא מרואה ודאי' בז"נ שלה ומהרדכי בשם רשב"ם לא איירי אלא בשלא בדיקה מ"מ הא למעשה כ' דיש להחמיר כמהרי"ק ורמ"א דזו גריעא משום שחומדת כל שעה וכ"נ מתשו' צ"צ סי' ס"ו בדברי השואל שהוא עה"ג סי' צ"ט שהסכימו לו המ"י והס"ט וכ"כ הש"ך סי' קצ"ב בשמו ולענן טבילה בליל שבת הנה בתשו' מהרמ"ל סי' נ"ג מתיר לכתילה הביאו הש"ך שם אלא שכתבו שטוב לטבול קודם פניסת שבת דהיינו מבע"י קודם החופה איברא דלכאורה בנ"ד צ"ע ממ"ש הש"ך סי' קצ"ז דלא התיר מהרי"ל לטבול לכלה מבע"י אלא כשטובלת בח' משא"כ כשטובלת בז' שמא תראה ותסתור ונ"ד מקרי טבילה בז' שהוא יום השביעי שלה מעת בוא השליח שנית דחיישינן דאז חומדה וראתה וי"ל דלא כתב הש"ך פן אלא כשהוא יום השביעי מרא' ודאית ולא ז' מחשש דאימא חומדה ועוד דכל כה"ג יש לסמוך על מ"ש המ"ב דמדינא א"צ ז"נ אחרים כלל וא"כ לא הנה שביעי שלה ובלא"ה הושג הש"ך שם מן באה"ט ועה"ג בתשו' כ' בעיקר חששו שמא תראה ותסתור דלא שייך כלל גבי פלה ע"ש הלכך מותרת לטבול ביום ועש"ק קודם פניסת שבת: סימן קנד נערה נשאת לבחור והיא קטנה באברים והיו לה דם בתולים פראוי הרבה בפעם הראשון ואח"כ כשטבלה שנית נמצא פתם על הסדין פחות מפגריס במקום הנרע וגם נמצאו פמה טפי דם על הסדין בשאר מקומות ואעפ"כ טמאו הדם משום שהיתה מרגשת כאב בשעת תשמיש ואמרו קרוב שהדם שבמקום הנרע הוא דם בתולים ואח"כ טבלה שלישית ונמצא ג"כ פנ"ל וטמאו וכן ברביעית ועתה פעם ה' נמצא ג"כ פנ"ל והרגישה ג"כ קצת כאב ושאלו הנשים למה יטמאו כי פתם פחות מפגריס יש לתלותו בכינה ומשום הפאב אין ראי' שהוא דם בתולים פי יכול להיות שיהי' פן הרבה פעמים מצד שהיא קטנת האברים יוכל להיות רחמה צר לפי ערכו לכן י"ל דמחמת זה מרגשת הפאב: א מעיקר הדין הי' נ' לענ"ד שכשטבלה שנית הי' ראוי לטהרה פיון שנמצא פתם רק פחות מפגריס א"כ יש לתלותו בכינה פמו שנמצא פמה ט"ד בשאר מקומות שבסדין.

וא"כ ה"ל פלא ראתה דם ובלא ראתה פשוט לפע"ד שיש להקל בפעם ב' אע"פ שהרגישה כאב שהרי יש מקילים אפי' בפעם הראשון כמ"ש בהגמ"י פי"א מהא"ב הביאו הב"י, ביו"ד סס"י קצ"ג בד"ה ואפ"י בדיקה ואע"ג דהרב"י דחאם מהלכה היינו בפעם ראשון דוקא משום דהטייה לא שכיח אב"ל בפעם ב' פיון שיש לתלות שפלו

בתוליה בפעם הראשון שהי' לה הרבה דם א"כ מהכ"ת נחמיר בלא ראתה (אע"ג בר"פ תינןקת משמע דגם בעילה ג' חשוב עדיין פרצה דחוקה ומשיר צרורות ע"ש בפרש"י ד"ה דשירי וע' בגמ' פ"ק דכתובות ד"ו ע"ב ובש"מ מ"מ נשם מ"מ בלא נמצא דם אין לחוש כו') ואע"פ שהרגישה פאב אין זה פדאי לומר שפנדאי הי' דם בתולים ונהכי משמע מל' הרא"ש ונהר"ן שכתבו להחמיר בלא ראתה משום שרוב נשים יש להם דם בתולים כו' ונהר"ן הוסיף דכיון דבתולה היא אין מוציאין אותה מחזקתה וכ"ז אינו שייך על פעם ב' וכן מ"ש המרדכי שא"א לחבורה בלא דם כ"ז אינו שייך רק בפעם הא' אבל בפעם ב' י"ל שפלה החבורה בפעם א' ותדע דתנן בפ"ק דכתובות די"ב שביהודה א"י לטעון טענת בתולים משום שנתניח עמה ומשמע שהי' בועלה פעם א' לבד עיניבירושלמי ואפ"ה שוב א"ל טענת בתולים די"ל שפלו בתולים בפעם הא' וא"כ שוב אין להחמיר בלא ראתה בפעם ב' לד"ה והפאב אינו ראי' גמורה לדם פדמוכח בש"ע סי' קפ"ז ס"ג בהג"ה יש לסמוך אבדיקה כו' אבדיקה דוקא משום דל"ד למפה ממש שבסעי' ה' שא"צ בדיקה ומשמע נדאי דלא הוה אפי' כמפה שא"י אם מוציאה דם וכמ"ש הא"ש סי' כ"ג בשם המ"ב והשתא הואיל כי לא ראתה טהורה בפעם הב' מעתה אפי' נמצא פחות מכגריס ה"ל בלא ראתה כיון דיש לתלותו בכינה גם נמצאו פמה ט"ד בכל הסדין שהן נדאי מכינה וא"כ מדקא הוואי הא נמי הוואי עס"י ק"צ סעיף י"ז ואל תשיבני ממ"ש הרא"ש ונהר"ן גבי דם בתולים שפא ראתה טפה פחדל משמע דאפי' טפה פחדל חשיב לי' ראתה וע' בפ"ק דכתובות ד"י סע"א טפי דמים כו' דשאני התם דמיירי בפעם הא' שרוב נשים מוצאות דם בתולים מש"ה יש לתלותו טפי בדם בתולים משא"כ בפעם ב' פנ"ל גם בכתובות שם מיירי לענין שאינה נאסרת עליו ולענין פתובה כיון שי"ל שזהו בתולים אין לאוסרה גם י"ל דמיירי שמצאה כן על העד שבדקה בו: קיצור.

בבתולה אף שבפעילה ראשונה מחמירים אף שלא נמצא דם אבל כשטבלה אחר בעילה ראשונה. הנה בפעם שני אם לא נמצא דם נדאי יש להקל וה"ה כשנמצא פחות מכגריס: ב אף אפ"ל לכאורה דהא דהרגשת פאב ל"ח כמפה היינו בנשים דעלמא שאינן בתולות.

אבל בתולה הואיל ואפשר שלא פלו בתוליה בפעם א' וכמ"ש במ"ב סי' מ"ז כי לפעמים דרך הבתולות נערו או אפילו בגרות שלא פלו דם בתוליהן בג' פעמים כו' א"כ כשמרגשת נמי צער וכאב בשעת תשמיש ידים מוכיחות הוא שלא פלו בתוליהן וא"כ מעתה אפשר להחמיר אפי' בלא ראתה כמו שהחמירו בפעם הראשון וכ"ש כשנמצא ט"ד שלא נתלה בכינה כו' וראו' לדבר מתשו' מ"ב סס"י הנ"ל דמסיק שם לענין בתולה הרואה דם מ"ת דאין לתלות בבתולים יותר מהשיעור שבמשנה לקטנה עד שתחזי' המפה ולנערה ד' לילות כו' מיהו הני שיעורים לא נאמרו אלא כשאין הבתולה מרגשת צער וכאב אבל כ"ז שהיא מרגשת צער וכאב תולין בדם בתולים דלא גרע משאר מכות דכאב בבתולה הוואי כמו מפה גמורה ע"ש שהאריה הביאו הא"ש שם וסיים הדבר פשוט דהרגשת פאב בשאר נשים ל"ח מפה אלא בבתולה הוא בירור שמחמת שיש לה צער וכאב היא מחמת הבתולים עכ"ל וא"כ לפ"ז י"ל דכ"ז שמרגשת צער וכאב לא פלו בתוליה בבירור והלכך יש להחמיר בלא ראתה ג"כ לדיון או עכ"פ בנמצא פחות מכגריס פנ"ל ואע"פ שרבינו הגדול כאאזמו"ר נ"ע השיגו בקו"א סס"י קפ"ז ופי' דהמשנה מיירי נמי במרגשת פאב ואפ"ה לא הקילו רק בקטנה אבל לנערה ד' לילות כו' מ"מ הרי מסיק

שם דָּוָהוּ סִיג מַד"ס אָבֵל מְדַאֲרֵינָתָא תְּלִינָן בְּכָל הַבְּתוּלוֹת עַד שְׁתַּחֲוֵי הַמֶּכֶּה (וּפִי שְׁתַּחֲוֵי מְבוֹנָר שְׁפִסְקָה לְרֵאוֹת פִּ"א מ"ת או שְׁאִינָה מְרַגְשֵׁת צַעַר וצ"ע דָּוָהוּ לְשִׁמוּאֵל אָבֵל רַב בְּעֵי נֹחֶרֶת כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת ר"פ תִּינּוֹקֶת מִיְהוּ בְּתִשׁוּ' מֵהֶרֶם"פ ס' ט' כ' דָּרַב אֵינוֹ חוֹלֵק אֶלָּא עַל מָה שֶׁהִיא רוֹאֶה בְּיוֹם הַמַּחֲרָת כּו' וּע' ס"ט ס"י קפ"ז וצ"ע בְּפִי הַמְּשַׁנְיֹת לְהֶרֶם"ם ורע"ב שְׁפִתְמוּ פָּרַב וְלֹא חָלְקוּ כַּמ"ש רמ"פ וּבְתִשׁוּ' הַב"ח ס' קפ"ג הִבִּיא רֵאִי יָזָה מְדַהֲבִיאוּ הֶרִי"ף וְהֶרֶם"ם הָא דָּרַב גִּידֵל דְּדָף י"א וְאֵינוֹ הִכְרַח דִּי"ל אִף בְּנוֹחֶרֶת אִם שְׁמֵשָׁה וְלֹא רָצָתָה טְמֵאָה וְכַמ"ש הֶר"ן) וְהִלְפָּה מִקִּיל בְּרַמ"ת כ"ז שְׁמֵרַגְשֵׁת פָּאָב שְׁלֵא לְאֹסְרָה אֲבַעְעָלָה וּא"כ יֵשׁ לְחוּשׁ בַּנ"ד נְמִי בַּנ"ל: קִיצוּר.

מִיְהוּ י"ל בְּבַתּוּלָה חֲשׂוֹב הַרְגָּשֵׁת פָּאָב שְׁמֵרַגְשֵׁת בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ פְּאֵלוּ וְדַאי רָצָתָה לְדַבְּרֵי הָאוּמְרִים דְּתְּלִינָן בְּבַתּוּלָה הֶרֶם"ת לְעוֹלָם כ"ז שְׁמֵרַגְשֵׁת פָּאָב: ג אָכֵן בְּאַמַּת נ"ל דָּוָה אֵינוֹ דָּוָף אֵת"ל דְּמְדַאֲרֵינָתָא תְּלִינָן בְּכָל עֲנִינָן בְּבַתּוּלִים כ"ז שְׁמֵרַגְשֵׁת פָּאָב וְלֹא פִּסְקָה לְרֵאוֹת מ"ת י"ל דְּהֵינּוּ מִשׁוּם אִשָּׁה בְּחֻזְקַת טְהָרָה עוֹמְדַת וּמְסַפֵּק אֵל תַּאֲסֻרָהּ.

וְכַמ"ש הַפּוֹסְקִים גְּבִי מֶכֶּה כַּמ"ש הַב"י ס' קפ"ז או מִשׁוּם דָּרוּב נְשִׁים אֵין רוֹאוֹת מ"ת וּע' בְּתִשׁוּ' מ"צ ס' ס"ז בְּתִשׁוּ' הַח"צ וּא"כ לְמָה שֶׁהִחְמִירוּ רז"ל לְאַסּוֹר דָּם בְּתוּלִים א"כ פְּשִׁישׁ מְקוּם לְסַפֵּק שְׁמָא אֵינוֹ דָּם בְּתוּלִים הֵינּוּ בְּפָחוֹת מִפְּגָרִיס (אַחַר פְּעַם הַא') יֵשׁ לוֹמַר ג"כ אוֹקְמָא אֲחֻזְקַת טְהָרָה שְׁאֵינוֹ דָּם בְּתוּלִים וּבְדַאי זֶה לֹא גָרַע מְסַפֵּק שְׁקוּל שְׁהָרִי אֵין לָהּ סְדִין שְׁאֵין עָלָיו פְּמָה ט"ד פְּדַאִיתָא בַּגְמ' וְלִכֵּן כ' הַפּוֹסְקִים שְׁאַפְּי' תוֹף ג"י תוּלִים בְּזֶה הַגֵּם שְׁאֵין תוּלִים שְׁאָר פְּתָם כַּמְבוֹנָר בְּסִי קצ"ו וּע' בְּתִשׁוּ' מ"צ ס' כ' וּע' בְּתִשׁוּ' שַׁב"י ס"י מ"ד שְׁהִקִּיל בְּעַד שְׁאֵינוֹ בְּדוּק שְׁנַמְצָא עָלָיו פָּחוֹת מִפְּגָרִיס אַע"ג דְּאַרְגִּישָׁה כּו' וּא"כ הַגֵּם שְׁמֵרַגְשֵׁת פָּאָב מ"מ עכ"פ וְדַאי יוֹכֵל לְהִיּוֹת פָּאָב בְּלֹא דָּם בַּנ"ל ס"י קפ"ז ס"ג בַּהֲגִ"ה וּמ"ש הַא"ש בְּבַתּוּלָה הוּא בְּיִרוּר הֵינּוּ פְּשַׁנְמָצָא דָּם כּו' אִז הַפָּאָב בְּיִרוּר שְׁמֵמְנוּ הַדָּם מִשָּׂא"כ בְּלֹא נַמְצָא כָּל וְדַאי אֵין הַפָּאָב בְּיִרוּר וְיֵשׁ לְטַהַר בְּפִשְׁיטוֹת בְּפַעַם ב' וְכַה"ג כ' הֶרְדֵּב"ז ח"א ס' קמ"ט דְּהָא דְּאַמְרִינָן בַּגְמ' אִי דְּאַרְגִּישָׁה אַמְאִי פְּטוּרִין אֶלְמָא דְּהַרְגִּישָׁה סְבָרָא דְּאוּרֵינָתָא הוּא הֵינּוּ דְּנוֹקָא בְּנַמְצָא דָּם עַל הַשְּׁמֵשׁ כּו' ע"ש וְהִשְׁתָּא ק"ו הַדְּבָרִים מָה אִם בְּהַרְגִּישָׁה שְׁנַפְתַּח מְקוּרָה עכ"ז כְּשֵׁלֵא מְצָאָה פְּלוּם תְּלִינָן הַהַרְגִּישָׁה בְּדָבָר אַחַר כ"ש בְּהַרְגִּישֵׁת פָּאָב כְּשֵׁלֵא נַמְצָא דָּם שְׁיֵשׁ לְתַלוֹת שְׁלֵא יֵצֵא דָּם כָּל אַע"פ שְׁעַדִּינָן הַפְּרָצָה דְּחוּקָה וְאִף תַּה"ד הַמְחַמֵּיר שְׁם הֵינּוּ מִשׁוּם דְּאִסּוּרָא דְּאוּרֵינָתָא הוּא אָבֵל הֵכָא בְּסַפֵּק חוּמְרָא דְּרַבְּנָן דָּדָם בְּתוּלִים פְּשִׁיטָא שְׁאֵין לְהַחְמִיר יוֹתֵר מִמ"ש הֶרְדֵּב"ז וְהִנֵּה לְהֶרְדֵּב"ז לְכַאוּרָה צ"ל דַּאֲע"ג דְּמִסְתְּמָא יֵשׁ פְּמָה ט"ד שְׁפָחוֹתִים מִפְּגָרִיס עַל הַחֲלוּק אַפ"ה הִקִּיל בְּבִדְקָה וְלֹא מְצָאָה פְּלוּם דַּאֲל"כ ה"ל לְפָרֵשׁ שְׁהָרִי אֵין לָהּ חֲלוּק כּו' וְיֵשׁ לְדַחּוֹת דַּט"ד שְׁעַל הַחֲלוּק הֵם יְבֻשִׁים לְכֵן אֵין לְחוּשׁ וְלַהֲסַתְּפֵק בְּהֵם וּע' בְּמִשְׁנֵה דנ"ז רש"א הִיבֵשׁ כּו' וְהִלַּח כּו' וְהִנֵּה מְדַהֲמִירוּ ב"ש אִפִּי בְּתִינּוֹקֶת שְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת שְׁלֵא לְהַקֵּל יוֹתֵר מִד' לִילוֹת מְפָלֵל דְּאֵינוֹ וְדַאי גְּמוּר שְׁפִשְׁמֵרַגְשֵׁת פָּאָב יִהְיוּ דָּם בְּתוּלִים דַּאֲל"כ ה"ל לְהַקֵּל כְּמוֹ שֶׁהִקִּיל בְּעֲנִין דְּיָה שְׁעַתָּה מִשׁוּם דָּאִם אִיתָא דְּהִנָּה דָּם כּו' וְיֵשׁ לְדַחּוֹת דְּאִסּוּר שְׁעָה שְׁאֵנִי: קִיצוּר שְׁזָה אֵינוֹ דְּשֵׁם מְסַפִּיקָא תְּלִינָן לְהַקֵּל מִשׁוּם דָּרוּב נְשִׁים אֵינָן רַמ"ת וְאִשָּׁה בְּחֻזְקַת טְהָרָה עוֹמְדַת וּא"כ הֵכָא מַה"ט יֵשׁ לְהַקֵּל וְלְתַלוֹת בְּדָם פִּינָה וְכ"ש שְׁעִיקָר הַחֲשִׁישָׁא דְּרַבְּנָן: ד עוֹד נ' דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ קוֹשְׁיָא עַל מָה שֶׁהִחְמִירוּ רז"ל אִפִּי בְּלֹא רָצָתָה ד"ב לַפְּמ"ש הֶרֶא"ש בְּטַעַם שְׁחֻזְרוּ וְנִמְנוּ כּו' שֶׁהִחְמִירוּ בְּכָל הַנְּשִׁים לִיתֵן לָהֶם דִּין

בוגרת שראתה משום דבעילת מצנה לכל מסורה דמ"מ בלא ראתה ד"ב מהכ"ת יחמירו דממ"נ מ"מ אמרו שבוגרת אין לה רק בעילת מצנה משום שיוכל להיות שאין לה בתולים לכה אין תולים בבתולים וזה שינה פשנמצא ד"ב אבל פשלא נמצא כלל למה יחמירו בזה אם אין לתלות בבתולים מהכ"ת נחזיק שהי' דם וחיפהו כו' וה"ה בנמצא פחות מפגרים על הסדין הי' הדין להקל ומאחר דגם בבוגרת שראתה הדין פן א"כ אין להחמיר כמ"כ בשאר נשים ככה"ג מאחר שהחמירו משום לתא דבוגרת כו' וצ"ל הטעם משום דבשאר נשים א"א להקל בזה דנדאי יש להן בתולים אלא שחיפהו ושוב לא רצו לחלק בין שאר נשים לבוגרת שראתה והיינו דווקא בפעם א' אבל בפ"ב דבשאר נשים נמי אין שינה לומר שנדאי הי' ד"ב שוב אין מקום להחמיר כלל והנה אף לפמ"ש הרא"ש בפ"ק דכתובות דחיישינו שפא נתערב דם נדה בד"ב (ובפ' בתרא דנדה כו' שאין לחוש לזה כלל) י"ל ג"כ דווקא בביאה ראשונה שאז מצד החימוד חששו לזה כמו בתבעוה לינשא ונתפייסה דבפעם א' שינה חימוד יותר אבל בפ"ב אין שינה לומר פן.

לכן הי' נלע"ד להקל בזה אף הגידו לי בשם נשים מן החות דלאזני שאמרו שרבינו הגאון ז"ל החמיר בזה כ"ז שפרגשת פאב ונלע"ד דעכ"פ אין להחמיר יותר מהשיעורים שנו' במשנה ד' לילות לנערה ובבוגרת בפעם ב' יש להקל דמאחר שחז"ל לא הקילו אחר שיעורין הקלו לתלות בבתולים אף אנו לא נחמיר עכ"פ בפחות מפגרים שלא לתלות במאכלת אחר שיעורים אלו וא"כ מה שהחמיר רבינו הגאון ז"ל אם נאמין לשמועת הנשים י"ל שהי' בקטנה דמדינא דמתני' תולי' להקל עד שתחיל המכה לכן החמיר ג"כ עכשיו לתלות בבתולים ודוקא שנמצא ט"ד פחות מפגרים עכ"פ אבל פשלא נמצא כלל אפי' בקטנה אין להחמיר בפעם ב' וכן פשאינה מרגשת פאב אין להחמיר בפעם ב' (מיהו בנערה אין לחלק בין ראתה בבית אביה ללא ראתה וילעולם שיעורה לענין חומרא ד' לילות כו').

נדודי הרה"ג ר' ליב לא הסכים להקל כ"ז שפרגשת פאב כמ"ש תשובתו אלי לקמן אמןם בנ"ד שיש לתלות ג"כ מצד קטנותה יש להקל: קיצור: לפמ"ש הרא"ש שהחמירו בכל הנשים ליסן להם דין בוגרות קשה בלא נמצא דם כלל אמאי יחמירו דהא בבוגרות כה"ג הי' ראוי נדאי להקל ועכצ"ל משום חומרת שאר נשים נגעו בזה ונתנו להם חומרא דבוגרת וחומרא דשאר נשים.

מ"מ זה שינה בפעם ראשון אבל בפעם שני ראוי להקל ממ"נ רק נשים זקנות העידו שאזמו"ר הגאון נ"ע הורה להחמיר בזה כ"ז שפרגשת פאב ונ' דוקא עד שיעורים הנזכרים במשנה ודוקא בנמצא דם במקום הנרע אף בפחות מפגרים והנה י"ל פנין אפילו בראית נדה גפי בקה א"ע בעד הדדוק לה וטחתו ביריכה ולמחר מצאה עליה דם דטמאה נדה בגמ' פרק כה"י דף י"ד ע"א כ' התוספות שם וכגון שנמצא עליו פגרים ועוד וכ"פ בש"ע סי' ק"ץ סל"ד בעגול וכ"ש בעד שנתון תחת הכר ונמצא עליו דם עגול טהור וכ"ש הקא שיש על חלוקה כמה טפין פאלו שאין להחמיר אפילו נמצא פן במקום הנרע אחר לילה הראשון דהיינו אחר ספירת ז"נ וטבילה למה שנמצא דם בתולים בלילה ראשונה: אלקים יענה את שלום אה' נ"א ידידי וידיד עליון הרב המפורסם כו' מוהר"ר מנחם מענדל נ"י וע"ד השאלה אשר פלפל בחכמה ובסברא להקל בפעם הב' לתלות

בדם מאכלת אם נמצא בפחות מפגריס ראיתי דבריו טובים ונכוחים ואין לו שומע כי מעיקרא דדינא פירכא מ"ש שמצוי הוא לתלות במאכלת לא כן אנכי עמדי שבמקום הזרע מצוי יותר לתלות בד"ב דמסתמא ממקום שפא הזרע פא הדם נאף שדעת רבינו אחמו"ר זצלה"ה נ"ע בסי' ק"צ סקי"ט דלא אמרינן הכי אלא פשפא לתלות במפה ובחטטין אבל פשפא לתלות במאכלת אף אם מראה הלכן וירוק פא נדאי מגופה אפ"ה תלינו הדם במאכלת מ"מ הכא במרגשת צער וכאב יותר מצוי לתלות בד"ב (נדמי קצת לנמצא על שלה דלא תלינו במאכלת משום דא"מ בדוק הוא כו').

ומ"ש דאין להחמיר בזה"ז יותר ממה שהקילו בזמן התלמוד אין דנין קולא מחומרא וד"ל ובפרט שפך שמעו הנשים והדעת נוטה ששמועתן אמת כי הדברים ראויין למי שאמרן ומי יוכל לבדות מלבד שמועה זו שאין זו סברה קלה פסברת הנשים ובנדאי היא סברה עמוקה נאמרה מפי גדול כמותו לזאת אני מאמין לשמועתם וד"ל ד' אה' ד"ז דש"ת בלו"נ רחמינו לנצח יהודא ליב: הנה מ"ש כת"ר הכא דמרגשת צער וכאב יותר מצוי לתלות בד"ב הנה לו יהי כדבריו מאחר דעכ"פ אפשר שיהי' דחוק וצער בלא בתולים דהא לפר"ח שבתוספות פ"ק דכתובות ד"ט יש בוגרות שפתחן סתום ואין להם ד"ב לכך יש בהן טענת פ"פ ולא טענת דמים א"כ לדבריו גם בנערה אחר ד' לילות עכ"פ יוכל להיות שיהי' דחוק בלא דם נאף שחלקו על פר"ח (לא מה"ט שא"א שיהי' דחוק בלא דם חלקו עליו רק מצד הירוש' המבואר שם שבוגרת פתחה פתוח ועוד) מ"מ הרי הרמב"ם כ' פי"א מהל' אישות דין י"ב ואע"פ שפא דחוק בשעת תשמיש הואיל ולא יצא דם אין פאן בתולים מבואר דחשדינו לה שנבעלה ויצאו דם בתולים בפעם הראשון ובפעם ב' זה אע"פ שעדיין יש לה דחוק מ"מ אין דם אלמא דאין הדחוק ראי' גמורה לדם דאל"כ היו תולין שחיקהו ש"ז כו' ומוכח ג"כ דאין זה חשוב ג"כ כמיעוטא שלא יהי' דם שאז לא היו אוסרים אותה על בעלה מה"ט ולא היתה מפסדת פתובתה אלמא דאין הדחוק ראי' פלל פשלא נמצא דם ותלינו הדחוק מצד קטנות אבריה עדיין דכמו שבוגרות שנגדלו אבריה אין לה טענת פ"פ מה"ט לפרש"י וסיעתו אע"פ שיש להן דמים כף י"ל בהיקף שפשהאברים קטנים כו' א"נ אע"פ שמשפיר מקצת בתולים יוכל להיות דחוק בלא דם כו' ולק"מ מבוגרת שיש לה טענת דמים לפרש"י אע"פ ששאר רק מקצת בתולים ש"ל דמקצת בתולים שלא נבעלה פלל נדאי יש בהן דם משא"כ מקצת בתולים ששאר אחר הבעילה י"ל שהדם הלך לו בפעם הא' ודו"ק ועמ"מ שכ' ובאחת מהן היא טענת בתולים מבואר שיכול להיות דחוק בלי דם וסתמא אמרו אף בנערה שהיא גדולה באבריה כו' וצ"ל כמ"ש וז"ל הב"ח סי' ס"ח ס"ד תלינו הדחוק בשום סבה שדבקו דופןי הרחם זו בזו וא"ת אמאי לא תלינו דט"ד מכוסים בש"ז וי"ל כו' ע"ש ועב"ש שם סק"י ולפענ"ד י"ל דתלינו שהוא משירי בתולים פנ"ל וכבר נבעלה כו' תדע דהפוסקים לא חלקו פלל על ר"ח מה"ט דא"א שיהי' דחוק בלא ד"ב כו' ודו"ק היטב: מעתה מאחר שאפשר שיהי' דחוק בלא ד"ב בבעילות שאח"כ א"כ למה נחמיר בזה דהא מדאורייתא אין פאן שום חשש דממ"נ גם אם הוא ד"ב טהור הוא רק שחז"ל החמירו בזה והיינו דוקא בנדאי ד"ב אבל כשי"ל שהוא דם מאכלת היינו פחות מפגריס (ואחר ביאה ראשונה) מהכ"ת נחמיר נאף להב"ח שי"ל דא"צ לתלות בסבה פל שיש דחוק ומוטב לתלות בד"ב מ"מ אפ"ל שלא החמירו חז"ל כ"כ בד"ב לטמאותו אלא שלא להקל בד"ב

אָבַל לְהַחְמִיר מֵהַשְׁבֵּלָה הַיְיָנוּ מְקַלְלִים בְּשָׂאָר נְשִׁים בְּכַתְּמֵם פְּחוּת מְפָגְרִים מְנַיֵּן לָנוּ לְהַחְמִיר (אַחַר בִּיאָה רֵאשׁוּנָה) וּמְשַׁנֶּה שְׁלִימָה שְׁנֵינוּ כָּל הַמַּחְמִיר בַּד"ס עָלָיו לְהִבְיֵא רֵא' וּבְפָרְט אַחַר הַשְּׂעוּרִים שֶׁבְּמִשְׁנֵה ר"פ תִּינוּקָת שֶׁאֵרֶז"ל שֶׁשׁוּב אֵין לְתִלוּת בְּבִתּוּלִים אָף אֵת"ל דְּמִדְּאוּרֵייתָא תְּלִינן יוֹתֵר מ"מ מ"מ נ"ג הָא מִדְּאוּרֵייתָא ד"ב טְהוּר וְא"כ בְּאַתָּה לְהַחְמִיר ע"פ דְּבִרְיָהֶם שְׁלֵא הִקְלוּ יוֹתֵר מִשְּׂעוּרִים אֵלוּ (וּלְדִינן הַחְמִירוּ אִפִּי' תוֹף זְמַן זֶה) א"כ הֵם אָמְרוּ וְהֵם אָמְרוּ שְׂאֵז אֵין לְתִלוּת בְּבִתּוּלִים לְכֵן תְּלִינן בְּמֶאֱכֹלֶת וְלָמָּה נִתְּפָנֶס הַחֲבֵל בְּשְׁנֵי רֵאשִׁין לְהַחְמִיר וְקָרוֹב בְּעֵינֵי שְׁהוּא תְּרִי חוּמְרֵי דְּסִתְרֵי אֶהְדְּדֵי דִּמְמ"נ כו': וְהִנֵּה אִפ"ל שְׁהַרְמַב"ם וְרֵא"ש מְחֻלְקִים דְּלִהַרְמַב"ם י"ל שְׁטַמְאָו חו"ל ד"ב כְּמוֹ שְׁטַמְאָו הַגְּאוּנִים דָּם טְהוּר עִפִּי"א דִּין ח' וְכֵן ד"ב כו' וְא"כ לְכֹאֲרָה י"ל שְׂאֵין זֶה תְּרִי חוּמְרֵי דְּסִתְרֵי וְאֵעִפ"כ י"ל שְׁלֵא הַחְמִירוּ כ"כ פְּנ"ל וְע"ד שְׁכ' הַמ"מ שֶׁם וְהַחְכָּמִים שְׁהַחְמִירוּ לֹא הִצְרִיכוּ כו' וְהֵם אָמְרוּ שְׂאֵחַר שְׂעוּרִים אֵלוּ אֵין תּוֹלִין בְּבִתּוּלִים לְהַקְלֵל וְא"כ כִּמ"כ לְהַחְמִיר וְהָרֵא"ש כ' הַטַּעַם שְׁנִתְּנוּ לְכֹנְלָם דִּין בּוֹגְרָת מְפָנֵי שְׁבַעֲעִילַת מִצְוָה לְכָל מְסוּרָה וְא"כ לֹא טַמְאָו הַדָּם מִמֶּשׁ רַק שְׁלֵא הִקְלוּ לְתִלוּת בּוּ וְא"כ בְּנ"ד א"צ לְתִלוּת בּוֹכוּ' (וּמְלִילָה הָרֵאשׁוֹן בְּלֹא רֵאָתָה לְק"מ דְּשָׁם וְדַאי יֵשׁ ד"ב בְּלֵי סֶפֶק כו') וְהִנֵּה אָף אֵת"ל דְּטַמְאָו ד"ב י"ל שְׂאֵין לְטַמְאָוֹתוֹ אֲלֵא כְּשֶׁהוּא וְדַאי ד"ב וְלֹא אֵת"כ כְּשֵׁישׁ סֶפֶק דְּמֶאֱכֹלֶת מְצוּי' בְּיוֹתֵר וְאֵין לָהּ סִדֵּין כו' וְכ"ש בְּנ"ד שְׁהַנְעָרָה הֵיט' קִטְנַת הָאֲבָרִים בְּיוֹתֵר וְדוּמָה מִמֶּשׁ פְּקֻטָּה שְׂישׁ לְתִלוּת הַדְּחֻק מִצַּד צְרוּת הָאֲבָרִים כו' שְׂאֵין לְהַחְמִיר בְּהַ בְּכַתְּמֵם פְּחוּת מְפָגְרִים אַחַר ד' לִילוּת: סִימָן קָנָה אֵאוּדוֹת מ"ש הַס"ט בְּסִי' קצ"ו ס"ד סִקְח"י בְּשֶׁם הַמַּע"צ דְּסְפוּרִין בְּעִי' אָף לְמ"ד סוּפֵן אֵע"פ שְׂאֵין תְּחַלְתָּן וְלָכֵן אֵם לֹא כִּינּוּנָה בְּמִסְפֵּר נְקִיִּים בְּאֵיזָה יָמִים מֵהֶם לֹא עָלוּ לָהּ אֵע"פ שְׁבִדְקָה יוֹם א' וְיוֹם ז' אֵו אִפִּי' יוֹתֵר וְגַם הַס"ט הַסְּפִים כֵּן עַכ"פ לְד' הַרְבִּי"ב בְּש"ע סִי' קצ"ו ס"ד שְׁפֶסֶק כְּהֵישׁ אֲוִמְרִים שֶׁם דְּתַחֲלָתָן וְסוּפֵן בְּעִי' דְּהֵינּוּ שְׂצָרִיף שְׁתַּבְּדוּק בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן מִהַשְׁבָּעָה וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי דְּלִדְדֵּהוּ וְדַאי סְפוּרִין לְפָנֵינוּ בְּעֵינֵינוּ עַכ"ד הַס"ט וְנ"ל הַמַּע"צ וְא"כ הַגְּדוּן שְׁלִפְנֵינוּ שְׁלֵא כִּינּוּנָה בְּמִסְפֵּר יָמִים לְנְקִיִּים בְּאֵיזָה יָמִים מֵהֶם לְכֵן לֹא עָלוּ לָהּ וְטַמְאָו רַבָּא נְמִי אֵיכָא לְהִדָּא מְלִתָּא דְּאוּלֵי כָּל שְׁלֵא נִתְּנָה דְּעִתָּה לְסִפְרָן לְנְקִיִּים לֹא הִקְפִּידָה אָף אֵם הַרְגִּישָׁה בְּמִקְצַת לְבָדוּק אֵת עֲצָמָה וְאָף אֵם תֵּאֵמֵר עִתָּה שְׁלֵא הַרְגִּישָׁה מִתְּחִלָּה לֹא מְהַנִּי וְהוּא בְּכָלֵל כָּל מְלִתָּא דְּלֹא רְמִיָּא עָלֶיהָ דְּאֵינְשֵׁי לָאוּ אֵדְעִיתָה וְאֵין נְאֻמָּנִים עָלָיו עַכ"ל וְהִנֵּה הַמַּע"צ מְבִיא רֵאָיָה מֵהָא דָּאֵם לֹא בְּדְקָה בְּכָל הַז' וּבְיוֹם הַח' בְּדְקָה דְּאֵין לָהּ אֲלֵא יוֹם הַח' בְּלְבַד כו' דְּלֹא יִדְעֵנוּ טַעַם לְזֶה כִּינּוּ דַעַב"כ הַחֻזְזָה בְּטְהָרָה וּמָה יִגְרַע לָהּ שְׁהַמְתִּינָה עוֹד יוֹם אֶחָד אַחַר ז' א"ו דְּסְפִירָה בְּעֵינֵינוּ וְכָל שְׁלֵא בְּדְקָה תוֹף הַמְּנִין לְפָחוּת פ"א לֹא מְהַנִּי וְלֹא מְקַרֵי סְפִירָה וּמָה שְׂאֵמְרוּ לְר"א לֹא בְּעֵינֵינוּ סְפוּרִים לְפָנֵינוּ פִּי' סְפוּרִים גְּלוּיִים לֹא בְּעֵינֵינוּ אֲלֵא סְגִי בְּבִדְיָה א' בְּסוּף אוּ בְּתַחֲלָה עַכ"ל וְהִנֵּה קוֹדֵם כָּל נֵאמַר דְּרֵאָ' ז' שְׁמִבִּיא הַמַּע"צ הוּא צַע"ג וְהַס"ט עֲצָמוּ דְּחָאָה דֵּא"א לֹא לֹא מְהַנֵּי צ' דְּהַטַּעַם מִשׁוּם דְּבְעֵינֵינוּ שְׁתַּתְּנוּ דְּעִתָּה לְסְפִירָה דְּהֵלֵא הַס"ט מְסִיק שֶׁם ד"ה וְהֵן אֲמַת דְּלָרַב דְּאֵית לָהּ סוּפֵן אֵע"פ שְׂאֵין תְּחַלְתָּן לֹא בְּעֵינֵינוּ כָּלֵל שְׁתַּתְּנוּ דְּעִתָּה לְסְפִירָה.

רַק כָּל שְׁבַאָמַת הָיוּ נְקִיִּים מְהַנִּי וְכִמ"ש שֶׁם ג"כ אֵת"כ בְּד"ה וּמִיָּהוּ כ"ז כו' וְא"כ לְדְבָרֵינוּ כָּל הַפּוֹסְקִים רַבָּם כְּכֹנְלָם שְׁפֶסֶקוּ כְּרַב יֵשׁ לְתַמּוּהָ עָלֶיהֶם אֵמֵאֵי לֹא מְהַנִּי בְּדִיקַת הַח' אֵם הַטַּעַם כְּהַמַּע"צ דְּרַק מִשׁוּם דְּבְעֵינֵינוּ שְׁתַּתְּנוּ דְּעִתָּה כו' וְכִמּוֹ שְׁכ' בְּעֲצָמוּ סִד"ה וְהֵן אֲמַת

הנ"ל וא"כ איך יש להביא ראי' מזה פינו דבגמ' מוכח להדיא דלא בעינו שתתן דעתה כו' ונהי דבנדאי יש להורות פדבריהם דבדיקת הח' לא מהני דלא כמ"ש התפל"מ שבס"ט שם אבל מ"מ אין לומר ע"ז טעם נגד המפורש בגמ' ולהוליד מזה דין חדש נגד הש"ס ועכצ"ל שיש בזה טעם אחר ואף אם לא נודע הטעם אין לומר טעם שפנגד הגמ': קיצור: מ"ש המע"צ והס"ט דהא דלא מהני הפסק טהרה ובדיקת יום השמיני משום דבעינו שתתן דעתה לספירה אינו נכון פינו דרוב הפוסקים רובם ככולם ס"ל פרב בתרייתא דסופן אע"פ שאין תחלתן והס"ט עצמו העלה שלפ"ז א"צ כלל שתתן דעתה לספירה: והנה גם מ"ש הס"ט דלמאן דמצריה תחלה וסוף טעמא משום דבעינו ספורים לפנינו ג"כ לא נ' פן לענ"ד ולכן צריה להאריה קצת הנה בחי' הר"ן דס"ט כ' ונ"ל לעננו הלכה קיי"ל פרב כו' ועוד דסוגיין פנותיה דהא אוקמנא בפ' המפלת טועה דר' יוסי בר"ח כרע"ק ואם איתא דתחלתן וסופן בעינו למה לן לאוקמי כרע"ק הא שפיר אתיא כר' אליעזר אלא משמע דס"ל לתלמודא דלר"א בתחלתן או בסופן וקיי"ל כר"א עכ"ל וכ"כ הרשב"א בתה"א דקפ"ב ע"ב וכ"פ הרמב"ד בס' בעה"נ שער הספירה וכ"ד הר"ן וה"פ ג"כ הרמב"ן בהלכותיו פ"ב ה"ג ונ"ל כל ז' הימים צריכה בדיקה פעם א' בכל יום בדיקה ביום הראשון או בשני או בשלישי ושוב לא בדיקה בודקת בשעת טבילתה ודיה אפילו ביום ז' בלבד ה"ז בחזקת טהרה שהרי בדיקה והפסיקה קודם לכו.

ישבה לה כל ז' ולא בדיקה וביום ח' בדיקה אע"פ בהפסיקה פבר בטרה קודם שתספון אין לה אלא יום א' ומשלמת עליו ששה וטובלת עכ"ל ונ"ל לפירוש דמ"ש אפילו ביום ז' בלבד כו' הוא ענין בפ"ע ר"ל שלא בדיקה כלל לא ביום א' ולא ביום ב' כו' רק שביום ז' בלבד בדיקה א"ע בדיקה א' ה"ז בחזקת טהרה דסופן אע"פ שאין תחלתן סגי וע"ז סינים שהרי בדיקה והפסיקה קודם לכו ר"ל נהי דלא הנה תחלתן מ"מ הרי הפרישה בטרה ומהני הפרישה זו בצירוף סופן אבל א"א לומר דקאי אבדיקה ביום הראשון או ביום השני כו' ולא בדיקה עוד עד הז' דהא פבר השמיענו במ"ש בודקת א"ע בשעת טבילתה ודיה והיינו סוף הז' ועוד דא"כ למה הוצרך לומר שהרי בדיקה והפסיקה כו' ועוד דא"כ למה אמר אה"פ ישבה לה כל ז' ולא בדיקה וביום ח' בדיקה כו'.

הלא אפי' בדיקה ביום ז' לא מהני פינו שלא בדיקה א"ע ביום ראשון כו' ועוד דא"כ פינו שתחלתן וסופן בעינו א"כ היינו יום א' ודוקא ויום הז' ולא יום ב' וז' וא"כ אמאי מהני או בשני כו' ובז' א"ו ס"ל פראב"ד דתחלתן או אמצעיתן או סופן כל חד לחוד סגי וצ"ע על הב"י שכ' שדעת הרמב"ן פהסמ"ג דתחלתן וסופן בעינו וז"א פנ"ל והנה כ"כ ב' הגמיי"י וצ"ע שמא ט"ס וצ"ל הרמב"ן אף לא מצאתי כלל מזה בהראב"ן פ"ק דשבת שכ' שם ה' גדה: קיצור: בחידושי הר"ן הביא ראיה מפירוש המפלת דלר' אליעזר לא בעינו ספורין לפנינו והיינו פרב ולא כר' חנינא וסגי בתחלתן או בסופן וכ"ד הרמב"ן בהלכותיו פ"ב ה"ג ולא כמ"ש הב"י שדעת הרמב"ן פהסמ"ג: ג וכן פסק ג"כ הרא"ש והטור וכ"פ ג"כ רי"ו נכ"ד ח"ב והרא"ה וכן פסק ג"כ הרשב"ץ סוף גדה אף הרב"י בסי' קצ"ו הביא דעת הסמ"ג שכ' שאין פסק זה מבותר וראוי להחמיר וכ"ד סה"ת והאגור בשם התוספות פ"ק דביצה והגמיי"י בשם הרמב"ן ורבינו שמחה ולכו פסק שאין להקל והנה הגם פי פבר נתבאר דהרמב"ן אדרבה ס"ל להקל והמקילים הם רובא דרובא ה"ה הרמב"ם והראב"ד והר"ן והרשב"א והרמב"ן והר"ן והרא"ש והרא"ה והטור ורי"ו והרשב"ץ וכן נוטה

דעת הסמ"ק והמחמירים הם סה"ת וסמ"ג והאגור בשם תוס' ור"ש מ"מ ודאי אין להקל
חו' נגד פסק הב"י וע' בגיטין דס"ג ב' ג"כ פליגי רב ור' חנינא ושם יש הרבה פוסקים
כר' חנינא אף כ' שם הטעם משום דבגמ' משמע דאמוראי ס"ל פנוניה ובנ"ד הוא להיפוך
פנ"ל והנה מקור דברי הסמ"ג לקוחים מסה"ת (דלא פדמשמע בב"י שסה"ת העלה כד'
הסמ"ג וכנודע שהסמ"ג לקח מסה"ת שקהה קודם לו) סי' פ"ח וכו' ונ"ל ולכאורה נראה
דהלכה פרב דהא מקשה על רב משמעטא דטועה כו' ומשני מי לא אוקמינא כר' עקיבא
דבעי ספורין לפנינו כו' משמע דלר' חנינא הנה ניחא ליה למקשה דאמאי אפי' אליבא
דר' אליעזר דשרי הקא אסור דבעינן תחלתן וסופן ובטועה תחלתן ליכא לפנינו ולא מוקי
לה אפילו כר' אליעזר וכו' דאסר א"כ משמע דסבר התלמוד דלר"א דהלכה פמותו
לא בעינן ספורין לפנינו א"כ אם בדיקה יום שביעי אבל יום ראשון לא בדיקה טהורה כו'
אמנם יש לדחות דאף לר' חנינא לא אמאי כר' אליעזר דכיון דשרי בדיעבד אף מדרבנן
בלא בדיקת כל הג' ימים רק יום א' ויום ז' א"כ יתיר מן התורה בדיקת יום א' אף השביעי
לבדו פן פלי מורי ר"י עכ"ל זכינו לדין דאף ר"י בעל התוספות המחמיר בדברי ר"ח הוא
רק מדרבנן אבל מדאורייתא ס"ל לר"ח ג"כ פרב דסגי בסופן אע"פ שאין תחלתן וא"כ
לא נשארבהמחמירים לחוש לדאורייתא רק סה"ת וסמ"ג ור"ש דהסה"ת כ' שאין לסמוך
על דקדוק זה ור"ל שאפ"ל דלר"ח מדאורייתא בעינן תחלתן וסופן ומ"מ פיון שפן בצרי
להו מהמחמירים התוספות והרמב"ן והמקילים הם רנבא דרנבא והנה דברי ר"י לכאורה
צ"ל מנ"ל דלר"א רק מדרבנן צריף ג"כ בדיקת יום א' ונלע"ד דכוננתו דא"א לומר
דספול בעינן מדאורייתא לר"א דאי איתא בדיקה ז' מעפכת מדאורייתא א"כ ביום
בגדה"ו שלא בדיקה א"ע בהן אין בהם ספול עד בדיקת יום הז' אז איגלא מלתא למפרע
דעלו לה יום בגדה"ו בז' נקיים ואין זה ספול וכיון דא"א לומר דר"א ספול בעינן
עכצ"ל הא דמצריף בדיקת א' וז' משום חזקת טהרה א"כ סברא טובה דזה רק מדרבנן
ומדאורייתא די בהפסק טהרה עם בדיקת יום ז' דאתחזקה בטהרה עי"ז מעיקרא וסוף
ועי"ל טעמו דר"י משום דמסוגיא פ' המפלת מוכח דרק רע"ק בעי ספול ולא ר' אליעזר
וכמש"ל ס"ב בשם חידושי הר"ן.

וא"כ ממ"נ אם ר' חנינא לא ס"ל פסוגיא הנ"ל ראוי לפסוק פרב ולא כר' חנינא וכמ"ש
לקמן בסמוך א"כ פדי לפסוק כר' חנינא עכצ"ל דרק מדרבנן בעינן בדיקת תחלתן וסופן
וכ"נ דעת הרא"מ בספר יראים סי' קצ"ג משמע דס"ל פמו שפכת ומנלן דכר"א קי"ל
דרב ס"ל כר"א דאמר בגמרא התם אמר רב נדה שהפרישה בטהרה לבד משלישי שלא
סופרתו למנן שבעה ואמרינן פשיטא לא צריכה דלא בדיק עד יום שביעי ואשמעין דלר'
אליעזר סופן אע"פ שאין תחלתן עכ"ל מדדהביא ראיה מרב דקי"ל פרבי אליעזר משמע
דקי"ל פרב ומ"ש תחלה ונ"ל ואע"ג שלא בדיקה אלא יום ראשון ויום שביעי בדיעבד
טהורה דקי"ל כר' אליעזר עכ"ל צ"ל זהו מדרבנן וכמ"ש סה"ת בשם ר"י וכן באגודה
פ"ק דנדה פסק פן בשם ר"י שצריף בדיקה יום ראשון ויום שביעי והרי ר"י ס"ל שזהו
מדרבנן פנ"ל בשם סה"ת דאל"כ לא קי"ל כר' חנינא: קיצור.

שרוב הפוסקים רובם ככולם ה"ה הרמב"ם והראב"ד והר"ן והרמב"ן והרשב"א
והרא"ה והרא"ש והר"ן והטור ורי"ו והרשב"ץ וכ"מ דעת הסמ"ק פולם ס"ל דסופן
אע"פ שאין תחלתן וגם ר"י בעל התוספות והרא"מ ס"ל דגם לר' חנינא רק מדרבנן בעי

תחלתו וסופן אבל מדאורייתא סגי בסופן אף שאין תחלתו כמו לרב ולא נשאר בהמחמירים לומר דמדאורייתא יש ספק שפא בעינן תחלתו וסופן רק סה"ת והסמ"ג ור"ש: ד אף באמת נלע"ד דגם הסה"ת לא פליג רק בדדיקת תחלתו וסופן הוא דאורייתא אבל מודה הוא דלר"ח ג"כ א"צ ספורים לפנינו דודאי אי איתא דלר"ח בעינן ספורין לפנינו א"כ סוגיא דגמ' דף ל' אולא דלא פנותיה דאמרינן ש"מ ר"ע היא דבעי' ספורים לפנינו מפלל דלר"א א"צ כו' ועיין בהרא"ש פ"ו דשבועות סי' כ"ג שזהו ענין תרי אמוראי דפליגי וסוגיא דעלמא אולא פחד מינייהו דהפוסק להפך ה"ל טועה כו' יעו"ש והובא בתשו' כאאזמור"ר הגאון ז"ל בענין העגונה דאתתא וא"כ צ"ל מ"ט דסה"ת וכמו שגם הסמ"ק תמה ע"ז סי' רצ"ג (אע"ג שכ' מיהו שפא סברא אחרת יש) ולכן אפ"ל לסה"ת עפמ"ש במה"ב שער הבדיקה והספירה דקפ"ג ע"א דאנן לאו ספורים לפנינו בעינן כרע"ק וכו' יהושע אלא שתספור שבועה מוחזקים בטירה כו' אליעזר וכדקתני הוב והובה שפדקו עצמן יום ראשון ומצאו טהור ויום השביעי ומצאו טהור ושאר הימים לא בדקו רא"א הרי הו בוחזקת טירה כו' אין פאן בדיקת ספורים אלא מדין חזקת טירה כו' חזקה שפולן יצאו בטירה עכ"ל וא"כ הרי שפתי ברור מללו דאף לפי לשון המשנה דר' אליעזר מצריף בדיקה תחלתו וסופן א"צ כלל ספורים לפנינו כי רק רע"ק מצריף ספורים לפנינו (ומ"ש ור' יהושע אינו מוכרח דא"כ אמאי לא קאמר הש"ס פ' המפלת הא מני רע"ק ור' יהושע היא אלא לר' יהושע פנין שהימים שבינתיים לא בדקה ומונה לסירוגין אין זה ספורים לפנינו וצ"ע).

עכ"פ ר' אליעזר נדאי אינו מצריף ספו"ל רק שיהיו הז"נ מוחזקים לנו בטירה ע"י בדיקה יום א' ויום ז אבל כל שהיה בדיקה יום ראשון ויום שביעי אף שלא נתנה דעתה לספירה באיזו ימים שבינתיים ע"י סבה.

כפודון דהמע"צ או ע"י חולי גדול שאירע לה בימים שבינתיים ונתרפאה. הרי יש פאן ז' נקיים מוחזקים בטירה ע"י בדיקת תחלתו וסופן ומה שלא ספרה באיזו ימים לא איכפת לן מאחר שא"צ ספורים לפנינו אף קשה דהא בגמ' דס"ט ע"ב מקשה על רב נאי ס"ד לא בעינן ספורים לפנינו משמע דלר' חנינא בעינן לר"א ג"כ ספו"ל.

ואפ"ל דאע"ג דהמקשה הוה ס"ד דלר"א ג"כ בעינן ספו"ל דנהו ס"ל דברייתא דטועה דפרק המפלת אתיא אף לר"א וס"ל דבדיקת תחלתו וסופן חשוב ג"כ ספורים לפנינו אבל להמסקנא דרבנן ס"ל דלא בעינן ספורים לפנינו כלל אפילו מוחזקין לא בעינן וסגי בסופן אע"פ שאין תחלתו א"כ גם לר' חנינא דבעי תחלתו וסופן היינו רק מדרבנן כפירוש ר"י או מדאורייתא כדי להתחזקן בטירה אבל אין זה ספורין לפנינו ושני דינים אלו דבדיקת תחלתו וסופן וספורין לפנינו הם שני ענינים חלוקים רחוקים זה מזה מהקצה אל הקצה מאן דבעי ספו"ל ס"ל דאפילו נדאי הנה באמת כל הז' נקיים לא מהני ולא מידי מדאורייתא כל שלא ספרה לפנינו ונהרי היא טמאה כאלו לא היו ז' נקיים כלל ומש"ה לא מטבילין את הטועה רק אחר ז' נקיים שתספור לפנינו ולא חיישינן להחמיר לטובלה משום טבילה בזמנה מצוה דשפא הנה ז' נקיים דאפילו היו כמאן דלא הוו דמי ונהו דעת רע"ק אבל ר"א ס"ל דא"צ ספ"ל ומש"ה לדידיה צריף לטבול הטועה שפא היו ז' נקיים אע"ג שלא הנה רק בדיקת סופן לחוד אלא דלהקל להתירה לבעלה אינו סומך אבדיקת

סוֹפֵן אא"כ הָיָה בְּדִיקַת תְּחִלְתָּן וְסוֹפֵן וְלֹא מִשׁוּם ספ"ל רַק דְּחִיּוּשֵׁינוּ שְׂמָא רְאָתָה בִּינְתִימִים וְצָרִיף בְּדִיקָה תְּחִלְתָּן וְסוֹפֵן לְהוֹצִיא מִחֲשָׁשׁ טוֹמְאָה דְתַנּוּ ספ"ד דְּנִדְהָ אָבֵל יְמֵי הַזָּב וְהַזְבָּה כו' הָרִי אֵלּוּ בְּחֻזְקַת טוֹמְאָה וְס"ל דְּאִין מוֹצִיאִין מִחֻזְקַת טוֹמְאָה אא"כ בְּדִיקָה בְּתַחֲלָה וּבְסוֹף לר' חֲנִינָא אָבֵל לֹא מִטַּעַם ספ"ל כִּלְל דְּבִאָמַת אֲפִילוּ בְּדִיקָה תְּחִלְתָּה וְסוֹף אִין פֶּאן ספ"ל: וְכַמ"ש הֶרְשָׁבִי"א בַּמ"ה דְּקַפ"ג ע"א דְּספ"ל אִינוּ רַק בְּדַבְרֵי רַע"ק וְר' יְהוֹשֻׁעַ וְכַנ"ל וְאִין לְהַקְשׁוֹת פִּינּוּ דְּבַעֲיָנוּ מְדַאֲוֵרִי"י בְּדִיקַת תְּחִלְתָּן וְסוֹפֵן פְּדֵי שְׂיִהֵי סְפוּרִין מְוַחֲזָקִין בְּטְהָרָה א"כ אִיף מְטַבִּילִין הַטּוֹעָה שְׁלֵא הָיָה לָהּ רַק בְּדִיקַת סוֹפֵן ע"ז יֵשׁ לְהַשִּׁיב דְּהָא א"כ לְרַב בְּתַרְיִיתָא דְּסוֹפֵן מִי נִיחָא הָא בְּעֵי עַכ"פ הֶפְסֵק טְהָרָה וְכֵאֵן לֹא הָיָה הֶפְסֵק טְהָרָה וְא"כ לְמָה יִטְבִּילוּ אוֹתָהּ אַעֲכַצ"ל כְּתִירוּץ מְהַרְשָׁ"א דְּס"ט ע"א בַּד"ה וְאִי ס"ד וְתִירוּץ זֶה יוֹעִיל גַּם לְמ"ד דְּלִבְעֵלָה בְּעֵי תְּחִלְתָּן וְסוֹפֵן וְלַעֲנִין טְבִילַת מְצוּהָ א"צ תְּחִלְתָּן כְּמוֹ שֶׁא"צ הֶפְסֵק טְהָרָה רַק לְרַע"ק דְּבַעֲיָנוּ סְפוּרִין לְפָנֵינוּ לֹא שְׂיִיף חֲלוּקָה זֶה וּמַעֲתָה לר"ח ג"כ הֵדִין אָמַת דְּלר"א לֹא בְּעֵינּוּ ספ"ל וְכַמ"ש בַּסֵּה"ת שֶׁם דְּכֵן מִשְׁמַע לִישָׁנָא דְּקָאֵמֵר לָאו מִי אוּקְמִינָא לָהּ כְּרַע"ק דְּמִשְׁמַע בְּלֹא רַב גְּמִי הַעֲמַדְנוּ כְּרַע"ע כ"כ בְּשֵׁם ר"י בַּעַל הַתּוֹסְפוֹת וְהוּא לֹא גְּמַגֵּם רַק שְׂאִין לְסִמּוּף עַמ"ש ר"י דְּלר"א א"צ מְדַאֲוֵרִיתָא רַק בְּדִיקָה א' וְכו' אָבֵל הֵדִין אָמַת דָּא"צ ספ"ל רַק בְּהָא פְּלִיג ר' חֲנִינָא עִם רַב דְּלְרַב בְּבִדְיקָה א' דְּז' נְקִיִּים וְיוֹם שְׁמִינִי מְוַחֲזָקִין לְכָל הַזֵּה בְּחֻזְקַת טְהָרָה וְלר"ח בְּעֵי תְּחִלְתָּן וְסוֹפֵן אָבֵל א"צ ספ"ל וְאִם בְּאָמַת הָיָה הַזֵּה נְקִיִּים אֲפִי לֹא בְּדִיקָה תְּחִלְתָּן טְהוּרָה וּמַש"ה הֶנְצָרְכְנוּ לְהַעֲמִיד מִתְּנִיתָא דְּטוֹעָה כְּרַע"ע פְּנ"ל וְא"ש פֶּסֶק סֵה"ת וְסִיעֲתוֹ וּמְסוֹלָק קוֹשְׁיַת הַסֵּמ"ק: קִיצוּר.

שִׁי"ל גַּם לְסֵה"ת דְּמַצְרִיף בְּדִיקַת תְּחִלְתָּן וְסוֹפֵן קִיצוּר. מְסַפֵּק דְּאֲוֵרִיתָא עַכ"ז אִין צָרִיף כִּלְל סְפוּרִין לְפָנֵינוּ רַק מְצָרִיף שְׂיִהֵי מְוַחֲזָקִים בְּטְהָרָה תְּחִלְתָּה וְסוֹף וְכַמ"ש בַּמַּה"ב אַע"ג דְּבַגְמ' דְּס"ט מִשְׁמַע דְּלר' חֲנִינָא דְּבַעֲיָנוּ תְּחִלְתָּה וְסוֹף צָרִיף סְפוּרִין לְפָנֵינוּ זֶהוּ לְהַמְקִשָּׁה אָבֵל לְהַמְסַקְנָא דְּרַבָּנּוּ לְאֲבַעֲיָנוּ ספ"ל י"ל דְּגַם ר"א לֹא פְּלִיג עַלִּיָּהּ בְּזֵה אֵלּא דְּלִבְעֵלָה מְצָרִיף בְּדִיקָה תְּחִלְתָּה וְסוֹף מְדַאֲוֵרִיתָא אוּ רַק מְדַרְבָּנּוּ: הֵ אוּ אֲפ"ל דְּספ"ל לְשַׁבְּגָמ' דְּס"ט אִינוּ כְּספ"ל לְשַׁבְּכָרְק הַמְפָּלַת ד"ל ע"א דְּהֵתָם דְּקָאֵמֵר הָא מְנִי רַע"ק הִיא דְּבַעֲיָנוּ ספ"ל הֵינּוּ סְפוּרִין בְּזוֹקִין כֹּל יוֹם אָבֵל הֵכָא דְּס"ט ע"א דְּאֲוֵמֵר וְאִי ס"ד לֹא בְּעֵינּוּ ספ"ל ר"ל אֵלּא בְּעֵינּוּ ספ"ל דְּהֵינּוּ כְּר"א דְּבַעֲיָנוּ שְׁנֵי בְּדִיקוֹת בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי אִינּוּ רַק סְפוּרִין לְפָנֵינוּ מְוַחֲזָקִים בְּטְהָרָה שְׂיִהֵי חֻזְקָה בְּתַחֲלָה וּבְסוֹף שְׁהוּ טְהוּרִין גְּוַגְמַת מ"ש בַּגַּמ' דְּס"ח סַע"א פִּינּוּ דְּמַעֲיָקְרָא כו' וְעַכְשָׁיו כו' וְלָכֵן הַטּוֹעָה א"צ טְבִילָה פִּינּוּ דְּלִיפָא סְפוּרִין מְוַחֲזָקִין אָבֵל כֹּל שְׂיִישׁ סְפוּרִין מְוַחֲזָקִין בְּטְהָרָה א"צ סְפִירָה מְמֹשׁ וּלְפ"ז מ"ש הַס"ט וְז"ל מִיָּהוּ מוּכַח דְּמֵאן דְּמַצְרִיף תְּחִלְתָּן וְסוֹפֵן טַעְמָא מִשׁוּם דְּבַעֲיָנוּ ספ"ל דְּאֵל"כ מֵאִי מְקַשָּׁה אֲרַב מְבַרְיִיתָא דְּטוֹעָה דְּאֵלְמָא ספ"ל בְּעֵי הָא ר"א אָמֵר בְּהֵדִיא דְּסָגִי בְּרֵאשׁוֹן וּבְשַׁבְּעִי וְאִיהוּ אֵלִיבָא דְּר"א אָמֵר א"ו דְּמֵאן דְּמַצְרִיף תְּחִלְתָּן וְסוֹפֵן טַעְמָהּ מִשׁוּם דְּבַעֲיָנוּ ספ"ל עַכ"ל הֵנָּה לְפַמ"ש אִין דְּבָרֵי נְכוּנִים לְדִינָא אִם מִטַּעַם הַנּו"ל ס"ד דְּנִדְאִי לְקַס"ד דְּהַמְקַשָּׁן שְׁפִיר קָאֵמֵר דְּהֵנָּה ס"ל דְּטַעְמָהּ דְּר"א מִשׁוּם דְּבַעֲיָנוּ ספ"ל אָבֵל הַתְּרַצֵּן מִשְׁנֵי לִיָּה וְלָאוּ מִי אוּקְמִינָא כְּרַע"ע כו'.

ר"ל דְּאֲפִילוּ לר"ח א"א לְהַעֲמִיד הַבְּרִיתָא כְּר"א דְּאֲפִילוּ גִימָא דְּר"א מְצָרִיף תְּחִלְתָּן וְסוֹפֵן לִיפָא ספ"ל וְכַנ"ל וְכַמ"ש סֵה"ת לְהֵדִיא בְּשֵׁם ר"י וְנַת' דְּגַם סֵה"ת ס"ל הֵכִי רַק

דבקה פליג אר"י דס"ל בדיקה תחלתו וסופן הוא דאורייתא להוציא מחזקת טומאה אבל לא דבעינן ספ"ל ובנדאי אשתמיטת' להס"ט ד' סה"ת הנ"ל וכ"מ בס' קרבן אהרן פ' מצורע פ' ה' הלכה ה' שכ' דלר"א לא בעינן ספורים ובדוקים משמע דס"ל דלר"א א"צ ספ"ל.

או מטעם דספ"ל דר' תנינא לר' אליעזר היינו רק מוחזקים בטרה ולא ספירה ממש. וקצת ראיה ממ"ש בסה"ת סי' פ"ח ונ"ל מיהו אין לסמוך על הדקדוק הגה (של רבו ר"י) אלא לעולם אף דיעבד יצטרף שלא יהיה יותר מתמשה ימים בין בדיקה לבדיקה מלבד מיום שפסקה בו לערב עכ"ל.

הרי אין מזכיר כלל דין דבעינן ספירה ע"ד ספ"ל כ"א מזכיר רק שהעכוב לר"א אליבא דר' תנינא הוא שיהיו שתי בדיקות אחת ביום א' והשנית ביום ז' ולא יהיה בין בדיקה לבדיקה יותר מתמשה ימים והיינו שעי"ז הם מוחזקים בטרה.

משא"כ אם משתהה יותר מתמשה ימים כמו בדקה א"ע ביום א' וביום השמיני אינה מוחזקת בטרה דחיישינן שמהא ראתה ואף אם נתנה דעתה לספירה לא מהני דעיקר החזקת טרה הוא ע"י בדיקה תחלה וסוף ואם יש בדיקה תחלה וסוף חשוב מוחזקים בטרה וכיון דהכי הוא דאף לסה"ת וסיעתו האומרים דצריך בדיקה בראשון ובשביעי אין מוכח כלל לומר דבעינן ספ"ל ואדרבה משמע להדיא להפך (ור"י ס"ל דראשון בעי רק מדרבנן פנ"ל) ולפ"ד רוב הפוסקים האומרים דסגי בסופן אע"פ שאין תחלתו כ' הס"ט עצמו דלדבריהם מוכרח בגמ' דלא בעינן ספ"ל א"כ נ' דהכי נקטינן ואין להחמיר בזה מדינא כנלע"ד: קיצור.

אפ"ל דגם אם לר"ח בעינן ספ"ל כדברי המקשה היינו רק מוחזקים בטרה ע"י בדיקת תחלה וסוף ולא ספירה ממש וכן ראיה מלשון סה"ת ולכן פינו דלפ"ד רוב הפוסקים דפסקו פרב בתרייתא א"צ ספירה להס"ט ג"כ ורק לדברי סה"ת ס"ל להס"ט דצריך ספ"ל ולפמ"ש אין זה מוכרח כלל ע"כ אין להחמיר כלל: ו אף מעתה חל עלינו חובת ביאור ישוב הקושיא שהביא הס"ט בשם המע"צ מהא דלכ"ע אם לא בדקה בכל הז' וביום השמיני בדקה ומצאה טהורה אין לה אלא יום ח' בלבד ומשלמת עליו ששה יעו"ש רס"ק ח"י.

אף באמת הרי מבואר שם בדבריו ג"כ בסוף איך שא"א לומר הטעם משום דבעינן שתתן דעתה לספירת ז' נקיים ור"ל מתחלת הז' נקיים דהיינו מיום הראשון כו' דהרי הברייתא דטועה מנגדתו דלא היו לה ספורים כלל ואפ"ה מטבלינן לה לר"א אליבא דרב עכ"פ פנ"ל ותו דהא כתב בעצמו דהראב"ד והרשב"א ס"ל גבי ברתיה דר"ח דלא ספירה כלל ואפ"ה עלו לה לז' נקיים כל שהיה בדיקה בסופן ומה שגדחק לחלק בין זבה דאורייתא לדרבנן הוא דחשק עצום ועוד דא"כ לדבריו עכ"פ ג"כ אפטר אין להחמיר כ"כ בגנשי דינן דספק זבות גינהו הגם שאין דומה ספק לדרבנן אבל מ"מ בלא"ה דבריו דחוקים ביותר לכן נלע"ד דההכרח לומר שיש בזה טעם אחר ומקודם נעמוד על לשון הפוסקים בזה.

ונ"ל סה"ת סס"י פ"ח אָבֵל אִם בְּדִקְהָ עֲצָמָה לְעָרֵב שֶׁל יוֹם שְׁפוּסָקֶת בּוּ פְּדִי לְהִפְסִיק בְּטִהְרָה וְלִמְחַרֵּת שֶׁהוּא יוֹם רֵאשׁוֹן לֹא בְּדִקְהָ וְגַם יוֹם הַשְּׂבִיעִי לֹא בְּדִקְהָ עַד יוֹם הַשְּׁמִינִי בְּזֶה אִפִּי רַב מוֹדָה דְּאִינוּ מוֹעִיל כְּלוּם דְּהָא הֲכָא לֹא תַחֲלָתָן אִיפָּא וְלֹא סוּפָן אִיפָּא עַכ"ל וְעַמְש"ל אוֹת ב' ל' הֶרְמֵב"ן בְּזֶה.

ונ"ל ח"י הֶר"ן וּמ"מ נ' אֲלִיפָא דְרַב דְּוָקָא בְּתַחֲלָתָן אוּ בְּסוּפָן. אָבֵל אִם לֹא בְּדִקְהָ בְּהוּן כְּלָל אֲלֵא שְׁבִדְקָה בַּח' אִינוּ עוֹלָה לָהּ מִשּׁוּם סוּפָן צְרִיכָה לְסַפֵּר ז' מַח' וְאִילָף עַכ"ל וְהַגְרָאָה מְדַבְרִיהֶם שֶׁלֹּא רָצוּ לְהַקְל יוֹתֵר מִהַמְבֹּאֵר בַּגַּמ' שֶׁהִיקֵל רַב.

דְּהָא בְּלֹא"ה ר"ח פְּלִיג עֲלֵיהּ א"כ אֵין לְהַקְל יוֹתֵר מִמָּה שֶׁמְצָאנוּ שֶׁהִתִּיר רַב וְאָנוּ לֹא מְצָאנוּ לְרַב בְּתַרְיִיתָא שֶׁהִיקֵל רַק בְּשֶׁהִפְסִיקָה בְּטִהְרָה וּבְדִקְהָ עֲצָמָה בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא יוֹם הַח' מְבַדֵּיקֶת הַהֶפְסֵק טִהְרָה דְּהִכִּי אָמַר סוּפְרָתוֹ לְמַגֵּן ז' וְאִקְשִׁינוּ רַב כְּכוּתָאֵי אָמְרָה וּמְשַׁנֵּינוּ לְבַר מְשַׁלִּישֵׁי יַעו"ש וּק' דַּא"כ ל"ל סוּפְרָתוֹ כִּינּוּן דְּמַגֵּן הַזֶּה הוּא חוּץ מִיּוֹם הַהֶפְסֵק.

ע"כ נ' דְּנָהִי דְּאִינוּ מִן הַמַּגֵּן מ"מ בְּדִיקָה שֶׁהִיָּה בּוּ מוֹעֲלֵת לְהַחְזִיק בְּטִהְרָה תַּחֲלָתָן דּוּ' נְקִיִּים כְּאִילוּ בְּדִקְהָ א"ע בַּיּוֹם הֶרֵאשׁוֹן מִהֶם וְזֶהוּ דְּקַמ"ל רַב וַא"כ בַּעִי' שֶׁהוּ' נְקִיִּים יִהְיוּ סְמוּכִים מִמֶּשׁ לְבַדֵּיקֶת הַהֶפְסֵק טִהְרָה דְּאִזּוּ בְּדִיקֶת הַהֶפְסֵק מְצַטְרַפֶּת עִם בְּדִיקֶת הַזֶּה וְזֶהוּ דְּקָאָמַר סוּפְרָתוֹ כּו' וְלֹא שֶׁהוּא מִימֵי הַסְּפִירָה רַק דְּבִדִּיקָה שֶׁבּוּ אָנוּ רוֹאִים כְּאִילוּ הִיתָה בַּיּוֹם הַמְּחַרֵּת שֶׁהוּא יוֹם הֶרֵאשׁוֹן מִן הַזֶּה נְקִיִּים רַק דְּקַמ"ל רַב דַּא"כ בְּדִיקָה בַּיּוֹם הַזֶּה מִהַז' מִמֶּשׁ אֲלֵא סְגִי בְּסוּפָן דְּהִיָּנוּ בַּיּוֹם הַזֶּה אָבֵל מ"מ ה"ט שֶׁהִרִי בְּדִקְהָ א"ע בַּיּוֹם הַהֶפְסֵק טִהְרָה שֶׁהִיָּה סְמוּךְ מִמֶּשׁ לַהַז' נְקִיִּים כְּדִקְאָמַר סוּפְרָתוֹ כּו' וַז"ש הֶרְמֵב"ן אִפִּי בַּיּוֹם ז' בְּלִבְד ה"ז בְּחֻזְקַת טִהְרָה שֶׁהִרִי בְּדִקְהָ וְהִפְסִיקָה קוֹדֵם לְכֹן וּק' אִמָּאֵי יִהִיב הָאֵי טַעְמָא אֲבַדְקָה א"ע בַּיּוֹם ז' לְבַד הָא גַּם בְּבְדִקְהָ א"ע בַּיּוֹם א' וְיּוֹם ז' פֶּסֶק דְּבַעֲיָנוּ הֶפְסֵק טִהְרָה א"ו הִפִּי כְּפֹ דְּהֶתֵּם אֵין הַהֶפְסֵק טִהְרָה פּוֹעֵל לָנוּ רַק בְּשִׁבִיל לְהַחְזִיק בְּטִהְרָה לִילָה הֶרֵאשׁוּנָה דְּתַחֲלַת הַזֶּה נ.

אָבֵל מִיּוֹם א' וְאִילָף הֵם מְוַחֲזָקִים בְּטִהְרָה ע"י בְּדִיקָה דַּיּוֹם הֶרֵאשׁוֹן מִשָּׂא"כ הֲכָא שֶׁלֹּא בְּדִקְהָ א"ע עַד יוֹם הַזֶּה אֵין הַזֶּה מְוַחֲזָקִים בְּטִהְרָה ע"י בְּדִיקָה שֶׁל הַזֶּה לְבַד רַק ע"י צִירוּף בְּדִיקֶת הַהֶפְסֵק טִהְרָה דְּמַרְב לֹא שְׁמַעֲיָנוּ רַק דְּבַדֵּיקֶת הַהֶפְסֵק מְהַנִּי כְּמוֹ בְּדִיקָה דַּיּוֹם הֶרֵאשׁוֹן וּמַעֲתָה דּוּן מִיָּנָה וּמִיָּנָה מַה בְּדִיקֶת יוֹם א' מִהַז' נְקִיִּים הִיָּנוּ סְמוּךְ לְהוּן מִמֶּשׁ כְּפֹ בְּדִיקֶת הַהֶפְסֵק צ"ל סְמוּךְ לְהוּן מִמֶּשׁ עַכ"פ דְּהִיָּנוּ שִׁיְהִיו שְׂשֵׁה יָמִים בֵּין הַהֶפְסֵק לְבַדֵּיקָה דַּיּוֹם הַזֶּה אָבֵל יוֹתֵר מִזֶּה לֹא שְׁמַעֲיָנוּ לִיהָ לְרַב לְהַקְל וְאָנוּ אֵין לָנוּ רַק מַה שֶׁהִתִּיר רַב.

דְּהִיָּנוּ דְּוָקָא בְּסְמוּךְ מִמֶּשׁ לַהַז' נ' כְּדִקְאָמַר סוּפְרָתוֹ כּו': קִיצוּר מַה שֶׁהִקְשָׁה הַס"ט א"כ אִמָּאֵי בְּדִיקֶת יוֹם ח' לֹא מְהַנִּי זֶהוּ מִשּׁוּם דְּלֹא הִקְיֵל רַב כ"א בְּיַשׁ שְׂשֵׁה יָמִים בֵּין בְּדִיקָה דְּהֶפְסֵק טִהְרָה וּבְדִיקֶת יוֹם הַשְּׂבִיעִי דַּר' חֲנִינָא לֹא הִתִּיר רַק כְּשִׁישׁ חֲמִשָּׁה יָמִים בֵּינַתְיִים כַּמ"ש הַסֵּה"ת פְּנ"ל סְעִיף ה' וְרַב הוֹסִיף לְהַקְל גַּם כְּשִׁישׁ שְׂשֵׁה יָמִים בֵּינַתְיִים וְשָׁגַם בְּדִיקֶת הַהֶפְסֵק טִהְרָה עוֹלָה בְּמָקוֹם בְּדִיקָה דְּתַחֲלָתָן לְכֹן יוֹתֵר מִזֶּה א"א לְהַקְל: ז' וּמ"ש הַס"ט דְּלְעוֹלָם מְהַנִּי הַבְּדִיקָה בְּשִׁבִיעִי שֶׁל נְקִיִּים אִם לֹא הִתְחִילָה לְמַנּוֹת מִיָּד מִמְחַרֵּת שְׁלִיּוֹם הַהֶפְסֵק טִהְרָה דְּהָא אֵין עֲלֵיהּ שׁוּם חַיּוּב לְמַנּוֹת ז"נ מִיָּד מִמְחַרֵּת שֶׁל יוֹם הַהֶפְסֵק טִהְרָה אֲלֵא אִם תִּרְצָה שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל ז"נ כ"א יוֹם ב' אוּ ג' אַחַר הַהֶפְסֵק טִהְרָה רְשׁוּת

בַּיָּדָה דְּכִיּוֹן דְּפִסְקָה הִיא בְּחִזְקַת טְהָרָה לְעוֹלָם עַד זְמַן וְסִתְפָּה וּכ"כ בִּס' תַּפְל"מ עַכ"ל הֵנָּה י"ל שְׁדַבְּרִי אָמַת בְּאִנְפֵּי שֶׁאֵח"כ בַּהֲזוּ נְקִיִּים בְּדִקְוָה א"ע בְּתַחֲלָתָן וּבְסוֹפָן דְּאָז הוֹ"נ מוֹחֲזָקִים בְּטְהָרָה מִצַּד שְׁתֵּי בְּדִיקוֹת אֵלּוּ וְהַפִּסְקָה הַטְהָרָה אֵין צְנֻרָה בּוּ רַק בְּשִׁבִיל הַחֲזִקַת טְהָרָה שֶׁל לִילָה רֵאשׁוֹנָה פְּנ"ל.

וּבַכֹּה"ג מְהֵנִי הַפִּסְקָה אַף אִם הוּא רְחוּק מִלִּילָה הֵא' פֶּל שְׁאֵינּוּ רְחוּק יוֹתֵר מֵה' יָמִים כְּדַמוּכַח מֵר"ע דְּאָמַר אֵין לוֹ אֶלָּא יוֹם ז' בְּלַבַּד אַע"ג דְּהַפִּסְקָה הֵיךְ בְּיוֹם א' וְהַקּוֹדֵם לוֹ כו' וְלִקְמָן ית' אִי"ה דְּהַרְשֵׁב"ץ מְסַתְּפָק בְּזֶה ג"כ אִם סָגִי אַח"כ בְּדִיקַת תַּחֲלָתָן וְסוֹפָן רַק שְׁמָא בְּעֵינֵי בְּדִיקָה בְּכָל א' מֵהוּ"נ אֲבָל בְּאִם שְׁלֵא בְּדִיקָה א"ע בְּכָל הוּ"נ פֶּלֶל רַק בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי א"כ י"ל דַּלְכ"ע אֵין מוֹעִיל כְּלוּם אַח"כ בְּדִיקַת הַפִּסְקָה טְהָרָה הֵיךְ סְמוּךְ מִמֶּשׁ לַהוּ"נ מִטַּעַם הַנ"ל דְּמוּכַח כְּךָ מִלְּשׁוֹן רַב דְּקָאָמַר סוֹפְרָתוֹ כו' וְכִמוֹ דְּלֵר' תְּנִינָא קְפָדִינּוּ שְׁלֵא יִהְיוּ רַק ה' יָמִים בֵּין בְּדִיקָה רֵאשׁוֹנָה לְבְּדִיקָה אַחְרוֹנָה דוּ"נ כַּמ"ש בַּסֵּה"ת.

כְּךָ רַב לֹא הִקְיֵל רַק שְׁיֵשׁ ו' יָמִים בֵּינְתֵימִים וְגַם נוֹסֵף ע"ז הִקְיֵל אַף שְׁבִיּוֹם הַפִּסְקָה טְהָרָה רְאֵתָה תַּחֲלָה דָם מ"מ פִּינּוּן שְׁהַפִּסְקָה בּוּ מְהֵנִי בְּדִיקָה זוֹ פְּאֵלוּ בְּדִיקָה א"ע בְּיוֹם הַמְּחֻרָת מוּ"נ וְהֵינּוּ דוֹקָא כְּשִׁסְמוּךְ לְהוֹ מִמֶּשׁ יוֹתֵר מִזֶּה לֹא שְׁמַעְנוּ לְהִקְיֵל זֶהוּ הַנִּלְע"ד בְּסִבְרַת הַפּוֹסְקִים וּבְהִכִּי א"ש הָא דְּאִשְׁמַעְיָנּוּ רַב עֵינֵן בְּדִיקַת הַפִּסְקָה טְהָרָה רַק גְּבִי דִין דְּסוֹפָן אַע"פ שְׁאֵין תַּחֲלָתָן וְלֹא הַשְּׁמִיעְנוּ כְּזֹאת אַמְתַּנִּיתִין דְּבְדִקוּ א"ע בְּיוֹם רֵאשׁוֹן וּבְיוֹם ז' לֹוֹמַר וְצָרִיכָה ג"כ לְהַפְסִיק בְּטְהָרָה וַא"א לֹוֹמַר דַּא"צ פֶּלֶל הַפִּסְקָה טְהָרָה רַק בְּמַרְגְּשֵׁת שְׁפִסְקָה הַדָּם סָגִי וּמִשׁוּם דְּהָא כּוּתְּאִי ס"ל דְּאִפִּי רֹוּאָה מִמֶּשׁ וְהַפִּסְקָה אַח"כ הוּא בְּחֻשְׁבוֹן יוֹם הַנְּקִיִּים מִשׁוּם דְּמִקְצַת יוֹם כְּכֹלוֹ נֹאָנּוּ דְלֹא ס"ל הִכִּין מ"מ לֹא בְּעֵינֵי הַפִּסְקָה טְהָרָה מִיּוֹם הַאֲתַמּוּל רַק בְּמַרְגְּשֵׁת לְחוּד סָגִי דְלֹא מִשְׁמַע הִכִּי מִכָּל הַפּוֹסְקִים דַּכ' מְפוֹרָשׁ לְהִיפּוּף.

וְע' מְהֵרָשׁ"א דַּס"ט א' בַּד"ה פֵּרֶשׁ"י מ"ש דְּמַרְבֵּי אֵינּוּ מוּכַח שְׁצָרִיכָה הַפִּסְקָה טְהָרָה רַק מִדִּין הַמְּשֻׁנָּה דַּס"ח א' גְּבִי נִדָּה וּלְפַע"ד אֵינּוּ מוֹכְרָח דְּשִׁאֲנִי הֵתָם שֶׁא"צ בְּדִיקָה פֶּלֶל בּוּ"נ רַק הַפִּסְקָה טְהָרָה אֲבָל הִכָּא שְׁצָרִיכָה בְּדִיקָה בּוּ"נ י"ל שֶׁא"צ בְּדִיקָה הַפִּסְקָה טְהָרָה אִם בְּדִיקָה בּוּ"נ תַּחֲלָתָן וְסוֹפָן וְסָגִי הַפִּסְקָה טְהָרָה בְּמָה שְׁהַרְגִּישָׁה שְׁפִסְקָה הַדָּם וְכִמוֹ בְּבִרְתִּי דַר"ח וּבְזָבָה קִטְנָה ע' תוּס' דַּס"ט א' אַף כָּל הַפּוֹסְקִים פֶּה א' דְּצָרִיכָה הַפִּסְקָה טְהָרָה אַף בְּבוֹדְקַת ז"נ כָּל יוֹם: וְעוֹד דָּאָם הֵינּוּ אוֹמְרִים כֵּן כַּש"כ דְּקָשָׁה לְמָה הַצָּרִיף רַב הַפִּסְקָה טְהָרָה בְּבְדִיקָה א"ע בְּסוֹפָן א"ו דַּה"ט מִשׁוּם דְּהִכָּא הַבְּדִיקָה חַיּוּבִית לְהַחְזִיק הוּ"נ בְּמִקּוֹם בְּדִיקָה א' דְּיוֹם הַרֵאשׁוֹן מִן הוּ"נ וְהֵנָּה לַמ"ש כָּל הַפּוֹסְקִים דְּבְדִיקַת הַפִּסְקָה טְהָרָה הִיא חַיּוּבִית א"כ אַמְאִי הַשְּׁמִיעְנוּ רַק גְּבִי סוֹפָן כו' א"ו הַטַּעַם מִשׁוּם דְּהִכָּא בְּדִיקָה זוֹ מְהֵנִי לְהַחְזִיק בְּטְהָרָה כָּל הוּ"נ מִמֶּשׁ וְהִיא עוֹלָה בְּמִקּוֹם בְּדִיקָה דְּיוֹם רֵאשׁוֹן מֵהוּ"נ.

מִש"ה בְּעֵינֵי שְׁתַּהֲא סְמוּכָה לְהוֹ מִמֶּשׁ דְּהֵינּוּ שְׁהוּ"נ יִתְחִילוּ מְחַרְתָּן וְכִשְׁלֵא בְּדִיקָה א"ע עַד יוֹם שְׁמִינִי מְהַשְׁבְּעָה נְקִיִּים שְׁהוּא יוֹם תְּשִׁיעִי לְהַפִּסְקָה טְהָרָה אֵינָה מְצַטְרַפֶּת עִמָּהּ מִשֶּׁא"כ כְּשִׁבוֹדְקַת א"ע בְּיוֹם א' נְיוֹם ז' שְׁאָז אֵין הַפִּסְקָה טְהָרָה רַק לְהַחְזִיק הַלִּילָה הַרֵאשׁוֹנָה דְּיוֹם רֵאשׁוֹן מִש"ה אֵין חַיּוּב שְׁתַּתְּחִיל לְמַנּוֹת מְחַרְתָּ כַּמ"ש הַס"ט וְהַתַּפְל"מ: קִיצוּר מ"ש הַס"ט דַּא"צ לְמַנּוֹת הוּ"נ דוֹקָא מִיּוֹם הַמְּחֻרָת שֶׁל הַפִּסְקָה טְהָרָה זֶהוּ כְּשִׁבוֹדְקַת בּוּ"נ בְּתַחֲלָתָן וְסוֹפָן עַכ"פ אֲבָל כְּשִׁאֲנָה בּוֹדְקַת בְּתַחֲלָתָן רַק בְּסוֹפָן אֵין טְהוּרָה רַק כְּשִׁבְדִיקַת הַפִּסְקָה טְהָרָה סְמוּךְ מִמֶּשׁ לְמַסְפֵּר הוּ"נ וְלֹא כְּשִׁמְפִסִּיק בֵּינֵיהֶן אַף יוֹם אַחַד

ולכן לא מהני בדיקת יום השמיני עם ההפסק טהרה: ח ועוד נלע"ד לבאר טעמם ע"פ מה ששינונו בפ"ד דנדה דל"ט אבל ימי הזב והזבה ושומרת יום פנגד יום הרי אלו בדיקות טומאה ופי' ימי הזב פי' רש"י ימי ספירו וכן גבי ש"י פרש"י דהוי למחר בדיקות טומאה ולפ"ז צ"ל דמייירי שפבר הפרישה בטטה ואפ"ה הוי בדיקות טומאה דאין לומר דמייירי שלא הפרישה בטטה אבל אם הפרישה בטטה היא בדיקות טהרה זה א"א להאמר דהא פי' בדיקות טומאה דמתניתין נ' דר"ל עד שתבדק בכל יום והפך מן י"א יום שבדיקות טהרה שא"צ בדיקה בהן ואי איתא דמייירי בשלא הפרישה בטטה הרי אז לא מהני לה ספירה עד שתפריש בטטה כמ"ש הטוש"ע סי' קצ"ו.

ועוד דהא נדה קלה מזבה כמ"ש הרנ"ה הובא בהרא"ש פב"ת סי' ה' גבי שאין ללמוד בדיקות הזבה שצריכה ז"נ מבדיקות נדה הקלה כו' והרא"ש שם לא נחלק ע"ז כ"א חלק על דינו מטעם אחר דמסתברא דעדיף בדיקות האמצע מן הסוף.

וא"כ א"א לומר פי' המשנה דימי הזב והזבה הן בדיקות טומאה דמייירי קודם שהפרישו בטטה דוקא דא"כ א"צ לומר זה דאיתא מכ"ש מדין נדה דכל זמן שלא הפרישה בטטה הרי היא בדיקות טמאה פדתנו פב"ת דס"ח ע"א ואדרבה לת"ק שם אפילו הפרישה בטטה ביום הששי אינה בדיקות טהרה עד שתפריש בטטה ביום השביעי ולר' יהודה דוקא ביום השביעי מן המנחה ולמעלה ואיך זכה שהיא חמורה מהנדה ע"י הפרישה בטטה ביום הג' תהיה בדיקות טהרה ע"כ נראה דאפילו הפרישה בטטה עדיין אינה בדיקות טהרה.

ועכצ"ל פן לר' יהושע ורע"ק דבעינן בדיקה בכ"י מז"נ ולכן איכא למ"ד בפרק האשה ד"ס ע"א דתולה בשומרת יום פנגד יום בשני שלשה ובסופרת ז' שלא טבלה וע' בטור סי' קפ"ג מזה ועוד דממה שפי' רש"י בימי ספירו וכן הוא בפי' המשניות להרמב"ם ספ"ד דנדה הנ"ל.

א"כ היינו אחר הפסק טהרה דיום הראי' ואפ"ה הוי בדיקות טומאה בימי ספירו עד שיבדקו פראוי להן וכדתנו דס"ח ע"ב לר"א ביום הראשון ובשביעי כו' אז הוי כל זה"י בדיקות טהרה ולר"י ולרע"ק כדאית להו.

ונפלאתי מהרשב"ץ שכ' בפסקיו ספ"ד וז"ל אבל הזב והזבה וש"י פנגד יום לעולם בדיקות טומאה עד שיפרישו בטטה עכ"ל דמשמע דאם הפרישו הם בדיקות טהרה ולא משמע פן מפרש"י והרמב"ם הנ"ל (ויש לי דרך ליישב דבריו בדוחק ע"פ שטת הרמב"ם פ"ג מהל' מחוסרי פרה ה"ג) וכיון שכן שהם בדיקות טומאה להכי בעי ר"א המיקל נגד ר"י ורע"ק ג"כ בדיקה ביום א' וז' להחזיקו עי"ז בטטה פן ס"ל לר' חנינא ורב דמקיל דסגי בתחלתו אע"פ שאין סופן דעי"ז אוקמינא אחזקיהו דבדיקה זו דיום א' כדאמרינו דס"ט ע"א והיינו אחר הפסק טהרה.

והנה אמרינו שם דסופן כשאין תחלתו ל"ל הכי ואפ"ה מיקל רב דמשום בדיקות סופן מחזקינן כל ששה שלפניו בטטה לזה ס"ל להפוסקים דהיינו דוקא כשהפרישה בטטה סמוך ממש להתחלת ז' ימי הספירה.

דמהני בדיקה זו לימים אלו שאח"כ משא"כ פשהפסק טהרה רחוק מן הז"נ אפי' יום א'
ס"ל דלא סמיה רב אבדיקת סופן לחוד להחזיק עי"ז כל הששה ימים שלפניו שהם
בחזקת טומאה פנ"ל אא"כ בדיקה א"ע בתחלתן ממש דאז אוקמינהו אחקיניהו אע"ג
בדיקת ההפסק רחוק קצת פנ"ל או אף בסופן לחוד פשבדיקת ההפסק הנה סמויה ממש.

כנלע"ד לבאר דבריהם: קיצור עוד טעם לזה משום דקיי"ל ימי הזב והזבה הרי אלו
בחזקת טומאה והיינו אף שהפרישו בטהרה ולא פהרשב"ץ ספ"ד דנדה ע"כ אינו בחזקת
טהרה ע"י שהפרישו בטהרה אלא ע"י הבדיקה ביום השביעי לז"נ הסמוכים ממש
להפסק טהרה: ומצאתי ראיה לדברי דמשום ההרחקת ההפסקה בטהרה אתינו עלה דהאי
דינא דלא בדיקה עד יום הח' וכו' ממ"ש בפסקי הרשב"ץ סוף נדה ונ"ל ואם בדיעבד
לאבדיקה אלא הראשון או ז' בלבד קרינו בהו ז"נ ואם הפסיקה בטהרה ואח"כ עברו ז'
ולא בדיקה ביום ח' ומיום ח' ואילך קרוב לומר שאין מתירין אותה אא"כ בדיקה בכל יום
ויום וצ"ע אי מהני באותן ימים תחלתן או סופן כמו בשבעה ימים של ספירה ובז'
ראשונים אם לא בדיקה לא תחלתן ולא סופן ובדיקה באמצעיתן הראב"ד כ' דמהני כו'
עכ"ל.

ונ' דט"ס הוא מ"ש ולא בדיקה ביום ח' וצ"ל ובדיקה ביום ח' ומיום ח' ואילך כו' הרי מוכן
ומבואר מדבריו דחוקה להחמיר דבשבוע השניה בעינו בדיקה בכל יום ולא מהני תחלתן
כו' א"כ לא נפלאת ולא רחוקה הדבר לאמר דאפילו רק נכנס יום א' לחוד מהשבוע שניה
דהיינו שלא בדיקה א"ע עד יום ח' לא סמכינן אבדיקת סופן לחוד מהטעם שנת"ל ולא
משום דבעינו שיתן דעתה כו' שהרי מסתפק לומר דהימים, מצד עצמן גרועים דלא
מהני אפי' תחלתן פנ"ל מיהו לדבריו דמחמיר דבעי בדיקה בכל יום צ"ל דלאו משום
ריחוק בדיקת ההפסק טהרה לחוד אתי עלה רק משום שהימים עצמן חושש בהן יותר
לפי שקרובים לעת נדוטה ואיך שיהיה גם לפי טעם זה יש לחוש כל שנכנס יום א' מן
השבוע שניה וכו' ועכ"פ מדבריו נלמוד דלא ס"ל מ"ש הס"ט סי' קצ"ו סקח"י דלעולם
מהני הבדיקה בשביעי של נקיים אף אם לא התחילה למנות מיד ממחרת של יום ההפסק
טהרה כו' הובא לעיל אות ו' דהרי הרשב"ץ כ' בפירוש דבשבוע השניה לא מהני אפי'
תחלתן וכ"ש סופן א"כ אפשר דה"ה אפילו הרחיקה ב' או ג' ימים מההפסק טהרה שהרי
היו פליו ימי הספירה בשבוע השניה (גם מ"ש הס"ט טעם לזה דכיון שהפסיקה בטהרה
היא בחזקת טהרה לעולם דבריו מרפסין אגרי דמשנה שלימה שנינו אבל ימי הזב והזבה
כו' הן בחזקת טומאה כדלעיל) ומיהו לשאר הפוסקים פשיטא להו דבדיקת סופן לא מהני
רק ביום הז' דוקא ומטעם הנ"ל: קיצור.

ועוד ראי' מהרשב"ץ דס"ל דבהרחיקה ז' ימים התחלת הז"נ מההפסק טהרה לא מהני
אפי' בדיקת תחלתן וסופן: עפ"ז הנה. נ"ל ליישב קושיות התוספות דס"ט ע"א לרב
דס"ל סופן אע"פ שאין תחלתן וכל זבה צריכה הפרישה ביום שפוסקת בו כמו נדה ואמאי
קתני במתניתין שבדיקה עצמה יום ראשון הא כבר בדיקה עצמה מאתמול והפרישה
בטהרה ואי הנה אומר דלא בעינו הפרישה ביום ג' הנה ניחא עכ"ל ור"ל דאי הנה אמרינו
דכשבדיקת א"ע ביום א' וביום ז' אפילו לא הפרישה בטהרה מאתמול ע"י בדיקה רק
שהרגישה בפסיקת הדם סגי הנה ניחא דכשלא בדיקה א"ע ביום א' רק ביום ז' לא סגי

בְּהֵכֵי רַק אֲא"כ הַפְּרִיָּשָׁה בְּטַהֲרָה ע"י בְּדִיקָה דָּאז בְּדִיקָה זו עוֹלָה בְּמִקוֹם בְּדִיקָה דְיוֹם א' וְזוּהוּ הַקְּוֹלָא שְׁהַקְּוִל רַב וּכְמַש"ל סְבָרָא זו אוֹת וְא"ו אֲבָל מְפִינֵן דְּאַנְן פּוֹסְקִין שְׁכָל זָבָה צְרִיכָה הַפְּרִיָּשָׁה בְּטַהֲרָה א"כ קָשִׁי וְזוּהוּ פְּוֹנָת הַתּוֹסְפוֹת וּלְפִי הַגְּ"ל א"ש דִּי"ל בְּבִדְיָה תַחֲלִתֵן וְסוֹפֵן אֲזוּ לֹא אֵיכְפֵת לָן אִם הֵהֲפֹסֵק טַהֲרָה רְחוּק יוֹם אוּ יוֹמִים מֵהוּ"נ.

מִשָּׂא"כ כְּשִׁבּוּדְקָת א"ע בְּסוֹפֵן לְחוּד אֲזוּ בְּעֵינֵי שְׁיִהְיֶה סְמוּךְ לְהוּ מִמֶּשׁ וְאִין לּוֹמֵר א"כ מְדָלָא מְשַׁנֵּי הַתּוֹסְפוֹת הֵכִי מְכָלָל דְּלֹא ס"ל הֵי אֵי דִינָא אֲלֵא ס"ל כַּהֲס"ט דְּאַפִּי כְּשִׁבּוּדְקָת א"ע בְּסוֹפֵן לְחוּד לֹא אֵיכְפֵת לָן שְׁיִהְיֶה הֵהֲפֹסֵקָה בְּטַהֲרָה סְמוּךְ לּוּ"נ דְּזוּהוּ אֵינּוּ רֵאִי מְכַמָּה טְעָמִים.

הֵא' מְשׁוּם דְּבִלֵא"ה מְשַׁנֵּי שְׁפִיר אֲקוּשְׁיִתֵּם הֵב' מְשׁוּם דִּי"ל בְּהֶפֶךְ דִּס"ל כְּמַש"ל בְּשֵׁם הַרְשָׁב"ץ דְּאַפְשָׁר אִפִּי בְּדִיקָה תַחֲלִתֵן וְסוֹפֵן לֹא מְהֵנִי רַק בְּשִׁבּוּעַ רֵאשׁוּנָה שְׁל סְפִירָה דְהֵינּוּ סְמוּךְ מִמֶּשׁ לְהֵפֹסֵקָה בְּטַהֲרָה אֲבָל בְּיָמִים דְּשִׁבּוּעַ שְׁנֵינָה בְּעֵינֵי בְּדִיקָה בְּכָל יוֹם כְּנ"ל מִיְהוּ לְכֹאוּרָה זֶה אֵינּוּ מְסַפִּיק דִּמ"מ אִם הַתַּחֲלִילָה לְמִנּוֹת מִיּוֹם הַשְּׁנִי שְׁאַחַר הֵהֲפֹסֵקָה בְּטַהֲרָה כְּגוֹן שְׁהַפְּסִיקָה בְּשַׁבָּת וּבְדָקָה א"ע בְּיוֹם ב' וְהוּא הֵרֵאשׁוֹן לְמַגְנֵן הוּ"נ וְלֹא בְּדָקָה א"ע כָּל שִׁבּוּעַ זֶה עַד יוֹם א' שֵׁאֲח"כ וְדֵאִי לְכֹאוּרָה מְהֵנִי אֲפִילוּ לְהַרְשָׁב"ץ דְּשִׁבּוּעַ קְמִיָּתָא עַד שַׁבָּת מִתְחַזְקִי בְּטַהֲרָה ע"י בְּדִיקָה דְיוֹם ב' דְּהֵא קִי"ל תַחֲלִתֵן אַע"פ שְׁאִין סוֹפֵן וְיוֹם א' דְּשִׁבּוּעַ שְׁנֵינָה מִתְחַזֵּק בְּטַהֲרָה ע"י בְּדִיקָה שְׁבוּ.

מִשָּׂא"כ כְּשִׁלֵּא בְּדָקָה א"ע רַק בְּסוֹפֵן דְהֵינּוּ בְּיוֹם א' לֹא מְהֵנִי כְּנ"ל מְשׁוּם דְּבִדְיָת הֵהֲפֹסֵק רְחוּקָה יוֹתֵר יוֹם א' מְהֵרָאֵי כְּנ"ל וְא"כ אֲפִתִי ה"ל לְשִׁנּוּי דְּמְשׁוּם אֲנֹפֵן זֶה תְּנָא בְּמִתְנִי' שְׁבִדְקָה א"ע בְּיוֹם א' וּבְיוֹם ז' וְכו'.

אָךְ י"ל דְּזוּהוּ שְׁיִנּוּיָא דְחִיקָא דְּמְשׁוּם הַפְּלָגַת יוֹם א' אֵינּוּ פְּדֵאִי כ"כ לְשִׁנּוֹת בְּדָקָה א"ע ג"כ בְּיוֹם א' כּו' וּמוּטָב הֵיךָ לְהַשְׁמִיעֵנוּ הֵרְבוּתָא דְּבִדְיָה א' סְגִי בְּסוֹף הוּ"נ וּכְשִׁמּוּכִים לְהֵהֲפֹסֵק טַהֲרָה א"נ אִפ"ל דְּהַתּוֹסְפוֹת לֹא פְּסִיקָא לְהוּ הֵי דִינָא שְׁכ' הַפּוֹסְקִים דְּאִם לֹא בְּדָקָה א"ע עַד יוֹם ח' לֹא מְהֵנִי שְׁהֵרִי מְצִאתִי בְּהֶרְמַב"ם פ"ג מֵהֵל' מְחֻסְרֵי כְּפָרָה ה"ג דְּפִסֵּק לְהֵדִיא לְהַקְּוִל בְּזוּהוּ וְנ"ל אֲפִילוּ בְּדַק בְּיוֹם הַטּוֹמְאָה עֲצָמוּ וּמְצָאוּ טְהוֹר וּפְסִיק הַזּוּב וְלֹא בְּדַק לְמַחַר בְּתַחֲלַת יְמֵי הַסְּפִירָה וּבְדַק בּו' אוּ בַח' וּמְצָא טְהוֹר עָלוּ לוּ יְמֵי הַסְּפִירָה וְה"ז בְּחֻזְקַת טַהֲרָה עַכ"ל וְהַכ"מ וְהַלַּח"מ תְּמָהוּ ע"ז מַה שְׁהַקְּוִל אֲפִילוּ לֹא בְּדָקָה א"ע עַד יוֹם ח' שְׁהוּא נֶגֶד כָּל הַפּוֹסְקִים וְהֵנָּה לְד' הַס"ט שְׁאִין טַעַם לְדִין זֶה רַק מְשׁוּם דְּבְעֵינֵן שְׁתַּתֵּן דְּעֵתָה לְסְפִירָה כּו' אֵין שׁוּם תִּמְאָא אִם הֶרְמַב"ם לֹא ס"ל הֵכִי וְאֲדַרְבָּה עַל הַמְצָרִיכִים זֶה קָשָׁה מֵאֵין לְקַחוּ זֶה דְּבַגְמָ' לֹא מְשַׁמַּע הֵכִי כַּמ"ש הַס"ט בְּעֲצָמוּ כְּנ"ל אוֹת ד'.

אָךְ לְפִמְשַׁנ"ת אֲצִלְנוּ דְּהַטַּעַם מְשׁוּם דְּבְעֵינֵן שְׁלֵא הֵיךָ בְּדִיקַת הַסּוֹף רְחוּק מִן הֵהֲפֹסֵק טַהֲרָה יוֹתֵר לְפ"ז י"ל דְּשְׁפִיר תְּמָהוּ עַל הֶרְמַב"ם דְּלְכֹאוּרָה הֵכִי מְשַׁמַּע בְּגַמ' דְּבְעֵינֵן שְׁיִהְיֶה סְמוּךְ מְדַקְדוּק לְשׁוֹן סוֹפְרָתוּ כּו' כְּמַש"ל אוֹת ה' אָךְ עַכ"ז אֵינּוּ מְהַקְּוִשָׁא אִם הֶרְמַב"ם לֹא ס"ל דְּקְדוּקָה זֶה וְאַפְשָׁר גַּם הַתּוֹסְפוֹת לֹא הֵנָּה בְּרִירָא לְהוּ כ"כ דִּין זֶה מִשָּׂה לֹא נֶקְטוּ הֵי תִירוּצָא וְהֵנָּה הַגַּם דְּאַנְן נֶקְטִינֵן בְּיוֹם ח' לֹא מְהֵנִי בְּדִיקָה הֵינּוּ מְשׁוּם שְׁהַהֲפֹסֵק טַהֲרָה רְחוּק כּו' וְהַגַּם דְּאִם בְּדָקָה א"ע בְּתַחֲלִתֵן וְסוֹפֵן י"ל דְּלֹא אֵיכְפֵת לָן בְּזוּהוּ מ"מ בְּסוֹפֵן יֵשׁ לְהַחְמִיר טְפִי וְע"ז יֵשׁ רֵאִי מֵהַתּוֹס' דְּכ' וְאֵי הֵנָּה אוֹמֵר דְּלֹא בְּעֵי הַפְּרִיָּשָׁה בְּיוֹם ג' הֵנָּה נִיחָא וּפִירְשָׁנוּ לְעִיל דְּר"ל דְּהֵנָּה אוֹמֵר דְּלֹא בְּעֵי בְּדִיקָה רַק הַרְגָּשָׁה שְׁנַפְסֵק

הדם ע"ד שכ' ה'רנ"ה בהשגותיו על בעה"נ שער הספירה ע"ש והנה ב'בדקה א"ע בסופן אמר רב בפירושו דלא מהני אא"כ ב'בדקה א"ע פ'שהפרישה בט'הרה אלמא דניחא להו להתוספות דיש להחמיר טפי בענין אופן ההפסקה בט'הרה כ'שב'בדקה א"ע בסופן לחוד מן כ'שב'בדקה א"ע בתחלתן ד'ב'ה צריה ב'דיקה בשעת ההפסקה וב'ה א"צ כ"א סגי ביום ראשון ויום שמיני וצ"ל הס'ברא משום דבעינו ש'הבדיקה תעלה במקום תחלתן כו' פנ"ל א"כ גם לדיון דנקטינו דלעולם צריה ב'דיקה בשעת ההפסק ט'הרה אף אם ב'בדקה א"ע בכל יום מן הז"נ מ"מ לענין זה יש לחלק דכ'שב'בדקה א"ע בסופן לחוד צ"ל הבדיקה דהפסק ט'הרה סמוך ממש לז"נ פ'די שתהי' דוגמת תחלתן.

משא"כ כ'שב'בדקה א"ע בתחלתן ממש ג"כ י"ל שאין להחמיר כ"כ וכנ"ל באריכות: קיצור. ב'ה יתישב קונשית התוס' על המשנה ל"ל ביום ראשון ומה דלא תירצו התוס' כן יש ליישב מהרמב"ם ש'הקיל בבדיקת שמיני מןכרח דלא ס"ל דבעינו ספירה ואע"ג דלא קיי"ל פ'הרמב"ם זהו מטעם אחר: והנה פ'בר נת"ל סעיף א' מהתשוב' מע"צ והס"ת נתנו שני טעמים על דבעינו שתתן דעתה לספירת ז"נ.

הא' כ'פ'שטא דקרא וספירה לה הב' משום דחיישינו אולי כיון שלא נתנה דעתה לספירה לא הקפידה אף אם הרגיש קצת לבדוק נפשה ולפע"ד על טעם זה השני יש למצוא סתירה מפ'נרשת מהמשנה והגמרא פכה"י די"ג ע"ב החרשת והשוטה ונ'ט'רפה דעתה אם יש להן פקחות מתקנות אותן והתם לא שייך שתתן דעתה והגם דבחולין דל"א ע"ב אמרינוכוננה דחברתה כוננה מעליה היא לענין טבילה וא"כ י"ל כמ"כ לענין ספירה זה מהני רק להסיר החשש הטעם הראשון לומר דיש פ'אן ספירה אכל מ"מ ממשנה זו מןכרח דלא חיישינו כ'ל להטעם השני דהמע"צ דטעמא רבה נמי איפ'א להדא מלתא דבעינו שתתן דעתה משום דאולי כ'ל שלא נתנה דעתה לספ'רו לנקיים לא הקפידה אף אם הרגיש קצת לבדוק נפשה ואף אם תאמר עתה שלא הרגיש מתחלה לא מהני והוא בכלל כ'ל מלתא דלא רמ'א עליה דאינ'ש לאו אדעתיה עכ"ל וכו' ע"ז הס"ט שם הנה הטעם הזה הוא פשוט וטעמ'ש"ל בשם שו"ת צ"צ ור"ל דהצ"צ ס"ל ג"כ לענין בדיקה דאמרינו דלא ב'דקה שפיר משום דלאו אדעתה וממשנה הנ"ל נ"ל דחששא זו דהמע"צ ש'מא הרגיש כו' לא חיישינו לה כ'ל ש'הרי חרשת ושוטה יוכיחו דפקחות מתקנות אותן אף שיש לחוש ש'מא הרגישו וראו דא"א ש'הפקחות תהי' ד'יה בין עיניה תמיד א"ו אין ב'בדקות אותן רק פ"א ביום ובחולין דל"א שם פרש"י מתקנות אותן ב'בדקות ט'הרה וס'תן ואמאי לא חיישינו ש'מא ר'אתה עם סילוק ד'יה אעכ"ל כ'ל ש'הוחזקו ב'בדקות ט'הרה ע"י הבדיקות אין אנו חוששין לש'מא ר'אתה וד'תק לחלק ד'בדקות כ'ל יום הוא דלא חיישינו דנדאי ה'א דתנו ה'ב וה'בה ש'בדקו א"ע ביום א' מ'ירי כ'ל ז'ב וז'בה אפילו חרשת ושוטה דרפ"ב ש'בדקוהו אחרים ול"ח ש'מא ראו וכד'תנו הרי הם ב'בדקות ט'הרה (אם לא לחלק דהיכ'א דלא אפ'שר שאני אף מהכ"ת להחמיר דליכ'א שום ר'איה ע"ז).

ועוד א"כ אף אם ב'דקה א"ע בכל יום פעמים אם הטענה יום ג' אחר בדיקת שחרית ופ'שטה הלבנים עד יום ד' קודם מנחה ש'לבש'תה וב'דקה נחוש ג"כ כיון דלא נתנה דעתה מעל"ע ונחצי ש'מא הרגיש כו' וזה נדאי אינו מתקבל כ'ל כמ"כ י"ל דלא חיישינו לחששא זו גם בנדון ש'ל המע"צ.

אף שהיה יום א' פלי בדיקה פלל וא"כ גדון דהמע"צ לא גרע מחרשת ושוטה ולכן פיון
שהיה בדיקת יום ראשון ויום שביעי ועוד כמה בדיקות אין לחוש וכ"ש שאומרת שלא
הרגישה כלום נ' דעלו לה ז"נ שפיון שלא נשאר החשש רק מטעם א' של המע"צ פיון
שאין החשש שמא ראתה רק שאין הספירה בשלימות יש לסמוך על כל הפוסקים רובם
פכולם דפסקו בבתרייתא דרב ואף לר"ח י"ל פן דאין הקפידא רק על הבדיקות שיתחזקו
עי"ז בטירה וכנ"ל: קיצור שיש סתירה מבוארת לטעם השני של המע"צ שכתב עליו
וטעמא רבא נמי איפא והוא מהדין המבואר בטוש"ע סי' קצ"ו ס"ח מהמשנה פכה"י
ונשאר רק הטעם הראשון שאינו רק חשש שמא ראתה לכן יש לסמוך בו על רוב
הפוסקים דעכצ"ל דהם לא ס"ל חשש זה פלל: אף עכ"ז עדיין יש לומר דבניתי היסוד
דלבתרייתא דרב דסופן אע"פ שאין תחלתן א"צ ספירה פלל כמ"ש הס"ט ד"ה והן אמת
מבתייתא דטועה דלרב לא בעינו שתתן דעתה לספירה דאל"כ מאי קושיא דלמא ש"ה
דלא היו לה ספורים פלל לכאורה אינו נכון דהא בלאה"נ קשה הא התם נמי לא הפסיקה
בטירה וזה נדאי מעכב לרב אעכצ"ל כתי' מהרש"א דס"ט ע"א דלגבי בעלה הוא שצריך
הפרשה בטירה אבל לענין טבילה בזמנה מצוה אינו פן וא"כ נאמר כמ"כ דלבעלה צריך
ספירה רק לענין טבילה בזמנה מצוה א"צ ספירה ויש לחלק דאם איתא דבעינו ספירה
שיהיו ספו"ל, א"כ היכא שלא נתנה דעתה לספירת ז"נ גם לענין טבילה בזמנה מצוה
אין לחלק פדמוכח פל הסוגיא ד"ל ודס"ט דלמ"ד דבעינו ספו"ל פשלא היו ספו"ל אין
טבילה בזמנה מצוה פלל: יא ומ"ש הס"ט בסי' קצ"ב ססק"ב ראיה מדברי הרא"ש פב"ת
דנדה סי' ד' דס"ל פהמע"צ מדכ' גבי ברת' דר"ח ויש מן הגדולים שכתבו שאין צריכה
(ר"ל מי שתבעוה לינשא ונתפייסה) לא הפסק טירה ולא בדיקה פלל בימי הספירה לא
בתחלתן ולא בסופן אלא פל שהמתינה ז"נ אחר התביעה ה"ז טובלת וטהורה כו' וסעדו
את דבריהם מעובדא דרבינא כו' עד ורב חביבא לא צוה לבדוק את בתו כו' ואעפ"כ
פנסה ואינה ראיה פלל דא"כ אפי' ישיבת ז אין פאן פלל ומה תועלת יש בהמתנת דימים
פיון דרב חביבא סבר דבקטנה לא חיישינן לחימוד עכ"ל הרא"ש וע"ז כתב הס"ט ונ"ל
מבואר דס"ל להרא"ש פיון דלא פיונה לספירת נקיים דלא עלתה פלל אלא דבעינו
שתכנין דעתה לספירה וכו' דאל"כ לא היה מקשה מידי על הגדולים אלו דלמה כ' שאין
פאן אפי' ישיבת ז אי לא בעינו פיונה פלל דהא ס"ל להגדולים אלו שא"צ בדיקה כו'
עכ"ד ולפע"ד מאחר שנת"ל בראיות נכונות מפשט הגמרא דטועה דא"צ פלל שתתן
דעתה לספירה כו' דהטועה לא פיונה פלל שהרי מסופקת שמא הראייה היה היום ואעפ"כ
הוי טבילה בזמנה אם היו ז' נקיים והרא"ש עצמו פסק פבתייתא זו פמבואר בדבריו
פב"ת דנדה דלכך פסק פרב דאמר סופן כו' א"כ אין לבדות מלבנו ב' פירושים שלא
נתנו להאמר ומ"ש אפי' ישיבת ז אין פאן נ"ל דה"פ דהנה הגדולים האלו שבהרא"ש
נקטו בלשונם ג"כ דבעינו שהמתינה ז' נקיים רק שא"צ בדיקה וצ"ל פיון שא"צ בדיקה
במה יודע שהם נקיים וצ"ל דס"ל פכעין מ"ש הרנ"ה בשער הספירה ונ"ל וכבר ראינו
למקצת מן החכמים דס"ל דכל לבעלה לא בעי' בדיקה פלל הוא וכל הבדיקות לענין
טהרות נאמרו אבל לבעלה דיה בהרגשה בטומאתה בטירתה והם מסייעים דבר זה
ממעשה דרבינא דאיכסמ לבריה ביה רב חביבא כו' עכ"ל הנה החכמים אלו ס"ל דלבעלה
א"צ שום בדיקה פלל אפי' בימי הז"נ רק דיה בהרגשתה שהם נקיים ומביאים ראיה

ממעשה דרבינא דס"ל ג"כ דברתיה דרב חביבא לא בדיקה א"ע פלל ואעפ"כ חשוב ז"נ בהרגשה שהן נקיים והיינו ממש פדעת יש מן הגדולים שכו' הרא"ש רק החילוק ביניהם דהגדולים שבהרא"ש אינן מקילים רק בתבעו לינשא ונתפייסה ולא בראיה ממש ולא פהתכמים שהביא הר"ן והשתא א"ש מה שהשיב עליהן הרא"ש דא"כ אפי' ישיבת ז אין פלל ר"ל מאחר שגם הם בעו שיהיו נקיים רק דס"ל שא"צ שיתברר הנקיות ע"י בדיקה דוקא רק די בהרגשה הרי הרגשה ג"כ לא שיהיו רק פשוטות לב לידע שהן נקיים וברתין דר"ח לא נתנה לב ע"ז פלל מאחר דס"ל דבקטנה ל"ח לחימוד א"כ אפילו לא נתנה לב פלל טהורה לבעלה.

והגם דנדאי לא הרגשה עכ"פ שייצא ממנה דם מ"מ ס"ל להרא"ש דהאי דלא הרגשה כשלא נתנה לב לא סגי ואין סברא פלל לחשוב ע"ז לנקיים אפי' לסברתם פיון דלא בדיקה בכל הז' וגם לא נתנה לב אם תרגיש כו'.

נדאי באשה טהורה הוא סגי פיון דבלאה"נ בחזקת טהרה עומדת. משא"כ בזו שאינה בחזקת טהרה וצריכה ז"נ אין סברא אלא ע"י בדיקה בתחלתו או בסופו שזהו המעמידה בחזקת טהרה או עכ"פ להגדולים צריכה שתתן לב שלא תרגיש כו' ועי"ז הנתינת לב היא יוצאה לחזקת טהרה אבל בזו דלא זה ולא זה לא היו אין פאן ז"נ להביאה לחזקת טהרה אפי' לשטתם זהו דעת הרא"ש והגדולים י"ל דס"ל דנהי שלא נתנה לב אתורת ז' נקיים מ"מ ה"ל פסתם אשה טהורה דמסתמא נותנת לב אם תרגיש כדאמרינן רפ"ק דנדה אשה מרגשת בעצמה כו' והלל ל"פ רק אלמפרע ומשום דדם לפניה.

וכיון דהכא רק חששא שמא מחמת תאונות חימוד ראתה דם סגי בהמתנת ז' דכל אשה המעומדת לינשא נותנת לב כו'. וממוצא דבר נשמע דאין ראיה פלל דהכא שבודקת א"ע בסופו וגם קודם תחלתו כשפוסקת בטהרה שיהיו צריכין ג"כ שתתן דעתה בכל יום לספירה דוקא ואם לא נתנה דעתה שנחוש שמא ראתה ולא אדעתה זה אינו מוכח פלל מדברי הרא"ש דכאן דהא דבעי הכא שתתן לב כו' היינו משום דלא היה שום בדיקה הלכך זה במקום בדיקה עומדת ואין לומר א"כ בנתנה לב בסופו סגי י"ל הרי באו אחר ז' וליכא סופו ג"כ.

ועי"ל דס"ל להרא"ש דכיון דאינו כבדיקה ממש בעינו שתתן לב בכל הז' אכל כשיש בדיקה ממש א"צ שתתן דעתה לספירת ז"נ כו' דהא דמשמע מהרא"ש דס"ל דבעינו שתתן דעתה כו' היינו כשאינה בודקת א"ע פלל ושיעלה לה זה במקום בדיקה לדעת הגדולים פנ"ל: קיצור ראית הס"ט מדברי הרא"ש במ"ש דא"כ אפי' ישיבת ז אין פאן פלל דהיינו מפני דלא פנונה דעתה לספירת ז"נ זהו רק בלא בדיקה א"ע פלל אבל כשבדיקה א"ע שתי בדיקות א"צ שתתן דעתה לספירת ז"נ: סימן קנו שאלה אשה מעוברת ומיניקה שמצאה פתם בתלוקה כגריס ועוד והיה במה לתלות ולא היה המורה בביתו ו' ימים ולא היה לה ממי לשאול והמתירה עליו ואמרה שפדעתה שפודאי יכשיר לה מחמת שקרוב לתלות כו' ואעפ"כ מסבת איחור ביאתו אומרת שפעם א' הספימה להכניס עד להחזיק טהרה קרוב לביה"ש פדי שאולי בבוא המורה לא יכשיר לה השאלה תמנה ז' נקיים מאז ואינה זוכרת אם עשתה פן או לא אבל זאת אומרת שבדיקה נדאי מדי יום או יומים ומצאתה טהורה כמנהגה בכל הימים שהיא מוחזקת בטהרה: ולאחר בוא

המורה והכשיר לה השאלה עתה אם יש לחוש למ"ש בתשוב' מ"צ סי' ס"ג באשה שהחזיקה עצמה לטמאה עפ"י טעות דאמרי' אימור ראתה ולא אדעתה ואינן עולים לנקיים והסכים עמו בס"ט סי' קצ"ו ס"ק י"ח: תשובה אף הרב ז"ל לא אמרה אלא שאינן עולים לז' נקיים באשה שצריכה לספור דאיפא עוד טעמא אחריןא דספורים בפנינו בעי' ומטעם זה הסכים עמו הס"ט פנראה מלשוננו שסינים על טעם זה ודינו אמת אבל על טעם הראשון כ' עמ"ש בשם הצ"צ ושם העיקר כד' השואל שהוא ס' עה"ג ואף אם נאמר דכל א' משני הטעמים מספיק לאסור הנה זהו דוקא פשהחזיקה עצמה לטמאה ודאית משא"כ פשהיא מסופקת וזיל בתר טעמא דאימור ראתה ולא אדעתה וזה אינו שייך במסופקת שדעתה ודעתה עלה כי אולי יכשירו לה וזו לא החזיקה עצמה פנ"ל ועוד דכאן לא שייך כלל חששא דשפא ראתה דהרי מהיכן אתה אומר להחזיקה מעת שנתנה דעתה ליתן עד ביה"ש הרי מאז התחילה ליתן דעתה עלה יותר וכו' משא"כ בנדון המ"ץ שלבשה חלוק הנכתם וכו' לפי שהיתה צריכה להפסיק טהרה אחר ה' ימים.

וכ"ש לדעת עה"ג דאין מקום כלל לחשש דאימור ראתה אלא בכלה וכו' וכדאיתא בש"ס אשה מרגשת בעצמה ומעל"ע דרואה ודאי' אינו אלא דרבנן ובשל סופרים הלך אחר המיקל ועוד דאשה זו בחזקת היתר עומדת ולרוב פשיטותו אין להאריך וכ"ש במניקה שהו מסולקות דמים דאינה חוששת אפילו לנסת וכו': סימן קנז שייך לסי' ק"צ מסעיף מ"א עד סעיף מ"ג ולסי' קצ"ו סעיף י' בהג"ה י"א דבג"י ראשונים: א (נדדה דף ס' ע"א) ת"ר תולה בשומרת יום פנגד יום בשני שלה כו' דברי רשב"ג רבי אומר אינו תולה ופסקו הרמב"ן והרשב"א והר"ן בחי' וקרא"ש והטוש"ע סי' ק"צ סעיף מ"ב פרשב"ג אבל הרמב"ם פ"ט הכ"ט פסק כרבי גם הרשב"ץ בפסקי נדה שלו הביא ב' הדעות וגרסינן תו אומר רב חסדא טמא וטהור כו' מתקיף לה רב אדא כו'.

והנה התוספות ד"ה טמא וטהור פ"י דמייירי בטמא שספר קצת וה"ה בנזה שספרה מקצתה כמ"ש בד"ה באנו וס"ל לרב אדא דאפילו לרבי תלינן בה ולא פליג ארשב"ג רק דאין תולין בה פשגמרה ספירתה ולרב חסדא פליג רבי גם בכה"ג פיון דמקלקלא לה שתצטרף לספור מחדש והימים הראשונים יפלו א"כ מאי חזית ושניהם מודים (היינו רב חסדא ורב אדא) דבטמא שלא ספר כלל גם לרבי תולה בו הטהור פיון דלא מקלקל ליה כלל וכן הביא הרשב"א בשם י"מ הובא לשונו במל"מ פ"ט הכ"ט (בד"ה תו אמרינן התי' אומר רב חסדא) רק בטעמא דרב אדא דקאמר מאי נפקא לה מנייה פירוש התוספות דלא קרי לה הפסד (מה שמקלקלא לה הימים שספרה) פיון דלא סתר הפל והרשב"א כ' פיון דטמא הוא (ר"ל שצדיין לא ספר כל הז"נ רק ג' או ד' ימים) ואי אפשר לו לטבול כו' תולין בו כו' ולכאורה יש נפ"מ בין הטעמים לענין סופרת ז' בליל שביעי שלה דלהרשב"א תולה בה אף לרבי לפ"ד רב אדא דהא א"א לה לטבול כעת בלילה משא"כ להתוספות דהרי סתרה כל ז' א"כ ה"ל סותרת הפל ואפשר גם לתוספות לא חשיבה סותרת הפל דהא לא עבדה שימור צדיין ביום השביעי והרמב"ן והר"ן בחי' השיגו על שטה זו שא"כ הנה רב חסדא מפרש טמא בשני שלו או בשלישי שלו א"ו מייירי אפי' בראשון שלו וס"ל לרב חסדא דלרבי אין תולין בו אע"ג דלא מקלקל ליה כלל ול"ד לשומרת יום פנגד יום בראשון שלה דתולין בה לכ"ע דהתי' אין הטעם משום דתולין קלקלה במקולקל היכא דלא מקלקלא ליה דרבי לית ליה האי סברא כלל אלא משום

שְׁהוֹחֲזָקָה לְהִיּוֹת רוֹאֵה אֲבָל בְּטָמֵא וְטָהוֹר שֶׁהִלְכוּ בְּשָׁנֵי שְׁבִילֵין אֵין הַטָּמֵא מְוַחֲזָק יוֹתֵר לִילָף בְּשִׁבִיל הַטָּמֵא כּו' וְרַב אֲדָא ס"ל דְּטַעֲמָא דְרַבִּי דְמוֹדָה דְתוֹלָה בְּרֵאשׁוֹן שְׁלָה מְשׁוּם דס"ל דְתוֹלֵין אֵת הַקְּלָקְלָה בְּמִקְלָקְלָה כֹּל הֵיכָא דְלֵא מְקַלְקְלָא לִיה טָפִי וְאֵע"ג דְּלִיפָא חֲזָקָה הַלְפָף ה"נ בְּרֵאשׁוֹן מוֹדָה וּמִיהוּ לְרַב אֲדָא ג"כ אֵינָה תוֹלָה לְרַבִּי בְּסוֹפְרַת שְׁבַעַה בְּשִׁלִּישֵׁי אוּ בְרַבִּיעֵי שְׁלָה דְהָא מְקַלְקְלָא לָה טָפִי מִשָּׂא"כ לְשִׁטַּת הַתּוֹסְפוֹת וְהַרְשָׁבָ"א תוֹלָה לְרַבִּי ג"כ לִפ"ד רַב אֲדָא בְּסוֹפְרַת שְׁבַעַה בְּשִׁלִּישֵׁי אוּ בְרַבִּיעֵי וְאֵפִילוּ בְּשִׁשֵׁי שְׁלָה כִּנ"ל וְהֵנָּה מְהַרְשָׁ"א כ' דְרַש"י ג"כ מְפָרֵשׁ דְּפִלוֹגְתָא דְרַב חֲסֵדָא וְרַב אֲדָא הֵינּוּ בְּטָמֵא בְּרֵאשׁוֹן שְׁלוֹ.

וְנָה כְּשִׁטַּת הַרְמַב"ן וְהַר"ן הֵנ"ל וּמִשְׁמַע כֹּן מִדְּפִירַש"י מֵאֵי נִפְקָא לִיה מִינָה אֵי תְלִית בָּה מִשְׁמַע דְּמִיירִי בְּעֵנָן דְּלֵא מְקַלְקְלָא לִיה כֹּל דֵּאל"כ ה"ל לְפָרֵשׁ כְּדִתִּירַץ הַתּוֹסְפוֹת ע"ז וְלֵא לְסִתּוֹם וְהֵנָּה הַמְהַרְשָׁ"א כ' דְּהַטַּעַם שֶׁהַתּוֹס' מֵאֵנּוּ בְּפִי זֶה הוּא מְהַרְשָׁ"א דְב' קְנוֹפּוֹת (שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסְפוֹת סוּף ד"ה בְּאֵנּוּ) דְּאָמַר חֲוֵלִין לְתוֹף חֲוֵלִין נִפְלוּ שְׁמֵנָה מוֹכַח דַּע"כ טַעֲמָא דְרַבִּי מְשׁוּם קְלָקוּל דְהָא הֵתָם ג"כ אֵין הַתְּרוּמָה מְוַחֲזָקָת יוֹתֵר לְנִפְלוּ בְּקוֹפָה שְׁל תְרוּמָה כּו' וְא"כ אֵיךְ יִתְרַץ זֶה רַב חֲסֵדָא כּו' וּלְפַע"ד יֵשׁ קוֹשְׁיָא עֲצוּמָה יוֹתֵר דְהָא מְבֹאָר בְּפִסְחִים ד"י ע"א דְאֵפִילוּ בְּשָׁנֵי טְהוֹרִים כַּה"ג שֶׁהִלְכוּ בְּשָׁנֵי שְׁבִילֵין א' טָמֵא וְא' טְהוֹר אִם הֵיךְ כֹּל א' בְּפָנֵי עֲצוּמוֹ בָּא לִישְׂאָל עָלָיו לְבַד הֵי שְׁנֵי הֵם טְהוֹרִים הֵגַם שָׂא"א לְתַלּוֹת בְּחִבְרֹו יוֹתֵר מִמְּנוּ מ"מ ה"ל סִפְקָא טְנוּמָאָה בְּרַה"ר דְּטְהוֹר וְרַק בְּבֵאוּ בְּבַת א' אוּ בְּבֵאוּ לִישְׂאָל עָלָיו וְעַל חִבְרֹו שְׁנֵי הֵם טָמֵאִים וְהָכָא פִּינוּ שָׂהָא טָמֵא אִפִּי' בָּאוּ שְׁנֵי הֵם בְּבַת א' הַרִי אֵין שְׁיִיף שׁוּם שְׂאֵלָה עַל הַטָּמֵא אִם הוּא בְּרֵאשׁוֹן שְׁלוֹ.

וְא"כ אֲמַאי לֵא יֵאמְרוּ לְהַטְהוֹר שֶׁהוּא טְהוֹר דְהָא ה"ל כְּבָא לִישְׂאָל עַל עֲצוּמוֹ לְבַד וְע"כ מְוַחֲזָק לְוֵמַר כְּפִי הַתּוֹסְפוֹת דְּמִיירִי בְּטָמֵא שְׁפָר קֶצֶת דְּלִכּוֹן שְׁיִיף שְׂאֵלָה עָלָיו ג"כ אִם צָרִיף לְסִפּוֹר מְחַדָּשׁ אוּ לֵא וְאוּלֵי מִיירִי בְּעֵנָן דְּשְׁיִיף שְׂאֵלָה עָלָיו כְּגוֹן שְׂאֵם הַלְפָף בְּשִׁבִיל הַטָּמֵא הוֹסִיף טְנוּמָאָה עַל טְנוּמָאָתוֹ שְׁמִקְנָדָם הֵיךְ רֵאשׁוֹן לְטְנוּמָאָה וְאִם נְטָמֵא בְּשִׁבִיל הַטָּמֵא יֵהִי אִב הַטְנוּמָאָה אֵיךְ ז"א דְהָרֵאשׁוֹן לְטְנוּמָאָה אֵינּוּ טָמֵא רַק טְנוּמָאָת עַרְב וְאוּלֵי מִיירִי כְּשֶׁמִּתְחַלָּה הֵיךְ טָמֵא אִב הַטְנוּמָאָה שְׁמַד"ס כּו' וְצ"ע בְּדִינֵי טְנוּמָאָה וְטְהוֹרָה.

וְע' בְּמַס' טְהוֹרוֹת פ"ה מ"ג אִם לֵא טָבֵל בֵּינֵתִימִים הָרֵאשׁוֹנוֹת תְּלוּיוֹת וְהַשְּׁנִיּוֹת יִשְׁרָפוּ דַּע"כ פ"ה ה"ל כְּמוֹ טְהוֹר וְטָמֵא שֶׁהִלְכוּ בְּשָׁנֵי שְׁבִילֵין כּו'. וְא"כ אֲמַאי הָרֵאשׁוֹנוֹת תְּלוּיוֹת וְע"ש בְּתוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים שֶׁהִקְשָׁה כֹּן וְתִירוּצוֹ דְחוּק לְכֹן י"ל רַבִּי אֶלְיָא דְרַב חֲסֵדָא ס"ל כְּמִשְׁנֵה הֵנ"ל: וְגַרְסִינָן תּוּ בְּגַמ' בְּעָא מִינֵיהּ ר' יוֹחָנָן מַר' יְהוּדָא בְּר לִינְאֵי מַהוּ לְתַלּוֹת כְּתָם בְּכַתָּם כּו' א"ל אֵין תוֹלֵין כּו' ע"ש וְכ"פ כֹּל הַפּוֹסְקִים.

וְאַף הַפּוֹסְקִים לְעֵיל כְּרַשְׁבִּי"ג דְתוֹלֵין בְּסוֹפְרַת ז' שְׁלֵא טָבֵלָה אַע"ג דְּמִקְלָקְלָא לָה הַרְבֵּה כָּאֵן אֵין תוֹלֵין אַע"ג דְּלֵא מְקַלְקְלָא לָה כֹּל כְּגוֹן בְּבַעֲלַת הַכְּתָם בְּרֵאשׁוֹן שְׁלָה וְכַמ"ש הַתּוֹס' בְּד"ה מַהוּ לְתַלּוֹת אֶלָּא אִפִּי' בְּרֵאשׁוֹן שְׁלָה מִיבְעֵי לִיה וּפְשׁוּט לִיה דְּאֵין תוֹלֵין אִפִּי' לְרַשְׁבִּי"ג אֶלָּא לְחֲזִיָּא מִגּוֹפָה עַכ"ל וְאֵע"ג דְּלִשְׁנֵינֵי דְרַב אִשִּׁי דְמִשְׁנֵי הַבְּרִיָּיתָא הֵיךְ מִשְׁמַע דְּבְרֵאשׁוֹן שְׁל בַּעֲלַת הַכְּתָם דְּלֵא מְקַלְקְלָא לָה תוֹלֵין מ"מ פְּסָקוּ הַפּוֹסְקִים כַּר' יְהוּדָה בְּר לִינְאֵי וְכ' הַר"ן הַטַּעַם פִּינוּ דְרַבִּינָא דְהוּא בְּתָרָא פְּרִיק הַבְּרִיָּיתָא אֶלְיָבֵיהּ דַּר' יְהוּדָה בְּר לִינְאֵי נִקְטִינָן כְּנוֹתֵיהּ וּמ"מ הַקְּשָׁה הַר"ן עַל פְּסָק זֶה דְכִינּוּ דְקו"ל כְּרַשְׁבִּי"ג הֵיכָא נִקְטִינָן כַּר"י בְּר לִינְאֵי דְהָא רַב חֲסֵדָא וְרַב אֲדָא וְרִיב"ח מִשְׁמַע דְּכּוֹלְהוּ ס"ל דְּטַעֲמָא

דְרִשְׁבֵּי"ג מִפְּנֵי שְׁתוּלִין אֶת הַקְּלָקְלָה בְּמִקְוֵי הַקְּלָקְלָה מִדְּמִי לְמִקְוֵי דְטָמֵא וְטָהוֹר שֶׁהֲלָכוּ בְּבִי שְׁבִילִין דְּאֵי טַעֲמָא דְרִשְׁבֵּי"ג מִפְּנֵי שְׁדָמְיָה מְצוּיִין הָא לֹא דְמוּ לְהֵיכָא כְּלָל כּו' וּר"ל כַּמְש"ל שְׁהָרֵי אֵין הַטָּמֵא מְוַחֲזָק יוֹתֵר לִילָף בְּשְׁבִיל הַטָּמֵא וּמ"מ פִּינּוּן דְּלֹא מְקַלְקְלִין לִיהֵ ע"י שְׁתוּלִין בּוּ תְלִינּוּ בֵּיהֵ וּא"כ ה"נ גְּבִי בְּעֵלְת הַפְּתָם אַע"ג דְּלֹא מְגוּפָה קַחְזִינָא וְאִינָה עֲלוּלָה שְׁנִתְלָה בֵּיהֵ יוֹתֵר מִבְּהִטְהוּרָה מ"מ פִּינּוּן דְּלֹא מְקַלְקְלִין לֵה עִי"ז שְׁתִּתְלָה בֵּיהֵ תְלִינּוּ בֵּיהֵ לְרִשְׁבֵּי"ג דְּלִדְיָדִינָה אֵין הַקְּפִידָא רַק שְׁלֹא תְקַלְקַל זֶה שְׁתוּלִין בֵּיהֵ כּו' וּא"כ לְפִי דְבָרֵי הַר"ן הִנֵּה לְרַב אֲדָא אִפִּי לְרַבִּי רָאוּי שְׁיִהְיֵ תוּלִין בְּבְעֵלְת הַפְּתָם הִכָּא דְּלֹא מְקַלְקְלָא לִיהֵ אֲלֵא דְר"י בְּרִי לִינְאֵי ס"ל פְּרַב חֲסָדָא.

כֵּן פִּי הַר"ן בְּהִדְיָא וּמִיהוּ זֶה א"ש לְשִׁטְתוֹ דְּס"ל פְּשֻׁטַת הַרְמַב"ן דְּלְרַב חֲסָדָא ס"ל לְרַבִּי דְאַפִּי טָמֵא בְּרֵאשׁוֹן שְׁלוֹ וְטָהוֹר שֶׁהֲלָכוּ בְּבִי שְׁבִילִין אֵין תוּלִין בְּהַטָּמֵא מִש"ה א"ש אִם ר' יְהוּדָה ב"ל ס"ל פְּרַב חֲסָדָא אֲבָל לְשִׁטְת הַתּוֹסְפוֹת דְאַפִּי רַב חֲסָדָא ס"ל דְּבִטָּמֵא בְּרֵאשׁוֹן שְׁלוֹ תוּלִין לְרַבִּי ג"כ א"כ ר' יְהוּדָה ב"ל וְגַם ר' יוֹחָנָן דְאַמֵּר אֲלִיבָא דְרַבִּי לֹא תִבְעֵי לָהּ כּו' דְאַמְרֵי כְּמֵאן לֹא פְּרַב חֲסָדָא וְלֹא פְּרַב אֲדָא וְלֹא כּו' יוֹסִי בְּרִי חֲנִינָא אֲלִיבָא דְרַבִּי דְלְכּוֹלָם רָאוּי שְׁיִהְיֵ תוּלִין בְּבְעֵלְת הַפְּתָם פִּינּוּן דְּלֹא מְקַלְקְלָא לֵה דְּוָמִיָּא דְתוּלָה הַטָּהוֹר בְּטָמֵא בְּרֵאשׁוֹן שְׁלוֹ לּוֹמֵר שֶׁהוּא הֲלָף בְּשְׁבִיל הַטָּמֵא אַע"ג דְּאִינוּ מְוַחֲזָק יוֹתֵר לִילָף בְּשְׁבִיל הַטָּמֵא כּו' כְּנ"ל וְלִינְשֵׁב זֶה נִלְע"ד דְּהַתּוֹס' ס"ל דְּלֹא דְמוּ כְּלָל עֲנִין תְּלִינ' בְּבְעֵלְת הַפְּתָם לְטָמֵא וְטָהוֹר שֶׁהֲלָכוּ בְּבִי שְׁבִילִין דְּהַתּוֹס אֵין טְהַרְת הַטָּהוֹר נְמִשֵּׁף מְזֵה שְׁתוּלִין הַטּוֹמְאָה בְּהַטָּמֵא רַק שְׁתִּלְיֵי זֶה הִיא פְּעוּלָה לְשִׁלָּא יִגִיעַ לְהַטָּהוֹר רִיעוּתָא וְחֲסָרוֹן מִחֲמַת הַלִּיכַת הַטָּמֵא בְּאַחַד מְשִׁנֵי הַשְּׁבִילִין וּבִיֵּאֲתוּ לְשִׁאֲוֹל כְּאַחַד עֲמוּ הָא עֵיקַר טְהַרְתוֹ נְמִשֵּׁף מִשׁוּם שְׁיֵשׁ סָפֵק עָלָיו שְׁמָא הֲלָף בְּשְׁבִיל הַטָּהוֹר וְסָפֵק טּוֹמְאָה בְּרַה"ר טָהוֹר נְמִצָּא אִינוּ נִצְרָף לְטְהַרְתוֹ לְהַטָּמֵא כְּלָל.

שְׁאֵלוּ לֹא הִנֵּה הַטָּמֵא הוֹלֵף בְּשְׁבִילִין אֵלוּ כְּלָל אוֹ אֲפִילוּ הֲלָף רַק שְׁלֹא הִנֵּה בָּא לְשִׁאֲוֹל בְּבַת אַחַת עִם הַטָּהוֹר כ"ש דְּהִינּוּ מְטַהְרִין אֶת הַטָּהוֹר אֲלֵא שְׁמִפְּנֵי שֶׁהַטָּמֵא בָּא לְשִׁאֲוֹל עָלָיו כ"א הוּא גּוֹרֵם רִיעוּתָא לְהַטָּהוֹר דְּמֵאֵי חֲזִית כּו' וְע"ז אָנוּ אוֹמְרִים דְּאֵין רָאוּי שְׁיִנְמִשֵּׁף מְשִׁאֲלָתוֹ שׁוּם רִיעוּתָא דְתוּלִין הַטּוֹמְאָה בּוּ פִּינּוּן דְּלֹא מְקַלְקְלָא לִיהֵ כְּלָל וְה"ל כְּאֵלוּ לֹא בָּא לְשִׁאֲוֹל בְּבַת א' דְּהִיוּ פּוֹסְקִים שֶׁהַטָּהוֹר הוּא בְּטְהַרְתוֹ מִצַּד עֲצָמוֹתוֹ שֶׁהֲלָף בְּאַחַד הַשְּׁבִילִין אֲשֶׁר סָפֵק טּוֹמְאָה בְּרַה"ר טָהוֹר וְנִמְצָא זֶה שְׁתוּלִין הַקְּלָקְלָה בְּמִקְוֵי הַקְּלָקְלָה מִהֵנִי רַק לְשִׁלָּא יִזִּיק הַמְקוּלְקַל וְלֹא שְׁנִמְשִׁיף מִמֶּנּוּ פְּעוּלָה לְהַטָּהוֹר וְלָכֵן אַע"ג שְׁאִינוּ מְוַחֲזָק לִילָף בְּשְׁבִיל הַטָּמֵא יוֹתֵר תְּלִינּוּ בֵּיהֵ לְשִׁלָּא יִזִּיק הַלִּיכָתוֹ מִשָּׂא"כ הִכָּא גְּבִי הַפְּתָם דֹּא"א לְטַהַר אֶת זֶה אֲלֵא מִמֶּשׁ ע"י שְׁנִתְלָה הַפְּתָם בְּבְעֵלְת הַפְּתָם וְלוֹמֵר שֶׁהִיא רְאֵתָה הַפְּתָם וְלֹא דִי בְּמָה שְׁלֹא תִגִיעַ לְהַטָּהוֹרָה רִיעוּתָא וְהִזְיֵק מִבְּעֵלְת הַפְּתָם כְּבִשְׁבִילִין דְּהָא הִכָּא אֵין בְּמָה לְתוֹלוֹת כְּלָל אֲלֵא רַק בְּבְעֵלְת הַפְּתָם וְע"ז ס"ל לְהַש"ס דְּאֵין תוּלִין בְּבְעֵלְת הַפְּתָם פִּינּוּן דְּלֹא מְגוּפָה קַחְזִינָא כּו' וְאַע"ג דְּלֹא מְקַלְקְלָה לֵה כְּלָל מ"מ עֲנִין שְׁתוּלִין הַפְּתָם הִינּוּ בְּדָבָר שְׁיֵשׁ לְתוֹלוֹת וּבְזוֹ אֵין לְתוֹלוֹת יוֹתֵר מִזֶּה פִּינּוּן דְּלֹא מְגוּפָה קַחְזִינָא כּו' מִשָּׂא"כ הַתּוֹס דֹּא"צ כְּלָל לְתוֹלוֹת בְּהַטָּמֵא רַק שְׁלֹא יִזִּיק וְלֹא שְׁיִזְעִיל כּו' וְאַ"א לְדַמּוֹת לֵב' שְׁבִילִין אַא"כ הַטָּהוֹרָה וְהַבְּעֵלְת הַפְּתָם שְׁנִיָּהֵם מְצָאוּ כְּתָם וּשְׁנִיָּהֵם נִתְעַסְקוּ זֶה"ז בְּדָבָר שְׁאֵין לְתוֹלוֹת בּוּ רַק כְּתָם א' דְּאֵז ה"ל מִמֶּשׁ כְּשִׁנֵי שְׁבִילִין וּמְטַהְרִין כְּתָם דְּטָהוֹרָה אִף אִם בָּאוּ לְשִׁאֲוֹל כֹּא פִּינּוּן דְּהַבְּעֵלְת כְּתָם לֹא תִתְקַלְקַל עִי"ז כּו' אֲמַרִינּוּ דְּאִם לֹא תוֹעִיל לְתוֹלוֹת בֵּיהֵ כְּתָם מ"מ

לא תזיק להטהורה כו' והיינו אפילו לדעת הט"ז בסי' ק"צ ס"ק י"ז: ואזמו"ר נ"ע בסי' ק"צ ס"ק ג' ס"ק פ"ו הקשה שיש קושיא ע"ז מדין ב' בתים בדוקים שבעמרא דפסחים ד"י ע"א דאם באו לשאול זה בפ"ע וזה בפ"ע אמרינן ליה לכל חד אי אתה צריף לבדוק וא"כ תלינן באידך דאינו בא לשאול וא"כ כש"כ פאן שיש לטהר זו הטהורה פיון דבעלת הכתם לא תבוא לשאול כלל.

ולכאורה מזה ראיה להט"ז סי' ק"צ ס"ק י"ז דמחלק בין שני שבילין ושני בתים הנ"ל דבספק אולינן לקולא אבל בכתמים כל שאין בו לתלות בשום דבר הוי ספיקו טמא כו' ע"ש אלא דהנקה"כ חולק שם אהט"ז.

ולפע"ד אפשר לתרץ דגבי ב' בתים ג"כ אין היתר בית זה נמשך מבית השני רק מצד עצמו שיש ספק אם העכבר נכנס בו או לא. דאע"ג דאת"ל לא היינו שונכנס בבית השני מ"מ אין הבית השני גורם הטהרה רק העדר פניסת העכבר בבית זה ונהרי העדר זה הוא שייך גם אם לא הי' הספק מצד שונכנס בבית השני רק ע"ד ספק על ספק לא על דכש"כ שהי' טהור כמ"ש בגמ' שם וא"כ אין נמשך כלל טהרת בית זה מבית השני רק שבאנו לומר שלא ילקל לו ספק דבית השני ע"ז אנו אומרים דכל שלא בא בעל הבית השני לישאול אינו מזיק וה"ל בית של הנשאל כספק על ספק לא על וכן הוא גבי ב' קדירות דס"י קי"א דדומה לשני בתים הנ"ל משא"כ ה"א דהתיירא וטהרה של זו באנו להמשיך מבעלת הכתם ממש לתלות הכתם בה זה לא תלינן ואף שלא באה לישאול א"א להמשיך ממנה טהרה לזו פיון דאינה מוחזקת לראות דזה לא דמי כלל לב' בתים הנ"ל דשם ספק זה שעל בית הנשאל הוא מצד שמה לא על בו העכבר ואין מההכרח לענון זה בית השני משא"כ ה"א בעלת הכתם גורמת ספקה של זו: דאלא דאף שיש לחלק פן מ"מ צריף להבין פיון דמ"מ פאן ג"כ מידי ספיקא לא נפקא שאפ"י ה"ו שתייהו טהורות שלבשו חלוק א' ונמצא עליו כתם יש פאן ספק שקול ממש על כל אחת וה"ל ספיקא דרבנן ולקולא וצ"ל ה"א דמ"מ שניהן טמאין פדתנן שלש נשים שלבשו חלוק א' כו' היינו משום דה"ל פאלו שניהם באו לישאול בבית אחת וכן מבואר בהרשב"א בתה"א דקע"ח ע"ב בשם רבותינו הצרפתים וע' בפליתי סי' קי"א סק"ח דאפילו באו בזה אחר זה ה"ל פכאו בבית א' כו' מיהו בנד"ז שא' מהן בעלת הכתם ולא שייך שאלה עליה א"כ ה"ל ספיקא דרבנן ורק א' בא לשאול.

והש"ף בנקה"כ סי' ק"צ ס"ק ה' באמת מטהר ודבריו תמוהים דזהו נגד דין הש"ס והש"ע סעי' מ"ג דאין תולין כתם בבעלת הכתם וראיתי שהס"ט סי' ק"צ ס"ק ה' השיגו בזה וצ"ל דאע"פ שהוא ספק שקול מ"מ פיון שעיקר מקום הספק הוא מצד די"ל שהכתם בא מהשני לכן א"א להתיר ע"י ספק זה די"ל מאי חזית כו' והגם דלא איכפת לה להשני' פיון דבלא"ה יושבת על כתם אנו איכפת לו דכתם דשניה פיון דלאו מגופה חזיא לא מהי' ולכן א"א לתלות בשני' יותר מזו דמאי חזית לומר שכתם זה בא ממנה יותר מזו שאינה מוחזקת לראות יותר מזו משא"כ בספק הפא ע"י דבר אחר שפיר מטהרין הטהור ותולין השלקלה במקולקל כמו בנפלה ג' לוגין מים שאובים לא' משני מקוואות שאין בהם מ' סאה דאם א' פבר נפסלה תחלה ע"י ג' לוגין מ"מ תולין לומר למקום שנפלו ראשונים נפלו שניים ומטהרים המקוה השניה מספק פמבואר בש"ע סי' ר"א סעי' ע"ב

והיינו משום דלא מפיוסול של זאת נמשך היתר האחרת רק מצד שיש ספק אם נכלו בה ג' לוגין או לא וכנ"ל משני פתים בדוקים וכ"ש ה"א דה"ל א' פבית שאינו בדוק רק די"ל שישנמשך ריעותא ע"י ספק דמקנה השניה דמאי חזית כו' וכיון דהיא פסולה בלא"ה לא נמשך ריעותא ממנה ונשאר הספק במקומו משא"כ ה"א דמקום ספק זה הוא ש"מא מהשניה בא הפתם ע"ז אמרינו מאי חזית כו' אע"ג דלא איכפת לה כו': ואפשר להעיר לזה ממשנה ג' פ"ה דטהרות דתנן התם שני שבילין אחד טמא וא' טהור ה"ל באחד מהן ועשה טהרות ונאכלו הנה ושה (הנה בשלישי ושנה בשביעי) וטבל וטהר ונהל בשני ועשה טהרות הרי אלו טהורות אם קיימות הראשונות אלו ואלו תלויות (א"ף ע"ג דבשנים שהלכו מוקמינו כל חד בחזקת טהרה כדתנן לקמן משנה ה' ה"א גבי חד בתרי זמני לא שייך לטהר בקיימות דאפילו בשנים כשפאו לישראל בבת אחת טמאין דחד אפי' בזה אחר זה כבבת אחת דמי הר"ש והרע"ו) אם לא טבל בינתיים הראשונות תלויות והשניות ישרפו (דנדאי טמא הנה כשנעשו).

והקשה התוספות חדשים למה ראשונות תלויות כיון דשניות ישרפו ה"ל פאילו אינו ובתוספתא שנינו באמת טהורות הביאו הר"ש ונ"ל כו' ותירוצו דחוק ובמל"מ פי"ט מהאה"ט הנזכר לקמן משמע שמהתוספתא שהביא הר"ש אין מוכרח כן ע"ש.

והתו"ח לא עיין שם. והרא"ש שם כ' אע"ג דשנים עומדות לישרף ולהתבער מן העולם לא מוקמינו למפייטא אסוקמיהו כיון דהשתא מיהא איתנהו שניות דכל זמן ששניהם בעולם א"א לטהר שום אחת מהן עכ"ל ואין תירוצו מוכן דהא קיי"ל דטהור וטמא שהלכו בשני שבילין תולה טהור בטמא והיינו א"ף שניהם עשו טהרות וכאו לישראל באחד כדאיתא בגדה דף סמ"ה ואפילו בטהור ותלוי הדין כן וא"כ ה"נ לפחות הנה כטהור ותלוי שהלכו בשני שבילין שהרי קודם שהלך בשביל הראשון הנה טהור וא"כ הילוכו בשביל הראשון הוא דין טהור שהלך ולאחר שפכר ה"ל בטהור י"ל שדינו כתלוי וכשהלך בשביל השני ה"ל דין תלוי שהלך וא"כ ה"ל כטהור ותלוי שהלכו בשני שבילין מיהו י"ל ה"א אין דינו כתלוי דקודם שהלך בשביל השני הנה טהור דהא מספק מוקמינו ליה אחזקת טהרה וע' בגמ' מס' עבודת פוכבים דל"ז ע"ב הא מ"א כו' ובהרמב"ם פט"ו מהאה"ט ה"ט וי"ל מ"מ אינו נקרא תלוי א"ף עכ"ז לאחר שהלך בשביל השני נעשה נדאי טמא וא"כ ה"ל כדין טהור וטמא שהלכו בשני שבילין דיש לטהר הטהור וה"נ ראוי לומר דהראשונות טהורות שהרי הן באו מטהור שהלך בב' שבילין והשניות באו מטמא שהלך כו' וכן מצאתי שהעיר המל"מ פי"ט מהאה"ט ה"א סד"ה עוד ראיתי בתוספתא הביאה הר"ש ולתרוץ המשנה י"ל שיש שני חילוקים מדין טמא וטהור שהלכו בשני שבילין לדין זה דאם לא טבל בינתיים.

הא' דהתם הנה הטמא טמא קודם שהלך בשביל זה ע"כ מטרינו הטהור דאין ראוי ש"מ הטמא ינמשך ריעותא לטהור דה"ל כמאן דליתא כיון שא"ף קודם הילוכו בשביל הנה הנה טמא וא"כ אין עליו שום שאלה וה"ל רק כדין טהור שהלך באחד משני שבילין.

משא"כ ה"א שאדם זה קודם שהלך בשביל השני הנה לו דין אדם טהור אלא ע"י שהלך בשביל השני נעשה נדאי טמא א"כ כיון שעכשיו בא לשאול על טהרות הראשונות ג"כ אין לזה דין טהור וטמא שהלכו בשני שבילין כא' דין טהור וטהור שהרי קודם שהלך

בשביל השני טהור הנה נהרי רב חסדא ס"ל דלרבי אפי' טמא וטהור שהלכו בשני שבילין שניהם טמאים (ע' מהרש"א שם לפרש"י דהיגו אפילו טמא שלא ספר כלל וכ"ד הרמב"ן והר"ן).

א"כ אף לרב אדא י"ל דדוקא כשהיה טמא קודם שהלה ולא כשהיה טהור קודם ההליכה שאז י"ל דלכ"ע אינה תולה והיגו דין מתניתין דאם לא טבל בינתיים כו' והחילוק השני י"ל דדוקא בשנים שהלכו מטהריגו ולא באדם אחד אף שהוא בשנים א' טמא וא' טהור דמ"מ פיון שהוא אדם אחד גרע טפי וזכר לדבר מהא דאיתא פ"ק המדיר דע"ג ב' מחלוקת בטעות שתי נשים אבל בטעות אשה אחת כו' ע"ש ובענין אשה אחת פעין שתי נשים דאשה א' פעין שתי נשים לא הנה כשתי נשים ממש והנה ביאור ענין זה י"ל כף דלכאורה צ"ל דברי רב חסדא דאומר לרבי טמא וטהור שהלכו בשני שבילין אין תולה טהור בטמא: האם יחלוק רבי על ר' יהודה ור' יוסי דמשנה ה"ו פ"ה דטהרות דלשניהם אם באו לישראל זה אחר זה טהורים והכא אף שבאו לישראל כאחת ה"ל כזה אחר זה פיון דעל הטמא אין שום שאלה לפרש"י דמייירי בטמא שלא ספר כנ"ל וע"כ צ"ל דס"ל לרב חסדא דמ"מ פיון שבאו לישראל בבת אחת אם תטהר הטהור ה"ל כאלו אתה מחזיק טומאה ודאית על שביל השני שהלה בו הטמא וזה א"א דהשני שבילין שניהן שוין בחזקתו.

ואף שמצד האדם יש לתלות הטומאה בהטמא מ"מ מצד השבילין עצמן אי אפשר ולרב אדא י"ל פיון על האדם הטמא אין כאן שאלה א"כ אין דנין על השביל השני כ"א על האדם הטהור שהלה באחד משני שבילין אלו וזה שייך לומר כשהיה טמא קודם שהלה בשביל השני אבל בדין משנתנו שלא נעשה טמא רק ע"י שהלה בשביל השני א"כ א"א לטהר הראשונות כ"א ע"י טומאת שביל השני שתחזיקו לאדם זה שהלה בו לנדאי טמא וזה אי אפשר דשני השבילין שניהן שוין וא"א לטהר א' יותר מהשני ועוד שהרי מצד הילוכו בהשני לבד הנה טהור א"כ ע"כ מה שנעשה טמא זהו מצד שמזכירין לו הילוכו בשביל הראשון וכיון דשביל הראשון גורם עכשיו לעשותו טמא אי אפשר לטהר הטהרות שנעשו בו אם קיימות הן דכיון שלגבי טהרות השניות אתה מחזיק שביל הראשון לטמא א"א להחזיקו לטהור לגבי טהרות הראשונות ואינו דומה לטמא וטהור שהלכו בשני שבילין דהטמא הנה טמא מקודם השבילין כו' ע"כ יש להחזיק השביל שהלה בו הטהור לטהור: הנה התוספות דף ס' ע"א ד"ה תולה כ' מספקא ליה להר"י אם טמא קל כגון סופרת מקצת או הפל ולא טבלה תולה בלא ספרה כלל בין בנדה בין בטמא מת ושבילי דשמעתין לא איירי אלא בטהור וטמא עכ"ל וצ"ל דספיקא שלהם הוא שמה בתוך ז"נ פיון דעדיין לא הוטהרה היא בחזקת טמאה ולכן לא תלא כלל אפי' בנדה ולפ"ז ה"ה בכל דבר שתולין בהן הכתמים י"ל דאינה תולה רק בימי טהרה ולא בספירת ז"נ ויפרשו המשנה דלעיל דל"ט אבל ימי הזב והזבה וש"י כנגד יום הרי אלו בחזקת טומאה כפשוטו דעד שטבלה היא בחזקת טומאה וקשה דהא תנו הזב והזבה שבדקו א"ע ביום ראשון וביום שביעי כו' רא"א ה"ה בחזקת טהרה אלמא פיון שבדקה א"ע יום שביעי היא בחזקת טהרה אפי' לימים שבינתיים שלא בדקה מכ"ש דהיא בחזקת טהרה עכ"פ אחר בדיקת יום הז' אף שלא טבלה עדיין ולפ"ז אפי' בסופרת מקצת לרב דס"ל תחלתו אע"פ שאין סופן י"ל דע"ז אמתחקה בטהרה והמשנה דתנו הרי אלו בחזקת

טומאה מיירי אם לא בדיקה א"ע עדיין בתחלתן מיהו י"ל התוס' ס"ל דהן בחזקת טהרה לר"א נגד החשש שלא בדיקו אבל אם מצאו פתם גרע טפי דשור שחוט לפניך אלא שפאת לתלות ואין תולין תוף זו נקיים מיהו הרשב"א בתה"א דקע"ט ע"ב כ' ונ"ל פועמים שהיא תולה אפילו בעצמה פיצד הרי שלבשה חלוק כשהיא נדה ולא בדיקתו עכשיו ולבשתו בימי טהרתה או בספירת הנקיים שלה ה"ז תולה בנדתה עכ"ל מבואר דס"ל להקל בספיקא דהתוספות וכו' המל"מ פ"ט מהא"ב הכ"ט (ד"ה ודע שהתוספות בד"ה תולה) דקיי"ל פהרשב"א חדא דכתמים דרבנו ואזלינו בטר המיקל ותו דלא שבקיננו ודאי של הרשב"א משום ספיקו של התוס' ומש"ה מרן ז"ל לא הביא דברי התוספות הללו עכ"ל ולכאורה נ' עוד טעם לפסוק פהרשב"א דהא סה"תסי' צ"ב והמרדכי והגמ"י כולם לא ס"ל פהתוספות מדכתבו ונ"ל ואם סופרת זו נקיים משלשה ימים ואילך נראה דתולין במפה (והיינו אפילו במפה שאינה ידועה אם מוציאה דם וכן במפה שחיתה רק שיכולה להגלע ולהוציא דם כמבואר בסה"ת בסימנים ע"ש דתולין לאחר ג"י פדרף שותולין פתם שבימי טהרתה) ואינה סותרת אבל צריכה שתראה ודאי שפסק דם המקור ולכך צריף שיהיה שלשה ימים הראשונים של ספירה נקיים לגמרי עכ"ל ואלו להתוספות כמו דאינה תולה בנדה כ"ש דאינה תולה במפה שיכולה להגלע כו' אלמא סה"ת וכל הפוסקים הנמשכים אחריו לא ס"ל פחונמרת התוספת ומיהו מה שהחמירו שלא לתלות תוף ג"י י"ל שזה נמשך להם מצד ספיקו דהתוספות הנ"ל ע"כ מחמת ספק זה החמירו תוף ג"י והקילו אחר ג"י וזכר לדבר דבכל מקום שיש ענין זו ימים אזי חמור השלשה ימים הראשונים מן הארבעה אחרונים כמו גבי אבילות מחמירים יותר בג"י הראשונים ובגמ' בשבת פ' מפנין דקכ"ט אמרי נהרדעי חיה ג' זו כו' הרי דלענין פתיחת הרחם דיולדת ג"כ מחלקינו בין ג"י הראשונים לארבעה האחרונים לכן י"ל שפעין זה פסקו סה"ת וסיעתו גבי ז"נ דג"י הראשונים צ"ל נקיים לגמרי לידע שפסק דם המקור והרשב"א לא ס"ל פלל סברא וחומר זה ג"כ וס"ל דתולין אפי' בג"י הראשונים שהרי לא חילק פלל והנה בין להרשב"א בין לסה"ת צ"ל דהא דתנן דל"ט אבל ימי הניב והנכה וש"י כנגד יום הרי אלו בחזקת טומאה היינו פשלא בדיקה א"ע לכל מר פדאית ליה ר"ל לר' אליעזר ביום ראשון וביום שביעי כו' אבל פשבדיקה א"ע לכל מר מהנהך שלשה תנאים פדאית ליה הרי היא בחזקת טהרה ולכן הפתמים שמוצאה יכולה לתלות כמו ע"ד שהיא תולה בימי טהרתה.

וע' לקמן אות זו נת' די"ל דתולין בפתמים אף אם אין חזקת טהרה ממש: והנה הס"ט בסי' קצ"ו ס"ק ל"ד הביא שהאחרונים כ' שדין זה דסה"ת אין לו שורש בגמ' וכ"ה בצ"צ סי' ס"ה ולפמ"ש פיון שהתוספות נסתפקו ולא הכריעו אם תולין פתם אפי' בכל הז"נ א"כ הרי יש לזה שורש גדול ועוד דלתלות בנדה ה"ז כמו לתלות במפה הידועה שמוציאה דם.

וכ"כ הס"ט שם אפ"ה נסתפקו התוספות וכ"ש שאין תולין בשא"ד שותולין בהם פתמים וגם עפ"ז יש ראיה לדעת הש"ך סי' קצ"ו ס"ק י"ג דלסה"ת אין תולין תוף ג"י אף במפה שמוציאה דם לפמ"ש דהסה"ת הכריע פן ע"פ ספיקו דהתוספות והתוספות נסתפקו אם תולה בנדה דה"ל פידועה שמוציאה דם אף שהס"ט בשם המל"מ חילק בין מפה הידועה שמוציאה דם לימי נדה היינו לדעת רמ"א וגם ע"ז לא הספים הס"ט שם אבל בדברי

סה"ת י"ל כמ"ש: אף אפ"ש לומר דהתוספות לא נסתפקו על עיקר הדין אם תולין פתם תוף ז' נקיים רק ספיקותם הוא אם היא תולה בנדה והטעם משום שי"ל דמאי חזית לתלות בנדה יותר ממנה פ"נ שיהא ג"כ טמאה ואין נדה מקולקלת טפי מזבה שלא גמרה ספירתה דאדרבה גבי נדה תנן דס"ח וחכ"א אפילו בשנים לנדתה בדיקה ומצאה טהורה ולאחר זמן בדיקה, ומצאה טמאה הרי היא בחזקת טהרה ויש דעה דאפילו ביום ראשון בדיקה כו' משא"כ בסופרת ז"נ אם בדיקה רק בתחלתן ולא בסופן לא מהני לר' חנינא וכ"ד פמה פוסקים ואפילו לרב דס"ל תחלתן אע"פ שאין סופן י"ל דהיינו פשבדיקה א"ע גם ביום השמיני ומצאה טהור פדאיתא בגמ' דבכה"ג מייירי רב משא"כ אם בשמיני מצאה טמא משמע דלא עליו לה ז"נ.

הרי היא חמורה מנדה. דאפ"י אם לאחר זמן בדיקה ומצאה טמאה מ"מ לא נגרע החזקת טהרה פנ"ל וכינן שפ"י י"ל דלהכי הוא דס"ל להתוס' שסופרת ז' אינו תולה בימי נדה אבל בשא"ד שתולין בו פתם י"ל דמודו התוס' דתולין גם תוף ז' נקיים דאין לומר דאת"ל דתולין פתם בשא"ד א"כ גם בנדה תהיה תולה אע"ג דהיא ג"כ בחזקת טומאה בנדה מ"מ פ"נ דלא תקלקל את הנדה ע"י מה שתהיה תולה בה מש"ה תוכל לתלות פ"נ דחברתה לא איכפת לה כלל זה שתהיה תולה בה ולא שייך לומר מאי חזית דמקלקלת לה כו' דזה אינו דהא בעלת הפתם תוכיח שאין תולין בה פתם אף ביום ראשון לכתמה דלא מקלקלינן לה כלל אפ"ה לא תלינן משום דמאי חזית לתלות בה יותר מבזו וה"נ י"ל פ"נ בנד"ז דשניהם שנים בחזקת טומאה וא"כ מאי חזית לתלות בזו יותר מבזו לכן אע"ג דלא מקלקלא לה כלל נסתפקו התוספות לומר דאין תולין והגם דהטעם דאין תולין בבעלת הפתם הוא משום דלאו מגופה קחזיא משא"כ ה"כ אדרבה היא נדה אף התם ה"פ שהטהורה אינה תולה בבעלת הפתם פ"נ ששניהם קרוב לגדר א' שלא הן חזקו רואות מגופה וה"נ סופרת ז' אינה תולה בנדה ממש פ"נ דג"כ שניהם בגדר א' ממש בחזקת טומאה וה"ז כמו טהורה לגבי בעלת הפתם ששניהם בגדר א' דמה"ט הוא דאינה תולה אע"ג דלא מקלקלה כלל לבעלת הפתם ע"י מה שתתלה בה וה"נ דכונתה ולכאורה קשה על הרשב"א מדוע כ' דבימי ספירתה היא תולה פתם בנדה וצ"ל דאזיל לשיטתיה דכ' במ"ה דקפ"ג ע"א דסופרת ז' נקיים פשבדיקה א"ע בתחלת ז"נ ה"ה בחזקת טהרה כו' אכן באמת צ"ע דאפ"י רב לא קאמר רק כשאח"כ בשמיני ג"כ מצאה טהורה משמע מקודם לזה עדיין א"ז חזקת טהרה ומ"ש במ"ה ראיה מהרמב"ן שזה לשונו בדיקה א"ע ביום ראשון ושוב לא בדיקה טהורה וכן אם בדיקה ביום השביעי או באחד מן השבעה ושוב לא בדיקה הרי זו בחזקת טהרה שהרי בדיקה והפסיקה קודם לכן עכ"ל דלכאורה משמע מל' הרמב"ן דע"י בדיקה זו שביום ראשון לבד ה"ל חזקת טהרה אף שאח"כ לא בדיקה א"ע כלל אמנם באמת לשון הרמב"ן בהלכותיו פ"ה הוא בדיקה ביום ראשון או בשני או בשלישי ושוב לא בדיקה בודקת בשעת טבילתה ונדה הרי יש בדיקה בסוף ג"כ ועדיף מבדיקה ביום שמיני משא"כ אם לא בדיקה א"ע כלל לא בשעת טבילתה ולא אח"כ י"ל גם לרב לא הן חזקה בטהרה וא"ת א"כ תחלתן אע"פ שאין סופן גרע מסופן אע"פ שאין תחלתן דבתחלתן צריך ג"כ בדיקה יום ח' או בשעת טבילתה ולא די בתחלתן לבד ואילו בסופן די בזה לבד י"ל התם מה שהפרישה בטהרה לפני ז' נקיים מהני לסופן ויש בדיקה בתחלה וסוף משא"כ בתחלתן אע"פ שאין סופן לא מהני ההפ"שה בטהרה שיהא

בדיקה הסמוכה לחברתה כו' וכיון דהכי הוא שאינה מוחזקת בטירה בבדיקת יום ראשון
לבד עד שתבדוק ג"כ ביום השביעי או ביום השמיני א"כ איך תהיה תולה בנדת דמאי
חזית דהרי ספק שקול הוא מאחר שהיא בחזקת טומאה עדיין כמו הנדה ובספק שקול
אין תולין כמו דאין טהורה גמורה תולה בבעלת הפתם משום דחשבינו לבעלת הפתם
לענין זה בחזקת אינה רואה כמו הטהורה וה"ל ספק שקול ולכן אין תולה בה אע"ג דלא
מקלקלא לה מאומה ועכצ"ל דל"ד לשני קנפות אחת של חולין כו' או לשני פתים בדוקים
וכמש"ל (וע' תוס' ד"ס ע"א סד"ה באנו וא"ת מאי שנא משני קנפות כו' בנדת גמורה
כו' וקשה מבעלת הפתם בראשון שילה דאין מפסידה לה כלום בתלייתה ואפ"ה אינה
תולה לכן עכצ"ל דל"ד לב' קנפות מטעם שפתבתי לעיל דהכא באנו להמשיך ההיתר
לזו מחברתה משא"כ התי' דהכא לא מהני מה שהספק שקול.

אלא בעינו ג"כ שחברתה תהא עלולה לראות יותר וכיון שפן סופרת ז' שהיא ג"כ עדיין
בחזקת טומאה כמו נדה ואפילו אם הנדה עלולה קצת יותר מ"מ נק' ספק שקול מאחר
שזו היא ג"כ בחזקת טומאה וכמו בעלת הפתם לגבי הטהורה גמורה אע"פ שזו טהורה
גמורה ובעלת הפתם טמאה (דבשוק של טבחים לא עברה האי דם מהיכא אתיא).

מ"מ פיון דמדאורייתא היא טהורה נקרא ספק שקול וא"כ אף דסופרת ז' לא מפסידה
להנדה בתלייתה כלום אפ"ה אין תולין: ז' ואפשר לדחוק להרשב"א לומר דהא דאין תולין
בבעלת הפתם עיקר הטעם משום דלא חזיא מגופה.

ובכה"ג הוא דאין תולין אף ששניהם שוות ואינו מפסידה כלום ודומה לב' קנפות אבל
בנדת תולין אף דחברתה הסופרת ז' ג"כ בחזקת טמאה ושניהם שוין ה"ל כב' קנפות
ואע"ג שאין טעם לחלק ביניהן י"ל הטעם משום הבו דלא להוסיף עלה דהא באמת יש
תירוצים בגמ' דתולין בבעלת הפתם וגם ה"ן הקשה ע"ז לכן י"ל הבו כו' וגם י"ל קצת
טעם ע"ז דבעלת הפתם שאמה צריף לבדות עליה דבר שדם זה ממנה ע"כ שפיר חילקנו
דל"ד לב' קנפות מטעם הנ"ל אבל גבי נדה דשירפה מצוי א"כ א"צ לבדות עליה דבר
חדש לכך תולין בה אע"פ שזו ג"כ שירפה מצוי וה"ל כמו ב' קנפות א' של חולין וא'
של תרומה דתלינו כו' וי"ל דה"נ חשוב כאלו הספק בא ממקום אחר פיון דשירפה מצוי
כו' עוי"ל דהרשב"א ס"ל דסופרת ז' פיון שהיה לה בדיקה בתחלת ז' נקיים הרי הוחל
חזקת טהרה רק שלא נגמר: משא"כ הנדה שלא בדקה א"ע עדיין פלל ה"ל בחזקת
טמאה גמורה לכן תולה בה (ובנדת שדקה והפרישה בטירה י"ל ודאי אין תולין בה
אע"ג דלא מפסידה מאומה מיהו זה לומר שבעלת הפתם אין תולה בה אבל טהורה גמורה
י"ל דתולה בה פיון דחזאי מגופה ולא מפסדת פלל) ואין זה פערך טהורה לגבי בעלת
הפתם דהתי' מדאורייתא אין שום חילוק ביניהן משא"כ הכא יש נפ"מ ביניהן
מדאורייתא שהנדה קודם שהפרישה בטירה היא בחזקת טמאה וזו הסופרת ז' פשהיה
לה בדיקה בא' מהז' נקיים הוחל חזקת טהרה שלה מדאורייתא והתוס' י"ל דס"ל דאולי
אין לחלק פלל דהא תנו אבל ימי הזב והזבה כו' בחזקת טומאה ופרש"י ימי ספירו: א"כ
משמע דאע"ג שהתחיל לספור עכ"ז נקרא חזקת טומאה ועוד דהא אפילו ספרה פל הז'
היא בחזקת טומאה טפי מבעלת הפתם בראשון שילה דהא אין תולין בה ובסופרת ז'
תולין לרשב"ג כ"ז שלא טבלה מש"ה נסתפקו התוספות דאין תולה היא בנדת משום

דמאי חזית לתלות בזו יותר מבזו ולא מהני הכא הספק שקול כמו דלא מהני בטורה לגבי בעלת הפתם פנ"ל וגם י"ל התוספות לשיטתיהו אזלי שהביא הנ"ב בתשו' סי' (מ"ב) (נ"ז) שכ' התוספות בזבחים דכ"ט ע"א דסופרת זו קודם שטבלה אין זה נקרא חזקת טהרה.

והרשב"א י"ל דס"ל כפרש"י שם דנקרא חזקת טהרה ומ"מ גבי שא"ד שתולין בהן פתם י"ל דמודו התוספות להרשב"א דתולין פיון דכתמים דרבנן דהא בספק דרבנן אף בדבר שיש חזקת איסור ממש יש מקילין וזהו אוקימתא דרבה בר חנינא בעירוובין דל"ו רע"א דמהאי טעמא אמרינן ספק עירוב פשר אף בעירוובי תחומין ואף שי"ל העמד גברא על חזקת תחום ביתו דחשיבא חזקה כדפירש"י בעירוובין שם ד"ה העמד ואעפ"כ מכשרינן העירוב שהניחו בין השמשות כדאימא בגמ' בעירוובין ס"פ הדר דף ע"ו א' לפרש"י והרמב"ם דמייירי בעירוובי תחומין ולכאורה פתמים בנדב' יש לדמותו לתחומין בשבת כי על שניהם נאמר במשנה וגמרא לשון אחד ממש והוא שלא אמרו חכמים את הדבר להחמיר ופי' רבינא כו' פדאימא בעירוובין דנ"ט ע"א ובנדב' דנ"ט ע"א וא"כ אף את"ל דסופרת זו היא בחזקת טומאה ממש י"ל דמ"מ תולין הפתמים בכל דבר שיכולה לתלות כ"ש שיש לומר דאף להתוספות בזבחים דכ"ט פוננתם שאין זה נקרא חזקת טהרה אלא כמו דבר שאין בו חזקה כלל דכיון שהפרישו בטורה ובדקו ביום ראשון דז' נקיים א"א עוד לומר חזקת טומאה ממש לכן יש להקל בכתמים אף למ"ד דלא מקילין בתחומין בהניח עירובו ביהש"מ ע' תוס' ס"פ הדר וא"ש מ"ש האחרונים שדין זה שאין תולין פתם תוף ג"י אין לו שורש בגמ' כי מהתוספות אין ראיה כלל לזה וכמשנ"ת: ח ועיין בכו"פ סי' קצ"ו ס"ה מ"ש הלא מבואר בגמ' כו' ק' איהו למד בדיקת זבה הצריכה זו נקיים דע"ז קאי סה"ת מבדיקת נדה שהיא קלה כמ"ש הרא"ש פ' תינוקת סי' ה' בשם הר"ן וה' ולא חלק ע"ז אלא שכתב דבדיקת אמצע עדיף מצד עצמו כו' ואף דסה"ת כתב פן על פל סופרת זו נקיים אף שראתה רק יום א' היינו משום דהחמירו בנות ישראל ליתן לכל ראיה דין זבה גדולה א"כ יש להחמיר כמו בזבה ממש והס"ט הנשיב על הכו"פ בדברים בלתי מובנים.

אמנם מ"ש עוד הכו"פ הא דאמרינן דלקח לרבי כו' ושומרת יום פנגד יום אינה יכולה לתלות כו' ואיהו חכמתה כו' ור"ל פיון דהש"י פנגד יום ממ"נ טמאה ע"י פתם זה שהרי אינה תולה פתם בשום דבר תוף זו נקיים וכיון שפן ראוי שזו הטורה תתלה בה אפילו לרבי פיון דלא מפסידה מאומה דהא דל מהכא חכמתה הטורה ועשה את הטורה כאלו תוכל הסופרת זו לתלות בה אפ"ה לא מהני לה וא"כ לא שייך מאי חזית ותהיז הטורה תולה בה ומפיון דלרבי אין תולה הטורה בה והיינו לשטת הרמב"ן והר"ן אפילו לדברי רב אדא פן הוא שאין הטורה תולה בסופרת שבועה בשלישי או ברביעי שלה והמהרש"א כ' שפן שטת רש"י וכמש"ל בתחלת תשובה זו ולשטת התוס' והרשב"א שבמל"מ ג"כ הדין פן לרבי לפ"ד רב חסדא ורב אדא דפליג היינו מטעם אחר והיינו דלא קרי לה הפסד פיון שאינה סותר הפל כמ"ש התוספות שם ד"ה טמא וטהור משמע לולי זה לא היז תולה בה (גם הרשב"א שבמל"מ כ' פיון דא"א לו לטבול כו') ואמאי פיון דהיא בחזקת טומאה ממ"נ ע"י פתם זה פיון שאינה תולה אפילו בעברה בשוק של טבחים.

א"כ שפיר דמי שתתלה הטהורה בה אפ"ל לרבי דהא לא מפסידה לה מאומה וגם היא
בחזקת טומאה וכתרתה טהורה אלא שמע מינה דהיא ג"כ תולה פתם בשא"ד שתולין
בהם פתם. וא"כ ע"י תליית חברתה הטהורה בה אפ"ל מקלקלה ומש"ה י"ל מאי חזית
כו' ונהו לכאורה ראיה נכונה דמוכח מהגמ' דתולין פתם גם תוף ג"י מדאין תולין לרבי
הטהורה בסופרת ז' נקיים בשני או בשלישי שילה כו' ומ"ש הס"ט ע"ז בסי' קצ"ו ס"ק
ל"ד וז"ל נלע"ד דלק"מ כו' דדוקא בנדה כו' משא"כ בזבה כו' דבריו מרפסן איגרי
דאדרבה בנדה פשיטא דקיי"ל פתכמים דתנו דס"ח וחכ"א אפילו בשנים לנדתה כו'
וסה"ת נסיעתו לא התמירו רק בזבה דהיינו בצריכה ז' נקיים ומשום דהם בחזקת טומאה
כדתנו דל"ט אבל ימי הזב והזבה כו' ומ"ש פ"ל י"א יום בחזקת טהרה היינו כל זמן שאינה
זבה לא קטנה ולא גדולה וזה פשוט אלא אם יש להשיב על ראית הכו"פ כ"י י"ל דמ"מ
מאחר שלולי פתם זה לא היתה צריכה לספור רק עוד ג' או ד' ימים רק ע"י פתם זה
המסופק אפ"ל מקלקלה א"כ מאי חזית כו' ומצאתי שהפמ"ג בשפ"ד סי' קי"א ס"ק י"א
נסתפק בכעין חקירה זו במ"ש עוד יש להסתפק ב' קדרות היתר ואיסור דרבנן נפל לא'
מהם ובא' מהן יהיה של תורה כו' א"כ אותה קדירה בהכרח יהיה אסור כו' וא"כ תו
תולין להתיר הקדירה שנייה בדרבנן או דלמא פ"ל שאפ"ל מוציא אחד מחזקה אין תולין
וכעת הדבר צריך תלמוד עכ"ל ועתה מבואר דלסברא ראשונה דהפמ"ג דכיון דאותה
קדירה בהכרח יהיה אסור כו' וא"כ תו תולין כו' כמ"כ הוא ממש ראית הכו"פ פ"א דכיון
דהסופרת ז' בתוף ז' נקיים בהכרח אינה תולה פתם בשום דבר וא"כ היא ודאי טמאה
א"כ תו תהיה הטהורה תולה בה כו' אמנם גם לסברא אחרונה דהפמ"ג שאני התם שב'
הקדירות יש לכל א' חזקת פשרות גמורה בשונה קודם נפילת האיסור ע"כ י"ל פ"ל שאפ"ל
מוציא אחד מחזקה אין תולין אבל ה"כ דבלאה"נ הסופרת ז' אינה בחזקת טהרה י"ל
דנדאי הנה הטהורה תולה בה אי איתא דהיא בהכרח תהיה טמאה ע"י פתם זה אלא מדאין
הטהורה תולה בה לרבי עכ"ל דהיא ג"כ תולה פתמים בכל דבר שתוכל לתלות ומש"ה
י"ל מאי חזית כו': ט מעתה נבואה למ"ש הח"צ בתשובה הובאה בתשו' מע"צ סי' ס"ז
בענין שאין לתלות במכה תוף ז' נקיים מה שמוצאה דם על עד הבדוק פאותה שאמרו
פ"ל ספק נגעים עד שלא נזקק לטומאה ספיקו טהור משנזקק לטומאה ספיקו טמא אף זו
כיון שהיא צריכה ז' נקיים וספק הם נקיים ספק אינו נקיים העמידנה על חזקתה ואין
פ"א נקיים ואין זה ענין מוצאה פתם דאיכא למ"ד דאף בשלשה ימים ראשונים תלינו
במאי דאפשר דכתם שאני דאינו אלא מדרבנן לאפוקי זו שלפנינו רואה היא עכ"ל
והמע"צ ס"י ס"ח שצי"ד מצד דהוי פ"עין ס"ס ול"ד לס' נגעים דמייירי בספק א' מ"מ
חזר וגמגם דלא הוי ס"ס ועוד דרבים ס"ל דס"ס לא מהני במקום דאיכא חזקת איסור
או טומאה וסיים ובאמת אין עלי התלויה כ"א על האחרונים בתשובותיהם הב"ח והט"ז
והעה"ג אשר יראה מדבריהם שהקילו לתלות במכה גם בימי ליבונה עכ"ל וכ"כ הס"ט
סי' קצ"ו ס"ק ל"ד וז"ל מיהו כ"ז בכתמים אבל ברואה ממש אע"פ שיש לה מכה בחלל
הגוף המוציאה דם כ"כ פתבתי ברס"י זה דאפילו לאחר ג"י אין לתלות דמ"מ לאו ספ"ל
גינהו ואפילו למאן דלא מצריך ספ"ל אלא ספורים מוחזקים יש לפקפק הנה ונהנה
כמש"ל עכ"ל: והנה ראיתו מספק נגעים נלע"ד דאינה ראיה פ"ל דהא בנזיר דס"ה ע"ב
פריך אי הכי אפילו משנזקק לטומאה נמי ספיקו טהור ומשני אלא כי אתמר כו' ופר"ת

דבאמת ר' יהושע מטהר הספק אפילו משנזקק לטומאה והיינו משום דילפינו מקרא דלטקרו שיש לטהר הספק ומוקים ליה אפילו במשנזקק לטומאה דאלו עד שלא נזקק לטומאה א"צ קרא דתיפוק ליה דאוקמיה אחזקתו וכ"כ עוד התוס' בכתובות דף ע"ה ע"ב ד"ה ספק אור"ת דהכא מיירי כשנזקק לטומאה כו' אלא דכ' דאיכא חזקת הגוף כנגד חזקת טומאה כו' והר"ש פ"ד דנגעים משנה י"א הביא ג"כ פר"ת והקשה דא"כ נצטרף לומר דסתם מתניתין דלקמן (ר"ל פ"ה דנגעים מ"ד) וסתם מתני' דנזיר דלא כר' יהושע ור"ל דתנו בהו דמשנזקק לטומאה ספיקו טמא ותירץ שי"ל דהתם אפילו ר' יהושע מודה משום דבאותו נגע עצמו הוזקק לטומאה ולכאורה י"ל דהתם ליכא חזקת הגוף כנגד חזקת טומאה פינן דבאותו נגע עצמו הוזקק לטומאה משא"כ בהא דפי' ר"ת ואפשר זהו פוננת הר"ש עוד פי' ר"ש בע"א דר' יהושע לא מיירי בנזקק לטומאה וזהו שטת התוספות בנדה די"ט ע"א ואעפ"כ צריך קרא משום דהרעיותא ושכיח דדרף להיות בהרת קדמה כו' ולסוף נטה יותר לפי הראשון דר' יהושע מיירי בנזקק לטומאה אלא דל"ד לנזקק דבמתני' דנזיר פנ"ל ולכל הפי' הא דמטמאי בנזקק לטומאה שבמתני' דנזיר הוא משום דיש קרא ע"ז כמש"ש הר"ש דע"ה סע"א ובתורת פהנים דריש כו' ומש"ה הקרא דלטקרו דילפינו לטהר הספק מעמיד' בענין אחר פנ"ל לר"ת בנזקק לטומאה בנגע אחר ולהתוס' דנדה בלא נזקק לטומאה כלל רק שיש ריעותא דשכיח כו' וע' בשט"מ דנזיר ד"ה גמרא מקראי דת"ק ועתה עפ"ז יתבאר שאין ללמוד כלל לנד"ז מהו דנגעים.

דהנה כבר נת' בתשו' אחרת דפי' דם ולא פתם דקאמר רע"ק אין הטעם משום דלא ארגישה אלא דאפילו אי לא הנה בעינן כלל הרגשה אפ"ה אין בפתמים שום טומאה מדאורייתא וכמו שהאריך בזה הגאון בעל ספר בית מאיר בתשובה שבסוף ספרו סי' י"ג וכ' ונ"ל ומה שהקשה בעל שב יעקב תו בדרשה דרע"ק אטו פתם לאו דם הוא לע"ד לא קשה דהוי כעין דרשה דמזר ודאי ולא ספק ה"נ דורש דם ודאי ולא ספק כו'.

ואין להקשות לפ"ז לשטת הפוסקים דכל הספיקות מן התורה לקולא א"כ קרא ל"ל כו' דהכא י"ל לולי שגילתה התורה לא היינו עושים מזה ספק מפני שאין הספק קצת שקול הואיל שבשוק של טבחים לא עברה הנה אמינא האי דם מהיכא אתיא קמ"ל להורות שספק זה שרי ד"ת עכ"ל וכ"כ הס"ט ס"י ק"צ ומוכח בהדיא בש"ס בנדה דנ"ב ע"ב דאפילו בנזקקה לטומאה טהור ספק זה מדאורייתא פדאיתא שם ראתה שני ימים ראיה מממש מגופה בתוך י"א יום ובשלישי לבשה חלוק הבדוק לה ומצאתה עליו פתם עכ"ז אין קרבנה נאכל דומה ללבשה שלשה חלוקות בשלישה ימים ע"ש הרי דכתם זה טהור מדאורייתא אע"ג דנזקקה לטומאה שהרי ראתה ב' ימים ונעשית זבה קטנה.

ואין לומר דמיירי בלא הפרישה בטקרה דא"כ ה"ל לפרש. ועוד דהא תנו אבל ימי הזב והזבה וש"י כנגד יום הרי אלו בחזקת טומאה הגם דהרשב"ץ פי' עד שיפרשו אין דבריו מוכרחים די"ל שהן בחזקת טומאה עד שתבדוק א"ע עכ"פ ביום השנימור אפי' לרש"י בזבחים כ"ט וכ"ש לתוס' שם.

ואעפ"כ פתמה טהור מדאורייתא דאל"כ אמאי אין קרבנה נאכל הגם שיש לדחות דמ"מ פינן שאינו ודאי זבה אין הקרבן נאכל דהא לעיל דכ"א ע"ב משמע אפילו יש ס"ס

לחומרא אין הקרפן נאכל מ"מ הרי הרמב"ן והר"ן בחדושישו שם פירשו קמ"ל דאינה מביאה קרפן פלל דהא פתמים דרבנן הם ואיך תביא קרפן ע"ש.

אלא שי"ל דלשיטתיהו אולי דכתמים דרבנן משום דלא ארגישה וא"כ אין הא דנזקק לטומאה ענגו להחמיר פאן פינן שאין הקולא מחמת ספק משא"כ לפמ"ש דכתמים טעמן משום דהספק טהור י"ל דמביאה קרפן וכמ"ש הרמב"ן שפן פ"א רב"ם אכן אפילו לפירושם אין שום ראיה לומר דבכה"ג מיטמא הכתם מדאורייתא אלא דאפילו אדרבנן מביאה קרפן פדאייתא בנזיר דכ"ט למ"ד חולין בעזרה לאו דאורייתא והכי קיי"ל רק דאינו נאכל משום דמליקת חולין גבלה וכו' משמע בהדיא מפרש"י שם שכ' דהשתא נמי חששא בעלמא היא ומביאה קרפן ואינו נאכל הרי אע"ג דפי' שמביאה קרפן עכ"ז ביאר דהוא רק מחששא בעלמא כו' וגם הראב"ד בבעה"נ די"ב ע"ב דכ' הא קרפן מיהו מתניא ש"מ דלענגן איסור נאמר לא יחלוק ע"ז דר"ל איסור דרבנן גם לבעלה ולא למעלה דטהרות לבד ועוד דהא עכ"פ כ' סה"ת והרשב"א דתולה פתמה בתוך ז' נקיים בדבר שיכולה לתלות א"כ עכצ"ל דהכתם טהור מדאורייתא לגמרי גם, בתוך ז' נקיים דכיון דמטהרין אפילו מדרבנן פשיש במה לתלות ש"מ דמדאורייתא שריא אף פשיאין במה לתלות אע"ג דאין הספק קצת שקול כמש"ל וגם פשיש במה לתלות י"ל שאינו רק ספק שקול אע"ג דהכ"מ כ' דהוי ס"ס פבר השיבו עליו ע' בבית מאיר שם ומכרחים אנו לומר עכ"פ דמדאורייתא מותר וטהור ספק זה אפילו נזקקה לטומאה פנ"ל ואדרבה היום עולה ג"כ במספר הנקיים כמו שהסכימו הסה"ת והרשב"א וא"כ מה ענגו ללמוד ספיקות אלו מנגעים הא אדרבה בגמרא שם מוכח דאם יש קרא לטהר הספק ראוי שיהיה טהור אפי' נזקק לטומאה פדפריף אי הכי אפי' משנזקק לטומאה נמי ספיקו טהור כו' אלא דמשני דמעמידין הקרא לא בנזקק לטומאה בנגע זה ממש ובנזקק לטומאה בנגע זה ממש יש קרא אחריןא לטמא כמש"ל: משא"כ הקא גבי דם ולא פתם דדרשינן ולא ספק הא מוכח בגמ' בהדיא דאפי' בנזקקה לטומאה קאי דרשה זו פמבואר מהנהך ראיות דלעיל ולא עוד אלא דעולה היום ג"כ במספר ז' נקיים מהאי טעמא אע"ג דספק הוא מ"מ מאחר דטהרה התורה ספק זה אפי' בנזקקה לטומאה לכן היום טהור ועולה לה פשפדקה א"ע פדין לר"א פדאית ליה ולרע"ק פדאית ליה: ומעתה אין תימא אם בימי ליבונה ג"כ תהנה תולה במפה אפי' בבדיקת עד דהא כ' הרשב"א בתה"א דקס"ב א' ובקצר וז"ל הדמים שהיא רואה מגופה אלא שאינה יודעת מן המקור כו' (פגון שיש לה מפה במקור שאפשר שממנה הדם שותת ויורד כו' שפל אלו נכללין בכלל הפתמים מפני שאפ"ל בא לטמא אינו מן הנדאי אלא מן הספק עכ"ל וא"כ י"ל שזה ג"כ טהור מדאורייתא מחמת דרשה הנ"ל דדם ולא פתם אלא דהכא יש פוסקים מתירין ג"כ מדרבנן אפי' בשא"י שמפתה מוציאה דם אע"פ שמחמירי' בכתם שאין בו במה לתלות והיינו משום דהכא יש ויש במה לתלות ולהפוסקים המחמירים בזה כשא"י שמפתה מוציאה דם אע"ג דמקילין בכתם שמצאה פשיש לתלות במפה שיכולה להגלע הגם דלא עדיפא ממפה שא"י שמוציאה דם צ"ל דחכמים החמירו בכתם זה יותר פינן שהיא רואה מגופה כו' אבל עכ"פ מדאורייתא נ' דכל שיש לה מפה בגופה וא"י אם הדם מהמקור או מן המפה ה"ל טהור דזהו בכלל דם ולא פתם א"כ פינן שזהו בכלל ולא פתם א"כ יש לטהרו אפי' תוך ז' נקיים כמש"ל באריכות וגם מדרבנן לא מצינו שחילקו בין תוך ז"נ לשאר ימי טהרתה רק יש לומר

הקולא שמצד רפין לתלות במפה שא"י אם מוציאה דם משום יש לה נסת ושללא בשעת וסתה לא שיקף תוך ז"נ להקל בזה: ומ"מ צ"ע אם ה"ל ספורים די"ל.

דלא דמי להא דפרקן בא סימן דנ"ב ע"ב ראתה שני ימים כו' המוכא לעיל דהתם היינו שע"י הפתם לא נעשית זכה גדולה אבל פשפבר נעשית זכה גדולה י"ל דלא חשוב ספורים פשיש ספק פה"ל ויש לומר פינו דבעינו רק ספורים מוחזקים ולא ונדאים א"כ פינו דהחזקה בטרה ע"י בדיקה דיום ראשון ויום שביעי או שמיני א"כ ה"ל ספורים מוחזקים מאחר דהספק שפינתיים אפי' נזקק לטומאה דינו לטהר פדלעיל וצ"ע בענין מ"ש דאם יש לה מפה דינו ככתם וכמו שהקשיתי ע"ז מדין שהחמירו בלילות בדם המפה בבתולים דאם הנה דינו רק ככתם לא היו מחמירים כ"כ ועוד שהרי תינקה שלא הגיע זמנה לראות אין לה פתם כלל כמ"ש בגמרא פ"ק ד"ה ע"א ואם איתא שפשוואה מגופה ויש ספק שפא מחמת המפה ה"ל רק דין פתם לבד.

הרי זו אין לה פתם וא"כ מאי טעמא ר' ינאי ערק אפי' מתינקה שלא הגיע זמנה לראות ונשאת פהובא בהרא"ש פרק תינקה ס"ס"א' ובטוש"ע ובב"י רס"י קצ"ג: קיצור א יש ב' שיטות בפי' פלוגתא דרב אדא ורב חסדא הא' שיטת התוס' והרשב"א הב' שיטת הרמב"ן והר"ן וכ' מהרש"א שפן פרש"י מה שכ' מהרש"א שהטעם שמיאנו התוס' בפירש"י הוא מה דב' קנפות הנה עוד יש ראי' לתוספות מפסחים ד"י ע"א: ב הא דאין תולין בבעלת הפתם אע"ג דלא מפסידה מאומה בשתתלה בה פי' הר"ן דלא אתיא אלא פרבי אליבא דרב חסדא וק' ע"ז דהא קיי"ל פרשב"ג וגם הרמב"ם דפוסק פרבי היינו פרב אדא ועוד להתוספות אפי' פרב חסדא לא אתיא ולכן נ' שיש לחלק בין נד"ז דתלין באשה זו לתלייה דטמא וטהור שהלכו בב' שבילין וכן בשתי קנפות: ועד"ז יש לחלק בין נד"ז דתלין פתם לב' פתים בדוקים שבפסחים ד"י: ד ואע"ג שבד"ז יש ספק דרבנן מ"מ לא מקילין בכה"ג פשצד ההיתר נמשך רק מעצמיות טומאת השנה ול"ד לשאר ספקות: ה והנה התוספות מסופקים בסופרת ז אם תולה בנדה והרשב"א פסק בפשיטות דתולה וכ"פ הש"ע.

ולכאורה סה"ת וסיעתו ג"כ ס"ל לא פתוספות וא"כ מה שכתבו האחרונים על דינו דסה"ת שאין לו שורש בגמרא הרי יש ויש פינו דתוספות מחמירים יותר: ו אף י"ל התוספות לא נסתפקו רק אם היא תולה בנדה אבל בשאר דברים שתולין פתם מזדים דתולין וא"כ אין זה ענין לדינו דסה"ת ואדרבה על הרשב"א יש להקשות דהא סופרת ז' לגבי נדה ה"ל פערך טהורה לגבי בעלת הפתם וכמו דשם אין תולין אע"ג דאין בעלת הפתם מפסדת מאומה ה"נ הכא: ז ויש ליישב דעת הרשב"א בכ' תירוצים וע"פ תירוץ ב' יהיו התוס' לשטתיהו בזבחים כ"ט א' והרשב"א ס"ל דפרש"י שם ומ"מ גם לתו' שם דאין זה חזקת טהרה מ"מ א"ש דתולה פתמיה פשאר הנשים הטהורות: ח שיש קצת ראי' מהש"ס דהיא תולה פתמה וכמ"ש הכו"פ ולא כהס"ט שדחה ראיתו בלי טעם: ויש לתרץ דהתם ההיתר נמשך רק מצד שפא לא נפלה התרומה לתוך החולין משא"כ הכא שאין ההיתר נמשך אלא מחברתה מפש: סימן קנח בדין אשה שיש לה קאלטענש איך תעשה לענין טבילה: משנה ה' פב"ת דמקנאות כל ידות הפלים שהם ארנכות ועתיד לקצוץ מטבילין עד מקום המדה כ' ר"ש פדמפרש בפרק בהמה המקשה (דף ע"ב ע"ב)

דְּכַל הָעוֹמֵד לִיְחִתּוֹךָ פְּחִתּוֹךָ דְּמִי וּדְבַר תִּימָה הוּא דַּמ"מ לִיְהוּי תְּצִיץָה לְמָקוֹם חֲתוּךָ וְאִין לֹמַר דְּאִיְרִי בְּיָדוֹת שְׁל חֲלִיּוֹת דְּהָא מְדַקְאָמַר רַבִּי טְרַפּוֹן עַד שְׁיִטְבִּיל כָּל הַטְּבָעוֹת מִפְּלִל דְּתַנָּא קָמָא סְגִי בְּחִצֵּי טְבָעַת (וּכ"כ הֶרְמֵב"ם בְּפִי הַמְּשֻׁנָּה שָׁם דַּלְת"ק סְגִי בְּקִצַּת הַטְּבָעַת) וְאִין לֹמַר דְּהוּי כְּבִית הַסְּתָרִים דְּלָא בְּעֵי בִיאַת מִים מ"מ רְאוּי לְבִיאַת מִים בְּעֵינֵן פְּדָאָמְרִינֵן בַּפ"ק דְּקִדּוּשֵׁינֵן דָּף כ"ה וּבְפֶרֶק תִּינּוּקַת דַּס"ו וּמִיְהוּ לְעֵיל גַּבִּי מַגְל בְּתוֹסְפָתָא מְשַׁמַּע דְּאֲבִית הַסְּתָרִים דְּכָלִּים לָא תִיְיִשִּׁינֵן בְּחִצֵּיָה פְּלִל עכ"ל וְעֵינֵן מַגְל הוּא מַה דְּהִבִּיא שָׁם מְשֻׁנָּה א' מַגְל שְׁנֹשְׁבָרָה יָדָה מִן הַסִּטָּה וּלְפָנִים אֵינָה חוֹצְצוֹת מִפְּנֵי שְׁהִיא כְּבִית הַסְּתָרִים כּו' וְעַבְב"י ס"י ר"ב וְעֵינֵן בַּסָּה"ת ס' ק"ד וְנִצְיַע הַסּוּגִיָּא דְּחוֹלִין עב"ב דְּתַנּוּן הֵתָם שְׁחַט אֶת אִמּוֹ וְאַח"כּ חֲתָכָה הַבְּשָׂר מִגַּע גְּבֵלָה (בְּשָׂר הָעוֹבֵר מִגַּע אֲבָר מִן הַחֵי שְׁהוּא מְטַמָּא כְּגַבֵּלָה (בְּהַעוֹר וְהַרְוֵטָב דַּק"ט א"נ) אִם יֵצֵא עוֹבֵר מֵת גְּבֵלָה גְּמוּרָה הוּי הָאֲבָר מֵאֲחַר שְׁלָא טַהֲרָתוֹ שְׁחִיטָת אִמּוֹ) דְּבָרֵי ר' מֵאִיר וּבְגַמ' שָׁם אֲמַאי טַנְמָאָת בֵּית הַסְּתָרִים הִיא (אֲמַאי בְּשָׂר הָעוֹבֵר טַמָּא וְהִלָּא לָא נִגַּע הָאֲבָר בְּבְשָׂר אֱלָא ע"י חַבּוּרוֹ אוֹתוֹ מִגַּע הַחַבּוּר בֵּית הַסְּתָרִים הוּא שְׁאִינוֹ נִרְאָה) וְטַנְמָאָת בֵּית הַסְּתָרִים (קִי"ל בַּמַּס' נִדָּה דַּמ"ב דְּלָא מְיֻטְמָא) לָא מְיֻטְמָא לִימָא ר' מֵאִיר לְטַעְמֵי (דְּאִית לִי טַנְמָאָת בֵּית הַסְּתָרִים מְטַמָּא) דְּתַנּוּן בְּכָלִּים פֶּרֶק כ"ז מ"י שְׁלֵשָׁה עַל שְׁלֵשָׁה (שְׁלֵשָׁה טְפָחִים בְּגָד שְׂרָאוּי לְמַדְרָס וְהִנֵּה מַדְרָס הֵזַב שְׁהוּא אַב הַטַּנְמָאָה פְּדַכְתִּיב וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ וְגו') שְׁנַחֲלַק (וְאִינוֹ רְאוּי עוֹד לְמַדְרָס אֲבָל רְאוּי הוּא לְשַׂאֲר טַנְמָאוֹת דְּקִי"ל שְׁלֵשׁ אֲצַבְעוֹת עַל שְׁלֵשׁ חֲזֵי לְעֵינֵימִי וְלְעֵשִׂירִים) טְהוּר מִן הַמַּדְרָס (מְלַטְמָא אֲדָם וְכָלִּים) אֲבָל טַמָּא מִגַּע מַדְרָס (טַנְמָאָת הַנּוֹגַע בְּמַדְרָס יֵשׁ לוֹ וְהוּי רֵאשׁוֹן לְטַנְמָאָה מִפְּנֵי שְׁנֹגְעוּ זֶה בְּזֶה בְּעוֹדוֹן מְחַוְּבִין שְׁהִיו מַדְרָס) דְּבָרֵי ר' מֵאִיר וְתַנְיָא אֲמַר רַבִּי יוֹסִי וְכִי בְּאִיזָה מַדְרָס נִגַּע זֶה (מֵאֲחַר שְׁנַחֲלַק שְׁהִירִי מִגַּע חַבּוּרוֹ אִינוֹ מִגַּע לְפִי שְׁהוּא בֵּית הַסְּתָרִים אֱלָא אִם י"ל שְׁיֵשׁ כָּלִים טַנְמָאָה מְשֻׁנֵּינִת עָלָיו לָאו מְשׁוּם מִגַּע מַדְרָס) אֱלָא שְׁאָם נִגַּע בּוֹ הֵזַב שְׁיָהָא טַמָּא מִגַּע הֵזַב כּו' רַבִּינָא אֲמַר בְּגָד לָאו לְחֲתִיכָה קָאִי עוֹבֵר לְחֲתִיכָה קָאִי וְכָל הָעוֹמֵד לְחֲתוּךָ פְּחִתּוֹךָ דְּמִי (וְהִרִי נּוֹגְעִין זֶה בְּזֶה) כְּמָאן כּו' מֵאִיר דְּתַנּוּן פּב"ת דְּמַקְנוּאוֹת מ"ד כָּל יְדוֹת הַכָּלִים שְׁהֵן אֲרוֹכּוֹת וְעַתִּיד לְקַצְצוֹן מְטַבִּילֵן עַד מְקוֹם הַמַּדָּה (מַה שְׁעַתִּיד לְקַיֵּים וּמַה שְׁעַתִּיד לְקוּץ א"צ טְבִילָה דְּכַקְצוּן דְּמִי) דְּבָרֵי ר' מֵאִיר וְחֻקִּים אוֹמְרִים עַד שְׁיִטְבִּיל אֶת כְּלוֹ אֲפִילוֹ תִימָא רַבָּנִן חַבּוּרֵי אֲוֹכְלִין (שְׁהֵן רַבִּין אִינוֹ חָשׁוּב חַיְבוּר וְכַמָּאן דְּמִפְּרָתִי דְּמוֹ וּדְאָמְרִינֵן בְּעַלְמָא פְּסָחִים דְּפ"ה לְרַבִּינָא חַבּוּרֵי אוֹכְלִים כְּמָאן דְּמִפְּרָתִי דְּמוֹ מְהֵקָא נְפָקָא) כְּמָאן דְּמִפְּרָתִי דְּמוֹ וַיֵּשׁ לְהַעִיר מְהָא דְּכְתוּבוֹת פ"ד נא"א כָּל הָעוֹמֵד לִיְגוּזוּ כְּגוּזוּ דְּמִי דִי"ל דְּאָרְף רַבָּנִן מוֹדוֹ לר"מ מְשׁוּם דִּה"ל חַבּוּרֵי אוֹכְלִין שׁוּב רְאִיתִי בְּמַרְדְּכִי ספ"ב דְּשְׁבוּעוֹת ס' תש"ן וְנ"ל דר' מֵאִיר סָבַר כָּל הָעוֹמֵד לִיְחִתּוֹךָ פְּחִתּוֹךָ דְּמִי כְּמוֹ שְׁפוּבֵר בְּשַׁעְרוֹ כָּל הָעוֹמֵד לִיְגוּזוּ כְּגוּזוּ דְּמִי עכ"ל וּלְפַמ"ש אִין מְוַכְרַח דְּרַבִּי יְהוּדָה פְּלִיג שָׁם מְטַעְמָא דְּאָמְרֵן וְכ' הַתּוֹסְפוֹת אַהָא דְּאֲמַר ר' מֵאִיר מְטַבִּיל עַד מְקוֹם הַמַּדָּה.

וא"ת ואיך ליהוי תציצה דהוי מיעוטו המקפיד דמיעוטו המקפיד חוצץ בכלים כמו באדם כדמשמע במסכת מקנאות פ"ט מ"ז עכ"ל וכ"כ הרשב"א ונ"ל וצ"ע לדברי ר"מ והלא כיון שהוא עתיד לקצצו הוא מקפיד עליו ואפילו מיעוטו המקפיד קי"ל דחוצץ ואפילו בכלים כדאיתא בפסחים גבי עריבה עכ"ל.

והוא במשנה פָּרַק אֵלּוּ עוֹבְרִין גַּבֵּי בְּצֵק שְׁפֹסְדִי עֲרִיבָה אִם מִקְפִּיד עָלָיו חוֹצֵץ וְאִם רוֹצֵה בְּקִיּוּמוֹ הֲרִי הוּא כְּעֲרִיבָה. וּבְגֻמְ' שָׁם לְפִי אוֹקִימָתָא דְרַבָּא דַּמְ"ו ע"א וְכֵן הִקְשָׁה הֲר"ן כְּהַרְשֵׁב"א.

וְכֵן הִקְשָׁה בַּסֵּה"ת ס' ק"ד וַח"ל וְהֵלֵא הָעוֹדֵף שְׂאִינוּ מְטָבִיל חוֹצֵץ הוּא לְעִיקָר כְּלִי וְלֹא בָּאוּ שָׁם מִים עַכ"ל וְקָשְׁיָא לִי דְעַדִּיפָא ה"ל לְהַקְשׁוֹת דְּהָא עֲנִין חוֹצֵץ אוֹ אִינוּ חוֹצֵץ זֶהוּ שְׂיִיף בָּאִם דְּבַר הַחוֹצֵץ נְטָבֵל כְּלוֹ בְּמִים דְּבַכָּה"ג מִיָּרִי כָּל עֲנִינֵי חֲצִיצָה כְּמוֹ בְּגִמְרָא רַפ"ו דְּשִׁבְתָּ וְרַפ"ק דְּעִירוּבֵין דְּף ד' ב' וּפ"ט דְּמִקְנוֹאוֹת שְׁעָם הָיוֹת שְׁנִטְבֵּל כְּלוֹ תוֹף הַמִּים אַעפ"כ חֲשׁוֹב חֲצִיצָה כִּינּוּן שֶׁהוּא מְפָסִיק בֵּין הַמִּים וּבֵין הַדְּבָר הַצָּרִיף טְבִילָה וְלִפְעָמִים לֹא חֲשׁוֹב הַפֶּסֶק כִּינּוּן דְּאִינוּ מִקְפִּיד עָלָיו ה"ל כְּגוֹפוֹ כַּדְּפַרְש"י בְּעִירוּבֵין שָׁם וְזֶה מֵהַנִּי כְּשֶׁהַדְּבָר הַחוֹצֵץ נְטָבֵל כְּלוֹ בְּמִים לֹא כֵן בַּנְד"ז כְּשֶׁאִינוּ מְטָבִיל אֲלָא עַד מְקוֹם שְׁעֵתִיד לְקַצֹּץ וְהַשְּׂאָר כְּלוֹ חוֹץ לְמִים א"כ אֵף אַת"ל דְּאִינוּ חוֹצֵץ וְכַדְעַת הֲר"ן אוֹ כַּדְעַת הֲר"ש עַכ"ז הֲרִי כִּינּוּן שֶׁלֹּא נְטָבֵל בְּמִים א"כ גַּם מְקוֹם הַחֲתָף הָא לֹא נְטָבֵל בְּמִים שֶׁהַמִּים לֹא הָיוּ מְקִיפִין אוֹתוֹ מְקוֹם רַק מְצַדְדֵי וְלֹא מֵעַל גְּבוֹ וְכִשְׁלֹא בָּא תוֹף הַמִּים לֹא עָלְתָה טְבִילָה מְדֹאוּרֵייתָא אֵף אִם מְשִׁהוּ הָיָה חוֹץ לְמִים כַּמ"ש הַרְמַב"ם רַפ"א מֵהַל' מְקוֹנְאוֹת הַלְכָה ב' שְׂאִם טָבֵל כְּלוֹ חוֹץ מְרֹאשׁ אֲצַבַּע הַקְּטָנָה עֲדִינּוּ הוּא בְּטוֹמְאָתוֹ וְכ"כ הַס"ט רַס"י קַצ"ח רַק הַס"ט הִבִּיא רְאִיָּה לְדְבָרֵינוּ מַמ"ש הַרְמַב"ם שָׁם דִּין ז' וּבְאֵמַת בְּדִין א' מְפֹנְרֵשׁ יוֹתֵר כַּנ"ל וְלְכֹאוּרָה גַּם מְדִין ב' אֵין לְהַכְרִיחַ כ"כ דְּמְדֹאוּרֵייתָא הָנִי כְּאֵילוֹ לֹא טָבֵל אַע"ג שְׁכַתְּבַ עֲדִינּוּ הוּא בְּטוֹמְאָתוֹ הֲרִי כַּה"ג שְׁנִינּוּ בְּמִשְׁנֵה סַפ"ח דְּמִקְנוֹאוֹת קְרָצָה שְׁפֹתוֹתֶיהָ כְּאֵלוֹ לֹא טְבִילָה וְהֲרִי הֵתָם ע"כ מְדִין חֲצִיצָה לְבַד הוּא אָבֵל טְבִילָה כָּל גּוֹפָה תוֹף הַמִּים א"כ ע"כ מְדֹאוּרֵייתָא עָלְתָה לָּהּ טְבִילָה דְּהַחֲצִיצָה רַק בְּמִיעוּט גּוֹפוֹ וְאַעפ"כ נִקַּט כְּאֵלוֹ לֹא טְבִילָה א"כ גַּם כְּאֵן אִינוּ מְוַכְרַח דְּהָנִי דְּאוּרֵייתָא שׁוֹב רְאִיָּתִי בַּס"ט ס"ק כ"ג ד"ה וּמְדִי עֲבָרֵי הִבִּיא בְּשֵׁם הַזְּכָרוֹן יוֹסֵף חִי"ד ס' יו"ד דְּרֹאוּי לְבִיאַת מִים לְחוּד וְחֲצִיצָה לְחוּד וּבְקִרְצָה שְׁפֹתוֹתֶיהָ מְדֹאוּרֵייתָא הָנִי כְּאֵלוֹ לֹא טְבִילָה מְשׁוּם דְּאֵין רְאוּי לְבִיאַת מִים וְאֵף לַה"ס"ט שָׁם שְׁנַחֲלֵק עָלָיו בְּדִין הַהוּא מ"מ כְּשֶׁלֹּא הָיָה מְשִׁהוּ תוֹף הַמִּים מְשֻׁמַּע לַכ"ע מְדֹאוּרֵייתָא הוּא וְכ"נ מ"ש אַאזְמו"ר הַגָּאוֹן נ"ע בְּסוֹף הַל' נִדְּהָ שְׁלוֹ בְּדִינֵי תַקּוּנֵי הַמְּקוֹנָה וַח"ל בְּכַדִּי שְׁלֹא יִהְיֶה שְׁעָרָה צָף עַל פְּנֵי הַמִּים אֲפִילוֹ מְשִׁהוּ ח"ו עַכ"ל מְשֻׁמַּע דְּהוּא מְדֹאוּרֵייתָא וְדָמִי לְהָא דְּמִנְחוֹת דַּכ"ז א' דְּמִיעוּטוֹ מְעַכְבֵּב אֶת רַבּוֹ וְצ"ל שְׁמִקּוֹם שְׁעֵתִיד לְקַצֹּץ אוֹתוֹ מְקוֹם הַחֲתָף הָיָה כְּלוֹ תוֹף הַמִּים וּמ"ש בְּמִשְׁנֵה עַד מְקוֹם הַמְּדָה הֵינּוּ עַד וְעַד בְּכָלֵל וְעַכ"ז קָשָׁה דְּאֵף שְׁהָיָה תוֹף הַמִּים אַעפ"כ לֹא בָּאוּ הַמִּים עָלָיו כְּלָל שְׁהָרִי הָעוֹדֵף שְׂאִינוּ מְטָבִיל הוּא חוֹץ לְמִים וְא"כ לֹא הָיוּ מִים עַל גַּבֵּי מְקוֹם הַחֲתָף אֵף בְּהַפְסֵק וְלֹא דָמִי לְחֲצִיצָה דְּהֵתָם מ"מ הָיוּ הַמִּים עָלָיו רַק שְׁהָיָה הַפֶּסֶק בֵּינוּ לְבֵין הַמִּים ע"י דְּבַר הַחוֹצֵץ אָבֵל כְּאֵן שְׁהָעוֹדֵף לֹא נְטָבֵל בְּהַמִּים כְּלָל א"כ לֹא הָיוּ מִים ע"ג מְקוֹם חֲתָף כְּלָל וְצ"ל כִּינּוּן שְׁהָיָה מְקוֹם הַחֲתָף תוֹף הַמִּים רַק שְׁמַחַמַת הָעוֹדֵף לֹא יָכְלוּ הַמִּים לְבֹא עָלָיו מֵמַעַל ה"ל כְּטָבֵל כְּלוֹ תוֹף הַמִּים וְהַחֲשֵׁשׁ רַק מְשׁוּם חֲצִיצָה: קִיצוֹר הַתּוֹסְפוֹת חוֹלִין ע"ג וְהַרְשֵׁב"א וְהֲר"ן שָׁם הִקְשׁוּ עַל מַתְנֵיתֵין דַּכַּב"ת דְּמִקְנוֹאוֹת כָּל יְדוֹת הַפְּלִים שֶׁהֵן אֲרוּפִין וְעֵתִיד לְקַצֹּץ אֵיף מְטָבִילֵן רַק עַד מְקוֹם הַמְּדָה הָא הָעוֹדֵף שְׁעֵתִיד לְקַצֹּץ חוֹצֵץ לְגַבֵּי הַשְּׂאָר וְלֹא בָּאוּ שָׁם הַמִּים.

וַיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּחֲצִיצָה דְּמִיעוּטוֹ הַמְּקַפִּיד הָנִי רַק מְדַרְבְּנָן. וְלְכֹאוּרָה יֵשׁ כְּאֵן חֲשֵׁשׁ דְּאוּרֵייתָא שְׁלֹא בָּאוּ הַמִּים כְּלָל עַל מְקוֹם הַחֲתָף וְלֹא עַל דְּבַר הַחוֹצֵץ וְכִשְׁלֹא בָּא כְּלוֹ

תוף המים מדאורייתא לא עלתה לו טבילה וצ"ל דכיון שמקום החתך היה פולו תוף המים אף שדבר העודף מנע המים מלכסות עליו נקרא טבילות פולו תוף המים: ב והנה התוספות שם תירצו על קושיותם ונ"ל וי"ל דאיירי בידות הפלים העשויין כעין חוליות פאותן שלשלאות של ברזל העשויין בטבעות והא דקתני נמי סיפא שלשלת דלי גדול ארבעה טפחים ושל קטן עשרה מטבילין עד מקום המדה רבי טרפון אומר עד שיטביל את כל הטבעות מפלל דת"ק לא בעי פל הטבעת מיירי נמי פגון דאותה טבעת עצמה עשויה כחוליות מטבעות קטנות וליפא תציצה עכ"ל וכ"כ בסה"ת סי' ק"ד וסיים ג"כ והא דתנו ה"ם בסיפא שלשלת כו' מפלל דת"ק סבר אינו צריך להטביל רק עד תצי הטבעת עד מקום שעתידי לקוצצו מפרש מורי רבינו בטבעת של דלי שקושרין בו החבל להורידו לבור ואותו טבעת עשוי בחוליות מטבעות קטנות עכ"ל והנה לפי תירוץ זה הרנוחנו דאין שיהיה ג"כ הקושית דלא בא פולו במים דגרע מחציצה דהא לפ"ז באמת היו המים ע"ג מקום החתך שהרי אפילו חציצה לא היה פלל.

אף הר"ש הקשה על תירוץ זה כהובא לעיל שכתב ואין לומר דאיירי בידות של חוליות דהא מדקאמר רבי טרפון כו' ומה שתירצו ע"ז התוספות וסה"ת דאותו טבעת עשוי בחוליות מטבעות קטנות נראה לו לדונחק אלא דלת"ק דרבי טרפון סגי בחצי טבעת מממש וכ"ד הרא"ש בפי' המשניות כב"ת דמקנאות מ"ה ותירץ הר"ש והרא"ש שם ובכב"ת דנדה סס"ל דבבית הסתרים דכלים לא חיישינן לחציצה והר"ן בחידושו בחולין שם תירץ ונ"ל וניחא לי דמקפיד עליו היינו שקשה עליו כשעומד שם בשעת טבילה ולפיכך חוצץ אבל פאן ניחא ליה שיעמוד שם עד שעת קציצה ומ"מ פיון שגמר בדעתו לקציצה בסוף לרבי מאיר פקצוץ דמי עכ"ל ונראה שזה תלוי בפלוגתא שהביא הרא"ש פ"ק דסוטה סי' ב' בענין חבן וביטולו אי ביטול לעולם בעינן או גם לזמן סגי וכן הביא זה הר"ן שם והר"ן שם ס"ל דביטול לשבעה סגי ע"כ ס"ל גם פאן כשניחא ליה שיעמוד שם עד שעת קציצה נקרא אין מקפיד עליו דה"ל כמבטלו שם לזמן וכדמשמע מלשון רש"י רפ"ק דסוטה דף ה' ב' דכשאינו מקפיד עליו בטל לגביה אלמא דמדין ביטול נגעו בו, וא"כ לפ"ד הפוסקים שם דביטול לעולם בעינן ואם לאו לא מהני י"ל גם פאן אף שאינו מקפיד שיעמוד פן איזה זמן פיון שמקפיד שלא יעמוד פן לעולם אין זה ביטול ולא הנה כגופיה וחייו.

וזהו טעם דהתוספות והרשב"א והר"ש שלא תירצו תירוץ זה דהר"ן ומדברי המרדכי דלקמן נראה תירוץ אחר דס"ל ע"ד תירוץ הר"ש דהוי בבית הסתרים אלא דעדיף מיניה דהיינו דה"ל כבלוע ובלוע א"צ שיהיה ראוי לביאת מים וכמשי"ת: קצור.

יש ד' תירוצים. הא' תוספות וסה"ת בשם מורו דמייירי בידות של חוליות ב' הר"ש והרא"ש דדחו זה ותירצו בבית הסתרים דכלים א"צ שיהיה ראוי לביאת מים ג' הר"ן דס"ל דנקרא מיעוטו שאינו מקפיד ד' המרדכי דס"ל דה"ל כבלוע ובית הסתרים: ג והנה המרדכי ספ"ב דשבעות סי' תש"ן הביא משנה הנ"ל ומתחלה פסק כרבי יהודה דס"ל עד שיטביל את פולו וכ"מ דעת סה"ת סי' ק"ד דלא הביא ראיה מהמשנה רק שקשה טביל את פולו אין העודף חוצץ אע"ג שעתידי לקוצצו אבל הרמב"ם פ"ג מהל' מקנאות דין כ"ח פסק שמטבילין עד מקום המדה וכ"פ הרא"ש פב"ת דנדה סס"י ל"ד דהלכה כה"ק.

ונראה הטעם דהא אחר פלוגתא דרבי יהודה תנן בסיפא שלשלת דלי גדול כו' מטבילין עד מקום המדה רבי טרפון אומר כו' ות"ק דרבי טרפון ודאי אינו ר' מאיר דהא ר"ט קדם טובא לר' מאיר עיין בגמרא פ"ק הפותב ד"ש סב"א דהנה רבי דר' עקיבא א"כ פיון דרבי טרפון פליג את"ק מוכרח דת"ק דר"ט ס"ל ג"כ כרבי מאיר לכו פסקו הלכה כת"ק וטעמו דהמרדכי שפסק כריה"ו היינו כמ"ש דר"מ סבר כל העומד ליחתה פחתה דמי כמו שסובר בשערו כל העומד ליגזז פגוזו דמי וריה"ו פליג והלקתא כריה"ו עכ"ל וס"ל דשם אין הלכה כר"מ וכמו דקיי"ל פ"ק שבועת הדיינין בענין ענבים העומדות ליבצר דלאו כבצורות דמיין אבל ה"ן בשבועות שם כ' ומיהו דוקא בצריכין עדיין לקרקע אבל א"צ לקרקע כ"ל כבצורות דמיין דהא אמרינן בפ"ק נערה שנתפתתה דנ"א כל העומד לגדור פגדור דמי וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' טוען ונטען עכ"ל: קיצור: הרמב"ם והרא"ש פסקו דא"צ שייטביל את פולו אלא עד מקום המדה: ואח"כ כ' המרדכי אף יש לפסוק היכא שהקניס פדרפה או ארנפה היד ביותר דלא חייז דהיכא דארנפה ביותר הוי פמובלע וכבית הסתרים דלא מיטמו ולא חייזי והיכא דמפניסה פדרפה תניא בתוספתא בפ"ז דמסכת מקנאות כל ידות הפלים שהקניסן שלא כדרך הרי אלו אין חוצצין פ"א אע"ג שתקועים לתוכו פדרף שמקניס יד פקורדון או פמחבת כ"ז דקדקתי פראב"ה בס"י תתק"צ וכ' פחידושי אנשי שם שם דמ"ש המרדכי אף יש לפסוק היינו כת"ק דר' יהודה דמטבילין עד מקום המדה ולדבריו חזר בו המרדכי תכ"ד מדבריו הראשונים ולפע"ד אין הפ"י פן דהא השנה דין זה לידות הפלים שהקניסן פדרפן ושם צריף להטביל את כל היד רק הפ"י דלא חייז לחזר שתקוע לתוכו דאין המים יכולים לבוא שם מחמת שהבית יד תחוב בו ע"ז אומר דלא חייז וכמו"כ פשהיא ארנפה ביותר ועמיד לקוצו אף שמטביל את פולו ה"א דהעודף שעמיד לקוצו חוצץ ע"ז קמ"ל דאינו חוצץ והוא מבואר בסה"ת סי' ק"ד מיהו זה אינו מדכתב המרדכי אח"כ ז"ל מיהו עכ"פ נ"ל ידות הפלים דאין עתידין לקוצו הוי פגוף הפלי לכ"ע וצריף להטביל פולו עכ"ל: מפלל דברישא בעמיד לקוצו ר"ל דא"צ להטביל פולו וכ"מ ממ"ש עוד פללא דמלתא היכא דאין עתיד לקוצו מטביל פולו ואם עתיד לקוצו הוי פבלוע וכבית הסתר דלא מטמא ולא חייז כו' וכ"פ ראב"ה דאותן נשים שיש להן וולקשטרש בשערו ששעשה להם בלילות והוא ספנות נפשות לגלחו דלא חייזי דכיון דמהדקי טובא זה בזה הוי פבלוע ובית הסתרים דלא חייזי עכ"ל ויש להקשות ע"ז דהא תירוץ זה דה"ל פבית הסתרים זהו דברי הר"ש ואמאי לא הקשה המרדכי לנפשיה כמו שהקשה הר"ש דמ"מ ראוי לביאת מים בעינין וגם תירוץ דהר"ש לא יתנה עולה לדינו דראב"ה דהא פבית הסתרים דאדם בעינין שיהיה ראוי לביאת מים וצ"ל דלכן הוסיף המרדכי וראב"ה הוי פבלוע דבלוע עדיף מבית הסתרים פמבואר בפ"ק בהמה המקשה דע"א א' ב' גבי פגון שבלע שתי טבעות אחת טמאה ואחת טהורה.

וכן מבואר פגדה דמ"ב ע"ב דבלוע הוי פמי שאינה משא"כ בית הסתרים ע"ש וא"כ פיון דה"ל פבלוע לכן א"צ פלל שיהיה ראוי לביאת מים מיהו לשטת הר"ש אין משם ראיה לדינו דראב"ה דלהר"ש הוי רק פבית הסתרים ולא פבלוע.

וכ"ש לשטת התוספות ולשטת ה"ן הטעם הב' דהמרדכי שי"ל דלא מהדקי ועיילי בהו מ"א והנה לכאורה הטעם הראשון והשני דהמרדכי סתרי אהדדי דבראשונה אמר פיון

דמהדקי טובא ה"ל פבלוע ואח"כ פכתב ועוד כו' משום דלא מהדקי ועיילי בהו מיא ואפשר דאינו סתרי כ"כ דארף על גב דעיילי בהו מיא עכ"ז י"ל פיון דה"ל קליעה אחת ה"ל פבלוע כו' מיהו קשה על טעם השני דאם פן דעיילי בהו מיא מהו ששנינו במשנתנו פ"ט דמקונאות אלו חוצצין באדם כו' קלקי הלב והזקן הרי עיילי בהו מיא ואין פאן חציצה פלל א"ו דלא דמי קליעה לקשירה.

דקליעה ה"ל פלכדים דהוי חבור גמור עיין במשנה פב"ת דכלאים לכדים אסורים ואף דשם אינו פלאים דאורייתא היינו משום דלעגן פלאים בעינן שוע וטווי ונוז אבל י"ל דה"ל חיבור גמור ועיין בס"ט סי' קצ"ח ס"ק י"ט שהקשה ג"כ על הטעם השני דהמרדכי דקליעה גרע מקשירה ולפמ"ש הוא נגד המשנה מפרשת דקלקי שהם קאלטענש הוי חציצה אלמא דלא עיילי בהו מיא וזהו ג"כ דלא פספר תפל"מ שהביא הס"ט שם שכתב מ"מ נ"ל טעם ב' עיקר ועל טעם הראשון דה"ל פבלוע פכר פכתתי דלא משמע פן מדברי הר"ש וקרא"ש: קיצור.

בהמרדכי אפ"ל ג"כ דס"ל פהרמב"ם וקרא"ש ובענין קאלטענש כ' דלא חייצי דכיון דמהדקי טובא ה"ל פבלוע וכבית הסתרים: ד עוד פכתב המרדכי טעם ג' וז"ל ועוד שפיון דלא מצי לגלחון מפני הסכנה הוי רביתיה ולא חייצי פדאמרינו פרק הערל עובר היינו רביתיה אע"ג דלאו ירף אמו הוא עכ"ל וז"ל הגמ' שם דע"ח סע"א טעמא דכתב אפר וילדו הא בעלמא פתר אבוי שדינו ליה אלא הא דאמר רבא פותית מעופרת שנתגי' בנה א"צ טבילה (לשום ג' דסקלא ליה טבילה דאימיה) אמאי א"צ טבילה וכו"ת משום דרבי יצחק דאמר ר' יצחק דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ רובו שאינו מקפיד עליו אינו חוצץ (והכא לא קפיד בהאי חציצה האי ולדא דרביתיה הוא ואע"ג דאמרו התם גזרו על רובו שאינו מקפיד כו' הכא אוקמינהו אדאורייתא) והא אמר רב פהנא לא שנו אלא רובו אבל פולו חוצץ (אע"ג דלא מקפיד והכא פולו הוא מכוסה) שאני עובר דהיינו רביתיה (ולאו חציצה היא) וס"ל להמרדכי בשם ראב"ה דה"נ גבי הקאלטענש הוי רביתיה פיון דלא מצי לגלחון כו' ויש להעיר לענין רביתיה מהא דס"פ אלו טרפות דס"ז סע"א התם היינו רביתיה ופרש"י וכמי שלא פירשה מן המים היא עכ"ל וכו"פ פל הפוסקים כמ"ש בי"ד רס"י פ"ד ועכ"פ ענין רביתיה היינו מה דאורחין הכי וסברת המרדכי דכיון דא"א להסירן מפני הסכנה הוי פמו אורחין בהכי מה שנלע"ד לצדד לסמוך ע"ד המרדכי הוא.

דהנה ז"ל הריטב"א ביבמות דע"ט שם התם משום דרבי יצחק פ"י דלאו משום דעובר ירף אמו אלא משום דטבילת אמו עולה לו ולא הוי חציצה דא"ר ר' יצחק רובו שאין מקפיד עליו בהניתו אינו חוצץ והכא נדאי אין הנלד מקפיד על בטן אמו אדרבה ניחא ליה בגויה פל זמן שלא הגיע לצאת לאויר העולם ואע"ג דרבנן גזרו ברובו שאינו מקפיד אטו רובו המקפיד הכא דמילתא דלא שכיחא אוקמוה אדינא דאורייתא עכ"ל ולכאורה יש לצדד קולא מדברי הריטב"א שכתב דמילתא דלא שכיחא אוקמוהו אדינא דאורייתא א"כ ה"נ גבי הקאלטענש אם הם רק ברוב שיערה ולא בכל השער א"כ פיון דאין מקפיד עליו דהא ניחא לה בהו עד שיפלו מעצמן מפיון שזהו רפואה שלה וזהו ג"כ מילתא דלא שכיחא לכן אוקמוהו אדאורייתא מה גם פיון שא"א לגלחון מפני הסכנה ובהדיא מחלקינו פ"ק דחולין ד"א סע"ב בין אפרש ללא אפרש ומשמע התם דאפילו מדאורייתא יש

לחלק בין אֶפְשֶׁר ללא אֶפְשֶׁר כמ"ש התוספות רפ"ג דבכורות דף כ' סע"א וכ"ש הָאֵל
לענן רובו שאינו מקפיד דחוצץ מדרבנן ולכן פינו שיש סבא לומר דאינו חוצץ פלל
בלאו הני ג' טעמי דהמרדכי ע"כ יש לנו לסמוך עכ"פ בפשיטות ע"ד המרדכי ובנדאי
בכל הקאלטענש ישאר מיעוט שערות שאינן מקולעין א"כ ה"ל הקאלטענש, רק רובו
שאינו מקפיד: אף עכ"ז יש לדקדק אם תשיבי אינו מקפיד דהנה לשון רש"י פ"ק
דעירובין דף ד' ב' בפי' ומקפיד עליו שמצטער על לכוף זה שבראשו.

א"כ י"ל גם הקאלטענש א"א להכחיש דהן משא פבד על האדם ואע"ג דניחא ליה בהו
מצד הרפואה אינו דומה לדבר שאינו מקפיד עליו בעצם פלל מיהו יש ראיה דאינו נקרא
תציצה כה"ג פינו דמ"מ רוצה בקיומן מהמשנה פ"ג דפסחים בצק שבסדקי עריבה כו'
אם מקפיד עליו חוצץ ואם רוצה בקיומו הרי הוא פערובה: ופרש"י שם דמ"ה סע"ב
ואם רוצה בקיומו שיתקיים בסדקיו לסתום אלמא הא דרוצה בקיומו זהו ענן אין מקפיד
עליו מיהו קשה ע"ז מדין רטיה דמשנה שלימה פ"ט דמקנאות מ"ב גלד שחויץ למפה
והרטיה שעליה הרי דגם רטיה שעל המפה ממש חשוב תציצה אע"ג דרוצה בקיומו
עתה ואין רצונה להסירה פלל.

וצ"ל דאע"ג שפעת אין דעתו להסירו מ"מ פינו שדעתו להסירו אחר שתתרפא המפה
נקרא מקפיד עליו ואע"פ שפעת רוצה בקיומו ולא דמי לרוצה בקיומו גבי בצק שבסדקי
עריבה דרוצה בקיומו לעולם וכל שיעמוד הבצק ויסתום הסדק הפל ניחא ליה משא"כ
הכא גבי רטיה שרוצה בקיומו רק עד שיתרפא המפה ואזי יסירנה א"כ חשוב מקפיד
עליה וראיה לחילוק זה ממשנה ג"ד פ"ק בתרא דמקנאות דקשרי העני אינם חוצצים
לפי שהקשר הוא אינו עשוי להתיר לעולם כמ"ש הרע"ב והוא מדברי הרמב"ם פ"ג
דהל' מקנאות דין כ"א כ"ב שקשרים ותפרים שאין עתיד להתירם אינם חוצצים אבל
קשרים שעתידי להתירם חוצצים ע"ש במ"ש שהוא עתיד לגלותו ולמתקן א"כ י"ל פל
שעתיד להתיר אפילו אחר זמן רב נקרא מקפיד עליו וכה"ג כ' הראב"ד בספר בעה"נ
שער הטבילה דף י"ט ע"ג וז"ל ואי קשיא חוטי צמר וחוטי פשתן ורצועות שבראשי
הבנות אמאי חוצצין והלא מיעוטו שאינו מקפיד הוא לא מקפדת היא דלא תימא פל
שאינו מקפיד עליו בשעת טבילה אלא אם תקפיד עליו שעה אחרת דבר המקפיד עליו
הוא שא"א שלא תעביר אותם מעל ראשה בשעה שחופפת את ראשה.

וכן הטבעת שבידה אי אפשר שלא תעבירנו בשעת לישה. או בשעת שהיא אופה
ומבשלת עכ"ל והביא דבריו הרשב"א בתה"א בעמוד האחרון בסוף התה"א וכן מבואר
ברש"י ר"פ במה אשה לפי רבותיו דרש"י וגם רש"י עצמו לא הקשה עליהם אלא משום
דכיון שהם רפויים והמים באים בהם לא שייך תציצה פלל ע"ש: קיצור.

אות ד' נאות ה' טעם ג' דכתב המרדכי דהיינו רביתיה עוד צד אחר אף את"ל דלאו היינו
רביתיה ע"פ דברי הריטב"א פ"ק הערל דע"ח אף יש לחקור אם מקרי אינו מקפיד
להעיר מרוצה בקיומו שבמשנה פ"ג דפסחים אף קשה ע"ז מדין רטיה שע"ג המפה
במשנה פ"ט דמקנאות ע"כ צ"ל דבעינו שאין דעתו להסירו לעולם דומיא דקשרי העני
פ"י דמקנאות מ"ג: ו והנה גלד שחויץ למפה חוצץ פ"ט דמקנאות מ"ב וז"ל הר"ש גלד
שחויץ למפה ריר היצא מן המפה מתייבש ונעשה גלד עכ"ל וכ"כ בפי' הרא"ש שם

והרע"ב וְהַרְמַב"ם כ' וְהַגְלִיד שֶׁע"ג הַמִּכָּה הַקְּלִיפָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה עַל הַחֲבוּרָה עַכ"ל וְגַלְד
שֶׁעַל הַמִּכָּה אֵינוֹ חוֹצֵץ שָׁם מ"ד מִשְׁמַע אַף שֶׁהוּא ג"כ גְּלִיד יָבֵשׁ רַק פִּינּוֹן שְׂאִינוֹ מִתְּפַשֵּׁט
חוּץ לַמִּכָּה אֵינוֹ חוֹצֵץ, וְכ"נ מְדַבְּרֵי הַרְאָב"ד בְּסֵפֶר בַּעֲה"נ שֶׁעַר הַטְּבִילָה דִּי"ט ע"ד שֶׁפָּתַב
דְּהָא אֲמַרִּינוּ בְּנִדְהָ פָּרַק בְּתָרָא דס"ז וְלִית הַלְכָתָא כְּכָל הַנִּי שֶׁמַּעֲתָתָא עַל תְּלָתָא שֶׁמַּעֲתָתָא
קַמִּיתָא קָאֵמֶר דְּאִינוּן רִיבְדָא דְכוּסִילְתָא וְלִפְלוּף שְׁבַעֲיָן וְכַחֲוֹל שְׁחוּץ לַעֲיִן דְּאִינְהוּ אֲמַרִּין
חוֹצֵצִין בְּאִשָּׁה וְלִית הַלְכָתָא פְּנוּתִינְהוּ אֶלָּא פְּסֻתָמָא דְּמִתְּנִיתִין דְּאִינְתְּנָא לַעֲיִל דְּגַלְד שֶׁעַל
הַמִּכָּה אֵינוֹ חוֹצֵץ כָּלֵל לֹא שְׂנָא דְכוּסִילְתָא וְלֹא שְׂנָא דְשָׂאָר מִכָּה לֹא שְׂנָא בְּגוֹ תְּלָתָא וְלֹא
שְׂנָא לְבַתֵּר תְּלָתָא כּו' עַכ"ל וְהָרִי רַש"י פ' גְּבִי רִיבְדָא דְכוּסִילְתָא שְׁבַתוּף שְׁלִשָּׁה גַלְדוֹן
רַף מִשְׁמַע לֹאֲחַר שְׁלִשָּׁה מִתְּנִיבְשִׁין וְעַכ"ז ס"ל לְהַרְאָב"ד דְּאִינוּן חוֹצֵצִין פִּינּוֹן שֶׁהֵם גַּלְד
שֶׁע"ג הַמִּכָּה וְכ"כ בְּהַשְׁגוֹת פ"ב מֵהַל' מְקַנּוּאוֹת דִּין כ' עַמ"ש הַרְמַב"ם מְפַנֵּי שֶׁהֵדֵם נִקְפָּה
כְּגַלְד וְע"ז כ' זֶה שְׁבוּשׁ שְׁהָרִי גַלְד שֶׁעַל הַמִּכָּה אֵינוֹ חוֹצֵץ: וְשָׁם כ' הַטַּעַם שְׂאִינוֹ מִקְפִּיד.

אָבֵל הָרָא"ש סוּף נִדְהָ בַּהַל' מְקַנּוּאוֹת סס"י כ"ה חִזְקָה דְּגַלְדֵי שְׁחוּץ לַמִּכָּה הוּא מִתְּנִיבְשִׁין
וְנַעֲשֶׂה גְלִיד אָבֵל מֵהַ שְׁבַתוּף הַמִּכָּה הוּא רַף תְּמִיד וּמִדְמָה זֶה לְלִפְלוּף שְׁבַעֲיָן וְשְׁחוּץ לַעֲיִן
וְעִינֵי תוֹס' נִדְהָ דס"ז א' ד"ה לְפָלוּף ס"ל גַּם בְּלִפְלוּף אֵין הַחִזְקָה ע"ד לַח וְיָבֵשׁ פִּי חוּץ
לַעֲיִן אֲפִילוֹ לַח חוֹצֵץ וְדַבְּרֵי הָרָא"ש גְּבִי לְפָלוּף שְׁבַעֲיָן הֵם כְּדַבְּרֵי הַסְּמ"ג שֶׁהִבִּיא הַב"י
בְּדִין לְפָלוּף שְׁבַעֲיָן אָבֵל מְדַבְּרֵי הַתוֹס' הַנֶּ"ל מְבֹאָר נִגְדַּד הַפִּי שְׁפִי הָרָא"ש גְּבִי גַלְד ג"כ.

וְהַרְמַב"ם גְּבִי לְפָלוּף שְׁבַעֲיָן ס"ל ג"כ כְּהַתּוֹסְפוֹת וְהֵנָּה לַפּמ"ש לַעֲיִל דְּפִי אֵינוֹ מִקְפִּיד
הֵינּוּ שְׂאִינוֹ מִקְפִּיד לְהִסְרוֹ לְעוֹלָם צָרִיף לֹאֲמַר דְּגְבִי גַלְד שֶׁעַל הַמִּכָּה אֵין מִקְפִּיד מִלְהִסְרוֹ
לְעוֹלָם דְּלִכְשִׁיתְרַפָּא הַמִּכָּה יְפוּל מֵאֲלִיו אָבֵל גְּבִי גַלְד שְׁחוּץ לַמִּכָּה י"ל דְּמִקְפִּיד עָלָיו
דְּהֵינּוּ שְׂאֵף שְׁבִהִיּוֹת הַמִּכָּה בְּתוֹקְפָה לֹא יוּכַל לְהִסְרוֹ שְׁעִי"ז יְגָרוּם כְּאֵב לְהַמִּכָּה פִּינּוֹן
שֶׁהוּא סְמוּךְ לְהַמִּכָּה מִמָּשׁ אֵף לְכַשְׁתְּרַפָּא הַמִּכָּה מִקְפִּיד לְהִסְרוֹ אִם לֹא יְפוּל מֵאֲלִיו אָכֵן
סֵה"ת ס' ק"ג כ' וְז"ל וְצָרִיף לְהִסְרוֹ גַלְד וּמִכָּה שְׁעָלֶיהָ כְּדָאֵמֶר רַמִּי בַר אֲבָא הָאֵי רִיבְדָא
דְּכוּסִילְתָא עַד תְּלָתָא יוֹמֵי לֹא חִיָּצָא דְעֵדִינֵין לַח הוּא הַגְּלָד שֶׁעַל הַמִּכָּה שֶׁעַל הַקְּנֵה מְכָאן
וְאֵילָף חִיָּצָא שְׁנַעֲשֶׂה יָבֵשׁ וְנִדְבַק בְּדוּחַק אֶל הַבְּשָׂר וְאֲפִילוֹ אִם מְצַטְעֵר אִם יִסְרוֹ הַגְּלָד
מֵעַל הַמִּכָּה אוֹ אֲבַעְבוּעוֹת אוֹ שְׁחִין דְעֵתָהּ לֹא הִזָּה דְעֵתוֹ לְהִסְרוֹ וְקְרוֹי אֵינוֹ מִקְפִּיד מ"מ
רְגִילוֹת הוּא לְהִסְרוֹ הַכֵּל אוֹ יִמְתִּין עַד שְׁיִרְפָּא וְיוּכַל לְהִסְרוֹ בְּקַל כ"ז פ'י מוֹרֵי רַבִּינוּ
בְּתַשׁוּבָה אַחַת עַכ"ל נִרְאֶה מְדַבְּרֵיו דְּכָל שְׁמַצְטְעֵר אִם יִסְרוֹ עַכְשָׁיו וְלִכְּנֵן אֵין דְעֵתוֹ
לְהִסְרוֹ עַכְשָׁיו חָשׁוּב אֵינוֹ מִקְפִּיד אַע"פ שְׁכַשְׁתְּרַפָּא יִהְיֶה דְעֵתוֹ לְהִסְרוֹ וְלִדְבָרָיו זֶהוּ
הַחִזְקָה בֵּין גַּלְד שֶׁעַל הַמִּכָּה לְגַלְד שְׁחוּץ לַמִּכָּה דְּגַלְד שֶׁעַל הַמִּכָּה מְצַטְעֵר לְהִסְרוֹ וְלִכְּנֵן
אֵין מִקְפִּיד עָלָיו וְגַלְד שְׁחוּץ לַמִּכָּה אֵין מְצַטְעֵר כ"כ אֵף לְהִסְרוֹ עַכְשָׁיו ע"כ מִהַסְתָּם
מִקְפִּיד עָלָיו וְהֵנָּה כְּדַבְּרֵי סֵה"ת פֶּן הוּא לְשׁוֹן הַסְּמ"ג לְאוּנֵן קו"א וְגִדּוּלָה מְזָה מִשְׁמַע
בְּסֵה"ת ס' ע"ט דְּכָל גַּלְד שְׁמַצְטְעֵר עָלָיו אֵינוֹ חוֹצֵץ אֲפִילוֹ חוּץ לַמִּכָּה שְׁהָרִי כְּתַב שָׁם
לְעַנְיָן נט"י אוֹ גַלְד הַמִּכָּה שֶׁהוּא יָבֵשׁ וְאֵינוֹ מִקְפִּיד אוֹ גַלְד שְׁמַצְטְעֵר עָלָיו אֵינוֹ חוֹצֵץ
אַע"פ שְׁבִטְבִילַת כָּל גּוֹפּוֹ רְגִילוֹת לְהִסְרוֹ הַכֵּל מִשׁוּם הוֹמָרָא כּו' מ"מ בְּנִט"י לֹא הִתְחַמְּרוּ
כו' וְכ"כ הַסְּמ"ג בַּמ"ע ס' כ"ז בְּהַלְכוֹת נט"י הוֹבָא ב"י בְּאו"ח רס"י קס"א וּבַמ"א שָׁם
סֵק"ט וּמִשְׁמַע נִדְאֵי דְקֵאֵי אֲפִילוֹ אֲגַלְד שְׁחוּץ לַמִּכָּה.

וכ"מ מדברי הסמ"ק שהביא הב"י וגלד יבש שאינו מצטער בנטילתו משמע כל שמצטער בנטילתו אינו חוצץ אפילו חוץ למפה וכן פי' דבריו הס"ט סי' קצ"ח ס"ק כ"ג סד"ה ותו קשה לי על הש"ף אלא שכתב ונראה דאין כל הפוסקים שנים בזה אלא ס"ל דאף במצטער לא מקרי שאינו מקפיד וכפשטא דמתניתין פ"ט דמקנאות מ"ב דגלד שחוץ למפה חוצץ ולא מפליג מידי ומה"ט נראה שהחמירו הר"ש מקוצי ומהר"ק בנשיהם הובא בט"ז ס"ק י"ד אע"ג דמירי דמצטערת בנטילתה וכמבואר שם ואלו הנה מחומרא בעלמא לא היו מחמירים כ"כ שלא להאמינה מ"מ יש לסמוך על הפוסקים דסברי דאם מצטערת מקרי מיעוטו שאינו מקפיד עליו עכ"ל ועב"י בי"ד סי' קצ"ח גבי גליד שעל המפה בבד"ה שם בד"ה פתב בא"ח הורגלו הנשים כו' והנה טעם החולקים על זה וס"ל כפשטא דמתניתין י"ל בשני אופנים הא' דכיון שהגליד חוץ למפה ע"פ רוב אין פאן צער כל כך אף אם לפעמים מצטער לא חילקו הב"י י"ל דכיון בזמן מועט פשתתחיל המפה להתרפאות יקפיד עליו להסירו א"כ אף מעתה חוצץ אף שפעת אינו מקפיד ודומיא טבעת חוצץ באשה מפני שדרכה להסירה בפשעת לישא וכמש"ל סוף אות ד בשם הראב"ד.

ועיין בש"ע אאזמו"ר הגאון נ"ע בא"ח סי' קס"א סעיף ו' ז' נתפנון לתרץ קושיא זו מטבעת על גלד שחוץ למפה שמצטער עליו דאף שבסעיף ג' הביא הדין דטבעת אף שאין בה אבן טוב חוצצת באשה שדרכה להסירה בפשעת לישא כו' אבל באיש כו' לפי שאינו מקפיד עליה להסירה לעולם.

דמזה משמע לכאורה שפדי שלא יחצוץ הוא פשאנו מקפיד עליו להסירו לעולם אעפ"כ גבי גליד פתב פנ"ל ונ"ל סעיף ו' ריר היצא מן המפה ומתייבש ונעשה גליד אם אינו מקפיד עליו להסירו או שמצטער להסירו שמעשה אין דעתו להסירה כל זמן שיהיה בענין זה קרוי אינו מקפיד ואינו חוצץ לנטילה אע"פ שבטבילה מחמירין עכ"ל ור"ל דאף פשיטתא יסירנו מ"מ כל זמן שהוא בענין שהוא פעת אין דעתו להסירו וא"כ ה"ז פדבר שאינו מקפיד להסירו לעולם כיון שלא יסירנו אא"כ ישתנה לגמרי מהמהות שהוא פעת ולא פשיהיה בענין שהוא פעת וזהו קצת דוחק דמ"מ דעתו להסירנו: ולכן החולקים על סה"ת י"ל שאין נכון אצלם חילוק זה ע"כ מדמו זה לטבעת ולרצועות שבראשי הפנות פנ"ל ולפ"ז גבי גלד שעל המפה דאינו חוצץ צ"ל הטעם כמ"ש בחידושי הרמב"ן פב"ת דנדה דס"ז סד"ה ולית הלכתא.

ונ"ל וגלד שעל המפה נמי משום האי טעמא הוא דלא עביד אינש לקלף גלד מפתו משום דקשה למפה עד דיבייש ומקליף מנפשיה אבל ריבדא דכוסילתא כו' חייצה עכ"ל הרי חילק למ"ד דריבדא דכוסילתא חייץ אחר ג"י אף שהוא פגלד שעל המפה משום דמ"מ מקפיד להסירו דאינו קשה למפה כשיסירנו משא"כ גלד שעל המפה אין דרך לקלף אותו כלל עד שיתקלף מאליו וממילא ולכן מה"ט יש לחלק ג"כ בין גלד שעל המפה לגלד שחוץ למפה: דגלד שחוץ למפה מקפיד להסירו פשתתחיל המפה להתרפא ולא ימתין עד שיתקלף מאליו משום דמה שיקלפנו לא קשה למפה כיון שהוא חוץ למפה ע"כ חוצץ אף דכעת מצטער עליו ואין דעתו להסירו עתה מ"מ כיון שדעתו לקלף אותו אחר זמן חשוב ג"כ מקפיד עליו רק גלד שעל המפה כיון דאין דרך לקלף אותו כלל

כ"א להמתין עד שיפול מאליו ה"ז נקרא אין מקפיד עליו ואף שבודאי רוצה שיפול מ"מ פינון שאין דעתו להסירו כלל לעולם עד שיקלון מעצמו אין זה קפידא ובטל לגבי גופו וה"ל כגופו והרי גבי צפרנים ושערות כ' בסה"ת סי' ק"ד שאף אם הצפרון גדול יותר מדאי חוץ לבשר ועתיד לקוצצו אינו חוצץ כו' והביא ראיה לזה.

וצ"ל משום דעכשיו ה"ל כגופו א"כ כמו"כ הך גלד שעל המפה פינון שאין דעתו לקולפו לעולם ה"ל כגופו ואף שעתידי ליפול ולהקלף מעצמו וחפץ בזה הרי הצפרנים יטלם בידו ובפלי ועכ"ז אין חוצצין כמ"כ ה"א כשלא יטלנו בידיו לעולם ועיין מענין צפרנים בש"ע סי' קצ"ח ס"ך ובט"ז ובש"ף שם.

ואף לפמ"ש הש"ף בשם הראב"ן סי' שכ"ו י"ל היינו משום שעתידי ליטלן ומקפיד ע"ז משא"כ ה"א גבי גלד שלא יקלפנו כלל עד שיקלון מאליו כנ"ל: קיצור (גבי גלד שעל המפה דאינו חוצץ ושחויץ למפה דחוצץ מבואר מדברי הראב"ד בבעה"נ ובהשגות דאף ביבש הוא וכ"נ מהר"ש והתוס' ד"ה לפלוג דלא פהרא"ש ס"י כ"ה והטעם משום שעל המפה אינו מקפיד ופי' אינו מקפיד לסה"ת י"ל כשאינו מקפיד להסירו עד שיתרפא לגמרי חשוב אינו מקפיד ולפ"ז אף בגלד שחויץ למפה אם מצטער להסירו י"ל הדין כן אף י"ח ע"ז וס"ל גלד שחויץ למפה חוצץ בכל ענין אף אם מצטער עליו וא"כ ה"א דגלד שעל המפה אינו חוצץ י"ל כמ"ש הרמב"ן משום שאין דרוך לקולפו כלל עד שיקלף מאליו לאחר שיתרפא וכן גבי טבעת ורצועות שפראשי הבנות משמע כן דכל שדעתו להסירו אף לאחר זמן נקרא מקפיד עליו ומ"מ יש לחלק ביניהם לפ"ד סה"ת וסיעתו): ז והנה לכאורה י"ל דדין זה אם דעתו שלא להסירו זמן רב ג"כ חשוב אינו מקפיד עליו או אם אינו חשוב אינו מקפיד אא"כ דעתו שלא להסירו לעולם הוא תלוי באשלי רב רבי ומקודם נקדים לשון רש"י בפ"ק דסוּפָה דף ה' ע"ב ואין מקפיד עליו.

ה"ל כגופיה הואיל ואין סופו ליטלו ובטיל לגביה ולא חייץ עכ"ל מוכן מלשונו דכשאין סופו ליטלו בטל לגביה וה"ל כגופו וא"כ יש להעיר לזה מדין בית שמקלאהו תבן או צרורות וביטלו דהוי מבוטל פ"ק דסוּפָה דף ד' ע"א.

והנה הרא"ש שם סי' ב' והר"ן ד"ה תבן וביטלו והמרדכי שם רפ"ק הביאו שני דעות י"א דכל הני בטולין שמבטלו עד עולם וכן פי' ר"ח וכ"כ ראב"ן ה. אמן רש"י פי' שמבטלו לשבעה ימי הקדש וכ"כ ראי"ז בש"ג שם וכ"ד הרא"ש והר"ן שם אבל הריטב"א שם ס"ל כדעת הר"ח וראב"ן ה"כ הב"י בהל' סוּפָה סי' תרל"ד בשם מה"מ פ"ד מהל' סוּפָה שדעת הרי"ף והרמב"ם לפרש דביטול צריך להיות בדעתו להניחו שם עד עולם ובחידושי הריטב"א בעירובין פ"ק חלוץ דע"ט א' כ' תבן ואין עתיד לפנותו פרש"י ז"ל שאנו יודעין שאינו עתיד לפנותו משם לעולם אלא שלא בטלו בפירוש והנכון שאין עתיד לפנותו עד זמן מרובה וכבר פירשנו בפ"ק דסוּפָה עכ"ל הרי לדברי הריטב"א לענין טומאה בעינינו גם לפרש"י שיבטלנו לעולם ועיין בתה"ד ס"י ע"ה שכתב והנה נראה לחלק אפילו לר"ח ולראב"ן ה"ה מהני תקנה דילן דהא דבעי אינהו ביטול לעולם היינו לענין מחיצה דסוּפָה דאורייתא אבל טלטול שבת מדרבנן מודו דמסתמא לא פליגי אהיה דפרק חלוץ דמהני ביטול לאותו שבת כמו דבר שאינו ניטל אמן בתוספות פרק חלוץ בהיה סוגיא מוכח דלא מחלקינן בהכי וע"ש עכ"ל ועיין מדין זה דתה"ד בשו"ע

א"ח סי' שנ"ח ס"ב בהג"ה ובדברי אאזמו"ר שם סעיף ט' ובש"ע סי' שע"ב סי"ו ובמ"א שם ס"ק כ"ז כ"ח ובדברי אאזמו"ר שם סעיף י"ט שפסק שבד"ס ה"לף אחר המיקל ועיין בסי' תרל"ג ס"ד ובמ"א שם סק"ד ועיין בפרק לא יחפור דף כ' ע"א אף בנד"ד שאין דעתה להסיר הקאלטענש לעולם עד שיפלו מאליהן י"ל לכ"ע ה"ג ב"טול מ'דאורייתא ונקרא אין מקפיד עליו פ'לל וכמ"ל גבי ג'לד שעל המפה להרמב"ן דהטעם שאינו חוצץ משום דלא עביד אינש לקלוף ג'לד מפתו כו' עד ד'בייש ומקליף מנפשיה ולכאורה יש לעורר עוד ספק אם נקרא אין מקפיד עליו והוא שיש לומר דלא דמי לבצק שבסדקי עריבה דכיון דרוצה בקיומו נקרא אין מקפיד עליו פ'ללעיל אות ד' דהתם אין מצטער בו פ'לל וגם רוצה בקיומו משא"כ ה"כא גבי קאלטענש דבנדאי מצד עצמן יש קפידא גדולה לכל אדם שלא יהיו לו קאלטענש שהם צער לאדם וגם ארז"ל פב"ת דנדרים דפ"א ריש עמוד א' ערבוביתא דרישא מיייתי לידי עוירא ופ"ה ה"ר"ן פ'שאינו מסרק ראשו תמיד ומתוך פ' איפא ערבוביתא ברישא.

אף שרש"י והרא"ש פירשו שם בענין אחר ודבריהם פ"ה בתר"י ס"פ שני דברכות במשנה ד"ה רחץ בלילה הראשון מ"מ הקאלטענש ודאי גרועים יותר הרבה מענין ערבוביתא דלפרש"י וגם הם מאוסים ובזויים רק דאעפ"כ נ"חא לה ב"הן פ'די להנצל מהמחלה שהיא רע ומר הרבה יותר מהקאלטענש והיא בוסרת הרע במיעוטו א"כ י"ל שאינו דומה לדבר שאינו מקפיד עליו בעצם פ'לל דה"כא אדרבה מצטערת היא ב"הן רק שאעפ"כ נ"חא לה הצער ורצונה בו א"כ מנלן דגם כה"ג נקרא אינו מקפיד עליו ש"מא פ"ה אינו מקפיד היינו פ'שלא איכפת לי פ'לל ואין שום צער בו ואפשר לדמותו למ"ש בב"י סי' קצ"ח ד"ה צבע שצובעות בשם הרא"ש פ' תינוקות סי' כ"ז שכ' וכל אשה שאומנתה לצבוע פיון שדרכה בכ"ה אינה מקפדת פ'דאמרינו בנבחים פ'רק דם חטאת דף צ"ח רב על בגדו (רבב פ'ל דבר הנתוף פ'גון שומן וחלב ושענה) חוצץ ואם מוכר רבב הוא אינו חוצץ עכ"ל וכן אמרינו שם דם על בגדו חוצץ ואם טבח הוא (שאינו מקפיד בדם שעל בגדו דחציצה בקפידאמליא) אינו חוצץ וכ"כ הב"י בשם הרשב"א ותשו' להרמב"ן סי' כ"ד וכ"פ בש"ע סעיף י"ז בהג"ה ולפע"ד משנה שלמה היא זו ספ"ט דמקנאות מטפחות של זפתין (זנפתי חבית או עושי זפת) ושל יוצרין ושל מפסלי אילנות אין חוצצין וכ' הרמב"ם פי אלה פ'ולם ללכלוף מלאכתם וגאלם ב"ה יהיו מטפחותיהם פ'ן ולא יקפידו על לכלוקם אם תסור או תשאור ואין ב"ה משפט החציצה עכ"ל ועיין מכ"ז בהרמב"ם פ"ג מהל' מקנאות דין ה' ודין ד' ו' ז ולכאורה א"א להכחיש דכשרבב על בגדו או דם הוא קצת צער וכן פ'שמטפחותו מ'לכלכת קצת צער הוא פ'שצריף לקנח את עצמו ב"ה ופ'ניו ועכ"ז מאחר שי'דעינו שאין ד'ר' ב'ני אומנות זו להקפיד על זה נקרא אין מקפיד עליו וכמו"כ י"ל על הקאלטענש ה"ל.

ועוד יש להעיר בזה מדין ה"ל דתבן ובטלו. הרי תבן עם היותו חשוב קצת עכ"ז פ'שבטלו מבוטל וכרים וכסתות שאני דלא מהני ביטול משום דבטלה דעתו אצל פ'ל אדם. וה"כא אדרבה ד'ר' אנשים כה"ג לבטל הקאלטענש ולסבול אותם עד שיפלו מאליהן וא"כ ה"ל ביטול וראיתי בתשו' הגאון רע"ק איג'ר ז"ל סי' סמ"א שכ' ג"כ על ענין שיש סכנה להסירם אם מיקרי אינה מקפדת ולכאורה י"ל דכיון דרוצה בקיומם אף שאין הרצון

מצד עצמותם כ"א להנצל עי"ז מהיזק ה"ל לענן רצון כמו פיס הזב פ"ק דשבת די"ב ריש ע"א דאמרין הקא בעי להו להאי פיס לקבולי בי זיבה כו' ופרש"י אע"ג דבזיבה לא ניתא ליה כו' ור"ל מ"מ בהפיס ניתא ליה ע"כ ה"ל הוצאה פי אורחיה וחשוב רצון וכמ"ש התוספות די"א סע"ב ד"ה פל אצולי חשוב משקה לרצון כו' ה"נ חשוב פיס כו' פי אורחיה וא"כ ה"נ אע"ג דהחולי נדאי לא ניתא ליה אבל מאחר שפ"ק יש לה החולי הרי ניתא לה בהקאלטענש שע"ז תפטר מהחולי שהרי היא סומכת על עצת הרופאים וא"כ חשוב מה שנושאת אותם רצון וכי אורחיה: דומיא דכיס הזב הנ"ל וא"כ ה"ל רוצה בקיומו וכן פסק בשה"ת סי' רי"ז דחשוב הוצאה אלא דמסקנת הש"ס שם דחשוב מלאכה שא"צ לגופה ולרבי שמעון פטור עליה ולר' יהודה חייב ובנדאי דמשאצ"ל נקרא רצון רק שאין צריך לתכליתו רק בשביל דבר אחר עיין רש"י פ"ק במה מדליקין דל"א ע"ב ד"ה לעולם ודף צ"ד ע"ב ד"ה ור' שמעון פטור ותוספות דצ"ה א' סד"ה ורבי שמעון.

ובהרמב"ם פ"א מהל' שבת דין ז' ובכ"מ שם בשם מ"כ ונהרי הקא בעינן רק שלא יהיה מקפיד עליו ולא בעינן שיהיה חפץ בו לאמתו כ"ש הקא דרוצה בקיומו ממש אף שברצונו היה יותר שלא בא עליו החולי ולא קאלטענש מ"מ עכשיו שפ"א עליו החולי רוצה ממש בהקאלטענש א"כ אף שאינו חפץ לתכליתם מ"מ נקרא רצון שהרי לכמה דברים מצינו אף שהרצון מחמת פפייה נקרא רצון כמו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני וכ"ש אונסא דנפשיה דחשוב רצון גמור פדאייתא פ"ק חזקת הבתים דמ"ז סע"ב ודילמא שאני אונסא דנפשיה כו' ע"ש א"כ ה"ל כמו רוצה בקיומו דנקרא אין מקפיד עליו פ"ג דפסחים פנ"ל ובתשו' הג"מ עקיבא דלעיל הביא בשם החיות דעת שהקשה על סברא זו מאגוד שע"ג המפה וקשקשים שע"ג השבר שבתוספתא ומה שהשיב ע"ז המחבר שי"ל דבאמת לא חייצי תמוה עליו ועל הח"ד שהביא מהתוספתא ונהיה לו להביא משנה שלימה פ"ט דמקנאות ונהרטייה שעליה ור"ל דגבי גלד מחלק המשנה דגלד שעליה אינו חוצץ רק גלד שחוצץ למפה חוצץ אבל רטייה אפילו שעל המפה חוצץ ונהיננו דין אגוד שע"ג המפה ואיך אפשר לומר דלא יהיה חוצץ ועכ"ז לק"מ שעכ"פ יש לחלק כמש"ל סוף אות ו' דרטייה שאני שדעתו להסירה אחר שיתרפא משא"כ גבי הנך קאלטענש שאין דעתה להסירה כלל עד שיפלו מאליהן ולסה"ת וסמ"ק דס"ל גבי גלד כל שמצטער עליו אף חוצץ למפה אינו חוצץ אף שדעתו להסירו אחר שיתרפא באמת קשה לכאורה מדין רטייה שעל המפה ועיין ס"ט סי' קצ"ח סס"ק י"ט דרטייה ואגוד וקשקשים שאני שאפשר להסירן לפי שעה וגם דרף להחליף הרטייה ומה שהקשה עוד מחץ התחוב י"ל חץ שאני דכל זמן שהוא תחוב מקלקל המפה מאד והכרח להרופא להסירו ואע"ג שאדם זה אין דעתו להסירו י"ל בטלה דעתו אצל כל אדם פדאמרין פן לענן ביטול פרים וקסותות פדלעיל וכשאינו נראה אז ה"ל כבלוע ובין הסתרים ואינו חוצץ אף אם מקפיד עליו.

א"נ דדוקא כשנראה בחוצץ אזי דרף להסירו ולהוציאו כיון שבקל אפשר לאונחו משא"כ כשאינו נראה מבחוץ אין דרף להוציאו ובטל עכ"פ הקאלטענש הנ"ל י"ל לכ"ע נקרא דבר שאין מקפיד עליו ועוד דהקא להמרדכי נקרא היינו רבייתה דעדיף טובא מדין אין מקפיד עליו דמהני אפילו בכולו.

משא"כ דְּבַר שְׁאִין מִקְפִּיד עָלָיו לֹא מְהַי אֶף מְדַאֲרֵינָא רַק בְּרַנְבוּ לֹא בְּכַנְלוּ וּא"כ י"ל ל"כ"ע נִקְרָא עַכ"פ דְּבַר שְׁאִין מִקְפִּיד עָלָיו: ח וְעַתָּה נִבְּוֹא נִידוֹן מ"ש ה"ס"ט ס"ק י"ט בְּשֵׁם תִּשׁוּ' פּמ"א ח"ב ס"י קמ"ו דְּטַעְמָא דְּחֻשׁוּב כְּבִלּוּעַ הִינְנוּ כּו' אֲבָל לֹא מְדַבֵּר אַחַר כּו' אִין זֶה מְוַכְרַח פְּלִל דְּהַעֲיָקָר טַעְמָא דְּבִלּוּעַ תְּלוּי בְּמָה דְּמִיְהִדֵּק טוּבָא וְנִמְשֵׁף מְאִיזָה סְבָה שְׁיִנְמֻשֵׁף עַכ"פ אִם מִיְהִדֵּק טוּבָא שְׁיִיף לֹאמַר לְהַמְרָדְכִי דַּה"ל כְּבִלּוּעַ.

ומש"ע מי יאמר שְׁרַפּוּאָה זוּ בְּדוּקָה כּו' לִפְע"ד אִיפְכָא מְסַתְּבָרָא דְּאִם בְּנִדוֹן דְּהַמְרָדְכִי אֶף שְׁלֵא עָשׂוּ הַקְּאֻלְטָעֻנֵּשׁ בְּשִׁבִּיל לְהַנְצִל מְחֻלִּי כ"א מְעַצְמֵן נַעֲשׂוּ עַכ"ז חֻשׁוּב לְסַפְּנָה לְגַלְחָן וּמִש"ה נִקְרָא רְבִיתְיָה כ"ש כְּשֶׁנַּעֲשׂוּ ע"פ מְאָמַר הַרּוּפָאִים פְּדִי שְׁיַצֵּא הַחֻלִּי שְׁבָה ע"י עֲצָה זוּ וְשָׂהוּ רְפוּאָתָה וְכִשְׁתַּגְּלַחְתָּן יַחְזוֹר לְחֻלִּי כ"ש דְּנִקְרָא רְבִיתְיָה וְכִינּוּן שְׁפִן נִהְגוּ הַרּוּפָאִים וְהָרִי נִהְגוּ לְהַתְרַפְּאוֹת א"כ אָנוּ תּוֹפְסִים זֶהוּ לְסַפְּנָה לְגַלְחָן יוֹתֵר מְסַתְּמָה קְאֻלְטָעֻנֵּשׁ שְׁבִילִי חֻלִּי וְסְבָה שְׂהוּ עֲנִן קַלְקִי הָרֵאשׁ הַנּוֹכֵר בְּמִשְׁנָה פ"ט דְּמִקְנוּאוֹת וּבְכַמְּהָ דְּבָרִים סוּמְכִים עַל הַרּוּפָאִים אֶף בְּאִיסוּר נְדָה וְכַמ"ש הַפּמ"א עֲצָמוּ ח"א ס"י י"ב.

ואף לפמ"ש בשב"י ס"י מ"א תשו' הג"מ ליב מְמַעְנֵץ ו"ל שְׁאִין דְּבָרֵיהֶם בְּרוּרִים מ"מ מְאָחַר שְׁסוּמְכִין עָלֵיהֶם בְּאִיסוּר יוֹהַכ"פ הַחֲמוֹר כְּמו"כ הָאִשָּׁה סוּמְכַת עָלֵיהֶם וְרוּצָה מְאֹד שְׁלֵא לְהַסִּירָם עַד שְׁיִפְלוּ מְאֻלֵּיהֶם א"כ לְהַכִּי חֻשׁוּב רְבִיתְיָה וּמִש"ע וְנִרְאָה דַּע"כ צְרִיכִין לִישְׂאָר רֹב שְׁעֵרוֹתֶיהָ שְׁלֵא יְהִי נִקְלָעִים דְּאִז לֹא חִיָּצִי אֵלָא מְדַרְבְּנָן כּו' ג"כ אִין דְּבָרֵי נְכוּנִים דְּהָא אִפִּילוּ רֹב שְׁעֵרוֹתֶיהָ קְלוּעִים ה"ל רְנָבוּ שְׁאִינוּ מִקְפִּיד מְטַעַם דְּלַעִיל וְלֹא חִיָּצִי אֵלָא מְדַרְבְּנָן כּו'.

גם מה שְׁחִילְקָה ה"ס"ט בֵּין נַעֲשׂוּ מְאֻלֵּי בְּתוּלְדָה וּבֵין נַעֲשׂוּ ע"י אָדָם ג"כ אִינוּ נְכוּן דְּהָא קַלְקִי הָרֵאשׁ וְהַלֵּב דַּפ"ט דְּמִקְנוּאוֹת נַעֲשׂוּ מְאֻלֵּיהֶם וְחוּצְצִים מְצַד עֲצָמָם הֵיכָא שְׁמִקְפִּיד עָלֵיהֶם אַע"כ עֵינָא הַטַּעַם דְּהַמְרָדְכִי מְשׁוּם דְּכִינּוּן שְׁיֵשׁ סַפְּנָה בְּהַנְּףָה קְלִיעוֹת לְהַסִּירָן חֻשׁוּב רְבִיתְיָה וּבְהַנְּףָה שְׁבִמְשָׁנָה דְּמִקְנוּאוֹת מְיִירִי דְּלִיפָא סַפְּנָה פְּלִל וְכִינּוּן שְׁפִן ה"ה אִם נַעֲשׂוּ ע"י תַּחְבּוּלוֹת הַרּוּפָא וְיֵשׁ סַפְּנָה בְּהַסְרָתָן נְמִי לֹא חִיָּצִי אֶף לִפְע"ד נִרְאָה עֲצָה לְצַאת מִפִּל חֻשֵׁשׁ ע"פ הַמְשָׁנָה פּב"ת דְּמִקְנוּאוֹת מ"ד בְּגָדִים שְׁהַטְבִּילָן מְכּוּבְסִים עַד שְׁיִבְעָבְעוּ וּפִי הַרְעַב"ט הַטַּעַם לְפִי שְׁהוֹשְׁקוּ הַמֵּיִם הַבְּלוּעִים בּוּ לִימֵי הַמְקוּנָה וְהוּא כְּעֲנִן הַדִּין הַמְבּוֹנָאָר בְּמִשְׁנָה סַפ"ח הָאוּחַז בְּאָדָם כּו' וְאִם הַדִּיחַ אֶת יָדָיו בְּמֵיִם כּו' וְעֵינָן בְּמַה"ב בְּסוּפּוֹ שְׁהַטַּעַם דְּמִשְׁקָה טוּפַח הָי חֲבוּר וְכ"כ בְּטוּר ס"י קצ"ח וּבִש"ע שֵׁם סְעִיף כ"ח: וְא"כ נִרְאָה שְׁתַּשְׁרָה הַקְּאֻלְטָעֻן תַּחְלָה בְּכָלִי שְׁיֵשׁ בּוּ מֵיִם חֲמִים שְׁהֵם כְּמַעַט רוּתְחִין שְׁהֵם נְדָאִי יִבְלָעוּ תוֹף כֹּל הַקְּאֻלְטָעֻן יוֹתֵר הַרְבֵּה מְצוּנְגִין כִּי הֵם מְרַפְּכִין וְע' בַּפּא"ט דָּף מ"ו ב' בְּקִרְיָרִי לֹא דְמְטָרְשִׁי כּו' וְע"י שְׁהֵיזָה אִיזָה זְמַן כְּמוֹ ג' אוֹ ד' מִיְנוּטִין יְהִיָּה כֹּל הַקְּלִיעָה תוֹף תּוֹכּוּ בְּלוּעַ מְמִים שְׁהֵם יוֹתֵר מְטוּפַח: וְאַח"כ תִּיּוּמ"י תַּפְּנִס לְמִקְנָה וְאַזִּי ע"י מִשְׁקָה טוּפַח יְהִיָּה חֲבוּר נְמַצָּא הַמֵּיִם שְׁבִתוֹף הַקְּאֻלְטָעֻן חֲשִׁיבִי מְחוּבְּרִים אֵל מִי הַמְקוּנָה וְאִין כָּאֵן שׁוּם חֲצִיצָה אַחַר זְמַן רְאִיתִי בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה ס"י קצ"ח סַק"ה עַמ"ש בִּש"ע לֹא חִיָּצִי וְנ"ל כְּתַב בְּסַפֵּר חֲמוּדֵי דְנִיָּאֵל כ"י נִרְאָה שְׁהִיא צְרִיכָה לְהַשְׁהוֹת בְּמֵיִם עַד שְׁיִפְנִס בְּהֵם הַמֵּיִם הֵיטֵב עַכ"ל וְזֶה כְּעֵין מַה שְׁפִתְבְּתִי גַם בְּמְרָדְכִי דְּלַעִיל נִזְכָּר טַעַם ב' וְנ"ל וְעוֹד דְּקִי"ל ג' נִימִי קְשׁוּרוֹת אִין חוּצְצוֹת וְאִפִּילוּ לֹא חֲשִׁיב לְהַ כְּבִלּוּעַ לֹא הָי כְּמוֹ חֲתִיכָה אַחַת כִּינּוּן דְּשִׁלְשָׁה נִימִין אִינּוּן

חוצצין משום דלא מהדקי ועיילי בהו מיא כ"ש שערוות טובא עכ"ל א"כ הרי מבואר דס"ל דעיילי בהו מיא ע"י הטבילה לבד.

לכן אף שזה יש לדחות דלא דמי שערוות קשורים לקאלטענש שנעשו פמו לבד ע"כ י"ל דלא עיילו בהו מיא ומדע דאל"כ איך קלקי הלב והזקן ובית הסתרים באשה חוצצין הא קלקי היינו קאלטענש והם יותר משלשה שערוות וא"כ עיילו בהו מיא א"ו צ"ל דכיון שנעשו קלקי דהיינו פמו לבד לא עיילי בהו מי הטבילה.

אבל עכ"ז על דרך שכתבנו שתשרה הקאלטען במים חמים ביותר כפי שתוכל לסבול ערך כמה מינוטין אזי נוכל לומר שיפנסו גם בהלבד מים חמים אלו פנראה בחוש ואז יהיו חיבור למי המקנה: ט אח"ז רב נדפס תשו' בגדי ישע ושם סי' כ"ד האריך בדין זה מה שהקשה על המרדכי בדין בלוע יש להתישב בזה.

(וי"ל דזהו פוננת המרדכי שמביא דין בלוע זה מדין בלוע דידות הפלים שמטבילין רק עד מקום המדה דאינו חשוב חציצה משום דה"ל פמו בלוע והרי בלוע זה אינו דומה כלל לבלע טבעת דשם היא בלועה לגמרי ואינה נראית כלל משא"כ הקא כל יד הפלי גלוי ונראה לעינינו ואינו בלוע כלל ואעפ"כ מיחשב מקום החתך בלוע מפני שהנשאר שעומד לקצץ מחפה עליו וא"כ גם קאלטענש י"ל כן).

מ"ש דהמשנה רפ"ט דמקנאות דקלקי הראש אינו חוצצין זהו אפילו ברוב השער אינו נכון כלל דהא זהו דומיא דקלקי בית הסתרים באיש ופירשו משום דאין מקפיד וזהו רק במיעוט וכן משמע בהדיא בכ"י הרמב"ם שם וגם בהר"ש והרא"ש.

מ"ש מין במינו אינו חוצץ זהו נגד המשנה ריה"ו אומר של צמר ושל שער אינו חוצצין מפני שהמים באים בהם משמע הא לאו הכי של שער חוצץ אע"ג דהוא מין במינו שוב ראיתי בשו"ת משיבת נפש סי' י"ב שחיבר הגט מקושר שהשיב להבגדי ישע השיג עליו פמו שכתבתי לכן מש"ש סעיף כ"ו כלל העולה כו' דקאלטענש שנעשו מאליהן כו' אפילו שלא במקום ספנה כו' ואפילו ברוב שערוות הראש אינו חוצץ מטעם רביתא כו' ואותן קליעות הנעשים בכוננה כו' דלא שייך בהו רביתא כו' יעו"ש הנה שגה בשני הענינים ואחד גרם לשני דמה שהגביה מעלת שנעשו מאליהן עד שאפילו ברוב אינו חוצץ גרם לו לומר דזהו נקרא רביתיה ולכן שנעשו בכוננה לא נקרא רביתיה.

והוא דמיון שוא דגם שנעשו מאליהן אין זה רביתא כלל כיון שאין חשש ספנה להסירן וזה מוכרח בהמשניות פ"ט דמקנאות ולא כמ"ש הוא בהם פירוש זר ומקצה מהדעת אין הם נקראים רביתא כלל אף שנעשו מאליהן דרביתא שכ' המרדכי זהו רק היכא שיש ספנה להסירן וכיון שבלתי אפשר להסירן חשוב רביתא' ולכן אף אם עשתה אותם בכוננה ע"י ציווי הרופאים מן מחים והיא רואה רפואה מזה והם אומרים שיש ספנה להסירן חשוב רביתיה.

ומ"מ מאחר שהס"ט מחמיר בזה טובא קשה להקל בדאורייתא היינו אם כל שערוות הראש הם קאלטענש דאז לא מהני מה שאינו מקפיד אף באם רוב שערוות הראש הם קאלטענש ומיעוטן שערוות הראש הם פרודות דאזי החשש מדרבנן דלפחות הוי רבוב ואינו מקפיד אזי באיסור דרבנן יש לסמוך על סברת דכיון שהרופא אומר שיש ספנה

להסירן חשוב רביתיה ועוד דהא ברש"י ביבמות דע"ח סע"א הזכיר דהקילו ברובו שאינו מקפיד משום רביתיה אף קודם שתירץ הש"ס: היינו רביתיה לומר שאף בכולו אין שייך חציצה ע"כ צ"ל פוננת רש"י דזה פשוט גם תחלה דלענין דרבנן מספיק טעם דרביתיה.

רק אח"כ תירץ לו דגם בדאורייתא מהני פן לכן מזה יש ללמוד קצת דגם לענין נד"ז בקאלטענש שנעשו בכוננה ע"י ציווי הדאקטער ושיש ספנה להסירן לדבריו מספיק טעם דרביתיה פנה ג"כ בעסק חציצה דרבנן.

והנה גם הס"ט סיגים משא"כ בכה"ג מאן לימא לן דהוא ספנה עכ"ל וזה לא שייך כשהדאקטורים אומרים בפירוש שזהו ספנה דהא סמכינן עליהו לאיסור יוהכ"פ א"כ יש לסמוך עכ"פ עליהם בחציצה דרבנן גם ענין זה ידוע בהלכות הרופאים אף שבסה"ת סי' ק"ז הובא בש"ע סי' קפ"ז ס"ח מסתפק אם לסמוך על הרופאים ברמ"ת אף שהוא איסור וסתות דרבנן.

לא דמי דשם תוכל לבא עי"ז לאיסור פרת דאורייתא משא"כ ה"א אין פאן רק חשש חציצה דרבנן. ועוד שם מסיק בש"ע ואם תראה האשה וכו' וה"נ היכא שהאשה אומרת שהקאלטען הועיל לה א"כ יש הוכחה ורג"ל לדברי הדאקטער: ועוד עלה ע"ד דגם מה דאמר רב פהנא יבמות דע"ח ע"ב דבכולו חוצץ מדאורייתא אף שאינו מקפיד ולא דמי לרובו הנה פינו דקצת חידוש הוא זה דהא רובו ככולו בתורה וא"כ יהיה חוצץ ג"כ ברובו אף שאינו מקפיד ומדקיי"ל בפשיטות דברובו אינו חוצץ כל שאינו מקפיד א"כ י"ל ה"א דבכולו חוצץ היינו בכל הגוף ממש דומיא דולד במעי אמו אבל בכל השער לבד היינו בכל שער ראשו י"ל כשאינו מקפיד אינו חוצץ מדאורייתא דכיון שבכל גופו ליכא חציצה כלל מהני מדאורייתא כאלו היה חציצה ברוב כל הגוף וברוב כל השער ונשאר מיעוטו דאין חשוב חציצה מדאורייתא אם אינו מקפיד.

ה"ה בכה"ג שפך שערות ראשו יש חציצה אבל בגופו אין שום חציצה ומצאתי שכן העלה המש"ב נפש בתשו' סס"י י"ב הנ"ל עוד כ' דהגם פי ברוקח סי' שע"ד משמע דבכל שער הראש חוצץ מדאורייתא אף שאינו מקפיד י"ל דלא מיקרי פולה רק כשפך השער מכוסה ואין המים באים בשער כלל אבל כשהשער מגולה רק שיש בו קשרים דקאלטענש כו' י"ל דאין זה פולה עכ"ד וכוננתו פינו דהמים באים ע"ג הקאלטענש וגם תחתיתו ובתוכו רק שאין באים בתוכיותו ע"כ י"ל שאין זה פמו פולו חוצץ רק פמו רובו: סימן קנט ע"ד הנשים שיש להם קאלטענש במרדכי סוף פ"ב דשבועות סי' תש"כ בשם ראב"ה כ' פינו דמהדקי טובא זה בזה הוי פבלוע ובית הסתרים כו' ולעיל מינ' הביא המשנה) שבפ' בתרא דמקנאות מ"ד כל ידות הפלים שיהו ארנפין ועתיד לקצוץ מטבילין עד מקום המדה כו' דר' מאיר סבר כל העומד ליתתהו פחתוהו דמי כו' הווי פמנבלע ובית הסתרים דלא חייצי כו' ורצונו בזה ליישב קושיות התוס' בחולין דף ע"ג ע"א ד"ה מטביל וא"ת כו' וכן הקשה בחי' הרשב"א שם והניח זה בצ"ע והתוס' תירצו בדוחק דאיירי בידות הפלים העשויין פעין חוליות כו' והר"ש פב"ת דמקנאות מ"ד כ' מפרש בפ' בהמה המקשה דכל העומד ליתתהו פחתוהו דמי ודבר תימה הוא דמ"מ ליהוי חציצה למקום חתה ואין לומר דאיירי בידות של חוליות כו' וי"ל דהוי פבית הסתרים כו' דאבית

הסתרים דכלים לא חיישינו לתציצה פלל וא"כ ד' ראב"ה הן הן ד' הר"ש אלא דקשה דהא גם הר"ש לא כ' רק דאפית הסתרים דכלים כו' אבל בית הסתרים דאדם בעינן ראוי לביאת מים כמו שהביא מנדה דס"ו וצ"ל דמשום הכי כ' ראב"ה הוי פבלוע כו' דבלוע א"צ שיהיה ראוי לביאת מים וגם בנדה דמ"ב ב' חילקו בין פלועה ובין בית הסתרים כו'.

(ובחי' הר"ן בחולין ע"ג תירץ שם דנק' מיעוטו שאינו מקפיד כו' פיון דניחא לי' שיעמוד עד שעת קציצה כו') וע' במל"מ פ"א דמקנאות הביא מ"ש הריטב"א בקדושין כ"ה דהא דביה"ס בעי' ראוי לביאת מים הוא מדרבנן כו': עוד כ' במר' טעם משום דלא מהדקי ויעיילי בהו מ"א וצ"ע דזה סותר טעם הראשון שכ' פיון דמהדקי טובא כו' עוד כ' טעם ג' שפיון דלא מצי לגלחון מפני הספנה הנה רביתיה ולא חייצי פדאמרין פרק הערל דף ע"ח עובר היינו רביתיה אע"ג דלאו ירף אמו הוא עכ"ל: והנה פ"ט דמקנאות מ"ג שנינו אלו שאין חוצצין קלקי הראש כו' ופי' הרע"ב קלקי שער שנסתבף ונעשה כעין שרשרות והיינו ענין קאלטענש הנ"ל והטעם משום דאין מקפידין ע"ז ובפ"י המשניות להרמב"ם אשר יסתלסל השער וישוב כמו לבד אמנם שער הראש כו' לפי שהוא לא יקפיד ע"ז וכונת מקפיד שישתדל ע"ז הדבר ויחוש וירצה סורו וכונת לא יקפיד שלא יחוש ע"ז הדבר ולא יקפיד אם ישאר על גופו או לא עכ"ל וגם הר"ש מ"ב שהביא משם הערוך פי' אחר בקילקי מ"מ הא כ' והן מתקלקליו ונעשה פקילקי כו' וכ"מ בפ"י הרא"ש שם נקשר זב"ז מחמת הזיעה כו'.

וא"כ ק' אראב"ה אמאי לא הביא משנה מפורשת וגם דאע"פ שאין ספנה להסירו שרי משום דאינו מקפיד וי"ל משום דהנה גבי אינו מקפיד לא מהני רק במיעוטו אבל רובו אע"פ שאינו מקפיד חייץ מדרבנן ובבב"א ע"פ שאינו מקפיד חייץ מדאורייתא פדאית' ביבמות ע"ח ב' והביא זה הריטב"א פ"ק דערובין דף ד' וכו' שם דרש"י ס"ל פהגאונים דס"ל דשערו נדון לעצמו ולא פהרמב"ם וא"כ לפ"ז לא מהני דין המשנה אא"כ פשהקלקי הם מיעוט שערות הראש משא"כ ברובו לא מהני וכ"ש בבב"א אבל לפי הטעמים שלו מהני אפילו ברובו או אפילו בכולו דהא טעם ג' דראב"ה דהיינו רבית' איתא ביבמות דע"ח דמהני אפילו לכל גוף הנלד ע"ש וכ"ש לכל שערות הראש דלרמב"ם אינו נידון בפ"ע וכן גם טעמים הראשונים יספיקו ע"ז ומה שצ"ע משום בנ"ד לא נעשו ע"י שד רק מעצמו ע"י שלא סרקו שערותיהם אבל בלי סמים מ"מ פיון שעשו פן ע"פ עצת הרופאים ושנה רפואה לראשן והרופאים אומרים שיש ספנה להסירו א"כ יש לדמותו לדינו דראב"ה.

ועוד דהא גם לפ"ד החולקים ארמב"ם מ"מ י"ל פל השער דבית השחי ובית הערוה נמי מצטרף לענין זה שלא נק' הראש פל השער דהר"ן הובא ב"י סי' קצ"ח כ' הטעם דשער נידון בפ"ע משום דיש ע"ז לימוד מיוחד מקרא א"כ הרי על פל השער יש רק קרא א' לכן י"ל דכל שער הראש לא נק' רק רובו דשער ולא פל השער וא"כ דכיון דאינו מקפיד והיינו רביתיה י"ל דנדאי אינו חוצץ ועיין בס"ט סי' קצ"ח ס"ק י"ז שהפרישה גסתפק בדין זה והתפל"מ הקמיר בדין זה דשער של מקום א' נידון בפ"ע והוא כתב שאין לו בזה הכרע ומ"מ אפשר מי שתראה על עצמה להפריד קצת השערות בענין שלא ישאר

כָּל שְׁעֵרוֹת הָרֹאשׁ וְיִהְיֶה מִיְעוּט שְׂאִינוֹ קְלוֹעַ אֶפְשָׁר נֶכּוֹן הוּא: סִימָן קֵס בְּדִין אִשָּׁה שְׂיִישׁ
לָהּ שֵׁן מְקַלְקֵל חֲלוּל וְאִינוֹ מְנִיחָה לְאֶכּוֹל מִחֶמֶת פִּירוּרִים הַנִּכְנָסִים לְחֻלָּל הֵהוּא וְגוּרָם
כָּאֵב גָּדוֹל וְתִיקְנוֹ הַדְּאִקְטָעֵר ע"י שְׁתַּחֲבֵב לְתוֹכּוֹ דְּבָר וּמִקְלָאוֹ אִי חוּצָץ בְּטְבִילָה נ' דְּדָמֵי
לְשֵׁן תּוֹתַבַּת שְׁבַפְרָק בְּמָה אִשָּׁה דְּמִשְׁמַע דְּאִינוֹ חוּצָץ דַּא"כ אִיךָ יוֹצְאָה בּוֹ מ"ש מְחוּטִי
שְׁבַרְאִשֵׁי הַבְּנוֹת שְׁבַר"פ וְאִין לְדַחּוֹת דְּתַחֲבֹב בְּחוּזְקָא שַׂא"א כָּלֵל לְהַסִּירוֹ וְחוּצָץ וְלֹא תוֹכֵל
לְטַבֵּן וְדוּמְנ' דְּחוּטִין שְׁבַקְלִיעַת שְׁעָרָה לְפִי תוֹס' ר"פ בְּמָה אִשָּׁה דַּא"כ אֲמַאי אוֹסְרִים
חֻכְמִים בְּשֵׁל זָהָב כו' א"ו אֶפְשָׁר לְהַסִּירוֹ וְאֵעֵפ"כ אִינוֹ חוּצָץ דְּעַדִּיף מְאִינָה מְקַפְדַּת דְּדוּמָה
לִידוֹת הַפְּלִים שְׁהַכְנִיסוֹן כְּדַרְכּוֹן דְּאִין חוּצָצִין בְּתוֹס' הִבִּיא הַר"ש רַפ"י דְּמַקְנָאוֹת וּמְזָה
הִבִּיא הַמַּר' רַא'י לְקַאֲלִטְעֵנְעֵשׁ ע' בִּיאוּרֵי הַגָּאוֹן וְגַם דוּמָה לְכֶסֶת עֲגוּלָה כו' דְּכִינוֹן שְׂאִין
דְּרַכּוֹן לְהַכְנִיס וְלִהְיוֹצִיא הַחֻלָּל כְּמֵאן דְּלִיתָא ע' פִּי הַמְּשַׁנְיּוֹת לְהַרְמַב"ם שֶׁם רַפ"י דְּמַקְנָאוֹת
וְה"נ אִין דְּרַכּוֹן לְהוֹצִיא הַשֵּׁן וְה"ה בַּנְד"ז וְגַם הַר"ש כ' סַפ"י דְּמַקְנָאוֹת דְּבַבִּית הַסְּתָרִים
מְסַתְמָא הָוֵי כְּאִינוֹ מְקַפִּיד כו' וַא"כ עַכ"פ הֵכָא דְּרַבֵּי תִיקוֹן וּרְפּוּאָה כְּפִי דְּנִדְאֵי נִק' אִינוֹ
מְקַפִּיד וְגַם גְּבִי טַבְעוֹת אוֹצָצִין דְּחוּצָצִין כ' בְּשֶׁם רַאב"ד מְשׁוּם דְּמִסְרִים בְּשַׁעַת לִישָׁה
מִשַׂא"כ כְּאֵן וְהִנֵּה בַב"י סִי' קַצ"ח תְּמָה עַל הַסְּמ"ג דְּבַבִּית הַסְּתָרִי אִם יֵשׁ חֻצִּיעָה הָרִי
אִינוֹ רַאוי לְבִיאַת מִים וּבְנִדְאֵי י"ל הַסְּמ"ג אֶמְרָה בְּשַׁטַּת ר"ש הַנְּ"ל סַפ"י וְהִנֵּה הַס"ט סִי'
קַצ"ח ס"ק כ"ג הִבִּיא תְּשׁו' זְכָרוֹן יוֹסֵף דְּמַחֲלֵק בֵּין חֻצִּיעָה לְאִין רַאוי לְבִיאַת מִים דְּהָוֵי
דְּאוּרִייתָא וְהַשִּׁיג עָלָיו וּלְפַע"ד מִשְׁמַע בַּר"ש סַפ"י כַּהֲז"י ע"ש בְּטַעַם דְּקַרְצָה שְׁפָתוֹתֶיהָ
כו' דַּא"כ הָא הָוֵי מִיְעוּטוֹ שְׂאִינוֹ מְקַפִּיד וּמִדּוּעַ כְּאֵלוֹ לֹא טְבִלָה א"ו דְּאִינוֹ רַאוי לְבִיאַת
מִים שְׂאֵנִי וְאֶפְיָלוֹ מַה שְׁהוּא פּוֹסֵל מִדְּאוּרִייתָא כְּמוֹ לֹא טְבִלָה כָּל גּוּפָה בַב"א דְּאֶפְיָלוֹ
מִשְׁהוּ מְשַׁעְרָה הִי חוּץ לְמִים כְּאֵלוֹ לֹא טְבִלָה וְאֵף דְּפִי שֶׁם קַרְצָה שְׁפָתוֹתֶיהָ כְּפִי הַב'
שְׁבַסוּף פ"ח נ' דַּבְכָה ג"ג כ' הַמְּעַט שְׁפָתוֹתֶיהָ נִק' א"ר לַב"מ דַּל"ד לְשַׁאֲרַ חֻצִּיעָה דְּדַבָּר
הַחוּצָץ בְּטַל וְהָוֵי כְּגוּפוֹ מִשַׂא"כ הֵכָא דְּקַצַּת גּוּפוֹ חוּצָץ עַל גּוּפוֹ א"א לּוֹמַר כֵּן וְלִכֵּן קַצַּת
מִשְׁפָּתוֹתֶיהָ הַמְּכּוֹסִים שְׁשַׁאֲרַ חֵלֶק הַשְּׁפָתִי מְכַסֶּה עָלָיו הָוֵי כְּאֵלוֹ לֹא בָּאוּ לְמִים כָּלֵל וְצ"ע:
בְּעִיקְרֵי דִּינִים בִּי"ד שֶׁם מְצַאֲתִי שְׁהוּרָה הוּא וּב' רַבָּנִים לְהַקֵּל בְּשֵׁן תּוֹתַבַּת שְׂאִינוֹ חוּצָץ:
הַלְכוֹת מְקַנָּאוֹת סִימָן קֵסא מְנִידוֹן הַשְּׂאֵלָה דְּשַׁאֲלִילָנָא מְקַדְמָאי שְׁשַׁפְּףֵהּ הַבְּלָן אֶת מִי הַמְּקַנָּה
לְחוּץ וְאוֹמַר שְׁקַנְחָה הַשְּׂוֹלִים בְּמַכְבֵּד (שְׁקוּרִין הַלִּיעוֹן) וְהַמְּקַנָּה הַשְּׂנִי' שְׁאֲחוּרֵי הַתִּיבָה לֹא
קַנְחָה וְנִשְׁאָרוֹ שֶׁם בְּתַחֲתִיּוֹת מְעַט מִים הִרְאִשׁוּנִים וְנִחְשָׁד בְּעִינֵיהֶם שֶׁגַם דָּלָה בְּכֻלִּים שְׂאִינָם
מְנוֹקְבִים מִחֶמֶת חֶסְרוֹן דִּיעֵתוֹ וְגַם לֹא סָגַר הַדְּלֵת בְּלִילָה וְאִינָה נִשְׁמָרָה ע"כ וְשַׁאֲלַתְכֶם
בְּזָה לְהוֹרוֹת לָזָה: תְּשׁוּבָה הִנֵּה מְאָפֵס הַפְּנָאֵי אֲשֶׁר בָּעַת הַזֹּאת אֲנִי מְנוֹכְרָח לְהַשִּׁיב לְשׂוֹאֲלֵי
דְּבָר אֲשֶׁר שְׂאֵלוֹ מְמַנִּי ע"כ אֲבָא בְּקַצָּרָה וְתַן לְחַכְמָם וְיַחֲכֶם עוֹד וְזָה הַחֲלִי בַעֲז"ה הִנֵּה זָה
שְׁהַבְּלָן יְהוּדֵי אוֹמַר שְׁקַנְחָה יָפָה אֶת הַתִּיבָה עַד שְׁלֹא נִשְׁאָר שֶׁם אֶפְי' מְעַט מִים בְּזָה בְּנִדְאֵי
נְאֻמָּן בְּכַה"ג שְׁעַד א' נְאֻמָּן בְּאִיסוּרִין וּבְכַרְט בְּדָבָר שְׂיִישׁ בִּידוֹ לְתַקֵּן אֵף יֵשׁ לְחוּשׁ בְּמִים
אֲשֶׁר נִשְׁאָרוֹ מְעַט בְּתוֹף הַחֲפִירָה אֲשֶׁר שֶׁם עוֹמְדָת וּקְבוּעָה הַתִּיבָה וּמִשֶׁם בָּאִים הַמִּים
לְתוֹף הַתִּיבָה וְכִינוֹן שְׁלֹא נִיקָה וְשַׂאֵב הַמִּים מִתּוֹף הַחֲפִירָה שְׂאִינָם מְנוֹקְבִים אֶפְשָׁר שְׁנִשְׁפָּףֵהּ
מִהַפְּלִי בַחֲזָרָה ג' לְגִיזֵן לְתוֹף הַמְּקַנָּה וְהָרִי הֵן מִים שְׂאוּבִים וּפּוֹסְלִין הַמְּקַנָּה אֲמַנָּם יֵשׁ לְבֹא
כְּכַח דְּהַתִּירָא הִנֵּה יָדוּעַ שְׁלִדְעַת הַב"י אִין פּוֹסְלִים מִים שְׂאוּבִין הַמְּקַנָּה מִדְּאוּרִייתָא אֲלֵא
שְׁכָל הַמְּקַנָּה מִים שְׂאוּבִין וְכְמוֹ שְׁהִבִּיא הַשְּׂ"ף בְּשֶׁמוֹ בְּסִי' רַל"א סַקִּי"ז וְאֶפְי' לְפִי דַעַת
הַרְמ"א אִין פּוֹסְלִין בְּדְאוּרִייתָא כ"א רֹב מִים שְׂאוּבִין וְזָה שְׁהַמְעִיט מִמ"ם סָאָה פּוֹסְלִין

הוא מדרבנן לד"ה ואפ"י מדרבנן אינם פוסלין ג' לוגין מים שאובין אלא במקנה שנתהנוה על ידי גשמים אבל במקנה שבאו לה.

מים מנביעה כמו המקנה דמתניכם שהוא מעיין אין מים שאובים פוסלין אותה כלל וכמו ש"כ' הב"י בסעיף א' שכתב אם היו המים נובעים א"צ לשאוב מים מהמקנה לנקותה עם פלים מנוקבים פי המים אינו נפסל בשאובה.

אף הרמ"א כתב ומ"מ נהגו להחמיר גם במעיין פי יש חולקין אפ"י במעיין ואומרים דשאובה פוסלת ולכן לכתחלה יש להחמיר לנקוב הפלי ששאובים בו אף במעיין ואם לא עשה פן ושאב בכלי שלם ורוצה לנקותה ולהכשירה אם אפשר לפקוק נקבי הנביעה בקלות טוב להחמיר ולעשות פן (ומותר לפקק אפ"י במטליות המקבלטומאה) ואם יש טורח בדבר או בדיעבד שלא עשו פן יש לסמוך אמקילין דסבירין שאין שאובה פוסלת במעיין פי כן עיקר עכ"ל ואפילו אם יש שום דחוק עד שיבא לידי דיחוי שלא תוכל האשה לטבול עד שתתעכב ותדחה טבילתה כ' הבל"י בזה אין ראוי כלל שתתעכב מלטבול וכן כ' הש"ך.

ועתה לנ"ד וכל צרכי ההיתר שיש עוד לנ"ד כמשי"ת בעז"ה בסמוך. הנה החפירה שבתוכה עומדת התיבה יש לה תורת מעיין ובמעין רוב הפוסקים ס"ל שאין מים שאובים פוסלים אותה ושכן כ' שהוא עיקר אף שהתיבה בעצמה יש לה תורת מקנה פשוט ולא תורת מעיין עליה אף שמי המעיין מכונסים לתוכה כמו ש"כ' רבינו הגדול נבג"מ ובה פוסלת מים שאובים אמנם אם הי' נשארים בתוכה מים אחר השאיבה היינו חוששים לזה כיון ששאב אותה בכלי שלם וגם זה אינו מוחלט לפסול פאשר יתבאר אבל פאשר אומר הפלן שקנח את התיבה יפה עד שלא נשאר שם שום מים ובזה הוא נאמן והמים שבתפירה הם פשירים אף שנשארו שם מעט מים שלא שאב לא נפסלו פי המעיין אינו נפסל בשאיבה נמצא המים שפנסו לתיבה מים פשירים נכנסו אשר לא נפסלו מעולם וכדאיתא בפ"ק דמקנאות מעיין שמיימי מועטין ורבו עליו מים שאובין שנה למקנה לטהר באשפורן ולמעין לטבול בכל שהוא ועיין ברמב"ם, ובר"ש שם וכאשר נכנסו לתוך התיבה אזי גם בתיבה הם פשירים לטבול בהן באשפורן כמו תורת התיבה שיש לה דין מקנה פשוט בלא מעיין נמצא שהמים שבתוך התיבה פשירים הם ואפ"י לפי דעת הרמ"א שכתב שלפי המנהג יש להחמיר בשאיבה אף במעיין היינו שידוע שנפלו לתוכה ג' לוגין ואפ"י במקום שידוע שנפלו לשם ג' לוגין בודאי עדיין באם שיש להסתפק שמה נפלו בזה אח"ז פשירה הוא בדיעבד דהא אפ"י במקנה שאין בה מים אלא שנתהנוה במי גשמים אם אין הפלי ששאבו בה המקנה גדולה כ"כ שבודאי פלו מהפלי לתוך המקנה ג' לוגין בבית אחת אלא שיש לחוש שמה נפלו בזה אחר זה וכיוצא בזה אזלינו לקולא דספיקא דג' לוגין שאובין דרבנן (ולאו דוקא ג' לוגין דרבנן דהא אפ"י להרמ"א אם יש מיעוט מארבעים סאה הנה נמי דרבנן) וכמו ש"כ' הרמ"א בס"י ר"א סעיף: נמצא אפ"י לא קנח הפלן יפה את התיבה ונשארו שם מעט מים לא הי' לנו להחמיר ומחמת הני טעמי דנתבררו שהרי יש בזה כמה ספיקות להקל ובפרט בדרבנן אפ"י שהתיבה יש לה דין מקנה שאין בה מעיין אעפ"כ לא היינו חוששים להחמיר ומה שכתבתם שהפלן לא סגר את המקנה ולא נשמרה בלילה הנה הגם שלכתחלה הי' לו

לסגור שלא יפלו לתוכה מים שאובין אף במקנה שהיא בתוך המרחץ כמו בנ"ד אין לחוש ואחזוקי ריעותא לא מחזקינן שאין שום מקום שיבאו לתוכה מים שאובין ולמאי נחוש שהיהודים הדרים בתוכה אם היו שאובים שם מים או שפכו לתוכה מים בנדאי היו מגידים בפרט שאתם דורשים וחוקרים על דבר זה וא"ל שנקנס לשם גוי ושפך לתוכה מים שאובין הא ליתא שבמקום שאין הנאה לגוי אינו חשוד להכשיל דהא כתב בשו"ע יו"ד בסי' קי"ח בסעיף י' שבמקום שהגוי לא נהנה בזה שיחליף דבר המותר על דבר האסור במקום שאין הנאה לגוי בחליפין לא חיישינן שמא החליף ואפי' במקום שהי' דבר המותר תחת ידו ומכ"ש בנ"ד שאין הגוים רגילים לילך בלילה לשם.

ודנקא בגוי המחזיק המקנה ונהנה כמה שישפוך לשם מים ויש לו הנאה בחליפין שישח המים מהמקנה ויתן מים אחרים לתוכה אז יש לחוש ועיין בסי' ר"א וה"ה פל ספק מים שאובין אם היו שאובין אם לא ספיקון טהור שזה מהספיקות שטיהרו חכמים (טהרות פ"ד מ"ז) אלו ספיקות שטיהרו חכמים, ספק מים שאובין במקנה ופי' ברטנורה ספק אם נפלו למקנה זה מים שאובים ופסלתו או לא נפלו או שאינו שפך לו בזה מים שאובין ספק אם היו בזה ג' לוגין שהוא שיעור לפסול את המקנה או לא הי' בזה פשיעור ג' לוגין טהורה היא: סימן קסב עשינו ארבע דפנות מקרשים חלקים כל דופן בפ"ע והקרשים שבכל דופן חברנו יחד ביתדות של עץ בעובי הקרשים מקרש לקרש בחורים אשר עשינו בעובי הקרשים והיתדות לא נראו בחוץ שקורין גיטעבלעוועט וגם חברנו הקרשים שבכל דופן לבד החבור היתדות אשר בעובי הקרשים עשינו עוד שני בריחים של עץ בכל דופן בפ"ע מראשה לסופה ונקרא הליצעס ואנרף ב' הדפנות שני ארשין נחצי ואנרף ב' הדפנות השנים שני ארשין ואח"כ חברנו הדפנות יחד כמו מעשה קרש נגר היינו בחריצים וידות בקצה הדפנות עד שנתקע הידות בחריצים וגם חברנו הדפנות אחת אל אחת במסמרים של ברזל חדשים בקצה הדפנות עד שנקנסו לתוך דופן השני ואח"כ עשינו בפ"ע שוליים להתיבה חברנו קרשים חלקים ג"כ ביתדות בעובים שקורין גיטעבלעוועט נגר וגם שני בריחים בחוץ מקצה לקצה שקורין הליצעס פנ"ל ובאמצע השוליים עשינו נקב גדול פטפח על טפח ויותר ובקצה השוליים סביב עשינו חריצים בכדי שיפנסו הדפנות לתוך השוליים ולא בהיפוך כמבואר בש"ע של אדמו"ר הזקן ואח"כ תקענו הדפנות בתוך החריצים אשר בקצה השוליים וגם חזקנו השוליים לדפנות במסמורות של ברזל חדשים עד שנקנסו לתוך עובי הדפנות בכדי שלא יפךדו השוליים מהדפנות בעת הורדת התיבה למים ובכדי שלא יתבקעו הקרשים בעת תקיעת המסמורות של ברזל עשינו מקודם נקבים במעצד קטן ולא נכנס המעצד רק בעובי קרש א' ולא תוך דופן השני דהיינו רוב הנקבים אשר נקבו במעצד לא הגיע רק עד חצי הקרש הראשון ושני או שלשה נקבי המסמרים אשר נקבו מקודם במעצד הגיע עד קרש השני ולא דוע אם נכנס המעצד מעט לתוך עובי הקרש השני או לא ואח"כ תקענו המסמורות של ברזל עד שנקנסו תוך עובי הדפנות כן עשינו מדופן לדופן ומהשוליים לדפנות ואח"כ עשינו בגין של עצים חדש והורדנו אותו לבור ובעת שהורדנו הקורות התחונות של הבגין לבור בגינו בהם שני קרשים חלקים מדופן לדופן סמוך לארץ בכדי להעמיד עליהם התיבה ועוד קרש א' הנחננו על הארץ ממש וחברנו אותה לארץ בשני יתדות ארופים של עץ עד שנקנסו היתדות בארץ והקרש הזה הנחננו בכדי שיהא מכונן ממש נגד הנקב

שבתִּיבָה בְּכָדִי לְסַתְּמוּ וְשֵׁלָא יִכְנָסוּ טִיט וְחוּל דְּרָף הַנֶּקֶב וְאַח"כּ הַכְּנָסְנוּ הַתִּיבָה בְּתוֹף הַבְּנִי וְעַמְדָה עַל שְׁנֵי הַקְּרָשִׁים אֲשֶׁר בְּבִנְיָן כַּנ"ל וְהַנֶּקֶב אֲשֶׁר בְּשׂוּלֵי הַתִּיבָה מְכַוֵּן מִמַּשׁ עַל הַקְּרָשׁ הַשְּׂלִישִׁי אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ וְאַח"כּ תִּקְעֵנוּ בְּמַסְמְרוֹת שֶׁל בְּרִזָּל חֲדָשִׁים בְּשׂוּלִים עַד שְׁנִכְנָסוּ תוֹף שְׁנֵי הַקְּרָשִׁים שֶׁבְּבִנְיָן וְתַחֲתִיהֶם עַד בְּאֶרֶץ וְכֵן נִגְדַּת הַקְּרָשׁ הַשְּׂלִישִׁי אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ תִּקְעֵנוּ ג"כ בְּמַשְׁמְרוֹת שֶׁל בְּרִזָּל בְּשׂוּלֵיָם עַד שְׁנִכְנָסוּ בָּהּ וּבְאֶרֶץ וְגַם קִבְעֵנוּ בְּמַסְמְרוֹת שֶׁל בְּרִזָּל מִדּוֹפְנֵי הַתִּיבָה לְדוֹפְנֵי הַבְּנִי וְהַמִּים הוֹלְכִים בְּחֻזֶּק מֵהַנֶּקֶב שֶׁבְּשׂוּלֵיָם אִף שֶׁהֵיא מְכַוֶּסֶת מִתַּחֲתֶיהָ בְּקְרָשׁ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כַּנ"ל עַד שֶׁבְּחֻצֵי שְׁעָה נֶאֱסָפוּ בַּתִּיבָה מִים כְּפִלְיִים פְּשִׁיעוֹר מִקְּנָה וְגוֹבָה הַתִּיבָה הוּא שְׁנֵי אֲרָשִׁין וְרַבַּע כּוֹן עֲשִׂינוּ הַתִּיבָה לְמִקְנָה.

נִבְקַשׁ מֵאַת כְּבוֹד תוֹרְתוֹ לְהוֹרוֹת לָנוּ אִם הֵיא כְּשִׁירָה לְטְבִילָה: הַמִּקְנָה הַנ"ל תִּקְנֵנוּ אוֹתָהּ קוֹדֵם ר"ה אִף מִחֲמַת שְׁנִמְצָאוּ מִי שֶׁמְפַקְפְּקִים עַל עֲשִׂייתָהּ ע"כ בְּאֵנוּ לְשִׂאוֹל כְּבוֹד תוֹרְתוֹ לְהוֹרִינוּ בְּזֶה וְאִם אוֹלֵי ח"ו שְׁגִינוּ בְּאִיזָה דְּבָר יִמְחַוֵּל לְהוֹרִינוּ אִיךָ לְתַקֵּן בְּזֶה: תְּשׁוּבָה הִנֵּה טַעַם הַמְּפַקְפְּקִים עֲלֶיהָ לֹא הוֹדִיעַ ר"ו מ"ו וִי"ל מְשִׁנֵּי טַעַמִּים הָאֵחָד ע"פ שו"ת מְשַׁכְּנוֹת יַעֲקֹב חֵי"ד ס'מ"ד שֶׁמְחַמֵּיר בְּטְבִילָה תוֹף כְּלֵי מְנוּקָב שֵׁלָא כְּדַעַת הַרְמַב"ם וְהַטוֹש"ע ס' ר"א ס"ז.

הב' י"ל שְׁגַם בְּתִיקוֹן הַמִּקְנָה הַנֶּדְפָס בַּש"ע אֵאזְמו"ר הַגָּאוֹן ז"ל לֹא נִזְכַּר שֶׁיִּחְזְקוּ הַתִּיבָה בְּמַסְמְרִים שֶׁל בְּרִזָּל וְא"כ מַעֲלָתָם שֶׁחִיבָרוּ הַתִּיבָה בְּמַסְמְרִים שֶׁל בְּרִזָּל הַרְבֵּה וְאִף שֶׁהַכְּלֵי מְנוּקָב מ"מ י"ל אִין זֶה מְסַפִּיק דֵּהָא הַוּוֹיָתוּ ע"י טְהוּרָה בְּעֵינֵינוּ וְאִף כְּלֵי מְנוּקָב הַמְּקַבֵּל טוֹמְאָה כְּדִין פְּשׁוּטֵי כְּלֵי מַתְּכַת כְּמִבְּנָאָר בַּש"ע שֶׁמְסַפֵּר מ"ח וְכֵן סִילוֹן שֶׁל מַתְּכַת אֲסוּר לְהַמְשִׁיךְ בּוֹ מִיָּם לְמִקְנָה וּבב"י שֶׁמְסַפֵּר בַּד"ה וְכֵן סִילוֹן שֶׁל מַתְּכַת כְּלוּמַר אַע"פ שֶׁהַסִּילוֹן אִין לוֹ בֵּית קְבוּל אִם הוּא שֶׁל מַתְּכַת מְקַבֵּל טוֹמְאָה דְּפְשׁוּטֵי כְּלֵי מַתְּכַת מְקַבְּלִים טוֹמְאָה וְכֵן מְבִנָּאָר בְּתוֹש"ע הַרְשֵׁב"א ח"ג ס"ס רכ"ח וְא"כ לְכַאוּרָה נד"ז מֵהַתִּיבָה מְנוּקָבָת לֹא עֲדִיף מְסִילוֹן שֶׁאִין לוֹ בֵּית קְבוּל כְּלֵי וְעֵינֵינוּ בְּשׁו"ת נו"ב מֵהַד"ת ס' קל"ז הַחַמֵּיר בְּכַה"ג כְּשֶׁהַמִּקְנָה עֲשׂוּיָה מִנְּסָרִים בְּבוּר וּקְבוּעִים בִּיתְדוֹת שֶׁל בְּרִזָּל לְהַדְּפִנוֹת וְהַקְּרָקַע כּו' וְהוּבָא בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה ס"ק ל"ג אִף בְּשׁו"ת פמ"א ח"ג ס' מ"א שֶׁנֶּשְׂאָל אִם רְשָׁאִים לְטַבֵּל בְּטְבִילָה שֶׁיַּעֲשׂוּ מְרַחֶשֶׁת נְחוּשֶׁת הֵינּוּ קַעֲסִיל נְקוּב בְּכָדִי טְהוּרָתוֹ דֵּהֵינּוּ בְּכַמּוּצִיא רִמּוֹן וְיִשְׂמִימוּ אוֹתוֹ תוֹף הַקְּרָקַע.

וְהַשְּׂוֹאֵל חָשַׁשׁ מִדִּין הַנֶּזְכָּר בַּשׁו"ע יו"ד ס' קצ"ח סְעִיף ל"א. מִשּׁוּם דְּסִלְקָא אַדְעֵתִי דְּאִף שֶׁנִּיבָב בְּכָדִי טְהוּרָתוֹ טְמֵא מִדְּרַבְּנֵי וְהוּא דְּחָה סְכָרְתוֹ בְּשִׁתֵּי יָדִים אֵלָא דְּכִלֵּי מַתְּכַת שֶׁנִּיבָב בְּכָדִי טְהוּרָתוֹ טְהוּר לְגַמְרֵי וְצ"ל דְּלֹא דְּמִי לְפְשׁוּטֵי כְּלֵי מַתְּכַת שֶׁמְקַבְּלִים טוֹמְאָה דְּשִׁאנֵי הֵתָם שֶׁנֶּעֱשָׂה בְּתַחֲלָה שֶׁיִּהְיֶה כְּלֵי שֶׁאִינוּ מְקַבְּלִים אֲבָל הֵכָא שֶׁדְּרָף עֲשִׂייתוֹ כְּכִלֵּי מְקַבְּלִים וְלָכֵן כְּשֶׁנִּיבָב טְהוּר לְגַמְרֵי וְע"ש בְּסוֹף הַתְּשׁוּבָה הֵבִיא רָאִיָה מֵהַמְּשֻׁנָה פ"ק דְּכִלִּים מְשֻׁנָה ד' עֲרִיבָה וּבְהַרְמַב"ם פכ"ו דְּכִלִּים דִּין ה'.

וּבְתוֹש"ע הַשְּׁנִיָּה הֵבִיא רָאִיָה מֵהַמְּשֻׁנָה ר"פ י"ז דְּכִלִּים כְּלֵי בְּעֵלֵי בְּתִים שֶׁיַּעֲוֹרֵן כְּרַמּוּזִים וּמְסַתְּמָא דְּבְכַמּוּצִיא רִמּוֹן טְהוּר לְגַמְרֵי וְהַשְּׂוֹאֵל דְּחָה דְּשֶׁמְ מִיָּרֵי בְּכִלֵּי עֵץ וְהוּא ז"ל הַשִּׁיב דַּע"ג דְּהַמְּשֻׁנָה מִיָּרֵי בְּשֶׁל עֵץ מ"מ ה"ה בְּכִלֵּי מַתְּכַת וְהֵבִיא רָאִיָה מ"ש הַתּוֹס' פָּרָק עֲרָבֵי פְּסָחִים דק"ט ע"ב: ד"ה בָּיָם שֶׁל שְׁלֵמָה בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי שֶׁהִיוּ רְגֵלֵי הַשְּׁנוּרִים

נקובים בכמוציא רמון ופי' התוס' שעי"ז נתבטלו השונורים מתורת כלי שלא יקבלו טומאה.

ונהרי הים של שלמה הנה מנחונשת מנה מוכח דגם כלי נחונשת כשניקב כמוציא רמון טהור מכלום והירושלמי הוא ביומא פרק אומר להם הממונה הלכה ח' ולכאורה יש לדחות דאין משם ראיה דהתם על ידי נקבים אלו שמוציא רמון הנה ג"כ עירוב מקנאות היינו שעי"ז הנה הים מחובר לעין עיטם וע"י עירוב מקנאות מתיר הרא"ש והש"ע סעיף מ"ט אף אם מקבל טומאה וכן משמע לכאורה במקנאות פ"ו משנה ו' בדין מעיין היוצא מן התנור ובהרמב"ם פ"ו מהל' מקנאות דין ט'.

מיהו משמעות הפוסקים דע"י שהיו נקובים בכמוציא רמון נטהר מלקבל טומאה ועיין ב"י בבד"ה סד"ה ונהריטב"א פתב פ"ק דמפוחות: קיצור לכאורה יש לחוש פשהתיבה עשויה ע"י מסמרים של ברזל שמחזיקים אותה אף שהיא מנוקב מ"מ שפ"מ הוי כפשוטי כלי מתכת שמקבלים טומאה וא"כ יש להחמיר ע"פ הדין שבש"ע סעיף מ"ח אף בתשובת פמ"א ח"ג סי' מ"א פתב כלי מתכת שנקוב בכמוציא רמון טהור לגמרי ונהביא ראיה מים של שלמה שהיו רגליו נקובים בכמוציא רמון: ב ולפע"ד יש ראיה ברורה לזה מהמשנה והגמרא פרק דם חטאת דף צ"ד ע"ב כלי נחונשת שיצא חוץ לקלעים נכנס ומורקו ושוטפו במקום קדוש נטמא חוץ לקלעים לאחר שיצא ואי אפשר להכניס טומאה לעזרה) פותחו (דכלי מתכת אינו טהור בנקב כל דהו אלא בנקב גדול) ונכנס ומורקו ושוטפו במקום קדוש ובגמרא שם גבי כלי חרס דאמר נוקבו פריה והא לאו כלי הוא ור"ל דהא צריף שיהא עליו שם כלי בפעולת שבירתו ומשני שניקב בשרש קטן.

ופי' התוספות פיון שאם הנה מיניחזו לזיתים או לרמון מפאן ולהבא חשוב כלי אע"פ שפעולת טהור הוא. כלי נחונשת פותחו והא לאו כלי הוא ומשני דרצף ליה מרצף אחר שפוחתו מכין עליו בקורנוס ומחבר וחוור שם כלי עליו וכן ביאר הרמב"ם ספ"ח מהל' מעה"ק הרי בכלי נחונשת בנקב גדול טהור לגמרי עד שאין שם כלי עליו עד שחוזר ומרדדו עד שיסתום הפחת ויחזור כמתבנית הכלי.

ונקב טפח על טפח ודאי חשוב נקב גדול: וא"כ צ"ל דלא דמי כלל לפשוטי כלי מתכת שנה הכלי כף ענינו שלא יהא מקבל כלל וע' בגמ' פ"ק דחולין דף כ"ה גבי טהור בכלי עץ טמא בכלי מתכת טמא בכלי מתכת טהור בכלי עץ דגולמי כלי עץ טמאין וגולמי כלי מתכת טהורין ובהרמב"ם פ"ח מהל' פלים ה"ב הרי אף דגולמי פלים הם פלים ראויים יותר מפשוטי פלים שלכן בכלי עץ פשוטי כלי עץ טהורים וגולמי עץ טמאים רק בכלי מתכת מחמת חשיבותן ונוקרו נהפוך הוא דכלי שלא נגמר בשלימות טהור וא"כ כ"ש כלי גמור שנעשה בו נקב גדול המטהרו דקיל מגולמי כלי מתכת וטהור לגמרי: קיצור ראיה מהמשנה וגמ' פרק דם חטאת דכלי נחונשת שניקב נקב גדול טהור לגמרי ולא כלי הוא כלל ולא דמי כלל לפשוטי כלי מתכת דהא כמ"כ גולמי כלי מתכות טהורין אע"ג דפשוטי כלי מתכות טמאין וגולמי עדיף מינייהו וכלי עץ יוכיח וא"כ כ"ש כלי מתכות שנספך בנקב גדול דטהור לגמרי: ג אף י"ל דזהו דוקא גבי כלי מתכת ממש אבל תיבה זו שאין שם כלי עליה כלל.

כי עשויה כבונן גדול. א"כ י"ל אם המסמרים של ברזל הם המעמידים אותה שלא תתפרק והמסמרים הם פשוטי כלי ברזל שהן טמאים א"כ גם בקביעתן בהתייבה לא נטהרו מחמת הנקב שבשולי התייבה פדין כלי מתכת שניקב בכדי טהרתו פינון התייבה לאו כלי הוא ככל א"כ שמא המסמרים טמאים פדין פשוטי כלי ברזל אלא שיש להשיב דממ"נ הרי כתב הרמב"ם פ"ד מהל' פלים דין ה' וז"ל העושה כלי מקצתו מן העץ ומקצתו מן המתכת אם הי' העץ משמש המתכת מקבל טומאה ואם היתה המתכת משמשת את העץ הפל טהור כיצד מפתח של עץ ושניו של מתכת אפי' שן אחד ה"ז מקבל טומאה היתה היא ממתכת ושניו של עץ ושניו של מתכת אפי' שן אחד ה"ז משנה פי"ג דכלים משנה ו' עץ המשמש את המתכת טמא והמתכת המשמשת את העץ טהור כיצד פותחת של עץ כו' טבעת של אלמוג וחותרם של אלמוג טמאה וכתב הר"ש החפ"ן חשובין עיקר והפוחתת משמשת הטבעת עיקר והחותרם משמש ורבי נחמיה פליג בפירק במה אשה (דף נ"ט ב') דאמר בטבעת הלך אחר חותמה ועיין בשבת בגמרא שם וד"ס ע"א ופסק הרמב"ם דלא כר"נ אלא כחכמים וא"כ בנד"ז לכאורה המסמרים מן מתכת המשמש את העץ שהרי התייבה, הוא העיקר והמסמרים משמשים אותה להחזיק אותה וא"כ הם נדאי טפלים להתייבה ומתכת המשמש את העץ טהור.

אף יש לומר פינון דאמרינן בגמ' שבת שם ד"ס ע"א נחכמים אומרים הפל הולך אחר המעמיד ופרש"י גוף הטבעת מעמיד את החותרם כו' והסולם את שליבותיו כו' וא"כ בנד"ז נמי י"ל המסמרים הם המעמידים את התייבה שתהיה עומדת ולא יתפרדו דפנותיה זה מזה.

וא"ת הרי מ"מ התייבה הוא העיקר והמסמרים טפלים לה הרי גבי טבעת נמי החותרם הוא עיקר וכן גבי הסולם העיקר הוא השליבות שבהן עולין ויורדין ואעפ"כ פינון שהסולם מעמיד את שליבותיו והטבעת מעמיד את החותרם.

ע"כ הלך אחר הטבעת ואחר הסולם. ולא כר' נחמיה שדעת ר"נ זהו לילך אחר העיקר נחכמים"ל דהפל הולך אחר המעמיד והיינו לכאן' אע"פ שאינו עיקר וכן מתבאר ממ"ש הרמב"ם ספ"ד מהלכות פלים דין ח' מקל שעשה בראשו מסמר כמין רמון כדי שיהא אוחד בו אינו מקבל טומאה עשאהו שלא תהיה הארץ אוכלת את העץ מקבל טומאה עכ"ל והוא תוספתא הביאה רבינו שמשון פי"ד דכלים משנה ב' מקל שעשה בו מסמר להיות תופס בו במקום הדייש טהור ואם בשביל שלא תהא הארץ אוכלתו טמא וכתב הכ"מ אע"ג דלכאורה נראה שגם שהוא מתכת המשמש את העץ שהרי לא נעשה אלא לשמור את העץ שלא תהא הארץ אוכלתו כ' הר"י קורקוס ז"ל שצ"ל שכל שהוא לקיימו שאם לא הוא הנה נאכל הכל חשבינו למקיים שהוא עיקר הכלי וטמא וה"ז דומה לטבעת של מתכת וחותרמה של אלמוג דטמאה דאזלינן בתר הטבעת המעמדת אע"פ שעיקר המשמש הוא החותרם ולא הני משמש את העץ אלא היכא דהוי לנוי שאין בה שום תועלת אלא פווי העץ לבד עכ"ל הכ"מ ולפע"ד זהו מ"ש בגמ' דשבת ד"ס ע"א נחכמים אומרים הפל הולך אחר המעמיד.

וא"כ לכאורה בנד"ז ג"כ הרי המסמרים של ברזל הן הן המעמידים את התייבה. וא"כ ה"ל פדין מקל שעשה בו מסמר כדי שלא תהא הארץ אוכלתו דטמא אע"פ שהמקל הוא

העיקר אף א"כ צריף להבין מדוע מפתח של עץ ושיניו אפי' אחד מהן של מתכת טמא הרי המפתח ג"כ מעמיד את השיניים ומ"ש הר"ש משום שהשיניים הם עיקר אין די דהרי המקל ג"כ עיקר ומ"מ פינון שהמסמר מעמידו שלא תהא הארץ אוכלתו טמא דהא לא אזלינן אלא בטר המעמיד ולא בטר העיקר ע"כ לכאורה כדי ליישב הב' דינים דמקל ופוחתת צ"ל דזה שאמרו חכמים הכל הולך אחר המעמיד והו' פשאיין ברור שהאחד עיקר לגמרי והשני טפל לגמרי פי יש לומר שגם השני אינו טפל ושניהם עיקריים וכמו בסולם ושליבות וטבעת וחותם שאע"פ שר' נחמ' ס"ל דהשליבות הן העיקר לגבי הסולם וכן החותם הוא עיקר לגבי הטבעת מ"מ א"א פלל לומר שהסולם הוא טפל לגמרי שהרי א"א בשום אופן לילך על השליבות בלא סולם כמו שא"א לילך על סולם בלא שליבות וא"כ שניהם עיקריים רק פינון שמ"מ ההילוף הוא על השליבות חושבם ר' נחמ' לעיקר וע"ז פליגי חכמים ואומרים דהכל הולך אחר הסולם פינון שהשליבות בלעדו אינן משמשים פלום והוא ג"כ עיקר כמו השליבות וגם הוא המעמיד ועד"ז י"ל הטבעת לגבי החותם ג"כ אינו טפל גמור פי הפנונה בעשיית החותם בטבעת דוקא בשביל הטבעת ג"כ וכיון שהוא ג"כ המעמיד אזלי' בתר' אבל בדבר שהוא טפל גמור י"ל דלא אזלינן בטר המעמיד לכן גבי מפתח ושיניו שהשיניים הם ודאי העיקר לא אזלינן בטר המפתח אע"פ שהוא המעמיד.

ומקל שיש בסופו מסמר כדי שלא תהא הארץ אוכלתו אין המסמר טפל לגמרי. פי זהו נוי להעץ שיהיה בראשו מסמר ואיכא תרתי שהוא נוי וגם הוא המעמיד ועדיין צ"ע: קיצור.

לכאורה י"ל דמ"מ ישאר הטומאה מהמסמרים שהן פשוטי כלי מתכת ואע"ג דמתכת המשמש את העץ טהור פי"ג דכלים משנה ו' מ"מ פשהמתכת הוא המעמיד את העץ טמא בגמרא פ"ו דשבת ד"ס ע"א ובהר"ש פי"ד דכלים מ"ב מהתוספתא בדין מקל שעשה לו מסמר כדי שלא תהא הארץ אוכלתו דטמא פדין פשוטי כלי מתכת אף קשה ע"ז מדין מפתח של עץ ושיניו אפילו אחד מהן של מתכת במשנה ו' פי"ג דכלים ואולי י"ל דלא אזלינן בטר המעמיד אלא פשאיין המעמיד טפל לגמרי: ד לפ"ז בנ"ד שהתיבה הוא עיקר דעיקר והמסמרים של ברזל טפלים לגמרי אליה א"כ אף אם הם מעמידים אותה לא אזלינן בטר המעמיד וה"ל רק פדין מתכת המשמש את העץ ועוד שבאמת לא שהם מעמידים את התיבה לגמרי פי עומדת בטוב גם בלעדי המסמרים של ברזל ע"י חריצים וידות של עץ רק שהמסמרי ברזל הם מחזקים עצמיתה ביהר שאת.

וא"כ בכה"ג שיש ג"כ מעמיד אחר זולת המסמרים ודאי לא אזלינן בטר המסמרים ועיין כה"ג בש"ע יו"ד סס"י פ"ז גבי ודוקא שלא היה שם מעמיד אחר אבל אם היה שם ג"כ מעמיד היתר הני זה וזה גורם ושרי עכ"ל והט"ז שם כ' דדוקא פשאיין באיסור לבד כדי להעמיד כו' והש"ף כתב דצ"ע לדינא והפר"ח שם הסכים להט"ז ובגדון מעמיד בנ"ד י"ל פינון דלר"נ בלא"ה לא אזלי' פלל בטר המעמיד כ"א בטר העיקר י"ל ודאי דגם חכמים לא פליגי עליה לילך אחר המעמיד פשיש מעמיד אחר אף בנד"ז פשיטא דהמסמרים של ברזל בעצמם אין בהם כדי להעמיד דפנות התיבה כ"א בצירוף החריצים והידות של העץ ואדרבה הם עיקר המעמיד לכן פשיטא דהמסמרים חשיבי רק מתכת

המשמש את העץ והעץ היא התיבה היא עיקר ונוסף ע"ז דגם אם המסמרים הנה עיקר המעמיד וגם אפי' אם אזלינו בתר המעמיד א"כ עכ"פ לא הוי רק פאילו התיבה היא פולה של מתכת.

נהרי ג"כ טהורה ע"י שיש בה נקב גדול וא"א ליתן בה טומאה אלא מצד ליתן בה חומרי פשוטי פלי מתכת דהיינו המסמרים וכינן שהמסמרים משמשים את הפלי. לו יהא שהן עיקר הפלי מ"מ עכ"פ הן נידונין כפלי מתכת מנוקב ולא פדין פשוטי פלי מתכת נהרי פלי מתכת המנוקב כה"ג ג"כ טהור סוף דבר שהתיבה פולו טהור ואין בה שום צד קבלת טומאה מפמה טעמים הא' שהמסמרים אינן פלל מעמידים לבדם את התיבה כ"א ע"י מעמידי העץ ובכה"ג פשיטא דלא אזלינו בתר המעמיד וה"ל המסמרים פדין מתכת המשמש את העץ דטהור הב' שאפילו היו מעמידים י"ל בכה"ג שהתיבה הוא העיקר דעיקר לא אזלינו בתר המעמיד.

הג' דאפילו אזלינו בתר המעמיד פשיטא דלא חמירא מאילו הנה התיבה פולה של מתכת וכלי מתכת פנה שיש בו נקב גדול פנה טהור לגמרי ואין בו שום טומאה ולא פפשוטי פלי מתכת: קיצור לפ"ז שהתיבה הוא עיקר דעיקר י"ל לא אזלינו בתר המסמרים של ברזל שהן נדאי טפל לגמרי אליה.

אף שאין לסמוך ע"ז מ"מ הקא המסמרי ברזל אין בהם פח להעמיד הם לבד כ"א רק ע"י מעמידי העץ שבפעם התיבה והם עיקרים יותר בהעמדה א"כ בכה"ג לא אזלינו בתר המסמרי ברזל ועוד דאפי' אזלינו בתר מעמידי הברזל והיינו לא יותר שיהיה על התיבה דין תיבה שפולו מתכת.

אבל אין שיהיה עליה דין פשוטי פלי מתכת דהא היא פלי העשויה ע"ד לקבל תוכה לא פשוטי פלי מתכת ולא פשוטי פלי עץ וא"כ גם פלי מתכת המנוקב בנקב גדול פנה טהור מפלום: ה ובאמת לבד זה אין פנה שום חשש דמאחר שהמסמרים קבועים בהתיבה שיהיה מחוברת לקרקע א"כ אין בהם קבלת טומאה כמבואר בש"ע סי' ר"א סעיף מ"ח.

ואם הסילון של מתכת מחובר לקרקע כו' ומש"ש בספר פתחי תשובה דדוקא בנעשה הסילון מתחלתו ע"ד לחברו לקרקע והביא פן בשם שו"ת נו"ב מה"ת סי' קל"ז מ"מ בנד"ז סתם מסמרים גדולים פאילו נעשים רק בשביל לקובעם בבנין המחובר לקרקע ואף אם נצרכים ג"כ לספינות ועגלות גדולות מ"מ רובן נעשו בשביל בנינים וע' במשנה ספ"ק דסופה דף י"ט ע"ב מחצלת קנים גדולה עשאה לשכיבה כו' הא סתמא לסיכוף ואינה מקבלת טומאה: ונגידון מקנה שעמוקה ביותר ועושין רצפה מנסרים באמצע וקובעים במסמרים היטב אם רשאי לטבול לדעת הש"ע סי' קצ"ח סל"א: הב"י בי"ד סי' קצ"ח והב"ח כ' פשהספסל תוף המענין והמים מקיפין אותו מכל צד מטבילין עליו וכ"נ דהא ר' יוסי לא אמר שלא יטביל ע"ג ספסל אלא פשהעביר המענין ע"ג הספסל דאז כבר ירד ממדרגתו ואין לו דין מענין רק דין מקנה.

ע"כ בכה"ג אמר שלא יטביל ע"ג ספסל אבל פשהמענין דין מענין עליו פגון באר מים חיים אע"פ שנתן לתוכו ספסל נדאי דין מענין יש לו וא"כ בכה"ג לא שמענו איסור שלא יטביל ע"ג ספסל וא"כ אפילו במקנה שאינו מענין אם נתן לתוכו ספסל י"ל מטבילין בו

אע"ג שְהוּא רַק מְקוּנָה לֹא דָמִי לְמַעַיְיִן שְהַעֲבִירוּ ע"ג הַסְפָסֵל שְדִינוּ ג"כ כְּמִקְנָה דְשִׂאנִי הַתָּם כִּינּוֹן שְהַעֲבִירוּ מִמְקוֹמוֹ ע"ג הַסְפָסֵל וְעִי"ז נִשְׁתַּנָּה דִינוֹ מִמַּעַיְיִן לְמִקְנָה אֲזוּ הוּא דְאִמְרִינוּ שְלֹא יִטְבֹּל ע"ג סְפָסֵל: אָבֵל מְקוּנָה שְהִיא בְּמִקְוָה אַע"פ שְׁנַתֵּן לְתוֹכָהּ סְפָסֵל י"ל רִשְׁאֵי לְטְבֹּל בָּהּ אֲפִילוּ ע"ג הַסְפָסֵל דְמֵאֵי שְׁנָא מְדִין הַשְׂיָדָה וְהַתִּיבָה שְׂפִימֵי שְׂמִטְבִּילִין בָּהּ מְשׁוּם שְׁנִקְוָה כְּשֶׁפ"ה אַע"פ שְׂיֵשׁ לָהּ דִין כְּלֵי כִינּוֹן הַנִּקְבָּה לְמַעְלָה מִהַשְׂוִלִיִּים וְאִם מְשׁוּם שְׂמַחֲזֻקָת מ' סָאָה וְא"כ אֵינָה מְקַבְּלַת טוֹמְאָה מ"מ כְּלֵי הִיא וְעוּי"ל דְהָא י"ל שְׂאִין בָּהּ כ"כ מֵיָם וּמִטְבִּילִין בָּהּ ע"י שְׂמַעֲרָבֵת לְהֵימֵן כו' וְגַם אָף אַת"ל דַּע"ג סְפָסֵל אֵין מְטְבִּילִין כְּלָל אֲפִילוּ תוֹף הַמַּעַיְיִן וְתוֹף הַמְקוּנָה עַכְצ"ל מְשׁוּם גְזִירָה מְדַרְבְּנָן וְא"כ הַנְּסָרִים שְׂעֲשׂוּ לְקוֹבְעוֹן בְּבִנְיָן ל"ד לְסְפָסֵל דְהַתְּנָן פ"ק דְסוֹפָה מְסַפְכִין בְּנְסָרִים א"כ עַכְצ"ל שְׂסַתָּם נְסָרִים אֵינָן מְקַבְּלִים טוֹמְאָה דְהָא מְחַצְלַת קְנִיָּם הַמְקַבְּלַת טוֹמְאָה אֵין מְסַפְכִין בָּהּ וְא"כ גַּם אַח"כ שְׂשִׁיגְמָן בְּשִׁבִיל לְקוֹבְעוֹן בְּבִנְיָן כ"ש דְלֹא יִקְיָמוּ דוֹמִיא דְמְחַצְלַת קְנִיָּם שְׂעֲשִׂאָה לְסִיפּוֹף שְׂהָרִי עֲשִׂאָן לְקוֹבְעוֹן בְּדָבָר הַמְחַוְּבָר לְקַרְקַע וְכִמוֹ הַנְּסָרִים שְׂקוֹבְעוֹן בְּרַצְפָּה דְנוֹדָי אֵין מְקַבְּלִין טוֹמְאָה גַם רש"י בְּשִׁבְת פ"ו דס"ה וּבְנִדְרִים ד"מ וְהָרֵא"ש שְׂם מְפָצִי מְחַצְלַת וּבְמַשְׁנָה פ' אַע"פ מִטָּה מְפָצִי וּמְחַצְלַת הָרִי מְפָצִי עֲשׂוּי לְשִׁכִּיבָה וְכַמ"ש רש"י שְׂם שְהוּא רַק מְמַחַצְלַת וְעִי"ס פ"ד דְמַעֲיָלָה הָעוֹר וְהַמְפָצִי וּבב"ק פָּרָק פִּיצַד הַרְגָל דכ"ה ע"ב מְפָצִי שְׂמַטְמָא בְּנָב שְׂרָאוּי לְמַשְׁכָּב וְא"כ אֵיךְ עוֹמְדִין וְסוֹבְלִין עֲלֵיהֶן אַע"כ לֹא ס"ל הָא דְהָרָאב"ד וְע' חַה"ר בְּשִׁבְת שְׁנִטָּה מְפָרֵשׁ י"י אָבֵל לֹא מְטַעֵם זֶה וְהַר"ש פ"ה דְמִקְנָאוֹת שְׂם סוֹף מ"ב מְפָרֵשׁ כְּהָרָאב"ד וְעִינֵין בְּהָרָאב"ן דָּף סָמ"ף ע"ד סס"י שְׂכ"ו לֹא הַזְכִּיר סְבֵרַת הָרֵא"ש וְהָרָאב"ד וְלֹא הַזְכִּיר גְזִירַת מְרַחֲצָאוֹת וְע"ש רס"י שְׂכ"ז וְכֵן בְּבַה"ג ה'ל' גְדָה לֹא הַזְכִּיר גְזִירָה זֹו וּבְכַפְסִי הַרְשָׁב"ץ בְּגְדָה שְׂם כ' אֲשֶׁה לֹא תַעֲמֹד ע"ג כְּלִים בְּתוֹף הַנְּהָר וְתַטְבֹּל מְשׁוּם דְבַעֲיָתָא וְלֹא תַטְבֹּל יָפָה וְאֵי טְבִילָה בְּדִיעֲבַד עֲלָתָה לָהּ טְבִילָה עַכ"ל הָרִי כ' סָתָם ע"ג כְּלִים מְשַׁמַּע כְּלֵי חָרָס וְכִלֵּי עֵץ שְׁוִיָּם דְלִכְתָּחֵלָה לֹא תַטְבֹּל וּבְדִיעֲבַד עֲלָתָה לָהּ טְבִילָה וְהִיא דְלֹא יִטְבִּיל ע"ג הַסְפָסֵל יֵשׁ לְתַרְץ כְּמוֹ שְׂכַתְבִּתִּי מְשׁוּם דִּירַד הַמַּעַיְיִן ע"י הַסְפָסֵל מִמְדַּרְגַּת מַעַיְיִן לְמַדְרַגַּת מְקוּנָה אוֹ מְשׁוּם דְמִיָּרִי שְׂאִין הַסְפָסֵל מְוָקָף מְכָל צַד מִהַמַּעַיְיִן וְלֹא דְמֵי לְסְפָסֵל שְׂבִתוֹף הַמְקוּנָה כו': גַּם בְּאַגְוָדָה פָּרָק תִּינּוּקָת וּפ"ה דְמִקְנָאוֹת לֹא הַזְכִּיר סְבֵרָא זֹו דְהָרָאב"ד מ"מ מְזָה אֵין רָאָה וְרֵאִיתִי לְהַגְר"א פ"ה דְמִקְנָאוֹת מ"ב וּבְלִבְד שְלֹא יִטְבֹּל ע"ג סְפָסֵל ר' יוֹסִי קָאָמַר לָהּ וְטַעְמָא קָאָמַר הָרִי הוּא כְּמִקְנָה הוֹאִיל וְע"ג סְפָסֵל אֲסוּר לְהַטְבִּיל הָרִי דְבָר פְּסוּל מְפָסִיק בֵּינוּ לְבִין הַמַּעַיְיִן וְשׁוּב אֵינוֹ חָשׁוּב כְּמַעַיְיִן עַכ"ל וְלַע"ד הוֹצִיא הַמַּשְׁנָה מְפָשׁוּטָה דְמַשְׁמַע דְהָא דְהָרִי הִיא כְּמִקְנָה טַעַם אַחַר הוּא וְעוֹד הָרִי מְדֹאֹר רִשְׁאִים בְּנוֹדָי לְהַטְבִּיל ע"ג סְפָסֵל רַק מְשׁוּם גְזִירָה דְרַבְּנָן אֲסוּר וְא"כ מְדֹאֹרִיָּתָא אֵין שׁוּם דְבָר פְּסוּל מְפָסִיק בֵּינוּ לְבִין הַמַּעַיְיִן וְר' יוֹסִי דָאָמַר הָרִי הוּא כְּמִקְנָה אֵין מְוָקָרַח שְהוּא מְדַרְבְּנָן כ"א אֲפִשְׁר מְדֹאֹרִיָּתָא כְּמַשְׁמַעוֹת הַרְמַב"ם פ"ט הַלְכָה יו"ד וְאָף שְׂבִפְי' הָרֵא"ש מְשַׁמַּע דְמְשׁוּם גְזִירָה הוּא אֵינוֹ מְוָקָרַח וְגַם אָף אַת"ל דְרַק מְדַרְבְּנָן הָרִי הוּא כְּמִקְנָה הוּא גְזִירָה דְרַבְּנָן בַּפ"ע כַּמ"ש הָרֵא"ש שְׂם גְזִירָה אֲטוּ הַעֲבִירוּ תוֹף הַכְּלֵי כו' וְהַפְּסֵק מָאן דְכַר שְׂמִיָּה: סִימָן קוֹסַג מְקוּנָה הָעוֹמְדָת בְּמַרְחָץ בְּנוּיָה לְמַעְלָה עַל הַקַּרְקַע מְדַפְּנוֹת מְחַתִּיכוֹת אֲבָנִים וְאֵין לָהּ שְׂוִלִיָּים רַק רַצְפַּת הַקַּרְקַע וְהַמֵּיָם בָּאִים לְתוֹכָהּ ע"י הַמְשָׁכָה מִמַּעַיְיִן הַנּוֹבַע דְרַף צְנוּרוֹת וְסִילוֹנוֹת שְׂתַחַת הַקַּרְקַע אָף יֵשׁ אָבֵן חֲלוּלָה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה כְּתִיבָה קְטֻנָּה הַמְפָסֶקֶת בֵּין הַצְּנוּרוֹת בְּנִקְבָּה כְּשֶׁפ"ה מְשִׁנִּי

הצדדים זה פנגד זה גבוה מהשוליים שני אצבעות והתיבה המפסקת נעשה בשביל אם יש באחד מהזמנים אשר המים נסתמים מלידה להפונטאל (אינו מבין לשון פונטאל) מנקים הצנורות בקנים ארוכים אשר תוחבן דרך אותן נקבי התיבה ופותחין הסתימה: והמתגוררים בעיר בהיות המדינה שייכה לישמע' היו מחזיקים אותה בכשרות ואמרו שישמעו איש מפי איש שהיה עליה שאלת חכמים והכשירוהו ועתה נסתפקו בזה עכ"ל השאלה: א הנה מצאתי בכנה"ג סי' ר"א בהגהת הב"י אות נ"ד שהמבי"ט הורה להתיר כנ"ד ממש ונ"ל טבילה שמימיה באין מן הנהר דרך חביות והחביות סמוך לפיהן נקב שבו נכנסין המים לחביות וכנגד נקב זה נקב אחר בחבית עצמה שמשם יוצאין המים והולכין לחבית אחרת וכן ע"ז הדרך עד בית הטבילה אע"פ שהמים נכנסו בחביות הנזכר עד הנקבים הם שאובים הטבילה פשרה לפי שהמים הבאין לבית הטבילה אינן שאובין אלא שצפין על המים שבתבית והולכין לבית הטבילה מהר"ם מטראני ח"ג סי' ע"א ומהר"ר אלישע גאליקו בתשו' כ"י סי' כ"ט הכשיר בנדון זה מטעם אחר עכ"ל ואיפא למיזק דמדברי הב"ח סי' ר"א סעיף י"ג הביאו הש"ך סעיף ח' ס"ק כ"ו נראה דס"ל בפשיטות להפך דזה לשון הב"ח ומ"ש רבינו ובדבר זה שנה מעין למקנה פלומר פי היכא דמקנה מ' סאה פסולה אם הוא בכלי כף אסור לטבול במעיין אם הוא עובר תוך הפלי וחזר רבינו ופירש כיצד אם מעיין מקלח לתוך פלי ויוצאין ממנו לחוץ פסולין לטבול בהן לא מבעיא תוך הפלי דפסול אלא אף במה שיצא ממנו ג"כ פסול דמיד שעברו על תוך פלי נעשו שאובין ולא שנא כשהפלי שלם בלא שום נקב והמעין מקלח לתוך הפלי וכשנתמלא הפלי יוצאין א"ח"כ מפה הפלי ולחוץ ולא שנא שיש נקב בצדו של פלי וממנו מקלחים לחוץ נקראו בשם שאובין דלא נתבטל שם פלי מחמת הנקב שבצדו פיון שמקבל מים מן הנקב ולמטה כו' והכי תנו רפ"ה דמקנאות מעיין שהעבירו ע"ג השוקת פסול וכו' עכ"ל.

הרי אף שהמים יוצאין חוץ לפלי ע"י נקב שבצדו לא אמרינו דהם מן המים שצפין ע"ג המים השאובין שבפלי מתחת לנקב כ"א אמרינו דה"ל שאובים ממש ואין לחלק דהכא שאני שנכנסין ע"י נקב שבצדו ויוצאין ע"י הנקב שפנגדו משא"כ בנדון דהב"ח י"ל שנכנסין להפלי דרך שפת הפלי רק יוצאין ע"י נקב דאין לחלק פלל ואדרבה איפכא י"ל דבכה"ג דהב"ח יוצאין יותר רק המים שלמעלה משפת התחתון של הנקב ואעפ"כ חשבינו להו שאובין ולפע"ד והמשנה פ"ה דפרה משנה ז' ניקבה מלמטה ופקקה בסמרטוט המים שבתוכה פסולין מפני שאינן עגולין פלי מן הצד ופקקה בסמרטוט המים שבתוכה פשרים מפני שהן עגולין פלי ומשמע ודאי דאפילו המים שלמעלה מהנקב פשרים וחושיבים עגולים פלי וכן הכריח הט"ז בא"ח סי' קנ"ט ס"ק א' מדהצריף ופקקה בסמרטוט דאם אין פשרים רק המים שמתחת לנקב א"כ למה צריף פקיקת סמרטוט א"ו ר"ל שע"י שסתמה בסמרטוט מילאה מים בכולה ואעפ"כ הם פשרים אלמא שנה שמחזקת מים למטה מהנקב בלא סמרטוט מהני לאחשבה פלי אף למעלה מהנקב אף למי חטאת שצריף פלי מדאורייתא וכן משמע מלשון הרמב"ם פ"ו מהל' פרה דין ז הנה נקוב מן הצד ופקקו ה"ז פשר למלאותלו ולקדש ולהזות ממנו עכ"ל מדנקט ה"ז פשר משמע פל הפלי כולו וכ"ד האגודה במסכת פרה מדכתב ע"ז מכאן משמע דכלי שניקב מן הצד מותר ליטול ממנו לידיים וא"כ כמו פן ה"ל פלי לענין מקנאות לכן אף המים

שְׁלֵמַעְלָה מֵהַנֶּקֶב הֵם חֲשׂוּבִים מִיָּם שְׁבִכְלִי גַם לְעַנְּנֵי מִקְנָאוֹת אֲלֵא שִׁישׁ לְחִלְקֵי דְהֶתֶם פִּקְקָה בְּסִמְרָטוּט עַכ"פּ וְנִהְיֵי דְסִמְרָטוּט מִצַּד עֲצָמוֹ לֹא חֲשִׁיב סְתִימָה כְּמִבְּנֹאֵר מִדִּין נִיקְבָה מְלִמְטָה וּפְקָקָה בְּסִמְרָטוּט.

מ"מ פִּשְׁהִיא פְּלִי מִן הַנֶּקֶב וּלְמִטָּה אֶפְשָׁר דְּמַהֲנֵי סְתִימַת הַסִּמְרָטוּט אַף לְמָה שְׁלֵמַעְלָה מֵהַנֶּקֶב אֲבָל בְּגִדוֹן זֶה שְׁהַנֶּקֶבִים פְּתוּחִים בְּלִי שׁוּם סְתִימָה י"ל דְּלֹא הָיָה פְּלִי מֵהַנֶּקֶב וּלְמִעְלָה (אִף יִנְמָשֵׁף מִזֶּה דְלַעֲנָנִי נִט"י אִם סֵתֵם הַנֶּקֶב בְּסִמְרָטוּט מַהֲנֵי וּז"א בְּמִשְׁמַע וְע' רַבִּינוּ שֵׁם דְּהָרָא"ש בְּפִי מִשְׁנֵה דְפָרָה פִּי דְאִין פְּשָׁרִים רַק לְמִטָּה מֵהַנֶּקֶב).

וּלְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַכְרִיחַ פֶּן מֵהָא דְאָמַר רַבָּא בְּפָרְקֵי כָּל הַבְּשָׂר דָּף ק"ז ע"א פְּלִי שְׁנִיקְבֵי (לֹא פְּלִי הוּא דְרַבְּנָן פְּלִי תִיקוֹן) בְּכוּנְס מִשְׁקָה אִין נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ לִידֵימֵי וְכ' הָרָא"ש שֵׁם רִס"י ט"ו וְנ"ל וְכִלִּי שְׁנִיקְבֵי וּמִחֲזִיק רַבִּיעִית לְמִטָּה מִן הַנֶּקֶב מוֹתֵר לִיטּוֹל דְרָף הַנֶּקֶב וְלֹא דְרָף פִּיּו דְלְמִעְלָה מִן הַנֶּקֶב לֹא חֲשׂוּב פְּלִי וְהוּא מְדַבְּרֵי סֵה"ת ס' ע"ט וְנ"ל וְצָרִיף שְׁלֵא יְהֵא הַפְּלִי נִסְדַּק וְלֹא נִיקְבֵי בְּמִקּוֹם שְׁהֵן עוֹבְרִין כְּשִׁשׁוּפְכִין עַל יְדוֹ שְׁמֵן הַנֶּקֶב וְאִילָף אִין תּוֹרַת פְּלִי עֲלִיו וְהַמִּים שְׁנוּפְלִין עַל יְדֵיו מִן הַנֶּקֶב וְדֹאֵי כְּשֵׁרוֹת אֲבָל הַמִּים שְׁעוֹבְרִין מִחוּץ לְנֶקֶב דְרָף שְׁפַת הַפְּלִי פְּסוּלוֹת פִּיּוֹן שְׁבָאוֹ עַל הַנֶּקֶב עַכ"ל וְכ"כ בְּחִידוּשֵׁי הַרְשֵׁב"א בְּשֵׁם סֵה"ת וְא"כ יְקֻשָׁה עֲלֵיהֶם מֵהַמִּשְׁנָה דְפָרְקֵי חֲמִישִׁי דְפָרָה הַנְּ"ל כְּמוֹ שְׁהַכְרִיחַ הָאֲגוּדָה מִשְׁם דְּכִלִּי שְׁנִיקְבֵי מִן הַצַּד מוֹתֵר לִיטּוֹל מִמֶּנּוּ לִידֵימֵי וְצ"ל דְּכֹן מִשְׁמַע לְהוּ מִמִּימָרָא דְרַבָּא דְאָמַר סֵתֵם פְּלִי שְׁנִיקְבֵי בְּכוּנְס מִשְׁקָה וְלֹא הִתְנָה שְׁיִהְיֵי הַנֶּקֶב בְּשׁוּלְיוֹ וְא"כ יְקֻשָׁה עַל רַבָּא מֵהַמִּשְׁנָה הַנְּ"ל לְכֹן צָרִיף לְחִלְקֵי דְשִׁאֲנֵי הֶתֶם שְׁפִקְקָה בְּסִמְרָטוּט: ב אִף הִנֵּה הַרְשֵׁב"א בְּתַה"א בֵּית שִׁישִׁי סוּף שְׁעַר שְׁלִישִׁי דְקַנ"ט סע"ב כ' וְנ"ל וְכִלִּי שְׁנִשְׁבֵּר אַע"פ שְׁמַקְבֵּל רַבִּיעִית לְמִטָּה מִן הַשְּׁבָר כְּתוּב בְּסֵה"ת שְׁאָסוּר לִיטּוֹל מִמֶּנּוּ דְכָל שְׁלֵמַעְלָה מִן הַשְּׁבָר אִין לוֹ תּוֹרַת פְּלִי וְשְׁבָר פְּלִי הוּא וּמ"מ אִם דְרָף הַשְּׁבָר נִגְרִין הַמִּים עַל יְדוֹ מִסְתַּבְּרָא שְׁהִיא מוֹתֵרַת דֵּה"ל כְּבַרְזָא וּמִסְתַּבְּרָא דְאֶפְ"י נִשְׁבֵּר כָּל שְׁלֵא טְהַר מִחֲמַת שְׁבִירַתוֹ עֲדִיין פְּלִי הוּא וְאִין מִחֲלָקִין אֵת הַפְּלִי לְשָׁנִים וְכָל שְׁמַקְבֵּל רַבִּיעִית וְאִין שְׁבָרוֹ גְּדוֹל כָּל כָּף שְׁיִטְהַרְבוּ מִיְדֵי טוּמְאָתוֹ מוֹתֵר לִיטּוֹל מִמֶּנּוּ לִידֵימֵי עַכ"ל.

הָרִי בְּהִדְיָא דְפְּלִיג עַל סֵה"ת וְסִיעֵתוֹ וְלִדְיִדְיָה מְסִיעֵע לִיָּה הַמִּשְׁנָה פ"ה דְפָרָה הַנְּ"ל שִׁאֲנֵי מִחֲלָקִין אֵת הַפְּלִי לְשָׁנִים וּכְמ"ש הָאֲגוּדָה רַק שְׁהַרְשֵׁב"א הוֹסִיף תְּנַאי אֶחָד מֵה שְׁלֵא נִזְכָּר בְּמִשְׁנָה הַנְּ"ל וְהוּא דְבַעֲיָנוּ שְׁלֵא יֵצֵא מִתּוֹרַת פְּלִי לְגַמְרֵי לְעַנְּנֵי טוּמְאָה ע"י נֶקֶב זֶה וְהִיָּנוּ שְׁכָבֵר יֵשׁ פְּלִים שְׁאֶפְּלוּ נִיקְבוּ לְמַעְלָה יֵצֵאוּ מִיְדֵי טוּמְאָה ע"י נֶקֶב עֵינֵי בְּהַרְמַב"ם, פִּי"ב מֵהַל' פְּלִים דִּין י"ג י"ד וְבֵהַר"ש פ"ל דְּכָלִּים מ"ג אִף שְׁשֵׁם נְאָמַר לְעַנְּנֵי פּוֹס דְּכִלִּי זְכוּכִית אֶפְשָׁר כְּמ"כ בְּשִׁאֲר פְּלִים וְכֹן נִרְאֵה כְּדַבְּרֵי בְּהַרְמַב"ם פ"ו מֵהַל' בְּרִכּוֹת דִּין י"א וְנ"ל וְכָלִּים שְׁנִשְׁבָּרוּ שְׁבִירָה הַמְטַהֲרַת אוֹתָן מִיְדֵי טוּמְאָתָן אִין נוֹתְנִין בְּהֵם לִידֵימֵי מִפְּנֵי שְׁהֵן שְׁבָרֵי פְּלִים עַכ"ל וְעֵינֵי בֵהב"י וּבְכ"מ מ"ש בְּכַוְנָתוֹ שְׁשִׁינָה מְלִשׁוֹן הַגְּמָרָא לְהוֹרוֹת לָנוּ הַדִּין בְּשִׁאֲר פְּלִים שִׁאֲנֵי פְּלִי חֶרֶס וּלְפַע"ד י"ל שְׁכַוְנָתוֹ גַּם בְּכִלִּי חֶרֶס לְפָרֵשׁ הָא דְרַבָּא דּוֹקָא כְּשִׁהַנֶּקֶב בְּשׁוּלְיוֹ אוּ מִן הַצַּד סְמוּף לְשׁוּלְיוֹ מִמֶּשׁ בְּעַנְּנֵי שְׁעִי"ז הַנֶּקֶב טְהוֹר מִטוּמְאָתוֹ אֲבָל אִם הַנֶּקֶב מִן הַצַּד לְמַעְלָה מִן הַשׁוּלְיִים בְּעַנְּנֵי שְׁעִי"ז לֹא נְטָהַר מִטוּמְאָתוֹ ס"ל דְּנוֹטְלִין מִמֶּנּוּ לִידֵימֵי וְכֹן מְצִאתִי בְּסִפְר חֲמַד מִשְׁה ס' קַנ"ט סק"א וְנ"ל דְּמֵהַנֶּרְאָה דְּכָל שְׁיַעוּרִין הִלְלוּ שְׁנִשְׁבָּרוּ בְּנִקְבֵי הַפְּלִים לְטַהֲרוֹן מִיְדֵי טוּמְאָתוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי עֲנִינָה הִיָּנוּ אִם לֹא

ונשאר לו בית קבול פלל וכגון שנקבו בשולי הפלי או אף מצדו אצל שוליו ממש בענין שא"א עוד להתקיים בו הדבר דמיון לכה דכי יעלה על הדעת בכלי גדול שניקב מצדו ונשאר לו בית קבול שלא תטמא עוד או שיטטהר מטומאתו ע"י נקב זה דאף אם ניקב פמוציא רמון מה בכך אם תוכל עדיין לקבל הרבה רמונים למטה מהנקב וכן פל כה"ג ועיין בתוספות ס"פ המצניע ד"ה ולענין אלא ודאי דכל הנקבים בשולי פלי מייירי או אצל שוליו ממש מצדו וכיון שכן הוא זה הפלל נמי שנתן הרמב"ם פאן ודאי בכה"ג נמי מייירי עכ"ל וכ"מ מפרש"י בערוכין דף ד' ע"ב גבי שיעורן פרמונים ועיין ג"כ בהמשנה ר"פ י"ז דכלים.

ואע"ג דרבא סתמא קאמר פלי שניקב פכונס משקה ולא קבע מקום לנקב זה יש לומר הרי כה"ג ממש אמר רבא ס"פ המצניע דצ"ה ע"ב ניקב פכונס משקה טהור מלקדש בו מי חטאת ושם לכאורה מוכרח הפירוש דניקב בשוליו דוקא כמ"ש במשנה זו פ"ה דפרה הנ"ל מן הצד ופקקה כו' פדלעיל וא"כ כמ"כ מימרא דרבא דלענין נט"י י"ל ג"כ פן וכמ"ש הח"מ שם וכי יהיה דין הפלי לנט"י שאינה אלא מדרבנן דבעינן פלי חמור מדין פלי לקידוש ומילוי אפר הפרה זה ודאי אינו דהתם מדאורייתא פלים בעינן עכ"ל והנה לרוב הפוסקים החולקים ע"ז וס"ל דבניקב פכונס משקה אין נוטלין ממנו לידיים דרף פיו אף שמקבל רביעית מן הנקב ולמטה שהקשה ע"ז הט"ז ססק"א מהמשנה דפרה הנ"ל דכשר כה"ג למי חטאת מצאתי לכאזמור הגאון נ"ע בש"ע ש"ל ס"י קנ"ט סעיף י' בהמראה מקום אות ל"ב שכתב ישוב נכון ע"ז מאד ונ"ל משנה פ"ה דפרה ועיין ברא"ש שם דאפילו מן הצד אם המים הם למעלה מהנקב כו' ובנט"י ששופך דרף פיו אפילו המים למטה מן הנקב כמ"ש לעיל (סעיף ד' וע"ש בהמראה מקום אות ט') ומ"ש הט"ז בסוף דבריו דגם להטור קשה כו' לא עיין ברא"ש עכ"ל ונ"ל הרא"ש שם בפ"ה המשניות פ"ה דפרה משנה זי"ן אכל מן הצד שהפלי מסבב המים מקדשים במים שלמטה מן הנקב ואפילו לא פקקה בסמרטוט ואגב רישא נקיטה ולא מסתברא למימר שמקדשים במים שלמטה מהסמרטוט דלא עדיף מן המים שהלכו עד העטרה דסיפא עכ"ל וא"כ לפ"ז צ"ל דסה"ת וסיעתו מפרשים המשנה דפרה כדפ"ה הרא"ש ולכן ס"ל שמהנקב ולמעלה אין תורת פלי עליו ולפ"ז מצאנו מקום ג"כ לדעת המבי"ט דלעיל בענין טבילה ומקנה הנ"ל שהמים הבאים דרף הנקבים שבתביות לא חשיבי שאובין שהרי לא באו דרף פלי מאחר שמן הנקב ואילך אין תורת פלי עליו אף כב"ר פתבתי דמדברי הרמב"ם והר"ש לא משמע כפירוש הרא"ש וכן מדברי הגאון וכ"מ בתוי"ט שם ד"ה מן הצד שפי' מן הצד שמקבל מים פל שהוא כו' ואי איתא דאין פשר רק מה שלמטה מן הנקב והוא מים פל שהוא לא שייך למיתני על זה המים שבתוכה פשרים.

גם מ"ש הרא"ש דמ"ש במשנה בסיפא ופקקה בסמרטוט הוא בכדי ואין נפקותא פלל מפקיקת הסמרטוט הוא דוחק גדול ועיין בגמרא פ"ז דסנהדרין דס"ו ע"ב פמה דקדקו על לשון המשנה ובפירק י"ט דשבת דקל"ה ע"ב אמרו ליה רבנן לרבא והא פניא פנותיה דמר אמר להו מתניתן פנותיה דיקא כו' הרי מחמת דקדוק לשון המשנה דחה ברייתא מפורת מהלכה א"כ מהכ"ת נאמר שענין ופקקה בסמרטוט הוא שפת יתר לגמרי.

ע"כ נראה דענגן ופקקה בסמרטוט הוא כמ"ש הט"ז פדי שיהיה השונקת יכול לקבל מים מהנקב ולמעלה וא"כ מזה מוכח כמ"ש הט"ז דגם המים שלמעלה מהנקב פשרים לקידוש מי חטאת. ואין זו תימא פלל שהרי פן דעת הרשב"א בהדיא בתה"א שאין מחלקין את הפלי לשנים כו' ומה שהקשה הרא"ש דלא עדיף מן המים שהלכו עד העטרה דסיפא להרשב"א והרמב"ם והר"ש והאגודה צ"ל דעדיף ועדיף דשם שאני פיון שהיא עטרה של טיט שהוסיפו על הפלי וגם אינו פריא שיינטל עמה אין לה שייכות להפלי פלל וכמש"ש במשנה ט' והן יכולות להנטל פאחת הא לאו הכא אינו פלי ועיין פ"ז דעדיות מ"ח לענגן מוסף היורה כו' וא"כ הדרה קנשיא לדונקתא על סה"ת וסיעתו מדוע פסקו בספינא חריפא דמהנקב ולמעלה אין תורת פלי עליו ואף שכתבתי לעיל דשאני התם שפקקה בסמרטוט זהודחק דהסמרטוט הוא תועלת שתחזיק מים אבל לא לעשותה פלי ואפשר לומר שטעמם דמדמי פלי דנט"י לכוס שמבנאר בו דגם נקב שלמעלה מבטלו מתורת פלי כמ"ש בתוספתא הביאה הר"ש פ"ק בתרא דכלים משנה ג' הפוס ונהלוחית שניקבו בין מלמטה בין מלמעלה וקערה שניקבו מלמעלה טמאין מלמטה טהורין ופ"ה הר"ש גבי תמחוי וקערה מלמעלה טמאין דאפתי חזו מלמטה טהורין דתו לא חזו.

וא"כ גבי פוס וצלוחית דגם מלמעלה טהורין צ"ל משום דתו לא חזו. והיינו פי תמחוי וקערה הם מאנא דמיכלא ולכן אף שניקבו מלמעלה יכולים לשמש תשמישן הראשונה משא"כ פוס וצלוחית שהם מאנא דמשתיא כשיש נקב למעלה ג"כ לא חזי למילתיה שפשישתה בו תשפף המשקה דרף הנקב וכ"פ הרמב"ם פ"ב דכלים דין י"ג י"ד והנטלא שנוטלין בה לידים היא מאנא דמשתיא לכן ס"ל שגם כשניקבה מלמעלה אין תורת פלי עליה אף א"כ דטהורה לגמרי גם מהנקב ולמטה אין תורת פלי עליה וצ"ע: ג העולה מזה שדינו דהמבי"ט לענגן טבילה הנ"ל י"ל שיש לה מקום לפי הרא"ש פ"ה דפ"ה מ"ז דמהנקב ולמעלה אין תורת פלי עליו לכן אינו שאובין אף אין פן דעת הר"ש והרמב"ם והרשב"א והאגודה אף לפ"ז קצת קשה מהמשנה רפ"ה דמקנאות מדוע מעיין שהעבירו ע"ג השונקת פסול שהרי פיון שעובר דרף השונקת ע"כ צ"ל שהשונקת פבר מליאה על גדותיה ואינה מקבלת עוד מים.

ולכן המים העוברים עליה מהמעין יורדין לחוץ וא"כ אין להם הנחה תוף פלי פלל ומדוע חשיבי שאובין ופסולין וכבר נזכר סברא זו בשו"ת נו"ב מהד"ת ח"ד סי' קל"ט בשם רב אהרן שרצה לומר פן דאינו שאובין מטעם הנ"ל ונדחה דבריו הנו"ב שם מהמשנה הנ"ל מיהו טעמו שם דנדאי אף שהפלי מלא על פל גדותיו מ"מ חונק הקילוח הבא יורד לתוף הפלי אלא שאינו מעמיק לירד ונשארים למעלה כו' אבל לעולם פל המים באים לתוף הפלי ונעשו שאובים עכ"ל משא"כ בנדון דהמבי"ט פיון שיש בחבית שני נקבים זה כנגד זה שבו המים נכנסין ויוצאין אפשר אין מוכרח לומר שחונק הקילוח יורד לתוף הפלי כ"א שצף ממעל נכנס ויוצא ועכ"ז זהו דוחק לחלק פן מסברא נגד המשנה וכ"ז אף את"ל כפי הרא"ש פ"ה דפ"ה שמהנקב ואילף אין תורת פלי עליה אבל לדברי הרשב"א וסיעתו שאין מחלקין הפלי לשנים א"כ אף אם הם צפים מלמעלה חשובים פמים שהיו תוף פלי מדכשרין כה"ג לקידוש מי חטאת ע"י פקיקת סמרטוט כמ"ש למעלה וכבר נתבאר שמסה"ת והטוש"ע סי' קנ"ט גבי נט"י י"ל שאין להכריח דס"ל

כפי' הרא"ש כ"א פלי שתיה שאני פנ"ל: ד והנה במשנה רפ"ה מענין שהעבירו השוקת פסול [.

הקשה רבינו שמשון אמאי פסול פיון דמי השוקת מחוברין למענין כו' ואפילו בתוך הכלי עצמו שרי לטבול כדאיתא בר"פ חומר בקדש שמטבילין פלי בתוך פלי שיש בפיו כ"פ"ה כו' ותירץ שיש לחלק בין פלים התלושים לכלים הקבועים דגזרי בהו רבנן כו' נשמע דס"ל דמדאורייתא אף פשהם תוך השוקת שרי לטבול בו כ"ש כשיצאו ממנו כ"א מטעם גזירה מדרבנן פסול והרא"ש בפ"ה המשנה שם אף שבתחלה כו' ונ"ל דלא קשה כלל פיון דכלי מפסיק בין בריכה למענין לא מיקרי מחוברים כו' ומ"ש דאפי' בכלי עצמו מטבילין לא דמי כו' עכ"ז משמע מדבריו ג"כ דהוא ג"כ רק מדרבנן כמש"ש אבל בכלי המחובר למענין או למקנה שיש בו מ' סאה אין להטביל בתוכו דלמא אתי להטביל בכלי שיש בו מ' סאה בלא חיבור.

מדכתב דלמא אתי מבואר שהוא מדרבנן כמ"ש הר"ש וכן משמע עוד מלשונו שם אח"כ גבי ובהא לא שייך למיגזר. וכ"כ בפ"ק בתרא דנדה בהלכות מקנאות סי' ט' וכ"כ להטביל חוצה לו כו' דאלו הנה נפסל בשאיבה הנה פסול גם חוצה לו ראיה זו אינו מוכן דהא הטעם מבואר במשנה שהמעין מטהר בקל שהוא ור"ל דלעולם המים שעברו דרך השוקת הן שאובין אלא שהמים שעברו דרך השפה ולא היו בשוקת הן מטהרין את השאובין שהמעין מטהר בקל שהוא.

וצ"ל שהראיה היא כה דהא תנו במסכת מקנאות ספ"ק למעלה מהן מענין שמימיו מועטין ורבו עליו שאובין שנה למקנה לטהר באשפון ולמענין להטביל בו בקל שהוא וא"כ ה"א אי איתא דהמעין שעברו דרך השוקת חוצה לה הם שאובין גמורים.

א"כ מה שהעבירו מקצת ממנו ע"ג השפה אף שזהו דין מענין גמור מ"מ ה"ל פדיו מענין שמימיו מועטין היינו מקצת המים שעברו ע"ג השפה ורבו עליו שאובין היינו מי המעין שעברו דרך השוקת חוצה לו והנה הדין נותן שאינו מטהר אלא באשפון במקנה ואנו תנו העבירו ע"ג שפה כל שהוא פשר חוצה לו משמע בהדיא שדינו פדיו מענין לגמרי אף לטהר בזוחליו ותדע עוד דהא במשנה ב' תנו הרי הוא במקנה ופי' הר"ש דבעינן ארבעים סאה ובאשפון מפלל דה"א ברישא הוי כמענין גמור דמטהר בזוחליו ולכן מזה ראיה שהמים שעברו דרך השוקת ג"כ אינן כשאובין מדאורייתא רק משום גזירה לבד מדרבנן ובכה"ג שהעבירו ע"ג שפה כל שהוא פשר חוצה לו ולא גזרו בזה וכן משמע ממ"ש בפסקיו סי' ט' וז"ל לפי שהמעין שנופל על שפת השוקת מטהר כל המים בכל שהוא אע"פ שמימי השוקת מרובין מהן מ"מ כל המים מחוברין למענין ע"י המים המועטים הנזופלים על השוקת ונטהרין אע"פ שפכר נפסלו בשאיבה כשעברו דרך השוקת עכ"ל ור"ל דאע"ג דמי השוקת מרובין מהן וקיי"ל מענין שמימיו מועטין ורבו עליו שאובין אינו כמענין לגמרי ואינו מטהר בזוחליו ה"א שאני כי כל המים מחוברין למענין על ידי המועטים כו' ור"ל פוננתו פנ"ל שאינן כשאובין גמורין ואפשר פוננתו אף שנופסלו בשאיבה לגמרי מ"מ כשיצאו חוצה לו חוזרין ונטהרין פיון שהם מחוברין למענין כו' ועיין בש"ך סעיף י"א ס"ק ל"ב שכתב ג"כ לחלק בין העבירו ע"ג שפה לדיו מענין שמימיו מועטין כעין החילוק הנ"ל וז"ל ואפשר לחלק דשאני התם פיון דהמים

עצמם שבתוך הפלי הן ג"כ מהמענין וגם עתה המענין מקלח לתוכן והם מחוברים למענין משא"כ ה"קא ודו"ק עכ"ל ותמיה דאשתמיתיה דברי הרא"ש בתשובה ובפסקיו שנתפונן ג"כ לחלק בכעין דבריו ובחילוק ברור יותר דאינן כשאוברין גמורין מדאורייתא פנ"ל מיהו באמת יש להשיב על ראיה זו דהא תנן פ"ק ה' מ"ג מענין שהוא משוף כנדל ריבה עליו והמשיכו הרי הוא כמו שהיה.

וכ' הר"ש לא שריפה עליו מים שאובין כו' אבל הרמב"ם ו הרא"ש בפירוש המשניות פירשו שריפה עליו מים שאובין והפ"ש בין דין זה לדין שבמשנה זו פ"ק מענין שמימי מועטין כו' עיין בתוי"ט פ"ה מ"ג ובתוספות חדשים שם שמחולקים בו הרמב"ם ו הרא"ש ואף להרמב"ם דדוקא כשריפה בגומת המענין י"ל דה"קא ג"כ מהני כיון שמ"מ הפל מימי המענין לבד כו'.

אף לפי הר"ש שפיר הוי ראיה ועכ"פ דעת הר"ש ו הרא"ש דאינן פסולין רק משום גזירה פנ"ל: ודעת הרשב"א בתשו' ח"ג סי' רכ"ח דכל שהמים מחוברים למענין כל שחוזן לפלי טובלין בו כו' ואע"פ שגפלו לתוך הפלי אין נפסלין מחמת שאובין כיון שהם עדיין מחוברים למענין ולא עוד אלא שאפשר לומר שפעמים שמותר לטבול אפילו בתוך הפלי שבתוך החפירה וכגון שהיו ארבעים סאה במים שבין המענין לפלי שהרי המים שבפלי העומד בתוך המים מחוברים הם למי המענין וכל שהוא פן אפשר לומר שטובלין אפי' בתוך אותו פלי והוא שיהיה פיו רחב כשפ"ה כו' כדאיתא בשלהי פ"ק דיבמות כו' ואם הפלי נקוב כשפ"ה ונכנסין מי המענין ויש בו ארבעים סאה דרף אותו הנקוב אע"פ שאין בתוך הפלי ארבעים סאה טובלין ומטבילין בתוך הפלי כו' והנה הים שעשה שלמה שהיו טובלין בו וכלי הנה אלא שהי' המענין שבתוכו מתערבין אל מי המענין עכ"ל ויש להעיר עליו מה שבתחלה כ' דרף אפשר שפעמים שמותר לטבול אפי' בתוך הפלי כו' ואח"כ פסק בסניא חריפא ואם הפלי נקוב כשפ"ה כו' טובלין ומטבילין בתוך הפלי ומלבד זה העירו עליו הרב"י ומהריב"ל בתשו' ח"ג סי' ע' ו הרב ר' יוסף טאיטסאק הובא ב"י שהרב"י כ' שהוא מפרש מ"ש במשנה ואם העבירו על גב שפה פלומו שהמים הנכנסין בשוקת אינן נשארים בתוכו אלא מקלחין ממנו לחוץ כו' ואפי' כל מי המענין מקלחים לתוך השוקת ואין טפה נופלת חוץ פשר להטביל במים היוצאים ממנה כו' ומהר"ר יוסף טאיטסאק חלק על פירושו כי בנדאי לא יוכל שום אדם להכחיש פי' הרמב"ם ו הרא"ש במשנה דהעבירו ע"ג שפה ר"ל שיהיו מימי שופעין על שפת השוקת כו' ר"ל שלא נכנסו בשוקת מעולם אזי הם מטהרין המים שעברו דרף השוקת אלא שדעת הרשב"א שמענין שהעבירו ע"ג השוקת מתכשר אפילו לטבילת אדם בחד מתרי גונוי או שהעבירו ע"ג שפה ע"ד שפירשו הרמב"ם ו הרא"ש או שנקנסין המים לשוקת דרף נקב כשפ"ה אם יש בין המים שבשוקת עם מי המענין ארבעים סאה משום עירוב מקנאות כו'.

ובתשו' מהריב"ל ח"ג סי' ע' פי' דברי הרשב"א ג"כ כמו שפירש הרב"י וגם דעת הרא"ש בפ"ק מרובה סי' ג' הוא לדינא כדעה זו במש"ש ונהא דקתני מענין שהעבירו ע"ג השוקת כו' הובא בתשו' משפנות יעקב חי"ד ס"י.

ודלא פהש"ף שהפליג דברי הרב"י וכן דעת הריטב"א ספ"ק דיבמות דט"ו ע"א גבי שוקת יהוא וז"ל פרש"י אכן חלולה היתה ולא היה בה ארבעים סאה אלא עירוב מקנאות

שְׁהִיָּה לְהַ בְּנֻקָּב כְּשֵׁפ"ה עִם מְקוּנָה טְהוּרָה מְמַעֲיָנוּ שְׁבַצְדָּה וּבְרִיָּתָא סְתָמָא נְקֻט אִפִּי בְּחֻקָּה וּלְבִסּוּף קְבָעָה וְכִינּוּן שְׁפָן אַף מְשׁוּם שְׁאוּבָה יֵשׁ בְּהַ אֶפִּילוּ כְּלֵי אֲבָנִים כְּלֵי גְלָלִים דְּטְהוּרִים פּוֹסְלִים הֵם בְּמְקוּנָה כְּשֵׁיִשׁ לְהֵם בְּמְקוּנָה כְּדֵאִיתָא בְּמִתְנִיתִין דְּהַמְנִיחַ כְּלִים תַּחַת הַצְנּוֹר וּמִיָּהוּ בְּעִירוּבֵי מְקוּנָאוֹת זֶה יֵשׁ לוֹ טְהוּרָה מְזֵה וְכַדְאֲמַרִּינוּ בְּפִרְקָא חֲנוּמָר בְּקִדְוִשׁ מְטַבִּילִין הָיוּ עַל גְּבֵי כְּלִים וְאוּקְמָנָא כְּשֵׁהִיָּה סְמוּךְ לְהֵם כְּשֵׁפ"ה עַכ"ל אַף הַפִּירוּשׁ בְּהַמְשָׁנָה מְעִיָּנוּ שְׁהַעֲבִירוּ ע"ג הַשְּׁוֹקֶת פְּסוּל שְׁפִי הַרְשָׁב"א דְּמִיָּרֵי שְׁאִין מ' סָאָה בֵּין הַמְעִיָּנוּ לְשְׁוֹקֶת הַלְכָּה פְּסוּל הַשְּׁוֹקֶת לְטְבִילַת אָדָם הוּאִיל שְׁאִין מְחֻבָּר לְמִים שְׁיֵשׁ בּוֹ מ' סָאָה כַּמ"ש הָרָא"ש פִּרְקָא מְרֻבָּה הוּא דְּנוֹחַק גְּדוּל וְלוּלֵי דְּבְרִיָּהֶם הָיָה אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּמִיָּרֵי שְׁהַעֲלָה אֶת הַמְעִיָּנוּ דְּרָךְ עַלִּיָּה כְּעִנְיָן שְׁאֲמָרוּ פ"ג דְּיוֹמָא דַּל"א, ע"א אָמַר אֲבִי ש"מ עֵין עֵיטָם כּו' וּפִירֵשׁ"י שְׁאִי אֶפְשָׁר לְמִים לְעֻלוֹת לְהָר שְׁהוּא גְבוּהָ מְמַקּוּם שְׁנוֹבְעֵין שְׁם וּבְתוֹסְפוֹת יִשְׁנִים שְׁם כְּתָבוּ וְאִין לוֹמַר שְׁעֵין עֵיטָם הָיָה בָּא שְׁם דְּרָךְ נְקָב שְׁהִיָּה בְּאֶמְצַע הַדּוֹפָן כּו' ע"ש עַכ"פ מוּבָן מְשָׁם שְׁאֲפְשָׁר לְהַעֲלוֹת מִי הַמְעִיָּנוּ מִמְעֻלָּה לְמַטָּה וְאִתְּכ"פ מְלַמְטָה לְמַעֲלָה עַד כְּגוּבָה הָהָר שְׁנוֹבְעֵין מְשָׁם וּבְכַה"ג י"ל הֵהִיא דְּמְעִיָּנוּ שְׁהַעֲבִירוּ ע"ג הַשְּׁוֹקֶת וְכִינּוּן שְׁהַשְּׁוֹקֶת הִיא כְּלֵי לְכֹן הוּא פְּסוּל דְּאִין זֶה חֲיָבוּר כִּינּוּן שְׁעוּלִין מְלַמְטָה לְמַעֲלָה דַּה"ל קְטַפְרָס עֵינּוּ בְּמִשְׁנָה פ"ח דְּטְהוּרֹת מְשָׁנָה ט' ח' וְאֵעִפ"כ כְּשֵׁלֵא הַעֲבִירוּ ע"ג כְּלֵי כ"א ע"ג שְׁפָה ה"ל כְּדִין מְעִיָּנוּ דְּלֵא דְּמִי לְהַעֲבִירוּ ע"ג בְּרִיָּכָה וְהַפְּסִיקוּ.

דְּהָכָא לֹא הַפְּסִיקוּ רַק שְׁאִין קְטַפְרָס חָשׁוּב חֲבוּר גְּמוּר לוֹמַר עַל הַמִּים שְׁבַכְלֵי שְׁמַעוֹנְרֵבִין לְמַעֲיָנוּ אֲבָל כְּשֵׁאִינוּ בְּכֵלֵי י"ל דַּה"ל מְעִיָּנוּ אַף שְׁעוּבָרִים דְּרָךְ קְטַפְרָס. שְׁהַרֵי הַמְרָדְכֵי פ"ב דְּשְׁבוּעוֹת סִי תִשְׁמ"ו כְּתַב הַקְּשָׁה אֲבִי"ה אִיף טוּבְלִין בְּנֵהָר וְהֵלֵא קְטַפְרָס דְּרָךְ יִרְיָדָתָן כּו' וּבַמ"א כְּתַבְתִּי דְּמַדְבְּרֵי הַרְמַב"ם י"ל דְּמַעֲנֵן שְׁהַעֲבִירוּ ע"ג הַשְּׁוֹקֶת פְּסוּל מְדֵאוּרִיָּתָא וּל"ד לְדִין הַשִּׁינְדָּה וְתִיבָה שְׁבִיָּם כְּמוֹ שְׁחִילָק הָרָא"ש רפ"ה וְנִלְאִיתִי לְהַאֲרִיף כְּעַת רַק קְשָׁה ע"ז מְדִין עֲרִיבָה שְׁהַשִּׁיקָה שְׁהַבִּיא הָרָא"ש שְׁם וְיֵשׁ לִינְשָׁב אֲכֹן קְשָׁה עוֹד מְדִין מְעִיָּנוּ הַיּוֹצֵא מִן הַתַּנּוּר דְּטוּבְלִין בּוֹ אַף שְׁהַתַּנּוּר הוּא כְּלֵי ע"כ לְכֹאוּרָה יֵשׁ לְתַפְנוֹס יוֹתֵר סְבֵרַת הַר"ש וְהָרָא"ש דְּפְסוּל מְדַרְבְּנָן וּבְמַרְדְּכֵי בְּשָׁם רַבִּינוּ יוֹאֵל מְשַׁמַּע דַּה"ל שְׁאוּבִין גְּמוּרִין וּמַה שְׁהַקְּשִׁיתִי מְדִין מְעִיָּנוּ הַיּוֹצֵא מִן הַתַּנּוּר לֵק"מ דְּהַתַּנּוּר אִין לוֹ שׁוּלְיָיִם כְּלָל רַק עוֹמֵד ע"ג קְרַקַּע עוֹלָם א"כ אִינוּ מְקַבְּל כְּלָל לְכֹן הַמְעִיָּנוּ הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ הוּא טְהוּר גְּמוּר מִשָּׂא"כ בְּמַעֲיָנוּ שְׁהַעֲבִירוּ ע"ג הַשְּׁוֹקֶת שְׁהַשְּׁוֹקֶת הוּא כְּלֵי י"ל כַּמ"ש הַרְמַב"ם דְּנִפְסָל לְגַמְרֵי: ה' וּמ"מ אֶפְשָׁר לְצַדָּד בְּנַד"ז מְדִין שְׁאוּבָה שְׁהַמְשִׁיכוּהָ בַּפ"ק דְּתַמּוּרָה דִּי"ב ע"ב כִּי אֶתָּא רַבִּין אָמַר ר' יוֹחָנָן שְׁאוּבָה שְׁהַמְשִׁיכוּהָ כְּלוּלָה טְהוּרָה וְכַרְבְּנָן דְּרַאב"י וּמְשַׁמַּע דְּלַפְרֵש"י כֹּן הִלְכָה כִּי אַע"ג דְּרַאב"י פְּלִיג וּמְשַׁנְתָּא רַאב"י קַב וְנָקִי מ"מ כִּינּוּן שַׁר' יוֹחָנָן פּוֹסֵק כְּרַבְּנָן הָרֵי הָאֲמוּרָא יֵשׁ לוֹ פַּח אַף לְפָסוּק כִּיחִיד נֶגְדַּ רַבִּים כ"ש כְּרַבְּנָן וּמ"ש הַתּוֹס' דְּאֶפִּילוּ לַפְרֵש"י הִלְכָה כְּרַאב"י דְּמְשַׁנְתּוֹ קַב וְנָקִי אִינוּ מוּבָן מַדּוּעַ דִּיחּוּ דְּבְרֵי רַבִּין אָמַר ר' יוֹחָנָן דְּמְשַׁמַּע שְׁלַמְעֶשֶׂה פּוֹסֵק כֹּן וְאֵף שְׁרֵש"י בְּגִיטִין ס"פ הַתְּקַבֵּל דַּס"ז ע"א גְּבֵי מְשַׁנְתָּא רַאב"י קַב וְנָקִי פִי שְׁהִלְכָה כְּמוֹתוֹ לְעוֹלָם מ"מ הָכָא שְׁאֵנִי כִּינּוּן דַּר' יוֹחָנָן פּוֹסֵק לְהַפְּדָה וְעֵינּוּ בְּתוּי"ט פ"ט דְּסוּטָה מְשָׁנָה ג' ד"ה רַע"ק וּבְתוּי"ט פ"ח דְּעִירוּבִין מְשָׁנָה יו"ד ד"ה וְחֻכְמִים אוֹמְרִים וּבְגַמְרָא פ"ו דְּעִירוּבִין דַּס"ב ע"ב וּבַפ"ג דְּבְכּוּרוֹת דַּכ"ג סַע"ב בְּתוֹסְפוֹת ד"ה מְשַׁנְתָּא וּבִבְמוֹת פ"ו ד"ס ע"א אָמַר רַב הוֹנָא אָמַר רַב וּסְפ"ד דַּמ"ט

ע"ב ודל"ז סע"א ובמשניות פ"ד דכלאים משנה ח' בהרעב"ר שפתיב ואין הלכה כראב"י ובתוי"ט שם ד"ה ראב"י ובפ"ב סוף משנה ט'.

וספ"ב דשביעית גבי ומרביצין בעפר לכן כ' דהלכה פר"ש אע"ג דראב"י פליג ועיין בספר בעל הנפש להראב"ד בשער המים מזה שפסקו פאן כראב"י ובדברי הר"ז"ה שם סק"ג מה שהקשה על השגותיו על הרי"ף ומ"מ העלה ג"כ להחמיר כראב"י ודעת הרי"ף פ"ב דשבועות נראה דפוסק פרבי יוחנן וכמו שפירש דבריו הר"ן שם וכן ביאר דבריו בחידושי הרמב"ן פ"ד דב"ב דס"ו ובתשו' הרשב"א ח"ג סי' רכ"ח ור"ן שם כ' שכ"ד רבינו שמשון ובפרק שני דמקנאות משנה זי"ן פ"א הר"ש דפלוגתא דרבי אליעזר ור' יהושע היא דר' יהושע ס"ל פרבנן וברבי יוחנן מיהו הרמב"ם ור"א"ש פירשו המשנה בענין אחר וכ' ה"ב"י שהברייתא דתורת פהנים מוכחא על פירושה ולא כפי' הר"ש ועיין בתשו' הריב"ש סי' קכ"ה ובתשו' להרמב"ן סי' רכ"ו שכ' סוף דבר כל גדולי האחרונים מסכימים לאסור פדברי הגאון רב אהא ז"ל ובכנה"ג בהגהת ב"י אות ק"ו פתב בשם הר"י סאמיגה בספר משבית מלחמות סי"ד והאריף להוכיח דשאובה שהמשיכה פולה פשרה.

ושבספר פלגי מים נחלק עליו אף בנדאי אין לזוז ח"ו מפסק הטוש"ע ע"פ כל גדולי הראשונים ומפלגם התוספות והרמב"ם והראב"ד והר"ז"ה והסמ"ג ור"א"ש והרמב"ן והרשב"א והמרדכי והר"ן ורבינו ירוחם שכולם פסקו פרבי אליעזר בן יעקב לאסור בהמשכה בלא רבייה פדברי השאלות מה גם בכנה"ג שם הביא דעת ספר פלגי מים הנ"ל דשאובה שהמשיכה פולה פסולה דאורייתא אף עכ"ז י"ל דהיינו דוקא בשאובין גמורין שבהן הוא שאמרו דהמשכה לא מהני אלא א"כ יש רוב פשרים משא"כ בנד"ז שדעת הרשב"א בתשו' ח"ג סי' רכ"ח שהם פשרים לגמרי וגם להר"ש ור"א"ש פסולים רק משום גזירה דרבנן בכה"ג י"ל דלכ"ע סגי פשהמשיכום אח"כ ויש סמך לזה ע"פ מ"ש הרב"י בשם הרמב"ן פ"ד דב"ב שפתיב וז"ל ונראה שרבינו הגדול ז"ל שהכשיר פולה שאובה בהמשכה סובר דשאובה לאו דאורייתא אבל הגאונים ז"ל לא הכשירו אלא ברבייה והמשכה עכ"ל ונראה מדבריו דטעמא דהגאונים הוא משום דס"ל דשאובה פכולה הויא דאורייתא ולכן גם המשכה לא מהני משא"כ פשיש רוב מים פשרים שוב אין השאיבה פוסלת פלל מדאורייתא כ"א מדרבנן כמ"ש הר"א"ש בהל' מקנאות סי' א' והטוש"ע סעיף ג' ע"כ ע"י המשכה מהני אפילו מדרבנן וא"כ לפ"ז בנד"ז הרי אף למ"ד שאובה פולה דאורייתא הקא מדאורייתא אינן חשובין שאובין לדברי הר"ש ור"א"ש כ"א מדרבנן א"כ בכה"ג יודו לדעת הרי"ף דשאובה דרבנן שהמשיכוהו אף פכולה טהורה מיהו באמת י"ל דלאו הוה פהא פליא דהרמב"ן לא פתב אלא דלהרי"ף נראה דשאובה לאו דאורייתא דאל"כ לא הוה מכשיר בהמשכה פכולה אבל להגאונים אפשר דאף את"ל דשאובה פולה דרבנן מ"מ לא מהני המשכה אלא ע"י רבייה כ"א סאה מים פשרים פתחלה יעיד ע"ז הרמב"ם ז"ל דס"ל רפ"ד דשאובה אף פכולה אינו רק מדברי סופרים ואעפ"כ שם דין ט' דחה הוראת חכמי המערב.

שוב ראיתי שפן פתב הרמב"ן בשם הגאונים עצמן וא"כ לפ"ז אפשר אף בנד"ז אין להקל בהמשכה פכולה ומ"מ יש לצדד להקל אף לפ"ז דהא מציינו שדין שאובין אלו

דמענין שהעבירו ע"ג השוקת קילי לדינא משאר שאובין והוא דכשהעבירו ע"ג שפה
כל שהוא פשר חוצה לו ומטהרין מים המועטין את השאובין המרובין שיהיו מטהרין אף
בזוחלין משא"כ בשאר שאובין וכמש"ל בשם תשו' הרא"ש והש"ך ס"ק ל"ג וידוע
דבזוחלין מתמרין טפי מבידין שאובין כמ"ש בתה"ד הובא בט"ז סק"ג וכיין דמצינו
קולא ביהם לענין זוחלין יותר מבשאר שאובין כמו כן עכ"פ יש לסמוך להקל בהן יותר
לענין ההמשכה ולסמוך בהן על מ"ד דשאובה שהמשיכה בכללה טהורה ולומר שגם
החולקים בשאר שאובה יודו פאן וכיוצא בזה איתא בתוספות חדשים פ"ב דמקנאות
משנה זי"ן לתרץ על קושיות התוס' יו"ט שם דפסקו הרמב"ם והרע"ו שם הלכה כר'
יהושע דס"ל שם שאובה שהמשיכה בכללה טהורה ובפ"ד מ"ד מפרש דאינו פשר אלא
אחר הרוב ותירץ התו"ח וז"ל ול"נ דהקא שאני דלא הנה שאובה גמורה כו' עכ"ל וכן
תירץ בספר משנת חכמים שם וז"ל דהא במשנתנו איתא המניח קנקנים בראש הגג
לנגבן כו' ופ"ה הרע"ב ולקף לא נעשו שאובין כו' וכ"כ הרמב"ם עכ"ל ודבריו נכונים
דלהרמב"ם תירוצ זה אתי שפיר דס"ל דאין חשובין שאובין כלל כמ"ש הב"י דהרמב"ם
פליג על פ"ה הר"ש אבל הרע"ו דכ' דטעם דרבי יהושע משום שאובה שהמשיכה לדידיה
צ"ל כמ"ש התו"ח דלא הנה שאובה גמורה אבל קצת שאובה הוי.

א"כ לדבריו יש ראיה לנדון זה. מיהו דברי הרע"ו אינן מוכרחים שהרפיב פ"ה הר"ש
ופ"ה הרמב"ם והם באמת רחוקים זמ"ז ומיהו י"ל לפ"ה הר"ש סוף משנה הנ"ל וקצת
תימה כו' עד אבל הקא דעירה לבור אחשובי אחשובינהו לפ"ז י"ל ג"כ דאינו שאובה
גמורה כ"א קצת שאובה ולכן מתיר ר' יהושע בהמשיכה פולה א"כ לפ"ז יש ראיה לנ"ד
ג"כ ועיין ט"ז ס"ק כ"ח ופ"ה ס"ק צ"ו בשם הב"ח והנה עמ"ש ראיה מדברי הרא"ש
בהל' מקנאות סי' ט' יש לחלק קצת דהתם טעמו דהרא"ש פ"ה המים שהעבירם ע"ג
השפה והמים שעברו דרך השוקת פולם מחופרים למענין כו' משא"כ המשכה מילתא
אחריתי היא י"ל דאינו מצטרף ואעפ"כ פ"ה שפכר נהגו פ"ה אין להחמיר עליהם כלל
לסתור מנהגם ונהרי העיד מהרא"י טאיטסק שנוהגים במדינתם בענין מקנאות שלהם
שהם מן מענין שהעבירו ע"ג הפלים כמבואר בשמו בב"י כמו שהביא כת"ר אלא שהוא
ז"ל פתב שנעשה ע"פ דעת הרשב"א בתשו' לבד כמבואר בלשונו וזהו יסוד ועיקר
המנהג שלנו ויסוד וש"ש דעת הרשב"א ז"ל.

אמנם הרמב"ם והרא"ש שלא התירו בענין זה כו' עכ"ל ועיין בספר עיקרי דינים חלק
י"ד סי' כ"ב אות כ"ב הביא קיצור תשו' מהר"י טאיטסק שכ' שאין לסמוך למעשה ע"ד
הרשב"א פי גם הרשב"א בעצמו בתה"ק נראה שלא סמך על סברתו אמנם לפי מה שנת'
אם אחר שהעבירו ע"ג פלי הנ"ל בא למקנה דרך המשכה יש מקום לצדד גם לפ"ד
הר"ש והרא"ש וי"ל שבכה"ג הנה המנהג שהעיד הוא ז"ל לכן עפ"ז אין לסתור מנהג
עיר הנ"ל שהיא ג"כ לא רחוקה משם וע' בתשו' מהרי"ק חלק י"ד ס"י י"ז מה שצייד
להקל בשאובה שהמשיכה בכללה פשיש עוד ספק שקול להקל ונד"ז נראה דלא גרע
מינה אף שאין דומה ממש לנדון שלו מצנרף לזה בשו"ת זכרון יוסף חלק י"ד סי' י"ג
הביא שו"ת פנים מאירות חלק שני סי' ק"ד שפסק דהמים היוצאין חוץ לשוקת אינן
פסולין אלא דרך זחילתן אבל אם יפסו לבור דהיינו אשבורן פשרים ושהביא רא'י
מהט"ז סי' קצ"ח ס"ק ל"א וסי' ר"א ס"ק י"ד ונ"ט והוא ז"ל דחה ראיותיו מהט"ז

ואעפ"כ צירף דעתו ואף שפסקו אין נלע"ד מ"מ לסניף בעלמא יש לצרף דעתו ועם דעת הכנה"ג בשם המבי"ט פללא דמילתא פיון שהמים שבתוך האבן חלולה מחנפרת למי המענין ע"י הצנורות וסילונות שפתח הקרקע אשר הצנורות אינן פוסלין את המקנה והיא מחנפרת להו גם נקובה כשפ"ה משני צדדיה זה פנגד זה אף שהנקב גבוה מהשוליים שני אצבעות והמים ומי המענין באין משם דרך המשכה לתוך המקנה ע"י הצנורות וסילונות יש לסמוך להקל פיון שאין שם מקנה אחרת והעיקר כמ"ש בתשו' הר"ן סס"י שבעים שפדאין הדברים לסמוך על מה שפבר נהגו כו' יעו"ש ומצאתי בסמ"ג עשין רס"י רמ"ח בשם הר' משה מפונטזיא דשאובה שהמשיכה בכולה טהורה מן התורה ומדרבנן צריף רוב פשרים א"כ הקא הוי עכ"פ תרי דרבנן לכ"ע יש לסמוך ע"ד הרי"ף וסיעתו בכה"ג אח"פ מצאתי בבעה"נ בשער המים בהשגתו על הרי"ף בענין שאובה שהמשיכה כולה שהשיג עליו ג"כ ממשנה דמעין שהעבירו ע"ג השוקת וז"ל למדנו מענין השוקת שהמענין שהעבירו ע"ג כלים מתוך הפלי אע"פ שנמשך ויוצא ממנו ועדיין המענין מושך פתחלתו דינו כשאוב לגמרי: הנה גם זו קושיא על דברי הרב אלפסי ז"ל שכתב על השאובה שהמשיכה כולה שהיא טהורה להטביל בה עכ"ל הרי הוכיח ממשנה זו דמענין שהעבירו ע"ג השוקת פסול אף ע"י המשכה שהמשיכה אח"פ דס"ל דבכה"ג מייירי וזהו הפך דברינו הנאמרים למעלה אף הר"ן ה"ה שם בהשגותיו סק"ג השיגו וז"ל זו בעיני אינה קושיא שלא אמרו שאובה שהמשיכה טהורה אלא שהמשיכה למקנה אבל מעין שיצא מתוך השוקת ומושך על הארץ אין לו טהרה כל זמן שמושך שדינו כדין שאובה ואם העמידו ועשו לו אשפוןן לאחר שיצא מן השוקת לא נזכר זה במשנתנו ואין ללמוד ממנו לא להקשיר ולא לפסול עכ"ל ותוכן תירוצו דשאובה שהמשיכה אינו מטהר אלא באשפוןן משא"כ הקא במענין שהעבירו דאינו אשפוןן מש"ה פסול: ולפע"ד אינו מיושב דא"כ ליתני הרי הוא כמקנה כמו שאומר בסיפא גבי העבירו על גבי כלים כו' ר' יוסי אומר הרי הוא כמקנה ופי' הר"ש דבעי מ"ס ובאשפוןן וא"כ במשנה דלעיל דאומר פסול ולא הרי הוא כמקנה מפלל דאפילו אשפוןן מ"ס לא מהני ליה וכדברי הראב"ד אף מה שיש לומר בזה דמתניתין אין ראיה דמתמרא טובא בשאיבה דאפילו רבייה והמשכה לא מהני כמ"ש הר"ש בפירק ד' משנה ד' גבי מים שאובים ומי גשמים שהיו מתערבים כו' וכן קרוב לזה פי' הרא"ש שם דבברייתא הוסיף ראב"י להקל מה שלא הקיל פן במשנה וכ"כ הרא"ש עוד בהל' מקנאות סי' ז' וא"כ משנתנו דרפ"ה ג"כ ס"ל כמשנה ד' פ"ד הנ"ל אבל אגון דקיי"ל בתמורה די"ב להקל ברבייה והמשכה לכן י"ל הקא בהעבירו ע"ג השוקת מתקשרא כולה בהמשכה מיהו הרמב"ם פי' משנה ד' פ"ד ג"כ כראב"י והכ"מ הקשה עליו וכ' ליישב והתוי"ט שם כ' שכ"ד התוספות דתמורה די"ב סד"ה ואין המים וא"כ לדבריהם נשאר ההוכחה ממתניתין דהשוקת כדברי הראב"ד אף גם להרמב"ם יש ליישב דכמו שפי' הרמב"ם היו מקלחים בתוך המים דהיינו בלי המשכה כף י"ל ג"כ פי' מתניתין דמענין שהעבירו ע"ג השוקת פסול לגמרי כשמקלח לתוך המקנה בלי המשכה או כגון דליכא שלשה טפחים ביניהם באופן שאין הכרח מפל זה נגד הסברא דלעיל דכיון דמענין שהעבירו ע"ג השוקת אינו חשוב כולל שאובין מדאורייתא י"ל דמהני בהו המשכה אף בכולה: ומ"מ כ"ז ע"פ דעת הר"ש והרא"ש במשנה דמענין שהעבירו ע"ג השוקת אבל לפי שהרמב"ם חולקע"ז וכ"ד

המְרַדְכֵי בְּשֵׁם רַבֵּינוּ יוֹאֵל כַּמְש"ל סַעֲי"י ד' גַּם עַל פִּי הָרָא"ש פִּי"ה דְּפָרָה מְשֻׁנָּה ז' חוֹלְקִים גְּדוּלֵי הָרָאוּשׁוּנִים כַּמְש"ל סַעֲיָא אב"ג ע"כ נִרְאֶה לַעֲשׂוֹת בְּהַכְשָׁר יוֹתֵר דְּהִנְהָה הַסְּמ"ג בְּעֵשִׂין סִי רמ"ח הֵינְנו רִישׁ הַל' מְקַנְאוֹת פְּתַב שְׁנִירְאָה מְדַבְּרֵי הַשְּׂאֵלְתוֹת דְּרַב דִּימֵי א"ר יוֹחָנָן וְרַאב"י אֵינָן חוֹלְקִין כּו' וְשִׂאֵיבָה שְׁהַמְשִׁיכָה פְּנִלְהָ טְהוּרָה דְּקֶאָמַר רַב דִּימֵי הוּא פִּירוּשׁוֹ שְׂאֵם הָיָה כָּל הַמְּקַנָּה מִיָּם שְׂאוּבִין שְׁהַנְּמַשְׁכוּ לֹא פּוֹסְלִין וְלֹא מַעְלִין בְּהֵן עַד שְׁיַרְדּוּ עֲלֵיהֶן מִי גְּשָׁמִים אַרְבָּעִים סָאָה אֲבָל אִם לֹא הִנְמַשְׁכוּ אֲפִילוּ שְׁלִשְׁתַּ לְגֻזִין מִיָּם שְׂאוּבִים בְּתַחֲלָה פּוֹסְלִים אֶת הַמְּקַנָּה אֲפִילוּ הָיָה אַחֲרֵי כּו' מ' סָאָה פְּשָׁרִים זֹאת הַשְּׂטָה בָּאָה מִחֲכָמֵי לִנְיָל בִּימֵי ר"י וְהַשִּׁיב פִּי לְפִי דְּבַרֵי הַשְּׂאֵלְתוֹת הַדִּין עִמָּהֶם וְגַם כָּל הַסּוּגִיא מְתִישְׁבַת בְּזָה כּו' וְכ"פ הָרָאב"ד עכ"ל וְהוּא בְּבַע"ה נִבְשַׁעַר הַמִּיָּם דָּף כ"ב רִישׁ עַמּוּד ג' וְכ"כ הַתּוֹסְפוֹת דְּתַמּוּרָה דִּי"ב ע"ב בְּשֵׁם הַר' שְׁמוּאֵל שְׁקִיבֵל מְרַבּוֹתֵיו.

וְדַבְּרֵי הַסְּמ"ג הוֹבְאוּ ב"י גַּבֵּי אֵין שְׂאֵיבָה פּוֹסְלַת אֲלָא בְּמִיָּם סד"ה פְּתַב הָרָא"ש בְּתַשׁוּבָה אֲלָא שְׁהַרְמ"א בד"מ שֵׁם ס"ק כ' וְנ"ל וְלַקְמָן סִימָן זֶה פְּתַב ב"י דָּאִין נִרְאֶה מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם וְלֹא מְדַבְּרֵי שְׂאָר פּוֹסְקִים כְּדַבְּרֵי הַשְּׂאֵלְתוֹת אֲלָא ס"ל דְּהַמְּקַנְאוֹת שְׁהַמְשִׁיכוּ פְּנִלְהָ פְּסוּלָה כַּמְשִׁי"ת לַקְמָן וְלֹא מְהַנִּי לָהּ אַח"כ רַבֵּינֵי מִי גְּשָׁמִים עכ"ל וְדַבְּרֵי ב"י שְׁהִבִּיא רמ"א הֵם בד"ה מְקַנָּה שְׁיֵשׁ בּו' כ"א סָאִין וְהִנְהָ בַש"ע סַעֲיָא מ"ד בַּהַג"ה ג"כ פְּסַק רמ"א דְּרַבֵּינָה וְהַמְשַׁכָּה ג"כ לֹא מְהַנִּי אַח"כ קְדָמָה הַרְבֵּינָה וְהוּא ע"פ פִּי הַב"י בְּהַרְמַב"ם בְּמִשְׁנָה מִיָּם שְׂאוּבִים וּמִי גְּשָׁמִים כּו' בַּפ"ד מְשֻׁנָּה ד' וְהַר"ש בְּמִשְׁנָה הַנְּ"ל כ' בְּהַדְּיָא לְהִיפּוֹף דְּבָכָל עֲנִין מְטַהֵר בְּרַבֵּינָה וְהַמְשַׁכָּה הֵינְנו אִף שְׁקָדְמָה הַהַמְשַׁכָּה לְרַבֵּינָה וְלַהַר"ש וְדָאִי אָמַת ג"כ כְּדַבְּרֵי הַסְּמ"ג הַנְּ"ל עכ"פ דְּבַרֵי הַסְּמ"ג הֵן דְּבַרֵי רַבִּים וְעֲצוּמִים מִהַפּוֹסְקִים הֵינְנו חֲכָמֵי לִנְיָל וְנִתְקַבַּל סְבָרְתָם אֲצֵל ר"י וְכ"ד הַר' שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבּוֹתֵיו שְׁבַתוֹסְפוֹת וְכ"ד הָרָאב"ד וְהַסְּמ"ג.

וּמַעֲתָה בְּנִדּוֹן שְׁלַפְנִינוּ שְׁבַלֵּא"ה יֵשׁ אֵיזָה טְעָנוֹת דָּאֵינָה שְׂאֵיבָה גְּמוּרָה וְדָאִי יֵשׁ לְסַמְנָה עֲלֵיהֶם וְא"כ הָיָה פָּשַׁר לְהַקּוֹת עֲלֵיהֶם מִימֵי גְּשָׁמִים אֲלָא שְׁזַהוּ בְּלַתֵּי אֲפָשָׁר כִּי הַמְּקַנָּה תוֹף בֵּית הַמְּרַחֵץ הַמְּקַנְרָה אִף זֶה אֲפָשָׁר לִיתָן לְתוֹכָהּ שְׁלֵג אוּ גְּלִיד שְׁיַעוּר מ' סָאָה אֲשָׁר הַטּוֹר פְּתַב שְׂאֲפִילוּ עֲשָׂה כָּל הַמְּקַנָּה מְשֻׁלָּג אוּ כְּפּוֹר אוּ בְּרַד שְׁהִבִּיאוּ בְּכָלֵי וְעֲשָׂה מְמַנּוּ מְקַנָּה פָּשַׁר וְהוּא מְדַבְּרֵי הָרָא"ש בַּהַל' מְקַנְאוֹת סִי י"ח וְכ"כ רִי"ו נכ"ו ח"ה וְכ"ד הָרָאב"ד בְּבַע"ה נִדְכ"ג סַע"א וְכ"מ מְדַבְּרֵי רַש"י בְּשִׁבְתַּת פְּרָק חֲבִית דְּקמ"ד ע"ב ד"ה רַב פְּפָא.

וְהַב"י כ' דְּמְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם נִרְאֶה דְּרַק בְּשֻׁלְג עוֹשִׂין כּו' מְקַנָּה לְכַתְּחֻלָּה וְלֹא גְּמַרִּין מִינָהּ לְאֵינָהּ וְלֹא מְשַׁמַּע כּו' מְדַבְּרֵי רַש"י הַנְּ"ל וְעַכ"פ בְּנִד"ז נִרְאֶה לְסַמְנָה וְלַהֲבִיא גְּלִיד הֵינְנו קָרַח שְׂאֲפָשָׁר לְהַשִּׁיג גַּם עִתָּה בְּקִיץ בְּלִידְאוּוֹנַעַשׂ וְלַהֲבִיאוּ לְהַשְׁלִיכוּ תוֹף הַמְּקַנָּה כָּל כְּף קָרַח בְּשִׁיעוּר שְׁפָשִׁימַס לְמִיָּם יְהִי מְמַנּוּ מִיָּם בְּשִׁיעוּר מ' סָאָה וְכְשִׁיתְּפָשַׁר בְּמִי הַמְּקַנָּה שְׁהֵם שְׂאוּבָה שְׁהַמְשִׁיכוּ יְהִי פָּשַׁר לְגְּדוּלֵי הַפּוֹסְקִים הַנְּ"ל אִף אַת"ל דְּהַמִּיָּם שְׁבַמְקַנָּה הֵם שְׂאוּבָה גְּמוּרָה שְׁהַמְשִׁיכָה בְּכּוֹלָה גַּם לְהַחֲוֹלְקִים יֵשׁ לְסַמְנָה בְּנִדּוֹן זֶה דָּאֵינוּ שְׂאֵיבָה גְּמוּרָה כְּנ"ל וְכ"ז עֲכָשִׁיו בְּקִיץ שְׂאִין לְהַשִּׁיג שְׁלֵג כ"א קָרַח וְגְּלִיד בְּלִידְאוּוֹנִישׁ אֲזִי יֵשׁ לַעֲשׂוֹת כְּנ"ל אֲכַן אַח"כ בְּחוֹנְרָף כְּשִׁיחָהּ שְׁלֵג ע"פ הָאֲרָץ אֲזִי יוֹתֵר טוֹב וְיוֹתֵר נִכּוֹן לְתַמְנָן הַמְּקַנָּה שְׁנִית שְׁתַּהֲנִי כְּשִׁרָה בְּרוּחָא יוֹתֵר וְגַם לַפ"ד רמ"א בד"מ וְהֵינְנו ע"י שְׁיֻצִיָּא אֶת כָּל הַמִּיָּם מִתּוֹף הַמְּקַנָּה ע"י שְׁיֻסְתָּמוּ הַצְּנוּרוֹת הַמְּקַלְחִים לְתוֹף הַמְּקַנָּה וְאַח"כ יוֹצִיָּאוּ

המים שלא ישאר שום מים במקנה אח"כ יביאו שלג הרבה ולהטילו לתוך המקנה הריקנית כ"כ שלג שפאשר יפאר ויהי נמס יהי ארבעים סאה מים ולראות שיהי נפאר ונמס רק ע"י חום בית המרחץ לבד שיחממו התנור ולא ע"י שיטילו מים רותחין ח"ו כמ"ש בפתחי תשובה סי' ר"א ס"ק י"ד בשם שו"ת תולדות יצחק סי' כ"ד ואחר שיפאר וימס ויהיה ממנו מים במקנה ארבעים סאה יפתחו הצנורות המקלחים מים לתוך המקנה: וכן זכרני פד הניא טליא התיר אאזמו"ר הגאון נ"ע לעשות מקנה בתחלה ע"י שהוציאו המים מהמקנה והביאו שלג והכניסו לתוך המקנה ריקנית אח"כ חיממו המרחץ עד שנתפאר ונמס השלג והיה למים מ' סאה אמנם עכשיו אם א"א להשיג שלג כ"א קרח אזי אין צריך להוציא המים שבמקנה תחלה.

כיון בגליד וקרח אין היתר לעשות ממנו מקנה בתחלה לדעת הרמב"ם כמ"ש בב"י וכ"מ (אף שמדברי הש"ע סעיף ל' משמע להתיר) א"כ לא נרויח בזה יותר מאם יכניסו הקרח לתוך מי המקנה דאיכא נמי צדדים אחרים להתיר פנ"ל ואם פן א"צ להוציא המים כ"א להטיל קרח הרבה תוך המים ע"ד הנ"ל ואח"כ בחורף יוציאו פל המים ויטילו שלג בתחלה פנ"ל פאשר בכזה היתר פשוט לפ"ד הרמב"ם וכן ראיתי מעשה מאאזמו"ר הגאון ז"ל פנ"ל ואם אי אפשר להשיג עכשיו פלל קרח וגליד בעיר הנ"ל ואין שום מקנה אחרת ההכרח לסמוך בשעת הדחק הגדול על היתר דלעיל מצד שאובה שהמשיכוה בכנלה כש"ל שאינה שאיבה גמורה פנ"ל אף ורק עד החורף לבד שיהיה שלג על פני הארץ אזי יתקנו אותה ע"י שלג פנ"ל: (קיצור) א הגה לפי טעם הרא"ש והר"ש ג"כ המשנה דרפ"ה דפסול הוא משום גזירה וא"כ אינו רק מדרבנן וע' בפ"ה המשניות להרא"ש ראי' לזה דאל"כ תקשי מהתוספתא דעריבה דמהני טבילה אף שאין העריבה תוך המקנה וכ"מ פ"שט לשון המשנה ב' פ"ו ואם לא טבל מה גם לפי הרא"ש שם ואף את"ל דמעין שהעבירו ע"ג השונקת אין זו השקה מ"מ מן הצד בשפ"ה ודאי הוי עירוב ומ"ש מעריבה וע"כ צ"ל דפסול מדרבנן קאמר וא"כ בשאיבה הפוסלת רק מדרבנן יש לסמוך בשעת הדחק ע"ד רבין אמר ר' יוחנן תמורה י"ב ב' דס"ל דשאובה שהמשיכו פולה פשרה ומ"ש התוס' דמשנת ראב"י קב ונקי אין זה תירוץ פיון דר' יוחנן ס"ל פחכמים.

וע' כנה"ג סי' ר"א בהגה"ט סעיף ט"ל: לפי הריטב"א ביבמות ט"ו א' וכ"נ מפרש"י שם אף ששונקת יהוא לא היה הנקב סמוך לשוליה ממש מהני עירוב מקנאות וזה כמ"ש הרי"ט להרשב"א ולא כמ"ש להרמב"ם והרא"ש והחילוק בין זה להעבירו ע"ג השונקת עכצ"ל משום דאין במים שפין השונקת מ"ס וע' תפל"מ שהקשה ע"ז: ג הכנה"ג (ב' תשו' מהר"ם טראני) בהגב"י אות נ"ד וז"ל טבילה ושמיהה באין מן הנזה דרף חביות כו' עד שהמים הבאין לבית הטבילה אינן שאובין אלא שצפין על המים שפחבית כו' וכ"כ שם מהרא"ג וע' בש"ע אדמ"ו סי' קנ"ט ס"ד מן הנקב ולמעלה אינו חשוב פלי וצ"ל דמחלק בין זה למשנה דרפ"ה שפשהמים באים ע"י נקב שמהצד וכנגדו נקב ג"כ אינן מתערבין כ"כ עם המים שאובין שמתחת לנקב כ"א צפין על גביו אף הש"ך סעיף ח' ס"ק כ"ו בשם הב"ח ס"ל שאין חילוק וע' תשו' נו"ב מה"ת חי"ד סי' קל"ח או קל"ט מנה: ד תשו' זכרון יוסף חי"ד סי' י"ג בשם תשו' פמ"א ח"ב הקיל במעין שהעבירו ע"ג השונקת דאינו פוסל רק מלטהר בזוחליו ונהגם שחלק ע"ז עכ"ז כ' לסמוך פשאין מקנה אחר א"כ נד"ז

ג' טעמים הא' להרשפ"א והריטב"א ורש"י ה"ל עירוב מקנאות ע"י הצנור המקלח לנקב שבהתיבה ב' טעם דמהר"ם טראני וטעם דהפמ"א ג' פיון להרא"ש ור"ש ג"כ גזירה דרבנן סמכינן אמ"ד שאובה שהמשיכוה פולה פשרה: סימן קסד תשובה על שאילה בדין השייך לש"ע סי' ר"א ס"נ בחששא דזחילה של מקנה ומבואר השאלה לקמן אות ז: משנה פ"ה דמקנאות משנה ה' ונוטפין שעשאן זוחלין פר"ש פגון מקנה שפרץ על שפתו ומימיו יוצאין זוחלין וכ' הרא"ש בהל' מקנאות סי' י"א והנכון יותר לפרש דמיירי שלא ישארו במקנה מ"ס אם לא שיתום הזחילה כו' ולישא דנוטפין שעשאן זוחלין לא משתמע בפירוש ר"ש ז"ל כו' ועוד הגודר בכלים א"א כו' אלא דומיא דמענין שפולו זוחל והולך כו' ונ"ל לפרש נוטפין כו' ולפירוש זה אין לפסול מקנה שמימיו יוצאין לחוץ עכ"ל מבואר דלפירושו בהמשנה אין לפסול מקנה שנסדק אחד מפתליו אף אם הוא בענין שלא ישארו במקנה מ' סאה אם לא יסתום הזחילה מ"מ פיון שאין זה חשוב זוחלין פלל לפי שאינו דומיא דזחילת מעין א"כ למאי נחוש לה דכיון שעכשיו פשוטובל יש בו מ' סאה: טבילה פשיטה היא דהא כ' בהדיא שגם לפר"ש מיירי פשלא ישארו במקנה מ"ס כו' והוא נחלק על פירושו לומר שאין זה זוחלין פלל א"כ לא איכפת לן במה שאח"כ לא ישארו בו מ"ס וכן מבואר ברמזים שם סי' י"א ונ"ל מקנה שנסדק אחד מפותליה ונמים יוצאים דרך הסדק פוסלים אותו וא"א הרא"ש מכשיר עכ"ל הרי לא תלה שום תנאי בהקשר ולא בהפיסול.

פי לסברת ר"ש ופירושו בהמשנה אפשר לפסול אפילו ישארו מ"ס כמ"ש הרא"ש שם רק שפתב והנכון יותר כו' ולפירוש הרא"ש בהמשנה וכן לפירוש הרמב"ם שהביא הרא"ש שם אין שורש לדיון זה ולכן יש להכשיר בכל ענין אף שלא ישאר במקנה מ"ס כו' פנ"ל וכן משמע מדבריו בתשו' פלל ל"א סי' ד' שלאחר שפתב שאין לשון המשנה מורה על פר"ש פלל והאריף בזה וסיים ואף רבינו (הוא הר"ש) לא פירש כו' ולא ישארו בו מ"ס אם לא יסתום אותו עכ"ל.

מוכח בהדיא דלפירושו אפילו אם לא ישארו מ"ס אין פיסול פל שעכשיו יש בו מ"ס שוב ראיתי שכ"כ התשב"ץ ח"א סי' י"ז סד"ה ומה שפתבת ונ"ל אבל הרא"ש ז"ל פירשה על דרך אחרת וכן הרמב"ם ז"ל יש לו דרך אחרת בפירושה ולפי הפירושים האלו אם היתה נפקת זחילתו אפילו לא ישארו במקנה ארבעים סאה פשתפסק זחילתו לא מפסיל בהאי עכ"ל ור"ל שאע"פ שניפקת זחילתו וגם אפילו לא ישאר כו' אפ"ה פשר והיינו לפי שאין זה חשוב זוחלין פלל: קיצור.

מדברי הרא"ש והרמזים בהלכות מקנאות שבפ' תינוקת ושם סי' י"א ומדברי הרא"ש בתשובה משמע דלהרא"ש במקנה שנסדק א' מכותליו ונמים יוצאים דרך הסדק אף אם הוא בענין שלא ישארו בו מ"ס אם לא יסתום הזחילה מ"מ פשר לטבול בו כ"ז שיש בו מ' סאה וכ"כ התשב"ץ ח"א סי' י"ז: הטור בסי' ר"א כ' מקנה שנסדק כו' יש פוסלים אפי' כו' וא"א הרא"ש כו' אם ישארו בו מ' סאה כו' אבל אם לא ישארו בו מ"ס פסול עכ"ל וצ"ל דהטור כ"כ משום דבתשו' סיים הרא"ש ואף רבינו כו' ולא ישארו בו מ"ס כו' פנ"ל ס"ל דבכה"ג חושש הרא"ש למעשה לפסול לחוש לדעת ר"ש ורבינו ירוחם נכ"ו ח"ה הביא דין זה שני פעמים פ"א הביא בקצרה מקנה שנעשה מימי גשמים כו'

ונסדק כותל המקנה או ניקב אפילו נקב גדול אינו נפסל בשביל זה כו' כ"כ הגאונים מסתימת לשונו משמע דלא בעינו שלעולם ישארו בו מ' סאה כו' וגם פשהאריה אח"כ בדין זה ביאר דגם לפר"ש מיירי שלא ישאר במקנה מ"ס כו' ואח"כ כו' והקשו על פר"ש כו' ולפ"ז אין לפסול מקנה שמימי יוצאים לחוץ משמע ג"כ כנ"ל אף אפטר משום דהדין שפתב רי"ו שם תחלה הוא בנסדק הפותל או ניקב וס"ל דזה אינו נק' זוחל פלל אף לפר"ש לכן לא שייך לפסול אף אם הוא בעינו שלא ישארו מ"ס פיון שזה אינו ענין לזוחלין אף לפר"ש ואח"כ בנפרץ על שפתו שם ביאר מחלוקת הנמשך מפירוש ר"ש והרא"ש דלפי ר"ש נק' כה"ג דוקא בשם זוחלין והיינו ג"כ פשהאריה ישארו מ"ס ולפי מה שיקשו על פר"ש גם כה"ג אין זה ענין לזוחלין וזהו שחלקן רי"ו לשני דינים הא' בנסדק או ניקב דגם לפר"ש אינו ענין לזוחלין הב' בנפרץ על שפתו שבזה לפר"ש חשוב זוחלין ותמיהני שהרב"י לא העיר מאומה מזה על הטור וראיתי להג"א סי' ר"א ס"נ ס"ק צ"א שכתב ס"ל להטור דמ"מ מסבא כו' ואין טעם לסבא זו דכיון דאין זה זחילה מה איכפת לן שאח"כ לא ישארו בו מ"ס ומ"ש מהא דגל שנתלש כדבעינו למימר לקמן אי"ה שהרי אח"כ לא ישארו בו מ"ס גם לא עיין הג"א ברמזים שבפרק תינות דמשמע להיפוך כנ"ל אלא א"כ נאמר כמש"ל דלמעשה חושש הרא"ש לפי ר"ש אף היינו כשהאריה ישארו בו מ"ס שכן העיקר לפר"ש ג"כ: קיצור שכמ"כ נראה דעת רי"ו נכ"ו ח"ה אלא רק הטור כו' דאם לא ישארו מ"ס פסול גם להרא"ש ואין לזה טעם רק משום דלמעשה חושש הרא"ש לפר"ש: ב ונלע"ד ראיה לשטת הרא"ש ממשנה גל שנתלש ובו ארבעים סאה כו' וכ' הר"ש וקמ"ל דלא גזרינו אטו חרדלית של גשמים והוא מהש"ס פ"ב דחולין דלא ע"ב ובחגיגה פ"ב די"ט ע"א ויש להקשות ב' קושיות.

הא' דהא ה"ל זוחלין דאף דפי' הש"ס דמיירי שהגיע הגל לארץ והיינו מש"ש מטבילין בראשין מ"מ פיון שנפל על ארץ מישור א"כ מי יעכב המים שלא יהיו מתפשטין ונמשכין וא"כ ה"ל זחילה יותר הרבה ממקנה שנפרץ על שפתו דלעיל לפר"ש.

וכ"כ מהרי"ק שרש קט"ו על הא דגל שנתלש וז"ל וכן אין לה זחילה גדולה מזו שאין פאן אשבון פלל וכ"כ בטוי"ד וכל הימים יש להן דין מעיין לטהר בזחילה הלכך גל שנתלש כו' עכ"ל ור"ל דמה"ט מטהר הגל אף שהוא זוחל פיון שבא מהים והימים יש להם דין מעיין ודבריו אלה הם מדברי הרא"ש בפב"ת דנדה ס"י י"ג שכתב הך סתמא פרבי יוסי דגל שנתלש משמע אף מן הימים אלמא מטהר בזוחלין עכ"ל ומלבד שהרב"י הקשה על פירוש זה דא"כ כשמקשה הש"ס פ"ב דחולין שם וכ"ת מאי למימרא לישני דאשמעינו דהלכתא פרבי יוסי עוד זאת קשה דהא יש פאן קושיא עצומה דאף אם הימים מטהר בזוחלין הרי גל זה נתלש מהים וא"כ כבר נפרד ונפסק מהים וא"כ שוב אינו מטהר בזוחלין כההיא דמעין שהעבירו ע"ג בריכה והפסיקו במשנה רפ"ה דמקנאות ופר"ש והפסיקו שאין מי הבריכה מחוברין למעין.

הרי הוא במקנה ואינו מטהר בכל שהוא עד שיהיו שם ארבעים סאה. ועיין בש"ע סעיף יו"ד ובש"ף שם סק"ל בשם הפרישה דמיירי בבריכה ריקנית וכ"נ דאל"כ מדוע צריך לומר המשנה חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים ולקדש מהם מי חטאת עד שיזע שיצאו הראשונים דמשמע שזהו דוקא כשהפסיקו וחזר והמשיכו הלא אפילו לא הפסיקו

פֶּלֶל פֶּסוּל לְזָבִים כּו' מֵאַחַר שֶׁהַבְּרִיכָה הֵיטָה מְלִיאָה מִמֵּי גְשָׁמִים כּו' א"ו מִיַּרְי בְּבְרִיכָה רִיקָנִית וּמִשָּׁה מִתְחַלָּה ה"ל כַּמֵּים חַיִּים לְכָל דְּבָר רַק אַחַר שֶׁהִפְסִיקוּ דה"ל כַּמְקֹנָה אַע"פ שֶׁחֲזָר וְהִמְשִׁיכוּ וּמִטְהַר בְּכָל שֶׁהוּא עַכ"ז פֶּסוּל לְזָבִים כּו' וּכ"נ מִפִּי הָרַע"ו פֶּסוּל לְזָבִים דְּכָבֵר פֶּסֶק חַיִּיתָן וּר"ל ע"י שֶׁהִפְסִיקוּ וְהוּא מְדַבְּרִי הָר"ש וּכ"כ מֵהַר"ק שֶׁרָשׁ קַנ"ו בְּשֵׁם הָרַאב"ד בְּסֵפֶר בַּעַה"נ דְּמִיַּרְי בְּבְרִיכָה רִיקָנִית וְאַפ"ה קָאָמַר דָּאָם הִפְסִיקוּ הָרִי הוּא כַּמְקֹנָה וְהַב"י גְּדַחַק לְפָרֵשׁ מ"ש בְּמִשְׁנֵה פֶּסוּלִים לְזָבִים עֲדִינָן הֵם פֶּסוּלִים כּו' הוּבָא בְּתוּי"ט וַא"כ לִפ"ז יִקְשֶׁה מָאָד מ"ש גַּל שֶׁנִּתְלַשׁ דְּמִטְהַר בְּזוּחְלִין וּמ"ש מְעַיָּן כּו' שֶׁהִפְסִיקוּ דְּדִינוֹ כַּמְקֹנָה לְגַמְרֵי פְּלִפְי לִיָּא דִּים לִפ"ד ר' מֵאִיר בְּלֵא"ה דִּינוֹ כַּמְקֹנָה א"כ גַּם לִר' יוֹסִי עַכ"פ כְּשֶׁנִּתְלַשׁ מֵהֵם יֵהִי כַּמְקֹנָה בְּמַכְש"כ וּק"ו מִמְעַיָּן שֶׁהִפְסִיקוּ כַּנ"ל וְיֵמָּה שֶׁתִּירָץ מֵהַר"ק שֶׁרָשׁ קַט"ו דְּהֵינּוּ דְּנֹקָא הֵיכָא שֶׁנִּחְזוּ הַמֵּים בְּמִקְנָה כּו' אֲבָל הֵיכָא דְּאַפְתִּי לֹא נִיַּחֲזִי כּו' בְּמַחְכ"ת אֵין בְּדַבְּרֵיו טַעַם וְרִיחַ דְּהַפֵּל תְּלוּי בְּמָה שֶׁנִּפְרְדוּ וְנִתְלָשׁוּ מֵהֵם וְעוֹד דְּהָא מִיַּרְי דְּהַגֵּל כְּבָר הִגִּיעַ לְאַרְצָא א"כ הָא נַח וְעוֹד תְּמוּהָ לְדַבְּרֵיו דְּהָא פְּשוּט בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוֹת בְּכָל הַמְּשֻׁנּוֹת דְּמִקְנָאוֹת דְּזָה שֶׁהִמְעַיָּן מִטְהַר בְּכָל שֶׁהוּא הוּא בְּנִקְל יוֹתֵר מִמָּה שֶׁיִּטְהַר בְּזוּחְלִין וְיֵשׁ שְׂדִינוֹ כַּמְעַיָּן לְטְהַר בְּכָל שֶׁהוּא וּמ"מ צָרִיף אֲשַׁבְּרוֹן כַּמְבֹּאָר בְּמִשְׁנֵה פ"ק דְּמִקְנָאוֹת מִשְׁנֵה ז' וּבִפ"ה מִשְׁנֵה ג' אֲבָל לְהַפֵּי שִׁיָּהֵי מִטְהַר בְּזוּחְלִין וְצָרִיף מ' סָאָה לֹא מְצִינוּ בְּשׁוּם אֲנָפִין וַא"כ גַּבִּי גַל שֶׁנִּתְלַשׁ אֵיף נִהַפֵּי הָעֵנָן לִפ"ד מֵהַר"ק שִׁיָּהֵי מִטְהַר בְּזוּחְלִין וְאַעֲפ"כ צָרִיף מ' סָאָה דְּנֹקָא כַּמְבֹּאָר בְּמִשְׁנֵה גַל שֶׁנִּתְלַשׁ וְבוֹ אַרְבָּעִים סָאָה וּמ"ש בְּתוּי"ט דְּהֵינּוּ לְדַעַת הָאוּמְרִים דְּגַם כַּמְעַיָּן לְטְבִילַת אֲדָם צָרִיף אַרְבָּעִים סָאָה הוּא אֵינוֹ נֶכּוֹן פֶּלֶל דְּהָא הֵכָא תָּנִן עַל הָאֲדָם וְעַל הַפְּלִים הָרִי דְּמִיַּרְי גַּם בְּנִפְל עַל הַפְּלִים וּבְכָלִים לִכ"ע א"צ מ' סָאָה.

וְעוֹד דַּא"כ הָרִי רַבֵּי הַפּוֹסְקִים הָרַמְבַּ"ם וְהָרַאב"ד וְהָרֵשֶׁב"א וְהָר"ן הוּבָאוּ ב"י רַס"י ר"א דְּגַם לְאֲדָם א"צ אַרְבָּעִים סָאָה. א"כ הֵם מְוַכְרְחִים לְפָרֵשׁ דְּגַל שֶׁנִּתְלַשׁ דְּצָרִיף אַרְבָּעִים סָאָה דְּנֹקָא אֵין דִּינוֹ כַּמְעַיָּן מִשׁוּם דְּנִפְסֶק מֵהֵם וַא"כ אֵיף מִטְהַר בְּזוּחְלִין שֶׁהוּא חֲמוּר מִמ' סָאָה כַּנ"ל וּבִשְׁ"ף ס"ק כ' תִּירָץ דְּהֵכָא גַם לְכָלִים צָרִיף אַרְבָּעִים סָאָה פִּינוֹן שֶׁנִּתְלַשׁ וְאַעֲפ"כ מִטְהַר בְּזוּחְלִין וּכְבָר כְּתִבְתִּי הַנִּלְע"ד שֶׁהִיא סְבָרָא הַפּוּכָה דְּקִי"ל דְּלְטְהַר בְּכָל שֶׁהוּא כַּמְעַיָּן הוּא בְּנִקְל יוֹתֵר מִמָּה שֶׁיִּטְהַר בְּזוּחְלִין וְעוֹד אִם הֵכָא גַבִּי גַל הַטַּעַם כַּמ"ש מֵהַר"ק דְּמִשׁוּם דְּלֹא נַח אַע"פ שֶׁנִּפְסֶק מִמְקוּרוֹ ע"כ מִטְהַר בְּזוּחְלִין וְכֵן לְהַשְׁ"ף שֶׁדַּחַה טַעַם מֵהַר"ק בַּס"ק לְמ"ד וּפִי טַעַם אַחַר א"כ כְּשֶׁמְקַשֶּׁה הַש"ס בְּחֻלְיָן ל"א וּכ"ת מֵאִי לְמִימְרָא דְּהֵינּוּ שְׂאִין בְּזָה שׁוּם חִידוּשׁ כּו' הָרִי יֵשׁ כָּאֵן רַבּוּתָא עֲצוּמָה דַּאע"ג דְּנִפְסֶק מֵהֵם עַכ"ז מִטְהַר בְּזוּחְלִין וְהוּא חִידוּשׁ רַב וְעֲצוּם שֶׁמְלַבֵּד דְּהַלְכָה כַּר' יוֹסִי נֶגֶד ר"מ עוֹד זֹאת שֶׁאַפְּיִלוֹ נִתְלַשׁ כּו' מִשָּׂא"כ כַּמְעַיָּן שֶׁהִפְסִיקוּ כּו' וְעוֹד זֹאת שֶׁאֲע"פ שְׂאִין דִּינוֹ כַּמְעַיָּן וְצָרִיף מ' סָאָה עַכ"ז מִטְהַר בְּזוּחְלִין שֶׁהוּא סְבָרָא הַפּוּכָה לְגַמְרֵי וְנֶגֶד מְשֻׁנּוֹת דַּפ"ק דְּמִקְנָאוֹת הַנ"ל דַּפ"ק מ"ז וּפ"ה מ"ג וְאֵין לָהּ חִידוּשׁ גְּדוֹל מִזֶּה וְהָרִי מֵהַש"ס בְּחֻלְיָן וּבְחֻגִיגָה שֶׁם מְבֹאָר בְּהַדְיָא שְׂאִין בְּמִשְׁנֵה גַל שֶׁנִּתְלַשׁ שׁוּם חִידוּשׁ רַק אוֹ דְּלֹאֲדָם א"צ כְּפִינוּנָה אוֹ דְּלֹא גְזָרִינוּ אִטּוֹ חֲרָדְלִית שֶׁל גְּשָׁמִים וְאֵלוֹ לְדַבְּרֵי מֵהַר"ק וְהַשְׁ"ף יֵשׁ כָּאֵן חִידוּשׁ גְּמוּר בְּעֲצָם הַדִּין דְּמִטְהַר בְּזוּחְלִין וְיֵמָּה גַם שֶׁאֲעֲפ"כ צָרִיף מ' סָאָה מֵהַ שְׂבָאָמַת לֹא יוֹדוּ פֶּלֶל הַפּוֹסְקִים לְדִין זֶה שֶׁהַגֵּל שֶׁנִּתְלַשׁ מֵהֵם יִטְהַר בְּזוּחְלִין: קִי צוּר בְּמִשְׁנֵה גַל שֶׁנִּתְלַשׁ יֵשׁ ב' קִנְיָוִיּוֹת א' אֵיף מִטְהַר בְּזוּחְלִין ב' א"כ אֲמַאי צָרִיף מ' סָאָה גַם לְכָלִים וְגַם מ"ש

ממעניין שהפסיקו רפ"ה ומיירי בבריכה ריקנית גם א"כ מאי קאמר הש"ס וכ"ת מאי למימרא הרי יש פאן חידוש גדול: א"ו נראה כמ"ש התו"ח במשנה גל שנתלש ונ"ל דהגל אין דינו כמעין פיון דנתלש מהים לכה צריף ארבעים סאה ולא נקרא זוחלין פיון דמחנפרין ביחד חיבור גמור מה לי שהם באשפוןן בקרקע כו' עכ"ל וכדבריו מבואר בהדיא בהרמב"ם גבי גל שנתלש דלא חשוב ליה כלל זוחלין היינו בהרמב"ם ספ"ט אין מטבילין בגל כשהוא באויר כו' לפי שאין מטבילין בזוחלין ק"ו באויר כו' משמע כשהגיע הגל לארץ ונפל על האדם דהוי טבילה ע"כ שאינו זוחלין והכ"מ הקשה עליו דהא היים מטהר בזוחלין ולק"מ דנתלש שאני ומ"ש הכ"מ דמ"ש הרמב"ם היו שני ראשי הגל נוגעים בארץ מטבילין בו משמע בהדיא דהגל מטהר בזוחלין א"כ לדבריו הרמב"ם סותר א"ע תכ"ד.

דקא יליף ק"ו דאויר מזוחלין ואם הגל מטהר בזוחלין י"ל דיו כו' ועוד דמשמע מדבריו נדאי דהגל אינו חשוב זוחלין פנ"ל וכ"מ בתוספות דחגיגה י"ט א' שכתבו אי לא מוקמינן לה כו' מאיר משמע דיש סבא להעמידה גם כו' מאיר ולדידיה היים עצמו אינו מטהר בזוחלין כ"ש הגל שנתלש.

א"כ עכצ"ל דהגל אין לו דין זוחלין ומיהו זה משמע בהתוספות דס"ל דלר' יוסי גם גל שנתלש מטהר בזוחלין אכן בתוספתא דמקנאות פ"ד מבואר בהדיא דדין זה שייך במים שאינן מעניין כלל ונ"ל היו ארבעים סאה ר"ל בגג הבית ונפחתה ובאו לתוך הבית פשרין ואין מטבילין בהן שאין מטבילין באויר הנה ראשו אחד מגיע לארץ מטבילין בו ואין מטבילין באויר עכ"ל והמים שבגג הם נדאי ממי גשמים כמש"ש גג כו' מימי גשמים כו' ואפ"ה מטבילין בהם כשראשו אחד נוגע בארץ אלמא דאינו חשוב זוחלין.

עו"ש גל הנתלש מן היים ומן הנהר אין מטבילין בו שאין מטבילין באויר. היו שני ראשין נוגעות בארץ מטבילין בו ואין מטבילין בכופא עכ"ל ופי' כופא היינו מ"ש בגמרא ואין מטבילין בכיפין.

עכ"פ הרי נהר אין מטהר בזוחלין לפ"ד רוב הפוסקים ואיך תני סתם ומן הנהר א"ו דהגל אינו זוחלין כמ"ש התו"ח וכנ"ל מהרמב"ם ועוד ק' דאם איתא דהגל חשוב זוחלין ומטהר משום דהיים דינו כמעניין ואפילו נתלש א"כ למה צ"ל לגזור אטו חרדלית של גשמים דהוי נמי קטפרס לימא לגזור אטו גל שנתלש מנהר שאינו מטהר בזוחלין וכה"ג ובחידושי הרשב"א בחולין שם כ' וגל זה מטהר בזוחלין כמ"ד שכל הימים מטהרים בזוחלין ואפ"ל דמיירי שהגל ראשו אחד מחובר ביים וכ"מ בערוף ערוף פ"ה (האחד עשר) אף א"כ למה צריף מ' סאה ושוב ראיתי שבתה"א בית ז' שער ז' הביא בשם ר"ת ראיה דלאדם בעינן ארבעים סאה גם כמעניין ממשנה זו דגל שנתלש דבעינן ארבעים סאה אע"פ שהוא כמעניין מדמטהר בזוחלין שהרי הגל בזוחלין כו' וכ"כ בש"ג שסביב המרדכי פ"ק במה טומנין ובאמת יש להפליא על ראיה זו דהא תנן על האדם או על הכלים ולכלים לכ"ע לא בעינן ארבעים סאה והכא משמע נדאי דגם לכלים לא מהני בגל שנתלש פחות ממ"ס מדסמך לו כל מקום שיש בו מ' סאה טובלין ומטבילין ודברי הש"ף ס"ק כ' ומ"ש לתרץ זה הם תמוהים הא' שלא ראה דברי ר"ת בהרשב"א וש"ג שמביא ממשנה זו ראיה דצריף מ"ס אף כמעניין ולדברי הש"ף אין פאן שום ראיה דקא אף

לכלים בעיניו מ"ס הב' שלא השגיח בעיקר ושרש דזוחלין חמור מפחות ממ"ס ואם
מטהר בזוחלין כ"ש דא"צ מ"ס לכלים עכ"פ ודו"ק אף עכ"פ הרמב"ם והראב"ד וסיעתם
רבינו שמחה והא"ז והרא"ה בבד"ה דס"ל דבמעין א"צ מ"ס גם לאדם א"כ מדתנו גבי
גל ובו מ' סאה עכ"ל דאין דינו כמעין דהיינו לפי שנתלש ונפרד מן היים.

וא"כ כ"ש דאינו מטהר בזוחלין וא"כ לדבריהם ע"כ צ"ל דגל זה אינו חשוב זוחלין
וכנ"ל ומשמע בתשו' הר"ן סי' ס"ו דס"ל שמשורש ההלכה העיקר פדעת הרמב"ם
והראב"ד וסיעתם וכ"מ בתשו' מהרי"ט חי"ד סי' י"ח: קיצור.

א"ו נראה דגל זה אין דינו בזוחלין כמ"ש התו"ח וכ"מ בהרמב"ם ספ"ט דלא כהכ"מ
וב"י שנדחק מאד בהרמב"ם. וכ"מ בהדיא מהתוספתא פ"ד דמקנאות:.

גם מוכרח הוא לדברי הפוסקים דבמעין א"צ מ"ס גם לאדם: ד ומעשה מאחר שעכ"פ
לפ"ד הרבה פוסקים והתוספתא על כולם גל זה אינו חשוב בזוחלין אף שגפול בקרקע
מישור כמו בקרקע הבית כנ"ל בשם התוספתא וצ"ל הטעם כמ"ש הרא"ש שלא בא
למעט אלא דומיא דמעין שפולו זוחל והולך משא"כ הגל כשהגיע לקרקע ברגע זו שגפול
על האדם ועל הכלים אין פולו זוחל והולך לו כ"א א"ח"פ ותפשוטו מימיו ויזחלו פיו
שאין להם מונע ומעכב: אבל בשעה שגפול על האדם חשוב אשפון ולא זוחל והנה נדאי
דגם ברגע זו שגפול על האדם נדאי מקצת המים זוחלין בהארץ אלא שאין פולו ולא רובו
זוחל ע"כ לא נק' זוחלין רק אשפון פיו שרק קצת ממנו זוחל והשאר רובו כפולו נח
ברגע זו א"כ לפ"ז כ"ש בדין מקנה שגפון א' מכותליו שאין דינו כזוחל וכדברי הרא"ש
שחלק על פירושו של הר"ש במשנה דנוטפין שעשאן זוחלין וכ"מ קצת ראיה להרא"ש
מהתוספתא פ"ד הנ"ל מזחילין על גבי המת דברי ר' יהודה ופי' מזחילין ע"כ צ"ל
שמשמשיכים המים שיזחלו כענין זוחלין שקלחן בעלה אגוז במשנה פ"ז דעדות וא"כ
ריה"ו אגיל לשיטתיה במשנה נוטפין שעשאן זוחלין סומך אפילו מקל כו' א"כ פירוש
שעשאן זוחלין היינו דומיא דמזחילין ע"ג המת דהפי' שממשיך זחילתו אף ע"י דבר טמא
ולא כפי' ר"ש שסתם זחילתו ועיין בפרש"י פ"ו דשבת דס"ה ע"ב ד"ה וסבר שמהו
אשפון דקווי וקיימי לאפוקי שאם הטביל בו פלים דרף זחילתו פשהו נמשכים ויורדים
למקנה עכ"ל ונמצא נוטפין הנמשכין ויורדים למקנה נק' דרף זחילתו וזהו ענין נוטפין
שעשאן זוחלין שהזחילן שיהיו נמשכין ויורדין למקנה והיינו כפירוש הרא"ש: קיצור:
לדברי הפוסקים דגל שנתלש והגיע לארץ אינו נקרא זוחלין א"כ גם מקנה שפרץ על
שפתו ומימיו יוצאין אינו נקרא זוחלין: והנה נזכר לעיל אות א' בשם רי"ו ונסדק כו' או
ניקב אפילו נקב גדול אינו חשוב זוחלין משמע אף לפר"ש הדין כנ"ל שם ובהג"א בשבת
ס"פ ב"מ אשה בסי' י"ז ואם המים נכנסים מצד זה לאשפון ומצד זה יוצאים ממנו ע"י
שהוא מלא וצף למעלה או עשוי בו נקב לצאת מצד אחר זה חושב ר"י דרף זחילה עכ"ל.

והנה עמ"ש ע"י שהוא מלא וצף כו' חושב זחילה ע"ז קשה טובא מה שהקשה הרא"ש
ממשנה ג' פ"ג דמקנאות שאע"פ שהאמה נכנסת לו ויוצאה הימנו אם לא נשתייר מהמים
הפסולים ג' לוגין פשר ובש"ע סעיף כ' מבואר דלא נק' עכ"פ זוחלין דשם א"א לומר
דמיירי שהאמה הוא מעין כמ"ש הרא"ש ונוסף ע"ז דא"כ למה צריף שלא נשתיירו ג'
לוגין עכ"פ לכ"ע סגי כשירבו מי המעין על השאובין כו' גם הגר"א כ' שאין להשיב על

רְאִיָּה זֹו וּמִמְשָׁנָה סִפּוֹ הַמְטָהֶרֶת שְׁבַמְרָחֵץ מִשְׁמַע לְכַאוֹרָה דַּע"י נִקְבַּ גְדוֹל אֵינוֹ חָשׁוּב
זוֹחֵלִין דְּהָא אִם יֵשׁ בְּעֵלְיוֹנָה מ' סָאָה מִיָּם פְּשָׁרִים מִשְׁמַע דְּכִשְׁרָה אַע"פ שְׁיֵשׁ בָּהּ נִקְבַּ
גְדוֹל כּו' ע"ש בַּהֲר"ש וַיֵּשׁ לְדַחֹת דְּאֵינוֹ נִפְסָל מִשׁוּם שְׁאוּבִין אֲבָל לְעוֹלָם בְּעֵינֵי שְׁיִסְתָּמוּ
הַנִּקְבַּ וְדוֹחֵק וּבִתְשׁב"ץ ה"א ס"י י"ז כ' וְז"ל וּמָה שְׁפַתְבֶּתָּ שֶׁהַמְקַנָּה נִשְׁחַתּוּ כּוֹתְלָיו וּמִיָּם
הַנִּקְבִּים בּוֹ יוֹרְדִים בּוֹ דְרָף סְדָקִין וְתַמִּיד אַתֶּם צָרִיכִים לְהוֹסִיף בּוֹ מִיָּם כּו' וּמִשׁוּם זְחִילָתוֹ
אֵינוֹ נִפְסָל דַּאֲע"ג כּו' וּפ"י רַבֵּינוּ שְׁמִשׁוֹן כּו' פְּכָר כ' הַרְשָׁב"א ז"ל שְׁלֹא נֶאֱמַר זֶה אֵלָא
בְּנִקְבַּ רְחֵב דְּכֵינּוּן שְׁזַחֲלִיתוּ נִיכְרַת דְּנִין אוֹתוֹ כּוֹזַחֵל מִמֶּשׁ וְצָרִיף סְתִימָה אֲבָל מְקַנָּה שְׁנִסְדָּק
אוֹ נִקְבַּ מְעַט כּו' וְהוֹלֵף וְחִסָּר אֵין זֶה נִקְבַּ זוֹחֵל עַכ"ל וְהֵבִיא רְאִיוֹת ע"ז וְנָהוּ הַדִּין שְׁנִזְנָפֵר
בַּש"ע סנ"א אֵלָא דַּבַּש"ע לֹא נִזְנָפֵר רַק נִקְבַּ וּלְפַמ"ש ה"ה בְּנִסְדָּק פְּמִבְּנִי אֲרָר בְּהַרְשָׁב"א
שֶׁהֵבִיא הַתְּשׁב"ץ שְׁמִמְנֹו מְקוֹר ד' הַשׁו"ע גַּם בְּתִשׁוּ' מְעִיל צְדָקָה ס"י ל"ט אָף שֶׁהַחֲמִיר
בְּדִין מְקַנָּה שְׁזַחֲלֵל לְפִסְנֵק פְּהַמְחֲמִירִים שְׁאֲפִילוּ יִשְׁאַר מ' סָאָה כּו' עַכ"ז כ' דְּנִדְאֵי זְחִילָה
בְּנִקְבַּ אוֹ סְדָק קָטָן אֵינוֹ נִקְבַּ זְחִילָה כּו' וְעוֹד קִסְטָלִין בְּעֵינֵי נִקְבַּ בְּתַחֲתִיתָהּ כְּשִׁפּוֹפְרַת הַנּוֹד
וְלֹא מְצִינוּ שֶׁהַסְתִּימָה מְעַכָּב וְאֵינָה נִקְבַּ זוֹחֵלִין בְּשִׁבִּיל נִקְבַּ כְּזֶה עַכ"ל: קִיְצוֹר.

ר"י ו"ס ל אָף ע"י נִקְבַּ גְדוֹל לֹא נִקְבַּ זוֹחֵלִין אָף לַר"ש. וּבַהֲג"א דַּע"י נִקְבַּ נִקְבַּ זְחִילָה
וְהַרְשָׁב"א ס"ל דְּנִקְבַּ רְחֵב נִקְבַּ זוֹחֵל אֲבָל נִקְבַּ מְעַט אֵינוֹ זוֹחֵל וְה"ה נִסְדָּק וּבַמַּע"צ כ' ע"י
נִקְבַּ כְּשִׁפּוֹפְרַת הַנּוֹד ג"כ אֵינוֹ נִקְבַּ זוֹחֵל: וְהֵנָּה הַמְרָדְכִי בְּשַׁבְּעוֹת ס"י תְּשׁמ"ה הֵבִיאוּ הַב"י
הַטּוֹבֵל בְּמְקַנָּה אֲפִילוּ יֵשׁ בּוֹ אֵלָף סָאִין יִזְהַר שְׁלֹא יִצְאוּ הַמֵּיָּם מִהַמְקַנָּה בְּשַׁעַת טְבִילָה
דַּאֲל"כ ה"ל זוֹחֵלִין כּו' וְהָרָא"ש כ' דַּאָּף לַפַּר"ש מִיִּירֵי שְׁלֹא יִשְׁאַר בְּמְקַנָּה מ"ס אִם לֹא
יִסְתָּמוּ הַזְחִילָה כּו' וּמִשְׁמַע אָף שְׁטוֹבֵל בְּהַעֲלִיּוֹנִים הַזּוֹחֵלִים כַּמ"ש הָרָא"ש בְּהִדְאֵי הַשְׁתָּא
מִיָּהָ הוּא טוֹבֵל בְּמֵיָּם הַעֲלִיּוֹנִים שֶׁהֵם זוֹחֵלִים וְע"ז מְסִיק דְּמִיִּירֵי שְׁלֹא יִשְׁאַר בְּמְקַנָּה מ"ס
אֲבָל אִם יִשְׁאַר כּו' פִּינּוּ דְּעִיקָר הַמְקַנָּה אֵינוֹ זוֹחֵל יַעו"ש הוּבָא ב"י: וַאֲ"כ מְדַמָּה זֶה
לְשְׁאוּבִין דְּאֵינּוּ פּוֹסְלִים מְקַנָּה שְׁלֵם ה"נ הַעֲלִיּוֹנִים הַזּוֹחֵלִים אֵינּוּ פּוֹסְלִים עִיקָר הַמְקַנָּה
שְׁאֵינוֹ זוֹחֵל וַאֲ"כ גַּם הַעֲלִיּוֹנִים טְהוֹרִים דְּמַחְנֻפְרִים לְעִיקָר הַמְקַנָּה שְׁאֵינוֹ זוֹחֵל וְקָשָׁה ע"ז
מַמ"ש בַּתה"ד ס"י רנ"ד וְשְׁמַעְתִּי מְקַשִּׁים מ"ש נוֹטְפִים דְּפְסָלֵי זוֹחֵלִין בְּרַבֵּינֵינוּ כּו' וּמִיָּם
שְׁאוּבִין כּו' ע"ש הַתִּירוֹץ וַאֲ"כ אִם נוֹטְפִין בְּרַבֵּינֵינוּ פְּסָלֵי הַמְעֵינֵי מִמֶּשׁ דְּלֹא יִטְהַר בְּזוֹחֵלִין
כַּמ"כ נִימָא הֵכָא נוֹטְפִין שְׁבַעֲלִיּוֹנוֹת הַמְקַנָּה שֶׁהֵן זוֹחֵלִין נְהִי דְּלֹא פְּסָלֵי עִיקָר הַמְקַנָּה
שְׁאֵינוֹ זוֹחֵל כַּ"כ מ"מ הֵם עֲצָמָן פְּסוּלִים וְהַטּוֹבֵל בָּהֶם לֹא עֲלֵתָה לוֹ טְבִילָה וְצ"ל פִּינּוּ
שֶׁהָרָא"ש הַכְרִיחַ בְּרְאִיוֹת דְּמְקַנָּה שְׁיֵשׁ בּוֹ מ"ס אֵינוֹ נִפְסָל אָף שְׁזַחֲלֵל מְלַמְעֵלָה כְּמוֹ בַּפ"ג
מִשְׁנָה ג' בּוֹר שֶׁהוּא כּו' וְהָאָמָה נִכְנָסֵת לוֹ כּו' וְשָׁפֵן מִשְׁמַע בְּתוֹסְפָתָא דָּאִם יֵשׁ לְפָנָיו עֲנֻגָּל
מ"ס אַע"פ שְׁחַרְדָּלִית שֶׁל גְּשָׁמִים עוֹבְרַת כּו' א"כ עַכְצ"ל דְּאֵין נִפְסָל ע"י הַזּוֹחֵלִין
הַעֲלִיּוֹנִים וְאָף הֵם פְּשָׁרִים וַאֲפ"ל הַטַּעַם עַפְמ"ש בַּתה"ד שֶׁם וּלְהִנָּף גְּאוֹנִים דַּס"ל רַנְבָּא
שְׁאוּבֵי כְּשֶׁר כּו' דְּפָסוּל נוֹטְפִין דְּאוֹרֵינֵינוּ כּו' א"כ לַפ"ז אַפ"ל דְּזוֹחֵלִין אֵלוּ אֵינּוּ דְּאוֹרֵינֵינוּ
פִּינּוּ דְּלֹא דְּמִי פְּלָל לְזַחֲלָה דְּמַעֲיֵין כַּמ"ש הָרָא"ש וְרַק מְדַרְבְּנָן חָשׁוּב זוֹחֵלִין ע"כ כְּשִׁישׁ
בְּמְקַנָּה מ"ס שְׁאֵינּוּ זוֹחֵלִין מְכָשֵׁר הַר"ש ג"כ וְכֵן מִשְׁמַע קָצַת מַמ"ש הַרְשָׁב"א לְחַלֵּק בֵּין
נִקְבַּ גְדוֹל שְׁזַחֲלִיתוֹ נִיכְרַת וּבֵין נִקְבַּ קָטָן וְסְדָק וְאִם מְדְאוֹרֵינֵינוּ חָשׁוּב זְחִילָה בְּנִקְבַּ גְדוֹל
אַ"כ מִי הֵגִיד לָנוּ הַשְּׁעוֹר דְּבְנִקְבַּ קָטָן וְסְדָק אֵינוֹ חָשׁוּב זְחִילָה דְּבְדְאוֹרֵינֵינוּ אֵין מְבִנְיָא
הַשְּׁעוֹר וְכ"ש לַפַּמ"ש הַמ"צ דְּנִקְבַּ כְּשׁוֹפ"ה אֵינוֹ נִקְבַּ זוֹחֵלִין אָף שֶׁחָשׁוּב חִיבּוֹר
מְדְאוֹרֵינֵינוּ לְעֵנֵין עִירוֹב מְקַנְאוֹת אֲבָל אִם נֶאֱמַר דְּמְדַרְבְּנָן הוּא א"ש דְּבְנִקְבַּ גְדוֹל

שְׁזַחֲלֵתוּ נִיפְרַת אָסְרוּ וְלֹא בְּנֶקֶב קָטָן אוֹ סֶדֶק וּכ"מ מְדַבְּרֵי רִש"י פ"ו דְּשִׁבְתָּ דס"ה ע"ב
הַמּוֹבָא לְעֵיל אוֹת ג' וּמָהוּ אֲשַׁבְּרוּן דְּקוּוּ וְקִימֵי לְאַפּוֹקֵי כו' דְּרַף זַחֲלֵתוּ פְּשָׁהִם נִמְשָׁכִים
וְיִוֶרְדִים לְמִקְנָה א"כ דְּנִקָּא הַנְּמִשְׁכִּין וְיִוֶרְדִין הֵם הַנֶּקֶל זַחֲלִין מִשָּׂא"כ בְּנִדּוֹן דַּהֲר"ש אַתָּה
רוֹצֵה לֹמַר שֶׁע"י מִיַּעוּט הַמַּיִם הַנְּזַחֲלִין חוּץ לְמִקְנָה ע"ז יִהְיוּ גַם אוֹתָן שְׁבַמְקָנָה זַחֲלִין
נִהְיָא הֵם לֹא זַחֲלוּ וְלֹא יֶרְדוּ חוּץ מִהַמְקָנָה עַד יִיָּנוּ.

אָף שֶׁתֵּאֵמַר שֶׁהֵם נִיִּיְדֵי תוֹף הַמְקָנָה אֵין זֶה עֲנִינוּ לְזַחֲלִין מִמָּשׁ פִּי מָה שֶׁנִּיִּיְדֵי תוֹף הַמְקָנָה
מִמְקוֹם לְמִקְנָה ל"ד כָּלֵל לְזַחֲלִין כ"ש שֶׁמְעַט מְזַעֵיר הֵם דְּנִיִּיְדֵי תוֹף הַמְקָנָה פִּי הֵם רַק
הַסְמוּכִים לְהַסְדֵּק וְכַה"ג וְאִיךָ ע"ז יִחְשָׁב כָּל מִי הַמְקָנָה זַחֲלִין ע"כ גְּרָאָה שְׁזַהוּ טַעְמוֹ
שֶׁל הָרֵא"ש דס"ל שֶׁאֵין זֶה זַחֲלִין גְּמוּרִין מְדַאֲוֵרֵיָתָא ע"כ אִם יִשְׁאַרוּ מ"ס אָף, אַחַר
שֶׁזַּחֲלוּ ס"ל דְּכָשָׁר גַּם לְפִי ר"ש וְז"ל הַתְּשֵׁב"ץ ח"א ס' י"ז וי"מ דְּנוֹטְפִין שְׁעִשְׂאָן זַחֲלִין
לֹא נִפְסְלוּ אֲלָא כְּשֵׁלֵא יִשְׁאַר בְּמִקְנָה מ' סָאָה אַחַר שֶׁפָּסַק זַחֲלֵתוּ כְּגוֹן שֶׁהַסְדֵּק אוֹ הַנֶּקֶב
הוּא לְמִטָּה אֲבָל אִם הַנֶּקֶב הוּא לְמַעְלָה וְכִשְׁתַּפְּסַק זַחֲלֵתוּ יִשְׁאַרוּ בְּמִקְנָה אַרְבַּעִים סָאָה
אֵינוּ נִפְסָל בְּכָף אָף ע"פ שֵׁישׁ צִוְרָף בְּרַבּוּי הַמַּיִם לְהַתְּפִיחֵן כְּדִי שִׁיָּהָא הַגּוֹף מִתְּפֹסֶה בְּהֵם,
דְּכִינוּן שֶׁאֵין צִוְרָף בְּהֵם לְהַכְּשִׁיר מִקְנָה אֵינוּ נִפְסָל ע"י זַחֲלָה אֲפִילוּ בְּנֶקֶב גְּדוֹל שֶׁזַּחֲלֵתוּ
נִיפְרַת וְכָל אֵלוּ הַדְּבָרִים לֹא נֶאֱמָרוּ אֲלָא לְפַר"ש ז"ל כו' אֲבָל הָרֵא"ש ז"ל כו' עכ"ל הוֹבָא
לְשׁוֹנוֹ לְעֵיל אוֹת א': קִצּוּר: מ"ש הַמְרַדְכֵי וּמ"ש הָרֵא"ש קוֹשְׂיָא עַל הָרֵא"ש מ"מ"ש,
בַּתְה"ד ס' רנ"ד וצ"ל דְּהָרֵא"ש ס"ל דְּעֲנִין זַחֲלִין אֵלוּ אֵינֶן רַק מְדַרְבְּנוּ וְאֲפָשָׁר שְׁכ"מ
קִצַּת מְדַבְּרֵי רִש"י וּמְדַבְּרֵי הָרִשְׁבָּ"א: וְהִנֵּה הַרְבֵּי בִש"ע סְעִיף נ' פָּסַק אִם יִשְׁאַרוּ כו'
וְגַם הָרַמ"א לֹא כ' רַק לְחוּשׁ לְכַתְּחִלָּה לְסַתְּמוֹ הַסְדֵּק וְהַב"ח סנ"ד כ' דְּלַעֲנִין מַעֲשֵׂה נִקְטִינוּ
כְּהַמְרַדְכֵי וְטַעְמוֹ כִּינוּן שֶׁנִּנְעָרוּ לְהִיּוֹת זַחֲלִין כו' וְע' בְּגִמְרָא פִּא"ט גְּבִי נְפוּלָה דנ"א קי"ל
נִנְעָרָה לְעַמּוּד לֹא הָיוּ כְּאֵילוּ עֲמֻדָה וּבְמִשְׁנָה ספ"ז דְּמִקְנָאוֹת מַחַט כו' כִּינוּן שֶׁעֲבַר עָלֶיהָ
הַגַּל טְהוֹרָה.

וְהָרֵי גַל זֶה נִתְעוֹרַר מִהַמְקָנָה וְה"ל כְּזַחֲלִין אַעפ"כ מְטַהַר כִּינוּן שֶׁהַזַּחֲלָה הַכֹּל תוֹף גְּנוּמַת
הַמְקָנָה וְלֹא חוּץ מִהַמְקָנָה. : וְהֵגַם שֶׁהָרֵא"ש בְּפֶרֶק תִּינּוּקַת ס' כ"ד כ' וּבְלִבְדָּ שְׁלֵא יִתְלַשׁ
הַגַּל כו' אַרְבַּעִים סָאָה כו' מְחוּבָּר כו'.

הָרֵי בנ"ד נְמִי מְחוּבָּרִים הַנְּנַעֲרִים בְּמִקְנָה לְאוֹתָן שִׁישְׁאָרוּ מ"ס אַחַר הַזַּחֲלָה נְעוּד
שֶׁהָרֵא"ש לֹא כ"כ רַק דֹּא"כ הִי צְרִיף מ"ס בְּהַגַּל אֲבָל לֹא מְטַעַם זַחֲלִין וְה"ט כִּינוּן
שֶׁהַזַּחֲלָה רַק תוֹף גְּנוּמַת הַמְקָנָה וְהַב"ח סס"י ר"א סְעִיף ס"ו כ' דָּאִם נִעְקַר אֵינוּ מְטַהַר
בְּזַחֲלִין וְזֶה לֹא נִזְכָּר כָּלֵל בְּהָרֵא"ש גַּם דְּבָרָיו הֵם נִגְדָּ ד' הָרִיב"ש ס' רצ"ב הוֹבָאוּ ב"י
וּבְש"ף סְעִיף יו"ד סס"ק לְמ"ד דָּאֵין נִקְרָאִים זַחֲלִין כו' הֵם שְׁבִים כו' ע"ש וְהִיָּינוּ אָף
שִׁישְׁאָרוּ חוּץ לְגְנוּמַת הַמְקָנָה יַעו"ש וְכ"ש הֵכָא דְּהֵם נִנְעָרוּ רַק תוֹף גְּנוּמַת הַמְקָנָה שִׁיָּהָא
הַזַּחֲלֵתוּ מִמְקוֹם לְמִקְנָה י"ל דְּלֹא נִק' זַחֲלִין כָּלֵל כָּל זְמַן שְׁלֵא יִצְאוּ ע"י הַסְדֵּק גַּם
בְּחִידוּשֵׁי אֲנָשֵׁי שֶׁם בְּשִׁבוּעוֹת שָׁם כ' עַל דְּבָרֵי הַמְרַדְכֵי וְז"ל כְּבָר הִבִּיא הָאֲשָׁרֵי דְעָה זֹ
וְהִיא בְּנוּיָה עַל פִּירוּשׁ רַבִּינוּ שֶׁמְשׁוֹן שְׁפִי כֵּן אוֹתָהּ מְשַׁנָּה דְּנוֹטְפִין שְׁעִשְׂאָן זַחֲלִין וּפִי
הוּא בְּרֵאיוֹת בְּרוּרוֹת שֶׁאֵין הַדְּבָר כֵּן ע"ש גַּם לְקַמֵּן בְּהַגְהוֹת הִבִּיא מְשַׁנָּה דספ"ה דְּמִקְנָאוֹת
וּמוֹדִים שֶׁגוֹדֵר כְּלִים וְטוֹבֵל בְּהֵן כו' וְשִׁעְרֵי דוֹרָא כו' וצ"ע לְהַעֲמִיד הַפָּסַק שֶׁכְּתוּב בְּפָנִים
עכ"ל וע"ש בְּהַגְמ"ר דְּשִׁבוּעוֹת דְּסַתֵּר פָּסַק הַמְרַדְכֵי לְעֲנִין שֶׁאֵין מְעַכְבִּין הַזַּחֲלָה בְּדָבָר

המקבל טומאה ושם הגה שגם ראב"ה סתר פסק זה א"כ הגם דאפ"ל דלא קאי רק על הא דאין מעמידין הזחילה בדבר המקבל טומאה מ"מ פיון הגמ"ר וראב"ה סתרו פסק זה א"כ גם במה שנתקלו המרדכי והרא"ש בענין אם ישארו מ' סאה י"ל להקל פהרא"ש: פיון דהמרדכי מחמיר טובא בענין זה נגד הרא"ש וראב"ה ודעמיהו ולכן נ' עיקר הפסק הש"ע ולא פהב"ח: קיצור.

מ"ש הב"ח פיון שנגערו י"ל שהזחילה בגומת המקנה אינו פלום וקצת ראיה ממשנה ספ"ז. בחידושי אנשי שם ג"כ נ' דלא פהמרדכי ע"כ פסק הש"ע עיקר: ונשוב לנדון השאילה ונ"ל על דבר המקנאות אשר נעשו בעירנו שמים סמוכות זו לזו ומחיצה מפסקת ביניהם וכאשר מחמין האחת במים חמין אזי יתלו המים אל השניה דרך הסדקים שפכותרל שהם למטה מארבעים סאה וזאת נראה בחוש שזחילת המים אינם מעט מעט כי פשטילים יורה גדולה מים חמים בהאחת ובערף ג' או ד' שעוה נעשו שניהם שונים בגובה והוריתי שלא לטבול בה בשעה שהיא זוחלת ועתה נתעוררו בני עירי שאין רוב הצבור יכולים לעמוד בזה עכ"ל והנה לכאורה בנד"ז לדעת הש"ע ודאי פשר שהרי אחר גמר הזחילה ישאר בהמקנה יותר ויותר מארבעים סאה אף י"ל פיון לדברי ר"מ הזחילה גם למטה ממ' סאה א"כ פעת הזחילה בכל גובה המקנה: ושמא לא הכשיר בש"ע אלא פשיש מ"ס במקנה שאין זוחלין פלל וכגון שהנקב הוא למעלה ממ' סאה כמש"ל אות ה' בשם התשב"ץ ח"א סי' י"ז אבל בנד"ז שהסדקים הם ג"כ למטה ממ' סאה א"כ לא נשארו מ' סאה שלא נגערו פלל ואף שעכ"ז הרי אחר גמר הזחילה ישאר יותר ממ"ס פנ"ל ושמא מ"מ לא הכשיר הרב"י כ"א פשיש מ' סאה שלא נגערו פלל ונחין לגמרי אף באמת זה אינו דהזחילה מה שניידי בהמקנה גופא ממקום למקום אינו חשוב זחילה פלל ועכ"פ אותן שאין סופן לצאת מהמקנה פלל ודאי ברור שלא חשוב זחילה מה שזוחלין ממקום למקום פדמוכח מהמשנה ספ"ז דמקנאות מחט כו' פיון שעבר עליה הגל כו' פנ"ל וא"כ פיון בנד"ז אחר גמר פל הזחילה שמהמקנה זו שהטילו בה היורה חמין לשנייה ישארו בה יותר הרבה ממ"ס א"כ מים אלו שישארו לא היו חשיבי זוחלין מעולם אף את"ל שהיו ג"כ נגערים לזחול בעת הטלת היורה פיון דסוף סוף ישארו תוף המקנה.

א"כ גם בעת הזחילה לא היו מים אלו חשובים זוחלים פיון שבהכרח א"א למים שיעור זה לזחול מהמקנה א"כ לא נשארו מים שעליהם שם זוחלין רק ערף חצי היורה שהטילו שהרי קודם שהטילו היורה חמין היו שני המקנאות שונים בגובה רק מחמת היורה חמין התחילו מעט מהמים לזחול דרך הסדקים ויזחלו עד שיהיו המקנאות שוין בגובה והיינו ע"י שישאר פשיעור חצי יורה פזו וכחצי יורה פזו: וא"כ שיעור מים חצי יורה לבד הם נחשבים זוחלים לפ"ד פ"ה הר"ש ונהרי א"כ נשארו במקנה יותר ממ"ס שאינן זוחלים היינו שיעור מ' סאה שהיו במקנה קודם הטלת החמים: וחצי היורה וא"כ זהו פשר לגמרי לפ"ד הש"ע אף אפילו לדעת הרמ"א שכ' לחוש לכתחלה לדעת המרדכי נ' להקל ולא לחוש פלל דהכא פיון ששיעור המים החשובים זוחלים הם מועטים הרבה משיעור המים שאינן חשובים זוחלים וכנ"ל ששיעור הזוחלים הם רק חצי היורה לבד והאינן זוחלים הם פל שיעור המקנה שבתחלה עם חצי היורה מהמים חמים.

וקיי"ל דאף בזוחלין גמורים דאורייטא ר"ל מי גשמים שיירדו בנהר שהם חשיבי זוחלין לכל הדעות ופסולין מדאורייטא במי גשמים שאין מטהרין כ"א באשפוןן ולא בזוחלין עכ"ז אם הזוחלין של המעיין והנהר רבו על הנוטפין מטהרין בזוחלין ובטלי מי גשמים הפסולים מלטהר בזוחלין נגד מי הנהר ומטהרין כולם בזוחלין כדאיטא במשנה פ"ה דמקנאות משנה ה' וכו' הר"ש ואצטריף לאשמעינן אפילו במקום שאין טבילה בזוחלין אא"כ נוטפין משלימין להם דאלת"ה מאי קמ"ל כו' עכ"ל וכמ"ש בש"ע רס"י ר"א סעיף ב' וא"כ כמ"כ וכ"ש בנד"ז התצי יורה החשובים זוחלין לפר"ש הם בטלים ברוב היינו מה שיש בהמקנה מים שאינם זוחלים כלל הרבה יותר ולא דמי למ"ש המרדכי דהתם הזוחלים אינם מעורבים כלל כ"א נראים הם בפני עצמם שהם זוחלין בעליונות המקנה ע"כ ס"ל דאינו מתבטלים דכל דבר העומד בפני עצמו אינו בטל וכיון שהוא טובל גם בהם כמ"ש הרא"ש בטעם דעה זו השתא מיהא הוא טובל במים העליונים שהם זוחלים כו' ע"כ ס"ל דחשוב טבילה בזוחלין משא"כ בנד"ז שלא ניפר זחילתם בפ"ע כ"א דרף הסדקים והם כמעורבים שפיר מתבטלים ברובא וכבר נת' דהאינו זוחלים הם רוב גדול ועצום ועש"ך רס"י ר"א ס"ק יו"ד דיש סברא דאפילו במקצה על מקצה סגי ולבסוף העלה להחמיר דבעינן רוב דוקא אכן הקא איפא רוב הנראה לעינים שוב ראיתי במהרי"ק סוף שורש קנ"ו כ' דכיון שהזוחלים מועטים בטלים הם בשאר המים וחשבינו להו פקו וקנימי ומשום פך מצטרפות להכשר מקנה השאוב ע"ש א"כ הדין דהמרדכי צ"ל באופן אחר דס"ל דכל המקנה חשוב בזוחלין אמנם ראית מהרי"ק מהמשנה דר' יהודה אינו פלוג דשם שאני שזוחל לתוך המקנה כו': קיצור בנ"ד שישאר יותר ממ"ס אחר הזחילה פשר להש"ע ס"נ וא"ל שפא לא הכשיר הש"ע אלא כשהנזקב למעלה ממ"ס שנמצא יש מ"ס שלא ננערו כלל אף אין לחלק בינו דסוף סוף ישארו מ"ס אחר הזחילה א"כ מה שננערו במקנה לאו פלוג הוא ואדרבה אף להמרדכי יש להקל דהמיעוט שיזחלו בטלין ברובא וכדין הנזכר בפ"ה דמקנאות משנה ג': ח ואין להעיר דין ברירה שלא הובררו המים שאינן זוחלים עד לאחר גמר הזחילה פשיטא זוחלין אז הוברר שהנשארים במקנה אינן זוחלים אבל מקודם שיצאו כולם שפא פינן דבדאורייטא אין ברירה בתחלה היו כולם חשובים זוחלים.

דליטא מפמה טעמים האחד דהרי כתב הר"ש פ"ז דדמאי במשנה הלוקח יין מבין הכותים והוא מהתוספות פרק פל הגט דכו"ע ע"ב ד"ה ר' יהודה. דהתם בגיטין עומד הדבר להתברר בנדאי או יחיה או ימות אבל הכאיכול להיות שלא יבא לידי הפרשה לעולם כו' עד והשתא נמי א"ש דשמואל אדשמואל עכ"ל והיינו כמ"ש ש"ס ד"ה דברי ר' מאיר דבפרק מי שאחזו אתקין שמואל כו' אלמא דסבר יש ברירה ובסוף ביצה כו' ע"ש והיינו משום דאע"ג דשמואל ס"ל אין ברירה מ"מ היכא דעומד הדבר להתברר בנדאי ס"ל דיש ברירה וכ"כ התוספות עוד ביומא פרק הוציאו לו דף נ"ו ע"א ד"ה דברי ר"מ נעוד יש לתרץ שהוא דשמואל דבגיטין הדבר עומד להתברר שהרי יחיה או ימות כו' ולפי תירוץ שני שתייצנו אליבא דשמואל גיחא דבפרק מי שאחזו עומד להתברר כו' וכ"כ בתוספות ישנים שם ביומא דנ"ו ע"ב ד"ה רבי יוסי ור' שמעון וא"כ לפ"ז בנד"ז הרי עומד להתברר בנדאי אינה מים יזחלו ויצאו לתוך מקנה השנייה ואינה ישארו א"כ ככה"ג יש ברירה דהמים שלא יצאו לא היו נק' זוחלין מעולם.

ומיהו בספר ג"פ סי' קכ"ב סק"ה לאחר שהביא סברא זו דהתוספות הנ"ל כ' עוד טעם דבפרק מש"א לפי האמת א"צ לדין ברירה כו' וא"כ לפ"ז אין הכרח כ"כ היכא דשייך ברירה ושייך מהני היכא דעומד להתברר בנדאי מיהו פנין שלא הנפרד לומר פן רק לסברא יחידית אין להתמיר בזה בדבר שהתוספות הסכימו פן בכמה מקומות ומוכרח הוא לפי פשט הסוגיא דפרק פל הגט שם.

וכן פסק מהרש"ל ביש"ש פ"ה דב"ק סי' ל"ב בדיני ברירה פרק ב' סעיף ט"ז י"ז י"ח י"ט כ' ע"ש הב' דהא בפרק משילין דל"ט ע"ב פליגי רב ענן ורב נחמן בחדקו גדיים פנגד גדיים דס"ל לרב ענן בכה"ג יש ברירה ואף דר"נ פליג מ"מ הכא נדאי מסתברא שהמים שייצאו לחוץ למקנה השניה הם העומדים לכן משעה ראשונה היינו שהם אותם המים שהיו סמוכים לכותל שבין שתי המקואות שבהן הסדקים כו' עי' מפתח] ובכה"ג דיש טעם נכון ומסתבר י"ל דלא פליגי רב נחמן הג' נראה דזה דאמרינן אין ברירה היינו היכא דאם לא הברירה הרי הדבר בחזקת איסור עומד כמו בהלוקח יין מן הכותים דהוי טבל אלא משום ברירה רוצים להתיר האיסור או כמו בישראל וגוי שיש להם שדה בשנותפות דאיבע איסורא משא"כ הכא דע"כ רובו הם אינן זוחליו רק המיעוט יזחלו א"כ בכה"ג מחמת אין ברירה אין להוציא הרוב מחזקת היתר מחמת האין ברירה של המיעוט וע' בהר"ן רפ"ה דנדריים הטעם דהתם קיי"ל דיש ברירה משום דהרוב פבר נתברר רק המיעוט לא הוברר כו'.

ונ"ל שאין המיעוט המסופק מתחלתו ומתברר לאחר מפאן מעכב את הרוב שהיה ברור מתחלתו עכ"ל וצ"ע בסוגיא דישראל וגוי שהיו שותפין אם הגוי יש לו הרוב ולכאורה במשנה פ"ו דתמורה דף ל' ע"א שני שותפין שחלקו אחד נטל עשרה ואחד נטל תשעה וכלב שפנגד הפלב אסורים שעם הפלב מותרים הרי התם החפש אין ברירה הוא רק מצד המיעוט דהיינו הפלב שהוא רק ערוך חלק אחד מני עשרה וע' ביש"ש שם בדיני ברירה פ"א סי' ט' מיהו לפמ"ש בגמרא שם מייירי דוקא שהמחיר פלב פתיף בכל העשרה טלאים שפנגדו ע"ש בפרש"י משמע היכא דלא פתיף כגון שהפלב שנה כמו טלה א' אמרינן ניפוק חזא להדא פלבא ושאר התשעה מותרים והקשו התוס' דהא אין ברירה ואפ"ל דהכא שאני פנין שבהכרח רובא מהנה עשרה אינן מחיר פלב רק אחד מהם יש שהוא מחיר פלב ע"כ בכה"ג סמכינן אברירה דאין אוסרין הרוב מפני המיעוט שאינו מבותר וכ"פ הרמב"ם פ"ד מהל' איסורי מזבח דין י"ז והיש"ש פ"ה דב"ק שם דמ"ז סע"ג השיג עליו ואין השגתו גדולה דהרמב"ם סמך על הסוגיא במקומה דאומרת פן.

וכ"כ רש"י שם בשם הירושלמי אע"ג דבבכורות דנ"ז ע"א מבואר דתולה בדין יש ברירה מ"מ בשביל זה אין לדחות הסוגיא דתמורה דהא כה"ג רפ"ה דנדריים קיי"ל דיש ברירה אעכ"ל דלא פל הברירות שוין וס"ל בכה"ג דתמורה ד"ל ע"א בדלא פתיף המחיר פלב בכל העשרה אמרינן נברור חד מנייהו והטעם פנ"ל דבכה"ג דע"כ רובן פכולן אינן מחיר פלב רק א' מעשרה הוא מחיר פלב וא"כ הם בחזקת היתר.

ואין הענין דאין ברירה של אחד אוסר את פולן אא"כ הענין דאין ברירה נוגע על פולן ממש דנגמת הלוקח יין מבין הכותים שהספק דאין ברירה הוא על התרומה וממילא הפל טבל כו' וה"נ אם מחמת אין ברירה היה מקום לומר דכולן הן מחיר פלב אמרינן אין

ברירה משא"כ הקא דאף את"ל אין ברירה ע"כ רק אַחַד מֵהֶן לְבַד הוּא מְחִיר כָּלֵב וְשֹׁאֵר הַתְּשׁוּעָה אֵינּוּ מְחִיר כָּלֵב אֲלֵא דְמַחְמַת אֵין בְּרִירָה אֵינּוּ יְדוּעַ מִי זֶה מְהַעֲשֶׂרָה שֶׁהוּא מְחִיר כָּלֵב וּבִכְה"ג לֹא אָמְרִינוּ אֵין בְּרִירָה וְסִמְכִינוּ דַּיֵּשׁ בְּרִירָה וּא"כ לִפ"ז מְדַבְּרֵי הַגְּמָרָא דְתַמּוּרָה וְהֶרְמַב"ם יְהִיָּה רֵאֵיָּה לְגַדּוֹן שְׁלַנּוּ לְהַקֵּל דְּאֵין לְהוֹצִיא רֶחֶב הַמַּקְוֶה מִהַתִּירָה מַחְמַת חֲשִׁשׁ הָאֵין בְּרִירָה שֶׁל הַזּוֹחֲלִין מֵה שְׁכַל הַזּוֹחֲלִין הוּא מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא וְעַכ"פּ בְּצִירוּף טַעַם הֵב' דְּהִקְא מְסַתְּבָרָא שֶׁהַזּוֹחֲלִין הֵם רַק הַסְּמוּכִים לְכּוֹתֵל כּו' וְה"ל כִּמ"ש הַג"פ ס' קכ"ב סק"ה וז"ל וְעַלָּה בְּדַעַתִּי לְתַרְזַן דְּהֶרְמַב"ם לֹא הִתִּיר אֲלֵא כְּשֶׁאֲחַד מֵהֶן בְּלִבְד דְּמוּ כְּדָמִי כָּלֵב אוּ יוֹתֵר וְהַשֹּׁאֵר הֵם פְּחוּתִים בִּכְה"ג בְּלֹא בְּרִירָה שְׁרוּ דְּאֵין סְהַדֵּי דְזֶהוּ מְחִיר כָּלֵב אֲבָל בְּשִׁישׁ שְׁנַיִם אוּ שְׁלִישָׁה שְׁוִי לְדָמִי כָּלֵב לִית לֵיהּ בְּרִירָה עַכ"ל הָרִי כְּשִׁישׁ סְבָרָא הַמְרָאָה שֶׁאֲחַד מֵהֶן הוּא מְחִיר כָּלֵב שְׁרִי וּא"צ כ"כ לְבְרִירָה וְה"נ הַסְּבָרָא גְדוּלָּה דְּהַזּוֹחֲלִין הַמוּעָטִים הֵם רַק הַסְּמוּכִים לְכּוֹתֵל וְכִינּוּן שְׁכָּן אֵין עַל כָּל הַמַּקְוֶה וְרוֹבָה חֲשִׁשׁ זּוֹחֲלִין כָּלֵל: קִיצוּר שֶׁאֵין לְחוּשׁ דְּהָא לֹא הוֹבְרָרוּ הָאֵינּוּ זּוֹחֲלִים עַד לְאַחַר שֶׁזָּחְלוּ וְנִצְאוּ הַזּוֹחֲלִין וּא"כ מְקוֹדֵם שֶׁנִּגְמַר זָחַלְתֶּן שְׁמָא אֵין בְּרִירָה וְה"ל עַל כֵּן לֵם דִּין זּוֹחֲלִין דְּלִיתָא דְּהָרִי עוֹמֵד לְהַתְּבַרֵּר בְּנֻדָּי אֵיזָה יִזְחֲלוּ וּבְדָבָר הַעוֹמֵד לְהַתְּבַרֵּר בְּנֻדָּי ס"ל לְהַתּוֹסְפוֹת פ"ג דְּגִישׁוּן כ"ו ב' דְּאָמְרִינוּ בְּרִירָה אִף בְּדַאֲוֹרֵייתָא וְתוּ דְּבִלֵּא"ה מְתַחֲלָה הִיָּה יְדוּעַ שֶׁהַזּוֹחֲלִין יְהִיוּ רַק הַסְּמוּכִים לְכּוֹתֵל וְתוּ כִּינּוּן הַסְּפֵק דְּאֵין בְּרִירָה הוּא רַק עַל הַמִּיעוּט מִיָּם.

בכה"ג נשאר הרוב בהכשרו וראייה ממשנה וגמרא פ"ו דתמורה ד"ל ע"א: וכ"ז אפי' נחליט דהמים שיוצאים דרף סדק חשובים זוחלים לפי שטת ר"ש וְהַמְּרָדְכִי עַכ"ז בְּנֻד"ז שֶׁיִּשְׁאָרוּ לְאַחַר גָּמַר הַזָּחִילָה יוֹתֵר מִמ"ס יֵשׁ לְהַכְשִׁיר לִפ"ד הַש"ע וְאָפְקִי לִפ"ד הַרְמָ"א כִּנ"ל אִף מְלִבְד זֶה י"ל שֶׁדְּרָף סָדֵק כְּזֶה לֹא חֲשׂוּב זּוֹחֲלִין כָּלֵל אִף לִפְר"ש.

וכמ"ש התשב"ץ ח"א סי' י"ז וז"ל ומה שפכתב שהמקוה נשחתו כותליו ומים הנקנים יורדים בו דרף סדקיו ותמיד אתם צריכים להוסיף בו מים ע"י המשכה כשר הדבר ושפיר דמי ואפילו בלא המשכה כשר כל שנשאר בו מ' סאה ומשום זחילתו אינו נפסל דאע"ג דקי"ל דמקוה אינו מטהר בזוחליו אלא באשבורן כדמניא בתורת פהגים ושנינו במסכת מקנאות העיד ר' צדוק על נוטפין שעשאן זוחליו סומך אפילו קנה אפי' זב ואפ' זכה יורד וטובל ופי' ר' שמשון שאם ניקב המקוה ונעשה זוחל צריף שישתום מקום הנקב פדי שלא זחלו המים בשעת טבילה פדי שיהיו נקנים ועומדים שלא יצאו ויעשו אשבורן כבר כתב הרשב"א ז"ל שלא נאמר זה אלא בנקב רחב דכיון שזחילתו נקפרת דנין אותו כזוחל ממש וצריף סתימה אבל מקוה שנסדק או ניקב מעט עד שלא יכיל המים ונוטף מעט מעט והולך וחסר אין זה נקרא זוחל דהא אמרינו פרק חנומך בקדוש וארעא חלחולי מחלחלא ומטפטפת בכל שעה ונבלעין המים מעט מעט במקומן ואפ"ה קשר.

ועוד הביא ראייה הרב ז"ל מדתנו מקוה שנמצא חסר כל טהרות שנעשו על גביו למפרע טמאות ודוקא חסר הא נמצא בו מ' סאה אע"פ שחסר ממדתו הראשונה טהרות ואם מקוה שמימי יוצאין דרף סדקיו הנה נפסל מפני שהוא זוחל הנה לנו לחוש שמה נשבר למטה ונעשה זוחל דהא ספיקא דאורייתא הוא אלא ודאי לא פסלו נוטפין שעשאן זוחליו

אָלאַ בַּזוּחַל מִמַּשְׁשׁוֹחִילָתוֹ נִרְאִית לְפִי שְׁכָל הַמַּיִם שֶׁבַּמְקוֹה נְדוּנִין בַּזוּחַלִּין אָבֵל מְפִי טַפְטוּף מְעַט שְׂאִינוֹ נִיפָר לְעֵין לֹא מְקַרֵי זוּחַל ע"כ דְּבַרְיוֹ וְדַבְרֵי טַעַם וְרֵאוּי לְסִמְנוֹף עֲלֵיהֶם הַלְקָה לְמַעֲשֵׂה.

וי"מ דְּנוֹטָפִין שֶׁעֲשָׂאָן זוּחַלִּין לֹא נִפְסְלוּ אֲלֵא כְּשֵׁלֵא יִשְׁאָר בַּמְקוֹה מ' סָאָה לְאַחַר שֶׁפִּסְק זַחִילָתוֹ פְּגוֹן שֶׁהִסְדֵּק אוֹ הִנְקֵב הִיא לְמַטָּה אָבֵל אִם הִנְקֵב הוּא לְמַעְלָה וְכִשְׁתַּפְּסֵק זַחִילָתוֹ יִשְׁאָרוּ בַּמְקוֹה אַרְבַּעִים סָאָה אִינוֹ נִפְסֵל בְּכַף אַעפ"י שְׂיִשׁ צִוְרָף בְּרִיבּוּי הַמַּיִם לְהַתְּפִיחֵן כְּדִי שְׂיִהְי' הַגּוֹף מִתְּפֹסֶה בְּהֶם דְּכִינוֹן שְׂאִין צִוְרָף בְּהֶם לְהַכְשִׁיר מְקוֹה אִינוֹ נִפְסֵל ע"י זַחִילָה אִפִּי בְּנִקְבַּ גְדוּל שֶׁזַּחִילָתוֹ נִיפְרַת וְכָל אֵלוֹ הַדְּבָרִים לֹא נֶאֱמָרוּ אֲלֵא לְפִי ר' שְׁמִשׁוֹן ו"ל שְׂפִירֵשׁ נוֹטָפִין וְעֲשָׂאָן זוּחַלִּין שֶׁנִּקְבַּ הַמְקוֹה וְנִזְחַלוּ מִימּוֹ אָבֵל הָרֵא"ש ו"ל פִּירֻשָּׁה עַל דְּרָף אַחֲרַת וְכֵן הֶרְמַב"ם ו"ל בְּפִי הַמְשָׁנָה יֵשׁ לוֹ דְּרָף אַחֲרַת בְּפִירֻשָּׁה וּלְפִי הַפִּי הָאֵלוֹ אִם הֵיטָה נִיפְרַת זַחִילָתוֹ אִפִּי לֹא יִשְׁאָר בַּמְקוֹה מ' סָאָה כְּשֶׁתַּפְּסֵק זַחִילָתוֹ לֹא מִיפְסֵל בְּהֵאִי וּמִדְּבָרֵי כּוֹלָם לְמַדְנוּ הַכָּשֵׁר לְמְקוֹה שְׁלָכֶם וְאִינוֹ נִפְסֵל מִחֲמַת טַפְטוּפוֹ וְשִׁפִּיר דְּמִי עכ"ל הַתְּשַׁב"ץ הָרִי דְּבַרְיוֹ מְבֹאָרִים דְּמְקוֹה שֶׁנִּסְדֵּק כּו' וְנוֹטָף מְעַט מְעַט אִין זֶה נִקְרָא זוּחַל וְכִפֵּל הַדְּבָר דְּמְקוֹה שְׂמִימִי יוֹצֵאִים דְּרָף סְדָקוֹ אִינוֹ נִפְסֵל מִשׁוּם זוּחַל וְכִמוֹ בְּנִינְקֵב מְעַט אֲלֵא שֶׁהַטוֹר פּוֹסֵל בְּנִסְדֵּק ג"כ וְאֶפְשָׁר הַטוֹר ס"ל אִף בְּנִקְבַּ נְמִי חָשׁוּב זוּחַלִּין כְּדַעַת הַג"א בְּשֶׁבֶת פֶּרֶק בְּמָה אִשָּׁה בְּסִי י"ז דע"י נִקְבַּ נְמִי חָשׁוּב זַחִילָה אָבֵל הַשׁו"ע דְּפוֹסֵק סְעִיף נ"א דע"י נִקְבַּ אִינוֹ חָשׁוּב זוּחַלִּין וְכַדַּעַת הַרְשֵׁב"א בְּשַׁעַר הַמַּיִם שֶׁהִבִּיא בְּב"י שְׁנֵהוּ דְלֹא כְּדַעַת הַג"א א"כ הֵיזָה רֵאוּי לֹא מְרֵ דע"י סְדָק נְמִי לֹא חָשׁוּב זוּחַלִּין כְּמִבְּנֹאָר בַּתְּשַׁב"ץ בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א דְשִׁנָּה נִסְדֵּק לְנִינְקֵב רַק בְּנִקְבַּ רַחֵב פֶּסֶל הַרְשֵׁב"א דְגֵרַע מִנְסֵדֵק וְכֵן בְּדִין דְּנִקְבַּ גֵרַע מִנְסֵדֵק שֶׁהָרִי לְעֵנִן עִירוֹב מְקַנְאוֹת ע"י נִקְבַּ כְּשֶׁפּוֹכְרַת הַנּוֹד ה"ל עִירוֹב מְקַנְאוֹת וְאֵלוֹ ע"י סְדָק לֹא חָשׁוּב עִירוֹב שֶׁהָרִי מְשָׁנָה שְׁלִימָה שְׁנִינוּ מְשָׁנָה ט' פ"ז דְּמְקַנְאוֹת כְּנֹתֵל שְׁבִין שְׁנֵי מְקַנְאוֹת שֶׁנִּסְדֵּק לְשִׁתִּי מְצַטְרֵף וְלְעֵרֵב אִינוֹ מְצַטְרֵף עַד שְׂיִהְיֶה בְּמְקוֹם אֶחָד כַּשְׁפו"ה.

הָרִי סְדָק אֲרוֹף אִף שְׂאֵם נְצָרָף כְּלוֹ יִהְיֶה יוֹתֵר מְשִׁיעוֹר כַּשְׁפו"ה. עכ"ז אִינוֹ חָשׁוּב חִיבּוֹר כְּמוֹ נִקְבַּ כַּשְׁפו"ה.

א"כ כַּמ"כ לְעֵנִן זוּחַלִּין קִיל מְנִקְבַּ כַּשְׁפו"ה, וְדַעַת הַתְּשׁו"ב מְעִיל צְדָקָה סִי ל"ט דע"י נִקְבַּ כַּשְׁפו"ה לֹא חָשׁוּב זוּחַלִּין וְכ"ש ע"י סְדָק דְּקִיל מִינְיָה וּמַהוֹ שְׁתִּי וּמַהוֹ עָרֵב מוֹכַח בְּגִמְרָא פ"ק דְּעִירוֹבִין דט"ז ע"ב גְּבִי בְּעָרֵב מֵאִי אָמַר אֲבִי ת"ש שִׁיעוֹר חֲבָלִים וְכַרְש"י שֵׁם ד"ה וּמְקִיפִין בְּקַנְיִם.

כְּדַעַת הֶרְמַב"ם שֶׁהִבִּיא הַב"י וְהַט"ז בִּי"ד סִי ר"א סְעִיף נ"ד ס"ק ס"ד וַא"כ בְּנִד"ז מְסַתְמָא הַסְדֵּק בְּרוֹחַב הַכְּנֹתֵל וְלֹא בְּאֲרוֹף מְלַמְעָלָה לְמַטָּה וַא"כ י"ל דְלֹא חֲמוֹר מְנִקְבַּ שְׁבַש"ע סְעִיף נ"א וְהֵנָּה גַם דַּעַת רַבִּינוּ יְרוּחֵם נכ"ו ח"ה דע"י סְדָק לֹא חָשׁוּב זוּחַלִּין כְּלָל וְהַגַּם שֶׁלְעֵנִן מַעֲשֵׂה אִין לְהַקְלֵל נִגְדַּד הַש"ע סְעִיף נ' דְּפִסְק דְּנִסְדֵּק חָשׁוּב זוּחַלִּין מ"מ בְּנִד"ז שִׁישְׁאָרוּ אַרְבַּעִים סָאָה וְיוֹתֵר לְאַחַר גֵּמַר הַזַּחִילָה וְדֵאִי זֶהוּ טַעַם נוֹסָף לְהַקְלֵל עַל הַטְּעָמִים הַמְּבֹאָרִים לְעִיל: מַה שֶׁהַשֵּׁיג הַגְּר"א ס"ק צ"ז עַל הַש"ע סְעִיף נ"א וְכ' דְּבַרְיֵי הַמְּחַבֵּר בַּש"ע שֵׁם תְּמוּהִין דְּבָלָא יִשְׁאָרוּ מ"ס אִף בְּנִינְקֵב פְּסוּל נִהְפוּף הוּא דְּבַרְיוֹ תְּמוּהִין דְּכִינוֹן

שע"י נקב לא חשוב זוחלין קלל מה איכפת לן שאח"כ יטוף מעט מעט עד שלא ישארו בו מ"ס דכיון שעכשיו יש בו מ' סאה ויותר.

ונהרי הוא מקנה פשר וזחילה אין פאן מהכ"ת יפסול וכ"מ מהרא"י שהביא הרשב"א מפרק חנוך בקדוש כמש"ל בשם התשב"ץ שגבלעין המים מעט מעט א"כ אם במקנה רק מ' סאה מכוננות. הרי אח"כ פשיבלעו המים מעט יחסר ממ"ס ואפ"ה כל שיש בו עכשיו מ' סאה פשר פיון דאין זה זחילה וכ"מ עוד ממ"ש התשב"ץ וי"מ כו' כשלא ישאר כו' וכשתפסק זחילתו ישארו במקנה כו' אפי' בנקב גדול כו' עכ"ל מוכן דבנקב קטן שאין זחילתו נכרת אפי' לא ישארו מ"ס כו' כל שעכשיו פשוטובל יש בו מ"ס פשר.

וכ"מ יותר ממש"ש אבל לפי הרא"ש והרמב"ם כו' אפי' לא ישאר במקנה מ"ס כו' עכ"ל ומינה דה"ה להר"ש ג"כ בנקב קטן שאין זחילתו נכרת וזה ברור: מ"ש ר"מ שגם כל המים שבמקנה נחשבו זוחלין ע"י מעט היוצאים מלמעלה לא נמצא זה בר"ש ולא בהרא"ש אף להמתמירים כ"א במרדכי וטור ובשער המים וע' מהרי"ק ש' קנ"ו בסופו דגם הראב"ד ע"כ לא ס"ל סברא זו שאין תורת זחילה על הנשאר במקנה וכיון שהרא"ש חולק לגמרי על פר"ש א"כ עכ"פ אף לפיר"ש אין לתפוס חומרא הנ"ל שהיא ג"כ בלא טעם.

דמדוע נחשבו זוחלין פיון שלא יזחלו חוץ מהמקנה ומה גם שפכר פסק בן הש"ע ואף שהרמ"א חשש להמרדכי י"ל שלא חשש רק במה דלהרא"ש וש"ע מהני הטבילה אף בהזחלין אבל בהכשר המים הבלתי זוחלין פשוטובל לטבול בהם לבדם נ' ודאי לא יחמיר רמ"א קלל גם חי' א"ש שפכיב המרדכי נ' חולק לגמרי על חומרת המרדכי.

וכיון שפן בנד"ז ג"כ אין לחשוב זוחלין רק שיעור שיוכלו לצאת מהמקנה אבל מה שישארו ואי אפשר להם לצאת לא נק' זוחלין במכש"כ ממ"ש הריב"ש סי' רצ"ב דף פ"א סע"ב ולא מיקרי זוחלין כו' והוא ב' משניות וברירה לא שייך פאן מטעם שכ' וע' רשב"ם ב"ב ק"ו ב' יורשין הן כו' גם פיון הרב"י מקיל לצרף גם הזוחלין כ"ש כו' וכיון שפן פאן אף לרמ"א שרי דכתב מהרי"ק סוף קנ"ו דמיעוט זוחלין אפילו מצטרפין כו' ע"ש: סימן קסה מכתבו השני מיום ער"ח דנא הגיעני י"א דנא עם השגותיו עלי וטרם אתנופח עמו כי מדוע אין דבריו מבוארין היטב בתוכן השאלה שזוהו היסוד והעיקר.

כי מכתבו הראשון שכ' וז"ל ע"ד המקנאות אשר נעשים בעירנו שמים סמוכות זו לזו ומחיצה מפסקת ביניהם וכאשר מחמין האחת כו' עכ"ל הנה מוכן לי ששני המקנאות שווין באורךן ורוחבן.

עפ"ז השבתי מה שהשבתי ועכשיו במכתבו דרו"מ השני כותב כי המקנה שמחמין אותה היא קטנה מהשנייה שפצדה שהיא גדולה ממנה ערך שלשה פעמים ויותר עכ"ל וא"כ יש נפקותא גדולה דבכה"ג בהמקנה שמחמין אותה ושופכין לתוכה יורה גדולה קע"ה היו זוחלין מימיה דרך הסדקים למקנה הגדולה לא נשאר רוב גמור שאינו זוחלין המשל אם המקנה הקטנה מחזקת רק ערך שנים היו שיש בזה ודאי יותר מארבעים סאה והגדולה מחזקת ק"פ היו ועכ"ז הם שניהם שווין בגובה וקומה א"כ כששופכין תוך מקנה הקטנה קע"ה היו.

ואחר מִשְׁפָּחָה אֵיזוֹ שְׁעוֹת נַעֲשׂוּ שְׁנֵי הַמְּקַנְאוֹת בְּגִנְיָה כְּמוֹ מְקַנְדָּם הַשְּׂפִיכָה. עַכְצ"ל שִׁינְצָאוּ עֶרְפָּה ק"ל הֵינּוּ מִיָּמַי מִמְּקַנְהָ הַקְּטָנָה לְהַגְדוּלָה וְנִשְׁאָר בָּהּ מִמֵּי הַיּוֹרָה אַרְבָּעִים וְחַמְשָׁה הֵינּוּ וְעַם הַמַּיִם שְׁלֵה עֲצָמָה שְׁשִׁים הֵינּוּ יִהְיֶה בָּהּ מֵאָה וְחַמְשָׁה הֵינּוּ א"כ מִיָּד שִׁשְׁפָּכוּ בָּהּ קַע"ה הֵינּוּ וְהָיוּ בָּהּ סָף שְׁנֵי מְאוֹת וּשְׁלֹשִׁים וְחַמְשָׁה הֵינּוּ יִהְיֶה רֹב הַמַּיִם שְׁבַה זֹחֲלִין לְפִי ר"ש שְׁרֹב הַמַּיִם שְׁבַה שְׁהֵם ק"ל הֵינּוּ עוֹמְדִים לְצִאת בְּנֹדָי מִמְּנָה וְלֹא יִשְׁאָר בָּהּ רַק הַמַּיִעוֹט הֵינּוּ ק"ה הֵינּוּ שְׁהֵם יִשְׁאָרוּ בָּהּ וְלֹא תִשְׁיָבִי זֹחֲלִין לְפ"ד הַש"ע וּבַכֹּה"ג לֹא אֶמְרָתִי לְהַקְל לְכַתְחֵלָה דַּעֲכ"פ יֵשׁ לְחוּשׁ לְכַתְחֵלָה פְּדָפְסֵק רַמ"א אֲבָל דְּבָרֵי אֲמוּרִין בָּאֵם שְׁשִׁנֵּי הַמְּקַנְאוֹת שְׁוִין.

כְּמוֹ שֶׁהָיָה מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי רוּמַע"ל אוֹ אֶפֶס שְׁאֵינֶן שְׁוִים מִמֶּשׁ אִם בְּהַמְקַנְהָ הַקְּטָנָה יֵשׁ ג"כ מְקַנְדָּם מִיָּמַי הַרְבֵּה עֶרְפָּה קַע"ה הֵינּוּ עַכ"פ כְּשִׁיעוֹר הַמַּיִם חַמִּים שְׁמִטִּילִים דָּאֵז וְדָאֵי יִשְׁאָר בָּהּ רֹב שְׁאֵינֶן זֹחֲלִים כָּלֵל וְע"ז יֵשׁ לְהַתִּיר לְפַע"ד בְּלִי שׁוּם חֲשֵׁשׁ כְּמוֹ שְׁכַתְבִּיתִי תְחֵלָה (וַיֵּשׁ לְהִשְׁיֵב בַּעֲזָה"י עַל כָּל הַשְּׂגוֹת רוּמַע"ל עָלַי) אֲבָל עַל רוּמַע"ל יֵשׁ לְהַפְלִיא שְׁלֹא בִּישָׁר זֶה בְּדַבְּרֵי אִם הַמְּקַנְאוֹת שְׁוִין וְגַם עֲתָה הָיָה לוֹ לְבָאֵר אִם יִשְׁאָר רֹב שְׁאֵינֶן זֹחֲלִין אוֹ לֹא.

עוֹד קִינְצָר רוּמַע"ל מְלַבָּאֵר אִם הַמְּקַנְהָ הַקְּטָנָה הִיא בְּתִיבָה שְׁאֵז אֵין לְמַיִם שְׁכַתְּוָכָה אֶלָּא דִּין מְקַנְהָ כְּשֶׁר וְלֹא דִּין מְעִינֵן אַרְגָּם אִם הֵם מִי מְעִינֵן הַנּוֹבַע לְחִפְרִת הַמְּקַנְהָ כְּמוֹ שְׁכ' אֲאֲזִמוּר הַגָּאוֹן נ"ע בַּש"ע שְׁלוֹ סוֹף הַל' גְּדָה סוֹף דִּינֵי תִיקוּנֵי הַמְּקַנְהָ עֵינֵן שְׁם אוֹ אִם אֵינֶם בְּתִיבָה כ"א תוֹף חִפְרִת הַמְּקַנְהָ בְּלִי תִיבָה שְׁאֵז אִם הֵם מִי מְעִינֵן הַנּוֹבַע י"ל שְׁאֵינֶן נִפְסָל כָּלֵל בְּזַחֲלָה כַּהֲנָל וְאֶפֶס אִם הַמְּקַנְהָ יֵשׁ בָּהּ בְּנִין מְעַצִּים כְּדִי שְׁלֹא יִפּוֹל הַעֶפֶר וְכְמוֹ שְׁבֹנִין בְּקַעֲלִיר וְהוּא הַנְּקָרָא בּוֹר וְדוּת.

כְּדָאִיתָא בְּגִמְרָא פ"ד דְּב"ב דְּס"ד ע"א אֶלָּא שְׁשֵׁם פִּי בְּבִנֵן מְאָכְנִים וְאֵזִי וְדָאֵי נִפְסָק הַמְּעִינֵן אֲבָל בְּבִנֵן מְעַצִּים בְּעָרוּעָנָשׁ אִם אֵינֶן מְהַנְדְּקִין זֶה לְזֶה י"ל שְׁלֹא נִפְסָק הַמְּעִינֵן וְצ"ע וְע' לְקַמֵּן מִזָּה בְּסוֹף הַתְּשׁוּבָה רַק עֵדִינֵן יֵשׁ לְיַדַע אִם הוּא מְעִינֵן גְּמוּר הֵינּוּ אִם הוּא כַּמ"ש מְהַרִּי"ט חִיו"ד ס' י"ח שְׁתָּהָא בָּאֵר הַמּוֹשְׁכָת מוֹצִיאָה מִיָּמַי חַיִּים וְלֹא מֵהַשְּׁכַתִּילִים בּוֹצְצִים כָּאֵן מְעַט וְכָאֵן מְעַט עֵינֵן עָלָיו וְגַם אִם הִיא עוֹמְדָת בְּצַד הַנְּהָר מִמֶּשׁ סְמוּךְ מְאֹד וּמִהַבָּאֵר נִמְשָׁכוּ הַמַּיִם לָהּ דְּרָף הָאֶרֶץ צ"ע אִם יֵשׁ לָהּ דִּין מְעִינֵן לְטָהֵר בְּזֹחֲלִין דְּהָא הַנְּהָר עֲצָמוּ אֵינֶן מְטָהֵר בְּזֹחֲלִין לְפ"ד הַרְבֵּה פּוֹסְקִים (וְעֵינֵן בְּהַרְמָב"ם פ"ט מֵהַל' מְקַנְאוֹת דִּין ג' וּבַכ"מ שְׁם).

וְעֵינֵן בְּדִינֵים שְׁבָסוֹף סָפֵר לְבוּשֵׁי שְׁרָד סְעִיף צ"ד מְעַנֵּן מְקַנְהָ שְׁבָצַד הַנְּהָר כו' וְהִנֵּה בְּנַד"ז לְפִי שְׁאֵינֶן מְבִין מִתוֹף מְכַתְּבוֹ אִם יֵשׁ לָהּ דִּין מְעִינֵן גְּמוּר אוֹ לֹא. ע"כ אֵין לִי לְדַבֵּר (מִזָּה): קִינְצוֹר מֵהַ שְׁכַתְּבִיתִי לְהַקְל מִשׁוּם שְׁהַזֹּחֲלִין הֵם מְיַעוּטָא: הִנֵּה לְפִי מְכַתְּבֵי ר"מ אֵינֶן מְיַעוּטָא מֵאַחַר שְׁהַמְקַנְהָ זֶה הִיא קְטָנָה עֶרְפָּה רְבִיעִי לְגַבֵּי הַמְּקַנְהָ הַגְּדוּלָה ע"כ יַעֲשֶׂה נִקְבַּ כַּשְׁפוֹפ"ה בְּכֹחַל שְׁבִין שְׁנֵי הַמְּקַנְאוֹת וְלְסִמּוּךְ דְּבַכָּה"ג אֶפֶס שְׁזֹחֲלֵל מְזוֹ לְזוֹ אֵין חֲשֵׁשׁ זֶה וְדָאֵי יוֹכֵל לְסִמּוּךְ וְכַמְשִׁי"ת אוֹת י"ד: ב וְהִנֵּה מְעַתָּה אָבוּא עַל סְדֵר הַשְּׁגָת רוּמַע"ל עַל דְּבָרֵי כְּתוּב וְז"ל הִנֵּה ר"מ מְצַדֵּד לְהַתִּיר הַמְּקַנְהָ שְׁלֵנוּ לְטָבּוֹל בְּתוֹכָהּ תִּיכְף כְּשִׁמְטִילִין בָּהּ הַמַּיִם חַמִּים וְאֵין צָרִיף לְהַמְתִּין עַד שֶׁתִּפְסָק מִלְּזַחֲלוֹ לְהַשְׁנִיָּה וְאֶפְלִי לְכַתְחֵלָה וְז"ל אֶפֶס אִפִּי לְדַעַת הַרְמָ"א שְׁכ' לְחוּשׁ לְכַתְחֵלָה לְדַעַת הַמְּרַדְכֵי נ' לְהַקְל וְלֹא לְחוּשׁ כָּלֵל דְּהַקָּא

פינון ששיעור המים החשובים זוחלין הם מועטים הרבה משיעור המים שאינן חשובים זוחלין ששיעור זוחלין (ר"ל העתידים לצאת ממקנה זו עד שישתוו שני המקנאות בגובהן) הם רק חצי יורה לבד והאינן זוחלין (ר"ל כל המים שישארו במקנה זו) הם כל שיעור המקנה שבתחלה עם חצי היורה מהמים חמים כו'.

החצי יורה החשובים זוחלין לפר"ש הם בטלים ברוב עכ"ל ועיקר פנונת רומע"ל דלא חשיבי זוחלין אלא המים שהם זוחלין ממש ולענ"ד הקלושה ופעוטה ז"א מפמה הוכחות שאבאר אי"ה דהנה עיקר יסודו של רומ"ע על דברי הרא"ש שפי' בטעם הר"ש פינון שטובל גם במים העליונים ונראה לכאורה ממשמעות לשונו דלא שינוי זחילה אלא במים העליונים שהם זוחלין ממש ולא במים הנשארים כלל והנה אף אם נודה לדבריו שהפנונה בדברי הרא"ש פנ"ל מ"מ איך סומכין ע"ז הא הרא"ש יחיד הוא בדבר זה דהנה הטור כ' בפ"י ונ"ל לפי שפיון שמים העליונים ננערים לצאת חשוב כולו בזוחלין ע"כ והפנונה היא שזה שהמקנה אין מטהר בזוחלין לא צריך שיהיה כולו זוחלין מעליונות המקנה עד תחתיתה רק פינון שזוחל בעליונות המקנה הני פאלו כל המקנה זוחלין והמרדכי כתב אפי' אם יש במקנה אלף סאין צריך לזזהר שלא יעלו המים על שפת המקנה משום דהני זוחלין משמע דכל המקנה נקרא זוחלין דאל"כ אמאי לא ביאר דאם יכולה להתפסות כל גופה בלא המים העליונים אז א"צ לזזהר בזה עכ"ל מעלתו ואני מתפלא מה תמה עלי הלא זה כבר פסק פן הרב"י בש"ע דלא פהמרדכי והטור אלא שהמים שמהסדק ולמטה לא חשיבי זוחלין ואבאר טעמו ומקודם אקדים שהרא"ש אינו יחיד כלל כי הנה מקור ושרש הדין לפסול במקנה שגפרץ שפתו נובע רק מדברי רבינו שמשון ע"פ פירושו במשנה ה' פ"ה דמקנאות בענין נוטפין שעשאן זוחלין ולא נתבאר בהדיא פיסול זה בגמרא ובמשנה והרא"ש בהל' מקנאות סי' י"א מעיקר הדין חולק לגמרי על פירושו ומפרש בהמשנה פירוש אחר ונ"ל ונ"ל לפרש נוטפין כו' ולפירוש זה.

אין לפסול מקנה שמימיו יוצאין לחוץ עכ"ל מבואר דלפירושו בהמשנה אין לפסול מקנה שנסדק אחד מפתליו אף אם הוא בענין שלא ישארו במקנה מ' סאה אם לא יסתום הזחילה מ"מ פינון שאין זה חשוב זוחלין כלל לפי שאינו דומיא דזחילת מעין א"כ למאי נזחוש לה דכיון שעכשיו כשטובל יש בו מ' סאה טבילה כשרה היא.

דהא כ' בהדיא שגם לפר"ש מייגרי כשלא ישארו במקנה מ' סאה כו' והוא נחלק על פירושו לומר שאין זה זוחלין כלל א"כ לא איכפת לן במה שאח"כ לא ישארו בו מ"ס וכן מבואר ברמזים שם סי' י"א ונ"ל מקנה שנסדק אחד מפותליה והמים יוצאים דרך הסדק פוסלים אותו וא"א הרא"ש מכשיר עכ"ל הרי לא תלה שום תנאי בהכשר ולא בהפיסול כי לסברת ר"ש ופירושו בהמשנה אפשר לפסול אפי' ישארו מ' סאה כמ"ש הרא"ש שם רק שכתב והנכון יותר כו' ולפירוש הרא"ש בהמשנה וכן לפירוש הרמב"ם שהביא הרא"ש שם אין שורש לדין זה ולכן יש להכשיר בכל ענין אף שלא ישאר במקנה מ' סאה כו' פנ"ל וכן משמע מדבריו בתשו' כלל ל"א סי' ד' שלאחר שכתב שאין לשון המשנה מורה על פר"ש כלל והאריך בזה סיים ואף רבינו (הוא הר"ש) לא פירש כו' ולא ישארו בו מ' סאה אם לא יסתום אותו עכ"ל: מוכח בהדיא דלפירושו אפילו אם לא

ישארו מ"ס אין פיסול כל שעכשיו יש בו מ"ס וכ"כ התשב"ץ ח"א סי' י"ז סד"ה ומה שכתבת וז"ל אבל הרא"ש ז"ל פירשה על דרך אחרת וכו' הרמב"ם ז"ל יש לו דרך אחרת בפירושה ולפי הפירושים האלו אם היתה נפרת זחילתו אפ"ל לא ישאר במקנה ארבעים סאה פשתפסק זחילתו לא מפסיל בהאי עכ"ל.

ור"ל שאע"פ שניפרת זחילתו וגם אפ"ל לא ישאר כו' אפ"ה פשר והיינו לפי שאין זה חשוב זחילין פלל וכ"כ רי"ו נכ"ו ח"ה שפיאר דגם לפר"ש מיירי שלא ישאר במקנה מ' סאה כו' ואח"כ כ' והקשו על פר"ש כו' ולפ"ז אין לפסול מקנה שממיו יוצאים לחוץ משמע ג"כ פנ"ל.

ולענ"ד שהרמב"ם פ"ט מהל' מקנאות דין י"ג שכתב צריף להקיף מפ"ץ כו' והובא ב"י רס"י ר"א חולק לגמרי על שטת רבינו שמשון הנ"ל דאלו לרבינו שמשון מה יועילו המחיצות הנעשים מהמחיצות פיון שבתחית הנהר ליכא מחיצה וא"כ הרי מלמטה הם זחילין ואף את"ל שהמחיצות מגיעות לקרקע הנהר עכ"ז פיון שיהם רק ממפ"ץ הרי המים זחילו מלמטה הרבה ביותר מדרך סדק ונקב ויותר ממקנה שנופרץ על שפתו וגם דרך המחיצות עצמן יוכלו המים לצאת א"ו ס"ל פיון דעיקר גוף המים נתעכבו מהיות זחילין לא איכפת לן במה שמקצתו זחילין מלמטה ואזיל לשטתו שבמשנה פ"ה דמקנאות מהל' נוטפין שעשאן זחילין פ"ה המשנה בענין אחר כמ"ש הרא"ש בפירושו המשניות ושיבח פירושו ואיך שלפירושו אין הכרח לדינו של ר"ש ועם היות שפירושו של הרמב"ם בהא דעביד מפצי זהו נגד פירש"י והתוספות וא"כ אין הכרח מזה לסתור דינו של הר"ש ח"ו אבל עכ"פ נשמע ממנו דלא ס"ל דינו של הר"ש וא"כ איכא תנא דמסייע להרא"ש במה שמשנרש הדין הוא חלוק על שטת רבינו שמשון הינצא מזה שיש גדולי הפוסקים חולקים לגמרי על פיסול זה ולכן אף שאנו פוסקים הלכה למעשה כפי ר"ש שפן בדין לחוש באיסור פרת להחמיר אבל עכ"ז בהפירושים שיש בדברי ר"ש עצמן מה שגדולי הפוסקים ס"ל (הג"ה ולכאו' התוספות פב"ת דבכורות דף נ"ה ע"ב ס"ל כפר"ש מדכתב דרגל השנוורים נקובים פמוציא רמון וא"כ אפשר שיהיו זחילין עכ"ל א"כ מבואר דע"י נקב גדול נעשו כל המים זחילין והיינו ע"י שהנקב הוא מלמטה אף זה אינו ראיה דשם היו כל רגלי השנוורים נקובים פמוציא רמון וא"כ יש שם נקבים הרבה וכמ"ש הב"י בבד"ה סי' ר"א בשם הריטב"א פ"ק דמפלות כל רגלי השנוורים היו נקובים כו' ובירושלמי פ"ג דיומא הגירסא רגליו שפדרום וע"ש בקה"ע מזה וגם זה כתבו רקוא"כ אפשר די"ל אפילו בכה"ג לא פסיקא להו דהו זחילין וממ"ש הסמ"ג עצשין רמ"ח ומה שנעשו פן שיהיו מוציאין ומביאין המים מעין עיטם בריוח משמע שגם על ידם נכנס המעין לתוך הים.

ובזה א"ש מ"ש התוספות וא"כ אפשר דלכאורה פיון דכל רגלי השנוורים היו פתוחים פרמונים י"ל נדאי חשוב זחילין אלא י"ל פי על ידם נכנס המעין בהים א"כ אין פועלים שיהיו זחילין כו' ועוי"ל פיון שהים מחזיק ק"נ אמה.

(חסר קצת) וממ"ש וכן מקנה שעל הפרנוה כו' אפשר שנוכנסין מצד אחד ויוצאין מצד אחר זהו לכאורה בענין מקנה שנופרץ שפתו כו' מיהו לפי מסקנא שם דמעין מטהר גם באשפון י"ל דאין הכרח לסברות הנ"ל עכ"ה) דגם רבינו שמשון לא פסל בזה אע"פ

שׁיֵשׁ ג"כ פּוֹסְקִים דס"ל דְרַבִּינוּ שְׁמִשׁוֹן פּוֹסֵל בְּזֶה אֵין לְנוּ לְהַחְמִיר כ"כ וְזֶהוּ טַעְמוֹ שֶׁל הַרְב"י בִּשְׁ"ע שְׁדָחָה דְבַרֵי הַמְרָדְכֵי מְהֻלְכָה שֶׁעַכ"פ עַל הַמַּיִם הַנִּשְׁאַרִים אֵין עֲלֵיהֶם תּוֹרַת זוֹחֲלִין כָּלֵל וְגַם מֵהַרִ"ק סוֹף שְׁרֵשׁ קַנ"ו כְּתוּב דְהַרְאַב"ד ג"כ ע"כ צ"ל דס"ל שְׁאֵין תּוֹרַת זְחִילָה עַל הַנִּשְׁאַר בְּמִקְנָה וְאִם פְּנוּנָת מֵע"ל דְכִינּוֹן דַּעַכ"פ הַרְמ"א חוֹשֵׁשׁ לְכַתְחֻלָּה לְדַעַת הַמְרָדְכֵי א"כ לְדַבְּרֵיוּ כָּל הַמַּיִם שֶׁבְּמִקְנָה חֲשִׁיבֵי זוֹחֲלִין הֵנָּה לַפַּעַ"ד אֵין מְוַכְרַח כָּלֵל שְׁהַרְמ"א חוֹשֵׁשׁ לְהַחְשִׁיב כָּל הַמַּיִם שֶׁבְּמִקְנָה זוֹחֲלִין כִּי זֶהוּ חֲתוּמָא עֲצוּמָה בְּלִי טַעַם כ"כ דַּמְהַכ"ת שֶׁע"י מִיַּעוּט מַיִם שֶׁיִּזְחָלוּ מִהַמִּקְנָה יִהְיֶה גַם כָּל הַמִּקְנָה חָשׁוּב זוֹחֲלִין הֲלֹא אֵיפְכָא מְבִנְיָאָר בְּמִשְׁנָה וְגַמְרָא שְׁהַמִּיַּעוּט נִגְרַר אַחַר הָרוּב בְּזֶה דְהֵינּוּ הָא דְהַעִיד ר' צְדוּק עַל זוֹחֲלִין שְׁרַבּוּ עַל הַנּוֹטְפִין שֶׁהֵם כְּשָׂרִים וְשִׁנּוּיָהּ מִשְׁנָה זֶה בְּעַדִּיּוֹת פֶּרֶק ז' וּבְמִקְנָאוֹת פ"ה מ"ה וּבִשְׁבַת פֶּרֶק בְּמָה אֲשֶׁה וְהִבִּיאֻהוּ כָּל הַפּוֹסְקִים הָרִי אֶף שֶׁהַנּוֹטְפִים מִצַּד עֲצָמָם אֵינּוּ מְטַהְרִין בְּזוֹחִילָה עַכ"ז ע"י שֶׁהֵם מִיַּעוּט נִגְדַּד הַזּוֹחֲלִין מִצְטַרְפִּין אֶף הֵם לְטַהַר בְּזוֹחֲלִין וְכַמ"ש לְקַמֵּן אוֹת ט' בְּאַרְיִכוֹת וְאֵיךְ נֹאמַר אֲנוּ דְמַחְמַת שֶׁהַמִּקְנָה נִפְרָץ עַל שְׁפָתוֹ וְעוֹמֵד לְזוֹחֵל מִמֶּנּוּ עֲשָׂרִים סָאֵין עַד"מ ע"י"ז גַּם הָאֲרַבְעִים סָאָה שֶׁיִּשְׁאַרוּ בְּמִקְנָה יִהְיוּ חָשׁוּבִים זוֹחֲלִין זֶהוּ תְמוּהָ מֵאֵד וְגַם בְּחִידוּשֵׁי אֲנָשֵׁי שֶׁם סְבִיב הַמְרָדְכֵי שֶׁם כ' שְׁהַרְא"ש סֹתֵר סְבָרָא זֶה בְּרֵאיוֹת בְּרוּרוֹת וְגַם הַגְר"א ס"ק צ"ב כ' אֲבָל אֵין לְהַשִּׁיב עַל רֵאיוֹת הָרֵא"ש כו' וּמ"ש הַב"ח סְעִיף נ"ד וְז"ל וְטַעְמָא דְכִינּוֹן שֶׁנִּגְעָרוּ לְהִיּוֹת זוֹחֲלִין כו' כָּל הַמַּיִם שֶׁבְּמִקְנָה אִפִּי' מַה שֶׁהוּא מִן הַסְּדֵק וְלִמְטָה חָשׁוּב כְּזוֹחֲלִין עַכ"ל נִיעוּר זֶה לֹא יִדְעָנָא מַהוּ שֶׁהַמַּיִם שֶׁמִּהַסְּדֵק וְלִמְטָה לֹא נִגְעָרוּ כָּלֵל וְהֵם נָחִים וְעוֹמְדִים בְּאֲשַׁפְּרוֹן וְכ"כ הַטוֹר שֶׁרַק מִיַּם הָעֲלִיוֹנִים נִגְעָרִים לְצֵאת וְעוֹד דְכִינּוֹן שֶׁבְּלִתֵי אֲפָשָׁר לְהֵם בְּשׁוּם אֲנָפֵן לְצֵאת וְלְזוֹחֵל מִתּוֹךְ הַמִּקְנָה דְרָךְ הַסְּדֵק א"כ אֶף אִם הָיוּ נִעוּרִים מַה יוֹעִיל וְמַה יִּזְיֵק נִיעוּר שְׁלֵהֶם וּמ"ש הָרֵא"ש בַּה' מִקְנָאוֹת ס'י י"א דְכִינּוֹן שְׁמֵי הַמִּקְנָה נִגְעָרוּ וְהַתְחִילוּ לְצֵאת כו' קָאֵי עַל הַמַּיִם הָעֲלִיוֹנִים שֶׁבְּאֲמַת יִצְאוּ אַח"כ ע"י הַפְּרָצָה וְכַדְמִסִּיִּים הַשְּׁתָא מִיָּהָ כו' אֲבָל עַל הַמַּיִם שְׁאֵין סוֹפֵן לְצֵאת לֹא עָלָה ע"ד הָרֵא"ש שֶׁיִּהְיֶה שִׁינּוּי פִּסּוּל אֶף לְפִי ר"ש הֵינּוּ אֶף לְהַמְחִמִּירִים וְלֹא לְפַמ"ש וְהַנִּכּוֹן יוֹתֵר לְפָרֵשׁ כו' וְכֵן בִּיָּאֵר יוֹתֵר רַבִּינוּ יְרוּחֵם נכ"ו ח"ה פִּינּוֹן שְׁמֵימֵי הַמִּקְנָה נִגְעָרוּ וְהַתְחִילוּ לְצֵאת הָרִי הוּא טוֹבֵל בְּמִקּוֹם זוֹחֵל כו' הוּא טוֹבֵל גַּם בְּמַיִם הָעֲלִיוֹנִים שֶׁהֵם זוֹחֲלִים עַכ"ל הָרִי בִּיָּאֵר דְפִי' נִגְעָרוּ קָאֵי עַל מַיִם הָעֲלִיוֹנִים שֶׁהֵם מְקוֹם זוֹחֵל אֲבָל מִיַּם שְׁאֵין סוֹפֵן לְצֵאת לֹא חֲשִׁיבֵי נִגְעָרוּ וְהֵם אֲשַׁפְּרוֹן גָּמוּר אֶף לְפַר"ש וְלְהַמְחִמִּירִים לְפַ"ד הָרֵא"ש וְרִי"ו וְעַמ"ש לְקַמֵּן אוֹת ו' דְקָצַת הַמַּיִם שֶׁסוֹפֵן לְצֵאת בְּשַׁעַת טְבִילָה הֵם ג"כ נִקְרָאִים זוֹחֲלִים אֲבָל הַמַּיִם שְׁאֵין סוֹפֵן לְצֵאת כָּלֵל אֵין נִקְרָאִים זוֹחֲלִין וּמִצִּינּוּ לְשׁוֹן נִגְעָרָה גְבִי נְפוּלָה חוֹלִין פֹּא"ט נ"א ב' בְּעִנְיָן נִגְעָרָה לְעַמּוּד וְלֹא עֲמָדָה.

דְּאֶף לְמ"ד דַּה"ל כְּעַמְיָדָה י"ל הֵינּוּ מִפְּנֵי שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים שֶׁאֲפָשָׁר יְכוּלָה לְעַמּוּד אֲבָל אִם הָיָה בְּרוּר לְנוּ שֶׁא"א לָהּ בְּשׁוּם אֲנָפֵן לְעַמּוּד לֹא הָיָה הַנִּיעוּר כְּלוּם וְגַם שֶׁם קִי"ל דְנִגְעָרָה אֵינּוּ מוֹעִיל עַד שֶׁעֲמָדָה א"כ הֵכָא דְהַמַּיִם שֶׁבְּמִקְנָה מִהַסְּדֵק וְלִמְטָה בְּלִתֵי אֲפָשָׁר לְהֵם לְזוֹחֵל חוּץ לְמִקְוָם מַה מִּזִּיק הַנִּיעוּר שְׁלֵהֶם וְכִינּוֹן שְׁזֶהוּ חוּמְרָא יִתְיַרְה וְהַרְב"י דָּחָה זֶה מְהֻלְכָה אֵין לְנוּ לוֹמַר שְׁרַמ"א חוֹשֵׁשׁ לְזֶה וְעוֹד דְּוַגְמָא לְזֶה מְסוּגְיָא פ"ק דְב"מ ד"ט ע"ב חֲצַר מְהֻלְכָת הִיא וְחֲצַר מְהֻלְכָת לֹא קָנָה וְכ"ת בְּשַׁעַמְדָה.

וְהָא כָּל שְׁאֵלוֹ מְהֻלְכָה לֹא קָנָה עוֹמֵד וְיוֹשֵׁב לֹא קָנָה וּפְרַש"י כְּלוּמַר פִּינּוֹן דְרֵאוּנָה הִיא לִילָךְ לְאוֹ דוּמְיָא דְחֲצַר הוּא וְאֵין קוּנָה בְּתוֹרַת חֲצַר) וְהִלְכָתָא בְּכַפּוֹת (דְּדוּמְיָא דְחֲצַר הִיא וְקָנִי

וכ"פ בש"ע ח"מ סי' ר"ב סי"ג ובנ"ד ג"כ הנהגה היא פוענח הילוף והאשפון הוא ענין עמידה וכמו מענין העומד וא"כ המים שמהסדק ולמטה עדיפי מבהמה פפותה שהרי בלתי אפשר להם בשום אופן להלך ממקומם וא"כ אם אף בבהמה שהיא מהלך בעצם ואנו בעינינו חצר שאינו מהלך עכ"ז מה שהיא פפותה מהני שיהיה חשוב עומד ולא מהלך.

כ"ש המים שבמקנה מהסדק ולמטה שאין להם הילוף מצד עצמן והמקנה מגבילם ומעפכם שא"א לצאת ולנייד לחוץ לתוכה א"כ נדאי דחשיבי עומדים ואשפון גמור: קיצור שהרמב"ם פ"ט דין י"ג מוכרח דס"ל לא כהר"ש אלא פהרא"ש ולכן עכ"פ היכא שיש דעות בפר"ש עצמו אין להחמיר ביותר ורמ"א אין מוכרח דמחשיב כל המים זוחלין דאיה המיעוט יבטל הרוב והרוב לא נגער ולא זחלו כלל וראיה מדין בהמה פפותה דלא חשיב חצר מהלכת כ"ש הקא: אבל מה שהרמ"א מחמיר לחוש לכתחלה יותר מפסק הרב"י בש"ע נלע"ד שהוא מטעם אחר.

כי הנה הרב"י בש"ע שפסק פהרא"ש יש בזה תרי קולי היינו מלבד שעל מים הנשארים אין תורת זוחלין עוד זאת שאם ישאר בה מ' סאה שאין זוחלין אזי גם המים העליונים אע"פ שהם כמו זוחלין עכ"ז פשרים אף שטובל בהם וא"צ לדקדק כלל שישטבול במים המתחונים דוקא ואדרבה מבואר בהדיא פהרא"ש בפירוש המשניות במקנאות פ"ה ובפרק תינוקת סי' י"א ובתשו' פלל ל"א סי' ד' וברבינו ירוחם נכ"ו ח"ה דכל המחלוקת הוא רק אם טובל גם בהם וע"ז פסקו הרא"ש ורי"ו שאם ישאר מ' סאה שלא זחלו אזי גם המים העליונים הזוחלים פשרים ומצטרפים לטבול בהם ג"כ אף לפי שטת הר"ש.

וכ"מ דעת הרא"ש בטור ג"כ. והנה מלשון הטור אפי' יש בו כמה סאין משמע אפי' יש בו מאה סאין שהוא כמ"ש המרדכי אפי' יש בו אלה סאין כו'.

א"כ מזה נשמע להרא"ש דמכשיר כשישאר בו מ' סאה שאין סופן לצאת אף שאותן שסופן לצאת הם יותר פגון שהמקנה מאה סאה וששים סופן לזחול מחמת הסדק רק מ' שמהסדק ולמטה ישארו אפ"ה מכשיר וכ"מ בש"ע ס"נ דאינו מתנה תנאי רק שישארו בו מ"ס אבל על שיעור הסאין שיזחלו לא נתבאר תנאי וגבול וכשרים לטבול בהם ג"כ וצ"ל דהרא"ש מדמה דין זה דפר"ש לדין מקנה שיש בו מ' סאה מים פשרים שאינו נפסל ע"י ריבוי שאובין אפי' אלה סאה פמבואר בש"ע רסע"י ט"ו והוא דין המשנה פ"ו דמקנאות מ"ח הנה בעליון ארבעים סאה כו' וכ"ה ג"כ פ"ז דמקנאות מ"ז הו' בו מ' סאה ממלא בכתף כו' כמ"כ מדמה הרא"ש דין זוחלין שבמקנה שנסדק לשאובין הנ"ל שהם ג"כ נטהרים כשיש בעיקר המקנה מ' סאה שאינו זוחלין ויש להקשות ע"ז טובא דהנה בתה"ד סי' רנ"ד כ' נ"ל ושמעתי מקשים מאי שנא נוטפים דפסלי זוחלין ברבייתו ומפקי להו מתורת זוחלין ומים שאובין דפוסלין לגמרי המקנה ואפ"ה אם הי' פבר מקנה של מ' סאה ונפלו לתוכו אפי' אלה סאין שאובין בבת אחת לא יפסלוהו כו' ולכך נ' לתרץ בטעם יפה כמו שהבנתי הדברים מדברי אשר"י בהלכות מקנאות דמיייתי כמה משניות להוכיח דמקנה של מ' סאה לא יפסלוהו אפי' אלה סאין שאובין וכ' לבסוף דא"צ ראיה כ"כ דהסברא נותנת דכיון דיש פאן פבר מקנה שלם כל השאובין שיפלו לתוכו נעשו כולו זרועי' בתוכו והרי הם פמחונברים דכשרים לטבול בהם וכעין זה פרש"י פ' כל שעה דהא דמים טמאים נטהרים ע"י השקה במקנה משום דהיינו זריעתו כמו חטין שנטמאו

וְנָרְעוּ בְּקִרְקַע וְנִשְׁרָשׁוּ נִטְהָרוּ וּמִהִשְׁתָּא יִתְיַשְׁבּוּ שְׁפִיר מ"ש וְשְׂאוּבִין דְּלֵא פְּסָלִי מְקַנָּה בְּרַבֵּינָתָן וְנוֹטְפִי פְּסָלִי זֹחֲלִין בְּרַבֵּינָתָן וְהֵינְנוּ טַעְמָא דְּפָסוּל דְּשְׂאוּבִין הוּא מִשּׁוּם דְּתְלוּשִׁין הֵן וּבָאִים ע"י תְּפִיסַת בְּנֵי אָדָם כְּדַאִיתָא בְּמַרְדְּכִי בַּהֲל' מְקַנְאוֹת וּמִיָּתִי לָהּ מִתּוֹרַת פְּהֻגִים וְלֵהָדָּ פָּסוּל מְהֵנִי זְרִיעָה דְּכְשִׁיפְלוּ לְתוֹף הַמְקַנָּה שְׁלָם יִתְחַשְׁבוּ כְּלָם מְחַנְפְּרִים אָבֵל פָּסוּל דְּנוֹטְפִים שְׂאִינָם נִטְהָרִים ע"י זְחִילָה אִינְהּ מִטַּעֲמָא זֶה כְּלָל דְּנוֹטְפִים בְּמְקַנָּה שְׁלָם חֲשִׁיבֵי שְׁפִיר מְחַנְפְּרִים וְאִין בְּהֵם תְּפִיסַת יְדֵי אָדָם שְׁהָרִי נִטְפוּ כֹּף לֵהֲיוֹת מְקַנָּה בִּידֵי שְׁמַיִם וְאִפְ"ה אִין מְטַהְרִין אֲלָא בְּאִשְׁפּוּרָן וְלֵא ע"י זְחִילָתָן אַע"כ טַעֲמָא אַחַר הוּא מַה שְׁהוּא אוֹ גְּזִירַת הַפְּתוּב וְלֵהָדָּ פָּסוּל לֵא מְהֵנִי זְרִיעָה דְּזְרִיעָה לֵא מְהֵנִי אֲלָא לִישְׁוֹנֵי' לְתִלְוֵשׁ מְחַנְפְּרִי הַג"ה.

וְלֵהָנָהּ גְּאוּנֵי דְּסְבִירָא לְהוּ רַנְבָּא שְׂאוּב פֶּשֶׁר מְדַאוּרֵינָתָא מְתִינְשָׁב שְׁפִיר דְּפָסוּל נֹטְפִים דְּאוּרֵינָתָא וְלִכְּדָּ חֲמִירֵי טְפִי עַכ"ל הַתְּה"ד וְהַב"ח ס' ר"א ס"ה הַשִּׁיב עַל הַתְּה"ד דְּאִין חִילוּק דְּכָל הֵיכָא דְּכְשָׁרְבוּ שְׂאוּבִין עַל הַמְעֵינִין מְטַהְרִין כְּכָל שְׁהוּא ה"ה נְמִי דְּמְטַהְרֵי בְּזוֹחֲלִין וּכְמ"ש הַר"ן וּמְבִיאֵי ב"י עַכ"ל וּבְאַמַּת דְּבְרֵי הַר"ן אֵלּוּ שְׁפַתְב לְפָרֵשׁ מ"ש שְׁנֵה לְמְקַנָּה לְטַהַר בְּאִשְׁפּוּרָן דַּה"ה לַמ' סָאָה וּבְמ"ש וְלַמְעֵינִין לְהַטְבִּיל בּוּ בַכ"ש דַּה"ה דְּמְטַהְרֵי בְּזוֹחֲלִין הֵם נִגְדַּ פֶּשֶׁט הַמְשָׁנָה ז' פ"ק דְּמְקַנְאוֹת דְּמַעְיָנִין זֶה וְהוּא מַעְלָה הַרְבִּיעִית שְׁבַשְׁשָׁה מַעְלוֹת אַע"פ שְׁמַטְהָר כְּכָל שְׁהוּא וְא"צ מ' סָאָה מ"מ אִינוּ מְטַהְרֵי בְּזוֹחֲלִין כ"א בְּאִשְׁפּוּרָן וְכַדְפִּירֵשׁ הַרְע"ו שָׁם וּכ"ד כָּל הַפּוֹסְקִים וְהַר"ש וְהַרְמַב"ם וְזֶהוּ דִּין דְּמַשְׁנֵה ג' פ"ה דְּמְקַנְאוֹת הֵיךְ עוֹמֵד וְרִיבָה עָלָיו כו' וְאִין לְהַאֲרִיף בְּנֵה כ"א דוּק וְתִשְׁכַּח דְּהֵכִי הוּא עוֹד כ' הַב"ח לְתַרְץ קוֹנְשֵׁינֵי הַתְּה"ד מִשּׁוּם דְּנוֹטְפִין פָּסוּלִין דְּאוּרֵינָתָא מְלַטְהָר בְּזוֹחֲלִין מִשְׂא"כ פָּסוּל מְקַנָּה שְׂאוּב דְּכְשָׁר מְדַאוּרֵינָתָא כְּשִׁרְבוּ בְּהַכְּשָׁר כו' הִבִּיאוּ הַט"ז ס"ג וּמו"ח ז"ל כ' וְתִמְהֵנִי הֵלֵא הַתְּה"ד עֲצָמוּ ס"י רנ"ד כ' סְבָרָא וְתִרְץ זֶה וְז"ל וְלֵהָנָהּ גְּאוּנֵים דַּס"ל רַנְבוּ שְׂאוּב כְּשִׁר מְדַאוּרֵינָתָא כו' כַּנ"ל אֲלָא שֶׁהַתְּה"ד כְּתִיב יָפָה דְּדוֹקָא לְמ"ד רַנְבוּ שְׂאוּב כְּשִׁר יֵשׁ לְתַרְץ כֹּן דְּאֵלּוּ לְמ"ד דְּדוֹקָא כְּשִׁרְבוּ בְּהַכְּשָׁר אִז כְּשִׁר מִן הַתּוֹרָה אִף שְׁמִיעוּטוֹ שְׂאוּב א"א לְתַרְץ כֹּן דְּהָא כְּמ"כ גְּבִי נֹטְפִין וְזוֹחֲלִין כְּשֶׁהַנּוֹטְפִין הֵם רַק מִיעוּט לְגַבֵּי הַזּוֹחֲלִין הֵם כְּשִׁרִים ג"כ לְטַהַר בְּזוֹחֲלִין וְא"כ תִּירוּץ דַּהַב"ח אִינוּ מוּכָן וּמַה שְׁתִּירְץ הַט"ז עַל קוֹנְשֵׁינֵי הַתְּה"ד דְּנוֹטְפִין לֵא פְּסָלִי זֹחֲלִין בְּרַבֵּינָתָן מְלַטְהָר בְּזוֹחֲלִין אֲלָא בְּמַעְיָנִין הַעוֹמֵד כו'.

דִּין זֶה תְּלוּי בְּאִשְׁלֵי רַבְרָבֵי דַהַר"ש וְדַאִי לֵא ס"ל כֹּן נְגַם הַרְמַב"ם לֵא ס"ל כֹּן כ"א לְדַעַת הַרְאָב"ד וְהַרְשָׁב"א י"ל כֹּן נְאִי גַם זֹאת לֵא בְּמַעְיָנִין הַעוֹמֵד דוֹקָא כ"א גַם בְּמַעְיָנִין הַמְהַלְף רַק כְּשַׁע"ז נִתְרַחַב וּמְהַלְף גַם בְּמְקוֹם שְׁלֵא הֵיךְ מְהַלְף שָׁם מְתַחֲלָתוֹ כְּמ"ש בְּב"י בְּשֵׁם שְׁעַר הַמִּים כִּי צַד הֵיךְ מוֹשֵׁף מְתַחֲלָתוֹ מֵאָה אִמָּה בְּאוּרְף בְּרוּחַב חֲמִשִּׁים כו' ע"ש וְא"כ גַם לְדַבְרֵיהֶם קִשָּׁה מְדוּעַ בְּמְקוֹם שְׁנִתְרַחַב לֵא עֲלֵתָה לוֹ טְבִילָה מְחַמַּת רִיבּוּי הַנּוֹטְפִין סוּף סוּף יֵשׁ שָׁם מִי מַעְיָנִין ג"כ הַמִּיעוּט וּמ"ש מְמַקְנָה כו' וּמַה שְׁתִּירְץ עוֹד הַט"ז ס"ק ג' עַל קוֹנְשֵׁינֵי הַתְּה"ד דְּהֵכָא פָּסוּל מִטַּעֲמָא דְּחִינְשֵׁינִין כו' ג"כ אִינוּ נִכּוֹן דְּבַגְמָרָא שְׁבַת דַּס"ה מִשְׁמַע בְּהֵדָּא דְּכְשָׁרְבוּ נֹטְפִין עַל הַזּוֹחֲלִין פָּסוּל מְדַאוּרֵינָתָא מְלַטְהָר בְּזוֹחֲלִין וְכֹן מְבִנְיָר פֶּשֶׁט לְשׁוֹן הַמְשָׁנָה ז' פ"ק דְּמְקַנְאוֹת דְּדִין גְּמוּר הוּא דְּאִינוּ מְטַהְרֵי בְּזוֹחֲלִין וְלֵא מִשּׁוּם גְּזִירָה.

ומ"ש הט"ז עוד ממ"ש המרדכי כו' נהלא קטפרס כו' הלא אנו לא קיי"ל פראבני"ה וס"ל דאין זה קטפרס כלל דקטפרס הוא שפוע ביותר כמ"ש רש"י פ"ק דגיטין משא"כ נהר אינו משופע כלל על דרך זה כ"א שפוע מעט מזער ואינו חשוב קטפרס כלל קיצור אלא פי לפסק הש"ע פהרא"ש יש תרי קולי שגם הזחלין מצטרפין לטבול בהם.

ומשמע אפילו הם רובא כל שנשאר מ"ם סאה שאין זחלין וקשה ממ"ש בתה"ד סימן רנ"ד דאע"ג שמקנה של מ"ם סאה לא יפסלוהו אפילו אלה סאה שאובין אבל נוטפין פסלי זחלין ברבייתו ודברי הב"ח בזה ע"פ פי' הר"ן הוא נגד פירוש כל הפוסקים בהמשנה גם על תירוץ הט"ז סק"ג יש להשיב הרבה: ד מחנורתא פתירו צו של תה"ד ואין לנו בזה תירוץ אחר ומעתה יקשה מאד על ה"ה"ש והרב"י בש"ע ס"נ דמה יושיענו מה שנשאר מ"ם שאינן זחלין הלא מאחר שמים העליונים הם זחלין אינן נוטפין כלל ע"י המים התחתונים דלגבי פיסול דזחלין לא מהני חיבור וזריעה מה שמחנורתא וזרועים במים הפשרים אפילו במי מעיין כ"ש במי מקנה כו' וע"כ לכאורה נצרך לומר דקולא זו דה"ה"ש והרב"י בש"ע הוא מפני שה"ה"ש חלוק בעיקר פירושו דה"ה"ש כאשר הביא ראיות מכמה משניות ובפרט מהמשנה ספ"ה דמקנאות ומודים שהוא גודר כלים כו' אלא שמפני דה"ה"ש רב גובריה ויחיד הוא בטירות ע"כ החמיר לפסול כשלא ישאר מ"ם שאינן זחלין דבכה"ג יש לקיים פירושו דה"ה"ש במשנה נוטפין שעשאן זחלין והכשיר כשישאר במקנה מ"ם ומדמה זחלין אלו דלכ"ה"ש לשאובין דגבי מקנה פשר וא"ת הרי בזחלין לא שייך זריעה ונצטרף לומר פתירוץ השני דהתה"ד והוא ג"כ תירוץ הב"ח ויסבור ה"ה"ש דזחלין אלו דכ"ה"ש אין פיסולן מדאורייתא כ"א רק מדרבנן ולא דמו לזחלין גמורין דנהרות שהם זחלין באמת שפולם נזחלין והולכין משא"כ זחלין אלו דמקנה שהן זחלין ע"י סדק שבמקנה א"כ רק המים שסמוך לסדק הם זחלין לא כל המים שבמקנה שהם פולם אשפורן וכמ"ש ה"ה"ש בהל' מקנאות סימן י"א דזחלין אינו אלא דומיא דמעיין שפולו זחל והולך משא"כ ה"ה"ש פינון שהן אשפורן ונחין תוך חפירת המקנה א"כ מה שמתנענעין בחפירת המקנה עצמה זה אינו זחילה אף שסופן לצאת ע"י הסדק מ"מ עכשיו מיהו חשובין נחין פינון שהם תוך חפירה המקיף אותן מכל צד רק אותן היוצאין ממש דרך הסדק בשעת יציאתן חשיבי זחלין וא"כ זה לא דמי כלל למעיין שפולו זחל והולך ולכן מעיקר הדיו חלק על פר"ש דאין זה זחלין אלא אעפ"כ הסכים להחמיר כפי' ר"ש דהמים שסופן לצאת ע"י הסדק חשובין כולן זחלין אבל עכ"ז מהני בהו חיבור כשישאר מ"ם שאינן זחלין אזי גם הם טהורין לפ"ז לכאורה צ"ל דס"ל שאין חשובין זחלין רק מדרבנן פינון דאינן דומיא דמעיין ונהר או לומר שה"ה"ש לא הקיל רק פשהמים שסופן לצאת הם רק מיעוט לגבי עיקר המקנה שישאר ואע"פ שהמיעוט עומד בפ"ע ואינו מעורב עם הרוב הקיל ואפשר שעל זה יש לדמותו לדיון המשנה ספ"ב דמקנאות מקנה שיש בו ארבעים סאה מים וטיט כו' דהטיט אף על פי שהטובל בו בעצמו לא עלתה לו טבילה עכ"ז מצטרף לארבעים סאה וטובלין במים ובטיט כמבואר בש"ע סעיף ל"ב ונהרי טיט הנרוק בפ"ע פסול מדאורייתא וכדמשמע בגמרא ספ"ק דסוכה די"ט סע"א דמדמה לה לאויר דפוסל בסוכה מדאורייתא עכ"ז משלים לשעור מקנה אף שעומד בפני עצמו מלמטה ואינו מעורב בהמים כמ"כ י"ל ס"ל לה"ה"ש המיעוט זחלין שלמעלה אף אם חשיבי זחלין מדאורייתא בטילי

לגבי עיקר המקנה שאינו זוחל ומצטרפים עמו אלא דא"כ יהיה פשר אף אם המיעוט זוחל ממשלימין לארבעים סאה והש"ע לא הכשיר אא"כ ישארו מ"ם סאה שאינו זוחל א"כ עכצ"ל דס"ל דחמירי מטיט הנרוק ולכן אינו מצטרפין למ"ם סאה או דגבי טיט הנרוק לא הקילו אא"כ המים צפים על גביו ולכן על קולא זו י"ל שחשש הרמ"א בסעיף נ' בהג"ה להחמיר לכתחלה לסתום הסדק פי חושש פפשטיות ד' הר"ש דחשוב זה זוחל גמורין דפסול מדאורייתא כמ"ש התשב"ץ בשם הרשב"א ואם הם חשובין זוחל מדיאורייתא איהו נטהרים ע"י חיבורן למ"ם סאה בלתי זוחל הוא לא מהני בזה חיבור כמ"ש התה"ד לכן א"א ליטבל בהם אלא במ"ם סאה בלתי זוחל שמלמטה וזה בלתי אפשר ליזהר ועוד דבשעת טבילה עולים המים פנגד גוף האדם שגכנס בהו א"כ לא ישארו מ"ם שאינו זוחלים ע"כ החמיר הרמ"א לסתום הסדק ובאמת שונדאי נכון לחוש פן לכתחלה אבל לא שגאמר דהרמ"א חושש לומר שכל המים חשיבי זוחל אף אותן שמלמטה מהסדק זה נדאי לא ניתן להאמר דסברא זו לא נזכר אף בהמחמירים ביותר אשר לפי ר"ש לא בהרא"ש ולא בהרי"ו וגם בהמרדכי אין מוכרח כלל לומר דס"ל דכל המים חשיבי זוחל וכמ"ש לקמן אות ו' וגם אין לזה טעם כלל נהרי הרא"ש והרב"י בש"ע מקילים בזה טובא ואיהו אנחנו נאמר דהרמ"א מחמיר טובא מהקצה אל הקצה מה גם פשנתפוס חומרת רמ"א כמו שכתבתי יש לזה טוב טעם: קיצור והעיקר כתיורצו הראשון של תה"ד וא"כ יקשה על הרא"ש והש"ע וצ"ל טעמו משום דס"ל שמעיקר הדין אין המים חשיבי זוחל כלל בזוחל ע"י סדק עכ"פ ע"כ ס"ל דלא חמירי מדין שאובין דלא פסלי מקנה שיש בו מ"ם סאה פשרים ואפ"ל דהרא"ש מיירי שהזוחל הם מיעוטא ומדמה ליה קצת לדין טיט הנרוק.

אלא דחמור מיניה וצריף מ"ם סאה מים שאין זוחל וזו עולה הטבילה גם בהזוחל ע"ז י"ל שכתב רמ"א לחוש לכתחלה שאין עולה הטבילה בהזוחל אבל לא שרמ"א חושש לומר דכל המים שבמקנה חשיבי זוחל פנ"ל אות ב': ה ומ"ש רומע"ל בשם התשב"ץ שהבאתי שכתב לפי שכל המים שבמקנה נדונין כזוחל עכ"ל י"ל גם פן פוננתו כל המים שמהנקב ולמעלה ולאפוקי מהי"מ שכתב אח"כ שמקילים יותר כשהנקב הוא למעלה כו' אזי אף המים שמהנקב ולמעלה פשרים דהיינו אף שהגוף מתכסה בהם ג"כ ואינו נפסל כלל ע"י הזחילה ע"ש ע"ז כ' תחלה שהם חשובים זוחל ועוד מה מביא ר"מ ראיה מהתשב"ץ היא אדרבה דעתו נוטה לפי הרא"ש ולפי הרמב"ם שאין זה כלל זוחל פמובן מסיום דבריו א"כ מדבריו ג"כ נדאי נלמוד שאין אנו אחרין להחמיר כ"כ לומר שאף המים שמהסדק ולמטה יהיו פולם חשובים זוחל מה שאין זה מוכרח כלל לפר"ש ג"כ ונגד הסברא והמחמירים בזה הם מיעוטא נגד רוב הפוסקים וגם ראיות המקילים בזה מוכרח.

ומ"ש רומע"ל ממהרי"ק ש' קנ"ו דמוכח מדבריו שאפילו המים שמהנקב ולמטה חשיבי זוחל לפ"ד הטור מה בכך כבר נתבאר בדבריו ג"כ שהרא"ש והראב"ד לא ס"ל פן אף לשטת הר"ש אלא שהם הקילו עוד יותר ומהרי"ק לא ירד בזה נאדרבה ממהרי"ק ימצא צדדים להקל שהוא נוטה להקל דבמקנה שבאה ממעיין אף שפבר נפסק מהמעין היא מטהרת בזוחל דמקנה שניקב אף מהנקב ולמעלה כו' נמצא הקיל לגמרי נגד פר"ש אף נגד פי' הרא"ש בהר"ש בטענה חלושה שהמקנה באה ממעיין אף שפבר נפסק שאזי

בְּאֵמֶת אֵין עֲלֶיהָ דִין מַעֲיָן בְּאֵמֶת וְכַמוֹכֵן בְּפִשְׁיטוּת בְּשִׂאֲלָה שְׂבִתְשׁוּבַת הָרֵא"ש כְּלָל ל"א
סִימָן ד' וְכ"כ רי"ו נכ"ו ח"ה וְכַדְלַקְמֵן אוֹת זי"ן וְכֹאשֶׁר הִשְׁיֵג עָלָיו הַש"ךְ סְעִיף יו"ד
ס"ק לְמ"ד וְסְעִיף נ' ס"ק ק"ח וְדַבְרֵיו נְכוּנִים אַף שְׂמִשְׁמַעוֹת הַרְמ"א בַּהֲג"ה שֶׁם מִשְׁמַע
קֶצֶת כְּמַהֲרֵי"ק וְאֵם מַהֲרֵי"ק נְטָה לְהַקֵּל בְּטַעֲנָה הַנ"ל.

עֲאֻכו"כ שְׂרָאוֹי לָנוּ לְהַקֵּל שְׁהַמִּים שְׂמַהֲנֵקֵב וְלַמְטָה לֹא תְּשִׁיבֵי זִוְחָלִין שְׁזָה טַעַם אֲמִיתֵי
לֹא כֵן סְבַרְת מַהֲרֵי"ק הַנ"ל שְׂדַחְתָּהּ הַש"ךְ בְּטוֹב טַעַם: קִיְצוֹר. מ"ש רו"מ מֵהַתְּשֵׁב"ץ
ח"א סִימָן י"ז וּמַהֲרֵי"ק ש' קנ"ו אֲדַרְבֵּה מְדַבְרֵיהֶם יֵשׁ לְלַמּוֹד לְהַקֵּל בְּמַכְש"כ מִמָּה
שְׂהַקְלוּ הֵם: וְעוֹד נִלְפַע"ד שְׂאָף לִפ"ד הַמְרָדְכֵי דְנִרְאָה מְדַבְרֵיו שְׂכָל הַמִּים תְּשִׁיבֵי זִוְחָלִין
לֹא מְצִינּוּ לוֹ חוּמְרָא זֹו רַק בְּמִקְנָה שְׂנַפְרֵץ עַל שְׂפִתּוֹ כְּמַבְנוֹאֵר בְּמְרָדְכֵי בְּשִׁבּוּעוֹת סִימָן
תְּשֵׁמ"ה וְנ"ל הַטּוֹבֵל בְּמִקְנָה אֲפִילוּ יֵשׁ בּוֹ אֶלְף סָאִין יִזְהַר שְׂלֵא יֵצְאוּ הַמִּים מִשְׂפַת הַמִּקְנָה
בְּשַׁעַת טְבִילָה (וּבב"י הַעֲתִיק שְׂלֵא יֵצְאוּ הַמִּים בְּשַׁעַת טְבִילָה וְדִילֵג שְׂתֵי תִּיבּוֹת שְׂלֵא
יֵצְאוּ הַמִּים מִשְׂפַת הַמִּקְנָה בְּשַׁעַת טְבִילָה) דֹּא"כ ה"ל זִוְחָלִין כו' וְהִכִּי תִּנּוּ בְּפ"ה דְּמִקְנוֹאוֹת
נוֹטְפִין פִּירֵשׁ כְּגוֹן מִקְנָה שְׂפָרֵץ עַל שְׂפִתּוֹ וּמִימֵיו יוֹצְאִין זִוְחָלִין עַכ"ל וּמ"ש כְּגוֹן מִקְנָה
שְׂפָרֵץ כו' זְהוּ לְשׁוֹן הַר"ש פ"ה דְּמִקְנוֹאוֹת מ"ה וְהִנֵּה בְּקִיְצוֹר הַדִּינִים מֵהַמְרָדְכֵי שְׂבִסוּף
הָאֶלְפִס דְּזִוְחָלִין סִימָן תְּשֵׁט"ו כ' ג"כ שְׂלֵא יִזְבּוּ הַמִּים מִשְׂפַת הַמִּקְנָה בְּשַׁעַת טְבִילָה כו'
גַּם בְּשַׁעַר הַמִּים שְׂהַבִּיא הַב"י כ' ג"כ נְפָרֵץ הַמִּקְנָה כו' וּמְקוֹר הַדְּבָרִים מִפִּי הַר"ש שְׂכ'
כְּגוֹן מִקְנָה שְׂפָרֵץ כו' וְלֹא הַזְכִּיר כְּלָל לֹא נִסְדַּק וְלֹא נִיקֵב וְהִנֵּה מְלַבֵּד שְׂבִמְרָדְכֵי לֹא נִזְכַּר
בְּפִי שְׂכָל הַמִּים תְּשִׁיבֵי זִוְחָלִין וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא תְּשִׁיבֵי זִוְחָלִין רַק הַמִּים שְׂיוֹצְאִין וְאֵעִפ"כ
לֹא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה.

כְּמוֹ שְׂאֲבָאֵר דְּהִנֵּה לְכֹאוּרָה בְּלֹא"ה אֵינּוּ מוּכָן ד' הַר"ש דָּאֵם הַמְּשַׁנָּה מִיְיָרֵי בְּמִקְנָה שְׂפָרֵץ
עַל שְׂפִתּוֹ א"כ מ"נ הַמִּים שְׂסוּפֵן לְצֹאת יֵצְאוּ מִיַּד כְּרַגַּע. דְּלֹא דְּמִי לְיוֹצְאִים ע"י סְדָק
שְׂאִין יוֹצְאִין כ"כ בְּמַהֲרָה מְפָנִי שְׂיֵשׁ לָהֶם מוֹנַע הַכּוֹתֵל שְׂלַמְעֵלָה מֵהַסְדָּק שְׂאִינוּ מְנִיחִין
לְצֹאת ע"כ אֵין יוֹצְאִין רַק כְּשִׁיעוֹר הַסְדָּק שְׂהוּא מְעַט אֲבָל בְּנִפְרֵץ הַכּוֹתֵל לְמַעְלָה עַל שְׂפַת
כּוֹתֵל הַמִּקְנָה אֵין שׁוּם מוֹנַע לְהַמִּים שְׂכְּנֵגֵד הַפְרָצָה מְלֻצֹאת וּא"כ יוֹצְאִים כְּרַגַּע אַחַת
וְהַמִּים שְׂיִשְׂאָרוּ הִינּוּ אוֹתָם הַנְּמוּכִים מֵהַפְרָצָה הָרִי אֵינָם זִוְחָלִין וּא"כ לִפ"ד הַמְרָדְכֵי
דְּפוֹסֵל אֲפִילוּ יֵשׁ בָּהּ אֶלְף סָאִין הִכִּי מִשְׂכַּחַת לָהּ לְדִין זֶה דְּכְּשִׁנְפָרֵץ עַל שְׂפִתּוֹ נִמְצָא מִיַּד
יֵצְאוּ הַמִּים הַעֲלִיוֹנִים מֵאֵה סָאִין עַד"מ שְׂאִין לָהֶם מְעַכֵּב וְהַנְּשִׂאָרִין תַּת"ק סָאִין עַד"מ
הָרִי אֵינּוּ זִוְחָלִין כְּלָל וְכָלֵל וּא"ת שְׂלֵא יְטַבּוֹל בָּהּ כְּרַגַּע זֹו שְׂנַפְרֵץ זְהוּ דְּחִסַּק גְּדוֹל וְעוֹד כִּי
כְּשִׁיעוֹר טְבִילָה כְּבָר יֵצְאוּ א"ו נִרְאָה דְּהַפִּירוּשׁ שְׂאָף שְׂקוּדָם טְבִילָה כְּבָר יֵצְאוּ הַזִּוְחָלִין
מ"מ ע"י טְבִילָה שְׂיִפְנֵס גּוֹפּוֹ בְּהַמִּים עי"ז יֵצְאוּ מִים כְּשִׁיעוֹר גּוֹפּוֹ שְׂהוּא אֵמָה עַל אֵמָה
כְּרוּם שְׂלֵשׁ אַמּוֹת.

וּמִים אֵלוּ הַיּוֹצְאִים הֵם זִוְחָלִין כִּינּוּ שְׂיוֹצְאִים מִשְׂפַת הַמִּקְנָה וְלַחוּץ וּא"כ לֹא עָלְתָה לוֹ
טְבִילָה דְּחוּשְׁשֵׁנִי שְׂנַכְסָה קֶצֶת הָרֵאשׁ בְּמִים אֵלוּ הַזִּוְחָלִין מִמֶּשׁ וְנִמְצָא שְׂפִיר י"ל שְׂהַמִּים
שְׂאִין סוּפֵן לְצֹאת אֵין תְּשׁוּבִין זִוְחָלִין כְּלָל רַק הַמִּים הַעֲלִיוֹנִים הַיּוֹצְאִים הֵם תְּשִׁיבֵי זִוְחָלִין
וְאֵעִפ"כ לֹא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה מִצַּד שְׂמַתְכֶסָה קֶצֶת גּוֹפּוֹ בְּמִים הַיּוֹצְאִין לַחוּץ בְּשַׁעַת טְבִילָה
וּא"כ אֵין שׁוּם הַכְּרַח מֵהַמְרָדְכֵי לוֹמַר שְׂכָל הַמִּים שְׂבִמְרָדְכֵי תְּשִׁיבֵי זִוְחָלִין אֵף אִפִּי אֵם
נֹאמַר דְּהַמְרָדְכֵי ס"ל דְּכָל הַמִּים תְּשִׁיבֵי זִוְחָלִין י"ל הִינּוּ בְּנַפְרֵץ עַל שְׂפִתּוֹ דָּאֵז הַמִּים

שסופן לצאת ע"י הפרצה הם זוחלים גמורים דומיא דמענין ממש שהרי אין להם מונע ומעכב כלל בצד זה במקום זחילתן והם נמשכין ויוצאין כמים המושכין (ועמש"ל כה"ג בשם התוספות דבכורות דנ"ה ע"ב בענין מקנה שעל הפרנה כו').

לא כן במקנה שנסדק פותלו באמצע הרי גם מים שסופן לצאת דרך הסדק י"ל דלא נק' כלל זחילין שהרי הפותל שלמעלה מהסדק מעכב ומונע לכל המים שיצאו ע"י הסדק שלא יזחלו וזחילתן מחמת עיכוב ומניעה זו בצמצום גדול א"כ אינן כלל דומיא דמענין שפולו זוחל והולך משא"כ פאן עד"מ אם המים שלמעלה מהסדק שסופן לצאת ע"י הסדק הם עד"מ עשירים סאין וזחילתן דרך הסדק הוא מעט מזעיר שיוצאים בפעם א' רק ערה חצי לוג שהוא ערה חלק אחד משני מאות וארבעים מן עשירים סאה הלזה נק' דרך זחילה כמו מענין הרי במענין כל העשירים סאה זחילין פאחד והכא אין זחיל לחוץ רק חלק אחד מני שני מאות וארבעים וא"י ע"ז תחשוב כל השני מאות וארבעים חלקים כולם בשם זחילין ומה שהם ניידי במקנה גופא במקום למקום אין זה כלל דומיא דמענין וחשוב אשפון גמור וענין בערוף ערה אשפון שנו' אשפון פ"ג דאהלות ופ"ח דטהרות ופ"ק ופ"ד דמקנאות ובגמרא פסחים ס"פ כ"ש דמ"ב ע"א שופכן במקום מדרון ואין שופכן במקום האשפון ושם פרש"י אשפון לשון שבירה שמשפתר הקרקעניש בקעים שהמים נאספין ושוהין בתוכן ואין נבלעין ומחמיצין עכ"ל משמע לכאורה כל שמשפתה אפי' מעט חשוב אשפון דאל"כ למה צריף מקום מדרון דוקא וענין מזה במג"א סי' תנ"ט סק"ט ובשו"ע אאזמור"ר הגאון נ"ע סימן תנ"ט סעיף ט"ז במ"ש אכל אם שופכן שלא במקום מדרון יש לחוש שפא יתקבצו במקום אחד ויחמיצו קודם שיבלעו בקרקע עכ"ל והוא מדברי הטור שם והרמב"ם פ"ה מהל' חמץ דין י"ז.

עכ"פ מכ"ז נאמר לענין מקנה שנסדק דכיון שגם המים שלמעלה מהסדק נחין ומשתהין כמה שעות במקום שהוא עד שיצאו י"ל שאין זה נק' זחילין אלא נק' אשפון ומש"ה דקדק הר"ש ואחריו המרדכי וכתבו מקנה שפרץ שפתו שם דוקא נק' זחילין לפי שלא יתעכבו רק זמן מעט מזעיר דאל"כ קשיא טובא למה ליה להר"ש לומר מקנה שנסדק הלא בנסדק יש לצייר הדין הזה באופן יותר פשוט מבנסדק שפתו מצד הקנשיא שפתבתי לעיל דהא בנסדק מיד יוצאין, וא"כ איך יצוייר שאלה זו כנ"ל וכתבתי לתרץ שע"י שנסכנס גוף האדם כו' פנ"ל אבל בנסדק א"צ לכל זה דישתהה איזה שעות עד שיצאו ובין כך יוכלו לטבול שם כמה וכמה בני אדם אלא משמע דבכה"ג דנסדק אף להר"ש לא חשוב זחילין מצד קושיות הרא"ש דלא דמי כלל למענין שפולו זחיל והולך רק בנסדק ס"ל להר"ש דהמים העליונים שסופן לצאת ע"י הסדק הם זוחלים דומיא דמענין ממש וא"כ הם נדאי ראוי שיחשבו זחילין אלא שלפ"ז יש מחמירים גם בכל מי המקנה וע"ז ג"כ חולק הרא"ש ושא"פ דהמים שלמעלה מהפרצה אין דינן כזחילין כלל: קיצור.

וגם בהמרדכי אין מוכרח סברא זו כי י"ל שחושש למים שיצאו בשעת טבילה דהא מיירי בנסדק שפתו וחישינן שראשו נכסה בהם ממש בהזחילין ועוד יש לחלק טובא בין מקנה שנסדק שפתו ובין מקנה שנסדק דהר"ש והמרדכי לא כתבו דחשיבי זחילין רק במקנה שפרץ שפתו: ז והנה סברא זו לחלק לפר"ש ג"כ בין מקנה שפרץ שפתו ובין מקנה שנסדק למדתי מדברי רבינו ירוחם נכ"ו ח"ה שבתחלה גבי נסדק פותל המקנה או ניקב

הביא להכשיר בלי שום מחלוקת פלל ואח"כ גבי מקנה שפרץ שפתו הביא פר"ש לפסול ומה שנתקל הרא"ש עליו מזה מבואר דס"ל דגם לפר"ש אין לחשוב זוחלין רק בנפרץ שפתו לא בנסדק וז"ל שם אחר דין הנודר הנאה מן המקנה כו' מקנה שנעשה ממי גשמים או ממעיין ונפסק המעיין שאינו מטהר אלא באשבורן (וזה דלא כמהרי"ק ש' קנ"ו וכנ"ל) ונסדק פותל המקנה או ניקב אפילו נקב גדול אינו נפסל בשביל זה שלא יטהר באשבורן אף על פי שממיו זבין קצת לחוץ כף כתבו הגאונים עכ"ל ואחר כך כ' פירש ר"ש ז"ל נוטפין שעשאן זוחלין כגון מקנה שנפרץ על שפתו וממיו יוצאין זוחלין אסור לטבול בו כו' הוא טובל גם במים העליונים כו' וראיתי לאחד מן המחברים שכ' מתוך משנה זו אם נסדק אחד מפותלי המקנה כו' והרא"ש פי' כו' עכ"ל משמע מדבריו דנסדק קילא ליה טפי להקל יותר מבדין מקנה שנפרץ על שפתו וכ"מ בתשובת הרא"ש פלל ל"א סימן ד' ומתוך פי' זה דקדק המחבר שאם נסדק אחד מפותלי המקנה כו' ואף רבינו לא פי' אלא שנפרץ על שפתו כו' ע"ש משמע ג"כ דנסדק הפותל קיל מנפרץ על שפתו וכן מוכרח מדין המשנה דמקנאות דנפרץ על שפתו חשוב יציאת המים יציאה טפי מבנסדק דמשנה שלימה שנינו פ"ו דמקנאות מ"ט פותל שבין שני מקנאות שננסדק לשתי מצטרף כו' נפרצו זה בתוך זה על רום פקליפת השום ועל רוחב כשפופרת הנוד ופי' הרע"ו נפרצו זה בתוך זה היינו מלמעלה בראש הפותל דדוקא כשנסדק הפותל או נקב ולמעלה בראשו שלם הוא דבעינן כשפופרת הנוד אבל כשנפרץ הפותל בראשו והמים מתחברים שם סגי ברום פקליפת השום וברוחב כשפופרת הנוד עכ"ל והר"ש פי' הטעם כיון שהפרכה רואה את האויר והוא ב"י ושו"ע ואפ"ל עוד משום שאין מונע להמים לצאת מתחבר טפי בנקל מבנסדק וניקב.

עכ"פ אנו רואים דמה שבנסדק וניקב צריך שפ"ה. סגי בנפרץ על שפתו פקליפת השום אלמא מה שהמים יוצאים מהמקנה ע"י שנפרץ שפתו חשוב טפי ממה שיצא ע"י הסדק: וא"כ כיון דרבינו שמשון שממנו מקור דין זה דמקנה שנפרץ שיהיה נפסל משום שאינו אשבורן לא כתב כן רק בנפרץ וכן המרדכי כ"כ רק בנפרץ וגם רי"ו והרא"ש נ' דמחלקים בין נסדק ובין נפרץ אף לפר"ש ג"כ א"כ שפיר י"ל כן ג"כ מטעם דין המשנה הנ"ל דיציאת המים שע"י שנפרץ הפותל מלמעלה חשוב יציאה טפי מבנסדק גם בהתשב"ץ ח"א סימן י"ז כ' שמקנה שממיו יוצאין דרך סדקיו אינו נפסל.

ודעת המשו' מעיל צדקה סימן ל"ט דע"י נקב כשפופרת הנוד ג"כ לא חשוב זוחלין ונהרי לענין עירוב מקנאות נקב שיש בו כשפופ"ה עדיף מסדק אשר ברוחב הפותל דהיינו מה שאמרו ולערב אינו מצטרף עד שיהיה בו במקום אחד כשפופ"ה כמ"ש בתשובתי הראשונה אלא הטוש"ע כ' דנסדק גם כן חשוב זוחלין וחלילה לזוז מדבריו אבל מ"מ כיון מתורת הר"ש עצמו וגם מהמרדכי לא למדנו זה אם כן לכל הפחות אף להמחמירים אין לחוש לשגם מן הסדק ולמטה יהיה חשוב זוחלין מה גם שהרב"י בש"ע מקיל בזה בהדיא והם אמרו והם אמרו דאיהו נתפוס כל החומרות יחד ועל גדולה מזו כ' בתשו' אמונת שמואל ס"י נ"ז אלו באנו לחוש ח"ו לכל החומרות ולילה בחושף כו' ע"ש ואף ששם אין דבריו מוכרחים כ"כ אבל בנד"ז הדברים אמת: קיצור וכן משמע ברי"ו נכ"ו ח"ה דנסדק קיל ממקנה שפרץ וכ"מ בתשו' הרא"ש פלל ל"א סימן ד'.

ויש לזה ראיה ג"כ מדין המשנה ט' פ"ו דמקנאות וכ"מ מהתשב"ץ ח"א סימן י"ז ומתשו' מעיל צדקה סימן ל"ט. ע"כ עכ"פ אין לחוש לשגם המים שמהסדק ולמטה יהיו נידונים כזוחלין: ח ומעטה נבוא לנד"ז, דאחר שנתבאר אשר המים שמהסדק ומהנקב ולמטה לא חשיבי זוחלין כ"ל א"כ בנד"ז גם המים שמהסדק ולמעלה אותן שאי אפשר להן לצאת מהמקנה זו לשנייה שהמים שבמקנה שניה מעפבין זחילת מים של מקנה זו שהטילו לתוכה היורה חמין שלא יוכלו לזחול למקנה השנייה עדיף מהא דשנינו במשנה ונוטפין שעשאון זוחלין סומך אפילו מקל אפילו קנה כו' למנוע זחילתו כדפני' ר"ש והכא המים פשרים שבמקנה השנייה מונעים זחילתו וא"כ אין עליהם דין זוחלין מאחר שיש מונע זחילתו.

רק אותן שיוכלו לצאת הם יקראו זוחלין לפר"ש לפ"ד הטוש"ע וברי גם כשסומך מקל או קנה למקנה שנופרץ שפתו למנוע הזחילה אי אפשר שיהדוק כ"כ שלא יזחול מעט מזער ואעפ"כ אין זה זחילה וה"נ אף שאין הזחילה מעט מזער עכ"פ לאותן המים שאי אפשר להם לצאת הרי נמנע זחילתו וכיון שנושאר רק מיעוט מים שיוכלו לצאת ויש כמה דעות דהם ג"כ אינן זוחלים אם מצד דהרא"ש ונהרמב"ם חולקים על פי' הר"ש אם מצד דגם להר"ש י"ל דנסדק לא דמי לנפרץ דאל"כ מדוע לא ביאר הר"ש כגון שפרץ על שפתו או נסדק כו' וכמש"ל ויש עוד טעם בנדון זה דכיון שאינן זוחלין מפותל המקנה לארץ כ"א זוחלים למקנה השנייה שבצדה המלאה מים ואין ניכר זחילתו כ"ל.

כיון שהם מים במים א"כ יש לדמותו למ"ש התשב"ץ בשם הרשב"א דכשאינו ניכר לעין לא מיקרי זוחלין דנזקא כשזחילתו ניכרת וכ"כ בב"י בשם שער המים לפי שאין זחילתו ניכרת הגם שיש לחלק דהתם אין זחילתו ניכרת מפני שהזחילה מעט והכא דן מע"ל שהזחילה היא לא מעט אלא שאינו ניכר מפני שזוחלין למקום מלא מים כנ"ל אעפ"כ י"ל דגם זו אינו נקראת זחילה ניכרת מאחר שאינו ניכר הזחילה במים שבמקנה שנייה כ"ל וקצת יש לדמותו למ"ש הטור והב"י בהל' שבת רס"י ש"ך ומקור הדין מסה"ת סימן רכ"ג כל זמן שיוצא מעט מעט ומתערב ומתבטל ביין שפבר יצא ולא הנה מעולם בעין יין היוצא בשבת דנאסור אותו משום דשיל"מ כו' וכ"פ בש"ע שם סעיף ב' וביארו אאזמו"ר הגאון נ"ע בש"ע ש"ל"ו ס"ד ולא אמרו דשיל"מ אינו בטל אלא כשהאסור בעין תחלה כו' ועיין מזה בשו"ע יו"ד סס"י ק"ב ובכו"פ שם סק"ח שהעיר ממ"ש המרדכי סוף חולין בפרק הזרוע והלחיים סימן תשל"ז א"נ ליכא למימר בנטול אלא בדבר שהנה ניכר תחלה בפני עצמו ואח"כ נתערב כו' ע"ש ותירץ הכו"פ ועיין מזה בח"ד שם: ועמ"ש מזה לקמן אות י"א.

וא"כ בנד"ז ג"כ מעולם לא היתה הזחילה ניכרת שמיד שזחלו ממקנה זו דרך הסדקים למקנה שניה המלאה מים אשבנרן נתבטלו שם וא"כ י"ל שאין זו זחילה הניכרת כ"ל וכיון שבלא"ה יש טעמים לומר שאין זו זחילה אפשר שיש לצרף גם טעם זה אף לא על טעמים אלו נעמיד יסוד כ"ל רק לרונחא דמלתא: קיצור.

וכיון שהוכחנו שהמים שמהסדק ולמטה לא חשיבי זוחלין א"כ בנד"ד אף המים שמהסדקים ולמעלה אותן שלא יוכלו לצאת מהמקנה מפאת המים שבמקנה השנייה שמונעים זחילתו לתוכה א"כ אינן נקראים זוחלין והמיעוט מים שיוכלים לצאת בהמשך

דָּרָךְ הַסְדָּקִים יֵשׁ ג"כ דְּעוֹת דְּאֵינָן חֲשִׁיבֵי זוּחְלִין כַּנ"ל סוּף אוֹת ו' וְאוֹת ז וְעֵינָן לְעִיל אוֹת ב' עוֹד יֵשׁ קֶצֶת טַעַם לְזֶה פִּינָן שְׁזוּחַל מִמְקַנָּה לְמִקְנָה אֵינוּ נִיכָר זַחֲלִתָּן ב אֶלָּא דָּגַם אִם נֹאמֵר שֶׁהֵם חֲשִׁיבֵי זוּחְלִין עַכ"ז פִּינָן שֶׁהֵם רַק מְיַעוּט לְגַבֵּי הַמַּיִם שֶׁבְּלִתֵּי אֶפְשָׁר לָהֶם לְזוּחַל א"כ הָרִי בְּכָל מַסְכַּת מִקְנוֹאוֹת מְבֹאָר שֶׁהַמְיַעוּט דְּפִיֶּסוּל זוּחְלִין בְּטַל בְּרוּב אַף בְּדָבָר שֶׁפִּיֶּסוּל הַזּוּחְלִין הוּא תוֹרָה שְׁלִימָה מְדֹאֹרֵיִתָּא לְכָל הַדְּעוֹת וּמְבֹאָר בְּמַסְכַּת מִקְנוֹאוֹת פ"ה מ"ה הַעִיד רַבֵּי צְדוּק עַל הַזּוּחְלִין שֶׁרַבּוּ עַל הַנוֹטְפִין שֶׁהֵם כְּשָׂרִים וּבֵין לַפְר"ש שֶׁהוּא פִּרְש"י בְּשֵׁבֶת דַּס"ה ע"ב הַנוֹטְפִין שֶׁהֵם מִי גְּשָׁמִים פְּסוּלִים מְדֹאֹרֵיִתָּא מְלִטְהָר בְּזוּחְלִין וְכַמ"ש בְּפִשְׁטוֹת בַּת"ד סִימָן רנ"ד וּבֵין לְפִי הַרְמַב"ם בְּמִשְׁנֵיּוֹת שֶׁם הַנוֹטְפִין דְּמַעְיָנָן אֵין מְטַהָר בְּזוּחְלִין מְדֹאֹרֵיִתָּא וְרַק ע"י רִיבּוּי שֶׁרַבּוּ עֲלֵיהֶם הַזּוּחְלִין דְּמַעְיָנָן וְדִנְהָרוֹת נִהְפְּכוּ הֵם ג"כ לְטַהָר בְּזוּחְלִין אֶפְיָלוּ אֵין פְּדֵי טְבִילָה בְּלַעֲדָן כַּמ"ש הַר"ש וְהָרָא"ש בְּפִי הַמְּשָׁנָה שֶׁם אָבָל אִם אֵין רוּב זוּחְלִין אֵין מְטַהָרִין בְּזוּחְלִין מְדֹאֹרֵיִתָּא וְהַהֲפָרֵשׁ בֵּין זֶה וּבֵין מַעְיָנָן שֶׁהוּא מְשׁוּף פְּנִדָּל דְּמִשְׁנָה ג' פ"ה דְּמִקְנוֹאוֹת לַפְר"ש שֶׁם לֹא מִיָּרִי פְּלָל בְּרִיבָה עֲלָיו מִיָּם וּלְפִי הַרְמַב"ם דְּנוֹקָא כְּשֶׁרִיבָה מִיָּם בְּעֵינָר גְּנוּמַת הַמַּעְיָנָן מִשְׁא"כ בְּרִיבּוּי הַנוֹטְפִין שֶׁלֹּא בְּעֵינָר גְּנוּמַת הַמַּעְיָנָן נִפְסַל הַנְּהָר מְלִטְהָר בְּזוּחְלִין מְדֹאֹרֵיִתָּא וְכַמוֹכֵן מַמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בְּשֵׁבֶת שֶׁם סד"ה שֶׁמָּא יִרְבּוּ הַנוֹטְפִים וְכַמ"ש הַב"ח סִימָן ר"א ססע"י ה' דַּמ"ש הַמְרַדְכֵי פָּרָק בְּמָה אֲשֶׁה סִימָן שַׁנ"ז לְעַנְנָן טְבִילָה בְּנִהְרוֹת דְּעֻלְתָּה לָּה טְבִילָה מְדֹאֹרֵיִתָּא הוּבָא ב"י.

אֵין פִּירוּשׁוֹ דְּעֻלְתָּה לָּה טְבִילָה מְדֹאֹרֵיִתָּא אַף שֶׁהַנוֹטְפִין רַבּוּ עַל הַזּוּחְלִין אֶלָּא הֵכִי פִּירוּשׁוֹ דְּעֻלְתָּה לָּה טְבִילָה מְדֹאֹרֵיִתָּא מְשׁוּם דַּמְהַר"מ ס"ל דְּנִהְרָא מְכּוּפִי' מִתְּבַרְיָךְ וְלֹא רַבּוּ נוֹטְפִין כָּלֵל אֶלָּא דְּגִזְיָה דְּרַבְּנָן הִיא כּו' ע"ש וְכֵן מְבֹאָר כ"ז בְּהַרְמַב"ם פ"ט מֵהַל' מִקְנוֹאוֹת דִּין י"ג וּלְפַע"ד י"ל פְּנוּנַת מְהַר"מ בַּע"א שֶׁהוּא נִסְמָךְ עַמ"ש הַתּוֹסְפוֹת פ"ט דְּבַכּוֹרוֹת דָּף נ"ו ע"א סד"ה וְעוֹד פִּי' ר"ת דְּאִיכָּא לְמִימַר כּו' שֶׁהָרִי כָּל הַנְּהָרוֹת מְחֻנְפוֹרוֹת לִיָּם הַגְּדוֹל כּו' עֵינָן שֶׁם וְהִנֵּה לְדַעַת הָרָאב"ד בְּפִי הַמְּשָׁנָה בְּעַדִּיּוֹת פ"ז מ"ג מֵהַנִּי הָא דְּרַבּוּ זוּחְלִין אַף לְקִידּוּשׁ מִי חֲטָאת אָבָל לֹא מִשְׁמַע כֵּן מְהַרְמַב"ם וְהָרָא"ש דְּמִשְׁנָה שְׁלִימָה שְׁנִינּוּ בְּמַסְכַּת פָּרָה פ"ח מְשָׁנָה יו"ד הֵיוּ שְׁנִינָהֶם כְּשָׂרִים וְנִתְעַרְבוּ כְּשֶׁר אָבָל אִם נִתְעַרְבוּ נוֹטְפִין נ' דְּפִיֶּסוּלִין וְע' בַּהַר"ש שֶׁם סוּף הַפָּרָק בְּשֵׁם הַתּוֹסְפוֹתָא בְּאָר שֶׁיִּרְד לְתוֹכּוֹ שֶׁטָּף שָׁל מִי גְּשָׁמִים צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּחְזְרוּ הַמַּיִם לְכַמוֹ שֶׁהֵיוּ כּו' וְצ"ע שֶׁם בַּהַר"ש מְשָׁנָה יו"ד עכ"פ לְעַנְנָן זוּחְלִין וְנוֹטְפִין מֵהַנִּי רִיבּוּיָא דְּזוּחְלִין אַף הִיכָּא שְׁאִם לֹא רַבּוּ הַזּוּחְלִין פְּסוּלִים הַנוֹטְפִין מְדֹאֹרֵיִתָּא מְלִטְהָר וְלֹא הַנְּצַרְכְּתֵי לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה רַק לְפִי שְׁרָאִיתִי בְּתַשׁוּ' מַעְלָתוֹ שֶׁמִּשְׁתַּבֵּשׁ בְּזֶה בַּמַּח"כ וְכ' עֲלֵי הָאִיךְ לְמִדְתֵּי דִין זֶה מִזּוּחְלִין שֶׁרַבּוּ עַל הַנוֹטְפִין הָא גַּבֵּי מַעְיָנָן שֶׁמְשׁוּף פְּנִדָּל אֶפְיָלוּ רִיבָה עֲלָיו מִיָּם שְׁאוּבֵין מְטַהָר בְּזוּחְלִין אֶלָּא וְדֹאֵי דְּלֹאוּ מְשׁוּם בִּיטוּל קְאָתִינָן עֲלָה וְכַפַּל עוֹד א"ו דְּלֹא שְׁיִיךְ פָּאן עַנְנָן דְּבִיטוּל פְּלָל עַכ"ד וְשַׁגַּג הַרְבֵּה בְּזֶה נְטָעָה בְּפִשְׁט הַגְּמָרָא וְהַפּוֹסְקִים דְּנוֹטְפִין שֶׁרַבּוּ עַל הַזּוּחְלִין וְדֹאֵי פְּסוּלִים מְדֹאֹרֵיִתָּא כַּנ"ל וְכָל פּוֹסֵק מְחַלֵּק כְּשִׁטְתָּהּ בֵּין דִּין זֶה וּבֵין מַעְיָנָן שֶׁהוּא מְשׁוּף פְּנִדָּל וְלְכָל הַדְּעוֹת וְהַשִּׁטּוֹת יֵשׁ נוֹטְפִין שֶׁרַבּוּ עַל הַזּוּחְלִין שֶׁפְּסוּל מְדֹאֹרֵיִתָּא מִמֶּשׁ וְנִלְאִיתִי לְהַאֲרִיךְ בְּדָבָר שֶׁמְבֹאָר בְּפּוֹסְקִים וְאֵעִפ"כ אִם הַזּוּחְלִין רַבּוּ עַל הַנוֹטְפִין הֵם כְּשָׂרִים מְדֹאֹרֵיִתָּא וּמְדַרְבְּנָן וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהַנוֹטְפִין נִהְפְּכוּ ע"י הַבִּיטוּל בְּרוּב לְהִיּוֹת הֵן

עצמן בזוחליון אף אם הוא בענין שאין הטבילה עולה בלעדו כמבואר לעיל וזהו עיקר סהדותא דרבי צדוק: קיצור.

והנה הא דזוחליון שרבו על הנוטפין שהם פשרים היינו מצד ריבוי וביטול שעי"ז אף הנוטפין דאין מטהרין בזוחליון מדאורייתא נהפכו להיתר להיות מטהרין בזוחליון אפילו אין פדי טבילה בלעדו: וא"כ בנד"ז שפודאי ישאר בהמקנה הרוב מים שלא יזחלו כלל מתוך המקנה א"כ המיעוט מים שיצאו למקנה השנייה דרך הסדקים אף אם יהיה להם דין זוחליון גמורין ופסולים מדאורייתא הרי הם בטלים ברוב אף אם משלימים לטבילה היינו שבהם עולה הטבילה ג"כ ואין לחלק דשאני בדין הזוחליון שרבו על הנוטפין שפולם פשרים דהתם הזוחליון והנוטפין עכשיו שוין ששניהם זוחליון על פן בטלים ברובא אבל הכא אינו שוין שהמיעוט שיצאו חשיבי זוחליון והרוב שיצאר במקנה חשיבי אשברו וכיון שאינו שוין י"ל דאינו בטליון כמו מין בשאינו מינו אף באמת זה אינו דהא לפ"ד הרא"ש ורבינו ירוחם והרב"י בש"ע לפי פירושם בדעת הר"ש כשעיקר המקנה הוא אשברו ואינו זוחל אזי אף שהעליונים הם זוחלים ואינו מעורבים כלל בהתחוננים שהם אשברו אפי' הכא כל המים פשרים העליונים והתחוננים ואפשר אף אם ליכא רובא בהתחוננים פנ"ל א"כ לדבריהם ודאי נד"ז עדיף שהמיעוט זוחלים הם מעורבים ובטלים בהרוב דאשברו.

אלא אפילו לפ"ד רמ"א שם שחשש לכתחלה להמחירים בדעת הר"ש יש לחלק דהתם העליונים עומדים בפ"ע ואין שנייה בהם כ"כ ביטול אבל הכא שפולם מעורבים ממש שפיר שנייה ביטול ואינו שני מינים כלל כי הם שוין ממש גם שלדעת הרא"ש מעיקר הדין אין חשוכים זוחליון כ"א המים היוצאים דרך הסדק ולא המים שבמקנה אף אותן שסופן לצאת משום דאינו דומיא דמענין וכמש"ל וגם עוד שי"א דדרך סדק אין חשוב זחילה א"כ אף לדין דחשיבי זוחליון עכ"פ בטלים ברובא כיון דקודם שיצאו המיעוט מים מהסדק הם שוים לגמרי לרוב המים שבמקנה דחשיבי אשברו בכל הפרטים רק שלענין הדין אינו שוין דאלו חשיבי אשברו ואלו חשיבי זוחליון אבל כיון שבעצמם מהותם הם שוים ודאי שנייה בזה ביטול ברוב [ענין מפתח] ועל פיוצא בזה אמרו אינהו מיכל אכלי לדין מיקטם נמי לא סתים בתמיה ועוד דגדולה מזו מצינו ביטול צמר גמלים בצמר רחלים דאם רוב מן הגמלים מותר במשנה פב"ת דכלאים ובטוש"ע יו"ד סי' רצ"ט אף שהם מין בשאינו מינו לגמרי ובפ"ק דסופה ד"ט בגמרא גבי הב"ע בשחבטן ובטוש"ע א"ח סימן תרכ"ו וע"ש במג"א ס"ק ג' ד' ובש"ע אאזמו"ר הגאון נ"ע שם סעיף ה' וס"ט.

והכא עדיף טובא מכל צד ובטלים ברוב לכל הדעות שם ואין להאריה בזה כי בנד"ז הוא מעורבים יפה ובטלים לגמרי דומיא דזוחליון שרבו על הנוטפין אלא דהכא עדיף טובא דהתם הנוטפין פסולים מדאורייתא בודאי והכא יש כמה דעות דלא פסילי כלל: קיצור.

וא"כ ה"נ המיעוט זוחליון הנ"ל אות ח' בטלים ברוב הפשרים להיות הטבילה עולה בהם ג"כ: ואין לחלק דזוחליון לא בטילי באשברו ולא דמי לנוטפין בזוחליון שהם שוים עכשיו דה"נ הם שוין לגמרי קודם שיצאו רק שלענין הדין אינו שוים וגדולה מזו מצינו במשנה פב"ת דכלאים דצמר רחלים בצמר גמלים בטל ברוב: יא אלא שלכאורה י"ל אם שנייה כאן ביטול כיון שהאיסור תחלת ביאתו לעולם בא מעורב כ' המרדכי בחוליון פרק הזרוע

סי' תשל"ז דלא שנייה ביה ביטול וראייתו מפ"ב דב"ק דכ"ו סע"א אף שבנד"ז השאובין דמי היורה הם שגורמו שיהיה זוחלין והם היו ניפרין מ"מ פשהיו ניפרין לא היה שנייה בהם פיסול דזוחלין כי היו שאובים וזה היו פיסולם וכשירדו למקנה ונטהרו משאובין נתחדש הפסול דזוחלין ואז הם מעורבים ואינו ניפרים אף הנה במל"מ ספ"א מהל' מטמאי משפב חקר בדינו של המרדכי הג"ל ושם כ' דחכמי אשפנו חולקין עליו וגם לפמש"ש דשאני הקא דהחלב של האבר מתחלה בעודה בתוף האבר לא היתה מעורבת כו' ע"ש ונהרי בעודה בתוף האבר לא היה חלב אעפ"כ חשוב ליה איסור הניפר ה"נ בנדון זה הרי המים השאובים הגורמים שיהיו זוחלין היו ניפרין וחשוב איסור הניפר ועוד דהת"ש בהל' שחיטה סי' י"ד ס"ק ט"ז פינש דברי המרדכי דהעיקר תולה שיהיה הקיטר מסניינים וניפר בפ"ע תחלה וז"ל דהיקא דמעולם לא היה הקיטר מסניינים בפ"ע לא אזלינן בתר רובא כו' ומעולם לא היה לפנינו הקיטר מבנרר לכן אינו מבטל את האיסור עכ"ל וכן מצאתי לו תנא דמסייע הכו"פ סי' ק"ב סק"ח שהכריח דאל"כ ד' המרדכי הג"ל סותרין למ"ש בטוש"ע א"ח רס"י ש"ף מסה"ת סי' רכ"ג אשר שהוא ר"ב שגראה שהוא שכ' משמו המרדכי דחולין הג"ל ע"ש ולכן כ' דשם ג"כ אין דבר המבטלו ניפר כי הרוק והדם בא בפה פאחד וכן בזב שראה קרי דא"א בלא צחצוחי זיבה פא הקרי וזיבה פאחד משא"כ פאן היין עומד מע"ש ובשבת זב לתוכו יין מענבים נתבטל תיכף דהיטר ניפר ולא האיסור עכ"ל וכמ"ש מזה לעיל אות ח' וא"כ בנדון שלפנינו ג"כ הרי הקיטר ניפר שהמקנה פשר היה עומד פשר וישר קודם שהטילו לתוכו השאובים.

הרי אין לה הקיטר הניפר גדול מזה ולאחר שהטילו לתוכו שאובין ונכשרו נתחדש פיסול מיעוט זוחלין הרי מיעוט זה אף שאינו ניפר בטל ברוב הקיטר הניפר ועיין עוד במה שהעיר הת"ש ממסכת נדרים פ"ק הנזכר מן הירק דגדולים מבטלים את האיסור שבהם ע"ש ב"ר"ן ועמ"ש לעיל אות ח' דלפמ"ש הטא"ח רס"י ש"ף יש בכה"ג ביטול יותר ע"ש: קיצור.

ואין להחמיר ממ"ש המרדכי סוף חולין דהעיקר תולה שיהא הקיטר ניפר תחלה: יב עוד כ' רו"מ וז"ל שאף לסברת הרב"י בש"ע יש מקום לומר שלא לטבול במקנה שלנו בשעה שהיא זוחלת כו' לפי מאי דברירנא לדעת הר"ש דאם המיעוט זוחל הני פאלו פולו זוחל דיש לומר דגם המספר מודה לזה אלא דס"ל דאם זוחל למעלה ממ"ס לא איכפת לן פיון דלאו בעיקר הכשר מקנה הוא אבל פשוזוחל למטה ממ"ס פיון שהזחילה היא בהכשר המקנה הוי פאלו פולו זוחל אפי' המים שהם למטה מהנקב אבל בנד"ד שהסדקים הם למטה ממ' סאה אף שישארו בפסוף אחר הזחילה ממ"ס ויותר ממ"מ הרי הזחילה הוא בהכשר המקנה וא"כ הרי כל המים חשויים פזוחלין עכ"ל תשובתי על דבריו ימצא ממ"ש לעיל אות ג' נאות ד' דע"כ להרב"י בש"ע קיל ליה זוחלין אלו משאר זוחלין הפסולים דאורייתא פמו שישא שם ואיך יעלה על הדעת שיהיה סובר דע"י המיעוט זוחלין יחשב הפל זוחלין מה שבזוחלין גמורין לא נמצא פן כ"א הקיף דאזלינן בתר רובא יציבא בארעא וגירא בשמי שמאי וגם להמרדכי הדין פן פודאי בנסדק וכמ"ש ל' אות ו' נאות ז בדין ברירה לא אכתוב עוד ודי במ"ש מקודם מ"ש רו"מ עוד וז"ל עוד אבקש שיבאר לי הפלוגתא שכתבתי בין התשב"ץ ח"א סי' י"ז ובין הטוש"ע סעיף נ' בענין נסדק.

כי לפע"ד נראה דבבבבב שיטתא קיימי לפי הנראה מש"ע סעיף נ"א שפסק פהרשב"א ומטעם לפי שאין זחילתו נכרת א"כ מוכרח לומר שבסעיף נ' מייירי בסדק רחב שזחילתו נראית והרשב"א שהביא התשב"ץ מייירי בסדק קטן הנה מ"ש רו"מ דהתשב"ץ מייירי בסדק קטן יותר ממ"ש בטוש"ע אינו מוכן הנה לשון הטור מקנה שנסדק והוא שאילת הרא"ש בשו"ת פלל ל"א סי' ד' וכן בהרא"ש בהל' מקנאות סי' י"א שאם נסדק אחד מפותלי המקנה כו' ולא התנו המחמירים שיהיה הסדק גדול ביותר ובתשב"ץ ג"כ אינו מבואר שהסדק קטן אדרבה הרי כ' שנשחתו פותליו ומים הנקנים יורדים בו דרך סדקו ותמיד אתם צריכים להוסיף בו מים עכ"ל משמע שהסדקים הם גדולים קצת א"ו נ' דהתשב"ץ בשם הרשב"א פליג עמ"ש הטור דמקנה שנסדק א' מפתליו חשוב זחל והטעם כמ"ל אות ו' דהר"ש לא הזכיר ענין זחליו רק במקנה שגפרץ שפתו וכ"כ המרדכי ונסדק לא הזכירו ויש לומר דנסדק לא דמי לגפרץ שפתו וכמ"ש באריכות.

והנה לשון הרב"י בש"ע ס"נ אינו כלשון הטור דהטור כ' מקנה שנסדק א' מפתליו והרב"י בש"ע כ' שגפרץ אחד מפתליו והמים יוצאים דרך הסדק כו' הנה ארכביה אתרי ריכשי: שגפרץ הסדק מבואר שתופס לשון, הרא"ש בתשו' שהביאה בב"י שכ' ואף רבינו (הר"ש) לא פירש אלא שגפרץ על שפתו כו' ומשמע שגפרץ כ"כ כו' ע"ש ולכך דקדק הרב"י בש"ע ג"כ לכתוב לשון שגפרץ אחד מפתליו אלמא לא ס"ל לפסול בסדק סתם פשלא גפרץ פותל המקנה כ"א שנסדק דא"כ היה לו לכתוב כלשון הטור מקנה שנסדק כו' אם ישארו בו מ' סאה כו' ומדוע שינה לשון הטור וכ' שגפרץ.

א"כ אפשר לשמוע דאינו פוסל כ"א בגפרץ שפתו דגפרץ היינו על שפתו כלשון המשנה פ"ו דמקנאות משנה ט' גפרצו כו' ע"ש אלא מ"מ ממ"ש הש"ע אח"כ והמים יוצאים דרך הסדק משמע דס"ל לפסול אפי' רק בגנסדק א' מפתליו אבל מ"מ מבואר דנסדק לא ברירה כ"כ לפסול בגפרץ וא"כ עכ"פ כל שהיוצאין ע"י הסדק הם מיעוטא והרוב לא יצאו והם מ' סאה אין לחוש פלל וכלל אף לכתחלה: קיצור.

שהתשב"ץ חולק עמ"ש הטור מקנה שנסדק דפסול משום זחליו והש"ע ארכביה אתרי ריכשי מקנה שגפרץ כו' דרך הסדק כו' דלכאורה גפרץ לאו היינו סדק שבאמצע הפותל ולכן משום מיעוט זחליו דרך הסדק אין לחוש פלל: יג אמנם בנדון שאילתנו שהמקנה שמתילין בה היורה חמין היא קטנה ורק כמו חלק רביעי מהמקנה הגדולה שבצדה י"ל שאחר שיטילו בה יורה גדולה קע"ה היו יהיו הרוב ממנה יוצאין ע"י הסדקים למקנה הגדולה אם לא שהמקנה הקטנה עכ"פ ג"כ יש בה מים פשרים לעולם פשיעור היורה שמתילין לתוכה שהוא קע"ה היו שפאז הזחליו ממנה יהיה רק מיעוטא ואז א"צ שום תיקון אף לכתחלה וכנ"ל אבל אם המקנה יש בה בעצמה לפעמים מים פחות מן היורה שמתילין לתוכה בענין שי"ל שעי"ז המים שיצאו אח"כ ממנה ע"י הטלת מים חמין.

יהיו רובא אזי אין דעתי נוחה להקל לכתחלה הגם שאחר כל הזחילה ישאר בה יותר ויותר מארבעים סאה שאינן זחליו וא"כ לדעת הרב"י בש"ע י"ל שהוא פשר וגם יש עוד צדדים להקל כנ"ל אות י"ב ואות ו' ז' ח' ומ"מ אין לסמוך בזה וכמוכן ממ"ש לעיל אות ד ומ"מ גם אם הוא פן יש צדיין ב' אופנים להקל האחד אם המקנה הוא מעיין כמו שמשמע מתשו' רו"מ הראשונה שכ' וז"ל שפאשר מחמין אותה כמה פעמים נתרבו

השאובים על מימיה וזה מבואר בב"י סי' ר"א שרוב הפוסקים הסכימו עכ"פ במענין העומד שרבו עליו מים שאובים שאינו מטהר בזוחלין אפי' במקום שהיה מהלך בתחלה ה"ה הרשב"א והרמב"ן בתשובה סי' רל"א והראב"ד וכ"ה דעת הרמב"ם לפי הבנת הב"י והכ"מ פ"ט מהל' מקנאות הלכה י"א כו'.

והנה זה מבואר בתשובת הרמב"ן שם שמקנאות שלנו דין מענין עומד יש להן עכ"ל ר"מ בתשובתו הראשונה ומוכן מדבריו שהמקנאות הנ"ל הם מי מענין רק דרו"מ ס"ל שפינון שהמענין הוא בבאר שעומד ואינו זוחל מחמת שהפתלים של המקנה גבוהים יש לו דין מענין העומד ולכבי לא כן ידמה דפי' מענין העומד שאינו מטהר בזוחלין הלא זהו דין המשנה פ"ה דמקנאות משנה ג' הנה עומד וריבה עליו והמשיכו ופי' הר"ש שאותו מענין לא היו מימיו זוחלין אלא עומדים וכן פי' הרמב"ם אמנם אם הנה מי המענין שוקטים נחים כו' ובפי' הרא"ש שם דהיינו מעלה רביעית דפ"ק מענין שמימיו מועטים והוא מ"ש הרמב"ם בפי' המשנה פ"ק דמקנאות מ"ז ומעלה רביעית שתהנה עין מים מועטת המים ושאוה המים ונשפף בה וכו' וגבר וכו' אינו מטהר אלא באשבורן וה"ט דכינן שהנה עומד מתחלתו ולא הנה זוחל מפני מיעוט מימיו לא הנה בו פח לזחול ע"כ מה שנעשה זוחל ע"י השאובים אינו פלום ולכן אינו מטהר בזוחלים אע"פ שהנה למענין בדין לטהר בקל שהוא וכ"כ הרמב"ם בחיבורו פ"ט דין י"א היו מי המים עומדים ואין נמשכין כו' משא"כ בארות החפורין בידי אדם אם מוצאים בה מענין היינו גיד נובע ומימיו רדופין וממלא כל החפירה מים הרי אינו פלל מענין שמימיו מועטין דאדרבה מימיו מרובין והחפירה מתמלאת מים במשך מועט א"כ אין לו פלל דין מענין העומד וריבה עליו כו' שמה שנה הוא עומד היינו רק מפני פותלי המקנה שהם גבוהים ביותר וטבע המים שאינו יכול לעלות למקום הגבוה יותר ממקום נביעתו כדפרש"י פ"ג דיומא דל"א סע"א שא"א למים כו' ע"ש דהיינו במי מענין וא"כ מה שהמים שבמקנה עומדים אינו מפני שמימיהם מועטים שיהנה עליהם דין הנה עומד כו' כי אם מפני שהכותלים אין מניחים אותן לזחול ובכה"ג אין לו ענין פלל לדין הנה עומד ולכן פשיטא שמענין קנה אינו נפסל ע"י שגפרץ א' מכתליו ונעשה זוחל.

וכדפסק הש"ע בהד"א סעיף נ' דדינו של הר"ש שייך דוקא רק במקנה של מי גשמים כו' אבל אם היא באה ממענין אין לחוש לזחילתה והיינו ודאי אף במקנה שיש לה ד' פתלים והיתה עומדת תחלה אשבורן עד שגפרץ אחד מפותליה כו' וגודל התמיה על ר"מ איך רוצה לפסוק דמקנאות שלנו הבאים ממענין דין מענין העומד יש להן ונפסלים ע"י זחילה כהנ"ל.

ואיך יסתור ויחלוק על הרב"י והרמ"א בש"ע ס"נ שפסקו להפך בלי שום חולק והטעם פשוט כנ"ל דזה שעומדים ע"ד אשבורן אינו רק מפני הכותלים ואינו ענין למענין העומד דהתם הפירוש שעומד ואינו זוחל מבלי שום מונע לו רק מפני מיעוט מימיו כו' ומה שהביא ר"מ מתשו' להרמב"ן סי' רל"א לא הנה נעלם מבעלי הש"ע ג"כ אבל לא דקדק מע"ל בדברי תשו' להרמב"ן שכתב וז"ל שהמענין שעומד כגון מקנאות אלו שמימיהם מן מקורות של מענין אע"פ שמימיהם מועטין עכ"ל הרי פי' דמזירי בשמימיהן מועטין

ור"ל שאינו נקבי הנביעה רדופין ולא הנה חפירה מתמלא מים כ"א ע"י משה זמן
מרוכה ודומיא דנהר פרת שם לפי הראב"ד ע"ש.

אבל פשנקבי הנביעה רדופין ודאי אין לו דין מענין העומד פלל והיגו דינו דהש"ע ס"נ
ומוכרח הוא וכאשר פתבתי פו מבואר בהדיא במהרי"ק שרש נ"ו וז"ל ומדחזינן דמי
באר פשרים למי חטאת כמו שהבאתי לעיל ראיה ברורה ומשנה שלימה דמסכת פרה
פרק שמיני כ"ש וכ"ש דמי באר פשרים לדין מענין לטהר בכל שהוא ובזוחלין כמו מענין
גמור עכ"ל.

וע"ש דמי באר היגו מקוואות שלנו שחפר בקרקע לגלות המים פשיטא דמענין גמור
יש לו ואפילו זב הנה יכול לטבול בו כו' ע"ש. א"כ חשיבי מים חיים והם שני מעלות
למעלה ממי מענין המטהר בזוחלים וכ"מ בתה"ד רס"י רנ"ח שכ' וז"ל דמקנה שהוא
מענין כמו כל המקוואות שלנו בארץ אשכנז שהם חפורים עד מוצאי מים עכ"ל ולא
הזכיר פלל שיהא דינם כמענין העומד כ"א משמע דחשיבי מענין גמור ולכן אפילו ריבה
עליו מים שאובים הרי הוא כמו שהיה ומטהר בזוחלין דהיגו דין מענין שהוא משוה
כנדל וריבה עליו הרי הוא כמו שהיה ופירשו רוב המפרשים היגו וריבה עליו שאובין
אעפ"כ מטהר בזוחלין ולא דמי לנהר שגפסל ע"י ריבוי נוטפין מלטהר בזוחלין כמו שכ'
בתשו' להרמב"ן וכמו שחילקו הראב"ד והרשב"א דבמקום שהיה זוחל מתחלתו אינו
גפסל מלטהר בזוחלין ע"י ריבוי שריבה עליו שאובין או נוטפין ואף לפי הרמב"ם
דחלק בין נהר ובין מענין דדוקא בריבה תוף גומת המענין דוקא הרי ה"נ חשוב ריבה
תוף גומת המענין רק הר"ש ס"ל דפי' וריבה עליו אינו ריבוי שאובין כ"א שריבה
והרחיבו ע"י חפירה מ"מ אין להחמיר בפירושו נגד כל הפוסקים בכרטי דדין זוחלין אלו
דנסדק הפותל דבלא"ה יש דעות בזה כנ"ל אח"כ ראיתי להב"ח סי' ר"א ססע"י ד' מ"ש
בשם רבינו מאיר ומתוכו י"ל דמקוואות הנ"ל אינו מטהר בזוחלין אף נ"ל דפי' ריבה
עליו והרחיבו אף לפר"ש ורבינו מאיר היגו חפירה בצדו ממש והמשיכו שלא ע"י דרך
גיד הארץ אבל פשעשה חפירה ברחוק מהנהר או המענין והמים עוברים דרך הארץ אין
זה ענין פלל לדין הנ"ל וראיה ממ"ש הר"ש וכן הרמב"ם פ"ט ה"ד דהחופר בצד המענין
הרי הם כמו מענין ע"ש.

ועכ"פ אף גם לדברי הב"ח זהו דוקא במקנה שמימי נמשכים מן הנהר דרך הארץ
משא"כ כשי"ל שהוא מענין ובמקנה הבא מנהר עמ"ש לקמן ובתשו' אחרת שיש מקום
עיון בזה מטעם אחר: קיצור.

ומ"מ פשהמקנה הקטנה מחזקת רק חצי משיעור המים חמים שמטילים לתוכה כגון
שהמקנה מחזקת ששים סאה ומטילים לתוכה מים חמים כ"כ רבים עד שי"ל שרוב המים
שבמקנה יצאו דרך הסדקים להמקנה הגדולה שבצדה וא"כ הזוחלין אינם מיעוטה אע"פ
שהן זוחלים רק דרך הסדקים אין להקל אלא בשני אופנים.

האחד אם היא מענין וכו' ומ"ש רו"מ שזהו מענין העומד ליתא דמענין העומד זהו שמימי
מועטין בעצמם עד שאין בהם כח לזחול משא"כ הכא שמימי רדופין רק שעומד בהכרח
מפני פותלי המקנה מה שיהיה זה למענין העומד.

ובמענין פֿזַה יש להתיר ודאי זוחלין הנ"ל: יד אלא שיש לידע דלא כל מה שמוציאים מים ע"י חפירה בארץ נקרא מענין אע"ג דפי' ר"י דהא דאמרין פ"ג דתהיגה כ"ב ארעא פולי חלחולי מחלחלא חשוב מענין מ"מ להפוסקים החולקים על ר"י והם הרמב"ם והראב"ד וסיעתם וס"ל דמענין א"צ מ"ס אף לטבילת אדם מוכרח הא דארעא חלחולי מחלחלא לא חשוב מענין דא"כ אמאי בעינן מ"ס וכמ"ש מהרי"ט בתשו' ח"ד סי' י"ח דהיינו שהם מי תמציות שחופרים בעומק ומי גשמים הנבלעים בקרקע מתמצים לתוך אותו גומא כו' ורובם פוסקים מימיהם בימי הקיץ כו' והאריף בזה וסיים ולענין טהרת מקנה במי כל באר שאינה מושכת ומוציאה מים חיים אלא שהפותרים בו צצים מעט מפאן ומעט מפאן אין להם דין מענין כו' עכ"ל ואע"פ שבתה"ד ס"ס רנ"ח משמע דגם מקנאות שאין מי גביעותן רדופין כ"כ כו' נקראים מענין י"ל עכ"ז מושכים ומוציאים מים.

דְּהָא מַעֲיָן שְׁהוּא מְשׁוּף פְּנֹדֵל מְשִׁיכוֹתוֹ ג"כ אין רדופה כ"כ אבל עכ"ז אין זה כמו ארעא חלחולי מחלחלא דאין זה כ"א ע"ד שהפותרים בו צצים כו' אף מסתמא ודאי המקנה שלכם אינה עד"ז שהרי ודאי אין מימיה פוסקים גם בימי השרב והקיץ וגם יש בה מים רבים כנראה מהשאילה שהיא חלוקה לשני מקנאות גדולים כו' אלא שעכ"ז היינו דוקא כשלא נפסק המענין וכשיש בתוך המקנה בגין מעצים י"ל דחשוב נפסק המענין פי בגין בערווענש כשמהודקים זה לזה י"ל חשוב הפסק אף מלבד זה אין דעתי נוחה להקל בזה משום שהגאון מוה' יעקב מקארלין ז"ל בתשובותיו הנקראים שו"ת משפנות יעקב ס"ס"י מ"ג פסק בספינא חריפא דבאר ומקנה הסמוך לנהר כל שיש לספק שאין למענין מקור בפ"ע רק מן הנהר נמשכין לו המים מתחת לקרקע אין לו דין מענין כלל יעו"ש שהאריף בזה ואף שלכאורה יש לדון בענין הסמיכות עד כמה נקרא סמוך ושיהיה על זה דין החופר בצד הנהר הנזכר בתוספתא שהביא הר"ש פ"ק דמקנאות משנה ו' מ"מ אין ליכנס בזה ע"כ אפשר לתקן ע"י שיעשו נקב כשפ"ה בכותל שבין שני המקנאות ושיהיה הנקב פתוח עד שיצאו הזוחלין דכשיש עירוב מקנאות חשובים כמקנה אחת דגם אם יש בזה רק עשירים סאה ובזה עשירים סאה כשרים כמ"ש הר"ש פ"ו מ"ז.

ובש"ע סנ"ב. וא"כ במקנה א' ודאי אינו שייך הפיסול מה שזוחל ממקום למקום וכמו בדין מחט שבמשנה ספ"ז דפי' הר"ש ומתנענעין מי המערה ובאים הגלים על המעלה שהמחט נתונה עליה וכן פי' הרמב"ם שם עד שישאו גלים ועבר מהם גל על זה המחט וה"ז כמו זחילה אלא דכל שלא נתלש הגל מהמקנה לא איכפת לן דהזחילה רק במקנה א' כן מוכרח ועש"ך סעיף נ"ז ס"ק קכ"ג ואין לומר דהתם ה"ט משום דעיקר המקנה אינו זוחל לא איכפת לן בגל זה הזוחל ומהני הטבילה בו ג"כ כמ"ש הש"ע ס"נ דהא פאן הדין (פן) אפילו אין במקנה מ' סאה זולת הגל ועוד דא"כ גם בנד"ז פיון שנתערבו שני המקנאות ונחשובין מקנה א' א"כ הרי עיקר המקנה אינו זוחל כלל והזוחלין הם מיעוטא וגם מהמשנה פ"ו דמקנאות מ"ג שלשה מקנאות בזה כ' סאה כו' מוכח הדין דכל שיש עירוב מקנאות לא איכפת לן מה שזוחל מזו לזו וכמ"ש הש"ך ס"ק למ"ד: קיצור.

אלא שיש לפקפק דלא כל מה שמוציאים מים ע"י חפירה בארץ נקרא מענין ובפרט כשחופר בצד הנהר ומה גם כשהבגין מעצים י"ל חשוב נפסק המענין ע"כ יש לתקן ע"י שיעשו נקב כשפותר הנוד בין שתי המקנאות ואז לא איכפת לן מה שזוחל ממקנה

למקנה: ממשנה פ"ו מ"ח עירוב מקנאות כו' מביא סלון כו' מוכח דאין המקנה העליונה נפסל ע"י שהמים זוחלין ממנו דרך הסלון למקנה התחתון ועכצ"ל לפר"ש דמשום שנעשה עירוב מקנאות הם מקנה אחד ולכן אין פיסול מה שזוחל מזה לזה: סימן קסו ע"ד השאלה הא' שנוטלים חבית הנקרא טון ונוטלין ממנו השני דעקין ואין מקפידין אינה מדה שיהיה ארבעים הין או פחות ומעמידין את הטון המפולשת הלז בפראלעבקע ומחזיקין אותה מעט עם פלעקר סביב.

איכא דמעמידין אותה על תהום הנקה ואיכא דמעמידין אותה רחוק מן התהום תלויה באויר והחביות מליאה מים יותר מחציה ממי הנקה וקודם הטבילה שופכין לתוכה מים חמין הרבה מן היורה שבזאונאד שמרתיחים לצורך הזאונאד עכ"ל השאלה: הנה אם מעמידין אותה על תהום הנקה דהיינו על קרקעית הנקה ממש א"כ אין שום חיבור בין מים שבתוך החבית אל המים שבתוך הנקה ממש ולכן צריך להשגיח היטב שיהיה בתוך החבית שיעור מקנה מים פשרים שאינן שאובין דהיינו מי הנקה יהיו בה ארבעים הין.

ואזי אע"פ ששופכים לתוכה מים חמים הרבה פשר וישר ולפי שקשה להשגיח ע"ז שלא תחסר לפעמים מארבעים הין ותפסל ע"י ג' לוגין מים שאובים ע"כ יותר טוב שתהיה מעט תלויה באויר היינו שיהיה הפסק בין סוף שולי החבית ובין קרקעית הנקה עכ"פ חלל שלשה אצבעות (אף במקום אחד בלבד ר"ל לצד אחד לבד כמו דרום או צפון יהיה בין שולי החבית ובין קרקעית הנקה שלשה אצבעות).

(שנינו פ"ו דמקנאות מ"ט פותל שבין שני מקנאות שנסדק לשתי מצטרף לערב אין מצטרף עד שיהיה במקום אחד כשפ"ה ופי' הר"ש לשתי מצד זה לצד זה ולערב מלמעלה למטה וכן פי' הרא"ש פרק תינוקת בהל' מקנאות סי' ט"ז והרמב"ם פי' להפך וז"ל שתי הוא האויר וכמוהו בפותל מלמעלה למטה וערב הוא הרוחב וכמוהו בפותל מימין לשמאל עכ"ל וכתב הש"ך סי' ר"א סעיף נ"ד ס"ק קי"ח וז"ל ונחלקו המפרשים איזה מקרי שתי ואיזה מקרי ערב ולכך פתב הב"ח דלענין מעשה אין להם הכשר אא"כ יש נקב כשפ"ה במקום אחד בין בזו בין בזו עכ"ל ולכאורה מהמשנה וגמרא ופרש"י פ"ק דעירובין דף ט"ז ע"ב גבי מקיפין שלשה חבלים כו' ומקיפין בקנים ופרש"י בקנים געוצים ועומדים זו היא מחיצה של שתי אבל של חבלים הוי מחיצה של ערב עכ"ל וכדבריו מוכרח בגמרא שם גבי אמר רב המנוא אמר רב הרי אמרו עומד מרובה על הפרוץ בשתי הוי עומד וע"ש בפרש"י גבי וסתם פלי בהמה של שתי הן וד"ה בערב מאי א"כ מזה מוכרח דמלמעלה למטה נקרא שתי והרוחב ממזרח למערב או מצפון לדרום דהיינו ענין מקיפים חבלים נקרא ערב וכן מצאתי בערוף ערוף שתי.

וזהו בפרק ז' במקנאות פותל שבין שתי מקנאות שנסדק לשתי מצטרף פי' כל מחיצה דקיר ארכו שהוא גובה שמו שתי כאויר הבגד, ורחבו שמו ערב וכן כל דבר כדאמרינן בגמרא לענין מי שמוצא במדבר עכ"ל וכוונתו למ"ש בגמרא פא"ט דנ"ט סע"א ובמ"ש כאויר הבגד צ"ע בא"ח סי' י"א.

והנה בנד"ז שהמקום פנוי שבין הצא"פ והנקה למטה מצד זה לצד זה אף דלהר"ש והרא"ש נקרא זה שתי ומצטרף לשפ"ה א"כ די והותר אם יהיה הפנוי אצבע א' ואף פחות ממנו יצטרף ודאי לשפ"ה אבל לפ"ד הרמב"ם והערוף נקרא זה ערב ולכן אין

מִצְטָרֵף עַד שְׁיֵהָיָה בְּמָקוֹם א' כַּשְׁפוּ"ה וְאֵין לְצַרְף דַּעַת רִיחָו דְּאוֹמֵר חֲלוּף הַדְּבָרִים לְצַרְפוֹ לְפִי ר"ש דְּהָא כ' הַפּוֹסְקִים בְּפִשְׁיטוּת דְּהַלְכָּה כַּת"ק גַּם הַעֲלִיתִי דְּהַעֲיָקָר כְּפִי הַרְמַב"ם (שְׁזָה נִקְרָא עֲרַב) שְׁעִי"ז הַמִּים שְׁבַתוּף הַחֲבִית מְחַנְבְּרִים אֶל הַנְּהָר אֲזִי אֵין צָרִיף לְדַקְדָּק לַעֲיָכּוּבָא שְׁיֵהָיָה בְּהַחֲבִית אַרְבְּעִים הֵינן לַעוֹלָם וַיְכוּלִים לַשְּׁפוֹף לְתוֹכָהּ מִים שְׁאוּבִים חֲמִים בְּכָל עֲנָנָן וְלְטַבּוֹל בָּהּ רַק יֵשׁ לְהַשְׁגִּיחַ מְאֹד שְׁיֵהָיָה אַח"כּ מִים כָּל כֹּף בְּעֲנָנָן שְׁתַּתְּפֹסֶה כָּל גּוֹפָה מִהֵן בְּבַת אַחַת וְלֹא יֵצֵא לְחוּץ אֶפְיָלוּ מַשְׁהוּ מַשְׁעָרָה א' ח"ו וְעַמ"ש עוֹד לְקַמֵּן סוּף אוֹת ד: ב וְע"ד הַשְּׂאֵלָה הַשְּׁנֵינִיָּה וְז"ל יֵשׁ שְׁנוּטְלִין מִן הַטּוֹן רַק דַּעַק אַחַת וּבְדַעַק הַתַּחֲתִית נּוֹקְבִין נִקְבּ בְּלֹא דַקְדּוּק גְּדוּלָּה אוֹ קִטְנָה וְהִיא מְתַמְלֶאֶת מִי נְהָר יוֹתֵר מִחֲצִיָּה וְנוֹקְדִים הַטְּבִילָה שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ מִים חֲמִין מִהַנְּ"ל הַרְבֵּה כִּי הַמִּים חֲמִין דּוֹחֲקִין אֶת הַצּוֹנְנִים לְחוּץ עַכ"ל צָרִיף שְׁיֵהָיָה בְּדַעַק הַתַּחֲתוֹן נִקְבּ גְּדוּל לֹא פְחוֹת מִחֲצִי טַפַּח עַל חֲצִי טַפַּח מְרֻנְבָּע וְגַם צָרִיף לִיְזַהֵר שְׁלֹא יִסְתַּנֵּם הַנְּקָב ע"י הַקְּרַח בְּעַת הַקּוֹר (אֲכֹן אִם קָשָׁה לִיְזַהֵר בְּזָה אֲזִי יַעֲשׂוּ הַחֲבִית בְּאֶנְפֵּן זֶה שְׁלֹא יִחַבְּרוּ הַדַּעַק לְהַחֲבִית עַד שְׁיַעֲשׂוּ מִקְוֶדֶם נִקְבּ בְּהַדַּעַק טַפַּח עַל טַפַּח מְרֻנְבָּע וְאַח"כּ יִחַבְּרוּהוּ לְהַחֲבִית וְאֲזִי לֹא אֵינְכֶפֶת לָן אֶפְ אִם יִסְתַּם הַנְּקָב ע"י קְרַח אֶפְ אִם יִסְתַּם ע"י סְתִימָה אַחֲרַת יַפְסֹל): וְע"ד הַשְּׂאֵלָה הַג' יֵשׁ שְׁעוֹשִׂין יַתֵּד הַנְּקָרָא שְׁטוֹיר לְהַנְּקָב וְסוֹתְמִין בּוֹ הַנְּקָב וְשׁוֹפְכִין מִהַטּוֹן מִים הַצּוֹנְנִים עַד גְּמִירָא וּמְמַלְאִים אוֹתָהּ עִם מִים חֲמִין אַח"כּ פּוֹתְחִין הַשְּׁטוֹר וְטוֹבְלִין בּוֹ עַכ"ל: שְׂאֵלָה כְּזוֹ הוּבָא בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה שְׁנֵשְׂאֵל ע"ז הַג' רַע"ק אֵיגֵר ז"ל וְע"ש שְׁהַצָּרִיף ב' נִקְבִים בְּהַשׁוּלִיִּים א' דַּק כְּמוֹ גַעֲזוּעֵנֶע פְּעֵן עַד"מ וְזֶה הַנְּקָב יֵהָיָה פְּתוּחַ לַעוֹלָם וְלֹא לְסוֹתְמוֹ כְּלָל ב' נִקְבּ טַפַּח עַל טַפַּח וְזֶה הַנְּקָב יַעֲשֶׂה לוֹ כִּיסוּי שֶׁל עֵץ הֵיִינוּ לֹא יַתֵּד הַנְּכַנְס לְתוֹכוֹ בְּהִידוּק כִּי אִם רַק עֵץ הַמְּכֹסֶה עַל פְּנֵי כָּל הַנְּקָב לְמַעַלָּה כְּמוֹ טַעֲלָל וְכַדִּי שְׁלֹא יִנּוֹד מִמָּקוֹם הַנְּקָב יְכוּלִים לְהַנִּיחַ עָלָיו מְלַמְעָלָה אֲבָן גְּדוּל עַד"מ וּבִשְׁעַת טְבִילָה יִשְׁפְּכוּ מִים חֲמִים וְאַח"כּ יְסִירוּ הַכִּיסוּי וְהֵאָבֵן וְתַטְבּוֹל בּוֹ עַכ"ד: ד וְעוֹד זֹאת צָרִיף שְׁיֵהָיָה הַחֲבִית אוֹ הַצָּאֵף מְחֻזְקִין עֲרַף שְׁשִׁים הֵינן אוֹ יוֹתֵר וְשְׁיֵהָיָה בּוֹ אַרְבְּעִים הֵינן מִים כְּשֶׁעוֹמֵד בְּנְהָר מִצַּד מִימֵי הַנְּהָר.

ר"ל שְׁיַעֲמִידוֹ אוֹתָם בְּמָקוֹם בְּנְהָר שְׁכַשְׁיֵהָיָה מִי הַצָּאֵף שְׁוִים עִם מִי הַנְּהָר יֵהָיָה בּוֹ אַרְבְּעִים הֵינן מִצַּד מִי הַנְּהָר לְבַד בְּלִי שְׁאוּבִין וְאִם אֵין מִי הַנְּהָר גְּבוּהִים כ"כ שְׁיֵהָיָה מִתְּתָם בְּהַצָּא"פ אַרְבְּעִים הֵינן יַעֲשׂוּ הַצָּאֵף רַחֵב יוֹתֵר בְּאֶנְפֵּן שְׁיֵהָיָה בּוֹ אַרְבְּעִים הֵינן עַכ"פּ מִים בְּשִׁוּוֹיוֹ לְמִי הַנְּהָר וַיַּעֲשׂוּ סִימָן בְּהַצָּאֵף לִידַע עַד אֵיזָה מְקוֹם בּוֹ יִגִּיעוּ הַמִּים כְּשֶׁהֵם אַרְבְּעִים הֵינן.

וְכַשְׁיִשְׁפְּכוּ מִים חֲמִים הַרְבֵּה לְתוֹף הַצָּאֵף יִמְתִּינוּ מְלַטְבּוֹל בּוֹ עַד שְׁיֵהָיָה גּוּבָה הַמִּים בְּהַחֲבִית אוֹ הַצָּאֵף רַק כְּפִי הַסִּימָן. וְלֹא יֵהִיוּ גְבוּהִים יוֹתֵר לְמַעַלָּה מִן הַסִּימָן בְּכַדִּי שְׁלֹא יֵהִיוּ זוֹחֲלִין וְנִמְשְׁכִין מִהַצָּאֵף לְהַנְּהָר ע"י הַנְּקָב שְׁלִמְטָה שְׁיֵשׁ קִצַּת דַּעוֹת לְפִסּוֹל בְּזָה כַּמ"ש בְּתִשׁוּ' מַעִיל צְדָקָה ס' ל"ט ע"פ הַט"ז ס' ר"א ס"ס"ק גִּימ"ל הַגַּם שְׁאֵין דְּבַרְיָהֶם מְוַכְרַחִין מ"מ רְאוּי לְחוּשׁ לְדַבְּרֵיהֶם וְלָכֵן צָרִיף שְׁגַם אַחַר שְׁיִטְלוּ הַמִּים רוֹתְחִים אֶל הַצָּאֵף יֵהִיוּ הַמִּים בְּהַצָּאֵף גּוֹבְהֵן עַד הַסִּימָן לְבַד בְּכַדִּי שְׁעִי"ז נִדַּע שְׁהֵם שְׁוִים עִם מִי הַנְּהָר וְאֲזִי לֹא יֵהָיָה כָּאֵן זַחֲלִילָה וְהַמְשָׁכָה מִהַצָּאֵף לְנְהָר כִּי אִם לְהַפְּךָ מִהַנְּהָר לְצָאֵף וְאֲזִי כְּשֶׁר לְכָל הַדַּעוֹת כֵּן רְאוּי לַעֲשׂוֹת בְּכָל אֵלוֹ ג' אוֹפְנִים הַמְּבֹנְאָרִים בְּהַשְּׂאֵלָה שְׁיַעֲשׂוּ סִימָן בְּהַחֲבִית אוֹ בְּהַצָּאֵף שְׁיִדְעוּ עַד אֵיזָה מְקוֹם בּוֹ מִגִּיעִים הַמִּים כְּשֶׁיִּשְׁנֶה עִם מִי הַנְּהָר וְשָׁפָף יֵהָיָה בְּשַׁעַת טְבִילָה גַּם אַחַר שְׁפִיכַת מִים רוֹתְחִין וְשְׁיֵהָיָה בְּשִׁיעוֹר זֶה מִים בְּהַצָּאֵף אוֹ

התבית ארבעים הין רק באופן האחד פשוטלים שני הדעקין מן התבית וכשהיא תלויה באויר רחוק ג' אצבעות משרקעית הנדר פתתי לעיל שאין מעפב לדקדק שיהיה בהתבית ארבעים הין פנ"ל אבל מ"מ הסימן שיהיה גובה המים בהתבית אחר שיטילו מים רותחין בגובה המים בהתבית תמיד מקודם שיטילו מים רותחין צריך גם שם וגם מ"מ גם שם טוב וראוי לדקדק שיהיה בהתבית עד הסימן ארבעים הין: ה ובשאלה הב' והג' טוב יותר לעשות תבית גדולה או צאפ לכתחלה בלא דעקין ואח"כ לעשות דעק ולעשות נקב בהדעק מקודם שיקבעו הדעק בשולי התבית ואחר שיהיה הדעק נקוב כפי השיעור שנתבאר אות ב' ואות ג' אזי יקבעו אותו בשולי התבית או הצאפ כדי שעי"ז לא יהיה עליה תורת פלי מעולם אף אין זה לעיפובא כ"א לכתחלה אם אפשר ולא לדחות מחמת זה זמן הטבילה: סימן קסז בדין מ"ש בשו"ת משכנות יעקב חי"ד סס"י מ"ג שהבארות שהם סמוכים לנהר כל שיש לספק כו' מן הנהר נמשכים לו המים כו' אין לו דין מעיין פלל: הנה ממ"ש נבקעו כל מעינות תהום רבה מוכח לכאורה דמעיינות הן הבאים מהתהום ולא הבאים מהנהר אף ממ"ש ניסכרו מעיינות תהום ואיתא במדרש רבות פ' נח פל"ג אבל לא כל מעיינות חוץ ממעיין טבריא ואפלונים ומערת פמייס עכ"ל ועיין מעיין מערת פמייס במשנה ספ"ח דפרה באר אחאב ומערת פמייס פשרה וצ"ל וכי ליכא מעיינות חוץ מאלו השלשה דקחשיב חוץ ממעיין כו' אלא י"ל שאלו הן מעיינות תהום ושאר מעיינות אינן נמשכים מהתהום ובהא אתי שפיר מה שהקשה הראב"ע אמאי דקאמר נבקעו כל מעיינות תהום רבה.

אמאי לא קחשיב ג"כ נחלים ותירץ דהנחלים נמשכים ממעיין ולפמ"ש י"ל בע"א דלא קחשיב רק מה שנבקעו דבר חדש שאינו בנוהג שבועולם ולכן מעיינות סתם וכן נחלים לא חשוב כ"א מה שנבקעו מעיינות תהום רבה זהו דבר נפלא ונס וכן עד"ז וארובות השמים נפתחו.

שנפתחו ארובות ולא כמו גשם שיורד טיפין טיפין וכ"מ בגמרא פ"ה דסוכה דנ"ג ע"ב דהתהום הוא רחוק בעומק הארץ אלף גרמידי ומה שחופרים מעט בארץ ומוצאים מים זהו מסולקא דפרת וע' פ"ג דתענית דכ"ה ע"ב שהתהום עולה רק טפחים או ג' טפחים כו' אכן ברבות שמות פרשה ה' משמע דעולה גם עד חמשים אמה קרוב לעליונות הארץ ואפילו יותר כו' ודרך אגב נאמר שמה ראיה לשטת ר"ת פב"ת דבכורות נ"ו ע"א דפוסק דנהרא מפיה מתברך ע"ש שהביא הא דתענית פ"ג ולא הביא הרבות הנ"ל דמסייע ליה יותר מיהו בירושלמי פ"ק דתענית ה"ג א"כ מה יעשו שרשי חרוב כו' אחת לשלשים יום התהום עולה כו' משמע לא פהרבות הנ"ל עכ"פ מבואר מהגמרא דסוכה הנ"ל דהמים שמוצאים בארץ סולקא דפרת גינהו וכדאמרין פן פב"ת דבכורות דנ"ה סע"א דגם המעיינות הם סולקא דפרת ולכן הנודר ממים דאתו מפרת אסור בכל מימות שבועולם ועיין בהרמב"ם פ"ט מהל' נדרים דין י"ח ובטוש"ע יו"ד סי' רי"ז סכ"ה: ב והנה הר"ש פ"ח דפרה משנה יו"ד הקשה וא"ת ולשמאל וכי אין כו' וי"ל דיש תקנה במעיינות כו' והא דאמרין כו' נהי דפרת גופיה חיישינן לרובוי נוטפין למעיינות היוצאים במחילות כו' ולא חיישינן לתערובתן לרובוי מיני תערובות כו' ודבריו צ"ע דנהי דלא חיישינן לרובוי שירבו הפסולין מ"מ לענין מי חטאת הרי שנינו רפ"ט דפרה צלוחית שנפל לתוכה מים כל שהוא כו' פוסלין חכמים ובפ"ה דפרה מ"ב המטביל פלי לחטאת במים שאינם ראויים

לקדוש צריף לנגב ופר"ש פן יתערבו שאין ראויין בראויין כו' משמע דאם היו מתערבים אפילו מעט מזער מהמים שאין ראויים לקדוש בראויין היו נפסלים המים הראויין ועוד שיקרי הביא הר"ש עצמו פ"ח דפ"ח משנה ט' מעיין כו' שהיה רבה בימות הגשמים ומתמעט בימות החמה פ"ש.

וא"כ הרי ע"כ נתערבו בו מי גשמים ושמה נתערבו עד שלא רבו עצם מי המעיין על מי גשמים אלא נ' לומר פיון שהמי גשמים אין יורדין במים שהמעיין מקלח אלא שנובלעים תחלה בארץ ודרך עובי עפר הארץ נמשכים בגידי המעיין אזי גם הם עצמן פשהמעיין מקלח מימיו חשובים מים חיים דפי' מים חיים היינו המקלחין מתוך עובי הארץ והם מבוטאים דמים הם נקרא מים חיים:.

דתרגם מים חיים מי מבוטאים היינו נביעה לאפוקי מי גשמים ומי תמציות וכיון שאלו המים באו דרך נביעה נקראו מים חיים וכאלו אין בהם שום תערובת מי גשמים כלל שיקרי נשתנו לעילויי' ע"י שעברו דרך עובי הארץ ונעשו מים נובעים ועיין כה"ג בב"י בא"ח סי' תס"ב סד"ה הלכה ובמג"א שם סק"ג וסק"ו דכיון שתוסס אח"כ כו' כמו מי גשמים שנשתנו בתוך הענבים כו' והח"צ בתשו' סי' ק"מ השיג ע"ז וכ' דמה ענין מעשה שמים שהטבע פועל ומשנה העצמיים למעשה ידי אדם שהם המים הנשתנים ע"ג הצמקים שאין בו פח לשנות עצם המים כו' עכ"ל.

ובנ"ד ג"כ זהו מעשה שמים היינו כי באשר מי פרת או אפילו מי גשמים שיורדים בעונם הארץ ומתלחלח הארץ ומגיעים לגידי המעינות ומקלחים אח"כ דרך מה שהמעיין מקלח הרי נשתנו להיות מים חיים ממש ובזה יש ליישב התוספתא שהביא הר"ש ספ"ח דפ"ח הפל שנים בבאר שיבד לתוכה שטף של גשמים שהוא צריף להמתין עד שיחזור המים לכמות שהיו עכ"ל ואינו מוכן מאי מהני ההמתנה הרי המי גשמים לא יצאו מתוך הבאר: דלכאורה סתם באר היינו שיש לו פתלים מן העפר.

שהיו ההפרש בין באר שבא ע"י חפירת אדם וכמ"ש באר חפרוה שרים וכמ"ש מהרי"ק שורש נ"ו וא"כ פיון שנשארו בו המים של גשמים ראוי שיפסל פ"ח הנזכר לעיל מהמשנה פ"ה דפ"ח מ"ב המטביל פלי כו'.

והו אמת דהראב"ד ס"ל בפ"ה המשנה דעדות פ"ז על הזוחלין שרבו על הנוטפין שהם פשרים דהיינו אפילו לקידוש מי חטאת ולכן השיג פ"ט דפ"ח עמ"ש הרמב"ם שכל הנהרות פסולים שיקרי רחוק שיתערב בהם מחצה כו' ובאמת ראיתו מהמשנה אינו פלוג דבמשנה אינו מבואר רק פשוטלין רבו על הנוטפין דינו כזוחלין ומה זה ראיה לקידוש מי חטאת הלא משנה שלימה שנינו פ"ה דמקנאות כל הימים מטהרין בזוחלין ופסולין לקידוש מי חטאת וכך י"ל פשוטלין רבו על הנוטפין ה"ל מטהרין בזוחלין ופסולים לקידוש מי חטאת וא"כ לכאורה לפ"ז קשה על התוספתא דבאר שיבד לתוכה שטף כו' אלא י"ל פיון הבאר הוא גנמת נביעת המעיין ושם חזק פח המעיין עד שבמשך זמן מה משתנים המיעוט מי גשמים שיבדו לשם ונהפכים להיות כמו מי מעיין ממש מאחר שמי מעיין נובע לשם וה"ל כמו מים שנופלים על הענבים כו' וכמ"ש הח"צ שהטבע פועל ומשנה העצמיים כו' והנהר שכבר רחוק מן המעיין אפ"ל דאין בו פח כ"כ לשנות הנוטפין לטבע מים חיים ועפ"ז א"צ למה שנדחק הר"ש פ"ח דפ"ח משנה יו"ד למעינות היוצאים

כו' לא תיזשיןן כו' דאפילו הם מי פרת ממש שרבו בו הנוטפין על המים חיים עכ"ז פיון שעברו דרף עפר הארץ נעשה מעיין המקלח הרי נשתנו הן להיות מים חיים ממש דונגמת מ"ש הח"צ שזהו ענין מעשה שמים שהטבע פועל ומשנה העצמיים כו': ומ"ש בתוספתא הביאה הר"ש פ"ק דמקנאות משנה ו' החופר בצד הים כו' בצד הנהר הרי הן כמי תמציות וכ"פ הרמב"ם פ"ט מהל' מקנאות הנה מהרי"ט חי"ד סי' י"ח פי' דמיירי שרק בוצצין הפתלים מים ולא ע"ד גביעה אף אפילו נאמר דזהו אף שהמים באים בשפע רב עכ"ז פיון שזהו בצד הנהר ממש אשר מפסיק ביניהן שטח מועט מהארץ אין שינוי לומר שבשטח מועט כזה תשנה הטבע את מי הנהר להיות מעיין הנובע ומים חיים פי זהו רק פועל מעשה ידי אדם שחפר הקרקע הניח מקום למים של הנהר שילכו לשם ואין זה מעשה הטבע כלל אבל כשהמקנה או הבאר רחוק מן הנהר ויש שטח גדול מאה אמה מפסיק ביניהן וכשחפר שם מצא מים נובעים דרף גיד הנובע או כמה גידים.

ולא בציצת הפותל כולו י"ל דהוי מעיין וכמו כל המעינות הבאים ממי פרת דחשיבי מעיין גמור ואפשר עוד קצת ראיה מהא דשאובה מטהרת בהמשכה ע"ג קרקע. ולחד מ"ד בעינן רבייה והמשכה עכ"פ מדהמשכה אפילו ע"ג קרקע מהני.

א"כ כמ"כ כשנבלע והולך דרף הקרקע משך גדול ונובע כמעיין ש"ל דדינו כמעיין ועוד הרי בנהר עצמו י"א דמטהר בזוחלין משום דנהרא מפיפי' מבריה. א"כ היכא דהלך ממנו מעצמו במשך להלאה מרחוק ונובע כמעיין י"ל דבכה"ג מטהר בזוחלין לכ"ע: אחר"כ ראיתי להב"ח סי' ר"א ססע"י ד' החמיר בהחופר בצד הנהר מטעם אחר לגמרי ומדבריו מוכן דהטעם של שו"ת משפנות יעקב הנ"ל לא ס"ל כלל כ"א מחמיר בזה שיהיה דינו שנה למעיין שא"צ מ' סאה ולמקנה שאינו מטהר אלא באשפון והטעם ע"פ מ"ש המרדכי בשם רבינו מאיר ז"ל ובתוספתא תניא מעיין שמימיו מועטין וריבה עליהן והרחיבו מטהר באשפון ואין מטהר בזוחלין אלא עד מקום שהיה מהלך בתחלתו פי' שריבה עליו והרחיבו שעשה בריכה לפניו ונתמלא מים והיו זוחלין במקום שלא היו זוחלין מתחלתן אותן מקנאות אינן פשרים אלא באשפון אבל ודאי ארבעים סאה לא בעינן כדתנן במתניתן ובמקום שהיה מהלך מתחלתו טהור אפי' בזוחלין עכ"ל משמע לפ"ז דאסור לטבול בחפירה שסביב העיר (שנמשכו מי הנהר הגדול לשם) בזוחלין אבל הר"ן פי' בתוספתא זו פירוש אחר וצ"ע עכ"ל והנה דברי רבינו מאיר הנ"ל הם פירוש רבינו שמשון פ"ק דמקנאות משנה ז והנה לפירושו יש לעיין מה תולה בדין מעיין שמימיו מועטין אפי' היו מימיו מרובין ראוי שיהיה הדין כן דכיון שלפירושו תולה מפני שנמשך במקום שלא היה מהלך מתחלתו א"כ אף אם מימיו מרובין מאחר שנמשך במקום שלא היה זוחל מתחלתו נפסל מלטהר בזוחלין גם מהמשנה רפ"ה דמקנאות מבואר דמעיין שהעבירו ע"ג בריכה אם היתה ריקנית ולא נפסק המעיין פשיטה אף לקידוש מי חטאת וכ"ש דמטהר בזוחלין אשר ע"כ הרמב"ם והרא"ש מפרשים מים שמימיו מועטין וריבה עליו היינו שריבה עליו מים שאובין וא"ש דדוקא כשמימיו מועטין דאזי רבו השאובין על מי מעיין ע"כ אינו מטהר אלא במקום שהיה זוחל מתחלתו גם מדברי הראב"ד והרשב"א נ' כן דהא דמחלקין בין מקום שהיה זוחל מתחלתו ובין מקום שלא היה זוחל מתחלתו היינו הפל לענין ריבה בו שאובין וכ"ד הר"ן אבל א"כ ממילא בלא ריבה עליו שאובין רק שעשה חפירה והמשיכו לתוכו יש לו דין מעיין לכל

דָּבָר וְעוֹד צ"ע הָרִי הֶר"ש עֲצֵמו פ"ק דְּמִקְנָאוֹת מְשֻׁנָּה ו' הִבִּיא הַתּוֹסֵפֶתָא וְנ"ל הַחוּפֵר בְּצַד הַמְעֵינָן כָּל זְמַן שֶׁהוּ בָּאִין מִחֲמַת הַמְעֵינָן אַע"פ שֶׁפּוֹסְקִין וְחוֹזְרִין וּמוֹשְׁכִין הָרִי הֵן כְּמַעֲיָנָן עַכ"ל וְהָרִי כִּינּוּן שֶׁחוּפֵר בְּצַד הַמְעֵינָן א"כ מִמְשִׁיף הַמְעֵינָן לְמָקוֹם שֶׁלֹּא הָיָה זוּחַל מִתְחַלְתּוֹ וְאַע"כ הָרִי הוּא כְּמַעֲיָנָן וּמִשְׁמַע דְּמִטְהַר בְּזוּחְלִין כְּדִין מְעֵינָן מִיְהוּ רְאִיתִי שְׁפִי הֶר"ש וְנ"ל הָרִי הֵן כְּמַעֲיָנָן דְּמִטְהַר בְּכָל שֶׁהוּא אַע"פ שֶׁאֵינּוּ בּוֹ אַרְבָּעִים סָאָה עַכ"ל א"כ אַפ"ל דַּמ"מ בְּזוּחְלִין אֵינּוּ מִטְהַר אִף זֶהוּ דְּחֹסֵק מִדְּתַנָּא הָרִי הֵן כְּמַעֲיָנָן מִשְׁמַע לְכָל דְּבָר וְכ"נ מִדְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם פ"ט ש"כ ג"כ סָתֵם דִּינּוֹ כְּמַעֲיָנָן וְאַפ"ל שְׁגָם הֶר"ש אֵינּוּ פּוֹסֵל אֶלָּא בַעֲשֵׂה בְּרִיכָה אֶצְלוֹ וְהַמְשִׁיכוֹ לְשֵׁם דְּרָף שֶׁלֹּא דְרָף גִּידֵי הָאֶרֶץ אֲבָל הַתּוֹסֵפֶתָא מִיְיָרִי בְּחוּפֵר בְּצַד הַמְעֵינָן וְהַמְעֵינָן נּוֹבַע לְשֵׁם דְּרָף עֶפֶר הָאֶרֶץ אִזִּי הָרִי הוּא כְּמַעֲיָנָן לְטַהַר אִף בְּזוּחְלִין וְהַב"ח י"ל ג"כ מִיְיָרִי שֶׁנִּמְשָׁף מִהַנְּהַר לְחַפְיָהּ שֶׁלֹּא דְרָף עוֹנֵבִי הָאֶרֶץ וּבְזוֹ אִף לְפִי הֶרְמֵב"ם וְהָרֵאָב"ד וְהַרְשָׁב"א וְהָר"ן וְהָרָא"ש דְּלֹא ס"ל כְּפִי ר"ש בְּעֵנָן רִיבָה עָלָיו כְּנ"ל עַכ"ז יֵשׁ לְפִסְוֹל מִצַּד הַחוּפֵר בְּצַד הַנְּהַר שֶׁבַתּוֹסֵפֶתָא וְהֶרְמֵב"ם פ"ט.

אֲבָל אִם הַמִּים נִמְשָׁכִים לְחַפְיָהּ מִתּוֹף הַנְּהַר בְּעֵבֶרָם דְּרָף עֶפֶר הָאֶרֶץ מְשִׁיף נִכוּן וְרַב שֶׁאִזִּי י"ל דִּינּוֹ כְּמַעֲיָנָן א"כ תּוֹ אֵין לְפִסְוֹל כָּלֵל מִצַּד שֶׁזוּחַל בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא הָיָה זוּחַל מִתְחַלְתּוֹ וְכַנ"ל: וְעוֹד דְּהָא הֶר"ש וְהָר"מ יַחֲדָאִי נִינְהוּ נִגְדַּד הֶרְמֵב"ם וְהָרֵאָב"ד וְהַרְשָׁב"א וְהָרָא"ש וְהָר"ן וְכַנ"ל וְגַם פֶּשֶׁט הַמְשֻׁנָּה פָּרַק ה' הַעֲבִירוּ ע"ג בְּרִיכָה מִשְׁמַע כְּדַבְּרֵיהֶם כְּנ"ל וְכַנ"ל מִלְּמַעֲשֵׂה בְּזוּחְלִין גְּמוּרִין צ"ע אִם לְסִמּוֹן ע"ז אֲבָל לְעֵנָן הַדִּין הַנּוֹכַח בִּש"ע סְעִיף ג' נִרְאָה וְדָאִי לְהַקֵּל בְּכַה"ג: סִימָן קִסַּח נִידוֹן מְקוֹה שֶׁחֲפָרוּ קְרוֹב לְנֶהַר עֶרְף ח"י אֲמוֹת וּמְצָאוּ שֵׁם מִים נּוֹבְעִים בְּחוֹנוֹק אִם דִּינָה כְּמַעֲיָנָן וְהַנְּהַר אֶרְכוּ ב' פְּרָסָאוֹת וְג"כ נּוֹבַע בְּחוֹנוֹק וְחֲפָרוּ שֶׁלֹּא בְּזִמְן הַפְּשָׁרַת שְׁלָגִים וְלֹא בְּזִמְן גְּשָׁמִים וּבִשְׁעַת הַחַפְיָה נִפְלוּ בּוֹ ג' לְוָגִין מִים שֶׁאֻבְּיָן מִהַפְּלִים שֶׁנִּיָּקוּ אוֹתוֹ בְּהֵן: הִנֵּה מְקוֹדֵם צְרִיכִים אֲנִי לְדוֹן אִם חַפְיָהּ זוֹ יֵשׁ לָהּ דִּין מְעֵינָן אוֹ דִּין מְקוֹה וְעֵינָן בְּרַמְבַּ"ם פ"ט מַה"ל מְקוֹנְאוֹת הַלְּכָה ג' וּבְכ"מ [הַקְּשָׁה] מִדִּין חוּפֵר בְּצַד הַיָּם וְר"ל דְּהֵלֵא הַיָּמִים מִטְהַרִּין בְּזוּחְלִין וְלֹא מְסַפְקִינָן לָהּ בְּרִיבּוּי נּוֹטְפִין וְלִק"מ דְּהַטְעַם דְּהַיָּם מִטְהַר בְּזוּחְלִין פִּירֵשׁ"י בְּפִי"ד דְּשַׁבַּת וְרִישׁ פ"ח דְּפָרָה שֶׁנֶּהְרֹת עוֹבְרִין עָלֶיהֶן וְא"כ דִּין לְבָא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כְּנִידוֹן.

גַּם כִּי בְּשַׁפְתַּי הַיָּם יֵשׁ לְחוּשׁ לְרִיבּוּי נּוֹטְפִין כְּמוֹ בְּשַׁפְתַּי הַנְּהַר גַּם י"ל דְּשַׁפְתַּי הַיָּם וּשְׁפַת הַנְּהַר נִדוֹן כְּדִין מְקוֹם שֶׁלֹּא הָיָה הַמְעֵינָן מִהַלְּף בּוֹ מִתְחַלְתּוֹ כ"א בָּאוּ הַמִּים לְשֵׁם ע"י נּוֹטְפִים כּו' וְכ"ש לְמַהֲרִי"ק דַּס"ל דְּבְּמָקוֹם זֶה אֵינּוּ מִטְהַר בְּזוּחְלִין אִפִּי' הַנּוֹטְפִין מוֹעֲטִין וּבְשָׂאָר הַמִּים כְּתַב ג"כ שֶׁרָאוּי לְהַחֲמִיר בְּזֶה עַב"י רַס"י ר"א וְלִפְמ"ש בְּתוֹס' דְּשַׁבַּת דַּק"ט סַע"א דְּמִי הַיָּם אֵינָם מִים נּוֹבְעִים וְל"ד לְנֶהַר אֶלָּא הַטְעַם דְּמִטְהַרִּין בְּזוּחְלִין מְשׁוּם דְּכָל שְׁעָה הוֹלְכִים וְשׁוֹבִים מְפָאֵן לְכָאֵן א"ש טְפִי דְּלֶהֱכִי כְּשֶׁחֲפָר בְּצַד הַיָּם דְּשׁוֹב אֵין הַמִּים שֶׁבַחַפְיָהּ הוֹלְכִים וְשׁוֹבִים וְדָאִי אֵינָן נִדוֹנִים כְּמוֹ מְעֵינָן כִּינּוּן שֶׁהֵם מִצַּד עֲצָמָן אֵינָם נּוֹבְעִין.

וְגַם עֲכָשְׁיוֹ אֵינָם הוֹלְכִים וְשׁוֹבִים כְּמוֹ הַיָּם א"כ ה"ל מִי תְּמַצִּית. וּמַהֲךָ טַעְמָא הַמִּים הַמְתַּמְצִים מִשְׁפַּת הַנְּהַר וְהַיָּם אֶל הַחַפְיָה שֶׁבְּצִידָהּ אֵינּוּ נִדוֹן כָּלֵל כְּמַעֲיָנָן רַק כְּמִי תְּמַצִּית אֲבָל הַחוּפֵר בְּצַד הַמְעֵינָן הַגְּמוּר נִדוֹן הַמִּים הַמְתַּמְצִין מִמְּנוֹ כְּמַעֲיָנָן וְאַע"פ שֶׁהֶרְמֵב"ם וְהָרָא"ש פ"ה דְּמִקְנָאוֹת מְשֻׁנָּה ה' פִּי' וְהַנּוֹטְפִין כְּמִקְנָה דְּאַפִּי' נּוֹטְפִין כְּמַעֲיָנָן קְאָמַר נּוֹטְפִין הֵינּוּ טִיפִין טִיפִין מִשָּׂא"כ מִים הַמְתַּמְצִין הֵם זוּחְלִין וְלִכְּן כְּשֶׁמְתַּמְצִין מִן הַמְעֵינָן מִמְּשׁ

ואינן נוטפין נדונין כמעין משא"כ פשמתמצין מן הנקר והים מטעם הנ"ל (ועיין ב"ח ססע"י ד' דס"ל דחפירה שבצד הנקר דינה כמעין שאין צריך מ"ס וכמקנה שאינו מטהר בזוחלין וקשה עליו מהתוספתא דה"ל כמי תמצית לכן דבריו צע"ג) ולפ"ז בנ"ד שכ' מע"ל שבעת גמר החפירה נראה שנובעים המים בחונק מכל צד פדלעיל א"כ אף את"ל דה"ל כחופר בצד הנקר מ"מ הואיל ואנו רואים החלחול הוי חיבור וא"צ אפ"י מ"ס וממילא וכ"ש שאינו נפסל בשאובין ולכאורה זה עמוד גדול לסמוך ע"ז לבד אלא שבתשו' ח"צ סי' מ' הרבה להשיב על ראב"ה ודחה זה מהלכה ע"ש שדבריו נכוחים מאד ולכאורה התוספתא הנ"ל דפ"ק החופר בצד הנקר כו' ג"כ מסייע להח"צ עוד יש סיוע ע"פ תשו' מהרי"ט הנ"ל דס"ל דמי תמצית שלא פסקו שפחשב במשנה פ"ק דמקנאות המעלה השנייה שבשש מעלות במקנאות דמעלה ראשונה הוא מי תמצית שפסקו ומקנאות שאין בהם מ' סאה למעלה מהן מי תמצית שלא פסקו שהם מטהרים את המים הטמאים ולכן נפלו מים טמאים ושתה טהור טהור משא"כ במקנאות שאין בהם מ"ס.

וס"ל למהרי"ט דאם הם מעלים את המים הטמאים מטומאה לטהרה כ"ש שיכשרו המים השאובין להכשירם כמי גשמים וכ' זה בפשיטות לקל וחומר ע"ש. ולדבריו הנה דין חפירה זו אף את"ל דינה כמי תמצית היינו לכל הפחות כמי תמצית שלא פסקו כמ"ש בהדיא רבינו שמשון ספ"ק דמקנאות וכן השכל נותן שהרי אנו רואים שלא פסקו מלהיות מתמצים מן הנקר וגם נובעים בחזקה כנ"ל וא"כ הם מטהרין את השאובין ולא דמי לשאר מקנאות שאין בהם מ' סאה שנופסלין בשאובין דהיינו משום שדינן כמי תמצית שפסקו דמייירי במקנה שיירדו גשמים לחפירה א' ושוב פסקו הגשמים ואין בוצצין משא"כ בחפירה זו דינה לכל הפחות כמי תמצית שלא פסקו וכיון דמידי דרבנן הוא דהיינו רק לענן שלא יפסול בג' לוגין שאובין הנה ראוי לסמוך ע"ז וכ"ש את"ל לצרף סברת רמ"א אע"פ שהח"צ דחה וסברת מהרי"ט הנ"ל אלא שאעפ"כ לא מפני שאנו מדמין בעשה מעשה רק בצירוף ההשקה שכ' רומע"ל נ' ודאי דדי להקל דאף שרבינו ירוחם כ' שיש מחמירים אם נפסקה ההשקה והש"ך חושש להחמיר לכתחלה היינו בשאובין ממש וגם בזה נ' שהוא רק חומר בלכתחלה: דהא ראית ה"א ש גדולה ממשנה מפורשת פ"ו דמקנאות שלשה מקנאות בזה כ' סאה כו' עד והמקנאות טהורין ואע"פ שנופסקה ההשקה וא"כ די להחמיר במקנה שהיא ודאי שאובין אבל בנ"ד ש"ל שהוא מעין וא"כ ה"ל ספק פסול דשאובין אין להחמיר ודי לסמוך על ההשקה כפסק הש"ע בפשיטות פה"א ש' ושוב ראיתי כה"ג בתשו' שפסוף ספר מנחת יעקב סס"י ד' אף ענין ההשקה נ"ל שלא לסמוך על ההשקה לנהר דהא רבו המחמירים מלטבול בנהרות.

אלא לחפור חפירה אחרת למעלה מחפירה זו סמוך לנהר שתמלא ויהיה בה מ' סאה ממה שיתמצה מהנהר או ממי גשמים ולשוןמרה שלא יפלו בה ג' לוגין שאובין ואח"כ ישקו חפירה זו החדשה לחפירה הראשונה שאנו עוסקין עליה ועי"ז תטהר החפירה הראשונה ומ"מ אם יוכל מע"ל ג"כ לנקותה ע"י כלים מנוקבים ולשפוף עפר ואח"כ תתמלא ואח"כ לעשות ההשקה כנ"ל הרי טוב יותר: סימן קסט מקנה שפכית החיצון שבפרחץ ונחלקה לשנים הא' היא גומת המקנה עצמה שהמעין נובע בתוכה הב'

שְׁהִיבָה בְּתוֹכָהּ וְהִיא נְקוּבָה וְיִוְתֵר מִפְּאֵן עַד כְּמוֹצֵיא רַמּוֹן וְסִתּוּם בְּסִיד כְּפִנְהוּג בְּמִדְיֵנוֹת
אֵלּוּ לְמַעַן יִשְׁפְּכוּ לְתוֹכָהּ מִיַּם רוֹתְחִים אַחַר שְׂיִהְיֶה בָּהּ מ' סָאָה מִיַּם כְּשָׂרִים וּבְהִיּוֹת כִּי
צָרִיכִים בְּמֶרְחֵץ לְהִרְבֶּה מִיַּם רוֹתְחִים וְצוֹנְגִים וְקִשָּׁה לְהוֹלִיף מִן הַנְּהָר שֶׁהוּא רְחוֹק לְכַף
עָשׂו עֲמוּד עֵץ עַב וְתוֹכוֹ חֲלוּל וְהוּא מַגִּיעַ עַד קִרְקַעִית גְּנוּמוֹת הַמְּקַנָּה הַגְּדוֹלָה וּבְחֲלָלוֹ
מְכַנִּיס עֵץ וְאָדָם מַגְבִּיהוּ וּמוֹרִידוֹ וְעִ"ז הַמִּים עוֹלִין בְּגִבְבָּהּ עַד רֹאשׁ הָעֲמוּד וְשֵׁם בְּצִדוֹ
קְבוּעַ כְּמוֹ צָאֲפֵן שֶׁהַמִּים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ לְסִילוֹן וּמְסִילוֹן לְיִוְרוֹת שֶׁבְּמֶרְחֵץ וְהַסִּילוֹן הַזֶּה
אֵינּוּ כְּלִי כִּי אֵין לוֹ רַק שְׁתֵּי דְפָנוֹת וּמב' צָדְדָיו הוּא פְּרוּץ וְהֵנָּה כְּשִׁשׁוּאָבִים מִיַּם הַרְבֵּה
מִגְּנוּמוֹת הַמְּקַנָּה הַגְּדוֹלָה מִתְמַעֵט הַשִּׁיעוֹר גַּם בְּמִקְנָה הַב' שֶׁהִיא הַתִּיבָה כִּי יֵשׁ נְקָבִים קִטְנִים
בֵּין הַנְּסָרִים לְפִי שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ כ"כ בְּטוֹב וְלָכֵן פְּעָמִים שִׁיחְסַר בָּהּ מִמ' סָאָה וּבָעֵת שִׁשׁוּאָבִים
מִיַּם ע"י עֲמוּד חֲלוּל הַנְּ"ל שִׁשׁוּפָּה בְּסִילוֹן יוּכַל לְהִיּוֹת שְׁנִשְׁפָּה מִן הַסִּילוֹן לְתוֹךְ הַתִּיבָה
עַרְף ג' לְגוּיִן וְשָׂאֵל הַשׁוּאֵל אִם נִפְסְלָה הַמְּקַנָּה שֶׁהִיא הַתִּיבָה עִ"ז אוֹ לֹא.

וְקִצְרוֹ שֶׁל הַשְּׂאֵלָה הוּא אִם הַמִּים הַנוֹפְלִים מִן הַצָּאֲפֵעַן וְהַסִּילוֹן יֵשׁ לָהֶם דִּין מִיַּם שְׁאוּבִים
שֶׁפּוֹסְלִי אֵת הַמְּקַנָּה בַּג' לְגוּיִן אוֹ לֹא וְאָמְנָם עַל גְּנוּמוֹת הַמְּקַנָּה עֲצָמָה אֵין שְׂאֵלָה כִּי גַם
שִׁיחְסַר הַמִּים יִשְׁאָרוּ בָּהּ שִׁיעוֹר כִּי הִיא גְּדוֹלָה רַק בְּתִיבָה יוּכַל לְהִתְמַעֵט הַשִּׁיעוֹר: הֵנָּה
מְצַד הַפְּלִים שֶׁהַמִּים נִמְשָׁף בָּהֶן מִן הַמְּקַנָּה וְהוּא הָעֲמוּד הַחֲלוּל וְהַסִּילוֹן אֵין לְהַמִּים דִּין
שְׁאוּבִין כִּי אֵין עֲלֵיהֶם תּוֹרַת כְּלִי כָּלָל כְּמִבְּנֹאֵר בְּסַעֲיָף ל"ו וְאֵין לְדַמּוֹת הָעֲמוּד לְסִילוֹן
כְּפוּף שֶׁפֶתַב הַרְאָב"ד פ"ח ה"ז מֵהַל' מְקַנּוֹאוֹת שֶׁפּוֹסֵל אֵת הַמְּקַנָּה וְגַם כָּאֵן לְכֹאֲוֶרָה יֵשׁ
כְּפִיפָה וְהוּא הַצָּאֲפֵעַן לְפִי שֶׁהָרִי גַם שֵׁם הַרְמַב"ם חוֹלֵק עָלָיו וְהַסְפִּים עִמּוֹ בַּכ"מ וּב"י וְגַם
לפ"ד הַרְאָב"ד הֵינּוּ בְּסִילוֹן כְּפוּף שֶׁמְקַבֵּל קִצְתַּת בְּמִקּוֹם הַכְּפִיפָה מִשֶּׁא"כ בַּנ"ד שְׂאֵין
הַכְּפִיפָה בְּעֵנֶן שֶׁמְקַבֵּל מֵהַ נְעִינִין בְּרַמְב"ם בְּפִי הַמְּשֻׁנְיוֹת פ"ב מְפִלִים וּבַפ"ד מְמַקְנּוֹאוֹת
מ"ג וּבַפ"ו מְשֻׁנָּה (ח) דָּגַם שֶׁמְקַבֵּלִים מִמֶּשׁ כָּל שְׂאֵינּוּ עֲשׂוּי לְקַבֵּלָהּ אֵינּוּ פּוֹסֵל אֵת הַמְּקַנָּה
וְנִמְצָא דַכְש"כ בַּנ"ד שְׂאֵינּוּ מְקַבֵּלִים אֵין הַמִּים הַנִּמְשָׁכִין דְּרָף עֲלֵיהֶם נִק' שְׁאוּבִים.

אָמְנָם מֵהַ שִׁישׁ לְחוּשׁ בַּנ"ד הוּא מִמ"ש בְּסַעֲיָף ל"ט וְנ"ל זֶה שְׂאֵמְרָנוּ כָּל שְׂאֵינּוּ עֲשׂוּי
לְקַבֵּל אֵת הַמִּים אֵינּוּ פּוֹסֵל אֵת הַמְּקַנָּה לֹא אָמְרוּ אֶלָּא כְּשִׁנְפְּלוּ מִתּוֹכָן לְמִקְנָה מַעֲצָמָן אָבֵל
אִם נִתְּנָן אָדָם לְמִקְנָה ה"ז פּוֹסֵל שֶׁכָּל ע"י אָדָם אִפִּי זוֹלָף בְּיָדָיִם וְרַגְלָיִם כו' עַכ"ל וְעַט"ז
סַעֲיָף ט"ו ס"ק כ"ז דְּאָפִי נִסְחַט שֶׁלֹּא בְּכוֹנוֹנָה כָּל שְׂבָא ע"י אָדָם פּוֹסֵל וְכ"ה דַּעַת הַרְמַב"ן
בְּתִשׁוּי סִי רַל"א וְדִלָּא כְּדַעַת אִיכָּא מ"ד שֶׁבְּרַאב"ד הוּבָא ב"י וְכ"ד הַב"ח ע"ש אֶלָּא
שֶׁהַט"ז סַעֲיָף מ' ס"ק מ"ז הִתִּיר כְּשִׁמְנָקִים הַמְּקַנָּה ע"י כְּלִי מְנוּקָב כִּינּוּן שֶׁהַמִּים שֶׁבְּדִלִי
נִשְׁפָּכִים תְּמִיד מִמֶּנּוּ לְתוֹךְ הַבָּאָר דְּרָף הַנְּקָב הַגּוֹי כְּאֵלּוּ לֹא הִנְפְּסְקוּ וְהוּי חִיבּוּר וְאֵע"ג
שֶׁכְּתַב רַמ"א סוּף סַעֲיָף ל"ו דְּנִיּוֹצוֹק לֹא הוּי חִיבּוּר הֵינּוּ לְעֵנֶן גּוּד אִסִּיק אָבֵל לְעֵנֶן גּוּד
אַחִית אֶמְרִי עַכ"ל בְּקִיּוֹר (ר"ל שֶׁכִּינּוּ דַחְשׁוּבִים חִיבּוּר הַגּוֹי כְּאֵלּוּ לֹא נִתְּלָשׁוּ עֲדִינּוּ וְא"כ
אַף שֶׁנַּעֲשָׂה ע"י אָדָם כְּשָׂרִים וְסִבְרָא זוֹ דְּכִשְׁלָא נִתְּלָשׁוּ אַף ע"י אָדָם כְּשֶׁר מְבֹנְאָר ג"כ
בַּת' מֵהַרִּי"ט סִי י"ז) וְלְכֹאֲוֶרָה זֶהוּ לַפ"ד הַתּוֹס' בְּגִיטִין דַּט"ז ע"א שֶׁפְּסִקוּ כְּרַבִּי יְהוּדָא
בְּחִגְיָה י"ט דְּאֶמְרִי גּוּד אַחִית בְּנִיּוֹצוֹק וְקִטְפָּרס כְּשִׁמְנָקִים עֲלִיוֹנָה יֵשׁ בָּהּ מ' סָאָה ע"ש
אָבֵל לְהַרְמַב"ם וְרִיב"ש סִי רַצ"ב הִבִּיאָם הַב"י בְּסִי ר"א קְרוּב לְסוּף הַסִּימָן ד"ה כְּתַב
הַרְמַב"ם פ"ח מֵהַל' מְקַנּוֹאוֹת ג' גְּנוּמוֹת שֶׁבְּנַחַל וְכ"פ בַּש"ע סַעֲיָף ס' שֶׁפְּסִקוּ כְּחַכְמִים דִּלָּא
אֶמְרִי גּוּד אַחִית כָּלָל בְּנִיּוֹצוֹק וְקִטְפָּרס וּמִשְׁקָה טוּפַח לְהִטְפִּיחַ א"כ לִיתָא טַעְמוֹ שֶׁל הַט"ז.

ולא דמי לסגוס שבסעי' ס"ג שהוא עב מלא מים ובכה"ג אמרי' גוד אחית ולא בנצחוק וקטפרס ומשקה טופח אפי' ע"מ להטפית ולכן בסעיף ס"ב אפי' אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים השני טמא משום דטופח להטפית אינו חיבור ע' תוי"ט פ"ו דמקנאות משנה ו' ופרק ג' משנה ב' ועיין ריב"ש דמשקה טופח עדיף מקטפרס וקטפרס מנצחוק (עיין תוס' דגיטין הנ"ל) וא"כ כש"כ דנצחוק לא הוי חיבור לדעת רמב"ם וש"ע ומ"מ יש לנישב דעת הט"ז ע"פ מ"ש רבינו שמשון בפ"ו דמקנאות משנה ח' בענין מטהרין את המקנאות ע"י סילון דבשאוכה הקולו דאפי' קטפרס מהני לטהרו וכ"כ הריב"ש בתשו' הנ"ל שזהו השקה ולהשקה מהני וא"כ גם בנדון של הט"ז דהחשש משום מים שאובים י"ל דנצחוק הוי חיבור ולפ"ז ה"ה בנ"ד פ"ן שהעמוד החלול תחוב בקרקעית המקנה הרי לא גרע מנצחוק וי"ל דעדיף מנצחוק ודמי לקטפרס לפ"ד התוס' בגיטין בענין בת גישתא דע"ז דע"ב ב' וגם הוא מחובר להסילון ע"י נצחוק וא"כ לא חשיבי תלושין כ"ל ושוב אין פוסלין את המקנה אף שנמשכים ע"י אדם וכדתנן בפ"ב דמקנאות מ"ו המסנן את הטיט לצדדין ומשכו ממנו ג' לוגין פשר ור"ל לפי שלא נתלש הטיט מן המקנה אף שנעשה ע"י אדם פשר וכ"ה בת' מהרי"ט חלק יו"ד סי' י"ז ונ"ל אפי' תימא דנצחוק לא הוי חיבור נהי בנתלשו בידי אדם איכא למימר דחשיבי שאובים כו' עכ"ל אלמא דאי נצחוק הוי חיבור אפי' נתלשו בידי אדם לא חשיבי שאובים פ"ן דאין פ"ן תלישה עדיין וע"ש ובר"ש פ"ב דמקנאות גבי המסנן את הטיט כו' ב אף באמת חוששני בנ"ד ואפשר גם בנדון של הט"ז לומר דלא הוי חיבור אפי' אם נאמר דבשאיכה מהני נצחוק משום דנ"ד י"ל דהוי נצחוק בר נצחוק וכמ"ש בש"ע סי' קכ"ד סעיף כ"ג ואם לא נגע אלא בקילוח היינו שעומד במרזב אסור משום נצחוק וכל היינו האחר שבתוך הקנן הוי נצחוק בר נצחוק ומותר אף בשתייה עכ"ל והוא מן הפל בו סי' צ"ו ב' הראב"ד ועב"י ונ"ש שם דמירי ביש קנה בנקב החבית דאז שייך לפלוגי בין קילוח שעומד במרזב לשאר היינו האם אין קנה בנקב פ"ל אסור משום נצחוק עכ"ל ור"ל דכשיש קנה בנקב אז היינו חשוב נצחוק לגבי יין שבחבית והקילוח הינצא מן הקנה חשוב נצחוק בר נצחוק וא"כ בנ"ד נמי העמוד החלול חשוב כמו קנה עד"מ והמים שבו חשובים נצחוק לגבי מים שבמקנה והקילוח הינצא מן העמוד לסילון חשוב נצחוק בר נצחוק ונב"נ י"ל דלא הוי חיבור גם לשאיכה שהרי בי"נ גם להאומרים דנצחוק הוי חיבור מ"מ נבר"נ לא הוי חיבור לדעת רוב הפוסקים והכי פסק בשו"ע פנ"ל ובסי' קכ"ו סעיף ג' בפשיטות וא"כ ה"ה לענין חיבור מקנאות וא"כ חשיבי הקילוח הנמשך לסילון תלוש מן המקנה וכיון שנתלש ע"י אדם חשוב פשאובים לפסול את המקנה אפילו שלא ע"י פלים וכן י"ל בנדון הט"ז ואין לומר דנדון דידן פ"ן שהעמוד מקיף את המים שבו עדיף מנצחוק שפיר קילוח העומד באויר דהא עכ"פ לא עדיף מברזא דחשיב לה הראב"ד נצחוק ומצאתי בס' תמים דעים להראב"ד סי' קי"א שהביא לזה ראיה ברורה מהש"ס דע"ז דע"ב ב' ונ"ל והמעשה דגישתא נמי איכא למילף דהנה מרזבי שקורין להם קנוש היינו הבא דרך אותם המרזבים תורת נצחוק יש לו אע"פ שהוא מחובר בכלי ונכנס לתוכו דהא גישתא נמי הכי הוא ועדיף מנייהו שהגישתא נכנסת בכלי עד קרקעיתא ואפ"ה הוא מדמי ליה לנצחוק ואי לאו כולא תמרא בתר גישתא גריר פניצחוק הוי חשוב עכ"ל וכיון שהינו שבתוך המרזב חשוב נצחוק (ומ"ש הראב"ד היינו הבא דרך אותם ר"ל שבתוכם

דאָילו לקילוח הינצא ממנו פשיטא דהוי ניצוק אפילו אי מקלח מהחבית בלא אמצעות
מרוזב ופשוט הוא) א"כ הקילוח שממנו חשוב נב"נ ואע"פ שלדעת התוס' דגיטין דט"ז
ע"א משמע קצת דגישה לא חשיב ניצוק אלא קטפרס (ונ"ד) והטעם משום דניצוק
היינו קילוח העומד באויר כדפרש"י שם ובכמה דוכתי וזה לפי שהוא בתוך דבר גשם
אינו שינה להיות נקרא ניצוק ומה שנקרא קטפרס היינו כי קטפרס שינה אפילו בדבר
שמנוח על גשם כמו חרדלית של גשמים שהמים מתפשטים על שפוע ההר וכמ"ש הר"ש
בפ"ו דמקנאות מ"ח גבי סילון ע"ש וס"ל להתוס' דה"ה ענין הגישה אע"פ שמקפת
היין מפל צדדים נקרא קטפרס ולפ"ז הנה עדיין צד להקל בנ"ד דהא קטפרס עדיף מניצוק
וא"כ נב"נ הוא דלא הוי חיבור אבל ניצוק בר קטפרס י"ל דהוי חיבור פחד ניצוק פיון
דקטפרס חיבור מעלי' הוא מ"מ ז"א לפי שפבר כ' התוס' שם דמ"מ הגישה פיון שאין
היין סופו ליפול בתוך חבית לא עדיף מניצוק וזה שינה גם בנ"ד שהמים העולים בתוכיות
העמוד אין סופו ליפול למקנה (ומשום שהגישה בשפוע והעמוד ביושר נ' דאין לחלק).
וא"כ לא עדיף מניצוק והקילוח הוי נב"נ: אף מ"מ אפשר שיש למצוא צד להקל והוא
ממ"ש התוס' בפ"ד דע"ז דנ"ו ע"ב ד"ה גרגותני ונ"ל וא"ת א"כ מה שפגת הנה לנו
לאסור מטעם ניצוק וי"ל דשא"ה דהוי נב"נ דמגת לגרגותני הוי ניצוק א' ומגרגותני
לבור ניצוק ב' כו' וא"ת והא אין פאן רק ניצוק א' דכיון דהגרגותני עשוי נקבים נקבים
א"כ נופל בנדאי מן הגת לבור וי"ל דכיון דנקבי הגרגותני אינם עשויים ביושר אלא מן
הצדדים א"כ לאו חד ניצוק הוא עכ"ל וכ"כ הרא"ש שם סי' ד' כי נקבי הגרגותני דקים
ועומדים מן הצד עכ"ל ומבואר מלשון התוס' דאם הנה היין נופל בנדאי מן הגת לבור הנה
חשוב חד ניצוק אפילו שנופל דרך הגרגותני רק משום שנקבי הגרגותני עומדים מן הצד
ור"ל דאז אין נדאי שנופל מן הגת לבור כי מה שנופל מן הגת נופל על קרקע הגרגותני
ושם אין נקבים ונחים שם רק היין שבגרגותני נופל לבור מהצד וגם יין שנופל מן הגת
בגרגותני אחר שנוח שם מפלל יין שבגרגותני יחשב ולכן הוי נב"נ והרא"ש הוסיף לומר
שמלבד שנקבי הגרגותני דקים גם הם עומדים מן הצד וכ"ז לומר שאין היין נופל בב"א
מגת לבור רק יש לו הנחה תחלה בגרגותני עד שמה שנופל אח"כ לבור יתכן לומר עליו
שמגרגותני נפל לבור הא אם הנה נופל בב"א הוי ניצוק א' אע"פ שנופל דרך גרגותני.

וא"כ מזה יצא לנו לנ"ד שהמים העולים בחלל העמוד הם נמשכים בכח גדול ובמרוצה
גדולה על הסילון דרך הברזא הצאפען שבעמוד שהוא נקב גדול ולא דק ואין להמים
העולים מן המקנה הנחה פלל בחלל העמוד כ"א הולכים בדילוג ומרוצה א' עד שיוצאים
לסילון א"כ אין ראוי לקרות הקילוח הינצא מחלל העמוד להסילון בשם ניצוק ב' כ"א
ניצוק א' וא"כ גם שנסכים למ"ש הראב"ד שהגישה נקרא ניצוק וה"ה חלל העמוד
דנ"ד מ"מ קילוח הנמשך ממנו לא יקרא בר ניצוק או ניצוק ב' לדעת התוס' וכש"כ
לפמ"ש הרא"ש רק ניצוק א' יחשבו וכיון שחשובים ניצוק א' הוי חיבור לענין שלא
יקראו שאובים וכנ"ל והתימא על האחרונים שלא הביאו בסי' קכ"ד סעיף כ"ג דעת
התוס' והרא"ש שלפמ"ש יחלקו עמש"ש בש"ע בשם הראב"ד שהקילוח הינצא
מהברזא נקרא נב"נ שז"א לפי דבריהם פיון שינוי שמהחבי הנמשך בברזא הוא מקלח
להדיא לחוץ ול"ד פלל לנקבי הגרגותני שבשם אין הנקב פדרך הנפילה מן הגת ובכאן
נקב הברזא לחוץ הוא פדרך שנמשך מן החבית לברזא וגם הנקב גדול ולא דק וצ"ע

לנישׁב ומצאתי ג"כ בס' לְחֵם סְתָרִים שְׁחִיבֵר הָרַב ר' שְׁלֵמָה אֶלְגָּאזִי עַל מַס' ע"ז בַּפ"ה גַּבֵי עֶפְכֵת יַיִן שְׁבַמְשֵׁפֶף בִּיאַר שָׁם מְחַלְקֵת הַתּוֹסֵ' וְרֵא"ש עִם רַש"י וְרַשְׁבָּ"ם בְּעֵינֵי הַגָּל יַעו"ש.

וְהַעוֹלָה דְלַדְעַת הַתּוֹסֵ' וְרֵא"ש כָּל שְׁהַקְלִיחַ נְמֻשָׁף בְּיוֹשֵׁר כ"א נִקְרָא נִיצוּק א' וְאִין לְדַקְדָּק וְלוֹמַר דְלַמַּש"ל ב' הָרֵאָב"ד דְגִישְׁתָּא נִקְרָא נִיצוּק וּא"כ הָעַמּוּד עֲצָמוּ נִק' נִיצוּק כַּנ"ל וְהַצָּאָפֶעֶן ר"ל בְּרִזָּא הַיִּנְצָא מִמֶּנּוּ כִּינּוּן שְׁנַמְשֵׁכֵת מִן הַצַּד נִקְרָא נִיצוּק ב' וְכַש"כ הַקְלִיחַ הַיִּנְצָא מִמֶּנּוּ שֵׁנִק' נִיצוּק ג' לְדַעַתוֹ אוֹ נִיצוּק ב' לְדַעַת הַתּוֹסֵ' וְהָרֵא"ש הָא לִיתָא שְׁהָרִי בַּפ"י מִבְּנֹאֵר בַּגַּמ' דַּע"ז שָׁם גַּבֵי גִישְׁתָּא וּבֵת גִישְׁתָּא (וּפִירַש"י חוֹתְכִין שְׁנֵי קְנִיִם בְּשִׁיפּוּעַ וּמַדְבִּיקִים רֵאשִׁיָּהֶם מְלַמְעֵלָה וּשְׁנִיָּהֶם פּוֹנִיָּה לַמַּטָּה וּמַנִּיחִין א' מִן הָרֵאשִׁין בְּחֻבֵית מְלִיאָה וְרֵאשׁ קְנָה הַב' נוֹתֵן בְּפִיו וּמוֹצֵץ מֵעַט עַד שְׁעֵלָה הַיִּין כו').

אַתָּא עַכּו"ם אַנַּח יַדֵי אַגִּישְׁתָּא (נִגְעַ בְּרֵאשׁ זֶה הַמְקַלַּח) וְדִימּוּ זֶה בַּגַּמ' לְנִיצוּק (וְלוֹלִי דְכָאן יֵשׁ מַעֲלָה יַתִּירָה דְחַמְרָא אַפּוֹלִי גִישְׁתָּא גְרִיר וְהַחֲמִירוּ יוֹתֵר מִנִּיצוּק) וּמִכָּאן הוֹכִיחַ הָרֵאָב"ד דְהַקְלִיחַ שְׁבַבְרִזָּא נִקְרָא נִיצוּק כַּנ"ל וְהָרִי כָּאן הַגִּישְׁתָּא מְחַוְּבֵר מִשְׁנֵי קְנִיִם א' שְׁבַחְבֵית נִק' בֵּת גִישְׁתָּא וְהַשְׁנִי הַמְחַוְּבֵר לוֹ נִק' גִישְׁתָּא וְהַעַפּו"ם הַיִּיחַ יָדוּ עַל הַב' הַנִּק' גִישְׁתָּא וְאֵעַפ"כ אָמְרוּ שֶׁהוּא נִיצוּק א' וְלֹא נַב"נ וְי"ל דַּה"ט לְפִי שְׁשֵׁנִי הַקְנִיִם מְחַוְּבֵרִים יַחַד כֹּא' יַחֲשִׁבוּ וְעַד סוּף קְנָה הַב' נִק' נִיצוּק א' וְה"ה וְהוּא טַעַם בַּנ"ד שְׁהַעַמּוּד הַחֲלָל שְׁבַמְקוּהָ עִם הַבְּרִזָּא הַמְחַוְּבֵר לוֹ שְׁנִיָּהֶם נִיצוּק א' יִקְרָאוּ מִן הַמְקוּהָ לַד"ה ר"ל שְׁגַם הָרֵאָב"ד מוֹדָה בְּזָה וּא"כ הַקְלִיחַ הַיִּנְצָא מִן הַבְּרִזָּא כִּינּוּן שְׁנַמְשֵׁף בְּיוֹשֵׁר מִמֶּנּוּ וְהַנְּקַב גְּדוֹל וְרַב גַּם הוּא אִינּוּ נִק' נִיצוּק שְׁנֵי לְדַעַת הַתּוֹסֵ' וְהָרֵא"ש כַּנ"ל וְכִינּוּן דְשִׂאֻבָּה אִינְהָ פּוֹסְלַת אֶלָּא מְדַרְבְּנָן כָּל שְׁיֵשׁ רֹבַח שְׁיַעוּר מְקוּהָ עַכ"פ א"כ אֶפְשָׁר שְׁיֵשׁ לְהַקְלַל כְּפִי דַעַת הַתּוֹסֵ' וְרֵא"ש הֵיכָא שְׁיֵשׁ עוֹד צְדָדִים טוֹבָא לְהַקְלַל כְּמוֹ בַּנ"ד שְׁהָרִי בַּלֵּא"ה דַּעַת הַרִיב"ם דַּנְּב"ג הוּי חִיבּוּר וּבַנ"ד הָרִי לְדַעַת הָרֵאָב"ד אִין יַדֵי אָדָם פּוֹסְלִים יוֹתֵר מִשְׂאָם נְפָלוּ מִן הַכֹּלִים בְּעֲצָמָן כָּל שְׂאִין עֲשׂוּיִן לְקַבְּלָהּ כְּמִבְּנֹאֵר בַּבַּעַה"נ הוֹבָא ב"י וְלַדַּעַת הַמְחַמִּיר שְׁהַבִּיא הָרֵאָב"ד וְהוּא הָאִיכָא מ"ד וְכ"ד הַב"ח כָּל שְׁנַפְלָל שְׁלֵא בְּמַתְכּוֹן אַפִּי ע"י אָדָם אִינּוּ פּוֹסְלֵי אֶלָּא דְאָנוּ מְחַמִּירִים כַּמ"ש הַט"ז וְהַש"ף א"כ בַּנְד"ז שִׁי"ל דְלֹא חֲשִׁיבֵי תְלוּשִׁים כָּלֵל לְדַעַת הַתּוֹסֵ', וְרֵא"ש יֵשׁ לְהַקְלַל הֵיכָא דְלֹא בְּרִירָא לָן מְלִתָּא כ"כ שְׁנַפְלוּ ג' לְגִינָן כֹּא' דְהָא אִיכָא סְפִיקָא טוֹבָא בְּדַרְבְּנָן: סִימָן קַע עֵץ אוֹ אֶבֶן תְּלוּשׁ שְׁקַבְעוּ בְּאַרְצָא וְלִסוּף חֲקִיקוּ וְעֲשֹׂאוּ כְּלֵי אֵי מוֹתֵר לְטַבּוּל בּוֹ אוֹ עַכ"פ לְהַמְשִׁיף מִיַּם לְמַקְנָה ע"י וְהַעֵץ אוֹ הָאֶבֶן הַגָּלִיל הוּא בְּלִתֵי מְנוּקָב רַק כְּלֵי שְׁלֵם מְחַוְּבֵר בְּקַרְקַע: תְּשׁוּבָה בִּי"ד ס' ר"א סְעִיף ל"ד קוֹדֵם שְׁיַקְבְּעוּ מִשְׁמַע דְקַבְעוּ וְלִסוּף חֲקִיקוּ אִין פּוֹסְלֵי הַמְקוּהָ אֶפְיָלוּ לַעֲשׂוֹת מְקוּהָ בְּתַחֲלָה ע"י וְאַפִּי לְטַבּוּל תּוֹכּוּ וְכ"כ רַמ"א בַּס"ז בַּהַג"ה וְכ"כ הַר"ש וְהָרֵא"ש בַּפ"ד דְפָרָה מְשֻׁנָּה ד' ד"ה הַשְׁוֹקֵת שְׁבַסְלַע וְכ"ד הַרְמַב"ם בְּחִיבּוּרוֹ פ"ו וְאִנִּי תַמָּה דְהָא בַּפ"ד דַּב"ב דַּס"ו ע"ב אוֹקְמָא לְבְרִייתָא דְצַנּוּר שְׁקַבְעוּ וְלִסוּף חֲקִיקוּ אִינּוּ פּוֹסְלֵי אֶת הַמְקוּהָ כְּרַבְּנָן דַּר"א דְדַרְף שְׁלַ גַּחְתוּמִי וְאֵע"ג דְהֵתָם בְּדַרְף מְטַמְּאִין אַפִּי קַבְעוּ וְלִסוּף תִּיקְנוּ הַיִּינוּ מִשׁוּם דְטוּמְאָה דְאוּרִייתָא וּבִשְׂאֻבָּה דְרַבְּנָן הַקְלִיחַ ע"ש בְּגִמְרָא וְרַשְׁבָּ"ם וְא"כ הַתִּינַח לְרַמְב"ם וְסִייעֵתוֹ דְכּוֹלָה שְׂאוּב ג"כ דְרַבְּנָן א"ש אֶבֶל לַפ"ד רַשְׁבָּ"ם דְכּוֹלָה שְׂאוּב מְדְאוּרִייתָא (וְר"ת סוֹבֵר דְגַם ג' לְגִינָן בְּתַחֲלָה דְאוּרִייתָא) וְכ"כ רַמ"א סְעִיף ג' בַּהַג"ה א"כ גַּם צַנּוּר שְׁקַבְעוּ וְלִסוּף חֲקִיקוּ פּוֹסְלֵי הַמְקוּהָ אִם נַעֲשֶׂה כּוֹלָה עַל יָדוֹ וְכּוֹ מְצִאתִי לְהַדְיָא בַּח"י הַרְמַב"ן לַב"ב שָׁם

שְׁהִיָּא רְאִיָּה דְכּוֹלָה שְׁאוּב דְרַבְרָב מִדְּמַכְשָׁרִינָן צִינּוֹר שְׁקַבְעוּ וּלְסוּף חֲקָקוּ וְנ"ל תּוֹדַע שְׁהִרֵי צִנּוֹר שְׁקַבְעוּ וּלְסוּף חֲקָקוּ אִינוּ פּוֹסֵל אֶת הַמְּקַנָּה כָּלֵל וְנֹאפִי בְּתַחֲלָה וְטַעֲמָא מְשׁוּם דְּשִׂאיבָה לָאוּ דְּאוֹרֵיִתָּא עַכ"ל וְא"כ ע"כ לְהַאוּמְרִים דְּשִׂאוּבָה כּוֹלָה דְּאוֹרֵיִתָּא מוֹקְמִי לָהּ כְּשִׂישׁ בְּהָ רוֹב בְּהַכְשָׁר וְכַדְפִּי מְהַרְשָׁא וְכֵן פִּי רִשְׁבִּ"ם לְפִי שְׁטָתוּ ע"ש אֲבָל לַעֲשׂוֹת הַמְּקַנָּה כּוֹלָה עַל יָדוֹן אָסוּר וְתִימָא עַל הַש"ע וְכַש"כ עַל הַגְּהָר רַמ"א דַּס"ז שְׁהִרֵי טְבִילָה בְּכֻלָּם הוּא אָסוּר מִדְּאוֹרֵיִתָּא גַּם לְהַאוּמְרִים דְּשִׂאוּבָה דְּרַבְרָב כַּמ"ש בְּתוֹס' בַּב"ב שְׁם בְּשֵׁם ר"י וְכ"כ הָרַא"ש פ"ז דַּב"ק ס' ג' בְּשֵׁמוֹ וּבְסוּף גְּדָה בַּה"ל מְקַנּוּאוֹת וְא"כ אָסוּר לְטַבּוֹל בְּתוֹף כְּלֵי שְׁקַבְעוּ וּלְסוּף חֲקָקוּ לְרַבְרָב דַּר"א הַג"ל וְכַמוֹ בַּדָּף.

מִיְהוּ לַפ"ד רִשְׁבִּ"ם וְר"ח בַּב"ב שְׁם שְׁפָסְקוּ כַּר"א וְכ"כ הַטּוֹר בַּא"ע ס' ק"ג וְאַצְטְרוּבְלִין א"כ גַּם בְּדְאוֹרֵיִתָּא יֵשׁ לְהַקְלֵל אֲמָנָם בְּטוֹש"ע ח"מ ס' צ"ה הוֹבְאוּ ב' דְּעוֹת אֵלּוּ בְּלֹא הַכְרְעָה א"כ יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּדְאוֹרֵיִתָּא בְּכּוֹלָה שְׁאוּב כַּמ"ש רַמ"א ס"ג בַּהַג"ה דְּבִשְׂאוּבָה כּוֹלָה הוֹלְכִים בְּסַפִּיקָא לְהַחְמִיר אֲמָנָם בְּאַמְתַּת לַפ"ז פְּלֹא לְכַאוּרָה מִתְּנִי דְּהַשְׁוֵיָּת בְּסַלְעַת הַשְּׁנוּי' בַּפ"ה דְּפָרָה מ"ז וּבַסַּפ"ד דְּמְקַנּוּאוֹת שְׁמַבְנוֹאֹר שְׁם דְּכָל שְׁלֹא הִנֵּה שְׁם כְּלֵי עֲלִיָּה בְּתוֹלֵשׁ אִינְהָ חֲשׁוּבָה כְּלֵי גַּם מִדְּאוֹרֵיִתָּא שְׁהִרֵי אֲמָרוּ שְׁם אִינְהָ צְרִיכָה צְמִיד פְּתִיל אֲדָּ בְּאַמְתַּת בְּפִי הַמְּשַׁנְיָוִת לְהַרְמַב"ם שְׁם בַּפ"ה דְּפָרָה מְבֹאֹר שְׁעֵנִין הַשְׁוֵיָּת אִינוּ כְּלֵי שְׁקַבְעוּ וּלְסוּף חֲקָקוּ כַּמ"ש הַר"ש וְהָרַא"ש וְנ"ל הַשְׁוֵיָּת שְׁבַהֵר אִם יִהְיֶה בּוֹ חֲפִירָה וְיִשׁוּב צוּרְתוֹ בְּזָה הַכְּלֵי וְזָה יִמְצָא בְּרוֹב הַהָרִים הַנֵּה לֹא נִחְשְׁבָה כְּמוֹ כְּלֵי אֲבָנִים.

אֲבָל מִשְׁפָּטָה מִשְׁפָּט חֲפִירָה כְּעֶצֶם הָאֲרִץ וְלִזָּה אִין מְמַלְאִין בְּהָ כּו' עַד וְאִינְהָ פּוֹסֵלֵת אֶת הַמְּקַנָּה עַכ"ל וְדַבְּרִיו מְבֹאֲרִים דְּמִיִּירֵי בְּשִׁהַחֲפִירָה נַעֲשִׂי בְּסַלְעַת שְׁבֹאֲרִץ שְׁלֹא הִיָּחֲלוּשׁ מַעוֹלָם וּבַכַּה"ג וְדַאי לַכ"ע אִין שְׁם כְּלֵי עֲלִיו דְּאִין נ"מ אִם הַחֲפִירָה הוּא בְּעַפְרָא אוֹ בְּסַלְעַת שְׁבוּ וְכַמ"ש הַתּוֹס' בַּב"ב דַּס"ה ע"ב ד"ה אִילִימָא בְּשֵׁם ר"י דְּרַבְרָב דְּאֲמָרִינָן מְכַר אֶת הַמְּכַתְשֵׁת הַחֲקוּקָה לֹא מְפַלְגִי בֵּין קְבָעָה וּלְסוּף חֲקָקָה לְחֲקָקָה וּלְסוּף קְבָעָה וּמְכַתְשֵׁת הַחֲקוּקָה הִיָּינוּ שְׁלֹא תִלְשָׁה מַעוֹלָם שְׁחֲקָקָה בְּסַלְעַת הַיּוֹצֵא מִן הָהָר עַכ"ד.

אֲלֵמָא דְּאָרְף לְמ"ד דְּקְבָעָה וּלְסוּף חֲקָקָה אִינוּ מוֹצִיא מִתּוֹרַת כְּלֵי בְּדְאוֹרֵיִתָּא עַכ"ז בְּסַלְעַת שְׁלֹא נִתְּלַשׁ מוֹדָה דָּאִם חֲקָקוּ בּוֹ כְּלֵי אִין תּוֹרַת כְּלֵי עֲלִיו וְא"ש מִתְּנִי דְּשְׁוֵיָּת שְׁבָסַלְעַת וְהִנֵּה גַּם הַר"ש בַּפ"ה דְּפָרָה שְׁם כ' ג"כ דְּהַשְׁוֵיָּת שְׁבָסַלְעַת מִיִּירֵי בְּסַלְעַת מְחֻבָּר אֲלֵא שְׁכ' דְּאֲפִילוּ אִם הִנֵּה תְּלוּשׁ שְׁקַבְעוּ וּלְסוּף חֲקָקוּ נְמִי דִּינָא הִכִּי כְּדָאֲמַר בַּפ' הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת גַּבִּי צִינּוֹר עַכ"ל.

וְזָה תִימָא שְׁהִרֵי הוּא עֲצָמוֹ מְסִיק בַּב"ב דְּמְקַנּוּאוֹת מ"ג דְּכּוֹלָה שְׁאוּב פְּסוּל מִדְּאוֹרֵיִתָּא וְכַבֵּר נַת' דְּבְדְאוֹרֵיִתָּא לֹא מְפַלְגִינָן בֵּין קְבָעוּ וּלְסוּף חֲקָקוּ וּלְסוּף קְבָעוּ וְגַם אִינְם צְרִיכִים בְּצְמִיד פְּתִיל וְקִשְׂיָא כַּנ"ל.

וְעַכְצ"ל דַּהַר"ש וְהָרַא"ש ס"ל כַּמ"ש רִשְׁבִּ"ם וְר"ח דְּקִי"ל כַּר"א. וְבָהָא א"ש] מַה דְּלֹא מִיִּיתִי מִתְּנִי דְּשְׁוֵיָּת בַּב"ב שְׁם לַעֲנִין קְבָעוּ וּלְבְּסוּף חֲקָקוּ מְשׁוּם דְּלֹא שְׁיִיכָא בְּהָא כָּלֵל עַכ"פ הַיּוֹצֵא מִזָּה דְּלִידוֹן דְּמְסַפְקָא לֵן הַלְכָתָא כְּמֵאן יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּשִׁנְעֻשָׁה הַמְּקַנָּה כּוֹלָה ע"י צִנּוֹר שְׁקַבְעוּ וּלְסוּף חֲקָקוּ וְכַש"כ לְטַבּוֹל בְּתוֹף כְּלֵי כְּזָה אִם הוּא שְׁלֵם: וּמַעֲנִין לַעֲנִין בְּאוֹתוֹ עֲנִין.

פי הנה לפי מש"ל דבדאוריני' לא מהני קבועו בארץ אפ"ל קבועו ולסוף חקקו. א"כ צ"ל מ"ש הרב"י בסי' ר"א ובכ"מ פ"ו מהל' מקנאות ה"ד דלהרמב"ם לאכשורי מים שבתבית או עריבה של חרש (לעגנו לטבול בתוכם) תרתי בעינו נדא דניקב נקב המטהרו ועוד צריף שיקבענו בארץ עכ"ל דלקאורה קשה דהא נדאי דמצד המים בעצמן א"צ שיהיה בארץ דוקא דהא אפילו גל שנתלש ובו מ' סאה ונפל על האדם ועל הפלים טהורים כמבואר בספ"ה דמקנאות ובש"ע סעיף ה' ואע"ג דמשמע דהינו טעמא מפני שכל הימים דין מעיין יש להם כמ"ש הש"ף שם היינו משום דאל"כ ה"ל זוחלין פיון שהם באויר אבל בנ"ד שהם נחים נדאי דמצד המים בעצמן פשרים הם אפ"ל אינו בארץ דוקא ועכצ"ל דמה שצריכי' לקובעה בארץ הוא פדי להכשיר הפלי וא"כ צ"ל דממ"נ אם ע"י נקב המטהר יצאה מתורת פלי למה לי לקובעה בארץ ואי ע"י הנקב עדיין לא יצתה מתורת פלי לעגנו מקנה מה מהני הקביעה בארץ השתא מה היכא דקבע אבן או עץ פשוט לא מהני הקביעה כל שחקקו לבסוף (בדאורייתא) כש"כ היכא שקבעו אחר שנעשה פלי אם נאמר שהנקב אינו מוציא מתורת פלי לעגנו מקנה ועכצ"ל דכיון דיצא מתורת פלי אין בו איסור דאורייתא אפ"ל בלא קביעה בארץ רק מדרבנן בלבד אסור לטבול בו אם לא קבעו ובדרבנן מהני הקביעה בארץ גם לחכמי דר"א אף ג"ז קשה עדיין דהא לחכמים דר"א לא מהני הקביעה בארץ גם באיסור דרבנן אלא בקבעו ולבסוף חקקו שהאיסור דרבנן הוא התקיקה נעשה אחר הקביעה משא"כ אם האיסור דרבנן היה קודם הקביעה לא מהני הקביעה שאח"כ דהא מה"ט פסלי בצנור שחקקו ולבסוף קבעו לעגנו שאיבה דרבנן כמבואר בגמ' בב"ב דס"ו ע"ב וא"כ ה"ה בנ"ד אם הפלי שניקב נקב המטהרו אסור מדרבנן לטבול בו אין ראוי שיהיה הקביעה שאח"כ מועלת לטהרו שהרי האיסור והקלקול הוא שהיה קודם הקביעה אמנם י"ל דהרמב"ם גמי ס"ל פרבי אליעזר דקבעו ולבסוף חקקו מהני אפ"ל בדאורייתא ולדיד' באיסור דרבנן מהני אפילו חקקו ולבסוף קבעו כמבואר שם דס"ו ע"א בענין פשוטי פלי עץ וה"ה בנ"ד אף בפ"י המשניות פט"ו דכלים מ"ב פ"י הרמב"ם פתחמ"ב דר"א (וכ"מ בחיבורו פי"א מהל' פלים הכ"ד אלא דבשם משמע דאיירי בתיקנו ולבסוף קבעו) וי"ל לכאורה דאפ"ל לחכמים יש לחלק בין אם האיסור דרבנן אבל הפלי חשוב פלי מדאוריני' כמו בשאיבה בצנור שחקקו ולבסוף קבעו דלא מהני ובין פשמה שהאיסור דרבנן בא מצד הפלי שמה שחשובה פלי הוא רק מדרבנן לבד ומה"ת אינה פלי כלל בכה"ג יש להקל אפילו כשקבעו אחר הקלקול ויש קצת ליתן טוב טעם לסברא זו דכשהיא פלי גמורה מדאורייתא סברא הוא שאין קביעתה אח"כ בארץ מבטלה מתורת פלי שהיתה פלי גמור (ומה שהאיסור דרבנן אין שייך לומר שהקרקע יבטל זה ודו"ק) משא"כ פשאינה פלי גמורה סברא הוא שקביעותה בארץ מבטלה מתורת פלי לגמרי (ול"ד לקבעה ולבסוף חקקה דלא מהני באיסור דאורייתא אע"פ שקבע חתיכה עץ שאינו פלי כלל דשא"ה דאח"כ עשאו פלי גמור ודו"ק) ולפ"ז י"ל דהא דלר' אליעזר בפשוטי פלי עץ מהני גם תיקנו ולבסוף קבעו לא משום דס"ל דקבעו ולבסוף חקקו מהני אפ"ל בדאוריני' וא"כ בדרבנן נחית חד דרגא אלא י"ל משום דהתם חשיבות הפלי עצמו הוא רק דרבנן ומדאורייתא אין להם תורת פלי ולכן י"ל דאפילו למסקנא דחכמים ס"ל דקבעו ולבסוף חקקו לא מהני בדאורייתא ופליגי בכלי מתכת מ"מ י"ל דבפשוטי פלי עץ דרבנן מודים חכמים דמהני אפילו בתיקנו ולבסוף

קבעו ומודו לר"א ול"ד לשאיבה דרבנן מטעם הנ"ל [ובאה א"ש] נמי דאריב"ח בדרף של מתכת מחלוקת ולכאורה קשה הא למסקנא דבשאיבה דרבנן מודו חכמים מ"מ תקקו ולבסוף קבעו לא מהני וא"כ י"ל דפליגי בכה"ג עם ר"א גם בפשוטי פלי עץ ואע"פ שהרשב"א פי' דפשוטי פלי עץ אין מקבלים טומאה אפילו מדרבנן כבר השיגו ע"ז בתוס' וחי' הרמב"ן נשם וכ"ה בת' מהרמ"פ סי' ל"א ובי"ד סי' קצ"ח סעיף ל"ד ע"ש בש"ך וט"ז ומע"מ וכן הוא בפ"י המשניות להרמב"ם פ' ט"ו דכלים משנה ב' נשם אעכצ"ל דמ"מ ביהא מודו חכמים לר"א דאפי' תיקנו ולבסוף קבעו מהני וכן מבואר בת' מהרמ"פ סי' ל"א אשר הובא בי"ד סי' קצ"ח וכ"כ הס"ט נשם ס"ק ב' מוהרח"ש וכ"כ הרמב"ם והרע"ב בפ"י המשניות פט"ו דכלים מ"ב וה"ה בנ"ד שניקבו נקב המטהרו לענין טבילה בתוכו דמהני קביעה שאח"כ ועכ"פ הינצא מזה דע"כ לשטת הרמב"ם מוכרחים אנו ג"כ לומר דכלי שניקב פדינו אין איסור הטבילה בתוכו אם לא חיברו בארץ רק מדרבנן לבד דאל"כ לא ה"ה מהני הקביעה אח"כ לתכמים דר"א ואפשר גם לר"א דהא תקקו ולבסוף קבעו לא מהני לר"א ג"כ באיסור דאורייתא ונ"ד יש לדמותו לתקקו ולבסוף קבעו פנ"ל ומעתה נבוא לנ"ד לענין שאילתנו שנקבעו התיבה להאיזוב ולא לקרקע עולם עצמה נלפע"ד דאין לפקפק ע"ז כלל וראיה לדבר דף של נחתומים דפליגי בי' ר"א וחכמים בפט"ו דכלים מ"ב והובא בב"ב דס"ו ע"א וע"כ לא פליגי עליו חכמים עלי' דר"א אלא משום דהתם הוא איסור דאוריית' כמ"ש בגמ' דס"ו ע"ב פנ"ל אבל בדרבנן מודו לי' אע"פ ששם הדרף שמחובר לפותל בנ"ו והפותל בנ"ו הוא מחובר לקרקע עולם ש"מ דחשוב חיבור מעלי' באיסור דרבנן וגם מדר"א נשמע לדין דר"א דס"ל פל המחובר לקרקע ה"ה פקרקע גם בדאוריית' מה"ט מטהר בדרף של נחתומי' וחשוב להדרף מחובר לקרקע אע"פ שמחובר לבנ"ו וה"ה לדין באיסור דרבנן וכן במקוה להרמב"ם דמהני חיבור בקרקע מפני שהוא דרבנן פנ"ל או יתיה מטעם שיהיה מהני חיבור בבנ"ו המחובר לקרקע: כתבי זה מצאתי בפרישה בח"מ סי' צ"ה ס"ז כ' וז"ל וצ"ע למה לא הביא בעה"ט דברי חכמים דפליגי נשם עם ר"א בדרף של נחתומים דס"ל לתכמים שהוא טמא כו' והיותר נ' משום דשם הדרף ה"ה תלוש רק שנתחבר לכותל הבית כדפי' רשב"ם נשם וכותל הבית עצמו הוא תלוש ולבסוף חיברו ואין זה חידוש כ"כ מה שאינו פקרקע אלא שקשה דא"כ ה"ל להגמ' לתרץ פן נשם דקאמר לא ר"א ולא רבנן כו' ע"ש מיהו ג"ז יש ליישב עכ"ל נראה שהוכיח ג"כ מן הגמרא דאין חילוק בין דבר המחובר לקרקע לדבר המחובר לכותל הבית דאל"כ ה"ה הגמ' משני לעולם רבנן ושאני דף שמחובר רק לפותל כו' ואע"פ שכ' שיש ליישב ר"ל שאין קושיא על הטור דמכ"מ אתי' במכש"כ אבל נדאי דאין לחלק ביניהם לדינא למ"ד דתלוש ולבסוף חיברו פמחובר דמי ובאמת ראיה הנ"ל חזקה היא לענין זה וי"ל שפונתו דנדאי לר"א דכל המחובר לקרקע ה"ה פקרקע א"כ הבית נחשב פקרקע מדאורייתא א"כ גם דבר המחובר לו כמו הדרף ה"ה פמחובר לקרקע ממש מאחר שהבי' עצמו פקרקע מדאורייתא מה לי מחובר לו או לקרקע ומש"ה לא מצו למימר נשם בגמ' דרבנן דדרף ס"ל פל המחובר לקרקע פקרקע דא"כ מ"ט מטמאי בדרף אבל לדין דס"ל דכל המחובר לקרקע אינו פקרקע א"כ אין חידוש שמחובר למחובר אינו פקרקע אף ורק במידי דרבנן מהני זה א"כ היינו פמחובר לקרקע ממש ולא מחובר למחובר אף באמת אין זו סברא פינו דס"ס בדרבנן אמרינו פל המחובר

לקרקע פֿקרקע א"כ חזר הדין בְּזוּה פֿמו לְמ"ד פֿל הַמְחַנְפֶּר לַקְרַקַע פֿקרקע בְּדַאֲרֵיִתָּא מִמֶּשׁ וְעוֹד דְּוַדַּי אִין לַהֲחִמִּיר בְּדַרְבְּנֵי יוֹתֵר מִבְּדַאֲרֵיִתָּא וְכָל דְּתִיקוֹן רַבְּנֵי פְעִין דְּאֲרֵיִתָּא תִיקוֹן וּכְמוֹ שְׂבַדְאֲרֵיִתָּא מְהֵי מְחַנְפֶּר לְמַחְנְפֶּר לְמַחְנְפֶּר לְמַחְנְפֶּר כּו' ה"ה בְּדַרְבְּנֵי לַכ"ע וְעַיִן מ"ש בַּתְּה"ד ס"ס רַכ"ח דְּבַדְרַבְּנֵי לֹא דִיִּיקִינֵן כ"כ לַהֲחִמִּיר יַעו"ש.

וְאַתְנִי נ"ד בַּמְכַש"כ וְהַפְרִישָׁה לֹא כ"כ אֶלָּא דְהִיכָא דְלֹא אֶמְרִינֵן פֿל הַמְחַנְפֶּר לַקְרַקַע פֿקרקע אֶז מְחַנְפֶּר לְמַחְנְפֶּר כַּש"כ הוּא אֶבֶל הִיכָא דְמְהֵי מְחַנְפֶּר ה"ה מְחַנְפֶּר לְמַחְנְפֶּר. וְלַרְוּחָא דְמִילְתָּא יֵשׁ לְהַבִּיא רְאִיָּה ע"ז מ"מ"ש הַרְשָׁב"א בַּתְּה"א דִּי"ד וּבְחִי' פ"ק דְּחֻלִּין דַּט"ז וְנ"ל וְתוּ מֵאֵי קָא מִיִּתִּי מְרִישָׁא לְהַתִּירָא וְלוֹמֵר דְרִישָׁא בְּתַלוּשׁ וְלַבְסוּף חִיבְרוּ וּבְטָלוּ וְהָא לְדִידִיָּה סִיפָא בְּכֻתְלֵי בְּנִין הוּא וְאֶפ"ה קַתְנִי שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה וְתִיקְשִׁי לִיָּה רִישָׁא לְסִיפָא אַע"כ רִישָׁא בְּשָׂלָא בְּטָלוּ כו' עכ"ל וּמֵאֵי קוּשְׁיָא דִילְמָא מְשׁו"ה לֹא הָוָה קֶשֶׁה מִיָּדִי לְהַפְשִׁטֵן מְשׁוּם דְרִישָׁא מִיָּרִי בְּסָפִין נְעוּץ מִן הַפְּתוּלָה וְה"ל מְחַנְפֶּר לְמַחְנְפֶּר וּמְש"ה שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה מְשֹׁא"כ בְּצוּר שְׂבַפְּתוּלָה בְּנִין דַּה"ל מְחַנְפֶּר עֲצָמוֹ וְדוּחַק לֹמֵר דְּמִמְצַעִיתָא ק"ל דְּקַתְנִי מְחַנְפֶּר לַקְרַקַע שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה דַּא"כ מֵאֵי רִישָׁא דְנִקְטַת הַרְשָׁב"א וְשָׁנָה וְשִׁילָשׁ ע"ש.

וְעוֹד רְאִיָּה מ"מ"ש הַפ"ת בִּי"ד סִי' ז' סַק"א וְקֶשֶׁה מִנ"ל לְהַרְשָׁב"א לְמִימֵר הִכִּי דִילְמָא טַעְמָא דְאַסוּר לְכַתְחֻלָּה דְפַחְרָא מְשׁוּם דְהִנֵּי תַלוּשׁ וְלַבְסוּף חִיבְרוּ כו' וִי"ל דַּא"כ כּו' וְעוֹד אֶפְשָׁר לֹמֵר כּו' ע"ש שְׁנַדְחַק לְתַרְזַן וְאִי אִיתָּא דִישׁ לְחַלְקֵי בֵּין מְחַנְפֶּר לַקְרַקַע לְמַחְנְפֶּר לְמַחְנְפֶּר מֵאֵי קֶשֶׁה לִיָּה דְהָא הַפַּחְרָא ה"ל מְחַנְפֶּר לַקְרַקַע וְהַסְפִּין מְחַנְפֶּר לוֹ וְה"ל מְחַנְפֶּר לְמַחְנְפֶּר וְלֹא גְזַרְיֵנוּ בִּיָּה וְכָאֵן אִין לֹמֵר כַּמְש"ל לְפִי הַפְרִישָׁה דְלְמ"ד פֿל הַמְחַנְפֶּר לַקְרַקַע פֿקרקע מִדְּאֲרֵיִתָּא אִין לְחַלְקֵי דְהָא גְבִי שְׁחִיטָה לַכ"ע לֹא פֿקרקע דְמִי מִדְּאֲרֵיִתָּא וְכַש"כ לַפ"ד הַרְשָׁב"א גּוּפָא דַס"ל דְאַפִּילוּ בְּבְטָלוּ הוּא רַק דְרַבְּנֵי דְלֹא פְהָרָא"ש וְרַק מְגַזְזִירָה בְּעֻלְמָא אֶטוּ מְחַנְפֶּר מְעִיקְרוּ וְא"כ י"ל דְּבַמְחַנְפֶּר לְמַחְנְפֶּר לֹא גְזַרְיֵנוּ בִּיָּה א"ו דְּאִין לְחַלְקֵי בֵּין מְחַנְפֶּר לַקְרַקַע לְמַחְנְפֶּר לוֹ בְּשׁוּם עֲנָן וְע' ט"ז וְש"ף וּפּוֹר"ח סִי' ז' סַק"א וְכּו' פֿ שְׁם סַק"ב וְש"ח פֿסְקוּ ג"כ בְּפִשְׁיטוֹת דָּאֵם הַגְּלָגֵל מְחַנְפֶּר לַקְרַקַע אֶסוּר ש"מ דְּמְחַנְפֶּר לְמַחְנְפֶּר פֿמְחַנְפֶּר לַקְרַקַע דְמִי וְעוֹד נ"ל לְהַבִּיא רְאִיָּה מ"מ"ש הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ' ח"ג ס"ס"י רַנ"ד אֶבֶל אִם הִיָּה מְחַנְפֶּר (הַצִּינּוֹר) לַקְרַקַע בְּטָל הוּא לְגַבִּי קַרְקַע וְאִינוּ מְקַבֵּל טוּמְאָה וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֶפִּילוּ מְחַנְפֶּר לְדָבָר הַמְחַנְפֶּר לַקְרַקַע פְּטַבְעַת שְׂבַדְלָת אִינוּ מְקַבֵּל טוּמְאָה כְּדַתְנִיא בְּבַרְיֵיתָא וּמִיִּתִּי לָהּ בַּפ' בְּמָה אֶשָּׂה יוֹצֵאָה וְתַנּוּ בַּמַּס' פְּלִים פֿל פְּלִי מַתְכַּת שֵׁישׁ לוֹ שְׁם בַּפ"ע טַמָּא חוּץ מִן הַדְּלָת וְהַנְּגָר וְהַמְנַעוּל וְהַפִּינָה שְׂתַחַת הַצִּיר וְהַקּוּרָה וְהַצִּינּוֹר שְׁעֵשׂוּ לַקְרַקַע עוֹד שְׁנִינּוּ בַּמַּס' מְקַנּוּאוֹת מְטַהְרִין אֶת הַמְקַנּוּאוֹת הַעֲלִיּוֹן מִהַתְחַתּוֹן וְהַרְחוּק מִן הַקְּרוֹב פִּיצַד מְבִיא סִילּוֹן שֶׁל חֶרֶס אוֹ שֶׁל אֶבֶר כּו' מְפָל אֵלּוּ שְׁמַעְנוּ שְׂאֶפִּילוּ פְּלִי הַמַּתְכַּת הַעֲשׂוּיִין לַקְרַקַע אוֹ לְדָבָר הַמְחַנְפֶּר לַקְרַקַע אִינוּ מְקַבֵּל טוּמְאָה וְאִינוּ פּוֹסֵל אֶת הַמְקַנָּה עַכ"ל וְכ"כ בְּתַשׁוּ' לְהַרְמְבִּין סִי' רַכ"ז וְהוּבָא כ"ז לְהַלְכָה בַּב"י בַּסִּי' ר"א קְרוֹב לְסוּפּוֹ גְבִי הַבָּא לְהַמְשִׁיף מִיָּם לְמַקְנָה צְרִיף שְׂלֵא יְהִיָּה בְּדָבָר הַמְקַבֵּל טוּמְאָה כּו' וְכ"כ שְׁם בְּשֵׁם הָרָא"ש בְּתַשׁוּ' פֿלָל ל"א סִי' ז' וּבַפְּסָקִיו שְׁלֵהִי נִדָּה בַּה"ל מְקַנּוּאוֹת סִי' י"ב וְכ"כ פֿ הַמַּע"מ שְׁם ס"ק מ"ט וְסִיָּים שְׁם בַּב"י דְּבִין טְמוּנִים בְּקַרְקַע אוֹ אִינָם טְמוּנִים רַק מְחַנְפֶּרִים סְגִי (וּבְתַשׁוּ' הָרָא"ש הַנְּ"ל מְשַׁמַּע דְּבַטְמוּנִים לֹא בַעִי' חִיבּוּר רַק שְׁמוּנָחִים שְׁם ע"ש) וְהוּבָא כ"ז לְהַלְכָה בַּש"ע סְעִיף מ"ח ע"ש א"כ הָא קָמוּ דְּמְחַנְפֶּר לְדָבָר הַמְחַנְפֶּר לַקְרַקַע שְׁנָה

למחנך לקרקע לענין טומאה ומינה ג"כ לענין נ"ד במקנה ואין לפקפק ע"ז לומר דשאני
טומאה ממקנה דהא בפ' המוכר את הבית דס"ו מיייתי מטומאה למקנה מהא דדף של
נחתומים ע"ש אלא שלכאורה קשה משניות אהדדי דבדף הלכתא פרבנו אע"פ שמחנך
לקרקע טמאה ובפי"א דכלים מ"ב תנן חוץ מן הדלת והנגר כו' פנ"ל ומפני דוחק קושיא
זו כ' הס"ט סי' קצ"ח ס"ק ס"ג דמתני' דפי"א דכלים הנ"ל אתיא כו' אליעזר דמטהר
בדף ולמאי דקיי"ל פרבנו לא קיי"ל פמשנה זו ומפני זה תמה על הרמב"ם שפסק
לתרנוניהו ולדבריו יהיה קשה על הרשב"א והרא"ש בתשו' הנ"ל גבי סילון שהביאו
ראיה ממשניות דפי"א דכלים הנ"ל הא ע"כ כו"א מיתוקמא ונאנן קיי"ל פרבנו איברא
שי"ל דבלא"ה צ"ל דהרא"ש ס"ל דהלכתא כו"א כמש"ל גם הרשב"א צ"ל דס"ל פן
לפי מ"ש רמ"א ס"ז בהג"ה ועמש"ל ומ"מ מהרמב"ן קשיא שהוא פ' דלא כו"א בחי'
לב"ב כמש"ל משמו וי"ל דתשו' להרמב"ן הם מן הרשב"א כמ"ש הב"י משמו ומ"מ זה
דוחק גדול שעכ"פ הנה להם להביא מתלוקת ר"א ונחמים ולומר דקיי"ל כו"א וע"ש
ברא"ש שחקר טעם הגדולים שהחמירו והיה לו לומר דס"ל פרבנו א"ו דלא תלי הא
בהא פלל דלא כהס"ט והענין שיש חילוק בין נעשו מתחלה לשמש את הקרקע לדבר
שמחנך לקרקע פי דוקא בנעשו מתחלה לשמש את הקרקע מטהרי' ובכה"ג מטהרי'
אפילו לא חיברם לקרקע כדאייתא בשבת ד"נ משא"כ בדף שאינו נעשה לשמש את
הקרקע אלא שאח"כ חיברם לקרקע בכה"ג מטמאי חכמים אלא שלפי"ז קשה דהא
מסקינן בהמוכר את הבית דחכמים מטמאי' אפילו בקבועו ולבסוף חקקו ואמאי הרי נעשה
מתחלה לשמש את הקרקע ולפיכך צ"ל דדוקא הני שמשמשי' את הקרקע ממש כגון ציר
לדלת שמשמש את הדלת משא"כ שאר פלי אע"פ שנעשה מתחלה אדעתיה שיהיה קבוע
בקרקע אבל אינו משמש את הקרקע כגון דף של נחתומי' שמשמש להפכרות של
הנחתום ולא להפכתל ועיין רמב"ם שם בפ' המשניות שכ' וז"ל וזה פאשר יגיע עשייתו
להיות דבוק בארץ ועיין תוי"ט שם ופ"י דמקנאות מ"י ועיין תו"ח שם ומ"מ עדיין צ"ע
שהרשב"א ורא"ש חושבים צינור מהפלים שנעשו לשמש את הקרקע וכ"ה במשנה
פי"א דכלים הנ"ל וא"כ קשה מאי מיייתי הגמ' בב"ב ס"ו על צינור מהא דדף דלמא שאני
דף שלא נעשה מתחלה לשמש את הקרקע ובכה"ג דוקא הוא דפליגי חכמים אר"א ויש
ליישב ע"פ מ"ש בתוס' חדשים ספ"ו דמקנאות דחילוק דלא נעשה מתחלה לשמש את
הקרקע לא שייך רק גבי טומאה ולא לפסול שאיבה וראיה ע"ז שהרי בשם טהור אפילו
לא חיברם לקרקע ובדאי בדשאיבה כה"ג פסולה אף ענין כל המחנך לקרקע פקרקע
שייך גבי שאיבה והטעם מפני שענין החיבור לקרקע אם הוא פקרקע אזי מוציא
הדבר מתורת פלי ולכן גם לענין שאיבה אינו פוסל את המקנה.

משא"כ ענין שנעשה לשמש את הקרקע שאינו מוציא מתורת פלי רק מתורת קבלת
טומאה דומיא דנעשה לשמש פשוטי פלי עץ שהביא הרא"ש בתשו' הנ"ל ולכן בב"ב
שם גבי צינור שהוא פלי מקבל ופוסל משום שאיבה ולא שייך לומר שיתפטר משום
נעשה לשמש את הקרקע שהוא טהור דמ"מ פוסל משום שאיבה שהרי אפילו פלי גללים
יכלי אבנים וכלי אדמה פוסלים את המקנה כדתנן רפ"ד דמקנאות ואע"פ שאינן מקבלים
טומאה פידוע רק ס"ד דהש"ס לומר שהצינור אינו פוסל את המקנה הוא רק משום
מחנך לקרקע ולכן מיייתי ע"ז מדף של נחתומים דלא מהני חיבור לקרקע פנ"ל ולא

מִיָּתִי מִמְשָׁנָה ב' פִּי"א דְכָלִים דְהֵתָם טַעְמָא אַחְרִינָא מְשׁוּם דְנַעֲשֶׂה לְשִׁמְשׁ אֶת הַקְּרָקַע וְזֶה לֹא שְׁיִיךְ גְּבִי פִיִּסוּל שְׁאִיבָה דְמִקְנָה מִשְׁא"כ בְּגִידוֹן דְתִשׁוּ' הַרְשָׁב"א וְהָרָא"ש דְהִסְלִיחוֹ אֵינוֹ מְקַבֵּל וְאֵילּוּ הָיָה שָׁל עַץ אֵינוֹ פּוֹסֵל הַמִּקְנָה אֲפִילוּ בְתִלוּשׁ גְּמוּר אֶךְ הַפִּיִסוּל הוּא מְשׁוּם שֶׁהוּא שָׁל מִתְּכַת וּמְקַבֵּל טֹמְאָה וְאֵנּוּ בְעֵינֵי הַנּוֹיָתוֹ ע"י טְהָרָה וְלֹא מְשׁוּם שְׁאוּבִים וְלִזְזָה מְהֵרָה מֵהַ שְׁנַעֲשֶׂה מִתְּחִלָּה לְשִׁמְשׁ אֶת הַקְּרָקַע שְׂאֵז אֵינוֹ מְקַבֵּל טֹמְאָה וּא"כ אֵז הָוִי הַנּוֹיָתוֹ ע"י טְהָרָה וּמ"מ שְׁמַעֲיָנוּ מִפֶּל הַנְּ"ל דְבַנְעֲשֶׂה לְשִׁמְשׁ אֶת הַקְּרָקַע אֵין חִילוּק אִם נַעֲשֶׂה לְשִׁמְשׁ אֶת הַקְּרָקַע אוֹ הַמְּחַנְבֵּר לוֹ וּא"כ יֵשׁ לְמַשְׁמַע מִיָּנָה דַּה"ה בַּנְּ"ד דָּאֵם חִיבְרוּ הַתִּיבָה לְאִיזְרוּב הַמְּחַנְבֵּר לְקְרָקַע סִגִּי גַם מִת' הַרְשָׁב"א סִי' ת"ת יֵשׁ לְהוֹכִיחַ קֶצֶת פֶּן וְעֵינֵינוּ בַּגַּמ' סַפ"ה דְמַעֲלָה בְּנֶאֱהָ בְתוֹךְ בֵּיתוֹ כּו' מוֹכַח ג"כ קֶצֶת פֶּן: סִימָן קַעֵא אוֹדוֹת הַמִּקְנָה הַעֲשׂוּיָה כְּתִיקוֹן הַמִּקְנָה שְׁסִידֵר רַבִּינוֹ ו"ל רַק שְׁקֶצֶת שׁוּלֵי הַתִּיבָה (עַרְךְ שְׁלִישׁ אוֹ רַבִּיעַ רְחֻבָה עַל פְּנֵי כָּל אֹרֶךְ הַתִּיבָה) הוּא יוֹצֵא חוּץ לְקְרָקַעִית הַבּוֹר וְהַבְּנִין וְתוֹלָה בְּאֹוִיר ע"פ הַמֵּיִם שְׁבַבּוֹר וְשֵׁם בְּשׁוּלֵי הַתִּיבָה שְׁבַבּוֹר יֵשׁ נֶקֶב גְּדוֹל וְדָרָךְ זֶה הַנֶּקֶב בָּאִים וְעוֹלִים מ' סָאָה מֵיִם כְּשֵׁרִים לְהַתִּיבָה וְאִח"כ סוּתְמִים הַנֶּקֶב בְּבִרְזָא שָׁל עַץ וְשׁוֹפְכִים לְתִיבָה מֵיִם חֲמִים שְׁאוּבִים הַרְבֵּה: נ' וְדֹאִי [דְמִקְנָה] (דְטְבִילָה) כְּשֵׁרָה הִיא דָּאֵם מְשׁוּם דְבִרְזָא שָׁל עַץ חָשׁוּב סְתִימָה מְעֻלָּא כַּמ"ש בְּנו"ב בַּמַּה"ת חִי"ד סִי' [קַמ"ב] וְע' בַּש"ע רַבִּינוֹ ו"ל בַּא"ח בַּה"ל נִט"י סִי' קַנ"ט ס"י וּבַה"ל שְׁבַת סִי' שִׁי"ד מַה בְּכָךְ סְתִימָה זוֹ לֹא גָרַע מֵאֵם לֹא הָיָה כָּאֵן נֶקֶב כָּלֵל וְהָיָה הַתִּיבָה שְׁלִימָה כָּאֵן מ"מ אֵין עֲלֶיהָ תוֹרַת כָּלֵי ע"י הַנֶּקֶב טַע"ט שְׁיֵשׁ בָּהּ בְּשׁוּלֵיָהּ בְּמִקּוֹם מוֹשְׁבָה עַל קְרָקַעִית הַבּוֹר וְסְתִימָה דְסִיד לֹא הָוִי סְתִימָה כְּדַפְסֻק בַּש"ע רַבִּינוֹ ו"ל וְאִם לּוֹמֵר כִּינּוֹן שְׁהַמֵּיִם גְּרוּרִים וּמְחַנְזָקִים מִחַמַּת הַבִּרְזָא גָרַע טְפֵי דְאוּלֵי הַבִּרְזָא שָׁל עַץ חָשׁוּב קֶצֶת כָּלֵי וּא"כ כְּשֵׁהַמֵּיִם גְּרוּרִים ע"ג כָּלֵי י"ל דְכָפְסוּל כְּדַתְנוֹן סַפ"ו דְמִקְנָאוֹת מ"י גְּבִי הָאֲבִיק שְׁבַמְרַחֵץ כּו' אֶךְ ז"א דְמִמְקוֹמוֹ הוּא מְוֹכְרַע דְדוֹקָא כְּשֵׁהַאֲבִיק מְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא פְּסוּל וּא"ל כְּשֵׁר וְחֻכְמִים וּר"מ מְקִילֵי טְפֵי מֵרַאב"צ וְאִם בְּאֲבִיק שָׁל מִתְּכַת אֲמָרוּ פֶּן כ"ש בְּבִרְזָא שָׁל עַץ שְׁפִשׁוּטֵי כָּלֵי עַץ אֵינוֹ כָּלֵל וְע' בְּתוּי"ט שֵׁם וּבְתוּי"ח דְבַאֲבִיק ג"כ לְפִי שְׁהָיָה כָּלֵי קוֹדֵם קְבִיעָתוֹ כּו' מִשְׁא"כ בַּנְּ"ד שֶׁהוּא פְּשׁוּטֵי, כָּלֵי עַץ שְׁנַעֲשֶׂה לְשִׁמְשׁ עִם הַקְּרָקַע וְגַם בַּשׁו"ע סִי' ר"א סִי"ז נ' דְפּוֹסֵק כּו' מֵאִיר דְמֵן הִצַּד אֵין לְחוּשׁ כָּלֵל אֲפִי בְּאֲבִיק וְאִע"פ דְלְכָאוּרָה פְּסֻק זֶה צ"ע מ"מ בַּנְּ"ד בְּלֵאָה"נ אֵין לְחוּשׁ כָּלֵל מִצַּד מַה שְׁהַמֵּיִם מְחַנְזָקִים וְגְרוּרִים ע"ג הַבִּרְזָא פַּנ"ל וְאִם מְשׁוּם שְׂאֵין כָּל הַשׁוּלֵיִים קְבוּעִים ע"ג קְרָקַע מְשִׁשׁ רַק קֶצֶתוֹ תוֹלָה ע"פ הַמֵּיִם ג"כ אֵין לְחוּשׁ כִּי לְפִי פִירַשׁ"י וְהָרָא"ש בְּהַתּוֹסְפָתָא אֵין מְקוֹם כָּלֵל לְחוּשׁ רַק לְפִי הַרְמַב"ם לְבַד וְגַם לְפִי זֶה נ' דְוְדֹאִי חָשׁוּב קְבוּעַ בְּבִנְיָן הֵיטֵב ע"י הַדְּפָנוֹת וְרוֹב הַשׁוּלֵיִים וְגַם הַמִּקְצֵת שַׁע"פ הַמֵּיִם י"ל הַמֵּיִם ג"כ כְּאֲרַעָא סְמִיקְתָּא הִיא ע"פ"ק דְגִיטִין דְרַף ח' ע"א: אֶךְ מַה שְׁיֵשׁ לְחוּשׁ לְכָאוּרָה הוּא עַפְמ"ש הַתְּשַׁב"ץ ח"א סִי"י י"ז שְׁיֵשׁ לְחוּשׁ לְכַתְחֻלָּה לְדַעַת הַרְאָב"ד דַּס"ל דַּאֲע"ג דְמִקְנָה שְׁיֵשׁ בּוֹ מ' סָאָה אֵינוֹ נִפְסָל בְּשְׁאוּבִים אֲפִי נִתֵּן לְתוֹכּוֹ אֶלְךָ סָאֵין שְׁאוּבִין מ"מ הֵינּוּ כְּשֵׁלֵא חֲזַר וְנִטַּל מֵהַמֵּיִם שְׁבַמְקוּהָ: אֲבָל אִם חֲזַר וְנִטַּל הָרִי נִחְסְרוּ מִמ' סָאָה כְּגוֹן מִמְקוּהָ שְׁיֵשׁ בּוֹ מ' סָאָה כְּשֵׁרִין וְשִׁפְךָ לְתוֹכּוֹ מ' סָאָה שְׁאוּבִין וְאִח"כ חֲסְרוּ הַמֵּיִם סָאָה א' הַמִּקְנָה פְּסוּלָה כְּדִין מִקְנָה שְׂאֵין בּוֹ מ' סָאָה מֵיִם וְנִפְסָל בַּג' לְגִינֵן שְׁאוּבִין א"נ הַשְּׁאוּבִין שְׁבוּ מִכְּבָר פּוֹסְלִין אוֹתוֹ וְהַרְמַב"ם מְחַמֵּיר ג"כ בְּנִתְן סָאָה וְנִטַּל סָאָה עַד רְבוּב.

ואע"ג דבש"ע סעיף כ"ד פסק שלא פדבריהם ומשנה שלמה פ"ז דמקנאות מסייע ליה דתנן היו בעליון מ"ס ובתחתון אין כלום ממלא בפתח ונותן לעליון עד שיירדו לתחתון מ"ס. מ"מ הש"ך שם ס"ק ס"ג כ' להחמיר לכתחלה פהראב"ד וכמ"ש התשב"ץ ולא ידעתי איה יתרוצו משנה הנ"ל ואולי יאמרו דהתם מיירי כשיש אח"כ עירוב מקנאות ע"י סילון שמחבר ב' המקנאות וה"ז כשיש מ' סאה פשרים יחד (שוב ראיתי תירוץ ע"ז פהראב"ד בכ"י משנה פ"ג בור שהיא מלא כו' מחצה על מחצה ע"ש) ואף לפמ"ש הר"ש שם דסילון לא מהני לטהר ב' מקנאות שהן בשיפוע רק פשהא' שאוב אבל לא פשהא' חסר וכו' ע"ש מ"מ ה"נ הרי בכל א' יש מ"ס רק שהן קצת שאובין לכן מהני הסילון לטהר אף פשטא דמתני' משמע כשיש בעליון מ' סאה א"צ שום תיקון אחר רק ממלא בפתח וכו' וכמ"ש בש"ע אף אם באנו לחוש לסברת התשב"ץ והש"ך א"כ יש צע"ג על המקנאות העשוויים בתיבה של עץ שהנקב נסתם יפה וא"כ אף אם יש בהם מ"ס מים פשרים מ"מ מים אלו שבהתיבה אין דינן כמענין אף אם מקורן ממי מענין פינו שפסקו מן המענין וכדתנן פ"ה דמקנאות מ"ב ונהפסקו כו' אלא דינן כמי מקנה שפסקו בשאובין לד"ה וא"כ כשישופכין עליהם כל יום מים חמים שאובין ואח"כ נחסרים המים הלוך וחסור פנראה בחוש (א"כ נחסרו המ' סאין פשרין ג"כ וא"כ המקנה פסול להראב"ד שחשו לו התשב"ץ והש"ך פנ"ל) שהרי בכל יום שופכין למקנה כ' סאה וא"כ בעשרה ימים או בחודש הנה ראוי שיהיה במקנה מאתים סאין ובמקנה אין רק ס' או פ' סאין א"ו נחסרו המים ניצאו ע"י סדקי התיבה לחוץ וא"כ נפסל המקנה ומה שלא חש לזה רבינו ז"ל בתיקון המקנה נלע"ד דאין לומר דלא חש כלל לחומרת הש"ך נגד הש"ע.

אלא י"ל טוב טעמו משום דממ"נ הרי הסבה שהמים שבהתיבה נחסרים מעט מעט כ"כ הרבה אין זאת אלא מפני שהתיבה אין מחזקת מים כל כך בטוב שלא יצא ממנה שום מים לחוץ כ"א יש בה סדקים קטנים מאד כמוציא משקה ומהם יוצאים המים מעט מעט וא"כ בהם ועל ידם ג"כ נכנס ממים שבבור מקנה הגדולה מים פשרים אל תוך התיבה וא"כ מנ"ל שפסקו ממ' סאה מים פשרים בהתיבה דכמו שיצאו ממ"ס הפשרים כך נכנסו ממים פשרים שבבור להתיבה שהרי דופן התיבה הוא המבדיל בין מים שבהתיבה למים שבבור וכיון דממ"נ החשש הוא מפני שאינו מבדיל בטוב א"כ אדרבה פולטו כך בולעו ואם מפני שרק דופן א' של התיבה הוא אצל המים שבבור מקנה הגדולה ושאר ג' דפנות המקנה לצד הדפנות של הבור וי"ל שמוציאין מים מהתיבה ואין מכניסין אף ז"א דהמים שבבור מקנה הגדולה י"ל מגיעים ג"כ בקלל שהוא שפין דפנות הבור להתיבה.

ונ"ל ראיה שע"ז סמך רבינו ז"ל ממ"ש פנודע מספירות המזנפפות כו': וכ"ז א"ש בשאר התיבות אבל בתיבה (שידוע שמחזקת מים ואינה מוציאה כלל כנ"ד שע"י שפוטמים הברזא ידוע שאין המים יוצאים כלל א"כ יש לחוש פשתחסר אח"כ ממ' סאה פשרים.

ועוד דתיבה) זו שהיא גבוה הרבה מקרקעית בור מקנה הגדולה וא"א שמתמלא מ"ס מים פשרים מבור המקנה א"כ ע"י ששופכים מים רבים שאובים בבור מקנה הגדולה וא"כ כשישפסקו מ' סאה בהתיבה פסולה היא להראב"ד מטעם דבמ' סאה אין חשבון פשרים כ"כ ואם הבור מענין ענין רבינו ירוחם כ' יש מכשירין כשהמשיכו ממנו מ' סאה

כו' מיהו י"ל מי המעיין רבו על השאובין ואז אין לחוש וק"ל להראב"ד לוקמא מתני' דפ"ק דתמורה מים שאובין פוסלין המקנה לפי חשבון דמיירי במקנה שיש בו מ' סאה מים פשרין ונשפכו לתוכן שאובין וחסר ונטל סאה כו' ולסלק חשש זה לכאורה נ"ל לעשות השקה קודם מילוי המים חמים ולסנותמה ולשפוך מים חמים דאע"ג לרי"ו בפ"ד ס"ק קכ"ב לא מהני ההשקה פשחור ונסתם והש"ך חשש לו היינו במים שאובין ממש אבל בנ"ד דלהש"ע פשרה בלא"ה אין לחוש לרי"ו נגד הרא"ש מיהו ז"א דממ"נ למי אנו חוששים לצאת דעת ראב"ד ונהרי הראב"ד עכצ"ל דס"ל כרי"ו ולא פהרא"ש דהא בהא תלוי והיינו הך ממש דאת"ל דס"ל פהרא"ש דמקנה שאוב ממש שנטהר ע"י השקה אפי' נסתם טהור כ"ש שראוי להיות פשר מקנה שיש בו מ"ס פשרים ונשפכו לתוכו שאובים דעדיף מהשקה וחסרו השאובים פפשרים וא"כ מה בכך שחזרו ונטלו כו' א"ו ס"ל כרי"ו: וא"כ אם באנו לחוש לסכרתו עכצ"ל שיהיה הפרזא פתוח בשעת טבילה וזה א"א מפני שיהיה כזוחליו ע"כ נ' ליזהר שפינס בה מ"ס מים פשרין דוקא: סימן קעב מפתכם הט' הגיעני עיהכ"פ העבר בענין תיקון המקנה.

אשר נסתפקו מעלתם ב' ספיקות הא' אם מעכב לדינא מה שהשוליים הם רחוק מן הרצפה הגם שהוא מחובר לדפנות שהדפנות הם מחוברים לקרקע ב' אם נצרך נקב בשוליים פי הנה בענין הספק הראשון הנה נדאי יש קפינא מדינא שיהיו השוליים קבועים על הרצפה ממש וכמ"ש בש"ע סי' ר"א סעיף ז' יקבעו בארץ כו' עד שיקבענו בארץ כו' או אם הולכו ע"ג הארץ כו' והיינו שהשוליים מחוברים לקרקע ממש או לרצפה עכ"פ כמבואר בדברי כאאזמו"ר נ"ע והטעם הוא מתבאר ממ"ש הרב"י שם ובכ"מ פ"ו מהלכות מקנאות ה"ד דלהרמב"ם תרתי בעינין חדא דניקב נקב המטהרו ועוד שיקבענו בארץ הובא בש"ך שם ס"ק כ"ה וגם הרא"ש אע"פ שאינו מפרש התוספתא פהרמב"ם וכמ"ש הש"ך מ"מ כ' בהל' מקנאות שלו סי' ח' ויושיבנה על הארץ כו' אלא דמ"מ נלע"ד דלאו דוקא על הארץ ממש אלא ה"ה ע"ג דבר המחובר לקרקע דכיון דכל עיקר טעם הישיבה ע"ג קרקע הוא פדי שיהא הוכחה שהוא דבר של בנין כמ"ש הב"י והש"ך שם א"כ בהכי נמי הני הוכחה.

ועוד דכך מתבטל מתורת פלי ע"י חיבורו לדבר המחובר לקרקע כמו ע"י חיבור לקרקע וראי' לדבר דף של נחתומי שבב"ב דס"ו ע"ב והנה הדף מחובר לפנותל בנין והפנותל מחובר לקרקע ומשמע בגמרא שם דדמי למחובר לקרקע ממש שהרי הקשו שם מזה על צינור שקבוע בקרקע ממש ואמרו אי רבנן אפי' קבעו וילבסוף חקקו נמי ומאי קושיא דלמא שאני דף שאינו מחובר רק לפנותל משא"כ בצינור א"ו דלא שניא וכן משמע ממ"ש בתשובת הרשב"א ח"ג ס"י רכ"ח ובתשובה להרמב"ן סי' רכ"ז אבל אם היה מחובר הצינור לקרקע בטל הוא לגבי קרקע ואינו מקבל טומאה ולא עוד אלא אפי' מחובר לדבר המחובר לקרקע פטבעת שפדלת אינו מקבל טומאה כו' והובא ב"י סי' ר"א קרוב לסופו ובש"ע סעיף מ"ח ע"ש בבאר הגולה ומקבלת טומאה יש ללמוד בזה לענין חשיבות פלי לפסול מקנה ג"כ פיון דבשניהם בזה מטעם א' אתינו לה דהיינו משום דהוי פמחובר לקרקע וא"כ אין אנו למדים מזה רק שהחיבור לדבר המחובר לקרקע הרי הוא פחיבור לקרקע והיכא דהחיבור לקרקע מהני גם החיבור לדבר המחובר לקרקע מהני והלכך פיון שהשוליים שבמקנה שלכם מחוברת להדפנות והם מחוברים לקרקע ה"ז פאלו היא

מְחַוָּבֵר לְקַרְקַע מִמֶּשׁ וְכֵן יֵשׁ לְלַמּוּד מְדַבְּרֵי כְּאֲזִמּוֹ"ר נ"ע שֶׁכִּי שְׂיֹשִׁיבוּ הַתִּיבָה ע"ג ב' נְסָרִים וְע"ג רִצְפָּה וְע"י מְסַמְרִים מִתְחַבְּרַת לְנְסָרִים וְלִרְצָפָה וְהִנֵּה הַנְּסָרִים קְבוּעִים בְּרִצְפָּה וְהִרְצָפָה הִיא נְסָרִים הַקְּבוּעִים בְּקַרְקַע אֲלֵמָּא דְמְחַוָּבֵר לְדָבָר הַמְּחַוָּבֵר לְקַרְקַע כְּמְחַוָּבֵר לְקַרְקַע מִמֶּשׁ דְּמוּ וְהִגַּם שְׂיֵשׁ לְדַחוּת דְּשִׂאנֵי הֵתָם דְּמִסְתַּמָּא עֲלֹבֵי הַנְּסָרִים וְהִרְצָפָה הֵם פְּחוּת מִג' טְפָחִים וְכָל פְּחוּת מִג' לְקַרְקַע פְּקַרְקַע הוּא כְּדֵאִיתָא בְּשִׁבְתָּ ד"ז א' מ"מ מְדֵלָא הַתְּנָה כֵּן נ' שְׂאִין לְחַלֵּק וְכִמּוּ שְׁנַת' וְעוֹד דְּנִדּוֹן דִּידָן עֲדִיף שְׁהַדְפְנוֹת הֵן הֵן מִגּוּף הַמְּקוּנָה וְהוּ עֲצָמוּ מְחַוָּבֵרִין לְקַרְקַע מִמֶּשׁ וְהִגַּם שְׂאִין כָּל הַשְּׂוֹלֵיִים קְבוּעֵי וְיֹשְׁבֵי עַל הָאָרֶץ רַק רֵאשֵׁי וְקִצּוֹת הַשְּׂוֹלֵיִים הַקְּבוּעִים בְּדְפְנוֹת מ"מ נ' שְׂאִין זֶה כְּפִידָא מְדִינָא כִּינּוּן דְּדָרָה בְּנִינָה בְּכַף וְאֲנִן בְּעִי' שְׂיֵהָא הוֹכְחָה שְׁהוּא דְּבָר שֶׁל בְּנִינָה כו' וְעוֹד אֲפֹשֶׁר לְצַדֵּד קִצָּת וְלוֹמַר דְּמ"ש בִּש"ע עַד שְׂיִקְבְּעֵנוּ בְּאָרֶץ אֵינוּ אֶלָּא לְאִפּוּקֵי שְׂלֵא יִהְיֶה אֲוִיר מְפָסִיק בֵּינוּ לְאָרֶץ אֲבָל בִּנ"ד שְׂעוֹשֵׂי כֵּן מִצַּד עוֹמֵק הַמַּיִם שְׂיִהְיֶה הַקְּרִשִׁי מְבַדִּילֵי בֵּין מַיִם עֲלִיוֹנִים לְמַיִם תַּחְתּוֹנִים לִית לֵן בֵּה כִּי מֵיָא כְּאֶרְעָא סְמִיכְתָּא הִיא וְהוּ כְּאֵילוּ הַקְּרִשִׁים מְוַנְחִים בְּאָרֶץ וְכֵדֵאִיתָא סְבָרָא זֹה בְּגִיטִין ד"ח ע"א דְּאֶפִּי אֵת"ל דְּעֲצִיץ הַמְּוַנַּח ע"ג יְתִידוֹת לֹא הָיָה כְּמְחַוָּבֵר לְקַרְקַע מִשׁוּם דְּאֲוִיר מְפָסִיק.

מ"מ סְפִינָה שְׂבִנְהָר חֲשׂוּב כְּמְחַוָּבֵר לְקַרְקַע דְּהַמַּיִם אֵינּוּ מְפָסִיקֵי מִשׁוּם דְּכְאֶרְעָא סְמִיכְתָּא הִיא וְאֵף שְׂהַרְמַב"ם פ"א מֵהַל' תְּרוּמוֹת הַכ"ג נ' דְּלֹא ס"ל סְבָרָא זֹה שְׂהַרֵי פָּסֵק שָׁם כִּר' יְהוּדָה דְּבְעִי' שְׂיִהְיֶה הַסְּפִינָה גּוֹשְׁשֶׁת הֵינּוּ מִשׁוּם דְּלִשְׂיִטְתֵּי אֲזִיל בְּפִי הַמְּשֻׁנּוֹת פ"ב דְּחֻלָּה מ"ב דִּס"ל דִּר' יְהוּדָה אֵינוּ חוֹלֵק אֲבָל לִפְמ"ש הַר"ש שָׁם דְּחוֹלֵק א"כ וְדֵאִי דְּהִלְכָה כְּרַבְּנָן וְא"כ י"ל דְּסְבָרָא זֹה אֵמֶת וְאֵף לִפ"ד הַרְמַב"ם י"ל דְּסְבָרָא זֹה אֵמֶת בִּנ"ד וְגַבֵּי סְפִינָה שְׂאֵנֵי מִשׁוּם דְּעֲשׂוּנֵי לְבָרוּחַ וְע' תוּס' גִּיטִין ד"ז ס"ב אֶלָּא שִׂאע"פ שְׂאִין הַמַּיִם מְפָסִיקִים מ"מ לֹא חֲשׂוּב קְבוּעַ בְּאָרֶץ שְׂהַרֵי אֵינָה מְחַוָּבֵרַת לְמַיִם כ"כ רַק מְוַנְחַת עֲלֵיהֶם אֲבָל כִּינּוּן שְׂמְחַוָּבֵרַת הֵיטֵב בְּדְפְנוֹתֵי מִן הַצַּד וּמִתַּחַת א"כ וְדֵאִי דְּחֲשׂוּב קְבוּעַ בְּאָרֶץ וְהִלְכָה מִצַּד הַסְּפֵק הַרְאִשׁוֹן אֵין לְפַקְפֵּק בִּנ"ד גַּם אֵין לְחוּשׁ מִשׁוּם גְּזֵרַת מְרַחֲצָאוֹת שְׂהַחְמִיר בְּזֵה הַלְבוּשׁ ס' קצ"ח סע"ל ל"א כִּי כְּבָר הַשִּׁיגוּהוּ הָאֲחֵרוֹנִים כִּמ"ש הַב"ח וְהַשִּׁי"ף וְכִס' סְדְרֵי טְהָרָה הָאֲרִיף בְּזֵה וּבְנִדּוֹן הַסְּפֵק הַב' אִם צָרִיף נִקְבַּ בְּשׂוֹלֵיִים כָּלֵל וְהֵינּוּ שְׂדַעַת מְעַלְתָּם לֹמַר שְׂאֲפֹשֶׁר א"צ נִקְבַּ בְּשׂוֹלֵיִים כָּלֵל מִפְּנֵי שְׂלֵא הִנֵּה עֲלִיו שָׁם כְּלֵי בְּתִלוּשׁ וְכֵן מִשְׁמַע בִּב"ח ס' קצ"ח סכ"ט וְז"ל אֲבָל אִם לְקַחוּ נְסָרִים וּבְנוּ ד' מְחִיצוֹת בְּאָרֶץ מְסַבִּיב גַּם מְלַמְטָה עֲשׂוּ שׂוֹלֵיִים וְצוּרְתוֹ כְּמוֹ כְּלֵי אֵין שָׁם סְפֵק דְּפִשִׁיטָא דְּשָׂרֵי לְטַבּוֹל בְּתוֹכוֹ כִּינּוּן שְׂלֵא הִנֵּה עֲלִיו שָׁם כְּלֵי קוֹנְדָם שְׂקַבְעוּם כו' וְר"ל דְּמַה"ט אֵין בּוֹ מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ מְרַחֲצָאוֹת וְלֹא מִשׁוּם טְבִילָה בְּכֻלָּם וְכֵן מִשְׁמַע בְּטוֹר וּבְהַגָּה רַמ"א ס' ר"א סְעִיף ז' שֶׁכִּי וּבִלְבַד שְׂלֵא יִהְיֶה תוֹף כְּלֵי שְׂחַקְקוֹ וּלְבַסּוֹף קְבָעוּ כו' מִשְׁמַע הָא לֹא הִנֵּה עֲלִיו שָׁם כְּלֵי בְּתִלוּשׁ ש"ד וְכ"כ לְהַדְיָא הַלְבוּשׁ שָׁם (אֶלָּא שִׁלְפ"ד הַלְבוּשׁ י"ל שִׁבְנ"ד יֵשׁ מִשׁוּם גְּזֵרַת מְרַחֲצָאוֹת כִּמ"ש ס' קצ"ח סל"א וְל"ד לְכֻלֵּי דְּלִקְמָן ס' ר"א ס"ז כו' אֲבָל כְּבָר נַת' דְּהָא לִיתָא לִפ"ד כָּל הָאֲחֵרוֹנִים) אֲבָל בְּאֵמֶת יֵשׁ בְּדָבָר צַע"ג וְכְּבָר עֲמַד בְּזֵה מוֹהַרְח"ש הוּבָא בְּסְדְרֵי טְהָרָה ס' קצ"ח סס"ק ס"ג וְז"ל אֶפִּי לֹא הִנֵּה עֲלִיו שָׁם כְּלֵי מְקוֹנְדָם כְּגוֹן קְבָע וְאֲח"כ חִקַּק בֵּית קְבוּל אֲסוּר כִּינּוּן הָא דֵּאֵין טוֹבְלִין בְּתוֹף כְּלֵים מְדֵאֲוִרֵי יִתָּא הִיא (כִּמ"ש בְּתוּס' בִּב"ב דִּס"ו ב' וְכ"כ הָרֵא"ש פ"ז דְּב"ק ס' ג' בְּשִׁמּוֹ וּבְסוּף נִדָּה בַּה"ל מְקוֹנְאוֹת) וְעוֹד מְקוּנָה שְׂפָלוּ

שְׁאוֹב לְהַר"שׁ וְהָרָא"שׁ מְדַאֲרֵינָתָא הִיא פְּסוּל כּו' וּמוֹכַח בְּסוּגְיָא בְּב"ב דַּס"ו דְּלִרְבִּנְוִי דְדַרְפָּא
שֶׁל נְחֻמְתּוּמִי לֹא מְהַיְי אִפִּי בְּקִבְעוֹ וּלְבִסּוּף חֲקִיקוּ אֱלָא בְּדַרְבְּנִי ע"ש.

וְכֹן מְצֵאתִי בְּס' בְּאֵר יַעֲקֹב דִּפ"ג עֲמוּד ד' וּמָה שֶׁתִּירֵץ שֶׁם דְּהַטּוֹר ס"ל כֹּר' אֱלִיעֶזֶר וְכַמ"ש
רִשְׁבָּ"ם אֲמַת שֶׁפֶן מִשְׁמַעְבָּאָה ע"ס קי"ג שֶׁהַעֲתִיק הַטּוֹר וְאַצְטְרַבּוּלִין אֲבָל מ"מ בְּטוֹר
ח"מ ס' צ"ה הִבִּיא ב' דְּעוֹת בְּזָה וּבְפִרְיֶשָׁה שֶׁם כ' שֶׁהַטּוֹר ס"ל כְּבַעַל הָעֵיטוֹר שֶׁהִבִּיא
שֶׁם סְעִיף ז' דָּאִין הִלְכָה כֹר' אֱלִיעֶזֶר אֱלָא כְּרַבְּנִי דְדַרְפָּא ע"ש.

וְכֹן דְּעַת הֶרְמֵב"ן בְּחִידוּשָׁיו בְּב"ב שֶׁם דַּס"ו שֶׁהִבִּיא מִזֶּה רֵאִי דְמִקְנָה שֶׁפָּנְלוּ שְׁאוֹב כְּשֶׁר
מְדַאֲרֵינָתָא וְז"ל תִּדְעַ שֶׁהָרִי צִינּוֹר שֶׁקְּבַעוּ וּלְבִסּוּף חֲקִיקוּ אִינוּ פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְנָה כָּלֵל
וְאִפִּי בְּתַחֲלָה וְטַעְמָא מִשּׁוּם דְּשְׁאוֹבָה לֹא דְאֲרֵינָתָא עַכ"ל מְכַלֵּל דְּבִדְאֲרֵינָתָא לֹא מְהַיְי
קְּבַעוּ וּלְבִסּוּף חֲקִיקוּ וְא"כ לְעִנְנֵן לְטַבּוֹל בְּתוֹכָהּ שֶׁהוּא מְדַאֲרֵינָתָא לְהֶרְמֵב"ן נָמִי לֹא מְהַיְי
וְכ"ש לְדִידָן דַּס"ל דְּכֹנְלָה שְׁאוֹבָה נָמִי דְאֲרֵינָתָא כַּמ"ש רַמְ"א ס' ר"א ס"ג וּלְפ"ז בְּצִינּוֹר
שֶׁם צ"ל כַּמ"ש מְהַרְשֵׁ"א דְמִיָּרִי בִּישׁ רֹב בְּהַכְּשֶׁר גַּם בְּפִי הַמְשַׁנִּיּוֹת לְהֶרְמֵב"ם רַפ"ד
דְּמִקְנָאוֹת מִשְׁמַע נָמִי דַּה"ט דְּצִינּוֹר שֶׁקְּבַעוּ וּלְבִסּוּף חֲקִיקוּ אִינוּ פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְנָה הִיָּינוּ
מִשּׁוּם שֶׁהַעֲיָקֵר אֲצַלְנוּ שְׁאוֹבָה דְרַבְּנִי כּו' מְבֹאֵר לְהַדְיָא דְּבִדְאֲרֵינָתָא לֹא מְהַיְי וְא"כ פִּינּוֹן
דְּלַפ"ד הִנֵּי רַבְּנוֹתָא לֹא מְהַיְי הָא דְקְּבַעוּ וּלְבִסּוּף חֲקִיקוּ בְּדַאֲרֵינָתָא וְדַאי שֶׁא"א לְהַקֵּל
לְכַתְּחִלָּה עַכ"פ בְּאִיסוֹר כְּרַת דְּהִיָּינוּ לְטַבּוֹל בְּתוֹף דְּבָר שֶׁקְּבַעוּ וּלְבִסּוּף חֲקִיקוּ בּוֹ בֵּית קְבוּל
עַד שֶׁשָּׁב פְּלִי אַא"כ יַעֲשֶׂה בּוֹ נֶקֶב לְכַטְלוֹ מִתּוֹרַת פְּלִי וְכֹן נ"ל רֵאִי מְדַבְּרִי כֵּאֲזוּמוֹר
נ"ע שֶׁעַם הָיִיתָ שְׁכ' שֶׁלֹּא יַחֲבֵר הַשּׁוֹלִיָּיִם אֶל הַדְּפָנוֹת עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה תַחֲלָה נֶקֶב בְּקֶצֶה
הַשּׁוֹלִיָּיִם בְּכַדִּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלֶיהָ תּוֹרַת פְּלִי מֵעוֹלָם עַכ"ז כ' שֶׁם אַח"פ וְאֵעִפ"כ אִינָה נַעֲשִׂית
פְּלִי ע"י סְתִימָה זֹו שֶׁל סִיד דְּוָקָא וְר"ל לְפִי שֶׁאִין זֶה חָשׁוּב סְתִימָה מְעַלְיוֹתָא אֲבָל אִם
סְתִימָה בְּדָבָר שֶׁחָשׁוּב סְתִימָה כְּגוֹן אִפִּי בְּסִיד עִם גְּפָסִיס דְּהִיָּי סְתִימָה כַּמ"ש בְּש"ע ס' ר"א
סְעִיף מ' נַעֲשִׂי פְּלִי וְנִפְסְלָה הַמִּקְנָה וְאֵמַאי פִּינּוֹן שֶׁנַּעֲשִׂי פְּלִי אַחַר שֶׁקְּבַעָה וּבַעוֹדָה בְּתַלּוּשׁ
לֹא הָיָה עָלֶיהָ תּוֹרַת פְּלִי א"כ ה"ל כְּקְּבַעוּ וּלְבִסּוּף חֲקִיקוּ דְאִינוּ פּוֹסֵל הַמִּקְנָה א"ו ס"ל
לְהַחֲמִיר כַּמ"ש ל' דְּוָקָא בְּשֶׁאִיבָה דְרַבְּנִי הַקִּילוּ בְּקְּבַעוּ וּלְבִסּוּף חֲקִיקוּ וְלֹא בְּפִיסוּל
דְאֲרֵינָתָא דְהִיָּינוּ לְטַבּוֹל בְּתוֹכּוֹ וּמ"מ עֲדִינּוֹן יֵשׁ מְקוֹם לֹמַר שְׁבַנ"ד אִין צְרִיף נֶקֶב מִשּׁוּם
שִׁי"ל שְׁגַם עֵתָה לֹא הָיָה פְּלִי עֲדִינּוֹן מִצַּד עֲצָמָה לְפִי הַמְּבֹאֵר בְּמִכְתָּבָם אֲנֹפֶן הַבְּנִי וְז"ל
שֶׁהַעֲמַדְנוּ שֶׁלּוֹפְעֵס בְּתוֹף הַמִּקְנָה הִיָּשְׁנָה מְחֻבָּר לְקַרְקַעִית הַמִּקְנָה וְעֵשׂוֹ פְּאִזִּין שֶׁיִּכְנָסוּ
בְּתוֹכָהּ הַנְּסָרִים כְּמוֹ בְּנִי גְמוֹר עַכ"ל אֲשֶׁר לְפִי הַנְּרָאָה לֹא נִתְחַבְּרוּ הַד' שֶׁלּוֹפְעֵס זֶה לְזֶה
הֵיטֵב בְּקוֹרוֹת יוֹצְאוֹת מִזֶּה לְזֶה וּבְמִסְמָרִים עַד שֶׁשָּׁשְׁהִיו מוֹצִיאִי הַבְּנִי מִתּוֹף הַקַּרְקַע
לְחוּץ הָיָה יְכוּלִים לְהַנְטֵל כְּנֹלוֹ כְּאֶחָת אֱלָא הָיָה נִפְרָדִים אִישׁ מֵעַל אַחֵיו הַשּׁלּוֹפְעֵס וְהַנְּסָרִים
זֶה מִזֶּה לְפִי שֶׁהַשּׁלּוֹפְעֵס שֶׁהֵם נוֹשְׂאֵי הַנְּסָרִים אִינּוֹן מְחֻבְּרִים זֶה לְזֶה כ"כ רַק הֵם מְחֻבְּרִים
לְדוֹפְנֵי הַמִּקְנָה הַגְּדוּלָה.

וּבַעוֹדָם מְחֻבְּרִים שֶׁם עוֹמְדִין בְּמִקְוֵי וּמְחֻזְקִי הַנְּסָרִים וְהָיָה הַבְּנִי אֶחָד אֲבָל בְּפִנֵּי עֲצָמִין
אִין לְהֵם חִיבּוֹר כ"כ וְכַדְרָף שְׁאֵר אִיזְרוֹב שְׁבוּנִין בְּמִרְתָּף וְכַה"ג כֹּן נִרְאָה לִי צוּרַת הַבְּנִי
מְמַכְתָּבָם.

וְאִם כֹּן הוּא פְּדַבְּרֵיהֶם קְרוֹב הַדְּבָר מְאֹד דְּגַם אִפִּי בְּלֹא הַחִיבּוֹר לְקַרְקַע לֹא חָשִׁיבָא כַּה"ג
פְּלִי וַיֵּשׁ לְלַמּוֹד דְּבָר זֶה מִמ"ש הֶרְמֵב"ם סַפ"ה מֵהַלְכוֹת פְּלִים וְז"ל הַסְּפָסְלִין שֶׁבְּפִנְיֵן דְּקִאוֹת

ושל מלמדי תינוקות אע"פ שהן נקובים ומכניסים בהם את הרגלים טהורים קבעו בהן רגלים במסמר מקבלים טומאה זה הכלל כל שניטל ואין רגליו ניטלות עמו טהור וכל שניטל ורגליו ניטלות עמו טמא עכ"ל הובא זה בס"ט שם אלמא דכל שניטל ואין רגליו ניטלות עמו אעפ"י שעודן בו ועומד לו ויכולים לישוב עליו המה חשובים כנפרדים ולא פלי הוא לענין טומאה וה"נ לנ"ד לא חשוב הבגין פלי מה"ט ואע"ג דלכאורה אין ראי' כ"כ מקבלת טומאה לגבי מקנה דיש לומר דאע"ג דלגבי קבלת טומאה לא חשיבא פלי מ"מ לגבי פיסול מקנה חשוב פלי שהרי שנינו רפ"ד דמקנאות המניח פלים תחת הצנינור א' פלים גדולים וא' פלים קטנים ואפי' פלי אבנים וכלי גללים וכלי אדמה פוסלין את המקנה דאלמא דאע"ג דלגבי קבלת טומאה לא חשיבא פלי מ"מ לפסול את המקנה חשיבא פלי וכ"ש לענין לטבול בתוכו אף מ"מ לא דמי דהתם פלים שלימים ניהו אלא דרחמנא מעטיניהו מתורת טומאה אבל מ"מ חשיבא פלים לכל דבר שצריף פלי (אפי' מדאורייתא) כמו לענין קידוש מי חטאת פדתגן בפ"ה דפרה ולענין נט"י בפ"ק דידים והלפך חשיבא נמי פלי לפסול המקנה אבל הא דכל שניטל ואין רגליו ניטלות עמו טהור היינו משום דחשוב כשבר פלי וגרע מינ' אין לחלק בזה בין קבלת טומאה לפיסול מקנה שהרי כל פלי שניקב עד בכדי שאינו מקבל טומאה אינו פוסל את המקנה ג"כ כמ"ש הרמב"ם והש"ע סי' ר"א סעיף ז' ונקבו נקב המטהרו כו' ואף שהראב"ד בהשגות רפ"ו חולק שם וס"ל דלענין לטבול בתוכו לא מהני נקב המטהרו אלא כשפ"ה דוקא ורמ"א הביא בש"ע שם דעה זו ב' י"א ונרשם שם טור והרא"ש בתשו' מ"מ לפמ"ש הב"ח שם סי"ב וסעי' מ"ב אין פן דעת הרא"ש והטור מדינא אלא להחמיר בלבד וכ' שם שהראב"ד הוא יחיד בדבר.

ועוד י"ל דגם להראב"ד אע"פ דחשיבו' ביטול מתורת פלי לענין טבילה בתוכו לא תליא בבטול מתורת פלי לענין קבלת טומאה מ"מ בנ"ד יודה ג"כ שהרי חשיבות פלי לענין קידוש מי חטאת נ' לכאורה דשנה למקנה עכ"פ כדמוכח בפ"ה דפרה משנה ז' ובפ"ד דמקנאות מ"ד וגם בפ"ה דפרה מ"ח משמע קצת דשון הו' דלענין חיבור ע"י נקב בעי' כשפ"ה כמו בעירוב מקנאות פ"ו דמקנאות מ"ז: ולענין אם היו המים צפים על גביהם דסגי בקליפת השום במי חטאת ה"נ במקנאות כמ"ש בפ"ו דמקנאות מ"ח ועש"ך ס"י ר"א ס"ק קי"ט וכיון דשון הו' הנה יש ללמוד ממ"ש במשנה ספ"ה דפרה שני אבנים שהקיפן זו לזו וצשאן שוקת כו' צשאן בסיד או בגפסיס והו' יכולות להנטל כא' המים שביניהן מקודשין וכ' הראב"ד פ"ט מהל' פרה ה"ז ונ"ל שלא באה זו הפסקא אלא ללמד שאינו נעשה שוקת פלי בחיבור שתי אבנים כו' או אפי' הנה שוקת פלי ונחלק אעפ"י שחיברם אם לא שחיברם בסיד וגפסיס כדי שניטלו פאחד אינו פלי לקדש בו עכ"ל וגם לדברי הרמב"ם שם הדין אמת שאע"פ דמשמע שם מדבריו שבחלק שנתן האפר המים מקודשים אע"פ שאין ניטלי' כא' פבר תירץ הכ"מ דמיירי שאין מים נוזלים ממנו וה"ל פלי לענין זה ע"ש הובא בתוי"ט ג"כ שם.

אבל עכ"פ מודה דאין נקרא חיבור אלא כדי שיהיו יכולים להנטל כא' וכמ"ש ספ"ה מהל' פלים ה"ל וכן משמע להדיא בפ"ה דפרה מ"ח עשו לה עטרה של טיט והלכו המים לשם אם הנה בריא כדי שניטל עמה פשרים ופסקה הרמב"ם ג"כ בפ"ו דין ה' אלמא דכל שאינו ניטל עמה לא חשיב חיבור להיות נקרא פלי א' ומעתה בנ"ד ג"כ אם אין כל

השלופעס ונהגסרים יכולים להנטל כא' מצד שאינן מחנכרים ע"ד הג"ל הרי אינן חשוכים פלי פלל אפי' הנה בתלוש וכ"ש פשעעשה פלי פזה בחיבור לקרקע מיהו לפי הר"ש שם ספ"ה דפרה אין מקום לדין זה אף תימא איך יחלוק על משנה דעטרה הג"ל וצריף לומר דבספ"ה מייירי פשקידש בשני החלקים וג"כ פשיש תורת פלי על פל א' בפ"ע וכמ"ש הכ"מ לדעת הרמב"ם ולפ"ז גם לדבריו הדין אמת ואע"פ שעדיין יש לדחות לדעת הרמב"ד רפ"ו דמקנאות ולומר דפסול פלי לקידוש מי חטאת לא הנה פלי לפסול את המקנה אבל מ"מ לענין טבילה בתוכו אין שויה דהא בפרה פ"ה מ"ז משמע דנקב כ"ש מלמטה לא הנה פלי לקידוש מי חטאת אע"פ דעדיין פסול לטבול תוכו להראב"ד מ"מ נ"ל דכשאין נטל כא' לא חשוב פלי פלל ונאפי' לטבול תוכו להראב"ד מ"מ וגם אנו מוכרחים לחילוקנה לדברי האומרים שגם בקבעו ולבסוף חקקו חשוב פלי לפסול הטבילה בתוכו דאל"כ לדבריהם א"א לעשות בנן בתוף הקרקע שפשיש לו ד' מחיצות ושוליים הרי צורת פלי עליו והחיבור לקרקע לא מהני לבטלו א"כ האיך מצאנו ידיו ורגליו בכל המקנאות הנעשות בענין זה מבערווענש או מנסרים כמ"ש הב"ח וע' בלבוש סי' קצ"ח סל"א בענין מקנה דלובלין ומה הוא הגדר להבדיל בין זה לכלי א"ו צ"ל דכל שאין יכולים להנטל כא' מצד רוע חיבורם לא חשוב פלי ולפ"ז בנ"ד אם צורת הבנין כמ"ש ל' לא היו צריכים לנקב בשוליים פלל וכ"ש שלפ"ז לא הנה מקום להסתפק פלל בדין הראשון אלא דמ"מ מסתפינא להקל למעשה ובפרט בלכתחלה ובמידי דאפשר לתקוני לכן נ"ל שיעשו נקב טפח על טפח כמ"ש כאאזמו"ר נ"ע ובכדי שיתם יפה יעמידו שלופ תחת הנסר שבו הנקב והשלופ יהיה תחוב היטב בקרקעי המקנה הגדולה ויגיע עד סמוך לנסר שבו הנקב וע"ג השלופ יתנו ג"כ נסר חלק שיגיע מתחת נגד הנקב שיהיה נסתם יפה וכמ"ש אאזמו"ר נ"ע לענין מקנה שלו אף לא יסתמוה ע"י הכנסת עץ לתוכיות הנקב ממש עמ"א סי' קנ"ט ס"ק ו' רק יכולים לסתום בסיד פפתוב שם ובזה סגי גם אם אין צורת הבנין כמ"ש ל' אלא מחנכר היטב ואע"ג דיש מחמירים שיעשו הנקב טרם שיקבעו בקרקע מ"מ פכר חלק ע"ז בבא"י.

ועוד דהיינו דוקא פשהיה שם פלי ע"ז בתלוש משא"כ בכה"ג ומ"מ עוד זאת נלע"ד שבאם שאפשר לעשות השוליים מנסרים שאין רחבים כ"כ שיהיה פל א' ראוי למדרס הרגל בפני עצמה כ"א ע"י חיבורו הרבה נסרים יש לעשות פן שלא יהיו ראויים למדרס קודם שחיברו למקנה ואף שאחר שחיברו למקנה ע"י צירוף נסרים הרבה ראויים הן למדרס מ"מ פינון שקודם שחיברו למקנה לא היו ראויים לקבל טומאת מדרס לית לן בה כמ"ש בס' סדרי טהרה סי' קצ"ח סס"ק ס"ג והטעם בזה לחוש לדעת הלבוש סי' קצ"ח סעיף ל"א שאע"ג שפחלקו פל האחרונים עליו כמ"ש הש"ך שם והס"ט ונהלכה פדבריהם אעפ"כ כ' מהרמ"ל והש"ך והס"ט שפשמקנים מקנה חדשה נכון לתמן שתהא פשרה אליבא דכ"ע ע"ש.

ואע"ג שפתיקון המקנה של כאאזמו"ר נ"ע לא נז' תנאי זה מ"מ פינון שעשויים בצורת פלי ודאי אין חשש בזה כמ"ש הלבוש עצמו שם סי' קצ"ח סל"א הג"ל ונ"ל ול"ד לכלי דלקמן סי' ר"א ס"ז כו' ע"ש ותירוצו יש להעמיס ג"כ על המקנה שכ' כאאזמו"ר נ"ע אע"פ שלא הנה תורת פלי ממש עליו מעולם משא"כ המקנה שלכם דומה קצת למקנה דלובלין הנזכר בלבוש שם ולמקנאות הנזכר בב"ח שם סעיף כ"ט אבל אם לקחו נסרים

ועשו צורתו כמו כלי כו' ע"ש שלפ"ד הלבוש יש לגמגם בזה מחמת גזירת מרחצאות ומקנתה שלא היתה דומה לכלי כלי מעולם היא קלקלתה לפ"ד הלבוש לחוש משום גזירת מרחצאות ואפילו נקב לא מהני לשטתו משא"כ בכלי דמהני נקב פנ"ל ואע"פ שאין הלכה כדבריו יש לחוש לכתחלה אם אפשר לתקן השוליים מנסרים שאין רחבים כמ"ש הס"ט.

ומ"מ יראו שיהיו מחוברים ודבוקים היטב זל"ז פדי שיוכלו לחממה פי מאד הנה מקפיד כאאזמו"ר נ"ע ונהיה מזהיר מאד שיעשו מקנה חמה הן מצד בריאות הגוף בדורות חלופים פאלו פידוע והן מצד הדין שלענצם הקור מהרת לטבול וא"א להקפיד כ"כ להפשיט הקמטים שבבטנה כו': העולה מכל הנ"ל הוא שיעשו נקב טפח בשוליי' של המקנה שעשיתם ובכדי שיסתם יפה יעמידו שלופ מתחת כו' פאמור מלמעלה ובמה שהשוליים רחוקים מן הקרקע אין לחוש בנ"ד ואם אפשר לעשות השוליים מנסרים שאין רחבים כ"כ שיהיה כל א' ראוי למדרס כו' פנ"ל יעשו פן ואעפ"כ יעשו ג"כ הנקב טפח על טפח פי אין זה ענין לזה פמוכו: סימן קעג אם אפשר להכשיר מקנה שיש בו חשש מים שאובים ע"י שיטילו לתוכו יין שישתנו מראה המים שבמקנה למראה יין: נראה נדאי דלא מהני דדוקא ג' לוגין שנפל לתוכו יין ונשתנו מראהו אינו פוסלים במשנה פ"ז דמקנאות אבל פשכר נפסלה המקנה ע"י ג' לוגין שאובין ונק' עליה שם פיסול לא מהני ע"י שישנו מראה ע"י הטלת יין שהרי שנינו פ"ג דמקנאות מ"ב פיצד הבור שבחצר ונפלו לו שלשה לוגין לעולם הוא בפסולן כו' ולא תנא תיקון ע"י שישנו מראיו א"ו דלא מהני שינוי מראה רק כשנשתנו פן השאובים קודם שנפלו למקנה ולא נקרא על המקנה שם פסול וע"ש כה"ג במשנה רפ"ג ודוגמת חילוק זה ג"כ במשנה ד' פ"ד דמקנאות אימתי בזמן שמתערבים עד שלא גיעו למקנה שאז מתבטלים השאובים ברוב משא"כ כשנמשכים בלי תערובות יעו"ש בפ"ה הרא"ש פ"ה י"ל שינוי מראה מבטל השאובים קודם שנפלו במקנה ולא פשכר נפלו והגם שבתוספתא דמקנאות פ"ק חמישי הביאה הב"י סי' ר"א דס"ט ע"ג מקנה שאין בו מים מ"ם סאה ונשתנו מראיו אינו נפסל בשלשה לוגין וכתבה הראב"ד פ"ז מהל' מקנאות ופסק פן רמ"א סעיף כ"ט בהג"ה.

הרי מצינו קולא חדשה דכמו הג' לוגין שנשתנו מראהו אינו פוסליו פ"ה המקנה שנשתנו מראה אינה נפסלת בג' לוגין א"כ כמ"כ י"ל שגם שנפסלה בג' לוגין מהני שינוי מראה. אף באמת לא דמי דבדין התוספתא נשתנו מראה קודם שנקרא עליה שם פסול משא"כ לאחר שנקרא עליה שם פסול י"ל לא מהני מה שנשתנו מראה להכשירה אע"פ דמקנה שאוב שנגלד כשר משום מים שאובין כמ"ש בב"י שם דס"ט ע"ד נגלד שאני ופשוט הוא ע"כ נדאי אין להקל ח"ו ע"י זה ע"כ פדי לנקות המקנה צריף לנהוג כמ"ש בשו"ע סעיף מ"ם שיקוב הפלי בשוליו כל שהוא.

ובבאה"ט ס"ק סמ"ה בשם הב"ח דנהגו לנוקבו בכונס משקה ובנדאי בדליים של עצץ יש לנוקבו בכונס משקה דוקא ששיעור זה נזכר בגמרא פ"ק כל הבשר דק"ז ע"א. ואם היו מנקים רק בדלי אחד היו יכולים לנקות בדלי שלם עיין בשלטי הגבורים פ"ק המוכר את הבית משום דמפלי אחד רחוק שיפלו ג' לוגין מים שאובים וא"כ מה שיפול מפלי זו

בדלי זה אחרת אין מצטרף פיון שלא התחיל השני עד שלא פסק הראשון אף בנד"ז שהמקנה עמוקה מאד יוכל להיות שיפול מדלי אחד שלשה לנגין ע"כ צריף לנקוב הדללים פכונס משקה נאזי יוכלו לנקות המקנה אף בדללים הרבה ושיעור פכונס משקה מבואר בטוש"ע א"ח רס"י קנ"ט דהיינו שאם ישימו אותו על המשקים יפנסו בתוכו דרף הנקב והוא מבואר בגמרא בנדה פרק בא סימן דמ"ט ע"א ת"ר כיצד בודקין כו' וכת"ק ולא כר' יהודה ועיין תוספות שם ד"ה אם פונסה במ"ש לאו היינו פכונס משקה דהכא כו' מיהו אפשר דההוא פונס משקה הוי כדהכא כו' ועיין בערוף ערוף פנס.

לא הזכיר בענין פונס משקה רק כמ"ש פאן ולא ב' מיני פונס משקה וכן משמע מדפליגי ת"ק וריה"ו בשיעור פונס משקה ושיניהם שונים דלא יש עוד פונס משקה ששיעורו גדול יותר והנה הב"י בא"ח סי' קנ"ט הביא מ"ש מהרי"ק שןרש כ"ה דשיעור פונס משקה הוא נקב רחב כמו עדשה אחת וכ' שהוא ע"פ מ"ש התוספות הנ"ל בתחלה לפ"ז לפמ"ש התוספות את"כ מיהו אפשר כו' אזי גם שיעור פונס משקה דדלי שפונקים בו המקנה ינהג ג"כ כשיעור פונס משקה שבא"ח שם לענין נט"י וא"כ למעשה אם אפשר לנקות המקנה ע"י דללים נקובים כשיעור דמהרי"ק יש להחמיר ולעשות פן ואם אי אפשר אזי יש לסמוך על שיעור פונס משקה שבטוש"ע א"ח רס"י קנ"ט: וגם בי"ד סי' ר"א כ' הב"י על דברי מהרי"ק שכ' שהשיעור כעדשה שאינו יודע מניין לו ובענין שיעור רוחב העדשה עיין פיו"ד סי' ק"צ בד"מ שם סק"א ובש"ע שם סעיף ה': סימן קעד מקנה שבו קצת גידי מעיין אף מימיו מתניבשין בעת השרב לע"ד יש תיקון לזה ע"ד המבואר בש"ע סי' ר"א סעיף מ"ז בשם תשו' הרא"ש ואף את"ל דמקנה זו אין דינה כמענין כי י"ל שהפתלים רק בוצצין ממנה הנה לכאורה עכ"פ כשיראו שהמקנה מתמעטת והיא רק מ' סאה או יותר מעט אזי ישפכו לתוכה שאובין הרבה פדין האמור במשנה פ"ו דמקנאות היו בו ארבעים סאה ממלא בפתר ונותן לעליון כו' ואף אם באנו לחוש לחומרת התשב"ץ ח"א סס"י י"ז לחוש לדעת הראב"ד ע"ז י"ל לא לשפוף לתוכו בפתר ממש כ"א ע"ד תשו' הרא"ש הנ"ל שבש"ע סעיף מ"ז והמשכה זו עדיף משאר המשכה וכיון שהמשכה זו באה להמקנה בעוד שיש בה מ"ם סאה.

א"כ י"ל אף להראב"ד פשר בכה"ג אף אם יתמעטו אח"כ מים מהמקנה ולא דמי לשאובין ממש דשם הוא שמחמיר הראב"ד אף פשהיו מ"ם סאה פשרין. דהא הכא איפא עכ"פ צירוף מ"ד שאובה שהמשיכוהו פנלה טהורה וגם לדין עכ"פ סגי ברבייה והמשכה וא"כ י"ל בהמשכה לתוך מ"ם סאה אינו נפסל לעולם אף להראב"ד ומה גם שהמשכה זו עדיף טובא משאר המשכה דהנה בהמשנה פ"ד דמקנאות מ"ד מים שאובים ומי גשמים שנתערבו כו' אימתי בזמן שמתערבים עד שלא יגיעו למקנה ופר"ש דקסבר המשכה אינה מטהרת כלל אפילו שלשת לנגין לבסוף ודלא כר' אליעזר בן יעקב וכן בפ"י הרא"ש שם אע"ג דפי' דמתניתין ר"א בן יעקב היא מ"מ ראב"י שבגמרא דפ"ק דתמורה די"ב הוסיף קולא על דין המשנה עכ"פ לפי מתניתן המשכה לא מהני אף שיש רוב מן הכשר.

מ"מ המִשְׁכָּה ע"י תַּעְרוּבוֹת מְהִי ע"י רֹב וְהַמִּשְׁכָּה מִפְּנֵי שְׁזָהוּ הַמִּשְׁכָּה טוֹבָה יוֹתֵר א"כ כש"כ נִדוֹן הַמִּשְׁכָּה שְׁבִתְשׁוֹ הָרֵא"ש שְׁהַמִּים נִמְשָׁכִים דְּרָף גִּידֵי הָאֲרָץ מִשָּׁף עֲרָף חֲמִשָּׁה בָּתִּים שְׁהוּא וְדַאי מִשָּׁף שְׁלֵשִׁים אָמָה וְיוֹתֵר.

א"כ אפ"ל מִלְבַּד שְׁהַמִּשְׁכָּה טוֹבָה יוֹתֵר פִּינּוֹן שְׁנִמְשָׁף דְּרָף גִּידֵי הָאֲרָץ דְּעֲדִיף טוֹבָא מְהַמִּשְׁכָּה שְׁעַל גְּבֵי הָאֲרָץ. אִף עוֹד זֹאת דַּאֲפ"ל שְׁיֵשׁ פֶּאֵן רְבִינָה ג"כ שְׁהַמִּים הַנִּמְשָׁכִין מִתְעַרְבִין עִם חֲלוּחֵית הַמִּים שְׁיֵשׁ בְּתוֹף הָאֲרָץ דְּהָא אֲמַרְיִנּוּ בְּגִמְרָא פ"ג דְּחִגְיָה דכ"ג ע"א דְּהָא אֲרַעָא כּוֹלָא חֲלוּחֵי מְחַלְחָלָא וּפְרַש"י וְהַמִּים הַנּוֹבְעִין פֶּאֵן בָּאִין מְנַהֵר גְּדוּל וּבִבְרָכוֹת פֶּרְק הָרוּאָה דנ"ט ע"א גְּבֵי וְעַל הָרַעְמִים עֲנִי חֲלוּחֵי מְחַלְחָלָא וְאִתָּא הַפִּירוּשׁ שֵׁם חֲלוּחֵין קִצָּת וְעִינּוּ בְּעָרוּף עֲרָף חָל בַּפ"ק דְּשִׁבְתָּ הִבִּיא עוֹד מְקוֹמוֹת שְׁנַזְפֵּר חֲלוּחֵי וְהַפְּנִי שְׁיֵשׁ חֲלָלִים א"כ הָא דְּאֲרַעָא חֲלוּחֵי מְחַלְחָלָא הִינּוּ בְּכָל הָאֲרָץ יֵשׁ חֲלָלִים קִטְנִים שְׁבָהֶם יֵשׁ מִים וְהִנֵּה בַב"י ר"ס"י ר"א סד"ה וְאִף אִם תִּטְבֹּל בְּמַעְיָן הִבִּיא דר"י פ"י עֲנִין דְּהָא אֲרַעָא פְּוֹלֵי חֲלוּחֵי מְחַלְחָלָא קָאֵי עַל מַעְיָן דְּבַמְקַנָּה לֹא שְׁיֵיף לֹאֵר חֲלוּחֵי מְחַלְחָלָא אֵלָא בְּמַעְיָן שְׁגִידֵי הַמִּים מִתְחַבְּרִים תַּחַת הַקְּרָקַע וּמִזָּה הַקְּרִיחַ דְּלְטְבִילַת אָדָם בְּעִינּוּ אִף בְּמַעְיָן אֲרַבְעִים סָאָה וְקָשָׁה קִצָּת לְדַבְּרֵי ר"י אִיף אֹמֵר אֲרַעָא כּוֹלָא חֲלוּחֵי מְחַלְחָלָא וְכִי כָּל הַמִּים שְׁבִתְשׁוֹ הָאֲרָץ יֵשׁ לָהֶן דִּין מַעְיָן וְגַם הַרְבֵּה פּוֹסְקִים חוֹלְקִים עַל ר"י וְס"ל דְּבַמַּעְיָן א"צ אֲרַבְעִים סָאָה אִף לְטְבִילַת אָדָם רַק מִים שְׁפָל גּוֹפּוֹ עוֹלָה בְּהֵן א"כ לַפ"ז הָא דְּאֲרַעָא חֲלוּחֵי מְחַלְחָלָא אִינּוּ מִי מַעְיָן כ"א שְׁבוּצָצִין בְּחֲלָלֵי הָאֲרָץ מִים וְכַמ"ש בְּתִשׁוֹ מֵהֵרִי"ט חֲלָק יו"ד סס"י י"ח וְכַמ"ש מְנָה בַמ"א בַּד"ה כ' הַטּוֹר ס' ר"א אַע"ג דְּמַעְיָן מְטַהֵר בְּכָל שְׁהוּא הִינּוּ דְּנֹקָא לְכָלִים כּו' ע"ש וְא"כ הַמִּים הַשְּׂאוּבִים שְׁנִמְשָׁכִים דְּרָף הַקְּרָקַע מִתְעַרְבִים בְּהַמִּים שְׁבִתְשׁוֹ הָאֲרָץ דְּחֲלוּחֵי מְחַלְחָלָא וְלִכְּן פְּשִׁנְמִשְׁכִּים לְמַקְנָה שְׁיֵשׁ בּוֹ מ"ם סָאָה וְיִהְיֶה עִי"ז עַד"מ שְׁמוֹנִים סָאָה וְאַח"כ יִחְסְרוּ מֵהַמִּים וְדַאי אִין לְחוּשׁ בַּכָּה"ג לְדַעַת הָרֵאָב"ד וְהַתְּשַׁב"ץ ח"א סס"י י"ז וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַעִיר לְדִין מִים שְׂאוּבִים שְׁנִבְלָעוּ תַּחֲלָה בְּהַקְּרָקַע כְּהַנְדוֹן דְּתִשׁוֹ הָרֵאָב"ש וְש"ע סְעִיף מ"ז מ"ש בְּמַשְׁנֵה סַפ"ח דְּתַרוּמוֹת וְשִׁתִּילֵי תַרוּמָה שְׁנִטְמָאוּ שְׁתִּלְּן טְהָרוּ מְלִטְמָא וּפְר"ש אַחַר שְׁחִיבְרוּ בְּקַרְקַע בְּיִטְלָן מִתּוֹרַת אֲנָכֵל וְעִינּוּ בְּהַרְמָב"ם פ"א מַהֲל' תַרוּמוֹת הַכ"ג וּבַכ"מ שְׁם שְׁהַמִּשְׁנָה הַנְּ"ל הוֹבָאָה בְּפִסְחִים פַּכ"ש דַּל"ד א' וְע"ש ג"כ עֲמוּד ב'.

וְהִנֵּה בַתְּה"ד סס"י רנ"ד דִּימָה זְרִיעַת מִים שְׂאוּבִים בְּמַקְנָה שְׁיֵשׁ בּוֹ מ"ם סָאָה מִים כְּשֵׁרִים לְדִין חֲטִיִּם שְׁנִטְמָאוּ וְזָרְעוּ בְּקַרְקַע וְנִשְׁרָשׁוּ נְטֵהָרוּ יַעו"ש שְׁהִבִּיא רָאִיָּה לָזָה מִפְּרַש"י פַּכ"ש וְא"כ אַפ"ל שְׁכַמ"כ הַמִּים שְׂאוּבִים כְּשִׁנְבְּלָעוּ בְּקַרְקַע נְטֵהָרוּ מִדִּין שְׂאוּבִים וְכַמוֹ מְקוֹנָה מִים שְׂאוּבִים שְׁהַגְּלִיד טְהוֹר מִדִּין שְׂאוּבִים וְעִינּוּ פֶּרְק אִין מַעְמִידִין דַּל"ג ע"א נַעֲשֶׂה כְּנֹתֵן מִים לְטִיט וּבְמַשְׁנֵה בְּמַסְכַּת פֶּרָה פ"ט מַשְׁנֵה ה' פֶּרָה שְׁשִׁתָּת מִי חֲטָאת בְּשָׂרָה טְמָא מַעַת לַעַת רִיָּה"ו אֹמֵר בְּטָלוּ בְּמַעֲיָה וְקִי"ל כְּרִיָּה"ו כַּמ"ש הַרְמָב"ם פט"ו מַהֲל' פֶּרָה דִּין ז' וְע"ש דִּין ו' וְכִינּוּ שְׁיֵשׁ דַּעוֹת דְּשִׁאִיבָה שְׁהַמִּשְׁכָּה כּוֹלָה טְהוֹרָה כַּמ"ש בְּתִשׁוֹ הָרִיב"ש ס' קכ"ה.

א"כ הִנֵּה מְקוֹם לֹאֵר דְּבַהַמִּשְׁכָּה כְּזוֹ כְּנִדוֹן דְּתִשׁוֹ הָרֵאָב"ש יֵשׁ לְסַמְנָה ע"ז לַכ"ע אִף עַכ"פ לְהַסִּיר חֲשָׁשׁ דַּהַתְּשַׁב"ץ ח"א סס"י י"ז וְדַאי יֵשׁ לְסַמְנָה עַל הַמִּשְׁכָּה כְּזוֹ: סִימָן קַעֲזָה ב"ה

מה"ק. לידידי עוז הרב המפורסם וכו' מוהר"י אייזיק הלוי נ"י מכתב כ"ת הגיעני כ"ח טבת העבר.

גידון מוצא דבר המבואר בתיקון המקנה מכאזמו"ר נ"ע שטע"ט מרובע הוא יותר מעט ממוצא רמון פי חכם א' עבד עובדא בווייעטקא דלא פנותיה משום שאומר שיש לו הוכחה ממ"ד פי"ז דכלים להקמיר יותר על שיעור הנ"ל והנה ראשית נאמר שלענ"ד שיעור כאזמו"ר נ"ע כ"ז ע"י הנסיון ממש פי זכורני שבלאזני ראיתי ממה שהובא לו חצי עגול ככדור מקליפת רמון וכמדומה שהובאו לו אז רמונים מאה"ק תובב"א ואפשר שהובא לו כ"ז פדי לידע שיעור מ"ר ואני לא מצאתי פעת ראיה ברורה ששיעור מ"ר יהיה מצומצם ששיעור הנ"ל רק שיש לעיין בס' פפתור ופרח ובס' מי נדה להמח"ס שלדעתי אפשר שימצאו שם מענינים אלו ואין הספרים תח"י לעיין בהם והנה אם פוננת החכם המשגיג לומר שאע"פ שהרמונים שלפנינו יהיה שיעורן פך אין לסמוך ע"ז משום שמשמע במשנה שהם גדולים יותר וא"כ אין לסמוך על שיעור רמונים שלפנינו וכדרכך שמתמירים לענין שיעור רביעית שהוא ביצה ומחצה ולא סמכי' אביצים שלפנינו שהם קטנים כיון שבגמ' משמע שהביצה היא ז' אצבעות אזלינן בתר ההוא שיעורא וע' תשב"ץ ח"ג סי' ל"ג ודבריו היו נכונים אם יש לו ראיה ממשנה אבל באמת לא מוכח משם מידי וכדלקמן א"ה ואדרבה לכאורה יש ראיות שהרמון אינו גדול כ"כ והנה בתשו' חוט השני סי' צ"ז (דק"ג ע"ב) כ' נז"ל ורמון נ"ל שהוא גדול יותר משני זיתים מדאיבעני לן פט"ו דשבת ניקב פמוציא זית וסתמו וחסור וניקבכמ"ז עד שהשלימו למ"ר מהו הנה הגאון הנ"ל עם רוב בקיאותו שם בתשו' הנ"ל לא הכריח רק שהוא גדול משני זיתים והאי שיעורא בציר טובא דהא כמ"ז הוא פ' משפ"ה כמ"ש בב"י סי' ר"א אף בירושל' שלהי בכורים משמע דרמון גדול מתמרים ע' קרפן העדה שם ולמ"ד דכותבת גדול מכפיצה והביצה יש בה ג' זיתים להרמב"ם א"כ מוכח דרמון גדול יותר מיהו מזה אין ראיה למסקנא דיומא דע"ט דכותבת הוא פ' מכפיצה וכ"ש להאומרים דכפיצה הוא רק ב' זיתים: והנה בירושל' רפ"ו דברכות הביא והו' התוס' בברכות ל"ט ע"א מילתיה דר' יוחנן אפי' לא אכל אלא פרידה א' של ענב או של רמון בעי ברוכי משום דבברי' מברכין אפילו פחות מפזית א"כ משמע דיכול להיות שפרי הרמון בלא קליפתו יהיה פחות מפזית ולפי' הרי"ו שבתוס' שם היינו אפילו עם גרעינו של הרמון וכן פי' הרשב"א בחי' שם דעת התוס' וכ"ה דעת הרשב"א עצמו אף להרא"ש י"ל דדעת הר"י היינו בלא הגרעין ובתרי"י שם משמע להדיא דאפשר שהרמון עם הגרעין יהיה פחות מפזית..

ונהי די"ל דהיינו ברמון קטן מ"מ לפ"ז רחוק מאד שהרמון הבינוני יהיה גדול יותר מטע"ט שהרי כיון שהזית נכנס ויוצא בריוח בנקב שהוא כשפ"ה פנ"ל א"כ שטחו אין מחזיק אפי' ד' אצבעות בינוני על אצבע (מן האצבעות שהן ה' בטפח) שהרי שפ"ה הוא ערך ב' אצבעות הנ"ל עגולות א"כ אף גם אם היה הזית, כדור פזה שקוטרו ב' אצבעות לא היה מחזיק רק ד' אצבעות הנ"ל פי הפדור העגול מחזיק חצי מן המרובע מעוקב (לחשבון חכמי הגמרא ולחכמי המדות הוא יותר חלק כ"א מהחצי ע' תשב"ץ ח"א סי' קס"ד וסי' קס"ו) ומרובע מעוקב ב' על ב' וגובהו ב' הוא ח' א"כ הפדור פזה הוא ד' וא"כ כיון שזית בציר משפ"ה י"ל שאין בו רק ג' אצבעות הנ"ל והרמון אף את"ל שהוא טע"ט עגול יש בו ס"ה אצבעות הנ"ל ויותר לפי חשבון הנ"ל וא"כ הוא ערך עשרים פעמים

מן הזית וכ"ש את"ל שְהַרְמוֹן גָּדוֹל יוֹתֵר כְּמוֹ שְׁעוֹלָה ע"ד הַחֲכָם הַמְּשִׁיג שְׁזָהוּ רְחוּק שְׁפָרֵי הַרְמוֹן הַקָּטָן יִהְיֶה פ' מִפְּזִית וְהַרְמוֹן הַבֵּינֹנִי אָף שֶׁהוּא עִם קְלִיפְתּוֹ יִהְיֶה גָּדוֹל יוֹתֵר הַרְבֵּה מְעַשְׂרִים פְּעָמִים מִזִּית לִפ"ד הַחֲכָם הַגָּ' לְכַאוֹרָה מְחַמַּת רֵאִי זוֹ הִיָּה עוֹלָה בְּדַעְתִּי לְפָרֵשׁ ד' כַּאֲזֻמוֹ"ר נ"ע בַּמ"ש שֶׁהוּא יוֹתֵר מְעַט מִמ"ר דְּכַוְנָתוֹ מִמ"ר שְׁבַמְשָׁנָה דְּהֵינּוּ ג' רְמוֹנִים וְהֵינּוּ כְּפִירוֹשׁ ר"ש בַּפִּי"ז דְּכָלִּים וְה"ק שֶׁהוּא יוֹתֵר מְעַט מִמ"ר וְלָמָּה הוּא רַק מְעַט הָרִי לְכַאוֹרָה הוּא יוֹתֵר הַרְבֵּה מִרְמוֹן א' וְלָזֶה אָמַר לְפִי שִׁי"א שֶׁהֵן ג' כּו' וְאָף דְּלֵהֲר"ש צ"ל כְּחֻצוֹבָה דִּינִיקָא וַא"כ בְּשִׁיעוֹר טַע"ט מְרַנְבֵּעַ אֵין עוֹלָה לְהַצְטָרֵף רַק חֲצִי מִזֶּה שְׁזָהוּ כְּחֻצוֹבָה מ"מ הָרִי גַם בְּחֲצִי יִהְיֶה יוֹתֵר הַרְבֵּה מְעַשְׂרָה זִיתִים וְאֶפְשָׁר שְׁהַרְמוֹן אֵין בּוֹ רַק ג' זִיתִים וּמִש"ה אָמְרִי פִט"ו דְּשַׁבַּת נִיקָב כַּמ"ז וְסַתְמוֹ כּו' עַד כּו' הִנֵּה הַזְכִּיר רַק ב"פ נִיקָב כַּמ"ז וְעַד אֲתִי לְטַפּוּי פַעַם ג' וְהֵינּוּ כְּמִשְׁמַעוֹת תְּשׁוּבַת ח"ה הַגָּ' ל: אָבֵל בְּאַמַּת א"א לְפָרֵשׁ פֶּן דְּבָרֵי הַק' מְכַמֶּה טְעָמִים הָא' מִשׁוּם דַּא"כ לֹא א"ש שֶׁהוּא יוֹתֵר מְעַט מִמ"ר פִּינֹן דַּעַכְצ"ל דְּלֵהֲר"ש עַכ"פ בְּטַפַּח עַל חֲצִי טַפַּח יֵשׁ יוֹתֵר מִג' רְמוֹנִים פִּנ"ל א"כ בַּטַּע"ט מְרַנְבֵּעַ יֵשׁ פְּעָמִים מִג"ר וְאִיךָ כ' יוֹתֵר מְעַט כּו' הַב' שְׁרַחוּק בְּעֵינֵי שְׁיַחְמִיר כְּדַבְּרֵי הַר"ש דִּיחִידָאָה הוּא כַּמ"ש כַּת"ר נִגְדַת הַתּוֹס' בְּעִירוּבֵין ד' וּבְסוּפָה ו' וּבְשַׁבַּת קי"ב וְנִגְדַת הַרְמַב"ם בַּפִּי וְחִיבוּרוֹ פ"ו דְּכָלִּים וְהָרֶאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת וְנִגְדַת הָרֵא"ש בַּפִּי הַמְּשִׁנִּיּוֹת שֶׁם פִּי"ז דְּכָלִּים וְהָרִיטְב"א בְּעִירוּבֵין וְכֵן פִּי הַרַע"ב וְהַתּוֹי"ט בְּכָלִּים דְּלָקֵל הֵנִי פּוֹסְקִים הַגָּ' ל אֵין הַשִּׁיעוֹר בַּג"ר מְשׁ.

וְאָף שְׁהֵינּוּ יְכוּלִים לִידְחַק דְּמִשׁוּם חוֹמֵר אִיסוּר פְּרַת וְאֲשֶׁה בְּחֻזְקַת טוֹמָאָה עוֹמְדַת עַד שְׁתַּטְפּוֹן חֲשֵׁשׁ לְדַעַת יַחִידָאָה ג"כ מ"מ פִּינֹן דְּבִלֵּא"ה לְפִי דַעַת הַרַב"י וְרַמ"א בַּש"ע ס"ז א"צ פֶּלֶל רַק נִקָּב כְּשֶׁפ"ה א"כ נִהִי שְׁבַנְדָּאֵי יֵשׁ לְהַחְמִיר כַּמ"ר כַּמ"ש בַּד"מ מִשׁוּם שְׁבַאָמַת ד' הַרְמַב"ם בַּמ"ש נִקָּב הַמְּטַהֲרוֹ י"ל דְּבַעֲיָ כַּמ"ר בְּכָלִּי עֶץ וְכַמ"ש בַּס' בְּאָר יַעֲקֹב אָף בַּמִּש"ש שְׁבַכְלֵי גָדוֹל הַמְּחַזִּיק מ"ס א"צ רַק כְּשֶׁפ"ה אֵין דְּבָרֵי מְוַכְרְחִים וְעֵינֵין בַּס' הַחִינּוּף סִי קַע"ג דְּמִשְׁמַע דְּבָכָל עֲנִין בַּעֲיָ כַּמ"ר.

וְדַבְּרֵי ע"פ רֹב לְקוֹחִים מִהַרְמַב"ם אִם לֹא כְּשֶׁמְפָרֵשׁ שְׁכֵן פִּירְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וַא"כ נ' שֶׁהֵבִין כֵּן דַּעַת הַרְמַב"ם ג"כ וְדִלֵּא כַּהֲב"י מ"מ עַכ"פ בְּשִׁיעוֹר מ"ר גּוֹפֵא אֵין לְחוּשׁ פֶּלֶל לְדַעַת יַחִידָאָה נִגְדַת הַתּוֹס' וְכָל הַפּוֹסְקִים וְע"כ נִלְע"ד דְּפַסְק כְּהַתּוֹס' וְסִיעַתָּם וְס"ל דְּרַמּוֹן א' יֵשׁ בּוֹ טַע"ט עֲגוּל כְּפָדוֹר (וּמַגְמ' דְּשַׁבַּת פִּט"ו הַגָּ' ל לֹא מוּכַח מִיָּדִי שֶׁהָרִי בְּעִירוּבֵין כ"ד אָמְרִינוּ ג"כ כִּי הָאֵי לִישְׁנָא פְּרִץ אָמָּה וְגִדְרָה פְּרִץ אָמָּה וְגִדְרָה עַד שֶׁהַשְּׁלִימוֹ לְיוֹתֵר מְעַשְׂרָה א"כ הָאֵי עַד לְטַפּוּי קֶאֱתִי עַד י"פ א"כ י"ל דַּה"נ לְעֲנִין נִיקָב כְּזִית כּו' עַד כּו').

וּמ"ש מְרַנְבֵּעַ הוּא יוֹתֵר מְעַט דְּהֵינּוּ פְּחוֹת מְרַבִּיעַ לְחֻשְׁבוֹן חֲכָמֵי הַמִּדּוֹת) מִשׁוּם שִׁי"א שֶׁהֵן ג' אַחוּזִין כּו' ר"ל דְּכִשְׁהֵן ג' בְּכָלִּי צְרִיף מְעַט יוֹתֵר בְּנִיקָב כַּמ"ש הַתּוֹס' הַגָּ' ל וְעַכְצ"ל כֵּן דֵּאֵין לֹאמַר דַּס"ל דְּרַמּוֹן הוּא פָּדוֹר יוֹתֵר מִטַּע"ט עֲגוּל רַק דַּמ"מ דִּי בַּטַּע"ט מְרַנְבֵּעַ מִשׁוּם שֶׁהַמְּרַנְבֵּעַ גָּדוֹל מִהַעֲיָגוּל דְּהָא לִיתָא דַּמ"מ פָּדוֹר שְׁקוּטְרוֹ גָּדוֹל מִטַּפַּח לֹא יֵצֵא דְרָף נִקָּב שֶׁהוּא נִקָּב טַע"ט מְרַנְבֵּעַ וַא"כ עֲדִינֵין רֵאִוִי וְכָלִּי הוּא לְקַבֵּל רְמוֹנִים וּמִש"ה מְשַׁמַּע בַּר"ש דְּנִקָּב אַרְוֶף כַּג' רְמוֹנִים אֵין מְצַטְרֵף לְכַחְצוּבָה וְהֵינּוּ מִטַּעַם הַגָּ' ל וְה"ה לַשֵּׁא"פ לְשַׁטְתָּם לַמ"ר א' דְּבָהָא ל"פ עֲלֵיו וְגַם מְסַתְבְּרָא הָכִי דְזִיל בְּתַר טַעְמָא וְהַקּוּשְׁנִי מִירוּשְׁל' הַגָּ' ל הִנֵּה לְשַׁטַּת הָרֵא"ש וְדַאִי א"ש דַּעַם הַגְּרַעֲיִן י"ל דַּאֲפִי בְּרַמּוֹן קָטָן הִנֵּה יוֹתֵר מִב'

עד ג' זיתים ובבינוני הנה ו' זיתים או יותר והקליפה היא גדולה יותר כנראה בעליל שהיא עובי' ובסוף פתובות דק"ח ב' שתבעו רמון בקליפתו משמע שהקליפה דבר חשוב הוא עד שנזכר עליה טו"ת כו' וא"כ אין תימא שהקליפה עבה המקפת דבר שהוא ו' זיתים ותזיק פעמיים כן וא"ש לחשבון הרמון עגול טע"ט כנ"ל ולשא"פ י"ל דמשפחת לה ברמון קטן שלא נגמר עדיין כל צרכו דזוטר טפי אבל דעת החכם המשיג שרמון גדול מטע"ט מרובע היא רחוקה ונפלאה מאד בעיני מחמת 'ירושל' הנ"ל והנה עוד יש דמדומי ראי' לפי הנ"ל שהרמון הוא קרוב לשיעור טע"ט עגול כנ"ל וגם שאינו יותר בנדי.

מהא דאמרינו בערובין כ"ח שמערבין בשני רמונים ואתרוג א' דלקאורה משמע במעילה פ"ו דאתרוג ורמון חשיבותן שנה ששנינו שם בפרוטה אתרוג בפרוטה רמון ואע"ג דלשם מסיים אתרוג גדול הייתי מבקש כו' הרי בכתובות צ"ט משמע דלאו קטן ורע הביא לו אלא כמו שביקש ממש רק דאי הנה קונה בב' פרוטות הנה מעלי טפי ועוד דאפשר דגם הרמון שפרוט' הוא קטן והא דלא קאמר רמון גדול הייתי מבקש כו' משום דלגבי הרמון אין שייך לומר ששינה שליחותו כיון שלא שלחו להביא רמונים ע"ש.

ואע"ג דהתוס' בסנפך ל"ט כ' דאתרוג פשר והדר לברכה דמיו יקרים היינו פשר והדר דייקא ותדע דבהדר אשפחן שנתן ר"ג אלה זוז כו' וא"כ כיון שחשיבות אתרוג והרמון שנה עכצ"ל דהא דברמון בעי' שנים ואתרוג א' והיינו משום דפרי הרמון שראוי לאכילה הוא מחצה מהאתרוג אף אם האתרוג והרמון שנים וקליפת האתרוג ראויים לאכילה ע"י הדחק כדמוכח בסנפך ל"ה ב' חוץ מקליפה כו' למ"ד מפני שמפסידה ליכא משמע הא אם היא תרומה שייך מפסידה והיינו משום שראויים לאכילה כו' וכיון שהרמון ואתרוג שנים ובאתרוג נתן בסנפך דל"ד שיעור אתרוג הקטן ר"י אומר בכפיצה ובגדול כדי שיאחז שנים בידו א' ושניהם לגי' הירושל' שהסכים לה הר"ן ע"ש א"כ משמע דאין רמון בינוני גדול מטע"ט עגול עכ"פ שא"כ א"א שיאחזנו בידו א' עם הלולב ואין לומר דבאמת רמון גדול מאד יותר מאתרוג ומה שהמקח מן האתרוג הוא כמו הרמון ואפשר יותר כנ"ל הוא משום שהרמונים אינן פרי משונב כ"כ וכדתנן הקלין שבדמאי השיתין והרמין כו' דנלע"ד דרימין לאו היינו רמונים ממש אע"ג דבירושל' שם משמע שהם רמונים וכ"מ בי"ד סי' רצ"ה עכצ"ל דהיינו מין רמונים גרועים כמו ששיתין הם מין תאנים גרועים וכ"מ בבבבכות מ"א דאמרינו רימין פנדי ורמונים א"צ פי' וכ"מ בערוך ערך רימין וכ"מ במשנה ה' פי"ז דכלים שיהיו מתעשרים ודאי משמע דשאר רמונים מתעשרים דמאי ע' ר"ש שם ואילו רימין הם קלים שבדמאי כו'.

וכיון דאין לנו ראיה שרמונים הם פירות גרועים א"כ כיון דנשתבחה א"י בהן ולא נשתבחה באתרוג א"כ מהכ"ת לומר שהאתרוג חשוב הרבה יותר מצד עצמו ועוד דרמוני בידן חשיבי טפי מאתרוג דאתרוג אינו מקדש בכ"ש כמותם ומדאעפ"כ לענין עירוב בעי' שנים אפילו מרמוני בידן ואתרוג א' א"כ עכצ"ל דאתרוג גדול יותר או שעכ"פ גדול מתוכיות הרמון (ענין ר"מ רמון מצא תוכו אכל כו') רמון גדול מתפוחים עירובין שם מדמקשה ולהגוי כאפרסקין כו' ומיירי נמי מתפוחי פרדס עי' 'ירושלמי' פ"ח דפאה ואכלו

בשעריה ושבעו כו' משמע דארתרוג גדול מרמון כו') וא"כ הו' דהמקח מרמון וארתרוג
שנה היינו מפני שאין הארתרוג קטן מהרמון וכ"ש את"ל דארתרוג יקר יותר.

וכיון שהרמון אינו גדול מארתרוג א"א לומר שיהיה גדול מטע"ט עגול אף לגי' הירושלמי
והר"ן דעכ"פ כשאוחזו עם הלולב בידו א' ונדאי דהנה ארתרוג בינוני (אף לר' יוסי דלא
פליג ארי"ה אלא דלא חשוב גדול יותר מדאי) ואם היה יותר מטע"ט עגול לא היה אפשר
כלל שיאחזנו עם הלולב בידו א' ולכן אף את"ל שהרמון גדול מעט מהארתרוג עכ"פ
רחוק הוא לומר שהוא יותר מטע"ט פנ"ל.

אמנם לדעת רבינו ז"ל יש דמדומי ראיה מכאן דעכ"פ הרמון י"ל שהוא כמו הארתרוג
מחמת ראי' הנ"ל ממעילה ועירובין כו' וארתרוג בינוני שנגמר קרוב לומר שהוא ערוך
טע"ט עגול בעוביו ומ"מ אפשר לאחזו ארתרוג כזה עם הלולב שעכ"פ יקיר רוב הארתרוג
בידו והנה אף שאין כ"ז ראיה מוכרחת פבר הקדמתי שלדעתי שיעור כ"ק נ"ע ברמונים
ממש אלא דאחזי לן מ"ש דעכ"פ משמעות סג' הגמ' והפוסקים שאין הרמון גדול יותר
מדאי עד שלא נסמוך על שיעור מן הרמונים שלפנינו ועי' בחי' הרשב"א בשבת דצ"ו
שאפשר לשמרים לסתום נקב פרמון א"כ גם משם מוכח שאין הרמון גדול ביותר מדאי
ומ"מ לא לפחות ח"ו משיעורו של כאזמו"ר נ"ע באתי שבנדאי הוא שיעור ברמונים
פנ"ל רק להרחיק דעת החכם המשיג ומפליג יותר מדאי בשיעור מ"ר ומעתה נשאר לנו
לדבר נידון ראיתו ממ"ד פי"ז דכלים.

והנה כת"ר כ' שלדעתו פוננתו הוא ממש"ש שהרובע א"י לקבל רמונים ונהי' דבאמת
שיעור שטח הרובע גדול יותר מרמון למאי דפרישית שרמון הוא טע"ט עגול שהרי
הרובע שהוא לוג מחזיק מ"ג אצבעות וחומש לחשבון הרביעית וטע"ט עגול ככדור
מחזיק ל"ב אצבעות לחשבון הגמ' פנ"ל ששיעורו בקירוב ולחכמי המדות יהיה ל"ג
אצבעות וחצי אצבע ומשהו יותר.

שהוא פחות הרבה ממ"ג אצבעות פנ"ל מ"מ דעת לנבון נקל שבשום פנים אי אפשר
שיכנס הרמון כולו תוך רובע הנ"ל באיזו תמונה שיהיה הפלי שאם הפלי היה ככדור
פנ"ל הגם שאז היה חללו מחזיק הרמון וישאר חלל ג"כ מעט מ"מ א"כ מי יכניסו לשם
דלפ"ז א"א שיהיה בכלי כזה רק נקב קטן וא"א לעייל פילא בקופא דמחטא וא"א שיכנס
הרמון ויטמן כולו תוך כלי בין שהפלי מרובע או עגול כצלוחית שלנו א"כ רוחבו טפח
וגובהו טפח וא"כ כלי מרובע כזה יחזיק ס"ד אצבעות ועגול יחזיק נ' אצבעות ושני
שביעיות לחשבון חכמי המדות הנ"ל ע' תשב"ץ שם וכ"ז הוא יותר הרבה מרובע שהוא
מ"ג אצבעות.

אם לא אם יהיה הפלי מחציו ולמטה כחצי כדור ומחציו ולמעלה עגול כצלוחית וכעמוד
עגול שאז יתיישב הרמון בתוכה אם תחזיק ערוך מ"ב אצבעות אלא שפלי כזה אין דרך
לעשותו כלל דלמה לא יעשה בחציו התחתון ג"כ חלל כצלוחית וכעמוד עגול כיון שע"כ
יש בו כדי לחוק יותר (דאל"כ היה נופל כו') למה לא יחוק בו יותר שיחזיק יותר ולא
דברו חכמים אלא בהנה ומש"ה סתמו שהרובע א"י לקבל רמונים אלא שמהו דמות
ראיה שעכ"פ אין הרמון פחות מטע"ט עגול דאם היה קוטר ג' אצבעות ומחצה מהגודל
היה נכנס ברובע עגול העשוי כצלוחית בריוח גדול לפי חשבון הנ"ל כי צלוחית עגולה

המתחזקת רובע יוכל להיות גנובה ורוחבה ד' אצבעות פחות רבע וא"כ אם הנה הרמון פשיעור זה היתה מחזיקתו וא"כ מוכח שהרמון הוא טע"ט עגול נאז א"א לו להתנישב פולו בכלי זה בשום ענין פנ"ל ואפשר נתפנין החכם בראיתו ממש"ש שהקנונים הקטנים א"י לקבל רמונים ובמשנה ג' פט"ז פי' הרמב"ם שהם על תמונת קערות אשר יאכל האדם בהן.

ואי מהא לא ארי' דלפי' הר"ש והרא"ש והרע"ב שם נדאי דאינו ראיה ולקרמב"ם נמי י"ל דאשר יאכל האדם בהן לא קאי אקנונים אלא אקערות וא"נ הם פקערות א"י לקבל רמונים מצד שאין בגובהן כמ"ר דכה"ג נמי אין עשויין לרמונים דאלת"ה האיה אפשר שהרמון יהיה גדול מקערה שלנו הא נדאי ליתא הלכך איני רואה ראיה ממשנה זו להחמיר על פסק כאזמו"ר נ"ע וכבר פתבתי שפסקתברא פסק אאזמו"ר נ"ע וכ"ש שפנדאי דבריו באו מצד הנסיון ג"כ לכן אין בזה לענ"ד שום בית מיוחד ואם יש לו ראיה אחרת ימהול כ"ת להודיעני אם ירצה: סימן קעו חלק א מה"ב ביאור על תיקון המקנה המבואר בש"ע אאזמו"ר הגאון ז"ל: מ"ש אדמו"ר נ"ע בכדי שלא יהיה עליה תורת פלי מעולם שנהו חומרא יותר ממ"ש הרא"ש בהל' מקנואות סי' ח' ולמדנו שפותר ליקח גיגית כו' וכ"מ בטוש"ע סעיף ז' וצ"ל הטעם אף הנה ז"ל הרמב"ם ד פ"ו מהל' מקנואות על מ"ש הרמב"ם ה"ד הלוקח פלי גדול כגון חבית גדול או עריבה גדולה ונקבו נקב המטהרו וקבעו בארץ ועשהו מקנה ה"ז פשר כו' א"א דבר זה אינו מחנור להטביל בתוכו אלא שאין המים היוצאים ממנו פוסלים את המקנה אבל להטביל בתוכו עד שיהיו המים שבתוכו מעורבים עם המקנה בנקב שהוא פשפ"ה ר' יהודה אומר בכלי גדול ד' טפחים ובקטן ברובו הרי ריה"ו שהוא מחמיר בהטבילה בתוך פלי ורפנן מיהא פשפ"ה בעי ואע"פ שהשידה ותיבה בכלי שניקב בכדי טהרתו הוא ועוד איה אפשר שלא יהיה בקרקעיתו ודופןו חרס הראוי לקבל טומאה ע"י יחודו להשתמש בו ונמצא טבילה זו בכלים עכ"ל הרמב"ם ד ופי' בכ"מ וב"י דהרמב"ם מייירי בבבא זו בחבית או עריבה של חרס ופסק לו דסגי בנקב המטהרו מידי טומאה שהוא פמוציא זית וא"צ פשפ"ה רק בכלי עץ ששיעור המטהרו לענין טומאה גדול מאד שהוא כמ"ר סגי לענין מקנאות בכשפ"ה וז"ש הרמב"ם ה"ח השידה והתיבה שפנים אין מטבילין בהם אא"כ היו נקובים פשפ"ה דהיינו בכלי עץ דסתם שידה ותיבה דעץ נינהו.

והטעם שלא הצריכו בהם נקב המטהרם פמו שאמרו בכלי חרס נ' דכלי חרס שאני דשיעור המטהרו הנה בציר משפ"ה הלכך פנין דבטיל שם פלי מינייהו פמוציא זית בהכי סגי אבל בשידה ותיבה שהם פלי עץ ששיעור המטהרו גדול מאד שהוא כמ"ר ראו חכמים דלבטלו מתורת פלי לענין מקנה סגי ליה בכשפ"ה שהוא שיעור המספיק לענין עירוב מקנאות דאע"ג דלבטלו מתורת פלי לענין טומאה צריף שיהיה נקב יותר גדול שיעורא דלענין טהרה לחוד ושיעורא דלענין מקנאות לחוד וגבי שוקת שפסלע פסק הרמב"ם ג"כ ה"ג דפוסל את המקנה עד שיעשו בו נקב פשפ"ה ופי' הכ"מ דמייירי בכלי אבנים ומשום דכלי אבנים לא מקבלי טומאה לא שייף לשיעורי בהו בכדי טהרה הלכך משערנין בהו פשפ"ה והראב"ד השיגו על מה שהתיר בהלכה ד' בהטבילה בתוך פלי חרס שניקב פמוציא זית אלא לדידה בכ"ח נמי בעי' נקב פשפ"ה וגם אפילו אי ניקב פשפ"ה לא התיר הראב"ד לטבול בתוכו אא"כ מעורב למקנה והקשה בכ"מ וב"י טובא

אהרָאב"ד דְּמָה שֶׁהֵבִיא רָאִיָּה מֵר' יְהוּדָה הָא ר' יְהוּדָה אֲתָא לְאִיפְלוּגִי אֵת"ק דְּאָמַר כְּשֶׁפ"ה
וּמ"ש דְּהַשְׁיָדָה וְהַתִּיבָה שְׂבִימִים כְּכֹלִי שְׂמִינְיָהּ פְּדִי טְהָרְתוֹ הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ לוֹ טַעַם דְּהָא
סִתָּם שְׂיָדָה וְתִיבָה דְעֵץ נִיגְהוּ וְכֹלִי עֵץ שְׂיָעוּר טְהָרְתוֹ בְּכַמ"ר וְהוּי טְפִי טוּבָא מְכַשְׁפ"ה
דְּאֶפְשָׁר בֵּיהּ ת"ק וּמ"ש אֵיךְ אֶפְשָׁר שְׂלָא יְהִיָּה בְּקַרְקַעִיתוֹ וְדוֹפְנוֹ חָרַס כּו' לְפִי דְבָרֵיו כִּי
נִיבָב כְּשֶׁפ"ה נְמִי לֹא הָיָה לָן לְמִיִּשְׂרֵי לְמִטְבֵּל בְּגוּהָ מֵהָהוּא טַעַמָא גּוּפָא דְאֵיךְ אֶפְשָׁר כּו'
א"ו אַע"פ שְׂאִילוֹ יַחְדוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הָיָה בְּקַרְקַעִיתוֹ חָרַס הָרְאוּי לְקַבֵּל טוּמְאָה פִּינּוֹן שְׂלָא
יַחְדוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֵין עָלָיו תּוֹרַת פְּלִי עַכְתָּ"ד הַכ"מ וּב"י וְהָיָה בִש"ע סְעִיף ז' הַשְּׂמִיטוֹ
דַּעַת הָרָאב"ד לְגַמְרֵי רַק הֵרַב"י הַעֲתִיק לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם וְהָרַמְ"א הֵבִיא דַּעַת הַטּוֹר דְּלַעוֹלָם
בְּעִי נֶקֶב כְּשֶׁפ"ה וּר"ל דְּלֹא סָגִי בְּכַמ"ז אִפִּי' בְּכ"ח וְהִינּוּ מְשׁוּם דַּהֲרַב"י הַקָּשָׁה טוּבָא
אֶהְרָאב"ד.

וְהַב"ח כ' דְּהָרָאב"ד יַחֲדָאָה הוּא בְּזָה אַף מְדַבְּרֵי כַּאֲזַמוֹ"ר נ"ע נ' דְּחַשׁ לָהּ לְסַכְרַת
הָרָאב"ד וְלָזָה הַצָּרִיף שְׂלָא יְהִיָּה עָלֶיהָ תּוֹרַת פְּלִי מַעוֹלָם כִּי הָרָאב"ד אֵינוֹ יַחֲדִי כָּלֵל כִּי
כֵן הוּא ג"כ דַּעַת הָרִיטְבָ"א בַּחֲי' פ"ק דְּמַכּוֹת וְאֶפְשָׁר שֶׁג"כ דַּעַת הָרָא"ש בְּתַשׁוּ' פֶּן וְגַם
כָּל הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁהִקְשָׁה הֵרַב"י עַל הָרָאב"ד יֵשׁ לִינְשֵׁב בְּטוֹב כַּמְשִׁי"ת אֵי"ה: קִיצוּר לְפִי
שְׁהָרָאב"ד מִחֲמִיר שְׂלָא לְטַבּוֹל תּוֹף פְּלִי אַף שֶׁהוּא מְנוֹקֵב אַא"כ יְהִיּוּ הַמִּים שְׂבַתוֹכוֹ
מְעוֹרְבִים עִם מְקוֹה בְּנֶקֶב שֶׁהוּא כְּשֶׁפ"ה וְכ"ה ג"כ דַּעַת הָרִיטְבָ"א וְהָרָא"ש בְּתַשׁוּ' וְעַל
פֶּן הַצָּרִיף אַאֲזַמוֹ"ר הַגָּאוֹן ז"ל שְׂלָא יְהִיָּה עַל הַתִּיבָה תּוֹרַת פְּלִי מַעוֹלָם שִׁי"ל שְׂבִיבָה
יוֹצֵאִין גַּם לִפ"ד הָרָאב"ד וְכַמ"ש לְקַמֵּן אוֹת י"ד: ב וְהָיָה מֵה שְׂחִילָק הַכ"מ לְדַעַת
הָרַמְבַּ"ם דְּשְׂיָדָה וְתִיבָה שְׂאֵנִי כּו' י"ל דְּלַהֲרַאב"ד לֹא נִרְאָה כָּלֵל סְבָרָא זֹו וְחִילוּק זֹה וְלֹא
מִיבְעֵיָא לְפִי הַנִּרְאָה לְכַאוּרָה מְפַשֵּׁט לְשׁוֹן הַכ"מ דְּהַשְׁיָדָה וְהַתִּיבָה שְׂבִימִים מִיִּירֵי אֶפְיָלוֹ
בְּכֹלִים הַמְקַבְּלִים טוּמְאָה וְאֶפ"ה סָגִי בְּנֶקֶב כְּשֶׁפ"ה מְשׁוּם דְּשְׂיָעוּרָא דְּלַעֲנִין טוּמְאָה לְחוּד
כּו' דְּבִנְדָאֵי הוּא פְּלִיאָה נִשְׁגָּבָה דְּהָא הֵרַב"י עֲצָמוֹ פָּסַק בִּש"ע סְעִיף י"ד שְׂכָל דְּבָר הַמְקַבֵּל
טוּמְאָה אֵין מְזַחֲלִין בּוֹ וְהִינּוּ מְשׁוּם דְּהוֹנִיָּתוֹ ע"י טְהָרָה בְּעֵינָן וְכַמ"ש רַבִּינוּ שְׂמִשׁוֹן בְּפִי
הַמְשָׁנָה פ"ב דְּמַקְנוֹאוֹת שְׂאֵם הַמְקַנָּה נַעֲשִׂים ע"י פְּלִים הַמְקַבְּלִים טוּמְאָה הִיא פְּסוּלָה
מִדְּאוּרִיָּתָא אַף אֵת"ל דְּשְׂאוּבָה כְּנֹלָה מְדַרְבְּנָן מְשׁוּם דַּע"כ"פ הוֹנִיָּתוֹ ע"י טְהָרָה בְּעֵינָן
וְא"כ כ"ש וְק"ו אִם הַתִּיבָה עֲצָמָה שְׂטוּבְלִין בּוֹ מְקַבֵּלֵת טוּמְאָה שְׂפִסוּלָה מִדְּאוּרִיָּתָא
לְסַבְרָא זֹו וְאֵין לֹמַר דַּהֲכ"מ ס"ל בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם כַּמ"ש הָרָא"ש בְּתַשׁוּ' כָּלֵל ל"א סְעִיף
ז' דְּאֶפְשָׁר דַּס"ל דְּבַמְקַנָּה לֹא אִיכְפַת לָן הוֹנִיָּתוֹ ע"י טְהָרָה רַק בְּמַעֲיָין ע"ש דְּהָא בִּש"ע
סְעִיף מ"ח פָּסַק לְהַדְיָא בְּהִיפּוּף וְכ"ה מְסַקְנַת הָרָא"ש בְּתַשׁוּ' הַנ"ל (וְגַם אֵין לֹמַר בְּדַעַת
הַכ"מ דְּשְׂאֵנִי הָיָה דְּהַשְׁיָדָה וְהַתִּיבָה שְׂלָא נְסַתָּם הַנֶּקֶב וּמְעוֹרְבִים מְשִׁשׁ עִם הֵימ דַּא"כ עֵיקַר
חֶסֶר בְּדַבְּרֵיו וְעוֹד דְּמַשְׁמַע מִיָּנִיָּה דְּבַכְלִי עֵץ נְמִי אַע"פ שְׂפִסוּתֵימִים הַנֶּקֶב אַח"כ בְּסִיד וּבִנְיָן
שְׂאֵין הַמִּים מְעוֹרְבִים נְמִי סָגִי בְּכַשְׁפ"ה אֶלָּא שִׁי"ל דְּהִינּוּ ע"כ בְּשְׂאֵין מְקַבְּלִין טוּמְאָה
פִּינּוֹן שְׂמַחְזִיקִין מ' סָאָה כְּנ"ל, מִיָּהוּ זֹה אֵינוֹ מְנוֹכַח דְּהָא יְכוֹל לְהִיּוֹת שְׂמַחְזִיק אַרְבַּעִים
סָאָה בְּלַח אֶבֶל אֵינוֹ מַחְזִיק כּוּרִיָּים כְּבִבֵּשׁ וְאִז מְקַבֵּל טוּמְאָה וְכַמ"ש לְקַמֵּן אוֹת ג') אֶלָּא
אִפִּי' אִם נִפְרַשׁ דַּעַת הַכ"מ דַּס"ל ג"כ כַּמְש"ל בְּדַעַת הָרָאב"ד דְּהַשְׁיָדָה וְהַתִּיבָה שְׂבִימִים
מִיִּירֵי בְּעֵינָן שְׂאֵין מְקַבְּלִין טוּמְאָה מ"מ ס"ל לְהָרָאב"ד שְׂיֵשׁ רָאִיָּה מֵהַמְשָׁנָה דְּלֹא מְהַנִּי
בּוֹ נֶקֶב כְּשֶׁפ"ה.

ולקמן חלק ב' אות ח' יתבאר עוד טעם אחר ועכ"פ פוננת הראב"ד הוא שאין להתיר הטבילה תוך פלי פלל אפי' הוא מנוקב כדי טהרתו אא"כ הוא מעורב למקנה בנקב פשפ"ה. ובתתי פליג אהרמב"ם.

נדא דנקב כמ"ז לא סגי אפי' בכ"ח הגם שזהו שיעור המטהרו ב' דאפי' יש נקב פשפ"ה לא סגי אא"כ מעורב למקנה ע"י נקב זה כדפי' בב"י. וממילא דאסור לסתום הנקב בסיד ובבגנו דאפי' לא הוי סתימה מעליותא מ"מ אין פאן עירוב מקנאות עכ"פ כדאית' בש"ע סעף נ"ב כל שיעמוד פשפ"ה ממעטו וע"ז מביא ראיה ממשנת השידה והתיבה שפנים דאפילו לרבנו בעינו נקב פשפ"ה וג"כ שיהיו מעורבים למי הים דהכי משמע ליה להראב"ד דכה"ג מייירי התם וכו' הבין הרא"ש בפירושו רפ"ה דמקנאות ע"ש וכ"מ בר"ש פ"ו דמקנאות שכ' דשני ליה לר' יהודה בין עוקת המערה לפלים ובעוקת המערה מייירי ת"ק פשיש עירוב מקנאות בנקב פשפ"ה ובכה"ג הוא דפליג ריה"ו בכלים אלמא דת"ק דמתיר ג"כ מייירי פשיש עירוב מקנאות ע"י הנקב ומ"ש הב"י על משנה זו דלכטלו מתורת פלי לענין מקנה סגי ליה בכשפ"ה וס"ל דמתורת ביטול פלי נגעו בה זה דוחק עצום דא"כ הל"ל שיהיה הנקב בשוליה או מן הצד בענין שאינה יכולה לקבל מים כל שהם כמ"ש במשנה ספ"ד גבי שוקת ומדלא התנה פן משמע דבכל מקום שיהיה נקב פשפ"ה מהני והיינו משום עירוב מקנאות כמו גבי דלי פ"ו מ"ו ואם לא טבל עד שיהיו מעורבין פשפ"ה ולא מצד ביטול פלי וגם אפילו היה הנקב למטה בשוליה לא סגי בפחות מפשפ"ה דהא מילתא פסיקא תנו אא"כ היו נקובים פשפ"ה יהיה הנקב באיזה מקום שיהיה והשתא שפיר מביא הראב"ד ראיה ממשנה זו מרבנו ג"כ שאין לטהר בכ"ח בנקב המטהרו דהא השידה ותיבה בכלי שניקב כדי טהרתו הוא פ"א דאע"ג דהן פלי עץ ששיעור טהרתן בכמ"ר מ"מ א"א לומר כמ"ש הכ"מ דלפי שיעור המטהרן גדול מאד כו' דהא שידה ותיבה הן פלים גדולים שאין מקבלים טומאה וכמבואר ג"כ בפ"א הרע"ב וא"כ נהי דכלים שאין מקבלים טומאה נמי פוסלים את המקנה פיון שמקבלים מים מ"מ אי איתא דכלי המקבל טומאה פשניקב בכדי טהרתו מותר לטבול תוכו א"כ הה"נ בכלים שאין מקבלים טומאה הנה לן למשרי לטבול בגווייהו אפילו בנקב משהו דנקב משהו כדידהו פנקב כדי טהרתו בכלי המקבל טומאה דמי שהרי ע"י נקב זה אינו מקבל מים עוד וגם אינו פלי לקבל טומאה בלא"ה והגם שהכ"מ חילק בינייהו לענין מקנה ג"כ כמ"ש גבי פלי אבנים דמשום דלא מקבלי טומאה לא שייך לשעורי בהו פשיעור טהרה הלכך משערינו בהו פשפ"ה זה נ' לו דוחק להראב"ד דיציבא בארעא כו' פלי חרס המקבל טומאה דאית ביה תתי לגריעותא דעשוי לקבלה והנה פלי לענין טומאה ג"כ מתבטל מת"כ בנקב כמ"ז.

וכלים שאין מקבלים טומאה ולא חשיבי פלי לגבי טומאה רק שפוסלים את המקנה משום דמקבלים דאיכא בהו רק נדא לגריעותא לא יתבטלו מת"כ רק בנקב פשפ"ה וא"כ מדחזינו בשידה ותיבה שפנים דאפי' לרבנו נקב פשפ"ה מיהא בעי נסתרה סברת הרמב"ם דס"ל דבנקב המטהרו מותר לטבול בתוכו דאי איתא לסברתו לא הנה בעינו בשידה ותיבה פלל נקב פשפ"ה משום דשידה ותיבה ה"ל בכלי שניקב כדי טהרתו ר"ל דמיד שניקבו נקב קטן בענין שאין ראויים לקבלת מים או ככו"מ עכ"פ מיד נתבטלו מתורת פלי ככ"ח שניקב כ"ט דהא בלא"ה אין מקבלין טומאה ומיהו לפמ"ש לקמן בחלק ב' ב

אות ח' ביאור דעת הרמב"ם דס"ל דבכלי עץ צ"ל הנקב כמ"ר אפילו הפלי גדול פיון שאל"כ עדיין תורת פלי עליו וטבילה בתוך פלים אסור מדאורייתא אף פשאין הפלי מקבל טומאה א"כ לפ"ז אין הכרח כ"כ דטבילה תוך פלי מנוקב לא מהני פלל פלי עירוב מקנאות ממשנה זו דבעינן עירוב מקנאות ונקא שיש לדחות דהקא הוא מפני שאין השידה והתיבה נקובה כמו"ר רק פשפ"ה וא"כ עדיין תורת פלי עליו אף עכ"פ נסתר סברת הכ"מ דס"ל דבשידה ותיבה סגי נקב פשפ"ה לטבול בתוכה ממש פלי עירוב מקנאות וגם הרמב"ד י"ל דלא ס"ל דחזיה זו דא"כ ה"ל להשמיענו במשנה שם דאם יש נקב כמו"ר א"צ עירוב מקנאות פלל והוא חידושא רבא: קיצור.

שיש קושיא על נשטת הכ"מ לא מיבעיא אם השידה והתיבה מקבלים טומאה הרי הניווח המקנה אינו ע"י טהרה אלא אפילו השידה והתיבה הם פלי גדול ביותר שאינו מקבל טומאה א"כ קשיא דהא פשוטבב במשהו בשוליה ה"ל פשאר פלי שניקב בכ"ט פיון שבלא"ה אינו מקבל טומאה וא"כ אמאי בעינן עירוב מקנאות יתיה סגי בנקב משהו בשוליה ולכן ס"ל להראב"ד דטבילה תוך פלי מנוקב לא מהני אפילו מנוקב בכ"ט אא"כ יש עירוב מקנאות ואף שיש ליישב דעת הרמב"ם ברווחא ולדחות הראה משום משום שאפ"ל דשם בעינן ג"כ כמ"ר דוקא וזה עיקר מ"מ עכ"פ פ"ה הכ"מ בהרמב"ם א"א לקיים וגם עכ"פ הרמב"ד לא ס"ל דחזיה זו: וסברא זו שפכתנו להראב"ד דכלים שאין מקבלים טומאה פשוטבב במשהו ה"ל פכלי שניקב כ"ט אפשר שאנו מוכרחים לומר לדעת הרא"ש ג"כ בפסקיו בהל' מקנאות ס"י ח' שכתב ולמדנו שמוטר ליקח גיגית גדולה של עץ או שונקת אבן ויעשה למטה בשוליה נקב פל שהוא וישיבנה על הארץ וימשוך לתוכה מים ויטבול בה עכ"ל.

דלכאו' תמוה האיך למד מקסטילון שבתוספתא לגיגית של עץ דקסטילון משמע הוא פלי אבן שאינו מקבל טומאה פלל דהא פלוגתא דתוספתא קאי אהא דאיתא במשנה ספ"ד דמקנאות פמה יתא הנקב כו' בדכתבו הר"ש ונרא"ש ונתם מייירי בשונקת של אבן וכיון דאינה פלי לטומאה רק שאסור לטבול בתוכה משום שמקבלת מים שפיר י"ל דכשניקבה במשהו דשוב אינה מקבלת בטלה לה מתו"כ משא"כ גיגית של עץ פיון דהנה פלי לטומאה איך יועיל בו נקב משהו: ונרי פל דבר שמקבל טומאה אין מזחילין בו כמ"ש הרא"ש בעצמו וע' בש"ע ססע"י ל"ה וסעיף מ"ח וססע"י נ' דהדברים ק"ו אם פל הפלי שטובלים בו מקבלת טומאה וע' בר"ש פ"ב דמקנאות דשאיבה ע"י פלים המקבלים טומאה פסולה מדאורייתא כ"ש פשוטבב בכלי המקבל טומאה ועוד דהא בלא"ה קי"ל דטבילה תוך פלים אסור דאורייתא משום דבעינן שיהיה בקרקע ולא בכלים דומיא דמעין כמ"ש הרא"ש בפ' מרובה סי' ג' וא"כ פלי עץ שניקב פחות מנקב המטהרו פיון דשם פלי עליו ה"ל טבילה בכלים ואינו דומיא דמעין ואין לומר כמ"ש הכ"מ דשיעורא דלענן טהרה לחוד ודלענן מקנאות לחוד דהתינח אילו בעינן נקב פשפ"ה דהני שיעורא דמקנאות לענן עירוב עכ"פ משא"כ שיעורא דנקב משהו לא אתמר להדיא דמקנאות רק בקסטילון ודלמא קסטילון היינו פלי אבן גם בלא"ה דברי הכ"מ בזה צ"ע וכמ"ש בס' באר יעקב סי' ר"א וקדלקמן א"ה וא"כ קשה מנ"ל להרא"ש ללמוד פן כ"כ בפשיטות אכלי עץ א"ו צ"ל דס"ל להרא"ש דגיגית של עץ גדולה פיון דנדאי אין מקבלת טומאה שהרי נדאי מחזקת מ' סאה מאחר שטובלין בתוכה (מיהו ק' דהא בעינן שיהיה

מחזיק פורניים ביבש ונהו דוקא בכלי שגובהו פחצי ארכו ורחבו אזי הגודש תלתא כדפרש"י עירובין י"ד ב' וא"כ בסתם גיגית אין ראיה שיהיה פן הגודש שלישי ואפשר ליישב משום דהגיגית עכצ"ל גדולה הרבה מארבעים סאה שהרי צריך שפשיפנס בה האדם ויטבול בה ישארו בה מים ארבעים סאה א"כ ע"כ היא מחזקת יותר מארבעים סאה פשיעור גוף האדם ובשו"ת מעיל צדקה רס"י ל"ט פתב וז"ל פי נלע"ד שחלל המקנה צריך להחזיק פעמיים ארבעים סאה כדי שאם יטבול בתוכה ויגביהו המים על שפתה לא ישפכו לחוץ כו' עד וזה נשאר אצלי בעיון אם צ"ל חלל המקנה שמונים סאה או פחות או יותר עכ"ל עכ"פ לפ"ז הגיגית צ"ל מחזקת ודאי יותר מששים סאה לכו אינה מקבלת טומאה) וכיון שפן הוי בכלי אבן וסגי לה בנקב משהו ובהא א"ש הא דגבי דליים שנקבים בהם המקנה כ' הפוסקים שיהיה הנקב ככו"מ ובכלי שטובלים בה גופא היקל ה"א ש' בנקב משהו א"ו משום דדליים מקבלים טומאה משו"ה בעי' נקב ככו"מ ש' הוא נקב המטהרן משא"כ בגיגית שטובלין בה שמחזקת מ' סאה ואינה מקבלת טומאה מש"ה בנקב משהו סגי לה"א ש' (הג"ה ומיהו זה א"ש ליישב דעת הפוסקים אבל בתשו' ה"א ש' פלל למ"ד סי' ד' כ' די בנקב קטן פל ש' הוא בשוליה כו' וצ"ל דה"א ש' ס"ל דשיעורו דמקנה תליא רק במה שלא יהיה מקבל מים כמו בענין חשיבות פלי לקידוש מי חטאת ואינו ענין לטומאה מיהו משום הווייתו ע"י טהרה קשה וע"ש בהתשו' וצ"ל דמייירי בכה"ג דלא שייך ה"ט דהווייתו כו'.

ע"כ הג"ה). וה"א ב"ד ס"ל ג"כ פה"א ש' בסב"א זו דכלים גדולים שנקובים במשהו דדמי לכלי המקבל טומאה שניקב כ"ט אלא דפליג אה"א ש' וס"ל דבשניהו אין טובלין בתוכו ומיכח לה ממשנת השי"ת והתיבה שפנים דאין טובלין בהן אא"כ יש נקב פשפ"ה ולא סגי בנקב משהו ולה"א ש' י"ל דהתם מייירי פשהנקב למעלה משוליה בענין ש' מקבלת מים מהנקב ולמטה דהוי פלי ולהכי בעי' נקב פשפ"ה שיהיה מעורב עי"ז לים ולה"א ב"ד ה"ה נ' זה דוחק דא"כ ה"א קפסיק ותני אא"כ ה"ו נקובים פשפ"ה משמע דלא משפחת לה בגווי אחריתי הא אם נקובה למטה או מן הצד ואינה מקבלת מים מהנקב ולמטה במשהו סגי א"ו דלעולם בעינן נקב פשפ"ה והיינו משום דבעינן ג"כ שיהיה המים שפפלי המנקב מעורבים למקנה ובענין אחר אין טובלין בהם וממילא דא"א בנקב שפחות מפשפ"ה שנהו דין עירוב מקנאות: קיצור.

לכאורה גם ה"א ש' צ"ל פן דכלי גדול שאינו מקבל טומאה לרוב גודלו אזי פשניקב בשוליו במשהו אע"פ שהוא פלי עץ ה"ל פשאר פלי שניקב בכדי טהרתו. דאל"כ איך התיר בגיגית של עץ לטבול בה ע"י שיעשה בשוליה נקב פל שהוא אעכצ"ל משום שהגיגית ודאי צ"ל גדולה כ"כ עד שמחזקת ששים סאה: ד מיהו איפא למידק דא"כ לה"א ב"ד נמי מי ניחא בענין לפסול את המקנה דמשמע שבה מודה הוא לה"א ב"ד דכ"ח שניקב בכ"ט אינו פוסל את המקנה וא"כ אמאי שתיק ליה לה"א ב"ד פ"ו ה"ג במה ש' צריך בכלי אבנים נקב פשפ"ה והוא מהמשנה ספ"ד דמקנאות וכמה יהיה בנקב פשפ"ה דמשמע בנקב קטן מזה פוסלים את המקנה ואמאי הא נקב משהו בכלים שאין מקבלים טומאה בנקב כמ"ז בכ"ח דמי פנ"ל לה"א ב"ד.

אעכצ"ל דמוּדָה הָרָאָב"ד בְּסִבְרָא זוּ שְׁכ' הַכ"מ דְּמִשּׁוּם דְּכָלִי אַבְנִים לֹא שִׁינְךָ לְשִׁיעוּרֵי בָּהוּ כ"ט הַלְפָּה מְשַׁעְרִינֵן בָּהוּ פְּשֵׁפ"ה וּא"כ פִּינֵן שְׁפֹאנוּ לְכָלִל מְדָה זוּ שׁוּב לִק"מ אֶהְרַמְב"ם מְהָא דְהַשְׁיָדָה וְתִיבָה שְׁפִים אִין מְטְבִילִין בָּהֶם אַא"כ הִיוּ נְקוּבִים פְּשֵׁפ"ה דְּבָהוּ נְמִי אִיפָא לְמִימַר הֵכִי דְכִינֵן שְׁאִין מְקַבְלִים טּוּמְאַה מְרֻב גְּדָלָן לֹא שִׁינְךָ לְשִׁיעוּרֵי בָּהוּ כ"ט הַלְפָּה מְשַׁעְרִינֵן בָּהוּ פְּשֵׁפ"ה אִיבְרָא דִּישׁ לְדַחֲוֹת לֹמַר דְּהָרָאָב"ד פִּי' ד' הָרַמְב"ם בְּהַלְכָּה ג' בְּכָלִי אַבְנִים וְכַתְּרוּץ הַשְׁנִי שֶׁל הַכ"מ דְּגִזְרוּ בְּיָה מִשּׁוּם דְּשׁוֹקֶת שְׁפֹסְלַע פְּשֵׁרָה בְּלֹא שׁוּם נְקָב כו' וְלְכַאוּרָה הִכְרַח לֹמַר כֵּן בְּדַעַת הָרָאָב"ד דְּהָא טַעְמֹו שֶׁל הָרַמְב"ם בַּה"ג הוּא מִשּׁוּם דְּמְפָרֵשׁ מִתְנִי' דַּסְפ"ד פְּמָה יְהִיָּה בְּנִקְבַּ דְקָאִי אֲדַלְעִיל מִינְיָה וְכַמְבֹּאֵר בַּכ"מ וּב"י וְתָרִי שׁוֹקֶת יְהוּא הֵנָּה וּא"כ לִפ"ז שְׁמִיעָא לָן מִמְשַׁנָּה זוּ דְמִתְרַר לְהַטְבִּיל בְּכָלִי נְקוּב פְּשֵׁפ"ה אַע"פ שְׁאִין הַמִּים מְעוֹרְבִים לְמַקְוָה וְזֶה הֶפֶךְ דְּבָרֵי הָרַאָב"ד א"ו צ"ל דְּהָרָאָב"ד הָאוּסַר לְטַבֵּן בְּכָלִי מְנוֹקָב עַד שִׁיְהִיו ג' כ' הַמִּים מְעוֹרְבִים לְמַקְוָה מְפָרֵשׁ מַעֲשֵׂה דְרִיב"ב שְׁבַמְשַׁנָּה שְׁם דְקָאִי אֶהֱיָא שְׁיֵשׁ עִירוּב מְקַנְאוֹת פְּדָאִיתָא בִּיבְמוֹת דַּט"ו וּא"כ לִפ"ז מְשַׁמַּע ג' כ' דְכַמָּה יְהִיָּה בְּנִקְבַּ שְׁבַמְשַׁנָּה קָאִי ג' כ' אַכָּה"ג, וּא"כ תּוּ לִיפָא רְאָיָה לְהַחְמִיר לְעַנְיָן לְפִסּוּל אֶת הַמַּקְוָה בְּכָלִי אַבְנִים הַנְּקוּבִים פְּחוֹת מְפֵשֶׁפ"ה, וּא"כ אֲמַאי שְׁתִּיק לִיָּה לְהָרַמְב"ם אֶלָּא צ"ל דְשְׁתִּיק לִיָּה מִשּׁוּם הַתִּי' הַב' שֶׁל הַכ"מ מִיָּהוּ בְּאַמַּת אִין זֶה הִכְרַח מִשּׁוּם דַּאֲע"ג דְּמִנְכְּרַחִים אָנוּ לֹמַר דְּהָרָאָב"ד מְפָרֵשׁ מַעֲשֵׂה דְרִיב"ב דְּשׁוֹקֶת יְהוּא בְּעַנְיָן שְׁיֵשׁ עִירוּב מְקַנְאוֹת כַּנ"ל עַכ"ז עַנְיָן פְּמָה יְהִיָּה בְּנִקְבַּ שְׁפִיר י"ל דְּמְפָרֵשׁ לְעַנְיָן שְׁלֹא יִפְסֹל אֶת הַמַּקְוָה וְכַדְפִּי' הַרַע"ב שְׁם סַפ"ד וְעַתּוּי"ט לְשֵׁם שְׁהֶאֱרִיָּה בְּזֶה וּמַש"ה י"ל שְׁלֹא הַשְׁיָגוּ לְהָרַמְב"ם בַּה"ג: וּא"כ הִדְרָא קוּשְׁיָא לְדוֹנְפְתָה דְּהָא לְדִידִיָּה נְמִי צְרִיָּךְ לְחַלֵּק בֵּין פְּלִים שְׁאִין מְקַבְלִים טּוּמְאַה לַכ"ח וּא"כ מַאי מְקַשָּׁה מְשִׁיָּדָה וְתִיבָה כו' וַיֵּשׁ לִיִּישָׁב דַּלְכַּמ"ש הַתּוּי"ט שְׁם דְּבְכָלִי אַבְנִים שְׁהֶצְרִיכוּ פְּשֵׁפ"ה הִיָּינוּ אִם הַנְּקָב מֵהַצַּד אַבְל אִם הוּא לְמַטָּה סְגִי בְּמַשְׁהוּ מַעֲתָה י"ל דְּלֵהֲרַאב"ד בְּאַמַּת נְקָב בְּמַשְׁהוּ בְּכָלִי אַבְנִים כַּמ"ז בַּכ"ח דְּמִי וְהָא דְלֹא הַשְׁיָגוּ לְהָרַמְב"ם בַּה"ג מִשּׁוּם דְּהִדִּין אַמַּת בְּנִיקְבָּה מֵהַצַּד וּמ"ש הָרָאָב"ד דַּכ"ח שְׁנִיקְבַּ נְקָב הַמְטַהְרוּ דְּהִיָּינוּ כַּמ"ז אִין הַמִּים הִיוּצְאִים מִמְּנוּ פּוֹסְלִים אֶת הַמַּקְוָה הִיָּינוּ אִם נִיקְבַּ לְמַטָּה אַבְל בְּנִיקְבַּ מֵהַצַּד בְּאַמַּת לֹא עֲדִיף מְכָלִי אַבְנִים וּבְעִינֵן נְקָב פְּשֵׁפ"ה וּא"כ לִפ"ז שְׁפִיר מְקַשָּׁה אֶהְרַמְב"ם מְהָא דְהַשְׁיָדָה וְתִיבָה דָּאִי אִיתָא דְּבְכָלִי שְׁנִיקְבַּ נְקָב הַמְטַהְרוּ טוּבְלִים בְּתוֹכוֹ א"כ לְמָה בְּעִינֵן בְּשִׁיָּדָה וְתִיבָה נְקָב פְּשֵׁפ"ה הָא בְּנִקְבַּ מַשְׁהוּ מְלַמְטָה עַכ"פ סְגִי וְכַנ"ל א"ו דְּלַעֲנֵן לְטַבֵּן בְּתוֹכוֹ אַחְמִירוּ: קִיצוּר חֲקִירָה בְּדִין פְּלִי אַבְנִים לְעַנְיָן לְפִסּוּל אֶת הַמַּקְוָה לְכַאוּרָה הָרָאָב"ד מְסַפִּים לְדַעַת הָרַמְב"ם שְׁם הַלְכָּה ג' דְּפּוֹסְלַע עַד שִׁיְהִיָּה נְקָב פְּשֵׁפ"ה מְדַשְׁתִּיק לִיָּה שְׁם וְלֹא הַשְׁיָגוּ וּא"כ מָה הַקְּשָׁה אֶהְרַמְב"ם ה"ד וּאֲע"פ שֶׁהַשְׁיָדָה וְהַתִּיבָּה בְּכָלִי שְׁנִיקְבַּ בְּכַדִּי טְהַרְתּוּ הִיא הָא מ"מ לֹא עֲדִיפִי מְכָלִי אַבְנִים וַיֵּשׁ לִיִּישָׁב דַּס"ל כַּמ"ש הַתּוּי"ט שְׁם סַפ"ד וְכַמָּה יְהִיָּה בְּנִקְבַּ קָאִי אַנְקָב מִן הַצַּד שְׁם צְרִיָּךְ פְּשֵׁפ"ה אַבְל לְמַטָּה סְגִי בְּכָל שְׁהוּ לְעַנְיָן שְׁלֹא לְפִסּוּל אֶת הַמַּקְוָה וְלָכֵן הַשְׁיָגוּ בְּהַלְכָּה ד' מֵהַשְׁיָדָה וְהַתִּיבָּה אִם נִיקְבּוּ מְלַמְטָה כו' עוֹד נִלְע"ד לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הָרָאָב"ד בְּעַנְיָן הַשְּׁגָתוֹ עַל הָרַמְב"ם בְּאִנְפֵּן אַחַר וְהוּא דָּאִף אִם נֹאמַר שְׁיֵשׁ לְחַלֵּק כַּמ"ש הַכ"מ גְּבִי פְּלִי אַבְנִים מ"מ לֹא הֵנָּה נִיחָא לִיָּה לְהָרָאָב"ד לְפָרֵשׁ הַמְשַׁנָּה דְּהַשְׁיָדָה וְתִיבָּה בְּהִכִּי מִשּׁוּם דְּמַשְׁמַע לִיָּה לְהָרָאָב"ד דְּלֹא הִתִּירוּ לְטַבֵּן בְּשִׁיָּדָה וְתִיבָּה הַנְּקוּבָה פְּשֵׁפ"ה אֶלָּא מַצַּד שְׁיֵשׁ עִירוּב מְקַנְאוֹת ע"י נְקָב זֶה לְהִים כַּמְש"ל אוֹת ב' וּמַש"ה תְּנֵן הַשְׁיָדָה וְתִיבָּה שְׁפִים כו' בִּים דְּוָקָא הָא אִם

מושיבה על הארץ אין מטבילין לתוכן בכל ענין ומביא ראיה לזה מר' יהודה שאנו רואים
שהוא מחמיר בהטבילה תוך פלי אף גם היכא שיש עירוב מקנאות ואע"ג דמודה ריה"ו
בדין עירוב מקנאות דשיעורו כשפ"ה פדתגן רפ"ו גבי עוקת המערה.

עכ"ז לענין הטבילה בתוך פלי הוא מחמיר דלא סגי בעירוב זה אא"כ יש עירוב יפה
יותר ד"ט בגדול כו' ונ"ל הר"ש פ"ו מ"ה ויש חילוק לר' יהודה בין פלים לעוקה אבל
רבנן משווו להו להדדי וע"ש משנה א' דהר"ש מפ"ש דעוקת המערה היינו השוקת
שכסלע והרמב"ם פי' בענין אחר והובא פירושו בש"ע סעיף נ"ט ולפירושו זהו בענין
שאמר ריה"ו במשנה פ"ק דסוכה ד"ט ע"ב גבי סוכה ע"ג סוכה אם אין דירין בעליונה
כו' ומפ"ש בגמ' דהיינו אם אין התחונה יכולה לקבל פרים וכסתות של עליונה כו'
ועד"ז אומר פאן אבל אם אינה מעמדת את עצמה כו' ועיין בערוך ערוך עקה כתב גם
אלה חפירה להתקבץ בה המים עיין פ"ק דמעשרות מ"ז ובעירובין פ"ח מ"ט משנה י"א.

ועי' עוד בהר"ש במקנאות שם די"ל דריה"ו ס"ל כב"ש בחדא וכב"ה בחדא ור"ל גבי
פלים ס"ל כב"ש דס"ל ספ"ד דמקנאות עד שתפחת רובה ומוקמינן לה ביבמות ט"ו לענין
עירוב מקנאות וז"ש הרמב"ם דריה"ו מחמיר בהטבילה תוך פלי והיינו כבית שמאי וגם
ת"ק דס"ל כב"ה מ"מ בעי עירוב כשפ"ה ואע"ג שהשיגה ותיבה ככלי שניקב כ"ט דמי
מטעם הנ"ל אות ב' עכ"ז מחמיר ריה"ו פינן ששם פלי עליהם (ע' פי' הרא"ש למשנה
הנ"ל) וא"כ אע"ג דאנן לא קיי"ל כריה"ו וקיי"ל דבכלי נמי סגי פשיש עירוב מקנאות
כשפ"ה והיינו דנוקא פשיש עירוב מקנאות אבל היכא דליכא עירוב מקנאות יכול להיות
דמודו ליה רבנן לריה"ו דאין מטבילין בכלי אע"ג שמנוקב כ"ט פינן שמ"מ שם פלי עליו
ואין לנו להפליג מחלקותם כ"כ לומר דלריה"ו אפי' פשיש עירוב לא מהני ולרבנן אפי'
בלא עירוב מהני.

ויותר יש לנו לומר דרבנן לא פליגי אריה"ו אלא פשיש עירוב מקנאות אבל בדליכא
עירוב מודו דלא מטבילין בתוך פלי מנוקב מאחר דלא נמצא להדיא בשום דוקתא
במשנהוהתוספתא וש"ס לומר דמטבילין תוך פלי מנוקב רק שנו' שאינו פוסל את המקנה
דהיינו שהמים היוצאים ממנו אין פוסלים אבל בתוך הפלי גופא י"ל דאין טובלין אם לא
היכא שיש עירוב מקנאות כהיא דשוקת יהוא וכן הי' שעשה שלמה הנה מעורב למענין
ע"י הנקב שברגלי השוורים כדמשמע בתוס' דפסחים דק"ט ב' ממ"ש והיו מחוברין
למענין שתחתיהן וכ"מ מדברי הסמ"ג שבב"י וכ"מ מתשו' הרשב"א (ח"ג סי' רכ"ח)
הובאה ב"י כדי שיפנסו המים יותר בשפע כו' והיינו ע"י הנקב שברגלי השוורים ותדע
לה דאם אינו מחובר למענין בעירוב מקנאות לא הוי מקום לקושיות התוס' ושאר
מפרשים למה צריך נקב כמ"ר הא עירוב מקנאות הוא כשפ"ה כו' א"ו מיירי שיש עירוב
וכן פי' המפרש בירושלמי דיומא פ"ג ה"ח וכיון דלא שמענין להדיא בשום דוקתא
דמטבילים בכלי מנוקב בלא עירוב מקנאות אין להקל מסברת הלב דדלמא בהטבילה תוך
הפלי יש להחמיר טפי כדאחמיר ריה"ו אפי' פשיש עירוב ורבנן נמי י"ל דלא מקילים
אלא ע"י עירוב דנוקא ומשום דה"ל כטובל תוך הי' והפלי אינו חוצץ ומבדיל מקום
לעצמו מאחר שמחובר לו כשפ"ה וגם לא דמי למענין שהעבירו ע"ג השוקת דהכא אי
מדלית השיגה והתיבה הרי עכ"פ טובל בתוך מי הי' והשיגה והתיבה רק אינם חוצצין

משום שמעורבין בשפ"ה משא"כ גבי השוקת אינו פן דאין השוקת שקועה תוך המעיין כמו השידה והתיבה שהן שקועים בינם רק ששפתן לחוץ וזולת זה מןקפין מהים מכל צד והים של שלמה אף שאינו מןקף מהמעין מ"מ איכא תרתי שמנוקב ובטל מתורת כלי וגם איכא עירוב מקנאות אכל להטביל בתוך כלי מנוקב בלא עירוב אין לנו כנלע"ד לבאר דברי הראב"ד: קיצור שהראב"ד פוננתו ג"כ דממשנה השידה והתיבה שביים מוכח דלא מצינו לטבול בכלי שנוקב אא"כ מעורב למקנה וריה"ו מחמיר בעירוב מקנאות בכלי יותר הרבה משאר דין עירוב מקנאות אלמא הטבילה בכלי חמיר ונהי דת"ק אינו מחלק בזה ולא כריה"ו מ"מ עכ"פ היינו ע"י עירוב מקנאות ולא מצינו במשנה ותוספתא היתר לטבול תוך כלי מנוקב בדליכא עירוב מקנאות: וועפ"ז יתיישבו בטוב כל הקושיות שהקשו בכ"מ על הראב"ד דמ"ש איך מביא ראיה מריה"ו הך ריה"ו אתי לאפלוגי את"ק כבר נת' דראיתו הוא מדרבנן ג"כ דמשמע ליה דלרבנן ג"כ בעינו עירוב מקנאות דווקא.

אלא דמביא ראיה מריה"ו שלא נדחה דהתם מיירי כשנוקבה למעלה דוקא בענין שתורת כלי עליה מהנזק ולמטה הגם שזה דוחק פנ"ל סוף אות ג' או שלא נדחה כדחילקתי לעיל בשם הכ"מ ומ"ש ביים דוקא היינו לאכשורי אפ"י הנזק למעלה ע"ז קאמר דאין להקל מסברא פיין דריה"ו מחמיר ביותר אנו אין לנו אלא להקל אלא במה שמצינו שהקילו רבנן להדיא דהיינו פשיש עירוב בשפ"ה.

ומה שהקשה עליו במ"ש שהשידה ותיבה שביים בכלי שמנוקב כ"ט הוא הא כלי עץ שיעור טהרתו בכמ"ר דהוי טפי טובא כבר נת' ג"כ דה"ק פיין שהם פלים גדולים שאינן פלים לטומאה רק דהוי פלים לענין מקנה פיין שמקבלים א"כ בנזק קטן שניקבו בענין שלא יהיו מקבלים מים ה"ל בכלי מנוקב כ"ט (ואם גרסי' בהראב"ד ככלי שמנוקב א"ש טפי ממ"ש בכלי כו') וכבר נת' שסברא זו אמיתי' היא לדעת הרא"ש ובספר באר יעקב סי' ר"א העמיס סברא זו גם לדעת הרמב"ם אף לפע"ד הוא דוחק גדול ועצום בדעת הרמב"ם וכדלקמן אי"ה ומה שהקשה עוד אמ"ש הראב"ד איך אפשר שלא יהיה בקרקעיתו כו' וה"ל טבילה בכלים דלדבריו פי ניקב בשפ"ה נמי לא הו"ל למישרי לטבול בגוה מההוא טעמא גופא כו' הנה קושיא זו אין לה מקום כלל לפי מ"ש בב"י ביאור דברי הראב"ד דאפי' יש נקב בשפ"ה אינו מתיר לטבול בתוכו אא"כ מעורב למקנה וכן מורים להדיא דברי הראב"ד וכן"ל אות ב' א"כ אין פאן קושיא כלל דלדבריו פי ניקב בשפ"ה נמי כו' הא באמת אינו מתיר לטבול בגוה אא"כ מעורב למקנה וכשמעורב למקנה לא איכפת לן כשהטבילה היא בכלי כמ"ש הרא"ש רפ"ה דבכה"ג מיירי מתני' דהשידה ותיבה אלא דלדידה בעינו שהים יקיפן ולהרשב"א בתשו' הנ"ל שבב"י א"צ לזה כו' ואפשר דברי הראב"ד כהרשב"א או מיירי ג"כ בענין שהמקנה מקפת להכלי את"ל דס"ל כהרא"ש הפלל מזה שלא התיר לטבול תוך כלי אלא דוגמת שהתירו במשנה השידה והתיבה שביים כו' אף בעצם הסברא של הכ"מ במ"ש אע"פ שאילו יחדו כו' פיין שלא יחדו כו' לכאורה הוא סברא נכונה ואפשר הראב"ד לשיטתיה אגיל לדעת הט"ז סי' קצ"ח ס"ק ל"א דגזרינן לא יחדו אטו יחדו גבי נסרים וכ"ש בהכלי שטובלים בו מיהו בס"ט שם השיג אהט"ז, אף לדברי השגת הראב"ד הזאת לכאורה דברי הט"ז נכונים בהראב"ד.

אף אפ"ל בְּדַעַת הַרְאָב"ד פֶּאן בְּעֵנָן אַחַר וְהוּא עִפְמ"ש הַתּוֹס' בְּשֶׁבֶת קכ"ג א' אָהָא דְאִמְרִינוּ גַבֵּי שְׁבָרֵי פְלִים מְדַלְעֵנָן טוֹמְאָה לָאו מְנָא הוּא לְעֵנָן שְׁבַת נְמִי לָאו מְנָא הוּא דמ"מ לְעֵנָן שְׁבַת הוּי מְנָא בְּלֹא יַחֲוּד פִּינּוּ דִּיכּוּל לְהִיּוֹת פְּלִי לְטוֹמְאָה ע"י יַחֲוּד ע"ש וכו"כ עוּד בְּחֻלְיִן נ"ה א' וּמַעֲתָה י"ל דְּהַרְאָב"ד ס"ל ג"כ בְּעֵנָן טְבִילָה תוֹף פְּלִי שְׁהוּא אִיסוּר דְאִוְרִיָּתָא אַף גַּם בְּכָלִי שְׁאִינוּ מְקַבְּל טוֹמְאָה אֱלָא דְלֹא יִדְעִינוּ מַהוּ חָשׁוּב פְּלִי לְגַבֵּי זֶה וְאִפְשָׁר ס"ל דֵּה"נ אִמְרִי' כְּמוֹ בְּשֶׁבֶת פִּינּוּ דִּיכּוּל לְהִיּוֹת פְּלִי לְטוֹמְאָה ע"י יַחֲוּד הוּי פְּלִי לְגַבֵּי מְקוּהָ אַף בְּלֹא יַחֲוּד (וּבְפֶרֶט לִפְמ"ש ר"י דְטַעַם אִיסוּר טְבִילָה תוֹף פְּלִי מְשׁוּם דְדוֹמִיָּא דְמַעֲיָנָן בְּעֵינָן שְׁהוּא בְּקַרְקַע וְלֹא בְּכָלִים א"כ ה"ז ג"כ אִינוּ דוֹמִיָּא דְקַרְקַע דְּהָא יְכוּל לְהִיּוֹת פְּלִי ע"י יַחֲוּד וְאִינוּ דוֹמִיָּא דְקַרְקַע וְיַחֲוּד אִינוּ מַעֲשָׂה כ"כ) וְאִין לְחַלְקֵי דְשִׂא"ה גַבֵּי שְׁבַת מְשׁוּם דְאִינוּ מְקַצְהוּ דְהָא לִיתָא דְאִי לֹא הִנְהוּ חָשׁוּב פְּלִי לֹא הִנְהוּ מְהַנִּי מַה שְׁאִינוּ מְקַצְהוּ ע"ש בְּפּוֹסְקִים ס'י ש"ח וּבְדַבְרֵי כְּאִזְמו"ר הַגָּאוֹן נ"ע שְׁם סְעִיף ל"ב ל"ו מ"א אַח"כ מְצִאתִי רְאִיָּה נְכוּנָה יוֹתֵר לְסַבְרָא זֹו מְהָא דְתַנּוּן פִּי"א דְנִבְחִים פְּלִי חֶרֶס שְׁנִטְמָא חוּץ לְקַלְעִים נוֹקְבוּ וְנִכְנָס וְשׁוֹבְרוּ בְּמְקוּם קְדוּשׁ וּפְרִיף בְּגַמ' (שְׁם דְצ"ה א') פְּלִי אִמְרֵי רַחֲמֵנָא וְלֹא פְּלִי הוּא וּמְשַׁנֵּי שְׁנִיקְבָּ בְּשֶׁרֶשׁ קָטָן וְע' תּוֹס' שְׁם ש"ר ל' דְלְעֵנָן טוֹמְאָה הַנְּקַב מְטַהְרוּ וְאִעֲפ"כ תּוֹרַת פְּלִי עָלְיוּ לְעֵנָן שְׁבִירָה וְחָשׁוּב שְׁבִירַת פְּלִי בְּמְקוּם קְדוּשׁ מְדְאוּרִיָּתָא פִּינּוּ שְׁהִנְהוּ מוֹעִיל לוֹ יַחֲוּד אִם יַחֲדוּ לְזִיתִים כו' פִּינּוּ דְאִין מְחֻסָּר מַעֲשָׂה אֱלָא יַחֲוּד בְּעֵלְמָא הָרִי צְדָקוּ דְבָרֵי הַרְאָב"ד דֵּה"נ מְמַשׁ לְעֵנָן מְקוּהָ י"ל כֵּן דְחָשׁוּב פְּלִי פִּינּוּ שְׁאִילוּ הִנְהוּ מְיִיחָדוּ כו' וְה"ל טְבִילָה בְּכָלִים: קִיצוּר יִשׁוּב מְשַׁנֵּי הַכ"מ עַל הַרְאָב"ד וְגַם רְאִיָּה דְהִיכָא שְׁאִילוּ יַחֲדוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הִנְהוּ פְּלִי אִזִּי גַם קוֹדֵם שְׁיַחֲדוּ לֹא בְּטַל מְמַנּוּ תו"כ לְגַמְרֵי גַם רְאִיָּה מְהַגְמ' פֶּרֶק דֵּם חֲטָאֵת דכ"ח אַף שְׁנִיקְבָּ כ"ט לֹא בְּטַל מְמַנּוּ תו"כ מְפַל וְכָל: עוּד יִשׁ לְבָאֵר דְבָרֵי הַרְאָב"ד בְּמ"ש וְעוּד אִיף אִפְשָׁר שְׁלֹא יִהְיֶה בְּקַרְקַעִיתוֹ וְדוֹפְנוּ חֶרֶס הַרְאוּי לְקַבְּל טוֹמְאָה ע"י יַחֲוּדוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְנִמְצָא טְבִילָה זֹו בְּכָלִים עכ"ל.

דְלַק"מ מ"ש הַכ"מ אַע"פ שְׁאִילוּ יַחֲדוּ הִנְהוּ בְּקַרְקַעִיתוֹ חֶרֶס הַרְאוּי לְקַבְּל טוֹמְאָה פִּינּוּ שְׁלֹא יַחֲדוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אִין עָלְיוּ תּוֹרַת פְּלִי עכ"ל מְשׁוּם דס"ל לְהַרְאָב"ד דְמַה שְׁיַיַחֲדוּ פְּלִי זֶה לְעֵשׂוֹתוֹ מְקוּהָ הִינּוּ יַחֲוּד לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְיִרְדָּה עָלֶיהָ שְׁם פְּלִי לְטוֹמְאָה ע"י יַחֲוּד זֶה וְה"ל טְבִילָה בְּכָלִים מְמַשׁ וְכֵה"ג מְמַשׁ פִּי' בַּס"ט ס'י קצ"ח ס"ק ס"ג (ד"ה אַף מְמ"ש הַרְשָׁב"א) אֵת דְבָרֵי הַרְשָׁב"א לְשֵׁם בְּמַה שְׁאָסֵר לְטַבּוּל ע"ג נְסָרִים הַרְאוּיִם לְמַדְרָס דְמַה שְׁהוּא מְיַיַחֲדֵם שְׁתַּעֲמוּד עָלֶיהוּ בְּמְקוּהָ הִינּוּ יַחֲדִינְהוּ לְמַדְרָס כו' וּמְקַבְּלִים טוֹמְאָה מְדְאוּרִיָּתָא ע"י יַחֲוּד זֶה ע"ש.

וְכַתֵּב שְׁפָן הוּא בְּתַשׁוּבַת מַהֲרַח"ש ח"ג ס'י כ"א וְאַע"ג שְׁכ' דְמַהֲרַח"ש שְׁם פְּתַב דְלֹא שְׁיִיף לֹא אֱלָא בְּנְסָרִים שְׁאִין קוֹבְעָן בְּבִנְיָן אֲבָל בְּנְסָרִים שְׁקוֹבְעָן בְּמְקוּהָ ע"י בְּנִינָן וְדִיבּוּק מְסָרִים לֹא שְׁיִיף לֹא כֵּן דְהָא כֵּן זְמַן שְׁלֹא קְבָעָן שְׁם לֹא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן וְאִינּוּ מְקַבְּלִים טוֹמְאָה עֲדִינּוּ וְכִינּוּ דְקוֹדֵם קְבִיעֵתָן אִין שְׁם פְּלִי עָלֶיהוּ אַף לְאַחַר קְבִיעֵתָן אִין שְׁם פְּלִי עָלֶיהוּ דֵּה"ל כְּצִינּוּר שְׁקַבְּעוּ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוּ דְאִינוּ פּוֹסֵל אֵת הַמְקוּהָ עכ"ל וְהוּא בְּמַהֲרַח"ש שְׁם דכ"ח ע"ג נִלְע"ד דְכָאן אִפְשָׁר אִין שְׁיִיף לֹא כֵּן אַף אִם מִיָּרִי בְּכָלִי שְׁקַבְּעוּ בְּאֶרֶץ בְּדִיבּוּק גְּמוּר מְתָרִי טַעֲמֵי חֲדָא שִׁי"ל דְהִכָּא לֹא שְׁיִיף כָּלִל לֹא כֵּן שְׁכ"ז שְׁלֹא נִגְמַר אִינוּ מְקַבְּל טוֹמְאָה שְׁזָה אִינוּ שְׁיִיף רַק בְּדָבָר שְׁלֹא הִנְהוּ עָלְיוּ ת"כ מְעוּלָם מְשִׂא"כ זֶה שְׁפָבֵר נִגְמַר וְהִנְהוּ פְּלִי רַק שְׁנִשְׁבֵּר וְשָׁבֵר זֶה רְאוּי לְקַבְּל טוֹמְאָה ע"י יַחֲוּד וְהָרִי יַחֲדוּ

וא"כ מקבל טומאה מיד ע"י היחוד אע"פ שיחדו להשתמש בו אחר שיעשה בו אינה מעשה ועדיין לא עשה המעשה אין זה דומה ללא נגמרה מלאכתו פיון שעיקר קבלת טומאה הוא מצד שהיה פעם א' פלי גמור שנגמרה מלאכתו ול"ד למחט שניטל עוקצה דאינה מקבלת טומאה אפי' ע"י יחוד ואע"ג דבהתקינה למיתוח טמאה דהיינו שיעשה בה אינה מעשה מ"מ כ"ז שלא עשה המעשה טהורה כמ"ש התוספות בחולין נ"ה אפי' יחדו לזה י"ל דשא"ה דבלא המעשה אינה ראוייה לקבל טומאה פלל ע"י יחוד אבל הקא דאילו יחדו להשתמש בו מיד נמי מקבל טומאה פי יחדו נמי להשתמש בו אחר עשיית מעשה בו נמי מקבל טומאה מיד ותדע דבלאה"נ דעת הר"ש פ"ב דכלים מ"ב דאפילו בלא יחוד מקבלים טומאה שברים שיש בהן פשיעורן והראב"ד שכתב ע"י יחודו דווקא עכצ"ל דס"ל פהתוס' פא"ט שם ושבת קכ"ג א' ונדה מ"ט א' דאין מקבלים טומאה בלא יחוד וכיון שי"א עכ"פ דבלא יחוד נמי מקבלי טומאה מיד א"כ אין להחמיר כ"כ בענין יחוד פנ"ל ב' דבר מן דין אפילו את"ל דקודם קביעותו אין מקבלים טומאה אפתי י"ל דלאחר קביעותה בארץ אז ירדה עליה שם פלי ומקבלי טומאה ול"ד לצינור שקבעו ולבסוף חקקו לפמ"ש הרמב"ן בחי' בב"ב דס"ו דלא מהני רק בשאיבה דרבנן (וה"ה בענין הנסרים שבמורה"ש דהא דאסור לעמוד עליהן היינו רק מדרבנן משום גזירת מרחצאות) משא"כ טבילה תוף פלים הוי דאורייתא ואע"ג דהטור מתיר לטבול תוף פלי שקבעו ולבסוף חקקו באמת פבר הרגישו האחרונים בתמיה זו עליו ובראשם מהרח"ש בתשובה הנ"ל ואע"פ שכתבו קצת ליישב דבריו מ"מ עכ"פ הראב"ד י"ל דס"ל כשא"פ ומחמיר בזה.

(מיהו טעם זה אפשר לדחות די"ל דע"כ ל"פ רבנן אר"א דאפי' קבעו ולבסוף חקקו לא מהני אלא כשעכ"פ אחר הקביעות הוא פלי גמור משא"כ בכאן שגם אחר הקביעות הוא שבר פלי י"ל דמודו דאינו מקבל טומאה פלל פיון שלא קיבל קודם הקביעות וצ"ע בזה): קיצור עוי"ל דס"ל להראב"ד דמה שיחדו לטבול בו היינו יחדו להשתמש בו וגם הר"ש ס"ל אפי' בלא יחדו מקבלים טומאה שברים שיש בהן פשיעורן וע' ס"ט סי' קצ"ח ס"ק ס"ג פי' מה שמייחד הנסרים שמתעמוד עליהן במקנה היינו יחדינהו למדרס גם לכאורה י"ל אחר קביעתו ה"ל פצינור שקבעו ולבסוף חקקו דפוסל ג"כ לדעת פמה פוסקים לטבול בתוכו מיהו ע"ז יש לדחות דשאני הקא דגם אחר קביעתו אינו רק שבר פלי ועמ"ש מזה למפן סעיף י"ד בהג"ה: ח אף מה שכתב הס"ט שטען עוד מורה"ש שם גבי נסרים וז"ל שאפילו אם ירצה החולק לחלוק ע"ז ולומר שמעשה שתיקנו לכה חל עליהם שם פלי מ"מ מאחר שעיקר עשייתו ותיקונו היה לסדרן שם ולשמש עם הקרקע חשיבו פקרקע ובטילי אגבו דלא גרע מהא דאיתא פי"א דכלים מ"ב וכ"כ הרא"ש בתשו' פלל ל"א סי' ז' הובא להלכה בש"ע סי' ר"א ססע"י מ"ח עכ"ד.

וע"ש במהרח"ש דכ"ט ע"ג: הנה לכאורה טענה זו מספקת נמי בנ"ד שהרי מיד שניקבו פדי טהרתו טהור מלקבל טומאה אא"כ יחדו להשתמש בו: אלא שאנו רוצים לומר דמה שמייחדו למקנה היינו יחוד.

נהרי הו הו תיקונייה הו הו עיוותיה שהרי מייחדו לקובעו בארץ וא"כ ה"ז פנעשו לקרקע דפי"א דכלים מ"ב הנ"ל וכמו הסלונות שבש"ע ססע"י מ"ח הנ"ל שאין מקבלין טומאה

מה"ט כמ"ש הָרָא"ש וּבְתָשׁוּ' לְהַרְמֵב"ן ס"י רכ"ז וּבְתָשׁוּ' הָרֶשֶׁב"א ח"ג סס"י רכ"ח אִם
לֹא שָׁנְאֵמֶר כִּינּוּן דְּהָא דְנַעֲשׂוּ לְקַרְקַע אִין מְקַבְּלִים טוּמְאַה הִינּוּ דְוּוּקָא אִם מְתַחֲלָתָן נַעֲשׂוּ
כִן וּא"כ גְּבִי שְׁבָר כְּלִי כִינּוּן שְׁמָה שְׁמַקְבֵּל טוּמְאַה ע"י יְחִוּד הִינּוּ מְשׁוּם שְׁהִיָּה כְּלִי פַעַם
א' הָרִי תְּשִׁיבוּתוֹ נִמְשָׁף מִהִיּוֹתוֹ פַּעַם א' כְּלִי גְמוּר וּא"כ הָרִי אִז לֹא נַעֲשֶׂה לְשִׁמְשׁ אֵת
הַקַּרְקַע וְצָרִיךְ לְחַלֵּק בֵּין זֶה לְהָא דְמִשְׁמַע בְּשַׁבַּת נ"ח דְּאָרְף אִם מְתַחֲלָתוֹ לֹא נַעֲשֶׂה לְשִׁמְשׁ
אֵת הַקַּרְקַע מ"מ ע"י יְחִוּד שְׁמִינְיָתָדוֹ לְקַרְקַע וְשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה שְׁעוֹשֶׂה בּוֹ אַח"כ ג"כ מְתַבְּטֵל
מִמֶּנּוּ תּוֹרַת קַבְּלַת טוּמְאַה דְלִכְאוּרָה ה"נ נִימָא הָכִי שְׁהַשְׁבִּירָה לֹא גָרַע מְשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה
שְׁהָרִי עי"ז טְהוּר לְגַמְרֵי עַד שְׁמִינְיָתָדוֹ וְהַחֲלִיזוּק הוּא מְשׁוּם דְּהָתָם הַשִּׁינּוּי מַעֲשֶׂה הוּא אַחַר
שְׁמִינְיָתָדוֹ וּמְתַבְּרוֹ לְקַרְקַע הַלְכָּה ע"י שִׁינּוּי זֶה ה"ל כְּאִילוֹ מְתַחֲלָתוֹ עֲשֵׂאוֹ לְקַרְקַע מִשְׁא"כ
הָכָא הַשְׁבִּירָה הִיָּה קוּדָם שְׁיָתָדוֹ לְקַרְקַע וְאִיה"נ דְּאָם שְׁבָרוֹ ע"ד כִּן וְדָאִי לֹא גָרַע מְשִׁינּוּי
מַעֲשֶׂה אִךְ לִפ"ז קָשָׁה דְּהָא הַרְמֵב"ם כ' הַלּוּקַח כְּלִי גְדוֹל כּו' וְנוֹקְבוֹ נִקְבַּת הַמְטַהְרוֹ כּו'
וּקְבָעוּ בְּאַרְצָא וְעֲשֶׂהוּ מִקְנֵה כּו' הָרִי מִיָּרִי אִפִּי' בְּנִיבְקָבוֹ אֲדַעֲתָא דְהָכִי וְאִפ"ה פְּלִיג הַרְאָב"ד
וּאִפ"ל עוֹד דְּהִנֵּה בִּס"ט ס"י קצ"ח ס"ס"ק ס"ג הַקָּשָׁה וְז"ל קָשָׁה לִי דְלִמְאִי דְמַסִּיק הַש"ס
דְּלַרְבֵּנּוּ דְדָרְף אִפִּי' בְּקָבָעוֹ וּלְבַסּוּף חֲקָקוּ מְקַבְּל טוּמְאַה מְדְאוּרֵינִי' א"כ הָא דְתַנּוּ בְּפִי"א
דְכָלִים שְׁהַבְּאֵתִי לְעִיל דְכָלִי מְתַכַּת הַנַּעֲשֶׂה לְקַרְקַע אִינוּ מְקַבְּל טוּמְאַה ע"כ ר"א הִיא דְאִי
לְרַבֵּנּוּ אִפִּי' בְּקָבָעוֹ לְקַרְקַע וְאַח"כ חֲקָקוּ מְקַבְּל טוּמְאַה שְׁהִיא מְדְאוּרֵינִי' מְכ"ש אֵלוֹ
שְׁהֵם כְּלִים בְּתַלוּשׁ אֱלָא שְׁנַעֲשׂוּ לְקַרְקַע וְהַרְמֵב"ם פָּסַק פ"ט דְכָלִים כְּהִיא מְתַנִּיתִין
וּבְפִי"א מְהַלְכוֹת הַנּוֹז' דְכ"ד פָּסַק כְּרַבֵּנּוּ דְדָרְף עכ"ל וְהַשְׁתָּא לְדַבְּרֵי הַס"ט דְמַשְׁנֵה דְפִי"א
דְכָלִים מ"ב אֲתִיָּא כּו' וְלֹא כְרַבֵּנּוּ.

וּא"כ מֵאַחַר דְמִשְׁמַע בְּב"ב דְקִי"ל כְּרַבֵּנּוּ שׁוֹב לִק"מ אֲהַרְאָב"ד דִּי"ל דִּס"ל דְאֲפִילוּ נַעֲשׂוּ
לְקַרְקַע טְמֵאִין וְע' בְּתוֹסְפָתָא שְׁהַבִּיא הַר"ש פ"ו דְמַקְנוֹאוֹת מְשִׁנָּה י' גְּבִי אֲבִיק דְר"ש
מְטַהֵר מִפְּנֵי שְׁנַעֲשֶׂה לְשִׁמְשׁ אֵת הַקַּרְקַע וְרַבֵּנּוּ מְטַמְּאִים לִיה מְדַרְבֵּנּוּ וּבְדָאִי הַלְכָה כְּרַבֵּנּוּ
לְכְאוּרָה יֵשׁ רְאִיָּה לְהַס"ט דְלַרְבֵּנּוּ אִינוּ טְהוּר לְגַמְרֵי אֱלָא דְזֶה אִינוּ דְלַדְבְּרֵי רְאוּי לְהִיּוֹת
טְמֵא מְדְאוּרֵינִי' לְרַבֵּנּוּ דְר"א אֲכַן בְּאַמַּת אֲשַׁתְּמִיטְתִּיה לְהַס"ט שְׁהַרְמֵב"ם בְּפִי' הַמְשַׁנְיּוֹת
פ"ק דְכָלִים מ"ד הַפְּרִישׁ בֵּין דָּרְף לְנַעֲשׂוֹ לְקַרְקַע וְז"ל לְפִי שְׁהַכְּלִי אֲשֶׁר יְקַבֵּל טוּמְאַה כְּפִי
צוּרְתוֹ כְּאֲשֶׁר נִקְבַע בְּכוֹתֵל אוֹ בְּאַרְצָא הִנֵּה הוּא יְקַבֵּל טוּמְאַה כְּמוֹ שְׁהוּא לִפ"ד חֲכָמִים
כַּמְשַׁנְי"ת פ"ט"ו גְּבִי דָרְף שֶׁל נְחֻתוּמִים וְהַלְכָה כְּחֲכָמִים וְאַמְנָם יְהִיָּה כֹּל הַמְחַזְבֵּר לְקַרְקַע
כְּקַרְקַע אֲצֵל חֲכָמִים וְלֹא יְקַבֵּל טוּמְאַה אֲצֵל חֲכָמִים כְּאֲשֶׁר נַעֲשֶׂה זֶה הַדְּבָר מְתַחֲלָתוֹ
כְּקַרְקַע אוֹ נַעֲשֶׂה לְשִׁמְשׁ אֵת הַקַּרְקַע עכ"ל וְכ"מ בְּשַׁבַּת נ"ח ב' שֶׁל בְּהֵמָה וְעֲשֵׂאוֹ לְדָלַת
אֲע"פ שְׁחִיבְרוּ בְּמַסְמְרִים כּו' ע"ש.

וְהָא דְמִשְׁמַע בְּב"ב דִּס"ו דְלַרְבֵּנּוּ גְּבִי דָרְף אִפִּי' קָבָעוֹ וּלְבַסּוּף תִּיקְנוּ מְקַבְּל טוּמְאַה
מְדְאוּרֵינִי' צַע"ג לְהַרְמֵב"ם כַּמ"ש הַס"ט דְמְאִי שָׁנְאָ מְנַעֲשׂוֹ לְקַרְקַע וּלְהַרְאָב"ד דִּס"ל
כִּינּוּן דְבַנְדָאִי מְשַׁמַּע מְפָשְׁטָא דְתַלְמוּדָא דְלַרְבֵּנּוּ גְּבִי דָרְף אֲע"פ שְׁקָבָעוֹ וּלְסוּף תִּיקְנוּ מְקַבְּל
טוּמְאַה מְדְאוּרֵינִי' וְכַדְפַּרְשֵׁב"ם.

וּא"כ קָשָׁיָא סְתָם מְתַנִּיתִין אֲהַדְדִי וְלַכּוֹן ס"ל לְהַרְאָב"ד דִּישׁ חֲלִיזוּק בֵּין עֲנִיָּן נַעֲשׂוֹ לְשִׁמְשׁ
אֵת הַקַּרְקַע לְעֲנִיָּן כֹּל הַמְחַזְבֵּר לְקַרְקַע דְהִנֵּה דְפִי"א דְכָלִים מ"ב הַדְּלַת וְהַנְּגָר כּו' הֵן
מְשַׁמְשִׁי אֵת הַבְּנִין מִמֶּשׁ שֶׁהֵן תְּשַׁמְשִׁיו הַדְּלַת לְסַגּוֹר וְלַפְתּוֹחַ וְהִז' מְפַלֵּל הַבְּנִין עַד

והצינור יש לפרשו כמו צינור הנזכר במשנה ספ"ק דמ"ק דשם נמי נז' הני תלת שניזכר במשנה זו הציר והצינור והקורה כו' ופירש"י שם הצינור חור שבאסקופה התחתונה כמו צינורא דדשא וכן פי' בערוף ערוף צר וכן פי' הרע"ב שם הוא וכן בטוש"ע א"ח הל' חוה"מ סי' תק"מ: וא"כ היינו משמש את הקרקע ממש שזהו מצרכי הבנין וטבעת שבדלת דשבת נ"ח הוא ג"כ מצרכי או תשמישי הדלת משא"כ שאר פלים שקובעין אותן בבנין כמו דף של נחתומים שהוא דף שקבוע בפתל ליתן עליו את הפת כעין שעושין פלטרין שלנו בפתל בתיקן מבחוץ כדפרשב"ם.

א"כ הרי אינו משמש את הבנין כלל שהרי הבנין נגמר בלעדו ול"ד כלל לדלת ונגר כו' אלא שזה נעשה לצורך הפת וא"כ אינו משמש את הקרקע אלא משמש את האדם ומשמשו ג"כ עכ"פ אלא שבאנו לבטלו מתו"כ מאחר שמחנך לקרקע וס"ל לרבנן דאפי' קבעו וא"כ תיקנו לא מהני דלא אמרינן כלל כל המחנך לקרקע הרי הוא פקרקע משא"כ בנעשה לשמש את הקרקע אפי' תיקנו ולבסוף קבעו טהור ואפי' קודם שקבעו אלא דבעינו שיעשהו מתחלתו לצורך זה והא דלא מייתי בב"ב שם מנעשה לשמש כו' י"ל דצינור ל"ח כלל נעשה לשמש את הקרקע מאחר שהוא סילון המוליה מים (או י"ל דאין שייך להביא מענין זה לענין חשיבות פלי דשאובים דאע"ג שאינו מקבל טומאה מ"מ הוי פלי לפסול את המקנה כמו פלי גללים ותדע דכלי שנעשה לשמש את הקרקע אינו מקבל טומאה אפילו קודם שקבעו ויבדאי שאז פוסל המקנה וע' בתוס' חדשים פ"ו דמקנאות מ"י גבי אביק משא"כ גבי דף דלר"א מתבטל מתו"כ מצד שקל המחנך לקרקע הוא פקרקע א"כ כיון דהוא פקרקע בטל מתו"כ לגמרי ואינו פוסל המקנה כמו השוקת שבסלע כו') ובהא א"ש טעם הגדולים שבתשו' הרא"ש שהחמירו בהסילונות משום דל"ח משמשי הקרקע מקבלי טומאה וצינור שבמשנה פי"א דכלים מ"ב פירשו שם בתשו' הנ"ל דהיינו צינורא דדשא דווקא דחשיב ממשמשי הקרקע מטעם הנ"ל והרא"ש השיב דאין נפקותא בזה שהרי תולה טעם טהרת אלו הפלים מפני שנעשו לקרקע ופי' ר"ש מחנכים לקרקע ותשמישם עם הקרקע וכן צינור שנעשה לחברו ולשמש עם הקרקע עכ"ל ולדידהו י"ל דל"ד להדדי מטעם הנ"ל שהרי הסילון המוליה מים למקנה אינו משמש הקרקע כ"כ ולהרא"ש צ"ל דס"ל דחשיב משמש הקרקע דמים פארעא סמיכתא הוא פדאיתא בגיטין ח' וצ"ע.

ומהא דאביק חשיב לשמש את הקרקע לק"מ לשטה זו דשא"ה דאמבטי הוי פקרקע מאחר שפשרה לטבול תוכה עכצ"ל שהוא באופן שאין עליה ת"כ א"כ האביק המשמש זה הוי משמשי קרקע. משא"כ גבי כ"ח שמירי הראב"ד שיש עליה ת"כ ע"י יחודה להשתמש בה והרי הוא מייחדה לטבול בתוכה ל"ח כלל משמשי הקרקע דמה תשמיש הוא לקרקע רק להמים שבתוך הפלי ומים אלו ודאי ל"ח פקרקע מאחר שבאנו לומר שפסולים לטבול בתוכם מצד שהן בכלי ועוד באביק נמי מטמאי רבנן מד"ס עכ"פ וכ"ש את"ל דהראב"ד פי' וקבעו שבארץ שכ' הרמב"ם דלאו דוקא קברו קאמר אלא חיברו א"כ בכה"ג ודאי אינו משמש את הקרקע כנ"ל כ"ז נלע"ד ליישב דברי הראב"ד ונסתלקו מעליו תלונת הכ"מ מפל וכל: קיצור אפ"ל דהראב"ד ס"ל דהפלי הנקוב אע"פ שמחברו בארץ לא חשוב נעשה לשמש את הקרקע דיש לחלק בין נעשו לשמש את הקרקע או את הבית ובין מחנך לקרקע ולבית אבל אינו משמש את הבית כ"א משמש דבר לעצמו

וראיה כי צריף לחלק בין דף של נחתומים אע"פ שקבעו ולסוף תיקנו מקבל טומאה ובין הנה שבמשנה פ"א דכלים מ"ב: נמצא נת' תמצית דברי הראב"ד שמחמיר בהטבלה תוך פלי המנוקב פדי טהרה מצד ב' טעמים הא' שהחמירו בזה במשנת השידה ומיכה שפנים כו' וריה"ו מחמיר שם אפי' גבי עירוב מקנאות ונהי דלא קיי"ל פנומיה מ"מ אין להקל רק במה שהקילו חכמים לא זולת זה הב' משום שיש שברים שראוים לקבל טומאה ע"י יחוד כו' ונמצא ה"ל פלי לטומאה וה"ל טבילה בכלים מיהו אף גם היכא דלא שייך טענה זו הב' פגון בתיבות שלנו פדלקמן א"ה עכ"ז יש להחמיר מחמת הטעם הא' ושפיר י"ל דכל שיש סרף פלי עליו פינון שהיה עליו ת"כ פ"א ה"ל שיורי פלי ואסור לטבול בתוכו ונדע דלהרמב"ם גמי אע"פ שניקב כ"ט נשאר עליו תורת שיורי פלי ואסור לטבול בתוכו אא"כ קבעו בארץ כמ"ש הכ"מ וב"י וס"ל דהקביעות שקובעו בארץ מבטלה ממנו שם פלי זה שנשאר עליו וא"כ פינון דלהרמב"ם גמי בעי תיקון וקביעות א"כ אין תימא פלל לומר דלהראב"ד אפי' קביעות לא מהני ועמ"ש בזה לקמן בעזה"י אות ט"ז י"ז: וכאשר פלי דעת הראב"ד לפי הטעם הראשון שלו פן צ"ל לדעת הרא"ש בתשו' פלל ל"א סי' א' לפי מה שפלי הב"י ורי"ו בדעת הרא"ש (ועד"מ אות ט') דס"ל דאפילו נקב פשפ"ה בשוליה לא מהני לענין לטבול בתוך הפלי רק שאין המים היוצאים ממנה פוסלים את המקנה אפילו נקובה במשהו כו' והנה השאלה הנה שם על גיגית של עץ או של אבן כו' ואהא מסיק דבתוכה אין טובלין פלל אפי' ניקבה פשפ"ה לפי הר"י וב"י ולפ"ז א"א לפרש דבריו אם לא דס"ל פהראב"ד דאין טובלין תוך פלי מנוקב פלל אא"כ המים מעורבים למקנה ע"י הנקב דאל"כ אלא דיש גוונא שטובלין תוך הפלי בלא עירוב.

א"כ אמאי החמיר בכלי אבן עכ"פ הנקובה פשפ"ה ועוד מתי תנקב ותטהר בשלמא בכלי עץ הנה מצינו למימר כמ"ש הד"מ אות יו"ד דבעינן נקב כמ"ר שזהו נקב המטהרו מטומאתו. ואע"ג דבלא"ה אינו מקבל טומאה פינון שהוא פלי גדול המחזיק מ"ס וכדמשמע להדיא בתשו' הנ"ל בתחלתו ע"ש.

מ"מ שפיר מצינו למימר פינון דבמינו מקבלים טומאה בעי' כהו כמ"ר. ה"נ בגדול גמי מחמירים ובעינן כמ"ר וכדלעיל אות ב' ולקמן חלק ב' אות ח' אכל פלי אבנים שאין במינו מקבלים טומאה א"כ כי ניקב גמי פשפ"ה דהוי שיעורא דלענין מקנאות שוב אין מקום להחמיר ולהצריף בו נקב יותר גדול דכף ליה כמ"ר כמו פשפ"ה ואי הנה שרינו לטבול בו בנקב כמ"ר הנה שרינו גמי פשפ"ה.

ומדהחמיר הרא"ש לאסור לטבול בו ש"מ דס"ל דאין מטבילין בכלי פלל אפילו מנוקב בנקב היותר גדול אם לא שמעורב למקנה והיינו כמ"ש הראב"ד אלא דלהרא"ש בעינן גמי שהים יקיפן כו' (או שנפחת רובו דבכה"ג פשיטא דאינו פלי פלל): קיצור ראיה מתשובת הרא"ש פלל ל"א סי' א' דאוסר לטבול אפילו בכלי אבן אף שנקוב פשפ"ה א"כ ודאי ה"ה בכלי עץ אף שנקוב כמ"ר: והנה לפי שטה זו הדבר ברור דאין טובלין בפלי עץ (אפי' גדולה ממ' סאה) אפי' נקובה כמ"ר: שהרי לדברי הראב"ד מבואר להדיא דאין טובלין בכ"ח מנוקב אא"כ המים מעורבים פשפ"ה ובלא עירוב ודאי אין טובלין בו ואפי' נקוב כמ"ר.

דָּקָא פֿךָ לִי בַכּ"ח פֿשֶׁפֿ"ה פֿמו כּמ"ר. וְעוֹד דֶּהֲטַעַם שֶׁכ' הָאִיף אֶפְשָׁר שְׁלֵא יִהְיֶה בְּקַרְקַעִיתוֹ כּו' שְׁיִיף נְמִי בְּנִקּוּב כּמ"ר וְכִינּוֹן דְּאֶפִּילוּ בַכּ"ח אֵין טוֹבְלִין אַא"כ מְעוֹרְב לְמִקְנֵה וְדַאי דַכּמו"כ בְּכָלִי עֵץ וְכַדְפְּרִישִׁית לְעֵיל הֵיטֵב מְלֵטָא בְּטַעַמָא לְדַעַת הֶרְאָב"ד וְהָהוּא טַעַמָא שְׁיִיף נְמִי אֶנְקוּב כּמ"ר וּכ"ש שְׁנֵה מְנוֹכְרָח בְּהֶרְאָב"ד לִפְמ"ש בַּס' בְּאָר יַעֲקֹב דְּהֶרְמַב"ם שֶׁכ' וְנִיקְבוּ נֶקֶב הַמְטַהְרוּ מִיָּרִי אִפִּי' בְּכָלִי עֵץ וְנֶקֶב הַמְטַהְרוּ כּמ"ר וּכְמִשִּׁיתִּלְקַמֵּן אִי"ה שֶׁפִּי זֶה נֶכּוֹן יוֹתֵר בְּהֶרְמַב"ם וְכֵן הֵבִין הֶרְאָב"ה בַּס' הַחִינּוּף פ' מְצוֹרַע סִי' קַע"ה.

אַ"כ פִּינּוֹן דְּהֶרְאָב"ד פֿליג עָלָיו בְּהָא מְבוֹאָר דַּס"ל דְּאֵין מְטַבִּילִין בְּכָלִי עֵץ הַנֶּקֶב כּמ"ר אַא"כ מְעוֹרְב לְמִקְנֵה וְכַשְׁמַעוֹרֵב סְגִי בַכּשֶׁפ"ה וְא"ת אֵי הֶרְאָב"ד לְאַפְלוּגִי אֶתָּא נְמִי אֶכְלִי עֵץ שְׁנִיקְב כּמ"ר אַ"כ מֵאֵי קְאָמֵר וְרַבֵּנּוּ מִיָּהָא פֿשֶׁפֿ"ה בְּעֵי דְמִשְׁמַע דְּלֵא אֶתִּי לְאַפְלוּגִי רַק דְּלֵא סְגִי בַכּמ"ז וִי"ל דְּבַמְשַׁמַּע וְנִקְבוּ נֶקֶב הַמְטַהְרוּ שְׁפַרְמַב"ם קָאֵי בֵּין אַכ"ח בַּכּמ"ז וּבֵין אֶכְלִי עֵץ בַּכּמ"ר וּבַכּ"ח פֿליג הֶרְאָב"ד בְּתַרְתִּי דְּבַעֲיִנּוּ שְׁיִהְיֶה הַנֶּקֶב גְּדוֹל יוֹתֵר וְשְׁיִהְיֶה מְעוֹרְב וּבְכָלִי עֵץ פֿליג בַּחֲדָא דְּבַעֲיִנּוּ שְׁיִהְיֶה מְעוֹרְב וְגַם מ"ש אִיף אֶפְשָׁר שְׁלֵא יִהְיֶה בְּקַרְקַעִיתוֹ וְדוֹפְנוּ חֶרֶס הֶרְאֵוִי לְקַבֵּל טוֹמְאָה ע"י יְחוּדוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְנִמְצָא טְבִילָה זֹו בְּכָלִים אֵין רְאָיָה לֹוֹמֵר דְּדוֹקָא בַכּ"ח פֿליג דְּדַאי אֵי הָהּ מְפָרְשִׁינּוּ כְּוֹנְנָתוֹ לֹוֹמֵר שֶׁאֵע"פ שְׁנִיקְב הַכּ"ח כּמ"ז עֲדִינּוּ רְאֵוִי הוּא לְקַבֵּל טוֹמְאָה אִם יְחַדּוּ לְרַמּוֹנִים שְׁפִיר הָהּ מְצִינּוּ לְמִימֵר דִּהָּ טַעֲנָה לֵא שְׁיִיקָא בְּכָלִי עֵץ דְּטַהְרָתוֹ בַּכּמ"ר וְשׁוּב לֵא מְהִי בְּיָה יְחוּד אֶבֶל בְּאֶמֶת אֵין מוֹרִים כֵּן דְּבָרֵי הֶרְאָב"ד דַּא"כ מֵהוּ ל' בְּקַרְקַעִיתוֹ וְדוֹפְנוּ כּו' הַל"ל וְהֵלֵא עֲדִינּוּ רְאֵוִי הוּא לְקַבֵּל טוֹמְאָה אִם יְחַדּוּ לְרַמּוֹנִים.

אַ"ו ס"ל כְּדַפְסֵק הֶרְמַב"ם פִּי"ט מֵהַל' פֿלִים ה"ב דְּמִשְׁנִיקְב כּמ"ז טְהוֹר לְגַמְרֵי וְהָרִי הוּא פְּכָלִי גְּלָלִים וְכָלִי אֶבְנִים וְר"ל דְּאֶפִּילוּ יְחַדּוּ לְרַמּוֹנִים אֵין מְקַבֵּל טוֹמְאָה וּכְדַפְרֵשׁ"י ס"פ הַמְצַנִּיעַ דַּצ"ו ע"א וּכ"מ מִמָּה דְּלֵא הַשִּׁיג עָלָיו הֶרְאָב"ד שֶׁם וַא"כ צָרִיף לְפָרֵשׁ מ"ש אִיף אֶפְשָׁר שְׁלֵא יִהְיֶה בְּקַרְקַעִיתוֹ וְדוֹפְנוּ כּו' הֵינּוּ פִי הָא דְאֵיתָא פֿא"ט דַּנ"ה הַדְּקִין שַׁבַּכ"ח הֵן וְקַרְקוֹרוֹתִיהֶן וְדוֹפְנוֹתִיהֶן כּו' וּמ"ש ע"י יְחוּדוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הֵינּוּ מִשׁוּם דַּס"ל כּמ"ש הַתּוֹס' לְשֶׁם דְּלֵא מְקַבֵּלִי טוֹמְאָה אַא"כ יְחַדּוּם לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֶן וַא"כ טַעֲנָה זֹו שְׁיִיף נְמִי אֶכְלִי עֵץ ג"כ לְדַעַת הֶרְאָב"ד פִּי"ח דְּכָלִים דְּפִלִּיג אֶהְרַמַּב"ם שֶׁם הִלְכָה יו"ד וְאַפְּי' אַת"ל דַּפִּי דְּבָרֵי הֶרְאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת מוֹרִים יוֹתֵר דְּאֶכְלִי חֶרֶס קָאֵי הֵינּוּ מִשׁוּם דְּהֶרְמַב"ם לֵא בְּיָאֵר לְהַדְּיָא גְּבִי פֿלִי עֵץ דְּטוֹבְלִין בּוֹ בְּנֶקֶב בְּלֵא עִירוּב מְקַנְאוֹת דְּהָא אַדְרָבָה בְּהִלְכָה ח' דְּמִיָּרִי מִדִּין שְׁיִדָּה וְתִיבָה שְׁהֵן פֿלִי עֵץ הַעֲתִיק לְשׁוֹן הַמְשַׁנָּה דְּהַשְׁיִדָּה וְתִיבָה שְׁבִיִּים כּו' דְּהֵינּוּ בְּעִירוּב מְקַנְאוֹת אַע"ג דְּבוֹדַאי הוּא הַדִּין בְּכָלִי עֵץ ג"כ פֿשְׁנִיקְב בַּכּמ"ר עַכ"פ טוֹבְלִין בּוֹ לְדַעַת הֶרְמַב"ם בְּלִי עִירוּב מְקַנְאוֹת מ"מ פִּינּוֹן דְּלֵא פִי' כֵּן לְהַדְּיָא רַק בַּמ"ש הַלּוֹקֵחַ פֿלִי כּו' וְנִיקְבוּ נֶקֶב הַמְטַהְרוּ.

וְהָיָא מִתְפָּרֶשֶׁת בַּכּ"ח ג"כ וְשֶׁם הוּא קוֹלָא יוֹתֵר גְּדוֹלָה דַּסְגִּי אִפִּי' בְּנֶקֶב פְּחוֹת מְכַשֶׁפ"ה מִש"ה הַעֲמִיד הֶרְאָב"ד הַשְׁגָּתוֹ ע"ז דְּבִזָּה פֿליג עָלָיו בְּתַרְתִּי אֶבֶל וְדַאי דַּלְהֶרַאב"ד ה"ה בְּכָלִי עֵץ שְׁנִיקְב כּמ"ר אִו אִפִּי' כ"ח שְׁנִיקְב כּמ"ר אֵין טוֹבְלִין בּוֹ אַא"כ יֵשׁ עִירוּב מְקַנְאוֹת כַּנ"ל: קִיצוּר.

עוֹד מְשַׁמַּע כּמ"כ בְּהֶרְאָב"ד דְּאֶפִּי' נֶקֶב פֿלִי עֵץ כּמ"ר אֵין מְטַבִּילִין בּוֹ בְּלֵא עִירוּב מְקַנְאוֹת: יֵא וְכֵן הוּא בְּדַאי ג"כ לְדַעַת הֶרְאָב"ש בְּתִשׁוּ' כַּנּו' לְעֵיל אוֹת ט' וַאֲע"פ שְׁהֶרַמ"א

כתב בד"מ אות יו"ד דמ"מ אם ניקב כמו"ר ונדאי מהני להרא"ש ג"כ וראיה מים ששעשה שלמה ועיין בסמ"ג שהאריה בזה עכ"ל לפענ"ד נ' דרבינו ז"ל ס"ל שא"א לומר פן בדעת הרא"ש לפי הרי"ו וב"י מהטעם שנת"ל אות ט' דאין טעם כלל לחלק בין פלי אבן שניקב בכשפ"ה לכלי עץ שניקב כמו"ר וכ"ש לפי משמעות תשו' הרא"ש שם דהא דאין טובלין תוף פלי גדול הנקוב במשהו הוא משום גזירה כמ"ש גבי מעיין שהעבירו ע"ג השוקת כו' ועיין גזירה זו עכב"י דר"ל פמו ששם גזרי' ה"נ ה"א איפא למיגזר שפא יטבלו בלא נקב א"כ אי איתא דבכלי עץ הנקוב כמו"ר לא גזרינו מהכ"ת לגזור בכלי אבן הנקוב כשפ"ה א"ו צ"ל דלהרא"ש בכל ענין גזרינו לא לטבול בכלי מנקב אא"כ מעורב למקנה ומשום דלא נמצא היתר מפורש במשנה ותוספתא וגמ' לטבול תוף פלי מנקב (אא"כ מעורב למקנה) אלא לומר שאינו פוסל את המקנה דהיינו שהמים היוצאים ממנו כשרים כו' עכב"י והיינו ממש פדברי הראב"ד והראיה שהביא הרמ"א מים שעשה שלמה צע"ג דהתם הנה עירוב מקנאות ע"י הנקב שברגלי השוורים כדפרישית לעיל אות ה' וכ"מ ג"כ להדיא מהסמ"ג עצמו שהביא רמ"א שכ' ומה שעשו פן (ר"ל פרמונים) זהו שיהו מוציאין ומביאין מעין עיטם המים ברינח פי להכשירו ע"י חיבור המעיין הנה די כשפ"ה עכ"ל הרי משמע שהנה חיבור למעיין במקום הנקב וא"כ האיה מוכיח רמ"א מנה דנקב כמו"ר סגי אפי' בלא עירוב מקנאות דלמא בלא עירוב מקנאות אפי' נקב כמו"ר לא מהני ובגם שעשה שלמה סמכו אעירוב מקנאות והא דהצריכו נקב כמו"ר היינו רק כדי שיהיו מוציאין ומביאין המים ברינח כו' וליישב דעת רמ"א צ"ל דס"ל עיקר כפי' ה"ר אלקחנן שהביא הסמ"ג לכה צריף כמו"ר שדומה לכלי לגמרי כו' וז"ל ההובא בב"י בד"ה וסמ"ג כתב פשם ומורי כתב בשם הרב ר' אלקחנן לפי שפך שפע המים נכנס לתוף הים.

והם טובלים בו ולכה צריף כמוציא רמון שדומה לכלי לגמרי עכ"ל ופי' דבריו דהעירוב לא הנה נ' כ"כ לפי שפך המעיין נכנס בתוף הים והם טובלים בו כו' ולפ"ז מוכח שפיר דעכ"פ כמו"ר מהני בלא עירוב מקנאות ומש"ה שפיר תיקנו במה שעשו נקב כמו"ר שאף שאין ניקר עירוב כ"כ ליפא למיחש למראית העין מצד שבטלים מתו"כ ובהא בלחוד סגי וא"כ דל העירוב מהכא אין פאן חשש אב"ל דנקב כמו"ר לחוד בלא עירוב מקנאות לא מהני כלל א"כ מה הועילו חכמים בתקנתן אפתי איפא למיחש למראית העין לפי שפך המעיין כו' ואין ניקר עירוב מקנאות ואי משום דביטלו מתו"כ הא זה לא מהני כלל בלי עירוב א"ו מוכח דמהני מיהו פיון דלפי' הסמ"ג וכן לפי שני הטעמים שבתוס' דפסחים דק"ט ע"ב וכן לפי הטעם שבתשו' הרשב"א אין מוכח כלל מירושל' דנקב כמו"ר מהני בלי עירוב מקנאות א"כ ק' האיה מוכיח רמ"א מנה הירושל' דלהרא"ש לפ"ד רי"ו וב"י מהני עכ"פ נקב כמו"ר לחוד דמניין לו שהרא"ש מפרש הירושל' כפי' ה"ר אלקחנן ודלמא מפ' פהסמ"ג או פהתוס' ורשב"א דלדידהו לא מוכח משם מידי ומאחר דמפשט תשו' הרא"ש משמע דלא מהני כמו"ר פנ"ל א"כ עכצ"ל דמפרש כפי' התוס' או פהסמ"ג ולא כה"ר אלקחנן מיהו גם להתוספות דפסחים הנ"ל שכתבו וז"ל ומורי ה"ר יחיאל פי' דצריף פאן כמוציא רמון לפי שהשוורים מפסיקין בין הים למעיין וה"ל פהורק מפלי אל פלי פיון דמרחקי טובא וצריף שביבאו שם מים בשפע והביא ראיה מתוספתא עכ"ל וכ"כ בפסקי תוספות שם סי' רצ"ה רגלי שוורין נקובין בכמוציא רמון אע"ג דדי בשפ"ה פיון שיש הפסק בעי טפי עכ"ל ונלע"ד דראייתו מן התוספתא הוא מ"ש הר"ש

פ"ה דמקנאות מ"ב תניא בתוספתא מעיין הינצא לתלמי (פלי שפך שמו) ומן התלמי לבריקה ראשונים הרי אלו נשאבים פיצד הוא עושה נוקבו מעין זקנו כו' וע"ש דר"י מסימפונט משבש הגירסא ואפשר לגירסתו היינו שיעבור המעיין מועט שלא דרך הפלי דוגמת מ"ש במשנה רפ"ה ואם העבירו ע"ג שפה כל שהוא כו' והקשה הר"ש שם וקשה בלא נקיבה נמי ליתכשרי כולהו פיון דמחנפרין למעיין כו' ואפי' בתוך הפלי שרי לטבול כו' ולכן ה"ר יחיאל מתרץ משום פיון התלמי מפסקת בין המעיין להבריקה כה ומרחקי טובא הבריקה מן המעיין ע"כ לא מהני החיבור פשפ"ה שמו המעיין לתלמי ואח"כ מהתלמי לבריקה והיינו שדין עירוב מקנאות זהו פשהו מחנפרין זה לזה ממש ולא בכה"ג שיש הפסק לכן מזה למד דכמ"כ בהים של שלמה פיון שהשנוורים מפסיקים בין הים למעיין לא מהני החיבור פשפ"ה כמו דלא מהני גבי מעיין הינצא לתלמי ומהתלמי לבריקה דהוא ג"כ כמו מעיין הינצא להשנוורים ומהשנוורים לים וע"כ הוצרך להיות רגלי השנוורים נקובים כמו"ר והיינו פדי לבטלם מת"כ לגמרי.

ולכן לא דמי למעיין הינצא לתלמי שהתלמי הוא פלי. ואע"ג דבהתלמי מהני נקב פל שהוא לפר"ש ומדוע בעי הקא כמוציא רמון י"ל דלא ס"ל כפר"ש אלא כפי' הר"י מסימפונט א"נ ס"ל כהר"ש אף התלמי היא פלי חרס לכן מהני נקב קטן לטהרו משא"כ בכלי נחנשת דהים של שלמה צריף כמוציא רמון ולפ"ז צ"ל הטעם משום דע"י כמוציא רמון נתבטל מתורת פלי דאי משום שיבאו המים בשפע יותר מפשפ"ה הלא לא מצינו חילוק בין פשפ"ה לכשיעור מ"ר לענגן עירוב מקנאות ונהרי ריה"ו במשנה השידה והתיבה דלא מהני לי' פשפ"ה ס"ל דצריף ארבעה טפחים וא"כ אם פשפ"ה לא מהני גם כמ"ר לא מהני וגם פי התלמי אפשר הנה ג"כ כמ"ר ואעפ"כ לא מהני ולכן צ"ל הא דבהים מהני שיעור כמוציא רמון היינו מפני שעי"ז נתבטל מתורת פלי וא"כ מהני זה לא מטעם עירוב מקנאות וכדברי ר' אלחנן וכן משמע באגודה פרק ערבי פסחים סי' צ"ד וז"ל בים שעשה שלמה פריף בירושלמי והלא שאובים הם ונהי נמי דכלי גדול מחזיק מ' סאה בלח אינו מקבל טומאה מ"מ היו שאובין ומשני רגלי שנוורים נקובים כמוציא רמון עכ"ל.

מבואר דר"ל שעי"ז נתבטל מתורת פלי ואין המים שאובין ולא מצד עירוב מקנאות וא"כ זהו טעמו דהרמ"א דאם הפלי נקוב כמוציא רמון פשר לטבול בתוכו פלי עירוב מקנאות וכמ"כ כתב בשו"ת פנים מאירות ח"ג סי' מ"א וז"ל והשתא נתברר שאלתן דלכל הדעות אם ניקב כמוציא רמון שוב אין חשש אליבא דכ"ע לכשנקבע בארץ וממשיך לתוכן מ"ם סאה מקנה פשירה היא לטבול בו לכתחלה פלי שום פקפוק ונדנדוד בעולם עכ"ל: קיצור להראב"ד והרא"ש י"ל אפי' הנה נקוב כמוציא רמון אין טובלין בו ואין ראי' מים של שלמה דהתם י"ל הטעם מצד עירוב מקנאות מיהו לתירוץ ה"ר אלחנן שהביא הסמ"ג י"ל לא מהני פאן כ"כ עירוב מקנאות: וכן לתירוץ ה"ר יחיאל שבתוס' דערבי פסחים דק"ט ע"ב לא מהני פאן עירוב מקנאות כמו במעיין הינצא לתלמי ומהתלמי לבריקה משום דמרחקי טובא הבריקה מהמעיין וה"נ השנוורים מפסיקים בין המעיין ובין הים וע"כ צ"ל דמצד ביטול מתורת פלי מהני וכדעת הרמ"א וכ"כ בשו"ת פמ"א ח"ג סי' מ"א אף לתירוץ ראשון בתוספות שם ולהסמ"ג י"ל בהים של שלמה מצד עירוב להמעיין נגעו בה: יב מיהו אפשר לומר דע"כ הרא"ש מפרש כה"ר אלחנן דהא

הָרָא"ש כ' בַּמְשָׁנָה רפ"ה דְּמַקְנוּאוֹת דְּאִין טוּבְלִין בְּכָלִי הַמְחַנְכֵרֵת לְמַעֲיָין אוּ לְמַקְנָה אא"כ
הֵימָּן מְקִיפֵן כְּמוֹ הַשְׂיָדָה וְתִיבָה שְׂבִימָם כּו' הָא לָאו הֵכִי לֹא פְדַתְנָן מַעֲיָין שְׁהַעֲבִירוּ ע"ג
הַשְׁוֹקֵת פְּסוּל כּו' וא"כ בָּיָם שְׁעָשָׂה וְשִׁלְמָה לֹא הָוָה מְהִינֵי עִירוּב מְקַנּוּאוֹת שְׁהַרִי הַמְעֲיָין
עִיטָם לֹא הָיָה מְקִיף לְהֵימָּן כּמ"ש הַר"א שְׂבִימָט"ג שְׁפָל שְׁפַע הַמְעֲיָין נִכְנָס בְּתוֹךְ הֵימָּן כּו'
וּבְתוֹס' דְּפִסְחִים דַּק"ט מְבֹאָר ג"כ שְׁהַשְׁוֹנְרִים מְפָסִיקִים בֵּין הֵימָּן לְמַעֲיָין וא"כ אִין הַמִּים
מְקִיפִים אֵת הֵימָּן.

ובכה"ג לֹא מְהִינֵי עִירוּב מְקַנּוּאוֹת לְהָרָא"ש וא"כ עכצ"ל דְּעֵיקָר הַסְּמִיכָה הָיָה עַל
שְׂבִיטָלוֹם מִתּוֹ"כ וא"כ שְׁפִיר מוּכַח מִזֶּה דְּבִנְקָב כּמ"ר לְחוּד סְגִי וְלֹא בְעֵי עִירוּב מְקַנּוּאוֹת
כְּנִלְע"ד לִיִּישָׁב דַּעַת רַמ"א וּמ"מ לְדִינָא אִין זֶה מְוַכָּרַח דְּמֵאֲחַר שְׁמַתְשׁוּבַת הָרָא"ש מִשְׁמַע
דְּנִקָּב כּמ"ר לֹא מְהִינֵי בְּלֹא עִירוּב פּנ"ל א"כ אִין לְהִבִּיא רֵאִי מְהִירוּשְׁל' תְּדָא שִׁי"ל שְׂאִין
לְהִקָּל בְּכָל מְקוֹם בְּמָה שְׁהַקִּילוּ בְּמַקְדָּשׁ כּמ"ש הַרִיטָב"א שְׁהִבִּיא הַב"י בְּבַד"ה שְׂאִין
לְהַתִּיר זֶה בְּכָל מְקוֹם מִשׁוּם גְּזִירָה וְעוִי"ל פִּינּוֹן דְּהָא דְּלֹא מְהִינֵי עִירוּב מְקַנּוּאוֹת פְּשָׁאִין
הַמִּים מְקִיפִין הַכָּלִי הוּא רַק מִשׁוּם גְּזִירָה כּמ"ש הָרָא"ש לְהַדְיָא רפ"ה דְּמַקְנוּאוֹת א"כ
י"ל דְּהִיכָא דְּאִיכָא נְמִי נִקָּב הַמְבַטְלוּ מִתּוֹרַת פְּלִי לֹא גְזִירִי דְּהָא מְדִינָא פֶּל תְּדָא לְחוּדִי סְגִי
רַק דְּגְזִירִי וא"כ י"ל דְּלֹא גְזִירִין אֶלְא בְּדִאיכָא רַק תְּדָא הִינּוּ נִקָּב הַמְבַטְלוּ מִתּוֹ"כ בְּלֹא
עִירוּב מְקַנּוּאוֹת אוּ עִירוּב מְקַנּוּאוֹת בְּלֹא נִקָּב הַמְטָהֵרוּ פְּהֵיָא דְּמַעֲיָין שְׁהַעֲבִירוּ ע"ג
הַשְׁוֹקֵת כּו' אֲבָל בְּדִאיכָא תְּרַנּוּיָהוּ לֹא גְזִירִין מִשׁוּם דַּה"ל גְּזִירָה לְגִזְרָה וְאִף לַפּמ"ש
דְּגַבִּי מַעֲיָין שְׁהַעֲבִירוּ ע"ג הַשְׁוֹקֵת י"ל מְדִאוּרִייתָא פְּסוּל לְטַבּוֹל בְּתוֹכוֹ אִף שְׂיִשׁ פְּאֵן
עִירוּב מְקַנּוּאוֹת מ"מ בְּדִאיכָא תְּרַתִּי נִקָּב הַמְבַטְלוּ מִתּוֹרַת פְּלִי וְעִירוּב מְקַנּוּאוֹת אִז שְׂרִי
בְּוִדָּאִי וְהִינּוּ טַעְמָא דֵּימָּן שֶׁל שְׁלִמָה שְׁהִיו טוּבְלִין בּוּ מְפָנִי שְׁהִיו בּוּ תְּרַתִּי וְתִדַּע לָךְ דְּהָא
שְׁוֹקֵת יְהוּא שְׁפָל טְהָרוֹת שְׁבִירוּשְׁל' נַעֲשׂוּ ע"ג הִינּוּ שְׁהִיתָה מְעוֹרְבַת לְמַקְנָה ע"י נִקָּב
פְּשָׁפ"ה.

וְלֹא אֲשַׁכְּחֵן שְׁהִיו מְקִיפִים אוֹתָהּ מִי הַמְקַנָּה מְפָל צַד דְּדוֹקָא בְּשִׂידָה וְתִיבָה שְׂבִימָם י"ל
שְׁהֵימָּן מְקִיפֵן אֶלְא עכצ"ל מִשׁוּם שְׁהִיתָה נְקוּבָה מִן הַצַּד לְמַטָּה בְּעַנְיָן שְׁנִתְבַטְּלָה מִתּוֹ"כ
ע"ז וּבְדִאיכָא תְּרַתִּי שְׂרִיָּא לַכ"ע וּכ"מ בְּתִשׁוּבַת הָרָא"ש פְּלָל לְמ"ד סִי' ד' שְׁפִי דְּהֵתָם
ע"כ מִיִּירִי בְּשְׁוֹקֵת שְׂבִימָטָלַע שְׂאִינּוּ פְּלִי כּו' וּר"ל שְׁנִתְבַטְּלַת מִתּוֹ"כ ע"י הַנְּקָב וְהַנְּצָרָה לְזֶה
מִשׁוּם דַּא"כ לֹא הָוָה מְהִינֵי לְטַבּוֹל תּוֹךְ הַכָּלִי ע"י עִירוּב מֵאֲחַר שְׁלֹא הָיָה הַמְקַנָּה שְׂבִימָטָלַע
מְקִיפָתוּ מְפָל צַד (וְעַ' בְּתִשׁוּבַת מְהִירִיב"ל ח"ג סִי' ע' שְׁפִי ג"כ כְּפֶה תְּשׁוּבַת הָרָא"ש הַזֹּאת
דְּאִילוּ הָיָה בְּכָלִי לֹא הָיָה מְהִינֵי עִירוּב אֶלְא שְׁנִדְחָק בְּטַעְמוֹ וּלְפַמ"ש הַטַּעַם פְּשׁוּט דְּהָרָא"ש
לְשִׁטְתִּי אֲזִיל גַּבִּי מַעֲיָין שְׁהַעֲבִירוּ ע"ג הַשְׁוֹקֵת כּו' וְכֵן בִּיאַר הַר"ר יוֹסֵף טְאִיטְסֵק שְׁהִבִּיא
הַב"י שְׁהָרָא"ש ס"ל שְׁעַל כְּרַחֵף שְׁוֹקֵת יְהוּא לֹא הִיָּתָה פְּלִי וּמִשְׁאֹבִין שְׁהִבִּיא מְהִירִיב"ל
אִינוּ עַנְיָן לְזֶה פְּלָל כְּמוֹ שְׁיִרְאָה הַמְעֲיָין בְּפִי הָרָא"ש רפ"ה דְּמַקְנוּאוֹת).

וּמֵאֲחַר שְׂיָצָא לְנוּ דְּבִשְׁנִתְבַטְּלַת מִתּוֹ"כ מְהִינֵי עִירוּב מְקַנּוּאוֹת לְהָרָא"ש אִפִּי אִין הַמְקַנָּה
מְקַפֵּת הַכָּלִי מְנוּקָב מְפָל צַד מַעֲתָה אִין רֵאִי מִיָּם שְׁעָשָׂה וְשִׁלְמָה לְהַכְשִׁיר בְּנִקָּב כּמ"ר
לְבַד. דְּלַעוֹלָם אִימָא לָךְ דְּלֹא מְהִינֵי אֶלְא דְּמְהִינֵי בְּהַדִּי עִירוּב אַע"ג שְׁלֹא הָיָה הַמְעֲיָין מְקִיפּוֹ
אַמְנָם אֲפֻשֵׁר לְפָרֵשׁ מ"ש הָרָא"ש דְּהֵתָם מִיִּירִי בְּשְׁוֹקֵת שְׂבִימָטָלַע שְׂאִינּוּ פְּלִי כּו' הִינּוּ שְׁלֹא
הָיָה עָלָיו שֵׁם פְּלִי בְּתִלוּשׁ דַּס"ל לְהָרָא"ש דַּה"ג טוּבְלִין בְּתוֹכוֹ וְהַנְּצָרָה לְעִירוּב מִשׁוּם

שלא היה בו מ"ס אבל בשוקת שהוא פלי אע"פ שניקב פשפ"ה סמוך לשולין' אין טובלין בתוכו אפי' ע"י עירוב מאחר דמ"מ שם פלי עליו ובכלי לא מהני עירוב פשאין המקנה מקיפתו כנ"ל ונהכי משמע קצת ממ"ש הרא"ש בשוקת שפסלע שאינו פלי דר"ל שאינו פלי מצד שהוא בסלע ולא מצד הנקב וע"כ היינו משום דמיירי שקבעו ולסוף תקקו וכן משמע קצת ממ"ש ולא היה בשוקת מ"ס דמשמע הא היו בו מ"ס לא הנה צריף לעירוב פלל ואילו בשוקת שהיה פלי וניקבו פשפ"ה אפי' יש בו מ"ס צריף עירוב לטבול בתוכו לדעת רי"ו וב"י בהרא"ש פנ"ל ולפ"ז אפ"ש דס"ל להרא"ש גבי פלי מנוקב דאפי' בתרתי למעליותא אין טובלין בתוכו דהיינו אפי' מנוקב פשפ"ה ומעורב למקנה וא"כ טעם שהיו טובלים ביש"ש עכצ"ל לכאן' משום דבכמ"ר לא בעי עירוב פלל איברא דבאמת ז"א דמאחר שלפ"ז הרא"ש הוא מחמיר כ"כ ביותר בהטבילה תוך פלי שאפילו בכלי אבן שנתבטל מתו"כ ע"י נקב פשפ"ה אין טובלין בתוכו אפי' מעורב למקנה ג"כ ע"י נקב זה א"כ ודאי דאין סברא שפנקב כמ"ר יהיה מיקל לטבול בתוכו פלי עירוב מאחר שבאמת אין חילוק פלל בין נקב פשפ"ה בכלי אבן לכמ"ר א"ו לפ"ז צ"ל דטעם ההיתר ביש"ש הוא משום דבמקדש לא אחמירו כ"כ היכא דאיכא תרתי למעליותא ואין ללמוד מזה בגבולין או י"ל דגבי ים שעשה שלמה עשו הנקב בתחלה באופן שלא היה עליו תורת פלי מעולם ובכה"ג ודאי שרי בלא עירוב מקנאות פלל וכדלקמן א"ה וא"כ עכ"פ אין ללמוד מיש"ש להכריח דמותר לטבול בכלי שניקבו אח"כ כמ"ר בלא עירוב: וא"כ מאחר שבתשובת הרא"ש דכלל ל"א סי' א' לפי הרי"ו וב"י משמע שאין לטבול בכלי מנוקב בלא עירוב פנ"ל דמפשט ההוא משמע אפי' בנקוב כמ"ר פנ"ל באריכות.

א"כ אין לנו להוציא דבריו ממשמעותן מצד הראיה מים שעשה שלמה דהוא שאני אי משום דבדאיכא תרתי למעליותא שרי להרא"ש אי משום דבמקדש כה"ג שרי עכ"פ אי משום די"ל שהים לא היה עליו תו"כ מעולם: קיצור הגם דהרא"ש ס"ל דלטבול בכלי ע"י עירוב מקנאות לא מהני רק בכמו השנייה והתיבה שפנים שהים מקיפן משא"כ ביש"ש היינו בכלי שלם אבל כשנתבטל מתורת פלי מהני ע"י עירוב מקנאות וא"כ ביש"ש דאיכא תרתי שנתבטל מתו"כ וגם יש עירוב מקנאות להכי מהני: יג והנה מדברי הריטב"א בחי' פ"ק דמכות הביאם הרב"כ בבד"ה מבואר דס"ל שאין להתיר בכל מקום לטבול תוך פלי אפי' נקוב כמ"ר משום גזירה ואפ"ש כוננתו אפי' אם הוא מעורב למענין לפ"ד רבו הרא"ה ולפ"ד היש מחלקים שם ה"ה אפי' מעורב למקנה ומשום שהחמירו בטבילת אדם כו' נמצא דמתלתא קראי שמיצא לן ה"ה הראב"ד והריטב"א וכ"ד הרא"ש לפי הרי"ו וב"י שאין טובלין תוך פלי אפי' נקוב כמ"ר בשולין שנתבטל מתורת פלי.

אא"כ יש עירוב מקנאות דאז שרי להראב"ד אפי' בנקב פשפ"ה לבד ולהרא"ש יש להסתפק אי מהני אפי' עירוב אם אין המקנה או הים מקפת את הפלי מכל צד כדלעיל אות יו"ד והב"ח כ' ונ"ל ססע"י י"ב מיהו כשניקב פשפ"ה פשיטא דשרי לטבול בו לכתחלה כפשטא דמתניתין דנעשו עליו פל טהרות שפירושלים וכמו שפסק הרמב"ם ובהא ליכא מאן דפליג זולתי הראב"ד עכ"ל.

והנה מ"ש דליכא מאן דפליג תמוה שהרי הריטב"א שבבד"ה פליג בנדאי שהצריף נקב כמ"ר לאפוקי מתו"כ ולא כ' שפ"ה רק לענין עירוב מקנאות ואף בנקב כמ"ר כ' שאין

להתיר משום גזירה כנ"ל גם במה שהחליט דהרא"ש בתשובה נמי מתיר לטבול בתוך פלי הנקוב פשפ"ה ודלא כפי' הרי"ו והב"י בהרא"ש אין זה מוכרח כלל ונדבריה ממ"ש בתשו' אבל בתוכה אין טובלין פדתנו רפ"ה דמקנאות מענין שהעבירו ע"ג השוקת פשר חוצה לה אבל בתוכה אין טובלין עכ"ל וקתם אפי' יש בפיהו פשפ"ה אין טובלין כמ"ש בכלל למ"ד סי' ד' א"כ ה"נ הקא אפי' נקוב פשפ"ה אין טובלין בתוכו אע"ג דקתם תו"כ עליה וקא אין ת"כ עלי' מ"מ הוא ס"ל דיש לגזור בזה כמו קתם וע"כ צ"ל דמשנה הגזירה לטבול תוך פלי מנוקב שפטל מתו"כ פלי עירוב מקנאות לטבילה תוך פלי שלם המערב בעירוב מקנאות דקא אף את"ל כהב"ח דלא החמיר רק בכלי שניקב במשהו מ"מ פטל מת"כ לפ"ד ה"א"ש אעכצ"ל דמשנה זל"ז וא"כ כמו דשם מייירי פשפ"ה ה"נ קא: וכ"ש לפי הדקדוק דלעיל אות י"ב ממ"ש ה"א"ש סוף פלל למ"ד דלסוגי' דיבמות (פ"ק דט"ו) דמיייתי לענין עירוב מקנאות ע"כ מייירי בשוקת שפסלע שאינו פלי כו' דר"ל שלא היה עליו שם פלי דוקא בכה"ג מהני העירוב הא לא"ה לא מהני אם אין המקנה מקיפתו א"כ ה"א"ש מחמיר בזה יותר מהראב"ד דלפ"ז בנדאי אין סברא דבכמ"ר לחוד: היה מיקל יותר מהראב"ד ויהיה סברות הפוכות ועכ"פ פינן דלפני' הרי"ו וב"י בהרא"ש נדאי דעת ה"א"ש להחמיר אפי' בנקוב כמ"ר מש"ה חשש רז"ל לצאת דעת אלו הגדולים לכתחלה עכ"פ וגדולה מזו מצינו להפוסקים שחששו לכתחלה לפעמים אפי' לדעת יחידיה כמ"ש מהר"מ לובלין בתשו' הביאו הש"ך סי' קצ"ח ס"ק מ"ה ע"ש.

ואע"ג שדחו שם דעת היחיד מהלכה עכ"ז חשו לכתחלה לתקן המקנה אליבא דכ"ע א"כ כ"ש הקא שהו שלשה מגדולי הראשונים שיש לחוש בנדאי לדבריהם לתקן המקנה שפיהא פשיירה לדעתם ג"כ (אלא שמהרמ"ל שם כ' שבתחלה עלה בדעתו לתקן כל המקנאות הישנות ג"כ באופן שיהיו מתקנות אליבא דכ"ע ואח"כ השיב אחר ימינו שלא להוציא לעז על הראשונים ח"ו כו' ואעפ"כ בכל זמן שמנדמן לידי שמתקנים איזה מקנה או בונים חדשה אני מצוה תמיד לתקנה שפיהא פשיירה אליבא דכ"ע ואפשר שגם דעת רבינו ז"ל בתיקון זה הוא לעשות כן פשמתקנים איזו מקנה או בונים חדשה.

ולא חייב לתקן כל המקנאות בזה דוקא או אפשר דס"ל שאין לחוש בזה להוצאת לעז לפמ"ש בתה"ד סי' רל"ב אימת אמרינו נמצאת אתה מוציא לעז ואימת לא אמרינו הכי ושם נת' ג' חילוקים בשנים מהם אמרי' אתה מוציא לעז ובא' לא חיישינו להא.

היינו א' היכא דמלתא דפשיטא הוא להתיר ובא' א' להחמיר ולעשות זהירות יתירתא כה"ג אמרינו לא תעביד כו' ב' היכא דאיכא ספיקא וצדדין שמן הדין ראוי להחמיר מוטב יותר לעשות פדת וכתורה משניחוש ללעז כו' ג' אע"ג דאיכא צדדין וסברות להחמיר אי איתנא להחמיר סוברים אנו דהראשונים שלא נעשו כן פסולים לגמרי היו חוששי' ללעז כו' ולפ"ז בנ"ד נמי פינן שהסומך על הרמב"ם והש"ע יש לו על מה לסמוך וגם להראב"ד והרא"ש וקריטב"א מדאורייתא עלתה להם טבילה רק דמרבנן איכא צדדים וסברות להחמיר אפשר נכון להחמיר ודמי להא דאתקין רבא בגיטא מיומא דנן ע"ש ועדיין צ"ע בזה אפי' וע' מדין הוצאת לעז בב"י רס"י ר"א ד"ה כ' המרדכי ובאה"ע הל' גיטין סי' קכ"ה בב"ש סק"י ובג"פ האריף בזה וע' בדין צה"פ שהזכיר המרמ"ל שהוא ג"כ

מתה"ד: קיצור שגם דעת הריטב"א פן שאין לטבול תוך פלי מנוקב אפילו כמ"ר משום גזירה לכן אף שהרמב"ם ועוד פוסקים והטוש"ע לא ס"ל פן.

עכ"ז יש לחוש לכתחלה לתקן המקנה שיהיה פשר גם לדעת הראב"ד והרא"ש בתשו' והריטב"א: יד והדרה לצאת לדעת הראב"ד והרא"ש והריטב"א (דהיינו שיוכלו לטבול תוך פלי מנוקב פדי שיוכלו לחמם המים ושאעפ"כ יהיה היתר לשטתם ג"כ) הוא במ"ש רבינו ז"ל שלא יהיה על התיבה תו"כ מעולם דהנה בהראב"ד לא נת' היטב הטעם מפני מה החמירו לטבול תוך פלי מנוקב כ"ט אלא שיש להחמיר פיון שאנו רואים שריה"ו החמיר בענין מקנאות בכלי א"כ לרפנו נמי אין להקל יותר ממה שפירשו כמ"ל וגם משום דאף אפ"ש שלא יהיה בקרקעיתו כו' וטעם זה דחה הכ"מ ולפ"ז לכאורה יש ללמוד סתום מן המפורש דהיינו מהרא"ש וריטב"א שיהם פ"י טעם החומרא משום גזירה דהיינו דלמא אתי לטבול בי בלא נקב או אפ"ש הטעם כמ"ש בב"י וכ"מ לדעת הרמב"ם דעדיין שם פלי או שיורי פלי עליו עד שיקבעו בארץ או יבנה (ולהראב"ד אפי' קבעו לא מהני לבטל ממנו שם פלי פדלקמן א"ה) וכ"ז לא שייך אלא פשהיה פלי גמור פעם א' ואח"כ ניקבו אותו דנמצא שייך לומר עליו שעדיין שם פלי או שיורי פלי עליו וכן שייך לומר גזירה שפא יטבולו בכלי בלא נקב שהרי זה היה ג"כ תחלה פלי גמור בלא נקב משא"כ היכא שלא היה עליו תו"כ מעולם לא שייך לומר כ"כ דה"ל שיורי פלי וגם אין שייך לומר גזירה אטו טבילה בכלי מאחר שמעולם לא היה עליו ת"כ א"כ ה"ל פעמים ואבנים דלא מחמירין מלטבול בהם פן יטבולו בפלים הנעשים מהם והכי משמע קצת מל' הראב"ד שכ' הרי ריה"ו שהוא מחמיר בהטבילה תוך פלי כו'.

פלי דייקאמשא"כ בזו שלא היה עליה ת"כ מעולם אין להחמיר בזה. וראיה לחילוק זה מתלמוד ערוך בב"ב דס"ו ע"ב גבי צינור שקבעו ולבסוף חקקו דאינו פוסל את המקנה וחקקו ולבסוף קבעו פוסל דפרכי' לרפנו אי הכי אפי' חקקו ולבסוף קבעו נמי (ופרשב"ם פיון דלרפנו הפל שנה בין קבעו ואח"כ חקקו כו' וגבי שאיבה הוא דאקילו לבטלו אגב קרקע אפי' חקקו ולבסוף קבעו נמי לא יפסול) ומשני התם האיכא תו"כ בתלוש (וכ"כ לא רצו להקל כו' הואיל והנה שם פלי עליה קודם שהוקבע בקרקע ואי לא חשבת ליה פלי בטל גזירתם לגמרי רשב"ם) הרי דאע"ג דמעיקרא דדינא שנה הוא בין קבעו וכו' והיה אפ"ש להקל אפי' בחקקו ואח"כ קבעו אפ"ה החמירו בזה שהיה עליו שם פלי משום דאל"כ בטלה גזירתם לגמרי ר"ל שייאמרו שאפ"י פלי שלא קבעו בקרקע נמי אינו פוסל דמאחר שגם זה היה עליו שם פלי לא יתנו לב לומר שמחמת הקביעות הוא שאינו פוסל ויבואו לומר שפלי פלי אינו פוסל אפי' אינו קבוע בקרקע משא"כ פ"שלא היה עליה ת"כ מעולם בתלוש לא חשו לזה שיבאו להקל בכלי גמור משום שייבחינו שפיר החילוק בין זה שלא היה עליו ת"כ קודם הקביעות פלל ובין פלי גמור דבדאיכא תרתי שהוא קבוע וגם לא היה עליו ת"כ קודם הקביעות מינכר מלתא והבדל בין זה לכלי וכמ"ל י"ל לענין לטבול תוך פלי מנוקב דבטבילה תוך פלי החמירו להראב"ד והרא"ש וסיעתם אפי' אם ניקבו אח"כ ובטלום מת"כ לומר דלא מהני אע"ג דמהני לענין שלא יפסול את המקנה וא"כ אין לנו להחמיר בענין פלי מנוקב בלטבול תוכו יותר ממה שהחמירו בענין פלי קבוע בקרקע לפסול את המקנה דהא הקביעות בקרקע לא מהני לרפנו מדאורייתא פלל והנקב מהני ומש"ה גבי לפסול את המקנה אינו פוסל אע"ג שהיה עליו ת"כ קודם

הנָקב וְלֹא הִחְמִירוּ בְּזֶה כְּמוֹ בְּקִבְיֵעוֹת דְּצָרִיף: שְׁלֹא יִהְיֶה עָלָיו ת"כ קוֹדֵם הַקְּבִיעוֹת מִשׁוּם דְּקִבְיֵעוֹת לֹא מְהִי כָּל מְדֹאֲרֵיִתָּא כְּמוֹ נָקב אֶלָּא מִשׁוּם חוּמְרָא דְטְבִילָה בְּתוֹכוֹ הִחְמִירוּ בְּנָקב ג"כ וְהִינּוּ מִשׁוּם גְּזִירָה שְׂיִטְבְּלוּ תוֹף כְּלִי כְּלִי נָקב וּא"כ אֵין לְהִחְמִיר בְּזֶה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהִחְמִירוּ בְּעֵנָן כְּלִי קְבוּעַ בְּקִרְקַע שֶׁהִחְמִירוּ ג"כ מִשׁוּם גְּזִירָה כְּנ"ל וּא"כ כְּף לִי הַקְּבִיעוֹת גְּבִי לְפִסּוּל אֶת הַמְּקִנָה כְּמוֹ הַנָּקב לְעֵנָן לְטַבּוֹל תוֹכוֹ וּכְשֶׁם דְּבְקִבְיֵעוֹת לְעֵנָן לְפִסּוּל אֶת הַמְּקִנָה לֹא הִחְמִירוּ כְּשֶׁלֹּא הָיָה ת"כ קוֹדֵם הַקְּבִיעוֹת ה"נ בְּעֵנָן הַנָּקב כ"ט לְעֵנָן לְטַבּוֹל תוֹכוֹ אֵין לְהִחְמִיר אִם לֹא הָיָה עָלָיו ת"כ קוֹדֵם הַנָּקב ג"כ תּוֹכֵן הָעֵנָן כִּי הִנֵּה הָרִי עֵנָן לְפִסּוּל אֶת הַמְּקִנָה וְעֵנָן לְטַבּוֹל בְּתוֹכוֹ קְרוּבִים הַדְּבָרִים זֶה לְזֶה וּלְפ"ד כְּמָה פּוֹסְקִים הֵם שְׁוִים הִינּוּ הֶרְמַב"ם וְהַטּוֹש"ע רַק בְּלְטַבּוֹל בְּתוֹכוֹ בְּעֵינָן ג"כ קְבִיעַת בְּקִרְקַע וְכֵן הֶר"ש ס"ל לְעֵנָן קְבִיעוֹ וּלְבִסּוֹף חֲקָקוּ כְּשֶׁם שְׂאִין פּוֹסֵל אֶת הַמְּקִנָה כְּף גַּם טוֹבְלִים בְּתוֹכוֹ כְּמ"ש בְּפִי הַמְּשֻׁנָּה ספ"ד דְּמִקְנָאוֹת גְּבִי הַשְּׁנֹקֶת שְׂבִסְלַע וּבְמִשְׁנָה רפ"ו גְּבִי עוֹקֵת הַמְּעָרָה וּכ"ד הַטּוֹר.

לְכֵן אִף שֶׁהִרְבֵּה חוֹלְקִים וּמְחַמְרִים יוֹתֵר לְטַבּוֹל בְּתוֹכוֹ מְדִין לְפִסּוּל אֶת הַמְּקִנָה מִה גַּם בְּדִינוֹ דִּהֶר"ש וְהַטּוֹר הַנְּ"ל מ"מ אֵין לְהַפְּלִיג כ"כ הַחִילּוּק בְּיוֹתֵר מְדָאֵי מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה וְכִינּוּן לְעֵנָן לְפִסּוּל אֶת הַמְּקִנָה מְהִי בְּקְבִיעוֹ וּלְסוֹף חֲקָקוּ אִף שְׂאֵחַר הַקְּבִיעוֹת הוּא כְּלִי שְׁלֵם וּמְהִי רַק מִשׁוּם שְׁלֹא הָיָה עָלָיו תּוֹרֵת כְּלִי בְּתִלוּשׁ נִמְצָא מְהִי טַעַם זֶה דְּלֹא הָיָה עָלָיו תּוֹרֵת כְּלִי בְּתִלוּשׁ אִף שְׂאֵחַר כְּשֶׁנִּקְבַּע הוּא נִעְשָׂה כְּלִי גְמוּר וְלִהֶר"ש וְהַטּוֹר מְהִי טַעְנָה זֶה אִף לְטַבּוֹל בְּתוֹכוֹ א"כ גַּם לְכָל הַפּוֹסְקִים י"ל דְּמְהִי טַעְנָה זֶה בְּכִלֵי מְנוּקָב לְעֵנָן לְטַבּוֹל בְּתוֹכוֹ דְּדִי לֹמַר דְּמָה שְׂמְהִי בְּכִלֵי שְׁלֵם לְעֵנָן שְׁלֹא יְפִסּוּל אֶת הַמְּקִנָה יִהְיֶה מְהִי עַכ"פ בְּכִלֵי מְנוּקָב שְׂנִתְבַּטַּל לְגַמְרֵי מִתּוֹרֵת כְּלִי גַּם לְעֵנָן לְטַבּוֹל בְּתוֹכוֹ דְּהָא הַחִילּוּק בֵּין כְּלִי מְנוּקָב שְׂנִתְבַּטַּל מִתּוֹרֵת כְּלִי לְגַמְרֵי וּבֵין כְּלִי שְׁלֵם הוּא חִילּוּק גְמוּר וְעֲצוּם מְדֹאֲרֵיִתָּא מִמֶּשׁ שְׂמְדֹאֲרֵיִתָּא זֶהוּ אֵין עָלָיו תּוֹרֵת כְּלִי כְּלָל וְזֶהוּ כְּלִי גְמוּר וְהַחִילּוּק בֵּין לְפִסּוּל אֶת הַמְּקִנָה וּבֵין לְטַבּוֹל בְּתוֹכוֹ אֵינוֹ רְחוּק כ"כ כְּמוֹ הַחִילּוּק הַנְּ"ל כִּי לְדַעַת ר"ש גַּם כְּלוֹ שְׂאוּב הוּא מְדֹאֲרֵיִתָּא וְכְמוֹ טְבִילָה בְּכִלִּים.

וְלְכֵן עַכ"פ מִה שְׂמוּעִיל לְעֵנָן שְׁלֹא לְפִסּוּל אֶת הַמְּקִנָה בְּכִלֵי שְׁלֵם וְהוּא רַק מִה שְׁלֹא הָיָה עָלָיו תּוֹרֵת כְּלִי בְּתִלוּשׁ יִהְיֶה מְהִי לְטַבּוֹל בְּתוֹכוֹ בְּכִלֵי מְנוּקָב וְהוּא מִה שְׁלֹא הָיָה עָלָיו תּוֹרֵת כְּלִי מְעוֹלָם לֹא בְּתִלוּשׁ וְלֹא בְּמַחְנֹפֵר וּא"ת שְׂאֵנִי הֵתֵם שְׂקוֹדֵם הַקְּבִיעוֹת הָיָה אָבֹן אוֹ עֵץ כְּלִי תְמוּנַת כְּלִי לְגַמְרֵי מִשְׂא"כ הֵכָא אִף שְׁלֹא הָיָה עָלָיו תּוֹרֵת כְּלִי מְעוֹלָם הִינּוּ שְׂאֵינוֹ כְּלִי שְׁלֵם כ"א מְנוּקָב מ"מ תְּמוּנַת כְּלִי מִיְהוּ הָנִי בְּאֵמַת זֶה אֵינוֹ כִּינּוּן דְּבִכָּה"ג אֵינוֹ מְקַבֵּל טוֹמְאָה כְּלָל מִשׁוּם דְּלֹא כְּלִי הוּא א"כ אֵין עָלָיו תּוֹרֵת כְּלִי מְעוֹלָם וְעֵינָן בְּזִבְחִים פָּרַק דָּם חֲטָאֵת דָּף צ"ד א' גְּבִי וְהָא לֹא כְּלִי הוּא כו' וְעוֹד דְּהִנֵּה גַּם כְּשֶׁהָיָה כְּלִי גְמוּר וְנִיקָב נָקב כְּמוֹצִיא רְמוֹן נִתְבַּטַּל מִתּוֹרֵת כְּלִי יוֹתֵר מְדִין קְבִיעוֹ וּלְסוֹף חֲקָקוּ כְּשֶׂאֵחַר כְּ הוּא כְּלִי שְׁלֵם שְׁהִרֵי י"א דְּהָא דְּקְבִיעוֹ וּלְבִסּוֹף חֲקָקוּ אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶת הַמְּקִנָה זֶהוּ רַק בְּשְׂאִיבָה דְּרַבְּנָן דְּהִינּוּ בְּשִׁלְשָׁה לְגִינ כְּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בְּב"ב דס"ו אוֹ עַכ"פ כְּשֶׁרֹב הַמְּקִנָה מִמֵּי שְׂאֵינָם ע"י הַצִּינּוֹר כְּמ"ש הֶרָא"ש פָּרַק מְרוּבָה סו' ג' אֲבָל בְּשִׁפְלַת הַמְּקִנָה אוֹ רוּבָה נִעְשִׂית ע"י צִינּוֹר שְׂקְבִיעוֹ וּלְסוֹף חֲקָקוּ פּוֹסֵל הַמְּקִנָה וְע' בִּהֶר"ש פ"ב מ"ג: וְאֵילוֹ כְּלִי מְנוּקָב בְּשׁוּלְיוֹ אוֹ מִהצֵד וְאֵינוֹ מְקַבֵּל מִיָּם כָּל שֶׁהֵם מְבֹאָר בְּהִדְיָא בְּמִשְׁנָה ספ"ד דְּמִקְנָאוֹת שְׂאֵינוֹ פּוֹסֵל אֶת הַמְּקִנָה הִינּוּ אִף שְׂפָל הַמְּקִנָה נִעְשִׂית ע"י כְּלִי זֶה.

א"כ מעלת נקוב עדיף טובא לבטל הפלי יותר ממעלת קבעו ולסוף חקקו שלא היה עליו ת"כ בתלוש וכיון דמעלת קבעו ולסוף חקקו דגרוע עכ"ז מהני שלא לפסול את המקנה א"כ ראוי לומר דמעלת נקבו וגם קבעו מהני אף לטבול בתוכו וזהו דעת הרמב"ם והטוש"ע אף א' להראב"ד והרא"ש והריטב"א א"כ י"ל דהיכא דלא היה עליו ת"כ מעולם דא"כ ניתוסף המעלה שבקבעו ולסוף חקקו שבכלי שלם על המעלה דנקוב נקב גדול יהיה זה מהני גם לטבול בתוכו: קיצור.

גבי לפסול את המקנה מצינו גבי צינור שקבעו ולסוף חקקו דמשום שלא היה עליו תורת פלי בתלוש אינו פוסל את המקנה א"כ י"ל דגם לענין לטבול בתוכו בכלי מנוקב מהני ג"כ מה שלא היה עליו תורת פלי מעולם וכשקבעו בקרקע דסברא הוא דנהי שלטבול בתוכו חמור מלפסול את המקנה מ"מ די להחמיר שיהיה מהני בלטבול תוכו בכלי מנוקב נקב גדול מה שמהני שלא לפסול את המקנה בכלי שלם דהיינו מה שלא היה עליו תורת פלי מעולם וגם שקבעו בקרקע וגם שהרי יש קצת פוסקים דקבעו ולסוף חקקו מהני אף לטבול בתוכו א"כ לכ"ע יהיה מהני מעלה זו בכלי מנוקב שלא היה עליו תורת פלי מעולם וקבעו ולא חקקו: והנה לפי הטעם השני שהזכיר הראב"ד והוא אף אפשר שלא יהיה בקרקעיתו ודפנו חרס הראוי לקבל טומאה ע"י יחודו להשתמש בו ונמצא טבילה זו בכלים עכ"ל ג"כ אין לחוש אם לא היה עליו ת"כ מעולם.

לפמ"ש הראב"ד ספי"ח דכלים דחרסים הנמצאים בבית היוצר טהורים משום דחוקתן ששנשברו עד שלא באו להיות כלים והמשנה שאמרה גסטרך שנמצאת בכבשן משנשברה מלאכתה טמאה התם מפני שנמצאת עם כלים אימור פלי שלם היה ונשבר משנשבר הסיקו עכ"ל וע' בר"ש פ"ב דכלים מ"ו נאפי' יחוד צ"ל דלא מהני בהו מאחר דבשברי כלים נמי בעי' יחוד לדעת הראב"ד פ"ו דמקנאות כמ"ש הראוי לקבל טומאה ע"י יחודו כו' והיינו כמ"ש התוס' פא"ט דנ"ה ודלא כהר"ש פ"ב דכלים מ"ב.

א"כ בשברים שלא באו לכלל כלים מעולם צ"ל דלהראב"ד אפי' יחוד לא מהני ודוגמת שכ' התוס' שם גבי מחט שניטל עוקצה כו' ובגדה מ"ט א' ד"ה אלא דאין דרף ליחד כו' ובטלה דעתו כו' וא"כ בתיבה זו שלא היה עליה ת"כ מעולם לא שייך טענה זו דהא אין ראוי לקבל טומאה אפילו ע"י יחוד נאפילו להר"ש פ"ב דכלים מ"ב דפליג אהתוס' מ"מ י"ל דהדין אמת בשברים שלא באו לכלל כלים דלא מהני יחוד כמבואר ממש"ש מלבד ש"ל דבתיבה של עץ לא שייך פלל טענה זו דאף אפשר שלא יהיה בקרקעיתו כו' לפמ"ש הרמב"ם פי"ח דכלים דונקא שברי כ"ח נתרבו בזה וכ"כ הר"ן בחי' פא"ט שם גם להראב"ד דפליג שם מ"מ בענין שעושים הנקב בשוליה לא תהיה מקבלת פלל שלא מסומכין נאנן בעיניו יושבים בלא מסומכים כו' והא ליכא מלבד שהתיבה לרוב גודלה אינה מקבלת טומאה פלל אלא דאפשר משום הא לא אירא פיון דבמינו מקבלת טומאה דאל"כ מה פליג הראב"ד ועכ"פ פיון דאיכא פל הגי טעמי ודאי דאין לחוש בזה בתיבה זו כ"ש שהכ"מ פליג לגמרי אטעם זה כמש"ל ומ"מ כ"ז אינו מספיק עדיין לגמרי שאפ"ל פיון שדומה לכלי אסור להראב"ד לטבול בו בלא עירוב מקנאות מ"מ פיון שקובעים אח"כ התיבה אח"כ בקרקע ובמסמרים לבנין העשוי מעצים י"ל שקביעות זה מבטלתו מתורת נדנוד פלי לגמרי וכמו שיובן ממ"ש לקמן אות ט"ו ט"ז: טו והנה בלא זה שלא

יהיה עליה ת"כ מעולם א"א לצאת דעת הרצ"ד והרא"ש וריטב"א כמה שקובעים אותה בארץ היטב ומחברים אותה במסמרות כמ"ש רבינו ז"ל לקמן דלכאורה בהא נמי סגי מאחר דגם בלא הקביעות והחיבור אין אסור לטפול בתוכה לשטתם ג"כ רק משום גזירה פנ"ל והיינו מדרבנן ונהרי דבר שהוא פלי מדרבנן ולא מדאורייתא מתבטל מתורת פלי לגמרי מדרבנן ג"כ ע"י הקביעות בארץ וכמ"ש הרמב"ם בפ"י המשניות פט"ו דכלים מ"ב גבי דף של עץ שקבעו בפותל וז"ל המשנה שם דף של נחתומים שקבעו בפותל רבי אליעזר מטהר וחקמים מטמאים ופי' הרמב"ם וז"ל ודף של נחתומים לוח פשוט וקטפו עליו הבצק וכבר אמרו בב"ב דס"ו בדרף של מתכת מחלוקת אשר פשוטי פלי מתכת מקבלים טומאה כמשי"ת אולם דף של עץ אע"פ שהוא מקבל טומאה מדרבנן כאשר קבעו בפותל הוא טהור לדברי הפל עכ"ל אבל הר"ש כ' וז"ל רבי אליעזר מטהר בפרק המוכר את הבית דף ס"ו מוקי לה אף בדרף של מתכת ומטהר משום דקבעו בפותל עכ"ל: מלשון אף בדרף של מתכת משמע דכמ"כ גם בדרף של עץ נמי מחלוקת.

אף בפ"י הרא"ש שם כתב בפרק המוכר מוקי לה בדרף של מתכת וטהור משום דקבעו בפותל עכ"ל. וז"ל הרמב"ם ס"פ י"א מהל' פלים לפיכך דף של נחתומים של מתכת שקבעו בפותל טמא עכ"ל ואפ"ל דהר"ש ס"ל דפשוטי פלי עץ יש מהן שטמאים מדרבנן כמ"ש התוספות שם דס"ו סע"א וכ"כ בחידושי הרמב"ן שם ודף של נחתומין של עץ טמאין מדרבנן וא"כ הא דאמר ריב"ח בדרף של מתכת מחלוקת היינו בכה"ג ג"כ פליגי ומטהר ר"א אבל ה"ה גם בדרף של עץ פליגי וחקמים מטמאים גם בזה וכמו בצנור דחקקו ולסוף קבעו פוסל את המקנה אף בג' לוגין מים שאובין דהוי שאיבה דרבנן ומצאתי בשט"מ לב"ב בדרף ס"ו שמשמע בו שיש ב' סברות.

האחד דהא דאריב"ח בדרף של מתכת מחלוקת היינו לא פמאן דמוקי לה בשל עץ אבל בשל מתכת אפילו ר' אליעזר מטמא ואילו ריב"ח קאמר דאפילו בשל מתכת פליגי ואפילו בהכי מטהר ר' אליעזר וכח דטהרה אתי לאשמעינן עכ"ל נשמע לפ"ז דרבנן מטמאים אף בדרף של עץ אע"ג דמקבל טומאה רק מדרבנן לא מהני הקביעות שקבעו בפותל לבטלו מהטומאה דרבנן ולא דמי לצנור שקבעו ולבסוף חקקו דלא היה עליו תורת פלי בתלוש וז"ש השט"מ ואילו ריב"ח קאמר דאפי' בשל מתכת פליגי ור"ל וה"ה גם בשל עץ פליגי ולכן אמר ג"כ דריב"ח כחא דטהרה אתי לאשמעינן ור"ל לכן לא חש לאשמעינן הא דרבנן מטמאי גם בשל עץ פי רבותא יותר הוא לאשמעינן כחא דטהרה דר' אליעזר מטהר גם בשל מתכת.

ונהו ממש כשטת הר"ש דאומר בפרק המוכר את הבית מוקי לה אף בדרף של מתכת והיינו כמ"ש השט"מ דאפי' בשל מתכת פליגי וה"ה גם בשל עץ פליגי אבל עוד כ' השט"מ שם וז"ל ואי נמי דאפילו רבנן מודו בשל עץ דכיון דאין להם טומאה מדאורייתא פי קבעי בטלוה מתורת פלי אבל בשל מתכת דטומאתן מדאורייתא הוא דמטמו פנ"ל עכ"ל ונהו כשטת הרמב"ם והרא"ש דרק בשל מתכת פליגי אבל בשל עץ אפילו רבנן ס"ל דהקביעות מבטלו מתורת פשוטי פלי עץ: קיצור הר"ש ס"ל דגם פשוטי פלי עץ המקבלים טומאה רק מדרבנן לא מהני להו הקביעות בפותל לבטלם מתורת פלי לרבנן דר"א אבל הרמב"ם והרא"ש ס"ל דכיון דמדאורייתא אינן חשובים פלים המקבלים

טוּמְאָה וְרַק מְדַרְבְּנָן לְכַן מְהֵי לְהוּ הַקְבִיעוּת לְבַטְלָם לְגַמְרֵי מִתּוֹרַת פְּלִי נְגַם בִּשְׁט"מ
בב"ב שם יש שני סברות אלו: ומוהרמ"פ בתשו' סי' ל"א האריף בזה ונסתייע מד'
הרמב"ם הנ"ל וכ"כ בס"ט סי' קצ"ח ס"ק ס"ג בד"ה אף מ"ש הב"ח אף באמת י"ל שדין
זה לדעת רבנן דר"א הוא במחלוקת שנוי' דהנה לכאורה י"ל מנ"ל להרמב"ם דין זה
דלמא רבנן דר"א דפסק הרמב"ם פְּנוּתִיהוּ לָא מְחַלְקֵי פְּלִל בֵּין טוּמְאָה מְדַרְבְּנָן
לְדַאֲוֲרֵייתָא מֵאַחַר דְּלִדְיָהּ קְבִיעוּת לָא מְהֵי פְּלִל בְּאַמַּת אֶפְשָׁר דְּלָא מְהֵי אִפִּי בְּטוּמְאָה
דְּרַבְּנָן פִּינּוּ שְׁהֵי עֲלֵיהּ שָׁם פְּלִי מְדַרְבְּנָן קוּדָם הַקְבִיעוּת וְכִמוּ שְׁהַחְמִירוּ גַבִּי שְׂאִיבָה
דְּרַבְּנָן ג"כ אִם הֵי עֲלֵיהּ ת"כ קוּדָם הַקְבִיעוּת וּמ"ש טוּמְאָה דְּרַבְּנָן מִשְׂאִיבָה דֵּהִיא נְמִי
מְדַרְבְּנָן וְלֹא הִקְיִלוּ בְּשְׂאִיבָה אֲלֵא כְּשֵׁלֵא הֵי עֲלֵיהּ ת"כ פְּלִל קוּדָם הַקְבִיעוּת וְזוּ הֵרִי הֵי
עֲלֵיהּ ת"כ מְדַרְבְּנָן עכ"פ קוּדָם הַקְבִיעוּת וּא"כ מְנַלן לְהַקְל בְּזֵה אַע"ג דִּי"ל בְּהַפֵּךְ דֵּהֵא
הַחְמִירוּ בְּשְׂאִיבָה דְּרַבְּנָן בְּחַקְקוּ וּלְסוּף קְבָעוּ הֵינּוּ מִשּׁוּם שְׁהֵי עֲלֵיהּ ת"כ גְּמוּר
מְדַאֲוֲרֵייתָא קוּדָם הַקְבִיעוּת מ"מ מְנַלן זֵה אִימָא אִפִּי הֵי עֲלֵיו ת"כ מְדַרְבְּנָן נְמִי הֵי
מְחִמִּירִים אִפִּי בְּשְׂאִיבָה דְּרַבְּנָן וְלֹא הִקְיִלוּ בְּקָבָעוּ וּלְסוּף חַקְקוּ גַבִּי שְׂאִיבָה דְּרַבְּנָן אֲלֵא
מִשּׁוּם דְּלָא הֵי עֲלֵיו ת"כ פְּלִל קוּדָם הַקְבִיעוּת לָא מְדַאֲוֲרֵייתָא וְלֹא מְדַרְבְּנָן וְהִכִּי מִשְׁמַע
קֶצֶת מִל' הַגַּמ' הֵתָם הָאִיכָא עֲלֵיהּ ת"כ בְּתִלוּשׁ דְּלְכַאוּרָה מְהוּ הַלְשׁוֹן ת"כ הָא פְּלִי גְּמוּר
הֵי וְהִל"ל הֵתָם הֵרִי הֵי פְּלִי מְעַיְקָרָא מְהוּ תּוֹרַת פְּלִי (וַע' בְּפִי הַמְשַׁנְיּוֹת לְהַרְמַב"ם
רפ"ד דְּמִקְנוּאוֹת שְׁעָמַד עַל דְּקָדוּקָא זֵה אֲלֵא שְׂפִי דְּמִיְיָרִי בְּצַנּוֹר שְׂאִינּוּ מְקַבֵּל וְזֵה א"א
לוֹמַר לְדַעַת פֶּל הַפּוֹסְקִים זוּלְתוּ אֲבָל עכ"פ נְשַׁמַּע דִּי"ל שְׁתּוֹרַת פְּלִי אִינּוּ פְּלִי גְּמוּר) אֲלֵא
מִשּׁוּם דִּי"ל דְּאִפִּי לֹא הֵי עֲלֵיו ת"כ בְּתִלוּשׁ רַק מְדַרְבְּנָן נְמִי לֹא הִקְיִלוּ כו' (פֶּל שְׁהוּא
מְקַבֵּל מִים) וְאֶפְשָׁר דְּהֵינּוּ טַעְמָא דְּהַרוּקָת שְׂכ' דְּמִיְיָרִי בְּצַנּוֹר שְׂיִישׁ לוֹ לְבַבְזוּ מַג' רוּחוֹתֵי
(וַע' חִי הַרְמַב"ן לְשָׁם) דְּלְכַאוּרָה מְדַאֲוֲרֵייתָא וְדֵאִי אִינּוּ פְּלִי מֵאַחַר שְׂאִינּוּ מְקַבֵּל מִים רַק
מְדַרְבְּנָן צ"ל דְּפוֹסֵל וְאִפ"ה לָא מְהֵי אִם קְבָעוּ אַח"כ וְאַע"ג דְּשֵׁא"פ פְּלִיגִי עֲלֵיו וּמוֹקִי לָהּ
בְּצַנּוֹר שְׂיִישׁ לוֹ לְבַבְזוּ מַד' רוּחוֹתֵי הֵינּוּ מִשּׁוּם דִּס"ל דְּכֶשְׂאִין לוֹ רַק מַג' לָא הֵי פְּלִי
מְדַרְבְּנָן ג"כ.

וְהֵי בְּתִשׁוּבַת מְהַרמ"פ הִבִּיא רֵאִי לְדִין זֵה דְּדָבָר שְׁהוּא חָשׁוּב פְּלִי רַק מְדַרְבְּנָן מְתַבְּטֵל
מִת"כ ע"י הַקְבִיעוּת שְׁקָבָעוּ אַח"כ. וְהָא דְּאָמַר הַתְּלַמוּד (בב"ב שם דס"ו א') בְּתַחֲלָה
שְׂאִינִי פְּשׁוּטִי פְּלִי עֵץ דְּטוּמְאָה דְּרַבְּנָן (וְהַלְפָּה בְּקָבָעוּ מִיְקַל ר"א אִפִּי קְבָעוּ אַחַר שְׁהֵי
עֲלֵיו שָׁם פְּלִי מְדַרְבְּנָן) וְלְכַאוּרָה תְּמוּהָ דְּנִדְאִי לר"א דס"ל דְּהַקְבִיעוּת מְהֵי לְבַטֵּל אִפִּי
פְּלִי בְּדַאֲוֲרֵייתָא פֶּל שְׁקָבָעוּ וּלְבַסּוּף חַקְקוּ וּלְדִידְנִי בְּדַרְבְּנָן נְחִית חַד דְּרָגָא לוֹמַר דְּאִפִּי
חַקְקוּ וּלְבַסּוּף קְבָעוּ מְהֵי וְכַדְפְּרִיף מְפָלֵל דְּשְׂאִיבָה דְּאֲוֲרֵייתָא כו' וְכִינּוּ דְּלִדְיָהּ בְּאִיסוּר
דְּרַבְּנָן מְהֵי אִפִּי בְּשְׁהֵי עֲלֵיו ת"כ גְּמוּר מְדַאֲוֲרֵייתָא קוּדָם הַקְבִיעוּת דִּמ"מ ע"י הַקְבִיעוּת
שֵׁאח"כ ה"ל פְּנַתְבְּטֵל מִת"כ לְגַבִּי אִיסוּר דְּרַבְּנָן דִּמְש"ה פְּרִיף מְפָלֵל דְּשְׂאִיבָה כו' א"כ
לְדִידְנִי וְדֵאִי כ"ש הוּא דְּבִשְׁהֵי עֲלֵיו קוּדָם הַקְבִיעוּת ת"כ רַק מְדַרְבְּנָן דְּמְתַבְּטֵל ע"י
הַקְבִיעוּת מִת"כ לְגַמְרֵי מִשֵׁא"כ לְרַבְּנָן דְּפְּלִיגִי אַר"א וְס"ל דְּבְּדַאֲוֲרֵייתָא לָא מְהֵי קְבִיעוּת
פְּלִל אִפִּי קְבָעוּ וּלְבַסּוּף חַקְקוּ וּבְדַרְבְּנָן נְמִי לָא מְהֵי בְּחַקְקוּ וּלְבַסּוּף קְבָעוּ אֲלֵא דְּוּנְקָא
בְּקָבָעוּ וּלְסוּף חַקְקוּ א"כ לְדִידְהוּ מְצִינּוּ לְמִימַר דְּרַבְּנָן נְמִי לֹא הִקְיִלוּ אֲלֵא כְּשֵׁלֵא הֵי
עֲלֵיו ת"כ אִפִּי מְדַרְבְּנָן פְּלִל קוּדָם הַקְבִיעוּת כְּמוֹ צַנּוֹר שְׁקָבָעוּ וּלְבַסּוּף חַקְקוּ שְׁמַתְחֵלָה
הֵי בְּקַעַת עֵץ כו' וְהָא דְּאָמְרִינּוּ בְּתַחֲלָה שְׂאִינִי פְּשׁוּטִי פְּלִי עֵץ דְּרַבְּנָן לר"א אָמְרִינּוּ הִכִּי

ולא לרבנן הן אמת דאי לאו דברי הרמב"ם לא הנה קשה כ"כ אמוהרמ"פ דהנה מצ"ל דס"ל דהלכה כר"א כמו שצ"ל פן לדעת הרא"ש והטור כמ"ש בס' באר יעקב סי' ר"א (אלא דבאמת הוא דוחק גדול בדעת הטור ג"כ דהא לר"א אפילו חקקו וילבסוף קבעו נמי אינו פוסל מאחר דבדף של מתכת מחלוקת א"כ אפי' אחמירו בשאיבה כשיל תורה אין להחמיר בזה ויש ליישב בדוחק גדול ואכמ"ל) אבל בהרמב"ם א"א לומר פן שיהי פסק להדיא בפ"י המשניות פט"ו דכלים מ"ב שם דהלכה פרבנן (וכ"כ בחיבורו ספי"א) וכ' שם דלרבנן נמי מקילים בכלים דרבנן שקבעום וקשה מנ"ל הא: קיצור.

מהרמ"פ בתשובה סי' ל"א דס"ל בהרמב"ם פט"ו דכלים אין הראיה נכונה ממ"ש בגמרא שאני פשוטי כלי עץ דטומאה דרבנן דאלמא דבר שהוא כלי מדרבנן מתבטל ע"י הקביעות דזהו לרבי אליעזר דמיקל בקבעו וילבסוף חקקו אף בדאורייתא לכן בדרבנן מיקל אף בחקקו וילבסוף קבעו אבל לרבנן דבדאורייתא אפילו קבעו וילסוף חקקו לא בטל תורת כלי מיני' אימא אף בדרבנן לא מהני כל שהיה עליו תורת כלי בתלוש: טז וצ"ל דמוכח לה מהא דאמר ר' יוסי ב"ח ב"ח דף של מתכת מחלוקת דמשמע הא ב"ח דף של עץ רבנן נמי מודו לר"א דמתבטל ע"י קביעתו בפותל אלמא דרבנן נמי דבר שהוא כלי מדרבנן כמו דף של עץ דמקבל טומאה מדרבנן מתבטל ע"י הקביעות מיהו הוכחה זו אינה אלא להאומרים דפשוטי כלי עץ מקבלים טומאה מדרבנן וזהו דעת הרמב"ם וכ"כ התוס' בב"ב שם בשם י"מ משא"כ להאומרים דאין מקבלים טומאה כלל א"כ לא מוכח מידי ונשפיר י"ל דכלי דרבנן נמי לא מתבטל ע"י הקביעות שאח"כ וְהָא דְלֹא אוּקְמִי מחלוקתם ב"ח דף של עץ ג"כ היינו משום דלמסקנא פשוטי כלי עץ אין מקבלים טומאה וכ"כ רש"ב"ם להדיא דס"ו סע"א דה"ט לא מוקמי מחלוקתם ב"ח דף של עץ ומשמע קצת ממ"ש רש"ב"ם שם סד"ה לעולם ר"א ובמסקנא נמי מוקמי לה ב"ח דף של מתכת (ור"ל שזהו ראיה, דפשוטי כלי עץ אין מקבלים טומאה מדרבנן ג"כ דאל"כ אמאי מוקי לה ב"ח דף של מתכת דייקא) דס"ל דרבנן כלי דרבנן נמי אין מתבטל ע"י הקביעות ומש"ה הוי מצי לאוקמא ב"ח דף של עץ את"ל דמקבלים טומאה ומדלא מוקים לה ש"מ דאין מקבלים טומאה כלל דאל"כ אין ראיה מהמסקנא דלמא לעולם מקבלים טומאה מדרבנן וְהָא דְלֹא מוקים מחלוקתם בהכי היינו משום דרבנן נמי מודו בהא דמתבטל ע"י הקביעות כמ"ש הרמב"ם מיהו יש לדחות דמ"ש רש"ב"ם ובמסקנא נמי כו' אינו ראיה אלא דלק"מ מפאן עכ"פ נמצינו למדים דלהאומרים דפשוטי כלי עץ מקבלים טומאה מדרבנן עכצ"ל דדבר שיש עליו ת"כ מדרבנן לבד מתבטל מת"כ, ע"י קביעתו לקרקע אפילו היה עליו ת"כ זו שמדרבנן קודם הקביעות וז"ד הרמב"ם וילהאומרים דפשוטי כלי עץ אין מקבלים טומאה מדרבנן כלל וז"ד רש"ב"ם וש"פ אין הכרח לסברא זו וקרוב לומר שלדבריהם הדעת נוטה להפך משום דעכ"פ היה עליו ת"כ קודם הקביעות ול"ד לצינור שקבעו וילבסוף חקקו פנ"ל והנה בתוספות דב"ב דס"ו א' הובאו ב' סברות בזה וכמ"כ בפ"ק דסנפה דף ה' ע"א ד"ה מסגרתו ובמנחות פ"ק שתי הלחם דצ"ו ע"ב בד"ה לדברי האומר ומשמע יותר דס"ל דף של נחתומים של עץ מקבל טומאה מדרבנן וכ"ד הרמב"ן בחידושי' בב"ב שם וכ"כ בשט"מ שם ומיהו כפר כתבתי דלהר"ש אף ב"ח דף של מתכת מחלוקת וכן ב"ח דף של עץ ומעשה י"ל בענין הנדון שלפנינו בכלי שנקבוחו כ"ט להראב"ד והרא"ש וסיעתם דגזרי' בהו מדרבנן מלטבול תוכו אי קבעום אח"כ בקביעות גמור

בבגנו המחנך לקרקע תליה בסברות אלו אם מותרים לטבול בו אח"כ דמאחר שאין הטעם רק משום גזירה א"כ לא חמור מדבר שאין עליו ת"כ רק מדרבנן ולא מדאורייתא דלהרמב"ם וסייעתו מתבטל מת"כ מדרבנן ג"כ ע"י חיבורו לקרקע ולרשב"ם וסייעתו אין הכרח לומר כן והנה ממה שהקילו האחרונים בענין הנסרים שטובלין עליהם פשחיתו ברגנן פדעת תשו' מוהרמ"פ הנ"ל אין ראיה דקיי"ל פהרמב"ם דשא"ה דממ"נ שפיר דמי דלהאומרים דפשוטי פלי עץ אין מקבלים טומאה מדרבנן ג"כ בלא"ה ניקח דאין בנסרים שום טומאה וכל החקירה במוהרמ"פ היינו את"ל לחוש להאומרים דמקבלים טומאה מדרבנן ולדידהו שפיר מיימי ראיה דעכצ"ל לדידהו דע"י הקביעות מתבטלים מת"כ פנ"ל.

אבל בנ"ד אין שייך לומר ממ"נ כו' אלא דאע"ג שאין הכרח דהלכה פהרמב"ם עכ"ז לכאורה לא היה להחמיר כ"כ בנ"ד אף לכתחלה מאחר דכל עיקר המשא ומתן אינו אלא לדעת הרמב"ד והרא"ש והריטב"א ולשא"פ טובלים בכלי מנוקב פנ"ל וכ"פ בש"ע א"כ פנין דלדידהו נמי יש לומר דטובלים בו ע"י חיבור לקרקע דהיינו להאומרים דפשוטי פלי עץ מקבלים טומאה מדרבנן א"כ אע"ג די"ח ע"ז אין להחמיר כ"כ מה גם דלהחולקים נמי לא ברירא מלתא בהפך וכ"ש שהרבה פוסקים סוברים דכלי שקבעו ולסוף חקקו טובלים בתוכו דלדידהו ודאי צ"ל דכלי דרבנן ודאי מתבטל ע"י הקביעות פנ"ל לר"א וא"כ הדרא קושיא לדונכתא למה החמיר כ"כ רבינו ז"ל שלא יהיה עליה ת"כ מעולם ולמה לא די לנו במה שמחברים אותה בבגנו אח"כ: קיצור: מ"מ מוכח מדאמר בדרף של מתכת מחלוקת מוכח הו' בדרף של עץ אף רבנן מודו וא"כ מוכח דדבר שמקבל טומאה מדרבנן בטל ע"י הקביעות וא"כ פלי המנוקב נקב גדול דנתבטל לגמרי מדיו פלי ואינו מקבל טומאה אף מדרבנן לכן אף אם לענין לטבול בתוכו יש חשש שיורי פלי עליו מ"מ ע"י הקביעות גמור בקרקע י"ל שמתבטל לגמרי וטובלים בתוכו רק יש דחיות ע"ז מפירוש הר"ש דס"ל דגם בדרף של עץ מחלוקת או מפרשב"ם דס"ל דף של נחתומים של עץ טהור אף מדרבנן ומ"מ הרי אף לפר"ש י"ל שאני התם דהיה לו תורת פלי מדרבנן לקבל טומאה אבל פלי המנוקב נקב גדול דטהור לגמרי ונתבטל לגמרי מתורת פלי שפיר מהני ליה הקביעות הגמורה בארץ לטבול בתוכו: יז אמנם באמת דבריו מיוסדים על אדני פז ויסודתם בהררי קדש שכן מתבאר להדיא מדברי הרמב"ד ז"ל גופא בהשגות פ"ו מהל' מקואות שם שהרי על מ"ש הרמב"ם הלוקח פלי גדול וניקבו כו' וקבעו בארץ ועשהו מקנה ה"ז פשר.

כ' ע"ז הרמב"ד דבר זה אינו מחנך להטביל בתוכו כו' הרי דאפילו אקבעו בארץ פליג אדלכאורה אפ"ל דלא פליג אלא אם קבעו בארץ באופן שהוא עומד ע"ג הארץ ולא קברו בתוכו אבל אם קברו בארץ גם חיברו שם היטב י"ל דמודה והטעם אפשר דס"ל כמ"ש התוס' בשם רשב"א בב"ב דס"ה ע"א גבי תנור דלא חשיב חיבורו חיבור אפילו לר' אליעזר דמש"ה מקבל טומאה לר"א ג"כ וצ"ל הטעם משום שעומד כולו למעלה מהארץ ואינו קברו תוכו (וגם חיבורו הוא בטיט ולא בטוב כ"כ כחיבור הדף של נחתומים לפנותל שי"ל שהוא ע"י מסמרים) דמש"ה אין חיבורו חשוב חיבור לקרקע כ"כ כשאר פלים הקבורים בארץ וע' חילוק פנה בב"י בא"ח סי' ש"ח ד"ה פיסוי בור ודוח בשם הר"ן דחילוק בין תנור ובין פלים הקבורים בארץ ע"ש.

ואפֿשֿר הָרֶאָבֿ"ד הֵבִין דִּמ"ש הָרֶמְב"ם וְקִבְעוּ בְּאֶרֶץ הַיִּינוּ נְמִי חִיבוּר קַל תִּדַע שְׁהָרִי כו' וְכֵן אִם פִּקְקוּ בְּסִיד וּבְבִנְיָן כּו' הָיָה פִּקְבְּעוּ בְּאֶרֶץ וְאֵהָא הוּא דְּפִלִּיג הָרֶאָבֿ"ד וְלֹא אֶחֱיבוּר גְּמֹור נְטוּב מִיְהוּ דְּבָרֵי הַתּוֹס' הַנִּ"ל אֵינָן מְוַסְּפִים דְּהָא דְּפִי דִּמְש"ה תַּנּוּר אֵין מְקַבֵּל טְוִמָּאָה מְשׁוּם שְׂאִין חִיבוּרוֹ חֲשׁוּב חִיבוּר לֹא מְשַׁמֵּע פֶּן בְּפִי הַמְשַׁנּוֹת לְהָרֶמְב"ם פ"ה דְּכֻלִּים מְשַׁנָּה י"א וְכִדְבָרֵיו מְשַׁמֵּע לְהִדְיָא בְּשַׁבַּת קכ"ה א' מֵהוּ דְּתִמָּא פִּינָן דְּחִבְרִינָהוּ כּו' וְאִי פְּהַתּוֹס' דְּאֵין חִיבוּרוֹ חֲשׁוּב חִיבוּר פֶּלֶל מֵאִי קמ"ל גַּם בְּתִשׁוּ' הָרֶאָבֿ"ש פֶּלֶל ל"א ס' ז' מְשַׁמֵּע דְּאֶפִּילוּ סְלוֹן שַׁע"ג קֶרְקַע וְאֵינוּ קְבוּר תּוֹכוֹ אִם חִיבְרוּ בְּבִנְיָן הָיָה חִיבוּר וְעַבְבֿ"י וּמְשַׁמֵּע דְּבָכָל עֲנִיָן שְׁחִיבְרוּ פִּלִּיג הָרֶאָבֿ"ד לּוֹמַר דְּלֹא מְהַנִּי וְהִטְעַם פֶּשׁוּט וּמְבִנְיָן אֶרְבָּעָא דְּכִינּוֹן שְׁהִטְעַם שְׁהִחְמִירוּ לְטַבּוּל בְּכָלִי מְגֻנָּב כ"ט הַיִּינוּ מְשׁוּם גְּזִירָה שְׁיָבוּא לְטַבּוּל תּוֹף פְּלִי שְׂאִינוּ מְגֻנָּב כ"ט כמ"ש הָרִיטְב"א וְא"כ מֵאִי אֶהְיִי לָן שְׁיִקְבְּעוּהוּ בְּקֶרְקַע.

אֶפְתִּי הַגְּזִירָה בְּמִקּוּמָה עוֹמְדָת שְׁיִטְבְּלוּ תּוֹף פְּלִי שְׂאִינוּ מְגֻנָּב שְׁקִבְעוּ בְּקֶרְקַע דְּאֶסוּר לְטַבּוּל בְּתוֹכוֹ בְּנֻדָּי לכ"ע אִם חֶקְקוּ וְאֶח"פ קִבְּעוּ (וְאֶפִּילוּ בְּקִבְּעוּ וְאֶח"פ חֶקְקוּ י"ח). וּבְשַׁלְמָא אִי הָיָה הִטְעַם מְשׁוּם דְּעִדְיָן יֵשׁ תּוֹרַת שְׁיִוְרֵי פְּלִי עֲלִיו כמ"ש הַב"י לְדַעַת הָרֶמְב"ם בְּזֵה שְׁפִיר י"ל שְׁהִקְבִיעוּת מְבַטְלָתוֹ מִתּוֹרַת שְׁיִוְרֵי פְּלִי זֹאת וַיֵּשׁ לְדַמּוּתוֹ לְכָלִי דְּרַבְּנָן שְׁמַתְבַּטֵּל מִת"כ לְגַמְרֵי ע"י קְבִיעוּתוֹ בְּאֶרֶץ פנ"ל אוֹת ט"ו ט"ז וְדָרָךְ זֶה יִתְכַּן בְּיָשׁוּב דַּעַת הָרֶמְב"ם דְּתַרְתִּי בְּעֵי נֶקֶב הַמְטַהְרוּ וּקְבִיעוּת בְּאֶרֶץ כמ"ש הַב"י דְּלִכְאוּרָה ק' עֲלִיו ג"כ מ"מ נִאֵם ע"י נֶקֶב הַמְטַהְרוּ לְחֹדֵד לֹא יֵצֵא מִת"כ מֵאִי מְהַנִּי הַקְבִיעוּת ה"ז דּוּמָה לְחֶקְקוּ וּלְבִסּוּף קִבְּעוּ מִיְהוּ בְּאֶמֶת י"ל דַּע"י הַנֶּקֶב יֵצֵא בְּנֻדָּי מִת"כ מְדַאוּרֵי יִתָּא רַק שְׁנַשְׂאָר עֲלִיו שֵׁם שְׁיִוְרֵי פְּלִי וְאֶסוּר לְטַבּוּל תּוֹכוֹ מְדַרְבְּנָן לְכֵן לְגַבִּי פְּלִי דְּרַבְּנָן מְהַנִּי הַקְבִיעוּת לְבַטְלוּ מִת"כ לְגַמְרֵי אֶפִּי בְּחֶקְקוּ וְאֶח"פ קִבְּעוּ פנ"ל.

מִשָּׂא"כ לְהַמְפָּרְשִׁים הִטְעַם מְשׁוּם גְּזִירָה אֶפִּילוּ קְבִיעוּת לֹא מְהַנִּי דְּאֶפְתִּי הַגְּזִירָה בְּמִקּוּמָה עוֹמְדָת שְׂמָא יִטְבְּלוּ תּוֹף פְּלִי שְׁלַם מְחֻנְבֵּר דֵּה"ל פְּלִי מְדַאוּרֵי יִתָּא מְמַשׁ וְאֶסוּר לְטַבּוּל תּוֹכוֹ בְּנֻדָּי (וַע' בַּר"ש רפ"ה דְּגִזֵּר בְּכָלִים קְבוּעִים יוֹתֵר מִבְּתַלּוּשִׁים כּו' ע"ש וְכִכָּה נִשְׁמַע לְעֲנִיָן פְּלִי מְגֻנָּב דְּגִזֵּר ג"כ בְּכָלִים קְבוּעִים כְּמוֹ בְּתַלּוּשִׁים עכ"פ).

הַלְפָּךְ לְהָרֶאָבֿ"ד וְהָרֶאָבֿ"ש בְּתִשׁוּ' וְהָרִיטְב"א אֵין זֹו דְּרָךְ מוֹצִיאָתוֹ מִיַּדִּי אֶסוּר הַטְּבִלָּה תּוֹף פְּלִי אא"כ לֹא הִזְיָה עֲלִיו ת"כ מְעוּלָם שְׁזָה סְגִי לְהוֹצִיאָתוֹ מִיַּדִּי הָאִי חֲשַׁשָּׂא פְּדַלְעִיל אוֹת י"ד וְאֶרְף אִם לֹא הִזְיָה עֲלִיו ת"כ מְעוּלָם מ"מ צָרִיף קְבִיעוּת בְּבִנְיָן ג"כ וְכמ"ש לְעִיל סוּף אוֹת י"ד וְגַם לְצֵאת לְדְבָרֵי הָרֶמְב"ם דְּלִשְׁטָתוֹ י"ל שְׂאֶרְף אִם לֹא הִזְיָה עֲלִיו ת"כ מְעוּלָם צָרִיף קְבִיעוּת וְכֵן לְסִבְרַת ר"י דְּדוּמָיָא דְּמַעֲיָן בַּעֲי' שְׁהוּא בְּקֶרְקַע י"ל שְׂצָרִיף קְבִיעוּת גַּם עוֹד יֵשׁ פִּי אַחַר בְּהָרֶאָבֿ"ד וְלִסְלַק אוֹתוֹ חֲשַׁשׁ צָרִיף קְבִיעוּת וִית' לְקַמְן אִי"ה: קִי צוּר.

מְהָרֶאָבֿ"ד מְבִנְיָן דְּאֶפִּילוּ קְבִיעוּת לֹא מְהַנִּי דַּס"ל כְּפַר"ש דְּאֶרְף בְּדָף שֶׁל עֵץ מְחֻלְקָת גַּם אֶפ"ל דְּלֹא פְּלִיג רַק אִם ע"ג הָאֶרֶץ וְלֹא פְּשַׁקְבְּרוּ פְּלוּ בְּאֶרֶץ או"י לְדְּאֶפִּילוּ בַּכָּה"ג פְּלִיג מְשׁוּם גְּזִירָה אֶבֶל פְּשִׁלָּא הִזְיָה עֲלִיו ת"כ מְעוּלָם וְגַם קִבְּעוּ הֵיטֵב בְּאֶרֶץ וְדָאִי מְהַנִּי לְכָל הַדַּעוּת: וְהִזְיָה אֶפֿשֿר לְהִבִּיא עוֹד סְמִיכוּת לְזָה דְּהִנֵּה מְקוּר הַדִּין דְּטְבִילָה תּוֹף פְּלִי גְּמֹור הוּא דְּאוּרֵי יִתָּא לֹא מְטַעַם שְׂאוּבִים לְבַד זֶהוּ פִּירֵשׁ ר"י בְּתוֹס' פ"ק דְּפִסְחִים דִּי"ז ע"ב וְבב"ב דַּס"ו ע"ב דַּס"ל דְּשְׂאוּבָה אֶפִּילוּ פְּנֻלָה הִיא רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ קִשָּׁה מ"ט גְּזִירוּ רַבְּנָן בְּשְׂאוּבָה פֶּלֶל וְלָכֵן פִּירֵשׁ דְּגִזֵּרוּ שְׂאוּבָה אִטּוּ דְּלָמָּא אָתוּ לְאִטְבּוּלִי בְּמִנְיָ דְּבַתּוֹף הַפְּלִי

נדאי אסור לטבול דאורייתא וכ"כ בחידושי הרמב"ן בב"ב שם ד"ה שאני שאיבה גזרו
בהן משום דאתי לטבולי בכלי.

וכ"כ הרא"ש בשמו בפרק מרובה ס"י ג' וכ"כ עוד בהל' מקנאות סוף מסכת נדה סי'
א' שמה יטבול בכלי דהא נדאי אסור מדאורייתא דבור דומיא דמענין בענין שיהיה
בקרע כו' והר"ש הביא דברי ר"י בפ"ב דמקנאות ונחלק עליו דכולו שאובה אסור
מדאורייתא וא"כ לפ"ז הא דג' לנגין שאובין פוסלין א"צ לומר משום דלמא אתי
לטבולי בכלי אלא גזרו אטו פולה או רובה שאובה כו' א"כ לפ"ז יש לחקור אם יספור
הר"ש מ"ש ר"י דטבילה בכלים אסור דאורייתא דר"י הנצרה לזה דאל"כ אמאי גזרו
בג' לנגין כו' משא"כ להר"ש א"צ לזה מיהו מצד הסברא י"ל דהדין כמ"כ להר"ש
ואדרבה הרי הר"ש מחמיר יותר מר"י.

אף לשון הר"ש בשם ר"י הוא וי"ל דגזור אטו בכלי ובכלי עצמו לא שרי לטבול דבענין
דומיא דמעין שהוא בקרע. מלשון לא שרי משמע שלא ברור דאינה טבילה פלל
מדאורייתא ולכאורה יש ראיה ברורה לזה מהגמרא פ"ג דברכות דכ"ב ע"ב לא שנו
אלא בקרע אבל בכלים לא נחד אומר אפילו בכלים.

הרי מבואר דאפילו כולו מים שאובין רק שהוא בקרע עדיף ממים בפלי והיינו כדפירש
ר"י דכולו שאוב פשר מדאורייתא משא"כ פשהו בכלי אינו טבילה מדאורייתא ומ"ד
אפילו בכלי אין ר"ל דס"ל דמדאורייתא אפילו בכלי שרי אלא שאני בעל קרי דאפילו
בט' קבין מהני לכן טבילה במ' סאה אפילו בכלי מהני: אף לפ"ז קשה לי מאד על פי
ר"ש והוא זה דהנה מהרח"ש בתשו' ח"ג סי' כ"א הקשה על הטור דמתיר לטבול תוף
פלי שקבעו ולבסוף חקקו דהא לרבנן דר"א פרק המוכר את הבית שם אסקינן דלא מהני
זה רק לענין שאיבה דרבנן לבד נהרי טבילה תוף פלי הוא דאורייתא ומה שתירץ שם
די"ל דקי"ל כר' אליעזר זהו דחוק אף באמת לא על הטור לבד תלונתם פי דברי הטור
לקוחים מדברי הרא"ש בהל' מקנאות סי' ח' דמדמה אבן שקבעו ולבסוף חקקו להשוקת
שקבעו ובשוקת שקבעו שהיא צור משי"ב נדאי דשרי אף לטבול בתוכו ודברי הרא"ש
לקוחין מדברי הר"ש פ"ה דפרה משנה ז' השוקת שקבעו וז"ל והכא מייירי בסלע מחובר
שחקקו אין נחשב פלי הואיל ולא היתה עליו שם פלי בתלוש ואפילו היתה תלוש אלא
שקבעו ולבסוף חקקו כדאמר פרק המוכר את הבית גבי צינור עכ"ל וספ"ד דמקנאות
גבי השוקת שקבעו פתב בפ"ה דפרה היא שנויה ושם פרשתיה עכ"ל הרי דבריו
מבוארים דמשנה אבן שקבעו ולבסוף חקקו למחובר מעיקרו וא"כ שרי אף לטבול בתוכו
וקשה דלא דמי פלל למחובר מעיקרו דהיינו השוקת שקבעו שאני מתלוש ולבסוף חיברו
כדאיתא פ"ק דחולין דט"ז ע"א.

אכן גבי השוקת שקבעו דהוא מחובר מעיקרו שפיר שאינו חשוב פלי פלל מדאורייתא
אף שחקקו דה"ל כחוקק חפירה תוף הארץ ואף שיכול לתלוש את האבן ויהיה פלי מ"מ
פל שלא תלוש והוא מחובר מעיקרא נדאי הנה טבילה בו דומיא דמענין שהוא בקרע
משא"כ אבן שהיה תלוש וחיברו וקבעו וחקקו ס"ל לרבנן בהדיא דה"ל פלי ורק
בשאיבה דרבנן הקילו משא"כ לטבול בתוכו דה"ל דאורייתא ור"פ ששי גבי עוקת
המערה פר"ש בהדיא דהיינו השוקת שקבעו שהוא צור שמשששת ימי בראשית אושקבעו

וילבסוף חקקו ונהי דלאו כלי הוא מ"מ אין נחשב כמקנה לטבול בתוכו אא"כ נקוב כשפ"ה לחבר מימיו למי המקנה שיש בו ארבעים סאה כו' עכ"ל ונ' דמה שצריך חיבור היינו לפי שאין בהעווקה לבד ארבעים סאה וכמו חורי המערה וסדקי המערה וכדאומר לחבר מימיו למי מקנה שיש בו ארבעים סאה והיינו שבעווקה עצמה אין בה מ"ס ולכן צריך עירוב כשפ"ה אבל אם היה בהעווקה לבד ארבעים סאה טובלין בתוכה אף שאינה מחוברת למקנה בכשפ"ה פיון שאינה כלי וכדין השוקת שפסלע וכן מבואר הפירוש בטוש"ע סעיף נ"ח נ"ט אלא דשם מפורש עוקת המערה כפי הרמב"ם והנה הרשב"א בתשו' סי' ת"ת מבואר מדבריו דבקבעו ולסוף חקקו טובלין אף בתוכו וקשה מאד ע"ז כנ"ל בשם מהרח"ש וצ"ל דהר"ש ס"ל דלקושטא דמלתא א"א להעמיד המסקנא דב"ב דס"ו דמוקים לה כרבנן ומטעמא דשאני שאובה דרבנן דהא ניחא לענין חקקו וילבסוף קבעו שפוסל את המקנה דיש לפרשו אפילו בשלשה לוגין אבל הא דקבעו וילבסוף חקקו דתניא דאינו פוסל את המקנה משמע ודאי אפילו כל המקנה או רובה נעשית ע"י צינור זה ג"כ אינו פוסל דומיא דכמה משניות דתנן במסכת מקנאות דאינו פוסל את המקנה דהיינו אפילו כל המקנה כולה כמו בהשוקת שפסלע פ"ה דפ"ה מ"ז ורפ"ד דמקנאות וגבי שק וקופה פ"ו מ"ה וגבי סלון פ"ד מ"ג וכ"מ רפ"ד גבי צינור גופא.

ואמרו ע"ז בתוספתא דהיינו בקבעו ולסוף חקקו וכדפרש"י פ"ק דשבת דט"ז ע"ב משמע ודאי אפילו כל המקנה נעשית ע"י צינור זה וכ"מ בתשו' מהר"מ מרוטנבורג סי' קצ"ג. והרמב"ם בפי' המשנה שם פי' הטעם משום דקיי"ל שאובה הוא מדרבנן וס"ל דהיינו אפילו כולה שאובה וכדעת ר"י וכמ"ש הרמב"ם בהל' מקנאות רפ"ד דין תורה כו' אבל לפ"ד הר"ש פ"ב מ"ג שפכת ומיהו א"א לומר בשום ענין דכולו שאוב דרבנן א"כ הא דצינור שקבעו וילבסוף חקקו דאינו פוסל את המקנה אפילו כל המקנה א"א להעמיד משום דשאובה דרבנן אעכ"ל דע"י שקבעו תחלה מתבטל מתורת כלי אף שחקקו אח"כ מדאורייתא ואע"ג דבשאר דברים יש דתלוש וילבסוף חב"ו ה"ל כתלוש מ"מ הקא דחברו קודם שעשאו כלי שאני והקושטא מדף של נחתומין דחכמים מטמאים אפ"ל דמייירי ג"כ בחקקו וילבסוף קבעו.

או שי"ל דלענין שאובה ואפילו לענין טבילה בתוך הכלי אינו פוסל מדאורייתא רק בכלי תלוש דהא לא נתבאר בפירוש דבכלי אין טובלין רק משום דאינו דומיא דמענין דהוא בקרקע והיינו בכלי תלוש או עכ"פ שהיה עליו תורת כלי בתלוש אף שחברו אח"כ אבל אם לא היה עליו תורת כלי בתלוש א"כ המקנה שבו שפיר היא דומיא דמענין שהוא בקרקע ושרי אף לטבול בתוכו ואפשר אף לפר"י י"ל כן כדמשמע קצת במרדכי פ"ב דשבועות סי' תשמ"ה שפכת וז"ל וא"ת פיון דכולו שאוב מדרבנן א"כ למה גזרו ג' לוגין שאובין פוסלין את המקנה ואומר ר"י דגזרו אטו פלים שאינן מחוברין בקרקע דהנהו ודאי פוסלין ומקבלין טומאה מן התורה דכתיב וכל משקה אשר ישטה בקל כלי יטמא עכ"ל הרי אומר רק אטו פלים שאינן מחוברין בקרקע משמע בהדיא דכלים המחוברים בקרקע אינן פוסלים מדאורייתא ואמת התוספות ושאר פוסקים בשם ר"י לא כתבו לשון אטו פלים שאינן מחוברים לקרקע רק דלמא אתי לאטבולי במנא דטבילה דבתוך הכלי ודאי אסור לטבול דאורייתא והמרדכי נ' דס"ל דלא שנייה לגזור ג' לוגין שפלו לתוך המקנה אטו טבילה בכלי דמה ענין זה לזה ע"כ מפרש דגזר אטו שאובין

שנפלו לתוך המקנה ע"י פלים תלושים המקבלים טומאה דהנהו פסולין מדאורייתא וזה כמ"ש הר"ש פ"ב, מ"ג משום דהנוניתן ע"י טהרה בעינן וא"כ לענין טבילה תוך הכלי אין ראיה קלל מהמרדכי לומר דבכלי המתפר לקרקע אינו מדאורייתא אף בקבעו ולסוף חקקו דהמרדכי אינו מירי רק לענין שנפלו לתוך המקנה וע"ש מ"ש המרדכי סי' הנ"ל פתב רבינו יואל כו' מה מענין שעיקרו בקרקע שהמים נוגעים בקרקע אף בור שעיקרו בקרקע לאפוקי בתוך הכלי דלא עיקרו בקרקע שהרי יש לו שוליים כו' עכ"ל וא"כ לפ"ד ר"י רחוק מאד הדין לפסול את המקנה מדין לטבול בתוכו דלפסול את המקנה ה"ל שאיבה דרבנן מדין לטבול בתוכו דה"ל דאורייתא לכן י"ל דצינור שקבעו ולסוף חקקו פסול לטבול בתוכו מדאורייתא אף שאינו פוסל אם כל המקנה נעשה על ידו אבל לפר"ש והרא"ש והרשב"א בתשו' סי' ת"ת והטור פ"נ דאינו פוסל את המקנה בולה.

א"כ מדאורייתא בטל מתורת פלי לכן ס"ל דאף טובלין בתוכו דה"ל כמו מענין דעיקרו בקרקע דה"ל נקרקע הוא משום דנתבטל מתורת פלי ומהמשניות דמסכת מקנאות הנז"ל משמע דהיכא דתנן אינו פוסל את המקנה היינו שאין תורת פלי עליו קלל מדאורייתא ולא מדרבנן וכן גבי טבילת אם אין לה לבבז כו' פ"ד וא"כ זה ראיה קצת לשטת ר"ש וסיעתו עכ"פ מוכח משטת ר"ש דהיכא דתנן אינו פוסל את המקנה ה"ל לטבול בתוכו כמו בצינור שקבעו ולסוף חקקו א"כ אף לפר"י דצינור שקבעו ולסוף חקקו יצא מקלל זה לרבנן דר' אליעזר מ"מ בשאר מקומות דתנן אינו פוסל את המקנה ה"ל לטבול בתוכו וא"כ גבי השוקת שבסלע כו' היתה פלי כו' נוקבה כו' פ"ש ה"ל דטובלין גם בתוכה ובפרט דהיכא מוכח כן דהא רישא השוקת שבסלע ודאי שרי אף לטבול בתוכו פ"נ דהוא צור משי"ב א"כ גם בסיפא היתה פלי כו' נוקבה מלמטה כו' פשרה היינו דומיא דרישא דהשוקת שבסלע שפשרה לטבול בתוכה ולהכי נקט לשון פשרה ולא לשון אינו פוסל את המקנה ולפ"ז מ"ש הרמב"ם פ"ו ה"ד הלוקח פלי כו' יצא לו זה ממשנת השוקת שבסלע כו' וכ"כ בתשו' פמ"א ח"ג סי' מ"א שיצא לו ממשנה זו ודלא כהכ"מ ואף דהרמב"ם ס"ל כפר"י בדין פולו שאוב ודלא כהר"ש מ"מ ס"ל פ"נ שנתבטל מתורת פלי וקבעו בקרקע ה"ז כמו מענין שהוא בקרקע כו': הרי נתברר דבתוך פלי שניקבו נקב גדול וקבעו בארץ מותר לטבול בתוכו לא מיבעיא לפר"ש והרא"ש פ"ה דפ"ה מ"ז גבי אלא שקבעו ולבסוף חקקו וספ"ד דמקנאות גבי השוקת שכ' אין תורת פלי עליו לכל דין ובהרא"ש הל' מקנאות סי' ו' ה"ל פחוקק בקרקע ובסי' ח' במשנת השוקת וה"ל כו' ואח"כ חקקה והרשב"א והטור דלדבריהם היכא דתנן אינו פוסל את המקנה ה"ל שטובלים בתוכה.

א"כ כ"ש וק"ו בכלי שנקבו וקבעו בארץ פנ"ל אלא אפילו לשטת ר"י ודעימיה דגבי קבעו ולסוף חקקו יש חילוק בין שלא לפסול את המקנה ובין לטבול בתוכו היינו משום דקביעות לא מהני רק מדרבנן אבל כל שניקבו נקב פ"ש ה"ל או בכלי עץ פמוציא רמון דנתבטל מתורת פלי לגמרי ולא פלי הוא פלל ודאי דכמו שאינו פוסל את המקנה אפילו בתלוש כף טובלין בתוכו פשקבעו בקרקע עכ"פ ולכן אף להראב"ד והריטב"א אם לא היה עליו תורת פלי מעולם ודאי דטובלין בתוכו וכנ"ל וראיתי בתשו' משכנות יעקב ח"ד ס"י מ"ד מה שהחמיר בזה חנ"מ מ"ש בד"ה הנה הש"ע סי' ר"א.

מ"ש רק שְׁהַמִּים הַבָּאִים דְרָף כּו' וְהִבִּיא שָׁם בְּשֵׁם רִי"ו כּו' כְּבָר נִת' שְׁאַיִנו פֶּן וּבִפְרֹט
כְּשֵׁלֵא הִיָּה עָלָיו תּוֹרַת פְּלִי מְעוֹלָם אֵין שׁוּם מִי שְׁמַחְמִיר וְגַם לֹא רָאָה כָּל תּשׁוּ' הָאֲחֵרוֹנִים
שְׁהִקְלוּ בְּזוֹה בְּפִשְׁיטוֹת הַבָּאָר יַעֲקֹב וְהַמְעִיל צְדָקָה סִי' ל"ט וְהַפְּנִים מְאִירוֹת ח"ג סִי' מ"א
וְעַם כִּי בְּדַבְרֵיהֶם יֵשׁ מְקוֹם עֵיוֹן שְׁהִקְלוּ בְּקִצַּת בְּיוֹתֵר מ"מ עכ"פ בַּנְד"ז אֵין שׁוּם מְקוֹם
לְפַקְפֵק וְהִנֵּה בְרִי"ו רְאִיתִי דְלַעֲגֵן צִינּוֹר שְׁקַבְעוּ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוּ (דְּאִינוּ פּוֹסֵל אֶת
הַמְקָנָה) הִיָּנוּ רַק לְהַשְׁלִים אֶת הַמְקָנָה פְּשִׁישׁ בְּמְקָנָה כ"א סְאִין מִים פְּשָׁרִים וּא"כ תַּפְּשׁ
דַּעַת ר"ש דְּכֹנְלָה אוּ רֹבֵה שְׁאוּבָה ה"ל מְדַאֲוֵרֵיִתָּא דְאִילוּ לִפְר"י וְהַרְמַב"ם דְּכֹנְלָה
שְׁאוּבָה מְדַרְבְּנָן וְדַאי אַף אִם כָּל הַמְקָנָה נַעֲשִׂית ע"י צִינּוֹר זֶה פְּשָׁרָה וְכִינּוֹן שְׁתַּפְּשׁ דַּעַת
ר"ש הָרִי לְדַעַת הַר"ש וְהָרָא"ש מְוַכְרַח דְּצִינּוֹר זֶה פִּינּוֹן שְׁקַבְעוּ וּלְסוֹף חֲקָקוּ ה"ל כְּפַרְקַע
לְגַמְרִי וְאִפְּלוּ לְטַבּוֹל בְּתוֹכּוֹ שְׁרִי וְכ"ש שְׁאַיִנו פּוֹסֵל אֶת הַמְקָנָה אִפְּלוּ פּוֹלָה וצ"ל דְּתַפְּשׁ
כִּפִּי הַר"ש וְגַם פְּסוּגֵיָא דַב"ב דַּס"ו דְרַק בְּדַרְבְּנָן לְבַד הִקְלוּ בְּצִינּוֹר שְׁקַבְעוּ וּלְסוֹף חֲקָקוּ
אַף מ"מ גַּם לְשַׁטְתּוֹ לַעֲגֵן פְּלִי שְׁנָקַב בּוֹ נָקַב גְּדוֹל וּקְבַעוּ בְּאַרְץ י"ל שְׁטוֹבְכִלִים בְּתוֹכּוֹ
שְׁהָרִי בְּסוֹף כ' שְׁמַעְתִּיק כָּל לְשׁוֹן הַרְמַב"ם בַּה"ל מְקוֹאוֹת וְהָרִי הַרְמַב"ם מִתִּיר זֶה בְּהַדְיָא
פ"ו ה"ד: וְהִנֵּה מ"ש לַעֲיִל דַּלְפַר"ש וְהָרָא"ש ע"כ צ"ל דְּלֹא קִי"ל כְּהַתְּרוּץ שְׁאַנִּי שְׁאַיְבָה
דְּרַבְּנָן כ"כ בְּתַשׁוּ' מֵהַרְח"ש ח"ג סִי' כ"א וּבְבָאָר יַעֲקֹב בְּסִי' ר"א אֲלֵא שְׁחֲלוּקִין בְּטַעֲמָן:
דַּמְהַרְח"ש פְּתַב מְשׁוּם דְּהַרְשָׁב"ם פְּתַב שְׁמַעֲיָן מִיָּנָה דְּסוּגֵיָא דְּשְׁמַעְתָּא כְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר
סָלְקָא דְכָל הַמְחֻוּבָר לְקַרְקַע הָרִי הוּא כְּפַרְקַע כּו' מִיָּהוּ צִנּוֹר שְׁחֲקָקוּ וּלְסוֹף קְבַעוּ אִינוּ
דוֹמָה לְדָף כּו' וְהַבָּאָר יַעֲקֹב פְּתַב מְשׁוּם דְּרַבְּנָן דַּר' אֲלִיעֶזֶר דְּדָף ס"ה ע"ב פַּרְשַׁב"ם
דְּמַחְלָקִים לַעֲגֵן מְכִירָה בֵּין מְכַתְּשַׁת הַחֲקוּקָה דְּהִיָּנוּ שְׁקַבְעוּ וּלְסוֹף חֲקָקוּ וּבֵין מְכַתְּשַׁת
הַקְּבוּעָה דְּהִיָּנוּ שְׁחֲקָקוּ וּלְסוֹף קְבַעוּ וּא"כ הֵם פְּלִיגִי עַל רַבְּנָן דְּדָף שֶׁל נַחְתוּמִין וּפַרְשַׁב"ם
דַּס"ו ע"ב דְּהַאֲבַעֲיָא דְרַב יוֹסֵף מִי גְּשָׁמִים שְׁחִיֻּשְׁב עָלֵיהֶן לְהַדִּיחַ אֶת הָאֲצִטְרוּבְלִין מֵהוּ
לְזַרְעִים הַאֲבַעֲיָא אִינוּ לְרַבְּנָן דְּדָף דְּלִדְיָהוּ וְדַאי פְּתוּלִישׁ דְּמִי כ"א הַאֲבַעֲיָא הִיא לְרַבְּנָן
דְּכַרְיִיתָא דְּפִלִּיגִי עַל ר' אֲלִיעֶזֶר בְּמְכַתְּשַׁת הַקְּבוּעָה דַּס"ה ע"ב וּבַעֲיָא זֹו הִיָּנוּ בְּחֲקָקוּ
וּלְבַסּוֹף קְבַעוּ כַּמ"ש רַשָּׁב"ם דַּס"ז רַע"א דְּקוֹדֵם שְׁיַקְבְּעוּ בְּקַרְקַע הָרִי בְּנוֹי וְעוֹמֵד א"כ
נְהִי דְּנִשְׂאָר בְּתִיקוּ מ"מ בְּקַבְעוּ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוּ י"ל ה"ל כְּפַרְקַע וְאֶתְיָא הַבְּרִיִיתָא דְּצִנּוֹר
שְׁקַבְעוּ וּלְסוֹף חֲקָקוּ כְּפִשׁוּטָה לְהַנָּף רַבְּנָן: וְהִנֵּה בְּהַתְּיָבוֹת דַּנ"ד שְׁקוּבְעִין אוֹתָהּ תוֹף הָאֲרִי
וְהָרִי כְּבִנְיָן גְּמוּר י"ל דַּלְכ"ע אִילוּ הָנָה קְבַעוּ וּלְסוֹף חֲקָקוּ מְהִיָּי וְהוּא עַכְמ"ש הָאֲגוּדָה
פָּרַק הַמְּוֹכֵר אֶת הַבֵּית סִי' קַט"ו וְז"ל בְּעִי רַב יוֹסֵף מִי גְּשָׁמִים שְׁחִיֻּשְׁב לְהַדִּיחַ בְּהֵן אֶת
הָאֲצִטְרוּבְלִין מֵאִי תִיקוּ כּו' וְנִרְאָה לַר"י דְּלְרַבְּנָן דְּדָף קָא מִיַּבְעֵיָא לִיה (וְהוּא מְבֹאָר
בְּתוֹסְפוֹת דַּס"ו סַע"ב) דְּחֻשְׁבִּי לִיה תְּלוּשׁ לַעֲגֵן טוֹמְאָה וְה"ה לַעֲגֵן הַכְּשֶׁר זְרַעִים דְּהַכְּשֶׁר
וְטוֹמְאָה דְּמוּ לְהַדְדִי וְאֵלִיבָא דַּמ"ד פ"ק דְּחֻלִּין דַּט"ז ע"א דְּתְלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חֲבֵרוּ דְּכֹתֵל
בְּנִין לַעֲגֵן הַכְּשֶׁר זְרַעִים.

ה"ל כְּמַחְוּבָר וְהָכִי קָא מִיַּבְעֵיָא לִיה אֲצִטְרוּבּוֹל דְּבִטִיל אַגַּב קַרְקַע לְרַבְּנָן דְּמְכַתְּשַׁת אִי הָנָה
בְּטִיל לְגַמְרִי כְּמוֹ פּוֹתֵל וְהָנָה נְמִי מְחֻוּבָר לַעֲגֵן הַכְּשֶׁר זְרַעִים אוּ דַלְמָא לַעֲגֵן הַכְּשֶׁר זְרַעִים
לֹא חֻשְׁבִּי מְחֻוּבָר כְּמוֹ פּוֹתֵל אֲלֵא דוֹקָא בְּמִכְרָ מְשׁוּם עֵין יָפָה וְסָלִיק בְּתִיקוּ לַפ"ז נ"ל דְּאִין
לִיטוֹל מִים לְאֲכִילָה מְאוּתָן אֲבָנִים שְׁנִקְבְּעוּ בְּפּוֹתֵל וַיֵּשׁ לְהֵן בְּרִזּוֹת אוּ תַרְנְגוּלִי נַחֲוֶשׁת
שְׁנוּטְלִין מְהֵן עַכ"ל וְהַקְּשָׁה ע"ז הַט"ז בַּא"ח סִי' קַנ"ט סַק"ח ב' קוֹשְׁיוֹת הָאֶחָד אֲמַאי פְּסַק
בְּתִיקוּ זֶה לְחוּמְרָא לַעֲגֵן נַט"י דְּסַפֵּק בַּנְט"י יֵשׁ לְפּוֹסְקוֹ לְהַקְּל וי"ל דְּהַתִּיקוּ לֹא הָנָה אֲלֵא

באצטרובל אם דמי לכותל בגין או לא אבל בכותל בגין הא פשיטא ליה דהוי כמחנפר לעגנו הכשר זרעים ולעגנו טומאה והש"ס מדמה ג"כ מקנה ג"כ לטומאה שהרי הביא מדף של נחתומים לעגנו צינור שקבעו ולסוף חקקו כו' וא"כ פינו דהני אבנים נקבעו בכותל בגין הא עדיפי מאצטרובל ולרפנו דרף ג"כ חשיבי כמחנפר ולכו אינו נוטלין מהם לידיים והקושיא הב' שהקשה פינו דקיי"ל פרפנו דר"א דרף ולדידהו אפילו קבעו ולסוף חקקו ה"ל פלי מן התורה רק גבי שאיבה דרפנו הקילו א"כ מכ"ש גבי נט"י יש להקל ביותר להעמיד על דין תורה דחשוב פלי ונוטלין ממנו לידיים וג"ז מתורץ עם הנ"ל דעד כאן לא אמרי רפנו דקבעו ולסוף חקקו הנה נמי פלי אלא דומיא דקביעות דרף אבל פותל בגין מודו דאע"ג דהנה תלוש ולסוף חבירו חשוב מחנפר לעגנו הנ"ל וא"כ הני אבנים שקבועין בכותל בגין ממש הרי חשיבי מחנפר גמור אף לרפנו דרף ולכו גם לגבי נט"י א"א לומר דחשיבי פלי: יח אף לכאורה נגד מה שהרנוחנו בזה שלא יהיה על התיבה ת"כ מעולם לצאת לדעת הר"אב"ד והרא"ש והריטב"א לעומת זה נתחדש חומרא גדולה לדעת הרמב"ם פ"ז מהל' פלים ה"ג שפתיב ונ"ל פלים שעשאן מתחלתן נקובים פמוציא רמון פגון הסל והפחלץ של גמלים והאפירות מקבלים טומאה עד שיקרע רופן עכ"ל מבואר דס"ל דכלי שהיה שלם מתחלה וניקב כמ"ר טהור מלקבל טומאה ונתבטל מת"כ משא"כ אם מתחלתו עשאו נקוב כמ"ר ה"ז פלי לקבל טומאה עד שיקרע רפבו וא"כ בתיבה זו שעושין בה מתחלתה נקב כמ"ר לדבריו הוי' פלי עד שתפחת רובה וא"כ תמוה מ"ש רבינו ז"ל שע"י נקב זה שמתחלתו לא יהיה עלי' ת"כ מעולם.

דאדרבה להרמב"ם גרע טפי שגם עתה יש עלי' ת"כ ואין הנקב מבטלה מת"כ פלל. אף הנה הר"אב"ד השיגו שם והביא ראיה מהתוספתא פי"ג דקתני הסל והפחלץ ופפירות שעשאן מתחלתן מקבלים רמונים טמאים הא למדת דאם אינם מקבלים טהורים עכ"ל הר"אב"ד והכ"מ נדחק שם לפרש דמ"ש מקבלים היינו שאין מקבלים רמונים כו' והוא דוחק גדול בעצמו מלבד דבתוספתא גופא משמע להדיא שא"א לפרש פן שהרי ז"ל התוספתא הסל והפחלץ של גמלים והאפירות שעשאן מתחלתן מקבלים רמונים טמאים כו' וחמת חדשה אע"ג שמקבלת רמונים טהורה ע"כ ובודאי דגבי חמת חדשה יהיה הפירוש שמקבלת ממש דאל"כ מהו הרבותא וא"כ מסתמא כה"ג נמי יש לפרש מקבלים דגבי סל ופחלץ כו' וממשנה דספ"ג דכלים משפד של עץ ושל חרס כו' דכל זמן שאינו פקוק היטב אינו מקבל טומאה מפני שיש בו נקב מוכח פדעת הר"אב"ד דאע"ג שעשאו מתחלה מנוקב וזהו דרף תשמישו הוא טהור וכמ"ש מזה בסי' ג' סי"ב ואף גם להרמב"ם צ"ל דסל ופחלץ כו' הן פלים שדרף להשתמש בהן תשמיש הראוי להן אף אם נקובים פרמונים ודומיא שכ' שם גבי סלין של פת ששיעורן בכפרות של פת ולא במ"ר ודכונתיה צ"ל לשטתו גבי סל ופחלץ כו' דמש"ה לא מהני בהו נקב כמ"ר משא"כ בתיבה זו שעושים אותה להחזיק מים והרי בכ"ח המינוחד למשקין טהור פנקב ככ"מ אלא דבכלי עץ לא סגי בהכי מ"מ לא בעי יותר מכמ"ר ואע"ג שעושים אותה אדעתא שיסתם ע"י הנסרים ששימו תחתיו מ"מ ודאי אין דרף תשמישו בכף ויותר בטוב הרבה היתה מחזקת המים אילו לא היתה נקובה א"כ נקב זה מקלקלה ומבטלה מת"כ ול"ד פלל לסל ופחלץ (ורא' מים של שלמה דעשאו מתחלה נקוב כמ"ר שלא יטמאוהו ושללא יהיה פלי אלמא דאינו מקבל טומאה בכה"ג) מלבד שהתיבה היא גדולה ואינה מקבלת

טוּמְאָה כָּלֵל אִפִּי שְׁלִימָה אֶלָּא דַּמ"מ בַּעִי כַּמ"ר לְהַחֲמִיר כְּמוֹ בִּישְׂאָר כְּלִי עֵץ אֶבֶל יוֹתֵר
מַכְמ"ר אֵין לְהַחֲמִיר וְכ"ש שְׁהֶרָאָב"ד חוֹלֵק לְגַמְרֵי אֶהְרַמְב"ם שֶׁם וְהָכִי מִשְׁמַע מִפְּשֻׁט
הַתּוֹסֵפֶתָא וְכִינּוּן שְׁפִן א"כ בְּנֻדָּאֵי יוֹתֵר טוֹב לַעֲשׂוֹת הַתִּיבָה בְּאַנְפִּין שְׁלֵא יִהְיֶה עֲלֵי ת"כ
מִתְחַלְתָּה לְצִאת לְדַעַת הֶרָאָב"ד וְהֶרָא"ש לְפִי רִי"ו וּב"י וְלַדַּעַת הֶרִיטְב"א כְּנֻז' לְעִיל
בְּאַרְיכוּת: חֲלֵק בַּ הֵנָּה נִתְבָּאָר ת"ל עֲנִין שְׁהֶצְרִיף רַבִּינוּ ז"ל שְׁלֵא יִהְיֶה עַל הַתִּבָּה תוֹרַת
כְּלִי מַעוֹלָם שְׁזָהוּ תִיקוּן לְצִאת דַּעַת גְּדוּלֵי הֶרָאשׁוּנִים הַנ"ל: א מַעֲתָה יֵשׁ לְבָאָר בַּעֲזָה"י
מ"ש עוֹד וְנ"ל.

וְיִהְיֶה הַנֶּקֶב טַפַּח עַל טַפַּח מְרֻבָּע שֶׁהוּא יוֹתֵר מְעוֹט מְמוֹצֵיא רְמוּן לְפִי שְׁאִין אָנוּ בְּקִיאִין
כְּמוֹצֵיא רְמוּן (שִׁי"א שְׁהֶם ג' אַחֲזוּזִים זֶה בְּזֶה) עַכ"ל וְלְכַאוּרָה הוּא חוּמְרָא יוֹתֵר מַמ"ש
בַּש"ע סְעִיף ז' שְׁרַמ"א שֶׁם כ' שִׁי"א דְבַעֲיָנוּ נֶקֶב כְּשֶׁפ"ה מִשְׁמַע דְּבָהָא סְגִי בְּנֻדָּאֵי וְאֵע"ג
שַׁבְד"מ כ' שִׁי"ל דְּלֶהֲרָא"ש בְּתִשׁוּ' וְרִי"ו בַּעִי'.

כַּמ"ר.

הֶרִי בַּש"ע הֶשְׁמִיטָם מִהֲלָכָה בְּשֶׁגַם שֶׁלַּפְּמִשְׁנ"ת בְּבִיאוֹר בְּחֲלֵק הַקְּדוּם הֵנָּה לְהֶרָאָב"ד,
וְהֶרָא"ש צ"ל דְּבַכְלִים גְּדוּלִים שְׁאִין מְקַבְּלִים טוּמְאָה הַנִּי נֶקֶב כְּשֶׁפ"ה כְּמוֹ נֶקֶב כַּמ"ר
דַּא"ל"כ בְּטֵלָה כָּל הַשְּׁגַת הֶרָאָב"ד (עֲיִין בְּחֲלֵק הַנ"ל אוֹת ב' ג' וְאוֹת ה') אֶלָּא שְׁלִשְׁטָתָם
צָרִיף שְׁלֵא יִהְיֶה עָלֶיהָ ת"כ מַעוֹלָם וְא"כ סְגִי לְכַאוּרָה בְּמָה שִׁיעֲשׂוּ בַּתְּחִלָּה נֶקֶב כְּשֶׁפ"ה
וְל"ל כַּמ"ר.

וְא"כ מָה שְׁהֶצְרִיף רַבִּינוּ שְׁיִהְיֶה הַנֶּקֶב כַּמ"ר לְכַאוּרָה הוּא רַק לְחֹוֹשׁ לְדַעַת חִידָאָה הִינְנוּ
דַּעַת הֶרִיטְב"א שַׁבְד"ה. אָכֵן בְּאַמַּת נִלְע"ד דְּאַדְרַבָּה גַם דַּעַת הֶרַמְב"ם שְׁהֶעֱתִיק הַרְב"י
לְשׁוֹנוֹ לְהֲלָכָה בְּסְעִיף ז' מִשְׁמַע ג"כ דְּבַעִי' נֶקֶב כַּמ"ר דְּנֻקָּא.

שְׁהֶרִי ז"ל הַלּוֹקֵט כְּלִי גְּדוּל כו' וְנִיקְבוּ נֶקֶב הַמְּטַהְרוּ כו' וְלֹא חִזְקָא אִם הַכְּלִי הִיא שֶׁל חֶרֶס
אוֹ שֶׁל עֵץ א"כ מִשְׁמַע וְדָאֵי דְאַף גַם בְּכִלֵּי עֵץ צָרִיף נֶקֶב הַמְּטַהְרוּ וְהִינְנוּ כַּמ"ר דְּוִנְקָא
וְלֹא סְגִי בְּזֶה נֶקֶב כְּשֶׁפ"ה וְכ"כ בַּס' בְּאָר יַעֲקֹב סִי ר"א ע"ש בְּתִשׁוּ' בַּעַל הַמַּחְבֵּר הַג"מ
יֵאָקֵב ז"ל שְׁהֶאָרִיף לְהוֹכִיחַ כֵּן וְדִלָּא כְּדִפְּי' הַרְב"י בְּהֶרַמְב"ם וְכ' שֶׁם שְׁהֶרַמְב"ם יֵצֵא לוֹ
דִּין זֶה מִן הִירוּשָׁלַי' דִּיוֹמָא דְהֵימָּם שֶׁל שְׁלֵמָה הֵיךְ מְנַקֵּב כַּמ"ר בְּכַדִּי לְהוֹצִיא אוֹ מִת"כ אֶלְמָא
דְּבַעִי' נֶקֶב הַמְּטַהְרוּ וְלֹא סְגִי בַּכְּשֶׁפ"ה וְלְכַאוּרָה ק' אִיף אַפ"ל כֵּן הָא הֵתָם הֵיךְ עִירוּב
מְקַנְאוֹת ע"י זֶה הַנֶּקֶב וְכַמִּש"ל בְּחֲלֵק הַקְּדוּם אוֹת ה' וְאוֹת י"א וְכֵן מְצִאתִי ג"כ בְּמַרְדְּכִי
פ"ב דְּשִׁבּוּעוֹת בְּשֶׁם רִיב"ם וְז"ל דְּרַגְלִים שֶׁל שְׁנוּרִים שְׁהֵיךְ הֵימָּם מְוֹטֵל עָלֵיהֶם הִיוּ חֲלוּלִים
וּבָאִים הַמִּים דְּרָף שֶׁם לְתוֹכוֹ עַכ"ל וְכִינּוּן שְׁהֵיךְ עִירוּב מְקַנְאוֹת א"כ לְמָה הֶצְרִיכוּ כַּמ"ר
הָא בְּנֻדָּאֵי סְגִי בְּשֶׁפ"ה אַעֲכָצ"ל כַּמ"ש הַמְּפָרְשִׁים שְׁיָבוֹאוּ הַמִּים בְּשֶׁפַע אוֹ כְּדִי שְׁלֵא
יְטַמְּאוּהוּ כו' וְא"כ מִנ"ל לְהֶרַמְב"ם לְהוֹכִיחַ מִכָּאֵן שְׁזָה מְעַכְבֵּב וְאִם נֹאמַר דַּס"ל כַּמִּש"ש
לְדַעַת ר' אֶלְחָנָן א"ש אָף הוּא דוֹחֵק קֶצֶת וְנִלְע"ד דְּהֶרַמְב"ם מְפָרֵשׁ דְּגַבִּי הֵימָּם לֹא הֵיךְ
מְהַיֵּי עִירוּב כָּלֵל אֶלָּא דְּנֻקָּא הַנֶּקֶב הַמְּבַטְלוֹ מִת"כ הוּא דְּמַהַיֵּי כְּפֶשֶׁטָא דִירוּשָׁלַי' וְהַטַּעַם
דְּהָא מוֹכַח בְּמִשְׁנֵה רַפ"ה דְּמְקַנְאוֹת דְּלֹא מְהַיֵּי עִירוּב מְקַנְאוֹת לְטַבּוּל תוּף כְּלִי כְּדַתְנָן
מְעִינֵן שְׁהֶעֱבִירוּ ע"ג הַשְּׁנוּקָת פְּסוּל.

ופסול משמע ליה להרמב"ם דהיינו מדאורייתא ולא משום גזירה דרבנן וכדתנן בפ"ו דפ"ה המפנה את המעיין כו' ופסול לזבים דהיינו ודאי מדאורייתא וכן בפ"ח שם גבי מים המנפים כו' וכן בפ"ה דמקנאות גבי ימים שמתהרין בזוחלים ופסולים לזבים כו' דהיינו ודאי מדאורייתא ומסתמא גם לשון פסול דגבי מעיין שהעבירו ע"ג השוקת נמי לא יצא מקללן ועוד דהא במ"ב בהעבירו ע"ג פלים תנן דהרי הוא כמקנה ומשמע מדינא וא"כ כ"ש דגבי העבירו לתוך השוקת דא"א לומר דמדאורייתא הוא כמו שהיה.

א"ו ס"ל דפסול לגמרי מדאורייתא ולק"מ להרמב"ם מה שהקשו הר"ש וקרא"ש דהא קי"ל דמטבילין פלים בתוך פלים שיש בפיהם פשפ"ה שי"ל דס"ל דשאני התם שהכלי הפנימי נטבל פולו תוך מי המקנה בעצמו וכמ"ש קרא"ש.

ונמצא דל הכלי החיצון מהכא הנה הכלי הפנימי נטבל תוך המקנה ומש"ה לא תשיב זה שמתבילי' אותו תוך פלי החיצון כמו טבילה בכלים דהחיצון לא הני רק כמו בית יד מאחר שהפנימי נטבל תוך המקנה ממש וכ"ש דהתם מייירי דגם החיצון נטבל תוך המקנה א"כ אין לחוש רק משום שלא נימא שהמים שבתוך הכלי החיצון חשובים כנפרדים ממי המקנה ולזה אין לחוש פיון שיש נקב פשפ"ה ונמצא הני פלא נפרדו וכיון שהם תוך המקנה ה"ז כמקנה ממש ואין בזה שום טבילה בכלי שהרי גם זולת הכלי הנה הכלי הפנימי נטבל אם הנה במקום שהוא עתה דהיינו במים אלו שבמקנה משא"כ גבי מעיין שהעבירו ע"ג השוקת שנותנין השוקת פדי שתתמלא מים ויהיו יכולים לטבול בהן ואם לא שהיו משיהין את השוקת היו מי המעיין מתפזרין אנה ואנה עד שא"א לטבול בהן כל גופו ותדע דמי המעיין מבחוץ אין מקיפין את השוקת הלכך ה"ל טבילה בכלים וע"ז לא מהני העירוב כלל דסוף סוף הוא טובל בכלים ומה יושיענו העירוב: קיצור.

להרמב"ם דבעינן נקב המטהרו פירש בספר באר יעקב דהיינו בכלי עץ פמוציא רמון וראיה מים של שלמה שלכן הנה רגלי השוורים נקובים בשיעור פמוציא רמון וא"ת הרי התם הנה עירוב מקנאות וא"כ עכצ"ל דהנקב הנה רק לרווחא דמלתא לבד.

אף י"ל דהתם לא הנה עירוב מקנאות דאם הנה פלי לא מהני עירוב מקנאות כמו שהקשו הר"ש וקרא"ש ממשנת מעיין שהעבירו ע"ג השוקת פסול ולא ס"ל דמשום גזירה הוא כ"א מדאורייתא פסול ולא מהני עירוב מקנאות לטבול בכלי אא"כ דנגמט השידה והתיבה שבים ולכן כמ"כ בים של שלמה לא הנה מהני עירוב מקנאות פשפ"ה אלא ע"י נקב פמוציא רמון לבטלו מתורת פלי ועמ"ש מדין זה בהמשנה מעיין שהעבירו ע"ג השוקת פסול: ב וביאר הענין הוא דהנה בשו"ת בית אפרים חי"ד סי' נ"ג הקשה על קרא"ש מאחר דס"ל דטבילה תוך פלים דאורייתא משום דדומיא דמעין בעינן שהוא בקרקע א"כ א"כ כ' שמוטר לטבול מדאורייתא בתוך פלי כשהוא מחובר למעיין או למקנה דחבבור זה אינו מועיל אלא לענין שלא יהיה עליו שם שאובין אבל מ"מ אין זה דומיא דמעין שהוא בקרקע ותי' וז"ל אף אחר העיון נ' דלק"מ דמעין או מקנה שהמשיכו לכלי וטובל בתוכו פיון שלא הופסק מן המעיין וגוף המעיין או המקנה הוא בקרקע אף שנמשך לתוך הכלי לא נתבטל מעליו שם מעיין אף במקום שהכלי שם וכל עיקרה של הטבילה שטובל אדם זה הוא מחמת המעיין או המקנה שנמשכה לשם ונהרי

הוא בקרקע ואין משגיחין בכלי כל עיקר עכ"ל ובאמת שאף שדבריו נכונים דעכצ"ל פן לדעת הרא"ש.

מ"מ לרמב"ם שפיר י"ל דלא ס"ל כלל סברא זו שבתרוץ שלו במ"ש שלא נתבטל מעליו שם מענין אף במקום שהפלי שם דהוא מילתא בלא טעמא. ומ"ש דהיגו פי עיקרה של טבילה הוא מחמת המענין או המקנה שנמשכה לשם מה בקב"מ הוא ג"כ מחמת הפלי ושניהם מעפבים בהטבילה שהרי אם לא היה הפלי שם לא היו יכולים לטבול במים שבאותו מקום פנ"ל אות א' ואפתי ה"ל טבילה בכלים ולא שינה לומר פן רק אם מי המקנה מקיפים להפלי מכל צד שאף אם היו נוטלים הפלי משם היו יכולים להטביל שם במים שבאותו מקום שהיו כמו שהן עתה בהפלי בכה"ג שפיר י"ל דכל עיקרה של טבילה זו הוא במקנה או מענין שבקרקע ואין זה ענין לטבילה בכלים כלל דל הפלי מהכא הרי יש פאן המענין או המקנה שהוא בקרקע אלא דבעינו כשפ"ה בפלי שיהיו המים מעורבים כו' ויש קצת ראיה לשטה זו דגבי עירוב בטבילה תוך פלי תנו כפ"ו שני משניות הא' דלי שהוא מלא כלים כו' והב' השנייה והתיבה שפנים כו' ובשניהם עכ"פ הכלים מוקפין מהמקנה עד שבהנטל הפלי החיצון היה הפלי הפנימי בתוך מי המקנה פנ"ל ואלו בשפ"ה תנו ומטבילין בתריצין ונעיצין ובפרסות החמור כו' ולא תנו התם כלים א"ו משום דשם לא מהני בכלים פינון שאין מוקפין לגמרי מהמקנה ושוקת יהוא דביבמות ט"ו י"ל דמייירי בענין שאינה פלי כדפ"י הרא"ש בתשו' ועכצ"ל פן לריה"ו דפ"ו דמקנאות משנה ה' וע"ש בר"ש דריה"ו ס"ל דב"ה נמי מודו בהא דבכלי בעי ד"ט א"כ שוקת יהוא עכצ"ל שהיתה שוקת שבסלע שאינה פלי (וע' בפ"י המשניות להרמב"ם בפ"י משנת השוקת שבסלע וע' בערוך בפ"י סלע).

והנה לכאורה היה אפ"ל דלהרמב"ם לא מהני כלל הטבילה תוך פלי אפילו ע"י עירוב אפילו המים של המקנה מקיפים הפלי החיצון מצדדים ומתחת אא"כ הפלי החיצונה נטבלת כולה תוך המים כדמשמע לכאורה בחגיגה כ"ב בפ"י ואם לא טבל דאמרינן מאי קאמר הכי קאמר ואם א"צ להטבילו כו' דלפ"ז י"ל דאם אינו מטביל את החיצון כלל אפילו כשפ"ה לא מהני וממשנת השנייה ותיבה שפנים אין ראיה להפך די"ל דהתם נמי מייירי שהשנייה והתיבה היו נטבלין תוך הים והא דתנו אא"כ היו נקובין ר"ל שיהיה עכ"פ נקב בכסויין שממעל אף לכאורה יש ראיה להפך ממשנה ו' דפ"ו גיטרא שבמקנה והטביל בה את הכלים טהרו מטומאתן וטמאים ע"ג כ"ח ופי' הרמב"ם שם ששתיהן חיצונה נותרת על המים חוצה מן המקנה וכ"כ הר"ש שם ששפתותיה למעלה מן המים ואפ"ה סלקא טבילה בגונה אלמא דא"צ שיהיה הפלי החיצון נטבל תוך המקנה ואפשר לדחות לפי משמעות הר"ש שם ששפתותיה למעלה מן המים ואפ"ה פינון דשבר פלי הוא בטלי מימיה אגב מקנה וכשרים להטביל בה פלים דלפירושו מאחר שכל שפתותיה למעלה מהמים רק פינון דשבר פלי הוא כו' ור"ל שאינו פלי לגבי מקנה פגון שנקוב בתחתיתו א"כ אין זה ענין כלל לטבילה תוך פלי אבל י"ל שאין פנונתו פן אלא כדפ"י הרא"ש לשם שיש פגימות בשפתה ונכנסים המים לגיטרא דרף אותן פגימות ומש"ה הכלים שהטביל בה טהרו מטומאתן פי מי המקנה מחוברים למענין שבתוכה עכ"ל הרא"ש (וגם הר"ש י"ל שנתפזר לזה ומ"ש פינון דשבר פלי הוא בטלי כו' היגו לומר

דלא בעי פשיעור עירוב לגבי שתי מקנאות שהוא על רום פקליפת השום ועל רוחב פשפ"ה וגם זה צ"ע מנ"ל הא).

וא"כ הרי מוכח מכאן דלא בעי שיהיה הפלי החיצון נטבל פולו תוף המקנה דהא הקא שפתותיה קצת למעלה מהמים פנ"ל ועוד ראיה מהתוספתא שהביא הר"ש בפ"ו מ"ה עריבה שהיא מליאה פלים והשיקה למקנה צריכה שפ"ה כו' והתם משמע נדאי שהעריבה אינה נטבלת פולה דאל"כ ל"ל שפ"ה דהיינו מן הצד תפוק ליה שמעורבת למקנה ע"י פיה שיש בו נדאי יותר משפ"ה פסתם עריבה דעלמא אבל אין מכ"ז סתירה לומר דלא בעי נמי מדינא שיהיה המקנה מקפת לפלי החיצון עכ"פ מצדדיו ומתחת באופן שהפלי הפנימי נטבל עכ"פ תוף המקנה והן אמת כי מהתוספתא הנ"ל משמע לכאורה דגם זה אינו צורך מדקאמר והשיקה וכן הבין הרא"ש בפירושו רפ"ה.

אכן להרמב"ם י"ל שאין זה הכרח פלל תדע דאל"כ למה לא הזכיר עריבה שהיא מליאה פלים מים כו' אעכצ"ל דמ"מ נטבלים הפלים הפנימיים תוף מי המקנה והיינו שמכניס העריבה תוף המקנה ממש רק ששפתותיה למעלה מהמים שבמקנה כדי שלא יפלו הפלים מתוכה למקנה ומש"ה צריכים נקב מן הצד פשפ"ה ובמענין כ"ש וגבי קומקום תני בתוספתא והשיקו אע"ג דמייירי שהמים צפים ע"ג יעו"ש ובב"י דמייירי שמטבילו פולו א"כ מלשון והשיקה דגבי עריבה אין ראיה עכ"פ לשאין המים מקיפים אותה עכ"פ אבל מ"מ היכא שאין המים מקיפים אותה מכל צד כגון גבי מענין שהעבירו ע"ג השוקת כו' שפיר י"ל דלהרמב"ם לא מהני פלל בזה עירוב מקנאות מדאורייתא פנ"ל אות א' ויתנישב בזה על נכון משנה זו דמענין שהעבירו כו' דמפרשה נמי כפי הרא"ש דהטעם משום שאין הפלי הפנימי נטבל תוף המענין עצמו כיון שאינו מקיף להשוקת מכל צד כו' והלכך לא מהני עירוב אלא דלהרא"ש הוא משום גזירה ולהרמב"ם י"ל שהוא מדאורייתא: קיצור.

בתשו' בית אפרים חי"ד סי' נ"ג הקשה על הרא"ש כיון דטבילה תוף פלי הוא דאורייתא מה מועיל עירוב מקנאות ואע"פ שכ' לתרץ י"ל להרמב"ם לא ס"ל פלל תירוצו ולא מהני עירוב מקנאות לטבול בתוף פלי אלא פשהטובל בהפלי ה"ל פטובל בתוף מי הים עצמו.

כמו השידה והתיבה שבים ומהתוספתא עריבה שהיא מליאה פלים והשיקה אין סתירה לזה וכבר נתבאר בחלק הקדום שהראב"ד נדאי סובר פן: ג ועפ"ז יצא לנו דגבי ים שעשה שלמה לא מהני העירוב פלל שהיה המענין מעורב לו ע"י הנקב שפרגלי השנוורים דמאחר שאין המענין מקיפו מצדדיו ממש רק בתחתיתו היה מחובר והשנוורים היו מפסיקין בין הים למענין כמש"ל (בחלק הקדום אות י"ב בשם התוס' דפסחים דק"ט ע"ב) א"כ בכה"ג הטובל בתוף הים לא שייך פלל לומר שנטבל בתוף המענין כו' ולזה אילו היה הים פלי לא היה מהני העירוב פלל דדמי ממש למשנתנו דמענין שהעבירו ע"ג השוקת דלא מהני בזה עירוב שמעורבת למענין כמ"ש המפרשים רק דלהרא"ש הוא משום גזירה ולהרמב"ם י"ל שהוא מדאורייתא פנ"ל ומש"ה הצריכו לבטלה מתורת פלי ע"י נקב כמ"ר ומסולק בזה הקושא שהקשו המפרשים אמאי לא היה סגי בשפ"ה שהוא דין עירוב מקנאות כו' דבנדאי אילו היה פלי לא מהני בזה עירוב כמו בשוקת דרפ"ה

ולפ"ז מוכח מפאן דכלי עץ וכלי נחשת וכה"ג צריכים לבטלם מתו"כ ע"י נקב כמ"ר דווקא ולא סגי בנקב דכשפ"ה כדקס"ד דהב"י לשטת הרמב"ם וגם מוכח מפאן דכלי שניקב בכדי טהרתו דהיינו פלי עץ בכמ"ר רשאים לטבול תוכו ומזה יצא להרמב"ם מ"ש הלוקח פלי כו' ונוקבו נקב המטהרו וקבעו בארץ ועשהו מקנה ה"ז פשר דהיינו ממש ענין הים שעשה שלמה (וי"ל שגם הוא היה מחובר לבגין) ומסולק ממנו תלונת הראב"ד לפמש"ל דהיינו משום שאין להקל יותר ממה שפי' חכמים דהא מבואר להדיא להקל בכה"ג מן הים שעשה שלמה וכמבואר בירושל' וס"ל להרמב"ם דה"ה בכ"ח כשניקוב פמוציא זית ולהראב"ד צ"ל דס"ל דגבי ים שעשה שלמה היה עיקר הטעם מצד עירוב מקנאות וס"ל דאע"ג שאין הפנים מקיפין להים נמי מהני עירוב מדאורייתא עכ"פ וכמו שפכת הרא"ש ולהר"ש ונהרשב"א אפילו מדרבנן מהני בכלים תלושים ואפשר הים לא היה מחובר) ועכצ"ל דהתוס' ונהסמ"ג ושאר מפרשים נמי סברי פהני פוסקים דבכה"ג נמי מהני עירוב דאל"כ אין מקום והתחלה לקושיותם שהקשו למה הצריכו בהים כמ"ר ולא הוי סגי בעירוב מקנאות כשפ"ה פנ"ל ומאחר דלהראב"ד ה"ה מצד עירוב מקנאות נגעו בה א"כ אין ראיה דבכלי שניקב כמ"ר מטבילים בו בלא עירוב ומש"ה פליג אהרמב"ם בזה פנ"ל ועכ"פ למדנו מזה דלהרמב"ם בכלי עץ בעינו דוקא כמ"ר ולא סגי בנקב כשפ"ה כמ"ש הבא"י ודלא כפי' הרב"י בהרמב"ם וכמו שפכר השיג ע"ז הבא"י ומה שהכריחו להרב"י לומר כן הוא ממ"ש הרמב"ם ה"ח בפשידה ותיבה שפנים שמטבילין בהם אם נקובים כשפ"ה ובאמת שאין זה ענין לזה כלל דהתם מצד עירוב מקנאות נגעו בה ועירוב כה"ג שהים מקיפין מהני אפילו להרמב"ם פנ"ל וכבר נת' לעיל שכל המפרשים פירשו משנה זו מצד עירוב מקנאות והכי משמע מדלא קבעו מקום להנקב שיהיה למטה באופן שלא תוכל לקבל מים מהנקב ולמטה ואילו באו ע"ז מתורת ביטול פלי ודאי שאין היתר אא"כ הנקב באופן פזה פדתנן סוף פ"ד דמקנאות א"ו צ"ל דמייירי מצד עירוב מקנאות וכיון שפן אין לנו ראיה דהרמב"ם ס"ל דבכלי עץ סגי לבטלו מתו"כ ע"י נקב כשפ"ה ומאחר שאין לנו ראיה ע"ז מדבריו: ושפתיו ברור מללו דבעינו נקב המטהרו א"כ ודאי דבכלי עץ בעינו כמ"ר וכן פסק הרא"ה בס' החינוך פ' מצורע מצוה קע"ה דבעינו דווקא כמ"ר, וע"ש דמשמע מיניה דאפילו לענין שלא לפסול את המקנה בעינו כמ"ר וע' בב"י גבי מ"ש וצ"ל דבדליי' של חרס איירי כו' דמשמע ג"כ דהפוסקים שם ס"ל פהחינוך בזה גבי דליי' של עץ דשיעורו כמ"ר: קיצור.

ולכן בים שעשה שלמה אם היה פלי לא היה מהני עירוב מקנאות כמו במעין שהעבירו ע"ג השונקת דפסול מדינא אלא הנצרכו לבטלו מתורת פלי ע"י נקב פמוציא רמון וס"ל מזה דבנקב כמ"ר מהני בלא עירוב מקנאות ולהתוספות וסמ"ג מהני שם מצד עירוב מקנאות וכדעת הר"ש והרא"ש במעין שהעבירו ע"ג השונקת: ולהרא"ש בתשו' י"ל דתיתי בעינו לטבול בתוף פלי שיהיה נקב המטהרו מתורת פלי וגם עירוב מקנאות כשפ"ה וכמש"ל ח"א אות י"ב: דנהיה מדברי רבינו שמשון יש להוכיח ג"כ דס"ל דבכלי עץ בעי' נקב כמ"ר שהרי פי' בפ"ה דמקנאות בהא דאמר ר' יוסי שם כל דבר שהוא מקבל טומאה אין מזחילין בו כלומר אין מעמידין בו הזחילה כיון דסתימה זו גורם הכשר מקנה כו' א"כ כ"ש וק"ו כשהפלי עצמו שבו טובלין מקבל טומאה ול"ד לגיסטרא שבמקנה דהתם הוי בעירוב מקנאות כמ"ש הרא"ש ומה"ט נמי ל"ד ליש"ש שכ' הר"ן

הובא ב"י א"נ (דמש"ה עשו הנקב כמ"ר) שלא יטמא הפלי בטומאה הנכנס לתוכו קודם
טבילה עכ"ל והסמ"ג סי' רמ"ח דחה סב"ר אז משום שפנהים טמאים לא היו נכנסים
לעזרה משמע האם היו נכנסים שפיר הנה מצ"ל הכי אלמא דס"ל דטובלים בדבר
המקבל טומאה י"ל ג"כ דשא"ה שהי' עירוב מקנאות פדלעיל באריכות והנה גם הרא"ש
שחולק על ר"ש י"ל דמודה בנדון אם הפלי שטובלים בו מקבל טומאה דפסול שהרי
מחלקותו על ר"ש הוא משום דל"ד להיא דמס' פרה פ"ו מ"ה פיון שהמקנה פשר ומנוע
פסולו ע"י דבר טמא כו' וכ' עוד דשאני הכא שהמקנה פשר וע"י דבר המקבל טומאה
הוא מנוע שלא יפסול כו' וא"כ היכא דגוף הפלי שטובלים בו מקבל טומאה לא שייך
לומר כן ועבמ"ש הרע"ב ספ"ה דמקנאות דלר' יוסי לא קיי"ל הא דתנן התם ומודים
שגודר פלים כו' וא"כ כ"ש בזה ולמ"ש התוי"ט דקיי"ל פן הרי כ' הטעם דהתורה לא
הקפידה אלא על הוי' המתהוית שתהיה ע"י טהרה ולא על מניעה א"כ התם הוא דשייך
לומר כן שמה שגודר בכלים אינו אלא מניעה שמונע זחילתן אבל אינו הוי' שהרי המים
היו שם מקודם משא"כ כשנותן פלי מנוקב שמקבל טומאה וממשיך לתוכו מים י"ל
דנקרא הוי' ע"י דבר המקבל טומאה שהרי הפלי המקבל ומחזיק המים לא גרע מהפלי
שדך ע"ליו עוברים המים דחשיב מהנה כמ"ש הפוסקים גבי סילונות המולכים מים
למקנה מיהו אפ"ש גרע ותדע דהא גבי קידוש מי חטאת הרי ממלא המים בחבית של
חרס אע"פ שמקבלת טומאה ועכ"ל דל"ד לנתן ידו או רגלו כדי שיעברו מים לחבית
כו' שידו או רגלו מהמים המים והחבית אינה רק מחזקת.

א"כ המקנה עצמה שבו טובלים יש לדמותו לחבית אכן לפמ"ש הרמב"ם בפ"ה המשניות
פ"ו דפרה מ"ה אין ראיה לחילוק זה דמשמע התם דהא דהוי ע"י דבר המקבל טומאה
פוסל בקידוש מי חטאת היינו דוקא בדבר שאינו פלי אבל אם הוא פלי לא איכפת לן
וא"כ שפיר י"ל דהחבית שהמים עוברים לתוכה ע"י שנתן עלי קני' ועלי אגוז חשיבא
גמי מהנה אלא דאינה פוסלת פיון שהיא פלי וא"כ גבי מקנה דאדרבה פלי גרע טפי א"כ
שפיר י"ל דכשהפלי מנוקב שטובלים בו מקבל טומאה חשיב הנונייתו ע"י דבר המקבל
טומאה.

וע' ברמב"ם בחיבורו פ"ו מהל' פרה ה"ח מפני שלא נתמלאו בכלי כו' וצ"ע אמאי
השמיט הטעם שפגמ' דזבחים דכ"ה ב' דהנונייתו ע"י טהרה בעינו והנה מד' הראב"ד
בהשגות פ"ו הנז"ל שכ' איך אפ"ש שלא יהיה בקרקעיתו חרס הראוי מלקבל טומאה
ע"י יחודו כו' ונמצא טבילה בכלים מבואר ג"כ דבכלי עץ שניקב פ"ה פיון שמקבל
טומאה אסור לטבול בו משום טבילה בכלים פנ"ל.

וגם הנה לפמ"ש הב"י ד"ה ומפל מקום שיעור פונס משקה כו' דהתוס' וסמ"ק ס"ל
ששיעור הנקב לבטלו מתורת פלי לענין שאוב הוא שיעור נקב המטהרו מטומאתו כו'
א"כ לפ"ז ודאי דבכלי עץ בעי' כמ"ר פמבואר מד' הב"י לשם במ"ש ולפ"ז צ"ל דבדליים
של חרס איירי אבל אם הם של מין אחר שיעורם בכדי טהרתם ונה דעת החיבור סי'
קע"ה ואע"ג דלקמן ית' א"ה דמ"ש הב"י דדייקא בדליים של חרס הוא דוחק מ"מ הדין
אמת לשטתם לענין הטבילה תוך פלי דבעינו נקב המטהרו דייקא ובאמת דמאד גדלה
התמי' על הרב"י והכ"מ דמשמע דדעתו להקל בכלי עץ הנקוב פ"ה שזהו נגד פל

הפוסקים הנ"ל הרבים ועצומים וגם לכאורה סותר ד"ע למה שכ' בש"ע סעיף נ' ואם בא לסתום הסדק כדי שישארו בו מ"ס לא יסתום אותו בידו ובכל דבר המקבל טומאה וזהו דעת הר"ש וא"כ לפ"ז כ"ש שאסור לטבול תוך פלי עץ הנקוב כשפ"ה פיון שמקבל טומאה ואע"ג שהביא שם ג"כ יש מי שמתיר הלא נודע שבכ"מ ס"ל דהסבא ראשונה שהביא בסתם היא העיקרית אצלו להלכה.

ועוד דגם לסבא הוא יש לחלק כנ"ל דזה י"ל שנקרא הנוייתו ע"י טומאה וע' בסעיף ל"ה וסעיף מ"ח. ואין דרך ליישב דבריו אם לא שנאמר דלא היקל בכלי עץ הנקוב כשפ"ה אא"כ אין מקבל טומאה דהיינו שמחזיק מ"ס בלח לא הנצרך לפרש פן משום דסתם פלי שטובלים בו ע"כ מחזיק מ"ס שהוא שיעור מקנה הגם שיש לציייר ג"כ שישטבלו בו גם אם אינו מחזיק מ"ס כמ"ש בספר באר יעקב סי' ר"א פגון דעג עוגה ותחב בו החבית או עריבה והמים הולכים יותר על החבית ועריבה על שפתו להשלים על ידו מ"ס כו' מ"מ זה לא שכיחא: אף מל' הכ"מ שכ' אבל בשידה ותיבה שהם פלי עץ ששיעור המטהרן גדול מאד שהוא כמ"ר ראו חכמים דלבתלו מת"כ לענין מקנה סגי ליה בכשפ"ה כו' דאע"ג דלבתלו מתו"כ לענין טומאה צריך שיהיה נקב יותר גדול שיעורא דלענין טהרה לחוד ושיעורא דלענין מקנאות לחוד עכ"ל מל' זה משמע דמייירי בכלי המקבל טומאה דאל"כ ל"ל שיעורא דלענין טהרה לחוד כו' הא אינה מקבלת טומאה: ועוד דכלים עגולים פגון חבית של עץ מקבלת טומאה אפי' מחזקת מ"ס והוא דרדור עגולה דפט"ו דכלים וע' רמב"ם פ"ג מה"כ ה"ב והרב"י וגם פלי שאין מחזיק ששים סאה ביבש ובכ"מ היקל לדעת הרמב"ם בכל פלי עץ הנקוב כשפ"ה וזה נדאי נגד כל הפוסקים הנ"ל: וליישוב דעת הרב"י צ"ל שנשען בזה עמ"ש הרא"ש בפסקיו ה' מקנאות סס"י ח' שכ' ולמדנו מזה שפותר ליקח גיגית גדולה של עץ כו' ויעשה למטה בשולי נקב כל שהוא ויושיבנה על הארץ ומשנה לתוכה מים ויטבול בה עכ"ל הרי דהרא"ש התיר אפי' בנקובה כל שהוא והטור התיר עכ"פ בנקב כשפ"ה וכן פ"ה הוא ג"כ בדעת הרמב"ם להקל בנקב כשפ"ה ועם היות שפתי בחלק הקדום אות ג' ש"ל דהרא"ש לא מייירי רק בגיגית שאינה פלי לטומאה מצד גודלה כמ"ש להדיא גיגית גדולה כו' והיינו שמתחזיק שיעור מקנה.

ובכה"ג שפיר י"ל דנקב משהו מבטלה מת"כ לענין מקנאות ג"כ מאחר דבלא"ה אינה פלי לטומאה אבל בכלי המקבל טומאה פגון פלי עץ הפחות ממ"ס מודה דבעינן נקב כמ"ר המטהרו אפ"ל דהרב"י לא ניחא ליה לפרושי הכי דהא בתשו' סוף פלל למ"ד השיב דנקב משהו מבטל ת"כ ומשמע ה"מ דמייירי גם בכלים קטנים גדולים בהם המים מהמקנה אע"ג די"ל דלא היקל ה"מ רק מצד שהחשש משום נפילת ג' לנגין מים שאובים שהוא איסור דרבנן מ"מ משמע דלאו מה"ט אתי עלה (גם ממ"ש בתשו' פלל ל"א סס"י א' דבנקב כ"ש אינו פוסל המקנה ולא התנה דדוקא בכלים גדולים עכצ"ל דס"ל דלענין זה סגי בנקב כ"ש מיהו זה דוחק דמ"ש מסלונות של מתכת שם סי' ז' ויש ליישב דמייירי שאינו נופל ממנו ממש לתוך המקנה כו').

והטעם י"ל דס"ל להרא"ש בפסקיו והרב"י דאע"ג דטבילה תוך פלים אסור דאורייתא משום שאינו דומי' דמעיןן שהוא בקרקע מ"מ י"ל מהו נק' פלי לענין זה דמצינו פמה

חילוקים לכמה דברים לענין קידוש מי חטאת דבעינן פלי קיי"ל דאם ניקב בכוונס משקה בטל מת"כ פדאיתא בשבת ס"פ המצניע דצ"ה ע"ב וכמ"ש הרמב"ם פ"ו מהל' פרה ואע"ג דשם נז' פלי חרס והתוס' בנדה דמ"ט ע"א כ' דלכאורה החמש מדות הנז' שם הן בכ"ח דווקא נ' דלאו פל החמש מדות דהא הא דניקב כמ"ר שיניך ג"כ בכלי עץ נדאי וא"כ י"ל דה"ה הא דניקב ככ"מ פסול לקידוש מי חטאת שיניך בכלי עץ ג"כ.

ותדע דהא נדאי גם פלי חרס המינוחד לאוכלין אע"ג ששיעורו פמוציא וזית לענין טומאה נדאי דלענין קידוש מי חטאת מ"מ נפסל בנקב ככ"מ. שיהי רבא אמר סתם חמש מדות בכ"ח.

משמע בין מינוחד לאוכלין בין למשקין וכ"מ בתוס' שם שכ' אם היה מינוחד למשקין משמע דלענין פיסול מי חטאת הוא אפילו אם היה מינוחד לאוכלין וכ"מ מלשון הרמב"ם פ"ט מהל' פליים דין א"ב ע"ש וכן מצאתי אה"פ שפתב פן הלח"מ פ"ו מהל' ברכות הי"א וכיון דכ"ח המינוחד לאוכלין אע"ג ששיעורו טהרתו בכמ"ז לגבי טומאה מ"מ לענין קידוש מי חטאת לא אזלי בתר האי שיעורא אלא בכ"מ א"כ י"ל דה"ה והוא הטעם בכלי עץ אע"ג ששיעורו כמ"ר מ"מ לענין קידוש מי חטאת נפסל בכוונס משקה ותדע דאפי' לענין נט"י כ' התוס' והסמ"ג דכלי עץ נמי בטל מת"כ ע"י נקב ככ"מ וכמ"ש הב"י בא"ח רס"י קנ"ט ובודאי לא נראה שיתמירו חכמים בנט"י יותר ממה שהחמירה תורה בקידוש מי חטאת וגם לכאורה משמע במשנה שהן שוין פדתנן בפ"ק דידים שאין ממלאין ואין מקדשין כו' ואין נותנים לידים אלא בכלי ואין מצילין בצמיד פתיל אלא פלי כו'.

ומדערבינהו נט"י עם קידוש מי חטאת בחדא בבא ולא ערבינהו בהדי צמיד פתיל יש לדקדק דנט"י עם קידוש מי חטאת שונים לכל דיני הפלי (משא"כ צ"פ ע' ס"פ המצניע ולענין צ"פ כו') וכ"מ בזה"ר חולין ק"ז פדלקמן ובזה יתיישב הטעם שהחמירו בנט"י בכלי עץ שניקב בכ"מ (ע' תוס' נדה מ"ט דרבא סתמא אמר ויש להקשות על רבא גופא מ"ט ולפמ"ש א"ש שזה למד מדין קידוש מי חטאת דס"ל דכלי עץ נמי נפסל בכ"מ וא"כ ה"ה בנט"י מטעם הנ"ל.

וע' בחי' הרשב"א חולין ק"ז שכ' בשם ההלכות דהא דקפדינן אמנא בנט"י היינו משום דאסמכינהו אמי חטאת. וא"כ מאחר דנקב ככ"מ פוסל בנט"י נדאי דהיינו משום דפוסל נמי בדאורייתא בקידוש מי חטאת והנה אע"ג שלדברי הרמב"ם פ"ו מהל' ברכות דין י"א משמע דלענין נט"י לא פסל נקב ככ"מ רק בכ"ח המינוחד למשקין ולא בכ"ח המינוחד לאוכלין או בכלי שטף כמ"ש הכ"מ מ"מ הרי לגבי קידוש מי חטאת לא פתב פן וכמ"ש הלח"מ לשם וצ"ל דהיקל בנט"י להיותו רק מדרבנן ולא החמיר בזה כמו בקמ"ח א"נ אפשר ס"ל דנט"י אסמכינהו אקידוש ידים ורגלים דמקדש ולא אקידוש מ"ח (ע' בב"י רס"י קנ"ט) אבל עכ"פ בקמ"ח משמע דלכ"ע השיעור בנקב ככ"מ.

ומ"ש הרמב"ם פ"ו מהל' פרה פלי חרס כו' אע"ג דה"ה בכלי שטף י"ל מפני שדרכו להעתיק ל' הגמ' ובגמ' נז' חמשה מדות בכלי חרס כו' אבל ה"ה בכלי שטף דהא אין לחלק בין כ"ח המינוחד לאוכלין ובין פלי שטף ששניהם אין טהרתן בכ"מ פנ"ל וא"כ עכצ"ל דשיעורא דחשיבות פלי לגבי קמ"ח לאו בשיעורא דטהרתן מידי טומאה תליא מילתא וכמו שפלים שאין מקבלים טומאה פשרים לקמ"ח כשהן שלמים פדתנן בכל

הפלים מקדשין אפילו בכלי גללים כו' כמו"כ בהפך אם ניקבו בכ"מ אע"ג שהם פלים לטומאה עדיין מ"מ לא חשיבי לקמ"ח.

דב"קמ"ח העיקר תלוי שיהיה פלי ושלם לאפוקי ניקב ככ"מ (והא דגיסטרא לפרש"י בשפת צ"ה ב' ונדה מ"ט א' פסול בנקב כמ"מ אפי' לקמ"ח צ"ל משום דהוי שבר פלי ול"ד פלי גללים כו'). נמצא העולה מזה דלענין ביטול מתו"כ מדאורייתא יש חילוק לפי מה שהוא הענין שצריכים בו פלי היינו בקמ"ח השיעור בנקב ככ"מ בכל הפלים בשנה ולגבי טומאה יש חילוק בכל פלי לפי מה שהוא חשוב בכ"ח המיוחד למשקין שיעורו ככ"מ ובמיוחד לאוכלין כמ"ז ובכלי שטף בכל ענין השיעור כמ"ר ולענין חשיבות פלי לגבי צמיד פתיל לחד מ"ד ס"פ המצניע השיעור בכל הפלים עד שיפחת רובו לפרש"י שם או בכמ"ר לפי התוס' שם בכלים גדולים ע"ש: עוד יש למצוא חילוק בין קמ"ח לטומאה דב"קמ"ח תנו פ"ה דפ"ה דנקב שפ"ה מן הצד אין מבטל הפלי מת"כ וממלאין בו ומקדשין בו כמ"ש הרמב"ם פ"ו מה"פ ה"ז (ומדכ' ממלאין בו נ' דלא ס"ל כמ"ש הרא"ש בפי' המשניות שם דמה שלמעלה מהנקב אין ת"כ עליו אלא ס"ל כמ"ש הרשב"א בתה"א בענין נט"י שאין מחלקין את הפלי לשנים וע' במג"א סי' קנ"ט מ"ש בזה) ואילו לענין טומאה לדעת הסמ"ג וסמ"ק שבתה"ד סי' רס"א ובב"י בא"ח סי' קנ"ט צ"ל דאפילו למעלה מהצד פוסלו מתורת פלי כמ"ש להדיא דלאו פלי חשוב כו' ואין לדחות דהסמ"ג וסמ"ק מפרשי' פ"ה רא"ש שם דלענין קמ"ח נמי לאו פלי הוא רק מהנקב ולמטה דאפתי למה לא יטלו דרך הנקב ומ"מ ק' להסמ"ג אמאי מחמרי' בנט"י יותר מבקמ"ח וצ"ע והנה בתה"ד שם נסתפק בדין זה אף לכאורה (תלוי זה בהא דתנו פ"ב דכלים הדקין שבכ"ח הן וקרירותיהן כו' דלפרש"י והתוס' בחולין נ"ה ושאר דוכתי בלא יחוד אין מקבלין טומאה נמצא צ"ל דנקב מהצד ג"כ מבטלו מתורת פלי אא"כ יחדו ואף גם ביחדו יש גוונא דלא מהני בגוון אם מחזיקים פחות מהשיעור המפורש במשנה שם ולהר"ש בפ"ב דכלים דאפי' בלא יחדו מקבל טומאה א"כ נקב מהצד אין מבטל מת"כ אא"כ אין מחזיק למטה מהנקב פשיעור הנ"ל ולענין קמ"ח סתמא תני דנקב מהצד אינו פוסל משמע לכאורה אפילו מחזיק למטה מהנקב פחות מפשיעור המפורש בפ"ב דכלים א"כ ל"ד פלי לגבי קמ"ח לכלי גבי טומאה מיהו יש לדחות דלענין קמ"ח נמי בענין שיחזיק למטה מהנקב פשיעור המפורש שם דאל"כ חשוב שבר פלי וכמו גיסטרא שניקב במ"מ דפסול לקמ"ח אע"ג דשיעור דקמ"ח הוא בכ"מ עכצ"ל משום דהוי שבר פלי כו' ועכ"פ לענין שיעור פמה יהא בנקב ודאי יש חילוק בין קמ"ח לטומאה ולצמיד פתיל פנ"ל: ועפ"ז י"ל דה"ט דהרא"ש בפסקיו והרב"י דס"ל דכלי עץ שניקב במשהו לפ"ד הרא"ש ובשפ"ה להב"י אע"ג דמקבל טומאה עדיין מ"מ פשר לטבול בו משום דס"ל דאע"ג דחשיב פלי לטומאה מ"מ לגבי מקנה נתבטל מתורתפלי ואע"ג דטבילה תוף פלי הוא דאורייתא וזה הוא פלי עדיין ומקבל טומאה מ"מ לגבי מקנה לא הוי פלי דלגבי מקנה לא חשוב פלי להרא"ש אא"כ מקבל מים שאז אין המים שבו כמו מקנה שברקע אלא כמו מים שבכלים אבל אם אינו פלי לקבל מים לא חשוב פלי לגבי זה וה"ז במקנה פשר ול"ד פלל לטומאה דשם אזלי' בתר חשיבות שהוא חשוב פלי אע"פ שניקב נקב זה מפני שיחזיקו בו זיתים כו' ולגבי מקנה ל"ח פלי מאחר שניקב במשהו וכמו בקמ"ח אלא דב"קמ"ח השיעור בכ"מ ולגבי מקנה להרא"ש השיעור במשהו

ולהרב"י השיעור בפ"ה לדעת הרמב"ם: קיצור ישוב דעת הב"י דס"ל דשיעורא דלענן מקנאות לחוד שיש קצת פנים לזה מהא דקידוש מי חטאת דהשיעור בנקב פכונס משקה עי"ז מתבטל מתורת פלי אע"פ שעדיין פלי הוא לקבל טומאה וכפ' י"ל לענן מקנאות פיון דהוא ג"כ ענין קבלת מים מתבטל מתורת פלי ע"י נקב פכונס משקה אלא די"ל שאין למדין קנאות מחומרא ובמקנה גופא השיעור להב"י בפ"ה משום במקנה יש מים רבים ע"כ נקב פכונס משקה אינו מקיעו מדין פלי: ו והשתא נמי יתיישב לנו דעת האומרים דהשיעור הוא פכונס משקה כמ"ש הב"י (סד"ה הלפך הרוצה להוציא מים מן המקנה כו') בשם התוס' והסמ"ק שהדללים צ"ל נקובים ככ"מ ותמה שם הב"י עליהם דבתוספתא משמע דנקב מלא מחט כו' ותיגרץ שהם ס"ל ששיעור הנקב לבטלו מת"כ לענן שאוב הוא שיעור נקב המטהרו מטומאתו כו'.

ולפ"ז צ"ל דבדללים של חרס איירי אבל אם הם של מין אחר שיעורם בכדי טהרתם עכ"ל ונהו דחסק גדול דסתם דללים הם של עץ גם הב"ח ושאר אחרונים כ' סתם לנקוב הדללים בכ"מ והיינו אפילו דללים של עץ שהרי לא נשמע כלל אצלנו דללים של חרס וא"כ בדללים של עץ הרי הם מקבלים טומאה עד שינקב בכמ"ר (ואפילו הם פלים המיוחדים למשקין כמ"ש התוס' בנדה דמ"ט א' והראב"ד פי"ג מהלכות פלים וע' פמ"ג בא"ח במשפצות רס"י קנ"ט ובתשו' בית אפרים חי"ד סי' נ"ג ששגג בזה ע"ש דכ' דהתיבה של עץ פיון שהיא מיוחדת למשקין בטילה מתורת פלי ע"י נקב פכונס משקה דדבריו נגד התוס' והסמ"ג בב"י בא"ח סי' קנ"ט וגם ים דשלמה הנה פלי המיוחד למשקין והצריכו נקב פמוציא רמון לבטלו מתורת פלי) וא"כ מהו השיעור בכ"מ וממ"נ או נקב משהו יהיה סגי או בפ"ה או כמ"ר ולפמ"ש א"ש דהם ס"ל כמ"ש לדעת הרא"ש דחשיבות פלי לענן לפסול את המקנה אין הכרח לומר כלל דתליא בחשיבות פלי לענן טומאה ויותר י"ל דדומה לחשיבות פלי לענן קמ"ח דשניהם ענן א' פוללים והוא ענן קבלת מים רק דבקמ"ח בעינו דייקא שיהיו המים בכלי ובמקנה להפך וא"כ מאחר דחזינו שבנקב ככ"מ ל"ח פלי לגבי דבר שצריכים פלי לקבל מים.

ממילא דה"נ ל"ח פלי לגבי מקנה גם מהמשניות דפרה ודמקנאות ודידים מוכח קצת שקמ"ח ומקנה שוין ומובדליו מטומאה שהרי פלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה או פלים גדולים של עץ ל"ח פלי לגבי טומאה וחשיבי פלי לגבי קמ"ח ומקנה ונט"י כו' פדתנו פ"ה דפרה ופ"ד דמקנאות ופ"ק דידיים ומהשוקת שבסלע דשם נכלל טומאה ג"כ הרי שם נכלל צמ"פ ג"כ והיינו משום דמחובר מעיקרו ער"מ שם מקיע ת"כ לגמרי אפילו לענן צמ"פ ותלוש ולבסוף חברו חשוב פלי לכל הדברים) הלפך פיון דלגבי קמ"ח מתבטל מת"כ ע"י נקב ככ"מ והיינו אפילו בכ"ח המיוחד לאוכלין אע"ג דעדיין פלי הוא לטומאה וכן לענן נט"י קיי"ל בחולין ק"ז דאי בזיע דוולא ככ"מ בטל מת"כ לגבי נט"י והיינו אפי' בכלי עץ כמ"ש התוס' בנדה מ"ט ואע"ג דהוי פלי לטומאה עד שינקב כמ"ר לכפ' י"ל דלענן מקנה נמי השיעור בכ"מ והיינו שפסקו כר' אליעזר בר' צדוק בתוספתא אלא דמפרשי' דכל שהוא לאו דוקא אלא פכונס משקה וכמ"ש להדיא הסמ"ג הובא ב"י (ד"ה וסמ"ג כ' פשם שמועלת השקה כו') וכל שהוא לאו דוקא אלא צריף בפ"ה או פכונס משקה עכ"ל ור"ל למר פדאית ליה ולמר פדאית ליה והתוס' וסמ"ק וסיעתם דס"ל ששיעור הוא ככ"מ הם מפרשים דכ"ש היינו ככ"מ דבהכי

מתבטל מת"כ לעגנון מקנה משום דדמי ממש לקמ"ח ומסולק בזה תמיהת הב"י דשיעור דכ"מ מנין להם כו' דלפמ"ש א"ש דילפי מחשיבות פלי לגבי קמ"ח ונט"י ומפרישי דכ"ש שבתוספתא היינו ככ"מ כמ"ש הסמ"ג להדיא ומ"מ לטבול בו י"ל דמודו דצריף פשפ"ה עכ"פ כמ"ש ב"י דדלי שמחזיק מים מעט שפיר מתבטל בנקב ככ"מ מת"כ אבל מקנה גדולה י"ל שאין מתבטל בקף אא"כ בנקב פשפ"ה: קיצור.

ובזה יתיישב דעת האומרים דהדללים ששואבים המים מהמקנה לנקותו צ"ל נקובים פכונס משקה ועיין בש"ע סעיף מ' ואע"פ שהם של עץ וחשוב פלי לקבל טומאה עד שינקב פמוציא רמון מ"מ אינו פוסל את המקנה וס"ל דכל שהוא דקאמר ראב"צ היינו פכונס משקה כמ"ש הסמ"ג: ז וכאשר כתבנו בפ"י דעת התוס' וסמ"ק וסייעתם פן צ"ל בדעת הר"ר אליעזר מוורדינא הביאו הרוקח סי' שע"ז והמרדכי פ"ב דשבועות הובאו ב"י ס"י ר"א ונ"ל על גלגל המגלגל במי נהר ובגלגל קבועים פלים קטנים נקובים ככ"מ וכשהגלגל מתגלגל מתמלאים הפלים קטנים ושופכים במרזב שאינו עשוי לקבל ומורידים המים כו' לכלי אכן גדולה העומדת במרחץ כו' והתיר לטבול בתוכה וראייתו מדאמרין בחולין פכ"ה דק"ז ואי בזיע דוולא בכ"מ מילף לייפי ומטבילין בה את הידים וקיי"ל דכל מקום שאדם טובל בהם ידים וכלים טובלים בהם כו' עד וכיון דבזיע דוולא פכונס משקה בטל ליה מתורת פלי לגמרי ואינו פוסל את המקנה עכ"ל הנה פשיטא ליה דבנקב ככ"מ בטל ליה מת"כ לגמרי ומוכח לה מההוא דחולין דבבזיע דוולא ככ"מ מטבילין בה כו' ועכצ"ל שיש לחלק בין ביטול ת"כ לעגנון מקנה דסגי בנקב ככ"מ אע"ג דלא סגי בהכי לעגנון טומאה ואין לומר משום דהגלגל הוא גדול מאד באופן שאין מקבל טומאה כמ"ש מהרי"ט בתשו' ח"ד ס"ז.

נדא דגבי דלי שפחולין פרק פל הבשר דק"ז לא שייף לומר פן נהרי הרב ר"א לומד משם ועוד דמלשונו שכ' ובגלגל קבועים פלים קטנים כו' הרי אפשר שהם היו פלים קודם שנקבעו בגלגל וא"כ היו מקבלים טומאה אפילו ניקבו ככ"מ ואז הקביעות שקבעו אח"כ בגלגל אין מבטלים מת"כ כמו בחקקו ולבסוף קבעו והנה הגם שהרוקח והמרדכי והב"י חולקים על הר"א הדבר מבואר שלא נחלקו עליו רק במ"ש דנצוק הוי חיבור אבל במ"ש בפשיטות דנקב ככ"מ מבטל מתורת פלי לא מצינו שפחולקו וכמו שמשמע בפשיטות שהבין מהרי"ט בתשו' הנ"ל (מיהו אפ"ל יותר שהתוס' וסמ"ק גבי דללים לא הקילו ע"י נקב ככ"מ רק לעגנון ג' לוגין מים שאובין דהוי דרבנו וגם יש בזה פמה ספיקות אם יפלו הג' לוגין ובדרבנו סמכו ע"ז מהא דחולין פכ"ה דק"ז ואי בזיע דוולא כו').

מיהו בלשון הב"י אפשר לומר דפליג נמי בהא וס"ל דבעינו נקב פשפ"ה פנראה מלשונו בסוף עגנון הנ"ל אבל ליישב דעת הר"א וסיעתו צריף לומר פדפרישית מיהו אפתי קשה נהי דנימא דביטול פלי לגבי מקנה סגי בנקב ככ"מ ומסולק בזה החשש מחמת דין טבילה בכלים דאסור משום שאינו דומיא דמעין כדפ"י, שע"ז י"ל דע"י נקב ככ"מ נתבטל מת"כ לעגנון זה אבל אפתי יהיה פסול מחמת דבעינו הווייתו ע"י טהרה מיהו על הרא"ש בפסקיו לק"מ דאפשר מייירי בכלי גדול שאין מקבל טומאה פדלעיל אבל על קשה מיהו פיון שהרב"י כ"כ לדעת הרמב"ם והרמב"ם ס"ל דבמקנה לא קפדינו בהא כמ"ש בב"י א"כ לק"מ ועוי"ל פיון דלא משפחת לה טבילה תוף פלי המקבל טומאה אא"כ עג עוגה

כו' פדלעיל סוף אות ה' א"כ בכה"ג ליכא נמי משום הנוניתה ע"י טהרה דהא גם בלתי הפלי הוה המים מתקיימים ע"י הקרקע וכדנתנו בפ"ו דמקנאות מעיין שהווא יוצא מתוך התנור ונרד וטבל בתוכו הוא טהור ונדיו טמאות וצ"ל אמאי הוא טהור הא בעינן הנוניתו ע"י טהרה א"ו צ"ל משום דאף גם בלא התנור הוה יכולים לטבול במעיין א"כ בכה"ג ליכא משום הנוניתו כו' מיהו מתנור אין קושיא דאין לו שוליים ואינו פלי פלל א"נ אפשר ס"ל להרא"ש דדונקא אם המים באים למקנה ע"י דבר המקבל טומאה הוא דפסול אבל מה שהמקנה המחזקת המים מקבלת טומאה אין לחוש וכמש"ל אות ה' והכי משמע קצת ממ"ש הרא"ש בתשו' פלל ל"א סי' ז' וז"ל ויותר מזה שנינו ומודים שגודר פלים וטובל בהם.

פ"א גודר פלים עושה מחיצה בכלים טמאים שיעפבו הילוף המים שלא יהיו זוחלין וטובל במים העומדין מקובצין למעלה מהכלים כו' אלמא אע"ג שפל המקנה נעשה ע"י פלים טמאים לא מקרי הנוניתו ע"י טומאה כיון דירידת המים למקנה לא הוה ע"י טומאה עכ"ל הרי דלא קפיד אלא אירידת המים לתוך המקנה ואפשר דמשנה דמעין שהווא יוצא מתוך התנור מסייעא ליה שהרי שם ג"כ יוכל להיות דלולי התנור לא הוה יכולים לטבול פל גופו בבת אחת תוך המעיין מפני שהיו מימיו מתפזרים כו' ואפ"ה לית לן בה ומיהו תנור אינו פלי פלל כנ"ל: ח וכל זה ליישב דעת הרא"ש בפסקיו והרב"י אבל לענין מעשה ודאי דינש להחמיר לענין טבילה תוך פלי שהווא איסור דאורייתא לחוש לדעת הרמב"ם והראב"ד והרא"ה והריטב"א שלדבריהם צריף לעשות נקב המטהרו לענין טומאה כמבואר למעלה באריכות והכי משמע לכאורה מהירושל' דיומא שעשו נקב כמ"ר דוקא כנ"ל והשתא את"ל דלגבי מקנה סגי בנקב ככ"מ למה להו להחמיר דבשלמא אי בעי כמ"ר שפיר י"ל דלאו סמכו אעירוב מקנאות שאינו נראה כ"כ העירוב אבל מאחר דבכ"מ סגי ל"ל להחמיר וגם אם הוה עושים כשפ"ה שיהיה ג"כ עירוב מקנאות הנה בזה ג"כ חומרא יותר משורת הדין ולמה הנצרכו למ"ר א"כ משמע קצת דבעינן כמ"ר דייקא ומהתוס' וסמ"ק דלעיל אין ראיה ג"כ שיהיו חולקים ע"ז משום שי"ל שלא הקילו בנקב ככ"מ רק לענין שלא יפסלו המים הבאים מתוכן את המקנה אבל לגבי הטבילה תוך פלי אפשר דהוי מחמירי טפי גם י"ל שהיו פוסלים בזה משום דבעינן הנוניתו ע"י טהרה ולא הקילו שם רק גבי חשש נפילת ג' לגזין מים שאובין שאין זה הנוניתו של פל המקנה ממש וע' בר"ש פ"ב דמקנאות דאע"ג שכ' דשאיבה ע"י פלים המקבלים טומאה פסול מדאורייתא היינו בכולו שאוב אבל בנפילת ג' לגזין שהווא מדרבנן י"ל שלא החמירו אא"כ נפלו מפלי שלם כנ"ל ולכך יפה עולה פסק רבינו ז"ל דבעינן נקב כמ"ר דייקא: והנה לדברי הרמב"ם י"ל דגם פלי עצ גדול אע"ג שאינו מקבל טומאה אפילו הכי בעינן דייקא נקב כמ"ר.

וכ"מ מספר החינוך סי' קע"ה שכ' וז"ל וכיצד ובאינה פלי יקראו המים שאובין שאילו שאובה בכלי נקוב כמ"ר אין אלו שאובין שאין עליו תורת פלי מעתה ואפילו סתמו הנקב סתימה שאינה יפה כו' וראויה לטבול בה עכ"ל הרי שגם לטבול בה שמשמא מחזקת מ"ס בעינן ג"כ נקב כמ"ר בדוקא.

וכ"מ ממ"ש הריטב"א בחי' בפ"ק דמכות שהצריך בכל כלי נקב כמ"ר ומשמע ודאי ג"כ במחוקקת מ"ס עד שאינה מקבלת טומאה וכ"כ עוד בחידושי ברוך"ל דף ק"ז אהא דאמרין ואי בזיע דוולא ככ"מ כו' ונ"ל ואע"ג דבעלמא בעינן עירוב מקנאות כשפ"ה או פמוציא רמון פים שעשה שלמה דברירנא בפ"ב דמס' גיטין בטבילה זו דברבנו הקילו וכדפרש"י ו"ל עכ"ל.

הרי דס"ל דבעלמא בעינן עירוב כשפ"ה או כמ"ר ונשמע דהיכא דליכא עירוב מקנאות בעינן ודאי נקב כמ"ר ומשמע דאפילו בכלי גדול קאמר גם הד"מ כ' לדעת הרא"ש בפסקיו לפי הרי"ו וב"י בעינן נקב כמ"ר והיינו בכלי גדול דעלה קאי והטעם בזה דלכאורה ק' דמאחר שאינה מקבלת טומאה א"כ למה צריכים נקב כמ"ר שנהו נקב המטהרו מאחר דבלא"ה אינו מקבל טומאה וא"כ יהיה סגי עכ"פ בנקב כשפ"ה לכל היותר או אפילו בנקב כמ"מ לדעת הפוסקים כר"א דתוספתא אף אפשר לומר משום גזירה פדמשמע בהד"מ וכעין שכ' הרב"י אנקב משהו לפ"ד הרא"ש עיי"ש אף מלבד זה י"ל דאפשר יש בזה איסור דאורייתא לדעת הגי פוסקים והוא דמאחר דאיסור טבילה תוף כלי הוא אסור מדאורייתא אף גם בכלי שאינו מקבל טומאה משום שאינו דומיא דמענין שהוא בקרקע ומה"ט אין טבילה בגל כשהוא באויר וע' ברש"י פ"ב דחגיגה ובש"ע סעיף ה' ובב"י משום שאינו דומיא דבור ומענין שדרכם להיות בקרקע וה"נ י"ל כן דמה"ט פסול הטבילה בפלים והלכך כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה נמי פוסלי את המקנה עד שיהיו נקובים כשפ"ה וכלי עץ המקבל טומאה אף כשניקב כשפ"ה אסור לטבול בתוכו מדאורייתא לפי סברא זו פנין דהוי כלי עדיין לקבל טומאה ה"ז טבילה בכלי ואינו דומיא דמענין שהוא בקרקע (מלבד החשש דהווייתו ע"י טהרה שבוה אפשר לא ס"ל להרמב"ם פנ"ל או לפמ"ש להרא"ש) וא"כ לפ"ז י"ל דגם בכלי גדול הנקוב כשפ"ה או יותר כל שהוא פחות ממוציא רמון נמי אסור לטבול בתוכו דה"ל טבילה בכלי ולא בקרקע שהרי נקב זה אין מבטל התורת כלי מפלי עץ ששיעורו ברמונים וכל שניקב פחות מכמ"ר עדיין חשוב הוא כלי והלכך פנין דהוא חשוב כלי הרי אינו דומיא דקרקע ואע"ג דאינו כלי לגבי טומאה התם לאו משום דלא חשוב כלי אלא משום גזה"כ דבעינן דומיא דשק דמיטלטל מלא וריקן אבל לענין חשיבות כלי ודאי חשוב הוא ולא גרע מפלי קטן שניקב פ' מכמ"ר דחשוב כלי מפני חשיבותו שמצניעין אותו לשמש בו רמונים וא"כ כ"ש בכלי גדול אלא דלענין קבלת טומאה גזירת הכתוב הוא אבל לגבי מקנה בעינן שלא יהיה חשוב כלי כלל דהיינו שיהיה שבר כלי ר"ל שהשבירה דייקא תוציאנו מתורת כלי וא"כ שבר ונקב דפחות ממוציא רמון אינו מוציא כלי עץ מת"כ דעדיין לא חשוב שבר כלי מחמת נקב זה שהרי מצניעין אותו לרמונים וכאילו לא ניקב כלל דמי ול"ד לכלי גללים וכ"א וכ"א דמתבטלים מת"כ ע"י נקב כשפ"ה.

דהנהו גריעי בעצם מכ"ח הלכך שבר ונקב פנה עושה אותן שבר כלי במכ"ש מכ"ח שאפ"י ע"י נקב כמ"ז נעשה שבר כלי וכ"ש הני ע"י נקב כשפ"ה ולמ"ד בתוספתא דסגי בנקב משהו אפשר דס"ל דנקב משהו עושה אותן שבר כלי פנין דגריעי מכ"ח.

משא"כ כלי עץ אין נעשה שבר כלי בפחות מנקב כמ"ר וס"ל להגי פוסקים דלענין טבילה תוף כלי מנקב לא שרי מדאורייתא אא"כ חשוב שבר כלי מצד הנקב: אבל לא

די בַּמָּה שְׂאִינוּ כְּלִי לְקַבֵּל טוֹמְאָה וְגַם מְנוּקָב שְׂאִין רְאוּי לְהַחְזִיק מִיָּם אִם מ"מ הוּא חָשׁוּב כְּלִי וְלֹא שֶׁבָּר כְּלִי כְּגוֹן כְּלִי עֵץ גְּדוֹל הַנִּקְוָב פ' מ"מ ר' וְהֵינּוּ מְשׁוּם שְׂאִינוּ דְּוָמְיָא דְּמַעְיָנָן שְׂהוּא בְּקַרְקַע (וְלִכְאוּרָה יֵשׁ רְאָיָה לְזָה מְהָא דַּס"ל לְהַרְמַב"ם דְּבַכְלִי גְּלָלִים וְכ"א וְכ"א נְמִי בְּעֵינָן נִקְבַּ כְּשֶׁפ"ה וְלֹא סָגִי בְּנִקְבַ כְּכ"מ אַע"ג דְּאִין מְקַבְּלִים מִיָּם כו' א"ו צ"ל דְּבַעֲיָנָן שְׂיִהֵיָה בְּטַל מְחַשְׁבֻּת כְּלִי מִיָּהוּ ז"א רְאָיָה דִּי"ל דְּלִגְבֵי מְקַנְאוֹת בְּעֵינָן שְׂלֹא יוּכַל לְקַבֵּל מִיָּם בְּיוֹתֵר עַד שְׁהַמִּים יִשְׁפְּכוּ מִמְּנָה בְּמַהֲרָה יוֹתֵר הַלְפָּה צְרִיךְ נִקְבַ כְּשֶׁפ"ה שְׂנִקְבַ זֶה שְׂיַעוּרוֹ בְּעֵינָן תַּעְרוֹבֶת מִיָּם מִמְּקוֹה לְמְקוֹה וְלִגְבֵי קַמ"ח שְׁהַמִּים פְּחוּתִים מְסַתְמָא וַאֲע"ג דְּבַסְפִּינָה נְמִי מְקַדְשִׁין בְּהַ י"ל דְּאִזְלִינָן בְּתֵר רֹב כְּלִים וְהַלְפָּה סָגִי בְּנִקְבַ כְּכ"מ וְתַדַּע דְּהֵתָם נְמִי לֹא סָגִי בְּנִקְבַ כְּכ"מ אַע"פ שַׁע"י נִקְבַ זֶה הָיוּ נִשְׁפָּכִים הַמִּים מְהַכְּלִי אֲלֵא מְשׁוּם דְּבַעֲיָנָן שְׂיִשְׁפְּכוּ בְּקַלְבְּמַהֲרֻת יוֹתֵר כו' וּמַש"ה לִגְבֵי מְקוֹה צְרִיךְ נִקְבַ יוֹתֵר גְּדוֹל דְּהֵינּוּ כְּשֶׁפ"ה).

וְנִלְע"ד לְהַבִּיא קֶצֶת רְאָיָה לַמ"ש מְהָא דְּתַנָּן רַפ"ד דְּמְקַנְאוֹת אֶחָד כְּלִים גְּדוֹלִים וְאֶחָד כְּלִים קְטַנִּים וְאֶפִּילוּ כְּלִי גְּלָלִים כ"א כ"א פּוֹסְלִים אֶת הַמְּקוֹה וּפְיַרְשׁוּ הַתּוֹס' בְּשֶׁבֶת דַּט"ז ע"ב א' כְּלִים גְּדוֹלִים שְׂמְרוּב גְּוֹדְלָן אִין מְקַבְּלִים טוֹמְאָה כְּגוֹן כְּלִי עֵץ שְׂהוּן יַתִּירִים עַל מ' סָאָה אַפ"ה חֲשִׁיבֵי כְּלִים לְעֵינָן שְׂאִיבָה וְאֶחָד כְּלִים קְטַנִּים פִּרְש"י דְּלֹא תִימָא מְחַמַּת קְטַנָּן אִינָן נְחַשְׁבִּים כְּלִים וְהַתּוֹס' שָׁם ס"ל דְּאִין מְקַבְּלִים טוֹמְאָה וְדִין זֶה הוּא בְּמַחְלֻקַּת שְׂנוּיָה וְצ"ל לַפ"ז מְהוּ וְאֶפִּילוּ כְּלִי גְּלָלִים כו' מְהוּ הַרְבוּתָא יוֹתֵר בְּכְלִי גְּלָלִים וְכ"א וְכ"א מְבַכְלִים גְּדוֹלִים אִי מְשׁוּם שְׂהוּן אִינָן כְּלִי לְקַבְּלַת טוֹמְאָה הָא כְּלִים גְּדוֹלִים נְמִי אִינָן כְּלִים לְקַבְּלַת טוֹמְאָה וְכֵן כְּלִים קְטַנִּים לַפ"ד הַתּוֹס' וְלַפ"מ ש"א ש"ד דַּה"פ לֹא מְיַבְעֵיָא כְּלִים גְּדוֹלִים דַּאֲע"ג שְׂאִין מְקַבְּלִים טוֹמְאָה מ"מ הֵן כְּלִים חֲשׁוּבִים שְׂהָרִי בְּמִינָן מְקַבְּלִים טוֹמְאָה וּמַצַּד שְׂהוּן גְּדוֹלִים יוֹתֵר סְבָרָא הוּא דְּלֹא גְּרִיעֵי מְזָה אֲלֵא דְּלֹא מְקַבְּלִי טוֹמְאָה מַצַּד גְּזַה"כ דְּבַעֲיָנָן דְּוָמְיָא דְּשִׁק אֲלֵא אֶפִּילוּ כְּלִי גְּלָלִים כו' דְּלֹא מְקַבְּלִי טוֹמְאָה מַצַּד פְּחִיתוּתָן שְׂאִינָן כְּלִים חֲשׁוּבִים אַפ"ה הָיוּ כְּלִים לִגְבֵי שְׂאִיבָה וְע"ש בַּפ"ה הַמְּשַׁנְיֹת לְהַרָא"ש וּמַעְתָּה שְׂפִיר י"ל דְּבַכְלִי עֵץ אַף הַגְּדוֹלִים מ"מ מַצַּד חֲשִׁיבוּתָן אֲסוּר לְטַבּוֹל תּוֹכָם כֹּל שְׂלֹא נִתְבַּטְּלוּ וְנִכְלְלוּ בְּכַלל שֶׁבָּר כְּלִי.

מְשׁוּם דְּכָל כַּה"ג ל"ח טְבִילָה בְּקַרְקַע וּמַה"ט פְּסֻלִינָן טְבִילָה בְּאוּרִי בְּחֻלְיָן ל"א וְחִגְיָה כ"ב הַלְפָּה בְּעֵינָן בְּהוּ נְמִי נִקְבַ כְּמ"ר מְדִינָא עוּי"ל פִּינָן דְּבְמִינָן מְקַבְּלִים טוֹמְאָה וּבְעֵינָן בְּהוּ נִקְבַ כְּמ"ר לְכֵן בְּהוּ נְמִי בְּעֵינָן כְּמ"ר וְכַה"ג צ"ל גְּבִי כְּלִי גְּלָלִים דְּבַעֲיָנָן נִקְבַ כְּשֶׁפ"ה אַע"ג דְּבַכְלִי סָגִי בְּנִקְבַ כְּמ"ז לְהַרְמַב"ם וְהָרִי כ"ח חֲשִׁיבֵי כְּלִים יוֹתֵר מְכָלִי גְּלָלִים וְצ"ל הַטַּעַם פִּינָן שְׂבַכְלִי גְּלָלִים לֹא שְׂיִיךְ שְׂיַעוּרָא דְּכַדִּי טְהַרְתּוּ.

נִתְנָה הַתּוֹרָה שְׂיַעוּרָא דְּשַׁפ"ה. וְכַמ"כ י"ל בְּכְלִי עֵץ הַגְּדוֹלִים פִּינָן דְּבַכְלִי עֵץ הַקְּטַנִּים יֵשׁ שְׂיַעוּרָא דְּמ"ר מַש"ה בְּעֵינָן בְּהוּ נְמִי מ"ר פִּינָן שְׂהֵם מְמִינָן עוּי"ל דְּכְלִים גְּדוֹלִים דְּעֵץ אַע"ג דְּאִין מְקַבְּלִים טוֹמְאָה מְדַאוּרִיָּתָא אֶפְשָׁר דְּמַרְבְּנָן מְקַבְּלִים טוֹמְאָה דְּהָא הַטַּעַם דְּטְהוּרִים הֵינּוּ מְשׁוּם דְּאִין מְיֻטְלְטַל מְלֵא וְרִיקוֹן דְּוָמְיָא דְּשִׁק וּמְזָה נְמִי יִלְפִינָן דְּפְשׁוּטֵי כְּלִי עֵץ טְהוּרִים כְּמ"ש הַר"מ וְהַר"ש רַפ"ב דְּכְלִים וְאַפ"ה פְּשׁוּטֵי כְּלִי עֵץ מְקַבְּלִים טוֹמְאָה מְדַרְבְּנָן לְדַעַת כְּמָה פּוֹסְקִים וַאֲכ"כ י"ל כְּמ"כ עַל כְּלִים גְּדוֹלִים וְהָכִי מְשַׁמַּע מ"ש בְּגַמְרָא שְׁבֶת נ"ח וְצ"ה גְּבִי כְּלִי גְּלָלִים וְכ"א וְכ"א שְׂאִין מְקַבְּלִים טוֹמְאָה וְלֹא מַד"ת וְלֹא מַד"ס

ולא שמעינו כי האי לישנא אפלים גדולים של עץ וע' בפי המשניות להרמב"ם רפ"י דכלים מיהו לד' התוס' בב"ב ס"ו א' וכ"כ הריטב"א סנפה י"ג דפשוטי פלי עץ דמטמאין מדרבנן היינו דוקא אם משמשין את האדם ומשמשו (אבל משמש משמשו לבד טהור לגמרי) א"כ אפשר הני ל"ד לכלים גדולים שאין חשובים כ"כ משמשין את האדם ומשמשו אבל לד' האומרים דמשמשי אדם ומשמשו טמאים מדאורייתא כמ"ש התוס' מנחות צ"ו ב' וחי הרמב"ן בב"ב שם ומשמשו טמאין מדרבנן א"כ לכאורה פלים גדולים נמי משמשי משמשו הם מיהו אפ"ל דתיבה זו שטובלין בה חשיבא משמשי האדם ג"כ שהרי הוא טובל בתוכה ומיקר עצמו תוכה ולא גרעא מסולם דחשוב משמש את האדם וגם חשיבא ג"כ משמשת משמשי אדם פיון שהיא משמשת את המים שבתוכה שהו משמשי האדם ג"כ ולפ"ז מ"נ מקבלת טומאה אז מדאורייתא או מדרבנן עכ"פ אלא שצ"ע לפ"ז דא"כ מאי מהני הנקב אפילו כמ"ר הא משמשי אדם ומשמשו טמאין אפילו פשוטי פלי עץ וא"כ מאי אהני לן שאינו מקבל ע"י הנקב מ"מ לא גרע מפשוטי פלי עץ וי"ל דודאי גרע טפי דפשוטי פלי עץ הם בפשיטותן משמשים את האדם ומשמשו כמו השולחן כו' משא"כ תיבה זו שטובלין בה לא חשיבא משמשת את האדם ומשמשו רק ע"י שמקבלת המים והרי ע"י נקב זו שוב אינה ראויה לקבל אם לא ע"י שמושבה בארץ א"כ בעצמה אינה ראויה לשמש את האדם ומשמשו הלכך טהורה (ומ"מ צריך נקב כמ"ר מאחר שאם לא הנקב היתה טמאה א"כ נקב המטהרה צ"ל כמ"ר וצ"ע).

אף עוד יש ב' טעמים אחרים לומר שתיבה זו אינה מקבלת טומאה א' משום שהיא פלי העשויה לנחת הב' משום שנעשה לשמש את הקרקע מיהו אפ"ל פיון שלפעמים מוציאים אותה לפשנקים את המקנה ל"ח נעשית לנחת: חלק ג א הנה נת' ת"ל טוב טעם למה שהצריך רבינו ז"ל נקב כמוציא רמון ושוב מצאתי בס' החינוך להרא"ה סי' קע"ג שפסק ג"כ שהצריך נקב כמוציא רמון רק מעתה אני אומר שי"ל ג"כ שאינו פלל נגד פסק הש"ע דאע"ג דבב"י נ' דס"ל להב"י דלהרמב"ם די בכלי עץ ג"כ בנקב כשפ"ה מ"מ הרי בש"ע הקבוע להוראה נשמר להעתיק רק ל' הרמב"ם במ"ש הלוקח פלי גדול כו' ע"ש ס"ז שהוא ממש ל' הרמב"ם וא"כ מה שיש לפרש בלשון הרמב"ם יש לפרש ג"כ בלשון הש"ע וכיון שנת' שלדעת הרמב"ם היכא שאין המים מעורבים וליכא עירוב מקנאות בעינו בכלי עץ נקב כמ"ר כמ"כ י"ל ג"כ בדעת הש"ע ומ"ש רמ"א וי"א דבעי נקב כשפ"ה היינו להחמיר בכ"ח וכדמשמע ממ"ש וכן יש להחמיר דקאי אכ"ח דאילו אכלי עץ א"כ שפ"ה הוי קולא מנקב המטהרו כו' ואף את"ל שבב"י לא נתפנין לזה מ"מ עכ"פ מלשון הש"ע אין היתר מפניך דסגי לכלי עץ בכמ"ר הלכך מה שהחמיר רבינו ז"ל בזה אינו נגד הש"ע וכ"ש שנת' שכ"ד גדולי הראשונים וע' תומים במ"ש (בבבאורו לס' תקפו פהו בס"ק קכ"ד) על בעלי הש"ע שרוח ה' נוססה בקרבם להיות לשונם מכונן להלכה בלי פנונת הפותב וחפץ ה' בידם הצליח כו' ע"ש הלכך אף את"ל שהב"י לא נתפנין להצריך כמ"ר מ"מ מלשון הש"ע נ' לפרש דבעי כמ"ר וכמ"ש הרמב"ם וכיון שנת' שפן העיקר א"כ ודאי שאין להקל פלל נגד זה ומ"ש רבינו ז"ל שהנקב יהיה טע"ט מרובע שהוא יותר מעט ממוציא רמון לפי שאין אנו בקיאים במ"ר שי"א שהו ג' אחוזים זה בזה זה מתבאר ממה ששינונו בפ"ז דכלים משנה ז' הרמזים שאמרו ג' אחוזים זה בזה ופי'

הרא"ש שם הוא דאמרן לעיל שיעורן ברמונים צריך ג' אחוזים זב"ז וקשה כו' ונ"ל דבעינו שיצאו בנקב ג' רמונים (הגדילים ביחד ויצאו שלשתן וכמה שהם גדילים יחד) זה אחר זה ואז יהא הנקב גדול מעט ממ"ר כו' והביא התוי"ט שם שכן פי' התוס' בעירובין ד"ד ע"ב ובסנפך ד"ו ע"ב ועוד פי' שם פי' שני וכן פי' בשפת דקי"ב ולפי' שהוא א"צ להיות הנקב רק פרמון בינוני מן הרמונים הגדילים שלשה ביחד והראב"ד בהשגות פ"ו מהל' פלים הביא ג"כ ב' פירושים הנ"ל ומדברי הרמב"ם בפי' המשניות נ' ג"כ דצ"ל הנקב גדול מעט מפדי רמון א' ע"ש אכן מד' רש"י נ' דס"ל דהנקב צ"ל כשלשה רמונים ממש דקיימא פחצובא כו' ע"ש ונ' שרבינו ז"ל פוסק שהנקב יהיה יותר מעט ממוציא רמון בינוני א' וכפי' הראשון של התוס' שהוא להחמיר מן הפי' השני ועוד שכ"ד הרא"ש והרע"ב אבל לא חש לפי' הר"ש דייחידא הוא נגד התוס' והרמב"ם והראב"ד והרא"ש ועוד שכן תפסו האחרונים הרע"ב והתוי"ט שם אבל אין לומר דבטפח על טפח מרובע יש פדי ג' רמונים ממש ומ"ש שהוא יותר מעט ממ"ר פונתו שטע"ט הוא רק יותר מעט ממ"ר לפי ששיעור מ"ר הוא ג' רמונים ובטע"ט יש יותר מעט מג"ר דא"כ יהיה בציר טובא שיעורא דרמון שהרי טע"ט הוא ד' אגודלין על ד' ס"ה י"ו אגודלין א"כ את"ל שהוא ג"ר יהיה שיעור רמון א' ה' אגודלין והב"י כ' דשפ"ה בציר טובא ממ"ר ונשפ"ה הוא ב' אצבעות על ב' אצבעות יותר מעט מן ג' אצבעות מרובעים א"כ אין פאן בציר טובא כ"כ מיהו מזה אין ראיה דשפ"ה הוא באצבע לא בגדל ובאצבע יהיה בטע"ט כ"האצבעות א"כ רמון א' יהיה ח' אצבעות ומ"מ נ"ל שהעיקר כדפרישית דפסק כהתוס' והרא"ש דלהר"ש הוי נפיש שיעורא טובא פנין שמשער בג' רמונים העומדים כרגלי הקנקן א"כ יחשוב גם חלל מועט שביניהם כו' ע"ש לפי הטעם ש"ל.

ומ"מ יוכל להתברר זה ע"י ראית הרמונים ונגודלן ומ"ש שזהו טפח על טפח מרובע אפשר שיעור בעצמו פן ע"י רמונים שהובאו לו ושיער בבינוני כו' ואפשר שמצא פן להפוסקים וכעת לא מצאתי גילוי דעת לזה ואחר כתבי זה מצאתי ראיה שהוא קרוב לערך הנ"ל מברייטא דעירובין דכ"ח דמשמע התם דרמון גדול מתפוח ויש עוד ראיות אלא שאין פאן מקום להאריך ודודי הרב מוהרי"ל נ"י הביא ראיה שהוא קרוב לערך הנ"ל ושאינו גדול יותר ממלכים א' קפיטל ז פסוק מ"ב ואת הרמונים ארבע מאות כו' יעו"ש: ב ומעתה יש לבאר מ"ש רבינו ז"ל עוד וז"ל ולא יכניס השוליים תוך הדפנות אלא יכניס הדפנות תוך חריצים שבשוליים בכדי שהנקב שבשוליים יהיה סמוך מאד וסתום יפה בנסר חלק שישמו תחתיו כמשי"ת עכ"ל.

וכוננתו מבוארת שאם יכניס השוליים לתוך הדפנות נמצא יהיה שולי הדפנות עודפים על שולי המיכה ויהיה חלל בין שולי המיכה לנסר ולא תסתום יפה את הנקב שבשוליים.

משא"כ כשיכניסו הדפנות תוך השוליים נמצא שיכולים להדביק היטב הנסר לשולי הנקב ויהיה הנקב שבשולי המיכה סתום היטב ע"י נסר זה והנה לכאורה אין זה נוגע להדין פלל דמה שייכות יש פאן ע"פ הדין שיהיה הנקב נסתם ואדרבה כל שאין הנקב נסתם יפה היא בטיקה מתורת פלי יותר וכמ"ש בספר החינוך סי' קע"ה סתימה שאינה יפה כו' ע"ש: ואף שלדעת הרמ"א בש"ע ס"ז בהג"ה לא איכפת לן אם נעשי' פלי אח"כ

בקביעותם בארץ כל שלא היה תורת פלי עליה בתלוש וכ"ד הרא"ש ונהטור מ"מ הרי
אין פן דעת רבינו ז"ל וכדמשמע ממ"ש לקמן ואעפ"כ אין נעשי' פלי ע"י סתימה זו של
סיד דוקא מכלל שע"י סיד וגפסיס יחד שנעשי' פלי ע"י המקנה פסולה אע"פ שנעשית
פלי במקור וכ"ה באמת ממשמעות הגמ' בב"ב דס"ו וכמ"ש בס"ט סי' קצ"ח סס"ק ס"ג
וכדלקמן א"ה ולפ"ז נדאי משמע לכאורה דכשאין נסתם יפה א"כ רחוקה יותר מתורת
פלי ונהי דסתימה זו אינה סתימה מדינא כיון שאין סותמים בעץ תוף הנקב רק ממעל
להנקב ודמי להושיבו ע"ג סיד וגפסיס שבתוספתא מ"מ אם אין הנקב נסתם יפה נדאי
דעדיף טפי לענין ריחוקה מתורת פלי וא"כ נ' לכאורה דמהדין אין קפינא בזה שייכניס
הדפנות תוף כו' ולא בהפך אלא שהוא רק עצה טובה בהיות שכל עיקר מגמתו בתיקון
התיבה הוא פדי שיהיו יכולים לחממה ע"י שיטילו מים חמין לתוף התיבה פדי שלא
יזיקו המים הקרים ביותר במדינות אלו ובפרט בימות החורף וגם שתוכל לטבול
במתינות קצת ולא תהיה דחופה ומבנהלת מחמת קרירות המים ביותר שיש לחוש
שמחמת בהילותה לא תפשוט קמטי' כ"כ וכה"ג וע"ד שמצינו בש"ס אשה לא תטבול
ע"ג כ"ח משום דבעיתה ופרש"י ולא טבלה שפיר וכן בנמל לפר"ח.

שממהרת לטבול מפני שבושה מבנ"א המצינין שם. וכמ"כ י"ל לכאורה פשהמים קרים
ביותר שג"כ ממהרת לטבול משום דבעיתה שלא יזיקו לה המים או משום שקשה לסבול
הצנה והלפך עדיף טפי להטיל חמין לתוף המקנה וכן נשמע ממנו ז"ל שהתפאר מאד
במה שתיקן מקנאות שיהיו יכולים לחממן (וכמדומה לי ששמעתי מאיש נאמן ששמע
ממנו בנסיעתו בדרך לפני הסתלקותו שזה א' מן ג' דברים שהתקין הוא ז"ל בחייו זי"ע)
ולכך התחכם שיהיה הנקב שבשוליים נסתם יפה בכדי שלא יפנסו בו מים צוננים
שמתחת לרצפה כמ"ש להלן גבי סתימת הסיד אלא דק"ל ע"ז דא"כ הל"ל יכולים לסתום
יפה בנסר חלק כו' כמ"ש גבי סיד ואח"כ יכולים לשום סיד כו' יכולים דייקא משום
שע"פ דין א"צ לזה אף גם לדעת הרמב"ם כיון שפכר חיברו בבגנו אלא שאינו מקלקל
ע"פ הדין ג"כ מש"ה יכולים לשום סיד והוא עצה טובה שלא יפנסו צוננים כו' נאי איתא
דהנסר הוא ג"כ רק לעצה טובה הל"ל ג"כ יכולים כו' ונהגם שיש לדחות לומר דמשום
דכבר יש סתימה א' ע"י הנסר חלק מש"ה אין לסיד צורך כ"כ לכן כ' אסיד לשון יכולים
כו' (וגם אפשר לומר דבסתימת סיד יש לפקפק קצת אע"ג דס"ל דאינה נעשית פלי ע"י
סתימה זו מ"מ כיון שיש לפקפק קצת כדלקמן א"ה הלפך כ' יכולים כו' ולא רצה לכתוב
בסתם כאילו צריכים לעשות פן משא"כ בסתימה זו דס"ל שאין לפקפק עליו כלל הלפך
כ' לשון שצריכים לעשות פן בכדי שיוכל לחמם המקנה שהוא באמת צורך גדול כנ"ל)
מ"מ אף שאפשר שכן הוא אף לענ"ד נראה שיש מקום לומר שיש בזה ג"כ קפינא
מדינא: ג והוא בהקדים מ"ש הטור בסי' ר"א קרוב לסוף הסי' וז"ל מקנה שנסדק א'
מכותליו והמים יוצאים דרך הסדק יש פוסלים אותם אפילו יש בו פמה סאים בענין
שישארו בה מ' סאה אחר שיצאו דרך הסדק לפי שפיון שמים העליונים ננערים לצאת
חשוב פולו כזוחלין וא"א הרא"ש ז"ל כ' נדאי אם ישארו בו מ' סאה אחר שיצאו קצתן
דרך הסדק פשר אבל אם לא ישארו בו מ' סאה פסול עכ"ל הטור ונהגה בהרא"ש בפי'
המשניות פ"ה ובהל' מקנאות במשנת נוטפין שעשאן זוחלין כו' נ' דס"ל דאף הדעה
הראשונה אינן אוסרים אלא פשגוף אדם הטובל טובל ג"כ במים העליונים הזוחלין

וכמ"ש השתא מיהא הוא טובל גם במים העליונים שהם זוחלים כו' הובא ב"י אבל מלשון הטור נ' דלקהאוסרים אפי' הוא טובל כל גופו במ' סאה שישארו בהמקנה אחר שישארו העליונים שהרי כ' הטעם שחשוב פנולו פזוחליו וכ"נ מלשון המרדכי שבב"י אפי' יש בו אסף סאין כו' וע' בתשו' מעיל צדקה מענין זה בס' ל"ט שהביא דברי התוס' ביומא דל"א ופי' ג"כ דס"ל פהמחמירים שהרי לשם ביאר דמצד שחסרו ממ' סאה אין קפיצא פינון שמחזקין לעין עיטם אלא מצד שהעליונים זוחלים ואע"פ שהוא טובל בהתחוננים שאין זוחליו והיינו כדפי' בדעת המחמירים לדעת הטור והמרדכי.

והנה הגם שבש"ע פסק הב"י פהרא"ש מ"מ הרמ"א כ' שיש להחמיר לכתחלה פהמרדכי ובת"מ מ"צ הנ"ל הביא שבב"ח משמע שיש להחמיר אף דיעבד וכן גדולי פוסקי ראשונים ואחרונים ה"ה הר"ש והרשב"א והמרדכי כו' עכ"ל וכן מצאתי ג"כ בתשב"ץ חלק א' סי' י"ז ועפ"ז יש מקום להחמיר בתיבה הנ"ל שעושין בה בשוליה נקב טפח על טפח והוא נקב גדול שהמים יוצאים דרך בו בשפע רב ועצום שינה לומר דהמים שבתיבה חשיבי פזוחליו על ידו ולא גריעי מסדק כו' ולא דמי כלל למ"ש הב"י בשם שער המים שאע"פ שנקב המקנה ומימיו נוטפין מעט מעט או נבלעין בקרקע מעט פשר לפי שאין זחילתו נפירת ואם אי אתה אומר פן אין לה מקנה מים פשר שהקרקע מתחלחל ובוולע מעט מעט עכ"ל דהיינו דוקא בנקב קטן וכדמשמע מלשונו שכתב ומימיו נוטפין מעט מעט כו' משא"כ בנקב גדול כזה שהוא טפח ע"ט י"ל שהוא הזחילה הנפירת ול"ד ג"כ לגודר פלים וטובל בהם שאע"פ שלא הוזכר שיטוח בסיד כמ"ש הרא"ש מ"מ אין שם נקב גדול כזה וכיון שכן הגם שבאמת פינון שתיבה זו נתונה בחפירה שיש שם ג"כ מים הרבה וכוונתי גובה המים שבחפירה ושבתיבה הן במדה א' וא"כ אין המים זוחליו מן התיבה לחפירה פינון שבשניהן גובה המים הוא במדה א'.

מ"מ כשמטילין חמין הרבה לתוך התיבה שאז גובה המים הוא בהתיבה יותר הרבה מבהחפירה ושוהה פה משף שעה מועטת עד שיוצאין עודף המים שבתיבה להחפירה ע"י סדקים ונקב הנ"ל וא"כ אם הנה הנקב טפח על טפח פתוח י"ל דכל המים חשיבי זוחליו על ידו בשעה מועטת הנ"ל והיהאסור לטבול שם סמוך להטלת החמין עד שישתוו המים בתיבה עם החפירה ולא מיבעיא לפי שטת הטור והמרדכי אלא אפי' לשטת הרא"ש בדעת המחמירים יש להחמיר הכא פינון שהנקב למטה וא"כ המים התחוננים הם זוחלים שהוא טובל בהן בהכרח ואפילו לדעת הרא"ש עצמו לפי מה שכתב הטור משמו שמיקל פשישארו במקנה מ' סאה יש לפקפק בנד"ז משום דאפשר שלא היקל הרא"ש אלא בשדסדק הוא למעלה ויש מלמטה תחת הסדק מים מ' סאה שלא ננערו לצאת כלל פינון שהסדק הוא למעלה מהם משא"כ הכא שהנקב למטה א"כ כל המים שבתיבה ננערו לרדת ממקומון שהרי פשהמים שלמטה יוצאים דרך הנקב ממילא שגם המים העליונים נשפלים ממקומון וא"כ י"ל דחשיבי פנולו פזוחליו ומודה הרא"ש בהא שה"ז דומיא דמענין שפנולו זוחל כו' דמודה הרא"ש דכה"ג הוי זוחליו אלא שי"ל דכיון דהעליונים אין סופן לירד ולצאת חוץ מהתיבה דהרי פשישארו מעט המים עד שיהנה גובה המים בהתיבה והחפירה שנה יעמדו עוד המים א"כ מה שננערו העליונים לצאת היינו שזוחליו ממקום למקום במקנה גופא ובכה"ג לא חשיבי זוחליו וכדתנן ספ"ז דמקנאות מחט שהיא נתונה על מעלות הפערה הנה מוליה ומביא במים פינון שעבר עליה הגל טהורה והובא

בטוש"ע סס"י הנ"ל וכה"ג איתא בתשובת הריב"ש סי' רצ"ב הובא ג"כ בפ"ד ס"ק למ"ד שכ' ולא מקרי זוחלין פיון שמשם יצאו ואליו הם שבים כו' ומ"מ לא ברירא מלתא כ"כ לפמש"ש ואין נקרא זוחלין כו' פיון שמו המקנה באו ואליו הם שבים אלא שנתפחו בהכרח מחמתו או דבר אחר שבתוך המקנה נהרי הוא פההיא דתנו מחט כו' וא"כ לפ"ז י"ל דבמחט ובגידון של הריב"ש ה"ט משום שנתפחו בהכרח מחמת אדם או דבר אחר כו' משא"כ ה"כא שזחילתו בא מצד הנקב ומניעת יציאתו בא מצד המים שבתפירה י"ל דיש להתמיר בזה מיהו ז"א דה"נ זחילתו בא מחמת דבר אחר היינו המים חמין שהטילו להתפחה ומה שמוניעת זחילתו בא מחמת המים שבתפירה לא גרע מגודר פלים כו' וא"כ להרא"ש יש להקל פיון שבהכרח ישאר בתפחה שיעור מקנה שאין סופן לצאת מהתפחה אלא דעכ"פ להמחמירים יש להתמיר פיון שטובל ג"כ במים תחתונים שהן זוחלין ממש וגם מ"מ אפשר לפקפק גם לדעת הרא"ש עצמו מטעם אחר דכיון שטובלת במתיחת גופה לארפה תחת המים פעין דג כמש"ר א"כ אפשר טובלת כל גופה במים תחתונים לבד ובכה"ג אפשר שהרא"ש ג"כ לא היה מיקל פיון שמים תחתונים הם זוחלין כו' וע' במהרי"ק סוף שרש קנ"ו דפי' דלהרא"ש כשהזוחלים הם מיעוט בטלים ברוב א"כ י"ל דאף לטבול תוך הזוחלים לחוד שפיר דמי וכ"מ מהא דפ"ה דמקנאות דזוחלין שרבו על הנוטפים שהם פשרים מ"מ עכ"פ להרשב"א והמרדכי יש להתמיר בהא וכ"ד התוס' דיומא לפי המ"צ ולכן כ' רבינו ז"ל שלא יכניס השוליים תוך הדפנות כו' בכדי שהנקב יהיה נסתם יפה בנסר חלק שתחתיו וא"כ גם כשיטילו חמין הרבה לתוך התפחה לא יהיו המים יוצאים זוחלים דרך הנקב רק מעט מעט ושהיא לאו זחילה הוא כדכ' הרב"י בשם שער המים פנ"ל והובא להלכה בש"ע סעיף נ"א ומקרח לומר פן ממתני' דגודר פלים דספ"ה דמקנאות שהביא הרא"ש: קיצור.

שמ"ש רבינו שיהיה הנקב נסתם יפה בנסר חלק שתחתיו י"ל זהו פדי לחוש לדעת המרדכי דע"ז הנקב חשיבי זוחלין מה גם שטובל בהזוחלין דא"כ יש להתמיר גם לפי הרא"ש בהמחמירים מיהו לדעת הרא"ש עצמו אין להתמיר בזה: אף הנה לכאורה אין מקום לחוש לכל זה רק אם המים שבתפירות המקנה אינן מי מעיין אלא דינו כמי מקנה ואשכחן פי האי גוונא אף גם במקנאות שלנו שהן חפורין עד שמוציאין מים שמ"מ יכול להיות שאין להן רק דין מי מקנה כדכתב מהרי"ט בתשו' חי"ד סס"י י"ז אבל אם המים שבתפירה הם מי מעיין הנובע לשם לכאורה אין לחוש לכל זה דמה בכך אם יכניס השוליים תוך הדפנות כו' ויהיה חלל בין שולי התפחה לקרקעות ורצפת התפירה הגדולה ויהיה מי התפחה זוחלין מ"מ הרי אותן המים שבין שולי התפחה לרצפת התפירה הם מי מעיין שהרי מחוברין להתפירה ממש הגם שאין שם חלל כשפ"ה הרי תנו רפ"ו דמקנאות כל המעורב למקנה כמקנה חורי המערה וסדקי המערה מטבילין בהן כמו שהן כו'.

ופי' שאפ"י אין מעורבין כשפ"ה מטבילין בהן כו'. וא"כ מסתמא י"ל דכמ"כ חורי המעיין כמעיין דהא החיבור למעיין להיות כמוהו אפשר שהוא בקל יותר למקנה ועכ"פ לא גרע מינה עבמ"ש הב"י בענין המכניס פלי לתוך המקנה ובתוכו פלי אחר כו' שכ' שם ד"ה ודע דתניא תו בתוספתא עריבה שהיא מלאה פלים והשיקה למקנה צריכה שפ"ה ובמעיין פל שהוא) וכיון שמים שתחת שולי התפחה דין מעיין יש להן א"כ גם המים שבתפחה שמחוברין להן ע"י נקב טפח על טפח דהוי טפי טובא משפ"ה יש להן ג"כ דין

מענין והמענין מטהר בזוחלין וא"כ לא איכפת לן במה שהמים שבתיקה יהיו זוחלין ע"י הטלת מים תמין דמה בכך פינון שמחנכין למענין והמענין מטהר בזוחלין ואין לדחות משום דאם החלל שבין שולי התיבה לרצפת החפירה הוא פחות משתי אצבעות דהיינו פחות משפ"ה, א"כ אפשר דלא תשיב עירוב דהא למעלה הוא דסגי בשמים מתערבי בקליפת השום אבל מהצד בעי' כשפ"ה וכ"ש למטה.

דקא ליתא דקא דבעינן מהצד כשפ"ה היינו שיתחברו בשיעור זה אבל לא נת' להדיא בשום מקום דבעינן ג"כ שהמים המתחברים יהיו עוביין ג"כ כשפ"ה דאף שהביא הב"י בשם ריב"ש (ע' ס"י ר"א ד"ה ואם נפרץ הפותל כו') דלרבינו שמשון בעי' שיעור המים הוא כשפ"ה מ"מ היינו שיתחברו בכל שיעור זה ולאפוקי מר"ת דאמר שגם אם אין ממלאין הנקב רק בקליפת השום סגי אבל מ"מ לעובי המים לא נתן ר"ש שיעור אלא דמסתמא התם עובי המים הרבה פינון דהוא מקנה שלימה אמנם בנ"ד דהמים שלמטה תחת שולי התיבה חשובים כמענין אף שאין עוביין (דהיינו גובהן מהרצפה של החפירה עד שולי התיבה) גדול משום דהוי כחורי המערה כו' א"כ למה לא יחשב עירוב פינון שמתחברים להתיבה בשיעור נקב טע"ט שהוא יותר גם משפ"ה שהוא שיעור העירוב וגם אין לדמות זה למ"ש הט"ז סק"ג דלא מהני חיבור דלמטה למי שטובל למעלה דהתם שאין הזוחלין מקלחין להנוטפין אלא בהיפך וכדפי' בת' מ"ץ סי' ל"ט הנ"ל משא"כ הקא שע"י נקב זה עוללי' מי המענין להתיבה ודמי לרגלי השנוורים שבים שעשה שלמה שהיו נקובים דמשמע מהפוסקים דהוי עירוב מקנאות וסגי מדינא כשפ"ה ואע"פ שהנקב הוא למטה אלא שיש לומר דהמים שבין שולי התיבה לרצפת החפירה אינו דינו כלל כחורי המערה וסדקי המערה דהוי חיבור בכל שהוא דהתם עכ"פ אין מחיצה החוצצת בין המים שבחור וסדק להמקנה משא"כ הקא שהדפנות של התיבה שהיו עורפים על שולי התיבה (אם היו מכניסים השוליים תוך הדפנות) הם מפסיקים מן הצד במקום חיבור המים.

בין המים שתחת השוליים להמענין שבתפירה אלא שלמטה בסיום הדפנות מתחברים בכל שהוא החלל וזה לא מהני ודמי לכותל שבין שני מקנאות שנסדק לשתי דבעי' כשפ"ה ע"י צירוף עכ"פ ולא סגי בכל שהוא וע' בש"ף ס"ק קי"ח דלדין לא מהני צירוף ובעי' במקום א' כשפ"ה וגם אני הוכחתי מסוגיא דערובין דט"ז ב' גבי ומקיפין בקנים דהעיקר כפי' הרמב"ם דמצד זה לצד זה נקרא ערב ובעי' דוקא במקום א' כשפ"ה וא"כ כל שאין במקום א' כשפ"ה אין להמים שתחת השולי התיבה דין מענין ומקנה והלכך פשיטא דלא מהני הנקב שמלמטה לטהר המים שבתיקה בזוחלין אף אם המים שבתפירה הם מי מענין ממש: קיצור.

שי"ל שהמים שמלמטה לא מהני לומר דהוי חיבור מפני שהשוליים מפסיקים: ה הן אמת דבמ"צ שם כתב דע"י נקב לא תשיבי זוחלין כלל ומשמע התם דגם נקב כשפ"ה לא תשיבי זוחלין על ידו ונהביא ראיה מקסטילון דבעינן נקב בתחתיתה כשפ"ה ולא מצינו שהסתימה מעפב ואינה נק' זוחלין בשביל נקב כזה ומשמע התם דאפי' יש הרבה נקבין כאלו לא נק' זוחלין עי"ז אלא דייקא ע"י סדק גדול עי"ש ואמנם לענ"ד אין דבריו מוכרחים ומלשון הש"ע סעיף נ"א משמע להפך דדוקא ע"י נקב שמימיו נוטפין מעט

מעט כו' הוא דלא חשוב זוחלין משא"כ בנקב רחב ומקסטילון שבתוספתא אין ראיה
דנשאני התם שהושיבוהו על הארץ וא"כ הארץ סותמת הנקב ורק מימיו נוטפין ועוד
דהראב"ד מפרש דההוא היינו לענין להביא מים על ידו למקנה וגם לשאר מפרשים י"ל
דהכי פי' אלא דס"ל דה"ה לענין לטבול בתוכה היכא דליפא למיחש לזחילה ולהרמב"ם
פשיטא דלא מוכח מידי משם דבעינן סתימה מדינא וא"כ ליפא זחילה ומסברא נ' לכאורה
דע"י נקב גדול חשיבי טפי זוחלין מע"י סדק ועירוב מקנאות יוכיח דע"י נקב פשפ"ה
הוי חיבור וסדק לערב אינו מצטרף לפשפ"ה וליפא למימר דהתם גזה"כ הוא דהא לימא
דנהי דשיעור וסדק לערב אינו מצטרף לפשפ"ה וליפא למימר דהתם גזה"כ הוא דהא לימא
דמש"ה למעלה סגי בקליפת השום משום דלמעלה שהמים רואים את האויר מתערבים
בטוב יותר כמ"ש המפרשים וא"כ עכצ"ל דע"י נקב פשפ"ה מתערבים המים יותר מע"י
סדק וא"כ ה"ה לענין זחילה דכיון דע"י סדק לערב או לשתי הוי זחילה כ"ש ע"י נקב
ועכ"פ גם להמ"צ י"ל דדוקא בנקב פשפ"ה לא חשיבי זוחלין אבל בנקב שהוא טע"ט
י"ל דחשיבי זוחלין וראיה זה מצאתי בתשב"ץ ח"א סי' י"ז שהביא באריכות דברי
הרשב"א המובאים בקצרה בש"ע סנ"א וז"ל ומשום זחילתו אינו נפסל דאע"ג דקיי"ל
מקנה אינו מטהר בזוחלין כבר כ' הרשב"א ז"ל שלא נאמר זה אלא בנקב רחב דכיון
שזחילתו ניפרת דנין אותו כזוחל ממש וצריך סתימה אבל מקנה שנסדק או ניקב מעט
עד שלא יכיל המים ונוטרף מעט מעט והולך וחסר אין זה נק' זוחל דהא אמרינן פ' חנומ' ד
בקדוש וארעא חלחולי מחלחלא ומטפטפת בכל שעה ונבלעין המים מעט מעט במקומן
ואפ"ה פשר ועוד הביא ראיה הרב ז"ל מדתנן מקנה שנגמץ חסר כל טהרות שנעשו על
גביו למפרע טמאות ודוקא חסר הא נמצא בו מ' סאה אע"פ שחסר ממדתו הראשונה
טהורות ואם מקנה שמימיו יוצאין דרך סדקיו הנה נפסל מפני שהוא זוחל הנה לנו לחוש
שפא נשבר למטה ונעשה זוחל דספיקא דאורייתא הוא א"ו לא פסלי נוטפין שעשאן
זוחלין אלא בזוחל ממש שזחילתו נראית לפי שפך המים שבמקנה נדונין בזוחלין אבל
מפני טפטוף מעט שאינו ניפר לעין לא מקרי זוחל עכ"ד ודברי טעם וראוי לסמוך עליהם
הלכה למעשה עכ"ל התשב"ץ שם.

ושמחתי שפוננתי לדעת הגדול דע"י נקב רחב חשיבי המים זוחלין ופשיטא דנקב טע"ט
הוא נדאי נקב רחב וכ"ש למסקנתו דכ' אבל מפני טפטוף מעט כו' דלפ"ז י"ל שאפ"י נקב
פשפ"ה חשיבי המים זוחלין על ידו שוב ראיתי מבואר בהג"א ס"פ במה אשה דכשיוצאין
המים מצד אחד ע"י נקב חשיב ליה ר"י דרך זחילה ע"ש איברא ראיתי בריבנו ירוחם
נתיב כ"ו ח"ד שכתב וז"ל מקנה שנעשה ממי גשמים או ממעיין ונפסק המעיין שאינו
מטהר אלא באשבורן ונסדק כותל המקנה או ניקב אפי' נקב גדול אינו נפסל בשביל זה
שלא טהר באשבורן אע"פ שמימיו זבין קצת לחוץ כף פתבו הגאונים בתשו' עכ"ל, ונ'
דנתפנון לתשו' הרא"ש פלל ל"א סס"י ד' שכ' וז"ל ואל יעלה על לב אדם לפסול את
המקנה אם מימיו זבין קצת לחוץ ואף רבינו (פי' רבינו שמשון) לא פי' אלא שגפרץ על
שפתו ומימיו יוצאין וזוחלין ומשמע שגפרץ כ"כ עד שפך מימיו זוחלין ומתגעגעין לצאת
ולא ישאר בו מ' סאה אם לא יסתום אותו עכ"ל וכמ"כ כ' רי"ו בנסדק היקל בפשיטות
ור"ל דאפילו ר"ש מודה בהא ובגפרץ על שפתו כ' שם אח"כ מחלוקת הר"ש וש"א פ'
יעו"ש וס"ל נמי דניקב דמי לנסדק אכן אין פן דעת הרשב"א והמרדכי והג"א והתשב"ץ

ובש"ע סעיף נ"א הובא דעת הרשב"א להלכה וא"כ ע"י נקב גדול כטע"ט ודאי דחשיבי
כל מי המקנה זוחלין (הג"ה ובתוס' פב"ת דבכורות דנ"ה ע"ב בד"ה ש"מא: נראה דספוקי
מספקא להו אם ע"י נקב פנה חשיבי זוחלין ע"ש גפי דרגל השנונים נקובים פמוציא
וא"כ אפ"ש שיהיו זוחלין כו' ור"ל שנקובים פמוציא רמון וכוונתם דא"כ ע"י נקב פנה
י"ל דחשיבי זוחלין ומ"מ אין זה ברור אצלם והיינו מפני מ"ש הרא"ש בהל' מקנאות סי'
י"א דומיא דמעין שכולו זוחל והולך כו' ובתשו' אחת שפתי ב'מן רב אחר שפתי
קונטרס זה הארכתי בזה בעזה"ת עכ"ה): קיצור המע"צ ס"ל ע"י נקב כשפ"ה לא
חשיבי זוחלין ולא משמע פן מהרשב"א והג"א ורי"ו מיקל לגמרי דע"י נקב לא חשיבי
זוחלין ובתוס' פב"ת דבכורות נ' מספקא להו ע"י נקב פמוציא רמון י"ל חשיבי זוחלין:
ומעתה נראה ד"פה הצריך רז"ל שלא יפסו השוליים תוך הדפנות כו' בכדי שיהיה נסתם
הנקב ולא יהיה נקרא זוחלין ולפ"ז פנונתו בנה הוא דינא ממש ולא תקנה ועצה טובה
בלבד ומ"מ אחר שפתי כל הנ"ל נכל סברא בלבי לומר דמן הדין אין שום חשש במה
שיהיו המים זוחלין מן התיבה לחפירה בעת שיטילו החמים והוא משום שיש פאן נקב
כטע"ט שהוא עכ"פ עירוב מקנאות שדינן כשפ"ה ואף אם המים שבתפירה אינן מי מעין
רק מי מקנה ממש ואין מטהר בזוחלין מ"מ פיון שזחילה זו של מי התיבה אינו לחוץ
משתי מקנאות אלו דהיינו לחוץ מן התיבה ומן החפירה דא"כ היו זוחלין אלא הזחילה
היא מן התיבה לחפירה דהיינו ממקנה למקנה וכיון ששני מקנאות אלו יש עירוב ביניהן
כשפ"ה א"כ ה"ל כמקנה אחת ואע"פ שהתשו' מע"צ סי' ל"ט כ' בפ"ה הט"ז סק"ג
דקטפרס דרף מטה לא הוי חיבור.

הרי שם בתשו' הנ"ל ביאר דיש לחלק בין חיבור לטהר בזוחלין דלא מהני מה שמי
המקנה נוגעים למעין ובין חיבור לטהר בכל שהוא דמהני ע"י נגיעה ע"ש וא"כ הוכחתו
מהט"ז י"ל ג"כ דלא הוה חיבור לטהר בזוחלין אכל לעולם הוי חיבור לעשותן מקנה
אחת ובנ"ד א"צ לזה דכיון שהם עכ"פ מקנה אחת אין זה חשוב זוחלין מה שזוחל מזה
לזה כמשי"ת מיהו בב"י קרוב לס"י ר"א בבד"ה כ' עוד שם במרדכי ראב"ה הקשה
משמע הא דהקטפרס אינו חיבור היינו אפילו לענין ארבעים סאה היכא דבחד מינייהו
ליכא מ' סאה בלי צירוף דאינדף כו' אלא י"ל דהכא אינו ענין לקטפרס כ"א נצוק
ובשדבוקים זה בזה הוי חיבור והנה ודאי פשוט במקנה אחת לא שיהו זחילה אע"פ
שהמים ניידי עד"מ וכמו במשנת מחט שהיא נתונה על מעלות המערה הנה מוליה ומביא
במים פיון שעבר עליה הגל טהורה ספ"ז דמקנאות וכתב הפ"ח ס"י ר"א ונהביאו הש"ך
סעיף נ"ז ס"ק כ"ג דכשלא נעקר ונתלש הגל לגמרי לא חשוב זוחלין כ"א אשפ"ן
והיינו דמה שזוחל ממקום למקום במקנה גופא לא חשוב זחילה אא"כ נעקר לגמרי
מהמים שבמקנה אז חשוב זחילה ונדברא ממ"ש הרא"ש בהל' מקנאות שלו פב"ת דנדה
סי' כ"ג יש לשמוע קצת דאף שנתלש לגמרי פיון שמ"מ הוא על מעלות המערה לא
חשוב זוחלין וכמ"ש הש"ך שם אלא דהש"ך פ' דהיינו במעין ודבריו תמוהים דא"כ
אם מטהר בזוחלין כ"ש דא"צ מ' סאה ומ"מ זה אין להחליט כ"כ מהרא"ש אכל נקוט
מיהו פשלא נעקר לגמרי ודאי חשוב אשפ"ן והסברא נותנת לזה דעכ"פ מ"מ נק'
אשפ"ן פינושאינו יוצא חוץ מכותלי המקנה וגם לא נתלש ממי המקנה.

וא"כ ה"ה נמי בפשי מקנאות המערבנים יחד בפ"ה דחשיבי נמי במקנה א' (עד שאם בזו רק כ' סאה ובזו כ' מצטרפין אע"פ דמ"ס בעי' מדאורייתא) א"כ מה שלפעמים המים זוחלין מזו לזו ה"ל כזוחלין ממקום למקום במקנה א' דלא נקרא זוחלין פנ"ל פיון שמ"מ הוא אשפוןן שאינו יוצא לחוץ לכנתלי המקנה וה"נ הוא אשפוןן שאינו יוצא וזוחל חוץ מכותלי שני המקנאות שהם התיבה והתפירה רק שזוחל מתיבה לתפירה שהפל במקנה א' פיון שיש פאן עירוב מקנאות פנ"ל (וגם המים מחנפריים זל"ז ול"ד לנעקר הגל גבי מחט) ועוד ראי' לזה דהנה מהרי"ק שרש קנ"ו [הקשה] על הטור והמרדכי דכ' דאפילו יש במקנה א' פאן יוש לזוהר שלא יעלו המים על שפת המקנה משום דה"ל זוחלין כו' ממה שפנינו פ"ו שלשה מקנאות בזה כ' סאה ובזה כ"ס מים שאובים והשאוב מן הצד וירדו שלשה וטבלו בהם ונתערבו המקנאות טהורים והטובלים טהורים דמשמע בהדיא דאע"ג שעלו המים על שפת המקנה אפ"ה הטובלים טהורים עכ"ד מהרי"ק ומה שתיירץ שם ע"ז פכר דחה הש"ך סק"ל ואין דרף ליישב אלא משום שפאמר דכשיש עירוב מקנאות לא שייך פיסול זוחלין מה שזוחל ממקנה זו לזו פיון שנתערבו יחד ואם משום שזוחל חוץ לשפת שני מקנאות החיצונים זה עכ"ל מייירי שהפותרים החיצונים הם גבוהים בענין שאין המים יוצאים מחוץ לגמרי רק שהמים יוצאים ממקנה למקנה בג' מקנאות הנ"ל וכמ"ש הריב"ש סי' רצ"ב הביאו הב"ח סעי' ס' והש"ך סעי' נ"ז ס"ק ק"ד: וכן מבואר בתשב"ץ ח"ג סי' ל"ד ונראה שהשיב ג"כ זה על השאלה שנסאל הריב"ש סי' רצ"ב יעו"ש ותשובתו עולה ג"כ על דרף תשובת הריב"ש הנ"ל וא"כ פיון שג' מקנאות אלו נתערבו בפשיעור עירוב מקנאות שהוא למעלה פקליפת השום וכדכתב ריב"ש בתשובה הנ"ל ה"ל במקנה א' ומה שהמים יוצאים מזה לזה לא חשוב זחילה פיון דעכ"פ אינן יוצאים מחוץ לכותרת החיצונים ואפשר שלזה נתפגין הש"ך ס"ק למ"ד שתי' קושיות מהרי"ק הנ"ל וז"ל ועוד דהתם המקנאות מתערבות זו אל זו מפח המים שיצאו על שפתם ואין פאן זוחלין אלא עירוב מקנאות הוא עכ"ל.

ור"ל דכיון דהמקנאות מתערבות כדין עירוב מקנאות א"כ יציאת המים מזו אל זו ה"ל כזחילה ממקום למקום במקנה א' דלא הני זחילה: קיצור פשיש עירוב מקנאות אזי מה שזוחל במקנה זו לזו חשוב אשפוןן וראי' ממשנה ספ"ז דמקנאות מחט וכמ"ש הב"ח ופ"ה על מתניתין הנ"ל.

ועוד ראיה ממשנה פ"ו שלשה מקנאות כו': ממהרי"ק נראה לכאורה דלא ס"ל סברא זו דאל"כ לא הנה אפשר להוכיח דינו ממשנה הנ"ל דמי מעיין שנפסק מטהר בזוחלין כו' דשא"ה דליכא זוחלין כו'.

מיהו יש לדחות ולומר דמהרי"ק ס"ל דמייירי בענין שפותרים החיצונים אין גבוהים והמים יוצאים לחוץ מהמקנאות ג"כ וה"ל זוחלין אלא דא"א לומר פן דא"כ לא נשארו מ' סאה מים פשרים והאיך יהיו המקנאות טהורים עב"ח סעיף ס' ואע"ג שפין הפל יש מ' סאה שפרי סך הפל יש פאן ס' סאה וא"כ אע"פ שיצאו עשרה סאין לחוץ ישאירו נ' סאה מ"מ הרי כ"ס הם שאובין ושאין שאובין אין רק מ"ס וכשיצאו לחוץ לא ישאר מ' סאה ויש לדחוק דאעפ"כ השאובים מהנו להשלים דה"ל רבייה והמשכה אלא שזה דוחק דלא פסיקא מלתא דאיכא המשכה כמ"ש הט"ז ס"ק ס"ט ומ"מ י"ל דמהרי"ק לא ס"ל

כהט"ז ותופס פשיטות ל' הר"ש דלעולם הני המשכה ע"ש בט"ז ומ"מ נראה דא"א לומר
פן דלא שינוי לומר שיש המשכה אלא במים שיצאו ממקנה השלישית השאובה ונכנסו
לתוך ב' מקנאות הפשרים אבל המים שנשארו במקנה השאובה ודאי לא נמשכו וא"כ
את"ל שהמים מהמקנאות יוצאים לחוץ ממש א"כ ליכא בתלל ב' מקנאות הפשרים רק
מ"ס.

ואין פאן מים פשרים מ"ס ופסולים המקנאות מדאורייתא ושוב לא מהני המקנה השאוב
להשלים דה"ל שאוב בלא המשכה אעכ"ל דהמים אינו יוצאים מפותלי המקנאות לחוץ
בענין שיש מ' סאה וא"כ אין פאן זחילה רק ממקנה למקנה וחשיב ליה מהרי"ק זחילה
אע"פ שהמקנאות מעורבים בשיעור עירוב מקנאות שהוא כשפ"ה ואין לומר דמיירי
בכה"ג שפותלי המקנאות שלצד חוץ משופעי' לצד המקנה דה"ל כמחוקרים למקנה
כמ"ש ריב"ש סי' רצ"ב דא"כ זוחלין נמי לא הוה אעכ"ל דמהרי"ק לא ס"ל זו הסברא
דכשיש עירוב מקנאות המים היוצאים ממקנה למקנה המעורבת לה לא חשיבי זוחלין
אלא ס"ל דחשיבי זוחלין לולי דס"ל דבמענין שנפסק מטהר בזוחלין כו' והנה אע"פ
שהש"ך השיג על דין של מהרי"ק הנ"ל בענין מענין שנפסק כו' מ"מ בסברא זו לא השיג
עליו רק את"ל שנתפנין במ"ש ועוד דהתם המקנאות מתערבות כו' לסברא זו פנ"ל אות
ו' אבל אפשר שלא נתפנין כלל לסברא זו והרא"י ממ"ש בס"ק ק"כ ונ"ל ומיירי שהמים
שיצאו חזרו למקומן דאל"כ הרי הן בזוחלין ולא עלתה להן טבילה כשהמקנאות הם
ממי גשמים ומיירי בשלא חסר כלום בשעת יציאת המים על שפתם כלום פגון שפותלי
המקנה גבוהים כו' עכ"ל והשתא שפותלי המקנה החיצונים הם גבוהים א"כ מ"ש
שהמים שיצאו חזרו למקומן כו' עכ"ל דהינו המים שיצאו ממקנה זו לזו שבצידה ע"י
הטובל שם וחזרו למקומן על ידי פניסת השני במקנה שני' כו' דא"א לומר דכוננתו על
המים שיצאו מחוץ דהא לא יצאו כלל מבחוץ פנין שפותלי המקנה גבוהים כו' וא"כ
שמענין מינה דס"ל דאף יציאת המים ממקנה זו לזו שבצידה נקרא זחילה ואע"פ
שהמקנאות מעורבים בשיעור עירוב מקנאות דבכה"ג מיירי התם.

ומש"ה לא מכשרינן אלא כשהוא באופן שהמים שיצאו חזרו למקומן דזה לא חשיב
זחילה וכמ"ש הרמ"א בסעי' נ' בהג"ה והש"ך עצמו סק"ל הא לאו הכי ה"ל זחילה אע"ג
שהמקנאות מעורבים למעלה פקלקפת השום ולפ"ז א"כ ה"ה בנ"ד דאע"ג שהתיבה
והתפירה הם מעורבים למטה בשיעור עירוב מקנאות שהוא כשפ"ה ויותר דהינו טע"ט
מ"מ לא מהני לאכשורי המים שבתובה שהן זוחלין לתוך התפירה כשמטילין חסמין
לתוך התיבה פנ"ל פנין שהמים אלו היוצאים מהתיבה לתפירה בשעה הנ"ל אין חוזרין
אח"כ למקומן שהרי אח"כ ישתוו המים ויהיה בגובה א' בתיבה ובתפירה א"כ המים
שהיו בתיבה העודפנין על הגובה שבתפירה בשעת הטלת חסמין הרבה הנ"ל הם יוצאים
ואינן חוזרים וה"ל זוחלין אע"פ שהמקנאות מעורבים לדעת מהרי"ק והש"ך ולפ"ז צ"ל
דמ"ש הש"ך סק"ל ועוד דהתם המקנאות מתערבות זה אל זה כו' ואין פאן זוחלין כו'
אין הפי' כמ"ש למעלה דאע"פ שבאמת יוצאין המים מזה לזה אין נידונין בזוחלין משום
שהם במקנה א' דזה אינו וכמ"ש ס"ק ק"ד דנוקא כשחוזרין למקומן כו' פנ"ל אלא ה"פ
דהתם באמת בשעה ששניהם טובלין זה במקנה זה וזה במקנה שבצידה אין המים זוחלין
ויוצאין מזו לזו כלל אלא שהמקנאות מתערבים ור"ל שהמים עולים בשני המקנאות ע"י

שְׁשֵׁנִי בְּנֵי אָדָם נִכְנָסִים זֶה בְּזוֹ וְזֶה בְּזוֹ וּכְשֶׁעוֹלִים הַמַּיִם בְּשִׁנְיָהֶם א"כ אַז לֹא אָמְרִי שְׁהַמַּיִם שֶׁמִּמְקַנָּה זֶה יוֹצְאִים לְמַקְנָה שְׁנֵיָה וּדְמַקְנָה שְׁנֵיָה לְזוֹ אֲלֵא שְׁאֲדַרְבָּה הַמַּיִם שֶׁל כָּל א' דוֹחָה אֶת הַמַּיִם שֶׁל חֲבָרְתָּה מְלַכְנֹס בָּהּ רַק שֶׁבְּמִקְוֹם שְׁנוֹגְעִים יַחַד שָׁם יֵשׁ קִצָּת תַּעֲרוֹכֶת הַמַּיִם וְהֵינּוּ מִמֶּשׁ דְּבָרֵי הַט"ז ס"ק ס"ט וּמִשׁוֹם תַּעֲרוֹבוֹת זֶה לֹא שֵׁינִי לְקַרְנָא זֹחֵלִין רַק דַּה"ל עֵירוֹב מְקַנְאוֹת וְכַשְׂאָר ב' מְקַנְאוֹת הַמְעוֹרְבִים ע"י נִקְבַּ שְׁבִינְיָהֶם בְּתַמִּידִי שֶׁבְּמִקְוֹם הַנִּקְבַּ מִתְעַרְבִים הַמַּיִם קִצָּת וְאֶפ"ה פְּשִׁיטָא דְלֹא חֲשִׁיבִי זֹחֵלִין מַה"ט וּלְפִי הָאֵמֶת אַע"פ שְׁהַמַּיִם מִתְחַלְפִין לֹא חֲשִׁיבִי זֹחֵלִין כִּינּוּן שַׁע"כ"פ אֵין נִחְסְרִין לְמֵאִי דְבַעֲיִנוּ לְמִימַר קָמֵן אִי"ה אֲלֵא דְהַש"ף קוֹשְׁטָא דְמִקְלָתָא נִקְט: קִיצוֹר דַּמְמַהֲרִי"ק מִשְׁמַע דַּס"ל אָף כְּשֵׁי שְׁעֵירוֹב מְקַנְאוֹת שֵׁינִי זֹחֵלִין כְּשֶׁזֹּחֵל מִזֶּה לְזוֹ וּבַש"ף ס"ק ק"ך ג"כ אֵינוּ מְוַכְרַח דְכְּשֵׁי שְׁעֵירוֹב מְקַנְאוֹת לֹא נִקְ' זֹחֵלִין אֲלֵא רַק כְּשֵׁי שְׁעוֹד תְּנַאִי שְׁהַמַּיִם שֶׁיִּצְאוּ יַחְזְרוּ לְמִקְוֵן וְהוּא מְהַרִּיב"ש ס' רצ"ב: ח וּבַתְּשַׁב"ץ ח"ג ס' ל"ד שְׁנִשְׂאָל שָׁם ג"כ עַל הַשְּׂאֵלָה שְׁבַהֲרִיב"ש נִרְאָה דְהֵיכָא שֵׁי שְׁעֵירוֹב מְקַנְאוֹת אֵין שֵׁינִי זֹחֵלִין כִּינּוּן שְׁשֵׁנִיָּהֶם חֲשִׁיבִי מְקַנָּה אַחַד דְּזו"ל שָׁם וְאִם כְּוָתְלֵי הַחֲדָר שְׁבוּ הוּא עוֹקֶת הַמְקַנָּה הֵם סְמוּכוֹת לְמַקְנָה וְשְׁהַמַּיִם הֵם צְפִים בְּשַׁעַת טְבִילָה וְיוֹצְאִים לְחוּץ לְעוֹקָה הֵם עוֹמְדִין בְּאַשְׁבּוּרָן וְהַכּוֹתְלִים מְעַכְבִּי זֹחֵלְתָם כְּלִי סַפֵּק שְׁהַמְקַנָּה כְּשֶׁר וְהַטּוֹבְלִים טְהוּרִים וְהָרִי הֵם בְּעוֹקָה קִטְנָה בְּתוֹךְ מְקַנָּה גְדוֹל שֶׁהַטּוֹבֵל בְּתוֹךְ הָעוֹקָה וְיוֹצְאִים הַמַּיִם לְתוֹךְ מְקַנָּה הַגְּדוֹל שֶׁהַטּוֹבֵל בּוֹ הוּא טְהוּר כְּאֵילוֹ לֹא הֵיטָה שָׁם עוֹקָה שְׁאֶפְּלוֹ כְּלִי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַמְקַנָּה וְנִיקְבַּ כְּשֶׁפ"ה הַטּוֹבֵל בּוֹ הוּא כְּשֶׁר עַכ"ל הָרִי לֹא הִתְנָה הַתְּנַאִי מִשׁוֹם שְׁהַמַּיִם שֶׁיִּצְאוּ מִהָעוֹקָה יַחְזְרוּ לְהָעוֹקָה כְּמוֹ שֶׁהִתְנָה הָרִיב"ש וְהֵבִיאוּ הַש"ף ס"ק ק"כ.

רַק טַעֲמוֹ נִהְרִי הֵם כְּעוֹקָה קִטְנָה בְּתוֹךְ עוֹקָה גְדוֹלָה וּר"ל דְּהַפֵּל חָשׁוֹב מְקַנָּה א' ע"י שֵׁי שְׁעֵירוֹב מְקַנְאוֹת שְׁאֶפְּלוֹ כְּלִי כו' וְנִיקְבַּ כְּשֶׁפ"ה א"כ עַכ"פ מוּבָן מְזָה מַה שְׁהַמַּיִם יוֹצְאִים מִהָעוֹקָה לְתוֹךְ מְקַנָּה הַגְּדוֹל אֵין זֶה חָשׁוֹב זֹחֵלִין וְה"ה בְּשֵׁנִי מְקַנְאוֹת שֵׁי שְׁבִינְיָהֶם עֵירוֹב כְּשֶׁפ"ה דְּחֲשִׁיבִי מְקַנָּה אַחַת כַּמ"ש הַרְמַב"ם בְּפִי הַמְשֵׁנָה פ"ו דְּמְקַנְאוֹת מ"ז וְכ"כ הַר"ש שָׁם שְׁאֵם בָּזו כ"ס וּבָזו כ"ס מְצַטְרְפִין א"כ מַה שְׁזֹחֵל מִזֶּה לְזוֹ הֵינּוּ כְּמוֹ שְׁזֹחֵל בְּמְקַנָּה אַחַת מִמְקוֹם לְמִקְוֹם דְּחָשׁוֹב אֲשַׁבּוּרָן כִּינּוּן שֶׁלֹּא יִצָּא מִחוּץ לְחִפְרִית הַמְקַנָּה כָּלֵל וְכַנְלַע"ד רְאִיָּה מִהַמְשֵׁנָה ספ"ז דְּמְקַנְאוֹת הַטְּבִיל בּוֹ אֶת הַסְּגוּס וְהָעֵלָהּ מְקַצָּתוֹ נוֹגַע בַּמַּיִם טְהוּר וְהֵינּוּ אָף שֵׁיטְבוּל בּוֹ אָדָם בְּשַׁעַת מַעֲשָׂה.

אָף שֶׁאֵין בְּמִי הַמְקַנָּה מ' סָאָה אֲלֵא ע"י צִירוֹף הַמַּיִם שֶׁבְּסְגוּס הֵן מְצַטְרְפִין וְכַמ"ש בְּב"י וּבַש"ע סְעִיף ס"ג וְע"ש בְּבִאָר הַגּוֹלָה וְקִשָּׁה דַּע"כ"פ הַמַּיִם שֶׁבְּסְגוּס הֵם זֹחֵלִין מִהַסְּגוּס אֶל הַמְקַנָּה וְאֵינָן נִחִין וְא"כ לֹא נִשְׂאָרוּ מ' סָאָה שֶׁאֵינָן זֹחֵלִין וְאֵיף כְּשֶׁר לְטְבוּל בְּהַמְקַנָּה א"ו דְּמַה שְׁזֹחֵל בְּמְקַנָּה זֶה מִמֶּשׁ מִמְקוֹם לְמִקְוֹם לֹא חֲשִׁיבִי זֹחֵלִין כָּלֵל וּמְקַרִי שְׁפִיר אֲשַׁבּוּרָן: קִיצוֹר מִהַמְשֵׁנָה פ"ז הַטְּבִיל בּוֹ אֶת הַסְּגוּס מוּכַח מַה שְׁזֹחֵל בְּמְקַנָּה גּוֹפֵא מִמְקוֹם לְמִקְוֹם אֵינוּ נִקְ' זֹחֵלִין וְכ"נ דַּעַת הַתְּשַׁב"ץ ח"ג ס' ל"ד: ט וְלְכַאֲרָה הֵיטָה נִרְאָה רְאִיָּה עוֹד לְסַבְּרָא זֶה מִמְתְּנִיתִין דַּפ"ו דְּמְקַנְאוֹת כּוֹתֵל שְׁבִין שְׁנֵי מְקַנְאוֹת שְׁנִסְדֵּק לְשִׁתֵּי מְצַטְרְף כו' וּמִשְׁמַע וְדַאי דִּיכּוֹל אָדָם א' לְטְבוּל יְחִידִי בְּאֵיזוֹ מְקוֹם שֶׁיִּרְצָה כְּלִי שֵׁיטְבוּל חֲבִירוֹ ג"כ אַז בְּמְקַנָּה שְׁבִצִידָה דַּל"כ ה"ל לְהַשְׁמִיעֵנוּ הַאי חִידוּשָׁא וּמְדַלָּא אֲשַׁמְעִינוּ הָכִי מִשְׁמַע וְדַאי דְכְּשָׁרִים כְּשֶׁאָר מְקַנְאוֹת וְאֵי אֵימָא הָרִי כְּשֶׁאָדָם טוֹבֵל בָּא מִן הַמְקַנְאוֹת אַז עוֹלִים הַמַּיִם כְּשֵׁי עוֹר מַה שֶׁהָאָדָם מְחִזִּיק שֶׁהוּא מ' סָאָה אוֹ עַכ"פ כ' סָאָה כַּמ"ש הָרִיב"ש ס' ס'.

רנ"ה והתשב"ץ חלק סי' וכשעולים המים במקנה זו ונעשים גבוהים פעמיים ממה שהיה בתחלה וכענין שיתפחו המים שבספ"ז דמקנאות הרי אז הם יוצאים ע"י הסדק שבשתי המקנה השני' שלא הוגבהה אז כי טבע המים שיורדים מגבוה לנמוך וא"כ אמאי עולה טבילה במקנה זו ליפסלו משום זוחלין א"ו צ"ל דמשום דהמקנאות מתערבים בשיעור עירוב מקנאות ע"י הסדק שבשתי תו לא מיפסלי משום זוחלין במה שהמים יוצאים מזו לזו וכנ"ל אות ו' ואות ח' דזה לא הגי' זחילה איברא דבאמת אין מפאן סיוע פלל.

דקא י"ל וליטעמיה הא דתנו ולערב אין מצטרף עד שיהיה במקום א' כשפ"ה משמע דלא מצטרף להכשיר מקנה זו ע"י זו שבצידה הא אם שניהם יש בכל א' מהם מ"ס מים פשרים מותר לטבול בא' מהם לבד ואמאי הא ה"ל זוחלין והכא ל"ל משום שיש פאן עירוב מקנאות שהרי אין פאן עירוב מקנאות דקא לערב אין מצטרף כו' אעכצ"ל בישוב קושני' זו שהוא בא' משני אלו או דמתניתין לא איירי רק בענין פשרות המקנאות ולא בפסולא דזוחלין ומיירי באמת שיטבולו שני אנשים יחד בשני המקנאות אף זהו דוחק אלא העיקר דכה"ג לא חשיבי פלל זוחלין ולכאורה מפאן ראי' למ"ש לעיל אות ה' בשם רבינו ירוחם דע"י נקב גדול וסדק לא חשיבי זוחלין פלל מיהו יש לדחות ולומר דהכא היינו טעמא פינון שהמים היוצאים עתידים לחזור למקומן בעלות הטובל מהמקנה ול"ד פלל לזוחלין דהיינו דומי' דמענין שהמים הנגרים לא ישובו אחר רק שיבואו אחרים ממקורן משא"כ הכא שממקום שיצאו לשם דהיינו להמקנה שני' משם ממש ישובו בחזרה למקום שיצאו משם בעלות הטובל ממקנה זו שיצאו משם ע"י טבילתו והיינו דומי' דריב"ש סי' רצ"ב ונש"ף סק"ל וס"ק ק"כ ואע"ג דל"ד ממש לנדון של הריב"ש דהתם אותן המים שיצאו על שפת המקנה דהיינו בחצר המשופע הן עצמן ישובו בחזרה ע"ש משא"כ הכא שיתערבו המים היוצאים עם מי המקנה השניים ויחזרו למקנה הראשונה ממי תערובות ולא ממי מקנה הראשונה לבד וא"כ י"ל לכאורה דהמים היוצאים נקרא זוחלין פינון דאין עתידין פולן לחזור והרי במענין נמי יבאו אחרים תחתיהם ממקורן ואפ"ה נקרא זוחלין איברא דלא דמי דבמענינות ונהרות המושכים אין עתידים לבוא אחרים ממקום שיצאו לשם המים היוצאים דהיינו מצד עומת המים רק ממקורן ומש"ה שפיר חשיבי זוחלין שזוחלין ונמשכים להלאה ושוב לא ישובו ממקום שיצאו לשם לא הם ולא מים אחרים משא"כ הכא שממקום שיצאו לשם משם ישובו בודאי בחזרה תומ"י כשיעור היוצאין ממש אין זו זחילה פלל ואע"פ שישובו מי תערובות אין בכך פלום וכן יש לדקדק מד' הש"ף ס"ק ק"ך ממ"ש ומיירי שהמים שיצאו חזרו כו' והתם נמי חזרו מי תערובות ולא הם עצמן לבד לפמש"ל אות כ"ז.

דכוננתו על המים שיצאו ממקנה זו למקנה שבצדה כו' עיי"ש ואפ"ה ל"ח זוחלין מה"ט וגם משום שיציאתן הוא ע"י דבר אחר ול"ד למענין וכמ"ש הריב"ש. וכינון שפן שוב אין לנו ראי' דכשיש עירוב מקנאות המים היוצאים מזו אל זו שלא יהיו חשיבי זוחלין אע"פ שלא יחזרו פלל דמפאן אין ראי' דשא"ה דל"ח זוחלין משום שעתידיים לחזור פנ"ל: קיצור מהמשנה פ"ו דמקנאות פותל שבין שתי מקנאות שנסדק אין ראי' נגד מהרי"ק דלעיל אות ז.

מיהו לכאורה יש מכאן ראיה דע"י סדק ונקב לא חשיבי זוחלין כלל וכדעת רי"ו דלעיל אות ה' וגם זה יש לדחות: ולכאורה יש ראיה מהא דתנו ספ"ו דמקנאות המטהרת שבפרקין התחתונה מליאה שאובין והעליונה מליאה פשרין אם יש פנגד הנקב שלשה לוגין פסול כו'.

ומבואר בר"ש שהמים באים מזו לזו דרך הנקב ונקב זה יש בו יותר מטע"ט צא ונחשב והשתא לכאורה בלא"ה מקנה העליונה פסולה משום דהוי כזוחלין דרך הנקב ואין לומר וליטעמיה דאף אם נאמר דכשיש עירוב מקנאות לא שייך זוחלין מ"מ הכא לא שייך לומר פן שהרי התחתונה היא מים שאובין אעכ"ל דמייירי לענן שתהיה פשירה אם יסתמו את הנקב אח"כ וא"כ אז לא יהיה זוחלין אף ז"א דלעולם אימא לה דמייירי בלא יסתמו את הנקב ואפ"ה אם העליונה לא נפסלה מצד שאובין וכשירה להקות עליה עד מ' סאה א"כ כשתהיה מ' סאה אז תטהר גם התחתונה השאובה ע"י הנקב שיש בו יותר מעירוב מקנאות שהוא כשפ"ה ומאחר שהתחתונה תהיה ג"כ פשירה לא יהיה שייך לפסול מצד זוחלין אם נאמר שכשיש עירוב מקנאות לא שייך פיסולא דזוחלין משא"כ את"ל דשייך פיסולא דזוחלין א"כ אכתי קשה דתהיה פסולה מצד זוחלין וכ"ש דקשיא טפי אר' אלעזר דמכשיר אפי' התחתונה מליאה פשרים כו' ומשמע כ"ש פשהעליונה מליאה פשרים כו' וא"כ אמאי לא פסל מצד זוחלין אעכ"ל דכיון שיש עירוב מקנאות ע"י הנקב זה לא שייך זוחלין ומ"מ אין זה הכרח גמור די"ל שפשירה לכשיסתם הנקב שביניהן ותדע דאל"כ הגע עצמך מאחר שהעליונה למעלה מהתחתונה והמים נמשכים מעליונה לתחתונה א"כ יוכלו לילך עד שיהיו יוצאים וזוחלים מפותלי התחתונה שהרי ידוע שהמים נמשכים עד כדי גובהם ומאחר שגובהם בעליונה למעלה מהתחתונה א"כ יוכלו לצאת חוץ מפותלי התחתונה ובכה"ג הוי נדאי זוחלין דלא מהני מה שיש עירוב מקנאות בין עליונה לתחתונה מאחר שיוצאים חוץ למחיצת התחתונה ג"כ אעכ"ל דמייירי כשיסתמו הנקב שבין העליונה לתחתונה וא"כ לא מוכח מידי בכאן ומצינו שפיר למימר דאפילו היכא שיש עירוב מקנאות שייך פיסולא דזוחלין ע"ד שנתבאר ודע דבלא"ה אין מובן המשנה איה ע"י הנקב לא יצאו כל מי העליונה לתחתונה וא"כ איך משמע שאין כאן רק גניעה ובפרט בר' אלעזר אפילו כו' והעליונה מליאה שאובים א"כ יוצאים השאובים מהעליונה לתחתונה ודוחק לומר דס"ל דדוקא כשנפלו ג' לוגין מהפלי הוא דפסול ולא כשנפלו מהשוקת ע"כ לכאורה צ"ל שהתחתונה גבוה ג"כ כמו העליונה וגובה המים בשניהם בשונה ע"כ לא יצאו מים מזו לזו כלל ומה שקורא לזו עליונה ולזו תחתונה היינו שזו מתחלת למטה ע"כ נקרא תחתונה וזו מתחלת למעלה יותר ע"כ נק' עליונה אבל גובהן שונה מיהו גם פ"ה זה דוחק וצ"ע והגר"א בסי' ר"א פ"ה בזה פ"ה אחר נגד הר"ש והרמב"ם: קיצור ממשנה המטהרת שבפרקין ג"כ אין ראיה נגד מהרי"ק: יא אף עכ"ז נ' הסברא דכשיש עירוב מקנאות מה שזוחל מזו לזו אין זה זוחלין כ"א אשפורן וכמו במקנה אחת וכמ"ש בשם הב"ח והש"ך ממשנת מחט כו' וכ"מ ממשנה דהטביל בו את הסגוס פנ"ל ולכן נראה דמה שהצריך אאזמו"ר ז"ל שלא יכנסו השוליים תוך הדפנות כו' חש להיכא דליכא עירוב מקנאות פגון היכא דליכא חפירה גדולה של מקנה גדולה בצד התיבה ואין שם רק תיבה זו לבד דאז אם יהיו המים זוחלין מהתיבה דרך הנקב יהיה זוחלין למקום דליכא עירוב מקנאות כלל וא"כ ה"ל מקנה זוחלין או אף אם

יש חפירה של מקנה גדולה בצדה יש גוננא דליפא עירוב מקנאות פגון אם מושיבים התיקה על רצפת החפירה הגדולה שאז פגון שהנקב שבתיקה הוא למטה לא הוי עירוב מקנאות מאחר דליפא חלל פשפ"ה בין סוף דפנות התיקה לקרקעית החפירה ול"ד לחורי המערה וסדק המערה כו' אלא דמי לפותל מקנה שנסדק כו' כמבואר לעיל סוף אות ד וכינן דליפא עירוב מקנאות בנדאי אם לא יהיה הנקב נסתם יהיה שינה פיסולא דזוחלין מאחר שהנקב גדול טפח ע"ט וכדלעיל.

מש"ה הצריף שיהיה נסתם הנקב בנסר חלק שתחתיו שאז ליפא חשש זוחלין אף כשישפכו מים חמים הרבה לתוך התיקה ויצאו מעט מעט להחפירה פנ"ל אף יש לדקדק עמש"ש שי"ל דדמי לכותל מקנה שנסדק כו' משום שהדפנות של התיקה היו עורפים כו' דלכאורה אין זה פדאי לחלק ועוד דהא בכותל מקנה שנסדק לא שינה לומר שהדפנות עורפים ואפ"ה לא סגי בכ"ש וא"כ עכצ"ל שיש אינה טעם אחר לחלק בין דין פותל מקנה לחורי המערה והחילוק הוא פשוט משום דאפילו את"ל שהמים שבסדק שבכותל דינו כמקנה אפתי לא מהני לשינה עי"ז עירוב מקנאות מאחר שהמים שבמקנה השניה החסירה או השאובה אין מחנפרים להסדק בשיעור פשפ"ה רק בכ"ש וא"כ לא עדיפי מים שבסדק ממקנה שלימה שצ"ל עירוב מקנאות פשפ"ה והא דבחורי וסדקי המערה לא בעינו פשפ"ה היינו להכשיר המים שפחור וסדק עצמו לומר דה"ל פאילו הן בגוף המקנה לפי שהסדק מפלל המקנה יחשב משא"כ לאכשורי המקנה אחריתי פסולה ע"י התחברות' לסדק מקנה פשרה א"א להכשיר מה"ט שהרי מקנה זו אינה מפלל המקנה הפשירה אא"כ מחנפרת להסדק בכשפ"ה (גם א"א לומר שהוא בכלל הסדק דדייקא סדק שינה לומר בו שמפלל המקנה יחשב כמ"ש בפ"ה המשניות לרמב"ם אבל א"א לומר בהיפוף דמקנה שלימה מפלל הסדק יחשב וזה פשוט).

וא"כ גבי פותל מקנה שנסדק שאין בכל הסדק פשפ"ה א"א להכשיר המקנה הפסולה המחנפרת לסדק זה אפילו את"ל שהמים שבתוך הסדק פשרים דהנה כמו סדקי המערה כו' משא"כ בגדון החור שפין שולי התיקה לקרקעית החפירה את"ל דהמים שפחור הוי כמקנה משום שחור זה הוי מפלל חורי החפירה הגדולה א"כ שפיר י"ל דהוי נמי עירוב מקנאות עם המים שבתיקה שהרי שם בשולי התיקה יש נקב טע"ט (שגדול משפ"ה) להחור ונמצא מים שבתיקה מחנפריים בעירוב מקנאות לחורי החפירה הגדולה שהוא כמו החפירה פדתן חורי המערה כמערה כו' ומהשתא את"ל דהיכא דיש עירוב מקנאות לא שינה פיסולא דזוחלין במה שהמים יוצאים ממקנה למקנה אין לחוש לכאורה אם לא יהיה נסתם הנקב כו' מיהו זה אינו דהא רוב הנקב יהיה נסתם א"כ ליפא עירוב מקנאות ועוד י"ל דנהי דחורי המקנה כמקנה היינו לאכשורי הן עצמן אבל לא מהני כ"כ למים המעורבים עמהם בכשפ"ה שיהיו חשובים פאילו הם א' עם החפירה הגדולה דתרי רואין לא אמרינן וגם פעמים רבות יוכל להיות שהמים שמתחת התיקה לא יהיו נדונין פחורי המערה פגון אם דופן התיקה הסמוך לחפירה מגיע עד הארץ ממש ושאר הדפנות יש חלל ביניהן א"כ המים זוחלין מש"ה הצריף להכניס השוליים תוך הדפנות כו' ועוי"ל שנה החור שמתחת דופן התיקה נידון מחצה על מחצה היינו מחצה שלצד החפירה הגדולה חשוב פחורי המערה וסדק המערה כמערה ומחצה שלצד התיקה אינו נידון פחורי המערה ודומה לזה פ"ו דאהלות מ"ג פותל המשמש את הבית ידון מחצה למחצה כו'

ע"ש ובמשנה ד' וכמ"כ בכותל שבין שתי מקנאות שנסדק הסדק שיניף חצי עובי חללו למקנה זו וחצי למקנה זו משא"כ חורי המערה הם רק שיניכים להמערה לבד: קיצור בענין החור שבין שולי התובה לקרקעית התפירה י"ל שיוכל להיות עירוב מקנאות ול"ד לכותל מקנה שנסדק ויש לדחות דעכ"ז זה החור לא דמי לדין חורי המערה מפמה טעמים: יב אף י"ל מ"ש שהנקב שבשוליים יהיה סמוך מאד וסתום יפה בנסר חלק שישומו תחתיו דלקאורה נגד מה שהרונחנו לסלק חששא דזוחלין לעומת זה יש פאן חשש גדול יותר והוא שיש לחוש שמא נעשית התובה כלי ע"י סתימה זו שהרי כ' החינוך סי' קע"ב וז"ל ואפילו סתמו הנקב סתימה שאינה יפה כגון שנתנו בו אבן או פרי לפי שעה שאינו סותמן סתימה מעליה שעדיין ישארו בו, נקבים וסדקים בכונס משקה גם בזה שמעתי ממורי שלא תקרא שאובה וראוי לטבול בה עכ"ל וא"כ בנ"ד שסתום יפה ע"י נסר חלק שתחתיו יש לחוש דהוי כשאובה לפי דעת החינוך.

ובאמת מוכח להדיא בשפת פרק ואלו קשרים דקי"ב ע"ב ובעירובין דכ"ד ע"א גבי ניקב כמ"ז וסתמו כו' דסתימה מהני בכלי עץ לעשותה כלי דדמי לסנדל שתיקנו ע"ש בפירש"י דמטמא מפאן ולהבא אי הוה נעיל ליה הזב כו'.

ברש"י בשפת שם בד"ה אבל טמא מגע מדרס ובתוספות שם סד"ה סנדל שנסדק דעדיין כלי הוא וחזי למילתיה ובדברי הרמב"ם פ"ו מהל' פלים ה"ב גבי ניקב כמ"ז וסתמו כו' כ' טהור שהרי נעשו לו פנים חדשות ולא ביאר שמקבל טומאה מפאן ולהבא אבל ודאי הדין אמת דמקבל טומאה מפאן ולהבא אכן לא נת' להדיא במה יהיה הסתימה והנה מד' הראב"ד ספי"ד מהל' פלים נ' דזפת הוא דלאהוי סתימה בשאר פלים חוץ מכלי חרס וז"ל סתם נקב בכ"ח בזפת א"א טעה בכל זה שאינו אלא בסתמו בטיט אבל אם סתמו בזפת הטהור טהור מפני שהזפת חיבור לה וכתום דמי כו' אבל שאר הפלים אין הזפת חיבור להם והטהור טמא דכנקובים דמי וכ"ש אם סתמם בטיט שאינו חיבור והכי איתא בתוספתא עכ"ל והתוספתא היא בפרק ששי דכלים הביאה הר"ש בפלים פ"ח מ"ג וז"ל ואם עשאה בזפת הטהור שהזפת חיבור לה (וכר"ש עשאה בזפת יש תורת כלי עליה כאילו לא ניקבה) ושאר כל הפלים שעשאן בזפת אין הזפת חיבור להן עכ"ל וגם הרמב"ם שם פי"ד דין י' פסק בן ז"ל ושאר כל הפלים שסתמן בזפת וכיוצא בו אינו מציל מיד כלי חרס עכ"ל ודברי הראב"ד הנ"ל הביא הט"ז בא"ח סי' קנ"ט סס"ק א' והנה לכאורה מלשון ושאר כל הפלים משמע אפילו בכלי עץ אין זפת חשוב סתימה ובפ"ג דכלים מ"ג גבי חבית של חרס פר"ש פשניקבה במוציא זית וטהרה פשחור ועשאה בזפת מקבלת טומאה מפאן ולהבא עכ"ל וכ"ה בהרמב"ם פי"ט מהל' פלים דין י"ד וע"ש במשנה ז' קומקום שניקב כו' ובמשנה ח' שם הביא הר"ש תוספתא דהזפת הוי חיבור אף בכלי מתכות בכלי שתשמישו בצונן יעו"ש והנה במשנה ח' משפך של עץ ושל חרס שפקק בזפת (נקב העשוי למשפך להכניס ממנו היין לחבית) רבי אלעזר בן עזריה מטמא (דחשיב ליה סתימה בשניהם א"נ גזר בשל חרס אטו של עץ) ר' עקיבא מטמא בשל עץ ומטהר בשל חרס (בתוספתא מפרש טעמא מפני שהוא מוכר לפי שהזפת יוצא מן העץ עכ"ל הר"ש מ"ש מוכר נ' דצ"ל מינו וכ"ה בתוספתא פ"ב ורע"ק מטמא בשל עץ מפני שהוא מינו) ר' יוסי מטהר בשניהם (ודבר תימה הוא כו').

לרע"ק מ"ש משפּה שֶׁל חֶרֶס מְחִבִּית שֶׁל חֶרֶס כּו' וּנ' לְפָרֵשׁ דְּהֵינּוּ טַעְמָא מְשׁוּם דְּנִקְבָא שֶׁל מְשַׁפֵּה שְׁעֵשְׂאוּ הַיּוֹצֵר מִתְחַלְתּוֹ חֶלֶק הוּא וְנִקְלָף הַזֶּפֶת מִמֶּנּוּ וְאִינוּ מִתְקַיֵּם אֲבָל חִבִּית שְׁנִיקְבָה לְאַחַר שְׁהוֹסְקָה בְּכַבְשָׁן א"א לְנִקְבָא לְהִיּוֹת חֶלֶק וְשָׁנָה וְאִין הַזֶּפֶת נִקְלָף מִמֶּנּוּ) עכ"ל הַמְשָׁנָה עִם פּר"ש.

וְהַרְמַב"ם ס"פ י"ט מֵהַל' פְּלִים כ' מְשַׁפֵּה שֶׁל חֶרֶס שְׁפָקְקוּ בְּזֶפֶת אִינוּ מְקַבְּל טוֹמְאָה שְׁאִין הַזֶּפֶת מְשִׁימוּ פְּלִי קוֹיבּוּל אֲבָל מְשַׁפֵּה שֶׁל עֵץ שְׁסִתְמוּ ה"ז פְּכָלִי קַבּוּל וּמִתְטַמָּא עכ"ל וְכֵן פִּי' הַרְע"ו בְּסוּף פ"ג וְאַגַּב מוֹכַח מִכָּאן דְּמְשַׁפֵּה אַע"פ שֶׁהוּא פְּלִי גְמוּר וְעִשׂוּי לְכַף שְׁיִהְיֶה מְנֻקָב עכ"ז אִינוּ מְקַבְּל טוֹמְאָה עַד שְׁיִסְתֵּם.

וכ"כ הַרְע"ו וְהָרִי הוּא פְּאִילּוּ לֹא נִסְתֵּם וְאִין לוֹ בֵּית קַבּוּל עכ"ל וְע"כ אִינוּ מְקַבְּל טוֹמְאָה וּלפ"ז יֵשׁ רְאָיָה מִכָּאן נֶגֶד מ"ש הַרְמַב"ם פ"ו ה"ג פְּלִים שְׁעֵשְׂאָן מִתְחַלְתָּה נְקוּבִים פְּמוֹצִיא רְמוֹן כּו' מְקַבְּלִים טוֹמְאָה עַד שְׁיִקְרַע רֶוֶן עכ"ל וְהַרְאַב"ד שֶׁם הַשִּׁיגוֹ וְסִיִּים הָא לְמִדְתָּ דָאִם אִין מְקַבְּלִים טְהוּרִים וּמְשָׁנָה דְּמְשַׁפֵּה יֵשׁ רֵאִי לְדַבְרֵי הַרְאַב"ד.

וְעַמ"ש מְזָה לְעִיל סס"י א' ס"ח וְהֵנָּה קִשָּׁה מִכָּאן עַל הַרְאַב"ד פִּי"ד דְּזֶפֶת אִינוּ סְתִימָה רַק בְּשֶׁל חֶרֶס וְהוּא מֵהַתּוֹסְפֹתָא שְׁבַהֲר"ש פ"ח מ"ג וְהָרִי מְשָׁנָה דִּסְפ"ג אוֹמְרַת לְהַפֵּךְ שְׁזֶפֶת הוּא סְתִימָה בְּשֶׁל עֵץ יוֹתֵר מְבַשֵּׁל חֶרֶס מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִינוּ וְצ"ל דְּשִׁאָר פְּלִים שְׁבַתּוֹסְפֹתָא וּבְרַאב"ד הֵינּוּ פְּלִי מִתְכוֹת וְכַה"ג וּג"ז צ"ע מִמ"ש הַר"ש פ"ג מ"ז אֲבָל בְּכָלִי עֵץ וְדָאִי י"ל טְפִי דְּזֶפֶת הָיִי חִיבּוּר כְּפִשְׁט מְשָׁנָה הַנ"ל אִף הָאֲחֵרוּנִים בְּסִי' קַנ"ט לֹא הִבִּינוּ כֵּן ד' הַרְאַב"ד וְעֵינֵן מְזָה בִּשְׁ"ע אֲאִזְמוּר נ"ע שֶׁם סִי' קַנ"ט סִסְע"י י"א וְאִיךָ שְׁיִהְיֶה לְעַנְנֵן סְתִימָה דְּזֶפֶת מ"מ אִם תְּחַב לְתוֹף הַנִּקְבָא שֶׁל פְּלִי עֵץ ג"כ יִתַּד שֶׁל עֵץ וְתִיקְנוּ הֵיטֵב לְסִתּוֹם יָפָה.

נִרְאָה דְּהָיִי וְדָאִי סְתִימָה. וְכַמ"ש בְּמ"א שֶׁם סק"ו וְרֵאִיתִי בֵּאֲר"ר שֶׁם סק"א שְׁעֵשְׂה פְּלוּגְתָא בֵּין הַט"ז וּמ"א שְׁכ' וְז"ל אִם תְּחַב בְּנִקְבָא דְּבַר אַחַר כִּינּוּן דְּסִתְמוּ חֲשִׁיב פְּלִי אֲבָל הַט"ז כ' דְּלֹא מְהַנִּי סְתִימָה אֲלֵא בְּכָלִי חֶרֶס וְדוּקָא בְּזֶפֶת ע"ש עכ"ל הָרִי שֶׁהִבִּין דֵּהַט"ז ס"ל דְּבִשְׁאָרֵי פְּלִים לֹא מְהַנִּי סְתִימָה כָּלֵל אֲבָל לְפַעַנ"ד א"א לּוֹמֵר כֵּן שֶׁהוּא נֶגֶד הַש"ס דְּשֶׁבֶת פִּט"ו דְּקִי"ב ע"ב וְדַעִירוּבִין הַנ"ל וְהַט"ז לֹא נִתְפָּנֵן לְזָה כָּלֵל רַק לּוֹמֵר דְּזֶפֶת לֹא הָיִי סְתִימָה בְּשִׁאָר פְּלִים כּו' אֲבָל בִּשְׁא"ד י"ל דְּהָיִי סְתִימָה וְכ"ש בְּעֵץ עֲצָמוּ דְּהָיִי סִתְמוּ בְּמִינוּ גַם מִד' הַחִינּוּף הַנ"ל מוֹכַח לְהַדְיָא דְּסְתִימָה מְהַנִּי אֲלֵא דְמָה שְׁמִשְׁמַע מִמֶּנּוּ דְּבַפְרֵי גְמִי הָיִי סְתִימָה אִם נִסְתֵּם יָפָה עַד שְׁאִינוּ כּוֹנֵס מְשַׁקָּה צ"ע דְּלֹא עֲדִיף מְזֶפֶת כּו' וְאוּלַי ס"ל דְּפָרִי סוּתֵם בְּטוֹב יוֹתֵר מְזֶפֶת אֲבָל עכ"פ מְבֻנָּאָר מִמֶּנּוּ דְּבַעֵץ הָיִי סְתִימָה בְּדָאִי שְׁהָרִי עֵינֵינוּ רוֹאוֹת שְׁיִכּוּלִים לְהַדְקוּ בְּטוֹב יוֹתֵר מְאֻבָּן וְע' תּוֹס' פ"ק דְּשֶׁבֶת דִּט"ו סִע"ב הִבִּיאַם הַפּמ"ג בִּט"ז סס"ק א' וְהֵנָּה בְּב"י בֵּאֲר"ח סִי' שִׁי"ד הִבִּיא בְּשֵׁם הַפְּלִבּוּ בְּעַנְנֵן לְפִתּוּחַ נִקְבָא יִשָּׁן בְּשֶׁבֶת.

דְּבַחֲבִית שֶׁל עֵץ שְׁמֵהֲדַקִּים מְאֹד הַדּוּדִילֵאֵשׁ הָיִי כְּנִקְבָא חֲדָשׁ אֲלֵמָא דְּסְתִימָה דְּעֵץ בְּעֵץ עֲדִיפָא מְסִתִּימַת כ"ח וְאִף לְהַחֲלִיקִים שֶׁם מ"מ עכ"פ לֹא גְרַעָא מְסִתִּימַת זֶפֶת בְּכ"ח שְׁמוּתֵר לְפִתּוּחַ בְּשֶׁבֶת ע"ש סְעִיף א' ב' אַע"ג דְּמְשֻׁנֵי לִי פְּלִי ע"י סְתִימָה זֹו אַעֲכָצ"ל דְּבִשְׁבֶת הַקִּילּוּ מְשׁוּם דְּאִסּוּר עֲשִׂיַת הַנִּקְבָא בְּחִבִּית אִינוּ אֲלֵא מְדַרְבְּנָן כַּמ"ש רַבִּינוּ ז"ל שֶׁם סְעִיף ח' וְכֵן מְבֻנָּאָר מִד' אֲאִזְמוּר נ"ע ז"ל בְּסִי' קַנ"ט סִסְע"י י"א דְּלְכָל הַדְּעוֹת עֵץ

בְּעֵץ סוּתָם שְׁפִיר מְשׁוּם דְּמִיָּהֲדָק טוֹבָא וּא"כ לְכַאוּרָה יִפְלֵא עַל רַבֵּינוּ ז"ל לְשִׁיתִיר כְּשִׁיָּהֲגָה גִסְתָּם הַנֶּקֶב יָפָה ע"י נְסָרִים דַּא"כ נַעֲשִׂית כְּלִי מְאַחַר שְׁעֵץ בְּעֵץ מִתְהַדָּק הֵיטָב: קִיצוֹר מְהֵש"ס פט"ו דְּשִׁבְת דְּקִי"ב ע"ב מוֹכַח דְּסִתִּימָה מְהֵנִי בְּכִלֵי עֵץ שְׁיָהֲגָה דִּינוֹ כְּכִלֵי שְׁלָם שְׁלֵא מְהֵתוֹסְפָתָא שְׁבַר"ש פ"ח מ"ג וְהָרָאב"ד פ"י"ד מְשַׁמַּע זָפֵת לֹא חֲשִׁיב סִתִּימָה רַק בְּשִׁל חָרָס וְקָשָׁה שְׁהַמְשָׁנָה ספ"ג דְּכִלִּים אוֹמַר דְּזָפֵת בְּמִשְׁפָּה שְׁל עֵץ חֲשׁוּב סִתִּימָה וְלֹא בְּשִׁל חָרָס.

אַבְל עכ"פ עֵץ בְּעֵץ וְדַאי הָוָה סִתִּימָה וּא"כ לְכַאוּרָה קָשָׁה עַל מַה שְׁהֵתִיר אַאזְמ"ו נ"ע לְסִתָּם הַנֶּקֶב שְׁל הַתִּיבָה בְּנֶסֶר חֶלֶק שְׁיִשְׁימוּ תַחְתּוֹ: יג וְלְכַאוּרָה הֵיךְ אֶפְשָׁר לִיתָן טַעַם לְזָה וְהוּא דְּמֵאחַר שְׁסִתִּימָה זֹו נַעֲשִׂית אַחַר קְבִיעוּתָהּ בְּאַרְצָא וְהָרִי אָנוּ קִי"ל דְּצִנּוֹר שְׁקָבְעוּ וְלִסוּף חֶקְקוּ אֵינּוּ פּוֹסֵל אֶת הַמְּקוֹנָה מְשׁוּם שְׁלֵא הֵיךְ עָלְיו תּוֹרֵת כְּלִי בְּתִלוּשׁ וְה"נ הָרִי לֹא הֵיךְ עָלֶיהָ תּוֹרֵת כְּלִי בְּתִלוּשׁ וְמַה שְׁנַעֲשִׂית כְּלִי בְּמַחְנֶבֶר לֹא אֵיכְפֵת לָן כְּלָל וְכַדְמְשַׁמַּע לְהִדְיָא בְּהִגָּהֵת רַמ"א ס"א ר"א סְעִיף ז' וְדַבְּרִי לְקוֹחִים מְהֵטוֹר וּמִתְשׁוּבֵת הָרִשְׁבָּ"א ס"א ת"ת.

אַף כְּבָר הָאֲרַכְתִּי בְּזָה בְּתִשׁוּי דְּלִפִּי הַסְּוֵגִיָּא דְּב"ב דְּס"ו מְבֹאָר דְּלִרְבָּנָן דְּר"א לֹא מְהֵנִי חֶקְקוּ וְלִבְסוּף קָבְעוּ רַק בְּשִׁאוּבָה דְּרַבָּנָן אַבְל בְּדַאוּרֵיָּתָא לֹא מְהֵנִי וְטְבִילָה בְּתוֹךְ כְּלִים הוּא דַּאוּרֵיָּתָא (וְגַם אָנוּ קִי"ל דְּכֹלָה שְׁאוּבָה דַּאוּרֵיָּתָא וְצ"ל לִפ"ז דְּהֵתָם מִיָּרִי בְּשִׁאִיבָה דְּג' לְגִינ כַּמ"ש מְהֵרָש"א) הֵן אֵמֵת דְּלִרְשָׁב"ם וְר"ח שְׁפָסְקוּ כַּר' אֶלְעָזָר שְׁם לְק"מ אָף דַּעַת הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּהִלְכָה כְּרַבָּנָן ע' בְּטוּח"מ ס"א צ"ה וְכַמְש"ש בְּאַרְיִכוֹת וְהַבָּאָר יַעֲקֹב ס"א ר"א אֲשַׁתְּמִיט לִי דְּבָרֵי הַטּוֹש"ע ח"מ הַנ"ל וְכ"מ בַּח' הַרְמַב"ן בְּב"ב וּבַפְּנִי הַמְשָׁנִיּוֹת לְהַרְמַב"ם רפ"ד דְּמַקְנוֹאוֹת דְּהִלְכָה כְּרַבָּנָן מִיָּהוּ לִפְמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בְּב"ב דְּס"ו סע"ב גְּבִי אֶצְטְרַבּוּלִין י"ל אֶפִּילוּ לְרַבָּנָן חֲשׁוּב כְּקַרְקַע וְכ"מ הַמְּסַקְנָא גְּבִי אֶצְטְרַבּוּלִין דְּמַגְבִּינוּ מְנִיָּהוּ וּמְזָה הִבִּיא רִשְׁבָּ"ם רְאִיָּה דְּהִלְכָה כַּר' אֶלְעָזָר.

וּא"כ לְהַתּוֹס' י"ל אֶצְטְרַבּוּלִין שְׁאֵנִי. וּא"כ תִּיבֵת הַמְּקוֹנָה הַקְּבוּעָה הֵיטָב בְּקַרְקַע וּבְבִנְיָן י"ל כְּאַצְטְרַבּוּלִין דְּמִי מִיָּהוּ בְּאַגְוֹדָה בְּב"ב שְׁם ס"א קט"ו כ' דְּכִינוּ דְּנִשְׂאָר בְּתִיָּקוּ לְכֹן הַחֲמִיר מְזָה אֶפִּילוּ לְעַנְיָן גְּטִילַת יָדִים מְכִלֵי כַה"ג כְּהוּבָא בַּא"ח ס"א קנ"ט ססע"י זִי"ן בַּהַג"ה א"כ מְכ"ש לְעַנְיָן טְבִילָה דִּישׁ לְאַסּוֹר וְאַף שֵׁה"ט"ז שְׁם הַקָּשָׁה עַל הָאֲגוּדָה.

מ"מ פָּסְקוּ שְׁם כְּהַאֲגוּדָה וְעוֹד דְּכָאן לְעַנְיָן טְבִילַת נֹדָה בְּכִלֵי כְּזָה גַם הַט"ז יוֹדָה דְּהָא לֹא שְׁיָיָף לּוֹמַר דַּה"ל סְפִיקָא דְּרַבָּנָן אֶלָּא דְּלְכַאוּרָה יֵשׁ לְלַמֵּד ע"ז זְכוּת אַחַר עַפְמ"ש בְּתִשׁוּבַת מַהֲרַמ"פ ס"א ל"א בְּעַנְיָן הַנְּסָרִים שְׁבַמְקַנְאוֹת דְּאַפִּי אַת"ל שְׁהִיּוּ רְאוּי' לְמַדְרָס מְהֵתוֹרָה אַפ"ה בְּטָלִים כִּינּוּן שְׁקָבְעוּ בְּבִנְיָנוּתָהֶם צָפִין עָלֶיהֶן הָוִי כְּמוֹ קָבְעוּ וּבְנוּ עֲלֵי דְמַתְבַּטֵּל מְתוֹרֵת כְּלִי כְּדַתְנָן פ"כ דְּכִלִּים מ"ה פּוֹנֶפֶת שְׁקָבְעוּ כו' וּבְנָה עָלְיו טְהוֹר וְע' בַּס"ט ס"א קצ"ח ס"ק ס"ג שְׁפִיָּאָר דְּבָרִיו וּא"כ ה"נ י"ל כֹּן לְכַאוּרָה לְגַבֵּי הַתִּיבָה עֲצָמָה מִיָּהוּ לִפְמ"ש הַס"ט שְׁם ס"ק ס"ו גְּבִי שְׁלִיבוֹת שְׁבַמְקַנָּה לֹא מְהֵנִי זֶה דְּבִשְׁלָמָא גְּבִי נְסָרִים שְׁהֵם תַּחַת הַמֵּיִם כִּינּוּן שְׁהֵם עָלֶיהֶם דְּצָפִין ע"ג וְאֵינּוּ נִרְאָה מַש"ה הָוִי כְּבִנוּי עָלֶיהֶן מַשְׁא"כ בְּסוּלָם וְכ"נ מְלִשׁוֹן מוֹהַר"פ שְׁם עכ"ל א"כ כ"ש גְּבִי הַתִּיבָה עֲצָמָה שְׁנִרְאִית מְחוּץ לְמֵיִם דְּלֹא הָוִי כְּבִנוּי עָלֶיהָ וּקְבָעוּ לְחוּד וְדַאי לֹא מְהֵנִי כַּנ"ל וְכ"נ וְדַאי דַּעַת רַבֵּינוּ שְׁכ' גְּבִי סִיד וְז"ל וְאַעֲפ"כ אֵינָה נַעֲשִׂית כְּלִי ע"י סִתִּימָה זֹו שְׁל סִיד דְּוָקָא עכ"ל מְפָלֵל דַּע"י סִתִּימָה מְעֲלִיּוֹתָא

נעשית פלי ואע"פ שנעשית פלי במקושר והינו נדאי להחמיר בפשטא דסוגיא דב"ב דס"ו הנ"ל דבדאורייתא לא מהני קבעו ולבסוף חקקו פנ"ל.

וא"כ צ"ל אמאי לא הקפיד אסתימה דנסרים ונלע"ד דנדאי אם סותמים ע"י עץ שתוחבים תוף הנקב ונדאי הנה סתימה משום דכיון שהעץ ממלא פל הנקב ומיהדק טובא בכה"ג נדאי סתימה מעליותא משא"כ ע"י גסר שאין נכנס תוף הנקב רק שהוא סמוך מאד להנקב אין זה סתימה מעליותא כ"כ: ובנדאי שפכל הסתימות אנו הולכים בטרם מה שהוא סותם בטוב הני סתימה מעליתא ומה שאינו סותם בטוב לא הני סתימה וכמ"ש בכ"מ פ"כ מהל' פלים דין ג' וא"כ אפילו בדבר שסותם בטוב נמי יש לחלק בין פשתוחבים אותו לתוף הנקב או אם מושיבו על גביו וכה"ג כ' הר"ש והרא"ש לענין סיד וגפסים דהני סתימה מעליותא ואעפ"כ פשמושיבו ע"ג סיד וגפסים לא הני סתימה וכמבואר בב"י סי' ר"א ובש"ע שם סעיף מ' והוא מהתוספתא שהביא הר"ש ספ"ד דמקנאות בסיד ובגפסים פוסל את המקנה ע"ג הארץ וע"ג סיד וגפסים כו' אינו פוסל את המקנה יעו"ש ועוד יש ראיה לחילוק זה ממ"ש הר"ש ספ"ג דכלים גבי משפף שפקקו בזפת דלא הני סתימה ואילו בחבית הני סתימה והקשה מאי שנא משפף מחבית ותירץ משום דנקב של משפף שעשאו היוצר מתחלתו חלק הוא ונקלף הזפת ממנו ואינו מתקיים אבל חבית שניקבה לאחר שהוסקה בכבשן א"א לנקב להיות חלק ושוה ואין הזפת נקלף ממנו עכ"ל וכהובא לעיל סעיף י"ב אלמא דאע"ג דזפת בכלי חרס סותם אפ"ה בנקב חלק שאין מתקיים כ"כ לא הני סתימה א"כ ודאי י"ל פן גם אסתימה דעץ דאע"ג דסותם בכלי עץ היינו פשנכנס תוף הנקב ולא פשמושיבו ע"ג הנקב מבחויז לבד וזו סברא נכונה בטעמה: קיצור לכאורה י"ל להקל משום דה"ל קבעו ולבסוף חקקו ויש פוסקים כו' אליעזר גם לרבנן יש ספק דוגמת אצטרבולין להתוספות וגם משום שי"ל דה"ל קבעו ובנו עליו מיהו פל טעמים אלו אינן מספיקים אלא הטעם דאע"ג דעץ הני סתימה היינו פשתוחבו לתוף הנקב: אבל כשאין תוחבו לתוף הנקב פלל רק שסומכו ומדביקו על גבי הנקב מתחת י"ל אין זו סתימה פלל וגרע מזפת במשפף של חרס דאינו סתימה: יד ועוד אפשר ליתן טעם שני לדברי רבינו ז"ל דמש"ה לא חש לה לסתימה דנסרים והוא משום דארף אם נאמר דהחיבור לארץ אינו מבטלה מתורת פלי פנ"ל.

מ"מ אפשר שסתימת הנסרים אינו דיבוק חזק כ"כ עד שיהיו ניטלים עם התובה אילו היו נוטלים ומגביהים את התובה דארף שמתחברים לה במסמרים מ"מ יכול להיות שלא יוכלו המסמרים להגביה את הנסרים וגם הרי הנסרים מחוברים ג"כ להרצפה וא"כ יצטרכו להגביה הנסרים עם נסרי הרצפה ולא יוכלו להגביהן (ארף אם יהיו תלושין מהארץ) ולפחות יתהנוה חלל מועט בין התובה להנסר וא"כ אז לא יהיה סתימה יפה וכמש"ל ב' החינוך דכשיש נקב בכ"מ לא הני סתימה וכיון שהסתימה אינה ניטלת עם הפלי לא הני סתימה כמ"ש הרמב"ם פ"ה מהל' פלים הביאו הס"ט סי' קצ"ח ס"ק ס"ג ויש ראיה לזה ג"כ ממשנה שלימה ספ"ה דפ"ה והו' יכולות להנטל פאחת כו' דייקא וכמ"ש הרמב"ם פ"ז מהל' פ"ה וכמו שהארכת בזה בתשו' אחת וזה אף בכלי תלוש לגמרי וכ"ש בנד"ז שהתובה מחובר לקרקע היטב ונהי דלרבנן לא מהני זה בדאורייתא זהו דוקא עכ"פ שפשפרקו קביעתו מן הקרקע יהיה עליו תורת פלי ממש אבל הקא גם פשיוציאו התובה מן הקרקע לא יהיה עליה תורת פלי גמור פיון שהנסר סותם הנקב לא

ינטל עמו כ"כ בטוב וא"כ אף שעכשיו שהוא קבוע בקרקע הנסר סותמו היטב פיון לכשינטל ויתלש הפלי שהוא התיבה ישאר בו נקב ואינו פלי סתום רק בזמן שהוא קבוע בארץ בכה"ג ודאי גם לרבנן אינו חשוב פלי פלל ומיהו אפשר הטעם השני הוא דחוק פיון שיוכל להיות עכ"פ שיתהיה נטלת עמהם אם חיברום לתיבה במסמורים היטב א"כ האיה סתם להקל והל"ל שיתברם באופן שלא יהיו נטלים עמה פגון שהנסרים יהיו מחנברים תחלה במסמורים בטוב לנסרי הרצפה ביותר ממה שיהיו מחנברים להתיבה עד שהמסמורים המחברים את הנסרים להתיבה לא יהיה בכחן להגביה הנסרים ונסרי הרצפה המחנברים לנסרים אלו ומדלא הקפיד ע"ז ש"מ דלאו אהאי התירא סמוף אעכ"ל דטעם הראשון עיקר היינו פיון שאין תוחב העץ תוף הנקב פלל פנ"ל סע"ף י"ג ואפשר ס"ל דבלאה"ט נמי י"ל דדמי למ"ש הרמב"ם פ"ה מהל' פלים ה"א פלי עץ שאין עליו צורת פלי כו' וה"נ אין זה צורת פלי פלל שיתהיה סתימה ע"י נסרים המחנברים לו ולנסרים אלו מחנברים נסרים אחרים מיהו י"ל דל"ד לדין הרמב"ם וע' ספ"ה דפרה שתי אבנים שהקיפן כו' הרי דחשוב פלי אע"פ שאינו נאה כ"כ מיהו י"ל דס"ל לרבנו ז"ל דע"י סמיכת הנסרים לא יסתום התיבה כ"כ עד שלא יהיה מוציא משקה וכונס משקה והכי משמע מדכ' גבי סיד שלא יפסו המים מפלל דאי לאו הכי המים היו נכנסים וא"כ בכה"ג הא משמע מהחננוף סי' קע"ה הנ"ל סע"ף י"ב דאין זו סתימה פלל.

ואף דהנפיר שם דשיעור הנקב לבטל מתורת פלי צ"ל כמוציא רמון דוקא ולא סגי בנקב פשפ"ה ולא כמוציא זית וכ"ש נקב פכונס משקה מ"מ אחר שניקב כמוציא רמון וסתמו אם הסתימה אינה יפה עד שישאר נקב ככ"מ אין זה סתימה: וה"ל פנקוב כמוציא רמון שהרי נקוב בכמ"ר רק שסתמו והרי סתימה זו לאוכלים היא כ"נ מדבריו שם וכמו לענין נט"י פלי שניקב בכ"מ אין נוטלין ממנו לידים אף פלי של עץ כמ"ש התוס' בנדה פ"ק פא סימן דמ"ט סע"א: ועיין בחמד משה רס"י קנ"ט מ"ש דהרמב"ם לא ס"ל פן אכל פל הפוסקים ס"ל פן וא"כ לגבי פלי שניקב כמוציא רמון רק שסתמו והסתימה לא יפה עד שיש נקב פכונס משקה י"ל כ"ע מודו דלא חשיב פלי דבהסתימה י"ל די נקב ככ"מ דוגמת מה שחילקו בגמ' נדה דמ"ט ע"א בין פלי לגיסטר'א.

דבכ"ח בענין נקב ככ"מ ובגיסטר'א סגי נקב פמו"מ. וה"נ יש לחלק בין הפלי ובין הסתימה: קיצור עוד טעם יש משום פלי המחנבר משני דברים ואין שניהם יכולים להנטל פאחת שיפסדו ויפרדו עי"ז אינו פלי וזה אף בכלי תלוש כ"ש בדבר שנעשה פלי רק במחנבר ואי אפשר להנטל פאחת דממ"נ כו' ועוד טעם משום פשהסתימה היא בענין שישאר נקב פכונס משקה י"ל לאו סתימה הוא פלל וחשוב הפלי נקוב כמוציא רמון: טו ובבאר יעקב בסי' ר"א התיר אפי' באופן שאחר שקבעו הפלי של עץ המנוקב בקרקע סותמין את הנקב בעץ היטב להחזיק המים וטעמו משום דקבעו ולסוף חקקו מהני דהא דמשני הש"ס שאינה דרבנן ובדאורייתא לא מהני קבעו ולסוף חקקו זהו לרבנן דדף אכל לרבנן דבית מהני קבעו ולסוף חקקו וכבר כתבתי לעיל סע"ף י"ג שבח"מ סי' צ"ה משמע דקיי"ל לרבנן דר"א דף.

(הג"ה אח"כ פנדפס ספר פתחי תשובה ראיתי בסי' ר"א סק"ה הביא שכתשו' נו"ב מהד"ת סי' קמ"ב ג"כ פוסל בזה וכן בתשו' הגאון רע"ק איגר סי' ל"ט עכ"ה). ומ"מ בסתימה

שֶׁל נֶסֶר חֶלֶק מִתַּחַת לְנֶקֶב וְדַאי לֹא נַעֲשֶׂה כָּלִי מִטְעָמִים הֵנָּה וְאֵפֶ"כ נִלְעֵ"ד שֶׁזֶה הַנֶּסֶר הַחֶלֶק שֶׁמִּתַּחַת לְנֶקֶב הַסּוּתָם אֵת הַנֶּקֶב לֹא יִהְיֶה מְחֻנָּבֵר לַהֲתִיבָה כָּלִל בְּמִסְמָרִים לֹא בְּמִסְמָר שֶׁל בְּרוֹזֵל וְלֹא אִפִּי בְּמִסְמָר שֶׁל עֵץ וְאֵפֶ"כ יִהְיֶה סוּתָם וְזֶה שֶׁצָּרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הַתִּיבָה מְחֻנָּבֵרֵת בְּמִסְמָרִים לְהַרְצָפָה זֶהוּ תִּהְיֶה מְחֻנָּבֵרֵת לְשֵׁנֵי נְסָרִים אַחֲרָיִם שֶׁיִּשְׁיִמוּ תַּחְתֵּיהֶם אֲלֵיהֶם תִּהְיֶה מְחֻנָּבֵרֵת בְּמִסְמָרִים כְּדֶרֶךְ שֶׁבִּיאָר אֲאֻזְמו"ר הַגָּאוֹן וְ"ל אֲבָל הַנֶּסֶר שֶׁמִּתַּחַת לְנֶקֶב יִהְיֶה נֶסֶר שְׁלִישִׁי בְּלִתֵּי מְחֻנָּבֵר בְּשׁוּם מִסְמָר לַהֲתִיבָה.

רַק יִהְיֶה מְחֻנָּבֵר בְּמִסְמָרִים לְרֻצָּפָת הַמְּקִנָּה וְאֵ"כ בְּכַה"ג אֵין שׁוּם מְקוּם וּפְקֻפּוּק לְזוּמֵר שֶׁהַתִּיבָה נַעֲשֶׂה כָּלִי עִי"ז. וְעַכ"ז יִהְיֶה נֶסֶתָם הַנֶּקֶב עִי"י הַנֶּסֶר חֶלֶק הֵנָּה לְוִיכְלוּ לְהַחֵם הַמְּקִנָּה בְּמִים חֲמִין וְאֵם מִשׁוּם שֶׁמָּא יִשְׁאָר מְעַט סֶדֶק בֵּין הַנֶּקֶב לְנֶסֶר חֶלֶק שֶׁתַּחְתּוּ וְיִהְיֶה חָשׁוּב זֹחֲלִין הֵא וְדַאי אֵין לְחוּשׁ דַּע"י סֶדֶק קֶטָן כְּזֶה וְדַאי לֹא חָשׁוּב זֹחֲלִין לְכָל הַדַּעוֹת בְּמַכְש"כ מִהֵדִין הַנֶּזְכָּר בַּש"ע סְעִיף נ"א וְכ"מ מ"מ ש"ש בְּסְעִיף נ' שֶׁנֶּפְרָץ אַחַד מְכוֹתְלָיו כּו' מִשְׁמַע עַכ"פ סֶדֶק גְּדוֹל כּו' וְהֶאֱרַכְתִּי בְּזֶה בְּתִשׁוּ' אַחַת בַּעֲזֵה"י: קִיְצוּר מַה שֶׁהַתִּיר הַבֵּא"י אֲפִילוּ סִתְמוּ בְּעֵץ אַחַר שֶׁקָּבְעוּ בְּאֶרֶץ אֵינוֹ נִכּוֹן אֲכֹן בְּסִתְיָמָה זֹו דְּנֶסֶר יֵשׁ לְהַקְל.

מ"מ נִכּוֹן שֶׁנֶּסֶר זֶה לֹא יִהְיֶה מְחֻנָּבֵר בְּמִסְמָרִים אֶל הַתִּיבָה. כ"א תִּהְיֶה מְחֻנָּבֵרֵת בְּמִסְמָרִים לְשֵׁנֵי נְסָרִים אוֹתָן שֶׁאֵינָן סוּתָמִין אֵת הַנֶּקֶב: טז וּמ"ש אֲאֻזְמו"ר נ"ע וְאֵת"כ יוֹרִידוּ אֵת הַתִּיבָה לְתוֹךְ הַמְּקִנָּה לְקַרְוֵן וְזֵית דִּהְיִינוּ שֶׁב' דְּפָנוֹת הַתִּיבָה שֶׁהֵן דּוֹפְן הָאֲרוֹךְ וְהַקָּצֵר יִהְיֶה סְמוּכִין וְתַקּוּפִין לְדְפָנוֹת הַמְּקִנָּה שֶׁהוּא בְּנִין קְבוּעַ מְעַצִּים עַכ"ל וְנִשְׁאַלְתִּי ע"ז מִחֶכֶם א' וְנ"ל אִם נֶצְרָף לְהִיּוֹת מִתַּחֲלָה בְּנִין קְבוּעַ דּוֹקָא וְשִׁיחֲבָרוּ הַתִּיבָה לְהַבְנִין דּוֹקָא אוֹ אֲפִשָׁר שֶׁאִם יֵשׁ בְּנִין קְבוּעַ צָרִיף לְחַבֵּר הַתִּיבָה אֲלָיו אֲמָנָם אֵין בְּנִין מְעַכֵּב אֲלֵא בְּאֲפִשָׁר לְקוֹבְעָה וּלְקוֹבְרָה בְּאֶרֶץ וְכִמוּ שֶׁמִּשְׁמַע מִהַב"י לְדַעַת הַרְמַב"ם שֶׁזֶה בְּנִדַאי טוֹב אִף הַדַּעַת נוֹטָה שֶׁדּוֹקָא נֶצְרָף בְּנִין תַּחֲלָה לְדַעַת אֲדָמו"ר נ"ע וְצ"ל מִהוּ טַעְמוֹ עַכ"ד הַשּׁוֹאֵל הִנֵּה בְּכ"מ פ"ו מִה"מ וּבב"י מְבֹאָר דְּלִהְרַמְב"ם לְאֲכַשׁוּרֵי מִים שֶׁבְּחִבִּית אוֹ עֲרִיבָה שֶׁל חֶרֶס תַּרְתִּי בְּעִינֵן חֲדָא דְנִיקָב נֶקֶב הַמְּטַהֵרוֹ דִּהְיִינוּ בְּמוֹצֵיא זֵית וְעוֹד צָרִיף שֶׁיִּקְבְּעוּ בְּאֶרֶץ אוֹ שִׁיחֲבָה בּוֹ הוֹכְחָה שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁל בְּנִין וְלֹא דָּבָר שֶׁל כָּלִי אוֹ שִׁיּוּרֵי כָּלִי וּפִי קְבִיעָה בְּאֶרֶץ הֵינּוּ שֶׁיִּקְבְּרוּ בְּאֶרֶץ וּפִי הוֹכְחָה הֵינּוּ אֲפִילוּ לֹא קָבְרוּ בְּאֶרֶץ אֲלֵא שֶׁפָּקַק הַנֶּקֶב בְּסִיד וּבְצֻרוֹת (שֶׁהֵם אֲבָנִים קֻטְנִים) כְּעֵין בְּנִין אוֹ שֶׁהוֹשִׁיבוּ וְגָרְרוּ וְהוֹלִיכוּ ע"ג הָאֶרֶץ וְנֶסֶתָם הַנֶּקֶב מִחֲמַת שֶׁנֶּדְבַק בּוֹ בְּאוֹתָהּ גְּרִירָה וְאֵת"כ מִיֵּרֶחַ בְּטִיט מִן הַצְּדָדִין וְהַשְׁתָּא הֵנִי שֶׁפִּיר כְּבִנְיָן עַכְת"ד הַכ"מ וְהַב"י וְהַמְּתַבָּאָר מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם דַּע"פ שֶׁכָּבֵר נִיקָב הַכָּלִי נֶקֶב הַמְּטַהֵרוֹ וּמוֹשִׁיבוֹ ע"ג הָאֶרֶץ אֵינוֹ כָּשֵׁר לְטַבֵּל תּוֹכוֹ אֲא"כ קָבְעוּ אוֹ בְּנֵו בְּאֶרֶץ בְּאוֹפֵן שְׁעִי"ז יוֹצֵאת מִתּוֹרֵת שִׁיּוּרֵי כָּלִי לְתוֹרֵת בְּנִין וּמַעֲתָה צְרִיכִים אָנוּ לְדוֹן מִהוּ הַקְּבִיעוֹת אוֹ הַבְּנִין הִנֵּה נְאִיף וְזֶה יִהְיֶה וּבְאֵמַת שִׁי"ל בְּפִשְׁטוֹת שִׁישׁ לְחֶלֶק בֵּין כָּלִי חֶרֶס דְּמִיּוּרֵי בֵּיהַ הַרְמַב"ם לַפ"ד הַב"י לְכָלִי עֵץ.

דְּכָלִי חֶרֶס מִתְּחַבֵּר לְאֶרֶץ שֶׁהִיא קָרָקַע עוֹלָם בְּחִיבּוּר קַל יוֹתֵר מְכָלִי עֵץ לְפִי שֶׁהַחֶרֶס עִם הַעֶפֶר הוּא מִין בְּמִינוֹ ע"כ בְּמַעַט דִּיבּוּק שֶׁמְקַבְּרִים אוֹתוֹ בְּאֶרֶץ וּמְדַבְּיָקִים דְּפָנוֹתָיו לְהַעֲפֹר אֲזִי ע"י לְחִלוּחִית עֶפֶר הָאֶרֶץ מִתְּלַחֲלָחִים הֵיטֵב דְּוִפְנֵי הַחֶרֶס וְהֵיוּ לְאַחֲדִים עִם דְּוִפְנֵי הַקָּרָקַע וְה"ז קְבִיעוֹת מְמַשׁ מִשָּׂא"כ בְּתִיבָה שֶׁל עֵץ אַע"פ שֶׁיִּדְבְּקוּ לְעֶפֶר הָאֶרֶץ אֵין זֶה דְּבַק טוֹב וּבְקַל יִפְרִידוּ בִּינֵיהֶן וְאֵין זֶה קְבִיעוֹת כָּלִל וְיֵשׁ רְאִיָּה לְחֶלֶק בִּינֵיהֶם בְּעִנְיָן אֵיכוֹת

החיבור ממה שחילקו הפוסקים ביניהם לענין סתימה כמ"ש הט"ז בא"ח סי' קנ"ט ובנדאי שאין הטעם גזה"כ אלא משום דבכלי חרס הוי סתימה יפה בזה ואינו סתימה בכלי עץ או להפך דאזלינן בתר מה שנוראה סתימה יפה כמ"ש הכ"מ פ"כ מה"כ ד"ג וככה יש לחלק ביניהם לענין חיבור לקרקע ג"כ שהחוש מעיד שפלי חרס שישודו מעפר וכן פלי אבנים מתדבקים ללחלוחית עפר הארץ בטוב יותר מפלי עץ וכנ"ל בר"ש ספ"ג מהל' פלים לענין זפת שסותם בכלי עץ ולא בכ"ח לפי שהוא מינו של עץ אלמא דאע"ג שהזפת אינו עץ פיון שהוא מינו של עץ מתדבק טפי בעץ מבחרס וכמ"כ י"ל אקרקע עם כ"ח דהוי מינו הלכך מתדבקין יחד ואע"ג שהראב"ד פי"ד מהל' פלים כ' דטיט אינו סתימה לכלי חרס א"כ כ"ש דקרקע סתמא אינו חיבור וא"כ נסתרה סברא זו שפיתבנו לחלק בין חיבור דכ"ח לקרקע לחיבור דכלי עץ מאחר שבכ"ח נמי לא הוי טיט סתימה וחיבור וכ"ש שאר עפר אף אי מהא לא איריא דשפיר יש לחלק בין סתימת הנקב לעשותה פלי דבעינו סתימה מעליא לענין חיבור ודיבוק וקביעות בארץ דלא בעינו דיבוק חזק כ"כ ועוד יש לחלק בין לסתום הנקב שאז אינו סתימה אא"כ סותמו בדבר המתדבק ביותר שאל"כ סופו ליפול מהנקב מאחר שאין לו דבר שיסתחו בו כ"כ משא"כ במחבר פלי לקרקע י"ל שא"צ דבר המתדבק כ"כ מאחר שהדיבוק הולך וחוץ פי הקרקע שפצדו מאמצו מאחר שהו מונחים ואינו ניטלים ותדע דהא תנו פ"ד דמקנאות ירד לתוכו עפר ונקבש פשר אלמא דאפילו עפר הוי סתימה אם נקבש בטוב והיינו משום שיש לו על מה להתאחז היינו שולי הצנור כו' יעו"ש וע' במשנה ז' פ"ג דכלים מיחם שטפלו בחנומר כו' דטיט נמי הוי חיבור בכ"ח בטופל כו' וע"כ צריף לחלק בין סתימת נקב לטופל וככה יש לחלק בנ"ד ג"כ ואפ"ל בשאר קרקע עולם שאינו טיט נמי י"ל דמתדבק בטוב לכ"ח שהוא מינו פענין עפר ונקבש כו' משא"כ בכלי עץ י"ל שאין העפר חיבור לו פלל ול"ד לעפר ונקבש שבפ"ד דמקנאות משום שי"ל דלא קאי רק אצינור של חרס ואת"ל דקאי נמי אשל עץ י"ל דשא"ה שהעפר מוקף מהצנור מלמטה ומתצדדים מש"ה פי נקבש הוי חיבור משא"כ הכא דאינו מתהדק להעץ רק מצד א' י"ל דלא הוי חיבור בכלי עץ ומעתה אין ראיה מהרמב"ם דקבועה בארץ לבד מהני בתיבה של עץ לענין שתצא מתורת שיורי פלי עי"ז דל"ד פלל כ"ח לכלי עץ וכ"ש דפקוק בפסיד ואבנים ודאי אינו חיבור פלל בכלי עץ וכן מירוח טיט לכן י"ל דמש"ה החמיר רבינו ז"ל שיהיה בנין קבוע מעצים שיחברו התיבה לזה במסמרים של עץ ושל ברזל דפשיטא דאין לה חיבור גדול מזה ואין לומר דאפתי יש חסרון בזה במה שמחנורת לדבר המחובר לקרקע ולא לקרקע ממש דאין לחלק בזה פדמוכח שהיא דרף של נחתומים שבב"ב דס"ו אף כ"ז לשטת הרמב"ם אבל להרא"ש א"צ לכ"ז שהרי כ' שמותר ליקח גיגית של עץ ויושיבנה על הארץ כו' מיהו בס' באר יעקב פי' דהיינו שיקבענה היטב והנה לד' הראב"ד והריטב"א הנז"ל בחלק א' סעף א' נמי י"ל דהקביעות היטב במסמרים נמי מהני לבטל הגזירה שהרי עכ"פ מדאורייתא ודאי נתבטלה מתורת פלי ע"י הנקב כמ"ר רק שלדידהו יש איסור דרבנן לטבול בזה וא"כ בדרבנן מהני הקביעות בארץ לבטלה מתורת פלי פדאיתא בב"ב דס"ו: קיצור.

אע"ג דבהרמב"ם סגי פשיקברנו בארץ י"ל בתיבה של עץ צריף חיבור טפי ע"כ צריף ג"כ שיחברנו בענין היטב: יז והנה לכאורה יש סתירה למ"ש לחלק בין חיבור דתיבה

שֶׁל עֵץ דָּלָא סְגִי בְּקַבּוּרָה בְּאַרְצֵי לַחִיבוּר כְּלִי שֶׁל חֶרֶס דְּסָגִי בְּקַבּוּרָה כּוּ' מִתְּשׁוּבַת הָרָא"ש כְּלָל ל"א סִי ז' שֶׁכ' וְז"ל וּבִשְׁבִיל שְׁפַתְּבַתִּי שֶׁהִגְדוּלִים הִחְמִירוּ לְפָסוּל מְקוֹה שְׁהֵמִים בְּאִים לְתוֹכוֹ ע"י סְלוֹנוֹת שֶׁל מִתְּכַת אֲפֻשֶׁר אִם הִסְלוֹנוֹת מְוַנְחוֹת ע"ג קַרְקַע וְלֹא נִתְחַבְּרוּ בְּבִנְיָן עִם הַקַּרְקַע וְאִינָם בְּטָלִים עִם הַקַּרְקַע אֲבָל אִם נִתְחַבְּרוּ בְּבִנְיָן עִם הַקַּרְקַע אִו שְׁטֻמוּנִים כְּנֹלָם בְּתוֹף הַקַּרְקַע נִתְבַּטְּלוּ עִם הַקַּרְקַע וְטֵהוּרִין עכ"ל.

הָרִי מְבֹאָר דס"ל לְהָרָא"ש דְּבִסְלוֹן שֶׁל מִתְּכַת נְמִי הִטְמִין כְּנֹלוֹ בְּתוֹף הַקַּרְקַע הָרִי מִמֶּשׁ כְּמִחְנֹבֵר לְקַרְקַע לְעִנְיָן שְׁאִין מְקַבֵּל טוֹמְאָה וְא"כ הֵה"נ בְּתִיבָה שֶׁל עֵץ הַקַּבּוּרָה תוֹף הַקַּרְקַע דְּהָרִי כְּמִחְנֹבֵר לְקַרְקַע לְפִי סְבָרָא זֹו וְע' בְּפִי הַמְּשַׁנְיֹוֹת לְהַרְמַב"ם פִּי"א דְּכָלִים מ"ב לְהִיּוֹת דְּבַק בְּאַרְצֵי כּוּ' דְּמִשְׁמַע כּמ"ש הָרָא"ש וּמִיָּהוּ אֲפֻשֶׁר לְחַלֵּק דְּהֵנָּה בּס"ט סִי קצ"ח ס"ק ס"ג הַקְּשָׁה פְּסָקִי הַרְמַב"ם אֶהְדְּדִי דְּפָסֵק כְּמִשְׁנָה הֵנ"ל דְּפִי"א דְּכָלִים דְּכָלִי מִתְּכַוֵּן שְׁנַעְשׂוּ לְשִׁמּוֹשׁ אֶת הַקַּרְקַע טֵהוּרִין וְעַכְצ"ל דְּהִינְנוּ כּוּ' אֲלִיעֶזֶר דס"ל בּב"ב דס"ו דְּכָל הַמְּחֹבֵר לְקַרְקַע כְּקַרְקַע וְא"כ הָאִיף פִּי הַרְמַב"ם פִּי"א דְּכָלִים כְּרַבְּנֵן דר"א וְלִכְאוּרָה הוּא קוֹשֵׁיָא גְדוּלָה לְפִי הַנ' מִפִּי הַמְּשַׁנְיֹוֹת לְהַרְמַב"ם פִּי"א דְּכָלִים מ"ב דְּהֵטַעַם שְׁהִפְלִים שְׁנַעְשׂוּ לְקַרְקַע אִין מְקַבְּלִים טוֹמְאָה מִשׁוּם שְׁכָל הַמְּחֹבֵר לְקַרְקַע הָרִי הוּא כְּקַרְקַע.

וְנָהוּ דַעַת ר' אֲלִיעֶזֶר הֵנ"ל (וְע' בּפ"ה דְּכָלִים מְשַׁנָּה י"א שְׁהַזְכִּיר הַרְמַב"ם ג"כ זֶה הַשְּׂרָשׁ וְכ"כ הַרְע"ב שֶׁם וְכ"מ בְּחִיבוּרוֹ פִּט"ו מְכָלִים ה"ו וְלֹא בְּמִחְנֹבֵר לְקַרְקַע וְאֲפֻשֶׁר יֵצֵא לוֹ זֶה מְהָא דְּשַׁבַּת קכ"ה א' מ"ד כִּינֹן דְּחַבְּרִינָהוּ כּוּ' קמ"ל וְהִינְנוּ דְּיִיקָא בְּתַנּוּר שֶׁל חֶרֶס וְלֹא בְּשֶׁל מִתְּכַת וְדו"ק).

אֲבָל בְּאַמַּת יֵשׁ לִיִּישֵׁב דְּלִק"מ הַמְּשַׁנְיֹוֹת וְהַגָּמ' דב"ב אֶהְדְּדִי דְּלַעוּלָם קִי"ל כְּרַבְּנֵן דר"א וְאֵעִי"כ מְטֵהִים בְּכָלִים שְׁנַעְשׂוּ לְשִׁמּוֹשׁ אֶת הַקַּרְקַע מִשׁוּם דַּע"כ פ' נַעְשׂוּ לְשִׁמּוֹשׁ דְּבַר שְׁאִינוֹ מְקַבֵּל טוֹמְאָה וּמִש"ה אִינֹן מְקַבְּלִין טוֹמְאָה וְלֹא מִשׁוּם דְּכָל הַמְּחֹבֵר לְקַרְקַע הוּא כְּקַרְקַע דְּאִי הָכִי אִפִּי בְּכָלִים שְׁאִין מְשַׁמְשִׁין אֶת הַקַּרְקַע וְכִמוֹ דָּף שֶׁל נַחְתוּמִי וְכֵה"ג כָּלִים שְׁאִין מְשַׁמְשִׁים אֶת הַקַּרְקַע רַק שְׁקַבְּעוּם בְּאַרְצֵי נְמִי רְאוּי שְׁיָהוּ טֵהוּרִים מֵה"ט וְאִנֹּן לֹא קִי"ל הָכִי) אֲלֹא דְּכָלִים שְׁנַעְשׂוּ לְשִׁמּוֹשׁ הַקַּרְקַע דְּיִיקָא הוּא דְּטֵהוּרִין וּמִש"ה אִינֹן מְקַבְּלִים טוֹמְאָה אִפִּי קוֹנְדָם שְׁהַנִּיחוּם בְּקַרְקַע וְכ"מ לְהַדְּיָא בְּשַׁבַּת דנ"ח ע"ב שֶׁל בְּהֵמָה וְעֵשְׂאָן לְדָלַת אַע"פ שְׁחִיבְרוּ לְדָלַת וְקַבְּעוּ בְּמִסְמוּרִים טָמֵא כּוּ' הָרִי מְבֹאָר דְּלֹא מְהַנִּי חִיבוּר לְקַרְקַע אַא"כ נַעְשָׂה (מִתְּחִלָּתוֹ) לְשִׁמּוֹשׁ אֶת הַקַּרְקַע (אוֹ שְׁעוּשָׁהוּ אַח"כ לְשִׁמּוֹשׁ אֶת הַקַּרְקַע ע"י שִׁנּוּי מַעֲשָׂה וְעַפִּי"ד דְּכָלִים מ"ב) (וּפְלִיאָה בְּעִינֵי עַל הַס"ט דְּאֲשַׁמְיֻטְתִּי תִלְמוּד עָרוּף הֵנ"ל) וּמֵאַחַר דְּבִנְעֵשׂוּ לְשִׁמּוֹשׁ אֶת הַקַּרְקַע תִּלְיָא מִקְלָתָא.

מִש"ה י"ל דְּלֹא אִיכְפַת לָן כ"כ בְּאִיכוֹת חִיבוּרוֹ לְקַרְקַע דַּע"כ שְׁמוֹנָח תוֹף הַקַּרְקַע נְמִי מְקַרִי מְשַׁמְשׁ אֶת הַקַּרְקַע מִשָּׂא"כ הִיכָא דְּכָאֵנוּ לְהַצְרִיף שְׁיָהוּ מְחֹבֵר לְקַרְקַע דְּיִיקָא כְּמוֹ בְּהַכְּשֶׁר מְקוֹה (דְּלֹא שְׁיָיִף בְּזֶה עִנְיָן נַעְשׂוּ לְשִׁמּוֹשׁ אֶת הַקַּרְקַע כּמ"ש בְּתו"ח פ"ו דְּמִקְנוֹאוֹת וְעוֹד דְּאִינוּ מְשַׁמְשׁ אֶת הַקַּרְקַע).

אַ"כ בְּעִינֵן חִיבוּר מְשַׁמְשׁ הֵיטֵב וְלֹא סְגִי בְּהִינּוּחַ לְבַד אֲפִילוּ טְמוּנִין תוֹף הַקַּרְקַע וּמִיָּהוּ י"ל שְׁאִין חִילּוּק זֶה מְוַכְרַח מִשׁוּם שִׁי"ל דְּבִלְשִׁמּוֹשׁ אֶת הַקַּרְקַע נְמִי בְּעִינֵן שִׁמ"מ הִנְיָה ג"כ מְחֹבְרִים לְקַרְקַע וְכַדְתָּנוּ פִּי"ג דְּכָלִים זֶה הַכְּלָל כָּל הַמְּחֹבֵר לְטֵהוּר טֵהוּר (וְע' בְּרָא"ש הַל' מְקוֹנְאוֹת סִי י"ב).

דמשנה נעשו לשמש את הקרקע עם נעשו לשמש פשוטי כלי עץ מיהו יש לדחות דבנעשו לשמש פשוטי כלי עץ הוא דבעינו שיהיה מחנך להעץ משום דא"א לצייר שיעשו לשמש להן אא"כ מחנכין להן משא"כ בנעשו לשמש את הקרקע שפיר שינה לומר שמשמשין את הקרקע אע"פ שאין מחנכין לה כ"כ רק מונחים בתוכה כו' וא"כ לעולם אימא לה דלאו בחיבור תליא מילתא ודו"ק וא"כ לפ"ז צ"ל דלהרא"ש במונחין תוך הקרקע הוי כמחנכין לקרקע ומ"מ י"ל דעד כאן לא קאמר הרא"ש אלא פשהסלונות טמונין כולן תוך הקרקע כו'.

משא"כ תיבה זו הרי ב' דפנותי אינו מחנכין ודבוקים לקרקע כלל רק הב' דפנות תכופי לקרקע בכה"ג י"ל דלא חשוב כמחנך לקרקע אא"כ מחנך ממש במסמרים והינו לבנון קבוע מעצים פי להקרקע ממש קשה לחבר במסמרים כנ"ל להעמיד דברי רבינו ז"ל וגם הס"ט סי' קצ"ח שם דעיקר הקביעות הוא ע"י המסמרים דנא דלא פהט"ז שם ומ"מ אפשר שאינו מעכב אלא שאם יש בננו קבוע מעצים צריך לחברו במסמרים דעץ בעץ נדאי אינו מתהדק בהינוח לבד אבל איה"נ בדליכא בננו קבוע מעצים סגי כשדביקים התיבה היטב לפותל וקרקע עולם ולשפוף עפר היטב בחלל מועט שביניהם והכי משמע מדכ' אח"כ טוב לשפוף עפר כו' הגם שאינו מעכב מאחר שמחנכת היטב במסמרים כו' משמע דכשמחנכת במסמרים הוא שאין העפר מעכב הא לאו הכי מעכב וא"כ עכ"פ מהני בלא מסמרים ג"כ ואין להחמיר כ"כ בכ"ז מאחר שמקור הדין שצריך לקובעה בבנון הוא מהרמב"ם לבד וע"פ פירושו בתוספתא והנה הר"ש והרא"ש, ושא"פ מפרשי התוס' הג"ל בענין אחר.

ולדבריהם יכול להיות שאין זה הכרח כ"כ רק להושיבה על הארץ כדי שלא יהיה טבילה באויר או בזוחלין כו' או כדי שיהיו דומי' דמענין שהוא בקרקע כמ"ש הר"ש פ"ב מ"ג שכלן אין טבילה בכלי ואע"ג דהכא אין תורת כלי עליה מ"מ יש לחברה לקרקע אבל א"צ קביעות גמור בקרקע דאי איתא דצריך קביעות גמור א"כ אף אם, סתמו בסיד וגפסיס לא יפסול המקנה דה"ל כצנור שקבעו ולבסוף חקקו דאינו פוסל את המקנה כמ"ש הר"ש פ"ב מ"ג הג"ל ונשם יש ב' סברות א' דאפי' כל המקנה נעשה ע"י הצנור אינו פוסל וב' דדוקא כשרובו נעשה בהכשר גמור וא"כ לסברא הא' יהיה קשיא מתוספתא זו אע"כ קסטילון המקלח כו' מירי שלא קבעו בקרקע א"כ אין לדבריהם הכרח שצריך המקנה להיות קבוע ומחנך היטב להארץ וגם לשטת הרמב"ם נמי צ"ל דבלא קביעות נמי אין כאן רק איסור דרבנו דאילו היה מדאורייתא לא הנה מהני הקביעות כדאיתא בב"ב דס"ו וא"כ כיון שי"ל דבקבורה בארץ שפיר הנה קביעות אין להחמיר כ"כ ואפשר יכול להיות ששרש חיוב הקביעות נובע מהא דפר"י דדומי' דמענין בעינו שיהיה בקרקע או במחנך לקרקע עכ"פ וא"כ הוא דאורייתא (עתו"ס חולין ל"א גבי כופין שהוא מדאורייתא וה"ט משום דבעינו בקרקע מיהו באמת פנונת ר"י הוא רק לאפוקי טבילה תוך כלי ממש אבל זה שאינו כלי וגם אינו באויר כ"א בסמוך לקרקע ממש אינו ממועט מדומיא דמענין וז"ל תשובת הרשב"א סי' ת"ת שאלת מקנה העשוי למעלה על הגג פהלכותי אם הוא פשר או לא תשובה אין הפרש בין שנעשה על הגג בין שנעשה על גבי קרקע וכל שנעשה בבנון ואינו בכלים פשר אם היה כלי אבן אחת חקוקה בכל מקום פסול והוא שחקקו ולבסוף קבעו משום דה"ל כלים ואין טובלים

בכלים דמעניין ובור פתיב ואם אין פולו אבן אחת אלא שנעשה בית פנוס מים בבנין אבנים פאר.

ובית הטבילה שהיה בחיל בבהמ"ק פנג היה דתנו ביומא בפרק אמר להם הממונה דף ל' חמש טבילות כו' ועוד תנו בפב"ת דמדות לשפת הפרנה שם היו מולחין עורות קדשים ועל גגה היה בית הטבילה לכה"ג ביוהכ"פ עכ"ל וענין בפ"י הר"מ והר"ש סוף מדות מענין בית טבילה זו ואפשר טעמו של הראב"ד שאסר לגמרי לטבול תוף פלי מגוקב משום דבעינן טבילה בקרקע אבל אם קבעו בארץ היטב מודי דשרי כמו בגג בית הפרנה והא דפליג אהרמב"ם היינו פשהיה עליו תורת פלי תחלה ומ"מ י"ל דבקבורה בארץ הנה שפיר בקרקע דאל"כ האיה מטבילין אגג הבית הא בית לא הוי בקרקע ממש לכל מילי עבח"מ סי' צ"ה.

ואפשר שאני בית דהוי קבוע טפי וגם מדאורייתא יש חילוק בין קבוע טפי או לא קבוע כ"כ לפמ"ש התוס' ב"ב דס"ו סע"ב גבי החילוק בין אצטרבולין למכתשת וצנור ע"ש הלפך אפשר נכון להחמיר שיהיה קבוע בבנין מעצים אם לא שד' דפנות התיבה דבוקים לקרקע עולם ודאי אין להחמיר אבל בב' דבוקים נכון להחמיר לכתחלה והנה מים של שלמה לק"מ שלא היה קבוע כ"כ דשא"ה שיהיה ג"כ עירוב מקוואות פי רגלי השוורים היו פתוחים פרמונים ומתחברים עם עין עיטם פדלעיל ועפ"ז נת' דעת רבינו מ"ש ויורידוהו עד למטה ממש על הנסרים הוא פדי שיסתם הנסר הנקב ויהיו המים חמים גם לא יהיו זוחלין כו'.

ועמש"ל מזה ססע"י ט"ו שאין להחמיר ביותר בחששא דזוחלין ומ"ש ויחברוהו במסמרים כו' פבר נת' שזהו ודאי קביעות גמור פדאיתא בשפת נ"ח וע' ברמב"ם פכ"ה מה"כ. ומ"ש וטוב לשפוך עפר כו' היינו פנענין מירוח שפי' הכ"מ וב"י וגם עי"ז מתחברת התיבה לקרקע ממש: קיצור מתשובת הרא"ש נ' דאף בסלון של מתכת פשטמונין תוף הקרקע חשוב מחובר לקרקע מיהו הקא אין פולו טמון ממש ומיהו מקור החיוב שיהיה מחובר אין לו שרש בפר"ש והרא"ש כ"א בד' הרמב"ם.

וגם לדבריו צ"ל דהוי מדרבנן רק שצ"ל שיהיה דומיא דמענין והיינו לאפוקי תוף פלים אבל פשאין עליו תורת הפלי וגם מונח תוף הקרקע י"ל הנה דומיא דמענין ומ"מ אינו מוכרח ע"כ צריך לחברו היטב במסמרים: יח ומעתה יש לבאר בעזהש"י מ"ש רבינו ואח"כ יכולים לשום סיד הרבה תוף הנקב שבשולי התיבה הנסתם בנסר חלק שתחתיו עכ"ל והנה דין זה מבואר בב"י בשם שער המים וז"ל סתמו בסיד לבדו או בגפסים לבדו אין זו סתימה יפה כו' וזהו ע"פ פי' הר"ש והרא"ש בהתוספת' שפי' דהא דתני בתוספתא בסיד ובגפסים פוסל היינו דוקא שעירב שניהם יחד כו' אכן לפי פי' הרמב"ם בהתוס' הלז הדבר מבואר שהוא מפרש בסיד ובגפסים היינו בסיד או בגפסים כמ"ש להדיא סתמו בסיד או בגפסים כו'.

וא"כ יש לתמונה על הב"י האיה סמך להקל נגד דעת הרמב"ם דמאחר שלהרמב"ם יש לפרש דאו בסיד או בגפסים הוי סתימה. ואע"ג שהרמב"ם מפ' התוספתא בע"א מ"מ גם לשפת הר"ש וסיעתו אפשר לפרש כפי' הרמב"ם דאו בסיד או בגפסים הוי סתימה וסיד וצורות יחד גרע טפי מסיד לבדו פי הצורות מקלקלים וכדתנו פ"ד דמקוואות הוי

צָרוּרוֹת מִתְחַלְחָלִים לְתוֹכוֹ כּו' אֶלְמָא דְעֵפֶר עֲדִיף מִצָּרוּרוֹת וּכ"ש דְסִיד עֲדִיף וּרְאֵי דְסִיד לְבַדּוֹ הָיִי סְתִימָה מִמְשָׁנָה וְשִׁלְמָה סַפ"ה דְפָרָה עֲשָׂאן בְּסִיד אוּ בְּגַפְסִיס כּו' הָיִי פְּלִי לְמִי חֲטָאת כְּפִי הֶרְאָב"ד פ"ט מֵהַל' פָּרָה ה"ז וּכ"מ מֵהָא דְתַנּוּן סַפ"ד דְמִקְנוּאוֹת הֵיטָה כְּלִי וְחִיבָרָה בְּסִיד כּו' מִשְׁמַע דְסִיד הָיִי חִיבּוּר דְאֵל"כ תִּיפּוּק לִי דְבִלְאָה"נ הָיִי פְתִלוּשׁ וּמָה שְׁפִי הִגְמִ"ר דְקִדּוּשֵׁין סִי' תַק"ס שְׁהִטְעַם מִשּׁוּם דְסִיד אֵינּוּ חִיבּוּר הוּא נֶגֶד פִּי הִר"ש וְהָרָא"ש בְּמִשְׁנָה הַנ"ל (וְאֶפְשָׁר כְּוֹנֵנְתוֹ שְׁאֵינּוּ קִבְעוֹת גְּמוּרָה כְּאֶצְטְרִיבּוּלִין שִׁבְב"ב ס"ו סַע"ב בְּתוֹס' וְדוּחַק).

מִיְהוּ אֶפְשָׁר לְחַלֵּק בֵּין פְּלִי אֲבָנִים לְשָׂאָר כְּלִים דְּבִכְלִי אֲבָנִים הָיִי סִיד חִיבּוּר וְלֹא בְּכִלֵי חֶרֶס וְעֵרַמְב"ם פ"כ מֵה"כ ה"ג דְלִשְׁטָתוֹ סִיד וְגַפְסִיס אֵין סוֹתְמִים הִנְקָב בְּכ"ח מִיְהוּ הֶרְאָב"ד וְהַכ"מ הִסְפִּימוּ שְׁם דְסוֹתָם וְשָׁם דוּחַק גְּדוּל לֹמֵר דְמִיָּרִי ג"כ בְּסִיד וְגַפְסִיס מְעוֹרְבִים כּו' שְׁהָרִי כְּו' ל' הַתּוֹסְפָתָא בְּבַעַץ וּבְגַפְרִית וּבְזָפֶת וּבְסִיד וְגַפְסִיס חִיבּוּר כּו' וְא"כ כְּמוֹ שְׁבִזְפֶת הֵינּוּ זָפֶת לְבַד כְּמוֹ"כ י"ל אֶסִיד כּו' מִיְהוּ י"ל דְאָף אֵת"ל דְּבִכְלִי חִיבּוּר סִיד סְתִימָה מ"מ בְּעֵץ אֵינּוּ סְתִימָה מִפְּנֵי שְׁאֵינּוּ מִינּוּ וּל"ד לְזָפֶת דְאֶדְרָבָה הוּא מִינּוּ דְעֵץ.

וְעִי"ל דְהִנְקָב שְׁעוֹשִׁים בְּתִיבָה מְאֹחַר שְׁהוּא מְרֻבָּע דְמִי לְמִשְׁפָּךְ מִפְּנֵי שְׁהוּא חֲלֵק שְׁאֵין זָפֶת סוֹתְמוֹ וְה"ה סִיד וְגַפְסִיס דְשׁוּוֹ לְהִדִּי וְאֵע"ג דְּבִכְלִי עֵץ סוֹתְמִים זָפֶת לִר' עֶקִיבָא שְׁאֵין זָפֶת שְׁהוּא מִינּוּ מִשְׁא"כ סִיד.

אִף זֶה קָשָׁה לִי עַל רִבִּינוּ ז"ל מ"ש וּכְשִׁיפְנִסוּ הַמִּים יִתְקַשָּׁה הַסִּיד וְיִסְתָּם יָפָה אֵת הִנְקָב כּו' וְאֵעפ"כ אֵינָה נְעֻשִׁית פְּלִי וּמ"ש מְעַפֵּר וְנִכְבָּשׁ שִׁבְב"ד דְמִקְנוּאוֹת מ"ג וּכ"ה בְּהֶרְמַב"ם פ"ו דִּין ו' וּבש"ע סְעִיף ל"ו וְשָׁם מִיָּרִי אִף בְּצִנּוֹר שֶׁל עֵץ כְּדָאוּר בְּהִדָּא בְּמִשְׁנָה ז' הַחוּטֵט בְּצִנּוֹר לְקַבֵּל צָרוּרוֹת בְּשֶׁל עֵץ כֹּל שְׁהוּא כּו' וְע"ז אוּמֵר יוֹרֵד לְתוֹכוֹ עֵפֶר וְנִכְבָּשׁ כְּשֶׁר וְהֵן אֲמַת שְׁאֵם לֹא הֵיךְ הַנְּסֵר תַחֲתָיו יִכְוֵלֵנִי לְדַחוֹת דְשִׁא"ה שְׁשׁוּלֵי הַצִּנּוֹר מְחַזְקִים אֵת הָעֵפֶר שְׁעַל גְּבִיָּהֶם וְעֵתִיד לְהִתְקַיֵּם.

אֲמַנָּם כִּינּוּ שְׁרִבִּינוּ ז"ל הַתִּיר לְקַבּוֹעַ הַנְּסֵר תַחַת הִנְקָב א"כ הַנְּסֵר יִחַזַק הַסִּיד כְּמוֹ הַצִּנּוֹר לְהַעֲפִיר וְדוּחַק לֹמֵר שִׁאֲזַמ"ו נ"ע מְפָרֵשׁ דְהָא דְעֵפֶר וְנִכְבָּשׁ קָאִי רַק עַל סִלוֹן שֶׁל חֶרֶס דֵּה"ל מִינּוּ בְּמִינוֹ וְלֹא עַל שֶׁל עֵץ דְפָשֵׁט ל' הַמְשָׁנָה מִשְׁמַע דְקָאִי בֵּין עַל סִלוֹן שֶׁל חֶרֶס בֵּין שֶׁל עֵץ וּכְמ"ש לְעִיל וּכ"מ בְּהֶרְמַב"ם וּש"ע הַנ"ל וְצ"ל מִשּׁוּם דְלֹא דְמִי נְסֵר זֶה לְצִנּוֹר דְהֵתָם שׁוּלֵי הַצִּנּוֹר הָיִי גּוּף אֶחָד עִם חֲלָל הַצִּנּוֹר ע"כ הָעֵפֶר שְׁנִכְבָּשׁ בְּמִקּוֹם הַחֲטָט יֵשׁ לוֹ מְקוֹם טוֹב עַל מָה שְׁיִסְמְנוּךְ אֲבָל הֵכָא הַנְּסֵר שְׁתַּחַת הִנְקָב הוּא גּוּף בְּפ"ע וְלִכְשֶׁתִּנְטֵל הַתִּיבָה אֶפְשָׁר לֹא יִנְטֵל הַנְּסֵר עִמָּה א"כ אֵז לֹא יִתְקַיֵּם הַסִּיד מִיְהוּ אִם הַנְּסֵר מְחַזְקֵר בְּמִסְמָרִים לְשׁוּלֵי הַתִּיבָה אֵין שְׁיִיף כ"כ לֹמֵר כֵּן דְשְׁמָא יִנְטֵל עִמָּה.

אֲבָל לְפַמֵּשׁ"ל שְׁיִוִּתֵר נִכּוֹן שְׁהַנְּסֵר הַסוֹתָם אֵת הִנְקָב לֹא יִהְיֶה מְחַזְקֵר בְּמִסְמָרִים כְּלָל לְשׁוּלֵי הַתִּיבָה אֵז שְׁפִיר י"ל דִּיכּוּלִּים לְסוֹתָם הִנְקָב בְּסִיד דְאָף אִם יִתְקַשָּׁה לֹא דְמִי לְעֵפֶר וְנִכְבָּשׁ כִּינּוּ שְׁאֵין לוֹ עַל מָה שְׁיִסְמְנוּךְ הֵינּוּ שְׁבִהִנְטֵל הַתִּיבָה לֹא תַתְקַיֵּם סְתִימָה וּמ"מ טוֹב יוֹתֵר לְסוֹתָם הִנְקָב רַק בְּסִמְרָטוּטִים דְסִמְרָטוּטִים מְבֹאָר בְּמִשְׁנָה פ"ה דְפָרָה מְשָׁנָה ז' שְׁאֵינּוּ חֲשׁוּב סְתִימָה וְאֵעפ"כ הַסִּמְרָטוּטִים בְּצִירוּף הַנְּסֵר שְׁתַּחַת הִנְקָב יִסְתָּמוּ הִנְקָב וְעכ"ז אֵינּוּ חֲשׁוּב סְתִימָה כְּלָל וְאִי מִשּׁוּם שְׁהַסִּמְרָטוּטִים יוֹכְלוּ לְיִצָּא מִתּוֹךְ הִנְקָב י"ל דְרִשְׁאִים לְקוֹבְעֵם בְּמִסְמָר אֵל הַנְּסֵר שְׁתַּחַת הִנְקָב כִּינּוּ זֶה הַמְסָמֵר לֹא יִהְיֶה תַחֲבוּב רַק

בסמרטוטים ובהנָסר ולא בהתיבָה או יכולים להשיב אָבן כְּבִידָה על הסמרטוטים וְכָל זֶה אינו סתימָה: קיצור.

מ"ש אאזמ"ו נ"ע לשום סיד הרבָה עם שָׁפָן דַּעַת הר"ש וְהָרָא"ש דְסִיד לְבָדוֹ אִינוֹ סוֹתָם. קָשָׁה ע"ז מֵהַמְשָׁנָה ספ"ה דְפָרָה עֲשָׂאָן בְּסִיד כּו' וּמֵהַמְשָׁנָה ספ"ד דְמִקְנוֹאוֹת אִם לֹא לְחַלֵּק בֵּין פְּלִי עֵץ לְשׁוֹקֶת וְעוֹד קָשָׁה מֵהַמְשָׁנָה פ"ד עֶפֶר וְנִכְבֵּשׁ מִיְהוּ אִם הַנָּסֵר שְׁמַתַּחַת הַנֶּקֶב לֹא יִהְיֶה מְחֻנָּבֵר בְּמִסְמָרִים אֶל הַתִּיבָה יֵשׁ קִצָּת צַד לְהַקֵּל וּמ"מ טוֹב יוֹתֵר לְסוֹתָם הַנֶּקֶב בְּסִמְרָטוּטִים וְלָשׁוּם ע"ג אָבָן וְאִם הַנָּסֵר שְׁמַתַּחְתּוֹ אֵף שְׁלֹא יִהְיֶה מְחֻנָּבֵר בְּמִסְמָר יִסְתָּוֵם הַנֶּקֶב יָפֶה וְעַכ"ז לֹא נִחְשָׁב פְּלִי עי"ז: הַלְבָנָה נְדָרִים סִימָן קַעֲזוֹ אֲחֻלָּה נָא פְּנִי כ"ק לְהַזְדַּקֵּק בְּעֵנָיו הִזָּה ע"ד שְׁהַשְׁפָּרְנוֹ שׁו"ב שְׁמוֹ אֶהְרֹן בְּמו"ה מְנַחֵם מְקַאֲנָאֲטָאָפּ בְּשָׁנָה דְאֲשַׁתְּקַד קוֹדֵם ר"ה בְּעַד מֵאָה רוֹכ"ס לְשָׁנָה בְּהַסְפָּמָתוֹ וְכַתֵּב לוֹ הַמ"ץ דְמַחְנִינוּ פֶתֶב ע"ז וְכַמָּה אֲנָשִׁים מְחֻנָּבֵי דְמַחְנִינוּ בָּאוּ עַה"ח וְנָתַן לוֹ הַמ"ץ הַכְּתָב שְׁאָבֹא ג"כ עַה"ח וְאֲדַהֲכִי נִסְעַה שׁו"ב לְקַאֲנָאֲטָאָפּ מְקוֹם חֲנִייתוֹ וְכִשְׁבָּא מִמְקוֹמוֹ הַנֶּ"ל בָּא בְּהַשְׁתַּדְלוֹת שְׁרוּצָה שְׁכִירוֹת מְדֵי שָׁנָה שְׁנֵי מֵאוֹת רוֹכ"ס וְהִינְנוּ דְחוּקִים מְאֹד שׁו"ב מְחַמַּת שֶׁהַשׁו"ב הַשְּׁנֵי הִנָּה צָרִיף לְהַשְׁגִּיחַ עָלָיו כְּפִסְק שְׁיִצָּא מִן הַמ"ץ דְמַחְנִינוּ וְהוֹסַפְתָּ לָּזֶה הַפְּסִק הַמֵּאוֹה"ג מו"ה יִצְחָק אֵיזִיק מֵהָאֲמִי' ז"ל וְכַתֵּב לוֹ אִישׁ א' פֶתֶב עַל שְׁנֵי מֵאוֹת רוֹכ"ס וְכַתֵּב ג"כ בְּהַכְּתָב שְׁבָאֵם לֹא יִקְבַּל הַשְּׁנֵי מֵאוֹת רו"כ אֲזִי לֹא יִשְׁחַןֵט הוּא וְגַם הַשׁו"ב הַשְּׁנֵי וְיִהְיֶה פְתִיכָא דְאִסוּרָא וְכָל הָעוֹבֵר יִהְיֶה פְעוֹבֵר עַל תַּה"ק וְחֲתָמוּ ע"ז כְּמָה אֲנָשִׁים אֵף לֹא רֹב מֵהַקְהֵל בְּחַתִּימוֹת כְּפִי הַנְּהוּג בֵּינֵינוּ שְׁעַל כָּל הַהֲתַמְנוֹת וְכ"ש לְדָבָר שְׁבִקְדוּשָׁה צְרִיכִים הַהֲסַפֵּם שֶׁל כָּל בְּנֵי הָעִיר וְלִפְחוֹת חַתִּימוֹת מְרֹב הַקְהֵל דְמַחְנִינוּ וּג"כ לֹא נַעֲשֶׂה הַכְּתָב וְחַתִּימוֹת בְּאִסְפַּת זַט"ה אֲפִי שְׁלֹא בְּמַעֲמַד אֶה"ק רַק שְׁנֵי אִם שְׁלִישֵׁי אֲנָשִׁים קִבְּצוּ חַתִּימוֹת אַחַת לְאַחַת וּבְפִירוֹשׁ קוֹדֵם חַתִּימָתִי אֲמַרְתִּי לְהַשׁו"ב הַנֶּ"ל שְׁאֵינִי מְסַפֵּים כָּלָל ע"ז לְהִיּוֹת אֲגוּד בַּח"ה רַק שְׁנֵי מְסַפֵּים לְתַת לְהַשׁו"ב אֵינָה קִצָּת עֶרְף כְּפִי שְׁיַעֲלֶה עַל חֻלְקֵי בְּכָללוֹת הָעִיר דְמַחְנִינוּ וּבְפִירוֹשׁ בְּתַנְאֵי זֶה אֲמַרְתִּי ג"כ לְהַמ"ץ שְׁאֵין בְּרָצוֹנִי בְּשׁוּם אֲנָפָן אַחַר וּבְאֲתִי עַה"ח וְכַמּו"כ הַמ"ץ דְמַחְנִינוּ כְּשָׁבָא עַה"ח אֲמַר ג"כ לְהַשׁו"ב בְּפִירוֹשׁ שְׁלֹא יִהְיֶה לְעִינְפוּבָא הַח' הַנֶּ"ל רַק אִם יִהְיֶה אֵינָה מְרָאָה מְקוֹם לְמֵאָה שְׁנֵינָה וְכַמָּה אֲנָשִׁים כְּשֶׁקְרָאוּ הַכְּתָב לֹא בָּאוּ עַה"ח מִצַּד זֶה וְלֹא חֲתָמוּ וְאֵף כְּמָה אֲנָשִׁים שְׁחֲתָמוּ לֹא קְרָאוּ הַכְּתָב מְחַמַּת שְׁאֵינָם בְּקִיָּאִים בְּטֵיב הַקְרִיאָה וּבְפִרְטוֹת יֵשׁ ד' או' ה' אֲנָשִׁים שְׁיַדְעוּ עַל מָה חֲתָמוּ וּמֵהֶם יֵשׁ שְׁמַתַּחְרְטִים ע"ז: הִנֵּה מ"ש בְּהַכְּתָב שְׁבָאֵם לֹא יִקְבַּל הַשׁו"ב ר' אֶהְרֹן הַשְּׁנֵי מֵאוֹת רוֹכ"ס אֲזִי לֹא יִשְׁחַןֵט הוּא וְגַם הַשׁו"ב הַשְּׁנֵי וְיִהְיֶה פְתִיכָא דְאִסוּרָא וְכָל הָעוֹבֵר יִהְיֶה פְעוֹבֵר עַל תַּקְנַת הַקְהֵל נְרָאָה לֹמֵר שְׁאֵין בְּזֶה מְשׁוּם אִסוּר נְדָר הָאֲמוֹר בְּתוֹרָה מְשׁוּם דְאֲוִמְרָם כְּחַתִּיכָא דְאִסוּרָא מְשַׁמַּע כְּדָבָר הָאֲסוּר בְּעֵצָם כְּמוֹ נְבִלָה וְטִרְפָּה אֵף דְלִכְאוּרָה יֵשׁ חַתִּיכָא דְאִסוּרָא שְׁנָאֲסֵר ע"י דִּיבּוֹר וּבְגִמ' פ"ב דְכַתְּנֻבוֹת (דכ"ב ע"א) וְהָא שְׁוִיָא נִפְשָׁא חַתִּיכָא דְאִסוּרָא הִינְנוּ אִסוּר א"א וצ"ע בְּדִין הָאוּמֵר לְאֲשֵׁתוֹ הֲרִי אֶתְ עָלִי כְּאֲשֵׁת אִישׁ אַחַר דְלִכְאוּרָה יֵשׁ לֹמֵר דְאִסוּר דְלֹא שְׁנֵינֵנוּ הִתֵּר רַק הֲרִי אֶתְ עָלִי כְּאֲמָא שְׁזַהוּ אִסוּר עֲצָמֵי בּוֹדָאֵי אֲבָל אֲשֵׁת אִישׁ נְאֻסָּה ע"י דְבוּר כְּדֵאִיתָא בְּגַמ' רִישׁ מְסַכְתָּ קְדוּשִׁין וּמֵאֵי לִישְׁנָא דְרַבְּנָן דְאִסֵּר לֵה אֲפֹלִי עֲלֵמָא כְּהַקְדָּשׁ וְע"ש בְּתוֹס' וּמ"מ פִּינּוֹן שְׁאֵין לָהּ הִתֵּר כ"א ע"י גֵּט לֹא דְמֵי לְדָבָר הַנְּדוּר שְׁיֵשׁ לוֹ הִתֵּר ע"י שְׁאֵלָה וְעוֹד כִּי כַּחֲלַת אֶהְרֹן וְכַתְרוֹמָתוֹ נִחְשָׁב

דָּבָר הָאֶסוּר וְלֹא דָּבָר הַנְּדוּר וְהַ"נ י"ל אִיסוּר אֲשֶׁת אִישׁ זֶהוּ דָּבָר הָאֶסוּר כִּי הִיא לֹקָחָה לֹו לְאִשָּׁה.

וּמִחֲמַת זֶה מִמִּילָא נְאָסְרָת וּמ"מ חֲתִיכָא דְאִיסוּרָא הִפִּי יוֹתֵר אִיסוּר עֲצָמֵי וּכְמ"ש בְּתוֹס' סוּף גְּדָרִים גְּבֵי הָאוּמְרָת טְמֵאָה אֲנִי לָךְ שְׂאֵם מֵאֲמִינָה שְׁוִיא אֲנַפְשִׁיהָ חֲתִיכָא דְאִיסוּרָא וְהוּא אִיסוּר עֲצָמֵי וּבִפְרָט דְּבִנְדָרִים הֵלֵךְ אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם וּבְלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם חֲתִיכָא דְאִיסוּרָא מִשְׁמַע אִיסוּר עֲצָמֵי כְּטֵרֶפֶה וּנְבִלָה דְּוָגְמָא לְדָבָר מִמ"ש בִּי"ד סִי צ"ב ס"ד גְּבֵי לֹא אָמְרוּ חֲתִיכָה עֲצָמָה נְעֻשָׁה נְבִלָה אֲלֵא בְּכֶשֶׁר בְּחֻלְב כּו' וְע"ש בְּב"י בְּלִשׁוֹנוֹת הַפּוֹסְקִים שֶׁהֵבִיא בְּזֶה וְנִעְשָׂה כָּל אֶחָד עֲצָמוֹ שֶׁל אִיסוּר כּו' וְעוֹד הֵגִה ע' בִּי"ד סִי ר"ה בִּט"ז סִק"ג וּבִשְׁ"ף סִק"ז וְע' מִל"מ תַּחֲלַת הַל' גְּדָרִים ה"א בְּד"ה וְדַע דְּהָרָא"ש וּבְסוּף דְּבָרָיו הִסְפִּים לִמ"ש הַשְּׁ"ף סִי ר"ה סִס"ק ז' עוִי"ל כּו' בְּשִׁפְנוֹנָתוֹ בְּמָה שְׂאֵמֵר יֶאֱסֵר יִינִי כּו' ע"ש הָרִי בְּכּוֹנֵה שְׂלֵא נִתְפָּוֶיִן לְדָבָר הַנְּדוּר אִינוּ נְאָסֵר אֶף שֶׁהִזְכִּיר לְשׁוֹן יֶאֱסֵר א"כ כָּאֵן שְׂאֵמְרוּ חֲתִיכָא דְאִיסוּרָא וּכְעוֹבֵר עַל תַּקְנַת הַקְּהָל י"ל יוֹתֵר שְׂלֵא מִשְׁמַע רַק שְׂאוּסְרִים הַדָּבָר אֲבָל לֹא מִדִּין גְּדָר דְּכִינּוּן דְּאֵמֵר ג"כ וּכְעוֹבֵר עַל תַּקְנַת הַקְּהָל מִשְׁמַע אִיסוּר שֶׁהֵם אוֹסְרִים לֹא מִדִּין גְּדָר דְאִיסוּר גְּדָר אֶפְיָלוֹ יַחֲזִיד יְכוּל לְאָסוּר וּמָה זֶה שִׁינֵי לְתַקְנַת הַקְּהָל אֶף אֶפְשָׁר ר"ת תַּה"ק אִינוּ תַּקְנַת הַקְּהָל כ"א תוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה וְעַכ"ז מִשְׁמַע ג"כ יוֹתֵר שְׂאִינוּ מִדִּין גְּדָר דֹּא"כ הִינּוּ דִין תַּה"ק מִמֶּשׁ וְלֹא כְּעוֹבֵר בְּכַף הַדְּמִיוֹן וְעוֹד דְּהֵגִה בְּמִשְׁתַּמֵּע תְּרֵי לִישְׁנֵי אִיכָא פְּלוּגְמָא דְּבִמְשַׁנָּה פ' וְאֵלוּ מוֹתְרִין (דִּי"ח ע"ב) שְׁנֵינוּ סֵתָם לְהַחְמִיר וּר' אֲלֵיעֶזֶר בֵּר' צְדוּק ס"ל לְהַקְּל וּכְנֻתֵי אֲתֵיָא סִיפָא דְּמִתְנִיתִין סֵתָם אִיסוּרִין בִּיהוּדָה מוֹתְרִין כְּמ"ש הָר"ן לְשֵׁם וְהַפּוֹסְקִים פְּסְקוּ כְּסֵתָם מִתְנִיתִין דְּסֵתָם גְּדָרִים לְהַחְמִיר מ"מ כְּשֶׁהִלְשׁוֹן מִשְׁמַע יוֹתֵר דֹּלָא נִתְפָּוֶיִן לְדָבָר הַנְּדוּר כְּנֻד"ז יֵשׁ לְהַקְּל וְע' בְּב"י ה' גְּדָרִים סִי ר"ח וּמ"מ צ"ע מִמ"ש בְּב"י שֵׁם סִד"ה וּמ"ש וְאֵם רֹבֵב וְיֵשׁ לְהַקְּשׁוֹת עָלָיו מִמ"ש בְּסִי רִי"ז כּו' עַכ"ל וְהוּא מִהַש"ס פ' הַנְּדוּר מִן הַמְּבוֹשָׁל (דְּנ"ג סֵע"א) מָהוּ דְּתִימָא אִיזִיל בְּתֵר רֹבָא כּו' וְע' פָּרֵק קוּנָם יִין (דְּס"ב ע"ב) בְּמִשְׁנָה עַד הַקְּצִיר כּו' קְצִיר חֲטִים אֲבָל לֹא קְצִיר שְׁעוּרִים כּו' וְע' בִּט"ז סִי ר"ח סִק"א אֲלֵא שְׁנַקְטוּ לְסִימֵן אֲזוּ נְדָאֵי אָנוּ מְפָרְשִׁים הֵהוּא סִימֵן בְּתֵר לִישְׁנָא דְרֹבָא דְעֵלְמָא וּבְנֻד"ד ג"כ חֲתִיכָא דְאִיסוּרָא הו"ל כְּמוֹ נַקְטוּ לְסִימֵן וְא"כ הו"ל כְּמוֹ עַד הַקְּצִיר דְּמְפָרְשִׁינָן קְצִיר חֲטִים ה"נ יֵשׁ לְפָרֵשׁ חֲתִיכָא דְאִיסוּרָא הִינּוּ דָּבָר הָאֶסוּר מִמֶּשׁ אֶף דְּבָרֵי הַט"ז וְחִלּוּקוֹ אִינוּ מוֹכְרָח וְיֵשׁ לְהַקְּשׁוֹת גַּם עָלָיו וְע' בִּק"נ בְּגְדָרִים ס"פ וְאֵלוּ מוֹתְרִין ס"ק י"ח שֶׁהֵבִיא מ"ש בְּזֶה בַּח' הַרְשָׁב"א שְׂלֵא כְּהַט"ז וְצ"ע אִם לְדַמּוֹת נֻד"ז לְדִין הַנְּדוּר מִן הַדְּבָשׁ מוֹתֵר בְּדְבַשׁ תְּמָרִים כּו' בְּמִשְׁנָה פָּרֵק הַנְּדוּר מִן הַמְּבוֹשָׁל שֵׁם וּבִש"ע סִי רִי"ז סְעִיף י"ד וּמ"מ י"ל דְּלֹא דְמִי וְע' בִּי"ד סִי א' סֵעִי י"א וּבִפְר"ח שֵׁם וּבִת"ש סִי ב' סְעִיף כ"ב וְע' פְּרִי תוֹאֵר שֵׁם סֵעִי א' ס"ק י"ט מָה שֶׁהֵבִיא מִרְבִּינוּ יְרוּסָה גְּתִיב ט"ו אוֹת ה' סוּף ח"א שְׁכָף כְּתַב הַר"ד הַפְּהֵן בְּתוֹבָה וְצ"ע בְּסוּגְיָא דִּיבְמוֹת (דְּפ"ט ע"ב) וְע' בְּמִסְכַּת שְׁבִיעִית פ"ח מִשְׁנָה יו"ד בְּפִי הַרְע"ו וְהַרְמַב"ם: קִיצוּר שְׂאִין בְּזֶה מִשׁוּם אִיסוּר גְּדָר כ"א מִשׁוּם שֶׁהַצְּבוּר יְכוּלִים לְאָסוּר דָּבָר הַמּוֹתֵר לְמִיגְדָר מִלְתָּא: ב הַיַּחֲזִיד לֹא יְכוּל לְאָסוּר אֶפְיָלוֹ עַל עֲצָמוֹ הַדָּבָר כְּמ"ש בְּתוֹשׁוֹ הַרְשָׁב"א הַנְּ"ל שְׁבַב"י סִי ר"ה וְלֹא מִצְאָתִי שִׁינֵיהָ נְאָסֵר בְּדַבּוּר מִשְׁרָשׁ הַדִּין אֲא"כ הַתְּפִיסוּ בְּדָבָר הַנְּדוּר: וּמ"מ בְּשׁו"ע סִי ר"ה ס"ב הֵבִיא ב' דִּיעוֹת בְּזֶה וְא"כ בְּנֻד"ז שְׂלֵא חֲתָמוּ לוֹ רֹב הַקְּהָל כ"א מְקַצְתָּן הָרִי אֵלוּ פִּיחִידִים וְאִין נְאָסְרִין אֶף הֵן עֲצָמָם כ"א מִחֲמַת סְפֵק שְׁנֵי הַדִּיעוֹת וְגַם יֵשׁ לָהֶם לְצַדֵּד

שאיילו ידעו שלא יחטמו רוב העיר לא היו חותמים כי איך הם לבדם יהיו באיסור והשארו
יהי בהיתר א"כ לא יהיה להם בשר לאכול והו"ל פ"עין נדרי שגגות דתנו פ' ארבעה
נדרי (דף כ"ה ע"ב) ראה אותם אוכלים תאנים כו' וע"ש.

ובשו"ע סי' רל"ב ס"ח דכיון שיהיה שם אביו פולם מותרים מפני שיהיה טעות בעיקר
הנדר וא"צ התרה. וה"נ י"ל פ"ן שהי' טעות שפנדאי לא נתפנוו שיהם לבדם ישארו
באיסור אכילת בשר וכל העיר יהיו מותרין דא"כ יעלה בידם חרס וע' בתשו' מהרי"ט
ח"א סי' ס"ח וע' בשו"ע סי' רכ"ח סעיף מ"ד וס"י רל"ו בהג"ה אבל אם תלויין זב"ז
כו' והכא הו"ל תלויין זב"ז כ"א לא יחטמו רובם ויהיו הם מותרים רק החתומים יהיו
אסורים א"כ לא יהיה להם מה לאכול וזה כמ"ש הרא"ש בתשו' פ"ל ח' סע"י י"ג כי
לא נדר אלא על דעת החברה.

והנה רי"ו נתיב י"ד סוף חלק ה' פתב נשבע שלא יעשה כף מטעם שיהיה סבור שהוא
איסור גדול וא"ח פ' נודע לו שאין בו איסור כ"כ לא חלה השבועה פ"ל כי יהיה בטעות
כף פתבו המפרשים עכ"ל ונהביאו ב"י סי' רל"ב גבי נדרי שגגות בד"ה כ' הרמב"ם וכ"פ
בשו"ע שם סעי' יו"ד והט"ז שם הקשה עליו להצריך היתר ובשכנה"ג סי' רל"ב בהגהות
הב"י אות ט"ו פתב על דברי רי"ו הנ"ל ונ"ל ע' ברשד"ם ח"י"ד סי' קל"ו ובתשו' ח"י"ד
סי' צ"ו וחלק ח"מ סי' ק"ו הארכתי בזה וע' בהראד"ב סי' פ"א עכ"ל ואין הספרים אצלי
ובבל"י סי' רל"ח ס"ק ח' הביא ד' הט"ז הנ"ל וכ' דלשון השו"ע משמע דא"צ התרה
וא"כ בנ"ד ג"כ שפנדאי אדעתא דהכי לא חטמו החד"א וע' כה"ג בשו"ת מהריב"ל ח"א
ס"י מ"ז וכיון שהאיסור בלא"ה קלוש פנ"ל א"כ לכאורה יש לסמוך על טענה זו להתיר
לגמרי ותינונו אם יאמרו פ"ן שאדעתא דהכי ישארו הם לבד באיסור לא חתמו: קיצור
וכ"ז בצבור אבל אם היחיד יכול לאסור דבר המותר בכה"ג יש ב' דיעות בשו"ע סי'
ר"ה ס"ב והכא אף להאוסרים הו"ל הקבלה בטעות שלא קיבלו עליהם א"כ יעשה פ"ן
רוב הצבור ולא ישארו יחידים וכמ"ש כה"ג בשו"ע סי' רכ"ח סעיף מ"ד וסעיף רל"ו
וכ"מ מהדין שבשו"ע סי' רל"ב ס"י וכ"מ בתשו' מהריב"ל ח"א ס"י מ"ז וכיון שאיסור
היחידים בלא"ה מספק אולי יש לסמוך ע"ז בכה"ג: וגם האנשים האומרים שלא ידעו
פ"ל מה שפתוב בהפתב כי לא קראו הפתב פ"ל מחמת שאינם יודעים בטיב הקריאה
א"כ לכאורה יש לומר בפשיטות דאין זה שום קבלה.

אף כי יש להעיר חומרא ממ"ש הב"י בח"מ סי' ע"ה מחנודש ב' בשם תשו' להרמב"ן סי'
ע"ז שאף שידוע פנדאי שחתם א"ע עד שלא קרא מ"מ מתחייב הוא כו' וכ"פ בשו"ע שם
סעיף ג' וכ"כ עוד הרמ"א ס"י ס"ח יש לומר דהתם אסיק אדעתיה שודאי פתב החיוב
היטב בהפתב אבל הכא יש לומר לא אסיק אדעתיה פ"ל שיעשו חד"א וכהא דאיתא
בגיטין פ"ק מש"א (דע"ג א') אכלו ארי אין לנו שיהא גט דאונסא דלא שכיח לא אסיק
אדעתיה ועוד כי הנה מקור הדין דתשו' להרמב"ן סי' ע"ז הוא ע"פ פ"י התוס' בגיטין
(דף ס"ד א') ד"ה שלישי: דהטעם ששליש נאמן הוא אף בלא מיגו רק פ"ן שפסד בידו
ע"ד פ"ן מסר בידו שיהא לגרושין כו' אבל לפירש"י דהשליש אינו נאמן רק משום מיגו
אין ראיה משם פ"ל ואף שרוב הפוסקים פסקו פהתוס' יש לחלק דהתם על הגט שפסד

בְּיָדוֹ שְׂבִיכוֹלְתוֹ לְמִסּוֹר לְהֵאשֶׁה שְׁפִיר אֲסִיק אֲדַעְתִּי וְע"ד פֶּן מָסַר בְּיָדוֹ לֹא כֵן הִכָּא
שְׂבִיכוֹלְתוֹ שְׂחַתְמָם ג"כ עַל חַד"א מְגַלֵּן לֹמַר כֵּן.

וְעוֹד דְּבַל"ה רַבּוֹ הָאוֹמְרִים דְּקַבְּלַת שְׂבוּעָה וְנִדְרָה בְּפִתּוֹ לֹא מְהִי וְלֹא מִיָּד כַּמ"ש בְּתַשׁוּ'
מְהִירֵיב"ל ח"א סס"י מ"ז וְהוֹכִיחַ פֶּן מְהִירֵיב"ם וּמְהִירֵיב"ם דְּשְׂבוּעוֹת (דָּף כ"ה) גָּמַר בְּלָבוֹ
צָרִיף שְׂוִיצִיא בְּשִׁפְתֵי וְגַם כְּמוֹ גַּבֵּי עֲדִים אֲמַרְיִנָּן מִפִּיקָם וְלֹא מִפִּי כְּתַבְּם בְּגִיטִין (ע"א
א') וְשֵׁם ג"כ דְּלָכֵן חֲרַשׁ אַע"פ שְׂיָכוֹל לְדַבֵּר מִתּוֹךְ הַפִּתּוֹת נִדּוֹן כְּחֲרַשׁ גָּמוֹר וְאַף שִׁי"ח
בְּגַמ' שֵׁם הֵינְנוּ לְעַנְיָן חֲרַשִׁית דְּכִינּוֹן שְׂיָכוֹל לְדַבֵּר מִתּוֹךְ הַפִּתּוֹת יֵשׁ בּוֹ דְּעָה אֲבָל מ"מ מוֹכַח
מכ"ז דְּכַתִּיבָה אֵינּוּ כְּדַבּוֹר פְּלָל וְגַבֵּי שְׂבוּעָה וְנִדְרָה פְּתִיב לֹא יַחַל דְּבָרוֹ וְכֵן הָאֲרִיף בְּשׁוֹ"ת
שֶׁב יַעֲקֹב חֶלֶק יו"ד סי' מ"ט וְהִבִּיא הַרְבֵּה פּוֹסְקִים שְׂפִתְבוּ כֵּן וּמְפַלְלֵן הַתַּה"ד סי' שְׂכ"ו
הוֹבָא בְּסַמ"ע סי' ע"ג סק"ח וְתַשׁוּ"ה רַא"ם סי' ע"ב וְחֶלֶק עַל תַּשׁוּ"ה חוֹת יֵאִיר א"כ בְּנִד"ד
שְׂלֹא יָדַע וְלֹא קָרָא עַל מַה שְׂחַתְמָם י"ל דְּלכ"ע אֵין בְּזָה שׁוּם חַד"א וְגַם הַמ"ץ וּמַעֲלָ' שְׂיָדְעוּ
מַה שְׂכ' בְּהַפִּתּוֹת אֲף אֲמָרוּ בְּפִירוּשׁ קוֹדֵם שְׂחַתְמוּ שְׂלֹא יִהְיֶה לְעַכּוּבָא חַד"א וְאֵין רוֹצִים
חַד"א א"כ וְדַאי אֵין עֲלֵיכֶם אִיסוּר חַד"א גַּם עַל הָאֲנָשִׁים שְׂיָדְעוּ וְחַתְמוּ הַמְתַּחַרְטִים
פְּעֻת ע"ז יֵשׁ לְצַדֵּד כַּמֶּש"ל סַע"י ב': קִיצוֹר: הָאֲנָשִׁים שְׂלֹא יָדְעוּ עַל מַה חַתְמוּ אֵין לֹמַר
שְׂיָחוּל עֲלֵיהֶם חַד"א ע"פ ת' לְהַרְמִיב"ן סי' ע"ז שְׂבִישׁוּ"ע ח"מ סי' מ"ה ס"ג שְׂיָשׁ לְחֶלֶק
דְּדַבֵּר חֲדָשׁ לְגַמְרֵי שְׂיָשׁ לֹמַר דְּלֹא אֲסִיק אֲדַעְתִּיהָ הִבָּא עַה"ח אֵינּוּ מְתַחִיב וְאֲפִילוּ אִם
נִאֲמַר שְׂגַבֵּי מְמוֹן מְתַחִיב אֲף בְּכַה"ג מ"מ לְעַנְיָן חַד"א וְדַאי יֵשׁ לֹמַר כֵּן: דְּוַהֲנָה מְבֹאֵר
בְּב"י סס"י ר"ה פְּתַב עוֹד רִי"ו בְּשֵׁם הַר"ר דָּוִד הַפְּהֵן הָאוֹמֵר יֵאֵסֵר יִינִי עַל כָּל יִשְׂרָאֵל
וְכו' עַד צָרִיף יו"ד וְשִׁתִּירוּהוּ וְנָה וְדַאי קָאֵי עַל שְׂלֹא הַתְּפִיסוּ בְּדַבֵּר הַנְּדוֹר כ"א ע"ד
שְׂעוֹשֶׁהוּ חַד"א פְּנ"ל עכ"פ מְהִי הַתְּרָה וְכ"פ בְּשׁוֹ"ע סס"י ר"ה גַּבֵּי וְאֲפ"ה בַּע"ה יֵשׁ
לְהַתִּירוֹ וּפְלִי הַשְׂ"ף דְּהֵינְנוּ ע"י שְׂאֵלָה וּבִנ"ד שְׂהִיחִידִים קַבְּלוּ זֶה ע"ד אִיסוּר צְבוּר יֵשׁ
לְהַסְתַּפֵּק אִם צָרִיף שְׂאֵלָה אוֹ שְׂיָהֲיָה כְּדִין אִיסוּר צְבוּר שְׂמְבֹאֵר בְּסִי רַכ"ה סכ"ה וְיֵשׁ
לְהֵם הַתְּרָה בְּלֹא פְּתַח וְחֲרֻטָּה כו' וְיֵשׁ לֹמַר דְּלֹא דְמִי דְּהֵתֵם הַטַּעַם ע"ד כָּל הַנְּדוֹרָת ע"ד
בְּעֵלָה הִיא נִדְרָת אֲבָל הִכָּא שְׂעָשׂוּ כֵּן לְבַקְשַׁת הַשׁוֹ"ב וְלְתַקְנָתוֹ שְׂיָהֲיָה הַשְׂכִּירוֹת שְׂלוֹ
קִיָּים לְכֵן וְדַאי שְׂלֹא חַתְמוּ ע"ד שְׂיָכוֹלוּ לְהַתִּיר בְּעֶצְמָם וְא"כ צָרִיף שְׂאֵלָה וְהַתְּרָה אֲף נ'
שְׂאֲפֹשֶׁר לְהַתִּיר אֲף אִם לֹא יִסְפִּים הַשׁוֹ"ב רַק שְׂיִודִיעוּהוּ וְכַמ"ש הַב"י סי' רַכ"ח בְּבַד"ה
(דָּף צ"ד ע"ד) הַלְּכָף פִּינּוֹן שְׂלֹא עָשָׂה בְּעַל הַמְּלָאכָה שׁוּם טוֹבָה לְפוּעַל כו' מְתִירִים לוֹ
אֲפִילוּ שְׂלֹא בְּרִצּוֹנוֹ כו' אֲלֹא שְׂצָרִיף לְהוֹדִיעוּהוּ כו' וְע' ש"ף סי' רַכ"ח ס"כ ס"ק מ"א
וּבְנִד"ז יֵשׁ לְצַדֵּד לְהַקְלֵ מְשׁוּם שֶׁהַשׁוֹ"ב שְׂיָנָה מְהַפְּסִיקָה הָרֵאשׁוֹנָה וְעוֹד פִּי בְּלֹא"ה
הָאִיסוּר מְפֻקָּק כַּמֶּש"ל ס"א וְס"ב וְע' בְּשׁוֹ"ת ח"צ סי' מ"א דָּף מ"ג ע"ג ד"ה וּבְעַנְיָן
נִדְרָה ע"ד חֲבִירוֹ: סִימָן קַעַח בְּנִדְרִים פְּרָק קוֹנָם יִין (דס"ב ע"ב) מְשָׁנָה עַד הַקְּצִיר עַד
שְׂיָתְחִילוּ הָעָם לְקַצֹּר קְצִיר חֲטִים אֲבָל לֹא קְצִיר שְׂעוֹרִים וּפְלִי הַר"ן דְּהָא הוּא דְּחֻשִׁיב
לְהוֹ לְאִינְשֵׁי וְקָרוּ לְיָה קְצִיר סְתָם עכ"ל וְעַיִן בְּפִסְחִים (ד"ג סע"ב) שְׂעוֹרִים נַעֲשׂוּ יְפוֹת
צֹא וּבְשָׁר לְסוּסִים הַפֶּל לְפִי מְקוּם נִדְרוֹ אִם הִיָּה בְּהָר בְּהָר אִם הִיָּה בְּבִקְעָה בְּבִקְעָה וְכו'
הַרְמִיב"ם בְּפִירוּשׁ הַמְּשָׁנָה וְאֲמָרוּ אִם הִיָּה בְּהָר ר"ל אִם נִדְרָה בְּהָר יִמְתִּין זְמַן הַקְּצִיר אוֹ
הַבְּצִיר בְּהָר וְאֲע"פ שְׂיָרַד לְבִקְעָה כו' וְכֵן פִּי בְּקִיצוֹר פְּסָקִי הָרֵא"ש סס"י א' אֲבָל הַר"ן
פִּי הַפֶּל לְפִי מְקוּם נִדְרוֹ פְּלוֹמֵר מְסַתְמָא בְּכָל מְקוּם מְקָרִי קְצִיר קְצִיר חֲטִים אֲבָל אִם
בְּמְקוּם נִדְרוֹ הַנְּרָגְלוֹ לְקָרוֹת לְקְצִיר שְׂעוֹרִים קְצִיר סְתָם הַפֶּל לְפִי מְקוּם נִדְרוֹ וְכֵן נְמִי אִם

הָיָה בָּהֶר אֶף בְּזֶה הוֹלְכִים אַחַר מְקוֹם נִדְרוֹ הִנֵּה מְפָרֵשׁ הַכֹּל לְפִי מְקוֹם נִדְרוֹ קֵאִי ג"כ עַל קִצִּיר חֲטִימִים אֲבָל לֹא קִצִּיר שְׁעוּרִים וּפְשֻׁט ל' הַמְשָׁנָה אֵינּוּ מוֹרָה כֵּן אֲלֵא דְזֵהוּ מִלְתָּא פְּסִיקְתָּא דְקִצִּיר סֶתֶם זֶהוּ קִצִּיר חֲטִימִים וְלֹא קִצִּיר שְׁעוּרִים רַק הַכֹּל לְפִי מְקוֹם נִדְרוֹ קֵאִי עַל אִם הָיָה בָּהֶר בָּהֶר כּו' וְהִרְעִי'וּ נְמִשְׁוּ אַחַר הָר"ן וּפִי' דְאֲזַלְיִנּוּ בְּתֵר רְבֹבָא וְנ"ל אִם רֹבֵב תְּבוּאוֹת הַמְקוֹם חֲטִימִים עַד קִצִּיר חֲטִימִים וְאִם שְׁעוּרִים עַד קִצִּיר שְׁעוּרִים וְהִתּוּי"ט הִבִּיא דְבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת וּבְמִקוֹמוֹת שְׁיֵשׁ קִצִּיר חֲטִימִים וְקִצִּיר שְׁעוּרִים עַד שְׁיִתְחִיל קִצִּיר חֲטִימִים דְקִצִּיר הַמְיֻחָד קֹאֲמֵר עַכ"ל אַפ"ל דְפְלִיגִי עַל הָר"ן אוֹ י"ל דְמֵיִירִי שְׂרֹבֵב תְּבוּאוֹת הַמְקוֹם חֲטִימִים וּמ"מ דְבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת בְּפִי' הַמְשָׁנָה אֵינּוּ מוֹרִים כְּדָבְרֵי הָר"ן וְהִטּוּר סִי' ר"כ כ' ג"כ כְּדָבְרֵי הִרְעִי'וּ וְנ"ל וְקִצִּיר סֶתֶם הִנֵּה קִצִּיר חֲטִימִים וְאִם הַמְקוֹם שְׁנֹדֵר בּוֹ רְבֹבָא קִצִּיר שְׁעוּרִים הוֹלְכִים אַחֲרָיו עַכ"ל: וְהִבִּיא מְרָאָה מְקוֹם עַל זֶה מְדָבְרֵי הָר"ן וְהִנֵּה מֵהִירוּשָׁלַיִם מוֹכַח שְׂאִין הַפִּירוּשׁ בְּעֵנֶן הַכֹּל לְפִי מְקוֹם נִדְרוֹ כְּדָבְרֵי הָר"ן אֲבָל מ"מ מְשֵׁם גּוֹפָא מוֹכַח שְׂדִינוֹ אֲמַת.

וְנ"ל אֲמַתְנִיתֵן עַד הַקִּצִּיר קִצִּיר חֲטִימִים כְּתִיב (רוֹת ס"י ב'). עַד כְּלוֹת קִצִּיר הַשְּׁעוּרִים וְקִצִּיר הַחֲטִימִים וְאֵת אֲמַרְתָּ כֵּן וּפִי' הַפְּנִי מְשֵׁה וְאֵת אֲמַרְתָּ כֵּן בְּתַמִּיָּה דְקִצִּיר חֲטִימִים לְבַד קְרוּי קִצִּיר וּמְשַׁנֵּי מַה דְּהוּא קְרִיָּא בְּדָרוּם הִיא מִתְנִיתָא בְּגָלִיל וּפִי' הַפ"מ קְרִיא מֵיִירִי בְּדָרוּם א"י דְשְׂכִיחֵי שְׁעוּרִים טוֹבָא וּמִתְנִיתֵן בְּגָלִיל מֵיִירִי דְלֹא שְׂכִיחֵי שְׁעוּרִים כְּוָלִי הֵאֵי וְהַכֹּל לְפִי מְקוֹם הַנּוֹדֵר עַכ"ל א"כ מְזַהֵה דְהִירוּשָׁלַיִם אֵינּוּ מְפָרֵשׁ מ"ש בְּמְשָׁנָה הַכֹּל לְפִי הַנּוֹדֵר כְּפִירוּשׁ הָר"ן דֹּא"כ מֵאֵי מִקְשָׁה הִירוּשָׁלַיִם מֵהַפְּסוּק עַל הַמְשָׁנָה הֵא בְּמְשָׁנָה עֲצָמָה מְבוֹנָר הַתּוֹרוֹץ א"ו מְפָרֵשׁ דְמִתְנִיתֵן מִלְתָּא פְּסִיקְתָּא נִקֵּט דְקִצִּיר זֵהוּ קִצִּיר חֲטִימִים וְהַכֹּל לְפִי מְקוֹם נִדְרוֹ קֵאִי עַל אִם הָיָה בָּהֶר כּו' כְּנ"ל וְלִכֵּן מִקְשָׁה דְהֵא בְּקִרָא מְצִינוֹ דְשְׁעוּרִים נִק' קִצִּיר שְׁעוּרִים וְחֲטִימִים נִקְרָא קִצִּיר חֲטִימִים וְא"כ מְנַלֵּן דְקִצִּיר סֶתֶם הוּא רַק קִצִּיר חֲטִימִים וְע"ז מְתַרְץ קְרִיא בְּדָרוּם וּמִתְנִיתֵן בְּגָלִיל וְעֵינֵן בְּמְשָׁנָה פְּרָק אַע"פ (דָּף ס"ד ע"ב) א"ר יוֹסִי לֹא פָּסַק לָהּ שְׁעוּרִים אֲלֵא ר' יִשְׁמַעְעָל שְׁהִיָּה סְמוּדָּה לְאֵדוּם וּבִירוּשָׁלַיִם שָׁם מַהוּ סְמוּדָּה לְאֵדוּם לְדְרוּמָה וְר"ל כַּמ"ש בִּירוּשָׁלַיִם כָּאֵן קְרִיא בְּדָרוּם וְהֵינּוּ דְשָׁם שְׂכִיחֵי שְׁעוּרִים טוֹבָא וְאוֹכְלִים שְׁעוּרִים מִשָּׂא"כ בְּשָׂאֵר מְקוֹמוֹת וְכַדְמוּכַח מֵהַגְּמָרָא דְפְּסָחִים (ד"ג סע"ב) הַנְּ"ל וְאֵף דְבִש"ס דִּילֵן שָׁם פִּי' לֹא פָּסַק לָהּ שְׁעוּרִים כְּפְלִיָּים כְּחִטִּין אֲלֵא ר' יִשְׁמַעְעָל כּו' י"ל הִירוּשָׁלַיִם מְפָרֵשׁ הַמְשָׁנָה כְּפִשׁוּטָה וּמ"מ מוֹכַח מֵהִירוּשָׁלַיִם דְּבְדָרוּם שְׁשָׁם שְׂכִיחֵי שְׁעוּרִים טוֹבָא לֹא אֲמַרְיִנּוּ דְסֶתֶם קִצִּיר זֵהוּ קִצִּיר חֲטִימִים וְלֹא קִצִּיר שְׁעוּרִים וְזֵהוּ כְּדָבְרֵי הָר"ן וְא"כ מוֹכַח דִּינוֹ אֲבָל לֹא פִירוּשׁוֹ וְהִקָּה"ע פִּי' הִירוּשָׁלַיִם בְּאִנְפֵּן אַחַר וְנ"ל כְּתִיב עַד כְּלוֹת קִצִּיר הַשְּׁעוּרִים וְקִצִּיר הַחֲטִימִים מְשַׁמַּע דְשְׁנִיָּהֶם כְּלִים בְּכַת אַחַת וּבְמִתְנִיתֵן תְּנִין עַד שְׁיִתְחִילוּ הָעַם לְקַצֹּר קִצִּיר חֲטִימִים אֲבָל לֹא קִצִּיר שְׁעוּרִים וּמְשַׁנֵּי מַה דְּהוּא קְרִיָּה הוּא בְּדָרוּם א"י שָׁם קִצִּיר חֲטִימִים וּשְׁעוּרִים שְׁוִין מִתְנִיתֵן אֵיִירִי בְּגָלִיל שָׁם אֵין קִצִּירָן שְׁוִין עַכ"ל וְא"כ לִפ"ז אֵין רְאָיָה כְּלָל לְדִינוֹ שֶׁל הָר"ן אֲכַן פִּירוּשׁוֹ תְּמוּדָּה דְאֵיִף אֲמַר שְׁבְּדָרוּם א"י קִצִּיר חֲטִימִים וּשְׁעוּרִים שְׁוִין הֵרִי שָׁם בְּקִרָא נִאֲמַר וְהִמָּה כָּאוּ בֵּית לְחֵם בְּתַחֲלַת קִצִּיר שְׁעוּרִים מְשַׁמַּע בְּהִדְיָא דְקִצִּיר שְׁעוּרִים קוֹדֵם: וְכֵן מְבוֹנָר בְּהִדְיָא בְּחֻמְשׁ ס"פ וְאֲרָא.

כי השעורה אביב כו' והחטה והכנסמת לא נכו כי אפלות הנה ומ"ש בפי הפסוק עד פלות קציר השעורים וקציר החטים מבואר בהקדא ההפך מפירושו במד"ר ברות ושם ונ"ל א"ר שמואל בר נחמן מתחלת קציר השעורים עד קציר החטים שלשה חדשים עכ"ל ועיין בהרמב"ם פ"י מה' נדרים ה"ט והלכה יו"ד מבואר דמפרש המשנה דלא פפירוש הר"ן ורי"ו ני"ד ח"ו מפרש פה"ן ונ"ל ועד הקציר סתם עד שיתחילו העם לקצור קציר חטים אבל לא שעורים ואם המקום שגדר בו קציר שעורים הולכים אחריו עכ"ל: ב והנה במ"ש הטור דאם המקום שגדר בו רובו קציר שעורים הולכים אחריו וס"ל דסמכינן ארובא להקל הקשה ע"ז הב"ח בס"ר ר"כ מהגמרא פ"ק הנזכר מן המבואר (דנ"ג סע"א) גבי הנזכר מן השמן דלא אזלינן בתר רובא וכן הלח"מ שם פ"י מה' נדרים [ה"ט] הקשה קושיא זו וע"ש תירוצו דהלח"מ ולכאורה ראיה לדבריו מהגמ' בב"ק ר"פ המניח את הפד קמ"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב משמע באיסורא בכה"ג אזלינן בתר רובא ע' תוספות ספ"ק דב"מ (דף כ' ע"ב) ד"ה איסורא ומ"מ מדברי הר"ן ורי"ו אין הכרח לדינו של הטור דהם לא הקילו רק אם במקום נדרו הורגלו לקרות לקציר שעורים קציר סתם אבל מה שבהמקום רובו קציר שעורים אפ"ש לא היו מקילים וכפשוטו של הש"ס (דנ"ג א') דלא אזלינן בזה בתר רובא והט"ז סי' ר"ח סק"א חילק באופן אחר דודאי כל שיש ספק בגוף הנאסר אלא נקטי לסימן כו' אמרינן דלא מחית אינש נפשיה לספיקא אין הספק בגוף הנאסר אלא נקטי לסימן כו' אמרינן דלא מחית אינש נפשיה לספיקא כו' עכ"ל וקשה דהא גבי עד לפני הפסח הוא בדבר הנאסר שאוסר א"ע לשנות דבר פלוני עד אותו זמן א"כ הזמן הוא הנאסר ואפ"ה ס"ל לחד תנא שם דלא מחית אינש נפשיה לספיקא ואפילו לספק שקול ודע שבחזושי הרשב"א בנדרים פ"ק ואלו מתרין (די"ט ע"ב) בד"ה ולענין פסק הלכה קיי"ל דסתם נדרים להחמיר הקשה דהא טעמא דסתם נדרים להחמיר משום דמעיל נפשיה לספיקא וכדאיתא בכולהו שמעתין ואילו לקמן פ"ק קונ"ם י"ו (דס"א ע"ב) מסקינן דר' יוסי ס"ל דלא מעיל אינש נפשיה לספיקא וקיי"ל כר' יוסי נגד ר' מאיר ותיגרץ דהיא דספיקו חמור מנדא לא מעיל אינש נפשיה לספיקא וגבי שתי פתי בנות דקדושין (דס"ד ע"ב) ספיקו חמור מנדא אבל היא דאין ספיקו חמור מנדא אמרינן דמעיל אינש נפשיה לספיקא והיינו טעמא דסתם נדרים להחמיר וסיים ועוד צ"ת ובנדאי שצריך תלמוד דהא הרמב"ם פ"י מה' נדרים ה"ז גבי עד לפני הפסח פסק דאינו אסור אלא עד שיגיע והיינו ע"כ משום דלא מעיל אינש נפשיה לספיקא והרי כ' הרשב"א דשם אין ספיקו חמור מנדא וא"כ איך פסק פ"ב מה' נדרים ה"ז דסתם נדרים להחמיר וצ"ל לדבריו דבסתם נדרים להחמיר אם נאמר דלא מעיל אינש נפשיה לספיקא הרי אין פאן נדר פלל וכינון דהוא נתפזן לנזור אמרינן דמעיל נפשיה לספיקא אבל התם גבי עד לפני הפסח שגם אם לא מעיל נפשיה לספיקא יש נדר איסור עד הפסח עכ"פ לכן ע"ז אמרינן דלא מעיל נפשיה לספיקא להמשיך הנדר ביותר ודכונותי גבי שתי פתי בנות אם לא מעיל נפשיה לספיקא גם כן נתקיימו דבריו ומתקדשת בתו הגדולה לכן אמרינן דלא מעיל נפשיה לספיקא אבל גבי סתם נדרים אם נאמר דלא מעיל נפשיה לספיקא לא נתקיימו דבריו פלל וכינון שגדר אמרינן דמעיל נפשיה לספיקא וראיה לחילוק זה ממה שבגמרא אמתניתן דסתם נדרים להחמיר הביאו פ"ה תנאים דפליגי בענין אם מעיל אינש נפשיה לספיקא או לא וקשה אמאי לא

הביאו פלוגתא דר' מאיר ור' יוסי גבי שתי פתי בנות וגבי עד לפני הפסח דהפלוגתא ג"כ בענין אם מעייל אינש נפשיה לספיקא או לא אע"כ צ"ל דלא דמי דהתם גבי שתי פתי בנות וגבי עד לפני הפסח גם אם לא מעייל נפשיה לספיקא יש קיום לדבריו לכן לא דמי לסתם נדרים דאם לא מעייל נפשיה לספיקא אין שום קיום לדבריו ולא נדר כלל וע"כ מביא ממקומות כה"ג דג"כ אם לא מעייל נפשיה לספיקא בטלו דבריו ואין פאן נדר ונזירות ואפ"ה יש תנא דס"ל דלא מעייל אינש נפשיה לספיקא: ג ולכן אתי שפיר פסק הטור והרע"ו דאם המקום שנדר בו רובו קציר שעורים הולכים אחריו דכיון דרובו קציר שעורים א"כ אף שקציר חטים חשוב יותר מ"מ כיון שהוא רק מיעוטא לכל הפחות ספיקא מיהו הוי וקיי"ל לא מעייל אינש נפשיה לספיקא היכא דעכ"פ מתקיים נדרו דהיינו עד קציר שעורים וה"ל כהא דעד לפני הפסח לשטת הרמב"ם וגבי שמן היינו משום ד"ל שנתפנין לשניהם ואין הרוב סותר את המיעוט וע' כה"ג בחדושי הרשב"א פ"ק ד"י ד"ה אמר לך עצם נדאי פוגם ואע"ג דשם שבקינן הספיקא אף שאינו מכחיש הודאי הכא דמפרשין דבריו על שניהם י"ל שאני וא"כ כשהקהל חתמו שאם לא יתנו לו מאתים ר"כ יתנה שחיתת השו"ב השני חד"א כיון דע"כ הפי' או כנבלה וטרפה שנהו פי' חתיכא דאיסורא או ר"ל כאיסור שע"י נדר וא"א לומר ב' הענינים יחד אלא או זה או זה וכיון דהפי' משמע יותר דחד"א היינו איסור נבלה וטרפה ה"ל כסתם תרומה בגליל מותרת שאין אנשי הגליל מכירין תרומת הלשכה ואפילו יתנה ע"ד רוב ומיעוט יש לפסוק פן פדעת הטור גבי קציר שעורים אלא דיש לחלק דשאני התם בדין דהטור שעכ"פ אף אם נפרש דעד הקציר היינו עד קציר שעורים מתקיים נדרו ולהכי אמרינן דלא מעייל נפשיה לספיקא אבל בנדון זה דאם נפרש חתיכא דאיסורא נבלה וטרפה אין בנדרו כלום א"כ ככה"ג קיי"ל סתם נדרים להחמיר כמו שנתבאר סעיף ב' עכ"ז י"ל דדוקא כשהלשון מסופק אמרינן סתם נדרים להחמיר בכה"ג אבל כשהלשון מורה יותר לקולא מקילין אף אם יתבטל נדרו וכמו סתם תרומה בגליל מותרת מה"ט והא דגבי קציר שעורים אמרנו דהטעם ג"כ משום דלא מעייל אינש נפשיה לספיקא כיון שאין נדרו מתבטל לגמרי ולא די במה שרוב הקציר שם שעורים י"ל משום דכיון דקציר המיוחד הוא קציר חטים כמ"ש התוספות ע"כ לא מהני בזה אם אין קציר שעורים רוב אבל בשא"ד דליכא עדיפותא פחטים על שעורים מהני כשהלשון מורה יותר וכמו תרומה בגליל דדונחק לומר דבגליל אין מכירין כלל תרומת הלשכה ואפילו מיעוטא ליכא זהו קצת דונחק אלא אפ"ל אע"פ שהוא ע"ד רובא ומיעוט אזלינן בתר רובא והא דשמן שבפרק הנזכר מן המבונשל (דנ"ג סע"א) י"ל כמ"ש הלח"מ דשם הטעם משום שי"ל שנתפנין לשניהם אבל הכא דע"כ נתפנין לאחד או לתרומהאו לתרומת הלשכה אזלינן בתר רוב משמעות הלשון ולא חיישינן למיעוטא.

ועיי"ל דאף אם נאמר דלא מהני רוב משמעות הלשון לבד מ"מ ה"נ גם אם יפרשו חתיכא דאיסורא י"ל מתקיים דבריהם שהצבור יכולים לאסור דבר המותר וכיון שלא חתמו רוב הקהל ע"ז נתבטל איסור זה ג"כ אבל אם נתפנין לחתיכא דאיסורא דדבר הנזכר היה נאסר על היחידים ג"כ שגם כל יחיד יכול לאסור על עצמו מדין לאסור איסור על נפשו אבל כיון שי"ל יותר שנתפנינו ושינה' חד"א כנבלה וטרפה דכן משמע הלשון וגם אינו מתבטל נדריהם שהרי חתמו ע"ד שרוב הקהל יחתמו והקהל יכולים לאסור כה"ג

אָלָא שאח"כ נתגלגל שלא חתמו רוב הקהל א"כ זה נדאי לא גרע מדין הטור והרע"ו גבי קציר שעורים והנה עכ"ז קשה קצת מהא דשמן שומשמן דחיישינו למיעוטא וקשה לסמוך על חילוקו של הלח"מ: ועם היות פי לכאורה בירושלמי משמע דלא חיישינו למיעוטא דהא באותו משנה דהנודר מן השמן מותר בשמן שומשמן שנינו מן הכרישין מותר בקפלוטות איתא מתניתא מקום שאין קורין לקפלוטות פרישין אבל במקום שקורין לקפלוטות פרישין לא בדא לכו צריכא אפילו במקום שקורין לקפלוטות פרישין מן הכרישין מותר בקפלוטות וכו' הנה"ע הטעם פינו דרובן סתמן קפלוטות קורין אותן ולא פרישין עכ"ל משמע לא חיישינו למיעוטא דקורין אותן פרישין בסתם אף אנו נדאי קיי"ל פ"ש"ס דילן וגם הפוסקים לא הביאו הירושלמי פלל ולקמן פתבתי די"ל דהירושלמי לא פליגא על דין דשמן שומשמן משום דקפלוטות זהו שם אחר לגמרי משא"כ שמן שומשמן זהו שם לנוי לבד לכו אף אם בכרישין וקפלוטות אזלינו בתר רובא דקורין לקפלוטות ופלוטות ולא פרישין י"ל גבי שמן שומשמן לא אזלינו בתר רובא פינו גם אצל רובא זה נזכר עליו בקריאתם שמן רק שהוא בשם לנוי שמן שומשמן לכו לא דמי לקפלוטות דאצל הרוב שקורין קפלוטות לא נזכר עליו פרישין פלל ע"כ שמן שומשמן במקום שמסתפקין ממנו ג"כ המיעוט קרוב יותר לשמן סתם מקפלוטות לכרישין ומ"מ בנד"ז יש למצוא טעם להתיר דכינון דהאיסור רק ע"י שחתמו על הפתב י"ל החתימה לא מהני פלל לפ"ד הרבה פוסקים דס"ל דבעינן ביטוי שפתיים וכמ"ש מזה בכנה"ג ובשו"ת ש"ב יעקב חלק יו"ד סי' מ"ט: ולכן בצירוף טעם זה לכל הנה"ל י"ל נדאי אינו נאסרים: קיצור מתשו"ה הנה"ל א בפירוש הפל לפי מקום נדרו מפרש הרמב"ם דקאי עמ"ש אח"כ אם הנה בהר ונה"ל מפרש דקאי אדלעיל מיניה ג"כ דאומר אבל לא קציר שעורים וע"ז מסיים דעכ"ז הפל לפי מקום נדרו וכן פי' רי"ו נתיב י"ד ח"ו.

ופשט לשון המשנה מורה פהרמב"ם וכן מוכרח בירושלמי דמקשה על המשנה ומתיר ואם הפירוש בהמשנה כמ"ש הר"ן ורי"ו אין שום התחלת קושיא פלל א"ו משמע הפירוש כמ"ש הרמב"ם וכן משמע שפירשו התוספות והנה הטור הוליד מפירוש זה שפירש בהמשנה ג"כ פהר"ן ומזה יצא לו דאם המקום שנדר בו רובו קציר שעורים הולכים אחריו דהא קאמר בהמשנה הפל לפי מקום נדרו אבל לפי הרמב"ם אין דינו מוכרח ויש לומר דאעפ"כ אסור עד קציר חטים פינו שמ"מ קציר חטים הני ג"כ מיעוט וגם חטים עדיפי ואתיא במכש"כ מדין הנודר מן השמן דמבואר בגמרא (דף נ"ג ע"א) דאסור בשמן שומשמן ג"כ אם אף רק מיעוטא מסתפקים ממנו וכ"מ מדינו של הרמב"ם והש"ע סי' רי"ז סע"י ג' דפסקו אין הולכין אחר הרוב: ב והלח"מ שם פ"ט דין ה' הקשה ע"ז פינו דבכל התורה אזלינו בתר רובא באיסורא הך אמאי לא וי"ל דאם לא הנה אפשר לפרש אלא משמעות אחד נדאי דחיינו מפרשים אותו המשמעות אשר הוא מסכים לדבר הרוב ולא המשמעות אשר הוא מסכים למיעוט אבל פינו שאנו יכולים לפרש השתי משמעות ונאמר דנתפנון לומר שמן על שני מיניו של שמן נפרש הלשון ונאמר דנתפנון על הפל ונעשה הלשון הסתמי פולל פינו דהוי מלתא דאיסורא עכ"ל ועפ"ז יישב דעת הטור דלעיל משום דשם א"א לפרש רק משמעות אחד והש"ע סי' ר"ך סי"ד ס"ק כ"ד כ' לתרץ בשם העט"ז ואין דבריו מובנים לי דגבי שמן עד"מ אם רוב העיר מסתפקים בשמן זית וגם אותו הרוב קורין לשמן זית שמן סתם ולשמן שומשמן

קורים בשם לנוי שמו שנומשמין רק מיעוט העיר אוכלין שמו שנומשמין וקורין גם אותו שמו סתם אעפ"כ אסור בשניהם כ"כ הרמב"ם פ"ט דין ה' והט"ז סי' ר"ח סק"א חילק בענין אחר והעיר מהא דלא מעייל אינש נפשיה לספיקא גם בנדרים ג"כ והרשב"א כ' דאין אומרים כן אלא במקום שספיקו חמור מנדאו מיהו להרמב"ם י"ל אף אם אין ספיקו חמור מנדאו לא מעייל נפשיה לספיקא והיינו פשלא יתבטל נדרו לגמרי וישאר נדרו קיים חוץ מן הספק רק פעת ק"ל דא"כ ר' עקיבא ר"פ הנודר מן היקד דכל מידי דממליך שליח עליה הרי הוא ג"כ אסור ואמאי נימא לא מעייל אינש נפשיה לספיקא וא"כ דין זה אמי רק לת"ק דרע"ק מדברי הר"ן ורי"ו אף שפירשים הפל לפי מקום נדרו כהטור עכ"ז אין משמע בדבריהם להקל ברובא ומיעוטא: ולכאורה רע"ק דס"ל הנודר מן הבשר אסור בבשר דגים זהו לא גרע מרובא ומיעוטא ואף ת"ק דמתיר בבשר דגים י"ל דיתחמיר ברובא ומיעוטא דומיא דשמו שנומשמין דהא לא אמרו בגמרא דזהו לרע"ק דוקא: ג ומ"מ בדינו דהטור י"ל כמ"ש הלח"מ לכן לא דמי ג"כ לבשר דגים דשם י"ל ג"כ שנתפנין לשניהם אבל הכא דרק נתפנין לאחד י"ל דאזלינן בתר רובא וקצת משמע בירושלמי גבי פרישין וקפלוטות דאזלינן בתר רובא לפי' הקה"ע וצ"ל דלא דמי לשמו שנומשמין דשם הרוב קורין קפלוטות ולא פרישין כלל אבל גבי שמו שנומשמין אף הרוב קורין אותו שמו רק שמוסיפים שם לנוי שמו שנומשמין א"כ להירושלמי פשהשמות מחולקין לגמרי אף שהמיעוט קורין לקפלוטות פרישין אזלינן בתר רובא ולא חיישינן למיעוטא אף שיש לקיים שתייהן וצ"ע ובגדון שנושאלתי בכתב הקהל שיהיה כמו חתיקא דאיסורא שרוב העולם קורין כן על חתיכת איסור ממש כגבלה וטרפה אף אם המיעוט קורין כן על דבר שנואסר בנדר י"ל להטור נדאי אזלינן בתר רובא וגם י"ל לא מעייל נפשיה לספיקא פנין שלא יתבטלו דבריהם גם לחילוק הלח"מ י"ל כן דהכא ג"כ נתפנינו לחתיקא דאיסורא אחת ואעפ"כ אין לסמוך ע"ז להקל פנין מקור דברי הטור פנוי על פירושו בהמשנה הפל לפי מקום נדרו והרמב"ם והתוספות אין מפרשים כן ודבריהם עיקר וגם הר"ן ורי"ו שפירשים כן י"ל דמיררו ששם כולם קוראים לקציר שעורים קציר סתם ולכן אין להקל רק משום שיש עוד צירוף עצום להקל פנין שהאיסור רק ע"י חתם ידם ולא ע"י דבור פה ובהצטרף טעם זה להא דרובא ומיעוטא ודאי אין להחמיר אגב אמינא שמהדין דשמו שנומשמין דאמרי' ספק איסורא לחומרא אף נגד רובא יש קושיא להפוסקים דס"ל גבי טרפות דבספק שקול מוקמינן אחזקה דהתירא עיין ביו"ד סי' נו"ן דהא רובא עדיף מחזקה ואף אם זהו רק חומרא בנדרים מ"מ פנין שמתמירין הכא אפילו ברובא אין להקל בטרפות בספק שקול אף שיש חזקת היתר: סימן קעט בנדרים פ"ק ר"א (דס"ה ע"א) תניא המנדר הנאה מחבירו בפניו אין מתירין לו אלא בפניו התוספות שם לא נהירא להו פ"ה הרא"ם שהביא הרא"ש וז"ל לכאורה משמע דלפניו משמע היינו דבעי מדעתו וקשה כו' לכן נראה דבפניו אינו אלא מפני החשד ואפילו בעל פרוח פניו שיהיה בפניו וכן משמע במדנין לך והתיר נדרך אפילו בע"כ דיתרו עכ"ל והנה נדר משה ליתרו הוא מפני טובה שעשה לו שנתלו בתו כמ"ש הרא"ש בפסקיו שם בשם ר"ת והובא ב"י וכ"כ שאר המפרשים ואעפ"כ ס"ל להתוספות דמתירין אפילו בע"כ דיתרו רק שיהיה בפניו ובתוספות משמע דזהו לפי הטעם שכתוב בירושלמי מפני החשד אכן בחידושי הרשב"א כתב דגם לפי טעם מפני הבושה י"ל

דְּצָרִיךְ לַפְּנֵי מַמְשׁ וְאַפְּיֵלוּ בַעַל פְּרָחוּ דְאֵיִלוּ לְהַטְעֵם מִפְּנֵי הַחֲשָׁד מִהֵנִי אֵף שְׁלֹא בְּפָנָיו מַמְשׁ רַק שְׂיֹדִיעֵוְהוּ וְכֵן הוּא דַעַת הַרְמַב"ם פ"ו מ'ה' שְׁבוּעוֹת דִּין ז' וְכַמ"ש הַלַּח"מ שָׁם וְחֵלֶק עַל הַב"י שֶׁהִסִיעַ דְּבָרֵי הַרְמַב"ם לְכַוֵּנָה אַחֲרַת וּרְאֵיִת הַרְא"ם מִהָא דְאֵין חֲבִין לְאֵדָם אֲלֵא בְּפָנָיו דְּהֵיִנּוּ מִדַּעְתּוֹ י"ל דְּהוּא דְּוֹמְיָא דְאֵין מְקַבְּלִין עֲדוּת אֲלֵא בְּפָנָיו בַּעַל דִּין וְאִם קִבְּלוּ שְׁלֹא בְּפָנָיו רַבּוּ הָאוּמָרִים דְּאֵין דְּנִין ע"ז כַּמ"ש בַּש"ע ח"מ ס' כ"ח סט"ו וּבְפָנָיו הֵיִנּוּ אֲפִילוּ בַּעַל פְּרָחוּ וְע' בַּב"ק פַּב"ת (דְּקִי"ב ע"ב) וְהוּעַד בְּבַעְלֵיו וּבְפָרְק חֲזַקַת (דַּכ"ח ע"ב).

א"כ כַּמ"כ גַּם פָּאן י"ל אֵין מַתִּירִין לוֹ אֲלֵא בְּפָנָיו מַמְשׁ וְאַפְּיֵלוּ בַּעַל פְּרָחוּ וְעֵינִן בִּירוּשְׁלָמִי בְּנִדְרִים פְּרַק הַשְׁוֹתְפִין הַלְכָה ד' וְהִנֵּה רֹב הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִים ע"ז וְס"ל דְּהַנּוֹדֵר לְחֲבִירוֹ נִדֵּר שֶׁהוּא לְתוֹעֵלַת חֲבִירוֹ וְכַמוֹ נִדֵּר מִשֶּׁה לִיתְרוֹ אֵין מַתִּירִין לוֹ אֵף בְּפָנָיו אֲלֵא מְרֻצוֹנוֹ וְכֵן פֶּסֶק בַּטוּש"ע מ"מ פְּתַבְתִּי זֶה דְּלַפְעָמִים לְסַנְיָף יֵשׁ לְסַמְנָךְ ע"ז פְּגוֹן בְּנִדֵּר שְׂיֵשׁ בּוֹ כַּמָּה טְעָמִים דְּאֵינּוּ נִדֵּר כָּלֵל כְּמוֹ בְּנוֹדֵר בְּכַתֵּב וְלֹא הוֹצִיא הַנִּדֵּר מִפִּיו וְגַם י"ל שֶׁהַנִּדֵּר הוּא בְּטָעוֹת כְּעוֹבְדָא דְאַתְאֵי לִידֵי לְכֹן אֵף שְׂיֵשׁ לְחַוֵּשׁ לְהַחֲלִיקִים ע"ז וְאוּמָרִים דְּגַם בְּכַתֵּב חָשׁוּב נִדֵּר וְשֶׁאֵין טְעוֹת כְּזֶה מְבַטֵּל הַנִּדֵּר: בַּכַּה"ג וְדַאי יֵשׁ לְסַמְנָךְ דְּמִהֵנִי הַתְּרָה בְּפָנָיו שֶׁל מִי שֶׁנִּדֵּר בְּגִלְלוֹ אֵף שְׁלֹא בְּרֻצוֹנוֹ וְעֵינִן כַּה"ג בְּשׁו"ת ח"צ ס' מ"א ד"ה וּבַעֲנִין הַנּוֹדֵר לְחֲבִירוֹ: סִימָן קַפ קָהֵל עָשׂוּ פְּתַב שְׁבָאָם יַעֲבֹר א' מִהַשְּׁנֵי שׁו"ב שְׁלֵהֶם וְיִשְׁחַט בְּלֵי חֲבִירוֹ יְהִיָּה שְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה עָלֵינוּ הַח"מ לְעוֹלָם וְעֵבֶר הַשׁו"ב וְשַׁחַט בְּלֵי חֲבִירוֹ מִצַּד אֵינָה טְעָנָה שְׁלֹא מִצָּא אֶת חֲבִירוֹ וְהַשְּׁחִיטָה יְהִיָּה נְחוּץ: בְּנִדְוֹן הַשְּׁאֵלָה עַל אוֹדוֹת הַשׁו"ב הַרְבֵּנִי מו"ה לױ יִצְחָק נ"י הַהַכְרַח לְהַאֲרִיךְ כְּדֵי לְבָאֵר הָעֵנִין וְהַטְעֵם הַנִּלְעַנ"ד בְּזֶה מִה שֶׁפְּתַבּוּ שְׁבָאָם שְׂיַעֲבֹר וְיִשְׁחַט בְּלֵי הַשׁו"ב הַשְּׁנֵי יְהִי שְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה עָלֵינוּ הַח"מ לְעוֹלָם כִּינּוֹן שְׁלֹא אֲמָרוּ הַבְּשָׂר שְׂיִשְׁחַט יְהִיָּה אֲסוּר עָלֵינוּ שְׂאֵז יְהִיָּה הַפְּשֻׁט שֶׁהַבְּשָׂר נֶאֱסַר מִדִּין נִדֵּר כִּי אִסּוּר בּוֹ ג"כ נִדֵּר כְּמוֹ קוֹנָם כַּמ"ש בַּטוּש"ע י"ד רס"י ר"ד וְז"ל הַב"י תְּחַלַּת ס' ר"ד וּמ"מ לְשׁוֹן נְמִי אֵינּוּ מְדוּקְדָק דְּאֲדַרְבֵּה יוֹתֵר עֵינֵיךְ נִדֵּר הוּא זֶה שְׂיֵאֲמַר דְּבָר זֶה אֲסוּר עָלֵי וְע"ש בַּב"ח רס"י ר"ד מִה שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם הַר"ן פְּרַק שְׁבוּעוֹת שְׁתֵּימָם בְּתֵרָא דְּעֵינֵיךְ הַנִּדֵּר אֵינּוּ אֲלֵא בְּהַתְּפָסָה בְּנִדְרִים וְאֵע"פ דְּבִלָּא הַתְּפִיסוֹ נְמִי חֲנִיֵּל הַהוּא מִדִּין יָד הוּא דְּמִהֵנִי שְׁכָּשָׁהוּא אוֹמֵר ה"ז אֲסוּר עָלֵי אֲנִי גוֹמְרִים דְּבָרֵינוּ פְּקַרְבֵּן כּו' עַכ"ל עַכ"פ לְדְּבָרֵי שְׁנֵיהֶם כְּשֶׁאוֹמֵר אֲסוּר הוּא נִדֵּר מַמְשׁ וּמְקוֹר הַדִּין בַּגַּמ' פ"ג דְּשְׁבוּעוֹת (ד"כ) אֲבָל כִּינּוֹן שְׂאֲמַר יְהִי שְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה א"כ לְכַאוּרָה אוֹסְרִים הַשְּׁחִיטָה וְלֹא הַבְּשָׂר וְהַשְּׁחִיטָה אֵין בָּהּ מַמְשׁ שְׂתַאֲסַר מִדִּין נִדֵּר וְכַמ"ש בַּשׁו"ע י"ד רס"י ר"ג וְכֵן אִם אֲמַר דִּיבּוּרִי וְעֲשִׂיתִי וְהִלְכִיתִי אֲסוּרִים עָלֵיךְ כּו' אֵינּוּ נִדֵּר, וּמִיָּהוּ מְדַרְבְּנָן צְרִיךְ שְׂאֵלָה עַכ"ל הַרִי גַם בְּאוֹמֵר עֲשִׂיתִי אֵינּוּ נִדֵּר וְא"כ ה"ה שְׁחִיטָתוֹ דְּהֵיִנּוּ עֲשִׂיתוֹ מִה שְׂיִשְׁחַט הַבְּהֵמָה ג"כ י"ל שְׂאֵין חָשׁוּב נִדֵּר לְאַסּוּר הַבְּשָׂר עָלֵינוּ וְדִין זֶה מְבִנְיָא בַּטוּר וְהַב"י לֹא הִרְאָה מְקוּרוֹ וְז"ל הַטוּר רס"י ר"ג נִדְרִים אֵין חֲלִין עַל דְּבָר שְׂאֵין בּוֹ מַמְשׁ כּו' וְכֵן אִם אֲמַר דִּיבּוּרִי וְעֲשִׂיתִי וְהִלְכִיתִי אֲסוּרִין עָלֵיךְ עַכ"ל וְהַדִּין הוּא מְוַכְרַח מִדִּין הַמְּשָׁנָה סַפ"ק דְּנִדְרִים (דִּי"ג ע"ב) קוֹנָם פִּי מְדַבֵּר עִמָּךְ יְדִי עוֹשָׂה עִמָּךְ כּו' וּבַגַּמ' בְּאוֹמֵר יֵאֲסַר פִּי לְדִבּוּרֵי יְדִי לְמַעֲשֵׂיהֶם מְבִנְיָא דְּעֲשִׂיָּה לְבַד בְּלֵי שְׂיִזְכִּיר יְדִי לְמַעֲשֵׂיהֶם הו"ל דְּבָר שְׂאֵין בּוֹ מַמְשׁ וְע' בְּהַרְא"ש שָׁם סס"י י"א בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי יְדִי עוֹשָׂה עִמָּךְ אֲסוּר לְחַרְשׁ עִמּוֹ בְּקַרְקַע עַד כַּמָּה הוּא אֲסוּר עַד כְּדֵי

שָׁכְרוּ אוּ עַד פְּדֵי הַנְּיִית קַרְקַע מְבוֹנָאָר דָּאָם לֹא אָמַר יְדֵי עוֹשֶׂה עִמָּךְ אֲלֵא אָמַר חֲרִישְׁתִּי עֲלֶיךָ אָסוּר לֹא נֶאֱסַר כְּלָל.

וְהַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו ספ"ק דְּנִדְרִים כְּתֹב וַיֵּשׁ מִי שֶׁפִּירֵשׁ דְּקוֹנָם פִּי כו' קֵא קִשְׂיָא לִיה כו' אֲבָל יְדֵי עוֹשֶׂה עִמָּךְ שְׂיֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ הוּא דְמִלְאֲכַת יְדֵיו חֲפָצָא הוּא וְשִׁפִּיר שְׂיִיךָ לְמִינְסְרֵיהּ אֲנַפְשִׁי' כו' וְאִינוּ מְחֻנָּר חֲדָא דְלִפִּי מַה שֶׁהֵינּוּ סוֹבְרִים עֲכָשְׁיוּ דְלֵא אָסַר אֲלֵא הַדְּבוּר וְהַעֲשִׂיהָ וְהַהֲלִוּהָ כָּל אֵלוּ אֵין בְּהֶם מִמֶּשׁ דְּנִדְאֵי מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה הוּא שְׂיֵשׁ לוֹ מִמֶּשׁ אֲבָל הַהֲלִוּהָ וְהַעֲשִׂיהָ אֵין בְּהֶם מִמֶּשׁ כו' אֲפִילוּ בְּאֹסֵר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּיָדוֹ דְּשִׁלְב"ל הוּא כו' וְאֵין אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבִירוֹ דְּשִׁלְב"ל עכ"ל וּבנ"ד תִּיבַת שְׁחִיטָתוֹ לְכַאוּרָה הֵינּוּ דְאָסְרוּ הַעֲשִׂיהָ וְלֹא דְמִי לְאוֹסֵר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁיַּעֲשֶׂה דֵּהֵינּוּ אֵילוּ אָסַר הַבְּהֵמָה שֶׁיִּשְׁחַנּוּט אַף אִפ"ל שְׁחִיטָתוֹ הֵינּוּ הַבְּשָׂר שֶׁיִּשְׁחַנּוּט דֵּהֵינּוּ הַבְּהֵמָה וְהַעוּף: קִיצוּר לְשׁוֹן שְׁחִיטָתוֹ אָסוּרָה הֵיא אָסוּרָה הַיּוֹ מִדִּין נֶדֶר שֶׁהוּא עֲנִין אִיסוּר הַנּוֹזֵף בְּגִמְרָא רפ"ב דְּנִדְרִים וּבפ"ג דְּשִׁבּוּעוֹת (דף כ') וּמְבוֹנָאָר בַּגַּמ' שָׁם דִּהָא אִיסוּר תּוֹרָה לְדַעַת הַרַב"י רס"י ר"ד זְהוּ עֵינְקָר דִּין נֶדֶר וְהב"ח שָׁם כְּתֹב בְּשֵׁם הַר"ן דְּאִיסוּרוֹ מִשׁוּם יָד דֵּהֵינּוּ יְדוּת נִדְרִים אַף עכ"ל לְשׁוֹן שְׁחִיטָתוֹ אָסוּרָה יֵשׁ לוֹמַר שֶׁאוֹסְרִים מַעֲשֶׂה הַשְּׁחִיטָה שְׁלֹו וְלֹא שֶׁאוֹסְרִים הַבְּשָׂר שֶׁשְׁחַט וּמִשְׁמַע פֶּשֶׁט לְשׁוֹן הַגַּמ' ספ"ק דְּנִדְרִים (ד"ג ע"ב) דַּעֲשִׂינִי נֶחֱשָׁב דְּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ וְאֵין נֶדֶר חָל עֲלָיו מִן הַתּוֹרָה עכ"פ וְכֵן מְסִיק הַרְשָׁב"א בְּנִדְרִים וּכ"פ בַּטוּש"ע רס"י רי"ג וְעכ"ל יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק שֶׁמָּא פִּי שְׁחִיטָתוֹ אָסוּרָה קָאֵי עַל הַבְּשָׂר שֶׁיִּשְׁחַנּוּט: ב וְהַר"ן פָּרַק הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרֵק (דף נ"ז ע"א) אֲמַתְנִיתִן קוֹנָם מַעֲשֶׂה יְדִיךָ עָלֵי כְּתֹב וְלֹא תִקְשֶׁה לָךְ מַעֲשֶׂה יְדִיךָ דְּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא דְאִיכָּא לְאוּקְמֵי בְּאוּמַר קוֹנָם יְדִיךָ לְמַעֲשִׂיהֶן א"נ מַעֲשֶׂה יְדֵי אִשְׁתּוֹ לְאַחַר שֶׁתַּעֲשֶׂה דְּבָר שְׂיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא עכ"ל וְהֵבִיאֵו הַש"ךְ בְּסִי רי"ו סק"ח וְהב"י שָׁם.

וְהַתּוֹס' ספ"ק דְּנִדְרִים בַּד"ה יְדֵי לְעוֹשִׂיהֶם ס"ל דֵּיֵשׁ מַעֲשֶׂה יְדִיךָ שְׂיֵשׁ בְּהֶם מִמֶּשׁ וְהֵינּוּ כְּמוֹ מַה שֶׁעוֹשֶׂה בְּצִמְרָא וַיֵּשׁ מַעֲשֶׂה יְדִיךָ שֶׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ כְּמוֹ שֶׁלֹּא אֲתֵן לְפָנַי בְּקָרוֹ תִּבְּנֵן עכ"ל וְא"כ הַשְּׁחִיטָה הַיּוֹ כְּמוֹ לְפָנַי בְּקָרוֹ תִּבְּנֵן מִיְהוּ י"ל דְּפִי שְׁחִיטָתוֹ הֵינּוּ הַבְּשָׂר כְּנ"ל וּבְסִפְרָא נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט אֲשֶׁר עַל רַבִּינוּ יְרוּחָם נכ"ג ח"ח הַקָּשָׁה עַל הַתּוֹסְפוֹת הַנ"ל מִמ"ש הַתּוֹס' פָּרַק אַע"פ (דף נ"ט ע"א) גַּבִּי שֶׁאֵנִי עוֹשֶׂה עַל פִּיךָ אֲפִילוּ גְרָסִינָן שֶׁאֵנִי עוֹשֶׂה לֹא הוּא דְּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ דִּהָא תִּנּוּן פּב"ת דְּנִדְרִים קוֹנָם שֶׁלֹּא אֲתֵן תִּבְּנֵן לְפָנַי בְּהַמְתָּה אִינוּ יְכוֹל לְהַפִּיר מְזַה מִשְׁמַע דַּס"ל שֶׁלֹּא אֲתֵן תִּבְּנֵן חֲשִׁיב דְּבָר שְׂיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ הֶפְךָ מ"ש ספ"ק: וְזֶה אֲפָשָׁר לְתַרְץ דְּכִינּוּן שֶׁהַזְּכִיר אֲתֵן אוּ לֹא אֲתֵן הו"ל כְּאוּמַר יְדֵי עוֹשֶׂה עִמָּךְ מִשֶּׁא"כ הַתּוֹס' ספ"ק לֹא מִיְיָרֵי כ"א מִצַּד הַמִּלְאֲכָה דְּנִתְיַנַּת תִּבְּנֵן חֲשִׁיב דְּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ.

עוֹד הַקָּשָׁה בַּמ"ש דְּנִתְיַנַּת תִּבְּנֵן לֹא הוּא דְּבָר שְׂיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ דַּמ"ש מַמַּעֲשֶׂה יְדִיךָ דְּחֲשָׁבִינָן לְהוּ דְּבָר שְׂיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ מִשׁוּם דֵּהַפְּשָׁתָן אוּ הַצִּמְרָא שֶׁטוֹנָה יֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ וְה"נ הַתִּבְּנֵן יֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ וְאֲפָשָׁר שֶׁהַטַּעַם הוּא מִשׁוּם שֶׁהַנְּתִינָה אֵין בָּהּ מִמֶּשׁ אֲבָל גַּבִּי צִמְרָא בְּטוֹנוּיָהּ יֵשׁ בָּהּ מִמֶּשׁ בְּגוּף הַדְּבָר עכ"ל (הג"ה).

וְעַמ"ש בְּתִשׁוּ בְּדִין מִי שֶׁנֶּדֶר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹרֵר בּוֹבֵל"א אִם חָשׁוּב נֶדֶר עַל דְּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ וְשָׁם הַבְּאִתִּי מ"ש הַתּוֹס' רפ"ג דְּשִׁבּוּעוֹת בַּד"ה שֶׁלֹּא אוֹכַל בְּשָׂר וְהַרְא"ש שָׁם סִי' ב' וּמ"ש הַרְמ"א בַּד"מ סִי' רי"ג בְּשֵׁם רי"ו נְתִיב י"ד דְּנִטִּילַת אֲבָן כו' עכ"ה) וַאֲפ"ל כְּמוֹ שְׁחִיטָתוֹ הַשֵּׁט"מ פָּרַק אַע"פ (דנ"ט סע"א) בַּד"ה כְּאוּמַר יְדֵי לְעוֹשִׂיהֶן לְעַנּוּ וְיָדִים

איתנהו בעולם וְחַל הַהִקְדָּשׁ אַף עַל מַעֲשֵׂה יְדִיָּה שְׁלֵא בָּאוּ לְעוֹלָם שְׁחִילָק בֵּין מַעֲשֵׂה יְדִיו וּבֵין מַה שֶּׁתַּעֲלֶה מִצְוֹתַי שֶׁהַמְּלָאכָה הִיא בָּאָה מִן הַיָּדִים בְּטָרְחָן וּתְנוּעָתָן הֵנִי כְּמַקְדִּישׁ דָּקֵל לְפִירוֹתָיו אֲבַלְלֵמָה שֶׁתַּעֲלֶה מִצְוֹתַי שְׁאִין הַצִּידָה בְּטוֹרַח הַמִּצְוֹדָה אֲלֵא שֶׁהַדְּגִים נִכְנָסִים בְּתוֹכָהּ לְכַאוֹרָה לֹא קָנָה הַקֹּדֶשׁ וְעוֹד פָּתַח הָרֶשֶׁבֶת "א דְּכִינּוֹן שֶׁהַיָּדִים טוֹרְחוֹת בְּכַף לְתַקְנּוֹ הֵרִי הוּא בְּדִין זֶה פְּדָקֵל לְפִירוֹתָיו וְלֹא כְּמַקְדִּישׁ מִצְוֹדָה לְפִירוֹתָיָה דְּלֵא חֲשִׁיב פְּלוּם וְעוֹד הָא אֲמַרִּינּוּ יֵשׁ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת וּמְבֹאֵר בַּת"ש ה' שְׁחִיטָה ס' יו"ד סק"ה פְּמָה פּוֹסְקִים ס"ל דְּבַפֶּת וּבְגָד שְׁאָרְגוּ בְּכַרְפָּר אָסוּר דְּאוֹרֵייתָא א"כ כַּש"כ מַעֲשֵׂה יְדִיָּה מַה שֶּׁטְוִנָה הַצָּמֵר וּכְמ"ש בְּזֶה בְּשׁו"ת אַחַת בְּדִין פּוֹעֵל שֶׁנִּשְׁפָּר אֲצֵל בַּעַ"ב לְאַרְיַגַּת טְלִיתִים וְאָסֵר א"ע לְאַרְוֵג אֲצֵל אַחַר בְּאֲמָרוֹ קוֹנָם יְדִי לְמַעֲשֵׂיהֶן כּו' מִשָּׂא"כ נְתִינַת הַתָּבֵן לְפָנֵי הַבָּקָר אִינוּ מְשַׁבִּיחַ בְּהַתָּבֵן מֵאוֹמָה עַד שִׁיָּהֲלִי שִׁיָּהֲלִי לְחַקוֹר אִם יֵשׁ שְׁבַח מַעֲשֵׂה יְדִיו בְּהַתָּבֵן אַף שֶׁמְטַלְטְלוּ מְמָקוֹם לְמְמָקוֹם: וְדַמְיוֹן לְדַבָּר מִדְּתַנּוּ רַפ"ד דְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי מִשְׁנֵה א' הַמְבִיא פִּירוֹת מִן הַגִּזְרֵן לְעִיר וְכַדִּי יֵין מִן הַגַּת לְעִיר הַשְּׁבַח לְשָׁנֵי וַיִּצְיָאוֹת מִבֵּיתוֹ הֵרִי אַף שֶׁהַשְּׁבִיחַ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי עִי"ז מ"מ פִּינּוֹן דָּאִין שְׁבַחוֹ נִיפְרָ לְכֹן הַיִּצְיָאוֹת מִבֵּיתוֹ אֲלֵא דְמִשְׁם אִין רְאִיָּה דְהֵתָם גַּם עֵיפָה שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁאֲפָאָה וְהַשְּׁבִיחָה הַשְּׁבַח לְשָׁנֵי רַפ"ב דְּמַע"ש מִשׁוּם דָּאִין שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת.

וכ' התוי"ט דְּרַק בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה יֵשׁ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת ע"ש אֲלֵא בְּלֵא"ה הֵרִי לְעַנּוֹן קִנּוֹן שִׁינּוּי קוֹנָה מִדְּאוֹרֵייתָא לְכֹן טְוִנִּית צָמֵר חָשׁוּב קִנּוֹן מִשָּׂא"כ מַה שֶּׁהִבִּיא תָּבֵן וְגַם י"א אֲוָן קוֹנָה בְּשְׁבַח כְּלִי וְלְכֹן שֶׁפִּיר חִילְקוֹ הַתּוֹס' ספ"ק דְּנִדְרִים הַנְּל"ל בֵּין מַעֲשֵׂה יְדִיָּה דְּחָשׁוּב לְדַבְרֵיהֶם יֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ וּבֵין נְתִינַת תָּבֵן לְפָנֵי בָקָרוֹ דְּחָשׁוּב אִין בּוֹ מִמֶּשׁ וּמַעֲתָה עַנּוֹן הַשְּׁחִיטָה הֵרִי עִי"ז אִין שׁוּם שְׁבַח הַנִּיפְרָ בְּהַבְּהֵמָה וְאֲדַרְבָּה מְבֹאֵר בִּי"ד רַס"י קַמ"ב ס"ב דְּחָשׁוּב מְקַלְקֵל וְהוּא מִהַש"ס וְאֵף שֶׁעִי"ז הַחֹקֶשׁר לְאַכִּילָה חָשׁוּב כְּנִתְיַנַּת תָּבֵן לְפָנֵי בָקָרוֹ דְּנִקְרָא דְּבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וְהֵרִי מְבֹאֵר בְּב"י בִּי"ד סַס"י רַכ"א וּבַש"ע שֶׁם הַנּוֹדֵר הַנְּאָה מִחֲבִירוֹ מוֹתֵר לְשַׁחוּט לוֹ בְּהֵמָה בְּרִיאָה מִשׁוּם דְּמְקַלְקֵל הוּא פְּנ"ל אַע"ג שֶׁהַט"ז חוֹלֵק ע"ז הַנְּהַ הַשְּׁ"ף וּבְנֵה"כ חוֹלֵק עָלָיו וְאֵף לַהַט"ז לֹא הו"ל רַק כְּנִתְיַנַּת תָּבֵן לְפָנֵי בָקָרוֹ וְאִינוּ חָשׁוּב דְּבָר שִׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ וְא"כ אִם פִּי יֵהִי שְׁחִיטָתוֹ אָסוּרָה קֵאִי עַל הַשְּׁחִיטָה לְבַד הֵינּוּ אִיסוּר עַנּוֹן שְׁחִיטָתוֹ הו"ל וְדֵאִי דְּבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ: קִיצוֹר הֵר"ן בְּנִדְרִים פָּרַק הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרֵק (דָּף נ"ז ע"א) אִמְתַּנְיַתוֹן קוֹנָם מַעֲשֵׂה יְדִיָּה עָלֵי כְּתַב א"נ מַעֲשֵׂה יְדִי אֲשַׁתּוֹ לְאַחַר שֶׁתַּעֲשֶׂה דְּבָר שִׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא וְהַתּוֹס' ספ"ק דְּנִדְרִים חִילְקוֹ דְּמָה שֶׁהִיא עוֹשֶׂה בְּצָמֵר חָשׁוּב דְּבָר שִׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ.

ומה שֶׁהִיא נוֹתְנַת תָּבֵן לְפָנֵי בָקָרוֹ חָשׁוּב דְּבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וּפִי בְּסַפֵּר נְתִיבוֹת מְשַׁפֵּט (יִשְׁוֹן) שֶׁעַל רַבִּינוּ יְרוּחָם דַּר"ל דְּהַנְּתִינָה אִין בְּהַ מִמֶּשׁ אֲבַל גְּבִי צָמֵר הַטְּוִנִיָּה יֵשׁ בְּהַ מִמֶּשׁ בְּגוּף הַדְּבָר וּמ"מ הַקְּשָׁה ע"ז מִהַתּוֹס' בְּכַתּוּבוֹת פ' אַע"פ (דַּנ"ט) דְּנִתְיַנַּת תָּבֵן ג"כ חָשׁוּב דְּבָר שִׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ וּבַש"ט מְבַחְתּוּבוֹת שָׁם ג"כ ס"ל מַעֲשֵׂה יְדִיו חָשׁוּב דְּבָר שִׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ רַק מַה שֶּׁתַּעֲלֶה מִצְוֹתַי חָשׁוּב דְּבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ.

וְהֵנָּה בַּת"ש ס' יו"ד סַק"ה כְּתַב בְּשֵׁם פְּמָה פּוֹסְקִים בְּכַרְפָּר שְׁאָרְגוּ בּוֹ אֶת הַבְּגָד הַנּוֹזֵר בְּמִשְׁנֵה סַפ"ג דַּעְכוּמ"ז דְּאָסוּר מִדְּאוֹרֵייתָא אַף הֵר"ן סַפ"ג דַּעְכוּמ"ז מִשְׁמַע דַּס"ל דְּאָרְגוּ אֶת הַבְּגָד בְּהַכְּרָר הַנְּל"ל אִין בְּהַבְּגָד אִיסוּר תּוֹרָה שֶׁהֵרִי כְּתַב וְז"ל דְּנִדְאִי ר' אֲלֵיעֶזֶר לֹא

שְׂרֵי הַכִּי אֵלֶּא בְּמָה שְׂאִין גּוּפוֹ אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה אוּ מִפְּנֵי שְׂאִין שָׁם גּוּפוֹ שֶׁל אִיסוּר בְּפֶת שְׂנֵאָפָה בַּעֲצֵי אֲשֶׁרָה אוּ שְׂנֵת־בֶּטֶל מִן הַדִּין פְּחָבִית בְּחָבִית דֹּאע"ג דֹּאפְתִי מִיתְסָרָא מִדְּרַבְּנֵי כו' עכ"ל הָרִי דְּבִפְת שְׂאָפָא בַּעֲצֵי אֲשֶׁרָה לֹא מִיתְסָרָא רַק מִדְּרַבְּנֵי מִפְּנֵי שְׂאִין שָׁם גּוּפוֹ שֶׁל אִיסוּר א"כ ה"ה בְּאָרְג אֵת הַבְּגָד בְּכַרְפֵּר וְהִנֵּה הַשֵּׁמ"ח ס' יו"ד ס"ג פֶּסֶק דְּאֶפִּילוּ שְׁחַט בְּסַפִּין שֶׁל מְשֻׁמְשֵׁי עֲכוּמ"ז מוֹתֵר בְּהוֹלֶכֶת הַנְּאָה לַיָּם הַמְּלַח אֶפִּילוּ בְּאֶכִּילָה א"כ כש"כ בְּאִיסוּר נֶדֶר: ג נְעוּד הַקֶּשֶׁה הַנְּתִיבוֹת מְשַׁפֵּט שָׁם דר"ז ע"ג ד"ה וּבְפֶרֶק הָעֶרֶל וְנ"ל וְכִתְבוּ עוֹד דְּגַם אִם אוֹמֵר עֲשִׂיתִי אֲסוּרָה עָלֶיךָ הֵנִי פְּאוּמֵר דִּיבּוּרִי אוּ הִלִּיכְתִּי אֲסוּרָה דְּלֹא חָל מִשׁוּם דְּאִין בּוּ מִמֶּשׁ וּבַעֲנֵי יִפְלֹא דְּהָא לִכ"ע קוֹנָם מַה שְׂאִנִּי עוֹשֶׂה לְפִיךָ בְּלֹא יו"ד הֵנִי נִדְרָא מְעַלְיָא וַיֵּשׁ בּוּ מִמֶּשׁ וְלֹא נִחְלְקוּ אֵלֶּא בְּאוּמֵר שְׂאִנִּי עוֹשֶׂה בִּיּו"ד אֲבָל שְׂאִנִּי עוֹשֶׂה לִכ"ע יֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ.

וא"כ בְּאוּמֵר עֲשִׂיתִי אֲסוּרָה עָלֶיךָ הַאִיךָ פְּתִיבוּ דְּהוּי דְּבַר שְׂאִין בּוּ מִמֶּשׁ עכ"ל וְלִכְאוּרָה הִנֵּה נִרְאֶה לְתַרְצֵי וְלִחְלַק דְּבְאוּמֵר שְׂאִנִּי עוֹשֶׂה פִּי אֲנִי כּוֹלֵל גּוּפוֹ וַיִּדְּיוּ וְהוּ"ל מִמֶּשׁ פְּאוּמֵר קוֹנָם יָדֵי עוֹשֶׂה עִמָּךְ דְּהוּ"ל פְּאוּמֵר יָדֵי לְמַעֲשֵׂיהֶם.

אֲבָל בְּאוּמֵר עֲשִׂיתִי נִזְכָּר רַק הָעֵשֶׂי לְבַד וְלֹא יָדֵי לְמַעֲשֵׂיהֶם וְהָעֵשֶׂי לְבַד אֵין בָּהּ מִמֶּשׁ וְכֵה"ג אֲמַרִּינֵן ג"כ לְעַנְיָן קַנְיָן רַפ"ק דב"ב (ד"ג ע"א) וְכִי קָנוּ מִזְדוּ מֵאֵי הֵנִי קַנְיָן דְּבָרִים בְּעַלְמָא הוּא וּפִירִש"י וְאֵין חֲלִיפִין קוֹנִינֵי אֵלֶּא דְּבַר הַנִּקְנָה אוּ מְכָר אוּ מִתְּנָה אוּ שְׁעִבּוּד קַרְקָעוֹת שֶׁהַקְּנִינֵי חָל עָלֵיו אוּ מְטִלְטְלִין עכ"ל וְכ"כ הָרֵא"ש שָׁם רס"י ג' וְנ"ל לְמ"ד מְחִיצָה פְּלוּגְתָא שְׂלֵא נִתְרַצוּ אֵלֶּא לְחִלּוּקָה אֵין לוֹ לְקַנְיָן עַל מַה שְׂיִתְפָּס וְכ"פ בְּטוֹש"ע ח"מ ס' קנ"ז מִיְהוּ בַּחֲז"ר ספ"ק דְּנִדְרִים מְצֵאֵי ע"ז וְנ"ל נְעוּד קִשְׁיָא לִי דְּאֶפִּילוּ לְדְּבָרֵיהֶם אֶפִּילוּ בְּאוּסֵר הַמַּעֲשֶׂה שְׁעֵשֶׂה בְּיָדוֹ וְהַמְּלֵאכָה שְׂיִתְקַן בְּרַגְלֵיו מ"מ מַעֲשֶׂה יָדוֹ וּמְלֵאכֶת רַגְלֵיו דְּשִׁלְב"ל הוּא וְאֵין אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבִירוֹ דְּשִׁלְב"ל עַד שְׂיֵאמֵר יָדֵי לְעוֹשֵׂיהֶם דִּינִים אִיתְּנָהוּ בְּעוֹלָם וְכִדְאִיתָא בְּפֶרֶק אַע"פ בְּכִתְוִבוֹת וְהָכִי קִי"ל וְכִדְאֶפְסִיקָא הַלְכָתָא הָתָם עכ"ל הָרִי מְבִנְיָר מְדַבְּרֵי דְּהָתָם הָעַנְיָן שְׂאוּסֵר הַמַּעֲשֶׂה שְׁעֵשֶׂה בְּיָדוֹ וְאֵף שֶׁהוּא דְּשִׁלְב"ל מִיָּרִי בְּאוּמֵר יִקְדָּשׁוּ יָדֵי לְעוֹשֵׂיהֶן הָא לֹא הָכִי לֹא נֶאֱסֵר פְּלֵל אַע"פ שְׂאָמְרָה קוֹנָם מַה שְׂאִנִּי עוֹשֶׂה לְפִיךָ בְּלֹא יו"ד כו' וְכ"מ בְּטוֹש"ע אה"ע ס"ס"י פ"א וְהַחִילּוּק שְׁחִילְקִיתִי לְעֵיל בְּשֵׁם הַשֵּׁט"מ פ' אַע"פ וְהַרְשָׁב"א דְּשָׁם זְהוּ לְעַנְיָן שְׂיָהֵל מְהֵנִי יִקְדָּשׁוּ יָדֵי לְעוֹשֵׂיהֶם כְּמוֹ דְּקָל לְפִירוֹתָיו אֲבָל לֹא לִזְמַר דְּחָשׁוּב עִתָּה יֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ וְא"כ לְכְאוּרָה הָאִיסוּר בְּנִד"ז הוּא רַק בַּל יַחַל מִדְּרַבְּנֵי אֲבָל עכ"ז אֵינוּ מוֹכְרָח דִּי"ל שְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה קֵאֵי עַל הַבְּשָׂר שְׂיִשְׁחַנּוּט שְׂזָה נִקְרָא ג"כ שְׁחִיטָתוֹ וְאֵע"ג דְּהוּ"ל דְּשִׁלְב"ל הָרִי אָדָם אוֹסֵר דְּשִׁלְב"ל עַל עֲצָמוֹ כְּמִבְּנֵי בְּנִדְרִים פֶּרֶק הַשְּׁוֹתְפִין (דמ"ז ע"ב) וְכַפ' אַע"פ (דף נ"ט ע"א) וְאֵע"ג דְּהוּי דְּבַר שֶׁל חֲבִירוֹ וְדְשִׁלְב"ל אֵין לְחִלְק דְּמ"מ עָלֵיו יָכוֹל לְאַסְוֵר פִּינּוּ דְּהוּא בְּרִשׁוֹתוֹ וְאִם לֹא קִרְאוּ הָאִיסוּר בְּפִיָּהֶם רַק חֲתָמוּ אֵת עֲצָמָם עַל הַפְּתָב פִּינּוּ דְּנִדְרָ שְׂלֵא בְּדִיבּוּר כ"א בְּכִתְבֵי לְבַד יֵשׁ מְקִילִים בּוּ לְגַמְרֵי כַּמ"ש בְּשׁו"ת מִים רַבִּים חִי"ד ס' ס"ח בְּשֵׁם שְׁכֵנָה ג' בִּי"ד ס' ר"י בְּהִגָּהוֹת הַטוֹר אוֹת ו' וְאוֹת ט' בְּשֵׁם תְּשׁו' מְהַרְיָב"ל ח"א פְּלֵל ו' ס' מ"א וּמ"ז וְח"ג בְּסִי' כ"ד וְכ"כ בְּשֵׁם עוֹד פּוֹסְקִים וְאֵע"פ שְׂיֵשׁ חוֹלְקִים מ"מ בְּנִדּוֹן דְּהַנְּ"ל וְדֹאֵי הִנֵּה נִרְאֶה לְהַקְל פִּינּוּ בְּלֹא"ה יֵשׁ סֶפֶק שֶׁהוּא רַק בַּל יַחַל מִדְּרַבְּנֵי אֲבָל פִּינּוּ שְׁקָרוּב הַדְּבָר מְאֹד שְׁקָרָאוּ ג"כ בְּפִיָּהֶם טָרַם שְׁחֲתָמוּ בְּאֲשֶׁר פִּנּוּ הַדְּבָר מְצִוִי א"כ יֵשׁ לְהַחְמִיר דְּהַ"ל בְּנִדְאֵי בַל יַחַל מִדְּרַבְּנֵי וְסֶפֶק בַּל יַחַל דְּאוּרְיִיתָא: קִיצוּר עוֹד הַקֶּשֶׁה מ"ש עֲשִׂיתִי מִדִּין קוֹנָם שְׂאִנִּי

עושה דחשוב יש בו ממש ויש לחלק פי אני כולל גופו וידי משא"כ עשייתי אינו רק המעשה שעשה וגם בענין שאני עושה אין דינו מוכרח כדמשמע בטוש"ע אה"ע ס"י פ"א וא"כ לכאורה האיסור בנד"ז הוא רק בל יחל דרבנן אבל אינו מוכרח די"ל שחיתותו אסורה קאי על הפשר שישחוט ואם לא קראו הנדר בפיהם כ"א שחתמו על הפתב הי' נראה להקל פניו בלא"ה יש ספק שהוא רק בל יחל דרבנן: ד נעתה יש לחקור אולי יהיה דין איסור זה פדין איסור הקהל שפתבו התוס' ספ"ג דשבועות (דכ"ט רע"ב) בד"ה פי היכי דדעת הקהל פה הוא שיתירו כמו שירצו ואפילו בלא פתח וחרטה וכ"כ בפסקי תוס' שם סעיף כ"ט וכ"כ הרא"ש סכ"ג פ"ג גזירה ואיסור לכל מי שיעבדך על גזירתם הלכה אוסרין ומתירים הם בעצמם עכ"ל והאגודה פ"ג דשבועות סי' י"ב איסורין שלבו יש להם היתר פנין שאומר ע"ד הקהל עכ"ל והרשב"א בחידושו שם כ' שהם פמתנים להיות הדבר פאיסור להם עד שישכמו להתירו והנה להו איסורי צבור ושבועותיהן בשבועות הנשים דא"ר פנתס כל הנודרת ע"ד בעלה היא נודרת פ"ה דגדה (דמ"ו ע"ב) עכ"ל.

וכ"כ בחידושי הריטב"א שם וז"ל וטעם המנהג שהוא אינו אלא דכיון שנהגו פה הרי הוא פאילו פירשו בשעת החרם שיהיו אסורים בו ועד שיתירוהו כו' עד שיתירוהו בפירוש שלא יוכלו להתירו דהוא נדאי אין לה היתר אלא פדין היתר שבועה דעלמא ע"י חכם או ג' מתירין את הנדר עכ"ל והנה בשמ"ח סי' ב' סכ"ב קהל שתיקנו שלא ישחוט כ"א שוחט ידוע ומה שישחוט זולתו יהי אסור דבריהם קיימים דהרשות לצבור לאסור המותר עכ"ל מבואר מדבריו דאינו מדין נדר כ"א מצד שיש רשות בצד הצבור לאסור המותר וע"ש בפ"ת סי' א' סעי"א סק"ט ומה שהביא פן בשם רבינו ירוחם והוא ברי"ו נט"ו אות ה' סוף ח"א וכמ"ש אאזמו"ר הגאון נ"ע סי' א' סעיף י"א ס"ק נ"ג הרי אע"פ שאמרו יהיה אסור דנין אותו כ"א ע"ד שהצבור אסרו המותר ולא ע"ד דין נדר האמור בתורה וע' בב"י סי' ר"ה בשם תשו' הרשב"א ח"ג סי' שי"ד והצבור יכולים לקנוס כו' ולעשות פתם כו' ע"ש אף צ"ל דכיון שאמרו לשון יהיה אסור מדוע לא נחמיר דהוי נדר דהא איסור בו נדר כמ"ש בגמ' פ"ג דשבועות ובי"ד סי' ר"ד ואפ"ל משום דמשמעות דיהיה אסור לכל ישראל ואין אדם אוסר דבר של חבירו על חבירו פדאיתא בפ"ק אע"פ (דנ"ט ע"א) לפ"ז פאן בנד"ז שאמרו יהיה שחיתותו אסורה עלינו הח"מ.

נמצא אסרו רק על עצמן ולא על כל ישראל ע"כ שפיר י"ל דפי' יהיה אסור היינו מדין נדר ולא ע"ד שהצבור אוסרים המותר וע' כה"ג בש"ף סי' ר"ה סק"ז מ"ש בשם הב"ח ואיכא למידק כו' אף עכ"ז אם פירשו שנתפוננו רק ע"ד שהצבור מתנים לאסור המותר ולא לדין נדר נראה שנתאמנים וראיה ממ"ש הרשב"א והר"ן פ"ב דנדרים אמתייתין סתם נדרים להחמיר ופירושן להקל כו' ולכאורה יש להחמיר מטעם אחר עפמ"ש בשו"ע סי' רכ"ח סכ"ו: ה ולמעשה נראה שצריכים להתיר איסורם ע"פ שלשה.

פדין התרת נדרים ומצאתי בחידושי הריטב"א ספ"ג דשבועות וז"ל ולמדנו משמועתינו שאף בדבר מצוה יש התרה ע"י פתח ראוי דהא שבועות התורה בדבר מצוה הנה וחס' מרע"ה להפריה וכן למדנו מפאן רבים שושבעו בדבר אחד יכולים להיות מתירים אלו לאלו אם ראויים לכה דהא בשבועות התורה אין פאן מי שיתיר להם אם לא היו עצמן

מתירים אלו לאלו עכ"ל ונה מועיל לנד"ז דאף שהי' לדבר מצוה יש לו התרה אמן
מ"ש יכולים להיות מתירים אלו לאלו זה פליגא עמ"ש בש"ע סי' רכ"ח סעיף למ"ד
ונתירו להם ג' אנשים שאינן מפני העיר כו' והוא מתשו' להרמב"ן שהביא הב"י וע"כ
יש להתמיר בזה פהשו"ע שיהיו המתירים לא מאותן שבאו עה"ח בהפכת והמ"ץ הר"פ
נ"י יעמוד ע"ג להורותם דרך ההתרה ונה הפתח שיכולים למצוא פאן הוא כנז' בגמ'
פ"ג דגדרים (דכ"ג סע"א) גבי דביתהו דאב"י ומעשה דר"י והוא הדין המבואר בש"ע
סי' רכ"ח סע"י ז' אילו היית יודע שהיה עובר על דבריה לא היית נודר והוא אומר פן
והיננו שמאחר שלפי מפתכם מה שהתמירו פן על השו"ב ר' לוי יצחק זהו לא מפני שלא
האמינו לו בשו"ב לבדו כ"א מפני טעם אחר א"כ קרוב הדבר שאם היו יודעים שיעבור
על גזירתם לא היו אוסרים שחיתתו לעולם ועוד יש לצרף לזה שיאמרו שמתחרטים ע"ז
האיסור ואף פי צריף חרטה דמעיקרא דוקא ולא מה שמתחרט מפאן ולהבא כמ"ש
הרשב"א והרא"ש והר"ן פ"ג דגדרים (דף כ"ב) הובא ב"י וש"ע סי' רכ"ח ס"ז ובנד"ז
י"ל שאין מתחרטים אלקתלה פיון שהיה להם תועלת ע"י זה האיסור שע"ז שחטו
שניהם ביחד ונה היה רצונם מ"מ י"ל שמתחרטים דלמה היה להם להתמיר כ"כ שיהי'
שחיתתו אסורה לעולם ודי הי' לקונסו בקנס ממון פי למה להם להתמיר כ"כ פאשר
עדיין לא מצאו שו"ב טוב יותר ממנו וגם אביו היה שם שו"ב ע"פ ציווי אאזמו"ר הגאון
ז"ל ומן הדין בנו קודם וא"כ הי' חומרא תירה להתמיר כ"כ באיסור דלעולם ולכל
היותר היה די והותר לאסור שחיתה זו שישחוט בלא השני ע"כ שפיר י"ל שיתחרטו
מעיקרא פיון שהיה אפשר לתקן רצונם בלי איסור דלעולם ומלבד זה אפ"ל עוד טעם
דמהני חרטה עכמ"ש הב"י סי' רכ"ח גבי ויזהר הנודר שלא יאמר בד"ה ובסי' רנ"ה
כתב על מי שאסר אבל כל דבר כו' ואפילו בחרטה דהשתא סגי להו לומר שמעכשיו
מתחרט מה שאסר עצמו וכ"כ עוד בשם הרשב"ץ בד"ה וכתב הר"ש בר צמח וא"כ
בנד"ז ג"כ אע"ג דלא דמי לנדון דהרשב"א והרשב"ץ מ"מ מאחר שנת' לעיל שמצד עצם
לשון יהיה שחיתתו אסורה יש ספק שפא קאי על השחיתה לבד והוי דבר שאין בו ממש
ע"כ אף שנתבאר ג"כ שיש לומר דקאי על הבשר מ"מ יש פנים לומר דיש להקל להתיר
בזה ג"כ בחרטה דהשתא ומ"מ לא שנסמוך ע"ז למעשה ח"ו אלא פיון שי"ל שיתחרטו
למפרע ממש מטעם הנ"ל שהאיסור דלעולם על ר' לוי יצחק היה שפת יתר א"כ י"ל
דהנה חרטה דמעיקרא ממש וגם בצירוף הפתח הנ"ל שיפתחו להם אילו הייתם יודעים
שיעבור על הגדר לא הייתם נודרים ובפרט שיש לו קצת אמתלא על מה שעבר וע"כ
יותר י"ל אילו היו יודעים לכן ע"י שני צירופים אלו הפתח והחרטה יכולים להתיר להם
ע"פ שלשה שיהיו ראים לאכול משחיתתו להבא ויש להוסיף עוד לעשות מהחרטה
עוד פתח ג"כ פנזפר בשו"ע סי' רכ"ח ס"ז בהג"ה: ו' ולענין ההיתר של האיסור שאסר
על עצמו ר' לוי יצחק שבאם שיעבור כו' ג"כ יכולים להתיר לו פאשר יסכימו החתומים
שיתירו לו פדין הנודר לחבירו שמתירין לו מדעתו והפתח והחרטה יוכל להיות ג"כ
פנ"ל וכמבואר בב"י סי' רכ"ח שם בד"ה ובסי' רנ"ה כתב על מי שאסר על עצמו בשור
ויין כו' נ"ל שכל פיוצא בו פותחין לו מן הגדר עצמו ומתירין פלומר אם היית יודע
שתעבור על הגדר כו' יעו"ש אף שאין זה לשונו ממש וגם החרטה יוכל להיות אצלו
חרטה דמעיקרא פי קרוב הדבר שגם אם לא היה אוסר ע"ע בחומרא כ"כ לא היו

מעבירים אותו למעשה והיה די בהבטחה וכיוצא בו ע"כ יוכל להתחרט מעיקרא על האיסור ובצירוף הפתח הנ"ל יוכלו להתירו לו וגם לעשות מהתרתה פתח כמ"ש בשו"ע: ובלא"ה אם השוחט אוסר שחיטתו כגבילה אם יעשה דבר פלוני יש לומר אין שחיטתו נאסרה דמלבד שמתפס בגבילה ה"ז מתפס בדבר האסור הרי כ' עוד בשו"ע ס"י ר"ה סעיף ב' ובב"י שם שאינו יכול לאסור אא"כ מתפסו בקונם וזה שייך בדבר שלו משא"כ הקא גוף הבהמה אינה שלו ואינו יכול לאנסרה רק השחיטה שלו יכול לאסור והוא דבר שאין בה ממש ואף את"ל שאוסר הספין הרי קיי"ל דאפילו ספין של עובד פוכבים מותר לשחוט בה בהמה בריאה בשו"ע רס"י יו"ד ואפילו במסנפנת דאסור לשחוט אותה בספין של עובד פוכבים מ"מ רבו הפוסקים דאין הבהמה נאסרת וכיון דלא אמר פן רק בכתב ודאי אין לחוש: סימן קפא במי שגדר שלא יהי' בורר בזבל"א ועשה פן מפני סיג לזכר מצוה שראה כי בזבל"א הבורר עושה לפעמים שלא כדת וכו' אף עכשיו נזדמן לאוהבו וקרובו עסק בזווג שמוכרח לאוהבו שיהיה בורר אם רשאי להתיר הגדר פי קיבל טובה ע"י הגדר שע"ז דחה א"ע מלהיות בורר וזה נחשב אצלו לטובה וא"כ א"א לו להתחרט למפרע ועוד פי עסק זה של ענין הזווג של בן אוהבו ה"ל כנוול ואין פותחין בנוול דאפילו מתחרט מחמת הנוול למפרע לפ"ד כמה פוסקים עיין ב"י סד"ה וסמ"ג כתב אחר דברי הרמב"ם: הגה נכון כ' הרב וכו' מהרי"א מהאמי' שי' שהגדר שלא יהיה בורר בזבל"א הוי גדר על דבר שאין בו ממש כמ"ש בש"ע סי' רי"ג שאפילו באומר קונם שאני עושה עמה חשיב דבר שאין בו ממש והוא מבואר בזה"ר ספ"ק דגדרים וז"ל דלפי מה שהיינו סבורין עכשיו דלא אסר אלא הדבור וההילוף והעשייה כל אלו אין בהן ממש ונדאי מה שנעשה הוא שיש לו ממש אבל ההילוף והעשייה אין בהם ממש כו' עכ"ל ואם אפילו העשייה נקרא אין בו ממש כ"ש ענין שלא יהיה בורר דה"ל רק כמו שאני מדבר וא"כ מדאורייתא אינו נדר שהגדר אינו חל על דבר שאין בו ממש.

רק מ"מ יש בו משום כל יחל מדרבנן ולכאורה נראה שאין פן דעת התוס' (די"ג ע"ב) ד"ה ידי למעשיהם שהקשו וא"ת תיפוק ליה דמעשה ידים גופא יש בו ממש ובתוספות רפ"ג דשבועות הם נוטים יותר פדעת הרשב"א שם (דף כ' סע"א) בד"ה שלא אוכל בפשר וכתבו דשלא אוכל הוי דבר שאין בו ממש כו' ומיהו שפא יש לחלק כו' והרא"ש שם סי' ב' כתב דשלא אוכל הוי דבר שאין בו ממש ובאגודה שם כתב ב' הסברות וז"ל שלא אוכל בפשר פר"י לאו דוקא האי לישנא דהוי דבר שאין בו ממש אלא קונם אכילת בפשר עלי דהנה כמו קונם עיני בשניה דחל הגדר א"נ דוקא קונם שאיני ישן לא חל הגדר דבשר הוי דבר שיש בו ממש ולא כשינה עכ"ל ולכאורה זה לא כמש"ל בשם חה"ר שכתב ונדאי מה שנעשה הוא שיש לו ממש אבל ההילוף והעשייה אין בהם ממש וא"כ ה"נ אף שהבשר יש בו ממש מ"מ אכילת הבשר הוא כמו העשייה שאין בה ממש והרשב"א והרא"ש פשיטא להו פסברא קמא דר"י.

ובד"מ סי' רי"ג בשם רי"ו נ"ד דנטילת אבן עלי יש מי שכתב דהוי כגדר נאסור ואע"ג דנטילה לית בה ממש פיון שהזכיר החפץ חל הגדר עכ"ל והביאו בהג"ה בש"ע שם ססע"י א' ובמח"כ אשתמיטתי דהרא"ש לא ס"ל פן וכן התוספות מסופקים בזה עכ"פ ועיין מזה ג"כ בהר"ן פ"ב דגדרים (די"ו ע"ב) גבי קונם ישיבת סוכה עלי שהביא בזה ג"כ ב' דיעות ועמ"ש בזה בדין שאמרו שבאם כף יהיה שחיטתו אסורה עלינו ושם

הארבתי יותר בדין זה והבאתי מ"ש הר"ן פ"ק הנזכר מן הירק (דנ"ז ע"א) אמתיניתין קונם מעשה ידיך עלי ומ"ש התוספות ספ"ק דנדרים בד"ה ידי לעושיהם ומ"ש בנתיבות משפט אשר על רבינו ירוחם נכ"ג ח"ח עמ"ש מזה בס"י שלפני זה] וא"כ עכ"פ בנדר שלא יהי' בורר לכ"ע הוי דבר שאין בו ממש דה"ל כמו קונם שאני מדבר שאני מהלך דלכל הדיעות הוי דבר שאין בו ממש.

אף יש לעיין דלמא האיסור משום דאמר הרי עלי שלא אוכל בשר דאע"ג דאכילת בשר הוי דבר שאין בו ממש להרשב"א והרא"ש מ"מ פ"ק שאמר הרי עלי שמה נאמר דלשון עלי ה"ל כאומר פי אוכל דה"ל כמו קונם פי מדבר עמה אף זה אינו דהא בגמ' ספ"ק דנדרים אמרינן דיקא נמי דקתני פי מדבר עמה ולא קתני שאני מדבר עמה מבואר דבאומר קונם שאני מדבר עמה ה"ל דבר שאין בו ממש ולא אמרינן דמ"ש שאני מדבר אני היינו שאוסר פ"ק דדיבורו זה לא אמרינן אא"כ אמר קונם פי מדבר עמה וכ"מ במשנה פ"ב דנדרים (ד"ד ע"ב) קונם שאני ישן שאני מדבר שאני מהלך ה"ל רק בל יחל מדברנן ולא אמרינן דפי שאני היינו פ"ק וא"כ כמ"כ גבי הרי עלי נמי לא אמרינן קונם פי וכ"מ מהתוספות שלא מצאו לומר דהוי נדר רק משום דהבשר יש בו ממש ולא משום אומר הרי עלי ועפ"ז בנ"ד אף שקיבל על עצמו בנדר לא אמרינן דאוסר אבריו שלא יעשו עסק הברירה דכיון שאמר שלא יהי' בורר ה"ל כאומר קונם שאני מדבר שאני מהלך וכמו הרי עלי שלא אדבר דה"ל דבר שאין בו ממש ולא אמרינן דפירוש שאני או עלי קאי שאוסר גופו ולכן לא נסתפקו התוס' רק משום דהבשר יש בו ממש וכמו נטילת אבן דרי"ו אב"ל בנ"ד דעסק הברירה אין בו ממש שהוא רק דיבור והילוף משמע דהוי דבר שאין בו ממש: ועוד זאת כמ"ש הרב ר"ז מנועליז אשר הלשון שלא יהי' עוד בורר ה"ל נדר שאמרו בלשון שבועה כמ"ש הר"ן רפ"ק דנדרים בדרהראשון ע"ב בענין הרי עלי שלא אוכל בשר שזהו נדר בלשון שבועה דהא שלא אוכל קאמר והביא שם דעת ר"ת ור"י בן מיגש והרשב"א דאינו נדר ושכ"נ בירושלמי והוא מבואר בחידושי הרשב"א רפ"ק דנדרים ד"ה אידי דתנא ושפן מצא בתשו' הגאונים ואע"ג גבי שבועה שאמרה בלשון נדר פגון ישיבת סופה עלי יש ב' דיעות ולחד דיעה מהני כמ"ש התוס' פ"ג דשבועות (דכ"ה ע"א) ד"ה משא"כ מ"מ גבי נדר כשאוסר עצמו על החפץ אינו חל אפילו על דבר הרשות כו'.

ובהרא"ש שם סי' יו"ד וע' בש"ע סי' רל"ט ס"ד ובט"ז סק"ה ובש"ע ס"ק י"ז ובש"ע סעי' י"א: והנה אף להרמב"ן דס"ל שנגדר שאמרו בלשון שבועה מהני מדין ד' י"ל דדוקא כשהנגדר על דבר שיש בו ממש פ"ק דפ"ק ולבו שנים לאסור א"ע מדבר זה חשוב ד' אב"ל בנדר שאין בו ממש שאמר בנדר ובלשון מיתסר נפשיה אדבר שאין בו ממש י"ל לכ"ע אינו חל ועכ"פ ה"ל פלוגתא דרשב"ן ובשל סופרים הלך אחר המיקל וכ"ש שזהו דעת רוב הפוסקים א"כ בהצטרף שני הענינים יחד שנגדר הוי על דבר שאין בו ממש דאין כאן רק בל יחל דרשב"ן וגם אמרו בלשון שבועה יש לומר דאין הנדר פלום אף עכ"ז לא נסמך ע"ז לבד כ"א בצירוף התרטה והיתר הנדר ואף שאומר שקשה לו להתחרט למפרע כ"א מפאן ולהבא וה"ל אין פותחין בנולד אף הנה מבואר בב"י בשם ת' הרשב"א דיש מין נדר דמהני ביה אף חרטה דעכשיו והוא בב"י סי' רכ"ח בד"ה ובס"י רנ"ה כ' ואפילו בחרטה דהשתא סגי להו וע"ש בתשו' המיוחסות להרמב"ן סי' רנ"ה שהביא ע"ז

ג' ראיות הא' מנדר של משה הב' מנדר של צדקיהו הג' מנדר אלמנה פרק השולח (דל"ה ע"ב) דפריה ונחיוש דלמא אזלא לגבי חכם כו' והשתא איך יפיר לה הלא אינה מתחרטת אלמפרע דהא לא היתה גובה הפתובה בלי הנדר וראיתי התוס' ובחה"ר והריטב"א ובהר"ן גיטין שם הקשו מדין המנדר הנאה מתבירו בפניו כו' וקושיא הנ"ל לא הקשו ועכ"פ לדעת הרשב"א דס"ל דנדר שאסר על עצמו דבר שלא מחמת עצמו של דבר הנדור אלא מחמת קנס בעלמא קיל משאר נדרים כו' ואפילו בתרטה דהשתא סגי להו ואף שמ"מ הנדר אסור מדאורייתא ממש א"כ לפ"ז כ"ש בנדר שאינו רק בקבל יחל מדרבנן שמתירין לו אפילו בתרטה דהשתא דאף שבנד"ז הנדר הוא מחמת עצמו של דבר מ"מ פיון שמדאורייתא אין הנדר חל כלל ורק מדרבנן א"כ ודאי אין להתמיר בו יותר מנדר דאורייתא שאינו מחמת עצמו של דבר זה נראה ודאי סברא נכונה וכיון שמתירין לו אף בתרטה דהשתא א"כ אף שמתחרט מחמת הנולד לא איכפת לן דהא דאין פותחין בנולד זהו בנדר שצ"ל התרטה למפרע דוקא וכמ"ש בש"ע סעי' י"ג בהג"ה דודאי אינו מתחרט רק מן הנולד ואילך אבל היכא דסגי בתרטה דהשתא לבד מה איכפת לן ממה מתחרט ומיהו יש להקשות על הרשב"א מהא דאיתא פב"ת דגיטין (דפ"ג ע"ב) גבי היכן מציינו שזה אוסר וזה מתיר הרי נדרים דנודר אוסר וחקם מתיר הא א"ר יוחנן אין חכם מתיר כלום אלא בתרטה ופירש"י שפותח פתח לנודר בדברים הפאים לו ע"י נדר זה שאילו ידע מתחלה שכן עתיד לא הנה נודר נמצא שמתחלתו אינו נדר עכ"ל ור"ל דא"כ האוסר היינו הנודר הוא המתיר ע"י שמתחרט מעיקרו והשתא אם מהני גם חרטה דעכשיו לפעמים א"כ ה"ז זה אוסר וזה מתיר ואין לומר דכשמתחרט עכשיו ג"כ הוא המתיר שע"י חרטה זו מהני ההיתר דהא חכם עוקר הנדר מעיקרו והוא אינו מתחרט מעיקרו א"כ זה אוסר וזה מתיר כ"כ מהרי"ט בתשו' חלק יו"ד סי' כ"ו ומזה מוכרח דחרטה דמעיקרא בעינן וכ"מ עוד בכתובות פ"ק המדיר (דף ע"ד ב') גבי מה בין חכם לרופא חכם עוקר את הנדר מעיקרו ופירש"י שהרי פותח לה בתרטה אדעתא דהכי מי קא נדרת כו' נמצא כמי שלא הנה עליה בשעת קדושין עכ"ל והיינו ע"כ משום דמתחרט מעיקרו ועיין פ"ד דנזיר (דכ"א ע"ב) גבי איבעיא להו בעל מעיקר עקר או מיגז גיז כו' ובנדרים (דע"ז סע"ב) מוכח ודאי דחכם מעיקר עקר וצריך לדחוק ולומר דבנדרים שהו רק דרוך קנס פיון שאינו מכוון בכנונה לאוסרם רק דרוך קנס ע"כ אף ע"י חרטה דהשתא יוכל החכם לעוקרם למפרע והנה אם נאמר דלא פהרשב"א ובכל ענין חרטה דמעיקרא בעינן ובהא דאלמנה ג"כ היינו ע"י חרטה דמעיקרא א"כ מוכח אף שקבלה טובה גדולה ע"י הנדר היינו שע"ז קבלה פתובה עכ"ז יכולה לומר שמתחרטת מעיקרא משום שאין זה פדאי לה משום דסבורה הייתי שאני יכולה לספול בלא אכילת פירות ועכשיו אני יכולה ואילו הייתי יודעת לא הייתי נודרת אלא הייתי מודה בנכסים שבנדי כו' עכ"ל כ"כ מהרי"ט בהתשובה ח"א סי' א' פדלקמן וא"כ בנד"ז נמי אף שזה הנודר קבל טובה מהנדר עכ"ז יכול להתחרט למפרע במכ"ש מהנדר דהאלמנה שקבלה טובה גדולה כו' ואיך יהיה החרטה הנה אם מתחרט מעיקרא מחמת הנולד דעת הרמב"ם והרא"ם ותשו' להרמב"ן סי' רע"ג ורמ"א וט"ז ס"ק י"ז דמהני אף דעת הרב"י דלא מהני ומ"מ בנד"ז יש למצוא עצה ממנ"פ דהנודר הוא גברא רבא ויש לו להתחרט מצד הנדר גופא פדפתח ר"ג להוא סבא מפסוק יש בוטה כו' דאע"ג דאין פותחין בזה כמ"ש בטוש"ע סי' רכ"ח

ס"י מ"מ כ' הט"ז ס"ק י"ד דהוא עצמו יכול לפתוח לעצמו פן ואף שפגדר שהוא לדבר
מפנה דהיינו להזהר מהטיית הדין י"ל אין שייך יש בוטה כו' מ"מ י"ל דיוכל להתחרט
עד"ז דלמה הי' לו לנדור ולבטא בשפתים.

הלא גם אם הי' רק נודר בכתב בלא ביטוי שפתיים הנה די לו. פי בנדאי לא הי' עובר ע"ז
פינן שיש פוסקים מחמירים בזה ולכל המבקשים הנה יכול להשיב שפגדר נדר א"כ זה
יוכל להתחרט וה"ל חרטה מחמת הנדר עצמו ולא מחמת הנולד וא"ת אולי באמת לא
נדר רק בכתב ולא ביטא בשפתיו כלל ע"ז י"ל א"כ הנדר א"צ התרה כלל פי פינן שפגדר
הוא על דבר שאין בו ממש וגם אמרו בלשון שבועה וגם רק בכתב ולא ביטא בשפתיו
אין צריך התרה כלל דהא לכל הפחות ה"ל שני ספיקות להקל ובגדר דרבנן: קיצור
ועי"ל דממ"נ אם לא נדר רק בכתב י"ל דא"צ היתר כלל מה תאמר שמה ביטא בשפתיו
א"כ יוכל לפתוח פתח לעצמו דלמה הי' לו לבטות בשפתים פי אפילו הי' רק נודר ע"י
הכתב בנדאי לא הי' עובר וא"כ יש להתחרט למה הנה [לו] לנדור וזה מספיק בחרטה
ועיין ט"ז סעיף יו"ד ס"ק י"ד: והנה הגם פי בתשו' מהרי"ט ח"א סי' א' הקשה על
הרשב"א ועיין מזה בספר תורת גיטין פ"ק השולח דל"ה ע"ב) ד"ה וכן קשה מ"מ בח"ב
חי"ד ס"י כ"ו הביא דעת הרשב"א וכן הב"ח בס"י רכ"ח ס"י הקשה על הרשב"א ובסעי'
י"ב כ' ליישב דבריו ובתשב"ץ ח"א ס"י צ"ג סמ"ך ע"ד הרשב"א פהובא ב"י ואפשר
קצת ראיה יש להרשב"א משטת רש"י בערובין פ"ק הדר (דס"ד ע"ב) ד"ה פותחין
בחרטה וד"ה אין פותחין וכן פי' בגדרים פ"ק נערה דע"ז ב') ואע"ג שחלקו עליו
התוספות והרא"ש והרשב"א ועיין מזה בב"י ד"ה תניא בתוספתא שדחו סברתו וגירסתו
גם בפ"ק ארבעה נדרים (דכ"א ע"ב) פירש"י עצמו בסגנון אחר מ"מ בנדר שהוא רק
על דרך קנס ס"ל להרשב"א להקל בדרך פירש"י וטעמו דהרשב"א י"ל שכל נדר שהוא
ע"ד קנס זהו כעין אסמכתא ובסנהדרין פ"ק זה בורר (דכ"ה ע"א) ס"ל לריה"ו משום
ר' טרפון דאף גבי נזירות שייך אסמכתא דהיא כעין אסמכתא לא משעבד נפשיה
לנזירות לכן אע"פ שפגדר בנזיר אינו נזיר יעו"ש מיהו חכמים פליגי עלה דריה"ו משום
ר"ט והלכה כדבריהם ועיין מזה בתשו' מהרי"ט חי"ד סי' כ"ו ועיין בב"י ס"י רנ"ח
ולכן החולקים עליו י"ל דהיינו בכה"ג דמ"מ אף שהוא דרך אסמכתא עכ"ז חל הנדר
מדאורייתא אבל היכא שפגדר אינו רק בכלל יחל מדרבנן י"ל שהם ג"כ יודו להרשב"א:
וכשאמרו בלשון שבועה כנ"ד וכ"ז אף אם לא יתחרט רק מהשתא אבל אם יתחרט
למפרע מחמת הנולד התיר הט"ז סי' רכ"ח ס"ק י"ז אף בנדר גמור דאורייתא פדעת
רמ"א סעיף י"ג וגם אפשר שרו"מ לא ביטא בשפתיו ממש הנדר כ"א כתב פן בכתב
ובדין שבועה בכתב עיין בשו"ת שבו"י סי' מ"ט העלה דאין הכתיבה פמוציא שבועה
מפיו ובתשו' מים רבים חלק י"ד סי' ס"ח הביא הרבה פוסקים המקילים בזה ואף שיש
ג"כ מחמירים פהובא בבאר הגולה סי' רל"ב סעיף י"ב וכן נשם בפתחי תשובה רס"י
ל"ו.

ולכן גם אם מספקא ליה לכבודו שמה לא הוציא הנדר מפיו הוא צד גדול להקל סימן
קפב משנה (רפ"ח דנדרים) קונם יין כו' ואם אמר יום אחד שבת אחד חדש אחד שנה
אחת שבוע אחת אסור מיום ליום ופירש"י ואם אמר שאיני טועם יום אחד מעת לעת
שאם הנה עומד בשעת הנדר בתצי היום אסור למחר עד חצי היום וכן אם אמר שבת

אָחַד בְּאִיזוֹ יוֹם שְׁעוֹמֵד בְּשַׁבּוּעַ אָסוּר עַד יוֹם שְׁמִינִי לְאוֹתוֹ יוֹם שְׁנֵדָר וְכֵן בְּשָׁנָה אַחַת וְכֵן בְּשַׁבּוּעַ אַחַת אָסוּר שָׁנָה שְׁלִימָה וְשַׁבּוּעַ שְׁלֵמָה מִיּוֹם לְיוֹם עַכ"ל מִשְׁמַע מְלִשׁוֹנוֹ דְּלֹא דְמִי שַׁבַּת אָחַד לְיוֹם אָחַד דְּיוֹם אָחַד אָסוּר מִשְׁעָה לְשַׁעָה כ"ד שְׁעוֹת אַבְל גְּבִי שַׁבַּת אַחַת פִּירְשׁ שְׁאָסוּר עַד יוֹם שְׁמִינִי וְלֹא קָאָמַר שְׁאָם נֵדָר בְּיוֹם שְׁלִישִׁי חֲצֵי הַיּוֹם יִהְיֶה אָסוּר עַד יוֹם שְׁלִישִׁי הַבֵּא חֲצֵי הַיּוֹם רַק עַד יוֹם שְׁמִינִי מִשְׁמַע לְכַאוֹרָה עַד תַּחֲלַת יוֹם שְׁמִינִי וְכֵן מִשְׁמַע מְלִשׁוֹן הָרַא"ש שְׁם אָמְנָם בְּש"ף סי' ר"כ סְעִיף ה' ס"ק י"ג לְעֵנִין חֲדָשׁ אָחַד דָּאָם נֵדָר בְּחֲצֵי יוֹם ט"ו לְחֲדָשׁ תַּמּוּז אָסוּר עַד חֲצֵי יוֹם ט"ו לְחֲדָשׁ אָב הֵנָּה ס"ל בְּפִשְׁטוֹת דְּמוֹנִין שְׁעוֹת לְחֲדָשׁ.

וכ"מ בְּהַרְמַב"ם פ"י מה' נְדָרִים דִּין ג' וְז"ל שְׁאִינִי טוֹעֵם יַיִן חֲדָשׁ אָחַד אָסוּר שְׁלִישִׁים יוֹם גְּמוּרִים מַעַת לַעַת עַכ"ל דְּלִשׁוֹן מַעַת לַעַת הֵינְנוּ מִשְׁעָה לְשַׁעָה פְּמִבְּנֹאָר בְּגִמְרָא פּב"ת דְּעֶרְכִין (דל"א ע"א) וּבְפִירְש"י שְׁם ד"ה וְרַבֵּנּוּ וְלַע"ד שְׁזָה צ"ע פִּי לְשׁוֹן אָסוּר מִיּוֹם לְיוֹם שְׁבַמְשָׁנָה אֵינוֹ בְּמִשְׁמַע מַעַת לַעַת דְּהֵינְנוּ שְׁעוֹת שְׁוִין וְכִמוֹ שְׁמִבְּנֹאָר בְּגִמְרָא יְבָמוֹת פֶּרֶק הָעֶרֶל (דע"א סע"א) גְּבִי חֲלָצְתוֹ חֲמָה נוֹתֵינִין לוֹ כָּל שַׁבְּעָה וְנִימְהֵלִיָּה מִצְפָּרָא בְּעֵינֵינוּ מַעַת לַעַת פִּירְש"י כְּגוֹן שְׁחֲלָצְתוֹ חֲמָה אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם זֶה שְׁמוֹנֵת יָמִים עַכ"ל הָרִי מַעַת לַעַת הֵינְנוּ שַׁבְּעָה יָמִים אֲשֶׁר כָּל יוֹם כ"ד שְׁעוֹת שְׁלִימָה וְכַמ"ש ג"כ הַרְמַב"ם פ"ב מה' מִילָה דִּין י"ו.

משא"כ לְעֵנִין מִילָה דְּכִתִּיב וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי הָרִי נִקַּ' יוֹם שְׁמִינִי אֶפְּלוּ אֵין שַׁבְּעָה יָמִים מַעַת לַעַת שְׁאָם נוֹלֵד בְּשַׁבַּת קוֹדֵם שְׁקִיעַת הַחֲמָה מְלִין אוֹתוֹ בְּשַׁבַּת הַבֵּא מִיַּד בְּהֵנֵן הַחֲמָה אַע"פ שְׁאֵין שַׁבְּעָה מַעַת לַעַת מִשְׁעָה שְׁנוּלֵד וְהָא דְּבִלְיָה אֵין מְלִין אַע"פ שְׁמִתְחַלַּת הַלִּילָה מִתְחִיל חֲשַׁבּוֹן יוֹם שְׁמִינִי זֶהוּ מִדְּכִתִּיב וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בְּיוֹם דְּוָקָא וּבְמַסְכַּת שַׁבַּת פּר"א דְּמִילָה (דקל"ב ע"א) מִשְׁמַע דְּיִלְיָף לָהּ מִבְּן שְׁמוֹנֵת יָמִים וּכְבָר עֲמָדוּ ע"ז הַתּוֹסְפוֹת פ"ב דְּמַגְלָה (דף כ' ע"א) ד"ה דְּכִתִּיב לִפ"ז עֵנִין חֲדָשׁ אָחַד הֵגַם דְּאָסוּר מִיּוֹם לְיוֹם מ"מ י"ל מִתְחַלַּת לֵיל שְׁלִישִׁים וְאָחַד מְוָתֵר אַע"פ שְׁאֵין כָּאֵן רַק כ"ט יָמִים מַעַל"ע וְכַמָּה שְׁעוֹת עַד"מ דְּכָל שְׁנַכְנֵס לֵילָה מִתְחַלַּת חֲדָשׁ הַשְּׁנִי מְוָתֵר שְׁלֹא אָסֵר עַל עֲצָמוֹ אֲלֵא חֲדָשׁ אָחַד וְהָרִי יֵשׁ כָּאֵן חֲדָשׁ אָחַד מִיּוֹם לְיוֹם: וּבְעֶרְכִין פּב"ת (דל"א א') אָמְרִינֵן דְּאֵי כְּתִב רַחֲמֵנָא עַד תָּנוּם שְׁנַת מְמָפְרוּ הֵנָּה אָמִינָא מִיּוֹם לְיוֹם אֵין מַעַת לַעַת לֹא כְּתִב רַחֲמֵנָא יָמִים וּפִירְש"י ד"ה דְּכִתִּיב וְיָמִים מִיְבַעֲזֵי לְמַעַת לַעַת שְׁאָם מְכָרָה בְּאָחַד בְּנִיסָן בְּחֲצֵי הַיּוֹם אֵין מוֹנִין לוֹ שְׁנָה עַד שִׁיגִיעַ חֲצֵי הַיּוֹם שֶׁל אָחַד בְּנִיסָן הַבֵּא עַכ"ל וַא"כ הֵכָא דְּשִׁנְיִנוּרַק מִיּוֹם לְיוֹם מַנ"ל לְהַצְרִיף מַעַת לַעַת וְקָשָׁה עַל הַרְמַב"ם וְהַשְּׁ"ף: קִיצוּר.

גְּבִי שַׁבַּת אָחַד וְחֲדָשׁ אָחַד דְּאָסוּר מִיּוֹם לְיוֹם פִּי הַרְמַב"ם וְהַשְּׁ"ף דְּהֵינְנוּ מַעַת לַעַת וְקָשָׁה דְּמִבְּנֹאָר פּב"ת דְּעֶרְכִין (דל"א ע"א) דְּהִיכָא דְּנִאָמַר רַק מִיּוֹם לְיוֹם א"צ מַעַת לַעַת וְכ"מ בְּגַמ' בִּיבָמוֹת פֶּרֶק הָעֶרֶל (דע"א ב') רַק הִיכָא דְּפִירְשׁוּ בְּהַדְּיָא דְּבַעֲיָנוּ ג"כ מַעַת לַעַת: ב וְהֵנָּה אַע"ג דְּלַעֲנֵין יוֹם אָחַד בְּהַכְרַח בְּעֵינֵינוּ מַעַת לַעַת אַבְל לְעֵנִין שְׁנַיִם וְנַחֲדָשִׁים כֵּינֵן דְּקִי"ל אֵין מוֹנִין שְׁעוֹת לְחֲדָשִׁים בִּפ"ק דְּמַגְלָה (דף ה' ע"א) י"ל דְּלֹא בְּעֵינֵינוּ מַעַת לַעַת וְלְכַאוֹרָה יֵשׁ לְדַמּוֹת עֵנִין זֶה לַמ"ש בְּגִמְרָא בְּנֵדָה ס"פ יוֹצֵא דוֹפֵן (דמ"ז סע"ב) שְׁנָה הָאִמּוּרָה בְּקִדְשִׁים (הִיכָא דְּכִתִּיב כְּכֹשׁ בֶּן שְׁנַתוֹ) שְׁנָה הָאִמּוּרָה בְּבִתִּי עָרֵי חוֹמָה שְׁתֵּי שְׁנַיִם

שְׁבַע־יָמֵי אֶחָדָה שֶׁשָׁנִים שֶׁבַע־עָבְרִי וְכֵן שֶׁבַע־יָמֵי וְשֶׁבַע־יָמֵי מֵעַתָּה לְעַתָּה (מִיּוֹם לְיוֹם וְלֹא אֲמַרְיִן לְמַגֵּן עוֹלָם שֶׁתְּכַלֶּה שְׁנָתוֹ עָרֵב ר"ה).

וְכִי הַתּוֹסֵפוֹת ד"ה פֶּן־לֹא מֵעַתָּה לְעַתָּה בַּפ"ב דְּזִבְחִים (דָּף כ"ה סע"ב) אֲמַרְיִן דְּשַׁעוֹת פּוֹסְלוֹת בְּקִדְשֵׁי וְכֵן בְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה פְּדֻמְשָׁמַע בַּפ"ב דְּזִבְחִים (הג"ה נִרְאֶה שֶׁצ"ל פְּדֻמְשָׁמַע בַּפ"ב דְּעֶרְכִּין (דל"א ע"א) ע"ש בַּפִּירֶש"י ד"ה דְּכִתִּיב פְּהוּבָא לְעִיל ססע"י א' עכ"ה) וְלֹא דָמוּ לְאַחֲרֵינֵי דְלֹא בְּעֵינָן בְּהוּ מַעַל"ע לְשַׁעוֹת פְּדֻמְשָׁמַע לְעִיל (דָּף מ"ד ע"ב) גְּבִי שְׁלֵשִׁים יוֹם בְּשָׁנָה אֵיכָא בִּינְיָהוּ עכ"ל וְכ"ד הַרְמְבַּ"ן שָׁם וְכ"מ מְלָשׁוֹן רַש"י דְּכָתַב מִיּוֹם לְיוֹם וְלֹא אֲמַרְיִן לְמַגֵּן עוֹלָם שֶׁתְּכַלֶּה שְׁנָתוֹ.

עָרֵב רֵאשׁ הַשָּׁנָה הָרִי מֵעַט רַק דְּלֹא אֲזַלְיִן בְּתַר מַגֵּן שְׁנוֹת עוֹלָם אֲלֵא בְּעֵינָן מִיּוֹם לְיוֹם אֲבָל מִשְׁמַע דְּבִתְחִלַּת הַיּוֹם סָגִי אַע"פ שֶׁחֲסָרוּ כְּמָה שַׁעוֹת רַק בְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה לְבַד בְּעֵינָן שַׁעוֹת וְאַע"ג דְּבְכּוֹלָן בְּעֵינָן יוֹם אֶחָד כְּמוֹ עַד"מ בְּבֵן בְּעֵינָן י"ג שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד זֶהוּ רַק כְּדִי שִׁיְהִי נִשְׁלָם כָּל שְׁנַת הַי"ג שֶׁשְׁלֹשָׁא נִכְנָס יוֹם אֶחָד שָׁל שְׁנַת י"ד א"כ עֲדִינָן גַּם לֹא נִשְׁלָמוּ כָּל י"ג שָׁנָה וְאַנְן בְּעֵינָן י"ג שָׁנִים שְׁלִמִים לְכֹן צ"ל יוֹם אֶחָד מִשְׁנַת י"ד כֵּן מִשְׁמַע בַּרְש"י בְּנִדְהָ (דמ"ז ע"ב) ד"ה בְּכּוֹלֵיהּ פְּרָקִין אֲבָל אַף שְׁנִכְנָס יוֹם אֶחָד בְּשְׁנַת י"ד עֲדִינָן יוֹכֵל לְהִיּוֹת שֶׁחֲסָרוּ לוֹ עֲשָׂרִים שַׁעָה מִי"ג שָׁנִים וְעכ"ז נִחְשָׁב כֵּן י"ג שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד הַמְּשָׁל כְּגוֹן שְׁנוֹלֵד בִּיּוֹה"כ"פ כְּמָה שַׁעוֹת אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם הֵנָּה כְּשֶׁנִּכְנָס לַיִל יוֹה"כ"פ שְׁאַחַר י"ג שָׁנָה נִחְשָׁב לוֹ י"ג שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד וְחַיִּיב לְהִתְעַנּוֹת אַע"פ שֶׁחֲסָרוּ לוֹ עֲשָׂרִים שַׁעוֹת לְמַגֵּן י"ג שָׁנִים מִשַּׁעָה לְשַׁעָה אֲמַנְם הַתּוֹסֵפוֹת בְּעֶרְכִּין שָׁם ד"ה מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵעַתָּה לְעַתָּה מֵעַד תָּנוּם שְׁנַת מְמַכְרוֹ נִפְקָא הַבִּיּאוֹ פְּלוּגְמָא בְּזָה אִם בְּהַנְּדָה דְּסַפ"ה דְּנִדְהָ דְּאֲמַרְיִן פֶּן־לֹא מֵעַתָּה לְעַתָּה אִם סָגִי בְּמִיּוֹם לְיוֹם כַּדְפִירֶש"י וְהַתּוֹסֵפוֹת בְּנִדְהָ שָׁם אוֹ דְּבַעֲיָנָן ג"כ מִשַּׁעָה לְשַׁעָה כְּמוֹ בְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה וְז"ל בְּמַסְכַּת נִדְהָ (דמ"ז סע"ב) פִּי הַר"ר אֶלְחָנָן דְּדוּקָא בְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה בְּעֵינָן מֵעַתָּה לְעַתָּה שַׁעוֹת אֲבָל אֵינָן דְּהִתָּם דְּמָצִי לְמִימְרָא דְּאֲזַלְיִן בְּהֵם בְּתַר שָׁנִים שְׁלֵהֶם וְלֹא בְּתַר שְׁנוֹת עוֹלָם בְּכּוֹלֵהוּ לֹא בְּעֵינָן מֵעַתָּה לְעַתָּה שַׁעוֹת דְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה הוּא דְּגָלִי לִיָּה קָרָא (מְלָשׁוֹן עַד תָּנוּם כו') אֲבָל דְּאֵינָן לֹא וְהַתּוֹסֵפוֹת כְּתוּבוּ כָּאִן הוּא הַדִּין בְּכּוֹלֵהוּ בְּעֵינָן מֵעַתָּה לְעַתָּה שַׁעוֹת דִּילְפִינָן שָׁנָה שְׁנָה מְבִתֵּי עָרֵי חוּמָה כְּדִאָמַר הַש"ס לְקַמְן גְּבִי מְלִתָּא אַחֲרִיתִי עכ"ל וְלְכַאוּרָה נִרְאֶה שֶׁכֵּמ"כ דְּעַת הַתּוֹסֵפוֹת פ"ק דְּר"ה (דָּף יו"ד ע"א) דַּה"ה בְּכּוֹלֵהוּ בְּעֵינָן מַעַל"ע לְשַׁעוֹת שֶׁכְּתוּבוּ שָׁם בַּד"ה בֵּן כ"ד וְז"ל וְלֹא לְכָל מִיָּלִי אֲמַרְיִן דְּיוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה חֲשׁוּב שָׁנָה דְּיָשׁ דְּבָרִים דְּאֵפִי מֵעַתָּה לְעַתָּה בְּעֵינָן כְּדָתָנּוּ בְּפָרָק יוֹצֵא דוֹפָן (דָּף מ"ה סע"א) בֵּן תַּשַּׁעָה שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד בֵּן י"ג שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד בֵּת י"ב שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד דְּאוֹתוֹ יוֹם אֶחָד כְּדִי לְהַשְׁלִים מֵעַתָּה לְעַתָּה כו' עכ"ל וְלְכַאוּרָה פִּי לְהַשְׁלִים מֵעַתָּה לְעַתָּה ר"ל לְשַׁעוֹת אֲבָל אֵינּוּ מוּכָן דְּהָא פִּי וְיוֹם אֶחָד הֵינְנוּ מְקַצֵּת הַיּוֹם כְּכּוֹלוֹ אַע"ג דְּלִיכָא מֵעַתָּה לְעַתָּה מִשַּׁעָה שְׁנוֹלֵד כֵּמ"ש בְּתוֹסֵפוֹת שָׁם (דָּף מ"ד ע"ב) ד"ה שְׁלֵשִׁים יוֹם וְא"ת וְלִימָא כו' דְּלַר' מְאִיר בְּמַקְצֵת הַיּוֹם סָגִי וְלַרְבֵּנָן בְּעֵינָן מֵעַתָּה לְעַתָּה עַד שַׁעָה שְׁנוֹלֵדָה כו' וי"ל דְּקִים לְהוּ דְּלַרְבֵּנָן לֹא בְּעֵינָן מֵעַתָּה לְעַתָּה עכ"ל הָרִי אַע"ג דְּרַבֵּנָן נִקְטוּ בֵּת שְׁלִשְׁתֵּי שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד עכ"ז קִים לְהוּ דְּלֹא בְּעֵינָן לְהַשְׁלִים מֵעַתָּה לְעַתָּה וְשַׁעוֹת כ"א בְּמַקְצֵת הַיּוֹם סָגִי וְצ"ל הַפְּיּוּרָשׁ לְהַשְׁלִים מֵעַתָּה לְעַתָּה לִימִים וְלֹא לְשַׁעוֹת וְכ"כ הַרְשָׁפ"ץ בְּנִדְהָ (דָּף מ"ד) בֵּת שְׁלִשְׁתֵּי שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד וְאֵפִילוּ נוֹלֵדָה בְּסוּף הַיּוֹם וְעַכְשָׁיו הִיא בְּתַחֲלַת הַיּוֹם מְתַקְדָּשֶׁת בְּבִיָּאָה וְכ"כ שָׁם (דָּף מ"ז) ס"פ יוֹצֵא דוֹפָן וְז"ל כָּל הַשָּׁנִים הַנּוֹכְרִים בְּבֵן וּבְבִת פֶּן־לֹא הֵן מֵעַתָּה לְעַתָּה שְׁאַרְיִכִים

שנים של ימות ויום אחד מיהו לא בעינן שעות של ימות אלא פיון שנקנס באותו יום דיו
עכ"ל וע"ד הרשב"ץ שנהו שנים של ימות מעת לעת אע"ג דליכא שעות של ימות כה הוא
פ"ה התוספות דר"ה הנ"ל באומרם דאותו יום אחד להשלים מעת לעת ור"ל אע"ג דליכא
שעות של ימות וכ"כ הט"ז והמ"א בא"ח סי' נ"ג ססע"י יו"ד עמ"ש הרמ"א שם אין לקטן
לעבור לפני התיבה אפי' הגיע לכלל י"ג שנים ביום השבת אין להתפלל ערבית של שבת
דהרי עדיין אין לו י"ג שנה עכ"ל וע"ז פתב הט"ז שם סק"ו ונ"ל דהרי עדיין כו' מבואר
שם (היינו במקרי"ל) הטעם שהרי אנו מתפללין ערבית בע"ש מבע"י משמע דאם
מתפללין ערבית אחר יציאת פוכבים שפיר דמי וכ"כ מו"ח ז"ל עכ"ל וכן המ"א שם
ס"ק י"ג פתב ונ"ל אין לו י"ג פ"ה דבמדינתנו מתפללין ערבית מבע"י והוא לא נכנס
בשנת י"ד עד תחלת ליל שבת שהוא יום שנולד בו אבל אם מתפללין ערבית בלילה
מוטר לירד לפני התיבה והא דאמרינו בכל מקום י"ג שנה ויום אחד פ"ה דבעינן י"ג שנה
של ימים וכיון שמתחיל היום שנולד בו יום אחד קרינו ביה (ב"ח) ונ"ל שגם דעת רמ"א
כה היא עמ"ש סי' נ"ה ס"ט וכ"כ הש"ך בח"מ סי' ל"ה באורו ובסמ"ע עכ"ל המ"א:
קיצור גבי מ"ש ספ"ה דנדה פולן מעת לעת כ' התוספות דלא בעינן בהו מעל"ע לשעות
רק בבתי ערי חומה לבד וכ"ד הרמב"ן וכ"נ מדברי רש"י ובפירוש פב"ת (דל"א ע"א)
הביאו התוספות שכ"ד רבי אלקנה (ולא כמ"ש באו"ת סי' ל"ה בשם ר' אלקנה להפ"ה)
וש' התוספות דערכין שם כ' דה"ה בכולהו בעינן מעל"ע לשעות והש"ך בח"מ רס"י ל"ה
פתב שהלח"מ כ' שכ"ד התוס' פ"ק דר"ה (ד"א ע"א) מיהו י"ל דהתוספות דר"ה ס"ל
ג"כ פדעת הרמב"ן ורש"י וכ"כ הרשב"ץ ספ"ה דנדה וכ"כ הפ"ח בא"ח סי' נ"ג הביאו
הט"ז שם סעיף יו"ד סק"ו והמ"א שם ס"ק י"ג: ועוד דמסייע להו מ"ש בגמרא פ"ק
דמגלה דאין מחשבין שעות לחדשים וכה"ג כ' הבי"ב בא"ח סי' נ"ה בד"ה פתב בספר
האגור ונ"ל ועוד פי חדשים אתה מונה לשנים ואי אתה מונה ימים לשנים עכ"ל וע"ש
בשו"ע סעיף יו"ד ועוד דבכל מקום אמרינו מקצת היום ככולו וכמו גבי מילה זולתי
לענין יום הבראתו דעדיף מיום הנולדו ובעינן מעל"ע לשעות כנ"ל סעיף א' וכן לענין
נזירות תנו במשנה רפ"ג דנזיר (דף י"ו ע"א) וזו עדות העיד ר' פפייס על מי שנזר שתי
נזירות כו' עד שיום שלשים עולים לו מן המנין וע"ש בתוספות ד"ה שיום שלשים הרי
עולה יום שלשים אפילו לשני נזירות וכ"ש שמקצת היום עולה להתחלת נזירות אם נזר
ביום א' קודם שקיעת החמה וכמ"ש התוס' פ"ק דנזיר (ד"ו ע"א) ד"ה ולרב מתנא בענין
מי שנזר שתי נזירות שאם גלח הראשונה ליום שלשים מגלח את השנייה לכתחלה ליום
שלשים דנחשב ל"א יום מיום שלשים מידי דהנה אאדם דמקבל נזירות בחצי היום כו'
עכ"ל ובאדם דמקבל נזירות בחצי היום היינו אפילו שתה יין מקודם משא"כ במי שנזר
שתי נזירות אף שנשלם נזירותו ביום שלשים א"א לו לשנות יין דהא כבר קבל עליו
נזירות השני מקודם אבל מי שמקבל עליו נזירות מחדש ביום א' עד"מ אע"פ שפבר
שתה יין באותו היום קודם שקבל עליו הנזירות כשאח"כ קבל עליו הנזירות באותו יום
אזי מקצת היום עולה לו מן המנין ולא דמי להא דמתענין לשעות ואמר רב חסדא פ"ק
דמענית והוא שלא טעם כל היום דזהו לענין תפלת תענית שלא יתפלל תפלת תענית כל
היום אבל לענין נזר אם קבל עליו תענית לשעות אף אחר שאכל צריך לקיים קבלתו
וכמו שהביא הרא"ש שם פ"ק דתענית להשוות הירושלמי דאומר דמתענין לשעות

אָפּילוּ אַחַר שְׁאָכַל עִם הַשֵּׁס שְׁלָנוּ דְאוֹמַר וְהוּא שְׁלֵא טַעַם כְּלוּם דְהַשֵּׁס שְׁלָנוּ קְאָמַר
לְעֵנֵן תְּפִלַּת תְּעֵנִית וְהִירוּשְׁלָמִי קְאָמַר לְעֵנֵן שְׁצָרִיף לְקַיִים נְדָרוֹ דְלֵא תִימָא שְׁלֵא
מְקַרִינְדָר כּוֹ עכ"ל וְעֵינֵן מְזַה בְּהֶר"ן שֵׁם תּוֹף ד"ה גְרָסִינוּ בְּגַמְרָא מִתְעַנִּין לְשַׁעוֹת וְע"ש
בש"ג ד"ה רַבִּינוּ הַשְּׁמִיט דִּין מִתְעַנִּין לְשַׁעוֹת וְעוֹד דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין תְּעֵנִית וּבֵין נְזִירוֹת
דְתְעֵנִית עֵינֵנוּ עֵינוּי הַנְּפֹשׁ מְאָכִילָה וְשִׁתְיָהּ וְכִינֵן שְׁפָכָר אָכַל וְשִׁתָּהּ בְּחֻצֵי הַיּוֹם א"כ מַה
שְׁאִינוּ אוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ בְּהַנְּשָׂאָר מִן הַיּוֹם אִינוּ תְעֵנִית אָכַל לְעֵנֵן נְזִירוֹת שְׁאִינוּ עֵנֵן תְּעֵנִית
כ"א שְׁמַצְעַר עֲצָמוֹ מִן הַיִּין שְׁפִיר י"ל שְׁאֵע"פ שְׁאָכַל וְשִׁתָּהּ נִחְשָׁב לְצַעַר מַה שְׁמַצְעַר
א"ע מִן הַיִּין בְּחֻצֵי יוֹם הַנְּשָׂאָר לְכֵן גַּבִּי נְזִירוֹת וְדַאי י"ל שְׁמִי שְׁמַקְבֵּל עָלָיו נְזִירוֹת אָף
בְּחֻצֵי הַיּוֹם נִחְשָׁב מְקַצֵּת הַיּוֹם כְּכֹלֹו וְעוֹד דְּגַבִּי נְזִירוֹת הֲרִי מְקַצֵּת יוֹם מְצַטְרֵף לִיָּמִים
הַרְבֵּה שְׁאֲחַרְיוֹ: קִיצוֹר דְּגַבִּי נְזִירוֹת נִרְאֶה דְמְקַצֵּת הַיּוֹם כְּכֹלֹו אָף אִם שִׁתָּהּ יֵין תְּחַלֵּה
וְקַבֵּל אֲח"כ עָלָיו נְזִירוֹת נִחְשָׁב מְקַצֵּת הַיּוֹם לִיּוֹם א' לְעֵנֵן נְזִירוֹת וּמְגַלַּח לִיּוֹם שְׁלִשִׁים
וְאָחַד וְאִם גִּלַּח לִיּוֹם שְׁלִשִׁים יָצָא וְלֹא דְמִי לְהָא דְלְעֵנֵן מִתְעַנִּין לְשַׁעוֹת בְּעֵינֵן שְׁלֵא יִטַעַם
ג"כ כָּל הַיּוֹם דְּזַהוּ רַק לְעֵנֵן תְּפִלַּת עֵנֵנוּ אָבַל צָרִיף לְקַיִים נְדָרוֹ אָף אִם אָכַל וְשִׁתָּהּ תְּחַלֵּה
וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין תְּעֵנִית לְנְזִירוֹת: ד' וְנִחְזוֹר לְעֵינֵינוּ דְמַכְּל הַנְּ"ל יֵשׁ רְאִיָּה דְלְעֵנֵן אִם
אָמַר שְׁאִינִי טוֹעַם יֵין חֲדָשׁ אָחַד אַע"ג דְּאֶסוּר מִיּוֹם לִיּוֹם לֹא בְּעֵינֵן לְשַׁעוֹת דָּאִם נְדָר חֻצֵי
יוֹם בַּט"ו לְחֲדָשׁ תַּמּוּז י"ל דְּמִן תַּרְסָן בֵּינֵן בְּתַחֲלַת יוֹם ט"ו לְחֲדָשׁ אָב וְשְׁלֵא כְּדַבְרֵי הַשֵּׁ"ף
מִשׁוּם דְּמְקַצֵּת הַיּוֹם כְּכֹלֹו וְכֵן מִשְׁמַע מִפִּי הָרֵא"ש שֵׁם בְּמִשְׁנֵה רַפ"ח דְּנִדְרִים גַּבִּי קוֹנָם
יֵין שְׁאִינִי טוֹעַם כּוֹ וְאִם אָמַר יוֹם אָחַד שְׁבַת אַחַת חֲדָשׁ אָחַד כּוֹ אֶסוּר מִיּוֹם לִיּוֹם וְנ"ל
אִם עוֹמֵד בְּאֲמַצְעַ הַיּוֹם וְאָמַר יוֹם אָחַד אֶסוּר עַד לְמַחֵר כְּעַת הַזֹּאת וְכֵן אִם אוֹמַר בְּשִׁמוּנָה
בְּחֲדָשׁ וְאָמַר חֲדָשׁ עָלֵי אֶסוּר עַד שְׁמוּנָה לְחֲדָשׁ הַבָּא וְכֵן בְּשִׁנָּה וְכֵן בְּשִׁמְטָה עכ"ל הִנֵּה רַק
גַּבִּי יוֹם אָחַד אֶסוּר יוֹם שְׁלֵם לְשַׁעוֹת אָבַל גַּבִּי חֲדָשׁ אָחַד דַּכ' דְּאֶסוּר עַד שְׁמוּנָה לְחֲדָשׁ
הַבָּא מִשְׁמַע רַק עַד תְּחַלַּת יוֹם שְׁמִינִי אַע"פ שְׁנִדָר בְּחֻצֵי הַיּוֹם דַּל"כ ה"ל לְבָאָר כְּמוֹ
שְׁבִיָּאָר הַשֵּׁ"ף דָּאִם נְדָר בְּחֻצֵי יוֹם שְׁמִינִי אֶסוּר עַד חֻצֵי יוֹם שְׁמִינִי שְׁל חֲדָשׁ הַבָּא וְלָמָּה
סַתֵּם דְּבָרָיו רַק עַד יוֹם שְׁמִינִי א"כ מִשְׁמַע דַּס"ל דְּדוֹקָא גַּבִּי יוֹם אָחַד הוּא דְמַחְשָׁבִין שַׁעוֹת
מִשָּׂא"כ גַּבִּי חֲדָשׁ אָחַד אֵין מְחַשְׁבִּין שַׁעוֹת וּמִן תְּחַלַּת יוֹם שְׁמִינִי וְהֵאֵי עַד יוֹם שְׁמִינִי
הַיִּינוּ עַד וְלֹא עַד בְּכָלֹל ר"ל שְׁאֶסוּר עַד תְּחַלַּת יוֹם שְׁמִינִי דַּאִין לוֹמַר עַד יוֹם שְׁמִינִי וְעַד
בְּכָלֹל דַּא"כ הִפִּי שְׁאֶסוּר כָּל יוֹם שְׁמִינִי וְהֵא לִיכָּא לְמ"ד דְּאָף לְהַרְמַב"ם וְהַשֵּׁ"ף מִן תַּרְסָן
בְּשַׁעוֹת הַנּוֹתְרִים מִיּוֹם שְׁמוּנָה בְּחֲדָשׁ אַחַר שַׁעָה שְׁנִדָר וַא"כ ה"ל לְהַרְא"ש לְפָרֵשׁ דְּאֶסוּר
עַד שַׁעָה שְׁנִדָר בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי וּמִדְּסַתֵּם עַד יוֹם שְׁמִינִי לְחֲדָשׁ הַבָּא מִשְׁמַע דְּלֹא בְּעֵינֵן שַׁעוֹת
א"כ מִשְׁמַע יוֹתֵר עַד וְלֹא עַד בְּכָלֹל וְכֵן מִשְׁמַע מְלִשׁוֹן הֶר"ן שֵׁם וְנ"ל וְאִם אָמַר יוֹם אָחַד
שְׁבַת אַחַת כּוֹ מִיּוֹם לִיּוֹם כְּלוֹמַר הִיָּקָף אָחַד וּבְיוֹם אָחַד אֶסוּר מַעַת לַעַת עכ"ל מִשְׁמַע
בְּיוֹם אָחַד חֲשׁוּב הִיָּקָף אָחַד מַעַת לַעַת לְשַׁעוֹת אָבַל שְׁבַת אַחַת חֲשׁוּב הִיָּקָף אָחַד עַד תְּחַלַּת
יוֹם שְׁמִינִי לְאוֹתוֹ יוֹם שְׁנִדָר כַּדְפִירֵשׁ י.

וְכִמוֹ עַד"מ אִם נְדָר בְּיוֹם הַשְּׁבַת שַׁעָה שְׁלִישִׁית אַחַר חֻצֵי הַיּוֹם לְהִיּוֹת אֶסוּר שְׁבַת אַחַת
מִן תַּרְסָן בְּתַחֲלַת יוֹם הַשְּׁבַת וְאַע"פ שְׁאִין כָּאֵן שְׁבַעָה מַעַת לַעַת וְכִמוֹ גַּבִּי מִילָה אִם נוֹלַד
בְּשְׁבַת קוֹנָם שְׁקִיעַת הַחֲמָה מְלִין אוֹתוֹ בְּתַחֲלַת יוֹם הַשְּׁבַת הַבָּא אֶלָּא דְמִילָה דְּנִקָּא בְּיוֹם
וְכִאֵן לְעֵנֵן נְדָר י"ל דְּמִן תַּרְסָן מִתְחַלַּת לֵיל שְׁבַת הַבָּא כָּל שְׁהוּא וְדַאי לִילָה וְעֵינֵן בְּבֵית מַאִיר
ס' נ"ג ס"ב ס"ל ג"כ הִיכָּא דְלֹא בְּעֵינֵן שַׁעוֹת מִן תַּרְסָן ג"כ מִתְחַלַּת הַלִּילָה וַא"צ לְהַמְתִּין

עד תחלת היום ועיין בפירש"י פ"ק דמגלה (דף ה' ע"א) בד"ה מניין שאין מונים ימים לשנים ונ"ל פגון דאמר קונם יין שאיני טועם לשנה מונה י"ב חדש מיום ליום ואם נדר באחד בניסן אסור עד אחד בניסן הבא כו' עכ"ל לענינינו דאין לומר עד ועד בכלל ושפל יום אחד בניסן הבא אסור דאין טעם לזה א"ו הוא ג"כ עד ולא עד בכלל דהא לא הזכיר אסור שעות ביום אחד בניסן הבא ואדרבה שם נזכר דאין מחשבין שעות לתקדים וכ"ש לשנים וא"כ אין לה לפרש רק עד ולא עד בכלל ע' ספר בית מאיר דף מ"ב סע"ד:.

קיצור שי"ל דלענין חדש אחד אע"ג דאסור מיום ליום לא בעינן לשעות וכן משמע מפי הרא"ש והר"ן במשנה רפ"ח דנדרים דדוקא ביום אחד מחשבין שעות ולא כן בחדש אחד ואפילו בשבת אחת ולכן י"ל דשרי ביום שמיני לחדש שכ' הרא"ש היינו אפילו בתחלת הלילה וכן בשבת אחת ועיין בפירש"י פ"ק דמגלה (דף ה' ע"א): ה אף קצת קשה אמאי לא פירש"י שם הא דאין מונין שעות לתקדים על כה"ג דאם אמר שאיני טועם יין חדש אחד אע"ג דאסור חדש אחד לימים עכ"ז לא בעינן שעות פנ"ל סעיף ד' ומדוע פירש פגון האומר זה גיטף אם לא באתי מפאן עד חדש זה והיה חדש חסר ובא משחשיכה ליום כ"ט אין אומרים עדיין הוא בתוך החדש שהרי חדשה של לבנה כ"ט יום ומחצה ויש לתרץ דרוצה לפרש דומיא דאין מונין ימים לשנים והיינו דפירושו יש לפרש אף אם לא עמד בח' לחדש עד"מ כ"א בתחלת החדש וכן בענין שעות לתקדים לפירושו א"צ לפרש דוקא שגדר בתחלתו ולא בתחלתו כ"א אף אם אמר בתחלת (החדש) [היום] זה גיטף אם כו' ועוד ראיה לזה דהא גבי פדיון הבן דבעינן חדש ומעלה היינו אחר שלשים יום כמ"ש במשנה וגמרא פרק יש בכור (דף מ"ט ע"א) אעפ"כ נראה שאין מחשבין שעות ואם נולד ביום השבת קודם שקיעת החמה י"ל דרשאי לפדותו תחלת ליל שני בשבת שלאחר ד' שבועות אע"ג דליכא רק כ"ט מעת לעת ושעה א' מיום הנולדו א"ו משום מקצת יום ככולו חשבינן מקצת יום השבת ככולו היינו מקודם ששקעה החמה ועד ששקעה וביהש"מ נחשב ליום ועוד כ"ט ימים מיום א' זה עד סוף יום א' שאחר ד' שבועות ויום א' בשבת שאח"כ.

עד שבתחלת ליל ב' נק' חדש ומעלה דהיינו מעלה מן חדש של שלשים יום אע"ג דבאמת ליכא רק כ"ט מעל"ע ושעה א' מעת הנולדו. ועיין ביו"ד סי' ט"ו בפתחי תשובה שם סק"ב לענין שמונה ימים בבמה דהפמ"ג ס"ל דדוקא כשהיום שמיני הוא אחר ז' מעל"ע וא"כ ה"ה לענין ל"א באדם אכן כל האחרונים שם חלקו עליו ועיין תב"ש סי' י"ד ונחזי אנו הנה ז"ל הש"ס פרק יש בכור דמ"ט ע"א (משנה) מת הבן בתוך שלשים (אבכורות ונדאין דעלמא קאי נמי) אע"פ שנתן לפהו יחזיר (דנפל הנה ולא מיחייב בפדיון עד לאחר שלשים) לאחר שלשים יום אע"פ שלא נתן יתן מת ביום שלשים פיום שלפניו (אע"פ שנתן יחזיר לו) רע"ק אומר אם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן מ"ט דרבנן גמר חדש חדש ממדבר (פתיב הקא בפ' קרח י"ח י"ו ופדויו מן חדש תפדה וכתוב בפ' במדבר ג' ט"ו פקוד את בני לוי כו' כל זכר מן חדש ומעלה תפקדם) מה התם ומעלה (משמע לאחר שלשים) אף ה"נ ומעלה ורע"ק מספקא ליה מדאצטריה למיכתב למעלה גבי ערכיו (ואם מן ששים שנה ומעלה כו' וה"ה לענין בן חדש דיום שלשים פלמטה אע"ג דלהקל ולא גמר חדש חדש ממדבר דלא יהא ערה עד לאחר שלשים) ולא גמרי ממדבר הווי להו שני כתובים הבאים כאחד וכל שני כתובים הבאים כאחד אין

מְלַמְדִין (על פְּדִיּוֹן הַבֵּן) וְהִנֵּה גַבֵּי עֶרְכִין ג"כ שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנֵה פ"ג דְּעֶרְכִין (דף י"ח) יוֹם שְׁלֹשִׁים כְּלִמְטָה מְמַנּוּ מִשְׁמַע הָא יוֹם ל"א לְלִידְתוֹ חָשׁוּב בֶּן חֲדָשׁ וּמַעֲלָה מִשְׁמַע אַע"ג דְּלִיכָא שְׁעוֹת וְשְׁלִימוֹת דַּאֲת"ל דְּשְׁעוֹת בְּעֵינָן א"כ תִּמְצָא שְׁגָם יוֹם ל"א עַד קְרוֹב לְסוּפּוֹ יְהִיָּה כְּלִמְטָה מְמַנּוּ כְּגוֹן אִם נוֹלַד בְּשַׁבָּת מְעַט קוֹנְדָם שְׁקִיעַת הַחֲמָה א"כ לְעֵנָן מִיָּלָה מוֹהֲלִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת הַבָּא אַע"ג דְּלִיכָא שְׁבָעָה מַעַל"ע עכ"ז נְחָשׁב שְׁמוֹנֵה יָמִים כַּמֶּש"ל סְעִיף א' א"כ גַּם לְעֵנָן פְּדִיּוֹן הַבֵּן נִרְאָה דְּבִיּוֹם ב' שְׁאַחַר ד' שַׁבָּתוֹת מְלִידְתוֹ נְחָשׁב יוֹם ל"א הֵינּוּ דְּמַחְשָׁבִין יוֹם שְׁנוֹלַד בּוֹ ג"כ יוֹם אֶחָד כְּמוֹ לְעֵנָן מִיָּלָה וְיוֹם ל"א נְחָשׁב מִתְחַלֵּת לִילָה שְׁל יוֹם ל"א כַּמֶּש"ש בַּבֵּאָה"ט ס' ש"ה סְעִיף י"א ס"ק י"ב וְא"כ כְּשֶׁנוֹלַד בְּשַׁבָּת מְעַט קוֹנְדָם שְׁקִיעַת הַחֲמָה אֲזִי פוֹדִין אוֹתוֹ תְּחִלַּת לַיִל ב' עִם הַיּוֹת דְּלִיכָא רַק כ"ט מַעַל"ע שְׁלִימִים וּפּוֹרְתָא דְּהֵינּוּ עֲרָף שְׁעָה אַחַת וְכֵן לְעֵנָן עֶרְכִין נְחָשׁב מִבֶּן חֲדָשׁ וּמַעֲלָה דַּאֲל"כ אֵלָא דְּבַעֲיָנוּ לְמַעֲלָה מִשְׁלֹשִׁים יוֹם שְׁלִימִים לְעֵנָן פְּדִיּוֹן הַבֵּן וְלְעֵנָן עֶרְכִין אִיף תְּנִן לְעֵנָן עֶרְכִין יוֹם שְׁלֹשִׁים כְּלִמְטָה מְמַנּוּ וְכֵן לְעֵנָן פְּדִיּוֹן הַבֵּן יוֹם שְׁלֹשִׁים כְּלִפְנֵי מִשְׁמַע הָא יוֹם ל"א לְעוֹלָם הָוֵי כְּלִאֲחֲרֵי וְהָרִי לַפ"ז מְצִינוּ דְּגַם יוֹם ל"א פְּחוֹת שְׁעָה נְחָשׁב רַק יוֹם שְׁלֹשִׁים דְּהֵינּוּ כֹּל יוֹם ב' שְׁלֵאֲחַר ד' שַׁבָּתוֹת עַד מְעַט קוֹנְדָם שְׁקִיעַת הַחֲמָה אִם לֹא שְׁנֵאֲמ' דְּפִי יוֹם שְׁלֹשִׁים הֵינּוּ ג"כ כֹּל הַמַּעַת לַעַת הַשְּׁלֹשִׁים מִשְׁעַת לִידְתוֹ וְכ"ז דוֹחַק וְגַם יוֹם שְׁמִינֵי שְׁל מִיָּלָה יוֹכִיחַ כַּנ"ל א"ו מִשׁוּם דְּמַקְצָת יוֹם לִידְתוֹ שְׁקוֹנְדָם שְׁקִיעַת הַחֲמָה נְחָשׁב כְּכּוֹלוֹ לְכֵן בְּתַחֲלַת לַיִל ב' שְׁאַחַר אַרְבָּעָה שָׁבועוֹת נִק' בֶּן חֲדָשׁ וּמַעֲלָה דְּהֵינּוּ יוֹתֵר מִחֲדָשׁ: קִיּוּצוֹר: דְּקַצַּת קָשָׁה אֲמַאי לֹא פִירֵשׁ"י שְׁם גַבֵּי הָא דְּאִין מוֹנִין שְׁעוֹת לְחֲדָשִׁים עַל כַּה"ג וַיֵּשׁ לְתַרְזֵי דְּרוּצָה לְפָרֵשׁ דּוּמְיָא דְּאִין מוֹנִין (שְׁעוֹת) [יָמִים] לְשָׁנִים וְעֵינָן בְּסִפְר טוֹרֵי אֶבֶן בְּמַגְלָה דָּף ה' ע"א ד"ה מְנִין שְׁאִין מוֹנִין יָמִים לְשָׁנִים וְכֵן דְּאִין מוֹנִין שְׁעוֹת לְחֲדָשִׁים ג"כ בְּאִנְפֵן אַחַר מִפִּירֵשׁ"י וְהִנֵּה גַבֵּי פְּדִיּוֹן הַבֵּן דְּבַעֲיָנוּ אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם וְכֵן לְעֵנָן עֶרְכִין דְּיוֹם שְׁלֹשִׁים כְּיוֹם שְׁלִפְנֵי אַעפ"כ נִרְאָה דְּאִין מְחָשָׁבִין שְׁעוֹת וְאִם נוֹלַד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מְעַט קוֹנְדָם שְׁקִיעַת הַחֲמָה י"ל בְּתַחֲלַת לַיִל יוֹם שְׁנֵי שְׁלֵאֲחַר אַרְבָּעָה שָׁבועוֹת אַע"ג דְּלִיכָא רַק כ"ט מַעַל"ע מְלִידְתוֹ נִקְרָא חוֹדֶשׁ] דַּאֲל"כ אִיף אֲמַרִּינוּ לְעֵנָן פְּדִיּוֹן הַבֵּן רַק יוֹם שְׁלֹשִׁים כְּיוֹם שְׁלִפְנֵי וְכֵן לְעֵנָן עֶרְכִין יוֹם שְׁלֹשִׁים כְּלִמְטָה מְמַנּוּ הָא לְפַעְמִים גַּם יוֹם ל"א כְּלוֹ פְּחוֹת שְׁעָה אַחְרוֹנָה חָשׁוּב כְּלִמְטָה מְמַנּוּ: וְנִשְׁחָב לְשִׁאֲלֵתֵינוּ דַּאֲל"כ כַּמֶּש"ל לְעֵנָן נְדָרִים אִם נִדְרַ בַּט"ו לְחֲדָשׁ תְּמוּזָה שְׁאִינוּ טוֹעֵם יֵין חֲדָשׁ אֶחָד וְטוֹעֵם יֵין לַיִל ט"ו בְּאָב יָצָא י"ח נְדָרוֹ כִּי יוֹם ט"ו תְּמוּזָה נְחָשׁב יוֹם שְׁלֵם וְא"כ סוּף יוֹם י"ד בְּאָב נִשְׁלַם חֲדָשׁ אֶחָד כְּמוֹ דְּלְעֵנָן פְּדִיּוֹן הַבֵּן וְלְעֵנָן עֶרְכִין נִשְׁלַם חֲדָשׁ אֶחָד בַּכ"ט יוֹם מַעַל"ע וּמְעַט כַּנ"ל אֵלָא דְּהֵתָם לְעֵנָן פְּדִיּוֹן הַבֵּן וְלְעֵנָן עֶרְכִין בְּעֵינָן חֲדָשׁ דְּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּמַעֲלָה מִשׁוּם דְּבַלְשׁוֹן תּוֹרָה חוֹדֶשׁ הֵינּוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם וְעֵינָן בְּתוֹסַפֶּת פ"ק דְּסִנְהֶדְרִין (דִּי"א א') ד"ה רִשְׁבִּי"ג אוֹמֵר חֲדָשׁ כְּתִבוּ בְּחֹד תִּירוּץ דְּלִשׁוֹן תּוֹרָה לְחוּד וְלִשׁוֹן חֲכָמִים לְחוּד דְּבַלְשׁוֹן חֲכָמִים סְתָם חֲדָשׁ הוּא חֲדָשׁ חֲסַר דְּהֵינּוּ כַּמֶּש"ל יוֹם וְכֵן לְעֵנָן נְדָרִים י"ל כַּמֶּש"ש הַשְּׁ"ף בִּי"ד ס' ר"ך ס"ה ס"ק י"ג דְּהֵינּוּ כְּפִי הַחֲדָשׁ שְׁנִדְרַ בּוֹ וְאִם חֲסַר חֲסַר וְאִם מְלֵא מְלֵא וְא"כ נִשְׁלַם חֲדָשׁ אֶחָד סוּף יוֹם י"ד בְּאָב דְּהֵינּוּ לְפִי שְׁחֲדָשׁ תְּמוּזָה הוּא חֲסַר וְלָכֵן כְּשִׁשְׁתָּה יֵין תְּחִלַּת לַיִל ט"ו בְּאָב י"ל יָצָא י"ח נְדָרוֹ וְאַע"ג דְּהֶרְמַב"ם וְרִי"ו ס"ל דְּגַם לְעֵנָן נְדָרִים אֲמַרִּינוּ חֲדָשׁ הֵינּוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם וְעֵינָן תְּשׁוּ ח"צ ס' קי"ד לְעֵנָן עוֹנָה בִּינוּגִית שְׁלֹשִׁים יוֹם וּבְדַבְרֵי הַגָּאוֹן אַאזמ"ו ו"ל ס' קפ"ט סְעִיף א'] וּבְמִשְׁנֵה ר"פ הַמְדִיר אֶת אֲשֶׁתוֹ מְלִיקְהוֹת לוֹ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם יַעֲמִיד פְּרָנְס

כו' ריה"ו אומר בְּיִשְׂרָאֵל חֵדֶשׁ אֶחָד יָקִיִּים וּבִגְמָרָא שָׁם (דע"א א') הֵיִינוּ ת"ק (דְּאִיְהוּ נְמִי שְׁלֵשִׁים יוֹם קֶאָמֶר) רְבָא אָמַר חֵדֶשׁ מְלֵא וְחֵדֶשׁ חֶסֶר אֵינְפָא בִּינְיָהוּ וְע"ש בִּשְׁט"מ בְּשָׁם רַש"י מְהֵדוּרָא קֶמָא וְז"ל ת"ק סָבַר חֵדֶשׁ מְלֵא פְּדָאֶמֶר עַד שְׁלֵשִׁים כּו' וְרִיָּה"ו חֵדֶשׁ חֶסֶר קֶאָמֶר וְכִינּוּן שְׁנַכְנַס יוֹם שְׁלֵשִׁים הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ לְהוֹצִיא וּלְיַתֵּן פְּתוּבָה רַש"י בְּמְהֵדוּרָא קֶמָא עַכ"ל וְת"ק י"ל דְּלֹא פְּלִיג לֹמַר דְּחֵדֶשׁ הֵיִינוּ מְלֵא אֶלָּא מְשׁוּם דְּלֹא הִזְכִּיר הַמְדִיר כָּלֵל חֵדֶשׁ הָרִי חֵדֶשׁ אֶחָד דְּקֶאָמֶר רִיָּה"ו בְּמַתְנִיתוּן הַפְּרִוּשׁ חֵדֶשׁ חֶסֶר וְכִינּוּן שְׁנַכְנַס יוֹם שְׁלֵשִׁים הָנִי לְאַחַר חֵדֶשׁ לְכֹן הֵיכָא שְׁהַחֵדֶשׁ שְׁנַדָּר הָנִי חֶסֶר י"ל כַּמ"ש הַש"ךְ בְּזֵה דְּאָף הֶרְמַב"ם וְרִיָּה"ו יוֹדוּ דַּא"צ שְׁלֵשִׁים יוֹם אֶלָּא דְּלְדַבְּרֵי הֶרְמַב"ם צְרִיף כ"ט יוֹם מְשַׁעָה לְשַׁעָה וּכְבָר נִתְבָּאֶר אֲשֶׁר חוֹלְקִים ע"ז גְּדוּלֵי הֶרְאֻשׁוֹנִים: קִצְוֹר.

אם נדר ביום ט"ו בתמוז שאינו טועם יין חֵדֶשׁ אֶחָד נְשַׁלֵּם הַנְּדָר סוּף יוֹם י"ד בְּאָב דְּהֵיִינוּ לְפִי שְׁחֵדֶשׁ תַּמּוּז הוּא חֶסֶר וְלָכֵן אִם שָׁתָה יִין תַּחֲלַת לַיִל ט"ו בְּאָב יֵצֵא י"ח נְדָרוֹ אַע"ג דְּלִיכָא רַק כ"ח מַעַל"ע נְעוּד פְּמָה שְׁעוֹת קֶצֶת רְאָיָה ע"ז מר"פ הַמְדִיר מְהָא דְרִיָּה"ו דְּאָמַר חֵדֶשׁ אֶחָד יָקִיִּים עַכ"פ כְּשִׁאוּמֶר חֵדֶשׁ אֶחָד וְהַחֵדֶשׁ שְׁנַדָּר הֵיָה חֶסֶר כַּנְּדוּן שְׁאִילְתִּינוּ סְגִי לְפַעְמִים בַּכ"ח מַעַל"ע וְכַמָּה שְׁעוֹת: ז וְהֵנָּה פ"ק דר"ה (די"ב ע"ב) הַמְּוֹדָר הַנְּאָה מְחַבְּרֵי לְשָׁנָה מוֹנָה י"ב חוֹדֶשׁ מִיּוֹם לַיּוֹם וּבִטּוּרֵי אֲבָן שָׁם הַעֲלָה דְמוֹדָר הַנְּאָה לְשָׁנָה מְשַׁמַּע כְּמוֹ שְׁנָה זֹה שֶׁל שְׁעַת נְדָרוֹ וְעִיָּן בְּנְדָרִים פְּרָק קוֹנָם (דס"ג ע"א) בְּהֶר"ן בְּהַמְשָׁנָה קוֹנָם יִין שְׁאִינִי טוּעֵם הַשְּׁנָה (שָׁם סע"א) וְז"ל וְאֵנִי חוֹכֵף עוֹד לֹמַר דְּאֶפִּילוּ בְּנְדָר שְׁנָה אַחַת סַתֵּם אֲסוּר בָּהּ וּבְעַבּוּרָה דְּמִסְתַּמָּא שְׁנָה זֹה מְשַׁמַּע כּו' עַכ"ל וְזֵה פְּהֶרַמְב"ם שָׁם וְלֹא פְּהֶרַשְׁב"א שְׁהִבִּיא הֶר"ן שָׁם וְכ"פ בִּשְׁ"ע ס' ר"כ ס"ז וְא"כ אָף אָנוּ נֹאמֶר בְּנוֹדָר לְחֵדֶשׁ אֶחָד דְּמְשַׁמַּע ג"כ חֵדֶשׁ זֶה שֶׁל שְׁעַת נְדָרוֹ כ"ש הֵכָא בְּשְׁאִילְתִּינוּ שְׁהַנְּוֹדָר אָמַר שְׁהֵיָה כַּנְּוֹנְתוֹ לְחֵדֶשׁ זֶה שְׁנַדָּר בּוֹ וְהֵיָה דְמוֹנָה מִיּוֹם לַיּוֹם מ"מ כִּינּוּן הַחֵדֶשׁ הֵיָה חֶסֶר נְרָאָה דְסָגִי ג"כ בְּמִיּוֹם לַיּוֹם דְּהֵיִינוּ כ"ט יָמִים אַע"פ שְׁאִין בָּהֶם רַק כ"ח מַעַל"ע נְעוּד פְּמָה שְׁעוֹת וְזָכַר לְדָבָר עוֹד בְּטוּש"ע יו"ד ס' קפ"ט ס"ו אַע"פ שְׁאֶחָד מְלֵא וְאֶחָד חֶסֶר אֵין מְדַקְדָּקִין בְּכָף: וְנָשׁוּב לְעַנְיָן אִם בְּעִינָן שְׁעוֹת הֵנָּה הַמַּל"מ פ"ב מַה' אִישׁוֹת דִּין כ"א וְז"ל הַחֲלֻקָּה הֶרְבִּיעִית דְּבַעֲיָנָן שְׁנַיִם שְׁלִמּוֹת מַעַת לַעַת מְמַשׁ וּנְפ"מ לְשְׁעוֹת כַּגוֹן הֵהִיא דְאַמְרִינוּן פ"ב דְּזַבְּחִים (דכ"ה סע"ב) וּבְבַכּוֹרוֹת פְּרָק עַל אֵלוֹ מוּמִיָן (דל"ט ע"ב) אָמַר רְבָא זֹאת אוֹמְרַת שְׁעוֹת פּוֹסְלוֹת בְּקֶדְשִׁים כַּגוֹן כְּבֶשׂ דְּרַחֲמָנָא אָמַר שְׁיֵהִי בֶן שְׁנָה וְאִם נוֹלַד בְּר"ח נִסָּן לַעַת עָרַב אָף שְׁבַר"ח נִסָּן הֵבֵא בְּתַחֲלָתוֹ נְמַצָּא שְׁנַכְנַס בְּשָׁנָה שְׁנַיִיָה שְׁכָבַר שְׁלֵמוֹ לוֹ י"ב חֵדֶשׁ מ"מ מוֹתֵר לְהַקְרִיבוֹ בְּר"ח נִסָּן עַד הָעָרַב לְפִי שְׁלֵא שְׁלָם לוֹ שְׁנָה תְּמִימָה מַעַת לַעַת מְשַׁעַת הַלִּידָה עַד שְׁעַת הָעָרַב וְנִמְצָא שְׁדָבָר זֶה הוּא קוֹלָא לְגַבֵּי קְדָשִׁים דְּאִי לָאו הֵיא דִּינָא תִּיכְרָף שְׁנַכְנַס ר"ח נִסָּן הֵיָה נְפֶסֶל הַכְּבֶשׂ עַכ"ל וְאֶפ"ל דְּמְשַׁמַּשׁ ג"כ חוּמְרָא אִם נְדָר לְהִבִּיא כְּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ צְרִיף לְהִבִּיא כְּבֶשׂ שְׁיֵהִי לוֹ שְׁנָה מִיּוֹם לַיּוֹם וּמְשַׁעָה לְשַׁעָה וַצ"ע וּמ"מ מְשַׁמַּע בְּגְמָרָא שָׁם דְּכָל הַשְּׁעָה כְּשֶׁר הוּא וְלֹא נְפֶסֶל רַק בְּשַׁעָה עֲשִׁירִית וּמ"מ צ"ע דְּהָא אָמְרִינוּן פ"ק דְּפֶסְחִים (דִּי"א) דְּאָדָם טוּעָה בְּשָׁנֵי שְׁעוֹת וְא"כ אֵיף מוֹתֵר לְהַקְרִיבוֹ בְּשַׁעָה ט' שְׁנוֹלַד בָּהּ שְׁמָא עַכְשָׁיו זֶהוּ שַׁעָה יו"ד.

וַצ"ע וְז"ל הֶרְמַב"ם פ"א מַה' מַעַת הַלְכָה י"ג שְׁעוֹת פּוֹסְלוֹת בְּקֶדְשִׁים אִם הוֹסִיפוּ שַׁעָה אַחַת אוֹ פְּחָתוֹ שַׁעָה א' פּוֹסְלִין עַכ"ל וְהֵנָּה הָא דְהוֹסִיפוּ שַׁעָה א' בִּיָּאֵר שָׁם אֵף עַנְיָן אִם פְּחָתוֹ צ"ל שְׁהִרִי אִם חֲזִיב לְהִבִּיא כְּבֶשׂ כְּשֶׁר מִיּוֹם לְמ"ד וְאֵילָף וְאָף בְּיוֹם שְׁמִינֵי כְּמַבּוֹאֵר

במשנה ספ"ק דפרה עוד כ' המל"מ וז"ל ובשאר השנויים פאן לא נתבאר אי בעינן מעל"ע ממש דומיא דקדשים ובתי ערי חומה או לא: והתוספות כתבו דדוקא גבי קדשים ובתי ערי חומה בעינן מעל"ע ממש לשעות כו' וכ"כ הרשב"א בחידושו כו' אף ראיתי לרש"י בס"פ השג יד (די"ח סע"ב) שכתב מעת לעת אותו יום ואותה שעה לשנה הבאה ע"כ משמע דס"ל דכל השנויין שם בכללם בעינן מעל"ע דשעות עכ"ד.

והנה רש"י עצמו בנדה ס"פ יוצא דופן (דמ"ז סע"ב) ד"ה מעת לעת מיום ליום ולא אמרינן למנין עולם שתכלה שנתו ערב ר"ה עכ"ל ולא הזכיר כמ"ש ס"פ השג יד אותו יום ואותה שעה כ"א מיום ליום דהיינו אותו יום משמע שא"צ ג"כ אותו שעה אלא דצ"ע דהא קאי ג"כ אקדשים ובתי ערי חומה ובהנהו בעינן שעות כנ"ל וצ"ל דמשום דבהשאר לא בעינן שעות ע"כ הזכיר רק מיום ליום א"כ שפא חזר בו מפירושו ס"פ השג יד או דעכ"פ מספקא ליה וראיה לזה דהנה בס"פ יוצא דופן שם (דמ"ח ע"א) אמרינן שבת ושבבת למאי הלכתא אמר רב גידל אמר רב לענין ערכין ורב יוסף אמר לפרקין דיוצא דופן פירש"י להיכא דלא תנן ויום אחד כגון כן עשרים בת עשרים וקשה דהא יש לפרש לכל הנזכר פרק יוצא דופן אף היכא דתנן ויום אחד עכ"ז אשמעינן רב דבעינן מעת לעת לשעות ולא די בתחלת פניסת היום וכן צ"ל לכאורה לפירש"י בערכין ס"פ השג יד (די"ח סע"ב) דשם ג"כ איתא מימרא דרב גידל ורב יוסף ושם פירש"י לפרקין דיוצא דופן במסכת נדה (דף מ"ה) בן י"ב שנה נדריו נבדקין בן י"ג נדריו קנימין בת אחת עשרה שנה נדריה נבדקין בת שתיים עשרה שנה נדריה קנימין וכן הרבה שנות בן ובת שנינו שם וקאמר ה"כ דכולן מעת לעת שנוולדו עכ"ל וכינן שפירש"י שם מעת לעת היינו אותו יום ואותה שעה א"כ צ"ל דמפרש שם דקמ"ל דבעינן מעת לעת לשעות וא"כ למה פאן בנדה נשמר רש"י לפרש דקאי רק להיכא דלא תנן ויום אחד אלא י"ל דכאן בנדה חזר בו רש"י מפירושו בערכין ואף היכא דשנינו ויום אחד סגי בכניסת היום ולא בעינן מעל"ע לשעות רק בבתי ערי חומה וקדשים.

ע"כ א"א לפרש דברי רב יוסף על היכא דתנן ויום אחד דא"כ פשיטא דבעינן פניסת היום דשנה שאחריו ושעות לא בעינן וא"כ מאי קמ"ל ע"כ הוצרך לפרש להיכא דלא תנן ויום אחד עכ"פ מסקנת המל"מ שם וז"ל שוב ראיתי שדין זה הוא פשוט ונלמד מאותה סוגיא דפרק שלישי דיבמות (דף ל"ד ע"א) גבי אלא נדות היכי משפחת לה אמר רב עמרם אמר רב כגון בשופעות מתוך י"ג לאחר שלשה עשר לאחיובי אינהו מתוך שנים עשר לאחר שנים עשר לחיובי אינהי עכ"ל (וע"ש בפירש"י שבאר הדברים) והמענין בסוגיא זו היטב יראה איהו הדבר פשוט דלא בעינן מעת לעת אלא תיכף שמתחיל יום שנוולד בו מקרי גדול.

ומש"ה חל הנדות והקדושים לעולם כאחד והדבר הוא פשוט עכ"ל והמגיה שם חזק דבריו ומלשון רש"י שם וז"ל נמצאו הקדושים ואיסור הנדות חלה עליהן פשחשכה ר"ה של שלשה עשר לנקבות שהוא שנת י"ד לזכרים עכ"ל מלשון פשחשכה משמע דתחלת הלילה של שנת י"ד לזכר וי"ג לנקבה נחשבו בר מצנה ובני עונשין פדעת המג"א סי' נ"ג ס"ק י"ב והט"ז שם סק"ו והב"ח וכו' דהש"ף בח"מ רס"י ל"ה והאו"ת שם.

וא"כ י"ל כמ"כ לעגנו נדר לחדש אחד לא בעינו נשעות וכמש"ל סעיף ד' והנה אם אמנם שְׁהַרְמָב"ם פָּרַק יו"ד מה' נְדָרִים ה"ג הוציא דינו מהירושלמי דְנָדָרִים פ"ח שְׁפִירָשׁ בְּהִדְיָא בַּהֲהוּא דְתַנּוּן הֵתָם אָסוּר מִיּוֹם לְיוֹם דְּהִינּוּ מַעַת לַעַת מִשְׁמַע דר"ל מְשַׁעָה לְשַׁעָה.

וכ"ד רי"ו גְּתִיב י"ד ח"ו שכ' וז"ל וְאִם אָמַר חֹדֶשׁ אֶחָד אָסוּר מִשְׁעָה שְׁנָדָר עַד תְּשַׁלּוּם שְׁלֵשִׁים יוֹם מַעַת לַעַת עכ"ל אפ"ל דְּהִירוּשׁ' ס"ל ג"כ בְּהִנְהָ דס"פ יוֹצֵא דוֹפֵן ג"כ דְּבַעֲיָנוּ שְׁעוֹת אָבָל לְדִידוֹן דְּהֵתָם לָא בְּעֵינֵי שְׁעוֹת וּכְמִשׁ' הַשְּׁ"ף וְהָאוּ"ת בַּח"מ רס"י ל"ה וְהַט"ז וְהַמ"א בַּא"ח ס' נ"ג כְּמִשׁ' לְאֶפְשָׁר גַּם פֶּאן יֵשׁ לְהַקְל תַּדַּע דְּהֵתָם פָּרַק יוֹצֵא דוֹפֵן אִיתָא מַעַל"ע וְאֵעִי"כ פִּירְשׁוּ דַּא"צ שְׁעוֹת כ"ש הֵיכָא שְׁשִׁנּוּ רַק מִיּוֹם לְיוֹם שׁוּב מְצַאֲתֵי דְאִתָּא לִידֵי בְּסַפֵּר בֵּית מְאִיר ס' נ"ג ס"ב הֵבִיא בְּשֵׁם שׁו"ת פ"מ ח"ב ס' קע"ד דְּהָא דְבַנְדָרִים בְּעֵינֵי שְׁעוֹת זֶהוּ מְסַפֵּק עכ"ד וְאֵפ"ל פּוֹנְתוֹ אֶף לְהַרְמָב"ם וְש"ע דְּבַעֲיָנוּ שְׁעוֹת זֶהוּ מְסַפֵּק וְעֵינֵי בְּבֵית מְאִיר ס' קס"ט סְעִיף יו"ד וְעֵינֵי בְּטוּשׁ"ע אַה"ע ס' קמ"ג סְעִיף זִי"ן וּבְמַכְמ"א שְׁעָר שְׁמִינֵי סס"י י"ב וּמַהֲר"א שְׁשׁוֹן ס' קנ"ד: סִימָן קַפֵּג פּוֹעֵל אֶחָד נְשַׁפֵּר אֲצֵל עוֹשֶׂה טְלִיתִים וְלֹא רָצָה לְקַבְּלוֹ עַד שְׁיֵאָסֹר עָלָיו בְּקוֹנָם שְׁלֵא יַחְזוֹר לִילָף מִמֶּנּוּ לְהַשְׁפִּיר עֲצָמוֹ אֲצֵל עוֹשֶׂה טְלִיתִים חוּץ מִמֶּנּוּ וְקִיבֵל עָלָיו בְּזֶה"ל קוֹנָם יָדִי לְמַעֲשִׂיהוֹ בְּמִלְאֲכַת אַרְיַגַּת טְלִיתִים עַל כָּל הָעוֹלָם אִם אֲעֲשֶׂה אֲצֵל אִישׁ אַחֵר וְלִסוּף הִלָּף מִמֶּנּוּ וְנְשַׁפֵּר אֲצֵל אַחֵר וְעֲשֶׂה שֵׁם הַרְבֵּה טְלִיתִים: הִנֵּה מַעֲשֶׂה יָדֵי הָאָדָם י"ל דַּה"ל דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם כְּמִשׁ' הַחַמ"ח ס' פ"א.

וכ"מ עוֹד בְּרַש"י פ' אַע"פ (דנ"ח ע"ב) ד"ה דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וּמִשְׁמַע בְּפָרַק אַע"פ (דנ"ט ע"א) שְׁאִין אָדָם יְכוּל לְאָסוֹר דְּשִׁלַּב"ל עַל חֲבִירוֹ וְכֵן מִשְׁמַע בְּנְדָרִים פָּרַק הַשְּׁוֹתְפִין (דמ"ז סע"א) וּמִשׁ' הַר"ן בְּפָרַק הַנּוֹדָר מִן הַיָּרֵק (דנ"ז ע"א) גְּבִי קוֹנָם מַעֲשֶׂה יָדֵי עָלִי אִי נָמִי מַעֲשֶׂה יָדֵי אִשְׁתּוֹ לְאַחֵר שְׁתַּעֲשֶׂה דְּבָר שְׁיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא מ"מ מְקָרִי דְּשִׁלַּב"ל אֲלֵא דְּמִשׁוּם דְּלֹא בָּא לְעוֹלָם לֹא אֵיכְפַת לָן שֵׁם דְּאָדָם אוֹסֵר דְּשִׁלַּב"ל עַל עֲצָמוֹ וְחָל הָאִיסוּר כְּשִׁיבָא לְעוֹלָם מִשְׁא"כ בְּדָבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וְאֵהֲכִי קְאָמַר דְּלֵאחֵר שְׁיָבֵא לְעוֹלָם דְּבָר שְׁיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא מִיְהוּ פִּינּוֹן שְׁאֵמֵר קוֹנָם יָדִי לְמַעֲשִׂיהוֹ בְּאַרְיַגַּת טְלִיתִים עַל כָּל הָעוֹלָם הַרִי יָדִיו אִיתְּנָהוּ בְּעוֹלָם וְכִדְאָמְרִינוּ בְּפָרַק אַע"פ שֵׁם א"כ הַרִי נְאָסְרוּ יָדָיו עַל כָּל הָעוֹלָם לְגַבֵּי מִלְאֲכַת אַרְיַגַּת טְלִיתִים וּכְמִשׁ' בְּגַמְרָא ספ"ק דְּנְדָרִים (ד"ג ע"ב) גְּבִי קוֹנָם פִּי מְדַבֵּר עִמָּךְ וְיָדִי עוֹשֶׂה עִמָּךְ בְּאוֹמֵר יָדִי לְמַעֲשִׂיהֶם אַע"ג שֵׁם נְאָמַר לְעַנּוּ דְּאִין זֶה דְּבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ מ"מ מַה"ט גּוֹפָא הָוִי ג"כ דְּבָר שְׁבָא לְעוֹלָם וּכ"כ הַרְשָׁב"א בְּחֻדוּשֵׁי שֵׁם ד"ה אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב וְז"ל וַיֵּשׁ מִי שְׁפִירָשׁ דְּקוֹנָם פִּי מְדַבֵּר עִמָּךְ וְרַגְלֵי מְהַלְכַת עִמָּךְ קָא קְשִׁיָּא לִיהּ כו' אָבָל יָדִי עוֹשֶׂה עִמָּךְ שְׁיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא כו' וְאִינוּ מְחַנְּנֵר כו' דְּנִדְאִי מַה שְׁנַעֲשֶׂה הוּא שְׁיֵשׁ לוֹ מִמֶּשׁ (וּכְמִשׁ' לְבִשְׁמֵי הַר"ן) אָבָל הַהִילּוּף וְהַעֲשִׂיָּה אִין בְּהֵם מִמֶּשׁ כו' וְעוֹד דְּאֶפִּילוּ בְּאוֹסֵר הַמַּעֲשֶׂה שְׁעֲשֶׂה בְּיָדוֹ מ"מ מַעֲשֶׂה יָדָיו דְּשִׁלַּב"ל הוּא וְאִין אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבִירוֹ דְּשִׁלַּב"ל עַד שְׁיֵאֵמֵר יָדִי לְעוֹשִׂיהוֹ דִּידִים אִיתְּנָהוּ בְּעוֹלָם וְכִדְאִיתָא בְּפָרַק אַע"פ בְּכַתּוּבּוֹת וְהֵכִי קִי"ל כו' וְהַלְכָּהּ מִתְּנִיתָן לִית לָהּ פְּתָרִי אֲלֵא בְּהֵאִי שְׁנוּיָא דְּשִׁנֵּי דְּפִי לְדַבּוּרֵי יָדִי לְמַעֲשִׂיהוֹ כו' עכ"ל הַרִי עכ"פ בְּאוֹמֵר יָדִי לְמַעֲשִׂיהוֹ אוֹסֵר מַעֲשֶׂה יָדָיו עַל חֲבִירוֹ ג"כ מִשׁוּם דִּידִים אִיתְּנָהוּ בְּעוֹלָם וְכִמוֹ בְּקוֹנָם יָדִי לְעוֹשִׂיהוֹ שְׁבָפָרַק אַע"פ וְכֵן כְּפֵל הַרְשָׁב"א עוֹד שֵׁם בַּסֵּד"ה הַנֵּ"ל דְּהֵכָא בְּשִׁאֹסֵר דְּבוּרוֹ וּמַעֲשֶׂה יָדָיו עַל חֲבִירוֹ הוּא כו' וְהִינּוּ ע"י שְׁאֵמֵר קוֹנָם יָדִי עוֹשֶׂה עִמָּךְ כְּנ"ל וְדִלָּא כְּמוֹ שְׁעֵלָה ע"ד חֲכָם דְּבְקוֹנָם

יְדִי לְמַעֲשֵׂיהֶן לֹא נֶאֱסַר מַעֲשֵׂה יְדָיו עַל חֲבִירוֹ שֶׁדָּבְרָיו אֵינָן נְכוּנִים כָּלֵל וְיִתְבָּאֵר עוֹד מִזֶּה לְקַמֵּן בְּסוֹף הַתְּשׁוּבָה: קִיצוֹר: אַע"ג דְּמַעֲשֵׂיהֶן שֶׁל יְדָיו הוּא דְשִׁלְב"ל וְגַם הַעֲשִׂיָה אֵין בָּהּ מִמֶּשׁ מ"מ כְּשֵׁאוֹמֵר קוֹנֵם יְדִי לְמַעֲשֵׂיהֶן עַל פְּלוֹנִי נִתְפַּס הָאִסוּר בְּמַעֲשֵׂה יְדָיו עַל חֲבִירוֹ כַּמ"ש בַּחֲה"ר ספ"ק דְּנִדְרִים: ב אִךְ מֵה שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדָּק בְּזֶה הוּא דְהִנֵּה לְכַתְחֵלָה וְדַאי אִסוּר לַעֲשׂוֹת לְחֲבִירוֹ וְגַם בְּדִיעֵבַד אֵילּוּ הָיָה אֶפְשָׁר לְצַיֵּיר שֶׁמַּעֲשֵׂה יְדָיו לֹא נִתְעַרַב בְּדָבָר הַמְּוֹתֵר כ"א עוֹמֵד בְּפָנָי עֲצָמוּ וְדַאי אִסוּר גַּם בְּדִיעֵבַד אֲבָל בְּגִדוֹן זֶה שֶׁעֲשֵׂה טְלִיתִים לְחֲבִירוֹ שֶׁגוּף הַטְּלִית מֵצִמֵּר דְּהִיתֵּר הוּא וְגַם הַצִּמֵּר הוּא שֶׁל חֲבִירוֹ אִךְ מַעֲשֵׂה יְדָיו מְעוֹרָב בּוֹ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם גּוּף הַטְּלִית ג"כ אִסוּר כְּלוּל לְחֲבִירוֹ מִחֲמַת הָאִסוּר הַמְּעוֹרָב בּוֹ אוֹ יֵשׁ אִיזוֹ תִּקְנָה לְדָבָר וְחֲכָם אֶחָד כְּתַב דַּמ"ש הֲרָא"ש ספ"ק דְּנִדְרִים בְּשֵׁם הַירוּשְׁלָמִי מוֹכַח דְּלֹא נֶאֱסָרוּ הַטְּלִיתִים וַע"ש בִּירוּשְׁלָמִי ספ"ק וּבְכַפִּי קה"ע דְּהֵאֲיָבְעִיא עַד כַּמָּה נֶאֱסַר מִמְּלֹאכְתּוֹ עַד כְּדֵי שְׂכָרוֹ אוֹ עַד כְּדֵי שֶׁהַשְּׂבִיחָה הַקְּרָעָה ע"י מְלֹאכְתּוֹ וְלֹא אֵיפְשִׁיטָא.

וְהִנֵּה אִם הָאִסוּר רַק עַד כְּדֵי שְׂכָרוֹ א"כ מֵאֲחַר שֶׁאֵינּוּ עוֹשֶׂה בְּחֻנָּם כ"א בְּשִׂכָר א"כ מִדּוּעַ יֶאֱסַר עוֹד מִהַמְּלֹאכָה כְּדֵי שְׂכָרוֹ. וְהַירוּשְׁלָמִי י"ל דְּמֵיִירֵי בְּעוֹשֶׂה עֲמוּ בְּחֻנָּם מִיְהוּ זֶה אֵינּוּ דְּבִשְׁלָמָא אִם אִסַּר הַנְּאִת מַעֲשֵׂה יְדָיו עַל חֲבִירוֹ שֶׁפִּיר י"ל כֵּן דְּכִינּוּן שְׁנֵתָן לוֹ שְׂכָרוֹ מִשְׁלָם וְיִוֹתֵר מְעַט י"ל שֶׁאֵין כָּאֵן הַנְּאִת וְכַמ"ש בְּמִשְׁנֵה ספ"ק דְּנִדְרִים (דל"א ע"א) שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִהְיִין לִי לִוְקַח בְּפִחוֹת וּמוֹכֵר בְּיִוֹתֵר וְהֵינּוּ בְּזַבְיָנָא מְצִיעָאָה וְה"ה בְּשִׂכִירוֹת בְּדִיעֵבַד עַכ"פ כַּשֶּׁבַע"ב מִשְׁלָם הַשְּׂכָר לְהַפּוֹעֵל יוֹתֵר מִכְּדֵי שְׂכָר אֵינּוּ נִהְיָה מִמַּעֲשֵׂה יְדָיו שֶׁל הַפּוֹעֵל אֲבָל כְּשֶׁאִסַּר מַעֲשֵׂה יְדָיו עַל חֲבִירוֹ כְּמוֹ יְדֵי לְמַעֲשֵׂיהֶן וְלֹא יְדֵי לְהַנְּאִת מַעֲשֵׂיהֶן א"כ אֶפְיָלוּ אֵין חֲבִירוֹ נִהְיָה מִמַּעֲשֵׂה יְדָיו אִסוּר לוֹ מַעֲשֵׂה יְדָיו כַּמ"ש הֲר"ן שֵׁם כַּפִּי הַמִּשְׁנֵה הַנְּ"ל וְנ"ל וְכִי אֶמְרִינּוּ כו' שֶׁלֹּא יִהְיֶה כו' אֲבָל אֵי אִסַּר עַל עֲצָמוֹ וְכַסִּיָּהּ כו' וְהוּבָא בִּי"ד ס' רכ"ז בְּש"ף סק"ו וּבט"ז סק"א וּמַש"ש בט"ז שֶׁאִסַּר עֲצָמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל ט"ס הוּא וְצ"ל כְּשֶׁאִסַּר הַנְּאִת מִיִּשְׂרָאֵל כו' וְא"כ הַירוּשְׁלָמִי ספ"ק דְּנִדְרִים דְּמֵיִירֵי בְּאוֹמֵר קוֹנֵם יְדֵי עוֹשֶׂה עֲמָהּ וְלֹא נִזְכָּר הַנְּאִת יְדֵי א"כ לֹא מִהֵנִי מֵה שְׁנֵתָן לוֹ שְׂכָרוֹ מִשְׁלָם וְיִוֹתֵר מְעַט כ"א הַפִּי צ"ל דְּמַגּוּף הַמְּלֹאכָה שֶׁעֲשֵׂה עֲמוֹ יִהְיֶה אִסוּר כְּדֵי שְׂכָרוֹ אוֹ כְּדֵי שֶׁהַשְּׂבִיחָה כו' רַק דְּשִׂאָר הַמְּלֹאכָה מוֹתֵר אִךְ ג"ז אֵינּוּ מוֹכֵן פִּינּוֹן שֶׁמַּעֲשֵׂה יְדָיו מְעוֹרָבִים בְּכָל הַמְּלֹאכָה א"כ אִיךְ יִהְיֶה נִיתֵר שִׂאָר הַמְּלֹאכָה כְּלוּלָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן תַּעֲרוּבָת מַעֲשֵׂה יְדָיו ע"י שִׂאָסַר מִקְצַת מִהַמְּלֹאכָה אִךְ שִׂאָסַר כְּשִׂיעוֹר מַעֲשֵׂה יְדָיו מֵה מוֹעִיל שֶׁהָרִי בְּזֶה לֹא לְקַח פֶּחַ מַעֲשֵׂה יְדָיו מִשִּׂאָר הַמְּלֹאכָה: קִיצוֹר אִךְ לְעִנְיָן דִּיעֵבַד פִּינּוֹן שֶׁעֲשִׂיתָ יְדָיו מְעוֹרָב בְּהִיתֵּר יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם לְאִסוּר הַהִיתֵּר מִפְּנֵי זֹאת הַתַּעֲרוּבוֹת: וְלְכַאוּרָה נִדוֹן זֶה דוֹמֵה מִמֶּשׁ לְמֵה שֶׁשְּׁנִינּוּ בְּמִשְׁנֵה ספ"ק דְּעִכּוּמ"ז (דמ"ט ע"ב) נִטַּל הַיָּמָנָה כְּכֹהֵן אִסוּר בְּהַנְּאִת אָרַג בּוֹ אֵת הַבְּגָד אִסוּר בְּהַנְּאִת נִתְעַרַב בְּאַחֲרִים כו' ר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יוֹלִיף הַנְּאִת לָיִם הַמְּלַח אֶמְרוּ לוֹ אֵין פְּדִיוֹן לְעִכּוּמ"ז וְקִי"ל כו' אֱלִיעֶזֶר וְהִנֵּה הֲרָא"ש שֵׁם ס' ט' כְּתַב דְּנִרְאָה לוֹ כַּפִּי ר"י דְּלֹא שְׂרִינּוּ בְּהוֹלְכַת הַנְּאִת לָיִם הַמְּלַח רַק כְּשֶׁנִּתְעַרַב הַבְּגָד בְּבָגְדִים אַחֲרִים כו' רַק בְּזֶה נ"ל כַּפִּירֵשׁ"י דְּסָגִי בְּהוֹלְכַת הַנְּאִת שֶׁל הָאִסוּר לְבַד וְלֹא שֶׁל כָּל הַבְּגָד וְגַם הַמְּרַדְכֵי שֵׁם כְּתַב בְּשֵׁם ר"י זר' אֱלִיעֶזֶר לֹא פְּלִיג רַק בְּתַעֲרוּבוֹת כו' אֲבָל בְּעִינְיָ מוֹדָה כו' וְפִי' בְּעִינְיָה הֵינּוּ שֶׁהַבְּגָד בְּפָנָי עֲצָמוֹ וְכֵן מִשְׁמַע בְּהִדְיָא מִדְּבָרֵי הֲרִי"ף שֵׁם כַּמ"ש הֲר"ן שֵׁם וְכַתַּב שֶׁכֵּן דַּעַת הֲרַמְבַּ"ם וְהֲרַמְבַּ"ן וְהֲר"ן וְז"ל עֲצָמוֹ חֲלַק עֲלֵיהֶם וְהַכְרִיעַ כְּדַעַת רש"י דְּבִאָפָה בּוֹ אֵת הַפֶּת אֶפְיָלוּ לֹא נִתְעַרְבָה יוֹלִיף דְּמֵי הַעֲצִים לָיִם הַמְּלַח וּמוֹתֵר דְּתַעֲרוּבוֹת שְׂבַח עֲצִים בַּפֶּת קִיל

טפי משאר תערוכות לפי שאין ממש האיסור בהיתר וה"ה בארג בו את הפגד כו' והת"ש כ' שכ"ד הרשב"א וכדלקמן ובש"ע י"ד סי' קמ"ב ס"ג פסק בפשיטות פדעת ר"י וקה"י וקה"מ וסיפתם וא"כ בנ"ד שכל טלית הוא כפגד הנ"ל ולא נתערבו בטליתים אחרים דהיתר לא מהני הולכת הנאה ומיהו מהא לא איריא דדוקא בעכומ"ז ויין נסו ממש פסקו כן אבל בסתם יינם מתירים הרי"ף וקה"מ"ם וקה"מב"ן בהולכת הנאה אפילו בנתערב יין ביין לפמ"ש הרי"ף שם בשמם ושאר איסורין שבתורה מסיק הרי"ף בשם הראשונים דלסתם יינם מדמינן להו א"כ אפילו לקה"י וקה"מב"ם וקה"מב"ן שרי הקא בהולכת הנאה ואע"ג דהרי"ף פליג עליהם ביין ביין אפילו בסתם יינם הרי לדידיה שרי הקא מטעם אחר לפי שאין ממש האיסור בהיתר כנ"ל אף תמיהני על מ"ש הרי"ף על שם הרי"ף דבמלחמות פקק כל שעה מסיק הרי"ף ב"ה דא"ל התיר רבי אליעזר אלא חבית בחבית אבל יין ביין לא ביו נסו בין בסתם יין ובשאר כל האיסורין ומוכח לה ממתניתין דפ"ג דערלה דתבשיל שבשלו בקליפי ערלה ידלק וכן הפת תדלק ואין לו תקנה בהולכת הנאה לים המלח ע"ש אלא שהדבר הקשה אפילו לדעת הרי"ף הוא לפי שהרי"ף שם העלה דלא מהני תקנתא דהולכת הנאה אלא באיסור דעכומ"ז מתוך שתופס דמיו אבל בשאר איסורין אין לנו וכן פסק הש"ך בי"ד סי' ק"י סק"ב וכ"כ המ"א סי' תמ"ה סק"ו אף באמת הרי הרשב"ם והראב"ד פי"ו מהמ"א דין ז' בהשגות ס"ל דאפילו בשאר איסורין מהני תקנתא זו ועיין כ"מ שם ס"ל ג"כ כן וכן מסקנת הרי"ף במלחמות פקק כל שעה ומ"ש הש"ך דהתוספות בפרק הערל (דפ"א ריש עמוד ב') פליגי עליהו אינו מוכרח כלל פי זהו רק לתירוץ הראשון שבתוס' שם אבל לפי תירוץ השני שכתבו דדוקא בתנור כו' לפי שאין ממשות האיסור בעין לפ"ז י"ל דאין חילוק כלל בין עכומ"ז לשאר איסורין ומה דלא תני תקנתא זו בפ"ג דערלה היינו משום דהתם יש ממשות האיסור בעין אע"ג דבדין שבמשנה ד' וה' שם ג"כ ליכא ממשות האיסור בעין הנה לפי ר"י דר' אליעזר לא פליג רק בנתערב באחרות ודאי לק"מ דהא במשנה ד' וה' בנתערבה באחרות א"צ לתקנה זו דהא תעלה באחד ומאמיתם ואע"ג דיש נפ"מ בתקנתא דר"א לענין אם נתערבה בפחות מאחד ומאמיתם י"ל דלא חז להאריף מאחר שעכ"פ שנה תקנה אחת היינו ביטול באחד ומאמיתם והתוי"ט פ"ג דערלה פתב ולתירוץ השני דהקא מתניתין ד' וה' אינו מתורצים ואין זה מוכרח אבל אין לומר דכוננת התוספות דגם לתירוץ השני עכ"ז אמת גם התירוץ הראשון והיינו דתירתי בעיני דדוקא היכא דתופס דמיו ושלאי יהי ממשות האיסור בעין דלא משמע כן בר"ש פ"ג דערלה (מ"ח) שהביא שם ב' תירוצים הנ"ל דהתוספות משמע דבכל חד לחוד סגי לתרץ וכן הבין התוי"ט שם מ"ו וכינון שפן הרי בזבחים (דע"ב ב') בתוספות ד"ה פולן ידלקו משמע קצת דהתירוץ הב' אמת לדינא שהרי כ' דלתירץ ראשון גבי טבעת וכוסות דלקמן דמירי בעכומ"ז סגי בהולכת הנאה לים המלח ומדלא נזכר זה בגמ' שם מזה משמע דתירוץ הב' נכון יותר דאין לומר דדמי לההוא דאתעריב ליה חביתא דחמרי דהא כבר חילקו התוספות שם ביניהם והנה בחדושי הריטב"א בפרק הערל (דפ"א) שם מבואר ג"כ דס"ל בפשיטות דתקנתא דרבי אליעזר מהני ג"כ לפת שאפאו בעצי ערלה וכ"כ בש"מ רפ"ק דביצה וגם בפרדכי ספ"ג דעכומ"ז הביא רק סברת רשב"ם וכינון שבלאה"נ אפילו לתירוץ הא' שבתוס' עכצ"ל דחילוק זה לחלק בין עכומ"ז לשאר איסורים אינו רק מדרבנן דאע"ג

דעכומ"ז תופסים דמיהם מדאורייתא משא"כ בשאר איסורים מ"מ מה בכה"ה הא מדאורייתא אע"ג דתופסת דמיה עכ"ז אין האיסור דעכומ"ז ניתק עי"ז פלל ונהו שהשיבו חכמים לר' אליעזר אין פדיון לעכומ"ז פלומר דלא דמי להקדש שתופס את דמיו ויוצא לחולין כמ"ש במסכת קדושין (דנ"ח ע"א) ובמס' עכומ"ז (דנ"ד ע"ב) משא"כ בעכומ"ז אין האיסור נעשה היתר ע"י פדיון וטעמא דר' אליעזר פתב ה"ר"ן בסוף הסוגיא דנדאי ר' אליעזר לא שרי בהכי אלא במה שאין גופו אסור מן התורה או מפני שאין שם גופו של איסור כפת שנגאפה בעצי אשרה או שנתבטל מן הדין כחבית בחבית דאע"ג דאפתי מתסרי מדרבנן פיון דעכומ"ז תופסת דמיה הקילו ושיהא אותה איסור קל ניתק משם עכ"ל ולשאר פוסקים דס"ל דאע"ג דאין ממשות האיסור בהיתר עכ"ז כדי הנאה שבהם אסור מדאורייתא הרי באמת הרבה פוסקים ס"ל דלא מהני תקנתא דר"א רק כשנתערבו הפת והבגד באחרים דאז הוי רק דרבנן ולהאומרים דמהני תקנתא זו בלא תערובות אף דס"ל ג"כ דהוי דאורייתא פבר עמד על זה הת"ש רס"י יו"ד סק"ה ויישב זה בטוב דכיון דאין פאן שום ממש אע"ג דאסור מדאורייתא פיון שמסלקה לא נשאר פאן פלוס וא"כ כף י"ל ג"כ בשאר איסורי דאורייתא פערלה וכה"ג דהא קילי מאיסור עכומ"ז כמ"ש הרמב"ן והר"ן דדמיה לסתם יינם כו' אלא דעכ"ז ה"ר"ן מסיק דלא הקילו רק בעכומ"ז מתוך שיש לומר שהוא חל על תמורתו מתוך שתופסת דמיה משא"כ בשאר איסורין וכיון דסוף סוף אין החילוק וההפרש רק מדרבנן א"כ באיסור דרבנן אמאי נדחה כ"כ בפשיטות דברי רשב"ם והראב"ד והרמב"ן במקום שהתוספות לא הכריעו בפירוש להפך וראיתי בחמד משה סי' תמ"ה סק"ה חולק ג"כ על הש"ך והמ"א מיהו לכאורה לא ירד לדעת הש"ך שמחלק כמ"ש הר"ן פנ"ל ומ"מ פשהא איסור בעין כמו תבשיל שפשוטו בחמץ או בעצי ערלה בלא"ה אוסר הרמב"ן אע"ג דס"ל דתקנתא זו מהני גם בשאר איסורין וא"כ בכה"ג נדאי אין להקל פלל.

והנה הירושלמי דספ"ק דנדדרים ה"ל הנה לפ"ד הרשב"ם והראב"ד א"ש דכיון דבכה"ג שנתבטל מן הדין סגי בכל האסורים בהולכת הנאה לים המלח א"כ ה"נ בחרש עמו בקרקע או גרר עמו בתנור מה גם ששם אין האיסור בעין והוי ממש דומיא דארג בו את הבגד פנ"ל וגם למ"ד דלא התיר ר' אליעזר רק כשנתערב ג"כ הבגד באחרים הרי התם נמי ה"ל כפתערובות: ולכן פשאסור כדי שפרו מותר לשאר אבל לפ"ד הפוסקים החולקים ע"ז צ"ל מאי טעמא דהירושלמי ויש לומר דהתם ה"ל זה נזה גורם פגון חרש עמו בקרקע הרי התרישה שלו ה"ל רק גורם אחד והקרקע הוא גורם שני עכ"פ לא מיבעיא לפירש"י ספ"ג דעכומ"ז (דמ"ח סע"ב) גבי נטע אגוז של ערלה דהקרקע עצמה עם התרישה הוי רק גורם אחד והאגוז או שאר.

הזרע הוי גורם שני וכן נראה דעת הרמב"ם ספ"י מהלכות נטע רבועי וכן משמע בטוש"ע י"ד סי' רצ"ד אלא אפילו לפ"ד התוספות שם דפליגי על רש"י דאין נקרא זה וזה גורם אלא כששניהם מענין אחד כו' אבל אגוז וקרקע שני ענינים הם.

מ"מ הקרקע והתרישה שחורש הקרקע י"ל דשניהם ענין אחד הוא שהתרישה באה לרפויי ארעא וא"כ ה"ל התרישה גורם אחד והקרקע עצמה גורם שני עכ"פ וה"ל זוז"ג מיהו י"ל אפשר התרישה לגבי קרקע ה"ל כמו תנור חדש שהסיקוה בעצים דאיסורא

דנקרא התנור פולו גורם אָחַד דאָיסורא פּדאָיטא בּפּרַק פּל שְׁעָה (דָּף כ"ו ע"ב) וְהִינּוּ מִשּׁוּם שׁע"י הִיִּסַק זֶה נִגְמַר וּמִתְקַיִּים פּוֹלוּ הָרִי אַע"פ שְׁעֵצִים הַתְּנׁוּר פּוֹלוּ דְהִתִּירָא הוּא עכ"ז מְפַנֵּי שְׁגָמְרוּ בְּאִיסוּר נִקְרָא פּוֹלוּ גוֹרֵם דְּאִיסוּרָא א"כ כְּמוֹ כֵּן הִקְרַע אַע"ג דְּכּוֹלוּ דְהִתִּירָא הוּא מ"מ מֵאַחַר שְׁלוּלֵי הַתְּרִישָׁה א"א לְזֵרוּעַ בְּהַ פְּלֵל וְע"י הַתְּרִישָׁה נַעֲשִׂית הִקְרַע רְאוּיָה לְזֵרוּעַ א"כ הָרִי פּוֹלִיָה גוֹרֵם דְּאִיסוּרָא הוּא אַף יֵשׁ לְחֻלְק דְּהִתָּם שְׁאֵנִי שׁע"י"ז נִגְמַר וּמִתְקַיִּים פּוֹלוּ וְהִגְמַר הוּא הָעֵיקָר אַבְל הֵכָא עֵצִים הִקְרַע וְכַח הַצּוּמַח אֲשֶׁר בְּהַ יִשְׁנָם בְּשִׁלְמוֹת גַּם בְּלֹא הַתְּרִישָׁה רַק שְׁהַתְּרִישָׁה מוֹעִיל לְרִפּוּי אַרְעָא אִין זֶה דוּמָה פְּלֵל לְגָמְרוּ בְּאִיסוּר דְּהִיִּסַק הַתְּנׁוּר שְׁעֵצִים פְּלֵי הַתְּנׁוּר לֹא נִתְקַיִּים פְּלֵל רַק ע"י הִיִּסַק עֵצִים דְּאִיסוּרָא וְעוֹד י"ל דְּפִי הִירוּשְׁלָמִי חֲרַשׁ עֲמוֹ וְגַבְר עֲמוֹ הִינּוּ שְׁשִׁנְיָהֶם גָּרְרוּ בְּתְנׁוּר אֹו חֲרַשׁוּ בְּקִרְקַע אֹו שְׁהִיא חֲרִישָׁה שְׁנִיָּה דְּהִנּוּ וְדָאִי זֶה וְזֶה גוֹרֵם וְאַע"ג דּוּזוּ"ג שְׁרִי דִיעֵבַד לְגַמְרֵי מ"מ פֶּאן גַּבִּי מְוֹדֵר הַנְּאָה עכ"פ הָרִי הַנְּאָה וְלִכּוֹן פִּינּוֹן שְׁאַפְשֶׁר לְתַקּוֹן ע"י אִיסוּר כְּנִגְדַּ שְׁכָרוֹ אֹו מַה שְׁהַשְׁבִּיחָה אִיסוּר וְכַדְפִּיר ש"י בְּפִסְחִים (דכ"ז ע"א) גַּבִּי יִשְׁן יוֹצֵן וּבְתוֹסְפוֹת שָׁם (דָּף כ"ו סע"ב) וּלפ"ז בנ"ד בְּאַרְג טְלִיתִים דַּה"ל פְּאַרְג בּוֹ אֶת הַבְּגָד שְׁבַמְשִׁנָּה פֶּאנוּ לְמַחְלוֹקַת הַרְשָׁבָ"ם וְהָרָאב"ד עִם שְׁאַר פּוֹסְקִים אִי מְהַנִּי הוֹלְכַת הַנְּאָה וְעוֹד מִשּׁוּם דְּאִיסוּרָא בְּעֵין וְכַנ"ל: קִיצוּר וְלִכְאוּרָה דוּמָה לְדִין נְטִל הַיִּמְנָה כְּרַפֵּר וְאַרְג בּוֹ אֶת הַבְּגָד דְּשָׁם יֵשׁ מִתִּירִים בְּהוֹלְכַת הַנְּאָה אֲפִילוּ בְּלִי תַעְרוּבוֹת וְגַם לְהָאִיסוּרִים שָׁם כְּשֶׁהָאִיסוּר בְּעֵין י"ל דְּבִשְׁאַר אִיסוּרִים שְׁרִי וּמ"ש הָר"ן דְּלֹא מְהַנִּי תַקְנָה זֹו רַק בְּאִיסוּר שְׁתוּפְס אֶת דְּמִי הָרִי הַרְשָׁבָ"ם וְהָרָאב"ד וְהָרַמְבַּ"ן פּכ"ש וְהָרִיטְב"א פֶּרַק הָעֶרֶל וְהַשְׁט"מ רִישׁ בִּיעָה לֹא ס"ל כֵּן וּבְתוֹס' יֵשׁ ב' תִּירוּצִים גַּם הַחִילוּק דְּכְשָׁאִינוּ תוּפְס דְּמִי גְרַע א"א לוּמַר דְּהָרִי מְדַאוּרִיָּתָא פִּינּוֹן דְּאַפִּילוּ בְּתוּפְס דְּמִי לֹא נִתְקַם פְּלֵל הָאִיסוּר מְהָרָאשׁוֹן א"כ כְּשָׁאִינוּ תוּפְס דְּמִי לֹא שְׁיִיף שְׁמַחַמַת זֶה יִהְיֶה חִילוּק מְדַאוּרִיָּתָא וְא"כ לפ"ז י"ל לְכְאוּרָה טַעַם הִירוּשְׁלָמִי ספ"ק דְּנִדְרִים גַּבִּי קוֹנָם יְדִי עוֹשֶׂה עֲמָה דְּמִשְׁמַע שָׁם דְּמַהַנִּי כְּעֵין תַקְנָתָא דר"א דְּהִינּוּ פְדַעַת הָאוּמְרִים דְּתַקְנָתָא דר"א מְהַנִּי בְּכָל הָאִיסוּרִים.

אַבְל לְהָאוּמְרִים דְּלֹא מְהַנִּי בְּשְׁאַר הָאִיסוּרִים וְעוֹד מִשּׁוּם דְּאִיסוּרָא בְּעֵין צ"ל טַעַם הִירוּשְׁלָמִי מִשּׁוּם דְּהִתָּם ה"ל זוז"ג: ד וְהִנּוּ לַפּמ"ש לְעֵיל בְּשָׁם הָר"ן ספ"ג דַּעְכוּמ"ז מִשְׁמַע דְּאִיסוּר זֶה שְׁבַבְגָד מְדַרְבְּנָן הוּא וְכ"כ הַתְּבוּאוֹת שׁוֹר רס"י יו"ד סק"ה בְּשָׁמוּ וְשָׁכּוֹן מִשְׁמַע ג"כ בְּמַלְחָמוֹת פֶּרַק פְּלֵ שְׁעָה.

אַמְנָם מְסִיק הַת"ש דְּשְׁאַר הַפּוֹסְקִים רַוְבָּם כְּכּוֹלָם מוֹדִים דְּגַבִּי פַת וּבְגָד הָרִי כְּדִי הַנְּאָה שְׁבָהֶם דְּאוּרִיָּתָא וְכ"כ בְּשַׁמ"ח שָׁם סְעִיף ג' אֲפִילוּ לְעַנְנֵן שׁוֹחַט בְּסַפִּין מְשַׁמְשֵׁי עַכוּמ"ז דְּרוּב גְּדוּלֵי הַפּוֹסְקִים מִשְׁמַע מְדַבְּרִיָּהֶם דְּאִיסוּר הַבְּהֵמָה מְדַאוּרִיָּתָא הוּא אַף שְׁשַׁחִיטַת הַבְּהֵמָה אִינָה הַנְּאָה כ"כ פְּאַרְג בּוֹ אֶת הַבְּגָד ע"ש: וְלִכְאוּרָה מְסוּנְיָא דַּספ"ק דְּנִדְרִים בְּאוּמַר וְיָדִי לְמַעֲשִׂיהֶן מְוַכְרַח בְּהִדְיָא דְּהָרִי דְּאוּרִיָּתָא מִמֶּשׁ וְכַמ"ש בְּהִדְיָא הָר"ן שָׁם דְּאַפִּילוּ מְדַאוּרִיָּתָא נְמִי אִיסוּר וְכ"כ בְּפִסְקֵי הָרָא"ש שָׁם וְכ"כ הַרְשָׁבָ"א שָׁם וּפְשׁוּט הוּא וְא"כ מִי נִימָא דְּלְהָרִי מְנָה תִּיּוּבְתָא דְּהָר"ן ספ"ג דַּעְכוּמ"ז הַנ"ל וְאַפְשֶׁר לִיִּישֵׁב דְּהִתָּם הִינּוּ דְּלַכְתַּחְלָה אִיסוּר מְדַאוּרִיָּתָא לְאַרוּג בּוֹ לְכוּלֵי עֲלָמָא אַבְל לְעַנְנֵן שְׁיִהָא מַה שְׁעֵשָׂה עֲמוֹ אִיסוּר אֲפְשֶׁר דְּאִינוּ מְדַאוּרִיָּתָא וְה"ט דְּלַכְתַּחְלָה הָרִי יְדִי הָרִי אִיסוּר בְּעֵין שְׁנָאִסְרוּ עַל חֲבִירוֹ מִשַׁא"כ

לאחר שעשה עמו אין פאן רק תערוכות וגם אין ממש האיסור כלל בהתערוכות וכמ"ש כ"ז הת"ש שם להשיב על הב"ח.

אף קשה מהא דכתובות פ"ק אע"פ (דנ"ח ע"ב) גבי המקדיש מעשה ידי אשתו כו' דאמר ריש לקיש לא תימא טעמא דרבבי מאיר משום דקסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אלא טעמא דרבבי מאיר מתוך שיכול לכוף למעשה ידיה נעשה פאומר לה יקדשו ידיך לעושיהם משמע דבכה"ג הוי מעשה ידיה הקדש מדאורייתא והיגונו אם עשתה באומר הוי השבח אסור מדאורייתא וא"כ מה בין זה לארג בו את הבגד דאין בו איסור דאורייתא לפ"ד הר"ן מאחר דה"נ א"א שינמשך ההקדש על מעשה ידיה רק משום הקדש הידנים עצמן ונהרי פח ידיה אח"כ אינו רק בתערוכות בתוך הצמר דהתיירא וגם אין ממש האיסור בהתערוכות פנ"ל וא"כ מדוע הוי הקדש מדאורייתא ומ"ש הרמב"ם פ"ו מהלכות ערכין דין כ"ח וז"ל הא למה זה דומה לאומר אילן זה קדש שכל פירות שיעשה להבא קדש וכן כל פיוצא בזה עכ"ל יש להשיב ע"ז דהתם הפירות באו רק מהאילן ושהוא הקדש ואין פאן תערוכות דהתיירא ואילו יצונו מעשה ידיה כה"ג הוי דומה לאילן אבל באמת הרי במעשה ידיה הצמר פולו היתר רק שפח מעשה ידיה מעורב בהן פח בעלמא וא"כ איך נדמייה לאומר אילן זה הקדש כו' ונהרי גם בהקדיש אילן ואח"כ נתמלא פירות פליגי תנאי במשנה ו' פ"ג דמעילה אם מועלין בגידוליהן ועיין תוי"ט שם שהרמב"ם בפ"י המשניות שם פסק דאין מועלין בהפירות אלא דבמסכת ב"ב פ"ק הספינה (דע"ט ב') משמע לכאורה דהלכה כרבבי יוסי דאמר מועלין בהן מדמסיק אלא אמר רבה כו' אבל בש"ד ואילן ד"ה מועלין בהן וכמה שבתוכן וכ"פ הרמב"ם פ"ה מהלכות מעילה וע"ש בכ"מ מזה ובתוי"ט וא"כ י"ל פנין דאפילו בגידולי שדה ואילן פליגי תנאי א"כ עכ"פ במעשה ידיה אף שאמר יקדשו ידיך כו' פנין דכח ידיה דהוי בגידולי האילן הם מעורבים בהצמר דכולו התיירא י"ל דאין בזה איסורא דאורייתא וכמו שזכר ואח"כ נתמלא יוננים דאפי' רבי יוסי מודה שם אע"פ שגם פן השוכה בו מתגדלים היונים.

ואף שי"ל דהנאת מעשה ידיה גדול משוכה לגבי יוננים מ"מ פנין דפליגי תנאי אפילו בגידולי שדה ואילן וא"כ מנלן להחמיר כ"כ לומר דביקדשו ידיך כו' הוי מעשה ידיה הקדש מדאורייתא.

ועוד קשה דבכ"מ שם איתא דרבבי מאיר ס"ל בתוספתא פ"ק דמעילה דאין מועלין בגידולי שדה ואילן ומדוע ס"ל פאן גבי הפותר מעשה ידיה דהוי הקדש מיהו יש להקשות על התוספתא הנ"ל דהא ר"מ ס"ל אדם מקדיש דשלב"ל ואע"ג דאמרו בב"ב (דע"ט ב') אימור דשמעת ליה לר"מ פגון פירות דקל דעבידי דאתו כו' היינו לאפוקי בור ואח"כ נתמלא מים משא"כ בהקדיש שדה ואילן הרי עבידי דאתו הפירות ואפשר ליישב עכמ"ש התוספות שם סד"ה אימור ועוד קשה דמשמע דאי הנה עבידי דאתו כו' ע"ש ועוד משמע פזאת דיש בזה איסור דאורייתא ממש מהא דפ"ק אע"פ (דנ"ט ע"א) גבי יקדשו ידי לעושיהן דאמרינו דקונמות מפקיע מידי שעבוד אלמא דמעשה ידיה נאסרין עליו מדאורייתא הגם שיש לדחוק דכיון דהידים אסורין עליו בהקדש מדאורייתא למלאכתן עי"ז נפקע מידי שעבוד אף שהמלאכה שעשתה אינה אסורה לו דייעבד מדאורייתא אם

היא מְלַאכָה פְּאָרִיגַת בְּגָד וְכֹה"ג אַא"כ עוֹשֶׂה לּוֹ מְלַאכָה וְשִׁמוּשׁ כְּמִזְיַגַת הַפּוֹס דְּהוּי אִיסוּרָא דְאִוְרִייתָא לְכַתְחֻלָּה עַכ"פ מִיְהוּ כ"ז דְּיִחְק.

וַא"כ לְכַאוּרָה מַכ"ז יֵשׁ רְאִיָּה לְוֹמֵר דְּגַבִּי פֶת וּבְגָד סַפ"ג דַּעְכוּמ"ז יֵשׁ ג"כ אִיסוּר דְאִוְרִייתָא בְּהַפֶּת מִמֶּשׁ וְכֵן בְּהַבְּגָד וְדִלָּא כְּהָר"ן וְכֵן מִשְׁמַע בְּתוֹסְפוֹת דְּפִסְחִים (דַּע"ה ע"א) ד"ה וְגִרְפוֹ דְּבִאָּבוּקָה כְּנִגְדוֹ יֵשׁ בְּהַפֶּת עֲצָמוֹ אִיסוּר דְאִוְרִייתָא מְדַכְתְּבוֹ אִיסוּר כּו' אִיסוּר כּו' מִשְׁמַע דְּעַל הַפֶּת עֲצָמוֹ קָאִי וְכ"כ בְּעַל הַמְּאוּר פְּרָק פֶּל שְׁעָה סַד"ה וַאֲע"פ וְנ"ל כִּינּוּן דְּיֵשׁ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת כְּמֵאן דְּאִיתָא לְאִיסוּרָא בְּעִינְיָה דְּמִי כּו' שְׁהָרִי רוֹאָה אֲנִי אֵת הַפֶּת כְּאִילוֹ הוּא עֲצִים דְּאִיסוּרָא עַכ"ל וְכ"כ הָרַמְבַּ"ן בְּמִלְחָמוֹת שָׁם סַד"ה וְעוֹד וַאֲע"פ בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ד וְנ"ל וְהָרַמְבַּ"ד וְנ"ל סוֹבֵר דְּשְׁבַח עֲצִים בְּפֶת כּו' אִיסוּר בְּעִינּוֹ עַכ"ל אֲמַנְם הָרַמְבַּ"ן עֲצָמוֹ כְּתִב וְנ"ל וְלִמְדֻנוּשְׁאִין שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת וְשְׁבַח כְּרַפֵּר בְּבָגָד וְשְׁבַח קְלִיפִין בְּצַבִּיעָה חֲשׁוֹב אִיסוּר בְּעִינְיָה שְׁיָהָא הַפֶּל נְחֻשָׁב כְּאִיסוּר עֲצָמוֹ כְּמוֹ שְׁעָלָה עַל דַּעַת רַבִּים עַכ"ל מִיְהוּ אִין בְּדַבְּרִיו הֶכְרַח לְוֹמֵר דְּהוּי רַק אִיסוּר דְּרַבָּנּוֹן כַּמ"ש הָר"ן דְּלֹא אֵתוּ לְאַפּוֹקִי רַק שְׁאִינוּ אִיסוּר בְּעִינְיָה כְּאִיסוּר שְׁאִינוּ מְעוֹרָב בְּהִיתָר אֲלֵא כְּאִיסוּר שַׁע"י תַּעֲרוּבוֹת וְכַמְש"ש לְעִיל מִיְנִיָּה גַבִּי שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת וְנ"ל שְׁכִינּוֹ דְּאִיסוּר וְהִיתָר מְעוֹרָבִים בְּהַ הֵנָּה לִיָּה כִּינּוּן נֶסֶף יֵין בִּינּוּ שְׁאִין לּוֹ הִיתָר עוֹלָמִית עַכ"ל הָרִי מְדַמָּה זֶה לְתַעֲרוּבוֹת יֵין בִּינּוּ שְׁיֵשׁ מִמֶּשׁ הָאִיסוּר בְּהִיתָר אֲלֵא דְּבִינּוּ בִּינּוּ בְּטַל בְּמִיעוּטוֹ מְדִאִוְרִייתָא אֲבָל הֵכָא כִּינּוּן דְּיֵשׁ שְׁבַח עֲצִים בְּפֶת וְשְׁבַח כְּרַפֵּר בְּבָגָד א"כ ה"ל כְּמוֹ יֵין הַרְבֵּה דְּאִיסוּר שְׁנִתְעַרְב בִּינּוּ דְּהִיתָר בְּעַנְיָן שְׁאִינוּ בְּטַל מְדִאִוְרִייתָא וְגָדוֹל נְחִמוֹר יוֹתֵר מְדַבֵּר הַמְּעַמִּיד דְּלֹא בְּטִיל אֲלֵא דְּלַכְאוּרָה בְּלֵא דְּבָרֵי הָר"ן יִקְשֶׁה עַל הַסּוּגִיָּא דִּיקְדָּשׁוֹ יְדִיָּה לְעוֹשִׂיָּהוּן מִהַמְּשֻׁנָּה דַּפ"ג דְּמַעֲלָה שַׁבַּב"ב (דַּע"ט) כַּנ"ל: קִיצוֹר קִשְׁיָא עַל הָר"ן מִיקְדָּשׁוֹ יְדִיָּה לְעוֹשִׂיָּהוּן דְּמִשְׁמַע דְּמַעֲשֶׂה יְדִיָּה הוּי הַקְדָּשׁ מְדִאִוְרִייתָא וּמָה בִּין זֶה לְכַרְפוֹר שְׁאָרְג בּוֹ אֵת הַבְּגָד דְּאִין אִיסוּר דְּאִוְרִייתָא בְּהַבְּגָד לַפ"ד הָר"ן וּמ"ש הָרַמְבַּ"ם פ"ו מִהַלְכוֹת עֲרֻכִין הַכ"ח הָא לְמָה זֶה דּוֹמָה כּו' הֵנָּה אֲפִילוֹ בְּאִילָן וְאַח"כ נִתְמַלֵּא פִירוֹת אִיכָּא לְמ"ד בַּב"ב (דַּע"ט) דְּאִין מוֹעֲלִין בְּגִדוֹלִין א"כ נָהִי דְּהִתָּם קִי"ל דְּמוֹעֲלִין הֵלֵא הֵכָא שְׁהַצָּמֵר כְּוֵלוֹ דְּהִתִּירָא י"ל דְּנִדְאִי לֹא הִיוּ מוֹעֲלִין כּו' וְלַכְאוּרָה מִדִּין דִּיקְדָּשׁוֹ יְדִיָּה לְעוֹשִׂיָּהוּן רְאִיָּה לְהַחֲלוֹקִים עַל הָר"ן שָׁם וַע' בְּעַל הַמְּאוּר פַּכ"ש ס"ל דְּבַפֶּת וּבְגָד הוּי הַפֶּל כְּאִיסוּר בְּעִין וְכ"ד הָרַמְבַּ"ן דְּפָלִיג י"ל מ"מ הוּי אִיסוּר דְּאִוְרִייתָא: הַ וְלִינְשֵׁב דַּעַת הָר"ן י"ל בַּב' אוֹפְנִים הָאֲחָד עַפְמ"ש בְּחִידוּשֵׁי הָרִיטְב"א בְּכַתּוּבוֹת (דַּנ"ט ע"א) וְנ"ל בְּאוֹמְרַת יִקְדָּשׁוֹ יְדִי לְעוֹשִׂיָּהוּם וְיָדִים אִיתְנָהוּ בְּעוֹלָם פִּי וְהוּי כְּמַקְדִּישׁ דְּקַל לְפִירוֹתָיו דְּחִייל עֲלִיָּה הַקְדָּשׁ הֵכָא נְמִי חִייל עֲלִיָּה אִיסוּר קוֹנָם וַאֲע"פ דְּאִין הַמְּלַאכָה יוֹצֵאת מְגוּרָה הִיָּדִים כְּשֵׁם שְׁהַפִּירוֹת בְּאִים מְגוּפוֹ שֶׁל דְּקַל קִים לְהוּי לְרַבָּנּוֹ דְּכִינּוּן שְׁהִיָּדִים טוֹרְחוֹת בְּכָף לְתַקְנוֹ הָרִי הוּא לְדִין זֶה כְּדִקְל לְפִירוֹת וְלֹא כְּמַקְדִּישׁ מְצוּדָה לְפִירוֹתֶיהָ דְּלֹא חֲשִׁיב כְּלוּם דְּמְצוּדָה לֹא עַבְדָּא אֲלֵא מַעֲשֶׂה עֵץ בְּעֲלָמָא וְהָכִי גָמַר לָה עַכ"ל וַא"כ כְּרַפֵּר דְּעַצִּי אֲשֶׁרָה שְׁאָרְג בּוֹ אֵת הַבְּגָד ג"כ מַעֲשֶׂה עֵץ בְּעֲלָמָא קָא עֲבִיד לְהָכִי אִין אִיסוּר דְּאִוְרִייתָא מִמֶּשׁ בְּהַבְּגָד מִשְׁא"כ יָדִים כִּינּוּן שְׁטוֹרְחוֹת בְּהַמְּלַאכָה ה"ל הַמְּלַאכָה לְגַבִּי הִיָּדִים כְּפִירוֹת דְּקַל.

אֲמַנְם קִשְׁהָ עַל חִילּוּק זֶה מִתְרִי טַעְמֵי הָא' כַּמְשֻׁנָּת לְעִיל כִּינּוּן דְּאֲפִילוֹ בְּמַקְדִּישׁ אִילָן פְּלִיגִי תַנְאִי אִם הַגִּידוֹלִין הֵם הַקְדָּשׁ אַע"פ שְׁיּוֹצְאִים מְגוּפוֹ שֶׁל אִילָן מִמֶּשׁ א"כ מְנַלְן לְהוֹסִיף וְלוֹמֵר דְּגַם מִהַ שְׁהִיָּדִים טוֹרְחוֹת לְתַקְנוֹ אִיזָה דְּבָר ה"ל הַדְּבָר הַהוּא הַקְדָּשׁ מִתְמַת

שהידידים הם קדש הב' דהא דשבת עצים בפת י"ל דלא גרע מידיים לגבי המלאכה וא"כ מדוע ס"ל להר"ן שם דבפת ליכא איסורא דאורייתא ולכן יותר י"ל אופן שני והוא מ"ש בשט"מ פ' אע"פ על דנ"ט ע"א בשם הרשב"א בד"ה באומרת יקדשו ידי כו' וז"ל עוד קשיא לי דהא לא דמו ידיים לדקל דקל לפירותיו דינא הוא דבקניית הדקל יקנה הפירות דעבידי דאתו מיניה דמגופו של דקל הן אבל מעשה דלאו מגופן של ידיים נפקו אלא מעלמא אתו בהקדש הידיים האידך יקדשו מעשיהו הא למה הדבר דומה למקדיש מצודתו למה שפעלה דלכאורה לא קנה הקדש כו' ואולי נאמר בזה דלקנות לשעה כדי לקנות בו דבר אחר כגון דקל לפירותיו ודבר לאוירה וידיים למעשיהו קני דמ"מ אין הפוננה ועיקר ההקנאה לגוף הדבר שהוא בעולם אלא לקנות על ידיהו דבר שאינו בעולם בקנייה פל דהו סגי ואע"פ שאינו יוצא מגופו לגמרי בפירות מן הדקל אלא פל שפאין ממנו קצת כגון המלאכה שהיא באה הידיים בטרחו ותנועתו וכן האויר שבראה פאילו הוא מן החצר אבל מצודתי למה שפעלה שאין הצידה בטורח המצודה אלא שהדגים נכנסים בתוכה וכן עבד שמכרו רבו לקנס בפרק השולח (דף מ"ב סע"ב) ופרה לכפילא ע' ר"פ המפקיד דכיון שהקנס ע"י נזקין אחרים שהזיקו את העבד או שגנבו את הפרה שאינו מגופו פלל ולא פאין בסבת עצמן אינו נמכרין על ידיהו והיא עצמה איבעיא לן בפרק השולח ולא איפשטיא עכ"ל (ועיין בפסקי מהרא"י ס"י ק"ל שהביא ראיה מפרק המפקיד כו' נהרי התם הקנה לו הפרה ממש מעכשיו משא"כ פרה לכפילא לא מהני פנ"ל ובגדון מהרא"י הקנה לו רק הונלדות ולק"מ דהא פרה לולדותיה ודאי קנה דלא דמי לפרה לכפילא כו' א"כ ראית מהרא"י היינו רק דאמרין נעשה כאומר לו כו') ועיין בתוספות ר"פ המפקיד סד"ה כגון פירות דקל ובשט"מ שם בשם תלמיד הר"פ שכתב ג"כ כמ"ש הרשב"א ועיין בההמגי"ד פכ"ג מהלכות מכירה דין ג' שהביא דעות בזה.

ועכ"פ נשמע מדברי הרשב"א דודאי ידיים למעשיהו לא דמי מצד עצם פדקל לפירותיו דהתם גבי דקל אפילו הקדיש הדקל בעצמו לבד לא בשביל פירותיו מ"מ הפירות הוי הקדש ממילא כיון שמגופו של דקל ממש הן משא"כ בידיים כה"ג אילו יצויר שיהי' מקדיש הידיים לבד ולא היה פוננתו בשביל למעשיהו לא היה מעשה ידיים קדש ממש כיון דהמעשה לאו מגופא ידיים נפקו ואע"פ שהרשב"א לא הביא ראיה ע"ז נלע"ד שיש ראיה גדולה לזה מפלוגתא דתנאי במשנה פ"ג דמעילה שהובא בב"ב (דע"ט) פנ"ל.

אלא הטעם דהכא גבי קונמות קדשי מעשה ידיה היינו משום דעיקר ההקדש נתפוננה רק למעשה ידיה ולא לידיים עצמן פלל אלא שלפי שא"א להקדיש דשלב"ל ע"כ מוכרח להיות ע"י אמצעות יקדשו ידי לעושיהו וה"ל עגנו יקדשו ידי ע"ד קני ע"מ להקנות שבגדרים ס"פ השותפין וז"ש הרשב"א אלא לקנות על ידיהו כו' ולכן שפיר חל ההקדש והאיסור קונם על מעשה ידיה אף דלא דמי לפירות דקל מאחר שעיקר פוננת ההקדש היה על מעשה ידיה והקדש הידיים היה רק כדי שיחול ע"ז ההקדש למעשה ידיו ומ"מ גבי מצודה ושוכה אפילו כה"ג לא מהני וצ"ל לדעת הרשב"א דאע"ג דעשייה של ידיה הוא דבר שאין בו ממש שאין חל ע"ז איסור קונם פלל ולא הקדש וכמ"ש לעיל בשם הרשב"א ספ"ק דגדרים מ"מ לא נצטרך לומר שעיקר ההקדש חל על ידיה לבד אלא אע"פ דהעשייה דבר שאין בו ממש הוא עכ"ז ע"י הידיים שיש בהן ממש חל ההקדש על העשייה ממש וכמו במוכר חצר לאוירה שהביא מהירושלמי דפרק חזקת וכ"ש לפמ"ש

הָר"ן פָּרַק הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרֵק (דנ"ז ע"א) אִי נָמִי מַעֲשֵׂי יָדַי אֲשֶׁתּוֹ לְאַחַר שְׁתַּעֲשֶׂה דָבָר שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא מִיְהוּ דְבָרֵי הָר"ן ע"כ צ"ל דְּהֵינּוּ שֹׁכֵר מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ כְּמוֹ הַמַּעוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ עֲבוּר טוֹרְחָה דְּהוּי דָּבָר שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ רַק דְּהוּי דְּשִׁלְב"ל וְהָר"ן מִיְיָרֵי שֵׁם בְּאוֹמֵר קוֹנָם מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ עָלֶי דְּאָדָם אוֹסֵר עַל עֲצָמוֹ דְּשִׁלְב"ל אֲבָל בְּאַרְגָּה בְּגַד הָרִי הַעֲשִׂיָה עֲצָמָה אִין בְּהַ מִמֶּשׁ וְלֹא מִסְתַּבֵּר שְׂיִהְיֶה שֹׁכֵר מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ חֲמוּר מִמַּעֲשֶׂה יָדֶיךָ עֲצָמֵן דְּאֲדָרְבָה נִהְפֹּךְ הוּא דְּהַשְׁכָּר מַעֲלָמָא אֲתִי לְגַמְרֵי תְּמוּרַת פֶּח מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ וְאַף שְׁמִדְבָרֵי רַש"י פָּרַק הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרֵק שֵׁם מְבוֹאֵר שְׁהַפְּיֹרוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ בְּשֹׁכֵר מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ נִק' מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ מִמֶּשׁ וְלֹא חִילּוּפִיָּהוּ י"ל דְּהֵינּוּ מִשׁוּם דְּהֵתָם מִיְיָרֵי בְּאוֹמֵר קוֹנָם מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ עָלֶי וְעַל עֲצָמוֹ יָכוֹל לְאַסּוֹר דְּשִׁלְב"ל לְגַמְרֵי כַּנ"ל לְכֵן מֵאַחַר שֶׁאִסֵּר עַל עֲצָמוֹ מַה שְׂיִהְיֶה נִיתָן לָהּ בְּשֹׁכֵר מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ וְדֹאֵי חָל הָאִיסוּר ע"ז מִמֶּשׁ אֲבָל לְגַבֵּי חֲבִירוֹ דְּאִין אָדָם אוֹסֵר דְּשִׁלְב"ל עַל חֲבִירוֹ לֹא מִסְתַּבֵּר שְׂיִהְיֶה שֹׁכֵר מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ חֲמוּר מִמַּעֲשֶׂה יָדֶיךָ עֲצָמֵן וּמַעֲשֶׂה יָדֶיךָ עֲצָמֵן הָרִי הַעֲשִׂיָה הוּא דָּבָר שֶׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ אֲלֵא צ"ל כַּמ"ש דֹּא ע"פ כֵּן פִּינּוֹן שְׁהַקְדָּשׁ זֶה נִמְשָׁף לְהוֹן בְּאַמְצָעוֹת דָּבָר שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ חָל הַהַקְדָּשׁ ע"ז מִמֶּשׁ דְּהָא ע"כ מְבוֹאֵר בַּגַּמ' דְּבִקוּנָם יָדִי לְעוֹשִׂיָהוּ חָל הַהַקְדָּשׁ עַל מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ אִף שְׁהַעֲשִׂיָה אִין בְּהַ מִמֶּשׁ א"כ סוֹף סוֹף עַל כְּרַחֲמֵי נִמְשָׁף הַהַקְדָּשׁ עַל דָּבָר שֶׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וּמְנוֹכַח לֹא מִר דֹּא ע"ג דְּקוּנָם וְהַקְדָּשׁ אִינוֹ חָל עַל דָּבָר שֶׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ הֵינּוּ כְּשֶׁתַּחֲלַת הַהַקְדָּשׁ חָל עָלָיו לְבַד אֲבָל כְּשֶׁתַּחֲלַת הַהַקְדָּשׁ חָל עַל דָּבָר שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ מִמִּילָא הוּא חָל עַל דָּבָר הַנִּמְשָׁף וְנוֹלַד מִמֶּנּוּ אִף שֶׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ.

א"כ כִּף לִי כְּשֶׁעִיקַר כְּוִנוֹת הַהַקְדָּשׁ הוּא עַל הַדָּבָר הַהוּא שֶׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ רַק שֶׁהוּא ע"י אֲמָצָעוֹת הַדָּבָר שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּמוֹ כְּשֶׁהַהַקְדָּשׁ עַל הַדָּבָר שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ וְאַעֲפ"כ נִמְשָׁף וְחָל עַל הַדָּבָר שֶׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ הַיִּנְצָא מִמֶּנּוּ וְהַפֶּל עֲנִין אֲחַד הוּא וְהַתּוֹסְפוֹת ספ"ק דְּנִדְרִים ד"ה יָדִי לְמַעֲשִׂיָהֶם כְּתוּבוֹ דְּמַעֲשֶׂה יָדֶיךָ יֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּדִמּוּכַח בְּכַתְּוִבוֹת (דנ"ט) דֹּאֵם אָמַר קוֹנָם מַעֲשֶׂה יָדִי דְּחִיָּל לְרַבֵּי מֵאִיר דְּאָמַר אָדָם מְקַדֵּשׁ דְּשִׁלְב"ל עכ"ל וְעֵינֵן מ"ש ע"ז בְּסִפְרָא גַּתִּיבוֹת מִשְׁפֵּט לְהַר"ח אֲלֵגָאזִי בְּמִשְׁרִים גַּתִּיב כ"ג חֲלֵק ח' וְכַמְדֻנְמָה שְׁעַל דְּבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת הַנ"ל נִתְּפוּיָן הַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו שֵׁם בַּמ"ש וַיֵּשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר כו' יָדִי שְׁעוֹשֶׂה עִמָּךְ שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא כְּהוּבָא לְעֵיל אוֹת א': קִיצוּר.

וַיֵּשׁ לִינִשְׁב ע"פ מ"ש הַרְשָׁב"א דְּבִיקְדָּשׁוֹ יָדֶיךָ לְעוֹשִׂיָהוּ שֶׁאִין הַפְּוִנָה וְעִיקַר הַהַקְנָאָה לְגוֹף הַדָּבָר שֶׁהוּא בְּעוֹלָם אֲלֵא לְקִנּוֹת עַל יָדֶיךָ דָּבָר שֶׁאִינוֹ בְּעוֹלָם וְלָכֵן בְּקִנְיָה פֶּל דְּהוּ סָגִי עכ"ל וצ"ל דֹּא ע"ג דְּהַעֲשִׂיָה ג"כ דָּבָר שֶׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא נִתְּפֵס הַקְנִיָה ע"י אֲמָצָעוֹת דָּבָר שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּמוֹכֵר חֲצֵר לְאוֹרְהָ בִירוּשָׁלַיִם פָּרַק חֲזָקָת: ו וּמַעֲטָה מְתוֹרֵץ דַּעַת הָר"ן ספ"ג דַּעֲכוּמ"ז דס"ל גַּבֵּי פֶת שֶׁאֲפָאוּ בְּעֲצֵי אֲשֶׁרָה וּבְגָד שֶׁאֲרָגוּ בְּכִרְכָר דַּעֲצֵי אֲשֶׁרָה לִיכָא דִיעֲבַד בְּהַפֶּת וְהַבְּגָד רַק אִיסוּרָא דְּרַבְּנֵן דְּלֵק"מ מִהָא דִּיקְדָּשׁוֹ יָדִי לְעוֹשִׂיָהוּ דְּהוּי מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ אִיסוּר קוֹנָם דְּאוֹרִיָּתָא מִמֶּשׁ דָּאִף אִם נֹאמַר דְּשִׁבַח עֲצִים בַּפֶּת הוּי כְּמוֹ מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ מ"מ הֵתָם שֶׁאִין דְּעַל כְּרַחֲמֵי הָאִיסוּר לֹא נִמְשָׁף עַל הַפֶּת וְהַבְּגָד בְּתַחֲלָה כִּי אִם שְׁהַעֲצֵי אֲשֶׁרָה לְבַד הֵן הָאִיסוּר רַק שְׁמָהֶם בְּאִינוֹ לְהַמְשִׁיף הָאִיסוּר עַל הַפֶּת וְהַבְּגָד אֲבָל הֵכָא גַבֵּי יְקַדָּשׁוֹ יָדִי לְעוֹשִׂיָהוּ עִיקַר הַהַקְדָּשׁ הֵינּוּ לְמַעֲשֶׂה יָדֶיךָ רַק שְׁעוֹבֵר דְּרָף הַהַקְדָּשׁ הַיָּדִים לְכָף חֲמִיר טְפִי טוּבָא דְּהוּא אִיסוּר עֲצָמֵי דְּאוֹרִיָּתָא אַע"ג שֶׁהוּא דְּשִׁלְב"ל וְאִין בּוֹ מִמֶּשׁ פִּינּוֹן דֹּא ע"כ חָל עַל זֶה אִיסוּר תּוֹרָה מִמֶּשׁ ע"י אֲמָצָעוֹת דָּבָר שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ.

סוף סוף זהו איסור דאורייתא לא כן התם שעצם האיסור הוא רק הדבר שיש בו ממש לבד לכה בתולדה שלו שאין בה ממש ס"ל להר"ן דכשמעורב בהיתר ליכא איסור דאורייתא והנה אף גם לשא"פ דס"ל דגם בפת ובגד הוי איסור דאורייתא ממש כמ"ש הת"ש סי' יו"ד סק"ה: מ"מ נראה דענין יקדשו ידי לעושיהו חמיר טפי טובא מטעם הנזכר דלא דמי פלל זה לזה וכמו בשאר איסורי איכא למ"ד טעמו ולא מששו אינו דאורייתא משא"כ היכא דגלי קרא דטעמו אסור הוא דאורייתא פדאיתא בפרק גיד הנשה (דצ"ח סע"ב) דבקדשים אסור ובשא"ד שרי מדאורייתא וכן אפילו לדין דקיי"ל דטעם פעיקר דאורייתא מ"מ ה"ל איסורא בעלמא ואין לוקין עליו משא"כ היכא דגלי קרא בהדיא דטעם פעיקר כמו בבשר בחלב (חולין דף ק"ח ע"א) ודאי דהיה לוקה על זה וכדמשמע בגמרא שם וכ"כ בפמ"ג בפתיחה להלכות בשר בחלב ועד"ז ג"כ יש לחלק בנד"ז דהנה התולדה והשבח דעצי אשרה שפפת ובגד הוי עכ"פ כטעמו ולא מששו: ונהי דס"ל דזהו אסור מדאורייתא מ"מ לא דמי ליקדשו ידי לעושיהו דהתם הוי הך טעמו ולא מששו איסור עצמי דאורייתא כמו שאר מששו דאיסורא אלא דמ"מ ה"ל תערוכות איסור בהיתר ול"ד לבשר וחלב רק לנ"ט דקדשים בהיתרא ומעתה לא מיבעיא להר"ן דס"ל דרבי אליעזר לא התיר בהולכת הנאה רק גבי פת ובגד דבלא"ה ליכא בהם רק איסורא דרבנן א"כ ה"כ דאיכא איסורא דאורייתא ודאי לא מהני בלאו הטענה דהולכת הנאה לא מהני רק בדבר שתופס דמיו.

אלא אפילו לפ"ד שאר הפוסקים דס"ל דגם שם בפת ובגד איכא איסורא דאורייתא מ"מ לא דמי פלל לאיסורא דאורייתא שפקונם ידי למעשיהו פנ"ל ולכן י"ל דכאן לא מהני לכ"ע כ"ש, שגם שם ס"ל לרוב הפוסקים דלא מהני בפת ובגד עצמן כ"א כשנתערבו ואף דשאר איסורים לסתם יינם מדמינן להו הרי הרמב"ן במלחמות פכ"ש כ' דגם גבי סתם יינם לא מהני ביין ביין תקנתא זו כמ"ש ל כ"ש שהרבה פוסקים ס"ל דתקנתא זו לא מהני רק באיסור שתופס את דמיו פנ"ל מפל הלן טעמי פשיטא דלא מהני כאן תקנתא דהולכת הנאה וגם תקנתא דיימכר בולו חוץ מדמי איסור שבו לא שנייה ה"כ דהא אסר ידיו למעשיהו על כל ישראל א"כ למי ימכור והירושלמי דספ"ק דנדריים עכצ"ל משום זוז"ג ולכן נקט גרר עמו בתנור ולא עשה התנור דאז באמת יותץ: קיצור ומעתה מתורץ דעת הר"ן והנה גם לשא"פ זולת הר"ן דס"ל דבפת ובגד איכא איסורא דאורייתא עכ"ז לא דמי פלל לאיסורא דגבי ידי לעושיהו מטעם הנ"ל דהתם הוי רק גורם דאיסורא וה"כ פעיקר האיסור נתפסין למעשה ידיה ולכן לא מהני כאן תקנתא דהולכת הנאה לכ"ע: ואין לצדד להקל משום דאיתא פלוגתא דתנאי ואמוראי ספ"ב דחולין (דף מ"ם) אם אדם אוסר דבר שאינו שלו וא"כ למ"ד שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו יש לצדד להקל מיהו בגמ' שם איתא לאו כל כמינהו שתאסור ייני לאונסי א"כ אם המשכיר ששכר את הפועל לעשות טליתים ידע שאסר א"ע לאריגת טליתים לכ"ע אין זה לאונסי דאיהו דאפסיד אנפשיה דלא הנה ליה לשונכרו א"כ מרצונו נאסרו ולא לאונסו אף אפילו אם לא ידע מזה וה"ל לאונסו אפ"ה אין כאן שום קולא מתרי טעמי דהא הרשב"א בתה"א (דף יו"ד ע"ב) ובמ"ה שם האריף דקיי"ל אדם אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה וישגם רב נחמן ורב עמרם ורב יצחק לא פליגי אלא כשי"ל לצעורי קא מיכנין ואע"פ שהרא"ה בבד"ה שם חלק ע"ז וכ"ד הר"ן ספ"ב דחולין מ"מ כ' הפר"ח סי' ד' שדעת הרמב"ם

והרא"ש ורוב הפוסקים והטוש"ע סי' קמ"ה פהרש"ב"א וכו' נ דעת התוספות שם (דף מ' סע"ב) ובפ"ד דעכומ"ז (דנ"ט ע"ב) סד"ה אמר רב אשי וא"כ בנד"ז שיהאסור מפני הקונם דלא שינה פלל לצעורי קא מיפנין שיהי נדר פן מקודם וע"י שחבירו הכריחו לזה מפני הטובה שקיבל ממנו א"כ נדאי אדם אוסר דבר שאינו שלו במעשה רב ועצום כזה וגם דס"ל לר"ח דבמעשה רב לכ"ע אוסר אלא אפילו לפ"ד ה"א"ה ונה"ן הרי כ' ה"ן ו"ל וליפא למימר לענין איסור אכילה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו דהכא לאו איהו אוסר לה אלא דלא שרי לה ונהו ליה פאילו לא נשחטה אלא שמטה מאליה עכ"ל מבואר דאפילו למ"ד אין אדם אוסר דבר שאינו שלו מ"מ הפעולה שעשה בה הוא נדאי אסור: א"כ בנד"ז ג"כ הצמר של הטלית לא נאסר אבל השבח שהטלית יפה הרבה יותר מן הצמר שבו זהו מעשה ידי האומן ועשייה זו נדאי אסור שיהי זהו שלו: קיצור.

ואין להקל למ"ד אין אדם אוסר דבר שאינו שלו דהיא דלא שינה לצעורי קא מכונן קיי"ל דאדם אוסר דבר שאינו שלו כמ"ש בטוש"ע י"ד סי' קמ"ה ובפר"ח סי' ד': ח וראיתי חכם אחד שפתיב להקל בשאילתינו וז"ל משום שאין אדם אוסר דשלב"ל אלא באומר יקדשו ידי לעושיהן דהיינו להקב"ה שעושה גוף הידים קדש וממילא מעשה ידיו הן קדש באומר אילן זה הקדש שממילא פירותיו הקדש אע"פ שעדיין לא באו לעולם משא"כ באומר יקדשו ידי למעשיהן שאין הידים עצמן הקדש רק שאוסר אותן למעשה ידיו הרי זה מיתסר נפש אחפציה לכן לא נמשכה קדושה במעשה ידיו ועוד דאפילו ביקדשו ידי לעושיהן ליתא לחצאין דממ"נ פיון שהידיים עצמן קדש מה לי טליתים או שאר דברים אלא על פרחן פנונתו למעשיהן א"כ לא נאסר מה שלא בא לעולם עכת"ד והנה מ"ש דבאומר יקדשו ידי לעושיהן הוי גוף הידים קדש באומר אילן זה כו' אע"פ שמשל זה כ' הרמב"ם פ"ו מהלכות ערכין הכ"ח מ"מ אי אפשר פלל לומר דהוי ממש גוף הידים קדש פאילן ממש פאשר כתב הרשב"א בפ"ק אע"פ הובא בשט"מ שם בד"ה באמרת יקדשו ידי וז"ל תמיה לי דבשלמא אילן תפיס הקדש בגוף האילן להיות הפירות פפירות דקל של הקדש אבל ידי האשה אין הקדש חל בהן ונדא דאינו שלו להקדש כו' ועוד שאין חל הקדש בכו חורין דגופיה לא קדיש פלל כו' וכדאמר ר' בגיטין פ"ק השולח (דל"ח ב' ודל"ט א') וכן הוא שהקדש עצמו עושה ואוכל שלא הקדש אלא דמיו כו' א"כ המקדיש ידי אשתו היא יקדש ידיה והיא יקדיש מעשה ידיה דהא לא דמי לדקל לפירותיו ואפילו במקדיש ידי עצמו פדאמרן והניח זה בצריף עיון ועיין בפירש"י בגיטין (דל"ח ע"ב) גבי המקדיש עבדו גופיה לא קדיש והתוס' שם כ' ונראה לפ"ד גופיה לא קדיש לראסר בהנאה כמו בהמה טמאה כו' אבל לפירש"י י"ל אם הקדישו בהדיא לבדק הבית הוי קדיש לראסר בהנאה כ"כ בחידושי הריטב"א שם.

אמנם בכו חורין אפילו לפירש"י גופיה לא קדיש פלל גם מ"ש ואפילו ביקדשו ידי לעושיהן ליתא לחצאין תמוה דהא המשנה דפ"ק בתרא דנדריים דף (פ"ה) קונם שאני עושה על פיה כו' אוקמוה בגמרא שם ובפ"א אע"פ (דנ"ט ע"א) באמרת יקדשו ידי לעושיהן ועכ"ז הקונם רק על פיה ולא על פיה ולא על שארי בני"א א"כ איתא לחצאין ואשתמטיטתיה מ"ש ע"ז הב"י בי"ד ס"י רל"ד וז"ל ומשמע לי דכיון דעל מתניתין דקתני התיב קונם שאני עושה על פיה הוא דאמרנו באמרת יקדשו ידי לעושיהן דלאו למימרא שהיא מקדשת מעשה ידיה לגמרי עסקינו דא"כ מהו קונם שאני עושה על פיה דקתני

שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה הַקִּדְשׁ מִיַּבְעָיָא לִיהֵ אֱלֹא ה"פ בְּאוֹמְרָת יְקִדְשׁוּ יְדֵי לְעוֹשֵׂיהֶן עַל פִּיהָ כְּלוֹמַר שִׂידֵי יִהְיוּ אֲסוּרוֹת עַל פִּיהָ כְּהַקִּדְשׁ עַכ"ל וּכ"כ הַב"ח שָׁם.

וּכ"כ עוֹד בַּשּׁט"מ (דנ"ח ע"ב) גָּבִי מִתּוֹךְ שְׂיָכוֹל לְכוֹפֶה וְנ"ל וי"ל דְּלִשְׁטַת הַתּוֹסְפוֹת אֵין פִּי לְעוֹשֵׂיהֶן לְמִלְאֲכָתָן אֱלֹא לְהַקְב"ה שְׂעִשְׂאָן וְהַלְכָּה חֲנִיל הַקִּדְשׁוֹ אֲמַאי דְּאִית לִיהֵ בָּהּ רְשׁוֹת עַכ"ל וְר"ל דְּמִתְרַם מַעֲשֵׂה יְדִיהָ קִדְשׁ וּמַעֲשֵׂה יְדִיהָ אֵינָן קִדְשׁ ע"ש הַרִי אִיתָא לְחֻצָּאִין וְאֶפְשָׁר דְּמַכְּל זֶה מִתְנַרְץ ג"כ קְוִשְׁיַת הַרְשָׁב"א דְּלַעִיל דְּנֻדָּי עַכצ"ל דְּאֵין גּוּף הַיְדִים נַעֲשִׂי קִדְשׁ מִמֶּשׁ פְּאִילָן דָּא"כ אֵיךְ הָאִיסוּר רַק עַל פִּיהָ כּו' אֱלֹא הַפְּנוּנָה שְׁהֵם אֲסוּרוֹת עַל פִּיו כְּהַקִּדְשׁ אֲבָל לֹא נַעֲשׂוּ קִדְשׁ מִמֶּשׁ בְּאַמַּת.

גַּם מ"ש מִשָּׂא"כ בְּאוֹמַר יְקִדְשׁוּ יְדֵי לְמַעֲשֵׂיהֶן כּו' כְּכָר נִתְבָּאָר בְּתַחֲלַת דְּבַרְיֵנוּ רְאִיוֹת בְּרוּרוֹת דְּבִיקְדְשׁוֹ יְדֵי לְמַעֲשֵׂיהֶן ג"כ נֶאֱסָרוּ מַעֲשֵׂה יְדֵיו וְכַמוֹ בִּידֵי לְעוֹשֵׂיהֶן וְגַם בַּשּׁט"מ דְּכְתוּבוֹת שָׁם יֵשׁ מְפָרְשִׁים גַּם לְעוֹשֵׂיהֶן לְמִלְאֲכָתָן כּו' וּמ"ש דְּבַלְמַעֲשֵׂיהֶן ה"ל מִתְסַר נִפְשִׂיהָ אֲחַפְצָא הוּא טְעוֹת גְּדוֹל וּכ"כ בְּהַדְּיָא בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א רִישׁ גְּדָרִים ד"ה אֵינִידֵי וְנ"ל וְהָא דְתַנּוּן קוֹנָם פִּי מְדַבֵּר עִמָּה וּפְרִישְׁנָא בְּגִמְרָא דֵּה"ל כְּמָאן דְּאָמַר יֶאֱסַר פִּי לְדַבּוּרֵי הָא נְמִי מִתְסַר חֻפְצָא אֲנַפְשִׂיהָ הוּא דְהִכִּי קָאָמַר יֶאֱסַר עָלֵי פִי לְהִנָּאֵת דִּיבּוּרֵי עִמָּה עַכ"ל וּכ"כ מֵהַר"ר יְחִיאֵל בְּאֶסָאן בְּתִשׁוֹ מֵהַר"י ט"ח א"ס ס"י נ"ד ע"ש בְּאַרְיִכוֹת וּמֵהַר"י ט"ט שָׁם בְּסִי"ג לֹא פְּלִיג רַק עַל מַה שְׂדִיקְמָה מֵהַרְרִי"ח גְּזִירוֹת לְעַנְיָן זֶה: אֱלֹא דְגְזִירוֹת הוּא אִיסוּר נִפְשִׂיהָ אֲחַפְצָא וְעוֹד דְּאִילוּ הָיָה מִתְסַר נִפְשִׂיהָ אֲחַפְצָא א"כ לֹא הָיָה שְׂיָיָה אִיסוּר זֶה אֲחַבְרִיָּה רַק עָלָיו לְבַד דְּהוּא אִיסוּר לוֹ לְעִשְׂוֹת וּלְדַבֵּר עִם חֲבִירוֹ אֲבָל עַל חֲבִירוֹ לִיכָּא אִיסוּר קוֹנָם דְּבִמִיתְסַר הַנֶּפֶשׁ עַל הַחֻפְצָא אֵין בְּיָדוֹ לְאֶסְרוֹר נֶפֶשׁ חֲבִירוֹ אֶפְּלוֹ עַל חֻפְצָא שְׁלוֹ כְּמִבְּנָאָר בְּטוֹש"ע ס' רל"ו ס"ג וּבב"י שָׁם וּבב"י שָׁם ס' ס' דְּהַרְמְב"ם ס"ל כְּרַמְב"ן דְּמַהְגֵּי מִדִּין יְדוֹת וְהֵינּוּ לּוֹמַר דְּנִתְפְּנוּן לְאֶסְרוֹר הַחֻפְצָא אֲבָל לְהַטוּר וְהַתּוֹסְפוֹת שְׂבָר"ן רִישׁ גְּדָרִים וּכ"מ מ"ש הַב"י ס' רי"ג בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א אֲנִי אוֹסְרָהּ בֵּיתִי שְׁלֵא תְדוּר בּוֹ מִשְׁמַע דְּנֻקָּא בַּכָּה"ג וְדַבְרֵי הַט"ז בְּיִשׁוּב דַּעַת הַרְמְב"ם צ"ע דְּהַרְמְב"ן לֹא קָאָמַר דְּמַהְגֵּי מִדִּין יְדוֹת אֱלֹא לְהִיוֹת גְּדָר כְּשֶׁהַזְּכִיר לְשׁוֹן גְּדָר אַע"פ שְׂאָמְרוּ בְּלִשׁוֹן מִתְסַר נִפְשִׂיהָ אֲחַפְצָא וְכוּן לְהַפְּהָה כְּשֶׁהַזְּכִיר לְשׁוֹן שְׁבוּעָה הֵנָּה שְׁבוּעָה אַע"פ שְׂאָמְרוּ בְּלִשׁוֹן מִתְסַר חֻפְצִיהָ אֲנַפְשָׂא דַּאע"פ שְׁלֵא אָמְרוּ בְּלִשׁוֹן מְדוּקְדָּק יָד מִיְהוּ הוּיָא מִשָּׂא"כ כְּשֶׂאֹמַר בְּהַדְּיָא לְשׁוֹן שְׁבוּעָה שְׁנַעֲשֵׂה אָנוּ מְזָה גְּדָר זֶה לֹא שְׁמַעְנוּ כָּל מֵהַרְמְב"ן וְעַכ"פ הַרִי מְבֹאָר בַּש"ע ס' רי"ג סע"א א' יֶאֱסַר עָלֵיהָ פִּי לְדַבּוּרֵי כּו' וּכ"כ בַּחֲה"ר ספ"ק דְּגְזִרִים דְּהַמְשָׁנָה מִיְרִי שְׂאוּסַר פִּיו וְיָדָיו לְדַבּוּרוֹ וּמַעֲשֵׂיו עַל אַחֲרִים וְא"כ עַכצ"ל דְּמִתְסַר הַחֻפְצָא הוּא וְעַיִן עוֹד בַּחֲה"ר פ"ב דְּגְזִרִים (דט"ו ע"ב) ד"ה בְּאוֹמַר מַה שְׁהַגִּיחַ שָׁם דְּבַרִי הַתּוֹסְפוֹת בְּקוֹשְׂיָא וְעַיִן בַּש"ע י"ד ס' רל"ד סְעִיף ס"ז בַּט"ז שָׁם בְּעַנְיָן דַּעַת הַתּוֹסְפוֹת וְדַעַת הַרְשָׁב"א וְהַשְׁתָּא אַת"ל דְּדוּקָא בִּיקְדְשׁוֹ יְדֵי לְעוֹשֵׂיהֶן הוּא דְנֶאֱסַר עַל חֲבִירוֹ וְלֹא בִּידֵי לְמַעֲשֵׂיהֶן א"כ לִק"מ דְּפְשִׁטָּא כְּשֶׁהַזְּכִיר סְתָם יְדִים אֵין הַפִּי אֶפְּלוֹ לִפ"ד הַתּוֹסְפוֹת רַק לְמַעֲשֵׂיהֶן כְּמוֹ שְׂאָמְרָה קוֹנָם מַה שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה כּו' וְא"כ מַהוּ הַקְּוִשְׂיָא הַרִי הַתּוֹסְפוֹת לֹא אָמְרוּ רַק דְּהוּי כְּאוֹמַר לְמַעֲשֵׂיהֶן וְנֶאֱסַר עָלָיו לְבַד וְכוּן גָּבִי הִנָּאֵת תְּשִׁמִּישָׁה עָלֵי וַיִּשְׁבַּת סוּכָּה עָלֵי ג"כ הָאִיסוּר עָלָיו לְבַד וּבַכָּה"ג אָמְרוּ הַתּוֹסְפוֹת דְּכְשֶׁהַזְּכִיר אֵת הַחֻפְצָא כּו' מִשָּׂא"כ גָּבִי קוֹנָם שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה עַל פִּיהָ דְּאוֹסְרָת מַעֲשֵׂה יְדִיהָ עָלָיו דַּצ"ל לְעוֹשֵׂיהֶן דִּיִּיקָא לִפ"ד כַּת"ר א"ו דְּבַלְמַעֲשֵׂיהֶן נְמִי נֶאֱסַר עַל חֲבִירוֹ וְע' תו"י ט"ט פָּרָק בְּתַרְא דְּגְזִרִים מ"ד שְׂיָיִשָׁב דַּעַת

הַרְמַב"ם דס"ל פְּהַתּוֹסְפוֹת וְלֹא בְּעֵינָן נְשִׂיאֵי מַר לְעוֹשֵׂיהֶן וְכ"כ הַט"ז וְהַש"ף סס"י רל"ד
בְּשֵׁם הַר"ן שֶׁבב"י ס' רל"ט וְהוּא בְּר"ן פ"ב דְּנִדְרִים (ד"י"ו ע"ב): קִיצוּר.

הַשְּׂגָה עַל חֲכָם א' שְׂרָצָה לומר דְּבִיקְדָּשׁוֹ יָדִי לְמַעֲשֵׂיהֶן אֵינוֹ אוֹסֵר עַל חֲבִירוֹ דְּשֶׁלֶב"ל
שְׁזָהוּ נֶגֶד הַרְשָׁב"א ספ"ק דְּנִדְרִים וְטוֹש"ע י"ד ס' רי"ג גַּם מ"ש בִּיקְדָּשׁוֹ יָדִי לְעוֹשֵׂיהֶן
לִיתָא לְחֻצְאֵין הוּא נֶגֶד הַמְּשָׁנָה דְּקוֹנָם שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה עַל פִּיָּה וְכַמ"ש הַב"י ב"ד סס"י רנ"ד
וּמִשְׁמַע לִי דְכִינּוֹן דְּעַל מִתְנִיתִין כו': סִימָן קַפֵּד בַּעַה"ב יֵשׁ לוֹ פֶּתֶב בַּח"י הַפּוֹעֵל שְׁנִשְׁבַּע
בַּש"ח לְבַעַה"ב שְׁלֹא יִזּוֹז מִמֶּנּוּ לְהַשְׁפִּיר עֲצָמוֹ לְאַחַר בְּלִי רְשׁוֹתוֹ וְלִיתֵר תּוֹנֵקָף אֶסֶר יָדִיו
לְמַעֲשֵׂיהֶן בְּקוֹנָם עַל אוֹתוֹ שְׁיִשְׁפִּיר א"ע לוֹ בְּלִי רְשׁוֹת בַּעַה"ב הַנ"ל וְעַתָּה נִשְׁפָּר לְבַעַה"ב
אַחַר בְּלִי רְשׁוֹתוֹ וְכַבֵּר נִתְבָּאֵר תְּשׁוּ ע"ז בְּאַרְיִכוֹת לְמַעֲלָה: אִף מְקוֹם הַסְּפֵק הוּא רַק אִם
הַפּוֹעֵל יִטְעוֹן שְׁלֹא נִשְׁבַּע בַּפ"מ רַק שְׁחַתֵּם א"ע אֶפְתֵּב הַנ"ל וּבְנִידוֹן שְׁבוּעָה בְּכַתֵּב יֵשׁ
בְּתִשׁוּי חו"י שְׁנֵי תִשׁוּי בְּדָבָר הַסּוֹתְרוֹת זוֹ אֵת זוֹ מִסִּי ט"ז שְׁהִיקֵל בְּזָה לְסִי קצ"ד שְׁהִחְמִיר
וּבִשְׁבוּ"י ג"כ הִחְמִיר אֶבֶל בִּשְׁב"י ח"ד ס' מ"ט הִיקֵל וְגַם כָּתֵב כֵּן בְּשֵׁם פְּמָה אֶחָרוֹנִים
וְע' תּוֹמִים ס' צ"ו שְׁהִאֲרִיף בְּזָה וְנִטָּה לְהִקֵּל וְלְבִסּוֹף מְסִיק דִּישׁ מְקוֹם לְהִחְמִיר עַפ"י דַּעַת
ר"ת שֶׁבַח"מ ס' כ"ח וּבְתִשׁוּי מְהַרִּיב"ל ח"א ס' מ"ז וְסִי ל"ט כָּתֵב בְּפִשְׁיטוֹת לְהִקֵּל
וּבִשְׁכַּנָּה"ג ב"ד ס' ר"י בְּהִגָּתָה הַטּוֹר אוֹת ו' הִבִּיא כֵּן בְּשֵׁם הַרְבֵּה גְדוּלֵי הָאֶחָרוֹנִים
וּמְפַלְלָן מֵהַר"י ט ח"א ס' י"ד וְחִלְק י"ד ס' כ"א וְכ"כ בְּתִשׁוּי מִים רַבִּים חִלְק יו"ד ס' י
ס"ד בְּשֵׁם הַרְבֵּה בַּעַל גִּינַת וְנִדְרִים כָּלֵל ג' ס' א' שְׁהוֹכִיחַ כֵּן בְּרִאיוֹת וּבְתִשׁוּי נ"ב ח"ד ס' י
ס"ו וְחַח"מ ס' לְמ"ד אוֹת יו"ד מְסִיק דְּגַם לְאוֹמְרִים דְּשְׁבוּעָה בְּכַתֵּב לֹא הָיִי שְׁבוּעָה מ"מ
קַבְּלַת אִיסוּר מְהַנִּי ג"כ בְּכַתֵּב ע"ש הַטַּעַם דְּלֹא גָרַע קַבְּלַת עֲצָמוֹ בְּלִי בִּישׁוּי שְׁפָתִים מִמָּה
שְׁאַחֲרִים יְכוּלִים לְהַטִּיל עָלָיו וּמְהַנִּי בְּכַתֵּב לַכ"ע עַכ"ל וּבִשְׁכַּנָּה"ג ס' ר"י בְּהִגָּתָה הַטּוֹר
אוֹת י"ב כָּתֵב ג"כ וְז"ל הַסְּפָמָה בְּחֵרֵם אַע"פ שְׁלֹא הוֹצִיא בְּפִיו אֶלֶּא בְּכַתִּיבָה קַבְּלָה הָיִי
וְחִיִּיב לְקַיְימָה מְשֻׁפְּטִי שְׁמוּאֵל ס' ק"א ק"ב עַכ"ל וְהוּבָא ג"כ בְּתִשׁוּי מִים רַבִּים ס' הַנ"ל
וְתַלְמִידוֹ שֶׁל הַנ"ב הִגָּאוֹן מוּה' מְרַדְּכִי בְּנַעַט ז"ל מִשְׁמַע דְּלֹא ס"ל בְּזָה כַּהֲנ"ב פְּהוּבָא
בְּסַפֵּר פֶּתַח תִּשְׁוּבָה ב"ד רס"י רל"ו וְאַפְשָׁר לְחִלְק דְּמַהֲר"מ בְּנַעַט לֹא אָמַר רַק בְּגִזְרַת
ח' בְּכַתֵּב אֶבֶל בְּהַסְּפָמָה שְׁזָה מְקַבֵּל עָלָיו בְּכַתֵּב י"ל דְּלֹא פְּלִיג עַל הַנ"ב מִיְהוּ בְּתִשׁוּי נ"ב
ח"ד ס' ס"ו מְבוֹאֵר דַּס"ל בְּפִשְׁיטוֹת דְּגַז"ח נְמִי מְהַנִּי בְּכַתֵּב.

וּבִנְד"ד מְבוֹאֵר ג"כ שְׁהַפּוֹעֵל קַבֵּל בַּח' מִיְהוּ קַבְּלָה זוֹ לֹא שִׁינָּה בְּעֵינָן יָדִיו לְמַעֲשֵׂיהֶן עוֹד
מְסִיק שָׁם בְּנ"ב דְּאַפְי' לְמ"ד דְּשְׁבוּעָה בְּכַתֵּב לֹא מְהַנִּי מ"מ אִם כ' קַבְּלַתִּי בְּשְׁבוּעָה אֶמְרִי
דְּהוֹדָאתוֹ כְּק' עֲדִים דְּמִי וּמִסְתַּמָּא נִשְׁבַּע בַּפ"מ יַעו"ש שְׁהִאֲרִיף בְּזָה וּבְתוֹמִים ס' ע"ג ס"ו
כ' דָּאם נוֹתֵן אֲמַתְלָא נְאָמֵן וּא"ל אֵינוֹ נְאָמֵן וְאֵנִי חוֹכֵף עוֹד לְהִחְמִיר לַפְמ"ש הַרְמַב"ם
רַפ"ב מַה' שְׁבוּעוֹת דְּלֹא דוֹקָא הַעוֹנָה אֶמֶן אַחַר שְׁמִשְׁבִּיעוֹ חֲבִירוֹ כְּמוֹצִיא שְׁבוּעָה מִפּוֹ
דְּמִי אֶלֶּא ה"ה שֶׁא"ד שְׁעַנְיָנוֹ כְּמוֹ אֶמֶן כָּלֵל לְשׁוֹן כו' יַעו"ש א"כ אַפ"ל אִם קוֹרִין לְפָנָיו
עֵנְן הַשְׁבוּעָה וְהוּא חוֹתֵם ע"ז חֲתִימָה זוֹ הָיִי כְּקַבְּלַת שְׁבוּעָה וְא"ת א"כ אִף מְשַׁפַּח לָהּ
מִן שְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים דָּאם אֵינוֹ מְקַבֵּל הַשְׁבוּעָה לֹא הָיִי אַפִּי מִן שְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים וּבְעוֹנָה
אֶמֶן אוֹ שֶׁא"ד כְּעֵין אֶמֶן הָיִי מִן שְׁבַע מִפִּי עֲצָמוֹ כְּדֹא' בַּגַּמ' ספ"ג דְּשְׁבוּעוֹת י"ל דְּמִשְׁפַּחַת
לָהּ בְּשְׁבוּעַת הַעֲדוּת שְׁהִשִּׁיבוּ אֵין אֵנוּ יוֹדְעִים לָהּ עֲדוּת וְכֵן בְּשְׁבוּעַת הַפְּקָדוֹן וְכַמ"ש הַתּוֹס'
רַפ"ד דְּשְׁבוּעוֹת (דל"א ע"ב).

אָבֵל לְעֵנָן שְׁבוּעַת בִּיטוּי דְּלָא מִיחְיִיב רַק מִפִּי עֲצָמוּ כַּמֵּ"שׁ בַּגַּמ' סַפ"ג הַנִּ"ל לֹא מִשְׁפַּחַת
רַק בְּעוֹנָה אָמֵן וְאַפְשָׁר דַּה"ה בַּנ"ד וְלִכְאוּרָה יֵשׁ קִצָּת רְאִיָּה לְזֶה מִתְּשׁוּ' הַרְשָׁב"א שֶׁהִבִּיא
הַב"י בַּאֵה"ע ס' צ"ו קְרוֹב לְתַחֲלַת הַסִּימָן בַּד"ה וּמ"ש אָבֵל נִתְגַּרְשָׁה וּמֵתָה כּו' עַל אֲלֻמְנָה
שְׁנִשְׁתַּתְקָה שְׁאֵם הַשְּׁבִיעוּת מִפִּי אַחֲרִים שְׁלֹא נִטְלָה כְּלוּם מִשְׁלַל בְּעֵלָה וְהַרְפִּינָה בְּרֵאשֵׁי
הַיּוֹם פְּשׁוּעָה דְּהַרְפַּנְתָּ הָרֵאשׁ כְּדַבּוּר וְכַדְגָּרְסִי בִּירוּשְׁלָמִי הִיא שְׁמִיעַת הַקּוֹל הִיא הַרְפַּנְתָּ
הָרֵאשׁ אֲלֵא שְׁחֻשׁ אַח"כּ שְׁמָא נִתְפַּוּוֹנָה לְהַפָּדָה כּו' יַעו"שׁ: וְלִכְאוּרָה נִרְאָה דְּלֹא דוֹקָא
הַרְפַּנְתָּ הָרֵאשׁ דְּגַבִּי גִט בְּהַדְיָא תָּנֵן פ' מַש"א שְׁחַט בּוֹ רֹב שְׁנַיִם וְרַמְזוֹ כּו' הַיּוֹם כְּהַרְפִּין
בְּרֵאשׁוֹ וְהוּ"ד פִּקְחָה שְׁפַתְּ בַּכַּת"י לְכַמָּה פּוֹסְקִים וַא"כּ י"ל דַּכַּת"י נָמִי הַיּוֹם קַבְּלָה.

וּמַעֲתָה גַם אוֹתוֹ בַּע"ב שֶׁהַשְּׁפִירוֹ יֵשׁ לוֹ לְחֹוֹשׁ מְאִיסוֹר זֶה דְּלֹא עֵכְבְּרָא כּו' אֲלֵא חוֹרָא
כְּדָאִי בַּגַּמ' פ"ב דְּקַדוּשִׁין וּבְעַרְכִּין וּבְגִיטִין פ' הַשּׁוֹלַח וְע' בְּתִשׁוּ' צ"צ ס"ס"י ל"ו מְעַנֵּן
חוֹרָא יַעו"שׁ: וְאַחַר שׁוּבֵי נַחֲמֵתִי דְּמִתְּשׁוּ' רְשָׁב"א הַנִּ"ל נ' לְהַפָּדָה דְּדוֹקָא הַרְפַּנְתָּ הָרֵאשׁ
הַיּוֹם כְּשִׁמְיעַת הַקּוֹל וְלֹא כַּת"י הַגַּם שֶׁבַר"פ מַש"א מוֹכַח דְּשָׂאָר רְמִיזָה נָמִי מְהַיְי"ל דַּמ"מ
רְמִיזָה עֲדִיפָא מַכַּת"י לְפִי שְׁמַתוּף הַרְמָז מוּבָן וְנִיכָר מִמָּשׁ הַעֲנִין: מַש"א כ"ע"י כְּתָב אֵין
נִיכָר רַק ע"י קַרִּי לֹא בְּשַׁעָה שְׁפּוֹתָב.

וּמ"ש בַּמַּכְמ"א שְׁעַר א' ס' ה' בְּשֵׁם רִיא"ז וְעוֹד כְּמָה פּוֹסְקִים דַּכַּת"י לְפָנֵי הַסּוֹפֵר וְעַדִּים
הַיּוֹם כְּהַרְפַּנְתָּ הָרֵאשׁ י"ל מִשׁוּם דַּס"ל דְּלֹא בְּעֵינֵן מִמָּשׁ שְׁמִיעַת הַקּוֹל וְדַבּוּר וּכַמֵּ"שׁ הַתּוֹס'
פָּרַק מַש"א (דַּע"ב א') ד"ה קוֹלוֹ פִּינּוֹן דְּקִים לָן שְׁמַתְרָצָה לֹא בְּעֵינֵן שְׁמִיעַת הַקּוֹל כְּמוֹ כּו'
שְׁאִינָה אוֹמֶרֶת כְּלוּם כּו' וּבְבַרְיֵיתָא דְּתַנָּא עַד שִׁישְׁמַעוּ קוֹלוֹ לֹא אֲתָא אֲלֵא לְמַעוּטֵי חֲרַשׁ
וְלֹא ס"ל הַטַּעַם שֶׁכ' הַרְשָׁב"א דְּהַרְפַּנְתָּ מְהַיְי מִשׁוּם דְּהִיא שְׁמִיעַת הַקּוֹל הִיא הַרְפַּנְתָּ הָרֵאשׁ
וּכַמֵּ"שׁ בַּגַּמ' גִּיטִין (ד' ע"א) דַּכַּת"י ל"ד לְדַבּוּר הִיא דְּבַעֲי' דַּבּוּר לָכֵן לֹא קִי"ל כְּרַב כְּהַנָּא
דְּאָמַר חֲרַשׁ שְׁיָכוֹל לְכַתּוּב הַיּוֹם כְּפִקְחָה מִשׁוּם דְּבַעֲינֵן מְדַבֵּר דוֹקָא וּמַעֲתָה גַבִּי שְׁבוּעוֹת
וְנִדְרִים דַּכַּת"י דַּבּוּר לְכַטָּא בְּשַׁפְתֵּימָם נ' דוֹקָא דַּבּוּר וְלֹא כְּתִיבָה וְאַפִּילוּ קָרוּ לְפָנֵינוּ הַשְּׁבוּעָה
וְהוּא חֲתָם וְכֵן מִשְׁמַע ג"כ בְּתוֹמִים ס' צ"ו שְׁם דַּכַּת"י לֹא מְהַיְי רַק לְעֵנָן כְּפִירָה אַחַר
הַשְּׁבוּעָה כְּמוֹ בְּשַׁבּוּעַת הַפְּקֻדוֹן דַּה"ל כְּמִן שְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים וְהוּא מְשִׁיב אֵין לָהּ בְּיַדִּי ע"שׁ
אָבֵל אֵין זֶה כְּעוֹנָה אָמֵן וּכְמוֹצֵיא שְׁבוּעָה מִפִּי אָף לְכַמֵּ"שׁ הַמַּכְמ"א בְּכַוֵּנוֹת דְּבָרֵי
הַרְשָׁב"א פָּרַק מַש"א דַּס"ל ג"כ דַּכַּת"י הַבְּעַל בְּפָנֵי הַסּוֹפֵר וְהַעֲדִים מְהַיְי בְּגִט וְהַרְשָׁב"א
ס"ל דְּטַעֲמָא דְּהַרְפַּנְתָּ מְהַיְי הֵינּוּ בִּירוּשְׁלָמִי דְּהַיְי כְּשִׁמְיעַת הַקּוֹל א"כּ י"ל כֵּן גַּבִּי שְׁבוּעָה
אָבֵל נ"ל אֵילוֹ רְאָה הַמַּכְמ"א תְּשׁוּ' רְשָׁב"א הַנִּ"ל בַּמ"שׁ וְלֹא שְׁנַלְף אַחַר רְמִיזוֹתֵינוּ כּו' לֹא
כ"כ וְעַכ"פּ מְרֹב הַפּוֹסְקִי שְׁם נִשְׁמַע דַּכַּת"י לֹא מְהַיְי בְּשַׁבּוּעָה לֹא מִיבְּעֵיא לְהַאֲמָרִים
דְּבַגֵּט נָמִי לֹא מְהַיְי מְדַאוּרֵייתָא מִשׁוּם דְּבַעֲי' שִׁישְׁמַעוּ קוֹלוֹ וְכַת"י ל"ד לְקוֹלוֹ א"כּ וְדָאִי
ה"ה בְּשַׁבּוּעָה דַּכַּתִּיב קוֹל אֵלָה וּבִיטוּי שְׁפַתִּים אֲלֵא גַם לְהַאֲמָרִים דְּמְהַיְי בְּגִט הֵינּוּ מִשׁוּם
דְּלֹא בַעֲי' קוֹלוֹ כַּמֵּ"שׁ תּוֹס' וְשַׁא"פ א"כּ בְּשַׁבּוּעָה דְּבַעֲי' קוֹל וְדַבּוּר ל"מ כַּת"י וּכַמֵּ"שׁ
קוֹלוֹ לְאַפּוֹקִי מַר"כ דַּכַּת"י לֹא הַיּוֹם כְּהַגְדָּה גַם בְּהַרְשָׁב"א לֹא נ' כְּלָל פִּי הַמַּכְמ"א וְהַת"ג
ס' קכ"א לֹא דְּקַדְקַ בְּזֶה כָּל הַצְּנֻף וְאֵין כָּאֵן מְקוּם דִּין הַהוּא: סִימָן קַפָּה נִדּוֹן שְׁבוּעָה
בְּכַתָּב ע' נ"ב חַח"מ ס' לְמ"ד אוֹת י"א י"ב שְׁצִידָד דְּהַיְי שְׁבוּעָה וּבְאִיסוֹר הַחֲמִיר בְּנִדָּאִי
וּמָה שֶׁהִיקָל בְּקַבְּלוֹ נ"ל דְּהֵינּוּ מִשׁוּם שְׁאֲחֲרִים אוֹמְרִים לְשׁוֹן זֶה אָבֵל כְּשִׁפּוֹתָב קַבְּלָתִי
יֵשׁ לְדַמּוֹתוֹ לְנִתְמִי שְׁדָה פְּלוּנִי בְּגִיטִין (מ' ב') דַּפִּי שְׁנוֹתָן עֲתָה ע"י שְׁטַר זֶה כְּדָאִי בְּשׁו"ע
ס' רַמ"ה א"כּ ה"נ י"ל שְׁמַקְבֵּל עֲתָה וְעֵינֵן חו"י ס' קצ"ד לֹא הִיקָל רַק כְּשִׁמְתַּחֲחִיל בַּל'

מוֹדָה אֲנִי כֹּה ע"ש וּבְגוֹף הַדִּין עֵינֵי תִשׁוּ רִשְׁפֵי אַ שְׁבַב"י אַה"ע רִס"י צ"ו דְּהֶרְכַּנְתָּ הָרֹאשׁ כְּשִׁמְיַעַת הַקּוֹל וְהֶרְשַׁפֵּ"א ס"ל דַּכְת"י לֹא הָיָה פְּהֶרְכַּנְהָ וְא"כ נִשְׁמַע מִמֶּנּוּ לְהֶאֱמָרִים דַּכְת"י נִשְׁכֹּתֵב לְפָנֵינוּ הָיָה פְּהֶרְכַּנְתָּ הָרֹאשׁ (עַת"ג בַּאֲה"ע ס"י ק"כ שְׁכ"כ בְּפִשְׁיִטוֹת וְאִשְׁתַּמִּיטְתִּי ת' רִשְׁפֵי אַ הַנ"ל וְלֹא שְׁנַלְף אַחַר רְמִיזוֹתָיו וְכוּ' וְעֵינֵי בְּמַכְמ"א הָאָרִיף בְּדִין כַּת"י בְּגִט) א"כ לְדִידָהּ י"ל דַּכְת"י נָמִי הָיָה שְׁבוּעָה מִיְהוּ לְהַתּוֹס' גִּיטִין (ע' ע"א) דַּכ' בְּפִשְׁיִטוֹת דְּלַעֲנָן וְאִמְרָה דְּחִלְצָה לֹא מְהִי כַת"י א"כ הַה"ד לְעֵנָן לְבִטָּא בְּשִׁפְתֵימָם דְּשְׁבוּעָה וְשִׁאֲנִי גִט דְּלֹא בַעִי הַגְּדָה בְּפִהּ וְלְכַאוּרָה הַרְמַב"ם יוֹכִיחַ דְּלַגְבֵי גִט מְהִי לִי כַת"י וְלַעֲנָן עֲדוֹת בַּעִי מְפִיָּהֶם דְּוָקָא מִיְהוּ הַנ"ב כ' דְּבִאֲמַת לְהַרְמַב"ם בְּכֹתְבֵי לְפָנֵי ב"ד מְהִי וְעֵדֵינֵי ל"ד עֲדוֹת לְשְׁבוּעָה עֵינֵי שְׁב"י.

וּמ"מ אֶפְשֶׁר שְׁיִישׁ לְדִין זֶה פְּסַפֵּק דְּאוֹרִינְתָא וְעֵינֵי תִשׁוּ מִי"י לִס' הַפְּלָאָה גְּבִי ת"כ שְׁנֶהְגוּ לְהַחֲשִׁיבוּ כְּמוֹ בְּרִית כֹּה כְּמוֹ"כ י"ל עַכ"פ עַל שְׁבוּעָה בַּכַּת"י עוֹנ"ל שְׁאֵם אַחֲרֵים מְדַבְּרִים לְפָנָיו שְׁיִשְׁבַע כֹּה וְכֹה וְעַל פִּיָּהֶם כֹּתֵב קַבְּלִיתִי עָלֶי בְּאו"ש כֹּה אִפ"ל דְּהָיָה כְּמוֹצֵיָא שְׁבוּעָה מְפִי דְּהָא הַרְמַב"ם כ' אֲמַן לֹא דְּוָקָא אֲלֵא כָּל אִמְרָה שֶׁנָּה שְׁמַקְבֵּל עָלָיו שְׁבוּעָה זֹו א"כ לְעֵנָן זֶה י"ל דְּמְהִי נָמִי כַת"י שְׁמַקְבֵּל הַבִּיטוּי שְׁבִיטוּ הָאֲחֲרִים הַשְׁבוּעָה וְצ"ע: סִימָן קִפּוּ שְׁאֵלָה בְּדִינֵי שְׁבוּעָה מְוָשְׁבַע מְפִי אַחֲרֵים עַל דְּבַר שֶׁהוּא עֹבֵר אוֹ עַל לְהַבָּא וְשִׁתַּק וְלֹא מִיָּחָה לֹאמַר שְׁאִינוּ מְקַבְּלִים שְׁבוּעָתָם וְגַם לֹא עֲנָה אֲמַן אִי חֲשִׁיב שְׁבוּעָה אוֹ לֹא: הִנֵּה בְּר"ן סִפ"ג דְּשְׁבוּעוֹת וְסִפ"ד מְשַׁמַּע לְהַדְיָא דַּכָּה"ג לֹא חֲשׁוּב שְׁבוּעָה כָּלֵל שְׁהָרִי כ' וְז"ל אִפִּי מְוָשְׁבַע מְפִי אַחֲרֵים אִין כָּאֵן שְׁהָרִי לֹא אִמְרָה כְּלוּם אַחַר שְׁבוּעָה כֹּה וְכֵן מְבֹאֵר בְּטוֹש"ע ס' רל"ז ס"ב וְעַב"ח שְׁם דְּאֶפִּי לֹא שִׁתַּק אֲלֵא אִמַר שְׁעֲשֵׂה כֵן אוֹ שְׁלֵא עֲשֵׂה פְּטוֹר וְכֵן מְשַׁמַּע בְּרַמְב"ם ה' שְׁבוּעוֹת רִפ"ב וְרִפ"ז וְרִפ"ט מִיְהוּ בְּלִהַבָּא אִם אִמַר אֶעֱשֶׂה אוֹ לֹא אֶעֱשֶׂה אֶפְשֶׁר דְּהָיָה כְּקַבְּלַת דְּבָרִים דְּהָיָה כְּמוֹצֵיָא שְׁבוּעָה מְפִי אִף בַּח' הַרִיטְב"א בְּשְׁבוּעוֹת סִפ"ד בְּדָף ל"ו ע"ב אֵהֵיָא דְּאָרוֹר בּוּ שְׁבוּעָה כֹּה כ' בְּשֵׁם הַרְאָב"ד דְּאָרְף בְּשְׁבוּעוֹת בִּיטוּי אִם עֲמַד שְׁם וְשִׁתַּק הָיָה כְּמוֹשְׁבַע מְעַצְמוּ וְלְכַאוּרָה רֵאִי לְדַבְּרֵי מִמ"ש בְּיוֹמָא פ"א (ד"י ח ב') בְּמִשְׁנֵה מְשַׁבְּעֵי אֲנִי אוֹתָךְ כֹּה וְלֹא הִזְכִּירוּ שְׁם שֶׁהַכָּה"ג עוֹנָה אֲמַן אוֹ שְׁיִאמַר כֵּן אֶעֱשֶׂה מְכַלֵּל דְּשִׁתִּיקְתּוּ הֵינּוּ קַבְּלָה וְצ"ע: עוֹד יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דִּין א' מִמִּתְנֵי דְּיוֹמָא הַנ"ל וְהוּא דְּלְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין דְּמֵאִי אִהְנוּ בְּשְׁבוּעָה זֹו שְׁמִשְׁבִּיעֵי אֵת כַּה"ג: דַּמ"נ אִם חוֹשְׁדִים אוֹתוֹ בְּצְדוּקֵי א"כ לְדִידָךְ הָיָה אֲנוֹס בְּשְׁבוּעָה דָּאִם לֹא יִשְׁבַע לֹא יִנְיָחוּהוּ לְשִׁמְשׁ בְּפָנִים וְהוּא צְרִיף לְשִׁמְשׁ כְּדִי לְקַיִים הַמְצָנָה כְּמוֹ דְּסְבִירָא לְהוּ וְעַכְצ"ל דַּכָּה"ג לֹא חֲשִׁיב אֲנוֹס דַּמ"מ מִי מְכַרִיחוּ לְעַבְדוּ וְהָרִי הוּא מְאֲנוֹסְעַצְמוּ מְאֲנוֹסָא דְּנִפְשֵׁי וְע' בַּח"מ ס' ר"ה וְזֶהוּ הַדִּין שְׁיִישׁ לְהוֹכִיחַ מִמִּשְׁנֵה זֹו: אִף עוֹד צ"ע דַּמ"מ לְדִידָךְ הָנָה נִשְׁבַע לְבַטֵּל אֵת הַמְצָנָה וְצ"ל דַּמ"מ גַּם אִם הִי צְדוּקֵי לֹא הִי נִשְׁבַע שְׁבוּעַת שְׁוֹא וְעוֹד כֵּינֵן שְׁמִשְׁבִּיעֵי בְּלִשׁוֹן לֹא תִשְׁנֶה דְּבַר מְכַל מֵה שְׁאֲמַרְנוּ לָךְ א"כ הָנָה כּוֹלֵל דְּבָרִים הַמְנוֹתְרִים עִם דְּבָרִים הָאֲסוּרִים (לְצְדוּקֵי) וְכַה"ג חֵיִלָּא שְׁבוּעָה כְּדֵאִי בִי"ד סִס"י רל"ו: סִימָן קִפּוּ מִשְׁנֵה סִפ"ג דְּשְׁבוּעוֹת אַחַת זֹו וְאַחַת זֹו הַמְוָשְׁבַע מְפִי אַחֲרֵים חֲזִיב כִּי צַד אִמַר לֹא אֶכְלִיתִי הַיּוֹם לֹא הִנְחִיתִי תְּפִילִין הַיּוֹם מְשַׁבְּעָךְ אֲנִי וְאִמַר אֲמַן חֲזִיב וְבוּ יִתְבָּאֵר ג"כ שְׁאֵלָה מְוָשְׁבַע מְפִי אַחֲרֵים אִם אֶכֶל הַיּוֹם וְהוּא לֹא עֲנָה אֲמַן כ"א אִמַר לֹא אֶכְלִיתִי הַיּוֹם אוֹ שְׁשִׁתַּק לְגַמְרֵי כְּגוֹן שְׁאֲמַר תְּחַלֵּה לֹא אֶכְלִיתִי הַיּוֹם מְשַׁבְּעָךְ אֲנִי וְשִׁתַּק אוֹ שְׁהִשִּׁיב שְׁנִית לֹא אֶכְלִיתִי וּבִאֲמַת אֶכֶל אִם חֲזִיב: הִנֵּה הַר"ן סִפ"ג דְּשְׁבוּעוֹת אֵהֵא דְּאִמַר שְׁמוּאֵל כָּל הָעוֹנָה אֲמַן אַחַר

שבועה כמוציא שבועה מפיו דמיא דכתיב ואמרה האשה אמן אמן כתב וז"ל ואי לא דמיא כמוציא שבועה אמאי מבדקה אפילו מן שבועה מפי אחרים אין כאן שיהי לא אמרה פלום אחר שבועה דלא דמי למשביע עדים (ר"ל דשם אפילו אינם עונים אמן אחר השבועה חייבים דזהו פ"י מן שבועה מפי אחרים כדפירש"י במשנה ר"פ שבועות העדות דף ל"ד ע"א ד"ה ומפי אחרים ועיין בתוי"ט שם משנה א' ד"ה ומפי אחרים שכ' ואע"ג דלא ענה אמן ובמשנה ה' ד"ה שבועה שאין אנו יודעים לה עדות הקשה דא"כ שבועה זו איני יודע למה כו' והביא שם מחלוקת הרמב"ם והראב"ד וקצת משמע מהמשנה ספ"ג דשבועות אחת זו ואחת זו הן שבועה מפי אחרים חייב משמע דגם בעונה אמן נק' מן שבועה מפי אחרים) שיהי הם כופרים אחר שבועה ועונים על דבריו אין אנו יודעים לה עדות (ור"ל משא"כ האשה אינה אומרת פלום אחר השבועה רק אמן אלא ודאי כמוציא שבועה מפיו דמי עכ"ל והוא דברי רש"י אות באות בפירש"י (דל"ו ע"א) ד"ה ואמרה האשה.

וכדלקמן והנה לעיל מיניה בהמשנה אחת זו ואחת זו כ' ה"ר"ן אבל לא אמר אמן פטור כגון משביעני עליה אם אכלת ואם לא אכלת ואמר לא אכלתי או אכלתי עכ"ל ור"ל שאף אם אמר הפה האמת פטור וצ"ל מ"ש משבועת העדות דאע"פ שלא ענה אמן חייב כשעונה על דבריו ואמר אין אנו יודעים לה עדות וה"נ עונה על דבריו ואמר לא אכלתי והוא אכל.

והטעם פשוט כמ"ש התוי"ט שם משום דגבי שבועות העדות כתיב ושמעה קול אלה וחיוב בה מן שבועה מפי אחרים והיינו אף כשלא ענה אמן משא"כ בשבועות ביטוי וכדברי ה"ר"ן מבואר ג"כ בב"ח סי' רל"ז ס"ג ודברי התוי"ט מבואר בגמרא ורש"י (דף ל"א ע"ב) וכן מוכרח בגמרא דמן שבועה מפי אחרים אינו חייב בשבועת ביטוי כלל כדמסיק בגמרא ספ"ג (דכ"ט סע"ב) דמקשה המשניות אהדדי דבתחלה אומר שבועת ביטוי נוהגת באנשים כו' מפי עצמו מפי עצמו אין מפי אחרים לא ואח"כ בסוף המשנה אומר אחת זו ואחת זו הן שבועה מפי אחרים חייב קשיין אהדדי אלא ש"מ הא דענה אמן הא דלא ענה אמן והיינו משום דכשעונה אמן ה"ל כמוציא שבועה מפיו אבל בלא ענה אמן דאינו כמוציא שבועה מפיו אף אם נחשב מן שבועה מפי אחרים אינו חייב כלל גבי שבועות ביטוי וכמו לר' מאיר שם גבי שבועת העדות חוץ לב"ד יעו"ש והיינו משום דהא דמן שבועה מפי אחרים חייב לא נאמר בתורה רק גבי שבועת העדות כדאמר בגמרא (דל"א ע"ב) ופירש"י שם משום דבעדות כתיב ושמעה קול אלה ומן שבועה מפי אחרים כפקדון דחייב גמרי לה רבנן משבועות העדות ופירש"י מגזרה שנה גמרי לה מעדות והיינו מגזרה שנה דתחטא תחטא כמ"ש רש"י (דל"א סע"א) ועל שבועות ביטוי ליכא גז"ש לחייב במן שבועה מפי אחרים דהא לא כתיב ביה תחטא ומ"ש במשנה אחת זו ואחת זו (היינו שבועת ביטוי ושבועת שוא) הן שבועה מפי אחרים חייב אין ר"ל כמו מן שבועה מפי אחרים דגבי שבועות העדות ושבועת הפקדון אלא במן שבועה מפי אחרים וענה אמן בזה חייב אף בשבועת ביטוי ושבועת שוא וכנ"ל משום דמן שבועה מפי אחרים וענה אמן ה"ל כמוציא שבועה מפיו אבל מן שבועה מפי אחרים ולא ענה אמן כגון שאמר משביע אני עליה שתתן לי פקדוני שיש לי בידך והשיב אין לה בידך חייב מן שבועת הפקדון משום דגמרי לה בגז"ש משבועת העדות כנ"ל וגבי עדות כתיב ושמעה קול אלה משא"כ בשבועת ביטוי ושבועת

שְׁנָא דְלִיפָא גּו"ש לְלִמְדוּ מְשִׁבְעַת הַעֲדוּת פְּטוּר כּה"ג וְכֵן מְשִׁמַּע בְּהִדְיָא ג"כ בְּהֶרְמַב"ם רפ"ז מה' שְׁבִיעַת דְּרַק בְּשִׁבְעַת הַפְּקָדוֹן חֵיב בְּמִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים וְלֹא עֲנָה אֶמֶן וּמְשִׁמַּע אֲבָל לֹא בְּשִׁבְעַת בִּיטוּי וּשְׁבִיעַת שְׁנָא דְשֵׁם אֵינוֹ חֵיב רַק כְּשִׁעוֹנָה אֶמֶן וּכמ"ש רפ"ב מה' שְׁבִיעוֹת וּמָה שְׁקוּרָא בְּמִשְׁנָה ספ"ג מִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים כְּשִׁעוֹנָה אֶמֶן.

צ"ל דְּאִין זֶה מִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים דְּגַבִּי וְשִׁמְעָה קוּל אֵלֶּה דְּשִׁבְעַת הַעֲדוּת דְּשֵׁם מִיָּרִי אַע"פ שְׁלֹא עֲנָה אֶמֶן. וּא"כ יֵצֵא לְנוּ אִם אָמַר לֹא אֲכַלְתִּי הַיּוֹם לֹא הִנַּחְתִּי תְּפִלִּין וְאָמַר הֲלֵה מְשִׁבִיעָה אֲנִי וְלֹא עֲנָה אֶמֶן אַע"פ שֶׁהִשִּׁיב שְׁנִית לֹא אֲכַלְתִּי לֹא הִנַּחְתִּי תְּפִלִּין וְהוּא בְּאֵמַת אֲכַל וְהִנִּיחַ תְּפִלִּין אֵינוֹ חֵיב כְּלָל מִשּׁוּם שְׁבִיעוֹת בִּיטוּי וְזֶהוּ מְשִׁמַּע ג"כ מִדִּין הַמִּשְׁנָה זֶה גּוֹפֵא דְדוֹקָא כְּשִׁאֲמַר אֶמֶן חֵיב וְלֹא כְּשִׁלֵּא עֲנָה אֶמֶן אֲרַם אִם נִחְשָׁב מִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים כְּגוֹן שְׁעֲנָה שְׁנִית עַל דְּבָרָיו לֹא אֲכַלְתִּי הַיּוֹם אֵינוֹ חֵיב: ב וַיֵּשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּמִשְׁבִּיעוֹ אֵלֶּהבָּא כְּמוֹ מְשִׁבִיעָה אֲנִי שְׁלֹא תֹאכַל הַיּוֹם וְהוּא הִשִּׁיב לֹא אוֹכַל וְאִח"כ אֲכַל אִם פְּטוּר מִשּׁוּם דְּלֹא [עֲנָה] אֶמֶן וְה"ל מִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים דְּפְטוּר בְּשִׁבְעַת בִּיטוּי אוֹ דְלִמָּא כִּינּוּן שְׁהֶרְמַב"ם רפ"ב מהל' שְׁבִיעוֹת כְּתִב וְאֶחָד הַעוֹנָה אֶמֶן אוֹ הָאוּמַר דְּבָר שְׁעֲנִינוּ כְּעִנִּין אֶמֶן כְּגוֹן שְׁאֲמַר הֵן אוֹ מְחֻיָּב אֲנִי בְּשִׁבְעָה זֶה קִבְּלְתִּי עָלַי שְׁבִיעָה זֶה כו' ה"ז כְּנִשְׁבַע לְכָל דְּבָר עַכ"ל וּא"כ ה"נ כְּשִׁמְשִׁבִיעוֹ שְׁלֹא יֹאכַל וְהוּא מְשִׁיב לֹא אוֹכַל ה"ל כְּמִקְבֵּל עָלָיו שְׁבִיעָה זֶה וַיֵּשׁ לְדַחוֹת דְּאוּמַר לֹא אוֹכַל אֲבָל לֹא שְׁמִסְפִּים שִׁיְהִיָּה זֶה בְּשִׁבְעָה דְּאֶמֶן הֵינּוּ שְׁמִסְפִּים עַל הַשְּׁבִיעָה וְצ"ע וּמ"מ י"ל דְּנִהִי דְּאֵינוֹ חֵיב בְּשִׁבְעַת בִּיטוּי בְּמִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים וְלֹא עֲנָה אֶמֶן י"ל אִיסוּרָא מִיְהָא אִיכָּא כְּשִׁעוֹנָה אַחַר הַשְּׁבִיעָה הַפָּה הָאֵמַת אֲרַם בְּלִשְׁעֵבֵר אֲבָל אִם שׁוֹתֵק לְגַמְרֵי י"ל וְדַאי אֵין אִיסוּר וְעִינֵן רש"י (דל"א ע"ב) בְּמִשְׁנָה בּד"ה אוֹ שְׁאֲמַרו דְּאֲרַם בְּשִׁבְעַת הַעֲדוּת דְּמִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים חֵיב אִם שְׁתָּקוּ אַחַר הַשְּׁבִיעָה אֵין כָּאֵן קִבְּלַת שְׁבִיעָה אֲרַם אִם מִתְחַלֵּה קוֹדֵם הַשְּׁבִיעָה אֲמַרו אֵין אֲנִי יוֹדְעִים לָהּ עֲדוּת אֲרַם בְּחִידוּשֵׁי הַרִיטְב"א ספ"ד (בְּדַף ל"ו ע"א) אֵהִיא דְּאָרוּר בּוֹ שְׁבִיעָה כְּתִב בְּשֵׁם הַרְאָב"ד דְּאֲרַם בְּשִׁבְעַת בִּיטוּי אִם עֲמַד שֵׁם וְשָׁתַק הֵנִי כְּמִןשְׁבַע מַעֲצָמוֹ וּבְחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א פ"ד דְּשְׁבִיעוֹת (דַּף ל"א ע"ב) בּד"ה אוֹ שְׁאֲמַרו אֵין אֲנִי יוֹדְעִים לָהּ עֲדוּת כְּתִב שְׁהֶרְמַב"ן כְּתִב דְּמִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים אֲפִילוֹ שְׁתָּקוּ חֵיבִין וְהוּא ז"ל הַקִּשָּׁה עָלָיו הִגַּם שְׁיִישָׁב בְּדוֹחַק הִנֵּה אֲרַם הֶרְמַב"ן לֹא אָמַר רַק הִיכָּא דְּמִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים חֵיב דֵּהֵינּוּ בְּשִׁבְעַת הַעֲדוּת שֵׁם ס"ל דְּגַם כְּשִׁשְׁתָּקוּ אַחַר שֶׁהִשְׁבִּיעַם חֵיב אֲבָל בְּשִׁבְעַת בִּיטוּי דְּאֵינוֹ חֵיב בְּמִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים וְדַאי כְּשִׁשְׁתָּקוּ אַחַר שֶׁהִשְׁבִּיעוֹ פְּטוּר אַא"כ אָמַר אֶמֶן דֵּה"ל כְּמוֹצִיא שְׁבִיעָה מִפִּי דַא"כ אִיְהוּ הוֹכִיחַ שְׁמוּאֵל מִן וְאֶמְרָה הָאִשָּׁה אֶמֶן דְּאֶמֶן כְּמוֹצִיא שְׁבִיעָה מִפִּי דְּמִיא דְלִמָּא לֹא וְלֹא גָרַע מְשִׁתִּיקָה אֵלֶּא צ"ל כִּינּוּן גַּבִּי שְׁבִיעַת הָאִשָּׁה כְּתִיב וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה וְלֹא כמ"ש בְּשִׁבְעוֹת הַעֲדוּת וְשִׁמְעָה קוּל אֵלֶּה י"ל דְּמִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים אֵין מוֹעִיל גַּבִּי הָאִשָּׁה לְכֹן גַּם לְהֶרְמַב"ן לֹא מִהֵנִי שְׁתִּיקָה אַע"ג דְּבְמִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים מִהֵנִי שְׁתִּיקָה הִכָּא לֹא מִהֵנִי אַא"כ כְּמוֹצִיא שְׁבִיעָה מִפִּי וְהָר"ן שְׁכַתְּבָא אֲפִילוֹ מִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים אֵין כָּאֵן דְּלֹא דְּמִי לֹאִין אֲנִי יוֹדְעִים לָהּ עֲדוּת זֶהוּמִשּׁוּם דְּלֹא בְּרִירָא לִיהָ דְּגַבִּי וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לֹא מִהֵנִי מִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים דֵּהָא כְּתִיב וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן דֵּה"ל מִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים ע"כ הַנּוֹצֵרָה לוֹמַר דְּאֲפִילוֹ מִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים אֵין כָּאֵן אֲבָל לְהֶרְמַב"ן דס"ל דְּבְמִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים דִּי לְחֵיבּוֹ בְּשְׁתִּיקָה עַכְצ"ל דס"ל דְּגַבִּי וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לֹא מִהֵנִי מִןשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים דַא"כ מְנַלן דְּאֶמֶן ה"ל כְּמוֹצִיא שְׁבִיעָה מִפִּי.

היא לא גרע משתיקה וא"כ עכ"פ בשבועות בטוי דלכ"ע לא מהני מןשבע מפי אחרים
א"כ שתיקה לא מהני לכ"ע היינו אף להרמב"ן אף בעונה אחר השבועה ואומר לא
אכלתי היום יש להסתפק להרמב"ן דלדידה במןשבע מפי אחרים אף בשותק חייב א"כ
בעונה אחר השבועה י"ל מהני אף היכא שצ"ל מןשבע מפי עצמו אף אינו מוכרח די"ל
גם להרמב"ן מןשבע מפי עצמו לא הוה אלא בעונה אמן ורש"י ס"ל פהר"ן ולא פהרמב"ן
כמ"ש (בדף ל"ו ע"א) ד"ה ואמרה האשה אמן אמן.

דאי לא פמוציא שבועה דמאי אמאי מבדקה כו' יעו"ש כלשון הר"ן וממנו העתיק הר"ן
מ"ש ספ"ג: סימן קפח מה שנסתפקו כבודם אם דוקא כל העיר או רוב העיר זה מבואר
בש"ע יו"ד סי' רכ"ח סעי' ל"א קהל שרוצים להתיר ההסקמה ויש מוחים הולכים אחר
הרוב כו' וזהו פדברי הרא"ש בתשובה שהביא הב"י וגם הרמ"א בד"מ שם ס"ק כ"ג
הביא פן מהמרדכי פ"ק דב"ב סי' תפ"ב שהכריח פן מהסנגיא פ"ק דהוריות (ד"ג ע"ב)
וכ"כ הרד"ך בית י"ב חדר א' וע' בפשירי כנה"ג סעי' רמ"ב הביא שגם הרשב"א בתשובה
ס"ל דהולכים אחר הרוב הובאה ב"י ס"י רכ"ח גבי וכתב עוד שאלת אם הסכימו הקהל
כו' כל שהרוב מסכימים כו' וגם בתשו' מה"ר בצלאל אשפנזי סי' כ"ה כ' לנישב ב'
תשובות דהרשב"א פתב בתקנות וגדרים ראוי לילך אחר הרוב אבל בעניני הצבור הרי
פולן פשוטפין הן והמיעוט יכולים למחות וכיוצא בזה כ' מהרי"ק שרש קפ"א מ"מ אף
לדבריו בנד"ז זהו תקנת וגדרים א"כ יש לילך אחר הרוב וע' בגמ' ספ"ק דכתובות (דט"ו
ע"ב) ובטוש"ע אה"ע סי' ד' סעי' ל"ד.

וע' בשו"ת זכרון יוסף חלק יו"ד ס"י י"ד ואין ספק פלל שאם היו מסכימים כל הקהל
או רובם שהיו בעת ההיא לבטל התקנה כו' ועכשיו שמסכימים רובם פכולם כו' ע"ש
ג"כ ס"ל דמהני פשהרוב מסכימים לבטל התקנה אף שעשו אבותיהם באיסור חמור כו'
גם פינון שרוב העיר א"י לעמוד בה ע' פסקי מהרא"י ס"י רנ"ב ובש"ע ס"י רכ"ח
אלא דזהו לכתחלה אף פאן גזרו פשהצבור יכולים לעמוד בה ומיהו פינון דעכשיו אשתני
ע"כ נקל יותר לבטלו פדמוכח פ"ג דעכומ"ז (דל"ו ע"א) בענין שריה"ו הנשיא התיר
השמן שגזרו תלמידי הלל נשמאי בצירוף האי טעמא שאין הצבור יכולים כו' אף לכאורה
יש להסתפק אם הולכין אחר רוב נפשות לבד או גם אחר שבח ממון ר"ל מי שבביתו
קונים פשר יותר הרבה חשובה דעתו יותר ממי שאינו קונה רק מעט פשר לשבת ויו"ט
לבד דיש פנים לכאן ולכאן.

פי י"ל דאין הולכין אחר רוב ממון אלא פשהענין הוא על עסקי ממון כמ"ש בתוספות
פ"ק דב"ב (ד"ז ע"ב) ד"ה לפי שבח ממון אבל הקא תקנה זו נעשית בשביל עשירים
ועניים פשנה שלא יהי' הפשר פינוקר וכף חשוב הליטרא פשר של העני פמו חמשה
ליטרות של העשיר ול"ד למ"ש בהגמ"י שם סק"א גבי שכר חזן דמחשבין מחצה לפי
ממון ומחצה לפי נפשות דהתם פי' הטעם שעל עסקי ממון הוא פדאי כו' משא"כ הקא
וע' מזה בש"ע א"ח סי' נ"ה סעי' כ"א ובמג"א שם ס"ק ט"ז ובש"ע אזמ"ו נ"ע שם סעיף
כ"ג פי' יש סברא כו' ויש סברא כו' וע' עוד בש"ע א"ח ס"י תרנ"ח וגובין מעות אתרוג
לפי ממון כו' וכ"ז אינו שנייד פאן ול"ד ג"כ למ"ש בש"ע ח"מ סי' רנ"ט ס"ו דהולכים
אחר רוב טבחי ישאל להתירה באכילה אע"פ שרוב העיר פותים דהתם שאני פינון דרוב

מוכרי הבשר בעיר אף לכותים הם ישראלים א"כ אין להלן רק אחר רוב זה וכן לא דמי להא דאיתא בתולין פג"ה (דצ"ה ע"א) דבבשר מבושל הולכין אחר רוב אוכלי בשר ומ"מ למעשה אפשר להחמיר שלא להלן אחר הסכם רוב הנפשות לבד אם יש פנגד זה רוב אוכלי בשר אבל אם ברוב הנפשות יש ג"כ מחצה מערה הבשר הנאכל בעיר אף שבהמיעוט שאין מספיקים נשאר מחצה מהבשר בכה"ג ודאי יכריע הרוב נפשות דעדיף מהפשרה דלילה חציה לפי ממון וחציה לפי נפשות וע' בשירי כנה"ג י"ד סי' רכ"ח בהגהב"י סי' רנ"ג מענין רוב ממון והנה אם בנד"ז יסכימו רוב בע"ב פורעי המס ורוב נפשות לבטל התקנה עד"מ פשיש מאה בע"ב יסכימו עכ"פ ששים או שבעים בע"ב הרי רוב נפשות וגם שיהיה ברוב בע"ב הנ"ל ג"כ רוב יותר מקוני הבשר עד"מ פשנמפר מאה ליטרא בשר בשבוע יהיו הם הקונים ערה שבעים ליטרות א"כ יש רוב בנזן ורוב מנזן המספיקים לבטל התקנה אז יש לדמותו לענין תרי רובי הנזפר בגמ' ספ"ק דכתובות (דט"ו ע"א) דמהני אף ליוחסין כ"ש דמהני לבטל התקנה: ז"ל הראב"ד שהובא בספר תמים דעים סי' רמ"ה פרק מקום שנהגו אעובדא דבני ביישן שאין כל המנהגות שוות שכל מנהג שנהגו בו מצד איסור וקבלו אותו על עצמן סתם אותו מנהג אין הבנים רשאים להתירו ולא לשאול עליו לחכם להתירו להם כו' אבל מנהגים אחרים שאינם מחשש איסור אלא מהסכמת קהל לדבר אחד אפילו קבלוהו על עצמן אין הבנים נתפשים עליהם ואם יסכימו פולם לשנותו הרשות בידם עכ"ל וא"כ מנהג זה שלא לשלם עבור ליטרא בשר לא יותר מתמשה קטנים כסף אין שייך בזה חשש איסור כ"א הסכמת הקהל לדבר אחד אע"ג דמנהג טוב הוא פדי שלא ייקר את השער שהקפידו ע"ז מאד במשנה וגמרא ובש"ע ח"מ סי' רל"א ס"ד ובסמ"ע שם ס"ק ל"ו מ"מ מאחר שמצד היוקר שנתנה על בהמות ודגים עוברים ע"ז המוכרים והקונים לכן יכולים להתירן אם יסכימו כל העיר פדין התרת איסור עבור שבש"ע יו"ד סי' רכ"ח סכ"ה ולשון ההתרה מבואר בב"י סי' רכ"ח בתוך ד"ה ויש להם התרה בלא פתח וחרטה וז"ל ולשון ההתרה יאמר הש"צ הסכמת כל הקהל להתיר האיסור ומותר הוא עכ"ל והינו פשיהנה פן הסכמת כל הקהל ובמעמד הקהל אכן אם יכולים ע"י התאמצות והשתדלות להחזיק שלא יעברו על התקנה נכון הוא והברירה בידם: סימן קפט בדבר התרת נדרים דסגי בשלשה הדיוטות כבר פי' הט"ז והש"ף רס"י רכ"ח אפילו לית בהו חד דגמיר מעצמו אלא כל דגמיר להו אחרים וסברי ומ"ש הירושלמי שיודעין לפתוח פתח היינו כפשוטו כמ"ש הש"ע סעי' ז' שיוכלו לומר לו אילו ידעת פך כו' לא היית נודר אבל ודאי שא"צ להיות בקיאים בדיני נדרים אפילו בהא דאין פותחין בגולד וכיוצא וכ"מ ממ"ש הש"ף בשם הקב"ש שא"צ שיהנה סברי היטב אלא כל דסברי קצת פדי שידעו מה יתירו סגי דלא כמי שעלה על דעת א' מהלומדים דלרבנן (דר' יהודה בבכורות דל"ז א') דא"צ שיהי' א' מהן חכם וא"כ מי ילמדם) צ"ל פולם יודעים דיני נדרים הפשוטים כמו אין פותחין בגולד דאם א"י פלום בנדרים לא מהני התרתם דמאי שנא מהא דטבח שאינו יודע הלכות שחיטה כו' דאפי' אומר שלא שיהי' ולא דרס לא סמכינן עלי כו' דכל מלתא דלא רמיא עלי' דאינש עביד לה ולאו אנדעת' וה"נ כשאין יודעין דיני נדרים יש לחוש שלא התירו פדין כו', וכל זה דברים בטלים ואשתמיטתי מ"ש התוס' ר"פ מצות חליצה אהא דתנן התם ואפילו שלשתן הדיוטות רק שיודעין להקרות כעין דינינים וכ' התוס' אבל בשאר דברים אין

צָרִיף שִׁיְהִי בְקִיָּאִין בְּהֵן וְכִילָא עֲשׂוּ בְטוֹב יוֹכְלוּ לְיִשְׂרָאֵל לְבְקִיָּאִין כּוּ' הָרִי דְסִמְכִינוּ עַל
מָה שִׁיִּשְׂאָלוּ אַחַר הַמַּעֲשֶׂה אַע"ג שְׁלֵא הָיָו בְּקִיָּאִין מִקְוֹדֵם וְלֹא מִדְמִינָן זֶה לְשַׁחֲיטָה דְאִין
לוֹמַר דְּהַתּוֹס' ס"ל דְּגַבֵּי שַׁחֲיטָה נְמִי סְמְכִי' עָלָיו אִם אוֹמַר שְׁלֵא שָׁהָה וְלֹא דָרַס כַּמ"ש
הַרְשָׁב"א בַּחֲזִי' פ"ק דְּחֻלִּין (ד"ט) בְּשֵׁם חֲכָמֵי הַצָּרְפְּתִים וְאַזְדִּי הֵכָא לְשַׁתְּיָהוּ דְזֵה אִינוּ
דְּהָא הֵתָם עַכ"פ אָסוּר לְאַכְוֹל מִשַׁחֲיטָתוֹ קוֹדֵם שִׁיִּשְׂאָלוּ מִמֶּנּוּ וְאִיךָ קִפְסִיק הֵכָא דְסִמְכִינוּ
לְגַמְרֵי עַל חֲלִיצָתָם, וְא"צ לְשִׂאוֹל מִהֶם אִיךָ וּמָה עֲשׂוּ רַק דְסִמְכִינוּ ע"ז שְׂאָם לֹא עֲשׂוּ
בְטוֹב הָיָו שׁוֹאֲלִין כּוּ' א"ו עַכְצ"ל דְּלֹא דְמִי כָּלֵל חֲלִיצָה לְשַׁחֲיטָה וְאִין כָּל הָעֲנֻנִים שְׁוִין
וְכַמוֹ שַׁחֲלִיקוּ בִש"ס בְּהִדְיָא בֵּין דִּינֵי קְדוּשִׁין וְגִיטִין לְחֲלִיצָה דְּגַבֵּי גִיטִין וְקְדוּשִׁין אָמְרוּ
כָּל מִי שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ בְּטִיב גִּיטִין וְקְדוּשִׁין לֹא יֵהָא לוֹ עֶסֶק עִמָּהֶן וְלִכֵּן כ' רַמ"א בְּסִי' קַנ"ד
בְּסֻדָּר הַגֵּט סַעֲי' א' דְּגַט שְׁסָדְרוּ אוֹתוֹ הַקְדִּיּוּטוֹת יֵשׁ לְפָנֶסְלוּ וְעֵינֵן בְּב"ש סִי' מ"ט סַק"ד:
וְהֵינּוּ מִשׁוּם דְּאָמְרוּ בַּגְמ' כָּל מִי שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ בְּטִיב כּוּ' מִשְׂא"כ גַּבֵּי חֲלִיצָה אָמְרוּ בְּהַפְּדָה
בְּמִשְׁנָה וּגַמ' דְּסַגֵּי בַּג' הַקְדִּיּוּטוֹת רַק שִׁיּוֹדְעִין לְהַקְרוֹת וְטַעַם הַחֲלִיקוּק בִּינֵיהֶן נ' מִשׁוּם דְּבַגֵּט
יֵשׁ הַרְבֵּה פְּרָטִים ע"כ אָסוּר לְסֻדָּר אַא"כ יוֹדֵעַ בְּטִיב גִּיטִין כַּמ"ש הַב"ש סִי' מ"ט סַק"ד
בְּשֵׁם הַט"ז מִשְׂא"כ בְּסֻדָּר חֲלִיצָה אִין שָׁם פְּרָטִים רַבִּים וְעוּי"ל דְּגַם בְּסִידוֹר הַגֵּט י"ל
דְּאִין לְפָסוּל דִּיעַבְד מְדִינָא אַף אִם לֹא הָיָה בְּקִי' כ"כ בְּטִיב דְּסִתָּם סְפָרֵי דִּינֵינִי מִיְגַמְר
גְּמִירֵי וְלִכֵּן פִּי' רַש"י אֵהָא דְּכָל מִי שְׂאִי בְּטִיב גִּיטִין וְקְדוּשִׁין לֹא יֵהָא לוֹ עֶסֶק עִמָּהֶן
לְהִיּוֹת דִּינֵן בְּדָבָר כּוּ' וְעֵינֵן מִזֵּה בִּתְשׁוּ' הַרִיב"ש סִי' רַע"א וְאִיךָ שִׁיְהִיָּה בְּדִין סְדוֹר הַגֵּט
עַכ"פ גַּבֵּי סֻדָּר חֲלִיצָה מְבוֹאָר בְּהִדְיָא בַּגְמ' דְסִמְכִינוּ עַל הַקְדִּיּוּטוֹת אַף שְׂאִין בְּקִיָּאִין בְּדִינֵי
חֲלִיצָה כַּנ"ל וְסִמְכִינוּ ע"ז דְּכִי לֹא עֲשׂוּ בְטוֹב וְדֹאֵי יִשְׂאָלוּ כּוּ' וְק"ו לְהַתְּרַת נְדָרִים: דְּהָא
חֲלִיצָה הוּא דִּין וְנִק' הַמְסַדְרִים דִּינֵינִים וְבַעֲיֵנן ב"ד שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכ"ש בְּהַתְּרַת נְדָרִים
דְּמַכְשָׁרִינוּ בְּהוּ כָּל יִשְׂרָאֵל דְּגַמְרֵי מִשְׁחֻטֵּי חוּץ דְּנֹדָאֵי סִמְכִינוּ אֵהֲדִיּוּטוֹת מִמֶּשׁ רַק
שִׁיּוֹדְעִין לְפָתוּחַ וְלֹא חֲזִינֵי שְׁלֵא יָדְעוּ לְשִׂאוֹל אִם עֲשׂוּ כְּדִין וְלִכֵּן אֶפְּלוּ לַפ"ד הַנ"י
שְׁהָבִיא הַב"ש בְּפִי' סֻדָּר חֲלִיצָה דַּס"ל דְּצָרִיף שִׁיְהִי בְּקִיָּאִין בְּדִינֵי חֲלִיצָה נ' דְּמוֹדָה גַּבֵּי
הַתְּרַת נְדָרִים דַּא"צ לְזַה דְּהֵתָם ה"ט מִשׁוּם שַׁנְק' דִּינֵינִים מִשְׂא"כ הֵכָא וְתַדַּע דְּהָא הַב"י
רַס"י רַכ"ח כ' דְּפִשְׁטָא דְּסוֹגֵיָא דְּנְדָרִים (דַּע"ח) מִשְׁמַע דְּכָל הַהַקְדִּיּוּטוֹת מִמֶּשׁ כְּשָׂרִים וְא"כ
אַע"ג דִּי"ל דְּהַפְּנִי' הוּא הַקְדִּיּוּטוֹת דְּגַמְרֵי לְהוּ וְסְבָרֵי כַּמ"ש בְּבִכּוּרוֹת (דַּל"ז) מ"מ פְּשִׁטָּא
וּפְשִׁטָּא דְּאִין לְהַחְמִיר בְּהוּ יוֹתֵר מִדִּינֵינִים דְּחֲלִיצָה לַפ"ד הַתּוֹסְפוֹת עַכ"פ וְגַם הַנ"י מְוַכְרַח
לְהוֹדוֹת כָּאֵן ע"ז וּבִסְפָר חוֹסֵן יִשׁוּעוֹת עַל מִסְכָּת יְבָמוֹת כ' וְז"ל וְנִרְאִים דְּבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת
דְּמִשְׁמַע הָא דִּילְפִינֵן מְזַקְנֵי עִירוֹ זַקְנִים בְּעֵלְמָא אוּ מְבִישְׂרָאֵל אֶפְּלוּ יִשְׂרָאֵל כָּל דְּהוּ דְּלֹא
בַּעֲיֵנֵן שִׁיּוֹדְעוּ שׁוּם דִּין מְדִינֵי חֲלִיצָה וְהָא דְּבַעֲיֵנֵן שִׁיּוֹדְעוּ לְהַקְרוֹת אִינוּ אֵלָא כְּדִי לְקַנִּים
מִצְוֹת קְרִיאָה בְּלִבְד עַכ"ל וְעוֹד דְּהָא אֶפְּלוּ חֲלִיצָה לַפְּנֵי ע"ה גְּמוּרִים שְׂא"י לְהַקְרוֹת ג"כ
חֲלִיצָתָה כְּשָׂרָה כַּמ"ש בַּש"ע רַס"י קַס"ט א"כ עַכְצ"ל כְּהַתּוֹס' וְגַם בְּאַמַּת הַתְּרַת נְדָרִים
אִין בּוּ יָדִיעַת פְּרָטִים אֶפְּלוּ כְּמוֹ בְּסֻדָּר חֲלִיצָה כּוּ' בְּפִרְט שְׁעַכְשָׁיו רוּאִים בְּסֻפָּר מ"ש
בַּש"ע סִי' רַכ"ח סַעֲי' ז' וְא"כ גַּם לְאַחַר הַהַתְּרָה אִם נִרְאָה שְׁהַתִּירוּ כְּדִין וְדֹאֵי מְהַנִּי
הַתְּרָתָם וּמ"ש הָרַא"ש בִּתְשׁוּ' כָּלֵל י"ב סִי' ז' יוֹדְעִים בְּטִיב נְדָרִים צ"ל דְּזֵהוּ לְרַוּוּחָא
דְּמִלְתָּא וְגַם כְּדִי שְׁלֵא יִצְטָרְכוּ לְשִׂאוֹל אַח"כ אִם הַתִּירוּ כְּדִין דַּל"כ מַנ"ל לְהָרַא"ש דְּבַעֲי'
בְּקִיָּאִי' בְּטִיב מ"ש מְחֲלִיצָה דַּל"ד לְגִיטִין וְקְדוּשִׁין כַּנ"ל וְעוֹד דְּאִם בְּקִיָּאִי' בְּטִיב ה"ל ב"ד
חֲשׁוּב כַּמ"ש בְּב"י בַּח"מ סִי' ר"ז גַּבֵּי וְהוּא דְּקִנּוּ מִיְנֵי' בְּב"ד חֲשׁוּב דְּהֵינּוּ שְׁבִקִּיאֵי בְּדִינֵי

אסמכתא ואיך נק' הדיוטות א"ו דהרא"ש כ"כ לרנוחא דמלתא פנ"ל וראיה לכ"ז מהגמ' דהנה בבכורות (דל"ז ע"א) אמר רבינא דמסתברי להו וסברי וכה"ג אמר רבינא רפ"ק דערבין (ד"ג ע"א) גבי הפל פשרין לראות את הנגעים כו' אמר רבינא לא קשיא הא דמסתברי ליה וסבר כו' וכ' התוס' אע"ג דמסתברי ליה וסבר מקרי פהו שוטה שאינו בקי לראות בפ"ע וכ"כ הכ"מ פ"ט מהט"צ בשם הרא"ש האי שוטה לאו דוקא כו' ועכ"פ מדנקרא שוטה עכצ"ל דאינו גמיר כלל.

וא"כ נדאי כה"ג הוא הדיוטות דגבי התרת נדרים. ואע"ג דגבי נגעים צריכים שיהי' ישראל חכם מלמדו זהו רק גבי נגעים שיש בהם דינים רבים משא"כ בהתרת נדרים א"צ לזה דהא לא קיי"ל כר' יהודה שיהיה אחד מהן חכם ואין לומר דנחיש למ"ש התוס' שם ועי"ל כו' וכ"כ בשבועות (ד"ו סע"א) דמסברו ליה וסביר קאי על הישראל האומר לכהן אמור טמא כו' והפהו הוא אפי' שוטה דלא סביר כלל וא"כ לפ"ז נימא דמסברו לי וסביר הוא מדרגה יותר מעולה לפי קמא דתוס' דהא אפילו לפי זה אין ראי' שהוא גמיר כלל פניו דצ"ל עמו עוד ישראל אחר המסבירו כמ"ש התוס' בשבועות שם א"כ עיקר הסמיכה הוא על אותו ישראל המסבירו אבל הישראל דמסתברי לי וסבר נדאי אינו גמיר כלל ובהתרת נדרים פבר נת' דא"צ יותר כלל ומזה ראיה לדעת הש"ך ולבוש רס"י רכ"ח דדי פשהו סביר קצת מאחר לפי ראשון דתוס' וכ"ד הרא"ש והכ"מ נק' זה שוטה כו' פנ"ל ועוד יש טענה נטעם גדול בנד"ז שלא לחוש כלל שפא לא ידעו הדין איך להתיר או שפא לא פתחו פדבעי מאחר שמי שהתירו לו הוא למדן חשוב ויודע בטיב נדרים והוא אינו חשוד כלל ח"ו לקלקל א"ע בכדי שיהיה באיסור נדר כל ימיו ומסתמא עיין בש"ע איך לעשות ההתרה וא"כ בכה"ג נ' דאף שהמתירים לא ידעו מעצמם לפתוח הפתח מהני התרתם מאחר דמסתברי להו וסברי א"כ מסתמא מצא לו הפתח והסביר להם ואף שבאמת א"צ לכ"ז מאחר דהוכחנו דכל ג' הדיוטות דמסתברי להו וסברי סמכינן עליהו פנ"ל ואמרינן דמסתמא ידעו לפתוח הפתח ואם לאו היו שואלים כו' מ"מ לרנוחא דמלתא י"ל ג"כ סניף זה ובאור זה דבהג"ה בר"ש בפי' המשניות ספ"ג דנגעים כ' אהא דאין חכם מתיר נדרי עצמו כו' דלא משום חשדא כו' ע"ש הרי ס"ל דלא שייך חשדא וכנ"ל ואע"ג דהר"ש עצמו שם כ' דמחשדינן לי דלמא מיכל גבי אשתו כו' הרי אדרבה סיים ותימא כו' וכן בשאר כל איסור והיתר אטו מי לא מהימן כו' ועוד תניא כו' ננאמן הוא על נגעי עצמו כו' וכ"כ הרא"ש שם בפי' המשנה נאמן הפהו כו' פי' שיאמר הוא לכהן ע"ה נגע זה טהור הוא ויטהרו הפהו ע"ה הרי דאפי' המנוגע נאמן לגמרי לטהר א"ע אף שהוא דבר שאין בידו לתקן וכ"ש בנדרים דנק' בגמ' יבמות ר"פ האשה רבה דבידו לאיתשולי עלי' ולכן ל"ד לשא"ד דאמתחוק איסורא כו' ולכן מ"ש הר"ש שם ושפא יש לחלק בין היכא דאמתחוק איסורא כו' צ"ל דלא קאי רק אבכור משא"כ בנדרים דכיון שהוא בידו הרי אע"ג דאמתחוק יש לו דין לא אמתחוק פדמוכח בגמ' ה"ל וכ"מ בתשו' להרמב"ן סי' רנ"ח ובש"ע י"ד סי' רל"ד סעי' נ"ז דהא דאין אדם מפיר נדרי אשתו אינו משום חשדא וכדעת ההג"ה שבר"ש שם.

והא דפירש"י בבכורות (דל"א א') וחד מי מהימן כו' ע"פ שלשה כו' אין ר"ל משום חשדא דנידוק מינ' דה"ה גבי התרת נדרים דבעי' שלשה אלמא דשייך חשדא כו' פי לא מהימן אינו כלל ענין חשדא ועוד דהקא יש בידו לעשות בהיתר וע"ש בגמ' ורואה את

קדשיו דאיבעי מתשיל עליהו כו' וע"ש בתוס' ד"ה דהא כו' תימא כו' מקל הלין יש לומר דלא שייך תשדא בנד"ז כי רחוק לצייר שלא יוכלו למצוא פתח כלל כו' שאז הנה מקום לומר תשדא כו' וכינון שפן הרי נאמן בעצמו כו' ולכן אע"ג שלא היו יודעי לפתוח י"ל דשפיר דמי מאחר דמסברי להו וסברי וכ"ש שבוודאי ידעו לפתוח ולא היו הדיוטות כלל כמ"ש זה המשיג בעצמו שא' מהג' הנה תלמידו של הנשאל כו' סימן קצ ע"ד האיש דלא מיתדר ליה עם אשתו ובראותו שלא יוכל ליפטר ממנה הדיר הנאת תשמיישה עליו ונדר עד"ר בלי התרה: הנה מ"ש כת"ר שהדין מפורש באה"ע סי' ע"ו ס"ט ובי"ד סי' [רל"ה ס"א דיוציא ויתן פתובה זהו ודאי אמת אף היינו בזמן הש"ס שהיו מגרשים בע"כ וגם היינו פשאינו מוצא פתח לנדרו משא"כ פשמוצא פתח לנדרו כמ"ש בכתובות (דף ס"א ע"ב) ועכשיו שא"א לגרש בע"כ נ' ודאי אפילו אינו מוציא פתח לנדרו א"א לגרש בע"כ כמשי"ת ולענין אם יכולים להתיר נדר זה הנה אם משום שנדר עד"ר דאין לו התרה אלא לדבר מצוה ולכאורה פשוט דלעשות שלום בין איש לאשתו נק' דבר מצוה כדמשמע ממ"ש בש"ף סי' רכ"ח ס"ק ס"ד ס"ה צ"ז אלא דיש לפקפק דשאני הכא דלא מיתדר לי' עמה א"כ אולי הוא שלום קטיעא א"כ שפא בכה"ג אינו דבר מצוה כ"כ.

אף נראה לצדד משום דכיון דאף אם לא יוכל להתיר הנדר לא יוכל לגרשה בע"כ אף אם יהיה מעונן מחמתה כדמוכח ממשנה שלמה פ"ג דיבמות (דף ק"א ב') הנודרת הנאה מיבמה כו' ואם נתכונה לקב' כו' וע' תוס' שם.

וגם מתחייב לה בשאר וקסות כדמוכח מהסוגיא דכתובות (דנ"ב ע"א) וש"ע אה"ע סי' ע"ח ס"ה וחמ"ח שם סק"ו וב"ש סק"ה דנשבית ולבסוף הדירה חייב לפדותה אע"ג דאין אני קורא בה ואותבניה לי לאנתו והיינו משום דאתי לאערומי וכ"ש הכא שנתפנין בפ"י לקב' וכיון שפן אם מבקשים הימנה לקבל גט ואינה רוצה בשום אופן א"כ יש מצוה בהתרה כדי שלא ישב בלא אשה דזה הוי ודאי דבר מצוה להנצל מהרהור עבירה כמבואר ממ"ש התה"ד סי' רס"ג ונהביאו רמ"א סי' א' ססע"י ח' בהג"ה ויוכלו לפתוח לו פתח מזה גופא אילו הנה יודע שלא יועיל פלום ליפטר ממנה ע"י נדר זה (לא לגרשה בע"כ ולא ליפטר משאר וקסות לא הנה נודר) ואם יאמר לא ה"ז פתח וכהיא דנדרים (דכ"ג ע"א) גבי דביתהו דאביי ומעשה דרב סחורה שם (דכ"ב סע"ב) וכהא דתנו (דף ס"ה ב') פותחין לאדם בכתובת אשתו כו' (ודס"ו) מה ראתה אמן של אלו כו' וכ"ש הכא ש"ל דהוי כעין נדר בטעות שלא נדר אלא משום דקסבר שעי"ז יפטר ממנה והא דיבמות גבי הנודרת הנאה מיבמה כו' י"ל דמייירי שאינה רוצה להתיר הנדר גם עוד יש לצדד כפאן עפמ"ש בש"ע י"ד סי' רכ"ח סכ"א וכגון כו' וי"א כו' דלפ"ז בנד"ז אין זה נק' ע"ד רבים אע"ג דהש"ף שם ס"ק ס"ו מחמיר פהר"ן וריב"ש מ"מ יודה דיש לו התרה לדבר מצוה כנד"ז ואם משום שאמר בלא התרה זה הדין מפורש בש"ע י"ד סי' רכ"ט ס"ד דנשאל תחלה על מה שאמר בלא התרה ואח"כ נשאל על עיקר הנדר והוא מתשו' הרשב"א שבב"י סי' רכ"ח קרוב לסס"י: סימן קצא עיין ר"ן בנדרים פ' נערה (דע"ג ע"ב) דהפרת הבעל גזה"כ הוא דקשה ע"ז מסוגיא דנדה (דמ"ו ע"ב) דמשני כדבר פנחס ופירש"י דאתו נשואין דרבנן ומבטלי נדרא דאוריין' מה"ט דעל דעתו נדרה ובתוס' שם ד"ה כדבר פנחס שכתבו אפילו אינה אשתו כגון הכא כו' שמה מבוואר להדיא דמה"ט לחוד מצי מפר אפילו אינה אשתו כלל דלהר"ן דה"ט לא סגי כלל אלא בהפרה דבעל

גזה"כ הוא דמהני מה"ט א"כ לא שייך דנשואין דרבנן יבטלו נדר דאורייתא פיון שאינו בעלה פלל מדאורייתא וכמ"ש התוס' אינה אשתו פנ"ל ומה שהקשה הר"ן למה צריך שהבעל יפיר לה באותו לשון שקצבה לה תורה לק"מ לפמ"ש התוס' שם ד"ה הנ"ל וא"ת א"כ כו' וי"ל דאצטרף כו' הרי הגזה"כ הוא לחומרא גבי בעל לענין קנים ליכי משא"כ באיש אחר אע"פ שגדרה על דעתו ממש י"ל שישכח להפר גם אחר שקנים כמ"כ י"ל לענין הני לישני דהבעל מפר ג"כ גזה"כ הוא גבי בעל לבד וליישב דעת הר"ן צ"ל שפירש הסוגיא דגדה הנ"ל כמו שפירש"י תחלה בד"ה על דעת בעלה וכי אמרינן אין הבעל מפיר בקודמין כו' דלפי' זה לא אתו פלל נשואין דרבנן ומבטלי נדר דאורייתא אלא אם מפיר לה אחר שבעל פשגדה דהוי נשואין דאורייתא רק דמהני הא דע"ד נדרה לענין דלא לחוש לדין אין הבעל מיפר בקודמין (ע"ש דלזה אין לחוש פיון שגדרה על דעתו כו' אף שלא היתה אשתו מדאורייתא פלל וצ"ע דא"כ אם נדרה ע"ד איש אחר שלא היתה אשתו פלל גם מדרבנן ואח"כ נשאה יפר בקודמין וזה פלא) אבל לא דמה"ט יוכל להפר נדר אלא דרק בבעל גזה"כ הוא דמפר פשגדה על דעתו ולכן פשאינו בעלה מדאורייתא לא מהני הפרתו פלל ולפ"ז הרי גדולי הפוסקים חולקים על סברת הר"ן היינו הרמב"ן בחי' בנדה (דמ"ו) שם שכ' שעיקר הפירוש דהפרה שהפר תחלה בעוד הנשואין דרבנן מבטלי הנדר דאורייתא וכמש"ל בשם רש"י ותוס' וכן פסק בפסקי הרשב"ץ שם בנדה ונ"ל תומה שגדרה בעלה מפיר לה שהרי על דעתו נדרה עכ"ל וצ"ע שהרמב"ם וטוש"ע השמיטו הדין וא"כ הנה ראוי להכריע דמי שגדר על דעת חבירו ה"ז יכול להפר נדרו שלא ע"פ חכם כמו ביתומה הנ"ל לפ"ד רוב גדולי הפוסקים רק שיש לדחות עפמ"ש הר"ן עוד בנדרים ונ"ל ועוד דנהי דאמרינן הקא על דעת כו' אבל מאן לימא לן דעל דעת הכי משמע (דאין בלבו שיתקיים הנדר אם לא ירצה פלוני) דנימא דנדר ע"ד חבירו מצי חבירו למישרי ליה עכ"ל וזה טענה אף גם לפ"ז בנדר או נשבע לחבירו דלכאורה נדאי תלוי ברצון פלוני מצי חבירו למישרי ליה וא"כ יש לעמוד על קושיות מהריב"ל בתשו' ח"ד סי' כ"ד מהא דכתבו מקצת רבנותא דהיכא דקיבל טובת הנאה מחבירו דאין מתירין לו אלא מרצונו ואם איתא דכעין נדון דינן לא צריף התרה (לפמ"ש דחבירו מצי למישרי ליה פיון שגדר לו) מאי אמרו אין מתירין אלא מרצונו הרי אפילו התרה לא אצטרף והתירויז הנכון בזה הוא כמש"ש בשם נמוק"י ונ"ל ויש שואלים למה ליה למשה פולי האי דהא ליתרו חמיו נדר וכבר אמר לו לילה לשלום ונהנה ליה פאומר פלום נתפוננת אלא מפני כבודי זהו כבודי (ור"ל א"כ למה הנה צריף התרה מלבד רשות יתרו ובהדיא מבואר בגמרא (דס"ד ע"ב) דהקב"ה פתח לו פתח להתיר הנדר באומרו לו כי מתו פל האנשים המבקשים את נפשך ופסוק זה הוא אחר הפסוק שאמר לו יתרו לך לשלום הרי דאע"פ שפחל לו יתרו על השבועה הנה צריף התרת הנדר אף בגמ' (דס"ה ע"א) משמע דפסוק זה נאמר לו קודם שהיה במדין ופי' במדין לך היינו לך למדין וזה פדעת הראב"ע בפ"י החומש ולא פהרמב"ן ע"ש וא"כ י"ל שהצריכו רק לילה למדין לשאול רשות מיתרו לבד וא"צ התרה אחרת אף זה אינו דא"כ איך רצה ר"א להוכיח מפאן דפותחין בנולד מדהתיר למשה ע"י פתח פי מתו כו' ורבנן דחו דמתו היינו שהעניו ומאי שייך הקא ענין פותחין פיון שרשות יתרו לבד סגי) והתירויז דמשה לא לרצון יתרו בלבד נדר אלא אף לרצון עצמו מפני בריחתו ממצרים והיינו

דְּכָתִיב וַיֹּאֶל מֹשֶׁה וְלֹא פָתִיב וַיִּשְׁבַּע מִפְּנֵי שְׁמֵשׁ מֹשֶׁה גַם בְּלִשׁוֹן רְצוֹן פְּתַרְגוּמוֹ וּלְכֹף צָרִיף רְשׁוֹת יִתְרוֹ וְצָרִיף נְמִי הַתֵּרַת חֲכָם עַכ"ל וּפִי לְרְצוֹן עֲצָמוֹ ר"ל שְׁמֵשׁ הָיָה רוֹצֵה בְּשָׁבוּעָה זֹו לְגִדּוֹר עֲצָמוֹ ג"כ פְּאָדָם הַנִּשְׁבָּע מֵעֲצָמוֹ בְּאִיזוֹ דְּבָר פְּדֵי שְׁלֵא יַעֲבֹר ע"ז ע"ד נִשְׁבָּעֵתִי וְאִקִּימָה כו' וְהֵינּוּ כַּמ"ש הֵר"ן וְהָרָא"ש (דס"ד ע"ב) אֲלֵא שְׁהָיָה בְּזָה ג"כ טוֹבַת יִתְרוֹ וְהָיָה א"כ שְׁבוּעָה זֹו אֶתְרִי רִיכְשֵׁי שְׁהָיָה בָּהּ שְׁנֵי פָחוֹת פָּח נִשְׁבָּע לְחַבְרֵי וְכַח נִשְׁבָּע שְׁבוּעָה בַּפ"ע וְעַל פֶּן פָּח שֶׁל שְׁבוּעָה דְלַעֲצָמוֹ צָרִיף הַתֵּרָה וְלֹא מְהַי ע"ז רְשׁוֹת יִתְרוֹ וְכַח שְׁנִשְׁבָּע לִיִּתְרוֹ סָגִי בְּאֶמֶת רְשׁוֹת יִתְרוֹ לְכַד וּמִש"ה בְּפֶתַח הַהַתֵּרָה לֹא נִזְכָּר כָּלֵל מֵעַנְיָן יִתְרוֹ וְזוֹלַת הַפֶּתַח הָיָה רַק בְּמָה שְׁשִׁינְיָה לְעֲצָמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְכַמְבֹּאֵר בְּגִמְרָא (דס"ד ע"ב) הַנְּ"ל וְא"כ מְזָה מוֹכַח ג"כ דְּרְשׁוֹת יִתְרוֹ מְהַי לְהַסִּיר הַשְׁבוּעָה שְׁנִשְׁבָּע לֹו דַּל"כ אֲלֵא דְהָרְשׁוֹת מְהַי עִם הַתֵּרָה הָיָה צ"ל הַפֶּתַח ג"כ מֵעֵינִ שְׁיִתְחַרֵּט מַה שְׁנִשְׁבָּע לִיִּתְרוֹ ג"כ א"ו דְעַל מַה שְׁנִשְׁבָּע לִיִּתְרוֹ סָגִי מְחִילְתוֹ וְזוֹלַת שְׁצָרִיף הַתֵּרָה מִפְּנֵי שְׁבִשְׁבוּעָה זֹו פְּתִיכָא ג"כ פָּח נִשְׁבָּע לְעֲצָמוֹ וְע"כ סָגִי בְּפֶתַח הַשִּׁינְיָה לְעֲצָמוֹ לְכַד וּמְהַרִּיב"ל כ' שְׁצָרִיף לְעֵינֵי אִם הָרָא"ש וְהֵר"ן יִסְפִּימוּ לְהַנְי"י י"ל שְׁהַסְפֵּק מִשׁוּם שְׁהָרָא"ש כ' (דס"ד ע"ב) מ"מ עֵיקַר הַגְּדֵר הָיָה כו' מִשְׁמַע דְּלוּלֵי זֶה לֹא הָיָה מְהַי פֶּתַח זֶה וְאִמְאִי אִף אִם עֵיקַר הַגְּדֵר הָיָה לִיִּתְרוֹ הָיָה מְהַי הַפֶּתַח הַזֶּה פִּינּוֹן דִּיִּתְרוֹ מְחִיל וְא"צ הַתֵּרָה רַק מִשׁוּם פָּח שְׁבוּעַת עֲצָמוֹ אֲבָל אֶת"ל דס"ל דְּמְחִילַת יִתְרוֹ בְּלְכַד לֹא מְהַי (גַּם בְּצַד הַנּוֹגַע לִיִּתְרוֹ) רַק עִם הַתֵּרָה מִש"ה הָיָה צ"ל הַפֶּתַח ג"כ בְּמָה שְׁנִשְׁבָּע בְּשָׁבוּעַת יִתְרוֹ וְהוֹכְרָחוּ לְתַרְץ אֶהָא דְהַפֶּתַח הָיָה רַק בְּהַנּוֹגַע לְעֲצָמוֹ מִשׁוּם דְעֵיקַר הַגְּדֵר הָיָה כו' וּמ"מ צָרִיף רְשׁוֹת יִתְרוֹ כו'.

וּמ"מ י"ל דְאִין זֶה מְוַכְרַח אֲלֵא דְכּוֹנֵת הָרָא"ש וְהֵר"ן הוּא לְבֹאֵר לְמָה צָרִיף כָּלֵל לְהַפֶּתַח דְהָא לִיִּתְרוֹ גְּדֵר וְא"כ מ"מ נִאֵם יִתְרוֹ יְמַחֵל א"צ הַתֵּרָה וְאִם לֹא יְמַחֵל מֵאִי מְהַי הַהַתֵּרָה וְע"ז תִּקְרָצוּ דְבִשְׁבוּעָה זֹו דְמֹשֶׁה הָיָה ג"כ פָּח שְׁבוּעָה בַּפ"ע זוֹלַת יִתְרוֹ כו' וְהוּא עֵיקַר הַשְׁבוּעָה וְכֵן הֵבִין מְהַר"א ב"ש בְּתַשׁוּ' סִי' ר"ל: וְהוֹצִיא מְזָה דְהָרָא"ש וְהֵר"ן מְקוּלִים יוֹתֵר מִהַנְמוּק"י דְדוֹקָא מִשׁוּם שְׁעֵיקַר הַגְּדֵר הָיָה מִשׁוּם מֹשֶׁה צָרִיף הַתֵּרַת ב"ד הָא לֹא הָכִי לֹא כו' וְאִין דְּבָרֵי מְוַכְרַחִים אוֹ י"ל דְּכּוֹנֵתָם דְּבַגְמ' לֹא נִזְכָּר עֲדֵינּוּ שְׁצָרִיף רְשׁוֹת יִתְרוֹ מִשְׁמַע דְּהַפֶּתַח לְכַד מְהַי וְקִשָּׁה מַה זֶה פֶּתַח עַל מַה שְׁנִשְׁבָּע לִיִּתְרוֹ וְע"ז תִּקְרָצוּ דְהַי פֶּתַח וְהֵינּוּ מִשׁוּם דְעֵיקַר הַגְּדֵר הָיָה כו' (וּי"ל דְאִיָּה"נ הֵיכָא דְעֵיקַר רַק לְחַבְרֵי אִם הַתֵּרֵי ב"ד שְׁלֵא מְדַעְתּוֹ אִינוּ מְוַכְרַח פִּינּוֹן דְּחַבְרֵי לְכַד מְצִי לְמִשְׁרֵי לִיָּה בְּלֹא ב"ד סְבָרָא הוּא דְב"ד לְחוּד לֹא מְהַי מִיָּהוּ ע"ז קִשָּׁה מְצַדְקִי דְמִשְׁמַע דְּמְהַי דִיעֵבַד) וְעַכ"פ יִצָּא לָנוּ מְזָה דְלַהַנְמוּק"י בְּנוֹדֵר לְחַבְרֵי מִמֶּשׁ א"צ הַתֵּרַת ב"ד וְסָגִי בְּרְשׁוֹת חַבְרֵי אִם מְעוֹרֵב בְּזָה ג"כ פָּח שְׁבוּעָה דְרָצָה לִישְׁבַּע בַּפ"ע גַּם אִם לֹא הָיָה חַבְרֵי מְבַקְשׁוֹ לִישְׁבַּע לֹו וּמְהַר"ן וְהָרָא"ש אִין גִּילּוּי שְׁיִחְלִקוּ ע"ז וְהֵיכָא דְפֶתִיכָא בְּהַשְׁבוּעָה ב' פָּחוֹת אֲזַן פְּשַׁחְבְּרֵי מוֹחֵל סָגִי בְּהַפֶּתַח רַק מֵעַנְיָן הַנּוֹגַע לְעֲצָמוֹ כ"ה לְהַנְמוּק"י אֲבָל לְהֵר"ן וְרָא"ש י"ל דְדוֹקָא כְּשֶׁעֵיקַר הַשְׁבוּעָה הָיָה מְצַד עֲצָמוֹ סָגִי בְּפֶתַח כְּזֶה וְאִם לֹא צָרִיף שְׁבִהַפֶּתַח יְהִיָּה ג"כ עַל מַה שְׁנִשְׁבָּע לְחַבְרֵי כו' וּמ"מ אִין זֶה מְוַכְרַח לְהֵר"ן וְהָרָא"ש ג"כ: וּבֹאֵר הַחִיִּים פ' שְׁמוֹת ע"פ וַיֵּאמֶר לֹו יִתְרוֹ לְךָ לְשָׁלוֹם כ' וְנ"ל פִּירוּשׁ מְחִיל לֹו הַשְׁבוּעָה וְכָל פִּיּוּצָא בְּזָה אִינוּ צָרִיף הַתֵּרָה אֲלֵא כָּל שְׁמוֹחֵל הַמִּשְׁבִּיעַ אִין כָּאֵן שְׁבוּעָה עַכ"ל וְצ"ע דְּדְבָרֵי נְגִד הַש"ס הַנְּ"ל דְהַקְב"ה פֶּתַח לֹו פֶּתַח הָרִי מְלְכַד מְחִילַת יִתְרוֹ צָרִיף הַתֵּרָה וּכְמִש"ל וּי"ל לִישְׁבַּע דַּעַת הָאוּה"ח עַפְמ"ש בְּמְדַרְשׁ רַבָּה פ' שְׁמוֹת סוּף פְּרָשָׁה ד' פְּלִיגִי אִמּוֹרָאֵי בְּפִי וַיִּלְךָ מֹשֶׁה

וישב לחד מ"ד ויגלה אל פרעה תחלה קודם שיקלף ליתרו ואם יאמר לה יתרו מן השבועה
אמור לו בעל השבועה התיר לי את שבועתי א"כ מ"ש בגמ' דפסוק לה שוב כו' פי מתו
כו' הוי פתח להתרה אתיא כמ"ד הנ"ל דא"צ התרת יתרו ואע"ג דקיי"ל שאין מתירין
רק מדעת המשביע פאן שאני שהקב"ה שהוא בעל השבועה התיר לו ומ"ש שייתרו התיר
לו אתי' כמ"ד דנילה היינו ליתרו ויתרו התיר לו ע"י שמחל לו וא"צ התרה אחרת פלל
וכ"מ לכאורה בפירש"י בקומש שם פ' ד' פסוק י"ח דרשות יתרו סגי ומקריב"ל הביא
זה בתשובתו הנ"ל: והנה בב"י סי' רכ"ח (קרוב לס"י) פלפל בדיני' אלו והביא תשו'
הרשב"א ח"ג סי' שי"ג שהנשבע ע"ד חמיו ונחמותו אין הם יכולים להתירו וצריך היתר
חקם וכתב עליו הב"י ונראה מפני שבועה זו לא היתה ממש לתועלת חמיו כו' והנה
שבועה זו היא ממש כמו שבועת משה ליתרו חמיו שלא יצא חוץ לעיר כו' נהרי
להנמוק"י בכה"ג מהני התרת חמיו לבד והא דמשה הנה צריך התרה מפני שאף לרצון
עצמו נדר מפני בריחתו ממצרים כו' פנ"ל משא"כ בשאלת הרשב"א הנ"ל דלא מיירי
בכה"ג הנה ראוי שיהי' מהני רשות חמיו לבד ודוחק לחלק דמשה נשבע ליתרו לפיכך
הנה מהני רשותו משא"כ זה נשבע ע"ד חמיו ולא לחמיו דזה דוחק דמסתמא סיבת
השבועה הנה מחמת רצון חמיו ונחמותו ואפ"ה ס"ל להרשב"א דלא מהני רשותם בלי
היתר חקם ומש"ה פדי שלא יקשה אתשו' הרשב"א מתנאי חזרת הגדוניה חילק הב"י
פנ"ל איברא דעכ"פ זה נגד הנימוק"י לכן נלע"ד שי"ל דהרשב"א לשטתו אגיל דס"ל
אפילו בהני גנוני דתנון ס"פ קונם שיכול להפר נדרו שלא ע"פ חקם ולומר פלום אמרת
אלא מפני כבודי זהו כבודי דנוקא בקיום מעשה כו' אבל בביתול מעשה לא כמו שהאריך
בחי' פרק ארבעה נדרים (דכ"ד) הביאו הר"ן שם הרי שאפילו במקום שהשבועה היא
לתועלת שלו ממש דומיא דנתינת פור חטים לא מהני מחילתו בביתול מעשה (ומה
שהקשה ע"ז בתשו' מהר"א ב"ש הנ"ל ד"ה ולכאורה הנה נראה דהרשב"א בתשו' לא
הזכיר רק הטעם משום דזה שנשבע ע"ד חמיו ונחמותו אין הענין שיוכלו הם להתירו כו'.

לק"מ דטעם זה מספיק להסיר טענת מ"ש שבשבעה על דעת חמיו כו' דלא דמי לדין על
דעת בעלה היא נודרת כו' אבל משום דבלא"ה הוא נשבע לתועלת חמיו וא"כ למה לא
יועיל רשות חמיו צ"ל טעם דבביתול מעשה כו' ונה פסיקא ליה להרשב"א ע"כ לא
הזכירו) משא"כ להחולקים ע"ז י"ל שבאמת יתירו בנדון דתשובת הרשב"א ח"ג סי'
שי"ג ע"פ רשות חמיו בלי התרת ב"ד וכסברת הנימוק"י וא"כ נראה דמוכרחים אנו
להחילוק בין שני תשובות רשב"א הנ"ל כדחילק מהריב"ל משום דזהו ביתול מעשה
ונהו קיום מעשה אבל לחלק כמ"ש הב"י בענין ריבוי או מיעוט התועלת א"א להעמיד
לדעת הנמוק"י פנ"ל וע' בתה"ד סי' שי"א ס"ל בפשיטות דבביתול מעשה נמי מהני
רשות ורצון המשביע שלא כסברת הרשב"א דטעמא הוא משום דאי בעי כו' אפוכי
מטרמא למה לי דא"כ התינח בתנאי שהן במקום כו' א"ו הטעם הוא משום דכל תנאים
כו' נגד רצונם אבל פשנעשו רצונם נתבטל התנאי עכ"ל ובש"ע סי' רנ"ח סי"א העתיק
ד' תה"ד הנ"ל וע"ז רמז הש"ף ס"י רל"ב לומר דהעיקר כד"ע זה: ועפ"ז נבואה לדין
שנשאל הרמב"ש מעיר פראג בשנים שנשבעו זל"ז שלא יעשה שום א' מהן איזה פרנסה
ממכירת ארי"ק פי חשש זה שאם יעשה חבירו פרנסה זו ירגיל לביתו הקונים מהן שא"ד
ויפסיד לו ע"ז וכן חשש חבירו ואח"כ מחלו זל"ז או שנתרצו כאשר יאמר פלוני ואותו

פלוני התיר לאחד מהן אם מהני מחילה זו בלא היתר ב"ד ולדעת הרשב"א דדוקא בקיום מעשה מהני מחילה ודאי לא מהני.

אבל לפ"ד רוב הפוסקים דהטעם דמחילה מהני דה"ל כקבלה ומשום להרנחה ה"ה התנאי והא לא אצטרף כמ"ש בגמ' גיטין (ע"ד ב') ול' תה"ד שלא יעכב איש את חבירו נגד רצונם אבל כשנעשה רצונם כו' וכן בל' הר"ן שבב"י ס"י רל"ב שאותו תנאי עצמו לא אמרו מתחלה אלא להשלים רצונו שיהיה רוצה שלא ילך ועכשיו פיון שאינו חושש אם ילך אם לאו כבר נשלם רצונו עכ"ל ולכן משמע בתה"ד וש"ע סי' רנ"ח סי"א באיש ואשה שקבלו באיסור להתגרש ואח"כ נתפייסו שלא להתגרש האיסור בטל וא"צ התרה ובתה"ד משמע דה"ה להקפד שקבלו להנשא ואח"כ נתפייסו לבטל כו' והטעם פנ"ל דהאיסור ה"ה שלא יעכב א' נגד רצון חבירו ועכשיו פיון שאין חבירו חושש הרי נשלם רצונו וא"כ לפ"ז ה"ה בדין הנ"ל שהת"כ ה"ה שלא יקנה ארי"ק בלי רצון חבירו אבל כשחבירו מחיל או שסמך פאשר יגזור פלוני הרי נשלם רצונו רק הספק משום דבשבועה זו י"ל שאין לה דין נשבע לחבירו לבד כ"א ארפביה אתרי ריקשי ר"ל דכלול בה ג"כ פח הנשבע בפ"ע לבד משום שמצד עצמו י"ל שיהיה חפץ בשבועה זו אף אם לא ה"ה חבירו מבקשו ומכריחו ע"ז והוא פדי שיהי' קיום לפרנסתו שע"ז ישבע חבירו ג"כ שלא יקנה וימכור ארי"ק ועי"ז תתקנים פרנסתם משא"כ כשלא ישבעו יש לחוש שיקלקלו זא"ז וא"כ פיון שמצד עצמו חפץ בשבועה זו שהיא טובתו מאן מחיל דמחילת חבירו לא שייך רק בדבר שהוא טובת חבירו וכהיא דכור חטין או שייך למקום פלוני שיהיה נגד רצון חבירו לבד אבל אטובת עצמו לא שייך מחילת חבירו וצריף התרה וכמו דלא אהני מחילת יתרו לבד למשה מפני שיהיה רצון משה מצד עצמו בשבועה זו פנ"ל וכן מצאתי בתשובת מהר"א ב"ש סי' ר"ל אחר שנשא ונתן טובא בתשובת מהריב"ל הנ"ל כ' וז"ל ומיהו נקטינו מדבריו ז"ל (ר"ל מדברי הנמוק"י הנ"ל בענין משה ויתרו) דבהנאת פרונייהו הנותן והמקבל (ר"ל המשביע והנשבע) בעינן התרת ב"ד ורשותו (של המשביע) כו' עכ"ל הרי דבהנאה תליא מלתא דכל שיהיה תועלת והנאה להנשבע בשבועה זו אע"פ שהמשביע ג"כ נהנה לא סגי בנתינת רשות המשביע וצריף התרה מב"ד וכמו במ"ש שאע"פ שיהיה הנאת יתרו בזה שלא יוציא בתו ממדין מ"מ לא מהני רשותו לבד מפני שמ"ש ה"ה ג"כ לו תועלת בשבועה זו שלא ילך למצרים מפני שיהיה ירא מדין ואבירם וא"כ לכאורה בנד"ז ג"כ פיון שהנשבע ה"ה לו ג"כ הנאה בשבועה זו צריף התרה פנ"ל זהו מקום הספק וכד מעיינינו נראה דלא דמי דאם פן באיש ואשה שקבלו על עצמן להתגרש כו' אמאי מהני כשנתפייסו בלי היתר ב"ד הרי מסתמא נהנה הנשבע ב"מא שע"ז קיבל ג"כ חבירו השבועה וא"כ עי"ז יושלם הנאתו ורצונו להתגרש כו' א"כ ה"ל כשבועת משה ליתרו א"ו בעינן שיהנה מעצמו של השבועה היינו על מה שנשבע שלא יצא ממדין מזה ממש יהיה לו הנאה משא"כ ה"ה ממה שנשבע שיגרש אין לו הנאה כ"א ממה שע"ז נשבע לו חבירו ג"כ שיתגרש וא"כ ההנאה היא משבועת חבירו רק ששבועתו גרמה לו הנאה זו מה שע"ז נשבע חבירו אבל שבועתו ה"ה לתועלת חבירו משא"כ בשבועת משה דבשבועה זו לבדה ה"ה הנאה למשה כמו ליתרו ומש"ה דוקא בשבועה כזו לא מהני רשות יתרו פיון שעצמותה של שבועה זו היא ג"כ רצון משה כמו רצון יתרו ר"ל הדבר הזה שלא יצא ממדין זה עצמו הוא הנאת משה מה מועיל

רשות יתרו ע"ז אבל בנשבע לגרש או שלא ימכור ארי"ק עצם שבועה זו אינה תועלת לו ככל רק תועלת חבירו שמכרים א"ע להשלים רצון המשביע כ"א שיצמח לו ג"כ טובה מזה והוא מה שע"ז יעשה רצון חבירו ג"כ פרצונו ונמצא התועלת אינה בעצם שבועתו כ"א היא נצמחת ממנה וכינן שעצם השבועה היא לתועלת חבירו י"ל דמהני רשות חבירו לבד בלי היתר ב"ד: ובקלשון אחר י"ל החילוק דבשבועת משה הנה תועלת משה מיראת דבר שאינו שייך ליתרו ותיקון יראה זו הנה ע"י שבועת משה לבד ע"כ ה"ז ג"כ כשבועת משה בפ"ע משא"כ הכא השבועה היא מיראת הדין הנמשך מהמשביעו שלא ימכור גם הוא ארי"ק וגם תיקון יראה זו אינה ע"י שבועה זו ממש כ"א ע"י שהמשביע נשבע אח"כ דאם המשביע לא ישבע אין שום תיקון ע"י שבועה זו רק אדרבה קלקול שחבירו יוכל למכור ארי"ק והוא אסור למכור וכינן דהכי שבועה זו שלו ה"ל רק נשבע לחבירו וכש"כ לדעת האוה"ח הנ"ל וגם יש לעשות סניף ממ"ש בתשו' הריב"ש ס"י קפ"ה ונ"ל ועתה אומר שדעתו הנה לכה שיוכל אותו פלוני כו' ע"ש.

ובנד"ז ודאי נתכוננו לכה: סימן קצב היות שבמחננו נעשה תיקון זה זמן כביר שיתנו מפל דברי פרטי' הן מן מו"מ והן מהוצאות באיסור חמור ובאסיפת כל העיר והישובים בעת ההכרזה וכעת רובם ככולם מאנשי עירנו והישובים מועלים מעל בהתיקון מראשו עד קצהו ויש מהם שמועלים מחמת דוחק עוני ר"ל ויש מהם שעושים במרד ומעל באמרם שגם חביריהם עושים כזה ובפירוש נאמר והנתנה בעת עשיית התקנה שלא לצרפם לדבר שבקדושה וכעת הרבה מהם אומרים שאינם רוצים לבטל את התיקון בשום אופן אפי' פעת נאנחנו לא נדע מה נעשה הן בגידון אם מחוייבים אנחנו ליתן להתיבה כפי התקנה או אולי בטל הוא מצד שרובם מועלים בהתיקון: [ע"כ לשון השואל] גידון מה שפכתם אם מחוייבים אתם ליתן להתיבה כפי התקנה או אולי בטל הוא מצד שרובם מועלים בהתיקון עכ"ד נלע"ד שאין התקנה מתבטלת ממילא אלא צריכים לומר הותר התיקון כמ"ש במשפט האיסורין להרמב"ן ובתשב"ץ ח"א סי' קכ"ג ואע"ג דתשב"ץ שם מסיק דבגלוי דעתא נמי מתבטל האיסור היינו דייקא בגדון שלו שאמרו שגזורים בכח איסור ומשום שפח איסור אינו איסור ממש וא"כ אדרבה דוק מינה דבאיסור ממש אינו מתבטל בכה"ג וגם אין להביא ראיה ממ"ש התוס' והרא"ש ספ"ג דשבועות (דכ"ט ע"ב) איסורי צבור אינן ענין שבועה אלא איסור על העובר על תקנתם ובכל עת שייספמו רוב הקהל להתירו יש להם פח להתירו וא"כ י"ל לכאורה דבגילוי דעת דלא ניחא להו בטלה הגזרה פיון שאין לה דין שבועה ממש מ"מ זה אינו דאפילו יהיה כמו איסור ודאי אינו מתבטל אא"כ יבטלוהו בפירוש וכ"מ להדיא בתשובת הרא"ש פ"ל ה' ס"י ד ואם לא הספמיו להתירה כו' והשתא את"ל דמה שעושי' מעשה נגד התקנה הוי התרה א"כ אין לה התרה גדולה מזו א"ו דהתרה ממש בעינן וכ"מ להדיא בתשו' הרא"ש סוף פ"ל נ"ה שבשביל המנהג אין לעבור על התקנה שנעשי' באיסור כל זמן שלא עשו חכמי העיר קיבוץ והסכמה ואף גם לד' הר"ן ספ"ג דשבועות הנ"ל שפכת בטעם היתר איסורי צבור בלא פתח וחרטה שהוא מפני שהם כמתנים להיות אסורים בדבר עד שייספמו להתיר עכ"ל ולפ"ז י"ל לכאורה דכל שמשפמיו להתיר ממילא בטלה האיסור מ"מ אין להקל בזה פיון שאדרבה שלדבריהם מעיקר הדין יש לזה דין שבועה ואיסור אלא שטעם ההיתר שהוא מפני שנהגו פן אני אומר שהם כמתנים כו'

א"כ אין לה בו אלא מה שנהגו דהיינו פשמי תירימ האיסור ממש וכה"ג כ' התשב"ץ שם וכ"ש פפי ששמעתי שבמחניכם ענו אמן אחר ר"ש ומקראוי שאם יתירוהו יהיה שם ר"ש הנ"ל ג"כ וראיתי בתשו' הרמב"ם סי' קנ"א שהחמיר שבעונה אמן על האיסור אין לו התרה אלא ע"י חרטה כשאר נדרים מיהו דעת הש"ך לסמוך בזה על הריב"ש דניתר ג"כ כשאר איסורי צבור כמובא בש"ך סי' רכ"ח ס"ק פ"ו אבל עכ"פ בלא התרה לית מאן דפליג שאינו ניתר וכן משמע מדהתיר ר' יהודה נשיאה את השמן מפני שלא פשט איסורו בכל ישראל משמע להדיא דביטול היה צריך ולא היה מותר מאליו במה שעושי נגד התקנה (הג"ה וצ"ע בפסקי מהרא"י ס"י קע"ז ע"ש): וצ"ע מדין מיאון שהוא ביטול הקדושין ע"י שאומרת אי אפשי בפלוני בעלי ואמרו בגמרא ביבמות פב"ש (דק"ח ע"א) קטנה שלא מיאנה ועמדה ונשאת משום ר' יהודה בן בתירא אמרו נישואיה הן הן מיאוניה ואע"ג דרבנן שם פליגי עליה ואמרו דצריך שתוציא מיאוניה בפירוש לומר אי אפשי בפלוני בעלי ולא ע"י שעושה מעשה שדעתה נזכר מתוך מעשיה שממאנת בו פגון שנשאת או נתקדשה לאחר ס"ל דלא מהני ואין זה מיאון מ"מ איפסיקא הלכתא בגמ' כר' יהודה בן בתירא וא"כ ה"נ פיון שע"י שיאמרו בדבור שאין חפצים עוד בהגזרה והאיסור בטל הגזרה והאיסור א"כ ה"ה פשהם עושים מעשה שדעתם נזכר מתוך מעשיהם שאין חפצים עוד בהגזרה וי"ל דוקא גבי מיאון שהוא קדושי דרבנן הקילו כריב"ב ולא באיסורין שהוא דאורייתא וגם פאן א"א להתיר כ"א בהסכמת הרבים ומה שכל יחיד עושה מעשה אין זה קיבוץ הרבים כלל אע"פ שרובם עושים פן לא דמי כלל לכשהרוב הם יחד: [תשובה בקצרה] הגיעני מכתבם.

והגם שהיה מהראוי למשוך ידי ולא להשיב בעניני איסורים ושבעות החמורים מאד אשר ראוי לכל אדם לברוח מהן פבורת מן הנחש כמ"ש בגמ' ופוסקים עכ"ז לא אוכל להשיב פניהם ריקם והנה מ"ש אם מחוייבים ליתן להתיבה או שפא האיסור בטל מאליו פיון שרובם עוברים על האיסור עכ"ל ודאי אין האיסור מתבטל ממילא אלא עד שיתירו אותו הצבור בפיהם ממש ולא ע"י מה שעושים מעשהח"ו נגד האיסור והטעם בזה תמצאו בב"י ס"י רכ"ח שהביא כמה לשונות מהראשונים שגלאו למצוא הטעם להיתר איסורי צבור שנהגו להתיר אותם שלא ע"י פתח וחרטה ושל"א ע"י יחיד מןמחה או ג' הדיוטות (אלא הש"ץ עומד ואומר בפני כל הקהל בזה"ל הסכמת הקהל להתיר האיסור ואומר הותר האיסור) והעלו דמשורת הדין איסורי צבור אין להם היתר לעולם אלא מה שנהגו הצבור להתיר ה"ל פמתנין שיהיה קיים עד זמן שירצו וכיון שמצד המנהג לבד הוא שאנו מתירים א"כ אין לה בו אלא מנהגו ומעולם לא נראה ונשמע בפוסקים שיהיה היתר איסורי צבור אם לא ע"י התרה בפה דייקא ובהסכמת כל הקהל או רובם עכ"פ ואין נק' רוב אא"כ היה במעמד כולם עכ"פ כ"כ בב"י דקצ"ו ע"א בשם הרשב"א ואז אע"פ שמיעוטם מוחים בטלה דעתם כמ"ש בש"ע וא"כ פשיטא מה שכל א' עובר על האיסור בפ"ע אפי' שיהיה רובם ח"ו לא נקרא רוב דרוב מתוך פולו בעיני וראיתי מי שכתב דאם לא היו כולם במעמד א' רק שהשמש הולך לכל אחד ואחד בפ"ע מלתא דפשיטא הוא דלא חשוב רוב למימר אחרי רבים להטות כו' עכ"ל ולכן מתירים איסורי צבור בשבת משום דאז איכא פנופיא כמ"ש בא"ח סי' שמ"א.

ומ"מ בזה אפשר להקל אם יתאספו הקהל והשמש ילך להודיע לכולם ואיזה יחידים לא ירצו לבוא אם יהיה רוב מספיקים להתיר יתירו מטעם שי"ח על הדעה הנ"ל בענין הספמות ותקנות אבל בלא התרה מלתא דפשיטא היא שאין שום היתר ח"ו למעול באיסור ע"י מה שהרוב מועלים ח"ו וכ"מ בב"י דקצ"ו ע"ב בשם התשב"ץ וזאת א"צ לפנים: נידון אשר שאלני מור"י נ"י בחורף העבר בתשב"ץ סי' קכ"ג ראיתי הקהל בזה אבל אין פן דעת תשו' להרמב"ן סי' ר"פ והרא"ש פ"ל ו' סי' כ"ט הובא בד"מ סי' רכ"ח ס"ק כ"ה ולמחמירים שומעים בשל תורה ועוד שהמה הרבים: סימן קצג והר"ן פתב שפינו שנהגו בכך הרי הם כמתנים להיות אסורים בדבר עד שישפיעו להתיר וה"ל איסור צבור כדאמרינו לגבי נדרים של נשים כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת עכ"ל ועיין מזה בב"י סי' רכ"ח בד"ה ומ"ש ויש להם התרה בלא פתח וחרטה שהרשב"א בתשו' ח"א סי' תרצ"ה פתב כדברי הר"ן וז"ל שורת הדין איסור צבור אין להם היתר לעולם משני טעמים כו' שפתחו של זה אינו פתחו של זה כו' והב' לפי שאין אדם מתיר לעצמו כו' אלא מה שנהגו הצבור (להתנין) ה"ל כמתנין ודמאי ליה פאשה שהבעל מתיר משום משום דרבי פנחס דאמר כל הנודרת ע"ד בעלה היא נודרת כו' עכ"ל וכ"כ עוד בתשו' ח"ג סי' ש"ג (מדברי הרמ"א בהג"ה סעיף כ"ה משמע שעושה חילוק בין טעם של הרא"ש ובין טעם של הר"ן והש"ך שם ס"ק פ' פתב שהרב"י אינו מחלק ביניהם ולכאורה לשון התוספות נוטה יותר לפי הרשב"א והר"ן דהא כ' הטעם דדעת הקהל וזה כמ"ש הרשב"א על דעת בעלה כו' וכינן שפן מסתמא גם הרא"ש אינו חולק על התוספות) ועיין ברבינו ירוחם נתיב י"ד סוף חלק ב' ומה שמתירים איסור הקהל כו' ולעיל מיניה כ' וכבר צווחו הראשונים כו' והוי פאילו התנו מעיקרא כו' ועוד לעיל מיניה כ' אבל מה אעשה שהרבים שומעין להקל ולא להתיר ועוד שיש להם עכשיו פתחון פה כו' ולזה הם מתפוננים פשאומרים ע"ד הקהל כו': והנה בש"ע סי' רכ"ח סעי' כ"ח אם היתה ההספמה גדר לרבים כו' והוא בתשו' הריב"ש שלפנינו סי' קפ"ה: וראייתו מהירושלמי חד בר נש נדר דלא מרונחא (פ"ה דנדרים ה"ד) לפע"ד אינה ראיה דבהתרת נדר שצ"ל חרטה דמעיקרא ועי"ז החכם מתיר ע"ז שפיר אין להחכם להתיר לו משא"כ הקא גבי איסור צבור דאמרינו דה"ל פאילו התנו מעיקרא.

א"כ ה"ז פאילו קבלו הסייג והגדר עד זמן פלוני והריב"ש עצמו נרגש בחילוק זה באומרו שם ואין לומר שפינו שעל דעתם נשבעו כו' וע' תשב"ץ ח"ב סי' קל"ב בשם תשו' הרשב"א סלק את האיסור כמי שאינו כו' וע"ש שם סי' רל"ט ובחלק ג' סי' ק"ז סיים ונשאר הדבר באיסורו בלא מכשול ומ"מ נראה דבריו נוטים לדעת ריב"ש ועיין פ"ר"ח בא"ח סי' תצ"ו בדיני המנהגות סעי' א' הקשה על הרב"י בש"ע יו"ד סי' רי"ד דסתם פדעת הרא"ש פ"ק מקום שנהגו בהיה דבירים המותרים כו' וא"כ איך בסי' רכ"ח סעיף כ"ח א"כ אם היתה ההספמה גדר כו' שזהו ע"פ שטת הרמב"ן והרשב"א שהוא היש מי שאומר שהביא בש"ע סי' רי"ד ולפע"ד אין זה ענין לזה שאפילו להרא"ש פמ"ש שהוא הסב"א הראשונה שבש"ע סי' רי"ד הרי לא הקהל רק בדברים שהן רשות כו' וגם רק נהגו בהן איסור בלא ח' ואילו בש"ע סי' רכ"ח סכ"ח מייירי בדברים שיש בהם קצת איסור בלא הכי דומיא דשחוק וגם שקבלו בח' ע"ז ס"ל שאין לזה הקולא שיש באיסורי צבור ועיין בש"ע סי' רכ"ח סט"ו הביא ב' דעות לענין דיעבד: והנה בתשו' מהריב"ל

ח"ד סס"י ד' העיר לענן ההספמה שהיא לגדר וסייג אי מדמינן לה להיהא דגיטין פֿרק השולח (דל"ו ע"ב) גבי פֿרוזבול דאי לדריה עלמא תקון א"א לבטל אא"כ יִהיה ב"ד גדול ממנו בתקמה ומנן כו' ובהספמה שאינה לסייג פֿשיטא לי' דלא שייך זה דכי היכא דאמרינן לגבי המתקנים בעצמם לפי שנהגו בכך (ה"ל פֿאילו מתנין כו' גם אנו שנהגנו בכל דור ודור בתקנות שאינן למיגדר מלתא שמתירין אותו הדור האחרון ואינם משגיחים אי איפא פֿינצא בהם או קטנים מהם עכ"ל ועיין תוספות פֿרק השולח גט (דל"ו ע"ב) סד"ה אלא ומיהו בדבר כו' במקום אחד דוקא כו' גדול יכול להתיר ולא קטן וע' בהרמב"ם פ"ב מה' ממרים דהראב"ד ס"ל דהיכא שנתבטל הטעם שבגללו גזרו האיסור אזי אף ב"ד קטן בתקמה ובמנן יכול לבטל כו': והנה בנד"ז אם היא לא נתקנה בשביל סייג וגדר כ"א לתיקון העיר בהכנסת ממון ודאי יכולים להתיר מה גם שפעת נתבטל הטעם שבגללו אסרו: והא דבעובדא דבני ביטן פֿרק מקום שנהגו (ד"נ סע"ב) משמע לכאורה דאין הבנים יכולים להתיר מה שנהגו אבותיהם י"ל שאני התם שהוא למצוה שלא יתבטלו מצרכי שבת כדפירש"י שם משא"כ בדבר הרשות ועיין פר"ח בה' פסח סי' תצ"ו בדיני המנהגות סעיף א' שהביא ב' השטות שבטוש"ע יו"ד סי' רי"ד סעיף א' וע"ש בפר"ח סעיף ח' מה שנתחלק על מהרשד"ם בענין מקום שנהגו בו איסור בדבר אחד משום סייג ופרישות ונמשך הדבר לבנים כפי הדין ורוצים להתיר אי מצי להתיר או לא הניא פֿלוגתא כו'.

נדעת הפר"ח להקל וכ"מ בירושלמי וכ"ד הרא"ש והפרי תנאר בי"ד סי' ל"ט ס"ק ל"ב ד"ה מסקינן בפירוש דסוגיא העלה ב' דרכים הא' דכל מנהג דהוי משום גדר לית ליה התרה פֿדעת הרמב"ן והראב"ד והר"ן וכפֿשטא דסוגיא דפסחים כו' ופליג על הירושלמי והדריף הב' הוא דאפילו מנהג דנהוג לצד גדר מצי להתיר ודוקא האבות אבל הבנים לא כו', וא"כ בנד"ז שאין המנהג משום גדר וסייג גם להפר"ח יכולים הבנים להתיר ואף במנהג שיש בו קצת פֿרישות וזהירות יתירה פֿל שאינו סייג וגדר גמור דומיא דבני ביטן שיש בו משום צרכי שבת י"ל שאף הבנים יכולים להתיר ואף לשטת הפר"ח והוא פי הפר"ח שם סע"י א' פֿתב דגם לשטת הרמב"ן שמהנהג שהוא לסייג וגדר אין יכולים להתירו היינו דוקא במידי דנהו מחמת סייג ולא בדברים הנעשים משום פֿרישות וחסידות כו' דלא מקרי סייג כו' ונראה ראיה לדבריו שהרי י"ל הרמב"ן במלקמות ר"פ מקום שנהגושפן הנשבע לקיים את המצוה ונשאל אין מתירין לו פֿדאיתא בגיטין ובבכורות וכן ה"ר אברהם י"ל אומר עכ"ל ומ"ש פֿדאיתא בגיטין ובבכורות נראה דהיינו מה ששינוי בבכורות ס"פ מומין אלו (דמ"ה ע"ב) הנושא נשים בעבירה (גרושה וחלוצה) פֿסול עד שידייר הנאה ופריף וליחוש דלמא אזיל לגבי חכם ושרי ליה קסבר צריף לפרט את הגדר ופירש"י הבא להתיר גדרו צריף שפֿרט לפני חכם על מה שגדר.

וכי שמע דמשום דפסולה לו גדר לא שרי גדריה עכ"ל וכ"ה בגיטין פֿרק השולח (דל"ה סע"ב). הרי מדמה הרמב"ן נידון דבני ביטן לנשבע לקיים את המצוה ובכה"ג דוקא הוא שאינו יכול לישאל על גדרו להתיר אבל מנהג שאין בו מצוה אף שיש בו איזה זהירות יתירה לא דמי פֿלל לנשבע לקיים את המצוה ולכן יכול לישאל עליו ולהתיר וה"ה גם הבנים יכולים להתיר.

דְּהָא לְהֶרְמַבְ"ן אִין הֶכְרַח לְחַלְק בֵּין הָאֲבוֹת לְהַבְנִים דְּמִקּוֹר הַסְּכָרָא מְהָא דְבָנֵי בִּישׁוֹן וְלְהֶרְמַבְ"ן שְׁמֵ הַטַּעַם דְּגַם הָאֲבוֹת עֲצָמָן לֹא יְכוּלוּ לְהִיּוֹת נִשְׁאָל לְהַתִּיר וְה"ה לְבַנְיָהֶם וְכֹן פִּי בְּהִדְיָא הֶרְאָבְ"ד הוּבָא בְּסִפְרָא תְּמִים דְּעֵים סִי רַמ"ה וְז"ל שְׁפָל מְנַהֵג שְׁנַהֲגוּ בּוּ מִצַּד אִיסוּר וְקִבְלוּ אוֹתוֹ עַל עֲצָמוֹ סְתָם אוֹתוֹ הַמְּנַהֵג אִין הַבְּנִים רִשְׁאִים לְהַתִּירוּ וְלֹא לִישְׁאָל עָלֵיו לְחַכְמָא לְהַתִּירוּ לְהֵם כּו' אֲבָל מְנַהֲגִים אַחֲרֵים שְׁאִינְם מְחַשְׁשׁ אִיסוּר אֲלֵא מִהַסְּכָמַת קַהֲלָא לְדָבָר אֶחָד כּו' אִין הַבְּנִים נִתְּפָשִׁים עָלֵיהֶן וְאִם יִסְפִּימוּ כּוֹלָן לְשַׁנּוֹתָן הַרְשׁוּת בִּינְדָם כּו'.

וְסִינִים הַטַּעַם שְׁבַמְנַהֵג שְׁיֵשׁ בּוּ חַשְׁשׁ אִיסוּר שׁוּב אִין נִשְׁאָל עָלֵיהֶן שְׁמִי שְׁנַשְׁבַּע לְקַיָּים אֶת הַמְּצָנָה אוֹ שְׁלֵא לְעַבְרָא עֲבִירָה וְכֹא לִישְׁאָל אִין מַתִּירִין לוֹ וְכַעֲנִין שְׁאֲמָרוּ נוֹדֵר וְעוֹבֵד וְיִוֹרֵד וּמְגַרְשׁ דְּלֵא חֲזִישִׁינוּ דְּלִמָּא אֲזִיל לְגַבֵּי חָכְמָא כּו' פְּנ"ל: עַכְתָּ"ד א"כ מְזַה מוּכָן דְּזֵהוּ דְּנוֹקָא בְּדָבָר שְׁיֵשׁ בּוּ סִיג וְגָדֵר מִמֶּשׁ עַד שְׁאֲפָשֵׁר לְדַמּוֹתוֹ לְהָא דְּבַכּוֹרוֹת וְגִישִׁין הַנְּ"ל אִף דְּלֵא דְּמִי לְגַמְרֵי מִשְׁא"כ בְּמְנַהֵג שְׁהוּא רַק זְהִירוֹת יִתִּירָה לֹא שְׁיִיגָה לּוֹמֵר כֹּן עַכ"פ לְדָבָרֵי הֶרְאָבְ"ד וְהֶרְמַבְ"ן אִין חוֹנְמָר בְּבָנִים מְבָאֲבוֹת וְא"כ אִף אֶת"ל שְׁבַנְדוֹן זֵה יֵשׁ בּוּ קֶצֶת זְהִירוֹת יִתִּירָה פִּי אִף שְׁהַשׁוֹחֲטִים דְּק' פְּאֲלַעְצָק וְדֹאֵי עֲדִיפֵי מִהַשׁוֹ"ב דְּעַבְה"נ קֹאבְעַק מ"מ אוּלֵי בְּעִיר קִטְנָה הַקְּצָבִי יוֹדְעֵי וּמְפִירֵי אוֹתוֹ יוֹתֵר מִהַקְּצָבִים שְׁבַכְרָה מ"מ פִּינוּן שְׁזֵהוּ רַק זְהִירוֹת יִתִּירָה וְאִין בּוּ שׁוּם אִיסוּר פְּלָל גַּם לְהֶרְאָבְ"ד וְהֶרְמַבְ"ן יְכוּלִים לְהַתִּיר לְהָאֲבוֹת וְה"ה לְבַנְיָהֶם וְכ"ש הֶרְאָבְ"שׁ דַּס"ל דְּגַם בְּהָא דְּבָנֵי בִּישׁוֹן יְכוּלִים לְהַתִּיר גַּם לְהַבְּנִים ע"י שְׁאֲלָה לְחַכְמָא כּו' וְכ"ש בַּנְד"ז שְׁמַבְנָאָר בְּהַשְׁאָלָה שְׁיֵשׁ בְּזֵה מְנִיעַת כְּבוֹד שְׁבַת וְיו"ט וְגַם פְּמָה אֲנָשִׁים פְּרָצוּ וְקוֹנִים בְּשׁוֹר מִשְׁחִיטָה פְּאֲלַעְצָק וְהָרִי בַש"ע סִי רַכ"ח סַט"ו בַּהֲג"ה מְבַנְאָר וְאִם יֵשׁ מְכַשׁוּל בְּנִדָר זֵה כְּגוֹן שְׁיֵשׁ לְחַוֵּשׁ שְׁיַעֲבֹר בְּלֵא הַתִּירָה מַתִּירִין לוֹ כּו' וְאִף שְׁהַשְׁ"ף שְׁמֵ ס"ק כ"ח הִבִּיא תְּשׁוּ"ל לְהֶרְמַבְ"ן סִי רַנ"ב כ' וְאִין אוֹמְרִים לְאֵלוּ שְׁיַזְדַּקְקוּ לְעַבְרָה קִטְנָה כְּדִי שְׁלֵא יַעֲבֹר חֲבִירוֹ עֲבִירָה גְדוּלָה יֵשׁ לְעֵינֵן בְּתוֹסְפוֹת רַפ"ק דְּשַׁבַּת (ד' ד' ע"א) ד"ה וְכִי אוֹמְרִים לוֹ לְאֶדָם חֲטָא וְהָא דְּתַנּוּן בְּהַשְׁוֹלַח כּו' שְׁאֲנִי פְּרִיָה וְרַבִּיָה דְּמַצְנָה רַבָּה הִיא כּו' עַכ"ל וּפ"ג דְּעִירוּבִין (דל"ב ע"ב) בַּד"ה נִיחָא לִיה וּבְגִישִׁין פְּרַק הַשְׁוֹלַח (דמ"א סע"ב) בַּד"ה כּוֹפִין וְעֵינֵן בְּב"י ה' שְׁבַת סַס"י ש"ו שְׁחִילְקָא בֵּין הַתּוֹסְפוֹת לְהַרְשָׁב"א דְּלְהַתּוֹס' יֵשׁ הִיתֵר בְּמַצְנָה רַבָּה אוֹ כְּשֵׁלֵא פִּשְׁעָא חֲבִירוֹ יַעו"ש וְא"כ הַנְּד"ז שְׁאִין פְּאֵן חֲטָא לְהַתִּיר הַנְּדָר.

יֵשׁ לְהַתִּיר בְּשָׁבִיל שְׁלֵא יִכְשְׁלוּ בּוּ רַבִּים וְהֵנָּה יֵשׁ עוֹד רְאִיָה דְּמְנַהֵג דְּבָנֵי בִּישׁוֹן הוּא מְשׁוּם דַּה"ל כְּעֵין נִדָר לְקַיָּים הַמְּצָנָה כַּמ"ש הֶרְמַבְ"ן וְהַרְשָׁב"א וְלֹא כְּמוֹ שְׁחַשְׁבַּת זֵה הֶרְאָבְ"שׁ דַּה"ל כְּדִין דְּבָרִים הַמְּנוֹתְרִים וְאַחֲרֵים נוֹהֲגִים בּוּ אִיסוּר דְּהָא אַפִּי לֹא הִבִּיא הָא דְּדָבָרִים הַמְּנוֹתְרִים רַק עַל עֲנִין בְּנֵי חוּזְאֵי דְּהֵנָּה מְפָרְשֵׁי חֲלָה מְאַרוּזָא וְעוֹד דְּהָא פַּב"ת דְּנִדְרִים (דפ"א ע"ב) מְשַׁמַּע דְּרַק רַבָּן גְּמְלִיאֵל ס"ל הָא דְּדָבָרִים הַמְּנוֹתְרִים שְׁנַהֲגוּ בְּהֵם אִיסוּר צָרִיכִים הַתִּירָה ע"ש בְּפִירוּשׁ הֶרְאָבְ"שׁ: וְהָר"ן וּבְתוֹסְפוֹת שְׁמֵ וְא"כ אִיף פְּשִׁטָא לִיה לֵר' יוֹחֲנָן דִּישׁ בְּזֵה מְשׁוּם וְאֵל תַּטְנִישׁ תּוֹרַת אִמְרָה וּלְפַמ"ש הֶרְמַבְ"ן אֶתִּי שְׁפִיר דְּשֵׁם מִיָּרִי בְּדָבָרִים הַמְּנוֹתְרִים לְגַמְרֵי מִשְׁא"כ בְּהָא דְּבָנֵי בִּישׁוֹן שְׁלֵא לְפָרוּשׁ בֵּינָם בְּעַרְבַּ שְׁבַת אִין זֵה דְּבָרִים הַמְּנוֹתְרִים לְגַמְרֵי וְעֵינֵן מְזַה בְּב"י בַּה' שְׁבַת רַס"י רַמ"ח וְעֵינֵן בְּפִרִי תְּנָאָר בִּי"ד סִי ל"ט ס"ק ל"ב שְׁהַקְּשָׁה הָא לֹא קִי"ל כְּרַבָּן גְּמְלִיאֵל כְּמַבְנָאָר בַּטּוּשׁ"ע יו"ד סַס"י רַל"ד סְעִיף ע"ג וְע"ש מַה שְׁתִּירָץ וְלָכֵן עַכ"פ בַּנְד"ז שְׁהַמְּנַהֵג הוּא שְׁנַהֲגוּ אִיסוּר בְּדָבָרִים

המותרים לגמרי יש לזה היתר אף לבניהם ומצד האיסור ה"ל פדין איסור צבור שיכולים להתירם פנ"ל ועיין שו"ת זכרון יוסף חלק יו"ד סי' י"ד מ"ש ג"כ בענין זה: ולשון התרת איסורי צבור מבואר בב"י סי' רכ"ח תו"ח ד"ה ומ"ש ויש להם התרה בלא פתח וחרטה.

ונ"ל ובסי' רע"ז כתב שאם יספימו להתיר איסורי הצבור מותר כו' ולשון ההתרה יאמר ש"צ הסכמת הקהל להתיר האיסור ומותר הוא עכ"ל והוא בתשו' המינוחות להרמב"ן סס"י רע"ז וצריך להיות במעמד הקהל: סימן קצד נשאלתי מאנשי ק' רודני אודות האיסור שיש בעירם משנים קדמוניות שלא להוציא ספרים מן בהמ"ד שלהם למקום אחר אא"כ יצטרף מורה לעיין באיזו ספר.

ועתה בהמ"ד הנ"ל נתיישן ומי גשמים דולפים לתוכו ומתקלקלים הספרים בקצת וגם והוא העיקר שרוב יקירי העיר בנו להם בהמ"ד אחר ומתפללים ורוצים ללמוד שם וזאת מקצת בעה"ב מתפללי ולומדים בבהמ"ד הישן הנ"ל.

ולכך רוצים אנשי בהמ"ד החדש ליקח מחצה או רוב מהספרים שבהמ"ד הישן ולהניחן בקביעות בבהמ"ד החדש כדי שיוכלו אנשי בהמ"ד החדש ללמוד בהן ויהי' בזה מצות ת"ת דרבים ומפני שאין ידוע להם ענין איסור הנ"ל איך הי' אם שיהי' הספרים מונחים באיזו בהמ"ד דייקא אלא שאז לא הי' רק בהמ"ד א' וא"כ עכשיו שיש שני בהמ"ד אין זה פנגד האיסור שיינחו מקצת ספרים בבהמ"ד השני: אף אולי הי' האיסור שלא להוציא הספרים מבהמ"ד ההוא דייקא לכן נפשם בשאלתם אם יכולים להתיר האיסור אם יתרו ע"ז רוב אנשי העיר או כולם עכ"פ: והנה מתחלה יש לעמוד בענין התרת האיסור אם יכולים להתיר והנה הגם שפשוט בטוש"ע י"ד סי' רכ"ח סכ"ה מהתוספת והרא"ש ספ"ג דשבועות דכ"ט ע"ב והר"ן שם דהצבור יכולים להתיר איסור שלהם בלי פתח מ"מ י"ל דהיינו דייקא אותן הצבור האוסרין הן שיתירו משא"כ בנ"ד שהאוסרים כבר מתו אפשר דהנולדי אין יכולים להתיר ואע"ג דלכאורה חלות האיסור הוא על האוסרים עצמן בפשיטות טפי מעל הנולדים כדמוכח בש"ע סי' הנ"ל סל"ה מתשו' הרא"ש פל"ה סי' ד' דשבועה אינה חלה פל"ל על הנולדים א"כ נהי דאיסור חל על דורות הבאים מ"מ י"ל דלא יחול עליהם בחומר יותר מעל מקבלי האיסור עצמן וכמו שמקבלי האיסור הי' יכולים להתיר האיסור כמ"כ דורות הבאי' ג"כ יכולים להתירו אלא שהוא חל עליהם וכל זמן שאין מתירי אותו יש עליהם האיסור.

מ"מ הא לאו מלתא היא. דאשפחן פי האי גוונא שקבלת הרבים חלה על זרעם בחומר יותר ממה שחל עליהם שהם יכולים להתיר וזרעם אין יכולים להתיר וכמו שהביא הפרי תואר סי' ל"ט ס"ק ל"ב בשם מהרשד"ם בענין בני בישן שנהגו אבותיהם שלא לפרוש בים בע"ש פדאי' בפ' מקום שנהגו שאמר להם ר' יוחנן כבר קיבלו אבותיכם עליהם כו' דשאני בעלי מנהג מבניהם דבניהם חמירא להו מלתא ונ"ל מה שאמרו שיש לו היתר ע"י שאלה לחכם היינו בדבר שאסרו עליהם בניהם מקום דבר חדש שלא נהגו בו אבותיהם אבל דבר שנהגו בו אבותיהם לא אפשר להתיר והראי' ממעשה בני בישן עכ"ל הביאו הפר"ח בא"ח סי' תצ"ו בדיני מנהגים סעיף ח' ואע"פ שהפר"ח חלק עליו והביא ראיה מהירושלמי מ"מ פשט ל' הש"ס שלנו שם משמע דאין לזה התרה וכ"כ הק"נ שם בשם מהר"א ברודא וכן הפר"ת בי"ד סי' ל"ט ס"ק ל"ב בד"ה וראיתי מהרשד"ם דסבר

השיג על הפר"ח וכן כתב הקרן נתנאל בפרק מקום שנהגו והוסיף בטעם וז"ל דהא עיקר התרת חכם אחר שהנודר מתקרט שקיבל עליו מתחלה בתורת נדר והוי פנדרי שגגות זה שיניף באדם עצמו כו' משא"כ בבניהם מאי מהני פתח חרטה של הפנים אם הם מתקרטים אבותיהם אשר בארץ המה אינו מתקרטים עכ"ל בקיצור ואע"ג דטעם זה לא שיניף אלא גבי התרת חכם דהוי ע"י ההתרה פנדרי שגגות כו' ובהתרת הפנים לא נעשה נדר האבות פנדרי שגגות כו' משא"כ באיסורי צבור שאין צריכים התרת חכם וגם ע"י ההתרה אין הנדר נעקר למפרע רק מפאן ולהבא ואין צריכין חרטה וא"כ לא איכפת לן אם האבות אינו מתקרטים כו' מ"מ עכ"פ מדבריהם יש ראי' דאפשר שיחול האיסור על הנולדים בחומר יותר מעל מקבלי האיסור עצמן אי איכא טעמא במלתא.

וא"כ נהי דגבי איסור צבור לא שיכיו הני טעמי שבפר"ח ובק"נ מ"מ יש ליתן טעם אחר. והוא דלפמ"ש התוס' והרא"ש ספ"ג דשבועות (דכ"ט ע"ב) ושאר פוסקים הובאו ב"י סי' רכ"ח בטעם היתר איסור צבור שהוא מפני שאינו אלא איסור על העובר תקנתם ובכל עת שייספיו רוב הקהל להתירו יש להם פת להתירו: מ"מ הרי גבי איסור נמי אין יכולים להתיר אלא אותן האוסרין או גדולי' פמותן בתקמה ובמנין וא"כ בדור אחר לא שיניף לומר פן דמי יודע אם הם גדולי' בתקמה ובמנין פמותן וכ"מ להדיא בסוף משפט האיסור להרמב"ן שאין דורות הבאים יכולים להתיר אא"כ הם גדולים פמותם בתקמה ומנין כו' אמנם לפמ"ש הרשב"א והר"ן בטעם היתר איסור צבור שהוא מצד המנהג שפני שנהגו פן אנו אומרים שהם פמתנים להיות אסורים בדבר עד שייספיו להתיר.

וכענין פל הנודרת ע"ד בעלה היא נודרת בנדה פרק יוצא דופן א"כ לגבי הספקה לא בעינו שיהיו גדולים בתקמה ומנין פמותם דאין פאן התרה פלל אלא שמתחלה לא נאסרו רק עד שייספיו להתיר ויאמרו הותר האיסור כו' אלא שאפילו לפי טעם זה יש להסתפק עדיין דכיון שצד המנהג אנו אומרים שהם פמתנים כו' א"כ אין לה בו אלא מנהגו והבו דלא להוסיף עלה וא"כ אפשר שהם רק מתנים שיהיו מותרים אם יספיו הן עצמן להתיר או רוב מקבלי האיסור אבל אם הן עצמן פל ימיהן לא יספיו להתיר מפני שראיה להן דבר טוב ומתוקן ומקובל אינו מתנין פלל על שאם בניהם יספיו להתיר ובטל האיסור משום דלא שמו אדעתיהו לזקוק כ"כ להתנות דכיון שאם הם לא יתקרטו פל ימיהם עכצ"ל שהוא דבר טוב ומתקבל מהכ"ת שיירצו בניהם לבטל כו'.

ועכ"פ כיון דלא שכיחא הא מלתא א"כ ליכא מנהגא בהא כ"כ וא"כ אין ראי' להקל בזה מצד המנהג והרי מדינא אין יכולים להתיר אא"כ הם גדולים פמותם בתקמה ומנין: ב ובחפשי באמתחת הספרים מצאתי שדין זה פבר דברו בו גדולי עולם בתשו' מים רבים ח"ד מסי' ס"א עד סי' ס"ה ושמה ראיתי שהביאו ד' מהריב"ל ח"ד סס"י ד' שנטה להקל בזה אלא שפיים שצריף לחקור אם פה המנהג פדכתיבנו.

אלא שהגאון מ' יהושע חנאדלי ז"ל בתשו' מ"ר הנ"ל סס"י ס"ה כו' וז"ל. אבל פל איסור שאסרו הראשונים וסעו הם למנוחות אין פח פיד הרוב להתיר ונאפילו יספיו פולם פאמור וטעמא דמלתא היינו משום דכל אבדויהו דהרא"ש ובעלי התוס' ז"ל דמתלו בענין זה היינו משום דה"ל פמאן דמתנו באיסור שהספיו: שעל דעתם הוטל האיסור אם ירצו להתיר יתירו מעצמם אבל פל שקבלו על עצמם ועל זרעם והראשונים סעו

למנוחות שאננות פשיטא ודאי שלא הרשו הגאונים הנז' לבנים להתיר איסור שתלוי על דעתם ויש לי ראיות ראיות וברורות על דבר זה עכ"ל אבל המחבר ת' מ"ר הג"ל הגאון מ' רפאל ז"ל כ' שם סי' ס"ג וז"ל ואף כי בנ"ד הסכימו בפח בגזרת איסור כו' ואף שהקדמוני מתקני ההספמה סעו הם למנוחות ולא קבעו זמן למשך הספמתם אפ"ה יכולים הבנים להתירה כי לא פירשו שקבלו ההספמה עליהם ועל זרעם ואפילו הי' פתוב בה קבלנו עלינו ועל בנינו פתב הרב החביב בי"ד סי' רכ"ח אות קצ"ב בשם הרב בעל מ"צ ח"ב סי' ב' דלטפויי אתא שאין לה היתר אלא ע"י שאלה הרי דמ"מ התרה אית לה עכ"ל והשתא בגדון זה אם לא הזכירו באיסור שבמחניכם בכי' שמקבלים עליהם ועל זרעם י"ל דגם הגאון מ' יהושע ז"ל הגזכר מודה ג"כ שיכולים להתיר שהרי פל עיקר טעמו אינו אלא מפני שקבלו על עצמם ועל זרעם כו' אמנם אם לא יוכלו לעמוד על התקירה איך הי' התקנה הי' קשה להקל לכאורה אלא שאפשר יש להקל ע"י שאלה לחכם עכ"פ מצד שיש בזה כמה ספיקות א' ספיקא דגוף המעשה דמנין לנו שקבלו על זרעם ג"כ ואחזוקי איסורא לאו מלתא היא הב' דאפילו את"ל שקבלו על זרעם שמא ההלכה פדעת הרב החביב והמ"צ והגאון מ' רפאל ז"ל הג"ל דע"י שאלה יש להם התרה.

הג' דעיקר החומרא משום שאין ב"ד יכול לבטל כו' אא"כ הם גדולים מהם בחכמה ובמנין וע' בסי' של"ד דלענין התרת איסור וגזרה א"צ גדולים מהן רק שוין פמותן ולהרמב"ם אין קפינא אפילו אינן פמותן עיי"ש בש"ע סעי' כ"ה וא"כ מידי ספיקא לא נפקא שהרי במנין י"ל דנדאי גדולים מהם שעכשיו הק"ק גדול יותר ובחכמה י"ל דהוי ספיקא שמא הן שוין ועוד שבת' מ"ר סי' ס"ב נ' דעת שני גדולים דהא בשקבלו על זרעם אין הבנים יכולים לבטל היינו דוקא כשהתנו מתחלה שלא יוכלו הבאים אחריהם לבטל כו' אבל אם לא התנו מתחלה יכולים לבטל הבאים אחריהם כו': ג והנה מדברי מהרי"ק שרש נ"א נשמע ג"כ דיכולים להתיר האיסור אע"פ שהאוסרים כבר סעו הלכו למנוחות דהכי משמע קצת גפי אנשי אנקונ"ה שכתב א"א שלא יהי' הרבה קטנים נגזלים בזה הענין מצד אביהם או מצד מורישים כו'.

אלמא דהאיסור הי' מכבד ואפ"ה שם כ' בפשיטות להתיר האיסור מכאן ולהבא כו' אלא ש"ל דמייירי באופן שלא קיבלו בכי' על זרעם אחריהם ואין מזה סתירה כ"כ להגאון מ' יהושע חנאדלי הנז"ל אות ב' אמנם בתשו' הרא"ש סוף פל' נ"ה משמע להדיא שהדור הבאי אחריהם יכולים לבטל האיסור של הראשונים שפעו למנוחות ומשמע קצת גם אם הדור הראשון פינונו שינהגו פן הבאים אחריהם שהרי כ' וחקמי הדור שעמדו אחריהם אם נמלכו לשנות את התקנה הי' צריכים לעשות קיבוץ והספמה להתיר תחלה את האיסור שהטילו הראשונים עכ"ל: משמע דיכולים להתיר איסור הראשונים אע"פ שהטילו איסור שלא לעבור על התקנה כו' ומסתמא לדרי עלמא תקנוהו והשתא ק' אמאי יכולים להתיר שמא אין גדולים פמותם בחכמה כו' א"ו צ"ל דס"ל להרא"ש בפשיטות דאיסורי צבור ניתרין ג"כ בדור שאחריהם אע"ג דלא ידעי' אי גדולים בחכמה ומנין פמו הראשונים ומיהו ק"ק לפמ"ש"ל אות א' דלהרא"ש היתר איסורי צבור הוא מדינא ולא מצד המנהג ונהרי מדינא נ' דס"ל להרא"ש פנאב"ד דבעי' גדולים פמותם בחכמה ומנין ומיהו עכצ"ל ישוב להרא"ש (ועי' ברמב"ם פ"ז מה' ת"ת הלכה נ' ע"ש בלח"מ) דאל"כ אפי' בדור א' לא יבטלו אם מתו מגדולי הקהל וע' ת' הרא"ש פל' ה'

סי' ד' ובכל עת כו' (ועי' בנ"בחי"ד סס"י ס"ז כ' בפשיטות שמצד המנהג יכולים להתיר אף אם מתו הגדולים שבהם כו' י"ל דמייירי ג"כ פנ"ל או דמייירי שרובן בחיים ועיי"ש וע' בתשו' עה"ג סי' ב' שכ' בפשיטות שהקהל היו יכולים להתיר האיסור אף שפבר נסע משם הרב הגדול מהרר"ף שקבע דירתו בצפת תובב"א פמבנאר בת' שער אפרים חי"ד סי' ס"ז יעו"ש והיינו משום דכל שרוב האוסרים עצמן מסכימי לבטל האיסור ודאי דא"צ שיהיו גדולים בתקמה ובמנין כו'): ד עוד יש צירוף להקל בנ"ד דקיי"ל דהולכים אחר פוננת הנודר כמ"ש בטוש"ע סי' רי"ח וע' צ"צ סי' מ"ד ובנ"ד ודאי הסיבה שבגללה עשו האיסור הוא פדי שלא יאבדו הספרים ושיהיו מצויים בבהמ"ד ללמוד וא"כ י"ל דלא הי' פוננתם רק שלא ישאלום לבתי יחידים אבל לא לבהמ"ד שגני אם יבנוהו וכה"ג כ' בריב"ש סי' של"א ע"ש ואע"ג דהקא נולד הוא ואין פותחין בנולד היינו אם באים לעקור הנדר מחמת הנולד כמו שיהנה לבית שאסר עליו בשביל שנעשה בהכ"נ משא"כ בנ"ד אין עוקרים הנדר והאיסור קלל ונשאר קיים על כל בתי יחידים זולתי על בהמ"ד החדש שלא נתפוננו לאסור קלל בהמ"ד א"כ אין שייך פאן ענין אין פותחין בנולד קלל ואף גם בענין פותחין בנולד אם הבהמ"ד הישן צר מהכיל כל האנשים שבב' בהמ"ד ושיסתעף מזה קטטות ומריבות יש מקום ללמוד מתשו' פני משה סי' נ' הובאה בתשו' מ"ר הג"ל סי' ס"א דאמרי' אומדנא דאדעת' דהכי לא אסרו כו' וא"כ ה"נ כה"ג וא"כ כל הני טעמי חזו לאצטרופי להתיר האיסור ע"י הסכמת הצבור וגם ע"י ג' חכמים מעיירות אחרים אף ורק שיהיו ההיתר רק ליקח חלק מהספרים בבהמ"ד החדש אבל בשאר בתי יחידים ינהגו איסור חמור פמקדם בלי שינוי ח"ו הג"ה עיין בספר תמים דעים סי' רמ"ה פ"ק מקום שנהגו: הג"ה עוד יש סניפים לזה ממ"ש הרב"ד פ"ב מה' מקרים דאפי' גבי תקנת ב"ד אם נתבטל הטעם שבגללו תיקנו יכולים להתיר אפי' ב"ד קטן ממנו א"כ לגבי בהמ"ד הב' עדיף טפי מנתבטל הטעם ועמ"ש לח"מ פ"ז מהת"ת ה"ט דכיון דעשה תשו' הרי אלו אין מבטלין כו' וא"כ ה"נ י"ל פן דהכנסת ספרים לבהמ"ד ב' לא חשוב כ"כ ביטול התקנה ומש"ה גם קטנים מהן יוכלו להתיר האיסור ועיין בהג"א רפ"ק דכתובות מ"ש בשם מורו קרובו כו' דדמי ממש לנ"ד שנסתנה הענין.

ע"כ הג"ה: סימן קצה ע"ד השאלה שמדפיס א' הדפיס שסי"ן וקיבל הסכמות מהרבנים שאין שום מדפיס אחר רשאי להדפיס שסי"ן עד פלות משוה חמשה עשר שנים מעת יום פלות הדפסת ש"ס זה: והנה המדפיס הוא מכר כל השסי"ן שלו והרויח סך עצום רק נשאר אצלו ערך משלשים עד ארבעים שסי"ן ונתעורר מדפיס אחר ברחוק ממנו מאה פרסאות במדינה אחרת רק שהוא תחת ממשלת הקיר"ה להדפיס ש"ס מחדש מפואר ביותר וקיבל הסכמות מכמה גדולים וכעת נתעורר המדפיס הראשון להדפיס ש"ס שנית ומערער לומר שהמדפיס האחר מדפיס באיסור גמור פי עדיין נחסר שני שנים לתשלום ט"ו שנה: הנה מתחלה יש לעמוד על שרש ענין ההסכמות מאיזה מקום הוא נמשך דלכאורה הרי מצינו להפ"ה בגמ' שאפילו במקום דין השגת גבול מ"מ במקלאת שמים התירו שאין איסור השגת גבול פדי שע"ז יתיה קנאת סופרים תרבה חקמה והוא מ"ש בגמ' פ"ק לא יחפור (דכ"א סע"ב) אמר רב יוסף ומודה רב הונא (דאמר לעיל בר מבואה דאוקי ריחניא כו' דאית ליה פריש"ג מודה הוא במקרי דרדקי דלא מצי מעכב לבר מבואה מללמד גם הוא התינוקות שמתוה פ"ה יתירו באומנתן שיראו זה מזה דאמר מר

קנאת סופרים תרבה חכמה) במקרי דרדקי דלא מצי מעפב דאמר מר עזרא תיקון להו לישראל שיהיו מושיבין סופר בצד סופר וניחוש דלמא אתי לאתרושולי א"ל קנאת סופרים תרבה חכמה ופסקו פן הפוסקים ואף לדין דקיי"ל כרב הונא בריה דרב יהושע דס"ל דבר מבואה לא מצי מעפב אבר מבואה אחרניא אפילו ברחיאי מ"מ נפ"מ לבר מתא אבר מתא אחריתא פי לא שייך בכרגא דמתא מצי מעפב עלי ברחיאי מודה במקרי דרדקי דלא מצי מעפב וכמ"ש הב"י בח"מ סי' קנ"ו ריש ד"ה החלק השלישי שכ"ד הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור ורבינו ירוחם וז"ל הרמב"ם ספ"ב מהלכות ת"ת וכן מלמד תינוקות שפא חבירו ופתח בית ללמד תינוקות בצדו כדי שיבואו תינוקות אחרים לו או כדי שיבואו מתינוקות של זה אצל זה אינו יכול למחות בידו שנאמר ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר עכ"ל וא"כ ה"ה בהדפסת הש"ס נמי אף אי הנה שייך ביה משום השגת גבול אם היה זה עסק הדפסה אחרת כמו בר מתא אבר מתא אחריתא מ"מ בהדפסת ש"ס אין איסור כלל כדי שמתוך כך יזהרו באומנתן כו' והיינו ענין מושיבין סופר בצד סופר (וגם להתוס' דלא גריס זה מ"מ הדין א') וכ"ש שאדרבה גם בהדפסה אחרת אין בזה כלל מדינא משום השגת גבול שהרי המדפיס פן במדינה אחרת בריחוק מאה פרסאות ואיך תיקנו פן הגאונים לאסור למדפיס אחר בהדפסת שס"ן ושארי ספרי קדש ה"ז נגד סברת הגמ' לכאורה וצ"ל משום שראו שיש בזה חשש דלמא אתי לאתרושולי דאע"ג גבי סופרים ומלמדים לא חשו לזה התם משום דלא שייך חשש הפסד עכ"פ.

משא"כ גבי הדפסה שהמדפיס מוציא ע"ז ממון רב יש לחוש דלמא מימנע ולא עביד כשיתירא מהשגת גבול הו אמת שגם זה אינו חשש ברור כמ"ש הגאון מ' יונתן ז"ל בהקדמת ספרו כו"פ ז"ל והנה לא רציתי ליקח הסכמה מגאוני הזמן כסדר חובר חיבור פי לא מצאתי בהם תועלת כי בלא"ה כל זמן שספרי אינו נמכר ונתמלא חסרוני בהוצאת רב שהיה לי על הדפוס מי ידפיסו כתבניתו ויפזר הונו על מגן ספק אתי ספק לא אתי ואחרי הנמכר גאולה תהי' להם אשר מורשים להדפיסו שנית וא"כ מה תועלת יש בהסכמה רחוק משכר וקרוב להפסד עכ"ל וא"כ פיון שנה החשש אינו גדול הי' לנו לומר שאין מהראוי כלל ליתן הסכמה דאדרבה יגדיל תורה ויאדיר ולא לומר חתום תורה ח"ו וע' בתשו' רמ"א סס"י יו"ד שכ' פן דהמדפיסים אדעתא דנפש'יהו קא עבדי כו' ולכן גם אם יפסידו פעם א' לא ימנעו מחמת זה מלדפוס ואדרבה יהיו בהולים למלאות חסרונם ועכ"פ אף שנהגו ליתן הסכמה מ"מ נדאי אין מהראוי לאסור יותר מן אחרי נמכר שאחר נמכר נדאי אין ראוי לנעול בפני מדפיסים אחרים שנהו הפך פוננת חז"ל שאמרו אדרבה דמושיבין סופר בצד סופר כדי שיתיראו זמ"ז ויזהרו באומנתן וגם ענין אחרי נמכר נדאי אין להקפיד אם נשאר מיעוט ספרים ושהרויח פבר סף רב דפשיטא דמשום מיעוט כה"ג שנשאר לא שייך מימנעי ולא עבדי מיהו כ"ז לכתחלה אבל לענין דיעבד נשכר ניתן ההסכמות עד משך זמן ט"ו שנה צריך לעמוד אם יש איסור אחרי נמכר.

והנה מאחר שמדינא אין בזה כלל משום השגת גבול כשמדפיס במדינה אחרת א"כ תנוקף פח ההסכמות צ"ל שנמשך מהא דגרסינן פ"ק דב"ב (ד"ח ע"ב) ורש"אין בני העיר להתנות על המדות (להגדיל סאת העיר או להקטין) ועל השערים (שער החטין והיין

שלא ימפרנה שנה זו יותר מכה וכה דמים) ועל שחר פועלים ולהסיע על קיצתן (לקנוס את הענפר על קיצת דבריהם ולהסיעם מדת דין תורה) וגרסינן התם (ד"ט ע"א) הנהו בי תרי טבחי דעביד ענינא בהדי הדדי דכל מאן דעביד ביומא דחבריה נקרעוהו למשפיה (עור הבהמה) וזל חד מינייהו עבד ביומא דחבריה קרעו למשפיה אתו לקמיה דרבא סיביניהו רבא לשלומי איתביה רב ימר בר שלמיא לרבא ולהסיע על קיצתם לא אהדר ליה רבא אמר רב פפא שפיר עביד דלא אהדר ליה מידי ה"מ היכא דליכא אדם חשוב אבל היכא דאיכא אדם חשוב לא פל כמינייהו דמתנו (אלא בפניו) מזה י"ל דהספמות שנותנין הרבנים שהם הם החשובים שלא יהי רשאי מדפיס אחר להדפיס תוך משך זמן המוגבל תנאי גמור הוא וקיים כמ"ש ורשאין בני העיר להתנות כו' וכמו תנאי של הטבחים שלא יעבוד זה ביומא דחבריה וכהו הוא ממש תנאי הספמת הדפסה שלא יכנס מדפיס אחר להדפיס תוך גבול של משך שהגבילו להמדפיס הראשון אף מ"מ קשה לי דודאי כמו שהטבחים אינם יכולים להתנות אא"כ בפני האדם חשוב כמו כן וכש"כ שהאדם חשוב עצמו אינו יכול להתנות ולגזור שלא יעבוד חד ביומא דחבריה בלתי שיתנו הטבחים עצמן כן בפניו.

כמבואר מלשון הגמ' ורשב"ם לא פל כמינייהו דמתנו אלא בפניו משמע דתרונייהו בעינו שהם יתנו בפניו וז"ל ח"י הרמב"ן הו דאמרינן בהנהו תרי טבחי דהיכא דאיכא אדם חשוב לאו פל כמינייהו דמתנו נראה משום דלמא איכא פסידא דלקוחות דמיקרי זביני הילכך לאו תנאה הוא עד דשקלי רשות מיניה ואע"ג דחזי השתא דליכא פסידא לא הוי תנאיהו תנאה ומשמע היכא דליכא אדם חשוב א"נ ליכא למיחש לפסידא דוקא דמתנו פל טבחי מתא א"נ פל אנמי דההוא אומנות משום דהו להו בני עיר לגרמייהו אבל תרי תלתי דמתנו במאי קני עכ"ל ויש לעמוד על לשונו דלכאורה משמע דדוקא היכא דליכא אדם חשוב אז הוא דבעינו שיהיה פל בני האומנות מתנים התנאי משמע הו פשיש אדם חשוב א"צ לזה וסגי ביה לחוד א"נ ביה עם מיעוט בני האומנות וא"כ זה סותר דברינו שאמרנו שגם האדם חשוב לא מהני פלום בלתי שיתנו ג"כ בני האומנות פנ"ל אכן באמת פל הפוסקים לא משמע כן וז"ל רבינו ירוחם במישורים גל"ב ח"ב בעלי אומניות רשאין להתנות ביניהן איזה תנאי שירצו ואם יש אדם חשוב בעיר שהוא ראש ומנהיג בעיר אין רשאים בלתי ידיעתו ואין קיום התנאי בלתי ידיעתו ואפילו שלא פדן תורה עכ"ל מבואר דידיעתו בעינו אבל מ"מ הם עצמן צ"ל המתנים התנאי וכן משמע מלשון הרמב"ם פי"ד מה' מכירה הי"א שכ' אין התנאי שלהם מועיל פלום כו' אא"כ התנה עמהן ועשו מדעת החכם עכ"ל הרי בעינו ג"כ שהם יתנו ויעשו בצירוף דעת החכם וכן מבואר מלשונות שאר הפוסקים וצ"ל דכוננת ח"י הרמב"ן הו דבאדם חשוב יש פעמים דמהני תקנתו לחוד כגון ע"ד שכ' המרדכי פ"ק דב"ב סי' תפ"ב אם הנוכר מתחלה להנהיג קהלו בכל דבר אפילו יחיד שפיררו מה שעשה עשוי ויפתח בדורו כשמואל בדורו כו' וע' בהמגיד פי"ד מה"מ הי"א דפי' אכן מיגש דאדם חשוב שבגמ' מיירי קרוב לכה"ג שהוא ממונה על כף לתקן מעשה המדינה כו' א"כ בכה"ג י"ל דס"ל להרמב"ן דתנאו לבדו קיים וכמ"ש המרדכי אבל בסתם אדם חשוב כמו רבני העיר הנהוג עכשיו ודאי מודה הרמב"ן לכל הפוסקים דאין תקנתו לבדו מהני אא"כ בצירוף פל אנשי העיר וא"כ הדרה קושיא לתוקתה על פח ההספמות שנותנים הרבנים לבדם

וגזרין על המדפיסים מבלי ידיעתם ורצונם כלל ונותנים פח למדפיס א' וששאר המדפיסים לא ידפיסו ספר זה הלא תנאי זה לא מהני כלל מדינא דגמ' דבעינן תרתי שיתנו כל הבעלי אומניות עם ידיעת אדם חשוב והיגו פשהו מתנים פן כל המדפיסים בעצמן בצירוף הסכם וידיעת הרבנים שבעירם אבל הרבנים עצמן מנ"ל לבדם בלי המדפיסים משמע אדרבה שאין להם פח כלל ליתן פח למדפיס א' וליטול זכות שאר המדפיסים שלא יהיו רשאים להדפיס ספר ההוא וכבר נת' שמדינא דגמ' אין בזה כלל משום השגת גבול אף שיוליך למפנר הספרים במקום של הראשון ובזמנו דאדרבה יגדיל תורה ויאדיר וגם בלאו ה"ט אין שייך בזה השגת גבול וכמו שהביא דודי הרב הגאון יהודא ליב ו"ל מתשו' רמ"א ס"י שלא מצא לומר שהיענטראל משיג גבול דהגאון מהרמ"פ רק משום שהכריז שכל ספר יוזיל טפי מהגאון מבואר בפ"י שההדפסה עצמה שהדפיס הרמב"ם אף שפבר הדפיסו הגאון מהרמ"פ אין בזה כלל ענין להשגת גבול אף בלאו ה"ט דיגדיל תורה כו' שלא הזכירו רמ"א כלל.

וכ"ש בהצטרף טעם זה שהוא תלמוד ערוף דאף במקום שיש איסור השגת גבול בשא"ד מתירים זה היכא דשייך קנאת סופרים תרבה חכמה כנד"ז שעינינו רואות דשייך בזה קנאת המדפיסים תרבה יפוי השס"ן להיות נייר יפה ודיו שחור ואותיות גדולים ביתר שאת ויתר עז מאליו לא יתניירא מן מדפיס אחר כלל פאשר נראה בחוש שהשס"ן אלו הנדפיסים פעת בסלאוויטא מהנדרים הרבה יותר משס"ן הראשונים וכמו"כ השס"ן דוויילנא ויפוי הספרים הוא דבר גדול שעז"נ זה אלי ואנוהו ס"ת נאה כו' גם על דינא דמוזיל שהזכיר רמ"א צ"ע דאדרבה שנינו במשנה ס"פ הנהב וחקמים אומרים זכור לטוב ואם פן הוא במקירת פירות כ"ש במקירת ספרים וצ"ל התם הוזיל יותר מהערף רק בשביל להפסיד את הגאון מהרמ"פ ו"ל: ולכאורה הנה נ"ל לומר דהנה פהא דגרסינו פרק אלו מציאות (דכ"ז ע"ב) אמר רבא את"ל סימנים לאו דאורייתא היכא מהדרינו אבידתא בסימנין (פלומר מה תקנה ראו חכמים בדבר ליפנס בספק להחזיר ממון למי שאינו שלו) דניחא ליה למוצא אבדה דנהדר בסימנים פי היכא דכי אבדה ליה לדידה גמי נהדרו ליה בסימנין א"ל רב ספרא לרבא וכי אדם עושה טובה לעצמו בממון שאינו שלו (ובניחותא דמוצא מאי איכפת לן אם מי שאבדה ממנו לא ניחא ליה) [הרי] התקינו חכמים להחזיר האבדה בסימנים אף אם מדאורייתא לא מהני כלל הסימנים משום דכיון דניחא ליה פן ה"ז פאילו רצונו פן בבירור ואין פאן הפקעת ממון שלא כדיון וגם מבואר דזה שניחא ליה פן משום טובה העתידה לבא לו בפעם אחר אף אם עתה אדרבה מוציאין ממנו המציאה חשוב ניחא ליה דהיגו הא דאמרינו תחלה דניחא ליה למוצא אבידה דנהדר בסימנין כו' ורב ספרא לא הקשה רק משום דניחותא דהמוצא אבידה לא מהני כלל פיון שאין הממון שלו הא אילו בדיד' הנה תליא הנה זה מהני ואם פן יש לומר שכל המדפיסים ניחא להו פן שתהא נוהג דת זו של ההסכמות בכדי שפשידפיס הוא ספר לא יוכלו להדפיסו שאר המדפיסים ויהיה לו פרנסה משא"כ בלי ההסכמות ספר שידפיס זה ידפיס השני ג"כ ויזילו זע"ז גם לא ימצאו קונים כ"כ ברונחא וכיון דניחא ליה פן שתהא דת זו נוהג לכן הגם שעכשיו נוטלים ממנו הזכות של ספר א' ונותן למדפיס א' מ"מ ניחא ליה פן כדי שפשידפיס הוא יתנו לו ג"כ זכות זה וכיון דניחא להו פן י"ל דהסכמת רבני העיירות חשוב פאילו התנו ג"כ המדפיסים עצמן פיון דניחא להו פן וה"ל כתנאי דבעלי

אנמניות עם ידיעת האדם חשוב דתנאן קנים מדינא דגמ' עד שיכולים להסיע על קוצתן אלא דמ"מ אין הנושאים דומים כל כך דהתם גבי השבת אבידה א"צ רק שיהיה ניחא ליה אבל הכא י"ל דבעינן שיהיו הבעלי אנמניות עצמם מתנים התנאי דמש"ה פשקמבל פן בעצמו ממש שוב חל עליו התנאי אלהבא אבל היכא שאינו מתנה פן בעצמו אף את"ל דניחא ליה אין זה דומה כלל לאילו מתנה הוא התנאי לשיהי' מהני גם על להבא משא"כ גבי אבידה דהוא עגנן הנה שפיר מהני במאי דניחא ליה.

ועוד דמ"מ התם מסייעי' הסימנים דאף אם סי' לאו דאורייתא מ"מ מוכח הוא שהאבידה של הנותן סי' ע"כ בכה"ג סמכי' אסברא זו דניחא ליה משא"כ הכא ועוד דהתם למסקנא טעם התזרת האבידה אינו כלל מה"ט דניחא ליה ע"ש מסקנא דגמ' ועוד דבאמת בנד"ז אין זה ניחא כלל לשאר המדפיסים דאם היה ההספמה רק עד אחרי נמכר אפשר הי' זה ניחא להו אבל פשוטגנין ההספמה על ט"ו שנים עד מ"מ אחר פלות הדפוס ושיהיה האיסור אפילו אחר נמכר ומיד קודם סיום הזמן הנ"ל ב' או ג' שנים אפילו אחר שפבר נמכר והיו שאר המדפיסים רוצים להדפיס הש"ס אין מניח להן המדפיסהראשון וחוזר המדפיס עצמו ולוקח עוד הספמות על שנים רבות פדאמתמול עד שלא יוכלו שאר המדפיסים להדפיס הש"ס כלל רק הוא לבדו א"כ אגן סהדי דזה לא ניחא להו כלל והיא על אפם ועל חמתם להיות מפקיעים זכותם לגמרי בחנם ח"ו לכן הדבר ברור שאין זה כלל פדין תנאי שהתנו בעלי אנמניות כו' לא מיניה ולא מקצתיה: ולכן צריכים אנו לחפש מקור ומוצא ממקום אחר והוא מסוגיא דגיטין פרק השולח (דל"ו ע"ב) מהא דרבא ור' אלעזר דס"ל דהיה הפקר ב"ד בממון הפקר וכבר מציינו לגדולי הראשונים ז"ל שגשתמשו בזה אפילו לענין הפקעת קדושין כמו שהובא בב"י באה"ע סס"י כ"ח בשם תשו' הריב"ש סי' שצ"ט שיכולים הקהל לתקן שכל מי שיקדש שלא בידיעת נאמני הקהל ובפניהם ובפני עשרה יהי' הקדושין מופקעין ובטלים ומעתה באותו זמן מפקירים הקהל כסף או שנה כסף שיקדש בו והמקדש פנגד תקנתם זו אין קדושיו קדושין זהו מה שנ"ל להלכה אבל למעשה הייתי חוכה להחמיר כו' וכ"כ הרשב"א בתשו' סי' אל"ף ר"ו עכ"ל הב"י.

וכ"כ בתשב"ץ ח"ב סי' ה' שפן נראה משורת הדין רק שמשום חומר איסור אשת איש לא נעשה מעשה בזה. וא"כ י"ל דמנה נמשך פח ההספמות שהב"ד היו יכולים להפקיע זכות שאר המדפיסים דרק משום חומר איסור א"א לא עשו מעשה פן.

משא"כ בדבר שבממון סמכו על זה כדי שיהיה הדפסת הספרים בטוב ונכון ואין להקשות דא"כ למה הוצרכו הפוסקים גבי תנאי בעלי אנמניות שיהי' בפני אדם חשוב דא"כ פיון שצ"ל בפני האדם חשוב למה צ"ל כלל להבעלי אנמניות די"ל התם אדם חשוב יחידי שאינו ב"ד ממש דב"ד בעינן שלשה משא"כ שנים וכ"ש אחד אף שיהי' גדול הדור אין לו פח ב"ד כלל לאפקועי ממונא וכמ"ש הר"ן בגיטין שם גבי פרוזבול דסגי בשנים משום שאינו דבר שיהא צריף משא ומתן כו' ע"ש: ומש"ה גבי תנאי בעל אנמניות בפני אדם חשוב דהוא יחידי אף שהוא גדול פרבא לא מהני כלל בלתי בעלי אנמניות עצמן כמש"ל משא"כ בהספמות שהן רבנים הרבה י"ל ע"ז דיש בכתם להפקיע זכות שאר המדפיסים ומש"ה מהני הספמתן אלא שצריף לחקור אם יש ללמוד פן מדברי הרשב"א והריב"ש הנ"ל דהם מיירו בכתם תקנת הקהל לגבי בני עירו ומוכחי לה מסוגיא דב"ב

הנ"ל מהא דרשאין כל בעלי אומניות כו' כמבואר בהריב"ש סי' שצ"ט וכ"ה בתשו' הרשב"א ס"י אל"ף ר"ו: ואדרבה הריב"ש מקשה לנפשי' מסוגני' דגיטין (דל"ו ע"ב) הנ"ל גבי פרוזבול דאמרינן דלמא פי תקון הלל לדרי עלמא פגון בי דינא דרב אמר ורב אסי דאלימי לאפקועי ממונא אבל בי דינא אחרנינא לא דאלמא אין כל ב"ד יכולין להפקיע ממון אף אם נאמר פן לא קשיא לנדון זה דהתם הוא פגון פרוזבול להפקיע ממון של זה שלא פדין לכתוב עליו פרוזבול אבל מה שקיו עושין בני העיר בעירם לענין תקנותיהם הרי הם כבי דינא דרב אמר ורב אסי נעדיפא מינייהו עכ"ל א"כ הרי דוקא בתקנת בני העיר על עירם כ' פן דמהני כב"ד דרב אמר ורב אסי דכיון שכל אנשי העיר (או רובם לפ"ד הריב"ש ומהר"ם אלשיך סי' נ"ט ומהרי"ק סי' א' וק"פ מצריף פולם דוקא ולא רובם) מתנים פן על עצמם או הקהל שמינו עליהם כל אנשי העיר והאנשי העיר מסכימים להם זהו ודאי יש לו פח גדול ועצום כמש"ש דזהו קבלת הרבים על נפשם ופשיטא דהיה להם פח להפקיר ממונם וכ"כ בתשו' להרמב"ן סי' ר"פ וז"ל דע שכל צבור וצבור היה להם רשות על יחידיהם שכל צבור היו רשאין לגזור ולתקן בעירם כמו שב"ד הגדול היו יכולים לגזור לתקן על כל ישראל ומקרא מלא דבר הפתוב במארה אתם נארים הגוי פולו והרוב ככולם כדאי בפירק אין מעמידין וגרסינן פ"ק דב"ב רשאין בני העיר וכו' ולהסיע על קיצתן עכ"ל הרי דכח הצבור בעירו גדול משום דה"ל הגוי פולו והרוב ככולו.

ולכן יש להם פח כמו ב"ד הגדול ממש שהי' לו פח עד"ז על כל ישראל. משא"כ שאר ב"ד אפילו בעירו פיון שאינו הגוי פולו ולא רובו כל שאינו כב"ד דרב אמר ורב אסי לא אלים לאפקועי ממונא כלל ותדע שפן הוא שהרשב"א בתשו' סי' אל"ף ר"ו גבי הפקעת קדושין כ' וז"ל והצבור בב"ד של עירם היו יכולים להפקיע ממון אם ראו בדבר תקנה לבני עירם עכ"ל הרי הצריף תרנוייהו הצבור ובב"ד ולא סגי בב"ד לחוד בלי הצבור משום דאין פח בב"ד להפקיר ממון רק בב"ד דר"א ור"א והא דהצריף בב"ד עם הצבור הוא ע"ד מ"ש בב"ב (ד"ט) גבי תקנת בני העיר דהיא דאיכא אדם חשוב לא היה מהני תנאי הבעלי אומניות בלי ידיעת האדם חשוב וס"ל דב"ד בעירם לא גרע מאדם חשוב וגם ס"ל דגם בתקנת אנשי העיר לא סגי בלי ידיעת האדם חשוב וכמ"ש הש"ף בח"מ סי' רל"א סק"ד בשם הרא"ש וזהו דלא בהריב"ש סי' שצ"ט הביאו הכ"מ פמ"ד מה' מכירה דס"ל בתקנת בני העיר א"צ ידיעת אדם חשוב ואיך שיהיה אין ללמוד מזה לכח הב"ד עצמם כלל ונחזי אנו דגרסינן בגיטין (ל"ו ב') איבעיא להו פי התקין הלל פרוזבול לדריה הוא דתקין או דלמא לדרי עלמא גמי תקין כו' ת"ש דאמר שמואל לא פתבינן פרוזבול (דלא אלים לאפקועי ממונא) אלא אי בבי דינא דסורא (רב) אי בבי דינא דנהרדעא (שמואל) (דכי אמרה שמואל להו מלתא וכי איתשל הו שאלתא בבי מדרשא הוה בי דינא דרב אמר ורב אסי והיינו דמשני דלמא פי תקין הלל גמי לדרי עלמא לא תקין אלא פגון בי דינא דרב אמר ורב אסי) ואי סלקא דעתך לדרי עלמא גמי תקין בשאר בי דינא גמי לכתבו דלמא פי תקין הלל לדרי עלמא פגון בי דינא דידיה ורב אמר ורב אסי דאלימי לאפקועי ממונא אבל לכולי עלמא לא ולא אפשיטא האיבעיא ולקמן גרסינן רבנן דבי רב אשי מסרי מילייהו (בלא כתיבת פרוזבול אלא פה אמר לחברים הרי אתם בית דין וחובי מסור לכם לגבותו כל זמן שארצה) להדדי וכ' הרמב"ן בחי' ואע"ג דלא

איִפְשֵׁט אִי לְדַרְיָה בְּלַחֲוֵד תְּקִין פִּינּוּ דְחֻזִּינוּ לְרַבְּנּוּ דְּבִי רַב אֲשֵׁי דְמָסְרֵי מִיְלֵי לְהַדְדֵי וְלֹא מָסְרֵי מִיְלֵי לְדְבֵי רַב אֲשֵׁי דְאִיְהוּ אֵלִים בְּשַׁעֲתִיָּהוּ אֵלְמָא אֲפִילוּ בִּי דִינָא אַחְרִינָא דְלֹא אֵלִים פְּוֹלֵי הָאֵי פְתִיבֵי וְלְדַרְיָ עֲלָמָא תְּקִין וְעוֹד דְּאִי לְדַרְיָה תְּקִין וְצָרִיכָא אֲפַקְעָתָא חָדָא הֵיכִי מִפְקַעֵי מְמוּנָא דְגַבְרָא בְּמָסִירָה מִיְלֵי בְּעֲלָמָא בְּלֹא דִינֵי דְמְכַנְפֵן וְיִתְבֵּן וְאֲשַׁפְחוּ נְמִי לְרַב נַחְמָן דְּאָמַר בְּשָׁנִים אֵלְמָא לֹא בְּעִינּוּ בִּי דִינָא דְאֵלִים אֲלֵא דְגָרִיעַ מְשָׁאֵר דִּינֵי מְמוּנוֹת וּש"מ פִּי תְּקִין הִלְל לָאוּ בְּכַגּוֹן ר' אָמִי וְרַב אָסִי בְּלַחֲוֵד תְּקִין עַכ"ל אַבְל הֲרִשְׁבָּ"א כ' בַּחֲוִי וְנ"ל וְלַעֲגֵן פְּתִיבַת פְּרוּזְבוּל פְּתִיבֵן בְּכָל בִּי דִינָא אַע"ג דְּלֹא אֵלִים פְּבִי דִינָא דְסוּרָא וְנִהַרְדְּעָא וְתַדְעַ לֵה דְהָא רַבְּנּוּ דְבִי רַב אֲשֵׁי מָסְרֵי מִיְלִיָּהוּ לְהַדְדֵי וְאִי אֲפֹשֶׁר דְּכוּלְהוּ רַבְּנּוּ דְבִי רַב אֲשֵׁי אֵלִימֵי לְאֲפִקוּעֵי מְמוּנָא כו' וְאֵע"ג דְּלֹא אִיפְשֵׁט אִי לְדַרְיָה תְּקִין אִי לְדַרְיָ עֲלָמָא פִּינּוּ דְחֻזִּינוּ לְכוּלְהוּ רַבְּנּוּ דְבִי רַב אֲשֵׁי דְמָסְרֵי מִיְלִיָּהוּ לְהַדְדֵי פְּנוּתִיָּהוּ עֲבָדִינוּ דְסַבִּירָא לְהוּ דְכִי תְּקִין הִלְל בְּכָל בִּי דִינָא תְּקִין וְאֵע"ג דְּלֹא אֵלִים עַכ"ל וּמְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי דַס"ל דְּלֹא פְהָרְמַב"ן דְּפִשֵׁיט מְהָא דְרַבְּנּוּ דְבִי רַב.

אֲשֵׁי דְהִלְל לְדַרְיָה עֲלָמָא תְּקִין וְהוּא ו'ל ס"ל דִּיכּוֹל לְהִיּוֹת דַּאע"ג דְּלְדַרְיָה תְּקִין מ"מ מְתַקִּינִים הִדִּין דְרַבְּנּוּ דְרַב אֲשֵׁי דְמָסְרֵי מִיְלִיָּהוּ לְהַדְדֵי מְשׁוּם דְכִי תְּקִין הִלְל בְּכָל ב"ד תְּקִין אַע"ג דְּלֹא אֵלִים וְזֶה תְּמוּהָ לְכַאוּרָה דְכִינּוּ דְתְּקִין רַב) [הִלְל] לְדַרְיָ א"כ בְּדַרְיָה הוּא שִׁי"ל פֶּן דְתְּקִין שְׁיִהְיָה פֶל ב"ד שְׁבַדְרָה נוֹהֲגִין פֶּן אַע"ג דְּלֹא אֵלִימֵי דְעֵיקַר הַהִפְקָעָה נְמִשְׁוֹד מִפְּחַת תְּקִנְתּוֹ דְתְּקִין פֶּן בְּדַרְיָה מְשֵׁא"כ בְּדַרְיָ עֲלָמָא פִּינּוּ דְלֹא תְּקִין הִלְל עֲלִיָּהוּ פֶלֶל וְדַאִי א"א לְכַתְּוֵב פְּרוּזְבוּל אֲלֵא ב"ד דְּאֵלִימֵי לְאֲפִקוּעֵי מְמוּנָא וְזֶהוּ סְבַרְתַּ הַש"ס דְּאָמַר וְאִי סִלְקָא דְעֵתָּהּ בְּדַרְיָ עֲלָמָא נְמִי תְּקִין בְּשָׁאֵר בִּי דִינָא נְמִי לְכַתְּבוּ מְשַׁמַּע הָא אִי רַק בְּדַרְיָה תְּקִין א"ש דַּא"א לְכוּתְּבוּ בְּדַרְיָ עֲלָמָא בַב"ד דְּלֹא אֵלִים וּבְחִזְי' הָר"ן מְצַאֲתֵי כ' וְנ"ל וְלַעֲגֵן בְּעִינּוּ אַע"ג דְּלֹא אֲפִשֵׁיטָא אִי לְדַרְיָה תְּקִין אִי לְדַרְיָ עֲלָמָא תְּקִין פִּינּוּ דְחֻזִּינוּ לְרַבְּנּוּ דְבִי רַב אֲשֵׁי דְמָסְרֵי מִיְלִיָּהוּ לְהַדְדֵי וְלֹא אֲזִלֵי לְגַבֵּי רַב אֲשֵׁי דְהִנֵּה בִּי דִינָא רַבָּה ש"מ דְּאֲפִילוּ בִּי דִינָא דְלֹא נְפִישׁ מְצִי לְמִיְקַתְּבֵיהּ דְלְדַרְיָ עֲלָמָא תְּקִין עַכ"ל וְאֲפֹשֶׁר שְׁגַם פְּנוּתַת הֲרִשְׁבָּ"א פֶּן הוּא וּמ"ש דְסַבִּירָא לְהוּ דְכִי תְּקִין הִלְל בְּכָל בִּי דִינָא תְּקִין וְאֵע"ג דְּלֹא אֵלִים ר"ל לְאֲפִוּקֵי מְדַחֲיָי הַש"ס דְּאֲפִילוּ אִי לְדַרְיָ עֲלָמָא תְּקִין לֹא תְּקִין רַק בְּכַגּוֹן בִּי דִינָא דְרַב אָמִי וְרַב אָסִי וְע"ז אָמַר דַס"ל דְּבְכָל בִּי דִינָא שְׁבַדְרֵי עֲלָמָא תְּקִין וְאֵע"ג דְּלֹא אֵלִים אַבְל וְדַאִי מוֹדָה הֲרִשְׁבָּ"א דַּאֲת"ל לְדַרְיָ תְּקִין א"א לְכַתְּוֵב פְּרוּזְבוּל בְּדַרְיָ עֲלָמָא בַב"ד דְּלֹא אֵלִים כְּפִשֵׁט הַסְּוֹגֵיָא וְשׁוּב רֵאִיתִי בְּהָר"ן שְׁפִי עֲנִין לְדַרְיָה תְּקִין לָאוּ לְדַרְיָה בְּלַחֲוֵד אֲמַרִּינוּ אֲלֵא פֶל שְׁיִהְיֵוּ נוֹהֲגִין בְּדַרְיָה שְׁהִיּוּ נְמַנְעִים מְלֵהֻלוֹת כו' וְכִינּוּן שְׁפֵן עַד שְׁתַּתְּבַטֵּל תְּקִנְתַּת הִלְל הַרְשׁוֹת בְּיַד ב"ד אַע"ג דְּלֹא אֵלִים לְכַתְּוֵב פְּרוּזְבוּל מִפְּחַת תְּקִנְתַּת הִלְל עַכ"ל וְהַשִּׁיג עַל הָרְמַב"ן וְעַכ"פ הִדִּין מְוָסְכָם דַּא"א לַב"ד לְאֲפִקוּעֵי מְמוּנָא מְצַד תְּקִנְתַּת עֲצָמָם אַא"כ הֵם ב"ד דְּאֵלִימֵי לְאֲפִקוּעֵי מְמוּנָא.

וּמַעֲתָה יֵשׁ לְפַקְפַק לְכַאוּרָה עַל הַהִסְכָּמוֹת הַב"ד וְהָרַבְּנֵי דְמִי הוּא זֶה בְּדוֹרְנוּ כְּרַב אָמִי וְרַב אָסִי דְהָא כ' הַפּוֹסְקִים דְרַבְּנּוּ דְבִי רַב אֲשֵׁי לֹא אֵלִימֵי לְאֲפִקוּעֵי מְמוּנָא וַא"כ מִי הוּא זֶה שְׁיִאמַר דְהוּא עֲדִיף מְדַרְבְּנּוּ דְבִי רַב אֲשֵׁי וְעֵינּוּ בְּמַרְדְּכֵי פ' הַשּׁוֹלַח הֵבִיאוּ בַד"מ בַּח"מ סִי' ס"ח ס"ז יֵשׁ שְׁם סְבָרָא א' דְּבְעִינּוּ שְׁיִהְיָה אֵלִימֵי כְּרַב אָמִי וְרַב אָסִי מְמַשׁ וְזֶה דְבַר שְׁאִינוּ וְכ"כ הַב"י שְׁם בְּשֵׁם בַעֲה"ת שְׁעַר מ"ה דְּאִיכָּא מ"ד דְּהֵאִידְנָא לִית לָן ב"ד הַגְּדוֹל לִית לָן לְמַכְתַּב פְּרוּזְבוּל וְאִי עֲבִיד לֹא מְהִי מִיְהוּ לְדִינָא אִינוּ פֶּן דְהָא כ' שְׁם הַב"י דַּאע"ג

דְּהַרְמַב"ם כ' פ"ט מה' שְׁמִיטָה ה"ז אין כּוֹתְבִין פְּרוֹזְבוּל אֶלָּא חֲכָמִים גְּדוּלִים בְּיֹתֵר פְּבִית דִּינוּ שֶׁל ר' אַמִּי וְרַב אַסִּי שֶׁהֵן רְאוּיִין לְהַפְקִיעַ מָמוֹן בְּגֵי אָדָם אַבְל שְׁאָר בְּתֵי דִינֵין אִין כּוֹתְבִין וְע"ז כ' הַב"י וְנ"ל שֶׁדַּעַת הַרְמַב"ם ג"כ דְּכָל ב"ד חָשׁוּב בְּדוֹרוֹ כּוֹתְבִין וּמ"ש פְּבִית דִּין שֶׁל רַב אַמִּי וְרַב אַסִּי וְהֵינּוּ שֶׁהֵם גְּדוּלִים בְּדוֹרָם פְּרַב אַמִּי וְרַב אַסִּי בְּדוֹרָם דְּכָל ב"ד חָשׁוּב בְּדוֹרָם רְאוּי לְהַפְקִיעַ מָמוֹן דִּיפְתַח בְּדוֹרוֹ פְּשִׁמוּאֵל בְּדוֹרוֹ וְנ"ל הָרַא"ש בְּתַשׁוּבָה סוּף פְּלָל ע"ח (צ"ל פְּלָל ע"ז) הָא דְנִקְטַת תַּלְמוּדָא בִּי דִינָא דְסוּרָא וְנִהְרַדְעָא וּבִי דִינָא דְרַב אַמִּי וְרַב אַסִּי לָאו דְנִקְא הֲגֵי אֶלָּא אֹרְחָא דְתַלְמוּדָא דְאַמּוּרָאִי דְשְׁקִלִי וְטָרוּ בְּשִׁמְעָתִין מְזַפְרִין דְבָר הַהוּא בִּימֵיהֶם דְּאֵלוּ הָיוּ רְאִשֵׁי יְשִׁיבוֹת בְּדוֹרָם וְה"ה בְּכָל דוֹר וְדוֹר הַמְּנוֹפְלָא שְׁבָכְל דוֹר וְדוֹר הַמְּנוֹפְלָג שְׁבָכְל מְדִינָה וּמְדִינָה יְכוּל לְכַתּוּב פְּרוֹזְבוּל וְכִיּוּצָא בְּזַה ר"ג וּבֵית דִּינוּ אַבִּיהֶם שֶׁל יְתוּמִים וְה"ה גְּדוּלֵי דוֹר וְדוֹר וְכ"כ בְּתוֹסְפוֹת שְׁרַבִּינוּ יַעֲקֹב כ' פְּרוֹזְבוּל עַכ"ל וְכִיּוּצָא בְּזַה כ' בְּתַשׁוּ' הָרִיב"ש ס' תצ"א בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א עַכ"ל הַב"י ס' ס"ח וְכ"כ בַּכ"מ פ"ט מה' שְׁמִטָה בַּקְצָרָה.

וְנִמְצִינוּ לְמַדִּים לְדַעַת הָרַא"ש בְּתַשׁוּ' הַנ"ל הַמְּנוֹפְלָג שְׁבָכְל מְדִינָה וּמְדִינָה יְכוּל לִיתֵן הַסְּפָמָה לְהַפְקִיעַ זְכוּת שְׁאָר הַמְּדַפְּסִים אִם רוּאָה שְׁזַהוּ דְבָר הַנְּצָרָה מִיְהוּ שְׁאָר בְּתֵי דִינֵים אִין לְהֵם פַּח זַה דְּדוֹנְקָא גְּדוּלֵי הַדוֹר פְּנ"ל אַף עוֹד כ' שֵׁם הַב"י בְּשֵׁם בַּעַה"ת שֶׁכ' וּמִסְתַּבְּרָא דְכַל ג' בְּקִיּאִין בְּדִין וּבְעַגְנֵן פְּרוֹזְבוּל וְיֹודְעִים מְצַנֵּת שְׁמִיטָה וְהַמְּחִיּוּם רַבִּים עָלֵיהֶם בְּאוֹתָהּ הָעִיר שֶׁהֵם דְּרִים בְּהַר הַרִי הֵם בְּאוֹתָהּ הָעִיר וּבְאוֹתָהּ זְמַן כַּב"ד דְּרַב אַסִּי וְהָיוּ רְאוּיִין לְהַפְקִיעַ מָמוֹן בְּגֵי עִירָם כְּתַקְנָתָם הַנְּרָאָה לְהֵם כְּמוֹ הֵם בְּדוֹרָם.

עַכ"ל הָרִי מִיְקַל יוֹתֵר מִהָרַא"ש דְּכָל ב"ד בְּעִירוֹ חָשׁוּב כַּב"ד דְּר"א וְר"א רַק פְּשָׁהִם בְּקִיּאִים בְּדִין הַשְּׁיָרָה לְהַפְקִיעַ זֶה וְכִיּוּצָא לְזַה מִמֶּשׁ מְצִינוּ בְּתַשׁוּ' מִי"י סֶפֶר קִנְיָן ס' כ"ו תַּשׁוּ' רַש"י לְעַגְנֵן אֶסְמַכְתָּא דְּבַעֲי' ב"ד חָשׁוּב וְנ"ל דְּקִי"ל אֶסְמַכְתָּא קִנְיָא וְהוּא דְקִנּוּ מִינְי' בַּב"ד חָשׁוּב וְאַפִּילוּ אִם יֵשׁ חָשׁוּבִים מֵהֶם בְּשְׁאָר מְקוּמוֹת אִין לָנוּ אֶלָּא ב"ד חָשׁוּב שֶׁל אוֹתָהּ מְקוּם דַּא"כ אִין לְדְבָר סוּף שְׁאִין לָהּ ב"ד חָשׁוּב שֶׁלֹּא יְהִי חָשׁוּב מִמֶּנּוּ וְאוֹמֵר אֶל הַשְּׁנוּפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּיָמֵם הֵהֵם וְכָל שְׁלִשָּׁה שְׁנַתְּמַנּוּ שׁוֹפְטִים עַל יִשְׂרָאֵל הָרִי הֵן כַּב"ד שֶׁל מֹשֶׁה לְעֹנֶשׂ נְכֹסִים וְלִהְיוֹת הַפְּקָרוֹן הַפְּקָר עַכ"ל וְק"ל ע"ז דַּא"כ אִיף יִפְרָשׁוּ הַגַּמ' דְּגִיטִין דְּדוֹנְקָא ב"ד דְּרַב אַמִּי וְרַב אַסִּי הוּא דְאַלִּימִי לְאַפְקוּעֵי מְמוּנָא לֹא זוּלַת כַּמֶּש"ל וְרַבְּנָן דְּבִי רַב אֲשִׁי דְמָסְרִי מִלִּיְהוּ לְהַדְדִי הֵינּוּ מִשׁוּם דְּסוּמְכִי אֶתְקַנְתּוּ שֶׁל הַלֵּל פְּנ"ל וְצ"ל שֶׁהֵם מְפָרְשִׁים דְּכִיּוֹן דְּרַבְּנָן דְּרַב אֲשִׁי מָסְרִי מִלִּיְהוּ לְהַדְדִי אַע"ג דְּלֹא אִיפְשִׁיטָא אִי הַלֵּל רַק לְדַרְי' תַּקוּן ש"מ דַּס"ל דְּלֹאֶפְקוּעֵי מְמוּנָא לֹא בְּעִינֵן פְּלָל כַּב"ד דְּר"א וְר"א אֶלָּא כָּל ב"ד בְּעִירוֹ חָשׁוּב הוּא וּלפ"ז א"ש פְּפָשׁוּטוֹ ד' חִי הַרְשֵׁב"א שְׁפַתְבְּתִי לְעִיל וְכ"מ בְּתַשׁוּ' הָרִיב"ש ס' שצ"ט וְעִינֵן בַּב"י ס' ר"ז ססע"י י"ט ד"ה וּמ"ש רַבִּינוּ וְנִקְרָא ב"ד חָשׁוּב פָּל ג' שְׁבָקִיּאִין בְּדִינֵי אֶסְמַכְתָּא כו' וְע' בְּר"ן בְּנְדָרִים (דכ"ז ע"ב) וּבְחָל' הַרְשֵׁב"א שֵׁם הַיּוּצָא מְזַה דְּלכ"ע ב"ד הַמְּנוֹפְלָג שְׁבָכְל מְדִינָה מְהַנִּי הַסְּפָמָתוֹ וְאַפִּילוּ כָּל ב"ד קְבוּעַ בְּעִירוֹ מְהַנִּי לְגַבֵּי אוֹתָהּ הָעִיר לַפ"ז רַש"י וּבַעַה"ת וַא"כ לְכַאוּרָה מְצִינוּ מְקוּר טוֹב מְדִינָא דַּגַּמ' לְעַגְנֵן מְנַהֵג הַסְּפָמָתוֹ אַחַר כּוֹתְבֵי זַה מְצַאֲתִי בְּתַשׁוּ' מִהָרִיב"ל בְּתַשׁוּ' הָאֶחָרוּנָה דְּסֶפֶר א' וְנ"ל וְאַחַר שְׁפַתְבְּתִי כ"ז אֲנִי אוֹמֵר הַשְּׁלִשָּׁה מַחְלוּקַת וְסִבְרוֹת יֵשׁ בְּדְבָר זַה הַסְּבָרָא הָרַאשׁוֹנָה דְּכָל ב"ד קְבוּעַ בְּעִירוֹ הָיוּ יְכוּלִין לְהַפְקִיעַ מָמוֹן (וְר"ל לְגַבֵּי אוֹתָהּ הָעִיר מְהַנִּי הַפְּקָעָתָם) וְהַסְּבָרָא הַשְּׁנִית סְבָרַת מֵאֵן דַּס"ל דְּרַב אַמִּי וְרַב אַסִּי דְּנִקְא קְאָמֵר דְּאִיְהוּ

נדכנותיהו אלימי לאפקועי ממונא אבל בדורות הללו אפילו הגדולים שבדור לא אלימי
לאפקועי ממונא ולהפקיע הקדושים הסברא הג' דב"ד חשוב שבדור הנה אלים לאפקועי
ממונא וסיים דהני ספקא דדינא ומהא דגבי אסמכתא מהני בד"ח אין שובר לדבריו דהתם
אין פאן הפקעה גמורה שהרי הנה ג"כ קנין סודר וגם שמרצונו נתחייב לזה וכן מפרוזבול
תירץ בעצמו משום דס"ל פהרמב"ן דהלל לדרי עלמא תקין א"נ כמ"ש הר"ן והשתא
לדבריו יהיה ספק אם מהני ההסכמות להפקיע זכות שאר המדפיסים עדיין יש לפקפק
ע"ז דהא מבואר מפל הפוסקים דזה עכ"פ צ"ל שהב"ד זה יהיו בקיאים באותו הדין של
ההפקעה כמו גבי פרוזבול צ"ל בקי בדיני פרוזבול כמ"ש בעה"ת שבב"י ס"ח וכן לגבי
אסמכתא צ"ל בקיאים בדיני אסמכתא כמ"ש ב"י סי' ר"ז שם בשם מהר"מ והרא"ש
והיינו ודאי פדי שיינהרו עכ"פ שלא נפקיעו המון פנגד הדין וכל שאין בקיאים בדיני
אלו ל"מ הפקעתם אף אם הנה פדין פמבואר בטור סי' ר"ז סי' ט' והוא פניצא ממ"ש
בגמ' דב"ב (ד"ח) גבי בעלי אונניות דאם יש אדם חשוב לאו כל פמינייהו לאתנויי אלא
בפניו ופי' הרמב"ן פדי שיראה שלא יהא פסידא דלקוחות שלא ייקרו השער וכל שהתנו
שלא בפניו אף אם לא הנה פסידא דלקוחות אין בתנאם פלום פיון שלא נעשה התנאי
בזהירות שאריה להעשות וכה גבי הפקעת הב"ד צריה שהב"ד יהיו בקיאים בדינים אלו
של הפקעה זו עכ"פ כגון בפרוזבול בדיני פרוזבול וכן באסמכתא בדיני אסמכתא וכל
שלא היו בקיאים לא מהני הפקעתם אף שנעשה פדין וא"כ ה"ה גבי הסכמות צ"ל בקיאים
בדיני ההסכמות לידע מאין נמשך פח זה ואיך יהנה ענין ההסכמה וכל שאין בקיאים בזה
אין זה נק' בד"ח לגבי דיני ההסכמות ואין ההסכמה פלום אף אם נעשה פדין וכ"ש כשלא
נעשה פדין וא"כ לפ"ז רבים מהמספמים אינן יודעים מקור מוצא הדין וא"כ אין
הסכמתן פלום וכ"ש אם ניתן ההסכמה שלא פדין ממש דפשיטא דהיא בטילה לגמרי
במכ"ש וק"ו מאם נעשה פדין רק שלא הנה הב"ד בקי בדין ולפ"ז הרי פבר נת' למעלה
דמדינא דגמרא גבי מלאכת שמים פסופרים ומלמדי תינוקות וכה"ג אדרבה מקפידים
שיהנה קנאת סופרים בכדי שיתיראו זמ"ז וא"כ לא הנה ראוי פלל ליתן הסכמה ואיסור
על שאר מדפיסים שמסירים הקנאת סופרים והוא הפך דינא דגמרא וגם בתשו' רמ"א
נתבאר דאין לחוש לדלמא ממנעי ולא ידפיס כמש"ל ואם פן אם באנו לקיים מנהג
ההסכמות צ"ל דוקא בענין שבלא ההסכמה לא יוכל להדפיס ומלבד שנה רחוק עכשיו
וכמש"ל בשם הכו"פ שלא מצא תועלת בההסכמה כו' אף עכ"פ עוד זאת אין ראוי פלל
להרחיב הזמן יותר מן אחרי נמכר וא"כ פשוטתנין הסכמה עד"מ על עשרה שנים מכלות
הדפוס צריה להתנות ג"כ שבאם ימכר הספרים רובן פכולן קודם הזמן הנ"ל ג"כ בטלה
ההסכמה ואם לא התנה פן מפקיע זכות שאר המדפיסים בחנם וזה אינו ראוי וכמ"ש
הרמב"ן בב"ב (די"ט) דחיישי' לפסידא דלקוחות וכ"ש שיש לחוש פן לזכות המדפיסים
שמפקיעין זכותן וא"כ לא נעשה ההסכמה פדין ואין לנו לתרץ ולקיים ההסכמה אא"כ
נאמר דסתמו פפירושו דכל שנמכרו רוב הספרים בתוך הזמן ודאי בטלה ההסכמה רק
שלא חש לפרש פן אבל את"ל דהמספמים לא פינון לזה א"כ הסכמתו בטלה לגמרי לכן
יצא לנו דעכ"פ לכל הספרות אחרי נמכר רוב הספרים רובן פכולן בטלה פח ההסכמות
אף אם הוא תוך הזמן שקבלו המספמים ועתה יש לעיין אם מ"מ מהני ההסכמה שנעשה
על ט"ו שנה אף אחר נמכר מצד הח' הן אמת שבמלכות הקיר"ה אין גזרתי פלל בח' מצד

שהוא נגד דינא דמלכותא אף בארץ ישמעאל ששם גוזרים ההסכמות בח' יש לעיין אם מהני ולכאורה נ' דלא מהני דהא ענין הח' זה הוא כמו ח' צבור דמבואר במשפט הח' להרמב"ן שהוא פועל גזירה ונדוי על העובר על תקנתם וכל נדוי שנעשה שלא כדין אף אם הוא מגדול הדור אינו פלום פדאי' במסכת מ"ק (די"ז א') ריש לקיש הנה מינטר פרוסיא אתא ההוא גברא וקאכיל תאיני רמא ביה קלא ולא אשגח ביה אמר להוי ההוא גברא בשמתא א"ל אדרבה להוי ההוא גברא בשמתא אם ממון נתחייבתי לה נדוי מי נתחייבתי לה אתא לבי מדרשא א"ל שלו נדוי שלף אינו נדוי (לאו בדינא שמתיה) והרא"ש שם סי' נ"ט כ' ומיירי שגזירהו לאחר שאכל אבל אם אמר לו אל תאכל ואעפ"כ אכל הי' יכול לנדותו פי הרואה שחבירו עושה אפילו איסור דרבנן הנה חייב לנדותו כדאמרינן בפ' הדר (דף ס"ג) רבינא שמתיה לההוא גברא שהיה משתמש באילן בשבת ע"כ אבל אין פן דעת התוס' שכ' במ"ק ול"ד לאיסורא דמנדין לאלתר כדאמר בההוא גברא דקאכל תמרי שנשרו בשבת וכן ר"פ הדר (דף ס"ג) והשתא מה התם דההוא גברא עשה שלא כדין ומש"ה נדהו ר"ל כדי להציל ממונו שלא יאכל התאנים כפי התוספות והרי עביד אינש דינא לנפשיה ואעפ"כ פיון שאין מנדין ע"ז אמרו שאין הנדוי פלום: כ"ש בהסכמות הנ"ל לכמ"ש שלגזור על ט"ו [שנה] בסתם אפילו אחר נמפר הוא ודאי שלא כדין דאפילו עד אחר שימפור כמה עקולי ופשוטי יש אם יש פח לגזור ע"ז כמש"ל דהב"ד חייבים לראות זכות שאר המדפיסים בעלי אומניות זו שלא להפקיע זכותם בכדי וכן חייבים לראות זכות כל הקוחות ישראל הלוקחים ש"ס שלא יתיקרו השער מהש"ס עי"ז פמבואר ברמב"ן בב"ב ד"ט) וא"כ זה שיהיה גזרה חלוטה בסתם ט"ו שנה עד אחר פלות הדפוס [הוא] ודאי גונמא ומלתא יתירתא בכדי.

פי עכשיו נוהגין שמוליכין השס"ן ע"י שלוחי' למפור בעת ההדפסה ששונה ערף חמשה או ששה שנים ורוב השס"ן או פולם נמפרים בעת משוף ההדפסה ומרויח יותר מהקרן במכירה זו בודאי.

לכן הוא ודאי גזרה והפקעה שלא כדין דלכל הפחות היו להו להזכיר שני הקולות ט"ו שנה או אחר נמפר וכיון שנה שיהיה ט"ו שנה סתם דמשמע אפילו אחר נמפר הוא שלא כדין א"כ אין האיסור חל ג"כ כמ"ש רש"י דכיון דלאו בדינא שמתיה אין זה נדוי פלל דאין לומר שאין זה ממש שלא כדין כי מפני הספק שפא לא יהיה נמפר עד ט"ו שנה גזרו פן דכבר נת' שלכל הדעות אין ראוי לגזור יותר מן אחרי נמפר רוב השס"ן שפנה פבר הוציא קרן ורינח ומפני מיעוטא דמיעוטא שישאר אצלו מהשס"ן שנהו פולו רינח אין ראוי לגזור פלל דמשום זה ודאי לא מומנעי כו' ורובא דרובא מהשס"ן נמפרין במשוף ההדפסה פנ"ל וא"כ רחוק מאד שיצטרף שהות ט"ו שנה והוי ודאי מלתא יתירתא עד בלי די ואין לחלק ולומר דדוקא בנדוי של יחיד אף שהוא אדם גדול פריש לקיש הוא שאמרו פן דאם נידה שלא כדין אינו נדוי אבל באיסור ב"ד ובפרט בהסכמת שהם רבנים גדולים ועדה קדושה שפא אפילו האיסור שלא כדין מ"מ הוא חל דלא משמע פן במשפט האיסורין להרמב"ן שכ' וז"ל אבל באיסור אע"פ שלא קבל עליו ולא היה שם בשעת גזירה פיון שב"ד היה רשאי לאסור דכתיב ואקללם וגו' הרי האיסור חל עליו ואסור לו לעבור על אותה גזירה פמושבוע מפי עצמו וכן הדין באנשי העיר אם הסכימו פולם או רבים במעמד טובי העיר לאסור פיון שהם רשאים להסיע על קיצתו ולאסור בדבר

ח' שְׁלֵהֶם חַל עַל כָּל הַחַיִּיבִים לִילָף בְּתַקְנָתוֹ עַכ"ל הָרִי דְקָדֵק לִזְמַר כִּינּוּן שֶׁב"ד רִשְׁאִין לְאַסּוֹר כּו' כִּינּוּן שְׁהֵם רִשְׁאִים לְהַסִּיעַ כּו' וְלְאַסּוֹר כּו' כָּל הַחַיִּיבִים לִילָף בְּתַקְנָתוֹ כּו' מִשְׁמַע הָא אִם אֵינּוּ רִשְׁאִים לְאַסּוֹר ע"ז שְׁאִירַע שְׁאִסְרוּ אֵינּוּ חַל כָּלֵל וּכְמוֹ אִם אָסְרוּ עַל מִי שְׁאִינוֹ חַיִּיב לִילָף בְּתַקְנָתָם וְעוֹד דַּכ' בַּתה"ד ס' רע"ד בְּשֵׁם הַיְרֹוּשְׁלָמִי ת"ח שְׁנִידָה לְצִוְרָף עֲצָמוֹ אֲפִילוֹ פְּהֶלְכָה אֵין גְּדוּיָו גְּדוּיָו וְע"ש וּא"כ מַדְכ' אֲפִילוֹ פְּהֶלְכָה י"ל מַכ"ש אִם הָיָה שְׁלֵא פְּהֶלְכָה אֲף שְׁלֵא הָיָה לְצִוְרָף עֲצָמוֹ וְעוֹד דַּג"כ יֵשׁ לְפַקְפַק דְּזָה שְׁנוֹתַנִּי זְמַן גְּדוּל ט"ו שְׁנָה שְׁמָא הוּא שְׁנַכְנַס עֲמוֹ לְפָנִים מִשׁוּה"ד עֲבוּר שְׁנוֹתָן לֹו מִתְּנָה אַח"כ ש"ס אוֹ שְׁמוֹזִיל לֹו הַש"ס וְה"ל לְצִוְרָף עֲצָמוֹ וּכְמ"ש הַתה"ד שֵׁם דְּבַעֲיָנָן שְׁלֵא יְכוּנִין כָּלֵל לְעֲצָמוֹ לְשׁוּם הַנָּאָה וְתוֹעֵלַת וְאִם לֹא כֵן אֵין מִמֶּשׁ בְּאוֹתוֹ גְּדוּיָו אֲף מַה שְׁעוֹמֵד לְגַדְדִי הוּא לְשׁוֹן תְּשׁוּ' לְהַרְמַב"ן ס' ר"פ שְׁכ' וְנ"ל אֲפִילוֹ יְהִיו מוֹחִים בְּאִיסוּר כִּינּוּן שְׁהַמוּחִי מִיְעוּט אֵין מוֹעִיל לָהֶם הַמְּחָאָה כִּינּוּן שְׁרוּב הַצְּבוּר מְסַפִּימִים וְאֲפִילוֹ יְהִי הַדְּבָר שְׁלֵא כְּדִין כִּינּוּן שְׁיִרְאָה לָהֶם כְּדִין רִשְׁאִים וּבְלִבְד בְּהַסְפָּמוֹת אָדָם חָשׁוּב עַכ"ל הָרִי מְבִנְאָר שְׁאֲפִילוֹ אִם בְּאֲמַת שְׁלֵא כְּדִין רַק כִּינּוּן שְׁנִירְאָה לָהֶם כְּדִין רִשְׁאִים וְצ"ל דְּמַחְלֵק בֵּין יְחִיד לְצְבוּר דְּבַצְבוּר אַע"פ שְׁהָאִיסוּר שְׁלֵא כְּדִין כִּינּוּן שְׁנִירְאָה לָהֶם שְׁהוּא כְּדִין חַל הָאִיסוּר מִשְׁא"כ בְּיְחִיד אֲפִילוֹ אָדָם גְּדוּל וְדַאי לֹא חַל הָאִיסוּר כָּל שְׁהוּא שְׁלֵא כְּדִין אַע"פ שְׁנִירְאָה לֹו שְׁהוּא כְּדִין כְּדִין כְּדִין מְעוֹבְדָא דר"ל שְׁמִסְתְּמָא הָיָה נִרְאָה לֹו שְׁנִידָה כְּדִין כְּדִין לְמוֹנְעוֹ מִלְקַחַת הַתְּאֲנִי וְאֲפ"ה כִּינּוּן שְׁבַאֲמַת אֵינוֹ כְּדִין לֹא חַל הָאִיסוּר אֲף ק' מַנ"ל הָא וי"ל שְׁיִצְא לֹו זָה מַמ"ש בְּאֲגָדָה הַבִּיאוֹ הַרְמַב"ן בְּמִשְׁפֵּט הָאִיסוּרִין עַל מְכִירַת יוֹסֵף אֲמָרוּ נַחְרִים בֵּינֵינוּ שְׁלֵא יֵגִיד אֲחִיד מִכֶּם לִיעֲקֹב אֲבִינוֹ א"ל יְהוּדָה [רְאוּבוֹן] אֵינֵנוּ וְאֵין הַח' מִתְקַיִּים בְּפָחוֹת מִי"ד כּו' עַד וְאֲף הַקַּב"ה אַע"פ שְׁפָתוֹב מֵגִיד דְּבָרָיו לִיעֲקֹב דְּבָר זָה לֹא הֵגִיד מִפְּנֵי הַח' עַכ"ל: וְהָרִי ח' זָה וְדַאי הָיָה שְׁלֵא כְּדִין דְּשְׁלֵא כְּדִין מְכָרוּהוּ וְא"כ הָיָה רְאוּי לְהֵגִיד לִיעֲקֹב שְׁאִז יִגְזוֹר עֲלֵיהֶם שְׁיִלְכוּ לְפָדוֹתוֹ אֲלֵא כִּינּוּן שְׁהָיָה נִרְאָה לָהֶם שְׁהוּא כְּדִין חַל הָאִיסוּר וְזָכַר לְדְבָר בְּבִרְכוֹת (דָּף כ"ז ע"ב) חִזְקוּ בֵּין טְעוֹת יְחִיד לְצְבוּר גְּבִי קְבֻלַּת שְׁפָת בְּטְעוֹת מִיְהוּ אֵין מִשְׁם רְאָיָה לְפַמ"ש הַפּוֹסְקִים שֵׁם דְּלַעֲנִין אִיסוּר מְלֵאכָה גַם הַצְּבוּר מִתְּרִין כִּינּוּן שְׁהָיָה הַקְּבֻלָּה בְּטְעוֹת רַק דְּלֵא מִתְּרִינֵן לְהוּ לְהַתְּפַלֵּל שְׁנִית וְא"כ מִזָּה אֲדַרְבֵּה דְּמוֹת רְאוּי לְהַפְּדֵי דְּכָל קְבֻלָּה שְׁהִיא בְּטְעוֹת אֵינוֹ חֲלָה אֲף הָאֲלֵי רְבָא בַּא"ח ס' רס"ג סק"ל הַבִּיא הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דַּס"ל דְּקְבֻלַּת הַצְּבוּר בְּטְעוֹת הֵנִי קְבֻלָּה אֲף לַעֲנִין אִיסוּר מְלֵאכָה מִיְהוּ הַרְבִּי בַּש"ע שֵׁם פֶּסֶק דְּלֵא הֵנִי קְבֻלָּה לַעֲנִין מְלֵאכָה וְעוֹד דְּמְבִנְאָר שֵׁם בַּב"י דְּדוֹקָא אִם קְבִלוּ בְּטְעוֹת מְפֻלַּג הַמְּנַחָה וְאִילָף אֲבָל קוֹנְדָם לְכֹן לַכ"ע מִתְּרִים בְּמְלֵאכָה וְא"כ גְּבִי נְתִינַת אִיסוּר שְׁלֵא כְּדִין ה' כְּמוֹ קְבֻלָּה שְׁמַקְוֹדָם פֶּלַג הַמְּנַחָה וְאֲפִשֵׁר כְּוֹנַת הַתְּשׁוּ' לְהַרְמַב"ן ג"כ אֵין ר"ל בְּעֲנִין שַׁע"פ דִּין לֹא הָיוּ רִשְׁאִים כָּלֵל לְאַסּוֹר שַׁע"פ כ' יְהִיָּה קִיָּים כִּינּוּן שְׁהָיָה נִרְאָה לָהֶם דְּרִשְׁאִים אֲלֵא ר"ל ע"ד מ"ש הַש"ס בַּב"ב שְׁרִשְׁאִין לְהַסִּיעַ עַל קִיָּצָתָן דְּפִירַש"י לְהַסִּיעַם מִדַּת דִּין תּוֹרָה וְע"ז כִּינּוּן בְּעַל הַתְּשׁוּ' הַהוּא בְּאוֹמְרוֹ וְאֲפִילוֹ יְהִיָּה הַדְּבָר שְׁלֵא כְּדִין ר"ל שְׁמִדִין תּוֹרָה אֵין לְהַכְרִיחַ כָּלֵל בְּזָה אֵת בְּנֵי הָעִיר רַק שְׁנִירְאָה לָהֶם כְּדִין שְׁצָרִיף לְהִיּוֹת כֵּן וּז"ש וּבְלִבְד בְּהַסְפָּמַת אָדָם חָשׁוּב שְׁזָה נִז' בַּגְמ' דַּב"ב שֵׁם בְּעֲנִין הַנ"ל וְאִם הַפִּי כֵּן אֵין זָה שׁוֹבֵר כָּלֵל עַל מַש"ל בְּשֵׁם מִשְׁפֵּט הָאִיסוּר לְהַרְמַב"ן דְּדוֹקָא הֵיכָא שְׁהֵם רִשְׁאִין חַל הָאִיסוּר וְלֹא כְּשִׁאִין רִשְׁאִין ע"ז דְּהָא הָכָא אַע"פ שְׁאִינוֹ ע"פ ד"ת הָרִי רִשְׁאִין הֵם בְּזָה מִשְׁא"כ כְּשִׁבְאֲמַת אֵינּוּ רִשְׁאִי כָּלֵל אֲף מֵאֲגָדָה הַנ"ל הוֹבָאָה בִּילְקוּט פ' וַיִּשָּׁב מִשְׁמַע

כפשוטו דאפי' ה'ה' שלא פדין ממש פינן שפראה להם פדין חל האיסור אף אין ללמוד כ"כ מחרם של השבטים לאיסור ב"ד דעכשיו לאפקועי ממונא שיהי באגדה זו עצמה נז' שאין האיסור מתקיים בפחות מיו"ד ומסתמא צ"ל עשרה דכניפי פחדא משום אלהים נצב בעדת אל וא"כ בהסכמות הרבנים אף אם יקובץ עשרה או יותר מ"מ אין פולם פאחד כ"א זה בכה וזה בכה ועל פיוצא בזה אין לנו לומר שיהיה חל אף אם נעשה בטעות ושלא פדין וע' בחמ"ח סי' י"ז ס"ק ע"ח גבי ב"ד שכ' אין ב"ד אלא במותב תלתא פחדא וה"ה לנד"ז ובעל התשו' שבתשובת להרמב"ן לא כ' פן רק על ח' הצבור בעירם שהקדים שם שכל צבור וצבור בעירם הם כמו ב"ד הגדול על כל ישראל בכה"ג הוא דס"ל ואפילו יהיה הדבר שלא פדין כו' משא"כ איסור ב"ד דעכשיו על כל ישראל אין בו פח פלל פאיסור ב"ד הגדול על כל ישראל מכמה טעמים הא' שיהי מהריב"ל ס"ל דהוי ספיקא דדינאאם יש פח בב"ד דעכשיו לאפקועי ממונא משא"כ בצבור על אנשי עירם ודאי גם עכשיו הדין פן הב' דאפי' נניח שיש בינדם לאפקועי ממונא מ"מ י"ל שאין להם פח רק על אנשי עירם שקבלוהו לב"ד ולא לגזור על כל המדינות שלא קבלוהו עליהם פלל אלא שזה צ"ע שבתשובת הר"ן סי' מ"ח (דל"א ע"ב) גבי חרם דר"ג כ' ונ"ל אבל ב"ד הגדול שהח' דבר אחד על כל אנשי גלילותיו עליהם ועל זרעם וקבלוהו עליהם כו' עכ"ל הרי קורא לחר"ג חרם ב"ד הגדול וכפל שם פן בתשו' ההיא כמה פעמים וצ"ל אע"ג שודאי אינו דומה לכה ב"ד הגדול שהיה בירושלים בלשפת הגזית שממנו תורה יוצאה לכל ישראל אעפ"כ גם ב"ד הגדול שבמדינה נקרא בגמרא ב"ד הגדול כמ"ש בגמ' ס"פ זה בורר לב"ד הגדול קא אזלינא וע"ד שכ' בתשו' הר"ן שם שבני מקום א' חייבים לנהוג כרב גלילותיהם ואפילו היכא דרבים חולקים עליו פדאמרינן במקומו של ר' אליעזר היו פורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל.

מיהו י"ל אדרבה גם משם ראיה דאין זה פאיסור ב"ד הגדול ממש מדהנצרה לומר אבל ב"ד הגדול שהח' כו' וקבלוהו עליהם משמע דמשום דקבלוהו ממש משא"כ בסתמא ועוד דשאני רבינו גרשון שהיה מאור הגולה וכו' אליעזר במקומו: משא"כ פלל בגאונים דעכשיו שעם היותו גדול בדורו ומקומו אינו ממש רבם שאינו מלמד להם פלל ולכן שיהיה חל איסור זה אף אם לא קבלוהו בפ"מ ואף שהיה שלא פדין אין לנו ראי' דל"ד פלל לאיסור הצבור בעירו דהוי ככה ב"ד הגדול שבירושלים ממש עוד יש לצדד משום דכל ההסכמות הם רק מפי פתבם וכ' מהריב"ל בתשו' ח"א סי' מ"ז ונ"ל דאפילו אם ה'ה' מקבל שבועה או איסור בפ"י בפתב אשר פתב פינן שלא הוציא הדברים בפיו אין בכתיבתם ממש כו' ועל זאת הסברא אנו סומכין ואנו עושין מעשה בכל יום עכ"ל וע' בח"ג סי' פ"ח על הסכמה שלא הוקרזה שכ' ונ"ל והן אמת שאני פתבתי באחד מהפסקים שכל הסכמה שנמצאת פתובה וחתומה אפי' שנאמר שההסכמות צריכות הקרזה פחזקת שהקריוה קיימא עכ"ל הרי נראה שמסתפק שפא ההסכמות א"צ הקרזה פלל נ' דאין הפ"י דמהני בהו מפי הפתב אלא ר"ל שא"צ הקרזות ופרסום אבל לעולם פל איסור ב"ד או צבור ודאי בעי פטוי שפתים ומה שבתשו' נ"ב חח"מ סי' ל' חילק בזה בין שבועה לאיסור אין דבריו מוכרחי ונגד המדרש שאמרו השבועה הוא האיסור והאיסור הוא השבועה ואי איתא ששבועה צריף פטוי שפתים משא"כ איסור א"כ אינן ענין זל"ז פלל גם במשפט האיסור להרמב"ן שכ' שם ויש צד חמור פאיסור משא"כ בשבועה כו' אמאי

לא הזכיר חילוק זה ועוד מדין חרמי גבוה נלמוד דנדאי בעי' בהו ביטוי שפתיים וכן בחרם דמנדר הנאה פשאומר הרני עליך ח' צריף ביטוי שפתיים וכמ"כ באיסור צבור החידוש שאין כל העיר צריף לומר אמן אבל הב"ד או הצבור האוסר צריכים ביטוי שפתיים וכ"מ בפ"י ברמב"ן שם שכ' אבל פשאומר ב"ד זה"ל על אדם עצמו הם איסורי בטוי הגוף פלומר שאומר על העושה דבר זה כו' ע"ש הרי בעינו אמירה רק שא"צ לענות אמן ע"ש: ועוד נראה דעכ"פ אחר נמכר מהני ודאי הסכם הרבנים שבמדינת המדפיס השני שמתירים לו שידפיס מחמת יגדיל תורה להסיר נדנוד האיסור ולא יהי חמור איסור זה מאיסור הקהל דנהגו להתיר גם תוף הזמן ובלי פתח ובלי חרטה דכיון דנהגו פן אמרי שע"ד פן נדרו פמו כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת כמ"ש הרשב"א והר"ן עב"י סי' רכ"ח וה"נ י"ל פן בהסכמות שהרי בהסכמות על הדפסת הש"ס דאמשטרדם פרוס בפנות תקי"ב התירו תוף הזמן דמדפיסי ברלין ובכמה הסכמות מגדולי הרבנים כ' הטעם משום שהננייר ודיו יפה מאד ושבשאריו להם רק שנים מקוטעות לתשלום הזמן כו'.

הרי מקור מוצא ההסכמות נהגו פן שיוכלו להתיר פשיש טעם מבורך כו' וא"כ באחרי נמכר מה גם פשהמדפיס שהוא רוצה להדפיס שנית א"כ אמאי לא יוכל ג"כ מדפיס אחר להדפיס שהרי על פרחין אין לו היגוק מהדפסה שניה להדפסה ראשונה פיון שרוצה בעצמו להדפיס שנית א"כ אז י"ל שממילא בטלו ההסכמות דה"ל ההסכמה פתולה נדרו בדבר שלא יבוא אחר להדפיס ואיך יחול זה בזמן שהוא עצמו רוצה להדפיס וע' משפט האיסור להרמב"ן גבי יוסף כ' סברא זו דה"ל פתולה נדרו בדבר ע"ש ועיין בהרמב"ם פ"ב מה' ממרים ה"ב דס"ל להראב"ד כל שנתבטל הטעם יכולים להתיר ב"ד אחר אע"פ שאינו גדול פראשונים ואף דהרמב"ם לא ס"ל פן שאני הכא דמדינא קרוב יותר שלא חל פלל הגזירה והאיסור אחר נמכר פנ"ל א"כ בכה"ג ודאי יש לסמוך ע"ד הראב"ד ועיין בהגמ"י בהלכות יו"ט פ"ק ו' ובמ"מ ר"פ זי"ן בשם הירושלמי: א"ר אבא בר ממל אילו היה שימנה עמי התרתי שיהיו עושין מלאכה בחולו של מועד כלום אסרו אלא שיהו אוכלין ושותין ויגעין בתורה וכדין אנו אוכלין ושותין ופחזין עכ"ל הירושלמי הרי בהבטל טעם האיסור הי' נראה לו להתיר במינוי ב"ד אפילו מלאכה בחש"מ כ"ש וק"ו שבמינוי ב"ד יש להתיר ענין ההסכמות ועוד נ' דבעיקר ההסכמות אפילו תוף הזמן יש לגמגם אם חל הסכמת רבני ונאלין במדינת רוססיא צפוני' דהא ודאי אף את"ל דב"ד גדול שבמדינה אלים גם עכשיו כב"ד דר"א ור"א היינו ודאי רק במדינתו לבד לא במדינה אחרת שיש להם שם רבנים אחרים שהם גדולים אצלם וא"כ איך יוכלו הם לגזור על מדינה אחרת וע' בתשו' הריב"ש סי' רע"א שכ' שאין לרב א' לגזור ולאסור במלכות אחרת וא"כ אין ההסכמה חל אא"כ יספיקו ג"כ רב המדינה שהוא ועוד דלא גרע ממ"ש בח"מ סי' רל"א סעי' י"ט אבל אם יש שם אדם חשוב כו' כ"ש אם יש ג"כ דפוס במדינה שהוא ואף אם יספיקו רבנים דרוב המדינות אם לא לקחו הסכמה ממדינה א' י"ל שאין חל עליה פלל ורא' ממ"ש מהר"ם אלשיך סי' נ"ט בשם הרשב"א דרוב עיירות אין יכולין פלל להכריח עיר אחת שאינה רוצה לקבל הסכמות רוב עיירות ולא שייך בזה אחרי רבים להטות פלל ע"ש באריכות וכיוצא בזה תנן רפ"ד דפאה אפי' צ"ט אומרים לחלק וא' אומר לבוז לזה שומעין שאמר פהלקה אלמא דלא אזלינן בתר רוב דיעות אפילו נגד היחיד למנוע ממנו זכותו הקצוב לו שיוכרח לבטל דעתו פרוצום ה"נ

איה יטלו זכות מדפיסי מדינה א' מבלי הסכמת גדוליהם ובתשו' מהריב"ל ספר א' דס"ג גבי סותר אנקונא דלא פסק פן י"ל ספנה שאני דכתיב לא תעמוד על כו' ונהרי זה חובה עליהם משא"כ בנדון הדפסה לא שינה לומר הכי וע' במרדכי פ"ק דב"ב שהביא משנה דפיאה הנ"ל אפילו צ"ט כו': סימן קצו מי שנתן ת"כ לחותנו שישא בתו השנייה תמורת אשתו ועכשיו טוען שא"א לו להמתין עליה עוד שנה עד שישלמו ימי חדשי היניקה שפניקה בנה ויבוא לעבירות: הנה הגם שהנשבע לחבירו לתועלת חבירו אין מתירין לו אלא מדעת חבירו הנה הסנהדרין שהתירו לצדקיהו את השבועה שלא מדעתו של נ"נ ושא לא בפניו פתבו התוספות שני תירוצים הא' משום שהיה צדקיהו מצטער ביותר הב' דמצוה על החכמים לעשות רצון המלך ולדבר מצוה מתירין ובגמרא (ס"ה א') משמע קצת פתרוץ הראשון שהיה מצטער כו' והביאו דבריהם הרשב"א והר"ן ושא"פ והראב"ד שם ס"ל דאף דיעבד אין זה התרה ואפ"ל ע"כ לא פליג הראב"ד אלא משום דהתם הוא מצער את עצמו שהרי לא נצטער רק מזה גופא שהיה רצונו לגלות את השבועה כו' ע"כ איבעי ליה ליתובי דעתא ולא לצער נפשיה אבל הכא דבעל פרחו מצטער שיצרו מתגבר עליו שפיר חשוב לדבר מצוה וחילוק בזה מבואר בהדיא בגמרא בסופה פרק הישן (נ"ח כ"ה ע"ב) גבי אבל חיבבסופה.

ואע"ג דמצטער פטור מן הסופה והאי נמי מצטער הוא ה"מ צערא דממילא אבל הכא איהו הוא דקא מצטער נפשיה איבעי ליה ליתובי דעתיה ועיין תשו' הריב"ש סי' קפ"ו שם היה חילול ה' דלגבי עפ"ם יש חילול ה' בדבר: עוד י"ל פאן חשוב כמו נדרי אונסים שמצטער ונאנס בזה כמו הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו דחשוב נדר אונסים שנאנס מלקיים השבועה מחמת חולי בנו אף שהריב"ש ס"י שפ"ז פי' דהיינו דוקא משום שלא עלה על דעתו שיאכול אצל חבירו אף באונס בזה הא פשאין שינה לומר פן חייב ליתן כל ממונו יעו"ש לפע"ד אין דבריו מוכרחים דמ"ש ואם יאמר שהוא דין מיוחד בשבועה כו' גם זה אינו כלום נלע"ד דשפיר יש לחלק בין שבועה שהוא איסור שהביא על עצמו ובין שאר איסורים דממילא שבאיסור שאינו איסור עצמי אלא שהוא הביאו על עצמו יש לומר דכל שנאנס בענין דאנו אומדים דעתו שאלמלי ידע פן תחלה לא הי' נשבע חשוב נדרי אונסים ואינו מחוייב לקיים שהרי לא הביא האיסור על עצמו ע"ד פן ויש ראיה לזה מתשו' הרא"ש פ"ל ל"ד סי' א' דאזיל בתר אונמדינא כה"ג לומר דאדעתא דהכי לא עשה השידוך גם פשטא דגמרא דנדרים פ"ג (דכ"ז ע"א) אמתניתין דנדרים אונסים הנ"ל משמע שהם חשובים אונס ממש.

ואע"ג שהרא"ש והר"ן פירשו הטעם דאדעתא דהכי לא נדר: היינו פנ"ל דכיון שהוא הביא האיסור על עצמו יש לדון בכזה דין אונס ממש וא"כ צער דגופיה שמצטער לישוב בלא אשה שנה שלימה י"ל דחשוב אונס ואע"ג שגם מתחלה ידע שצריך להמתין עליה שנה מ"מ הוי אונס כדאמרינן במשנה ספ"ז דכתובות סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו אני יכולה לקבל ואע"ג דחכמים פליגי עליה דר"מ היינו שאין כופין אותו להוציא פיון שהתנה עמה פן אבל הכא להפך שיהיה כופין אותו אין לנו כ"ש דטענתו טענה שבא לידי עבירה ונהרי מצינו דניחא ליה לחבר לעבור איסורא קלילא כדי שלא יעשה ע"ה איסורא רבא פרק בפל מערבין (דל"ב) כ"ש שי"ל פן על עצמו דניחא ליה לעבור על ת"כ שנק' איסורא זוטא לגבי הרהורי עבירה וזרע לבטלה כו' ולכן יכול לומר

סבור הִייתי שְׁהִייתי יָכוֹל לְקַבֵּל כּו': וְהִנֵּה רְאִיָּה לְדַבְרֵי לְחַלֵּק בֵּין אִיסוּר עֲצָמֵי וּבֵין אִיסוּר שְׁהִבִיא עַל עֲצָמוֹ מְבוֹאֵר כּה"ג פ"ק דְּתַמּוּרָה (ד"ו סע"א) בְּתוֹסְפוֹת ד"ה וְהִשְׁתָּא דָּאָף לְרַבָּא דס"ל פֶּל מְלִי דָּאָמַר רַחֲמֵנָא לָא תַעֲבִיד אִי עֲבִיד לָא מְהֵנִי מוֹדָה בְּאִיסוּר שְׁהִבִיא עַל עֲצָמוֹ כְּמוֹ שְׁבוּעָה דְלָא אֲמַרִּינֵן בְּזָה אִם עֲבִיד לָא מְהֵנִי וְאָף שְׁהִגְמ"ר דְּשְׁבוּעוֹת לָא ס"ל כְּהַתּוֹסְפוֹת וְעֵינֵן מְזָה בַסּמ"ע ס' ר"ח ס"ק ג' וְהִשְׁתָּא בִיד ס' ר"ל ס"ק ד' הִבִיא שְׁהִרָא"ש בְּתִשׁוּי פֶּלֶל ז' ס' ד' ס"ל ג"כ בְּפִשְׁטוֹת פְּדַעַת הַתּוֹס' וְא"כ לְדַעַת הַתּוֹסְפוֹת וְהִרָא"ש יֵשׁ לְלַמּוֹד בַּמַּכ"ש הַדִּין שְׁכַתְּבֵתִי דְבְּאִיסוּר שְׁהִבִיא עַל עֲצָמוֹ יֵשׁ לְהַחֲשִׁיב עֲנִין כְּזֶה אֲנִסְהִיב הִיכָא שְׁאֲנִמְדָּנָא הוּא דְאֲדַעַתָּא דְהִכִי לָא נִדְרַר בְּאֲנִס כְּזֶה דְהִינּוּ מִשְׁנַתְּנִינוּ דְנִדְרֵי אֲנִסִּין כּו' וְהַקְצָה"ח וְנִתִּי"מ ס' ר"ח כְּמִדְּנֻמָּה שְׁלֵא רָאוּ תִשׁוּי הִרָא"ש הַנְּל': וְעוֹד פִּינֵן דְהִקָּא אִין כְּפִין שְׁבוּעָה רַק ת"כ צִינְדַּד הַח"צ בְּתִשׁוּי ס' מ"א בַד"ה וּבְעֵנֵן נוֹדְרַ ע"ד חֲבִירוֹ כּו' כִּי אִין שְׁבוּעָה זֹו אֵלָּא תְּקִיעַת כַּף וְאִיכָּא מ"ד אֲפִילוֹ הַתְּרָה אִין צְרִיכָה וְאִין בְּהָ אֵלָּא מִשׁוּם שְׁאֲרִית יִשְׁרָאֵל לָא יַעֲשׂוּ עוֹלָה כּו' כ"ש כְּשֶׁפְּכַר הַתִּירוֹ לוֹ ב"ד דְנִלְע"ד שְׁהוּא מוֹתֵר לִישָׂא אַחֲרֵת עַכ"ל גַּם בַּנ"ד אִינוּ מְקַוְּבֵל טוֹבָה מִחֲמַת הַשְׁבוּעָה גַּם לְצַרְף פִּי הִרָא"ש בְּנִדְרִים (דס"ה) שְׁחֵלֵק עַל הִרָא"ם וּפִי דְבִכְפִּינֵי הִינּוּ אִפִּי בַעַל כְּרָחוּ וּבִלְח"מ פ"ז מַה' שְׁבוּעוֹת פִּי שְׁכֵן דַּעַת הֶרְמֵב"ם שָׁם: א"כ יֵשׁ כְּפִין חֲמִשָּׁה צְדָדִים הֵא' דְמִצְטַעַר טוֹבָא וְלֹא צַעֲרָא דְאִיְהוּ מִצְעַר נְפִשָׁה מִתִּירִין לוֹ אָף לְהִרָאָב"ד וְכ"ש לְהַתּוֹסְפוֹת ב' דִּי"ל חֲשׁוֹב כְּמוֹ נִדְרֵי אֲנִסִּים מִשׁוּם בְּאִיסוּר שְׁהִבִיא עַל עֲצָמוֹ אֲמַרִּינֵן דְאֲדַעַתָּה שְׁיִצְטַעַר כ"כ לָא נִדְרַר ג' פִּינֵן שְׁלֵא נִשְׁכַּח רַק נִתֵּן ת"כ וְגַם לָא הִנֵּה מְקַוְּבֵל טוֹבָה ד' צִירוּף פִּי הֶרְמֵב"ם לַפ"ד הַלַּח"מ וְכ"ד הִרָא"ש בְּפִירוּשׁוֹ ה' ע"ד גִּיחָא לִיָּה לְחַבְרַר דְלִיְעִבִיד אִיסוּרָא קְלִילָא כְּדִי דְלָא לַעֲבִיד אִיסוּרָא רַבָּא וְאִפ"ל שַׁע"ז אֲמַרוּ בְּכָל דְרַכִּיָּה דַּעַהוּ אֲפִילוֹ לְדַבְרַ עֲבִירָה.

דְהִינּוּ כּה"ג: הַלְכוֹת כְּפוּד רַבּוֹ סִימֵן קִצַּז תְּנֵן פ"ד דְּבַכּוּרוֹת (דכ"ח ע"ב) דֵּן אֵת הַדִּין כּו' וְטִיְהֵר אֵת הַטְּמֵא מַה שְׁעֲשֵׂה עֲשׂוֹי וַיִּשְׁלַם מִבֵּיתוֹ כּו' וּבַגְמ' לִימָא תְּנֵן סְתָמָא כּר"מ דְדָאִין דִּינָא דְגֵרְמֵי וּמִשְׁנֵי כְּגוֹן שְׁנִשָּׂא וְנִתֵּן בִּיד מִשְׁמַע דְלָא צְרִיָּה לְאוּקְמֵי בַשְּׁנו"נ בִּיד רַק כְּדִי לְהַעֲמִיד הַמִּשְׁנָה כְּרַבְּנֵן לְעֵנִין תְּשְׁלוּמִין ג"כ אֲבָל לְעֵנִין מַה שְׁעֲשֵׂה עֲשׂוֹי י"ל דְאִפִּי לָא נו"נ בִּיד הַדִּין כֵּן וְכ"ש לְפִי הָאָמֶת דְקִי"ל כּר"מ א"צ לְאוּקְמֵי כַשְּׁנו"נ בִּיד וְכֵן בְּסִנְהֶדְרִין (דל"ג) דְמִיִּתִי הָךְ מִתְּנִיתָא יֵשׁ שָׁם כְּפִי אֲמוּרָאִים שְׁלֵא הַעֲמִידוּ מִשְׁנָה זֹו בַשְּׁנו"נ בִּיד וּבְסִנְהֶדְרִין שָׁם מְקַשָּׁה וּרְמִינָהוּ דִינֵי מְמוֹנוֹת מִחֲזִירִין כּו' אָמַר רַב יוֹסֵף ל"ק כְּפִין בְּמִנְחָה (יֵשׁ בּוֹ פַח לְחִזּוֹר) כְּפִין בְּשִׂאֵינוּ מִנְחָה (מְצִי אָמַר לִי מִי יִימַר דְטַעֲמָא בְּתִרָא דִידָךְ עֵיקַר דְלִמָּא קָמָא עֵיקַר) כֵּן פִּירֵשׁ"י אֲבָל הִרִי"ף פִּי לְהַפְּדָה: וְהַסְפִּימוּ הַמְּפָרְשִׁים לְפִירֵשׁ"י ע"ש: וְהִנֵּה הַתּוֹס' שָׁם ד"ה מַה שְׁעֲשֵׂה עֲשׂוֹי הַקְשׁוֹ וְא"ת טִיְהֵר אֵת הַטְּמֵא אֲמַאי מַה שְׁעֲשֵׂה עֲשׂוֹי כּו' וִי"ל דְהִשְׁתָּא ס"ל כְּשֶׁעִירְבֵן בַּע"ב כּו' וְכ"כ הַתּוֹס' עוֹד בְּאַרְיִכוֹת בַּב"ק (ד"ק ע"א) שֵׁא"א לִיִּשְׁב טִיְהֵר אֵת הַטְּמֵא בְשׁוּם עֲנִין אֵלָּא כְּשֶׁעִירְבוּ עִם פִּירוּתֵי דָאָם הִנֵּה בְעֵינֵן לָא מַה שְׁעֲשֵׂה עֲשׂוֹי אִיכָּא וְלֹא יִשְׁלַם מִבֵּיתוֹ אִיכָּא עַכ"ל וְנ"ל דְהַתּוֹס' לְשִׁטְתֵּיהוּ אֲזִיל פ"ק דַּע"ז (ד"ז ע"א) שְׁכ' לְעֵנֵן חֲכָם שְׁאָסַר אִין חֲבִירוֹ רִשְׁאֵי לְהַתִּיר אֲבָל אִם הַתִּיר חֲבִירוֹ רִשְׁאֵי לְאָסוּר וְע"ש דס"ל כְּמִסְקָנָא דר"ח דְאֲפִילוֹ בְּטוּעָה בְּשִׁיקוּל הַדַּעַת חוֹזֵר הַדִּין כְּשֶׁלֹּא נו"נ בִּיד וּמִמִּילָא דְגַם לְעֵנֵן חֲכָם שְׁאָסַר חֲבִירוֹ רִשְׁאֵי לְהַתִּיר בַּכּה"ג כְּשֶׁטַּעַה הִרָאשׁוֹן בַּש"ה (אֵלָּא) אֲבָל בְּהוֹרָה בְּשִׁיקוּל הַדַּעַת וְלִיכָּא רְאִיָּה מְסוּגִיא דַּעֲלָמָא בְּזֶה חֲכָם שְׁאָסַר אִין חֲבִירוֹ רִשְׁאֵי לְהַתִּיר וְאִפִּי בַכּה"ג חֲכָם שְׁהַתִּיר חֲבִירוֹ רִשְׁאֵי לְאָסוּר וּמַש"ה

כ' שא"א ליישב טיהר את הטמא בשום ענין כו' דאם הם בעיני לא מה שעשה עשוי איפא כו' שהרי חבירו רשאי לחזור ולטמא אפי' ליכא סוגיא דעלמא פאידיך וכ"ש בדאזלא פאידיך: אבל הרא"ש פ"ק דע"ז סי' ג' כ' ונ"ל ומיהו בירושלמי אמר חכם שטיהר אין חבירו רשאי לטמא התיר אין חבירו רשאי לאסור וצריך לאוקמי שפבר חלה הוראת הראשון טרם שנתלק חבירו עליו וכגון שלא טעה בדבר משנה משמע דבטועה בש"ה אין חבירו רשאי לאסור ופליג בתרתי אהתוס' דהתוס' ס"ל כר"ח ולכן אפי' בחכם שאסר טעה בש"ה חבירו רשאי להתיר והרא"ש פוסק פרב ששית לכן בחכם שאסר וטעה בש"ה נדאי אין חבירו יכול להתיר (אף צ"ע לפמ"ש הרא"ש בסנהדרין שם דרב ששית מודה בד"מ דכשיש גדול ממנו מחזירין, וא"כ לענין או"ה אמאי אין חבירו רשאי לאסור עכ"פ וע' תנאים סי' כ"ה ס"ק י"ג אף י"ח אפירוש הרא"ש דר' ששית אינו מודה כלל בזה ועיין נ"י שם) דקם דינא וכמ"ש בגמ' שם בסנהדרין אא"ב טעה בדבר משנה אינו חוזר אלמא קם דינא ופירש"י פלומר מה שהורה הורה וא"נ איתא קמן לא הדרא מתכשרא (וע' קם דינא ביבמות (דל"ז ב') דאפשר יש דמות ראי' לפסק הרי"ף דהלכה כר' אבא שם דאמר קם דינא והא דהתם דוקא בתר דפליג כמ"ש התוס' שם היינו משום דהתם איפא ממ"נ וגרע מטעות בש"ה כו' אע"ג שאינו מין טעות ועוד דגם כן י"א דאין מוציאין מהנתבע ע' לקמן אות יו"ד) כו'.

ועודפליג הרא"ש ע"פ הירושלמי דחכם שהתיר וטעה בש"ה ג"כ קם דינא ואין חבירו יכול לאסור אף צ"ע מנ"ל להרא"ש הו' שפא הירושלמי מייירי בליכא טעות ממש ר"ל דלא אזלא סוגיא פאידיך ממש וצ"ל דס"ל דהירושלמי דאמר חכם שהתיר אין חבירו רשאי לאסור הוא ממש דומי' שחכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר וכמו דהתם אפי' טעה בש"ה אין חבירו רשאי להתיר לרב ששית פדמוכח להדי' מגמ' דקם דינא כמ"כ הוא בחכם שהתיר כו' מאחר דקם דינא וע' ברמזים שם הביא ב' דיעות: ובמרדכי פ"ק דע"ז סי' תשצ"ו משמע לכאורה פדעת הרא"ש אף מספקא לי דהנה במש"ל שלפי דעת התוס' דע"ז אפי' לא אזלא סוגיא פאידיך יכול חכם לאסור מה שהתיר חבירו בזה ודאי פליג ר"י שבמרדכי שם אבל במ"ש הרא"ש דאפי' טעה בשקיול הדעת א"י לאסור מספקא מה יאמר ר"י בזה אף מדכ' פיון דלא מוכח ממשנה וברייתא משמע דוקא בכה"ג שהוא טעות בד"מ יכול לאסור וכן מדכ' אבל ע"י ראיות התנן דיני ממונות כו' והטהרות כו' מחזירין כו' וזה אוקימנא לרב ששית בטעה בדבר משנה דוקא פנ"ל א"כ ממילא מוכן דר"י ג"כ ס"ל דלרב ששית חכם שטיהר אין חבירו יכול לאסור אפי' טעה הראשון בש"ה אא"כ הי' טעות בדבר משנה: (נת' התוס' בסנהדרין (ל"ג וב"ק ק') שכ' דטיהר את הטמא א"א ליישב בשום ענין אא"כ עירבו כו' לשטייהו אזלי בפ"ק דע"ז.

אבל להרא"ש ומר' שם דס"ל דחכם שהתיר וטעה בש"ה אין חבירו יכול לאסור א"צ לזה): ב ונהה לפ"ד הרא"ש והמרדכי א"ש כפשוטו טיהר את הטמא דהיינו כמו טמא את הטהור דאוקים רב ששית דטעה בש"ה וקם דינא והיינו מה שעשה עשוי אף ענין וישלם מביתו צ"ל דלא קאי רק אטימא את הטהור ולא [אטיהר כו']].

ואין זו תימא כ"כ דהא לפי התוס' ג"כ א"א להיות מה שעשה עשוי עם ישלם מביתו
בחד גוונא אלא מה שעשה עשוי כשעירבן עם פירותיו מרובין וישלם מביתו כשעירבן
עם פירותיו מועטים ועוד דלהתוס' אין פאן כלל מה שעשה עשוי דלא עשה ולא פלום
והטמא טמא כמקדמ רק תערוכתו גרם לו שנתערב בהיתר עוד אפ"ל להרא"ש יוכל
להתפרש ג"כ וישלם מביתו אטיהר את הטמא דאע"ג דמה שעשה עשוי ונשאר בהיתר
מ"מ אם אין המורה רוצה שיאכלנו בעה"ב ושיסמוך על הוראתו פיון שהיתה בטעות
אזי אין בעה"ב חייב לצייתו אא"כ ישלם לו מביתו ולפ"ז קמ"ל בזה דאף שהמורה עצמו
חוזר בו ואומר טעיתי בש"ה עכ"ז קם דינא ואין בעה"ב חייב לצייתו וכן משמע להדני'
בגמ' דסנהדרין שם גבי פרה דר"ט דאע"ג שר' טרפון חזר בו מההוראה עכ"ז אמרי'
דינא אי טעה בדבר משנה חוזר אז אמרינו דאי הנאי פרה דינא לאו דינא כו' מבואר
להדני' דהיכא דטעה בשיקול הדעת דינא דינא אפ"ל הוא עצמו חוזר בו מההוראה וכבר
נת' דלהרא"ש אין לחלק בין מאיסור להיתר וכן מהיתר לאיסור: להרא"ש א"ש טיהר
את הטמא מה שעשה עשוי ועגנו ישלם מביתו לא קאי רק אטימא את הטהור עו"ל
ישלם מביתו אם רוצה החכם שלא יאכלנו בעה"ב דהוא עצמו א"י לחזור בו): אף מה
שיש להקשות על הרא"ש והמרדכי הוא (דלא) יתכן פי' טיהר את הטמא כפשוטו [אלא]
לאוקימתא דרב ששת דאוקים לי' בטעה בש"ה אבל לאוקימתא דרב יוסף וכן לאוקימתא
דרב חסדא איף יפרשו טיהר את הטמא.

ועכצ"ל כפי התוס' אכן אפשר לאוקימתא דרב יוסף פיון שכ' התוס' ד"ה במומחה
דמיירי ג"כ בטועה בש"ה וכ"מ בפשיטות לעיל (ד"ו ע"א) א"כ אין פאן [דוחק] אם
נפרש טיהר את הטמא כמו לרב ששת דקם דינא רק דס"ל לר"י דדינא באינו מומחה
קם דינא פיון דמ"מ לא טעה רק בש"ה ויש תנא דס"ל כפיקסא קמא דינא וגם הוא אינו
מומחה לסמוך כ"כ על בחירתו נגד פיקסא קמא אבל במומחה חוזר ורב ששת ס"ל
דמומחה ג"כ אינו חוזר אף לרב חסדא צ"ל לכאורה כפי התוס' ועיין בהר"ן פ"ק דע"ז
שם שנו"נ בדין זה אם או"ה דומה לד"מ לדעת ר"ח והוא ו"ל הכריח דהן שוין דאל"כ
ל"ל לרב חסדא לאוקמי טימא את הטהור דאגע בהו שרץ כו' אף א"כ י"ל דלהרא"ש
דס"ל דטימא את הטהור וטיהר את הטמא שוין א"כ אפשר בטיהר את הטמא כשנו"נ
ביד ג"כ קם דינא אע"ג דעירבן עם פירות מועטים ולעמוד ע"ז הוא בהקדים להבין
טעמא דר"ח גבי ד"מ דבעי' נו"נ ביד ובחז' הר"ן שם כ' ב' שטות בזה א' להרי"ף דרבנן
תקנו כו' שיחזרו את הדין כל היכא דדיין מיפטר מתשלומין אבל היכא שהדיין חייב כו'
מה שעשה עשוי פיון שלא טעה אלא בש"ה ובשם הרשב"א והרמב"ן פי' דס"ל דטעה
בש"ה מתקיים הדין כשעשו בו מעשה כו'.

ולשני הפי' י"ל דה"ה בטיהר את הטמא מתקיים הדין כשעשו בו מעשה עכ"פ ואדרבה
לשטת הרי"ף אפשר לחלק בין או"ה לד"מ דבאו"ה א"צ מעשה והא דאוקמי טימא את
הטהור אגע בי' שרץ היינו לחייבו בתשלומין אף זה דוחק וצ"ע בפירש"י (דל"ג ע"ב)
גבי טיהר את הטמא דמשמע שעירבן בפירות מועטים וסיים רש"י ונהרי הפל טמא ואמאי
(הא) להרא"ש קם דינא והפל טהור ועוד דלרש"י אין פאן שום פי' במה שעשה עשוי
דפשיטא דמה שעירבן א"א פלא עירבן משא"כ להרא"ש מה שעשה עשוי הפל טהור
אף זה אינו ראי' דהא גבי דאגע בי' שרץ ודאי אין פי' אחר במה שעשה עשוי וי"ל דרש"י

מִפְּרֵשׁ דַּלְר"ח לֹא קָם דִּינָא פִּינּוּן שְׁטֵעָה רַק דְּחֵיב בְּתַשְׁלוּמֵינּוּ פִּינּוּן שְׁנוּ"נ בִּיד לְכֹן אִין שְׁיִיף לְהַקְל בְּטִיְהָר אֶת הַטְּמָא מִשְׂא"כ לְפִי הַרְמַב"ן הַגָּ'ל דַּס"ל לַר"ח ג"כ דְּקָם דִּינָא כְּשֵׁנוּ"נ בִּיד י"ל לְהָרָא"ש כַּנ"ל: אַף צ"ע אִם י"ל כֹּן לְפִירֵשׁ"י דְּכִינּוּן דְּלֹא קָם דִּינָא אֲמַאי לֹא יוֹצִיאוּ הַמָּמוֹן מִמֵּי שְׁנָתָן לוֹ וְאֶפְשָׁר הָיִי כְּמוֹ סֶפֶק מָמוֹן דְּאִין מוֹצִיאִין מִמֵּי שְׁתַּפְּסוּ בְּרִשׁוֹת מִשְׂא"כ בְּאו"ה אִין שְׁיִיף פֶּן: (נִת' דְּגַם לְאוּקִימָתָא דַּר"י וַר"ח אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ טִיְהָר אֶת הַטְּמָא כַּנ"ל לְרַב שְׁשֵׁת פִּי בְּנוּ"נ בִּיד קָם דִּינָא מִיְהוּ רַש"י לְכַאוּרָה לֹא ס"ל כְּהָרָא"ש): ג אַף בְּלִשׁוֹן הָרִי"ף ו"ל בְּעֶצְמוֹ מְסוּפָק אֲנִי שֶׁכ' וַז"ל וְטַעַמָּא דְּהָא מְקִלְתָּא מִשׁוּם הַפְּסֻד מָמוֹנֵי שְׁל בַּעַל דִּין דְּהִיכָא דְלִית לִי פְּסִידָא לְבַעַל דִּין פְּגוֹן שְׁנֵשָׂא הַדְּיָין וְנָתַן בִּיד דְּחֵיב לְשַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ אֲמַרִי מַה שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי כו' עכ"ל שְׁמַעְיָה נִרְאָה דְּהָא דְּמַה שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי אִינוּ שְׁוֹרֵשׁ הַדִּין דְּקָם דִּינָא כֹּף פִּינּוּן שְׁהִיָּה הַטְּעוֹת רַק בַּש"ה אֶלָּא פִּינּוּן דְּלִית לִי פְּסִידָא כו' אֲמַרִי מַה שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי כו' אֶבֶל לֹא דְּקָם דִּינָא: וְלִפ"ז בְּאו"ה כְּשִׁטְיָהָר אֶת הַטְּמָא לֹא שְׁיִיף לֹמַר קָם דִּינָא וְתַדַּע דְּהָא לְהָרִי"ף אֲפִי נו"נ בִּיד אִם הַדְּיָין מְנַמְחָה שְׁקַבְלוּהוּ וּפְטוּר מִלְּשַׁלֵּם חוֹזֵר הַדִּין וְאִי אִיתָא דְּבִטְעָה בַּש"ה קָם דִּינָא אִיף יִטְלוּ מְזָה מְעוֹתָיו שְׁכָבֵר זָכָה בְּהוּן בְּדִין כו' הַגַּם שְׁיֵשׁ לְדַחֲוֹק וְלוֹמַר שְׁזָהוּ תַּקְנַת חֲכָמִים לְהַחֲזִיר הַדִּין הִיכָא שְׁהַדְּיָין פְּטוּר מִלְּשַׁלֵּם אִף אִם מְעִיקֵר הַדִּין הִי רְאוּי לְהִיּוֹת קָם דִּינָא וְכ"מ קִצָּת בְּהָרְמַב"ן בְּמִלְחָמוֹת שְׁהָבִין כֹּן בְּהָרִי"ף דְּטַעַמָּא דְּרַב חֲסִידָא דְּמַחֲזִירֵין מִשׁוּם הַפְּסֻד מָמוֹנֵי שְׁל הַבַּעַל דִּין כו' אַף לְפַעַנ"ד לְוִלִי ד' הַרְמַב"ן י"ל דְּהָרִי"ף ס"ל דְּהָא דְּמַחֲזִירֵין דִּין גָּמוּר הוּא פִּינּוּן שְׁהִיָּה טְעוֹת בְּדִין וְרַב חֲסִידָא לֹא ס"ל כֹּרַב שְׁשֵׁת דְּבִטְעָה בַּש"ה קָם דִּינָא דַּא"כ אֲפִי לֹא נו"נ בִּיד נְמִי אֶלָּא ס"ל פִּינּוּן דְּטַעָה לְכֹן רְאוּי לְהַחֲזִיר הַדִּין רַק דְּהִיכָא שְׁהַדִּין הוּא שְׁהַדְּיָין חֵיב לְשַׁלֵּם אֲמַרִי מַה שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי וְלִפ"ז בְּאו"ה לֹא שְׁיִיף לֹמַר פֶּן: (נִת' מַה שְׁנַלְע"ד דְּהָרִי"ף ס"ל דְּלְרַב חֲסִידָא כָּל שְׁטֵעָה בַּש"ה אֲפִי נו"נ בִּיד אִין שְׁרֵשׁ הַדִּין נוֹתֵן לְקַיָּים הַדִּין אֶלָּא דְּתַקְנוּ הִיכָא שְׁהַדְּיָין יְהִיָּה חֵיב לְשַׁלֵּם כְּשִׁיִּתְקַיָּים הַדִּין אֲזִי יִתְקַיָּים וְלִפ"ז בְּאו"ה בְּטִיְהָר אֶת הַטְּמָא הַדִּין בְּטַל): וְגַם בְּטוּר רַס"י כ"ה סַע"י א' רְאוּי לְשׁוֹן דְּמִשְׁמַע מִיָּנֵן כַּנ"ל אֲפִי לְרַב שְׁשֵׁת שְׁהָרִי כ' אִם הַטְּעוֹת בַּש"ה כו' מַה שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי וְיִשְׁלְמוּ מִבֵּיתָם אֲפִי לֹא נו"נ בִּיד (וְזָהוּ כֹרַב שְׁשֵׁת) וְאִינוּ יְכוּל לֹמַר לְבַע"ד שְׁזָיְכָה תַּחֲזִיר מַה שְׁנָתָן לָךְ פִּי טְעִיתִי כו' דְּקָנְסוּ הוּא שְׁקָנְסוּ חֲכָמִים שְׁיִתְקַיָּים הַדִּין וְיִשְׁלֵם מִבֵּיתוֹ עכ"ל.

וְאִי אִי דְּקָם דִּינָא מִצַּד שְׁרֵשׁ הַדִּין פִּינּוּן שְׁלֹא הִי טְעוֹת רַק בַּש"ה א"כ לְמַה הַנּוֹצֵרָף לֹמַר דְּקָנְסוּ הוּא כו' הָא מְדִינָא אִין הַבַּע"ד חֵיב לְהַחֲזִיר שְׁכָבֵר זָכָה ע"פ הַדִּין א"ו צ"ל דַּס"ל ג"כ כַּנ"ל דְּמִשְׁרֵשׁ הַדִּין לֹא זָכָה בּוּ הִלָּה (וְתַדַּע דְּהַדְּיָין חֵיב לְשַׁלֵּם).

מִיְהוּ מְזָה אִין רְאָיָה דְּבִירוּשְׁלָמִי הִבִּיאוּ הַנ"י ר"פ אַד"מ מַה שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי מְפָנֵי שְׁטֵעָה וְדָנָן בַּש"ה וְיִשְׁלֵם מִבֵּיתוֹ מְפָנֵי שְׁהָגִים דְּעָתוֹ לְדוֹן יְחִידִי כו' א"כ י"ל דְּהַתַּשְׁלוּמֵינּוּ הוּא רַק קָנְסוּ מְפָנֵי שְׁהָגִים כו') רַק קָנְסוּ הוּא כו' אֲמָנָם מִלְּשׁוֹנוֹ בְּסַע"י ז' כ' בַּעַה"ט כו' וַא"א הָרָא"ש ו"ל כ' כו' אֶלָּא קָם דִּינָא מִשְׁמַע קִצָּת לְהַפָּדָה: וְהִנֵּה בְּאַמַּת מְקוּר הַדְּבָרִים הַגָּ'ל הֵם מְהָרָא"ש בַּס"י ה' שֶׁכ' וְכָל הִיכָא דְּקָם דִּינָא וְחֵיב הַדְּיָין לְשַׁלֵּם לֹא מְצִי דְּיָין לְמִימַר לְבַע"ד הַחֲזוּר מַה שְׁנָתָן לָךְ פִּי טְעִיתִי דַּאִי יְחִיד שְׁאִינוּ מְנַמְחָה הוּא חֵיב וְהוּא חֲכָמִים לְשַׁלֵּם פִּינּוּן שְׁנֵשָׂתְּדַל לְדוֹן יְחִידִי וְהוּא אִינוּ מְנַמְחָה וְאִין הַדִּין חוֹזֵר אֲפִי ע"י גְּדוּל הַדּוֹר דְּקָנְסוּהוּ לְקַיָּים הַדִּין וְיִשְׁלֵם מִבֵּיתוֹ וְשְׁלֵשָׁה הַדְּיוֹטוֹת וְיְחִיד מְנַמְחָה וְלֹא קַבְלִינָהוּ עַלְלִיָּהוּ דִּינִיָּהוּ דִּינִיָּהוּ דִּינָא וּמְשַׁלְמֵי עכ"ל: הָרִי נִת' לְנוּ דַּמ"ש קָנְסוּהוּ קָאִי רַק עַל יְחִיד שְׁאִינוּ מְנַמְחָה וְעַנְיָן

הקנס הוא מה שאין הדין חוזר אפ"י ע"י גדול הדור וְשֶׁהָ אֵינוֹ רַק קִנְסָא לְיַחֲדָא שְׂאִינוּ מְוַמְחָה מִשְׂא"כ בְּמִנְחָה חוֹזֵר הַדִּין ע"י גְּדוֹל הַדּוֹר לְאוּקִימָתָא דְרַב נַחְמָן וְרַב שְׁשֵׁת לָא פְּלִיג אֲדָרְב נַחְמָן כַּמ"ש הָרָא"ש שָׁם.

אָבֵל בְּדִלְפָּא גְּדוֹל הַדּוֹר לְהַחְזִירוֹ קָם הַדִּין מְדִינָא מִמֶּשׁ: אֲדָּהּ פְּכָר פְּתַבְתִּי לְעִיל אוֹת [א'] דְּאֵנִי חוֹכֵה לְפַמ"ש הָרָא"ש דְּגְדוֹל הַדּוֹר יוֹכֵל לְהַחְזִיר הַדִּין רַק גְּבִי הַדְּיוּט קִנְסוּ כּו' א"כ לַפ"ז אֵין סְבָרָא לֹמַר דְּבִטְיָהָר אֶת הַטְּמָא יֵהִי קָם דִּינָא כּו' אִפִּי אֵין גְּדוֹל הַדּוֹר לְפַנְיָנוּ מֵאֲחַר דְּאִילּוּ הָיָה לְפַנְיָנוּ הָיָה חוֹזֵר בְּנִדְאֵי פִּינּוּ שְׂדִיעָה שְׂיִישׁ פְּאָן טְעוֹת עַכ"פ אֲדָּהּ בְּאַמַּת הָרָא"ש כ' שָׁם בְּשֵׁם הָרָאב"ד דְּאִפִּי גְּדוֹל מְמַנּוּ אֵין מְחַזִּיר אֶלָּא קָם דִּינָא וְלֹא מְשַׁלֵּם וְהִבִּיא רֵאִי ע"ז וְכ' הָרָא"ש וְכֵן נִרְאָה וּלְפ"ז צ"ל דְּרַב שְׁשֵׁת פְּלִיג אֲשִׁינּוּגִי דְרַב נַחְמָן וְגַם הַטּוֹר פֶּסֶק פֶּן וְכֵן בְּרַמְזִים א"כ לַפ"ז י"ל קָם דִּינָא אִפִּי לְעַנְיָן או"ה וּמ"ש הָרָא"ש גְּבִי יַחֲדָא שְׂאִינוּ מְוַמְחָה דְקִנְסוּוְהוּ הֵגַם דְּלֵהֲרָאב"ד אֵין שְׂיִיָּהּ לֹמַר פֶּן פִּינּוּ דְבְּמִנְחָה ג"כ אֵין הַדִּין חוֹזֵר אִפִּי ע"י גְּדוֹל הַדּוֹר נְצַטְרָהּ לֹמַר דַּכ"כ לְשִׁטָּה הָרָאשׁוֹנָה רַק הַטּוֹר שְׁהִבִּיא רַק שְׁטַת הָרָאב"ד לֹא הָיָה שְׂיִיָּהּ לְכַתְּנָב דְקִנְסוּוְהוּ כּו': נַת' מֵהַטּוֹר מְשַׁמַּע ג"כ דְרַק קִנְסוּ הוּא מֵהַשְׁמַתְקִינִים הַדִּין.

אֲדָּהּ הַקִּנְסָא רַק אֲיַחֲדָא שְׂאִינוּ מְוַמְחָה וְלְשִׁטָּה הָרָאשׁוֹנָה: מִשְׂא"כ לְמַסְקָנָא דְהָרָא"ש פְּהָרָאב"ד אֵין שְׂיִיָּהּ קִנְסוּ): ד אֲדָּהּ מֵהַ שְׁעוֹמֵד לְגַדִּי הוּא לְשׁוֹן הָרָא"ש פֶּאד"מ סס"י ה' מוֹכַח שָׁם דְּבִטְיָהָר אֶת הַטְּמָא וְטַעָה בַּש"ה לָא אֲמַרִּי מֵהַ שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי אֶלָּא ה"ז טְמָא ע"ש בַּמ"ש וְלֹא הוּא כּו' דַּא"כ טְיָהָר אֶת הַטְּמָא אֲמַאי חֲזִיב כּו' וְאֵין לְדַחֲוֹת עַפְמַש"ל אוֹת ב' [דְּמִיָּרִי] פְּשִׁיחָתְכֶם אֵינוֹ רוֹצֵה שְׂיִאכְלֵנוּ בַּעַה"ב דְּהָא כ' לְהַדְּיָא פִּינּוּ דְאֵי לֹא עִירְבוּ הֵנָּה הַדֵּר כּו' וְכ"כ אַח"כ דְּוִנְקָא בְּטִימָא אֶת הַטְּהוֹר אֲזַ קָם דִּינוֹ ע"י דִּיבּוּרוֹ שֶׁל חָכָם וְאֵי אֲפִשֶׁר בַּחֲזָרָה וְלֹא בְּטִימָה אֶת הַטְּמָא דְבְּרִיּוֹ מְבִנְאָרִין דַּס"ל בְּטִימָא אֶת הַטְּהוֹר וְטַעָה בַּש"ה קָם דִּינָא וְכִמּוֹ שֶׁאֵרְז"ל חָכָם שְׁאָסֵר אֵין חֲבִירוֹ רִשְׁאֵי לְהַתִּיר וּס"ל לְהָרָאב"ד דְּשׁוֹנִי חַד"א מִמֶּשׁ וְלֹא מִשׁוּם כְּבוֹדוֹ שֶׁל חָכָם לְחוּד נִגְעוּ בָּהּ וְנָה פְּדַעַת הָרָא"ש פְּאָן דְּפֶסֶק פְּרַב שְׁשֵׁת וְכָבֵר נַת"ל אוֹת ב' ג' דִּי"ל דְּלֵר"ח גְּמִי הַדִּין אֶמַּת אָבֵל לְעַנְיָן טְיָהָר אֶת הַטְּמָא ס"ל דְּאִפִּי לְרַב שְׁשֵׁת לָא אֲמַרִּי מֵהַ שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי אֲמָנָם מֵהַ שְׁנַלְע"ד לְיִישָׁב הוּא עַפְמ"ש הָרָא"ש פ"ק דַּע"ז סי' ג' דְּמִשְׁמַע שָׁם בְּהָרָא"ש דְּלִפִּי ש"ס דִּינּוּ יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין חָכָם שְׁאָסֵר שְׂאִין חֲבִירוֹ רִשְׁאֵי לְהַתִּיר פְּשִׁטְעָה הָרָאשׁוֹן בַּש"ה לְבַד דְּקָם דִּינָא וּבֵין חָכָם שְׁהַתִּיר וְטַעָה בַּש"ה שְׂיִכּוֹל חֲבִירוֹ לְחַזֵּר וְלֶאֱסֹר וְכַמ"ש שָׁם בַּפ"י אוֹ הָיָה דְבְּרֵי הַמַּתִּיר תַּחֲלָה וּבְהַכִּי א"ש דְּלֹא אֲמָרוּ בַּגַּמ' חָכָם שְׁהַתִּיר אֵין חֲבִירוֹ יְכוֹל לֶאֱסֹר כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ סַפ"ב דְּנִדְהָ חָכָם שְׁאָסֵר כּו' וְגַם אֲמָרוּ הַנְּשִׂאֵל לְחָכָם וְטִימָא לֹא יִשְׂאֵל לְחָכָם וַיִּטְהַר כּו' וְלֹא אֲמָרוּ לְהַפְּדָה וְלִיכָּא לְמִימַר דִּישׁ לְחוּשׁ לְטוֹעָה בְּדָבָר מְשָׁנָה דַּא"כ אִפִּי חָכָם שְׁאָסֵר יְכוֹל חֲבִירוֹ לְהַתִּיר אָבֵל לְפַמ"ש הָרָא"ש שָׁם אַח"כ בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי דְחָכָם שְׁטִיָּהָר אוֹ הַתִּיר וְחָלָה הוֹרָאָתוֹ אֵין חֲבִירוֹ יְכוֹל לְחַזֵּר וְלֶאֱסֹר כֹּל שְׁלֹא טַעָה הָרָאשׁוֹן בְּדָבָר מְשָׁנָה דְּמִשְׁמַע לְהַדְּיָא דְבִטְעָה רַק בַּש"ה קָם דִּינָא א"כ לַפ"ז בְּרוּר דִּיכּוֹלִים לְיִישָׁב טְיָהָר אֶת הַטְּמָא דְמַתְנִי פְּפִשׁוּטוֹ וְהָרָא"ש פְּאָן פֶּאד"מ נְמִשֶׁה לְמ"ש בַּע"ז בְּשֵׁם הַש"ס דִּינּוּ וְלִכֵּן כ' בְּפִשְׁיטוֹת דְּטִיָּהָר אֶת הַטְּמָא לֹא קָם דִּינָא מִשְׂא"כ לְהִירוּשְׁלָמִי וְלְכַאוּרָה הָיָה מְקוּם לֹמַר דְּזָה תְּלִי בְּעַנְיָן אִם רַב שְׁשֵׁת מוֹדָה לַר"נ דְּכְשִׁישׁ גְּדוֹל מְמַנּוּ מְחַזִּיר הַדִּין דְּלִמ"ד דְּמְחַזִּיר א"כ לֹא שְׂיִיָּהּ כ"כ לֹמַר קָם דִּינָא שְׁהַאִסּוּר יֵהִיָּה נְהַפְּדָה לְהִתִּיר מִשְׂא"כ לִמ"ד דְּאֵינוֹ חוֹזֵר בְּשׁוּם

עגנו א"כ י"ל שקם דינא מיהו אינו מוכרח דהא הראב"ד ס"ל דאינו חוזר ואעפ"כ ממ"ש
בחה"ר בשמו רפא"ט משמע פשאסר המותר וטעה בש"ה הוא דאין חבירו יכול להתיר
משום דנפיק עלי' שמא דאיסורא אבל בהתיר את האיסור דלא שייך לומר דנפיק כו'
משמע דיכול לאסור א"כ אין לנו סמך רק על הירושלמי שבהרא"ש הג"ל: (נת' דמלשון
הרא"ש פאד"מ סס"י ה' משמע בטיהר את הטמא אפי' לא טעה רק בש"ה לא אמרי' קם
דינא.

וי"ל דכן האמת לפמ"ש הרא"ש פ"ק דע"ז סי' ג' למשמעות ש"ס דידן אבל לפמ"ש
אח"כ בשם הירושלמי נראה דקם דינא): ה אף צ"ע דהתוס' עם הרא"ש פ"ק דע"ז נ'
דמכחישים א"ע בלשון הירושלמי דהרא"ש כ' בירושלמי אמר חכם שטיהר אין חבירו
רשאי לטמא התיר אין חבירו רשאי לאסור ובתוס' דע"ז (ד"ז ע"א) ד"ה הנשאל משמע
דליכא קלל הלשון בירושלמי רק ו"ל פ"ק י"ט דשבת ולא כן תני הנשאל לחכם והתיר
לא ישאל לחכם שמא יאסור ומפרשים הם דה"פ ולא כן תני כלומר נהלא אין שנוי בשום
מקום כו' וראיתי מי שהביא לכאורה ראי' גדולה לפי' זה מהא דאמרינו שלהי ברכות
(דס"ג ע"ב) בשלמא הוא מטהר והם מטמאין לחומר אלא הוא מטמא והו' מטהרין
והתניא חכם שאסר כו'.

דמבואר דחכם שהתיר חבירו יכול לאסור ולפענ"ד אין זה מוכרח די"ל דגבי חכם שאסר
יש איסור ממש להשגי להתיר אע"פ שהראשון טעה בש"ה מאחר דשנ' חד"א א"כ פן
יסמוך הנשאל על המתיר ויאכל איסור משא"כ בחכם שהתיר ליכא איסור לחבירו
לאסור דאע"ג דקם דינא של הראשון מ"מ אם הנשאל יחמיר ע"ע ולא יאכל ודאי אין
בזה נדנוד איסור וגם י"ל בכה"ג המחמיר תע"ב ומ"ש בשלמא כו' לחומר כו' לחומר
דוקא טמאו אבל מדינא לא היו צריכים לזה אמנם ראיתי להמפרש שם בירושלמי פי'
כפי' התוס' הג"ל ולא פהרא"ש ומרדכי ומלבד זה יש לתמוה דאפי' גניח פי' הירושלמי
פהרא"ש מ"מ שם בירושלמי אין מוכרח דהיה טעות בש"ה לומר דסוגיא דעלמא אזלא
פאידיה רק סתם מחלוקת בש"ה ובכה"ג הוא דאמרי' לא ישאל לחכם אחר שמא יאסור
פנ"ל אבל מנ"ל דאפי' בטעה בש"ה קם דינא ועמש"ל אות א' מזה וצ"ל שיש ללמוד זה
מדיני ממונות לפ"ד ר"ש דקם דינא ומה גם דתנן במתני' טיהר את הטמא כו' ולא נצטרך
לשנויי דחיקא דהתוס' וצ"ע אם יש ללמוד איסורא מממונא פיון דטיהר את הטמא יש
להעמיד כמ"ש התוס': (נת' דמ"מ ראיות הרא"ש מהירושלמי אינו מוכרח דהתוס'
מפרשים להפך ושיש לכאורה ראי' להתוס' מברכות ודחיתי הראב"ד גם מ"מ הירוש' אפי'
להרא"ש אינו מבואר דמירי בעגנו דסוגיא דעלמא אזלא פאידיה): ו ולכאורה יש להביא
ראי' מהא דפ' החולץ (דל"ז) דבאשת פהו דלא אפשר סמכינן אדרבנן והרי"ף ס"ל
דלרשב"ג הוי ספק דאורייתא ממש כמ"ש פר"א דמילה וביאר זה בשו"ת שפסוק ספר
בית אפרים סי' ב' ואעפ"כ בדיעבד סמכינן אדרבנן והתם ודאי אם יפסוק לכתחלה פרבנן
ה"ל טועה בש"ה דהא ש"ה היינו דפליגי תרי תנאי ולא איפסק הלכתא כו' והתם איפסקא
הלכתא דלא פרבנן אלא דכיון דרבים גינהו א"נ דלרשב"ג גמי לא הוי רק ספק דאורייתא
סמכינן בדיעבד עליהו מיהו לשא"פ דלרשב"ג לא הוי רק חששא דרבנן אין זה ראיה
גם להרי"ף יש לדחות פיון שפכר נשאת שאני וגם פיון דלרשב"ג גמי לא הוי רק חששא
וספק וע' בתשו' הריב"ש סי' שע"ט שהאריה בזה לפסוק דחכם שהתיר וטעה בש"ה

מחזירין הוראתו אמנם לכאורה הנה נראה לענ"ד לחדש בנה ב' דברים הא' דדוקא בדאורייתא אמרי' פן אבל בדרבנן י"ל דבטעה בש"ה והתיר לא מהדרין עובדא פיון שלא טעה בדבר משנה הב' דאפי' בדאורייתא דוקא בטעה בש"ה דהיינו שפרור שיש פאן טעות בש"ה עכ"פ פיון דסוגי' דעלמא אזלא פאידי' אבל פשהתיר בש"ה ולא נתברר שיש פאן טעות פגון דפליגי תרי תנאי וליפא ראיה מסוגיא דעלמא לא לכאן ולא לכאן י"ל דלכ"ע לא מהדרי' עובדא ובחלק זה צ"ע בהריב"ש שם דמשמע דלא ס"ל פן והראיות לזה הנה לענן דרבנן מוכח קצת בהר"ן פ"ק דע"ז בשם הרשב"א דשוו לדיני ממונות דהולכין אחר לישנא בתרא ע"ש.

א"כ כמ"כ יש להשוותם לענן טועה בש"ה דקם דינא אף עיקר הראיה מהא דפ"ק דנדה (ד"ט וד"י) מעשה ועשה רבי כר"א לאחר שגזפר (שלא הורה יפה) אמר פדאי הוא ר"א לסמוך עליו בשעה"ד ובגמ' מאי לאחר שגזפר אילמא לאחר שגזפר דאין הלכה כר"א אלא פרבנן בשעה"ד היכי עביד פנומ' אלא דלא אתמר הלכתא לא פמר ולא פמר וכיון שגזפר דלא יחיד פליג עלי' אלא רבים פליגי עלי' (ובטלן דברי היחיד והתחיל להתחרט) אמר פדאי הוא ר"א כו' והדבר מבואר דהתם פנדאי הוי פטועה בש"ה שיהי פיון דרבים פליגי עלי' א"כ היינו סוגי' דעלמא אזלא פאידי' שרוב הדיינים נראים להם דברי השני ועוד דייחיד ורבים הלכה פרבים וגרע לענ"ד מענן סוגי' דעלמא פאידי' (ומ"ש שרוב הדיינים י"ל שלא נחלקו עם היחיד ממש ואין זה רוב מתוך המיעוט) ואפ"ה לא התחזיר רבי את ההוראה והיינו נדאי משום דדיעבד לא מהדרין עובדא ומה שהוצרך ג"כ לשעה"ד (ועיין תוס' שם ד"ו ע"ב פ"י שה"ד) י"ל משום דרבים ממש פליגי עלי' גרע מטועה בש"ה כו': (נת' לכאורה ראי' מיבמות היכי דפליגי תרי תנאי דלחד יש פאן ספיקא דאורייתא ולחד מותר ועשו דיעבד מעשה פדברי המתיר אין מוציאין אשה מבעלה אע"ג דסוגי' דעלמא אזלא פאידי' או אפי' איפסק הלכה פדברי האוסר רק שהחולקים עליו הם רבים אף אין הראי' רק לישטת הרי"ף שם עוד נת' שפדרבנן י"ל דלא מהדרין עובדא פשהתיר וטעה בש"ה וראי' מפ"ק דנדה ושגם בדאורייתא פשהתיר בש"ה ואין הטעות מתברר מסוגי' דעלמא לא מהדרין עובדא): והנה הב"ח והש"ף נחלקו דלהב"ח בכללי הוראה ס"ל דדוקא בשפבר הורה פסק רבי דלא מהדרין עובדא אבל לא לסמוך לכתחלה ע"ד יחיד פנגד רבים אפי' בש"ה שיש בו הפ"מ והש"ף ס"י רמ"ב השיג עליו וס"ל דלא משמע פן מתשו' הרשב"א סי' רנ"ג והרמ"א אלא דאפי' לכתחלה סומכין ע"ד היחיד בהפ"מ וע' עירובין (דמ"ו ע"א) בפירש"י שם ד"ה אלא דלא אהדר כו' ולא אהדר כו' משמע לכאורה כמ"ש הב"ח ובפסקי הרשב"ץ פ"ק דנדה שם משמע כמ"ש הש"ף לפ"ז לכאורה להש"ף אין זה ענן לדין טועה בש"ה דלא מהדרין עובדא דלעולם אימא לה טעה בש"ה מהדרין עובדא: אלא התם עיקר הטעם משום שעה"ד דלכך אפי' לכתחלה נמי אמנם להב"ח י"ל דמשום דלא מהדרין עובדא דוקא הוא אע"ג דבעי' נמי שעה"ד י"ל משום דרבים פנגד יחיד חמור מסוגי' דעלמא אזלא פאידי' דהא הלכה פרבים מדאורייתא מאחרי רבים כו' ואע"ג דבבבליים שפסוף ס' ג"פ פלל ה' כ' דהא דאמרי' אחרי רבים להטות היינו דוקא בשעת מעשה אמנם אותו פסק אינו נשאר לדורות ואם יבא ב"ד אחר ומסתברא להו טעמ' דייחיד יוכל לפסוק אף רבי משמע דלא רצה פלל לחלוק בעיקר הדין על רבנן רק בשעה"ד רצה לסמוך על ר"א

וכינן שפן ה"ל יחיד נגד רבים להכי לא סמך אפי' דיעבד כשפבר הורה רק משום שיש ג"כ שעה"ד ואי לאו שעה"ד הנה מהדר עובדא פיון דהלכה פרבים מדאורייתא ותדע דאפי' אי איכא שעה"ד ג"כ אם הנה נפסק בפירוש הלכה פרבנו משמע בגמ' שם דהנה מהדר עובדא אבל פיון דלא איפסק בפי' לא אהדר עובדא פיון שיש ג"כ שעה"ד (וצ"ל ה'א דהלכה פרבים לא הוי נפסק בפי' משום דלפעמים מצינו בדרבנן שעושין פיון נגד רבים כמו בעירובין ע"ש (דמ"ו ע"א) אבל בשאר ש"ה שאין הטעות מתברר מן התורה רק מסוגיא דעלמא י"ל דלא מהדרין עובדא אע"ג דליכא שעה"ד וכמו בדיני ממונות לרב לשית וכן לרב חסדא כשעשו מעשה לפ"ד הרמב"ן והרשב"א וסייעתו (והא דלא מוקמינו טיהר את הטמא בפכורות בטעה בש"ה בדרבנן די"ל דא"כ טימא את הטהור ה"ל לחזור בכה"ג דהש"ף פסק דאם עשו כדברי היחיד להחמיר בדרבנן חוזר הדין וצ"ע בכ"ז) ולפ"ד הש"ף דדוקא משום שעה"ד לחוד נגעו בה ואפי' לכתחלה י"ל דכש"כ שיוזא מסברא דדיעבד לא מהדרין עובדא כשהנה טעות רק בש"ה: (נת' דלהש"ך דס"ל בנדה שם דרק משום שעה"ד לחוד נגעו בה אין ראי' לכאורה לדין הנ"ל אמנם להב"ח יש ראי' והא דבעי' גם שעה"ד משום דרבים נגד יחיד חמור טפי מסוגיא דעלמא ונת' דגם להש"ף י"ל דהדין אמת מסברא): אף לכאורה קשה על פסק זה מסוגיא דע"ז פ' רי"ש (דנ"ז ע"ב) שרי"י רבא כו' ואח"כ נפקי שיפורי דרב הונא בר חיננא ורב הונא בר"נ ואסרי' והתם הנה רק איסור דרבנן כמבואר בהרמב"ם פי"א ה"ד דיינן שנגע בו עפ"ם דינו פסחם יינם וכינן שפן מאחר שרבא התיר לא הי' להם לשלוח שיפורי לאסור דהא בדרבנן לא מהדרין עובדא ולכאורה י"ל דהתם שאני פיון דהביא לו אביי (שם דנ"ח ע"א) ראיות משמואל ור' יוחנן ומבריייתא דאגרימין לאסור והוא לית לי' ברייתא אחרת דס"ל פנותי' (עיין).

בחזי הרמב"ן שם שיטות בזה) ה"ל טועה בדבר משנה כדאית' בהד"ל בפאד"מ אפי' בדר"ח ור' אושעז' ואפי' בדידי ודידך כו' ועיין בהר"ן שם שלפ"ד הרי"ף י"ל דת"ק ס"ל כרבא ואפ"ה דחו דברי רבא מבריייתא משום דמעשה רב.

והנראה פשוט דענין מעשה רב לא עדיף מסוגיא דעלמא פנותי' ונשמע לפ"ז הדין הנ"ל דאפי' בדרבנן אם התיר חכם א' וטעה בש"ה לא קם דינא ויוכל חבירו לאסור הפך מפל הנ"ל אמנם למ"ש הר"ן עצמו שם ורבים מהפכו דת"ק דר"נ אין לו ענין לדינא של רבא ודינו של רבא שייך רק בברי' לבד לפ"ז אין ראי' פלל לדין טעה בש"ה דלא קם דינא והש"ף ביו"ד סי' קכ"ד סעיף י"ט ס"ק נ' תפס עיקר פדעת הר"ן ע"ש: (נת' דמסוגיא דע"ז דנ"ז ע"ב) לפי הרי"ף יש ראי' לכאורה דאפי' באיסור דרבנן כשטעה בש"ה והתיר מהדרין עובדא אמנם לשא"פ אין שום ראי' משם ופירושם תפס הש"ף עיקר גם להרי"ף אפשר איסור זה חמור טפי פיון דאסור בהנאה: ועכשיו אכתוב הראי' לענין היתר בש"ה בדאורייתא דקם דינא כשלא שייך לומר סוגיא דעלמא כאידך והוא מהא דאיתא פ"ק דעירובין (ד"ז) דכל היכא דפליגי תרי תנאי אותראי ולא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר רצה לעשות כדברי זה פקולו וכחוקרו או פנה פקולו וכחוקרו עושה והקשה בזה"ר פא"ט דמ"ד איך תולה הדרבן ברצונו הא אמרינן פ"ק דע"ז בשל תורה הלך אחר המחמיר כו' ותירץ דהתם ליכא למימר הלך אחר המחמיר פיון דלכל חד איכא קולא וחוקרא ע"ש בענין מחלוקת ב"ש וב"ה בשדרה וגולגלת והשתא י"ל

אפי' פן אמאי לא יעשה פתרי חומרי פינן דלא ידע הלכתא פמאן וא"כ שורת הדין נותן דבשל תורה הלך אחר המחמיר וא"כ פשיבא לידו דין זה יש לו לעשות כהמחמיר שפא הלכה פמותו וכשיבא לידו דין השני יש לו לעשות כהשני המחמיר שפא הלכה פמותו (רק פשיבאו לידו שני הנושאים בדין א' שיהי' ממ"נ מותר אז הוא שיש להקל) ומ"ש מדר' עקיבא עירובין שם דעביד פתרי חומרי משום דגמ' אסתפק לי' איך אמרו ב"ה ומ"ש ספק זה דהלכה פדברי מי ונלע"ד שא"א לתרץ אא"כ נאמר דאע"ג דבשל תורה הלך אחר המחמיר מ"מ בדיעבד פשעשה פדברי המיקל קם דינא פינן דאין שייך פאן טעות עכ"פ ומש"ה הקא אפי' לכתחלה יוכל לבחור ולעשות פקולו של אחד שירצה אע"ג דמספקא לי' שפא הלכה פדברי המחמיר בזה דה"נ פדיעבד דמי דע"כ מוכרח לעשות פקולו של א' מהן אע"פ שאינו יודע איך הלכה דא"א להמלט מזה אא"כ יעשה תרתי חומרי דסתרי אהדדי וזה לא חייבוהו חכמים ומה שלא חייבוהו הוא מטעם הנ"ל פינן דבדיעבד פשעשה פדברי המיקל עשה הקא עושה אפי' לכתחלה ועי' בחי' הריטב"א בעירובין שם ד"ה גמרי' שכ' אע"פ ששורת הדין כו' שכ' לכאורה נגד דברי חז"ר אף א"א לומר פן דא"כ מהו שהי' ללמוד ולא למד איך ילמוד פינן דלא אתמר הלכתא אלא מייירי בדאתמר הלכתא פחד רק שהיא לא למד הלכתא פמאן אז יש לו לעשות אפי' תרי חומרי דסתרי דומי' דר"ע דגמרי' אסתפק לי' דהיינו הך ממש ומיהו החילוק בין ספק איך אמרו ב"ה לספק דהלכה פדברי מי דהתם פינן דהלכה כב"ה א"כ אם נסתפק לו איך אמרו ב"ה א"א לו להקל בספק דה"ל ספיקא דאורי' שהרי אם עשה כב"ש לא עשה ולא כלום דהא צרת ערוה לב"ש מותרת ואנן סמכינן אדב"ה ומתירין אותה לשוק בלא חליצה והולד ממנה פשנתיבמה ממזר הלכך אין חילוק בין ספק זה לשאר ספיקא דאורייתא משא"כ בפלוגתא דתרי תנאי ולא אתמר הלכתא אין דנין זה פספק דאורייתא ממש פינן דאלו ואלו דא"ח ובדיעבד אם עשה פחד מינייהו עשה וזה מוכרח דאל"כ מאי הספיקות אלא דלכתחלה אמרי' בשל תורה הלך אחר המחמיר אבל בדיעבד פשעשה פדברי המיקל קם דינא ובזה יובן טוב טעם למ"ש בתה"ד סס"י קע"ח דשאני ספיקא דפלוגתא מספיקא דגוף המעשה וע"ש דעדיף אפי' מספק שנוטה להיתר כמש"ש דהקנה רוב פעמים למעלה כו' דאפ"ה בספק זה אסור למפור לגוי ובספק פלוגתא התיר ואע"ג דהש"ך סס"י נ"ז גמגם בדין זה מ"מ יודה ג"כ דספק פלוגתא עדיף משאר ספק (ועוי"ל דיש לחלק בין הפלוגתות דהיכי די"ל אלו ואלו דא"ח הוא דאמרינן הכי משא"כ אם יש לדמותו לספק זה מה אמור בי' קמאי וצ"ע ועינן במנ"י בדיני ס"ס) ועוד ראי' מפ"ק דברכות (די"א ע"א) עשה פדברי ב"ש לא עשה ולא כלום מ"מ היינו פינן דב"ש במקום ב"ה אינו משנה אבל בעלמא היכא דפליגי תרי תנאי פעין מחלוקת ב"ש וב"ה כו' פדאמרינן בעירובין (ד"ז) עשה פדברי א' מהן עשה אפי' להקל.

ולא תימא דוקא דומי' דפלוגתא דב"ש וב"ה הנ"ל דב"ה נמי היא שרי פדברי ב"ש כו' דאה"נ דגבי עשה פדברי ב"ש מוכרח לומר דדוקא בכה"ג מייירי אבל בשאר פלוגתא דתרי תנאי פעין מחלוקת ב"ש וב"ה י"ל דבכל ענין עשה פדברי א' מהן עשה ומש"ה ס"ד דרב יחזקאל לדמות מחלוקת ב"ש פשאנינו נגד ב"ה ממש לפלוגתא דשארי תנאי פשהוא לנגד ממש דכמו דשם עשה פדברי א' מהם עשה כמ"כ עשה פדברי ב"ש עשה פשאנינו לנגד ומסקינן דז"א פינן דב"ש במקום ב"ה אינו משנה לא עשה ולא כלום אפי'

בכה"ג ועיין בירושלמי אמתניתן דברכות ה"ל עד שלא יצתה ב"ק כו' ועוד פתבתי במקום אחר ראיות לזה מה דיש מקילים בעיגונא בפלוגתא דרבנןא כמ"ש בב"ש סי' י"ז ס"ק מ"ז וממ"ש הרא"ש בתשובה גפי מורדת דמאיס עלי דבדיעבד אם סמכו על הרמב"ם מה שעשה עשוי ועי"ל אות א' מהירושלמי ור"י שבמדרכי דכתבתי דמייירי בכה"ג: (נת' ראיות מחה"ר רפא"ט דבדיעבד עשה פדברי המיקל עשה אפ"ל בדאורייתא ועיין תה"ד סי' קע"ח ובברכות (די"א ע"א) ובאה"ע סי' י"ז ססע"י ט"ו בב"ש ס"ק מ"ז ובב"י באה"ע סי' ע"ז אמן מה נק' עשה דעת הח"ץ סי' נ"ג כהט"ז סס"י רמ"ב ודעת פמ"א ח"א סי' ב' והגאון ר' אברהם ברוךא כד' הנה"ך): ט וכו"ז בענין חכם שהתיר אם חבירו רשאי לאסור אבל בענין חכם שאסר שאין חבירו רשאי להתיר ס"ל להפמ"א דאפ"י טעה בש"ה וסוגיא דעלמא פאידיף א"י חבירו להתיר ומהרא"ב חולק ע"ז מדברי התוס' דע"ז ויפה כ' הפמ"א בזה דהתוס' ס"ל פרב חסדא אבל לרב ששת י"ל דא"י לחזור ובענין אם יש לו קבלה מרבו נראה דזה נדאי לא עדיף מסוגי' דעלמא פאידיף והח"ץ סס"י נ"ג שהיקל בזה צ"ל דס"ל העיקר פרב חסדא וס"ל דקבלה מרבו הוה לי' פסוגי' דעלמא אף הרא"ש שפסק פא"ט סי' ז' דהיקא דאגמרי' סמך רשאי להתיר ופ"ק דעפ"ם משמע דטעה בש"ה וסוגי' דעלמא פאידיף א"י להתיר עכצ"ל דמפרש אגמרי' סמך שיש לו קבלה מרבו דכן הלכה ובתשו' פמ"א כ' דהרא"ש פא"ט מייירי בדין שלא נזכר הוראה זו בשום מקום רק שמדמה למלתא בזה מהני קבלת רבו לדעת הרא"ש והטעם דש"ה זה כשמודה הראשון שטעה ה"ל טועה בד"מ להפמ"א לקב' מהני ג"כ קבלת רבו אעפ"י שאינו מודה וצ"ל להפמ"א דהא להרי"ף ענין ש"ה ל"ח טעות כמו ש"ה שפגמ' כמש"ש פאד"מ ראי' מר' יוסי ס"פ זה בורר וצריף לחלק דהתם לא הודה ר"י שטעה הלכך אדרבה אין שייף ע"ז דין טעות אבל כשיודה שטעה ה"ל כטעה בדבר משנה ועח"ץ סס"י נ"ג ולכאורה אינו מסכים לחילוק זה ולכאורה הש"ף בח"מ סי' כ"ה ס"ק כ"ט ס"ל כהפמ"א אף ז"א דהתם פשוט לכל שטעה אבל כשייש פנים לכאן ולכאן רק דעכשיו מודה דמסתבר טפי כחבירו אין מוכרח דיקרא טועה בדבר משנה וי"ל טעה בש"ה: (נת' חכם שאסר וטעה בש"ה מחולקים בזה התוס' והרא"ש וקבלה מרבו ה"ל פסוגי' דעלמא ויש עוד מין ש"ה דלא פליגי בי' תנאי ובזו כשהראשון אינו מודה שטעה כ' הרי"ף קם דינא וכשמודה ס"ל להפמ"א דה"ל טועה בד"מ ואינו מוכרח): ויש לחקור עוד תקירות הא' עמד עליו מהריב"ל ס"ג סי' ל"ב הב' עמד עליו הלח"ח פא"ט ס"ק פ"ד ועי' בח"ץ סס"י נ"ג והוא זה מהריב"ל כ' וז"ל בההוא עובדא דרי"ש בר' יוסי אף הדר דינא בההוא פלגא דלא יתיב להו פינן דכתב הרי"ף דלא טעה רי"ש בר"י פינן שיש פנים לכאן ולכאן ותי' דהיינו משום דלא קבלוהו עלייהו אלא דאזלו קמי' למיזן בסתם דנדאי הוה דיין מצויין אבל כשקבלוהו עלייהם ונגמר הדין אינו חוזר פינן דליכא טעות בש"ה עכ"ל ור"ל אע"ג שיש ש"ה בדין זה והוא הכריע פסברא א' ויש סברא להפ"מ מ"מ אין שייף טעות דהא ליכא לברורי כו' ומוציאין מיד הנתבע ובש"ף בחו"מ סי' כ"ה ס"ק כ"ט אות ד' לא משמע פן ולדברי שניהם בטעה ממש אפ"י בש"ה אם לא הוציאו מהנתבע אין מוציאין מידו לפ"ז פלוגתא דרב ששת ורב חסדא היינו כשפבר הוציאו ממון רק שהדיין לא נו"נ ביד אבל הטור ומהרי"ק סוף שרש יו"ד מפרשין דמוציאין מיד הנתבע לרב ששת וכדבריהם משמע בהרמב"ן פאד"מ דאמר דאפ"י לרב חסדא לאו דוקא נו"נ הדיין

רק שנעשה איזו מעשה ממילא דלרב ששת אפי' לא נעשה מעשה מוציאין ובתומים ס"ק ט"ו הכריע כהרמ"ה ולא שות לבו לרא' הנ"ל מהרב"ן (ועוד דלדבריהם ה"ל לרב ששת להעמיד ב' המשניות דפאד"מנדבכורות הפל בטעה בש"ה אלא דפאד"מ מייירי כשלא נעשה מעשה עדיין דומ' דין דנדאי מייירי שלא הרגו הגדון ובכורות מייירי שנעשה מעשה מיהו י"ל דלא יתנישב בזה מחזירין לחובה דד"מ פינו דהנתבע מוחזק א"צ למעשה) א"כ יהי קשה מעובדא דר"י ור"ח וע' ש"ג פאד"מ הביא כמ"כ עובדא שבר"י ס"פ הכונס מהירושלמי דמבואר להדי' דמה שלא נתן חוזר ותיגרץ של ריב"ל הנ"ל דחוק אשר ע"כ אפ"ל כתי' התנאים שם דכיון דלר' חייא טעה רי"ש בסברא ע"כ הספק שמה הי' מודה ואז ה"ל טעות בד"מ וכנ"ל בשם הפמ"א וכן משמעות הטור וי"ל להש"ך א"כ אמאי כ' שם דטיהר את הטמא וטעה בש"ה אינו חוזר וס"ל בנה"ך סי' רמ"ב דאפי' לא נעשה מעשה מ"ש ממון דאין מוציאין מהנתבע אפי' להרא"ש חקירה הב' אם הטועה עצמו חוזר בו אם יכול לחזור וזו עמד עלי' הלח"ח ונדעת הש"ך בח"מ שם ס"ק י"ד אות י"ח דהטועה בש"ה ואסר אינו יכול לחזור ולהתיר ובאורים ס"ק כ"ח כ' דקשהוא מןמחה יכול לחזור ונמשך אחר מה דס"ל דלרב ששת ג"כ במןמחה ויש גדול ממנו אפי' בש"ה חוזר וסברא זו אינה מכרעת פלל ועיין בכתובות (פ"ד ב') ומ"ס טועה בד"מ אינו חוזר דקשה מ"מ ר"ל הי' גדול מהם וא"כ מחזיר אפי' בש"ה ועמש"ל אות א' ג' מזה והח"ץ ס"י נ"ג פשיטא לי' דיכול לחזור ונעלם ממנו הש"ג פ"ק דע"ז שכ' שגהו מחלוקת הראשונים אם האיסור משום דשונ' חד"א אינו יכול לחזור ולהתיר ואם רק משום פבדו יכול כו' ועמש"ל אות ב' סד"ה ונהנה ראי' מהגמ' דאינו יכול לחזור ולהתיר אולם מש"ש ונמצינו למדים דלדברי הרשב"א חכם שהתיר כו': אינו מוכרח די"ל טעם ג' לא חד"א ולא פבדו רק דבש"ה קם דינא כר"ש וכמ"ש הש"ך מיהו יפה כ' לל' הרשב"א דנקט חד"א זה אינו שייך כ"כ בהיתר אבל להרא"ש דקם דינא י"ל אינו יכול לחזור ולאסור וע' ש"ך ס"ק י"ד אות י"ד וכמו שבד"מ פשיטא את החייב ואמר לו פטור אתה אינו יכול לחזור בו כף פשהתיר את האיסור פינו דהרא"ש ס"ל דקם דינא אע"פ שחוזר בו אח"כ יוכל בעל השאלה לומר לדברי הראשונים אני שומע פינו דאיפא תנא דדברי הראשונים וכמש"ל אות ב' אלא שבלא"ה הנחתי ד' הרא"ש בצ"ע בדין טעה בש"ה והתיר כו' אבל בשאין שום טעות בש"ה דנת"ל אות ח' דקם דינא בנה י"ל פן: פלל העולה ממ"ש שיש ו' מיני טעיות הא' טעה בדבר משנה ב' בש"ה דפליגי תרי תנאי ונתברר שטעה פגון דסוגי' דעלמא פאידי' ג' ע"ל אות ח' דליפא לברר מסוגיא דעלמא לא לכאן ולא לכאן ד' מין ש"ה שלא נחלקו בו הפוסקים רק סברא חדשה וזה המורה אינו מודה לסברת השני ה' כשמודה לסברת השני וטעה ו' אם הדבר פשוט לכל שטעה בסברא ונהנה לענין דיני ממונות בחלק הא' לכ"ע חוזר: בח"ב לרב ששת דקם דינא י"א (ראב"ד עיי"ל אות א' ואות יו"ד) שאפי' גדול ממנו אינו מחזיר אפי' הראשון ג"כ מןמחה וי"ח בנה (ע"ל אות ב' ואות יו"ד) וי"א דנוקא בשפבר הוציאו הממון מיד הנתבע אבל אין מוציאין מידו כשנדע שטעה קודם שהוציאו ממנו (טור בשם מהרי"ק) וי"ח בח"ג נראה דלכ"ע קם דינא וע' כתובות (פ"ד) למ"ד מטין כו' ואפשר בכה"ג לכ"ע מוציאין וצ"ע בח"ד זהו פלין דינו של הרי"ף בענין רי"ש ור"ח בפז"ב וירושלמי שבר"י ס"פ הכונס דשם י"ל שרי"ש לא הי' מודה) מה שהוציא הוציא אבל אין מוציאין מידו פינו

שְׁעֶכְשְׁוֹ יֵשׁ חוֹלֵק עָלָיו וְגַם זֶה צ"ע ד"ל דבכה"ג קם דינא ומוציאין וְהָתָם שְׁאֵנִי דְלָמָּא
הָוָה ר"י"ש מוֹדָה לר"ח בח"ה: להפמ"א ה"ל דין טוֹעָה בְּדָבָר מְשֻׁנָּה וצ"ע וע"ל אוֹת ט'
שְׁאֵינֹו מְוַכְרַח בַּח"ו כ' הַשְׁ"ף דְּהוּי טְעוֹת בַּד"מ.

וּלְעֵנָן או"ה הֵנָּה בְּעֵנָן חָכָם שְׁאָסֵר אֵין חֲבִירוֹ רִשְׁאֵי לְהַתִּיר יֵשׁ ג' טְעָמִים א' מְשׁוּם
(חַה"ר פּא"ט) דְּנִפְיָק עֲלֵי שְׁמָא דְאִיסוּרָא ב' מְשׁוּם כְּבוֹדוֹ וּבְחָכְמָה שְׁהַתִּיר שְׁחֲבִירוֹ רִשְׁאֵי
לְאַסּוֹר הֵינְנוּ בַכּה"ג ל"ח לְכַבּוּדוֹ וְכָל הַנֶּ"ל לְמ"ד כְּרַב חֲסִידָא אֲבָל לְרַב שְׁשֵׁת י"ל דְקָם
דִּינָא מְמַשׁ וּא"צ לְמְשׁוּם דְּנִפְיָק כּו': וּנִפ"מ הֵנָּה בַּח"א פְּשִׁיטָא דְחוּזָר וּבַכּה"ג ל"ח לְכַבּוּדוֹ
בַּח"ב (הַתּוֹסֵף פ"ק דַּע"ז) ס"ל דְּחוּזָר חָכָם שְׁנֵי וּמַתִּיר וּצ"ל דַּס"ל מְשׁוּם כְּבוֹדוֹ וּבַכּה"ג
שְׁטַעָה בְּנִדְאֵי אֵין לְחוּשׁ לְכַבּוּדוֹ כְּמוֹ בְּטוֹעָה בַּד"מ וּלְהַרְשָׁפֵי א"א פִּינּוֹן דְּנִפְיָק עֲלֵי שְׁמָא
דְאִיסוּרָא א"י לְהַתִּיר פִּינּוֹן שְׁיֵשׁ שְׁאֹסֵר (ש"ג פ"ק דַּע"ז) וְאִם הָאֹסֵר חוּזָר ג"כ
לְהַרְשָׁפֵי א"א לֹא מְהַנִּי מַה שְׁחוּזָר בּוֹ וְע"ל אוֹת ב' וְאוֹת יו"ד: בַּח"ג וְנִדְאֵי קָם דִּינָא וּכְמ"כ
י"ל בַּח"ד בַּח"ה לְהַפְמ"א יְכוּל לְחוּזָר וּלְהַתִּיר וּלְפַמ"ש יֵשׁ לְסַפֵּק שְׁמָא ה"ל כְּמוֹ דִּין
דַּח"ב: בַּח"ו ה"ל כְּטוֹעָה בַּד"מ וּכ"ז בְּחָכְמָה שְׁאָסֵר אֲבָל לְעֵנָן חָכָם שְׁהַתִּיר אִם חֲבִירוֹ
יְכוּל לְאַסּוֹר בַּח"א פְּשוּט דְּחוּזָר: בַּח"ב י"ל לְהָרָא שְׁנִשְׂאָר הַהִיתָר פִּינּוֹן דְקָם דִּינָא וְרוֹב
הַמְפָרְשִׁים חוֹלְקִים ע"ז מְשׁוּם דְאֹלֵי אֵין דוּמָה ד"מ לְאו"ה אִפִּי לְר"ש וּכ"ש דְלַר"ח אֵין
הַדִּין מְוַכְרַח כָּלֵל וּמ"מ בְּדַרְבְּנֵי נַת"ל (אוֹת ח') שְׁהַרוּצָה לְסַמְנֵי עַל הָרָא"ש אֵין מְזַחֲחִין
וְהַחָכָם הַמֵּיָקֵל ג"כ א"צ לְחוּזָר וּכְמוֹ שְׁאָמַר רַבִּי כְּדָאֵי הוּא ר"א כּו' ח"ג י"ל דְקָם דִּינָא
כְּנ"ל אוֹת ח' וּלְעֵנָן אִם הַמַּתִּיר עֲצָמוֹ חוּזָר בּוֹ נִרְאָה דָאִם חוּזָר מְפַנֵּי דְלָמָּה לוֹ לִיכְנֹס
לְבֵית הַסַּפֵּק י"ל שְׁאֵין חוּזָר שְׁלֹו מַעְלָה וּמוֹרִיד ח"ד צ"ע אִם לְפִי הָאֹסֵר יֵשׁ כָּאֵן אִיסוּר
דְאוּרֵינִי אִם יִסְמָנֵי הַנְּשָׂאֵל עַל הָרָאשׁוֹן דְאֵינֹו דוּמָה כ"כ לַח"ג שְׁיֵשׁ תַּנָּא הַמַּתִּיר כּו'
וּבְדַרְבְּנֵי פְּשִׁיטָא שְׁיֵשׁ לֵילֵי אַחַר הַמֵּיָקֵל ח"ה בְּדְאוּרֵינִי וְנִדְאֵי יֵשׁ לְהַחְמִיר פִּינּוֹן אִפִּי
בַּח"ד יֵשׁ לְסַפֵּק כַּש"כ בַּח"ה דְלַהַפְמ"א ה"ל טוֹעָה בַּד"מ וְעוֹד דְגַם לְדִידְנִי י"ל דְדוּמָה
לְדִין דַּח"ב דְשָׁם ג"כ הַעֲיָקֵר לְהַחְמִיר אֲמַנְם כְּשֶׁהַנּוֹשֵׂא בְּאִיסוּר דְרַבְּנֵי יֵשׁ לְסַפֵּק דְלַפְמ"ש
שִׁי"ל דְדוּמָה לְדִין דַּח"ב וְשָׁם כְּתַבְתִּי לְסַמְנֵי עַל הָרָא"ש אִף יֵשׁ חִילוּק דְשִׂא"ה דִּי"ל
כְּדָאֵי הוּא פְּלוּנֵי לְסַמְנֵי עָלָיו מִשִּׂא"כ הֵכָא פִּינּוֹן שְׁאֵין תַּנָּא מַתִּיר רַק זֶה הַתִּיר וְעֶכְשְׁוֹ
חוּזָר בּוֹ אֲמַאן נִיָּקוּם וְנִסְמָנֵי וְהָרִי אִפִּי בַּד"מ מְשֻׁמַּע לְהַתְּנִיחֵי אֵילוֹ הוּדָה ר"י לַר"ח הָיוּ
מוֹצִיאִים מִיָּדוֹ א"כ ה"ה בְּדַרְבְּנֵי פִינּוֹן דְהוּהוּ טְעוֹת בַּד"מ: אֲמַנְם צ"ע פִּינּוֹן דַּנַּת"ל דְחָכָם
שְׁאָסֵר בַּכּה"ג וְחוּזָר בּוֹ א"י לְחוּזָר וּלְהַתִּיר דְלַהֲכִי אֲמַרִי גְבִי ר"ט דְאֵי אֵילוֹ אֵיתָא פָּרָה
הָוָה מִתְּכַשְׁרָא מְשׁוּם דְטוֹעָה בַּד"מ מְמַשׁ כְּפִירִש"י דְמְשֻׁנָּה פּא"ט אוֹ כְּמ"ש הַשְׁ"ף דְפְּשׁוּט
לְכָל אִף כְּשִׂאֵין פְּשוּט לְכָל אַע"ג דִּישׁ פְּנִיָם לְכָאן וּלְכָאן י"ל אֵינֹו יְכוּל לְחוּזָר וּלְהַתִּיר
מַעְתָּה י"ל דְקָם דִּינָא כְּשֶׁהַתִּיר בְּדַרְבְּנֵי.

וְקָשָׁה לֹוֹמַר פִּינּוֹן דְבִלֵּא"ה י"א דְהַחָכָם יְכוּל לְחוּזָר בּוֹ אֲמַנְם זֶה נ' אִם חָכָם הַחוּזָר אֵינֹו
חוּזָר לֹוֹמַר אִיסוּר מְמַשׁ רַק דְמְסַפֵּקָא לִי וְאֵינֹו אוֹמֵר לֹא אִיסוּר וְלֹא הִיתָר בַּכּה"ג אֵין זֶה
דוּמָה כ"כ לְחַלְקָה הָהּ דְהָא גַם עֶכְשְׁוֹ לֹא בְּרִירָא לִי שְׁטַעָה א"כ ה"ל כְּמוֹ הוּרָה בַּש"ה
דַּח"ד.

פינון שעכשיו ג"כ ש"ה אצלו לְכָאן וּלְכָאן כו' וצ"ע דשא"ה שיש מי שמתיר ממש בח"ו ה"ל טועה בד"מ וחוזר אפי' בדרבנן פדמוכח בנדה (דף ט') אלימא לאחר שזנפר דאין הלכה כר"א בשעה"ד היכי עביד פנותי'.

הרי דמהדרינו עובדא אפי' בדיעבד ואפי' בדרבנן: ועכשיו יש לברר בס"ד בנדון שזנפנו שיתירו עגונה שבעלה נפל למשאל"ס ועם היות שלא שהו עשת"נ וגם לא היה ראיה אטביעה גמורה מ"מ היה שם אןמדות והוכחות טובא שטבע ושאי"י מצאו אותו ע"י שפצאו אצלו מכתבים שידוע שהיה אצלו מונח במלבושיו הפנימים שאצל גופו גם היה חזקה המסייע להנ"ל גם היה איש גדול מסוים ונסע ע"מ לחזור לביתו תומ"י והיה לו אהבה עם אשתו וזה שמונה שנים שלא נראה ולא נשמע ממנו כלום אשר בהצטרף כ"ז ראוי לומר בפשיטות דהוי דין משאל"ס כמ"ש אצלנו באריכות אנדון זה ואח"כ נמצא א' סמוך לנהר הנ"ל והיה טב"ע בזאקין ועל סמוך זה התרתי ויצא ההיתר מעשרה רבנים ועתה נסתפקתי מצד הריעותא שיש מצד אחר אשר כעת נ"ל שלכתחלה לא הייתי מתיר אף לא הייתי אומר איסור ג"כ וכעין מ"ש מהרא"י סס"י רכ"א ולכאורה דין זה פדיו חלק ה' הנ"ל דהא ליכא למימר דדמאי ממש פעובדא דרבי בנדה דשא"ה שר"א מיקל בפ"י לקב"י"ל פדאי הוא כו' משא"כ הקא לא מצינו מי שהקיל בפ"י בכה"ג רק נת' סברא דלהט"ז וב"ש יש להקל דלדבריהם צ"ל דמשאל"ס דמי לשאר איסור דרבנן פינון דמתירים בספק דגוף המעשה וא"כ ה"ה פשיש"ס"ס להחמיר ועכשיו נ"ל יותר די"ל דכאן ליכא חזקת איסור כמ"ש בחי' רפ"ז דיבמות בענין שנתעסק לבטל החזקה כו' דהקא הטביעה ה"ל נתעסק לבטל החזקה גם פינון דאם נל"ת י"ל דליכא חזקה.

ובדליכא חזקת איסור דעת שער המלך להקל אפי' לר"י דפ"ט דמקנאות גם במש"ש בפשיטות די"ל דהלכה כר"י לגבי ת"ק משום בעירובין מ"ו א' אפי' מחביריו וצ"ע בפ' שבוועת העדות גבי אין הלכה כר"י גבי שמות שאינן נחקקים ע"ש וע' במשניות פ"ג דפרה ופ"ד דאהלות) או שי"ל דאין פאן ס"ס להחמיר דהספק להחמיר בנ"ד אינו דין ספק ועכ"פ ליכא למימר פדאי הוא פלוני לסמוך עליו דהא אין פאן רק סברות שלנו (האמנם יש לצרף ד' הפמ"א שהתיר בסי"ב בבגדיו במשאל"ס דאיכא ג"כ שני ספיקות להחמיר כנ"ד ספק דשאלה וספק דסי"ב וגרע מנ"ד דספק השני אין לו דין ספק כ"כ ויש לחלק דשם י"ל דגם את"ל סי' דרבנן יש להקל בדרבנן דמשאל"ס) רק שפעת חוזרני משום דסברת הט"ז א"נ כ"כ להקל בגוף המעשה וכיון שפן אף אם בגוף דין שלו י"ל פדאי הוא כו' אבל במה שאינו בנדון שלו רק שיש לומר להקל ע"פ דבריו אין לומר פדאי הוא וכדאי ספ"ז דשבוועת הברו דלא לוסוף כו' רק מ"מ פינון שיש עוד צד מעט לומר דאין פאן ס"ס להחמיר י"ל דל"ד לטעות בדבר משנה ממש פינון שיש פנים לכאן ולכאן רק מצד א' מסתברא לי עכשיו טפי הו"ל שיקול הדעת ע' ת' מהריב"ל ח"ג סי' ל"ב ודי פשנאמר דה"ל טעות בש"ה ואיך נדמוהו [לטועה] בד"מ פינון דעכשיו ג"כ אין רצוני לומר איסור בפירושו וגם היה סי' גרועים בגופו מסייע לטב"ע בבגדיו.

ע"כ אוילי יש לדמותו לדין דח"ב. ואפי' להפמ"א דדוקא כשהדין מודה שטעה ושיש לאסור אבל בנ"ד הטעות רק על שהתרנו אבל לא לאסור ועוד פינון שיש רבנים העומדים בדבריהם ומתירים אין הלה מוכרח לציית לזה החוזר בו פינון שאינו אומר לא איסור

ולא היתר הרי י"א דלא שבקי פשיטותא דאבני מפני ספיקא דרבא כמ"ש הרא"ש פ"ג
דכתובות ואף שי"ח ע"ז מ"מ בדרבנן י"ל ע"ז: האשה העגונה הנ"ל נשאת ע"פ המתירים
ונה יותר מעשרים שנה שנשתקע שמו ואבד זכרו של בעלה הראשון ובנדאי מת ועם
בעלה השני יש לה בנים ובני בנים: הלכות צדקה סימן קצח אחד התנדב מעות לצדקה
ונתן ליד א' שיחלק לעניים כפי ראות עיניו ואותו האיש גזבר בעירו וחלק המזון לעניי
העיר והבדיל מתחלה מן הסף שהגיע לידו ב' רוכס"ף ואמר הר"ז לפלוני עני שאינו
מעניי העיר כי הנה בדעתו לשלוח לו לפי שהיה באותו זמן במקום קרוב מהעיר ועתה
שנסע משם לביתו שהוא רחוק הרבה ממקום הגזבר וקשה להגיע לידו המעות הנ"ל
ושאל הגזבר אם מותר לו לשנות המעות הללו ליתנם לעניי העיר או לא מפני שזכה
בהן לפלוני העני: במשנה ט' פ"ד דפאה תנן מי שליקט את הפאה ואמר הר"ז לפלוני עני
ר"א אומר זכה לו וחקמים אומרים יתנה לעני שנמצא ראשון ובפ"ק דמציעא (ט' ב')
פ"א עולא א' ריב"ל שמחלקותם מעשיר לעני (שעשיר הוא שליקט לצורך העני) דר"א
סבר מיגו דאי בעי מפקר נכסי והוי עני וחזי לי השתא נמי חזי לי ומיגו דזכה לנפש'
זכה נמי לחבר' (דאי בעי זכי לנפש' אם הגביה לעצמו) ורבנן סברי חד מיגו אמרי'
(מעני לעני) תרי מיגו לא אמרי' אבל מעני לעני ד"ה זכה לו דמיגו דזכי לנפש' זכי נמי
לחבר' ורב נחמן שם אמר דמעני לעני מחלוקת והנה פסקו הרמב"ם והר"ש בפ'י
המשניות שם פעולא וכן פסק הרמב"ם בחבורו פ"ב מה' מ"ע הי"ט ולפ"ז אם היה הגזבר
הזה עני שהנותן צדקה רצה שיטול גם לעצמו בנדאי זכה לפלוני העני אבל אם היה
עשיר לא זכה דקיי"ל כרבנן דתרי מיגו לא אמרינן אף מ"מ י"ל דנ"ד שאני לפי שזה
שאמר הר"ז לפלוני עני הוא גזבר ובגזבר י"ל שהוא יד עניים וה"ז כאילו זכה בזה פלוני
העני והגיע לידו ממש ויש לכאורה הכרח לסברא זו מהא דאיתא בפ"ד דב"ק (דל"ו ב')
א"ל רב יוסף פבר זכו בי עניים ואע"ג דליכא עניים הכא אנו יד עניים אנו (ר' יוסף היה
גבאי בשלהי החובל דצ"ג) ומבואר שם ברי"ף ותוס' ורא"ש דמ"ש ר"י פבר זכו בי
היינו מטעם מעמד שלשתן דקני במלנה אפי' בהדיוט (כי במלנה אין בהקדש פח יותר
מבהדיוט לפי שאין אדם מקדיש דשלב"ל ע"ש באנרף) ולפי שר"י היה יד עניים הר"ז
כאילו העניים שם כמ"ש ועכצ"ל דגבאי הוא יד עניים אפי' הוא עשיר דאל"כ דגבאי
עשיר אינו יכול לזכות לצורך עני פנ"ל באדם דעלמא משום דתרי מיגו לא אמרי' א"כ
האיה זכה ר"י לעניים משום מעמד שלשתן השתא אפי' הגיע לידו לא יוכל לזכות לעניים
כ"ש במעמד שלשתן דהלקתא בלא טעמא היא ולומר דר"י היה עני ומקבל צדקה הוא
דוחק שלא היה מקבל פלום קודם שפלוני פדאי' דאפי' אומנא לבית' לא קרא ולאחר
שפלוני שהיו מקבלים היינו דרף דורן ע' ב"ח ביו"ד ועוד בב"י סי' רנ"ח הביא מ"ש
המרדכי משם ר"י בעל התוס' על הרא"ם שאפי' [אם יטעון רא"מ] שהוא פנד עניים כו'
ומניין לנו שרא"מ היה עני אלא עכצ"ל דגבאי שהוא יד עניים שאני שאפי' הוא עשיר
יכול לזכות לעניים ולפ"ז בנ"ד אפי' היה הגזבר עשיר זכה לפלוני העני איברא שיש
לדחות הראי' שהבאנו מההיא דרב יוסף פי הנה באמת צ"ל מ"ש במשנה דפאה הנ"ל
שאין אדם יכול לזכות לעני אא"כ במקום שיכול לזכות לעצמו ומטעם מיגו דאי בעי כו'
ולכן היכא שהוא עשיר דתרי מיגו לא אמרי' אינו זוכה לו ולמה לא יוכל לזכות אפי'
במקום שאינו יכול לזכות לעצמו שהרי אילו היה העני פאן היה יכול לזכות והרי זכין

לְאָדָם שְׁלֵא בְּפָנָיו אֵא"כ הַטַּעַם מִשּׁוֹם דְּהוּי פְּתוּפֶס לְבַע"ח בְּמָקוֹם שֶׁחָב לְאַחֲרִים שְׁכַשְׁזוּכָה לְעֵנִי פְּלוּנִי הוּא חָב לְעֵנִי אַחֲרִים שֶׁהֵיוּ יְכוּלִים לְזַפּוֹת בְּזָה וְקִי"ל דְּהַתּוּפֶס לְבַע"ח בְּמָקוֹם שֶׁחָב לְאַחֲרִים לֹא קָנָה וְלִכּוֹן בְּעֵי מִיגוֹ דָּאִי בְּעֵי זְכִי לְנַפְשֵׁי' שְׁלִנְפִשֵׁי' יְכוּל [לְזַכּוֹת] גַּם שֶׁחָב לְאַחֲרִים וְלִכּוֹן מִיגוֹ דָּאִי בְּעֵי הָהוּ זְכִי לְנַפְשֵׁי' זְכִי נָמִי לְחַבְרָן' הַגַּם שֶׁחָב לְאַחֲרִים וְכַמ"ש בְּב"מ (ד"י ע"א) דְּתוּפֶס לְבַע"ח בְּמָקוֹם שֶׁחָב לְאַחֲרִים אִם יֵשׁ לוֹ מִיגוֹ קָנָה וְכ"פ בְּשׁו"ע ס' ק"ה וּלְפ"ז הֵיכָא שְׂאִינוּ חָב לְאַחֲרִים גַּם הֵיכָא דְלִיכָא לְמִימַר מִיגוֹ פְּגוּן מְעֵשִׁיר לְעֵנִי דְתַרִי מִיגוֹ לֹא אֶמְרִינָן אַעפ"כ יְכוּל לְזַפּוֹת וְכ"כ בְּפנ"י לְמַצִּיעָא שָׁם וְא"כ אֵין רְאָיָה מְעוּבָדָא דְר"י לֹמַר דְּגַבְאִי אַע"פ שֶׁחָב לְאַחֲרִים וְהוּא עֵשִׁיר יְכוּל לְזַכּוֹת דְשְׂאֵנִי הֵתָם שֶׁר"י זָכָה לְעֵנִי סָתָם וְלֹא לְעֵנִי פְּרָטִי וְא"כ אֵינוּ חָב לְאַחֲרִים מִשָּׂא"כ בְּנ"ד שְׂאֵמַר לְפְלוּנִי עֵנִי שֶׁהוּא חָב לְאַחֲרִים אֵימָא שְׂאֵפְל' הוּא גַבְאִי פִינָן שֶׁהוּא עֵשִׁיר אֵינוּ יְכוּל לְזַכּוֹת בּוֹ דְלִיכָא מִיגוֹ פִי תַרִי מִיגוֹ לֹא אֶמְרִי' פְּנ"ל מִיְהוּ לְשִׁטַּת הַרְמַב"ן שְׁכַשְׁטָה מְקוּבָצָת לְב"מ (ד"י ע"א) שְׁמַקְשָׁה מְהָא דְמַגְבִּיָּה מְצִיָּאָה לְחַבְרָו קָנָה חַבְרָו אַהָא דְקִי"ל תּוּפֶס לְבַע"ח בְּמָקוֹם שֶׁחָב לְאַחֲרִים לֹא קָנָה וְלֹא נִיחָא לִי בְּמ"ש הַתּוּס' דְּהֵיכָא דָּאִיכָא מִיגוֹ גַּם בְּתוּפֶס לְבַע"ח קָנָה פִי אֵינוּ מְחַלֵּק בְּזָה אֲלֵא דְגַם הֵיכָא דָּאִיכָא מִיגוֹ לֹא קָנָה הֵיכָא שֶׁהוּא חָב לְאַחֲרִים וּבְמַצִּיעָא ס"ל דָּאֵינוּ חָב לְאַחֲרִים פְּלֵל לְפִי שְׁלֵא זָכָה בְּהָ אָדָם עֲדִינָן וְמִי שְׂאֵבְדָה נְתִיבָא שֶׁהִמְנָה וְא"כ גַּם גַּבִי לְקַט וּפְאָה הוּי דְוָמְנ' דְּמַצִּיעָא לְפִי שְׁעֲדִינָן לֹא זָכָה בְּהוֹן אָדָם (וְאֵינוּ מְוַכְרְחִים לֹמַר פִּן דְּאֵל"כ אֵפִי' חַד מִיגוֹ לֹא מְהַנִי וְכָל הַפּוֹסְקִים פְּסָקוּ פְּעוֹלָא דְמַעֲנֵי לְעֵנִי ד"ה זָכָה) וְא"כ בְּמָה שְׁזוּכָה בְּשִׁבִיל עֵנִי פְּרָטִי אֵינוּ חָב לְאַחֲרִים וְעַכ"ז אֵינוּ זוּכָה אֲלֵא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִיגוֹ וְהוּא חוֹלֵק עַמ"ש לְמַעְלָה דְּהֵיכָא דָּאֵינוּ חָב לְאַחֲרִים זוּכָה גַם בְּמָקוֹם דְּלֹא שְׂיָיָה מִיגוֹ שְׁלִדְכְּרִיו ז"א וְא"כ לְדְכְּרִיו תְּקִשִׁי מְהֵיָא דְר"י וְהֵרָא"ם שְׁזָכוּ לְעֵנִי שֶׁהָרִי אַע"פ שְׁזָכוּ לְעֵנִי סָתָם וְאֵינוּ חָב לְאַחֲרִים עַכ"ז זְבַעֲעִינוּ מִיגוֹ דְּוָקָא אֲלֵא עַכְצ"ל דִּיז עֵנִי שְׂאֵנִי וְאַע"פ שְׁפָל הַפּוֹסְקִים הַמּוּבָאִים בְּטוּש"ע ס' ק"ה לֹא ס"ל הֵיָא דְהַרְמַב"ן דְּבַתּוּפֶס לְבַע"ח לֹא מְהַנִי מִיגוֹ פְּנ"ל מ"מ בְּעֵנִי שְׁגַם הֵיכָא שְׂאֵינוּ חָב לְאַחֲרִים בְּעִי' מִיגוֹ לֹא רְאִינוּ שְׁנַחְלָקוּ עָלָיו כ"א הַפְּנִי"כ כ"כ לְדַעַת הַתּוּס' וְגַם אַת"ל שְׁנַחְלָקוּ עָלָיו גַּם בְּזוּ מ"מ יֵשׁ רֵאִי מְמַנּוּ עַכ"פ דְּגַבְאִי שֶׁהוּא יָד עֵנִי שְׂאֵנִי וְעוֹד שְׁגַם לְפַמֵּשׁ"ל שֶׁרַב יוֹסֵף וְהֵרָא"ם זָכוּ לְעֵנִי סָתָם מ"מ י"ל שְׁמַקְרִי חָב לְאַחֲרִים פִי הֵם זָכוּ לְעֵנִי עֵינָם פְּדָאִי בְּשִׁלְהִי הַחֹבֵל גַּבִי הֵהוּא אַרְנָקָא כו'.

וְכֵן עַל הֵרָא"ם מְבֹנָאָר בְּב"י שָׁם שְׁרָצָה לְזַכּוֹת לְעֵנִי הָעִיר דְּוָקָא וְהַיּוֹרְשִׁים רְצוּ לְקִיָּם ג"כ לְעֵנִי אַחֲרִים וְהָרִי עַכ"פ הוּא נִק' חָב לְאַחֲרִים גַּבִי עֵנִי דְעַלְמָא וְאַפ"ה זָכוּ בְּזָה וְעַכְצ"ל מִשּׁוֹם דְּגַבְאִי שֶׁהוּא יָד עֵנִי שְׂאֵנִי.

וּמִיְהוּ גַם זֶה יֵשׁ לְדַחּוֹת דְּהֵתָם יֵשׁ דַּעַת אַחֲרַת מְקַנָּה אוֹתוֹ וְהוּא הַמְּזַכָּה פְּגוּן בְּעוּבָדָא דְר"י הִיָּה הֵהוּא גַבְרָא הַמְּזַכָּה שְׂאֵמַר נִתְבְּל' לְעֵנִי אִם נֹאמַר שֶׁר"י זָכָה לְעִירוֹ ע"כ הִיָּינוּ מְפָנִי שְׁפִן הִיָּה פְּנִיָּת הֵהוּא גַבְרָא הַמְּזַכָּה ע"ד שְׂאֵמְרוּ הָאוּמַר תְּנוּ ק' זוּז לְעֵנִי יִנְתְּנוּ לְעֵנִי אוֹתָהּ הָעִיר דְּאֵל"כ בְּלֵא"ה לֹא הִיָּה יְכוּל ר"י לְעַבְרָא עַל דַּעַתוֹ וְלְזַכּוֹת לְעֵנִי אוֹתָהּ הָעִיר אֵפִי' הִיָּה ר"י עֵנִי וְעֵינָן בְּעוּבָדָא דְרֵא"ם שְׁכ"כ ר"י בְּמַרְדְּכִי וּבְב"י שָׁם יו"ד ס' רנ"ח וּמְפִינָן שְׂיֵשׁ דַּעַת אַחֲרַת מְקַנָּה אוֹתוֹ וּמְזַכָּה הוּא מִי שֶׁהַמְּעוֹת שְׁלוֹ נְדָאִי שְׁיִכּוּל לְזַכּוֹת גַּם ע"י עֵשִׁיר (הַגַּם שְׂאֵין פֶּאֵן מִיגוֹ דְּלֹא בְּעִי' מִיגוֹ דָּאִי בְּעֵי הוּי זְכִי לְנַפְשֵׁי' כו' אֲלֵא הֵיכָא שֶׁהוּא הַזּוּכָה מְעַצְמוֹ לְחַבְרָו פְּגוּן בְּמַצִּיעָא) וְכַמ"ש בְּש"ע ח"מ ס' ק"ה גַּבִי

תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים פשהלונה אמר לאדם א' זכה בחפץ זה לפלוני כו' זכה ע"ש סעי' ג' ועו"ל שלפ"ז אין פאן חב לאחרים כלל במה שזוכה לעניי העיר פיון שדעת הנותן פן דלא מקרי חב לאחרים אלא במציאה ופאה שהוא הפקר לעניים מתחלה וכיון שזוכה בה לעני א' הוא חב לאחרים שיכולים לזכות בה.

משא"כ פאן שהמעות המה של ההוא גברא ואין לעניים יד בהם כלל ועתה בעת שנותן לצדקה דעתו ליתן לעניי העיר א"כ מעולם לא היו עניי עיר אחרת יכולים לזכות בהן ואין פאן חב לאחרים כלל ול"ד לתופס לבע"ח דמקרי חב לאחרים דשא"ה שמגיע מהלונה לבע"ח אחרים ויש להם שיעבוד על כל אשר לו דמינן מגלימא דעל פתפן' והנה נת' שאין מעובדא דר"י ורא"מ ראי' כלל לנ"ד שיהי' הגבאי עשיר יכול לזכות לעני א' ממעות צדקה שת"י פשהוא חב לאחרים משני פנים הא' שבעובדא דר"י הנה מזכה והיא שיש מזכה לא בעי' שיהי' למי שמזכים ע"י מיגו הב' שלפ"ז לא הנה שם שיהי' ענין חב לאחרים כלל ומ"מ אע"פ שאין ראי' מעובדא דר"י ודרא"מ מ"מ הדין אמת דהגבאי יכול לזכות לעניים פרטי' גם שהוא עשיר כשאינו עובר בזה ע"ד הנותן כגון שזוכה לא' מעניי העיר הרבה או שהנה דעת הנותן לחלק גם לעניי עיר אחרת כמו בנ"ד והגבאי אמר הרי סוף זה לפלוני עני שזכה לו והטעם בזה פשוט דלא מיבעי' לשטת רש"י דס"ל דתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים אם עשאו המלונה שליח לתפוס קנה א"כ גם אם נאמר שבמה שהגבאי שהוא יד עניים אינו רק כשלוחם ולא כאילו הם ממש עכ"ז יכול לזכות להם שהרי כבר נת' דלשטת פל הפוסקי' בסי' ק"ה הא דתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים דלא קנה הוא דוקא היכא דליכא מיגו ואפ"ה ס"ל לרש"י דבעשאו שליח קנה וא"כ ה"ה גבי גבאי ממש אף שאדם דעלמא שאינו שליח העניים והוא עשיר אינו יכול לזכות לעניים פיון דליכא מיגו פנ"ל והוי תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים מ"מ הגבאי שהוא יד עניים ונחשב כשלוחם קנה וזכה עבורם אלא אפי' לפמ"ש התוס' שם בב"מ דאפי' עשאו המלונה שליח אינו יכול לתפוס אם הוא חב לאחרים אא"כ יש מיגו מ"מ הגבאי יכול לזכות להם גם שאין לו מיגו פי באמת פי' יד עניים שנא' על הגבאי הוא גדול משליחות אלא שתפיסתו של הגבאי הוא כאילו תפסו העניים בידם ממש פי הוא כמו יד שלהם ולא מצד שלוחו של אדם כמותו בלבד אלא שכאילו ממש תפסו בעצמם וכמ"ש הש"ך בח"מ סי' קכ"ו ס"ק פ"ו דגם למ"ד דמעמד שלשתן לא מהני ע"י שליח המקבל מ"מ הגבאי של עניים זוכה להם במעמד שלשתן פי מה שהוא עומד הוי כאילו הם עומדים ודמי לאפטרופוס של יתומים דעדיף משליח והוי ממש כאילו היתומים עומדים בעצמם וכמ"ש שם ס"ק פ"א ע"ש וכ"ד הגי' שער כ"ח סוף ח"ד ע"ש שבזה יישוב תמיהת בעה"ת על הרי"ף פ"ד דב"ק שהבאנו למעלה שרבי יוסף זכה לעניים בתורת מעמד שלשתן כו' ונ"ל להביא ראי' לדבריהם מהא דאי' בב"מ (ד"י ע"א) גבי מציאת פועל כו' של בעה"ב הוא אלמא המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו אע"פ שהוא תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים ומשני שאני פועל דידו פיד בעה"ב הוא א"כ מוכח מכאן דהיכא דאמרינן שהוא יד של פלוני הוא כאילו הוא ממש ועדיף משליח דהא השתא ס"ל עדיין לגמ' דמגביה מציאה לחבירו הוי ממש כתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים וכבר נת' לשטת התוס' וסייעתם שאפי' שליח אינו יכול לתפוס וכ"כ פל הפוסקים ואעפ"כ היכא שהוא יד בעה"ב יכול לתפוס ש"מ דעדיף משליח וכאילו הבעה"ב ממש

תופס בידו וא"כ ה"ה הכא גבי גבאי פיון שהוא יד העניים ה"ז פאילו העניים מממש תפסו
ואע"פ דליכא פאן מיגו דזכי לנפשי' פיון שהוא עשיר מ"מ זוכה להם ולא מיבעי'
לפמש"ל בשם הפנ"י דהטעם דא"א לזכות אא"כ יש מיגו הוא משום דחב לאחרים א"כ
בכה"ג שהוא יד עניים אפי' חב לאחרים יכול לזכות פיון דהוי פאילו העניים מממש תפסו
בידם ונהרי פל אדם יכול לזכות לעצמו אפי' הוא חב לאחרים אלא אפי' לפמש"ל בשם
הרמב"ן דאפי' אינו חב לאחרים אינו יכול לזכות לאחרים אלא היכא דאי בעי הוה זכי
לנפשי' מ"מ היינו ג"כ אם הוא זוכה בזכי' שהיא בתורת שליחות אבל בנ"ד דחשבי' לי'
פאילו העניים עצמם תופסים א"כ לא בעי' מיגו שהרי פל אדם יכול לזכות לעצמו אע"פ
שפגבאי זה יש בחי' עצמו שאינו יכול לזכות בו ור"ל לעצמו מממש מ"מ עוד בחי' עצמו
יש בו שיכול לזכות לו והם עניים ולגבי עצמו לא בעי' מיגו לומר מיגו דאי בעי הוי זכי
לעצמו מממש זכי לעצמו שהם עניים ומפיון שאינו יכול לזכות לעצמו מממש שהרי הוא
עשיר לא זכי גם לעניים שז"א פי לא בעי' מיגו אלא היכא דזכי לחבר' אבל בנ"ד דזכי
לעצמו שהם העניים לא בעי' מיגו נאפי' א"י לזכות לעצמו מממש זכי לעניים גם שהוא
חב לאחרים פגון שזוכה לעניי עירו וחב לעניים דעלמא ואע"פ שהוא עשיר ולא בעי'
מיגו הוא הדין והוא הטעם דגם לעני א' פרטי יכול לזכות שהרי הוא יד לכל עני ועני
וא"כ בנ"ד שנטל הגבאי השני רוכ"ס ואמר הרי הן לפלוני עני זכה לו ואינו יכול ליתנם
לאחרים פי הם של אותו עני מממש ומ"מ עדיין י"ל שאין זה ראיה כ"כ לנ"ד פי לא אמרו
יד עניים אנון אלא לעניי עירם פיון שהוא גבאי שלהם הוא יד שלהם אבל אינו יד לעניים
דעלמא ואפשר שלגבי עניי דעיר אחרת הוא כשאר פל אדם ובנ"ד שהגזבר אמר ה"ז
לפלוני עני מעיר אחרת פיון שאינו גבאי שלו ואינו רגיל ליתן לו צדקה אפשר שאינו
יד שלו ונהרי הוא אצלו כאדם דעלמא ומפיון שאין פאן מיגו פנ"ל לא זכה לו ויתנה
לעני הנמצא ראשון וצ"ע: אחר שכתבתי למעלה להביא ראיה לדעת הש"ך דגבאי הוא
ענין עדיף משליח מההיא דפועל שהוא יד בעה"ב דעדיף משליח לפי משמעות הגמ'
ובאמת שכ"ד הש"ך בח"מ סי' ק"ה סעי' א' ראיתי שבאו"ת חלק בזה על הש"ך והסכים
עמו בס' נתיבות משפט דפועל לא עדיף משליח ואינו יכול לתפוס לבע"ח במקום שחב
לאחרים ובמרדכי פ"ק דגיטין נסתפקו בזה מ"מ מש"ל הכל אמת גם אליביהו שבנדון
גבאי שהוא יד עניים אף הם מודים דעדיף משליח שהרי גם האו"ת דקמה בסי' קכ"ו
גבאי לגבי עניים פמו אפטרופוס דיתמי ובהד"א מבואר בשו"ע סי' ק"ה סעיף א'
שאפטרופוס יכול לתפוס בשביל יתומים אע"פ שהוא חב לאחרים וכ"ד פל הפוסקים
והוא מדברי תה"ד וקרא"ש משום דעדיף משליח וא"כ ה"ה בנ"ד דחזא מלתא היא
כמש"ל בין לשטת הפנ"י (שלדבריו הא בה"ת מממש שהרי מה דבעי' מיגו הוא כדי שלא
יהיה תופס לבע"ח כו' פנ"ל ובנ"ד הרי יכול לתפוס כו' ולא בעי' מיגו) ובין לדעת
הרמב"ן (דמשמע מיני' שאפי' במקום שאינו חב לאחרים א"א לו לזכות לאחר היכא
שאין מזכה משלו אא"כ [יש מיגו]).

מ"מ יודה בנ"ד פיון שהוא פמו זוכה לעצמו פנ"ל): סימן קצט שאלה מה שנת"ל [בתשו'
הקודמת שהיכא שיש מזכה לא בעי' שיהי' למי שמזכים על ידו מיגו דאי בעי הוה זכי
לנפשי' כו' דאע"פ שאין לו מיגו זכה כדמוכח מממש בשו"ע ח"מ סי' ק"ה סעי' ג'.

עדיין יש לשאול אי בעינן שיהיה עכ"פ מיגו להמזכה דאי בעי הנה מזכה חפץ זה למי שמזכים על ידו או לא בעי מיגו כלל ונ"מ בא' שהפריש צדקה ת"י [אינה] סף בבת אחת ליתנם לעניים ואח"כ זיכה ע"י עשיר מעות קצת מן הסף הנה לעני א' אי זכה העני או לא פי מה שמבואר בש"ע ח"מ סי' ק"ה סעי' ג' אינו מוכח אלא פשיש להמזכה מיגו דאי בעי הנה נותנו למי שמזכה ע"י דהתם מייירי בלנה או בסתם אדם שמזכה חפץ לאדם ע"י א' דודאי הגם שיש עליו בעלי חובות הנה יכול ליתנו למי שירצה הגם שאינו בע"ח שלו דהא ע"כ מייירי היכא דלא שיעבד מטלטלי אגב מקרקעי דאל"כ לא הנה מהני התפיסה ואפי' אם תפסו המלנה בעצמו היו מוציאים מידו והיו נותנין למי שהוא בע"ח מןקדם כמבואר בסי' ק"ד סעי' ה' א"ו מייירי במטלטלי שלא שיעבדם אג"ק וכן מוכח ממ"ש הסמ"ע סי' ק"ה שם דל"ד זיכה לבעל חובו אלא אפי' לאדם אחר כו' ע"ש וכיון שיש להמזכה מיגו דאי בעי הנה מזכה למי שמזכה ע"י יכול לזכות ע"י לאחר הגם שהוא חב לאחרים דלא גרע מהיכא שתופס הלה לבע"ח במקום שחב לאחרים שלא מדעת הלה דמהני אם יש מיגו להתופס כמ"ש שם סעי' ג' וה"ה הכא דיש מיגו להמלנה (ואפשר שהוא כש"כ וגם הרמב"ן ו"ל יודה בזה) אבל במקום שאין מיגו להמלנה לזכות וליתנו במתנה למי שמזכה ע"י אינו יכול לזכות ע"י לאחר הגם שאילו הנה נותן לאותו אחר ממש הנה זוכה מ"מ הוא אינו יכול לזכות לו וכגון בנ"ד שמיד שהפריש הנותן מעות אלו לצדקה אינו יכול ליתנם לעשיר ולכן אינו יכול לזכות ע"י עשיר לעני א' ואין העני זוכה ע"י הגבהת העשיר פיון שהעשיר הוא כמו תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים או כמו מלקט פאה לעני א' שלא זכה לו ואע"פ שיש פאן דעת אחרת מזכה מ"מ פיון שאותו המזכה אין לו מיגו ליתנו למי שמזכה ע"י לא מהני פנ"ל ויש סברא לומר ג"כ בהפך דכיון דיש דעת אחרת מזכה שאותו המזכה יש לו יד במעות הללו ויכול ליתנם למי שירצה מהני אפי' אין פאן מיגו ליתנם למי שמזכה ע"י שהרי בדוכתי טובא אשכחן דדעת אחרת מקנה אותן שאני כמ"ש בפ"ק דב"מ (די"א) ואדרבה יש כמו דמות ראיה לכאורה לסברא זו מסתימת לשון הטוש"ע סי' ק"ה סעי' ג' אם הלה אמר לאדם א' זכה בחפץ זה לפלוני כו' זכה לו ואין א' מבע"ח אחרים יכולים לגבות כו' ויש לפרש לשון זה דכל היכא שאילו הנה תופס אותו פלוני החפץ לא היו [יכולים] בע"ח אחרים להוציא ממנו מהני ג"כ תפיסה זו של האדם הא' שזכה לפלוני פיון שזכה ברשות הלה פן משמע לכאורה מסתימת לשון דאל"כ הנה להו לפרש וא"כ הרי יש ויש אופני' שאין הלה יכול ליתן החפץ במתנה למי שמזכה ע"י ואילו נתנו היו מוציאים אותו מידו הבע"ח האחרים ואעפ"כ אילו תפסום אותו פלוני המלנה אין יכולים להוציא מידו כמשי"ת וא"כ אם נאמר דגם מה שזיכה לו הלה ע"י אדם א' מהני הרי מבואר דגם שאין מיגו לא להמזכה ולא למי שמזכים ע"י מהני פשיש דעת אחרת מזכה והאופנים אלו הוא מ"ש בטוש"ע ח"מ סי' ק"ד ס"ו דלענין מה שקנה אח"כ הגם שכתב דאקני אין שייך דין קדימה ובע"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה אכל ודאי אילו נתנם במתנה לאחר מוציא מידו פיון שכ' לבע"ח שיעבד מטלטלי אגב מקרקעי ודאקני הרי הם פקרקעות שכ' דאקני כמ"ש בשו"ע סי' קי"ג וא"כ אם זיכה ע"י אדם א' לפלוני בע"ח שלו מטלטלי שקנה אח"כ הרי אין לו מיגו נגד בע"ח אחרים שכ' להם דאקני ואילו נתנם למי שמזכה ע"י היו מוציאים מידו ואעפ"כ אם תפסם פלוני הבע"ח א"י להוציא מידו וא"כ אם נאמר דזכה אותו האדם

לפלוני בע"ח כשצאמר לו הלנה זכה כו' מבואר דמהני דעת אחרת מזה אע"פ שאין להלנה ולמי שמוזכרים על ידו מיגו: ויש עוד אופן פנה והוא אפי' במטלטלי' שקנה כבר (או אפשר אפי' בקרקעות פשיטתו ושיחזיק בהו לצורך פלוני הבע"ח) וכשכתב לכל הבע"ח שיעבוד מטלטלי' אג"ק אלא שפולן זמן ביום א' דבכה"ג אם נתנו לאותו אדם שמוזכר ע"י במתנה נדאי דמוציאים מידו כל הבע"ח ואם תפס פלוני הבע"ח א"י הבע"ח האחרים להוציא מידו כמ"ש בש"ע סי' ק"ד.

ואם כן נאמר דמהני כשמוזכר הלנה אותן ע"י א' לבע"ח א' וא"כ מבואר דמהני דעת אחרת מזה אע"פ שאין להלנה ולמי שמוזכר ע"י שום מיגו שיוכל לזכות אותן למי שמוזכר ע"י אבל באמת אע"פ שסתמת לשון הטוש"ע יש לומר דקאי ג"כ על אופנים הנ"ל אבל המעיין ברמב"ם פ"כ מה' מלנה ה"ב שממנו מקור דין זה שכ' וכן אם אמר לו הלנה זכה בחפץ זה לפלוני כו' מבואר בעליל דקאי אמטלטלין שלא שיעבדם אג"ק כלל וכן נראה מהסמ"ע שכ' בס"ק ד' דאפי' זיכה לאדם אחר שאינו בע"ח זוכה וא"כ מבואר דמיירי במטלטלין שלא שיעבדו אג"ק וכן"ל וכן"ל יש לו מיגו ובאמת שמקור הדין בגמ' שלמד משם הרמב"ם דין זה א"א להוכיח משם כלל דאפי' היכא שאין מיגו להמוזכר יתנה יוכל לזכות פי עיי' מ"מ ולח"מ וב"י סי' ק"ה שדין זה נלמד מהא דאי' בגיטין (די"א) האומר תן שטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור לא יחזור לפי שזכין לאדם שלא בפניו כו' ובגמ' שמעת מינה התופס לבע"ח במקום שחב לאחרים קנה לא כל האומר תנו פאומר זכו דמי עכ"ל הגמ' וכ' המ"מ דמפאן מוכח דכל היכא דלנה אמר תנו זכה עכ"ל.

ר"ל דל"ד לשאר תופס לבע"ח שלא ברצון הלנה אבל ברצון הלנה זכה כמו במשנה הנ"ל שפיון שהאדון (שהוא כמו הלנה) אומר זכה להעבד (שהוא כמו המלוה) זכה אע"פ שהוא חב לאחרים ובכאן מבואר שהאדון (שהוא כמו הלנה) יש לו מיגו לזכות החפץ שהוא העבד למי שמוזכר על ידו שהרי יכול ליתן עבדו במתנה למי שירצה.

וכיון שיש לו מיגו יכול לזכות ע"י לאחר משא"כ היכא שאין לו מיגו א"א למשמע מינה ואדרבה לכאורה יש להפליא על המ"מ האיד' כ' שהרמב"ם למד מכאן דין זה דשאני הכא שפי' חב לאחרים דכאן היינו האדון וא"כ פיון שהאדון הוא עצמו המזכה ורוצה לחוב לעצמו פשיטא שיכול ומי יעבב על ידו ואין ללמוד מכאן כ"א שיוכל לזכות במקום שאינו חב לאחרים כלל דומי' דהכא שמה שחב לעצמו א"א לקרוא בשם חב לאחרים דא"כ כל נותן במתנה ומזכה ע"י אחר נאמר שהוא חב לאחרים וזה נדאי אינו והגמ' לא דיקמה זה לתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים אלא לס"ד דתנו לא הנה פזכה והאדון יכול לחזור וכשהוא חוזר אז הוי זה תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים ר"ל להאדון פיון שהוא חוזר בו ויכול לחזור מהדין אלא שזה תופס משא"כ למסקנא דתנו פזכה והוא נותן אין פאן חב לאחרים כלל אלא כשצאמר כל מזכה ע"י אחר ויותר פליאה בעיני על הלח"מ שם שכתב שמראיה הראשונה של המ"מ אין ראיה דשא"ה דאינו חב לאחרים כו'.

אבל מראי' הב' יש ראי' נהרי גם בזה אינו חב לאחרים כנ"ל ואין מפאן ראיה להיכא שחב לאחרים ובאמת י"ל שהרמב"ם למד דין זה מהא דקיי"ל המגביה מציאה לחבירו

קנה חבירו וקיי"ל דהתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא קנה וקש"א הלכתא אהלכתא ותירצו התוס' דהא דתופס לבע"ח לא קני היינו פשאין לו מיגו לזכות לנפש' אבל היכא שיש לו מיגו כמו במציאה זכי לחבירו וא"כ כמו דמהני מיגו של התופס אע"פ שתופס שלא ברצון הלנה ה"ה וכש"כ דמהני מיגו של המתפס והמזפה שהיא הלנה שגם מי שמתפס ע"י הוא תופס ברצון שאע"פ שאין להתופס מיגו לזכות בו מצד עצמו ולא ברצון הלנה הרי ברצון הלנה יכול הוא לזכות בו וכאן הלנה מרנצה לזכות פלוני ע"י וגם הוא מרנצה ויש פאן מיגו פן הנה נראה לכאורה אלא שמי יבא אחר המ"מ בנדאי ידע איהו טפי מינן וכ' שהרמב"ם למד משם אבל מ"מ גם לפ"ז א"א להוכיח משם אלא היכא שיש להתמזפה מיגו דאי בעי הנה מזפה למי שמתמזפה ע"י לו ממש ומיגו דאי בעי הנה מזפה לו מזפה ג"כ ע"י לאחר אבל היכא שאין לו מיגו זה אין להוכיח מזה שיוכל לזכות במקום שחב לאחרים וא"כ בשאילתינו שמי שהפריש מעות צדקה א"י לזכות להעשיר וליתנם לו ממש: א"כ אין להוכיח שיוכל לזכות ע"י לעני ניש לכאורה להביא רא' דלא (מצאו) (מצוי) לזכות ע"י מהא דפיאה פ"ד מ"ט הנ"ל מי שלקט את הפיאה (ופירש"י אדם דעלמא שאינו בעל השדה דאילו בבעל השדה לא אמר ר"א זכה דליפא פאן מיגו דאי בעי הנה זכה לנפש' דאפי' הוא עני מוזהר הוא שלא ללקט פיאה שלו) ואמר ה"ז לפלוני עני רא"א זכה לו וחכ"א יתננה לעני הנמצא ראשון.

והר"ש והרא"ש בפי' המשניות שם השיגו על רש"י משום דלענולא דקיי"ל פנותי' דמחלוקת ר"א ונחכמים במעשיר לעני ופליגי אי אמרינן תרי מיגו א"כ מתוקמא אפי' בבעה"ש מיגו דאי בעי הנה מפקר נכסי' ושודה זו בכלל ואז הנה מותר לו ללקט פאה ממנה ומיגו דאי בעי הנה זכה לנפש' כו' ולחכמים דס"ל דתרי מיגו לא אמרי' א"כ הנה פאילו אין לו מיגו ולכן לא זכה לו ועיין בש"מ שישבו ד' רש"י ועכ"פ יש להוכיח מכאן דאפי' ביש פאן מזפה בעי' מיגו דהא בעה"ש הוא המזפה וגם הזוכה בשביל אותו העני וא"כ הנה כמו דעת אחרת מזפה ואי בשיש דעת אחרת מזפה לא בעי' מיגו א"כ עדיפא ה"ל לר"ש ורא"ש לאקשוני אפירש"י דבבעל השדה אפי' חכמים מודו דזכה לענולא ומדלא קאמרי' הכי אלא דבהא פליגי ר"א ונחכמים ולחכמים לא זכה משום דתרי מיגו לא אמרי' וליפא פאן מיגו א"כ ש"מ דאפי' בשיש דעת אחרת מזפה לא בעי' מיגו א"כ עדיפא לקושטא דמלתא אין זה ראיה פלל כי בעה"ש לענין פאה אין לקרותו מזפה פלל משום שאין לו אפי' טובת הנאה בהן פדתנן בפ' בתרא דנדריים (דפ"ג ב') קונם שאיני נהנה לבריות כו' יכול הוא ליהנות בלקט שכחה ופיאה והיא הלכה פסוקה בי"ד סי' רל"ד סעי' ה' והטעם פיון דכתי' בו תעזוב יתירה אין להפעלים בהם שום טובת הנאה ונדמי להפקר ממש כמ"ש הש"ך שם שלמד הפקר מזה וא"כ אין שייך לקרוא לבעה"ש מזפה פיון שאין לו יד בזה פלל משא"כ במעות צדקה שיש להפעלים טובת הנאה בהן ליתן למי שירצה ומ"מ נ"ל דבצדקה אין שייך לומר דעת אחרת מזפה פיון שפכר התנדב אותם לצדקה שוב אינן שלו וכיון דליפא מיגו א"א לזכות ע"י עשיר משא"כ למתפס לבע"ח ע"י א' אף שהם משועבדים אג"מ מ"מ פיון דקיי"ל פרכא דבע"ח מכאן ולהבא הוא גובה א"כ עד שייגבה אותן הבע"ח הם שלו ויכול ליתן אותם מתנה ע"מ להחזיר וא"כ יש לו מיגו: שוב הקשה לי א' עמש"ל דבצדקה בעי' מיגו שאין ללמוד זה מההיא דפיאה דשא"ה שא"א לעני לזכות בעצמו ואם פן אינו נק' תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים כו' כי

אינו חב פיון שְהַעֲנִי לֹא יָכוֹל לִיקַח בְּעֶצְמוֹ וְאִמְרָתִי לְשִׁטַּת הַרְמָב"ן דְּאִפִּי הֵיכָא דְלֹא חָב בעי' מִיגוּ וְדָאֵי דְאִין בְּדַבְרֵיו כְּלוּם: הַלְכוֹת מִיִּלָּה סִימָן ר א מה שְהַקְשָׁה לְרוּמ"ע עמ"ש בְּשֵׁבֶת ס"פ ר"א דְמִיִּלָּה בְּנוֹסַח מִיִּלַּת הַגו"ע שְׁאֵלְמָלֵא דָם בְּרִית לֹא נִתְקַיְיְמוּ שְׁמַיִם וְאָרֶץ שְׁנֵאָמַר אִם לֹא בְרִיתִי יוּמָם וְלִיִּלָּה יִרְמִיָּה ל"ג.

דְּהָא ספ"ג דְנִדְרִים (דל"ב א') אָמְרִינוּ וּפְלִיגָא דר' אֶלְעָזָר דס"ל דָּאִם לֹא בְרִיתִי יוּמָם וְלִיִּלָּה קָאֵי עַל הַתּוֹרָה וּא"כ לְדַבְרֵיו לֹא שְׁיִיָּד בְּנוֹסַח הַמִּיִּלָּה שְׁאֵלְמָלֵא דָם בְּרִית לֹא נִתְקַיְיְמוּ שְׁמַיִם וְאָרֶץ כו'. נלע"ד דְאִינוּ פִּן כִּי גַם עֶסֶק הַתּוֹרָה תְּלוּי בְּבְרִית מִיִּלָּה כְּמִבְּנוֹאֵר בְּגִמְרָא פ"ב דְחֻגִיגָה (ד"ג ע"א) וּא"ר אֲמִי אִין מוֹסְרִין ד"ת לְכוּשֵׁי שְׁנֵאָמַר לֹא עָשָׂה כֵּן כו' וע"ש בְּתוֹסְפוֹת ד"ה אִין מוֹסְרִין וְעֵינִן בַּמַּד"ר פ' מְשֻׁפְּטִים פ"ל (דף קמ"ו א') הַה"ד מְגִיד דְבְרֵיו לִיעֲקֹב כו' לֹא עָשָׂה פִּן כו' וּמְבֹאֵר שֶׁם יוֹתֵר בַּמַּד"ר פ' מְשֻׁפְּטִים שֶׁם דְּקַמ"ו ג' ד"א וְאֵלֶּה הַמְשֻׁפְּטִים הַה"ד מְגִיד דְבְרֵיו לִיעֲקֹב פַּעַם אַחַת אָמַר לוֹ עֲקִילָס לְאַנְדְרֵינּוֹס הַמְלִיךְ כו' אִינוּ יָכוֹל לְלַמּוֹד תּוֹרָתוֹן אִם לֹא מִלְּשָׁפֵן כְּתִיב מְגִיד דְבְרֵיו לִיעֲקֹב כו' יַעו"ש וְכֵן מְשֻׁמַּע עוֹד בַּמַּד"ר פ' בֵּא פִי"ט גְּבִי זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח נִתְּנוּ עֲצָמָן וּמְלוּ כו' לְקַיְיִם מ"ש מְגִיד דְבְרֵיו לִיעֲקֹב כו' מְסוֹתוֹרֵיו כו' וְהֵינּוּ כַּמ"ש בַּמַּד"ר פ' וַיֵּרָא פִּמ"ט כְּתִיב סוּד ד' לִירְאִיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם אִיזְהוּ סוּד ד' זֹו מִיִּלָּה גַם בְּסִפְרֵי הַזִּנְהָר פ' אַחְרֵי דַע"ג א' ע"פ מְגִיד דְבְרֵיו לִיעֲקֹב מְבֹאֵר כְּדַבְרֵי הַמַּד"ר פ' מְשֻׁפְּטִים דְּקַמ"ו ג' פִּנ"ל יַעו"ש וְלָכֵן אָף לר' אֶלְעָזָר דספ"ג דְנִדְרִים שְׁפִיר שְׁיִיָּד לֹאמַר כְּנוֹסַח הַמְבֹאֵר בְּשֵׁבֶת ס"פ ר"א דְמִיִּלָּה גַם לְעַנְנֵי בְּרַהֲמ"ז אָמְרִינוּ וְצָרִיף שְׁיִקְדִים בְּרִית לְתוֹרָה פ"ז דְבְרִכּוֹת (דמ"ח ע"ב).

וְעוֹד דְּהָא ספ"ד דְמַגְלָה (דל"א ב') אָמְרִינוּ שְׁאֵלְמָלֵא מַעֲמָדוֹת לֹא נִתְקַיְיְמוּ שְׁמַיִם וְאָרֶץ שְׁנֵאָמַר אִם לֹא בְרִיתִי יוּמָם וְלִיִּלָּה חֻקוֹת שְׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי וְהַנְּאָמַר דְּפְלִיגָא עַל סְתָמָא דְגִמְרָא ס"פ ר"א דְמִיִּלָּה וְע' שֵׁבֶת פָּרָק בַּמ"מ (דל"ג א') ע"פ אִם לֹא בְרִיתִי מְפָרְשׁוּ עַל הַתּוֹרָה וְכֵן ר"פ לְפָנֵי אִידֵיהֶן (ד"ג ע"א).

גַּם דְבְרֵי ר"א הֵם כַּמ"ש בַּמַּד"ר ר"פ בְּחֻקוֹתֵי ע"פ אִם בְּחֻקוֹתֵי תְּלִכוּ חֻקִּים שְׁבָהֶם חֻקוֹתֵי אֵת הַשְּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ שְׁנֵאָמַר אִם לֹא בְרִיתִי יוּמָם וְלִיִּלָּה חֻקוֹת שְׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי וְהִנֵּה בְּכַרְפַּת שְׁאֵחַר הַמִּיִּלָּה אָנוּ אוֹמְרִים וְחֻק בְּשֵׁאֲרוּ שֶׁם וְכַמְבֹּאֵר בְּשֵׁבֶת שֶׁם וּפִי הַרְד"א (דף קי"א א') וְאָמַר חֻק שְׁאִין בְּהַ טַעַם יָדוּעַ אֵלֵּא גְזֵרַת מְלִיךְ וְכֵן נֶאֱמַר עֲלֵיהֶּ אֲשֶׁר כָּרַת אֵת אַבְרָהָם כו' וְיַעֲמִידָהּ לִיעֲקֹב לְחַק וּא"כ הִיא רֵאשִׁית כָּל הַמְצֻוֹת הַנִּק' חֻקִּים שְׁבָהֶם חֻקִּים שְׁמַיִם וְאָרֶץ שְׁלֹכֵן נֶאֱמַר אִם לֹא בְרִיתִי כו' חֻקוֹת שְׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי לְכֵן שְׁפִיר שְׁיִיָּד זֶה בְּנוֹסַח הַמִּיִּלָּה לְכֹלֵי עֲלָמָא: סִימָן רֵא שְׁאֵלֶּה תִּינוּק שְׁנִמּוּל כְּהַלְכָתוֹ וְאַחַר זְמַן חֲזַר הָעוֹר וְכִסָּה כָּל הַחוּט הַסּוֹבֵב וְנִדְבַק שֶׁם מְאֹד בְּכָל הַחוּט בְּכָל גּוֹבְהוּ וְכָל הַקִּיפּוֹ אִף בְּבִשָּׁר אֲשֶׁר בְּרֵאשׁ הַגִּיד לֹא נִדְבַק הָעוֹר כִּלְלֵי וְכַשְׁמֵתְקִשָׁה נִרְאָה כָּל הַבִּשָּׁר אֲשֶׁר בְּרֵאשׁ הַגִּיד וּפַעַם א' תִּיקְנוּ זֶה ע"י שְׁדַחְתְּקוֹ אֵת הָעוֹר מֵעַל הַחוּט בְּכַח וְנִקְלַף מֵהַחוּט לְגִמְרֵי וְהִנֵּה מִזֶּה צִעַר גְּדוֹל לְתִינוּק וְכַמְעַט יֵצֵא דָם וְאַח"כ חֲזַר הָעוֹר וְנִדְבַק בְּכָל הַחוּט כְּמִקְדָּם אִם צָרִיכִים לְחֲזוֹר לְדוֹחְקוֹ מֵעַל הַחוּט: הִנֵּה בְּפִלּוּגְתָא דְבֵין שְׁמוּאֵל וּמִתְנִיתָא דְרִשְׁבָּ"ג כ' הַב"י ב"ד ס"י רס"ד שְׁהָרִי"ף וְהָרֵא"ש לֹא הִכְרִיעוּ בְּזֶה כְּלוּם.

אֲבָל דְבְרֵי הַרְמָב"ם נִרְאָה שֶׁהֵם כְּדַבְרֵי שְׁמוּאֵל כו' וְדִלָּא כְּרַבִּינוּ יְרוּחָם שְׁפָסַק כְּרִשְׁבָּ"ג עַכ"ל אֲכֵן בְּתִשּׁוּי הַרְדְּב"ז ח"ה (דְּפוּס סְדִילְקָאוּ) ס"י ש"א קע"ג כ' לְפָסוּק כְּרִשְׁבָּ"ג פִּיוֹן

דְּהוּי בְּמִיּוּדֵי דְרַבְנָן וְעוֹד טַעַם כּו' ע"ש וע' לְקַמֵּן שׁכ"ד הַסֵּמ"ג וְקִיצוֹר פְּסָקֵי הָרָא"ש (וְדַעַת הַסֵּמ"ק מִשְׁמַע פְּשׁוּמוֹאֵל) וּכ"פ בְּבַה"ג ה' מִיֵּלָה שְׁפַתְבָּ עַל דְּבָרֵי רַשְׁבֵּי"ג וְכֵן הִלְכָה וְהִנֵּה הָא דפִּירֵשׁ"י בְּמַשְׁנֵה וְאִם הָיָה בְּעַל בְּשָׂר מִתְקַנּוּ וּמִשְׁפַּע בְּאִיזְמַל כּו' נִרְאֶה לְכַאוּרָה דְּהֵינּוּ הָךְ דִּינָא דְשִׁמוּאֵל אוֹ דְרַשְׁבֵּי"ג לְכָל מַר כְּדָאִית לִיהָ לְשִׁמוּאֵל מִיְיָרֵי הַמַּשְׁנֵה בְּנִרְאָה וְאִינוּ נִרְאֶה דְאָמַר דְצָרִיף לְמוֹל דְּהֵינּוּ מ"ש רַש"י וּמִשְׁפַּע בְּאִיזְמַל כּו' וְלְרַשְׁבֵּי"ג מִיְיָרֵי בְּאִינוּ נִרְאֶה מְהוּל דְּהָא מ"ש רַש"י בְּפִי קָטָן הַמְסַנְרָבֵל הַנּוֹז' בְּדָבָרֵי שְׁמוּאֵל וְרַשְׁבֵּי"ג וְנִרְאֶה כְּמַכְסֵהוּ הוּא כְּעֵנִין מ"ש בְּמַשְׁנֵה וְאִם הָיָה בְּעַל בְּשָׂר וְנִרְאֶה אוֹתוֹ בְּשָׂר שְׁלִמְעָלָה מְעַרְלָתוֹ כּו' כְּאִילוּ אוֹתוֹ בְּשָׂר חוּזָר וְחוּפָה כּו' וְעוֹד דְּהָא הֵינּוּ בְּעַל בְּשָׂר הֵינּוּ מְסַנְרָבֵל בְּבְשָׂר וְכַדפִּירֵשׁ"י שְׁשָׁמֵן וְעַב וּכ"כ בְּמַשְׁנֵה שְׁהֵיָה שְׁמֵן כּו' וְכֵן בְּעָרוּף עָרָף סָרְבֵל פִּי מְסַנְרָבֵל מְסַנְרָבֵל בְּבְשָׂר כּו' וְכֵן מִשְׁמַע בְּסֵמ"ג בְּמ"ע דְּמִיֵּלָה (ס' כ"ח) שְׁהֵבִיא רַק הַבְּרִייתָא תַנָּיָא רַשְׁבֵּי"ג אוֹמַר קָטָן הַמְסַנְרָבֵל בְּבְשָׂר כּו' ע"ש וְלֹא הֵבִיא דִין הַמַּשְׁנֵה כְּלָל וְאִם הָיָה בְּעַל בְּשָׂר אֵלְמָא דְּהָא דְרַשְׁבֵּי"ג הוּא פִי דִין הַמַּשְׁנֵה וּמְקוּר דְּבָרֵיו מְבַה"ג ה' מִיֵּלָה שָׁם שִׁג"כ לֹא הֵבִיא דִין הַמַּשְׁנֵה רַק דְּבָרֵי שְׁמוּאֵל וְרַשְׁבֵּי"ג: וְהָא דְּבְמַשְׁנֵה תַנּוּן מִתְקַנּוּ מְפָנֵי מְרֵאִית הָעֵין וְאִילוּ בְּהָא דְרַשְׁבֵּי"ג וְדְשִׁמוּאֵל נִזְכַּר צָרִיף לְמוֹל.

מ"מ הַפֵּל א' דְּהָא מְוַכְרַח דְצָרִיף לְמוֹל הֵינּוּ רַק מְדַרְבְּנָן פִּינוּ דְכִבְרָה גִּימּוּל כְּדָאִיתָא בִּיבְמוֹת (דע"ב) דְאֵפִילוּ מְשׁוּף חָשׁוּב מְהוּל מְדַאוּרֵייתָא ע"ש: וּמְשׁוּף הֵינּוּ בְּמִשְׁמַע שְׁנִדְבָקָה עָרְלָתוֹ לְהַעֲטָרָה וּכ"ש הָכָא דְאִינוּ רַק חוּפָה וְנִרְאֶה כְּמַכְסֵהוּ מִשְׁמַע שְׁאִינוּ דְבוּק רַק שְׁמַכְסֵהוּ אָבֵל כּוֹלִים לְהַמְשִׁיכָה מְהַעֲטָרָה בְּלִי שְׁיִצְטָרְכוּ לְקוּלְפָה וּלְהִסִּיר הַדְּבָק כִּי אִינְהוּ מְוַדְבָּקֵת כְּלָל רַק שְׁמַכְסֵהוּ כְּלָלֵהוּ בְּעֵלְמָא וְא"כ קִיל מְשׁוּף (וּבמ"א פְּתַבְתִּי דְּמְשׁוּף ג"כ י"ל אע"פ שְׁאִינוּ נְדָבָק) וּמִש"ה שְׁיִיף ע"ז מְפָנֵי מְרֵאִית הָעֵין (וְגַם מוּכַח מְדַבְרֵי סֵמ"ג הַנִּל דְּהִלְכָה פְּרַשְׁבֵּי"ג.

דְּהָא לֹא הֵבִיא דְבָרֵי שְׁמוּאֵל כְּלָל רַק דְּבָרֵי רַשְׁבֵּי"ג דְאִם אִינוּ נִרְאֶה שְׁהוּא מְהוּל כּו' וְכֵן פְּסָק ג"כ בְּקִיצוֹר פְּסָקֵי הָרָא"ש ס' ט' בְּהַדְיָא פְּרַשְׁבֵּי"ג) וְכֵן מִשְׁמַע לְכַאוּרָה בְּפִי הַמַּשְׁנֵיּוֹת לְהַרְמַב"ם שְׁהֵרֵי עַל דִּין הַמַּשְׁנֵה כ' וְהַעֲקֹר שְׁיִבְנוֹקֵר כּו' וְהֵינּוּ דִינָא דְרַשְׁבֵּי"ג וְדְשִׁמוּאֵל מִשְׁמַע דְּמ"ש בְּמַשְׁנֵה הֵךְ דְּבְמַתְנִיתָא דְרַשְׁבֵּי"ג וּבְדְשִׁמוּאֵל וְכֵן מִשְׁמַע בְּקִיצוֹר פְּסָקֵי הָרָא"ש שְׁהֵבִיא רַק הַדִּין דְרַשְׁבֵּי"ג וְלֹא הַזְכִּיר דִּין הַמַּשְׁנֵה כְּלָל: אֲמַנְם מְדַבְרֵי הַרְמַב"ם בְּחִיבּוּרוֹ פ"ב מַה' מִיֵּלָה דִין ה' מְבֹאָר שְׁעֵשָׂה מְזָה שְׁנֵי חֲלוּקוֹת מְדַכ' אִם בְּעַת שְׁיִתְקַשְׁהָ נִרְאֶה שְׁהוּא מְהוּל א"צ כְּלוּם וְצָרִיף לְתַנּוּן אֵת הַבְּשָׂר מְכָאן וּמְכָאן מְפָנֵי מְרֵאִית הָעֵין אֲשֶׁר זָהוּ ל' הַמַּשְׁנֵה מִתְקַנּוּ מְפָנֵי מְרֵאִית הָעֵין הָרִי דְמְפָרֵשׁ דִּין הַמַּשְׁנֵה שְׁהוּא כְּעֵנִין שִׁא"צ לְמוֹלוֹ וְדִין דְרַשְׁבֵּי"ג וְדְשִׁמוּאֵל פִּי אַח"כ וְאִם בְּעַת שְׁיִתְקַשְׁהָ לֹא נִרְאֶה מְהוּל חוּזָרִין וְקוּצְצִין כּו' וְהַכ"מ כ' דְּלְהַרְמַב"ם מִיְיָרֵי דִין הַמַּשְׁנֵה בְּאִינוּ נִרְאֶה מְהוּל וְצ"ע"ג דְּמְדַבְרֵי הַרְמַב"ם מוּכַח בְּהַדְיָא לְהִיפָף ע"ש וּמ"ש הַרְמַב"ם דְּגַם כְּשִׁצְרִיף לְמוֹלוֹ הוּא רַק מְד"ס אִינוּ מְדִין הַמַּשְׁנֵה כְּמוֹ שְׁפִי הַכ"מ אֵלְמָא זָה יֵצֵא לוֹ מְסוּנְגִי דִּיבְמוֹת גְּבִי מְשׁוּף כְּנ"ל וְצ"ל שְׁיֵצֵא לוֹ לְהַרְמַב"ם לֹא מְשׁוּף ע"ש וְלֹא מְשׁוּף אִינוּ הָא דְרַשְׁבֵּי"ג וּשְׁמוּאֵל מְשׁוּם דְּהֵם אָמְרוּ צָרִיף לְמוֹלוֹ מִשִׁא"כ בְּמַשְׁנֵה נִז' רַק מִתְקַנּוּ מְפָנֵי מְרֵאִית הָעֵין וְלָכֵן פִּי מִתְקַנּוּ לֹא שְׁיִתְקַשְׁהוּ הַבְּשָׂר כ"א תִּיקוּן בְּעֵלְמָא כְּדָפִל בְּתַה"ד ס' רס"ד לְדַחֲנוּק הָעוֹר לְאַחוּרֵיו וְיִקְשׁוֹר אוֹתָהּ סְבִיב הַגִּיד כּו' וְא"כ מְדַאִינוּ צָרִיף לְמוֹל מְוַכְרַח דְּמִיְיָרֵי כְּשִׁנִּירְאֶה מְהוּל בְּעַת שְׁיִתְקַשְׁהָ וְלֹא מִיְיָרֵי בְּגוּנוּא דְשִׁמוּאֵל וְרַשְׁבֵּי"ג וְכֵן הוּא בְּתַה"ד שָׁם דְּמַה"ט

חלקינהו הרמב"ם לב' ג'ונני והנה בטוי"ד ס"י רס"ד ג'משף ג"כ אחר לשון הרמב"ם ועשה מזה שני חלוקות אלא דנראה מדבריו דגם בדין המשנה צריך לתקן בפשר באינמל ולא פדעת הרמב"ם שא"צ רק] לדחוק כו' ע"ש בב"ח וכן מבואר ברבינו ירוחם נתיב א' סוף ח"ב וכו' הב"ח שפן משמע מפירש"י דכ' בדין המשנה מתקנו ומשפע באינמל כו' וגרם לו שהבין מפירש"י דהמשנה מייירי בנראה מהול שהוא מתקשה וכן כ' בתה"ד ס"י רס"ד אכן באמת נלע"ד דמשמע יותר דלפרש"י המשנה היינו דינו דרשב"ג ושמואל כמ"ש התה"ד שם בתחלה ונ"ל ואם הנה אמר דפרש"י במתני' קאי אאינו נראה מהול כשמתקשה אתי שפיר עכ"ל דכך מוכרח ודאי מלשון הסמ"ג פנ"ל מדלא הביא דין המשנה כלל רק דין דרשב"ג וכן גם הסמ"ק סי' קנ"ז לא הביא דין המשנה כלל רק הא דשמואל א"כ מוכח דהמשנה ודשמואל ורשב"ג חד דינא הוא (רק משמעות הסמ"ק שפוסק כשמואל) וגם בתה"ד כ' שפן משמע מדלא כ' החיבורים שגם בנראה מהול כשהוא מתקשה צריך שום תיקון כו' אלא דאח"כ נטה מזה דא"כ אמאי נקט במתניתין צריך לתקן מפני מראית העין ושמואל נקט צריך למול כו' ומדברי הכ"מ מוכרח דאין פדאי לדחוק מחמת זה שהרי הביא מראה מקום למ"ש הרמב"ם דצריך למול מד"ס ממ"ש במשנה מתקנו מפני מראית העין הרי ס"ל דמ"ש מתקנו מפני מראית העין זהו מ"ש שמואל ורשב"ג צריך למול כו' ואע"ג שפירושו בהרמב"ם דוחק וכמ"ש התה"ד דהרמב"ם חלקינהו לתרי ג'ונני עכ"פ נשמע דאין פדאי לחדש מחמת שינוי לשון זה חידוש דין דלפירש"י גם בנראה מהול כשמתקשה יהיה צריך לחתוך כו' א"ו לפירש"י וסיעתו הסמ"ג וסמ"ק דין המשנה ודין דשמואל ורשב"ג חד ג'וננא הוא וכן מבואר בהדיא בספר יריאים סי' י"ט ונ"ל תנאי אם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין וכמה בעל בשר אמר שמואל קטן המסורבל בבשר כו' ע"ש.

הרי בהדיא דשמואל ורשב"ג קאי על מ"ש במשנה אם היה בעל בשר מתקנו וגם בתה"ד הוכרח לדחוק דמתני' לפירש"י מייירי רק לתרומה ולהכי לא מיייתי ליה החיבורים וזהו דוחק גדול שיהיה אכילת תרומה חמור מעצם חיוב תיקון המילה ולא משמע פן ביבמות פרק הערל (דע"ב א').

והרמב"ם פ"ז מה' תרומות דין יו"ד פסק דמשוף אוכל בתרומה אף שמד"ס צריך שימול פעם שנייה וגם רש"י ותוספות דס"ל דאינו אנוכל מדרבנן היינו לפי שמדרבנן צריך שימול ויצא לנו מזה דלפירש"י וסיעתו בנראה מהול כשהוא מתקשה או בנראה ואינו נראה לרשב"ג א"צ אפי' לדחוק בבשר ע"ד שכ' הרמב"ם.

פי הרמב"ם כ' פן לפי פירושו דזהו דין המשנה משא"כ לפרש"י דהמשנה מייירי באינו נראה מהול כשמתקשה א"כ בג'וננא דאמר שמואל ורשב"ג א"צ למול לא נצרך שום תיקון כו' גם לפי התה"ד ברש"י יש לומר פן דזולת לתרומה א"צ שום תיקון כו' וע' בנקה"כ סי' רס"ד ג"כ כתב לפרש פירש"י לא כמו שפי', התה"ד ולפמ"ש י"ל יותר בפירש"י כמו שכ' התה"ד בתחלה פנ"ל והנה בנדון דתה"ד דאף כשהוא מתקשה אינו נראה רק ראש המילה עד שליש העטרה אעפ"כ מחשיב ליה נראה מהול ובנקה"כ הקשה הא זהו נראה ואינו נראה וע"ש מה שתירץ ולפמ"ש דהעיקר פהפוסקי' ברשב"ג בלאה"נ הדין אמת אף לכאורה יש להקשות ע"ז דהנה בתה"ד כ' אבל בנ"ד שפבר מהול פהלקתו

כו' והואיל ונראה מהול רק בראש העטרה ולמטה קצת נראה מהול קרינו ביה עכ"ל
 ולכאורה זהו ע"פ דעת החכם שבב"י סי' רס"ד דעטרה דלגבי מילה היא הפשר אשר
 בראש הגיד פולו עם החוט הסובב דלפ"ז פיון פשמתקשה נראה ראש המילה ה"ז נראה
 מהול בראש העטרה אבל לפמ"ש הבכ"ש במס' שבת פ' המילה דהחוט לבד מקרי עטרה
 והפשר המשפע נק' למטה מהעטרה וא"כ הרי העטרה פולה מכוסה וא"כ י"ל שזה נק'
 אינו נראה מהול ושמעתי מדודי הרב הג' מהרי"ל זצ"ל ששמע מאחיו רבינו הג' נ"ע
 שהט"ז באה"ע סי' ה' ס"ל ג"כ כהבכ"ש והוא שם בט"ז סק"ב וע' ביבמות (נ"ה ב')
 פירש"י עטרה ראש הגיד הוא ואינה מן הגיד אלא פשר ול' רמב"ם פ"א מהא"ב פיון
 שהכניס ראש העטרה כו' משמע לכאורה פשטת החכם שבב"י אמן (בנדה י"ג) משמע
 בגמ' נרש"י פדברי הבכ"ש ולכאורה הנה נראה שזהו מחלוקת בירושלמי דאיתא
 בירושלמי ביבמות פ' הערל ובשבת פ' המילה אלו הן ציצין המעכבין את המילה כו' ר'
 אבינא בשם רבי ירמיה בחנפה רוב גובהה של עטרה ר' יוסי בן יוסי אומר בחנפה רוב
 גגה של עטרה וכ' בקה"ע ומיקל מראבינא ואינו מצריף גילוי כל העטרה והשתא י"ל
 דהקולא היא דגם הגג שהוא הפשר שלמעלה מהחוט מצטרף להחוט שהוא עיקר העטרה
 ואינו נק' רוב גובהו אא"כ הוא רוב גובהה של הפשר עם החוט ולא רוב גובה החוט לבד
 מיהו אפ"ל דרוב גגה היינו רוב הקיפה אכן באמת י"ל דנ"ד אין שייך לזה דאף אם
 התה"ד סובר ג"כ כהבכ"ש דלגבי ציצין המעכבין את המילה הוא תולה בהחוט מ"מ
 הקא שפכר נמול פהלקתו פ"א וכל הענין אינו רק מדרבנן שפיר י"ל דאף כשהחוט פולו
 מכוסה פיון שנראה ראש המילה עד שליש הפשר שבראש הגיד נראה מהול קרינו ביה
 דהא אפילו לפ"ד החכם שבב"י הרי חופה רוב גובהה של עטרה ורוב הקיפה ואפ"ה
 חשיב לי' התה"ד נראה מהול מטעם הנ"ל א"כ גם להבכ"ש אין לחלק דשפיר נק' נראה
 מהול שהרי הערלה חופה ג"כ כל פשר שבראש הגיד וע"י המילה הוא מתגלה הפשר
 א"כ נק' נראה מהול ומ"ש והואיל ונראה מהול בראש העטרה כו' היינו משום דגם פשר
 זה נק' עטרה בלשון העולם ואע"פ שהט"ז סי' רס"ד סק"ט השיג על תה"ד פכר דחה
 דבריו בנקה"כ וכ"ש לפמ"ש"ל דרש"י מיקל טפי מהרמב"ם וגם דהרבה פוסקים
 ראשונים ואחרונים ס"ל פרש"ב"ג ודאי אין לזוז מדעת תה"ד והש"ע: ועפ"ז נבואה
 לשאילתינו דהנה בנ"ד כל העטרה זולת החוט מגולה בעת שנתקשה וא"כ עדיף מנדון
 תה"ד.

אלא שמ"מ י"ל דכאן גרע פי כאן הפשר חופה ומנדבק ממש לכל החוט משא"כ בנדון
 דתה"ד משמע שאינו נדבק ממש כ"א שמכסהו פלבוש הן אמת שנת"ל דאפילו בדבוק
 ממש אין הנשש רק מדרבנן דעיקר הטעם דהוי דרבנן הוא כמ"ש הרמב"ם פ"ב מה'
 מילה דין ה' אבל מן התורה אע"פ שהוא נראה כערל הואיל ומל אין צריף למול פעם
 שניה עכ"ל וא"כ גם כשנדבק ממש שייך לומר פן הואיל ומל כו' וכן משמע מהסוגיא
 דיבמות (דע"ב) דמשוה אוכל בתרומה ומשמע אפילו נדבקה ערלתו דאל"כ ה"ל לפרש
 ועוד דבתוספתא דשבת (פי"ו) המשוה כו' ואח"כ תני קטן המסורבל כו' משמע דהם ב'
 ענינים ומשוה היינו שנדבק ומש"ה פליג ר' יהודה דמשוה לא? מול מפני שפכה היא לו
 דכינון שפודבק להעטרה א"א לחתוף פן יחתוף ג"כ פשר הגיד משא"כ במסורבל לא
 פליג ר' יהודה אדרש"ב"ג דאם נראה ערל בשעה שמתקשה מלין אותו והיינו משום דשם

ליפא ספנה פיון שאין מנדבק יכול לימשך הבשר מראש העטרה ולחנותכו בפ"ע מפאן ומפאן שלא יגע בבשר הגיד וכן משמע ג"כ מדברי הפוסקים דהב"ח ס"י רס"ד הביאו הש"ך סקי"א כ' מיהו היכא שנולד מהול אבל לא לגמרי שהעור חנפה העטרה רוב גובהה או רוב הקיפה כו' דע"כ לא קאמרינו כו' אלא פשנמולו תחלה פהלקתן עכ"ל מבואר בהדיא דבנמולו תחלה פהלקתן אף שאח"כ נדבק העור דומיא דמי שנולד מהול אבל לא לגמרי דשם העור מנדבק א"צ למול פשנראה מהול קצת בעת קשוייו כו' וע' במ"ש הט"ז ס"י רס"ד ומסתפקא לי כו' והשאגת ארי' פשט ספיקו להקל דמדברי הש"א מוכח דכל שא"צ למול רק מדרבנן דהיינו משום שפבר נמול פהלקתו פ"א אזי הדין כמ"ש התה"ד דכשנראה מהול קצת בעת קשוייו א"צ למול וכן משמע ג"כ בתשו' מים רבים חי"ד סי' תמשים שהרי שם נסתפק שפא מעיקרא לא נמול פדין שמעיקרא לא חתכו הערלה פשיעור שצריף א"כ משמע דהבשר החנפה הנה דבוק ממש להחוט דאם אינו דבוק פלל מנ"ל לומר שפא לא חתכו פדין (דאף לפ"ד החקמת אדם דאם החיתוף קטן ביותר אף שגילה העטרה ע"י הפריעה ה"ל ציצין המעפבין כו' מ"מ מנ"ל להחזיק ריעותא לומר שלא חתכו פשיעור פיון שהעטרה פולה מגולה רק הבשר מכסהו היינו דין קטן המסורבל שבגמ' דאין מחזיקין ריעותא שפא מעיקרא לא נמול פהלקתו) א"ו משמע שהבשר הנה דבוק בהחוט או יותר ואעפ"כ העלה שאם הנה פרוור להם שנימול פהגן מתחלתו אפ"י שלעת עתה נראה פערל אין צריף לחתוף בו פלוס כו' וכן ביאר שם אח"כ בפ"י דלאו דוקא במסורבל ומדולדל לבד מהני בדיקת הקישוי אלא ה"ה בכל ענין פשהריעותא נולד אחר שפבר נמול פהגן פעם א' וכוונתו נדאי דאפילו הבשר מנדבק ממש מהני בדיקת הקישוי.

ומעתה יש להסתפק אם בנד"ז צריכין עכ"פ לעשות התקון שכ' בתה"ד לדחוק העור לאחור' די"ל דלא הצריף פן רק בנדון שלו שאין פאב לתינוק מזה פיון שהעור אינו מנדבק משא"כ ה"א שהעור מנדבק ויהיה לו פאב שפא א"צ לזה פיון דמדאורייתא א"צ למול פלל רק מדרבנן הרי מוכח דלא החמירו רבנן פל שאינו נראה פערל בעת קישוייו ובס' מים רבים כ' עצהיו"ט יש לדחוק: אף נראה שדין זה מפני פשהר' ל סוף ה' מילה מעשה בנער פן שנה שחזרה העור של הפריעה וכסה רוב הגיד והראהו למהריסג"ל ואמר מתנירא אני להפריעו שנית כו' עד שאיקלע שם מהר"ז סג"ל שהיה מזהל אמן ומובהק ונהיה ממש בגיד ופתאום חזרה הפריעה למקומה עכ"ל.

הרי הצריכו לדחוק העור לאחוריו. רק שלהפריעו ממש לא רצה מהרי"ל וגם היו מתונים בזה עד שאיקלע אמן ומובהק כו' וי"ל הטעם שהצריכו לזה דאף לפמש"ל לפירש"י דכשנראה מהול בעת קישוייו א"צ שום תקון אפילו לא לדחוק העור כו' זהו במסורבל ומדולדל דבכה"ג מיי"ר רשפ"ג אבל בנדון שנדבק העור י"ל דהיינו משוף שביבמות (דע"ב) ושם לא נז' קולא זו דרשפ"ג דאף פשנראה ואינו נראה א"צ תקון ולכן י"ל דבכה"ג גם לפירש"י צריף לדחוק העור לאחוריו כו' אכן למול ממש י"ל דא"צ פל שנראה שליש העטרה מגולה בעת קישוייו פדמשמע מהב"ח ותשו' מים רבים הנ"ל הגם שי"ל שיש לחלק דמשוף חמיר טפי ממסורבל ולכן פל שחופה רוב העטרה צריף למולו מ"מ אין להחמיר בזה נגד הפוסקים המקילים דהא ר' יהודה אומר אפילו משוף לגמרי לא ימול מפני שפנה היא לו ונהי דקיי"ל פרבנן היינו במשוף לגמרי משא"כ פנראה

מהויל קצת בעת קישויו א"צ למול כפסק תשו' מים רבים ס"נ והב"ח וכן מבואר בהדיא במהרי"ל שלא רצה אפילו להפריעו כו' וכ"ש דא"צ לחתנה כו' אבל מ"מ יש לטרוח לדחוק העורר לאחוריו ולקולפו ממקום שנדבק אף יש להמתין על מוהל אופן ומובהק שהוא יתקן זאת כמ"ש במהרי"ל ולא דמי למסורבל דכשהיא דבוקה וכבר מל פ"א קשה מאד לחתנה כמ"ש בתשו' מים רבים סי' כ"ד ונ"ל כי איני יודע המציאות באיזו מקום יתכן לאחוז ולחתנה כי בשלמא פשהערה שלימה בקל אוחזים בה ומושכים אותה כפי הצורה וחותרים במקום שרוצים אבל בשכבר היא חתוכה ומתדקת עומדת על ראש הגיד איני יכול לצייר בדעתי המקום אשר יאחז בו כי ודאי צריכא מילתא למיבדקא יפה יפה בידיים ובמראית עינים כו' ולא יביאהו לידי סכנה עכ"ל ע"כ דוקא גבי משוה פליג ריה"ו ולא גבי בעל בשר וא"כ אפ"ל גם רבנו לא פליגי כל שאפשר לדחוק ע"י היד ולהפריעו שנית ועכ"פ אין להחמיר בו יותר מבבעל בשר שאינו מהודק: ונידון מ"ש בסוף ספר חקמת אדם שיש ראיה מיבמות (דע"א ב') דציצין של בשר הערה מעפבין אף אם נתגלה כל העטרה אח"כ ע"י הפריעה הנה ראיתו משם אינה ראיה כלל דאדרבה לפי שאברהם לא נצטוה על הפריעה מש"ה ציצין של בשר הערה מעפבין פינו דלא פרע אח"כ וע"ז אמרי' שם המול ימול כו' משא"כ אם פרע אח"כ: אפס מ"מ בלא ראי' לכאורה סברא הוא דבעור הערה צריף פרייתה דוקא ולא די כשמעבירו ע"י פריעה ומ"מ אינו מוכרח להיות כה"ג הציצין מעפבין דציצין המעפבין י"ל כשהן במקומן ולא כשהן שלא במקומן וכמו צואה שלא במקומה בגמ' דיומא (דף ל' ע"א) דשלא במקומה לא נפיש זוהמא.

(וכן שכבת זרע שלא במקומה לא מבשלא ביבמות ע"ו א') ורב חסדא שם ובפ"ג דברכות (דכ"ה ע"א) י"ל דיודה פאן פינושהציצין לא מדנפקין כלל בהעטרה ה"ל כערה על היד. ולכאורה יש ראיה מהתוספות דיבמות (דע"א ב') ד"ה סוף מילה שהביא החכ"א הפך מדבריו דנדחקו ר"ת ור"י ליישב הא דשנית.

והא דימול ימול ואמאי לא תירצו דשניהם קאי על ציצין דעור הערה אלא דהמול ימול מיירי גבי אברהם אבינו שלא נצטוה על הפריעה וא"כ הציצין דעור הערה מןדפקי' ממש על העטרה והאי דשנית דיהושע היינו אע"פ שגילה כל העטרה ע"י הפריעה עכ"ז מאחר שלא נכרתו ציצין דהערה אע"פ שאינן כלל על העטרה עכ"ז מעפבין א"ו משמע לכאורה דס"ל לר"ת ור"י דכה"ג לא מעפבי אא"כ נשאר ג"כ מעור הפריעה שלא פרע שם ואין העטרה מגולה אלא דא"כ עור הפריעה חמור עכשיו מעור הערה דכשנשארו ציצין מעור הפריעה ה"ל פלא מל משא"כ מעור הערה פינון שפרע אח"כ וג"ז אינו קושיא דהא דעור הפריעה היינו כשדבוק על העטרה ולא קלפוהו כלל משא"כ עור הערה שאינו מעפב זהו כשנפרע וסר פולו מהעטרה ומשום דלא נתקיים מצות פרייתה בהערה אין לחוש (את"ל דשלא במקומה לא מעפבא וא"כ עכשיו אינה פוסלת) דהא ערבי שנתגייר פשהוא מהול ג"כ לא נתקיים מצות פרייתה ואעפ"כ ס"ל לב"ה דא"צ להטיף וגם לב"ש דצריף להטיף הרי פאן עדיף מהטיף דחתכו רוב הערה וצ"ע בפוסקים דמלשון הרמב"ם פ"ב ממילה דין ג' משמע דציצין המעפבין היינו רק בעור הערה ור"ת בתוס' דיבמות הנ"ל פי' בהדיא דכמ"כ בעור הפריעה ולשון הרשב"א שם ציצין דפריעה דאינהו נמי מעפבי פן תירץ ר"ת ז"ל עכ"ל.

משמע דלולי ד' ר"ת אין מוכרח דאינהו מעפבי וא"כ לר"י בתוס' שם דתירץ בע"א אין הדין מוכרח ומתוס' דשבת (קל"ז ב') ד"ה מל משמע בפשיטות כמ"ש החכ"א ועיין תו"ט שם ס"פ המילה דדברי התוס' הנ"ל תלויים לגירסא א' שביבמות (דע"א) דמ"ד לא ניתנה פריעה לאברהם איתותב ובמ"א על המשניות פר"א דמילה כתבתי הרבה בדין זה ואח"כ נדפס תשובת מהר"ר יעקב מאיר ושם סי' כ"א הביא דברי החכ"א וחקלק עליו דדיעבד מהני כשע"י הפריעה נתגלה כל העטרה: סימן רב משנה ס"פ י"ט דשבת אלו הן ציצין המעפבין את המילה ציצין רצועות של בשר שנשארו מן הערלה: רש"י ויבין המשניות להרמב"ם ציצין הם קצוות של בשר החופה ראש האבר עכ"ל.

והרע"ב כתב ציצין כמין נימין של בשר שנשארו מן הערלה עכ"ל החליף לשון רצועות דפירש"י על נימין ובערוף ערוץ וז"ל אלו הן ציצין המעפבין את המילה תשובת רב האי גאון ואביו רב שרירא ז"ל בשר החופה את רוב העטרה דאמרתו אמאי אפקוהו בלשון ציצין כף הוא כל הבשר החופה העטרה אינו נקרא ציצין אלא אם ניטל מקצתו ושייר מקצתו הנה מעט והנה מעט נקראו אותן מעט הנותרים ציצין מפני שדומין לסנפירין ותרגום סנפיר ציץ עכ"ל עוד הביא הא דאיתא בשבת פרק המצניע (דף צ"ד סע"ב) צפון שפירשה רובה וציצין שפירשו רובן ופירש"י ציצין כמין רצועות דקות הפורשות מעור האצבע סביב הצפון עכ"ל ורבינו ירוחם נ"א ח"ב כ' ציצין פלומר שיורי ערלה עכ"ל וצריך להבין הנה ציצין האיה מיירי אם שהם דבוקים עדיין בראש האבר או בהחוט וזהו פירוש בשר החופה דפירוש חופה יש לפירוש שמונדק שם וכמו בשר החופה את רוב הכרס בגמרא ר"פ אלו טריפות (דמ"ב סע"ב) דחפוי זה הוא בטבעו ותולדתו ומסתמא מודק שם קצת בטבעו: אפשר כמו דבוק עור הערלה לראש האבר שנקרא ג"כ חפוי כמ"ש הרמב"ם פ"ב מה' מילה ה"ב חותכין את כל העור המחפה את העטרה וכ"ה בש"ע סי' רס"ד.

הרי קרי לעור הערלה קודם המילה בשם חפוי שמחפה את העטרה והיינו פענן בשר החופה את רוב הכרס כנ"ל גם בכתוב ד"ה ב' סי' ג' ז' ויחף את הבית הקירות וכו' זהב מסתמא הנה החפוי מחובר היטב א"כ עד"ז י"ל ציצין החופה את רוב העטרה י"ל היינו מה שנשארו דבוק שם או י"ל דהנה ציצין היינו שפכר ע"י המילה הוסרו מן העטרה לגמרי רק שלא נכרתו לגמרי אלא נשארו אחוזין בבשר הגיד שלמעלה מהעטרה לצד הגוף ומ"מ עולין וחופין את רוב העטרה לא חפוי בדרך דבוק כ"א סתם שחופין ומכסין רוב העטרה שגם זה נקרא חפוי אף שאינו דבוק וכמו וכנפיו חופין את רובו גבי חגב במשנה ס"פ א"ט דנדאי אין ר"ל שהכנפים דבוקים ברובו אלא חופין שמכסין את רובו וכמו וראש לו חפוי בש"ב סי' ט"ו ל' דפירושו מכוסה בכסוי לא ע"ד דבוק מיהו בת"י שם פי' מפורץ ויש נפקותא גדולה בין הפירושים דהנה בספר פתחי תשובה בי"ד סי' רס"ד ס"ק י"א עמ"ש בש"ע שם ס"ג פיצד מלין חותכין את הערלה כל העור החופה העטרה והוא לשון הרמב"ם וע"ז כ' בספר חמודי דניאל כ"י יש מוהלים שאין חותכים רק מעט מעור הערלה ומתקנים זה ע"י הפריעה וצ"ע מניין להם זה דמשמע בש"ע דלא מהני זה רק שצריך לחתוך כל העור עכ"ל ובנדאי דלכתחלה צריך לחתוך כל העור אבל לענן דיעבד אם לא חתך כל העור אף שנשארו ציצין המעפבין את המילה.

ר"ל שְׁהִיָּה סִיּוּם הָעֶרְלָה דְּבוּקָה בְּהַחֹט שֶׁהוּא עֵיִשָּׁר הָעֵטְרָה וְע"י הַפְּרִיעָה שֶׁפָּרַע הַקְּרוּם הָרַף שֶׁלִּמְטָה מִהַעוֹר הָעֶרְלָה עִי"ז פָּרַע ג"כ שִׁיּוּרֵי הָעֶרְלָה וְנִתְגַּלָּה כָּל הָעֵטְרָה וְאֵעִפ"כּ לְאַחַר שֶׁנִּתְרַפָּא אַזֵּי הַבֶּשֶׂר חוֹפֵה אֶת הַחֹט אִף אֵינוֹ דְּבוּק כָּלֵל וַיְכוּלִים לְגַלוֹת כָּל הַחֹט בְּיַד דְּלִפְיֵרֵשׁ הָרֵאשׁוֹן דְּצִיּוּצֵינּוּ הַמַּעֲכָבִים זֶהוּ כְּשֶׁנֶּשְׂאָר מִן־דְּבִק פִּמְקָדָם י"ל דְּכָאן פִּינּוּ ע"י הַפְּרִיעָה נִפְרַע כָּל הַעוֹר מִהָעֵטְרָה אֲפֹשֶׁר חָשׁוּב כְּכָר נִימּוּל מִהַתּוֹרָה כְּדִין לְכֹן מַה שֶׁאֵח"כּ קִצַּת שִׁיּוּרֵי עֶרְלָה הַדְּבוּקִים לְמַעַלָּה מִהָעֵטְרָה חוֹזְרִים וּמְכַסִּים אֶת הַחֹט אֵין זֶה כָּלֵל צִיּוּצֵינּוּ הַמַּעֲכָבִין וְא"צ לְחַתְּכֶם כָּלֵל וְלֹא דְמִי אִף לְצִיּוּצֵינּוּ שֶׁאֵינוֹ מַעֲכָבִים דְּצָרִיף לְחַתְּכֶם בְּחוּל וְלֹא בְּשִׁבְתְּ דְשֵׁם מִיּוּרֵי ג"כ בְּדְבוּקִין (שְׁבַת קל"ג ב' חֲתִיכַת צִיּוּצֵינּוּ שֶׁאֵינוֹ מַעֲכָבִין נִק' וְאִנּוּהוּ יְפוּי מַצּוּהָ וְאִם אֵינוֹ דְּבוּקִים כָּלֵל אֵין בְּזֵה יְפוּי כ"כ) מִשֶּׁא"כ הֵכָא שֶׁאֵין דְּבוּקִים כָּלֵל אֲבָל לְפִירוּשׁ הַשְּׁנִי דְּצִיּוּצֵינּוּ הֵינּוּ אִף שֶׁכְּבָר אֵין דְּבוּקִים כָּלֵל בְּהָעֵטְרָה וְהַחֹט כ"א אֲחִיזְתֶּם וְדִבּוּקֶם בְּבֶשֶׂר שֶׁלִּמְעַלָּה מִהָעֵטְרָה לְצַד הַגּוּף אֵעִפ"כּ פִּינּוּ שֶׁהֵם שִׁיּוּרֵי עֶרְלָה שְׁהִיָּה חוֹפֵה וּמִן־דְּבִק עַל הָעֵטְרָה שֶׁזֶהוּ הַנִּקְרָא עֶרְלָה וְגַם עֲכָשְׁיוֹ אִף שֶׁנִּקְלַף וּפִירוּשׁ לְגַמְרֵי מִהָעֵטְרָה עכ"ז חוֹפֵה וּמְכַסֶּה רֹב הָעֵטְרָה י"ל זֶהוּ צִיּוּצֵינּוּ הַמַּעֲכָבִין אֶת הַמִּילָה.

וְא"כ גַּם דִּיעֲבַד לֹא מְהִיָּי וְלֹא דְמִי לְעוֹר הַפְּרִיעָה שֶׁאֵם פָּרַע כָּל צָרְפוֹ אִף אִם אַח"כּ חוֹזֵר וּמְכַסֶּה רֹב הַחֹט פִּינּוּ שֶׁאֵינוֹ מִן־דְּבִק לֹא אִיכְפַת לָן. דְּשֶׁאֵנִי הֵתֵם דְּעוֹר הַפְּרִיעָה אֵין צָרִיף לְחַתְּכוֹ כָּלֵל כ"א לְפוֹרְעוֹ מִהָעֵטְרָה וְכִינּוּ שֶׁפָּרַעוּ וְעָשָׂה מַצּוֹנוֹתוֹ וְנִתְגַּלָּה כָּל הָעֵטְרָה לֹא אִיכְפַת לָן מַה שֶׁחוֹזֵר וּמְכַסֶּה אִם אֵינוֹ מִן־דְּבִק אֲבָל עוֹר הָעֶרְלָה דְּמַצּוֹנוֹתוֹ לְכָרוֹת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי מִכָּל הָעֵטְרָה לְכֹן כְּשֶׁשִּׁיּוּרֵי רְצוּעוֹת מְבֹשֶׂר הָעֶרְלָה אִף שֶׁפָּרַעֵם מִהָעֵטְרָה אֵין זֶה מַצּוֹנוֹתוֹ וְאִם חוֹזֵר וּמְכַסֶּה רֹב הָעֵטְרָה ה"ז צִיּוּצֵינּוּ הַמַּעֲכָבִין אֶת הַמִּילָה וְחָשׁוּב עֲדִינּוּ לֹא נִימּוּל כָּלֵל.

וְכ"ד הַחֲכָמִת אֲדָם בְּתַשׁוּבָתוֹ סוּף סִפְרוֹ וַיִּתְבָּאָר מִזֵּה לְקַמֵּן בְּאַרְיִכוֹת בַּד"ה מִל וְלֹא פָּרַע כְּאֵלוֹ לֹא מִל וְלִכְאוּרָה מִלְשׁוֹן פִּירוּשׁ הַמְשַׁנְיּוֹת לְהַרְמַב"ם מוֹרָה כְּפִירוּשׁ הָרֵאשׁוֹן דְּקִצּוֹת שֶׁל בֶּשֶׂר הַחוֹפֵה רֵאשׁ הָאֲבָר י"ל יוֹתֵר שֶׁמִּן־דְּבִק שֵׁם לְכֹן מַגִּיעַ עַד רֹב גְּבוּבָהּ שֶׁל עֵטְרָה דְּאֵילוֹ לְפִירוּשׁ הַשְּׁנִי דְּאֵינוֹ מִן־דְּבִק כָּלֵל בְּרֵאשׁ הָאֲבָר וְלֹא בְּהַחֹט כ"א לְמַעַלָּה מִהָעֵטְרָה אִיף תַּגִּיעַ הַרְצוּעָה שֶׁתִּהְיֶה חוֹפֵה עַל רֵאשׁ הָאֲבָר כִּי בְּקַל יִשְׁפִּיבוּ אוֹתָהּ לְצַד הַגּוּף וְלֹא תִהְיֶה חוֹפֵה רֵאשׁ הָאֲבָר וְא"כ אֲמַאי פִּסְקוֹ בְּהַחֲלִט שֶׁהוּא חוֹפֵה רֹב הָעֵטְרָה אִם לֹא שֶׁנֶּאֱמַר דֹּאף שֶׁמִּן־שָׂכָב לְצַד מַעַלָּה פִּינּוּ שֶׁאֵם הִיָּה מִן־שָׂכָב לְצַד מְטָה.

ר"ל לְצַד הָעֵטְרָה הִיָּה חוֹפֵה רֹב הָעֵטְרָה נִק' בֶּשֶׂר הַחוֹפֵה רֹב הָעֵטְרָה. וְזֶהוּ אֵינוֹ נִרְאֶה כָּלֵל ע"כ יוֹתֵר מִשְׁמַע לְפִירוּשׁ הַרְמַב"ם שֶׁהֵם חוֹפִין וּמִדְּנִבְקִין עַל הָאֲבָר וְא"כ פִּרְש"י ג"כ שֶׁפִּירוּשׁ רְצוּעוֹת שֶׁל בֶּשֶׂר מִיּוּרֵי ג"כ שֶׁהַרְצוּעָה חוֹפֵה רֹב גְּבוּבָהּ שֶׁל עֵטְרָה בְּמִקּוֹם אֶחָד כְּדִפְיֵרֵשׁ הַרְמַב"ם שֶׁכֵּן מְבוֹאָר בְּגַמְרָא רֹב גְּבוּבָהּ שֶׁל עֵטְרָה.

וְא"כ עַכְצ"ל דְּמִיּוּרֵי שֶׁהַרְצוּעָה מִן־דְּבִקָּת שֵׁם: קִצּוֹר פִּי' רִש"י בְּעִנְיַן צִיּוּצֵינּוּ וּפִי' הַרְמַב"ם וּפִי' הַרְעַב"ט. וּמ"ש הָעָרוּף בְּשֵׁם הַגְּאוּנִים רַב שֶׁרִירָא וְרַב הַאי וַיֵּשׁ לְהַסְתַּמֵּק אִם ר"ל חוֹפֵה שֶׁהֵם חוֹפִין וּמִדְּנִבְקִין כְּמִקּוּדָם.

אוֹ אִף שֶׁאֵין מִדְּנִבְקִין כָּלֵל כ"א חוֹפִין הֵינּוּ שֶׁמְכַסִּין וְנִפְקוּתָא אִם לֹא חֲתוּף כָּל הָעֶרְלָה לְגַמְרֵי וְתִיגְוֹן זֶה ע"י הַפְּרִיעָה אִם דִּיעֲבַד נִקְרָא נִימּוּל כְּהַלְכָתוֹ לְכֹן אִף שֶׁאֵח"כּ שִׁיּוּרֵי הָעֶרְלָה מְכַסִּין רֹב הַקִּיפּוֹ שֶׁל הַחֹט בְּלִי דִּבּוּק אֵין חוֹשְׁשִׁין לָזֶה.

או שְׁמָא צִיצִין הַמַּעֲבָבִין אֶת הַמִּילָה הֵינּוּ כֹּל שְׁמַכְסִין אִף שְׂאִין דְּבוּקִין דְּעוֹר הָעֶרְלָה שְׂאִינִי מְעוֹר הַפְּרִיעָה לְכַאוּרָה מִפִּי הָרַמְבַּ"ם וְרַשִׁ"י יֵשׁ רְאָיָה לְפִירוּשׁ הָרַשׁוֹן דְּחֻפָּה הֵינּוּ דְּבוּקִים בְּ אֶמְנָם לְפִי הָעֶרְוָה בְּשֵׁם הַגְּאוּנִים דְּנִקְ' צִיצִין דְּוִמְיָא דְּסַנְפִיר.

י"ל דְּהֵינּוּ שְׂאִינֵי דְּבוּקִים לְגַמְרִי: כ"א דְּבוּקִים בְּצַד אֶחָד דְּכַעֲיִן זֶה הוּא הַסְּנַפִּירִין שְׂאִינֵי דְּבוּקִים מִכָּל צֶדֶד שְׁהָרִי הוּא שֵׁט בָּהֶם וְכַמ"ש הָרַמְבַּ"ן בְּפִירֵשׁ הַחֻמָּשׁ בִּפ' שְׁמִינִי כֹּל אֲשֶׁר לֹו סְנַפִּיר וְקַשְׁקֶשֶׁת וּפִירֵשׁ"י סְנַפִּירִים אֵלּוּ שְׁשֵׁט בָּהֶם קַשְׁקֶשֶׁין אֵלּוּ הַקְּבוּעִים בּוֹ וּפִי הָרַמְבַּ"ן וְז"ל לֹא תִבִּין מִלְּשׁוֹנוֹ שֶׁהֵן קְבוּעִים בְּגוּפוֹ מִמֶּשׁ וְדְבוּקִים בְּעוֹר הַדָּג אֲבָל קִרְאִים קְבוּעִים שְׂאִינֵם נְדִים מִמֶּנּוּ וְלֹא מִזְדַּעְזְעִין בּוֹ כְּסַנְפִיר עַכ"ל הָרִי הַסְּנַפִּיר נִקְרָא אִין קְבוּעַ בּוֹ אַע"פ שֶׁמְחַנְּבֵר בּוֹ הֵיטֵב אֲלֵא לְפִי שֶׁהוּא נָד וְשֵׁט בּוֹ.

וְלִכֵּן הֵם הַנִּקְרָאִים צִיצִין וְכֵן פִּירֵשׁ"י בְּיַרְמְיָהוּ סִי' מ"ח ט' ע"פ תְּנִי צִיצִין לְמוֹאֵב תְּנִי כְּנָף לְמוֹאֵב כֹּל דְּבָר תְּלֵאִי הַתּוֹלָה וּבֹלֵט מִן הָאָדָם וּמִן הַבְּהֵמָה קְרוּי צִיצִין כְּמוֹ וְהָיָה לְכֶם לְצִיצִית וַיִּקְחֵנִי בְּצִיצִית רֵאשִׁי עַכ"ל הָרִי הַכְּנָפִים שְׁפֹרֶחַ בָּהֶן דְּוִגְמַת סְנַפִּיר נִקְ' צִיצִין וְכֵן פִּי הָרַמְבַּ"ם שֵׁם א"כ הֵנָּה רְצוּעוֹת שֶׁל עֶרְלָה הַנִּקְרָאִים צִיצִין י"ל ג"כ דְּמִיּוּרֵי בְּעֻנְיֵי שְׂאִינֵי קְבוּעִים מִמֶּשׁ עַל הָעֶטְרָה כְּקַשְׁקֶשֶׁת שְׂאִינֵי נְדִין מִמֶּנָּה אֲלֵא הֵם שְׁנִקְלְפוּ מִהָעֶטְרָה רַק קְבוּעִים וּמְחַנְּבֵרִים בְּתַחְתִּיתָן וְהֵם תּוֹלִין וּבֹלֵטִין מִשֵּׁם וְאַעפ"כ אִם ע"י תְּלִיָּתָן עַל הָעֶטְרָה הֵם חוֹפִים רֹוב גּוֹבְהָה שֶׁל עֶטְרָה נִקְרָא זֶה צִיצִין הַמַּעֲבָבִין אֶת הַמִּילָה וְצ"ע בְּמִלְכִים א' סִי' ו' כ"ט ל"ה וּפְטוּרֵי צִיצִים י"ל ג"כ כֵּן יַעוֹ"ש וְעוֹד קִצַּת רְאָיָה מֵהָא דְּשַׁבַּת (קל"ג ב') כֹּל צְוֹרְכֵי מִילָה לְאַתּוּרֵי מֵאִי לְאַתּוּרֵי הָא דַּת"ר הַמֵּל כֹּל זְמַן שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמִילָה חוֹזֵר בֵּין עַל הַצִּיצִין הַמַּעֲבָבִין בֵּין עַל צִיצִין שְׂאִינֵי מְעַכְבִּין וּפִירֵשׁ"י צִיצִין שְׂאִינֵי עֶרְלָה כּו' ע"ש וְהַשְׁתָּא אִם מִיּוּרֵי בְּדְבוּקִין וְכִשְׁחִתְכֶם יֵשׁ בְּזֶה קִצַּת סַפְּנָה פֶּן יִגַע בְּעֶטְרָה עֲצָמָה כַּמ"ש בְּשׁו"ת מִים רַבִּים חִי"ד סִי' נו"ן דְּבִשְׁלֵמָא כְּשֶׁהָעֶרְלָה שְׁלִימָה בְּקַל אוֹחֲזִים בָּהּ וּמוֹשְׁכִין אוֹתָהּ כְּפִי הַצְּוֹרְךְ וְחוֹתְכִים בְּמָקוֹם שְׁרוּצִים אֲבָל בְּשֶׁכֶּבֶד הִיא חַתּוּכָה וּמֵהַדְּקָת עוֹמְדָת עַל רֵאשׁ הַגִּיד אִינִי יְכוֹל לְצִיּוּר בְּדַעְתִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יֵאָחַז בּוֹ וְכו' עַכ"ל וְכֹה י"ל עַל שְׂאִינֵי עֶרְלָה הַמְּזוֹנְפִין בְּעֶטְרָה שְׂאִינֵי בְּנִקְל כ"כ לְחֻתְכֶם בְּטַח שְׁלֵא יִגַע בְּהָעֶטְרָה כְּמוֹ כְּשֶׁהָעֶרְלָה שְׁלִימָה.

וְא"כ בְּצִיצִין שְׂאִין מְעַכְבִּין אֶת הַמִּילָה אִמְאִי מְחַנְּבֵי לְחֻזְרָה כֹּל זְמַן שְׁלֵא פִּירֵשׁ וְלַחַד מ"ד בְּגַמְרָא אֲפִילוּ פִּירֵשׁ חוֹזֵר וּבַחוּל לְכ"ע אֲפִילוּ פִּירֵשׁ חוֹזֵר אִמְאִי לֹא חִיּוּשִׁינֵי לְסַפְּנָה בְּמָקוֹם שְׂאִין מְעַכְבִּי מִהֲדִין אֲלֵא ש"מ דְּמִיּוּרֵי שְׁהַצִּיצִין כְּבָר פִּירֵשׁוּ רַק שְׁמִלְמִטָּה הֵם מְחַנְּבֵרִין לְכֹן בְּקַל יוֹכֵל לְחַתְכֶם וְלֹא יִגַע בְּנֹדָאֵי בְּבִשְׁרֵי הָעֶטְרָה וְלְכַאוּרָה עֲלָה בְּדַעְתִּי רְאָיָה לְהַפָּה מ"ש בְּחִידוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א (דְּקַל"ג ע"ב) דְּבְּצִיצִין שְׂאִין מְעַכְבִּין ג"כ יֵשׁ בְּחִיתוּכָן אִיסוּר דְּאוּרִיָּתָא וְאִם מִיּוּרֵי בְּצִיצִין שְׁכָבֶר פִּירֵשׁוּ א"כ מ"ש מֵהָא דְּצִיצִין שְׁפִירֵשׁוּ רֹובֵן בִּפ' הַמַּצְנִיעַ (צ"ד ב') דְּגַם בְּכִלֵי פְטוּר אֲבָל אִסוּר וְשׁוֹב רְאִיתִי דְּלִק"מ דְּשֵׁם הַחִיּוֹב כְּשֶׁלֹּא פִּירֵשׁוּ רֹובֵן רַק מִשׁוּם גּוֹזֵז כַּמ"ש הַמַּג"א סִי' שְׁכ"ח סל"א ס"ק ל"ה וְכ"מ מְדַבְּרֵי הָרַמְבַּ"ם פ"ט מֵה' שַׁבַּת ה"ט וּמְדַבְּרֵי הַסְּמ"ג לְאִנְיָן ס"ה דְּנִקְט לָהּ גַּבִּי הַגּוֹזֵז וְעֵינֵי בְּסַפֵּר תּוֹסַפֵּת שַׁבַּת שֵׁם סִי' שְׁכ"ח סל"א מוֹכַח דְּמִשׁוּם חֲבוּרָה לִיכָּא חִיּוּבָא וְהֵינּוּ מְפִי שְׂאִינֵי שְׂאִינֵי עוֹר וְצ"ל שְׁלֵא יִצָּא דָם.

לְכֹה פְּשִׁיבָר פִּירְשׁו רִבְּוּן לִיפֹא חִיּוּב דְּגוּזוּ אַבְּל הֶכָּא גַבִּי צִיּוּן דְּבִשְׁר הָעֶרְלָה בְּוּדֵאֵי יִצְאָ דָּם וְיֵשׁ בּוּ מִשׁוּם חִיּוּב דְּחִבּוּרָה לְכֹה אַע"פ שְׁפִירְשׁוּ רִבְּוּן י"ל בְּכִלִּי חֲזִיב חֲטָאָת מִשׁוּם חִבּוּרָה אַף בְּלָבוּשׁ שָׁם סִי' שִׁכ"ח סְעִיף ל"א נִקְט נְמִי טַעַם דְּחִבּוּרָה שְׁיִצְאָ דָּם הִבִּיאוּ הַפּמ"ג בּט"ז שָׁם סס"ק כ"ג וּבפִירש"י פב"ת דְּעִירוּבִין (דק"ג ע"א) מְבֹאָר דְּחֲתִיכַת יִבְּלַת ג"כ ה"ל מִשׁוּם גּוּזוּ וְזֵה פְּדֻבְרֵי הַרְמַב"ם וּסְמ"ג ומ"מ אַף לִפ"ז דְּצִיּוּן דְּעֶרְלָה הִיָּינוּ רְצוּעוֹת שְׁפִירְשׁוּ מִקְצָתוֹן אוּ רִבְּוּן מ"מ י"ל דְּדִיבּוּקוֹן שְׁהֵם דְּבָקִים בְּתַתִּיתוֹן הוּא ג"כ עַל הָעֶטְרָה אוּ עַל הַחוּט דְּכִינוּן שְׁהֵם דְּבָקִים עַל הָעֶטְרָה מְעַט וְגַם חוֹפִין רוּב הָעֶטְרָה ע"כ ה"ל פְּאִילוּ לֹא נִימּוֹל אַבְּל אִם דִּיבּוּקוֹן הוּא לְמַעְלָה מִהָעֶטְרָה אִפ"ל גַּם לִפ"ז שְׁמָה שְׁחוֹפִין רוּב הָעֶטְרָה אִינוּ מְעַבְּבֵי אֶת הַמִּילָה אַף קִצַּת קִשָּׁה א"כ צִיּוּן שְׁאִין מְעַבְּבִין מִיָּרֵי ג"כ שְׁדִבּוּקִים עַל הַחוּט רַק שְׁאִין חוֹפִין רוּב הָעֶטְרָה וּא"כ הִיכִי מִשְׁפַּחַת לֵה שְׁיִהְיֵי קִצָּתוֹ דְּבוּק וּקִצָּתוֹ מִןפְּרִשׁ וְאַעפ"כ אִינוּ חוֹפֵה רוּב הָעֶטְרָה.

וּי"ל דְּשִׁפִּיר מִשְׁפַּחַת לֵה לְמֵאֵי דְּמוּקֵי בְּגִמְרָא דְּהִיָּינוּ רוּב גְּוִבְהָה שְׁל עֶטְרָה וְרוּב גְּוִבְהָה הַסְּפִימוּ דְּהִיָּינוּ גְּוִבְהַת חוּטוֹ וְגַם גְּוִבְהַת רֵאשׁ הַגִּיד כַּמ"ש הַחֲכָם הַסְּפָרְדִי שִׁבְב"י סִי' רס"ד לְכֹן שִׁפִּיר בְּקַל יוּכַל לְצִיָּיר גַּם בְּצִיּוּן שְׁאִין מְעַבְּבִין שְׁמִקְצָתוֹ דְּבוּק בְּהַחוּט וּמִקְצָתוֹ עוֹלָה ע"ג רֵאשׁ הַגִּיד וְאַעפ"כ אִינוּ חוֹפֵה רוּב גְּוִבְהָה מִיְהוּ הַבְּכ"ש הַשִּׁיג עַל הַחֲכָם הַסְּפָרְדִי בְּזֵה וּס"ל דְּרוּב גְּוִבְהַת חוּטוֹ הַסּוֹבֵב נִק' רוּב גְּוִבְהָה וְכַמ"ש בְּרִש"י יְבָמוֹת פ' הַחוּלְצֵי (דמ"ז ע"ב) שְׁפַתְּבָּ בְּסוּף הָעַמּוּד בּד"ה רוּב גְּוִבְהָה רוּב גְּוִבְהָה שְׁל אוֹתָהּ שׁוּרָה.

וּמִיְהוּ מִהַרְמַב"ם לֹא נִרְאָה כֹּן וּכְדִלְקַמֵּן סְעִיף ד' בּד"ה וְעַבְב"י. וּלְפַמ"ש הַחֲכָם הַנְּז"ל דְּפִשְׁט רוּב הָעֶטְרָה שְׁבַמְשַׁנָּה הִיָּינוּ רוּב הַקִּיפָה וְאַע"פ שְׁאִינוּ רוּב גְּוִבְהָה וּא"כ הִיָּינוּ רוּב הַקִּיפּוֹ שְׁל חוּט א"כ לִפ"ז לְכַאוּרָה דּוּחַק לְפִרְשׁ כֹּן.

דְּמִיָּרֵי שְׁהֵם מְחוּבְּרִין קִצַּת עַל הַחוּט וּמ"מ יֵשׁ לְצִיָּיר כֹּן אַבְּל עַכ"ז אִין הֶכְרַח לְסַבְּרָא זֹו וְאַפ"ל דְּלִפִּירְשׁ זֵה אַף שְׁפִירְשׁוּ לְגִמְרֵי מִהָעֶטְרָה עַכ"ז כֹּל שְׁחוֹפֵה רוּב גְּוִבְהָה אוּ רוּב הַקִּיפָה שְׁל הָעֶטְרָה מְעַבְּבֵי אֶת הַמִּילָה: קִיָּצוּר מ"מ שְׁהַעֲרוּף בְּשֵׁם הַגְּאוּנִים דְּצִיּוּן הוּא כְּעַנְיָן סְנִפִּיר וְשָׁם אִינוּ דְּבוּק רַק בְּצַד אֶחָד י"ל גַּם בְּצִיּוּן דְּעֶרְלָה שְׁהוּן רְצוּעוֹת שְׁפִירְשׁוּ מִקְצָתוֹן אוּ רִבְּוּן מ"מ גַּם לִפ"ז י"ל שְׁהַמְעַט שְׁמִדְּוִבְקִין הוּא ג"כ עַל הָעֶטְרָה.

אַף אִין לְזֵה הֶכְרַח דִּי"ל דְּבַמָּה שְׁחוֹפִין רוּב גְּוִבְהָה אוּ רוּב הַקִּיפָה שְׁל עֶטְרָה תְּלִיא מְלֵתָא אַף שְׁדִיבּוּקוֹן וְהַשְׁרִשְׁתָּן הוּא רַק לְמַעְלָה מִהָעֶטְרָה: ג אַף בְּפִירש"י בְּהַחוּלְצֵי (דמ"ז רִישׁ ע"ב) כ' צִיּוּן חֲתִיכוֹת בְּשִׁר שְׁלֹא נִפְרַעַת מִילָה כְּהַלְכָתָהּ מִזֵּה מוּכַח דְּאִילוּ נִפְרַעַת מִילָה כְּהַלְכָתָהּ ע"י הַפְּרִיעָה אַף שְׁהִיוּ צִיּוּן מִבְּשִׁר הָעֶרְלָה דְּזֵהוּ פִי' חֲתִיכוֹת בְּשִׁר אִינוּ מְעַבְּבִין שְׁנִפְרַעוּ ע"י הַפְּרִיעָה וְזֵה כְּפִי פִירְשׁ הָרֵאשׁוֹן שְׁפַתְּבַתִּי.

שׁוּב רֵאִיתִי בְּעָרוּף הַלְקַט הָרֵאשׁוֹן וְהַשְּׁנִי שְׁפִירְשׁוֹן הִבִּיא הָא דְּסוּף מְסַכַּת שַׁבַּת (דקנ"ו סע"א) כְּמִין הַלְקֵטִי קִטְנָה הִיָּתָה בֵּין שְׁנֵי בְּתִים וּפִירְשׁוּ מְלִשׁוֹן תַּל הַמְּתַלְקֵט וְזֵה לֹא כְּפִירש"י שְׁבִיל וּבְעָרוּף הַלְקֵט הַשְּׁנִי הִבִּיא הָא דְּשַׁבַּת (קל"ג ב') מְהַלְקֵטִין אֶת הַמִּילָה וּפִי' בַּה ג' שְׁטוֹת הָא' לְשׁוֹן לְקַט שְׁמִלְקֵטִין צִיּוּן הַמְּעַבְּבִין כְּפִירש"י ב' דְּמְהַלְקֵטִין הִיָּינוּ שְׁעוֹשִׂין שְׁיִהְיֵי הָעֶטְרָה כְּהַלְקֵטִי דְּהַלְקֵטִי הִיָּינוּ זִיז וְכַנ"ל שְׁהוּא כְּעַנְיָן תַּלְהַמְתַּלְקֵט וְכֹה הַחוּט הַמְּקִיף אֶת הָעֶטְרָה הוּא כְּמִין זִיז שְׁעוֹדֵף עַל שְׁאָר הַגִּיד וְכַשְׁנִשְׁתִּירוּ צִיּוּן מִהָעֶרְלָה אִין הִזִּיז נִגְלָה וְכַשְׁמְחַתְּכִין הִזִּיז נִעְשָׂה הָעֶטְרָה כְּהַלְקֵט וְזִיז ג' שְׁהַצִּיּוּן עֲצָמוֹן נִקְרָאִין

הילקטין פמו הקרקס ספ"ה דמעשירות מ"ח שעוקציהן מועטים והלקטיהם מרובים ר"ל התרמילין וענין תרמילין כמ"ש בפשנה פרק שני דשביעית מ"ח האפונין הגמלונין משתתמלו ופי' בערוף ערוף תרמיל שהקשו ונעשו כמין פיס ותרמיל הביאו הר"ש שם.

וכן פי' הרעב"ט שם ולכל הפירושים י"ל שהן דבוקים בהעטרה דלפירש השני הרי כ' יש שמשתיירין ציצין בעיקר העטרה שפשוטל אותה עטרה מתלקטת וינצא אותו הזיו פהילקטי עכ"ל.

הרי דבריו מבוארין שהציצין נשתיירו בעיקר העטרה גם לפירוש השלישי שיוצאים כמין תרמיל מהאפונין שקורין באב י"ל ג"כ שעיקרן דבוק בהעטרה כמ"ל ססע"י ב'. וכן לפי הראשון י"ל כן ולכן לחתכן נק' לקט ללקטן מעל העטרה אף בערוף ערוף פרע מענין שחיטה מפונעת פ"ק דחולין (ד"ל ע"א וע"ב) דפירש"י מגולה א"כ לפ"ז שפא י"ל מ"ש רש"י יבמות (דמ"ז) גבי ציצין שלא נפרעת מילה פהלקתה אין ר"ל ע"י הפריעה כ"א שלא הנה המילה עצמה מפונעת שלא נתגלה כל העטרה דנגמת שחיטה שאינה מפונעת ופי' נפרעת המילה זהו לבד הפריעה אלא כמ"ש הרמב"ם פ"ב מה' מילה חותכין כו' עד שתתגלה כל העטרה ואפשר זהו מ"ש רש"י בחומש ס"פ לך אבל ישמעאל שהנה ילד הנוקם לחתוף ערלה ולפרוע המילה והקשו עליו ממ"ש ביבמות דלא ניתנה פריעת מילה לאברהם ואפשר לומר דאין פוננתו על פריעה ממש רק לפרוע שלא ינה ציצין מיהו ממ"נ אם לפרוע ע"י קריעת הציצין ביד פדרה פריעה א"כ תצטרף לומר דזה מהני אף שלא ע"י פריעה ואם ע"י פריעה באינמל הרי אברהם ג"כ הנה צריף לחתוף כל עור הערלה ובש"ע סי' רס"ד כ' עד שתתגלה העטרה השמיט תיבת כל שבהרמב"ם ונמשך אחר לשון הטור ומ"מ אפ"ל פיון שלמדנו מדברי רש"י דגילוי כל העטרה שע"י המילה נקראת מילה מפונעת פהלקתה.

א"כ אפ"ל דה"ה אם המילה לא נפרעת לגמרי ואח"כ ע"י הפריעה נפרעת המילה י"ל דשפיר דמי דפריעה זו ממלא ג"כ חסרון מה שהמילה לא נפרעת פהלקתה ומיהו מהא דמהלקטין את הציצין ע"י אינמל ולא סמכין שיפרעם ע"י הפריעה מוכח דשיורי הערלה צריף פריעה לגמרי ולא סגי להו בפריעה ועמ"ש מזה סד"ה מל ולא פרע: קיצור.

לכאורה יש ראיה מפירש"י ביבמות (דמ"ז תחלת ע"ב) דאף אם רק ע"י הפריעה נפרעו הציצין ונתגלה כל העטרה ה"ז חשוב מילה כדן וכהלכה ובסוף נתבאר שאין ראיה מלשון רש"י מהערוף ערוף הלקט מוכח דציצין היינו שהן דבוקין ממש בהעטרה היינו מה שנשתייר מבשר הערלה דבוק בהעטרה ולא נחתף ע"י המילה ומ"מ מהא דמהלקטין משמע דהציצין צריכים לכורתם דוקא ולא סגי ע"י הפריעה ועוד יתבאר ענין ספק זה לקמן בד"ה מל ולא פרע: ד בפשנה שם.

בשר החופה את רוב העטרה. פירש"י עטרה היא שפה גבוהה המקפת כו' ובערוף ערוף עטר הראשון כ' וז"ל בסוף פרק ר"א אומר בשבת (דקל"ז) בשר החופה את העטרה פירוש מקום שמהל את הערלה נשאר הבשר פעטרה סביב לגיד עכ"ל מפרש הפשנה שהבשר חופה רוב הקנפה וכ"כ החכם הספרדי שבב"י סי' רס"ד דפשוטה של משנה כף היא אמנם מ"ש הערוף דעטרה היינו הבשר המקיף לא כן פירש"י ושאר מפרשים.

מפּלֵלִים הַרְמַב"ם אֵלָּא דַעֲטָרָה הֵינּוּ רֹאֵשׁ הַגִּיד וְהַשְּׁפָה הַסּוֹכֵב י"מ דַּעֲיָקָר הַעֲטָרָה הוּא הַשְּׁפָה וְהַצִּיצִין הֵינּוּ בְּשֵׁר הַחֹפֶה אֶת הַעֲטָרָה זו רֹב הַקִּיפָה אַע"פ שְׁאִינוּ רֹב גְּנוּבָהּ אוּ רֹב גְּנוּבָהּ אַע"פ שְׁאִינוּ רֹב הַקִּיפָה וְהִנֵּה מְדַבְּרֵי הַעֲרוּף מִשְׁמַע ג"כ דֵּהַפִּירֵשׁ בְּשֵׁר הַחֹפֶה שְׁלֵא נִחְתָּף פְּלֵל מִשָּׁם דָּאָם ר"ל שְׁמַהֵל הֵיטֵב עַד שְׁחַתָּף כָּל בְּשֵׁר הַעֲרָלָה הַמְּחַפָּה אֶת רֹאֵשׁ הַגִּיד וְהַחוּט א"כ אִף שֶׁהַבְּשֵׁר כַּעֲטָרָה סְבִיב לַגִּיד אִינוּ מְעַכֵּב פְּלֵל הַמִּילָה דְזֵהוּ דִּין וְאִם בַּעַל בְּשֵׁר הוּא אַע"כ מִיִּירֵי שְׁנִשְׂאָר בְּשֵׁר מִהַעֲרָלָה הַמְּחַפָּה אֶת הַגִּיד וְהַשְּׁפָה מֵה שְׁלֵא נִחְתָּף מִהַשְּׁפָה וְהַגִּיד וְנִשְׂאָר כַּעֲטָרָה מִקְּפָת: וְעַבְב"י ס"י רס"ד וְהִנֵּה בִּהְיוֹת סְפָרְד כו' וְהַכְרִיעַ דַּעֲטָרָה דְלַגְבֵי מִילָה כו' וְכַבֵּר כְּתַבְתִּי דַּמְפִירֵשׁ"י בִּיבְמוֹת (דַּמ"ז תַּחֲלַת ע"ב) מִשְׁמַע דָּאָם חוּפֶה אֶפִּילוּ רַק גְּנוּבָהּ שֶׁל הַשְּׁוֹרָה הַמְּקַפָּת נְמִי חָשׁוּב מְעַכֵּב אֲמָנָם מִלְּשׁוֹן הַרְמַב"ם פ"ב מֵה' מִילָה נִרְאָה בְּרוּר דָּגָם רֹאֵשׁ הַגִּיד נִק' עֲטָרָה לַעֲנִין מִילָה שְׁהָרִי כ' ה"ב חוֹתְכִין כָּל הַעוֹר הַמְּחַפָּה אֶת הַעֲטָרָה וְהַדָּבָר יְדוּעַ שְׁעוֹר הַעֲרָלָה חוּפֶה רֹאֵשׁ הַגִּיד כְּלוֹ אֵלְמָא דֵּהוּא נִקְרָא עֲטָרָה וְהַבְּכ"ש הַשִּׁיג עַל הַחֶכֶם וְהִנֵּה בִּירוּשְׁלַמִי בְּשַׁבַּת שָׁם וּבִיבְמוֹת פָּרָק הַעֲרָל אֵיכָּא לְמ"ד רֹב גְּנוּבָהּ שֶׁל עֲטָרָה וְאֵיכָּא לְמ"ד רֹב גָּגָה וְכ' הַקָּה"ע דַּמ"ד רֹב גָּגָה מִיִּקָּל יוֹתֵר וְא"כ אִף לַפִּירֵשׁ"י בִּיבְמוֹת דְרֹב גְּנוּבָהּ הֵינּוּ רֹב גְּנוּבָהּ הַשְּׁוֹרָה אֵבֵל לְמ"ד רֹב גָּגָה י"ל וְדָאִי הַפִּירֹשׁ רֹב גְּנוּבָהּ רֹאֵשׁ הַגִּיד שֶׁהוּא גָּגָה שֶׁל הַשְּׁוֹרָה הַמְּקַפָּת אֲכַן לַעֲנִין רֹב הַקִּיפָה י"ל וְדָאִי רֹב הַקִּיפָה הַחוּט וְאֶפִּילוּ רֹב הַקִּיפָה מְקַצֵּת גּוּבָהּ הַחוּט וְלָכֵן בְּרִי"ו נ"א ח"ב מִשְׁמַע דַּס"ל דְזֵה שְׁרֹב הַקִּיפָה מְעַכֵּב הוּא חִידוּשׁ יוֹתֵר מֵרֹב גְּנוּבָהּ שְׁהָרִי כְּתֵב וְלֹא רֹב גְּנוּבָהּ אֵלָּא אֶפִּילוּ רֹב הַקִּיפָה כו' וְהֵינּוּ מִשׁוּם דַּס"ל דְרֹב גְּנוּבָהּ זֵהוּ רֹאֵשׁ גּוּבָהּ רֹאֵשׁ הַגִּיד מִשְׁא"כ רֹב הַקִּיפָה הוּא גַם רַק בִּהַשְּׁוֹרָה הַמְּקַפָּת בְּלִבְד וְע' תְּשׁוּ שְׁאָרִית יְהוּדָה שֶׁל דוּדֵי הַרְה"ג רִי"ל זצ"ל חִי"ד ס"י י"ד וְתִשׁוּבְתוּ זֵה הִנֵּה אֵלֵי: וְאִינוּ אוֹכֵל ע' רַש"י דַּמְשַׁמַּע בְּעָרֵל מִמֶּשׁ ע"י צִיצִין הַמְּעַכְּבִין וּבִיבְמוֹת (דַּע"ב) יֵשׁ גִּיְרָסָא דַּמְשׁוּף אוֹכֵל בְּתַרוּמָה מְדַרְבְּנָן ג"כ אִף שְׁצָרִיף לְהַמּוֹל וְזֵה לֹא כַתְּה"ד שֶׁהַחֲמִיר בְּתַרוּמָה יוֹתֵר מִלַּעֲנִין צִוְרָף לְתַמְנֵן הַמִּילָה דַּמְגִיְרָסָא הַנִּזְל מְבֹנָאָר הַפָּף אִף לַגִּי אַחֲרַת שָׁם אִינוּ הַפּוּף: קִיצוֹר מִהַעֲרוּף עָרָף עֲטָר מִשְׁמַע ג"כ שֶׁהַבְּשֵׁר דְבוּק בַּעֲטָרָה פִּי רֹב גְּנוּבָהּ י"ל כִּהְחֶכֶם הַסְּפָרְדִי וְלֹא כַהַבְּכ"ש: כ"מ מִהַרְמַב"ם וּמִהַיְרוּשְׁלַמִי וּמִרַבִּינוּ יְרוּחָם בַּעֲנִין וְאִינוּ אוֹכֵל בְּתַרוּמָה י"ל לֹא כַמ"ש הַתְּה"ד: ה וְאִם הִנֵּה בַּעַל בְּשֵׁר בַּפִּירֵשׁ"י בְּשֵׁר שְׁלַמְעֵלָה מְעַרְלָתוּ וְר"ל לֹא בְּשֵׁר דַּעֲרָלָה שְׁנִחְתָּף כְּלוֹ רַק בְּשֵׁר שְׁלַמְעֵלָה מְעַרְלָתוּ וְזֵהוּ עֲנִין הַמְּסוֹרֶבֶל בְּבֶשֶׁר שְׁבַגְמָ' וּבַגְמָרָא פָּרָק לַפְּנֵי אִידִיָּהוּ (ד"ב ע"ב) וּמְסוֹרֶבֶלִים בְּשֵׁר כְּדוּב פִּירֵשׁ"י שְׁמִינִים כְּמוֹ (שַׁבַּת קל"ז) קָטָן הַמְּסוֹרֶבֶל בְּבֶשֶׁר וּלְשׁוֹן מְלַבּוּשׁ הוּא כְּמוֹ כְּפִיתוּ בְּסַרְבִּלְיָהוּן (דְּנִיָּאֵל ג') עַכ"ל וְכ"ה בַּגְמ' פ"ק דַּמְגֵּלָה (דִּי"א א') וּפִירֵשׁ"י מְסוֹרֶבֶל מְלַבּוּשׁ וּפְכ"ת דַּקְדוּשִׁין (דַּע"ב א') הַבִּיא רַש"י ג"כ הָא דַּקְטָן הַמְּסוֹרֶבֶל הַמְּלַבּוּשׁ בְּבֶשֶׁר נִשְׁמַע לַפ"ז פִּי מְלַבּוּשׁ הֵינּוּ כְּמוֹ הַלְבוּשׁ שֶׁהוּא דְבָר נִבְדָּל מִהָאֲדָם רַק שְׁמִלְבּוּשׁ בּוּ כּוּן זֵה הַבְּשֵׁר אִינוּ פְּלֵל מְבֶשֶׁר שַׁע"ג רֹאֵשׁ הַגִּיד וְהַשְּׁפָה כ"א מְלַמְעֵלָה מִהַשְּׁפָה רַק שְׁמִלְבִּישׁ הַעֲטָרָה מִשְׁא"כ בְּשֵׁר הַחוּפֶה רֹב הַעֲטָרָה הוּא מְבֶשֶׁר עֲרַלְת הַגִּיד וְגַם חוּפֶה הֵינּוּ מְוַדְּבָק כְּתוּלְדָתוּ מִשְׁא"כ הַמְּסוֹרֶבֶל אִינוּ מְוַדְּבָק פְּלֵל.

וּבַעֲרוּף סוּף עָרָף סְרָבֵל כ' קָטָן הַמְּסוֹרֶבֶל בְּבֶשֶׁר פִּי מְסוּבָף בְּבֶשֶׁר הַפְּרָסִיין הַמְּסוֹרֶבֶלִים בְּבֶשֶׁר כְּדוּב תַּרְגוּם גְּדִלֵי בְּשֵׁר מְסוּרֶבֶלִי בִּישְׂרָא עַכ"ל א"כ מְסוֹרֶבֶל שִׁיף ג"כ בְּלַבּוּשׁ הַמְּחֻבָּר וְדְבוּק כִּהַבְּשֵׁר לַעֲצָמוֹת וְלַגּוּף מ"מ שִׁיף ג"כ בְּלַבּוּשׁ שְׁאִינוּ מְחֻבָּר כְּמוֹ כְּפִיתוּ

בסרבליהון פנ"ל וע' במתורגמן ערף סרבל שהביא ממ"ש בנחום סי' ב' ד' והברושים הרעלו ות"י ורבני משרייטא מסרבלין בצבעונין ופירש"י מלשון מדינות יוצאות רעולות ודלא פהקורק' בשרש רעל עשה מזה שני פנים ולכן פ"י קטן המסורבל בבשר אין הבשר דבק כלל בהעטרה כ"א שמלביש עליו ומכסהו ולפ"ז ממ"ש רש"י לאחר שניטלה ערלתו פולה משמע דאם מסורבל בבשר הערלה אף שפבר נפרעת המילה ע"י פריעה אינו בדין זה וצריף מילה ומ"מ יש ליישב בדונק דהקא צריף רש"י להשמיענו גוף דין זה דאפילו פבר מהול פדין ונכרת הערלה פולה רק הבשר שלמעלה מערלתו מכסה המילה עד שגראה אינו מהול צריף ג"כ מילה מד"ס: והנה ממ"ש רש"י שלא יאה נראה פערל מוכח דזהו דינו של רשב"ג בבבביתא שאמר ואינו נראה מהול אז צריף למולו אלא דא"כ מהו ומתקנו וכן בירושלמי משמע דדינו של שמואל זהו פירושא דמתניתן דקתני ר' טבי בשם שמואל בודקין אותו בשעה שמתקשה ולא קתני כמו בש"ס דילן אמר שמואל קטן המסורבל כו' וא"כ ע"כ אמתניתן קאי והש"ף פ"י דקאי ג"כ אהא דתנו בש"ס החופה רוב העטרה שע"ז ג"כ שייף בודקין אותו בשעה שמתקשה אם גם בעת קישוי יתנה חופה רוב גובהה של עטרה והחכ"א חלק עליו דקאי רק על דין ואם בעל בש"ס וכן בתוספתא פ"ו דשבת רשב"ג א"א אם היה מסורבל בבשר רואין אותו בשעה שמתקשה אם נראה ערל מלין אותו ואם לאו אין מלין אותו משמע שזהו פירוש דין המשנה: ואמנם מדברי הרמב"ם פ"ב מה' מילה דין ה' מבואר בהדיא דדין המשנה וצריף לתמן מפני מראית העין הוא בגונגא דאמר שמואל שא"צ למולו אעפ"כ מתקנו כו' ואחריו נמשך הטור ס"י רס"ד ורי"ו נ"א סוף ח"ב חילקם ג"כ לשני דינים באופן אחר דדין המשנה מייירי בעת המילה ודינו דרשב"ג מייירי לאחר זמן ובתה"ד ס"י רס"ד כ' ואם הנה אמר דפירש"י דמתניתן קאי אאינו נראה מהול כשמתקשה אתי שפיר ומה שהקשה דא"כ אמאי אמר שמואל צריף למול ובמתניתין תנו מפני מראית העין זה אינו קושיא כ"כ כמ"ש דודי הרב בעל שא"י ז"ל ומהירושלמי מוכרח דשמואל מפרש המשנה פנ"ל וכ"כ הרא"ם בס"י סי' י"ט אם היה בעל בש"ס מתקנו כו' וכמה בעל בש"ס אמר שמואל קטן המסורבל בבשר כו' עכ"ל דבריו מבוארים כמ"ש דהמשנה מייירי באינו נראה מהול כשמתקשה: קיצור פ"י בעל בש"ס מסורבל כמו לבוש שהוא נפרד וא"כ ממ"ש רש"י לאחר שניטלה ערלתו פולה משמע דאילו מבשר הערלה אף שרק מסורבל כלבוש שאינו אדוק אינו בדין זה וזה פפירוש השני דלעיל סעיף א' מפירש"י נראה דדין המשנה ואם היה בעל בש"ס זהו דינו של רשב"ג כשאינו נראה מהול וכמ"ש התה"ד ואם הנה אמר דפירש"י דמתניתין קאי אאינו נראה מהול וכ"כ בס"י: איכא בינייהו נראה ואינו נראה בתה"ד ס"י רס"ד משמע דאם כשהוא מתקשה נראה ראש המילה עד שליש העטרה זהו חשוב נראה מהול וא"צ למולו כלל וא"כ פ"י נראה ואינו נראה זהו כמ"ש הש"ף בנקה"כ סי' רס"ד שזהו פשמצד א' סביב הגיד אינו נראה העטרה כלל אף שפמצד א' נראה מהול לגמרי אבל כששליש העטרה מגולה מפל צד חשוב נראה מהול והחכ"א כ' דדינו דתה"ד נקרא נראה ואינו נראה אלא שפסק פרשב"ג ומדברי החכם הספרדי משמע דפ"י נראה מהול היינו שיהיה רוב העטרה מגולה אע"פ שיש ציצין מכאן ומכאן יעו"ש בסוף דבריו אמנם אם בשעת קישוי כו' רק שיש ציצין מכאן ומכאן כו' ומ"ש הב"י

לפסוק כשמואל בנקה"כ הביא הרבה דיעות שפסקו פרש"ג וכן פסק בתשו' הרדב"ז חלק חמישי סי' ב"א קע"ג דקיי"ל פרש"ג.

וגם כ' פירוש נראה ואינו נראה שאינו נראה בבירור שהוא מהול ואינו נראה בבירור שהוא ערל עכ"ל: קיצור בדין נראה ואינו נראה דעת הרדב"ז לפסוק פרש"ג: ו והנה בדין קטן המסורבל שגם כשמתקשה לא נראה מהול דבין לשמואל בין לרש"ג צריך למולו כ' הרמב"ם שם שקוצצין את הפשר מכאן ומכאן עד שתהא העטרה גלויה בעת קישוי וצ"ל מדוע לא יקצצו עד שתהיה העטרה גלויה אף שלא בעת קישוי כמו בכל מילה שמלין עד שתתגלה כל העטרה משמע שתהא גלויה אף שלא בעת קישוי והתירוץ פשוט דהא הכא אמרו דאם כשמתקשה נראה מהול א"צ למולו א"כ גם כשאינו נראה מהול די למולו עד שבעת קישוי יהיה נראה מהול ומלשון הטוש"ע סי' רס"ד שכתבו עד שיהא נראה כנימול בשעת קישוי משמע דא"צ למולו עד שיהא כל העטרה גלויה בשעת קישוי רק שיהא נראה כנימול ונהרי לדעת התה"ד גם כששליש העטרה מגולה נקרא נראה מהול.

וגם להחכם שבב"י ברוב העטרה נקרא נראה מהול אף מלשון הרמב"ם שתהא העטרה גלויה בעת קישוי י"ל דצריך שיהיה כל העטרה גלויה בעת קישוי דכיון דע"כ צריך למולו שיהא נראה מהול לכן יש למולו שתהא העטרה גלויה לגמרי.

ואפשר שגם בהרמב"ם י"ל דסגי שיהא נראה מהול דלכן לא כתב שתהא כל העטרה גלויה בעת קישוי כמו שכתב בהלכה ב' שתתגלה כל העטרה דלעיל בתחלת מילה הדין שתהא כל העטרה מגולה משא"כ כאן דסגי כשנראה מהול לכן דילג תיבת כל והנה יש לחקור בדין חדש והוא שאפשר אפילו בתחלת מילה דעלמא אם מל וחתך הערלה עד שבעת קישוי נתגלה כל העטרה וכן פרע עור הפריעה שבעת קישוי נראה מהול לגמרי באופן שכל העטרה גלויה אף אם שלא בעת קישוי חוזר הפשר ומכסה רוב העטרה או עכ"פ רוב הקיפה א"צ למולו ונהרי לכאורה פן עושין המוהלים בשעת המילה מקשין את האבר שיהיה כמו קישוי שעי"ז נקל יותר לידע שיעור חתיכת הערלה: ולכאורה זהו ספק ותולה במ"ש המ"א סי' של"א סק"ד בש"ע שם ס"ד ונולד כשהוא מהול כו' אין מילתן דוחה שבת וע"ז כ' המג"א ונ"ל מ"כ צ"ע למה לא נהגו עתה לראות אחר זה וצ"ל כמ"ש הב"ח בי"ד סי' רס"ד דצריך שיראה מהול אפילו שלא בשעת קישוי ע"ש וה"נ אם לא נראה מהול שלא בשעת קישוי מזהלין בשבת עכ"ל וצ"ע אם יש לסמוך ע"ז לחלל שבת החמור עכ"ל המ"א ונהביאו הא"ר והתוספות שבת שם סי' של"א ס"ק י"א ואאזמו"ר הגאון ז"ל בשולחנו שם סי' של"א ס"ו כתב ונ"ל וכן נולד כשהוא מהול (ש"ך ונקה"כ סי' רס"ד דלא כב"ח) אפילו אינו נראה מהול אלא בעת הקישוי אע"פ שצריך להטיף ממנו דם ברית אינו דוחה שבת (רש"י) מפני שאין זה חיוב ברור מן התורה.

עכ"ל והנה מ"ש שאין זה חיוב ברור מן התורה קאי על כל נולד מהול ר"ל אפילו נולד בענין שנראה מהול אף שלא בשעת קישוי עכ"ז צריך להטיף ממנו דם ברית אלא שאין זה חיוב ברור מן התורה ולכן ציין ע"ז רש"י דכ"כ רש"י שבת (דקל"ה ע"א) בד"ה שצריך להטיף חיישינו שמה ערלה כבושה היא מבואר דאף לר' שמעון בן אלעזר אין זה חיוב ברור מן התורה ועל זה שאינו נראה מהול אלא בעת הקישוי ס"ל דהוא כנולד

מהויל גמור וציינן ע"ז ש"ף ונקה"כ סי' רס"ד דלא כב"ח וקאמת בב"ח שם סס"י רס"ד דעתו ה"ה ג"כ דכשנראה נימול לגמרי בעת קישויו סגי אלא שאח"כ כ' שהחכם הספרדי הקמיר יותר שתהא העטרה מגולה אפילו שלא בשעת קישוי והש"ף חלק על החכם הספרדי וכיין שגם דעת הב"ח עצמו תחלה היתה פן וכ"פ הש"ף לכן פסק פן אאזמו"ר הגאון ז"ל ונשמע פן לענין חקירתנו אם בשעת מילה מל עד שבעת קישוי נראה מהויל וכן פרע ונשאל בשעת קישוי הבשר חופה על העטרה רוב הקיפה או רוב גובהה לדעת הש"ף והב"ח בשטתו הראשונה נק' זה נימול פהלקתו ואפילו מדרבנן א"צ תיקון לדעת תה"ד הנ"ל אבל לדעת החכם הספרדי והב"ח בשטתו האחרונה י"ל שאין זה חשוב נימול.

שהרי החכם הספרדי כתב ויראה שבדיקת הקישוי לא נאמר אלא לגבי המסורבל והמנדולדל שנימולו תחלה פהלקתו אבל לכל השאר צריך שתהא העטרה מגולה אפילו שלא בשעת קישוי עכ"ל מזה מוכרח דס"ל דעיקר המילה הוא שתהא העטרה מגולה אף שלא בעת קישוי ולא הקילו בבדיקת הקישוי אלא למי שפבר נימול תחלה פהלקתו שאז מן התורה אף שנמשכה הבשר וחופה כל העטרה א"צ לימול פיון שפמל פעם אחד כמ"ש הרמב"ם פ"ב דין ה' והוא מהש"ס דיבמות (דע"ב) גבי משוה לכה בכה"ג שאין המילה אלא מד"ס הקילו לסמוך על בדיקת הקישוי אבל המילה שחויבה מד"ת צריך למול באופן שתהא העטרה מגולה אף שלא בשעת קישוי ודעת הש"ף ואאזמו"ר הגאון ז"ל נראה דהקולא שהקילו במי שנימול תחלה פהלקתו לרשב"ג היינו אף בנראה ואינו נראה דאף להמחמירים היינו שאינו נראה רק שליש הגיד שעד העטרה כמ"ש בתה"ד סי' רס"ד שנמצא הבשר חופה רוב הקיפו ברוב גובהו אפילו בעת הקישוי אעפ"כ הקילו שא"צ לימול וזהו משום שנימול תחלה פהלקתו ולשמואל דבעי נראה מהויל כשמתקשה הרי גם החכם הספרדי פ"א אע"פ שיש ציצין מפאן ומפאן גם בעת הקישוי ור"ל נדאי אף שפחופה רוב גובהה במקום אחד או רוב היקף החוט שהן ציצין המעפכין בלא נימול תחלה פהלקתו עכ"ז בזה שנימול תחלה פהלקתו נקרא זה נראה מהויל פיון שרוב העטרה מראש הגיד מגולה בשעת קישוי אף שהחוט אינו נראה וכ"ש ל"מ דנדון דהתה"ד ג"כ נראה מהויל חשוב אף לשמואל אלו הקולות הקילו רק במסורבל שנימול תחלה פהלקתו אמנם אם בעת הקישוי כל העטרה פולה מגולה מרישיה לסיפיה י"ל בכה"ג סגי אפילו אם מעיקר המילה מל פן ולכאורה זהו עדיף מדין משוה שנמשכה בשרו עד שנראה פערל לגמרי וגם דבוק בהעטרה בענין שאי אפשר לגלות העטרה אם לא ע"י איזמל או ע"י משיכה בכח כמו פריעה אבל בלתי זה הרי נראה ערל וע"ז נאמר ופקדתי על כל מול בערלה בירמיה סי' ט' דמבואר בילקוט ובערוף שהיו מולין ומשכו להם ערלה ואעפ"כ מן התורה חשוב מהויל פיון שפמל פעם אחד.

כ"ש זה שבעת קישויו נראה מהויל לגמרי פכל המולים. א"כ בכל שעה יכול לגלות העטרה וגם שלא בשעת קישוי יוכל לגלות כל העטרה ע"י שימשוה העור וידחקנו לאחוריו ע"י שיקשור שם ברצועה הרי נראה הוא מהויל בכל עת איך לא חשב מהויל מן התורה.

הרי יותר קרוב הוא הרבה למהול מן המשוּף גם י"ל בשעת הקישוי נקרא אבר חי ושל לא בשעת קישוי נקרא אבר מת א"כ י"ל באבר חי משערינו ונדגמא לדבר מהא דריאה דכל מיילי דריאה פשהיא נפוחה משערינו הגם דאין ראה.

ומהש"ף משמע יותר דאפילו לא נימול תחלה פהלכתו אם אח"כ בעת קישויו פל העטרה מגולה פשר דהרי עכשיו אין הפשר חופה העטרה פלל בעת קישויו ואפשר גם החכ"א לא חלק על הש"ף אלא דכשנראה רק שליש העטרה ולא פל העטרה בשלימות דכוננתו דהש"ף ס"ל דאפילו לא פל העטרה מגולה בשעת קישוי מהני פיון דנראה מהול וע"ז חלק אבל אם בעת קישויו מגולה פל העטרה מרישיה לסיפיה אפשר גם הוא אינו חולק פלל ואפשר גם החכם הספרדי אינו חולק ע"ז דמ"ש לכל השאר צריף שתהא העטרה מגולה שלא בשעת קישוי ר"ל דמה שהקילו במסורבל שאם רוב העטרה מגולה בשעת קישוי סגי אף שאין פל העטרה גלויה ובכל השאר צריף שתהא רוב העטרה מגולה אף שלא בשעת קישוי שא"כ נראה מהול אף שלא בשעת קישוי וסגי אם בעת קישוי נראה פל העטרה גלויה לגמרי אלא דצריף שגם שלא בעת קישוי יהיה נראה מהול: השגתו מ"ש דדברי הש"ף תמוהים דהו דאמר טבי ובעצם אמר שמואל לא קאי רק על ואם דהו בעל פשר כו' יש להשיב דבירושלמי ביבמות פרק הערל ג"כ הובא כ"ז ומתחיל רק אלו הו ציצין המעפבין כו' ולא הביא פלל הו דאם היה בעל פשר וע"ז הביא ד' מ"ד רוב גובהה ורוב גגה והו דטבי אמר שמואל שמה משמע דטבי אמר שמואל קאי גם על בדיקת רוב גובהה ורוב גגה דבדקין בעת הקישוי ומ"מ י"ל דהירושלמי דיבמות סמוך עמ"ש במס' שבת ושם הפי' דקאי על אם היה בעל פשר וכ"מ מהא דרשב"ג בגמרא דידן ובתוספתא פי"ו דקאי על קטן המסורבל א"כ מסתמא הו דשמואל ג"כ קאי על זה אף פבר פתבתי דמה שגבי אם היה בעל פשר סומכין על בדיקת הקישוי אף אם נראה רק פשליש העטרה והפשר חופה רוב הקיפה ברוב גובהה מהו מוכח דבדיקת הקישוי היא מדאורייתא לענן אם בעת קישויו נראה מהול לגמרי חשוב מהול דאם מדאורייתא אינו חשוב מהול אא"כ נראה פן שלא בשעת קישויו פדעת החכם הספרדי לא היו מקילין לענן בעל פשר תרתי קולי עצומים לבדקו בשעת קישוי ושגם אז חופה הפשר רוב העטרה יהיה מהני א"ו משמע דאם בשעת קישויו נראה מהול לגמרי זה מהני מדאורייתא והקולא בבעל פשר אף שלא נראה רק פשליש העטרה פיון דכבר נימול מה"ת פהלכתו ומ"ש הב"ח וכן הוריתי הלכה למעשה הנה זהו בתשו' הב"ח סי' ק"כ ושם מבואר בהדיא שהעור הי' חופה ע"ג העטרה גם בעת קישויו בכה"ג החמיר אבל אם בעת קישויו היה פל העטרה מגולה י"ל לא היה מחמיר פלל: קיצור.

בדיו קטן המסורבל י"ל די למול עד שיעור שיהא נראה מהול בדין תחלת מילה אם סגי פשפל העטרה גלויה רק בשעת קישוי ושל לא בשעת קישוי מחפה העור מיעוט העטרה ברוב הקיפו מדברי המג"א א"כ סי' של"א ס"ד נראה דהוי ספק ומדברי אאזמ"ו ו"ל נראה דחשוב ודאי מהול, וכ"ד הב"ח בשטתו הראשונה ואפשר גם החכם הספרדי אינו חולק ע"ז ואף אם חולק נראה בזה פהש"ף דכיון דמקילים במסורבל אף שאין העטרה גלויה בשעת קישוי אלא שליש יש להוכיח דעיקר שיעור מילה מדינא הו בשעת קישוי משערינו וק"ו ממשוּף: ז מל ולא פרע (גילה) את המילה פאילו לא מל והרמב"ם בפ"י המשניות כ' ואמרם פאילו לא מל ר"ל שישוּב ופרע בשבת ואע"פ שסלק ידו מן המילה

עכ"ל וכתבו התוספות תימא אמאי אצטריף למתני האי פיון דכבר תנא דבשר החופה את רוב העטרה מעפב המילה וכי לא פרע עדיון רוב עטרה מכוסה עכ"ל והקשה התוי"ט דהא למ"ד ביבמות פרק הערל (דף ע"א ב') לא נתנה מצנת פריעה לאברהם מתנימן טובא קמ"ל במאי דחזר ונשנה מל ולא פרע דלא תימא פיון דאאע"ה נצטנה במילה לבדה אף שאנחנו בהלמ"מ נצטוינו אף בפריעה מ"מ כי מל ולא פרע לא הוי פאילו לא מל לגמרי מפיון שאברהם אבינו ע"ה מל ולא פרע כו' קמ"ל כו' דאם לא פרע שהוא פאילו לא מל לגמרי ותיירץ דקושניית התוספות הוא לפי גירסת ר"ח בפ' הערל שם דמ"ד לא ניתנה פריעה לאברהם קאי בקושניא ותיירצו דוחק ובספר חפץ ה' להפרי תנא ב' שבת פאן כ' ג"כ לתרץ קושניית התוספות ע"ד קושניית התוי"ט על התוספות וז"ל ונלע"ד דהוצרך התנא לאשמוענו דלא תימא דדוקא בבשר הערלה הוא דבעינו כל פה לחזור על בשר החופה רוב העטרה ולא על עור הפריעה דאיכא מאן דסבר לא ניתנה לאברהם כו' והגם דקתני ברישא פורעין עכ"ז איצטריף למתני דדינו פדין ציצין המעפבין את המילה כו' עכ"ל והחכ"א בתשובה שבסוף ספרו פתב דלכאורה מוכח מזה דהתוספות ס"ל כדמשמע מהט"ז סי' רס"ד סק"ט דאף אם לא נחתה כל הערלה כולה בשלימות ונשתתיר ממנה מעט החופה רוב הקיפה של החוט הסובב עכ"ז אם ע"י הפריעה נתגלה החוט הסובב כי בהסרתו עור הפריעה הסיר ג"כ הציצין שנשתתירו מבשר הערלה ופרע וגילה המילה מהציצין דערלה ומהקרום הרף הנק' עור הפריעה ונתגלה כל העטרה היטב יצא בזה ידי מילה ולכן פתבו תימא.

והיינו משום דס"ל שרחוק שיתתוף כ"כ הערלה עד שלא ישאר ממנה ציץ החופה כ"א זה סר ע"י הפריעה שע"י הפריעה רואה לגלות כל העטרה וא"כ אם לא פרע עדיון נשארו ציצין מבשר הערלה החופין רוב העטרה היינו רוב הקיפה של חוט וכן ישראיה קצת ממנה העולם שעושין הפריעה בזריות תומ"י ממש אחר המילה ואין ממתנין מלבדוק היטב אם פרת וחתה כל הערלה עד שנתגלה כל העטרה והחוט הסובב מהערלה ולא נשאר רק הקרום הרף הוא עור הפריעה והרי אם נשאר מהערלה גם מעט מה שמקרי מעט מהחוט בכל הקיפו זהו ציצין המעפבין וגם מיעוט הוא מציצין שאין מעפבין ג"כ צריך לחזור עליו ומ"ש מבדיקת הסימנים אחר השחיטה בבהמה.

דאם לא בדיק מעמידין אותה בחזקת שלא שחט רובן פ"ק דחולין (ד"ט ע"א) א"ו דהכא פיון שרוב הערלה ודאי פרת וחתה רק על מיעוט יש לחוש שנשארו אף דהנה ציצין המעפבין עכ"ז אם ע"י הפריעה הוסר הציצין ונתגלה כל העטרה חשוב מילה וזה נראה דעת הט"ז כמ"ש החכ"א ואין לומר להפך דהתוספות ס"ל דאפילו ע"י הפריעה נתגלה כל העטרה פיון שיש ציצין מהערלה אף שאינן דבוקין עכ"ז פיון שחופין על העטרה ה"ל ערל וכמו שהאריף בזה החכ"א לכן צריך שע"י המילה דוקא נתגלה כל העטרה היינו שיתתוף כל הערלה החופה את העטרה אלא דאעפ"כ ס"ל לתוספות דבלא פריעה יחזור הבשר ויכסה העטרה וכמו שמשמע בפלבו במצות מילה בסס"י ע"ג וז"ל והמושף ערלתו ולפיכך אנו פורעין המילה שלא יוכל אדם למשוך ערלתו עכ"ל נשמע דע"י הפריעה לא יוכל למשוך ערלתו הא קודם שפרע תוכל הבשר להיות חופה העטרה ויראה כמשוף ע"כ פתבו התוספות למה הוצרך המשנה להשמיענו מל ולא פרע פאילו לא מל הרי מלבד צורך פריעת הקרום הרף מצד עצמו הרי עוד נצרך בשביל עור הערלה שלא

יעלה בפשר על העטרה ויהיה פמשו וזהו שמכסה רוב העטרה אף זה אינו דאם חתף כל הערלה החופה את העטרה.

א"כ הפשר הנשאר אינו בשר הערלה כלל כ"א בשר שלמעלה מערלתו כדפירש"י במשנה גבי ואם היה בעל בשר ולכן אף אם בשר זה יכסה העטרה ויהיה פמשו אין לו דין ערל כלל דד"ת משוה חשוב פמהול א"כ סוף סוף אין עור הפריעה מעכב רק מצד עצמו לבד שגטוינו לפרוע הקרום הזה וא"כ מאי מקשה התוספות תימא אמאי איצטרף למתני א"כ לכאורה הדרף לתרץ את התוס' שתמיהתם קיימת הוא אם נאמר פסברת הט"ז וכנ"ל מיהו בספר חפץ ה' פי' דהתוספות פשיטא להו דעור הפריעה מעכב כמו עור הערלה: קיצור מ"ש התוספות תימא וקושיות התוי"ט ומ"ש החכ"א לכאורה בפ' דברי התוספות: ח ולכאורה היה נ' ליתן טעם לסברא זו דדייק החכ"א והט"ז דאף שהמצוה לברות כל הערלה דוקא ורק בקרום הרף סגי בפריעה מ"מ פיון שבאמת פרתו רוב הערלה רובה פכולה רק מיעוט נשאר ואף שזה המיעוט מעכב את רובו פשהוא מציצין המעכבין מ"מ י"ל שאין מיעוט זה מעכב אא"כ מחובר ודבוק בהעטרה שם הוא מעכב אבל כשע"י הפריעה הוסר לגמרי מהעטרה אינו מעכב וכמו צואה שלא במקומה בגמרא דיומא פ"ג (ד"ל ע"א) דאמרין במקומה נפיש ונהמא ומעכב לקרות ק"ש ושלא במקומה אע"ג שדבוקה בבשרו לא נפיש ונהמא ומותר לקרות ק"ש וכ"פ הרי"ף והרא"ש ואף לרב חסדא שם יש לחלק וכן ביבמות פרק הערל (דע"ו ע"א) לענין פצוע דפא אמרו שכבת זרע במקומה מבשלא שלא במקומה לא מבשלא כמ"כ י"ל הערלה שלא במקומה לא מעכבא גם פי הערלה נק' מום כמ"ש במד"ר ע"פ התהלה לפני ונהיה תמים העבר אותה ובטל המום בפ' לך ר"פ מ"ו וא"כ פיון שפרתה ומיעוט דמיעוטא ג"כ העבירו מע"ג העטרה י"ל שבטל המום וזה הנשאר שלא במקומו הוא לדלול בעלמא שאינו מום דכה"ג חילקו במומין בין מום לדלול בעלמא עיין בפירש"י בבכורות פרק מומין אלו (דמ"ה ע"א גבי אם יש בה עצם ושם עמוד ב' במשנה אף בעלי הדלדולים פסולין באדם וכשרים בבמה ומפרש בגמרא דכשרין בבמה משום שאינו מום ופסולין באדם משום דאינו שנה בזרעו של אהרן וגם הרי אפילו נשאר מיעוט מעור הערלה דבוק בעטרה כשאינו חופה רוב הקיפה של חוט ולא רוב גובהה אינו מעכב אלמא לא כל מיעוטו מעכב את רובו ולא כמו הנה דתנו פרק הקומץ בתרא דכ"ז ע"א) דמעוטן מעכב את רובן דמשמע אף משהו אלא מיעוט שיש בו שיעור מעכב היינו פשחופה רוב העטרה בגובהה או בהקיפה.

א"כ אפ"ל דאינו מעכב אלא פשנשאר במקומו ולא פשנתפרע העטרה כולה ע"י הפריעה: גם הנה מהא דעושין לה חלוק ופירש"י שלא יחזור העור ויכסה העטרה וברי"ו נ"א ח"ב פי' עושין פצין פיס דחוק ומלבישין ראש הגיד עד העטרה וקושרין שם פדי שלא ישוב העור לכסות הגיד עכ"ל מבואר מזה שעכ"פ בכל מילה אף שכורתין הערלה נשתייר מהעור שיוכל לחזור ולכסות העטרה וצריך לזה תחבולות לעשות חלוק אלא ש"ל שזהו רק מהעור שלמעלה מהעטרה ומ"מ אפשר שיש מזה פנים קצת לסברא הנ"ל ועיין בפירש"י ביבמות (דף ע"ב א') משוה מהול שנמשכה ערלתו וכסתה את העטרה עכ"ל הרי אף שהוא מהול פדין אם נעשה משוה נקרא שנמשכה ערלתו אף דכבר חתף כל עור הערלה בשעת המילה וזה העור המכסה אינו מעור הערלה שע"ג

ראש הגיד והחוט כ"ל כ"א מהעור שלמעלה מהעטרה אעפ"כ נקרא שגמ'שכה ערלתו
א"כ כמ"כ י"ל להפך פשהציצין שגמ'שכירו מעור הערלה נפרעו וקשרו שם ע"י רצועה
עד שאין מכסות החוט והעטרה כ"ל שפיר נקרא מהול וכ"ש אם שוב אין מכסות כ"ל
ממילא בשעת קישוי עכ"פ ועי' סנהדרין פ"ק נגמר הדין (דמ"ז ע"א) גבי עכן משוה
בערלתו הנה שם בפירש"י לא כ' שגמ'שכה ערלתו ובילקוט בירמיה קפיטל ט' ע"פ על
כל מול בערלה שמשכו להן ערלה וכ"ה בערוף ערוף מל הששי הרי נקרא שמשכו להן
ערלה אף שהיו מהולין תחלה כדן יעו"ש: והנה טענתו דהחכ"א בתשובתו הנ"ל לדחות
בשתי ידים סברא זו הוא ממ"ש שהרי ביבמות (דע"א ב') אמרינן בגמרא דאברהם אבינו
לא נצטוה על הפריעה ואפ"ה אמרינן שם דהמול ימול לרבות ציצין המעפבין את המילה
וא"כ עכצ"ל דר"ל ציצין של בשר הערלה ולא של הפריעה עכ"ל.

ודבריו אלה תמוהין דמה לו להביא ראיה ממרחק הלא במקומו במשנה אלו הן ציצין
המעפבין פירש"י בהדיא רצועות של בשר שגמ'שכרו מן הערלה וכ"כ הרמב"ם פ"ב ה"ג
אם נשאר מעור הערלה כו' וכ"כ הסמ"ג במ"ע כ"ח אם נשאר מעור הערלה כו' וכ"כ
רי"ו ציצין שיורי ערלה כו' ואדרבה ראיתו זו מיבמות י"ל שאינה מכרעת כ"ל דהיא
הנותנת דכיון שלא ניתנה מצנת פריעה לאברהם א"כ אם נשאר ציצין מעור הערלה:
כיון שלא יפרע א"כ תשאר המילה בלתי מפורעת כ"ל לכו נתחייב מהמול ימול על ציצין
המעפבין למולן כדי שתהא המילה מפורעת אבל לאחר שנתחדש הלכה וניתן לנו מצנת
פריעה ייש בה חומר כמו במילה א"כ מעתה אפ"ל שאפילו נשתיירו מעור הערלה ציצין
המעפבין ועי"ז אין המילה מפורעת כדפירש"י ביבמות פ"ק החולץ (דמ"ז תחלת ע"ב)
אם אח"כ ע"י הפריעה נעשית המילה מפורעת ומגולה כל העטרה כולה י"ל ה"ל פאילו
מל א"כ משם אין ראיה כ"ל לסתור זו הסברא רק מפירש"י והרמב"ם שכתבו פן עתה
להלכה שאם נשאר מעור הערלה ציצין המעפבין ה"ל פאילו לא מל אף שמבואר אח"כ
דמחוייב לפרוע ומל ולא פרע פאילו לא מל א"כ מסתמא ע"י הפריעה יפרעו ג"כ הציצין
הנ"ל ותהיה המילה מפורעת ואפ"ה כתבו דציצין דעור הערלה מעפבין מזה מוכח
לכאורה דלא מהני להו פריעה אף שגמ'שכרו אלא פריעה דוקא בעינן בהו: קיצור
קצת טעם לזה דציצין אף המעפבין הם מיעוט עור הערלה ואף שמיעוטו מעפב את רובו
י"ל לפשוטא שלא במקומו שאני וקצת דמדומי ראיה מדין עושין לה חלוק וראיות החכ"א
ממ"ש ביבמות (דע"א) בציצין המעפבין אינה מכרעת כ"ל רק מהרמב"ם ורש"י יש
ראיה לכאורה לדבריו: ט אף אפ"ל דמירי בענין דכשפרע אח"כ את המילה לא פרע
מקום זה ונשאר הציץ והרצועה של בשר הערלה דבוקה ממש על הגיד וממ"ש רש"י
(בדף קל"ג סע"א) ופורעין את העור המכסה ראש הגיד אפ"ל שלפעמים העור הזה
מכסה רק ראש הגיד ואינו מגיע עד החוט הסובב.

ע"כ שפיר יתכן שישארו שיורי ערלה הסובבים החוט ברוב הקיפו ולא יפרעו ע"י
הפריעה אם אין עור הפריעה מגיע עד לשם ממש וקצת ראיה דלפעמים אין עור הפריעה
כ"כ גדול ממ"ש רש"י בפירוש החומש ס"פ לך ע"פ בהמלו את בשר ערלתו דגבי
ישמעאל וז"ל באברהם לא נאמר את לפי שלא היה חסר אלא חתוף בשר שפבר נתמעף
ע"י תשמיש אבל ישמעאל שהיה ילד הונזק לחתוף הערלה ולפרוע המילה עכ"ל ופי'
בחי'דושי הרשב"א ביבמות פ"ק הערל (דף ע"א ע"ב) בד"ה לא נתנה: דישמעאל הוצרך

לפריעה היינו מ"ש רש"י לפרוע המילה (ומזה קצת ראיה דמ"ש רש"י ביבמות דמ"ז רע"ב) גבי ציצין המעכבין שלא נתפרע המילה היינו שלא עשה פריעה וא"כ יהיה משם ראיה לסברא זו דאם ע"י הפריעה נתעברו הציצין דערלה מהני ועמש"ל אות א' מזה ואברהם לפי שנתמעה לא הוצרך לפריעה דה"ל פאילו פרע ולכן הקשה הרשב"א מזה על מ"ד לא נתנה פריעת מילה לאברהם אבינו וכן ביאר הרא"מ בספר יריאים סי' י"ט וסיים ומזה הטעם תירצנו הא דאמרינו במסכת עכומ"ז בפ"ק (ד"י סע"ב) קטיעא בר שלום נפל על רישיה דערלתא וקטעה אמר יהבית מכסא חלפית ועברית.

והקשינו מהא דתנן מל ולא פרע פאילו לא מל והוא לא פרע ותירוצ הדבר פינון שהיה גדול לא היה צריך לפרוע כדאשכחן באברהם אבינו מ"מ שמענו דניתנה פריעה לאברהם אבינו עכ"ל וע' במד"ר ס"פ לך ס"פ מ"ז ע"פ את בשר ערלתו פ"ה המ"כ את לרבות עור הפריעה ואברהם שקבר נתמעה מפני דרך ארץ לא הוצרך לזה פה פירש"י עכ"ל ולכאורה אינו מוכן דהרי עור הפריעה הוא תחת עור הערלה וכ"מ בהרמב"ם פ"ב מה' מילה ובשו"ע ובלבוש וכ"ה בספר החנוכה ר"פ לך (ומ"ש בפ"ה המשניות להרמב"ם שהוא על הערלה צ"ע) א"כ פינון שהערלה לא נתמעה אצל אברהם והוכרח לכרות איהו עור הפריעה שתחתיה תהיה מעוכה עד שלא הוצרך לפרוע.

ע"כ אפ"ל שעור הפריעה מתחיל מראש הגיד למעלה מהתחלת בשר הערלה. לכן שפיר שיגיע המיעוד בעור הפריעה אף שלא נתמעה הערלה וא"כ לפ"ז אפ"ש ג"כ שמסתיים עור הפריעה קודם שמסתיים עור הערלה וא"כ לפ"ז שפיר יוכל להיות שישארו ציצין משירי ערלה חופין רוב הקיפה של חוט הסובב: אף לאחר שפרע וישארו מדונבקים בהחוט פי הפריעה לא הגיע עד שם וכ"ש לפירש"י ביבמות דמ"ז ע"ב) בד"ה רוב גובהה דאף אם חופה רוב גובהה של החוט הסובב נקרא רוב גובהה של עטרה וכמ"ש הבכ"ש בשבת פ"ק המילה נמצא לפ"ז אף אם רק במקום אחד חופה רוב גובהה של החוט הסובב נקרא ציץ המעכב את המילה א"כ י"ל בקל יוכל להזדמן שבמקום זה לא פרע כלל ולא נצרך לפרוע שם ונשאר זה הציץ המעכב דבוק בהעטרה לכן הוא מעכב וכאילו לא מל אף שפרע עור הפריעה וגם לפמ"ש הספר יריאים סי' י"ט דקטיעא בר שלום שמל ולא פרע זהו מפני שהיה גדול לא הוצרך לפרוע מפני שקבר נתמעה ע"י אשה בדרך ארץ כדפירש"י בחומש ס"פ לך גבי אברהם א"כ לפ"ז אשכחן במילת גדול דא"צ לפריעה כלל ואז שפיר ציצין המעכבין את המילה מעור הערלה שהרי לא נפרעו כלל ע"י הפריעה מיהו היש"ש ביבמות פ"ק הערל סי' ג' חלק על הס"י ופסק דגם גדול חייב לפריעה וקטיעא בר שלום שאני יעו"ש דהיה אונס או שפרע: קיצור אף אפ"ש לדחות ראיה זו דמירי שהם מעכבין כשלא נפרעו ע"י הפריעה ויתבאר איהו משכח כה"ג שלא נצרך לפרוע שם: י עו"ל דרך אפ"ש פי הנה בכל המפרשים והפוסקים גבי ציצין המעכבין את המילה נזכר הפל מה שנשאר מעור הערלה פמבואר בפירש"י שבת (קל"ג ב' קל"ז א') וביבמות (מ"ז ב' ע"א סע"ב) וכן בהרמב"ם והסמ"ג ורי"ו פנ"ל אף התוספות ביבמות שם ד"ה סוף מילה כתבו ותירץ לו ר"ת דהכא ציצין המעכבין את הפריעה קאמר ולר"י נראה דאע"ג דנצטונה אברהם על הציצין דריש להו שפיר מקרא דיהושע א"כ ממה שתירץ ר"י תירוצ זה ולא נראה לו תירוצ דר"ת אפ"ש שסובר דדוקא ציצין מהערלה מעכבין את המילה שהיה פאילו לא מל פלל ונחשב ערל מדאורייתא

אָבֵל בְּצִיצֵין דְּעוֹר הַפְּרִיעָה לֹא שְׁמַעְנוּ שְׂיִהְיִי מְעַכְבִּי כ"כ מְדַאֲרֵינִי דְּאֵף אִם חוֹפָה רֹב גְּנוּבָהּ בְּמִקּוֹם אֶחָד אוֹ רֹב הַקּוֹפָה הוּא רַב מִיַּעוּטָא דְּמִיַּעוּטָא מְפָל עוֹר הַפְּרִיעָה שְׁנַפְרַע וְנִתְגַּלָּה א"כ הַמִּיַּעוּט הַנֶּשְׁאָר י"ל שְׂאִין לוֹ דִּין עָרַל מְדַאֲרֵינִי כ"א מְדַרְבְּנֵן וְכוּן מִשְׁמַע מ"ש בְּגִמְרָא הַמָּל חוֹזֵר עַל צִיצֵין הַמְּעַכְבִּין כו' נִזְכָּר חֲזָרָה זוֹ רַב לְגַבֵּי הַמָּל וּמְדוּעַ לֹא נִזְכָּר פֶּן עַל הַפּוֹרַע אֵלָּא מִזֶּה מִשְׁמַע דְּעֵיקָר צִיצֵין הַמְּעַכְבִּין מְדַאֲרֵינִי הוּא מְעוֹר הַעָרְלָה.

מִיָּהוּ בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁבָא וְהַרִיטְבָא בִּיבְמוֹת שֵׁם הִבִּיאוּ רַב פְּרִוּשׁ ר"ת וְאֶפְשָׁר מִש"ה בְּטוּש"ע ס' רס"ד ס"ה כ' אִם נִשְׂאָר מְהַעוֹר עוֹר הַחוֹפָה כו' וְדִילַג מ"ש בְּהַרְמָב"ם מְעוֹר הַעָרְלָה. מִשׁוּם דס"ל דָּגַם אִם נִשְׂאָר צִיצֵין פְּאֵלוּ רַב מְעוֹר הַפְּרִיעָה הַדִּין פֶּן וּכְמ"ש ר"ת וְשׁוּב רְאִיתִי דמ"ש מְהַעוֹר לְפִי שְׁהֵם קָרְאוּ הַעָרְלָה בְּשֵׁם עוֹר וְאֵת עוֹר הַפְּרִיעָה קָרְאוּ קָרוּם הַרְף ע"כ פְּשָׁתְבוּ אַח"כ אִם נִשְׂאָר מְהַעוֹר פֶּן נִתְּנָם רַב עַל עוֹר הַעָרְלָה וּא"כ מ"כ"ז י"ל דְּאִין רְאִינִי הַחֲכ"א רְאִיָּה מְהָא דְּצִיצֵין לְסַתְּוֹר דַּעַת הַט"ז דִּי"ל שְׁגַם בְּפְרִיעָה שְׂיִיר הַצִּיצֵין מְהַעָרְלָה וְגַם מְהַפְּרִיעָה בְּמִקּוֹם זֶה וְאֵפ"כ מִהַ שְׁנַחֲשָׁב כְּעָרַל זֶהוּ רַב מִצַּד הַצִּיצֵין דְּהַעָרְלָה לְפ"ד הַרְמָב"ם וְר"י וְר"י וְגַם לר"ת וְהַרְשָׁבָא הַנֶּזְכָּר לְאֶשְׁמַעִינֵן דִּין זֶה דְּהָא מ"מ צִיצֵין דְּעוֹר הַעָרְלָה מְפוֹרְשִׁין יוֹתֵר מְהַקְרָא דְּהַמּוּל יְמוּל וּבְמִשְׁנָה וּגְמִרָא אָבֵל אִין ה"נ אִם ע"י הַפְּרִיעָה נִקְלְפוּ לְגַמְרֵי הַצִּיצֵין מְהַעָרְלָה י"ל חֲשׁוּב מִיָּלָה וּמִה גַם פִּי בִירוּשְׁלָמִי בַּפ' הַמִּיָּלָה וּבִיבְמוֹת פֶּרֶק הַעָרַל דְּרִישׁ מְהַמּוּל יְמוּל גְּזָרָה שְׁוֵה לְשִׁתֵּי מַלּוֹת אֶחָד לְמִיָּלָה וְאֶחָד לְפְרִיעָה אַחַת לְמִיָּלָה וְאַחַת לְצִיצֵין מְבִנְיָא דְּצִיצֵין וּפְרִיעָה שְׁנֵיהֶם מְחַד תִּיבָה דְּרִישֵׁי מְהָא דִּימוּל וְהִינּוּ מִשׁוּם דְּשְׁנֵיהֶם עֲנִינֵם שְׂיִהְיִה הַמִּיָּלָה פְּרוּעָה וּמְגוּלָה וּא"כ אַפ"ל דְּדַעִיבָד אִם שְׂיִיר הַצִּיצֵין מְהַעָרְלָה וּפְרַע אוֹתָם ע"י הַפְּרִיעָה עֲלֵתָה לוֹ הַמִּיָּלָה וְהַגַּם דְּעֵיקָר מִצְנוֹת עָרְלָה הִיא בְּכָרִיתָה וְלֹא בְּפְרִיעָה מ"מ לְגַבֵּי הַצִּיצֵין דְּנִפְקָא לָן מְחַד קָרָא עִם פְּרִיעָה אַפ"ל פֶּן וְהָא דְּקִי"ל דְּחוֹזֵר עַל צִיצֵין הַמְּעַכְבִּין אִף בְּשַׁבָּת וְלֹא סְמַכִּינֵן עַל הַפְּרִיעָה דְּכִינֵן דְּמַהְבֵּי לְהוּ פְּרִיעָה ה"ל פְּאִינֵן מְעַכְבִּין יֵשׁ לְדַחּוֹת דְּכִינֵן דְּלַכְתַּחְלָה קוֹדֵם שְׁפָרַע אוֹתָם מְצוּנָתָם בְּכָרִיתָה דוּקָא לְכֵן חוֹזֵר עֲלֵיהֶם חַדַּע דְּהָא אִיכָּא לְמ"ד דְּאֵף עַל שְׂאִין מְעַכְבִּין חוֹזֵר וְנָהִי דְּלֹא קִי"ל פֶּן מ"מ בַּכּה"ג וְדָאִי חוֹזֵר וְעוֹד דְּסוּף סוּף יַחֲלַל שַׁבָּת ע"ז אִם ע"י פְּרִיעָה אִם ע"י פְּרִיעָה ע"כ חוֹזֵר לְמוּל וְעוֹד דְּחִינְשִׁין שְׂמָא ע"י הַפְּרִיעָה לֹא יִתְגַּלוּ הֵיטֵב מ"כ"ז נְרָאָה שְׂאִין לְפִסּוּק הַדִּין פְּדַפְסָק הַחֲכ"א דְּחֲשׁוּב לֹא נִימוּל מִה"ת אֵלָּא כְּמִש"ל סְעִיף א' בְּשֵׁם הַפְּתַחֵי תְּשׁוּבָה ס' רס"ד ס"ק י"א בְּשֵׁם חֲמוּדֵי דְּנִיָּאל כְּת"י דְּמִשְׁמַע דְּמִסְפָּקָא לִיָּה דִּין זֶה וְאִם אַח"כ בַּעַת קִישׁוּיֵי נְרָאָה מְהוּל לְגַמְרֵי בְּלִי שׁוּם חִיפּוּי מְהַעָרְלָה עַל הַחוּט פְּלָל יֵשׁ לְהוֹרוֹת דְּחֲשׁוּב מְהוּל כַּד"ת דְּאֵף אַת"ל שְׁוֵה חֲשׁוּב לֹא נִימוּל תַּחֲלָה כְּהַלְכָתוֹ כְּדַעַת הַחֲכ"א מ"מ פִּינֵן אַח"כ נִתְגַּדַּל הָאֲבָר עַד שְׁפָל הַעֲטָרָה מְגוּלָה בְּשַׁעַת קִישׁוּיֵי זֶה מְהֵבֵי כְּמִש"ל בְּאַרְיִכוֹת דְּזֶה עֲדִיף מִמָּה שְׁפ"א נִימוּל כְּהַלְכָתוֹ אִף שֶׁאֵח"כ לֹא נִגְלָה רַב שְׁלִישׁ הַעֲטָרָה וְהָאֵרִי בְּכָל שַׁעַת שְׁמַתְקַשָּׁה הוּא מְהוּל לְגַמְרֵי מִן הַתּוֹרָה.

וְאִם מִשׁוּם שְׁעֵדִיין נִשְׁתַּיִיר בּוֹשִׁיּוּרֵי עָרְלָה הִנֵּה פִּינֵן שְׂאִינָה חוֹפָה הַעֲטָרָה פְּלָל וְדָאִי דְּמִי לְצוּאָה שְׁלֹא בְּמִקּוּמָה וּכְאִילוּ דְּבוּקָה עַל הַרְגֵּל כו': סִימָן רַג בְּנִידוֹן אִישׁ שְׁבַשְׁעַת קִישׁוּיֵי הַעֲטָרָה וְחוּט הַסּוּבֵב הַפֶּל מְגוּלָה לְגַמְרֵי וְשְׁלֹא בְּשַׁעַת קִישׁוּיֵי יֵשׁ בְּשָׂר חוֹפָה עַל הַעֲטָרָה וְעַכ"ז מְגוּלָה מְמַנָּה ב' שְׁלִישֵׁי הַגְּנוּבָה בְּהַ מְקוּם לְחוּשׁ שְׂמָא גַם מִתַּחֲלָתוֹ לֹא נִימוּל כְּהוֹגֵן אִף שְׁהַפְּרִיעָה וְדָאִי הִנֵּה כְּהוֹגֵן שְׁנִתְגַּלָּה כֹּל הַעֲטָרָה ע"י הַפְּרִיעָה: וְהִנֵּה גַם לְדַעַת

החכם הספרדי אם הדבר ספק אם נימול תחלה פהלכתו י"ל יודה דדי בנראה בעת קישויו מהול.

דקא ספיקא לא דמי לנדאי כמו ערלתו ונדאי דוחה את השבת ולא ערלתו ספק וכן לענין נולד מהול דחיישינן שמה ערלה פבושה היא מ"מ רב ס"ל כת"ק אליבא דב"ה (דף קל"ה ע"א) דלא חיישינן לזה הספק וא"צ להטיף ממנו דם ברית וע"ש בהרא"ש סי' ה' ס"ל לפסוק פרב מיהו י"ל שם לרב אין זה ספק כלל אבל פאן הוי ספק.

ובתשו' מים רבים סי' נ' משמע שמתמיר אף בספק ובתשובה שמש צדקה חי"ד סי' י"ג היקל בספק אם נימול תחלה פהלכתו או לא כאשר בשעת קישויו נראה מהול לגמרי אף שדעתו נוטה להחכם הספרדי יעו"ש דברי השאגת אריה סי' נ"ה אינו מוכן מה שחלק אהט"ז ס"י רס"ד גם בנולד מהול קצת דא"כ מעולם לא נימול פהלכתו גם ד' הט"ז אינו מוכן מה צורך שנמשך אח"כ העור ת"ל פינון דלא נולד מהול לגמרי רק קצת ה"ל פדיון ציצין המעכבין את המילה ועיין בהתם סופר סי' רמ"ח ד"ה ונראה וד"ה וכל וע"ש בהתשובות שמש צדקה נמשך אחר הט"ז דאם הפריעה פהגון חשוב נימול פראוי מה"ת אלא שבנדון שלו הספק שמה גם הפריעה לא הי' פהגון ושנשאר ציצין חופין רוב הקיפה.

אעפ"כ פסק דכאשר בעת קישויו נמצא מהול א"צ למולו שנית ובנד"ז דבני שי' הפריעה ודאי הנה פהגון לגמרי עד שנתגלה כל העטרה פולה ונהספק רק על הערלה אם נחתכה פולה לגמרי או שמעט מזעיר לא נחתך רק עבר ע"י פריעה וא"כ יש ג' או ד' ספיקות להקל הא' שמה נחתכה הערלה פולה גם המזהל ר' שמשון שו"ב ו"ל אמר לי כמה פעמים שבנדאי המילה והפריעה הנה פהגון הב' דעת הט"ז ודעיקמיה דגם אם ע"י הפריעה נתגלה כל העטרה לגמרי חשוב נימול פהגון הג' אף שאם זה אינו חשוב נימול פהגון הרי דעת הש"ך דבדיקת הקישויו מהני כה"ג אף אם לא נימול פהגון ומלשונו משמע אף אם אין כל העטרה מתגלה גם בשעת קישויו מהני בדיקה זו מאחר דלדידן' שנה נימול פהלכתו עם לא נימול פהלכתו ומ"מ י"ל היינו בשאינו מנדבק ויכולים לגלות העטרה אז מהני בדיקת הקישויו הד' דאף אם לא קיי"ל פהש"ך זהו בדיקת הקישויו פשבשעת קישויו ג"כ אינו נראה מהול לגמרי מפל וכל אז לא מהני רק בנימול תחלה פהלכתו אבל פשבשעת קישויו כל העטרה מגולה לגמרי י"ל ונדאי סגי דלא דמי לציצין המעכבין את המילה דשם גם בעת הקישויו הם חופין פינון שמדובקין על העטרה וא"כ גם ציצין מהערלה אף את"ל דמעכבין אף אם נפרעו ע"י הפריעה ולא מהני להו הפריעה כ"א בעי חיתוף זהו עכ"פ כשאח"כ חופין על העטרה גם בעת קישויו ו אף שחופין זה ג"כ אינו דומה לעצם דין ציצין המעכבין שהם מדובקים שם בדבוק גמור אבל כשנפרעו ע"י הפריעה אף אם חוזרין וחופין זהו חופין בלא דבוק מ"מ אף אם נאמר דכה"ג ג"כ נק' חופין זהו עכ"פ פשבחופין פן אף בשעת קישויו אבל אם בשעת קישויו אינן חופין כלל לא דמו לדין ציצין המעכבין דהם חופין ומדובקין אף בשעת קישויו לא כן הני ציצין שמלבד שנפרעו מעל האבר ואינו דבוקין כלל ואינן כמו ציצין החופין שהם דבוקין אף פשבתאמר שאין חילוק בין חופין בלי דבוק לחופין ומדובקין זהו עכ"פ פשהחופין הוא שנה ונהרי אינו שנה כלל ששהחופין ע"י שהו מדובקין חופין פן אף בשעת קישויו וכיון שאלו החופין בלי דבוק כלל אינן חופין כלל בשעת קישויו י"ל לא נק' ציצין החופין.

סימן רד תינוק שנולד ביום לעת ערב ולא נודע אם קודם שקיעת החמה או אחר שקיעת החמה אבל עדיין היתה יום כי נולד ביום א' סוף שעה וששית אחר חצות היום והתחלת הלילה הוא ערף עשרים מינוט על שעה שביעית: הנה מלשון השאלה אבל עדיין היתה יום נראה שלא היו נראים שום פוכבים פרקיע בעת שנולד וא"כ שוודאי הוא שלא נראו פוכבים מבואר בב"י בי"ד סס"י רס"ב בשם הגהות אחרונות דמרדכי ר"פ ר"א דמילה דעדיין הוא יום וכ"נ ממש"ש בשם המרדכי פרק במה מדליקין פי יש לסמוך על הפוכבים לספק כו' וכ"מ ממש"ש בשם הגמ"י והוא מהש"ס פרק ב"מ (דל"ה ע"ב) פוכב אקד יום שנים ביהש"מ כו': הלכות ספר תורה סימן רה ע"ד הס"ת שהתטוטר דחתינ רנבם עשויים בטשטוש דיו ע"ג הב' זינין והגובה הוא כמו גולם ובאמת תמונת התטוטר צ"ל חלול וכ' מעל' וז"ל ובאמת תמונת החי"ת שנמסרה למשה בסיני צ"ל הגג היא התטוטר חלל בתמונת גג ממש כזה ויכלל מסור בידינו שכל אות שנכתבה שלא כמו שנמסרה למשה בסיני אין שם אות עליו ע' חמ"ח סי' קכ"ה ס"ק כ"ב כו' והאר"י מעל' דלית דין צריך בשש שוודאי צריך לתקן וכל המיקל בזה לקרות בס"ת זו מיפר תורה הוא ואפילו בתפילין ומזוזות דבעו פסדן חוששני להחמיר כו' עכ"ד נאני אומר על מעל' פמה נפיש גברא דעביד פשמעתייה נגד כל הפוסקים ראשונים ואחרונים (האומרים בפירוש שאין פיסול אם לא עשה תטוטר זה פלל ומעל' לא די לו שמחמיר בזה אלא אף גם אם אינה עשויה פתיקונה כו').

כמו שארשום בקצרה הרא"ש בתשו' פלל ג' סי' י"א שבטוי"ד סי' רע"ד צורת האותיות כו' ואין פיסול בזה השינוי רק שלא יעשה ההין חתינ ביתין כפין כמו שמפורש בגמרא והביא תשו' זו הפנים מאירות בתשו' ח"א סי' ס"ו במה שנשאל על ס"ת שנכתבו האלפין בהיקף יודין והשיב וז"ל אומר אני חלילה לנו לפשוט יד ולפסול כו' ושפיר כ' הרא"ש בתשו' כו' ויותר מזה כ' רבינו תם דטית כו' אפ"ה אין פוצה פה לפסול כו' ע"כ חלילה לנו לשלוח יד בס"ת פאלו וכן השינוי כו' עד דכל דבר שאין לו שרש בגמ' פשר דיעבד עכ"ל ומלשון חלילה לנו לשלוח יד מוכן שלא הצריך אפי' תיקון ואף שהטית נעשה ודאי נגד פר"ת שהביאוהו הסה"ת וכל הפוסקים והובא ב"י סי' ל"ו פי כן הכריח ר"ת כו' אפ"ה העיד הפמ"א שאין שום פוצה פה לפסול ס"ת שבארצו שהיו כולם בלי שום פפיפה כו' והינו משום דאין פיסול רק שלא יעשה ביתין כפין הנז' בגמ' וזולת זה הוא למצנה לא לעכב וזה אפילו בנדון שלו כ"ש וק"ו בן בנו של ק"ו בנדון שלנו הרמב"ם פ"י מה' סת"מ ה"א בתנאי הט"ו כ' שנפסדה צורת אות אחת עד שלא תקרא כל עיקר או תדמה לאות אחרת כו' עכ"ל מבואר דס"ל פדעת תשו' הרא"ש הנ"ל שאין פיסול בשינוי צורת האותיות רק שלא תדמה לאות אחרת כו' וכן דקדק מלשנו בשו"ת דבר שמואל סי' קס"ג על שנשאל באותיות ששינוי קצת בצורת האותיות וז"ל ולחולשת דעתי מעולם לא מלאני לבי בכגון זה לפסול דיעבד מהאי לישנא דכ"ל לן הרמב"ם בפ"י מהס"ת בא' מעשרים דברים הפוסלים בס"ת וז"ל סימן ט"ו שנפסלה אות א' עד שלא תקרא פלל או שתדמה לאות אחרת כו' עכ"ל: קיצור.

מתשו' הרא"ש שבטוי"ד סי' רע"ד מבואר שאין לפסול הס"ת מצד שינוי צורת האותיות רק שלא ישתנו לצורת אות אחרת וכ"כ הרמב"ם פ"י מהס"ת בתנאי הט"ו וכן למד מזה תשו' פמ"א סי' ס"ו ותשו' ד"ש סי' קס"ג: ב הן אמת דיש לגמגם על לשון הרמב"ם דלא

הזכיר פיסול בְּאוֹתוֹת רַק פְּשָׁלָא תִּקְרָא כָּלֵל אוֹ שֶׁתִּדְמָה כּוּ' וְכִי הִתְשַׁבֵּי"ן ח"א ס' נ' דלפ"ז אִם הִפְרִיד רִגְלֵי הָאֱלֹף אוֹ רֵאשִׁיָּה מְאֻמְצָעָה וְכִן נָמִי תוֹף הָעֵי"ן וְהַשִּׁי"ן וְהַפ"א אִם הִפְרִידוּ מְאֻמְצָעוֹן פְּשָׁרִים כִּינּוֹן שֶׁהִתִּינוּק יְכוּל לְקֵרוֹתוֹן כּוּ' ע"ש וְזֶה נֶגֶד מ"ש בִּשְׁ"ע ס' ל"ו ס"ב לְפִסּוֹל בְּזֶה וְכ"ד כָּל הַפּוֹסְקִים כִּמ"ש הָרִיב"ש בְּתִשׁוֹ' ס' ק"כ וּבב"י רס"י ל"ו הִבִּיא שֶׁכ"ד הָרַמְבַּ"ן וְהַרְשָׁפ"א וּמַהֲר"ם מֵרֹנְטְבוּרְק בְּתִשׁוֹ' הַיּוֹבָאָה בְּבִירוֹף שְׁאָמַר (דף ח') הָאֲרִיף בְּזֶה וְכ"כ בַּהֲגַמִּי"י בְּשִׁמוֹ וְז"ל וְהִנֵּה הֲר"ם פָּסַל לִי כּוּ' הַיּוֹבָא בְּב"י ס' ל"ב בְּד"ה כְּתוּב בַּהֲגַמִּי"י פ"א אִם נִדְבָקוּ כּוּ' וְכ"כ הַטּוֹר ס' ל"ו וְהֵן אָמַת שֶׁהִתְשַׁבֵּי"ן שָׁם כ' לְהַלִּיץ בְּעַד הָרַמְבַּ"ם וּלְתַרְץ הַהוֹכָחוֹת שֶׁל הַפּוֹסְקִים לְפִסּוֹל בְּזֶה דִּמְ"ש מְהַר"ם בַּהֲגַמִּי"י דְלָא גָרַע מִקּוֹצוֹ שֶׁל יו"ד דְּמַעֲכָב ע"ז כ' הִתְשַׁבֵּי"ן שְׁאֲפָשַׁר הָרַמְבַּ"ם אִינוֹ מְפָרֵשׁ שָׁם כִּר"ת אֲלָא פְּרָשׁ"י שֶׁהוּא רִגְלֵי הַיּוֹ"ד וּמַש"ה מְעַכָּב לְפִי שֶׁהִתִּינוּק יַחֲשׁוּב שֶׁהִיא נִקְוָדָה וְלֹא יִקְרָאָנָה יו"ד עכ"ל וְגַם רְאִיוֹת הָרִיב"ש מְפִירוּשׁוֹ בְּגִימְלִין צָדִין שְׁבַגְמ' דַּפ' הַבּוֹנָה וְאַלְפִין עֵינֵינִין וְהוּא פִי הָר"ן שָׁם אִינוֹ רֵאִי' כִּי י"ל הָרַמְבַּ"ם יִפְרֵשׁ כִּפִּי סֵה"ת סוּף ה' תְּפִלִּין בְּזֶה אִף מ"מ זֶהוּ לְהַלִּיץ קִצָּת בְּעַד ל' הָרַמְבַּ"ם אֲבָל לְהִלְכָה וּלְמַעֲשֵׂה נִדְאִי נִקְטִינוּ כָּל הַפּוֹסְקִים הַפּוֹסְלִים בְּזֶה וְגַם בְּהָרַמְבַּ"ם אִינוֹ מְבֹאָר לְהַכְשִׁיר רַק שֵׁשׁ מִשְׁמַעוֹת מְלֻשׁוֹנוֹ וּפְשִׁטָּא דְאִין זֶה פְּדָאִי לְסַפֵּק נֶגֶד כָּל הַפּוֹסְקִים הַפּוֹסְלִים בְּפִירוּשׁ וְאִין לְהַקְשׁוֹת ע"ז מַהֲש"ס דְּמִנְחוֹת (דכ"ט ע"א וע"ב) נִיָּקָב יָרְכוּ אִם נִשְׁתַּיֵּיר כּוּ' פְּרַעַא דְה"א כּוּ' אִם מִשְׁתַּיֵּיר כּוּ' פְּרַעַא דְנִי"ו כּוּ' אִי קָרִי לִיָּה כּוּ' וּמִשְׁמַע אִפִּי' הַנִּקְבַּ מִפְּסִיק בֵּין עֲלִינוֹת הַיּוֹ"ו לְכַרְעוֹ אִפִּי' הַפֶּשֶׁר כְּשֶׁהִתִּינוּק קוֹרָא כּוּ' דְאִין לּוֹמַר דְּדוֹקָא כְּשֶׁהַנִּקְבַּ לְמַטָּה בְּסוּף פְּרַעַא דְה"א וְנִי"ו דוֹקָא וְלֹא בְּתַחֲלַת הַפְּרַעַא אוֹ בְּאֻמְצָעִיתָה דֵּא"כ ה"ל לְהַש"ס לְפָרֵשׁ גַּם ל' אִיפְסִיקָא מוֹרָה שֶׁהַנִּקְבַּ מִפְּסִיק בֵּין הַפְּתוּב וְכ"כ בְּהַדְיָא הֲר"ר מְנַחֵם הַמְּאִירִי שֶׁנִּפְסַק הָרַגְלֵי צִידוֹ הָעֵלְיוֹן מִן הַתְּחִתּוֹן הַיּוֹבָא ב"י ס' ל"ב בְּד"ה וְאִם נִפְסַק אַחַת מִהָאוֹתוֹת וְעַד"מ סק"ד כ' שְׁדַבְּרִי הַטּוֹר מִטֵּיִן כַּהֲר"ר מְנַחֵם וּבּוֹדָאִי לְדַבְּרִי הֲר"ר מְנַחֵם הַמְּאִירִי ה"ה כְּשֶׁהַנִּקְבַּ מִפְּסִיק בֵּין פְּרַעַא דְנִי"ו לְגַגּוֹ דְחַד טַעְמָא הוּא דְהָא כְּשֶׁהַנִּקְבַּ מִפְּסִיק בְּאֻמְצָעִיתוֹ ג"כ הִתִּינוּק יְצַרְף גַּם מַה שֶׁלְּמַטָּה מִהַנִּקְבַּ לְחֻלְק הָעֵלְיוֹן כִּמ"ש הַט"ז ס' ל"ב סק"י וְלִכּוֹן חֻלְק שָׁם ע"ז וְכִי וּבְאֻמַּת אִין לּוֹ יְצַרְוֵף וְזֶה דוֹמָה לְנִפְסַק רִגְלֵי הָאֱלֹף שְׁזַכְרָתִי בְּשֵׁם רִיב"ש שְׁאִין מוֹעִיל תִּינוּק עכ"ל הַט"ז אָמְנָם מ"מ הֲא"ר ס"ק כ"ה הַקְשָׁה עַל פְּסַק הַט"ז שְׁהָרִי מְדַבְּרִי הַב"י בְּשֵׁם הַמְּאִירִי מוֹכַח לְהַפְּדוֹ וּבַפְּמ"ג סק"י כ' דְּזֶה תְּלוּי בְּמַחְלֻקַּת הַמְּאִירִי עִם הַמְּרַדְכֵי שֶׁהִבִּיא הַד"מ סק"ד וְהַשְׁתָּא לְפִי' הַמְּאִירִי יֵשׁ רֵאִי' לְדַבְּרִי הָרַמְבַּ"ם וְכִמ"ש הַט"ז דְּזֶה דוֹמָה לְנִפְסַק רִגְלֵי הָאֱלֹף כּוּ' וְקִשְׁיָא לְכַאוּרָה עַל הַפּוֹסְקִים הַפּוֹסְלִים כְּשֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדֵי הָאֱלִפִין נוֹגְעִים כּוּ'.

אָמְנָם בְּאֻמַּת לִק"מ דִּישׁ לְתַרְץ בְּכַמָּה גְּוֹנֵי הָא' כִּמ"ש הֲא"ר ס"ק כ"ה דכ"ז שְׁנַעֲשֵׂה כִּן אַחַר הַפְּתִיבָה אֲבָל בְּשַׁעַת פְּתִיבָה נִרְאָה דְאִין מְצַרְף וְאֵע"ג דֵּהַט"ז ס"ק כ"ד כ' וְאִין לְדַחֵק וְלּוֹמַר דְּלַעֲנִין שְׁנַכְתַּב כְּבָר בְּהַכְשִׁיר וְאַח"כ נִפְסַק מִהַנִּי קְרִיאַת תִּינוּק בְּכָל מִילֵי זֶה אִינוֹ כּוּ' עכ"ל אִין דְּבָרָיו מוֹכְרָחִים וְכ"מ בב"ח ס"י"ב לְחֻלְק בַּכַּה"ג וְז"ל וּמִשְׁמַע לִי דְבִין בְּנִפְסַק בְּנִקְבַּ בֵּין נִפְסַק שְׁלֹא ע"י נִקְבַּ אֲלָא שְׁנַרְאָה הַגְּוִיל וְהַחֻלְק בְּאֻמְצָע הָאוֹת לֹא מְכַשְׁרִינוּ ע"י תִּינוּק אֲא"כ שְׁנַכְתַּב מִתְּחִלָּה הָאוֹת כְּתִיקוֹנוֹ וְאַח"כ נִפְסַק הָאוֹת אֲבָל אִם נִכְתַּב כְּפֶה מִתְּחִלָּה לֹא מִהַנִּי תִינוּק עכ"ל הָרִי אִף שֵׁשׁ גְּוִיל וְחֻלְק בְּאֻמְצָע הָאוֹת כְּשֶׁר שְׁנַכְתַּב מִתְּחִלָּה כְּתִיקוֹנוֹ וְאַח"כ נִפְסַק וְכ"ה הֲא"ר דְּמִיָּירִי הַב"ח בְּעֵנֵין שְׁצָרִיכִין לְצַרְף גַּם

קצת האות שנקתב אחר ההפסק ולא כפי' והבנת הט"ז בהב"ח וע"כ השיג עליו וא"כ לפ"ז לק"מ על כל הפוסקים הפוסלי' פשלא היו יודי האלפין נוגעין כו' פי הטה מייירי שנקתב פה מתחלתו עוי"ל דאפשר נפסק באמצעות הרגל קיל טפי מנפסק הרגל מגגו וכו' יודי האלפין שאינו נוגעין הוי כנפסק הרגל מגגו ובזה י"ל אפי' נכתב כתיקונו מתחלה ונפסק אח"כ לא מהני אפי' לפי' המאירי (עוי"ל דלהפמ"ג שכ' שהמרדכי חולק על פי' המאירי ודינו אפשר הפוסקים ס"ל כהמרדכי וא"כ לפ"ז יתנה פסק הט"ז סק"י אמת וצ"ע בזה) ושוב מצאתי בספר יריאים סי' י"ו במצנות תפילין אחר שכ' שם צורת קצת אותיות כמו פרע' דקוף שלא יגע רגלו למעלה כ' ואם נכתבו האותיות פדין ונקרעו או נמחקו מיייתנו ינוקא דלא חפים ולא טיפש אי קרי להו כדמעיקרא שירי מצנה נינהו וכשרין והכי אמרינו בהקומץ רבה כו' זיל אייתי ינוקא כו' וגבי אם נשתייר בו פשיעור אות קטנה פשר פי' ג"כ משום דבהכי קרי לי' ינוקא כו' ע"ש מדנתן טעם משום דשירי מצנה נינהו י"ל דהפוננה דמש"ה מכשרינו בענין שלכתחלה לא היו מכשירים עי"ז וכמו בגרדומי תכלת וגרדומי אזור בפרק התכלת (דל"ח ב' ודל"ט א') אלא דקשה דהא בפרק הקומץ (דל"ה ע"ב) אמרינו דגרדומי רצועות אינן פשרים כיון דתשמישי קדושה נינהו ולא דמי לגרדומי תכלת ואזור דתשמישי מצנה נינהו וה"ה הקא באותיות שבסת"מ דהן עיקר הקדושה אין להכשיר גרדומים כו' ואפשר לחלק בין גרדומים דהיינו אפילו איגרדום הרבה מאד דזהו פשר רק בתשמישי מצנה ולא בתשמישי קדושה משא"כ הקא כיון דהתינוק קורא יפה אין זה רק חסרון מועט וכשר אף בענין שבתחלה היה פיסול בחסרון זה המועט ג"כ וקצת ראיה מתשו' הרשב"א ותשו' להרמב"ן סי' רל"ו בפי' הירושלמי דאחר שנגמרה צורת האות כתיקונו אם נדבק אח"כ פשר כו' אף שאינו מוקף גויל כיון שבתחלה היה מוקף גויל ועיין בש"ע סי' ל"ב סע"י ט"ז וצ"ע: קיצור אלא דא"כ לתכשר גם אם לא נגעו יודי האלפין לגוף האלף וזה נגד כל הפוסקים ואין להביא ראיה מהש"ס דמנחות דאפי' יש הפסק בהאות פשר די"ל דהתם פשנקתב מתחלה פדין רק אח"כ נפסק או י"ל התם מייירי כמ"ש הט"ז סל"ב סק"י: ג והשתא כיון דעכ"פ הספימו הפוסקים לפסול ביודי האלפין והשינין שאינן נוגעים אף שהתינוק קורא אותה אלף או ש"ן ואינה דומה לכל לאות אחרת ואין בה פיסול התנאי הט"ו שפרמב"ם הרי ע"כ חידשו לנו פיסול אחר והוא משום שלא נעשה האות פהלקתה כ"ה ל' הריב"ש סי' ק"כ דהיינו הפלל שפל הקוין צריכים להיות מחופרים פדי שתהי' האות שלימה ולא תדמה לשתיים (חויז מן הה"א והקוף שצ"ל מפרד הרגל מהגג) וכ"ה ל' מהרי"ק שרש ס"ט שאין האות בצורתה הובא ב"י בסי' ל"ו קרוב לס"י.

ומהר"מ בהגמ"י אסברה לה דלא גרע מקוצו של יו"ד דמעכב וכ"ה הספר התשב"ץ ח"א רס"י נ' והביא שכ"כ הרמב"ן ז"ל בחידושו פ' הבונה שאם שינה צורת האותיות פסל והפסיד הפל וכ"ה ענין הפיסול המבואר בש"ע סי' ל"ב סעי' כ"ה נגע רגל האלף בגג האלף כו' דמבואר שם בפי' דפיסולה משום שנקתבה האות שלא כתיקונה ואין צורתה עלי' ואין הפי' שאינו מובן שזהו אלף דזה ודאי אינו שע"י נגיעת רגל האלף בגג האלף לא יטעו שהיא אות אחרת ועוד דמבואר מהש"ע שם סכ"ה דקריאת התינוק לא מהני בכה"ג וא"כ הרי דמייירי אף שהתינוק קורא אותה אל"ף אפ"ה פסול מפני שאנו רואין שנקתבה האות שלא כתיקונה וא"כ לפ"ז נימא דה"ה פששינה מתמונת האותיות

בשא"ד פגון שנקתבו האלפין בהקפוף היודין פנדון דהפמ"א או שהחזיר ראש צנאר הלמד לאחוריו פנדון דמעל' דלקמן נמי יהי פסול שהרי לא נעשית האותפתיקונה כפי שלקמדונו הפוסקים תמונת האותיות ובפסקי מהרא"י סי' מ"ג כ' בפ"ד מהר"מ הנ"ל על יודי האלפין שאין נוגעין לגוף האות ונ"ל דלא גרע מקוצו של יוד ובעינן לכתוב האותיות כמו שניתנו לנו מסיני שיהיו כל האותיות מתחברים גוף אחד חוץ מן ה"א והקו"ף עכ"ל א"כ מדכ' כמו שניתנו לנו מסיני נימא פסברת מעלתה דאפילו אם שינה והחזיר גג צנאר הלמד לאחוריו יהיה פסול (ואפילו בחטוטרת החי"ת עלה ע"ד מעל' פן אלא שזוהי שגיאה גדולה והפך מהגמ' וכל הפוסקים פדלקמן).

והרי כל הפוסקים ראשונים ואחרונים כ' בפירוש להקפף כמש"ל בשם תשו' הרא"ש שהביא הטו"ד וכ"כ בהד"א רמ"א בש"ע סי' ל"ו ונ"ל ולכתחלה יכתוב בכתובה תמה כמבואר בטור ובשאר פוסקים והוא ידוע אצל הסופרים מיהו אם שינה בצורת הפתב לא פסל עכ"ל וכן הלבוש אע"פ שהאריף בתמונות האותיות ע"פ סודות הקבלה פסק למעשה פדעת רמ"א הנ"ל וכן הסכימו כל מפרשי הש"ע ולא ערער אדם ע"ז זולת מעלת כת"ר אשר אינו נושא פנים לשום פוסק כו' וכן הסכימו כל תשו' האחרונים כמש"ל בשם תשו' פמ"א ח"א סי' ס"ו וכ"כ בנודע ביהודה חי"ד סי' פ' שכל אלו התמונות המבוארים בב"י לא לעפוב נאמרו רק למצוה ומה שאינו מבואר בתלמוד אינו מעפב כו' ואפילו לתמן לא הצריף אלא כשאפשר לתמן בקל כו' ע"ש: קיצור.

וכיון דכשלא נגעו יודי האלפין שלא נעשה האות פהלקתה פסול אף שלא נשתנה לצורת אות אחרת א"כ מנלן דכשר כששינה צורת האותיות: ד אלא נדאי טעמם וננימוקם עמם דאין זה דומה כלל וכלל להפיסול דשלא נעשה צורת האות פתיקונה ומתחלה נקדים שפצאתי בזה ב' שטות הא' הוא דעת התשב"ץ ח"א סי' נ' אשר נראה מדבריו דטעם פיסול הנ"ל דשלא נעשה צורת האות פתיקונה אע"פ שהתינוק קורא אותו יפה הוא משום דבעינן פתיבה תמה ולכן כ' דהרמב"ם את"ל שאינו סובר פיסולים הנ"ל מפרש הא דתני פ' הבונה וכתבתם שתהא פתיבה תמה שלא יכתוב אלפין עיינין כו' בכלל ופרט שאין בכלל אלא מה שפפרט וכל פסול צורת האותיות שהוא משום פתיבה שאינו תמה קתני בההוא פרייתא ואין להוסיף עליהן עכ"ל ומזה מבואר דשא"פ מפרשי דהא דוכתבתם שתהא פתיבה תמה כלל זה כולל עוד פיסולים מה שלא נפרטו שם והן הן כשלא נעשה צורת האות פתיקונה ע"י שלא נגע יו"ד שע"ג האלף בגוף האות וכה"ג פנ"ל דכ"ז פסול משום דאינו פתיבה תמה ואף שהתינוק קוראו בלי גמגום פסול ולפ"ז גם קוצו של יוד דמעפב הוא ג"כ מהאי טעמא לבד והרמב"ם דס"ל אין בכלל דכתיבה תמה אלא מה שפפרט שם בפ' הבונה ושם לא נז' דין קש"י צ"ל דס"ל דפסול דקש"י הוא שי"ל שהתינוק לא יבין שזהו יו"ד כמ"ש התשב"ץ ובאמת שהשמיט דין קוצו של יו"ד דמעפב ובאמת שזה צע"ג על הרמב"ם דדוחק עצום הוא לפרש הגמ' דקש"י מעפב דהוא כשאין התינוק קוראו יו"ד א"ו דמעפב אף שהתינוק קוראו יו"ד וא"כ אמאי השמיטו וגם דלפ"ז מוכרחים לומר דפסול דכשאין הפתיבה תמה הוא כולל עוד עניני' שלא נפרטו פ' הבונה וא"כ ה"ה כשאין יודי האלפין נוגעין וכמ"ש מהר"מ דלא גרע מקוצו של יו"ד כו' וא"כ אמאי פסק בתנאי הט"ו דהפיסול רק כשנפסדה צורת האות כו' פנ"ל ואפשר להרמב"ם הפסול דה"ל כמו עשה רק חצי האות פינן דחסר רגל היו"ד כפירש"י וכ"כ בתה"ד סי'

ר"ל דאינו אות אלא כמו נקודה בעלמא עכ"ל וכמו אילו חסר רגל האלף לגמרי דנדאי פסול.

מיהו א"כ אמאי השמיט דינו כו' אמנם לשא"פ נ' ודאי הטעם פיסול חסרון קש"י משום שאינו פתיכה תמה דהא לפר"ת בקש"י לא שינה טעם הנ"ל דהרי ה"ל יוד גמור בלא קוץ השמאלי א"כ אין פיסולו רק משום שאינו פתיכה תמה).

וכ"ז לפי' התשב"ץ אמנם בתה"ד סי' ר"ל ובפסקיו סי' מ"ג שכ' י"ל דמהר"ם תרי טעמי קאמר חדא דלא גרע מקוצו של יו"ד ובעינין לכתוב האותיות כמו שנתנו לנו מסיני כל האותיות מחוברים גוף אחד כו' ועוד משום דבעינין פתיכה תמה ולא שבורה ופסוקה כו' ולכן אפי' בגט דמשום פתיכה תמה לא מעכב מ"מ יש לפסול כשלא נגעו יודי האלפין מטעם הראשון דבעינין לכתוב האותיות כמו שנתנו לנו מסיני עכ"ל אך אח"כ בתה"ד סי' רל"ו ונ"ל אמנם כי דייקנין שפיר נוכל לומר דדוקא לענין פתיכה שבתפילין פסלי הנהו חסרונות מטעם דמסיק מהר"ם דבעינין פתיכה תמה כו' וכן קש"י דמעכב הוא ג"כ רק מה"ט ולכן בגט אינו פסול ע"ש וכן בסי' ר"ל ובפסקיו סי' מ"ג כ' אח"כ בקצרה סברא זו אלא דשם החמיר למעשה פסול ראשונה גם בגט ובסי' רל"ו נטה יותר לסברא האחרונה מדסיים ואעפ"כ כמדתמה לי כו': וכ"פ הרב"י בפשיטות באה"ע סס"י קכ"ו אמנם קש"י דפירש"י נ' מהתה"ד אף בסי' רל"ו דמעכב אף בגט אע"ג דלא בעי פתיכה תמה.

ואף אם יודי האלף שאינו נוגעין אין מעכבין כו' ע"ש משום דדמי ליוד שכתב מעשי"ט ובסי' ר"ל כ' יותר דאינו אות אלא נקודה בעלמא כנ"ל: קיצור אף ענין פיסול הנ"ל הוא משום דבעינין פתיכה תמה לאפוקי פסוקה ושבורה או כף נמסרו לנו מסיני שיהיו האותיות גוף אחד: ה ואחר הקדמה זו נשוב לענינינו ונאמר דלא מיבעיא לפ"ד התשב"ץ וסברא אחרונה דהתה"ד דהפיסול משום שאינו פתיכה תמה ופי' פתיכה תמה היינו לאפוקי שבורה ופסוקה כמש"ל בשם תה"ד והיינו כשלא נגעו יודי האלפין כו' שהאות אינה גוף אחד נחלקה לשנים וזהו ודאי פתיכה שאינה תמה משא"כ בנדון שינוי צורת האותיות ותמונתן מעט פיון שלא נשתנו לאות אחרת והתינוק קוראה בלי גמגום הרי זוהי פתיכה תמה שאינה שבורה ופסוקה אע"ג דאות שאינו מוקף גויל נמי פיסולו משום שאינו פתיכה תמה כמ"ש התוס' בגיטין (ד"כ ע"ב) זהו חסרון שחסר הקפת הגויל להכי אין הפתיכה תמה וכן כתב שאינו מתקיים פסול משום שאינו פתיכה תמה כדאי במנחות (דל"ד ע"א) ע"ש בתוס' משא"כ ה"כ שאינו חסר כלל ומתקיים פתיכה תמה הוא אלא אפילו לסברת החומרא דתה"ד דבעינין לכתוב האותיות כמו שנתנו לנו מסיני וזהו ענין בפ"ע זולת ענין דכתיבה תמה מ"מ הפירוש מבואר דקאי רק על ענין זה שנתנו לנו מסיני שיהיו כל האותיות מחוברים גוף אחד חוץ מן ה"א והקו"ף וזה נמסר לנו לעכב אבל לא קאי כלל על פרטי תמונת האותיות וצורתן המבוארים בב"י וזה מבואר ומוכן מדברי מהר"ם שבהגמי"י שממנו מקור ד' מהרא"י אף בהגמי"י הם בקצרה אבל בספר ברוך שאמר (דף ז' ע"ד) הובא לשונו באורח בד"ה והא לה יסוד של מהר"ם מרוטנבורג כו' עד דף ח' ע"ב דהרואה שם יראה שכל חפצו וכל ישעו רק להכריח דבר זה לבד שכל אות ואות יש לה להיות דבוקה בלי הפרש דכל חדא וחדא אות אחת ולא שנים לבר

מה"א וקו"ף כו' וע"ז הביא שם ראיות הרבה מהש"ס להכריח שפן צ"ל אבל זה שיהיה מעכב גם שינוי התמונה לא נזכר שם כלל אפילו ברמז וגם על זה לא יהיה אפילו אחת מהראיות ראיה ע"ז יעו"ש אלא הראיות הן רק שמוכרח מהגמרא שצ"ל האותיות דבוקים בלי פירווד לבד מה"א וקו"ף וממילא מוכרח דאם הפרידן כל דהוא הם פסולים דלא גרע מחסרון הקפת גויל כו' אבל על ציור תמונת האותיות לא נתבאר ההכרח מהגמ' איך ומה שצ"ל כמו שנתבאר ההכרח שצ"ל גוף אחד כו'.

ואיך נאמר שהשינוי לא גרע מחסרון הקפת גויל דהא הקפת גויל מבואר בגמ' בפירווש משא"כ פרטי התמונות אין להם שרש בגמרא וזהו טעם תשו' הרא"ש שכ' ואין פיסול בזה השינוי רק שלא יעשה ההין חתינ ביתין כפין כמו שמופנה בגמרא ור"ל משא"כ כשאין השינוי עד"זאע"פ ששינה צורת האותיות אין בזה פיסול פיון שאין מופנה בגמרא שצ"ל הצורה כף וקף כו' ונהרי בהלכות ס"ת הביא הרא"ש שאם לא הדביק יודי האלפין הוא פסול דנשתנו צורת האותיות וק' נימא ג"כ שאין פיסול רק שלא יעשה ההין חתינ כו' כמ"ש בתשובה א"ו החילוק פי לזה יש שרש בגמ' שהאותיות פולם יש להם להיות גוף אחד בלי פירווד לבד מה"א וקו"ף כמו שהכריח רבו מהר"מ מרוטנבורג בראיות עצומות מהגמ' (והריב"ש סי' ק"כ אמר פן מדנפשי' ולא ראה תשו' מהר"מ גם הביא ראיות אחרות ע"ש) ולכן אם לא הדביק ה"ל שינוי המעכב משא"כ בשאר שינוי שמשני' הצורה פיון שמ"מ קוראים אותם התינוק בלי גמגום אין לזה שרש לפסול מאחר שאין ראיה ונהכרח ושרש מהגמרא שפך צ"ל האות דוקא: (והפמ"א שהעיד שמקילי' בשינוי הט' אף שיש לזה קצת שרש כו' י"ל משום שהוא רק קצת ראיה כו') ועוד יש ראיה ברורה דאין שינוי תמונה מעט מעכב כלל וכלל ממ"ש המרדכי בה' תפילין בשם ר"י גבי חטוטרות דחית וז"ל ואומר ר"י נהי דאין צורתה כף מ"מ לא מפסול בהכי וזימנין דמתרמי דעבד הכי עכ"ל.

הרי דר"י ר"ל דאין צריף כלל לעשות חטוטרות באמצע גג החי"ת דכ' ר"ת ואין צורתה כף ומ"מ לא מפסול בהכי כו' וכלשון זה כ' הר"י אספנדרני בשם ספר יריאים ואין בתוספות זה משום קלקול אות הובא ב"י סי' ל"ו וכ"כ עוד הטור סס"י ל"ו גבי זיוני האותיות שהזכיר בשמושא רבא והרמב"ם לא כתבם וכתב אחרים פי אין פיסול בשינוי ולא בתוספות כו' ועבב"י והוא לשון הרא"ש בה' תפילין והשתא נחזי מ"ש שינוי זה והוספה זו משינוי דהיפוף יודי האלפין וכה"ג דאם נאמר שיש לפסול האלפין שנקתבו בהיפוף יודין מפני שינוי הצורה קצת כמ"כ יש לפסול כשעשה חטוטרות על הח' כפי ר"ת את"ל שאין זה צורתה וא"צ כלל לחטוטרות זה דהוא שינוי גדול יותר משינוי שבאלף כשהיפכו היוד שבו וכן היה ראוי לפסול בהוספה דעשיית זיגנין על האות מלמעלה את"ל שאין צריף לעשות זה כמו שכ' שם הרא"ש ונהרבה דברים כ' בשמושא רבא שאין לסמוך עליהם ועוד דהרמב"ם לא כתבם בחיבורו וכ' לזנין אותיות אחרים אלו לא נזכרו בשמושא רבא וא"כ יש ספק שפא א"צ לזנין פולם ואיך הסכים הרא"ש ואחריו הטור דטוב שיעשה פולם פי אין פסול בשינוי ולא בתוספות כו', ור"ל אף אם א"צ לעשותם אין פוסל זה שעשה שם ואף שכ' שם לעשותם תגינים גדולים כמו מקלות כו' אעכ"ל דס"ל לכל הפוסקים בפשיטות שאין פוסל השינוי בצורת האותיות כל שאין האות פסוקה לשנים ואין בה נגיעה והתינוק קוראה יפה כו'.

וְנִי בְּזֶה וְאֵין לְהַאֲרִיךְ עוֹד יוֹתֵר: קִיצוֹר מִשָּׂא"כ בְּשִׁינוּי צוּרַת הָאוֹתִיּוֹת הָרִי יֵשׁ פְּתִיבָה תִּמְהָ שֶׁהָרִי אֵין הָאוֹת נִפְסָק לְשָׁנִים וְגַם לֹא שְׁיִיף ע"ז לֹאמֵר שְׁנִמְסָר לְמִשְׁנֵי מְסִינֵי שְׁיִיבָה כִּי צוּרַת הָאוֹת שְׁזָה לֹא אָמַר הָאוֹמֵר רַק עַל שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָאוֹת נִפְסָק לְשָׁנִים שְׁזָה מְוַכַּח בְּגַמ' מִשָּׂא"כ צוּרַת הָאוֹתִיּוֹת וְתַמוּנָתוֹן שְׁיִיבָה כִּי וְכִי דִּנְקָא אֵין לְזָה שֶׁרֵשׁ בְּגַמְרָא אֵיף גִּימָא שְׁנִמְסָר לִמ"מ שְׁיִיבָה כִּי וְכִי דִּינְקָא: ' אֵף כ"ז שְׁאֵין לְפָסוּל הַס"ת וְעַתָּה נִחְזִי לְעַנְוֵן אִם צְרִיף לְתַקֵּן וְהִנֵּה ע"ד חֲטוּטָרַת דַּחְתִּי"ן כ' בַּתְּשַׁב"ץ ח"א ס' נ' (דכ"ו רִישׁ ע"ג) וְנ"ל וְאֵין לֹאמֵר שְׁבַחֲטוּטָרַת גְּגָה דַּחְתִּי"ת יִפְסֹל ס"ת שְׂאֵם כֵּן לֹא תִמְצָא סִפְרָא שֶׁהָרִי לֹא נִהְיָה כִּי בְּשׁוּם חֲטִירָה לֹא כִּי וְלֹא כִּי עַל כֵּן וְגַם הָרִיב"ש ס' ק"כ שֶׁהַחֲמִיר יוֹתֵר מִהַתְּשַׁב"ץ בְּעַנְיָן תְּלִיטָה פְּרַעַא דַּח"י כ' שֶׁחֲטוּטָרַת דַּחְתִּי"ת אֵינֶנּוּ רַק לְמַצְנָה וְלֹא לְעִיפּוּבָא וְשָׂרְק סִפְרֵי דְוִקְנֵי הֵיוּ עוֹשִׂי זֶה גַם בְּמַהֲרֵי"ק שֶׁרֵשׁ ע"א פְּתַב כֵּן דִּנְקָא סִפְרֵי דְוִקְנֵי (וְעוֹד כ' שֶׁם וּפְשִׁיטָא דְאֵין אָנוּ רְגִילִין בְּחֲטִירַת הַחֲתִי"ת בְּגִיטִין וְאִפְּלוּ לְכַתְּחֵלָה.

וְא"כ לְתַה"ד ס' ר"ל דַּס"ל דַּע"ג דְּבַגְיִטִין לֹא בַעֲלֵי פְּתִיבָה תִּמְהָ מ"מ צ"ל הָאוֹתִיּוֹת כְּמוֹ שְׁנִמְסָרוּ לָנוּ מְסִינֵי א"כ עַכְצ"ל דַּחְטִירַת הַחֲתִי"ת הוּא רַק מְצָנָה לְכַתְּחֵלָה בַּסַּת"מ וְלֹא שְׁיִיבָה לֹאמֵר ע"ז שְׁנִמְסָר לָנוּ כו'). וּמִשְׁמַע מִהַתְּשַׁב"ץ שֶׁלֹּא הַצְרִיף תִּיקוֹן כִּלְלֵי לְהַחֲתִין אֵף שְׁנַעֲשׂוּ בְּלֵי שׁוּם חֲטִירָה כ"ש בַּנְד"ז שְׁנַעֲשׂוּ חֲטִירָה דַּפִּי רַש"י דְּלֹא הִי צְרִיף תִּיקוֹן לְדַבְּרֵי אֵף אִם לֹא נַעֲשׂוּ כִּלְלֵי חֲטִירָה דַּפִּי ר"ת וְכ"ש וְכ"ו שְׁנַעֲשׂוּ ג"כ חֲטִירָה דַּפִּי ר"ת רַק שֶׁלֹּא הִנֵּה הַחֲטִירָה חֲלוּל וְהָרִי כ' בַּהַגְמִי"י פ"א מַה' תְּפִילִין וְנ"ל וְכַעֲרוּף מִשְׁמַע כַּפִּי ר"ת שֶׁכְּתַב זֹקֶפִין מְעַט לְגַגּוּ שֶׁל חֲתִי"ת כְּמַקְל עַכ"ל מְזָה מִשְׁמַע שֶׁא"צ כִּלְלֵי שְׁיִיבָה חֲלוּל גַם ר"ת כ' מְלִשׁוֹן חֲטוּטָרַת גְּמָל וְהָרִי הִיא אֵינָה חֲלוּלָה גַם מ"ש מַעַל' כְּמוֹ גַּג מִמֶּשׁ שֶׁהוּא חֲלוּל הָרִי יָדוּעַ דֶּהַגְּגִים שְׁבַמְשָׁנָה וְגַם שְׁבַא"י לֹא הֵיוּ חֲלוּלִים.

רַק מִמ"ש הַתּוֹס' רַאִי לַר"ת מְנַטְלוּ גַגּוּ שֶׁל חֲתִי"ת וְנַעֲשְׂאוּ שְׁנֵי זַיְיָנִין מִשְׁמַע קִצַּת שְׁהַגָּה הִנֵּה חֲלוּל וְכ"ה הַצְיֹר בַּתּוֹס' דְּמַנְחוֹת אֲמַנְם פְּשִׁיטָא דְאֵף שְׁאֵינֶנּוּ חֲלוּל נִק' חֲטִירָה גַם לַפִּר"ת כְּדַמּוּכַח מַל' הַעֲרוּף שֶׁכ' זֹקֶפִין כו' כְּמַקְל.

כַּנ"ל: וְע"ד הַלְמ"ד שֶׁצ"ל צְנָאָר וְכַמוֹ ו' וּבַנ"ד הַחֲזִירוּ רֹאשׁ הַי"ו (לְצַד שְׁמַאל) כְּזֶה ל' ה"ז וְדַאי לֹא חֲמוּר מִהַשְׂאָלָה שֶׁל הַפַּמ"א בְּדַבַּר הָאֲלָפִין שְׁנִכְתְּבוּ בְּהִיפּוּף יוֹדִין שֶׁהַכְּשִׁיר בְּפִשְׁיטוֹת כַּנ"ל וּמִשְׁמַע שֶׁלֹּא הַצְרִיף תִּיקוֹן כִּלְלֵי גַם כַּאֲזַמוּר הַגָּאוֹן נ"ע גַּבִּי הַלְמַד כ' וְכ"ז לְכַתְּחֵלָה כו' מִשְׁמַע בְּדִיעַבְד אִם שְׁיִנָּה מְעַט כַּנ"ד א"צ תִּיקוֹן וְאֵין לֹאמֵר לְהַחֲמִיר לְתַקֵּן חֲדָא דְבַלְמִדִּין שְׁבַאוֹתִיּוֹת הַשְּׁמוֹת דְּשֵׁם אֲלָקִים וְדַאי דְאָסוּר לְתַקֵּן כְּמִבְּנָאָר מִמ"ש בַּש"ע ס' רַע"ו ס' א"א בַּהַג"ה א"כ תוּ אֵין לְטָרוֹחַ לְתַקֵּן שְׂאָר הַלְמַדִּין ג"כ כִּינֵן דַּבְּלֵא"ה א"צ כ"כ תִּיקוֹן כִּלְלֵי וְעוֹד דְאִפְּשָׁר ג"כ דְאֵין זֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם שְׁבוּ דִּנְקָא יִשְׁתַּנּוּ הַלְמַדִּין וְעוֹד שֶׁלִּפ"ד הַתְּשַׁב"ץ ח"א ס' קכ"ה יֵשׁ אִסוּר בְּתִיקוֹן זֶה מִשׁוּם מְנוּמָר ע"ש בַּמ"ש שֶׁהָרִי אֵין זָקוּק אֲלָא לְגִרְוֹד וְלִהְיִיחַ כו' וְגַם ס"י נ"א גַּבִּי תִיקוֹן גְּרִירַת פְּרַעַא דַּהַי"ן וְאַח"כ לְכוּתְבוּ כ' גַם יֵשׁ לְדַקְדַּק בְּזֶה שֶׁלֹּא יוֹסִיף הַתִּיקוֹן פְּסוּל מִטַּעַם מְנוּמָר מְפָנֵי הַגְּרִינְדָה כו' ע"ש וְה"ה בַּנְד"ז אֲמַנְם לַפַּמ"ש הָרִיב"ש ס' ז' וְאֵף אִם יִאָרִיף מְעַט כו' מְבִנְאָר שְׁאֵין כְּזֶה פְּסוּל דְּמְנוּמָר מ"מ גַם לְדַבְּרֵי א"צ לְתַקֵּן מְטַעְמִים הַנ"ל: וְע"ד שֶׁכ' רוּמַע"ל עוֹד שְׁיֵשׁ בַּס"ת הַנ"ל בֵּיתִי"ן שֶׁהֵם עֲגוּלִים לְמַעְלָה כְּמוֹ רִישׁ הַנֵּה הֵם שְׁבַהֲיוֹתֵי בְּמַחְנִיכָם לֹא הַזְּכִיר לִי מַעַל' מְזָה כִּלְלֵי רַק עֵיקָר דְּבַרְיוֹ הִנֵּה נִידוֹן הַחֲתִין וְאַח"כ אָמַר נִידוֹן הַלְמַדִּין

אָמָנָם בְּאַמַת מְבוֹאָר מְלִשׁוֹן אַזְמוּר הַגָּאוֹן נ"ע רס"י ל"ו שְׁאִין בְּזָה פִּסּוּל דִּיעֲבַד
מְדַכְתָּב ע"פ הַסּוּד צ"ל מְרוֹבַעַת מְפָלָל דְּמַדִּינָא אִינוּ פִּסּוּל וְתַדַּע שְׁהָרִי הַבִּיתִין שְׂבִכְתָּב
וְנִעְלִישׁ הֵם עֲגוּלִים לְמַעְלָה כְּמוֹ רִישׁ וְהָרִי בְּשׁוֹ"ת נ"ב ח"ד סי' פ' הַבִּיא רְאִיָּה מְפָתָב
וְנִעְלִישׁ לְהַכְשִׁיר בְּתַמוֹנוֹת הָאוֹתִיּוֹת הָרִי פְּשִׁטָּא לִי דְכָתָב וועל"ש פֶּשֶׁר דִּיעֲבַד דְּהִיָּנוּ
שְׁפִן פּוֹתְבִין בְּסַפְרָד ע"ש וְכֵן בְּסַפֵּר בְּרוּף שְׁאַמֵּר כ' לְאַפּוּקִי סוּפְרִים בּוּרִים שְׁעוֹשִׂים
הַבִּית עֲגוּלָה לְמַעְלָה ג"כ פְּנוֹנְתוֹ שְׁהֵם בּוּרִים בְּמָה שְׁעוֹשִׂין פֶּן לְכַתְחָלָה אָבֵל דִּיעֲבַד מִשְׁמַע
וְדַאי דְּהוּא פֶּשֶׁר וְאִין זֶה דּוּמָה כְּלָל לְבִיתִין כְּפִין הַנּוֹ' לְפִסּוּל בְּפָרָק הַבּוֹנָה דְּכִינּוּ שְׁיִשׁ לָהּ
עֵקֶב טוֹב לְמַטָּה אִינָה דּוּמָה לְכַף שְׁהִיא עֲגוּלָה לְמַטָּה וּמ"מ נ"ל דְּזָה יֵשׁ לְתַמְקוֹן לְעִשׂוֹתוֹן
מְרוֹבַעִי דְּכִינּוּ דַא"צ לְגִרְוֹר רַק לְהוֹסִיף מְעַט דִּיּוֹ וְדַאי רְאוּי לְתַמְקוֹן: סִימָן רו א וּבְעִנְיָן
הַחֲתִי"ן שְׂנִכְתָּבוּ כְּפִירֵשׁ"י אָבֵל מ"מ לֹא בְּשִׁלְיָמוֹת כְּפִי רִשׁ"י יַעֲן כִּי אָמְצַע גַּג הַחֲתִי"ת
רְחִבּוֹ הוּא דַּק יוֹתֵר הַרְבֵּה מְרוֹחֵב שְׁנֵי קְצוֹתָיו כְּזָה ח לְפַע"ד ג"כ אִין בְּזָה שׁוּם חֲשִׁשׁ
מְדִינָא וּכְמ"ש הַמְרָדְכִי בַּה' ס"ת בְּשֵׁם ר"ת גְּבִי חֲטִיבָה דְּחִי"ת שְׁהִיָּה אוֹמֵר ר"ת לְעִשׂוֹת
הַחֲטִיבָה בְּאַמְצַעִיתָהּ (הַגֵּם דְּלִרִשׁ"י הוּא יֵתֵר גְּמוּר) מ"מ לֹא מִיפְסָלָא בְּהַכִּי אֶפְיָלוּ אִינוּ
נִעְשִׂית בְּדַרְבָּי פְּתִיבָה פִּינּוֹן דְּקָרִי לִי תִינּוֹק דְּלֹא טִיפֵּשׁ וְלֹא חֲפִים כּו' וּכ"כ שְׁם בְּשֵׁם ר"י
נְהִי דְאִין צוֹרְתָהּ בְּכָף מ"מ לֹא מִיפְסָלָא בְּהַכִּי וּמָה לִי יֵתֵר מָה לִי חֲסֵר וְכֵן מְבוֹאָר בְּהַדִּיא
מ"מ שׁ ב"י סי' ל"ב גְּבִי נִיָּקֵב רְגֵל הַה"א דְאָמְרוּ בְּגִמְרָא אִם נִשְׁתַּיִיר בּוֹ פְּשִׁיעוֹר אוֹת
קִטְנָה פֶּשֶׁר וְאִם לֹא פִּסּוּל וְגְבִי וִי"ו ז' בְּגַמ' עוֹבְדָא שְׂנַפְסָק בְּנוֹקְבָא וְאָמְרוּ לְהִרְאוֹת
לְתִינּוֹק כּו' וּמִמֶּשׁ"ש ב"י וּד"מ ס"ק ד' מְבוֹאָר שְׁיִשׁ ע"ז ב' פִּירוּשִׁים דְּלַהֲר"ר נַחֵם
הַמְאִירִי ב' תִּיקוּנִים אֵלּוּ הֵם עַל שְׁנֵי מִינֵי נְקִיבִים כּו' וְהַמְרָדְכִי אִינוּ סוּבֵר חִילּוּק זֶה אֵלָּא
דְּתִיקוּן הִרְאוֹשׁוֹן דְּנִשְׁתַּיִיר אוֹת קִטְנָה הֵם לְאוֹת ה' וְדַכְנוּתָהּ וְתִיקוּן דְּתִינּוֹק שְׁיִיף בְּאוֹתִיּוֹת
הַפְּשׁוּטוֹ' כְּמוֹ ו' ז' ו' פְּשׁוּט' כּו' וְעַתָּה לְדַבְרֵי הַמְאִירִי מְבוֹאָר בְּהַדִּיא דְנ"ד שְׁיִשׁ חֲסָרוֹן בְּגַג
הַח' מִבְּפָנִים הִיָּנוּ מִן הַנְּקֵב שְׁהַכְשִׁירוּ בּוֹ בְּנִשְׁתַּיִיר אוֹת קִטְנָה וּכְמִשׁ"ש דְּמֵאֲחַר שְׂנִשְׁתַּיִיר
בְּאַרְכּוֹ כּו' רְגֵל דְּקָה כּו' שְׁהָרִי אִם עֲשֶׂה רְגֵל מִתְחַלְתּוֹ דַּק כְּפֶשֶׁר כּו' וְהָרִי בְּכָאן נִשְׂאָר גַּם
בְּאַמְצַעִית גַּג הַחֲתִי"ת רְחִיב כְּמֵלֵא אוֹת קִטְנָה.

שְׁהָרִי פִי קִטְנָה דְּקָה כְּגוֹן נַא"ו כּו' א"כ כָּל שְׂנִשְׂאָר רְחִיב קוֹ דַּק זֶהוּ בְּכָלֵל אוֹת קִטְנָה
וּכְדִיֵּיב טַעְמָא שְׁהָרִי אִם עֲשֶׂה רְגֵל מִתְחַלְתּוֹ דַּק כְּפֶשֶׁר וּבְנִדְאִי בְנ"ד אִם הִיָּה פּוֹתְבִי כָּל גַּג
הַחֲתִי"ת דַּק כְּפִי הַקּוֹ שְׂבִכְתָּב עֲגוּלָה הִיָּה כְּפֶשֶׁר כְּמִשׁ"ש כְּת"ר ג"כ וַא"כ מְפָנִי שְׂבִכְתָּב דִּיּוֹ יֵשׁ
עוֹבֵי יוֹתֵר לֹא נִפְסַל דְּהִיָּנוּ מִמֶּשׁ דִּין הַגַּמ' דְּנִשְׁתַּיִיר אוֹת קִטְנָה לְפִי הַמְאִירִי וּמ"ש כְּת"ר
שְׂמִדְבְּרֵי הַמְאִירִי מוֹכַח לְפִסּוּל בְּנִקְבֵי אַע"פ שְׁאִין מְפָסִיק כָּל עוֹבֵי לֹא הַבִּינוּתִי כְּלָל.

דְּאִדְרָבָה לְפִירוּשׁ הַמְאִירִי כְּשִׁאִין הַנְּקֵב מְפָסִיק כָּל רְחִיב הַרְגֵל זֶהוּ עִנְיָן נִשְׁתַּיִיר בּוֹ
כְּשִׁיעוֹר אוֹת קִטְנָה דְּמְבוֹאָר בְּגַמ' דְּכָשֶׁר. וְאִין לּוֹמֵר דְּהַמְאִירִי מִיָּרִי שְׁלֹא נִשְׂאָר בְּקְצוֹתָיו
עוֹבֵי יוֹתֵר דְאִזְ דּוּמָה כְּאִילוּ נִעְשֶׂה הַרְגֵל דַּק מִתְחַלְתּוֹ פֶּן דְּכָל זֶה אִינוּ בְּמִשְׁמַע ל' נְקֵב
שְׂבִכְתָּבָא וְגַם הַמְאִירִי כ' בְּפִירוּשׁ וְנִיָּקֵב מְקַצְתּוֹ מִצַּד רְחִיבּוֹ כּו' בְּאוֹפֶן דְּלִפְנֵי הַמְאִירִי נ"ד
מְבוֹאָר בְּפִירוּשׁ בְּגִמְרָא דְּכָשֶׁר.

וְהַמְרָדְכִי דְאִינוּ סוּבֵר פִי זֶה הִיָּנוּ מִשׁוּם דְּמְפָרֵשׁ ב' הַנְּקִיבִים שְׂנַז' בְּגִמְרָא גְבִי ה' וְגְבִי ו'
הַפֵּל שְׁהַנְּקֵב עוֹבֵר בְּכָל רְחִיב הַרְגֵל. וְנִיָּקֵב יִרְיָכוּ דַּה' שְׂבִכְתָּבָא פִירוּשׁוֹ כְּנִקְבֵי דְּגְבִי ו'
מִשׁ"ה כ' הַטַּעַם הָא דְּגְבִי ו' אִין שְׁיַעוֹרוֹ בְּנִשְׁתַּיִיר כְּמֵלֵא אוֹת קִטְנָה מִשׁוּם דְּאִדְרָבָה כּו'

א"כ מזה מוכח דס"ל שאם הנקב אינו בכל רחב רגל הה' אינו נקב כלל וכמו שהוא ג"כ דעת המאירי דזה פשר אלא דלהמאירי זהו פ"י נשתייר בו פשיעור אות קטנה.

ולהמרדכי ענין נקב פזה לא מבואר בש"ס כלל אפילו לשאול עליו משום דאינו נקב כלל כיון דמצד א' ארכו קנים וא"כ אין זה רק ענין חסרון מבפנים ופשיטא דאינו פוסל דהא בחטירת החי"ת עושין בה חסרון מבפנים לכתחלה לפי ר"ת לפמ"ש התוס' דמנחות (דכ"ט ב') צורת חטירה זו ומבואר ביסוד טעם ר"ת דאף אם אין צורתה פה לא מיפסלא בקי כו'.

אלא נקב שנשאלו בגמ' היינו שעובר בכל רחב יריכו דה' וכמו שפכת איפסיקא ליה פרעא דה"י כו' ונהגם דגבי טריפות פסוקה היינו אפילו פשנסק רוב חוט השדרה ורוב הגרגרת התם אמרו שנפסקה ברובה ופירשו דפסיקה זו סגי ברובה וכמש"ש פא"ט (מ"ד א') כמה פסוקת הגרגרת ברובה כו' משא"כ סתם איפסיקא ליה משמע פולו וכאותה שאמרו במשנה פ' השוחט (דל"ב א') או שהחליד את הספין תחת השני ופסקו.

דהפ"י הוא ג"כ פולו ועוד דהתם גבי טריפות פסוקת הגרגרת ברובה פירש"י (דף מ"ה ע"א) דמתוך שהריאה מושכת למטה והצואר מושך למעלה ניתק והולך לגמרי ולא הדר חלים כו' א"כ סוף סוף הטעם שסוף פולו ליפסק ולכן בנסדקה לארפה פשיעה אפילו בנשתייר רק משהו מכאן ומשהו מכאן וא"כ ה"א גבי יריכו דה"י דמינח נתיח איפסיקא היינו דוקא פשנסק פולו וגבי צומת הגידי' נז' בחולין (ע"ו ב') לשון איפסיק אלימא איפסיק קטיני היינו נפסק פולו לגמרי בין לאמימר בין למר בר רב אשי ע"ש עד אח"כ ברב יהודה אמר רב דאמר בפי' ברובו ולרבנאי אמר שמואל אפילו נשתייר בכל א' רק פחוט הסרבל אין זה פסוקת הגידין ע"ש ואע"ג דהתם קי"ל דברובו טריפה זהו לפי שפירשו פן אכל ה"א מנלן לחדש פסול מדעתינו דהא המאירי כ' טעם יפה להכשיר בזה שהרי אם עשה הרגל מתחלתו דק פשר ולכן פשוט פ"י איפסיקא לי' פרעא דה"י היינו שנפסק כל רחב רגל הה': ב וכן הבינו בפשיטות כל האחרונים בא"ח סי' ל"ב פירש וענין נפסק שבגמרא פאן דהיינו הט"ז סק"י שפכת נראה לי דהו נפסק מיירי כו' אבל אם נשתייר גם למטה מן ההפסק כו' בזה לא מועיל תינוק דהתינוק יצטרף גם מה שלמטה ממנו לחלק העליון ובאמת אין לו צירוף וזה דומה לנפסק רגל הא' שזכרתי בשם ריב"ש שאינו מועיל תינוק עכ"ל ואי איתא דנפסק היינו אפילו רק ברוב עובדיה ודאי מצי מיירי בפשיטות אפילו להט"ז אף אם נשתייר גם למטה מן ההפסק כו' ומועיל קריאת תינוק אף שיצטרף גם מה שלמטה ממנו לחלק העליון שהרי באמת יש לו צירוף כיון שעדיין מחוברין ממש ולא דמי כלל לנפסק רגל האלף שפכת הריב"ש דמיירי ודאי בנפסק לגמרי הרגל מגוף האלף כמ"ש שאין רגל השמאלי נוגע כו' דאם נוגע אפילו כל שהוא ודאי פשר לכ"ע: וכן מ"ש האליה רבא ס"ק כ"ה על הט"ז הנ"ל והב"ח מבואר הפל דפי' נפסק היינו ע"פ כל רוחבו דוקא מזה נשמע דלא עלתה על דעתם שיהיה שום פסול בנפסק רוב רחב הרגל כיון שמייעוטו קנים ומחובר הפל זה לזה וכ"מ ג"כ שהבין הב"י דפריה וא"ת והיכי מכשרין בנפסק שום אות בנוקבא והא אמרינן בהקומץ (דכ"ט) כל אות שאין גויל מוקף לה מד' רוחותיה פסולה עכ"ל ומדכ' שום אות משמע דקאי ג"כ על

אות ה' שבגמ' וא"כ את"ל דנפסק פרעא דה"י היינו רק מבפנים אע"פ שאינו מגיע עד לחוץ.

א"כ מהו הקושא הא שפיר רגל הה' מוקף גויל מלמטה ומצד חוץ ואע"פ שמבפנים אינו מוקף גויל הא כבר כ' הב"י לעיל (בד"ה י"א אפילו) בשם כמה פוסקים דתלמודינו לא בעי היקף גויל מבפנים א"ו מדמקשה הב"י בכח עכצ"ל דמפרש דניקב ירכו דה"י היינו ג"כ שהניקב ע"פ כל רוחב היורה מש"ה מקשה שפיר דהא אינו מוקף גויל מלמטה וזהו כמ"ש אה"כ בענין רגל הפך שהיה מגיע לסוף הקלף כו' ואע"פ שיש לדחות דהב"י מקשה פשהניקב מצד חוץ ואינו מגיע עד סוף צידו הפנימי דאז שפיר הקושא דאינו מוקף גויל בקצת צידו החיצון מ"מ האמת הוא שפנלם הבינו פי' נפסק דהיינו בכלול לא ברובו ועוד נלע"ד ראיה מדפריד' בגמ' (בהקומץ דכ"ט א') אהא דתנו נאפילו פתב אהד מעפבן פשיטא כו' ע"ש ואמאי לא תירץ הש"ס דמייירי בכה"ג דאף שכל האות מוקף זל"ז רק שחסר רוב עובי הרגל במקום א' יהיה פסול אף דאם עשה מתחלתו דק כזה היה פשר דזהו רבותא גדולה ועצומה וגם מתפרש בלשון המשנה יותר ממה שהעמידו שאין גויל מוקף כו' וא"ת ולטעמא דידי אמאי לא מוקי לה פשיטא האות גולם א' פגון שרגל האלף אינו נוגע לגוף האלף.

פי' ע"ז י"ל כמו שתירצו הפוסקים דלא גרע מקוצו של יו"ד דמעפב משא"כ בנד"ז שכל האות גולם א' ואילו עשאו מתחלתו דק פשיעור שנשתייר הוא פשר לכ"ע ועכשיו שמתחלתו היה עב יותר רק שאח"כ נחסר עוביו הוא פסול זהו חידוש גדול ונעצום וה"ל להשמיענו חידוש זה אלא ודאי דבאמת אין שום פיסול בזה כלל: ג ומה שכ' כת"ר דמשמע קצת להחמיר בזה מפרק העור והרוטב (קי"ט ב') דמבואר שם דנקב פחות השערה מוציא מידו פתב שלם ע"ש בפירוש"י ובסתם אותיות נקב פחות השערה אין מפסיק כל עביו עכ"ל ואע"ג דאח"כ לא קיימא סברא זו היינו מטעם אחר דנקב שהדיו עובר עליו אינו נקב כלל הא בנקב שהדיו עובר עליו משמע דמוציא מידו פתב שלם אף שאינו מפסיק כל עוביו דומיא דנקב פחות השערה להקס"ד ולפע"ד אין משם ראיה כלל לחידוש דין זה מפמה טעמים הא דבתשו' מהר"מ מרוטנבורק שהובאה בפרוץ שאמר דף ז' ע"ד) נראה דמפרש דמייירי התם כשהנקב מפריד לגמרי את האות דכ' שם להביא ראיה לדין אם האות נפרדת באיזה מקום ואינו גולם א' דפסול בסוגיא הנ"ל ונ"ל ועוד דאמרינו פ' שמונה שרצים פל נקב שהדיו עוברת עליו אינו נקב ושאין הדיו עוברת עליו הוי נקב ופסול לפי שהאות נפרדת באמצעיתו מחמת נקב ובהפרש כל דהו פסולות עכ"ל הרי מבואר דהטעם משום שהאות נפרדת באמצעיתה לגמרי זה מזה וצ"ל דמפרש דהיינו טעמא דנקב שאין הדיו עובר עליו דוקא הוי נקב משום דבכה"ג יוכל להיות הפסק ופירוד לגמרי באמצע האות משא"כ בנקב (שאין) הדיו עובר עליו אין האות נפרדת עי"ז ולכן אף אם נאמר כמ"ש כת"ר דמשמע דנקב כחזה"ש מוציא מידו פתב שלם אף שאינו מפסיק כל עוביו זהו להקס"ד.

אבל לבתר דאסיקנא דבעינו דוקא שאין הדיו עובר עליו א"כ אינו פוסל עד שיפסיק כל עוביו וכמ"ש מהר"מ מרוטנבורק. ונדאי אם היה משמע בפסוגיא זו דאפילו נקב שאין מפסיק כל עובי האות פוסל היה לו למהר"מ להביא ראיה לדין ש'לו דמייירי בפירוד

לגמרי בהאות בדרה כל שפן וקל וחומר: וכדאמרין בחולין (דנ"ב ע"א) אם פן מירתח קא רתח תדא טרפה תרתי מיבעיא וע"ש בפירש"י ד"ה סברו דרב פהנא ורב אסי פנו בגנו ע"ז דאי מהדר לן טרפה בלא ריתחא פשטינו מינה דבתדא ס"ל פשרה כו' וה"נ אם איתא דמסוגיא הנ"ל מוכח דאפילו נקב שאינו מפסיק ומפריד האות לגמרי פוסל: וא"כ כש"כ וק"ו פשנפרד האות לגמרי אפילו בלי נקב כמ"ש הב"ח בא"ח סי' ל"ב א"כ ה"ל למהר"מ לומר בריתחא דאם נקב שאינו מפסיק האות פסול כ"ש וק"ו פשנפסק האות לשנים בכדי להשמיענו חידוש דין זה פדי שלא נטעה דדוקא פשנפסק האות לגמרי פסול א"ו משמע דס"ל למהר"מ דנקב שאינו מפסיק האות פשוט וכמ"ש בכ"י שהאות נפרדת באמצעיתה מתמת נקב משמע פשאינה נפרדת לגמרי ומחוקרת מצד א' פשוט: קיצור מפרק ט' דחולין (קי"ט ב') אין ראיה דנקב שאינו מפסיק כל עובי האות מוציא מידי פתיבה תמה כי מהר"מ מפרש דלמסקנא דאינו פוסל אלא נקב שהדיו אינו עובר עליו היינו משום שע"י נקב פזה נפרדת האות לגמרי באמצעיתה: ד עוד נלע"ד דאדרבה מסוגיא הנ"ל דפרק העור והרוטב לא מוכח מידי אפילו להקס"ד דגם נקב שהדיו עובר עליו הוי נקב ומוציא מידי פתיבה תמה כי התם אינו מדבר מנידון נקב אחר לבד או שנים ושלשה נקבים כאלו כ"א שהעור מליאה ע"פ פולה מנקבים כאלו שהרי העור מליאה שערות וכל שפעה חלחולי מחלחלא וא"כ אם נקבים אלו הם חשוכים נקבים שפיר פריה תפילין היכי פתיבין דאינו פתיבה תמה פיון שפכל קני האות יש נקבים רבים מאד וכל קו וקו מעובי האות מופסק מנקבים רבים מאד עד"מ רגל החי"ת עוביו ג' שערות עשה מהם ג' קוין שכל קו עוביו פחוט השפעה הרי כל קו מופסק ע"פ פולו מנקבים הנ"ל שהרי הקו עוביו רק חוה"ש: והוא מופסק מנקבים שכל נקב הוא כחוה"ש א"כ הוא מופסק ע"פ פולו מנקבים הנ"ל וא"כ כה"ג נדאי אינו פתיבה תמה: ואף שמ"מ י"ל שפכללות האות השלם שבין נקב לנקב מחובר זל"ז ואין האות מופסק לגמרי מ"מ כל כה"ג נדאי אינו פתיבה תמה כ"א שבורה ופסוקה מטעם הנ"ל פיון שכל קו כחוה"ש מופסק ע"פ פולו מנקבים כהנ"ל וממש כמו ניקבה, כנפה שפגמ' פא"ט (דף מ"ה) ואין מזה שום ראיה לפסול בנקב א' שאין מפסיק כל עובי האות ואפילו בשנים או שלשה נקבים נדאי י"ל דנק' פתיבה תמה פיון שאין האות מופסק לשנים משא"כ כשמליאה נקבים כנפה זהו ענין וסוג אחר: אף מהא דאמרין (שם) ושפת (דק"ח) כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב דמשמע הא נקב שאין הדיו עובר עליו ה"ל נקב ואפי' נקב א' מוציא מידי פתיבה תמה וכדאיתא ג"כ בגמרא פרק הקומץ (דף ל"ה ע"א) דאמר אביי האי קילפא דתפילין צריה למיבדקה דילמא אית בה ריעותא (נקב) ובעינן פתיבה תמה וליפא ורב דימי מנהרדעא אמר לא צריה קולמסא בדיק לה הנה גם רב דימי מודה בעיקר הדין דאפילו נקב א' מוציא מידי פתיבה תמה בזה יש לספק דכבר פתיבתי דמדברי מהר"מ מרוטנבורק משמע דאינו פוסל א"כ הנקב מפסיק האות לשנים אמנם בט"ז בא"ח סי' ל"ב סעי' י"ג סק"ז לא כתב פן וז"ל לכאורה משמע דאם יש נקב בתוך גג האות או ירה שלו אע"פ שגראה חלל הנקב מ"מ פשוט פיון דהנקב באמצע ודיו מקיפו דאז אינו חלוק לשנים אבל באמת אינו פן כו' דאף שהדיו מקיפו מ"מ מקרי חלוק לשנים שם באותו מקום הנקב אלא בעינן שיהיה שם נקב קטן כ"כ שהדיו סותמו ואינו נראה כלל נגד השמש והיינו בשעת פתיבה אבל אם אחר שנכתב ניקב בתוך האות פשוט עכ"ל הט"ז.

אָבֵל הַמֵּאָה שֶׁסִּי ט"ו כ' לֹא פִּהֲט"ו וְזוֹ לֹא אֶפִּילוּ נִיפֵר הַנֶּקֶב נֶגֶד הַשְּׁמֵשׁ כְּשֶׁר (ב"ח) עֶסְט"ו עַכ"ל וְכ"כ בְּמַחְצִית הַשְּׁקָל דֵּהֵמ"א חוֹלֵק עַל הַט"ו דְּאֵינוּ פּוֹסֵל כָּל שְׁהֲדִיו מִקִּיף אֶת הַנֶּקֶב וְלֹא נִחְלָקָה הָאוֹת לְשִׁתִּים וְכַמ"ש עוֹד הַמֵּאָה ס"ק כ"א בְּשֵׁם רַ"י הַלּוֹי וְכֵן רֵאִיתִי בְּסִפֵּר עֵינֵי דֵינִים בְּדִינֵי תַּפְּיִלִּין אוֹת י"ט כ' ס"ו ע"ש וּמִדְּבַרֵי הַרְמַב"ם ספ"א מֵהַלְכוֹת תַּפְּיִלִּין ה"כ יֵשׁ לְהַבִּין ג"כ דְּאֵין הַנֶּקֶב פּוֹסֵל דִּיעֲבַד כְּשֶׁהֲדִיו מִקִּיפוּ דְּזוֹ"ל הַרְמַב"ם עוֹר שְׁהֵיָה נָקוּב לֹא יִכְתּוּב ע"ג הַנֶּקֶב וְכָל נֶקֶב שְׁהֲדִיו עוֹבֵרֶת עָלָיו אֵינוּ נֶקֶב וּמִתֵּר לְכַתּוּב עָלָיו כּו' נֶקֶב בִּירָף שֶׁל אוֹת עַד שֶׁנִּפְסְקָה אִם נִשְׁתַּיֵּר מִמֶּנָּה מֵלֹא אוֹת קִטְנָה כְּשֶׁר עַכ"ל וְהֵנָּה לְשׁוֹן לֹא יִכְתּוּב ע"ג הַנֶּקֶב מִשְׁמַע דְּהוּא רַק קִפִּידָא דְּלִכְתּוּחָהּ לְבַד דְּהֵינּוּ שְׁאֵין מִתֵּר לְכַתּוּב עָלָיו אָבֵל מ"מ דִּיעֲבַד מִשְׁמַע דְּאֵינוּ פּוֹסֵל וְכֵן מִבְּנֵי אֶרֶץ בְּפִסְקֵי מֵהַר"י ס' צ"ג דְּלִכ"ע לֹא יִכְתּוּב דְּהַגְמָ' וְכָל הַחֲבוּרִים פְּתוּבוּ בְּלִשׁוֹן לֹא יִכְתּוּב וְלֹא קִאָּמַר לֹא יִהְיוּ פְּתוּבִים מִשְׁמַע דְּדוֹנָקָא אֶסּוּפֵר קִאֵי שְׁלִכְתּוּחָהּ לֹא יִכְתּוּב פֶּה עַכ"ל וְכָף וְדֵאֵי י"ל בְּפִי עוֹר שְׁהֵיָה נָקוּב לֹא יִכְתּוּב ע"ג הַנֶּקֶב דְּבִהַרְמַב"ם דְּהֵינּוּ רַק לְכַתּוּחָהּ וְנִ' דִּיצָא לוֹ לְהַרְמַב"ם דִּין זֶה מִמ"ש בַּגְמ' דְּכָל נֶקֶב שְׁהֲדִיו עוֹבֵר עָלָיו אֵינוּ נֶקֶב וּמִתֵּר לְכַתּוּב עָלָיו לְכַתּוּחָהּ דְּמִזָּה מִבְּנֵי אֶרֶץ הָא נֶקֶב שְׁאֵין הֲדִיו עוֹבֵר עָלָיו אֵין לְכַתּוּב עָלָיו וּמִשְׁמַע אֶפִּילוּ הֲדִיו מִקִּיף הַנֶּקֶב כְּגוֹן שְׁהָאוֹת עָבָה אוֹ עַכ"פ הָאוֹת מְחַוְּבֶת מִצַּד א' לְכָף ס"ל דְּבַכָּה"ג הוּא רַק קִפִּידָא לְכַתּוּחָהּ אָבֵל דִּיעֲבַד אֵין לְפִסּוּל אִם"כ נִפְסְקָה הָאוֹת לְשָׁנִים וְהוּא מ"ש אִם"כ נֶקֶב בִּירָף שֶׁל אוֹת עַד שֶׁנִּפְסְקָה כּו' אָבֵל בְּרִישָׁא מִיֵּרִי דְּלֹא נִפְסְקָה הָאוֹת לְשָׁנִים ע"י הַנֶּקֶב לְכָף אֵינוּ רַק קִפִּידָא דְּלִכְתּוּחָהּ וּמ"ש בַּגְמ' דְּמִנְחוֹת (דל"ה) וּבְעֵינֵי פְּתִיבָה תַּמָּה וְלִפָּא אִם מִיֵּרִי אֶפִּילוּ כְּשֶׁלֹּא נִחְלָקָה הָאוֹת לְשִׁתִּים יֵהִי הַפִּי דְּאֵין זֶה פְּתִיבָה תַּמָּה דְּלִכְתּוּחָהּ וְאִזְמוּ"ר הַגְּאוֹן נ"ע בְּשׁוֹלְחָנוּ סל"ב סט"ז פֶּסֶק פְּדַעַת הַט"ז שְׁאֵר שְׁהֲדִיו מִקִּיף הַנֶּקֶב מְכַל צַד כּו' מ"מ פּוֹסֵל מִצַּד חֶסְרוֹן הַקֶּפֶת גְּוִיל כּו' ע"ש: קִיצוֹר (וְאֶפִּילוּ לְהַקְסוֹד דְּסוּגְיָא דְּפֶרֶק הָעוֹר וְהַרְנוֹטָב שְׁאֶפִּילוּ נֶקֶב כְּחוּה"ש פּוֹסֵל אֵין מִשְׁם רֵאִי כִּי שֵׁם מִיֵּרִי בְּשֶׁהַקְּלָף כְּלוֹ מֵלֹא נֶקֶבִים אֵלוּ וְה"ל נִקְבָּה כְּנִפְּהָ אָף מ"מ בְּהָא דְּקִי"ל שְׁנֶקֶב שְׁאֵין הֲדִיו עוֹבֵר עָלָיו הוּי נֶקֶב בְּזָה מְחַוְּבֶת הַמֵּאָה ס"ק ט"ו עִם הַט"ז סק"ז דְּלֵהֵמ"א כְּשֶׁלֹּא נִחְלָקָה הָאוֹת לְשָׁנִים כְּשֶׁר וְכ"מ בְּהַרְמַב"ם דִּיעֲבַד אֵינוּ פּוֹסֵל וְהַט"ז ס"ל דְּפִסּוּל וְכ"כ אִזְמוּ"ר נ"ע): וּלְפ"ז בְּנ"ד בְּעֵינֵי הַחֲתִי"ן שְׁיֵשׁ בְּהֵם חֶסְרוֹן מִבְּפִנֵּים בְּלִי שׁוּם נֶקֶב בְּהַקְלָף ח"ו וְהָאוֹת כְּלוֹ מְחַוְּבֶת יַחַד.

מוֹבֵן דְּאֵין בְּזָה שׁוּם קִפִּידָא לְכָל הַדִּיעוֹת דְּלֹא מִיבְעִיָּא לְפ"ד הַמֵּאָה דְּאֶפִּילוּ בְּנִיבָה גַּם הַקְלָף כְּשֶׁר בַּכָּה"ג כְּשֶׁאֵין הָאוֹת מְחַוְּבֶת לְגַמְרֵי כְּנ"ל דְּלִפ"ז וְדֵאֵי בְּנִד"ז שְׁהַקְלָף כְּלוֹ שְׁלֵם דְּאֵין שׁוּם קִפִּידָא כְּלָל אֶלֹא אֶפִּילוּ לְפ"ד הַט"ז דְּבִנְקָב כַּה"ג אֵינוּ פְּתִיבָה תַּמָּה הֵינּוּ נֶקֶב דְּוִקָא מִשָּׂא"כ הָא שְׁאֵין שׁוּם נֶקֶב כְּלָל רַק חֶסְרוֹן דִּיו גַּם הַט"ז יוֹדָה דְּכְשֶׁר גְּמוֹר הוּא וְכַמוֹ שֶׁכ' אִזְמוּ"ר נ"ע דְּגַבֵּי נֶקֶב טַעַם הַפִּיפּוּל מִשׁוּם חֶסְרוֹן הַקֶּפֶת גְּוִיל כּו' מִשָּׂא"כ הָא הַרֵי מְחַוְּבֶת גְּוִיל מְכַל צַד הַרֵי מִבְּנֵי מְחַוְּבֶת הַט"ז וּמ"א דְּהַחֲתִי"ן הַנֶּ"ל כְּשֶׁרִים לְד"ה בְּלִי שׁוּם פִּקְפוּק: הַ וְע"ד מ"ש כַּת"ר אָבֵל בְּעֵינֵי לְאֶסְרֵי הַתִּיקוֹן מִשׁוּם מְנוּמָר נֶגֶד פֶּסֶק הַשּׁוּ"ע ס' רע"ד ס"ד דְּבִיתֵירוֹת לִית לָן בַּהּ וְיִגְרוּד וְיִרְחִיב הָאוֹתִיּוֹת דְּלִפָּא מְנוּמָר כ"א בְּתַלְמֵיהָ דְּבִינֵי שִׁטֵּי דְּבַר חִידוּשׁ הוּא עַכ"ל וְהֵנָּה תְּשׁוּבָתִי הִיָּה ע"ד תִּיקוֹן חֲטוּטָרֶת דְּחֲתִי"ן שְׁרוּבָם עֲשׂוּיִים הַחֲטוּטָרֶת בְּטַשְׁטוּשׁ דִּיו ע"ג הַב' זִינִין וְהַגְּבָה הוּא כְּמוֹ גְּוִיל

ובבאמת תמונת החי"ת צ"ל חלול על חתי"ן אלו הנה תשובתי שלא להצריף תיקון וע"ז
כתבתי דלהתשב"ץ יש איסור בזה לתמן משום מנומר ואף שאין בן דעת הריב"ש סי' ז'.

מ"מ גם לדידך אין צריף לתמן נמצא עיקר תשובתי הנה שאין חיוב וצונו לתמן וטעמי
הוא ע"פ מה שראיתי בתשו' פמ"א ח"א סי' ס"ו ששאל על ס"ת שהיו היודי"ן שעל
האלפי"ן הפוכים והכשיר בפשיטות ולא נמצא בדבריו שהצריף שום תיקון (אף שהי'
פקי בקל פהאריז"ל פנודע מהגהותיו בספר הגלגולים).

וגם גדול האחרוני מהרא"י בפסקיו סי' צ"ג ששאל על ס"ת שנמצא בה בכמה מקומות
שנכתב חוץ לדף שלש אותיות כו' והשיב שאין למנוע לקרות בה אפילו פשיש אחרת
כשיקרה כו' יעו"ש ולא הצריף תיקון אע"ג שהוא דינא דגמ': ואין לומר משום דא"א לתמן
אף ע"י גרייה אלא ע"י שימעט הכתב להקטין האותיות וא"כ יצא שכרו בהפסדו דהא
גם זה הוא דינא דגמ' דהא ליתא דע"י שיגרור שנים או שלשה תיבות שפיר יוכל להעמיס
אח"כ להעמיד אות א' עכ"פ מהשלשה אותיות שחוץ לדף בתוך הדף מבלי שיהיה זה
בגדר ולא ימעט את הכתב שבגמרא ועוד שהרי מניחים רינח בין תיבה לתיבה יותר
מהשיעור שבגמרא ולכן פשיצמצם באיזה תיבות שיגרור למעט הרינח פשיעורו ע"י כל
זה ודאי בקל להעמיד אות א' תוך הדף.

ואמאי לא כ' מהרא"י לתמן ואדרבה מדייק לשון מהרא"י שם שכ' וז"ל דאין להקפיד
בדיעבד שפכר נכתבה הס"ת כו' ולא קאמר ולא יהיו כתובים כו' שלכתחלה לא יכתוב
כף עכ"ל מזה משמע דא"צ לתמן כלל והיינו משום דמוכח מהגמ' והחיבורים שהיא רק
קפידא דלכתחלה שלא יכתוב כף לכן בדיעבד לא הצריף לגרור ולתמן אע"פ שאפשר
לתמן ואין להקשות מאי שנא מהא דכ' המ"א סי' ל"ב ס"ק מ"ז דכשאפשר לתקנו לא
מיקרי דיעבד והצריף לתמן ע"י גרירת פמה שיטין כו' וכיוצא בזה בתשו' מהרמ"ל ס"י
ס"ח שהביא המ"א שם ובסי' ל"ט ס"ב אף החילוק נ' משום דבנדון דהמ"א יש פוסלים
אפילו דיעבד ע' בתשו' הרמב"ם סי' ס"ט ובב"י בי"ד סי' רע"ו בשם הרשב"ץ לכן אע"ג
דהעלה להכשיר דיעבד מ"מ הצריף תיקון כשאפשר: וכן בנדון דמהרמ"ל ג"כ יש שרצו
לפסול וגם הוא כ' שלפום רהיטא נראה דעת הפוסלים לכן אע"ג דהעלה להקל מ"מ
הצריף לתמן כשאפשר בקל כו' ע"ש משא"כ בנדון דמהרא"י דס"ל דמהגמ' וכל
החיבורים מוכח שאין זה רק קפידא דלכתחלה לכן לא הצריף שום תיקון דיעבד וזה
פעין שנז' בחולין פא"ט (דמ"ד) לחלק לענין שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם בין
מלתא דתליא בסברא ובין היכא דאגמריה סמך: וכן משמע ג"כ מדברי אאזמו"ר הגאון
נ"ע בסי' ל"ב סמ"ח מ"ט דגבי נדון דהמ"א כ' סמ"ט אבל בס"ת יכול לתמן כו'.

משא"כ בסמ"ח שהוא נדון דמהרא"י לא הזכיר להצריף תיקון אפי' בס"ת והיינו מטעם
הנ"ל ונ"ד דחטירת החתי"ן הרי כל עיקר החטירה אף אם לא היתה נעשית כלל קילא
מנדון דמהרא"י שהיא קפידא בגמ' לכתחלה לכ"ע והחטירה היא רק קפידא ספרי דוקני
לבד כ"ש כשאפשר החטירה כפירש"י וכפר"ת רק קצת לא פדבועי לפר"ת דפשיטא דא"צ
שום תיקון דיעבד כלל: ונעתה י"ל שגם לומר שיש לחוש לתיקון זה משום מנומר אין
זה כלל נגד הש"ע סי' רע"ט ס"ד ונדאי אין בזה משום מנומר הנז' בגמרא שמצריכין
גניזה לכל הס"ת מחשש מנומר שהוא דבתיקון תיירות שיגרוד וירחיב האות כו' ליפא

משום מְנוּמָר שְׁבַגְמ' וְכַדִּי שְׁלֵא לְהַצְרִיף גְּנִיזָה לְהַסִּי'ת מְקוּלִין בְּזָה אֲבָל הָרִי יֵשׁ עוֹד כְּמָה גְּנוּנֵי מְנוּמָר שְׁחוּשֵׁשִׁין בּוֹ לְכַתְחָלָה אַף שְׁאִין בּוֹ מְשׁוּם נִימּוֹר שְׁבַגְמ' מ"מ חִיזֵשִׁין לְזָה לְכַתְחָלָה כַּמ"ש בְּתִשׁוֹ מ"ב סִי' נ"ו בְּשֵׁם מְסַכֵּת סוּפְרִים דְּכְשָׁגוֹרָר ג' שִׁטוֹת נְכוּתָב בְּמִקּוּמָן ד' אִו ה' מְחֻזִּי בְּמִנּוּמָר כו': וּמ"מ מְסִיק דְּדִיעֵבַד אִין לְפִסְוֹל הַסִּי'ת בְּשִׁבִיל נִימּוֹר זָה פִּינּוֹן שְׁלֵא נז' בְּגִמְרָא ע"ש וּבְתִשׁוֹ הָרֵא"ש כָּלָל ג' סִי' ז' הוּבָא בַש"ע סִי' רַע"ט סַעִי' ה' דְּלִגְרוֹר ב' שִׁטִּין וְלְכַתּוּב בְּמִקּוּמָן ד' מְחֻזִּי בְּמִנּוּמָר וּמוּטָב לְסַלֵּק הִירֵיעָה וּפִי' נִימּוֹר זָה כ' הַט"ז סִי' רַע"ה סַק"ג מְשׁוּם שְׁהָאוֹתִיּוֹת יִהְיוּ קְטָנִים כו' וּכ"מ בְּתִשׁוֹ הָרֵא"ש הַנְּל' שָׁם שְׁכ' לְמַעַט הַפְּתַב דְּמְחֻזִּי בְּמִנּוּמָר וְזָהוּ חוּמְרָא יוֹתֵר מְנוּמָר שְׁכ' הַמ"ב ע"פ מ"ס וְעַם הַיּוֹת דְּרַמְ"א כ' סִי' רַע"ט שְׁהַסּוּפְרִים נִהְגוּ לְתַמְנָן זָה הִינּוּ פְּדִי שְׁאֵל"כ נִצְטַרְפוּ לְגִנּוּז הִירֵיעָה מִשְׁא"כ בַּנ"ד שְׁאֵף אִם לֹא נִתְמַן חֲטִירַתְּ הַחֲתִי"ן הוּא כְּשֵׁר וְיִשָּׁר לַכ"ע פְּנ"ל וְדַאי י"ל שְׁיֵשׁ לְחוּשׁ לְתַמְנָן מְשׁוּם מְנוּמָר דְּמִנּוּמָר שְׁבַנְד"ז לֹא גָרַע מְנוּמָרִין הַנְּל' שְׁבַמ"ב וּשְׁבַש"ע סִי' רַע"ט ס"ה.

כִּי אֲפֹשֶׁר יִהְיֶה עֲשָׂרָה אִו עֲשָׂרִים חֲתִי"ן בְּכָל דָּף שְׁנִצְטַרְפוּ לְגוֹרְרָם וּלְתַמְנָם וּבִין הַפִּל יִהְיֶה כְּפִלֵי כְּפִלִיִּים מִג' שִׁטִּין שְׁבַמ"ב וְעוֹד דְּלֵהֲתַשְׁב"ץ ח"א סִי' קכ"ה מְבוֹאָר שְׁיֵשׁ בְּזָה מְשׁוּם מְנוּמָר גְּמוֹר לְדַעַת הַרְמַב"ם וּמ"ש בַּגַּמ' בִּיתִירוֹת לִית לָן בַּהּ הִינּוּ שְׁיִגְרוּד הַיְתֵר וְיִנִּיחַ כָּף וְאֵע"פ שְׁנִרְאָה כְּשִׁתִּי תִיבּוֹת לֹא מְפָסִיל בְּהִכִּי וּמָה שְׁכַת"ר כ' שְׁחֻזָר בּוֹ אַח"כ מִפְּת פְּסַק הַרְמַב"ם דְּתִיבָה שְׁנִחְלָקָה לְב' פְּסוּל.

לְפַע"ד אִין פֶּאֵן חֻזְרָה שְׁהָרִי כ' וְאֲפִילוּ יִהְיֶה פֶּן כו' מְשַׁמַּע דְּלֹא ס"ל פֶּן וּבְאַמַּת גַּם מְסַקְנַת הַמְרָדְכִי פ' הַקּוּמִץ סִי' תַתְּקַנ"ז בְּשֵׁם רַבִּינוּ שְׁמִשׁוֹן הוּא דִּיגְרוּד הַיְתִירָה וְיִנִּיחַ אֲוִיר וְלֹא יִרְחִיב הָאוֹת וְכ' לְתַרְץ דְּהָא דְאַמְרִינוּ בַּמ"ס שְׁאֵם הַפְּסִיק בְּאַמְצַע הַשֵּׁם יוֹתֵר מְמַלֵּא אוֹת קְטָנָה לֹא יִקְרָא בּוֹ זָהוּ בְּשֵׁם דְּנוֹקָא וְלֹא בְּשִׁאָר תִּיבּוֹת כו' יַעו"ש וְלָכֵן צ"ע עַל מָה שְׁנִרְשָׁם בַּש"ע סִי' רַע"ט ס"ד וּכְשָׁגוֹרְד יִרְחִיב הָאוֹת כו' ב"י וּמְרָדְכִי דְאַדְרָבָה מְסַקְנַת הַמְרָדְכִי אִינוּ פֶּן דְאַדְרָבָה עַל תִּיקוּן דִּירְחִיב כ' שְׁיֵשׁ לְטַעוֹת שְׁהֵן מְאוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת רַק הַב"י מְסִיק פֶּן וְא"כ פִּינּוֹן דֵּהֲתַשְׁב"ץ יֵשׁ לוֹ תַנָּא דְמְסִיעַ לְתִירוּצוֹ הוּא רַבִּינוּ שְׁמִשׁוֹן לְמָה לֹא נְחוּשׁ לוֹ לְכַתְחָלָה וְנִאמַר דְּזָהוּ עַכ"פ בְּמִנּוּמָר דְּהָרֵא"ש וּמ"ב אַע"פ שְׁאִין בְּזָה מְשׁוּם מְנוּמָר גְּמוֹר שְׁבַגְמ' שְׁיִצְטַרְפוּ גְּנִיזָה לְס"ת מְחַמְתוּ כְּפַסַּק הַרְמַ"א סִי' רַע"ט ס"ד וְעוֹד דְּגַם הַרִיב"ש סִי' ז' דַס"ל ג"כ דִּיגְרוּד וְיִרְחִיב כַּמ"ש רַמְ"א.

מ"מ מְסִיק דָּאֵם כָּל הָאוֹת כְּתוּבָה עַל מְקוּם הַגְּרָד וּד' בְּכָל דָּף מְחֻזִּי בְּמִנּוּמָר גְּמוֹר לְהַרְמַב"ם וְלָכֵן יִגְנּוּ וְלֹא יִתְמַן וּלְפ"ז וְדַאי י"ל דְּכְשָׁמְקַצַּת הָאוֹת כְּתוּבָה עַל הַגְּרָד וְאַרְבַּע בְּכָל דָּף אִו יוֹתֵר ג"כ יֵשׁ לְחוּשׁ לְכַתְחָלָה עַכ"פ אֲלֵא דְאִין מְצַרִּיכִין לְגִנּוּז ס"ת מְחַמַּת זָה וְאֵע"ג דְּכְרִשְׁב"א פִי' יִגְנּוּ עַד שְׁיִתְמַן מ"מ לְכַתְחָלָה יֵשׁ לְחוּשׁ לְפִי' הַרְמַב"ם דְּמַחְמִיר בְּחֻשְׁשָׁא דְנִימּוֹר: וְגַם בְּמְרָד' שָׁם פִי' דִּיגְנּוּ שְׁבַגְמ' הִינּוּ דְלֹא מוֹעִיל תִּיקוּן וְלָכֵן נָהִי דְהַסּוּפְרִים מְקִילִי כְּפִי' הַרְשָׁב"א הִינּוּ בְּמִקּוּם שְׁאֵל"כ יְבִיאוּ יְרֵיעָה לִידֵי גְּנִיזָה מִשְׁא"כ בַּנְד"ז: וְהִנֵּה כַת"ר הִבִּיא ג"כ רְאִיָּה מִמ"ש בְּדַבְרֵי חֲמוּדוֹת ה' ס"ת ס"ק ע"ד דְּפִסְוֹל דְּסַפֵּר שְׁנִקְדוּ אֲפִילוּ מְחַק הַנְּקוּדוֹת הוּא מְשׁוּם מְנוּמָר וְכֵן הִבִּיא כַת"ר עוֹד מְתִשׁוֹ דְּבַר שְׁמוּאֵל ס"י ש"ב וְהִינּוּ אֲפִילוּ בְּעַנְיָן שְׁלֵא נִצְרָפוּ לְכַתּוּב אַח"כ עַל מְקוּם הַגְּרָר וְכ"ש בַּנ"ד דְּנִצְטַרְפוּ לְגַרְר גַּג הַחֲתִי"ן וְלְכַתּוּב אַח"כ עַל מְקוּם הַגְּרָר דִּישׁ בְּזָה חֻשְׁשָׁא מְנוּמָר

טפי מְכַשְׁגוֹרְרִין וְאִין פּוֹתְבִין ע"ג מְקוּם הַגֶּרֶר כַּמ"ש הַרִיב"ש ס' ז' שְׁכִינּוֹן שְׁגוֹרְד וּמְנִיחוֹ חֶלֶק לֵית לוֹ בַּה כּו' לֹא מְחֹזֵי פְּמִנּוֹמָר אֲבָל פְּשָׁכֶל הָאוֹת פְּתוּבָה בְּגִרְיָה כּו' מְחֹזֵי פְּמִנּוֹמָר עכ"ל וכ"כ התשב"ץ ח"א ס' קכ"ה הַנ"ל וּא"כ נִרְאֶה דְּלִפְנֵי הַד"ח יֵשׁ לְחוּשׁ פָּאן יוֹתֵר מִבְּסַפֵּר שְׁנִקְדוֹ וּמְחַק הַנְּקוּדוֹת עכ"פ הַעוֹלָה מְזַה דְּכִמוֹ שְׁבִמְנּוֹמָר גְּמוּר הַפּוֹסֵל מְדִינָא דַּגְמ' אִין מְתַקְנִין הַס"ת אַף־שְׁנִשְׁאַרְהָ פְּסוּלָה כְּמוֹ כֵּן בְּתִיקוֹן דְּגִרְיָת הַרְבֵּה אוֹתִיּוֹת מְאֹד מֵהַס"ת כְּמוֹ עֶרְבָה כֹּל גְּגֵי הַחֲתִי"ן כְּשִׁנְצָרִיךְ לְגוֹרְרָם וּלְתַקְנָם אַף שְׁאִין בְּזַה מְשׁוּם מְנּוֹמָר גְּמוּר שְׁמְדִינָא דַּגְמ' יֵשׁ בּוֹ חֲשָׁשׁ דְּמְנּוֹמָר הַנּוֹ בְּפּוֹסְקִים וְלִכֵּן מוּטָב שְׁלֹא לְתַקְנָם פִּינּוֹן שְׁאִין הַתִּיקוֹן רַק לְסִלְסוּל בְּעֵלְמָא וּכְעִין מ"ש בְּמִשְׁנֵה פ"ח דְּזִבְחִים (ד"פ) וְעוֹד אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ כְּשִׁנְתָּת עֶבְרֶת עַל בַּל תּוֹסִיף וְעִשִׂיתָ מַעֲשֵׂה בְּיָדֶיךָ וּכְשִׁלָּא נִתְתָּ עֶבְרֶת עַל בַּל תִּגְרַע וְלֹא עִשִׂיתָ מַעֲשֵׂה בְּיָדֶיךָ וּכְיוּצָא בְּזַה יֵשׁ שְׁאֵנוּ שׁוֹקְלִין דְּבָר כְּנֻגַד דְּבָר שְׁלֹא יֵצֵא שְׁכָרוֹ בְּהַפְסָדוֹ בְּעִנְיָן זְיוּנֵי הָאוֹתִיּוֹת בְּגִט שְׁלֹא לְהוֹצִיא לְעוֹז כּו' וּבִיָּאָר זֶה בַּג"פ ס' קכ"ה ס"ק ל"א מְדַבְּרֵי תה"ד ס' רל"ב דִּישׁ ג' חֲלוּקוֹת וְהִנֵּה הַהֶפְרֵשׁ בֵּין חֲלוּקָה הַא' לְחֲלוּקָה הַג' הוּא כְּמוֹ הַהֶפְרֵשׁ בֵּין הַנְּדוֹן שְׁפָרְמ"א ס' רע"ד ס"ד לְנִדּוֹן זֶה וּמִיָּהוּ כ"ז עַל הַחֲתִי"ן הַעֲשׂוּיִים הַחֲטוּטוּטוֹת בְּטִשְׁטוּשׁ דִּי ע"ג הַשְּׁנֵי וַיִּנְיִן אֲבָל עַל הַחֲתִי"ן שְׁכ' כַּת"ר ח אַע"פ שְׁלַענ"ד הֵם כְּשָׂרִים גְּמוּרִים מ"מ יֵשׁ לְתַקְנָם גַּם הַלְּמַדִּי"ן שְׁנִכְתְּבוּ בְּהַפְּדָה הוּוִי"ן ל אַע"פ שְׁאִין צָרִיךְ תִּיקוֹן לַפַּע"ד כַּנ"ל ע"פ תְּשׁו' פמ"א מ"מ הֵינּוּ שְׁאִין צָרִיכוֹת לְתַקְנָם אֲבָל אִם יִרְצוּ לְתַקְנָם יוּכְלוּ לְתַקְנָם פִּינּוֹן דְּכָאן לֹא יִצְטָרְכוּ לְכַתּוּב עַל מְקוּם הַגֶּרֶר וּמִיָּהוּ הַלְּמַדִּי"ן שְׁכַשְׁמֵם פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר לְתַקְנָם אֲבָל וְדֹאֵי שְׁגָם קוֹדֵם שְׁיִתְקַנוּ רְשָׁאִים וַיֵּשׁ לְקִרוֹת בַּה אֲפִילוּ יֵשׁ בְּצַבּוּר הַהוּא ס"ת אַחֲרַת שְׁבִלֵי שׁוּם פְּקַפּוּק וּכְמִש"ל בְּשֵׁם מַהֲרַא"י: סִימָן רוֹז בְּדִין אֲנֹפֶן כְּתִיבַת שִׁירַת הַיָּם בַּס"ת גְּרָסִינּוֹן בְּגִמְרָא ספ"ק דְּמַגִּילָה (דט"ז ע"ב) כֹּל הַשִּׁירוֹת כְּלוּלִין בְּתַבּוֹת אֲרִיחַ (הוּא הַפְּתַב) עַל גְּבֵי לְבִינָה (הוּא חֶלֶק שֶׁהוּא כְּפִלִּים מִן הַפְּתַב וְהָאֲרִיחַ חֲצִי לְבִינָה) וּלְבִינָה עַל גְּבֵי אֲרִיחַ חוּץ מִשִּׁירָה זֶה וּמְלִכֵי כְּנַעַן שְׁאֲרִיחַ ע"ג אֲרִיחַ וּלְבִינָה ע"ג לְבִינָה מֵאֵי טַעְמָא שְׁלֹא תִּהְיֶה תְּקוּמָה לְמַפְלֵתָן שְׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם מְקוּם לְהַרְחִיב צְעָדֵי תַחְתִּיּוֹ) עכ"ל וְהָאֲגוּדָה ספ"ק דְּמַגִּילָה כְּתַב פִּירִש"י אֲרִיחַ הוּא הַפְּתַב וּלְבִינָה הוּא הָאוּרִי וְאִין נִרְאֶה לַר"ת דְּחֶלֶק לֹא יִקְרָא לְבִינָה אֲלָא הַשְּׁטָה אֲרִיחָה קְרוּיָה לְבִינָה וְהַקְצָרָה אֲרִיחַ וְכֹל נֹאת זֶה לְמַטָּה מְזַה וְכֹל הַשְּׁמוֹת הָאֲרִיחִים זֶה לְמַטָּה מְזַה וְשִׁירַת הַיָּם אֵלוֹ הֵן רְאִשֵׁי שִׁיטִּין: אַז לֹאמַר וְרוֹכְבוֹ לִישׁוּעָה אָבִי.

שְׁמוֹ שְׁלִישֵׁי כּו' הָאֲזִינוּ פִּירֵשׁ ר"ת דְּהוּיָא לְבִינָה ע"ג לְבִינָה וְכֵן מְוַכְרַח בְּמַסְכַּת סוֹפְרִים שְׁעֵשֶׂה הַשִּׁיטוֹת אֲרִיחֵי זֶה כְּזוֹ וְכֵן שְׁנִינּוּ הָאֲזִינוּ שְׁעֵשֶׂה שִׁירָה וְשִׁירָה שְׁעֵשֶׂה הָאֲזִינוּ לֹא יִקְרָא בּוֹ עכ"ל וְהוּא מְדַבְּרֵי הַמְּרַדְּכֵי ספ"ק דְּמַגִּילָה וּפִי' לְבִינָה ע"ג לְבִינָה הֵינּוּ שְׁהַשִּׁיטוֹת אֲרִיחֵי זֶה כְּזוֹ אֲבָל מ"מ כֹּל שִׁיטָה יֵשׁ בַּה רִיחַ בְּאֲמָצַע וְנִמְצָא כֹּל שְׁטָה חֲלוּקָה לְשָׁנִים כַּמ"ש בְּשׁו"ע ס' ער"ה ס"ד וְהוּא א"כ כְּמוֹ שִׁירָה זֶה דְּמַפְלֵת הַמֶּן אֲלָא שְׁכָאן הַשְּׁטָה חֲלוּקָה לְשָׁנִים ע"ד שְׁיָהִיָּה בְּהוֹן אֲרִיחַ וּלְבִינָה.

וְשֵׁם הִיא חֲלוּקָה לְשָׁנִים וְהֵם שְׁנֵי לְבִינּוֹת וְכ"כ הַר"ן שְׁיִוְתֵר נִכוּן פַּר"ת וְנ"ל וְקוּרָא הַשְּׁטָה הָאֲרִיחָה לְבִינָה וְהַקְצָרָה אֲרִיחַ כְּעִין שְׁכַתּוּבִין שִׁירַת הַיָּם וְשִׁירַת דְּבוּרָה כּו': קִיּוּר. עֲנִין פִּירִש"י דְּאֲרִיחַ הוּא הַפְּתַב וּלְבִינָה הוּא הָאוּרִי הֵינּוּ הַחֶלֶק וּפַר"ת דְּאֲרִיחַ וּלְבִינָה שְׁנֵיהֶם מִן הַפְּתַב אֲלָא שְׁטָה הָאֲרִיחָה נִקְרָא לְבִינָה וְשְׁטָה הַקְצָרָה אֲרִיחַ וְשְׁהַמְרַדְּכֵי וְהַר"ן וְהָאֲגוּדָה הַסְּפִימוֹ לַפַּר"ת וְשִׁירַת הָאֲזִינוּ הַשְּׁטָה חֲלוּקָה לְשָׁנֵי לְבִינּוֹת וְאוּרִי בְּנִתְּיִים:

ב וְהַרְמַב"ם ספ"ח מה' ס"ת פתב שירת הים פותבין אותה בשלשים שטות שטה ראשונה
פדרפה: ושאר השטות אחת מניחין באמצעה רינח אַחַד וְאַחַת מְנִיחִין הַרְינח בְּשָׁנֵי
מְקוֹמוֹת בְּאֲמֻצָּעָה עַד שְׁתַּמְצָא הַשְּׁטָה חֲלוּקָה לְשֵׁלֶשׁ (ור"ל והשטה שמניחין באמצעה
רינח אַחַד היא חֲלוּקָה לְשָׁנִים הַיָּנֹי פְּדָרָף הַשְּׁטוֹת דְּשִׁירַת הָאֲזִינוּ) וְנִמְצָא רִינח פְּנִגְד
הַפְּתָב וְכַתָּב פְּנִגְד הַרְינח וְזֶה הוּא צוּרְתוֹ כו' עכ"ל יעו"ש וממ"ש וְנִמְצָא רִינח פְּנִגְד הַפְּתָב
כו' מְבוֹאָר דְּזֶה פִי אָרִיח ע"ג לְבִינָה וּלְבִינָה ע"ג אָרִיח וְהַיָּנֹי פְּשֻׁטַת רַש"י ומ"מ אין זה
הצורה נגד שטת ר"ת פי מ"מ בשטה שחלוקה לשלש הרי הם כמו אריחין ובשטה
שחלוקה לשתיים הם כמו לבינים נמצא אריח ע"ג לבינה ולבינה ע"ג אריח וז"ל מס"ס
פי"ב הלכה יו"ד ר' זעירא ר' ירמיה בשם רב אמר שירת הים ושירת דבורה נכתבות
אריח ע"ג לבינה ולבינה ע"ג אריח הלכה י"א שירת הים שלשים שטין אז לאמר ורוכבו.

לישועה כו' ונ' דהצורה שבהרמב"ם במן הצד הוא כפר"ת ששורה קצרה ע"ג שורה
רחבה ורחבה ע"ג קצרה וכו"ל אכל באמצע הוא כמו פירש"י אור ע"ג פתב וכתב ע"ג
אור ונמצא י"ל שיוצאין בזה שתי הדיעות אכל אם כפירש"י לבד הנה צ"ל שטה אחת
חלוקה לשתיים היינו שיהיה חלק אחד ביניהם באמצע ושטה שתחתיה יהיה הפתב רק
שטה אחת באמצע ומשני צדדין יהיה אור וחלק וחזור חלילה פן וצורה זו מצונייר בט"ז
בי"ד סי' ער"ה היינו שכל השטות חלוקות לג' חלקים אכל ההתחלקות אינו שנה אלא
שבשטה א' הפתב הוא שני שטות קטנים וחלק ג' חלק ואור ביניהם ובשטה שתחתיה
יש שטה א' פתב ושני אורין מן הצדדים ואילו היינו סוכרים כפר"ת לבד הנה צ"ל כל
שטה חלוקה לשנים לבד וחלק בנתיים רק באחת יהיו אריחין ובשניה לבינים אכל אנו
אין לנו אלא פהצורה שבהרמב"ם שהועתקה בשו"ע אשר י"ל שהיא פשר לכל הדיעות
פי לשטת ר"ת היא פשר פיון השטה החלוקה לשתיים היא נדאי לבינה ע"ג אריח וכן
השטה החלוקה לשלש ג"כ בשני חלקים שמהצד הוא אריח ע"ג לבינה רק הפתב
שבאמצע מהשטה החלוקה לשלש אינה כ"א פתב נגד אור ולא תפסל בשביל זה פי ג"ז
אינו עכ"פ אריח ע"ג אריח ולפירש"י ג"כ הוא פשר פיון שמ"מ הוא פתב פנגד אור
ואור פנגד פתב היינו השני אורין שבשטה החלוקה לשלש הם נגד הפתב שבשטה
שתחתיה וכן האור האחד שבשטה החלוקה לשנים הוא פנגד הפתב שבשטה שתחתיה
ועד"ז השני פתבין שבשטה החלוקה לשנים יש פנגדן שני אורין בשטה החלוקה לשלש
והפתב האמצעי שבשטה החלוקה לשלש יש ג"כ אור פנגדו תחתיו בשטה החלוקה
לשתיים רק השני פתבים שמהצד שבשטה החלוקה לשלש אין אור תחתיהן כ"א פתב,
א"כ מ"מ גם לפירש"י רובה אריח ע"ג לבינה: קיצור.

שצורת שירת הים המבואר בהרמב"ם י"ל שיוצאי בו גם לשטת ר"ת וכן לשטת רש"י
ומ"מ לכאורה לשטת רש"י הצורה היא פמציניר בהט"ז סי' ער"ה: אף נראה שראוי הנה
שהחלק והאור שבשטה החלוקה לשתיים לא יהיה קצר מהפתב שעליה בשטה החלוקה
לשלש דהא בזה יוצאין במה שפירש"י אריח ע"ג לבינה ולפירש"י הלבינה היא פפליים
מהאריח לכן עכ"פ לא יהיה הלבינה שהוא האור קצר מהאריח שהוא הפתב שעל גבה
אף מתשו' הריב"ש סי' רפ"ו לא משמע פן דהא פתב שהאור שבשטה החלוקה לשנים
יהיה פשיעור פרשה סתומה דהיינו ט' אותיות ובשטה שיש בה שני אורין מניח הרינח
פשיעור הנ"ל בין שניהן דהיינו שכל אור יהיה ערף תמשה אותיות או ארבעה וחצי'

ורחב הדף יש בו לפחות שלשים אותיות גדולות וא"כ פשוט חלק השטח לג' חלקים ושני אוריו נשאר בשלשה חלקים כתב כ"א אותיות ומסתמא חלק האמצעי הפתוח רחב יותר משני הצדדים א"כ י"ל שיהי' בו יותר מתשעה אותיות וגם השלשים שטים שבשירת הים יש בכל שטה יותר משלשים אותיות ע"כ אפ"ל שהקפידה רק שיהיה החלק נגד הפתח שלמטה ממנו ומ"ש רש"י שהחלק הוא כפליים מן הפתח אפ"ל דמדבר בכל העמוד בכלל האורשבין שטה לשטה ובין אות לאות ולמעלה ולמטה בין הפל יהיה כפליים מן הפתח א"כ עיקרו של דבר למעשה בהשטה שיש בה אור אחד יהיה האור פשיעור ט' אותיות היינו ג"פ אשר.

ובהשטה שיש בה שני אוריו יהיה כל רינח ערוך ד' אותיות נחצי והפתח בשטה החלוקה לשתיים מסתמא יהיו שנים כתב שמצד זה כמו כתב שמצד השני וכ"ז בערוך לא שיתחייב כן בצמצום ובשטה החלוקה לשלשה.

יהיה הפתח שבאמצע רחב כמו ערוך שני השטין שמהצד כזה \$ ציור בספר \$ מיהו נראה שבס"ת דעכשיו בשטה שיש בה שני אוריו כל אור הוא יותר מן ד' אותיות נחצי אלא ערוך ששה אותיות ובנדאי דזהו ג"כ פשר וישר וטוב יותר כפי שלא יצטרך להרחיב הפתח של האותיות ביותר ולמעשה צויתי להעתיק לו מהס"ת שכתב הסופר המפורסם של אאזמור"ר נ"ע ה"ה הסופר מ' ראובן ז"ל ויעתיקו לו השורות הפל כפי שנקתב שם וע"ז יכול לסמוך: סימן רח ע"ד השאלה וז"ל שנהגו הסופרים לכתוב ס"ת בנוי העמודים וכל עמוד הוא מ"ב שטין ויש להם סימנים מקום התחלת כל דף כפי שהדף הבא אחריו יהיה תחלתו בני"ו.

והנה סופר אחד דילג שטה שלימה ואחר שגמר העמוד נזכר הדילוג שנקסר לו שטה בסוף העמוד נגד שארי העמודים: ומחק ג' שטין במקום הדילוג ומילא החסרון באותיות דקות דהיינו שעשה משלשה שטין ארבעה וסוף הדף נשאר שטה חלק ועמוד השני התחיל מראשו כמנהגם שלא יחסר הוי"ו וגם שלא יהיה בזה העמוד יותר ממ"ב שטין ועתה אנחנו לא נדע מה נעשה ביריעה שהיא דהא הב"י הביא דברי הר"י אסכנדרני שמצא ברייתא וז"ל גמר בסוף הדף מניח שטה בתחלת הדף ואם נשארה שטה בסוף הדף מתחיל מתחלתו עכ"ל אלמא דשטה חלק בסוף הדף נמי הוי פרושה ובנ"ד אין למחוק ולתקן דיש בשטה אחרונה שם.

א"כ יש להסתפק אי מקרי פרושה בזה שהשאר שטה והוי פרושה במקום שאינו צריך וכבר פסלו אותה הש"ך והט"ז בי"ד סי' ער"ה וחקו על הב"ח עכ"ל גוף השאלה. והארי מועלתו בבואור הצד שיש לומר דלא הוי פרושה משום פינו שיש בה מ"ב שטין כמו בשאר דפין א"כ הם מוכיחים שלא לשם פרושה הניח חלק כו' וכיון דאיכא הוכחה יש לצדד להקל עפמ"ש הב"י בי"ד סי' רע"ו בבידק הבית בשם שו"ת הרשב"ץ ח"א סי' קע"ו שהרי הפתיכה מוכיח שלא לשם פרושה נשאר פנוי כו' עכ"ל אלמא דכשיש הוכחה שלא לשם פרושה הניח המקום פנוי רק לכוננה אחרת אין המקום פנוי שבשיעור פרושה פוסל כלל זהו תוכן השאלה: והנה אני אני מבין כ"כ הוכחה זו שהרי אדרבה יש לומר דהניח השטה לשם פרושה ומפני שרצה שמ"מ יהי' מ"ב שטין על פן כתב ד' שטין בכתיבה דקה יותר מכתבת שאר הדף ויעלו בידו כל רצונותיו שיהי' ההתחלה בני"ו

כַּמְנִהְגוּ וְשִׁיחֵל' הַפֶּסֶק כְּשִׁיעוֹר פְּרִשָּׁה בֵּין דָּף לְדָף וְשִׁיחֵל' מ"ב שְׁטֵין וְכַדִּי לְצֵאת כ"ז כ'
ד' שְׁטֵין בְּכַתִּיבָה דְקָה וּא"כ לֹא יִדְעֵנָא מַה הִיא הַהוֹכְחָה מִמָּה שֵׁיִש בְּדָף זֶה מ"ב שְׁטֵין
שְׁלֹא לְשֵׁם פְּרִשָּׁה הַנִּיחַ הַשְּׁטָה הַתַּחְתּוֹנָה חֵלֶק וְצָרִיף לֹאמַר דְּכֹנְוִנְתּוֹ דְּמַעְלָה הוּא כָּף
שְׁאֲפָשֶׁר נִיכָר שֶׁהוּא שְׁטֵין וְשִׁיחֵל' דְקָה לֹא נִכְתְּבוּ כָּף בְּתַחֲלָה אֲלָא שְׁנִכְתְּבוּ עַל מְקוֹם
הַגֶּרֶר.

וְכִינּוּן דְּמוּכָח וְנִיכָר כֵּן נֹאמַר שְׁגֵרָרָם מְפָנִי שְׁתַּחֲלָה דִּילְג כָּאֵן שְׁטָה וְנִזְכָּר לְאַחַר שֶׁכ' כָּל
הַעֲמוּד וּמְפָנִי כֵּן הוֹצֵרָף לְגוֹרָרָם וְלַהֲעֲמִידָם עַל ד' שְׁטֵין וְאֵם כֵּן מְמִילָא נְבִין שְׁהַשְּׁטָה
שְׁהַנִּיחַ חֵלֶק י"ל דְּלֹא לְשֵׁם פְּרִשָּׁה הַנִּיחַ אֲלָא כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה יוֹתֵר מִמ"ב שְׁטֵין בְּדָף זֶה אֲף
גַּם לֹו יִהְיֶה כֵּן הִיא הוֹכְחָה קְלוּשָׁה שְׁנִצְרִיף לְעֲמוּד עֲלֶיהָ ע"פ הָעִיּוֹן וְהַשְּׁכָל וְהַתְּקִירָה.

וְאִינָה מַעֲרָף הַהוֹכְחָה שְׁבִתְשׁוּ הַרְשָׁב"ץ הַנִּזְ"ל שְׁהִיא הוֹכְחָה הַנִּרְאָה לְמַרְאִית עֵין מְמִשׁ.
שְׁהַכְּתִיבָה דְקָה שְׁבִין הַשְּׁטֵין נִיכָר לְמַרְאִית הָעֵין שְׁלֵשׁ תְּלִינָה נִכְתָּב לְהַשְּׁלִים הַחֲסָרוֹן
הַנִּרְאָה ג"כ לְמַרְאִית הָעֵין נִגְד כָּל הַס"ת וְכִינּוּן דְּמוּכָח בְּהַשְּׁקַפַּת הָעֵין מְמִשׁ שְׁלֵשׁ תְּלִינָה
נִכְתָּב לְהַשְּׁלִים הַחֲסָרוֹן מִשׁוּם הָכִי ס"ל לְהַתְּשֵׁב"ץ שִׁי"ל שְׁאִין הַמְּקוֹם פְּנוּי הַנִּשְׁאָר בְּסוּף
הַתְּלִינָה פּוֹסֵל מִשׁוּם פְּרִשָּׁה שְׁהָרִי מוּכָח וְנִרְאָה לְעֵין דְּשְׁלֹא בְּמַתְּכּוּן הַנּוֹחַ רַק כְּדִי
לְמַלְאוֹת הַחֲסָרוֹן כְּמוֹ דְּלֹא חִיִּישִׁין שְׁמָא לֹא יִקְרָא עַל הַסֵּדֶר דְּהִיָּינוּ שְׁלֹא יִקְרָא תַּחֲלָה ג'
וּד' שְׁטֵין הַתְּלוּיּוֹת בִּינֵי שִׁיטֵי וְאֵח"כ יַחְזוֹר לְקִרוֹת אֶל הַפְּסוּק שְׁלִפְנֵיהֶם שְׁמִשׁ הַתְּחִיל
לְתַלוּת וְנִיחּוּשׁ שְׁמָא לֹא יִקְרָא כֵּן אֲלָא כְּסֵדֶר הַשְּׁטֵין שְׁטָה אַחַר שְׁטָה וְנִמְצָא קוֹרָא לְמַפְרַע
וְאִין קוֹרִין לְמַפְרַע אִפִּי בְּנִבְיָאִים כְּמַבְאָר בְּר"ן בְּמַגִּילָה פָּרָק הַקּוֹרָא אֶת הַמַּגִּילָה עוֹמֵד
גְּבִי מְדַלְגִין בְּנִבְיָא כו' ע"ש.

וְהוּבָא בִש"ע א"ח ס' קמ"ד ס"א וע' ט"ז ומ"א וא"ר שָׁם וּכ"ש בְּתוֹרָה א"ו מְדַלָּא חִיִּישִׁין
לְהַכִּי הִיָּינוּ מִשׁוּם שְׁבִוְדָאִי לֹא יִטְעָה הַקּוֹרָא בְּזֶה כָּלָל כִּי הַתְּלִינָה נִרְאָה לְעֵין שְׁנִכְתָּב
בְּכַתִּיבָה דְקָה וְשְׁנִתְלָה בִּינֵי שִׁיטֵי לְמַלְאוֹת הַחֲסָרוֹן וּמִש"ה וְדָאִי יִקְרָא תַּחֲלָה כָּל מַה
שְׁנִתְלָה בִּינֵי שִׁיטֵי וְאֵח"כ יַחְזוֹר לְקִרוֹת אֶל הַפְּסוּק הַרְאֵשׁוֹן שְׁמִשׁ הַתְּחִילוֹ לְתַלוּת וְכו'
וּא"כ כְּמוֹ דְּסִמְכִין שְׁיִוְבֵן סֵדֶר הַקְּרִינִי ע"פ רֵאִינִית וְהַשְּׁקַפַּת הָעֵין כְּמוֹ כֵּן מְמִילָא יוֹבֵן ג"כ
דְּהַמְּקוֹם פְּנוּי אֲשֶׁר בְּסוּף מַה שְׁנִתְלָה בִּינֵי שִׁיטֵי לֹא הַנּוֹחַ לְשֵׁם פְּרִשָּׁה כָּלָל כִּי אִיף הַנּוֹחַ
שָׁם בְּשִׁבִיל פְּרִשָּׁה וְהָרִי מִשָּׁם חוֹזֵר אֶל הַפְּסוּק הַרְאֵשׁוֹן שְׁלִמְעֵלָה מְמִקוֹם זֶה כְּמָה שְׁטֵין
וּא"כ הוֹכְחָה זֹו אִינָה הוֹכְחָה הַיִּנְצָא מִתּוֹף הַסְּבָרָא כ"א נִרְאִית לְעֵין בְּעֵין הַשְּׁכָל עכ"פ
וּמִש"ה כ' הַרְשָׁב"ץ לְהַקְּל וְלֹא לְחֻשׁ לְשְׁמָא יֹאמְרוּ שְׁהַנִּיחַ פְּרִשָּׁה כו'.

מִשָּׂא"כ בְּעֵנֵן הַהוֹכְחָה דנ"ד שְׁבִהַשְּׁקַפַּת הָעֵין נִרְאָה אֲדַרְבֵּה שְׁהַנּוֹחַ שְׁטָה חֵלֶק בֵּין סוּף
הַדָּף לְתַחֲלַת דָּף הַשְּׁנִי בְּמְקוֹם דְּשֵׁם הַכְּתִיבָה כְּדָבְעֵי א"כ וְדָאִי לְשֵׁם פְּרִשָּׁה הַנּוֹחַ אֲלָא
שְׁנוּכַל לְהַבִּין שִׁי"ל ג"כ דְּלֹא לְשֵׁם פְּרִשָּׁה הַנּוֹחַ אֲלָא שְׁלֹא רְצָה לְהוֹסִיף עַל מ"ב שְׁטֵין
וְשִׁיחֵל' דִּילּוּג וְגֵרֶר וְכו' וּפְשִׁיטָא דְלֹא סְמְכִין עַל הוֹכְחָה כְּזוֹ לְדַחוּת דְּכָר הַנִּרְאָה בְּרוּר
לְעֵין אֲף אִם הִיָּתָה הוֹכְחָה בְּרִיָּאה מְזוֹ רַק שְׁאִינוּ דְּכָר הַנִּיכָר ע"פ הַשְּׁקַפַּת עֵין כְּהַנְדוּן
דְּהַתְּשֵׁב"ץ שְׁבַבד"ה פנ"ל.

דְּהִנָּה בְּתַשְׁב"ץ שָׁם ח"א סס"י קע"ו מְבוֹנָר שְׁלִמְעֵשָׁה שָׁם צִינָה לְתַקּוֹן בְּעֵנֵן אַחַר שְׁלֹא
יִשְׂאָר מְקוֹם חֵלֶק ע"ש וְסִיָּים שְׁאֲפָשֶׁר לְהַקְּל אֲבָל מ"מ כו' ע"ש. רַק שְׁלֹא הוֹעֲמַתְק בְּב"י
בְּבד"ה: וצ"ל הַטְּעַם אַע"ג דְּהִתָּם הוּי הוֹכְחָה הַנִּרְאִית כְּמַעַט לְרֵאִינִית הָעֵין לֹא סְמָךְ ע"ז

משום דהרי ראינו בגמ' ופוסקים בענין פתיבת ותמונת האותיות שבספרים תפילין ומזוזות לא סמכו כלל על הבנות פאלו כ"א בענין שיהי' האות נקפר לתינוק דלא חפים ולא טיפש אבל על הבנות איש גדול לא מהני כלל וכמ"כ י"ל בענין הנ"ל דהבנה זו להבין שהמקום פנוי אינו רק מחמת מילוי החסרון וכו' הרי נדאי לא יובן לתינוק כלל ומש"ה י"ל דלא סמכינן ע"ז כלל (והא דלא חיישינן שיקרא למפרע ר"ל אפילו פשאין מקום פנוי כו' י"ל דהקורא הוא איש גדול נדאי לא יטעה וכינן שענין הקריאה אינו פיסול שבגוף הס"ת סמכינן אההוכחה משא"כ במעשה הפתב וע' בתשו' הר"ן סי' ט"ל שצ"ע מיהו גם פירושו בשה"ת צע"ג אף הנה אם תולין גם ג' שטין אע"פ שלא יובן הסדר לתינוק דלא חפים צ"ל דרק בהאותיות בענין שיובו לתינוק וכן בהפסק התיבות כו' ולא בכה"ג אבל למ"ש הטוש"ע דתולין רק תיבה או יותר י"ל משום דנה יובן גם לתינוק).

ואת"ל דסמכינן ע"ז כמ"ש הרשב"ץ ונהביאו הב"י בבד"ה שאפשר להקל בכך צ"ל דרק במהות האותיות בענין שיובו לתינוק. משא"כ בשא"ד פנדון זה דסידור הפרשיות סמכינן על הוכחה ונהבנה של הגדול אע"פ שהתינוק לא יבין אף מ"מ אין לנו רק מ"ש הפוסקים הרשב"ץ ונהביאו הבד"ה לסמוך עלהבנה הנראית בהשקפת עין השכל בהשקפה ראשונה ממש פהנדון דהתשב"ץ הנ"ל אבל לא לסמוך על הבנות שיצאו אחר החקירה ומשא ומתן שאז נשיג בדברי גביאות שהונח לא לשם פרשה ע"ז נדאי לא סמכינן כלל וכלל: ואע"פ שלע"ד א"צ כ"כ לראיות ע"ז אף מ"מ נראה להביא ראיות נדוגמות לזה שמצינו בפוסקי' שלא סמכו על הוכחות גדולות יותר דמוכחא טובא להתיר עי"ז פיסול הנראה לעין ולומר דמוכח שהוא טעות והוא בפסקי מהרא"י סי' י"א בגט שנכתב בשנת חמשת אלפים ושני מאות ושבע עשרה לבריאת העולם ואחר התינה כמה ימים נמצא בגט ההוא שנכתב בטעות וכן פתוב שנת חמשת אלפים ושבע עשרה לבריאת העולם ודלג ומאתים ופסל הגט משום דה"ל מוקדם ואע"ג דידוע לנו ומוכח לפי רוב השנים דע"כ דילוג טעות יש פאן כו' דמסתמא לא נכתב גט זה לפני מאתים שנה כו' או אפי' הי' הטעות שנכתב לפני אלפים שנה ע"ש לא סמכינן ע"ז לומר שנדאי מסתמא לא נכתב גט זה לפני אלפים שנה כו' אלא כל היכא שפתוב זמן מוקדם לפנינו פסול הגט ומה שהתיר הרא"ש בענין הטעות הוא משום שהטעות מוכח מיניה וביה כו' ע"ש וכמה יובן שהוכחה הנ"ל גדולה ביותר שאת ויתר עז שלא בערה כלל ההוכחה דנ"ד שהיא הוכחה קלושה ואם שם לא סמכינן על הוכחה זו להכשיר פיסול הנראה לעין שנכתב הזמן בשינוי אא"כ ההוכחה מיני' וביה ר"ל בהזמן עצמו שנכתב בגט בתשו' הרא"ש כש"כ וק"ו שלא נסמוך על הוכחה קלושה דנ"ד להתיר פיסול הנראה לעין שהונח להיות פרשה במקום שא"צ שפסלוהו הט"ז נש"ף וכ"ד כל הפוסקים וגם מה שהשטה חלק היא בסוף הדרה ה"ל פשטה חלק באמצע הדרה דמורה על פרשה וכמ"ש מעל' בשם הב"י בי"ד סי' ער"ה וכ"כ כאאזמו"ר הגאון ז"ל בפשיטות בשולחנו הטהור בא"ח סי' ל"ב סע"י נ"א עיין שם ואף את"ל דהא בנ"ד נמי ההוכחה מיני' וביה ולא מבחין אבל היא הוכחה קלושה משא"כ בתשו' הרא"ש דממ"נ כו' שנראה לעין הממנ"פ כו' ופשטא דהוכחה מיני' ובי' שבנ"ד גרועה טובא מהוכחה שפבחוץ דמהרא"י הנ"ל והאריכות בזה לומר ועוד זכר לדבר לנ"ד ממ"ש בתה"ד סס"י רס"א דבהוכחה בעלמא קשה לסתור דברים

המפונרשי' בהדיא כו' ע"ש דאע"פ שאין ראיה לדבר משם לנ"ד זכר לדבר הוי: סימן רט בדבר הס"ת שפיריעה א' שורה גבוה משורה שפיריעה אחרת הסמוכה לה ואי אפשר לתקנם בתיקון התפירה רק למחוק ולהשפיל שורה אחת בעמוד אחרון כי ביריעה אחת שורותיו מרונחות ובאחת דחוקות ולזאת נראה שורה פנויה שלמה נגד הפתוב אף שבמנין הם שוות ויש שמשורטט על הפנוי פנגד הפתוב ויש שאין משורטט על הפתוב פנגד הפנוי עכ"ל השאלה: הנה בשו"ת חינוך בית יהודה סי' ע"ג פתב בדין סופר שפתב בעמוד אחד שורה אחת יותר מעמוד שלפניו: כשר ושפן הסכים הגאון מהרשש"ך בדבר ס"ת שיש לה שורה יתירה ביריעה מבחברתה איני יודע שום פיסול ומותר לקרות בה לפי הדין עכ"ד משמע אף שהשורה היתירה היא למטה מהעמוד שמסתיים ביריעה השנית: אף השואל בתשו' שב"י סי' נ"ג לא פ"י פן בדבריו ונ"ל כי שם משמע שאין הפתוב באותו עמוד נכנס יותר בתוך הגליון שלמטה מעמודים אחרים עכ"ל ומ"מ באשר פתבתי כ"כ בשכנה"ג ביו"ד ה' ס"ת סי' ער"ה בהגהת הטור אות יו"ד ונ"ל הוי כל הדפין מ"ב שטות ובאחת פתובה מ"ג ושטה אחרונה למטה יוצאת חוץ מן הדפין שאצלו אע"פ שמצנה מן המוכר שיהי שוות בדיעבד לא מיקסל הר"ם מטראני ח"ג סי' קע"ט עכ"ל.

ובתשב"ץ ח"ג סי' קנ"ה דף ל"ה ע"ד נשאל ג"כ בזה ונ"ל ס"ת שיש בו דפין אחת קצרה ואחת ארוכה ממנה בשני שטין או בשטה אחת אם הוא פסול מפני שהדף הקצר מחבריו אותו המקום הפנוי יראה כמו רינח שפיו פרשה לפרשה כו' תשובה וענין הדפין אשר קצתם ארוך מקצתם אם הקצר הוא הרבה לצד אחד והארוכים הם הרבה לצד אחד אינו נפסל בכך שזה הנה ספר מחובר משני ספרים וכבר הוא ניקר שאין זה פרשה וכן אם אין הארוך כי אם דף אחד באמצע הרבה קצרים והוא פתוב בשרטוט גם זה הוא כשר אבל אם דף אחד קצר בין דפין ארוכין בזה יש לחוש לפסול שזה נראה כמו הפסק פרשה אלא שאם לא היה שם שום שרטוט אפשר להכשירו שבהפסק הפרשיות יש שרטוט ובה פיון שאין שם שרטוט ניקר שאין זה פרשה ובדיעבד יש להכשירו אם א"א לתקן ולא לפסלו לאבד ס"ת עכ"ל ועיין תשו' חתם סופר ח"ד סי' רס"א שפסל בפשיטות בדף אחד קצר בין דפין ארוכין ולא הזכיר היתר אם אין שם שום שרטוט מפני שבמחכ"ת לא ראה דברי התשב"ץ דאילו ראה דבריו ודאי לא היה חולק עליו: קיצור.

מדברי התשב"ץ שאין לפסול כ"א בשדף אחד הקצר שטה אחת הוא בין שני דפין ארוכין וגם שיש בו שרטוט שאז נראה כמו הפסק פרשה וכ"נ דעת שו"ת מהר"ם מטראני ושו"ת חב"י: ב ולפ"ז נראה דאם יש שני דפין סמוכין זל"ז שהם קצרים משאר הדפין ששאר הדפין ארוכים מהם יותר שטה אחת אין לפסול דהא אין כאן הניכר הפסק פרשה: דדוקא בשדף אחד קצר שטה אחת שיש משני צדדיו דף ארוך יותר שטה אחת חשוב כמו הפסק פרשה.

משא"כ בכה"ג שרק מצד א' יש ארוך יותר שטה א' ומצד השני שנה לדף שבצדו הרי ניקר שאין זה הפסק פרשה יותר ממה שניכר ע"י שאין שם שרטוט אמנם בשו"ת דבר שמואל סי' ר"פ שהביא השבו"י בתשובתו שבשו"ת שב יעקב סי' נ"ג משמע דאף בכה"ג יש לפסול דמ"מ חשוב ליה נראה פצורת פרשה במקום שאין בו פרשה שהרי אפילו ביריעות שפ"ל דפי יריעה א' שוין ולא נראה השנינוי כ"א בין דפי היריעה האחת לבין

דפי היריעה שנית ג"כ ס"ל לפסול הרי אף שהדפים הקצרים שטה אחת הם שלשה סמוכים זה אצל זה ס"ל לפסול ע"ש במ"ש האופן האחד פשהיה השינוי מחמת מנין השטות הכתובין גורעין ומוסיפין מדף אל דף או מיריעה ליריעה כגון שהאחד הוא בת חמשים שטין והאחרת בת מ"ט אז הספמת רוב החכמים היתה לפסול ולאסור עכ"ל הרי דאף פשהשינוי מיריעה ליריעה בכה"ג פסול וגם משמע דס"ל לפסול אפילו אינו משורטט שם ומה שמשמע אח"כ שפשאין שרטוט יש פנים שלא להחמיר פשהשינוי מיריעה ליריעה ע"ש במ"ש ובפרט היכא שהשינוי הזה אינרע בדרך אחד באמצע דפי היריעה זהו כשמספר השטות הפתובות היה שונה בכולן אלא שהסופר לא דקדק להשוות הריוח שבין שטה לשטה כו' וגם ע"ז פקפק שם משום דלא אשכחנא שהשרטוט מעפב בשטה הנשארת חלוקה בין פרשה לפרשה אבל בשו"ת ש"ב יעקב סי' נ"ג ס"ל כשפל הדפין ביריעה אחת שוין אין זה בכלל סימן פרשה מה שביריעה הב' שלפניו או שלאחריו אינו שונה והינו פי צורת פרשה להניח למטה או למעלה שורה אחת חלק בלא כתב ובשני הדפין שבצדה מזה ומזה המה פתובים אותן מלמעלה ונראה השינוי משני הצדדים משא"כ בנ"ד שדף הראשון ביריעה שנית נראה חלק למטה או למעלה נגד סוף הדף שביריעה שלפניו ואח"כ שני דפין הנותרים שבאותה היריעה המה שונה לדף הראשון כו' אין זה צורת פרשה ולזה יש לצרף גמי ההיתר של תשו' באר עשק שאין שרטוט באותם השורות הנשארים חלק ונהו תרתי למעליותא להצטרף שאינו נראה כצורת פרשה לפסול הס"ת בשביל זה עכ"ל ודבריו נכונים כיון שהתשב"ץ מצדד להקל מצד חסרון השרטוט אף בדרך א' קצר בין שני דפין ארוכין כנ"ל א"כ יש להקל עכ"פ בכה"ג דהשב יעקב ודלא פשו"ת דבר שמואל הנ"ל: קיצור.

בתשו' דבר שמואל החמיר אף פשהשינוי רק מיריעה ליריעה והדפים הקצרים הם שלשה סמוכים זה לזה וגם אין החלק משורטט ס"ל לפסול אבל בשו"ת שב"י מיקל בזה פשיש תרתי למעליותא ויש לסמוך עליו דהא התשב"ץ מיקל אף בחדא למעליותא: והנה בנד"ז באותן שאין משורטט כנגד הכתוב על הפנוי א"כ פשוט להקל לפ"ד שו"ת ש"ב יעקב ואף לפ"ד הדבר שמואל אין ברור לפסול דלא פוסל בפשיטות גם כשאין משורטט בשורה הפנוי אלא באופן האחד פשהיה השינוי מחמת מנין השטות אבל באופן הב' כשמספר השטות היה שונה בכולן אלא שהסופר לא דקדק להשוות הריוח שבין שטה לשטה של דף אחד לדף שאצלו בזה לא פסל בפשיטות אף כשאין הפנוי משורטט אלא שהשינוי הזה אינרע בדרך אחד באמצע דפי היריעה שנראה כחסר שטה אחת בסופו בין לגבי הדף שלפניו ובין באותו שלאחריו שדומה יותר לצורת פרשה מהיכא שפל דפי היריעה שוין ומכוננים מתחלתן לסופן ולא נראה השינוי כ"א בין סוף דפי היריעה האחת לסוף דפי היריעה השנית עכ"ל וא"כ בנדון זה שאין השינוי בהדפין שביריעה אחת רק השינוי בין סוף דפי היריעה הא' לסוף דפי היריעה השנית גם לדידך אין לפסול בפשיש עוד תרתי למעליותא והוא כשמספר השטות הוא שונה בכל היריעות וגם אין שרטוט במקום הפנוי שפנגד הכתב: אף באותן שמשורטט על הפנוי כנגד הכתוב בזה פסל הדבר שמואל אבל כיון שהתשב"ץ מיקל בזה בהדיא כשאין השינוי בדרך א' קצר בין שני דפין ארוכין כנ"ל כ"א מדפי יריעה זו לדפי יריעה אחרת הסמוכה לה.

דבכה"ג ס"ל שאין זה צורת פְּרִיָּשָׁה כָּלָל וכ"ד תשו' מְהַר"ם מְטָרְאָנִי וְהֵינּוּ אֵף פְּשֵׁה־שֵׁינּוּי
מִחֲמַת מְנִין הַשְּׁטִין א"כ יֵשׁ לְסִמּוֹךְ ע"ז עכ"פ בנד"ז שְׁמִסְפֵּר הַשְּׁטִין שְׁוִין וְכֵן לִפ"ד תשו'
שב"י שְׁלֵא הַכְּשִׁיר כ"א בְּתַרְתֵּי לְמַעֲלִיּוֹתָא עכ"ז הֵינּוּ אֵף שְׁמִסְפֵּר הַשְּׁטִין אֵינּוּ שְׁוִין
וּמִחֲמַת זֶה בָּא הַשֵּׁינּוּי בְּנִזְפֵּר בְּהַשְּׂאֵלָה שֶׁם רס"י נ"ג דְּקִצָּת הִירִיעוֹת הֵם מִס"א שְׁטִין
וּקִצָּתוֹן מִס"ב וּקִצָּתוֹן מִס"ג כו' ע"ש בְּזֶה הִקְלָל כְּשֶׁבְכָל יְרִיעָה הַדְּפִין שְׁוִין וּבְאֵין שְׁרִטוּט
בְּמָקוֹם הַפְּנוּי' א"כ בנד"ז אֵף בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׁרִטוּט כִּינּוּן נֶגֶד זֶה יֵשׁ מַעֲלָה שְׁמִסְפֵּר הַשְּׁטִין
הוּא שְׁוִה בְּכָל הִירִיעוֹת ה"ל ג"כ תַּרְתֵּי לְמַעֲלִיּוֹתָא וּא"כ יֵצֵא לְנוּ שִׁלְפ"ד הַשֵּׁב"י שְׁרָאָה
וְהִבִּיא שׁו"ת דְּבַר שְׁמוּאֵל אַעֲפ"כ ס"ל לְהַקְלִי בְכַה"ג וּכ"ש לִפ"ד הַתֵּשֵׁב"ץ וּמַהֲרַמ"ט
וּתְשׁו' חב"י קִיְצוּר בנד"ז בְּאוֹתוֹן שְׁאֵין שְׁרִטוּט בְּמָקוֹם הַפְּנוּי יֵשׁ לְצַדָּד אֵף לִפ"ד הַדְּבַר
שְׁמוּאֵל וּבְאוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ שְׁרִטוּט אֵף שֶׁהַד"ש פֶּסֶל יֵשׁ לְסִמּוֹךְ ע"ד הַשֵּׁב"י דְּלִדְיָדָן יֵשׁ לְהַקְלִי
בְכַה"ג שֶׁיֵּשׁ ג"כ תַּרְתֵּי לְמַעֲלִיּוֹתָא מֵהַ שְׁמִנִּין הַשְּׁטוֹת הֵם שְׁוִים וְהַשֵּׁינּוּי רַק מִירִיעָה
לִירִיעָה וּכ"ש דְּלֵהַתֵּשֵׁב"ץ וּמַהֲרַמ"ט וְהַחֲב"י בְּשֵׁם מַהֲרַשֵּׁש"ךְ יֵשׁ לְהַקְלִי: ד וְהִנֵּה הַשְּׁמוּאֵל
שְׁבִשׁו"ת שב"י סי' נ"ג הִבִּיא מ"ש בִּמִס"ס פ"ג ה"ג אֵין עוֹשִׂין תּוֹרָה חֲנוּמְשִׁין כו' אֲבָל
עוֹשִׂה חֲנוּמְשִׁין תּוֹרָה אֵימְתִי בְּזִמְן שְׁמִדְתָּן וְשִׁטְתָּן שְׁוִין עכ"ל וְכ"ל ע"ז הֶרֶב הַנְּ"ל דִּי"ל
דְּהֵינּוּ לְכַתְּחֵלָה אֲבָל בְּדִיעֵבַד אֵינּוּ נִפְסָל אֵף בנד"ז הֵרִי שְׁטָתוֹן הֵן שְׁוִין כִּמ"ש רומע"ל
שְׁבִמְנִין הַשְּׁטִין הֵן שְׁוִין וְגַם מִדְּתָן י"ל נֶק' מִדְּתָן שְׁוִין דְּהֵינּוּ אֲנֹרָף יְרִיעָה עִם אֲנֹרָף יְרִיעָה
חֲבֵרְתָהּ הֵן וְדַאי שְׁוִין בְּכָל הִירִיעוֹת רַק הַפְּתָב שְׁבֵתוֹף הִירִיעוֹת אֵינּוּ שְׁוִה לְגַמְרִי בְּכָל
הִירִיעָה בְּעַרְףֵהּ רֹחֵב שׁוּרָה א' לְפַעֲמִים י"ל שְׁאֵין זֶה בְּכָלֵל שְׁאֵין מִדְּתָן שְׁוִין דְּעִיקָר פִּי
מִדְּתָן הֵינּוּ אֲנֹרָף הַקְלָף שֶׁל הִירִיעוֹת וּבַפְּתַחֵי תְּשׁוּבָה סִי' רע"ג סק"ד הִבִּיא בְּשֵׁם בְּנֵי
יוֹנָה וּבְשֵׁם תְּשׁו' פְּנִים מְאִירוֹת לְהַקְלִי בְּנִדּוֹן כְּזֶה שֶׁל שְׁאִילְתֵּינוּ כִּמ"ש רומע"ל וְהִנֵּה
בְּתְשׁו' שֶׁב יַעֲקֹב שֶׁם סס"י נ"ג סִיִּים וְז"ל וְהִנֵּה כָּל שְׁאֵנִי מְצַדָּד לְהַקְלִי כְּדִי שְׁלֵא יָבֵא
הַס"ת לִידֵי גְּנִיזָה בְּכֵן עכ"פ מֵהַ שְׁאֲפָשֵׁר לְתַמְּן יֵשׁ לְתַמְּן כו' לְתַמְּן בְּמַחֲיָקוֹת עוֹד שׁוּרוֹת
וְלְכַתּוֹב שׁוּרוֹת אַחֲרֵים בְּכַתֵּב אוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת אוֹ קְטַנוֹת עַד שְׁיִתְּפֹנוּנוּ בְּשִׁנּוּי כו' עכ"ל:
וּמִדְּבַרֵי תְשׁו' חֲתָם סוֹפֵר סס"י רס"א נִרְאָה שְׁחֻלְקָה עַל זֶה דְּאֲסוּר לְתַמְּן ע"י מַחֲיָקָה כִּינּוּ
דְּלַחַד מ"ד הַס"ת כְּשֶׁר (דְּהֵינּוּ אֵף) רַק לְהַב"ח בְּפִירוּשׁוֹ דְּבַרֵי הַטּוֹר וּבְאַמְתַּת דְּחָה הַט"ז
וּבְתְשׁו' שב"י ד' הַב"ח לְגַמְרִי) א"כ אֲסוּר לְמַחֲוֹק וְלְכַתּוֹב עַל הַמַּחֲקָה דְּאֵין כָּאֵן מַעֲלִין
בְּקִדְּשׁ כו' ע"כ לֹא פֶּסֶק רַק לְגַנּוֹז אוֹתָהּ הִירִיעָה וְלְכַתּוֹב אַחֲרֵת בְּמָקוֹמָהּ אֵף זֶהוּ בְּנִדּוֹן
שֶׁלוֹ שְׁהִיָּה הַפִּסּוּל פֶּסוּל גְּמוּר שֶׁכָּל הִירִיעוֹת הֵיוּ בְּנֵי חַמְשִׁים שְׁטִים וְדָף אֶחָד הִיָּה בּוֹ רַק
מ"ט שְׁטִין וְהַנִּיחַ שְׁטָה אַחַת בְּסוֹף הַעֲמוּד פְּנוּי וְהוּא מְמַשׁ כְּפַרְשָׁה פְּתוּחָה אַעֲפ"כ לֹא
הִקְלָל לְמַחֲוֹק כ"א לְגַנּוֹז הִירִיעָה: אֲבָל בנד"ז שְׁלִדְעַת הַתֵּשֵׁב"ץ אֵין זֶה צוּרַת פְּרִיָּשָׁה כָּלָל
כִּינּוּ כָּל הַדְּפִין שְׁפִירִיעָה אַחַת הֵן שְׁוִין וְעוֹד שְׁגַם מְנִין הַשְּׁטוֹת בְּכָל הִירִיעוֹת שְׁוִין י"ל
אֵין לְגַנּוֹז יְרִיעוֹת בְּשִׁבִיל חֲשִׁשָׁא דְּהַדְּבַר שְׁמוּאֵל לְבַד נֶגֶד רֹב הָאֲחֲרוּנִים וּקִצָּת רַאשׁוֹנִים
כִּנְ"ל וְגַם הַשׁו"ת נו"ב וּתְשׁוּבָה מְאֵהָבָה שְׁבַפְתַּחֵי תְּשׁוּבָה סִי' רע"ג י"ל שְׁלֵא הַצְּרִיכוּ
לְתַמְּן אֲלֵא בְּנִדּוֹן שְׁלֵהֶם שְׁהִיָּה הַקְלָקוּל מִחֲמַת תְּפִירַת הִירִיעוֹת שְׁלֵא דְקִדְּקָה לְתַפְּנֹר
הִירִיעוֹת מִן־שְׁרוֹת שְׁיִהִיו הַדְּפִים שְׁוִים כו' ע"כ הַצְּרִיף לְהַתִּיר הַתְּפִירוֹת לְעֲשׂוֹתוֹן מְכֻוֹנוֹת
וְזֶה וְדַאי רְאוּי וְנִכּוֹן שְׁאֵין בְּזֶה שׁוּם בִּיזוּי לַס"ת רַק תִּיקוֹן טוֹב וּבְקָל אֲבָל כְּשִׁאֵי אֲפָשֵׁר
לְתַמְּן אַא"כ ע"י גְּנִיזַת יְרִיעָה וּכ"ש כְּפָה יְרִיעוֹת י"ל שְׁלֵא הֵיוּ מַחְמִירִים כָּלָל וְזֶהוּ דִין
שֶׁל הַבְּנֵי יוֹנָה.

שע"ז י"ל שאין חולק פלל הנו"ב וגם השב"י שהיקל בתקון ע"י מחיקה זהו בנדון שלו שהי' שינוי גדול במספר השיטות מס"א לס"ב וס"ג וס"ד משא"כ בנד"ז שמספר השיטות שוין י"ל יודה ג"כ שאין למחוק פלל.

והנה נידון אם ראוי לסלק היריעות ולגונן ולכתוב אחרים במקומן ג"כ אפשר לומר פיון מדינא הס"ת פשר אין לחוש בשביל חומרא יתירה להוריד היריעות מקדושתן ולגונן אף דמצינו במנחות (ד"ל ע"ב) ס"ל לרבי מאיר דטוב יותר לסלק היריעה מלכתוב את השם על מקום הגר.

אף שיש שם כמה תנאים שמתירים לכתוב את השם על מקום הגר. ובמקדכי פוסק פרבי מאיר הובא ב"י סי' רע"ו ד"ה טעה ודילג א"כ ס"ל להמרדכי דאין חומרא כ"כ בקילוק יריעה.

מ"מ הרי בש"ע סי' רע"ו ס"ח משמע דיש לכתוב על מקום הגר וא"צ לסלק היריעה והיינו פיון דכשר פן אף שיש מי שמתמיר א"צ להחמיר פיון דזהו חומרא יתירה ואתאי לידי קולא לגנוז היריעה וכ"ד שו"ת מ"ב סי' נ"ו דס"ל להכריע פדעת הרשב"א בתיקון פתוחות וסתומות ולא פהרמב"ם והרא"ש שמתמירין לסלק היריעה משום דחומרא הבאה לידי קולא הוא להביא היריעה לידי גניזה ולהוריד פמה שמות הקדש מקדושתן ונהו בזיון וגנאי לכתבי הקדש כו' ע"ש וכ"כ עוד בתשו' סי' נ"ז ונ"ל נראה דנדאי אין ראוי לסלק היריעה אלא יתקן באחד מן הדרכים הנזכרים דכל מה דאפשר לתקן אסור לזלזל בקדושת ס"ת ובשמות הקדש להורידן מקדושתן ולהביאן לידי גניזה.

ולכן התיר שם לתלות את היו"ד דשם אלקינו שדילגו ולא לגנוז היריעה פהובא בט"ז סי' רע"ו סק"ז א"כ לדבריו פשיטא שאין לסלק היריעות בנ"ד ולגונן מאחר שפן הדין זהו פשר גמור אין להביא יריעה לידי גניזה דנ"ד עדיף טובא מהתיקון לתלות את היו"ד דשם אלקינו ואף שבתשו' מהרמ"ל חולק עליו ולא התיר לתלות היו"ד מ"מ התיר למחוק נ"ו: וג"כ לא חייב לסלק היריעה כ"א שיכולים לסלק והט"ז שם לא הסכים בשני היתרים אלו לא בתליית היו"ד ולא במחיקת נ"ו דס"ל שפבר קדשו השם לכן הצריך לסלק היריעה וגם להרמב"ם דגבי פרשה פתוחה שעשאה סתומה הצריך גניזת היריעה זהו מפני שהתיקון באופן אחר קשה הרבה אבל בנד"ז שא"צ שום תיקון משורת הדין י"ל דאין לגנוז יריעה בשביל הקדור וכעת מצאתי עוד ראיה לשאלתינו ממ"ש הב"י סי' רע"ו בבד"ה בשם הרשב"ץ על ס"ת שחסר ממנו פסוק שלם אם יכולים לכותבו ביני שיטי כו' עד ואם השלים לכתוב החסרון באמצע שטה שלא לפוסלו לפי שנשאר שאר השטה פנוי פדמות פרשה שהרי התיבה מוכיח שלא לשם פרשה נשאר פנוי אלא לשם נשלמה תליית החסרון כו' יעו"ש הרי אף שנשאר פנוי פשיעור פרשה הכשיר משום שיש הוכחה שלא לשם פרשה נשאר פנוי כו' אף שלעין הרואה נדמה פרשה פנוי.

כ"ש וק"ו בנד"ז שגם לעין הרואה מוכח שאין זה הפנוי שבדפי יריעה שלימה נכתב בשביל פרשה ודינו דהרשב"ץ הנ"ל הביא ג"כ בשכנה"ג סי' רע"ו ואף שבדין זה יש לגמגם דעדיף בכה"ג לסלק היריעה מ"מ בנדון שאילתינו א"צ לסלק היריעה ובפרט שבנדאי לא יריעה א' יהיה פן אלא פמה יריעות: קיצור מ"ש במס"ס פ"ג בזמן שמדתן ושטתן שוין י"ל יש בנ"ד ג"כ וצ"ע בא"ח סי' תרצ"א ס"ח מ"ש בשב"י לתקן במחיקות

כמה שטין חלק ע"ז הח"ס סי' רס"א: רק הצריף גנינות היריעה וזהו פשיש פסול גמור
משא"כ בנד"ז א"צ לגנוז הנו"ב לא הצריף תיקון רק פשאפשוך לתמן ע"י להתיר
התפירות ולחזור ולתפנר ע"כ אינו חולק כלל על הבני יונה וע' בגמרא דמנחות (ד"ל
ע"ב) ובש"ע סי' רע"ו ס"ח התירו בתיקונים ע"י מחיקה וגרידה ולא לגנוז יריעה וע'
בתשו' מ"ב סי' נ"ו וסי' נ"ז ובט"ז סי' רע"ו סק"ז וע' ב"י רס"י רע"ו מ"ש בשם התשב"ץ
מזה יש ללמוד דנד"ז א"צ תיקון לא במחיקות שטין ולא לגנוז איזו יריעות: ה והראיה
שהביאו בשם הגאון מוהרש"ק נ"י מהא דשירת הים דמשמע מלשון הרמב"ם שצ"ל רק
ארבעים שטין בעמוד שנקתב בו שירת הים ושטה א' פנויה לפני השירה ולאחריה הרי
בין פולם מ"ב שטין והרי כתב ג"כ שנהגו הסופרים שיהיו בכל העמודים לא פחות ממ"ח
שטין ולא יותר מששים א"כ נשאר בעמוד דשירת הים שאין בו אלא מ"ב שטין חלק
הרבה נגד שאר העמודים ויש בזה חשש פרשה במקום שא"צ להיות פרשה אלא ע"כ
דלא הוי פרשה אלא בשהניח מקום פנוי בדרך הכתיבה דהיינו שטה משורטטת כו' עכ"ד
יפה כ' מעל' שבוודאי לא יצא זה מפי הגאון הנ"ל רק לאיזה סניף בעלמא דאל"כ לדבריו
שגגו כל גדולי האחרוני' בזה שהרי בשו"ת דבר שמואל סי' ר"פ כ' בפירוש לפסול אף
שהמקום החלק אינו משורטט ונ"ל שאף אם לא נחוש לדעת ר"ת ז"ל שהשרטוט אינו
מעכב בס"ת כמוכא בטור סי' רע"א מ"מ אפילו לרנבא דרבננותא דקפדי אשרטוט לא
אשפחנא שהשרטוט מעכב בשטה הנשארת חלקה בצורת הפרשה בין באמצע הדף בין
בתחלתה בין בסופה וא"כ לאו משום חסרון השרטוט בסוף הדף באותה שטה החלקה
הנראה חסירה או יתירה יצאנו מידי ספק ונחשש דמות צורת הפרשה עכ"ל וכבר כתבתי
שכן נראה דעת הגאון תשו' חתם סופר סי' רס"א שפסק לפסול בפשיטות ולא העיר שום
היתר מצד אולי לא היה השטה הפנויה משורטטת וגם השב יעקב סי' נ"ג לא צירף מה
שהחלק אינו משורטט רק לסניף בעלמא דהיינו להיכא שכל הדפין ביריעה אחת שוין
הן למטה או למעלה אע"פ שיש שינוי בין דפי יריעה האחת לדפי יריעה השנית ודאי
אין זה נראה צורת פרשה כו' ובאופן זה צירף ג"כ ההיתר מה שאין שרטוט באותן
השורות הנשארים חלק להיות תרתי למעליותא יעו"ש בד"ה א"כ בנ"ד כפי מבואר שעל
מה שאין שרטוט בלבד לא היה סומך וא"כ יקשה עליו איך נעלם ממנו הראיה הנ"ל
משירת הים שאין בהעמוד רק מ"ב שטין ובשאר העמודים מלפניו ומלאחריו יש שטין
הרבה יותר וע"כ דסמכינו על שאין שרטוט גם התשב"ץ ח"ג סי' קנ"ה שכתב אפשוך
להכשירו יקשה איך נעלמה ממנו הראיה משירת הים להכשיר בפשיטות לכן לפע"ד אין
משירת הים שום הדרך לסתור סברת הדבר שמואל דאף שצאמר שבעמוד שירת הים
היה רק מ"ב שטין ובעמוד שלפניו ושלאחריה יש מ"ח שטין או נ"א שטין עכ"ז מייירי
שהדף דשירת הים ג"כ שנה ארכו לאורך שאר הדפין ממש ולא נשאר שום שטה פנוי
חלק לא למעלה ולא למטה אלא דהיינו שהרחיב הריוח שבין שטה לשטה שהוא בכל
הדפין שיש בהם נ"א שטין יש בהם חמשים רוחים בין שטה לשטה כמלא שטה ויהיה
ס"ה בהעמוד הכתב עם הריוח פשיעור ק"א שטין ובעמוד שירת הים י"ל עשה הריוח
שבין שטה לשטה פשיעור שטה וחצי ויהי' אורך העמוד ג"כ ערך ק"א שטין.

ונה שהניח ריוח בין שטה לשטה כמלא שטה וחצי ודאי אינו נראה בצורת פרשה שאף
לדברי הדבר שמואל שהריוח שבין פרשה לפרשה שהוא שטה חלק אינו מעכב אף

שְׁאִינוּ מְשֹׁרְטֵט עכ"ז עכ"פ צָרִיף לְהִיּוֹת הַרְיֹנָח פְּשִׁיעוֹר שְׁטָה מִמֶּשׁ מִשְׁא"כ כָּאֵן שְׁאִין
הַרְיֹנָח יוֹתֵר עַל רִינָח שְׁבִין שְׁטָה לְשְׁטָה רַק עֲרָף תְּצִי שְׁטָה לְבַד וְגַם זֶהוּ הַכֹּל שְׁרָטוּט א'
רִינָח שְׁבִין שְׁטָה לְשְׁטָה פְּשִׁיטָא דְאִין כָּאֵן חֲשַׁשׁ צוֹרֵת פְּרָשָׁה כָּלָל וְכַש"כ כִּינּוּן שְׁפָכָל
הַשְׁטוֹת שְׁפַעֲמוֹד זֶה כֵּן מוֹכַח וְדַאי דְלִנְוֵי נִכְתָּב עֲמוֹד זֶה כֵּן לְהִיּוֹתוֹ שִׁירַת הַיָּם אֲבָל אִם
הָיָה מִנִּיחַ רִינָח בֵּין שְׁטָה לְשְׁטָה פְּשִׁיעוֹר שְׁנֵי שְׁטִין י"ל הִי' זֶה פּוֹסֵל מִצַּד צוֹרֵת פְּרָשָׁה
אֶף שְׁאִין שְׁם שְׁרָטוּט וְכ"ש אִם הוּא כֵּן בְּסוֹף הַעֲמוֹד רִינָח פְּשִׁיעוֹר שְׁטָה דְפּוֹסֵל אֶף שְׁאִין
שְׁם שְׁרָטוּט אֶף אִם שְׁאֵר הַעֲמוּדִים הֵם בְּנֵי שְׁשִׁים שְׁטִין וְעֲמוֹד שִׁירַת הַיָּם הוּא כֵּן מ"ב
שְׁטִין וְהַרְחִיב הַרְיֹנָח שְׁבִין שְׁטָה לְשְׁטָה עַד שִׁיְהִיָּה אֲנֹרָף הַעֲמוֹד בְּהַכְּתָב שְׁנֵה לְשְׁאֵר
הַעֲמוּדִים י"ל אִזּוּ יִגִּיעַ הַרְיֹנָח בֵּין שְׁטָה לְשְׁטָה קְרוֹב לְשְׁנֵי שְׁטִין וְאִפ"ל בְּכַה"ג צָרִיף
לְהוֹסִיף בְּעֲמוֹד דְּשִׁירַת הַיָּם שִׁיְהִיָּה לְמִטָּה יוֹתֵר מִחֲמַשׁ שְׁטִין בְּאֲנָפֹן שֶׁהַרְיֹנָח בֵּין שְׁטָה
לְשְׁטָה לֹא יִהְיֶה יוֹתֵר מִעֲרָף שְׁטָה וְחֲצִי (ע' שו"ת מִיָּם רַבִּים חִי"ד ס' נ"ד נ"ה ג"כ מְעַנְיָנִים
כְּאֵלוֹ) וְעוּי"ל דְּבִשְׁרִירַת הַיָּם אֶף אִם הַנִּיחַ בְּהַשְׁרִיָּה רִינָח בֵּין שְׁטָה לְשְׁטָה כְּמוֹ שְׁנֵי שְׁטִין
י"ל דְּאִינוּ פְּסוּל מְשׁוּם שְׁפָלָאוּ הֵכִי הַשְׁרִיָּה נִכְתָּב בְּפִיזוֹר ע"כ י"ל שְׁאִינוּ פּוֹסֵל לְהִיּוֹת
נִרְאָה צוֹרֵת פְּרָשָׁה אֶף אִם הַנִּיחַ בְּהַרְיֹנָח שְׁנֵי שְׁטִין אִם הַשְׁנֵי שְׁטִין הֵם בְּשְׁרָטוּט אֶחָד
נִיכָר שֶׁהַנִּיחַ כֵּן רִינָח יוֹתֵר בֵּין שְׁטָה לְשְׁטָה לְנֹוֹי הַשְׁרִיָּה וְגַם כִּינּוּן שְׁפָכָל הַשְּׁלֵשִׁים שְׁטִים
שֶׁל הַשְׁרִיָּה הַנִּיחַ כֵּן רִינָח בֵּין שְׁטָה לְשְׁטָה כְּמֵלֵא שְׁנֵי שְׁטִין הָרִי נִרְאָה שְׁאִין זֶה צוֹרֵת
פְּרָשָׁה כַּמ"ש כַּה"ג בְּתִשׁוֹ הַרִיב"ש ס"י רפ"ו דַּע"ג דְּבִאֲוִיר אֶחָד פְּשִׁיעוֹר פְּרָשָׁה פּוֹסֵל
כְּשֶׁעֲשָׂה כְּצוֹרֵת הַשְׁרִיָּה עֲדִיף טְפִי דְנִרְאָה שְׁאִין זֶה פְּרָשָׁה אֲלֵא כְּסִדֵּר הַשְׁרִיָּה נִכְתָּב
וּמִש"ה אֲצִטְרִיף לְמִימַר דְּעֲשֵׂאָה כְּשִׁיְהִיָּה פְּסוּלָה עכ"ל וְא"כ מִזֶּה יֵשׁ לְלַמּוֹד דְּאִם הַרְוִיחַ
הַרְיֹנָח בֵּין שְׁטָה לְשְׁטָה בְּשְׁטוֹת הַשְׁרִיָּה אִם הַרְיֹנָח בֵּין כָּל שְׁטוֹת הַשְׁרִיָּה שְׁנֵה נִרְאָה שְׁאִין
זֶה צוֹרֵת פְּרָשָׁה וְהִינּוּ אִם זֶהוּ בְּשְׁרָטוּט אֶחָד בֵּין שְׁטָה לְשְׁטָה וּמִשׁוּם שֶׁהַשְׁרִיָּה נִכְתָּב
בְּלֹא"ה בְּפִיזוֹר אֲבָל אִין לְלַמּוֹד מִזֶּה כָּלָל אִם הַנִּיחַ שׁוֹרָה א' פְּנוּי בְּדָף אֶחָד לְמִטָּה אֶף בְּלִי
שְׁרָטוּט י"ל נִרְאָה כְּצוֹרֵת פְּרָשָׁה כַּמ"ש הַתִּשׁוֹ דְּבַר שְׁמוּאֵל: סִימָן רִי א ע"ד הַס"ת שְׁפָתַי
כֵּס יָהּ בְּשְׁנֵי שְׁטִין וְהִנֵּה לְפִי גִירָסָא שְׁלֵנוּ בְּש"ס פָּרָק עֲרַבִי פְּסָחִים (דְּקו"ז א') ס"ל לְרַבָּה
דְּכַס יָהּ ב' תִּיבּוֹת הֵן אֲבָל ר' יוֹחָנָן וְרַב ס"ל דְּתִיבָה אַחַת הֵן וְא"כ וְדַאי אִין הִלְכָה פְּרָבָה
דְּדוֹקָא מֵאַבְיִי וְרַבָּא וְאֵילָף הִלְכָה כְּבִתְרָאִי וְאִין לוֹמַר דְּאֵיְדָף דְּרִיב"ל דְּאָמַר גְּדוֹל שְׁפָכּוֹלָם
הַלְלוּיָהּ שְׁכּוֹלָל שְׁם וְשִׁבַח בְּבֵת א' יְהִיָּה ס"ל פְּרָבָה לְפִי מְהֵרָש"ל בִּיש"ש פ' הַשּׁוֹלַח
וְהַט"ז בַּ"ע ס' כ"ט גְּבִי עֲמִינְדָב וְתִשׁוֹ פְּנִי חֵלֶק א"ח ס' ו' שְׁפִי דְּאֵיְדָף דְּרִיב"ל ס"ל
דְּב' תִּיבּוֹת הֵן וְהִלְלוּ חוֹל י"ה קִדְשׁ וּפְלִיג אֲדִרִיב"ל קַמְיִתָּא וְא"כ נֹאמַר כְּמוֹ דַּס"ל
בְּהַלְלוּיָהּ דְּב' תִּיבּוֹת הֵן ה"נ בְּכִסְיָה וְאִם רִיב"ל ס"ל פְּרָבָה י"ל דְּאֲפִשֵׁר אִין לְדַחוּתָם
מִהִלְכָה וְכַמ"ש מֵהֵרָא"י בְּפִסְקִיו ס' קפ"ח בְּשֵׁם ר"ת בְּמַגְלָה דְּהַלְכָתָא פְּנוּתִי אֲפִילוּ נִגְד
ר' יוֹחָנָן אֶף בְּאַמַּת זֶה אִינוּ דְּאֲפִי לְפִירוּשָׁם דְּאֵיְדָף דְּרִיב"ל ס"ל בְּהַלְלוּיָהּ דְּב' תִּיבּוֹת הֵן
מ"מ אִין רְאָיָה דַּס"ל לְכֵן בְּכִסְיָה וְרְאָיָה בְּרוּרָה מֵרַב דַּס"ל דְּכִסְיָה תִּיבָה א' הִיא אַע"ג דַּס"ל
דְּהַלְלוּיָהּ ב' תִּיבּוֹת הֵן מְלַבֵּד דְּבִסְפָר שְׁמוֹת פִּי דְּאֵיְדָף דְּרִיב"ל ג"כ ס"ל דְּהַלְלוּיָהּ תִּיבָה א'
הוּא וְכֵן וְדַאי פִּי מֵהֵרָא"י בְּפִסְקִיו ס' הַנ"ל דְּבָרֵי רִיב"ל וְחֲנָם הַשִּׁיג עָלָיו מְהֵרָש"ל בְּזֶה
וְכִדְבָעֵינוּ לְמִימַר קָמֵן וּמֵאחַר דְּתִיבָה א' הוּא י"ל דְּפְסוּל כְּשֶׁנִּכְתָּב בְּב' שְׁטִין וְכַמ"ש
הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוֹ לְרַמְב"ן ס"י קמ"ח שְׁאִין זֶה כְּתִיבָה אֲמָנָם הַתִּשְׁב"ץ ח"א ס"י קע"ז
כ' לֹא מְלֹאנִי לְבִי לְפָסְלוֹ מְשׁוּם דְּהֵתָם פְּלִיג רַבָּא עַל ר' יוֹחָנָן וְרַב וְדִלְמָא הַלְכָתָא פְּנוּתִיָּה

משום דבתרא הוא והיא ג"כ הגירסא שבתוי"ט פ"ד דסנפא ולהתוי"ט פשיטא לי' דהלכה
כרבא לפ"ז פשר לכותבו גם בב' שטין דומיא דהללויה שבתלים דר' חייא ואפשר עפ"ז
נכתב הס"ת הזאת ומ"מ הצריף התשב"ץ לתקנה פהובא בב"י בי"ד סי' רע"ו בבד"ה
אמנם לגי' שלנו הדבר ברור דמנכרז לתקנה והג"פ בא"ע סי' קכ"ט ס"ק קל"ד הכריח
דהעיקר כגי' שלנו דגרסי רבה ותמיהני על תשו' שב יעקב חי"ד סי' נ"ז שהשואל הכריח
דפסיק תיבה א' היא משום דאין הלכה כרבה נגד ר' יוחנן ורב והשב"י צידד להקל משום
דרבא ס"ל דב' תיבות הן ולא הרגיש כלל בחילוף גירסאות שיש בזה גופא דהגי' שלנו
רבה ולא דיבר רבא מאומה בדין זה כלל: ב והנה בגמר דבריו הביא עוד ראי' דכסי' ב'
תיבות הן מהפסיקתא שאין השם שלם ואין הפסא שלם עד שימחה ורעו של עמלק
שנאמר כי יד על פס זה א"כ מזה מוכח דפשיטא דקרא ב' תיבות הן וכס חול ויה קדש
כמו דס"ל לרב בידידי עכ"ל ותוכן פוננתו בראיה זו היינו דמאחר דדרשינו דאותיות
י"ה הן השם א"כ עכצ"ל דהוא תיבה בפ"ע דאת"ל דהוא תיבה א' עם פס א"כ אינו קדש
ולא שייף לומר שאין השם שלם דהא אין כאן שם קדש כלל (והנה לדבריו אין אנו
צריכין לראיות מהפסיקתא כ"א מתלמוד ערוף בפרכות (דנ"ח א') ובסנהדרין (ד"כ
ע"ב) דפי' פס ל' פסא ממילא דיה הוא שם ויש לדחות דגם כסי' הוא לשון פסא ולכן
הוצרך להביא ראי' מהפסיקתא דנק' פסא ושם) אכן באמת אין זו ראי' כלל דאפילו לר'
יוחנן ורב דס"ל כסי' תיבה א' מ"מ התיבה זו האחת כולל ענין פסא ושם רק דנקללין
בתיבה א' וזהו שאין הפסא שלם ואין השם שלם וכן הבין התשב"ץ ס"י קע"ז ממדרש
זה דתיבה א' הוא הפסא סברת השב"י במדרש זה וראיה לזה מאידך דריב"ל דאמר
דהללויה כולל שבת ושם בבת אחת.

הרי דפי' י"ה דהללויה שהוא שם: ואעפ"כ ס"ל דתיבה א' הוא כמו שהאריך בזה בספר
שמות (דף ל"ג ע"א) ויש ראי' לפי זה מהירושלמי רפ"ק דמגלה שהביא הס"ש (דף מ'
ע"ב) מילהון דרבנן פליגי דאמר ר' סימון בשם ריב"ל כו' הללויה שהשם והשבת כוללין
בו ע"כ ור"ל דפליגי על רב דאמר ב' תיבות הן והם ס"ל דתיבה א' הוא כמ"ש ריב"ל
או דפליגי גם אשמואל ע"ש בס"ש ומ"מ ס"ל דתיבה א' הוא ויש נפ"מ דלפי' ראשון
כיון דתיבה א' היא אין השם קדש ולפי' שני דהס"ש אע"ג דתיבה א' היא מ"מ השם הוא
קדש יעו"ש.

ואיף שיהיה עכ"פ מזה ראי' דריב"ל ס"ל דתיבה א' היא גם מלשון שכולל שם ושבת
בבת אחת שבגמרא משמע כפירושם דתיבה א' הוא וזהו בבת אחת ר"ל בתיבה אחת:
וכן משמע בזוה"ק פ' ויחי דרל"ב ע"ב דאמר ובג"כ הללויה שבתא ושמה פחדא פליין
פחדא מדאמר פחדא פליין פחדא: משמע ודאי דתיבה א' הוא שכוללת השבת והשם
משא"כ לפי' הרש"ל וט"ז ושו"ת פנ"י דר"ל דב' תיבות הן א"כ איף הוא בבת אחת
וכ"ש דאין שייף לומר פליין פחדא וכ"ה ג"כ ל' הירושלמי הנ"ל שהשם והשבת כוללין
בו ובגמרתנו ג"כ שכולל שם ושבת וכיון שכן הרי אנו רואים דאע"ג דתיבה א' הוא
מ"מ דרשי' בה שבת ושם כמ"כ בפסי' אע"ג דתיבה א' היא דרשינו בה פסא ושם לכן
אין שום ראיה מהפסיקתא כלל דכסי' ב' תיבות הן: ג ועוד יש צ"ע על התשב"ץ בתשו'
דסי' קע"ז הנ"ל שכ' וניקוד הסמ"ף בשב"א אינה ראיה כ"כ שכן מציינו מימינו אש דת
הש"יין נקודה בשב"א נאחרים כמוהו וכו' דאי שיהן ב' תיבות עכ"ל התשב"ץ והובא תחלת

לשון זה בבד"ה סי' רע"ו נמצא בנה בנן להקל דכסי' ב' תיבות הן מהא דאש דת דבנדאי
ב' תיבות הן ובאמת זה אינו כמ"ש הרמ"ה בספר מסורת סיג לתורה באות אלף ונ"ל
מימינו אשדת למו אשדת תדא מלה פתיב וקרי תרין וכ"כ בשו"ת מעיל צדקה סי' כ"ט
אש דת צ"ל מלה אחת וקרין ונהנ"ל אם ה' פתוב בשני שטין אפשר שיש לפסול
דקרי הוא פנהו פתיבין וקרין שבתורה שהשניו בהם פוסל וצ"ע כי לא אוכל פעת
לקרר אם המסורה הנה בלי חולק עכ"ל ונהגון ר' זלמן מרגליות ו"ל בספר שערי אפרים
שו"ס סמ"ט פסק דפסול אלא דמ"מ גבי כסי' כ' הרמ"ה בספר מסורת הנה"ל באות כ'
בנסוסי דיקי תרתין מילי פתיב ואפשר דר"ל דפסיק להו לתרי תיבות אבל בתדא שטה
דוקא ע"ד שנוז' בפא"ט דס"ה ועוד אפי' את"ל דהרמ"ה ס"ל דב' תיבות הן ואפילו לחלקן
בב' שטות שרי קרי ודאי שפיר קאמר כת"ר פיון דהתשב"ץ ס"י קע"ז הביא שיש
מסורה דס"ל ב' תיבות הן ויש מסורה דס"ל חד תיבה הוא וא"כ ודאי י"ל דמסורה
האומרת ב' תיבות הן ס"ל פדעת רבה בש"ס ואנן קיי"ל כר' יוחנן ורב וכ"ד רבנן
שבירושלמי דמגילה וכ"ד הנהר ויחי פנ"ל וע' בתשו' שב"י סי' נ"ז הביא ד' הרמ"ה
הנה"ל שהובאה בס' אור תורה ונהשאל שם הכריח דהמסורה האומר דכסי' תיבה א' היא
ראוי לסמוך עלי' יותר כו' ע"ש ולא דמי למ"ש בתשו' הרדב"ז (ובנדפסות מחדש הוא
ח"ד) סי' ק"א בשם הרשב"א והוא בתשו' להרמב"ן סי' רל"ב וע' בב"י בי"ד ס"י ער"ה
שאין מוסיפין וגורעין בכל מקום ומקום בספרים ע"פ המסורת ולא ע"פ מדרשי אגדה
כו' ומ"מ מה שפא בגמרא דרף עיקר דין פקרות קרנת בסופת בספת וכו' בזה ודאי
מתקנינן עכ"ל א"כ בהנהו דערבי פסחים י"ל פיון דאינו עיקר דין לא מגיהין עפ"ז אף
ז"א פיון דהוא מימרא דאשמעינן סדר פתיבת תיבות אלו ודאי ה"ל כמו דרף עיקר דין
ועוד דהא דין גמור הוא אם יה חול או קדש כמש"ש לפיכך וכו' גם מלשון איבעיא להו
מוכן דזהו דרף עיקר דין ועוד דלא כ' הרדב"ז אלא שאין להגיה ע"פ הדרשות נגד ונהפך
מ"ש ברוב הס"ת ומשום דאחרי רבים להטות א"כ י"ל דזה מהני לנד"ז שא"צ להגיה
לכתוב פסיה תיבה אחת ממש פיון שבס"ת שלנו פתובה ב' תיבות אבל מ"מ פיון דגם
בס"ת שלנו הפל בשטה א' ודאי דאין להקל אפילו נגד המדרשות לכותבה בב' שטין
כ"ש נגד תלמוד ערוף הבא דרף עיקר דין פנ"ל: ד ונהנה ע"ד התקון לכאורה הנה נ"ל
לגרר פס שבסוף השטה ולהרחיב למ"ד של על כמ"ש בבד"ה בשם הרשב"ץ ולכתוב
פס אצל תיבת יה שבתחלת השטה היינו ברינח שפיון דף לדף ונמצא יהיה תיבת כסי'
בס"ת זו כמו בכל הס"ת בשטה א' ואע"פ שאותיות פס יהיה חוץ לשטה אין בכך פלוג
דאע"ג דקיי"ל בי"ד סי' רע"ג ס"ג וסי' רע"ו ס"א דתיבה שלמה אפילו אין בה אלא
שתי אותיות לא יכתבנה חוץ לדף היינו תיבה שלמה אבל שני אותיות שהם רק חצי
תיבה או אפילו רובה יוכל לכתוב אפילו לכתחלה חוץ לדף וא"כ קרי שני אותיות פס
הם רק חצי תיבה באמת לפמ"ש דקיי"ל כר' יוחנן ורב דכסי' תיבה א' היא ואף
שהסופרים נוהגים לכותבן בשני תיבות מ"מ קרי באמת רש"ל כ' ע"ז ואי איישר חילי
אבטלינן' ואף למנהג זה מ"מ פיון שפתיבין רק בשטה א' דוקא נק' זה תיבה אחת וכמ"ש
בשו"ת פנ"י חא"ח סי' ו' דלד"ה אע"ג דתיבה א' היא מ"מ שרי לחולקם לשתיים ונהינו
בשטה א' דייקא אבל לא בשני שטין וא"כ עכצ"ל דאינן שני תיבות ממש דא"כ אפי'
פתבם בשני שטין לא יפסל א"ו מדפסל בכתבם בשני שטין עכצ"ל דאין רשאי

לחלוקאותם ממש להיות תיבה זו מוכדלת מזו ואעפ"כ בשטה אחת רשאי לכותבן בב' תיבות דכיון דבשטה א' הן אין זו התחלקות גמור וכתיבה א' יחשבו ואע"ג דבשאר תיבה כמו יהודה שפתבה ב' תיבות יהו דה אף בשטה א' ודאי פסולה כמ"ש הרמב"ם פ"י מהס"ת ה"א תנאי י"ו א"כ מזה נשמע דאף בשטה א' נקרא התחלקות פשהפסיק בין האותיות פשיעור רינח שבין תיבה לתיבה ונקרא עי"ז שני תיבות וא"כ גם בפסי' נימא הכי פיון דתיבה א' היא יהיה פסול פשהפסיק ביניהן.

ומ"ש מפתבם בשני שטין. וכבר עמד ע"ז הג"פ סי' קכ"ט ס"ק קל"ג אכן באמת לק"מ דהא מוכח בהדיא בגמ' בחולין (דס"ה ע"א) דבשטה א' אין זו התחלקות להיות נק' תרתי תיבות אא"כ פסקם בב' שטין אז ודאי נק' תרתי תיבות כמש"ש ומדפסק להו ספרא בתרתי תיבות ש"מ כו' ואח"פ ביאר דבריו דהיינו בתרתי שטין משא"כ פדרלעמר כו' ע"ש הרי דבשטה א' לא נק' תרי תיבות דאין לומר דאפילו בשטה א' נק' ודאי תרין תיבין דא"כ לא הל"ל בתחלה ומדפסק להו ספרא בתרי תיבות והל"ל בתרי שטין אלא משמע דבאמת לא נק' תרתי תיבות אא"כ פסקם בתרי שטין וא"כ על פרחנו צריכים אנו לחלק ולתריז גמרא זו שלא יקשה הלכתא אהלכתא דקיי"ל שאם הפסיק תיבה א' לשנים אפילו בשטה א' פסולה כמש"ל בשם הרמב"ם: והחילוק הוא כמ"ש הר"ן בחולין שם אבל בשטה א' אפטר שפוסקין קצת שמות שסובלין פן דומיא דקדר לעמר ור"ל דשמות שהם תיבה א' מורפבת משני שמות יוכל לחלקן לשני תיבות בשטה א' פיון שהיא באמת מורפבת משני ענינים.

אע"פ שעשאוים תיבה א' סובלות התחלקות זו דשני תיבות בשטה א' משא"כ תיבה א' שהיא בלתי מורפבת משני תיבות כמו יהודה אין סובלת שום התחלקות אפילו בשטה א' פי בזה נשתנה משמעוטה לגמרי משא"כ בתיבה א' המורפבת משנים לא נשתני' ע"י התחלקות זו שבשטה א' ואע"ג שהר"ן כ"כ רק לענין גט אבל בס"ת י"ל דאין רשאי לחלקה אפילו בשטה א' דבס"ת בעינו פתיבה תמה ולא פסוקה ושבורה משא"כ בגט מ"מ הרי למנהגינו לכתוב פסיה בב' תיבות בשטה א' עכצ"ל דגם בס"ת ס"ל דזה נק' פתיבה תמה ועוד דהא הר"ן למד זה מענין פדרלעמר שבגמ' דמירי גבי ס"ת וכיון דהכי הוא דהא דכותבין כסי' בשני תיבות בשטה א' אינו נקראי' עי"ז שני תיבות חלוקות רק מ"מ אחת היא.

א"כ י"ל דכשפכתב פס חוץ לדף אין זה נקרא שכותב תיבה חוץ לדף דהא אין פס תיבה בפ"ע רק חצי תיבה ולא אמרו שאין לכתוב תיבה חוץ לדף אלא תיבה ממש מן התיבות שרשאי לכותבה בשטה אחרת.

אבל תיבת פס דאין רשאי לכותבה רק בשטה אחת עם זה א"כ אינה תיבה בפ"ע ושפיר דמי לכותבה חוץ לדף וכ"ש הקא דדיעבד הוא וכדי שלא יגנוז היריעה דרשאי לכתוב פן וא"ת הרי בש"ע סי' רע"ג ס"ג בהג"ה כ' ואפילו כו' ונראים כו' וכ"ה בפסקי תוס' דמנחות סי' נ"ג וא"כ כ"ש פס אף הרי הש"ף שם סק"ג כ' דמדברי הטור ופוסקים נראה דאין קפידא.

גם בפס"ק לא כ' חומרא זו רק בשם וי"א ע"ש: ואפילו אם יהיה הלב נוקף לסמוך על חילוק זה ונוכל לחוש דמ"מ מאחר שחולקי' אותם לב' תיבות אף שהוא בשטה א' מ"מ

נק' פס תיבה א' ואין לכותבה חוץ לדף הרי יש להשיב דהא אפילו בתיבה שלימה ממש שכתבה חוץ לדף אין שום קפידיא בדיעבד כמבואר ממ"ש בש"ע סי' רע"ג ס"ה וכמו שהביא בד"מ בשם פסקי מהרא"י סי' צ"ג ומהרי"ק שרש ק"ל.

ומבואר במהרא"י שם דאין למנוע מלקרות בה אפילו פשיש ס"ת אחרת וא"כ הקא בנד"ז נמי פדיעבד דמי דאל"כ תצטרף לגנוז היריעה לכן תיקון זה דלכתחלה י"ל דכדיעבד דמי כ"ש פשנצרך לזה הטעם הראשון דהא פס אינו תיבה בפ"ע מעיקר הדין: ה אמנם הנה הרשב"ץ ח"א סי' קע"ז הביאו הב"י בבד"ה סי' רע"ו כ' לתקן בענין אחר היינו לגרוד פס ולהרחיב למד של על ולכתוב פס בין השיטין על י"ה ולכאורה יש לתמוה ע"ז דלכאורה טוב יותר לכתוב פס חוץ לשטה אצל י"ה ויהיה כמו בשאר פל הס"ת שיהיו בשטה א' ממש: מלתלות פס בין השיטין.

וגם שיהיה על י"ה ולא אצל י"ה: כמו בכל הס"ת וחפשיתי לבקש טעם לדברי רבינו התשב"ץ. ומצאתי לשני גדולי האחרונים שכתבו דרך אגב קצת טעם ע"ז הא' הוא השב"י בתשו' סי' נ"ז ונ"ל אלא נדאי מיירי (הרשב"ץ) בענין דמלת י"ה בריש שטה דלכך צריך לכתוב פס ממש על י"ה משום דבריו שביין דף לדף אין לתלות עכ"ל הב' בתשו' מעיל צדקה סי' נ"ה הבין דהרשב"ץ מיירי שנקטב פס י"ה בשטה א' וצוה למחוק פס ולהרחיב הלמד ולכתוב פס ע"ג בין שני התיבות הרי אפילו אם אינו נוגע בקצה השם אלא אם הי' מדחיק לו פס בתיבה אחת הנה בכלל מוחק השם עכ"ל המע"צ.

והנה בפ"ד הרשב"ץ הלא מבואר בהדיא בתשו' שם שהענין הנה שנקטב פס בסוף שטה ויה' בריש שטה האחרת. וזה פדברי השב"י ומ"מ נלע"ד דהטעם שכ' השב"י אינו מספיק פלל דנהי שבריוח שביין דף לדף אין לתלות היינו לתלות דוקא ר"ל שיהיה נכתב נגד הריוח דביני שיטי ואיפא תרתי שנקטב חוץ לשטה וגם אינו בין שר אצל השטה אבל למה לא יכתבו אצל תיבת י"ה כמש"ל ואפשר פוננת השב"י דבריוח שביין דף לדף אין לכתוב לכתחלה אפילו אצל השטה: פינן דמלת י"ה בריש שטה א"כ א"א לכתוב פס אצלו רק חוץ לשטה ואין פותבין תיבה א' חוץ לשטה ומ"ש אין לתלות.

י"ל דמה שכותבין חוץ לשטה נק' אצלו כמו תלייה וס"ל דעדיף לתלות ביני שיטי מלכתוב חוץ לשטה אף שהוא אצל השטה ממש אכן לפע"ד נ' הסברא להפך ורא' לזה מתשו' הר"ן סי' ל"ט דהביא הירושלמי פ"ק דמגלה תולין בספרים ואין תולין לא בתפילין ולא במזוזות וכ' לפרשה ע"פ סה"ת משום שהתלייה הנכתבת באמצע שטה שלא במקומו הוא נכתב לפי שהקריאה כדרכה היא לקרות אחר שטה ראשונה התלייה שביין שטה לשטה ואח"כ שטה שנייה ונמצא שנקטב שלא פסדרו לפי שמה שכתוב בראש השטה שנייה הוא מוקדם לתלייה שהיא ההשמה שבאמצע השטה ולפיכך בתפילין שהוזכר פסול שלא פסדרן אין תולין אבל בס"ת שלא הוזכר תולין והוא ו"ל עצמו השיב ע"ז דבירוש' שם משמע שמה שתולין בספרים ואין תולין בתפילין ומזוזות אינו מחוקר תפילין ומזוזות ולא מקולן של ספרים אלא מפני דרך כתיבתן אמרו כן שלפי שהספרים כתיבתן גסה ויש ריוח הרבה בין שטה לשטה תולין אבל תפילין ומזוזות מתוה שכתבתן דקה אין תולין ולפיכך ספרים שכתבן בתפילין ומזוזות אין תולין בהם תפילין ומזוזות שכתבם בספרים תולין בהם עכ"ל והנה באמת על הכנת הר"ן בסה"ת

יש להקשות דלחד פ"י בסה"ת סס"י ר"ה דטעמא דאין תולין בתפילין ומזוזות לפי שנתקבו שלא כסדר ותניא במכילתא פתבן שלא כסדרן יגנוזו אין ר"ל דהפיסול משום שהתלנייה הנכתבת באמצע שלא במקומו הוא נכתב כו' כפי ה"ר".

דקא בהדיא כ' שם הסה"ת דאסור לכתוב אפילו ברינח שהניח בסדר השורה משום שלא כסדרן ע"ש סס"י ה"ל נהרי פשפוטבו בסדר השורה נכתב במקומו ממש ואפ"ה פסול א"ו פי' שלא כסדרן לפי סברא זו היינו מה שהקדים לכתוב האות המאוחר ואיחר לכתוב האות המוקדם אע"פ שכתבן במקומן שצריכים להיות ונמצא הקורא קורא כסדרן אפ"ה פסול משום שלא נכתבו כסדרן וכמבואר בא"ח סי' ל"ב אמנם מ"מ ודאי יש דיעה א' הובאה בסה"ת שם דפיסול דאין תולין בתפילין ומזוזות אינו נמשך מדין פתבן שלא כסדרן והוא ענין בפ"ע ואף אם אין שינוי שלא כסדרן אפ"ה אין תולין ותדע דכ' שם דמהאי טעמא אסור לכתוב בתפילין ע"ג המחק או ע"ג הגרר דקא לא נתברר איזה עדיף ר"ל אם תלני' עדיף או על המחק ונהגרי עדיף וכיון די"ל דתלני' עדיף ואפ"ה בתפילין ומזוזות אין תולין לכן אין לכתוב בהם ג"כ ע"ג המחק ונהגרי וע' בסס"י קצ"ט ובסימני' שם הרי מבואר לפי זה דסה"ת שהחמירו בתפילין ומזוזות יותר מבס"ת לענין תלנייה דאין תולין בתפילין ומזוזות בלאו טעמא דשלא כסדרן ואילו לענין פתיבת האותיות חוץ לשטה מבואר בב"י בא"ח סי' ל"ב (בד"ה ולא יכתוב ג' אותיות חוץ לשטה) שאין חילוק בין ס"ת לתפילין ומזוזות דכל מה שפשר בס"ת דיעבד פשר ג"כ בתפילין.

הרי שלא החמירו וחילקו בזה מאומה בין ספרים לתפילין ומזוזות משא"כ לענין תלני' חילקו ביניהם א"כ מזה מוכרח לומר דעדיף טפי לכתוב אותיות חוץ לשטה מלתלותן ביני שיטי וכן לפי ה"ר"ן עצמו בהירושקמי לפעמים אשפחו דתלני' גרועה יותר אפילו בס"ת כגון כשהפתיבה דקה כו' ובכתיבת חוץ לשטה ודאי אין שום חילוק בין פתיבה גסה או דקה.

וא"כ לפ"ז תלנייה זו לכתוב פס ממש על י"ל דג"כ אינה תלנייה טובה משום דלא נדע כ"כ מה להקדים בקריאה דקא מנהג הסופרים פשתולין הפתיבה שדילגה ברינח שביני שיטי מקרבה קצת יותר לימין מהפתיבה שצ"ל אחריה למטה בכדי שנדע שהיא מוקדמת: משא"כ הקא את"ל שיקתוב פס ממש על י"ה ולא יצא פס חוץ לרינח שבין הדפין א"כ לא נדע כ"כ מה יוקדם אם פס או י"ה ע"כ נ"ל דבכה"ג טוב יותר לכתוב פס אצל י"ה ברינח שבין דף לדף ונהנה אף דלפני השני שבסה"ת בטעם דאין תולין כו' דהוא משום שלא כסדרן אין ראי' דתלני' גריעא מכתבת אותיות חוץ לשטה די"ל דלא גריעא כלל אלא דמ"מ פסולה בתפילין ומזוזות משום שלא כסדרן ונ' דהפוסקים תפסו פי' זה עיקר כמ"ש בב"י בא"ח סל"ב.

י"ל דהפוסקים לא תפסו פן רק לחומרא אבל לא היכא שיומשך מזה קולא ואע"ג דהקילו לכתוב על הגרר והמחק ולפני זה כ' סה"ת שאין לכתוב על הגרר והמחק מזה אין ראי' שדוחי' הפירוש הזה לגמרי רק י"ל דס"ל דאין לדמות גרר ומחק לתלני' ולא אמרו אלא אין תולין כו' ונהבו דלא להוסיף כו' ועוד קא עכ"פ אף לפי השני אין שום ראי' לומר דתלני' ינהי עדיפא מכתבת אותיות חוץ לשטה וכיון שפני' הראשון מוכרח דכתיבת אותיות חוץ לשטה עדיף מתלנייה ומפני' השני ג"כ אין שום סתירה ע"ז נראה דיש לתפוס

בזה כפי הראשון: ו אף לכאורה יש להקשות ע"ז דלכאורה משמע מדברי ר"ת דתולין עדיף מחוץ לשטה דהנה התוספות במנחות (ד"ל ע"ב) כ' אור"ת דשם צריף שיהיה פולו בתוך הדף והן אמת לשון צריף י"ל שאינו רק לכתחלה לפ"ד הט"ז בי"ד סי' רע"ד סק"ה אף הפמ"א ח"א סי' ס"ו חלק על הט"ז דלשון צריף מצינו ג"כ במקום דמעבד וכן מצאתי בפסקי מהרא"י סי' צ"ג מדנקט ר"ת וקרא"ש צריכין משמע אפילו בדיעבד וכן הביא בבד"ה סי' רע"ו בשם הרשב"ץ אף בשה"ת סי' קצ"ז פתב ונ"ל פי' רבינו יעקב נזדמן לו שם בסוף השטה לא יכתוב חוץ לגליון אפילו אות אחת עכ"ל וא"כ לפ"ז י"ל דדיעבד לא מ'פסיל ס"ת בהכי לפמ"ש בפסקי מהרא"י סי' הנ"ל דלשון לא יכתוב דהגמרא וכל החיבורים משמע ש'לכתחלה לא יכתוב פה כו' ע"ש וכלשון סה"ת פה כ' ג"כ הסמ"ג במ"ע סי' כ"ה לא יכתוב כו' וכ"ה לשון הסמ"ק סי' קנ"ה וכן בהגמ"י פ"ז מהס"ת אות ג' שאין לכתוב כו' וגם ממ"ש וכן כו' משמע שאינו רק לכתחלה גם ממש"ש אבל בשם ר"ת משמע דהבין דהרמב"ם שרי אפילו לכתחלה וזה צע"ג דברמב"ם שם ליפא שום משמעות ובתשו' פאר הדור להרמב"ם סי' ס"ט נשאל ע"ז בס"ת אשר נמצא השם פתוב חציו בתוך השטה וחציו חוץ לשטה והשיב מעולם לא ראיתי מעשה זה והנראה לי הוא פי צריף להחליף זאת היריעה ולגנוזה ולכתוב אחרת ואז יקרא בו בצבור לכתחלה וכתב משה עכ"ל וכן רבינו ירוחם נ"ב ח"ב כ' שאינו יכול לכתוב ממנו חוץ לדף שום דבר פי צריף כו' והשתא לפ"ד הרמב"ם וקרא"ש ורי"ו בשם ר"ת לפ"ד מהרא"י דזה מעבד אפילו דיעבד א"כ מוכרח לומר דכתיבה חוץ לדף גרע מדין תלין ביני שיטי דהא קיי"ל דתולין את השם ואין לחלק ולומר דלעולם כתיבה חוץ לדף לא גרעא מתולין ביני שיטי אלא שאני ה'א דהא גבי תולין ג"כ קיי"ל כו' שמעון שזורי דאומר כל השם פולו תולין מקצתו אין תולין וה'א כ' מקצתו חוץ לדף וה"ל פדין מקצתו אין תולין דהא בנר'א דנדאי גבי תולין גרע טפי פשתולין מקצתו מפשתולין פולו דכש'מקצתו הרי נכתב בשני שטין זו למעלה מזו אבל גבי לכתוב חוץ לדף דנכתב הפל בשטה א' פשיטא דעדיף פשנכתב רק אות א' מהתיבה חוץ לדף ממה שנכתב כל התיבה חוץ לדף פדאי'א בהדיא בגמ' וכל הפוסקים גבי שאר תיבות וא"כ פיון דבשם אפילו נכתב ממנו רק אות א' חוץ לדף מעבד דיעבד מכ"ש וק"ו פשנכתב השם פולו חוץ לדף וא"כ מוכח דכתיבת תיבה א' חוץ לדף נאפילו אות א' גרע מתולין ביני שיטי.

אמנם זהו לפ"ד ר"ת ונ' דר"ת לשטת' דכ' התוס' במנחות (ד"ל ע"ב) בשמו דתולין עדיף מגורר ומוחק מש"ה י"ל דס"ל ג"כ דעדיף מכתובה חוץ לדף דהא גורר ג"כ עדיף מחוץ לדף ש'הרי תיבה א' אסור לכתוב לכתחלה חוץ לדף ועל מקום הגרר שפיר דמי לכתוב לכתחלה א"כ ש"מ דלכתוב על מקום הגרר עדיף מחוץ לדף וכיון דתולין עדיף מגורר כ"ש דעדיף ג"כ מלכתוב חוץ לדף אבל לפ"ד התוס' וסה"ת שחלקו ע"ז והספיקו דתולין גרע אף ממוחק וכ"ש מגורר והביאו ראיה ע"ז מירושלמי וא"כ י"ל דכתיבה חוץ לדף לא גרע פלל מתולין ואפשר עדיף מיני' והא דאין פותבין אפילו אות א' מהשם חוץ לדף י"ל דהיינו רק לכתחלה ומש"ה כ' הסה"ת וסמ"ג וסמ"ק לשון לא יכתוב וגבי תולין את השם ג"כ כ' סה"ת דאסור לתלותו עד שיהיו שלש תיבות כו' מיהו בדיעבד כו' ואף לדין דקיי"ל בש"ע סי' רע"ו דתולין את השם י"ל דמ"מ על פרחנו מייירי בדיעבד פשטעה ושכח כו' וגם כ' הש"ף דאם אפשר לתמן ע"י גרירה או מחיקה אין לתלות כו'

ועוד נראה דאפילו לפ"ד ר"ת וקרא"ש ורי"ו וקרב"ם דלענין פתיבת השם גרע חוץ לדרך מתולין עכצ"ל דזהו רק לענין פתיבת השם לבד ואין למידין מזה לשאר תיבות השם אדרבה י"ל להפך כדמוכח מהירוש' שהבאתי מענין אין תולין בתפילין ומזוזות כו' פנ"ל: ועוד דהא מוכרח פן מהגמ' דכתיבת אות א' חוץ לשטה עדיף מתולין תיבה דהא גבי תולין נדאי אין לתלות תיבה א' לכתחלה אם לא ששכח ונדלג תיבה א' אז רשאי לתלות וברי לכתוב חוץ לשטה רשאי אף לכתחלה לכתוב שתי אותיות מתיבה בת חמש אותיות כדאמרין בגמ' (ד"ל) נודמנה לו תיבה בת חמש לא יכתוב שתי בתוך הדרך ושלש חוץ לדרך אלא שלש בתוך הדרך ושתי חוץ לדרך מבואר דאפילו לכתחלה רשאי לכתוב פן וכדפרש"י אע"פ שהתנו לכתוב כו' ועוד דהא כ' מהרא"י דהא דלא יכתוב שתי בתוך הדרך ושלש חוץ לדרך אינו אלא לכתחלה מכלל דשלש בתוך הדרך ושתי חוץ לדרך אפילו לכתחלה שרי וא"כ מוכרח דזה עדיף מתולין דפשיטא דאסור לכתחלה לתלות פנ"ל נאפילו בדיעבד י"ל דכשאפשר לתקן ע"י גרידה אין לתלות כמ"ש הש"ך סי' רע"ו סק"ח ואף שכ"כ גבי שם מ"מ מ"ש וקמדתומה לי שפן נהגו י"ל דקאי על כל פתיבת סת"מ וכיון דמוכרח דכתיבת שתי אותיות חוץ לשטה עדיף מתולין א"כ לכאורה הפוסקי' דכ' תולין את השם וכ' דאם כתבו מהשם אפ"ל אות א' חוץ לשטה הוא מעכב דיעבד א"כ דבריהם הם נגד הש"ס אעכצ"ל דלעולם מודו דבשאר תיבות נדאי עדיף לכתוב שתי אותיות חוץ לדרך מלתלות אלא דגבי פתיבת שם החמירו פן לפסול כשכ' אפילו אות א' חוץ לשם ואע"ג דתולין את השם ובגמ' מוכרח דאות א' או שתי חוץ לדרך עדיף מתולין פנ"ל, ס"ל דזהו בשאר תיבות אבל אין ללמוד מזה לכתוב השם דחמיר טפי טובא מכתובת שאר תיבות.

ע"כ אין להקל בו מה שלא נז' בגמ' בפ"י להקל ולא מצינו שהקילו רק בתולין ובחוץ לדרך דלא מצינו שהקילו בו החמירו אע"ג דבשאר תיבות זהו עדיף מתולין כו' לגבי פתיבת השם אולי יש סברא להפך כו' וכיון דמוכרח דמדברי ר"ת וקרא"ש גבי פתיבת השם אין ראי' לומר דתולין יהי' עדיף מכתובה חוץ לדרך א"כ הראיה מהירושלמי דמגילה קמה וגם נצב דכתיבה חוץ לדרך עדיף מתולין והיינו אפילו בכתיבה תיבה שלימה חוץ לדרך דהא בתיבה שלימה שכתבה חוץ לדרך בתפילין ומזוזות פשר דיעבד והא דאין תולין י"ל דהיינו אפילו דיעבד כמו דלהפוסקים המפרשים הטעם דאין תולין משום שלא פסדון דא"כ נדאי אפילו דיעבד פסול כמבואר בטוש"ע א"ח סל"ב כמו כן לפי הראשון דסה"ת דאין תולין הוא ענין בפ"ע ג"כ י"ל דהוא פסול דיעבד ג"כ מאחר דלשון אין תולין סובל ג"כ פסול דיעבד פנ"ל.

וא"כ אפילו למ"ד דכס הוא תיבה בפ"ע י"ל דעדיף לכותבו חוץ לדרך מלתולתו ע"ג פיון דהוכחנו דכתיבה חוץ לדרך עדיף מתולין נאפילו את"ל דלכתוב תיבה שלימה חוץ לדרך לא עדיף מתולין ושקולים הם מ"מ איכא ה"א מעליותא טפי לכתוב פס חוץ לשטה מלתולתו ע"ג י"ה דהא חזינן בגמ' בשבת (דס"ג ב') דבציץ ה"ה כתוב קדש למד למטה הנה למעלה ופירש"י פדי שלא להקדים שאר אותיות למעלה מן השם וע' תוס' שם נראה לר"ת כו' וה"נ אין לתלות פס ע"ג י"ה ממש בין השטין.

ואע"ג דמשנה שלימה שנינו שלהי מסכת ידים ולא עוד אלא שאתם פותבין את המושל מלמעלה ואת השם מלמטה. הרי דאין קפידא בזה בכתיבת סת"מ ועכצ"ל דלא דמי לציץ אף גראה דהחילוק הוא משום דשאני פתיבת ספרים ותו"מ שהם פרשיות התורה אשר א"א לסרסן דא"כ יתפכו דברי אלקים חיים משא"כ בפיתוחי חותם שעל הציץ דאינו ספר קפדינו שלא להקדים שאר אותיות למעלה מן השם והשתא אפשר דעגנו לתלות ביני שיטי דהוא ג"כ שלא כדרך שאר פתיכה י"ל דיש להקפיד מלתלות שאר אותיות למעלה מן השם פשאפשר לתקן בטוב שלא בדרך זה כנ"ד שיש לכתוב פס אצל יה למה לנו לתלות ע"ג וכל זה הוא אפילו אם פס הוא תיבה בפ"ע אבל באמת הא קיי"ל דכסי' תיבה א' היא וא"כ פס הוא חצי תיבה.

וא"כ אפילו נאמר דבתיבה שלימה עדיף תולין מלכתוב חוץ לדה. מ"מ בתצי תיבה ודאי דעדיף לקותבה חוץ לדה מלתלות אפילו תיבה שלימה כנ"ל דמוכרח פן מהש"ס וכ"ש דעדיף מלתלות החצי תיבה דהא תלינ' תיבה שלימה עדיף מתלינת מקצת התיבה כדמוכח מדין תולין את השם וקצתו אין תולין וא"כ פיון דלכתוב חצי תיבה חוץ לדה עדיף אפילו מלתלות התיבה כולה כ"ש וק"ו דעדיף מלתלות החצי תיבה וא"כ פיון דקיי"ל דכסי' תיבה א' היא מוטב לעשות התקון לכתוב פס חוץ לדה אצל יה מלתלותו ע"ג ונגידון חשש שכ' המע"צ דהוי פמוחק נ' דאין שינוי פאן מאחר שינויחו קצת רינח בין פס לי"ה: ז אף א"כ יש להבין דעת הרשב"ץ למה כ' התקון לתלות פס וראיתי בתשב"ץ שם ח"א סי' קע"ו דס"ל נשמה שנכתב בין הדפין הוא פמי שלא נכתב אא"כ הוא ב' אותיות מתיבה בת ה' אותיות שפיון שהרוב הוא בפנים כו': והשתא א"ש דלפ"ז הוכרח לעשות התקון לתלות פס דאם יכתבו פס חוץ לדה ה"ל פמי שלא נכתב אפי' למ"ד כסי' תיבה א' הוא דמ"מ אין פאן רוב בפנים כו' ועוד דבתשו"ס קע"ז גריס דרבא ס"ל כסי' ב' תיבות הן א"כ לרבא נכתב תיבה שלימה חוץ לדה ופסול לשטתו דס"ל דה"ל פמי שלא נכתב והוא בכלל ס"ת חסר ע"ש משא"כ לדידן דקיי"ל דאפילו כ' תיבה שלימה חוץ לדה פשר דיעבד כמ"ש בפסקי מהרא"י סי' צ"ג ובמהרי"ק שרש ק"ל וכנלע"ד מוכח דעת הר"ן בתשובה סי' ל"ט (ע"ש בלשון השאלה ואפ"ה לא התירו לכתחלה כו' וגם פל השאלה אם ההשמטה באמצע שטה והגיה וכתב מה שהשמיט חוץ לדה דה"ל פנכתב שלא במקומו לפי שסדר הקריאה הוא לקרות מה שחוץ לדה תחלה משא"כ בנד"ז) גם גירסתנו שהיא עיקר כמ"ש הג"פ הוא רבה א"כ עדיף התקון לכתוב פס אצל י"ה בשטה א' אע"פ שיהיה פס חוץ לדה כנ"ל אלא שמ"מ מלשון שאלה שבר"ן הנ"ל שכ' ומה שכתוב בין דף לדה אין ראוי לקרותו לפי הנחת הכתוב רק בדרך אחד משלשה דרכים כו' ע"ש י"ל דאע"ג דמהרא"י ומהרי"ק מפשרי פנכתב חוץ לדה זהו דוקא פשהוא בסוף השטה ונמצא שיקרא פסדר בסוף השטה אבל בנד"ז שיזרוק פס בין הדפין בתחלת השטה יש לחוש שנכתב שלא במקומו דהיינו שמא יקרא פס אחר סוף השטה שכנגדה בדה שלפניו כמ"ש בהשאלה שבר"ן ומיהו ודאי אם היה מסמיך פס אצל יה ממש ולא להניח שום רינח עד שיהיה תיבה א' ממש אז ודאי לא היה מקום לספק הנ"ל דמהכ"ת יחלק פס בפ"ע אבל מפיון שנהגו הסופרים לכתוב פס תיבה בפ"ע צ"ע (ואין נ' לשנות מנהגם אע"ג דרש"ל רצה לבטלו ע' רדב"ז סי' ק"א).

מ"מ באמת נ"ל דליכא שום חששא דהא כ' שם בשאלה דר"ן ונ"ל או שיקרא אחר סוף השטה בדרך שפנגדה אם קרוב אליה עכ"ל משא"כ בנד"ז שהיא סמוך לתיבת זה שפדף זה אף שיש הפסק כמו בין תיבה לתיבה מ"מ הוא רק פשיעור אות קטנה אבל משטה שפדף שפנגדה יהיה רחוק הרבה שהרי הריוח בין דף לדף הוא שני אגודלין א"כ אין שום ספק שמא יקראו אחר סוף השטה שפדף שפנגדה שהרי רחוקה משם הרבה וניכר אפי' לתינוק דשייך לשטה שפדף זה וכמש"ש בשאלת הר"ן או שיקרא קודם שטה שפנגדה בדרך שלפניו אם סמוך אליה עכ"ל ומש"ש גם הוא ט"ס וצ"ל אם: ואין לה סמוך יותר מבנדון זה וע' בתשו' הר"ן הנ"ל דיש סברא אצלו ז"ל לסמוך להקל שאף אם השמטה היא באמצע השטה והגיה ונרק התיבות בין הדפין דכשר אלא שמ"מ לא היקל כן אף מזה מוכן עכ"פ דבנד"ז שתיבת פס יכתב אצל זה ממש ביני דפי דכשר וישר וגם עדיף הרבה ממ"ש בבד"ה רס"י רע"ו בשם התשב"ץ סי' קע"ו דאין לחוש לסירוס זה כיון שהתלייה בכתיבה דקה כו' ע"ש דא"כ כ"ש וק"ו כן בנו של ק"ו בנד"ז דבנדאי יוכן ויהיה קורא פסדון פסיה אלא דהתשב"ץ שם פוסל בתיבה שונכתבה חוץ לדף מטעם אחר וכבר נת' דיחידאה הוא נגד הר"ן ומהרא"י ומהרי"ק והתוש"ע: קיצור מתשו' הנ"ל א ב ג התשב"ץ ס"ל מדינא אין לפסול כשכ' פסיה בב' שטין וכ"מ לפ"ד התוי"ט וכ"מ במסורת להרמ"ה אמןם זהו לגירסתם רבא ס"ל כן אבל אנו גרסי' רבה וא"כ הקלכה כר' יוחנן ורב דתיבה א' היא וכ"ד הירושלמי דמגילה כמ"ש בס"ש ד"מ דלא כהתוי"ט וכ"מ בזוה"ק פ' יחזי דרל"ב ע"ב ול"ד למ"ש הרדב"ז סי' ק"א שאין להגיה כו' דאחרי רבים להטות זה"נ הרי בשום ס"ת אין נכתב בב' שטין ועוד דהנהו דפרק ע"פ יש לסמוך ע"ז כמו על מה שפא בגמ' דרף עיקר דין: ד ואיך לתמן נ' לגרר פס שפסוף השטה ולהרחיב למ"ד של על ולכתוב פס אצל תיבת זה שבתחלת השטה ואע"ג דאין לכתוב תיבה שלימה חוץ לדף היינו לכתחלה דוקא ולא דיעבד כנד"ז ועוד דהא פס חצי תיבה הוא מכסי' פנ"ל: ה והתשב"ץ כ' לתלות פס בין השטין על זה וס"ל דעדיף לתלות ביני שיטי מלכתוב חוץ לשטה אמןם יש ראי' להפך מהא דאין תולין בתפילין ומזוזות ולפני' א' בסה"ת סס"י ר"ה אין הטעם משום שלא פסדון וכ"כ המפרש בירושלמי פ"ק דמגילה ולענין חוץ לדף שנה תו"מ לס"ת אלמא דחוץ לדף עדיף מתולין: אף ממ"ש הפוסקי' דאם כ' אות א' מהשם חוץ לשטה דפסול וכ' תולין את השם משמע דלתלות עדיף אף זה אינו ראי' דהא מוכרח בגמ' דלכתוב חוץ לדף שתי אותיות מתיבה בת חמש אותיות רשאי אפילו לכתחלה משא"כ לתלות ודאי אין תולין לכתחלה אא"כ טעה ושכח הרי דקצת אותיות חוץ לדף עדיף מלתלות תיבה שלימה וכ"ש מלתלות חצי תיבה דהיינו פס וכתיבת השם שאני: ז והתשב"ץ לשטת' בסי' קע"ו דס"ל כשכ' חוץ לדף ה"ל פלא נכתב פלל וכאילו הס"ת חסרה אותיות אלו אלא רק בשתי אותיות מתיבה בת חמש ע"ש ומש"ה הוכרח לתמן ע"י לתלות פס אבל אנו לא קיי"ל פנות' כמ"ש מהרא"י סי' צ"ג ומהרי"ק שרש"ק"ל וכ"מ בתשו' הר"ן סי' ל"ט: והגם שיש לחלק בין כשכ' בין הדפין בסוף השטה לנד"ז שצריך לכותבו בתחלת שטה ולהגיה ריוח כמו בין תיבה לתיבה מ"מ אין לחוש כיון דהוא סמוך לתחלת שטה זו שפדף זה ורחוק הרבה מסוף השטה שפנגדה בדרך שלפניו ודאי יהיה הקורא קורא פסדון פסיה: סימן ריא תשובה קצרה על נדון הנ"ל ע"ד הס"ת שמצאו כתוב כסי' בתרי שיטי שביאר כת"ר והביא דברי התשב"ץ ח"א סי'

קע"ז הוּבא בבד"ה ביי"ד סי' רע"ו הצריף לתמן וכן מסיק בתשו' שב"י חיי"ד סי' נ"ז:
ואמנם כ' כת"ר דלפי גירסת התוי"ט פ"ד דסוכה דרבא ס"ל דכסי' ב' תיבות הן וק"ל
פנותי' דהוא בתראה א"כ לפ"ז אפילו בתרי שיטי יוכל לכותבם ובאמת גם גירסת
התשב"ץ כהתוי"ט ולכן כ' לא מלאני לפי לפוסלו כו' אלא דהג"פ באה"ע סי' קכ"ט ס"ק
קל"ד הכריע פגירסא שלפנינו בש"ס דערב"י פסחים דרבה ביה ס"ל דב' תיבות הן ורבא
לא דיבר בדין זה פלל.

וא"כ אין הלכה פרבה נגד ר' יוחנן ורב וריב"ל פי גם אינך דריב"ל ס"ל ג"כ דהללוי'
תיבה א' היא (וכסי' ק"ו מהללוי' פמוכן מדברי רב) דלא כרש"ל וט"ז פמו' שהשיג עליהם
בספר שמות והביא ראיה נכונה מהירושלים פ"ק דמגילה וכ"מ בזוה"ק פ' ויחי דרל"ב
ע"ב באומרו פלילן פחדא והרמ"ה בס' מסורת כ' דב' תיבות הן מ"מ אין ראיה דס"ל
דנכתב בב' שטין אלא י"ל ס"ל כמ"ש בתשו' פנ"י חא"ח סי' ו' שהביא כת"ר לקותבה
תרי תיבין בחד שטה והרד"ק בש"ש פסא כ' כסי' תיבה א' היא הובא בפירי כנה"ג ביי"ד
סי' רע"ו וע' בתשו' להרמב"ן ס"י קמ"ח במ"ש שאין זו פתיבה והנה אע"ג בתשו'
המיוחסות להרמב"ן סי' רל"ב כ' שאין מוסיפין וגורעין בכל מקום ומקום בספרים ע"פ
המסורת ולא ע"פ מדרשי אגדה כו'.

ומ"מ בכל מה שפא בתלמוד דרף עיקר דין פמו קרנות קרנת בסוכת בספת וכו' בזה נדאי
מתקינין עכ"ל ועבב"י ביי"ד סי' ער"ה ובתשו' הרדב"ז סי' ק"א (והוא בדפוס סדילקאב
בחלק ד'). נ' דסוגי' דערב"י פסחים ה"ל ג"כ פמו דרף עיקר דין ולא פמדרש אגדה לבד
פינון דבאו להשמיענו סדר פתיבת תיבות אלו גם דין גמור הוא אם י"ה דהללוי' קדש או
חול גם ל' איבעיא להו זהו דרף עיקר דין ועוד דהא מסיק הרשב"א שם בתשו' להרמב"ן
הנ"ל דבכל מקום ומקום אפילו בחסירות ויתירות מתקנים המיעוט ע"פ הרוב דמקרא
מלא הוא אחר רבים להטות כו' יעו"ש ובנד"ז נדאי בכל הספרים נכתב רק בשטה א'
כמ"ש בתשו' פנ"י הנ"ל לכן מכ"ז נראה שצריף לתמן ואין זה לעז על גדולי הצדיקים
שבידם הנה ס"ת זאת אשר קטנם עבה מממתנינו.

פי ה' רבה ס"ל פן או רבא לגי' התשב"ץ והתוי"ט אלא דמ"מ יש לנו לתמן פפי רוב
הספרים וכפי גירסת הש"ס שלנו וכהוראת התשב"ץ והב"י: ובענין התיקון. הנה אע"ג
שהתשב"ץ כ' לתלות פס בין השטין על זה לשטת' אגיל דס"ל בסי' קע"ו הובא בבד"ה
רס"י רע"ו שמה שנקתב בין הדפין הוא פמי שלא נכתב א"כ הוא ב' אותיות מתיבה
בת ה' אותיות שפינון שהרוב הוא בפנים כו' ע"ש על פן לא אפשר לתמן ע"י לכתוב פס
בין הדפין אצל תיבת זה דא"כ אפילו למ"ד כסי' תיבה א' היא יתיה נכתב ב' אותיות חוץ
לדף מתיבה בת ד' אותיות וה"ל פלא נכתב פלל פס וכ"ש למ"ד דכס הוא תיבה בפ"ע
יתיה פסול שנקתב תיבה חוץ לדף אכל אגן דקיי"ל כמ"ש מהרא"י סי' צ"ג ומהרי"ק
שרש ק"ל דאפילו נכתב שלש אותיות חוץ לדף מתיבה בת חמש פשר דיעבד: וכ"ש
תיבה בת שתי אותיות וכמ"ש ג"כ בפירי כנה"ג ביי"ד סי' רע"ג בשם תשו' מ"ב סי' נ"ו
וכ"ד הב"י בפ"א בא"ח סי' ל"ב פדלקמן וכן מוכרח בשו"ת הר"ן סי' ל"ט וכ"ד הטור
וש"ע וכל האחרונים בא"ח סי' ל"ב סעי' ל"ג וכ"פ שם אאזמו"ר הגאון נ"ע סעי' מ"ח

א"כ לפ"ז נלע"ד דעדיף לתקן (לגרו כס נשכסוף השטה ולהרחיב למ"ד של על כמ"ש התשב"ץ) ולכתוב פס אצל תיבת זה.

ונמצא יתיה כסי' ב' תיבות בשטה א' ממש דזה עדיף משיה"ל תיבת כסי' קצתו תולה על קצתו ואף למ"ד ב' תיבות הן אין תקונו זה גרע מתולין ועדיף מינן' ורא' מהירוש' דפ"ק דמגלה דאין תולין בתפילין ומזוזות ולפי' א' בסה"ת סס"י ר"ה זהו פיסול בפ"ע לא מחמת שלא פסדון ואילו לענן פתיכה חוץ לזף מבואר בב"י וש"ע בא"ח סי' ל"ב דכל מה שפשר בס"ת דיעבד פשר ג"כ בתפילין פנ"ל ואין להביא ראיה לנגד ממ"ש בפסקי מהרא"י סי' צ"ג דאם כ' אות א' מהשם חוץ לזף מעכב אפילו דיעבד לפ"ד ר"ת וקרא"ש וע' בתשו' הרמב"ם סי' ס"ט ולענן תולין קי"ל דתולין את השם דמזה משמע דחוץ לזף גרע מתולין וזהו ראיה לדעת התשב"ץ אכן זה אינו דהא מוכרח ופשוט בגמ' וכל הפוסקים דכתיבת ב' אותיות מתיבה בת חמש אותיות עדיף מתולין שהרי רשאי לכתוב פן לכתחלה ופשיטא דלתלות לכתחלה אסור אא"כ טעה ודילג תיבה א' ואף ג"ז אם יכול לתקן ע"י גרר עדיף כמ"ש הש"ך סי' רע"ו וא"כ הפוסקי' שהתירו לתלות את השם ופסלו כשכ' אות א' חוץ לזף יהי דבריהם נגד תלמוד ערוך וכל הפוסקי' אעכ"ל דמודו דבשאר תיבות עדיף לכתוב מיעוט התיבה ב' אותיות חוץ לזף מתולין רק גבי פתיבת השם החרמירו פן דמגודל החומרא בקדושת השם לא רצו ללמוד ק"ו מתולין ולהקל בדבר שלא נתפרש בגמ' ובאמת דאנן לא קי"ל הכי פמבואר בא"ח סי' ל"ב במ"א ס"ק מ"ז וכ"פ הע"ת והאלי' רבא וכ"פ אאזמור"ר הגאון ז"ל שם סעי' מ"ט וע"ש במ"א ס"ל דלכתוב קצת התיבה חוץ לזף עדיף מלתלות מקצת התיבה (מדכ' דהא איסור תלייה נז' בגמ' ואיסור זה לא נז' בגמ' בהדיא רק הוא מדברי ר"ת).

א"כ למ"ד כסי' אחת היא ודאי עדיף לכתוב פס חוץ לזף אצל י"ה מלתלותו ע"ג נהרי הכי קי"ל כמ"ד אחת היא ואף שי"ל פיון דעכ"פ נהגו לכותבה ב' תיבות ה"ל לענן זה פמו תליית תיבה שלימה הרי י"ל דאפילו למ"ד ב' תיבות ממש הן פמו לרבה בגמ' לא גרע תקונו זה מתולין ואפשר עדיף מינן' פנ"ל מההוכחה דאין תולין בתו"מ לפי' א' דסה"ת ועוד דהא מדינא אחת היא: ורש"ל ס"ל באמת לכתוב תיבה א' אלא דהאחרונים כ' להעמיד מנהגינו לכתוב ב' תיבות פיון שהוא בשטה א'.

א"כ היינו למאי דנהוג נהוג בשטה א' ממש אבל לענן תליין' נ' דדנין ע"ז פדיו תליין' מקצת תיבה ולכן עדיף לכתוב פס חוץ לזף אצל זה מלתלותו ע"ג פנ"ל בשם המ"א ונ"ל ראיה לדבריו מהש"ס דאל"כ בנזמנה לו תיבה בת חמש אותיות בסוף השטה שאמרו שיקתוב ג' אותיות בתוך הדף ושתיים חוץ לזף הל"ל ושתיים יתלה בין השורות בתוך הדף מיהו יש לדחות ראיה זו דהתם ה"ט דחיישי' שיקרא אותיות התלוין' קודם לשתי אותיות שבסוף השטה (וע' ט"ז סי' רע"ד סק"ב) או עכ"פ קודם לאות האחרון שבסוף השטה אלא דא"כ ה"נ גבי תליין' פס על זה לפ"ד התשב"ץ אפשר ההכרח לכתוב מקצת כ' חוץ לזף ביני שיטי בכדי שיוקדם קריאתם לקריאת זה אלא דבלא ראיה זו ודאי ד' המ"א מוכרחי' הן מצד הגמרא הן מצד הסברא ואין לחלק ולומר דדוקא פשכתב בין הדפין בסוף השטה בזה מכשרי הפוסקי' ולא כנ"ד שצריך לכתוב פס בין הדפין ושיהי' תחלת שטה: וניחוש שמא הקורא יטעה לומר דתיבת פס שייך לסוף השטה שכנגדה בדר

שְׁלֹפְנָיו ע' בְּהַשְׁאֵלָה שֶׁבְּתִשׁוּ' הָרִ"ן ס' ל"ט או שְׁיִקְרָא אַחַר סוּף הַשְּׁטָה כו' אִךְ זֶה אֵינּוּ דְּכִינּוּן דְּהוּא סְמוּךְ לְתִיבַת יָהּ שְׁאִין בֵּינֵיהֶם רִינוּחַ רַק כְּמֵלֵא אוֹת קִטְנָה וּמְסוּף הַשְּׁטָה שְׁפָנְגָדָה בְּדָף שְׁלֹפְנָיו הוּא רְחוּק הַרְבֵּה וְדַאי יִהְיֶה נִקְרָאת עִם שְׁטָה זֶה וְאִין בְּזָה שׁוּם חֲשׁוּשׁ רַק שְׁיִישׁ לִיזְהַר לְקָרֵב תִּיבַת פֶּס לְתִיבַת יָהּ דְּהֵינּוּ שְׁלֵא יִהְיֶה רִינוּחַ בֵּינֵיהֶם רַק כְּמֵלֵא אוֹת קִטְנָה שְׁהִיא יו"ד כַּמ"ש אַאזְמו"ר בַּא"ח ס' ל"ב סַעִי מ"ו: סִימָן רִיב ע"ד שְׁנֹכְתָב בַּס"ת פ' וַיִּשְׁלַח אֲשֶׁר דְּבַר אֲתוּ שָׁם אֲלֵקִים בֵּית אֵל וַיִּסְעוּ מִבֵּית וַיְהִי עוֹד כְּבָרַת הָאֲרִיז לְבֵא אֲפָרְתָה וַתֵּלֵד רַחֵל וַתִּקְשֶׁ בְּלִדְתָהּ וַנִּחְסַר תִּיבַת אֵל בְּשְׁטָה הַמִּתְחַלֵּת אֲשֶׁר דְּהֵינּוּ וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל כִּף הָיָה צָרִיף לְהִיּוֹת וְנֹכְתָב רַק וַיִּסְעוּ מִבֵּית וַחֲסַר תִּיבַת אֵל וְגַם שְׁטַת אֲשֶׁר הִיא בְּסוּף הַעֲמוּד וְשְׁטָה וַיְהִי עוֹד הִיא בְּרֵאשׁ עֲמוּד הַשְּׁנִי צָרִיף לְגָרוֹר ד' או ה' תִּיבּוֹת בְּשְׁטָה וַיְהִי עוֹד כְּבָרַת הָאֲרִיז וַיַּעֲמִידוּ שָׁם תִּיבַת אֵל.

וַיְהִי עוֹד כְּבָרַת אֲרִיז. וְע' בְּטוֹש"ע יו"ד רַס"י רַע"ו: סִימָן רִיג בְּעֵנִין מ"ש בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה ס' רַע"ו ס"ק כ' וַז"ל עֵינִין בְּתִשׁוּ' גִּנַּת וְנֹרְדִים חֶלֶק או"ח כָּלֵל ב' ס' י"ב שְׁפָתָב דְּהַשֵּׁם צ"ל כְּתוּב כְּסֻדְרָן דְּנֹקָא וּבֵאֵם לֹא כֵּן פֶּסוּל לַס"ת כו' וְכֵן בְּתִשׁוּ' נו"ב קִמָּא חֶלֶק יו"ד ס' ע"ו בְּשִׂאֵלַת הַה"ג מו"ה טִיָּאָה וְנִייל פָּתַב ג"כ שְׁהַשֵּׁם צ"ל כְּסֻדְרָן דְּנֹקָא גַם בַּס"ת וְכֵן מִשְׁמַע בְּסֻפֵּר תְּפָאֲרַת לְמִשְׁה עכ"ל לְכַאוּרָה תְּמוּהָ דְּהָא קִי"ל פֶּרֶק הַקּוּמִץ רַבָּה (דָּף לָמ"ד ע"ב) תּוֹלִין אֵת הַשֵּׁם וּמ"ד מְקַצְתוּ אֵין תּוֹלִין זֶהוּ מְשׁוּם גְּנָאִי וְלֹא מְשׁוּם שַׁל"כ ע"ש בְּתוֹסְפוֹת בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי דְּרַק מְשׁוּם גְּנָאִי וְצ"ל הֵם יִפְרָשׁוּ הָא דְּמְקַצְתוּ אֵין תּוֹלִין מְשׁוּם שַׁל"כ דְּבִהַשֵּׁם עֲצָמוּ יֵשׁ קְפִידָא מְשׁוּם שַׁל"כ דְּהָא הִדִּין דְּשַׁל"כ פֶּסוּל בְּתו"מ מְשׁוּם דְּאֲמַרִּינּוּ בִּירוּשְׁלָמִי אֵין תּוֹלִין בְּתו"מ וְא"כ כַּמ"כ פִּינּוּן דְּאֵין תּוֹלִין מְקַצַּת הַשֵּׁם י"ל ג"כ פֶּסוּל שַׁל"כ וּמִיָּהוּ גַם שָׁם י"א דְּהָא דְּאֵין תּוֹלִין אֵינּוּ מְשׁוּם שַׁל"כ כָּלֵל כַּמ"ש בַּסַּה"ת ס' ר"ה וְכ"ד הָרִ"ן בְּתִשׁוּ' ס' ל"ט וְכ"כ הַשְּׁא"ף בִּיּו"ד בְּנִקְה"כ ס' רפ"ח וְא"כ מְהָא דְּאֵין תּוֹלִין מְקַצַּת הַשֵּׁם אֵין רְאָיָה כָּלֵל לְפֶסוּל שַׁל"כ בַּס"ת בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְעוֹד הָא דְּמְקַצְתוּ הָאֲחֲרוֹן שֶׁל שָׁם אֵין תּוֹלִין א"א לּוֹמַר מְשׁוּם שַׁל"כ דְּהָא הַשֵּׁם עֲצָמוּ נֹכְתָב כְּסֻדְרָן עֵתָהּ וּמָה שְׁנֹכְתָבוּ שְׁאָר תִּיבּוֹת קוֹדֵם לֹא אֵיכְפַת לָן דְּהָא כָּל הַשֵּׁם תּוֹלִין אִף שְׁנֹכְתָבוּ שְׁאָר תִּיבּוֹת קוֹדֵם לוֹ א"כ כַּמ"כ בְּדִילְג מְקַצְתוּ הָאֲחֲרוֹן א"א לְפֶסוּל מְשׁוּם שַׁל"כ רַק מְשׁוּם גְּנָאִי וְא"כ כַּמ"כ מְקַצְתוּ הָרֵאשׁוֹן דְּאֵין תּוֹלִין ג"כ מַה"ט הוּא וְעוֹד הֵנָּה עֵיקַר שְׁרֵשׁ הַפִּיְסוּל שַׁל"כ נּוֹבַע וְנִמְשָׁף מִן הַמְכִילְתָּא ס"פ בָּא דְּאוּמַר כְּתָבָן שְׁלֵא כְּסֻדְרָן יִגְנוּזוּ וְע' תַּשְׁב"ץ ח"א ס' ט' וְהוּא מַסַּה"ת ס' ר"ה אֲמָנָם י"מ דְּטַעֲמָא דְּאֵין תּוֹלִין כו' וְתַנְיָא בְּמְכִילְתָּא כו' ע"ש מַשְׁא"כ הֵכָא עַכְצ"ל הָא דְּאֵין תּוֹלִין מְקַצְתוּ הוּא רַק מְשׁוּם גְּנָאִי גַם בַּסַּה"ת שָׁם דְּבִירוּשְׁלָמִי דַּסְפ"ק דְּמַגִּילָה אֲמַרִּינּוּ תּוֹלִין בְּסֻפְרִים וְאֵין תּוֹלִין בְּתו"מ וְלֹא מְפִלִיג בֵּין שָׁם לְשְׁאָר הַתִּיבּוֹת עכ"ל וְעוֹד רְאָיָה מְהָא דְּבֵן קִמְצַר סַפ"ג דְּיוֹמָא דְּמִשְׁמַע לְכַתּוּב ד' אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בְּבַת אַחַת עֲדִיף מְלִכּוֹתְכֶם זֶה אַחַר זֶה וְאֵמַאי הָא אֵינּוּ כְּסֻדְרָן שְׁהָרִי סֻדְרָן תְּחִלָּה יו"ד אַח"כ ה"א כו' וְגַם נִיחּוּשׁ שְׁמָא כְּשִׁפְתָּבָן בַּב"א הַקְדִּים קִצַּת מְהָאוֹת שְׁמָאוּחַר קוֹדֵם לְקִצַּת מְאוֹת הַמְּוֹקְדִים וְהוּי שַׁל"כ אַעֲכַצ"ל בַּס"ת לֹא שְׁיִיף פֶּסוּל שְׁלֵא כְּסֻדְרָן וְעֵינִין רִי"ו נִי"ט ח"ד בְּעֵנִין אֵין תּוֹלִין בְּתִפְלִין וְאַח"כ הִבִּיא הַמְכִילְתָּא דְּכַתְּבָן שַׁל"כ.

מִשְׁמַע שְׁהֵם ב' עֲנִינִים דְּהָא דְּאֵין תּוֹלִין אֵינּוּ שְׁיִיף לְעֵנִין שַׁל"כ וְע"ש נַכ"א ח"ו גְּבִי מְזוּזָה דְּאֵין תּוֹלִין ג"כ לֹא הִזְכִּיר עֲנִין שַׁל"כ וְכ"ש דַּעַת סַה"ת שְׁהִבִּיא הַב"י שְׁבִתְפִילִין אֵין כּוֹתְבִין עַל מְקוּם הַמְּחַק וְהַגֵּרָר כְּמוֹ שְׁאֵין תּוֹלִין ע"ש סַה"ת וְכ"ה ר"י אֲסַפְנָדְרִי אֲלַמָּא

דְּהָא דְּאִין תּוֹלִין לֹא שְׁיִיף לְשַׁל"כ: וְא"כ עֵינְקָר פֶּסוּל שְׁל"כ גְּמִשְׁף מִהֶמְכִּילְתָּא וְגַבֵּי ס"ת
אִין זֶה שְׁיִיף פֶּלֶל וְכ"ש לִפְמ"ש הַב"י בְּשֵׁם הַר"י אֶסְפִּנְדְּרִי דְּפִיְסוּל שְׁל"כ בְּתו"מ הוּא
מְשׁוּם דְּכְתִיב וְהָיוּ בְּהַנְוִיטוּן יְהִי דְּהִינּוּ ע"ד שְׁאֲמָרוּ רַב"ב דְּבִרְכּוֹת מִן וְהָיוּ בְּהַנְוִיטוּן יְהוּ
שְׁלֵא יִקְרָא לְמַפְרָע.

וּפ"ק דְּמַגִּילָה (ד"ט ע"א) אָמְרוּ פֶּן עַל תּו"מ דְּאִין נִכְתְּבִין אֶלְא אֲשׁוּרִית מַה"ט וְכ' שְׁם
בְּסֵפֶר טוּרֵי אֶבֶן דְּמַחֲמַת זֶה ג"כ נִפְסְלוּ כְּשִׁפְתָב אֹת אַחַת שְׁלֵא פְסֻדָּן א"כ פִּינּוּ דְּיִלְפִינּוּ
זֶה מוֹהִיּוּ בְּהַנְוִיטוּן יְהִי וְזֶה אִינוּ רַק בְּתו"מ וְלֹא בְּס"ת וְלִכְּנֵן אִין לְפֶסְוֶל בְּס"ת שְׁל"כ
אֶפְיִלוּ בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְעוֹד פִּינּוּ בְּהִדְיָא ס"ל לְחַד תַּנָּא דְּתוֹלִין אֶפְיִלוּ מִקְצַת הַשֵּׁם וְכ"כ
בְּמַס"ס א"כ מְכַשִּׁיר שְׁל"כ גַּם בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם א"כ גַּם לְמ"ד אִין תּוֹלִין אִין לְנוּ לְחַדְשׁ
דְּפֶסוּל מְשׁוּם שְׁל"כ רַק כְּפֶשֶׁט הַסּוּגִיָּא מְשׁוּם שְׁאִין זֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם שְׁיִהִיָּה מִקְצַתוּ כְּשׁוּרָה
וּמִקְצַתוּ תְּלוּי דְּוִמְיָא דְּאִין כּוֹתְבִין עַל הַמַּחֲקָא אֶבֶל הֵיכָא דְּנִכְתְּבַת כְּשׁוּרָה בְּטוֹב אִין לְחוּשׁ
פֶּלֶל מְשׁוּם שְׁל"כ וְכ"מ דַּעַת פְּסָקִי מַהֲרַא"י ס' ע"א ע"ב וְתַשׁוּ' מְהַר"ל מְפָרָאג בְּתַשׁוּ'
חַב"י ס' ע"ה דְּמֵיִרֵי וְדַאי גַם בְּה"א רֵאשׁוּנָה שְׁבַשֵּׁם דְּהָא כ' וְהַרְבֵּה הֵם וְאִף בְּשִׁמּוֹת
נוֹגְעִים כּו' וְא"א לְהַעֲמִיד כ"ז רַק בְּה"א אַחֲרוּנָה שְׁבַשֵּׁם בְּלִבְד שׁוֹב רֵאִיתִי שְׁכּוֹן מְבֹנָאָר
וּמוֹכַח בְּהִדְיָא בְּתַשׁוּ' הַרְמ"ע ס"י ל"ו וְאוּלָּם אִם כָּל הַהֵהִיּוֹן שְׁבַשֵּׁם כּו' וְאֶפְיִלוּ הַשִּׁמּוֹת
כּו' וְהַמַּתְקֵן ע"ד שְׁזַכְרֵנוּ ה"ז זְרִיז וְנִשְׁפָּר כּו' ע"ש וְהַבֵּיאָו בְּכַנֵּה"ג ב"ד ס' רע"ו בַּהֲגַב"י
דְּמַשֵּׁם מְבֹנָאָר שֵׁא ע"פ שְׁה"א רֵאשׁוּנָה שְׁבַשֵּׁם הוּא או' ה' שְׁבַשֵּׁם אַהִי וְשֵׁם אֱלֹהִים לֹא
נִתְקַדְּשָׁה תַּחֲלָה פֶּלֶל מַחֲמַת דְּהָיָה חָשׁוּב כְּמוֹ חַי"ת לְשִׁטְתוֹ אַפ"ה פִּי מוֹחֲק רַגְלֵי הַח' וְעוֹשֵׂה
ה' מִתְּכַשֵּׁר לְגַמְרֵי אֶלְמָא דְּלֹא עֲלֵתָה עַל דַּעַתוֹ שְׁיִהִיָּה בְּזֶה חֲשַׁשׁ שְׁלֵא פְסֻדָּן פֶּלֶל: סִימָן
רִיד אוֹדוֹת ס"ת שְׁהִי"ד דְּשֵׁם הוּא נִפְל הַדִּיּוּ מִן הַקְּלָף וְלֹא נִשְׂאָר רִוְשָׁם אִם יְכוּלִים לְתַקְּנוּ
אוּ שְׁצָרִיף לְגַנוּז הִירִיעָה ע"פ מ"ש בְּפִתְחֵי תַשׁוּבָה ס' רע"ו ס"ק כ' בְּשֵׁם תַשׁוּ' גִּנְת
וְנִרְדִים דְּהַשֵּׁם צ"ל כְּתוֹב פְּסֻדָּן דְּוִקָא וּבָאִם לֹא פֶּן פֶּסוּל לְס"ת וְשְׁהַרְמ"א שְׁם בִש"ע
סְעִיף י"א בַּהֲג"ה גַּבֵּי ה"א שְׁל שֵׁם שְׁכַרְעָה נוֹגַעַת כּו' מֵיִרֵי בְּה"א אַחֲרוּנָה הֵנָּה סֶפֶר גִּנְת
וְנִרְדִים אִין אֶצְלֵי וּמ"ש פֶּן בְּשֵׁם תַפְל"מ לֹא מְצַאֲתִי שְׁם מְאוּמָה מְזֵה: וּמ"ש דְּהַרְמ"א
בַּהֲג"ה מֵיִרֵי בְּה"א אַחֲרוּנָה דְּוִקָא לִפְע"ד לֹא מְשַׁמַּע פֶּן בְּפִסְקֵי מַהֲרַא"י ס' ע"ב שְׁמַשֵּׁם
מְקוֹר דְּבַרֵי הַרְמ"א שְׁכַתְבַת הַהֵהִיּוֹן שְׁבַשֵּׁם הַקְּדָשׁ וְלֹא הַתְּנָה דְּדְּוִקָא בְּה"א אַחֲרוּנָה וְיִוֹתֵר
מְזֵה מְבֹנָאָר בְּתַשׁוּ' הַרְמ"ע ס"י ל"ו אִם כָּל הַהֵהִיּוֹן שְׁבַשֵּׁם אוּ רִוְבֵן דְּבוֹקוֹת כּו' יֵשׁ
לְסַמְוֵה לְהַתִּיר הַתִּיקוֹן בְּהֵן אֶפְיִלוּ בְּשִׁמּוֹת הַקְּדָשׁ כּו' יַעו"ש מְבֹנָאָר וּמְשַׁמַּע בְּבִיאָר שְׁאִין
לְחוּשׁ בְּזֶה מְשׁוּם שְׁלֵא פְסֻדָּן דְּהָא כְּשִׁפְלֵי הַהֵהִיּוֹן אוּ רִוְבֵן דְּבוֹקוֹת וְדַאי גַם בְּה"א רֵאשׁוּנָה
שְׁבַשֵּׁם הֵיךָ דְּבוֹק וְס"ל שְׁם בְּפִשִּׁיטוֹת שְׁלֵא נִתְקַדְּשָׁה הָאוֹת פֶּלֶל וְאַח"כּ כְּשִׁגֹּרֵר אֶת כָּל
הַרְגֵל הַשְּׁמַאֲלִי וְיִכְתוֹב אוֹתוֹ אַח"כּ מְחַדְשׁ לְשֵׁם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם מִתְקַדְּשׁ הַשֵּׁם וְהַשֵּׁם
מִתְקַדְּשׁ לְחֻצָּאִין כּו' שְׁיִשְׁנָה הַקְּדוּשָׁה מִתַּחֲלָה וְעַד סוּף ע"ש וְהָרִי נִתְקַדְּשׁ שְׁלֵא פְסֻדָּן
וְכ"מ בְּתַשׁוּ' מְהַר"ל מְפָרָאג הוֹבָאָה בְּשׁוּ"ת חַב"י ס' ע"ה וּבַבְּל"י ס"י רע"ו וְהִדִּין עִמָּם
דְּפֶסוּל שְׁלֵא פְסֻדָּן נוֹבַע מִהֶמְכִּילְתָּא ס"פ בָּא וְהִינּוּ רַק בְּתַפְיִלִין וּמְזוּזוֹת וְכֵן לִפְמ"ש
הַר"י אֶסְפִּנְדְּרֵי בְּב"י ס' ל"ב מְשׁוּם דְּכְתִיב וְהָיוּ בְּהַנְוִיטוּן יְהוּ זֶה נֶאֱמַר ג"כ רַק בְּתַפְיִלִין
וּמְזוּזוֹת כְּדַאִיתָא פ"ק דְּמַגִּילָה (דף ט' ע"א) עַלֵּהמְשַׁנָּה שְׁם אִין בֵּין סְפָרִים לְתַפְיִלִין
וּמְזוּזוֹת כּו' גַּם מִהִדִּין הַנּוֹ' בִּש"ע ס' רע"ו ס' ל"א מִיִּבְעֵיא לְדַעַת הַב"ח שְׁהַבֵּיא הַבָּאָר
הֵיטֵב שְׁם ס' מְבֹנָאָר דַּא"צ לְהִיּוֹת פְּסֻדָּן אֶלְא אִף גַּם לְדַעַת הַש"ע שְׁם מְבֹנָאָר בַּגְּמ'

ותוספות דהא דאין תולין מקצת השם זהו משום דה"ל גנאי וכ"כ בבל"י שם סק"ה הטעם דאין תולין מקצת השם משום דה"ל גנאי ביותר כו' ע"ש משמע הא משום שלא פסדון אין פיסול וכן מבואר בהדיא בתשו' מ"ב סי' נ"ז שכ' בפשיטות דלתלות מקצת השם אין איסור אלא מדרבנן אפילו באותיות השם עצמו לא באותיות הנטפלות ונ"ל אפילו לר"ש שזורי אין צד איסור בזה כו' אלא דלאו הידור מצוה להיות קצת מאותיות השם למעלה וקצת למטה כו' ע"ש מבואר דאף באותיות השם עצמו ס"ל דאין בזה רק משום הידור מצוה ואי איתא לדברי הגנת ונרדים הרי לפעמים יש בזה איסור שלא פסדון דה"ל דאורייתא א"ו ס"ל בפשיטות דבס"ת אין שייך הפיסול דשלא פסדון אפילו באותיות השם ואף שבתשו' מהר"מ לובלין סי' קי"ב נחלק עליו דאין לתלות היו"ד הרי שפתי ברור מללו ונ"ל וכיון דהיו"ד היא מקצת השם אסור לתלותו בין השיטין עכ"ל אבל לא עלה על דעתו ג"כ איסור דה"ל שלא פסדון.

א"כ אדרבה ממנו ג"כ משמע דאין שייך איסור שלא פסדון בס"ת ע"כ נלע"ד שמוטב לתקן היו"ד בפסק הרמ"ע ומקורו מ"ב וכ"כ נ דעת מהרא"י והש"ע ולא לחוש לדברי הגנת ונרדים ולגנוז כל היריעה חנם וכמ"ש המ"ב שם דכל מה שאפשר לתקן אסור לזלזל בקדושת ס"ת ובשמות הקדש להורידן מקדושתן ולהביאן לידי גניזה כו' ע"ש ע"כ חומרת הגנת ונרדים הוא חומרא דאמי לידי קולא וכיון שלפי הנראה אין שורש לחומרא זו ורוב גדולי הפוסקים לא ס"ל כן פנ"ל וכדבריהם נראה פשוט הגמרא ע"כ אין לחוש לחומרא ש"ל ויכתוב היו"ד של השם ותהיה הס"ת פשר וישר: סימן רטו סופר שכתב בס"ת במקום האמורי טעה וכתב השם הוי' ואח"כ תיקן בעצמו ועשה מתיבת השם תיבת האמורי.

היינו דה"א דשם נשאר ה' דהאמורי אם נשאי לקרות בס"ת זו ואם צריף תיקון איך יהיה אופן תיקונה אם לגנוז כל היריעה אם לקדור תיבת האמורי ולהניח מטלית ולכתוב תיבת האמורי: גרסי' פ"ק דערכין (ד"ו ע"א) יגוד וישתמש במותר ופירש"י יגוד יחתוך מקום השם ויגנוז החתיכה וישתמש במותר ויבנוו בבהכ"נ עכ"ל נראה שאין צריף לחתוך כל הקורה לשנים חלקים ולחתוך לגמרי מקום השם ויהיה א"כ מהקורה שלשה חלקים חלק אחד שהוא פנגד מקום השם יגנוז והשני חלקים יבנה בבהכ"נ דמלשון וישתמש במותר ויבנוו משמע שנשאר הקורה אחת ולא חתוכה לחלקים וכן משמע בפירש"י בשבת פ"ק ב"מ אשה דס"א ע"ב) בד"ה יגוד יקוץ מקום השם ויגנוזו עכ"ל ולשון מקום השם משמע רק כמו נטילת מקום שבפוסקים שהוא פענבי אצבע עד"מ כמ"ש במשנה בפסחים פ"ק פ"ב צולין (דע"ה ע"ב) יקלוף את מקומו כו' יטול את מקומו ופירש"י יטול דלא סגי ליה בקליפה אלא בנטילה יפה יפה פענבי כו' והרשב"א בתה"ק פי' דנטילת מקום היינו קליפה עבה כו' אבל התוספות כתבו יגוד וישתמש במותר משמע ע"י שיחתוך הקורה ולא יהיה מאותה חתיכה שפנגד השם דבמקומו מיהא קידש השם ויש ליתזה כשפותבין ס"ת או תפילין וגוררו מקום השם שאין לכתוב במקומו עכ"ל והגם שזה הדין מ"ש ויש ליתזה כו' גם לפירש"י אמת ויציב שהרי הקלף שפחת מקום השם הוא לא עב יותר מפדי נטילת מקום א"כ לא שייך בו יגוד.

אף עכ"ז מדבריהם משמע שכל עובי הקורה שפנגד מקום השם היא קדוש וטעונה גניזה אף אם יש בה יותר ויותר מפדי נטילת מקום: קיצור: שי"ל דרש"י ס"ל דפירוש יגוד הוא נטילת מקום ותוספות ודאי ס"ל דכל המקום שפנגד השם יגוד ויגנוז: ב ולכאורה זה תלוי בשני הפירושים שהביא רש"י שם.

בד"ה שם שלא במקומו אינו קדוש: דלפירוש ראשון דרש"י פלומר אינו קדוש אלא מקום השם. א"כ פיון דמקומו מיהא קדיש אף פשפכות על ידות הפלים א"כ י"ל כל מקומו קדוש וכ"נ מהתוספות שמפירוש זה דקדקו שהחתיכה שפנגד השם טעונה גניזה דכל עוביה נקרא מקומו של השם אבל לפירוש שני דרש"י שפשפכות על ידות הפלים או על הקורה זהו נקרא שם שלא במקומו ולא קדיש לכן י"ל דלא קדיש כל עובי הקורה רק פדי נטילת מקום אף קשה דהא רש"י פתב שהפירוש הראשון הוא עיקר א"כ עכצ"ל דרש"י ס"ל ג"כ פהתוספות שיחתוף כל המקום שפנגד השם ולא כמש"ל בשמו והנה כמו שפתבתי שתלוי בשני הפירושים דרש"י עד"ז מצאתי בפר"ח בבבאוריים ללשונות הרמב"ם פ"ו מה' יסוה"ת ה"ו כ' ודע דאיתא פ"ק דערכין דשם שלא במקומו לא קדיש ופירש"י כו' ואיכא בין הני תרי פירושי כו' ולפירוש תניינא כו' וק"ל דא"כ שם שפכות על הפלי למה יגוד ויגנוז והא לא קדיש וניחא לי דנהי דלא קדיש מדאורייתא מדרבנן מיהא קדיש עכ"ל ובזה אין דבריו נראים דגם לפירוש תניינא השם מיהו קדיש רק שאינו מקדש כל המקום שפכות עליו ולכן צ"ל יגוד ויגנוז דכיון דהשם עצמו מיהו קדיש.

והיינו עם פדי נטילת מקום דנהו בכלל השם עצמו כמו הגויל הסובל את הכתב וכן מבואר בשו"ת מהרלב"ח סי' ב' שהביא בשם בה"ג וסמ"ג דפירשו בפירוש שני דרש"י דשם שלא במקומו פירוש במקום שאין ראוי ליכתב לא קדיש פולי גליון דידיה כו' שפראה מזה שפכהשם הוא במקומו מחולף בדינו לכשאינו במקומו עכ"ז החלוף הוא לענין קדושת כל היריעה או לא כי פשהוא במקומו מקדש כל היריעה וכשהוא שלא במקומו יגוד ויגנוז אבל לענין קדושת השם בעצמו לא הוזכר שם חלוף בין זה לזה עכ"ל והנה עם היות שזה הפירוש לא קדיש פולה גליון דידיה מבואר רק בסמ"ג וספר יריאים סי' ט' אבל כפי עצם פירוש שני דרש"י אפ"ל דגם מקומו פולו בעובי אינו קדוש רק פדי נטילת מקום פנ"ל אבל זה עכ"פ דהשם בעצמו מיהו קדיש אף לפירוש שני דרש"י ודלא כהפר"ח שלא ראה תשו' מהרלב"ח: קיצור לכאורה דין זה תלוי בשני הפירושים דרש"י דלפי שני דשם שלא במקומו פגון על ידות הפלים לא קידש י"ל דאינו קדוש רק השם ומקומו פדי נטילת מקום.

משא"כ לפירוש ראשון דרש"י וגם לס"י וסמ"ג אף דס"ל בפירוש שני דרש"י מחמרי טובא השגה על הפר"ח דס"ל דגם השם עצמו אינו קדוש רק מדרבנן: וגם ראיה נגד הפר"ח מהש"ס דשפת פיו (דק"כ ע"ב) הרי שהיה שם פתוב לו על בשרו לא ירחץ וכו' לא תעשון פן משמע דאסור מדאורייתא ונהרי השם נכתב שלא במקומו ואעפ"כ אסור מן התורה למוחקו וכ"מ בפירש"י פ"ק דיומא (ד"ח ע"א) בד"ה לא ירחץ ואזהרה למוחק כו' משמע דזהו נמי מדאורייתא ובתוס' ישנים שם לא חלקו על פירש"י רק משום דזה הוי גרמא והמסקנא בפרק כ"כ דגרמא שרי אף אף שהשם עצמו קדוש אף שלא במקומו עכ"ז י"ל דאין מקומו קדוש פולו רק פדי נטילה ואפ"ל קצת ראיה לסברא זו

מדאמרינו בשבת שם דעשייה הוא דאסור הא גרם מחיקה שרי פינון שאינו מוחק ממש רק גורם פגון שטובל במים ועי"ז המים מוחקים השם א"כ כמ"כ פשוטל השם עם פדי נטילת מקום דעדיף טובא מגרמא דמחיקה שהרי נשאר השם שלם עם מקום חשוב ממש י"ל דשרי ולא דמי להא דאיתא בסנהדרין פ"ק ד' מיתות (דנ"ו ע"א) ואימא דברזיה מיבז.

דהתם פירש שעשה נקב בהשם עצמו וע"ז פירש בס"י ומניין שהחותר אסור דאמר ואימא דברזיה מיבז משא"כ הכא שחותר בהעץ ומשייר בו למעלה מהחותר פדי עובי אצבע והנה הס"י וסמ"ג כתבו שהעיקר בפירוש השני דרש"י אלא דמחמרי טובא וס"ל דשם במקומו מקדש אף הגליון דהינו פל הגויל.

ושלא במקומו אינו מקדש רק מקומו ונראה התוספות לא ס"ל כס"י וסמ"ג שהס"י כ' הלפ"ד אם כו' והתוספות לא ס"ל פן אף י"ל זהו מפני דס"ל בפירוש ראשון דרש"י אח"כ ראיתי בתשב"ץ ח"א סי' קמ"ט מפרש פירש יגוד שפ"ל המקום שפנגד השם יגוד ויגנוז ומזה הביא ראיה לאסור לקלוף השם וז"ל וכן יש להביא ראיה שדבר זה אסור כו' (ר"ל לקלוף את השם מהגויל באופן שישאר השם שלם עם קצת גויל שתחתיו נגד כל השם יעו"ש) מדאמרינו בערכין הנה שם פתוב כו' יגוד ויגנוז ופ"ל יגוד יחותרו פמו גודו אילנא ואם הגירסא היא יגור מלשון מגוררת במגירה בלשון משנה פי"ז דשבת (דקכ"ב ע"ב) מגירה לגור בה את הגבינה ואילו הנה אפשר להתיר קליפה לא הנה לו לגוד ולא לגור כל מקום השם אלא יקלוף אותו בקרדום ויגנוז דהא אסיק התם דשם שלא במקומו לא קדיש ויותר קל הוא זה בקורה ולא בגויל עכ"ל והנה מדבריו אלו מוכח דמקום השם שלמטה מהקליפה לא קדיש אלא דאעפ"כ יגוד פולו ולא ליקח פדי קליפה משום שיש לחוש שפא לא תהיה הקליפה שלימה ויבא לידי מחיקת השם יעו"ש דמפני טעם זה אסור לקלוף השם: והנה בחלק ב' סי' ק"ט פתב שאין למחות על הנוהגים לקלוף את השם א"כ לפ"ז כ"ש דיש לומר פן גבי יגוד בקורה שישטול פדי עובי אצבע דרחוק מאד שיבא לידי מחיקת השם ועוי"ל שאף אם ח"ו יבא שלא תהיה הקילוף שלם.

אין זה נקרא רק גרמא אף עכ"ז מאחר דחזינו להתשב"ץ שמפרש יגוד פולו בטלה סברתי והטעם י"ל משום דמקום הקורה שפנגד השם קדוש פולו אף שהתשב"ץ נ' דלא עלה על דעתו סברא זו דאם פן אין ראיתו פלום: קיצור ראיה נגד הפר"ח מהש"ס דשבת (דק"כ ע"ב) וביומא (ד"ח ע"א) ומפירש"י שם מהתשב"ץ ח"א סי' קמ"ט משמע דלפי' שני דרש"י הנ"ל סע"ף ב' שם שלא במקומו לא קדיש המקום שתחתיו רק פדי נטילת מקום.

ומ"מ ס"ל דאסור לקולפו גם פי לפירוש ראשון דרש"י שהספימו פן רש"י ותוספות נראה דמקומו פולו קדוש: ד והנה בנד"ז שבמקום תיבת האמורי כתב שם י"ל שנקרא שם שלא במקומו לפירוש השני דרש"י הגם דלכאורה נראה מלשון רש"י דשלא במקומו היינו פגון ע"ג פלים וקורות משמע הא כשפותבו בקלף בס"ת נקרא במקומו אף אם פתבו במקום שא"צ להיות שם פלל אף ממ"ש רש"י דלא הוי מקומו אלא על הגייר ושיכתב המקרא עם השם פנתינתו א"כ כשכתבו במקרא שאין בו השם פלל הוי שלא במקומו ולכאורה פן משמע מהתוספות במש"ש ויש לזנהר וכו' משמע דזה נקרא שלא

במקומו אלא שהתוספות ס"ל פפירוש ראשון דרש"י ולכן אין מדבריהם ראיה ובשו"ת שיבת ציון סי' מג"ע פפירוש במס"ס ס"ל דהוי כמו קדושה בטעות.

הביאו בפתחי תשובה סי' ער"ה סק"ד ומ"ש דהוי הקדש בטעות אינו נראה וראייתו מהמס"ס אינו ראיה כמו שדחה בעצמו מדברי רבי יהודה שם ותירוצו על זה דוחק גדול ועצום רק דה"ל ככותב השם שלא במקומו וג"ז צ"ע פנ"ל.

אף לנדון שלפנינו אין נפקותא דלו יהא דהוי שם שלא במקומו עכ"פ השם קדוש מדאורייתא וכמו כן הגויל שתחתיו נדאי קדוש פולו וכשעשה ממנו תיבת האמורי עבר, על ל"ת דלא תעשון כן ונהרי התוספות דערכין (ד"ו ע"א) אוסרים אף אם גררו ומתקו מלכתוב שאר תיבות דס"ת וכ"ש כשלא גררו וכ"ש תיבת האמורי דהוא בזיון גדול.

דאף שתיבה זו היא ג"כ מקדושת ס"ת מ"מ הרי גם אל אחר נכתב בס"ת. ונהאמר שאין זה בזיון כשעשה מהשם הנכבד והנורא תיבה שנאמרה לרעה ולקלס אין לה בזיון גדול מזה וחלילה להגית הס"ת פן: ה והנה הש"ך סי' ער"ה סק"ג הביא בשם תשו' הרא"ש פלל ג' סי' ז' שפכתב וח"ו לקדור את האזפרות וכן בתשו' מהרלב"ח סי' ב' בשם הרא"ש ג"כ כמ"ש הש"ך ובהג"ה שם שפדפוס וויניציאה אינו וכ"כ בספר תפל"מ שבתשו' הרא"ש ששלפניו לא נמצא פן ומ"מ מהרלב"ח שם כ' שמדינא מותר לקדור את האזפרה והביא ראיה מהא דיגוד ויגנוז הנזכר לעיל הרי כשקוצץ השם שלם שהוא מותר (ומזה ראיה לכאורה שמפירש יגוד ע"ד שפכתבתי לעיל סעי' א' לפירש"י ולא כפירוש התשב"ץ דלעיל סעיף ג' דאם הפירוש שקוצץ הקורה מעבר לעבר אין זה דומה פלל לקודר) אף אח"כ העלה פניו שהרא"ש כ' וח"ו לקדור כו' ע"כ תירץ שהיא דיגוד ויגנוז משום שהשם שלא במקומו וחילוק זה אין לו יסוד דהא שם שלא במקומו ג"כ הוא קדוש עכ"פ מדאורייתא ועוד דהכא שנכתב השם במקום שא"צ להיות שם י"ל הוי ג"כ כמו שלא במקומו ובשבת פי"ו (דקי"ו א') קודר את האזפרות שבהן וגונוז כו' התירו לקדור את האזפרות בשביל שלא יהיה גנאי להשם מיהו משם אין ראיה ובתשו' נ"ש סי' ל"ז הביא ראיה ממ"ס דמותר לקדור את השם שנכתב יתיר ועדיף מלגנוז את היריעה וחלק על תשו' מהרלב"ח הנ"ל ובתשו' שבו"י ח"א סי' פ"א השיג עליו והבל"י השיג על השבו"י גם בתשב"ץ ח"א סי' קמ"ט אע"פ שאסר לכתחלה לקלוף את השם התיר לקדור ונ"ל ויותר טוב היה לקדור כל האזפרה ולדבק במקום הנקב מעט גויל בדבק כו' אלא שעכ"ז לדבריו מוכח מהרמב"ם פ"ח מהס"ת ה"ג דסילוק היריעה עדיף מלקדור את השם ואין מזה ראיה דשם יש עוד טעמים כמ"ש הכ"מ פ"ח ה"ג ובט"ז סי' ער"ה סק"ב: ועו"ל דשם יצטרף לקדור פמה אזפרות וגם התשב"ץ בעצמו בתשו' ח"א סי' קכ"ה האריף בטעמו של הרמב"ם דיגנוז.

ולדבריו שם אין מוכח פלל דין הנ"ל דגניזת היריעה יהיה עדיף מלקדור את האזפרה יעו"ש ולכאורה י"ל פניו אפילו גרם מחיקה אין איסור כמבואר מהש"ס פי"ו דשבת (ק"כ ע"ב) פנ"ל כ"ש קודר דאינו אף גרמא דמחיקה פלל שהרי השם שלם רק לכל היותר י"ל דנראה קצת כמחיקה ובנדאי זה קיל מגרמא דמחיקה ממ"ש וא"כ אפ"ל דזה קיל מגניזת היריעה שלימה: כ"ז כשהאזפרה כתובה כמו שהיא אזי שייך חקירה הנ"ל איזה דרך טוב יותר אם לקדור את האזפרה או לסלק כל היריעה ולגנוזה אכל בנד"ז

שְׂכָר קַלְקַל הַסּוֹפֵר וְעָשָׂה מְהֵאֲפָרָה תִּיבָה אַחֲרַת הַיָּינוּ תִּיבַת הָאֲמֹרִי פְּשִׁיטָא דְיוֹתֵר טוֹב לְקִדּוֹר תִּיבָה זֶה מְלַגְנוֹז הִירִיעָה וְכַמ"ש בְּסִפְר תַּפְל"מ בְּסִי' עַר"ה וְנ"ל מ"מ גְּרָאָה דְהַיָּינוּ דְיֻקָּא פְּשִׁיטָא הוּא כְּתוּבָנוּ וְא"צ תִּיקוֹן אֶלָּא שִׁס"ת צְרִיכָה תִּיקוֹן מְשׁוּם פְּתוּחוֹת וְסִתּוּמוֹת וְכַהֲיָא דְתָשׁוּ' הָרָא"ש אוֹ שְׂפִתּוּבִים ב' אֲזַפְרוֹת וְאֶחָד מִיּוֹתֵר אֲבָל אִם הַשֵּׁם בְּעֶצְמוֹ אֵינוֹ כְּתוּבָנוּ וְצָרִיךְ תִּיקוֹן וְעִי"ז תַּפְסֵל הִירִיעָה נ"ל דְמִיּוֹתֵר לְחִתּוּךְ פִּינוֹן דְנִפְסֵל אֵין בּוֹ מְשׁוּם קְדוּשַׁת הַשֵּׁם כ"כ וְכַהֲיָא דְסִי' רַע"ו סִי"א עַכ"ל כ"ש בְּנִד"ז דְכָבֵר עָשָׂה מֵהַשֵּׁם תִּיבָה אַחֲרַת לְגַמְרֵי דְמִיּוֹתֵר לְקִדּוֹר הַתִּיבָה הֵיא מֵהַס"ת וְלַגְנוּזָה וְיִדְבֵק בְּמִטְלִית וְיִכְתּוּב עָלֶיהָ תִּיבַת הָאֲמֹרִי: סִימָן רַטֹּז עַל עֲנָן הַנָּ"ל בְּקִצְרָה בְּאַגְוָדָה פ"ק דְעֶרְכִין דְשֵׁם שְׁלֵימָה בְּמִקוּמוֹ לֹא קָדִישׁ כְּדִתְנֵן הִיָּה שֵׁם כְּתוּב עַל יְדוֹת הַפְּלִים יְגוּד וְיִגְנוֹז וְהוּא גַמ' פ"ק דְעֶרְכִין (ד"ו ע"א) וְהַתּוֹסְפוֹת כְּתוּבוֹ מִשְׁמַע דְתַחַת מְקוּם הַשֵּׁם מִיָּהָא קוּדְשׁ עֵינֵן פְּתַחֵי תְּשׁוּבָה סִי' עַר"ה ס"ס"ק ד' וְכַסִּי' רַע"ו ס"ק י"ג בְּשֵׁם פְּרִי תְּבוּאָה: נִשְׁמַע צְרִיךְ לְקִדּוֹר תִּיבַת הָאֲמֹרִי וְלַעֲשׂוֹת מִטְלִית וְלְכַתּוּב ע"ג תִּיבַת הָאֲמֹרִי וְע' ט"ז ס"ס"י רַע"ו וְהַבִּל"י שֵׁם הִבִּיא תְּשׁוּ' שְׁבו"י סִי' פ"א שְׁחֵלֵק ע"ז וְדַחַה דְכָרִיו וְע' תַּפְל"מ שֵׁם הִיכָא שְׁהַשֵּׁם נִכְתָּב שְׁלֵימָה בְּתִיקוֹנוֹ לְכ"ע רַשָּׁאי לְקִדּוֹר וְרַאֲיִיתוּ מִסִּי' רַע"ו סִי"א וְלִבְד זֶה כְּבָר עֶבֶר הַסּוֹפֵר וְשִׁינָה הַשֵּׁם לְתִיבַת הָאֲמֹרִי פְּשִׁיטָא דְרַשָּׁאי לְקִדּוֹר וְיוֹתֵר טוֹב מְלַגְנוֹז יְרִיעָה שְׁלֵימָה וְרַאֲיִיתִי בַפ"ת חֲשִׁישָׁא פְּשִׁיכְתּוּב עַל הַמִּטְלִית שְׁמָא תַּקְלָף הַמִּטְלִית וְלֹא יִרְגִישׁ וְיִהְיֶה ס"ת חֶסֶר תִּיבָה א' וְאֶפְשָׁר לְתַקֵּן חֲשִׁישָׁא זֶה ע"י שְׂיִקְדוֹר תִּיבַת הָאֲמֹרִי וְיִשְׁאֵר הַרְיֻנַח שֶׁע"ג שְׁטָה זֶה בְּשִׁלְיָמוֹת כִּי יִצְמָצֵם לְקִדּוֹר מֵהַתְּחִלַּת כְּתוּב תִּיבַת הָאֲמֹרִי וְא"כ בְּרִינַח שְׁעַל גְּבִיּוֹ יוֹכֵל לְתַלוֹת תִּיבַת הָאֲמֹרִי וְלֹא יִשְׁאֵר עוֹד חֲשִׁישׁ הַנָּ"ל: סִימָן רִיז ס"ת שְׁחֶסֶר יְרִיעָה אֵין קוֹרִין בּוֹ מְדִינָא אַע"ג דְּהָא דְאֵין קוֹרִים בְּחֻמְשִׁים הוּא רַק מְפַנֵּי כְּבוֹד הַצְּבוּר הַיָּינוּ מְשׁוּם דְלֹא מְחַסֵּר בְּמִילְתֵּי' אֲבָל ס"ת שְׁחֶסֶר יְרִיעָה דְמְחַסֵּר בְּמִילְתֵּיהָ אֵין קוֹרִין בּוֹ מְדִינָא כ"ד הָר"ן וְהַרְשָׁב"א בְּתָשׁוּ' לַפ"ז אֶפְיִלוֹ חֶסְרוֹן הִירִיעָה הוּא בְּחֻמְשֵׁי שְׁאֵינוֹ קוֹרָא בּוֹ עַכְשָׁיו כְּגוֹן שְׁהוּא צְרִיךְ לְקִרוֹת בַּפ' בְּרַאשִׁית וְהִירִיעָה חֶסֶרָה בְּסִפְר דְּכָרִים אַפ"ה אֵין קוֹרִין בּוֹ וְכַחֲסֵר רַק פְּסוּקָא א' י"א שְׁאֵין הַס"ת נִק' מְחַסֵּר בְּמִילְתֵּי' אֶלָּא מוֹטְעָה לְכֹן מְקִילִי' אִם הִטְעוֹת הוּא בְּחֻמְשֵׁי שְׁאֵינוֹ קוֹרָא בּוֹ וִי"א דְאֶפְיִלוֹ חֶסֶר אוֹת א' נִק' מְחַסֵּר בְּמִילְתֵּי'.

וְהַגַּמ"ר ס"ל דְס"ת שְׁחֶסֶר בּוֹ יְרִיעָה ג"כ אֵין קוֹרִין בּוֹ מְשׁוּם כְּבוֹד הַצְּבוּר לְבַד וְכ' הָא"ר שִׁי"א לַפ"ז דְכְּשִׁחֲסֵרוֹן הִירִיעָה הוּא בְּחֻמְשֵׁי שְׁא"צ לְקִרוֹת בּוֹ עַכְשָׁיו קוֹרִין בּוֹ אֲמַנָּם הָעֵינֵקֶר פְּסִבְרָא רַאשׁוֹנָה דְמְחַסֵּר בְּמִילְתֵּי' שְׁאֵנִי מְחֻמְשִׁים: וְהִנֵּה הָרָא"ש בַּה' ס"ת סִי' י"ו פִּי חֶסֶר יְרִיעָה שְׁנִשְׁאֵר יְרִיעָה א' שְׁלֵימָה חִיבָרָה אַע"פ שְׁמֻנְחַת כְּפִין לַפ"ז כ"ש בְּנִד"ז שְׁנִפְסְקוֹ הַתְּפִירוֹת בִּירִיעָה א' בַּפ' בְּשִׁלַּח דְאֵין קוֹרִין אֶפְיִלוֹ בַּפ' בְּרַאשִׁית מְדִינָא מְשׁוּם דְנִק' הַס"ת מְחַסֵּר בְּמִילְתֵּי' שְׁהִירִי חֶסֶר רַבּוֹ שְׁנִפְסְקוֹ מְמַנּוֹ אֲמַנָּם י"ל דְלַפְּנֵי הָר"ן וְהַרְשָׁב"א בְּתָשׁוּ' אֵין פִּי הָרָא"ש מוֹכַרְח כִּי י"ל פִּינוֹן שְׁהִירִיעָה מוֹנַחַת אֶצְלוֹ רַק שְׁאֵינָה תְּפוּרָה אֵינוֹ נִק' מְחַסֵּר בְּמִילְתֵּי' וְלֹא גֵרַע חֶסְרוֹן הַתְּפִירָה מְחַסֵּרוֹן פְּסוּקָא א' דִּי"א שְׁקוֹרִין בְּחֻמְשֵׁי הַשְּׁלָם וּמ"מ פִּינוֹן שְׁלֵימָה נִמְצָא בַּפִּי' מִי שְׁחֻלֵק עַל הָרָא"ש וְעוֹד דְגַם בְּחֶסְרוֹן פְּסוּקָא א' י"א דְנִק' מְחַסֵּר בְּמִילְתֵּי' ע"כ וְדָאִי לְכַתְּחִלָּה אֵין קוֹרִין בּוֹ רַק לְעֵנֵן דִּיעֵבֵד יֵשׁ לְצַדֵּד שְׁהִי' לוֹ עַל מִי לְסַמְּךָ וְלֹא הִיוּ בְּרִכּוֹת לְבִטְלָה ח"ו: סִימָן רִיח דִּין חֲדָשׁ בַּח"ל הִנֵּה בְּעֵנֵן חֲדָשׁ בַּח"ל גְּרָאָה שִׁישׁ בְּמִשְׁנָה וּבְגַמְרָא שְׁלִישָׁה דְעוֹת הָאֶחָד סֶתֶם מְתַנִּיתֵן דְסוּף עֶרְלָה

דהחידש אסור מן התורה בכל מקום וכן ר' אליעזר דספ"ק דקדושין (דל"ז ע"ב) משמע
ג"כ בנדאי דאוסר חדש בח"ל מדאורייתא מאחר דדריש מושב בכל מקום שאתם יושבים
וכן ס"ל לר' עקיבא שם והא דברייתא פ' ר' ט' דמנחות (דפ"ג סע"ב) גבי ממושבותיכם
דשתי הלחם אמרינו דהיינו לא מחו"ל ומשמע שם דר' עקיבא ג"כ ס"ל פ' צ"ל
דמושבותיכם דשתי הלחם דריש פ' ולא במושבות דגבי חדש וכן משמע לכאורה
בתורת פהנים פ' אמר דבפרשה י"א גבי בכל מושבותיכם דגבי חדש פ' דהיינו בארץ
ובח"ל ובפרשה י"ג גבי ממושבותיכם דשתי הלחם פ' ולא מח"ל ועיין במנחות פ' ר'
ישמעאל (דס"ט ע"ב) אמרינו ג"כ בפשיטות ממושבותיכם ולא מח"ל ויש לומר הטעם
דבכל מושבותיכם הוא דמשמע אפילו ח"ל אבל ממושבותיכם לא משמע רק א"י ואפשר
גם ר' יוסי ברבי יהודה במנחות רפ"ט (דפ"ד ע"א) לא פליג רק על פ' מושבותיכם דגבי
חדש ולא על פ' ממושבותיכם דגבי שתי הלחם והיינו מטעם הנ"ל וז"ש רש"י שם
דמושבותיכם דכתיב בההוא קרא כו' דהיינו גבי חדש דאל"כ ה"ל לר' יוסי בר' יהודה
לומר עומר ושתי הלחם באין מח"ל ומדלא קאמר רק עומר ושתי הלחם ש"מ
דלא דמי וכן רש"י ספ"ק דקדושין (דל"ח ע"א) ס"ל דחדש אסור בח"ל מן התורה וכן
רבי יוסי ברבי יהודה במנחות שם קסבר חדש בח"ל אסור מן התורה.

וכן אמר ר' רבון דבי רב אשי קסברי דחדש בח"ל אסור מדאורייתא במנחות פ' ר'
ישמעאל (דס"ח ע"ב) וכן אביו דרבינא כדפירש"י שם וכן פסקו הרי"ף והרא"ש שלהי
פסחים והרמב"ם והטוש"ע י"ד סי' רצ"ג וכ"מ לכאורה דעת בה"ג סוף פסחים שהביא
דברי אביו דרבינא וכ"מ בתשו' הרשב"א סי' רע"ט: הב' הת"ק במשנה דקדושין (דל"ו
סע"ב) משמע דס"ל דחדש בח"ל מותר לגמרי ואפילו מדרבנן אינו אסור כדמשמע בתוס'
שם ד"ה פ' מצוה במ"ש ואין לומר לפי שאינם אלא מדרבנן כו' דלפ"ז אילו לת"ק הנה
חדש בח"ל אסור מדרבנן הל"ל ג"כ חוץ מן החדש כמו דאמר חוץ מן הערלה והפלאים
וכ"מ עוד בתוס' (דל"ז ע"א) ד"ה הרי תפילין במ"ש דהא חשיב ערלה כו' דאינו אלא
מדרבנן כו' ומשנה שלימה שנינו דהפלאים אינו אלא מד"ס והנה ר' ישמעאל בקדושין
שם ור' אלעזר בר' שמעון שם (דל"ח סע"א) ס"ל ג"כ כת"ק דקדושין שם וכן בחי'
הריטב"א בקדושין במשנה הנ"ל משמע ג"כ בדעת ת"ק כמ"ש התוספות והט"ז בי"ד
סס"י רצ"ג כ' שעל דעת הת"ק סמכו במדינתנו בשעת הדחק משום דלא אתמר הלכתא
בהדיא כר"א והביא ראי' לזה מפ"ק דנדה דבשעת הדחק סמכו על היחיד במקום רבים
ובנה"כ השיג ע"ז דהתם היינו משום דהוי מידי דרבנן ויש לתרץ דעל היחיד במקום
רבים הוא דלא סמכין אפילו בשעת הדחק רק בדרבנן.

משא"כ ה"ק הת"ק אינו יחיד בדבר פנ"ל ועוי"ל משום דאיכא עוד דיעה ג' דהוי דרבנן
ודו"ק מיהו עוד הקשו ע"ז דהא עכ"פ לכל האמוראים במנחות (דס"ח ע"ב) עכ"פ חדש
בח"ל אסור או מדאורייתא או מדרבנן וה"ל כמו איפסיקא הלכתא דלא כת"ק דקדושין
הנ"ל והמ"א סס"י תפ"ט ס"ל ג"כ דהעולם סומכין ע"ד הת"ק וס"ל דלת"ק ג"כ חדש
אסור מדרבנן ונדקא במקומות הסמוכין לא"י ולא במקומות הרחוקים מא"י.

ודומיא דתרומה בתוס' דקדושין (דל"ו סע"ב) ובספר המקנה בקדושין (דל"ו) סד"ה
בא"ד ונראה דחדש נהג בזמן הזה כתב טעם לסברת האומרים דהלכה כת"ק דהא

פְּלוּגְתָא זוּ תְּלִיא בְּעֵינֵי אַם קִרְבוּ נְסָכִים בְּמִדְבַר וְהָרִי ר' שְׁמַעוֹן בֶּן נָנָס פ"ד דְּמִנְחוֹת (דף מ"ה) ס"ל ג"כ כ"ק דְּהֵינּוּ ר' יִשְׁמַעְאֵל דְּלָא קִרְבוּ נְסָכִים בְּמִדְבַר וּדְבָרֵי אֵלֶּה צ"ע דְּהָא ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי יוֹכִיחַ דַּס"ל ג"כ דְּהֵלְכָה כִּר' שְׁמַעוֹן בֶּן נָנָס וְאַעֲפ"כ ס"ל פֶּאן בְּקִדּוּשֵׁין (דל"ח) בְּהֶדְיָא דְּחֻדְשׁ אָסוּר בַּח"ל מִן הַתּוֹרָה אֲלֵמָּא דְּלָאוּ הָא בְּהָא תְּלִיא וְאַפְשָׁר לומר דְּהָא רַש"י פ"א פֶּאן (דל"ז ע"ב) בַּד"ה בְּמָאִי קָמִיפְלָגִי מָה רָאָה ר' עֲקִיבָא כּו' מִשְׁמַע קִצַּת דְּהַסְבְּרָא נוֹטָה פְּדַעַת ר' יִשְׁמַעְאֵל רַק ר' עֲקִיבָא הוֹכִיחַ לְחֵלּוֹק עֲלֵיו מִשּׁוּם דַּס"ל קִרְבוּ נְסָכִים בְּמִדְבַר א"כ מִמִּילָא לְמָאן דַּס"ל לָא קִרְבוּ נְסָכִים בְּמִדְבַר ס"ל לְעֵינֵי חֻדְשׁ ג"כ כ"ק ור' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי ה"ט מִשּׁוּם דְּיִלְיָף מִק"ו: הֵג' אִיתָּא בְּגִמְרָא דְּמִנְחוֹת (דס"ח ע"ב) דְּרַב פֶּפְּא וְרַב הוּנָא בְּרִי דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ קְסָבְרִי חֻדְשׁ בַּח"ל דְּרַבְּנָן וְכ' בַּפְּנֵי שַׁכ"ה סָתָם מִשְׁנָה דְּמִנְחוֹת ר"פ כָּל הַצְּבוּר וְהִיחִיד כּו' דְּהָכִי מִשְׁמַע בְּגִמְרָא שְׁם דְּלִבְתַּר דְּמַסִּיק מִתְּנִיתָן דְּלָא פְּרַבֵּי יוֹסִי פְּרַבֵּי יְהוּדָה כּו' מֵאַרְיָה עוֹד וְאוֹמֵר וְקָסְבַר חֻדְשׁ בַּח"ל מִדְּאוּרִיזְיָתָא כּו' מִשְׁמַע דְּסִתְמָא דְּתַלְמוּדָא בְּעֵי לְמִימַר דְּפְלוּגְתָּא דְּסִתְמָא דְּמִתְּנִיתָן וְרַבֵּי יוֹסִי פְּרַבֵּי יְהוּדָה תְּלִיא בְּהָא מִיְלֵתָּא אִי חֻדְשׁ בַּח"ל מִדְּאוּרִיזְיָתָא אוּ מִדְּרַבְּנָן וְדָלָא פְּהַרְמְב"ם עכ"ד וְלְדְבָרֵי יְהִי עוֹד סָתָם מִשְׁנָה בֶּן וְהוּא רַפ"ב דְּפָרָה ע"ש עוֹד פְּתַב הַפְּנֵי בַק"א שְׁם שְׁאַפְשָׁר לומר דְּרַבְּנָן דְּבִי רַב אֲשִׁי לָא חֲשִׁיבֵי בְּתַרְאֵי לְגַבֵּי רַב פֶּפְּא וְרַב הוּנָא פְּרִיָּה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ כְּדַמְשָׁמַע קִצַּת בְּכַתְּוּבוֹת (דף כ"ב) וּבְסִנְהֶדְרִין וְדָלְמָא רַבְּנָן דְּבִי רַב אֲשִׁי כְּשִׁמוּאֵל ס"ל כּו' וְרַבֵּינָא נְמִי לָאו מִשְׁמִיָּה דְּנִפְשִׁיָּה קְאָמַר כּו' עכ"ד וְתַדַּע דְּהָא לְעֵינֵי חֻדְשׁ גּוֹפָא פְּסַק הַרְמְב"ם ג"כ פ"י מַהמ"א דְּלִית הִלְכְתָּא פְּנוּתִיָּהוּ בְּמָאִי דַּס"ל דְּרִיב"ז דְּהַתְּקִין שְׁיָהָא יוֹם הַגָּף פְּלוֹ אָסוּר דְּמִדְּרַבְּנָן הוּא אֵלָּא דְּמִן הַתּוֹרָה הוּא אָסוּר וְהֵינּוּ פְּמוֹ רַבֵּינָא בְּשֵׁם אָבִיו אוּ פְּמוֹ רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק וְהָכִי ס"ל בְּזָה ג"כ לְרַב פֶּפְּא וְר"ה בְּדַר"י וּמ"ש הָרִי"ף וְהָרָא"ש סַפ"ק דְּקִדּוּשֵׁין וְקִי"ל כּו' אֲלֵיעֶזֶר מִשּׁוּם דְּסָתָם לֵן תְּנָא פְּנוּתִיָּה צ"ע דְּהָא הָרָא"ש עֲצָמוֹ פְּתַב בְּכַתְּוּבוֹת פֶּרֶק נְעֵרָה סִימָן ל"א דְּבִמְקוֹם דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּאִמּוּרָאֵי לָא אֲזַלִּין בְּתַר מַחְלוּקַת וְאַח"כ סָתָם.

מִיָּהוּ מִדְּבַרֵי הָרִי"ף וְהַרְמְב"ן שְׁם שְׁהִבִּיאוּ רָאִיָּה מִהַסְתָּם מִשְׁנָה דְּהֵלְכָה כְּשִׁמוּאֵל מוֹכַח דְּלָא ס"ל כְּהָרָא"ש בְּזָה וְגַם הָרִי"ף שְׁחַלַּק עַל הָרִי"ף לָא הַזְכִּיר טַעַם זֶה וְעֵינֵי פ"ק דְּחֻלוּלִין (ד"ח ע"א) דְּפֶסֶק הָרִי"ף כְּלִישְׁנָא דְּהַש"ס מִשְׁמִיָּה דְּרַבָּא וְלָא כְּרַבֵּינָא וְהָרָא"ש שְׁם סִי כ"ד תְּמָה ע"ז.

וְצ"ל מִשּׁוּם דְּרַב אֲשִׁי עֲבַד עוֹבְדֵיָּה פְּנוּתִיָּה דְּרַבָּא וּמַעֲשֵׂה רַב וְא"כ אֲפָשָׁר לומר גַּם פֶּאן פִּינּוּ דְּרַב פֶּפְּא וְר"ה בְּדַר"י עֲבָדִי עוֹבְדָא לְהַקְל פְּדַבְרֵיהֶם מַעֲשֵׂה רַב מִשְׁא"כ רַבְּנָן דְּר"א וְרַבֵּינָא אִין שְׁיָיָד לומר דְּעֲבָדִי עוֹבְדָא דְּהָא הֵם עֲבָדִי לְהַחְמִיר וּבְמִנְיעַת דְּבַר שְׁלָא לְאַכּוּל עַד אֲוֹרְתָא אֵלָּא דַּעֲכ"פ גַּם לַר"פ וְר"ה אָסוּר מִדְּרַבְּנָן עכ"פ גַּם בַּח"ל וְא"כ אִין דֵּי בְּזָה לִיִּישֵׁב מְנַהֵג הָעוֹלָם הַמְתִּירִים לְגַמְרִי: הַד' דַּעַת הַב"ח דַּס"ל דְּאָף לַר' אֲלֵיעֶזֶר וְסָתָם מִתְּנִיתָן דְּעַרְלָה דְּחֻדְשׁ בַּח"ל אָסוּר מִן הַתּוֹרָה מ"מ הֵינּוּ בַּחֻדְשׁ שְׁל יִשְׂרָאֵל אֲבָל בַּחֻדְשׁ שְׁל אִינוּ יְהוּדִי אִין בּוֹ אֲפִילוּ אִיסוּר דְּרַבְּנָן וְכ"פ בְּתַשׁוּ' כְּנַסִּי"ח סִי מ"א וּבְתַשׁוּ' שַׁב"י סִי ס"א רַק ס"ל דְּנֹקָא בַּח"ל וְלָא בַּא"י מִשּׁוּם דְּאִין קִנְיָן כּו' וְע' בְּסַפְּר הַמְּקַנָּה בְּקִדּוּשֵׁין (דל"ח) דְּכַתְּב לִיִּישֵׁב דַּעַת הַב"ח מִהַשְׁגַּת הַט"ז וְהַש"ף עֲלֵיו ע"פ סְבָרָא זוּ דְּחֻדְשׁ בַּא"י נוֹהֵג אֲפִילוּ בְּשָׁל אִינוּ יְהוּדִי וּבַח"ל אִינוּ נוֹהֵג רַק בְּשָׁל יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּה טַעַנַת הַב"ח בְּמָה שְׁחַלַּק עַל הַתּוֹסְפוֹת דְּקִדּוּשֵׁין (דל"ו) שְׁהוֹכִיחוּ מִהִירוּשְׁלָמִי דְּחֻדְשׁ נוֹהֵג בְּשָׁל אִינוּ יְהוּדִי

מדפריד עולה דמתניתין דקתני אף החדש אמאי לא תני חלה ומשני לפי שאינה בשל אינו יהודי משמע דחדש דקתני במתניתין נהג בשל אינו יהודי עכ"ל וע"ז דחה הב"ח באומר דהירושלמי אינו מקשה רק על הת"ק והתזיק אחריו השב"י רס"י ס"א והגאון רבי יהודה מילך שם השיב עליו דהקושיא בירושלמי היא על מתניתין דערלה דתנן החדש אסור כו' אמאי לא תני שם חלה ושהיא אתיא כרבי אליעזר דקדושין ש"מ דלר"א חדש נהג בח"ל גם בשל אינו יהודי והשב"י חזר והשיב עליו דהקושיא היא דוקא על משנה דקדושין ודבריו נכונים בזה דבלא"ה אין מקום לקושיא זו כלל אמתניתין דערלה אמאי לא תני ג"כ חלה דהא לעיל מיניה במסכת חלה מיירי מזה רפ"ב פירות ח"ל שגכנסו לארץ כו' יצאו מפאן לשם ר' אליעזר מחייב ר"ע פוטר וכן בפ"ד דחלה משנה זו רבן גמליאל אומר שלש ארצות לחלה כו' גם אסוריא פליגי שם ר"ג ור' אליעזר ע"ש אבל אמתניתין דקדושין פריד שפיר אבל מ"מ אין דברי הב"ח והשב"י נכונים דבירושלמי דקדושין מוכח דלרבי אליעזר פריד דהכי איתא בירושלמי ולמה לא תנינן אף החלה והלשון מורה דקאי על ר' אליעזר שנקט בלשוננו אף החדש ע"ז אמר אמאי לא תנא ג"כ אף החלה אבל אי קאי את"ק לא הל"ל לשון אף החלה אלא הכי הל"ל ולמה לא תנא נמי חלה וכן פי' המפרש בירושלמי סוף ערלה ג"כ דארבי אליעזר פריד והיינו משום דהכי משמע הלשון מיהו זה לגירסת הירושלמי ספ"ק דקדושין דגריס פנ"ל אבל לגירסת הירושלמי סוף ערלה שעם היות שהביא שם ג"כ מתניתין דספ"ק דקדושין הנ"ל ומשמע דעלה פריד דלא כהגאון ר' יהודה מילך הנ"ל אף מ"מ הכי גריס שם ולמה לא תנינן אף החלה עמהן.

ולשון זה מורה שפיר דאת"ק ג"כ פריד אף בהמפרש שם לא נז' תיבת עמהן ואיך שיהיה עכ"פ פשט הירושלמי משמע יותר כפי' התוספות דחדש נהג בשל אינו יהודי ג"כ בין לת"ק בין לר' אליעזר: לת"ק רק בא"י ולר"א גם בח"ל: והנה הבה"ז הביא ראיה דחדש נהג בשל אינו יהודי ג"כ מדאמר רשב"י וק"ו לערלה בשנים ואם חדש אינו נהג בשל א"י אף בא"י.

הל"ל וק"ו לערלה בג' שהרי ערלה נהג מן התורה בשל אינו יהודי ג"כ בא"י וכן בח"ל הלמ"מ שנה ג"כ של יהודי לשל אינו יהודי ועד"ז הל"ל וק"ו לכלאים בד' והשב"י דחה דאין ע"ז לימוד מהתורה דערלה נהג בשל אינו יהודי והגאון רי"מ שם השיב עליו והשב"י חזר ודחה בתשובה השנייה אות ה' ובמחכ"ת נעלם משני המאה"ג הת"כ פ' קדושים פרשתא ג' הלכה ב' פי' תבואו ונטעתם פרט לשנטען א"י עד שלא באו לארץ יכול שאני מוציא את שנטעו א"י משבאו לארץ ת"ל כל עץ מפאן אפרו כו' עכ"ל הרי מביא מקרא ע"ז מהתורה דערלה נהג בשא"י והובא הת"כ הנ"ל בהר"ש פ"ק דערלה משנה ב' ואין לדחות דמירי בא"י הנוטע ליהודי דזה אינו במשמע לפי' הר"ש שאינו מחלק בהכי כמ"ש במשנה הנ"ל בפי' והנכרי שנטע דיליף מכל עץ ולא כפי' הרמב"ם במשניות שם דמירי שנטע לישראל שפכר חזר בו בחיבורו וכדמשמע ג"כ בהדיא במתניתין ספ"ג דתרומות דלא פליגי רבנן ורבי יהודה אלא אם יש בשל אינו יהודי דין פרום רבעי וגם בזה ס"ל לרבנן דיש לו אבל בערלה אפי' ר' יהודה מודה דיש לו וכ"מ בהר"ש שם בשם ברייתא ומ"ש השב"י בתשובה אות ה' שהתוס' דקדושין (דל"ו סע"ב) ד"ה פל' שהוצרכו להוכיח מש"ס בבלי וירושלמי דערלה נהג בשל אינו יהודי

עדיפא ה"ל להוכיח מקראי א"ו דליפא קרא ע"ז י"ל דהוכחתם היינו להוכיח מהגמרא דקיי"ל פן דקא אין למידין הלכה ממשינה ועוד דבאו להוכיח דגם בח"ל דהוי מהלמ"מ אסור ג"כ בפל א"י וע"ז אין הוכחה מהקרא דקאי בארץ ישראל.

משא"כ מהגמרות שהביאו מוכח בהקדא דנוהג אף בח"ל א"כ לפ"ז ראית הבה"ז נכונה מאד. וראיתי בתשובה כני"ח סי' מ"א הביא ראית הבה"ז וכו' עליו וז"ל ותמיהני פה קדוש יאמר זה דודאי לרשב"י דיליף פלאים וערלה מק"ו מחדש ודאי הנה לו לומר דכלאים וערלה אינו נוהג בפל אינו יהודי משא"כ מתניתין דערלה דלא ס"ל ערלה וכלאים מק"ו כי אם ערלה הלכה והפלאים מד"ס אפשר שם הנה ההלכה והגזירה אף בפל אינו יהודי משא"כ חדש עכ"ל ותמה רבה על תמיהתו דקא אין נפקותא בין מתניתין דערלה ובין רשב"י רק לענין לימוד ערלה וכלאים בח"ל לבד דרשב"י גליף מק"ו מחדש ומתניתין דערלה לא ס"ל מק"ו כ"א ערלה הלכה וכלאים מד"ס אבל לענין ערלה וכלאים בא"י לא נשמע שום הפרש בין רשב"י למתניתין דערלה ושאר תנאים וכיון דאיתא בת"כ ובמשנה פ"ק דערלה וספ"ג דתרומות דערלה נוהג גם בפל כנעני בא"י עכ"פ כמו בפל ישראל ודאי דגם רשב"י אינו חולק ע"ז ועוד דא"כ ה"ל להביא במשנה ספ"ג דתרומות סברת רשב"י לומר דמיקל יותר מר' יהודה ורבנן א"ו דרשב"י אינו חולק בזה כלל וכיון שכן אם איתא דחדש אינו נוהג בפל אינו יהודי אפילו בארץ ישראל ה"ל לרשב"י לומר בק"ו שלו והוא הדין לערלה בפלש א"ו מוכח דחדש נוהג ג"כ גם בפל אינו יהודי כמו ערלה: אף בסהמ"ק בקדושין (דל"ו ע"ב) בבבאורו על התוספות ד"ה פל כתב ליישב קושיות הבה"ז דאף המתירים בחדש של אינו יהודי היינו רק בח"ל אבל בא"י מודים דאסור חדש נוהג גם בפל אינו יהודי משום דאין קנין לערבי בא"י ומש"ה לא אמר רשב"י לערלה בג' ואין זה מספיק דקא התוספות במנחות (דס"ה סע"ב) הביאו בשם הירושלמי פ"ה דדמאי דרבי שמעוןס"ל יש קנין וכ"ה ג"כ בהר"ש פ"ה דדמאי משנה ט' ואע"ג דמשמע לשם דסוגית הגמרא שלנו במנחות פליגא על הירושלמי ומקי פלוגתיהו אי מירות האיניו יהודי פוטר היינו משום דס"ל להגמרא שלנו דאפילו לרבי מאיר יש קנין אבל לא שמעינן דלר' שמעון יהי' הדין דאין קנין הן אמת דלפרש"י בגיטין (דף מ"ז ע"א) משמע דמאן דס"ל מירות האיניו יהודי פוטר ס"ל דאין קנין ולפ"ז כיון דלגמרא שלנו ס"ל לר' שמעון דמירות האיניו יהודי פוטר ממילא ס"ל דאין קנין אבל כבר חלקו ע"ז התוס' שם ובמנחות וא"כ כיון דבירושלמי מבואר להדיא דס"ל לר' שמעון יש קנין ובש"ס שלנו לא מבואר להפך אין לנו לחדש מחלוקת מדעתנו וכיון דס"ל יש קנין ואפ"ה חדש נוהג בשא"י [ה"ה בח"ל] דמאי שפיר מא"י כיון דגם בארץ ישראל יש קנין כו' וא"כ ראית הבה"ז נכונה אף עכמ"ש השב"י סוף תשובתו השני' יש ליישב והוא דלרבי אלעזר דס"ל בגיטין (דמ"ז ע"א) יש קנין להפקיע מיד מעשר מ"מ אין לו קנין לחפור בורות כו' והיינו משום דלגבי מעשר יש קרא האומר יש קנין דגנה ולא דגן כו' כמ"כ ס"ל דלהפקיע אסור חדש אין קנין כמו דאין קנין לחפור כו' ולגבי הבאת העומר יש קנין דאיכא קרא קצירה ולא קציר כו' והשתא שפיר יש ליישב קושיות הבה"ז דאע"ג דר' שמעון ס"ל יש קנין מ"מ היינו לענין מעשר אבל חדש נוהג ג"כ בפל אינו יהודי בארץ ישראל משום דלענין חדש אין קנין אבל לענין ח"ל עדיין י"ל דאינו נוהג בפל אינו יהודי ובזה נדחה ג"כ הראיה שהביאו הט"ז והש"ף

מסונגיא דר"ה (די"ג) די"ל אה"נ דנדאי נוהג בא"י גם בפשל אינו יהודי משום דאין קנין לערבי כו' וכמ"ש זה השב"י סוף תשובתו השנייה ואעפ"כ קשה מאחר דסוף סוף הוכרחנו לומר דבארץ ישראל אין שום חילוק ונהפ"ש בין חדש של ישראל לחדש של אינו יהודי א"כ מנלן לבדות מלבינו לומר דבח"ל אינו נוהג בפשל אינו יהודי מאחר שאין שום קרא על זה דע"כ הפתוב אינו מחלק פלל בחדש בין של יהודי ובין חדש של אינו יהודי דהא הקרא בארץ ישראל קאי ובארץ ישראל על פרחנו אין שום חילוק כנ"ל וא"כ פנין דליפא רמז בקרא ע"ז לחלק א"כ פנין דשמיעא לן דחדש נוהג בח"ל מן התורה מנלן לבדות בפשל אינו יהודי מותר מאחר דהתורה לא תלתה איסור זה בקציר יהודי כו' רק גבי עומר כתי' קצירך כו' משא"כ גבי חדש דכתיב סתם ולחם כו' לא תאכלו בכל מושבתותיכם אין שום חילוק וכמו דלא מחלקינן בערלה כו' וכ"כ הפנ"י בק"א בד"ה אמנם פעת מקרוב ובד"ה נחזור לענינינו דלשטת הסוכרים דחדש בח"ל מדאורייתא פשיטא להו מילתא דאין לחלק בין של יהודי לשל אינו יהודי היכא דליפא קרא למעוטי עכ"ל ועוד ראיה דאי איתא דחדש אינו נוהג בח"ל בפשל אינו יהודי א"כ לרשב"י דגליף ערלה וכלאים מק"ו מחדש עכצ"ל דיו לבא מן הדין כו' וא"כ ערלה וכלאים אינו נוהגים בח"ל בפשל אינו יהודי ומלבד שנה הפך כמה גמרות הרי מלשון רשב"י עצמו משמע דהק"ו לא בא להקל על דברי ההלכה שהרי אמר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בח"ל והדין הוא שיינהגו מק"ו כו' משמע דכמו מההלכה ידענו שנוהגות בין בארץ בין בח"ל כפ' יש ללמוד מק"ו והרי מההלכה ידענו דערלה וכלאים נוהגים גם בח"ל גם בפשל אינו יהודי א"כ עכצ"ל דגם מהק"ו יש ללמוד פן ואם איתא דחדש אינו נוהג בח"ל בפשל אינו יהודי הרי אי אפשר ללמוד מהק"ו לערלה וכלאים שיינהגו בח"ל בפשל אינו יהודי וא"כ איך אומר ויהדין הוא שיינהגו דמשמע שמהק"ו לבד יש ללמוד ג"כ פל מה שיידענו מההלכה א"ו עכצ"ל דס"ל לרשב"י בפשיטות דחדש נוהג בח"ל גם בפשל אינו יהודי כמו בפשל יהודי ומש"ה שפיר יש ללמוד ערלה וכלאים מק"ו מחדש גם לענין של אינו יהודי בח"ל: השטה הה' הוא שטת הפנ"י דלהאומרים דחדש בח"ל מדרבנן נ"ל פשוט דאינו נוהג בפשל אינו יהודי דהא לדידהו של אינו יהודי אף בא"י שרי מקרא דקצירכם ולא קציר אינו יהודי ע"פ מה שפכתתי לעיל בשטת המקילין דנדאי הבאת עומר ואיסור אכילת חדש הא בהא תליין וכדמשמע פשטא דלישנא דתלמודא דר"פ פל קרבנות הצבור.

וא"כ ממילא דבח"ל אפילו מדרבנן שרי. פל כמה דלא אשכחן שגזרו חכמים ואפילו בארץ ישראל לא אשכחן כ"ש בח"ל עכ"ל והנה הרמב"ם והתוס' ע"כ ס"ל הפך זה דאפילו למ"ד חדש בח"ל דרבנן אין להתיר בפשל אינו יהודי ג"כ דהא הרמב"ם פ"ו מהלכות תמידין ומוספין ס"ל דהבאת העומר ואיסור אכילת חדש לאו הא בהא תליין דס"ל דהעומר אינו בא מח"ל אף דחדש בח"ל מדאורייתא וא"כ לפ"ז ממילא י"ל דגם להאומרים חדש בח"ל דרבנן מ"מ בארץ ישראל אסור מדאורייתא אף בפשל אינו יהודי אף דגבי הבאת העומר ממעטינן קציר אינו יהודי הא הבאת עומר ואיסור אכילת חדש לאו הא בהא תליין וכיון שכן מנלן לחלק בח"ל ג"כ בין חדש של יהודי לשל אינו יהודי ועוד דהכי משמע פשטא דגמרא דמנחות (דס"ח ע"ב) רב פפא ורב הונא ברי' דרב יהושע אכלי חדש באורמא דשייתסר נגהי שבסר קסברי חדש בח"ל דרבנן ולספיקא לא חיישינן

דמלשון זה משמע בהקדא שלא טעמו ולא אכלו חדש כלל קודם אורתא דשיתסר כו' ואילו לדברי הפנ"י היו יכולים לאכול חדש גם מקודם שהרי היו בח"ל בבבל והיו יכולים לאכול חדש של אינו יהודי כיון דקסברי חדש בח"ל דרבנן א"ו משמע דגם למ"ד חדש בח"ל דרבנן אין הפרש בין של יהודי ובין של אינו יהודי וגם התוספות במנחות שם שפתבו אהא דאמר וקסברי חדש בח"ל דרבנן דפליגי תנאי בספ"ק דקדושין א"כ ע"כ ס"ל דגם ת"ק דר' אליעזר ס"ל דחדש בח"ל אסור מדרבנן וכ"כ המ"א סס"י תפ"ט: ונהרי מהירושלמי דקדושין מוכח דבין לת"ק בין לר"א אין שום חילוק בין חדש של יהודי בין חדש של אינו יהודי וא"כ לת"ק גם בח"ל דחדש אסור מדרבנן האיסור שנה בין של יהודי לשל אינו יהודי: והנלע"ד לצדד היתר ע"פ דעת האומרים חדש בח"ל דרבנן והוא שלפ"ז י"ל דעכ"פ לא חמיר מערלה בח"ל דהוי הלמ"מ אלא דכה נאמרה ההלכה דספיקא שריא וכ' הר"ן ספ"ק דקדושין דכל ספיקא שריא ואפילו קרוב לנדאי ואפילו לספיקי להדדי נמי שריא עכ"ל וא"כ לפ"ז גם בחדש יש לומר כן דכל שיש לו ספק שפא אינו חדש יש להתיר אף אם קרוב לנדאי שהוא חדש ואין לומר דרק גבי ערלה מקילין כן כיון דנאמרה ההלכה דספיקא שריא היינו אפילו כל ספק משא"כ גבי חדש אף שהוא דרבנן לא מקילין רק בספק שקול דהא פלאים שהם מדברי סופרים מקילים בספיקן יותר מספק ערלה א"כ גם בחדש עכ"פ אין להחמיר יותר מספק ערלה אף התוס' בקדושין (דל"ו סע"ב) שהקשו גבי ערלה בח"ל דהנה לנו לילה אחר הרוב משמע דלא ס"ל כהר"ן דאילו להר"ן כיון דאפילו ספק קרוב לנדאי שריא א"כ ה"ה אפילו מיעוט נגד רוב שריא ועיין מזה בסהמ"ק בקדושין (דל"ו) על דברי התוספות שם: והנה שמעתי מדודי זקני הרב מוהרי"ל ז"ל ששמע מאחיו אאזמו"ר ז"ל שיש לו צד ליישב מנהג העולם המקילים בחדש ע"פ ה"ה דנהוג עלמא כר' יאשיה בכלאים כו' ולא שמע ממנו יותר ולכאורה י"ל ביאור דבריו ע"ד מ"ש בספר שו"ת תשואת חן סס"י כ"ו וז"ל דמשם מבואר היכא שיש מנהג יש להם על מה שיסמכו עוקר ההלכה אף דקיי"ל הלכה כסתם משנה א"כ ה"ה בחדש כו' עכ"ל יעו"ש אמנם אפשר יש להעמיק עוד דבריו יותר פי הנה במשנה דספ"ק דקדושין שמשם מקור האיסור דחדש בח"ל מבואר עכ"פ דכלאים אסור ג"כ אלא דת"ק ס"ל ערלה וכלאים לבד ור' אליעזר מוסיף אף חדש.

ועיין פנ"י שם שכ' דעיקר הפי' דאסרי פלאים היינו מדאורייתא וגם להתוס' שם דס"ל דפי' איסור פלאים שבמשנה הוא מדרבנן וכמתניתן דספ"ק דערלה מ"מ עכ"פ עכשיו דנהוג עלמא כר' יאשיה המתיר לגמרי פלאי הכרם עד שיזרע חטה וישעורה וחרצון כו' היינו דלא פמתניתין וכיון דעכשיו נהוג עלמא דלא פמשנה זו לענין פלאים והוא ג"כ דלא פמתניתין דספ"ק דערלה דאוסר פרום הנטוע ירק א"כ ה"ה לענין חדש אם נהוג עלמא כת"ק דר' אליעזר עכ"פ אין למחות בהם דהא בלאה"נ לא נהוג עלמא כלל פמתניתין זו וכמתניתין דערלה לענין פלאים: ומ"מ כ"ז ליישב מנהג העולם ונדקא בחדש של אינו יהודי ובח"ל דהנשוו ה"ב"ח והפנ"י להקל בזה ע"כ בזה הוא שיש לצדד אלא דלפמ"ש נת' שמ"מ אין לצדד אפילו בכה"ג אלא כשיש עוד ספק שפא הוא ישן ואף דהוא ספק קרוב לנדאי שהוא חדש מ"מ צד גדול הוא להקל כמו ספק ערלה בח"ל להר"ן וסיעתו ומסתמא בכל חדש של אינו יהודי יש ספק בזה ומ"מ ונדאי שכל ירא שמים יחמיר

לעצמו כדעת הרי"ף והרמב"ם והטוש"ע דחדש בח"ל אסור מדאורייתא דלפ"ז העיקר שאין שום חילוק בין חדש של אינו יהודי לשל יהודי וגם לפ"ז פשיט ספק בזה לא דמי כלל לספק ערלה כי אם בשאר ספיקא דאורייתא פדאיתא במנחות (דס"ח ע"ב) במימרא דרבנא וכדפירש"י שם הלכה חייש לספיקא ואע"ג דספק דקביעי דירחא אינו ספק אמיתי לדין וכ"ש בשאר ספק ממש ועיין בכתובות פ"ב (דכ"ד ע"א) בתוספות ד"ה שלי חדש דלקאורה מוכח משם דכולהו ס"ל דחדש אסור מדאורייתא.

דאל"כ אין תימא כ"כ אם הקילו בו כמו בדמאי אע"ג דבדמאי רוב ע"ה מעשרין הוה גם בחדש איפא ספק שמה הוא ישן ואם חדש בח"ל דרבנן הוי ספק דרבנן עכ"פ וה"ל כמו רבא בדאורייתא וכ"ש לפמ"ש התוס' דקדושין (דל"ז ע"א) דרוב השעורים נזרעו קודם י"ו בניסן כו' א"ו משמע דס"ל דחדש הוי דאורייתא מיהו י"ל דתנא דמתניתין דדמאי בארץ ישראל קאי דשם לכ"ע הוי חדש דאורייתא: וקדין שחר הנעשה מחדש שזנכר בפנ"י בק"א דקדושין: פתבתי מזה קצת על המשנה רפ"ג דפסחים גבי שחר המדי ועוד פתבתי מזה בתשו' בדין י"י"ש שלא נמכר קודה"פ במכירה הגונה פדבעי: סימן ריט עיין תשו' הרא"ש פלל ב' סי' א' ודבר תימה הוא למה לא לנהוג בשל פנענים דמאן דאמר יש קננין כו' דריש לי מקרא כו' עכ"ל ותימה לתמיהתו הא התם אי לא קרא ה"א דאין קננין ועוד דלפמ"ש התוס' בקדושין ספ"ק (דל"ח ע"א) בד"ה וה"ה לערלה בשתיים וא"ת טבל ותרומה ומעשר גילף מק"ו כו' וי"ל דאיפא למיפרך מה לחדש כו' וא"כ לענין לנהוג בשל א"י גילף ק"ו מטבל ותרומה ומעשר ועוד שבתוס' (שם ע"ב) ד"ה והפלאים מד"ס הקשו גילף ק"ו מחדש וא"כ לענין לנהוג בש"ג גילף חדש מפלאים בק"ו דמן התורה אינו נוהג וליפא למימר דמה להנהיג שכן ישנו בשאלה ואינן נוהגות בחו"ל דהא בכור וראשית הגז ומתנות אליפא דרבנן דרבי אילעי יוכיחו וגם הא פשיטא אין לומר דמשמענות דמושבתיכם משמע אפי' של פנענים דא"כ למה לו להביא מפרחק לחמו ממעשר ומערלה ומסבא מגופא דקרא הנה לי לאתווי וכן התוס' הביאו ראי' מירושלמי וה"ט משום דאמרינן בפ"ג דפסחים (דל"ח ע"ב) דחלות תודה ורקיקי נזיר נאכלין בנזב וגבעון וקרינן בהו בכל מושבותיכם משום דנאכלין בכל ערי ישראל וכ"ה שם בירושלמי בהדיא נאדרבא מושבותיכם מיעוטא כמו עריסותיכם ולא של פנענים וכ"מ קצת ברפ"ב דפסחים (דכ"ג ע"א) קצירכם דכל ישראל וע' בפירש"י פי"א דחולין (דקי"ו ע"א) ד"ה ארצה דארצכם נמי מיעוטא הוא אלא דלא הנה מיעוטא כ"כ כמו ארצה ולא הנה ממעטי ח"ל מינה ומשמע דש"ג שפיר ממעטי מארצכם ומש"ה מוקמי ארצה לשל ח"ל וכ"מ רפ"ט דמנחות אליפא דר"י בר"י דעומר ושתי הלחם באין מח"ל דקרינן בה מושבותיכם נאפ"ה אמרינן בפ"ק דר"ה (ד"ג ע"א) קצירך ולא קציר פנעני ומשמע דליפא מאן דפליג עלה מפלל דמושבתיכם לא הנה מרבין של פנעני אלא של ח"ל (ואע"ג דפ"ג דפסחים דלעיל אמרי' דחלות תודה ורק"נ נאכלין בנו"ג ולא בח"ל ונהינן משום דאין קרבנות פשרים בח"ל דכתוב ובאתם שמה ובהאתם שמה) ומ"ש ובחדש פתיב מושבותיכם פבר נת' דאדרבה מושבותיכם מיעוטא הוא ומ"ש ונהלא ערלה כו' לק"מ דש"ה דכתיב כל עץ וכדמסיק ומ"ש וכן פלאים אמת פן הוכיחו התוס' מירושלמי אבל י"ל דהיינו מדרבנן ודוקא בערלה וכלאי הפרים דאסירי בהנאה דומי' דהא דאסרו בח"ל כה"כ דאסירי בהנאה בארץ כו' פדאיתא בגמרא ומ"ש שר"י כ"כ ונהביא ראיה

מירושלמי הנה בתוס' הביאו ראי' מדתני במתני' חדש מקלל דלאו דומי' דחלה וקשה דהא לת"ק דלא תני חדש ודאי אינו נוהג בפשל א"י.

וכ"מ להדיא בירושלמי בפ"ב דחלה ממה שפגרי פנענים מוכרים להם וכו' ות"ק דמתני' ר"י הוא וכדאמר אב"י וכ"מ בהדיא בגמ' דילן בפ"ו דמנחות (דס"ח ע"ב) דר"פ ור"ה ברי' דר"י סברי חדש בח"ל דרבנן והיינו כת"ק דמתני' וכמ"ש התוס' שם וא"כ תקשי להו אמאי לא תני להו במתני' לת"ק דאסור מד"ס עכ"פ כמו פלאים וערלה למ"ד ה"מ א"ו דס"ל דאינו נוהג בפשל א"י כמו חלה ור"א ל"פ עלי' אלא במן התורה וא"ל דהא בהא תליא דהא פבר נת' דליתא גם א"א לפרש כמ"ש הב"ז ותיו"ט דא"כ מנ"ל לר"א דת"ק לא ס"ל הכי דלמא בחדש גם ת"ק מודה אלא דלא תני לה משום דאינו נוהג בשא"י דהא לפי האמת מוכרח ע"כ לומר הכי אליבא דר"פ ור"ה ברי' דר"י דרבנן נמי מודו בחדש דאסור מדרבנן עכ"פ וק"ל תני להו משום דאינו נוהג אע"כ צ"ל דהתוספות הוכיחו דר"א ס"ל עכ"פ דנוהג בפשל א"י מדתני' להו במתני' ובתרת' פליגי וא"כ מאן זימר דהלכה כר"א דהא פינון דלאו הא בהא תליא הא קיי"ל פל המיקל בארץ כו' מיהו בהא י"ל דהתוס' לטעמיה בפ"כ דשבת (דקל"ט ע"א) אבל הרא"ש לטעמיה בה' ערלה דס"ל דאמרין פל המיקל כו' אפי' בכה"ג: סימן רכ שאלה מנידון מה שזרעים א"י שדות של ישראל למחצה וכן זרעים ישראל שדות של א"י למחצה איך להתנהג שלא יהא בתבואה דין חדש של ישראל ונתפשט המנהג שחולקי העמרים אחר הקצירה ואח"ז מחליפין עם א"י ואנכי לא ידעתי היתר הזה ומתחלה נדון בחלק של גוי שהגיע לו בעת החלוקה הנה הרב ברטנורה (מס' דמאי פ"ו) כפי' שאפ"ל בדרבנן בתלוש אין ברירה א"כ אף אם חדש דרבנן בחו"ל פהנה רבנותא דס"ל פן לא מהני החליפין ואם נאמר לחלוק בקמה ובזה פסק הרב הנ"ל דיש ברירה לא פסק פן אלא בדמאי.

אבל במידי שהוא דאורייתא אפי' בקמה אמרי' דא"ב וכמ"ש הרמב"ם בהל' תרומות פ"א אלא שבה מחולק הרמב"ם עם הברטנורה דס"ל דברבנן אפי' בתלוש י"ב וצ"ע על הרמב"ם מירושלמי (מסכת דמאי פ"ו) דא' ר' יוחנן שם בהדי' דא"ב בתלוש אף בסורי' דמעשרות מדרבנן והנה הרי"ף ורמב"ם וסמ"ג וסמ"ק וכלבו והרא"ש וטור ורוקח פולם ס"ל דחדש בחו"ל דאורייתא כמ"ש בס"י ה"פ בשמם ובד"ת אף חלקו בקמתה אמרי' א"ב וליישב המנהג הזה נראה שהוא ספיקא דדינא מחמת פלוגתא דרבנותא ופלוגתא דאמוראי (מנחות ד' ס"ח) אם חדש דאורייתא או דרבנן וא"כ חלקו של א"י יש להתיר מחמת ס"ס שמא יש ברירה אף בדאורייתא דהא תנאי טובא ס"ל דאף בדאורייתא י"ב וכ"פ רש"י וכ"מ בתוס' פ' פל הגט (דף כ"ד) ומכ"ש בנ"ד שקנו ע"מ לחלוק ואמרי' בירושלמי דמאי א' ר' הושעיה הדין דת"י שקנו ע"מ שלא לחלוק אבל אם קנו ע"מ לחלוק אפי' ר' מודה לרשב"ג שזה החלקהמגיע לו משעה ראשונה ואף שאין לסמוך ע"ז לבד להתי' פי נראה מרמב"ם ומשו"ע שסתמו דבריהם ולא חלקו בזה משמע דלא ס"ל פנותי' כ"א כר"י שם דפליג עליו אבל מידי ספיקא לא יצא ואף את"ל דבדאורייתא א"ב שמא חדש בחו"ל דרבנן ולא מה"ת כמ"ש המ"א באו"ח סי' תפ"ט וכתב בשם פמה גאונ' פן דחדש בחו"ל דרבנן ואף שבדשל"מ א"א ס"ס להקל אף פבר כ' בתשו' הרא"ש פלל ב' דדוקא היכא דאמחזק איסורא אבל ס"ס דלמא אין פאן איסור פלל מהני אבל ז"א דהא י"ל הס"ס לחומרא שמא חדש דאורייתא ואת"ל דרבנן שמא הלכה פהברטנורה דאף

בְּדַרְבָּנָן בְּתַלוּשׁ א"ב וְעוֹד אִיךָ אֶפְשָׁר לְהַתִּיר לְזַרְעוֹ לְכַתְּחֵלָה עַל הַהֵיטֵר לְהַחֲלִיף עִם הָא"י וְלַעֲשׂוֹת ס"ס בְּיָדַיִם וְהוּי כְּמַבְטֵל אִיסוּר לְכַתְּחֵלָה גַּם א"ל דְּכִינּוֹן שֶׁהַקְּרָע שֶׁל א"י אֶפְשָׁר שָׂאִין בָּהּ דִּין חֲדָשׁ ש"י וְכִמוֹ הַחוֹכֵר שְׂדֵה מַא"י הַיִּשְׂרָאֵל פְּטוּר מִתְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת וּמָה שֶׁמְחַלִּיפִין הוּא לְרִוּוּחַ דְּמִלְתָּא ז"א דְּלַעֲנִן תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת חוֹבוֹת גּוֹף הַקְּרָע הוּא אֲבָל חֲדָשׁ בְּכ"מ שֶׁגְּדֵלָה תְּבוּאָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּרִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אִיסוּר לְאַכּוֹל עַד זְמַן הַעֲנֻמָּר: וּמַעֲתָה נִדוֹן עַל חֲלָקוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִגִּיעַ לוֹ בְּעַת הַחֲלֻקָּה הַנִּהָ זֶה פְּשוּט שֶׁזֶה חֲמוּר טְפֵי דַמְמ"נ אִם א"ב הָרִי בְּכָל קָלַח מְעוֹרָב כּו' וְאִם י"ב ה"ה חֲדָשׁ ש"י לְגַמְרֵי: וְא"כ אִיךָ מְחַלִּיף עִם הָא"י הָרִי אִיסוּר לְמַפְנֵי אִיסוּר לַא"י (וְע' בַּמַּס' גִּיטִין פ' הַשּׁוֹלַח דְּרָף מ"ז) גַּבֵּי יִשְׂרָאֵל וְא"י שֶׁקֵּנוּ שְׂדֵה בְּשׁוֹתְפוֹת טָבֵל וְחֻלִּין מְעוֹרָבִין כּו' וּבְרִשׁוֹת יִתּוּס' שֶׁם דִּישׁ לְצַדֵּד לְהַחֲלִיף לַא"י אֲבָל ד' הַרְמַב"ם הוּא פְּרִשׁוֹת ש"י ש"כ' בְּהִדְיָא שֶׁמְעוֹרָבֵי זב"ז וּבְכָל קָלַח וְקָלַח יֵשׁ חֲלָק שְׁנֵיהֶם וְכ"ה בִּירוּשָׁלַיִם) וְנִרְאֶה שֶׁהַמְּחַנּוֹר לַעֲשׂוֹת הוּא בְּעֵנִין זֶה שֶׁאֲחַר שֶׁיִּזְרַע קוֹדֵם שֶׁתְּבִיא שְׁלִישׁ יִמְכְּרֵנוּ לְגוּי בְּכֶסֶף וּבִשְׁטֵר וְאַחַר שֶׁתִּגְמֹו וְתִגְדֵּל הַתְּבוּאָה יִקְנֶה מִמֶּנּוּ וּבְזֶה בְּנֻדָּאֵי אִין שׁוּם מִיחֻוֹשׁ דְּקוֹדֵם שֶׁתְּבִיא שְׁלִישׁ אִין אִיסוּר חֲדָשׁ כְּדָאִיתָא בַר"ה (דְּרָף י"ג ע"א) וְכִינּוֹן שֶׁמְכַר לַא"י קוֹדֵם שֶׁהִבִּיאָה שְׁלִישׁ הָרִי כָּל גִּידוּלָה הִיָּה בְּרִשׁוֹת הָא"י וּמִןתַּר בְּפִשְׁיטוֹת לְאוֹתָן הָאוֹכְלֵי חֲדָשׁ שֶׁא"י אִיךָ זֶה לְכַתְּחֵלָה אֲבָל בְּדִיעֵבַד שֶׁלֹּא מְכַר אִין אָנוּ אַחֲרָאִין לְסַתְּרָהּ הַמְּנַהֵג שֶׁנִּהְיָ לְחֻלְיָה הוּאִיל שֶׁיִּצְאָה הַדְּבָר מִגְּדוּלֵי הַמּוֹרֵי וְצ"ל שֶׁתְּפָסוּ הָעֵינֵקֵר כְּהֵנָּה דַס"ל דְּחֲדָשׁ בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן דַּא"כ לֹא מְצָאנוּ יְדִינוּ וְרַגְלֵינוּ שֶׁאָנוּ רֹאִים שֶׁכְּמַעֲט כָּל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָם נִזְהָרִים מְחֲדָשׁ שֶׁל א"י וְכַמ"ש הַט"ז וְדַלָּא כַהֲב"ח דְּחֲדָשׁ דְּאוֹרֵייתָא וְאַפ"ה טָרַח לְמַצּוֹא הֵיטֵר עַל שֶׁל א"י וְכִבְּרָה חֲלָקוֹ עָלָיו כָּל הַבָּאִים אַחֲרָיו אֲלֵא שֶׁהָעֵינֵקֵר שֶׁאָנוּ סוּמְכִים עַל הַפּוֹסְקִים דְּחֲדָשׁ דְּרַבְּנָן בַּחוּ"ל וְכַמ"ש הַט"ז וּמָה שֶׁהִקְשָׁה בַּקּוּה"כ עַל הַט"ז שֶׁמַּעֲתִי מַהֵה"מ דִּיאֲנֻוּיִן שֶׁשְׁמַע מֵאַחֵיו אַדְמוּ"ר שֶׁיִּישֵׁב הַט"ז וְהִבִּיא כְּפָה רְאִיוֹת לוֹ רַק שֶׁבְּמַדִּינַת נְוָאֵלִין אִין שְׁעַת הַדְּחָק כ"א עַל שֶׁכָּר שְׁעוֹרִים אֲבָל בְּמַדִּינוֹת אֵילוֹ שְׁעַת הַדְּחָק גַּם עַל חֲטִין וּלְפ"ז הַתִּיר רַבֵּינוּ הַגְּדוֹל הַנִּז"ל אִפִּי חֲדָשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמִקּוֹם מְצוּהָ מְצוּהָ שְׁמוּרָה אֲבָל שֶׁלֹּא בְּמִקּוֹם מְצוּהָ לֹא רָצָה לְהַתִּיר אִפִּי בְּשֶׁכָּר שְׁעוֹרִים אִיךָ שֶׁדַּעַת הַמ"מ לְהַתִּיר שֶׁכָּר וְאִיךָ בִּישׁ לֹא הַתִּיר לְעַרְב שְׁעוֹרִים כ"ז שֶׁמַּעֲתִי מִהֵרֵב הַנִּז"ל וּמֵאַחַר שֶׁתְּפָסוּ דְּחֲדָשׁ בַּחוּ"ל דְּרַבְּנָן אָמְרֵי יֵשׁ בְּרִירָה כְּרַמְב"ם וּבְרִטְנוֹרָה אִיךָ בְּאִם אֶפְשָׁר יוֹתֵר טוֹב לְהַחֲלִיף בְּקָמָה לְצִאת דַּעַת הַבְּרִטְנוֹרָה אֲבָל בְּדִיעֵבַד כְּדָאִי הַרְמַב"ם לְסַמּוֹן עָלָיו רַק שֶׁיִּקְנֶה הַיִּשְׂרָאֵל חֲלָקוֹ תַחֲלָה בְּמַשִּׁיכָה אוֹ בְּהִגָּבָה אוֹ שֶׁיִּקְנֶה רִשׁוֹת חֲצִירוֹ וְאַח"כּ יַחֲלִיף עִמּוֹ וְעַל מָה שֶׁפָּקְדוֹ לְעֵיל הָאִיךָ נוֹתֵן לַא"י דְּבַר אִיסוּר י"ל כִּינּוֹן שֶׁחֲדָשׁ דְּרַבְּנָן וְיֵשׁ כָּאֵן כְּפָה סְפִיקוֹת שֶׁמָּא יֵאָכְלֵנוּ הָא"י בְּעַצְמוֹ אוֹ יִמְכְּרֵנוּ לְנִכְרֵי אוֹ יִתֵּן לְאוֹצָר עַד אַחַר הַפְּסָח עַל זְרִיעָה אוֹ יִמְכְּרֵנוּ שְׂאֵז תְּבוּאָה יוֹתֵר בְּיִקְרָה וְכֵן נִרְאֶה ע"פ מָה שֶׁשְׁמַעֲתִי מִהֵרֵב מִהֵרֵי"ל הַנִּז"ל: תְּשׁוּבָה אֲתוֹ הַסְּלִיחָה עַל אִיחּוּר תְּשׁוּ' מַחֲמַת הַטְּרָדָא בְּשִׁגְמָה כִּי רְצִיתִי לְכַתּוֹב בְּזֶה בְּאוֹרְךָ לְכֵן לֹא נִגְמַר הָעֵנִין וְלִמְעַשְׂהָ נִלְע"ד שֶׁאִין לְסַתְּרָהּ הַמְּנַהֵג בְּדִיעֵבַד כְּשֶׁא"א בַּע"א וּלְכַתְּחֵלָה טוֹב לְמַפְנֵי כַמ"ש מַעַל וְשׁוֹרֵשׁ הַטַּעַם בְּקִצְרָה הוּא דְּנִרְאֶה שֶׁהַדְּרָף הֵיטֵר קְרוּבָה אֶל הָאֲמַת בְּטַעַם הַמְּנַהֵג לְהַקֵּל בְּחֲדָשׁ שֶׁל א"י הוּא מְשׁוּם דְּסַמְכִי עַל הָאוֹסְרִים דְּחֲדָשׁ בַּחוּ"ל דְּרַבְּנָן דְּלִדְיָהוּ י"ל שְׁבַש"נ יֵשׁ הֵיטֵר לְגַמְרֵי וְכַמ"ש הַפְּנ"י בְּקוּ"א דְּקִידוּשֵׁין אֲבָל לֹא מְכַר כַּמ"ש הַב"ח הוּא רַחוּק מִשְׁמוּעַ וְא"כ כִּינּוֹן שֶׁסְּמָכוּ עַל הָאוֹמְרִים דְּחֲדָשׁ דְּרַבְּנָן יֵשׁ לְסַמּוֹן עַל בְּרִירָה וּלְכַתְּחֵלָה

(ר"ל בדיעבד שלא מכרו רק דהוי לכתחלה לנודם הקצירה) יש להחליף בקמה ובדיעבד שקצרו יש לסמוך אהרמב"ם דגם בתלוש יש ברירה בדרבנן ור"י המחמיר בירושלמי י"ל דלשטתיה אגיל בביצה (נף ל"ח) דס"ל אף בדרבנן א"ב מש"ה מחמיר טובא וגם בחשש דהוי פמכירה לא"י יש לצדד בדיעבד כנלע"ד שאין אנו אתראין לסתור המנהג רק עכ"פ צריף שינפה הא"י בשלו כד"ת וכן הישראל ואח"כ יחליפו זול"ז יקבל החו"ש ידידו מ"מ: הלכות פלאי אילן סימן רכא בדין ישראל שיש לו גינה והשפירה לגראדניק א"י שיתקנה והפירות ג' שנים יהיו שלו והרפיב אילן תפוח יערי באילן תפוחי גינה היינו שלקח עיקרים ושרשים מתפוחי יער נטע בהגינה והרפיב בהם שרביטין טובים מתפוחי הגינה ואמרו אנשים שזהו פלאים אם יש לחוש לזה או לא היינו אם רשאי לקיימם: במשנה פ"ק דכלאים משנה ד"י ובאילן האגסים והקרוסטמולין הפרישים והעונרדין אינם פלאים זה בזה התפוח והחנרד הפרסקין והשקדים השיזפין והרימין אע"פ שדומין זל"ז פלאים זב"ז והנה הרע"ו פ"א חנרד תפוח יערי ועפ"ז כ' הלבוש ב"ד ס"א רצ"ה דתפוח הגינה עם תפוח יערי הם פלאים זה בזה וכ"פ הלבושי שרד בלקוטי דינים שבסוף ספרו סע"ף ק"ו ואין פירוש זה נראה פלל דא"כ הל"ל התפוח ותפוח יערי הם פלאים זב"ז כמו שאומר דלעת וננית עם המצרית כו' ועולשין ועולשי שדה ועוד הל"ל כמ"כ באגסים עם אגסים יערים דהם פלאים זב"ז ומדאגסים אף עם קרוסטמולין אינן פלאים זב"ז משמע כ"ש אגסים עם אגסים יערים ובאגודה כ' הקרוסטמולין מין אגסים וא"כ מדוע תפוח עם תפוח יערי ה"ל פלאים זב"ז דהא אגסים יערים הוא במדרגה א' עם תפוחים יערים וגרועים מהם עיין ט"ז בא"ח ס"א ר"ג סק"א שממנו ג"כ מקור חומרת הלבושי שרד ועוד כי מ"ש מחזרת וחזרת גליו עולשין ועולשי שדה.

דאין פלאים זב"ז וכן התרמוס והפלסולוס פ"א באגודה שהפלסולוס הוא תרמוס מדברי ואינן פלאים זב"ז כמ"כ תפוח יערי וא"ת הלא מצינו אשר דלעת עם דלעת וננית הם פלאים זב"ז אף שהפלל שם אחד י"ל דכיון דברוב המינים אינם פן כמ"ש הר"ש רפ"ק דכלאים בשם הירושלמי שני מיני חטין שני מיני שעורים אינם פלאים זב"ז וכן חזרת וחזרת גליו כו' אע"פ שזו יש לה שם לווי רק בדלעת וננית לבד אמרו שהוא פלאים א"כ גבי תפוח ותפוח יערי מסבא יש לנו לומר דדומה לשני מיני חטין שהרי אפילו החטין והזנין שהם גרועים יותר אינם פלאים זב"ז מכ"ש תפוח ותפוח יערי ועיין בפרק שני דפאה משנה ה' שני מיני חטין פ"א הרע"ו כגון שחמתית ולבנה ובש"ע ח"מ רס"י רל"ג שהם חטים אדומות ולבנות ודלעת וננית שאני שהיא גדולה באילן כדפ"ל הרע"ו ספ"ק דשביעית מ"ז גבי הנטיעות והדלועים מצטרפין לתוף בית סאה בדלעת וננית דוקא קא איירי לפי שהיא גדולה באילן ולא בשאר דלועין עכ"ל והוא מדברי הרמב"ם בפירושו שם ועיין ג"כ במשנה ספ"ג דכלאים בפ"א הרע"ו ודלעת השנויה במתניתין היא דלעת וננית בלבד כו': ב ע"כ נראה כדפ"ל הר"ש שכ' כעין תפוח יערי ומשליכין פרוי לחזירים וכן פ"א הרא"ש בהלכות פלאים ס"א ב' וז"ל חנרד גלנ"ש מין תפוח וגדל בייער ומאכילין אותו לחזירים וגלנ"ש פ"א בשו"ת משפנות יעקב ח"ד ס"א ס"ו דהוא הנק' זאלודעש שנקרא (חאזערשי ניש) וא"כ לפ"ז חנרד יש לפרשו ג"כ על שהוא מאכל חזירים פן משמע מדברי הר"ש והרא"ש ואמת הערוף ערוף חזיר פ"א חזיר מין תפוח כמו התרגום חזיר עכ"ל וישם בערוף שלפני זה כ' רמון גם תמר ותפוח ביזאל ס"א א' י"ב

תרגום רמונין אף דקלין וחוורין בב"ר פ' ניגש תפוחי זקב במשפיות פספ"א ת"א חזוירין דדהב בגו דסקרין דכספ"ע כ"ל מזה משמע דחזרר הוא מין תפוח אף לפי גי'רסתינו חזרד אינו מוכרח שפן ועוד י"ל שנק' חזרד ע"ש שני דברים שהוא פועל פועל וגם מאכל חזירים והנה רש"י פי' בפ' תרומה (כ"ה ל"א) כפתור פועל והרלב"ג שם כ' כפתור קנה פועל צורת ביצה ששני ראשיה חדין וזהו פועל הזאלודעש הנ"ל שהיא עגולה פועל ביצה ושני ראשיה חדין ולא כמו התפוח שהוא עגול ואין בו חד כלל הן תפוח גינה הן תפוח יערי ואפ"ל כי רוב תפוחים שפסוק אינו מתורגמים כלל חזוירין כ"א תפוחין בשה"ש ע"פ כפתוח בעצי היער וריח אפה כפתוחים תחת התפוח כו' רק ביזאל סי' א' תרגום חזוירין כנ"ל (כ"א) [וכן] תפוחי זקב מתורגם חזוירין לפי שאינן תפוחים ממש רק פועל תפוחין ולכן גם כפתור מתורגם חזוירין ובגמרא פ"ק הקומץ רבה דכ"ח ע"ב) כפתורים מה הם דומים פועל תפוח הפרתים פרש"י שם מקום והינו כמ"ש רש"י בצפניה סי' ב' ה' גוי פרתים שהיא מדינה בארץ פלשתים והרמב"ם פ"ג מה' בית הבחירה הלכה ט' והכפתורים פועל תפוחים פרותיים שהן ארוכין מעט כביצה ששני ראשיה חדין עכ"ל וז"ל והכפתור הוא דמות פדור שאינו עגולה מפל וכל רק שיש בה אורח מעט קרוב לצורת ביצת העוף עכ"ל א"כ חזויר הוא פועל זה אבל תפוח יערי עגול הוא מפל וכל כמו התפוחי גינה לכן נראה ממשוטו של משנה דתפוח עם תפוח יערי אינו פלאים כלל ומה גם לפי פשוטו של מקרא כפתוח בעצי היער משמע תפוח הגדל ביער נק' תפוח ג"כ סתם כמו תפוחי גינה אמת ראיתי בספר חמד משה בא"ח סי' ר"ג סק"ג השיג על הט"ז שם דמפרש כפתוח בעצי היער שהתפוח הוא ג"כ גדל על עץ היער והוא כ' דמפרש"י בשה"ש אינו נ' פן אלא שהוא עץ תפוח הנטוע בעצי היער אכן ראיתי במקראות גדולות בשה"ש שם בשם ר"מ ערמאה משמע כדפ"י הט"ז וכ"מ מסמיכות פשוטנה בין החוחים כפתוח בעצי היער ובילקוט בשה"ש ע"פ כפתוח בעצי היער אפילו ריקנין שבה מלאים מצות פרמון א"כ משמע ג"כ דקאי ג"כ על תפוח יערי וכזה א"ש מ"ש בגמרא פ"ט דשבת (דפ"ח סע"א) למה נמשלו ישראל לתפוח כו' שהקשו ע"ז דהא כפתוח קאי על הקב"ה כמ"ש פן דודי ולפי הילקוט אינו פן אלא דבאמת קאי על הישראל ופי' הפסוק פן הוא כפתוח שהם ישראל בין עצי היער שהם העכומ"ז פן דודי היינו הקב"ה בין הבנים שהם המלאכים הנק' בני אלהים כו' וא"כ כפתוח קאי על ישראל וא"ש דהוא תפוח יערי וכמ"ש באתי לגני כו' אכלתי יערי כו' דאי קאי על הקב"ה קשה אף המשילו לתפוח יערי וכמו שהקשה המקובל הערוגת הבושם על שה"ש אבל לפמ"ש דקאי על ישראל אתי שפיר ללמדנו שאפילו ריקנין שבה הם כפתוח כו'.

עכ"פ מזה למדנו שתפוח יערי נק' ג"כ תפוח בסתם וכ"מ קצת עוד ברבות סוף אסת"ר ע"פ ויאמר לה המלך תפוח אמר כו' משמע כל תפוחים בין דגינה בין דיער נק' תפוחים וכ"מ מהש"ס פ"ג דעירובין (דכ"ט ע"א) מערבין בתפוחים וכו' הב"י סי' שפ"ז בשם המרדכי דבתפוחים של יער קאמר וכן הריטב"א שם פי' קרוב לזה דהינו מין תפוחים גרועים אף דהתוספות שם (דכ"ז ע"ב) סד"ה מאן דמתני מפרשים דהינו תפוחי גינה מ"מ נ' מהמרדכי והריטב"א דתפוחים יערים נקראו תפוחים סתם.

ומהתוספות אין סתירה דמערבין ג"כ בתפוחים יערים וכמ"ש בש"ע סי' שפ"ז וכיון דתפוחים יערים נקראו תפוחים סתם משמע ודאי שאינן פלאים עם תפוחי גינה: ג נראיתי

בשנ"ת משפנות יעקב סי' ס"ו שפסק פן וחלק על הלבושי שרד שהחמיר בזה בחידושי דינים בסוף ספרו סי' ק"ו ומ"ש דה"ל כמו הרפכת אילן מאכל באילן סרק ז"א דמבואר במשנה פ"ו דכלאים משנה ה' דאילן סרק זהו שאינו עושה פירות וכמ"ש בש"ע י"ד סי' רצ"ו סכ"ז דהיינו ארו וברוש ודוגמת הדס שבש"ל בב"י בא"ח סי' ר"ג משא"כ תפוח יערי נק' עושה פירות וגם ראיתו מהט"ז סי' ר"ג הרי ביאר הא"ר סי' ר"ג סק"ג דרק תפוחים ואגוסים יערים גרועים מברכין שהנ"ב ואפשר תפוחים יערים טובים מברך בפה"ע ונהנה בירושלמי פ"ק דכלאים אמתינתן הנ"ל בתחום אריח היו מרפיבין תפוח ע"ג חזרד עד שבא תלמיד אחד ואסר להם וקצצום אפ"ל אף שאסר להם אינו לוקה ע"ז כינון שדומין זל"ז ע' רמב"ם פ"א מה' כלאים דין ה' גבי ה"ז לוקה ופ"ב דין ב' הרי אלו אסורין מיהו אינו מוכרח ועוד ראיה ממתניתין פ"ק דכלאים מ"ו הזאב והפלב כו' ובירושלמי הא פלב עם פלב פופרי אינו כלאים ודלא פרבי מאיר כו' ואע"פ שהפופרי מין פלב קטן פועל שועל כו' ובהרמב"ם פ"ט מה' כלאים דין ה' מין שיש בו מדברי וישובי פגון שור הבר עם השור והרמב"ם עם הסוס מותר להרפיבין זע"ז מפני שהם מין אחד והוא מהמשנה ספ"ח דכלאים ומהירושלמי שם הביאה הר"ש שור עם שור הבר אינו כלאים ובהגמ"י צ"י ע"ז פ"ד כלאי זרעים לעיל משנה רפ"ח דכלאים עכ"ל א"כ מבואר כמ"כ בהרפכת האילן דאילן שיש בו יערי גיניי כמו תפוח הגינה עם תפוח היערי אינו כלאים ולא דמי לאנוז עם אנוז הבר דאסור משום כלאים בספ"ה דב"ק דאדרבה משם ראיה להקל דהקשה ע"ז אלימא משום דהאי ארוף קועי' כו' ומסיק משום שנה ביציו מבחויז וזה ביציו מבפנים ע"כ מוכח שהם ב' מינין משא"כ תפוח גיניי עם יערי דאדרבה הפל שנה רק שהוא גרוע ממנו בטעם משום זה ודאי אינו כלאים כו': דראיתי בהמשנה פ"ו דכלאים מ"ד מוכח דסדן של שקמה חשוב עץ סרק ולא אילן מאכל.

שהרי פי' הרע"ו גבי תחת קורה זו אסור והשאר מותר שאני רואה פל קורה וקורה פאילן בפני עצמו וכ' בתוי"ט שכ"ה בתוספתא והביאה הר"ש וכ' התוי"ט ואני תמיה פינון שאילן מאכל הוא כו' ואולי שפינון שהוא מין תאנה מדברית לא חשיב פאילן מאכל.

והרי הרע"ו פי' שהיא אילן תאנה הגדל בייערים. והוא מדברי הרמב"ם וראיתי שפן פי' הראב"ע ונהר"ד ק בעמוס סי' ז' י"ד ובמלכים א' סי' יו"ד וכ"כ המצ"ד בתלים סי' ע"ח מ"ז ע"פ ושקמותם לחנמל.

וכ"כ במכלול ערך שקם וא"כ לפ"ז גם אילן דתפוחי יער חשוב אילן סרק ויהנה חשש כלאים עם אילן תפוח גיניי משום הרפכת אילן סרק באילן מאכל פדברי הלבושי שרד אף נ"ל דלא אמרו דאילן סרק אסור משום כלאים באילן מאכל אלא כשהוא אילן סרק לגמרי שהוא מין אחר ממנו וכ"ש אילן סרק דתאנים יערי עם תפוחי גינה אבל אילן דתפוחי יערים עם אילן תפוחי גינה פינון שהוא ממין אחד הפל תפוחים לא שייך שיוחשב כלאים אף אם נק' אילן סרק דהיינו שאינו עושה פירות חשובים מ"מ פינון שמין פירות שלו הוא תפוחים אף שהן גרועים ולא נק' פרי מ"מ אינו כלאים פלל עם תפוחי גינה שהרי לר' מאיר פל האילנות נק' אילני סרק חויז מן הזית והתאנה וא"כ לדבריו גם תפוחי גינה נק' אילן סרק א"כ בשביל זה שנק' אילן סרק לא אבד המין שלו עם אילן תפוחים ועוד דלא גרע מהחטים עם הזונין דאינו כלאים פינון שיש להם שייכות למין

חטים ועינין תוי"ט שם דהרמב"ם מחשיב שקמה אילן מאכל וענ"ל דרש"י לא ס"ל דשקמה הואתאנים יערים אלא הוא עץ סרק לגמרי שעושין אותו לקורות וכ"מ בישע' ס' ט' ט' ותחת שקמים ארזים ומנא אמינא לה מדברי רש"י פסחים פ"ד (דנ"ג ע"א) שכ' שקמה אינו עושה פרי וכ"מ בפ"ט דב"מ במשנה גבי שנה ראשונה יש לו בקורות שקמה ויותר מזה משמע במשנה ובגמרא פ"ב דתמיד גבי אכל באלו רגילין במורביות של תאנה כו' ומפרשים בגמ' שם דהיינו תאנים שאינם עושי' פירות וע' בהמפרש ובתוי"ט שם ואעפ"כ מבואר בגמרא שם דלאו היינו שקמה שהרי ביארו פן בגמרא בהדיא יעו"ש א"כ מוכח דשקמה אינו אילן תאנה יערי: ועוד משמע בגמרא פלשגדל התאנה קורות זהו לאחר שגרמו שלא יעשה פרי יעו"ש שאז דוקא עושה קורות לבנין א"כ במשנה פ"ו דכלאים מ"ד שאמרו גבי שקמה וכו' קורות הרבה אף את"ל דהוא אילן תאנה יערי כפי' הרמב"ם י"ל זהו אחר שגרמו שלא יעשה פרי אז הוא שעושה קורות הרבה.

ע"כ י"ל דמש"ה נחשב אילן סרק פיון שאינו מוציא עוד פירות אבל סתם אילן תאנה יערי י"ל שלא נחשב אילן סרק א"כ יש כמה טעמים לומר דאילן תפוח יערי אינו נחשב פלאים עם אילן תפוח גינני ולא כשאר אילן סרק דהוי אסור משום פלאים באילן מאכל וזה א' משום דאף אם הוא אילן סרק אינו פלאים עם מינו ממש ב' משום לפירש"י י"ל שקמה אינו עושה פרי כלל או התאנים יערים גרועי' ביותר עד שאינן פרי כלל ג' י"ל מה שאילן שקמה חשוב אילן סרק זהו אחר שגרמו שלא יוציא פרי כ"א יעשה קורות וכן משמע במשנה פ"ק דשביעית מ"ג אהד אילן סרק ואהד אילן מאכל ובתוי"ט שם ד"ה אילן סרק בירושלמי פריה פיון דאין פרי הרי נראה כמתקן שדהו לצורה שביעית ומשני דעד זמן זה מעבה הקורות עכ"ל מזה משמע דאילן סרק היינו שאינו עושה פירות כלל: הלכות פדיון בכור סימן רכב הנה ה"ט"ז סי' ש"ה סע"י ס"ק [י"א] מסיק דאם מת האב לא יפדה עד שיגדיל וכן איתא במהרי"ל עכ"ל והנה ז"ל מהרי"ל בדיני פדיון הבן אמר מהרי"ל בכור שאין אביו קיים אין צריך פדיון עד שיגדיל ואז יפדה את עצמו מכהן אהד ואין האשה חייבת לפדות את בנה וכן ראיתי באיגרא מעשה שנהרג האב במלחמות בני חושים קודם פדיון בנו הבכור וצוה מה"ר נתן ע"ה ליטול טס פסוף ולכתוב עליו בן פהן ולתלות בצנאר היגד לכשיתגדל ידע דעדיין הוא קרוי בן פהן עד שיפדה את עצמו עכ"ל והנה מדברי מהרי"ל אינו מוכרח רק דאין צריך פדיון אבל אם רוצים לפדותו ע"י זיכוי י"ל דרשאים.

רק ממעשה דאיגרא משמע קצת דלא יפדה עד שיגדיל כמ"ש ה"ט"ז שהרי היה עשיר כמ"ש ליטול טס של פסוף כו' וקצת ראיה מהמשנה פ"ח דבכורות (דמ"ח סע"ב) האבות פטורין והבן חייב לפדות א"ע וכ"ה בש"ע סי' ש"ה סע"י כ"ט וס"ל ולא גזפר כלל שיהי' הב"ד פודין אותו למצוה גם משמע שם בכל משניות פ"ק יש בכור דדין חמשה סלעים לפהן דין ממון יש לו ובספק הממע"ה ולא פדין ספק חלה דספק איסורא לחומרא במשנה פ"ג דחלה (מ"ו) כמש"ש ואם ספק חייב משא"כ גבי חמש סלעים מבואר במשנה פ"ק יש בכור משנה ג' זכר ונקבה אין פאה לפהן פלום וכן אפילו בשני זכרים כשמת האב שניהם פטורין לר' מאיר שם אע"ג דנדאי יש פאה בכור וכן סוף משנה ד' שם ואע"ג

דחלה ונחמשה סלעים שניהם מתנות פהונה החילוק פשוט עפמ"ש בגמרא בחולין פ"ק ה"ז (דף קל"ד סע"א) דמקשה ממתניתין דחלה הנ"ל דתנו ואם ספק חייב.

על מתניתין פ"ק ה"ז שם גבי מתנות פהונה ה"ז והלחיים והקיבה דתנו ספק פטור שהממע"ה ומשני ספק איסורא לחומרא ספק ממונא לקולא ופירש"י חלה ספק איסורא שיש ביה עון מיתה הלכה לא סמכינן אחזקה אבל מתנות אין בהם דין קדושה אלא דין ממון הלכה הממע"ה עכ"ל וא"כ ה"כא גבי חמש סלעים דאמרינן הממע"ה.

ע"כ רק דין ממון יש לו ולא דין איסורא על הבן שאסור לו לעמוד בלי פדיון ואין לומר דרק גבי חלה דהוא עון מיתה החמירו בספיקו ולא בשאר איסורא דזהו נפ"מ רק לענין פשיש חזקה דפירש"י פ"ק ה"ז שיש בו עון מיתה לא סמכינן אחזקה אבל בדליכא חזקה נדאי כל ספק איסורא לחומרא וגם בספק איסורא י"א דלא מוקמינן אפילו אחזקה כמ"ש הפר"ח והת"ש בי"ד סי' כ"ט וא"כ גבי פדיון הבן דמקילין בספק אף בדליכא חזקה לקולא כמו בזכר ונקבה כנ"ל ואדרבה אפילו בשני זכרים לר"מ דדומה לספק דשני שביילין עכ"ל דרק דין ממון יש לו וכן מבואר בהדיא בגמרא בחולין שם (דקל"ד) גבי ראשית הגז ומתנות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור ספיקו לפטור ופירש"י כל הנה פולהו לא רמיא איסורא עליהו אלא ממונא הלכה ספיקו לקולא ועיין בש"ך בי"ד ס"ס קע"ז גבי איסור רבית שי"א דאזלינן לחומרא משום דהוי ספק דאורייתא וי"א דדינו כספק ממונא והש"ך דעתו לדמות זה לדין ספק דמתנות פהונה ה"ז והלחיים והקיבה ולספק פדיון פטר חמור ואין דבריו מוכרחים שי"ל שיש לדמותו לממונא דאית ביה איסורא בחולין (קל"ד סע"א) כמו ספק פטר חמור יעו"ש וע' בגמרא ס"פ שבועות העדות בענין איסורא דאית ביה ממונא ולא דמי לאיסורא לבד יעו"ש א"כ כמ"כ לא דמי לממונא בלבד משא"כ מתנות פהונה ופדיון הבן הם ממונא לבד ולא איסורא: ע"כ לא דמי זה לזה כלל וכינן שעכ"פ פדיון הבן הוי ממונא לכן א"ש דין האבות פטורין והבן חייב ולא נזכר בפוסקים שישתתפו האבות למצוה לפדותו כי י"ל פ"ק דאין בזה איסורא רק חייב ממון לבד והם פטורים אין לחייבם אף לשם מצוה לפדותו א"כ לפ"ז א"ש דעת מהרי"ל והר"ן שאין לפדות הבן עד שיגדיל כו': קיצור בפהרי"ל משמע דא"צ כלל לפדותו עד שיגדיל ויפדה א"ע ויש קצת זכר לדבר מהמשנה פ"ח דבכורות משנה ג' ואפ"ל הטעם משום דפדיון הבן יש לו דין ממון ולא דין ממון שיש בו איסור כמו חלה ואפילו לא כמו ספק רבית שי"ל דהנה ג"כ ממונא דאית ביה איסורא ולכן מקילין טובא בספק ממון פדיון הבן לפטור אף דומיא דספק דשני שביילין משום דהמע"ה משא"כ גבי שני שביילין דה"ל ספק איסורא.

ולכן י"ל שאין מצוה לפדותו עד שיגדיל: ב והנה בעל צדה לדרך פסק דב"ד יכולים לפדותו והביא ראיה מהגמרא בגדרים פ"ק אין בין הפודר (דל"ו ע"ב) דגרסינן שם איבעיא להו התורם משלו על של חבירו צריף דעתו או לא מי אמרינן פ"ק דזכות הוא לו (פירש"י שפירוש שתורם עליו משלו ולא צריף ליתן לו כלום וכ"כ בפירוש הרא"ש שם דזכות הוא לו שהוא פוטר כ"ריו בתבואתו) לא צריף דעת (פירש"י דזכין לאדם שלא בפניו וכן פ"ה הר"ן ומסיים ומסתמא ה' כשלוחיה).

והרא"ש פתב דאנו סהדי דניחא ליה וה"ל כשלווחו) או דלמא מצנה דיליה הוא (דבעל הפרי הוא) וניחא ליה למעבדיה (שיקיים הוא את המצנה וצריף שיודיעו רש"י ונ"ל הרא"ש שם ויותר הוא חפץ בחסרון ממונו ממה שיעשה אחר מצוותו הלכך חוב הוא ולא הוי שלוחו) ולא איפשיטא האיבעיא ובפסחים (דף ד' ע"ב) אמרו דניחא ליה לאינש דנעביד מצנה בממוניה.

ולכן המשפיר בית לחבירו בי"ד בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק אינו מקח טעות וכמ"ש בש"ע א"ח סי' תל"ז ס"ג אפ"ל דנהי דניחא ליה ואינו מקח טעות מ"מ אם חבירו פוטר זכות הוא ולדעת הה"מ פ"ב מה' חמץ סוף דין י"ח דצריף לשלם לו א"ש טפי והנה הרמב"ם רפ"ד מה' תרומות פסק דא"צ דעת בעלים ונ"ל אבל התורם משלו על של אחרים ה"ז תרומה ותקן פירותיהם עכ"ל וכו' הכ"מ שהטעם משום דבית הכי אמרינו בגמרא שם התורם משלו על של חבירו טובת הנאה של מיואסיקנא דאמר רבי אבהו אמר ר' יונתן התורם משלו על שאינו שלו טובת הנאה שלו ומשמע דממילא נפשטה גם בעיא ראשונה עכ"ל והמל"מ שם כ' על הכ"מ ודבריו תמוהין דבעיא שנייה אין לה שייכות קלל עם הבעיא ראשונה דבין אם צריף דעת בעלים בין אם א"צ שנייה בעיא השנייה ואם צריף דעתו של בעל הפרי מייירי הבעיא השנייה בתורם משלו על של חבירו מדעת חבירו וע"ז אמרו דמ"מ טובת הנאה שלו ולכאורה ביבמות ר"פ האשה רבה (דפ"ח ע"א) משמע דלא נפשטה האיבעיא ראשונה דהא איתא שם בהדיא מאי קסבר אי קסבר תורם משלו על של חבירו אין צריף דעת בעלים משום דבידו לתקנו ואי קסבר צריף דעת בעלים ואמר אנא ידענא ביה דמתקן היא גופה מנלן עכ"ל ונלע"ד טעמו דהרמב"ם משום דבירושלמי בנדריים שם מבואר להדיא דתורם משלו על של חבירו א"צ דעת חבירו ונ"ל הירושלמי המתקן פירותיו של חבירו שלא מדעתו (משלו שלא מדעתו של בעל הפירות) טובת הנאה של מעשרותיו של מי ר' אבהו אומר של מתקן ר' זעירא אמר של בעל הפירות הרי עכ"פ בנה שוין ר' אבהו ורבי זעירא דיכול לתרום משלו על של חבירו שלא מדעתו של חבירו וע"כ ס"ל דזכות הוא לו גם בש"ס בבלי הביא דין זה דטובת הנאה של התורם בשם ר' אבהו א"כ גילה לנו הירושלמי דרבי אבהו מייירי בתורם שלא מדעתו וא"כ נפשטה הבעיא ראשונה ג"כ בגמרא שלנו מדברי ר' אבהו פדברי הכ"מ ולא כהמל"מ.

גם אפשר דאף להמל"מ שלפי ש"ס דילן לא נפשט הבעיא מ"מ פיון להירושלמי ס"ל בפשיטות דא"צ דעתו סמכינן דהעיקר פהסברא שא"צ דעת בעלים ועיין בני"י פרק פיצד הרגל גמ' התרגולין מועדין להלף פדרכם שכ' הרמ"ה דסמכינן על מה דפשיטא ליה לרבה אף דרבא שהוא בתרא מספקא ליה והריטב"א כ' פיון דרבא בתרא הוא חיישינן לספיקו דרבא א"כ כמ"כ י"ל בענין פשיטות הירושלמי וספיקו דבבלי מיהו בש"ס דילן משמע ג"כ קצת דבעיא השנייה קאי בתורם שלא מדעתו של בעל הפרי.

מדאמרינו לדחות הפשיטות מהמשנה לא משל בעל הפרי על של בעל הפרי ולדעתו דבעל הפרי משמע דכשמייירי משלו על של בעל הפרי מייירי לדעתו של התורם ולא מדעתו של בעל הפרי: קיצור הספר צ"ד הביא ראיה מהש"ס דנדריים (דל"ו) בענין תורם משלו על של חבירו שפסק הרמב"ם פמו הסברא שא"צ דעת בעלים משום דזכות

הוא לו אף שלא נפשטה הבעיניא וכ"מ ביבמות (דפ"ח) או י"ל משום בירושלמי ס"ל בפשיטות כן.

והכ"מ כ' דגם בש"ס דילן נפשטה והשיג עליו המל"מ ומ"מ משמע כן קצת בש"ס: ג אף קצת קשה דבירושלמי שם ר' זעירא פליג על ר' אבהו בענין טובת הנאה של מי דס"ל שהוא של בעל הפירות והביא ראיה מהא דרשב"ל דאמר הפריש קרבן מצורע של חבירו המתכפר הוא שעושה תמורה.

וה"נ בעל הפירות יש לו הטובת הנאה ולא המתקן משמע דר' אבהו לא ס"ל כן ובגמרא דידן לא פליג כלל ר' אבהו ע"ז וס"ל דמתכפר עושה תמורה והתורם משלו על שאינו שלו טובת הנאה שלו וכ"ה ביומא (דף נו"ן) ופ"ק דנזבחים (דף ו') ובתמורה (דף יו"ד) וכ"פ הרמב"ם פ"א מה' תמורה ה"ד והיינו דהתורם אין לו רק טובת הנאה אבל שם גבי תמורה דהוא על עצם הבהמה והיא נדאי של המתכפר.

א"כ אין הירושלמי בשטה אחת עם ש"ס שלנו ומ"מ אין זה שובר למה שפכתנו דסמך בהג"ל על הירושלמי והמל"מ פ"ד מה' תרומות כ' ונ"ל והנראה אצלי דרבינו סמך על ההיא דאמרין פ"ק דבכורות (עלה י"א) אומר רב הונא הפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי והביא דין זה בפרק י"ב מה' בכורים דין י"ג וא"כ יש ללמוד מפאן דכי היכא דאמרין הכא דפודה משלו בלא דעת בעל החמור דפדיונו פדוי ה"נ גבי תרומה הפודה משלו על של חבירו בלא דעת בעל הפרי תרומתו תרומה עכ"ל אף התוספות שם פתבו ונ"ל לא דמי לתורם משלו על של חבירו דאיבעינא לן פרק אין בין המנדר (דל"ו) אם צריך דעת דהתם פתוב גם אתם לרבות שלוחתם ובעינן מה אתם לדעתיתם אף שלוחתם לדעתיתם אבל הכא לא פתיב בעלים עכ"ל ואגב י"ל דענין פדיונו פדוי לבעלים זהו דומיא דמתכפר עושה תמורה.

(וע"כ י"ל דמה"ט גבי פט"ח א"צ דעת פינן דכולו של פהן משא"כ הכא גבי תרומה וא"כ בבכור אדם י"ל דל"ד לפט"ח דמ"מ אין כולו לפהן כמו פט"ח וצ"ע) והמל"מ הביא שהריטב"א פ"ק דקדושין (דכ"ג) ונ"ל ודכונתה אנשחן בההוא פירקא דאיבעינא לן התורם משלו על של חבירו צריך דעת או אין צריך כו' ולא איפשיטא התם ומצינו פ"נצא בזה דפשיטא ליה לרב הונא דאמר רב הונא הפודה פטר חמורו של חבירו פדיונו פדוי ולא פשטוה מיניה משום דמימרא הוא עכ"ל.

וכן הוא בחידושי הרשב"א שם ולפע"ד אינו מובן דהא גבי התורם משלו על של חבירו הסבירא דא"צ דעת הוא משום דזכין לאדם שלא בפניו והיינו התם דנתפנין לזכות לו שהוא מרויח לו ממון שפטר פריו מתרומה בתבואה שלו משא"כ הכא גבי הפודה פטר חמור של חבירו הרי לא נתפנין לזכות לחבירו כלל שהרי סברו לומר דהפטר חמור יתנה של הפודה א"כ אדעתא דנפשיה קא עביד ולא להרויח לחבירו ממון ואף דמסקינן שהפטר חמור שייך לבעלים היינו מפני שאין ביכולתו להפסידו שהרי יש לבעלים מה דביני וביני ופירש"י והאי פודה הניח מעותיו על קרן הצבי ור"ל שלא נשלם פוננתו שיהיה הפטר חמור שלו א"כ עכ"פ מוכח דשם לא נתפנין לזכות לבעל הפטר חמור וא"כ תמוה דברי הרשב"א והריטב"א דאפילו נאמר גבי התורם משלו שא"צ דעת מדוע כאן א"צ דעת הא התם הטעם משום דזכין לאדם שלא בפניו וכאן לא נתפנין לזכותו כלל

וצ"ל דכוננתם משום דבאמת הרי הפטר חמור שיניף להבעלים א"כ פשיה פודה הרי זה זכות לבעל הפטר חמור כמו גבי תרומה אבל קשה דהא ע"כ הפודה לא נתפנין לזה פלל אע"כ צ"ל דהתם טעמא אחריןא הוא ואינו שיניף פלל בדין התורם משלו על של חבירו דאף אם שם צריף דעת ואין זה זכות מ"מ הכא פדיונו פדוי והוא כמ"ש התוספות בפסק מרובה (דס"ח סע"ב) דמקשו אהא דמשמע שם דר' יוחנן ס"ל דכמו שאין אדם יכול להקדיש דבר שאינו ברשותו פה אינו יכול לחלל פירות רבעי שאינן ברשותו וע"ז הקשו ונ"ל ומיהו קשה דבפ"ק דבכורות משמע דהפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי ואפילו שלא מדעתו מדבעי ליה פדיונו פדוי לפודה או דלמא פדיונו פדוי לבעלים ואי מדעת בעלים דומה הנה דפדיונו פדוי לבעלים וי"ל דפטר חמור לא דמי לחרם רבעי דכיון דאסור בהנאה הוי כמו הקדש לענין זה שייכול כל אדם לפדותו ולא ממש הוי כהקדש דבהקדש פשיטא לו דפדיונו פדוי לפודה ובפטר חמור מסקינן דפדיונו פדוי לבעלים עכ"ל הרי טעמא אחריןא דהפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי משום דחשבינן ליה לענין זה כהקדש שמאחר שהוקדש יצא מרשות בעלים וכמו שהבעלים יכולים לפדותו כמ"כ אחר וא"כ איף אפשר לפשוט מזה האיבעיא דנדרים (דל"ו) גבי התורם משלו על של חבירו דהתם על כרחיך הפירות הם של בעל הפרי ולא יצאו מרשותו פלל וכלל כ"א שחייב ליתן מהו תרומה ולכן אתי שפיר דלא פשיטה בנדרים מהא דרב הונא דבכורות (דף י"א) משום דאין זה ענין לזה פלל: קיצור.

בש"ס דילן מבואר דאע"ג דאמר ר' אבהו טובת הנאה היא של התורם עכ"ז מתפטר עושה תמורה ובירושלמי משמע דלר' אבהו כמו שטובת הנאה של התורם פה התמורה עושה המפריש המל"מ כ' דהרמב"ם גבי תורם משלו שפסק שא"צ דעת סמך על דין דאמר רב הונא פ"ק דבכורות הפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי וכ"נ דעת הרשב"א ונהריטב"א פ"ק דקדושין (דכ"ג ע"ב) ובשטה זו הלכו ג"כ התוספות בבכורות שם ואעפ"כ מחלקים בין שני הדינים דלא נפשט זה מזה אף קשה על שטה זו דגבי תורם משלו הטעם משום זכייה וגבי הפודה פטר חמור משמע דכוננת הפודה הנה שהפטר חמור הנה שלול ולא נתפנין לזכות חבירו פלל אלא שם הטעם כמ"ש התוספות במרובה (דס"ח ע"ב) דחשבינן ליה כהקדש שיצא מרשותו: אף זה קשה על התוספות דמרובה שכתבו דכיון דאסור בהנאה הרי הוא כהקדש דהרי בגמרא בבכורות שם מבואר דגם לרבי שמעון דס"ל דאמר מותר בהנאה וממונא דבעלים הוא אפ"ה פדיונו פדוי אלא דהפטר חמור שיניף לבעלים.

וא"כ לכאורה לא דמי להקדש פלל וצ"ל דכיון דמ"מ קודם הפדיון שיניף לגמרי לכהן ושנינו לא רצה לפדותו (וגם לא ליתנו לפהן טור סי' שכ"א ותוי"ט ספ"ק דבכורות וע' בהרמב"ם פי"ב מה' בכורים ה"ד) עורפו בקופיץ מאחוריו וקוברו ע"כ נחשב לענין פדיון כהקדש שפל אדם יכול לפדותו רק שהפטר חמור שיניף לבעלים דהא אפילו לרבי יהודה דאסור בהנאה עכ"ז לא דמי להקדש דגבי הקדש פדיונו פדוי לפודה ובפטר חמור פדיונו לבעלים והיינו משום דמ"מ ממונו הוא פנין שייכול לפדותו בשה שאינו שנה אלא מעה והפטר חמור שנה הרבה ולכן חשבינן ליה שלול גם כן לענין תשלומי כפל שהגנב משלם תשלומי כפל לבעלים כמ"ש בגמרא בבכורות שם וא"כ הרי אע"ג דשלול הוא ולא דמי להקדש אעפ"כ לענין זה דומה להקדש שייכול כל אדם לפדותו א"כ כמ"כ גם

לר' שמעון י"ל פן ואפ"ש שרבי שמעון הטעם משום דזכנו לאדם שלא בפניו דכינו דמוטר בהנאה וממונא דבעלים הוא ופשיטא דפדיונו לבעלים.

א"כ הפודה לא נתפגין רק לזכות הבעלים אבל לריה"ו דקיי"ל פנותיה דאסור בהנאה י"ל כמ"ש התוספות דמרבנה לכו פתבו דכינו דאסור בהנאה כו' וא"כ אתי שפיר דלא סתרי התוספות דמרבנה עם התוספות דפ"ק דבכורות דס"ל דהוא מטעם זכיה דהתוספות דמרבנה מירי אליבא דהלכתא דקיי"ל כריה"ו דאסור בהנאה והתוספות דבכורות מירי לר' שמעון דס"ל דמוטר בהנאה ולכן ס"ל דל"ד לפדיון הקדש נרק הוא משום זכיה ומ"מ גם לפ"ז י"ל דאין לפשוט מזה האיבעיא דנדרים דהכא שאני שהפטר חמור קודם הפדייה אינו שלו וא"כ הזכות גדול יותר משא"כ בתרומה שצריך ליתן רק חלק א' מתמשים אין זה ענין כ"כ לגבי המצוה כו' א"כ לר"ש י"ל כמ"כ בפדיון הבן ויש לדחות: ולריה"ו נדאי ל"ד פלל פנ"ל ע"כ לכאורה נכון יותר דעת מהרי"ל וט"ז מ"מ זה נכון לא כט"ז משום שמא המצוה ניקח לי יותר ליפא חשש כפסק הרמב"ם ביהא דנדרים ואין חילוק בין קטן לגדול ונהפוך הוא: קיצור אף יש להקשות על התוס' דהניחא לר' יהודה דס"ל דפטר חמור אסור בהנאה לכו ה"ל פהקדש אבל לר' שמעון דמוטר בהנאה מה יש לומר ויש לתרץ דמ"מ קודם הפדיון הוא שייך פולו לפהו לכו לענין פדייה ה"ל פהקדש דהא גם לריה"ו לא דמי להקדש ונחשב ממונו לענין תשלומי פכל ואעפ"כ לענין פדייה ה"ל פהקדש או אפ"ל דלר' שמעון הטעם משום זכנו דלר"ש י"ל דנתפגין לזכות דהא מוטר בהנאה וא"כ מוכן דמונו הוא וא"כ י"ל התוספות דבכורות קאי לר' שמעון ומ"מ גם לפ"ז י"ל אין ללמוד מפאן זכיה דגבי תרומה: הנהגה התוספות במרבנה שם הקשו וז"ל ומיהו דבר תימא דהיכי מדמה הקדש פלל לחלוף דלמה לא יוכל לחלל נטע רבעי ומעשר שני של חבירו שלא מדעתו פינו דזכות הוא לו דזכין לאדם שלא בפניו דהא דמיקבעי לן באין בין הפודר (דל"ו ע"ב) התורם משלו על של חבירו צריך דעת בעלים או לא היינו טעמא פדקאמר התם דדלמא ניקח ליה למיעבד מצוה במונויה אבל הקא וכי אין טוב להם למלקטים שיחללו אותם הבעלים ממה שיאכלו בלא חילול עכ"ל ובספ"ב דקדושין (דנ"ו סע"א) פתבו בשם ה"ר מאיר לתרץ וז"ל אבל בההיא דצנועים ליפא למימר הכי שהרי הגזלנים עצמם אינו יכולים לתקן פלוס מה שבידם שהרי אינה שלקהם והוי גזל ולא נתיאשו וכינו דאינהו לא מצוי עבדי שלוחיהו נמי לא מצו עבדי עכ"ל וזהו ע"ד מ"ש בגזיר פ"ב (די"ב ע"א) פי משוי שליח במלתא דקיימא קמיה במלתא דלא קיימא קמיה לא משוי שליח וכמו שפירשו התוספות שם דלא מצוי אינש משוי שליח אלא במלתיה דמצוי עביד נפשיה בשעה שעושה שליח דהא נסיבא לא מצוי לשוניה שליח לקדש לו אף בשתתגרש.

וע"ש שהקשו בעצמם על זה ובסה"ת ה' חלה בהסימנים סי' פ"ג פתב י"ל דהכי קאמר לא דעתא דאינש לשוניה שליח לקדש אשת איש אחר גירושיה ואפילו גירשה לא מצוי משוי שליח שאני התם דאין בידו לגרש אשת חבירו עכ"ל ובתשו' א' פתבתי שי"ל שהם שני תירוצים ולתירוץ הראשון היינו כמ"ש מהרי"ט בתשו' חלק ח"מ ס"י כ"ג דהיינו דמסתמא לא אסיק אדעתיה ולא משוי שליח אבל אי פריש פריש עכ"ל וכ"מ קצת בפירש"י בגזיר שם ומ"ש פ"ק דקדושין (דכ"ג ע"ב) דאי ס"ד שלוחי דידן ניהו מי איפא דאנו לא מצונו עבדינו ואינהו מצוי עבדי תירץ בספר תבואת שמש שעל הרמב"ם

דהתם לא מצי למיעבד לגמרי קאמר אכל הכא לכי שליח מצי למיעבד איהו נמי מצי עביד ונהה התם בקדושין מסיק דאע"ג דעבד אינו יכול לקבל גיטו שליח מצי משוי משום דאיתא בתורת גיטין א"כ גם בההיא דצנועים איפא למימר הכי שגם הגזלנים ישגם בתורת חילול ועוד דמבואר בתוספות שם דאפילו לפי הסברא דעבד לא מצי משוי שליח לקבל גיטו מיד רבו פניו דאיהו לא מצי מקבל לכן לא יוכל לעשות שליח ע"ז אעפ"כ יכול אחר לזכות לו בתורת זכייה ולא בשליחות שלו דהיינו הא דתנן ובשטר ע"י אחרים ע"ש בתוספות ד"ה מהו שיעשה שליח וכ"כ בחדושי הריטב"א שם וכתב ואגב אורחיה שמעינן מהכא דזכייה אינו בכלל שליחות דהא הכא דזפין לעבד בגיטו ומספקא לן אי מצי משוי שליח הלכך אע"פ שאין שליחות לקטן זפין לו מן התורה עכ"ל וא"כ בנד"ז נמי אע"ג דהמלקטים אינם יכולים לעשות שליח לתקן מ"מ הבועלים זפין להם מתורת זכייה לחלל מה שלקטו כדי שלא יאכלו בלא חילול א"כ לכאורה נראה יותר כפירוש ריב"א שם דאין אדם מחלל דבר שאינו ברשותו וכמ"ש ג"כ התוספות במרובה וכדי ליישב קושיותם דלמה לא יוכלו לחלל כו' פנין דזכות הוא לו כו' עכצ"ל דלא דמי להא דפרק אין בין המנדר דזכין לו דהיינו שמזכהו ממון ממש שפוטר פרו בתבואתו ע"כ בכה"ג הוא דזכין לו שלא בפניו.

אבל הכא אין מזכהו שום ממון רק שעושה לו טובה שלא יאכל איסור וזהו אינו דבר שיש בו ממש שיהיה שייך ע"ז לומר זכין לו ואע"ג דמציינו זכות שנק' זכייה אע"פ שאין בו הנאת הגוף פהא דהיה מטבילין אותו על דעת ב"ד פ"ק דכתובות (די"א ע"א).

י"ל שאני התם דהוא זכות גדול וא"כ לענין נ"ד אם נחשב זכות להקטן מה שעושה לו מצות פדייה מן הפהן מצד עצם המצנה י"ל שאין זה נחשב זכין לאדם במכ"ש מדין חילול ושאני גבי תרומה דהזכות שמזכה לו מתבואה שלו לפטור פרו ובנדאי שזה פשוט דממעות ירושה של הקטן אינו יכול לפדותו משום זכות קיום המצנה דהא גם גבי תרומה זהו רק כשתורם משלו ודלא כמשמעות הש"ך בנקה"כ שכתב ונ"ל אבל הכא כשהב"ד פודין אותו הרי הן מזפין המעות לקטן כו' וכן כשיש בלא"ה מעות לקטן עכ"ל משמע מדבריו שגם במעות של הקטן יכולים לפדותו וזה אינו נראה כלל: קיצור.

התוספות הקשו למה לא יוכל לחלל נטע רבעי ומעשר שני של חבירו שלא מדעתו היכא דזכות הוא לו והר"מ בתוספות דקדושין (דנ"ו סע"א) תירץ דשם גבי פל המתלקט זהו משום דכיון דאינהו לא מצו עבדי גם שלוחיהו לא מצו עבדי ויש להקשות ע"ז מש"ס מפנין בקדושין (דכ"ב כ"ג) ובשטר ע"י אחרים שזכין לו אף אם הוא לא מצי עביד שליח ועכצ"ל דאין זה דומה לדין זפין אע"פ שע"ז מצילו מעבירה א"כ כ"ש גבי מצות פדיון הבן אין שייך זכייה לקטן מצד עצם קיום המצנה וכ"ש דהקטן לאו בר קיום מצנה הוא.

ולכן במעות של הקטן ודאי אינן יכולים לפדותו ודלא כמשמעות הנקוה"כ רק לכאורה [חסר]: סימן רכג חשבון פל המטבעות הנזכרים בתורה ובש"ס ופוסקים מטבעות הנזכרים בתורה הק' אלו הם וזה חשבונם.

כפר הוא שלשת אלפים שקל (רש"י פקודי ונ"ל שאינו מטבע כ"א משקלו פה שקלי) שקל הוא ב' בקעים פי בקע הוא מחצית השקל השקל הוא עשרים גרה: כל פסוק סתם

האמור בתורה הוא סלע (בכורות דף נ' ע"א) א' רבי חנינא ובקצוב בתורה כמו חמשים
פספס וכיוצא מייגרי בסלע צורי ובאינו קצוב אין הכרע פלל ובשל דבריהם כמו התוקע
לתבירו נותן לו סלע מייגרי בסלע מדינה.

עוד שם ע"ב א' רב אסי בנביאים ליטרין בכתובים קנטרין לבר משל אברהם לעפרון
שנאמר עובר לסוחר ע"ש. וע' פירש"י בחומש: מטבעות הנזפרים בגמרא מנה ד' דיגרי
זהב דיגרי זהב הוא ששה סלעים של צורי ורבע דהיינו כ"ה דיגרי פספס (סלע הוא השקל
הנז"ל הנז' בתורה).

מפני ככה מקומות במשנה וגמרא ופשוט והוא אונקיא של פספס כ"כ הט"ז ביו"ד סי'
ש"ה סק"א ומ"ש הטור ביו"ד סי' רמ"ט לענין חיוב צדקה שלישית השקל שהוא שותת
אונקיא זהו לדעת רש"י לענין פה"ב שחמשה שקלים הם ב' אונקיא וחצי כמ"ש הב"י
שם וכן מבואר ברש"י על חומש פ' משפטים גבי ל' שקלים של עבד שהשקל הוא חצי
אונקיא (הוא בתוס' בכורות ד' מ"ט ע"ב ומשמע מלשון רש"י ותוס' שם שהוא משקל
ואינו מטבע) אבל לדעת הגאונים לענין פה"ב דקיי"ל פנותי' שם ביו"ד סי' ש"ה שה'
שקלים הם ב' זהו ריבוע והוא ה' זהו פולעש כמ"ש הש"ך וט"ז שם והוא ג"כ ה'
אונקיות ט"ז שם וע' ש"ך סי' רמ"ט ס"קד מזה נמצא דהסלע והאונקיא שיעור א'): סלע
הוא ד' דיגרי פספס דיגרי הוא ב' סלע מדינה (וע' רמב"ם לענין פתובה מבואר דסלע
צורי הוא פספס צרוף ונקי וסלע מדינה משקלו שנה לצורי אבל יש בו ז' חלקי פסולת
וסיג'י וא' פספס) והסלע מדינה הוא ד' זוזי מדינה ובלשון המשנה רגיל לקרותו זוזי
ובלשון הגמרא פשיטי (תוס' בכורות דמ"ט) וסלע מדינה נק' לפעמים ג"כ בגמרא אסתרי
או טרעפיק הנז' בכתובות (דס"ג) ובגיטין (דמ"ה ע"ב) לענין ספרים: סלע מדינה הוא
ג' מעין (מעשה הוא גרה כדמתרגמינן על גרה מעין וזהו לפי חשבוננו שהשקל האמור
בתורה דהיינו סלע צורי הוא ד' דיגרי והדיגרי ששה מעין יעלה כ"ד מעין לשקל והוא
לבתר דאוסופו על השקל שותת מלבר פי מעיקרא הי' עשרים גרה השקל כמ"ש רש"י
בפ"י החומש פי תשא (והוא מאמ' רבא בבכורות ד"נ ע"א) שהשקל הי' ג' דיגרי ושליש
ומעשה הוא המטבע שהי' בזמן הגמרא ולא הי' בימי משה רבע"ה אע"פ דמתרגמינן על
גרה מעין פירושו משקלה הי' שנה למען שנעשי' אח"כ (תוס' שם ד"נ ד"ה פל הפספס):
מעשה ב' פונדיון פונדיון ב' איסרין (איסר משקל ד' שעורות) איסר שמונה פרוטות דנקא
הנז' בגמרא אינו מטבע רק הוא שותת מאיזה מטבע ומשתנה לפי המקום שהוזכר בו ע'
גמרא שבת (דל"ה) לענין בה"ש פלגא דדנקא וברש"י שם ד"ה פלגא (ע' תוס' בכורות
ד"נ שבימיהם הי' שנה דיגרי זהב כשנים עשר של פספס אם משקלו שנה ממעלת הזהב
על הפספס והא דיגרי זהב הוא כ"ה דיגרי פספס הוא לפי שהי' משקלו פי שנים כשל פספס
וא' הנה להכריע ע"ש ובזמנינו אלו הזהב שנה ט"ז פעמים כפספס נקי מטבע על מטבע
וע' תוס' ב"מ דף (מ"ד ע"ב): מטבעות הנז' בפוסקים וחסבונם ריבוע טאלער הוא זהב
ריבוע וחמישית זהב ריבוע והוא ב' זהובים פולעש וחצי נמצא דהריבוע טאלער
הוא ג' זהו פולעש (ע' ש"ך וט"ז רס"י ש"ה ונ"ך סי' רמ"ט בשם הגהש"ד) זהוב פולעש
הוא השקל והסלע שאמרנו לעיל (מבואר בש"ך וט"ז שם) זהוב פולעש הוא ד' דרייער
(פי הדרייער הוא הדיגרי פספס שזכרנו לעיל) דרייער הוא א' דרהם וחצי (שנז' בשו"ע
מקומות הנז"ל) והוא משקל א' אדום זהב כמ"ש באה"ג סי' ש"ה ולפ"ז בפה"ב סגי

במשקל שלשים אָדוּמִים אָךְ בהג"מ הוּבָא בד"מ סי' ז'ה כ' מ"ח שְׁעוּרִים וְהוּא מְשַׁקֵּל דוּקָאט וּא"כ צָרִיךְ מְשַׁקֵּל דוּקָאטִין פְּאָן בַּפּה"ב ע"ש וּמִשְׁמַע שֶׁהוּא אָדוּם זֶהוּ ע' ש"ך סי' רצ"ד ס"ק ט"ו שְׁמַצָּא בַס' שֶׁה"ק בְּשֵׁם רַע"ס שְׁמַעְיָה הוּא מְשַׁקֵּל דְרָה"ם וּבַס' יוֹסִיפּוֹן שְׁמַשְׁקֵל דְרָה"ם הוּא קוּינַט וְהוּא צ"ו שְׁעוּרוֹת נִמְצָא מְשַׁקְלוֹ שְׁשֵׁה מְעִין ע"ש: וְלִדְעוּתִי זֶהוּ אֲדַכְרֵמוּנֵי זָהָב שֶׁבַס' עֲזָרָא וְיַעֲלֶה לְחֻשְׁבוֹן ב' אָדוּמֵי לַהֲג"מ הַנָּ"ל וּלְבִאֵה"ג לְאָדוּם וְחֻצֵי אָבֵל הַדְרָא"ה הַנִּמְצָא כְּעַת בְּאַפְטֵיִיק בְּזַמְנֵינוּ גְדוֹל מְזָה מְעַט כִּי הוּא פְּחוֹת מִזְאֵלְאֵטְנִיק בְּחֻלְק ט"ו כִּידוּעַ וּלְפִי חֻשְׁבוֹן הַט"ז בַּסִּי ש"ה ק"ך מְעִין הוּא מְשַׁקֵּל ה' לוֹט וּרְבִיעֵי וְהוּא ט"ו זְלָאֵטְנִיק וּג' רְבִיעֵי זְלָאֵטְנִיק נִמְצָא עוֹלָה בְּמִשְׁקֵל הַזְּלָאֵטְנִיק קכ"א שְׁעוּרוֹת לִי"ט חֻלְקֵי מִן כ"א וּלְפ"ז יַעֲלֶה לְדְרָה"ם שְׁלֵנוּ קי"ג ומ"ט חֻלְקֵי ס"ג שְׁעוּרוֹת וּלְעֵיל בְּיוֹסִיפּוֹן מְבֹאָר שֶׁהוּא צ"ו שְׁעוּרוֹת דְרָה"ם הוּא ב' גְּדוּלֵי שְׁלֶה"ם (שֶׁהוּא ל"ו בַּר"ט כַּמ"ש הַשְּׁ"ךְ בְּשֵׁם הַגַּש"ד סִי' ש"ה).

וּמִטְבֵּעַ קְטָנָה הַנּוֹז בַּשּׁו"ע סִי' שֶׁל"א הוּא א' וְחֻצֵי בְּגְדוֹל שְׁלֶה"ם וּמִטְבֵּעַ אֲשַׁפִּירוֹ עֵיטוּמָאנִי הַנּוֹז בַּסִּי' שֶׁל"א סְעִיף קל"ד וּרצ"ד שֶׁהוּא מְעָה הוּא ב' בְּגְדוֹל זֶה): גְּדוֹל הוּא ב' גְּדוּלֵי וְחֻצֵי שְׁלֵנוּ שֶׁהוּא שְׁלִשִׁי בְּזֶהוּ פּוֹלְעֵשׁ (וְלִזֶּה הַגְּדוֹל כִּינּוֹן הַשְּׁ"ךְ סִי' רמ"ט סק"ד וְנ"ל וּא"כ חֵיִיב הַצְּדָקָה הוּא עֲשֶׂרָה גְּדוּלֵי וְזֶהוּ שְׁלִישִׁי הַשְּׁקֵל וְאֵלּוּ גְּדוּלֵי שְׁלֶה"ם הֵינּוּ חֻצֵי דְרָה"ם הוּא רַק י"ב בְּשְׁקֵל כִּי שְׁקֵל אִו סְלַע הוּא שְׁלִישׁ ר"ט (שְׁ"ךְ שֵׁם וּבְסִי' ש"ה בְּשֵׁם הַגַּש"ד) וּא"כ חֵיִיב הַצְּדָקָה הוּא רַק ד' גְּדוּלֵי הֵהֵם וְהוּא עֲשֶׂרָה גְּדוּלֵי שְׁלֵנוּ): ה' גְּדוּלִים שְׁלֵנוּ הוּא שְׁשֵׁה עֶשֶׂר וְיַיִנְעָר הַנּוֹז בְּאַחַרְוֵי לַעֲנִין שְׁיַעוּר פְּרוּטָה וַיֵּשׁ לוֹ עוֹד שֵׁם אַחַר פְּעֻנִיק לִיטוּעֵשׁ וְהוּא אִיֶּסֶר הַנּוֹז בְּגַמְרָא (וְעוֹד הִי אֲצֵלָם מִטְבֵּעַ חֻצֵי מְזָה נִק' חֻצֵי וְיַיִנְעָר וְהוּא ד' פְּרוּטוֹ כִּי וְיַיִנְעָר הוּא אִיֶּסֶר וְזֶה שֶׁהַקְּשָׁה הַשְּׁ"ךְ בְּיוֹ"ד סִי' רצ"ד ס"ו ע"ש תִּירוּצוֹ כִּי מְשַׁקֵּל הַשְּׁעוּרָה אֵינְנוּ מִטְבֵּעַ ע"ש): מִטְבְּעוֹת הַנְּהוּג בְּזַמְנֵינוּ אֵלּוּ וְחֻשְׁבוֹנָם רוּבָל סִיג הוּא עֲשֶׂרָה זְהוּבֵי סִיג טֵינְפֶעֶק שְׁלֵנוּ אִו זֶהוּ פּוֹלְעֵשׁ הוּא שְׁשֵׁה זֶהוּ סִיג זֶהוּ סִיג הוּא חֲמִשָּׁה גְּרָאשִׁין מ"נ: גְּרָאשֵׁעַן הוּא ב' קַאפְקַעֵשׁ קְאָפִיקַע ב' דְּעַנִּישְׁקַעֵת דְּעַנִּישְׁקַע ב' פְּאֵלוּשְׁקַעֵת פְּאֵלוּשְׁקַעֵת ב' שִׁילִינְגַעֵר הַפְּחוּתָה שְׁבַמְטְבְּעוֹת נְחֻשֶׁת שֶׁהִי לָנוּ מְעַט מְקוֹדֵם מִיֶּקֶר הַמְּעוֹת זוֹל הַסְּחוּרוֹת שֶׁהִי אִז הִי נְחֻשֶׁב גַּם הַשְּׁלִינְגַעֵר לְדַבָּר מַה טְאֵלְעֵר פְּרִיִּיס הוּא שְׁשֵׁה זֶהוּ פּוֹלְעֵשׁ הַנָּ"ל וְנ"ל שְׁאֹתוֹ זֶהוּ פּוֹלְעֵשׁ שֶׁהִי בִּימֵי הַשְּׁ"ךְ וְט"ז שֶׁהִי ל' גְּדוּלִים כַּמְשַׁנַּת"ל הוּא ג"כ הַזֶּהוּ פּוֹלְעֵשׁ כְּעַת שֶׁהוּא ל' גְּרָאשִׁין וְע"כ רַגִּיל בְּפִי הַהֶמּוֹן לְקִירוֹת הַגְּרָאשִׁין גְּדוּלִים וְגַם יְדוּעַ שְׁאִין אֲצֵלְנוּ כְּעַת מִטְבֵּעַ פְּחוּתָה כְּפְרוּטָה וְלְחֻשְׁבוֹן זֶה א"ש כִּי לֹא יֵהִי הַפְּרוּטָה רַק ה' שְׁמִינִית שִׁילִינְגַעֵר כְּמוֹ שְׁאֲבָאָר וְכֵן שְׁמַעְתִּי מִמוֹ"ר הַר"י בַּר"א ז"ל (וְכַמְדוּמָה לִי שֶׁא' שְׁשֵׁמַע זֹאת מִפִּי אֲדַמּוֹ"ר ז"ל) שֶׁהַפְּרוּטָה הוּא פְּחוֹת מִשְׁמִינִית קַאפְקַעֵשׁ וְהוּא מְכּוּוֹן לַמ"ש: וּמִכָּל זֶה מִשְׁמַע לִי שֶׁהַזֶּהוּ פּוֹלְעֵשׁ הַנְּהוּג עֲתָה הוּא הַזֶּהוּ פּוֹלְעֵשׁ שֶׁהִי בִּימֵי הַשְּׁ"ךְ וְט"ז וְהַגְּרָאשֵׁעַן דְּכְעַת הוּא הַגְּדוֹל שֶׁהִי בִּימֵי הַשְּׁ"ךְ וְכַנ"ל: וְעַל כֵּן עַל כָּל דְּבָרֵינוּ אֵלּוּ אִם כֵּן הַדְּבָר נְבוּאָה לְחֻשְׁבוֹן לְצָרֵךְ כָּל הַמִּטְבְּעוֹת יַחַד הַנּוֹז בַּתוֹה"ק עַד מִטְבְּעוֹת הַנּוֹז בְּאַחַרְוֵי וּלְבָאָר אוֹתָם כְּפִי הֵם בְּמִטְבְּעוֹת הַנְּהוּג בְּזַמְנֵינוּ הֵנָּה כְּפֶר כֶּסֶף הוּא י"ח מְאוֹת רוּבָל שְׁלֵנוּ (וְלִדְעוּתִי הוּא מְשַׁקֵּל"ךְ מְנָה וְלֹא מִטְבֵּעַ וְכַנ"ל) מְנָה הוּא ט"ו רוּבָל שְׁלֵנוּ סִיג דֵּינָר זָהָב הוּא ג' רוּבָל סִיג ע"ה קְטָנֵי רִיחַעֵשׁ טְאֵלְעֵר הוּא א' רוּבָל ח' זְהוּבֵי מ"נ זֶהוּ רִיחַעֵשׁ הוּא א' רוּבָל וְחֻצֵי שְׁקֵל הַנְּזַכָּר בְּתוֹרָה אִו סְלַע צוּרֵי הַנּוֹז בְּגַמְרָא הוּא הַזֶּהוּ פּוֹלְעֵשׁ שֶׁהַזְּפִירוֹ אַחַרְוֵי וְהוּא שְׁשֵׁה זֶהוּ מ"נ בְּקַע אִו מִחְצִית

השקל הוא ג' זהובי דינר פסוף או זוזי צורי הוא הדרניער הנז' באחרונים כי הוא ג' גדולים שלקהם והוא א' זהו' וחצי מ"נ.

דקהם הוא א' זהו' סלע מדינה (שמינית שבסלע צורי) או אסתר פשיטי הנז' בחולין ד' מ"ד (ע' רש"י שם אסתר סתם הוא סלע צורי אסתר פשיטי סלע מדינה או טרעפיק (הנז' בכתובות דף ס"ג ובגיטין ד' מ"ה וע"ש רש"י שהיא פלגא דזוזי צורי היינו סלע מדינה ושם בגמרא נז' סתם אסתר וצ"ע על רש"י דחולין) הוא שבועה קאפעקעת וחצי: הגדול שבימיהם הוא ה' קאפעקעת קטעא הוא ג' קאפעקעת וג' פאלושקעת גרה או מעה הוא אשפירו עיטומאנ"י שהונזר באחרוני' הוא ב' קאפעקעת וחצי גדול האחרון (הנז' בש"ף סי' רמ"ט שהיא א' משלישי זהו' פולעש וכנ"ל) הוא גראשען אצלנו זוזי מדינה (שמינית מדינר פסוף) הוא א' קאפעקע וז' שילינגער פונדיון הוא א' קאפעקע ופאלושקע איסר האיטלקי הוא פעניק ליטוועש או ווינער שהונזר באחרוני' כנ"ל הוא א' דענישקע ושילינגער חצי ווינער הוא א' פאלושקע וחצי שילינגער א' שילינגער ורבע הוא משקל שעורה פסוף ה' שמינית שילינגער הוא פשיטה: קנטער הוא משקל מאה סלעים ליטרין משקל מנה שהוא כ"ה סלעי ולחשבון הט"ז לענן פה"ב משקל ליטרא יעלה כ"ו לוט ורבע ואינו ליט' שלנו שהוא ל"ב לוט.

סימני חשבון המטבעות: והנה לפ"ז בכתובת בתולה אפילו להא' שהוא נ' סלעי צורי א"צ ליתן כעת רק ל' ר"ס אף בזה פסק רמ"א באה"ע סי' ס"ו שהפל לפי המקום פל כמה שמחמת זה לא יהי קל בעיניו לגרשה ע"ש בב"ח ובב"ש אבל בפה"ב סגי אפי' לדידן בה' זהו' פולעש שהוא לפי הנ"ל ג' רובל סי"ג ע' ש"ף סי' ש"ה אבל הפרישה וט"ז העלו שצריף להיות שנה דווקא כמשקל ק"ך מעין והוא ה' לוט ורביעי ע"ש ולפ"ז אם יחדר ליתן בכסף מטבע ולא בשנה פסוף יהי ערף ט"ו רובל סי"ג (אף אדמו"ר בסי' שלו הצריף דווקא שמונה לוט' פיין זילבער וכוננתו וטעמו נעלמת מאתי ועתה שקלתי אל"ף תתק"ך שעורי' בינוני' ולא הי' רק ערף ד' לוט וחצי שלנו) ע' סמ"ע סי' פ"ח מצריף גם בפרוטה שיהי' שנה ממון דבר מה (ואפשר דווקא בפה"ב הצריכו שיהי' משקלם דווקא כמשקל המטבע של ה' סלעים מדכתיב חמשה שקלים בשקל הקודש) וע"כ מוכרח לומר שבימיהם הי' המטבע בזול פינן שהסלע הוא הזהב פולעש ולפי הנ"ל משקל הסלע יותר מן לוט והנהו' פולעש שלנו יהי' ערף ה' בלוט ועוד ראי' דמבואר בש"ע סי' מ"ח דרחב סלע הוא שלישי טפח וע"ש פר"ח שכ' דלדעת רש"י ור"נ יהי' רחב שני שלישי טפח ע"ש ודחק לומר שהי' דק מאד מאד (ממחלוקת זו דרש"י ותוס' מוכח שבזמנם כבר לא הי' נמצאים הסלעי' דלא שייף לפלוגי בחוש הראות) אף בדחק אפשר לומר דלדעת התוס' קאי על סלע שהוא מחצה מזה הסלע והוא כי סלע שבגליל הי' רק ב' דינרין מחצה מסלע דיהודה כמבואר במסכת תרומות (הובא ברא"ש גיד הנשה) עשרה זוז ביהודה שהן ה' סלעים בגליל וע"כ הנ"מ בהסלעי' ולא בזוזי' כי שם בירושלמי מבואר שפליט' הוא מאה זוז והליט' הוא כ"ה סלעים ע"ש וגם באיסר אמרו לשער בגרגרת סי' ל"ד וע"ש בש"ף בשם הראשונים שהוא גדול יותר מגרגרת של עוף ומשמע לי פשוט שהוא של פסוף ולפי חשבוננו שהוא רק ערף קאפעקע ופחות מזה וכעת קאפעקע פסוף שהוא בחשבון ד' קטנים מ"נ ג"כ קטן מן גרגרת של עוף ועוד ראי' שהרי הרמב"ם בפ"ה המשנה עדיות פ"א מ"ב כ' ששקל רביעית חטים והוא כ"א פספי הנק'

דרה"ם ע"ש ולחשבוננו יעלה ערך ג' זהו' נחצי והוא רק ערך לוט ומשא שעורים קלי' מחטים בערך שליש ומצינו בגמרא משא אדם בינוני הוא ת"פ רביעו' שעורים ולפ"ז יהי' רק עשרה ליט' והיתכן וגם בסוף משנה זו' מסיק דשיעור חלה הוא תק"ך דרה"ם קמח ע"ש וידוע דשיעור חלה ערך ג' ליט' אצלנו ועולה ה' דרה"ם ורביע לוט ורביעית שיהוא כ"א דרה"ם פנ"ל הוא ד' לוט בחטים ובשעורים כ"א דרה"ם יעלה ב' לוט וב' שליש ות"פ רביעית יעלה פוד שלנו ואפשר זהו משא אדם בינוני דרך הילוכו מכל הנ"ל משמע שנתניקר המטבע אצלנו כדמצינו עלי' וירידה במטבעות ע' פ' איזהו נשך שער בינוני מאה בדנקי אף פיון שהפרוטה נחשב אצלם לענין קדושין וש"ד לשנה פסוף ע"כ מוכרח לומר להיפך שבימיהם הי' הסחורה בזול לנגד המטבע וכמ"ש הסמ"ע סי' פ"ח וצ"ע.

ואולי בימי החכמים שנחשב אצלם הפרוטה ג"כ ככר נתיקר המטבע ובימי האחרוני' הוזלו ככר עוד הפעם כמקדם א"כ לא סגי בפרוטה במקום הצריך שנה פסוף וע"כ בפה"ב לא סגי בה' זהו' פולעש שהוא ה' סלעים פנ"ל מהשתלשלות המטבעות פי זהו רק בעת יוקר המטבעות קנו בעד פסוף מטבע כ"ה זהו' פולעש כמו שקנו מקדם בעד ה' סלעים שמשקלו הרבה יותר פנ"ל אבל בימי האחרונים שנעשה כמקדם פנ"ל צריך דווקא משקל ה' סלעים כו' (ויתורין קושני' הש"ף סי' ש"ה על הסמ"ע סי' פ"ח בטוב): ודע דכל השיעורים האלו אינו מוכרח ליתן במטבע או בכסף דווקא רק אפי' בשנה פסוף (בכורות ד' נ"א) חוץ משטרות עבדי' וקרקעות (משנה שם) ומ"ש בכמה מקומות פסוף צרוף פיון זילבער הפונונה שנה משקל כף פסוף צרוף וכן בקדושין אפי' בשנה פרוטה רק עכשיו החמירו שיהי' שנה פסוף וכנ"ל בשם סמ"ע ומה שנהגו עכשיו לקדש בטבעת הוא רק עפ"י קבלה בסוד מ"ם סתומה דלמרה המשרה כמ"ש הלבוש סי' ס"ה בשם התיקוני זוהר ע"ש: הלכות בכור בהמה טהורה סימן רכד שאלה בהמה מבפרת שגנבה א"י וילדה אצלו אם נפטרה מהבכורה מחמת שקנה הנולד ע"י שינוי לכאורה הרי פ"ג דעכומ"ז (דמ"ז א') אמרינו דאין זה שינוי פי רק דשא אחידא באפא כו' וכן קיי"ל דולד נעבד אסור לגבוה הגם שהתוספת שם ד"ה הכא פי' משום דניחא ליה בנפחיה כדאמרי' פ"ו דתמורה (ד"ל ע"ב) ופי' בתוספות שם ד"ה דניחא ליה בנפחיה ודעתו להשתחנות לכל הנפח מ"מ עכצ"ל ג"כ דהלידה אינו שינוי.

דאי הנה שינוי הרי אף שהשתחנה לכל הנפח מ"מ פיון שנשתנה אינו אוסר דוגמת קמת חטים שנעשו סלת. וא"כ הא דקיי"ל פרק הגוזל קמא דלידה ה"ל שינוי לגבי הנולד עכ"פ לכולי עלמא אפשר דהוא ג"כ רק מפני תקנת השבים כמ"ש התוספות בעכומ"ז שם (דמ"ו סע"ב) לענין האם מיהו יש לדחות דרק בנעבד לא חשוב הלידה שינוי מטעם הנ"ל דניחא ליה בנפחיה וכן משמע לשון האיבעיא יש שינוי בנעבד או אין שינוי בנעבד וכמ"ש התוספות שם (דמ"ו ע"ב) סד"ה יש משום דעכומ"ז יש לאסור אע"ג שנשתנה עכ"ל אי מדרבנן אי מדאורייתא אבל בשא"ד ודאי יש שינוי ולכן אין להביא ראיה לאסור בנ"ד מפסק הרמב"ם פ"א מה' ציצית וטוש"ע א"ח סי' י"א ס"ח דהמשתחנה לבהמה צמרה פסול לציצית משום דאין זה שינוי גמור ונהרי לידה שנה לגיזה רפ"ט דב"ק ד"ל דרק גבי נעבד אין זה חשוב שינוי ותדע דלהתוספות שם נשאר האיבעיא אפילו בקמה ועשאו סולת כמש"ש ד"ה היינו דהא בכלל בעיא דרמי בר חמא היא שהרי

נְשַׁתְּנָה ע"י טוֹנוּיָה א"כ ע"כ האִיבְעִיָּה הִיא דְשׁוּם שִׁינׁוּי לֹא מְהִי בְנִעְבֵּד אֶפִּילוּ כְּבִעֲיָדְרָמִי בַר חָמָא דְמִשְׁתַּחֲוֶה לְקַמָּה דְהָא ה"נ גְּבִי הַמְשַׁתְּחֻוֹה לְבַהֲמָה אִיכָא תְרֵי פְעָמִים שִׁינׁוּי הָא גִּיזַת הַצָּמֵר דְחָשׁוּב שִׁינׁוּי רפ"ט דב"ק הב' מֵה שְׁטוּנָאוּ וְעֵשְׂאוּ חוּטִין דְמִשְׁמַע בַּש"ע א"ח סי' י"א ס"ו בהג"ה דְהֵי שִׁינׁוּי גְּמֹר כְּדָפְלִי הַמ"א שָׁם סק"י.

וכ"מ בַּתּוֹסְפוֹת רפ"ט דב"ק (דצ"ג ע"ב) ד"ה טוּנָאוּ דְטוּנוּיָה הֵי שִׁינׁוּי א"כ ב' פְּעָמִים הַשִּׁינׁוּי לֹא גָרַע מִקְמַת חֲטִים דְעֵשְׂאוּ סוּלַת וְאִפ"ה לֹא מְהִי בְנִעְבֵּד א"כ לַפ"ז גַּם מֵה שְׁאֲמְרוּ הֵתָם מַעֲיָקְרָא בְּהֵמָה וְהִשְׁתָּא בְּהֵמָה כו' לומר דְהִלֵּידָה אִינוּ שִׁינׁוּי י"ל ג"כ זְהוּ רַק בְּנִעְבֵּד וְדִלָּא כַהֲקִצָה"ח רס"י שֵׁנ"ד דְאִטּוּ אֲשַׁתְּמִיט סוּגִיָּא זֶה לְכָל הַפּוֹסְקִים וְעוֹד יִקְשׁוּ הַסּוּגִיּוֹת אֲהַדְדִי וּמִיָּהוּ בַש"ט"מ פ"ט דב"ק שָׁם (דף צ"ה ע"א) סד"ה גִּזַל פְּרָה מְעוֹבְרַת וְיִלְדָה כו' אִינוּ מַחְזִיר אֶלָּא אֶת הַפְּרָה לְבָדָה וְלֹא אֶת הַוּלְדוֹת דְהָא אֲתַעְבֵּיד בְּהוּ שִׁינׁוּי כו' וְגִדּוּלֵי הַמַּחְבְּרִים כְּתִבּוּ בְּזוֹ דְנוֹקָא כְּשִׁנְתִּיָּאֲשׁוּ הַבְּעֻלִים כו' לֹא מְפַנֵּי שִׁינׁוּי מַעֲשֵׂה צָרִיף לִיאֹוֶשׁ אֶלָּא שְׁאִין זֶה אֶצְלָם שִׁינׁוּי מַעֲשֵׂה גְּמֹר וְרוֹב מְפָרְשִׁים דְנִים מִשְׁנַתְּנִינוּ בְּשִׁינׁוּי מַעֲשֵׂה וַא"צ לִיאֹוֶשׁ עכ"ל וְדַעָה זֶה שֶׁל גְּדוּלֵי הַמַּחְבְּרִים הוּא דַעַת הַרְמַב"ם פ"א מֵה גְּנִיבָה וְעוֹד אַפ"ל דְאָף לַפ"ד רֹב הַפּוֹסְקִים דְהִלֵּידָה הִיא שִׁינׁוּי לְגַבֵּי הַנִּלְדֵי י"ל דְאִינוּ יְהוּדִי אִינוּ קוֹנֵה כָּלֵל הַגְּנִיבָה וְהַגְּזִילָה בְּשִׁינׁוּי דְהָא דְשִׁינׁוּי קוֹנֵה נִפְקָא לָן מִוְהַשִּׁיב אֶת הַגְּזִילָה אֲשֶׁר גִּזַל אִם פְּעִין שְׁגִזַל יַחְזִיר וְאִם לֹא אֶלָּא שְׁנִשְׁתַּנִּית לֹא יַחְזִיר** (כָּף הִיָּה הַדִּין לַפְּנִים בְּיִשְׂרָאֵל)** וְכָל פְּרִשָׁה זֶה נְאֻמָּר רַק בְּיִשְׂרָאֵל כַּמ"ש וְכַחַשׁ בַּעֲמִיתוֹ וְגַם בְּסַנְהֶדְרִין (דנ"ז ע"א) פִּירֵשׁ"י בְּהַדְיָא דַּמ"ש וְהַשִּׁיב אֶת הַגְּזִילָה לֹא קָאִי רַק אִישְׂרָאֵל כו' ע"ש.

וְכִינּוּן שְׁפָן שׁוֹב אִין רַאִי דַּא"י קוֹנֵה הַגְּזִילָה בְּשִׁינׁוּי מֵאַחַר דְאֲשֶׁר גִּזַל לֹא קָאִי עָלֶיהָ נְהָרִי גְּבִי קְנִינִים דְכֶסֶף וּמְשִׁיכָה אִינּוּ שְׁוִים א"כ מְנַלְן דְבִקְנִין דְשִׁינׁוּי יְהִיו שְׁוִים מֵה גַם שְׁיֵשׁ מֵאֵן דַּס"ל דְשִׁינׁוּי אִינוּ קוֹנֵה אֶפִּילוּ בְּיִשְׂרָאֵל כְּדַאִיתָא בְּגִמְרָא פְּרָק מְרוּבָה (דס"ז סע"א) א"כ עכ"פ בַּעֲכוּמ"ז מִיִּשְׂרָאֵל י"ל דְאִינוּ קוֹנֵה וְכַמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּפִסְחִים כַּמ"ש דַּא"ע"ג דְיִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל קוֹנֵה מִשְׁכּוֹן אֶבֶל עַכּוּמ"ז מִיִּשְׂרָאֵל אִינוּ קוֹנֵה מִשְׁכּוֹן הָרִי קְלִישׁ קִנְיִן הַעַכּוּמ"ז שְׁאִינוּ קוֹנֵה בְּדִרְףֵי שְׁיִשְׂרָאֵל קוֹנֵה וּמֵה גַם לַר' מֵאִיר יַעו"ש.

וַא"כ כַּמ"כ לַעֲנִין הָא דְשִׁינׁוּי קוֹנֵה אִין רַאִיָּה מְהָא דְיִשְׂרָאֵל קוֹנֵה שַׁכְּמ"כ יְהִיָּה עַכּוּמ"ז קוֹנֵה אֶלָּא שְׁלַכְאֹרְהָ בַּפ"ג דְסוּכָה (ד"ל ע"ב) גְּבִי וְקִרְקַע אִינָה נִגְזַלַת מִשְׁמַע דְאִי הִנְהָ נִגְזַלַת הִיָּה הַעַכּוּמ"ז ג"כ קוֹנֵה הַגְּזִילָה ע"י יַאֹוֶשׁ וְעִינִין פַּב"ת דב"ק (דף קי"ד ע"א) וְהִנְהָ פִינּוּן שַׁע"פ לֹא בְּרִירָה דְקִנְיָה הַגָּבֵב הַנְּ"ל ע"י שִׁינׁוּי שֶׁל הַלֵּידָה וְעוֹד דְהָא מַצַּד דִּינָא דְמַלְכוּתָא וְדַאִי לֹא קִנְיָה וַא"כ אַפ"ל כְּדִינִיָּהֶם דְיִינִינּוּ לִיָּה דְלֹא קִנְיָה וְכִינּוּן שְׁפָן וְדַאִי מֵה שְׁצִיּוּוּ לְהַא"י לְהַטִּיל בּוּ מוּם לֹא מְהִי כָּלֵל לְהַתִּיר הַבְּכוֹר כְּמַבְנֹאָר בְּהַדְיָא בְּפִסְקֵי מֵהֲרַא"י סס"י קַס"ט דְבַהֲבַכּוֹר דְהֵתָם הִיָּה צְדָדִים טְפִי לְהַקֵּל מִבְּנַד"ז שְׁהָרִי הַפְּרָה הִיָּתָה חוֹלְבַת וְגַם הִיָּה קִנְיִן כְּסָף וְאִפ"ה פִּינּוּן דַּס"ל לְהַחְמִיר לֹא מְהִי הַהֲטַלַת מוּם אִם הִיָּה צִיּוּי כו' כ"ש בְּנִדּוֹן זֶה שְׁצִיּוּוּ לּוֹ לְהַטִּיל מוּם דְזֶה לֹא מְהִי וְלֹא מִיָּדִי: סִימָן רַכָּה ע"ד בְּכוֹר תָּם שְׁגָבֵב אוֹתוֹ אֶחָד וּשְׁחָטוּ אִם רִשְׁאֵי הַיִּשְׂרָאֵל לְקַבֵּל הַתְּשֻׁלוּמִין עֲבוּרוֹ מֵהַגָּבֵב: מִשְׁנָה פ"ק דְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי מ"ב הַבְּכוֹר מוֹכְרִים אוֹתוֹ תָּמִים חַי וּפִירֵשׁ"י פ"ק דב"ק (ד"י"ב ע"ב) בְּזִמְן הִיָּה כְּדַמּוּקֵי לָהּ לְקַמְן וְהַפְּהוּ מוֹכֵר אוֹתוֹ לְכַהֵן וּבב"י ב"ד סי' ש"ו לְכַהֵן אוּ לְיִשְׂרָאֵל

תמים חי ולוקח ימתין עד שיפול בו מום וישחטנו אבל תמים שחוט לא דאין לו תקנה
אלא קבורה דאסור בהנאה דקדשים השחוטין בחוץ הוא ועיין במשנה פב"ת דתמורה
(דל"ב ע"א) גבי ואם מתו יקברו ופירש"י אי נמי האי מתה פגון שעבר וישחטה כו'
ובהרמב"ם פי"ט מה' פסולי המוקדשין דין י"א ומקדשים בו (פנהים בבכור תמים חי)
את האשה (דממונן הוא דבעליו של בכור היינו פהו דמשנולד הבכור שלו הוא) אבל
הרא"ש פ"ק דב"ק סי' ט"ו כתב ולרבנן אפילו בכור בעל מום חי בזמן הזה לא הוי ממונ
בעלים לקדש בו את האשה וראייתו מהש"ס פ"ה דב"ק (דנ"ג ע"ב) וע' בהר"ש לא
משמע פן דהביא בירושלמי פליגי בשחוט ואי איתא דלרבנן אפילו בחי אין מקדשין
אמאי לא הביא וע' באה"ע ס"י כ"ח סכ"ג וא"כ לענין השאלה פשהגנב גנבו וישחטו
אם רשאים לקבל ממנו תשלומין המעות נראה לדמות זה להא דאיתא פ"ק ד' דעכומ"ז
(דף נ"ט ע"ב) דהתיר רב אשי לקבל תשלומין עבור זין פשר שפא עכומ"ז ונסכו דשרי
לקבל דמי היין מאותו עכומ"ז כ"ש הקא ול"ד לחלופי קונם דאסירי בנדרים (דמ"ז) וע'
במשנה פ"ק הנודר מן הירק גבי קונם פירות האלו כו' אסור בחלופיהן דהתם שאני דהו
אסורים בהנאה ע"כ אסור בחלופיהן אבל הקא הבכור תם מותר בהנאה א"כ זה שפא
ועשאו אסור בהנאה קלייה וש"כ לכו מותר לקבל התשלומין ממנו ומה שהעיר מעל'
מהא דבי ר' ינאי יזפי פירות כו' בפב"ת דעכומ"ז (דס"ב) נראה פאן א"צ לזה: סימן רכו
ישאל שקנה עז חולבת מן הא"י וילדה זכר אצל הישראלי וגם נולד ומומו עמו היינו
אזנו אחת גדולה ואזנו אחת קטנה וניכר השינוי מאד לעין הרואה: מה שרצה מעל' להקל
משום שהטור חשיב זה למום ודעת רמ"א ס"י ש"ט לסמוך על הטור במומין שחשב
בסי' הנ"ל עפ"ד אביו הרא"ש וגם בפ"ה דעתו לסמוך ע"ד הלבוש כו'.

הנה דעת רמ"א אינו אלא להכריע רק בענין אותן המומין שהן מומין אלקבא דכ"ע' רק
שהב"י שם בד"ה ושאר מומי העין הביא מחלוקת הרמב"ם והטור דלהרמב"ם לא שרינו
האינדנא אלא אמום גלוי ומובהק טובא אבל און סדוקה או כפולה או עין א' גדולה וא'
קטנה לא הוי מום מובהק כולי האי דלא משתמע לי' לאינשי דהווי מומין ולהטור נ' מדעת
אביו הרא"ש שהם מומין מובהקין פינו שהם נראי' לעין ובהא הכריע הרמ"א לסמוך
ע"ד הרא"ש פינו דמעיקר הדין גם לדעת הרמב"ם הוי מום.

ואף שאינו מתירין ע"י מום זה י"ל דגם להרמב"ם הווי האיסור רק מדרבנן כמו בדין
פושטט הבכור קונם שהנאה את מומו לחכם ואחר שחיטה הנאה את מומו לחכם דר'
מאיר אוסר במתניתין פ"ד דבכורות (דף כ"ח ע"א) אף במומין שאינן משתנין משום
דגור אטו מומין המשתנין והאיסור רק מדרבנן וכמבואר בטוש"ע יו"ד סי' ש"י וכ"כ
בסמ"ע סי' רל"ד סק"א אסור בהנאה מדרבנן וא"כ י"ל ה"ה מומין שאינן מובהקין אם
אינן שהתירו בח"ל שלשה בני הפנסת אע"ג דבנדאי יקבר מ"מ אין האיסור רק מדרבנן
דע"כ גם פאן האיסור משום גזירה לבד שפא יתירו מה שאינו מום פלל וכינון דהאיסור
רק משום גזירה י"ל דהאיסור רק מדרבנן אבל מדאורייתא פינו שיש פאן מום גמור
שרי וכ"מ ממש"ש במשנה מי שאינו מומקה ונראה את הבכור כו' ובגמרא לימא תנו
סתמא כר"מ כו' משמע דהוי רק איסורא דרבנן וכינון דלהרמב"ם ג"כ הוי רק איסור
דרבנן ע"כ הכריע רמ"א שהסומך ע"ד הטור לא הפסיד להקל בדרבנן אף עכ"ז יש
לחלק דהתם פינו שעכ"פ אחר שחיטה ראוהו מומקה שיש פאן מום קבוע ע"כ אין

האיסור רק מדרבנן אבל בנד"ז שלא תקנו חז"ל שישלשה בני הפנסת יראו רק מומין מובהקין ולא מומין שאינן מובהקין א"כ פשראו מומין שאינן מובהקין י"ל הוי הדין כבכור שלא הראהו למןמחה כלל אפילו אחר שחיטה דאע"ג שיש בו מום משמע לכאורה שאסור מדאורייתא ומשמע לכאורה פן מהמשנה ספ"ה דבכורות השוחט את הבכור ומכרו ונודע שלא הראהו כו' ובגמרא פגון דזבין ליה ממקום מומא ועכ"ז משמע דנחשב בכלל מוכר איסורי תורה דהא פתב ההמגיד ס"פ ט"ז הי"ד דנ"ל ראייתי שלא נשנה בגמרא אלא איסורין של תורה או איסורי הנאה של דבריהם פגון יין נסוף שהפונה סתם יינן עכ"ל וקשה למה הנצרך להביא מיי"נ הרי גם השוחט את הבכור הוא רק איסור הנאה של דבריהם דאע"ג שלא הראהו הרי אנו רואין שיש בו מום כמ"ש בגמרא דזבין ליה ממקום מומא אע"כ פיון שלא הראהו מןמחה כלל ואכלוהו חשוב איסור דאורייתא אף שהלוקח ראה שהיה בו מום מיהו זה אינו דרש"י במתניתין גבי ויחזור להם את הדמים פי' משום קנס דאיסור ספק הוי אלמא הספק שפא לא היה זה מום גמור כלל פיון שלא הראהו רק הלוקח אבל היכא שראוהו שלשה בהכ"נ דהוי מום י"ל שאין פאן איסור דאורייתא אבל בנדון שנסאל מעל' שהוא און א' גדולה וא' קטנה הנה לדעת הרמב"ם רפ"ב מה' איסורי מזבח אינו מום כלל וכמ"ש להדיא שאם הייתה און א' גדולה וא' קטנה אפי' קטנה עד כפול פשר עכ"ל והובא ב"י סי' זה וא"כ פיון דס"ל דכשר אפי' ליקרב ע"ג מזבח א"כ אינו מום כלל לשטתו והאוכל בכור על מום זה ה"ז אוכל קדשים בחוץ ממש לשטתו שהוא איסור פרת וא"כ פיון דלהרמב"ם יש בזה איסור פרת אף שלדעת הטור יש להקל לגמרי מי יכריע ביניהם ומעולם לא עלה ע"ד רמ"א להכריע בזה וכן נ' בלבוש שעם היות שפנה שאר מומי' שכ' הטור אבל מום זה דאון א' גדולה כו' השמיט לגמרי והיינו נדאי מטעם הנ"ל פיון דלהרמב"ם אינו מום כלל: קיצור מ"ש הרמ"א ס"י ש"ט שהסומך ע"ד הטור לא הפסיד היינו היכא שהוא מום גמור מדינא רק המחלוקת אם דומה למומין מובהקין שבגמרא אבל באון אחת גדולה ואחת קטנה דס"ל להרמב"ם דאינו מום כלל בזה לא דיבר רמ"א כלל וכ"מ מהלבוש: ב והנה הב"ח סי' ש"ט ס"ה פתב שבגמרא משמע פהרמב"ם מדנקטו הא דורבנן עד פמה אפיסקא דמתניתין און אחת גדולה כו' אבל הרא"ש כ' כפירש"י וכ"כ רבינו עכ"ל וכ"כ בד"ח פ"ו דבכורות ס"ק י"ח וז"ל המשנה פ"ו דבכורות (ד"מ ע"ב) רבי חנינא בן אנטונינוס אומר את שיבילת בעינו כו' עינו אחת גדולה ואחת קטנה און אחת גדולה ואחת קטנה במראה (שלכל נראה שזו גדולה מזו אבל לא במדה) שאם אינו ניקר אלא במדה אינו מום) רבי יהודה אומר אחת מביציו גדולה פשתיים בחברתה ולא הודו לו חכמים (ארבי יהודה קאי) ובגמרא עינו אחת גדולה כו' תנא גדולה פשל עגל וקטנה פשל און וכן מצינו במשנה פרק מומין אלו (דף מ"ד ע"א) עיניו גדולות פשל עגל או קטנות פשל און ועוד שם בגמ' (ד"מ ע"ב) און אחת גדולה כו' ורבנן (דלא הודו לו בביצים עד פמה תהא קטנה דמכשרי) עד פמה תנא אחרים אומרים אפילו אינה לשניה אלא כפול פשרה ועיין בגמרא בחולין פא"ט (דף נ"ה ע"ב) הפוליא שהקטינה בדקה עד כפול בגסה עד פענכה בינונית משם משמע ג"כ דשיעור דכפול שייך רק על הביצים שהוא דבר עגול שאין לו תוף וחלול דוגמת הפליות ופול וענבה.

משא"כ האזנים שהן חלולים לא שייך בהן כ"כ שיעורא דכפול וצריף להבין אמאי לא שאלו באזנים כלל השיעור כמו בעינים שאמרו גדולה פשל עגל וקטנה פשל אנון ומדוע באזנו אחת גדולה ואחת קטנה לא יתבו שיעורא וצ"ל דזה שאמרו במשנה במראה אבל לא במדה זהו השיעור לאזנים אע"ג ש"ל דקאי ג"כ על עינו א' גדולה כו' מ"מ על זה פ"י בגמרא דדוקא גדולה פשל עגל כו' אבל באזנים נשאר שיעור המשנה במראה אבל לא במדה ובגמרא (דף ג' ע"ב) בעינו אחת גדולה ואחת קטנה משמע הטעם משום דה"ל שרוע ופירש"י דשרוע האמור בתורה זו היא שאברו אחת גדול מתברו משא"כ פששני עיניו גדולות אינו מום דאינו שרוע אף שפאדם הנה מום היינו משום דבעינו איש שנה בזרעו של אהרן ועוד יש שם תירוץ אחר דעינו אחת גדולה ואחת קטנה המום משום דה"ל שנינו אבל פששניהן גדולות לא הנה מום דמתמת בריאותא ויתרתא הוי וכן בשתייהן קטנות הוי מתמת כחישותא ויתרתא וכן תפס הרא"ש כאן סי' ו' והנה לפי שני התירוצים נראה דכמ"כ גם באזניו דבין לטעם דה"ל שרוע כמ"כ שייך באזנים.

בין לטעם דשינוי י"ל כמ"כ באזן ולא דמי לביצים דאינו גלויים כ"כ כמו אנון אע"ג דאין לו אלא ביצה א' הוי מום א"כ ע"כ דחשוב מומין שבגלוי מ"מ הרי אם א' דבוקה בפסלים פליגי רע"ק ור"י בן נורי אם הנה מום (במשנה דף מ' ע"ב) אע"ג דקיי"ל כרע"ק דהוי מום מ"מ מצינו לגבי עבד דיוצא בראשי אברים ואינו יוצא פשעשה בו מום בביצים וכמ"ש הרמב"ם פ"ה מה' עבדים דין ד.

מה שן ועין מומין שבגלוי ואינו חוזרים אף כל מומין שבגלוי ואינו חוזרין יצא בו העבד לחירות אבל המסרס עבדו בביצים או החותף לשונו אינו יוצא לחירות שאינו מומין שבגלוי עכ"ל.

הרי דמום שפביצים אינו נקרא כלל מום שבגלוי לגבי עבד: והוא מהסוגיא דפ"ק דקדושין (דכ"ה ע"א). הן אמת שהרא"ש שם רס"י ל' פתב ובסירוס דביצים פליגי פשפרתן ועודן תלויים בפס אבל אם נתקן מן הפס לגמרי לכ"ע הנה מומין שבגלוי עכ"ל והב"י סי' רס"ז פתב דע"כ צ"ל דאין חולק בזה דמאי שנא מהיתה עינו סמויה ונטטה דיוצא לחירות עכ"ל אבל בכ"מ פ"ה מה"ע דין ד' פתב וכתב הרא"ש בפסקיו ובסירוס דביצים כו' לכ"ע הוי מום שבגלוי ורבינו לא חילק עכ"ל הרי הבין הכ"מ דלהרמב"ם י"ל דבכל ענין לא חשוב סירוס שפביצים מום שבגלוי לגבי עבד וצ"ל דלא דמי לבכור והנה מצאתי שפדברי הרא"ש מבואר בתוספות רי"ד וז"ל פתנאי מעוה וכתות ונתוק וקרית כולן בביצים פ"י כל אלה החלוקות אינו אלא פשלא תלש הביצים לגמרי שאם תלשן ונתקן אפילו בביצה א' הוי מום כש"כ בשמים פדתן פרק על אלו מומין אין לו ביצים אין לו אלא ביצה אחת כו' וכמו שמצאנו לגבי מומי הבכור דעד כאן לא פליגי כו' ה"נ יש לנו לפרש גם בסירוס דעבד כו' ונ"ל דכל המומין ששנו חקמים לגבי בכור כולן עבד יוצא בהן לחירות כו' נפגמה אנו כו' ריס של עין שניקב כו' בכל אלו העבד יוצא לחירות אכן פתבו שהתוספות דבכורות ס"ל דנפגמה אנו אע"ג דהוי מום בבכור אין עבד יוצא בו לחירות דאל"כ ליחשבה גבי ג' פגימות דקחשיב פ"ק דחולין כו' וכן ריס של עין אין עבד יוצא בו לחירות ובעל תוספות רי"ד חלק עליהם א"כ הרמב"ם י"ל דס"ל פהתוס' דבכורות שהביאו התוספות רי"ד פ"ק דקדושין שם

שדבריהם נוטים יותר לפי הפשטא דסוגיא ולפ"ו אפ"ש דגם לענן סירוט דביצים יש לחלק בין עבד לכור דאע"ג דלענן בכור אמת כמ"ש התוספות רי"ד והרא"ש שאם נתקן מן הפיס לגמרי הנה מום שפגלוי לענן עבד י"ל מ"מ לא חשוב מום שפגלוי ואינו יוצא לחירות ומ"ש הב"י דמאי שנא מהיתה עינו סמויה וחסטה י"ל דלא דמי פלל דהתם מחוסר אבר שפגלוי גמור משא"כ הביצים לא חשיבי מום שפגלוי גבי עבד ואם כן פיון שעכ"פ אין הביצים דומים לאזנים ועינים לענן עבד א"כ אפילו לענן בכור י"ל דרק גבי ביצים הוא דאע"פ שאחת גדולה פשתים בתורתה לא הודו חכמים לרבי יהודה דהוי מום אבל גבי אזנים שאחת גדולה הרבה מתורתה לא נחלקו פלל דהוי מום ואפילו לשטת הרא"ש ותוספות רי"ד הרי גבי בכור עצמו מצינו לענן מעוה וכתות ונתוק וכתות דבביצים פליגי תנאי על ר' יהודה פ"ו דבכורות (דל"ט ע"ב).

א"כ אין תימא אם ג"כ רק על מאי דאמר רבי יהודה אחת מביציו גדולה פשתים בתורתה ע"ז הוא דלא הודו לו חכמים דרבי יהודה מחמיר במומין דביצים אבל לא קאי פלל על הא דר"ח בן אנטיגנוס אָזְנוֹ אחת גדולה ואחת קטנה: קיצור.

הא דתנן ולא הודו לו חכמים קאי רק על הא דריה"ו אומר אחת מביציו גדולה פשתים בתורתה אבל הא דאָזְנוֹ אחת גדולה ואָזְנוֹ אחת קטנה במראה אבל לא במדה אינו פלל דברי ריה"ו כ"א דברי ת"ק דה"ל כמו עינו א' גדולה פשל עגל וא' קטנה פשל אָנוֹ ומשום דה"ל שרוע: ולא דמי לביצים דהם בפס ואין זה גלוי וכמו גבי מומים שעבדיוצא בהן לחירות אינו יוצא בסירוט דביצים בקדושין (דכ"ה ע"א) לת"ק וכן עזאי אף דהרא"ש שם ס"ל דאם נתקן לגמרי מהפיס יוצא בהן לחירות הרי הקא הם בתוך הפיס רק שאחת גדולה ואחת קטנה: ועוד נלע"ד ראיה לשטת רש"י והטור דאָזְנוֹ אחת גדולה ואחת קטנה הוי מום בבכור דמצינו במשנה פרק מומין אלו (דף מ"ד ע"א) לענן מומין הפוסלים באדם ולא בבהמה הןשוו אָזְנוֹים לעינים דכמו שפתי עיניו אם הם קטנות פשל אָנוֹ פסולים כמ"כ הצומע דהיינו שאָזְנוֹ קטנות פסול ומצינו בגמ' דאע"ג דלענן בהמה אם שתי עיניו קטנות אינו מום מ"מ אם אחת גדולה פשל עגל ואחת קטנה פשל אָנוֹ הוי מום כמ"כ באָזְנוֹ פיון שאם שתיים קטנות הוי מום באדם לכן אם אחת גדולה הרבה מתורתה חשוב מום בבהמה והרא"ש כ' הב"י דעומד בשטת רש"י מאחר שגבי ועד פמה לא הזכיר פלל אָזְנוֹ אחת רק ולא הודו לו וכן מצאתי במעד"מ בד"ח ס"ק י"ח ומה שהביאו המעד"מ והב"ח ראיה לשטת הרמב"ם מדכתב בגמ' הצינן אָזְנוֹ אחת כו' ורפנן עד פמה כו' נלע"ד שאינה ראיה פלל שבודאי ימצא בגמרא בכמה מקומות שצינינו התחלת פסקא מהמשנה ועכ"ז דבריהם סובבים על מה שמבואר במשנה אחר פה ולכן ציינו כו'.

ובגיטין פרק בתרא (דף פ"ו ע"א) פסקא פתב בכתב ידו ואין עליו עדים אמר רב פתב ידו שנינו ומסיק הגמרא דקאי אסיפא ולא על דין זה ועיין תוספות שם פרק הזורק (ד"פ ע"ב) סד"ה זו דברי רבי מאיר ור"ת גורס והאיפא שלום מלכות וכו' ולא פריה משלום מלכות אלא מבבא שלאחריה הנה במזרח וכתב במערב עכ"ל אלקמא הקא שיש וכו' פשוט שי"ל דקאי אבבא שאח"כ אף שאין מוכח דקאי אבבא שאח"כ כ"ש הקא שגזכר וכו' וגם מוכח דקאי אבבא שאחריה כמ"ש לקמן בשם הלח"מ ועיין פ"ב דברכות (דט"ז

ע"א) פִּיִּסְקָא הַקּוּרָא לְמַפְרַע וְדַבְרֵיהֶם סוּבְבִים עַל דִּין קָרָא וְטַעְמָה פ"ק דְּשַׁבַּת (ד"א ע"א) וְאִם הִתְחִילוּ כו' מִפְּסִיקִין לִק"ש וְדַבְרֵיהֶם סוּבְבִים עַמ"ש בְּמִשְׁנֵה אַח"כ וְאִין מִפְּסִיקִין לְתַפְלָה פ"ב (דכ"ד ע"ב) וְלֹא בְּאֵלֶיהָ כו' וְדַבְרֵיהֶם עַמ"ש אַח"כ וְלֹא בְּחֻלְבָּ וְעוֹד דֵּהֲלַח"מ פ"ב מֵה' אִיסוּרֵי מִזְבַּח דִּין ב' כְּתֹב שְׁמִשְׁמַע מִהַגְמָרָא דְקָאֵי רַק עַל דִּין א' מְבִיָּצִי וְשִׁאֲדָרְבָּה קָשָׁה עַל פִּי הַרְמַב"ם וְשִׁמְפָּרֵשׁ דְקָאֵי עַל אֲזִנּוֹ א' דְּבִשְׁלָמָא לְפִירֵשׁ"י בְּעֵי שְׁפִיר וְרַבְּנָן עַד כְּמָה מְשׁוּם דְחֻכְמִים פְּלִיגֵי בְּבִיָּצִים כְּדָאֵמַר ע"ז וְלֹא הוּדוּ לוֹ חֻכְמִים וְלִהְיֵי בְּעֵי עַד כְּמָה אֲבָל לְפִי הַרְמַב"ם ז"ל קָשָׁה דֵּהֵיכָן רָאָה דְפְּלִיגֵי רַבְּנָן אֲזִין דְּבְּעֵי עַד כְּמָה אֲדָרְבָּה מְשַׁמַּע דְּכִי הֵיכָא דְלֹא פְּלִיגֵי אַעֲיִן לֹא פְּלִיגֵי אֲזִנּוֹ עַכ"ל וּמֵאַחַר שֶׁהוּא עֲצָמוֹ מְנוּשְׁאֵי כְּלֵי הַרְמַב"ם וְעַכ"ז הֶסְפִּים יוֹתֵר לְפִירֵשׁ"י מְשַׁמַּע דְּפִירֵשׁ"י וְהָרָא"ש וְהַטּוֹר עֵיקָר יוֹתֵר וְעַכ"ז וְדָאֵי אִין לְסַמְּנָה לְהַקְלֵי ח"ו נֶגְדַּד דַּעַת הַרְמַב"ם וְגַם שִׁי"ל דְּאֶפִּילוּ לְרֵשׁ"י וְהַטּוֹר שְׁמָא אִינוּ מוּם מְנוּבָהֵק לִישְׁחַט עָלֵיו בְּזִמְנָה הַזֶּה: מִיְהוּ לְכַאֲרָה הָרִי עֵינּוּ אַחַת גְּדוּלָּה וְאַחַת קִטְנָה מְשַׁמַּע בַּפ"ק (דָּף ג' ע"ב) דֵּה"ל מוּם קְבוּעַ דֵּהֵינּוּ שְׁרוּעַ א"כ י"ל ה"ה אֲזִנּוּ אַחַת גְּדוּלָּה וְאַחַת קִטְנָה כו': קִיצוֹר וְעוֹד רָאָה מִהַסְּוִגְיָא פָּרַק מוּמִין אֵלּוּ (דמ"ד) דְּשׁוּוּ אֲזִנִּים לְעֵינִים לְעַנְנֵן מוּמֵי אָדָם י"ל כַּמ"כ לְעַנְנֵן מוּמֵי בְּהֵמָה וְגַם הֲלַח"מ ס"ל דְּשַׁטַּת רֵשׁ"י מְחַנְּוֹרַת יוֹתֵר: ד וְלָכֵן הֵנָּה בְּנִד"ז שֶׁהִיא הֵיטָה חוֹלְבַת אֲשֶׁר הַרְמַב"ם וְהָרָא"ש ס"ל דְּחֻלְבָּ פּוֹטֵר כְּהוּבָא בַּב"י ס' שִׁי"ו.

א"כ אִף דְּנוֹהֲגִין כְּהַאֲוֹסְרִים כַּמ"ש רַמ"א שָׁם. מ"מ פִּינּוּ דְלְפִירֵשׁ"י וְסִיעֵתוֹ יֵשׁ כָּאֵן מוּם גָּמוֹר א"כ לֹא גָרַע מְשַׁנֵּי סְפִיקוֹת שְׁמָא בְּכָרָה כְּבָר שְׁהָרִי הִיא חוֹלְבַת וְאַח"כ לְשֵׁלָא בְּכָרָה שְׁמָא זֶהוּ מוּם אַע"ג דְּכַתְּבַת בַּש"ע שָׁם וְז"ל אֲבָל בְּעֵזִים שְׁדַרְדָּה שְׁחוֹלְבוֹת בְּלֹא וְלָד לֹא סְמִכִּינּוּ עַל כֹּף אֶפִּילוּ בְּמִקּוּם דְּאִיכָּא סְפִיקָא הֵנָּה הַט"ז שָׁם סַק"ה הֵנִיחַ בַּצ"ע אֲמָאֵי לֹא נִיזוּל בְּתֵר ס"ס גָּמוֹר וְכ"ד הַש"ף שָׁם סַק"ז דַּס"ס גָּמוֹר מְהֵנִי גַבִּי בְּכוֹר וּמ"ש בְּפִסְקֵי מֵהָרָא"ש ס"ס"י ק"ל פִּינּוּ דְסַפֵּק הָרֵאשׁוֹן דְּאוֹרֵיִתָּא אִינוּ בְּטֵל אֶפִּילוּ בְּרוּב כו' וְהֵינּוּ כַּמ"ש בַּתֵּה"ד ס' רַע"א דְּאֶמְרֵינּוּ סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחֻזְקָה וְה"ל פְּלִגָּא וּפְלִגָּא וְכ"כ בְּתוֹסְפוֹת רַפ"ג דְּבְּכוֹרוֹת (דָּף כ' ע"א) ד"ה מְחַנְּוֹרַת וְס"ל לְהַתֵּה"ד דְּהֵינּוּ מְדֹאֲרֵיִתָּא י"ל בְּרוּב דְּוִקָּא אִינוּ בְּטֵל וְכַמ"ש הַש"ף בְּדִינֵי ס"ס סְעִיף א' אֲבָל בְּנִדּוֹן זֶה שְׁיֵשׁ כָּאֵן שְׁנֵי סְפִיקוֹת שְׁמָא אִין כָּאֵן שׁוּם אִיסוּר כְּלָל וְשְׁנֵי סְפִיקוֹת בְּאִים כָּאֵחַת וּבְעַנְנֵן אַחַד וּבְגוּף אַחַד ה"ז כַּמ"ש הָאו"ה הוּבָא בַּש"ף שָׁם דִּין ד' בְּבִיָּצָה שְׁנוּלְדָה מְאָחַד מְשַׁנֵּי תַרְנַגְלוֹת שְׁנִתְעַרְבוּ אַחַת כְּשֶׁרָה וְאַחַת סְפִיקוֹת טְרַפָּה דְּהִבִּיצָה מְוַתְרַת ע"ש וְה"נ מְמַשׁ דוּמָה שְׁעַל הַנֶּלֶד כְּשֶׁנּוּלֵד וּמוּמוֹ הַנֶּלֶד עֲמוֹ הָרִי בְּאוֹ שְׁנֵי סְפִיקוֹת כָּאֵחַת הָאֵחַד שְׁמָא אִינוּ בְּכוֹר כְּלָל פִּינּוּ שְׁאִמּוֹ הֵיטָה חוֹלְבַת מְקוּדָם הַרְבֵּה הַשְּׁנֵי אִף אַת"ל שֶׁהוּא בְּכוֹר שְׁמָא זֶהוּ מוּם גָּמוֹר כְּפִירֵשׁ"י וְסִיעֵתוֹ וְאִף שִׁי"ל פִּינּוּ דְרַוְבָּא לֹא מְהֵנִי נֶגְדַּד הַחֻזְקָה.

א"כ כ"ש סְפִיקָא וְעֵינּוּ בַּפְנֵי בְּקו"א דְּכַתְּבוֹת סְעִיף מ"ה מ"ו אִף הֵכָּא פְּשִׁיטָא דְמְהֵנִי פִּינּוּ שְׁאֵחַד מִהַסְּפִיקוֹת הוּא רוּב גָּמוֹר הֵינּוּ מֵה שֶׁהִיא חוֹלְבַת א"כ אִף לְפִרְתֵּי וְכַמ"ש בַּתֵּה"ד דַּע"י סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחֻזְקָה ה"ל פְּלִגָּא וּפְלִגָּא מ"מ פִּינּוּ דֵּה"ל פְּלִגָּא וּפְלִגָּא עַכ"פ א"כ בְּהַצְטָרְף לְזֶה עוֹד סְפִיקוֹת שְׁקוּל ה"ל כְּדִין שְׁנֵי סְפִיקוֹת בְּדִלִיכָא חֻזְקַת אִיסוּר דְשְׁרֵי לַכ"ע: הַג"ה וְכַעַת אַחַר זְמַן רַב מְכַתִּיבַת הַתְּשׁוּבָה הַנֶּלֶד מְצִאתִי רָאָה לְזֶה דֵּהֵנָּה פ"ג דְּבְּכוֹרוֹת (ד"כ ע"ב) מְדַמָּה הָא דְחֻלְבָּ פּוֹטֵר לְדִין יְצִתָּה מְלִיאָה ר"פ בְּתֵרָא דִּיבְמֹת דְּאוֹמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת וְרַע"ק דַּס"ל חֻלְבָּ אִינוּ פּוֹטֵר ס"ל כַּת"ק דְּשָׁם דִּיבְמֹת

מליאה חוששית והנה במשנה וגמרא ביבמות שם היתה לה תמות אינה חוששית משום דאיכא חזקה לשוק ורובא לשוק וע"כ צ"ל ביצתה מליאה ליפא חזקה ורובא כמו בהנה לה תמות וכמ"ש הרמב"ן דאיתרע לה חזקה וחלב ס"ל לרע"ק דדמי ג"כ רק ליצתה מליאה דליפא חזקה ורובא כ"א רובא לבד והפוסקים דס"ל חלב פוטר ס"ל דהאי רובא עדיף מרובא דיצתה מליאה וא"כ בנד"ז שנוסף על הרובא דחלב עוד ענין המום נלע"ד דהמום לא גרע מחזקה דגבי הנה לה תמות וכמדונמה דעדיף מיניה וא"כ פיון גבי הנה לה תמות לכ"ע אינה חוששית משום רובא וחזקה ה"ה או כש"כ בנד"ז של רש"י והטור זהו מום גמור וחולבת לכ"ע פטורה עכ"ה): קיצור ולכן עכ"פ בנד"ז שהיא חולבת יש לומר ודאי מהני דאפילו לר"ת דחלב אינו פוטר משום צירוף חזקת שלא ילדה למיעוטא עכ"ז ה"ל ספק שקול לכל הפחות ובהצטרף הספק מצד המום יש פאן שני ספיקות גדולים ובריאים וגם לא גרע מדין גמל"ת עם חלב פוטר דמהני לפ"ד מהרא"י בתה"ד סי' רע"א וצירוף המום עדיף טובא מצירוף גמל"ת: ה אף לכאורה יש להוכיח דאפילו ס"ס פי האי לא מהני ממ"ש בפסקי מהרא"י סי' קס"ז אין נ"ל לצרף קנין הפסד לטעם דחולבת ולהתיר מבינייהו דשניהם לא שייכו אהדדי כ"ל כו' הביאו ג"כ בתשו' צ"צ סי' ס"ד נהרי קנין פסד אם מהני הוא ג"כ פלוגתא דרבנותא מיהו באמת המל"מ רפ"ד מה' בכורות תמה על דברי מהרא"י וכו' לא ידעתי מהו כו' ע"ש וכמדונמה שגם בתשו' זכרון יוסף תמה ע"ז וליפא למימר דטעמו דמהרא"י משום דכיון דס"ל שיש פאן חזקת איסור תו לא מהני ס"ס דנה אינו כמש"ל פיון שאחד מהספיקות הוא רוב גמור א"כ על ידו לבדו יוצא מהחזקת איסור לידי ספק שקול עכ"פ לכל הדיעות ועוד דבפסקי מהרא"י סי' ק"ל משמע דאפילו שני ספיקות שקולים שאין אחד מהם רוב מהני ונה צ"ע לשטתו דחשוב ליה חזקת איסור כו' וצ"ל משום דאמרינן רפ"ג דבכורות רוב בהמות יולדות תוה שנתן ואע"ג דרבינא ס"ל דהוי רובא דתלי במעשה י"ל דהיינו שלא מהני להיות מבטל החזקה והמיעוט אבל מ"מ מהני להיות על ידו ספק שקול פדתנן מפאן ואילף ספק (ועמ"ש אאזמו"ר נ"ע בקו"א דה' נדה סי' קפ"ז סק"א בהג"ה דרוב שבמקרה דומה לתלי במעשה ובתשו' אחת כתבתי דה"ט דתנן פ"ג דגיטין ועל ספינה שאבדה בים שנותנין עליו חומרי חיים אע"ג דאמרינן פ"ט דב"ב (דף קנ"ג) דרובן לאבד משום דה"ל רוב שבמקרה ומיהו בהריב"ש סי' שע"ט כ' בענין אחר ואין פאן מקומו).

ולכאורה י"ל טעמו דמהרא"י דס"ל דפלוגתא דרבנותא אינו חשוב כמו שאר ספק שקול כמ"ש בזה הבל"י בדיני ס"ס במקודשים סק"א אף זה אינו דאדרבה בתה"ד ס"ס קע"ח מבואר דס"ל דספיקא דפלוגתא עדיף מספיקא דגוף המעשה.

ואפ"ל בכוננת מהרא"י סי' קס"ז דהנה בהריב"ש סי' שע"ב הקשה עמ"ש התוספות פ"ק דכתובות (ד"ט ע"א) ד"ה ואיבעית אימא וא"ת בספק ספיקא נמי תיאסר כו' דאמאי תיאסר נימא סמוך מיעוטא דאונס למחצה דאין תחתיו וה"ל תחתיו ברצון מיעוטא כמו סמוך מיעוטא דמפילות למחצה דנקבות וה"ל זכרים מיעוטא בפ"ג דבכורות ובשט"מ בכתובות שם ד"ה ואיבעית אימא תירץ דבשלקמא הא דאמרינן סמוך מיעוטא דמפילות למחצה דנקבות וה"ל זכרים מיעוטא נחא דתרונוייהו המפילות והנקבות מגרעים פח הזכרים מחד טעמא ולכך ה"ל זכרים מיעוטא ולמיעוטא לא חיישינן אבל מיעוטא דאונס ומחצה דאין תחתיו שריותיהו לא הווי מחד טעמא וכל אחד עומד בפני עצמו כו' רובא

דְּרָצוֹן נֶגֶד מִיעוּטָא דְאַנְס וְהָרִי הוּא בְּטֵל וְלֹא נִשְׁאַר אֲלָא סְפֵק תַּחְתָּיו סְפֵק אֵין תַּחְתָּיו כּו' עכ"ל וְכָף י"ל בְּכַוֵּנָת מַהֲרָא"י כָּאן שׁכ' שָׁם דְּרוּב הַגְּאוּנִים פְּסְקוּ דְקִנְיָן פְּסָף לֹא מְהַנִּי כּו' א"כ ה"ל כּמ"ש הַשְׁט"מ בְּעִנְיָן רוּב דְּרָצוֹן שְׁפַנְגֵּד מִיעוּטָא דְאַנְס נִשְׁאַר רַק הַסְּפֵק דְחֻלְבֵּת דַּס"ל לַמַּהֲרָא"י דַּה"ל פְּלִגָּא וּפְלִגָּא מִחֻמַּת הַחֻזְקָה כְּדִלְעִיל וְהַשְּׁגָת הַמַּל"מ מְשׁוּם דַּס"ל סְפֵק דְקִנְיָן דְכֶסֶף הָיִי סְפֵק שְׁקוּל אוֹ מְשׁוּם דְנֶגֶד זֶה חֻלְבֵּת אֵינוֹ סְפֵק שְׁקוּל מִמֶּשׁ אֲבָל עכ"פ בַּנ"ד דְהַסְּפֵק שֶׁל הַמּוּם ה"ל סְפֵק שְׁקוּל בְּוֹדָאֵי יֵשׁ לְהַקְל לַכ"ע וְכֵן בְּחֻלְבֵּת שְׁיִלְדָה אַח"כ זָכָר וְנִקְבָּה אֲפִשְׁר שְׁיֵשׁ לְהַקְל כּמ"ש הַט"ז ס'י שִׁי"ו וְאַפִּילוּ בְּעֵזִים דַּמ"מ הוּא חָשׁוּב רוּב וְה"ל כְּפִלְגָּא אַף לַפַּר"ת א"כ כְּשִׁישׁ עוֹד סְפֵק שְׁקוּל יֵשׁ לְהַתִּיר וְכִמוֹ שְׁהִיקֵל הַמַּל"מ בְּקִנְיָן דְכֶסֶף עִם חֻלְבֵּת וְעֵינֵין בְּסַפֵּר פִּתְחֵי תַּשׁוּ' ס'י שִׁי"ו סַק"ב וְעוֹד הֵכָא הַסְּפֵק דְשָׂמָא הַנִּקְבָּה נוֹלְדָה תַּחֲלָה עִם הַסְּפֵק דְחֻלְבֵּת שְׁנִיָּהֶם מְגַרְעִים פַּת הַזָּכָר לוֹמַר שְׁאֵינוֹ בְּכוֹר מִחַד טַעְמָא וְלָכֵף ה"ל הַחֲשָׁשׁ שְׂמָא הוּא בְּכוֹר כְּמוֹ מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא דְאַפִּילוּ בְּמִקוּם חֻזְקַת אִיסוּר גְּמוּר לֹא חִיָּשִׁינֵין כְּמוֹ בְּרוּב מְצוּיִין אֲצֵל שְׁחִיטָה מִן־מַחֲזִין הֵם: קַיְצוּר.

וּמ"ש מַהֲרָא"י אֵין נ"ל לְצַרְף קִנְיָן פְּסָף לְטַעַם דְחֻלְבֵּת חֵלֵק עָלָיו הַמַּל"מ וְגַם לַמַּהֲרָא"י צ"ל דַּס"ל דְקִנְיָן פְּסָף אֵינוֹ סְפֵק שְׁקוּל וְאֵינוֹ מְצַטְרֵף כְּמוֹ מִיעוּטָא דְאַנְס אֵין מְצַטְרֵף לְסְפֵק אֵין תַּחְתָּיו וְכ"ז לֹא שְׁיֵיף בְּנִדּוֹן זֶה דְהַמּוּם הָיִה וְנָדָא לְכָל הַפְּחוּת סְפֵק שְׁקוּל: וְכַש"כ דַּמ"ש ר"ת שְׁיֵשׁ כָּאן חֻזְקַת אִיסוּר אֵין הַפֵּל מוֹדִים לוֹ כְּמוֹ שְׁהַבִּיאוּ הַתּוֹסְפוֹת ד"ה חֵלֵב פּוֹטֵר רְאִיָּה לְזֶה מְדַפְרִיף הַש"ס וּמִי חִיָּשׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְמִיעוּט וְהַתְּנֵן הָיִה לָהּ חֻמּוֹת כּו' וּמֵאֵי קָשָׁה בְּהֵיא דִיבְמוֹת לִיכָּא חֻזְקָה בְּהַדִּי מִיעוּטָא כּו' עַד וְאֵי הָיִה אֲמַרִּינֵין דְלֹא חָשׁוּב מִיעוּט דְאִיכָּא חֻזְקָה בְּהַדִּי מַה (שְׁיָהָא) [שְׁיָהָא] בְּחֻזְקַת.

שְׁלֹא יִלְדָה שְׁאֲדַרְבָּה הַעֲמֵד וְלֵד בְּחֻזְקַת שְׁאֵינוֹ קְדוּשׁ בְּכּוֹרָה שְׁהוּא חֻלְיִין בְּמַעֲי אִמוֹ אִזְ אֲתִי שְׁפִיר עכ"ל וְכ"כ הָרָא"ש וְכ"כ עוֹד הַתּוֹסְפוֹת רַפְב"ת דִּיבְמוֹת (דְקִי"ט ע"א) וּלְפַע"ד יֵשׁ לוֹמַר עוֹד טַעַם דְהֵנָּה בִּיבְמוֹת פֶּרֶק אֲלֻמָּנָה לַכַּה"ג (דַּס"ז ע"ב) תָּנֵן סְפֵק שְׁהוּא בֵּן תַּשְׁעָה שָׁנִים יוֹם אֶחָד סְפֵק שְׁאֵינוֹ כּו' חוֹלְצָת וְלֹא מְתִיבְמָת וּבְדָף (ס"ח סַע"א) הַקְּשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת וְא"ת וְסְפֵק בֵּן ט' הָאִיף פּוֹסֵל בְּבִיאתוֹ דְנוֹקְמָא אַחֻזְקָה קְמִייתָא דְהָיִה פְּחוּת מִבֵּן תַּשְׁעָה וְנוֹקִי אִשָּׁה בְּחֻזְקַת כְּשֵׁרוֹת כּו' וִי"ל דְהֵכָא כְּגוֹן דְהַשְׁתָּא דְאַתִּי קָמֵן הָיִה וְנָדָא בֵּן תַּשְׁעָה כּו' ע"ש וְהוּא קָצַת דְנוֹחַק לְהַעֲמִיד הַמְּשַׁנָּה דְנוֹקָא בְּכַה"ג דְכָל כַּה"ג ה"ל לְפָרְשׁ וְכֵן מְצַאֲתִי בַּפְנֵי בְּקו"א דְקְדוּשִׁין סְעִיף צ"ד שְׁהַקְּשָׁה עָלֵיהֶם וְהַעֲלָה דְחֻזְקַת קְטֻנוֹת לֹא הָיִי חֻזְקָה גְּמוּרָה כִּינֵן שְׁבָכָל יוֹם הוֹלֵף וְגִדֵּל וְאֵי אֲפִשְׁר לוֹמַר כְּמוֹ שְׁהוּא עֲכָשְׁיוּ כֵּן הָיִה מְקוּדָם וְאֵע"ג דְקִי"ל דְכָל חֻזְקָה אַע"פ שְׁעֲשׂוּיָה לְהַשְׁתַּנּוֹת אַפ"ה מְקַרִּי חֻזְקָה נִרְאָה דְהֵינֵינוּ דְנוֹקָא בְּדָבָר הַעֲשׂוּי לְהַשְׁתַּנּוֹת מְסַפֵּק מִשָּׂא"כ הֵכָא שְׁהַשְׁיִנוּי הוּא בְּוֹדָאֵי שְׁבָכָל עַת וְרַגַע הַקְּטָן הוֹלֵף וְגִדֵּל אִיכָּא לְמִימַר שְׁפִיר דְלֹא הָיִה חֻזְקָה גְּמוּרָה עכ"ל וְכ"כ בְּתַשׁוּ' מַהֲרִי"ט ח"א ס'י מ"א אֲבָל חֻזְקַת קְטֻנוֹת אֵינָה חֻזְקָה דְהָא כָּל יוֹמָא גִּדְלָה וְאַתָּאֵי כּו' וְעַדִּיכָּא מִינָּה אֲמַרִּינֵין רִישׁ גִּדָּה וְהֵלֵל כּו' אֲתָמָא כִּינֵן דְמַגּוּפָה קָא חֻזְיָי לֹא אֲמַרִּינֵין אוֹקְמָא אַחֻזְקַתָּה כּו' וְאֵע"ג דַּמַּעַל"ע שְׁבַנְדָּה לֹא מְטַמָּא אֲלָא לְקַדְשׁ אֲבָל לֹא לְחֻלְיִין לָאוּ הֵינֵינוּ מְשׁוּם דְמוֹקְמִינֵין אַחֻזְקַתָּה אֲלָא כְּדַכְתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּרִישׁ מְכִילְתֵינֵין דְלֹא יִלְפִינֵין מִסּוּטָה לְטַמְאָה לְמַפְרַע כּו' וְהַבִּיא עוֹד רְאִיוֹת לְזֶה וְע' בְּתוֹסְפוֹת רַפ"ק דְגִיטִין (דָּף ב' ע"ב) סַד"ה עַד אֶחָד דְאֵינָה בְּחֻזְקַת שְׁתָּהָא רוֹאָה כָּל שְׁעָה כּו' וְלֹא אֲתַחֲזֵק אִיסוּרָא וְעֵינֵין בַּמ"א ס'י ח' ס"ק י"א בְּשֵׁם תַּשׁוּ' הָר"ן ס'י ס'וֹ הוֹבָאָה בַּב"י בִּי"ד ס'י ר"א וּבַש"ע שָׁם סְעִיף ס"ה אֲלָא שְׁהַפְנִי

דלעיל שכ' ואע"ג דקיי"ל כו' לא ס"ל פן ואין פאן מקומו: ועפ"ז י"ל כמ"כ חזקה זו להעמיד הבהמה בחזקת שלא ילדה אינה חזקה לא מיבעיא להר"ן והמ"א אלא אפילו להפנ"י (וע' בתשו' מי"י דש"יכי לספר קננו סי' ל"א ובמרדכי פ"ק יש נוחלין סי' תרכ"א והגמ"י פ"ח מה' זכיה דפסקו פרבי נתן ולא פהר"ן וגם לרבי יעקב אין דברי הר"ן מוכרחים לפמ"ש המרדכי שם דמירי שלא היה ידוע שמתחלה היה בריא כו' וע' בט"ז בי"ד סי' א' סס"ק ו' ובמ"א פתבתי מזה) מ"מ נ"ד אפ"ש לדמותו לחזקת קטנות דהא פשגדלה הבהמה איפא רובא דרוב בהמות מתעפרות וילדות כמ"ש בגמרא א"כ אז מתבטלה החזקה וה"ל פדין פלגא ופלגא ר"ל ספק שקול בדבר שאין לו חזקה א"כ אף דלא ידעינו בודאי שהעזו היא שנה שלימה והפ"ה שלש שנים מ"מ עכ"פ ליפא חזקה ועוד דמסתמא ניפר שהיא בודאי בן שנתה: והפ"ה בת ג' שנים מאחר שהיא חולבת וא"כ דל מהכא מה שהיא חולבת ליפא עכ"פ חזקה להעמיד הבהמה בחזקת שלא ילדה פניו דאיפא רובא להיפ"ה וא"כ לר"בא אדנ"ה יש פמו ספק שקול בדבר שאין לו חזקה ולרבינא דהוי רובא דתלי במעשה עכ"פ מהני דליפא חזקה וגם בלא הרובא הרי אפילו בתוה שנתה מצוי טינור כמ"ש הרא"ש פ"ג דבכורות סי' א' בשם הר"ר יונה א"כ מכ"ז י"ל שהרוב דחולבות ה"ל רוב גמור בלי שיש חזקה פנגדו אלא דמ"ד דאינו פוטר היינו משום דחיישינו למיעוטא.

ואפ"ש באיסור פרת חיישינו למיעוטא וכדאמרינו ביבמות ר"פ בתרא (דקי"ט סע"א) רישא דאיסור פרת חששו סיפא דאיסור לאו לא חששו: קיצור. ונוסף ע"ז דמ"ש ר"ת אוקי הבהמה בחזקת שלא ילדה אין התוספות והרא"ש מודים לו ולא עדיף מחזקת קטנות שי"ל דלאו חזקה הוא פדמוכח מקושיות התוספות ביבמות פ"ק אלמנה לכה"ג (דס"ח ע"א) ויש פ"ה טעמים לומר דהרוב דחולבות הנה רוב גמור בלי שום חזקה פנגדו: וע' בתשו' אאזמו"ר הגאון ז"ל הש"יך ל"ד סס"י ט"ו שהביא דהש"ע בי"ד סס"י ט"ו מחמיר בספק שקול שבאיסור דרבנו [פ"הרשב"א] (מחמת שיש רוב להתיר) ושבאה"ע סי' קנ"ו ס"ה פסק להתיר בספק ע"פ תשו' הרא"ש פ"ל נ"ב.

והטעם משום שלא לאכול גדי זה הוא ענין קל מלאסור אשה לבעלה עד שתחלוץ א"כ לפ"ז לכאורה נדון דהט"ז סי' שט"ז סק"ה הנ"ל דומה לנדון שבי"ד סס"י ט"ו דהא התם הוי רק איסור דרבנו והכא לר"ת חלב אינו פוטר מדאורייתא מיהו יש לחלק דהתם שאני שאין לפנינו דבר לתלות בו לומר שע"ז יש לספק שמה הוא בן שמונה ימים משא"כ בנדון הט"ז שנוולדו זכר ונקבה ויש לפנינו דבר לתלות שמה הנקבה נולדה תחלה ועיין בתשב"ץ ח"ד הטור הראשון סי' ב' מדבריו יש ראיה למה שפתבתי לחלק וראיתי בכנה"ג בי"ד בסי' ט"ו הביא מ"ש ריא"ז בש"ג בשפת פ"ק ר"א דמילה ונ"ל ונראה בעיני שהגדלים הקטנים שהם מסופקים אם יש להם שמונה ימים או לאו אסורין שמה גפלים הם ולא פלו להם חדשיהם פמבואר בקונטרס הראיות עכ"ל וזה לכאורה לא פדברי נכד התשב"ץ הנ"ל ועכ"ז יש לחלק דאפ"ש שם דקדק מלשון הש"ס פ"ל ששהה שלשים כו' דבעינו שידעו בודאי ששהה וכל שאינו ידוע ברור ה"ז לא נפק מפלל חומרת חכמים שהוא ספק נפל וכ"ש להתוספות דיבמות (דס"ח סע"א) גבי ספק בן תשעה שהקשו ונוקמי אחזקה קמייטא דהנה פחות מן תשעה כו' וה"נ י"ל נוקמא אחזקה דהנה בעת שנולד שעדיין לא עברו עליו שמונה ימים ואף לפמ"ש ל"ל שי"ל שאין זו חזקה מ"מ

יש לחלק פנ"ל ורא"ל לחילוק זה ממ"ש בסה"ת סוף ה' טרפות סס"י כ"ה ונ"ל נשבר העצם ונצא לחוץ מעוף למעלה מהארפובה ולא ידע אי מחיים אי לאחר שחיטה כו' פל פיצא בזה כו' יש לנו לאסור הפל ואין להתיר מטעם נשחטה הותרה עד שיודע במה נטרפה דהני מילי פשיש לתלות בהיתר פגון זאב שנטל בני מעיים והחזירן פשהו נקובים דיש לתלות הנקב בזאב אבל במקום שתלוי בחסרון הלב כו' ויש ריעותא בדבר שתלוי הטרפות יש לאסור הפל פדברי הגאון עכ"ל ועיין מזה בפ"ד סס"י חמשים ועיין בש"ע סי' נ"ז סעיף י"ג ודוקא פשיש לפנינו פלב נארי כו' פשט הלשון משמע פל פשיש לפנינו דבר היתר לתלות בזה אף שהוא ספק שקול עדיף טפי מפשאינו לפנינו דבר לתלות מיהו הפר"ח שם סי' נ"ז לא כתב פן ועכ"ז בנד"ז יש לחלק פן דהכא פשאינו לפנינו דבר לתלות ה"ל בכלל הדין דכל ששהה כו' בעיניו אבל פשיש דבר לתלות שזה אינו בכור פנדון דהט"ז יש פנים להקל ומצאתי בתשו' הריב"ש סס"י תמ"ו שצידד להקל בספק פלוגתא דרבננותא אם חשוב פלו לוי חדשיו וזה ראיה לתשו' הרא"ש דלעיל ובס"י תמ"ז ששהחמיר זהו משום שדברי הרמב"ן לאו בפירוש אתמר אלא מפלגא אתמר כו' ומדבריו ראיה לנדון שאילתינו דה"ל פלוגתא דרבננותא אם חשוב מום והאומרים דהנה מום הם רבים רש"י והרא"ש והטור וגם פשט המשנה והגמרא נוטה קצת יותר לפירושם לכן בחולקת יש להקל פדבריהם: קיצור.

יש לעיין בדינו דהט"ז סי' שט"ז סק"ה שדעתו להקל בזכר ונקבה מ"ש מהדין שבש"ע סי' ט"ו ס"ג. אף החילוק פשוט דהתם הספק שפא הם ח' ימים הפל ענין אחד עם הרוב שרוב הנוולדות הם בני קנימא משא"כ בנדון דהט"ז סי' שט"ז סק"ה הספק שפא הנקבה נולדה תחלה זהו הוספה גמורה על הרוב וה"ל המיעוט שפא הוא בכור מיעוטא דמיעוטא (וכנ"ל ס"ד בהג"ה מדין היתה לה חמות).

דמשום שנוסף חזקה להרובא אינה חוששת ונק' מיעוטא דמיעוטא כ"ש לכאורה פאשר נוסף עוד ספק שקול דלכאורה עדיף מחזקה והראיה דבחזקת היתר ויש ספק אחד שקול רבו האומרים דלא מוקמינו אחזקה ואילו בשני ספיקות שקולים וליכא חזקה לא להיתר ולא לאיסור לכ"ע מתירין הרי דספק עדיף מחזקה) ונדון שלפנינו עדיף מנדון דהט"ז דהכא הספק נוטה יותר לצד ההיתר לומר דהני מום גמור: סימן רכז בדין ספק בכור צירוף גמל"ת ע"י שאלה להיתר דחולקת: מ"ש בתשו' צ"צ סי' ס"ד דצירוף גמסל"ת.

ע"י שאלה לא מהני בבכור אינו מוכרח דהא גבי קפילא פירש"י בחולין (דצ"ז ע"א) דנק' לפי תנמו פשאינו מודיעין לו שצריכין לו לדבר איסור והיתר וכ"כ הרא"ש שם. גם הרשב"א דאינו מצריף לפי תנמו מ"מ מבואר שם מדבריו ג"כ דזה נק' לפי תנמו כמ"ש בב"י רס"י צ"ח והט"ז שם סס"ב ביאר זה דאף דבעדות אשה לא מהני זה מ"מ פאן מהני וכינן דמצינו דזה נק' לפי תנמו גבי איסור והיתר אע"ג דגבי עדות אשה לא נק' זה לפי תנמו מ"מ בכור דהוא ג"כ דבר איסור יש ללמדו מאיסור ולא ממדי דבעי עדות גמור וכמו שחילק הט"ז שם בינייהו ועוד דבפסקי מהרא"י סי' קל"ח כ' דגם בעדות אשה י"ל דשאלה לא גרע ממשאל"ס ע"ש ועוד דשאני התם דכל ההיתר ע"פ גמסל"ת משא"כ הכא דלא הוי רק סניף בעלמא ול"ד למ"ש בחולין (ס"ד א') דאע"ג דסימני מסייעי לא סמכינן עליו דעכומ"ז אא"כ אומר של עוף פלוגי טהור הוא ולא באומר של

עוף טהור הוא דהתם שאני משום דסימני לאו דאורייתא וגריעו טובא מחולקת בבכור דהנה רבא מעליא והמיעוט לא שכיח כלל (ועוד התם אומר עוף טהור א"כ יודע דלענן או"ה הוא הנפ"מ מיהו עיקר הוא החילוק הראשון) ועוד דהתה"ד סי' רע"א ובפסקיו סי' ק"ל שצידד לסמוך אסניף דגמל"ת משום מ"ש האשרי פ"ג דבכורות באמת אגן לא ק"ל פקאשרי בזה כמ"ש בט"ז סי' צ"ח סק"ב וא"כ עיקר יסוד ההיתר משום דמיעוט חולבות אף שאין יולדות הוא בבהמה גסה מיעוטא דלא שכיחא כלל ולכן נ' דיש לצדד לסמוך על סניף דמסל"ת ע"י שאלה רק פשאנו יודע שהנפקותא הוא לדבר איסור והיתר והנה ספ"ב דכתובות אמרינן פנין דרוב נשים בתולות נישאות גלוייא מלתא בעלמא הוא ובתוספות רפ"ב דט"ז ע"ב) ד"ה וזו מבואר דאע"ג דאיתרע לה רבא דרוב נשים בתולות נישאות מפני שרוב נשים הנישאים בתולות יש להן קול וזו הואיל ואין לה קול איתרע לה רבא אפ"ה משום דרוב נשים בתולות נישאות עדיף מרוב הנישאות בתולות יש לה קול כו' לכן נק' גלוייא מלתא יעו"ש והנה התשב"ץ ח"א סי' פ"ג דמ"א ע"ג כ' שאם במלתא דעבידא לאיגלויי ע"א נאמן כ"ש בגלוייא מלתא כו' וע"ש עוד דף ה"ל סע"ד דלהרי"ף ורמב"ם א"צ אחר עמו ולהתוספות דצריף אחר עמו הרי כתבו (דכ"ח א') ד"ה והוא שיש גדול עמו לא קאי אתרומה.

פנין דאין מעלין מתרומה דרבנן ליוחסין כו' א"כ גם באיסור דאורייתא שאין מעלין ממנו ליוחסין י"ל דנאמן פנין גלוייא מלתא בעלמא הוא וא"כ גבי פרה חולקת דלא אתרעי רבא כלל ועוד שגם עצם הרוב נדאי עדיף טפי מרוב נשים בתולות נישאות דשם נדאי מיעוטא דשכיחא טובא הוא שאין נישאות בתולות משא"כ הרוב פרות אין חולבות אא"כ ילדו המיעוט לא שכיח כלל כמ"ש בתה"ד סי' רע"א ובפסקיו סי' ק"ל וא"כ נדאי נק' גלוייא מלתא בעלמא הוא וא"כ לכן נאמן בזה גמל"ת פי מאחר דנאמן בעדות אשה לפי שהוא מלתא דעבידא לאיגלויי כ"ש שנאמן בענין בזה שנקרא רק גלוייא מלתא בעלמא מחמת שיש רבא מעליא דלא איתרע שפן הוא וצ"ע באה"ע סי' קס"ט ס"ח גבי נאשמתודעינהו לא נז' גמל"ת משמע דאינו נאמן על זה אע"ג דגלוייא מלתא בעלמא הוא ויש לחלק דהתם אין הגלוייא מלתא עד"ז שיש רוב ממש שפן הוא ולכן איפא מ"ד בגמרא דצריף שני עדים ע"ז ועיין בש"ע אה"ע סי' ז' ס"ב יש דיעה דאין גמל"ת נאמן בשבויה.

י"ל ה"א עדיף דשם רוב עו"ג פרוצים בעריות ורק משום דמנוולת נפשה לגבי שבאי. אבל ה"א הרוב מעליא להתיר ונהרי פמה גדולי הפוסקים מתירים ע"י רוב זה לבד ולכאורה י"ל בפ"ה בת ג' שנים פנין אפילו לא ראינוה חולקת מחשב ספיקא שפא ילדה כמ"ש במשנה רפ"ג דאף לר' ישמעאל נחשב ספק א"כ פשוט ע"ז הרוב דחולקת ה"ל המיעוט מיעוטא ואין לומר דהכל ענין אחד דזה אינו דיש שני טעמים שילדה א' מפני שהיא בת ג' שנים וכדאמרינן בגמרא רפ"ב דדיבמות נאמאי לימא ה"א אחר רוב נשים ורוב נשים מתעברות ויולדות כו': הב' משום דחולקת זוהי רוב גמור כו' א"כ הוי כמו תרי רובי ועכ"פ ספק ורוב ולכן בגמל"ת יש להתיר כמ"ש מהרא"י ועיין בתשו' חוות יאיר סי' ל"ז שהביא הפתחי תשובה סי' שי"ו סק"ג נוטה להקל בחולקת אף ע"י שאלה רק פשלא הנהא א) השאלה לענין איסור והיתר דומיא דטעימת קפילא כו' אף דהריב"ש סי' קפ"א כ' דשאני התם דהוי מלדעל"ג ולהתברר מיז ועדיף משאר מלדעל"ג

מ"מ הָכָא דְהוּי גִילויָא מִלְתָּא בְּעֵלְמָא מְחַמַּת הָרְנָבָא מְעֵלְיָא וְכוּ' פְנ"ל י"ל דְלָא גָרַע מִהֶתֶם: סִימָן רַכַּח הֵנָּה מַה שְׁנִסְתַּפֵּק מֵעַל בְּסִפְקָא בְּכוּר שְׁמָא יֵשׁ לְהַקְל אַף שְׁלֵא הָרָאָה מוּמוּ לִג' בַּהֲכ"נ פִּינּוֹן דְאֵינּוּ אֱלָא מְשׁוּם גְזִירָה מְשׁוּם דְנִקְיִן שְׁבַעֲוִי כו'.

י"ל בְּסִפְקָא בְּכוּר לֹא גָזְרוּ וְדָאֵי לִפ"ד הַגְּאוּנִים וְהַרְמְב"ם וְהַטוּש"ע סִי ש"י דְפּוֹסְקִין כַּר"מ דְגָזְרִינּוּ מְשׁוּם דְנִקְיִן כו' אֵין לְהַקְל כָּלֵל אַף בְּסִפְקָא בְּכוּר וְרָאָנִי מְפָסְקִי מֵהֵרָא י"ס ק"מ ט שְׁכ' א"כ לִית דִּין וְלִית דִּינָן לְהַתִּיר אִפִּי' בְּכוּר שְׁיֵשׁ בּוֹ פְמָה סְפִיקוֹת כו' ע"ש וְאֵע"ג דְגַבִּי וְדָאֵי בְּכוּר אֵין בַּכַּה"ג רַק אִיסוּר קָנָס דְרַבְּבָנָן כַּמְש"ש מֵהֵרָא י"י וְכַמְבֹּאֲרָא בַש"ע סִי ש"י ג ס"א.

מַכְש"כ בְּנִידָן דְמֵהֵרָא י"י דְהוּי אֲמִירָה וְאֲמִירָה דְאֲמִירָה כו' ע"ש אִפ"ה לֹא הוּי שׁוּם סְבָרָא לְמֵהֵרָא י"י לְהַקְל בַּכַּה"ג אִפִּי' בְּבְכוּר שְׁיֵשׁ בּוֹ פְמָה סְפִיקוֹת וְלְרֹב הַפּוֹסְקִים לֹא הוּי בְּכוּר כָּלֵל פִּינּוֹן דְהִיא חוֹלְבַת כַּמְש"ש סִי ק"ס ז' כו' וְא"כ וְדָאֵי ה"ה בְּנ"ד אֵין לְהַקְל אֵע"ג שְׁהוּא סְפִקָא בְּכוּר אַף מַה שִׁי"ל לְכַאוּרָה פִּינּוֹן דְהַתּוֹס' דְבְּכוּרוֹת וּבִיּוֹצָה וְסִיּוּעָתָם פְּסָקוּ כַּר"י י"ל אֵע"ג דְקִי"ל כַּר"מ מ"מ בְּסִפְקָא בְּכוּר שְׁמָא יֵשׁ לְהַקְל וְלִסְמָךְ ע"ז בְּהַפְסָד מְרֻנְבָה עַכ"פ וְהֵנָּה מִמ"ש הָרָא"ש וְהַב"י סִי ש"י מוֹבָן לְכַאוּרָה דְבִשְׁאֲלֵתוֹת פּוֹסָק כַּר"י וְז"א דְבַהֲדָנִי אֵיתָא בִּשְׁאֲלֵתוֹת ר"פ בָּא דְהִלְכָה כַּר"מ רַק דְהָרָא"ש כ"כ ע"פ מ"ש הַתּוֹס' בְּבְכוּרוֹת (דְכ"ח סַע"א) וּבִשְׁאֲלֵתוֹת כו' אֲבָל הַתּוֹס' וְהָרָא"ש לֹא נִתְפָּנְוּוּ לְהַבִּיא רְאִיָּה מִן הַשְׁאֲלֵתוֹת רַק דְאֵין הִלְכָה כַּר"מ בְּקַנְסוּתֵי וְאִינְהוּ ס"ל דְהִכָּא נְמִי קָנְסָא הוּא אֲבָל הַשְׁאֲלֵתוֹת עֲצָמוּ ס"ל דְהִכָּא גְזִירָה הִיא כו' אֱלָא הַטוּר כ' וּבִשְׁאֲלֵתוֹת פּוֹסָק כַּר"י וְצַע"ג וְא"כ פִּינּוֹן דְהַשְׁאֲלֵתוֹת וְבַה"ג פּוֹסְקִים כַּר"מ א"כ נִרְאָה דְעַת הַגְּאוּנִים כַּר"מ וְלָכֵן קָשָׁה לְסַמְךָ לְהַקְל וּמ"מ בְּצִירוּף מַה שְׁרָאוּ ג' הַדְּיוֹטוֹת הַמוּם (ע' רַש"י שְׁבַת דַּמ"ו ע"ב ד"ה הָכָא וְתוֹס' שָׁם) מְחִיִּים וְהוּא מוּם קְבוּעַ וּבְצִירוּף הַמַּל"ת שְׁאֵינּוּ בְּכוּר וּבְצִירוּף מַה שְׁנִתְעַרְבַּ בְּרוּב הֵיתֵר הַסּוּמָךְ עַל ד' הַתּוֹס' וְסִיּוּעָתָם אֵין מְזַחֲחִין אוֹתוֹ וּמ"ש מֵעַל בְּשָׁם רַש"י בִּיּוֹצָה כ"ז א' ד"ה אֵטוּ וְאֵלוּ אֲדָם אַחַר שְׁחִטוֹ כו' הָרִי הַרְמְב"ן כ' בְּהִדְיָא לְהַפּוּף וּמִדְקָדָק כֵּן מִהַמְשַׁנָּה וְהוֹאִיל וְנִשְׁחַט כו' גַּם מ"ש דְמִשְׁמַע מַהֵהוּא עֲנֻבָדָא דְשְׂרוּעַ (בְּכוּרוֹת ל"ו ב') דְמוּם קְבוּעַ א"צ לְהִרְאוֹת רַק מְשׁוּם כְּבוֹדוֹ כו' ז"א דַּר"ל דְסָגִי בַג' בַּהֲכ"נ ע' תוֹס' שָׁם ד"ה מְשׁוּם יְדִידוֹ דו"ש מְנַחֵם: סִימָן רַכַּח וְאֲשֶׁר שְׁאֵל עוֹד רוּמַע"ל ע"ד צְרִימַת אֲוֶנּוֹן בְּבְכוּר דַּתְנָן רַפ"ו דְבְּכוּרוֹת מִן הַסְּחוּס וְלֹא מִן הָעוֹר אֲשֶׁר מְלִשׁוֹן לֹא מִן הָעוֹר מְשַׁמַּע דְאֵינּוּ מְמַעֵט רַק הָאֵלִי' הַרְכָּה שְׁבַתְחָתִי' הָאֲוֶנּוֹן דְשָׁם הוּא דְלֹא הֵנָּה מוּם דְהִדְרָא בְּרִיא אֲבָל כָּל מְקוּם הַקָּשָׁה הוּי מוּם אֲמַנָּם הַט"ז סִי ש"ט סַק"ד כ' דְהַסְּחוּס הוּא דְנִקְיָא גְדַר הָאֲמַצְעִי דַּלפ"ז אַף מְקוּם הַקָּשָׁה שְׁבַעֲלִיּוּנִיּוֹת לֹא הֵנָּה מוּם פִּינּוֹן שְׁאֵינּוּ גְדַר הָאֲמַצְעִי וּבִקְשָׁא רוּמַע"ל דְאֵף דַּתְנָוּף הֵינּוּ גְדַר הָאֲמַצְעִי אֲבָל סְחוּס דְגַבִּי בְּכוּר לֹא בְּעֵינֵי גְדַר הָאֲמַצְעִי דְסְחוּס הוּא ת"י דְבָדַל אֲוֶנּוֹן (שְׁבַעֲמוֹס סִי ג') שְׁהוּא הַקָּשָׁה שְׁבָאֲוֶנּוֹן אֲבָל אֵינּוּ מְנַכְרַח שְׁהוּא גְדַר הָאֲמַצְעִי דְנִקְיָא וְשִׁאֲנֵי תְנֻוּף דְהוּא לְשׁוֹן תּוּף וְנֻוּף כְּדָאֵיתָא בַּת"כ שְׁבַר"ש פִּי"ד דְנִגְעִים מ"ט: מִשָּׂא"כ סְחוּס: הֵנָּה לְכַאוּרָה אֵין לְחַלֵּק כָּלֵל בֵּין סְחוּס לְתְנֻוּף דְבַתְרַגּוּם יוֹנְתָן פ' תְּצַנָּה (פ' כ"ט פְּסוּק כ') תְּרַגְּם תְנֻוּף סְחוּס.

וְכֵן תְּרַגּוּם בְּדַל אֲוֶנּוֹן וְכִינּוֹן דְסְחוּס הֵינּוּ תְנֻוּף וְתְנֻוּף וְדָאֵי הוּא גְדַר הָאֲמַצְעִי דְנִקְיָא וְכַדָּאֵי בַת"כ פ' צו (דַּצ"ה ע"ב) לְפָרֵשׁ תְנֻוּף אֲוֶנּוֹן אֲהֵרֵן דַּפ' תְּצַנָּה הַנּוּ' שְׁנִית בַּפ' צו שְׁהוּא גְדַר

האמצעי (ובפ' מצורע ביאר דתנוף תוף ונרף כו') ממילא למדנו דסחוס דת"י פ' תצנה היינו גדר האמצעי ולפ"ז משמע לכאורה דעליונית האנן אע"פ שהוא קשה אינו סחוס כדמוכח ממ"ש הקרבן אהרן פ' מצורע ונ"ל יש לה (להאנן) ג' חלקים הא' מחוץ יש לה בפ"ר מקיף בסיבוב האנן פולה והפנימי הוא אשר תוף האנן ובאמצע אלו השנים יצא על שטח האנן שחוט (נ"ל שהוא ט"ס וצ"ל סחוס) שפאשר יגע בו האדם ימצאהו חזק דומה לעצם כו' וזהו גדר האמצעי עכ"ל הרי כ' שיש בפ"ר מקיף בסיבוב האנן פולה אשר אינו נק' סחוס א"כ עליוני האנן צ"ל דלאו היינו סחוס פ"ר שאין דבר אחר מקיף לו ואע"פ שהוא קשה צ"ל דאינו דומה לסחוס אשר הוא קשה כעצם וכ"כ התוס' י"ט רפ"ו דבכורות ד"ה אבל לא מן העור והל"ח בשם הרמב"ם פ"ז מה' ביאת מקדש שהזכיר מעל' אמנם בשם רש"י כ' שם שי"ל דרק האל"ה הרפה שבתחתית האנן הוא היינו דמיטע התנא באמרו אבל לא מן העור ולפ"ז עליוני האנן פ"ר שהוא קשה אע"פ שאין לו דבר מקיף נק' סחוס א"כ א"כ איך הוא גדר האמצעי אמנם לכאורה נ"ל ראי' לשטה זו מתרגום אונקלוס דפי' תנוף בפ' תצנה ופ' צו ופ' מצורע רום אונדניה אשר לכאורה תמוה שפי' נגד הת"כ דתנוף היינו גדר האמצעי וכשאמר רום אונדניה משמע אפי' סמוך לשפת האנן רק שהוא ברום ועליוני האנן ולא בתחתיתו ולפ"ז קשה הא"י הוא גדר האמצעי אעכ"ל דכיון שהוא קשה היינו בכלל תנוף ומ"מ נק' ג"כ גדר האמצעי פ"ר שזה הקשה שבאנן הנה יש לו דבר מקיף בתחתית האנן והוא האל"ה הרפה הרי א"כ זה הקשה שבאנן הוא למטה באמצע בין תוף האנן להאל"ה ונזכיר עליו ל' גדר האמצעי.

לכ"פ אע"פ שבעליוני האנן אין להקשה דשם דבר מקיף מ"מ נק' גדר האמצעי פ"ר שיש לו דבר מקיף למטה בחלק גדול מן האנן ועוד דגם שם בעליוני האנן יש קצת עור רף קצת ע"ג הקשה ויוכל להיות שתהיה פגם בהעור הרף פשיעור פגימה דבכור ועדיין לא יגיע פלל הפגם עד הקשה ובכה"ג נדאי אינו מום אבל פשהגיע ונחתה הקשה שבעליוני האנן י"ל דהיינו סחוס.

והיינו נמי תנוף וזהו שמתרגם אונקלוס רום אונדני' פ"ר דשם כמעט הפל תנוף משא"כ בתחתית האנן יש תנוף ויש אלי' וגם הראיה שהביא רומע"ל לשטה זו מהגמרא דקדושין (דכ"א ע"ב) ובכורות (דל"ז ע"ב) דמוכח לשם דבגובה של אנן הוי מום בכל מקום ראיה נכונה היא וכ"מ בערוף ערף סחוס דפי' שהוא גובה של אנן ומילתא פי' שהוא תחתית האנן והיא האל"ה הרפה וע' עוד בפירוש"י דבכורות (ד"מ ע"ב) במשנה בזמן שהיא עצם אחד שנכפל תנוף העליון לתוכו ונתחבר למטה משמע קצת דעליוני האנן פ"ר נק' תנוף וכן משמע בירושלמי פ"ק דקדושין גמ' על משנה עבד עברי נקנה בכסף כו' ונ"ל דרש ר' יהודה בי ר' בון המילת הנה נרצע שלא יהא פהו ויפסל ר' מאיר אומר מן הסחוס הנה נרצע מפאן הנה ר' מאיר אומר אין הפהו נרצע שפא יעשה בעל מום ויפסל מן העבודה ונרצע הסחוס פחות מן הפרשינה שפא יבא לידי פרשינה עכ"ל הרי פל האנן זולת המילת נק' סחוס וכן ביאר בקה"ע שחלק העליון שבאנן שם הוא נרצע והוא נק' סחוס ותנוף ומ"ש שפא יעשה בעל מום דמשמע שאינו רק ספק פי' קה"ע שם דר"ל שפא יבא לידי פרשינה והרי בגמרא שלנו דקדושין ודבכורות מבואר דנרצע בגובה של אנן ומילת ע"כ צ"ל דאינה רק למטה והוא האל"ה הרפה של אנן.

הרי מבואר דגובה של אונן נק' סחוס וכן פירש"י להדיא בבכורות (דל"ז ע"ב שם). ואם באנו לומר דהיינו ג"כ תנוף הוא ממש פתגום אונקלוס רום אונדני'.

ואף אם נחלק כמ"ש מעל' דגדר האמצעי ותנוף הוא דוקא מה שבאמצע האונן ממש אבל עכ"פ גובה האונן נק' סחוס ובמומי בכור תנו מן הסחוס: אמנם כ"ז פתבתי להלכה אבל למעשה קשה בעיני להקל נגד פסק הט"ז שבש"ע יו"ד סי' ש"ט ונהביאו הבל"י גם הל"ח והתוי"ט מספק עלינו והעיקר שאני חוכה להחמיר הוא מפני שזכרתי המעשה שהי' מפורסם בלאדי בשנים הראשונים של דירתנו אשר אינר עובדא בצרימת אונן בבכור והתיר השמש דשם שהיה מ"ץ ג"כ שם ונשחט הבכור על פיו אח"כ בא המעשה לדודינו הרה"ג מוהר"י ליב ז"ל מיאנאוויטש שהיה אז ג"כ בלאדי וקשה בעיניו פסק ההיתר הנ"ל ובא עם השאלה לפני כאזמור"ר הגאון נ"ע ונשא ונתן טובא בדין זה וכפי שהי' מפורסם אז צווי לקבור בשר הבכור הנ"ל וכמדומה שכ' ע"ז שו"ת באריכות ומסתמא החמיר פדעת הט"ז או אולי איזה טעם אחר דלכאורה י"ל עוד פי כל הנ"ל דברנו על אונן האדם שיש בה אלי' רפה למטה בסוף האונן אבל באונן הבהמה אין בה כן וא"כ אם נאמר דכל מה שהוא קשה קצת נק' סחוס א"כ מהו עור אשר תנו אבל לא מן העור ונהי' מוכרחים לומר דהעור הוא מעט מעט מאד בשפת האונן אשר ע"כ אפשר מחמת זה החמיר לומר דסחוס הוא הקשה ממש לתוף חלל האונן וצ"ע אמנם לשון הגמרא בבכורות (דל"ד ע"א) ובביצה (דכ"ז ע"ב) וניחנה על האונן כדי שיבא הפלב ויאכלנה דחוק לומר דלא יהא מום אא"כ יאכל הפלב כל האונן עד הסמוך לחללו אף אין זה ראיה כ"כ די"ל איה"נ מיהו בגמרא בכורות (דל"ה ע"א) ובפירש"י ד"ה גדיא באונדני' נראה לכאורה דאין לומר דדוקא הקשה הגמור הסמוך ממש לחלל האונן הוא לבדו הנק' סחוס דא"כ מה בין גדיא לאימרא וע' תוס' שם ד"ה איפא דאמרי פינן שרואה עכשיו מיעוט אונן כו' משמע לכאורה שמטיל המום באותו המיעוט שמבחוץ וכ"נ בהש"ף ס"י ש"ג: סימן רל אודות בכור היינו פרה שלא ילדה נתנה לא"י לזונה ופסק לו שצרו ואחר זמן מקרה לו ונתן ע"ז אורף גאב וילדה זכר אם פטורה מן הבכורה דהא יש פאן פסוף ונחצירו זוכה לו וה"ל כמו משיכה ויש אומרים דלא נפטרה דכיון דהיתה מופקדת אצלו מקודם שפכרה לו כ' הטור ח"מ ס"י קפ"ט וביאר דבריו הט"ז שם דלא נחשב חצירו של הנפקד וא"כ נשאר רק קנין פסוף לבד: הנה בפסקי מהרא"י ס"י ק"ל כ' דכיון דברשות האיננו יהודי הנה בשעת התנאי כמו שנתראה ממכתבך וקנה לו רשותו במקום משיכה ומעות נמי נתן כו' והובא בש"ע יו"ד ס"י ש"ף הרי חצירו הנה כמו משיכה משמע אף שהיה בחצירו מקודם וע"ד ערער הט"ז שם הנה גבי ברשות המופקדים אצלו שבפרק הספינה (דף ע"ה) אף לפ"ד הרשב"ם שם דמשני ליה כמו רשות מוכר וכ"ד הרמב"ם לפי הכ"מ זהו כשהקונה איש אחר ולא הנפקד וגם בזה פליגי התוספות ושאר פוסקים אבל כשמוכר להנפקד עצמו ודאי לכ"ע חצירו קונה לו וסברת הט"ז פבר נזכר בשו"ת מהרי"ט ח"א סי' ס"ה ודחאה בשתי ידים פהובא בקצה ח"א סי' קפ"ט אף שרצה לעשות סניגורין לסברת הט"ז הנה בנתי"מ ס"י רי"ש כ' בפשיטות דהעיקר פדעת מהרי"ט וגם הרב"י בבד"ה פסק פן בפשיטות והגיה פדברי הטור: ולכאורה ע"פ דברי בד"ה נולד חשש אחר דכיון דלא פינן האיננו יהודי שיינקה לו חצירו ושיהי' כמו משיכה א"כ שפא לא קנה לפי סברת הראב"ד שהובא בטח"מ סי' רי"ש סי"ג דמדמה לה להא דיבמות

פר"ג (דנ"ב ע"ב) העוזר בנכסי הגר וקסבר דשלו הן לא קנה משום דלא נתפנין לזכות כמ"ש בטוש"ע ח"מ סי' ער"ה סעיף כ"ה אף א"כ קשיא מזה אהא דקיי"ל בב"ק (דמ"ט ע"ב) ובב"מ (די"א א') דחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו ואיך קונה לו הא לא נתפנין האדם לזכות ומה אם הוא עצמו עושה זכייה בלתי מתפנין לא קנה א"כ איך יקנה לו חצרו אע"כ צריך לחלק בין עשייתו ובין חצרו ועו"ל דהכא פנין האיננו יהודי רוצה לזכות ולקנות אף שהוא מתפנין שיקנה ע"י האו"ף גאב מ"מ גם חצרו זוכה לו בכה"ג: ולא דמי פלל לעוזר בנכסי הגר וקסבר דשלו הן דשם לא נתפנין לשום קנין אבל הכא מתפנין לקנות ע"י פס"ק לכו ממילא גם חצרו זוכה לו והנה דין זה מבואר בשט"מ פ"ק דב"מ (דף י"ד) בד"ה פנין דנפל גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דליקני בד' אמות לא ניחא ליה דליקני איפא מ"ד דדוקא בקנייה דרפנן אמרינן הכי כו' אבל הרשב"א פתב דה"ה בקניות דאורייתא חזא דאינו קונה בע"כ ועוד דגרסינן ביבמות פר"ג עשאוהו פועזר בנכסי הגר וקסבר דשלו הן דלא קנה אבל הרא"ה חולק בדבר אף בקניות דרפנן כו' עכ"ל ועיין מזה בב"י בח"מ סי' רס"ח ס"ה וסיים וכבר פתבתי שדעת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש ו"ל פדעת הרא"ה ו"ל עכ"ל הרי מוכרח דס"ל דלא דמי להא דפר"ג בעוזר דשם לא מתפנין לשום קנייה פלל אבל הכא שמתפנין לקנות אף שמתפנין לקנות ע"י שנפל לו עליה ונה באמת אינו קנייה אעפ"כ קנו לו ד' אמות אף שלא נתפנין להם פלל א"כ כמ"כ בנד"ז אף שהאינו יהודי מכוין לקנות ע"י פס"ק וזה לא מהני לפ"ד פמה פוסקים מ"מ מהני לו קנין החצר ממילא ג"כ: והנה בקצה"ח סי' ער"ה סק"ד הביא בשם שו"ת צ"צ סי' קכ"ט ותשו' עה"ג סי' ק"ב דהעירו ג"כ לענין קניית בהמה מבכרת אהא דפר"ג בעוזר וכו' וקסבר דשלו הן הנ"ל והוא דחה דברייהם ע"פ מה שהביא בשם גדולי הראשונים שדעת אחרת מקנה אותו לא שיהיה הוא דעוזר וכו' וקסבר כו' עיין עליו אף בנד"ז שנתפנין לקנין לא דמי פלל להא דתשו' צ"צ ששם יש סברא שלא נתפנין לשום קנין פלל.

ע"כ רצה לדמותו להא דעוזר כו' וקסבר כו' אבל הכא שנתפנין לקניי' גמורה זכה לו חצרו ועיין במסכת ע"ג ר"פ השוכר את הפועל (דס"ג ע"א) גבי וכוון דקאי בחצרה כו': סימן רלא שאלה ישראל שהיה מגיע לו מעות מישראל שאע"פ שח' ישראל הוא ולקח האדון המושל מהלנה פרה מעופרת ונתנה להמלנה במשכון והיא היתה שוה יותר מהחוב הרבה ולהיות שלא פדה אותה פמה חדשים חשב הישראל שכבר היא שלו ומכר אותה לישמעאל קודם לידתה פדת ואח"כ ילדה בכור ודאי והישראל לפ"ת שחשב שמכרה פדת שחט את העגל ונתן העור לבע"ק ונתערבה עם פמה וכמה עורות עגלים ועתה הלנה מחזר לפדות הפרה: ראשונה פתב כת"ר שלפ"ד התוספות בפ"ק השוחט (דכ"ט ע"ב) שפסק כר"ל משמיה דלוי סבא דאינה לשחיטה אלא לבסוף א"כ בגדון זה שלא שחטה אלא באונס הטעות מפי שחיט בה פורתא אין לה מום גדול מזה וכדאיתא התם בגמרא (דף ל' ע"א) ובפירש"י שם (סע"א) ואי משום דנשחט שלא ע"פ חכם הא התוס' בכורות (דכ"ח סע"א) פסקו כו' יהודה דלא אסרו אלא בדוקין שבועין ולא בשאר מומין עכ"ל ונוראות נפלאות ע"ז דא"כ לסברת כת"ר גם בשרו יהיה מותר באכילה מה"ט לר' יהודה וא"כ מצינו היתר לבכור תם ששחטו בחוץ ע"י שגגה וטעות וא"ת

בְּאֵמֶת מְצִינוּ א"כ הַגַּע עֲצָמָה דִּין שׁוֹחֵט קְדָשִׁים בַּחוּץ דְּמִיחֵיב פֶּרֶת ע"ז בְּמִזִּיד וְחֻטָּאת בְּשׁוֹגֵג כַּמ"ש בַּמְשָׁנָה דַּפ"ק דְּכָרִיתוֹת לְמ"ד אֵינָה לְשַׁחֲטָה אֲלָא לְבִסּוּף הֵיכִי מְשַׁפְּחֵת לָהּ.

הָא מְפִי שְׁחִיטָה בַּהּ פּוֹרְתָא אֵין לָהּ מוּם גְּדוּל מְזָה וְאֵינָה רְאוּיָה עוֹד לְמַזְבֵּחַ וְכָל שְׂאִינוּ רְאוּי לְמַזְבֵּחַ אֵין חֵיבִין עָלֵיו אִם שְׁחִטּוּ בַּחוּץ כַּדפִּירש"י בַּמְשָׁנָה פ"ב דְּבִכּוּרוֹת (דָּף י"ד ע"א) ד"ה וְהַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ אֲבָל בְּשָׂאֵר מוּמִין לֹא וְהוּא הִלְכָה פְּסוּקָה בְּלִי שׁוּם חוֹלֵק וְעֵינֵן בַּמְשָׁנָה ר"פ אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ וְכִינּוּ דְלָמ"ד אֵינָה לְשַׁחֲטָה אֲלָא לְבִסּוּף לֹא מִיחֵיב אֲשַׁחֲטָתוּ בַּחוּץ רַק בְּסוּף שְׁחִיטָה פְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא פֶּרֶק הַשּׁוֹחֵט (דכ"ט ע"ב) שֶׁהֵבִיא כַּת"ר.

וְהָרִי לֹא מְשַׁפְּחֵת לָהּ כָּלֵל שְׂיֵהִיָּה אֲזִי רְאוּי לְמַזְבֵּחַ כַּמ"ש כַּת"ר דְּמְפִי שְׁחִיטָה בַּהּ פּוֹרְתָא אֵין לָהּ מוּם גְּדוּל מְזָה א"ו עַכְצ"ל כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בַּב"ק פֶּרֶק מְרֻבֵּה (דע"ב ע"א) ד"ה דָּאִי. לְמ"ד יִשְׁנָה לְשַׁחֲטָה מִתְחִלָּה וְעַד סוּף וְאֲשַׁחֲטָה חוּץ לֹא מְצִי לְמִיפְרָה מְפִי שְׁחִיטָה פּוֹרְתָא אֲסָרָה וְאֵינָה מְחַסְתָּה עֶפֶר בְּעֵלְמָא הוּא דְכִינּוּ דָּאֵין שֵׁם פְּסוּל אַחַר אֲלָא דְשַׁחֲטָה חוּץ לְבִדּוֹ אֵינָה לְמִימַר דְּבִהֵכִי חֵיב רַחֲמָנָא וְכ"כ בִּשְׁמ"מ שֵׁם ד"ה דָּאִי וְסִיִּים דְּהָא בְּהֵכִי חֵיב רַחֲמָנָא שׁוֹחֵט בַּחוּץ דְּבַעֲנֵן אַחַר לֹא מְשַׁפְּחֵת חַיִּיב דְּשׁוֹחֵט בַּחוּץ אֲבָל כְּשֵׁי שֵׁם פְּסוּל אַחַר פְּגוּן הַשּׁוֹחֵט לַעֲכוּמ"ז פִּי הֵהִיא דְּפֶרֶק הַשּׁוֹחֵט (דמ"א) אֲזִי יֵשׁ לְפִטּוֹר עַכ"ל וְהֵכִי נָמִי לְמ"ד אֵינָה לְשַׁחֲטָה אֲלָא לְבִסּוּף עַכְצ"ל דְּמִיחֵיב אֲשַׁחֲטָה חוּץ אַע"ג דְּמְפִי שְׁחִיטָה פּוֹרְתָא אֵינָה רְאוּיָה לְמַזְבֵּחַ מִחֻטָּאת שְׂאִין לָהּ מוּם גְּדוּל מְזָה מ"מ פִּינּוּ דְּמָה שְׁנַעֲשִׂית אֵינָה רְאוּיָה לְמַזְבֵּחַ הוּא רַק מְצַד הַשּׁוֹחֲטָה בַּחוּץ עַכְצ"ל דְּבִהֵכִי חֵיב רַחֲמָנָא דְּבַעֲנֵן אַחַר לֹא מְשַׁפְּחֵת לָהּ חַיִּיב דְּשׁוֹחֵט בַּחוּץ וְאֵין לְחֵלֵק בֵּין שׁוֹחֵט בְּמִזִּיד לְשׁוֹחֵט בְּאִנּוּס הַטְּעוֹת כַּנ"ד מְאַחַר דְּבִהֵכִי חֵיב רַחֲמָנָא מַה לִּי בְּמִזִּיד מַה לִּי בְּשׁוֹגֵג וְגַם מְבִאֵר בְּהִדְיָא פֶּן בְּמְשָׁנָה רְאוּיָה דְּכָרִיתוֹת וְהַשּׁוֹחֵט וְהַמְעֵלָה בַּחוּץ כּו' וְעַל שְׁגָגָתוֹ חֻטָּאת וְכ"ה בְּהֶרְמַב"ם פ"א מֵהִלְכוֹת שְׁגָגוֹת דִּין ד' מִשָּׂא"כ גְּבִי הֵהִיא דְּחֻלִּין (דָּף ל' ע"א) שֶׁהֵבִיא כַּת"ר דְּאֲמַרִּינּוּ דְּחֻזִּי לְדָמִי פְּסַח שְׂרָאוּי לְצִאת לְחֻלִּין מִחֻטָּאת הַמּוּם הֵינּוּ מְשׁוּם דְּהֵתָם לֹא שְׂיֵיף כָּלֵל לֹמַר דְּבִהֵכִי חֵיב רַחֲמָנָא שְׁהָרִי נִשְׁחַט לְשֵׁם קְדָשִׁים וְגַם אֲדַרְבָּה עִי"ז בְּאִנּוּ לְהַעֲמִידוֹ בְּחֻזְקָתוֹ הֵרְאוּשׁוּנָה שְׂיֵצָא לְחֻלִּין לְהִיּוֹת לְדָמִי פְּסַח אֲבָל הֵכָא גְּבִי בְּכוֹר תָּם שְׁשַׁחֲטוּ בַּחוּץ ה"ל שׁוֹחֵט קְדָשִׁים בַּחוּץ כַּמ"ש הֶרְמַב"ם פ"ח מֵהִלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקְּרָבָנוֹת דְּשְׂיֵיף ג"כ בְּקְדָשִׁים קָלִים וּפְשׁוּט הוּא וַא"כ מְאַחַר דְּאָסוּר מְשׁוּם שְׁחִיטָת חוּץ פְּדַתְנּוּ פֶּרֶק אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ קְדָשִׁים בַּחוּץ כּו' וְשְׁנִיָּהֶם פְּסוּלִים פְּשִׁיטָא דְּעוֹרָה אָסוּר וַיְעוּיֵן פִּי"ב דְּזִבְחִים גְּבִי הַמְּפִשִׁיט אֵת הַבְּכוֹר כּו' דְּאֵפִילוּ בְּבִכּוֹר בְּעַל מוּם וּבְשֶׁהַשְּׁחִיטָה כְּשֶׁרָה וְנִמְצָא בּוֹ טְרָפוֹת הָעוֹר אָסוּר כ"ש וק"ו בְּבִכּוֹר תָּם שְׁשַׁחֲטוּ בַּחוּץ.

וְהָאֲרִיכוֹת בְּזָה לְמוֹתָר: וּמ"ש כַּת"ר עוֹד לְצַדֵּד לֹמַר דְּהָעוֹר בְּטַל בְּרוּב ע"פ דַּעַת הֶרְמַב"ם דַּס"ל כְּרַבְּנֵן דַּר' מְאִיר פ"ג דְּעַרְלָה דָּאֵין אוֹסֵר אֲלָא שְׁבַעָה דְּבָרִים בְּלִבְד וְאֵת שְׁדַרְכוֹ לְמָנוֹת בְּטַל בְּרוּב הֵנָּה הֶרְמ"א רס"י ק"י פְּסַק פְּהַתּוּס' וְסִיעַתָּם וְגַם הֶרְב"י בִּש"ע שֶׁהֵבִיא דַּעַת הֶרְמַב"ם לְהִלְכָה נִלְע"ד דְּהֵינּוּ מְשׁוּם שְׁלֹא הֵבִיא כָּלֵל בַּב"י שֵׁם מַה שְׁהֶרְמַב"ן וְהֶרְשֵׁב"א וְהָרִיטְב"א פְּוֵלָם פְּסַקוּ כַּר' יוֹחֲנָן אֲלִיבָא דַּר' מְאִיר כְּמִבּוֹאֵר בְּחִידוּשֵׁי הֶרְשֵׁב"א וְהָרִיטְב"א בִּיבְמוֹת פ' הָעַרְל (דָּף פ"א) וּבִהַר"ן פב"ת דַּעֲכוּמ"ז בְּסוּגֵיָא דְּמִתְנִיתִין דְּהֵתָם אֵלוּ אָסוּרִין וְאוֹסְרִין בְּכָל שְׁהֵן וְכ"כ בְּחִידוּשֵׁי הֶרְמַב"ן שֵׁם.

וגם לדעת הרמב"ם הרי פסק דלאו דוקא הנה שבעה דברים בלבד אלא כל דבר שהוא חשוב אצל בני מקום מהמקומות כו' ובנדאי דעור עגל לא גרע מאגוז פרה ועוד דמשנה שלימה שנינו פב"ת דעכומ"ז הנ"ל (דף ע"ד) אלו אסורין ואוסרין בכל שנה יי"נ ועכומ"ז ועורות לבובין ולפירש"י והתוס' שם דהיינו משום דדברים חשובים ניהו ומחמת החשיבות לא בטלו וכ"מ בהרא"ש שם במשנה זו וכן פ"י הרע"ו בפ"י המשניות א"כ לפ"ז מוכרח דעור דבר חשוב הוא וה"ט דעורות לבובין אמנם בחידושי הרמב"ן שם פ"י דיי"נ ועכומ"ז ועורות לבובין משום חומרא דעכומ"ז הוא ואפילו קיתון של יי"נ בריבוא קיתונות כו' וכן עור קטן שאין דרכו להמנות כלל אלא פולן משום חומרא עכומ"ז אוסרין בכל שנה עכ"ל וכ"כ הר"ן שם ומ"מ גם לפ"ז י"ל בפשיטות דה"ה בתערובות קדשים בחולין משום חומרא דקדשים ג"כ אוסרין בכל שנה כדמשמע בכמה משניות הא' פ"ג דערלה גבי האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד כו' ובמקדשין מקדשי' כל שנה וע"ש בפ"י הר"ש דבכור תם היינו מוקדשין ובמשנה ספ"ו דמעילה פרוטה של הקדש שנפלה לתוך הפיס כו' ובגמרא פרק כל שעה (דכ"ז ע"ב) איתא בהדיא הכי השתא ערלה בטלה במאמתי הקדש אפילו באלף לא בטיל הן אמת שהתוספות הקשו שם תימא מה חומרא היא זו הלא הקדש דבר שיש לו מתירין ע"י חילול ומטעם זה אין דינו להיות בטל אפילו באיסור קל אפילו מדרבנן כדאמרינן בריש ביצה עכ"ל.

משמע דס"ל דטעמא דהקדש אפילו באלף לא בטיל אינו רק כשהוא בענין שהוא דשיל"מ וכ"ד הראב"ד ספ"ג מה' בכורות לפרש פן יהיה דפ"ג דערלה דובמוקדשין מקדשין בכל שנה דאיירי בקדשים שיש להם מתירין שיש להם פדיון אבל מדברי הרמב"ם שם לא משמע פן וכן נראה מדברי הר"ש בפ"י המשניות שם דמוקי לה בגיזת בכור תם דנדאי הגיזה שנשר מחיים אין לו מתירין ולדבריהם מתוך תמיהת התוספות פרק כ"ש הנ"ל דבאמת מה שהקדש אינו בטל אינו כלל מטעם דשיל"מ רק מצד חומרא דהקדש וכדמשמע שם דחומר מערלה ונהלא אפילו ערלה אינה בטילה בפחות ממאמתי אף שהוא דבר שאין לו מתירין ואיך הקדש החומר ממנו יהי' בטל ברובא כשהוא בענין שאין לו מתירין וכ"מ פשט המשניות רפ"ג דערלה דהקדש חומר טובא מערלה ולשטת הראב"ד נהפוך הוא לגמרי דערלה וגם תרומה תמירי מהקדש גם לכאורה קשיא טובא על התוס' במ"ש דעצי הקדש דלא בטילי הוא משום דשיל"מ ע"י חילול דהא תנן ר"פ י"ב במנחות (דף ק' ע"ב) העופות והעצים והלבונה וכלי שרת אין להם פדיון שלא נאמר אלא בבמה ומשמע דאפילו עצים שננטמו אין להם פדיון ואפילו עד שלא קדשו בכלי וכ"ש עצים טהורים וכ"כ בתוי"ט וכמבואר בגמרא שם (דק"א א').

וע' ברמב"ם פ"ו דה' איסורי מזבח דין ד' ה' ובלח"מ שם מה שהקשה על הרמב"ם וע' בשעה"מ שם שישב דכשנפסלו יש להם פדיון קודם שקידשו בפלי מיהו גם לפ"ז דוחק גדול לאוקמי עצי הקדש שבגמ' פכ"ש דמייירי בעצים שנפסלו וקודם שקידשו בכלי אלא סתם עצי הקדש משמע וא"כ הרי אין להם פדיון ואינן דשיל"מ ואע"ג דבמעילה (די"ט ע"ב) גבי איכא בינייהו עצים מבואר דלרבנן דרבי עצים לא דמו לכלי שרת וע"י מעילה נפקו לחולין צ"ל דאע"ג דלענין שאין להם פדיון דמו לכלי שרת מיהו לגבי מעילה לא דמו דכלי שרת דקדושת הגוף ניהו כדפירש"י במעילה שם בפ"י המשנה ד"ה אין מועל אחר מועל לכן לא נפקי לחולין אפילו ע"י מעילה משא"כ עצים דלאו קדושת הגוף ניהו

אָלא דְהָא דָאִין לָהֶם פְּדִיוֹן הֵינּוּ מְשׁוּם דָּאֵע"ג דְּנִטְמָאוּ פְּטְהוּרִים דְּמוּ פְּדָאִיתָא בְּמִנְחֹת (דק"א ע"א) לְכַף מ"מ ע"י שְׁמַעַל בְּהֶם נָפְקִי לְחֻלְיִין וְעֵינִין בְּרִישׁ"י פכ"ש (דכ"ז ע"ב) ד"ה וְהֵלֵא מְעַל וָאֵע"ג דְּבִמְנַחֹת שָׁם מְשַׁמַּע דְּכָלִי שְׁרַת נְמִי לָאו קְדוּשַׁת הַגּוֹף נִיגְהוּ.

אֲפֻשֶׁר דְּהֵינּוּ לְרַבְּנָן דְּרַבִּי נַחֲמִיָּה בְּמַעֲיֵלָה שָׁם אָבֵל בְּמַתְנִיתִין שָׁם דְּאֲתִיָּא כְּר' נַחֲמָנִי י"ל כְּדִפִּירִשׁ"י שָׁם דְּקְדוּשַׁת הַגּוֹף נִיגְהוּ וְכֵן פִּי בִשְׁעָה"מ שָׁם לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם שְׁפָתַב בְּהַדְיָא פ"ו מֵהֵלְכוֹת מַעֲיֵלָה דִּין ה' שְׁפָלִי שְׁרַת קְדוּשַׁת הַגּוֹף הֵן וָא"כ מַכ"ז י"ל דַּמ"ש בַּגַּמ' פכ"ש דַּעֲצֵי הַקְּדוּשָׁה אֲפִילוּ בְּאֵלֶּף לֹא בְּטִיל אִינוּ כָּלֵל מְשׁוּם דְּהֵינּוּ דְשִׁיל"מ כ"א מְשׁוּם חוֹמֶר הַקְּדוּשָׁה בְּעַצְמוֹ וְע' בְּמִשְׁנֵה ספ"ג דְּמַעֲיֵלָה דְּקוֹן שְׁפָרְאֵשׁ אֵילָן שֶׁל הַקְּדוּשָׁה חָמוּר מִקוֹן שְׁפָרְאֵשׁ.

וְכ"פ הָרַמְבַּ"ם פ"ה מֵה' מַעֲיֵלָה דִּין ז' וּבפ"ז מֵה' עֲכוּמ"ז דִּין י"ב וּבִי"ד סִי קַמ"ב ס"ח וְע' בַּמַּל"מ שָׁם. וְע' תוֹי"ט בְּשֵׁם רִישׁ"י בַּעֲכוּמ"ז (דַּמ"ב ע"ב) א"כ גַּם לְעַנְיָן דְּלֹא בְּטִיל אִפִּי בְּאֵלֶּף י"ל דְּנִדְאִי לֹא קִיל מְעוּרוֹת לְבוּבִין פְּנ"ל.

וְהִנֵּה גַם לְפִי הָרָא"ש וְהַטוֹר בִּי"ד סִי ש"ח גַּבִּי הָאוֹרֵג מְלֵא הַסִּיט מְצַמֵּר הַבְּכוֹר בְּבִגְד דְּפִלְגִי אֶהְרַמְבַּ"ם וְס"ל דְּהֵינּוּ בְּדַעְבַּד מִיְגִיָּה צִיפְרָתָא דְּנִקָּא כַּמ"ש בְּתַמּוּרָה (דָּף ל"ד) מ"מ לַפ"ז ג"כ הַסִּיפָא דּוּבְמוֹקְדָשִׁין מְקַדְּשִׁין בְּכָל שְׁהוּ ע"כ מִיְרִי בְּכָל גּוֹנֵי דְהָא מְפָל שְׁהוּ אִי אֲפֻשֶׁר לְעַשׂוֹת צִיפְרָתָא וְהִנֵּה דְבָרֵי הָרַב"ד דְּמוּקִי בְּקַדְּשִׁים שְׁיֵשׁ לָהֶן מִתִּירִין שְׁיֵשׁ לָהֶם פְּדִיוֹן נְרָאָה דְּלִקְוֹחִים מֵהִירוּשָׁלַיִם שָׁם פ"ג דְּעַרְלָה דְּאִיתָא שָׁם וּבְמִן קְדָשִׁין מְקַדְּשִׁים בְּכָל שְׁהוּ הֵדָא דְּחִימָר בְּקַדְּשִׁים שְׁיֵשׁ לָהֶן מִתִּירִין אָבֵל בְּקַדְּשִׁים שְׁאִין לָהֶם מִתִּירִין צְרִיכִין סִיט וּפִי הַמְּפָרֵשׁ בְּקַדְּשִׁים שְׁיֵשׁ לָהֶן מִתִּירִין כְּגוֹן קְדָשִׁי בְּדַק הַבֵּית שְׁיִוְצָאִין לְחֻלְיִין ע"י פְּדִיוֹן דְּכָל דְּבָר שִׁיל"מ קִי"ל דְּאֲפִילוּ בְּאֵלֶּף לֹא בְּטִיל ה"נ אוֹסְרִין בַּכ"ש אָבֵל בְּקַדְּשִׁי מִזְבַּח שְׁהוּ קְדוּשַׁת הַגּוֹף אִין לָהֶם מִתִּירִין לְעוֹלָם צְרִיף מְלֵא הַסִּיט וְשָׁפֵן פִּי בְּסַפֵּר שְׁדָה הִישׁוּעָה עַכ"ל וָא"כ הַר"ש שָׁם שְׁפִי דְּבָכוֹר תָּם הֵינּוּ וּבְמִן קְדָשִׁין נְרָאָה דְּפִלְגִי ע"ז וְאֲפֻשֶׁר מְשׁוּם שְׁפֵן מוּכַח מֵהַגַּמ' פכ"ש (דכ"ז ע"ב) הַנְּ"ל וְעֵינִין בְּתוֹסְפוֹת ספ"ו דְּמַעֲיֵלָה (דכ"א ע"ב) ד"ה פְּרוּטָה שְׁפִירְשׁוּ ג"כ הַטַּעַם דְּהַפְּרוּטָה לֹא בְּטִילָה מְשׁוּם דְשִׁיל"מ אוּ מְשׁוּם דְּמַטְבַּע חָשׁוּב וְלֹא בְּטִיל וְעֵינִין מִזְנֵה בַּמַּל"מ פ"ז מֵה' מַעֲיֵלָה דִּין ו' דְּמַשְׁמַע דַּס"ל דַּצ"ל מִן הַתּוֹרָה לֹא בְּטִיל וְהִנֵּה הַתּוֹס' אִזְדוּ לְשִׁטְתֵּייהוּ בְּפִסְחִים (דכ"ז ע"ב) אָכֵן לַהַר"ש וְהָרַמְבַּ"ם י"ל דְּמְשׁוּם חוֹמֶר הַקְּדוּשָׁה הוּא בְּעַצְמוֹ וּבִיבְמוֹת פֶּרֶק הָעַרְל (דַּפ"א סע"ב) אָבֵל חֲתִיכָה שֶׁל חֲטָאת טְהוֹרָה שְׁנַתְּעַרְבָה בְּמֵאָה חֲתִיכוֹת שֶׁל חוֹלִין טְהוֹרוֹת כּו' דְּבָרֵי הַכֹּל לֹא תַעֲלֶה: וּפִירִשׁ"י דְּהַטַּעַם הוּאִיל וְאֲפֻשֶׁר לְמוֹכְרוֹן לְכַהֵן בְּהַפְסַד מוּעַט כּו' מְשַׁמַּע לֹא כְּפִי מ"ש בְּשֵׁם ר"ש וְהָרַמְבַּ"ם דְּלִדְיָהוּ א"צ לְטַעַם דְּפִירִשׁ"י כ"א דְּכַף הוּא דִּין מִן קְדָשִׁין בְּחוֹלִין דְּאֲפִילוּ בְּאֵלֶּף לֹא בְּטִיל וּמ"מ אָף לְפִי הַטַּעַם דְּמַטְבַּע חָשׁוּב וְלֹא בְּטִיל וְדָאִי דְּעוֹר עַגְלָה חָשׁוּב יוֹתֵר מִמַּטְבַּע פְּרוּטָה אַחַת: וּמ"ש כַּת"ר עוֹד לְהַקְלֵ מְשׁוּם שִׁי"ל דְּהִישְׁרָאֵל קָנָה הַמְּשַׁכּוֹן כְּדִין יִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁאֵע"פ שְׁחָטָא יִשְׂרָאֵל הוּא: וְהִיכָא דְּקָנִי מְשַׁכּוֹן לְקַדְּשׁ בּוֹ אֵת הָאֲשֶׁה מִמִּילָא דַּה"ה שְׁמִכְרִתוֹ מְכִירָה כַּמ"ש הַשְּׁ"ף וָא"כ מֵה' שְׁמִכְרִי הִישְׁרָאֵל אֵת הַפְּרָה קוֹדֵם הַלִּינָה לְהַעֲפוֹ"ם הֵינּוּ מְכִירָה מְעַלְיָא עַכ"ל הֵן אָמַת שַׁבְמ"ש דְּקָנָה מְשַׁכּוֹן אַע"ג דְּלֹא שְׁיִיף וְלָהּ תַּהֲיָה צְדָקָה י"ל שְׁזוֹ סְבָרָא נְכוּנָה בְּשִׁגְמָה שַׁבְלָא"ה הַהַמְגִי"ד פ"ד מֵהֵלְכוֹת חֲמִין סוּף דִּין ה' פֶּתַח דְּהָרַמְבַּ"ם נְרָאָה שְׁהוּא פּוֹסֵק דִּישְׁרָאֵל

מעפוי"ם קונה משכון והובא ב"ש בא"ע סי' כ"ח ס"ק ל"ב וכ"כ הנ"י פ"ק אינהו נש"ך
בגמרא אמתניתין מלנה ישראל מעותיו של נכרי כו' דהא ישראל מגוי קונה משכון ואע"ג
דאנן לא קיי"ל פ"מ מ"מ מ"מ בכה"ג יש לומר דכ"ע מודו דקונה משכון אף מ"ש כת"ר
דממילא דה"ה שמכירתו מכירה לא נהירא לענ"ד דנהי שיש לו אינה קנייה בו מ"מ הרי
עדיין אינו שלו ממש ואיך יוכל למכרו לחלוטין ושוב מצאתי פ"ב דהדיא בחידושי
הרשב"א פ"ק דקדושין (דף ח') בד"ה התם במשכון דאחרים וז"ל ואע"ג דגופו אינו
קנוי לו ממש ואי אקדיש מלנה או זבין מלנה לא עבד פלום מ"מ לענן קדושין פ"נן שיש
לו בו מקצת קנן מעכשיו לענן שביעית ולענן שאינו נעשה מטלטלין אצל ב"ב ה"ל
כדידה לענן קדושין ולא גרע כו' עכ"ל ואין לומר דלא כתב פ"ב רק אמשכנו בשעת
הלואתו אבל במשכנו שלא בשעת הלואתו קני ליה לגמרי ואי זבין מלנה שפיר זבין דהא
הלשון שיש לו בו קנן לענן שביעית ולענן שאינו נעשה מטלטלין אצל ב"ב א"ל
בגמרא בפ"ט דב"מ (דקט"ו רע"א) לגבי משכנו שלא בשעת הלואתו וכן משמע עוד
בחידושי הרשב"א פ"ק השולח (דל"ז) ד"ה הא דאמרין דקני ליה כדכ"י יצחק וכן
מבואר ג"כ בהדיא בחידושי הריטב"א פ"ק דקדושין שם דשאני קדושין מזבני כו' אלא
דס"ל דאם לא פדאו הלנה והחליטוהו לו ב"ד אזי הנה זבני למפרע ע"ש משא"כ אם
יפדנו לנה לא הנה זבני דמלנה דמקודם זבני ובקדושין הנה קדושין ולהרשב"א י"ל ג"ז
אינו מוכרח כלל דאפילו יחליטוהו לו ב"ד מ"מ לא הנה זבני למפרע זבני והנה גם
הש"ך סי' ע"ב סק"ט ד"ה עוד כתב הרמב"ן הביא פ"ב בשם הרמב"ן והר"ן אלא שהוא
ז"ל נחלק ע"ז ובנדאי שעל דברי הרמב"ן והרשב"א והר"ן והריטב"א יש לסמוך יותר
כ"ש שדבריהם מסתברא יותר.

וגם הש"ך לא כתב שיקול למכרו וע' בקצה"ח סי' ע"ב סק"ו שהשיג על הש"ך וע'
בא"ח סי' תמ"ג בט"ז סק"ד שכתב ג"כ דמ"מ הנה גוף המשכון של הלנה והביא ראיה
לזה מהדין שבש"ע ח"מ סי' ע"ב סעיף ל"ו ועיין ש"ך ס"ק קמ"ט דגם הוא בסוף דבריו
מסכים לזה וכ"כ בפשיטות באו"ת שם ס"ק קל"ז בשם חידושי הרשב"א בב"ק הן אמת
פ"נן דלגבי בכור שנתפוח עכומ"ז אפילו הנה לו רק חלק אחד מאלף פוטר מן הבכורה
כמבואר בי"ד סי' ש"ך ס"ג א"כ פ"נן שנה הישראל יש לו קצת קנן בו פשנתפוס דקונה
משכון ואילו מכר זה שיש לו בו לעכומ"ז י"ל דפטור מן הבכורה דעדיף מחלק א'
מאלף שהרי קנן זה הוא סך גדול וקרוב לסך כל הבקמה.

וגם לפחות ה"ל כמו בקמת ארנונא לפי האיקא דאמרי בפ"ק דפסחים (ד"ו ע"א) דאפילו
מצי מסליק ליה בזוזי פטור מן הבכורה שפ"ן פסקו הרי"ף והרא"ש וטוש"ע י"ד סי' ש"ך
ואף שכתב מהרא"י בפסקיו סי' ק"ל דהיינו טעמא משום דסתם הארנונא מוטל רק על
הולדות עצמן כו' וכל פמה דלא סילק ליה ידו שייכא בגנוה משא"כ העושה עדרו
אפותיקי לא"י איתא בשט"מ דב"מ פא"נ (ד"ע ב') דאינו פוטר מן הבכורה: דלא דמי
לארנונא מ"מ ה"א שהישראל יש לו בו קנייה א"כ פשמכר זכות זה ממש להעכומ"ז לא
גרע מבהמת ארנונא אף זהו פשמכרו לו והודיעו שהוא משכון ומכר לו כל פח וזכות
שיש לו בו אבל בנד"ז שמכרו לו מכירה חלוטה מה שאין לו עצמו זכות בה בהפרה כלל
א"כ י"ל דהוי מקח טעות לגמרי: שנה לא נתפנין לקנות זכות ה"ל כ"א כל הבקמה ממש
מה שאין יכולת כלל להישראל עצמו בזה ואתיא בק"ו מדין המשנה פ"ק הספינה (דפ"ג

ע"ב) שְׁחַמְתִּית וְנִמְצְאָת לְבָנָה כּו' וּכְמ"ש בַּח"מ ס' רל"ג וְלֹא דָמִי כָּלֵל לְדִינּוֹ דַּתְה"ד ס' ש"כ"ב הַמּוֹבָא בַּהֲג"ה שָׁם וְע' בִּשְׁט"מ פ"ק דְּבִיזָה גָּבִי בִּיזָה דְּפִתְיָא כּו' וְע' בַּב"ש ס' כ"ח ס"ק ל"א וְצָרִיף לְהוֹדִיעַ לָהּ שְׁאִינּוּ שְׁלוֹ אֶלְא מְשַׁכּוֹן הוּא כּו' וּבְגִיטִין (דמ"א ע"א) בְּתוֹס' סד"ה אֲשֶׁה.

הוּי פְּשֻׁמְכָרוֹ לְשַׁעָה אִינוֹן קִימִין אֶבֶל מְכָרָן לְעוֹלָם ד"ה אִינוֹן מְפֹרִין וּכ"כ הָרָא"ש שָׁם סס"י ל"ד וְה"ה בַּנְד"ז: אָף יֵשׁ לְצַדָּד ע"פ תְּשׁו' מַהֲרִי"ו ס' קל"ח הוֹבָא בַּאֲה"ע סכ"ח ססע"י י"ב בַּהֲג"ה הָרִי אַע"ג דְּיִשְׂרָאֵל מַעְכּוּמ"ז לֹא קָנָה מְשַׁכּוֹן עַכ"ז אִם מְכָרוֹ כּו' וְעַב"ש שָׁם סס"ק ל"א ה"ה הָכָא לְגַבִּי זֶה דְּכָל הַטְּעָמִי דְּהֵתָם שְׁיִיכִי בַּנְד"ז ג"כ וְעִינֵן בַּה' רַבִּית שְׁלֵ אַזְמוּר"ר ז"ל בְּסוֹפָם וְעוֹי"ל דְּהֵנָּה בְּתוֹסְפוֹת רִי"ד פ"ק דְּקְדוּשִׁין (ד"ח) כ' דְּבַמְשַׁכְּנֵי שְׁלֵ אֶל בְּשַׁעַת הַלְוָאָתוֹ רִשְׁאֵי לְמִןכָרוֹ וְלַהֲפָרַע מְמַעוּתֵי כְּדַתְנֵן וּמְשַׁלְשִׁים יוֹם וְלַהֲלֵן מוֹכְרָן בַּב"ד עַכ"ל וְהוּא פְּרָשָׁב"ג בְּמִשְׁנֵה ס"פ הַמְקַבֵּל (דק"ג ע"א) וּבְהָרָא"ש שָׁם פ' הַמְקַבֵּל ס' מ"ז דַּלְת"ק אִינוֹן יָכוֹל לְמִןכָרוֹ לְעוֹלָם פִּינֵן שְׁלִקְחוּ בְּתוֹרַת מְשַׁכּוֹן כּו' וְהוֹבָא בְּטוֹר ח"מ ס' צ"ז סל"ה וּבַב"י שָׁם: וּכ"פ בַּש"ע שָׁם סכ"ב וְלִכְאוּרָה הָרַמְבַּ"ם ספ"ג דְּמַלְוָה שְׁכ' וּמְשַׁלְשִׁים יוֹם וְלַהֲלֵן דְּהֵיָה מוֹכְרָן בַּב"ד לֹא ס"ל פְּהָרָא"ש אַע"ג דְּפוֹסֶק כַּת"ק מ"מ בְּדַבְרִים שֵׁא"צ לָהֶם ס"ל דְּמוּדָה ת"ק לְרִשְׁבָּ"ג דְּמְשַׁלְשִׁים יוֹם וְלַהֲלֵן דְּהֵיָה מוֹכְרָן בַּב"ד וּכ"מ דַּעַת בַּעַה"ת שַׁב"י שָׁם ססע"י ל"א וּבַש"ע אַזְמוּר"ר ז"ל ה' הַלְוָאָה סְעִיף י"ו מְשַׁמַּע דְּהָרָא"ש מוּדָה לְהָרַמְבַּ"ם א"כ לַפ"ז בַּנְד"ז מְדִינָא אֶפִּילוֹ בְּמְשַׁכּוֹן יִשְׂרָאֵל כַּה"ג הֵיָה שְׁרִי לְמִןכָרוֹ אַחַר שְׁלִשִׁים יוֹם.

וְהָגַם דְּלֹא מְכָרוֹ בַּב"ד י"ל אוֹלֵי ע"פ נִימוּס הַקִּיר"ה רִשְׁאֵי לְמִןכָרוֹ בַּכַּה"ג וְצ"ע בַּש"ע ח"מ ס' ע"ג סע"ד בַּהֲג"ה וְעוֹי"ל קוֹלָא ע"פ מ"ש בְּתִשׁו' צ"צ ס' ס"א בְּשֵׁם חֲתָנוּ הַעַה"ג. וּמ"ש הַתוֹס' דַּב"מ (ד"ע ע"ב) סד"ה נְאִי דְּמַתְחַלָּה הַבְּהֵמָה כּו' וּכ"כ בַּפ"ב דְּבַכּוֹרוֹת זֶהוּ לַל"ק דְּרַבָּא מִשְׁא"כ לַל"ב וְנִהְלָכָה כַּל"ב וּמִיָּהוּ נַד"ז לֹא דָמִי לָהּ דַּעַה"ג וְעוֹד שָׁגַם שָׁם דְּחָה הַצ"צ אֶת ד' הַעַה"ג וְהֵנָּה בַּר"ש פ"ג דְּעַרְלָה מְשַׁנָּה ז' כ' וְהָא דְּלֹא אֶמְרִינֵן בְּכָל הַגִּי גִּיזַת בְּכוֹר שְׁנַתְעָרַב בְּשָׂאָר צָמַר הַתִּיר לְמִןכָרוֹן לְאִינוֹן יְהוּדִי וְלֹא לְחוּשׁ מִשׁוּם דְּחִיּוּשִׁינֵן בְּכּוֹלְהוּ דְּלִמָּא הֲזַר פּוֹתֵי וּמְזַבִּין לָהּ לְיִשְׂרָאֵל כּו' וּבִשְׁו"ת נו"ב מַהֲד"ת ח"ד ס' קצ"ג גָּבִי גִּיזַת בְּכוֹר שְׁנַתְעָרַב בְּשָׂאָר צָמַר הַתִּיר לְמִןכָרוֹן לְאִינוֹן יְהוּדִי וְלֹא לְחוּשׁ שְׁמָא מְפָרְנוֹ לְיִשְׂרָאֵל מִשׁוּם דַּס"ל שְׁבַנְדוֹן שְׁלוֹ יֵשׁ פְּמָה טְעָמִים לְהַקֵּל בְּהַתְעַרְבוּת לְגַמְרֵי יַעו"ש הוֹבָא בְּסַפֵּר פְּתַחֵי תְּשׁוּבָה עַל יו"ד ס' ש"ח וְעַפ"ז י"ל בַּנְד"ז ג"כ אָף דְּהָעוֹר חָמוֹר טוֹבָא מִהַגִּיזָה מ"מ פִּינֵן שְׁיֵשׁ לוֹ טְעָמִים לְצַדָּד לְהַקֵּל לְגַמְרֵי ע"פ תְּשׁו' מַהֲרִי"ו פַּנ"ל ע"כ אִם נָכוֹן בְּעִינֵיכֶת"ר לְסַמְנֵי לְהַקֵּל עַכ"פ לְמִןכָרוֹם חוּץ מְדָמִי אִיסוּר שְׁבָהָם לְאִינוֹן יְהוּדִי גַם אֲנִי נִמְנָה עִמּוֹ אָף הִיָּינוּ דְּנוֹקָא בְּעִיר שְׁרוּבָה אִינוֹן יְהוּדִים: סִימֵן רַלְב יִשְׂרָאֵל לְקַח רַחֵל מֵא"י וְיִלְדָהּ בְּחַדָּשׁ חֲשׁוֹנוֹ וְהִרְחִלָּה הֵיָתָה בְּתוֹף שְׁנַתָּה כִּי זָמַן לִידְתָּהּ בְּחִצֵי חוֹנְרָף אוֹ בְּנִיסָן א"כ הֵיָתָה בְּשַׁעָה שְׁיִלְדָה שְׁבַעָה אוֹ ט"ח וְאוֹתוֹ הִנְלֵד נִתְגַּדֵּל וְשָׁחָחוּ שְׁהוּא בְּכוֹר אוֹ סַפֵּק בְּכוֹר עַכ"פ וְגִזְזוּ אוֹתוֹ וְנִתְעָרַב גִּיזָה זוֹ עִם גִּיזַת שְׁנֵי רַחֲלוֹת אַחֲרוֹת וַא"ל לְהַפִּיר בִּינֵיהֶן מַה דִּינָה: הֵנָּה הָרַמְבַּ"ם פ"ג מַה' בְּכּוֹרוֹת הִי"ט פְּסַק דְּגִיזַת בְּכוֹר אִפִּי בְּעַל מוּם שְׁנַתְעָרַבָה בְּגִיזֵי חוֹלִין אִפִּי אַחַת בְּכַמָּה אֶלְפֵי אֶלְפֵי הַפֵּל אֶסוּרִים וְכַתְּבֵי הַכ"מ שְׁיִצְאָ לוֹ מְפָרִיטָא פ"ג דְּבַכּוֹרוֹת (דכ"ה ב') דְּתַנְיָ בְּעַלֵי מוּמִים אֶסוּרִים בְּכָל שְׁהוּא וּמְפָרֵשׁ לָהּ ר"נ בְּגִיזַת בְּכוֹר בַּע"מ שְׁנַתְעָרַבָה בְּגִיזֵי חוֹלִין כּו' אָף הָרַבָּ"ד בְּהַשְׁגוֹת הַקָּשָׁה ע"ז

ממתני' פ"ג דערלה מ"ג באורג מלא הסיט מצמר הכור בכגד ידלק הפגד משמע הא פחות ממלא הסיט בטל ברנבא וא"כ בגיזה לא כש"כ דליבטל וכ' שנ"ל שמשום קנסא קאמר ור' יהודה קתני לה ומשום דשהי' כדאי' התם ויש לשאול בדבריו לפ"ז בנ"ד שי"ל שהוא ספק בכור למאי דקיי"ל כר"ע במתני' רפ"ג דבכורות יעו"ש אי שייך גזירה דדלמא אתי לשהויי דאפשר לא גזרו אלא בנדאי בכור אבל לא בספק בכור וכש"כ לד' האומר דס' מדאורייתא אסור מדרבנן לבי אכל אין לומר דדוקא בבכור תם או בעל מום שייך גזירה זו דדלמא אתי לאשהויי ותיישבו שמה יבא לידי איסור גיזה ועבודה הלכה אסרי' לי' בזה פדי שישחטנו תומ"י פגון תם יקריבנו ובע"מ יאכל במומו כו' משא"כ בס' בכור והוא תם הרי ע"כ צריף לשהויי עד שישתאב ויאכל במומו ואין לו תקנה אחרת א"כ פנין דע"כ צריף לשהויי אפשר דלא גזרי' בי' כלל (דז"א דא"כ תם בזה"ז יהי' צמר הנושר ממנו מותר ובנדאי ליתא) אמנם לתי' הב' שכ' הראב"ד שם משום דעביד איסורא קנסי' לי' עלח"מ שם א"כ ה"ה בנ"ד עביד איסורא במה שגזרו אמנם הרא"ש השמיט ברייתא ואוקימתא דר"נ לגמרי וכן הטור סי' ש"ח והטעם לזה נ"ל דאזיל בשטת הר"ש פ"ג דערלה מ"ג שפי' דכל שהוא דאמרי' בגיזה נמי לאו דוקא אלא מלא הסיט: ועוד הקשה הר"ש דהא מלא הסיט דהקא לא אסר אלא בצירפתא כדאמרי' סוף תמורה (דל"ב ע"א) ובגיזה לא שייך צירפתא עכ"ל ולכן י"ל דמה"ט השמיטה הרא"ש ודחאה מהלכה וס"ל דגזירות צמר בכור בטלה ברוב ואל' פלא איף אפשר לדחות ברייתא שנאמרה במקומה בפשיטות כ"כ ע"י דקדוק קל דהא יש לתרץ הדקדוק באופני' אחרים כמ"ש הרמב"ם ע' כ"מ הא ל"ק דהא אדרבה פשטא דגמ' בבכורות שם משמע דאוקימתא דר"נ נדחי' מהלכה דאמרוהו קמי' דר' ירמיה וא' בבליאי טפשאוי כו' עד שהכ"מ פ"ג מה"ב הי"ט הקשה זו על הרמב"ם למה פסק כר"נ ותי' שם די"ל דהרא"ש לא ס"ל תי' זה וסוגי' דתמורה וקושני' הר"ש מתנישבת לפ"ז ויש להביא ראי' לדברי' מהירושלמי פ"ג דערלה ה"ג דמשמע דלמסקנא שם צמר בכור בטל ברוב אפי' ליטרא שהוא יותר הרבה ממלא הסיט ע"ש אף בש"ע סי' ש"ח ס"ז העתיק לשון הרמב"ם אמנם הגה הי"א שברמ"א ס"י ה"ל י"ל דקאי ג"כ על סעי' שלפניו והגה הב"ח כ' שאין לסמוך על הי"א משום דהוי איסורא דאורייתא ודבריו תמוהים שהרי הר"ש פ"ג דערלה שם כ' שאין גזירות צמר בכור אפי' תם אסור רק מדרבנן וכ"כ התוס' בבכורות (דכ"ה) באריכות ע"ש דהא דדרשינן תנזח ולא גיזה היינו שלא נגזר אבל אם גזר אין רק איסורא דרבנן כו' ע"ש ואמנם צ"ע בנ"ד שהוא בכור תם ותנן בפ"ג דערלה ובמקדשין מקדשין בכ"ש ופירש"י דאירי בבכור תם וא"כ הרא"ש לא יחלוק על סתמא דמתני' מיהו לפמ"ש הראב"ד בהשגות ספ"ג דבכורות מיירי דוקא בקדשים שיש להם פדיון וכ"כ התוי"ט פ"ג דערלה ומ"מ למעשה אין להקל בנדאי גזירות בכור ולסמוך על דקדוק בד' הרא"ש נגד ד' הרמב"ם וש"ע המפורשי' לאיסור אבל מ"מ יש למוכרן לא"י חוץ מדמי איסור שפיקו וכ"נ דעת הש"ף שרמז בסי' ש"ח וז"ל וע"ל סי' ק"י סק"ב ור"ל דשם נת' היתר זה וע"ש ובנ"ד שהוא ס' בכור יש להקל ע"י תערובות אפי' בלא פדיון: סימן רלג ישאל קנה פרות משר א' עבור כמה מאות רובל ונתן לו ערבון שקורין אויף גאב בתורת תחלת פירעון סוף מאה רובל והבהמות הניח אצל השר עד שישלם לו כל המעות כי לא האמין לו השר עד שישלם וכ' ג"כ כתב עם השר על קנין הנ"ל בנייר פשוט והשר חייב באחריות של

הבהמות מגניבה ואבידה ואונסי' ומשיכה לא עשה הישראל ואח"כ ילדה פרה א' וכשבא אח"כ הישראל וסילק כל המעות וקיבל הבהמות שואל על הבכור אם יש בו קדושת בכור אם לא: הנה רבינו ז"ל בקו"א לאו"ח סי' תמ"א סעי' י"ב פסק פדעת הח"י שם דישאל מא"י וא"י מישראל אינו קונה אלא במשיכה ומשמע שם שאינו ס' דדינא ודלא כהמ"ב סי' ל"ה וא"כ בנ"ד לא קנה הישראל את הפרות ופטור מבכורה.

אך בתשובת רמ"א סי' פ"ז משמע דחשש להחמיר שמעות קונות עכ"פ מדרבנן משום סיטומתא ולא משמע פן מרבננו ז"ל שם: דא"כ אמאי לא קנה ונהרי סיטומתא חשוב אצלו לקנן גמור גבי חמין בפסח כמ"ש בסי' תמ"ח סעי' י"א ואפשר דבכה"ג דאיפא ג"כ פתב הגם שאינו בנזיר (הערבאווע) שיהיה חשוב קנן מצד דינא דמלכותא מ"מ חשוב קנן מצד סיטומתא ועיין במכירת בכור לרבננו ז"ל שבנימוסיהם אין נוהגין לכתוב קאנטראקט על מכירת פרה ומ"מ י"ל דהרבה פרות שאני וגם אם אין נוהגין מ"מ פיון דהקאנטראקט חשוב סיטומתא במכירת י"ש וכה"ג אם כתבו על פרות ג"כ קנה ועב"י ח"מ סי' קצ"א שכ' בשם הר"ן דקדושין שבשטר לא קנה קרקעות עד שיתן כל הדמים כו' ור"ל היכא דהקנן ע"י שטר וה"ה בנ"ד שהפסד אינו קונה וא"כ לא יהא סיטומתא דשטר עדיף משטר של קרקע שקונה קנן גמור מה"ת דאינו קונה אלא בנתן כל הדמים אבל לא במקצת אפי' כנגד מעותיו לא קנה ומ"מ אינו מוכרח דכיון שקונה מצד המנהג א"כ אם נהוג נהוג אפי' בלא דמים ולכאורה יש להקל מצד אחר פיון שכ' רמ"א בתשו' הנ"ל דסיטומתא הוא רק קנן מדרבנן וא"כ י"ל דקלוש קננו ואלא מהני פלל להיות הבכור קדוש עי"ז מה"ת רק מדרבנן לבד ואשפחן כה"ג בזכ"י קטן שיש לו זכ"י לאחרים מדרבנן לשטת התוס' בגיטין (ס"ד ב') ואפ"ה לא מהני קננו לאפקועי עי"ז איסור דאורייתא כמו מעשר שני בזמן הבית פדמוכח התם רק בשיתופי מבואות דרבנן שאין לו עיקר מדאורייתא ע"ש בגמ' ועיין ר"נ שם שכ' דאע"ג דקיי"ל הפקר וכו' מיהו אשפחן זכ"י מדרבנן דקלישא מזכ"י דאורייתא כמו מוכר שט"ח לחבירו כו' ע"ש וע' במרדכי רפ"ח גיטין בענין דברי ש"מ כו' משמע ג"כ פנה וכן בחי' רמב"ן במשנה דעירובין בענין ד' אמות קונות בגט משום כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש כו' דוקא וא"כ י"ל דה"ה קנן סיטומתא שאינו אלא מדרבנן לרמ"א לא מהני להיות קדוש בכור עי"ז דאורייתא רק מדרבנן ובדרבנן יש להקל בפשיטות פיון שהוא ספק בכור וספק דרבנן לקולא ועוד שהא"י מסל"ת שפכר ביכרה ובדרבנן יש להאמין א"י מסל"ת ועיין ש"ע א"ח סי' תרנ"ח סי' ז' וי"א דאם הגיע לעונת הפעוטות מותר ועיין פמ"ג שם שמחלקותם אי קטן זכ"י לנפש' מה"ת מקלל דאי זכ"י מה"ת לכ"ע לא נקנה לו משום שמתנתו אח"כ אינו אלא מדרבנן ולא הוי לכם מדאורייתא וכמ"ש לח"מ פ"ח מהל' לולב ה"י והיינו פשיטת התוס' בגיטין דקנן דרבנן לא חשיב זכיה גמורה להפקיע איסור דאורייתא אמנם לשטת רש"י בגיטין שם והספם עמו הר"ן דקנן דרבנן חשוב קנן אפי' מה"ת כו' וקטן אין לו זכ"י לאחרים אפי' מדרבנן רק בשיתופי מבואות דרבנן הקילו כו' וכ"מ בחי' הרשב"א גבי ד"א קונות בגט עם שהד"א רק בדרבנן משום כו' וחשוב קנן דאורייתא וכ"כ בש"ס פ"ק דמציעא גבי קטנה יש לה ד"א ע"ש (ושני שטות אלו י"ל שיש להם מקור בגמ' עוד בגיטין (ל"ה ב') רבא אמר הפקר ב"ד כו' עב"י חו"מ סי' ס"ז כ' דלהרמב"ם לא אמרי' הפקר כו' בקום ועשה) א"כ בנ"ד חשוב בכור מדאורייתא

למ"ד דָּהוּ סִיטוּמָתָא ע' מִפְתַּח וְגַם לְשֵׁטַת הַתּוֹס' יֵשׁ לְחֶלֶק בֵּין זְכוּיֹת קָטָן אוֹ מְכִירַת שֵׁט"ח שְׂאִין לְהַדְבָּר שׁוּם קָנָן מִצַּד עֵצָם מִדְּאוּרֵיִיתָא לְסִיטְמוּתָא שְׁהַקְנִין יֵשׁ לְהַדְבָּר מִדְּאוּרֵיִיתָא רַק שְׁקָנִין זֶה דְּסִיטוּמָתָא הוּא דְּרַבָּנָן י"ל דָּהוּ חָשׁוּב יוֹתֵר (עב"י ה' מִילָה ס'י רס"ד בְּשֵׁם ר' יְחִיאֵל וּמִשָּׁם תְּקִישׁ לְעִנְיָן זֶה) בְּשֵׁגַם [שְׁמָה] שֵׁכ' רמ"א שְׁסִיטוּמָתָא הוּא דְּרַבָּנָן צ"ע קָצַת עֵינֵין תּוֹס' ב"ב רפ"ק וְכִי מְסִירָה וּמְשִׁיכָה מְצוֹת הֵן כּו' וְעֵינֵין חִינוּף פ' בְּהַר מְצוּהָ שֶׁל"ו שְׁהַקְנִיֹת פְּנֻלָם מִדְּבְרֵיהֶם כּו' וִי"ל שְׁהַתּוֹרָה אִמְרָה שְׁיִקְנוּ בְּמָה שְׁדָרְךָ לְקָנוֹת וְכ"מ בְּרַבִּינוּ וִי"ל ס'י תמ"ח סע"י י"א דְּסִיטוּמָתָא מְהִנִּי לְאַפְקוּעֵי אִיסוּר ב"י וּב"י שְׁהוּא דְּאוּרֵיִיתָא וּמ"מ בנ"ד לֹא בְּרִירָא מְלֵתָא כ"כ דְּהוּי סִיטוּמָתָא אֲמָנָם הַעֲיָקֵר לְהַתִּיר בנ"ד הוּא מִצַּד אַחַר וְהוּא פִּינֹן שְׁהַשָּׂר עֵיפֵב אֲצֵלוּ הַבְּהֵמוֹת עַד שְׁיִסְלַק לוֹ הַיִּשְׂרָאֵל מְעוֹת וְאִי לֹא אֲשַׁפַּח הַיִּשְׂרָאֵל מְעוֹת יַעֲפֵב הַשָּׂר הַבְּהֵמוֹת לְעֵצְמוּ מְקָרִי יָד אַחַר בְּאֲמָצַע וּפְטוּר מִהַבְּכוּרָה וְכַדְאִסְיָק רַבָּא פ"ב דְּבַכּוּרוֹת וּבפ"ה דְּמַצִּיעָא (ד"ע ע"ב) בְּעִנְיָן הַמְקַבֵּל צֹאן בְּרֻזָּל מִן הַא"י שְׁנֹלְדוֹת פְּטוּרוֹת מִהַבְּכוּרָה הֵגַם דְּבַרְשׁוּתָא דְּמְקַבֵּל קִיָּמָא אִפִּי לְאֲנוּסָא וְזוּלָּה מַה"ט דְּאִי לֹא אֲשַׁפַּח מְעוֹת תְּפִיס לְבַהֲמָה כּו' וּפְסָקוּ פֶּן כָּל הַפּוֹסְקִי בִּיּוֹד ס'י ש"כ וְאִין לּוֹמֵר דְּשֵׁא"ה מִשׁוּם שְׁיֵשׁ לְהֵא"י חֶלֶק בְּרִינוּחַ הַנּוֹלְדוֹת דְּהָא הַטוּר יו"ד שָׁם סס"י הַנּוֹלָל כ' בְּשֵׁם הַרְמַב"ם שְׁאֲפִי אִין לוֹ עַל הַיִּשְׂרָאֵל רַק רִינוּחַ מְמוֹן לְבַד נָמִי דִּינָא הֵכִי וְגַם ל' הַגַּמ' מִשְׁמַע שְׁהַבְּהֵמוֹת הֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְפַל נְכַל וְהַיִּשְׂרָאֵל נוֹתֵן לוֹ אַח"כ מְשָׁלוּ וְעֵינֵין רַש"י בְּמַצִּיעָא שָׁם אִפִּי וְלְדוֹת הַמַּגִּיעִים לְחֶלֶק הַיִּשְׂרָאֵל פְּטוּרִין מִן הַבְּכוּרָה כְּשִׁיתְעַבְּרוּ וְיִלְדוּ כּו' מִטְעַם דְּאִי לֹא מְשַׁפַּח בְּהֵמָה תְּפִיס וְלְדוֹת וְהִנֵּה בְּנֹלְדוֹת הַמַּגִּיעֵי לְחֶלֶק יִשְׂרָאֵל אִין לְהַנְכָרִי מֵהֶם שׁוּם.

רִינוּחַ עוֹד אִפִּי מְמוֹן וְאַפ"ה פְּטוּרִים מִן הַבְּכוּרָה כְּשִׁיתְעַבְּרוּ וְיִלְדוּ מַה"ט דְּאִי לֹא מְשַׁפַּח בְּהֵמָה תְּפִיס וְלְדוֹת וְהַנּוֹלְדוֹת עֵצְמָן לֹא הָיוּ מְעוֹלָם שֶׁל הַנְּכָרִי רַק פִּינֹן דְּאָמוּ הִי שֶׁל הַנְּכָרִי וְאִי לֹא אֲשַׁפַּח בְּהֵמָה תְּפִיס וְלְדוֹת חָשׁוּב יָד נְכָרִי בְּאֲמָצַע כש"כ בנ"ד שְׁהַבְּהֵמוֹת עֵצְמָן הָיוּ שֶׁל הַשָּׂר וְעֵינֵין יֵשׁ לוֹ בְּהֵם כַּח זֶה דְּאִי לֹא יְהִיב הַיִּשְׂרָאֵל זְוִי תְּפִיס אוֹתָן שְׁהֵן פְּטוּרִין מִהַבְּכוּרָה וְכ"ה דַּעַת הַתּוֹס' שָׁם ד"ה וְאִי וְכ"ד מִהֵרָא"י בְּפְסָקֵי ס'י ק"ל שֵׁכ' וִי"ל דְּהֵתָם שְׂאִנִּי לְפִי שְׁגוּף הַבְּהֵמָה שֶׁל הַיִּשְׂרָאֵל הִיָּתָה אֲבָל הֵכָא גּוּף הַבְּהֵמָה שֶׁל הַא"י הִיָּתָה כּו' ע"ש וְכ"כ בְּשֵׁטָה מְקוּבָצָת לַב"מ שָׁם לְפִירַש"י ע"ש רַק שֶׁלפ"ז צ"ע עַל תְּשׁו' צ"צ ס'י ס"ג הוּבָא בַּא"ט ס'י שְׁ"ךָ לְמָה לֹא יְהִיב טַעַם זֶה וּמַצִּאתִי אַח"כ תְּשׁו' זֶה בְּסִפְרָא בַּא"י וְעֵינֵין תְּשׁו' מְהַרְש"ל ס'י ל"א וְעֵלְיוּ יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת ג"כ פֶּן וַיֵּשׁ לִיְיָשֵׁב דַּעְדִּיפִי מִיָּנִי קָאָמֵר א"נ שָׁם הַנִּיחַ הַיִּשְׂרָאֵל מְרָצוֹן וְלֹא עֵיפֵב הַשָּׂר וְאִם יִרְצָה יִשְׂרָאֵל לִיקַח הַבְּהֵמָה יִתֵּן לוֹ בְּלֹא מְעוֹת דָּאז אִין לוֹ בְּהַ תְּפִיסַת יָד וְע' חִלּוּק זֶה בְּמִשְׁנֵה דַע"ז לְעִנְיָן יִין נֶסֶךְ וְהִלָּה כּוֹתֵב לוֹ הַתְּקַבְּלִיתִי כּו' אֲבָל אִם יִרְצָה יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיאָו וְאִינוּ מְנִיחוּ כּו' ע"ש וְצ"ע וּבִתְשׁו' מְהַר"י הַלּוֹי אֲחִיו שֶׁל הַט"ז ס'י ג' מְבִיא סְבָרָא זֶה לְהַקְל מִיְהוּ דְּבְרִיו צ"ע דְּהַרִי הֵתָם לֹא הִיָּה הַנּוֹלָד שֶׁל א"י מְעוֹלָם וּבַכּה"ג לֹא אֲמָרִי ס' זֶה כַּמ"ש מִהֵרָא"י שָׁם וְהוּא מִהַתּוֹס' וּבִש"מ הָאָרִיף יוֹתֵר בְּזָה שְׁאֲפִי אִפּוֹתִיקִי מְפּוֹרָשׁ לֹא מְהִנִּי בְּזָה ע"ש וְעוֹד יֵשׁ לְהַקְל מִשׁוּם דְּאַחֲרֵיִיתָא גְּנִיבָה וְאַבְיָדָה וְאֲנוּסִים עַל הַא"י וּמְהִנִּי לְאַבְיָי אִפִּי לְמֵאִי דַס"ל דְּבַרְשׁוּתָא דְּנוֹתָן קִיָּמָא וְעֵינֵין תְּשׁו' מִהֵרִי"ו סס"י קַע"ד הוּבָא בַּהַג"ה ש"ע סס"י שְׁ"ךָ וְאִין לוֹ חֶלֶק בְּהַ רַק קִיָּבֵל עֵלְיוּ אַחֲרֵיִיתָא חֲיִיבָת בְּבַכּוּרָה עַכ"ל וּבַמְהַרִּי"ו שָׁם מִשְׁמַע דְּבַכּוּיָצָא בְּזָה אִם הִיָּתָה הַבְּהֵמָה תְּחַלָּה שֶׁל א"י וּמְכָרָה לְיִשְׂרָאֵל פְּטוּרָה מִבְּכוּרָה ע"ש מְשִׁנִּי צְדָדִים אֵלוּ מְבֹאָר

שָׁאִין הַנֶּלֶד קְדוּשׁ בְּבִכּוּרָה כָּלֵל וְהוּא חֲנֻלִין גְּמוּרִים עֵינֵי יו"ד ס' רל"ב ס"ה אִם אֶעֱשֶׂה כו' וְכֹן עֵיקָר וְרָאָה מִגַּמ' דְּגִיטִין (פ"ג) לֹא תִיכּוֹל וְלֹא תִגְרֹשׁ וְלֹכֵן לֹא חָשׁוּב מִתְּנָה עִמָּךְ שׁ בַּתּוֹרָה וְה"נ כה"ג מִמֶּשׁ: הַלְכוֹת פֶּטֶר חֲמוּר סִימָן רִלֵד שְׁאֵלָה.

יִשְׂרָאֵל שְׁקֵנָה מִפְּהֵן חֲמוּר שְׁלֵא בְּכָרָה וְנִתְּן הַפֶּסֶף וְלֹא מִשָּׁה אִם חֲזִיבָה בְּבִכּוּרָה: לְכַאוּרָה י"ל דְּפֶטֶר פִּינֵן דַּמ"מ מְדַרְבְּנֵן לֹא זָכָה א"כ אֵינּוּ שְׁלֵו שְׁהָרִי קִנְיֵן דְּרַבְּנֵן אֵלִים לְאַפְקוּעֵי מְמוּנָא כְּמוֹ ד"א שְׁקוּנִין מְדִין חֲצָר מְדַרְבְּנֵן וְלַעֲנִין גִּט בַּא"ע ס' קל"ט וְחִמְיָן בְּשַׁעוֹת דְּרַבְּנֵן אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקַדּוּשֵׁין בַּא"ח ס' תמ"ג אָפֶס מוּכַח מְהָא דְאָמַר רַבָּא בְּהִזְבָּה (מ"ח א') מִתְּנִית' מְסִיעֵ לְרִישׁ לְקִישׁ אֲבָל מִיָּדִי אֲחֵרִיתִי דְמַחְסְרָא מְשִׁיכָה לֹא מְעִיל וּמִשְׁמַע דַּלְר"י לֹא אֲתִי שְׁפִיר אַע"פ שְׁמְדַרְבְּנֵן יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ מ"מ מְעַל מְדַאוּרֵינְתָא פִינֵן דַּד"ת מְעוֹת קוֹנוֹת וְה"ט דְּלִגְבֵי אִיסוּרָא לֹא תִיקְנוּ כ"כ ב"ש לְשֵׁם וּבפ"י תי' בע"א וַא"כ ה"ה גְּבִי בְכוּר פִּינֵן דַּד"ת מְעוֹת קוֹנוֹת הָוִי שְׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא שְׁל פְהֵן וְחִיב בְּפֶטֶר חֲמוּר וְעַמ"ש בַּמ"א בְּתִשׁוּ' הַקּוֹדֶמֶת שְׁהַעֲלִיתִי שֵׁם דְּקִנְיֵן דְּרַבְּנֵן מְהִי בְּאִיסוּר דְאוּרֵינִי וְכַנ"ל וְקוּשְׁיִי' הַמְרָדְכִי רפ"ח דְּגִיטִין י"ל מִשׁוּם דְּמִתְּנַת ש"מ קוֹנָה אֲח"מ וְאֵין גִּט אֲח"מ ע"ש.

: הָא לֹא"ה מְהִי קִנְיֵן דְּרַבְּנֵן וְע' פ"י ב"מ שְׁהִבִּיא מְהַשׁוּאֵל (צ"ט) הַמִּשְׁאֵיל קַרְדּוֹן לְחִבְרֵוֹ [כו'] כְּדָרָה שְׁתִּיקְנוּ כו' אַע"פ שְׁהוּא דְּרַבְּנֵן וְאֵין כ"ז נֶגֶד מִש"ל דִּי"ל דְּנִדְאֵי קִנְיֵן דְּרַבְּנֵן הִיכָא שְׁאֵינּוּ בָּא לְהַחֲלִישׁ קִנְיֵן דְאוּרֵינְתָא מוֹעִיל כְּמוֹ קִנְיֵן דְאוּרֵינְתָא כְּמוֹ מְשִׁיכָה לַר"י אַע"פ שְׁהוּא דְּרַבְּנֵן לְבַד וְכֹן ד"א מִשָּׂא"כ הִיכָא שְׁבָא לְהַחֲלִישׁ קִנְיֵן דְאוּרֵינְתָא: הַלְכוֹת חֲלָה סִימָן רִלֵה וְנִגְדוֹן הַשְּׁאֵלָה שְׁרָאִית בְּמִדְיַנְתְּכֶם מִנְהַג חֲדָשׁ בְּהַפְרָשַׁת חֲלָה מִמְצָה שְׁחוֹלְקִים הַמְצוֹת לְב' אוֹ ג' חֲלָקִים וְכָל א' וַא' מְבַנֵּי הַבַּיִת מְפָרִישׁ חֲלָה מִחֲלָק א' וְאֵיזָה אֲנָשִׁים בָּאוּ לְשָׂאוֹל מִמְעַלְתָּה אֵיף לְהַתְּנַהֵג בְּזָה וְצוּיָת שְׁלֵא יַעֲשׂוּ כֹן רַק שְׁיִצְרְפוּ כָּל הַמְצוֹת בְּסֵל וְיִקְחוּ חֲלָה א' לְכוּלָן וְכִשְׁשִׁמְעוּ זֹאת הָאֲנָשִׁים נוֹהֲגִי מִנְהַג חֲדָשׁ הַנֶּלֶד בָּאוּ לְשָׂאוֹל מִמָּה מַה דִּין מְצוֹתֵיהֶם שְׁחֲלָקוּם לְב' אוֹ לְג' חֲלָקִים וְהַפְרִישׁוּ ב' אוֹ ג' חֲלוֹת וְדַעַת מְעַלְתָּה לֹא מְרַדֵּעַבְד אִם בָּאוּ לְשָׂאוֹל ע"ז בִּיו"ט א"צ לְהַחֲמִיר כָּלֵל וְיִשׁ לְפֶסֶק דְּמְהִי הַהַפְרָשָׁה שְׁהַפְרִישׁוּ מִכָּאוּ"א נִלְע"ד דְּהֵדִין עִם מְעַלְתָּה אֲבָל לֹא מִטְעָמָה שְׁכַתְּבַת מַמ"נ (אִם פְּנוּנַת הָאִשָּׁה שְׁמִכּוֹנְנַת שְׁלֵא לְפֶטֶר חֲלָק הַב' פְּנוּנָה הִיא הָרִי לֹא נְפֶטֶר חֲלָק הַב' כו' וְאִם נֶאֱמַר דְּכוּנְנַתָּה לֹא מִלְתָּא הִיא וְהַפְרָשַׁת חֲלָה שְׁמִצְבוּר הָא' עוֹלָה ג"כ לְצַבוּר הַב'.

הָרִי כָּל מַה שְׁבַצְבוּר הַב' פֶּטוּרִים כְּמִבּוֹאָר בְּשׁו"ע אֲדַמּו"ר נ"ע ה' פֶּסַח בְּסִי תנ"ז שְׁאֶפְּלוּ בְּב' עֵיסוֹת שְׁהִיָּה בְּכָל א' שְׁיַעוּר חֲלָה אִם הַפְרִישׁ שְׁלֵא מִן הַמְּנוֹקָף בְּדִיעַבְד הָוִי הַפְרָשָׁה וְכוּלָם פֶּטוּרִים מַה תֵּאמַר שְׁלַעֲנֵן הַמְצָה שְׁבַצְבוּר הַב' שְׁיִשׁ עֲלֵיהֶם סִפֵּק שְׁמָא בָּאוּ מֵאוֹתָה עֵיסָה שְׁבָא מִמְּנָה אוֹתָה מְצָה שְׁהַפְרִישׁ מִמְּנָה חֲלָה בְּצַבוּר הָא' לְזָה לֹא מְהִי פְּנוּנַתָּה שְׁלֵא לְפֶטֶר פִּינֵן שְׁמַעִיסָה א' בָּאוּ וְלַעֲנֵן מְצוֹת אֲחֵרִים שְׁבָאוּ מְעִיסָה אֲחֵרַת מְהִי פְּנוּנַתָּה שְׁלֵא לְפֶטֶר.

חֲדָא דֵאֵין סְבָרָא לְחֲלָק בְּעֵנֵן הַפְּנוּנָה כו' עכ"ל וּבִמַח"כ הַזְּדִבְרִי תִימָה דְהָא רַבִּינוּ ז"ל שְׁפִתְיוּ בְּרוּר מְלָלוּ בְּסִי תנ"ז ס'ג דְּבִשְׁנֵי עֵיסוֹת לֹא מְהִי שְׁלֵא מ"ה אַא"כ הִיָּה בְּדַעַתוֹ לְפֶטֶר בְּחֲלָה זֹו גַם אֵת הַשְּׁנֵי כו' הָרִי דְבָעֵי פְּנוּנָה לְפֶטֶר אֲבָל בְּסִתָּם שְׁלֵא נִתְפָּנוּן לְפֶטֶרָה לֹא נְפֶטֶרָה וְאֵילוּ בְּעִיסָה א' לְמ"ד דְאֶפְּלוּ פְּיוֹנָה שְׁלֵא לְפֶטֶר לֹא מְהִי פְּנוּנַתָּה כ"ש דְּבִסְתָּם וְדֵאֵי נְפֶטֶרוּ וְאֶפְּשֶׁר כ"ע מוֹדוּ בְּהָא וַא"כ אִם בָּאתָ לְחוּשׁ לְמ"ד זָה דְחוּשׁ

בְּעִיסָה א' אפ"י בְּכִיּוֹנָה שְׁלֵא לְפָטוֹר וּכ"ש דִּישׁ לְחוּשׁ בְּסִתְּמָם וּבִשְׁנֵי עִיסוֹת וְדַאי סִתְּמָם לֹא מְהֵי וּכ"ש כִּיּוֹנָה שְׁלֵא לְפָטוֹר י"ל דְּבִסִּתְּמָם נְפָטְרוּ פִּינּוּן דְּלֹא בְעִי' מ"ה בְּעִיסָה א' מִשֶּׁא"כ בְּשְׁנֵי עִיסוֹת דְּבְעִי' מ"ה לְכַף בְּסִתְּמָם לֹא נְפָטְרוּ אִם כ"ה הָיָה בְּדַעְתּוֹ כו' וּא"כ לִיפָא מִמ"נ דָּאִם כִּיּוֹנָה שְׁלֵא לְפָטוֹר לָאוּ מְלִתָּא הִיא הֵינּוּ דַּה"ל פְּסִתְּמָם לְכֹן בְּעִיסָה א' נְפָטְרָה מִשֶּׁא"כ בְּשְׁנֵי עִיסוֹת דְּלֹא נְפָטְרוּ אִם כ"כ גַּתְּפוּיָן לְפָטוֹר).

אַלָּא דַּמ"מ לְדִינָא יָפָה פְּנוּנָת דְּהַעֲיָקָר שְׁאִפְּיָלוּ בְּעִיסָה א' אִם הִפְרִישָׁה מִמֶּנָּה חֶלֶק גְּדוֹל וְכִיּוֹנָה שְׁלֵא לְפָטְרוּ לֹא נְפָטְרָה פְּדֵהוּכִיח בְּס' מְקוֹר חֲיִים ס' תנ"ז מְדַבְּרֵי הַט"ז ב"ד ס' שִׁכ"ד סִק"ג וְש"ף שְׁם סִק"א וּבְאַמֶּת שְׁאִינָן ד' הַט"ז וְש"ף עֲצָמָן רַק פְּנוּנָתוֹ מְדַבְּרֵי תה"ד ס' ק"ץ שְׁהוּבָא שְׁם בַּט"ז וְש"ף וּמְדַבְּרֵי מְהַר"ל שְׁבַש"ף שְׁם שְׁנ"ל הַתה"ד רִגְלִין הַנְּשִׂים לִיקָח מְעַט בְּצַק מִעִיסָה הַגְּדוֹלָה וּמִשְׁהִינן אוֹתָהּ לְשִׁאוֹר לְהַחֲמִיץ בָּהּ עִיסָה אַחֲרָת וְנוֹטְלָת אוֹתוֹ בְּצַק מִהַעֲיָסָה קוֹדֵם הַפְּרִישַׁת חֶלֶה כְּדִי שְׂיִהְיֶה אוֹתוֹ בְּצַק מִן הַחֲיִיב שְׁאִם הָיוּ נוֹטְלִין אַחֲרֵי הַפְּרִישָׁה הִי כָּל הָעִיסָה פְּטוּרָה כו' עכ"ל הַרִי דְּכִשְׁנוֹטְלִים קוֹדֵם הַהַפְּרִישָׁה וּמְבַדְּלִין אוֹתוֹ לֹא נְפָטְרָה ע"י הַחֶלֶה שְׁנוֹטְלִים אַח"כ מִהַעֲיָסָה מִשּׁוּם שְׁלֵא הָיָה דַּעְתָּהּ לְפָטְרָה אוֹ שְׂהָיָה דַּעְתָּהּ שְׁלֵא לְפָטְרָה הַרִי עכ"פ דְּכִוּוֹנָה שְׁלֵא לְפָטוֹר מְהֵי אִפְּיָלוּ בְּעִיסָה אַחֲת וּכ"כ הַש"ף בְּשֵׁם מְהַר"ל ע"ש אָף לְכֹאֲרָה בַּתְּשׁוּ' מ"ב ס' א' מִשְׁמַע לְהִיפָּךְ.

וְהַשִּׂיא ד' תה"ד לְכִוּוֹנָה אַחֲרָת וְז"ל וְהַשְׁתָּא מַה מוֹעִיל זֶה כו' מ"מ אַח"כ כְּשִׁפְרִישׁ הַחֶלֶה מִהַעֲיָסָה הַנְּשִׂאֲרָת יִפְטוֹר גַּם זֶה שְׁלִקָח לְשִׁאוֹר בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא שְׂהָרִי לֹא בְּעִינָן מִן הַמְּוָקָף הֵיכָא שְׁנִילוּשָׁה בְּבַת אַחֲת מְדַאֲמַר שְׁמֹאֵל חֶלֶת ח"ל אוֹכֵל וְהוּלָף וְאַח"כ מְפָרִישׁ אַעֲכָז"ל שְׁאִי הֵכָא דְּבַדַּעְתּוֹ תִּלְיָא מְלִתָּא וְכִינּוּן שְׁדַעְתּוֹ הָיָה מִתְּחִלָּה לִיקָח עִיסָה לְשִׁאוֹר וּלְחַלְקוֹ מִהַעֲיָסָה הַנְּשִׂאֲרָת הַרִי לֹא נְכַנְס מְעוּלָם בְּחֲיִיב אַחַד וּכְאִילוּ נְלוּשׁ בְּפָנֵי עֲצָמוֹ עכ"ל הַרִי מְבֹנָאֵר מְדַבְּרֵי לְהַפָּךְ מִמַּה שְׁהוּכִיח הַמַּק"ח מִהַתה"ד דְּבְעִיסָה א' שְׁנִילוּשָׁה אַדַּעְתָּא שְׁלֵא לְחַלְקָה בְּצַק לֹא מְהֵי כִּיּוֹנָה שְׁלֵא לְפָטוֹר וְהַתָּם ה"ט דַּתה"ד פִּינּוּן שְׂהָיָה דַּעְתּוֹ מִתְּחִלָּה לִיקָח עִיסָה לְשִׁאוֹר וּלְחַלְקוֹ מִהַעֲיָסָה הַנְּשִׂאֲרָת וּר"ל לְחַבְרוֹ לְעִיסָה אַחֲרָת וּמ"ה ה"ל כְּנִילוּשׁ בַּפ"ע וּלְפַעַנ"ד פִּירוּשׁוֹ בַּתה"ד הוּא דְּחִשְׁק גְּדוֹל דָּאִם פְּדַבְּרֵי א"כ תִּהְיֶה הַעֲיָסָה שְׁלֹקְחִים לְשִׁאוֹר פְּטוּרָה לְגַמְרֵי מִחֶלֶה אִם אֵין בָּהּ בְּעֲצָמָה שְׂיַעוֹר חֶלֶה מֵאַחֲרֵי דַּה"ל כְּאִילוּ נְלוּשָׁה בַּפ"ע וְלֹא נְכַנְסָה מְעוּלָם בְּחֲיִיב א' עִם הָעִיסָה הַגְּדוֹלָה א"כ אֵינָה חֲיִיבָת בְּחֶלֶה אִם כ"י שׁ בָּהּ שְׂיַעוֹר חֶלֶה בַּפ"ע דָּאִין סְבָרָא לְתַפְנוֹס הַחֶבֶל בְּשְׁנֵי רִאשֵׁין וְלוֹמַר דְּלַגְבֵי חֲיִיב חֶלֶה ה"ל כְּאִילוּ נִילוּשָׁה בְּיַחַד.

וּלְגַבֵּי שְׁתַּפְטוֹר בְּחֶלֶה שְׁמִפְרִישִׁים מִן הָעִיסָה הַגְּדוֹלָה ה"ל כְּאִילוּ נִילוּשָׁה בַּפ"ע דְּבִנְדָּאִי זֶה לֹא נִיָּתוּן לְהַאֲמַר כָּלָל (הַג"ה). וְשׁוּב מְצִאתִי בַּתְּשׁוּב"ץ ח"ב ס' רצ"א ספ"ה וְז"ל מְנַהֲגָן שְׁל נְשִׂים לִיטוֹל שְׁאוֹר מִן הָעִיסָה קוֹדֵם שְׁמִפְרִישֵׁין חֶלֶה וּמְנַהֲג יָפָה הוּא כְּדִי שְׁלֵא יְכַנְסוּ עֲצָמָן לְעַרְב דְּבַר הַפְּטוֹר מִן הַחֶלֶה עִם דְּבַר הַחֲיִיב וְעוֹד שְׁלַפְעָמִים לְשׁוֹת פְּחוֹת מְפָשִׁיעוֹר וּפְטוֹר מִן הַחֶלֶה וְהֵם אֵינָן בְּקִיאוֹת בְּשְׂיַעוֹרִין וְעַל יְדֵי מְנַהֲג זֶה יְכוּלוֹת לְהַפְרִישׁ חֶלֶה אִפְּיָלוּ בְּפָחוֹת מְפָשִׁיעוֹר וְחֲיִיבִין בְּכַף לְפִי שְׂהַשְׁאוֹר נִתְחַיֵּיב בְּחֶלֶה וְדוּמָה לְשִׁאוֹר שְׁל חֲטִיִּים שְׁנִתְּנוּ לְתוֹף עִיסַת אֲנָרְז שְׁאִם יֵשׁ בְּנוֹתָן טַעַם שְׂחֲיִיב לְהַפְרִישׁ חֶלֶה כְּמוֹ שְׁבִיָּאֲרָנוּ עכ"ל הַרִי הַפָּךְ מְדַבְּרֵי הַמ"ב דְּהַשְׁאוֹר לֹא נִתְחַיֵּיב בְּחֶלֶה רַק מִצַּד שְׂהָיָה נְלוּשׁ יַחַד עִם עִיסָה גְּדוֹלָה וְעַל כֵּן אָף שְׁאִין בּוֹ שְׂיַעוֹר חֶלֶה וְגַם נוֹתְנִים אוֹתוֹ לְלוּשׁ עִיסָה שְׂהִיא פְּחוֹת

מפשיעור אעפ"כ חייב בחלה משום שפכר מקודם נתחייב בחלה: קיצור: דמשמע מדברי תה"ד שפשלוקחים קצת מהעיסה קודם הפרשת חלה ומניחים אותה לבד אינה נפטרה ע"י החלה שלוקחין אח"כ מהעיסה הגדולה [הוא] משום שלא היה דעתו לפנטרה ולא כמ"ש המ"ב (משום) דה"ל פאילו גלוש בפני עצמו וראיה ברורה לזה מהתשב"ץ ח"ב סי' רצ"א ספ"ה עכ"ה): ב אף לכאורה באמת קשה על המנהג שפמקרי"ל ובתה"ד הלא המעט בצק ראוי להיות פטור מחלה לגמרי פדין העושה עיסה לחלקה בצק דפטורה מן החלה פדאמר רבי יוחנן בירושלמי הביאו הר"ש פ"ק דחלה משנה זו ופי' הר"ש דהיינו פשאין בכל חלק וכלק פשיעור וא"כ ה"נ הרי בהשאור שמתלק אותו מהעיסה הגדולה להיות בצק בפ"ע אין בו שיעור חלה וכיון שלשו מתחלה ע"ד שיתלק ממנה חלק פחות מפשיעור אמאי לא יהיה אותו החלק פטור מן החלה ונציע מקודם המשנה פ"ק דחלה משנה זו נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה נשים שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין בשל אחת מהן פשיעור פטורה מן החלה וכ' הרא"ש בה' חלה סי' ג' גרסינו בירושלמי אמר רבי יוחנן העושה עיסה על מנת לחלקה בצק פטורה מן החלה א"ל והא תנו נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה א"ל לא תשיבוני נחתום לאו בדעתו הדבר תלוי שמה ימצא לקוחות ונטבלו מיד פלומר אם ימצא שיקנה הכל ביחד לא יחלק עכ"ל והוא מדברי הר"ש פ"ק דחלה מ"ז והרמב"ם שם גריס להפך שמה לא ימצא לקוחות ופי' לפי שהוא מתכוין אם לא ימצא קונה לזה השאור שיעשה ממנה עיסה ויאפה אותה פמו שקדם ממאמרם למפוך בשוק חייב עכ"ל וע"ש בהר"ש סוף משנה ו' גבי למפוך בשוק חייב והנה הרא"ש בה' חלה שם סי' ב' פתב עוד בירושלמי אמר רבי יוחנן העושה עיסה על מנת לחלקה בצק פטורה מן החלה אלמא אע"פ שיש שיעור בשעת גלגול כיון שדעתו לחלקו בצק לפחות מפשיעור ולמכרה פטור מן החלה וה"ה נמי העושה ע"מ לעשות סופגנין עכ"ל והנה הרא"ש שם פתב וה"ה לעיסות פותח אם לקח ממנה מעט כדי לאפותה נתחייב כל העיסה עכ"ל וכ"כ פ' כל שעה סי' י"ו והוא מדברי הר"ש בפ"ק דחלה משנה ה' א"כ ה"ה בעושה עיסה ע"מ לחלקה בצק שדימה אותו לזה אם עשה שעכ"פ בחלק אחד דבצק יהי פשיעור חלה אזי כל העיסה חייבת אף אותו החלק דפחות מפשיעור דומיא דעיסת פותח והנה הראב"ד בהשגות ספ"ו מה' בכורים פוסק כר"ל ולא כר' יוחנן מחמת הך טעמא שבירושלמי שהביא הרא"ש גבי עיסת פותח אם לקח ממנה מעט כו' שמה תמלך כו' שמחמת זה ס"ל דגם בעושה עיסה ע"מ לחלקה בצק ראוי שיהיה חייב שמה תמלך לעשותו עיסה.

וא"כ אף להרמב"ם והר"ש והרא"ש והפוסקים כר' יוחנן י"ל דמ"מ אם עושה שחלק אחד יהיה בו פשיעור אזי גם שאר החלקים חייבין דבכה"ג י"ל ודאי לא גרעא מעיסת פותח שאופה ממנה מעט וכן מדינא דנחתום שעושה שאור לחלק דחייב בחלה משום שמה ימלך וה"נ באשה א' פשעושה שחלק א' יהיה פשיעור וז"ל התשב"ץ ח"ב סי' רצ"א ספ"ג נשים שעשו עיסה פדי לחלקה והיא עיסה אם אין בשל אחת פשיעור פטורה שכל העומד לחלק בעיסה הרי הוא כחלוק (ונראה שזהו פירושו לדברי ר' יוחנן שבירושלמי) וכן נחתום שנתנו לו נשים לעשות להם שאור אם אין בשל אחת פשיעור פטורה (זהו דין המשנה) העושה עיסה על מנת לחלקה יש מי שאומר שהיא פטורה ויש מי שאומר שהיא חייבת שמה ימלך שלא לחלקה (נ' דזהו פלוגתא דהרמב"ם והראב"ד

ספ"ו מה' בפורים) עכ"ד: קיצור העושה עיפה לחלקה בצק פטורה פשאין בכל חלק פשיעור אף י"ל אם בחלק אחד יש פשיעור אזי אף החלק שאין בו פשיעור חייב בחלה דומיא דעיסתכותח.

והראב"ד פוסק דעושה עיפה לחלקה בצק חייבת בחלה והתשב"ץ הביא ב' הדיעות: ג והנה בפי' וענגו לחלקה בצק יש ב' פירושים הלבוש בסי' שכ"ו פי' דהיינו לחלקה לאחרים בעודה בצק אבל הל"ח בה' חלה סק"כ כ' דאין זה במשמע הל' דלחלקה בצק אפי' לעצמו היא ומיהת דהיינו שיש לחלקה שלא לאפות עכשיו הכל אלא ליומא אחרא או מסעודה לסעודה אחרת כו' אבל המחלק העיפה בצק לאפות מיד הכל לא נפטר כלל דא"כ דוקא פירות גדולות שכל אחת מהן שיעור חלה הוא דחייב אא"כ שגאמר דהתנור מצרפן ובזה יש מחלוקת לקמן סעיף ל"ז אם לא שגחלק דהכא הנה מתחלתו עיפה אחת: לכן נ"ל מה שפתי דאין החילוק בבצק פוטר העיפה אא"כ דעתו שלא לאפות פשיעור בפעם אחת אבל פשאופה פשיעור אע"פ שגחלק לעיסות קטנות לא נפטר כלל ובהכי אין אנו צריכים למ"ש רבי מרדכי יפה דדוקא לחלקה לאחרים היא דפשטא דמימרא לא משמע הכי עכ"ל והנה מ"ש דאם פן דוקא פירות גדולות זה נדאי אי אפשר דהא בכמה דוכתי מוכח דדרפם הנה לעשות פפר לחם מרובע הקב קמח כדאייתא במשנה פרק בתרא דפאה משנה ז' מפפר בפונדיון מארבע סאין בסלע ופי' הרע"ו שם דהיינו שהוא רובע הקב וכ"ה בעירובין פרק שמיני (דפ"ב ע"ב) וזהו חלק חמישי משיעור חלה ובנדאי אי אפשר להעלות על הדעת שהיו מקיעין ככרותיהן מחיוב חלה ועיין בפרק שני דחלה משנה ג' ובעירובין שם (דפ"ג ע"א) אייתי חלתא כו' ועיין בטוש"ע א"ח סי' רמ"ב וכיון דתנאי פליגי אי התנור מצרף לחלה כמ"ש בירושלמי הביאור הר"ש פ"ב דחלה מ"ד א"כ למ"ד אין התנור מצרף אף היו מקיעין עיסתו מחלה א"ו פשוט דזה שמחלק העיפה לפירות קטנות בצק אין זה נקרא כלל לחלקה בצק א"כ לפ"ז גם פשמחלקה לאפות הפפר לסעודה אחרת ג"כ מדוע תפטר דמהו החילוק בין אופה הכל ביחד או מסעודה לסעודה.

ע"כ לכאורה נראים דברי הלבוש יותר דפי' לחלקה היינו לחלקה לאחרים בעודה בצק וכענגו לחלקה בצק הנזכר בשו"ע סי' שכ"ו ס"ד והוא מהירושלמי וכן פירש הש"ך סי' שכ"ו סק"ה לחלקה בצק לאנשים הרבה עכ"ל.

והיינו דומיא דנחתום שעושה לחלק אלא דנחתום חייב משום דלאו בדעתו הדבר תלוי ואדם אחר שעושה לחלק כה"ג ובדעתו הדבר תלוי פטור וכן פי' הט"ז שם סק"ב לחלקה בצק פי' לכל אחד פחות מפשיעור הרי עכ"פ פירש לחלק לכל אחד היינו לאנשים הרבה אבל העושה לחלקה לעצמו אין זה נק' לחלקו כלל דכף הוא הענגו שמתחכים העיפה לפירות קטנים ומה לי פשאופה הכל יחד או זה אחר זה: קיצור.

בענגו לחלקה בצק פירש הלבוש לחלקה לאחרים בעודה בצק דומיא דנחתום שעושה שאור לחלק. אלא בנחתום חייב ושאר כל אדם פטור כה"ג והל"ח פירש דלחלקה בצק אפילו לעצמו רק היינו לאפות חלק אחד היום וחלק אחד למחר אבל מה שמחלק לעיסות קטנות ואופה כולן יחד לכ"ע אין זה לחלקה בצק וחיבת בחלה ומוכרח הוא מהמשנה וגמרא וכיון שפן נראה יותר פי' הלבוש: ד ומצאתי בספר תפארת למשה שכתב בה'

חלה סי' שכ"ו וז"ל בש"ף סק"ה אבל שאר אדם העושה עיסה לחלקה בצק לאנשים הרבה כו' עכ"ל וכ"כ גם הלבוש וב"ח ודרישה ליישב מנהגינו שנהגים הנשים בע"ש ללוש רק שיעור חלה אף דדעתם לחלקם לחמים שקורין קיטקע"ש שאין בהם שיעור חלה משום דלא הוי [דעתם] לחלקם לאנשים הרבה דאין לומר דלחומרא נוטלים חלה שמה יצטרפו אח"כ בסל או לחד מ"ד בתנור דא"כ לא יברכו ועוד נ"ל דאפילו נצטרפו אח"כ פטורים פיון שהיה פטור פשהיה לו שעת חובה דומה למ"ש ס"ד בהג"ה עיין סק"ט אבל לא משמע כן בירושלמי ופוסקים שכתבו סתם העושה עיסה ע"ד לחלקה וכ"מ בתוספות פיצד מברכין הביאם הב"י סי' שכ"ט וראיתי במעד"מ ה' חלה סק"כ שחילק בע"א בין היכא שגאפה הפל ביחד ובין היכא דלא היה בדעתו לאפותו יחד ול"נ דמתוספות הג"ל (דף ל"ח) משמע אף שגאפו ביחד מקרי חילוק וצ"ע עכ"ל ומדבריו נראה דס"ל דאף העושה עיסה לחלקה לפירות ולאפותם ביחד י"ל שנקרא לחלקה בצק והו דברי תימה וכמו שהוכחתי לעיל מהמשנה והגמרא דמפפר בפונדיון כו' וז"ל התוספות פרק כ"מ.

ורבינו יחיאל ז"ל היה מסופק אם וירמייש"ש חייבין בחלה משום עושה עיסתו כדי לחלקה בצק פטורין מן החלה דלית בהו שיעורא הקא גבי וירמייש"ש פעמים מחלקין שאין משימין שיעור חלה בקדירה אחת אף היה מצריף ליקח חלה בלא ברכה בשביל הספק עכ"ל והשתא מדקדק התפל"מ מזה דכשאין בקדירה אחת פשיעור נקרא לחלקה בצק אף אם מבשל שני קדרות לסעודה אחת ובשניהן יש שיעור: ואין דבריו מוכרחים דמסתמא קדירה אחת היינו סעודה אחת וקדירה שניה היינו סעודה אחרת א"כ בזה הוא שנסתפק רבינו יחיאל אם נקרא לחלקה בצק כסברת המעד"מ או דלחלקה בצק היינו לאנשים הרבה כמו שזהו דעת רוב האחרונים הלבוש וב"ח ודרישה וט"ז וש"ף וצ"ע בהר"ש פ"ק דחלה משנה ה' מהירושלמי ר"פ בתרא יש דברים שהן חיבור לטבול יום ואינו חיבור לחלה דאמר רבי יוחנן העושה עיסה לחלקה בצק פטורה מן החלה משמע קצת כסברת התפל"מ מיהו מהמשנה ר"פ בתרא דחלה שתי נשים שעשו שני קבין ונגעו זה בזה כו' ובזמן שהן של אשה אחת מין במינו חייב ושלא במינו פטור.

ועיין בפ"ה הרמב"ם דמשנה זו היא ע"ד בית הלל דס"ל שיעור חלה שני קבין וקשה הרי אף שנגעו זה בזה הרי אח"כ תחלקם וה"ל כעושה עיסה ע"מ לחלקה בצק ומדוע חייבים בחלה: אע"כ פיון דתאפם יחד אין זה ענין כלל לענין לחלקה בצק ודלא כהתפל"מ ואין לומר דהתם מירי שיאפו ג"כ נשוכים יחד דהא אשה אחת היא דומיא דשתי נשים.

ושתי נשים שעשו שני קבין אע"פ שנגעו זה בזה מירי נדאי שפשיבואו לאפות יחלקו ויסירו הנשוף וכ"מ בהרא"ש שם בה' חלה סי' יו"ד פיון דסופם לחלקם בצק ואהא תנו דבזמן שהם של אשה אחת חייב ואע"פ שג"כ תחלקם בצק אע"כ דאין זה נקרא כלל לחלקה פיון שיהיו נאפים יחד ושניהם של אשה אחת ומ"מ נ' לומר פיון דהראב"ד ס"ל דלא קי"ל בהא כו' יוחנן ולידידיה אף העושה עיסה ע"מ לחלקה בצק לאנשים הרבה חייב בחלה ואין פטור רק באנשים שנתנו לנחתום כו' גם בהר"ש שם מבואר דהגרסא דר"ל הוא דאמר דהעושה עיסה ע"מ לחלקה בצק פטורה מן החלה ור' יוחנן פליג א"כ אף דהפוסקים ס"ל דפטורה מ"מ בפ"ה לחלקה בצק די לתפוס כסברת הלבוש וב"ח

וידרישה וט"ז ונ"ף ולא לחוש לפי המעד"מ: קיצור והתפל"מ נ' ס"ל דאף מה שמחלק לעיסות קטנות ואופה הכל ביחד נקרא לחלקה בצק וראיתו מהא דרבינו יחיאל אינו מוכרח ומהמשנה פב"ת דחלה ובזמן שהן של אשה אחת מין במינו חייב משמע לא פנותיה ואף בפלוגתא דהלבוש והל"ח נראה לפסוק דהלבוש פיון הראב"ד חולק לגמרי על דין לחלקה בצק: ה' ונחזור לענינינו להמנהג שבמקרי"ל ותה"ד שלפ"ד הלבוש והש"ף וסייעתם המעט בצק שרגילין ליקח מהעיסה הגדולה ומשהין אותה לשאור להחמיץ בה עיסה אחרת אין זה דומה לענין לחלקה בצק מאחר ששני העיסות שלה אכל לפ"ד הל"ח זהו לחלקה בצק וא"כ אין זה המעט בצק נקרא מן החיוב שהרי לית ביה כשיעור ונעשה לכתחלה על דעת לחלקו מהעיסה הגדולה וא"כ מי נימא שדברי מקרי"ל ותה"ד והתשב"ץ והמנהג הן תיובתא דהל"ח ומסייע להו להלבוש ונ"ף וסייעתם ונצטרף לומר לפ"ד הל"ח דהא דלחלקה בצק פטורה היינו כשאין בשום חלק שיעור חלה אכל אם יש בחלק א' שיעור חלה אז גם החלק שאין בו כשיעור חייב.

וכמש"ל סעיף ב' וכ"מ לכאורה פשוט, המשנה פ"ק דחלה נשים שנתנו לנתום לעשות להם שאור אם אין בשל א' מהן כשיעור פטורין מן החלה משמע אם יש בשל א' כשיעור פולם חייבים מיהו בפ"ה המשניות להרמב"ם שם כ' וכן נשים כו' וישבשל כל אחת מהן שיעור חלה חייב בחלה משמע דאין חייבת רק אותה שיש בשלה שיעור חלה ועוד דאפילו תימא דנקא כשאין בשום אחת מהן שיעור חלה אזי דנקא הם פטורים היינו משום דאם יש בשל אחת מהן שיעור חלה אע"פ שבשלה השאר אין שיעור חלה הנה ליה פתערוכות שנתערכו עיסה החייבת עם עיסות פטורות ולכן פולן חייבות דהרי יש לחוש שמה חלק החיוב ביד אשה זו אלא דא"כ הכא נמי א"א להקל אא"כ נאמר יש בריירה וע' רמב"ם פ"א מה' תרומות ה"כ מיהו עכ"פ באדם אחד העושה עיסה לחלקה בצק י"ל יותר דכשחלק אחד יש בו שיעור חלה עי"ז נחית חיוב חלה על כל הבצק שנילוש עמו יחד בגלגול אחד אף לדעת הל"ח ולכן י"ל דלק"מ על הל"ח מהמנהג שבתה"ד דאין זה ענין לעושה עיסה לחלקה בצק מטעם הנ"ל שחלק א' יש בו כשיעור אף גם דין זה אינו מוכרח ולכן אפשר ליישב בע"א דהא בלא"ה דעת הראב"ד דאפילו בשנים שעשו עיסה לחלקה בצק אם אח"כ השלים על כל חלק כשיעור חייב בחלה ודלא כהירוש' עב"י סי' ש"ל: ונהי דלא קיי"ל הכי היינו בעושה עיסה ע"מ לחלקה ושתשאר חלוקה לפחות משיעור אלא שאח"כ נמלך להשלים לכשיעור.

משא"כ במנהג הנ"ל שגם לכתחלה עושה ע"מ לחלקה ולחזור ולחברה לעיסה אחרת וא"כ גם המעט בצק עשאו מתחלה וסוף ע"ד שיהיה עם עיסה החייבת בחלה מש"ה חייב בחלה לכ"ע: ומעתה אפשר שאין לדחות כ"כ פ"ה המ"ב בהתה"ד די"ל דהטעם שלא נפטר המעט בצק שלקח לשאור ע"י החלה שלקח מהעיסה הנשארת היינו משום שהי' דעתו לחלקה ולא נכנס מעולם בחיוב א' ואעפ"כ אינה פטורה מחלה פדין העושה עיסה לחלקה בצק שהרי לא היה דעתו שתשאר כף פחות משיעור רק הי' דעתו לחזור ולחברה לעיסה אחרת וא"כ אין ראיה מהתה"ד ומקרי"ל לנדון שאילתינו שלא תפטר העיסות או המצות שהגיעו לחלק אחרת ע"י החלה שהפרישה זו מחלקה פיון שהן מעיסה אחת והפל של בעה"ב אחד ובנדון דתה"ד שאני דהתם לא פטרנו החלה משום שעשו מתחלה ע"ד לחלק בצק מיהו אפילו לפ"ז א"כ גם כאן י"ל כן שלשים מתחלה על דעת

לחלק אח"כ המצוות לכמה חלקים ולהפריש מכל חלק בפני עצמו אף בלא"ה דוחק גדול הוא לפרש בהתה"ד פטעמו דהמ"ב דממ"נ אימתי יורד חיוב חלה על המעט בצק אם בשעת גלגול ולישה עם העיסה הראשונה א"כ ליכא למימר מ"ש המ"ב לא נכנס מעולם בחיוב א' כו' ואם באמת אנו רואין המעט בצק כאילו גילוש בפ"ע ולא ירד עליו מעולם חיוב חלה עד שנתחבר לעיסה השנייה שהי' דעתו לחברה אליה דבית דעתו אזלינן וכדין העושה קב והוסיף עליו רובע.

א"כ מהו שהצריכו מהרי"ל ומהרא"י ליטול המעט בצק קודם הפרשת חלה שאם היו נוטלים אח"כ היה כל העיסה פטורה דמאחר שהמעט בצק עדיין לא ירד עליו חיוב מעולם לא שייך לומר שגפטר ע"י חלה מהעיסה.

ומשנה שלימה שנינו פ"ד דחלה משנה ה' שני קבין שנטלה חלתו של זו בפ"ע ושל זו בפ"ע חזר ונעשאו עיסה אחת רע"ק פוטר וחקמים מחייבין הרי החלה שנטלו ממנה בעודה פטורה לא מהני ולא מידי וה"נ זה המעט בצק שהי' דעתו לחלקו לא נתחייב בחלה וא"כ החלה שנטלו מהעיסה לא פטרו ואין לומר כיון שבשעת ההפרשה עדיין לא חלקו גפטר דאין טעם בזה דהא בטר דעתו אזלינן ואין לומר משום אין ברייה דהא עכצ"ל דס"ל להמ"ב יש ברייה (בדרבנן אפי' בחלה ובחלת א"י שעיקרו מה"ת צע"ג) דאל"כ אפי' הפריש קודם לא שייך טעמא דהמ"ב אם אין ברייה ועוד נ' ראיה לדחות סברא זו דהא בהתשב"ץ ח"ב סי' רצ"א ספ"ה שהבאתי לעיל מבואר אף אם אח"כ מחברים השאור הזה למעט קמח עד שאין בין הפל שיעור חלה עכ"ז חייב בחלה משום שזה השאור כבר נתחייב בחלה וכנ"ל אות א' גם המ"ב כתב ולא אתא חיובו רק משום שנקנס עם עיסה גדולה בשעת לישה עכ"ל והיינו עם עיסה הראשונה הרי עי"ז נתחייב בחלה וזהו סתירה למש"ש הרי לא נכנס מעולם בחיוב א' וכאילו גילש בפני עצמו לכן פשט הפשוט בדעת מהרי"ל ותה"ד הוא כמו שהבין המק"ח דאפי' בעיסה א' שלא עשה אותה ע"ד לחלקה בצק אם אח"כ גמלה וחלקה לשנים והניח חלק א' ליטול ממנו חלה בפ"ע אחר כף ומחלק השני נטל חלה פעת לא גפטר החלק הא' אף דלא בעינן מן המוקף מ"מ היינו פשוט לכוון לא בעי' מ"ה אבל פשאינו רוצה לכוון כלל מחלה פעת אין סברא שיהיה גפטר נגד דעת המפריש דבחלה ותרומה בטר דעת המפריש אזלינן כמבואר ברמב"ם פ"ד מה"ת ה"כ כ"א ועוד שנינו במשנה במסכת מעשרות פ"ה מ"ד לא ימפור אדם את תבנו (שנידושו ופעמים יש בהן חטים ר"ש) ואת גפתו (פסולת של זיתים) ואת נגיו (פסולת ענבים) למי שאינו נאמן על המעשרות להוציא מהן משקין (פי' הרמב"ם דקאי על גפת וזגים ור"ל להוציא משקים מן הגפת ומן הזגים וללקוט חטים מן התבן) ואם הוציא חייב במעשרות ופטור מן התרומה שהתורם בלבו על הקוטעין (שבולת קטועות שלא נדושו) ועל הצדדים (צידי הפרי) ועל מה שבתוך התבן (שאי אפשר בלא חטים) והרמב"ם כ' ענינו שהמוציא תרומה אינו מוציא אלא על כל הנגלה והנסתר עכ"ל וכ' הרע"ו וכן התורם את הבור בלבו על מה שבתרומים ועל מה שבתרומה ונתורם בבית הבד בלבו על מה שבתרומה עכ"ל ולכן אם הוציא מהם משקין פטור מן התרומה וז"ל הר"ש דתניא בתוספתא דתרומות התורם את הגרן צריך שיכוין את לבו על מה שבתרומה ועל מה שבתרומה ועל מה שבתרומה את הבור צריך שיכוין את לבו על מה שבתרומה ועל מה שבתרומה את הגת צריך שיכוין את לבו על מה

שְׁבִיבָה וְאֵם לֹא כִּינּוּן תְּנַאי ב"ד שִׁיתְרוֹם עַל הַפֶּל עכ"ל מִשָּׂא"כ בְּמַעֲשֵׁר אֵין גִּפְטָר מֵהַ שְׁבִיבָה הַתְּבִין וְמֵהַ שְׁבִיבָה צְנִים וְנִגִּים וְמֵהַ שְׁבִיבָה וְהַתּוֹי"ט פִּירֵשׁ הַטַּעַם וְנ"ל וְדוֹקָא בְּתַרוּמָה הַנִּיטְלָת בְּאִנְיָד אֲבָל מַעֲשֵׁר הָא קָא חֲזִינוּן שְׁלֵא עֵישׁוֹר כְּפִי הַמִּדָּה עַל אֱלוֹ הַדְּבָרִים עכ"ל.

וְעִינּוּן בְּהַרְמַב"ם ספ"ד מֵהַ תְּרוּמוֹת וּפְרָק שְׁנֵי מֵהַ מַעֲשָׂרוֹת ה"ו לֹא גִזְכַּר טַעְמוֹ דְּתוֹי"ט עכ"פ אֲנֹ רֹאִים שְׁמִדִּינָא גַם לְעַנְנֵי תְּרוּמָה אֲרַף שְׁנִיטְלָת מְאִנְיָד עכ"ז צְרִיף כְּוִנְנָה לְפִטוֹר וְכִשְׁלֵא כִּינּוּן לֹא גִפְטָר רַק מְשׁוּם שְׁתְּנַאי ב"ד הוּא אֲבָל אֵם לֹא זֶה לֹא הִיָּה גִפְטָר רַק מֵהַ שְׁהוּא נִגְלָה לְפָנָיו וְלֹא הִנְסָתָר וּא"כ הִכָּא דְּעֵדִיף מְלֵא כִּינּוּן לְפִטוֹר מֵהַחֲלָה אֵת הַמִּצְוֹת הַנְּשָׂאִים שְׁאִינּוּ לְפָנָיו דְּאֲדַרְבֵּה יֵשׁ גִּילּוּי דַּעַת שְׁמַתְפְּנִין רַק לְפִטוֹר אֱלוֹ בְּלִבְד שְׁהָרִי כְּוִרְכָם וּמְקִיף אוֹתָם וּמְכַסֶּה אוֹתָם לְבַד וְאֵת הַשְּׂאָר הַפְּרִידוּ בְּפָנָי עֲצָמֵן וְדַעְתּוֹ לְהַפְרִישׁ עֲלֵיהֶם חֲלָה בְּפָנָי עֲצָמֵם א"כ וְדָאִי לֹא גִפְטָרוּ מֵהַחֲלָה אֲרַף דָּא"צ מִן הַמְּוִקָף מ"מ בְּעִינּוּן כְּוִנְנָה לְפִטוֹר וְעַל חֲלָה לִיכָא תְּנַאי ב"ד מְכ"ש הִכָּא דְּהָרִי גִילּוּי דַּעַת שְׁלֵא לְפִטוֹר: קִינְצוֹר וְלִכּוֹן לְעַנְנֵי הַמְּנִהָג שְׁבִמְהָרִי"ל וְתַה"ד לְפ"ד הַלְבוּשׁ אֵין זֶה לְחֲלָקָה בְּצַק וְלַה"ל"ח זֶהוּ לְחֲלָקָה בְּצַק וְצ"ל כִּינּוּן שְׁיֵשׁ בְּחֲלָק אֲחָד פְּשִׁיעוֹר אֲזִי הַפֶּל חֲיִיב בְּחֲלָה כְּנ"ל סְעִיף ב' וְעוֹד כִּינּוּן שְׁמַחֲלָק הַחֲלָק הַפְּחוֹת מְפִשְׁעוֹר לְחַבְרוֹ לְעִיסָה שְׁיֵשׁ בָּהּ פְּשִׁיעוֹר לִכּוֹן לְכ"ע חֲיִיב וּא"כ לְכָאוּרָה יֵשׁ מְקוֹם לְקַיִים פִּירוּשׁ הַמ"ב בְּתַה"ד כְּמ"ש לְעֵיל סְעִיף א' אֲרַף עכ"ז הוּא דוֹחֵק לִכּוֹן פֶּשֶׁט הַתַּה"ד הוּא כְּמ"ש לְסְעִיף א' שְׁכִינּוּן שְׁלִקְחוּ מֵהַעִיסָה חֲתִיכַת בְּצַק קוֹדֵם הַפְּרִישׁת חֲלָה וְאֵח"פ נוֹטֵל חֲלָה מֵהַבְּצַק הַנְּשָׂאִר וְאֵין דַּעְתּוֹ לְפִטוֹר הַחֲתִיכַת בְּצַק שְׁהַפְרִישׁ אֲזִי הַחֲתִיכַת בְּצַק לֹא גִפְטָר מֵחֲלָה.

וְיֵשׁ רְאִיוֹת לְזֶה מִמְּסַכַּת מַעֲשָׂרוֹת פ"ה מ"ד דְּבַדְעָתוֹ הַדְּבָר תְּלוּי וּא"כ פְּשִׁמְחֵלָק הַמִּצְוֹת לְב' או' ג' חֲלָקִים בְּכַדִּי לִיטוֹל חֲלָה מְפָל חֲלָק בְּפ"ע א"כ דַּעְתּוֹ בְּפִירוּשׁ שְׁבִיבָה זֶה לֹא יִפְטָר רַק חֲלָק א' לְבַד ע"כ אֵינוֹ גִּפְטָר הַחֲלָק הַב' אֲרַף שְׁיֵשׁ בְּהַחֲלָק הַב' מִצְוֹת מֵהַעִיסָה שְׁבִיבָה הַרְאִשׁוֹן: וְהִנֵּה בְּעֵינֵי הַקַּס"ד שֶׁל הַמְּק"ח ס' תנ"ז שְׁהִיָּה נ' לוֹ מְסַבְּרָא דְּלֹא מְהַיָּבֵי בְּעִיסָה א' כְּוִנְנָה שְׁלֵא לְפִטוֹר הַחֲלָק הַב' הוּא מְשׁוּם דְּבְּעִיסָה א' לֹא בְּעִינּוּן מִן הַמְּוִקָף וְע"כ דָּאֵין צְרִיף לְתַרְוֹם מְזַהַה עַל זֶה רַק כִּינּוּן שְׁקוֹרָא שֵׁם חֲלָה מִמִּילָא גִּפְטָר כָּל הַעִיסָה דָּאֵם הִיָּה צְרִיף לְחַשְׁבַּ לְהַפְרִישׁ מְזַהַה עַל זֶה אֲזִי הִיָּה צ"ל מִן הַמְּוִקָף כְּמוֹ בְּתַרוּמָה עכ"ל וְזֶהוּ מְדַבְּרֵי הַמ"ב שְׁכַתְּבַן כְּנ"ל אוֹת א' הִנֵּה מֵהַ שְׁהַחֲלִיט דְּבַחֲלָת חו"ל לֹא בְּעִי"מ"ה הִנֵּה בְּאֵמֶת שְׁאִין דִּין זֶה מְוִסְכָּם כְּמ"ש הַפְּר"ח בֵּא"ח ס' תנ"ז וְהַק"נ פ"ק דְּבִיבְצָה ס"ק ס"ה דְּהָר"ן ס"ל דְּבְּעִי"מ"ה אֲפִי בְּחֲלָתְחוּ"ל וְשַׁכ"כ הַתּוֹס' דְּבַכּוֹרוֹת (דכ"ז).

וְהָא דְּאוֹכֵל וְהוֹלֵף לֹא חָשׁוּב שְׁלֵא מ"ה וְע' בְּט"ז בֵּא"ח ס' תנ"ז סַסְק"ה כ' ג"כ דְּהָא דְּאוֹכֵל וְהוֹלֵף חָשׁוּב מ"ה יְעו"ש אֲרַף הַטַּעַם הוּא כִּינּוּן שְׁמִשְׁיִיר קֶצֶת יוֹתֵר מְשִׁיעוֹר חֲלָה וְדִלָּא כְּהַט"ז שְׁכַתְּבַן טַעַם אַחַר וְהִנֵּה כְּשִׁנְעִינּוּן בְּדִין זֶה בְּרִאשׁוֹנִים נִמְצָא ג' דִּיעוֹת בְּזֶה הִנֵּה הָרָא"ש פ"ק דְּבִיבְצָה ס"י י"ג כְּתַב וְנ"ל וּמִיָּהוּ מְוִקָף וְדָאִי לֹא בְּעִינּוּן מְדַשְׁרִינּוּן אוֹכֵל וְהוֹלֵף וְמֵהַ שְׁנִהְגוּ בְּפִסְחָה לְהַנִּיחַ כָּל הַמִּצְוֹת בְּכִלֵּי א' לָאוּ מְשׁוּם דְּבְּעִינּוּן מְוִקָף אֲלֵא מְשׁוּם דְּנִהְגוּ לְמִיפָא קְפִיזָא קְפִיזָא בְּפִסְחָה מְשׁוּם חֲמוּץ וְאֵם הִיָּה מְפִרִישׁ חֲלָה קוֹדֵם שְׁצִירְפָה בְּכִלֵּי לֹא מִיפְטָרָא בְּהִכִּי (ר"ל מְשׁוּם שְׁלֵא נִתְחַיֵּיב עַדִּין בְּחֲלָה כְּדָאִיתָא בְּגִמְרָא פ"ג דְּפִסְחָה (דמ"ח ע"ב) וּפִירֵשׁ"י מְשׁוּם דְּקְפִיזָא הוּא שְׁלִישָׁה לְוָגִין) וְאֵם יָבֵאוּ אֵח"כ לִידֵי צִירוּף

נתחייב בחלה (פדאיתא בגמרא שם) ואוכל טבל עכ"ל וכ"כ הטור ברמזים שם סי' י"ג חלת חוצה לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש ובלבד שבשעת הפרשה הנה יותר מכדי חלה ואינה צריכה מן המן ויבסס נהגו להקריף לפי שאין בכל עיסה שיעור חלה לבדה עכ"ל הרי הפשט הפשוט משמע דס"ל דאפי' בב' עיסות יכול לפטור לכתחלה מזו ע"ז שלא מ"ה דאל"כ למה הוצרך ליישב המנהג משום דנהגו למיפא קפינא כו' שהיא פחות משיעור חלה אדרבה אפילו יש בכאו"א שיעור חלה אסור לתרום שלא מ"ה פנין דהם מפמה עיסות ונדוקא בעיסה א' שרינו שלא מ"ה א"ו ס"ל דאין חילוק ואם שרינו בחו"ל שלא מ"ה בעיסה א' ה"ה בשני עיסות וראני' לזה דבכורות פ"ד (דכ"ז ע"א) איתא הלשון תרומת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש ופירש"י אוכל והולך הטבל וישיר פדי תרומה ויפרישנה באחרונה וקאי אחרונה ולא על חלה וכמ"ש בתוספות שם ד"ה אוכל כו' ישאר מפריו כו' הרי קאי על פרי תבואה וכ"כ הר"ש רפ"ק דמעשרות בשם הירושלמי חלת חו"ל ותרומת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש וכרי מלא תבואה אינו דומה לעיסה אחת ממש שהיא מחוברת כולה יחד משא"כ גרגירי התבואה כל אחד נפרד בפ"ע ועוד די"ל שם לענין תרומה הדין אפילו פשיש לו שני קנפות של תבואה אוכל והולך כל קנפה זו על סמך שיפריש תרומה מקנפה השנייה לבסוף דהא שמואל לא התנה פרי אחד בנדוקא אלא מאי אית לך למימר פנין שמכנין שתרומת פרי זה יהיה ממה שישאר בפרי השני שפיר דמי בתרומת חו"ל להיות אוכל והולך כמ"כ גבי חלה שרי כה"ג לאכול כל עיסה זו על סמך שישייר חלה מהעיסה השנית וגם ראיה לזה מהמשנה ששינונו במשנה פ"ד גבי חלת דמאי שניטלת שלא מן המן דאפילו בשני עיסות הוא הרי לא מצינו במשנה חילוק לענין מ"ה בין עיסה א' לשני עיסות כלל דבחלה שאינה של דמאי אפי' בעיסה א' אין לתרום שלא מ"ה ובחלת דמאי דלא בעינו מ"ה אפילו בשני עיסות הוא להכי פנין דס"ל להרא"ש דבחלת חו"ל א"צ מ"ה ס"ל דה"ה אפי' בב' עיסות (ראע"פ שאינה שונה לחלת דמאי לענין מן הטהור על הטמא עס"י שכ"ו ובתה"ד סי' קפ"ט וצ"ע מ"מ לענין מ"ה דשונה לה אין לחלק כצ"ל לדעת הרא"ש ונ"ל שדברי הרא"ש לקוחים מהסמ"ג במ"ע סי' קמ"א שכתב ומה שנהגו בפסח כו' ע"ש דהם ממש כדברי הרא"ש פ"ק דביצה ה"ל) ומ"ש הרא"ש פ' אלו עוברין סי' ו' אלא הקפה בעלמא פדי לתרום מ"ה יישבו הפר"ח וק"נ דמיירי בחלת א"י וכ"כ הט"ז סי' תנ"ז סק"ה לחד תירוץ זהו שטה א'.

ושטה ב' הוא מ"ש הק"נ פ"ק דביצה ס"ק ס"ה בשם הר"ן דגם חלת חו"ל צ"ל מ"ה רק הקילו להיות אוכל והולך כו' ונ"ל הר"ן פ"ק דביצה שם וכ' ר"ת ז"ל דמקא שמעינו שא"צ להפריש מן המן בחלת ח"ל אבל יש מי שאומר שצריך להניח לבסוף יותר משיעור חלה פדי שיפריש מן המן וכן משמע בהרמב"ם ספ"ה מהלכות בפורים שפסק הא דאוכל והולך ואח"כ מפריש ותומ"י כתב שצריך להפריש מן המן וגם הם אינם מחלקים בין עיסה א' לב' עיסות והנה לפמ"ש רמ"א בי"ד סי' שכ"ג בהג"ה וצריך לשייר מעט יותר כו' א"כ לפ"ז ממילא משמע לכאורה ג"כ דהעיקר פשטה זו דבעינו מן המן כפומבן מהתוס' דבכורות (כ"ז) והר"ן פ"ק דביצה דהא בהא תליא.

וכן משמע בסה"ת סי' פ"ב גבי לבד מעט שישייר כו' חלה שא"צ מן חו"ל מיהו מצינו כו' ע"ש אף לפי שבסמ"ג שם ובהרא"ש שם משמע דלא הא בהא תליא א"כ גם מהרמ"א

אין ראיה: נשטה ג' היא מ"ש הסמ"ג בשם מורו לחלק בין עיסה א' לב' עיסות ותפסו כל הפוסקים הפשט דבב' עיסות צ"ל מ"ה: ובחד עיסה א"צ מ"ה הגם שלכאורה אינו מוכרח שיהי' לשונו פלשון הרא"ש פ"ק דביצה ומיהו מוקף ודאי לא בעי' כו' ומה שנהגו כו' ומלשון זה הוכחתי מהרא"ש דס"ל דאפי' בב' עיסות א"צ מ"ה פנ"ל ומ"ש הסמ"ג אח"כ בשם מורו ר"י היינו בענין אוכל והולך ואח"כ מפריש דנהו קולא ותירא טפי מלא מ"ה להסמ"ג וקרא"ש ובזה הוא דיש לחלק בין עיסה א' לב' עיסות אבל לענין שלא מ"ה י"ל דמודה שאין לחלק ביניהם דאל"כ אין פי' למ"ש הסמ"ג ומה שנהגו כו' פנ"ל בהרא"ש: אבל באמת סיוס ל' הסמ"ג סברא הוא שלא יועיל בלא הקפה משמע דבב' עיסות צריך ממש הקפה ומ"ש הסמ"ג תחלה ומה שנהגו כו' קפינא קפינא כו' ולא כ' הטעם משום דבלא"ה בב' עיסות צריך הקפה י"ל היינו משום דטעם זה טוב יותר: או שמתחלה סבר שטה אחרת והוא כמש"ל בשטת הרא"ש פ"ק דביצה ועכ"פ כן ג"כ דעת סה"ת סי' פ"ב דאין שום סברא להקל בחלת חו"ל לומר שא"צ מוקף רק בעיסה שגולושה יחד דוקא והנה מלשון התוספות דביצה (ד"ט ע"א) משמע לכאורה כדפרישית דגם בב' עיסות א"צ הקפה רק שלא הקילו להיות אנכל ואח"כ מפריש דהנה הרא"ש והסמ"ג ס"ל דענין אוכל והולך הוי עכ"פ שלא מ"ה וגרע מינן' דהא מה שאכל אינו מ"ה עם החלה והנה התוס' שם כ' אבל במצות בערב הפסח אם שכח ולא הפריש צריך לשייר מכל אחת ואחת מפני שגיבולן כל אחת ואחת בפני עצמה (ואפ"ל הטעם משום דבעינו שיהיה שיריה נפרין כמ"ש לעיל מיניה וכיון שאין שום שירים מהעיסה אין זה תרומה על העיסה הנ"ל אבל אם נשתייר מכל עיסה מצה א' הרי זו שיריה נפרין) ולמחר יניח כל החתיכות בסל אחד ומצרפן לחלה ומפריש מן פולם אחת עכ"ל ונהרי זו האחת היא מעיסה אחרת ואינה ג"כ מן המוקף עם מה שפבר אבל מעיסה השנית וא"כ מוכח לכאורה דגם בב' עיסות א"צ מן המוקף שיהי' זו החלה אע"פ שהיא מן המוקף עם אחת שגולושה מעיסה השנית מ"מ אינה עי"ז מן המוקף עם מה שפבר אבל ולא מהני רק להיות שיריה של החלה נפרין אבל לענין מן המוקף אינו מן המוקף רק לשיריה ולא למה שפבר נאכל וכמ"ש התוספות בפשיטות פ"ק דנדדה (דף ז' ע"א) סד"ה ומקפת דאין מוקף למה שאכל פבר ואין דרוך לפרש בהתוספות רפ"ק דביצה רק ב' אופנים א' דהתוס' ס"ל פנ"ל שיוכל להפריש גם בב' עיסות שלא מ"ה רק שאסור לאכול עיסה א' לגמרי ולהפריש עלי' מעיסה אחרת לכך אם לא אכל לגמרי ונשתייר מצה א' אז יכול להפריש ג"כ על המצה ועל מה שפבר אבל מעיסה האחרת דמ"ל שפריש מהמצה או מעיסה אחרת הא גם כשפריש מהמצה אינו מ"ה למה שפבר אבל כמ"ש הסמ"ג וקרא"ש ותוספות דנדדה אלא דלא בעי' מן המוקף וא"כ גם מעיסה אחרת יכול להפריש כשמצה א' נשאר מאותה העיסה דאיכא עכ"פ שיריים מאותה העיסה ושייך לומר תרומה אשיריים עתו"ס שם (וגם לרש"י י"ל דבעיסה א' לא בעי שיריים משא"כ בב' בעי שיריים מעיסה האחרת ודו"ק) משא"כ כשאכלה פולה ליכא שיריים או י"ל בע"א דהתוס' ס"ל כמש"ל בשם הר"ן ותוספות בכורות (דכ"ז) וקרב"ם דהא דאכל ואח"כ מפריש חשוב מן המוקף דכיון דמשייר מעט יותר משיעור חלה נמצא שהחלה הוא מוקף להמעט היותר על שיעור חלה ונהו ליה כאילו הוא מוקף ג"כ עם מה שפבר אבל וכיון דזה חשוב מן המוקף גם למה שפבר אבל מזה הוכיחו התוספות דביצה דה"ה גם בהרבה עיסות כיון שגולושה

מכל אחד מצד והחלה מוקפת להם ה"ל פאילו מוקפת החלה ג"כ עם שאר כל המצות שגילושו יחד עם מצות אלו אע"פ שגאכלו אע"ג שהחלה לא גילושו עמהן יחד משא"כ פשגאכל עיסה א' לגמרי דליפא שירינים לא יכול להפריש מעיסה הב' משום דהוי שלא מזהמוקף ועוד גרע מינני דליפא שירינים וא"כ י"ל לפ"ז דאפי' בעיסה א' אין לתרום שלא מן המוקף ולא דמי לאוכל והולך כו' וכנ"ל עכ"פ מוכן דגם להתוס' אין חילוק בין עיסה א' לב' עיסות לענין שלא מן המוקף אף התוס' פ"ק דנגדה (ד"ז ע"א) כ' לחלק בין עיסה א' לב' עיסות לענין מן המוקף.

שמתחלה הוכיחו דמוקף היינו גגיעה דוקא ולא מהני לזה צירוף פלי ואח"כ כתבו ונכון להגיע המצות כו' ואע"ג דאמרנו תרומת חו"ל אוכל והולך כו' אע"ג דאין מוקף למה שפבר אכל היינו בעיסה שגילושה יחד והיתה פבר מחנכרת הקילו בתרומת חו"ל עכ"ל וע' סה"ת ס"י פ"ב דס"ל פהתוס' דנגדה וכנ"ל העולה ממשנ"ת שיש ג' שטות בענין מ"ה בחלת חו"ל לשני שטות שוין עיסה א' וב' עיסות היינו לשטת הרא"ש לפ"ד הפר"ח והק"נ פ"ק דביצה בשניהם א"צ מן המוקף.

ולפ"ד הר"ן ותוספות בכורות (כ"ז) בשניהם צריף מן המוקף: והא דאוכל והולך כו' חשוב מ"ה וכן משמע בתשב"ץ ח"ב סי' רצ"א פ"ז וז"ל אבל בחלת ח"ל א"צ לתרום מן המוקף שהרי אמרו ח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש ונראה שיכול לאכול עד שלא ישאר אלא פדי חלה בלבד ויש מי שאומר שצריף לשני יותר מעט פדי שיהא מוקף לו אע"פ שאינו מוקף לכשיעור והראשון נראה עיקר עכ"ל לכאורה נראה מדבריו דלדעה אחרונה חשוב הא דאוכל והולך ואח"כ מפריש תורם מן המוקף מיהו יש לדחות דהא כ' שאינו מוקף לכשיעור ונחזור לענינינו הנה לפי ב' שטות אלו אין מקום לספיקו של המק"ח אולי בעיסה א' לא מהני פנונה שלא לפטור משום דא"צ מן המוקף דמש"ה לא איריא דמ"ש מב' עיסות דג"כ לא בעי' מן המוקף ואפ"ה בעי' פנונה לפטור ואי לא לא א"כ בעיסה א' עכ"פ פנונה שלא לפטור איה לא יהיה מהני לשלא לפטור וכ"ש לפ"ד הר"ן דבעיסה א' נמי בעי' מ"ה פנ"ל אין מקום לספק זה: קיצור: שטת הרא"ש פ"ק דביצה סי' י"ג דמאחר דחלת ח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש א"כ לא בעינן לתרום מן המוקף ואף בשני עיסות הדין כן שטה ב' דגם בחלת ח"ל בעינן מן המוקף אלא דהא דאוכל והולך ואח"כ מפריש חשוב מ"ה והוא נזכר בהר"ן וכ"מ דעת הרמב"ם שטה ג' דבעיסה א' א"צ מ"ה ולא בשני עיסות כ"כ התוספות פ"ק דנגדה וסה"ת סי' פ"ב ובדברי התוספות דביצה (ד"ט ע"א) יש לומר ב' אופנים או דס"ל פשטת הרא"ש או דס"ל פשטת הר"ן וא"כ לשני שטות הראשונים אין מקום לספיקו של המק"ח ולפ"ז פשוט דאף בעיסה אחת פנונה שלא לפטור ודאי מהני: ז אמןם אפילו לשטת התוס' דפ"ק דנגדה וסה"ת שגראה לעיקר בהש"ע ואחרונים דמחלקים בין עיסה א' לב' עיסות אעפ"כ נלע"ד להביא ראי' ברורה דכנונה שלא לפטור מהני לשלא לפטור רק דאי פיונה לפטור לא בעי' מ"ה לשטתם והוא זה משנה שלימה שנינו פ"ד דחלה מ"ו נוטל אדם פדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה לעשותה בטרה להיות מפריש עליה והולך חלת דמאי עד שתסרח שחלת דמאי ניטלת מן הטור על הטמא ושלא מן המוקף עכ"ל.

וכ' הרמב"ם ספ"ז מה' ביפורים עושה אדם עיסה טהורה ואינו מפריש חלתה ומניחתה או מניח מקצתה להיות מפריש עליו והולך חלות של עיסות אחרות כו' עד שתעשה העיסה שהניח פולה חלה ויתגנה לפהו עכ"ל הרי מבואר היטב מל' המשנה והרמב"ם דעיסה זו הטהורה אינו עושה פולה חלה בפעם א' אלא בכמה פעמים דהיינו על כל עיסה שעושה מחלות דמאי קובע חלה בעיסה טהורה הנ"ל וכשעושה עיסה שנית קובע עוד מעט בהעיסה הטהורה שתהיה לחלה וכן כמה פעמים עד שתסרח כו' ואי איתא לסברת המק"ח הרי מיד שקבע לחלה פעם א' נפטר ג"כ כל העיסה הטהורה אפי' פינון שלא לפטור פולה מאחר שהיא נילוושה נחד ואיך יקבע בה חלה שנית ושלישית ה"ז מפריש מן הפטור על החיוב א"ו פנונה שלא לפטור מהני והכא פינון שלא לפטור שעשה אותה להיות מפריש עליה והולך כו' ואין לומר דמתני' מיירי דוקא בחלת א"י דלא משמע הכי מסתימת לשון המשנה והרמב"ם ונהרי הרמב"ם כבר ביאר תחלה דין ג' ארצות לחלה שמכללם חלת ח"ל ואח"כ כ' הדין הנ"ל עושה אדם כו'.

וה"ל לפרש בד"א בחלת א"י. א"ו האמת יורה דרכו דאין לחלק בהכי פלל ואין לומר דלעולם המשנה מיירי בא"י והא דלא פ"י פו להדיא היינו משום דממילא מוכח מדתנן חלת דמאי ודמאי אינו נוהג אלא בא"י ממש ולא בח"ל כמ"ש הרמב"ם פי"ג מה' מעשר ה"ג הא בנרמא דהא תבואת דמאי דא"י שהובאה לח"ל הרי שייך בה דמאי כמ"ש הרמב"ם שם ה"ד בסוריא כו' ובסוריא נוהג דין חלת ח"ל ממש כמ"ש הרמב"ם פ"ה מה' ביפורים ה"ח וא"כ ה"ל להמשנה להשמיענו בד"א בחלת א"י כו': דהא משפחת לה ג"כ בחלת ח"ל ג"כ ונוכל לטעות לומר דחד דינא הוא ותו דהרמב"ם ספ"ז מה' ביפורים פ"י דחלת דמאי היינו עיסה שהיא ספק אם הורמה חלתה כו' וא"כ שייך זה אפי' בתבואת ח"ל ממש א"ו מוכח דכוננה שלא לפטור מהני וכפשוט הפשוט של המנהג הפשוט שבמקרי"ל ותה"ד פנ"ל וכ"פ המק"ח והלב"ש: קיצור וגם לשטה הג' הרי יש ראיה ברורה מהמשנה פ"ד דחלה מ"ו נוטל אדם פדי חלה כו' דכוננה שלא לפטור מהני אף בעיסה אחת ממש: ועוד ראיה הנה בדינו דהמ"ב סי' א' המנהג בקצת מקומות כו' ופסק הראה דאין לפקפק על מנהג זה בנחתום ישראל פינון דמתחלת הלישה הנה דעת הנחתום לחלק כו' ע"ש וכנז' מעט לעיל והב"ח בי"ד סי' שכ"ו חלק על זה הובא בפ"י שם דהלא מיד שגלגל הנחתום כו' האף נתיר כו' ותו משום ברכה שא"צ כו' ע"ש והש"י מסכים להמ"ב והנה לעיל נתבאר שראיית המ"ב מהתה"ד אין בה ממש וא"כ גם ראיתו מהירושלמי י"ל שאינה ראיה דמ"מ ודאי העיסה נתחייבה בחלה א' מצד גלגול הנחתום.

ומצאתי בתפארת למשה שכתב על הש"י סי' שכ"ו סק"ד דלחומרא יש לחלק כו' אבל לא לקולא כו' ונ"ל וכן נ"ל עיקר בלאו האי טעמא דאף דמתחלה חל עליהם חיוב חלה אחד מ"מ אם לא הפריש עד אחר שחלקם חל על כל אחד חיוב חלה כאילו נילוש כל אחד לבדו וכמ"ש בסי' שכ"ד סי"ב דכן משמע בתשו' הרא"ש עכ"ל והוא שהקשה על הדין שבש"ע סי' שכ"ד סי"ב ויצרפנה בכלי כו' וקשה בסיפא פשמפריש מששה פינון דודאי מפריש מאחד מהפירות של טבל ונילושו ביחד אמאי צריך צירוף סל כו' וצ"ל דס"ל להרא"ש פינון ששכחו להפריש עד אחר שפבר נתחלקו לעיסות (היינו לקיטקעש אפויים) ובאים עכשיו להפריש מהם חלה מהפירות ה"ל כאילו נילוש כל אחד לבדו ואילו הוי בכל אחד פשיעור הנה כל אחד בפני עצמו חייב בחלה אף דמתחלה חל עליהם

חייב אָחד וּכְשֵׁאִין בָּהֶם כְּשִׁיעוֹר צָרִיכִים צִירוּף סל פְּאִילוּ נִילוּשׁ כֹּל אָחֵד לְבִדּוֹ עכ"ל וּדְבָרָיו אֵלֶּה הֵן נִגְדַּד דְּבָרֵי הַשׁוֹ"ע ה' פֶּסֶח ס' תנ"ז ס"א בהג"ה וְאִם הָיָה בּוֹ שִׁיעוֹר חֲלָה וְשָׁכַח לְהַפְרִישׁ יִפְרִישׁ אֶחָד וְאֶפְיִלוּ צִירוּף סל לֹא צָרִיף כו' (והתפל"מ נ' דְּלִשְׁיטְתָּיָה אֲזִיל גְּבִי לְחֻלְקָה בְּצַק) וּא"כ לִפ"ד הַש"ע בְּטַל טַעֲמוֹ אֲבָל עכ"ז דִּינוֹ אֲמַת וְכִשְׁנֹתְחֻלְקוֹ לְכַמָּה בנ"א חל על כל אָחֵד חייב חֲלָה פְּאִילוּ נִילוּשׁ כֹּל אָחֵד לְבִדּוֹ וְדִין זֶה הוּא מְשֻׁנָּה מְפֻרָּשֶׁת רפ"ה דְּדִמְאֵי הַלּוֹקֵחַ מִן הַנְּחֻתוֹם פִּיצַד הוּא מְעַשֵּׂר נוֹטֵל כְּדֵי תְרוּמַת מְעַשֵּׂר וְחֲלָה כו' וְכַתֵּב הַר"ש שֶׁבִירוּשְׁלָמִי הִקְשׁוּ דָּקָא בְּמִשְׁנָה פ"ב דְּדִמְאֵי מ"ד תַּנּוּן הַנְּחֻתוֹמִים לֹא חִיבּוֹ אוֹתָם חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ אֵלֶּה כְּדֵי תְרוּמַת מְעַשֵּׂר וְחֲלָה הָרִי דְּחִיב חֲלָה הוּא עַל הַנְּחֻתוֹם לְהַפְרִישׁ וְכֵאֵן אוֹמֵר דְּהַלּוֹקֵחַ מִן הַנְּחֻתוֹם מְפָרִישׁ הַחֲלָה וּמְתָרֵץ תְּקִירוּץ אָחֵד כֵּאֵן כְּשִׁמוּכֵר בְּמִדָּה גְּסָה כֵּאֵן בְּמִדָּה דְּקָה וְחִילוּק זֶה תַּפְסֵי הַרְע"ו בְּפִי הַמְּשֻׁנָּה רפ"ה דְּדִמְאֵי: וְעוֹד יֵשׁ תְּקִירוּץ כֵּאֵן בְּעוֹשֶׂה בְּטֶהְרָה כֵּאֵן בְּעוֹשֶׂה בְּטוֹמָאָה וְעֵינֵן בְּהֶרְמַב"ם רפ"ו מֵה' בִּיכּוּרִים הַלּוֹקֵחַ מִן הַנְּחֻתוֹם חִיב בְּחֻלְקָה וּמְפָרִישׁ מִן הַחֲמָה עַל הַצּוֹנְנָת וּמִן הַצּוֹנְנָת עַל הַחֲמָה וְאֶפְיִלוּ מְדוּפּוּסִין הֶרְבֵּה עכ"ל וְעֵינֵן בְּכ"מ שֵׁם וּבְמִשְׁנָה פ"ה דְּדִמְאֵי מְשֻׁנָּה ג' נְהָרִי בֵּין כְּשֶׁהַנְּחֻתוֹם עוֹשֶׂה בְּטֶהְרָה בֵּין בְּטוֹמָאָה בֵּין כְּשִׁמוּכֵר בְּמִדָּה גְּסָה בֵּין כְּשִׁמוּכֵר בְּמִדָּה דְּקָה הַעֲיָסָה נִתְחַיֵּיבָה בְּחֻלְקָה אֲצֵל הַנְּחֻתוֹם וְנִתְחַיֵּיבָה רַק חֲלָה אַחַת מְכָל הַעֲיָסָה.

וּא"כ אִם עָשָׂה עֲיָסָה גְּדוּלָּה מְאֹד עַד מ' כְּשׁוֹ"ת דֵּהמ"ב ס' א' וּמְכָרָה לְאֲנָשִׁים הֶרְבֵּה לְכָל אָחֵד שִׁיעוֹר חֲלָה הָרִי כֹּל אָחֵד מְפָרִישׁ חֲלָה מִמָּה שֶׁנִּמְכַּר לוֹ וּמְכָרָה עֲלֶיהָ וְאֵע"פ שֶׁהַעֲיָסָה נִתְחַיֵּיבָה רַק בְּחֻלְקָה א' וּבְכָרְכָה אַחַת א"ו פְּשׁוּט נְהִי דָּאֵם הַנְּחֻתוֹם הָיָה מְפָרִישׁ חֲלָה הָיָה דִּי לִיקַח חֲלָה פְּעַם א' וּבְכָרְכָה א' מ"מ עֵתָה שְׁלֹא הַפְרִישׁ הַחֲלָה וּמְכַר לְכַמָּה אֲנָשִׁים כֹּל א' לּוֹקֵחַ חֲלָה בְּכָרְכָה וְאִין עֲיָסָה שֶׁל לּוֹקֵחַ אָחֵד נְפֻטֵר בְּחֻלְקָה שֶׁהַפְרִישׁ לּוֹקֵחַ אַחֵר אִף שֶׁהֵם מְעִיָּסָה גְּדוּלָּה אַחַת וְהֵינּוּ מְפָנִי שֶׁהוּא אֵינּוּ מְפָרִישׁ חֲלָה רַק עַל מֵה שֶׁלְקַח הוּא וְאִיף תַּפְטֵר אֵת שֶׁל חֲבִירוֹ מִיְהוּ הֵתָם י"ל מִשׁוּם תּוֹרָם מְשִׁלוּ עַל שֶׁל חֲבִירוֹ יֵשׁ סְבָרָא שֶׁצָּרִיף דַּעַת בְּעָלִים פ"ד דְּנִדְרִים (דל"ו ע"ב).

מִיְהוּ הֶרְמַב"ם רפ"ד מֵה' תְרוּמוֹת ה"ב פֶּסֶק דֵּה"ל תְרוּמָה וּא"צ דַּעַת בְּעָלִים וְעוֹד נִרְאָה דְּדִין הַמְּשֻׁנָּה דְּדִמְאֵי דְּהַלּוֹקֵחַ מִן הַנְּחֻתוֹם אֵין שִׁינֵיף לְזֶה כֹּל דְּהִכָּא הָרִי לֹא כִּינּוּן כֹּל לְהַפְרִישׁ חֲלָה רַק עַל שְׁלוֹ וּא"כ וְדִאֵי לֹא נְפֻטֵר שֶׁל חֲבִירוֹ וְהֵנָּה לְדִין הַמְּשֻׁנָּה שֶׁהָיָה שִׁיעוֹר לְחֻלְקָה אָחֵד מְכ"ד אוֹ מ"ח פְּשׁוּט כֹּן שֶׁהָרִי לֹא הַפְרִישׁ רַק עַל שִׁיעוֹר שְׁלוֹ אִף אֶפְיִלוּ עֲכָשְׁוֹ אֵין לְחֻלְקָה דְּנִדְאֵי בְּרוּר שְׁלֹא נִתְכַּנְּוִין לְפֻטוֹר רַק אֵת שְׁלוֹ מְמִילָא שֶׁל חֲבִירוֹ חִיב וּא"כ הָרִי בְּרוּר כֵּהמ"ב וְהַתְּפִל"מ וְלֹא כֵּהב"ח אִף לֹא מְטַעֲמִיָּה דֵּהמ"ב וְלֹא מְטַעֲמִיָּה דֵּהתְּפִל"מ שֶׁצָּרִיכִים צִירוּף סל כו' דְּזֶה אֵינּוּ אֵלֶּה כִּמ"ש בְּסִי' שְׁכ"ו דָּאִף דְּמִתְחַלְקָה חַל עֲלֵיהֶם חִיב חֲלָה אָחֵד מ"מ אִם לֹא הַפְרִישׁ עַד אַחֵר שֶׁחֻלְקָם חַל עַל כֹּל אָחֵד חִיב חֲלָה כִּינּוּן דְּכָל אָחֵד אֵינּוּ מִתְכַּנְּוִין לְפֻטוֹר מֵהַחֲלָה רַק חֻלְקָה שְׁלוֹ: וְגְדוּלָּה מְזוֹ מְשֻׁמַּע מְשֻׁנָּה ג' פ"ה דְּדִמְאֵי גְּבִי מִן הַחֲמָה עַל הַצּוֹנְנָת כו' וְאֶפְיִלוּ מְטוּפּוּסִין הֶרְבֵּה כו' דַּר"ש מִתִּיר בְּחֻלְקָה נְהָרִי קִי"ל.

וְנִהְרִי אִף אִם הַלּוֹקֵחַ הֵזָה לְקַח מְכָל הַטּוּפּוּסִין רַק שִׁיעוֹר חֲלָה אָחֵד מְפָרִישׁ חֲלָה וְכֵן גַּם הַלּוֹקֵחַ הַשֵּׁנִי כְּשֶׁלְקַח רַק כֹּן מְפָרִישׁ חֲלָה וְלֹא אֲמָרִינּוּ דְּשֶׁל טּוּפּוּס א' כְּשֶׁהַפְרִישׁ לּוֹקֵחַ זֶה מְמַנּוּ נְפֻטֵר מֵהַטּוּפּוּס זֶה אֲצֵל לּוֹקֵחַ הַשֵּׁנִי.

ויוכל להיות ששני הלקוחות מפרישים מטפוס אחד לבד על כל הטפוסין ואעפ"כ היא חלה גמורה ולא אמרינו שאחד מהן מפריש מן הטפוס על החיוב: דכינון שכל לוקח אינו מתפגין לפטור רק פירות אלו א"כ מה שפינד לוקח שני אף מה שמטפוס זה שהפריש לוקח ראשון החלה לא נפטר כלל וחיוב בחלה חיוב גמור: קיצור עוד ראיה מהמ"ב והש"ף והתפל"מ ומהמשנה רפ"ה דדמאי וממשנה ג' פ"ה דדמאי: סימן רלו דין לעקוד אם חייב בחלה ושני קצת למשנה פ"ק דחלה מ"ד הסופגנין והדובשנין כו': א אודות מ"ש בבל"י סי' שכ"ט בשם ספר בית הלל בעיפה שנילושה עם דבש דבורים שיפריש חלה בלא ברכה ונ"ל הבה"י סי' שכ"ט ס"ט עיפה שנילושה במי פירות כו' היינו שנילוש בינו או שמן או דבש ודבש הוא דבש דבורים חייבת בחלה וה"ה שאר פירות ולפ"ז מה שנוהגים ללוש עיסות גדולות עם דבש דבורים שיש בהם שיעור חלה למפור בשוק חייבת בחלה והעולם אין נוהרים בזה ואפשר דסומכין דלהרא"ש עיפה שנילושה במי פירות פטור מן החלה כמ"ש הטור בשמו ולכן נוהגים להקל ונראה שיש לחוש גם לדעת הרמב"ם ויפריש בלא ברכה ועיין בש"ף עכ"ל הבה"י וע"ז תמהתם דמלשון הרא"ש מבואר שאינו מסתפק רק במי ביצים או במי פירות שאינם משבועה משקין אבל בדבש דבורים שהוא אחד משבועה משקים המכשירים ליכא מאן דפליג על הרמב"ם דנדאי חייב בחלה עכ"ד וכן ראיתי בפתחי תשובה סי' שכ"ט סק"ב שהשיג פן חכם אחד על הבה"י והנה לינישב דעת הבה"י לכאורה י"ל דס"ל דהוא מחלוקת האמוראים בירושלמי פ"ק שני דחלה שהביאו הרא"ש בהלכות חלה סי' ג' ונ"ל ר' חייא בר אבא בשם ריב"ל אמר אין לה מחבר מכולם אלא שבועה משקים בלבד ר' יוסי בעי מה את אמרת לחלה או לטומאה אי תימא לחלה כ"ש לטומאה אי תימא לטומאה הא לחלה לא ר' יונה פשיטא ליה לחלה וכ"ש לטומאה עכ"ל וי"ל דבה"י מפרש דספיקו דר' יוסי היינו בז' משקין שי"ל לטומאה ולא לחלה דאפילו ז' משקין אינו חיבור לחלה רק מים לבד אף באמת זה אינו אלא דהפ"י דר' יוסי מיבעיא ליה דשמא לחלה אפילו שאר מי פירות שאינן שבועה משקין הוי חיבור דלחלה הוי חיבור יותר מלטומאה פדמוכח שם בירושלמי אבל ז' משקין דהוי חיבור לטומאה נדאי הנה חיבור לחלה וכן פ"י בפשיטות בתשו' הרשב"א סי' תס"ד ואע"ג דלפירוש זה אינו מובן כ"כ מה שרבי יונה מקריח דינו מבריייתא דרשב"י דמרבך חלת שמן לחיוב חלה דמנ"ל מזה דשאר מי פירות אינו חיבור דאין לומר דשמן דוקא דא"כ נמעט ג"כ שאר הששה משקין כו' ור' יונה עצמו סובר דכל השבועה משקין הוי חיבור ולפ"ז צ"ל דשמן לאו דוקא א"כ י"ל דה"ה לשאר מי פירות וא"כ מהו ר' יונה פדעתיה איזו ראי' יש לו מבריייתא זו וכמ"ש בתשו' הרשב"א הנ"ל דבריייתא לא תני בהדיא כר' יונה אלא דרבי יונה הוא דמפרש לה הכין אבל את"ל דהפ"י פמו שפתבתי דר' יוסי מסתפק שמא לחלה אפילו שבועה משקין אינו חיבור רק מים ור' יונה ס"ל דז' משקין הוי חיבור ע"ז שפיר מיימי ראיה מבריייתא דרשב"י דשמן הוי חיבור לחלה וה"ה לשאר ששה משקין אלא דמ"מ הרי הרשב"א פ"י בפשיטות להפ"י וגם דבריו מוכרחים דהא בירושלמי שם משמע דלחלה הוי חיבור בקל טפי מלענין טומאה לסברת ר' יוחנן דאמר דאע"ג דר' עקיבא ס"ל במסכת טבול יום פ"ג מ"ד שאין מי פירות מחברין לטומאה מודה הוא דמי פירות מחברין לחלה וכ"כ הר"ש בפ"י המשנה במסכת טבול יום שם ובמסכת חלה פ"ב משנה ב' וגם לר' יונה הם שוים חלה וטומאה

ואיך נאמר דר' יוסי מסתפק להפך דגם ז' משקין יהי חיבור לטומאה ולא לחלה זהו נדאי
אי אפשר והפירוש בירושלמי פשוט פנ"ל ע"כ יפה אמרתם שדברי בה"י בזה אין נכונים
כלל ועיין בהגהת הרא"ש על פי ר"ש במסכת חלה פרק שני משנה ב' ה"ל ס"ק א':
קיצור שדברי בה"י מ"ש דהמנהג שאין מפרישים חלה מלעקוף הוא ע"פ פי' הרא"ש
שפסק פאמוראי בירושלמי הדוחים המשנה ב' פ"ב דחלה מהלכה הוא תמוה דדבש
דבורים שהיא משבצה משקים לכ"ע חשוב חיבור אפילו לחלה: ב אף למעשה מפני
שהעיד הבה"י שהעולם אין נזהרים בזה להפריש כלל חלה מלעקוף רק שהוא ז"ל בא
להחמיר להפריש חלה בלא ברכה ע"כ צ"ע לחפש הטעם של המנהג דנדאי אין לומר
שהוא מחמת דין המשנה פ"ק דחלה מ"ד הסופגנין והדונבשנין כו' פטורין מן החלה דזה
אינו דמוקמינן לה פכ"ש (דל"ז ע"א וע"ב) כשלא נאפו בתנור ע"ש דגם לפר"ח שפסק
כר"ל דאמר הללו מעשה אלפס הן משום דאמרינן שם (דל"ז ע"ב) דכ"ע מעשה אלפס
פטורין והלעקוף שאופין אותו במחבת של ברזל בתוך התנור לכאורה המחבת ה"ל
כאלפס דאלפס היינו מין קדירה שמבשלין בה ספ"ק דמעשרו' ופ"ג דשבת (דמ"ה) וה"נ
המחבת מ"מ פנין המחבת הוא תוף התנור וגם אין לה דפנות גבוהות כלל כ"א כמו זר
קטן מאד א"כ היום התנור ממש שולט על הלחמים שבתוך המחבת מלמעלה ורק מלמטה
מפסיק המחבת בין התנור להלחם א"כ י"ל זה נקרא מעשה תנור וראי' מספ"ק דשבת
(דף י"ט סע"ב) גבי אלא כדי שיקרמו פניה כו' ובגמרא שם (ד"כ ע"א) ועוד ראי' ממ"ש
במשנה וגמרא במנחות ר"פ שתי הלחם ובדפוס הנה עושה אותן ובגמרא שם (דף צ"ד
סע"א) וכמין דפוס הנה לה בתנור ובפ"י המשנה להרמב"ם משמע שזהו פנין מחבת
הנ"ל וכ"כ בחבורו ה' תמידין ומוספין פ"ה ה"ח וג' דפוסין של זהב היו להם אחד
שנותנים בו חלה והיא בצק והשני שאופין אותו בו והשלישי שנותנים אותו בו כשרודה
אותו מן התנור כדי שלא תתקלקל עכ"ל וכו' הלח"מ ואע"ג דבמשנה לא הזכירו אלא
שני דפוסין כבר יישוב זה הרב מהרא"ם ז"ל בפ' תרומה עכ"ל ורש"י בפ"י החנומש פ'
תרומה כ"ה כ"ט ע"פ ועשית קצרותיו כו' והנה עשוי לו דפוס של זהב ודפוס ברזל בשל
ברזל הוא נאפה וכשמוציאו מן התנור נותנו בשל זהב כו' עכ"ל הרי בין לרש"י בין
להרמב"ם הנה נאפה בדפוס של ברזל לפירש"י ושל זהב להרמב"ם ונאפה בו בתוך
התנור והרי הוא נק' לחם גמור וא"כ יקשה מזה לר"ל דאמר מעשה אלפס פטורין א"ו
ע"כ לא אמר ר"ל דמעשה אלפס פטורין אלא כשנאפה באלפס שלא ע"י תנור כלל כ"א
שמרתיחין את האלפס מתחתיו באור אבל כשאופה תוף התנור רק שאופהו בדפוס פנין
אלפס לכ"ע הוי לחם גמור ועוד ראי' ממ"ש בב"י בי"ד סי' שכ"ט ובכ"מ פרק ששי מה'
ביפורים דין י"ב גם אפוא במחבת דכשהאו' מהלך מן הצד ולא מלמטה בהא אפי' ר"ל
מודה ע"ש והוא מהירושלמי ספ"ק דחלה הביא הרא"ש שם משנה ה' וא"כ כ"ש כשאפוא
בדפוס תוף התנור וכנ"ל.

ושוב ראיתי בתשו' פמ"א ח"א רס"י ס"ח שכתב פן לענין עיסה שנילושה בדבש דחייבת
בחלה והא דאמרינן הסופגנין והדונבשנין כו' וא"כ היכא דבלילתה עבה ונאפה בתנור
פשיטא דכ"ע מודו דחייבת בחלה עכ"ל רק שלא ירד לחקור כשאפאה בטפוס תוף התנור
אם חשוב כאפוי בתנור או כמעשה אלפס דשייך פלוגתא דר' יוחנן ור"ל ולפמ"ש נדאי
חשוב כאפוי בתנור ממש: קיצור דפלוגתא דר' יוחנן ור"ל בענין מעשה אלפס זהו

כְּשֶׁנֶאֱמָר ע"י הָאוֹר שֶׁתַּחַת הָאֵלֶפֶס אֲבָל לְחֵם הַנֶּאֱמָר בְּטָפוֹס תּוֹךְ הַתַּנּוּר לִכ"ע ה"ל מַעֲשֵׂה
תַּנּוּר: ג וְהָיָה הַט"ז בא"ח סי' קס"ח סק"ז הִבִּיא דֵּהב"ח כְּתִב בְּשֵׁם מְהַרְשֵׁ"ל דְּעַל הַלְעָקוֹף
אִין לְבַרְךָ עָלָיו בִּמ"מ אא"כ הַתְּבָלִין וְהַדְּבִשׁ עֵינְךָ וְהַקְמַח מְעַט וּר"ל דָּאֵם הַקְמַח הוּא
הַרְנוֹב מְבַרְךָ עָלָיו הַמוֹצֵיא וְהַט"ז כְּתִב גְּרָאָה דְּלֵא חֵינְשִׁינוּ לְזָה דְּדַבְרֵי יַחִיד הֵם וְהַפּמ"א
בְּתִשׁוּ' הַנ"ל כ' דְּאִינוּ דְּבַר יַחִיד וְהָיָה יֵשׁ לְהַעִיר מְהֵא דְּתַנּוּן פ"ג דְּחֻלָּה הַעוֹשֶׂה עֵיסָה מִן
הַחֲטִים וּמִן הָאֲנָרְז אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם דְּגֵן חֵיבָת בְּחֻלָּה וְאֵע"ג דְּרַנְבָּא אֲנָרְז כְּדֵאִיתָא בְּזַבְחִים
(דע"ח) וּמִשְׁמַע שָׁם דְּחֵיב בְּחֻלָּה מְדֹאֲרֵינָא אִף בִּירוּשְׁלָמִי פ"ג דְּחֻלָּה נְחָלְקוּ אֲמֹרָאִים
דִּי"א דְּנֻקָּא רַנְבָּא דְּגֵן וְגַם לְהֵאֲמָרִים דְּאֶפְּלוּ רַנְבָּא אֲנָרְז חֵינְו דְּנֻקָּא בְּאֲנָרְז וּמִטַּעַם גְּרִירָה
שֶׁהַחֲטִין גּוֹרְרִין אֶת הָאֲנָרְז הָא בְּשָׂאָר מֵינִים בְּעֵינוּ רַנְבָּא דְּגֵן לִכ"ע וְעַבְב"י בא"ח סי'
תנ"ג דאפ"ל דְּבִשְׂאָר מֵינִים ג"כ אִם יֵשׁ פְּזִית בְּכֹא"פ יוֹצֵא בָּהּ י"ח בְּפִסְחָא מִיְהוּ י"ל (זָה
לְהֵרָאָב"ד אֲבָל לְהֵרָמְב"ם דְּנֻקָּא בְּאֲנָרְז וְחֲטִים אֲז) בְּשָׂאָר מֵינִים אִפִּי בְּכֹא"פ לֹא מְהַנִּי
וְגַם לְהֵרָאָב"ד י"ל כֵּן כֵּן פִּי הַפּמ"ג בְּבִיאֹרוֹ לִמ"א סי' הַנ"ל סק"ד וְהַטַּעַם שֶׁלְעַנְנוּ מִצָּה
אִין אָדָם יוֹצֵא י"ח הוּא מְשׁוּם שְׂאִין בְּאִין לִידֵי חֵימוּץ כִּמ"ש בְּהֵרָא"ש סוּף ה' חֻלָּה וִי"ל
דְּכִמ"כ לְעַנְנוּ חֻלָּה בְּעֵינוּ בָּא לִידֵי חֵימוּץ כִּמ"ש בִּירוּשְׁלָמִי דְּחֻלָּה פ"א ה"א וְה"ג וְכֵן הוּא
בְּרַבִּינוּ שְׁמִשׁוֹן פ"א מִס' חֻלָּה ה"א ה"ג וּמְוַכְרַח שָׁם הִלְכָה ג' דְּלִכ"ע הַדִּין מְוַסְפֵּם דְּבִעֵינוּ
שְׂיָהָא בָּא לִידֵי חֵימוּץ דְּלֵא כִּפּמ"ג בְּפִתְיָהּ לֹא"ח ה' פִּסְחָא בְּחֻלְקָא שְׁנֵי פָּרְקֵי א' עֵינְו עָלָיו
דְּמִשְׁמַע דִּס"ל שְׂהוּא פְּלוּגְתָּא אִם בְּעֵינוּ לְגַבִּי חֻלָּה בָּא לִידֵי חֵימוּץ וְזָה נֶגֶד הִירוּשְׁלָמִי
וְרַבִּינוּ שְׁמִשׁוֹן הִבִּיאֹו וּמִש"ה א"ש הָא דְּלְעַנְנוּ חֻלָּה בְּעֵינוּ ג"כ בְּשָׂאָר מֵינִים חוּץ מֵאֲנָרְז
שְׂיָהָה רַנְבָּא דְּגֵן כְּמוֹ שְׁמִפְוֶרֶשׁ בִּירוּשְׁלָמִי פ"ג דְּחֻלָּה בְּהַדְּיָא בְּדֻנְפָּתָהּ שׁוּב מְצֵאֲתִי דְּאֲתֵאִי
לִידֵי בִתְשַׁב"ץ ח"ב סי' רצ"א פָּרְקֵי ה' וְז"ל וְדִין זָה אִינוּ אֵלֵא בְּחֲטִים עִם אֲנָרְז אֲבָל חֲטִים
עִם שְׂאָר מֵינִים שְׂאִינוּ חֵיבִין בְּחֻלָּה כו' הַעוֹשֶׂה עֵיסָה מְהֵן אִם יֵשׁ פְּשִׁיעוֹר חֻלָּה בְּמִין
הַמְחֻיָּב וְיֵשׁ בּוֹ רֹב וְטַעַמוֹ דְּגֵן חֵיב בְּחֻלָּה וְאִם אִין בּוֹ רֹב דְּגֵן אִינוּ לְחֵם וּפְטוֹר מִן הַחֻלָּה
עַכ"ל לִפ"ז הַלְעָקִיד דְּרַנְבוֹ דְּבִשׁ וּמִיעוּטוֹ דְּגֵן פְּטוֹר מִן הַחֻלָּה וְעֵינְו בְּכֹמ"ג בְּפִתְיָהּ לֵה'
פִּסְחָא בְּחֻלְקָא שְׁנֵי פָּרְקֵי א' אוֹת ה' עַד סוּף אוֹת ח' שֶׁר"ל דְּהֵאֲמֹרָאִים בִּירוּשְׁלָמִי פ"ג דְּחֻלָּה
דִּס"ל דְּבִעֵינוּ רַנְבָּא דְּגֵן חֵינְו דְּמְהַנִּי אֶפְּלוּ אִם אִין בְּדָגֵן כְּשִׁיעוֹר חֻלָּה אֲבָל אִם יֵשׁ בְּדָגֵן
לְבַדוֹ שְׂיעוֹר חֻלָּה א"צ רַנְבוֹ דְּגֵן כ"א אֶפְּלוּ יֵשׁ רַק בְּכֹל בְּכֹא"פ מְהַתְעַרְבוּת דְּשָׂאָר מֵינִים
פְּזִית דְּגֵן נְמִי חֵיב בְּחֻלָּה כִּינּוּ בְּהַדְּגֵן לְבַדוֹ יֵשׁ שְׂיעוֹר חֻלָּה אֵלֵא שְׁלִסּוּף (שָׁם אוֹת ז)
הוֹכִיחַ דְּהֵרָשֶׁב"א לֹא פִי כֵּן הִירוּשְׁלָמִי וּכְבָר כְּתִבְתִּי שִׁכ"פ הַתְּשַׁב"ץ: קִיצוֹר גַּבִּי הַעוֹשֶׂה
עֵיסָה מִן הַחֲטִים וּמִן הָאֲנָרְז י"א דְּאִינוּ חֵיב בְּחֻלָּה אא"כ רַנְבוֹ חֲטִים וְטַעַמוֹ חֲטִים וִי"א
אִפִּי אִין רַנְבוֹ חֲטִים וְהֵינְו מְשׁוּם גְּרִירָה אֲבָל הַעוֹשֶׂה עֵיסָה מִן הַחֲטִים וּמִן הַדִּוּחַן בְּעֵינוּ
רַנְבוֹ וְטַעַמוֹ חֲטִים וְשִׁישׁ בְּהַחֲטִים כְּשִׁיעוֹר חֻלָּה לִפ"ז הַלְעָקוֹד כְּשֶׁרַנְבוֹ דְּבִשׁ וּמִיעוּטוֹ דְּגֵן
פְּטוֹר מִן הַחֻלָּה: ד אֵלֵא שִׁצ"ע הָא דְּרַבִּינוּ שְׁמִשׁוֹן הַשְּׁמִיט יְרוּשְׁלָמִי זוֹ וְלֹא הַזְּכִירָה כָּלֵל
פ"ג דְּחֻלָּה רַק הַזְּכִיר מְחֻצָּה דְּהֵינְו פְּלוּגְתָּא דְּרַשֶׁב"ג דִּס"ל בְּתוֹסְפָתָא פ"ב דְּחֻלָּה דְּבִעֵינוּ
שְׂיָהָה שְׂיעוֹר דְּגֵן כְּשִׁיעוֹר חֻלָּה אֲבָל לֹא הַזְּכִיר דְּבִעֵינוּ רֹב דְּגֵן וְצ"ל דִּס"ל לר"ש דְּסוּגְיָא
דְּגַמ' שְׁלָנוּ בְּזַבְחִים (דע"ח) דְּהוֹכִיחוּ מִמְּשֻׁנָּה זוֹ דְּנוֹתָן טַעַם בְּרוּב דְּאוֹרֵינָא פְּלִיגָא עַל
רִוּש' דְּלִירוּשְׁלָמִי בְּעֵינוּ רַנְבָּא דְּגֵן לר' הֵילָא אִפִּי בְּאֲנָרְז (וּא"כ לְדִידִלְי מוּכַח לְהַפֵּךְ דִּנ"ט
בְּרוּב לֹאוּ דְּאוֹרֵינָא מִיְהוּ יֵשׁ לְדַחוּת דְּאִין מוּכַח זָה מִינְיָה אֵלֵא י"ל דְּלְעוֹלָם נ"ט בְּרוּב
דְּאוֹרֵינָא וְהָא דְּאִינוּ חֵיב בְּחֻלָּה אא"כ רַנְבוֹ דְּגֵן מְשׁוּם דְּכִשְׁהָרוּב מְמִין אַחַר אִינוּ מְנִיחַ

לדגן לבא לידי חימוץ כמ"ש הפמ"ג שם אות ז אלא דלכאורה הוא נגד המשנה פ"ק דחלה נתערב אחד מהן בכל המינים ה"ז עובר בפסח א"כ מוכח דבא לידי חימוץ ואיך שיהיה עכ"פ לר' הילא נדאי לא מוכח דנ"ט ברוב דאורייתא) וגם לרב הונא דבאורז לא בעינו רובא דגן היינו מטעם גרירה וא"כ ג"כ לא מוכח דבעלמא נ"ט ברוב דאורייתא.

וכינו שפן מאחר דש"ס שאלנו מוכיח ממשנה זו דנ"ט ברוב דאורייתא הרי פליג אירושלמי ולכך השמיט רבינו שמשון את הירושלמי לומר דלא בעינו רובא דגן רק טעם לבד בין באורז בין בשאר מינים רק הא דבעינו שיהיה דגן לבדו שיעור חלה ע"ז אין ראיה לנגד מהש"ס דנבחים דאע"ג דנ"ט ברוב דאורייתא ולא נתבטל הדגן אבל מ"מ שיעור חלה הוא דוקא מדגן ולא יהא עדיף מאילו לא נתערב על פן הביא פלוגתא זו ולא פסק בה דבר והרמב"ן פתב לתרץ ולומר דש"ס דילן לא פליג על הירושלמי וכמ"ש הרא"ש בשמו סוף הלכות חלה.

ודיוקא דדייק רבא כו' ע"ש אלא דדבריו אין מספיקין רק לומר דאין חולק עמ"ש בירושלמי פ"ק דחלה ה"א ר' הילא בשם ר"ש בן לקיש כו' דטעמא דחטים ואורז משום גרירה הוא: אהא כ' דאין מוכרח דש"ס דנבחים פליג ע"ז דאע"ג דמשום גרירה הוא בעינו לסברא דנ"ט ברוב דאורייתא (ומהני טעמא דגרירה דאפילו ליכא שיעור חלה רק מחטים עם אורז חייב בחלה פן משמע שם) אבל אהא דאמרי' בירוש' פ"ג דחלה דבעינו רובא דגן נדאי דפליג ש"ס דילן וע"ש בירושלמי דר' הילא עצמו האומר דחטים ואורז משום גרירה הוא בעי רובא דגן ואפילו על רב הונא דאמר בשאר מינים בעינו רוב דגן י"ל דחולק ש"ס דילן דכשיש שיעור חיוב חלה מדגן לבדו אמאי לא יתחייב בחלה כו' ולא הוצרך הרמב"ן לגרירה רק פשאין שיעור חיוב חלה מדגן לבדו ע"ש בהרא"ש דמקשה אהרמב"ן משום דנהפך כו' וזה לא ס"ל להרמב"ן אבל מ"מ מוכן מזה דמייירי בכה"ג או י"ל דמש"ה הוצרך הרמב"ן לגרירה אפילו אם ליכא כבכא"פ נמצינו למידים דלרבינו שמשון והרמב"ן י"ל דגם בעושה עיסה מדגן ושאר מינים פל שיש שיעור חיוב חלה מדגן לבדו אפי' רובא משאר מינים רק שיש כבכא"פ חייב בחלה ודלא פהירושלמי דבעי רובא דגן אבל התשב"ץ פסק פהירושלמי דאע"ג שיש שיעור חלה מדגן בעינו שיהיה ג"כ רובו דגן והפמ"ג כ"כ בשם הרשב"א: קיצור לרבינו שמשון והרמב"ן אפ"ל דגם בעושה עיסה מדגן ושאר מינים פל שיש שיעור חיוב חלה מדגן לבדו אפילו רובו משאר מינים שאין חייבים בחלה רק שיש דגן כבכא"פ חייב בחלה פינו שיש בדגן פשיעור חלה והתשב"ץ א והתשב"ץ פליגי וס"ל דאינו חייב בחלה אא"כ רובו דגן: ה והנה הפמ"ג כ' בטעמו של הרשב"א דאם רוב ממין אחר אין מניחים לחטים לבוא לידי חימוץ ושוב אינה חייבת בחלה ואין יי"ח בפסח עכ"ל והנה לכאורה יש לו ראיה מסברת רבינו חיים שהביא הרא"ש סוף הלכות חלה שכ' וז"ל פינו דרובא אורז אינו בא לידי חמץ כו' ע"ש אף פנונתו שהאורז לא בא לידי חמץ (לולי טעם דגרירה כו').

אבל הדגן נדאי יבא לידי חמץ וכדתנן ואלו עוברין בפסח וכו' ובגמ' דפסחים (דמ"ד) הנה לכוונת הבבלי דלית בי' כבכא"פ אבל אם יש כבכא"פ אסור ולוקין עליו והנה עכ"פ לכאורה נ"ד בענין הלעקוד שרובו דבש ומיעוטו דגן י"ל דבמחלוקת שנוייה אם חייב בחלה כשיש בדגן לבדו שיעור חיוב חלה דלר"ש וסייעתו י"ל דחייב בחלה פמשמעות

סוגי דנבחים (דע"ח) משום דנ"ט ברוב דאורייתא וא"צ לגרירה מאחר שיש שיעור חלה מהדגן לבדו וגם יש כבאכ"פ.

אבל התשב"ץ פטר מהחלה פנ"ל וכ"ד הרשב"א אף עוד אפ"ל סברא דאפילו לרבינו שמשון יהיה פטור מחלה אם רובו דבש והיינו טעמא דאע"ג דנ"ט ברוב דאורייתא היינו בתערובות שני מינים שוין אבל הדבש שטעמו מתוק בהפלגה הוא מבטל טעם הדגן ביותר ולא שיקף לומר ע"ז נ"ט ברוב דאורייתא וחילוק זה מבואר להדיא בתוספות דנבחים (דע"ח סע"א) דמרוור מבטל טעם המצה מה"ט וכ"כ עוד במנחות (דכ"ג ע"ב) סד"ה אלא ומתיקות הדבש ה"ל פמרירות דמרוור ועיין ט"ז בא"ח סי' ר"ח סק"ג שכתב פן דכל שיש דבש אין מרגיש רק טעם הדבש וע' עוד בסי' רי"ו וא"כ עפ"ז יש מקום לקיים המנהג דא"צ להפריש כלל חלה מן הלעקוה מיהו פשרונו קמח ומיעוטו דבש באנו למחלוקת רש"ל וט"ז ה"ל בא"ח סי' קס"ח סק"ז ולפמ"ש יש מקום לדעת הט"ז דכיון דמתיקות הדבש מבטל טעם הקמח ה"ל ענין הקמח שבלעקוה כמו ממשו ולא טעמו מיהו י"ל דמ"מ יש טעם דגן ג"כ והנה הט"ז בא"ח סי' ר"ח סק"ד נסתפק בלעקוה אפילו כשהקמח רוב שאפשר לומר שאין לברך עליו כ"א שיהפך ולא במ"מ מיהו החמד משה שם סי' ר"ח סק"א חלק עליו וכן הפמ"ג כ' שם שחלקו עליו וכ"ד רבינו ז"ל בברכת הנהנין פ"ג ה"ד ופ"ב ה"ט אף משם אין ראיה לחייב בחלה דהא ה"תם אע"פ שאין דגן כבכא"פ מברכין במ"מ ע"ש פ"ג ה"ב משא"כ בחלה והנה החמד משה סי' קס"ח ססק"ה כ' דמ"ש רמ"א שם בהג"ה ססע"י ז' אא"כ יש בהם הרבה תבלין או דבש שפמעט התבלין הם עיקר אין פוננתו שיהיה הרבה תבלין יותר מן העיסה עד שפמעט הן עיקר ואין הדרה פן כמ"ש התוספות פרק הקומץ רבה (נ"ג כ"ג ע"ב) ד"ה קס"ד אלא פוננתו שפמרגישין טעמן הרבה מאד עכ"ל נשמע דס"ל פדעת הט"ז שם סק"ז ודלא כמהרש"ל וב"ח וא"כ לענין חלה הוא ג"כ פדין פת הבאה בכיסנין: קיצור.

פשרונו דבש ומיעוטו קמח פטור מן החלה וכשרונו קמח ומיעוטו דבש ה"ל פדין פת הבא בכיסנין: סימן רלז לשו"ע סי' רמ"ו וסי' של"ד סמ"ב ע"ד החפד שיהיה על ההמ"צ דמחניכם ששחק עם נער א' בפורים והכניס ידו לתוך מכנסים של הנער אף נותן אמתלא ע"ז פי [הוא] חשוכי בנים מפני שאין לו ג"א מצד שהביצים שלו קטנים ביותר ולכן רצה לידע אם כמ"כ הם אצל שארי אנשים: הנה בירושלמי הביאו בב"י סס"י של"ד ובכ"מ פ"ז מהת"ת זקן שפרח אין מורידין אותו מגדולתו לפ"ז מ"ש בש"ס שאלנו במ"ק (די"ז) הפכד ושב בביתך אין ר"ל להורידו מגדולתו כלל והנה צ"ל דהפוסקים פסקו כר"ל דאמר ת"ח שפרח אין מנדין אותו כו' ופסקו ג"כ פרב יהודה דשמתני' לההוא צורבא מרבנו דהוי סאני שומעני' ושניהם במ"ק שם.

נהרי הם זה לעומת זה הן אמת מדברי הרמב"ם נ' דהחילוק פה דפוסק פרב יהודה כמ"ש בפ"ו מהת"ת בסופו וז"ל חכם ששמועתו רעה ומ"ש רפ"ז מהת"ת אין מנדין היינו דוקא חכם זקן מןפולג או אב"ד כו' וכן מצאתי בב"י סי' של"ד שחילק בכה"ג בד"ה ומ"ש וכן פל"ת ח' כו' אף בטור שם משמע דמחלק בענין אחר והוא דרב יהודה בסני' שומעני' דהיינו מתביישים משמועתו וזה גרע טפי מפני דה"ל חילול השם וכדאיתא ביומא דפ"ו ומעתה בנד"ז י"ל דה"ל חילול השם ויש להחמיר להרא"ש אבל לפ"ד הרמב"ם פיון

דהוא פמו אב"ד בעירו וראש העיר אין להעבירו כו' ועיין בתשו' שער אפרים סי' ס"ד
ס"ה אף בנ"ד שנותן אמתלא טובה על הדבר י"ל דלכ"ע אין להעבירו פלל דאמתלא
מהני בגמ' נגד פמה דברים: סימן רלח שאלה יהודי פהו איש חיל והוא משמש בבית
אישפיטאל אצל החולים אם רשאי לטמא לקבור מת יהודי אם נק' מת מצנה פינון שגם
אם לא יטפל בו יקבר ע"י עממין היינו אנשי חיל שאינם יהודים שהם ג"כ משמשים שם
בשפיטאל: משנה רפ"ז דנזיר כה"ג ונזיר אינו מטמאין בקרוביהן אבל מטמאין למ"מ כו'
והנה ז"ל הירושלמי בנזיר פ"ק כה"ג ונזיר אינהו מת מצנה פל שהוא צונח (שביבואו
אחרים לעסוק במת זה והו רחוקי' ממנו ואין שומעין קריאתו) ואין בני העיר באים באו
בני העיר ה"ז מושף את ידו (ולא אמרינן הואיל והתחיל בהיתר גמור) עד היכן (פמה
יבואו לעסוק במת וימשוף את ידו) עד פדי נושאי המטה וחילופיהו וחילופי חילופיהו
(שפן דרוף שמתחלפין לשאת לפי שהפל צריכים לזכות בו).

בשאינו צריכין לו (פלל הוא דמושף ידו אבל אם בלעדו אינו נקבר מהר פל פה אינו
מושף ידו) בד"א בשאינו מכירין אותו אבל אם היו מכירין אותו (שהוא צורבא מרבנן
אינו מושף את ידו עד פדי שיעור) לא בד"א בשאינו פבודו אבל אם היה פבודו לכן
(שהוא גברא רבא אינו מושף ידו דאין לו שיעור) לא והנשיא פבודו לכן (שפל ישראל
חייבין לעסוק בו) ומהו שיטמא פהו לכבוד הנשיא פד דמף ר' יהודה נשיאה אכריז ר'
נאי ואמר אין פהונה היום כו' עד א"ר נסא במיתתן עשו אותה פמת מצנה עכ"ל והנה
לכאורה מדמטמא עד שיהיו פדי נושאי המטה וחילופיהו וחילופי חילופיהו כ"ש בנ"ד
דליפא ישראלים פלל ועיין בתוספות פ"ב דכתובות (די"ז ע"ב) למאן דלא קרי ותני אין
מבטלין אם יש לו מתעסקין פדי קבורתו וכ"כ הרא"ש שם.

מ"מ י"ל דהיינו פדי נושאי המטה וחילופיהו וחילופי חילופיהו ומהו בהר"ן שם איתא
דכתבו הגאונים ז"ל דבעשרה סגי וכ"כ בטוי"ד סי' שס"א בשם רב נטרונאי לפ"ז כ"ש
בנ"ד דליפא שום ישראל אע"ג דאיפא א"י דמטמא הפהו ועוד דהא בשצריכין לו דאינו
נקבר כ"כ מהר ששימשוף ידו אינו מושף ידו א"כ נדאי בנ"ד אם לא יטפל בו לא יהיה
נקבר במהרה וגם אולי לא יקברוהו בענומק כ"כ פדרף שקוברין היהודים מתייהם ועוד
פינון בצורבא מרבנן אינו מושף ידו עד פשיעור שית אלפי גברי וכו' א"כ לפחות בסתם
ישראל איף תכן ששימשוף ידו בדליפא שום יהודי בלעדו אף הנה הב"י בי"ד סי' שע"ד
כתב בשם הרמב"ן דכ"ז פשהוא מת מצנה ומצאו פהו דכינון דקבורתו מוטלת על
המוצאים אותו אין הפהו מטיל מצנה שעליו על אחרים פל זמן שהוא צריף לה פלל כו'
ולפ"ז בשמת בעיר פל שיש מי שיתעסק בו אסור לכהו להטמא לו וליטפל בו וכן מוכרח
ממשנה שלמה רפ"ז דנזיר יטמא נזיר ואל יטמא פהו מוכח דעכ"פ די באחד לבד וא"צ
שנים וכ"ש שא"צ עשרה לפ"ז הירושלמי דאומר עד פדי נושאי המטה וחילופיהו צ"ל
התם משום שפבר התחיל בדבר אינו מושף ידו וכן מצאתי ברוקח סי' שט"ו שחילק ג"כ
בין הירושלמי והמשנה פמו שחילקתי וז"ל והא דאמר בירושלמי עד פדי נושאי המטה
בשכבר נטפל לו קודם שפאו בני העיר ואינו מושף ידו עד שביבואו פדי נושאי המטה
אבל לכתחלה אינו מיטפל לטמא אם יש אחר עמו דתנן כה"ג ונזיר יטמא נזיר ואל יטמא
פהו מאחר שאפשר ע"י אחר (פמדונה שהוא ט"ס וצ"ל ע"י אחד) אבל אם אי אפשר
ע"י אחר (גם פאן פמדונה שצ"ל ע"י אחד) אמרינן בפ"ק שלשה מינין (דף מ"ג ע"ב)

כִּינּוּן דְקָא אָזִיל בְּאוֹרְחָא כְּמִי שְׁאִין לוֹ קוֹבְרִין דְּמִי עַכ"ל וּמְלַבֵּד הַטַּעַם שֶׁכ' הַב"י דְּכִינּוּן דְּקוֹבְרָתוֹ מְנוּטְלָת עַל הַמוֹצָאִים אוֹתוֹ כּו' עוֹד זֹאת י"ל דְּכִינּוּן שְׁפָכְר נְטִמָּא שְׁאֲנִי שְׁהָרִי הָרָאב"ד פ"ה מה' נְזִירוֹת ס"ל דְּמִדְּאוֹרְבִינְתָּא לֹא הִזְהִיר הַפְּתוּב מִהִטְנוּמָאָה עַל הַנְּזִיר וְהַפְּהֵן אֵלָא בְּזִמְנָן שְׁהֵן טְהוּרִים עֵינִין בַּמַּל"מ פ"ג מה' אָבֵל סד"ה וְאַחַד הַנּוֹגֵעַ וּבִקְהָ"ע פ"ז דְּנְזִיר בְּתוֹס' ד"ה אֶכְרִיז ר' יִנְאִי וּלפ"ז צ"ע מ"ש הַט"ז רס"י שַׁע"ד בְּשֵׁם רש"ל שְׁפָתַב בְּשֵׁם הָרוֹקַח דְּלַעוֹלָם הוּא מֵת מְצֻנָה עַד שְׁיִהְיִי שָׁם נוֹשְׂאֵי הַמְּטָה וְקוֹבְרִים עַכ"ל צ"ל דְּמִינְרִי בְּשֵׁאֵי אֶפְשָׁר לִיקְבֵּר ע"י אֶחָד וְלֹא ע"י שְׁנַיִם וְדוֹחֵק וְהַט"ז וְהַמ"א בַּא"ח סס"י תַּקְכ"ו כְּתוּבוּ בְּשֵׁם רש"ל וְהַאֲדִנָּא הַפֵּל נִקְרָא מֵת מְצֻנָה עַכ"ל וְהוּא בִיש"ש פ"ק דְּבִיבְצָה סס"י ו' וְלִכְאוּרָה צ"ל דס"ל לְמַהֲרָש"ל כְּמוֹ שְׁהַבִּין הַב"י בִּי"ד סי' שַׁע"ד בְּדְבָרֵי הָרָא"ש דְּלַעוֹלָם הַפְּהִגִים מְטִמְאִין לוֹ עַד שְׁיִהְיֶה שָׁם הַשְׁיָעוֹר הַמְּפֹרָשׁ בַּפ"ב דְּכַתְּוּבוֹת וַא"כ לְכָל מֵאֵן דְּמִתְּנִי מְטִמְאִין לוֹ כֹּל הַפְּהִגִים שְׁבַעֲרִי אֶכּוּ הָרִי הַב"י עֲצֻמוֹ הַקְּשָׁה טוֹבָא עַל פִּי זֶה וְגַם הַלַּח"מ פ"ג מה' אָבֵל דִּין יו"ד סֵתֵר פִּירוּשׁוֹ זֶה בְּהָרָא"ש וְכֵן בַּמַּעֲי"ט בַּהֲל"ק ה' טוּמְאָה כ' כַּפִּי הָרַמְבַּ"ן וְעֵינִין בַּמ"א סי' תרפ"ז סק"ד וּכ"מ לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שֶׁבַט"ז שָׁם סק"ב וְכֵן מְנוֹכְרָח מִהַמְּשֻׁנָה דְכַה"ג וְנְזִיר הַנ"ל א"כ לפ"ז בַּנְד"ז שְׁהַמֵּת בְּעִיר אַף שְׁאִין שָׁם יְהוּדִים זוֹלָתִי זֶה הַפְּהֵן מ"מ כִּינּוּן שְׁגָם אִם לֹא יִתְעַסֵּק הַפְּהֵן מְצֻנוּיִם אֲנָשִׁי חֵיל הַאֲיִנוּ יְהוּדִים לְקוֹבְרוֹ א"כ י"ל שְׁזָה לֹא דְּמִי לְמֵת מְצֻנָה וְאִין קְבוּרָתוֹ מְנוּטְלָת עָלָיו דְּנִקָּא וְאִם מְשׁוּם שְׁהֵם א"י הָרִי אָמְרוּ בַּגַּמ' פ"ק דְּבִיבְצָה (ד"ו ע"א) מֵת בִּיו"ט רֵאשׁוֹן יִתְעַסְקוּ בּוֹ עַמְמִין וְכִינּוּן שְׁאִין קְבוּרָתוֹ מְנוּטְלָת עָלָיו דְּנִקָּא הָרִי י"ל שְׁאָסוּר לוֹ לְטִמְאוֹת כְּדִמְנוֹכְרָח מִהַמְּשֻׁנָה דְכַה"ג וְנְזִיר הַנ"ל.

וּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת פ"ו דְּנְזִיר (דמ"ג ע"ב) אִם יֵשׁ שָׁם יִשְׂרָאֵל כּו' וּכ"כ הַתּוֹסְפוֹת בִּיבְמוֹת (דפ"ט סע"ב) וּכ"כ הָרָא"ש וְהַנ"י רִישׁ הַל' טוּמְאָה אִין מְנוֹכְרָח דְּאֶתָּא לְאַפּוּקֵי אַף אִם עַכּוּמ"ז רוֹצֵה לְטַפּוּל בּוֹ אֵלָא י"ל מְשׁוּם מִן הַסֵּתֵם לֹא יִטְפְּלוּ בּוֹ וְעַבִּי"ד סי' שַׁע"ד ס"ג בַּהַג"ה אַף בַּנְד"ז גַּם מְחוּק הַמְּמַשְׁלָה מְנוּטְלָת הַקְּבוּרָה עָלָיו כְּמוֹ עַל שְׁאָר אֲנָשִׁי חֵיל הַא"י וְאַפְשָׁר יוֹתֵר כִּינּוּן שְׁהוּא יְהוּדִי.

וְכִינּוּן שְׁכֵן י"ל דְּדוּמָה לְדִין הִירוּשְׁלַמִי שְׁאִינּוּ מוֹשֵׁף יְדוֹ אַף אִם לֹא הִתְחִיל עַדִּינּוּן כֹּל שְׁאִין כְּשִׁיעוֹר נוֹשְׂאֵי הַמְּטָה כּו' וְלֹא דְּמִי לְדִין הַמְּשֻׁנָה דְכַה"ג וְנְזִיר דְּמְצָאוּ מֵת וְאִין חַיִּיב הַקְּבוּרָה מְנוּטְלָת עַל הַפְּהֵן כְּשִׁישׁ יִשְׂרָאֵל וְעוֹד נִרְאָה דְּאַף אִם לֹא דְּמִי זֶה לְדִין הִירוּשְׁלַמִי כ"א לְדִין הַמְּשֻׁנָה עַכ"ז י"ל דְּדוּקָא כְּשִׁפְהֵן וְיִשְׂרָאֵל מְטִמָּא הִישְׁרָאֵל וְלֹא הַפְּהֵן אָבֵל בְּכַהֵן וְעַמּוֹ רַק עַכּוּמ"ז י"ל דְּמְטִמָּא הַפְּהֵן מְשׁוּם דְּגִנְאֵי הוּא שְׁיִתְעַסֵּק בּוֹ עַכּוּמ"ז וְלֹא יִשְׂרָאֵל כַּמ"ש בַּתְּה"ד סי' פ"ב בְּשֵׁם הַמְּרַדְכֵי דְשִׁבְתָּ פָּרַק תּוֹלִין וְהָאֲרִיף בְּזֶה ג"כ בַּתְּשׁוֹ עַה"ג סי' ס"ז וְכ' זְכָר לְדְבָר מַמָּה שְׁצִינָה אֲבִינוּ יַעֲקֹב ע"ה שְׁלֹא יִגְעוּ בְּמִטְתּוֹ כ"א בְּנִי וְלֹא בְּנֵי בְּנֵי שְׁנוּלְדוֹ מִן הַכְּנַעֲנִית ע"ש וְהִנֵּה מְצִינּוּ שְׁמִשׁוּם חֲלֻקָתָ כְּבוֹד עֲשָׂאוּהוּ כְּמֵת מְצֻנָה וְהוּא לְעַנְיָן הַנְּשִׂיא וְכַמ"ש הָרַמְבַּ"ם פ"ג מה' אָבֵל דִּין יו"ד וְע"ש בַּהַגְמִי"י וּבִירוּשְׁלַמִי דְּנְזִיר הַנ"ל מְבֹאָר אַף בְּאַחוּתוֹ דְּנְשִׂיא הַדִּין כֵּן וְהִבִּיאוּ הָרוֹקַח סי' שַׁט"ו וְהִינְנוּ אֶפְּלוּ מֵת בְּעִיר וְיֵשׁ הַרְבֵּה מְאֹד יִשְׂרָאֵלִים מְחוּנְיִיבִים הַפְּהִגִים לְטִמְאָ לּוֹ א"כ י"ל ה"ה הַגְּנָאֵי שָׁל כֹּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שְׁקוּל כְּכּוֹד הַנְּשִׂיא בְּמָה שְׁאִין שׁוּם גְּנָאֵי כֹּלָל וְעוֹד דְּהָא עֵיקַר הַטַּעַם שְׁהַפְּהֵן מְטִמָּא לְמֵת מְצֻנָה זֶהוּ מְשׁוּם דְּגָדוּל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת שְׁדוּחָה ל"ת שְׁבַתוֹרָ' כְּדִמְשֻׁמַּע בְּגִמְרָא פ"ק דְּמַגְלָה (ד"ג ע"ב) גַּבִּי מֵת מְצֻנָה עַדִּיף דְּאָמַר מֵר גָּדוּל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת שְׁדוּחָה אֵת

ל"ת שבתורה ועיין פ"י דשבת (דצ"ד ע"ב) וכ"כ רש"י פ"ג דברכות (ד"כ ע"א) ד"ה שבת ואל תעשה וטומאה גופא שהותרה לנזיר ולכהן לטמא למ"מ כו' מפני כבוד הבריות כו' ואע"ג שרש"י פי' דמעיקרא פשנכתב ל"ת דטומאה לא על מ"מ נכתב י"ל דהיינו שמשום כבוד הבריות לא נכתב ל"ת דטומאה על מ"מ ועוד שהתוספות שם חלקו על פירושו וכ"כ בחידושי הרשב"א שם שיש גוססאות דגרסי בגמרא כפי' התוספות וכיון שעיקר הטעם משום כבוד הבריות א"כ ה"ה פשנאי לו שיקבר רק ע"י עכומ"ז אם לא יתעסק בו הפהו ע"כ מותר לכהן לטמאות לו ואין לחלק עפמ"ש התוספות פ"ד דשבועות (ד"ל ע"ב) דגנאי גדול הוא למ"מ שאין לו קוברים כו' אבל זה שיקבר ע"י עכומ"ז י"ל אינו גנאי גדול דהא לפמ"ש ועוי"ל דכשעושים איסור כו' לפ"ז אין צריך לחלק בין גנאי גדול לגנאי קטן ועוד דלדעת הרמב"ן ביבמות פ"ק הא"ר (דפ"ט) בענין אשתו קטנה וז"ל לפיכך עשאוה כמ"מ והטילה עליו וכיון שהיא מוטלת עליו גנאי הדבר לקברה ע"י אחרים וגדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת זה עכ"ל ובנדאי דגנאי זה אינו גדול יותר מגנאי הנ"ל וגם הנ"י שם בשם הריטב"א כ' פדי שתהא קבורתם מזומנת יותר ע"י הקרובים כו' ע"ש וג"ז שייך בנ"ד לבד הגנאי וגם לפמ"ש התוס' שם (דפ"ט) סע"ב דיש פח ביד חכמים כו' ע"ש וצ"ל לפ"ז כמ"כ גבי נשיא ה"ט דמשום כבודו עקרו חכמים כו' א"כ כמ"כ ראוי לומר בנ"ד דגנאי הוא וכבוד הבריות כו' וכ"ז אפילו לפי הרמב"ן והריטב"א והתוס' ביבמות שם וכ"ש לפי הפי' שכתב הנ"י שם דכל מת שאין לו קרובים ואע"פ שיש רחוקים שיתעסקו בו מ"מ חשיב שיתמא עליו אפילו פהו ונזיר כו' לפי שפ"רשים קורא ואחרים עונין על המת קאמר ולא על הפהו אלא שדחו פירושו זה ע"פ הירושלמי דנזיר הנ"ל דמשמע דעל הפהו קאמר ובאמת בגמרא דילן בנזיר פ"ק שלשה מינין (דמ"ג ע"ב) גבי נהא אית ליה ברא וכפרש"י שם משמע דעל המת קאמר וכ"כ בשט"מ דנזיר שם וז"ל קורא ואחרים עונין אותו פי' שאם הנה המת יכול לקרות הו' לו קוברים עונין אותו ויש מפרשים קורא הפהו ואחרים עונין אותו לבא לקברו וחוץ קורא גדולה היא דאם הפהו יכול לחזר ולמצוא לו קוברים לא יטמא לו ולישנא דפרק האשה ביבמות משמע כפירוקא קמא דבגורבת' תליא מילתא כו' הרא"ש ז"ל בפי' עכ"ל השט"מ ואף שהספמת הפוסקים ודבריהם מוכרח מהמשנה דכה"ג ונזיר דכל שיש ישראל אין הפהו מטמא מ"מ בנ"ד ז' שאין שום ישראל י"ל כן וא"ש כפשוטו מ"ש התוס' בנזיר (דמ"ג ע"ב) וביבמות (דפ"ט סע"ב) ונראה ש"והנ"י בה"ק דנק' מ"מ פשאין ישראל אחר זולת הפהו דמשמע אף שיש עובדי כוכבים אף שיש לדחות דמזה אינו ראיה מטעם שנו' לעיל ומיהו לכאורה קשה מהא דמת ביו"ט ראשון יתעסקו בו עממין דנהי דלא דמי לטומאת פהו משום דטומאת פהו אינו לאו השנה בפל ועוד דהוי יו"ט עשה ול"ת.

ואף את"ל בטומאת פהו נמי איכא עשה ול"ת עיין ביבמות פ"ק פ"ג (ד"כ ע"ב) דכתיב קדושים יהיו כו' מ"מ ל"ד פלל וכלל ליו"ט עיין ביבמות (דף ה' רע"א) ובתוס' ד"ה שפן ישנו אף הא קשיא אמאי יתעסקו בו עממין ילנוהו ליו"ט שני יתעסקו בו ישראל דהא מותר להלינו לכבודו פדתנו בסנהדרין פ"ק נגמר הדין (דמ"ו ע"א) ובטוש"ע יו"ד סי' שנ"ז ומדוע פסק בש"ע א"ח סי' תקכ"ו ס"ב דאסור להלינו ובא"ר שם סק"ו בשם תשו' הרמ"ע ע"י ט"ז החמיר ביותר אפילו דיעבד אם הלינו לא יתעסקו בו ישראל כ"א עממין וא"כ מזה מוכח דזה שיתעסקו בו ישראל לגבי אם יתעסקו בו עממין לא הנה פהלינו

לכבודו להביא לו ארון ותכריכין וא"כ אין ההיפך גנאי גדול עכ"פ וא"כ לפ"ז לתירוץ קמא של התוספות דשבועות (ד"ל ע"ב) אין לדחות בכה"ג ל"ת דטומאת פהן כמ"ל מיהו בב"י סי' תקכ"ו הביא בשם הראב"ד שצוה להלינו ונשחלקו עליו ועיין בתמים דעים סי' ק"כ ובתשו' עה"ג סי' ע"ז כ' דהא ודאי ליפא מאן דפליג דהא יש קפידא גדולה בין אם המתעסקים הם בני ברית כו' כמ"ש בתה"ד סי' פ"ב אלא טעם דהחולקים על הראב"ד דאסור להשהותו עד למחר משום דכשמת ביו"ט ויתעסקו בו עממים הפל יודעים דהא דלא מתעסקים בו ישראלים שו משום דאסור לישראלים להתעסק בו ביו"ט לא זילא ביה מי לכן אין להשהותו דאסור להלינו עכ"ד.

ובשט"מ פ"ק דביצה הי' הטעם דכל שאפשר לקברו היום ע"י עממין אסור לשהותו עד למחר שיקבר ע"י ישראל שלא יהא כמכונן מלאכתו ליו"ט ומיהו אם הוא אדם פשוט ונכבד שיש לו בזיון ליקבר ע"י עכומ"ז מותר לשהותו למחר דה"ל כמלינו לכבודו עכ"ל לפ"ז אפשר אפילו דם ה"ל גנאי שיקבר ע"י עכומ"ז אף אעפ"כ לא סגי אחר דאל"כ ה"ל כמכונן מלאכתו ליו"ט ויו"ט ה"ל עשה ונ"ה פים ואף שיו"ט שני הוא דרבנן מ"מ עשה ול"ת דרבים תמור טובא עיין בי"ד סי' שצ"ט ססע"י י"ג גבי ונהעולם נוהגים כו' (ודברי תשו' הרמ"א הואיל ואתי לידן נימא בהו מלתא שמה שהחמיר דיעבד לענ"ד הוא נגד הש"ס אמר מר זוטרא והוא דאשתהי הרי אפי' מר זוטרא התיר במה שאסר הרמ"ע וכ"ש רב אשי דמיקל טפי) ע"כ אפשר לצדד להקל בנד"ז.

וכ"ש לפירש"י בברכות (ד"כ ע"א) שכתב דמעיקרא פשנכתב ל"ת דטומאה לא על מ"מ נכתב כו' בלע המנות לנצח: מתשובות השייכות להלכות נדה מה שפכתב על בדיקה זו שחידש רבינו נ"ע לא יכלת לסמוך מפני שאינו דומה מכל צד כו' דע שבדיקה זו מבוארת בס"ט סי' ק"צ ס"ק ט"ז בתשו' שאלה שפסק להקל לתלות בכנים אלו ולא התנה שיהיה נמצא דוקא בצדדי העד ולא בראשו כו' מה גם דבנ"ד איפא עוד צד גדול להקל משום שנבדקו בשריי' ג"פ ולא נמוחו ובאמת שזה לבד מהני ומשנה שלימה היא אף מה שיש לפקפק בזה הוא משום שיש קצת קרטין מובלעים בבגד וכיון שהם מובלעים לכאורה היינו שנמוחו קצת ועי"ז נבלעו בבגד דדווקא לומר דלעולם לא נמוח כלל רק שנקנס כמו שהיא יבש בבגד ומצאתי בתשו' שב"י סי' ל"ט (דנ"ט ע"א) וז"ל ולפעמים הן קרטין קטנים ונמוחו ונבלעים בבגד פשתן עכ"ל הרי אמר שאותו הנבלעים היינו משום שנמוחו כו' וזה בשפכר איזה שנים עמדת בזה על תשובת אאזמו"ר הג' נ"ע איך פ' אם לא נמוחו הקרטין טהורה בכ"ע כו'.

ולמה יתיר המובלעות שהרי שנמוחו ומבואר בש"ע סי' קפ"ח ס"ה בהג"ה אם נתמעכו ונמוחו קצתן וקצתן לא נמוחו דטמאה וצ"ל דס"ל לרבינו ז"ל דמה שנבלעו בבגד אין זה נימוח דנימוח הוא היינו שנימוח פליחה ממש ונהפך לדם ואז היה בלוע וניכר בבגד מעל"ע אבל בזה שמובלע בבגד ואינו כמט"ד רק כמו קורט י"ל שלא נמוח כלל וגם י"ל דמירי שאינו ניכר מעל"ע וזה ראיה שלא נימוח ואפשר שדעתו הק' דאפי' יהיה ספק אם זהו נמוח או לאו יש לתלות שודאי מן המפה אתא ולא נימוח פניו דע"כ יש פאן מפה שהרי רוב הקרטין לא נמוחו א"כ בהני קרטין המובלעים בבגד שמסופקים אנו עליהם אם לא נמוחו ונהם ג"כ ממפה פשאר הקרטין אי נמוחו ודם הוא יש לתלות במפה מיהו

בס"ט סי' קפ"ח ססק"ז אע"ג שג"כ הספיים לכעין סבָרָא זו עכ"ז י"ל מל' מהרא"י דְלָא ס"ל פּוּ.

ומ"מ בסי' קצ"א ססק"ז בתשו' ח"צ כ' בַּשֵּׁם חָכָם א' לְהַקְלֵ בְּסַפְקֵ נְמוּחוֹ גְבִי קְרֻטִין ומש"ה י"ל שְׁהִתִּיר רַבֵּינוּ ו"ל גַּם הַמְּוֹבְלָעוֹת בְּבִגְדֵי דְמִיּוּדֵי סְפִיקָא לֹא נִפְקָא שְׁלֵא נִמְוָחוּ גַם אֲפֻשֶׁר לֹמַר דס"ל שְׁוֹדָאֵי אֵין זֶה נִימוּחַ פִּשְׁאֵין נִיפְרָ מְעַבְרָ לְעַבְרָ הַלְפָּה פִּינוֹן שְׁבִקְרֻטִין הַנְּגַלְפִים נִתְבָּרַר ג"פ שְׁלֵא נִימוּחַ גַּם הַמְּוֹבְלָעִים הֵם כמ"כ וְעוֹד פִּינוֹן שְׁגַם הֵם נִשְׁרוּ וְלֹא הוֹסִיפוּ לְחַלּוּחִית הָרִי נִיפְרָ שְׁלֵא נִימוּחוֹ וְזֶה עֵינְקָר יוֹתֵר.

ומה גם בנ"ד דְאִיפָא תְרֵי טְעָמִים לְהַקְלֵ הֵינּוּ מַצַּד הַשְּׂרִיָּה וּמַצַּד הַפְּנִים וְנִדוֹן הַמְּפָה נִלְע"ד שְׁזֶה נִקְרָא שְׁיִדוּעַ שְׁמַפְתָּה מוֹצִיאָה דָם פִּינוֹן שְׁמַגְעַת שֵׁם יוֹצֵא דָם וּמִשְׁמַע שְׁבִשְׁאָר מְקוּמוֹת אֵין מוֹצֵאת וְכֵן פִּי' בס"ט סי' קפ"ז ס"ק יו"ד (ד"ה וְהִנֵּה הַשְּׁ"ף) פִּשְׁהִיא מְטָה הַמוּדָה ע"ש וְלָכֵן יֵשׁ לְטַהַר הַדָּם (אָדָּה פִּינוֹן שְׁהַמְּפָה בְּבִיה"ח א"א לְטַהַר רַק דָּם שְׁאֵינּוּ יְדוּעַ שְׁבָא מִן הַמְּקוֹר פְּדֻכְתָּב רז"ל סי' קפ"ז ס"ק ע"ש) וְהַגַּם שְׁהַרְשָׁב"א כ' וּא"א לָהּ לִידְעַ אֲלֵא בְּבִדִיקַת שְׁפוּפָרַת הַנֵּה לְפִי הַשְּׁ"ף וּח"צ ר"ל לִידְעַ שְׁדָם זֶה מִן הַמְּפָה אֲבָל שְׁתַּדְעַ שְׁהַמְּפָה מוֹצִיאָה לְפַעְמִים אֲפֻשֶׁר לִידְעַ בְּלֹא בְּדִיקַת שְׁפוּפָרַת כמ"ש הַח"ץ לְהַדְנִי' בְּסִי' מ"ו וְנ"ל אֲבָל אֲפֻשֶׁר לָהּ לִידְעַ שְׁמַפְתָּה מוֹצִיאָה דָם אִפִּי' בְּלֹא בְּדִיקָה כו' עכ"ל וְהֵינּוּ ע"י בְּחִינָה כנ"ד וְאָדָּה דְלִפְנֵי הַרְמ"א בְּהַרְשָׁב"א צ"ל דְאִפִּילוּ לִידְעַ שְׁמַפְתָּה מוֹצִיאָה דָם לְפַעְמִים א"א לִידְעַ אֲלֵא ע"י שְׁפוּפָרַת מ"מ הָא לְהַרְמ"א א"צ לִידְעַ שְׁמַפְתָּה מוֹצִיאָה דָם וּא"כ מ"מ נִישׁ לְהַקְלֵ וְתוֹ דְלִרְמ"א נְמִי יֵשׁ לִידְעַ ע"ד נִידוֹן דַּהֲש"ע ס"ז ע"כ: וְנִדוֹן הַמְּפָה פִּינוֹן שְׁמַגְעַת שֵׁם בְּאֲצָבַע בְּמְקוֹם הַכּוֹאֵב לָהּ (וְהוּא בּוֹלֵט קֶצֶת בְּצַד א' פְּעִין מְפָה עֲגוּלָה) מוֹצֵאת דָם מִשְׁשׁ א"כ נִרְאָה דִי"ל שְׁזֶה נִקְרָא שְׁיִדוּעַת שְׁמַפְתָּה מוֹצִיאָה דָם הַגַּם שִׁי"ל שְׁהַדָּם בָּא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם הַמְּפָה מִן הַמְּקוֹר וְלֹא דָם הַמְּפָה הוּא פְּלֵל מ"מ אֵין לְחוּשׁ לְזֶה פִּינוֹן שְׁנִרְאָה שְׁמוֹצֵאָה פִּן פְּמָה פְּעָמִים רַק בְּמְקוֹם הַהוּא לְבַד וְהוּא מְקוֹם הַמְּפָה א"כ רְגָלִים לְדַבְּרָ דָּם הַמְּפָה הוּא דֹא"א שְׁדָם הַמְּקוֹר הוּא אִיף יִתְמִיד הַמְּקָרָה לְהִיּוֹת נִמְצָא ע"ג הַמְּפָה אע"ג דְלִכְאוּרָה מִשְׁמַע בִּפ' מַהֲרָא"י סי' מ"ז הוֹבָא בְּב"י סי' קפ"ז וּש"ע ס"ז דְבַכָּה"ג ל"ח מִשְׁשׁ שְׁיִדוּעַת שְׁמַפְתָּה מוֹצִיאָה דָם רַק דְהוּי הוֹכְחָה דְמִן הַמְּפָה כו' וְלְהַכִּי הַצָּרִיף שֵׁם עוֹד צַד לְהַקְלֵ מִשׁוּם שְׁיֵשׁ לָהּ נֶסֶת וְשְׁלֵא בְּשַׁעַת וְסָתָה (אָדָּה צַד זֶה ג"כ יֵשׁנוּ בנ"ד דְמִינְקַת ה"ל פִּישׁ לָהּ נֶסֶת כו' כמ"ש בְּתַשׁוּבַת הַב"ח סס"י פ"ג אוּ פ"ד) נ' דִּישׁ לְחַלֵּק דְשִׁא"ה דְלֹא הִיָּה לָהּ מְפָה מְבֹרְרַת מִשְׁשׁ כנ"ד שְׁהָרִי פְתַב וּכ"ש אִם מְרַגְשֵׁת בְּשַׁעַת בְּדִיקָה פִּשְׁהִיָּה נּוֹגַעַת בְּצַד מְקוֹם הַהוּא פּוֹאֵב לָהּ קֶצֶת וּבְשִׁאָר חוּרִין וְסֻדְקִין אֵינָה מְרַגְשֵׁת פְּאֵב פְּלֵל הָרִי דְלֹא מְצָא לְהוֹכִיחַ שְׁיֵשׁ שֵׁם מְפָה רַק מִשׁוּם שְׁבִאוֹתוֹ מְקוֹם פּוֹאֵב קֶצֶת וּמ"מ לֹא הִנֵּה בְּרִירָא לִיהָ פְּדֻכְתָּב וּכ"ש אִם מְרַגְשֵׁת בְּשַׁעַת כו' וְכָל עֵינְקָר הַהוֹכְחָה לֹמַר דִּישׁ מְפָה הִיא פִּינוֹן שְׁמוֹצֵאָה רַק בְּמְקוֹם א' וּכ"כ לְהַדְנִיא כַּאֲזַמוֹ"ר הַג' נ"ע סי' קפ"ז ס"ק ל"ז דְמִינְרִי בְּשִׁא"י אִם יֵשׁ לָהּ מְפָה פְּלֵל כו' מִשִּׁא"כ בנ"ד דְבִלֵּא"ה בְּרוּר וּמְוֹרָגֵשׁ הַמְּפָה בְּחוּשׁ הַמִּישׁוּשׁ א"כ הָא דְמוֹצֵאָה דָם עַל הַמְּפָה ע"פ רֹב ע"י בְּדִיקָה זֶהוּ נִקְרָאת דִּיעָה שְׁהַמְּפָה מוֹצִיאָה דָם וְאָדָּה שְׁאֵין זֶה יְדִיעָה וְדִיאִית פִּידִיעָה הַנּוֹ בְּגִמְרָא בְּשִׁבוּעוֹת דל"ד גְּבִי יְדִיעָה בְּלֹא רִאָּה דְהִתָּם אֵינָה נִקְרָאת יְדִיעָה אִא"כ אֵין שׁוּם סְפָק אִפִּי' רְחוּק זֶהוּ לְעַנְיֵן דְבָר שְׁצָרִיף עֲדוֹת כד"מ וד"נ.

משא"כ באיסורים ודאי תולין במצוי ועוד שְהרי י"א שא"צ פֶלֶל שְתדע שְהמֶכָה מוֹצִיאָה דָם א"כ אף להמְצָרִיכִים שְיודע מ"מ י"ל שְאִין להחמיר כ"כ שְתדע בְחוש ההרְגָשָה מִמָּשׁ שְהמֶכָה מוֹצִיאָה דָם וְדִי בִידִיעָה כְּזֹאת שְמוֹצָאָה דָם תְּמִיד בְּמִקוֹם הַמֶּכָה.

דאל"כ ה"ל להפוסקים להשמיענו איך תהיה הידיעה ומה גם שרבינו ז"ל שם כ' שי"ל שלא אמרו אנשי מרגשות בעצמה אלא במציאת דם המקור ולא בדם המפה וכן מוכן ממ"ש בזה בד"ה אף מלשון הרמב"ם ע"ש וא"כ איך תדע שמפחה מוציאה דם הרי אין עיניה בין מפחה א"כ ע"כ צ"ל דבכה"ג דנ"ד נמי חשיב יודעת כו': והגם שְהרשפ"א פֶתב שא"א לה לידע (שְהדָם שוֹתֶתֶת וְיורד מן המֶכָה) אלא בבדיקת שפופרת והנה לפ"ד הלש"ף וח"ץ היינו שא"א לידע שְדָם זֶה שְהיא רואה עתה הוא מהמפה זהו שא"א לה לידע אלא על ידי בדיקת שפופרת אבל לידע, שְהמֶכָה מוֹצִיאָה דָם לִפְעָמִים י"ל דוֹנֵאִיכֹלָה היא לידע אפילו בלא בדיקת שפופרת וכנ"ל וכ"ד הח"ץ להדני' סי' מ"ו ונ"ל אבל אפֶשֶׁר לה לידע שְמֶכָתָה מוֹצִיאָה דָם אפ"י בלא בדיקה כו' עכ"ל והיינו ע"י בחי' כנ"ד ולרמ"א דס"ל דלהרשב"א א"א לידע שְהמֶכָה מוֹצִיאָה דָם אלא ע"י בדיקת שפופרת א"כ ממ"נ לדידיה ס"ל להרשפ"א שא"צ לידע שְמֶכָתָה מוֹצִיאָה דָם ותו דלרמ"א נמי יש לידע פֶשֶׁהוא ע"ד עֲנָן דהש"ע סי' קפ"ז ס"ז כמ"ש רז"ל סי' קפ"ז ס"ק כ"ג וְהָרִי נ"ד הוא קרוב לזה: אף בתשו' צ"צ סי' פ"ו (ד"ה והיינו) מוכן קצת דס"ל דעֲנָן יודעת שְהמֶכָה מוֹצִיאָה דָם היינו פֶשֶׁנוֹגַעַת בְּהַמֶּכָה מְרַגְשָׁת אִיךָ שְיִוָּצֵא דָם מן המֶכָה מִמָּשׁ וז"א בנ"ד דלא נז' רק שְמוֹצָאָה שְדָם וּמ"מ אִם בְּשָׂאֵר מְקוֹמוֹת אֵינָה מוֹצִיאָה רַק בְּמִקוֹם הַנָּה היינו גִּדוֹן הַש"ע סי' קפ"ז ס"ז ובאֲשֶׁה שְיִשׁ לה נֶסֶת או מִיִּנְקַת ל"כ"ע שרי' וכמ"ש ג"כ הצ"צ שם.

אף באמת זאת צריף לדעת דכיון שְהמֶכָה הוא בביה"ח א"כ א"א לטהר רק דם שאינו ידוע שְבֵא מִהַמְקוֹר כמ"ש רז"ל סי' קפ"ז ס"ק כ"ו ע"ש: וְרִאִיתִי חוֹמְרָא גְדוֹלָה לַהֲב"ח בְּתוֹשׁוֹ הַנְּז' שְכֶתֶב וז"ל ומ"מ ודאי דלא תלינן במפה לד"ה א"כ יודעת בבירור דממקום שְרוֹאָה דָם וּמִשָּׁם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם הוּא הַמֶּכָה וְהַשְׁתָּא לִפִּי הַנְּרָאָה בנ"ד א"א לה לתלות במפחה במה שְהִיתָה סְבוּרָה שְהָרִי בְּבִדִיקָתָהּ מְכַנִּיסָה הַבְּגָד בְּעוֹמֶק לְתוֹף בַּה"ר לְמַעְלָה וְהַסְבִּירָה כְּפִי הַנְּשָׁמַע היא למטה מזה עכ"ל אֲשֶׁר מְדַבְּרִי אֵלָה מְבֹאֵר דְכַשְׁמְכַנִּיסָה עַד בְּעוֹמֶק לְמַעְלָה מְמָקוֹם הַמֶּכָה שׁוֹב אֵינָה תוֹלָה בְּמֶכָתָה שְלִמְטָה אִף שְיִדוּע שְהמֶכָה מוֹצִיאָה דָם וְדַבְּרִי נִפְלָאוּ מְמַנִּי דְמָה בְּכָף שְמְכַנְסֶת הָעַד לְמַעְלָה מִהַמֶּכָה מ"מ הָרִי הוּא עוֹבֵר ג"כ בְּמִקוֹם הַמֶּכָה וּא"כ אֲמַאי אֵינָה יְכוֹלָה לְתוֹלָת בּוֹ וּמ"ש מְהָא דְתַנְּנָן עַד שְהוּא נְתוּן תַּחַת הַפֶּר וְנִמְצָא עָלָיו דָם עֲגוּל טְהוֹר כו' הָרִי אִם אִפִּי אַחַר הַבְּדִיקָה נְתַנְּתוּ תַּחַת הַפֶּר תְּלִי בְּזֶה כ"ש בנד"ז שְבִהֶכְרַח הָיָה הָעַד בְּמִקוֹם הַמֶּכָה קוֹדֵם שְהַכְנִיסְתוּ בְּעוֹמֶק וְגַם אַח"כ בְּחִזְרָה וְהָכָא אֵין שְיִיף לְחַלֵּק בֵּין עֲגוּל לְמִשְׁנֵף וְכַמ"ש הַט"ז סי' ק"צ ס"ק כ"ג דְאִפִּי בְּמִשְׁנֵף תְּלִי כְּשֶׁנְּעִשָׂה בְּקִינּוּחַ הִבִּיאוּ רז"ל סי' ק"צ ס"ק כ"ו: ע"כ נִרְאָה דְאֵין מְקוֹם לְחִזְרָת הַב"ח אֵלָה כְּשִׁי"ל שְלֵא נִגְעָה פֶלֶל בְּמִקוֹם הַמֶּכָה אֲבָל אִם נִגְעָה ג"כ בְּמִקוֹם הַמֶּכָה היינו דינו שְל הַט"ז הַנְּזָפֵר שְהִתִּירוּ לְהַדְּנִי וְאִף אִם לֹא נִגְעָה שָׁם לֹא יִדְעָתִי הַחֲזוּמָא כִּינּוּן שְעַכ"פ יש שָׁם מֶכָה הַמוֹצִיאָה דָם א"כ יש לְתוֹלָת שְמֶמְקוֹם הַמֶּכָה טְפֶטֶף לְמִקוֹם שְנִגְעַע וְאֵע"ג דְאִמְרִינוּ בְּנִדָּה (דנ"ח א') דְאֵין מְחִזְיָקִים מְמָקוֹם לְמִקוֹם הֵלֵא הָכָא א"צ פֶלֶל לְהַחְזִיק מְמָקוֹם לְמִקוֹם רַק לומר שְמֶמְקוֹם הַמֶּכָה טְפֶטֶף עַל הָעַד וְאֵין זֶה הַחֲזִיקָה

ממל"מ כמ"ש בב"י סי' ק"פ סד"ה וכן אם נמצא על ידיה כו' וכש"כ דהוי הפל כמו מקום א' (דמסתמא בשר הרחם נגע להמפה לא גרע מהא דסי' ק"ץ ס"ך דתולה בבעלה אע"ג שהעד לא נגע בו פיון שעכ"פ נגע הוא בה ושמע עמה וה"נ דכונתיה) לכן י"ל דאפי' בבדיקה יש להקל בכה"ג וכ"מ ממ"ש רמ"א בש"ע סי' ק"צ סל"ד בהג"ה ועמ"ש רבינו ז"ל שם ס"ק ס"ו: אף זאת הנה עומד לנגדי דהרי דעת הרמב"ן דאין תולין במפה פלל וראייתו מדם בתולים ולא מצינו שנתקלו עליו ארשב"א ור"ן רק משום פדי שלא לאסור אשה על בעלה לעולם וא"כ טעם זה לא שייך רק גבי רמ"ת אי עכ"פ בסתם רואה רק שיש פאן משך הרבה טובא אבל במפה העשויה להתרפאות י"ל דלא עדיפא מד"ב דאין תולין עכשיו וכן משמע לכאורה בהירושלמי שהביא הרי"ף פ"ב דשבועות מהו לתלות בדם המפה כו' ופי' הב"ח בתשו' דמייירי במפה דד"ב לא הבינותי דא"כ ב' הבעיות הם הפל דבר א' אף הנה ברמב"ם פי"א הי"ג מבואר להדיא דברואה מחמת מפה לא התמירו עכשיו פלל אעפ"י שהתמירו בד"ב (וזה אשתמיטתי להב"ח בתשו' שנסתפק בדעת הרמב"ם) ולא כ' פלל הטעם שלא לאסור כו' א"כ ש"מ דס"ל דל"ד מפה לד"ב גם לפי טעם של הרא"ש בחומרא דד"ב אין שייך זה במפה אולם לשון הרמב"ם שם וכן אם היתה בה מפה והי' דם שותת ממנה משמע דמייירי בידוע שדם זה שותת מהמפה וא"כ י"ל דדונקא בכה"ג הוא הוא דלא התמירו דל"ד לד"ב דהתם צריך לתלות בד"ב.

משא"כ ה"א דידוע שדם זה שותת כו' ומהתימא על הרב"י סי' קפ"ז שהביא שם מחלוקת בין הרשב"א ובין הגה"מ אם צריך שיהיה ידוע שמפכה מוציאה דם ולא הביא ד' הרמב"ם דלכאורה מתמיר טובא טפי מהגה"מ דבעי שתהא מרגשת שדם זה מהמפה כו'.

ומצאתי בס"ט סי' קפ"ז ס"ק י"ב ור"ס קצ"ג שחקר בדין זה נדון לתלות במפה עוברת והעלה דמשמעות הפוסקים דאין לחלק ולפע"ד אין זה מוכרח כ"כ לד' הרמב"ם אא"כ ידוע שדם זה בא מן המפה כו' אולם בסה"ת סי' צ"ב משמע שגם שאינו ידוע שדם זה בא מן המפה רק שידועת שמפכה מוציאה דם ג"כ לא התמירו עכשיו יעו"ש דא"א לומר דמייירי ג"כ במרגשת שדם זה בא מן המפה דא"כ אמאי התמיר בשעת וסתה משום וכי לעולם לא תהיה טמאה הלא תהיה טמאה כשלא תרגיש כו' כמ"ש הש"ך מהתוס' דס"ז.

אלא ש"מ מדנקט לשון וכי לעולם כו' משמע דלא מייירי במפה העשויה להתרפאות מידי שוב ראיתי בתשו' ושב הפהן סי' ל"ג שהתמיר במפה עוברת אפי' באשה שיש לה וסת ושללא בשעת וסתה להצריכה ז' נקיים אפי' ידוע שהמפה מוציאה דם פל שאינה מרגשת שדם זה בא מהמפה ואף שהרוצה להקל יש לו על מה לסמוך כמ"ש ל' ב' ה"ס"ט דאין לחלק פלל במפה עוברת כו' מ"מ המתמיר תע"ב משום דכנלע"ד מהרמב"ם פנ"ל.

מ"מ מה שמוצאת דם על העד כשנוגעת במקום המפה י"ל דדמי קצת למרגשת שדם זה בא מהמפה והלכך אפשר לצדד ולהקל אפילו לדעת השב הפהן למי שירצה להקל: השמטה שנייה מהלכות נדה מה שכתבת שמקשים רבים על מ"ש אדמו"ר הגאון נ"ע בהל' נדה סי' ק"צ ס"ק י"ז דמעה גדולה מפונדיון ממ"ש הרא"ש פרק הנהב סי' כ' שאין מטבע של כסף פחותה ממעה ולפ"ז הפונדיון שהוא חצי מעה אינו של כסף כ"א של נהונשת.

וא"כ לפ"ז אדרבה מוכן לכל שהפונדיון גדול יותר ממעה מאחר שזאת נחנשת וזאת פספ כו' זה ל"ק מידי דכבר השיג הב"ח בח"מ על הרא"ש בזה וכו' דהעיקר כפרש"י שפי' שם בהנהב ד' כ"ו דגם איסר שהוא חצי פונדיון הוא מטבע של פספ וכדפרש"י ג"כ במשנה ראשונה דמסכת קידושין דכ' רק הפרוטות הם נחנשת והביא ראיה ע"ז מהמשנה והגמרא דהפורט סלע של מעשר שני כו' וא"כ הפונדיון שהוא שני איסרים הוא ג"כ ודאי של פספ וכן פירש"י בהדיא בכתובות דף ק"י ע"ב אהא דתניא כ' בפספ סתם ולא פי' מאה פספ (ולא פי' אם סלעים או דינרין או פונדיון) מה שירצה לנה מגביהו ואפי' איסרין עכ"ל הרי בפיר' דפונדיון ודאי מטבע פספ ואפי' איסרין וגם רוב גדולי הראשונים הרשב"א והר"ן והריטב"א רפ"ז דשבועות ס"ל בזה כפרש"י ולא פהרא"ש דהנה הרא"ש שם כ' והא דאמרי' הטענה שתי פספ זהו ב' מעות כו' ואם היה מטבע פחותה ממעה אמאי בעי' שתי מעות נפרש מטבע הפחות אמנם הרשב"א בחידושו רפ"ז דשבועות בד"ה הטענה שתי פספ ה' כ' וז"ל ושתי פספ הם שתי מעין שהן סוף מטבע האמורה בתורה דהיינו גרה וכדמתרגמי' עשרים גרה עשרים מעה עכ"ל וכ"כ הר"ן שם וז"ל והאי שתי פספ היינו שתי מעות של פספ כו' וטעמא של דבר מפונרש בירושלמי שאמרו סוף מטבע פספ מעה כלומר שפיון שאמרה תורה פספ כדכתיב פי' יתן איש אל רעהו פספ או כלים ואי אתה מוצא מטבע פספ מן זכר בתורה פחות ממעה שהיא גרה כדמתרגמינו עשרים גרה עשרים מעין אין לה לחייב בפחות ממטבע זה עכ"ל.

הרי מבואר בדבריהם בפ"י דמ"ש סוף מטבע פספ מעה אין הענין כמ"ש הרא"ש שאין מטבע של פספ פחותה ממעה אלא שבתורה לא נזכר מטבע פספ שהיא פחותה ממעה ולפיכך מפרש"י פספ דקרא גבי טענה דקאי על מטבע זה דגרה המפורשת בהדיא בתורה ואין לחייב על כפירת שתי פונדיון או שתי איסרין הגם שהן ג"כ של פספ משום ש"ל שלא פיונה התורה בפספ דקרא לגבי טענה רק על אותה מטבע פספ הנזכר בהדיא בתורה כמשמעות לשון הר"ן והרשב"א בפ"י אבל אי הוי ס"ל פהרא"ש דאין מטבע פחותה ממעה כלל לא היו צריכים לומר משום שאי אתה מוצא בתורה מטבע פספ פחותה ממעה כנ"ל אלא בפשיטות הנה להו למימר דהא ליכא מטבע פספ פחותה ממעה אלא ודאי ס"ל כפרש"י דאפי' איסר הוא מטבע פספ וכ"ש פונדיון וכדי ליישב קוש'י' לשון הרא"ש שהקשה בהנהב כה אמאי בעי' שתי מעות ונפרש מטבע הפחות דהיינו איסר ע"ז תירצו דסוף מטבע פספ המון זכר בתורה הוא מעה וכינון דהפונדיון הוא ג"כ של פספ מש"ה צדקו דברי הגאון אאזמו"ר ז"ל שכתב שהמעה גדולה מהפונדיון כנ"ל ולפע"ד ראיה גדולה לשטת רש"י ורשב"א ור"ן דאפי' איסר הוא ג"כ מטבע של פספ מהא דמקשה הש"ס פ"ק קמא דקידושין די"א ע"ב (ארב אסי דאמר פל פספ האמור בתורה פספ צורי פרש"י צורי מטבע של פספ ליכא) והרי הקדש דכתיב ונתן הפספ וקם לו ואמר הקדש שנה מנה שחיללו על הפרוטה מחולל ור"ל וא"כ שמענו מנה שחיללו הקדש גם על פרוטה דנחנשת וקשה לרב אסי דאמר בכל מקום שנאמר פספ אינה מטבע דנחנשת.

והשתא להרא"ש דגם איסר הוא מטבע דנחנשת דסוף מטבע פספ היא מעה למה ליה להש"ס להקשות משמואל דאינה קוש'יא עצומה כ"כ הא יש לתרץ דרב אסי פליג אדשמואל עדיפא הו"ל לאקשוניי ממשנה שלמה רפ"ה דערכין דכ"ז ע"א דתנו התם

מעשה באחד שהקדיש את שדהו מפני רעתה אמרו לו פתח אתה ראשון אמר הרי היא שלי באיִסור הרי דמחלל הקדש על איסור וקשיא לרב אסי.

א"ו מזה משמע כמ"ש רש"י דאיסור הוא מטבע של פסח וא"כ לק"מ מהמשנה מש"ה מוכרח להקשות מהא דשמואל דאמר שמחללין על הפרוטה אף שהיא בנדאי נחנשת ועוד יש ראיה דהפונדיון היא של פסח מפ"ק דעדינות משנה י' וברביעית פסח וברביעית מעות ופ"ה הרע"ב ברטנורא דהדינר של פסח יחלוף ויקח עבורו ג' רביעית חלקי דינר מטבע פסח ועבור חלק רביעי מהדינר יקח פרוטות נחנשת ואיך יצונו זה אם המטבע הקטנה שבפסח הוא מעה והיא ששה בדינר א"כ א"א כלל ליקח ג' רביעית דינר מטבע פסח או ד' מעין שהוא שני שלישי דינר או ה' מעין דהם ה' חומשי דינר אלא עכצ"ל דהפונדיון הוא ג"כ מטבע פסח לכן יכול ליקח ד' מעין ופונדיון דנה ג' רביעי דינר ועבור השאר יקח פרוטות נחנשת ומה שמביא הרא"ש בהנהגה ס"ד ראיה מהתוספות נגד פי' רש"י פבר תירץ הב"ח ועוד יש לתרץ ע"פ התוספות במנחות דף ק"ז ובבא בתרא דף קס"ו שיש מקומות שהולך בהן מטבעות מעה ופונדיון ואיסורין הפל של פסח ויש קצת מקומות שאין בה מטבעות הנ"ל של פסח וכמ"ש הש"ס בבא בתרא דלא סגי פרוטות דכספא דר"ל המטבעות מעה ופונדיון ואיסורין וא"כ התוספתא דקתני הנחנשת קונה את הפסח כיצד נתן לו שלשים איסורין בדינר פסח הרי זה קונה פסח בכל מקום שהוא מייירי במקום שהאיסורין הם של נחנשת אבל ברוב המקומות הם בנדאי של פסח ועוד אפשר לתרץ דנה דינר שבתוספתא הוא בנדאי פסח צורי כדמוכח מהמשנה פ' הנהגה דף נ"א ע"ב גבי איסור לדינר כו' וגם להתוס' דקדושין דף י"א ע"ב הדינר הוא בנדאי מטבע צורי שהוא פסח נקי אמנם האיסור אף שהוא מטבע פסח אפשר הוא פסח מדינה ולא פסח צורי לא מבעיא להתוספות בקדושין דס"ל דסוף פסח דמטבע צורי הוא דינר.

אבל אפי' מעה אינו מטבע צורי א"כ כ"ש איסור אלא אפי' לפרש"י שם משמע סוף מטבע פסח צורי הוא מעה וא"כ האיסור אינו מטבע צורי רק פסח מדינה. ונהנה הרמב"ם פ"י מהל' אישות ה"ח פי' דכסף מדינה הנז' בדברי רז"ל הנה שבועה חלקים נחנשת וא' פסח הביאוהו האחרונים באה"ע סי' ס"ו מעתה שפיר יתיישב דברי רש"י דאיסור הוא מטבע של פסח עם מ"ש התוספות שהביא הרא"ש דהנחנשת קונה את הפסח כיצד נתן לו שלשים איסור בדינר של פסח דכינון שהאיסור הוא פסח מדינה והרי יש בו רק חלק א' משמינית פסח ושבועה חלקים נחנשת א"כ לגבי דינר צורי שהוא מטבע פסח נקי שפיר נקראו האסורין הנחנשת קונה את הפסח שהאיסורין רובן נחנשת והדינר הוא פסח טהור ומ"מ לא נסתור פירש"י דאיסור הוא מטבע פסח שהרי גם פסח מדינה נק' פסח בגמרא וזהו פסח דבריהם.

משא"כ הפרוטות הם נחנשת ממש (אף ראיתי להגאון בס' המקנה בקדושין די"א סד"ה ונהרי טענה כ' דסוף מטבע הפחותה שבצורי היא איסור וצ"ע כדלקמן) אף שיטת הרא"ש ג"כ יש לה מקום לכאורה לשיטת רש"י בשם רבותיו בקדושין די"א ע"ב שכ' ורבותינו מפרשים שהדינר הוא מטבע הפחותה שבצורי ור"י שבתוספות הסכים לדבריהם ועפ"ז כתב הרשב"א בחי' דסוף מטבע פסח הוא מעה ר"ל דליכא פסח פחותה ממעה וזה בדברי הרא"ש אמנם התוס' עצמם במנחות ק"ז ובבא בתרא קס"ו ל"א ס"ל כמ"ש

הַרְשָׁבָ"א בְּדַבְרֵיהֶם שֶׁהָרִי מִבְּנוֹאֵר בְּדַבְרֵיהֶם בְּפִירוּשׁ דְּמַעָה וּפּוֹנְדִיוֹן וְאַיִסְרִין יִשְׁנָם בְּרוֹב הַמְקוּמוֹת שֶׁל כְּסָף וַיֵּשׁ מְקוֹם שָׂאִין מִכְּסָף הָרִי כּוֹלֵם שׁוּיִם בְּזָה.

וּפִי' סוּף מְטַבֵּעַ כְּסָף מְעָה יִתְפָּרֵשׁ לְרַבּוּתִי דְרַשׁ"י כַּמֶּש"כ בְּתוֹס' דְּקְדוּשֵׁין דִּי"א סַד"ה וְהָרִי מִשְׁקַל שֶׁהָיָה בִימֵי מֹשֶׁה שֶׁהִי' שְׁנֵה מְעָה כַּנ"ל וְלִפִּי שֶׁמִּשְׁקַל זֶה נִזְ' בְּתוֹרָה ע"כ סוּף מְטַבֵּעַ כְּסָף שֶׁנִּזְ' בְּתוֹרָה הִיא מְעָה וְכַעֲיִן מ"ש הַרְשָׁבָ"א וְהָר"ן בְּעַצְמָם רַפ"ו דְּשִׁבּוּעוֹת: הָעוֹלָה מְזָה עַכ"פ דְּהַעֲיָקָר הוּא דְּפוֹנְדִיוֹן הָיָה ג"כ שֶׁל כְּסָף וְלִק"מ קוֹשְׁיָת הָעוֹלָם עַל מ"ש אַאֲזִמוֹ"ר ז"ל בְּהַלְכוֹת נִדָּה אֵלֶּא אֵי קִשְׂיָא הָא קִשִּׁי' הָא רַשׁ"י פִּי' בְּקְדוּשֵׁין דָּף י"א ע"ב וְז"ל נָהִי דְּהַמְעָה הִיא מְטַבֵּעַ הַפְּחוּתָה שֶׁבְּצוּרֵי עַכ"ל מִשְׁמַע דְּמְטַבֵּעַ הַפְּחוּתָה שֶׁבְּצוּרֵי הִיא מְעָה.

וּכ"כ הַתּוֹס' שֶׁם אֲלִיבָא דְרַשׁ"י וְכֵן הוּא בְּמַהְרָשׁ"א שֶׁם וּכ"כ בַּח' הָרִיטְבָ"א רַפ"ו דְּשִׁבּוּעוֹת וְז"ל וְהָיָה שְׁתֵּי כְּסָף (דְּהַטְעָנָה שְׁתֵּי כְּסָף) פִּי' שְׁתֵּי מְעִין שֶׁל כְּסָף שֶׁהוּא סוּף מְטַבֵּעַ צוּרֵי כְּדַאֲיִתָא בְּקְדוּשֵׁין וְכַדְמַתְרַגְמִינּוּ עֲשָׂרִים גְּרָה עֲשָׂרִים מְעִין וְלִפִּיכָּה סְתָם כְּסָף שֶׁל תּוֹרָה הִיא מְעָה כִּי הִיא מְטַבֵּעַ שֶׁל כְּסָף שֶׁבִימֵי מֹשֶׁה וְתַפְסוּת מוֹעֵט תַּפְסוּת עַכ"ל הָרִי בְּהַדְיָא דְּסוּף מְטַבֵּעַ צוּרֵי הוּא מְעָה וּא"כ הַפוֹנְדִיוֹן וְהַאִיִסְרִין עִם הַיּוֹת שֶׁהֵם ג"כ מְטַבֵּעַ כְּסָף עַכ"פ אִין מְטַבֵּעַ צוּרֵי א"כ לַפ"ז יֵשׁ לֹאמֵר שֶׁהֵם כְּסָף מְדִינָה שֶׁהוּא כְּסָף מוֹעֵט וְרַנְבָּה גְּחוּשָׁת כַּנ"ל בְּשֶׁם הַרְמַב"ם וּא"כ לַפ"ז יֵשׁ לֹאמֵר שֶׁהַפוֹנְדִיוֹן גְּדוֹל יוֹתֵר מֵהַמְעָה לְפִי שֵׁישׁ בּוֹ ג"כ הַרְבֵּה גְּחוּשָׁת עַל הַכְּסָף מִשָּׂא"כ הַמְעָה שֶׁהִיא מְטַבֵּעַ צוּרֵי דְּהוּא כְּסָף נָקִי כַּנ"ל הִיא נִדְּאִי קִטְנָה הַרְבֵּה מֵהַפוֹנְדִיוֹן אִף הָרִי כְּתַבְתִּי לְעִיל דְּבַעַל סֶפֶר הַמְקָנָה כ' דְּאִיִסְרִי הוּא ג"כ מְטַבֵּעַ צוּרֵי וְלִדְבָרֵיו צ"ל דַּמ"ש רַשׁ"י דְּמַעָה הִיא מְטַבֵּעַ הַפְּחוּתָה שֶׁבְּצוּרֵי הַיִּינוּ כַּמ"ש הָרִיטְבָ"א שֶׁהוּא הָיָה כְּעִין בִּימֵי מֹשֶׁה שֶׁאֵז הָיָה זֶה הַמְטַבֵּעַ כְּסָף הַיּוֹתֵר קִטְנָה בְּמְטַבֵּעַ צוּרֵי אֲבָל אַח"כ נִתְחַדְּשׁוּ ג"כ פּוֹנְדִיוֹן וְאַיִסְרִין גַּם בְּמְטַבֵּעַ צוּרֵי וְעוֹד כ"ז הוּא לְפִירַשׁ"י אֲבָל לְהַתּוֹס' שֶׁהִסְכִּימוּ עִם שֵׁיטַת רַבּוּתִיוֹשָׁל רַשׁ"י וְלִדְבָרֵיהֶם סוּף מְטַבֵּעַ צוּרֵי הוּא דִּינָר אֲבָל הַמְעָה אֵינָה מְטַבֵּעַ צוּרֵי א"כ הוּא וְהַפוֹנְדִיוֹן שְׁנֵיהֶם מִמְטַבֵּעַ אַחֲרַת שְׂאִינָה צוּרֵי וּא"כ לַפ"ז שְׁפִיר י"ל דְּהַמְעָה גְּדוֹלָה מֵהַפוֹנְדִיוֹן כִּינּוּן שֶׁשְׁנֵיהֶם מִינּוּ מְטַבֵּעַ אַחַת וְהַמְעָה שְׁנֵי פּוֹנְדִיוֹן כַּנ"ל וְאִין תִּימָא אִם בְּכַתְמִים שֶׁהוּא מְדַבְרֵיהֶם סְמוּךְ אַאֲדִמוֹ"ר הַגָּאוֹן ז"ל ע"ד הַתּוֹס' וְרַבּוּתִיוֹ דְרַשׁ"י נִגְדַּת פִּירַשׁ"י שֶׁהָרִי מִשְׁנָה שְׁלִימָה שְׁנֵינוּ ס"פ דָּם הַנִּינְדָה שֶׁלֹּא אָמְרוּ חֲכָמִים לְהַחְמִיר אֵלֶּא לְהַקֵּל וְעוֹד דַּר"י בַּעַל הַתּוֹס' בְּתַרְאָה הוּא וּמ"מ דוּדֵי הָרַב הַגְּדוֹל ר' לִיב ז"ל כָּתַב אֵלַי שֶׁאֲדִמוֹ"ר נ"ע אַח"כ הָעֵלָה שִׁיעוֹר הַגָּרִיס וְהַתּוֹרְמוֹס פְּחוּת מְעַט מִמ"ש בְּשׁוֹלְחָנוֹ: הַשְּׁמִטָה מֵהַלְכוֹת מְקוּנוֹאוֹת שֶׁאֵלֶּה אִם אֶפְשָׁר שִׁיטְבְּלוּ הַנְּשִׂיִם ע"י עֲמִידַת צֶאֱפַ בְּנֵהָר בְּמְקוֹם שָׂאִין מְקָנָה: לְהַעֲמִיד צֶאֱפַ גְּדוֹל בְּתוֹךְ הַנְּהָר שִׁיְהִיָּה הַנְּהָר מִקִּיף אֶת הַצֶּאֱפַ כֹּל סְבִיבּוֹ וְלִטְבֹּל בְּתוֹךְ הַצֶּאֱפַ ע"פ אוֹפְנִים שִׁיְתַבָּאֵר: א הַצֶּאֱפַ הָיָה מְחֻזָּק עַרְף שְׁשִׂיִם סָאָה שֶׁהוּא עַרְף שְׁלִשִׁים וְחַמְשָׁה פוּד מִים בְּמִשְׁקַל הַקִּיר"ה: ב בְּשׁוּלְיוֹ יַעֲשׂוּ נִקְבַּת קֶטֶן עָגוּל כְּשִׁיעוֹר שִׁיּוֹכְלוּ לְהַכְנִיס בְּתוֹכּוֹ אֲצִבַּע הַקֶּטֶן וְיִכּוּלִים לַעֲשׂוֹת נִקְבַת זֶה שֶׁבְּהַשׁוּלְיִים הַסְמוּךְ לְשִׁפְתַת הַנְּהָר אַע"פ שֶׁהַצֶּאֱפַ יַעֲמוּד שֶׁם ע"ג קַרְקַעִית הַנְּהָר וְנִמְצָא יְסוּתוֹם הַנִּקְבַת בְּעַפְרֵי קַרְקַעִית הַנְּהָר אִין בְּכָף כְּלוּם: ג עוֹד יַעֲשׂוּ בְּדוֹפֵן הַצֶּאֱפַ נִקְבַת שְׁנֵי בְּתַחְתִּית הַדוֹפֵן סְמוּךְ מִמֶּשׁ לְשׁוּלְיוֹ וְיִהְיֶה הַנִּקְבַת כְּדִי שִׁיְהִיּוּ מֵתְהַפְּכוֹת בּוֹ ג' אֲצִבְעוֹת (שֶׁהֵן זָרַת קְמִיצָה אִמָּה) וְנִקְבַת זֶה יִהְיֶה בְּדוֹפֵן הַסְמוּךְ לְאִמְצַע הַנְּהָר וְלֹא בְּדוֹפֵן שֶׁאֲצֵל שִׁפְתַת הַנְּהָר וְיַעֲשׂוּ בְּרִזָּא שֶׁל עֵץ כְּמִדַּת נִקְבַת זֶה שֶׁלְּפָעֲמִים יְסוּתָמוּ אוֹתוֹ בּוֹ וּפְעָמִים יִפְתָּחוּ כְּמוֹ

שִׁיתְבָּאֵר אָבֵל לְקַב הָרֵאשׁוֹן לֹא יַעֲשׂוּ שׁוֹב בְּרִזָּא שֶׁל עֵץ ח"ו רַק אִם יִרְצוּ יִסְתְּמוּ אוֹתוֹ בַּעֲפֹר הַקְּרָקְעִית הַנִּהְרָה כִּנ"ל: ד בְּצַד הַסְּמוּךְ לְשִׁפְתֵי הַנִּהְרָה יַעֲמִידוּ הַצָּאֵפ ע"ג קְרָקְעִית הַנִּהְרָה כִּנ"ל רַק שְׁמֵי הַנִּהְרָה יִהְיוּ מְקִיפִים עֲרֵף שְׂבָעָה טְפָחִים בְּגֹבַהּ הַצָּאֵפ עכ"פ וּבְצַד הַסְּמוּךְ לְאִמְצַע הַנִּהְרָה אע"פ שִׁיִּצְטָרְכוּ לְהַעֲמִידוּ ע"ג קְלַעְצְלִיף רִשְׁאֵי וּמִתָּר וְשִׁפִּיר דְּמֵי לַעֲשׂוֹת כֵּן ה בָּאֵם שֶׁהַצָּאֵפ יִהְיֶה אֲרָפָה אֲרָבְעָה עֶשֶׂר טְפָחִים דֵּהֵינּוּ שִׁיִּהְיֶה בְּאֹרֶךְ שׁוּלְיוֹ כֵּן וְכֵן לְמַעַלָּה אֲזִי אֵינּוּ נִצְרָף שִׁיִּהְיֶה בּוֹ מֵיִם רַבִּים כֹּל כֵּף בְּגֹבַהּ רַק עֲרֵף שְׂבָעָה טְפָחִים וְתִטְבֹּל בְּמַתִּיחַת גּוּפָה לְאֲרָפָה תַּחַת הַמַּיִם כְּעֵין דָּג דֵּהֵינּוּ שֶׁתִּדְחֹק רַגְלֵיהָ בְּדוֹפֵן א' שֶׁל הַצָּאֵפ וּבִיָּדָה תִּאָּחֲזוּ בְּדוֹפֵן הַשְּׁנַי (וְיַעֲשׂוּ שָׁם אֵיזָה דְּבָר תְּחֻב שֶׁתֵּאָחַז בּוֹ) סְמוּךְ לְשׁוּלְיוֹ בְּכַדִּי שְׁלֵא יִהְיֶה שְׂעָרָה צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם אִפִּי מִשָּׁהוּ ח"ו וְאִם הַצָּאֵפ לֹא יִהְיֶה בְּרַחְבּוֹ כֹּל כֵּף צָרִיף שִׁיִּהְיֶה הַמַּיִם בְּגֹבַהּ כֹּל כֵּף עַד שִׁיִּהְיֶה לְמַעַלָּה מִטְּבוּר הָאִשָּׁה כְּמוֹ עֲרֵף תְּצִי אִמָּה דֵּהֵינּוּ כְּמוֹ שֶׁלְּשָׁה טְפָחִים וְכֵן יִהְיֶה גּוֹבָה מִי הַנִּהְרָה אֲצֵל שִׁפְתֵי הַמְּקִיפִים אֶת הַצָּאֵפ.

ו כְּשִׁירְצוֹ לְשִׁפְנוֹת חֲמִין לְתוֹף הַצָּאֵפ אֲזִי יַעֲשׂוּ תַחֲלָה סִימֵן תוֹף הַצָּאֵפ בְּדוֹפְנוֹ הַסְּמוּךְ לְאִמְצַע הַנִּהְרָה לִידַע עַד כַּמָּה מַגִּיעַ גּוֹבָה מִי הַנִּהְרָה וְהֵינּוּ ע"י שִׁיִּפְתָּחוּ הַנִּקְב שֶׁל הַצָּאֵפ שֶׁבְּדוֹפֵן הַהוּא סְמוּךְ לְשׁוּלְיוֹ וְיוֹצִיאֻהוּ הַבְּרִזָּא שֶׁל עֵץ וְיִהְיֶה פְתוּחַ כֵּן זְמַן מָה עֲרֵף רַבֵּעַ שְׂעָה אוֹ יוֹתֵר וְאֲזִי יִהְיֶה מְסַתְמָא גּוֹבָה הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹף הַצָּאֵפ בְּגֹבַהּ מִי הַנִּהְרָה לֹא פְחוֹת וְלֹא יוֹתֵר.

וְיַעֲשׂוּ שָׁם סִימֵן לְתַחֲנוּב צוּוּיעֵקִיל בְּהַדּוֹפֵן בְּמִקּוֹם הַהוּא וְאִח"פ יִסְתְּמוּ הַנִּקְב שֶׁבְּדוֹפֵן סְמוּךְ לְשׁוּלְיוֹ בְּבְרִזָּא שֶׁל עֵץ הַמוֹכֵנֶת לוֹ וְיוֹצִיא הַמַּיִם קָרִים מִתוֹף הַצָּאֵפ וְיִכּוּלִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה ע"י כָּלִים כְּמוֹ דְלִיִּים עַד שִׁיִּשְׁאָר בּוֹ מַיִם רַק מְעַט הֵינּוּ בְּעֲרֵף גּוֹבָה שֶׁלְּשָׁה טְפָחִים לְבַד.

וְאִח"כ יִטִּילוּ לְתוֹכּוֹ מַיִם חֲמִים הַרְבֵּה כְּפִי רְצוֹנָם וְאַחַר שִׁיִּגְמְרוּ לְהַטִּיל הַחֲמִין צָרִיף לְהוֹצִיא הַבְּרִזָּא כְּדֵי לְפַתֹּחַ הַנִּקְב וְתִמְתִּין מְלִטְבֹּל בּוֹ עַד שִׁיִּצְאֻ מַיִם מִן הַצָּאֵפ וְלֹא יִהְיֶה בּוֹ יוֹתֵר מִן הַסִּימֵן הַצּוּוּיעֵקִיל שֶׁבְּדוֹפֵן אֲשֶׁר עַד שָׁם מַגִּיעַ גּוֹבָה הַנִּהְרָה בְּכַדִּי שְׁלֵא יִהְיֶה מַיִם שֶׁבְּתוֹף הַצָּאֵפ זוֹחֲלִין לְתוֹף הַנִּהְרָה כ"א יִהְיוּ גַחִים וְיִזְהָרוּ שִׁיִּהְיֶה הַנִּקְב פְתוּחַ כֹּל זְמַן הַטְּבִילָה בְּכַדִּי שִׁיִּהְיֶה נִקְרָא עִירוּב מְקוּוֹאוֹת: